13
3 F
3

IVRIS
ALLEGATIONES
DIVERSORVM INSIGNIVM
Iurisconsultorum Vrbis Regiæ
Neapolis.

COLLECTORE,

DONATO ANTONIO DE MARINIS

I. C. REG. CAMERÆ SVMMARIÆ
olim Præsidente, Regníque Vicemagno Cancellario; nunc verò
apud suam Catholicam Maiestatem in supremo
Italico Senatu Regente.

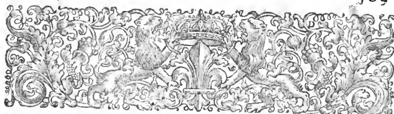

IVRIS ALLEGATIONES DIVERSORVM INSIGNIVM IVRISCONSVLTORVM Vrbis Regiæ Neapolis.

IN QVIBVS ABSTRVSIORES IVRIS Quæstiones, quæ frequentiùs in foro accidunt, singulari Doctrina resoluuntur.

NVNC PRIMO IN VNVM CONGESTÆ, & nusquam hactenùs in lucem proditæ.

DONATO ANTONIO DE MARINIS
I.C. REGIÆ CAMERÆ SVMMARIÆ PRÆSIDENTE,
Regnique Vicemagno Cancellario,
COLLECTORE.

SVMMARIVM.

1 *Concessio facta à Principe ad beneplacitum, an possit reuocari, & num. 2. & 15.*
3 *Gratia ad beneplacitum est de se reuocabilis.*
4 *Verba ad beneplacitum, cuius sunt importantia, & num. 6.*
5 *Gratia ad bene placitum, an possit per successorem concedentis reuocari.*
7 *Donatio ad beneplacitum an sit conditionalis.*
8 *Reuocatio nèdum inducitur tacita per mortem, sed etiamsi est finitum officium.*
9 *Gratia ad beneplacitum an perpetua dicatur & sine causa reuocari possit. & num. 12.*
10 *Administrator perpetuus an sit ad nutum remouibilis.*
11 *Dignitatem quis habere dicitur, quamuis illam ad beneplacitum obtinuerit.*
12 *Concessio facta ad beneplacitum tantùm, per quantum tempus duret.*
14 *Concessio meri imperij ad Principis beneplacitum, an censeatur reuocata per generalia verba Constitutionis Regni* Ea, quæ ad decus, *& num. 16.*
17 *Concessio facta à Principe ad ipsius beneplacitum, si transiuit in contractum, an reuocari possit, & quando dicatur in contractum transire, & num. 18.*
19 *Donatio facta propter seruitia quando reuocabilis dicatur.*
20 *Petitorium quando dicitur intentatum, & quando possessorium.*

ARGVMENTVM.

Concessio de aliqua re facta à Principe subdito suo benemerito, vel

etiam exttaneo ad beneplacitum, an & quando cum cauſa, vel ſine reuocari poſſit, & quid ſi conceſſio illa tranſiuit in contractum, & quando eam in contractum tranſire dicatur. Adminiſtrator perpetuus an ſit ad nutum remouibilis. Gratia ad beneplacitum an poſſit per ſucceſſorem concedentis reuocari, & de aliis plutibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO I.

1 IRCA primum dubium, audacter
dico, conceſſionem Regiam factam ad beneplacitum, abſque dubio potuiſſe reuocari. Nam aliud
eſt quærere, an gratia Principis ſimpliciter facta poſſit reuocari ſine
cauſa, in qua quæſtione bene ad ꝑtantur, quæ notant DD. *in c. nonit.* allegato in dubio, & pleniſſimè
in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit in c. 1. de probat. in l. fin. ſi contra ius, vel vtil. public. cum aliis ſimil. aliud
eſt quærere an gratia Principis facta ad beneplacitum poſſit reuocari ſine aliqua cauſa. Quandò enim
adeſt cauſa legitima, videmus, quod etiam gratia ſimpliciter facta, etiam alias de iure irreuocabilis, poteſt reuocari per text. *in l. item ſi verberatum, ff. de rei vind. in l. Lucius, ff. de euict.* cum aliis
infinitis, in quibus præcillegatis locis, & præcipue
2 *in d. c quæ in Eccleſiarum* per Felin. ſed quando ſumus in gratia facta ad beneplacitum non opus eſt,
quod cauſa reuocationis fundetur. Poſita eſt enim
talis qualitas in conceſſione, quod illicò, quod
3 Principi placet, poteſt fieri reuocatio. Gratia enim
ad beneplacitum eſt de ſe reuocabilis, nèdum expreſsè, imò tacitè, vt eſt textus formalis, non eundo per mendicata ſuffragia, *in cap. ſi gratiosè, de reſcript. in 6.* vbi gratia ad beneplacitum facta morte
expirat, ſi eſt facta ad beneplacitum perſonæ concedentis eſt nulla, facta expreſſa reuocatione. Vnde
videmus, quod iſtud operantur verba *ad beneplaci-*
4 *tum*, quia faciunt diſpoſitionem ad nutum reuocabilem: & ſi non ſunt relata ad dignitatem, etiam
tacitè inducitur reuocatio, vt dicunt ibi DD. maximè Philippus Francus, quòd differentia eſt inter
5 gratiam ſimpliciter factam, & illam, quæ fit ad beneplacitum, & voluntatem concedentis: æquiparans gratiam ad beneplacitum, & ad voluntatem
concedentis, &c. & firmant DD. omnes *in d. c. ſi gratiosè*, quod ſemper quod gratia eſt ad beneplacitum, licet dubitatur an tacitè per mortem, aut per
finitum officium concedentis inducatur reuocatio,
tamen omnes firmant, quod in caſibus, in quibus
non inducitur reuocatio tacitè, ſucceſſor ipſemet
poteſt expreſſè reuocare ad eius libitum, ita ibi omnes tenent, ſic etiam tenet Bart. & communiter ſcribentes *in l. centeſimis, ff. verb. oblig.* fortius dicebat
6 Bart. *in d. l. centeſimis*, quod verba *ad beneplacitum, & ad voluntatem*, quæ ſecundum ipſum ſunt eiuſdem qualitatis, important conditionem voluntatis, & beneplaciti, in tantùm, quod eo ipſo,
quod ceſſat voluntas, aut non adeſt, inducitur reuocatio, quem ibi ſequitur Angel. & licet Alex.
poſt Imol. & communem tenuerit, quod non eſt
diſpoſitio conditionalis ſimpliciter: nam licèt non
probetur aſſeruiſſe voluntatem, tenet actus, & diſpoſitio: tamen ipſimet dicunt, quod donatio eſt
bene conditionalis, reſpicit enim voluntatem diſ-
ponentis per ea, quæ notat gloſ. *in l. ſi delegatus* 7
verſ. morte, de offic. deleg. in 6. ad prædicta facit, nam
dictio appoſita in certo euentu facit conditionem,
ſecundum Bart. *in l. 1. 6. col. de cond. & demonſtr.* &
ideò dicebat Bald. *in procem. ff. §. hæc autem tria*, quod
ſi pono te ad confinia vſque ad meum beneplacitum, expirat morte, & ſequuntur DD. *in d. l. centeſimis*, & principaliter Canoniſtæ, maximè Felin. *in*
c. ex literis, de conſtit. vbi etiam inferunt, quod reuo- 8
catio etiam nèdum inducitur tacita per mortem,
quando ſumus in diſpoſitione facta ad beneplacitum; ſed etiam ſi eſt finitum officium, ſeu amiſſa
dignitas, & notat idem Bart. *in l. more maiorum, col. vlt. ff. de iuriſd. omn. iud.* Bald. *in l. fin. C. de contrah. empt.* Bald. & Salyc. *in l. fin. C. de aduoc. diuerſ. iud.*
et idem de diſpoſitione ad beneplacitum quod ſit
reuocabilis, etiam tacitè, nedum expreſsè tenet, &
ſequitur per prædicta Philipp. Dec. *in conſ.* 108. nec
eſt quis decipiendus ex eo, quod dici ſolet, quod
gratia ad beneplacitum dicitur perpetua per text. *in*
l. Iuriſperitus, in princ. de excuſ. tut. nam aliud eſt 9
quærere an gratia ad beneplacitum poſſit reuocari
ſine cauſa, an in dubio dicatur temporalis, vel perpetua: nam cùm illa tantùm dicatur gratia temporalis, quæ eſt facta ad certum & determinatum tempus, vt *in d. l. Iuriſperitus*, nec ad effectum, vt dicatur diſpoſitio perpetua, opus eſt, vt ſit diſpoſitio
perpetua, ſed ſufficit, quod poſſit eſſe perpetua, &
poſſit eſſe temporalis, vt voluit Card. *in Clem. 1. in*
10. quæſt. de elect. dicens, illum dici adminiſtrato- 10
rem perpetuum, etiam qui eſt remouibilis ad nutum, & ita dicit reſpondiſſe in facto, & dicit tex.
in l. ſufficit, de condit. indeb. quod etiamſi incertum
ſit, an actio ex teſtamento ſit temporalis, vel perpetua, procedit, ac ſi eſſet perpetua, & dixit Rota
in tit. de præbend. deciſ. 1. in antiq. quod commenda
dicitur perpetua, quando fit vſque ad euentum conditionis, quæ poteſt verificari, & dicit gloſ. *in Clem.*
2. in verbo electionem, de reſcript. quod dicitur quis 11
habere dignitatem, licèt ſit ad beneplacitum, quia
ſatis eſt, quod poſſit eſſe perpetua nulla inſequente
reuocatione, faciunt ipſi contra, ad hoc notat Bart.
in l. de pupillo, §. ſi quis, in 2. quæſt. de nou. oper. nunciat. & Cano. *in d. c. ex literis*, vbi Felin. poſt 12
multa concludit, quod gratia ad beneplacitum non
dicitur perpetua, quia non poſſet reuocari, quia imò eſt bene reuocabilis, ſed quia poteſt eſſe, quod
non reuocaretur, & ſic quia non habet determinatum tempus vocari poteſt perpetua, vt ibi Bart. Accedat ad prædicta quod in particulari determinat
Specul. *in tit. de emphit. §. nunc verò aliqua, col. 45. verſ. quod ſi demum Papa, &c.* vbi decidit quæſtio-
nem hanc in terminis & dicit, quod conceſſio facta 13
ad beneplacitum tantùm, durat donec reuocatur, &
deinde ſubdit aliqua de extenſione beneplaciti per
mortē. Compobatur prædicta ſentētia ex deciſione
Andr. de Iſern. licèt allegetur in contrarium in con-
ſtitutione Regni *Ea, quæ ad decus*. Nam ibi quærit, 14
an ſi quis habuiſſet merum imperium ad beneplacitum Principis, videatur reuocari per generalia
verba Conſtitutionis Regni *Ea, quæ ad decus*, &
concludit quod per verba generalia illius conſtitutionis non reuocantur priuilegia conceſſionis meri
Imperij. Et licèt (dicit Andr.) ſint priuilegia ad
benepla

beneplacitum, non essent reuocata per generalia verba istius constitutionis, quia cum specialiter concessit, debuit in specie reuocari, & non sufficit generalis reuocatio, vt ibi per Andr. Isern. & sit expressè determinat quod si specialiter reuocaret, valeret reuocatio, quod fuit in casu, de quo agitur; generaliter enim non fuit reuocatum priuilegium aduersarij, sed particulariter, & sic decidit quæstionem hanc in terminis, ex quo infertur, quod non
15 dicitur allegari in contrarium; nam id, quod ibi determinat in contrarium est, quando quæritur de voluntate principis, videlicet an videatur voluisse reuocare beneplacitum sub generali reuocatione, non quando quæritur de potestate, provt in themate, de quo agitur videlicet, si posset reuocare sine causa, & sic hæc dictio *Nedum*, non obstat, sed ponit gladium in vagina.

16 Quoad secundum dubium facilis est responsio nostra, stante eo, quod supra dictum est pro vero, quod concessio Regis Federici facta ad beneplacitum, & proinde ad nutum reuocabilis per ipsummet Regem Federicum, licèt capitula ciuitatis Neapolis superuenerunt, tamen in nihilo obstant. Capitula enim prædicta sunt confirmatiua simpliciter illius Iuris, quod ipse Nicolaus Ioan. habebat, vnde non possunt plus operari, quàm si ipse Rex Catholicus concessisset ad beneplacitum. Confirmatio enim non operatur vltra actum, nec de nouo tribuit, vt *in l more maiorum, & seq. de iurisdict. omn. Iud.* bonus tex. *in l. si donata §. 1. ff. de donat. inter virum, & vxorem.* Et notat Bald. *in l. 3. in fin. C. de Aduocat. diuers. Iud. & in c. 1. in princ. per quos fiat inuestit.* Innoc. *in c. dudum, de decim.* facit tex. *in l. Aurelius. §. fin. de liber. leg. cum sin.* quæ vt sim breuis, omitto, sed sic est quod vt supra firmatum est, si ipsemet Rex Catholicus concessisset ad beneplacitum, potuisset reuocare absque aliqua alia causa. Ergo experitur confirmans actum cum prædicta qualitate celebratum.

17 Quoad tertium de præsumptione causæ, etiam hoc non est præsentis speculationis, quia dictum dubium procedetet quando sumus in materia, in qua Princeps non posset reuocare actum sine causa, puta in priuilegio, vel simpliciter concesso, non subdito, vel quando essemus in priuilegio, quod transiuit in vim contractus, per ea, quæ latè habenbenter *in c. nouit, de iud.* & *in c. 1. de probat.* & *in c. quæ in Ecclesiarum, & constit. cum aliis vulg.* sed si casus noster non requirit causam in reuocatione, frustra quæritur, si præsumitur, & patiter non opus est intrare ad dubium si in reuocatione illa requirebatur causæ cognitio; omnia enim ista, & sic alia dubia tendunt ad innouationem actus de per se irreuocabilis sine expressa causa.

18 Et licet etiam fiat fundamentum, quòd priuilegium Nicolai Ioannis fuerit concessum propter seruitia, tamen in hoc iudicio nostro cadit difficultas, tum quia seruitia quæ narrantur non sunt alia, quæ erant necessaria in administratione officij, sine quibus defecisset, ac poterit videri per priuilegium; tum quia ad hoc, vt seruitia, propter quæ fit concessio, nedum actum remunerationum, ac irreuocabiliter transeunt in vim contractus, opus est quod seruitia sint æquiualentia donationi, aliàs non dicitur remuneratoria, sed simplex, quia aliàs quis de facili posset fraudare legem, vt propter modicum seruitium ingentem obtineret donationem, ita singularitet voluit Imol. *in l. aquilius Regulus, in 2 notab ff. de donat.* assignans rationem prædictam: ad quod accedat, quod voluit Bald. *in preelud. feud. in 6. col.* vbi dicit, quod concessio feudi, licèt sit facta propter seruitia, tamen si seruitia non sunt æquiualentia, dicitur gratia pura: confirmat prædicta idem Bald. *in l. 6. de sacros. Eccles.* & *in Authen. vnde si parens, C. de inoffic. testam.* Alberic. *in l. fin. de pact.*

Præterea licèt donatio propter seruitia in priuato sit irreuocabilis, tamen, quando sumus in Principe, tunc non solum cum causa potest reuocari, sed etiam sine causa reuocari potest, nisi reuocando magnum verteretur præiudicium. Ità voluit in specie sic limitando Alex. in consiliis suis *cons. 215. incip. Nec arguendi sumus, in 2. vol. in 10. col.* quem ad hoc refert, & sequitur Ias. *in l. ex hoc iure, in 13. col. ff. de iust. & iur.* 19

Quoad alia dubia, si in isto iudicio esset deductum possessorium aut petitorium, vel vnum solum, non oportet respondete, quia constat clare ex processu quod fuit deductum petitorium & super eo pronunciatum fuit, & etiamsi potuisset obtinere actor in possessorio, nihil quoad magnificū Brilegnum, quia ipse non spoliauit, nec successit scienter in vitium, vnde illud quod poterat considerari respectu fructuum, quod interfit, etiam pronuntiari in possessorio, per ea quæ notantur *in c. 2.* & *in c. fin. de ordin. congr.* non militat contra dictum D. Brilegnum licèt, vt dixi, petitorium fuerit deductum, & super eo pronunciauit. Cætera suppleant. 20

Io. Angelus Pisanellus.

SVMMARIVM.

1 *Frater, & filij fratrum succedunt, consuetudinario Iure Ciuitatis Neapolitanæ attento, cum quibus sorores non succedunt.*

2 *Neptis, sorores, &c. qualiter debeant habere paragium, iure attento consuetudinario.*

3 *Soror masculiata, vel dotata qualiter excludatur à successione in Ciuitate Neapolis.*

4 *Soror an & quando contineatur appellatione fratris quoad successionem.*

5 *Soror, vt excludatur à successione an, & quando sufficiat esse dotata de bonis paternis.*

6 *Constitutio Regni*, Vt de Successionibus, *in quo differat à consuetudine* Si quis, vel si qua, vers. sed si morienti. *Ciuitatis Neapolitanæ.*

7 *Frater an, & quando sororem excludat, consuetudine prædicta attenta.*

8 *Soror quando habeat paragium in bonis transuersalibus.*

9 *Legitima, & paragium, quomodo inter se conueniant.*

10 *Capicij decisio 159. declaratur.*

11 *Neptis qualiter cum Auunculo, vel Patruo succedat.*

12 *Fœmina exclusa à successione ascendentium, & collateralium quia nupta, & dotata de paragio, est exclusa in perpetuum.*

13 *Decisio Sacri Concilij in causa Illustris Marchionis Vallis Siculæ, qualiter procedat.*

14 *Statutum, quod Soror dotata non succedat Patri, non excludit eandem à successione fratris in bonis obuentis ab eodem Patre.*

15 *Napodani doctrina quanta fuerit.*

ARGVMENTVM.

Frater, & filij fratrum, attenta consuetudine Neapolitana *si quis, vel si qua, vers. sed si morienti*, qualiter sorores, & amitas à successione collateralium excludant. Constitutio Regni *Vt de successionibus*, in quo à consuetudine, *si quis, vel si qua*, discrepet? Soror masculiata, vel dotata an fratri suo defuncto vnà cum aliis fratribus succedat. Bona Patris filio obuenta, isto demùm defuncto, an dicantur paterna, vel potius fraterna. Decisio Ant. Capicij 119. enucleatur.

ALLEGATIO II.

1 VBI Casus est legis, ibi non cadit
disputatio; in casu, de quo agitur,
vbi tractatur, An neptis concurrens
cum nepotibus masculis succedat
auunculo, circumscripta dispositione
iuris communis, & constitione Regni, & attenta
consuetudine Ciuitatis Neap. habemus casum in
consuetud. *si quis, vel si qua, in versic. sed si morienti*,
& *in versic. quod autem dictum est, in tit. de success.
ab intest.* vbi cauetur, quod quando tractatur de
successione collateralium morientium ab intestato
sine liberis, succedunt frater, & filij fratrum,
& deinceps, verum cum filijs fratrum non succedunt,
nec connumerantur sorores, & ipse text.
consuetud. ponit causam, cùm fratres teneantur
maritare sorores, & subdit (vt superius dictum est)
& hoc dictum fuit in prima consuetudine quando
tractatur de successione ascendentium, vbi fuit
prouisum, quod maritentur sorores secundùm paragium,
& facultates. Apparet igitur sorores esse
exclusas. Nèc obstat, quod dicitur textum consuetudinis
intelligi de sororibus nuptis de bonis auunculi,
vel patrui, de quorum bonis prætenditur mater
actoris non nupta. Nam differentia hæc non
consideratur à consuetudine, sed sufficit ad excludendum
sororem à successione collateralis, nuptam,
& dotatam esse (pro vt dictum fuerat superius)
quando tractatum fuerat de successione descendentium,
scilicet, in bonis ascendentium. Quapropter
Napod. *in versic. sed si morienti, in verb. neptes,*
2 *num.* 272. dicit neptem non succedere, cùm sufficiat
sibi maritagium, sed magis expresè, hoc
decidit tex. eiusdem *consuetudinis in versic. quod autem
dictum est*, vbi loquens consuetudo de successiune
transuersalium vltra neptes, sed in infinitum
dicit in præmissis, scilicet, circa successionem
patrui, vel auunculi, & aliorum transuersalium,
non contineri sororē appellatione fratris, præterquā
(& nunc excepir) quando soror habuisset partem
in bonis parentum, putà in casu, quando esset masculiata,
quia tunc habetur eiusdem conditionis, ac
si esset masculus, ergo in casu, quo soror fuit dotata,
iuxta formam præcedentis consuetudinis secundum
paragium, & facultates, quo casu non succedit
vt masculus, excluditur (vt supra dixerat) à successione
collateralis, adeò, quod in summa, an 3
soror debeat succedere vnà cum fratre, regulatur
hæc successio inspiciendo, an soror fuerit dotata,
vel masculiata, vt primo casu non succedat, secundo
sic: faciunt eadem verba consuetudinis ibi (quoad
prædicta) scilicet, quoad successionem collateralium,
& Rubrica dictæ consuetudinis est (vt
dixi) *de successione ab intest. in linea collateralium*, &
dicit non admitti, nisi sit masculiata. Sed vltra
quod ex verbis consuetudinis, hæc quæst. deciditur,
idem tenet Napod. in *d. versic. quod autem*, in
verb. *soror* in fin. nu. 300. fol. 39. dum dicit, quòd
autem hic dicitur de sorore, scilicet, quod non
succedat, intellige de dotata, ergo loquitur in sorore
nupta, in qua dos cadit. Nam si est dotata, habet
partem, vt sequitur, hæc igitur dotata excludetur
à successione auunculi. Idem Napod. expressius
in versic. habuisset, *num.* 301. *fol.* 39. dicit, 4
quod soror per dotationem exclusa non succedit,
nec continetur appellatione fratris, soror autem
inclusa ad succedendum iure vtitur masculorum,
vt in consuetudine *si moriatur*, & tunc continetur
appellatione fratris, & dicit hoc esse notandum,
& expressius dicit Napod. *in glos. in versic. parentum,
num.* 301. in *litera* t. *fol.* 39. qui dicit multùm
referre in successione collateralium, an filia
habeat de bonis paternis per modum dotationis,
an per modum successionis, quia hoc secundo casu
censetur, vt masculus, seu, vt masculiata. Hæc
actrix, seu eius filius habuit de bonis paternis per
viam dotationis, non per viam successionis, ergo
non succedit auunculo; ad finem ergo, vt neptis
succedat auunculo, est distinguendum, an habuerit
de bonis paternis per viam dotis, vel per
viam successionis, & sic iste casus ex tex. consuetudinis,
& ex decis. Napod. redditur clarissimus,
& hæc opinio comprobatur ex mente condentium
consuetudinem, quia habuerunt respectum ad
masculos, vt bona in familia conseruentur.

Et quod sufficiat esse dotatam de bonis pater- 5
nis, ad excludendum sororem, declarat Capic.
decis. 159. *in princ.* & non fit differentia, an succedatur
agnatis, vel cognatis, expresè dicit consuetudo
in vers. *quod autem, ibi agnatis, vel cognatis.*

Nec obstat id, quod dicitur in simili per con- 6
stitutionem Reg. *Vt de success.* & quæ ibi per And.
& Afflict. vbi declaratur constitutio, quod fœmina
dotata excluditur à successione eius, de cuius bonis
habuit dotes, &c. sic deberet esse in casu consuetudinis
quod tunc excludatur soror à successione,
quando habuit dotem de bonis auunculi. Nam
respondetur, quod constitutio Reg. *In aliquibus*,
& *vt de successionibus*, loquuntur, quando tractatur
de successione ascendentium In descendentibus,
& in hoc sunt conformes cum consuetudine huius
Ciuitatis, quod non debeat habere in bonis parentum,
nisi paragium, & dotatæ non succedunt;
quando verò tractatut de successione collateralium,
tunc consuetudines huius ciuitatis vltra
progre

progrediuntur, & dicunt, quod quando concur-
runt frater, & soror in successione Collateralium,
frater excludit sororem, & in hoc casu non proce-
dit, quod And. & Afflict. dicunt in d. constit. Ita
in specie in materia ipsius constitutionis propriè
declarat Alexand. *consil. 29. quoniam abundè, col.
pen. vers. nec obstat, volum. 1.* & sequitur Claud. in
l. 1. §. veteres, col. 11. vers. & dum, Alex. *ff. de acquir.
possess.* & omnino est videndus Rom. *consil. 485.*
qui videtur decidere casum nostrum.

7 Et licet tex. in d. constitutione, in *vers. coniuga-
ta*, loquatur de successione transuersalium, & in-
tellecta fuerit per sapientes Regni, vt post Andr.
refert Affl. in d. constitutione, Vt de successionibus,
in decimo not. vt procedat, quando soror est do-
tata de bonis eius, de cuius successione agitur, ni-
hilominus loquitur, & sic per omnes intelligitur,
quando soror non concurrit cum fratre in succes-
sione alterius fratris, sed soror cum sorore. Nam
res est clara, & non habet dubium, quod etiam in
materia constitutionis frater excludit sororem, vel
dotatam, vel non dotatam.

8 Et licèt ex prædictis res sit clarissima, rogo ad-
uertatur ad vnum; non est dubium, quòd quando
concurrunt in successione transuersalium, frater,
& soror, excluditur à successione soror, quomodo
poterit in bonis transuersalium habere paragium
(ad quod magnificus actor in eius supplicatione
se restrinxit) si super his bonis non potest habere
legitimam. Nam licet paragium non sit idem, quod
9 legitima est, tamèn quasi debitum iure naturæ,
secundum interpretationem sapientum Regni, &
est loco debiti iure naturæ, vt dicit Napod. in con-
suetudine *si moriatur, vers. eas autem in* verb. *para-
gium, num. 56.* si ergo non potest habere legiti-
mam, ergo nec paragium: omnino igitur hæc so-
ror excludenda est.

10 Et quod fuerit mens consuetudinis ad excluden-
dum sorores sufficere, esse dotatas de bonis ascen-
dentium, prout Capic. dicit in dicta decisione 159.
& quod nec super his bonis, voluit paragium re-
formare, consideratur, quod in successione, vbi
voluit consuetudo, quod habeter soror paragium,
scilicet, in bonis ascendentium, dixit, vbi voluit
simpliciter exclusit ipsas à successione, & consultò,
quia secundum Napod. vbi supra, debet ei sufficere
maritagium.

11 Prætereà vbi consuetudo prædicta sic intellige-
retur, raro, aut nunquam haberet locum, cùm ra-
rò, aut nunquam videamus neptes dotatas ab auun-
culis, seu patruis, de quibus omnibus loquitur con-
suetudo, & si à fratribus videmus tradi nuptui, do-
tant de bonis paternis, & maternis, non autem pro-
priis, & lex adaptatur ad ea, quæ frequentius acci-
dunt, *l. nam ad. ea. ff. de ll.*

12 Suadetur etiam, nam per consuetudinem Ciui-
tatis Neapolitanæ filia fæmina excluditur à succes-
sione ascendentium, & Collateralium, & nupta,
& habita dote de paragio, & sic cùm sit simplici-
ter exclusa, remanet perpetuò exclusa, quantum-
cunque post exclusionem superueniat successio, ita
in simili statuto loquitur Socin. in *consil. 5. præsens
consult. prima col. primo volum.* Socin. Iun. *in consil.
31. primo vol.* Callan. in *consil. 55. in 6. dubio*, vnde
ex prædictis non est dubitandum, quin magnifici
conuenti absolui debeant.

13 Et tantò magis, quia hoc fuit decisum tam per
S.C. in causa Illustris. Marchionis Vallis Siculæ,
quam nouissimè per collaterale cons. in causa Il-
lustris. Donnæ Isabellæ de Aragonia: nec dicatur
prædictas decisiones procedere in bonis fratris ob-

uentis à patre, in quibus bonis, vt paternis iam
soror habuerat dotem, & quæstio nostra procedit
in bonis obuentis ab auunculo, de quibus neptis
dotem non habuit. Nam hæc differentia videtur,
quòd de iure non procedat, nam communis con-
clusio est, à qua nemo discrepat, vt dicit Ias. in *d. l.
1. §. veteres, ff. de acquir. possess.* quod stante statuto,
quod soror dotata non succedat patri, qood nihilo- 14
minus succedet fratri in bonis obuentis eidem fra-
tri à patre, cùm postquam hereditas est per fratrem
adita, non dicentur amplius bona patris, sed fra-
tris, & sic videmus, quod in dicta materia non
curant Doctores, an sint eadem dona patris reman-
sa in hæreditate fratris, vel nouiter quæsita, & sic
nec nos in materia consuetudinis debemus hanc
distinctionem facere.

Napod. vir peritissimus hanc distinctionem non
fecit in glossis suis, & postquam omnia tetigit, si 15
aliqua difficultas apud eum remansisset, profectò
eam explanasset.

Cum prædictis concurrit antiquitas temporis, ta-
citurnitas matris conuenti, quæ habito respectu ad
annum 1499. quo tempore fuit dotata amplissi-
mam habuit dotem à patre onerato tredecim filiis,
& quæ tempore vitæ magnifici quondam Ioannis
Baptistæ Venati aui conuentorum in dies pecuniam
& bona habuit, etiam pro filia monacanda, vt omnia
in processu clarè sunt probata, quæ sola sufficiunt
ad victoriam obtinendam, in hac causa. Saluo sem-
per optimo iudicio Sacri Collateralis & Regij Con-
silij, cui me submitto. *Vincent. de Franchis.*

Marcus Antonius Floccarus.

Vide in puncto sing. allegationis eundem D. de
Franchis. decis. 89. Franchis decis.

SVMMARIVM.

1 *Facti species proponitur in præsenti.*
2 *Titiu in capillo vigore Constitutionis Reg-
ni* Vt de successionibus, *sororem maio-
rem natu coniugatam & dotatum ex-
cludit à bonis patris in feudis.*
3 *Partes facere non possunt, quin Regni
Constitutio locum non habeat in succes-
sione feudi.*
4 *Pactum, de quo in præsenti qualiter sit
seruandum.*
5 *Conclusiones disputandæ in præsenti pro-
ponuntur.*
6 *Filia ex vi solius promissionis dotis facta
viro per patrem, an excludatur à secun-
dogenita in feudis.*
7 *Dos promissa, & non soluta qualiter, &
quando dicutur vera dos.*
8 *Iserniæ doctrina* in cap. 1. de natura suc-
cessionis feudi, *adducitur in præsenti.*
9 *Protestatio facta per primogenitam in do-
tatione habita à patre, quòd non inten-
debat renunciare successioni feudorum,
quid operetur.*
10 *Hæres non potest contrauenire in feudo hæ-
reditario.*
11 *Renunciatio præiudicat renuncianti, &
eius hæredibus.*

12 *Dominij translatio circa feudalia, quæ requirat.*
13 *Dotis titulus est habilis ad Dominium transferendum.*
14 *Dotalis fundus efficitur ex sola promissione postquam est sequuta traditio.*
15 *Dos efficitur ex sola promissione.*
16 *Dotis Titulus dominium transfert, & qualiter.*
17 *Promissio assignandi dotem habetur pro assignata.*
18 *Possessio sequitur ex titulo antecedenti.*
19 *Textus* in l.si ego, §.si res, ff. de iure dotium, *explicatur in præsenti.*
20 *Feudum, an, & qualiter dari possit in dotem vsque ad num.* 21.
21 *Text.* in cap.1. §. hoc autem, de his, qui feudum dare possunt, *explicatur.*
23 *Dotis datio sine assensu an, & quando in feudis valeat.*
24 *Feudi destinatio, vel promissio vtrum habeatur pro tradita.*
25 *Extensio, & comprehensio quæ sint, & in quo differant.*

ARGVMENTVM.

Constitutio Regni, *Vt de successionibus*, quæ à successione feudi mortuo patre ab intestato, & absque filiis masculis excludit filiam primogenitam coniugatam, & dotatam, & secundogenitam in capillo admittit, an procedat, quando pater filiam primogenitam nuptui tradens, expressè feudi successionem ei reseruat, casu quo absque filiis masculis decederet. Dotis promissio facta à patre genero suo, an filiam primogenitam sponsam à feudi successione excludat, vt secundogenita admittatur. Protestatio facta à filia primogenita dum à patre nuptui tradebatur, quod feudorum successioni renunciare non intendebat, quid operatur. Dos promissa & non soluta, an vera dicatur dos: & de aliis pluribus ad ornatum constitutionis prædictæ.

ALLEGATIO III.

1 IAcobus Vitellius cum plures filias fœminas haberet, velletque primogenitam nuptui tradere, quæ erat legitima successor in feudalibus, postquam non habebat filios masculos ad tollendam disputationem, si dos promissa marito excluderet eam à successione patris in bonis feudalibus, & soror in capillo admitteretur, noluit eam in matrimonium collocare, nisi vltra certam summam pecuniæ promisisset viro in dotem successionem bonorum feodaliom in beneficium dictæ primogenitæ, & sic matrimonium fuit conclusum, & denuò contractum, & consummatum, vt ex capitulis matrimonialibus, seu ex pactis dotalibus Regio assensu vallatis videri potest, in quibus promittitur, quod fiant omnes cautelæ necessariæ, vt status Amatricis feudalis remaneat dictæ primogenitæ in casu, quo decederet absque filiis masculis, & quod aliæ filiæ secundogenitæ nullam habeant actionem super dominio dicti status. Et fuit expeditus assensus assignationi factæ dictæ terræ Amatricis ex causa dotis, quando sine filiis masculis decederet, & ratificationi faciendæ vt ex assensu, mortuo dicto Iacobo ab intestato, relictis dicta filia primogenita, & aliis filiabus secundogenitis, cum primogenita inuestituram peteret, secundogenita in capellis remansa, prætendit dictæ terræ Amatricis successionem ad eam spectare ex regula constitutionis Regni, *vt de successionibus, in ver. filia autem in capillo*, vbi disponitur, quod filiæ in capillo excludunt maiores sorores coniugatas, & dotatas de bonis patris. 2
Vnde cùm primogenita fuerit coniugata, & dotata, stante promissione dotium ducatorum sexdecim mille, vltra gemmas 2500. non potest succedere, sed admitti debet secundogenita, quæ in capillo in domo remansit. Nec pactum potest opitulari primogenitæ. Nam Patres non possunt facere, quin constitutio Regni locum non habeat, & alia persona admittatur, vt dicebat Isern. *in c.1.vers. Nam & illud, num.4. circa fin. de eo, quod sibi, & hæredibus suis masculis, & fœminis.* Vnde cùm ex dotatione filiæ primogenitæ coniugatæ acquiratur ius succedendi in feudalibus secundogenitæ, pactum hoc nullius considerationis esse debet, & quatenus ex eo aliquod ius prætendat, quia pactum factum super re feudali sine assensu non valeat, & ex eo dominium feudi acquiri non potuit, quia pactum non est habile, vt dominium acquiratur. Et reprobatur, quia contra iuris dispositionem, ex quo resultat, quod, aut pactum hoc nihil proficiat, aut quatenus esset obseruandum, ad interesse teneretur, non autem dominium Amatricis ad primogenitam spectare potuit. Ex quo plures resultant conclusiones. 3 4

Prima: An promissio dotis facta viro excludat primogenitam a successione feudi paterni, & admittatur secundogenita. Secunda: si ex promissione excluditur, An ex hac reseruatione, seu protestatione cum consensu patris dotantis ius primogenitæ succedendi remaneat saluum. Tertia: an ex hac promissione cum assensu, fauore dotis dominium transferatur in primogenitam, postquam adimpleta est conditio, quia mortuus fuit Iacobus sine filiis masculis. Ex quarum resolutione notoriè constabit de non iure secundogenitæ, & quod primogenita tanquam legitima successor inuestiri debeat. 5

Prima conclusio: An ex promissione dotis facta viro per patrem excludatur primogenita à successione feudorum, & secundogenita admittatur. Fuit ad partes disputata per Isern. *in cap.1. de nat. success. feud.* Qui concludit, quod quamuis de rigore iuris, quando promissio est facta vxori, & sic filiæ, excludatur tanquam dotata, quia promissio dotis habetur pro dotatione, postquam habeat actionem ad dotem, *ex reg.l.ad exactionem.C. de dot. promiss. in addit. num. mihi 21. in fin.* tamen quando est promissa 6 7

missa viro, & non soluta, prout in casu nostro, concludit contrarium; immò etiam si esset soluta viro, vxore ignorante, & etiam tacente dicit non nocere filiæ, vt excludatur à successione feudi *col. 6. vers. si verò marito mihi, post num. 14* quem sequuti fuere post nostros, vt per Affl. *in eod. cap. n. mihi* 88. Petr. Greg. *in tract. de conceß. feud. in 5. quæst. 4. part. princ. vers. 7. principaliter intelligo*, & modern. Siculus, Ioseph, Cumia, non data scientia, defen-
8 dendo opinionem Isern. ab oppositionibus Blasch. *in repet. cap. si aliquem, in vers. maritata in 6. quæst. num. mihi 189. fol. 313.* Et quamuis quando adesset scientia, contradicat opinioni Andr. tenendo opinionem Blasch. *in 7. quæst.* tamen ex eius argumentis apparet Isern. opinionem veram, maximè quando filia habebat bona propria ex successione materna, de quibus poterat in patrem dotari, & feudi successionem expectare, & non pro modico dotem a patre recipiendo, successioni feudi in fauorem secundogenitæ renuntiare; esset enim maximus error ab opinione Isern. propter friuola argumenta, & non vera Siculorum, recedere.

9 Secunda verò conclusio: An saltem ex hac protestatione, quod non intendebat successioni feudorum renuntiare, sit saluum ius succedendi primogenitæ, postquam pater non solum consensit, sed ipse voluit, quod filia primogenita non excludatur. Hæc quæstio similiter fuit per Isern. disputata *in eodem cap. 1. de natur. succeß. feud. in quæst. An minor restituatur, in 8. col. in vers. sed filia, num mihi 30. circa medium*, in qua videtur concludere, quod protestatio non valeat, quia contraria facto, & si frater, vel pater consentiret, similiter consensus non valeat, quia non poterat pater consentiendo protestationi, facere, vt constitutio, *Vt de successión.* non habeat locum, *per vulg. reg. l. nem. potest, de leg. 1.* vt supra dictum est. Hæc Isern. decisio fuit sequuta à modernis Siculis, & si per conclusiones ciuiles, sed ad hoc aduertendum puto. Nam Isern. dicit, quod hoc pactum nocet patri consentienti & hære-
10 dibus suis. Vnde nascitur conclusio, quod hæres non potest contrauenire in feudo hoc hæreditario, non potest dicere secundogenita sit in capillo, quòd filia primogenita sit exclusa per dotationem, quia contrauenirer patri consentienti, contra *regul. l. cum à matre, de rei vend.* si ergo secundum Isern. consensus patris nocet sibi, & hæredibus, pernecesse est dicendum, quod aut loquimur in feudo ex pacto, quando consensus non noceret, aut quando filius succederet, quia dotata à fratre, non autem quando est dotata a patre, vt in casu nostro, tantò magis, quia hoc ius fuit reseruatum cum consensu regio, quo casu omnis dispositio valida est, etiam cum extraneo, quantò magis cum proximè successura, cum qua omne pactum valere dicebat Paris. *de reintegr. feud. in cap. mulier habens feudum, num. 8. in fin. fol. mihi 130.*

11 Sicuti è contra renunciatio præiudicat renuncianti, & eius hæredibus, vt voluit Affl. *in cap. 1. num mihi 19. de eo, qui fin. fec. agnat.* Non obstant rationes cumiæ, quia hic non tractatur, quod hæreditas datur pacto, postquam omnes filiæ sunt hæredes ab intestato, sed hæc reseruant ius primogenituræ in re particulari feudali, quæ res non tollebatur. Nam primogenita coniugata, & dotata non est exclusa à successione feudi paterni, sed tantùm dat prælationem Constitutio sorori secundogenitæ in capillo. Nam si omnes essent coniugatæ, & dotatæ, filia primogenita succederet, quam prælationem potuit sibi reseruare cum consensu patris dotantis in præiudicium ipsius patris, & aliarum filiarum secundogenitarum patris hæredum. Et sic vltra quod rationes Cumiæ de iure ciuili non procederent, quia non communes, neque veræ, nihil penitus faciunt in hac quæstione, nec intellexit Isern. facientem distinctionem inter patrem, & fratrem, vt supra dixi.

Tertia Conclusio est, An ex istis dotalibus initis, mortuo Iacobo sine masculis, dominiū status Amatricis, tanquam dotalis translatum sit in Donnam Beatricem primogenitam, & primò videtur, quod dominium non sit trāslatum, quia non adest contractus habilis ad transferendum dominium. Secundò quia non adest traditio. Tertiò quia assensus Regius non videtur concessus contractui habili ad dominium transferendum; quæ tria omnia necessaria sunt pro trāslatione dominij rei feudalis, vt notat Isern. *in cap. si facta, in tit. si de feud. defuncti milit. & in cap. 1. qui success. ten. loc. 2.* & est de iure communi, vt notant DD. *in leg. traditio. C. de pact.* 12

Sed bene intuenti etiam in hac Tertia conclusione contrarium dicendum est, nam fuit status Amatricis in dotem datus, qui titulus est habilis ad dominium transferendum, *l. 1. ff. de fund. dot* etsi diceretur ex verbis in capitulis matrimonialibus hoc colligi non posse. Nam tantùm fuit promissum, vt fiant cautelæ necessariæ, vt sta.us remaneat, quæ verba non important dationem in dotem, sed magis successionem, tamen quando promissio est contemplatione matrimonij, matrimonio sequuto, dicta promissio habet effectum dationis in dotem ad tex. *in leg. si marito, ff. de fund. dotal.* ibi *doti promiserit, dotalem fundum effici.* Et sic ex sola promissione efficitur fundus dotalis, postquam sequuta est traditio ex promissione; etenim dicitur dos constituta, ita notat. Cuman. *l. de diuisione, num. mihi 30. ff. de solut. matrim.* Idem voluit Franc. de Aret. *in d. l. quam legit. cum l. non solum, in 2. not. num mihi 4.* quem sequitur Socin. ibi *in 2. not. num. mihi 30.* Et ideò dicebat glos. *in l. vnic. in §. accedit. in verb. fecerit. C. de rei vxor. action.* quod ex promissione fit dos, allegat tex. *in l. si donatur. §. fin. ff. de condit. caus. dot.* vbi DD. omnes ponunt quæst. quod ad, quod dicimus in dote statuta, habet locum in dote promissâ; nec est differentia quod sit promissa constitui, vel quod sit constituta, dicebat Napod. *in consuetud. incip. quartam, de iure quartæ, num. 16.* Cumulat late Affl. *decis. 61. num. 1. & seq.* Cautelæ autem necessariò faciendæ, erat assignatio dotis, prout in memoriali dicitur, quando petitur assensus assignationi faciendæ dicti status Amatricis in dotem. Si ergo promissio fauore dotis est titulus habilis ad transferendum dominium, & sequuto matrimonio, & facta traditione ex titulo prædicto transfertur dominium, prout allegati DD. voluerunt, & cumulat more suo Tiraq. *in tract. de vtroque retract. in verbo finis, vers. quia multa alia, num. mihi 32. fol. 977.* Qui dicit, quod idem est promittere dare facultatem redimendi infra certum tempus, quam facere retrouenditionem. Nam ex dicta promissione potest cogere ad retrouendendum, vt cumulat *num. 25. & seq.* & sic idem est promittere facere cautelas circa assignationem dotis, quam assignare statum in dotem: si ergò status Amatricis fuisset in dotem assignatus, nulli dubium est ex dicta assignatione, sequuta traditione, dominium translatum, sic ex ista promissione interuenit titulus habilis ad transferendum dominium, vt supra probatum est, qui titulus est cōualidatus regio assensu, postquam impetratus fuit regius assensus super assignatione facienda, & sequuta est traditio, etiam quod fuisset inductus in clandestinam possessionem secundum reg. tex. *in l. si* 13 14 15 16 17

18 *fundum ff. de fund. dot.* Nam postquã possessio sequi-
tur ex titulo antecedẽti valido, ex ista traditione do-
minium esset translatum, vt voluit Isern. *in c. 1. qui
success. ten. l. 1. post num. 3. vsque ad num. 4.* E hoc
procederet, etiam si promissio in capitulis matrimo-
nialibus esset facta pro consignanda dote extraneæ,
quãtò fortius facta filiæ primogenitæ legitimæ suc-
cessori in feudalibus, cui in dotem feudum dari
poterat, postquam promissio debet habere effectum,
etiam post mortem promittentis, fauore dotis, tex. est
singularis licet vulgatus *in l. si ego. §. si res, ff. de iur.*
19 *dotal.* per quem text. dicebat Decius *consil. 35.*
quod promissio dandi in dotem aliquid filiæ, seu
declaratio patris, facit, vt sit ius quæsitum filiæ cir-
ca rem promissam in dotem, vel declaratam, vt mi-
nus non possit, nec reuocari per hæredes. Si enim
pater promisit facere cautelas necessarias vt Donna
Beatrix filia primogenita habeat terram Amatricis,
quod declaratur in supplici libello assensus, quod
erat assignare in dotem, & huic assignationi facien-
dæ in dotem fuit assensus expeditus, ex hoc non
potest reuocari per hæredem *ex reg. dict. §. si res.*
20 Quomodo potest inficiari adesse titulum habilẽ ad
transferendum dominium cum traditione sequuta,
& regio assensu vallatum. Nam quamuis de iure
communi feudorum feudum non possit dari in do-
tem pro filia, ad tex. *in cap. 1. §. donare, qual. feud.
pot. alien.* in vsibus feudo, tamen illud procedit,
quando non interuenit regius assensus, vt voluere
DD. omnes *in dict. §. donare,* vt Aluarott. *post num. 8.*
Præposit. *in eod. §. post num. 2. in vers. nisi Domino con-
sentiente,* quos sequitur Zas. *sub rubr. de feud. alien.
in verb. 4. in vers. memineris tamen.* Curt. tamen *in suo
tract. feud. in 4. par. princ. incipiente, Aggredior. nunc
quartã partem, in 4. quest. princ. num. mihi 93. fol. 385.*
21 nullam facit differentiam, an pater det feudum in
dotem pro filia, vel filia ipsamet det feudum quod
habet in dotem, dummodo non æstimatum, nec
cum pacto de lucrando: dicens, quod hoc fieri pos-
sit sine assensu domini, & quod valet durante vita,
& posteà transit ad quem feudum peruẽturum erat.
Quod si consideremus in casu nostro, nulli dubium
dicemus contractum validum, postquã feudum da-
batur in dotem filiæ primogenitæ à patre non ha-
bente filios masculos, & sic proximæ successori in
feudo, & contractus erat validus, quia nulli fiebat
præiudicium, postquam tempore cõtractus hæc filia
primogenita erat legitima successor in feudo, &
propterea omnis promissio valida & cautelæ facien-
dæ fauore dotis habentur pro factis, cùm non essent
reuocabiles per hæredes, sed confirmandæ, vt supra
probatum est, maximè quia nos non sumus in ter-
minis §. *donare,* quo Iure fœmina non erat successi-
22 bilis, *cap. 1. §. hoc autem notandum, de his qui feud. dar.
poss.* Et ideò dare in dotem erat mera alienatio, quæ
omni iure prohibita erat sine directi domini as-
sensu; propterea fuit positus ille §. *sub rubr. qual. olim
feud. pot alien.* Et augetur quod non possit fieri alie-
natio, etiam pro causa pia, & fauorabili, vt pro ani-
ma, & pro dote filiæ; sed quando non inducitur
alienatio, sed tanquam legitima successor dat feu-
dum in dotem non æstimatum, actus non reproba-
tur, & propterea mulier potest feudum in dotem
dare, *cap. 1. de inuest.* quam Titius accepit à Sem-
pronio, eodem iure potest pater feudum in dotem
dare filiæ primogenitæ, non existentibus masculis,
nec nocet constitutio regni fratribus, quæ tunc feu-
dum in dotem dare pro sorore, fratri permittit,
quando non habet alia bona mobilia, vel hæredi-
taria, & plura quàm tria feuda habeat, matrimo-
niumque contractum de speciali licentia Regis fa-
ctum fuerit, omnesque aliter conuentiones factas
irritat. Nam constitutio illa intelligitur, quando 23
frater alios hæredes habuerit, quam sororem, cui
feudum in dotem dederit, & tunc constitutio illa
in fauorem dotis inducta est, vt valeat obligatio,
vel in dotem datio sine assensu, vt Marin. de Cara-
man. & Isern. ibi testantur. Immò dicebat Anton.
de Alex. *in cons. 52. inter cons.* Loffred. *num. 60.* quod
constitutio prædicta habet locum in patre, qui pos-
set feudum dare in dotem filiæ, & hoc intelligit
quomodocunque constituatur feudum in dotem,
siue per contractum, siue in testamento vt *in præ-
dict. cons. num. 65. & seq.* Sufficit enim quocumque 24
modo feudum sit destinatum in dotem pro filia,
quod fortius in casu nostro dicendum est postquam
filiæ primogenitæ, feudum in quo erat successura
in dotem non solum destinatum, sed promissum &
constitutum in casu mortis absque filiis masculis
per patrem fuit, & hoc modo non solum non fit,
quod leges non habeant locum, sed conseruatur ius
feudale, quod primogenita succedat, quia non
solum non est dotata; sed feudum promissum in do-
tem; noluit enim primogenita propter dotem in
pecunia renunciare successioni feudi. Et si dicere-
tur, assensum non posse extendi ad casum fictum,
prout videtur hæc dotis constitutio, postquam non
ab homine, sed à lege præsumitur, postquam assen-
sus est stricti Iuris & non extenditur *ex reg. leg. quic-
quid astringendæ, ff. de verb. oblig.* per quem tex. hoc
voluit Isern. *in cap. Imperiali, in princ. de prohib. feud.
alien.* per Fed. *col. 2. post num 5.* Respondetur pluri-
bus modis. Primò sufficit matrimonium contra- 25
ctum cum licentia Regis, prout fuit in casu no-
stro. Secundo, hoc non procedere, quando venit
consecutiue ex Iuris dispositione, quia tunc non est
extensio, sed comprehensio, vt Bart. notat *in leg. si
cum dotem, § sin autem in sæuissimo, numer. 7. ff. solut.
matrim.* & cumulat post alios Camer. *in repetit. cap.
Imperial. fol. mihi 51. in vlt. col. lite 5. cũ duab. col. seqq.*
Tertiò quia assignatio realiter fuit post mortem,
prout in isto casu erat consideranda, postquam de-
bebat habere effectum post mortem Iacobi sine
masculis, nec prætensa renunciatio hæreditatis Ia-
cobi nocet, tum quia fuit reuocata statim, quod fie-
ri intra triennium posse, est prouisum *in l. final. Cod.
de repud. hæred.* tum etiam quia factum erat in con-
trarium, quia possessionem ceperat, quod magis
attenditur *ex reg. leg. Paulus, ff. rem rat. hab.* tum etiam
maximè, quia si feudum habebat ex contractu do-
tis, non erat necessaria hæreditatis aditio, post-
quam ex contractu dotali feudum habebat. Hæc
pro Clientis satisfactione. Nam causa parum, aut
nihil habet difficultatis.

Fabius Marchesius.

SVMMAAIVM.

1 *Facti ordo proponitur.*
2 *Vniuersitati an competat ius retractus, & quibus rationibus hoc ius competat.*
3 *Summa libertas est viuere sub Rege, & ad quid teneantur vassalli in Regno.*
4 *Ius retractus an ex more fuerit concessum Vniuersitati.*
5 *Seruus obligatus, an possit offerre debitum, & liberare seipsum; & quid dicendum*
in

in re obligata, cuius sit translatum dominium; & an ius retractus extendatur ad retractum iurium, putà secundarum causarum, portulaniæ.

6 *Consuetudo loquens in plaustro olei, an locum habeat in plaustro vini; & quæ fuit causa ad introducendum ius retractus in Vniuersitate.*

7 *Retractus an detur in iurisdictionibus, anve possit protrahi vltra annum; & intra quod tempus detur retractus in emphyteusi per constitutionem Regni* Sancimus, *& ex lege feudi.*

8 *Libertus aduersus patronum an restituatur in integrum, & quid in vassallo aduersus Dominum.*

9 *Restitutio in integrum, quæ ex lapsu temporis conceditur, infra quantum tempus debet concedi; & an ad restitutionem impetrandam requiratur petitio, & super ea litis contestatio.*

10 *Ad petendam restitutionem in integrum, an requiratur speciale mandatum.*

11 *Ad obtinendum retractum, an sufficiat offerre pretium, vel sit necesse, vt præstetur.*

12 *Restitutio in integrum non solum infra quatriennium est petenda, sed etiam infra dictum tempus est terminanda.*

13 *Restitui vt quis possit, an debeat de læsione constare; & an magis tutè sit esse sub iurisdictione Regis, quàm Baronis.*

14 *Interesse affectionis in consideratione non habetur, nec pro modica læsione datur restitutio in integrum.*

15 *Fructus percepti ex re aliqua, an veniant compensandi cum interesse passo.*

16 *Secundæ causæ reempta ad beneficium Regiæ Curiæ cum pecunia Vniuersitatis, an possint iterum vendi; & an possit fieri promissio per Proregem, aut Regiam Cameram, quod non vendantur.*

17 *Principi ex causa publicæ vtilitatis, an liceat reuocare priuilegia, etiam quæ in vim contractus transierint.*

ARGVMENTVM.

Ius retractus an competat Vniuersitati aduersus Baronem, quando venditur iurisdictio secundarum causarum, ponderum, & mensurarum, & si illud competit, sed elapso anno à die contractus initi pro retractu instaret, an sit audienda, & quatenus esset ei audientia deneganda, nùm possit aduersus lapsum temporis in integrum restitutionem petere. Restitutio in integrum, quæ ex lapsu temporis conceditur, infra quantum tempus peti, & concedi debeat, & ad restitutionem consequendam expressa requiratur petitio; & an principali absente, speciale requiratur mandatum ad illam petendam, de aliis notabilibus.

ALLEGATIO IV.

IN causa Illustris Ducis Seminariæ 1
cum Vniuersitate Seminariæ super
petione retractus ad instantiam di-
ctæ Vniuersitatis contra Ducem, ex
causa emptionis factæ per Ducem
patrem, secundarum causarum, ac iuris ponderum,
& mensurarum, & portulaniæ, pro pretio ducato-
rum 5900. die 8. Ianuarij, in anno 1556. præten-
dit Vniuersitas ius retractus, quod in litem dedu- 2
xit in anno 1558. die 23. Iunij, & sic post duos an-
nos, & sex menses elapsos à die emptionis, quod
ius & si nullo iure prætendi potest postquam lege
non cauetur, nec Doctoris auctoritate quod Vni-
uersitati competat ius retractus, quia nec ratione
directi dominij, nec ratione vicinitatis, nec con-
sanguinitatis, ex quibus rationibus hoc ius, vel iure,
vel lege municipali conceditur, admittatur; tamen
quando ex vsu vel more concederetur, hoc fuit in-
uentum, vel exemplo *leg. 2. Cod. de patr. qui fil. di-
strax.* vel *ex glos. 1. l. inuitus, ff. de fideicom. liber.* vel
ex aliis cumulatis per Ioannem de Neuiz. *in consil.
12.* inter consilia Alber. Brun. vbi vult, quod sum- 3
ma libertas est viuere sub Rege, quo in Regno vi-
debatur congruum, postquam vassalli Baronum te-
nerentur soluere adiutoria non solùm Regi, sed etiã
Baronibus, ex Cõstitutione Regni *Quam plurimum,*
& ad seruitia personalia, seruatá formá Pragmaticæ
Ferdinandi I. Et propterea ne duplici onere gra-
uentur *ex reg. l. eum qui, ff. de iur.* fuit mos forsitan
inductus ad concedendum ius retractus Vniuersi- 4
tati, quam in beneficium libertatis, vt sint sunt sub
dominio Regis, & non sub dominio Dominorum
immediatè, sed et mediatè, nec auctoritate, vt dixi,
nam Ioan. Faber, qui quasi per manus solet com-
muniter allegari ad hoc *in §. si Dominus. Instit. de
noxal.* nec dixit nec dicere cogitauit, nam loqui- 5
mur in seruo obligato, qui potest offerre debitum
& liberare seipsum, & sic non obligatur. Quod
communiter accidit in re obligata, *ex reg. l. Paulus,
ff. de pignor. & leg. mulier. ff. quib. mod. pign. vel hy-
poth. solut.* & hoc procedit ante dominij translatio-
nem, sed dominio translato amplius non admittitur
oblatio vt post alios cumulat Capyc. *decis. 41.* & sic
dictum Ioannis Fabr. non solum nó procedit in isto
casu, sed in terminis, in quibus loquitur esset con-
trarium. Vnde concludendum, quod cùm ex quodã
more hoc introductum sit, non potest extendi ad
retractum iurium, vtputà secundarum causarum,
portulaniæ, ac ponderum & mensurarum. Nam con-
suetudo, quæ loquitur in plaustro olei, non habet 6
locũ in plaustro vini, quod pluries dixit Isern. in re-
leuio, tã *in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestitura,*
quam *in cap. 1. de alien. feud. pater.* maximè vbi non
viget causa introductionis, seu moris. Nam causa,
quæ fuit ad introducẽdũ ius retractus ex more, fuit

prætenia

prætenſa libertas quæ nullo iure conſiderari poteſt in venditione iurium, poſtquam remanent vaſſalli, qui tenentur ad adiutoria, & ad ſeruitia: et ideò non poſſet extendi ad hunc caſum, & propterea benè dicebat Dominus Fec. *in 2.libr.in 2.authoritate, num. 16 fol.173.* quod non datur retractus in iuriſ-
7 dictionibus, imò quod intereſt Vniuerſitatis eius homines cognoſci ab Officialibus Baronis: ſi enim hoc ius non competit Vniuerſitati, negotium nullam poteſt habere difficultatem.

Sed dato quod de iure hoc ius concederetur, iam tempus deſtinatum habere debet, quod ſiue iure, ſiue lege municipali conſideretur, non poteſt vltra annum protrahi; nam *lex.2.Cod.de iur. Emphyt.* concedit duorum menſium tempus, & in habente ſcientiam conſtitutio *ſancimus*, non prorogat tempus anni, ſed triginta dies, vel quatuor menſes, & quoad exteros annum, & ſiue hic annus ſit conceſſus *ex leg.feud.* quæ dat ius retractus filio infra annum, *ex regul.3.Titius ſi de feud. defunct. milit. fuer.* vel ex *cap.conſtitutus,extr.de in integrum reſtit.* clarū eſt non dari vltra annum ius retractus. Cùm hic ergo in iſto caſu annus ſit elapſus à die emptionis de qua ſtatim habuit ſcientiam Vniuerſitas, nulli dubium eſt hoc ius, & ſi deberetur concedi, fuiſſe ex lapſu temporis extinctum; & ſi Vniuerſitas prætenderet ad hoc ius admitti ex capite reſtitutionis in integrum, ex pluribus oſtendam Vniuerſitatem non poſſe ad hoc ius reſtitui. Primò, nam non datur reſtitutio liberto aduerſus patronum, ex re-
8 gula text. *in leg.fin.Cod.quis, & aduer. quos in integr. reſtit. non poſſ.* ergo nec vaſſallo aduerſus Dominum, poſtquam reſtitutio non petitur ad finem tollendi vtile dominium vaſſallorū, quod remanet Domino, ſed ad ius tantùm, quod non tollit domi-
9 nium. Secundò, nam cùm talis reſtitutio ex lapſu temporis fit, in tantum tempus concedi debet, in quantum fuit, vt habetur *in clem.1.de reſtit in integr.* ſed ex prædictis calendatis temporibus patet, nec etiam infra dictum tempus talem reſtitutionem Vniuerſitatem petiiſſe, ergo amplius prætendere non poterit, & quando talis reſtitutio infra ſuum quatriennium ipſi Vniuerſitati daretur, ex alio tali reſtitutionis remedio iuuari non poſſet. Nam nec infra quatriennium petiit talem reſtitutionem, & verum eſt, neceſſariò petitionem requiri, & litem ſuper ea côteſtari, *Auth.ſi omnes.Cod.ſi min.ab hered. ſe abſtin.* notat Bal. *in dict.leg.ſupervacuam.* Cùm ergo non petierit ſe iuuari, non poterit, immò ſpe-
10 ciale mandatum requirur ad petendam talem reſtitutionem, *leg.illud,§.ſi talis, ff.de min.* & in mandato debet in ſpecie dici, ad petendum in tali cauſa *leg.is qui bona, §.ſed vtrum,ff.de acquir. hered.* Ita habetur per Bart. *in dict.leg.illud, §.ſi talis*, & verum eſt in caſu noſtro nullum adeſſe ſpeciale mandatum, nec de voluntate Vniuerſitatis conſtare, cùm Parlamentum non adeſt. Item ex alio talis reſtitutionis remedio iuuari non poterit: nam obtulit tantum velle ſe ſoluere pretium per Illuſtr. Ducem ſolutum, quod non ſufficit. Nam debebat cum effectu
11 præſtare, *argum.text.in l.acceptam.Cod.de vſur.cap.1. de eo, qui in poſſ. mitt.* vbi Abbas notat, & Card. in materia retractus dixit *in cap.conſtitutus, extr.de in integr.reſtit.* Item, non ſolum dictam reſtitutionem infra quatriennium non petiit, ſed nec infra quatriennium illam terminari fecit, prout debebat, per
12 *Clem.1.de reſtit.in integr.* vbi gloſ. notat: Nec Vniuerſitas poterit ſe iuuare ex textu *in leg.intra vtile, ff. de minor.* & *in leg.contra maiores, C. de inoff. teſtam.* Nam dicta iura procedunt exiſtente impedimento, quod impedimentum non facit in caſu noſtro. Vnde cùm fuerit elapſum quatriennium ceſſante impedimento, & cauſa terminata non fuerit, ceſſat diſpoſitio dictæ Clement.1. de reſtitutione in integrum, & conſequenter talis reſtitutionis remedio amplius ſe iuuare non poterit. Item non poterit talem reſtitutionem prætendere: nam ad hoc vt quis reſtitui poſſit, debet de læſione conſtare, *leg.verum, §.ſciendum,ff.de minor. cap. conſtitutus, vbi gloſ. not. extr. de reſtit. in integr.* ſed in caſu noſtro de aliqua 13
læſione non conſtat, ergo talem reſtitutionem prætendere vniuerſitas non poteſt. Et ſi Vniuerſitas diceret ſatis notoriam læſionem eſſe, cùm ſua interſit potius ſub iuriſdictione Regis, quàm Baronis, Reſpondetur hoc non poſſe negari, imò multa commoda ciues percipiunt quòd cognoſcantur ab Officialibus Baronis in propria patria, & non ſint aſtricti adire Regias Audiêtias cum maioribus ſumptibus, & laboribus. Sed dato, & non conceſſo, quod aliquale intereſſe conſiderari poſſet, certè non eſſet aliud quàm intereſſe affectionis, quàm habere poſſet potius ad hunc, quam ad illum Iudicem, quod intereſſe affectionis in conſideratione non habetur, pro modica enim læſione in integrum reſtitutio non datur, *leg.ſcio,vbi not ff.de in integrum reſtit.*not. 14
Abb. *in cap.1.de reſtit. in integr.* Hæc dixi ad excludendam læſionem, quæ per Vniuerſitatem figurari poſſet; ſed ſi vera intueamur, læderetur Vniuerſitas ſi reſtitueretur ad prætenſum retractum: nam negari non poſſet, quin condemnanda eſſet ad ſoluendum ipſi Illuſtriſſ. Duci præfatos ducatos ſex mille vnà cum intereſſe à præfato anno 1556.hucuſque ad rationem decem pro centenario, vt notorium eſt ipſum Illuſtr. Ducem paſſum fuiſſe, & pati ex regulat extus *in leg.3.ff de diſtract. pign.* & *l.quoties. Cod.de rei vendic.* & *leg.debet, ff. de edil. edict.* vbi notant Doctores, quod intereſſe aſcenderet ad ſummam ducatorum duodecim mille in circa, & ſic Vniuerſitas propter iſtud intereſſe affectionis Iudicis exburſaret præfatos ducatos decem & octo mille, & ſi diceretur quod in hoc intereſſe venirent compenſandi fructus percepti ex ipſis ſecundis cauſis, ponderibus, & menſuris, ac portulania, ex eademmet regula *leg. emptor, ff.de rei vendic.* & *leg. quoties*, circumſpectus iudex facilè conſiderare poterit, quàm paucos fructus potuerit Illuſtriſſimus Dux percipere ex iſtis iuriſdictionibus, & ſic ex his omnibus, quæ clariſſimè demonſtrantur, creditur talem reſtitutionem Vniuerſitati competere non poſſe, & ſic ad petitum retractum admitti non debere. 15

Et ſi vltimo loco Vniuerſitas vellet prætendere, 16
quod dictæ ſecundæ cauſæ vendi non poterint, ſtante quod fuerunt reemptæ in beneficium Regiæ Curiæ cum pecunia ipſius Vniuerſitatis; Reſpondetur hoc non fuiſſe promiſſum per Regiam Curiam ipſi Vniuerſitati, quod dictas ſecundas cauſas tenere debuiſſet in domanio; ergo ad id non erat aſtricta. Nec poterat talis promiſſio fieri ab Illuſtriſſimo tunc Prorege, vel Regia Camera, cùm talem non haberet poteſtatē maximè cùm tendiſſet in maximum dānum ipſius Regiæ Curiæ talis promiſſio vt pro pretio ducatorum quingentorū vellet ſe priuare poteſtate vendendi dictas ſecundas cauſas, quæ poterant vendi per plura milliaria ducatorum, vt offerebatur tunc per Illuſtriſſ. Comitem Seminariæ auum ipſius Illuſtriſſimi Ducis, & poſtea venditæ fuere; & verum eſt emptionem iſtam factam fuiſſe tempore, quo bellum indicebatur per ſanctitatem Pauli IV. Pont.Max. ad expugnationem Regni huius, cum auxilio Regis Gallorum, propter quod bellum maximum periculum Regnum hoc paſſum fuit,

fuir, & sic dicta venditio ob publicam vtilitatem facta fuit, causa cuius publicæ vtilitatis licitum est Principi priuilegia reuocare, etiam quæ in vim contractus transierunt, *cap. veniens, extr. de priuileg.* & voluit Paulus de Castr. *in l. digna vox. Cod. de legib.* Bald. *in leg. qui se patris. Cod vnde liber.* Et ita decisum fuisse per S.C. refert Capic. *decis.* 166. vbi multa maiora Principi pro causa publicæ vtilitatis licere dixit, & his omnibus clarissime demonstratum est Vniuersitatem prædictam ad prætensum retractum nullo modo admitti posse, & Illustrissimum Ducem absoluendum fore ab impetitione ipsius Vniuersitatis prout fuit absolutus, condemnato filio ad restituendum Vniuersitati ducatos 500. vna cum interesse.

Fabius Marchesius.

SVMMARIVM.

1 *Maritus an dicatur Marchio si eius vxor successerit in Marchionatu constante matrimonio?*

2 *Mulier illustris nupta cum marito non illustri dignitatem amittit.*

3 *Textus* in l. 1. vbi gloss. C. de in ius vocando, *quid in præsenti disponat.*

4 *Mulier sortitur forum, & conditionem viri.*

5 *Filius qui nascitur ex matre nobili & Patre plebeio, non est nobilis.*

6 *Plebeius qui contraxit matrimonium cum muliere nobili tractatur vt plebeius.*

7 *Regina nupta cum simplici milite non facit eum Regem.*

8 *Maritus est principalis in domo tanquam caput mulieris.*

9 *Mariti qualiter coruscant de consuetudine, vxorum radiis, vsque ad num.* 10.

11 *Textus* in cap. cum peronæ, de priuilegiis in 6 *qualiter procedat?*

12 *Nobilis, cui lis est mota super nobilitate, qualiter sit tractandus lite pendente.*

ARGVMENTVM.

Vxor si constante matrimonio efficiatur Marchionissa ex eo, quod in Marchionatu successit, an vir eius Marchio denominari possit, sicque ipsum eadem, gaudere Marchionatus dignitate: & de aliis pluribus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO V.

1 Llud est de quo ad præsens controuertitur, nimirum si vxor, in constantia matrimonij sit effecta Marchionissa, quia successit in Marchionatu, num eius maritus Marchio denominari possit, sicque eadem gaudere Marchionatus dignitate.

Hic articulus modicam, & quasi nullam habet difficultatem, quia regula est, quod vxor recipit dignitatem a marito, sed non è contra per text. *in l. fæmina,* & ibi Bart. *ff. de senator.* & Bart. *in l. fin. Cod. de verb. sign.* bonus text. *in l. mulieres, Cod. de dignitat. lib.* 12. *& in l. mulieres, C. de incolis, lib.* 10.

2 Immò si mulier est illustris, & est nupta cum marito non illustri amittit dignitatem, ita Bal. *d. l. fæmina, ff. de senator.* qui ponit exemplum in filia Regis, quæ dicitur illustris, quæ si nupta sit comiti, efficitur spectabilis, supremæ dignitatis gradu offuscato, & idem Bal. *in d. leg. fæmina,* ex eadem ratione dicit, quod mulier nobilis nupta viro ignobili debet puniri vt ignobilis. Ad prædicta facit tex. *in l.* 1. & ibi *glos. cod. de in ius vocan.* vbi habetur, quod libertus mariti debet reuerentiam vxori, & tamen è contra, libertus vxoris non tenetur marito ad operas obsequiales, *l. liberti libertæque. Cod. de oper. libert. & ex d. tex. in d. l. p. C. de in ius vocand.* inferunt ibi Bal. & Salic. quod vxores nobilitantur per viros, non autem è contra. Et hinc videmus quod maritus agit pro iniuria facta vxori, sed è contra non competit actio vxori pro iniuria facta marito, *§. patitur. Inst. de iniur.* Hinc etiam videmus, quod mulier sortitur forum, & conditionem viri. *l. exigere dotem, ff. de iudiciis,* & etiam vidua retinet dignitatem, & priuilegia viri, *§. non tantùm permittimus, Auth. de nuptiis, l. filij, §. vidua ff. ad municipal.* 3 4

5 Hinc etiam resultat, quod filius qui nascitur ex matre nobili & patre plebeio, non est nobilis, vt per Bal. *in l. fin. C. de seru. fugit.* & *in l. liberos, ff. de senator.* Ias. *in l.* 1. *num.* 18. *ff. de verb. oblig.* latè Lup. *in repet. rubr. extr. de donat. int. vir. & vx. §.* 32. *n...* Hinc etiam videmus quod plebeius, qui contraxit matrimonium cum muliere nobili, quæ non contribuebat in tributis, tenetur contribuere pro eisdem bonis mulieris in dotem acceptis, quæ in persona mulieris erant franca, vt per eundem Lup. *in præd. §.* 32. *num.* 4. *in fin.* Et in specie Bald. *in c. significauit, de rescript.* formauit quæstionem in Regina, quæ nupsit simplici militi, an faciat eum Regem, & concludit quod non, licèt dicat quod hoc casu ratione Regalis dignitatis vir coruscat radiis vxoris, *arg. text. in l.* 1. *c. de præpos. labor. lib.* 12. Et ratio omnium prædictorum est, quia maritus est principalis, tanquam caput mulieris, *c. cum cap.* 33. *quæst.* 2. & mulier est accessorium, & regula est, quod accessorium non vestit principale, *l. ex pupillari, ff. de vulg. & pup. subst.* Vt ideo dicimus quod mulier coruscat radiis mariti, tanquam quid accessorium *l. si libera, Cod. de nupt.* Et hæc sufficiant, cùm nil in contrarium adduci nec considerari possit. 6 7 8

9 Nec prædictis obstat dictum Host. *in c. Raynutius, num.* 6. *extr. de testam.* de quo meminit Tiraq. *in tract. de nobilit. cap.* 18. *num.* 40. vbi dixit quod quamuis de Iure vxores coruscent radiis maritorum non è contra, tamen quandoque de facto, & de consuetudine maritus radiis vxoris coruscat, vt quando simplex miles duxit in vxorem aliquam Comitissam dominam Comitatus: ex quo Host. non dicit, quod per hoc maritus assumat dignitatem tituli, itavt tractari debeat maritus, ac si esset verus Comes, sed solùmmodo præsupponit, quod per quendam abusum accrescat marito quidam splendor ex eo, quod duxit vxorem Comitissam, & hoc ad finem nobilitatis consequendæ non ad finem acquirendi titulum, vt ex eis verbis clarè colligitur. Et insuper idem Host. dicit, quod hoc est 11

eſt de facto, non de iure, & ſic non poterit hoc producere iuris effectus; conſuetudo enim iuri contraria, non eſt ſeruanda, ex dicto Bart. loquentis in materia nobilitatis *in l. omnes. C. de decurion. lib.* 10. & ad hoc vt conſuetudo ſeruetur debet eſſe rationabilis, legitima, & præſcripta, vt dixit Gloſſ. *in c. cum cauſ. in verbo, præiudicat, de re iud.* & per Alex. *in l. de quibus, ff. de legib.*

Stantibus prædictis, non erit dubitandum, quod
11 lite huiuſmodi pendente, non debent mariti prædictarum vxorum admitti ad dignitates, & honores, quibus gaudent alij Titulati, ſub prætextu poſſeſſionis, quia ius reſiſtit, & ſumus in caſu tex. *in c. cum perſona, de priuil. in 6.* circa cuius capitis materiam Couar. *in lib. pract. quæſt. cap.* 17. *num.* 6. diſtinguendo plures caſus, concludit, quod vbi agitur de iuribus ad Principem iure communi pertinentibus, & pro Principe eſt iuris præſumptio, non poteſt tunc tractari de ſummaria poſſeſſionis probatione, & hoc abſque dubio procedit in aliquibus ex maritis conuentis in hoc iudicio, qui de recenti prætendunt titulum ex perſona vxoris, ex quo poſſeſſio nihil opitulatur, quando eſt recens, & præſumptio eſt cõtra poſſeſſorem ex dicto Innoc.
12 *in c. quia in cunctis, num.* 5. *de conceſſ. præb.* & ex dictis per cap. *in dec.* 6. Et in indiuiduo in propriis terminis tractat hoc Couar. *in l.* 1. *var. reſol. cap.* 16. *num.* 11. vbi diſcutit, An ille cui eſt mota lis ſuper nobilitate, & qui communi opinione, & Iure cuiuſdam quaſi poſſeſſionis exiſtimabatur nobilis, interim lite pendente, debeat ſoluere tributa, & alia onera impoſita plebeis, ac etiam, An poſſit gaudere honoribus nobilium & concludit, quod lite pendente, non ſolum debet contribuere in oneribus, virtute Pragmaticæ editæ in Regno Hiſpaniarum, ſed quod nec etiam lite pendente poteſt promoueri ad officia, & honores nobilium; adeo quod omni iure debent prædicti mariti lite pendente, abſtinere.

Fabius Marcheſius.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio legis, vt res aliqua non diſtrahatur, an differat, à prohibitione, quæ fit à Iudice.*

2 *Lex ſi prohibet rem alienari, an diſtrahi poſſit, ſi eſt tempore peritura.*

3 *Poſſeſſor ſi ex cauſa neceſſitatis vult alienare rem alienari prohibitam, quomodo ei conſulatur.*

4 *Præceptum Iudicis, ne quis rem ſuam alienet, an impediat tranſlationem dominij.*

5 *Alienata ſi fuerit res, quæ diſtrahi prohibebatur, ſi perſona ad cuius inſtantiam fuit facta prohibitio, in iudicio ſuccubuerit, an firma remaneat alienatio.*

ARGVMENTVM.

Præceptum Iudicis alicui iniunctum, ne rem, quam poſſidet alienet, nùm dominij tranſlationem impediat, ſi denùm alienatio ſequitur. Diſcrimen quodnam conſtituitur inter prohibitionem legis, & prohibitionem hominis, & an prohibitione non obſtante res tempore peritura alienari poſſit. Alienata ſi fuerit res quam iudex diſtrahi prohibuerat, nùm ſuccumbente illo ad cuius inſtantiam fuit facta prohibitio, alienatio firma remaneat.

ALLEGATIO VI.

PVro Dominis Iudicantibus in hac cauſa ſatis liquere, magnam eſſe differentiam, an lex prohibeat ad alicuius 1
rei venditionẽ procedi, vel Iudex; nam quado lex prohibet, nunquã intelligitur prohibere res tẽpore perituras, ita procedit tex. *in l. diuus, ff. de petit hered.* ſecus verò quando Iudex prohibet, nam prima naſcitur ex iuris interpretatione, quod non eſt dicendum in Iudice, quando expreſſe prohibuit, quia ſupra hoc non datur interpretatio, immò quando adeſt duplex prohibitio legis, & hominis, tunc non poteſt fieri alienatio, etiam in caſu permiſſo.

Primò falſum eſt dicere, quod res tempore peritu- 2
ra alienari poteſt: nam textus *in d. l. diuus, ff. de pet. heredit.* facit duas regulas, vna eſt quando quis ſatiſdedit, & tunc ſtante ſatiſdatione poteſt alienare, ſecunda eſt quando non ſatiſdedit, & tunc non poteſt alienare, etiam res tempore perituras, niſi permiſſu Prætoris, & cum cauſæ cognitione, ita Bar. *in d. l. diuus, num.* 3. *in fin.* Ang. *nu.* 2. vbi dicit quod voluntariè non permittente Prætore, nihil poteſt alienare, etiam quod ſit tempore periturum, & propterea dicebat ibi Paul. de Caſtr. *num.* 3. *in fine*, quod quando 3
poſſeſſor vult alienare ex cauſa neceſſaria, & non vult dare, vel non inuenit fideiuſſores, conſilium eſt vt adeat Prætorem, & exponat caſus neceſſitatis, & obtineat poteſtatẽ vendendi ſine fideiuſſore, & hoc probatur ex diſpoſitione tex. *in l. Ariſto, ff. de iur. deliber.* vbi dicit Iuriſconſultus quod res, quæ tempore deteriores fieri poſſunt, ſi alienari volunt, hoc fieri debet, adito Prætore; & ſic clarum eſt, quod alienatio non permittitur, quando res eſt tempore peritura, niſi adito Prætore, & cum eius decreto, qui in conceſſione decreti cognoſcere poteſt, ſi res eſt tempore peritura, & ſi ex tempore deterioratur, vel aliqua iuſta cauſa concedendi decretum; & hoc procedit, quando prohibitio eſt legis tantùm; At in caſu, de quo agitur, adeſt prohibitio legis poſtquam erat lis conteſtata ſuper dominio officij, ſtante nominatione & probitione hominis, poſtquam Iudex prohibuit nominationem fieri, quæ prohibitio facit, vt non ſit licita alienatio, etiam in caſu permiſſo. Bal. *in c.* 1. *§. præterea, n.* 3. *de cap.* Corrad. ad tex. *in §. ſantiſſimus, in Auth. de alienat & emphyt.* Iaſ. *in §. diuus, in* 2. *repetit. n.* 35. *cum ſeq.* Etenim nulli dubium 4
eſt, quod præceptum Iudicis impedit tranſlationem dominij, vt eſt communis ſcola Doctorum *in l. filiusfam. §. diui, ff. de leg.* 1. maximè, quãdo eſt factus propter litis pendentiam, vel ad inſtantiam alicuius Tertij, cuius quoquo modo intereſſet, ita Bar. ibi *num.* 16. *& in l. ſi ſciens, ff. de contrah. empt.* & melius *in l. pater filium, §. Iulianus. Agrippa, n.* 1. *ff. de leg.* 3. Imol. *in d. §. diui n.* 10. Iaſ. ibi *in* 1. *repet. in* 6. *n.* 97. *& in* 2. *repet.*

*pet.n.*130.Paul.de Castr.ibi *n. 6. circa medium*: hinc notabiliter dicebat Bal.*in l.*1*.n.7. in verſ.vnde ſi ego,*
5 *C.commun. diuid.* quod quando eſt intentatum iudicium reale,ſiue ſit intentatum in rebus corporalibus ſiue in iuribus incorporalibus, quod idem eſt,prout voluit Innocent. *in c.cum M.Ferrarientis, de conſtit. n.9.circa fin.*quia inducitur vitium litigioſi, quãuis ego non obtineam in hoc iudicio,alienatio facta eſt nulla, & ponit Innocent. exemplum in collatione præbendæ,quod eſt particulare in caſu noſtro;nàm iudicium intentatum erat, quod ſtante nominatione facta debebat Petrus compelli ad faciendam cautelam,& ideò ſtante prohibitione , quod Petrus non faciat aliam nominationem,etiam quod non obtineret Ioanna,nominatio interim facta non valet; aſſignat rationem Bald. quia hoc facit iudiciorum rigor non veritas iuris intentati,eumque ſequitur ibi Paul.de Caſtr.*num.*8.*verſ.vltimo nota.*

Hæc breuiter,& currenti callamo dixiſſe ſufficiat coram Iudicibus tanta doctrina, & experientia decoratis.

Fabius Marchesius.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in l. ſi quis aduerſus. C. de precibus Imperatori offerendis, *explicatur.*
2 *Reclamatio ſententia S.R.C.qualiter proponenda.*
3 *Textus* in l.3.ff.de leg. *primò adducitur in præſenti.*
4 *Expreſſio eius,quod tacitè ineſt,quem effectum producat.*
5 *Deciſio S.R.C.in præſenti affertur.*
6 *Auctoris proteſtatio pro præſenti facto adducitur.*
7 *Sententia non nocet niſi in iudicio citatis.*
8 *Textus* in l.1. C.ſi pendente appellatione mors interuenit, *qualiter explicetur.*
9 *Regula,de qua ſupra, quomodo, & qualiter procedat.*
10 *Sententia lata contra matrem in cauſa libertatis , quando, & qualiter noceat filiis.*
11 *Sententia reclamatione propoſita,quando, & qualiter tranſeat in rem iudicatam.*
12 *Sententia,vt ſit tranſacta in rem iudicatam,quid requiratur.*
13 *Sententia lata contra mortuum nulla dicitur.*
14 *Filius, & Pater quomodo cenſeantur vna perſona.*
15 *Textus* in l.à Sententia,ff.de appellationibus,*qualiter procedat.*
16 *Sententia in cauſa ſtatus, vtrum noceat non citatis.*
17 *Sententia lata contra vnum, quomodo, & qualiter afficiat alterum.*
18 *Textus* in l.ingenuum, ff.de ſtatu hominum,*qualiter procedat.*
19 *Textus* in l ſocium, ff.pro ſocio, *in præſenti affertur.*
20 *Textus* in l.fin.de liberali cauſa, *quomodo, & qualiter intelligatur.*
21 *Sententia lata contra matrem de libertate, non nocet filiis ante litem natis.*
22 *Salieeti doctrina* in l.finali, de liberali cauſa,*adducitur.*
23 *Sententia lata contra Patrem qualiter noceat filiis.*
24 *Sententia ex capite nullitatis qualiter impediatur.*

D.Reg.de Marinis Allegat. collect.

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra patrem in cauſa nobilitatis, ſi ab ea fuerit reclamatum, & filio demùm , patre mortuo reclamationem proſequente, fuerit confirmata, nùm dicatur in rem iudicatam tranſitum feciſſe,itaut filius ipſe ab hac poſtrema ſententia primam confirmante ſupplicare amplius non poſſit : & de pluribus ad ornatum textus in l. ſi quis aduerſus.C.de precibus Imper.offerendis.

ALLEGATIO VII.

Larissima debet eſſe deciſio præſentis cauſæ ex vulg. tex. *in l. ſi quis aduerſus , C.de precibus Imper. offer.* vbi pro regula indubitata traditur, quod ſi aliquis aduerſus ſententiam Præfecti Prætorio duxerit ſupplicandum, victuſque denuò fuerit, nullam habere poſſit licentiam iterum ſuper eadem cauſa ſupplicandi. 1

Si ergo ſententia S. C. quæ ad inſtar ſententiæ Præfecti Prætorio procedit,vt clarum eſt,& per Magnificum Iacobum,& Scipionem de Bononia,ab ipſa ſemel fuit reclamationis iudicium propoſitum & proſequutum , vtique dum per aliam eiuſdem S.C. ſententiam fuerit prima ſimpliciter confirmata,nullum debet adeſſe dubium,quin iterum ſuper eadem cauſa ſupplicandi nulla ſit admittenda licentia, vt *in d. text.* & late ibi per DD. & *in l.1. ff. de offic. Præf. Prætor.* & *in l.1. C.de ſent. Præfect. Prætor.* Nec difficultas oriri debet ex eo quia in dicta ſententia vltima S. C. non adſunt verba illa,Perpetui ſilentij, quæ ex ſtylo S. C. in ſecundis eiuſdem S. C. ſententiis apponi ſolent. Nam illa non ſunt de 3
forma , nec de ſubſtantia requiruntur ad finem , vt ſententia huiuſmodi ſemel confirmata in rem iudicatam tranſeat , & non poſſit iterum ab iſta reclamari, cùm effectus iſte ſitá lege introductus,& per conſequens expreſſio ipſius ſuperuacua & inanis indicatur,*ex vulg. reg.tex in l.3.ff.de leg.1.* huius enim quod tacitè à lege includitur non eſt neceſſaria expreſſio , latè per Bal. etiam in materia ſtatutaria *in l. fin.C. de procur.* & per Ancharan. *in repet. c.1. de conſtit. in* 14. Immò adeo eſt hoc verum , vt quan- 4
do etiam adeſſet ordo ſuperioris quòd in ſententia hoc exprimeretur , non ideò nouam induceret formam , ſed potius quandam admonitionem , & ex-

Yy preſſionem

pressionem eius, quòd tacitè inerat. Et propterea etiamsi non exprimeretur, sententia suum effectum secundum iuris communis dispositionem deberet consequi. Ita per Innoc. not. *in c. prudentiam, in 2. col. de offic. deleg.* Bald. *in l. præscriptione. C. si contra ius, vel vtilit. publ.* & *in l. non dubium, vers. iuxta hoc quæro. C. de legib.* & *l. bonæ fidei C. de reb. credit.* Ant. de Butr. & Abb. *in c. quintauallis, in penult. & antepenult. col. de iureiur.* Probatur *in c. cum ad sedem, de restit. spoliat.* & ibi notant multi, & *in c. ex insinuatione,* & ibi Ant. & Imol. de rescriptione, & per Imol. & alios *in c. fin. de præscript.* per Bart. *in l. 2. ff. de condit. & demonstr.* allegat. Ioan. Andr. *in c. 1. de offic. deleg.* sequitur Alex. *cons. 2. vol. 2.* & clarius per Ruin. *cons. 133. num. 6. vol. 5.* in casu nostro contra Iacobum de Bononia prætendentem hono-
5 res Sedilis Nieli per S. C. fuit iudicatum, ipse idem reclamauit, & quia morte præuentus non potuit reclamationem ipsam finire, Magnificus Scipio prætendens se filium legitimum dicti Iacobi, & reclamationem prędictam pro suo interesse, tanquam successor sanguinis fuit prosequutus, & demùm sententia prima per idem S. C. fuit confirmata, solita verba proferens, videlicet *Bene iudicatum, & malè reclamatum.* Sequitur ergo ex iuribus prædictis quod absque alia difficultate prouidendum erit, huic eius secundæ reclamationi non esse deferendum, & per consequens rem iudicatam obstare.

6 Sed quia audio quod hoc ius nouum ex aliquibus vanis, & figuratis rationibus pars aduersa introducere intendit, licèt coram doctissimis iudicibus res agatur & propterea non sit mea allegatio, nec responsio necessaria; tamen obtemperandi, ac morem gerendi causa potius tam Illustrissimæ Plateæ, ac veræ familiæ de Bononia, hæc pauca verba respondendo eius obiectis, dicam.

7 Proponitur namque ex aduerso clarissimi Iuris esse quod sententia non nocet nisi in Iudicio citatis, & victis, *ex reg. l. de vnoquoque, ff. de re iud. l. quod ipsis, ff. de regul. iur.* sed quia ipse Scipio in prima sententia lata contra patrem non interuenit, nec citatus reperitur, ergo ex ipsa non potuit affici, & consequenter secunda sententia cum ipso lata prima erit quoad ipsum iudicanda, & sic ex regula eiusdem text. *in l. si quis aduersus*, licitum erit ab ipsa reclamare, nec potest dici sententiam hanc ipsum afficere tanquam hæredem, in quem instan-
8 tia defuncti transit, per tex. *in l. 1. C. si pendente appellat. mors interuenerit,* & per viam repræsentationis eadem persona dicitur, & propterea quicquid defuncto obstat, contra hæredem obstabit, per Bar. Bal. & alios *in l. cùm à matre, C de iurand.* Nam in eodem proc. stat præsentata exhæredatio ipsius, & hinc est, quod non tanquam hæres, sed tanquam filius reclamationem prædictam fuit prosequutus, vt ex verbis supplicationis liquet, sic etiam, nec potest dici sententiam prædictam fuisse latam contra eius patrem in causa legitimationis, & consequenter conditionis personæ, & status, quæ facit ius quoad omnes, etiam absentes, & non citatos, *per l. ingenuum.* & ibi per Cyn. Bart. Bald. & omnes *ff. de stat. hominum,* & *in l. 2. C. quib. res iudicata non*
9 *nocet.* Nam audacter respondit ipse regulam prædictam procedere inter omnes, quorum non æquè principaliter interest, vt latè, & communiter per DD. prædictos *in d. l. ingenuum,* & per Bald. *in d. l. a. per l. cum duobus, C. de inoffic. testam.* & *l. Papinianus, §. si ex causa, ff. eod. tit.* At ipse pro eius persona principale, & æquale interesse habet, ergo ex dicta regula repelli non potest, & denuò in propriis terminis dicit esse tex. hoc decidentem in sui fauorem, in causa status *in l. fin. C. de liber. caus. iunct. tex.* & ibi Glos. *in l. si vsumfructum, §. si mater, ff. eod. tit.*
dicitur enim ibi, quod sententia lata contra matrem 10
in causa suæ libertatis, quamuis noceat filiis in vtero existentibus, non tamen nocet filiis ante litem ab ipsa natis, quin possint ea non obstante de eorum libertate tractare; applicat modo in casu suo, quod sententia prima lata contra Iacobum, quamuis sit in causa status, non potest, nec debet nocere Scipioni filio antè litem Iacobi nato, & consequenter contra ipsum iura eiusdem legitimationis patris proponentem, non nocebit sententia prædicta contra eundem lata.

His tamen nullo modo obstantibus, ex infra scri- 11
ptis vanissima redduntur omnia prædicta, & vt clariùs iustitia præsentis puncti pateat Dominis Iudicibus, recordor quod Magnificus Scipio non nouam actionem, nec nouum processum ex iuribus suæ personæ proposuit; sed reclamatione per patrem interposita super eius legitimatione, tanquam filius pro suo interesse fuit prosequutus, & in tantum est hoc verum, quod dum per sedile opponebatur reclamationem ipsam fuisse desertam, & proinde ob lapsum fatalium fecisse transitum in rem iudicatam, discusso puncto fuit decisum, quod non obstante dicta desertione procederetur ad expeditionem dictæ reclamationis causæ; Et sic etiam dum iterum per idem sedile fuit oppositum quod ipse Scipio ex defectu propriæ personæ tanquam spurius, & incestuosus, non poterat in iudicio supradicto subintrare, nam quando etiam pater cuius causam prosequebatur, fuisset legitimus declaratus, non potuisset ipse propter defectum prædictum eius honoribus gaudere, fuissetque instatum pro termino ad probandum contra ipsum Scipionem. Tamen quia ex aduerso dicebatur, & sic Dominis Iudicibus visum fuit, quod tunc non de persona propria Scipionis, sed de persona patris, causa agebatur, quam ipse Scipio, non obstante, quod non esset hæres, poterat pro suo interesse prosequi, & reperiebatur introducta, & sic in statu, in quo non poterat concedi nouus terminus, ideo fuit sedile exclusum à termino, & facto verbo prouisum, quod procederetur ad expeditionem causæ reclamationis
prædictæ, prædicto termino non obstante. Hæc er- 12
go declarant, quod Scipio non iudicium proprium, sed iudicium reclamationis patris fuit prosequutus, & verba sententiæ hoc manifestant, dum dicunt, Bene iudicatum, & male reclamatum. Vt enim pateat quid sit iudicatum, & an obstet res iudicata, videndum est si coram Iudice, ad quem sit idem deductum, & discussum, quod apud Iudicem à quo dixit text. etiam in causa status *in l. si quis cùm totum, §. si ancillam, ff. de exec. rei iud.* Sunt ergo duæ sententiæ S. C. super legitimatione Iacobi latæ, licèt vna cum ipso, altera cum filio, & consequenter præsens reclamatio, quæ circa idem procedit, non est admittenda, cùm de persona Iacobi non debet amplius tractari.

Nec potest dici, quod hæc sententia vltima recla- 13
mationis non potuit operari contra Iacobum iam mortuum, cùm sententia lata contra mortuum, nulla dicatur, *ex reg. leg. in summa, §. fin. ff. de re iud.* Nam licèt responderi posset, quod aderat procurator in iudicio effectus dominus litis, cum quo etiam, quòd principalis sit mortuus procedi potest, *leg. nulla,* & *leg. procuratoribus,* & ibi DD. *Cod. de procur.* tamen clariùs & fortiùs dicitur, quod postquam Scipio ipse reclamationem prædictam fuit prosecutus, quod absque vllo dubio potuit facere, non solùm tanquam filius, qui dicitur successor sanguinis patris,

patris, etiam quòd hæreditatem renunciat, per tex. & communiter ibi per DD. *in leg. pro hærede, §. fin.*
14 *ff. de acquir. hæred.* immò cum patre vna, & eadem persona censetur, *leg. fin. Cod. de impub. & aliis subst. cap. iam itaque, 1. quæst. 4.* quem allegat Bal. *in leg. vltima. Cod. de seru. fugit.* facit etiam ad propositum Paul. de Castr. *cons. 264. col. 3. lib. 1.* sed etiamsi tertius extraneus esset, habens tamen in causa interesse totale, vel etiam aliquale præiudicium, vt latè per Fulgos. *cons. 169.* Rom. *cons. 342.* postquam, dico, fuit reclamationem prædictam prosequutus ex sententia, quæ inde euenit, quando etiam nullum præiudicium Iacobo mortuo potuisset inferri. Tamen totalis exclusio ipsi Scipioni resultauit eo modo ac si ipse Scipio ambas sententias contra habuisset. Nam postquam Scipio ipse sciens litem motam cum patre, provt de scientia per comparitiones eiusdem manus conuincitur, noluit tunc ipse subintrare, & expectauit reclamationem, quam postea fuit prosequutus, dicta secunda sententia eundem effectum operatur, acsi in omnibus fuisset citatus: & proindè sicut pater non posset, sic nec ipse amplius reclamare potuit, dato etiam quod esset tertius; communis est doctrina omnium Ciuilistarum
15 *in l. à sententia, ff. de appell.* & omnium Canonistarum *in cap. cum super, de sent. & re iud.* & sic responsum per prædicta remanet mortuo primo Patris, dum dicit, quod non fuit citatus in primo iudicio, & quod reclamationem fuit prosequutus, non tanquam hæres, sed tanquam filius. Nam vtcumque sit, quando etiam tanquam extraneus pro suo interesse interuenisset, secunda sententia ipsum afficeret, acsi a principio fuisset in Iudicio; omnia enim acta præcedentia tam primæ, quàm secundæ instantiæ, quando iudicium motum per alterum quis prosequitur, ratificasse videtur, *arg. tex. l. 3. §. falsus, ff. rem rat. hab.* per Innoc. & melius per Abb. *in praall cap. cum super, in fin. de sent. & re iud.* & per
16 Imol. *in eodem cap. num. 7. vers. sed aduerte.* Accedat denique quod dicta sententia provt supra est dictum in causa status, quæ omnibus etiam extraneis, & non citatis interesse tamen habentibus, nocet per dictos *l. ingenuum,* & alios supra notatos; quantò magis nocere debet filio non solum præsenti, sed reclamationem prosequenti, non solùm tanquàm tertius, qui posset per supra allegata, sed tanquam successor vniuersalis in iure sanguinis & nobilitatis patris; Si enim Iacobus illegitimus remansisset per primam sententiam declaratus, nulli dubium, quod ipse Scipio etiam quòd filius legitimus Iacobi fuisset, non potuisset aoi honoribus gaudere;
17 Nam tanquàm ex radice infecta descendens remansisset ab illis perpetuò exclusus, vt latè per Bal. *in leg. fin. Cod. de verb signif.* per Anchar. *consil. 389.* latissime per Tiraq. *de nobil. cap. 15. num. 24.* necessitabatur ergo ipse Scipio reuocari facere dictam sententiam ad finem, vt potuisset aui honoribus gaudere, ergo dicta sententia ipsum afficiebat; communis namque est doctrina, quod sentẽtia lata contra vnum afficit non solum hæredem, sed etiam quemlibet successorem in re vel iure illo, non solum vniuersalem, sed etiã particularem & in quota, vt latè per Tiraq. de iure primogenituræ *35. quæst. num. 17. cum seq.* Si igitur dicta sententia non fuit reuocata, sed confirmata per idem S. C. ergo Scipio ipse duas sententias, & non vnam habet contra quæ ipsi nocent. Tunc enim hæc secunda quoad ipsum diceretur prima, quando prima lata cum patre ipsi non noceret, sed si prima ipsi tanquam successori patris in iure sanguinis nocet, hæc secunda non negatur quin noceat, ergo duæ Præfecti prætorio sententiæ, & non vna contra Scipionem ipsum erunt iudicandæ. Nec iuuat Partem dicere, quod
dispositio *d. l. Ingenuum* non possit procedere contra 18
eum, qui in causa æquè principale interesse habet per iura supra allegata. Nam vltra responsionem, quæ etiam ex prædictis ad hoc idem colligitur, dico fundamentum predictum non esse verum. Nam interesse suum in dicta causa, in qua de legitimatione patris agitur non æquè principale, sed consecutiuum per DD. appellatur, cum esse, vel non esse legitimam personam patris, tantummodo primò, & principaliter tangit, quamuis ex hoc ipsi filio generetur interesse in consequentiam ex eo quia persona patris, tanquàm proxima, & immediata quoad nobilitatem filij inspici debet per supra allegata, & per tex. *in l. socium, qui in eo, ff. pro soc. leg.*
penult. ff. de cond. ob turp. caus. per Aym. *consil. 165.* 19
quando enim sententia esset lata contra fratrem tractantem de persona patris communis, tunc ipse Scipio æquale interesse haberet, & sententia prædicta ipsi non obstaret, sic in ista materia dant exempla DD. *in dict. leg. ingenuum,* & *in leg. sæpè, ff. de re iud.* & particulariter Tiraq. de nobilitate *cap. 37.*
num. 7. fol. mihi 521. Nec dubium prædictis faciat 20
text. *in dict. leg. fin. de liber. caus. cum concord.* nam nullo modo ad casum nostrum applicari potest in quo Magnificus Scipio nõ nouam causam eius personam concernentem proposuit, provt *in dict. l. fin.* ibi enim filius post sententiam contra matrem latam de proposita libertate contendebat, oon autem iterum de libertate matris decidit optimè Iureconsult. qood sententia matris non noceat filiis antea natis. In casu nostro Magnificus Scipio non causam status suæ personæ, sed causam legitimationis patris fuit prosequutus. Iure ergo sententia contra patrem primo loco lata debet contra eundem operari, qui in sanguine habet causam à patre, tanquam proxima, & immediata persona, vt supra est dictum; sed melius, & fortius dico, tex. prædictum casum in fauo-
rem sedilis decidisse. Ratio autem quare sententia 21
lata contra matrem de libertate non nocet filiis ante litem natis, illa fuit, nam filius repetiebatur natus liber, & ex ingenua, quando postmodum per sententiam ex aliqua causa superuenienti, declaratur serua, non ideò sequitur quod filius antea natus sit etiam seruus, multis tamen ex causis status mutari consueuit, dixit tex. *in leg. aui, Cod. de liber. caus.* & propterea decidit Iureconsl. quod sententia ipsi non nocet, non obstante, quod sit super causa status, ratio rationis est, quia ea quæ sunt ex genere per factum, vel culpam matris vel patris non possunt tolli, *vulg. leg. 3. ff. de interd. & releg.* cum aliis similibus allatis per Tiraquell. de nobilitate *cap. 35. per totum,* & de iure primogenituræ *quæst. 40. numer. 51.* sed faciamus quod dicta sententia, quæ contra matrem profertur, sit ex causa tractum habente ante natiuitatem filiorum, adeo quod filij sint nati post ipsam causam, & sic ex matre serua, licèt ante litem motam, an sententia in casu prædicto contra ma-
trem lata nocebit filio? hæc est decisio Salic. *in ead.* 22
leg. fin. de liber. caus. qui distinguendo, modo prædicto decidit, quod in eum casum nocet: applicando modo ad casum nostrum, sententia lata contra Iacobum in causa nobilitatis prædictæ non est propter factum, vel culpam ipsius. Tunc enim sententia non noceret Scipioni nato ante factum prædictum, sed caosa est, quæ in radice natiuitatis ipsum inhabilem in mundo produxit, antequam Scipio in mundo esset, adeóque sententia *ex reg. dict. text.* nocet, & nocere debet Scipioni, tanquam ex dicta infecta radice prouenienti, sicut in filio dictæ ma-

tris ſeruæ ſupra eſt declaratum.

23 Sed quid vltra philoſofamur? punctus iſte proprie in terminis legitimationis in cauſa admiſſionis ad honores, tangitur per DD. & communiter omnes ex regulis & rationibus prædictis decidunt, quod ſententia lata contra patrem, nocet etiã filiis. Ita per Abb. *in cap. quamuis, col. 1.* & per Felin. *num. 9. de ſent. & re iud.* per Alex. *in leg. ſæpè num. 60. ff. de re ind.* & per Imol. ibidem. *num. 12. circa med.* Et cum his deciſionibus, quæ meo iudicio clariſſimam reddunt cauſam, allegationibus præſentibus finem impoſueram, quando audiui, quod Pars aduerſa ex alio nouo motiuo obtinere prætendit; dicit enim, quod poſtquam in dicta vltima ſentẽtia nõ fuerunt poſita verba illa *perpetui ſilentij*, vnum de duobus neceſſario erit iudicandum, vel quod ſentantia ſit nulla ex defectu prædicto, ſtante Regia Pragmatica, quæ hoc mandat, vel quod conſultò non fuerunt appoſita, & ſic tacitè per S.C. ſit deciſum, quod poſſit iterum à dicta ſecunda ſententia reclamare. His quidem licèt friuolis, vnico tamen verbo reſpondetur, & quoad primum ſatis eſt per ſupra allegata probatum, quod quando etiam ſtatutum, vel Pragmatica hoc diceret, non ideò ex dicto defectu ſententia redderetur nulla, ſed relinquendo iura, non video quomodo poſſit ad præſens hoc pertractari, poſtquam non fuit in iudicio deductum;
24 ſentẽtia enim, de qua agitur nõ ex capite nullitatis, ſed ex capite reclamationis, quę validitatem ſententiæ præſupponit Pars aduerſa reuocationem propoſuit: Nec etiam caput nullititatis prædictæ potuiſſet proponere, niſi prius facto depoſito iuxta formam Regiæ Pragmaticæ renuntier, ergo Pars aduerſa reclamationi, & caput nullitatis firmiter proponat, & S. Conſilium iuſtitiæ complementum miniſtrabit. Quoad ſecundum dico, quod nec expreſsè S.C. potuiſſet decidere quod à ſententia reclamationis iterum poſſit reclamari, & ſi hoc decidiſſet, huiuſmodi ſententia eſſet nulla, tanquam notoriè lata contra caſum *dict. leg. ſi quis aduerſus*, ac Regiam Pragmaticam. Si ergò expreſsè non potuiſſet hoc facere, quomodo Pars aduerſa figurare poteſt quod hoc tacitè decreuerit? concludo ergo ex his omnibus Magnificum Scipionem eſſe omnino à præſenti reclamationis iudicio repellendum. Reliqua autem meliora, prout caſus expoſcit, ſuppleant Domini Iudicantes.

Ioan. Baptiſta de Afflicto.
Fabius Marcheſius.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſacta in rem iudicatam ſub prætextu nouorum inſtrumentorum repertorum, non reuidetur.*

2 *Quatriennium pro reſtitutione in integrum qualiter competat.*

3 *Fiſcus habet reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam prætexta nouorum inſtrumentorum repertorum.*

4 *Textus* in l. 1. C. de ſent. aduerſus fiſcum, *adducitur in præſenti.*

5 *Sententia prætexta nouarum ſcripturarum quando, & qualiter retractetur.*

6 *Textus* in l. Imperatores, ff. de re iudicata, cum l. 1. C. de ſent. aduerſus fiſcum, *qualiter procedant.*

7 *Reſtitutio ex cauſa generali quomodo, & qualiter concedatur.*

8 *Reſtitutio ad quid, & qualiter detur.*

9 *Sententia qualiter imponat perpetuum ſilentium, & quomodo.*

10 *Teſtes de falſo quomodo, & qualiter conuincantur.*

11 *Præſcriptio immemorabilis qualiter probetur.*

12 *Probatio, ſuper qua fundata eſt ſententia, vtrum, & quando admittat aliam probationem.*

13 *Præſcriptio immemorabilis vim habet tituli, & quomodo.*

14 *Præſcriptio immemorabilis quanto tempore verificetur.*

ARGVMENTVM.

Sententia tranſacta in rem iudicatam an, & in quibus caſibus ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum reuideri poſſit. Text. in l. Imperatores, in ſecundo reſponſo, & in leg. vnica, C. de ſent. aduerſus fiſcum latis retract. lib. 10. quibus cauetur fauore fiſci, & Reipublicæ peti poſſe, vt ſententia in rem iudicatam tranſacta reuideatur, prætextu inſtrumenti de nouo reperti, an procedant vbi adeſſent duæ ſententiæ conformes, & de aliis.

ALLEGATIO VIII.

REGVLARE eſt, quod prætextu nouorum inſtrumentorum repertorum, ſententia tranſacta in rem iudicatam non reuidetur, *l. ſub ſpecie, C. de re iud. l. ſub prætextu. C. de tranſact.* hæc tamen regula patitur exceptionem in fiſco, in quo ſententia poteſt reuideri, licèt in rem iudicatam tranſacta fuerit prætextu nouorum inſtrumentorum, *l. Imperatores, ff. de re ind* habetque fiſcus triennium à die latæ ſententiæ ad perquirendum ſcripturas, & intra hoc tempus poterit illis vti aduerſus ſententiam *l. 1. C. de ſent. aduerſ. fiſc. lat. retract. lib.* 10. Hic cadit diſputatio inter DD. nam nonnulli poſt Bart. *in d. l. 1. C. de ſent. aduerſ fiſc. lat. retr.* dicunt dari quatriennium per viam reſtitutionis in integrum, *ex reg. l. ſuperuacuam, C. de temp. in integr. reſtit.* licèt enim tex. *in l. 1. Cod. de ſentent. aduerſ. fiſc. lat. retract.* dixerit intra triennium retractari ſententias tranſactas contra fiſcum prætextu nouorum inſtrumentorum, id erat, quia tunc temporis, tempus reſtituendi in integrum erat annus vtilis, ſed cum ſuperuenit tempus Iuſtiniani Imper. qui multo temporis ſpactio poſt Ant. auctorem illius regnauit, reduxit tempus reſtituendi in integrum, & interpretatus eſt annus vtilis

lis in quatriennium, *in l. supernacua. C. de tempor. in* 3 *integr. rest.* & ex his infert Bart. quod cùm ficus habeat restitutionem in integrum aduersus rem iudicatam prætextu nouorum instrumentorum, *d. l. Imperatores, d. l. 1. C. de sent. aduers. fisc. lat. retr.* & restitutionis in integrum hodie datur quatriennium, habebit fiscus quatriennium ad producendum nouas scripturas, & ad reuideri faciendum dictam sententiam. Ab hac tamen sententia repugnant multi maximæ auctoritatis viri, veluti Bart. *in l. sub spec. C. de sent. & re iud.* Imol. & Alex. *in d. l. Imperatores*, & alij nonnulli, necnon post Bart. *in l. subst. C. de* 4 *re iud.* & Ioan. de Platea *in d. l. 1. C. de sent. aduer. fisc. lat. retract.* Vtramqoe opinionem procedere cum distinctione asseruerunt, duplex concedendo remedium fisco pro retractandis sententiis aduersus eum latis, vt si intra terminum à die latæ sententiæ scripturas repetierit per simplicẽ quærelã, productis nouis scripturis sententia reuideri faciat, & sic procedit tex. *in d. l. 1. C. de sent. aduers. fisc. lat. retract.* sin autem in quarto anno scripturas produxerit, adhuc audiendus sit ex restitutione in integrũ, quæ ei competit, & ita precedat tex. *in d. l. fin. C. de temp. in integ. rest.* semper tamen, siue triennium, siue quatriennium computandum est à die latæ sententiæ, prout dixit glos. *in d. l. 1. C. de sent. aduers. fisc. lat. retr.* Vbi etiam hoc probat tex. ibi causas, in quibus *contra filium iudicatum est intra triennium, &c.* exponendo ita triennium à tempore qoo iudicatum est, & supponunt in discursu omnes DD. hoc pro indubitabili, vt ex eorum comment. poterit facilè obseruari. Ego autem in hac causa non arbitror esse disputandum quænam istarum verior sit opinio; computando enim tempus quo lata est secunda sententia per Regiam Cameram Sum. vsque ad tempos, quo de nouo fiscus prætextu nouorum instrumentorum repertorum ad instantiam villanorum, vult audiri, videlicet à vigesimoquinto 5 die mensis Februarij 73. & per totum vigesimũ diem mensis Maij 77. labũtur quatuor anni, & mẽses duo, adeò quod siue vnam, siue aliã, siue tertiã attẽdamus opinionẽ, verũ est dicere quod tẽpora non largiũtur, vt sententia ista prætextu nouarum scripturarum iterum in dubium reuocari possit, sed cùm geminata sit, & conformis, perpetuum silentium fisco imponunt, quin aduersus eam aliquid allegari non possit, in terminis *Auten. quæ sup. C. de prae. Imper. offer.* seruata forma Regiarum Pragmaticarum Regni.

6 Hinc secundum elicitur motiuum, quod tex. *in d. l. Imperatores*, & tex. *in d. l. 1. C de sent. aduers. fisc. lat. retract.* procedunt in illis sentẽtiis, in quibus cadit appellatio, provt dicta iura intelligunt DD. omnes in dictis locis, præcipuè in illa quæstione dum faciunt differentiam inter fiscum, & priuatum, quando interuenit præuaricatio in sententia per gratiam, vel per ambitionem, vbi dicunt. DD. post Bart. *in d. l. 1. C. de sent. aduers. fisc.* quod si hoc est in causa fiscali, poterit fiscus simpliciter illam in dubium reuocare; si autem sumus in priuato, tunc distinguendum est, nam vel hoc sciebat tempore latæ sententiæ, & debebat appellare, & si non appellauit, est in lata culpa, & non subuenit ex clausula 7 *si qua mihi iusta causa visa fuerit*, & sic est notandũ quod tex. *in d. l. 1.* intelligitur in sententia, in qua cadet appellatio, & ita illum intelligunt omnes DD. præcipuè Ias. *in d. l. Imperatores*, vbi dicit, *& sic notandum casum, quod sententia à qua non est appellatum, & sic transiuit in rem iudicatam, potest retractari*; hoc ergo pro vero sumpto, qnod dicta iura procedunt in sententiis, à quibus licitum est appellari, infero quod non possunt applicari ad decisionem casus nostri, in quo sententia transiuit in rem indicatã, nõ quia ex ea appellatũ non sit, sed quia hæc secunda sentẽtia fuit cõformis prædictæ, & consequenter imponit Partibus perpetuum silentium, & de ea vlterius non est tractandum, sed dictante Regia Pragmatica, & ratio huius differentiæ maxima 8 est, nam restitutio in integrum datur ad id quod quis facere potuit, & non fecit, prout optimè declarat Bar. *in d. l. supernacuam, per l. quo tempore. C. de restit. milit.* vt meritò quando contra filium lata est sententia, si non appellauit, & sic transiuit in rem iudicatam prætextu nouorum, habebit restitutionem in integrum ad appellandum, & procedit tex. *d. l. 1. C. de sent aduers. fisc. lat. retract.* At quando sententia est 9 talis, & statim imponit perpetuum silentium, eo casu non procedit text. *in d. l. 1.* & ratio est, quia non debemus multiplicare priuilegia etiam specialia, ex regula textus, & dictis per Bald. *in l. speciale, ff. si cert. pet.* & sic non potest priuilegium illius tex. in duplici priuilegio fiscum adiuuare, quorum primum esset, quod audiatur fiscus intra quatriennium post sententiam latam, secundum qnod audiatur aduersus sententiam, quæ perpetuum imponit silentiũ, & proculdubio maxima est facienda differentia inter sententiam simplicem, aduersus quam dantur remedia ioris, quæ si omisit fiscus, summa ratione statutum est, vt ex causis restituatur ea sentẽtia geminata imponente perpetuum silentium, in qua cùm nullum habeat fiscus ordinarium iuris remedium, non video ad quid restitui prætendere possit, præcipuè cùm bis fuerit auditus, & succubuerit, & tandem litium finis dari debet, ex reg. tex. *in l. fin. C. de fruct. & lit. expens.* Nec refert quod saltem per hoc 10 instrumentum, & priuilegium nouiter repertum conuincunt testes de falso, vt purà, quia deposuerunt semper Comites Montellæ habuisse primas, & secundas caosas in statu, & de hoc non extare memoriam in contrarium, & hoc priuilegium demonstrat quod de anno 1477. Rex Ferdinandus I. concessit Comiti Montellæ primas causas tantùm, & sic nedum extat hominum memoria, sed interrumpitur præscriptio immemorabilis, quæ inter cætera requisita debet continere memoriam non extare, vulg. glos. *in c. 1. de præscript. in 6.* Si ergo cùm ex instrumento falsi redduntur testes, sequitur quod sententia ex falsis testibus lata possit retractari ex reg. tex. *in l. diuus cum materia sua, ff. de re iud. cum simil.*

Nam pro resolutione animaduerto quod testes 11 producti pro parte Illustr. Comitis fuerunt producti, & examinati ad probandum legalem titulum præscriptionis centenariæ, seu immemorialis, quæ vim priuilegij habet *l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quot. & æstiu. cum simil. vulg.* ad quam præscriptionem probandam cum ætas hominis non patiatur, vt quis de ea deponete possit, lex, & DD. inuenerunt modom ex quo resultat hæc probatio, de quo per DD. post gloss. *in c. 1. de præscript. in 6. & in locis vulg.* sic ergo cùm testes Comitis deponunt per quadraginta quinque vel quinquaginta annos, & plus semper vidisse, & audiuisse à senioribus asseuerantibus idem & ipsos vidisse semper, nunquam visum, nec auditum fuisse contrarium, ex huiusmodi genere deponendi, resultat præscriptionis probatio imemorialis; vnde licet asseratur priuilegium, ex quo appareat à centum annis retro fuisse concessas primas causas; tamen ex hoc non redduntur falsi testes, qoi eorum in causa scientiæ veritatem deposuerunt, & hoc instrumentum non facit quin ipsi semper hoc viderint, semper sic audierint, quod nunquam viderint, nec audierint contrarium, & quod de hoc est publica vox, & fama, sed hoc

priuilegium impugnat probationem resultantem ex dictis testium, non ipsa dicta, & testium depositiones. Dum enim ex dictis testium concludebatur memoriam non extare in contrarium, hoc requisitum impugnatur per hoc priuilegium quod demonstratur, quod memoria extat; sic dum pars vult retractari sententiam transactam in rem iudicatam, ex eo
12 quod probatio super qua fundata est sententia, redditur non concludens, in hoc repugnat regula iuris, quod illa probatio super qua iudicandum est, non admittit aliam probationem in contrarium ex fictione iuris, quia res iudicata pro veritate habetur ex regulis communibus. Nec amplius disputamus, si vera, vel non vera sit probatio, cùm super dicta probatione iudicatum est, per ea quæ super dictis regulis tradiderunt DD. Præterea præscriptio immemorabilis non requirit, quod in specie verificatur in centum annis, licèt enim parem effectum
13 habeant præscriptio centenaria, & præscriptio immemorabilis, cum vtraque vim tituli habeat, *d. l. hoc iure, §. ductus aquæ* & *§. super quibusdam, §. præterea, de verb. oblig.* nihilominus interse differunt, quia ad fundandam præscriptionem centenariam, requiritur lapsus centum annorum, tamen ad fundandam præscriptionem immemorabilem, sat est si verificantur illa requisita, de quibus *in c. 1. de præscript. in 6.* pro hac opinione allegatur glos. *in c. cum nobis, de præscript.* Lap. Gemin. & Lanfr. *in d. c. 1.* & latè disputauit, & concludit Aym. Crauet. *in eius tract. de antiq. temp. in 4. part. in cap. absolutis differentiis quatuordecim, in prima quæst. per totam*, vbi multa notatu digna tradidit; modo licèt priuilegium in actis deductum excludat præscriptionem centenariam, ex quo demonstrat quod à centum annis infra Comites tantùm habebant primas causas, nihilominus non excludit præscriptionem imme-
14 morabilem; nam in data dicti priuilegij vsque ad diem litis motæ currunt anni nonaginta, in quibus proculdubio potest verificari præscriptio immemorabilis, & potuisset Rex secundo die post dictum priuilegium concedere secundas causas, quæ concessio licèt non appareat, tamen hoc importat probatio præscriptionis immemorabilis, vt illam præsumamus, & hoc tradiderunt scribentes in hac materia, quos consultò omitto; illos tamen allegauit Aym. Crauet. *in c. supracitato, num. 49.* & hæc attigisse sufficiat vnico cursu calami pro iustitia Illustri Comitis.

Hector Caracciolus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium restitutionis in integrum sub prætextu instrumentorum nouiter repertorum aduersus sententiam in rem iudicatam transactam, an sit introductum in fauorem Rei, vel Actoris.*

2 *Actori an sit imputandum, si litem moueat, antequam instrumenta reperiat.*

3 *Litium finis, & illarum dirimendarum causa satis fauorabilis est.*

4 *Vigore duarum sententiarum conformium amplius procedi an possit, & an differat sententia, quæ fecit transitum in rem iudicatam ex capite non appellationis, ab ea, quæ transitum fecit vigore duarum sententiarum conformium.*

5 *Ex capite instrumentorum nouiter repertorum, lex etiam fuit contenta restitutionem concedere in integrum.*

6 *Ex prætextu instrumentorum nouiter repertorum, an possit agi, si lex silentium imponi iussit. Et an bona Iudicis monitio alicui facta ad proponendum iura sua sub commiratione silentij, operetur, vt post illum terminum amplius quis non possit audiri, & sua iura proponere.*

7 *Beneficium restitutionis in integrum, an extendatur ad sententias transactas in rem iudicatam cum impositione silentij.*

ARGVMENTVM.

Sententia in rem iudicatam transacta, quæ fauore fisci, & Reipublicæ sub prætextu instrumentorum de nouo repertorum reuideri potest, ex nimis clara dispositione tex. *in l. Imperatores in 2. resp. ff. de re indic. & in l. 1. C. de senten. aduersus fiscum latis retract. lib.* 10. an reuisioni subiaceat, non solùm quando fiscus est reus, de quo non dubitatur; sed etiam quando in iudicio moto fuit actor, & an adhuc iura prædicta procedant, si essent duæ sententiæ conformes cum impositione prolatæ perpetui silentij, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO IX.

LICET in hac causa per Dominum Collegam satis abunde (vt solet) fuerit 1
scriptum, tamen, vt petitioni Illustriss. Comitis satisfacere videat, hæc pauca consideraui, super quibus aduertendum rogo. Primò enim rogo, quod beneficium illud restitutionis in integrum sub prætextu instrumentorum nouiter repertorum aduersus sententiam in rem iudicatam transactam, post triennium à die illius computandum, iuxta communiorem Doctorum opinionem *in allegat. leg. Imperatores*, & *sub specie, ff. & Cod. de re iudic. cum leg. 1. Cod. de sentent. aduersus fiscum lat. retract. lib. 10. cum concordant.* videtur non habere locum, & non fuisse introductum, nisi respectu Rei, & in eius fauorem, non autem militare in Actore; ratio autem differentiæ satis patet, nam cum sit in arbitrio Actoris si velit mouere litem necne, dum postea hoc eligit, & ita deliberat, debet instructus ad iudicium accedere, sua iura preparare, & pro illis perquirendis omnem diligentiam inuestigando ad- 2
hibere, aliàs sibi imputandum, quare mouit litem, antequam instrumenta reperiret contra consilium tex. *in l. 1. & in leg. qui accusare, Cod. de edend.* Et ideo aliter faciendo, cùm sit in culpa, videtur cessate æquitas,

quitas, & iusta causa, super qua beneficium restitutionis potissime fundatur. Hæc siquidem ratio cessat in Reo, qui cum inuitus in iudicium trahatur, non potest sic sibi consulere, & ideo est omni excusatione, ac beneficio dignus, & ita in specie hac ratione attenta decidit Paul. de Castr. *in consil. 325. incip. in causa, quæ Parmæ*, quem refert, & sequitur. Curt.Iun. *in cons.* 18. *feudorum*, & Boer. *in decis.* 307. *in fine*, & apertiùs colligitur ex exemplis traditis, per scribentes in præallegatis locis,& præsertim de Reo conuento, qui post sententiam in rem iudicatam transactam, reperit instrumenta solutionis, vt ibi per eos. Hic propriè est casus noster; Fiscus etenim fuit, qui mouit litem,& non solùm semel, sed bis, & semper succubuit,adeo quod præcedens opinio, & eius ratio, eo magis in casu nostro militabit, in quo duplex inuenitur iudicium intentatum, ac etiam (quod est maximæ considerationis) cùm prætensæ scripturæ erant penes eumdem fiscum, & conseruabantur in eius Regia Camera, & sic omnis æquitas videtur repugnare, vt amplius de his sententiis cum tam maxima causæ cognitione latis, debeat hodie sub hoc prætextu controuerti, & maxime ad instantiam subditorum dicti Comitis, aduersus quem hæc omnia tentant sub clypeo Regij fisci, ducti tamen ex particulari interesse, & odio. Adeo, quod non solum nouas quotidie lites figurant, verùm etiam mortuas resus-

3 citare intendunt,quod nullatenus est eis permittendum, cum satis sit fauorabilis litium finis, & illarum dirimendarum causa; nonnulla specialia contra ius cum detrimento alterius adinuenta fuere, vt in præscriptionibus, in peremptione instantiæ in temporibus appellationum,& aliis, quæ longum esset recensere.

4 Præterea beneficium hoc videtur procedere aduersus sententiam, quæ fecit transitum in rem iudicatam ex capite non appellationis, vel illius non prosequutionis, non autem in casu, in quo fecit transitum in rem iudicatam, vigore duarum sententiarum conformium,quarum vigore non potest amplius procedi, sed perpetuum imponitur silentium, vt est casus noster. Ratio autem differentiæ satis est prompta. In primò enim casu lex nonnulla alia adaenit remedia, per quæ ad aduersus sententiam in rem iudicatam transactam succurritur, eius rigorem tollendo, & multoties in rem iudicatam transire impediendo, & præsertim docendo de impedimentis in appellatione, vel ipsius prosequutione,&

5 multa alia remedia, quorum enumeratio non est præsentis speculationis; & ideo non mirum si de hoc alio subsidio ex capite instrumentorum nouiter repertorum, lex etiam fuit contenta, & illud concessit, quippe cùm in eo iustior causa, & maior æquitas, quàm in aliis remediis consideretur, in hoc enim non iura vetera, & iam discussa proponuntur, & prout in cæteris multoties euenit; sed iura noua nondum cognita, ac clarissima per euidentiam instrumentorum, & scripturarum; in casu enim nostro hæc omnia cessant. Nam dum sententia facit transitum in rem indicatam per impositionem perpetui silentij, nullum remedium adest, & lex omne subsidium videtur excludere, iubendo impositionem silentij, & ideo tum attenta mente, & voluntate iuris ita statuentis per impositionem

6 silentij, tum natura, & vi huius vocabuli *silentij*, non potest amplius de similibus sententiis disceptari; nec sub hoc prætextu instrumentorum nouiter repertorum, quod iam lex sciebat competere, & nihilominus silentium imponi iussit. Quo stante dixit singulariter Bald. *in leg.fin.num.3.Cod.de reuoc. donat.* quod aduersus sententias, in quibus est impositum silentium, nec prima vox contrauenientis audiri debet in iudicio. Hoc etiam clarius patet, nam si bina monitio iudicis facta alicui ad proponendum iura sua infra certum tempus, alias imponatur silentium, operatur, vt post illum terminum imponatur tale silentium absque alia causæ cognitione, vt amplius non possit audiri, & iura sua proponere, quæ forte possent esse iusta, & clara, vt per Angel. *in Auth. de hæred. & falcid. §. si quis autem*,cum aliis adductis per Afflict. *in decis.* 104. & Capyc *in decis* 205. Quantò magis impositio silentij operabitur in casu nostro, in quo iura non solùm sunt proposita, sed discursa per duas sententias latas cum tam maxima causæ cognitione, & per Tribunal tam supremum, quale est Regia Camera, vbi semper adfuerunt, & adsunt tot prudentissimi, ac circumspecti Iudices. Et consequenter vltra allegata per Dominum Collegam erit dicendum hoc be- 7
neficium restitutionis non extendi ad sententias transactas in rem iudicatam cum impositione silentij, vt quàm minus possit, lædat ius commune; immò cùm in eo se conformet, prout ita intelligendo (vti tenemur) conformaret se propter lites, quæ hoc modo dirimentur, ad quarum finem, & directionem iura satis admodum intenta fuere. Et ideo Illustr. Comes vti iustus, & legitimus possessor harum secundarum causarum non debet molestari, & amplius non esse procedendum, stante exceptione rei iudicatæ, vigore duarum sententiarum cum impositione perpetui silentij: Cætera suppleat religio, & doctrina Illustrium, & excellentium Dominorum Iudicantium.

Marcus Antonius de Ponte.

SVMMARIVM.

1 *Testes deponentes de auditu in antiquis, quam faciant probationem.*

2 *Textes de auditu qualiter debeant deponere.*

3 *Textus* in l.eius militis,§.militia missus,ff. de militari testamento, *in præsenti adducitur.*

4 *Textus* in l. Lucius Titius,ff.decondit. & demonstrat. *explicatur.*

5 *Filium natum esse ex matrimonio, quibus coniecturis probetur.*

6 *Sententia lata cum legitimo contradictore, quando aliis præiudicet.*

7 *Procurationis instrumentum quas qualitates habere debet.*

8 *Instrumentum antiquum qualem faciat præsumptionem.*

9 *Instrumentum de falso quomodo redargui possit.*

10 *Instrumenti exemplum, quam probationem faciat.*

11 *Nobilis sedilis an dici possit legitimatus, & qualiter, vsque ad num.12.*

12 *Legitimatus declaratus talis per sententiam quando & qualiter noceat aliis consanguineis suis,*

ARGVMENTVM.

Teſtes de auditu deponentes, talem eſſe filium talis, & deſcendere à tali, an probent filiationem. Sententia in cauſa ſtatus, an & quando ius faciat quoad omnes in iudicio non citatos. Reintegrari petens ad honores alicuius ex Sedilibus nobilitatis Neap. quid probare opus habet, & an ſit in probatis, probata nobilitate in ſedili alicuius ex tranſuerſalibus ipſius reintegrationem petentis: & de aliis.

ALLEGATIO X.

1 APERTISSIME, ſi ea, quæ in facto deducta ſunt, attendantur, demonſtratum fuit, Magnificum Robertum Aldemoriſchum actorem defeciſſe in eius probatione, dum demonſtrare voluit, ex Achille deſcendiſſe legitimè Franciſcum Antonium. Quandoquidem omnes teſtes in præſenti cauſa producti, tam deponentes in hoc proceſſu, quàm in aliis cauſis, tanquam de auditu deponentes, nullam fidem faciunt, *l. teſtium,* & ibi gloſſ. *Cod. de teſt. cap. tam literis, extr. eod. cap. inquiſitionis, extr. de accuſ.* & licèt in factis antiquis admittantur, tamen, quia talis probatio magnam habet falſitatis ſuſpicionem, ex not. per Anchar. *in conſ. 194. col. 2.* non ſic ſimpliciter admittitur, quinimò fuit certa forma à iure requiſita, tradita *in tex.* & ibi latiùs per gloſ. & DD.
2 & *in cap. licèt ex quadam, extr. de tex.* & inter alia, debent teſtes huiuſmodi deponere à quibus audiuerunt, & quod fuerint perſonæ graues, quod teſtes Magnifici Actoris non dicunt; nam aut ſimpliciter deponunt de auditu, nec dicunt à quo, aut dicunt audiuiſſe à Magnifico Actore, vel eius ſocera: quo caſu per ſupradicta non concludunt. Nam cùm talis probatio fundetur iure ſpeciali, proſternitur, ſi
3 teſtes in alio deficiunt, arg. text. *in leg. eius militis, §. militiæ miſſus, ff. de milit. teſtam.* tradidit latè Cuman. *in conſ. 78. incip. Viſis libello, verſ. ad quartum,* ſequitur Cur. Iun. *in conſ. 17.* nec concludunt teſtes Actoris deponentes, quod Franciſcus Antonius tractabatur, & reputabatur tanquam filius legitimus, & naturalis ab Achille, & ſic à patre nominabatur, quia, & ſi cùm tractatur de probanda filia-
4 tione admittuntur coniecturæ ſimiles, ex not. *in leg. Lucius. ff. de condit. & demonſtrat.* & *in leg. filium definimus, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iuris,* tamen hoc procedit, quando primò eſt probatum concludenter matrimonium inter patrem, & matrem, provt not. Bart. *in dict. leg. filium,* Bald. ibidem *in 1. repet. num. 12.* & melius *in 2. n. 11.* motus per gloſ. *in l. 1. §. ſi eu, ff. de vent. in poſſ. mitt.* Alex. *in conſ. 25. incip. in cauſa, verſ. alio etiam capite, vol. 4.* vbi etiam notanter ponit qualiter teſtes deponere debeant, & hoc patet ad ſenſum; nam tales coniecturæ non probato plenè matrimonio poſſunt etiam adaptari
5 filio nato ex concubina in domo retenta. Vnde cùm matrimonium inter Achilem, & Catharinam de Marra, ſeu, de Magna, non fuerit legitimè probatum, tales coniecturæ per teſtes de auditu probatæ, in aliquo non releuant per ſupradicta. At ſi Pars vult ſe fundare, eo quod virtute harum probationum obtinuerit, tum in ſacro Conſilio, tum etiam in Curia Archiepiſcopali, vbi deducta fuit iſtamet deſcendentia legitima, & ex conſequenti quaſi ſententia ſtatus habeat facere ius quoad omnes, iuxtà tex. *in l. ingenuum, ff. de ſtat. hominum,* aduerto illud procedere, quotieſcumque de ſtatu principaliter, & plenariè fuit tractatum, non autem incidenter, provt voluerunt Iacob. Butrig. Bald. Salic. *in leg. 2. Cod. quib. res iud. non noc.* Angel. Aret. not. *in §. præiudiciales. verſ. in eu* gloſ. ibi *ingenuum.* Inſt. de action.
Immo fortiùs dixit Ant. de Butr. *in cap. pen. extr. de re iud.* quod ſententia lata cum legitimo contradictore, cuius tamen priuatim intereſt, per quam quis declaratur nobilis, non præiudicat aliis prætendentibus intereſſe publicè. Et ideò ſi vellet promoueri ad honores, Nobilibus tantùm conceſſis, poſſet per Nobiles prætendi ipſum ignobilem, non obſtante ſententia, ſequitur late Tiraq. *in tract. nob. cap. 37. num. 7. & 8.* 6

Dum verò Pars ſe fundat in inſtrumento procurationis facto in anno 1486. exemplato in anno 1564. de menſe Auguſti, & originale non exhibetur, non inſtrumentum procurationis ſed exemplum exempli potius nominari poterit, nullam penitus fidem faciens. Bart. Bald. & Dec. latiſſimè *in Auth. ſi quis in aliquo, C. de eden.* eo magis cum præſens copia ſit extracta per manus alterius Notarij, qui ſi inſtrumentum prædictum falſum fuiſſet, vel in aliquo vitiatum, tanquàm ab ipſo non confectum, hoc animaduertere non poſſet, provt notant DD. ſupra allegati *in d. Auth. ſi quis in aliquo, Canon. omnes, in c. Albericus, extr. de teſtam.* latiſſimè Gloſ. Pariſ. per plures col. *in §. 5. num. mihi 86.* quod eo magis procedit de iure Regni, cùm per mortem Notarij, Iudicis, & teſtium, nullam penitus fidem faciat, niſi ſit ſolemniter reaſſumptum, in qua reaſſumptione quoniam vocari debebat Illuſtr. Platea, de cuius intereſſe agebatur, contentus remanſit Magnificus Aduerſarius potius illud præſentare omni prorſus fide carens, quam quod vt falſum omnibus innoteſceret. Nec dicatur prædictum inſtrumentum eſſe ſatis antiquum; nam iſto caſo non ſufficit inſtrumentum eſſe antiquum, ſed eſt neceſſe ad hoc, vt pro eo præſumatur, quod exemplum ſit antiquum, provt in ſimili caſu tradit Aretin. *in conſ. 42. incip. viſo conſ. in fin.* ſequitur gloſ. Pariſ. *in loc. preallег. num. 41.* & præſens exemplum non antiquum, ſed ſatis recen, & de anno 1564. 7 8

Sed dato, quod aliquod fidem faceret, provt non facit, adhuc in aliquo Magnifico Actori opiſtulari poſſet, cum pro parte ſedilis fuerit petita originalis exhibitio ad finem illud de falſo redarguendi, iuxtà terminos *l. fin. C. de fid. inſtrum.* vnde etiam ex hoc capite remanet præſens copia nullius vigoris, nec poteſt excuſari prætextu ignorantiæ, cum in exemplo dicatur, originale fuiſſe Parti reſtitutum & negotium ſit ſatis recens. Nam vt videri poterit hæc exhibitio petita fuit in vita Roberti Actoris, ex quo infertur, nedum tale exemplum non probare contra ſedile; immò ex eo violenta falſitatis ſuſpicio inſurgit, cùm prædictum inſtrumentum ſit confectum, non in Ciuitate, vbi prædictus Achilles (ſecundùm Partis prætenſionem) habitabat, ſed in villa Reſinæ, & dum à patre aſſeritur Franciſcus Antonius filius legitimus, & naturalis, adeſt verbum vt dixit, inſolitum apponi, quod magnam arguit ſuſpicionem, arg. eorum quæ not. gloſ. 9 10

glof. *in l. si quis sub conditione, ff. de cond. instit.* per quam dixit Bald. *in c. 3. loc. col fin. extr. de probat.* quod instrumentum ex insolitis renunciationibus præsumitur suspectum, & in istis propriis terminis, quando Notarius a communi stylo recedit, addendo, vel minuendo, quod ex hoc præsumatur suspicio, tradit notanter Dec. *conf. 11. num. 16.*

11 At quid hæc? si Robertus esset legitimus (provt longe à legitimo abest) adhuc Nobilis sedilis Nicli non esset, cùm iste honor in linea tantum descendenti operetur *l. 1* vbi Bart. & Ioan. de Plat. *l. si senator, C. de dign. lib. 10. l. Senatoris filium, ff. de senat.* Bald. *in l. cum antiquioribus, quæst. 8 C. de iur. deliber.* Andr. *in constit. Regn. Prosequentes*, & ibi Affl. & ideò non operatur in linea ascendenti *lib. 1.* vbi glof. & post eam Bart. *ff. de Senat.* Et similiter non operatur in linea transuersali provt concludit Ioan.
12 Ruin. *in tract. nob. 1. 5. q.* quem refert Tiraq. *in tract. nob. cap. 17.* & latiùs tradidit Affl. *in constit. Regn. Intentionis, vers. & ideò.* Vnde cum nobilitas ista reperiatur in persona Villani Aldemotiichi patris Marrei secundùm Partis lecturam, non probata hac nobilitate in persona Loysij senioris communis patris Marrei, & Thomæ, remanet firma & vera decisio Affl. quod frater non succedit in illa nobilitate. Ex quibus colligi poterit, quàm vana fuerit huius Actoris prætensio, cùm defecerit in probatione tum primi, tum etiam secundi capitis, vltrà quòd ex deductis pro parte sedilis, omninò iudicio meo, venit sedile absoluendum.

13 Dixit etiam Ant. de Butr. in loco supra allegato relato per Tiraq. *vers. in quantum*, quod si quis petiit declarari legitimum respectu alicuius priuati interesse, & fuerit per sententiam talis declaratus, non præiudicabit aliis, in quantum tangit publicum interesse, & sic licet tum in Sacro Concilio, tum etiam in Curia Archiepiscopali deduxerit se legitimum respectu illius particularis interesse, non præiudicabit sedili, cùm in hoc vertatur publicum interesse, ad tex. *in l. nulla*, & ibi dicta per DD. *ff. de testib.* nec fuit declaratus legitimus, immò poterat in illis obtinere, dato quod fuisset naturalis, vnde cùm sententiæ in aliquo non præiudicent per supradicta, similiter & probationes ibi deductæ non præiudicabunt, ex notatis per Bart. & alios *in l. sæpè, ff. de re iud.*

Angelus Spina
Fabritius Brancatius.
Federicus Vinaldus.

SVMMARIVM.

1 *Officiales suspensi à Regia visitatione, vel priuati ab eorum officiis restituere debent salaria, quæ ipsis sub cautione fuerunt soluta pro tempore, quo non vacauerunt in officio.*

2 *Officialis suspensus à visitatione, cui fuit dictum, vt suspensio cedat in personam, pro quanto tempore suspensio duret?*

3 *Sententia priusquam publicetur potest in ea aliquid addi, vel mutari, sed non post publicationem.*

4 *Vota quandònam sint publicanda, & post quod tempus.*

5 *Causa quando, & qualiter sit notanda, & an in arbitrium iudicis reponatur.*

6 *Officialis per sententiam priuatus qualiter debeat habere salarium pro tempore, pro quo non exercuit.*

7 *Glossa* in cap. Pastoralis, §. verum, de appellationibus, *adducitur.*

8 *Excommunicatus quando, & qualiter faciat fructus suos, explicatur.*

9 *Salarium Officiali quare debeatur.*

10 *Miles captus ab hostibus quando postea redit vtrum debeat habere salarium pro tempore captiuitatis.*

11 *Salarium Officiali suspenso, quomodo, & qualiter debeatur.*

ARGVMENTVM.

Salarium solutum Officiali, qui mediante Sententia Regiæ visitationis fuit pro certo tempore suspensus, vel officio priuatus, nùm sit fisco restituendum. Miles captus ab hostibus quando posteà redit, nùm consequatur stipendium pro tempore captiuitatis, & de aliis.

ALLEGATIO XI.

VOD Officiales, qui mediante sententia Regiæ Visitationis generalis fuerũt pro certo tempore suspensi, vel priuati ab eorum officiis restituere debeant salaria, quę ipsis sub cautione fuerunt soluta pro tempore, quo non vocauerunt in exercitio officij. Hæc occurrunt distinguendo breuiter casus diuersos. 1

Primus casus est illorum, qui post primam suspensionem factam à D. Visitatore de ordine Regiæ Maiestatis, fuerunt deinde per sententiam pro certo tempore suspensi, & in illis nullum est dubium, quod pro tempore, quo fuerunt per sententiam suspensi non debeantur eis salaria, & idquod receperunt, debent restituere, ex quo salarium soluitur ratione seruitij; & pœna suspensionis hoc operatur, vt pro certo tempore non seruiant, & per cõsequens non gaudeant salario, ita Bart. *in leg. cum allegatus. Cod. de re milit. lib. 12.* vbi notat illam legem contra Clericum suspensum ad tempus, quod elapso tempore, non debet habere præbendas præteriti temporis, & item ibi notat Iacob. Rebuff. ex quo dum quis suâ culpâ non seruit, nunqoam debetur salarium *l. 1. C. eod. de re milit. lib. 12.* & ibi optimè declarat Ioan. de Platea.

Secundus casus est in Officiali sospenso a D. Visitatore, qui fuit condemnatus vt suspensio ei cedat 2
in pœnam, & hic casus est idem cum præcedenti; sed solum remanet dubium vsque ad quod tempus intelligatur huic imposita pœna suspensionis, an vsque ad diem quâ causa fuit votata, vel vsque ad diẽ, quâ fuit de ordine Regiæ Maiestatis repositus in officio: & in hoc dico, quod sententia necessariò respicit totum tempus, quo Officialis permansit suspensus vsque ad diem restitutionis, quia in sen-

centiis attenditur tempus, quo sententia legitur, & publicatur, & tunc dicitur sententia proferri; non autem quando causa vocatur, *leg. 1.* vt ibi Bart. *Cod. de sent. ex breuit. recit.* & hinc est, quod attenditur
3 tempus rei iudicatæ, *leg. sed mihi, §. in hac, ff. commod.* & hinc est etiam, quod antequam sententia publicetur, potest in ea aliquid addi, vel mutari, sed non post eam publicatam, ex dictis per Bart. & DD. *in dict. l. 1.* & per Affl. *in decis. 118. in fin.* cùm ergo sententia fuit publicata de mense Iunij anni 1587. & in ea dicatur, quod suspēsio cedat in pœnam, necessariò intelligi debet de toto tempore, quo Officialis permansit suspensus; bene enim sciebant Domini Iudices qui votauerunt in causis Regiæ Visitationis, quod enim vota non erant statim publicanda, sed quod in fine visitationis erant transmittenda ad Regiam Maiestatem, & deinde cum aliquo temporis interuallo erant proferendæ sententiæ, & per hoc dum votauerunt, quod suspensio cedat in pœnam, habuerunt respectum non solum ad tempus, quo duratura erat dicta suspensio vsque ad diem proferendæ sententiæ, vel alterius ordinis Reg. Maiestatis, & per hoc in dicta condemnatione non apposuerunt tempus certum, sed indefinitum, & sermo indefinitus æquipollet vniuersali *l. si pluribus, in princ. ff. de leg. 2.* Si enim voluissent se arctare ad tempus causæ votatæ, vtique id expressè dixissent, prout fecerunt in causa D. Ioannis Camill. Bilochæ, qui licet permanserit suspensus vltrà quatuor annos, tamen condemnauerunt eum ad suspensionem bienij tantùm, &
4 sic in causa D. Regentis Salazar. Cùm ergo non declarauerint tempus, & bene sciuerint, quod vota non erant publicanda, nisi post longum temporis interuallum, necessariò habuerunt respectum etiam ad tempus futurum, quo verisimiliter duratura erat suspensio; si enim aliter voluissent, facile erat illud exprimere, & cùm non expresserint, credendum est, quod noluerunt, *l. 1. §. vbi autem, in fin. C. de cad. toll.*

5 Et non est nostrum perscrutari diem causæ notatæ, nec perscrutari, si ita mandauit Reg. Maiestas publicari sententias prout fuerunt votatæ, cùm totum hoc sit repositum in arbitrio Principis; nec attendere debemus, nisi sententiam à Principe latam, qui non sine misterio mandauit sententias publicari eo tempore, quo suæ Maiestati placuit.

6 Tertius casus est in Officialibus per sententiam priuatis, & in hoc breuiter dico, quod illi, qui prius fuerūt suspensi à D. Visitatore, quia incipiebat constare de eorum culpis, quod fieri potest de iure ex dictis per Bart. *in l. libertus, §. in quæstionibus, ff. ad municip.* non debent habere salaria pro tempore, quo non exercuerunt officia, quia clarum est, quod suspensio processit ex eorum culpa, prout exitus demonstrauit, quia fuerunt priuati: & Officialis, qui ob suam culpam suspenditur, etiamsi postea fuit absolutus, & restitutus, non debet habere salarium
7 pro tempore suspensionis, ita glos. *in c. Pastoralis, §. verum, in verbo subtrahantur, vers. sed nunquid absolutus, extr. de appell.* quæ ponit quæstionem in excommunicato, & quærit an si postea fuit absolutus possit petere fructus medij temporis sibi sublatos, & distinguit, prout iustè, vel iniustè fuit excommunicatus; si iustè concludit quod non potest petere, allegat tex. *in d. l. cum allegatis. C. de re milit. lib. 12.* Et idem ibi concludit Abb. *num. 12.* Imol. Bal. ibidem *num. 19.* firmat quæstionem quando Iudex non subtraxit fructus excommunicato, sed
8 excommunicatus eos percepit, & concludit, quod debet eos restituere. Ad idem adduco in terminis ea, quæ tractant Bart. & omnes DD. *in l. diem functo, ff. de offic. Assessor.* vbi Bartol. tractat quæstionem, an priuatus ab officio ratione suæ culpæ, debeat habere salarium pro tempore præterito, & concludit, quod pro tempore præterito, quo Officialis vacauit seruiendo in officio, debet habere salarium, & Alex. ibi *numer. 31.* concludendo idem, dicit rationem esse, quia postquam commissa iam culpa Officialis fuit toleratus, & seruiuit, non debet gratis seruisse, & idem ibi concludunt Ias. Dec. & omnes; ergo arguendo à cessante ratione, quod argumentum est
9 validissimum, *l. quod dictum, ff. de pact.* Dico quod si in casu prædicto ideo salarium debetur Officiali, quia seruiuit, & quia fuit toleratus, necessariò sequitur, quod cùm in casu (de quo agitur) Officiales non seruierunt, nec fuerūt tolerati, imò fuit eis prohibita administratio officij, non debent habere salaria; Esset enim contra omnes regulas iuris, vt Officialis, qui culpa sua non exercuit officium, gauderet salario tempore, quo non exercuit, per tex. *in d. l. 1. & in d. l. cum allegatis, Cod. de re milit. lib. 2.* vbi glos. Bart. Ioan. de
10 Platea, & omnes DD. dum tractant de milite capto ab hostibus, si dum redit potest habere salariū pro tempore captiuitatis, faciunt distinctionem, si fuit captus sua culpa vel sine causa, & concludunt, quod quando sua culpa captus fuit, non debentur sibi stipendia temporis, quo non seruiuit, nec desunt DD. & grauissimi qui dixerint, vt nec etiam stipendium debeatur, adhuc si absque sua culpa captus fuit, per tex. *in l. 1. Cod. de re milit. lib. 12.* Imò in Officiali restituto per sententiam mediante iustitia, est vera opinio, quod non debetur ei salarium, si id fuit solutum alteri, vt seruiat in officio à quo Officialis fuit suspensus, per tex. *in l. Titio, ff. ad municip.* & ita fuit alias decisum per Regiam Cameram contra Ioannem Troianum Stinca, sub die 17. Iunij, 1567. & hodie ita fuit practicatum.

Nec fieri potest ius, quod Regia Maiestas mandauit solui salaria Officialibus suspensis, quia id non fuit ex gratia, sed per viam iustitiæ, vt expectaretur exitus causarum; & ideò fuerunt captæ fideiussiones pro restitutione salariorum, quæ soluebantur. Vnde illi, qui si non habuissent salarium non possunt illud petere ex causa condemnationum, debent id restituere, cùm exitus demonstrauerit salarium indebitè fuisse solutum, & mens Regia fuit non grauare illos, qui fortè erant absoluendi, non autem donare salaria iis, qui ob eorum condemnationem veniebant priuandi salario prædicto; sententia enim prædicta Regiæ visitationis est vltimus actus quem mandat Regia Maiestas inuiolabiliter obseruari, & hoc attendi debet. Cætera suppleant Domini Iudicantes. 11

Ferdinandus Fornarius.

SVMMARIVM.

1 *Regentis dignitate qualiter, & quando quis gaudeat?*

2 *Regens de iure non dicitur, qui non habet nec priuilegium, nec possessionem.*

3 *Maiorem dignitatem habens si minorem obtineat, perdit priuilegium maioris.*

4 *Exempla plura adducuntur propositionis datæ sub num. 3. vsque ad num. 8.*

9 *Praes*

9 *Præcedentia debetur illi, qui prius habet dignitatem cum administratione, quod pluribus illustratur exemplis usque ad num. 11.*

ARGUMENTUM.

Regens electus in supremo Italiæ Consilio apud suam Catholicam Maiestatem residente, si priusquam ad Curiam accesserit fuerit electus Præses sacri Consilij, an præcedere possit alios Regentes post ipsum Creatos, qui ad Curiam accesserunt, & officij possessionem assequuti fuere. Præferri an debeat, qui prius adeptus est officium illi, qui postea consimile obtinuit cum administratione: & de aliis.

ALLEGATIO XII.

1 EX duobus non subsistit prætensio Domini Præsidentis Vincentij De Franchis, in præcedendo: Primo quia non potest gaudere dignitate Regentis, nec de iure, nec de consuetudine. Secundo, quia etiamsi hoc cessaret, non posset præferri Regenti qui actu administrauit.

2 Quod non habeat dignitatem Regentis, de iure patet ex duobus; Primò quia non habuit, nec priuilegium à Rege, nec possessionem, & in officio est necessaria possessio, & præstatio iuramenti *leg. Publius Meuius, ff. de condit. & demonstrat.* Afflict. *in proœm. constitut. quæst. 26. num. 4.* nec prodest creatio, nisi sequatur administratio, *leg. sed & milites, §. quæsitum, ff. de excusat. tutor.* vbi Bald. Nec potest fieri fundamentum quod ab Illustr. Domino Prorege fuerit datus locus, & sedes Regentis, quia cum administratio dicti officij non fiat hic sed in curia Regis vbi præstatur iuramentum, & datur possessio, nullum ius potest acquiri ex hoc actu voluntario Domini Proregis extra locum iurisdictionis.

3 Secundò quia fuit statim promotus ad officium præsidentis minus dignum officio Regentis, quo casu etiamsi habuisset possessionem, perdit maiorem dignitatem, quam reliquit, in specie Bald. per illum tex. *in leg. cum te, Cod. de nuptiis*, vbi dicit, quod si Archiepiscopus est electus à Papa in Episcopum perdit dignitatem Archiepiscopalem. Nemo enim cogitur de maiori titulo descendere ad minorem *leg. maioribus, C. quemadmodum ciuilia munera, lib. 10.* & ideo si voluntariè quis id facit, perdit maiorem dignitatem quam deserit.

4 Hoc ita videmus diu obseruatum; nam Hieronymus Seuerinus fuit electus Regens penes Cæsaream Maiestatem, & fuit posteà effectus Locumtenens Regiæ Cameræ; & deinde Præsidens S.C. & nunquam habuit locum, nisi Locumtenentis, & Præsidentis, & præcesserunt eum omnes Domini Regentes post ipsum electi prout fuerunt Regentes, Martialis, Villanus, Albertinus, Polo, Fonseca & omnes alij, prout est notorium, & scit ipsemet Dominus Præsidens, ac vidit, prout ego vidi, & vidit Dominus Regens Annibal Moles.

5 Insuper hoc fuit obseruatum in persona Domini Antonij Baratucij qui fuit Consiliarius, & postea electus in Aduocatum fisci, & sedit post omnes semper in loco fiscalis, & hoc etiam nos ipsi vidimus, & idem fuit practicatum antiquitus in persona Ioannis Thomæ Mastrilli, qui fuit Consiliarius, & Præsidens Regiæ Cameræ, & demùm electus fisci Patronus, & fuit postpositus Præsidentibus. Idem vidimus in Domino Hermosa.

6 Patet hoc etiam, quia videmus quod dum Rex transfert aliquem ad minorem dignitatem, solet ex gratia reseruare prærogatiuam primæ maioris dignitatis in toto, vel in parte, quod non esset necessarium si procederet de iure. Vidimus hoc, dum 7
ego fui primo loco de Consiliario electus Præsidens Regiæ Cameræ cum clausula, vt præcederem aliis Præsidentibus, qui post assumptionem meam ad officium Consiliarij fuerunt creati Præsidentes, & sic ex illa clausula præcessi, & præcedebant me Præsidentes antea creati, licèt ego præcessissem illos vt Consiliarius.

8 Idem hodie habemus in facto, dum Rex ex gratia mihi concessit præcedentiam Regentis, & idem concessit Regenti Dauid, & sic tam de iure, quam de consuetudine prætensio Domini Præsidentis Vincentij non procedit.

9 Secundum assumptum etiam est verum, tam de iure quàm de consuetudine; nam licèt quis prius obtineret dignitatem, præferēdus tamen est ille qui habuit eam cum administratione; tex. est formalis *in leg. 1. Cod. de Consulib. in vers. cum posterior, lib. 10.* iuncta gloss. ibi *in verb. auspicia*, vbi habetur quod illi qui habebat auspicia Consulatus, sed non erat adeptus, præfertur alius, qui actu Consul extitit, licèt habitu prius alter Consul fuerit, & ibi in specie notat Ioannes de Platea quod inter pares dignitates præfertur ille, qui prior est in tempore, nisi actus administrationis, qui non est in vno, faciat alium anteire & quod hæc sit intentio Regiæ Maiestatis patet ex literis Regiis per me præsentatis, in quibus conceditur mihi præcedentia à die possessionis adeptæ.

10 Hoc ita obseruatum est primò in duobus Dominis Regentibus eiusdem supremi Italiæ Consilij; nam cum Dominus Franciscus Antonius de Dauid Regiæ Cameræ Præsidens esset electus Regens in Supremo Italiæ Consilio, & post ipsum Dominus Antonius Cadena Regius Consiliarius, ambo in Collaterali Consilio hic Neapoli habuerunt sedes Regentis, sed priore loco Dominus de Dauid, vti primò creatus, qui per hoc Neapoli semper præcessit Dominum Regentem Cadena: at quia Dominus Cadena primus accessit ad Curiam ibique primò possessionem adeptus fuit, ex hoc ipse postea semper præcessit Dominum Regentem de Dauid vt est notorium, & apparet ex subscriptionibus infinitis, quas hic habemus, nulla habita ratione, quod hic Neapoli Dominus de Dauid præcesserat Dominum Cadenam; fuit enim consideratum, quod actus ille sedendi vti Regentes in Collaterali Consilio fuit à principio nullus, quia non erant Regentes creati pro Collaterali Consilio huius Re- 11
gni, sed pro supremo illo apud suam Catholicam Maiestatem residente; & idem ibi in eodem supremo Consilio fuit decisum cum Domino Regente Taboada, qui fuit postpositus prædictis Dominis Regentibus Cadena, & de Dauid, nonobstante, quod ante ipsos fuerat à Rege electus, cùm post

ipsos

ipsos possessionem cepisset. Quod in casu nostro locum haberet etiamsi Dominus Præsidens de Franch. habuisset post me actualem possessionem. Vnde quantò magis procedit, postquam nunquam eam adeptus est,& prouisio sua fuit habita pro non facta, in tantum quòd ego fui creatus in locum Domini Regentis Lanarij, & non ipsius Domini Præsidentis. Hæc currenti calamo dixisse sufficiat. Reliqua supplebunt Doctissimi, & Prudentissimi Domini mei.

Ferdinandus Fornarius.

SVMMARIVM.

1 *Inscribi an possit in opere publico nomen illius, qui constructionis curam habuit, num.6.& 7.*

2 *Tex.*in l.opus,cum l.seq.ff.de operib.publ. *& in l.si qui Iudices,C.eod. explicatur, & n. 3.*

4 *Exempla adducuntur pro resolutione propositæ quæstionis.*

6 *Decisio D.Pres.de Franch.3.declaratur.*

ARGVMENTVM.

Inscribi an possit in opere publico nouiter constructo nomen illius, qui vt opus illud construatur, curam habuit, vel dicendum est hoc Principi tantùm, & non priuatæ personæ fore permittendum.

ALLEGATIO XIII.

1 IN articulo, de quo ad præsens contrquertitur, nimirum an in opere publico nuuiter constructo inscribi possit nomen illius, qui vt opus illud construatur, curam habuit, diffi-
2 cultas excitari videtur ex tex.*in l.opus,in fine, cum l. sequen.ff. de operibus publicis*, & *in l. si qui Iudices.C. eodem*, ex quibus iuribus scribentes regulam constituêre, quod in operibus publicis, aliud nomen, quàm Principis inscribi non potest; quæ tamen difficultas in quæstione proposita ex infra dicendis
3 penitus tollitur, & primò, quia iura prædicta prohibent inscriptionem nominis Iudicis,Præfecti, vel Curatoris operis, quando nomen Principis vel omittitur, vel non suprascribitur, idque colligitur ex apertis verbis illorum iurium; inquit enim Imperator *in d.l.si qui Iudices*, sic loquens, *si qui Iudices perfecto publicis pecuniis operi suum nomen, sine nostri numinis mentione inscripserint, Maiestatis teneãtur obnoxij*: ergo quando Principis nomen apponitur, lex illa non loquitur, neque factum prohibet;tex.vet.*in l.nec Præsidis*, quæ sequitur post præcitatam *l.opus*, inquit,nec Præsidis quidem nomen licebit superscribere; ergo sola suprascriptio nominis Præsidis ante nomen Principis, & non subscriptio improbatur; nec noua est hæc interpretatio, nam ita prædicta iura intelligit, & exponit Rest. Castal. *in tract. de Imperatore, quæst.* 110. *vers.*100. & post eum, licet ipsum non citet, Bouadilla in sua Politica *lib.*3.*cap.*5.*num.*56. atque hoc de consuetudine obseruari tradiderunt Alber. *in l. qui liberalitatem, ff.de operib. publ.* Salic. *in dict.leg. si qui Iudices*, Callan. *in catul.glos. mundi part.*1. *consideraт.* 16. quos ad hoc allegat D. Præs.de Franch. *in decis.*443. & Paris.de Puteo ab eo non citatus *in tract. de syndic. in verb. expensa, cap.*2. *num.*3. & Decan. *in tract. crim.lib.*7.*cap.*51. *num.* 20. idque passim in 4
hac ciuitate obseruatum videmus, vt in fonte molis magnæ constructo expensis ciuitatis sunt insculpta arma Ducis Seminariæ,& Marchionis Sancti Lucidi,in Palatio sacri Consilij Reg.Cameræ,& Magnæ Curiæ, Dominorum Præsidis, Locumtenentis, ac Regentis Magnæ Curiæ insignia cernũtur.In castro nouo Castellani, in dohana D. Ferdinandi Fornarij, aliisque in locis; quinimmò hoc nouissimè re- 5
cordamur discussum plenissimè ac decisum fuisse in hoc supremo Collaterali Cons. in inscriptione in sedili Ciuitatis Nolæ, in qua Præsidentis Petri Antonij Mastrilli nomen fuit positum, contradicentibus pluribus Nobilibus.Quod apprimè rationi consonum videtur, nam etiam decor Principi, & Propregibus seruatur, & Magistratuum studia ad opera publica facienda aliqua mercede excitantur.

Nec obstat id,quod Pres.de Franch.dicit in præ- 6
allega a sua decisione 443. dum refert fuisse sublata quædam arma cuiusdam Præfecti viarum: nam vt omnes recordari possumus, id fuit decisum in causa cuiusdam Ioan. Baptistæ Longli qui erat Minister mercenarius fortificationis, & in vili persona loquitur Callan. loco supra relato, & ante eum Salic. qui loquitur in ingegniariis, & factoribus, aduertentes hoc permitti non debere. Fuit etiam hoc prohibitum Ioan. Nicolao Minutulo, qui infermariam in carceribus Illustr. C. extruendam procurauit, & iure optimo;nam ipse nõ interuenit vt minister à Principe operi faciundo deputatus; sed vt merè priuatus, ac vt religiosa persona pro pio illo opere fabricando institit. Nec etiam est subsistendum in verbis illis, quæ D. Vincentius de Franch. ponit loco supra citato, quod id fuerit permissum pro illa vice tantùm Duci Seminariæ,& Marchioni Sancti Lucidi; hoc enim scripsit ex relatione alterius satis incerta, & hoc non apparet; & cùm hoc permittatur ex iuris dispositione, vt satis ex prædictis fundatum esse arbitror, non video cur illud pro ea vice tantùm quasi ex gratia fuerit concessum, postquam iuste poterit, attento iuris rigore, eisdem competere.

Hæc breuiter in articulo proposito considerabam.

Fuluius Constantius.

SVMMARIVM.

1 *Patre, vel matre existente in medio, an cesset consuetudo Neapolitana incip.* Si quis, vel si qua, *& quomodo sit intelligenda,& num.*7.

3 *Si quis decedat,relictis matre, & filio,ac filia fratris, an vocetur ad successionem mater, & fratris filius, exclusa filia fratris.*

3 *Si moriatur quis superstite fratre vterino, an*

an in bonis maternis defuncti succedat pater simul cum fratre vterino vigore consuetudinis.

4 *Consuetudo si adsit, vt filia dotata excludatur per fratrem à successione patris, si cum filia dotata sit simul & in dotata, hac indotata simul cum fratre succedat.*

5 *Fœmina si à statuto, vel consuetudine per masculos excludantur, stantibus masculis succedere an possint: & an inclusio matris, vel patris tollat fœminis obstaculum.*

6 *Persona, qua ad successionem admittitur, quando faciat in totum cessare consuetudinem, vel statutum.*

7 *Consuetudo huius ciuitatis* Si quis, vel si qua, *an cesset quoad matrem tantùm, catera verò fœmina excludantur.*

ARGVMENTVM.

Cosuetudo ciuitatis Neapolis exordiens, *si quis, vel si qua*, quæ non procedit patre, vel matre existente in medio, an sit necessariò intelligenda quoad patrem, & matrem tantùm, non autem quoad alios, ita vt decedente filio superstitibus sibi patre, siue matre, & fratribus vtrinque coniunctis, siue consanguineis aut vterinis, pater, vel mater tantùm succedat, vel cum ipsis fratres quoque, qui superexistunt.

ALLEGATIO XIV.

1 LLA iuris maxima quod, patre, vel matre existente in medio, cesset consuetudo, necessariò intelligenda est quoad matrem & patrem tantùm, non quoad alios, provt eleganter et optimè suo more fundauit Dominus Collega, ad coius conclusionis confirmationem legatur (rogo) punctualis decisio Napod. *in consuet. sed si morienti, in verb. Neptes, vers. &*
2 *idem, num. 272. in notis*, vbi decidit, quod si decedat quis relictis matre & filio & filia fratris, eo casu ad eius successionem vocatur mater, quia quoad eius personam cessat consuetudo; vocatur etiam fratris filius, vt proximior ex parte patris; filia verò fratris excluditur per alias consuetudines, ita quod eodem tempore cessat respectu matris consuetudo, & non cessat respectu exclusionis fœminarum. Accedat ad hoc altera Napodani auctoritas *inconsuetud. Si quis, vel si qua, in verbo, præterquam,*
3 *in fin. verb. num. 225.* vbi inquit, quod si moritur filios superstite fratre vterino, tunc ad successionem bonorum maternorum defuncti succedit pater, in cuius beneficiom cessat consuetudo, & simul cum patre vigore consuetudinis admittitur frater vterinus, licèt de iure communi à patre excluderetur ex his quæ communiter traduntur in *Au-*

thent. defuncto. C. ad Senatusconsl. Tertillian. Ex quibus apparet per existentiam patris respectu aliorum non cessare consuetudinem, & ad defuncti successionem patrem iure communi, fratrem vterinum iure municipali vocari, quod non esse conueniens tradit ibi Napodanos, per text. *in leg. nam & si parentibus, in fin. de inoffic. testam.* & *in leg si cum paterno, de bonor. poss.* Vlterius supradictis 4
adstipulari videtur id quod in simili specie tradiderunt doctores dicentes, quod si adsit consuetudo, quod filia dotata excludatur à successione patris per fratrem, si adsit non solum filia dotata, sed alia, quæ non sit dotata, hæc indotata cum fratre succedit, *leg. maximum vitium, Cod. delib. præs.* quia cessat quoad ipsam consuetudo, quæ omisit hunc casum *leg. commodissima, ff. eo tit. cum simili*, sed quamuis quoad sororem indotatam consuetudo locum non habeat, non tamen succedet alia dotata, provt eleganter post Bald. firmauit Paul. Castr. *in leg. si. viua matre. Cod. de bon. mat.* & pulchre Ruin. omnino videndus *in cons. 59. in 2. dubio. vol. 3.* fundatur au- 5
tem hæc conclusio efficaci, ac viua ratione; nam cum fœminæ à statuto vel à consuetudine per masculos excludentur, stantibus masculis succedere nequeunt; dum verò pater, vel mater admittitur, inclusio matris, vel patris non tollit obstaculum fœminis. Tunc enim persona, quæ ad successionem 6
admittitur, (non quia sit expresse vocata à statututo, sed quia circa ipsam statutum non prouidit) facit in totum cessare consuetudinem vel statutum, ita quod personæ admittantur, quando illa persona includendo se, excludit illos, propter quos alij non poterant succedere, *leg. 2. §. si sit consanguinea, ff. ad Tertull.* Vbi scribentes, Bart. *in l. 1. §. pen. de bon pos. contra tab* Bald. *in leg. si quis filium, in fin. Cod. de inoff. testam.* Alexan. Dec. & omnes recentiores *in leg. illam. Cod. de collat.* sed quando includendo se illa persona non tollit obstaculum aliis, eo casu cessat statutum, & consuetudo in beneficium ipsius tantùm, aliæ verò per consuetudinem exclusæ, remanent etiam exclusæ, vt de mente Doct. quos supra citaui, tradidit singulariter Ruin. qui melius omnibus est locutus, tradidit inquam distinguendo *cons. 43. num. 6. & 7. vol. 3.* præsertim cùm tractetur, quod fœminæ admittantur propter fauorem masculorum exclusæ, vt satis benè considerat ad nostrum propositum, Roman. *cons. 399. num....* Vnde conclu- 7
do consoetudinem quoad matrem tantùm in proposita quæstione cessare, fœminas vero penitus esse exclusas, ita quod nec faciant partem, nec admittantur ad partem, & proinde hæredes Domini Iacobi succedere pro virili, non computatis portionibus filiarum.

Fulninus Constantius.

SVMMARIVM.

1 *Feudalia bona fiscalia non tenentur soluere, nec collectarum onera.*

2 *Feudalis non præsumitur res, sed burgensatica, & libera.*

3 *Burgensatica præsumuntur bona, licet sint intra fines feudi.*

4 *Regula, quæ dicit, quod quicquid est intra fines feudi, quomodo intelligatur.*

5 *Tex.* in cap. ex contrario, de inuestitura

de re aliena facta, cum cap. 1. § ſi vaſſallus, ſi de feudo defuncti fuerit controu. *adducetur in præſenti.*

6 *Baro non poteſt facere rem feudalem eſſe burgenſaticam, nec è contra.*

7 *Feudi ſubſtantia non eſt redditus, ſed fidelitas.*

8 *Burgenſatica, & libera adeò præſumuntur bona, vt in eis ſuccedant omnes fratres.*

9 *Collecta, & functiones fiſcales pro burgenſaticis ſoluuntur, quamuis ſint intra fines feudi.*

10 *Feudalia an, & quando dicantur bona, quando ad Baronem reuertuntur ſeparata à feudo.*

11 *Bartoli doctrina* in l. in diem, ff. de aqua. pluuiali arcenda, *adducetur in præſenti.*

12 *Feudalia non efficiuntur bona, quamuis ex pecunia feudali ſint empta.*

13 *Feudi permutatione facta cum re burgenſatica, debetur omnibus filiis eius ſucceſſio.*

14 *Inuentarij probatio talis eſt, vt non admittat contrariam probationem.*

15 *Adhoa pro burgenſaticis non ſoluitur, ſed pro feudalibus.*

16 *Releuium præſtatur ab hærede in feudalibus in ſignum deuotionis, & reuerentiæ.*

17 *Feudalem rem vendens tanquam burgenſaticam illam perdit.*

ARGVMENTVM.

Baro an teneatur ſoluere collectam pro bonis à prædeceſſoribus ſuis ſub annua præſtatione vaſſallis conceſſis, & ad ipſum demùm ex aliqua iuſta cauſa reuerſis; vel potiùs dicendum, bona illa cenſeri feudalia, & ſucceſſiuè huic oneri nullatenus obnoxia. Bona allodialia ſi cum pecunia feudali acquiruntur, an feudalia efficiantur, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XV.

1 IN cauſa mota per Vniuerſitatem ſancti Viti, contra magnificũ Goffredum Palagamum eius Baronem, ſuper contributione functionum fiſcalium tanquam bonatenentem. Prætendit Baro bona, de quibus agitur, non burgenſatica eſſe, ſed feudalia, ideóque à collectarum oneribus immunem duobus fundamentis; primò quia totum eius territorium eſt feudale, & per conſequens particularia intra eius fines reperta feudalia quoque cenſeri. Secundò illa particularia bona, de quibus eſt quæſtio, in feudum vaſſallis per Barones fuiſſe conceſſa, & hoc conatur demonſtrare ex decimis, quas vaſſalli ſoluunt; & propterea prædicta bona dum ad ipſum Baronem reuertuntur, feudalia, vt priùs erant, & abſque onere collectarum eſſe debeant; quæ quidem prætenſio quantùm ſit erronea ex infra dicendis clariſſimè demonſtrabitur.

Primùm, veriſſima, & generalis eſt regula, quia res quælibet allodialis & libera ſemper præſumitur, niſi feudalis probetur *c. 1. & c. defuncto, ſi de feud. fuer. contr. int. dom. & agnat.* & ibi Bal. idem Bal. *in c. 1. §. ſi autem, circa quartam, col. de contr. inueſt. in c. cæterum, in fi. extr. de Iud.* Alb. Brun. *conſ. 1. in prin.* Alex. *conſ. 129. vol. 1.* Reciq. *conſ. 269. & conſ. 413.* Barbat. *conſ. 57. vol. 4.* cum aliis adductis per Capic. in ſua inueſt. *in verſ. feuda allod. fol. 42.* Nec propterea, 2
quod res ſit intra fines feudi præſumitur feudalis, 3
ſed allodialis, & burgẽſatica, ſecundùm primæuam, & naturalem originem rerum, quæ omnia erant libera, *cap. ius gentium, 1. diſtin.* ita Hoſtienſ. *in cap. nimis, extr. de iureiur.* & Iacob. de ſancto Geor. *in ſuo tract. feud. verſ. dictique vaſſalli promiſerunt cognoſcere, num. 6.* qui plus dicit dominos terrarum non habere eorum intentionem fundatam ſuper prædiis, & poſſeſſionibus ſituatis in diſtrictu eorum, ex eo quod ſint domini terrarum, niſi doceant, quod illa ſint feudalia, quam opinionem vti communem ſequutum fuit ſacrum Conſilium, vt refert Afflict. *deciſ. 267.* Neque etiam obſtat tex. *in c. Baſilica 16. quæſt. 7.* & quod dicitur *in leg. 1. Cod. in quibus cauſ. col. lib. 11.* & *in leg. deprecatio, ff. ad. leg. rod. de iact.* quicquid eſt intra fines feudi, dici de feudo, nam 4
illud procedit quoad iuriſdictionem, non autem quoad dominium directum, vel vtile, ſecundùm Iacob. Affli. & alios in dictis locis. Sequitur ergo, quod dum Baro per generalitatem prætendit omnia intra eius fines poſita, eſſe feudalia, non procedere quoad dominium, & naturam rerum, ſed tantùm eſſe ſub eius iuriſdictione, & ſemper burgenſatica præſumi.

Et propterea dum ad ipſum Baronem ex particu- 5
laribus cauſis à vaſſallis acquiruntur, non feudalium, ſed burgenſaticorum naturam ſortiri, & cum onere ſoluendi collectas, aliaque onera, vt prius apud ipſos vaſſallos erant; vt ſunt text. notabiles quos rogo videri *in cap. ex contrario. de inueſt. de re alien. fac.* & ibi Iſer. & *in cap. 1. §. ſi vaſſallus de beneficio ſuo, ſi de feud. defun ſit controu. int. dom. & agnat. in leg. fin. Cod. de exact. tribut. lib. 10. in leg. 2. C. de omp. lucr. deſer.* & *in leg. 2. Cod. de præd. & omn. reb. naucul. eod. lib. 10.* & Camer. *in cap. imperialem, fol. 39. littera H.* qui hanc rationem aſſignat, quia Baro iure diſtincto, & ſeparato illa bona poſſidet, non tanquam feudaliã: & gloſ. Pariſ. quam reperio allegatam, *in §. 2 gloſ. 5 num. 2.* & *§. 46. num. 5. & 7.* Nec eſt nouum Baronem duplicem habere hæreditatem feudalium ſcilicet & burgenſaticorum, vt not. Camer. *in dict. cap. Imperialem, fol. 104. col. 3. littera P.* per text. *in cap. 1. an agnat.* & *in c. filius, de cap. qui cur. vend.*

Quo verò ad ſecundum fundamentum Baronis, 6
quod prædicta bona, quæ à vaſſallis ſibi peruenerunt, fuerunt per Barones in feudum dictis vaſſallis conceſſa, nequaquam obſtare poteſt, ſiquidem de hoc in facto nihil probat, nec præſumi poteſt; tum quia omnia præſumuntur allodialia, non feudalia, vt ſupradictum eſt, tum etiam, quia Baro non poteſt facere de feudalibus burgenſatica, ſicut non poteſt è contra, nam non poteſt conditionem rerum feudalium mutare, vt *in conſt. Conſtitutionem diuæ memoria,*

ria, in cap. 1. *§ quid ergo, de inuest. de re alien. fac.* & per Camer. *in cap. Imperialem, fol.* 5. *littera l.* neque id ex solutione decimarum ostendere potest, res enim quæ feudo reddit, non est feudalis, sed burgensatica, etiamsi dicatur, *Concedo hanc rem in feudum*, vt not. tenet Bal. *in leg. liberti, libertaque, num.* 36. *Cod. de oper. liber. alleg. tex. in leg. naturalis. §. & cùm dos, ff. de præscrip. verb.* & not. per Cyn. *in Auth. ingressi, Cod. de sacros. Eccles. quæst. antepen.*
7 Redditus enim non est de substantia feudi, sed fidelitas, secundum Iser. *in cap.* 1. *§. item qui domino, quæ sit prima caus. benef. amit.* Et propterea non dicitur feudum, cùm etiam nulla interuenerit inuestitora, nec alia, quæ ad feudalem rem requiruntur, secundum Bald. *in leg.* 1. *Cod. de rer. permut.* Specul. *in tit. de locat. §. nunc aliqua, ver.* 25. noto scribentes *in leg. si stipulatus sum damn. ff. de verb. oblig.* Alex. *in cons.* 136. *col.* 3. *vol.* 1. Curt. *in tract. feud. num.* 6. *fol.* 20. Dec. *cons.* 138. *num.* 7. & *cons.* 146. Hippol. Mars. *sing.* 95. Affli. *decis.* 129 *in* 1. *dubio*, & Capic. *in sua inuest. fol.* 42. *in vers. feuda allodia*, hinc est adeò præ-
8 dicta bona præsumi burgensatica, vt in eis non solus primogenitos, sed omnes fratres succedant, vt not. scribit Paris. deput. *in tit. de simb feudi. §. an in bonis redditiis, fol.* 174. Illod autem ius tantum percipiendi centum, siue decimas est feudale. Napod. *in consuet. in bonis, in vers. sed in bonis, in tit. in quibus reb. habeat loc. quarta*, Camer. *in cap. imperialem, fol.* 59. *col.* 3. Qui subdit Barones illud ios percipiendi sine assensu alienare non posse, sed prædicta bona reddititia possidentes recte alienare posse, etiam sine assen.u. Et propterea sequitur, quod cùm tantùm, vt dixi, illud ius apud Baronem
9 sit feudale, ipsis tamen bonis in burgensatica natura permanentibus, quod pro ipsis solui debeant collectæ, siue functiones fiscales, vt in specie Iser. *in cap.* 1. *in vers. & plaustrorum. num.* 56. *quæ sint regal.* Paris. deput. *in tract. de reintegr. feud. § viso, de natura rerum feud. numer.* 9. *fol.* 13. *ac etiam fol.* 2. *§. veniamus igitur, num.* 6. Affli. *in const. Constitutionem diuæ memoriæ, num.* 23. Marin. Trecc. *lib.* 2. *de feud. fol.* 240. *num.* 14. post Luc. de Pen. *in leg.* 1. *Cod. de imp. lucr. descr. lib.* 11. & *in leg. cùm diues. C. de omn. agr. deser. lib.* 12. Et quod de prædictis bonis tanquam burgensaticis solui debeant collectæ & functiones fiscales fuit decisum in sacro Consilio, in causa Vniuersitatis Limatulæ, in anno 1559. vt refert Vrsil. *in addit. ad decis. Affli.* 129. Patet igitur non posse Baronem ex solutione decimarum dicere prædicta bona à suis antecessoribus tanquam feudalia vassallis fuisse concessa.

10 Et daro quod ab initio bona, de quibus agitur fuissent feodalia, dum in vassallos fuerunt alienata pro annuo censu, seu decimis, adeò Baro sibi præiudicauit, & sunt separata à feudo, vt quando ad ipsum postea reuersa fuerunt, non tanquam feudalia, sed tanquam separata à feudo burgensatica, & libellaria peruenerunt, tex. not. (quem rogo omninò videri) *in c.* 1. *§. profectò, quid iuris sit si post alien. feud. vassal. recup.* optimè Camer. *in c. Imperialem,*
11 *fol.* 39. *col.* 3. Præterea ista bona Baro non recuperauit ex causa necessaria de præterito, vtputa pacti de retrouendendo, & sic quod redirent ad eorum propriam, & primordialem naturam, per not. per Bart. *in l. in diem, ff. de aqu. plu. arcen.* sed ista bona pretendit Baro à suis prædecessoribus fuisse liberè vassallis concessa ad censum, siue ad decimas, & sic qualitas bonorum est alterata, vt quando postea recuperauit fuit noua acqoisitio, & ex noua causa sunt apud ipsum, & non iure, quo priùs erant, *l. sine à me, ff. ad l. falcid*, cum aliis per Decium *cons.*

88. & Loffred. *cons.* 52. *in princ.* & propterea cum illo onere soluendi collectas ad ipsum Baronem peruenerunt, vt sopra dictum fuit.

Neque obstat, quod aliqua ex istis bonis Baro 12
emerit, non enim ex hoc efficiuntur feudalia, etiamsi de pecunia feudali emisset, Loc. de Pen. *in l. quicunque, lat.* 2. *C. de omni agr. descrip. lib.* 11. Camer. *in c. Imperialem, fol.* 17. *littera P. col.* 3. Paris. *de reintegr. feud. §. & circa istas culturas, n.* 19. *fol.* 10. Neque etiam, quod cum aliis bonis fuissent permutata, etiam feudalibus, Iser. *in c.* 1. *n.* 3. *de consen. int. me & Dominum, deport. feud. frat. mei*, & melius *in c.* 1. *§. cum autem, n.* 7. *de contr. inuest.* nam oportebat dicere, quod illa bona emebat, vel permutabat tanquam rem feudalem, idem Iser. not. *in c.* 1. *§. & plaustrorum, n.* 58. *paulò ante fin. quæ sint regal* Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de imp. lucr. descrip. lib.* 10. & ita fuit alias decisum in causa Ducis Amalphæ, & Gabrielem Tuntum, die 17. Septembris, 1499. vt refert, & sequitur Marin. Trecc. qui optime de hoc scribit, *lib* 2. *de subsen quæst.* 21. *fol.* 151. vbi ex hoc subdit, quod si pater permutet feudum, in quo filius primogenitus succedebat cum re burgensatica, omnes filij in ea re permutata succedunt. Et propte-
reà cùm nõ feudalia, sed burgensatica sint ista bona 13
empta, & permutata, sequitur omninò pro illis solui debere collectas, vt expresse tenet Fern. *in d. §. & plaustrorum.* Idem qnoque de aliis bonis peruentis ad Baronem propter delicta, vel tanquam vacantia, vel quia in eis succedit fiscus, dicendum erit, vt not. Paris. deput. *de reintegr. feud. §. & aduertendum, in fin. fol.* 14.

Alia quoque silentio non prætermittam, qui- 14
bus rectissime Vniuersitatis intcotio fundatur, quod bona, de quibus agitur sint burgensatica, non feudalia; nam inuentario standum est, adeo quod non admittitur probatio in contrarium *l. fin.* & ibi glos. & Cyn. *C. arbitr. tut.* Spec. *in tit. de Instru. edit. §. fin. vers. pen.* sed dum Baro super inuentario, vbi bona feudalia sunt descripta, suam intentionem fundabat, & ad petitionem Vniuersitatis Regia Camera decreuit illud exhibere, aliàs habeatur pro exhibito prout deterius, & nunquam exhibere voluit, quid dicendum, nisi quod in inuentario ista bona non adsunt? & propterea burgensatica, non feudalia præsumenda.

Prætereà negari non potest pro rebus feudalibus, 15
non burgensaticis solui adhoas, *§. præterea, de cap. Corrad, & c. firmiter, de prohib. alien. feud. per Feder.* Baro nititur hoc demonstrare, & articulat quod de his bonis ipse soluit Regiæ Curiæ adhoas, tamen dum postea vult examinare testes super dictis articulis tanquam falsis cum reuerentia deponere nequeunt, & nihil de hoc ex parte Baronis probatur, Ergo, &c.

Insuper producitur scriptura ipsius domini Gof- 16
fredi, nam quando eius pater decessit, & ipse pro habenda inuestitura soluit Regiæ Curiæ releuium, quod tenebatur soluere de omnibus bonis feudalibus, & describere omnia corpora feudalia iuxta Constit. post mortem, cum ibi not. cùm releuium præstetur in signum deuotionis & reuerentiæ pro habenda inuestitura, secundum Bal. *in l.* 1. 2. *col. ff. de rer. diuis.* Alber. Brun. *in cons.* 61. Socin. *cons.* 66. *col.* 8. *vol.* 3. dictus dominus Goffredos designauit in releuio omnia bona feodalia, & tamen nullum corpus horum bonorum in eo reperitur descriptum: ideo ex sua confessione, & per suas scripturas apparet prædicta bona burgensatica esse non feudalia.

Vltimò multa corpora horum bonorum fuerunt 17

vendita per Baronem Magnifico Paschali Caracciolo, & in instrumento in processu producto, asseruit ea esse burgensatica, non feudalia, immò cùm suspicaret Caracciolus illa esse feudalia, petiit rescindi instrumentum, & Baro ex adoerso articulauit, & probauit illa burgensatica esse. Vnde alterum duorum sequi debet, vel (vt ipse confitetur) dicta bona esse burgensatica, vel quod ea amittere debeat, cùm vendens rem feudalem tanquam burgensaticam illam perdat, Camer. *in cap. Imperialem, fol. 76. col. 3. littera M.* post Isern. ibidem, & Innoc. *in cap. caeterum ex tali, de Iud.* cum aliis ibi adductis. Ex quibus satis credo fundari intentionem pauperrimae Vniuersitatis, & propterea omnino iudicandum spero.

Antonius Quadra.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus in criminalibus non appellat ab absolutoriis, nec recursum habet.*
2 *Fiscus de iure communi non appellat.*
3 *Ritus Magnae Curiae Vicariae impedientes appellationem respectu fisci, qualiter obseruentur.*
4 *Appellatione prohibita, denegatur querela, supplicatio & recursus.*
5 *Appellatio per statutum prohibita qualiter intelligatur.*
6 *Glossa* in cap. ex literis, de in integrum restitutione, *in praesenti adducitur.*
7 *Fiscus in criminalibus non restituitur.*
8 *Restitutio in poena conuentionali qualiter, & quando concedatur.*
9 *Appellatio denegatur fisco, non solum in causis capitalibus, sed etiam in pecuniariis ex crimine descendentibus.*

ARGVMENTVM.

Fiscus in causis capitalibus an à decretis absolutoriis appellare possit siue ab illis reclamare, aut recursum, vel in integrum restitutionem petere, & quid in causis pecuniariis ex crimine descendentibus. Appellatione prohibita, an, & quando dicatur pariter prohibita supplicatio, & recursus.

ALLEGATIO XVI.

1 QVOD fiscus in criminalibus non appellet ab absolutoriis, non habeat querelam, non supplicationem, nec recursum ad superiores, nec restitutionem in integrum, probatur per infrascriptas indubitabiles conclusiones, quae apud bonos & graues nusquam controuersiam receperunt.

2 Prima conclusio sit, quod fiscus de iure communi in vniuersa ditione non appellat, probat Bartol. *in leg. 1. §. fin. ff. ad Senat. Consul. Turpilianum, ibi text.* vbi concludit, aliquo condemnato prouocante in prosequutione causae, fisci Procuratorem non esse citandum. Cui quidem conclusioni non obstat responsum excellentis, & doctissimi Domini mei Octauiani fisci Patroni, vt audiui, asserentis istam conclusionem procedere, extante accusatore; nam Bar. dictum habet determinationem à praeallegato textu, vbi apertissimè videtur, post prouocationem, accusatorem destitisse, & in Sena non Consultum incidisse; & fundatur decisio ex constantibus rationibus fiscum excludentibus, quamuis reus esset sibi condemnatus. Nec obstant relata per Innoc. & per Abb. *in cap. cùm clamor, de testib.* quia continent 3 diuersas opiniones sine lege, nec in aliqua figunt pedes; praesensque conclusio probatur ex ritibus M. C. Regni huius, legibus conditis à Monarcha potestatem habente. Siquidem Regnum Siciliae est liberum, & ab imperio exemptum, Andr. & glos. *in proœm. constit.* sicque conclusio firmissima ab interpretatione, & obseruantia S. R. C. & tantorum amplissimorum Patrum, Gram. *dec. 14.*

Secunda sit conclusio, quod prohibita appellatione, denegantur querela, supplicatio, & recursus, 4 Dec. post Alex. *in leg. fin num. 50. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* facta tamen distinctione, an sit prohibita appellatio respectu causae, an respectu excellentiae personae, & in Alex. an sit processum cum causae, vel sine causae cognitione, & est hoc commune dictum Doctorum. Non obstat quod dixit Bald. 5 *in leg. fin. C. de tempor. appellat.* quem citat Dec. *in dict. leg. fin. num. 51.* quia loquitur in prohibita appellatione per statutum. At in casu nostro prohibita est appellatio in omnibus sententiis absolutoriis, vigore rituum, qui pro legibus obseruantur, *leg. 2. §. itaque, ff. de origine iuris, & instit. de iur. naturali gentium, & ciuili, §. si quod Principi.* Nec obstat quod Decius voluit *in ead. l. fin. num. 49.* Cùm dicat idem esse si fuisset prohibita de Iure communi propter diuersitatem remediorum, nam secus tenent omnes Doctores per glos. *in leg. fin. Cod. et lit. pend.* Imol. *in l. ex consensu, num. 39. & 40 ff. de appell.* Nec pariter obstant notata per glos. *in cap. ex literis, de in integrum restitutione*, quam Canonistae intelligunt 6 generaliter, prohibita appellatione, non esse prohibitam supplicationem, nam casus noster est specialis in fauorem liberationis, ad quam per ritus respexit Regina, ex tex. & per glos. *in leg. fauorabiliores, de reg. iur.* In quibus ritibus est considerandum, quod non tractatur de alterius interesse, quàm eiusdem D. nostri Regis, denegando appellationem à sententiis absolutoriis per M. C. ex mero officio latis, vel ex denunciatione praecedente. Vnde est credendum, quod ex mente Regis sit praeclusa etiam via recursus, qui & appellatio ipsa ad eundem Iudicem immediatum, qui est Rex, conuolarent, alias posita esset lex verbis, & non rebus.

Tertia sit consio, quod fiscus in criminalibus 7 non restituitur, Odoffred. *in leg. vnica. Cod. de sent. aduersus fiscum latis retract. lib. 10.* Et quando agitur de lucro ex delicto alterius, non ex re familiari, probat text. *in leg. auxilium, ff. de minor.* & *in leg. sepulchrum, ff. de sepulchro violato.*

Quarta, & tandem sit conclusio, quod in poena 8 conuentionali contractus fiscus ad lucrum spectaret ex maleficio, vel ex contumacia promittentis; quia id non abesset, & peteret ad vindictam & vltionem, quandocunque conuentum esset, restitutio non fit, & in casu praesenti poena promissa per D. Iulium Carrafa de seruandis finibus, habet naturam

turam rei, de qua, & super qua interuenit promissio, Andr. de Isern. *in constit. obscuritatem*, & ideò si non daretur restitutio, absoluto Iulio memorato à pœna deportationis, minimè datur à pœna pecuniaria conuentionis, Bart. *in leg.* 1. *§.fin. ff de quaestion.* & de hoc est decisio in terminis Odoffredi *in dict. leg. vnica.* Concludamus igitur, quod nedum
9 in causis capitalibus appellatio prohibetur, sed etiam in pecuniariis ex crimine descendentibus, quamuis conuentionalibus; nec à sæculo est auditum tam M.C.quàm in Regia Camera contrarium fuisse iteratum. Vnde rogo Dominum nostrum Iesum Christum vt illuminet sensus & corda DD. Iudicantium ad sic iuxta prædicta hic per me allegata iudicandum, quia hæc est ipsa veritas.

Petrus Antonius Pausa.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum mulieri in augmentum maritagij, an sit conditionale si nubat, vel purum, & debeatur antequam mulier nubat, & n.4.*
2 *Legatum factum mulieri propter dotem, vt habeat, an eportet, quod nuptias contrahat: & an hoc legatum sit conditionale, & per consequens non transmittatur.*
3 *Dies incertus in conditionem transit.*
4 *Cessante causa cessat relictum.*
5 *Maritagium an debeatur ante sequutas nuptias, & an pater teneatur ad dotem ante nuptias.*
6 *Augmentum dotis, an gaudeat eodem priuilegio, ac gaudet dos.*

ARGVMENTVM.

Legatum pro dote puellæ factum an purum sit censendum, vel potius conditionale, ita vt non debeatur nisi tempore matrimonij contrahendi; & si priusquam nubat, moriatur, penes heredem grauatum remaneat, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XVII.

1 DVBITATVR, an legatum factum per Illustrissimã Dominam Beatricem de Marra Marchionissam sancti Lucidi, in beneficium Illustrissimæ Dominæ Beatricis de Marra, ducatorum mille in augmentum sui maritagij, teneatur sacrum Hospitale Sanctæ Mariæ Annunciatæ Neapolis illud soluere ante quàm dicta Domina Beatrix nubat, & si legatum prædictum sit conditionale, si nubat, vel purum, & pro sacro Hospitali prædicto, dicitur illud esse conditionale, si nubat, & antequam nubat, non deberi, *leg fancimus, Cod. de nupt.leg.cum testator. Cod. de testam. manum.leg.in testamento lat.* 2. *leg. Titio centum, §.Titio genero, ff.de condit. & demonstrat.* Bart. *in dict.*

D.Reg. de Marinis Allegat. collect.

§. *Titio genero, in* 3. *col. vers. sed quæro, & in vers. concluditur*; quem sequuntur Bald. Cuman. Paul. de Castr. *col.* 3. qui dicit esse communem opinionem, & Cyn. Bald. & Salicet. *in dicta leg. sancimus*, Bald. *in leg. generaliter*, 4. *col. Cod. de Episc. & Cleric.* maximè etiam quia dicta Marchionissa est extranea, & non tenebatur dotare dictam Dominam Beatricem, & Andr. de Isern. in constitutione Regni *in aliquibus*, 2
8. *col. vers. dic*, dicit, quod vt habeat legatum mulier sibi factum propter dotem, oportet quod nuptias contrahat, siue enim nolit nubere, siue moriatur antequam nubat, relictum non consequitur, & Bald. *nouell. in tract. de dote, in* 76. *priuilegio, in* 3. *casu*, finaliter tenet opinionem Bart. quod legatum sit conditionale, & quod non transmittatur, respondens contrariis, & quod sit conditionale, apparet, dum in eo dicitur, *in augmentum sui maritagij*; ergo dies non potest dici antecessible, seu cedere, *leg. cedere diem. ff. de verbor. significat.* & cùm dies nuptiarum sit incertus, an, & quando meritò in conditionem 3
transit, *leg. dies incertus, ff. de condit. & demonstrat.* & itud est, quod voluit dicere text. *in l. si Titio, ff. quando dies leg.* ibi, *nec interest, vtrum scribatur, si annorum quatuordecim factus erit, an cùm annorum quatuordecim factus erit*, & ea ratione in materia, de qua agimus nos, satis bene vsus est Georgius Natta *de statut. fœmin. exclud. in* 3. *quæst.* 2. *quæst. principalis, num.* 16. nec etiam interim potest transmitti *leg.* 1. *§ fin autem. Cod. de cad. toll. leg.* 1. *Cod. de his, qua sub mor.* et cessante causa, cessat relictum, *dict.* §. *ti-* 4
tio genero, vers ante nuptias, cum similibus, & quod legatum prædictum sit conditionale, hoc in indiuiduo tenuit Aymon. *in cons.* 18. *n.* 3. *in legat.* 4. *florenorum*, & *in cons.* 101. *num.* 2. vbi dicit, tale legatum licet conditionale, tamen, quia testator disposuerat in casu illius consilij ante nuptias solui, coniecturam sumi, testatorem noluisse illud esse conditionale, quod cessat in casu nostro, quia dicitur in augmentum sui maritagij, & plenissimè Couarr. *in cap. nos quidem, extr. de testam. à num.* 10. qui latissime disputat articulum, & dicit opinionem supradictam Bart. quod legatum sit conditionale, sequutis nuptiis, esse communem; & sic maritagium non 5
debetur, nisi sequutis nuptiis, vt supra est fundatum, tanquam causa finalis legati, nec pater ad dotem tenetur ante nuptias, nec etiam augmentum debetur nisi ipsis nuptiis sequutis, quia augmentum naturam principalis sequitur; *leg. etiam*, vbi Bald. *Cod. de iur. dot. leg. inter socerum. §. cum inter, de pact. dotal.* & in tantùm sequitur naturam sui principalis, quod 6
augmentum dotis gaudet eodem priuilegio, quo gaudet ipsa dos, vt *in Authen. equalitas. C. de pact. conuent.* & *in Authen. sed iam necesse. Cod. de donat. ante nuptias*, & *in Authen. de aequal. dot.* §. 1. & 2. *col.* 7. & ibi etiam Angel. cum aliis concordat & cùm legatum, de quo agitur, sit in augmentum maritagij, & non pro se maritanda, nec ad maritandum, vt considerabat Bart. *in dict.* §. *Titio centum, in fin* ς ropter expensas occurrentes, faciendo differentiam in verbis legati, licet contra eum teneat Paul. de Castr. ibidem *col.* 3. & Bald. *nouell. in dict. priuil.* 76. & alij, tamen cum legatum, de quo agitur, non dicat, nec pro se maritanda nec ad maritandum, non insisto alter, postquam nihil ex parte dictæ Beatricis actricis est probatum, quod debeat sumi nulla alia coniectura in contrarium; & verba legati sunt clara, quæ requirunt, nuptias esse contractas, vt supra est fundatum. Cætera suppleat ipsa Virgo Maria, cuius causa agitur.

Iacobus de Gello.

SVMMARIVM.

1 *Baro si cum vassallis communicauerit territorium, an vassalli possint solum mittere animalia ad pascendum, pro domus, rurisque sui necessitate.*

2 *Concesso nemore alicui ad lignandum pro se, suaque familia, si decedat pluribus relictis filiis, an possit quilibet ex filiis lignari quantum indigeat, vel simul omnes quantum poterat eorum pater.*

3 *Dominus in nemore communi an prohibeatur immoderatis pascuis vti, vt vassalli sua animalia pascere nequeant: & an è contra liceat vassallis immoderatè pascere.*

4 *Multitudo numerosa nihil habet honestum.*

5 *Si cum Pistore, vel Molitore pactum feci de molendo frumento vel coquendo pane pro me, & familia mea, an familiâ auctâ, teneatur pro eodem pretio seruire.*

ARGVMENTVM.

Ius pascendi animalia sua, si quis in alieno territorio titulo habili acquireret, nùm possit pro eo animalium numero, territorio illo vti, prout sibi videbitur, vel moderatè, ita vt alios, qui ibi ius similiter pascendi habent, non impediantur, & de aliis ad ornatum Pragmaticæ 11. sub titulo de Baronibus.

ALLEGATIO XVIII.

1 BAro Pescularum Iacobus Spinellus
cum vassallis (acceptis viginti quatuor ducatis annuis) territorium communicauit: hi modò industrias faciunt,
tantumque bestiarum numerum ad pascendum immittunt, vt Baronis ius impediant. Dico moderationem faciendã, vt ea solùm animalia pascãt, quib. pro necessitate domus, rurisque sui quisque indigeat, ad hoc, quod determinant, Dyn. & Abb. *in leg. an fundus, de cond. & demonstr.* vt si cui concedatur in
2 aliquo nemore pro se, suaque familia ligna incidere, pluribusque relictis filiis moriatur, eorumque quisque non tantùm incidet, quantùm sibi, familiæqoe suæ expedit, sed simul omnes, quantum eorum poterat Pater: Et ait Albert. *in leg. Imperatores, ff de seruit. rust. prædior.* vt si villa commune pascuum habet, & vnus modicas possessiones, magnum verò bestiarum numerum, quæ totum ferè pascuum deuorent, cæteri verò ampliores possessiones, illum iudicio communi diuidundo cogere possunt, vt pro modo suarum possessionum depascat, vt ita ipsi quoque sua animalia pascant, & extat Pragmatica Caroli V. Imperatoris, quæ incipit, *Audiuimus:* 3
vbi prohibet, ne Dominus in nemore communi ita immoderatè pascuis vtatur, vt vassalli soa animalia pascere nequeant; modo, quod Domino non licet, scilicet bestiarum numero vassallorum vsum impedire, ita vassallis licere non debet; indicantur eum ad paria Dominus, & vassallus, vt quid sit inuestit. *cap. 1. in fin. de for. fidel. cap. 1. in fin.* facit regula correlatiuorum, vt in vno statutum & in alio
statutum censeatur *leg. fin.* vbi docet Bar. *Cod. de in-* 4
dic. vid. tollend. Pro hac parte est, quia multitudo numerusa nihil habet honestum, dicit text. *in Auth. de referenda.* §. 1. Postremò hanc quæstionem decidere videtur Iacob. à Sancto Georg. *in tract. feud. in vers. & cum molendinis*, vbi in illa antiquo-
rum quæstione, de qua etiam pet Ias. *in repet. leg.* 5
quominus, 22. quæst. ff. de fluminibus. Si cum Molitore, vel Pistore pactum feci de molendo frumento, vel coquendo pane pro me, meaque familia, an ea auctâ eodem pretio seruire teneatur, distinguit, aut casu, siue natura aucta est, & eorum opinio procedere posset, vt eodem pretio seruiant; si autem meo facto, quia miles, vel Baro euasi, magnamque familiam me tenere oportet; & tunc hæc ampliatio restringetur, allegat text. *ff. de petit hered. leg. sed si lege. §. si quis re sua,* & *§. quod autem,* & *in Authen. vt iud. sine quoque suffrag. §. cogitatio,* ibi *expensas largiores.* Concludo itaque, cùm hi vassalli eorum facto numerosis bestiis in nemore vtantur, prohiberi eis posse, vt pro necessitate domus, rurisque sui bestias pascant, non autem pro lucris, & industriis.

Hæc breuiter occurrunt, sub correctione.

Ioan. Marcus Aquilinus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium immunitatis concessum Vniuersitati pro mercatura, quæ fieret à decem vncijs infra, nùm locum habeat pro decem vncijs, quando mercatura fieret supra decem.*

2 *Minor summa si est in maiori propriè, & verè.*

3 *Regula quod vtile per inutile non vitiatur, qualiter procedat.*

4 *Text.* in l. sancimus, vol. pen. C. de donat *adducuntur.*

2 *Ecclesia si soleat infeudare pro masculis tantùm, infeudando pro masculis, & fæminis, an vitietur in totum?*

6 *Infeudatio si fieri debeat in vnum & fiat in duos, vtrum vitietur in totum?*

7 *Dotis constitutio facta plusquam fieri debeat, vtrum vitietur in totum?*

8 *Statutum dans ius mulctandi in aliquo loco vsque ad certam summam, si excedat, an vitietur in totum.*

9 *Obseruantia declarat legem, & priuilegia.*

10 *Auctoris protestatio, & conclusio adducitur.*

ARGV

ARGVMENTVM.

Immunitas à ſolutione gabellæ, quæ exigitur ab illis, qui mercaturam exercent, ſi à Principe fuerit alicui conceſſa, quoties mercimonium illud non excederet ſummam vnciarum decem, nùm locum habeat pro hac quantitate adhuc ſi excederet vncias decem, vel abſque diminutione aliqua eſt exigendum vectigal pro tota quantitate, & ſic etiam pro illis vnciis decem, pro quibus immunitas hæc fuit conceſſa, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XIX.

1 SVPERIORIBVS diebus dubitabatur
in Regia Camera, An immunitati quæ
ex Regis Federici priuilegio conceſſa
eſt Vniuerſitati terræ Seminariæ pro
mercatura, quæ fieret à decem vnciis infra, adhuc
locus eſſet etiamſi decem vncias excederet, & bre-
uiter per iuris tramites deambulando, dicebam ſi-
ne dubio, locum eſſe, & ſic pro decem vnciis ciues
illi debeant eſſe immunes, pro aliis verò, quæ ſunt
2 ſupra decem vncias, ſoluere debeant. Tum & primò,
quia in maiori ſumma minor ineſt propriè, & verè
leg. 1. §. ſtipulanti, ff. & ibi Franciſcus Aretinus *n. 29.*
Socin. *num. 3.* Iaſ. *num. 4 & 8.* Crot. *in 2. repet. not. 2.*
Alciat. *in repet. 2 notab. num. 4. cum multis ſequent. ff.*
de verb. obligat. Tum & ſecundò, quia vtile per inu-
tile non vitiatur, *dict. leg. 1. § ſed ſi mihi,* & ibi no-
3 tant omnes, *ff. de verbor. obligat.* etiamſi lex vltra
procederet annullando actum, vt in vſura, quæ vl-
tra ſtatutum modum expreſſim promitti prohibe-
tur; & tamen promiſſa valet in minori ſumma, pro-
vt poteſt, *leg. pecunia fœnebris, l. placuit, ff. de vſuris,*
leg. ſi pro mutua. Cod. ſi cert. petat. leg. eos, §. 1. Cod. de
vſuris. Item donatio, quæ fieri non poteſt, lege
ſic expreſſim prohibente, niſi vſque ad ſtatutum
modum; nihilominus facta vltra ſtatutum mo-
dum non vitiatur niſi in ſumma exceſſa *leg. hac edi-*
ctali, §. ſin vero plus. Cod. de ſecundis nuptiis, leg. ſan-
4 *cimus, leg. penult. Cod. de donationibus.* Ratio aſſi-
gnatur, quia nec donans, nec donatarius læditur.
Donans non, quia tantùm immunis eſt, ſeu in
minus lædetur. Donatarius non, quia ſemper ſibi
acquirit, licèt minus; ita reſoluit Bartol. *in conſ. 159.*
col penult. ad finem, num. 9. & ſequitur Lapus *alleg.*
80. quæris, col. pen. in fine, cum ſeq. Calcan. *conſ. 125.*
col. vlt. verſ. in contrarium eſt veritas. Gloſ. Pariſienſis
in conſuet. Pariſ. *tit. 1. §. 41. num. 43.* ſic & hic, vbi
neuter læditur. Princeps non, quia minùs concedit:
5 Ciues non, quia ſemper lucrantur. Hinc ſi Eccleſia
conuenit infeudare in maſculos tantùm, & conce-
dat in feudum recipienti pro ſe, & ſucceſſoribus
ſuis, tam maſculis, quàm feminis, quamuis non va-
leat infeudatio quantum ad feminas per notata *in*
cap. 2. de feudis, & *in cap. 1. §. 1. de his, qui feudum dare*
poſſunt; tamen remanebit valida quantum ad maſ-
culos & perſonas cõſutas, ita decidit Bal. *in d. c. 1. §. 1.*
n. 20. & ſequitur ibi Martinus Laudenſis, Fulg. *conſ.*
220. Ioan. de Imola *in c. ex parte, n. 39. extr de feudis,*
Iacobinus de Sancto Georgio *in inueſtit. feud. in ver-*
bo, item feudum, num. 38. Curt. Iunior *in tract. de feu-*
dis 2. par. 6. quæſt. principali, num. 10. & ſimiliter ſi 6
ſit ſolitum infeudari in vnum hæredem tantùm, &
fiat infeudatio in duos, valebit vſque ad vnum &
primum hæredem tantùm; nec permiſſum ab inu-
tili vitiatur, vt tradit eadem gloſ. Pariſ. *dict. §. 41.*
num. 45. Vlterius dicimus, quod ſi ſtatuto cautum
eſſet, quod pater pro filia ſpuria non poſſet niſi cer-
tam ſummam promittere & ampliorem conſtitue-
ret, licèt reſpectu mariti teneret promiſſio, eo quod
pro oneribus matrimonij ferendis illi tradita ſit, *l.*
pro oneribus, Cod de iur. dot. tamen cùm primum ad
mulierem dos illa reuerteretur, ab ea adimi poterit 7
ea, quàm diximus, ratione id duntaxat, quod con-
gruam tranſcenderet portionem, vt diſtinxit Bartol.
in leg. vlt. §. 1. ff. quæ in fraudem creditorum, & *in leg.*
Mænius. §. duobus, in 3. quæſt. ff. de leg. 2. Capyc. *deciſ.*
181. quod nouè, & pulchre ex pluribus Card. Pa-
leotta *in tract. de nothis, & ſpuriis, cap. 50.* ad quem
me remitto.

Tum & tertiò, quia ſimile decidunt Doctores 8
in eo, qui habet ius mulctandi, & puniendi in ali-
quo loco vſque ad certam ſummam, putà quinqua-
ginta ſolidorum: pone, commiſſum eſt delictum,
cuius pœna ex forma ſtatuti eſt centum ſolidorum,
an debeat habere quinquaginta, & reliquum ſpe-
ctet ad Principem. Cynus, Petrus, Bald. & alij *in leg.*
2. Cod. de portulis, dicunt, quod ſic, & ſequitur Al-
ciat. *in d. §. ſi ſtipulanti, in repetit. n. 12.* & benè pro-
bat text. *in l. rogatus, ff. mandati,* & *in leg. vltra, Cod.*
de fideiuſſ.

Sed quid plura? cùm tale priuilegium à tempo- 9
re, quo fuit emanatum, ita obſeruatum fuit; vtique
minimè ſunt mutanda quæ certam interpretationem
habuerunt ſemper, *leg. minimè, leg. de interpretatione,*
ff. de legibus.

Hæc pauca ſcripſi, ſed multa ore protuli, at non 10
potui tantùm cantare, vt non ſuccumberem; fuit
enim per Regiam Cameram contra Vniuerſitatem
iudicatum, & vt dixit mihi vnus ex Dominis Præ-
ſidentibus, hæc omnia fuerunt habita pro veriſſi-
mis, ſed quod non applicabantur ad caſum, de quo
agebatur: ô bone Deus, tu Vides!

Ioannes Marcus Aquilinus.

SVMMARIVM.

1 *Controuerſiæ ſtatus proponitur, de quo hîc.*

2 *Legatum in perpetuum factum, quamuis annuum, quando, & qualiter tranſmittatur ad hæredes.*

3 *Legatum, de quo hîc non iure tranſmiſſionis ad hæredes pertinet; ſed iure proprio.*

4 *Qualitas abſque ſubiecto dari non poteſt.*

5 *Legatum annuum plura continet legata.*

6 *Conditio in legato annuo non ſufficit, vt ſemel extiterit, ſed quolibet anni initio requiritur vt exiſtat, vſque ad num. 8.*

9 *Implementum momentaneum non sufficit in legato annuo, sed requiritur perseuerantia.*

10 *Testatoris præsumpta mens in fideicommissis semper praualet.*

11 *Testatoris consideratio in grauato facta, multò magis militat in secundo loco vocato.*

12 *Jus potentius est in causa, quam in causato.*

13 *Argumentum ab absurdo vitando validum est in iure, & quomodo in præsenti applicatur.*

14 *Testatoris voluntas verisimilis attenditur.*

15 *Filiatio quomodo, & qualiter probetur.*

16 *Textus* in leg. cum vxore, C. quando dies legati cedat, *explicatur.*

17 *Castrensis Consilium* 163. vol. 2. *ad propositum adducitur.*

18 *Legatum annuum tractum habet successiuum, vsque ad num.* 19.

20 *Dictio, de infinito in infinitum, qualiter accipiatur.*

21 *Dictio de qua supra, non tollit legatum esse vitalitium.*

22 *Textus* in cap. 1. §. fin. quibus causis feudum amittatur, *adducitur in præsenti.*

23 *Clausula in perpetuum adiecta executioni non ampliat dispositionem.*

24 *Pauli de Castro Consilium* 343. volum. 1. *adducitur hic.*

25 *Bartoli sententia* in l. Titia, §. fin. n. 11. de leg. 2. *pro decisione adducitur.*

26 *Socini Consilium* 81. n. 5. vol. 3. *pro determinatione affertur.*

27 *Conclusio auctoris pro controuersia adducitur.*

ARGVMENTVM.

Legatum annuum à Testatore alicui factum, vt etiam ad legatarij heredes transmittatur de infinito in infinitum, verùm casu, quo sine liberis decederet, quod censeatur extinctum, si contingerit, vt legatarius decederet posthumo post se relicto, qui illinc ad paucos menses decessit, matre sibi superstite, an censeatur abolitum, vt de cætero legatarij heredibus non debeatur, vel potius adhuc perpetuum diiudicandum, satque esse vt semel legati extiterit conditio, & de aliis.

ALLEGATIO XX.

REVERENDVS Dominicus Portius, sororibus vtrinque coniunctis hæredibus institutis, legauit Augustino Prouinciali annuos ducatos sexaginta soluendos tertiatim de infinito in infinitum, cauitque, 1
quòd si absque liberis legitime descendentibus decederet, solùm vsumfructum haberet.

Defuncto testatore, Augustinus, vxorem, (vt 2
prædicitur) duxit, ex qua posthumam reliquit, quæ
in lucem prodita, dum per paucos menses vixisset,
decessit, matre superstite, quæ asserit, quod cùm
semel legati extiterit conditio, legatum effectum
sit perpetuum ad quoscumque transmissibile, satque sit, filiam temporis momento vixisse, ex reg.
leg. si quis heredem. Cod. de instit. & subst. & *leg. cum vxori. Cod. quando dies leg. ced.*

Quæ regula propositæ speciei applicari non potest, relicti naturâ ac testatoris præsumpta voluntate reluctantibus; legatum enim de quo agimus,
annuum est, quod vsufructui accedit. Vterumque
enim per legatarij mortẽ extinguitur, *leg. si in singulos, & leg. in singulos, ff. de ann. legat.* Gaspar. Thesaur.
quæst. forens. lib. 2. quæst. 60. à numer. 6. vsque ad fin.
Immò, & si ad hæredes transmitti tale legatum te- 3
stator disponat, non ideò erit transmissioni locus,
sed proprio iure ex propria vocatione eius hæres
admittitur, *leg. stipulatio ista, §. si quis ita, ff. de verb. oblig. leg. repet.* vbi glos. *in verbo heredib. ff. quemad. v usfr. amit.* Andr. *in cap. 1. num 12. de alien. feud. pat.*
Bart. *in leg. indebiti, §. fin. in fin. ff. de cond. indeb.* Ratio autem patens est. Cùm enim legatum per cuiuscumque obitum extinguatur, quod non est, transmitti non potest, cùm qualitas absque subiecto esse
nequeat, *leg. 2. ff. de vsufruct.* & non entium 4
nullæ sunt qualitates, *leg. si partem, ff. quemadm. seru. amit.* Cùm itaque per mortem Augustini, ac eius
posthumæ sit legatum extinctum, hæres, qui venire prætendit, se vocatum ostendere debet, cum trãsmissioni locus esse nequeat.

Accedat secundò quod legatum annuum plura 5
continet legata, cùm tot sint, quot anni, *leg. cum in annos, ff. quando dies leg. ced. leg. Senatus, § fin. de don. causa mortis, leg. cùm in annos, ff. de ann. leg.* & pro
primo anno est purum, pro sequentibus autem conditionale, *leg. si in singulos, ff. de ann. leg.* Ideoque
transmissioni locus esse non potest pro sequentibus
annis, *leg. vnica, § sin autem aliquid sub cond. Cod. de cad. toll.* declarat hæc las. *in leg. si Stichum, §. si stipulatio, num. 4. & 11. vers. respondeo, ff. de verb. oblig.*
Rub. *cons. 23. num. 5* Couar. *var. res. lib. 3. cap. 9. in fin. vers. quarto hac.* Hinc etiam sequitur, quod non 6
sufficiat semel conditionem extitisse, illud enim
tunc procedit, vbi vnicum est legatum, bonus tex.
in dict. leg. Senatus, §. fin ff. de donat. caus. mort. ibi,
Nam licet multa legata essent, stipulatio tamen vna est, & conditio semel intuenda; clarè itaque sentit tex. ille
in annuis legatis, cùm plura sint, non semel esse
conditionem intuendam; sed cuiuscumque anni
initium attendendum, quod sentit etiam glos. 1. *in leg. si quis ita legauerit, ff. de cond. & demonstr.* & in
indiuiduo, quod in annuis legatis non sufficiat semel liberos extitisse, sed cuiuslibet anni initium
attendatur, itavt illis deficientibus habeatur, ac si 7
nunquam liberi extitissent: tradit Bart. *cons. 56. num. 3. vol. 1.* Socin. *cons. 68. num. 9. & 10. vol. 1.* & latius
infrà dicam. Hinc inquit Bald. *in leg. precibus, in 3. opp. num. 6. de impub. & aliis subst.* in conditionibus

bus primum principium existentiæ considerandum, & Ias. aliis comprobans *in leg. si quis. Cod de inst. & substit* Vnde cùm quolibet annò legatum nascatur, debet conditio in quolibet eios principio adesse, secundum glos. *in d. leg. si quis ita legauerit*, facit decis. Bal. *in leg. in substitutione, in fine vers. si caneatur, ff. de vulg.* vbi quod quando masculi fœminas excludunt, debent eo tempore adesse, quo de exclusione tractatur, & glos. Paris. §. 8 *glos. 1. num. 32. vers. idem in his qua inre*, in prima impressione: sat itaque erit, conditionem semel existere quoad illum annum, secundum Bart. *in leg. qui concubinam, §. vxori, num 2. ff. de leg. 3.* non autem quoad sequentes, Rub. *dict. cons. 23. in fin.* facit quod Salyc. inquit *in dict. leg. cum vxori, in 1. vers. in glos. in fin.* quod quando res est in fieri tunc defectus conditionis vitiat legatum, secus quando effectus est consummatus, quo casu procedit tex. ille.

9 Tertiò accedat, quod in habentibus tractum successiuum (prout legatum annuum, quod quolibet anno nascitur) momentaneum implementum non sufficit, sed perseuerentia requiritur, *leg. si a te, ff. si sern. vend. leg. si quis ita legauerit, ff. de cond. & demonstr* Bal. *in leg. humanitatis, num 28. vers. in conditionibus autem. Cod. de impub* Ias. *in dict. leg. si quis, col. fin. vers. 4. limita. Cod. de instit. & substit.* Angel. *cons. 34. num. 9.* & in annuo legato glos. *in dict. leg. si quis ita legauerit.*

10 Quartò, si testatoris præsumptam mentem attendimus (quæ in fideicommissis præualet) luce clarius hæc reddetur opinio; voluit enim testator, quod si Augustinus absque liberis decederet, esset tantum vsufructuarius, nec valeret de aliquo disponere, vnde idem molto magis dicendum est, voluisse in eius filiis, vbi absque filiis decederent, *leg publius, §. final ff. de cond. & demonst. leg. quoties, ff. de vsufr.* hinc inquit Roman. *cons. 56. vers. 4.* quod si testator primo vocatum grauauit, multo magis idem in secun-
11 do loco vocatis voluisse credendum est, sequitur Socin. Iun. *cons. 180 num. 27 vol. 2.* & late Ruin *cons. 140. post num. 10. vol. 3.* ideoque conditio in prima institutione adiecta censetur in secundo repetita, ne plus iuris in secundo instituto, quam primo testator tribuisse videatur, Oldrad. *cons. 141. thema tale est, n. 2. vers. item etiam.* Crot. *cons. 1. n. 18.* Si enim id filiis ex persona, ac contéplatione Augustini cócederetur, multo magis ipsi Augustino cócedédum fuisset, cum propter quod Batt. *in Auth. res qua, col. 2. Cod. comm. de leg.* si itaque id Patri denegauit, & filiis quoque denegasse censetur, *leg si vina matre, C. de*
12 *bon. mat.* ibi, *deteriores esse nepotibus filij non finantur.* Et si ius omne potentius est in cautato secundum Butrig. *in leg. digna vox. Cod. de legib.* & Castr. *consil. 190. num. 2. vol. 2.* dicendum est plus iuris Augustino, quam aliis eius contemplatione vocatis tribuere voluisse; eo magis cùm testamenti tépore filij Augustini concepti non erant. Vnde aliqua in eis affectio considerari non poterat, *leg. qui filiab. vbi not. ff. de leg. 1. leg. si quis in suo, § legis. Cod. de inoffic. test.* ex quibus sequitur quod cum de testatoris coniecturata voluntate constet, non sufficiat semel conditionem extitisse, sed perseuerantia requiratur, Ang. *consil. 34.* Constantinus *num. 8. versic. mihi autem.*

13 Ex præmissis etiam clarè colligitur, Partis attenta opinione, plura oriri absorda. Primum quia plus nepotes, quàm filios dilexerit testator, contra *l. si vina matre.* Secundum, quod plus nascituros, quam in lucem proditos, *contra l. qui filiabus.* Tertium, quod plus substitutos quam institutum, *contra l. publicus,* & tandem plus cum, in quo nulla poterat cadere affectio, quam Augustinum, à quo plura receperat beneficia, & cui ad Antidora tenebatur, *l. sed & si lege, §. consuluit, ff. de pet. hared.* Vnde ea debet amplecti opinio, per quam absurda euitantur, *l. nam absurdum, ff. de bon. liber.* ne mereatur disponens à sapientibus reprehendi, ad tex. *in l. salnus Aristot. ff. de leg. praest.* Bal. *cons. 69. per statutum lib. 4.* Soc. Iun. *cons. 1. n. 126. & cons. 15. n. 7. vol. 1. & in rubr. ff. de acquir. poss. n. 97.*

Quibus rectè perpensis clarè sequitur, quod si 14 de tali casu fuisset testator interrogatus, idem in filiis respondisset, quod, & in Augustino disposuit, vnde id pro cauto tenendum est, *l. tale pactum, §. fin. ff. de pact. l. Titius, §. Lucius, ff. de liber. & posth.* 15

Quintò illud non prætermittam, quod Augustinus erat testatoris filius spurius conceptus, & natus tépore quo testator erat in sacris cóstitutus, & vt talis, tam a communi parente, quam ab aliis omnibus habitus est, eique à prædicto testatore alimenta domi subministrata, fuitque & est publica vox, & fama, ex quibus dubio procul filiatio probatur, ad Bart. *in l. 1. §. ad quaestionem, ff. de quaest.* Alex. *cons. 51. vol. 1. cons. 88. n. 9. lib. 7.* late Paris. *cons. 1c. n 61. vol. 2.* Vnde ad alimenta eidem tenebatur, *c. cùm haberet, de eo qui duxit in matr. quam poll per adul.* Ideóque vt à tali nexu suos hæredes eximeret, tale legatum relictum censetur ad tex. *in l. si cùm dotem, §. pater, ff sol. matr. l etiam, §. si debita, ff de bon. liber. Auth. praeterea, C. vnde vir, & vxor.* Quæ ratio cessat in extraneis, in quibus nulla obligatio, nullaque affectio considerari potest, Rub. *d. cons. 23. ante num. 4.* Et testator expressit se pro alimentis legare. Vnde etsi legatum esset de sui natura transmissibile, adhuc eo casu per mortem extingueretur, *l. si habitatio, §. sed si sic, ff. de vsu, & hab.* glos. *in l. cum his, §. si vni, ff. de transact* Bald. *in praelud. feud. n. 51.* Dec. *cons. 310. col. 12. in fin.* Rub. *d. cons. 23. n. 6.*

Et ex his clarè colligitur solutio ad regulam *d. l.* 16 *cum vxori,* ibi enim erat legatum de sui natura transmissibile, per conditionem tamen suspensum, qua existente legatum remanet purum, ideoque ad omnes transmittitur, quod cessat in caso nostro, licèt enim conditio extrinseca extiterit, remanet tamen conditio, quæ legati naturæ cohæret *d. l. si in singulos.* 17

Hinc dicebat Castr. *cons. 16 . col. 3. vers. sed ad primum respondetur, vol. 2.* quod si testator rem fideicommisso subiecerit, eamque infra certum tempus alienari vetuit, quod licét tempore illo transacto cesset expressa prohibitio, remanet tamen tacita à lege inducta, vt ipse probat, quem sequitur Dec. *cons. 185. n. 3. vers. sed petis,* ibique ad propositum subdit, quod transacto tempore cessat dispositio, non tamen contraria induitur; sed remanet res in terminis iuris communis, quo inspecto non est transmissioni locus *d. l. si in singulos,* & declarat idem Dec. *cons. 215. n. 6. in l. 1. sub n. 38. d. eo offic. eius,* & Hier. Manfred. *in tract. de attentatis, par. 6. ante num. 8. & num. 9.*

Secundò procedit in habentibus tractum mo- 18 mentaneum, secus si successiuum, prout est annuũ legatum, quod quolibet anno nascitur, vt ex Bal. & Ias. supra diximus.

Tertio ibi vnicum est legatum, vnde sufficit se- 19 mel conditionem existere, hic autem plura sunt, & in principio existentiæ debet conditio adesse, Bald. *in d. l. precibus, in 3. opposit. in d. leg. in substit. in fin.* Ias. *in d. l. si quis, col fin.* facit tex. *in l. si Stichum. §. fin. ff de verb. oblig.*

Quartò non procedit vbi testatorem aliter sen- 20 sisse apparet, tunc enim non sufficit semel conditionem extitisse, Ang. *d. cons. 34. n. 8.*

Nec

Nec obstant verba illa de *infinito in infinitum*, quæ absque temporis præfinitione intelligi solent, vt de dictione *in perpetuum*, tradit Bal. *in l. ex pacto, lat. 2. ff. de hered. instit.* Dec. *cons. 471. n. 12.* Nam cùm dictio hæc diuersimode sumatur, quandóque enim vita durante, *l. 4. cum glos. ff. de procur. l. 1. ff. pro socio*, quandoque pro decennio, *l. cum Imperator, cum glos. ff. de leg.* & alibi aliter debet ex subiecta materia interpretationem recipere, *l. pater Senerinam, §. conditionum verba, ff. de cond. & demonstr.* Alex. *in l. 2. in princ. ff. sol. matr. cons. 60. in princ. vers. & istam partem, vol. 1.*

21 Cùm itaque sit annuo legato adiecta, quod cum vita extinguitur, vita durante intelligi debet, & ita in vsufructu interpetratur Dec. *cons. 521. n. 12.* Aldobr. *in §. 1. n. 16. instit. de satisd. tut.* quod procedit etsi verborum geminatio adsit, Ruin. *cons. 143. n. 10. vol. 4.*

22 Secundò intelligi potest, quatenus descendentes ex Augustino in infinitum existerent, vt est in simili tex. *in c. 1. fin. in quib. caus. feud. amitt.* vbi feudum ita datur, vt penes accipientem, eiusque hæredes in perpetuum transeat; & tamen id intelligitur, si perpetuò descendentes extiterint *c. 1. §. & si clientulus, de alien. feud. pat. c. 1. de fratr. de nou. benef. inuest.*

23 Tertiò clausula illa est exequutioni adiecta, ideóque naturam legati non ampliat ad tex. *clem. 1. in fin. de preben. in l. pater, §. fundum, ff. de leg. 3.* Alexan *l. quæ dotis, n. 12. ff. sol. matr.* D. c. *in l. fin. n. 1. C. de pact. in l. non omnis, n. 11. ff. si certi pet. in l. more, n. 22. in fin. ff. de iurisd. omnium iudic.* & *cons. 304. n. 6.*

24 Tandem ne particularis decisio desit, affero Castr. *cons. 343. n. 1. vol. 1.* vbi ponit casum in eo, qui reliquerat Titio rem non transmissibilem, & si sine liberis decede ret, substituit Seium, decessit Titius legatarius, relictis liberis, sed eius liber sine filiis, videbatur legatũ hæredibus Titij deberi, cùm conditio extitisset, & tamen concludit Castrens. quod cum res legata non sit transmissibilis, hæredes Titij perindè excluduntur, ac si sine liberis legatarius decessisset, allegat Cyn. idem firmantem *in Authen. sed & si quis, C. de secundis nuptiis.* Cùm itaque annuum legatum non transmittatur *d. l. in singulos*, clarè sequitur ad hæredes legatarij legatum non pertinere. Nam, etsi non dixerit testator, si moriretur legatarius sine filiis, eiusque filij sine liberis, perinde tamen habendum est, ac si dixisset, vt latius ipse probat.

25 Nec Bar. omitto, qui pariter propositã speciem decidere videtur *in l. Titia, §. fin. n. 11. ff. de leg. 2.* dum inquit, pone, quod filius est institutus & extraneus substitutus, ac vxor relicta domina, & vsufructuaria, mortuo filio, hæreditate adita, ad pupillarem substitutum deuenit, quærit an alimenta tantùm (provt viuente filio,) an etiam vsumfructum mater habere debeat? distinguit tandem, aut enim legatum est vnicum, & tunc sufficit semel liberos extitisse, *d. l. cum vxori*, aut est annuum, & tunc (cùm tot sint legata, quot anni) non sufficit semel liberos extitisse, ideóque variatur legatum, & non alimenta, sed vsumfructum habebit, & ita inquit consuluisse, prout ita fecisse reperitur *d. cons. 56. & cons. 171. n. 3.* Roman. *cons. 516. n. 8.* Respectu enim futuri perinde habetur ac si nunquam liberi extitissent, ita Tiraq. *in l. si vnquam, in verb. susceperit liberos, n. 163. vers.* à quibus, post Bart. *in leg. sicut in annos, ff. quib. mod. v sufr. amitt.*

26 Ad idem addo Soc. *cons. 81. num. 5. vers. quintò confirmo, vol. 3.* vbi inquit, quod quando legatum est vnicum, tunc initium attenditur. Ideóque si filio familias relinquitur, patri illud quæritur, quod si annuum legatum sit, cùm in quolibet anni initio legatum nascatur, cuiuslibet anni conditio attenditur, ideóque filio emancipato, sibi ipsi, non autem patri quæriť.

Ex quibus clarè sequitur quod cùm in legato annuo, cuiuslibet anni initium attendatur, nec semel liberos extitisse sufficiat, quod defuncta filia, perinde sit, acsi in lucem prodita non fuisset, ideóque reos ab actricis impetitione liberandos. 26

Alexander Mastrillus.

SVMMARIVM.

1 *Factum refertur.*
2 *Assensu impetrato per verbum fiat, gratia perfecta dicitur, impeditque reuocationem.*
3 *Solemnitas requisita ante actum, vel in actu, dicuntur de forma, secus autem pro actu.*
4 *Solemnitatibus requisitis de forma omissis actus est ipso iure nullus.*
5 *Clausula, quod habeatur assensus pro non præstito, supponit actum validum.*
6 *Pacto inito, quod nisi sit solutum pretium infra tempus, prædium sit inemptum, elapso tempore opus est declaratione voluntatis venditoris, & num. 8.*
7 *Pactum appositum in fauorem alicuius in eius odium tutor queri non debet.*
9 *Assensu non registrato, venditor non potest reuocare vigore constitutionis.*
10 *Protestatio nil iuris de nouo tribuit.*
11 *Feudatarius non petens inuestituram infra annum & diem, amittit feudum.*
12 *Ignorantia iuris prodest quoad damnum euitandum, secus quoad lucrum captandum.*
13 *Ignorantia iuris satis dubij æquiparatur ignorantiæ facti.*

ARGVMENTVM.

Assensus si fuerit concessus super venditione feudi, & expeditus infra biennium in forma Regiæ Cancellariæ non tamen registratus in quinternionibus Regiæ Cameræ, mortuo feudi venditore, an illius hæres pro feudo illo teneatur Regiæ Curiæ soluere releuium, quamuis per emptorem possideatur. Ignorantia iuris dubij an excuset, & de aliis notabilibus.

ALLEGA

ALLEGATIO XXI.

1 LLVSTRISSIMVS Dux Tripaldæ casale Tragnani maioris priùs ab ipso emptum de pecunia Domini Vincentij Gargani donat, sine cedit, postea eidem Domino Vincentio, vt liquet ex instrumento donationis inter viuos, super qua donatione expeditur assensus regius sub die 26. Ianuarij 1574. cum clausula quod infra biennium debeat registrari in Camera, actus habeatur pro non præstito.

Quia ex incuria hominum Domini Vincentij Gargani, licèt assensus fuisset expeditus in forma Regiæ Cancellariæ infra biennium, non erat tamen registratus in Quinternionibus Regiæ Cameræ, habito recursu ad Illustr. Protegem, ipse mandauit, quod si aliud non deficit, sigilletur, & registretur, non obstante lapsu temporis, vigore cuius decretationis fuit assensus ille registratus sub die 14. Martij 1577.

Verùm, quia ante prædictam registrationem erat mortuus Dominus Carolus Dux Tripaldæ, prætendit Reuerendiss. Fiscus quia prædictus assensus per non registrationem infra biennium esset iam annullatus, & proinde dominium prædicti casalis remanserit in hæreditate Domitij; ita vt hæres ipsius fuerit obligatus ad soluendum releuium pro prædicto castro, & successiue ob non solutionem ipsius infra annum, teneatur hodie ad duplicatum releuium.

Sed (ni fallor) ex infra scriptis de iure fundabo, primo, quia nullatenùs ob mortem Domitij sic soluendum releuium de hoc castro. Fundabo & secundo, quia licèt teneatur ad releuium, excusatur à pœna duplicati.

2 Primum fundo, siquidem eo ipso, quod assensus est impetratus per verbum *fiat*, dicitur, gratiam esse perfectam, vt dicebat Bald. *in l.humanum, circa fin. C.de legib.* Felin. *in rubr de cōstit.n.*5. Itaque assensus impetratus per verbum, fiat, impedit reuocationem faciendam per venditorem seu emptorem vigore constit. *constitutionem diuæ memoriæ*, prout testatur fuisse decisum per S.C. Affl. *decis.* 253. Cùm ergo super prædicta donatione, siue cessione fuerit in vita Ducis Regius assensus expeditus, non solum in forma Regiæ Cancellariæ, sed etiam per verbum, fiat, adsunt enim omnia quæ pro forma gratiæ Regis requirit, Isern. in *cap.quoniam inter diuinum, de prob. feud.alien.* per Lothar. cùm adsit subscriptio Quæstoris, & registratio in Regia Cancellaria, nullo iure potest prætendi inualiditas prædicti assensus.

3 Quatenus verò Regius fiscus prætendat assensum esse annullatum ob non registrationem infra biennium, ex illa clausula apposita in prædicto assensu; aduertendum est pro responsione, quod aliquæ sunt solemnitates formales, sine quibus actus corruit, & hæ sunt, quæ ante actum, vel in ipsius confectionem requiruntur: aliæ sunt, quæ requiruntur post actum perfectum, & istæ nunquam dicuntur esse de forma, seu de substantia actus, prout bene vtrumque declarat Angel. *in cons* 36. *in princ.* & ideo dixerunt Doct. quod omissio solemnitatis, quæ requiritur post actum perfectum nunquam vitiat ipso iure, id ante omnes tradidit Bart. post

4 gloss. *in l.vniuersa,n.*5. *C.de precib. Imp. offer.* ibidem Bal. *n.* 2. ponens duo exempla. Primum in statuto, quod de contractu celebrato debeat solui gabella, actus non valeat. Secundum in statuto, quod donatio si non insinuetur infra sex menses, non valeat, dicit, quia per non solutionem gabellæ, vel per non insinuationem, contractus non erit ipso iure nullus, Fulgos. ibidem. *num.*2. ibidem Ias. *num.* 7. & 8. qui plures alios ad hoc cumulat post Felin. *in c. quoniam frequenter. n. tertiò vers. tu vero attende extr.vt lit.non contest. & in c.cùm dilecta,num.* 5. *vers. quartum signum,extr.de rescript.* Roman. *in cons.* 103. *num.*7.& 8. & ibi Horatius Mandosius *in Apostil.sub rubr. C.* Qui ad hoc citat innumeros fere Doct. id 5 affirmantes; vnde omnino dicendum erit, assensum esse validum etiam qui non fuerit infra biennium registratus; illa enim clausula, quod habeatur pro non præstito, præsupponit actum validum, sed resolubilem, ex rep.tex. *in l.* 2. *cum seq.ff.de in diem adiect.*

Et cùm hæc clausula sit posita à Rege in sui beneficium, nempè vt certus sit feudatarius in Regia Camera, prout voluit Camerar. *in cap. Imperial. fol. mihi* 69. *in* 1. *col.* tunc resoluitur allensus, quoniam Rex declarat, velle assensum resoluere, ex reg.tex. *in l.*2. *ff.de l.commis.* Qui decidit casum nostrum in terminis. Ibi enim fuerat appositum, quod nisi sit solutum pretium infra certum tempus, fundus sit inemptus, & tamen si emptor non soluerit, elapso tempore contractum non resolui, dicit ibi Iureconsul. nisi venditor declarauerit velle contractum resoluere. Ponamus enim casum, quod Vincentius Garganus decessisset ante registrationem, non relicto legitimo hærede in feudis, quia assensus esset ipso 7 iure annullatus, vtique fiscus non potuisset prætendere successionem illius, & sic pactum oppositum in eius fauorem retorqueretur in damnum ipsius, quod contra regulam iuris est. 6

8 Ex eadem ratione videmus decisum, quod quando feudum reuertitur ipso iure ad dominum directum, semper id intelligitur, si voluerit dominus, *glos.* 1. *in leg.*1. *ff.si ager vect.vel emph. pet.* vbi hoc not. Bart. Bal. *in leg. fin.num.*4. *Cod. de reuoc. donat.* Dec. *in cons.*138. latissimè cumulat gloss. Paris. *in consuet. paris. in* 1. *part. in* §.30. *in* 28. *quest.num.*106. *cum seq. fol.mihi* 241. *in fin.*

Vnde, postquam Rex non declarauit velle assensum annullare, immò declarauit contrarium, stante decretatione Regis, quia si nihil aliud deest, nisi quod registretur in Camera, quia registratur, non potest prætendi nullitas assensus, sed magis adimplementum illius solemnitatis ex Regis voluntate, qui potest tollere, & dispensare temporis lapsum, postquam non tractatur de præiudicio tertij, sed tantùm de remouendo obstaculum ab eo positum, vt voluit Curt. Iun. *in cons.*1.*num.*22. Alber. Brun. *in cons.* 1.*num.*55.56 & 58. *circa fin.*

9 Et vt magis cognoscant amplissimi Senatores, veras esse supradictas conclusiones, aduertant (quæso) quod si assensus ob non registrationem esset ipso iure nullus, sequeretur, quod venditor elapso biennio, & non facta registratione, potuisset reuocare vigore const. regni, quod tamen falsum esse de iure iudicatum fuit per totum. S. C. & Regiam Cameram summariè in collaterali Consilio per binas sententias in causa Secretarij Soto, cum hæredibus Marchionis Chirchiariæ; Prætendebat enim Secretarius potuisse reuocari per ipsum venditionem Terræ Aielli, non obstante regio assensu, tanquam sublato ob non registrationem in Regia Camera infra legitima tempora, & tamen contrarium fuit iudicatum per prædicta tria Tribunalia, præuia tam longa discussione.

Quæ eo fortiùs procedunt in hoc casu, quo dispensauit registrationem, non obstante lapsu tem- 10
poris,

potis, & in hac dispensatione non tractatur de præiudicio Tertij, sed tantum ipsius Regis concedentis.

10 Nec quicquam facit, quod in actu registrationis Fiscales Regiæ Cameræ fecerunt protestationem de iuribus forsan Regio fisco competentibus. Siquidem protestatio nihil iuris de nouo tribuit, sed conseruat ius, qood quis habet, ex not.per Bart. *in in leg.4. §.si in venditione. ff. quib.mod. pign. vel hyp. solu.* vnde cùm ex supradictis fundetur, nullum ius competere Regio fisco stante prædicta dispensatione Regis liberè facta, talis protestatio non iuuat.

Et hæc, quoad primum assumptum, quod nollo modo in hoc casu debeatur releuium Regio fisco.

11 Veniendo modò ad secundum, esto quòd Regia Camera iudicaret contra primum assumptum, nempe, quod debeatur releuium (quod tamen tenacissimè abnego) dico, quod adhuc non esset locus doplicati releuij. Siquidem sicut de iure communi si vasallus non petit inuestituram infra annum, & diem, perdit feudum per dispositionem tex. *cap.1.quo temp.mil.* Idque ex ea ratione, quia vasallus videtur contendere Dominum, ita hodie in locum amissionis feudi est introducta practica solutionis duplicati releoij in pœnam illius, qui differt petere inoestituram infra annum. Hinc est, quod qualibet causa probabilis eum excusat à prædicta pœna prout benè id tradit Ttecc. *in lib.2. de*
12 *subfeud.3. auctor. num.7.* Ad qood etiam facit regula, qood iuris ignorantia non prodest, quoad lucrum captandum, excusat tamen quoad damnum euitandum, ex regul. tex. *in leg. iuris, cum duabus seq. ff. de iur. & fact. ignor.* quam licèt in ignorantia iuris naturalis, vel iuris ciuilis crassa tamen, & supina, aliqui Doct. non admiserint, tamen in ignorantia iuris dobij, & difficilis omnes vnica voce eam excusare asserunt, immò dixit Corn. *cons.306. num.11. vol.4.* qood ignorantia iuris satis dubij æ-
13 quiparatur ignorantiæ facti, Curt.Iun. *in cons. 28. num.9.* Couarru. *in tit. de spons. part.2.cap.8.§.1.n.9.* ac denique Pet. Belluc. *in specul.princ.sub rubr.9. de iuram. per Princip. faciend. sub.num.20.* ac denique cæteri, quos cumulat Apostillator ad Petr. Belluc. *sub leg.præd. quæst.vers. quartò limita,* vnde cùm iste casus vel sit clarus, & decisus in nostrum beneficium, vel saltem dubiissimus ex parte fisci, nullus poterit considerari contemptus in Domino vincentio Gargano, & proinde non erit locus pœnæ duplicati releuij. Hæc sic currenti calamo occurrunt pro manifesta iustitia ipsius. Cætera suppleat Deus, ac doctrina, & religio Amplissimorum Senatorum.

Horatius Theodorus.

SVMMARIVM.

1 *Factum explicatur.*
2 *Successio collateralium æqualiter admittit masculos & fœminas.*
3 *Explicatur consuetudo* si quis, vel si qua, *non loqui superstitibus sororibus, vel descendentibus ex eis.*
4 *Extensio non fit in correctoris, etiam ex identitate rationis.*
5 *Fratrum appellatione soror non continetur in prædicta consuetudine.*
6 *Consuetudo excludens à successione fœminas cum masculis concurrentes, concedit paragium*
7 *Dos data de paragio à patre, non excludit filias à successione auunculi.*
8 *Sicuti etiam à successione materna.*
9 *Mulier exclusa à successione ex consuetudine, intelligitur de successione dotantis tantùm.*
10 *Fratres maritare debent sorores ex consuetudine de bonis illius, de cuius hæreditate agitur.*
11 *Filij succedentes patri tenentur maritare sorores, & amitas secundum paragium, & si differant tenentur dare virilem.*
12 *Obligatio tanta est in termino referente, quanta in termino relato.*
13 *Mulier vnica dote contenta esse debet, quomodo intelligatur, & num.15.*
14 *Statutum habens intellectum proprium, & improprium, debet intelligi impropriè si minùs lædat ius commune.*
16 *Paragium debetur non tantùm in bonis ascendentium, sed etiam in bonis aliorum.*
17 *Mulier priuanda non est hæreditate collateralis, quoties non habuit quid sufficiens ad paragium.*
18 *Bona paterna peruenta fratri, etiam paterna dicuntur in nostra ciuitate.*
19 *Subingressio ex consuetudine habet locum in successione collateralium.*
20 *Renunciatio facta de bonis maternis non extenditur ad bona, quæ perueniunt filiis ex materna linea, longè post mortem matris.*

ARGVMENTVM.

Neptis ex sorore præmortua, nùm in Ciuitate Neapolis auunculo suo insimul cum fratribus pro virili succedere possit, aut saltem super bonis illis paragium ei decerni, vel potiùs asseuerandum esse illam exclusam ex eo, quod fuit aliàs nupta, & dotata. Vnica dotatio in ciuitate Neapolis, vt mulier semel nupta, & dotata, ab aliorum coniunctorum successione excludatur, an & in quo casu procedat: & de pluribus notabilibus ad ornatum, & explicationem consuet. *sed si morienti.*

ALLEGA

ALLEGATIO XXII.

1 ÆRROITAS Reuerendi Episcopi Policastrensis, vt patet ex notula facti, fuit pro tertia parte delata filiis quondam magnificæ Antoniæ Scortnæ, sororis ipsius Episcopi, inter quos filios fuit magnifica Isabella Venata, ex cuius persona hodie agit magnificus Aunibal Macedonius eius filius, prætendendo insimul cum fratribus succedere in virilem in dicta tertia parte. Eius enim inten-
2 tio fundatur in dispositione iuris communis, secundùm quam, semper quod tractamus de succedendo collateralibus, provt sumus in casu nostro, æqualiter admittuntur masculi, & fæminæ, vt dicitur *in Auth. cessante, C. de legit. hæred.* ibi nulla sexus differentia admissa, & habetur etiam *in leg. maximum vitium, Cod. de lib. præter.*

3 Nec obstat si diceretur, quòd per consuetudines nostras sit correctum ius commune, vt habetur in consuet. *siquis, versi. sed si morienti*, ex quo iste casus non est prouisus à consuetudine; nam in illis solùm tractatur, quando defunctæ personæ supersunt fratres, vel nepotes ex fratribus præmortuis, & *in versic. quod autem*, ampliatur etiam ad pronepotes, & alios descendentes in vlteriori gradu, similiter ex fratribus præmortuis, non autem loquitur, quando defunctæ personæ supersunt sorores, vel nepo-
4 tes ex sororibus, vt fuit in casu nostro. Et proinde iste casus remanet sub dispositione iuris communis, secundùm quod omnes succedunt, nec licita erit extensio in casu nostro, cùm sumus in correctoriis, in quibus non licet facere extensionem de casu ad casum, etiam ex identitate rationis, vt est glos. *in Clemen. 2. de ætate, & qualitate, in verb. eisdem. leg. si verò. §. de viro, ff. solut. matrim.* Plene Bar. *in Auth. ex testamento, num. 4. Cod. de secund. nupt.* Imò hoc apertè colligitur ex eodem vers. *quod autem*, vbi dicitur, *& in præmissis, appellatione fratris soror non*
5 *continetur*, ergo dispositio consuetudinis, quæ solùm loquitur in fratribus, & ipsorum filiis, non comprehendet sorores, & ipsarum filios, & ista opinio, si bene attendimus verba consuetudinis non videtur habere difficultatem. Nec Napod. tangit casum istum, & si allegaretur in dicto versiculo *quod autem, in glos. fin.* aduertatur, quia nòn loquitur in terminis nostris, & in æternum poterunt eius verba adaptari ad casum istum, si bene intueantur, nam ponit, quod existentibus tribus sororibus, si vna decedit, an aliæ admittantur ad eius successionem, vel ipsarum filij, & distinguitur, an habuerunt bona ex causa dotationis, vel successionis, & dum postmodum dicit, *sed prædicta sunt vera, quando sorores concurrunt cum fratre, seu fratribus*, habet respectum ad terminos eiusdem consuetudidinis, vbi dicitur, *& in præmissis appellatione fratris soror non continetur, præterquàm si partem, vt vnus ex fratribus habuisset*. Sed cùm talis consuetudo non loquatur in casu nostro, vt supra dixi, ergo nec Napod. aliter voluit intelligere.

6 Sed quando aliter videretur circumspectis Iudicantibus, quod non credo, non posset inficiari, quod super dictis bonis deberetur sibi paragium, ex quo consuetudines non simpliciter excludunt fæminas, quando cum masculis concurrunt, sed causatiuè, & conditionaliter, (dummodo de paragio dotentur, vt legitur *in dict. consuetud. sed si morienti*, & hoc ponderat ibi Napod. *in glos. fin.* dum exponit dictionem, *cum*, pro *quia*, & sic in vim causæ, & *in consuetud. si moriatur, in verb. in stirpes, num. 16.* ibi *non est hoc ius.*

Nec refragatur dicere, quòd ista Magnifica Isa- 7
bella fuit dotata à patre de paragio, & debet esse contenta de eo, quod habuit in die votorum, ex quo hodie non tractamus de bonis paternis, de quibus fuit dotata, sed tantùm de ciernis, quæ fuerunt deuoluta ipsis nepotibus quadraginta annis post dotationem, & sic de illis nullatenus fuit cogitatum tempore dotationis, & hoc est rationabile. Nam vt supra fundaui de iure communi, mortuo auunculo, eius hæreditas erat deuoluta nepotibus, & ista Magnifica Isabella cum masculis concurrebat in successione, si de iure consuetudinario volumus ipsam excludere, est necesse sibi assignare paragium in istis bonis, de quibus agitur, & de quibus non fuit dotata, quod paragium succedit, & subrogatur in locum legitimæ portionis, quæ sibi spectabat de iure communi, vt dicit Napod. in prima consuetudine *in vers. & tenentur*, sicuti etiam dicimus de iure Constitutionis Regni, quando tractatur de succedendo matri; nam si filia est dotata à patre, vel fratre, & deinde moritur mater, si de bonis ipsius
matris non fuit dotata filia, debet habere paragium 8
in bonis maternis, non obstante quod fuerit maritata, pro vt expressè firmat Andr. *in constit. in aliquibus, vers. resultat quæstio, videlicet, matre viua*, & sequitur Afflict. *num. 49.* cùm tantùm ab hæreditate dotantis excludatur, vt apertè determinatur in pragmatica Reginæ Ioannæ II. in causa Catharinæ Felingeriæ.

Et hoc vltra præmissa satis apertè fundatur, nam *in dict. consuet. sed si morienti*, dicitur, quod ipsæ mulieres à præmissa successione excluduntur, cum fratres habeant ipsas maritare, vt superius dictum est, pro quorum verborum interpretatione considerandum est, quod quando consuetudo, vel statutum excludit mulierem ab aliqua successione propter dotem, intelligetur exclusa à bonis dotantis
tantùm, ita quod si non est dotata de bonis illius, 9
de cuius hæreditate agitur, statutum eam non excludit, ita est glos. singularis *in leg. 1. in vers. dotatas, Cod. de legit. hæred.* vbi Bald. & plenius, & satis benè Paul. de Castr. *num. 2.* vbi loquitur in terminis consuetudinis nostræ, & est tex. *in leg. quoniam nouella, in fin. Cod. de inoffic. testamen.* dicit Andr. *in dict. constit. in aliquibus, column. 2. 10. & 13.* & *in constitu. vt de successionibus, in vers. coniugato*, & *in vers. filia antep. ibi, collatis dotibus*, & *in cap. 1. de natur. successions. feud. colum. 5.* Afflict. *in dict. constit. in aliquibus, col. 7. num. 10.* & super glos. *in vers. maritata, & in cap. 1. §. quin etiam, colum. 11.* Episcopum, vel Abbatem, Petr. Picco. *in dict. constit. vt de successions. num. 17 & 18.* vbi dicit, quod ista est communis opinio Doctorum in Reg. Corneus *consil. 74. num. 8. volum. 1.* vbi dicit, quod tempestate sua, ita fuit à famosissimis Doctoribus consultum, satis apertè tenuit Socin. *consil. 30. colum. 10. vers. quod autem, num. 30. volum. 1.* vbi dicit, ita pluries consueuisse, Dec. *in consil. 379. num. 6. & 7.* Alexandrin. *consil. 145.* Mar. Mantu. *cons. 131. colum. 6. volum. 2.* qui semper mouetur per text. *in dict. leg. quoniam nouella.* In tantum, quod si statutum diceret, quod dotata à patre, matre, vel fratre excludatur, intelligeretur statutum singulis referendo, videlicet, quod dotata à patre excluderetur à successione patris, dotata à matre, excluderetur à successione matris, & dotata à fratre, excluderetur a successione fratris. Ita Anchar. *in cons. 80. incip. retento ordine*, quem sequitur Dec. *in cons. 346.* omissis his, Albert. Brunus in tractatu exclusio fæminarum, *in 8. princ. articulo*,

*ticulo, queſt.*16. vnde poſtquam conſuetudo dicit
10 cùm fratres habeant maritare, vt ſuperiùs dictum
eſt, debet intelligi, quòd habeant maritare de bo-
nis illius, de cuius hæreditate agitur, cùm conſue-
tudo non aperiat de quibus bonis maritanda ſit, pro-
vt ſentit Alber. Brunus in loco præallegato; ſed tan-
tùm dicit, quod habeant maritare, vt ſuperiùs di-
ctum eſt, & ſupra *in conſuet. ſi moriatur*, vbi tracta-
11 tur de ſucceſſione aſcendentium, dixerat, quòd ſi
filij volunt ſuccedere patri, tenentur maritare ſoro-
res, & amitas ſecundùm paragium, facultates, &
quod ſi differant eas maritare, poſſunt petere viri-
lem de bonis paternis, & maternis, vt fratres. Quæ
verba ſatis demonſtrant, quod filij eo caſu tenentur
maritare ſorores ſecundùm paragium, & facultates
patris, & matris, quibus volunt ſuccedere, & ita
ſemper interpretatum fuit. Vnde cùm in. §. ſed ſi
morienti, in quo tractatur de ſucceſſione collate-
ralium, dicatur, quod fratres habeant maritare ſo-
rores, vt ſuperiùs dictum eſt, hoc eſt eo modo, &
forma: iſtud enim important illa verba, *vt ſuperiùs
dictum eſt*, ſecundùm Dec. *conſ.* 227. *num.* 3. ergo
12 tenebuntur maritare ſecundùm paragium, & facul-
tates fratris, cui volunt ſuccedere: tanta enim eſt
obligatio in termino referente, quanta eſt in ter-
mino relato, vt Bald. & Angel. dicunt *in leg. ſi prior,
ff. ſolut. matrim.* tradit Ripa. *in leg. ait prætor*, §. *ſi in-
dex, ff de re iud.* Bald. *in conſ*, 212. *volum.* 5. Tiraquel.
in leg. connub. in gloſſ. 7. *in verbo, expreſſim, num.* 181.
& *in tract. de vtroque retr.* §. 8. *gloſſ.* 9. *num.* 27. Vnde
ſi in termino relato excluditur filia à paterna & ma-
terna ſucceſſione, propter paragium in bonis pa-
ternis & maternis: ita pariformiter debebit excludi
à ſucceſſione fraterna, vel aliorum collateralium
mediante paragio illorum bonorum, vt eadem ſit
virtus in termino referente, quæ eſt in relato per
prædicta.

13 Nec in caſu conſuetudinis noſtræ locum habere
poſſunt dicta Doctorum loquentium in caſu, quo
ſtatutum vltra progrederetur, diſponendo quod mu-
lier vnica dote debeat eſſe contenta, quia in con-
ſuetudine iſta non ſunt talia verba, nec ex mente
conſuetudinis poteſt colligi, vt conſiderat Dec. *in
conſ.* 634. Conſuetudo enim *ſi moriatur*, iubet dotari
de bonis paternis & maternis ad finem, vt exclu-
datur ab vtriuſque ſucceſſione, & ſic non vult, quod
ſit contenta vnica dote, & conſuetudo, ſed ſi mo-
rienti, dicit, quod fratres habeant maritare, vt ſu-
periùs dictum eſt, & ſic videtur requirere aliam do-
tem, ſiue paragium, & non eſt mirum, quod iſta
interpretatio ſit ſumenda, cùm conſuetudo iſta ſit
ſtricti iuris, vt dicit Napod. *in conſuet. ſi quis, in
verb. præterquam*, Socin. *conſ.* 30. *num.* 18. *volum.* 1.
Dec. *conſ.* 438. *num.* 4. *conſ.* 589. *&* 656. & talia ſta-
tuta debent ſtricte intelligi, vt minus lædant ius
commune, *cap. cùm. dilectus, extr. de conſuet.* traditur
per ſcribentes, maximè Salyc. *in leg.* 2. *Cod. de noxal.*
& dicit Soc. Iun. *conſ.* 67. *num.* 41. *volum.* 3. & in
14 tantum hoc eſt verum, quod ſi ſtatutum haberet
duos intellectus, vnum proprium, & alterum im-
proprium, debet capi intellectus improprius, ſi ex
eo minus lædatur ius commune, Ludou. Gozzad.
conſ. 5. & Socin. *in conſ.* 11. *num.* 12. *volum.* 1. *cum
ſimil.*

15 Sentit etiam iſtam opinionem idem Napod. *in
conſuet. ſi moriatur, in verſ. in ſtirpes, num.* 26. ibi
ergo eſt ius conſuetudinarium, ſecundùm quod
ſeruatur prærogatiua ſexus, ſed conditionaliter, ſi
filia dotetur de paragio in deſcendenti cum præfi-
nitione temporis, ergo apertè coſiderauit paragium
in bonis fratris, poſtquàm diſtinxit lineas, & idem
Napod. *in dict. conſuet. ſed morienti, in verſ. ſi cùm fra-
tres*, exponit illam dictionem, *cum*, id eſt, *quia*, in
vim cauſæ, quaſi dicat, quod cauſa excluſionis ſoro-
tis à ſucceſſione fraterna, vel aliorum collateralium,
eſt paragium in bonis ipſorum fratris, vel collate-
ralium.

Nec refragatur dicere, quod paragium non con- 16
ſideratur niſi in bonis aſcendentium, quia in caſu
iſtarum conſuetudinum non conſideratur para-
gium, ſicut legitima, ſed ſubrogatur in locum legi-
timæ ſucceſſionis, quæ competeret mulieri ab in-
teſtato, vt dicit Napod. *in dict. conſuet. ſi moriatur,
in verſ. & tenentur*: nam conſuetudines, quæ volue-
runt conſeruare bona in agnatis, excluſerunt mu-
lieres à ſucceſſione, ſed quia erat iniquum eas nihil
habere, ipſum ius ſuccedendi transfuderunt in pa-
ragium, vt in eis legitur, & dicit Napod. in loco
præallegato, & ſic non eſt bonum arguere in ca-
ſu noſtro, in bonis collateralium non competit
legitima, ergo nec paragium, vt ex prædictis patet.

Præterea præſupponamus, quòd in hæreditate 17
patris & matris, nihil adeſſet, & ſic frater non poſ-
ſet dotare ſororem de talibus bonis, ſi poſtmodum
deuolueretur eis hæreditas cierna, opulenta, eſſét-
ne iuſtum dicere, quod ſoror excludatur in to-
tum à talibus bonis, & remaneat in totum in-
dotata; vel præſupponamus quod de bonis pa-
ternis, & maternis habuerit portionem virilem,
ad quam poteſt extendi paragium, ſecundùm Andr.
in dict. conſtit. in aliquibus, & talis portio eſſet adeò
modica, quòd non poſſet reperire virum, ſi hære-
ditates collaterarium eius deuoluerentur, eſt dicen-
dum, quod de talibus bonis nihil habeat, & rema-
neat ſine viro; nemo ſani capitis hoc dicet, quia
eſſet irrationabile, & ſi hoc nullam habet rationem,
quis affirmabit duodecim viros Iuriſperitos, di-
ſertos, & inſtructos, electos ab iſta Ciuitate, & à
Carolo II. approbatos in compilatione harum con-
ſuetudinum, vt in procemio ipſarum dicitur, voluiſ-
ſe leges irrationabiles facere? certe non eſt di-
cendum.

Et ſi diceretur, quod fuit aliter determinatum 18
per S.C. in cauſa Marchionis Vallis Sicilianæ, vbi
mulier fuit excluſa, ſalua pace, hoc non eſt verum;
nam ibi tractabatur de ſucceſſione fraterna, in qua
non aderant, niſi bona ſibi obuenta à patre, de qui-
bus bonis paternis, iam ipſa mulier fuerat dotata.
Dubium ibi faciebat, ex quo dicebatur hæreditas
fratris, & ſucceſſiuè bona fraterna. *leg.* 1. §. *veteres*,
vbi omnes, *ff. de acquiren. poſſeſſ.* & *leg. Paul. ff. de
acquir. hered.* de quibus non fuerat dotata, ſed quia
in noſtra Ciuitate bona ſemper retinent nomen an-
tiquorum, vigore conſuetudinum, ideò ab illis bo-
nis paternis fuit excloſa, provt expreſsè determinat
Napod. *in dict. verſ. quod autem, in verſ. Parentum*,
vbi concludit, quod ſoror dotata non ſuccedit fra-
tri in bonis paternis, ſi concurrit cum fratribus,
aut fratrum filiis, ergo ſi in hæreditare fratris eſſent
alia bona quàm paterna, tunc non excluderetur, vt
expreſsè firmat Afflict. *in dict. conſtit. in aliquibus,
num.* 23. & hoc eſſe clarum.

Nec obſtat ſi diceretur, quod iſta Magnifica Iſa- 19
bella, ſeu eius maritus promiſit renuntiare bonis
maternis, & cùm ipſa per ſubingreſſionem in lo-
cum matris veniat ad hanc ſucceſſionem, ergo vi-
gore talis promiſſionis de renuntiando debet ex-
excludi; nam licèt quando tractamus de ſucceden-
do collateralibus vigore conſuetudinis, habeat locũ
ſubingreſſio, & etiam de iure communi in certis ca-
ſibus, vt *in* §. *cum filius, inſtit. de hered. quæ ab inteſt.* &
plenè per Ang. *in* §. *reliquũ, in Auth de hered. ab inteſt.*

Tamen

20 Tamen hoc intelligitur, vt succedant in locum, id est in gradum eorum parentum. Sed succedunt ex persona propria, & non parentum, quibus non fuit hæreditas delata, vt in casu nostro; nam mater Magnificæ Isabellæ erat mortua longè ante mortem Episcopi, vt Pars fatetur in suis articulis, & sic ex propria persona succedunt, ita Bar. *in leg.1.§.si.sit nepos, ff.de coniug. cum eman.lib.eius*,& *in l.12.C.de lib.preter.* & Alex. *in cons.20. numer.3. volum.1.* & proinde si talis hæreditas non erat nostris delata, ipsa ex persona propria successit, & promissio de renuntiando successioni maternæ nihil operatur.

Concludo igitur ex præmissis, quod magnificus actor debeat admitti ad portionem successionis petitæ pro sua virili, & quando aliter videretur, quod non credo, non potest denegari paragium cum fratribus super eisdem bonis, & ita de iure breuiter censeo.

Fuit decisum contra hîc allegata, vt videre est infra *allegat. 42.num.7.* & apud D.de Franch. *decis. 87 num.17.*

Io.Vincen. Cangianus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiorum exequutoriatio infra annum facienda est.*
2 *Casus omissus per statutum regulatur à iure communi.*
3 *Plura prohibentur fieri, quæ facta tenent.*
4 *Donatio stante statuto, quod intra certum tempus insinuetur, si post tempus insinuetur, valet.*
5 *Stilus Cancellariæ pro lege habetur.*
6 *Stilus Cancellariæ est ius pratorum.*
7 *Stilus, & consuetudo particularis roboratur.*
8 *Textus in Clem.* 1. de probat. *declaratur.*
9 *Stilus Cancellariæ tollit omnem facti dubietatem, quia præsumitur causa cognita.*
10 *Viceregès Regni Neapolis non possunt abrogare leges Regis.*
11 *Inferiores ex causa de nouo superuenienti possunt limitare statuta superioris.*
12 *Episcopus potest ex causa mutare, & diminuere pœnitentiam à Papa impositam.*
13 *Prorex Regni Neapolis qualiter leges condat, quæ etiam ei concessa censeantur.*
14 *Moræ purgatio in executione priuilegij, qualiter admittatur.*
15 *Legem loqui dispositiuè, vel conditionaliter quomodo coniecturetur.*
16 *Dispositio generalis non comprehendit ea, quæ continent remunerationem seruitiorum.*
17 *Priuilegium non exequutum suo tempore, an sit nullum ipso iure.*
18 *Verbum, decernimus, longè differt à verbo, declaramus, & quæ sint ista differentia, declaratur.*
19 *Lex inducens nullitatem intelligitur parte volente vti illa nullitate, & quomodo hoc intelligatur.*
20 *Priuilegium non exequutum suo tempore, quale contineat fisci interesse.*
21 *Princeps in feudis potest nouam formam dare, & aliam remouere, consentiente feudatario.*
22 *Gratiæ priuatio nunquam incurritur ipso iure, nisi expressè dicatur.*
23 *Prorex post annum, an possit facere exequutoriari priuilegia.*

ARGVMENTVM.

Priuilegium à Domino Rege nostro in eius Curia concessum, quod in Regno ex Regiæ sanctionis præscripto, intra annum à die datæ in Curia præcisè, & cum clausula irritante præsentandum, & exequutoriandum est, si fuerit præsentatum, & exequutoriatum post annum, an de iure subsistat, vel potius de eo ex vi clausulæ resolutiuæ nulla sit habenda ratio: & de aliis notabilibus ad ornatum *pragm. 1. de priuileg. infra annum præsentandis.*

ALLEGATIO XXIII.

ILLVSTRIS Marchio Vallis Siculæ petiit declarari fideicommissum Status nullum, ob defectum, quod assensus expeditus in anno 1538. Barchinonæ, fuerit exequutoriatus in regno in anno 40. & sic post annum vigore clausulæ Regiæ pragmaticæ dictantis, quod priuilegia quæ non fuerint exequutoriata infra annum nullius sunt roboris & momenti. 1

Pro parte D.Francisci filij primogeniti, de cuius interesse principaliter tractatur, pro validitate assensus, replicatur Pragmaticam non loqui de casu nostro, quando scilicet priuilegia post annum fuerint exequutoriata, casus est omissus à pragmatica; & proinde cùm non prohibeantur exequi, permittitur. *leg.mutus, §.cum quæritur. ff de procurat. leg. necnon. §.quod eis.ff.ex quibus caus. maiores, l. magistratus ad municip.cum concord.* 2

Multa enim prohibentur fieri, quæ facta tenent, & non rescinduntur. *leg.si qui affirmauerint. Cod. de Episcop. & Cleric. leg. milites, & leg. ita demum, de procurat. & leg. milites agrum.ff.de re milit.* 3

Ex his meritò DD. voluerunt, quod stante statuto, quod donatio insinuetur intra certum tempus, aliàs sit nullius roboris, & momenti, quod si post tempus insinuetur, valeat, vt per Bar. *in leg. vniuersa. Cod.de prec. Imper.offer.* & *in leg.cum lex. ff.de fi-* 4

deinss. Priuilegium enim erat validũ, requirebatur isthæc exequutoriatio, siue insinuatio, vt omnibus pateat. Postquam enim Vicerex post tempus permisit executoriari, valet quod factum est; nam Vicerex hoc poterat permittere lapsu temporis non obstante, ex stilo Regiæ Cancellariæ, quod probatum fuit ex sexaginta quatuor priuilegiis exequo-
5 toriatis. Stilus enim Cancellariæ pro lege habetur per Cyn. & Bald. *in leg. 1. in fine. Cod. quæ sit longa consuet.* & *in leg. de quibus, ff. de excusat. tut.* Rota *in decis. 1. circa medium, de fil. presbit. in nou.* & alibi, inde Rot. *in decis. 55. de concess. praben. in antiq.* di-
6 xit, quod dictus stilus Cancellariæ facit ius, & proinde Bald. *in leg. certum, num. 11. Cod. vnd. legit.* dixit, quod stilus Cancell. est ius prætorium, cùm stilus non in alio differat à consuetudine, nisi quod ipse dicitur consuetudo particularis illius Tribunalis, seu Palatij, & consuetudo dicitur generalis totius populi, secundum Io. Andr. *in cap. fin. de consuet.* & Alber. *in leg. de quibus, ff. de leg.* & ibi Iacob. de S. Georgio *num. 27.* qui stilus tanquam consuetudo particularis seruari debet pro lege, vt supra fundatum est; & derogat legi in contrarium disponenti, maxime concurrente tempore quadraginta annorum. Tantum enim tempus decorrit ab anno 18. quo demonstratus est per fidem, stilus Regiæ Cancellariæ continuatus in executoriandis priuilegiis, etiam post annum, ad hoc effertur tex. *in leg. de quibus, ff. de leg.* ibi inueterata per legem custoditur, & leges abrogantur, nedum Legislatoris suffra-
7 gio, sed etiam per consuetudinem vtentium, qui stilus, & particularis consuetudo roboratur ex pluribus sententiis super eo prolatis, vt in causa Comitis Policastri, fisco opponente, & contradicente, & in causa illorum de Loffredo & Figueroa, fisco etiam adhærente oppositioni aduersus priuilegium non executoriatum infra annum, & in aliis causis. Quo casu non ambigitur derogasse pragmaticæ, & vim legis obtineri debere, text. *in leg. nam Imperatori, leg. sed, & ea leg. cum consuetudine, & in leg. si de interpretatione, ff. de leg.* quæ iura probant, quod stilus, seu consuetudo firmata est contradictione Partium, seu frequentia actuum, aut auctoritate rerum iudicatarum vim legis obtinere, ac legi derogare non ambigitur.
8 Accedat etiam consensus expressus nonnullorum Viceregum, & Vicariorum, qui admiserunt executiones post annum, & illas eorum subscriptione, & Regentium firmarunt, qoi actus fundant stilum prædictum Cancellariæ, non ex errore, sed cum magna causæ cognitione processisse, cùm sic in prædictis executorialibus 64. præsentatis asseratur facta ex certa scientia, & matura deliberatione consilij: quibus verbis credendum est, vt *in Clem. 1. de probat.* nec est verisimile tot literas à tantis doctissimis viris, qui pro tempore Regiam Cancellariam rexerunt, & Principi assiderunt, ex errore præsumatur processisse: argum. tex. *in cap. Apostolica,* & ibi in terminis, sic argoit glos. 1. *in fin. 35. quæst. 9.* & in stilo Cancellariæ processisse cum causæ examinatione, & pro lege haberi voluit Gomez. vbi multa multa not. dicit *in reg. de impet. vaca. pro-*
9 *pter obitum fam. quæst. 6. num. 3.* & ibi dicit stilum Cancellariæ tollere omnem facti dubietatem, allegat Oldrad. *in cons. 290.* nam talis obseruantia præsumitur cum magna iustitiæ examinatione processisse, ergo si Viceregès hunc stilum approbauerunt, & de eorum suffragio, & expresso consensu apparet per tot actus subscriptos per ipsos, ex quibus, vel fuit inducta derogatio pragmaticæ expressa, vel illa fuit interpretata ex causa, quod possit fieri executio post annum, si ante non fuit oppositum contra actum exequendum, de quo non loquitur expresse Pragmatica, quæ cùm sit dubitabilis si loquatur, vel non, de hoc recepit interpretationem ab obseruantia Cancellariæ, & permissione Vicariorum, & Consilij, penes se assistentis, iuxta tex. *in leg. de interpretatione,* & *in leg. sed & ea, ff. de leg.* provt sic in particulari voluit Butr. *in cap. fin. de consuet.* maximè cùm stilos habenti ius condendi leges facit ius quoad omnes, Cass. *in proœm. consuet. Burg. num. 17. & 18. fol. 1.*

Nec dicatur, quod inferior non potest tollere 10
statutum superioris, & Viceregès non potuerunt abrogare legem Regis, qoia respondetur hoc ex causa, quæ debet præsumi in tot, ac tantis Viceregibus, qui fuerunt ab anno 1518. vltra, potuit fieri, est decisio not. Abb. *in cap. fin. num. 10. extr. de consuet.* quem alij sequuntur, vbi firmat inferiores posse statutum superioris limitare, seu abrogare ex
causa de nouo superuenienti, vel non considerata 11
per statuentem, & est tex. notabilis *in leg. si hominem. ff. mandati,* vbi procurator generalis potest impedire ea exequi, quæ Dominus conficienda demandauerat, per quem tex. voluit gloss. 1. *in con-*
suet. tempor. 26. quæst. 7. quod Episcopus potest ex 12
causa mutare, & diminuere pœnitentiam a Papa inductam, nec subditi, qui non tenentur quærere Regem extra regnum, vt per Andr. *in cap. Imperialem, de probib. feud. alien.* per Feder. debent quærere an Prorex talem potestatem habeat, quia cum publicè id exercuerit, & Regi sit notum, quod ex frequentia actuum est credendum, & ex litera in causa Marchionis Vasti per partem præsentata apparet si hanc potestatem non habuisset Prorex, & Rex non prohibuisset, esset decipere subditos, quod in Rege, & Rege nostro non est dicendum *leg. 1. Cod. de his, qui ven. ætat. impet.* Ista igitur credulitate ducta Illustris. Marchionissa filia vlterius non procurauit, credens, provt est de iure, quod licet potestatem Prorex executoriandi post tempus non haberet, postquam ipse palam, & quasi indistinctè sic agebat, valeat actus, provt dicimus in delegato Papæ, vt per Bald. *in leg. exemplo. Cod. de probat.* & licet aliter dicatur in delegato Principis, vt per Paul. de Castr. *in leg. 1. Cod. de mandat. Prin-*
cip. id non est dicendum in Locumtenente Regis, 13
quia propter maximam auctoritatem quam habet, leges condit, vt per Parid. de Put. *in cap. an Vicarius generalis, fol. 145.* & tot pragmaticæ Regni testantur, de eis dicendum est, vt de Cardinali legato à latere, qui cum talem potestatem asserunt habere, valet actus, ita Barb. *de præst. Card. in quæst. not. prima par.* Multa enim ratione dignitatis personæ intelliguntur concessa, quæ aliis non concederentur, vt latè per dominum meum in sua repetitione in verbo, Comites & Barones *n. 34.* Proinde Rex noster omnes assensus præstitos per D. Petrum de Toledo, etiam in casibus, in quibus non habebat potestatem assentiendi, ratificauit, & approbauit, istis forsan rationibos motus, vt ex Capitulis huius fidelissimæ Ciuitatis apparet, *proinde cum solitum sit fieri, ritè factum creditur, cui standum est. Cod. de donation. inter vir. & vxor. l. etiam.*

Quod enim Regentes illi viri doctissimi admi- 14
serint moræ purgationem in executoriando, id ritè fecerint, rogo consideretur doctrina Bart. communiter approbata *in leg. si quis ita, §. ea lege. ff. de verb. oblig.* vbi distinguit an solemnitas requiratur in ipso actu, dum producitur in esse, an requiratur postquam est in esse productus, quando solemnitas requiritur in productione actus, si omittitur, actus

est

est nullus, si requiritur postquam est in esse productus, tunc secus, *per leg.cum hi. ff. de transact. auct. hoc ius porrectum, Cod.de sacros. Eccles. leg hac consultissima. Cod.de testam.*& hæc est communis theorica approbata tam ibi, quam *in leg vnica, §.sin autem. C. de caduc. tollen.*vbi Bald.optimè, & *in rubr. Cod. de rescind.vend.& in leg.2. Cod. de canone frumenti vrb. Rom.lib.11.& in leg.1. Cod. ne liceat tertio prouocare*, Paul.de Castr. *cons.81. si autem in statuto diceretur, aliàs sit ipso iure nullus*,tunc esset secus per dictioné illam *ipso iure nullus*, vt per Doct.in legibus supra adductis, quod cùm non sit in casu nostro, est dicendum, quod mora possit purgari, & sic post tempus executoriari, & licèt Ang. *in cons.36.* voluerit tenere contrarium, quod testamentum, quod erat intra sex menses insinuandum, si non fuerit insinuatum sit ipso iure nullum, non obstantibus decisionibus prædictis Bart. & sequacium; nam dicit ipse, quod insinuationis necessitas in conditione est, & constat per conditionis defectum ipso iure
15 dispositionem deficere, *leg.si quis hereditatem. ff. de condit.inst.l.qui haredes.§.fin.ff.de condit. & demonstr.* proinde doctrina Bar. est intelligenda ante moram contractam secundum ipsum, sed opinio ipsius in illo consilio,non meretur allegari in contrarium, in casu nostro ex dictis ipsiusmet, ibi, loquitur enim Angel. quando insinuatio requirebatur per conditionem ad validitatem testamenti, & quando est in conditione si contra fit actus est nullus, secus si verba sunt dispositiua, & tunc non est actus ipso iure nullus, at modo in casu nostro nulli dubium est, quod pragmatica loquitur disponendo, & non sub conditione, vt ex lectura ipsius apparet, ibi priuilegia non executoriata sint nullius roboris,& momenti, proinde cum sit prouisio dispositiua, & non conditionalis,non est ipso iure priuilegium nullum. Secundò ibi requirebatur insinuatio pro validitate testamenti, & pro nullitate dicit ipse, statutum requirebat temporis decursionem; at in casu nostro secus est; nam pragmatica non disponit gratiam esse inualidam absque literis executorialibus, sed pro notitia ipsius gratiæ requirit literas executoriales,& in ratione pragmaticæ dicitur,annullat ipsum si non executorietur,sed quãdo solemnitas requiritur post actum perfectum non facit actum ipso iure nullum, si contra fiat,vt per Bart.& Bald.& omnes vbi supra, & latè per Angel. *in princ.dicti cons.36.* qui late ponit hanc theoricam,ergo,&c. non obstat intelligentia sua ad Bart.quia loquitur clatè post moram contractam, & sic etiam Bald. loquitur, quem ipse non allegat, ante enim moram nulla potest considerari nullitas, nec ipso iure, nec in effectu, & proinde si ante moram non potest considerari, necessariò, dum discutitur si nullitas sit in effectu, vel ipso iure, debet intelligi post moram contractam pernecessè, & ita clare Bald. *in d.l.vniuersa.*

16 Erit etiam ita in casu nostro iudicandum alia ratione sumpta ex litera Regia ex parte dicti Illustris. Marchiõnis præsentata à Capitaneo Milort. in qua dicitur,*& para que no es razon, que por esto por no essere esequtoriado dentro dell' año desta de consequir la mercede, que por sus servicios le hiziem os los encargamos, &c.* In priuilegio fit mentio specificè seruitiorum, & pro seruitiis, primam disponendi contra formam cõstitutionum Regni,& naturæ feudi,conceditur, ergo non debet iuxta dictas literas Capitanei Milort ex hoc informari, quod est etiam secundùm iuris dispositionem, vt ea quæ generaliter disponuntur non vendicent sibi locum in dispositionibus ob remunerationem seruitiorum, vt per DD. *in leg.si pater, ff.de donat. leg.fin. Cod.de reuoc. donat.* glos.Paris. §.30.*in quæst.25.* Rip.*in dict.leg fin. quæst.44.* & latè Roman. *in leg.si vero, §.de viro. ff. sol. matr.* qui cumulat quàm plurima;ad hoc præterea ex dictis literis, & rescripto Capitanei Milort arguitur ad causam istam, vt postquam executio ibi fieri mandatur priuilegij concessi propter seruitia prout fiat istud Illustris. Alarchoni,in quo longè maiora dinumerantur, ex tali ratione illæ literæ faciunt ius, & trahuntur ad casum nostrum, est notabilis decisio Angel. *in leg.item veniunt,§. cæterum. ff.de pet.hered.* vbi firmat, quod rescriptum, seu epistola transmissa per Principem super aliqua causa debet seruari pro lege, in aliis causis similibus, & eandem opinionem tenuit idem Angel. *in leg.1.ff.de fer.* vbi Iacob. de Sanct. Georg.dicit illas singulares *ibidem num.26.* & sequitur.Iai. *leg.1.n.7. de constit.* Nam si eadem ratio seruitiorum imò maior, quanto maiora sunt seruanda in priuilegio nostro, quàm in illo Capitanei Milort, cur diuersum erit statuendum ius, Felin.*in cap pastoralis,de except. in princ.*

Ex his non obstat declaratio annullationis pragmat. posita declaranda *ex nunc pro tunc nullius efficacia, &c.* ex quibus prætendit pars, quod adsit decretum irritans, quod negamus; nam licet Afflict. *in decis. 335.* dicat quod propter registrationem assensus non factam intra annum, assensus sit nullus per clausulam decreti annullantis, tamen replicatur, quod declaratio ista, de qua in pragmat. operatur, illud quod declaratur, quod sit nullius roboris, & momenti, & proinde rescindatur gratia, quæ erat perfecta, sed cùm nil obiiciatur à principio in confectione gratiæ, vt supra demonstrauimus, non annullat gratiam ipso iure, ita Bald. *in leg.non dubium. Cod. de legib.* quem allegat Afflict. *num.29.* proinde decisio Afflict. debet intelligi secundum decisionem, quam allegat, vt sc. ista declaratio operetur rescissionem non ipso iure, & proinde possit purgari mora, ibi assensus erat nullus, quia non fuerat registratus, etiam post tempus; si enim fuisset registratus post tempus, tunc esset secus, vt fuit millies iudicatum in causa Secretarij Sotti,in causa Diomedis Carafæ, & in causa Principis Melficti, nec in prag. adest decretum irritans, quia clausula decreti, vt exemplificat Abb. *in cap. cæterum, de rescriptis, num.10.* debet dicere decernit irritum & in casu nostro non adest dictio decernimus, sed adest verbum declaramus, quod est satis diuersum, nam verbum decernimus est noui iuris inductiuum *per cap. decernimus,de iudiciis,extr.* & ibi Felin.& Card. *in Clem.1.de causa possess. & propriet.* at verbum declaramus, non est verbum inductiuum noui iuris, vt per Card. *in Clem.si Romanus, in princ. de præb.* & *in Clem.1.§ fin. de reb.Eccles.non alien.* quare in casu nostro nil de nouo Rex fecit declarando ex nunc &c. sed id quod erat prouisum declarauit, quod cùm non impediebat moræ purgationem, nec per declarationem impeditur: nam vera doctrina est, quod omnia verba an importent latam sententiam, id dignoscatur ex materia, si in ea leges aliquid disponunt, vel declarent, vt latè per Imol. *in cap.si quis ex Clericis, extr.de vit. & honestat. Cleric.* sed in casu nostro habemus iura clara, quæ volunt, quod solemnitates, quæ requiruntur post actum, non irritant ipso iure, vt supra probauimus, & ad nauseam Tiraq. *in leg.si vnquam, verbo, reuertatur, num. 69.* ergo dictiones, & clausulæ in dictis solemnitatibus post actum appositæ non debent plus posse operari, nam aliàs solemnitates post actum annullarent actum ipso iure,quod non est dicendum,per ea quæ supra diximus ex mente omnium Doctorum. 17

19 Et licèt ex dicta clauſula reſultaret nullitas, non per hoc in caſu noſtro impediret exequotoriationem; nam clarum eſt, quod quotieſcumque lex inducit aliquam nullitatem, intelligitur Parte volente vti illa nullitate, DD. *in leg. 2. Cod. de iur. emphyt.* eſt optimus text. *in leg. 2. & 3. de leg. commiſſ.* Tiraq. *in leg. ſi vnquam, verbo, reuertatur, num. 10. cum ſeq.* vbi per natiuitatem filiorum ipſo iure donatio reuocatur, intelligitur, Parte volente, ita Alber. ibi, & Bald. *in leg. 1. Cod. de inoffic. donat.* quod procedit io Statutis, vt per Bartol. *in dict. leg. ſi quis ita, §. ea lege. ff. de verb. oblig.* & per alios adductos per Tiraquel. *numero 18.* ibi per text. *leg. 11. ff. ſi ager. vectig.* & per Spec. *in §. quoniam de feud.*

20 At in caſu noſtro nullitas iſta, vel eſt inducta in fauorem Fiſci, vel impetrantis, alterius enim intereſſe conſiderari non poteſt, vt infra dicemus ſi fiſci fiſcus non conqueritur. Imò res agitur in Conſilio, cùm præſupponatur quod non adſit intereſſe Regij fiſci, cùm non intendat diſpoſitionem annullare; ſi intereſſe Partis impetrantis, D. Alarconus Senior priuilegium noluit impugnare, immò per teſtamentum approbauit, & eo vſus fuit, proinde Parte nolente deficit nullitas, & hæredes D. Marchioniſſæ, vt hæredes, tenentur habere ratum factum defuncti, & per conſequens conſenſum in exequutoriando, & renunciationem iſtius iuris dicendo de nullitate, per text. *in leg. cum à matre. Codic. de rei vendication.* Alterius enim intereſſe non poteſt conſiderari, nam in hoc pri-
21 uilegio agitur de feudalibus, in quibus Princeps poteſt nouam formam dare, & aliam remouere conſentiente feudatario, *per l. cum dos, ff. de pact. dotal.* & *per l. ſi diuerſa. C. de tranſact.* & *per leg. tempore, C. de pact. int. empt. & vendit.* Pernus *in conſ. 18. in fin.* Andreas de Iſern. *in cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis*, & quando fit tranſitus de forma hæreditaria ad formam pacti, agnatis non præiudicat. Imò ipſis prouidetur, cùm per alienationem, ſiue impoſitionem grauaminis non poſſunt excludi, quod eſſet ſecus in feudo hæreditario, Andr. *in cap. 1. an agnatus,* proinde non agebatur de intereſſe alterius tempore exequutorij, quam ipſius Regis, & Alarconis, qui cùm paſſi fuerint exequutoriari, etiam ſi adeſſet clauſula decreti irritantis ex conſenſu, & renunciatione illorum de cuius intereſſe agebatur, valet actus, ita ſolemniter Fel. *in cap. cum dilecta, extr. de reſcript. n. 10. in verſ. ſed quicquid ſit,* & hanc eſſe veram opinionem, quando de alterius intereſſe agitur, vt ſumus in caſu noſtro, etiam, quod adſit clauſula decreti, ſi illi, de quorum intereſſe agitur, conſentiunt, valet actus, Tiraq. vbi ſupra *n. 323.* ita etiam Imol. *in cap. ſtatutum, §. cum vero, de reſcriptis.* Nec intereſſe iſtius Marchionis hæredis eſt in conſideratione, quia poterat illi Alarconus præiudicare cum aſſenſu, diſponendo, vt latè per Camer. & Affl. *dec. 112.* cum tunc erat feudum hæreditarium. Inſuper in caſu noſtro ſumus in pœnalibus, cum ob pœnam negligentiæ, ſiue taciturnitatis vnius anni, annullatur gratia, quando enim ſumus in pœnalibus benignior fit interpretatio: *cap. in pœna, de reg. iur. in 6.* & tunc ſemper requiritur ſententia Bald. *in l. iubemus, §. vlt. de ſacroſanct. Eccleſ.* latè per Tiraq.
22 *n. 20.* agitur enim de priuando gratia Alarconem, ſed quotieſcunque agitur de priuatione gratiæ, nunquam incurritur pœna ipſo iure, niſi expreſsè dicatur, vt per Dec. *in cap. bona, il 2. col. vlt. extr. de elect.* Abb. & Felin. *in c. querelam, de iureiuran.* quæ deciſiones videntur ſatis particulares pro deciſione caſus noſtri, ergo nulla ratione poteſt dici, quod aſſuerit nullitas ipſo iure, nec aliquid operauerit dictio illa *declaramus.*

Hinc hodie paſſim, & indiſtinctè quando tempus regiſtrationis in Regia Camera, vel iuramenti 23 fidelitatis, vel alterius ſolemnitatis requiſitæ poſt aſſenſum præſtitum, eſt elapſum abſque aliqua ſolemnitate, prouidetur per Illuſtriſſ. Regentes lapſu temporis non obſtante liceat, quare nulli dubium eſt, quod, & tunc tempore executorij, & nunc obſeruatur. Quod ſi iudex admittit aliquid poſt tempus ſtatutum a lege, vel ſtatuto, etiam, cum dictione nullatenus, admittatur, quod lapſu temporis non obſtante Parte non opponente, ſi fuerit admiſſum teneat, quod probat pluribus mediis Fel. *in c. paſtoralis, n. 28. cum ſeq. vſque in fin. extr. de exceptio.* ex cuius dictis apparet etiam reſponſio ad ea, quæ vltimò ex aduerſo dicebatur, quod in Prag. mandat iudicibus Rex vt etiam obſeruent, nec quicquam contrafaciant, & proinde Prorex non poterat poſt annum exequutoriari facere, quia replicatur, quod aut prohibitio ſtatuti vel legis dirigitur ad Iudices, abnegando poteſtatem faciendi actum, & tunc ſi contra fit, ipſo iure eſt nullus, ita Bar. *in l. 1. C. de dilat.* & *in l. 1. ff. de fer.* aut verba non ſunt abnegatiua poteſtatis, putà *non faciat contra,* & ſimilia, & tunc ſi Iudex contrafaciat Parte non opponente valet, ita Franc. de Aret. *in cap. in cauſis. de teſtam.* & cæteri adducti per Felin. ibi, at in caſu noſtro Prag. non aufert iuris dictionem, ſed mandat, ne quicquam contrafaciant, ergo, &c. meritò cum aliàs caſus noſter fuiſſet reuocatus in dubium, vt in facto demonſtrauimus, fuit deciſum pro validitate aſſenſus exequutoriati poſt annum in cauſa Comitis Policaſtri, cum Regio fiſco, quare ſpero religioſiſſimos Iudicantes pro infante filio primogenito dicti Illuſtriſ. Marchionis, vt fuit obſeruatum, & ſemper iudicatum, pro validitate aſſenſus, iudicaturos.

Cætera ſuppleant D. Iudicantes.

Iulius Cæſar Minadous.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries proponitur, de qua in præſenti.*

2 *Tranſactio reſcinditur facta per Monaſterium, quando non cedit in euidentem vtilitatem ipſius, & quando non fuit vallata breui Apoſtolico.*

3 *Læſionis ratio in contractu tranſactionis attenditur tempore contractus, & non tempore motæ litis, vel ſententiæ.*

4 *Exceptio rei iudicatæ dicitur quando fuerunt tres ſententiæ conformes.*

5 *Iudex ſecularis non exequitur ſententiam iudicis Eccleſiaſtici, quando eſt iniqua, vſque ad numerum 6.*

7 *Decretum fundatum ſuper læſione non eſt exequendum.*

8 *Tranſactio facta de bonis Eccleſiæ, quæ non erant ei incorporata, non indiget breui Apoſtolico.*

9 *Sententia qualiter, & quando dicatur declarare ius partis.*

10 *Ablatiui abſoluti conditionem faciunt, & quando.*

11 *Bona Ecclesiæ tunc ei dicuntur incorporata, quando quoad pacificam possessionem, & dominium sunt Ecclesiæ.*

12 *Dominium ipso iure transit in Ecclesiam absque traditione, quod limitatur in d. num.*

13 *Assensus Apostolicus non requiritur in redemptione litis, & æstimatione eiusdem.*

14 *Euictio intelligitur semper in alienatione ex natura contractus.*

15 *Tex.* in l. si quis, C. de iure deliberandi, *explicatur.*

16 *Assensus Apostolicus non requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ nondum incorporatarum.*

17 *Assensus Apostolicus non requiritur in repudiatione hæreditatis, vel legati.*

18 *Assensus Apostolicus quando, & qualiter requiratur in cessione iurium, vsque ad numerum 19.*

20 *Tex.* in l. fin. in fin. C. de bonis quæ liberis, *adducitur in præsenti.*

21 *Æstimatio in contractibus non ordinatis ad dominium transferendum non facit emptionem.*

22 *Transactio iuris quæren di liberè fit ab Ecclesia sine aliis solemnitatibus.*

23 *Consuetudines Neap. ciuitatis, nec actiuè nec passiuè ligant Ecclesiasticos.*

ARGVMENTVM.

Assensus Apostolicus an, & quando requiritur super contractu transactionis initæ inter Ecclesiam, & priuatum litem insimul habentes. Assensus Apostolicus an sit necessarius super cessione iurium, quæ fieret ab Ecclesia in priuatum; & quid in repudiatione hæreditatis ipsi Ecclesiæ relictæ: & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALEGATIO XXIV.

1 IN iudicio rescissionis transactionis intentato per Reuerendum Fratrem Ioannem Baptistam de Adiutorio, & successiuè per Monasterium sanctæ Mariæ de Partu, aliàs de Mergellino, contra Magnificum Petrum Limam subscripta pro veritate in fauorem Magnifici Petri, cuius partes tueor, consideraui, ex quibus liquebit de non iure dicti Fratris Ioannis Baptistæ, & Monasterij, proinde Petrum debere absolui ab imperiis.

2 Ex duobus fuit petitum transactionem rescindi debere. Primò quia non cedit in euidentem vtilitatem dicti Monasterij, & Ecclesiæ, sed in damnum ipsius. Secundò, quia transactio non fuit vallata consensu & Breui Apostolico, vt de iure requiritur; sed prædictis nihil pœnitus obstantibus, partes Sacri Consilij esse in absoluendo dictum Petrum, fundabo.

Circa primum articulum, erit sciendum tempus contractus, & transactionis considerari ad videndum si cedit, vel non cedit in euidentem vtilitatem, & non tempus litis motæ, vel sententiæ, *l. si voluntatem, in fin. C. de rescind. vend. l. 3. §. Diui fratres, vbi not. ff. de iur. fisc.* clarius *in c. cum dilecti,* vbi etiam bona glos. *in verb. tunc valentem, extr. de empt. & vend.* & DD. *in l. 2. C. de rescind. vend.* vbi etiam moderni, inter quos Arius Pinell. *in 3. par. n. 15.* qui multos recenset, & magis in terminis est casus *in c. ad aures,* vbi glos. vlt. *in verb. tunc, extr. de reb. Eccl. non alien.* & in casu nostro transactio inita inter Monasterium, & Petrum fuit euidentissimè vtilis, & in euidentem Monasterij, & Ecclesiæ cessit vtilitatem, eo tempore, quo fuit inita, vt plenè in facto ostensum est, & vt inferius dicetur, ergo eo casu valet transactio, quando melior conditio Ecclesiæ fuit effecta, dimittendo rem penes possessorem, etiam sine consensu Superioris, vel saltem cum consensu, vt in specie firmat Abb. *in c. contingit, n. 3. vers. concluderem, de transact.* & proinde cessat primum assumptum ex aduerso factum; & si dicatur, quod prædicta in S. C. non sunt examinanda, neque tractandum est, si cedit, vel non cedit in euidentem vtilitatem Monasterij dicta transactio, ex quo Petro obstat exceptio rei iudicatæ? nam fuit per tres sententias latas per Commissarios Apostolicos iudicatum, dictam transactionem non cedere in euidentem vtilitatem, quæ sententiæ fuerunt latæ audito ipso Petro, ergo lites iam finitas per rem iudicatam amplius instaurari non licet, nihilominus respondetur faciliter, quod licèt verum sit fuisse iudicatum per Commissarios Apostolicos, non per hoc Sacrum Consilium tenetur sequi illas sententias latas per Iudices Ecclesiasticos, ex quo potest cognoscere, si benè fuerunt latæ illæ sententiæ, vt in specie firmauit Petr. de Anchar. *in cons. 382. retento ordine dubiorum, num. 8 & 9.* vbi apertè dicit quod Iudex secularis non exequitur sententiam Iudicis Ecclesiastici, quando illa sententia Iudicis Ecclesiastici est iniqua, sequitur Felin. *in cap. cum sit, de for. comp. in 5. limit. num. 8.* vbi plus dicit, quod Iudex secularis non tenetur exequi præceptum Iudicis Ecclesiastici, de cuius iniustitia scit, vel suspicatur, & alia affert idem Felin. *in cap. 2. de sponsal. num. 31.* quæ opinio Anchar. fuit recepta in S.C. & secundum eam pluries iudicatum, vt refert Afflict. *in decis. 220. num. 9.* de qua decisione, & quod Iudex secularis non tenetur obedire sententiæ Iudicis Ecclesiastici, meminit Aym. Crauett. *in cons. 7. num. 11.* reputat hoc singulare multis adductis Hypp. de Marsil. *sing. 367. nemo prudens,* & singulariter allegat illud solemne consilium Petri de Anchar. quam similiter adhoc allegat Socin. *cons. 83. incip. pro clariori intelligentia, vol. 4. num. 16.* & nouissimè aliis congestis adduxit Vrsil. *in addit. ad Afflict. in decis. 220. n. 9. vers. circa quartum dubium.* Ad rem itaque nostram deueniendo, sententiæ, siuè decreta Commissariorum Apostolicorum non sunt seruanda per sacrum Consilium, quia nedum sunt de iniustitia suspecta, sed manifestè & notoriè iniqua. Primo quia ius in anno 1574. tempore, quo fuit inita transactio, fuerat æstimatum, & appretiatum pro ducatis mille ducentum quinquaginta octo, & Petrus illud soluit pro ducatis 1900. & sic soluit septingentum vltra

3 (margin, beside "Circa primum articulum")
4 (margin, beside "sententias latas per Commissarios Apostolicos")
5 (margin, beside "vbi apertè dicit quod Iudex secularis")

tra valorem ruris, ſecundum vnam lecturam in fa-
cto veriſſimam, & per monaſterium acceptatam;
in ſupplicatione porrecta ſummo Pontifici, & ſe-
cundum aliam lecturam Monaſterij rus fuit ſolu-
tum per Petrum pro ducatis mille, & ducentum,
iuxta dictam æſtimationem factam, & ſic tranſactio
cedit apertiſſimè in euidentem vtilitatem, & ex ea
Petrus fuit deceptus, & communiter per totam
Montaneam Antiniani, terræ ſiuè Territoria erant
in vili pretio, & incrementum indè factum fuit
cauſatum propter nouam viam deſcendentem in
maritima Plagæ vulgo dicto ***Chiaya***, & propter no-
uam Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Angelis, ordinis
Fratrum Sancti Franciſci de Paula ibi conſtru-
ctam; ſimiliter incrementum terrarum fuit cauſa-
tum, & ideò etiam fiunt cóceſſiones in emphyteu-
ſim ***à palmi***; & benè in facto eſt verificatum, ergo
notoriè decreta. Commiſſariorum ſunt iniuſta &
6 iniqua. Secundò decreta eo fortius nedum iniuſta
& iniqua notoriè apparent, ſed manifeſtè nulla,
etiam fuit dictum de nullitate ex quo ſunt fundata
in adiudicatione & in læſione, vt manifeſtè legitur
in primo decreto *fol.* 348. & alia duo decreta ſe re-
ferum ad primũ illud confirmandum. Quæ adiudi-
catio eſt falſa, ſic, & læſio; nam adiudicatio præſup-
ponit dominiũ in poſſe Monaſterij. Quod enim ali-
cui adiudicatum eſt, iũ ſtatim eius fit, cui adiudica-
tũ eſt, text. eſt melior in corpore iuris quem in hac
materia legerim, *in § fin. in fin. Inſtit. de offic. Iudic.*
probat etiam tex. *in leg. final. Cod. de iur. dom. impetr.*
Quæ adiudicatio nullibi apparet, ergo decreta fun-
data in cauſa falſa ruunt, & nulla dicuntur ipſo iu-
re, ex quo erat iudex, etiam ſi decreta eſſent in
parte vera, & in parte falſa, ſunt nolla in totum, vt
in ſpecie firmat Afflict. *in deciſ.* 218. *num.* 4. de qua
meminit Aym. Crau. *in conſ* 239. *ex verbis colum.* 2.
n. 5. & nouiſſimè Dom. Vinc. de Franch. *in deciſ.* 86.
n 6. neque de læſione, in qua ſimiliter decreta Com-
7 miſſariorum Apoſtolicorũ ſunt fundata aliquo pa-
cto apparet, quinimò liquet de contrario, vt ſi qua
læſio conſiderari poterit in tranſactione ſit reſpectu
Petri, & non dicti Monaſterij, & proinde dicta de-
creta nedum iniuſta & iniqua, ſed manifeſtè
nulla, & in nulla conſideratione ſunt habenda per
Sacrum Conſilium, & ideò ex prædictis ceſſat pri-
mum aſſumptum ex parte Monaſterij factum, ſcili-
cet tranſactionem non cedere in euidentem Eccle-
ſiæ vtilitatem.

8 Circa ſecundum articulum ſupra propoſitum erit
ſimiliter ſciendum non negari tranſactionem non
fuiſſe breui Apoſtolico roboratam; ſed ex infraſcri-
ptis fundabo non indiguiſſe, neque indigere dicto
Breui. Ratio eſt euidens, quia rus de quo agitur,
nunquam fuit in bonis Eccleſiæ, & Monaſterij, ſed
in bonis Patriæ Mittæ, quæ diſpoſuit in benefi-
cium Beatricis de Adiutorio filiæ, & Beatrix diſpo-
ſoit in beneficium Petri ſui viri, & dum Mona-
ſterium ex perſona fratris Ioannis Baptiſtę de Adiu-
torio ſe direxit in anno 1572. in Sacro Conſilio,
egit ſuper iudicio reſciſſorio, & petiit diſpoſitio-
nem Portiæ, atque Beatricis annullari, & inualidat
declarari, tanquam factas in fraudem conſuetudi-
nis, & ita obtinuit ſententiam referente Domino
Iacobo Anello de Bottis, quæ ſententia non tranſ-
fert dominium, neque inducit aliquam nouationem
de per ſe, vt probat text. vbi gloſ. vlt. & Bart. *in leg.*
nepoti, ff. de fund. inſtruct. ſed dicta ſententia nihil
aliud fecit, niſi declarare ius, ſiue hæreditatem eſſe
9 delatam dicto fratri Ioanni Baptiſtæ, & ſucceſſiuè
dicto Monaſterio ſub conditionibus in ea conten-
tis; nam hic eſt effectus ſententiæ declarare, *leg. &*
ex diuerſo, § 1. ff. de rei vend. quem tex. ad hoc alle-
gat Ifern. *in cap. ſancimus, num.* 9. *in fin.* quo tem-
pore Miles vbi apertè dicit quod ſententia non fa-
cit quem Dominum, ſed declarat, latè Iaſ. *in leg. ex*
hoc iure, num. 44. *& ſeq. ff. de iuſt. & iur.* Igitur ſen-
tentia cùm non tranſtulerit dominium ruris in Ec-
cleſiam, ſeu Monaſterium, ſed ſolùm declarauerit
competere rus, non dicebatur in eius bonis, quod
eo fortius dignoſcitur, ex quo ſententia pendebat
à liquidatione facienda quantitatum ſoluendarum
dicto Petro. Quibus prius ſolutis erat rus dimitten-
dum, & illa ſententia ſic lata dicitur conditionalis
ibi *ſolutis prius, &c.* & per ablatiuum abſolutum; 10
nam ablatiui abſoluti faciunt conditionem, *leg. à*
teſtatore, ff. de cond. & demonſtr. cum ſimil. & ſenten-
tiæ latæ ſub conditione valent, ſi ab illis non ap-
pellatur, *leg.* 1. *§. biduum, ff. quando appell. ſit, l. cùm*
eorum, vbi gloſ. *in verbo præſtarent, Cod. de ſent. omn.*
Iud. Igitur conditione non adimpletâ ex parte Mo-
naſterij dominium ruris non erat in eius poſſe, ne-
que in bonis, & ideò Breui Apoſtolico non indige-
bat dicta tranſactio tanquam facta de re non Eccle-
ſiaſtica, neque Eccleſiæ incorporata, ita in ſpecie
firmauit Bald. *in leg. Praeſ. num* 6. *Cod. de tranſact.*
quem ſequitur Guglier Reodarſ. *in tract. de reb. Ec-*
cleſ. non alien. in 1. *rubrica, de ſignificatione verbi Alie-*
natio. cap. 1. *num.* 14. vbi clariſſimè firmauit ex Bald. 11
quod non requiritur conſenſus Superioris, & Pon-
tificis quando non ſunt incorporata, quoad plenam,
atque pacificam poſſeſſionem, & dominium Eccle-
ſiæ, vt inferiùs dicam, dum adduco Lap. *allegat.* 26.
quæ tranſactio potuit fieri, etiam poſt ſententiam
S.C. cùm ab ea Petrus reclamauerat, & propter du-
bium, quod poterat oriri in reclamatione, tranſa-
ctio fieri potuit *per leg. poſt rem iudicatam, ff. de tran-* 12
ſaction. Nec refragatur, quod dominium ipſo iure
tranſit in Eccleſiam abſque traditione. Nam hoc
limitatur non procedere quando obſtat exceptio
aliqua Eccleſiæ, vtputà ſolutionis, ſeu alterius im-
plementi, quia tunc dominium non tranſit ipſo iu-
re, ita in ſpecie limitatur hæc opinio per gloſ. *in*
leg. fin. Cod. de ſacroſ. Eccleſ. in verbo rem, quam pro
vera approbant inibi Paul. de Caſtr. *num.* 8 *in fin.* &
Iaſ. *num.* 24. ſed in caſu meo Monaſterium debe-
bat ex ſui parte ſoluere, & adimplere omnia con-
tenta in ſententia, ex quo in ea dicebatur, *ſolutis*
prius quantitatibus, &c. Ideò dominium non erat
quæſitum nullo modo Monaſterio prædicto; nam
obſtabat exceptio ſolutionis, & implementi. Acce- 13
dat prædictis alia ratio ex quo illa dicitur litis re-
demptio, & æſtimatio, quo caſu non requiritur
Breue Apoſtolicum; nam hæc eſt via, & cautela
alienandi rem Eccleſiæ ſine conſenſu Superioris,
ſcilicet quod aliquis occupet poſſeſſionem; & quod
agatur contra illum rei vindicatione, & ille offerat
litis æſtimationem, ita in terminis voluit Bald. *in l.* 14
3. *§. item quæri poteſt, ff. de reb. eorum*, quem aduerto
omnino legere pro caſu huius articuli, ſi eius opi-
nio eſt vera, quinimmò ex illa litis æſtimatione, &
pecunia data Monaſterio pro tranſactione vt ſe re-
dimeret Petrus à vexatione, idem Monaſterium non
teneretur de euictione quando rus fuiſſet Petro
euictum per caſum *in leg. & ex diuerſo, § petitor cum*
gloſ. ff. de rei vend. & *in leg. ſi pro fundo, Cod. de tran-*
ſact. Ergo non dicitur alienatio, quia in alienatione
ex natura contractus venit euictio, *leg. non dubita-*
tur. Cod. de euiction. Vnde iure merito non requi-
ritur Breue Apoſtolicum, ex quo non fuit contra-
ctus alienationis, ſed redemptionis litis à vexatione,
quæ litis redemptio de iure fuit licita aliàs habenti
titulum. Hinc Iacob. non dicitur incurriſſe ſimo-
niam

niam ex quo redemit ins primogenitutæ sibi debitæ, at Esaü videtur incurrisse, qui alio modo dare noluit, *canon. quam periculosum 7. quæst.*.. firmauit in specie Thom. Campeg. *in tract. de beneficio, in princip. proœm. numer.* 19. *in* 16. *tom. tractatuum par.* 2.

15 Et si dicatur, quod ius dicebatur quæsitum Monasterio, saltem per cessionem factam Petro, nam dum illud cedit, acquirit per disposita *in l. si auia. C. de iur. delib.* & proinde requirebat illa transactio, & cessio consensum, seu Breue Apostolicum. Attendatur quæso solemnis responsio, & erudita solutio ex mente Bald. *in Auth. si qua mulier, col. fin. sed an Monasterium, C. de Sacros. Eccles. n.* 15. vbi dicit in ipso ingressu posse Monasterium refutare bona ingressi ante ius quæsitum, quia in quærendis potest coniudicare, & ex hac ratione infert, quod Monasterium conniuentibus oculis potest pati, quod hæreditatem delatam Monaco, possideant aliqoi consanguinei, ad quos fortè Abbas, & Monac. pietate vel affectu mouentur, adducit etiam aliam rationem Bald. quam ego supra consideraui, scilicet vt ante quàm agnoscatur tale ius per Monasterium, non sit in bonis Monasterij, allegat *l. pratia rerum, ff. ad l. falcid.* quam Bald. decisionem allegat, & declarat Alex. *cons.* 88. *eximia Domine Vicarie n.* 1. *vers. non obstat.* 2. *vol.* & similiter de opito *in repet. l. filiusfam. §. Diui, n.* 76. *ff. de leg.* 1. Bard. *in cons.* 12. *n.* 2. *vol.* 1. his accedat Lap. *in allegat. mihi* 26. *incip.*
16 *disp.* 1. *an prodigus, n* 4. *&* 5. vbi dicitur solemnitatem requisitam in alienatione rerum Ecclesiæ non exigi in rebus in Ecclesiam nondum incorporatis. Hinc est quod Prælatus cum capitulo potest repudiare legatum, vel hæreditatem sibi delatam, quod bene declarat Feder. de Sen. *cons.* 9. *vbi n.* 1. *circa fin.* adducit rationem nostram ibi; non tamen Ecclesia potest dicere, quod res Ecclesiæ est alienata ex repudiatione, cùm illa nunquam fuerit in Dominio Ecclesiæ, & sic posse fieri sine auctoritate Superioris concludit, quod consilium Federici sequitur Barb. *in cons.* 8. *n.* 8. *incip. scribitur praclarè, vol.* 1. &
17 hanc opinionem, scilicet legatum posse repudiari, siue hæreditatem delatam Ecclesiæ absque aliqua solemnitate requisita in bonis Ecclesiæ, & absque auctoritate superioris, dicunt esse communem Ias. & Rip. *in l. legatum, ff. de leg.* 1. vbi plenè relati, & alij tangunt articulum. Sed fortius ad rem nostram stringendo aduersus disposita *in alleg. l. si auia,* quod dum Monasterium cedit, non videatur acquirere, iterum rogo adoertendum, quia illa acquisitio momentanea non est in consideratione, quæ fit Monasterio, quando cedit, cùm cessio non sit principaliter ordinata ad dandum, & acqoirendum, sed potius renunciandum, & debet haberi perindè, ac si renunciasset Monasterium ius non incorporatum, ita eleganter in terminis consoluit Socin. *in cons.* 53. *incip. Viso instrumento donationis, n.* 27. *&* 18. *col. vlt. vol.* 4. ex cuios dictis Phanut. *in tract. de lucro dotis, in glos.* 8. *in tex. ibi, vir lucretur, n.* 17. *&* 18. *in*
18 *paruis, fol.* 321. dicit sob die 14. Iannatij 1547. fuisse decisum per Rotam, quod dum Hospitale S. M. de Monte cessisset quia, quæ in hæreditate habebat, quod cessio prædicta valeret, quamuis solemnitates requisitæ per Paulinam non interuenissent; quod quidem declarat procedere quando ex actu, qui fit ad renunciandum resultat acquisitio, prout est in casu nostro, sic, & renunciatio, quæ obuiat principio acquisitionis non est donatio, & proinde insinuatione non indiget, voluit Bald. *in l. illud, n.* 6. *vers. quid ergo dicemus, C. de sacros. Eccles.* quem sequitur Corn. *cons.* 206. *lit S. vol.* 3. &
prædicta, dum euenisset casus aliàs in Sacro Con- 19
silio fuerunt allegata, & secundum ea iudicatum, scilicet donationem, & cessionem factam sine assensu Apostolico esse validam præsupposito iure delato, & acquisito per cessionem, non tamen in Ecclesiam incorporato, vt euidentissimè pro more refert D. Vincentius de Franch. in decisionibus nuper collectis *dec.* 14. *n.* 10. 16. 25. *&* 26. sed signanter *n.* 25. *&* 26. vbi adducit Socin. & Phanut. vbi supra, pro qua opinione allegat facete text. *in l.* 2. *§. cùm quis, ff. de hæred. vel action. vend.* secundùm quartum intellectum, qoem ad illum text. dixit ponere Ant. Padill. *in l. cùm secundùm, vers quare sit, num.* 21. *in fin. C. de fideicom.* sed ego vltra eum allego in terminis Paul. de castr. *in l. si actione, C. de pact. n.* 2. vbi expressè dicit in renunciante hæreditatem sibi delatam, non dum aditam, quod habetur perinde, ac si hæreditas non fuisset sibi delata, & dicit esse mente tenendum quia quotidianam hanc opinionem seqoitur glos. Parisien. *tit.* 1. *§.* 1. *gl.* 3. *num... mihi* 13. contra Rip. quem aperto ore ex multis confutauit, alia adducendo pro opin. Socin. *in d. cons.* 53. sequitur, & comprobat Socini opinionem Rub. Alex. *in l. Titia, §. Imperator, n.* 13. *& seq. ff. de leg.* 2. vbi firmat non esse ab eius opinione recedendum, quicquid alij dixerint, & vltra prædicta à D. de Franch. non adducta, neqoe allegata (quod consultò ab eo factum putaui, transiens indubitanter cum Socin.) allego similiter casum clariorem, & diuersitate intellectuum nõ inuolutum *in l. fin. in fin. C. de bon. qua*
lib. vbi acquisitionem momentaneam & dominium 20
momentaneum non esse in consideratione ostenditur, & loquitur in donatione; nam in ipso momento non potest possideri res, & transferri, & sic Monasterium non potuit ex illa cessione incorporare, & transferre, quam legem adhoc allegauit similiter Camer. *in c. Imperialem, de probib. feud. alien per Federic. fol.* 11. *lit. I. & fol.* 52. *lit. D. in fine*: ad idem allegat, aliis adductis, Barbat. *cons.* 12. *n.* 25. *vol.* 1. quem aduerto legere, nam allegat Angel. *in l. voluntas, C. de fideicom.* qui reputat notabile *d. l. fin. §. fin.* insuper allego Bald. *in l.* 1. *C. pro socio, quæst.* 8.
num. 10. vbi aperte dicit, quod in contractibus non 21
ordinatis ad dominium, æstimatio non facit emptionem, & per hanc rationem pulchram quæstionem resoluit, vt ibi: Sic in casu, de qoo agitur, cessio non erat ordinata ad dominium acquirendum, ergo haberi debet perinde ac si Monasterium cessisset ius non incorporatum. Præterea plus dicit Phanut. inibi, quem similiter fuit sequutus D. de Franch. *in d. dec.* 14. *n.* 16. *in fine,* quod quando essent duo actus separati, vt quia primò Monasterium adiisset, deinde cessisset, etiam quod sine in eodem instrumento, tunc dicunt requiri ioris solemnitates, inferens Dom. de Franch. ex hac distinctione omnia contraria tolli, & procedere, data incorporatione, & acquisitione facta ad finem acquirendi, non autem renunciandi, prout in casu, de quo agitur, quod est notandom pro declaratio-
ne, & limitatione *ad d. l. si auia.* Vnde iure merito 22
sublatis etiam omnibos, quæ possunt hunc articulum difficultare erit concludendum, in transactione non fuisse necessarium consensum, siue Breue Apostolicum, cum transactio fuerit de re nondum quæsita, neque incorporata Monasterio prædicto, & proinde cessat secundum assumptum ex aduerso factum, & Petrus venit omninò absoluendus: cætera relinquo consideranda religioni Dominorum de Sacro consilio, quibus valdè commendo hunc infelicem, & miserandum Petrum clientem meum, qui per annos ferè decem, & nouem ab anno

no 1468. quo incepit possidere rus prædictum vsque ad annum nunc currentem 1587. fuit adeò diuersitate litium, & expensarum super rure defatigatus vt vix quodammodo spiritus remansit, & plus expendit in eo tuendo, quam quadruplicatus valor litigiosi ruris fuerit, adeò quod dixit mihi Petrus, mare fuisse ferè exsiccatum, si per tot annos continuò aquam aliquis paulatim exhauriisset ex eo, & ita finem impono huic consultationi.

23 Nouissimè legantur ea, quæ asserit D. Vinc. de Franch. *dec.411. n.5.* vbi dicit fuisse decisum, non habere locum consuetudinē, *& si testator*, dum moritur aliquis relicto Clerico, vel Monaco; nam sicut Clericus non ligatur consuetudine, ita quòd teneatur relinquere medietatem proximioribus, ita è contra, vt proximiores non teneantur relinquere Clerico, seu Monaco, ratione seruandæ æqualitatis, taliter quod etiam sententia lata per Sacrum Consilium, referente Domino de Bottis, veniret retractanda in reclamationem; & ideò est euitandus hic circuitus.

Ioannes Vincentius Cauderius.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in l.2. C. de rescind. venditione, *alternatiuè beneficium concedit.*

2 *Fructus in iudicio legis 2. an, & quando veniant, vsque ad num.3.*

4 *Fructus in iudicio rei minoris sine decreto venditi veniunt, & quando, vsque ad num.5.*

6 *Hypotheca an, & quando resoluantur resoluto contractu remedio læsionis.*

7 *Decisio de Franchis 226. in præsenti adducitur.*

8 *Rescissio quid operetur, si fiat ex tunc, vel ex nunc.*

9 *Textus* in l. fin. C. de vsuris, *in præsenti explicatur.*

10 *Decisio Domini de Franchis de qua supra per Auctorem, explicatur.*

11 *Venditor qualiter teneatur ad interesse vigore legis secundæ, vsque ad num.12.*

13 *Compensatio fructuum cum interesse qualiter fiat in iudicio legis secundæ.*

14 *Vrsilli additio ad Afflictum* decis. 340. *adducitur ad propositum.*

ARGVMENTVM.

Contractus emptionis, & venditionis cum fuerit recissus ex remedio *l.2. C. de rescind. vend.* quod tam venditori, quàm emptori competit, cùm venditor eligat velle pretium restituere, an etiam illius interesse soluere cogatur, dum emptor offert paratum esse rem restituere vnà cum fructibus, quos percepit: & de aliis.

ALLEGATIO XXV.

Rescisso contractu venditionis 1
inito inter Magnificum Scipionem de Gambacurta venditorem, & Magnificos Ioannem Franciscum, & Ioannem Baptistam de Bella, patrem & filium emptores, ex remedio læsionis vltra dimidiam iusti pretij, quod remedium fuit intentatum per emptores, quibus etiam competit, & procedit dispositio *leg.2. Cod. de rescind. vend.* vt communiter firmant DD. inibi, & electio tunc competit venditori, velle ad se recipere rem venditam, vel restituere illud plus, quod recepit vltrà iustum valorem, & æstimationem iusti prætij, vt firmat glos. *in dict. leg.2. in vers. elegerit*, vt emptore decepto, & agente remedio *leg.2.* sit in electione venditoris, vt supra; venditore autem decepto, & agente dicto remedio sit in facultate, seu electione emptoris dimittendi rem emptam, vel supplendi iustum prætium; contingit dubitari ex quo dictus de Gambacurta venditor elegit ad se recipere rem venditam, & velle restituere totum pretium; si tenetur idē de Gambacurta restituere dictum pretium cum interesse, & dicti de Bella tenentur restituere rem emptam, vnà cum fructibus perceptis ex dicta re empta, & partes dictorum de Bella pro veritate tuendo concludam dictum de Gambacurta teneri ad restituendum totum pretium cum interesse, & dictos de Bella teneri ad restitutionem rei emptæ vnà cum fructibus perceptis, & breuissimè colligam, & ad veritatem restringam diuersitatem opinionum.

Non tamen diffiteor hanc quæstionem satis, & 2
diffusissime à DD. fuisse factam, atque discussam, & adeò vt in tres itum sit opiniones, & sententias, quarum prima fuit vt emptor fructus irreuocabiliter retineat, esto quod rem ipsam emptam restituat, ex quo interim vere Dominus est, & bonâ fide possidet, huius opinionis multi fuerunt asseclæ, quos congerit Arius Pinell. *in dict. leg.2. par.2. cap.4. n.1.* Quæ opinio iure non probatur, & friuolis rationibus sustineri conatur per scribentes, quibus optimè respondent aduertantes, ideò non insisto.

Secunda opinio prorsus contraria, multis placuit, vt emptor teneatur fructus restituere, & venditor pretium cum interesse, etiam quod rescisso contractu fiat electio rei restituendæ, cuius opinionis auctor fuit Roffr. *in 4. part. de libellis, rubr. de act. ciuil. quantò minoris, num.* 10. Alber. *in dict. leg. 2. num.* 16. vbi quoque Salyc. *num.5.* & alij relati per Couarr. *in 2. lib. var. resol. cap.3. num.9. vers. est, & aliud hoc*, & hanc Roffred. opin. vti veriorem de iure, 3
& animæ tutiorem tenet Afflict. *in cap.1. num.* 150. *& seq. de feud. dat. inuic. leg. commiss.* asserens, ita vidisse consultum per famosos DD. allegat sequaces idem Arius *in dict. leg.2.* & adeò mihi videtur vera, vt in iudicando, ab ea non possit recedi, & licèt doctissimus ille veritatum collector Dominus Vincentius de Franch. *in decis.119. si soror nuptui traditur, num.19.* dicat fuisse iudicatum in materia dictæ legis 2. non venire restitutionem fructuū, tamen subdit quod ab hac decisione fuit reclamatum, & adhuc non fuit expedita reclamatio, pro qua secunda opinione allego text. mea sententia ineuitabilem, & clarum *in leg.1. Cod. si maior factus alienationem ratam habuerit*, qui omnino est legendus, licet Arius Pinell. *in dict. l.2. num.8. in eadem. 2. par. cap.4.* conetur respondere ad illum tex. vt consideretur duplex vitium ibi, attendendo originem contractus,

contractus, qui erat ab initio nullus, tanquam factus de re minoris sine decreto, in quo post ratihabitionem interuenit læsio vltra dimidiam, tamen replicatur eum diminate, & non satisfacere dispositioni illius tex. nam origo iam cessauit per ratihabitionem inde sequutam, & sic nullitas ex defectu decreti non interpositi in re minoris, vndè amplius
5 de nullitate non agebatur, ex quo validata fuit alienatio per ratihabitionem, sed agebatur imbi de læsione alienationis, & nihilominus firmat Imperator in text. restitutionem rei venire cum fructibus, & solutionem pretij fieri cum vsuris, & proinde secunda opinio roborata & fundata *in tex. d. leg.* 1. adeo vera videtur, etiam in foro animæ, vt ab ea, vt dixi, in iudicando non sit quoquo pacto diuertendum.

Accedat huic secundæ opinioni ratio non inefficax, vt vẽditio dum rescinditur, rescissio fit ex causa de præterito, quæ causa iam inerat tempore venditionis, & in tantum inerat causa illo tempore, quod si fortè emptor pignorasset, & hypothecasset post emptionem illam rem emptam, & deinde rescinderetur illa emptio ex remedio *dict. leg.* 2. & venditor eligeret ad se recipere rem venditã, tunc omnia pignora, & omnes hypothecæ constituta, & adiecta, seu constitutæ, & adiectæ super re empta, re-
6 soluuntur, ex reg. *leg. lex vectigal. ff. de pignor.* adeo quod res libere redit (citra pignora, obligationes, & hypothecas) ad venditorem eligentem rem, vt communiter firmant DD. *in dict. leg.* 2. inter quos est Bald. *numer.* 17. latius Negus. *in tract. pign. in* 1. *membr.* 5. *part. num.* 45. Guid. Pap. *decis.* 575. Guliel. Benedict. *in cap. Raynutius vers. & vxorem nomine Adelasiam, decis.* 4. *num.* 15. *&* 16. Boër. *decis.* 181. *num.* 6. & glos. Patis. §. 22. *num.* 45. *tit.* 1. Arius Pinell. *in leg.* 1. *Cod. de bon. mat. par.* 3. *num.* 72. & satis optimè confert ad rem decisio S.C. in casu non ab-
7 simili, & allegata imbi per doctissimum D. de Franch. *in decis.* 226. *venditis domibus, per totam*, in qua causa, vti Aduocatus interfui pro possessore, & meas dedi tunc lucubrationes, & vltra ibi allegata adduco Isern. *in cap.* 1. §. *è contrario, in fin. vers. item si pacto, de inuestit. de re alien. fact.* vbi multa per Reuerend. Nard. Liparul. Episc. Nicoteræ. Igitur rescissio fit ex tunc à tempore venditionis, & proinde veniunt restituendi fructus per emptorem, & pretium cum vsuris, seu interesse debet restitui per venditorem. Sed aduertatur (quæso) nam dum alloquutus fui cum Illustr. D. peritissimo, & eruditissimo Præside Antonio Orificio, & adducebam prædictam rationem, replicauit mihi, dubitando in hunc modum. Pone quod Titius vendidit mihi annuos introitus ducatorum centum super aliqua domo, deinde ob defectum solutionis non factæ per multos annos, rescinditur contractus, Sacrum Consilium consueuit semper iudicare & passim iudicat,
8 vt venditor soluat, & restituat capitale vnà cum annatis, & tertiis decursis cum interesse tertiarum. Igitur inferebat eruditissimus D. Præs. quod rescissio non fiebat ex tunc, scilicet à tempore contractus, sed ex nunc à tempore litis, & sententiæ, nam si fieret rescissio ex tunc, vtique sacrum Consilium non iudicaret deberi emptori tertias, & interesse tertiarum, seu annatarum decursarum, sed iudicaret deberi emptori capitale vnà cum interesse tantùm, & non cum tertiis, & interesse ipsarum, ex quo etiam esset interesse ex alio interesse, quod exigi, vel solui
9 non debet *per leg. fin. Cod. de vsur.* cui obiectioni respondebam pactum procedere in venditore non soluente annatas, & tertias cõuentas, cuius culpa rescinditur venditio, ideóque capitale cum tertiis, & ipsarũ interesse soluere tenebatur, quia iniquum esset, cum ipse non soluit, lucrari tertias conuentas, & ipsarum interesse, vt not. glos. *in leg. commissoriè, Cod. de pact. inter empt. & vend. in ver. vsurarum,* quam allegat Arius Pinell. *in dict. leg* 2. *Cod. de rescind. vend. part.* 2. *cap.* 4. *numer.* 9. *vers. supra proximè respondimus:* non immerito sacrum consilium ita iudicauit, & passim iudicat, aliàs culpa esset venditori profigua; sed in casu nostro rescissio quæ fit ex remed. *leg.* 2. non fit ex culpa emptoris, merito non
præcedit obiectum. Quod eò fortius dixi non pro- 10
cedere, ex quo si ille emptor introituum super domo annuorum ducatorum centum obligaret, pignoraret, seu hypothecaret suis creditoribus istos introitus, & postea retrouendit vigore pacti de retrouendendo eosdem introitus prædicto venditori, certè pignora, obligationes, & hypothecæ constitutæ per emptorem illorum introituum resoluuntur, adeo quod domus venditori illorum introituum remaneat liberè à nexu obligationum, & hypothecarum, quia resolutio fit ex causa antecedenti, & de præterito, necessariò ideò dicitur fieri ex tunc, & non ex nunc, per ea quæ superius allegaui, qua mea responsione audita dictus D. Præses reticuit, ex quo fuit eruditissimo obiecto satisfactum.

Tertia principalis fuit opinio, vt emptor eligens 11
rem restituere teneatur ad fructus respectu illius, quod res plus valebat, compensando aliam partem fructuum ad respectum, & rationem pretij dati, sic è contra quando venditor eligit, quod si eligit fortè supplere illud quod iusto prætio deerat, tenetur ad interesse illius pluris, quod supplet. Hanc opinio-
nem tenet Augustin. Ber. *in cap. cum dilecti, in fin.* 12
& *in cap. ad nostram, num.* 25. *de empt. & vend.* & Hispanus Greg. Lopez *in leg.* 56. *tit.* 5. *par.* 5. & hanc esse æquam, & veriorem & a Magistro, & Iudicibus omnibus approbatam firmat Harm. *lib.* 3. *tit.* 3. *pag.* 178. §.... quos omnes allegat idem Arius Pinell. & addentes ad eum *in dict. leg.* 2. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 1. *in fin.* Igitur dum dictus de Gambacurta elegit velle restituere pretium & ad se recipere rem, tenetur restituere pretium cum illa rata interesse illius pretij, quod excedit iustam æstimationem, & valorem rei; nam interesse iusti valoris non resti-
tuet, ex quo compensabitur cum fructibus perce- 13
ptis à rei possessore *ex regul. leg. curabit, Cod. de action. empt.* sed interesse illius pretij, quod excedit iustum valorè non possum mihi nullo iure persuadere, quare non teneatur restituere, & quomodo possit illud interesse venditor lucrari, & quod ad illud interesse teneatur, quod excedit iustum valorem, vltra prædictos firmat Sebast. Medic. *in tract. de compend. par.* 1. *quæst.* 10. *num.* 23. dicens hanc opinionem magis iuri consonam, immò ex superius allegatis per me dixit secundam opinionem tutiorem pro anima, & veriorem, legatur, si placet, quia confert ad rem nostram in indiuiduo; nam ibi quoque videtur apertè firmare hanc tertiam opinionem Aug. Ber. tanquam magis veritati consonantem, & secundum istã tertiam opinionem audiui fuisse nuper iudicatum in Sacro Consilio referente Domino
Pompeo Sabernitano, Regio Consiliario, in causa 14
Annibalis Roppuli cum Troiano Pepe, Ciuitella, Actuario, & alias in eodem Sacro consilio fuit iudicatum in alia causa vertente inter eundem Ioannem Franciscum de Bella, & Capitaneum Fonseca, vt testatur nouissimè Cæsar. Vrsill. *in add. ad decis.* Afflict. *dec.* 340. *in final. verb.* qui omninò est legendus, & idem Vrsill. *decis.* 249. *num.* 17. vbi per tex. *in dict. cap. leg.* 1. *Cod si maior factus*, & ex dictis Couarr. *in dict. cap.* 2. *var. resol. cap.* 3. videtur inclinare

inclinare quoque in ſecundam opinionem ſuperiùs per me fundatam, & ſic ex prædictis apparet clarè ſaltem hanc tertiam opinionem S.C.debere aſſequi, cùm pluries pro ea fuerit iudicatum, & proinde dictus de Gambacurta tenetur reſtituere pretium cum intereſſe prætij illius pluris, quod excedit iuſtum valorem rei emptæ, & ita ſaltem ſpero ſententiam. Cæterum ſuppleat religio Dominorum Iudicantium.

Ioannes Vincentius Caualerius.

SVMMARIVM.

1 *Clauium cuſtodia portarum Ciuitatis Neapolis ad quem ſpectat?*

2 *Tribunus plebis, ſeu Electus popularis Neapolis, qualiter fiat.*

3 *Clauium cuſtodia portarum totius Ciuitatis traditur Tribuno plebis electo.*

4 *Clauium traditio poſſeſſionem deſignat, & quomodo.*

5 *Poſſeſſio retinetur per traditionem clauium.*

6 *Textus* in l.quarundam, ff. de acquir. poſſeſſ. *adducitur in præſenti.*

7 *Platea popularis ciuitatis Neapolis ſtat in poſſeſſione cuſtodiendi claues portarum Ciuitatis.*

8 *Gloſſa* in l.nemo. C.de acq. poſſeſſ. *offertur.*

9 *Clauium traditio precario titulo facta poſſeſſionem non transfert.*

10 *Tutor non poteſt poſſeſſionem dare in præiudicium pupilli.*

11 *Poſſeſſio amiſſa, ſed incontinenti recuperata, non cenſetur amiſſa.*

12 *Præſidis de Franchis deciſio ſecunda adducitur in præſenti.*

13 *Dignitates cenſentur conceſſa in officium, non in dominium.*

14 *Manutentio competit poſſeſſori lite pendente ſuper poſſeſſorio.*

15 *Vltimus ſtatus poſſeſſoris attenditur in iudicio poſſeſſorio.*

16 *Textus* in l.item Mela, §. ſed ſi alimenta, ff.de alimentis, & cibariis legatis, *adducitur in præſenti.*

17 *Cuſtodia ciuitatis clauium, & portarum non ſpectat ad nobiles ſedilium, vſque ad num.* 18.

19 *Electus Ciuitatis quomodo operetur nomine aliorum.*

20 *Clauium præſentatio facta interdum per Nobilem de ſedili, quare ſit facta, & quomodo, vſque ad num.* 21.

22 *Nobiles de ſedilibus Neapolitanis vtrum ſint antiquiores illis de populo, vſque ad num.* 23.

24 *Cuſtodia clauium Ciuitatis datur illis, qui habent maius intereſſe.*

25 *Inſtrumentorum conſeruatiu fieri debet à proprietario non ab vſufructuario.*

26 *Popularis Platea Ciuitatis Neapolis maius habet intereſſe in cuſtodia portarum.*

27 *Textus* in l.officium, §. officium, ff.de re militari, *adducitur punctualis ad propoſitum.*

28 *Tribunus plebis, qui erat antiquitus, & qui hodie.*

29 *Cuſtodia portarum Ciuitatis Romæ apud quem erat antiquitus.*

30 *Tribunus plebis Tribunus militum dici ſolebat, & etiam hodie.*

31 *Turpitudinis propria allegatio nemini licet.*

32 *Priuilegium Regis Catholici nullum eſt in præſenti pro nobilibus de ſedilibus, vſque ad num.* 33.

33 *Textus* in l.falſus procurator. C.de procuratoribus, *in præſenti adducitur.*

35 *Textus* in l. 1. C. de vi bonorum raptorum *explicatur.*

36 *Spolij remedium qualiter, & quomodo detur.*

ARGVMENTVM.

Cuſtodia clauium, & portarum alicuius ciuitatis, ad quoſnam ſpectet, ad Nobiles forſan ipſius, vel ad ciues ſiue populares.

ALLEGATIO XXVI.

N cauſa cuſtodiæ clauium, & portarum huius inclytæ, & fideliſſimæ ciuitatis Neapolis, ſubſcripta de iure pro munere officij mei, conſideraui. Ex quibus apparebit apertiſſimè de clara iuſtitia Fideliſſimi populi dictæ ciuitatis, quod cuſtodia dictarum clauium, atque portarum ſpectet, & pertineat ad fideliſſimum populum iam dictum, & ad homines eiuſdem plateæ. 1

Et primò, præſupponendum eſt pro ſolidiſſimo fundamento, quod dum ſit creatio Tribuni plebis, ſeu Decurionis, vulgariter nuncupati *Lo Eletto del popolo*, conuocantur in ædibus ſancti Auguſtini Maioris omnes de platea, ordine Illuſtriſſimi Proregis, & à vigintinouem Capitaneis vigintinouem platearum mittuntur duo homines pro qualibet platea, cum mandato procurationis, ad faciendum electionem in dicto loco, & omnibus coactis in vnum nominantur quinquagintaocto homines, ex quo quilibet ex illis duobus nominat vnum, quem reputat habilem in dicto officio, & munere, & datis ſuffragiis ſecretis eliguntur ex omnibus prædictis ſex, qui maiora ſuffragia habuerunt, & illis ſex adnotatis per Secretarium dictæ plateæ in quodam folio mittuntur ad Illuſtriſſimum Proregem, qui per litteras iubet publicari vnum ex illis ſex in ædibus prædictis, & mandat conſignari poſſeſſionem, 2

quæ

quæ possessio fit per traditionem clauium porta-
rum totius ciuitatis Neap. & ita appellatur Tribu-
nus plebis, seu Decurio ciuitatis, & populi, & hoc
ab immemorabili tempore fuit contiouò obserua-
tum, & hodie similiter est in viridi obseruantia:
infero ego de iure quod ex illa traditione clauium
ordine Illustrissimi Proregis facta transfertur pos-
sessio, & custodia clauium, & portarum totius ciui-
tatis per casum *in l. cum pater, in §. pater pluribus, ff.*
3 *de leg.* 2. hoc enim voluit facere Prorex, scilicet,
dare custodiam clauium, & portarum, quia refert
quid dator clauium agat. *d. glos. vlt. ibid.* Quinim-
mò *glos. 1. in verb. custodia causa*, dicit quod semper
præsumitur traditio clauium causa custodiæ, quod
declarat Bar. *in d. §. pater pluribus, n. 3.* quod in du-
bio clauium traditio tunc intelligitur facta causa
custodiæ, quando titulus habilis non præcessit ad
transferendum Dominium, aliàs si præcessisset ti-
tulus, intelligetur facta causa dominij transferen-
di; & sic in casu nostro causa custodiæ intelligitur
facta, ex quo custodiam ciuitatis, & non dominium
illius competens Potentissimo Regi oostro, & suis
hæredibus tradidit & tradere voluit. Et nedum cu-
stodiam ipsarum clauium absque exercitio custo-
diendi ciuitatem, & portas, seu ianuas commisisse
intelligitur, sed etiam ius, atque facultatem plenam
siue exercitium custodiendi Ciuitatem, portas, &
omnia, quæ continentur intus ciuitatem, intus
quam fit clauium traditio, vt in specie Alex. omni-
4 no legendus *in l. qui vniuersas, n. 3. ff. de acquir. possess.*
per tex. *in l. 3. §. nerua, ff. eod. tit.* & per tex. *in l. claui-
bus, ff. de contrah. empt.* vbi scribentes, & hanc opi-
nionem firmarunt Bart. *in l. 1. n. 18. ff. de acquir. poss.*
Ias. *n. 91. Rip. n. 57.* dicens hanc sententiam commu-
nem esse, quos pluribus aliis congestis, retulit, &
latè declarauit Couar. *lib. 3. var. resol. cap. 16. n. 11.
per tot, signanter in fin. in vers. Ex quibus tandem de-
ducitur.* & sic clauibus traditis, videtur tradita pos-
sessio omnium, quæ sub claui sunt, voluit expressè
Dec. *cons. 56. n. 2.* & per claues intratur ad possiden-
dum dicit Bald. *in l. 2. C. de verb. signif. n. 1. & in l. 1.
C. de crimin. expilat. hæreditatum*, vbi est bonus tex.
5 de hoc, *& in l. 1. §. si iusserim, ff. de acquir. poss.* Quæ
possessio nedum quæritur per traditionem cla-
uium; sed quæsita retinetur eodem modo, & for-
tius per retentionem clauium, glos. *est in l. 1. in princ.
in verb. quia naturaliter, vers. sed quid si non est in
conspectu, ff. de acquir. possess.* quam reputarunt no-
tabilem addentes ad Bart. *in d. l. clauibus, in 2. ad-
ditione*, & eam fuerunt sequuti Bart. Paul. de Castr.
Aretin. Alex. & Ias. *in d. l. 1.* Quinimmò nedum
possessio acquiritur per traditionem clauium fa-
ctam mihi, & per retentionem, quam facio cla-
uium, sed acqoiritur, & retinetur per eum, cui me
mandante fuit facta traditio, & retentio, quia nihil
interest an ego, vel alius quilibet possideat, vel cui
iusserim, fuit facta traditio, siue data custodia, me
6 mandante, probat apertè tex. *in l. quarundam, ff. de
acqnir. poss.* & in terminis Bal. *in l. 1. in fin. C. de cri-
min. expil. hæred.* qui loquitur de traditione clauium
facta alij de voluntate mea: voloi dixisse, ex quo
traditis clauibus, & illis apprehensis per Decuri-
nem fit traditio earum omnibus Capitaneis platea-
rum, qui in eorum quarteriis, & regionibus habent
portas intrandi & exeundi, etiam, quæ ad mare
profieiseantur, & secundum aliam lecturam nouus
Capitaneus, dum creatur ab Illustrissimo Prorege,
recipit claues à Capitaneo, qui deponit officium,
lapsu temporis finitum, & ideò acquiritur posseisio,
etiam Capitaneis Platearum ex traditione prædi-
cta claoium.

Cumque ex prædictis fundatum sit fidelissimam 7
Plateam populi extitisse & extare in prædicta posses-
sione seu quasi custodiendi claues, & portas & or-
dine Illustrissimi Proregis fuit iniunctum debere
custodiri ciuitatem, & portas, ne extra illas exeat
panis, Dominus Ioann. Baptista Crispus Tribunus
plenus, seu Decurio mandauit accommodari
claues, atque elaosuras portarum, & signanter
portam, & clausuram sancti spiritus, & dum Magi-
ster Vincentius de Monica expertus fuit ad hoc
destinatus per dictum Decurionem Crispum com-
misit fabro, vt super claui recepta à D. Crispo, ac-
commodaret clausuram ferream, & dum faber ac-
commodasset, dedit clauem dictæ portæ D. Io. Ant.
Melæ de sedili Portus, & debebat illam restituere
Magistro Vinc. de Monica à qoo illam habuerat
faber, ex hoc nullum præiudicium fuit causatum,
neque Decurioni Crispo, neqoe eius Fidelissimæ
plateæ, quia dum tradidit clauem vt accommoda-
ret clausurã aptam ad claudẽdam portam, D. Crispus
illam dedit ab finem cõtinuandi suam possessionem
& non animo perdẽdi, quo casu ius fingit nos possi-
dere, cum animũ deserendæ possessionis non habe-
mus, pro quo allego primo glo. Magistrã *in l. nemo* 8
ambigit. C. de acquir. poss. & aliam consimilem, immò
meliorẽ *in l. 1. §. si iusserim. in verbo, ponderis, ff. de ac-
quir. poss.* quæ dicit quod sicut per affectum sine
ingressu apprehenditur possessio, multo magis reti-
netur; sed magis in terminis nostris allego glo. *in
l. in rem, §. signum, ff. de rei vend. in verbo descendit*,
quæ loquitur apertissimè in fabro, & operariis,
quam pro singulari allegant Angel. inibi Imol. Alex.
& alij *in l. de pupillo, §. nunciationem, ff. de non. oper.
nunc.* Dec. *in l. velle, ff. de reg. iur. n. 8.* vbi etiam Ca-
gnol. *n. 11.* & alij complures relati per Iacob. Me-
noch. *lib. 2. de arbitr. Iud. cent. 4. cas. 354. n. 36. & seq.*
vt Faber, & operarij qoi me mandante faciunt, ex-
cusentur ipsi, & ego tenear, & sic probatur quod
nullum præiodicium ex illis infertur. Neque obstat 9
qood Crispus dedit clauem eidem Magistro Vincẽ-
tio, vt illam consignare deberet dicto Antonio Ma-
riæ Oriliæ à quo habuit Magister Vinc. quia illa
traditio non fuit animo deferendi possessionem,
neque transferendi possessionem in Oriliam, sed
fuit precario nomine ad preces, & rogitum An-
tonij Mariæ Oriliæ ei data, quo casu non dicitur
possidere; sed detinere precario; nam aliud est
possidere, aliud in possessione esse *l. si quis ante, ff. de
acquir. possess.* vbi Alex. *numero 7.* qui dicit quod
aliud est studere, & aliud stare in studio, sicut aliod
est stare in lecto, & aliud est dormire in lecto, qood
precarium reuocauit Crispus, & potuit facere clau-
suras de nouo, *l. 1. ff. de precar.* neque poterat Crispus 10
dare possessionem in præiudicium, & damnom pla-
teæ, exemplo tutoris, *l. non omni tit. C. de admin. tut.*
vbi etiam glos. 1. non derogatur ex hoc plateæ
populi, quia hoc principaliter Crispus non inten-
debat, neque tale propositum habuit, sed amicitia
ductus fecit, *arg. l. si quis nec causam, ff. si cert. pet.* &
ibi glos. 1. quam l. ad hoc allegauit Mar. Frez. *lib. 3.
de subfeud.* in differentia electorũ, *n. 17. fol. mihi 463.*
& si deiectus dici posset à possessione Crispus, non-
ne licuit, etiam post triduum recuperare possessio-
nem, & dicitur in eadem possessione manere, &
perseuerare *l. 3. §. eum igitur, ff. de vi. & vi arm.* & 11
istud factum dicitur incontinenti, vt dicit glos. *in
d. §. eum igitur, vers. continenti*, & fingitur non ami-
sisse possessionem, *d. gl. 2. in l. qui possessionem, ff. eod.*
& vnum factum reputatur, dicit glos. fin. *in fin. in
l. 1. C. vnde vi*, & ista dilatio tridui requirebatur ad
renouandum claues, & clausuras quamuis in casu

nostro quidem interpositæ horæ vacauerunt. Et ideò si retinetur possessio per plateam fidelissimi populi, potuit indubiè dictus Crispus mandare fabro, vt aliam ponat clauem diuersam, atque diuersam clausuram, illasque ad libitum ponere amouere, mutare, & millies accommodare, maximè quia, vt ex abundanti dicam, licet non sit necessaria custodia prædicta clauium, & portarum, videtur concessa in officium dictæ plateæ & Decurioribus illius, & sic honor, & dignitas est; & quamuis D. de
12 Franch. *in decis. 2. incip. Magnificus Camillus, n. 16.* conetur probare quod sit onus, loquendo in specie in officio electi seu Decurionis; nihilominus non potuit euadere, vt non confiteatur, quod honor sit, & dignitas, quæ dignitates videntur datæ in officium, ex his, quæ voluit Andr. *in c. 1. n. 2. de feud. March.* quem sequuti sunt feudistæ, vt Camer. *in c. Imperialem, §. præterea ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 94. lit. L.* & d. Iac. de Franch.
13 *in prælud. feud. 2. quæst. n. 35.* vbi loquitur in dignitatibus, & Commissariis, & Ciuilistæ loquuntur in specie in Castris fortellitiis, serragliis ciuitatibus concessis, & aliis dignitatibus in officium, vt latè per Alex. *in l. quia tale, n. 8. ff. sol. matr.* Ruin. plenè *consil. 34. in hac lite, vol. 1. num. 6.* vt qui habent talia officia, etiam quod resultet commodum Ciuitatis, debent illa custodire eorum sumptibus, & accommodare, vt dicit in specie Angel. *in l. Turres, C. de oper. pub.* quem sequitur Boër. *in decis. 212. n. 1.* & sic ne vlterius progrediar, potuit accommodare, & mutare claues, & clausuras, vnam amouendo, & aliam nouam apponendo, & licitè, imò lege permittente continuando suam possessionem, facere.

14 Secundò, Postquam liquet ex prædictis dictam plateam populi extitisse, & extare in possessione prædicta per tot, atque tantos actus frequentes possessiuos, debet sine dubio in hac possessione manuteneri, etiam lite pendente super possessorio, quia de iure vnicus actus sufficit ad manutenendum in possessorio, allegatur tex. *in c. cum Ecclesia Sutrina, de cauf. possess. & propriet.* cum aliis plenè relatis, & congestis per D. Io. Vinc. de Anna *in alleg. 131. vol. 2.* qui ea affert etiam in possessorio, lite pendente in causa præcedentiæ inter Illustr. Marcum Antonium Columna cum Illustr. Duce Montisalti, & vltra ibi per eum allegata, allego ea, quæ aliàs *in* aliis causis allegatis antequam imprimerentur eius-
15 dem allegationes, vt est Bal. *in l. 2. n. 15. C. de seruit. & aq.* qui eleganter, loquitur Innoc. *in c. 1. de restit. in integ.* vbi etiam Abb. *in fi.* idem Abb. *in c. cū olim. n. 5. de cauf. poss. & propriet.* melius Soc. *cons. 258. in causa Vicariæ, n. 1. col. 2.* & Innoc. sequuntur Dec. *cons. 117, col. 2. cons. 121. & cons. 124. & 126. & 129. 134. & 149.* Abb. *cons. 54. n. 1. par. 1.* Affl. *dec. 282. n. 2.* quorum opinio est communis, vt post alios firmauit Couar. *lib. pract quæst. c. 14. col. 7. vers. Tertium.* Imò magis, quia nedum ex vnico actu qui sufficit, & ex tot, & tantis aliis actibus liquet de possessione, sed etiam ex vltimo actu accommodationis clauium, & clausuræ, qui similiter attenditur in possessoriis, vt
16 probat apertè tex. *in l. item Mela, §. sed si alimenta, ff. de alim. & cibar. legat.* quem allegat Andr. *in cap. 1. num. 4. de his qui feud. dar. poss.* & sequitur idem de Anna *in d. alleg. 131. n. 2.* vbi similiter meminit, & allegauit Oldrad. *cons. 312. in tit. de iure Patro.* & Abb. *cons. 54. Vol. 1.* supra per me adductum. Nam sufficit in hoc possessio sola, possessio sine bona fide, & absque titulo; cùm sumus in interdicto *Vnde vi,* vel *vti possidetis,* vt per Capyc. *decis. 189. n. 4. & 109. n. 10.* Imnò sufficit quasi possessio ad finem manutenendi lite pendente, etiamsi illa possessio sit contra ius, per tex. *in c. cum venissent, extr. de instit.* sequitur D. Defranch. *dec.*.. maximè quia in casu nostro ius commune non resistit, vt infra demonstrabo, & potest procedere tex. *in cap. cum personæ,* vbi Gemin. & Philip. Franc. *col. pen. de priuil. in 6.* sequitur gloss. Paris *tit. 1. §. 2. gl. 6. n. 4.*

Tertio loco principaliter considerani respondendum fore aliquibus ex aduerso oppositis, & prætentis per sediles Neap. ex quibus magis roborabitur opinio superius firmata, & dicunt custodiam ciuitatis, clauium, & portarum spectare ad ipsos de sedilibus, & in hac possessione seu quasi reperiri per actum vniuersalem factum de anno 1535. die 25. nouembris, qua die fuit feliciter ingressus ciuitatem istam Potentissimus Carolus V. Imperator recolendæ memoriæ, Pater Inuict. Philippi Regis nostri, in quo actu extra portam Capuanam Ioannes Franciscus Carafa electus pro sedili Nidi præsentauit Imperatori claues ciuitatis, ergo ille actus sic vniuersalis inducit de iure possessionem in persona hominum de sedili, & non actus Decurionis Crispi, qui non est ita vniuersalis. Cui obie- 18
ctioni attendatur quæso responsio prima in facto, secunda in iure. In facto quia præsentatio clauium facta eo tempore Potentissimo Imperatori fuit facta nomine ciuitatis ab omnibus electis, & Decurionibus totius Ciuitatis, qui fuerunt obuiam cum Sindico, & induti vestibus sericis omnes Decuriones æqualibus, & paribus vestibus, & cum cæteris Decurionibus adfuit Gregorius Russus Tribunus plebis, & Decurio pro platea populi de cuius voluntate omnia fuerunt expedita. In iure autem responsio est clarissima quod dum actus fit nomine Ciuitatis, & per omnes Decuriones illius siue per vnum, vel duos ex electis Ciuitatis, videtur factus ab omnibus, & singulis de ciuitate, *leg. municipibus, ff. de cond. & demonstr.* cum glos. in verbo *geruntur,* etiā quod explicetur actus per eum qui maiorem, vel minorem haberet dignitatem, *leg. item* 19
eorum, §. si Decuriones, ff. quod cuiusque vniuers. nom. & dum vnus explicat de consensu omnium electorum, vt hic videtur explicare, etiam ille, qui elegit, quia, qui per alium gerit, & facit per se ipsum gerere, & facere videtur, *leg. ita autem gessisse, ff. de administr. tut.* & glos. in terminis Decurionum *in dict. §. si Decuriones, in verbo negotium dedit,* & *in l. 1. §. deiecisse, ff. de vi & vi arm. cum concord.* aliàs autem non fuit promissa præsentatio vni, nisi haberet priuilegium, vel ex lege, & consuetudine antiqua esset promissum, de qua non liquet, vt *in leg. nulli,* vbi plenè DD. *ff. eodem tit. quod cuiusque vniu. nom.* 20
Et ideò ex illa præsentatione clauium facta per Ioannem Franciscum Carrafa nihil pro sedilibus infertur, nisi ille actus præsentationis, qui fit etiam nomine populi, & per ipsum populum; sed benè oritur conclusio, quod dicta platea populi possideat claues, & in possessione existebat conseruandi illas, atque custodiendi ciuitatem, postquam ipse præsentauit easdem Imperatori, & demonstrauit possessionem antiquissimam, vt supra per plures actus frequentes, & etiam vltimam possessionem, vt supra, vnde ista media possessio anni 1535. declaratur etiam per extrema præcedentia, & subsequentia, *leg. quædam mulier ff. de rei vend. vbi glos. vlt. leg. 2.* vbi glos. Bart. & alij, *Cod. de acquir. possess.* glos. Paris. *tit. 1. §. 46. num. 23.* nam verificatis extremis se præcedentis & subsequentis, media præsumuntur, & sic media possessio similiter vera, *leg. 3. ff. pro solut. leg. si seruus plurium, §. fin. ff. de leg. 1. cum alis concord.* Nec refragatur oppositio quod actus 21
electorum, & Decurionum populi, & dicti Crispi

non

non sit ita vniuersalis, provt fuit ille actus anni 1535. ex quo actus possessionis non debent esse indifferentes, generales, inordinati, & vagi, quia respondetur quod sufficit ostendere possessionem populi, & Crispi, data scientia, & patientia Aduersariorum de sedilibus, vt firmauit multa allegando Afflict. *decis.* 282. *orta lite, num.* 2. nam isti actus, imò vnicus actus dicitur appropriatus, qui non solet fieri citra ius & nomen possessionis, vt est actus electionis, qui vnicus tantùm sufficit, vt notabiliter voluit Bald. *in leg.* 2. *num.* 15. *Cod. de seruit. & aqua*, & scientia, atque patientia istorum dictorum de sedilibus appatet absque scrupulo, & dubitatione. Ideò nedum per frequentiam actuum, & per extrema antiquæ, & notissimæ possessionis, sed per vnicum actum data scientia, & patientia aduersariorum fuisse demonstratum, debuisset sufficere, quamuis ita vniuersalis non fuisset, provt actus felicissimi ingressus Imperatoris.

22 Prætetea opponunt isti DD. de sedilibus, de iure ipsis competere custodiam ciuitatis, & clauium, tanquã Nobilioribus, Maioribus, & antiquioribus, ex his quæ voluerunt Bart. & alij per illum text. *in leg. cum pater, §. patir pluribus, ff de leg.* 2. & *in l. fin.*
23 *ff. de fid. instr.* Quod etiam asserunt, nedum de iure, sed ex quodam figurato priuilegio Regis Catholici; sed meo iudicio facilis est resolutio, & pro nunc omitto disputationem, si isti dictorum sedilium sint Nobiliores Maiores, & antiquiores istis de fidelissimo populo, quia alia die fortè opportuniori disceptabimus, quæ verior sit opinio si casus eueniet, & præsupposito (citra tamen veri præiudicium) quod regula prædicta attendi debeat in beneficium sedilium, vt nobiliotibus, & antiquioribus sit committenda custodia ciuitatis, & clauium; nihilominus regula fallit, & limitatur quando in-
24 ferior minus nobilis, & iunior haberet in custodia ciuitatis, & clauiũ maius interesse; nam ratione maioris interesse inferiori est committenda de iure custodia ciuitatis, & clauium: hanc limitationem posuit Niconitius *in repet. cap. quoniam contra, extr. de probat. vers. nota sexto loco*, Abb. quem ad hoc allegauit, & fuit sequutus expresse Cassan. omnino legendus in catalogo gloriæ mundi *part.* 11. *consider.* 17. *in fin. vers. & vltimo, &c.* Quorum opinio optimè de iure corroboratur, maximè in custodia instrumentorum communium, vt primò attendatur, quid actum sit, secundò qui habet maiorem partem & maius interesse, tertio dignior, etsi dignitate sint pares, tunc, quartò attenditur antiquior, ita eruditè declarat Dec. *in leg. procurator, in* 3. *not. Cod. de edend.* vbi affert iura; ideo ad eum erit confugiendum, & secundum hanc opinionem fuisse iudicatum testatur nouissimè D. Vinc. de Franch. *in decis.*
25 386. vt conseruatio instrumentorum fieret per hæredem habentem maius interesse, & non per vsumfructuarium, in qua causa ego interueni tuendo vti Aduocatus iura Magnifici Cæsaris Ciceris, & allegabam Odofredum *in l. instrumenta. Cod. de fideicom.* & nunc allego vltra Odofred. Dec. *in dict. leg. Procuratoris*, & glos. Parisien. *tit.* 1. §. 1. *glos.* 1. *num.* 17. vbi dicit feudi proprietarium conseruare debere instrumenta originalia, libros censuales, seu redituales, & catalogum, seu dinumeramentũ feudi, & sic erit firmissimè tenendum (cùm pro prædicta opinione fuit aliàs iudicatum) custodiam portarum, & clauium competere plateæ fidelissimi populi,
26 quia maius habet interesse in custodia, tum ratione numeri popnlarium qui prope infinitus & fermè innumerabilis est, tum ratione rei, ob quam fuit ordinatum attentè fieri custodiam, ne exeat panis extra ciuitatem, cùm maius interesse versetur respectu populi, eo magis, quia isti pauci de sedilibus habent panem discretum, & diuersum, & habent frumenta, & prouisiones proprias, quæ, & quas non habent pauperes de populo; sed prædicta placuit fundare ad ostendendum facere plateam populi maximam iustitiam etiam in petiturio, non ad finem tractandi de causa petitorij, sed erit agendum de possessorio intentato, & nihil de petitorio, vt notissimi, & indubitati iuris est. Ideò vlterius non insisto.

Vnum tamen non putaui omittendum, quod cir- 27
cumscriptis omnibus prædictis, custodia clauium, & portarum competat de iure Tribuno plebis, cui similiter competit custodire, & vigilias facere, habere curam vt panis non exeat, seu quod frumentum per annonam abundet, & sit bonum per casum legis clarum, & apertum, quòd nullo modo cauillari potest, *in leg. officium, §. officium, ff de re milit.* vbi disponit prædicta competere Tribuno, quem Tribunum intelligo ego de Tribuno plebis, qui Tribunus plebis fuit creatus in Monte Auentino, dum populus Romanus plebem à populo secessisset, qui essent plebij, Magistratus, Tribuni, quòd olim in tres partes populus diuisus erat, & ex singulis singuli creabantur, vel quia Tribunorum suffragio
creabantur, *leg.* 2. §. *iisdem temporibus, ff. de orig. iur.* 28
hic Tribunus plebis appellatur hodie, & eius loco successit electus populi semotus ab electis sedilium, vt dicit Mann. Frez. *in lib.* 3. *de subfeud. in differentia electorum, num.* 118. *fol. mihi* 463. ergo de iure dum tex. *in dict. §. officium*, dicit officium Tribunorum est claues portarum suscipere, & alia intelligitur de Tribuno plebis, & si dicatur quod intelligitur de Tribuno militum, postquam de militibus loquitur, & lex stat situata *in tit. ff. de re mi-*
lit. & sic de ipsis nobilibus posset intelligi. Aduer- 29
tatur quia adhuc competit custodia fidelissimo populo, & illius Tribuno, ex quo in eodem Senatu Romano post leges. 12. tabularum latas, plebs, atque plebeij contendebant cum Patribus, & volebant ex suo quoque corpore plebeiorum Consules creare, & Patres recusabant. Inde factum est vt Tribuni militum crearentur, partim ex plebe partim ex Patribus, vt est tex. *in dict. leg.* 2. §. *deinde, cum post aliquot annos, ff. de orig. iur.* sic hodie creantur Tribuni plebis, partim ex plebe, & partim ex Patribus, qui nobiliter viuunt, nobiliter nascuntur, nobilissimi sunt. Adfuere nonnulli Tribuni plebis iam nobiles, etiam declarati per sententias plures, Doctores legum & genere, & virtutibus clari, & ideò quia isti Tribuni militum appellantur bodie Tribuni plebis qui partim ex plebe, & par-
tim ex nobilibus creantur, procedit dispositio *dict.* 30
§. *officium*, & ideò qui erat, & appellabatur Tribunus plebis, nunc Tribunus militum vocatur, & appellari debet, & ita bodie Tribunus militum debet appellari electus populi, & qui dicantur Tribuni & de eius officio declarat late Luc. de Penn. *in leg. Tribuni, Cod. de re milit. lib.* 12. & Alber. remissiue in eius dictionario, *in verb. Tribuni*. Neque obstat quod posset intelligi etiam de ipsis de sedilibus, quod sunt milites, postquam loquitur de Tribuno militum, quia respondetur istos de sedilibus habere præsumptionem pro se, quod sint de Patribus nobilibus, & non de plebeiis; nam in sedili omnes sunt viri Nobiles, & non adsunt viri plebeij, & non nobiles, & ita saltem præsumuntur, & pro nobilibus habentur, vt dixit in hac specie D. Vinc. de Franch. *in decis.* 207. Magnus D. Fabritius, *num.* 13. ergo ipsi non possunt dicere esse Tribunos

31 militum quia allegarent in sedilibus adesse plebeios, & sic eorum turpitudinem, quod non licet, *leg. si seruus plurium*, §. 1. vbi glos. *in verb. improbe, ff. de leg.* 1. Bald. & alij *in leg.* 1. *Cod. de cond. ob turp. caus.* & interim, dum non liquet de contrario quod adsunt plebeij in sedilibus, standum est dispositioni, seu præsumptioni iuris quod sint de patribus nobilibus, & non de plebeiis; ideò si ipsi non sunt de illis, ergo sumus nos Triboni militum, & procedit dispositio *dict. §. officium*, qui licet loquatur in Præfectu exercituum, & militum, ratio est generalis, vt procedat etiam tempore pacis in Præfectu annonæ, populi, & ciuitatis, & sic in petitorio de quo nunc non agitur adsunt iura aperta in beneficium fidelissimæ plateæ populi.

32 Nec opitulabitur aduersariis assertum priuilegium Regis Catholici, quia si apparebit, prout non apparet, quia ostendont quandam cartulam non authenticam, & nullam fidem facientem, etit contra eos, ex quo liquebit custodiam ciuitatis clauium, & portarum ab antiquo spectauisse ad eiues populi, & non ad illos sedilium, & nihil apparebit contrarium ciuibus ex dictu priuilegio, neque superioris auctoritate aliquid firmatum, meritò non obstabit, tantò magis, quia omnia tendent super proprietate, & non super possessione, vt supra; & ideò nihil est agendum de hoc imaginato priuilegio, & ex omnibus supradictis est prouidendum, quod platea fidelissimi populi manuteneatur in possessione clauium, & portarum ciuitatis, & signanter portæ Spiritus Sancti de qua fuit, & est quæstio, cùm in cæteris non adsit dubium, neque controuersia.

33 Quartò & vltimo loco occurrunt aliqua circa custodiam clauium, & portæ propè borgum Virginum, ex quo primo ianitor seu portarius sedilis Montaneæ, nomine Illostr. Regentis Dauid vocauit Capitaneum dictæ regionis, vt accederet ad Tribunal Sancti Laurentij, & nihilominus non est verum Illustr. Regentem mandasse vocari. Secundò accersito Capitaneo ad Tribunal idem ianitor seu portarius nomine Capitanei petiit clauem existentē in posse vxoris illius Officialis vocati (*Lo capodiece della Piazza*) & dixit Magnif. Capitaneum ordinasse, vt sibi consignaretur clauis, dando signa, quia Capitaneus accessit vocatus ab Illustr. Regente ad Tribunal Sancti Laurentij, & ita fuit consignata clauis ianitori: duo resultant ex hoc. Primò delictum falsitatis geminatæ atque spolium clauis; quoad falsitatem ex quo vocauit Capitaneum nomine Regentis, qui hoc non mandauit: alia, quia nomine Capitanei petiit clauem, & hoc non mandauit Capitaneus, ergo voluit nomine Regentis diuertere Capitaneum à custodia, vt deinde nomine ipsius peteret clauem, quo casu falsò asseruit prædicta, & falsum, imò furtum committit, dum nomine alterius suggerit, & supponit, vt in specie voluit

34 Bart. *in leg. falsus creditor, ff. de furt.* & est casus *in leg. falsus Procurator, iunct. glos.* 1. *Cod. eo. tit.* vbi asserit falsum Procuratorem illum, qui nunquam habuit mandatum, vt in isto casu, quia non habuit mādatum, neque ab Illustr. Regente vocādi capitaneum, neque à Illustr. Capitaneo eius nomine petendi clauem, neque credendum est isto casu nuncio non fideliter officium suum exercenti, iuxta glos. & DD. *in cap. cum parati, extr. de appell.* maximè quia non apparet aliquem ordinem habuisse prædicta exequendi; ideo nulli dubium esse eum puniendum & castigandum, postquam abstulit clauem sic perperam, & falsò à posse custodis, quare dicit text. *in leg.* 1. *Cod. vi bonorum rap.* quod actio vi bonorum raptorum retrahit mobilia ablata cum sua pœna, & sic est facienda restitutio clauis, & debet puniri ille ianitor seu nuncius; quinimò nulli dubium quod restitutio clauis est facienda, aliàs esset commissum spolium & haberet locum dispositio *cap. reintegranda* 3. *quæst.* 1. quæ procedit etiam in rebus laicorum, & priuatorum, vt per Bart. *in leg. si coloni, Cod. de agric. & censit. lib.* 11. Ias. *in leg. si quando, num.* 2. *Cod. unde vi*, & contra quemlibet possessorem, etiam ignorantem, & non vitiosum: & ita practicatur hodie per Abb. Panor. *in cap. cum ad sedem, de restitut. spoliat.* & agens remedio huius canonis duo habet probare, nimirum possessionem antiquiorem penes spoliatum, & iuniorem possessionem penes conuentum, licèt non probetur spolium, quia ex hoc apparet de spolio re ipsa, vt per Afflict. *in decis.* 327. *per tot.* & dictum remedium datur etiam contra titulo possidentem, vt per eundem Afflict. *decis.* 361. *num.* 33. Alex. Socin. & alij *in leg. rem quæ nobis, ff. de acquir. poss.* & 35 ita erit prouidendum, & quia ea, quæ ex aduerso opponuntur, non subsistunt, neque in iure, neque in facto, ideò putaui non esse necessarium respondere, neque vlterius me extendere. Cætera supplenda relinquo felicissimis ingeniis, atque singularissimæ doctrinæ Illustrissimorum tot Regentium Regiam Cancellariam, quorum correctioni libentissimè prædicta, atque me ipsum semper subiicio, si senserim tantos Illustr. atque doctissimos viros habuisse & habere præceptores. Laus Deo, & Beatissimo Thomasio, cuius vigiliam hodie solemniter obseruamus, die 20. mensis Decembris, 1590.

Ioannes Vincentius Caualerius.

SVMMARIVM.

1 *Salarium Balio debetur licèt à principio non petitum.*

2 *Balij constitutio de quo iure sit.*

3 *Capitulum Regni* fæudatarius decedens, *qualiter permittat Balium dari feudatariis.*

4 *Constitutio Regni minoribus, vtrum corrigatur per capitulum Regni Caroli II. vsque ad num.* 5.

6 *Salarium debetur Balio, siue sit relictus in testamento, siue non.*

7 *Salarium Balio debetur, licèt à principio non fuerit protestatus, quod secus in tutore.*

8 *Constitutio Regni* minoribus, *decidit controuersiam, de qua hic.*

9 *Domini de Franchis decisio* 122. *in præsenti adducitur.*

10 *Textus* in l. à tutoribus, §. fin. ff. de admin. tut. *hic affertur.*

11 *Salarium Balio debitum deducitur tempore restitutionis reliquorum.*

12 *Differentia inter Balium, & tutorem in præsenti adducitur.*

13 *Salarium duplex debetur pro duobus officijs compatibilibus.*

14 *Salario*

14 *Salario debito ratione Baliatus non videtur renunciasse tutorem.*

15 *Renunciatio quamuis generalis feuda non continet.*

16 *Renunciatio vnius Beneficij non extenditur ad aliud.*

17 *Salarij taxatio qualiter sit facienda pro Balio.*

ARGVMENTVM.

Salarium taxari, an peti possit à Balio alicuius pupilli feudatarij post susceptum onus Baliatus, nulla ab initio facta petitione, vel protestatione circa salarium,& quid in tutore. Discrimen quodnam constituatur inter Balium,& Tutorem:& de aliis.

ALLEGATIO XXVII.

1 DE Duobus dubitari contingit io taxatione salarij Baliatus petiti per Dominos Ioannem Franciscum, & Marium Caracciolos Balios D. Iosephi eorum nepotis ex D. Antonio Caracciolo fratre; & primo quia dicti DD. Ioannes Franciscus, & Marius fuerunt relicti Balij in testamento condito per dictum Dominum Antonium absque constitutiooe salarij, hoc est nulla de salario facta mentione, an propterea debeatur. Secundò ex quo dicti Domini Ioannes Franciscus, & Marios acceptauerunt onus, nulla ab initio facta petitione, vel protestatione salarij, an nihilominus debeatur;.Et partes dictorum Dominorum Ioannis Francisci, & Marij pro veritate tuendo,concludo esse procedendum ad taxationem salarij Baliatus prædicti ex infrascriptis.

2 Quoad primum dobium, sciendum est necessariò pro ipsius dilucidatione Imperatorem federicum in eius Constitutione Regni *Minorib. in tit. de iure Balij*, induxisse hoc remedium minoribus, qui suffragio ætatis iuuari non poterant; concedendo, & prooidendo Balium ex Imperiali remedio, vt ibi legitur apertè; hinc Doctores, inter quos Andr. de Barulo, qui benè glossauit illam Constistutionem & Andr. de Isern.in d. constitutione dicunt, Baliatum indistinctè pertincre ad Regem, & proindè pater, seu quiuis alius testator decedens, non poterat concedere Balium filiis minoribus& ex quo illud ad Regē pertinebat, soperuenit
3 deinde Regis Carol. II. prooisio, vt *in cap. Regn. incip. feudatarius decedens*, & permisit feudatariis decedentibus testatis statui Balium filiis minoribus, quem velint, & sic illud quod ad Regem ex illa constitutione pertioebat, voluit esse quoque permissum feudatariis in eorum testamentis,quod olim non erat in testamentis feudatariorum permissum, & hoc est innouatum per dictum cap. Caroli II. vt testatur Isern. *in d. constit. Regn. Minorib.in princ.* & firmauit Ioan.de Arnon. in eios epitome 36. vbi dicit ex pressè, *d. c. feudatarius decedens*, esse correctorium constitutionis Regni. Igitur hoc solum est innouatum per illud cap. Caroli II. & non cætera disposita in const. *Minorib.* sicut de iure inducta dispensatione in vno casu prohibito,non censetur inducta in alio casu, scilicet, & assensus præstitus per Regem in vno casu,non extenditur ad alium casum similem, etiam ex maioritate ratioois, ex quo
est stricti iuris, vt latè Camer. *in cap. Imperialem,* 4
cas.44. col.1. in fin. lit. E. volui ex hoc dicere qood const. Reg. *Minoribus* remanet in omnibus firma, & capitulom Regni Caroli II. nil aliud induxisse, nisi licentiam constituendi Balium in testamento, nam salarium, & expensas constituit Imperator Federic. *in d. Constit. Regn. Minoribus*, in beneficium Baliorum, & erat moris in Curia Federici dare Balio salarium, vt ipse affirmat *in d. const. ibi, ita vlt.* igitur ille vsus Curiæ non est sublatu per capit. Caroli II. nam lex non corrigit, nisi expressè dicatur, & qood non mutatur, quare stare prohibetur, vt dixi in multis locis Isern. vt *in c.1.*
de his quid feud.dar poss.& *in c.1.§. & bona vacantia,* 5
quæ sunt regal. per tex. *in l.præcipimus.C.de appell.*& ideò salarium Balio debetur ex more, & vsu Curiæ, & ex Constit. Regni *Minoribus*, vt firmat optime Capye. *in c. Imperialem, §. præterea si quis infeudatus, col. mihi 5. vers. quintum notan. de prohibit. feud. alienat. per Feder.* vbi dicit, quod Balius debet habere salarium, victum & vestitum de bonis pupilli per dictam Constit. *Minoribus*, & sic foit factum in Baliatu Comitis Neocastri, vt ibi firmat. Vnde cum Constitutio Regni, & mos illius Curiæ præbeat salarium, & Testamenta feudatariorum nihil auferant per cap. Regn. igitur, siue Baliatus sit relictus in testamento, siue non, semper debetur salarium, & in Baliatu dato in Testamento Illustr.
Marchionis Tursij in personam Illustr. Marchionis 6
Galatonæ, iudicauit Sacrum Consilium deberi salarium, vt infra dicam, & ex his credo sufficienter fuisse satisfactum huic primo dubio licet à regnicolis non legerim sic apertè declaratum.

Circa secundum dubium difficultatem faciebat, 7
ideò non deberi salarium ab initio non petitum seu protestatum, ex qoo in tutore sic voluit lex, & est tex. *in l.à tutorib. §. fin ff.de administr. tut.l. in eos ff. de tutel.* vbi Bart. in specie tenet, Guid. Pap. *dec. 68. incip. quæsitum fuit, n.5.* & firmat Bal. *in cons. 156. super 1.puncto,vol.4.in princ.* assignant rationem,quia tutores gerunt munus personale, absque detrimento seu erogatione sui patrimonij, & hoc esse verum regulariter dicit Angel. Aret. *in §. sed & propter paupertatem, in fin. instit.de excusat. tutor.* & ita fuit in Sac.Cons. iudicatum in causa Magni Octauij Cognetti, & iunctis Aulis fuit ita in eodem Sac. Cons. iudicatum in causa Alberici de Iuliis,has decisiones refert nouissime D. Vinc.de Franch. collector nouarum decisionum Sac. Cons. *in decis. 221.*
incip. in causa Magn Octauij. Sed prædictis in oullo 8
penitus refragantibus contrarium statutum reperio in Balio, vt salarium debeatur ipsi Balio, esto quod ab initio non sit taxatom,petitum, vel protestatum, & allego tex. apertum dictæ constitutionis Regni *Minoribus*, vbi in specie dicit *in vers. ita videlicet*, quod Balius potest deducere salarium, victum, & vestitum tempore quo reliqua pupillo restituere tenetur, quæ restitutio reliquorum fit in fine administrationis, & ea præterita, *l. si quis rationes, ff. de leg.l.cùm necessitatē,* vbi glos.& DD. *c.de fideicom.* latè Couar. *lib. 1.var resol.c.14.col.4. vers.postremò opportunè* Et sic in fine administrationis deducit salarium, quod ab initio non fuerat petitom, nec de eo aliter loqoutum. Hinc Affl. in dicta Const.Regni *minoribus,in 4.notab.* dixit quartò not. ex tex. ibi deducto ea,quod Balius potest facere exitum de eo,quod expensum est pro ipso Baliatu.

9 Item potest facere exitum de expensis, quas ipse Balius fecit sibi pro victu, & vestitu; igitur praesupponit clarè ex illo tex. posse fieri exitum, & deductionem in fine, licèt nihil ab initio petitum, vel protestatum sit, & in terminis nostris firmat D. Vinc. de Franch. *in dict. dec. 122. in causa Magnifici Octauij, num. 5.* vbi dicit non fuisse ab initio petitum, nec per Iudicem constitutum salarium, & tamen fuisse decisum in Balio deberi, asserens sic fuisse factum in personam Magn. Petri Follerij, quando fuit datus Balius Magnificae Beatrici Folleriae, referente D. Thoma de Altomare, & nouissimè eo existente relatore in causa Illustr. Marchionis Tursij Balij Illustr. Marchionis Galatonae; quinimmò Illustr. Marchio Tursij erat Balius relictus in Testamento, vt retulit mihi D. Ioannes Franciscus de Albario Aduocatus dicti Illustris. Marchionis Tursij, & tamen fuit ei taxatum, & statutum salarium non ab initio petitum, & sic ista decisio satisfacit, tam primo, quam secundo dubio in hac causa occurrenti. Nec obstant ea quae in secundo

10 dubio allegauimus, quae faciebant difficultatem, non deberi salarium ab initio non petitum, neque à iudice constitutum *per leg. à tutoribus, §. fin. ff. de administr. tut.* cum caeteris superius adductis, non loquuntur in tutoribus datis pro bonis Burgensaticis, & non feudalibus, cùm feuda iure Romano erant incognita, vt latissimè discoxit D. Matin. Frez. qui tractat de origine feudorum & quo iure sint inuenta in suo primo lib. subfeudorum in principio, ad quem me remitto, & lex Romanorum à principio dicta est ne tutores habeant salarium, quando à

11 iudice non est ab initio constitutum, sed in Balio secus est, immò lex constit. Regni à principio dicta est, vt Balius deducat salarium, etiam in fine, tempore restitutionis reliquorum & glos. *in dict. const. Regni, Minoribus, in verb. & vestiun. sue*, facit differentiam inter Balios, & tutores, hoc modo dicens, *videtur ergo, quod iste Balius debeat habere expensas de bonis pupilli, licèt secus in tutore, vt ff. de administr. tutor. l. a tutoribus, in fin.* haec illa, & sic est satisfactum contrariis.

12 Et adeò vera est differentia inter Balium, & tutorem, vt Balius detur pro bonis feudalibus, & tutor pro bonis burgensaticis, vt firmat Afflict. *in rubr. const. Reg. de iur.* Bald. *num. 1.* licèt eos aequiparet, dicens quoque esse duo officia, licèt compatibilia in vna, & cadem persona, & possunt per vnam, eamdemque personam duo officia compatibilia exerceri, licet non regulariter, vt latè per Modern. Caran. *tit. 1. notab. num. 3.* vbi allegat multa iura & *num. 32. in 3. limit.* loquitur quando officia

13 sunt compatibilia, alleg. *leg. si consul, ff. de adopt. leg. pen. ff. de offic. Asser. leg. iubemus, §. sanè. Cod. de sacr. sanct. Eccl.* Bart. *in l. 1. n. 18. ff. de colleg. illic.* Paris. *de synd. §. officiū. fol. 221.* & alios vt ibi infero ex hoc, & non extra rem, quod si tutor renunciauit salario debito ratione tutelae, & sit Balius, & tutor simul quod

14 non videtur renunciasse salario debito ratione Baliatus; nam tutela est sicut accessoria ad Baliatum, dixit Affl. *in d. rubr. n. 2.* & qui renuntiat accessorio, non videtur renunciasse principali, regulae sunt clarae, & allegatione non indigent *in cap. accessorium, de reg. iur. in 6.* & ibi glos. *leg. cum principalis, ff. de*

15 *reg. iur.* vbi Dec. immò fortius tutor datur pro burgensaticis, Balius pro feudalibus, renunciatio facta quantumuis generalis bonorum, intelligitur de burgensaticis, & feuda non includi, nisi de eis specialiter dictum sit *cap. 1. §. in generali, si de feud. defunct. milit. contr. cap. 1. de cap. qui c. r. vend.* & vtrobique DD. sic videtur in repud. iam de salarium tutelae, vt non videatur renunciasse salario Baliatus, cùm de eo deberet specialis mentio fieri, tantò magis, quia duo sunt officia vnum ab alio diuersum, & qui vni ex duobus officiis renunciat, non videtur alteri renunciasse, sicut in habente duo, seu plura beneficia, si vni renunciat, alteri non dicitur renunciasse, *cap. referente, cap. praeterea, & cap. de multa, de praeben.* vbi Canonistae; & proinde renunciatio facta de salario tutelae non includit, neque intelligitur de salario Baliatus, secus fortè in renunciante salario Baliatus, quia videtur etiam renunciatum salarium tutelae, cùm tutela sit accessoria ad Baliatum, & quod immutatur in principali, videtur immutatum in accessorio, vt in specie Afflict. *in dict. rubr. de iur.* Bald. *num. 2.* dicens, quod immutatum est in Balio respectu feudorum, censetur immutatum respectu burgensaticorum, quae veniunt in cura Balij accessoriè, per glos. *in cap. cùm in cunctis, in vers. attigerit, extr. de election.* & *in Clem. fin. de aetate, & qualitate*, cum similibus allegatis per Alex. *in leg. 1. num. 42. ff. si cert. pet.* & ex his credo,

16 sufficienter esse satisfactum dubiis mihi propositis, & proinde debet taxari salarium ad minus in ducatis mille annuis, stantibus tot, & tantis beneficiis factis in bonis, & haereditate D. Antonij, cùm sit auctum patrimonium pupilli in ducatis centum mille, & plus, opera, solertia, industria, & vigilantia dictorum Dominorum Ioan. Francisci & Marij fratrum, quod solummodo, & si iustitiam non fouerent prout apertè fouent, deberet inducere Dominus Sacri Consilij ad taxandum salarium petitum, vt in futurum facilius allici possint ad magis augendum dictum pupilli patrimonium. 17

Ioannes Vincentius Canderius.

SVMMARIVM.

1 *Facti series breuiter proponitur.*

2 *Princeps si alicui concedat gratiam, vt aliquid facere possit, an possit illud facere ante expeditionem literarum, & antequam exeant de Cancellaria: & cur inoleuit praxis emparandi sigillum Regium.*

3 *Falsus precator carere debet impetratis: & an obreptio, & subreptio in effectu vitient gratiam, & num. 15.*

4 *Pater si vellet donare secundogenito feudum haereditarium, excluso primogenito, an sit assensus praestandus, & numero 10. & quid dicendum si ex tribus feudis, vellet pater donare vnum: an ve Baro si tria habeat feuda, possit in vno constituere dotarium, citra hominis assensum.*

5 *Forma, natura, & lex feudi est, vt in illo succedat primogenitus.*

6 *In Regno omnia feuda sunt haereditaria, & viuitur iure Francorum: & an Pater, sicut non potest fraudare primogenitum per successionem in morte, ita quoque neque possit in vita, & n. 10.*

7 *Donatio feudi in secundogenitum, an dicatur*

dicatur successio, licèt particulariter succedat: & an sint pares in hoc successor particularis & vniuersalis.

8 *Donatio feudi in secundogenitum, an sapiat vim vltima voluntatis, & sit quadam futura successionis praeuentio.*

9 *Feudum hæreditarium siue sit nouum, siue antiquum, an possit in extraneum alienari: & an tenor inuestitura deroget omni iuri, & natura feudorum.*

10 *Pater an possit donare feudum secundogenito: & quid dicendum in feudo hæreditario cum illa forma iuris Francorum.*

11 *Quilibet rei sua est moderator, & arbiter.*

12 *Minimè sunt mutanda, qua antiquam habuerunt interpretationem.*

13 *Pacta facta contemplatione matrimonij, an sint seruanda tanquam fauorabilia: & an donationes, qua occasione matrimonij fiunt sint pars ipsius matrimonij.*

14 *Pactum de non alienando cum speciali obligatione, an impediat dominij translationem.*

15 *Si aliquid in assensu dolo, vel aliàs subreptum est, assensus omnino corruat.*

ARGVMENTVM.

Assensus Regius, an sit concedendus donationi, quæ fit de feudo à patre filio secungenito, primo se opponente. Pactum de non alienando feudum cum speciali illius obligatione, an sit impeditiuum dominij translationis: & de aliis.

ALEGATIO XXVIII.

1 MAGNIFICVS Cæsat Penna asserens tria habere, & possidere feuda paterna hæreditaria, supplicauit excelletissimo Proregi pro assensu in donatione facienda filio secundogenito. Et quamuis sit signatum memoriale, & concessa gratia per verbum *Fiat*, nihilominus comparuit magnificus Io. Baptista filius primogenitus, & se opposuit in præiudicium ipsius non potuisse neque posse præstari, sed debere omniò denegari ex subscriptis.

2 Et primò demonstratur quod quando Princeps, concedit alicui gratiam, vt aliquid facere possit, tunc is non poterit illud facere ante expeditionem literarum; quamuis gratia ab initio effectum obtineat, & sic requiritur, quod literæ exiuerint de Cancellaria, & expeditum sit Priuilegium cum sigillo Regio, ita voluit Bal. *in l. falsus, n. 21. C. de furt.* quem ad huc conciliatis contrariis, expressim fuit insequutus Lud. Molin. de Hispan. primog. *lib. 2. cap. 7. n. 57.* & sic primogenitus ante effectum atque expeditionem gratiæ comparuit. Indè inoleuit praxis qua quotidie vtimur, de emparando sigillum Regium quæ satis iure comprobatur, cum sit quædam species protestationis, ne actus fiat, quæ impedit hoc casu actus perfectionem, vt eruditè voluit Paul. de castr. qui fuit loquutus in specie in alienatione feudi *in l. adicto, num. 2. C. si aduers. fisc.* vel saltem vt propriè loquar, rescindit actum *per l. pen. ff. de rescin. vend.* & *l. si residuum. C. de distract. pignor.* & hoc semper facere consueuerunt Domini Regentes, vt dixit mihi eruditissimus inter Regentes Decanus D. Annibal Mules consumatissimus. Et ideo opportunè contradixit primogenitus, qui etiam emparauit sigillum, & deinde per memoriale supplicauit non fieri, neque concedi assensum.

Quæ contradictio, siue oppositio optimo iure fundatur, ex quo fallus precatur debet carere impetratis, & obreptio in effectu vitiat gratiam sicu. & subreptio, *cap. sup. literis, cap. ad hac, cap. postulasti, & cap. caterum, extr. de rescript.* vbi plenè notatur per scribentes, sed Cæsar expressit Principi tria habere feuda, scilicet castra Galli, Tini, atque Aylani, quod ab omni veritate est deuium, siquidem Castrum Galli fuit refutatum eidem primogenito contemplatione matrimonij contracti per eum cum dote ducatorum decem & octomille, sic enim omnes refutationes hodie fiunt ob aucupanda matrimonia vt clara voce affirmauit Ioan. Vincent. de Anna *in repet. cap. 1. de vassall. decrep. atat. in rubr. in verb. decrepita atatis, num. 57.* & possessio penes eundem primogenitum reperitur percipiendo fructus vigore refutationis iam dictæ. Castrum vero Aylani possidetur per magnificum Ferdinandum Pennam fratrem secundogenitum ipsius Cæsaris, vigore translationis cum assensu, seruata dispositione Ioannis Francisci communis patris, atque primi acquirentis, taliter quod vnum tantùm ex illis tribus Castris, & feudis possidet Cæsar, & proinde assensus fundatus in supplicatione prædicta corruit, & expeditio Priuilegij iustissimè impeditur. 3

Secundò loco principaliter demonstratur ex particulari determinatione Camerarij *in c. Imperialem de prohib. feud. alienand. per Federic.* in duobus locis, *fol. mihi 44. col. 1. & fol. 57. col. 1. in magnis, vers. Nec iudicio meo*, qua concluditur quod Regentes Regiam Cancellariam indistinctè non præstant assensum quando pater vellet, excluso primogenito, donare feudum hæreditarium secundogenito; nam vix consentiunt, quando tria habet feuda, vt de tribus donet vnum, *argumen. constit.* Regni *si quis Baro*, vbi lex consentit citra hominis assensum, quando sunt tria feuda, in vno posse constitui dotarium ad cuius similitudinem consentire solent, non vt ex illa constitutione compellerentur Domini Regentes, & ita in Regno seruamus, atque iudicauit Sacrum Consilium in anno 1540. in causa Caroli Buzzoti, quicquid deinde iudicauerit tanquam Iudex compromissarius acutissimus Dominus Franc. Reuterius, ex quo retulit Camerarius eius scripta non fuisse eidem ostensa propter eius à Regno absentiam, cuius decisionem retulit similiter Marin. Frez. *in 2. lib. de subfeud. in prima quastione, incip. superest vt aliqua, numero 14. in fin. fol. mihi* 175. secundum impressionem anni 1579. qui retulit omnes Dominos duarum Aularum iudicasse assensum non valere, & ratio illa videri iudicio meo fuit & est potissima, quia assensus est contra formam, naturam & legem feudi, quæ forma, natura, siue lex est vt primogenitus succedat, quam nunquam Rex intendit mutare, inde consueuerunt opponi clausulæ. 4 5

natura feudi in aliquo non mutata, si in secundogenitum posset pater donando transferre, ferè tota lex, & natura feudi in viuentibus iure Franchorum subuerteretur. Nec valet ratio Marin. cum dixit quod illa natura in succedendo nō mutatur, sed eadē durat ex eadem lege opposita in assensu per dictam clausulam, *natura feudi in aliquo non mutata*: asserens feudi naturam non esse illam, vt in vita pater cum assensu non possit disponere in alium filium, etsi esset, vt tam in vita, quàm in morte feudum tunc non iudicaretur hæreditarium, sed ex pacto, & prouidentia, quia iudicio meo illa est propria feudi natura etiam in feudo hæreditario, ex quo in concessionibus feudorum, quæ ex communi forma inuestituræ fiunt in Regno, in quo omnia feuda sunt hæreditaria, & viuitur iure Francorum, apponuntur clausulæ, *vt maior natus*, & *maioris ætatis*, atque masculus mulieri præferatur, quod etiam sine clausula præfertur primogenitus maioris ætatis in locis, in quibus viuitur iure Francorum, vt in constitutio-
6 ne Regni, *vt de successionibus*, expresse cauetur, & si illa est natura in succedendo in morte in actu vltimæ voluntatis in feudo hæreditario, quare diuersa dum in vita transfertur feudum per donationem in secundogenitum, rationem diuersitatis non inuenio, vt si pater per successionem in morte non potest fraudare primogenitum, ex quo denegatur assensus, & nunquam conceditur, neque concedi debet, ex quo repugnat iuri Francorum quo successio defertur primogenito, vt in constit. *vt de successionibus*, & ea quæ iure primogenituræ competunt, non possunt disponi in vltima voluntate etiam per donationem causa mortis, vt plenè per Glos.
7 Paris. *tit.1. §.8 glos.3. num.24.* quare per successionem, seu per donationem in vita poterit fraudare, cùm donatio in secundogenitum similiter successio dicatur; nam etsi in re particulari succedit, adhuc successio appellatur. Tex. est particularis *in leg. vnde, §.1. vers. nam & pedius ff. de itin. actuque priu.* quem ad hoc allegatum legi in terminis feudorum successionis per actum inter viuos per Guliel. Pernum *in consil. feudalib. consil.7. col.3. vers. & per consequens*, licèt ego consueuissem allegare *leg. fluminum. §. adiicitur. ff. de damn. infect. cap. constitutus, extr. de in integr. restit.* nam successor particularis, & vniuersalis pares in hoc sunt, & pares appellantur, apertissima iura *in l. fin. ff. de exceptio. rei vendit. & leg. etiam. ff. de iureiur.*

8 Præterea illa donatio sapit vim vltimæ voluntatis, cum sit quædam prouentio, & retinet omnes qualitates vltimæ voluntatis, & realiter nil aliud est illa donatio, nisi quædam futuræ successionis præuentio, estque eiusdem naturæ & qualitatis, cuius res ipsa foret, si præuentum non esset, *argum. leg. cum quo, de peculio. §. fin. ff. ad leg. falcid.* ibi *quia viuus videtur hæredi futuro prouidere*, & *leg.1. §. si parens. ff. si quis à paren. fuer. manumiss.* per quæ iura ita firmauit in donatione facta successuro Loffred. *in consil.3. num.30.* & licèt fiat inter viuos, retinet omnes qualitates vltimæ voluntatis, ex quo soluitur releuium, vita militia, & paragium sororum; licèt fiat in vita, vt per Ioan. Vincen. de Anna *in repet. cap.1. de vassal. decrep. ætat. in verb. refutauit, num.224.* & per eundem *allegat. 23. vol.1.* & dicta donatio videtur potius supremi iudicij dimisio, & sic vltima voluntas, *leg. si filia, §. si pater, ff. famil. ercisc.* & est tex. ad literam *in leg. fin. Cod. famil. ercisc.* & latè declarat Molin. de Hispan. primogenitus *lib.1. cap.12. num.1. 5. & seq.* vbi plures allegat & vltra eum ad ornatum dictarum legum allego Tib. Decian. *in cons.18. n.9. & seq. vol.1.*

Neque obstabit, quod feudum hæreditarium, si- 9
ue sit nouum, siue sit antiquum, poterit alienari in extraneum, & vendi cum Domini consensu, etiam contra voluntatem filij primogeniti futuri hæredis, & successoris, vt firmauit Andr. *in cap.1. §. hoc quoque, de success. feud.* & *in cap.1. de nat. success. feud.* & *in cap. Titius si de feud. defun. milit. fuerit controu.* cum aliis concordiantibus citatis per Marin. Frez *in dict. 1. quæst. num.3.* ergo & pari modo videtur posse donari. Quia respondetur primò quod tunc non subuertitur lex, & natura feudi, vt secundogenitus præferatur primogenito, quod semper est considerandum in hac forma iuris Francorum, ex quo tenor inuestituræ derogat omni iuri, & omni naturæ feudorum, & ille tenor & illa forma attenditur, *cap.1. de duob. fratrib. à cap. inuest.* vbi etiam addentes ad Isern. in additionibus in verbo *Tenorem*, & *in cap.1. §. filia, num.10. vers. eo tenore, de success. feud.* & ita per illum tex. voluit Iacobin. de feudis, verbo *Marchio in Italia, num 2.* allegat multa Socin. *cons.* ibi *visis inuestituris n.9. vol.2.* & pleraque alia cumulauit Paris. *cons.2 num.15.* & *cons.4. num.6. vol.1.* & *cons.5. in princ.* & *cons.6. num 4.* & *cons.9. numer. 29. eod. vol.1.* Senatus Pedem. multa etiam declarando *in decis.23. num.2. & 26. part.1.* & nouissime Tiber. Decian. *cons.58. Quæritur nunc, num.23. & seq. vol.2.* Pactum enim siue tenor trahit feudum extra naturales terminos suos ad terminos pacti conuenti; ita Bald. *in §. & quia, col.4. in princ. versic. deinde dicitur hic, de his. qui feud. dar. poss.* quem fuit ad hoc sequutus Guliel. Pern. *consil.12. col.7.* vbi multa de ista forma iuris Francorum in modo viuendi, & succedendi, & dictum Bald. *in dict. §. & quia*, fuit quoque sequutus idem Pern. *consil. 18. 1. col.* & Curt. Senior. *cons.49. num.38. merito si tenet alienatio.* Respondetur & secundò quādo pater vendit extraneo feudum cum Domini assensu, & pecunia reperitur in hæreditate, nulla afficeretur iniuria filius primogenitus, si pater voluit æquare secundogenitum in pretio, & si pater pro æqualitate seruanda pariter filios dilexit; at quando vult
donare secundogenito, & in re, atque in pretio 10
grauatur primogenitus, & ideo dixit Gul. de Pern. *in cons.7. col.2. vers. vnde licet*, & *cons.12. col.3. vers. non obstat*, quod non potest pater donare feudum secundogenito, allegat Andr. ita dixisse *in c. omnes filij, si de feud. defunct. milit. contr. fuer.* qui licèt loquatur in feudo ex pacto, loquitur in feudo ex pacto nouo, & nouiter quæsito, tamen feudum ex pacto nouum vti hæreditarium iudicatur quoad primum acquirentem, etiam respectu filiorum primi acquirentis, secundum eundem Andr. *in c.1. §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amit. vers. quando vero dicit hæredibus, vel liberis, &c.* voluit similiter Camer. *in c. Imperialem, fol.19. col.2. in fin.* & declarauit idem Camer. *in c.1. an agnat. in 4. quæst. n.46.* vbi fuit memor loci Andr. & sic clariùs in feudo hæreditario, cùm illa forma iuris Francorum quod non possit donari secundogenito in præiudicium primogeniti, voluit Cānetus *in repetit. c. volentes*, Regni Siciliæ, *fol. mihi 83. incip. At retenta opinione, n.5.* vbi ampliat non posse nedum donari, sed nec alienari in perniciem primogeniti, vbi retulit duos alios Doctores Siculos ita voluisse, eandem opinionem tenuit idem Pern. *in d. cons.7:* allegat Andr. *in c.1. col.3. de nat. success. feud.* quod mirabiliter dixisse refert expresse Morin. Frez *in d. quæst.1. num.12.*

Et quamuis Minad. in repetit. constitutionis Regni *in aliquibus, in verb. de successione, num. 28.* dixerit quod neque placet distinctio prædicta quod valeat venditio in extraneum, & non donatio in

secundogenitum, quoniam vtroque modo posset filius primogenitus à patre expendente pecuniam fraudari, vt aliàs dicebat in illa causa Buzzutorum de qua tam Camer. quam Frez. verba fecerunt, vt superiùs relatum extitit, in qua omnes regnicolæ illius temporis per classes fuerunt diuisi, vt retulit etiam Frez. Nihilominus salua auctoritate illius doctissimi Consiliarij de eius displicentia nihil est Curandum, hac potissimum ratione, ex quo ratiu sua non tendit medullitus ad radicem, & sic ad formam iuris Francorum, qua attenta, dum vult pater donare secundogenito subuertit formam, naturam, & legem iuris Francorum inductâ in modum formæ viuendi & succedendi in feudis, etiam hæreditariis, ideò dum donat, facit contra legem & naturam feudi hæreditarij accepti co tenore, lege, natura, siue pacto; & proinde circumuenitur successio iuris Frãcorum, & lex, siue constitutio *vt de successionibus:* at dum expendit pecuniam vendito feudo sub eadem lege & natura, cum clausula *feudi natura non*
11 *mutata*, tunc expendit pecuniam, & non feudum, quam pecuniam lege permittente expendit, cùm in re sua quilibet est moderator & arbiter *l. in re mandata. C. mand. l. 1. ff. de solut.* & dum primogenitus fraudatur pecunia, illa fraus non est à iure considerata, dum fit donatio in secundogenitum contra tenorem, & formam iuris Francor. Et sic reiectis oppositionibus aliorum regnicolarum, remanet tutissimè firma opinio fundata in auctoritatibus Andr. Camer. Guliel. de Pern. Cannetij, & aliorum, secundum quam referunt regnicolæ fuisse indicatum in Sacro Consilio, & nedum Camer. ita retulit, sed etiam Frez. qui videtur ab illa opinione dissentire. Et ita nouissimè quoque fuisse iudicatum & passim iudicari in Sacro Consil. retulit mihi ille acutissimi ingenij vir. D. Vinc. de Franch. eiusdem Consilij Praeses benemeritus, & huic sententiæ vti verissimæ inhæsisse; ideò minimè sunt mutanda, quæ antiquam habuerunt interpretationem *l. mini-*
12 *mè*, & *l. si de interpretatione, ff. de legib.* & ideò, non est facienda consequentia, potest vendere extraneo, & consumere pecuniam fraudando primogenitum, ergo etiam, & donare secundogenito, ex quo diuersa est ratio, & alia ratio pactum reformat; quinimò attenta ratione prædicta quod donatio in secundogenitum fieri non potest repugnante forma natura, siue lege iuris Francorum, non valet donatio facta in secundogenitum, etiam contemplatione matrimonij contrahendi, quicquid sentiat in contrarium Frez. *in dict. part. quæst. in fin.* qui licèt asserat ita iudicatum, & benè ex regula, tamen salua auctoritate Sacri Consilij nostri repugnat sententiæ primo loco latæ per omnes vtriusque Aulæ, atque aliis determinationibus demùm factis, cum quibus est semper firmiter inhærendum.

Tertio loco iuuantur prædicta ex pacto adiecto in instrumento pactorum, & capitulorum matrimonialium, dum matrimonium fuit aucupatum, in quo expresse præmisit Cæsar non alienare, neque transferre bona nec per actus vltimæ voluntatis, nec inter viuos, ad finem vt Io. Baptista remaneat æquanimiter admissus in bonis paternis, & in casu alienationis fortè faciendæ quod ex nunc pro tunc alienatio intelligatur nulla, inefficax nulliusque roboris atque momenti, & tali pacto fuit conclusum, & aucupatum dictum matrimonium cum obligatione nedum generali, sed etiam speciali omnium bonorum dicti Cæsaris. Ex dicto pacto duæ verissimæ conclusiones in iure resultant. Prima quod dicta pacta sunt irreuocabilia, ex quo causa finalis fuit matrimonij contrahendi, secunda quod Cæsar non potest alienare bona neque transferre dominium; nàm quicquid inde sequitur nulliter fit in perniciem matrimonij.

Et quoad primam conclusionem erit aduertendum, quod pacta facta contemplatione matrimonij sunt seruanda, & non subdolè contrahentes procedere, & decipi, cùm sint fauorabilia, vt amplè voluit pro more locupletissimus ille Doctor (quem semper sic appello) Tiber. Decian. *in consil. 7. n. 118. vol. 1.* Quinimò donationes quæ occasione matrimonij fiunt, & in ipsius tractatu, sunt pars ipsius matrimonij & contractus, & confunduntur cum toto ipso contractu, & proindè irreuocabiles in præiudicium omnium, qui in ipso contractu interuenerunt ex dictis per Goid. Pap. *decisio. 145. num. 2. circa medium*, quem fuit ad hoc sequutus Dominus de Franc. acutissimus *in decision. 105. consueuerant, n. 1. part. 1.* qui plus dixit quod quemadmodum matrimonium irritari non potest quod non esset alias sine donatione, & pacto cõtractum, ita nec donatio, siue pactum, quæ, & quod est pars illius, allegat ita in specie ex multis tenere Tellium Ferdinandes super constitutione Tauri *in l. 17. num. 73. vers. quod est adeo verum, fol. 142.* & Signanter ex decisione Bal. *in l. si Præses, C. de donatio.* & pro hac opinione dicit esse tex. *in l. bona fidei, ff. de pecul.* atque ita semper iudicatum, quinimo donatio prædicta, siue pactum dicuntur ob causam, & ob causam finalẽ, & non impulsiuam matrimonij, & sic non simplex dicitur donatio, vt opinabatur Oldrad. *consil. 5.* sed ob causam finalem, vt latè contra Oldrad. ex multis firmauit Rolan. à Vall. *consil. 44. vol. 4. Sign. n. 24.* Et locupletiss. Tiber. Decian. *consil. 79. Studendo ergo breuitati, num. 41. vol. 2.* Et ideo irreuocabilia.

Quo verò ad secundam conclusionem dicitur 14
quod pactum de non alienando cum speciali obligatione impediunt dominij translationẽ, est casus *in leg. si creditor. § fin. ff. de distr. pign.* secundùm literam pisanam, & vetam, ibi, *nullam esse venditionem, vt pactioni stetur:* & fuit contentio inter Bart. & Bald. qui miserũt Pisis pro pandectis, vt videretur vera lectura, refert idem Bart. *in leg. filiusfamilias, § diui, n. 14. ff. de leg. 1.* sunt qui dicunt Bald. corrupisse literam, vt refert Roder. Duar. *in repetit. leg. post rem iudicatam, ff. de re iudicat.* in declaratione ad legem Regni, ibi, *Que las cumplades*, & additio inibi *num. 7.* & sic specialis hypotheca cum pacto de non alienando impedit translationem dominij, & est communis opinio, vt testantur doct. *in leg. si ita quis §. ea lege. ff. de verb. oblig.* vt multis adductis retulit Negus. *in tract. de pignor. in 1. membr. 2. part. num. 5. vers. quinta differentia*, & Couarru. *lib. 2. variar. resolut. cap. 15. num. 5. vers. vltimo est ad hac considerandum.* & ideò ex prædictis non valet translatio, & donatio in secundogenitum vltimo loco, nè quid pro omnium complemento omissum videatur in casu in quem Baro tria possideret feuda, prout non possidet, si aliquid in assensu dolo, vel aliter est 15
subreptum, assensus omnino corrueret, vt expressim ex amplè dictis per Cametar. *in d. c. imperialẽ, car. 57. 1. col. in fin.* liquet, & ex allegatis per me superius in primo fundamento, sed qui maior dolus, & quæ maior subreptio dici potest, quàm taciturnitas pactorũ prædictorum adiectorum in capitulis matrimonialibus de non alienando bona pro æqualatione bonorum in beneficium Ioan. Baptistæ propter matrimonium, alias non contractum, neque aucupatum, quæ pacta si fuissent expressa Principi, absque dubio assensus fuisset denegatus, & denegari obindè debet. Superest perillustr. ac benignissimi Domini Regentes, postquàm causa ex prædictis satis commendata

commendata extitit, ſi quid boni dictum eſt naturæ, & formæ iuris Francorum, ſatis inſiti, atque à regulis feudorum non alieni, vt dum cauſa hæc in Collaterali Conſilio ventilabitur, me ipſum omni humano auxilio deſtitutum, nedum ex ſolis his ſcriptis, ſed ex propria penè natura intra domus meæ parietes ab anno 1565. ſemper abſtractum, ac ſtudiis mancipatum commendare digneris Excellentiſſimo atque Generoſiſſimo Proregi harum qualitatum arctiſſimo inſectori, vt perpetuæ obligationis nexu me tantis Protectoribus teneri, profiteri valeam, quibus ſemper in omnibus me ſubmitto, & perpetuam ſalutem, atque felicitatem deprecor, & ſic politus finis huic conſultationi die. 5. Iunij 1594. die ſolis.

Ioannes Vincentius Canalerius.

SVMMARIVM.

1 *Debitor pro multis fiſco debitis vtrum poſſit cedere bonis cum ignominia.*
2 *Mulcta, & pœna in quo differant.*
3 *Mulcta eſt illa, qua pro motu Iudicis fuit impoſita.*
4 *Iudex poteſt remittere debitori mulctam fiſco applicandam, & quando.*
5 *Ceſſio bonorum cum ignominia pro ſolutione habetur.*
6 *Iudex remittere nequit pœnam pecuniariam, & quomodo.*

ARGVMENTVM.

Debitor fiſci ex cauſa mulctarum, nùm bonis cedere poſſit cum ignominia ſuper lapide M. C. V. Diſcrimen quodnam conſtituitur inter mulctam, & pœnam: & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XXIX.

1 Cavsam Nardi Angeli Manſi fideiuſſoris Notarij Ioan. Iacobi Carolæ vnciarum XXV. de tenendo Palatium loco carceris, decreuerant voce tueri pro eius aperta iuſtitia, tamen, vt præceptis eruditiſſimi conſiliarij Veſpuli obtemperem, rogo attendantur infraſcripta.

Et cardo reſeruandus, ſiue difficultas reſoluenda erit, An pro multis fiſco debitis poſſit debitor cedere bonis cum ignominia, ſupra lapidem Magnæ Coriæ Vicariæ, more conſueto.

2 Sed antequam ad articuli veram explicationem procedam, erit conſtituenda & præmittenda differentia inter mulctam, & pœnam, nam mulcta eſt cuiuſdam delicti ſpecialis pœna, quaſi ex proprio motu Iudicis procedens *leg. aliud, §. inter mulctam, ff. de verb. oblig.* vt putà ſi Iudex puniuit eum, qui nimis inſipuit coram eo, vel non obediuit præcepto ſuo, ſecundùm Bart. *in leg. ſi qua pœna, ff. eod. titul. num. 7.* & dicitur mulcta extraordinaria impoſita arbitrio Iudicantis, ſequitur Boër. *deciſ. 349. num. 3.* pœna verò eſt delictorum coërtio, ſiue ſit certa, ſiue non, & cùm pro delicto imponitur, ſemper eſt pœna, & dum Iudex condemnat, hinc declarat pœnam, quia iudex ſemper declarat, *l. ſanctio legum, ff. de pœnis,* & voluit ibi Bart.

Ex hac differentia quæ de iure conſideratur inter mulctam & pœnam, oritur deciſio, & reſolutio propriæ quæſtionis: nam mulcta eſt illa quæ pro motu Iudicis fuit impoſita, quia præcepto ſuo non obeditur, ſcilicet de præſentando Notarium Ioannem Iacobum, & ſi non præſentauerit, quod mulctetur fideiuſſor in pecunia fiſco applicanda. 3

Et ideo iudex poteſt remittere mulctam fiſco applicandam debitori ob eius paupertatem, prout eſt caſus *in leg. illicitas, §. fin. ff. de offic. Præſid.* vbi gloſ. in verbo *neceſſitatem,* illud in ſpecie notauit, & ibidem Bart. Alber. & Angel. contex. *in leg. fin. Cod. de mod. mulct.* & ibidem Ioan. Faber, ſequitur Boër. *deciſ. 349. num. 2.* aſſignant aliam rationem præ cæteris, quia inanis eſt actio, quam inopia debitoris excuſat *leg. nam inanis, ff. de dol.* & prædictam eſſe communem opinionem teſtantur Vaſq. *lib. 1. contr. illuſt. cap. 24. num. 15.* & Iul. Clar. *lib. 5. ſent. §. fin. quæſt. 95. verſ. hæc autem omnia,* vbi dixit ita vidiſſe ſæpè numero fieri per Senatum. Quod non procedit in mulcta partibus applicanda pro eorum intereſſe ſecundùm Bald. *in leg. reſcripta, in fin. Cod. de precib. Imperat. offer.* gloſ. & Doct. *in leg. venia, Cod. de in ius voc.* Andr. Barbat. *conſ. 11. col. antepen. verſ. cupio nunc aliud dubium, vol. 4.* Albcr. *in leg. quicumque, Cod de ſeru. fugit. col. 2.* & *col. vlt.* Luc. de Pen. *in leg. prædia, col. 18. verſ. 26. ſic in remiſſione pœnarum, Cod. de locat. prædior. ciuilium, lib. 11.* Boër. *in d. deciſ. 349. n. 3.* & Ferdinand, Vaſq. *in loc. cit.* quod mihi ſummopere placuit ex mente Innoc. Butr. Abb. Imol. & omnium ferè Canoniſtarum *in cap. Odoardus, extr. de ſolut.* vbi ampla eſt materia declarata, & notanter explicauit Iſern. *in c. 1. §. Banno Imperiali, n. 4. de ſtat. & conſuetud. contr. liber. Eccleſ.* 4

Et iſta remiſſio facta à Iudice, quia ſit per debitorem, explicando actum cum ignominia ſupra lapidem, cedit loco ſolutionis in tantùm quod ſi debitor peruenit ad pinguiorem fortunam, amplius non tenetur fiſco ſoluere, gloſ. eſt not. *in cap. ſicut dignum, §. eos inſuper, extr. de homicid.* per quam ita firmauit Guid. Papa *deciſ. 345.* & pleniùs Couarru. *lib. 2. var. reſolut. cap. 1. num. 6.* & ita praxis ſeruat, prout in aliis creditoribus ſemper vidi ſeruatum in noſtris Tribunalibus. 5

Pœnam verò licèt pecuniariam ex delictorum coërtione à lege procedente Iudex remittere nequit *leg. acta, §. de ampliandis, ff. de re iud. leg. pœnam. Cod de pœn.* vbi etiam gloſ. Magiſtra declarat, & pleniùs Canoniſtæ *in dict. cap. Odoardus,* & Iſern. vbi ſupra *num. 5.* quod etiam euidenti ratione fundatur, ex quo ſi Reus non habet in ære, debet luere in corpore, *leg. fin. ff. de in ius voc. leg. 1. §. fin. ff. de pœn.* & eſt communis opinio, vt multis relatis plenè examinauit Couar. *lib. 2. var. reſolut. cap. 1. num. 8. verſ. præterea dubitatur,* & de communi quoque teſtatur Iul. Clar. *in dict. lib. ſent. §. fin. quæſt. 95. verſic. ſed pene quod iſte,* ad quos ne diotiùs hìc immorer, me conijcio, atque ne videar eruditiones aliorum potius tranſcribere, quam veritati ſtudere. Cætera ſuppleat doctrina eruditiſſimi Veſpuli atque aliorum clariſſimorum Iudicum Magnæ Curiæ, quibus in omnibus me ſubmitto, & ſemper commendo. 6

Ioannes Vincentius Canalerius.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Inter Consiliarios Regis an attendatur prioritas in adeptione possessionis officij, magis quàm data Priuilegij: & quando quis verè Consiliarius dici possit, & numer. 11.*

2 *Regens Albertinus cur obtinuit ad sui fauorem, vt praecederet, cùm priùs obtinuerat priuilegium, sed non possessionem.*

3 *Vicerex an teneatur iurare in manibus Electorum, & ante hac impleta, officium praedecessoris non expiret.*

4 *Qui priùs possessionem adipiscitur priori in loco an sedeat: & an ex ordine sessionis declaretur dignitas.*

5 *Ex data Priuilegij an quis possit praetendere se priùs electum, & consequenter digniorem: & an ex Priuilegio transferatur dominium, & possessio.*

6 *Priuilegium, quod expeditur an sit de essentia gratiae, vel ad eius probationem: & an gratia solo verbo sit perfecta.*

7 *Rex concedens officium in Priuilegio an intendat, quod ex solo priuilegio officij dominium, & possessio transferatur, vel quod suspendatur donec debitum iuramentum praestetur.*

8 *Salarium Consiliario electo non datur, nisi praestito iuramento, & capta possessione: & quid dicendum in simplici dignitate separata ab administratione & iurisdictione.*

9 *Capta possessione legitimè, an ius sit legitimè quaesitum: & an possit contra aliquid praetendi, nisi annullata huiusmodi possessione.*

10 *Priuilegia in hoc Regno, vt sint valida an sint expedienda litterae exequutoriales, manu Proregis, Secretarij, & Taxatoris huius Regni signata: & an expeditis dictis literis exequutorialibus priuilegium retrotrahatur ad tempus Data: & quid dicendum in praeiudicium aliorum, quibus ius fuerit quaesitum.*

11 *Consiliarius Regis post sui creationem iuramentum praestare tenetur in manibus Praesidentis Sacri Consilij: & an iuramenti praestatio sit de forma, quae non potest omitti.*

12 *Post praestitum iuramentum adscribitur Consiliarius in libro portionum, & salarium currit.*

13 *Consuetudo an sit attendenda, & cuilibet locum sedendi assignet: & adducitur factum Illustriss. Marchionis Marconi Regentis Collateralis Consilij cum Regente Lanzio: & vter eorum obtinuit in prioritate.*

14 *Consiliarius Constantius possessionem adeptus fuit ante Consiliarium Gizzarellum ex nimia eius vigilantia absque Regis priuilegio, & quomodo.*

ARGVMENTVM.

Consiliarius à Domino nostro Rege electus anterior in data priuilegij, núm praecedere possit alium Regium Consiliarium in data priuilegij posteriorem, sed in administratione, & possessione officij anteriorem: & de pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XXX.

INTER Consiliarios Regis prioritas temporis attenditur circa adeptionem possessionis officij, magis quàm data priuilegij, cùm sit officium, cui 1
est annexa iurisdictio, & administratio, & praecedente iuramento datur possessio; quo casu non poterit dici verè Consiliarius, nisi post iuramenti praestationem habuisset possessionem, *l. 1. in vers. cùm posterior, iuncta glos. in verb. auspicia, Cod. de Consul. lib. 12.* vbi Ioan. de Plat. *l. Publius Maeuius, ff. de cond. & demonst.* Afflict. *in proemio Const. quaest. 26. num. 4.* non enim prodest creatio, nisi secuta sit administratio, *l. sed & milites. §. quaesitum, ff. de excus. tut.* vbi Bald. & sequitur Paris. *in tract. Sindic. in vers. in officio tria requiruntur, Electio acceptatio, & ingressus officij*, Boër. *decis. 150. col. 2.* & D. Frezza meus patruus, bonae memoriae, de praecedentia Do-
minorum Regiam Cancellariam Regentium *n. 56.* 2
Et licèt dicta quaestione referat fuisse iudicatum in fauorem Regentis Albertini qui priùs obtinuerat priuilegium, hoc tamen dicit fuisse ita decretum ex verbis priuilegij, & cedulae suae Caesareae Maiestatis *num. 71. in fin.* etiam quia dictus Regens Albertinus erat per prius Regens, & Consiliarius Collateralis apud Caesaream Maiestatem, & ex possessione quam habebat officij Regentis penes Caesaream Maiestatem iam acquisiuerat possessionem respectu omnium exercendi iurisdictionem, & assistendi tam in Curia Caesareae Maiestatis, quàm penes Illustrissimum Proregem in Regno Neapolitano, vt bene fundatur in dicta quaestione *num. 65. in fin. vers. nec me mouet.* & propterea decisio facta in dicta quaestione, non obstat quaestioni, de qua agitur, sed rationes, & iura, quae per Frezzam allegantur, apertè fundant intentionem eius, qui priùs adipiscitur possessionem in similibus officiis habentibus iurisdictionem, & administrationem, facit tex. *in l. 2. Cod. vt dign. ord. seruet.* ibi, *vt primo loco habeantur ij, qui in actu positi Illustres peregerint administrationes*, quem allegat Loffred. *in paraphr. feud. C. omnes, c. si de feud. fuer. contr. vers. confirmantur praedicta*, & probat tex. *in l. 1. Cod. de praepos. sac. cubic.* ex
Glos. *in cap. fin. in vers. antiquiores, de consuet. in 6.* 3
&

3 & ideò dicit Dominus de Franch. *decis.* 393. quod ex quo officium Viceregis habet annexam iurisdictionem debet iurare in manibus Electorum, ante hæc impleta officium Prædecessoris non expirat, *l.* 1. *de offi. Praef.* August. Bald. *in l. meminisse, in fin. vers.* ibi, *& unum scias, ff. de offic. Proconf.* & quod fuit ita obseruatum per Illustrissimum & Excellentissimum Dominum D. Ioannem de Zunica Viceregem huius Regni tempore sui discessus; licet Excellentissimus Dux Vssunorum fuisset Puteolis, & quod obseruatur in capite, erit in aliis obseruandum, §. *sed hodie, inst. de satisd.* Andr. *in constitutione* Regni *siquis in posterum,* & *in const. in pecuniariis, in vers.* M.C.D. de Franch. *decis.* 233.

4 Is enim, qui priùs possessionem adipiscitur, priori loco sedet, ergo dignior censetur, glos. *in §. fin. inst. de iur. nat. gent. & ciuil. l.* 2. §. *Seruius Sulpitius, de orig. iur.* & ex ordine sessionis declaratur dignitas, *c. antiqua,* & *c. ex ore,* §. 1. *de priuil.* & in sessione consistit honor, Bald. *in l. quoties, Cod. vbi sen. vel clariss.* si ergo priùs præstitum est iuramentum & in Consilio priorem sedem habuimus per multos menses ex Priuilegio suæ Maiestatis, quomodo alius in eadem sede reponi poterit, cùm non reperiatur vacans, sed per priùs legitimè occupata *l.* 1. *Cod. de Praefect. Praetor.* fine verba *in fin. cap.* 1. *de maiorat. & obedient. cap. Episcop.* 74. *distinct.*

5 Nec obstat, quod ex data priuilegij prætendat se priùs electum à sua Maiestate, & quod propterea censeatur dignior, ex adductis per Frezz. *de praeceden. inter Principem, & magnum Cancellarium num.* 3. quasi ex priuilegio transferatur dominium & possessio, ex iis, quæ scribit Loffr. *in paraphr. feud. in* 2. *col.* & quod præferatur secundo habenti posterius titulum, etiam si sit possessor, *c. capitulum sancta Crucis, de rescript.* & tenet Rom. *cons.* 298. circa præmissum, & Ias. *cons.* 27. *vol.* 2. siquidem respondetur meam creationem factam fuisse de mense Iulij à Catholica Maiestate, & ita pariter
6 Consiliarij Iacobi de Franchis, prout ex literis Illustrissimi & Excellentissimi Domini Presidentis Italiæ, & priuilegium quod post expeditur, non est ad esse gratiæ, sed ad eius probationem, nam solo verbo censetur perfecta ex dictis Bald. *in l. humanum, Cod. de leg. in fin.* & *in l. si qua per calumniam, Cod. de Episc. & Cler.* quod etiam probatur ex publicatione facta per Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Proregem sub die 17. Augusti, mihi particulariter, teste Consiliario Octauiano Cæsare, & die 23. Augusti publicè publicatum fuit, & die 27. Augusti cepimus possessionem, ex quibus clarè patet, nostram electionem satis ante datam Priuilegij Consiliarij Valdeuiescio factam fuisse, & licèt in expeditione priuilegiorum anticipatio data in dicto priuilegio Consiliarij Valdeuiescio reperiatur, hoc enim ex nimia eius diligentia processit, & eius præsentia, non autem ex Regis voluntate, & ideò de prædicta data Priuilegij ratio haberi non debet.

7 Præterea dum Rex in priuilegio concedit officium more solito, non intendit, quod ex solo priuilegio transferatur dominium, & possessio officij, sed quod suspendatur, donec præstiterit iuramentum in manibus circumspecti Præsidentis, & fuerit excutoriatum in hoc regno, prout in Regiis Pragmaticis, quibus non adimpletis, nullum ius potest censeri quæsitum electo, tanquam electio facta sub causa, & qualitate per priùs adimplenda, *cap. si pro te, de rescript. in* 6. Feder. *cons.* 69. quæ iura ad propositum allegat Rebuff. *in tract. nominationum, q.* 21. *num.* 29. *vers.* 7. restringitur, & habetur. *in l.* 1. *& toto tit. Cod. de donat. quæ sub modo.* & propterea salarium Consiliario electo non datur, nisi præstito iu- 8
ramento, & capta possessione ea administratione, & contraria quæ possunt adduci, procedunt in simplici dignitate separata ab administratione, seu iurisdictione, pro vt in gratiosis, in quibus tempus datæ est attendendum, & probat tex. *in d. c. capitulum sancta Crucis,* cum aliis allegatis per Rebuff. *d. q.* 21. *num.* 9. Cass. *in consuet. Burgund. in tit. des Indices, dott.* 2. *rubr.* 1. *num.* 180. §. 5. Affl. *decis.* 253. Bell. *in specul. Principum, sub rubr. de pub. for. col.* 5. *num.* 6. *fol.* 22. & Ripa *lib.* 2. *de rescript. cap.* 2. in illis enim ex sola nominatione, seu collatione ius plenè quæritur, & legibus particularibus fuit prouisum, quod tempus datæ attendatur non autem capturæ possessionis, cuius contrarium in officiis habentibus annexam administrationem, seu iurisdictionem prouisum fuisse probatur ex prædictis iuribus, & tenet Tiraquell. *de nobilitate, c.* 6. Oldrad. *cons.* 180. *col.* 3. *vers.* 2. & latè *decis. Dom. de Franch.* 62.

Præterea capta possessione per nos legitimè, né- 9
dum virtute cedulæ suæ Excellentiæ priuilegij Regis executoriati ante priuilegium Consiliarij Valdeuiescio, ius nostrum fuit legitimè quæsitum, nec posset retrotrahi in nostrum præiudicium, nec tenebamur nos ipsum expectare pro capienda possessione, & per viam iustitiæ non posset hoc prætendere, nisi annullata nostra possessione legitimè capta, quæ nullo iure annullari potest; & propterea in priorem sedem, seu locum admitti non potest, Cuman. & Ias. *in leg. in suis, § quod si tantùm, in lectura* 2. *col.* 14. *de lib. & posthum. per leg. quod si minor Scaeuola,* & *§ restitutio, ff. de minor.* cum aliis adductis per Glos. Paris. §. 22. *versic.* 6. *quaero, numer.* 36. & 39.

Nec est omittendum, quod virtute Regiarum Pragmaticarum, vt Regia priuilegia sint valida in hoc Regno, sunt expediendæ literæ executoriales, sine quibus valida non erunt, nec vllius roboris in Regno, nisi nomine Illustrissimi & Excellentissimi Domini Proregis Regni, manu Secretarij, & Taxatoris huius Regni fuerint sigillatæ, & firmatæ, Pragmatica prima & secunda *de fide memorialium,* & si infrà annum literæ executoriales expeditæ non fuerint, habentur priuilegia pro non expeditis in pragmatica vnica *de priuilegiis infra vnum punct.* Quapropter non capiunt vim ex data ipsorum, sed expeditione dictarum literarum executorialium, adimpletis qualitatibus in priuilegio contentis, & licèt expeditis literis executorialibus retrotrahatur priuilegium ad tempus datæ prò executione gratiæ factæ, ex dictis per D. de Franchis *in dict. decis.* 62. hæc tamen retrotractio nullo modo fieri potest in præiudicium eorum, quibus iure legitimo fuit ius legitimè quæsitum, *cap. quamuis, de rescript. in* 6. Et præsertim quando ex parte eius, qui priuilegium obtinuit, aliqua per priùs adimpleri debebant, pro vt est in hoc Regno expeditio literarum executorialium & iuramenti præstatio, quæ impediunt, vt in præiudicium aliorum retrotrahi non possint, Paul. de Castro *in leg.* 1. *Cod. vt lit. pend. in principio,* Anton. de Butr. *in cap. dilectus, il* 2. *de praebend.* Andr. *in cap.* 1. *in addit. de probib. feud. alien. per Lottar.* Luc. *in leg. vnicuique. Cod. de proxim. sacr. scrinior, lib....* vt benè considerat dictus D. de Franchis *in decis.* 62. 10

Comprobantur prædicta ex pragnatica 2. *de officio sac. Cons. vers. igitur sacrum Consilium:* vbi post creationem Consiliarij mandat Rex Ferdinandus, quod Consiliarius præstet iuramentum secundùm formam ibi traditam in manibus Præsidentis sacri Consilij, 11

Consilij; & ita iuramenti præstatio videtur esse de forma, quæ non potest omitti, ergo ante adimplementum, & præstationem iuramenti non erit verè Consiliarius, & vidimus in multis, qui priuilegia Catholicæ Maiestatis obtinuerunt, & ex eis nec possessionem, nec officium habuerunt, & ex pragmatica 3. *de offic. sacri Consilij*, Consiliarius nouissimè creatus erit in nouissimo loco recipiendus, quæ erit intelligenda seruata priùs forma tradita
12 pragmaticæ præcedentis quod præstitisset iuramentum in manibus Præsidentis: & obseruatis etiam aliis pragmaticis, vt dixi, & post iuramentum adscribitur in libro portionis, & salarium currit & ita fuit obseruatum & iudicatum in causa Regentis Cadenæ cum Regente Dauid, in causa Regentis Dauid cum Regente Tabuada, impedito etiam capere possessionem pro seruitio Regio, & in nostro sacro Consilio inter Consiliarium de Quiros & Consiliarium Vespulum, & similiter inter Consiliarium Montoya, & Consiliarium Mistanza, & inter Consiliarium Sanchez de Luna, & Consiliarium de Curte.

13 Itaque ex his censetur inducta consuetudo in sacro Consilio sedendi modo prædicto, & in his consuetudo attenditur, quæ præposterari non debet, & cuilibet locum sedendi assignat Bald. *in cap. cum olim,1. not. de consuet.* & Menoch. latè *cons.5 1.n.49. lib.1.* cum aliis allegatis per Consiliarium Fabium de Anna *cons.40. in 1. lib.in principio*, & in specie latissimè etiam tractat *in cons.42. lib.1.* in causa Illustr. Marchionis Murconi Regentis Collateralis Cõsilij apud Catholicam Maiestatem cum Regente Lanzio, & licèt ipse scribat pro Illustr. Marchione, & teneat ipsum tãquam primò creatum à sua Maiestate in officio Regentis, præferẽdum esse prædicto Regenti Lanzio, non obstante quod per possessionẽ officij prædictus Marchio adeptus fuerit post dictũ Regentem Lanzium, fundando iura dicti Marchionis in Regiis seruitiis pro Reipublicæ vtilitate, & Regis mandato impeditus, ex quibus vt præsens erat iudicandus, & excusandus, si priùs possessionem adipisci non potuit. Attamen contra prædicta per eum allegata iudicatum fuit in fauorem Regentis Lanzij, & in casu de quo agitur nullum, impedimentum pro Regis seruitio, seu mandato, nec pro Reipublicæ vtilitate, ex quibus difficultas aliqua fieri non debet.

14 Nec exemplum præcedentiæ Consiliaris Gizzarelli cum Consiliario Constantio allegari debet, siquidem omnibus est notum possessionem adeptam per Consiliarium Constantium fuisse ex nimia eius vigilantia absque Regis priuilegio, & mediante Cedula Illustrissimi & Excellentissimi Proregis, tempore quo dictus Cõsiliarius Gizzarellus pro Regis seruitio vacauerat, & Priuilegium in forma probante à Regia maiestate habebat expeditũ, & aderat in Ciuitate Capuæ tempore quo Consiliarius Constantius possessionẽ ex cedula adeptus fuit, cuius nomine fuit etiam facta protestatio tempore capturæ suæ possessionis ex partæ Consiliarij Gizzarelli, sed in casu, de quo agitur, prædicta non currunt, sed creatio fuit antiquior ex literis dicti Excellentissimi Præsidentis Italiæ, & similiter captura possessionis nostræ absquæ alia protestatione, ac etiam Regia priuilegia priùs præsentata, & executoriata in hoc Regno. Ex quibus omni iure sua Excellentia tueri nos debet in sedibus priùs nobis attributis, in quibus etiam melior est conditio possidentis, Zabar. *in cons.62. col.2.* Bald. *in leg. per agrum. Cod. de seruit. & aqua*, Auend. *in tract. de exeq. mand. part.1. cap. 19. num.16. vers. & vbi*, cum similibus allegatis per *D. Reg. de Marinis Allegat. collect.* ctum Consiliarium de Anna *cons.40. vol.1. num.10. & 11.* & *cons.146. lib.1. num.11.*

Cæsar Freccia.

SVMMARIVM.

Almum Collegium Neapolitanum ex quot, & quibus repræsentetur.

2 *Promotores in cuiuslibet Doctoratu quot esse debeant, quidve sit eorum officium, & an inter illos necessarius debeat esse Promotor, qui prius Doctorandum tentauerit.*

3 *Promotores qui iurant, & indoctos pro doctis admittunt, etsi excusentur à pœna periurij quoad mundum, an excusentur à pœna gehennali?*

4 *Promotores cur interesse debeant in Doctore faciendo, & quot de Collegio adesse teneantur, iure communi attento, quótve sufficiant Parisiis, & quot adesse debeant in almo Collegio Neapolitano.*

5 *Promotores, seu Protectores differunt ab his, quibus doctorandus præsentatur: & an ipsi dent vocem: & quinam admittantur in eorum locum, si non omnes decem ex quatuordecim Ordinarijs remaneant.*

6 *Decretum Curialium, & Consenatorum quibus doctorandus præsentatur, requiritur: & à quo Doctor posteà pronuncietur, à quibúsve solita insignia sibi conferantur.*

7 *Promotorum officia, seu Protectorum penitus diuersa, & incompatibilia sunt ab officio Vicecancellarij, & Ordinariorum: & an vtrumque officium retineri, & exerceri possit ab vna eademque persona.*

8 *In iurisdictione voluntaria vices plurium quis sustinere an possit, si exercitium vnius actus, impedimentum præstet exercitio alterius: & an quis possit plura obtinere beneficia simplicia, si quodlibet residentiam requirat.*

9 *Vicecancellarius an possit alium Ordinarium loco sui substituere, qui officium exerceat Promotoris, & eodem tempore vtrumque officium vnum ex propria persona, aliud per substitutum repræsentare.*

10 *Substitutio hæc an esset in damnum Supernumerarij proximioris, & quanam ex illa sequerentur absurda.*

11 *Cui imponitur onus emolumentum habere debet.*

12 *Quem esse duplicem in eadem Ecclesia, vel Collegio, vt duas habeat prében-* das,

das,& portiones, iura an pro hibeant.

13 *Portiones, quæ dantur Doctoribus de Collegio an dicantur diſtributiones quotidianæ, ſeu manuales, quæ ſolùm præſentibus,& intereſſentibus dantur.*

14 *Canonicus habens Capellam, dum in ea celebrat. an percipiat diſtributiones,illa hora Canonicis tangentes.*

15 *Officium gerens Promotoris, promouendum tueri, & protegere an teneatur ſaltem ex obligatione antidora, eiuſque cenſeatur Aduocatus, & protector: & an Aduocatus idoneus ſit teſtis.*

16 *Iuriſdictionem, & adminiſtrationem habens in ciuitate, an poſſit ordinari,& legere,& ex vtroque officio ſalarium percipere.*

17 *Attrahere ſibi ſcholares promouendos in præiudicium aliorum ordinariorum, an cauſet peccatum mortale cum obligatione reſtituendi.*

ARGVMENTVM.

Doctor de Collegio Neapolitano de numero Ordinariorum ſi in Vicemagnum Cancellarium eligeretur, nùm exigere poſſit non ſolùm munuſcula ad Vicemagnum Cancellarium, & ad Doctorem de numero Ordinàriorum ſpectantia, ſed etiam & alia, quæ ſpectant ad eumdem Doctorem de Collegio, quando contigit fieri eum Promotorem illius, qui ad Doctoratus gradum aſſumitur. Collegium Doctorum Neapolitanorum, ex quibus perſonis componatur: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XXXI.

1 LMVM Collegium Neapolitanum ex Vicecancellario, & viginti Doctoribus ſenioribus huius Ciuitatis repræſentatur, qoorum quatuordecim Ordinarij, ſex verò Supernumerarij dicuntur, qui in locum Ordinariorum deficientium ſubrogantur, & ſoffragia præſtant, inſimúlqoe cum Ordinariis ſecundum eorum antiquitatem conſedent, vt refert olim Præſ. de Franch. *deciſ.324. in fine.*

2 Ex quatuordecim Ordinariis in cuiuſlibet doctoratu, quatuor ipſorum Promotores eſſe debent, & eorum officium eſt promouere, protegere, & præſentare doctorandum, eique poſt Vicecancellarij pronunciationem ex facultate eis conceſſa Doctoratus inſignia præſtare, & inter eos Promotor, qui prius doctorandum tentauerat, de neceſſitate
adeſſe debet, vt fidem faciat de eius ſufficientia, &
doctrina, & in aliquibus partibos etiam Promotores iurare debent, ſaltem de credulitate, Abb. *in c.
propoſuiſti,num.12.& ſeq. de prob.* vbi Barbat. *n.14.*
Bar. *in l. Magiſtros,C.de Profeſſ. & med.* & qui iu- 3
rant, & admittunt indoctos pro doctis, ſi excuſantur à pœna periurij, quoad mundum, non tamen
excuſantur à pœna gehennali, ſiquidé propter præſumptionem gradus doctoratus, poſteà ad multa
publica officia admittuntur,& per imperitiam multos lædunt, *c.1. in fine, de Magiſtris*, Abb. *in c. de
illis, de deſp. impub.* Cagnol. *in proœm. ff. vet. n.87.*
quem ad hoc allegat Frecc. meus patruus bonæ
memoriæ, *lib. 1. ſubfeud. de off. mag. Cancel.num.* 8.

Hi Promotores intereſſe debent in Doctore fa- 4
ciendo, non vt ſuffragia præſtent, ſed vt promouendum præſentent Ordinariis de Collegio, per
quos examinetur & approbetur & de iure communi ſeptem ad minus adeſſe debent, ſed Peruſij quatuor ſufficiunt ex priuilegio Summi Pontificis; in
hoc tamen Almo Collegio decem adeſſe debent,
qui non vt teſtes, ſed vt Iudices de peritia, & doctrina promouendi iudicium præſtant, & ideo non
iurant, Bart. *in tract. teſtium, verſ. teſtis dicit aliqua,*
Abb. *in c. cùm dilectus, de prob. Canon.* & Frecc. *loc.
præalleg.* ſed per Breuia dant voces, vt refert Cagnol. poſt alios *d. proœm. num.87.* quapropter Pro- 5
motores, ſeu Protectores, præſentantes differunt
ab his, quibos præſentatur, vt iudicent; ſiquidem
ipſi non dant vocem, & ita in practica ſeruatur, vt
dicit Abb. *in d.c.propoſuiſti,num.9.* & ſi non omnes
decem ex quatuordecim Ordinariis remanent, Supernumerarij antiquiores in eorum locum admittuntur, qui aliter extraordinarij, vel ſubſidiarij appellantur, Purpur. *in l.1.ff. de off. eius, cui mand. eſt
iuriſd. num.13.*

Requiritur igitur decretum Curialium, & Con- 6
ſenatorum,quibus doctorandus præſentatur, *c.1. &
2. de Magiſtris*, & viſis per Vicecancellarium votis, factoque per eum ſcrutinio, Doctor poſtea ab
eo pronunciatur, & conceditur facultas Promotoribus, vt ſolita inſignia conferant, quæ ſunt de forma doctoratus, *Clem.1.& 2. de Magiſtris*, & Bart.
in d.l. Magiſtros.

Ex prædictis manifeſtè patet, officia Promoto- 7
rum, alias Protectorum & præſentantinm eſſe penitus diuerſa, & incompatibilia ab officio Vicecancellarij, & Ordinariorum, quibus promouendus
præſentatur, cùm alia ſit perſona, quæ promouendum præſentat, ab ea, quæ præſentatur, & cui
præſentatur. Item alia, quæ iudicat, & facit ſcrutiniom votorum, Doctoremque pronunciat, & dat
facultatem conferendi inſignia, ab ea, quæ virtute
dictæ facultatis conceſſæ, inſignia confert, & alia
præcipientis, ab ea cui præcipitur, *l.pen ff.de arbitr.*
Rip. *in l.1.§.ſi autem Collegium, num.7. ad Treb.* vbi
Iaſ. *num.9.* Et propterea ab vna, eademque perſona, cùm diſtinctio perſonarum eſſe debeat, vtrumque officium retineri, & exerceri non poteſt, *l. ille,
à quo, §. intempeſtiuum*, vbi Alberic. Imol. & alij
Doct. *ff.ad Trebell.* gloſ. *in c. ex literis*, vbi not.Doct.
de prob Bal. *in l. ſi Conſul. ff. de adoption. in 1.lect. 3. oppoſ* per iura per eum allegata,eò magis cùm ſimus in
iuriſdictione contentioſa, & non poteſt quis ſuſtinere vices plurium, ſicuti non poſſet eſſe Aduocatus, & Aſſeſſor, vel Iudex, *l. quiſquis. C.de poſtul. l.
nemo, de Aſſeſſor.* nec Iudex, & teſtis, *4.quæſt.4.c.1.*
& *c.forum,de verb. ſign.* licèt etiam in iuriſdictione 8
voluntaria,neque vices plurium quis ſubſtinere poteſt, ſi exercitium vnius actus præſtet impedimentum exercitio alterius, quia vno, eodemque tempore

pore fieri debeant, & mutuò se impediunt *d.l. nemo, & d.l. quisquis*, Bar. *in l. fin. ff. de colleg. illic.* Hinc inferunt Doct. quod licèt quis possit habere plura beneficia simplicia, si tamen quodlibet residentiam requirebat, tunc plura beneficia simplicia habere non poterit, *c. conquerente, de Cler. non resid.* cùm impossibile sit vno, eodemque tempore in diuersis beneficiis residere, *c. non potest, de præbend. in 6.* & propter impotentiam facti, duorum vices substinere non potest, *c. de multa, de præbend.* sicut etiam propter impotentiam iuris prohibetur, vt in Iudice non valente iudicare in facto proprio, cùm non possit esse Iudex, & actor, nec sibi ipsi imperare, *l. vnica, C. ne quis in sua causa*, & *l. penult. ff. de arbitr.* & bene prædicta declarat Abb. *d. c. ex literis, n. 10. vers. glossa ista, vsque ad n. 13.*

9 Nec posset prætendi, quod Vicecancellarius posset alium ordinarium loco sui substituere, qui Promotoris officium exerceat, & eodem tempore vtrumque officium, vnum ex propria persona, & aliud per substitutum repræsentare, prout certo tempore propter absentiam Circunspecti Regentis de Constantio obseruatum fuit, siquidem Vicecancellarius subrogatus tempore dicti Regentis de Constantio nihil percipiebat pro eius emolumentis, & de voluntate Collegij aliquando fuit toleratum, cùm penes substitutum Vicecancellarium, officium erat inutile: sed dum agitur ad præsens de concedendo officium in capite, dicitur, quod cùm ius resistat, & impotentia iuris, & facti repugnet, non erit permittendum; & id quod quis per se exercere non potest, nec per alium exercebit, glos. *in leg. fin. Cod. de cohartal. cum simil. ibi alleg.*

10 Præterea hæc substitutio esset in damnum Supernumerarij proximioris, quia dum Ordinarius iudicare debet de peritia Promouendi, si deseruire tenetur pro substituto Vicecancellarij, & Promotoris officium exercere, tollitur eius votum, & Supernumerario proximiori accrescit. Hinc plura absurda sequuntur. Primò, nam amouetur is, qui propter maiorem ætatē, & experientiam iudicare debet. Secundò propter maiorem numerum Ordinariorum Collegium honorabilius iudicatur; ideo omnes Ordinarij adesse debent, Ant. de But. & Ioan. Andr. *in cap. cùm olim, de sent. & re iud.* & est decor in Collegio, quod plures personæ interueniant, & Vicecancellarius qui sit diuersus ob Ordinario, seu Promotore, vt dicit Abb. *in dict. cap. cùm olim, num. 6.* & ibi *add. ad Abb. litera A.* & Restaur. *in tract. de Imperat. quæst.* 81. Tertiò dum Supernumerarius proximior iudicare tenetur loco Ordinarij substituti, & exponit eius animam periculo pœnæ gehennalis, recipere debet portionē Ordinario debitam, saltem tanquam eius suffectus: nam cui imponitur onus, emolumen-
11 tum habere debet, *leg. secundum naturam. ff. de reg. iur.* Bald. *in l. qui duobus. ff. de cond. & demonstr.* Aret. post Bar. *in leg. nemo, num. 3. ff. de duob. reis*, Dec. & Cagnol. *in leg. diem functo, ff. de offic. Assess.* Nec posset Ordinarius cum Vicecācellario se conuenire, & substituto talem portionem præstare, dum ipse tanquam Ordinarius suam portionē ex propria persona recipit, aliàs resultaret absurditas, & iniquitas in damnum Supernumerarij proximioris ipso iure suffecti in locum Ordinarij officium Promotoris exercentis, Iacobin. *in leg. si plures. ff. de pact. num. 9.* vbi Alij etiam notant, & ideo Vicecancellario nec substituere poterit in damnum Supernumerarij interessentis, & vocem præstantis, nec vtrumque officium retinere poterit, vt portionem duplicatam percipiat, & in damnum dicti Supernumerarij, & iura prohi-
12 bent quem esse duplicem in eadem Ecclesia, & Collegio, quantum, vt quis habeat duas præbendas, & portiones, *cap. literas, de concess. præbend.* vbi notat. glos. & Innoc. & *cap. fin. de præbend in Clem. cum simil.* Bald. *in leg fin ff. de cond. & demonstr.* ita vt nec contraria consuetudo sustineatur, *cap. 1. de consuetud. in 6. & cap. vltim. de consuetud.*

Præterea portiones quæ dantur Doctoribus de 13
Collegio, dicuntur distributiones quotidianæ, seu manuales, quæ dantur tantùm præsentibus, & interessentibus propter eorum interessentiam, sicut sunt quotidianæ distributiones, *cap. 1. de Cler. non resid. in 6.* & *cap. olim. de verb. sign.* & si quis tanquam Ordinarius, seu Promotor aliam maiorem dignitatem Vicecancellarij habere posset, & vtramque portionem recipere, quomodo simul, & semel pro vtraque persona interesse poterit, cùm nisi tanquam vnus, aut in sede Vicecancellarij, aut in sede Ordinarij, vel Promotoris sedere poterit, & ideò vnam portionem propter eius interessentiam recipiet, *cap. a collatione, de app. in 6.* Ant. de But. post Io. Andr. *dict. cap. cùm olim num. 10. vers. places mihi quod dicitur:* cuius opinio, & licèt à nonnullis controuertatur, vt refert Felin. *dict. cap. cùm olim.* est tamen aduertendum, quod Doctores contrarij loquuntur in habentibus duas voces, & dignitates, quæ tendunt circa idem, & sunt compatibiles, nec vno, eodemque tempore explicantur, & ideò non habent impotentiam nec repugnantiam iuris, & facti, prout ad præsens agitur de officiis Ordinarij, Promotoris & Vicecancellarij, quæ vno, eodemque tempore exercentur & explicantur, & dicitur etiam
de Canonico habente cappellam, qui dùm in ea 14
celebrat non percipit distributiones illa hora Canonicis tangentes. Siquidem tunc, vt Capellanus celebrat, prout limitat idem Felin. *dict. cap. cum olim. num. 2.* nam eo casu singula officia singulis ministeriis debent esse contenta *cap. cùm singula, de præbend. in 6.* & *cap. 1. de consuet. in 6. dict. leg. nemo, C. de Assess.* glos. *in dict. cap. literas*, vbi Innoc. *de conce. prab.* & *dict. cap. 1. in Clem. de Cleric. non resid.* & ita intelligitur regula: quod si duo iura concurrunt in vna, eademque persona, quæ censeatur non tanquam vna, sed vt plures. *leg. à capiendis, ff. de auct. tut.* glos. *in dict. leg. si plures. ff. de pact.* vbi Iacobin. *num. 9.* Alber. Bal. & Cassan. late *par. 1. consider. 61.* & tradunt Doct. *in leg fin. Cod de offic. Assess.*

Nec prætereibo in hac causa, quod gerens offi- 15
cium Promotoris, ex obligatione saltem antidora, quam habet ad promouendum quem elegit in Promotorem tenetur eum tueri, & protegere, ita quod eius Aduocatus, & protector censeatur: & propterea eadem persona officium Iudicis Promotoris & Vicecancellarij sustinere non debet propter affectionem, quam in promouendo habet, & posset verum iudicium periclitari, Dec. *in cap. postremo, 3. notab. de appellat.* & hac ratione Aduocatus non est idoneus testis, Bart. *in leg. differre. § idem decreuerunt, de iur. fisc.* & præsertim in eodem Collegio ex periculo vtriusque Officij, prout benè considerat prædicta Purpurat. *in rubr. de offic. Assessor. numer. 147.*

Pro confirmatione prædictorum adducitur etiam, 16
quod officium Promotoris, & Vicecancellarij alia ratione vniri non debet, vt ex vtroque officio percipiat salarium; siquidem dicunt Doctores quod habens iurisdictionem, & administrationem in Ciuitate non potest legere ordinariè, si ex vtroque officio salarium percipere intendit, cùm non debeant huiusmodi officia simul haberi propter eius potestatem, & auctoritatem, ne cùm in vtrumque festinet, neutrum bene peragat, *dict. leg. fin. Cod. de Assess.*

Assess. quem ad hoc allegat Bart. Alex. & Rom. *in. leg. lecta, ff. si cert. pet.* hinc infert Purpur. *in dict. leg. num.* 12. 14. quod non erit permittendum, quod talis iurisdictionem habens, vtrumque officium exerceat, etiam propter eius auctoritatem, & potestatem, siquidem semper sibi attraheret scholares pro-
17 mouendos in praeiudicium aliorum Ordinariorum, quod praeiudicium est adeò considerabile, vt causet peccatum mortale, & obligationem ad restituendum in attrahendo, vt declarat Summa Ang. *in vers. interrogationes*, §. 34. & refert dictus Purpur. *in dict. leg. lecta, num.* 14. Ex quibus, vt peccatum mortale tollatur, quod ex dicta vnione, & attractione sequeretur, non erit permittendum Viceccancellario Officium Ordinarij, vel Promotoris exercere, prout etiam in creatione Caesaris Pinti in officium Viceccancellarij obseruatum fuit: nam licèt erat ex quatuordecim Ordinariis, vnicam tantùm portionem recepit, & in eius locum Ioan. Thomas Blancus, qui erat primus ex sex Supernumerariis suffectus fuit, & portionem, tanquam Ordinarius loco dicti Caesaris Pinti recipiebat; quod cùm sit iuri consonum, & obseruantiae, ad praesens erit etiam obseruandum, prout ita iudicari speratur.

Caesar Freccia.

SVMMARIVM.

1 *Alienum fundum ingredi an possit inuito domino: & an quis caedere possit lapidicinas domino inuito.*
2 *Marmora in alieno quaerere, & effodere, an sit licitum inuito domino.*
3 *Quaerere, & effodere per cunicula sub terra absque laesione fundi, an liceat inuito domino.*
4 *Dominus fundi in quaerendis, & effodiendis marmoribus, an praeferatur extraneo, si extraneus priùs inuenit, & praeoccupauit.*
5 *Marmora, quae per annorum milliaria omnibus ignota, & occulta fuerunt, an possint dici illius, sub cuius fundo requiruntur, vel potiùs in bonis nullius.*
6 *Licentia prius concessa vni, si concedatur alteri, an teneat.*

ARGVMENTVM.

Lapidicinas marmoreas in alieno fundo effodere, sine tamen ipsius laesione, an liceat priuatae personae, fundi domino inuito; & quod si dominus concurreret in quaerendo, an sit ille praeferendus, postquam alius prius inuenit, & praeoccupauit: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XXXII.

REGVLA est, Quod inuito domino, quis fundum alienum ingredi non potest, *l. per agrum, ff. de seruit. rust. praed.* nec in alieno quaerere, *l. 3. de acquir. rer. dom.* immò si eo inuito ingrederetur, actione iniuriarum tenetetur, *l. iniuriarum, §. fin. ff. de iniur.* Et sicut fundus supra terram liber est domini vsque ad coelum, *l. altius, C. de seruit.* ita sub terra vsque ad profundum, *l. 1. C. de thesaur. lib.* 10. Quapropter lapidicinas, quis caedere non potest inuito domino, *l. venditor, §. si constat. ff. commun. praed. l. diuortio. §. si vir. solut. matrim. cum simil.* nec thesaurum quaerere, *dicta l. 1. C. de thesaur.* 1

Haec tamen regula non procedit in marmoribus, pro quibus in alieno quaerere, & effodere licet, etiam inuito domino, fauore publicae vtilitatis, sine tamen ipsius laesione, glos. *in l. quosdam, & in l. cunctis. C. de metal. lib.* 11. Azo *eod. tit. n.* 7. Bar. *in dicta l. quosdam*, vbi Nicol. de Neap. Io. de Plat. Iac. Rebuf. qui intelligit dictam Glos. etiam in saxis pretiosis, & marmoribus, quibus, vti solemus pro aedificiis, muris, & palatiis construendis, & ornandis, And. *in c. 1. quae sint regal. in verb. Argentaria*, vbi Afflict. *num.* 8. Imol. *cons.* 87. qui dicit glos. *in dicta l. quosdam, & in dicta l. cunctis*, ab omnibus communiter teneri. 2

Nec obstant iura praeallegata, ex quibus regula firmatur: nam loquuntur, & debent intelligi, quando in superficie fundi, quis volebat fodere, & cum damno, seu laesione Domini, non autem quando per cunicula sub terra sine ipsius laesione; eo enim casu fauore publicae vtilitatis, etiam inuito domino quaerere, & effodere licet dictis iuribus. Item longa est differentia inter lapidicinas, quae in multis partibus reperiri solent, & in superficie terrae quae non sunt ita pretiosae, prout marmora, quòd raro in Italia reperiuntur, & cum magno labore, ac sumptu in casu de quo agitur, extrahuntur. Ex quibus dispositio dictorũ iurium in marmoribus quaerendis, & effodiendis non procedit, sicut in lapicinis, & thesauro, vt tenent praefati Doct. & Paul. *in dicta l. venditor, §. si constat, n.* 3. & *in dicta l. diuortio: §. si vir, in fin.* & *in cons.* 330. *vol.* 1. *incip. libellus istorum agentium*, qui reprehendit Iurisperitos Pergomi credentes contrarium, quòd dicit, quod haec est veritas. 3

Nec obstat, quod dominus fundi posset etiam quaerere, & effodere, ac ratione sui dominij, cùm habeat ius potentius in suo, & extraneo praeferri debeat, vt per Afflic. *in d. verb. argentariae, n.* 8. & *in decis.* 321. Nam respondetur, quod talis praelatio datur, dùm vterque vult concurrere in quaerendo, sed postquam alius priùs inuenit, & praeoccupauit, non datur talis praelatio, sed tantùm inuentor tenetur ad decimam, qua soluta, etiam inuito domino fodere licet, iuribus praeallegatis, quorum iurium dispositio nunquam obseruaretur, si post inuentionem dominus soli etiam praeferri extraneo posset, nec homines ad talia inuenienda inuitarentur; sępet enim dominus ob eius maiorem vtilitatem praeferri vellet. 4

Praetereà marmora de quibus agitur, per cursum annorum milliaria omnibus semper ignota fuerunt, & occulta, nec poterant dici eius, sub cuius fundo reperiuntur, sed in bonis nullius, & per inuentionem inuentoris efficiuntur, *l. nunquam, §. thesaurus ff. de acquir. rer. dom. §. ferè igitur. inst. de rer. diuis.* & in ipsis habuit locum praeoccupatio, quae sola tribuit

buit ius de iure gentium *dicto §. ferè igitur*, vbi Io. Fab. & alij. Qua præoccupatione stante cessare habet prælatio à domino soli prætensa, Paul. Castr. *in cons. 3. incip. In causa, quæ vertitur coram domino Vincentio, col. fin. vol. 2.* & *cons. 4. incip. in causa mota per Gasparem, col. 1. vers. nec obstat si dicatur, vol. 2.* & in indiuiduo tenet Cepol. Veronen. *in tract. de seruit. rust. præd. in tit. de mont. num. 4.* & *in l. inter publica, ff. de verb. sign.* & ita Affl. *in dicta decis. 321.* & dictum verbum *argentaria*, intelligi debet secundum decisiones Pauli, & Verronen. quas allegat, & est de mente Imol. *in dicto cons. 87.* qui in eius casu consuluit, dominum soli præferri extraneo, ex eo quia per tempora retroacta priùs ceperat laborare; in casu verò, de quo agitur, verum est me primum inuentorem fuisse, & per plures menses omnibus publicè videntibus impensam fecisse in reperiendo, & fodiendo. Et aduersarius inuidus alienæ fortunæ clandestinè, pauci sunt dies, emit iardenum, sub quo videtur, quod dicta marmora extant, & post licentiam mihi concessam quærendi, & offodiendi, nédum in publico, sed etiam in solo priuati, sine tamen alterius læsione; cúmque ex visura loci apparuit, & apparet marmora prædicta non existere sub ædificiis aduersarij, & quod sine eius detrimento effodi possent, meritò eo inuito licentia mihi concessa per Regiam Cameram stabilis, & firma manere debet, cum ex eo, quod sub eius solo reperiatur, portionem de iure ad se spectantem obtuli, provt etiam offero.

6 At ex his apparet, quàm fuerit etiam vana prætensio licentiæ quærendi, & effodiendi vsque ad medietatem viæ publicæ, tum quia licentia, quæ quærendi in publico requiritur, fuit mihi concessa, tum etiam quia mihi tanquam primo inuentori debetur, & stante præoccupatione alios non habet appetere, & si obtinnerit, non tenet concessio, Rebuf. *in tit. de thesaur. in fin. verb.*

Cæsar Freccia.

SVMMARIVM.

1 *Plures conclusiones afferuntur, quæ in præsenti disputantur.*

2 *Feudi diuisio, vel dismembratio triplex est.*

3 *Iurisdictio an diuidi possit, & qualiter.*

4 *Iurisdictio cohæret territorio sicut nebula supra paludem.*

5 *Textus in* l. pro parte, ff. de seruitutibus rusticorum prædiorum, *declaratur.*

6 *Baroni permittitur vnum Capitaneum in ciuilibus constituere, & alium in criminalibus.*

7 *Feudi diuisio non inducitur per constitutionem duorum Officialium.*

8 *Iurisdictionis exercitium diuidi potest, licèt non ipsa.*

9 *Capitanei constitutio in casali non requirit Regium assensum.*

10 *Magistratuum creatio qualiter, & quomodo sit de regalibus; & an Baroni competat.*

11 *Baro potest constituere Capitaneum particularem in vno castro, non obstante contradictione aliorum.*

12 *Baro potest vendere vnum Castrum retento alio, & quando.*

13 *Assensus Regius, an requiratur quando Baro multiplicat Tribunalia in sua Baronia.*

14 *Baro non potest reuocare concessionem factam diuisionis Officialium ab eodem loco.*

15 *Gratia non potest renunciari in præiudicium Tertij.*

16 *Principis rescriptum iuri Tertij nunquam derogat.*

17 *Proprietarius potest inuito vsufructuario, vel vsuario fundum, vel ædes custodire.*

18 *Rex tempore suspicionis belli potest campanile Ecclesiæ, vel ipsam Ecclesiam incastellare.*

19 *Rex noster est Dominus bonorum, & personarum.*

20 *Rex potest Baroni mandare, vt constituat particularem Capitaneum in castro subalterno.*

ARGVMENTVM.

Baro in Regno nùm absque Regis consensu in sua Baronia possit vnum deputare Capitaneum ad iustitiam administrandam in terra, quæ est caput Baroniæ, & alium in casale eiusdem terræ, cùm semper in tota Baronia vnus tantùm fuerit creatus Capitaneus. Feudi diuisio omni iure prohibita quotupliciter inducatur. Proprietario an liceat fundum custodire, vsufructuario reluctante, & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XXXVII.

QVÆSTIO hæc, quæ coram Principe, & eius Collaterali Consilio versatur, inter Vniuersitatem Longobardorum actricem ex vna, & Vniuersitatem terræ Fluminis frigidi, ac Marchionem Vallis Siculæ, vtilem Dominum vtriusque loci conuentum ex alia, plures potest habere inspectiones. 1

Prima est, an quando Marchio, qui consueuerat vnum tantummodo deputare Capitaneum pro administratione iustitiæ in Baronia Fluminis frigidi, qui residere solebat in eadem terra Fluminis frigidi tanquam in capite Baroniæ, concessit vniuersitati Longobardorum, accepta pecunia, particularem Capitaneum, processerit ad aliquam alienationem, dismembrationem, seu diuisionem feudi, aut iurisdictionis, vel quid fecerit. Secunda, an po-

tuerit hoc facere sine Regio beneplacito, & assensu, ita vt id, quod factum sit sine eo possit reuocari. Tertia, an potuerit hoc facere in præiudicium Vniuersitatis Fluminis frigidi, quæ præsupponit se esse caput Baroniæ, & Longobardum esse casale ipsius. Quarta, an quia per sententiam Sac. Consilij in vna Aula fuit pronunciatum in fauorem Terræ fluminis frigidi, non licere Marchioni constituere nisi vnum Capitaneum in Baronia, potuerit Marchio adire Regem, & supplicare pro assensu in concessione noui Capitanei per eum facta eidem vniuersitati Longobardorum. Quinta, an post reuocationem à se factam de concessione prædicta remaneat aliquod ius in beneficium vniuersitatis Longobardorum, vel sit ius illud penitus extinctum. Sexta, an post sententiam Sac. Consilij, & post reuocationem factam à Marchione, possit Rex, imò debeat ordinare quod concessio prædicta suum sortiatur effectum, non obstante prætenso præiudicio Vniuersitatis Fluminis frigidi.

Quoad primam inspectionem, conclusiuè loquendo, respondeo Marchionem in supradicta concessione non induxisse alienationem feudi, vel iurisdictionis, nec dismembrationem, nec diuisionem feudi, aut iurisdictionis; sed tantummodo immutasse modum administrandi vsum iurisdictionis, vt sicut administrabatur per vnum Capitaneum in duobus castris, voluit administrari per duos, & sic in effectu multiplicauit Iudices, seu Tribunalia in duobus castris, separate viuentibus, & se gubernantibus in omnibus aliis negotiis.

Non inquam, Marchio alienauit feudum, aut partem feudi, vel iurisdictionis. Est enim alienatio actus per quem dominium transfertur *l. 1. C. de fun. dota.* Sed dominium castri Longobardorum non est translatum in alium, ergo non est alienatio.

2 Nec est dismembratio partis feudi, nam triplex est dismembratio, prout subobscurè declarauit Glo. Parif. §. 35. *num.* 1. Quædam à capite, veloti quando castrum recognoscitur ab vno Rege, & feudatarius attentat velle illud recognoscere ab alio Domino, quædam à corpore, veluti quando de vno feudo fiunt duo, vel plura, ab eodem tamen veteri patrono semper recognoscenda. Tertia à capite, & corpore simul, veluti quando pars feudi tanquam feudum separatum recognoscitur ab alio, vel recognosci attentatur, sed in caso nostro nihil horum trium interuenit, ergo non est dismembratio.

Nec est diuisio feudi, siquidem diuisio etiam importat translationem dominij in alium, & quod diuisio sit alienatio tenuit Andr. *in c. Imperialem, §. præterea ducatus, num... de probib. feu. alie. per Frid.* quem refert, & sequitur Alex. *in cons. 25. num. 11. lib. 5.* & probatur *in §. quædam. Inst. de actionibus*, & *in tit. ff.* & *C. fam. erc. & commu. diui.*

3 Nec fuit diuisa iurisdictio, quamuis enim Alex. *in dicto consil. 25. num. 4.* dixerit quod iurisdictio cohærens castro & territorio potest verè, & propriè diuidi sicut res corporalis, id est, castrum, & territorium, cui ipsa iurisdictio adhæret, & hoc videtur sequi Glos. Parif. *in §. 10. num. 25.* tamen contra Alex. scripsit Collegium Papiense inter consil. Fran. Curt. *51. num. 34. cum seq.* vbi concluditur iurisdictionem non pati diuisionem, & sequitur Natt. *in addi. ad Alex. in d. consil. 25.* & hoc probatur euidenti ratione; nam cùm iurisdictio sit res incorporalis, naturaliter non recipit diuisionem, vt in *l. 2. §. & harum, in l. 4. §. Cato, ff. de verb. oblig.* nec possumus dicere quod legaliter potest diuidi iurisdictio ad similitudinem actionis *l. pro hæreditariis. C. de hered. actio.* nam cum iurisdictio cohæreat territorio sicut nebula supra paludem, vt per Bald. *in tit. de allod.* & per Glos. Parif. *d. §. 10. num. 25.* sequitur quod sit tota in toto territorio, & in qualibet parte totius, sicut anima in corpore, & ideo Marchio totam habet iurisdictionem in castro Longobardorum: sicut habet in terra fluminis frigidi, & ideo constituendo nouum Capitaneum in castro non diuisit iurisdictionem, sed totam, & integram illi Capitaneo concessit; & sicut seruitus viæ diui non potest, 4
l. via constitui, & *l. pro parte, ff. de seruit. rust. præd.* & 5
quando via erat latitudinis sedecim palmorum, & postea pacto restricta est ad octo palmos, non dicitur diuisa seruitus viæ, sed modificata, & coangustata, prout notatur per glos. & Doct. in dictis iuribus, ita Capitaneus Fluminis frigidi, qui habebat iurisdictionem in tota Baronia per constitutionem noui Capitanei in castro Longobardorum incepit habere coarctatam, & coangustatam iurisdictionem intra certos limites, & personas; nam cùm proprietas iurisdictionis resideat in persona Baronis, potest Baro de illa ad sui libitum disponere, concedendo vsum iurisdictionis nunc vni, nunc alteri Capitaneo.

Hinc fortasse non prohiberetur Baro constituere 6
vnum Capitaneum in causis ciuilibus, & alium in criminalibus; & quod in vna ciuitate possint esse duo Officiales, firmauit Capyc. *decis. 27. numer. 22. & 39.* & legitimus ita fuisse factum in Ciuitate Rom. Nam antiquitus vnus erat Prætor, qui solos dicebat ius inter ciues Romanos, & exteros, sed postea cum plurima turba peregrinorum conuenisset in vrbe, & vnus Prætor non sufficeret, fuerunt constituti duo Prætores, alter vrbanus, qui diceret ius inter ciues, alter peregrinus, qui ius diceret inter exteros *leg. 2. §. deinde cùm actus, ff. de orig. iur.* Sic vidimus in ciuitate Neap. in qua sex ab initio fuerunt creati Regij Consiliarij, sed postea paolatim ex necessitate auctus fuit numerus vsque ad viginti duos, ergo Baro constituendo nouum Capitaneum in castro Longobardorum, nihil aliud facit, nisi quod concessit vsum, & exercitium iurisdictionis duobus Capitaneis, licèt in eodem territorio, tamen in diuersis mansionibus, & hoc ad similitudinem patrisfamilias, qui habebat villam, & ad regendum eam posuerat vnum villicum, & ex causa, vt villa rectius gubernetur, constituit duos villicos, de quo habetur *in leg. si cum villico, ff. de inst. act.* & per Andream in constitutione Regni, *Prosequentes.*

Et in proposito nostro quod per constitutionem 7
duorum Officialium, vel erectionem duorū Tribunalium in vno Comitatu, non inducatur diuisio feudi, sed sit quædam diuisio exercitij, & administrationis iurisdictionis, expressè tenuit Bar. per illum tex. *in leg. inter tutores, in fin. num. 6. ff. de admin. tut.* & *in leg. 1. Cod. de Metroberi. lib. 11.* & de Franch. *decis. 316.* & Afflict. in constitutione Regni Magistri Camerarij per illum tex. *in 10. nota.* dixit quod quando vnus Baro habet plura castra, & terras, non debet permittere quod vnus Officialis faciat acta iudiciaria vnius loci, & trahat homines ad alium locum propter dispendia euitanda illius, qui non est eiusdem loci, sed in quolibet loco debet per vices, & tempora sedere, & ad hoc Afflict. allegat tex. constitutionis Regni *Instituimus non per Calendas.*

Et quod Baro habens plura Castra in vno territo- 8
rio veluti in vno Comitatu possit diuidere exercitium, & vsum iurisdictionis ex causa, idest, pro commodiori regimine vassallorum, tenuit Alex. *in dict. cons. 25. num. 4. & 6.* & quamuis hoc improbet Glos.

Glos. Parif. *in dict. §. 10. num. 25*. tamen ab hac opinione recessit in addit. Ad Alex. *in dict. cons. 25. lib. 5.* vbi dixit ex causa posse id permitti, & de hoc videtur textus expressus *in leg. si locus, ff. de Iud.* vbi Vlp. ait Iudicem in eo loco debere iudicare, quo solet iudicare, sine incommodo tamen litigantium, & quamuis glos. ibi conetur destruere illum textum, dum ait quod quando ius redditur in loco maiorum solito, & consueto, tunc potest iudicare etiam cum incommodo litigantium, per text. *in leg. pen. ff. de iust. & iur.* tamen hæc opinio Glossæ impugnatur ab Archidiacono, & Gemin. *in cap. cum Episcopus, de officio Ordinary, in 6.* nam si ex iusta causa in loco maiorum iudicari non potest, tunc iudicari poterit alibi, vt *in cap. statuimus, de officio deleg. in 6.* & ita per plures sententias Sac. Consilij fuisse determinatum iam demonstratum est in hoc processu prout in nota facti, & quamuis pars aduersa perduxerit alias determinationes eiusdem Sacri Consil. per quas dicit apparere contrarium, tamen si rectè illæ determinationes perpendantur, non sunt contrariæ, sed loquuntur in diuersis terminis, nam vel loquuntur in vna, eademque Ciuitate, vt est illa de Ciuitate Nuceriæ, vel non existente aliqua rationabili causa, vt est illa quæ allegatur de terra Satriani, & casali Daboli.

9 Quoad secundam inspectionem, facillimè ex præcedentibus potest responderi in deputatione noui capitanei in casali non requiri Regium assensum, nam tunc requiritur assensus Regius quando tractatur de alienatione, dismembratione, hypotheca feudi, vel de imponenda aliqua seruitute super feudo, ita enim loquitur text. *in leg. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder.* & in constitutione Regni *Constitutionem diuæ memoriæ*, sed per deputationem noui Capitanei, nihil istorum inducitur, vt probatum est in præcedentibus, ergo non requiritur assensus Regius.

10 Et si quis instaret dicens, si potestas creandorum Magistratuum est de regalibus, vt *in tit. quæ sint regal. in verb. & potestas creandorum Magistratuum*, ergo Baro non potest hoc facere sine assensu; Respondeo quod habet Baro specialiter concessum in priuilegio, vt possit creare Magistratus, ergo exercet actum permissum, alioquin sequeretur, quod quotiescunque Baro vellet constituere Officialem, deberet impetrare assensum ? vltra, quod aliter posset responderi ad tex. *in d. tit. quæ sint regalia, in verb. & potestas constituendorum Magistratum*, prout eum intelligit Glos. Parif. *in §. 1. glos. 5. num. 57.* scilicet quod ille tex. intelligitur de magistratibus Regiis, vel Imperialibus, ad Regiam, vel Imperatoriam Iurisdictionem exercendam, veluti de Proregibus Regnorum, vel delegatis à latere; nam si quis à Rege nostro inuictissimo esset constitutus Vicarius in dominiis, quæ Rex habet in Italia, iste Vicarius non posset ponere Proregem in Regno, quia potestas creandi hunc Magistratum est de regalibus, non autem intelligitur de aliis Magistratibus inferioribus: nam potestas creandi hos Magistratus, dependet à concessione iurisdictionis vel Imperij, eo enim ipso, quod iurisdictio in aliquem suo nomine transfertur, statim in necessariam consequentiam venit potestas constituendi Magistratus ad illius administrationem, & exercitium.

11 Quoad tertiam, Respondeo potuisse Marchionem constituere Capitaneum particularem in Longobardo nonobstante cōtradictione vassallorū Fluminis frigidi: nam præinpposita potestate penes ipsum, scilicet quod possit exercere iurisdictionem per alium, in quacunque parte territorij *c. cum Episcopus, de off. Ord. in 6.* sequitur, quod qui vtitur iure suo nemini facit iniuriam, *l. non videtur vim, l. nullus videtur dolo, ff. de reg. iur. l. 3. §. 15. tamen, ff. de lib. hom. exhib. l. iniuriarum, §. 1. ff. de iniur. l. si quis donaturus, §. si quis indebitum, ff. de cond. ob caus.* hinc infert Dec. *in d. l. nullus videtur*, quod potest quis in suo ædificare, & altiùs tollere ædificium vsque ad cœlum, dato quod lumina vicini obscurentur, *l. altius, l. in ædibus. C. de seruit. & aq. l. proculus, ff. de damn. infect.* tantò magis si id faciat ad sui vtilitatem, vt sibi proficiat, non ad æmulationem; nam tunc procederet text. *in l. 1. §. denique, ff. de aq. plu. arc.* imò non solùm re sua potest quis vti ad libitum suum, sed etiam potest vti re communi ad vsum destinatum, *l. Sabinus, ff. com. diui.* hinc dixit Veron. *in tit. de ser. vrb. præd. cap. de fornace, in finalibus verbis*, quod potest quis in muro domus suæ facere fornacem ad coquendum aurichalcum, etiam quòd timeretur, ne immittatur ignis in domum contiguam vicini, vel quod ex fumo fornacis magnum damnum inferatur vicino, & in casu nostro nullum, aut paruum damnum infertur ciuibus Fluminis frigidi si permitteretur Marchioni constituere nouum Capitaneum in Longobardo, vt dicat ius inter ipsos ciues tantùm, tunc inferretur ei notabile damnum, quando Marchio vellet in totum mutare locum iuris dicendi, & transferret Tribunal Capitanei à terra Fluminis frigidi ad Longobardum: tunc enim nimis grauarentur vassalli, nam compellerentur à propria sede accedere ad Longobardum pro petenda iustitia, quod non esset permittendum, quia ius debet reddi in loco solito, & consueto maiorum, *l. pen. ff. de iust. & iur.* sed in casu nostro nihil immutatur de antiquo solito respectu ciuium Fluminis frigidi; nam ibi residet, & residebit Capitaneus, qui dicat ius inter eos, solùm restringitur potestas, & iurisdictio Capitanei, vt non se extendat ad Ciues Longobardorum, & hoc ex causa fieri potest.

Et hoc confirmatur ineuitabili medio, iudicio meo; nam pone quod Marchio vellet vendere Longobardum alteri, & super tali venditione impetraret assensum Regis, nonne vassalli Longobardorum eximerentur à iurisdictione Capitanei Fluminis frigidi, certè sic; possentne vassalli Fluminis frigidi contradicere tali venditioni, credo quod non; nam dixit Bal. *in c. 1. §. eadem lege, de leg. Cor.* de consuetudine seruari quod villæ, & castra cum mero Imperio vendantur, & Bal. refert, & sequitur Decius *in l. debitorum, C. de pact.* & subdit quod nihil obstare videtur quominus quis ius, quod habet, vendere possit, *arg. l. dudum, C. de contr. empt.* & quia iurisdictio castri transit in creditorem, cui castrum pignoratum sit, vt notat Paul. de Cast. *cons. 376. visis col. fin.* & si allegaretur in contrarium auctoritas Iun. *in c. prudentiam, de offic. deleg.* vbi dixit quod non posset procedi ad diuisionem castri, vel iurisdictionis, ne contingat illud monstruosum, ne sint duo capita in eodem corpore; Respondeo quod illud absurdum resultaret, quando diuideretur proprietas castri in duos, vel plures, secus si administratio iurisdictionis fieret per plures Officiales, quia hoc esse permissum superiùs probatum est, sed dato, & non concesso quod esset monstruosum in vno castro, tamen non est monstruosum in duobus castris: & quod vnum castrum ab alio possit diuidi inuitis vassallis firmauit Alex. *d. cons. 25. n. 18. 19. & 21. lib. 5.* 12

Quoad quartum respondeo fuisse licitum Marchioni, etiam post sententiam Sac. Consil. adire Principem, & supplicare per assensum; nam cùm vidisset 13

vidiſſet fuiſſe dubitatum, an multiplicandis Tribunalibus in eodem territorio requiratur aſſenſus Regius, & ad inducendum nouum modum circa vſum iuriſdictionis requiri auctoritatem ſupremi Principis, & quod ſeparare caſtrum à ciuitate eſſet aperire portam aliis Baronibus Regni, vt idem faciant, voluit ipſe Marchio ponere rem in tuto, & obtinere in hoc iura dominicalia, & quod poſſit etiam poſt ſententiam ſupremi Prætoris Princeps ad ſe cauſam auocare, & id quod ſibi placuerit ſtatuere, vel mandare, quod reuideatur, poteſt probari his mediis. Nam quamuis reſcriptum Principis non tollat rem iudicatam, *l. cauſas, C. de tranſ. l. vlt. C. ſent. reſc. non poſſ.* latè Soc. *conſi. 47. col. 2. lib. 3. & conſ. 101. col pen. lib. 4.* tamen declaratur non habere locum, quando Princeps factus certior de re iudicata committeret cauſam reuideri; nam tunc Reuiſor poteſt reiicere rem iudicatam, cui iam Princeps derogaſſe dicitur, vt docuit Bal. *in c. 2.* vbi etiam Barb. *de off. legat.* idem cenſuit Felin. *in c. 1. de conſt.* Dec. *conſi. 198. num. 3. in fi.* & Alc. *reſp. 301. num. 10. verſi. 3.* Et in caſu noſtro in precibus oblatis ſuæ Maieſtati per Marchionem Vallis, fuit expreſſum de re iudicata, fuit enim inſinuatum per ſententiam Sac. Conſil. fuiſſe deciſum non licere Marchioni conſtituere, niſi vnum Capitaneum in Baronia Fluminis frigidi, de qua re certior factus Princeps ſcribit Proregi, *Viſto il tenor del preinſerto memorial mi hà pareçido rimettirlo à vos che agays come mejor vi parerà conuenire.* Cùm ergo Rex conceſſiſſet conſequens, ideſt, vt Prorex ſtatuat id quod ſibi conueniens eſſe videbitur, dicitur in neceſſariam antecedentiam ſuſtuliſſe rem iudicatam, *leg. ad rem mobilem, ff. de proc. l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud.* alioquin reſcriptum Principis nihil operetur, quod dicendum non eſt, *l. hac ſtipulatio, §. Diuus, ff. vt leg. no. caue.* & licèt Iaſ. *in d. l. cauſas, C. de tranſ.* & *in l. iuſtitia, ff. de iuſt. & iur. col. 2.* moueat aliquas difficultates, vt quando Princeps iubeat cauſam reuideri, non poſſit reuiſor Reiicere rem iudicatam, tamen omnibus motiuis ad plenum reſpondet Menoch. *de arb. Iud. lib. 1. centur. 5. num. 6.* vltra quod in caſu noſtro non mandauit Rex, cauſam reuideri, ſed totum negotium remiſit arbitrio Proregis, & iam erat certior factus de re iudicata, & ſic motiua Iaſ. & aliorum eum ſequentium non poſſunt adaptari ad caſum noſtrum.

14 Quoad quintam, ſi ſequi volumus illam opinionem firmatam ſupra in ſecunda inſpectione quòd in conceſſione noui Capitanei non requiratur Regius aſſenſus, cùm non inducatur alienatio, nec diſmembratio, nec diuiſio feudi, aut iuriſdictionis, nec imponatur hypotheca, aut ſeruitus ſuper feudo, ſequitur neceſſariò concludendum, quod Marchio non potuit conceſſionem reuocare: non enim eſt de caſibus comprehenſis in conſtitutione. *Conſtitutionem diuæ memoriæ,* nec *in l. Imperialem,* & cùm Marchio conceſſionem fecerit ex cauſa onëroſa, quia recepit ab Vniuerſitate Longobardorum ducatos quinque mille, ideò debet teneri ad obſeruantiam contractus: nam etiam Princeps tenetur ad ipſius obſeruantiam, *c. 1. de prob.* ſed ſi teneremus aliam opinionem, quod requiratur aſſenſus, adhuc credo non eſſe locum reuocationi, nam cùm Marchio ſupplicauerit pro aſſenſu in beneficium vniuerſitatis Longobardorum, ei dicitur, ius quæſitum, & ideo non datur reuocatio, per ea quæ ſcribit Frecc. *de ſub. lib. 2.*
15 *auctorit. 1. quæſt. 40.* Et cùm gratia concernat vtilitatem Tertij, impetrans eam non poteſt illi renunciare in præiudicium tertij, per ea quæ ſcribit Abb. *in c. Si diligenti, col. 3. de for. comp.* & ſuper hoc latiùs fuit allegatum in hac eadem cauſa, dum fuit diſcuſſum, an ſit tractanda in Collaterali Conſilio, vel remittenda ad Sac. Conſilium Capuanæ.

Quoad ſextam, & vltimam inſpectionem, credo 16
indubitati iuris eſſe, quod etiam poſt reuocationem factam à Marchione, & poſt ſententiam Sac. Conſilij potuerit Rex ordinare, & mandare, vt delegatus ipſius ad hoc ſpecialiter deputatus valeat prouidere, prout ſibi melius videbitur conuenire: nam reuocatio nihil operatur per ſupradicta in præcedenti inſpectione, ſententia etiam Sacri Conſilij nihil habet obſtare quin Rex potuiſſet illud mandare, per ea quæ retulimus ſupra in quarta inſpectione, & hoc non obſtante prætenſo præiudicio Vniuerſitatis Fluminis frigidi, quamuis enim in reſcripto non ſit adiecta clauſula *non obſtante,* & ideo non videretur derogatum iuri Tertij, per tex. *in dict. leg. cauſas.* vbi gloſ. & Doct. *de tranſact.* & *in l. vlt. Cod. ſent. reſcin. non poſſe,* & latè per Decium *conſil. 198. num. 4.* & *conſ. 309. num. 1.* quem eſt ſecutus Bell. *conſil. 19. num. 1.* tamen non poteſt negari Principem de re iudicata certiorem fuiſſe factum, quæ certioratio vim clauſulæ *ex certa ſcientia,* habet, *cap. venerabilis, de confir. vtil. vel inut.* & ob id, ex certa ſcientia reſcripſiſſe, quæ clauſula, *ex certa ſcientia,* idem operatur quod clauſula *non obſtante, leg. idem Vlpianus, ff. de execut. tutor.* Aretin. *in cap. 1. col. 4. de reſcrip.* & latè ſcribunt Soc. ſeu. *conſ. 63. col. 3. lib. 3.* & ideo Oldrad. *conſil. 257. col. 3.* dicebat hanc clauſulam tollere omne obſtaculum, vt latè defendit Menoch. *de arbit. iudic. lib. 1. quæſtion. 51. numer. 8. cum ſeq.* vbi dicit communem eſſe pro hac parte.

Et Dominus Rex iure optimo poteſt mandare 17
etiam contradicente Barone quod duo caſtra in vno territorio exiſtentia, etiam ſi vnum ſit ſubalternum ad aliud, ex iuſtis cauſis regantur per duas poteſtates, ſeu Capitaneos: nam ſicut Dominus proprietatis poteſt inuito vſufructuario, & vſuario fundum, vel ædes per ſaltuarium, vel inſularium cuſtodire, intereſt enim eius fines prædij cuſtodire, *leg. ſi ita, §. Dominus, ff. de vſu, & habit.* ex quo tex. infert Freccia in ſuo tract. *de ſubſeud. lib. 1. ſub tit. de prouinc. & ciuit. Regni, num. 57. verſic. notandum, fol. mihi 95.* quod Rex tempore ſuſpicionis belli, campanile Eccleſiæ, vel ipſam Eccleſiam incaſtellare poteſt, etiam Baro viſitare caſtrum, & vaſſallos, & tenimenta ſui ſubfeudatarij, dum expedit, idem Frec. *lib. 2. auctoritat. 35. per totam.* vbi multa in hac 18
materia, & Archiepiſcopus poteſt viſitare ſuam Prouinciam *cap. Romana, de cenſibus in 6.* ſi ergo omnibus prædictis, ideſt, Domino proprietatis, Baroni, & Archiepiſcopo eſt licitum omnia ſupradicta facere, quantò magis, & ſupremo Principi eſt licitum animaduertere qualiter vaſſalli gubernentur; vaſſallus enim Baronis, non deſinit eſſe vaſſallus Regis, cùm ſolus Rex ſit Dominus perſonarum, vt in conſt. Reg. *perſonas;* imò Baro cauſarum ciuilium, & miſtarum poteſt compatere pro ſuo intereſſe, quando Dominus iuriſdictionis criminalis malè tractat vaſſallos, ita Ioan. Vincentius de Anna *ſing. 61.* & ita fuiſſe deciſum atteſtatur per Sacrum Con-
ſilium referente Conſiliario Minadois, ſi Baro po- 19
teſt animaduertere qualiter vaſſalli gubernentur à Domino iuriſdictionis criminalis, multò magis Rex poteſt inquirere qualiter vaſſalli malè regantur à Baronibus. Hinc pro reparandis grauaminibus illatis à Baronibus vaſſalli quotidie adire ſolent Regem, vel Sacrum Conſilium, vt opportuna tribuat remedia aduerſus grauamina Baronum: ita in caſu noſtro vaſſalli caſtri Longobardorum malè tractantur

tur ab eorum Barone, quia cogit eos accedere ad longinquas partes pro petenda iustitia, & ideo ipsi supplicant Regem, vt huic malo regale praestet praesidium, & compellat Baronem ad constituendum Capitaneum particularem in eodem castro, nam etiam Capitaneus constitutus à Barone dicitur habere iurisdictionem à Rege, & non à Barone, vt dixit eleganter Afflict. *in tit. quae sint regal. in verb. Potestas, in princ.*

10 Et quod Rex possit mandare Baroni, vt constituat particularem Capitaneum in castro subalterno, ad hoc vt vassalli rectiùs, & commodiùs gubernentur, non est dubitandum; est enim Rex in terris, sicut Deus in coelis, vt *in Auth. de instrum. cautel. & fid. in princ.* & *in Auth. constitut. quae de dign. §. illud,* nec potest eius potestas limitari, quia dicitur in prouerbiis, *scrutator Maiestatis à gloria opprimetur,* vnde dicitur *Esdra cap. 3.* Rex super omnia praecellit, & dominatur eorum, & quaecunque dixerit illis, faciunt, & verbum Regis non praetereunt. quae omnia refert Afflict. *in dict. tit. quae sint regalia, in verbo, & potestas creandorum Magistratuum.* Et in potestate principis est diuidere vnam Prouinciam ab alia, vt *in leg. 1. Cod. de Metroberi. lib. 11.* & separare casale ab oppido, seu castro, non obstante contradictione castri, sic videmus casalia Afragolae, & Turris Octauiae fuisse diuisa, & separata quoad vsum iurisdictionis à ciuitate Neapol.

Et ex his concludo posse iustissimum Protegem, & eius collaterale Consilium, quod in hoc negotio repraesentat in totum personam Regis, immò ex causis vrgentissimis iam in processu deductis debere praestare assensum concessioni factae per Marchionem de constituendo particularem Capitaneū in castro Longobardorum, vel si hodie Marchio dissentiret prout dissentit, posse ad supplicationem vassallorum eum compellere ad constituendum Capitaneum particularem, nisi aliter videbitur doctissimis, ac prudentissimis, Senatoribus ad latus Principis assistentibus, quorum rectissimo iudicio, haec omnia submittimus.

Agatius Assantus.

SVMMARIVM.

1 *Debitum ex conditione proueniens, an & qualiter transmittatur.*

2 *Releuium per mortem Baronis debitum à successore in feudum debetur statim mortuo feudatario, vsque ad num. 3.*

4 *Releuij solutio differtur post annum, & diem.*

5 *Dilatio anni pro releuij solutione vtpotè legalis; plures producit effectus, de quibus hic.*

6 *Legatum multipliciter fieri, & quando transmittatur ad haeredes.*

7 *Tempus appositum in praestatione facit illud conditionale.*

8 *Ius tapeti in quo differat à iure releuij?*

9 *Ius tapeti, & ius releuij indicantur ad paria propter similitudinem rationis.*

10 *Ius tapeti, & ius releuij debentur purè, licet differatur solutio.*

11 *Conclusio quaestionis proponitur ab auctore.*

ARGVMENTVM.

Ius tapeti, quod Magno Camerario Regni huius intra annum, & diem debetur, prout releuium fisco, cùm alicuius Baronis mors contigerit, nùm illi, seu eius successori debeatur, si mortuo Barone intra eumdem annum, mors etiam Magni Camerarij superuenerit; vel dicendum est, ius hoc ad Regium fiscum spectare, sicque ad finem, vt ius illud Magno Camerario acquiratur, an inspiciendum sit tempus mortis Baronis, vel potiùs tempus, quo cedit dies solutionis illius iuris: & de aliis.

ALLEGATIO XXXIV.

Nvper defuncto Illustrissimo Marchione Vasti, praetenditur per Regium fiscum nullum ius exactionis pro iure tapeti competere Illustrissimo successori respectu eorum Baronum, qui decesserant in vita ipsius ex quo annus, & dies non transiuit, quo debet fieri solutio iuris praedicti; & ex consequenti, stante morte dicti Illustrissimi Marchionis infra tempus anni, & diei, nullum esse quaesitum ius, & proinde non esse transmissibile, tanquam debitum conditionale, ex reg. tex. *in l. legata, sub condit. ff. de condit. & demonstr. l. vnica, §. cum autem,* & *§. sin autem aliquid sub conditione. C. de caducis. toll.* si igitur nullum ius competit successori, stante Marchione, nec quicquam potest protendere Magnificius Anchora affictator dirictuum iuris praedicti, ex tex. *in leg. lex vectigali, ff. de pig.* Ex his enim praetendit Regius fiscus dirictus praedictos debere cedere in sui beneficium, & non affictatoris, esto quòd mors feudatariorum fuerit in vita Marchionis. 1

Sed ex sequentibus praetensionem praedictam vanam esse demonstrabimus, & omnino dirictus, vt acquisitos per mortem feudatariorum in vita Marchionis debere cedere in beneficium ipsius Magnifici de Ancora, non obstante quod infra tempus anni, & diei successerat mors Marchionis. 2

Indubitatissimum est de iure feudorum, releuium solummodo deberi M. Curiae per mortem Baronis à successore in feudo, vsu & consuetudine quadam introductum, ait constitutio Regni *post mortem Baronis,* ibi, *aliquo releuio, vt moris est,* & ibi Andr. *in cap. 1. §. sed & res, n. 7. & 11. per quos fiat inuest.* & *in c. 1. §. si mulier in ostendiriis, de capit. Corrad.* Affl. *in c. sancimus, n. 1, quo temp. miles,* & debetur ratione confirmationis inuestiturae, quam infra annum, & diem 3

diem hæres vassalli petere debet; nam pro eo releuatur Dominus, vt Andr. *in dict. constit. post mortem*, & ideò à die mortis pura nascitur in beneficium Domini obligatio contra hæredem vassalli pro consecutione ipsius ait glos. Parif. *titul.* 1. §. 4. *in princ.* Quamuis solutio differatur post annum, &
4 diem, quod tempus legale est secundum Affl. *in d. c. sancimus, n.* 8. *vers. vlterius*, præfixum fauore, & gratia Vassalli hæredis, qui interim facit fructus feudi suos, *l. si starem*, §. *Pegasus. ff. de leg.* 2. & Andr. *in c.* 1. *in princ. n.* 4. *qua sit prima causa benef. amit.* Vnde cùm solutio releuij sit delatata ad certum tempus anni, & diei, & clarissimum est propter mortem releuium deberi, sed ipsius solutionem differri, potest dici non solum obligationem esse natam, verum etiam actionem in beneficium Domini à die mortis, per ea, quæ Bart. *in l. ità stipulatus, num.* 41. *ff. de verb oblig.* ponit. Nam potest agi, vt tempore adueniente soluatur, Affl. *in decis.* 279. & sic, vt purum debitum esse transmissibile.

Præterea si dilatio anni, & diei est legalis vt
5 supra dictum est, concessa ad fauorem vassalli, quia interim facit fructus suos, debet de ea iudicari ad instar dilationis, quæ conceditur marito circa restitutionem dotis consistentis in pecunia post mortem vxoris per annum, per tex. *in l. vnica*, §. *exactio. C. de rei vxor. act.* nam propter stipulationem maritus, siue expressam siue tacitã, est debitor statim post obitum vxoris respectu restitutionis dotis; habet tamen tempus legale anni ad soluendum eam, & interim facit fructus suos, & ideò pluries fuit iudicatum posse infra tempus agi contra ipsum, vt caueat destituendo dotem tempore adueniente, etsi non cauit, cogitur statim restituere deducto commodo medij temporis, vt D. de Franch. *decis.* 218. ex doctrina Napod. in consuetudine *si mulier nupta, in verbo si non extant, vers. nec obstat quod in his non habet animum*; maxime in causa fisci, pro quo est tex. & glos. fin. *in l.* 1. *C. de condict. ex lege.*

Sic etiam dicitur de legato, quod triplici modo
6 relinqui potest, aut purè, & statim illud debetur, & transmittitur, aut in diem certam, & statim etiã debetur, & transmittitur, licèt non possit ante diem peti, & sub conditione, & non solùm non debetur, sed etiam nec peti potest ante conditionis euentum, neque transmittitur, & isto casu procedunt iura *in leg. legata sub conditione. ff. de condit. & demonstr. leg. vnica*, § *sin autem aliquid sub conditione, Cod. de caduc. toll.* declarat prædicta omnia text.
7 *in leg. cedere diem, ff. de verb. signif.* §. *in diem, &* §. *ex conditionali instit. de verb. obligat. & leg. si post diem*, §. *si verò post diem, ff. quando dies leg. cedat.* Igitur cùm per mortem debeatur releuium Regiæ Curiæ, statim post mortem illud est acquisitum; tempus enim anni, & diei est appositum ad præstationem releuij, & ideò debitum à principio purum non sit conditionale, vt quæso rogo videri tex. *in l. ex his verbis. Cod. quando dies leg. vel fideicom. sed. in leg. quibus diebus.* §. *quidam Titio, ff. de cond. & demonstr.* & ex consequenti sicuti in legato, ita etiam iudicari debet de releuio.

8 Nec prædictis duo, quæ fortè prætenderet Regius fiscus, aduersantur. Primò diuersum esse releuium à iure tapeti *ex reg. l. si item. C. de codicill.* & proinde non debere fieri illationem de vno ad aliud *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* Secundò quia conditionaliter debetur, donec sit actus iuramenti fidelitatis per hæredem vassalli; tunc enim quæritur dictus Marchioni, & ideò ius illud non transmittit antequam fiat actus prædictus. Nam respondetur quod etsi ius tapeti, & releuium habent diuersa nomina, nihilominus descendunt ex vno fonte, & insimul nascuntur, & debentur, nec alterum sine altero nasci potest; nam si debetur releuium, debetur ius tapeti, & è contra; non enim potest deberi releuium absque iure tapeti, merito procedit illatio ex identitate vnionis, quia propter mortem debentur ambo iura prædicta, ergo idem ius, *leg. illud quæsitum est, ff. ad leg. aquiliam*, videmus namque quod ex prædicta significatione per Regiam Cam. Sum. pro iure releuij illico pro rata ius tapeti debet solui, vt de iure prædicto meminit D. Franch. *in decis.* 121. *in princ.*

Nec procedit, quod conditionaliter ius prædi- 9
ctum ratione actus iuramenti, quia etiam ius releuij debetur pro confirmatione inuestituræ, & primo loco nascitur ius tapeti, quam ius releuij, quia iuramentum præcedit confirmationem inuestituræ; sed quia propter mortem feudatarij de necessitate debentur in die certa, debitum est purum, vt declarat Iurisconsl. *in præall.* §. *si verò post diem*, & quod pura nascatur, (vt dixi) obligatio in beneficium Domini, gloss. Parif. hoc fatetur in loco supra allegato.

Vnde ex prædictis considerato principio, omni 10
iure est Magnificus Ioannes Baptista de Ancora habens causam à Marchione referendus in directibus iuris prædicti. Et hæc breuiter sufficiant. Cætera suppleat religio DD. Iudicantium.

Cæsar Caracciolus.

SVMMARIVM.

1 *Factum refertur.*
2 *Bonorum antiquorum medietas intelligitur deductis oneribus impositis ab acquirente, & num.* 5.
3 *Secus verò si onus imponatur ab vltimo moriente.*
4 *Agnatus succedens pro medietate recursum habere potest super bonis de nouo quæsitis.*
6 *Annui introitus venditi an deducantur ex toto patrimonio.*
7 *Quamuis specialis adsit obligatio: Idem dicendum de sorte principali. n.* 9.
8 *Dotium restitutio, & antefacti de medietate liberu bonorum antiquorum fit.*
10 *Pretium rei antiquæ non subiacet consuetudini*, & si testator.

ARGVMENTVM.

Consuetudine Neapolitana, quæ incipit *& si testator*, cautum est, vt decedens sine liberis de bonis ei obuentis ab agnatis, & cognatis non possit, nisi de certa parte disponere, ex hoc dubitatur an onera, quæ super bonis illis imposita sunt deducenda sint ex illa parte, super qua moriens liberam disponendi habuit potestatem,

ſtatem, vel potius ex toto patrimonio. Bona antiqua ſi alienata ſunt, & ex pretio alia bona fuerint empta, an hæc ſubiaceant diſpoſitioni conſuetudinis prædictæ.

ALLEGATIO XXXV.

ONSVETVDO ciuitatis Neapolis, quæ incipit, *Et ſi teſtator*, vult vt decedens ſine liberis, de bonis paternis, & maternis, & aliis ſibi obuentis ab Agnatis, & Cognatis poſſit diſponere vſque ad medietatem, reliqua autem medietas perueniat ad proximiores agnatos.

1 Mortuo Decio Sebaſtiano, Camilla eius ſoror
poteſt prætendere virtute dictæ conſuetudinis medietatem bonorum paternorum, & maternorum, & in hoc non cadit difficultas, ſi eſt hæres cum beneficio legis, & inuentarij. Dobium eſſet, An onera, quæ reperiuntur impoſita ſoper dictis bonis per viam contractus, debeant deduci à medietate, de qua Decius potuit diſponere, an verò ex toto patrimonio. Itaque in reſiduo conſideretur medietas.

2 Capyc. *deciſ*. 191, dicit, quod aut ſunt onera concontracta per eum, à quo bona obuenerunt huic vltimo morienti, & debent deduci ex toto patrimonio; aut verò ſunt contracta per vltimò morientem,
3 ad goem bona obuenerunt, & tunc debent deduci à
meditate, de qua poterat diſponere, vt teſtatur etiam in hoc ſecundo caſu deciſum Afflict. *dec*. 347. quod agnatus poteſt habere recurſum ſuper bonis de nouo per defunctum quæſitis, ſi creditor vult ex ele-
4 ctione ſatisfieri ſuper bonis patrimonialibus: & iſta
deciſio Capyc. eſt fundata in quadam addit. Stephani de Gaëta, de qua in conſuet. *& ſi teſtator, in verſic. perueniat, in addit. qua incipit, Fuit iudicatum in Sacro conſ.* & ſic intelligitur dictum Napod. *in dict. verſ. perueniat.* Item hanc medietatem habebunt, deductis oneribus eius, à quo obuenerunt, eſt
5 tamen verum, quod quando dicimus, onera contra-
cta per illom, à quo bona oboenerunt huic vltimo, debent deduci ex toto patrimonio, debet intelligi, ſi ille, à quo bona obuenerunt, fuit primus acquiſitor; nam tunc deducuntur ex toto patrimonio, onera verò deſcendentium ab eo debent deduci, à medietate, de qua potetant diſponere: & hoc modo ponitur concordia hoic concluſioni, vt dicit Stepha. de Gaëta in conſuetudine *ſi aliquis moriens, in verſic. tenetur*, in additione quæ incipit, tenet hîc Napod. & ſic iudicatum in Sacro Conſilio teſtatur olim Præſes de Franchis *deciſ*. 180. *num*. 3. qui dicit, ſic debere intelligi caſum Capyc. in præallegata deciſione.

Nunc remanet difficultas circa onera contracta per Decium, quæritur ſi adeſſent onera contracta per Laſarum patrem, cùm non conſtet, bona patri fuiſſe obuenta à proximioribus deberent, deduci ex toto patrimonio, vt dos recepta ducatorum 6000. & in hoc non eſt facienda vis, quia ſi totum patrimonium minuitur, ex detractione ducatorum 6000. in eiſdem ſoror Decij petet medietatem, quia etiam eſt ſoror ex parte matris.

6 Onera (dico) contracta per Decium in vita pluribus modis poſſunt conſiderari. Primò ſi fecit venditiones introituum ſuper bonis obuentis (licet cum pacto de retrouendendo) & promiſſione ſoluendi introitus, etiam de propria pecunia: & in hoc eſt magis difficultas, quia ſicuti in vita Decius poterat alienare bona prædicta, ita etiam obligare: & in hoc Sacrum Regium Conſilium inclinauit, iſtas venditiones cum pacto de retrouendendo reſpicere totum patrimonium, vt *in dict. deciſ*. 280. quæ deciſio procedit etiam de mente DD. Goffred. & Angeli de Raho, de quibus fit mentio in dicta additione in conſuet. *& ſi teſtator*, quæ incipit, *Fuit indicatum in Sacro Conſilio*: dum in vltimis verbis reſpondendo illi quæſito, ſi in vita poteſt vendere, er-
go pariter obligare. Nam dicunt ipſi, quod non 7
alienauit, nec etiam obliganit in ſpecie, ſed totam hæreditatem, & relinquunt cogitandum, ergo data ſpeciali obligatione, quæ cadit in venditione introituum, reſpicit totum patrimonium, & ſic medietas ex eo, quod ſupereſt, debeterur proximiori ag-
nato. Aut verò generice ſunt contracta, vt obliga- 8
tio pro reſtitutione dotium, & antefati, & alia, & tunc ſunt dedocenda ex illa medietate, de qua poterat diſponere, Afflict. *d. deciſ*. 347.

Ita quod capitalia recepta pro venditione introi- 9
tuum, & tertiæ, deberent deduci ex toto patrimonio pro rata bonorum tam patrimonialium quam de nouo acqoiſitorum. Reliqua verò onera generaliter contracta à medietate tantum reſtantium bonorum antiquorum, de qua Decius poterat diſpònere, & alia medietas vadit ex prouidentia conſuetudinis ad Camillam.

Remanet dubium, ſi pretium maxariæ, quod re- 10
peritur in bancho, poteſt prætendi per Camillam, & in hoc reſoluitur dubium, quia ſi Camilla venit ad medietatem bonorum tanquam vocata per conſuetudinem, conſuetudo loquitur de bonis ſitis in diſtrictu, non autem in ſitis extra diſtrictum, vt in gloſ. *in conſuet. pupillus*, & ſicuti ſuper maxaria non poterat prætendere medietatem Camilla, tanto magis in pretio, imò quando maxaria eſſet ſita in diſtrictu, & alienata, & inueniretur pretium, vel ex pretio empta res, aut ex pecunia obuenta, empta res non dicetur ſubiecta conſuetudini, Capyc. *deciſ*. 194. & ita deciſum refert Conſiliarius Fælix de Rubeis *in addit. ad conſuet. & ſi teſtator, in prin.* & conſuetudinibus nouiter impreſſis. Aut vult venire vigore teſtamenti, & tenetur ſoluere omnia debita, quæ in bonis reperiuntur, & tunc eſſet diſputandum, ſi pecunia peruenta ex re patrimoniali, dicetur patrimonialis.

Ex quibus, prius per tuam dominationem examinatis, poteſt ordinare quid faciendum in iſto negotio Camillæ Sebaſtianæ.

Ceſar Caracciolus.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio alicuius partita an, & quando errori ſit applicanda, & non fraudi.*

2 *Vbi tolerabilis eſt error, an præſumatur potiùs error, quàm malitia.*

3 *Prouinciales filij exactores ob duplicationem partita ad ſimplum teneri, vnà cum intereſſe ad nouem pro centenario, multoties fuit per Regiam Cameram declaratum.*

4 *Officium genus eſt generaliſſimum, & ad-*

omne

omne myſterium adaptatur, num. 6. & an Aduocatus dicatur habere officium.

5 *Stante Statuto, quod de lucro Officialium ſoluatur gabella, an debeat ſolui de lucro Procuratoris: & quinam dicantur habere officium.*

6 *Officium nomen eſt generale, & æquiuocum: & an reſeruatio contenta in indultu Catholicæ Maieſtatis comprehendat ſolùm Officiales actus iuriſdictionum exercentes, & num. ſeq.*

7 *In reſeruatione contenta in indultu Officiales ſtricto modo ſunt conſiderandi: & an comprehendantur Officiales, qui in eorum officijs deliquerint, nullúmque ſit officium ſine iuriſdictione: & an veniunt ſolùm Officiales, qui iuramenta præſtant.*

8 *Perceptores Prouinciales an dicantur Officiales, vel exactores Prouinciales. & quare fuerint erecti, & conſtituti.*

9 *Exceptio Officialium, qui in eorum officiis deliquerint facta in indultu, an ſit intelligenda, dummodo deliquerint in delictis grauiſſimis in eodem indultu exceptis.*

10 *Talia ſunt ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant.*

11 *Pœna ſi veniat applicanda fiſco, an dicatur criminalis: & quos Officiales includat reſeruatio facta in indultu.*

12 *Principum beneficia pleniſſimè, & latiſſimè interpretari an ſoleant: & an beneficia Principum recludere per aſtutum interpretationem ſit abſurdum, & temerarium.*

13 *Nonupli exactio, an ſit debitum Regiæ Curiæ, vel potiùs pœna: & ex quibus dependeat debitum, & n. 16.*

14 *Exactores Prouinciales, ſi aliquod vltra deſcribunt in exitu, ad duplum tenentur: & an omne id, quod vltra ſimplum ſoluitur ſit pœna.*

15 *Exactores Prouinciales vt incidant reddant computum, impoſita eſt per ritum pœna nonupli.*

16 *Nonuplum debitum Regio fiſco, non poteſt dici deberi tanquam debitum, ſed tanquam pœna: & in quam pœnam incidant debitores, contra quos liquidantur inſtrumenta.*

17 *Promittens ſeruare inſtructiones, an contrahat obligationem in beneficium fiſci: & an ex promiſſione ſeruandi inſtructiones mutetur cauſa originalis, & primordium obligationis, & num. ſeq.*

18 *Origo cauſæ attenditur; & quod originaliter eſt pœna, nullo modo poteſt effici ſors.*

ARGVMENTVM.

Officialium delicta, quæ in generali indulgentia à ſereniſſimis noſtris Regibus conceſſa, exceptantur, an intelligatur non ſolum de illis Officialibus, qui iuriſdictionem exercent, ſed etiam, de quibuſuis aliis alicui muneri incumbentibus. Pœna nonupli, an & quando, & in quibus caſibus exigi poſſit: & de aliis.

ALLEGATIO XXXVI.

ÆREDES Ioannis Baptiſtæ de Sadeolis moleſtari non poſſunt pro prætenſo nonuplo prætextu quod in exitu duplicauerit partitam Alexandri Iuſtiniani, cùm id euidentiſſimè errori notorio applicandum ſit, & non fraudi, quod apertiſſimè demonſtratur ex breuitate temporis de vna partita in aliam, quia ſequenti anno prætenditur duplicatio, & non eſt credendum quod ſic fatuus fuiſſet Ioannes Baptiſta quod voluerit duplicare eandem partitam in eodem tempore, cùm certus eſſe debebat quod rationales Regiæ Cameræ in viſione computorum hoc vidiſſent, maximè attenta qualitate eius perſonæ, & proinde errori id adſcribendum eſt, provt ſic ius præſumit, vt præ cæteris aduertit Bart. *in leg. quoties, §. 1. num. 3. ff. de hered. inſtit.* vbi enim tolerabilis eſt error, præſumitur potius error quam malitia, Bald. *in leg. 1. Cod. de his quib. vt indig.* & dum ceſſat fraus, ceſſat & pœna, aduertendo quod ſimiles fraudes fieri ſolent à miniſtris, qui fortè in proprios vſus pecuniam fiſci conuertunt, & vt eorum computa cooperiant, duplicationes in exitu ponere ſolent, quod in caſu noſtro ceſſat, poſtquam in facto eſt demonſtratum quod Ioannes Baptiſta eo tempore remanſit creditor Regiæ Curiæ in ducatis viginti mille ſuperfluè ſolutis in anno 1595. 1 2

Et dum aliàs caſus iſte accidiſſet in Regia Camera, fuiſſet per eandem Regiam Cameram in diuerſis cauſis hoc declaratum, & deciſum, tales Prouinciales exactores ad ſimplum tantum teneri vnà cum intereſſe ad nouem pro centenario. Primò in cauſa Ioannis Antonij Naue. Secundò in cauſa Antonij Belmuſti. Tertio in cauſa Ioannis Antonij de Lectuſi, vbi in indiuiduo hic articulus fuit deciſus, & condemnatus Prouincialis Perceptor ad ſimplum cum intereſſe, quælibet enim colorata cauſa excuſat à dolo, & pœna. 3

Et ex indultu ſuæ Catholicæ Maieſtatis moleſtari nequaquam poſſunt hæredes Ioannis Baptiſtæ, nec poterit Regius fiſcus replicare quod in eo excipiuntur illi, qui dum eorum officia exercuerint, in eo deliquerint, quia fundauimus Ioannem Baptiſtam non deliquiſſe, nec fuiſſe comprehenſum in exceptiua, & reſeruatione in indultu comprehenſa. Nam licèt hoc nomen *officium*, ſit genus generaliſſimum, & adaptatur ad omne miniſterium, vt notat gloſ. *in leg. legatis, §. ſi ex officio, ff. de l. 3.* Abb. *in cap. poſt ceſſionem, extr. de probat.* Boër. *deciſ. 149. num. 1.* Gemin. *in cap. vt officium, de hæret. in 6.* Dec. 4

in

in rubr. de officio deleg. Cagnol. *in leg. diem functo, num. 14. ff. de offic. Assessor.* in tantum quod etiam Aduocatus dicitur habere officium, *cap. fin. de postulan.* & si quis esset prohibitus habere officia in ciuitate, prohiberetur etiam aduocare, Ant. de Butr. *in cap. 2. extr. de postul.* & si in loco extaret statutum, quod de lucro officialium soluatur gabella, illa solui deberet
5 etiam de lucro Procuratoris, quia officialis dicitur, Gemin. *in cap. si quem, in princ. de procur. num. 6.* vltra quod etiam Visitator dicitur habere officium *cap. ex literis, extr. de excess. Prælat.* Delegatus habet officium, *in rubr. extr. de offic. deleg.* Item esse tutorem dicitur habere officiū, vt *in rubr. quando mul. tutel. offic. fungi pot.* & esse Notarium est officium, *cap. vt officium, de heret. in 6.* & cocus pariter dicitur officialis, *Clem. ad nostram, §. 1. de censib.* Iacob. *in leg. 1. in princ. ff. de iurisd. omn. iud.* & custos arcis, & custos portatarum dicuntur officiales, Anchar. *in cap. 1. in fin de censib. in 6.* Boer. *in præalleg. decis. 159. habere custodiam pascuorum.* Item tenere stationem ad vendendum sal & oleum, & custos piscuum, isti dicuntur officiales, glos. *in leg. ne quis Cod. de dignit. lib. 10.* licet vilia sint officia, Iacob. *in dict. leg. 1. num. 3. de Iurisd. omn* Babat. *in rubr. de offic. deleg. num. 35.* Hinc est quod accendere lampades, vel illas extinguere, qui tale onus sostinent, dicuntur officiales, Ant. de Butr. *in rubr. extr. de offic. deleg.* & sic de similibus vt officium Sacristæ, officium Archidiaconi, vt *in rubr. extr. de offic. Sacrista. & de offic. Archid.* sicuti illi, qui portas alicuius loci custodiunt adhuc officiales dicuntur, Bald. *in rubr. Cod. de oper. libert.* Salyc. *in leg. efficia, in princ. Cod. de negot gest.* Alber. in eius dicto in verbo, *officium.* Prædicator habet officium, *cap. quia Dei timorem, extr. de stat. Monach.* Medicus habet officium, Sacerdos officialis dicitur, Corn. *consf. 57. num. 9. vol. 3.*

6 Est ergo nomen *officium* generale, & æquiuocum, & reseruatio contenta in indultu Catholicæ Maiestatis non aliter comprehendit istos, sed comprehendit officiales, qui actu iurisdictionem exercent, & sunt in proprio statu, & significatu exercitij iurisdictionis, & Magistratus, vt præ cœteris Andr. *in tit. quæ sint regal. in verf. potestas constituendorum, num. 66.* & ibi afflict. *num. 8* Carauit. *rit. 49. num. 22.* & *in ritu 9. num. 4.* alias si secus diceretur omnes seruientes publicis, seu priuatorum vtilitatibus dicerentur officiales, cùm omne ministerium necessario explicandum dicitur officium, Felin. *in cap. post cessionem, num. 2. extr. de probat.* & propterea bene considerauit Alex. *in leg. 1. num. 2. de iurisdict. omn. Iud.* loquens de statuto prohibente quod electus ad certum officium, non possit ad aliud officium intra certum tempus deputari, dubitat Alex. si contigisset quod ipse exercuisset officium Custodis portarum vel arcis vel castri, num possit deputari ad aliud officium infra dictum tempus, & concludit quod ex præcedentibus, vel sequentibus verbis statuti, vel ex consuetudine vel mente, & interpretatione statuentium id arbitrandum esse, & secundum subiectam materiam; & tamen Alex. loquitur in statuto, quod erat conforme iuri communi, quo disponitur, quod quis duo officia habere non possit,
7 *leg. fin. de offic. Assess.* vt aduertit Pref. de Franch. *decis. 407. num. 7. verf. sed dicebatur.* Stricto igitur modo in reseruatione in indultu contenta Officiales considerari debent, & proprie illi, qui habent iurisdictionem coram quibus fiunt acta, & gesta, *leg. eum, ff de in ius voc. leg. fin. ff. de re iud.* & de his Officialibus reseruatio in indultu contenta intelligitur, dum in eo dicitur, sicut neque eos, qui dum Officiales essent, in eorum officiis deliquerint, vt ad-

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

uertit Ant. de Butr. *in rubr. de offic. deleg. in fine,* sine enim iurisdictione nullum est Officium Petr. de Anchar. *in regul. ea quæ, col. 1. de reg. iur. in 6.* quia est deducere habitum ad actum suum, & de his Officialibus, in quibus illa tria requiruntur, quod iuret pro consequendo officio nihil soluisse, vel purè, & sine fraude, non amore nec odio, non prece, nec timore iustitiam ministrabit, & pariter seruare iura, capitula, ac Regni constitutiones, & pragmaticas, vt in cap. 37. Regni continetur Caroli I. Item recipient *cap. Officiales, cap. item quod Iustitiary, §. sic igitur iurisiurandum, in Auth. vt Iudices sine quoquo suffragio,* & *in consf. inter cætera,* & ibi Afflict. *in prim* & *in constit. prauitatem.* Luc. de Pen. *in leg. vniciuque. Cod. de prox. Sacr. Serin. lib. 12.* Parif. *in tract. Synd. in ver. iuramentum,* istos Officiales reseruatio in indultu comprehendit, & non alios, Carauit. *ritu 49. num. 22.* Foller. *in pract. crim.* & *in verf. obuiantur excusationes, n. 137. & 138. verf. quid enim si deliquerint Officiales* : de istis omnes ritus, omnia capitula Regni, omnes eisdem Regni Constitutiones loquuntur.

Isti ergo Perceptores Prouinciales non dicuntur 8 aliter Officiales, sed exactores Prouinciales, ita eos vocat Loffred. *in tit. de contron. inuest. 18. 2. art. verf. decima ratio adducitur* , idque factum fuit, ne subditi & vassalli grauentur asportare in longinquis partibus functiones fiscales, & alia quæ ab ipsis Regi debentur, ne ergo grauentur vassalli fuerunt erecti, & constituti isti prouinciales exactores, qui non dicuntur aliter Officiales.

Hoc patet ad sensum, dum in generali indultu 9 excipiuntur diuersa grauissima delicta falsitatis, lesæ maiestatis, & sodomiæ, & continuando in indultu prædicto dicitur, *sicut neque eos qui dum Officiales essent in eorum officiis deliquerint,* perinde est ac si dixisset hoc amplius, augendo reseruationem factam de prædictis grauissimis delictis, innuens esse necessarium Officiales inquisitos de delictis grauissimis similibus expressis commissis forte dum officia exercuerint, vbi venirent puniendi graui pœna corporis afflictiua, *leg. si tibi purè, ff. de leg. 3. leg legatum, ff. de condit. & demonstr.* itavt æquiparatio à Rege facta sit vniformis. Nam illa dictio, *sicut neque eos,* est repetitiua præcedentium qualitatum, glos. *in leg. in repetendis, ff. de leg. 3.* talia enim sunt 10 subiecta, qualia prædicata demonstrant, & è contra Bart. *in leg. 3. ff. de fund. instruct.* aliàs ridiculum fuisset voluisse Regem excipere grauissima delicta in indultu, & immediatè dicere, sicut neque eos, quòd sub his verbis voluerit excipere sua Catholica maiestas simplicem pœnam pecuniariam nonupli ab exactore Prouinciali, vt prætenditur, incursam absque perpetratione delicti, hoc non est credendum, & propterea necesse est fateri exceptionem illam, & reseruationem non includere casum nostrum, nec tales Prouinciales exactores, nec prætensam pœnam pecuniariam nonupli absque delicto.

Nec dicatur ex aduerso, quod dum pœna venit 11 Fisco applicanda dicatur causa criminalis, quia clarum est quod omnes pœnæ pecuniariæ, quæ fisco applicantur fuerunt per indultum remissæ, vel ex delicto, vel ex liquidatione instrumentorum, vel aliter, vt in indultu, & propterea non est dubium, quod illa reseruatio includit illos Officiales, qui actu, & habitu iurisdictionem magistratus exercent, & in eo deliquerint, ita, & taliter quod pœna corporis afflictiua puniri deberent, non autem in pœna nonupli exactoris Prouincialis, qui nec dicitur Officialis.

 Præterea

12 Præterea sumus in gratia, & beneficio Principis ob publicam lætitiam concesso,& Principum beneficia, quæ à diuina eius Indulgentia proficiscuntur quam plenissimè,& latissimè interpretari solent *leg. beneficia, ff. de constit. Princ.* Dum enim tangunt iura concedentium, restrictionem aliquam pati non possunt, Innoc. *in c.cum dilecti,extr. de donat.* quoniam Principum liberalitas fræno non subest, *l.1. C. de donat. inter vir.& vxor. l.fin. C.de praepos. agen.in reb. lib.12.* vbi text. inquit esse absurdum, & temerarium per astutam interpretationem velle Principum beneficia recludere ad strictam interpretationem; siquidem in beneficiis Principum interpretatio fit extensiua,& non restrictiua, Ias. *in d. l.beneficium, num.31.* & maxime quando motu proprio, & non ad postulationem conceditur, Angel. & Cin. *in d. l. beneficium*; reseruatio verò strictissimè est interpretanda, vt minus deroget beneficio concesso, & in exceptis & reseruatis in indultu per suam Catholicam Maiestatem concesso, reseruationem esse odiosam & restringendam, glos. *in leg.2.* & ibi Alex. & Ant. de Alex. *C.de in ius voc.* quam esse notabilem præ cæteris affirmat Pres. de Franch. *decis.403.nu.11.* & proinde exceptio Officialium, qui in officio deliquerunt, intelligitur de Officialibus exercentibus actu, & potentia iurisdictionem & Magistratum, & quod grauiter deliquerint, & hoc ex communi consuetudine, cùm ex vulgari opinione illud dicitur officium, quod est cum iurisdictione coniunctum, prout ita sumitur in omnibus, titulus, *ff. & C.* & dicuntur Officiales ab officio, quod cum iurisdictione exercent, *l. officiales.C.de Epis. & Cler.* Barbat. *in rubr. de offic.deleg.n.19.* & ex his dicimus hæredes Ioannis Baptistæ esse absoluendos.

13 Peritissimus noster Locumtenens Regiæ Cameræ dubitauit quod exactio nonupli sit debitum Regiæ Curiæ, & non pœna, & successiuè in indultu generali non remissa à Rege. Hæredes Ioannis Baptistæ replicant nonuplum non esse aliter debitum, quoniam illud non dependet, nec ex contractu, vel quasi, nec ex aliqua alia obligatione in beneficium Regiæ Curiæ, quod apertissimè fundatur. Nam exactores Prouinciales ex dispositione iuris debent in scriptis ad Curiam remittere quod exactum est, quid non, itavt ex eorum scriptura officium reddatur instructum, Bart. *in leg. apparitores, in princ. de exact. Trib. lib.10. leg.1. §. officio, ff. de tutel. & ration.distrah. l.si statuliber.§.fin. ff. de stat.liber.* Bart. *in l. comperimus, num.1. C.de numerul.*

14 *lib.11.* quando verò exactores prædicti, qui vltra describunt in exitu, in duplum tenebantur. Bar. *in l. Excellentia vestra, C. de erogat.milit.* Ann. & ibi Ioann. de Plat. *in princ.*& *in verf. Nota ex prima parte*, vbi in specie de exitu loquitur, quod in duplum puniuntur tales ministri,& sic est pœna, & non debitum. Nam omne id quod vltra simplum soluitur est pœna, vtputa duplum vel triplum, Aret. *in §. pœnales, nu.4.verf.& ideò,cùm simplum. Inst.de action.* Nam regulariter ex omni contractu agitur in simplum cum interesse, & ex eo non oritur alia actio, nisi in simplum prædictum cum interesse, Aret. *in §. omnes autem, num.1. verf. Nota regulam, instit. de action.* Sicut dicimus in eo, qui rem litigiosam vendir non adest delictum, & tamen in pœnam dupli incidit, vt terreantur homines à talibus, *l.fin.* & ibi

15 glos. *in verb. nec immerito, ff. de litig.* & proinde vt terreantur exactores Prouinciales lucidum reddere computum, imposita est per ritum pœna nonupli nullo iure per leges cognita, ex eoque pœna legalis nullo modo egreditur quadruplum, nec pœna conuentionalis, *§. omnes aut. Inst. de action.* & ibi Aret. *in princ. quoniam per signum vniuersale negatiuum lex loquitur*: sicut dicimus in Officiali prohibito emere, si emit in quadruplum punitur, *l.non licet, ff.de contrah. empt.* Salic. *in d. leg. quisquis, ff. si certpet.* & pœna nunquam dicitur debita, nisi sequuta sententia condemnatoria, Pereg. *in tract.de priuil. fisci,in tit.de publ.bonorum,num.181.* Nonne ille, qui præcepto Iudicis non obtemperat mulctari potest? licet nulla in præcepto adiiciatur pœna, certe sic? quæ mulcta fisco applicatur; illa tamen non dicitur aliter debita, ita quod dependeat propria obligatione per debitorem contracta, postquam à iure prouisum reperitur, quibus modis homines obligantur. Cùm ergo Ioannes Baptista non contraxerit, nec quasi contraxerit, vel aliquid Regiæ Curiæ promiserit, ex quo possit obligario nasci, non potest dici hoc nonuplum deberi fisco, tanquam debitum, itaque non veniat in indultu comprehensum, sicut liquidationes instrumentorum, dum sunt secundum formam ritus magnæ Curiæ Vicariæ, debitores soluere recusantes incidunt in pœnam carleni vnius pro ducato, nihil potest dici esse Regio fisco debitum ex contractu, sed verè pœna est. Cum ergo omnes mulctæ, & condemnationes pecuniariæ sunt abolitæ remissæ, & penitus à Catholica Maiestate elargitæ debitoribus illarum, vlterius molestari non possunt heredes Ioannis Baptistæ de Sadeolis.

Sed quorsum de cætero in hoc laboramus, dum idem ritus Regiæ Cameræ, in quo Regius fiscus se fundat, in specie ad hanc pœnam nonupli condemnat tales exactores & ministros vocando, & plures repetendo omne nonuplum esse pœnam. Et 17 nouissimè idem noster acutissimus Locumtenens similiter dubitauit, quod cùm minister promittit seruare instructiones ex hoc contrahi obligationem in beneficium fisci; & propterea hoc nonuplum dicitur debitum, & non pœna, & successiuè si est debitum, non censetur esse remissum.

Cui obiectioni replicatur per hæredes Ioannis Baptistæ Sadeolis non esse mutatam originalem causam ex promissione obseruandi instructiones, & attenditur origo & primordium obligationis, quæ est pœna, & non fit alteratio aliqua ex promissione obseruantiæ instructionum, est text. ad literam *in l. qui id quod,ff.de donat. l.cum filius, §. hereditatem, ff. de leg.2.* Bal. *in l.3.n.3.C.de vsur.rei iud.* & præ cæteris Bald. qui omnia sciuit *in leg. vniuersa, n.4.C.de prec. Imper. offer.* notabiliter dixit quod attenditur 18 origo causæ, & id quod est originaliter pœna nullo modo potest effici sors: & sic debitum per aliquam accidentalem causam, & noua obligatio non addit forum foro, sed est reconciliatio primæ obligationis. Hæc sunt verba Baldi. *Non enim titulus actionis, sed debiti causa respicienda est,leg.tutor.ff.de fideiussor. semper enim origo debiti à qua causata fuit obligatio inspicienda est,* Card. Alban. *cons.6.num.8.* Imol. *in leg. huiusmodi, §. Si pater, ff.de leg.2.* Ex his ergo dicimus causam esse in tuto, & hæredes Ioannis Baptistæ absolui. Cætera suppleant peritissimi Iudicantes.

Franciscus Antonius Coppola.

SVMMARIVM.

1 *Factum proponitur.*
2 *Testamentum reassumptum in forma probante cum debitis requisitis sufficit ad obtinendum*

obtinendum, & 4. in fine: Reprobatur contraria opinio num. 5.

3 *Authenticatio facit plenam fidem in iudicio.*

4 *Exemplum sumptum ab illo, qui fecit instrumentum originale æquiualet originali.*

5 *Instrumenti originalis exhibitio spectat ad petentem, dummodo non reperiatur penes producentem exemplum, & n. 6.*

7 *Et aliquando ipsemet Notarius cogitur ex officio à S. R. C.*

8 *Falsitatis suspicio resultans ex visura exemplaris tantùm obligat ad exhibitionem originalis.*

ARGVMENTVM.

Testamenti exemplum si fuerit in iudicio productum omni solemnitate vallatum, nùm Pars, contra quam fuit productum possit de falso illud redarguens, petere, vt, qui exemplum illud produxit, originale exhibeat: & de aliis.

ALLEGATIO XXXVII.

1 IN causa Domini Decij Sconditi, cum Illustrissimo Episcopo Monopolitano, dubitatur, si dictus magnificus Decius potest cogi ad exhibitionem prothocolli, & testamenti originalis, stante exhibitione facta reassumpti in forma probante ad finem redarguendi de falso.

2 Pro dicto magnifico Decio considero, quod testamentum reassumptum in forma probante sufficit ad obtinendum in remedio *l. fin. C. de edicto diu. Adria. toll.* Si tamen cum suis requisitis authenticatum ac manu eiusdem notarij releuatum exhibeatur. Nec est necessè producere originale, vt tenet *in dict. l. fin.* Ias. *num.* 4. Curt. *num.* 36. Fulgos. *nu.* 5. Sebast. Cæp. *num.* 14. Zuccar. *num.* 92. Spec. *n* 9. Aret. *in §. nihil autem, Instit. de testam. n.* 6. Pap. in forma libelli qoo petitur hæreditas ex testamento in glos. *non abolitum, in fin.* Achill. Pers. *in tract. adipiscen. poss. n.* 150.

3 Cuius quidem conclusionis ea est ratio. Nam cum authenticatum faciat plenam fidem in iudicio etiam plenario *l. fin. C. de fid. instr.* præsumitur pro producente, quod originale non sit vitiatum, abolitum, vel cancellatum, vt dicunt Doct. *in d. leg. fin.* Præterea exemplum sumptum ab illo, qui fecit originale facit eandem probationem ac si esset proprium originale, secundum communē doct. conclu-

4 sionem, *in Auth. si quis in aliquo*, de qua per Alex. ibi *num.* 5. & Dec. *num.* 15. *C. de eden.* & alia quoque non leuis potest assignari ratio; nam cùm testamenta originalia debeant remanere penes notarium, *c. quoniam contra falsam, de probat.* lex fin. faciens mentionem de testamento intelligitur de reassumpto, quod in iudicio solet produci, vt optimè dicit Pap. *in loc. prealleg.*

5 Et licèt contrarium tenuerint *in d. l. fin.* Paul. de Castr. *in* 1. *notab.* & Dec. *n.* 13. quod immò non sufficiat tale reassumptum, sed quod requiritur originale, vt possit dignosci vitium visibile, moti per doctrin. Bar. *in leg.* 1. §. *si quis in duobus. ff. de bonorum poss. secundum tabul.* eorum tamen opinio communiter ibi est reprobata, intelligendo Bar. vt loquatur in exemplo, quod non est in publicam formam redactum, secundum terminos *d. §. si quis in duobus*, vt per Curt. & alios ibi, vel & secundò, vt non loquatur in exemplo sumpto manu eiusdem Notarij, vt dicit Ias. *in d. l. fin.* aliàs opinio ipsius esset contra omnes regulas iuris.

Dubium est modò, Quid si peteretur exhiberi originale ad finem redarguendi de falso (vt fuit petitum) ad quem pertineat onus, An ad Reuerendissimum Episcopum petentem, an verò magnificum Decium producentem? Cui conclusioni considero quod si est vera pro vt est verissima supradicta conclusio, non erit dubium, quin petenti exhibitionem originalis erit onus illud exhibere, quando producens exemplum non habet penès se originale, nec dolo malo desiit possidere. Vide tur (quæso) optima decisio Pedemon. 16. vbi exhibito testamento in formam publicam petebatur exhibitio protocolli, ad finem redarguendi de falso, & nihilominus ex quo erat onus petentis, Senatus rectissimè iudicauit pro producente, ex qua orta fuit alia decisio in Sac. Regio Consilio, in causa illorum de Guarracinis, cum nobilibus ædilis Montaneæ, referente Domino Iacobo Anello de Boctis in duabus Aulis, vt in *decis.* Domini Vinc. de Franch. 194. in qua dubitabatur *de l. fin. C. de fid. instr.* Sed ex iis quæ optimè congerit D. de Franch. ibi pro intellectu *d. l fin.* fuit sine aliqua difficultate resoluta quæstio contra nobiles de sedili petentes orignale scripturarum ad finem redarguendi de falso, licet ibi in fine dicat, quod solet ex officio quandoque per Sacrum Concilium compelli Notarius ab exhibitionem protocolli, vt idem quoque dixit Rip. *in l. admonendi, n.* 149. *ff. de iureiur.* qui allegat Ioan. Andr. *in reg. quod vna via prohibetur, de regul. iur. in 6.* 6 7

Non omitto tamen quod nullo iure potest tractari de pretensa exhibitione, nam tunc de ea agitur, quando suspicio falsitatis resultat ex visura eiusdem instrumenti præsentati, ex quo in sui forma, & in aliqua parte substantiali est vitiatum, Innoc. *in cap.* 8. *de fid. instr.* vel saltem ex parte producentis, vel fabricantis; ita tamen, quod producens, vel fabricans fuerit aliàs infamatus, vt per iura, & Doct. *in dict. decis. Pedemon.* 16. *num.* 10. Sed hæc in præsenti causa nullatenus concurrunt, nec ex lectura testamenenti exhibiti, nec ex parte producentis, nec etiam ex parte fabricantis. Et licèt aretenus dicant Notarium fuisse bis tortum, aduertatur quod fuit tortus pro homicidio, & non pro falsitate. Ad quid igitur vexatur magnificus Decius pro prætensa exhibitione si fecit id, quod iura communia, & constitutio Regni dictant. Nec habet facultatem exhibendi originale, & sic quasi impossibile, cùm teneatur per quemdam Notarium de terra Centulæ, vassallum partis aduersæ, & inhabitet dictam terram quò non potest tutè Magnificus Decius accedere. 8

Immò ad saturitatem Partis aliàs procurauit accessum Notarij in hanc Ciuitatem cum originali, & facto Partis aduersæ abiit ex arrupto, & secum duxit testamentū quod licèt in processu nō liqueat, liquet tamen Domino Cadenæ, ex quibus omnibus remanet fundata intentio Magnifici Decij ex testamento in formam publicam redacto cum signo Notarij, subscriptione ipsius, ac testium; & ideò non erit am- 9

  plius

plius moleſtandus; ſed non obſtante petita exhibitione procedendum ab expeditionem cauſæ poſſeſſorij. Cætera ſuppleant Illuſtriſſimi, Iudicantes in quibus omnibus me remitto.

Hortenſius Petius de Venere.

SVMMARIVM.

1 *Clericus Minorum ordinum non deferens habitum, & tonſuram fori priuilegio non gaudet.*

2 *Clericus, vt poſſit forũ Iudicij laici declinare, an perſonaliter coram eodem iudice comparere teneatur.*

3 *Clericus inquiſitus in foro ſeculari, ſi fuerit captus cum habitu, & tonſura clericali, & abſque aliqua alia clericatus probatione ad Iudicem Eccleſiaſticum ſit remittendus.*

ARGVMENTVM.

Clericus minorum ordinum, ſi aliquod commiſerit crimen pro quo in foro ſeculari inquiritur, nùm à iudice laïco cum habitu, & tonſura, abſque alia clericatus probatione ſit ad Iudicem ſuum Eccleſiaſticum remittendus, vel prius teneatur docere ſemper cum habitu, & tonſura inceſſiſſe, & in diuinis inſeruiiſſe, iuxta præſcriptum ſacri Trident. Conſ. *ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.*

ALLEGATIO XXXVIII.

1 CLERICVS primorum Ordinum, ſine primæ tonſuræ, non deferens habitum clericalem, nec in diuinis inſeruiens, non gaudet priuilegio fori Eccleſiaſtici, ſed tanquam laïcus reputatur, & à Iudice laïco cognoſcitur, vt *dict. prag. 4. incip. quemadmodum Canonicis, in tit. de Clericis, ſeu diacon. ſalu.* & Concil. Trid. *ſeſſ. 23. cap. 6.*
2 *incip. nullus, de reformat.* Immò nullus Clericus poteſt prætendere in hoc Regno declinatoriam fori ſecularis, niſi perſonaliter compareat coram eodem Iudice, & petat ſe remitti ad ſuum Iudicem competentem iuxta ritum 235. *incip. item ſeruat ipſa curia, quod nullus Clericus*, ex quibus clarum eſt, quod vaſſallus Marchionis Mariliani captus à Capitaneo illius Marchionalis Curiæ pro graui furto, dum prætendit ſe Clericum, & remitti debere ad Epiſcopum Nolæ ſuum ordinarium, debet ſanè petitionem proponere coram Capitaneo, qui ſuper tali remiſſione iuſtitiam faciat, provt in ſimilibus Magna Curia obſeruat, vigore ritus prædicti, qui eſt in viridi obſeruantia, & in hac Ciuitate abſque nulla Illuſtriſſimorũ Archiepiſcoporum pro tempore querimonia.

Sed quia ſit difficultas ſuper eo, quod tempore 3
capturæ dictus inquiſitus repertus fuit deferre habitum clericalem & propterea indebitè à Iudice laïco fuit captus, & abſque alia cognitione ſui clericatus, debet remitti ad Epiſcopum; ideo aduerto, quod Capitaneus ante capturam proceſſerat ad capiendum informationem de dicto furto contra inquiſitum tunc laïcum, & non deferentem habitum nec tonſuram, ſed longo tempore prius laïcas veſtes, & arma deferentem, vt teſtes informationis dicunt. Vnde quamuis poſt cœptam cauſam contra ipſum ad eludendum iuriſdictionem ſecularem & in fraudem habitum clericalem reaſſumpſerit, adhuc à Iudice laïco capi, & etiam cognoſci potuit, & poteſt, vt dicit text. *in cap. ex parte, il 3. extr. de priuileg.* & *in cap. ſi Iudex laicus, in vlt. caſu de ſenten. excommunicat. in 6* vbi dicitur, quod tunc habitus, & tonſura proſunt clerico, quando tam tempore capturæ, quam prius, continuatis temporibus ab eo delatus fuit; ſed ſi ante capturam habitum dimiſerat, & pro laico ſe gerebat, & poſteà tempore capturæ habitum reaſſumpſit, illi non iuuat, ſed à Iudice laïco capi, & cognoſci poteſt, donec, & quouſque de eius legitimo clericatu, docuerit.

Hæc breuiter occurrunt.

Orlandus Francus.

SVMMARIVM.

1 *Officialis ſemel ſindicatus, & abſolutus non poteſt amplius moleſtari.*

2 *Gloſſa, & Bartol.* in l. 2. ff. ad legem Iuliam repet. *qualiter procedant.*

3 *Decretum latum in contumacia, de quo hìc, quid operetur.*

4 *Doctrina ſuprapoſita procedit tum ſi procedatur per accuſationem, tum per inquiſitionem.*

5 *Capitulum Regni* item ſtatuimus, *de quo in præſenti, vtrum, & qualiter correxerit ius commune.*

6 *Officialis debet ſindicari in loco vbi adminiſtrauit.*

7 *Inſtantia perempta in criminalibus, pereunt etiam acta probatoria.*

8 *Textus* in d. cap. item ſtatuimus, *procedit etiam per inquiſitionem.*

9 *Concluſio controuerſiæ, de qua agitur, proponitur.*

10 *Concluſio ſuprapoſita fuit aliàs practicata in S. R. C. vſque ad num. 15.*

ARGVMENTVM.

Officialis ſemel ſindicatus, & à ſindicatoribus in loco adminiſtrationis, viſis de iure videndis, abſolutus, nùm poſſit de cætero pro commiſſis in officio, in ſindicatu tamen non deductis, coram ſupremo Iudice moleſtari.

molestari. Declarantur plura iura Regni, ex quorum dispositione quæstio resoluitur, cum geminatis decisionibus sacri Concilij.

ALLEGATIO XXXIX.

1 OMMVNIS est, & indubitata iuris conclusio, quod Officialis semel sindicatus, & absolutus in loco administrationis, præcedentibus proclamatis, vt omnes querelare volentes comparerent infra certum tempus, non possit amplius conueniri, nec modo aliquo molestari pro commissis in dicta administratione, vt validis rationibus tenet Bald. *in leg. obseruare, §. proficisci, quæst. 4. ff. de offic. Procons.* & Alex. *in leg. 2. ff. ad leg. Iul. repet.* & hæc fuit solemnis cautela Franch. de Galla, & D. Card. *in cap. penult. de Iudic.* per quam pluries obtinuerunt in facto, vt refert, & sequitur Abb. *ibidem num. 13 vers. hoc intelligit*, verùm & Felin. *num. 11. vers. circa camelam*, qui omnes tenent communiter, quod dicta proclamata operantur vt non possit Officialis postea conueniri in propria patria per text. *in leg. si ea tempore, Cod. de remiss. pign.* vbi proclamatis emanatis per Prouinciam in distractione prædij, creditores non comparentes in termino obligationem pignoris amittunt, allegant etiam *cap. fin. qui matrim. accus. poss.* vbi repellitur ab accusatione matrimonij, qui denunciationis tempore tacuit, & Paris. de Put. *in tract. sind. in vers. Officialis finito officio*, idem tenet opinionem, quæ nedum in absoluto vendicat sibi locum, sed etiam non secuta absolutione, vt quotidie practicatur, dixit Ant. Gomez *var. resol. cap. 1. delictorum, nu. 23. in fin.* Boss. *in tit. de Officialibus corruptis pecunia, num. 32.* & Iul. Clar. *sent. lib. 2. §. fin. quæst. 51. num. 6. vers. hac etiam præscriptionis exceptione.*

2 Et huiusmodi communi sententiæ non obstat glos. & Bart. *in dict. leg. 2. ad leg. Iul. repet.* indistinctè dicentes Officialem posse perpetuò pro suis delictis in propria patria conueniri secundum naturam actionis, quia loquuntur quando non fuissent emanata proclamata prædicta, & ita intelligi debent dixit Alex. ibid. *in addit. ad Bart.* & tenent omnes superius allegati. Nec obstat *cap. aduersus, de immunit. Eccles.* & quod ibidem dicit Anchar. quia loquitur in casu, quem ponit Bald. *in dict. §. proficisci pro fallentia*, scilicet in delicto concernente potius personam Officialis, quàm officium, vt est excommunicatio, de qua ibi tractatur, quæ durat etiam finito officio, vt ibidem per Abb. *num. 14. vers. vnde delictum*, & expresse tenet Franch. *in dict. cap. penult. de Iudic. vers. immò adde, num. 11.*

3 Quam communem sententiam coadiuuat etiam decretum in contumaciam non comparentium, interpositum per sindicatores elapso termino in proclamatis præfixo, vt amplius non recipiantur querelæ, quod operari videtur impositionem silentij in causa dictæ administrationis, quia si non fuisset interpositum, adhuc non esset opus noua impositione silentij, si in proclamatis emanatis fuit dictum, quod si non comparerent infra tempus perfixum, amplius non audirentur, & dicit Felin. *in loc. prædict. num. 13.* allegans Salyc. *in leg. si ea, Cod. qui accus. non poss.* & quod de hoc facit festum Aret. *in §. si minus, Instit. de actionib.*

4 Et in tantum est vera, & indubitabilis prædicta communis conclusio, quod nedum obseruari debet in accusatione, sed etiam in inquisitione, quam Iudex ex officio faceret, vt in terminis præscriptionis, reiectis contrariis, pro communi refert & tenet Iul. Clar. *in dict. quæst. 51. num. 2. vers. & hac quidem conclusio*: & in propriis terminis sindicatus *ibidem n. 6.* & ratio est, vt ipse dicit, quia inquisitio succedit loco accusationis, merito sublato iure accusandi, censetur etiam sublatum ius inquirendi. Ex quibus si denegaretur actio Partibus offensis per Officialem, si venirent post terminum præfixum, ita, & etiam denegari debet Reipublicæ, scilicet Iudici volenti ex officio procedere, ex doctrina Bart. *in leg. non solum, §. quanquam, ff. de iniur.* vt tenet idem Clar. *in quæst. 50. num. 5. vers. posset etiam reus*, dicens regulam esse, quod vbi non competit Parti actio ciuilis non competit actio criminalis Reip. taliter quod Officialis vt supra sindicatus, & absolutus nullo modo vlterius molestari debet, ne pro eadem causa pluribus vicibus reus fieret, cùm per sindicatores fuerit cognitum de administratione, seruata forma legis municipalis, & sic non solum exceptione præscriptionis tuetur ex superiùs allegatis, sed etiam exceptione rei iudicatæ per tex. *in leg. Senatus*, & ibi Bart. *ff. de accusat. leg. si quis in tot. §. si ancillam, ff. de except. rei iud.* tenet idem Angel. *in l. iubemus. C. ad leg. Iul. repet.*

5 Et si forsan diceretur prædicta militari de iure communi, sed aliter de iure Regni fuisse dispositum ex verbis *cap. item statuimus quod iam Institiary, de sindicatu*, ibi, *& nihilominus remanente licentia Regiæ Curiæ super eorum excessibus, atque processibus facere per speciales personas inquiri.* Respondetur quod hoc capitulum est correptum per Regiam Pragm. quæ incipit *Regia dignitati, de sindicatu Officialium*, quia per ipsum, & per Constitutionem Regni *volumus*, fuit concessa potestas sindicandi successori ciuiliter tantum, & non criminaliter, nec per inquisitionem, & propterea fuit reseruatum Regiæ Curiæ inquirendi & sententiandi criminaliter, vt ex lectura constitutionis & capituli claè videtur, & dixit Campeg. *in dict. cap. num. 22.* superuenit postea dicta Pragm. Regis Ferdinandi, & nouam induxit 6 formam sindicandi, disponens Officialem debere sindicari in loco vbi administrauerit per sindicos ab Vniuersitate electos, & deputatos ciuiliter, & criminaliter, & etiam per inquisitionem infra terminum à constitutionibus, & capitulis Regni præfixum, & sic ex reg. tex. *in cap. 1. de constit. in 6.* omnia disposita in constitutione, & capitulis prædictis præter terminum quadraginta dierum sunt sublata, quia de eodem facto, & aliter disposuit dicta Regia Pragmatica, & secundùm eius dispositionem fuit obseruatum per multos annos, & obseruatur in omnibus sindicatibus, in quibus apponitur tempus ad proponendum, quo elapso amplius proponi non potest, quia perit instantia, vt dicit Paris. de Puteo *in eodem tract. in verbo, instantia sindicatus*, & perempta instantia in criminalibus, pereunt etiã 7 acta probatoria, ita quod nullo modo potest iterum agi, vt per Afflict. *in constit. accusatorem, in 2. notab.* Marant. *in 5. par. sui specul. in vers. & omnia fiant durante instantia. num. 57.* & hoc etiam si procederetur per inquisitionem Capyc. *decis. 106.* per tex. *in leg. abolitionem Cod. de adult.* & per Salicet. *in leg. fin. Cod. vt infra cert. temp.*

8 Ex quibus, si adhuc staret in sua dispositione dictum capitulum *item statuimus*, inquisitio esset facienda infra tempus præfixum, alias de vento seruiret instantia in sindicatu statuta, & contradiceretur eidem capitulo, & omnibus iuribus prædictis, si ad-

mitteretur vlterius posse Officialem molestari, quia
nulla daretur instantia sindicatus, & sententia absolutoria, quam Officialis obtinuit, non esset sententia, & prædicta communis conclusio nunquam obtineret locum, quod minimè dici potest, & nunquam haberet locum exceptio rei iudicatæ & exceptio præscriptionis eidem Officiali competentes ex iuribus superiùs allegatis, quæ venirent sublata, & correcta, si inquisitio prædicta admitteretur, & hoc nequaquam præsumendum est, ne tot, & tan-
9 tæ contradictiones & absurditates inducantur. Ad quas euitandas, & stantibus omnibus prædictis omni iure militantibus, remanet firmiter concludendum non posse Officialem prædictum taliter sindicatum, & absolutum amplius molestari.

10 Et quod hæc omnia sint vera, & taliter obseruata S.C. pluries decidit, & nouissimè in causa D. Alonsi de Ryoas Gubernatoris Calabriæ vltra, qui pendente sindicatu, & nonnullis conquerentibus in collatione cons. non potuisse coram sindicatore eorum iura proponere, ex quo multùm & apertè variis modis sindicando fatebat, & querelantes minabatur, vt in memorialibus oblatis fuit ordine S. Excellentiæ per Regium Consiliarium de Salamanca processatus, & inquisitus ex officio de nonnullis subornationibus, conclusionibus & extorsionibus in processu informationum folior. 600. probatis, & commissa causa M. C. V. opposuit nullitatem dictæ processationis, & non debere procedi quia
11 tempus sindicatus erat elapsum, & prædicta concernebant sindicatum, vt in processu sindicatus fol. 265. & dum M.C. instante Regio fisco decreuisset fore procedẽdum, appellauit, & Sacrum Consilium audita relatione D. de Aquiros in Aula D. Gizzarelli, decreuit, quod non procedatur contra dictum D. Alonsum super capitibus, & informationibus per Consiliarium Salamanca & eius commissarios captis, vt in eodem proc. *fol. 269.* pro cuius decisione & executione M. C. processit ad expeditionem causæ sindicatus tantùm, & ipsum à quibusdam querelis liberauit, *vt eodem fol. cit. & fol. 272.* Ex qua decisione clarè videtur in contradictorio iudicio fuisse prædictam iuris conclusionem obseruatam, etiam non secuta absolutione in sindicatu. Et sic indubitatissima remanet, & firmiter obseruanda in omnibus similibus causis tam ex iuris censura, quam ex communi praxi S.C. cuius sententia, & obseruantia facit ius in Regno.

12 Quæ omnia si fuissent opposita & discussa tempore commissæ inquisitionis faciendæ contra V.I.D. Pomponium à Leonardis de commissis in administratione Auditoratus in Calabria citra, certè quidem supremus ille Senatus collateralis ex Senatorum abundanti scientia, & iustitia tutelaris in omnes non commisisset informationem capi, quæ cùm nulliter stantibus prædictis sit capta de concernentibus sindicatum dictæ administrationis, nullum sortiri debet effectum, per ea, quæ dicunt DD. *in leg. properandum. C. de Iudic.* & *in leg. scire oportet, §. consequens, de excusat. tut.* Alex. *cons. 136. vol. 2. num...* & Matant. vbi supra *num. 58.* & successiuè non potest ipse Pomponius molestari pro deductis in dicta informatione dum sindicatui paruisset, seruata forma
13 dictæ Regiæ Pragmaticæ & in contradictorio iudicio cum aliquibus querelantibus laudabilem obtinuisset liberatoriam ante commissam, & captam inquisitionem prædictam ad denunciationem, quam fecit extra sindicatum Franciscus Bonuentre, de quibusdam subornationibus & non debuit admitti, quia non suam, nec suorum iniuriam proponebat, & coram sindicatoribus fuerat iam auditus in sua prætensione ducatorum 33. alteri, & non ipsi liberatorum cum auctione, & sic ex odij fomite denunciauit, & erat idcirco repellendus, & non committenda inquisitio ex officio contra dictum Officialem tam solemniter sindicatum, & de alio crimine nunquam notatum, & absolutum, præcedentibus proclamatis emanatis per Prouinciam, vt 14
omnes querelare volentes compareant infra 20. dies, quibus elapsis amplius non audirentur, tanto & fortius, quod contra ipsum nulla mala fama, vel diffamatio præcedebat ex multorum clamore, vel ex aliquibus dignis personis, vt in generali inquisitione requiritur *per cap. qualiter, & quando, loc. 2. de accusat.* per Specul. *in titul. de denunt. & de inquisit.* per totum, & sicuti repelleretur ipse Franciscus si alioquin interesse prætẽderet stãtibus omnibus prædictis, ita, & tam repeli debet à denunciatione, *c. cum dilectus filius, de accusat.* Nam cui aliquid vna via tollitur, ad idem alia via non debet admitti. *c. tua, de procurat.* & expressè dicit glos. *in dict. cap. fin. qui matrim. accus. poss.*

Et cum ipse Pomponius valde honorificè, & lau- 15
dabiliter per decem, & octo annos Regiis seruitiis, & iurisdictionalibus officiis vacasset absque vnquam nullius lamentatione, & hodie tam solemniter fuit sindicatus, & liberatus ante inquisitionem prædictam, quam procurarunt, & sollicitarunt exquisitis modis, & falsitatibus dictus Franciscus Bonuentre, & Antoninus Ferraus, qui nulla actione, vel interesse proprio adhoc moti sunt, sed odio, quo ipsum Magnificum Auditorem prosequebantur ob non obtenta eorum desideria in administratione dicti officij contra iustitiam partium, vt ad aures dictum fuit, & verè demonstratum ex omni capite, non debet vlteriùs procedi, nec modo aliquo molestari pro deductis in dicta inquisitione concernentibus eius sindicatum, cuius termini abbreuiatione per S. E. concessa noluit vti, sed seruatis seruandis, obtinuit literas liberatoriales, quas cum aliis scripturis pro veritate in facto expositorum præsentauit, & supplicauit, inquisitionem prædictam nullam declarari, & eisdem obseruari dictas literas liberatoriales, & vlteriùs non procedi, nec molestari pro causa dictæ administrationis.

Ioan. Baptista de Leonardis.

SVMMARIVM.

1 *Liquidatio instramenti per M. C. V. an fieri possit contra magnum Cancellarium huius Regni.*

2 *Magnus Iustitiarius Regni quare, & qualiter denominetur.*

3 *Magnus Cancellarius nullam habet iurisdictionem nisi in illos de Collegio.*

4 *Regula illa, quod par in parem non habet imperium quomodo intelligatur.*

5 *Pactum, quod instrumentum possit præsentari in M. C. vtrum praiudicet priuilegiato.*

6 *Magister Iustitiarius quomodo, & qualiter procedat in Regno.*

7 *Tribunal M. C. V. in quo consistat, & quomodo.*

8 *Iurisdictio*

ARGVMENTVM.

Instrumentum nùm possit incusari in Tribunali M. C. Vicariæ contra Magnum Regni Cancellarium. Instrumentum, an possit incusari in Tribunali Magnæ Curiæ Admiratiæ. Magna Curia Vicariæ de quibus causis cognoscit, & an cognitionem habeat de crimine læsæ Maiestatis. Magno Regni Iustitiario delinquente, an contra ipsum M.C. Vicariæ procedere possit: & de aliis.

ALLEGATIO XL.

1 VDIO pro parte Magni Cancellarij in dubium reuocari, an Magna Curia Vicariæ rectè decreuerit, quod procedatur contra eum ad interrogationem instrumenti liquidi in eadem præsentati; siquidem allegat, Tribunal illud exerceri per Magistrum Iustitiarium vnum ex septem Officiis, ipsumque exercere aliud eiusdem qualitatis, quod est Magni Cancellarij, quod inter septem officia connumeratur & sic par in parem non habere imperium, *vulg. leg. ille à quo, §. tempestiuum, ff. ad Trebell.* Consul in Consulem, Prætor in Prætorem imperium non habet, & cùm iurisdictio Regni sit diuisa inter eos, vnus non punit, neque cognoscit alium; quando enim plures habent iurisdictionem in solidum (etiam diuisa administratione inter eos) vnus non cognoscit de alio, Bar. *in leg. inter tutores, num. 6. ff. de administr. tut.* & *in l. fin. in fin. de rer. diuis.* Abb. & Felin. *in c. prudentiam, ff. de offic. Iud. deleg.* DD. *in l. est receptum, de iurisd. omn. Iud.*

Sed corruit hæc oppositio, si veros terminos attendere volumus; cum clare pateat ea hac appellatione, seu adiectione Magistri prout denominatur Magnus Iustitiarius in Constitutione *statuimus*, & alibi denotari excellentiam, & dignitatem officij, cùm enim illi totius Regni gubernatio sit commissa, vt aduertit Frecc. in suo libro *de subfeud. lib. 1. vers. secundum officium, num. 7.* Qui numero 13. ipsum Prætori Romano, vel Consuli comparauit, cum maior sit cæteris Officialibus, aliis sit potentior, omnem habet coërtionem, vindex omnium delictorum, omnis sexus, omnisque personæ, etsi Illustrior sit aliis, eius paret imperio. 2

Magnum verò Cãcellarium nullam habere iurisdictionem patet, nisi tantùm Dominis de Collegio præest, in quos iurisdictionem exercet ex singulari iure Reginæ Ioannæ II. & quasi nudo nomine versatur auis sine plumis, vt aduertit Frecc. *in eod. lib. vers. septimum officium, num. 30.* & sic in certum genus personarum tradita est potestas, quod satis differt, ad tradita per Bart. *in l. 1. §. post operis, ff. de oper. nou. nunc.* nunc inter cæteras limitationes traditas ad dicta per Doct. quod par in parem non habet imperium, est illa Iacobini *in dict. l. receptum, 23.* quando vnus ex eis esset maior in administratione quàm alter, de qua fallentia mentionem facit D. de Franch. *decis. 284. num. 2.* 3

Sed melius, quod par in parem non habeat imperium intelligitur de paritate, seu parilitate iurisdictionis, quando ambo eandem haberent iurisdictionem, puta duo Consules, duo Prætores, qui ipsam exercent; sed quæ parilitas cùm Magister Magnus Iustitiarius cõtra omnes cognoscere, magnum Cancellarium tantùm in Collegiatos suam possit exercere iurisdictionem. Alia enim, & diuersa est iurisdictio Magistri Iustitiarij, alia, & diuersa est iurisdictio Magni Cancellarij; & ne deficiat decisio, nonne si duo fuerint constituti Capitanei in vno castro, vnus exercendo ciuilem alter criminalem iurisdictionem, quod criminalis cognoscit, & punit ciuilem, & tamen ambo sunt Capitanei, & iurisdictionem exercent, & Capitaneus, qui ciuilem exercet iurisdictionem, verè vtilem Dominum repræsentat, cùm Baroni ciuilem habenti iurisdictionem debeatur adiutorium, & eidem à Vassallis assecuratio fiat, Capyc. *in inuestitura sub rubr. feud. assec. 2. col. vers. quod autem erit, fol. 75.* D. de Franch. *decis. 131. nu. 3.* Ita fuit decisum teste Capyc. *dec. 2.* cuius dicta sequutus est D. de Franch. *decis. 274.* qui dicit non obstare regulam tex. *in l. ille à quo, §. tempestiuum*, quia procedit data paritate seu parilitate iurisdictionis, non autem quando est diuersa, & isto modo loquuntur Bart. & Felin. qui supra. 4

Accedat prædictis Tyberium Magnum Cancellarium se submisisse iurisdictioni Magnæ Curiæ, dum in eodem instrumento dixit *quod possit præsentari, & liquidari in eadem M. C.* quo casu idem tex. *in leg. ille à quo, §. tempestiuum*, dat limitationem, ex reg. tex. *in l. est receptum, de iurisd. omn. Iud.* Nec dicat Pars, quando se submisit, non esse tunc Magnum Cancellarium; nam verba instrumenti aliter dictant; siquidem asseruit obtinuisse gratiã à Rege officij prædicti, cui seruata forma ublationis debebat inseruire pro summa ducatorum 80. Proinde à marchione accepit summam prædictam ad finem illam soluendi Illustrissimæ Curiæ, prout soleiit, & 5

& sic pecunia ad hunc finem tradita, vt priuilegium iam expeditum reciperet, quod penes mercatorem detinebatur, & sic oculos habuit Tiberius se obligandi vti magnum Cancellarium, dum infra biennium promisit pecuniæ restitutionem; nam qui vult consequens, vult necessariò antecedens.

6 Præterea rogo aduertant Domini Iudicantes quod magister Iustitiarius non est ille qui iudicat, vel alius, qui ab eo deputatus sit, sed Regens & Iudices M.C. qui Regio nomine iurisdictionem exercent, & non à magistro Iustitiario, sed ab ipso Rege fiunt, à quo iurisdictionem recipient, prout idem dicitur de Locumtenente Protonotarij, & Locothetæ, quibus Rex facit commissionem & dat gagia, & ideò sunt Locumtenentis nomine, & non effectu: hinc mortuo Magistro Iustitiario, Magno Protonotario, vel Magno Camerario, prædicti Locumtenentes gerunt officium, quod secus si iurisdictionem haberent ab eis, *arg. l. fructuario, ff. de peric. & commod. rei vend. l. necessario, §. fin. de rei vend.* & ita in propriis terminis dicit Affl. in constitutione, *statuimus, num.* 1. Et sic passim vidimus obseruari, & contrarium in cæteris officiis, nam mortuo ex aliis quatuor de septem officiis Regni, Locumtenentis exercitium, & iurisdictio expirat. Hinc à Prorege prædicta officia commendantur, vt in præsentiarum vidimus in officio magni Admirati.

7 Insuper bene sciunt, hoc Tribunal M.C.V. consistere in duobus Tribunalibus, & repræsentare duas personas, vnam Magistri Iustitiarij, & iste est Magna Curia, alia est Vicarij Generalis huius Regni, & ista est Curia Vicariæ, vt probat exordium Reginæ Ioannæ, in procemio rituum M. C. *in 3. col. sub rub. incip. Ritus M. C. V.* dum dicitur (*maximè in nostris Magnaque Vicariæ Curiis, quæ sub regimine nostræ protectionis sunt iustitiæ deputati*,) & alibi in aliis ritibus, prout aduertit Grammat. *decis... num.* 9. Et sic omnis cessat difficultas, quia tanquam Curia

8 Vicarij hoc potest facere. Hoc addito, quod tanta est vis, & iurisdictio huius Tribunalis harum Curiarum, vt non tantùm procedat contra alios ex septem officiis, vt passim vidimus, & contra D. Cæsarem de Auolos, tunc Magnum Cancellarium, & Principem Conchæ Magnum Admiratum fuisse processum, & est sequuta condemnatio, quorum processus affert D. fisci Patronus, ex quibus posset allegare esse in possessione cognoscendi Magnam Curiam, ad tex. *in l. consultationibus*, de iur. Patron. & sic passim contra eos fuisse liquidata instrumenta, & alias eundemmet Tyberium diebus elapsis per Magnam Curiam conuentum, cognitum, & condemnatum.

9 Sed etiam contra eundemmet Magnum Iustitiarium, vt vidimus in D. Innico Picolomineo, qui cum eiusdem Magnæ Curiæ fuerit Magister Iustitiarius per eandem cognitus, & condemnatus fuit, & quod est mirabile, quod per eandemmet Magnã Curiam eidem eiusdem officij Magistri Iustitiariatus fuit suspensa iurisdictio per Iudices eiusdem M.C. quod non potuit alio modu fieri nisi, quia vti Iudices à Rege erant deputati, vel quia eadem M. C. Vicariæ repræsentabat.

10 In Aula Pars allegauit habere pro se punctualem decisionem, & nunc intelligo in ea magnopere se fundare, & decisio est Affl. in Constitutione *statuimus, in* 3. *notab.* dum præsupponit quod Magistru Iustitiario, & sic Regenti, & Iudicibus sit tributa potestas cognoscendi contra hos, qui septem officia exercent, in casu criminis letæ Maiestatis, & sic in aliis cessare iurisdictionem sumendo argumentum à contrario sensu, quod licèt non procedat in dictis per Doctorem, cuius verbis non sumitur argumentum à contrario sensu, quia eius auctoritas non est necessaria, v. dicit Baron. *in cap.* 1. *col. pen. sub num.* 272. *vers. & ideo infertur, extr. de const.* D. de Franch. *decis.* 486. *num.* 6. Attamen Affl. decidit pro nobis quæstionem; nam si Pars allegando Affl. fuisset memor constitutionis super qua loquitur, & aliarum sequentium, aliter dixisset. Ad 11
quod notandum in Regno pro iustitia ministranda vnum esse Magistrum Iustitiarium, & est primum officium in Regno secundùm Affl. *in 6. const. statuimus, in* 1. *not.* & amplius illud ponit ante officium Magni Comestabilis, vt in Constitutione *fidelium, num. 4. in fin.* licèt in hoc alij eum non sequantur, prout dicit Marinus, sed à Follerio defenditur, quòd procedit circa iustitiam ministrandã. Iste enim Ma- 12
gister Magnus Iustitiarius debet commorari, idest simul morari in Curia Regis, & ab eius Curia non esse absens, vt *in dict. Constit. statuimus, in princ.* & ibidem notat. Affl. adiunt, & alij Iustitiarij Regionum, id est prouinciarum, & sunt hodie Præsides ipsarum, prout sic appellat eos Capyc. *in inuest. in ver. Iustitiarij per Prouincias*, relatus per D. de Franch. *decis.* 161. *num.* 19. & isti in toto Regno Iustitiam ministrabantur, & sic Regnum diuidit Affl. per Prouincias *in dict. Constit. fidelium. num* 4. coram quibus causæ dirimebantur, & horum officium erat circuire sibi decretas Prouincias, vt *in constit. Capitaneorum*, habetur.

Modo redeundo ad propositum in Constitutione *statuimus*, statuit Imperator Federicus, quod Ma- 13
gister Iustitiarius, qui semper debet commorari in Curia Regis, & nullam habet sibi decretam prouinciam, quarum onus est Iustitiariorum, possit cognoscere de crimine læsæ Maiestatis, item de feudis quaternatis, vel de quota parte ipsorum, de appellationibus Ordinariorum, de quæstionibus curialium. Item inter miserabiles personas iurantes perhorrescere potentiam aduersariorum, & illius forum eligere, & iure consulentibus respondere; in aliis autem casibus, tam in ciuilibus, quam in criminalibus non licere Partibus adire eandem Magn. Cur. sed eorum Iudices competentes, & sic passim obseruatur: nam in eis dummodo ritu aliquo, vel Pragmatica, vel aliqua iussione non appareat contrarium, Magna Curia non se intromittit, & petita remissione fit remissio, & sic in dicta Constitutione non tractatur, nisi de causis, de quibus Magna Curia tunc poterat cognoscere.

Discurramus modo Affli. *in dict.* 3. *not.* qui di- 14
cit, quod M.C.V ic. contra quoscumque incidentes in crimine læsæ Maiestatis procedit, & iustitiam facit, etiam contra alios Officiales Regni fuisse obseruatum, & sic Magister Iustitiarius, qui iudicat eos, præfertur in iustitia omnibus aliis Officialibus, qui casus positus per Afflict. in crimine læsæ Maiestatis non est ratione criminis ob eius immanitatem; sed quia de ipso poterat tantum M.C. cognoscere, quia si non habebat nisi illum casum, super illo notat Afflict. & data cognitione procedit, vult dicere, non tantum contra omnes alios, sed etiam contra illos ex septem officiis; dictio enim illa *etiam*, est augmentatiuè, cuius natura est adiungere casum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem, iuxta glos. *in leg. si contendat, ff. de fideiussor. cum concord.* per Socc. *consil.* 23. *numer.* 7. *vol.* 1.

Et quod sit verum sequitur, & quia illos iudicat 15
omnibus præfertur, & quod non ratione delicti, quia crimen læsæ Maiestatis, sed propter præeminentiam officij contra eos iurisdictionem exercet

&

& aduertatur quod cognitio huius criminis licet data fuerit M.C. cumulatiuè concessa fuit, non autem priuatiuè ad Iustitiarios Regionum, vt in dicta constitutione notatur, & dum tractatur de eo, de quo potest cognoscere, auget Auctor, etiam contra septem officia, quia eos iudicat & hic est germanus intellectus verborum Afflict.

15 Nec me decipit quod Mag. Cur. de pluribus causis cognoscit, & habet multos casus vltrà enarratos in dicta constitutione, de quibus Afflict. non fecit mentionem, nam, aut hoc eoenit ex particulari priuilegio, nempe vigore rituum, puta quod de delictis Officialium & alibi, aut quia hic in Ciuitate aliquid controuertatur, seu delicta perpetrata sint, in quibus apparet M.C. in primis causis procedere vltra casus enarratos in dicta Constitutione; nam ex glos. eiusdem met Constitutionis, & ex constitutione sequenti *Honorem*, adaptatur responsio; nam cùm Magna Curia hic in ciuitate resideat, tanquam luminare maius, Iustitiarij Regionis iurisdictio silet, vt dicta Constitutio *honorem*, dicit, & proinde Affl. *in dict. constit. statuimus, in* 10. *not. num.* 35. dicit quod Mag. Cur. non procedit in primis causis ciuilibus, & criminalibus, quæ vel spectant ad baiulos, vel ad Iustitiarios; bene verum quod quando Magn. Cur. Vic. est præsens in aliqua Ciuitate, vel terra, tunc reddit ius inter priuatas personas, & si Magna Curia alibi resideret quàm in hoc loco, vtique ibidem iurisdictio cessaret illius Iustitiarij, seu Præsidis Prouinciæ.

17 Inter cæteras autem Mag. Cur. Vic. prærogatiuas vna est illa quod de præsentatione instrumentorum cognoscit, vt tradit Marin. *in dict. lib.* 1. *de subfeud. vers. secundum officium, in fin.* cùm ergo de hoc casu cognoscere possit non mirum, si septem officia iudicat. Dixit mihi vnus ex Dominis, qui causam decidere debent, quod Pars allegauit, quod in hoc casu esset deterioris conditionis Magnif. Cancell. quam doctor de Collegio; nam illorum fit remissio ad Almum Collegium: credo quod non meruit hoc ad propositum allegare. Primò quia in materia præsentationis instrumenti ipsiusque liquidationis nūquam fit remissio ad Almum Collegium. Item id quod dicimus, quod Collegiati remittuntur non procedit in Magno Cancellario, quia priuilegium de eo mentionem non facit, & in S.C. dum aliàs hoc petiisset fuit denegata remissio. Hoc amplius, quia hæc prærogatiua liquidandi instrumentum seruata forma ritus Mag. Cur. Vic. est concessa, nec Collegium hanc habet potestatem, & licèt idem Dominus mihi allegauerit illam etiam adesse penes Magnum Admiratum, paucis credo satisfeci; nam, alias fuit dubitatum in S. C. an in dicto Tribunali poterit præsentari instrumentum seruata for-

18 ma ritus, & cum Magna Cur. decreuisset quod non mota auctoritate ritus quòd sola cognoscat, S.C. decidit contrarium, quia aliàs in dicta M.C. Admiratiæ reperiebatur hoc cognitum & in Regula officij hoc in specie dicebatur, prout refert Marin. *in dict. loc. sup. cit. de subfeud. vers. tertium officium, num.* 31. ex quo non tantum patet responsum obiectis per Partem, sed etiam sumitur decisio, quod ex quo aliàs fuit cognitum, & in dicta possessione erat Magnus Admiratus, obtinuit, & Fiscus vltrà superiùs allegata (quæ claram Iustitiæ causam faciunt) non obtinebit, cùm semper prædictos ex septem officiis cognouit.

19 Hæc scripsi, quia curiosa materia est (licèt currenti calamo) sed quia apud grauissimos viros causa decidenda hisce opus non erat, cætera suppleant integerrimi Iudices.

Cæsar Alderisius.

Fuit decisum iuxta hic allegata per D. Consulentem ad senatoriam dignitatem postea promotum, id quod sub die 2. Iunij 1607. sic attestante Flauio Amendula in additione ad D. Præsidem de Franch. *decis.* 273. *num.* 5. & in puncto contra Magnum Admiratum pro Marchione Nioeti consuluit Reg. Scipio Rouit. *cons.* 90. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica prima qua limitauit tempus registri anno* 1551. *excepit pupillos, nec illud est postea innouatum.*

2 *Quæ exceptio procedit de iure in beneficium pupillorum etiam si potuissent post talem ætatem assensum registrare.*

3 *Præsertim si fuerunt ignorantes, prout in casu nostro.*

4 *Hæres ignorans contractum defuncti, quamuis maior potest extra tempus registrare.*

5 *Restitutio in integrum nunquam censetur exclusa per quodcunque dictum quantumuis generale.*

6 *Pupilli & minores licet essent inclusi per statutum, non propterea includuntur si veniunt per viam restitutionis in integrum.*

7 *Casus restitutionis in integrum non est mentionatus in Pragmaticis, siue capitulis huius Regni.*

8 *Doctores volentes, quod assensus non retrotrahatur in præiudicium tertij, non loquuntur in casu nostro, & quæ sit differentia.*

9 *Assensus est gratia.*

10 *Gratia principis nunquam trahitur in præiudicium tertij.*

11 *Nec restitutio per viam gratiæ.*

12 *Assensus per verbum fiat est validus.*

13 *Restitutio in integrum, quæ petitur est per viam iustitiæ, & non gratiæ.*

14 *Restitutio in integrum, quæ petitur per viam iustitiæ retrotrahitur in præiudicium tertij, & in hoc differt à gratia, siue restitutione gratiæ, & num.* 15.

16 *Opponitur ex text.* in l. quod si minor, §. Scæuola, ff. de minor.

17 *Et ex glos.* in cap. ex parte, extr. de restit. spoliat.

18 *Soluitur text.* in dict. §. Scæuola, *num.* 19. & 20.

21 *Glos.* in cap. ex parte, *reprobatur, nec loquitur in terminis nostris.*

22 *Restitutio in integrum semper competit minori aduersus tempus elapsum.*

23 *Aut à lege feudali.*

24 *Vel si ab homine.*

25 *Præsertim si incepit currere cum minore.*

26 *Idem*

26 *Idem si fuit taxatum per conuentionem.*
27 *Et in specie fundatur, quoad tempus taxatum per Pragmaticas.*
28 *Et quoad tempus determinatum ad registrandum cum clausula annullatiua.*
29 *Argumenta contraria, quòd sit elapsum quatriennium, quod datur ad petendam restitutionem in integr. & 31. 32. & 33.*
34 *Quatriennium prædictum non currit contra ignorantem.*
35 *Nec in casu insinuationis.*
36 *Et quæ sit ratio.*
37 *Quatriennium incipit à die, quo incipiebat annus vtilis.*
38 *Diuersæ sunt species annorum vtilium.*
39 L. interdum, §. planè, ff. de minor. *non facit ad causam.*
41 Clement. prima de restit. in integr. *declaratur, & num. 43.*
42 *Quatriennium contra Ecclesiam currit à die læsionis.*
43 *Tempus limitatum non currit, nisi à die scientiæ.*
44 *Temporales præscriptiones minores decennio, nunquam currunt, nisi à die scientiæ.*
45 *Scientia tutoris quando nocet pupillo.*
46 *Dux Atriæ nunquam fuit Tutor Comitissæ.*
47 *Declaratur* l. sciendum, ff. ex quib. cauf. maior.
48 *Quatriennium etiam si curreret continuò non noceret Comitissæ.*
49 *Quatriennium impeditur per iustam absentiam.*
50 *Quamuis reperiatur ceptum.*
51 *Vel si absens reliquisset procuratorem.*
52 *Restitutio in integrum semper datur, quando dominium est immensum.*
53 *Pragmatica registri non potest habere locum in feudis Ducis Atriæ, quia in eis fuit data potestas alienandi, licèt cum clausula,* nostro assensu.
54 *Inuestitura prædicta obligat Dominum directum ad assentiendum.*
55 *Quando Dominus directus tenetur assentire, non potest addere difficultatem in obtinendo assensum.*
56 *Assensus per verbum* fiat, *erat validus ante Pragmaticas.*
57 *Memorialia per verbum fiat, non solùm subscribuntur à Regentibus, sed prætereà registrantur, quare non potest dubitari de veritate illorum.*

ARGVMENTVM.

Assensus Regius concessus obligationi bonorum feudalium factæ ad beneficium alicuius pupilli, siue minoris, si registratus non extitit intra tempus à Pragmatica sanctione præscriptum, an minor ipse maior factus aduersus registrationem non factam possit in integrum restitutionem petere, itaut cum effectu sequatur registratio, etiam in præiudicium Tertij, qui medio tempore contraxit. Pragmatica Sanctio mandans registrari assensum intra certum tempus, an locum habeat in Feudis, in quibus data fuit à Rege potestas alienandi, licèt cum clausula, *Saluo assensu Regis.* Quatriennij tempus quod competit minoribus ad in integrum restitutionem petendam, an differat ab illo, quod competit Ecclesiæ: & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XLI.

CVm petiisset Comitissa castri expediri priuilegium assensus in forma Regiæ Cancellariæ sub Data diei, quo fuit impetratus per verbum *fiat*, circa obligationem bonorum feudalium Ducis Atriæ pro legitima administratione Baliatus Comitis Alexandri patris, etiam ex capite restitutionis in integrum; dicunt contrarij vanam esse prætensionem tribus mediis. Primò, quia iamdiu biennium registri iuxta capitulum quintũ Catholicæ Maiestatis anni 1570. reperitur elapsum. Secundò, quia licèt veniret concedenda restitutio in integrum aduersus præfatum tempus decursum, non propterea assensus potest retrotrahi in præiudicium Tertij, & sic ipsorum creditorum, vt per glos. *in Constitutione Constitutionem diuæ memoriæ. in verb. confirmentur,* Afflict. *decis.* 286. Frecc. *de subfeud. quæst.* 30. Camer. *in l. Imperialem, fol.* 87. *lit. S.* ac alij passim. Tertiò, quia effluxit etiam quatriennium restitutionis in integrum.

Domini, vt plurimùm in litibus, vtraque Pars 1
credit se iustam causam fouere, & in hoc articulo
præsertim potuit talis credulitas admitti, donec res
fuit superficialiter tantùm considerata; sed nunc elaborato negotio, quod conuenti prorumpant in similes vanitates, est admirationis; nam sumus in assensu iam expidito per verbum *fiat*, in beneficium pupilli, & eadem Pragmatica registri anni 1551. (ad cuius ampliationem venit præfatum Capitulum anni 1570.) excepit à limitatione illius temporis, vt ibi. *Quo tempore elapso super dictis memorialibus priuilegium aliquod expediri non possit, etiam cuiuscumque exceptis pupillis, quod allegaret impedimenti prætextu.*

Ac subtilizet Pars quantumvelit aduersus exce-
ptionem prædictam, quod non poterit aliquid op-
ponere fundamentaliter; nam si dicet illam proce- 2
dere tantùm donec durat pupillaris ætas, secus verò
in casu nostro, quo post talem ætatem Comes ha-
buit

buit vltra biennium temporis ad registrandum, obstat clarus tex. *in leg. qui cùm natu maior, ff. de bonis liber.* vbi cùm fuisset dispositum, quod patronus maior si accusat libertum non possit contratabulare, & in patrono minore contrarium, quærit ibi Vlpianus quid si accusauerit in minore ætate, & obtinuerit sententiam in maiori, nùm punietur, vt supra, & determinat, quod non, reddens rationem, quasi ad decisionem huius articuli, quod ei sit ignocendum, qoia minor cœperit; Vt etiam statuitur in minore, qoia adiuit, & maior fuit prosequutus aditionem, dum tractatur de restitutione in integrum aduersus eandem hæreditatem aditam *in leg. 3. §. scio. ff. de minoribus*; cur igitur in casu currenti poterit prætendi contrarium?

Tantò magis, quod idem ius patet ex infrascripta conclusione, nam cùm determinasset *leg. fin. Cod. si aduers. delict.* quod mater, quæ non petiit tutorem filio infra annum, priuaretur successione, nisi tamen esset mioor, & idem *in leg. minoribus. Cod. de his quibus, vt indign. de herede, qui non vendicauit mortem defuncti*; Quærunt Doctores, quid si mater erat minor tempore mortis mariti, seu hæres tempore delatæ hæreditatis, & inde effecti maiores non adimpleuerint, nùm priuarentur successione?

Et licèt dubitassent Petr. de Belpert. & Cyn. *in dict. leg. maioribus*; tameo glos. ibi *in vers. respondere*, tenet, quod non, quia initium est spectandum *ex alleg. §. scio*, & quia beneficium debet esse perpetuum, vt *in §. illud quoque, in Auth. constit. quæ de dignit.* quod etiam firmauit glos. *in leg. 1. Cod. quib. caus. in integr. restit. non est necess. in verb. non vlciscamur*, Specul. *in tit. de integr. restit. §. 1. num. 16. versic. sed quid si ipsa mulier*, Bart. *in dict. leg. minoribus*, Alber. *in leg. omnem. Cod. ad Tertull. num. 2.* Bald. *in leg. qui contra, Cod. de incest. nupt.* & *in ead. leg. minoribus, Cod. de his, quib. vt indig. num. 10.* & *in leg. fin. Cod. si aduers. delict.* vbi respondet *dict. l. Titia Seio, §. vsuras, de leg. 2.* quod ibi ætas allegabatur in detrimentum alterius, & ad augendum odium vsurarum, secus verò quando fertur in defensionem, quia defensio, quæ semel cœpit perpetuò durat, argumento *leg. purè, in fin. ff. de dol. exc.* & propterea dicit ipsum se pluries consuluisse, provt *cons. 305. vol. 4.* Sequitur Castr. *in leg. sciendum, §. fin. ff. qui satisdare cog.* vbi etiam Alex. *num. 2. & in alleg. leg. minoribus*, Ang. *num. 2.* Iacobin. *num. 9. & 10.* Salyc. *num. 4.* & dicit pluries se consuluisse Fulgos. provt consuluit. *consil. 52.* Grat. *resp. 83. lib. 2. num. 7.* Roman. *cons. 279.* Corn. *cons. 40. vol. 3. num. 3.* Anchar. *cons. 440. sub num. 5.* dicit esse incontrouersam, & firmam opinionem Maurit. Bolan. *dict. rest. in integr. cap. 155.* Tiraq. *in tract. cessante causa. in 4. limit. num. 57. fol. 24.* Maranta *in leg. 15. potest, ff. de acquir. hered. num. 237.* & firmat esse communem opinionem Bald. *in leg. precib. Cod. de impub. subst. num. 22.* Ias. *in l. sciendum, §. fin. ff. qui satis. cog. num. 15.* Maria. Soc. *cons. 8. vol. 1. num. 15.* & Capr. *cons. 98. num. 9.* Gregor. Lop. *in leg. 12. tit. 16. partit. 6. in vers. pierden.* Cald. Perei. *in repet. leg. si curatorem habens. Cod. de integr. rest. in verb. aduersarij dolo, num. 62.* Sforz. *de restit. in integr. 9. 21. num. 40. & 9. 82. sub num. 23.* Paul. de Montan. *in tract. de iure tutel. cap. 18. sub num. 43. fol. 62.* & Ant. Gabr. qui cumulat etiam alios *in tit. de tutela, concl. 1. num. 53.*

3 Quod sine dubio procedit in casu nostro, in quo pupillus, nec post talem ætatem scioit illud memoriale taliter obtentum non solum ex regula generali, quia aliàs puniretur insta ignorantia contra *leg. generali. Cod. de tabell. lib. 10.* & *cap. 3. extr. de constit.* vt bene considerauit post alios Zabar. *in Clem. 1. de rest. in integr. sub num. 30.* Sed etiam, quia spe- 4
cificè in casu nostro, quod hæres etiam maior possit valide registrare post tempus limitatum, si ignorauit contractum defuncti, bene Bald. *cons. 154. in fin. lib. 5.* & in aliis locis cumulatis per Tiraquell. *de retract. ligniagier. §. 35. glos. 4. num. 3.* Ang. *in leg. annus. ff. de calumniat. num. 1.* Roman. *cons. 228. sub num. 4. vers. 8.* Card. Tusch. *in versic. insinuatio, conclus. 197. num 13.* & Mant. *de ambig. conuent. lib. 4. tit. 31. num. 56. & 58.* post Bart. *in leg. 2. leg. si aduers. vendit.* & *in leg. Emilius Largionas. ff. de minor.* vbi etiam Fulgos. cumulat alios Socin. Inn. *cons. 45. num. 5.* & *cons. 46. num. 42. lib. 4.* & dicit, sæpius iudicatum Thes. *decis. 108. num. 4. & 8.* Vltra quod etiam si non excluderentur pupilli finita pupillari ætate, vt Pars prætendit, non propterea cessaret restitutio in integrum, quia nunquam censetur prohibitus casus 5
restitutionis, nisi expressè de ea fiat mentio, vt post glos. *in leg. postquam, lit. C. de pact.* & Rebuff. *in constit. Galliæ, in tit. de restit. in integr. artic. 2. glos. 4. num. 23.* dixit communem, & ab ea non recedendum Guter. *pract. quæst. ciuil. lib. 3. cap. 32. num. 15.* Raud. *in tract. de analog. cap. 33. num. 141. fol. 318. ex leg. illud. §. fin. ff. de minor.* & maximè Card. Tusch. *in verb. restitutio, concl. 296.* & in pragmaticis, siue capitulis prædictis non legitur talis exclusio.

Immo quod etiam si in pragmatica, siue statuto 6
essent expressè inclusi minores, quod non censeatur inclusus casus restitutionis in integrum ex capite minoris ætatis, nisi claris verbis illod etiam exprimatur, Sforz. Od. *in tract. de restit. in integr. par. 1. quæst. 15. artic. 7.* & Cald. Perei. *in dict. leg. si curatorem habens. Cod. de restit. in integr. in vers. implorare in integr. rest. num. 46. vers. non videtur*, quorum opinionem fuit sequutum S.C. vt per Vinc. de Franch. *decis. 431. numer. 2. & 3.* & fuit originalis opinio glos. *in leg. sicut. Cod. de præscript. triginta annor.* quem sequuntur ibidem Bart. *num. 4.* & reddit rationem Bald. *num. 19.* Salic. *in final. verb.* & alij ibidem.

Si igitur talis casus nullo modo est expressus, nec 7
in pragmatica, nec in capitulis concordantibus, remanet firmus non solùm primus articulus, quod pupilli in illis statutis non sint inclusi, tanquam expressè excepti, sed etiam secundus, quod habet locum restitutio in integrum, tam ex capite iostæ ignorantiæ, quàm ex capite maioris ætatis. Sed tamen fundabo, quod illa retrotrahatur in præiudicium tertij, & sic creditorum, qui in medio tempore obtinuerunt assensum contra secundum assumptum Partis.

Circa quod (ni fallor) frustra allegantur DD. 8
quos aduxi in principio; nam longe differt, nùm assensus, qui nunc impetratur, trahatur in præiudicium tertij, & sic creditorum prætendentium, qui est casus prædictorum Doctorum ab eo, qui iam fuit impetratus, & impeditur per registrum, qui est casus noster.

Nam quoad primum dicunt omnes, quod non 9
retrotrahitur, & bene; quia si assensus cum impetratur, est gratia, vt per Camer. *in leg. Imperialem, fol. 44. litera S. vers. tertia conclusio* post Iser. *in constit. si quis post litem, vers. in aliis debitis*, quia saltem adest interesse voluntatis, siue affectionis, quod feudum non mutetur de vna persona ad aliam, vt *ex l. fin de vsu, & habitat.* Iser. *in eadem l. Imperialem, sub num. 4.* vbi cumulat Lipar. & quia qui confirmat, dat legem, *lege obuenire. ff. de verbor. signif.* quam ad hunc propositum adducit Andr. *in c. primo, qui success. teneant. num. 80.* & *in c. 1. per quos fiat inuest. n. 10.*

ac

10 *& alibi*, vt ibi Episcopus Nicoteræ. Et gratia Principis nunquam trahitur in præiudicium tertij, *l. nec Anus. C. de emancipat. liber.* & *l. 2. §. si quis à Principe. ff. ne quid in loco publico*, quibus Iuribus mouen-
11 tur etiam Doctores in contrarium allegati, vt nec etiam restitutio gratiæ, quæ concessa à Principe, propterea non extenditur ad bona in tertium alienata, vt per Iser. *in cap. 1. de Vassallo decrep. atat. sub num. 5.* & infiniti, quos cumulat Intrigliol. *in 2. Centuria feudal. artic. 38.* Sequitur necessariò, quod creditor, qui medio tempore validè contraxit cum assensu remaneat tutus.

12 Sed in casu nostro, quo non disputatur de gratia, quia iam assensus fuerat impetratus in memoriali per verbum *fiat*, & validè, vt refert iudicatum Afflict. *decis. 253.* & sequitur Vinc. de Franch. *decis.*
13 *663. num. 1.* Et quæritur tantùm si ad registrum dictæ gratiæ lapsu temporis non obstante, detur regressus ex capite restitutionis in integrum, non per viam gratiæ; sed iustitiæ ex capite minoris ætatis, & aliàs, vt infra.

Non est tractandum de terminis prædictis gratiæ, sed tantùm primo, si restitutio in integrum,
14 quæ dicitur Iustitiæ, siue de Iure competens retrotrahatur in præiudicium tertij, Secundo, si talis restitutio competit aduersus elapsum tempus limitatum ad registrandum.

Primum, est satis clarum, quia hanc esse differentiam inter restitutionem gratiæ, & iustitiæ voluerunt omnes Doctores, vt post Cuman. distinguit Claud. Seysel. *in leg. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posth. num. 36. & 39.* vbi etiam Ias. *num. 59.* & reprobato Lancell. Galia sequitur ibidem Emanuel. Costa *in 2. part. num. 44. 46. & 49. cum seq.* post Marcum Antonium Peregr. *in tract. de iure fisci, lib. 5. tit. 2. num. 44.* Vinc. de Franch. qui alios cumulat *in decis. 213. num. 52.* & Ioan. Vinc. de Anna *in cap. 1. de vassall. decrep. atat. num. 213.* & in terminis nostris res caret scrupulo, quia ni daretur restitutio contra tertium, adesset grande damnum minoris, & procederet *l. si ex causa, ff. de minor. & l. in causa. §. interdum, ff. de minor.*

15 Est est tex. expressus de iure Codicis *in l. fin. C. de repud. hered.* quæ cùm statuisset, quod iuxta antiquũ ius hæres repudians hæreditatem non admitteretur amplius ad eam, si inde hæreditas reperitur per alium adita, limitat illam dispositionem si primo hærede existente minore, hæreditas fuisset alienata, quia tunc per restitutionem in integrum permittitur ei hæreditatem recuperare, etiam in præiudicium tertij.

16 Dicit Pars, quod prædictæ conclusioni obstat tex. *in l. quod si minor, §. Scæuola. ff. de minor.* vbi quod si quis iuuenili leuitate ductus repudiauerit hæreditatem, aut omiserit bonorum possessionem, & inde pæniteat omnino audiendum; si tamen res in integro sit, secus vero si hæreditas repetitur alteri distracta, ergo excipitur præiudicium Tertij.

17 Et glos. *in cap. ex parte, extr. de restitu. spoliat. in verb quamuis, & l. ait Prætor, in verb. quid aliud, ff. de minor.* vbi qood quando minor renuneiat beneficium, si pænitet, re integra, restituitur, secus verò si reperitur alteri collatum, quam opinionem sequuntur multi, quos cumulat Franciscus Caldas Pereira, *in l. si curatorem habens. C. de in integr. restit. in*
18 *ver. lasio, num. 38.* Sed verè non obstant, nam quoad *text. in leg. quod si minor. §. Scæuola, ff. de minor.* possem dicere, quod sit correctus de iure Codieis per *dict. leg. fin. C. de repud. hæred.* quæ expressè fatetur correctionem, ibi, *hoc corrigentes, Sancimus, si quidem res iam vendita sunt, vt nullus aditus ei ad hæreditatem relcuetur. Quod, & antiquitus obseruabatur.*

Sed ne à communi recedam text. ille sic determinauit, non quia erat alienata hæreditas, sed quia vltra alienationem per illum Tertium erat propriis laboribus liberata, vnde non erat conueniens, quod vtilitas procurata, & laborata per vnum, alteri prodesset, vt expressè voluit, & in tali opinione residet ibi glos. *in ver. repellendum*, quam dixit veriorem, Alex. *cons. 62. volum. 5. sub num. 9.* dicit communem post alios Sforz. *in dict. tract. de restit. in integr. q. 62. artic. 2. num. 18.*

Scio ego, quod prædictam solutionem non amplectitur Emannel Costa *in leg. Gallus. §. & quid si tantum, ff. de liber. & posth. part. 2. num. 55. cum seq.* distinguendo, quod *l. fin. C. de repud. hered.* restituat minorem, ex eo, quia ibi tractatur de hæredi tate patris, & per repudiationem videtur in damno, secus vero in hæreditate extranei, in qua minor hæres institutus tantum lucro priuaretur, vt in *§. Scæuola*, quasi leges diuersimodè concesserint restitutiones ad damnum, quod ad lucrum. 19

Sed nihil ad rem, tum quia doctrina reprobatur per Couar. *var. resol. lib. 2. cap. 5. n. 2. & 3. cum seq.* Nam iura pariter restituunt minorem ad lucrum, sicut ad damnum, *leg. ait prætor. § fin. cum leg. seq.* & *leg. non omnia, ff. de minor.* & aliis iuribus, quæ ipse cumulat, & præterea intellectus Costæ esset contra verba §. Sceuola, nec ad aliquid textus ille ponderasset hæredem fuisse laboribus substituti liberatum, si genericè semper alienata hæreditate minor restitueretur. Nam quando esset verus intellectus 20 illius, Minor in casu nostro tractat de damno, tam circa amissionem sine pecuniæ, quam circa rationem super feudis, quam quæsiuerat per memoriale per verbum *fiat*, vt *Afflict. decis. 253.* & nunc perderetur per non registrationem in adeò notabilem læsionem.

Et glos. *in cap. ex parte, extr. de restit. spoliat.* reiicitur non solùm, quia talis opinio reprobatur per Couar. *variar. resolut. lib. primo, cap. 5. num. 3. vers. contrariam sententiam*, ex intentione Innoc. Imol. Eman. Costæ, & aliorum, vt etiam per Boer. *dec. 350.* Sed etiam, quia quando esset vera nihil ad rem nostram feudalem, & patet ex rationibus ibi per Glos. & alios adductis. 21

Nam mouentur primò ex eo, quod ille casus erat spiritualitatis, in quo minores, tanquam maiores agunt *ex cap. 1. de Iudic. in 6.* quod nullo modo reperitur in feudis, imò contrarium, vt per Isern. *in constit. minor.* Vinc. de Franch. *decis. 630.* Secundò mouetur, quod minor per renuneiationem beneficij potius exoneratur, quàm aliud, cùm liberetur à tot obligationibus, ad quas spiritualia beneficia obligant. Quod etiam cessat in casu nostro; nam creditor remanet exoneratus, nisi pecunia: nam de reliquo ad nullum onus tenebatur ob hypothecam feudalem, adeò, quod in ea etiam Monachi, & alij incapaces succedant, vt sustinuit Doctissimus Fabricius Brancaeins pro sorore Largia de Frisis professa in Monasterio Sanctæ Mariæ de Angelis, & defendit latè Scrader. *in tract. feud. parte 7. capit. 1. num. 26.*

Secundum, quod restitutio competat minori aduersus elapsum tempus, etiam ex negligentia amissum, patet non solùm genericè *in Clem. 1. de restit. in integr. cum concord.* ibi adductis per glos. sed in singulis casibus, in quibus tempus est determinatum ad aliquid faciendum. 22

Sed in feudis, quæ gratis eonceduntur, vt in *c. 1. §. hinus autem generis in quib. caus. feud. amis.* sub expressa 23

pressa conditione, quod nisi infra annum petatur inuestitura, feudum deuoluatur concedenti, vt *in capit. 1. de cap. Corrad. & in cap. 1. quo tempore miles*, conceditur restitutio in integrum, si ob negligentiam illa inuestitura non fuerit petita, vt firmauerũt Iacob. de Aret. *in summ feud cap. 44* Iser. *in cap. 1. si minori, si de feud fuer. contr. num. 1. in fine*, & *in c. 1. § praeterea si infeudatus, de prohib. feud. alien. per Feder. num. 2.* vbi cùm glos. loqueretur de hac quæstione per verbum *fortè*, ipse dicit illud verbum esse delendum, quod etiam voluit ibidem Iacob. de Belu. & Bald. *num. 1.* Afflict. *num. 2.* Aluarot. *num. 2.* Laur. Silud. *in tract. de recogn feud. quæst. 53. vers. aliud est quærere.* Curt. in *tract feudor. part 4 num. 45. & 46.* post Ioannem Andr. *in addit. ad specul. in tit. de feud. §. fin. in addit. incip. si minori*, Cassan. *in consuet Burgun sub rub. 3. in titul. des fieds. § vers. nunquid autem, fol. 390.* & dicit communem Alber. Brun. *cons. 100.* Alex. *cons. 79. num. 11. lib. 1.* Rolan. *cons. 40. num. 13. lib. 13.* Iul. Clar. *in §. feudum, quæst. 49.* cumulat alios, & dicit sic seruari in R.C. Lipar. ad Iser. *in dict. leg. Imperialem, §. praeterea si infeudatus, num. 27.* quod etiam refert Octauius Bambacar. *in alleg. §. si minori, num. 23.*

Et in anno per easdem consuetudines feudales dato ad retrahendum feudum alienatum per consanguineum, siue Vassallum, *iuxt. cap. 1. §. porro, qual. olim feud. potest alien.* voluerunt ibi Bald. & omnes, & facit decisio Boër. 140. & est tex. expressu. *in cap. constituens extr. de in integr. restit.*

24 Et generice si tempus limitetur ab homine *tex. clarus in l. 3. §. si hæres ff. de minor.* dum expressè disponitur, eo quod instituto hærede sub conditione, si intra centum dies emanciparetur, conceditur restitutio in integrum, licet infra illud tempus non fuerit emancipatus: & præterea tetigit articulum Bald. *in l. pupillorum. C. de repud. hæred. sub num. 3.* in Ecclesia instituto hærede sub expressa conditione, quod infra annum ædificaret Hospitale, & nisi ædificaret infra illud tempus, hæreditas deueniret ad Hospitale Misericordiæ, & determinat competere restitutionem in integrum si infra annum non ædificauerit ex *l. & si sine, § sed quod Papinianus*, & *l. quod si minor. §. Sceuola. ff. de minor.* licet clarior sit tex. *in leg. fin. C. de repud. hæred.* & Bald. sequuntur ibidem Iacobin. *circa fin.* Maurit. Bolan. *in tract. de restit. in integr. cap. 286.* qui mouetur eisdem iuribus, quæ ante illum adduxerat Aret. *cons. 62. num. 8. & 9.* Capell. Tholos. *decis. 92.* Rimin. Sen. *cons. 261. num. 33. volum. 2.* Melch. Pale. *in tract. de maior. lib. 2 quæst 4. illat. 8. num. 7.* latè Franc. Cald. *in leg. si curatorem habens, C. de in integr. restit. in verb. vel aduersarij dolo, num. 79.* Sforz. *de restit. integrum, quæst. 82. num. 62.* & Ann. *sing. 305.* vbi cumulat addentes.

25 Immò quando tempus à principio incipit currere cum minore, provt in casu nostro firmauerunt idem etiam illi Doctores, qui fuerunt contrariæ opinionis, quando incepisset cum maiore, & effluxerit cum minore, vt Tiraquell. *in tract. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. sub num. 59.* & nouissimè Card. Mantica *in tract. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 32. num. 66. fol. 298.*

26 Et quando aliquod fuit ex conuentione concessum inter contrahentes, quod detur restitutio in integrum, est tex. expressus *in leg. si creditor, §. illud, ff de distract. pignor.* & cumulat Tiraquell. *de retract. ligniagier. §. 35. per totum*, & Cardin. Mantic. *vbi supra n. 56.*

27 Si à Pragmaticis fuerit tempus taxatum patet ex pragmatica 12. Ducis Ossunæ, quæ statuit post conclusionem in causa, non posse allegari Iudices suspectos, quamuis litigantes essent minores, & tamen competere restitutionem in integrum aduersus illud tempus elapsum firmauit Vinc. de Franch. *decis. 431. num. 2.* & fuisse decisum refert. Mastril. *in suo cons. vltim. post decisionem num. 28.* & propterea in pragmatica domanij fuisse expressè abdicatam restitutionem in integrum, vt *in pragmatica 13.* Comitis Mirandæ in primo capitulo.

28 Et in propriis terminis Statuti, quod testamenta registrentur infra sex menses aliàs sint irrita, quod nisi registrentur infra illud tempus competat restitutio in integrum vltra allegata *num. 4.* benè Alex. *cons. 119. volum. 6. volum. 28. vers. 6. quia*, & *num. 37. in fine*, post Gulielm. de Cuneo, quem allegat *in leg. ingenuum, ff. de stat. hom.* & dicit esse punctum absque difficultate Sforz. *in dicto suo tract. quæst. 89. num 41 & 44.* & sequitur Card. Tusch. *in vers. Statutum, conclus. 643. num. 8.* Et meritò, nam cum tex. *in cap. plerumque, extr. de rescript.* statuisset, quod rescripta infra annum præsentarentur, aliàs haberet locum secundum rescriptum in damnũ primi, quæritur DD. num detur restitutio minori aduersus præsentationem non factam infra annum; & omnes firmant, quod sic, quando minori ex non præsentatione fuit ortum damnum, ita Spec. *in titul de restit. in integr. §. qualiter, sub num 9. vers. quid si stetit per annum, & in alleg. cap. plerumque, cessante tamen dolo minoris voluerit*, Ioan. Andr. Ant. de Butr. *numer. 9.* Ioan. de Anan. *sub num. 2.* Imola *sub num. 12.* bene Card. Zabar. *in Clem. prima de restit. in integr. num. 21.* & Franc. Cald. Peric. *in alleg. l. si curatorem habens. Cod. de in integr. restit. in verb. lasis, num. 17.*

29 Tertium, quod effluxerit tempus petendi restitutionem in integrum, nititur fundare Pars ex eo, quod restitutio competat etiam hæredi *leg. minor autem magistratus, §. fin. ff. de minor.* tamen quando minor læsus decessit tempore, quo est effectus maior, hæredi illius post suam maiorem ætatem non competit maior dilatio, quam residui temporis, quod competebat defuncto, *l. cum, §. 1. C. de tempor in integr restit. & leg. interdum, § planè, ff. de minor.* vnde cum Comes pater decesserit anno, 21. Comitissa filia, & hæres post 18. annum, quo fiunt omnes in Regno maiores ex constitut. *minor intra non habebit*, nisi annum pro residuo quatriennij *iuxt. leg. fin. Cod de tempor. in integr. restit.* quam declarat Afflict. *decis. 175.* 30 Secundo, quia quatriennium est continuum, quod currit contra quoscumque vt *Clem. 1. de restit. in integr.* 31 Tertio, quia quando dictum tempus non curreret contra ignorantem, in hoc casu adest scientia tutoris, qui in his præiudicat pupillo. Quia quando ex capite ignorantiæ veniret concedenda restitutio in integrum Comitissæ effectæ maiori, illa non datur ad lucrum amissum, sed tantùm ad damnum, vt *in leg. sciendum. ff. quibus caus. maior.*

32 Hæc quæstio soluitur ex eo, quod si temporibus nostris potest disputari nùm quatriennium, quod conceditur ad petendum restitutionem in integrum currat contra ignorantem, provt præsumitur Comitissa, vti hæres *leg. qui in alterius ff. de regul. iur. l. vltima, ff. pro suo*, nam eo existente vero, frustra quærimus nùm sit elapsum residuum temporis, si adhuc non incipit currere.

33 Et in hoc communis opinio est, vt tale tempus non currat, vt Bald. *in leg. falsam. Cod. si ex fals. Instit. num. 3.* Iacobin. de Sancto Georg. *in leg. fin. C. de tempor. in integr. restit. num. 7. & 18.* sequitur, & dicit communem Couarr. *in reg. possessor. part. 3. §. 3.* Crot. *in leg filiusfam. §. diui, de leg. 1. num. 145.* Felin.

in cap.1.de præscript. numer 9. Ioan. Olect. *de arte te-stan. in tit. de acquirend. hered. car.6.num.4.* Bald. *de præscript. part.6. num.28. part.4. quæst.29. num.10.* Crauer. *de antiquis temp. part. 4. §.materia, num.45.* Tiraquell. *de retract. lignager.§.35.glos.4. num.44.* Octau.Simonell.*in tract de decr.lib.3. tit.9. num.6.* Rebuff. *de restit.in integr.artic.2.glos.1. num.3.* Rodoan.*de reb. Eccles.non alien.in quæst. de restit. in integr §.1. num.11.* & esse veriorem opionem, quæ communiter tenetur in Sholis, & Palatiis, & ab ea in iudicando neminem posse recedere dixit Marian. Socin. *cons.128.num.166. & 169. volum.* 1. & post infinitos, quos allegat huius opinionis, dixit temerarium esse velle contrarium attentare, tam in cnnlulendo, quam in iudicando, Sforz *de restit. in integr.quæst.20.num.37.circa finem.* Menoch. *de præsumpt.lib. 1. quæstion.71. numer. 2.* & post alios Card. Tusch. *in lit. R. conclus. 298. numer.9.16.44. & 78.*

34 Præsertim in casu, quo hæres vult restitui ad insinuandum, quia ignorauit contractum defuncti, vt dixi *num.4.*

35 Et ratio decisionis fuit, quia si curreret quatriennium contra ignorantem, opus esset inde dare restitutionem ex clausula generali *instè ignoranti aduersus lapsum quatriennij*, & sic daretur restitutio restitutionis, quod esse non debet per *leg. interdum, cum ibi not. ff. de minor.* vt ex intentione Paul. de Castr. Sforz. *dict. quæst. 20. n.37. circa finem.*

36 Item ex claro tex. *in leg.fin.Cod. de tempor. in integr. restit.* dum expresse dicit hoc quatriennium numerari à die, à quo annus vtilis olim currebat, & tamen est clarum quod non currebat contra ignorantem annus vtilis, vt *in ead. l.fin.* declarat glos. quod aduertit Marian. Soc. *dict.cons.128. num.166. volum.1.*

37 Nec obstat, quod *in leg fin.* dicatur tempus quatriennij esse continuum, vnde videtur quod currat etiam contra ignorantem *ex leg.genero ff. de his, qui not. infam.* nam diuersæ sunt species annorum vtilium, vel continuorum, vt *in alleg.glos.l.fin. de temp. in integr.restitut.*

38 Nec obstant contraria. Primo *leg.interdum. §.planè, de minor.* & *leg ea quæ. §.fin. Cod. de temp.in integr. rest.* quia non disputamus, nùm detur residuum, vel totum tempus, sed tantùm nùm illud currat contra ignorantem, de quo supra est conclusio firmata ex communi opinione omnium, nec potest difficultari in facto, quod statim ac Comitissa agnouit tale memoriale, statium petiit registrum.

39 Nec obstat *Clem.1.de restit in integr.* nam diuersa est causa Ecclesiarum, & minorum; nam quoad minores procedit tex. *in leg.fin Cod. de tempor. in integr. restit.* Vbi quod quatriennium competit non à die læsionis, sed post maiorem ætatem a die scientiæ, vt *in ead. Clem.* 1. declarat glos. *in versic. à parte læsionis*, & reddit rationem ibid. Card.Zabar. *num. 5.*

40 Secundò, quia contra Ecclesiam tempus quatriennij currit à die læsionis, nisi tamen adsit alia rationabilis causa, vt clarè *in cap.1.de integr.restit. in 2.* Sed ignorantia dicitur causa rationabilis, adeò, quod si moritur Prælatus, qui contraxit residuum temporis, non currit aduersus successorem ignorantem, vt bene post alios declarat Sforz. Odo. *quæst. 16.num.77. cum seq.*

41 Tertiò, quia quamuis text. *in dict. Clem. 1.* dicat à die læsionis, subintelligitur, & scientiæ, vt bene Bartol. *in leg.genero. ff.de his.qui not.infam. sub num.* 30.

42 Quarto, quia temporales præscriptiones minores decennio nunquam currunt nisi a die scientiæ, *l.annus, ff.de calumniat.l.cum lex.ff.de adilit. edict. cum simil.*

43 Secundum, quod adfuerit scientia tutoris habemus claram distinctionem, quod nocebit pupillo, si tutor est soluendo, aliàs secus, vt per Thes. *decis.103.*

44 Sed nihil ad casum, quia cum Comes Alexander, cuius fuit tutor Dux Atriæ, mortuus fuerit infra tempus restitutionis in integrum, tractatur nunc de scientia præsentis Comitissæ, cuius nunquam fuit tutor ille Dux sciens.

45 Tertium reiicitur non solùm de iure, sed etiam ex facto; nam quoad ius, quod restituatur maior, etiam ad lucrum, sunt clari tex. *in leg.si quis sit,& in l.Iulianus.§.fin.ff.ex quib.caus. maior.& in d. leg.sciendum*, admittitur lucrum, non quia restitutio est in beneficium maioris, sed quia illud lucrum perueniebat ex pœna, siue delicto alterius, quod etiam in minoribus sic est statutum, vt *in leg. auxilium, ff.de minor.cum simil.*

46 Ex facto, quomodo dicitur lucrum si absq; assensu Comitissa amittit bona sua, & cum assensu recuperaret. Et quando hoc tempus curreret in damnum hæredis ignorantis contra omnia iura, & competeret tantùm residuum quatriennij incepti per Comitem patrem, & sic tantum annus post maiorem ætatam Comitissæ, vt pars prætendit.

47 Adhuc non potest dicere illum annum elapsum, cùm non currat aduersus absentem ex iuxta causa *leg.1.ff. de in integr.rest. leg.1. & toto tit. ff.ex quib. caus.maior. leg.2.Cod. de restit. milit.* & quod nostra sit iuxta absentia, fuit decisum non solum in legagatis, vt *in leg.sed si, §.fin.& l.legatis, ff ex quib.caus. maior.* sed etiam in Oratoribus ad gratulandum, *in leg qui mittuntur, eod tit.* & idem in vxoribus illarum, *leg. 1. Cod de vxor.milit.* Etiam si tempus reperiatur cœptum, vt per glos. *in leg.fin.Cod.de temp. in integr.restit.in verb.excipiatur*, quam ibidem sequuntur Cin.Bart. & omnes. 48

49 Et quamuis reliquisset procuratorem, à quo tamen non fuit legitime defensus *in l.fin ff.de rest.in integr.* vbi glos.*in verb.defensi*, & post alios Sforz. *q.19.num.2.*

50 Item, quia damnum est immensum, quo casu restitutio in integrum durat vltra quatriennium, vt bene glos.fin.*in cap.1. de restit. in integr.in 6.* & cumulat Ioan. Baptista Costa, *de remed. subsid. cap.46. num.7.& cap.47.num.10.* Sforz. *quæst. 19. art. 7.& quæst.89.num.16.post.glos.in cap.1. de rest.in integr. in 6.*

Fundauit itaque non solum pragmaticam registri specifice excepisse pupillos, & per consequens Comitissam castri, cuius pater tunc erat pupillus, sed præterea quod & si pragmatica illa expresè eas includeret, non propterea posse denegari in minoribus restitutionem in integrum, nisi specificè etiam talis restitutio prohiberetur. Item Actricem esse infra tempus petendi in integrum restitutionem.

Ac non abesse, quod assensus non retrotrahatur in præiudicium tertij, quia assensus est gratia, secus verò in restitutione ad registrum, cum tempore habili fuisset obtentum memoriale per verbum *fiat*, quia illa est iustitiæ, & per consequens præiudicat omnibus. Quæ satis sufficerent ab obturarandum os exclamantium contraria.

51 Sed ad exuberantiam dico, quod licèt pragmatica prædicta comprehenderet pupillos, & minores, ac excluderet etiam casum restitutionis in integrum,

tegrum, non tamen poteſt extendi ad aſſenſus præſtandos quoad hæc feuda Ducis Atriæ, vt regiſtrentur, & eſt clarum; nam in inueſtitura *illos*, apparet fuiſſe datam poteſtatem alienandi, vendendi, tanquam de rebus propriis, licet ſub clauſula, noſtro aſſenſu, & beneplacito interueniente: nam quemadmodum ſi ſimpliciter fuiſſet data illa poteſtas alienandi, potuiſſet feudatarius ad libitum abſque alio aſſenſu alienare, vt *in cap. feudum ea lege, ſi de feud. fuer. controu.* & *in cap. 1. de feudo non habente proprium feudi naturam*: ita addita illa clauſula, quamuis
52 requiratur aſſenſus ex neceſſitate, tamen Dominus requiſitus tenetur illum dare, & niſi dederit, habetur pro præſtito, vt fuit originalis doctrina Pamphili Molli, quam tacito auctore ſibi vendicabat Loffred. *in cap. 1. §. donare, verſ. vidi aliquando dubitari qualiter olim feudum poteſt alienari*, vt refert, & ſequitur ex intentione, etiam Afflict. & Capic. *ibid.* Camer. *in leg. imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 29. litera P. R. & T. verſ. quoad ſecundum*, & *fol. 30. lit. G. & H.* & ratio deciſionis fuit, vt illa verba aliquid operentur *arg. leg. ſi quando, de leg. 1.* quam omnes afferunt.

53 Qua opinione exiſtente vera, prout in controuerſiam video, ſequitur neceſſario Pragmaticam prædictam non poſſe extendi ad feuda huius naturæ; nam cùm Dominus directus ex neceſſitate teneatur aſſentire, non poteſt addere difficultatem, quod ſub aliqua forma difficiliori expediatur aſſenſus, vt optime more ſuo conſiderauit Iſern. *in cap. 1. §. quoniam inter Dominum, de prohib. feud. alien. per Lothar. num. 4. in fine verſ. ſed in Regno Siciliæ*, dum diſtinguit inter literas gratiæ, & iuſtitiæ, vt in primo caſu poſſit facere quicquid placuerit. Secundo verò non, inquiens, quod illa forma, ſeu difficultas, vel fuit inuenta causâ vitandæ falſitatis, & ſtatim, ac conſtat de veritate falſitas vitata eſt, vel fuit adita ob aliam cauſam, & propterea difficilius habentur litteræ de Cancellaria, & difficultas eſt remouenda, quia, cùm Princeps eſt debitor non debet addere difficultatem vaſſallo in conſequendo, quod ſibi debetur, vt fundat *ex cap. 1. de forma fidelit. circa fin.*

54 Si igitur in caſu noſtro aſſenſus expeditus per verbum *fiat*, tempore dictæ inueſtituræ, & ante præfatam pragmaticam erat validus, vt decidit Afflict. *deciſ. 253.* qui etiam *in l. Imperialem, quaſt. 24. ſeu. 48. num. 9.* & ſequitur Vinc. de Franch. *deciſ. 663. in*
65 *principio. erga.* Nec poteſt dubitari de veritate memorialis, quia non ſolum reperitur firmatum per Dominos Regentes *iuxt. cap. Neap. 7.* Cæſareæ Maieſtatis *fol. 153.* ſed etiam regiſtratum in regiſtris memorialium, *iuxt. dict. cap. 5.* Philippi II. ann. 7. *fol. 170.* & ex hoc etiam capite optimum ius fouet Comitiſſa.

Camillus Villanus.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita, quando inter ſe concurrant, & non cum patruis.*
2 *Fœminæ per conſuetudinem ciuitatis Neapolitanæ non ſuccedunt, ſed debent maritari à fratribus ſecundum facultates, & paragium.*

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

3 *Fœmina non excluditur propter dotationem, ſed propter ſeſſam, vnde ſufficit quod frater ſit paratus eam dotare.*
4 *Fœmina vigore conſuetudinis excluditur à ſucceſſione omnium collateralium.*
5 *Deciſio in cauſa illuſtris Ducis montis Alti, cum Illuſtri D. Iſabella de Aragonia, & aliis, adducuntur ad propoſitum.*
6 *Deciſio Præſidis de Franchis 87. declaratur.*
7 *Deciſio illorum de venatis cum Annibale Macedonio, adducitur ad propoſitum.*
8 *Fœmina qualiter excludantur, attenta conſuetudine Neapolitana.*
9 *Renunciatio mulieris vtrum requirat certiorationem renunciantis & conſenſum eius cuius hæreditatem renunciat, cum aliis de quibus hic.*
10 *Renunciatio mulieris qualiter dicatur certa.*
11 *Conſenſus eius, de cuius hæreditate agitur ſolùm requiritur in renunciatione hæreditatis viuentis.*
12 *Renunciatio quando, & qualiter comprehendat iura de futuro, præſertim appoſito pacto de non petendo.*
13 *Renunciatio quando, & qualiter per læſionem reſcindatur, & quando dicatur læſio ſufficiens ad hoc.*
14 *Læſio non cadit in eo, qui facit quod conſuetum eſt in Ciuitate.*
15 *Parentes poſſunt cogere filiam, vel ſororem ad faciendam renunciationem in forma conſueta, quamuis illas nuptui non tradidiſſent, ſed iuſſu Iudicis nuptæ fuerint, vbi deciſiones adducuntur.*
16 *Renunciatio quando per læſionem annulletur.*
17 *Fœmina qualiter faciat partem, & cui portio accreſcat.*

ARGVMENTVM.

Nepotum ſucceſſio inter ſe concurrentium in capita, & non in ſtirpes fit. Dotatio non excludit ſororem, ſed ſeſſus. Renunciatio mulieris vt valida ſit, an certiorationem requirat, & quando viuentis hæreditas renunciatur conſenſu eius, de cuius agitur ſucceſſione. Futura an, & quando renunciatio comprehendat. Fœmina quando cogatur ad faciendam renunciationem in forma conſueta.

ALLEGATIO XLII.

1 MORTVO Ioanne Andrea Parnasio
ciue Neapolitano in hac Ciuitate ab
intestato, illius successionem conten-
derunt plures nepotes superstites ex
duabus sororibus præmortuis; scilicet Marcus, Io.
Baptista Cassandra Nastari fratres vtrinque coniun-
cti, ex Allegra sorore. Item Liuia Bisante, simili-
ter neptis ex Trusia altera sorore prædefuncta; fuit
hucvsque disceptatum, si isti nepotes debebant
succedere in stirpes, vel in capita, & tandem post
longam discussionem per S. C. iunctis duabus Au-
lis, fuit decisum eos debere succedere in capita,
& non in stirpes, salua prouisione facienda respectu
Cassandræ. Dum hodie est explicanda prouisio præ-
dicta duo articuli sunt discutiendi. Primus, An
Cassandra possit succedere, & obtinere quartam par-
tem dictæ hæreditatis. Secundus, An exclusa Cas-
sandra, illius portio accrescat cæteris suis fratribus
vtrinque coniunctis tantùm, vel potiùs omnibus,
& sic etiam ad commodum Liuiæ Bisantis.

Ad primum dico Cassandram esse exclusam du-
pliciter. Primò ex dispositione iuris vigore consue-
tudinis Neapolitanæ. Secundò vigore contractus
ex propria renunciatione. Per consuetudinem erit
exclusa à bonis tantùm intra districtum huius Ciui-
tatis, sed vigore renunciationis erit exclusa ab om-
2 nibus; per consuetudinem enim fœminæ non suc-
cedunt, sed debent maritari a fratribus, secundùm
facultates, & paragium, vt ex tex. in consuetudine
si moriatur, & *in §. sed si morienti*, quod decedenti-
bus fratribus, mulieres a prædicta successione re-
pelluntur, cum fratres ipsas habeant maritare; nec
causa exclusionis est dotatio, sed sexus, quia scilicet
3 est fœmina, & concurrit cum masculo: hinc con-
suetudo non attendit, quod tempore delatæ succes-
sionis reperiatur dotata; sed sufficit, quod frater pa-
ratus sit eam dotare. Vnde Napod. in consuet. *si qua
mulier, vers. fratribus, num. 11.* dicit: *Soror ergo non
adibit hæreditatem pro portione sua, cum iam accreuerit
fratri suo parato eam dotare*: & paulò inferiùs, *Ac-
crescit fratri parato eam maritare*: & propterea idem
Napod. enarrando dispositiones iurium *in vers. 9.
num. 26.* dicit, quod ius consuetudinum, secundùm
quod seruatur prærogatiua sexus, non excludit piuè
fœminas a successione, sed conditionaliter si infra
certum tempus dotentur de paragio, & hoc tantùm
in linea ascendenti; in linea verò collaterali absque
temporis limitatione.

4 Excluditur ergo fœmina vigore consuetudinis,
etiam à successione omnium collateralium ad instar
iuris Longobardorum, & in hoc sunt distinguendi
plures casus.

Primus, quando soror concurrit cum fratre in suc-
cessione alterius fratris præmortui, tunc ipsa à su-
perstite fratre excluditur nedum à bonis paternis,
vel à bonis ab aliis agnatis, & cognatis defuncto
fratri obuentis; sed etiam à nouiter acquisitis. Ita
5 fuit decisum in Collaterali Consilio in anno 1563.
in causa Ducis Montis alti cùm D. Isabella de Ara-
gonia, & Actuario Caro, nunc de Felice: & idem
fuit decisum in causa Petri de Oliuerio, cum Ca-
therina de Oliuerio, vt testatur Præs. de Franchis
decis. 87. in princ.

Secundus est casus, quando ad successionem pa-
trui concurrunt nepotes, & neptes ex præmortuo
fratre, & hic casus nullam recipit difficultatem,
quod dictæ sorores similiter excluduntur à suis ger-
manis fratribus, vt testatur Cap. *decis. 159. in princ.*
& ex expressa decisione Napod. *in dict. §. sed si mo-
rienti. vers. Neptes, num. 272.*

Tertius casus est in successione auunculi, & hic 6
est casus noster, & de eo loquitur Præs. de Franch.
in d. decis. 87. in princ. & refert fuisse decisum, quòd
neptis excludatur a successione auunculi, per eius
fratrem carnalem, licet de bonis auunculi non fue-
rit dotata.

Causa fuit inter Annibalem Macedonium cum 7
Venatis Actuario Villalta, nunc Sarro, decessit
enim Episcopus Policastrensis, & ipsius hæreditas
pro tertia parte fuit delata filiis Antoniæ Scornæ so-
roris ipsius Episcopi, inter quos filios fuit Isabella
Venata mater Annibalis Macedonij, qui ex perso-
na Isabellæ institit succedere Episcopo auunculo,
vnà cum Venatis fratribus carnalibus dictæ Isabel-
læ, pro Macedonio allegauit Ioan. Vincent. Can-
gianus, postea Fisci patronus in M. C. & est vsus
omnibus motiuis ponderatis per partem aduersam.
Pro fratribus Venatis (prout est casus noster) alle-
gauit peritissimus Vincentius de Franch. postea Re-
gius Consiliarius, & Præses S. C. pro qua parte fuit
decisum. Quæ allegationes pro vtraque parte DD.
Iudicantibus exhibentur, & originales reperiuntur
penes D. Ferdinandum de la Quadra; & de hac
etiam decisione meminit idem Præs. *in nouiss. add. ad
cons. Neapol. in §. sed si morienti, fol. 3.* vbi testatur se 8
fuisse Aduocatum in illa causa, & nedum semper
fuerunt exclusæ à successione, sed etiam à paragio
super illis bonis, vt testatur idem *in dict. decis. 87.
n. 17.* & hoc etiam expressè sentit Cap. *d. decis. 159.*
Pro fundanda hac decisione plura adducuntur per
D. de Franchis, præcipue tex. *in d. § quod autem*, &
Napod. in specie *in d. §. quod autem, in vlt. glos. n. 303.*
& summa huius nostræ municipalis Iurisprudentiæ
est quòd fœminæ semper sunt exclusæ, exceptis duo-
bus casibus. Primus si solæ sint. Secundus si mascu-
culiatæ: quæ reassumit Napod. *in dict. §. quod au-
tem, num. 302.* quæ repetit *num. 301.* & tandem con-
cludit *Præs. de* Franch. *dict. decis. 87. num. 2.* quòd illa
actrix fatebatur non debere succedere auunculo,
& non immeritò, quia sunt textus consuetudinum
expressi, & dicta Napod. Secundò, Cassandra est 9
exclusa renunciatione nedũ à bonis sitis intra distri-
ctum, per ea, quæ superiùs dicta sunt, sed etiam ab
omnibus aliis bonis.

Aduersus hanc renuntiationẽ pars aduersa oppo-
nit quatuor exceptiones, quarũ Prima, Quia incerta,
& in ea mulier non fuit certiorata. Secunda, Quia
non interuenit præsentia, & consensus expressus
Io. Andreæ Parnasij auunculi, de cuius hæreditate
agitur. Tertia, Quia Cassandra renuncians nihil
fuit consequuta de hæreditate dicti auunculi, cuius
hæreditatem renunciabat. Quartò opponit enor-
missimam læsionem, cum pro ducatis 400. quos fra-
tres de proprio soluerunt, vltra ducatos 400. pater-
nos, renunciauit illius successioni, quæ ad minus
pro eius rata importat ducatos 4000.

Sed omnes isti articuli pluries per S.C. fuerunt
decisi contra sorores renunciantes, & semper reie-
cti in his nostris punctualibus terminis. Affero in
primis decisionem Capic. 159. in causa Antonij
Carrafæ Ducis Montis Dragonis, cum Hippolyta,
& Camilla Carrafa sororibus, super successione Eli-
gij della Marra auunculi, in qua causa prædictæ so-
rores ad excludendam renunciationem excitarunt
octo exceptiones, inter quas adsunt supradictæ qua-
tuor, & illas pluribus iuribus, & rationibus fun-
dauerũt famosissimi Iureconsl. Dec. *cons. 379.* & Ruin.
cons. 98. vol. 1. qui allegauerunt in illa causa pro di-
ctis

ctis sororibus; & tamen S. C. omnibus rectè discussis exclusit sorores, tam in prima instantia, quam in causa reclamationis. Et quamuis sufficeret sola remissio ad ea, quæ latissimè tradidit Capic. *in dict. decis.* attamen breuiter singulis exceptionibus respondebimus.

10 Primò non obstat, quòd hæc renunciatio sit incerta, quia respondetur, quod dicta Cassandra die 20. Martij 1590. in capitulis matrimonialibus promisit renunciare omnibus, & quibuscunque successionibus deuolutis tàm ex testamento, quàm ab intestato, & deuoluendis ab intestato tantum, paternis, & in specie ciernis. Deinde sequitur renunciatio Cassandræ 9. Ianuarij 1591. & expressè dicit, quod renunciat fratribus, seruata forma capitulorum, & sic satis est clara, & certa, cùm relatum sit in referente, cum omnibus suis qualitatibus, *leg. asse toto*, & Paris. *cons.* 2. *num* 53. *vol.* 3. Cran. *cons.* 88. *num.* 33. Ripa, *leg.* 5. §. *si Index. ff. de re iudic.* & hæc renunciatio fuit reperta in protocollo hoc modo: *Eodem die supra dicta Cassandra renunciauit dictis fratribus præsentibus, &c. iuxta formam Capituli, ac ducatos centum consequendos vigore supradicti legati, eo modo, & forma, & tales, quales, &c. ponens, &c. & in iudicio comparere, &c. & constituit eos Procuratores in rem propriam, &c. ita quod liberè liceat, & c. illos consequi, &c. & pro ipsorum &c. integrè, &c. iuribus, &c. quoniam, &c.* & sic adsunt omnia substantialia, quod sufficit, vt tradit Bal. *in rub. C. de fide instrum. num.* 40. & Imol. *in c. cum P. Tabellio n.* 3. *de fide instr.* vbi in specie, quòd protocollum non requirit scripturam extensam, sed sufficit, quod sit imbreuiata scriptura, & demùm ad remouendam omnem difficultatem fuit reassumpta in pergameno in publicam formam.

11 Non obstat secunda exceptio, quod non interuenit consensus expressus, & præsentia Parnasij auunculi, de cuius successione agitur; quia respondetur illum requiri, dum quis renunciat hæreditati viuentis; tunc enim nedum requiritur illius præsentia, sed expressus consensus, & fortius, quòd perseueret vsque ad mortem, tex. est clarus *in l. fin. C. de pact.* & *in c. quamuis, de pact. in* 6. secus verò si renunciatio fiat de futura successione hominis incerti. Ita Capic. *in dict. decis.* 159. *n.* 10. per tex. *in l.* 3. §. *de illo, ff. pro socio*, per quem textum firmauit hoc Bar. *in dict. l. fin.* Purpur. ibid. *num.* 226. *in* 3. *lim.* & communiter scrib. Nec obstat si dicatur per simplicem

12 renunciationem iura tantùm de præsenti remitti, non autè de futuro, vt declarauit singulariter Castr. *in l.* 1. *num.* 5. *C. de pact.* quia id procedit in simplici renunciatione; at vbi adest pactum de non petendo cum renunciatione coniunctum, benè iuri de futuro renunciari poterit, vt est tex. *in l.* 1. *C de pactis*, vbi Bar. *num.* 4. *in* 3 *memb. dist.* Dec. latissimè *num.* 23. Cur. sen. *num.* 30. Iun. *num.* 48. & cæteri DD. communiter, & ita sunt intelligenda omnia allegata per Annam *sing.* 419. & per alios DD. dicentes, quod renunciatio quantumuis generalis non comprehendit iura futura, quia hæc procedunt, nisi fiat per pactum de non petendo, quod mirabiliter explicauit Corn. *cons.* 272. *l. dict. vol.* 3. Castr. *cons.* 182. *num.* 2. *vol.* 1. Soc. omninò videndus *cons.* 183. *num.* 1. *vol.* 2. Gabr. *cons.* 135. *num.* 3. *in princ.* & 3. *casu*. Surd. *dec.* 14. *num.* 3. Capic. *in d. decis.* 159. *num.* 14. qui ita dicit in S. C. fuisse decisum: Vnde hodie inoleuit communis praxis, & forma, quod in omnibus renunciationibus, quæ in dies fiunt, fiant in manibus patris, vel fratris dotantis, etiam omnium aliarum successionum, tam ascendentium, quàm collateralium, licèt absentium, & disputare de validitate harum renunciationum, esset disputare de primis principiis, & denuò totum hoc regnum litibus, & quæstionibus inuoluere.

Remanent tertia, & quarta exceptiones, quæ ad 13 enormissimam læsionem tendunt, quibus abundè respondet Capic. *dict. decis. in* 3. *dub. sub num.* 13. & est leuissima dubitatio, quoniam tunc læsio consideratur, quando fit renunciatio post hæreditatem delatam, & sic est iuris de præsenti, secus si fiat ante delatam successionem, quia tunc propter dubium euentum nulla considerari potest læsio, cùm hic auunculus potuisset testari de bonis suis, & ista Cassandra actrix potuisset prædecedere, & vltra ea, quæ latissimè deducit Capic. *vsque ad num.* 17. addo Bocr. *decis.* 61. *per tot.* & propriè *num.* 14. & videtur ad id tex. *in leg.* 1. *Cod. de pact.* ibi, *Non idcirco potest iniquum videri*: quæ in indiuiduo adnotauit Monter. ibi, *num.* 15. per tex. cum glos. *in leg. Lucius, in fin. ff. ad Trebell.* post Alex. in ead. *l.* 2. *num.* 5. Bald. *num.* 7. Putp. *num.* 98. Siccard. *num.* 6. accedat notabile motiuum adductum per Capic. *num.* 28. Nam isti fratres recipiendo hanc renunciationem iuratam, fecerunt rem solitam, & consuetam fieri in hac Ciuitate, vbi istæ renunciationes solent (vt est notorium) fieri per mulieres Neapolitanas: hæc sunt verba Capic. *qui n.* 37. & 38. repetit idem motiuum, & infert, quod is, qui facit, quod consuetum 14 est in Ciuitate, non videtur lædi. Quod comprobat pluribus iuribus, & auctoritatibus, & adeò hæ renunciationes sunt consuetæ in hac nostra Ciuitate, quòd vbi filia nuberet absque voluntate patris, vel fratris, ordinatione Proregis, & Iudicis, qui cogeret partes, & fratres ad illam dotãdã, (vt sæpe eue- 15 nire solet) pater, & frater potest cogere filiam, vel sororem ad faciendam hanc renunciationem in forma consueta, vt fuit decisum solemniter in causa inter Cæsarem Bozzutum, & Elionoram Casanoua coniuges, & Ioannem Carolum Casanoua patrem, referente Iulio Girardo die 5. Iulij 1567. Actuario Sarno, nunc Saruo, & in alia causa Claricis Sanceuerinæ cum Hippolyto Sanseuerino, Actuario Galterio.

Et quamuis per S. C. aliquæ renunciationes fue- 16 rint rescissæ, id fuit, quando filiæ nihil penitus habuerunt, nec de bonis paternis, nec maternis, vt *in decis. præsid. de Franch.* 119. & 247. Deliæ Sanseuerinæ, & in alia Genefuræ Papæ, quæ nupserat Ioanni della Foresta absque dote, & renunciauerat: nam per S. C. rescissa renunciatione fuerunt conuenti condemnati ad soluendum paragium in bonis paternis tantum in anno 1563. relatore Felice de Rubeis, de qua latà per additionem ad consuetudines Neap. *fol.* 86. Sed quando filia habuit paragium, & dotes super bonis paternis, & maternis, nunquam hucusque vidi renunciationes recissas sub prætextu læsionis, & sic non obstat tertia difficultas, quod nihil habuit de bonis istius auunculi, quia sufficit, quòd fuerit congruenter dotata de bonis paternis, & fraternis, & renunciatio saltem remaneret vti donatio, quæ iuramento firmaretur, vt per Capic. *in* 6. *dub. num.* 30.

Vltimus articulus, exclusa Cassandra, vtrum eius 17 portio accrescat fratribus tantùm, vtrinque coniunctis, vel omnibus, & sic etiam ad commodum Liuiæ Bisantæ, nulla indiget discussione; siquidem ex decisione præsidis de Franch. 149. apparet veritas, in qua fuit decisum iunctis Aulis sorores connumerari; verùm earum portiones accrescere fratribus germanis, quorum onus est eas dotare, ex pluribus, quæ refert *num.* 11. & per totam decisionem; in diuisione igitur huius hæreditatis connumera-

tur caput, & perſona Caſſandræ, ſed eius portio accreſcit Marco, & Ioanni Baptiſtæ Naſtaris fratribus vtrinque, qui illam cogebantur dotare, prout cum effectu dotauerunt.

Ioan. Baptiſta Melior. I.V.D.
Vincentius Corcionus. I.V.D.
Carolus Brancacius. I.V.D.

SVMMARIVM.

1 *Fæmina à feudorum ſucceſſione iure communi repellitur.*

2 *Fedorum immiſſio in iudicio poſſeſſorio fœmina an concedenda, vel potius agnato.*

3 *Immiſſionis prærogatiua quandonam fæminæ competat, & quando per agnatum impediri poſſit, plures diſtinguuntur caſus.*

4 *Pluribus contendentibus bona eſſe feudalia, vel allodialia, fæmina admittitur.*

5 *Fæmina immittitur in poſſeſſionem quando contenditur eſſe feudalia, & non allodialia.*

6 *Textus* in §. inter filiam, ſi de feudo defuncti militis controuerſia fuerit, *explicatur.*

7 *Remedium legis finalis,* C. de Edicto Diui Adriani tollendo, *qualiter inſtituto competat.*

8 *Inſtitutio vniuerſalis omnium bonorum non comprehendit feuda.*

9 *Hæres extraneus dicitur non ſolùm ille, qui non eſt comprehenſus in inueſtitura; ſed etiam ſi eſt de deſcendentibus ex corpore quando non eſt immediatus ſucceſſor.*

10 *Fæmina immiſſionem habens in poſſeſſionem feudalium, an, & quando docere debeat contra agnatum contrarium petentem.*

11 *Agnatus tuendus eſt in poſſeſſione feudalium, fæmina contrarium prætendente, duobus copulatiuè concurrentibus, & quæ ſint.*

12 *Fæminam admitti, vel non admitti in feudum, & interim impediri immiſſionem quinque rationibus probatur, per Hart. Piſtor. de quo hic.*

13 *Agnati poſſeſſio non releuat contra fæminam, concurrentibus aliquibus, de quibus hic.*

14 *Fæmina in poſſeſſionem feudalium admittitur non obſtante qualitate incapacitatis, de qua dubitatur, quæ reſeruatur in petitorio, vel in poſſeſſorio pleniſſimo.*

15 *Feudi poſſeſſio quando ſit capienda de manu hæredis, & quando auctoritate propria.*

16 *Requiſita enumerantur pro agnato immittendo in poſſeſſionem, fæmina contradicente.*

17 *Agnatus an ſit immittendus in poſſeſſionem bonorum feudalium, non conſtito de genologia.*

18 *Fæminam pluries fuiſſe admiſſam in ſucceſſionem feudorum in ſtatu Illuſtris Principis Biſiniani, oſtenditur.*

19 *Textus* in § inter filiam, *competit etiam fæminæ collaterali.*

20 *Iudicis Officium cum immiſſionis beneficio qualiter concurrat.*

21 *Sequeſtrum feudorum qualiter, & quando ſit faciendum.*

22 *Fæmina quando im promptu fundat ſe in aliis inueſtituris, & eſt conflictus inueſtiturarum, quid ſit faciendum.*

23 *Fæmina admittitur ad ſucceſſionem feudorum, quando pro ea adeſt ius commune alicuius Prouinciæ, & ſtatutum.*

24 *Inueſtituræ præſumptio qualiter iuuet, & quando.*

25 *Agnatus, qui pro ſe habet præſumptionem Iuris, & Inueſtituræ, ad quid probandum teneatur.*

26 *Feudorum inueſtitura pro hæredibus ſimpliciter, qualiter contineat onus probandi, & quando, & n. 27.*

28 *Fideiuſſio in Iudiciis poſſeſſoriis rarò præſtatur.*

ARGVMENTVM.

Feudorum iudicium poſſeſſorium immiſſionis, fœminæ an & quando competat concurrente agnato, vbi plures diſtinguuntur caſus, necnon latiſſimè explicatur text. *in cap. inter filiam, ſi de feudo defuncti militis controuerſia fuerit.* Latè etiam declaratur quis tuendus ſit in poſſeſſione feudalium, fœmina, an agnatus & quæ concurrere debeant pro agnato, & vtrum fœminæ incapacitas reſeruanda ſit in petitorio, vel in pleniſſimo poſſeſſorio; quando etiam fœmina reſiſtentiam habeat iuris, vel ſtatuti; & ad quid teneatur probandum agnatus.

ALLEGA

ALLEGATIO XLIII.

1 OEMINÆ à feudorum succeſſione iure communi repelluntur, verùm cùm hæ ſæpiſſimè defuncto feudatario ſuperſtites eſſent, & cum maſculo in poſſeſſione de feudi poſſeſſione contenderent, quid interim agendum eſſet, ſpeciali deciſione à iure feudali fuit diffinitum *in §.inter filiam, ſi de feudo defuncti militis controuerſia fuerit*, & huius ſolius tex. auctoritate erit terminanda præſens controuerſia in iudicio poſſeſſorio ſuper ſucceſſione Illuſtriſſimi Principis Biſiniani inter Donnam Iuliam Vrſinam, Principis ex præmortua ſorore neptem, & Comitem Saponariæ agnatum collateralem, (vt prætendit) illi nono gradu coniunctum, & quamuis omnia pro vera reſolutione huius cauſæ adeò luculenter, & doctè à peritiſſimo collega diſcuſſa, & reſoluta fuerint, vt nihil addi poſſit, pauca tamen in medium afferam ad prædicti tex. intelligentiam, & ornatum.

2 Proinde quatuor breuiter reſoluenda erunt. Primum in quibus caſibus, in iudicio poſſeſſorio immiſſio feudorum fœminæ ſit concedenda, vel potius agnato. Secundum vtri eorum transferatur onus probandi exceptionem: ita vt fœmina ſit immittenda, niſi in promptu agnatus excipiat de illius incapacitate, vel è contra agnatus immitatur niſi fœmina excipiat in promptu ſimiliter de eius incapacitate, & ſic, quis eorum eſt in regula, *& quis in exceptione*. Tertium quando in promptu, & notoriè dicatur conſtare de exceptione, attentis noſtris terminis. Vltimum, quod remedium in caſu noſtro huic fœminæ in linea tranſuerſali exiſtenti ab inteſtato de iure ſit proditum, pro hac feudorum immiſſione obtinenda.

3 Ad primum perſtringendo omnes caſus diſcuſſos à Doctoribus, quos huculque curioſe vidi, quatuor capita ſunt ſubdiſtinguenda. Primum quando fœmina poſſidet, & agnatus petit immiſſionem. Secundum, quando agnatus poſſidet, & fœmina petit immitti. Tertium, quando poſſeſſio eſt vacans. Quartum, & vltimum quando poſſeſſio eſt penes directum dominum ſequeſtrata. Quæ omnia vt à nobis ita percipiantur vt à Doctor. diſſeruntur, plura ſunt præmittenda. Primum hos caſus Doct. diſſeruere iuxta terminos iuris communis feudorum, quo iure fœminæ à feudorum ſucceſſione repelluntur. Item quando à tenore inueſtituræ ſunt ſimiliter excluſæ, quia feuda fuerunt erecta pro maſculis tantùm. Quid verò dicendum ſit, quando ius commune ſit pro fœminis, vel inueſtitura, vel vtrumque, infra ſuo loco dicemus.

4 Secundò, præmitto Doctores, caſus vt ſupra deſignatos diffinire ſub triplici facti ſpecie. Prima quando in iudicio poſſeſſorio contenditur bona eſſe allodialia, & non feudalia. Secundo quando dubitatur an bona ſint feudalia, nécne. Tertio quando in promptu conſtat bona eſſe feudalia, vel per inueſtituram, vel per confeſſionem eiuſdem fœminæ, verùm fœmina iure ſpeciali contendit ad feuda poſſe admitti.

5 Erit Prima concluſio, quando fœmina in hoc iudicio poſſeſſorio contendit bona eſſe allodialia, & non feudalia, receptiſſimum eſſe apud omnes interim eſſe immittendam in poſſeſſionem, & hoc clarè decidit tex. & nullus ex ſcribentibus inficiat *in dict.§.inter filiam*, vbi And. de Iſer. Bald. Aluar. Præpoſ. Afflict. & Fed. Schench. Miſing. *obſeruat.* 15. *cent.* 5. ratio eſt indubitata, & clara, quia filia habet iuris communis præſumptionem pro ſe, ex quo quælibet res præſumitur libera.

Secunda eſt concluſio, quod ſi eſt dubium an bona ſint feudalia, vel allodialia, interim fœmina immittitur in poſſeſſionem, Albert. Brun. *conſ.* 1. *nu.* 12. Campeg. ibidem *conſ.* 2. *num.* 9.

Tertia eſt concluſio quando conſtat bona eſſe 6
feudalia, vel per inueſtituram in promptu, vel per confeſſionem eiuſdem fœminæ, an procedat diſpoſitio. tex. *in dict.§.inter filiam*, vt interim immitenda ſit in poſſeſſionem, & quod ſic voluit, primus omnium Ioannes Andr. ad Speculatorem de teſtam. *§ pen. verſ perſonam*, ſequuntur hanc doctrinam *in leg.fin.Cod.de edict. Diui Adria. tollen.* Alex. *num.* 30. Iaſ *num.* 16. Sapia. *num.* 91. Zuccard. *num.* 92. *verſ. mihi magis placet.* Curt. Iunior *parte* 3. *n.* 23. Afflict. *deciſ.* 119. Dec. *conſ.* 414. *num.* 11. *&* 467. *num.* 10. *&* 588. *n.* 10. & 390. *num.* 9. Iaſ. *conſ.* 172. *in princ. vol.* 4. Rui. *conſ.* 18. *num.* 10. 45. *num.* 11. 69. *num.* 11. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 59. *num* 20. 176. *num.* 51. *vol.* 4. Natta *conſ.* 474 *nu.* 87. *vol.* 2. Curt. Iun. *conſ.* 11. *num.* 7. 30. *num.* 10. 41. *num.* 5. 108. *num.* 14. Pariſ. *conſ.* 22. *num.* 64. 41. *n.* 2. *vol* 1. *conſ.* 73. *num.* 74. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 1. *num.* 62. *vol.* 1, *conſ.* 2. *num.* 27. Crauet. *conſ.* 822. *num.* 6. *vol.* 5. Rimin. Iun. *conſ.* 69. *num.* 11. *vol.* 1. Cœpha. *conſ.* 30. *num.* 15. & *conſ.* 257. *num.* 2. & 645. *num.* 15. *vol.* 5. Soc. Iun. *conſ.* 75. *num.* 26. & *conſ.* 77. *numer.* 1. *lib.* 1. Menoc. *conſ.* 180. *num.* 31. & 151. *vol.* 1. & iuris explorati affirmat Crauett. *conſ.* 704. *num,* 2. *vol.* 4. nec de eo eſſe dubium dixit Burſat. *conſ.* 89. *num.* 30. *vol.* 1. & communiter receptum fatetur Menoch. *de adipiſcenda, remedio* 4. *num.* 375. Piſtor. *part.* 2. *queſt.* 39. *num.* 32. *&* 34. teſtatur communi interpretum calculo eſſe approbatam, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum, à qua neminem diſcrepare dixit Curt. *conſ.* 41. *num.* 5. & ita reſpondiſſe paſſim Doctores tam antiquos, quàm modernos affirmat Bellon. *conſ.* 10. *num.* 1. Ficcar. *conſ.* 6. *num.* 1. *conſ.* 17. *num* 6. *vol.* 1. & male ſenſiſſe, qui contrarium tenuerunt dixit Menoc. *dict. remed.* 4. *num.* 379. & latè congerit Vult. *de feud. lib.* 1. *cap* 9. *num.* 60. Achill. Perſon. *de adipiſcend. poſſ. num.* 104. *& de interd quorum bonor. num.* 371. Cacher. *deciſ.* 16. *num.* 14. Plot. *in leg. ſi quando, §.* 3. *num....* aliàs *num.* 110. Capic. in inueſtitura §. *ex edicto*, *fol.* 92. Hieron. Garzo. *de fœmi. ad feud. recip. verſ.* 26. reſtringitur latè Roſſent. *de feud. part.* 1. *cap.* 7. *queſt.* 48. per totam: & quamuis Ioannes Andreas, & plerique ex præcitatis ſcribentibus loquantur quando filia fuit inſtituta in teſtamento, & ſic intentat remedium *leg. fin. C. de edict. diui.* ita vt immiſſio poſſit videri permiſſa ex vi *dict. leg. fin.* ac etiam quia filia; attamen immiſ- 7
ſio in feudis non alicui competit, quia eſt inſtitutus in teſtamento, quia tunc ſemper, & cuicumque inſtituto competeret, ſed tunc tantum, quando eſt inſtitutus immediatus ſucceſſor, & qui ab inteſtato ſuccederet in feudo, vnde ſi fuit inſtituta extranea perſona, quæ ab inteſtato non ſuccedit in feudo, non haberet remedium *leg. fin.* hæc concluſio fuit recepta ab omnibus regnicolis nemine excepto, & de exteris eſt magis communis, id voluit Gloſ. Marin. *in Conſtit. Vt de ſucceſſionibus, verſ. ex vtroque parente*, vbi ad inſtitutum in omnibus bonis, cum vniuerſitate non tranſeunt feuda, ſi eſt extraneus, vbi Afflictus *num.* 58. firmat, quod ſi teſtator facit hæredem vniuerſalem in omnibus bonis eum qui de iure non ſuccedebat in feudo, talis inſtitutio vniuerſalis omnium bonorum non comprehendit feuda, quod ſequitur Pariſ. *conſ.* 7. 1. *dubio*, *vol.* 1. Corn. *conſ.* 165. *num.* 22. *vol.* 1. Soc. Iun. *conſ.* 73.

num.5.& 6.vol.1. & *conſ.72.num.51.vol.1.* Rimin. Iun. *conſ.370.num.6.vol.3.* principalem concluſionem latè firmauit Camerar. *in cap.1.an agnat.quæſt.9. fol.431.* vbi *num.89.* firmat in quocunque iudicio, etiam ſummariiſſimo repelli ſcriptum hæredem extraneum, & edictum diui Adriani habere locum tantùm quando fuit inſtituta perſona, quæ alias ab inteſtato ſuccederet, latè Afflictus *in cap.1. num.11. ſi de feud.defunct.controuer.* nam edictũ diui Adriani (inquit) non habet locum ſi eſt inſtituta perſona, quæ immediatè ab inteſtato non eſt ſucceſſura. Idem Afflict. *in cap.1. num.107.in 3.notab.* de ſucceſſ. feud. & *in Conſt.hac edictali, num.8. in fin.* & *in deciſ.119.* Capic *in cap Imperialem.fol.11.verſ.limitate 4.* Freccia *de different. feud. hered. differ. 8.* & *in 17. differ.* Thom.de Marin. *in tit.5.de feudo hered.num.57.* Regens de Pont. *conſ.62.num.18.* referens ita deciſum ſuo tempore, & *conſ.10.num.8.* Franc. de Amic. *de his, qui feud.dar poſ.in cap. incipit, ſed ideò in fine.* Loffred. *conſ.14.num.6.* Intrigl. latè *quæſt.51.n.140.* nec omittam, quod extraneus dicitur nedum ille,
9 qui non eſt comprehenſus in inueſtitura, ſed etiam ſi eſt de deſcendentibus ex corpore, ſed tunc quando inſtituitur, non eſt immediatus ſucceſſor, Andr. dixit. *in Conſtit.conſtitutionem diuæ memoriæ, in principio,* vbi Anna *num.122.* & latiùs *num 132.* Afflict. *dict.cap.1. num.107.de ſucceſſione feudi.* Camer. *in d. cap Imperialem.fol.24.a lit.G* & *dict cap.1. an agnatus, in 10. quæſt.verſ.at ſi pater vellet.* Ex prædictis ergo patet, quod immiſſio datur fœminæ non ex vi legis fin. quia inſtituta in teſtamento, ſed quia eſt immediata ſucceſſur ab inteſtato, nec eſt facienda vis, quod potius eſſet filia, quia §. *inter filiam*: procedit etiam in nepte, & in collaterali, vt inferius ex communi fundabimus. Communis ergo Doctorum concluſio eſt, quod etiam quando conſtat bona eſſe feudalia, femina immittenda eſt in poſſeſſionem, & ſub hoc themate reſoluendo quatuor caſus præpoſitos dico quod.

10 Primus quando fœmina poſſidet, non habet difficultatem vt ex multis fundat Menoch. *dict. remed. 4. num. 377.* & Dec. *conſ.498. num 4.* Iaſ. *conſ.172. vol.4.* Rolan. *conſ.2. num.31. lib.3.* etiam ſi conſtet bona eſſe feudalia, vt idem Menoc. ibi *num.329.* Roſentha *cap.7. concluſ.48.num.3.*

11 Secundus caſus, quando agnatus poſſidet eſt valde controuerſus apud ſcribentes quod interim impediatur immiſſio petita per fœminam, donec de iure ſuo doceat, & aduerto quod duo requiruntur copulatiuè. Primum, quod fœmina fateatur bona eſſe feudalia, & ſic clarè conſtet eſſe feudum. Secundum, quod agnatus poſſideat: his duobus copulatiuè concurrentibus, agnatus tuendus eſt in poſſeſſione, donec fœmina de iure ſuo pleniùs docuerit; ſic loquitur Iaſ. *in conſ. 182. vol. 4.* Gozad. *conſ. 50. num.16.* Alba. *conſ.78. num.18.* & Dec. *in conſ.517.num.8.* dicit, quod agnato poſſidente, fœmina non immittitur, niſi dubitetur an res ſit feudalis, vel allodialis. Bero. *conſ 45. num. 19. vol.3.* ſic etiam reaſſumit Veſembec. *conſul.1. num.62. part.1.* Alciat. *conſ.257. num.7.* & ſecundum aliam impreſſionem *conſ.43. num.12. vol.5.* & Garzonius *in tract. de fœm.ad feu.non recip.verſ.26.* reſtringitur, firmat, quod agnato poſſidente, ſi de mulieris incapacitate, & qualitate feudali in continenti conſtet, fœmina non auditur. Et Menoch. *dict.remed.4.num.380.* & ſic non contradicit his, quæ tradiderat *num.379.* quod etiam ſi conſtet bona eſſe feudalia, fœmina immittitur, quia ibi loquitur, quando agnatus non poſſidebat, *num.verò 380.* quando agnatus poſſidet, & ſic etiam loquitur. Alciat. *conſ.3.num.4.vol.3.* Rolan. *conſ.2. vol. 3.* & *conſ.1. vol.1.* quod immittatur fœmina, etiam ſi conſtet bona eſſe feudalia, verùm agnatus non poſſidebat, & Ozaſcus *deciſ.26.num.22.* dicit quod poſſidente agnato, Senatus admiſit agnatum ad probandum conſuetudinem generalem in Prouincia, quod fœmina non admittitur ad feudum, & ſic interim fuit impedita immiſſio. Hanc opinio- 12
nem latiſſime fundat Hart. Piſtor. *part.2. quæſt.39 à à num.37.& num.44.* pro fundanda hac concluſione vtitur quinque rationibus. Prima, quia præſumptio eſt pro poſſeſſore. Secunda, quia Agnatus habet præſumptionem iuris communis feudalis pro ſe. Tertia, quia habet præſumptionem inueſtituræ, quæ vocabat maſculos tantùm. Quarta quia fœmina non habet vllum remedium ad auocandam rem feudalem ab agnato poſſidente, quia §. *inter filiam*, eſt proditum ad inſtar interdicti, *quorum bonorum*, quod non datur contra poſſeſſorem; & late fundat ex Iſer. & Afflict. & aliis *num.51.* quod §. *inter filiam*, loquitur, & procedit tantùm, quando agnatus non poſſidet. Quintò, & vltimò, quia pro agnato concurrunt tot coniecturæ; eamdem opinionem tenet Vulteius *de feud. lib.1. cap. 9. num. 60.* & *lib.2. cap.1. num.17.* Brun. *conſ.63. num. 3.* Ex his duo ſunt indubitata apud ſcribentes. Primum, quod impeditur immiſſio quando Agnatus poſſidet, & certum eſt bona eſſe feudalia. Secundum, quod ſi 13
dubitetur an bona ſint feudalia, poſſeſſio agnati nihil releuat, & non obſtante poſſeſſione non impeditur immiſſio filiæ, vt fatentur omnes præcitati Doctor. Addo, quod ſicut quando eſt dubium an bona ſint feudalia nec ne, non impeditur immiſſio: ita quando certum eſt bona eſſe feudalia, ſed eſt dubium an fœmina ſit capax, nec ne, adhuc immittitur in poſſeſſionem, & illa qualitas capacitatis reſeruatur in poſſeſſorio pleniſſimo, vel petitorio: ita
in indiuiduo voluit Alb. Bru. *conſ 1. num.12.* quem 14
refert, & ſequitur Roſenthal. *concluſ.51. in gloſ. lit. A. cir.med.* & hoc infra latius fundabo. Tertiò nedum requiruntur copulatiuè duo, quod agnatus poſſideat, & certum ſit bona eſſe feudalia; ſed requiritur tertium, quod illa poſſeſſio non ſit vitioſa, ita dicit Dec. & alij, & reaſſumit Roſenthal. *concluſ.49. gloſ.6 in fin.* & latius *concluſ.52. lit.F.* Rol. à Valle. *conſ.1. num.44. vol.3.* Tunc autem poſſeſſio capta ab Agnato non erit vitioſa, quando eſt capta vigore inueſtituræ, quia ſcilicet inueſtitura erat pro maſculis tantùm, & ipſe erat comprehenſus in inueſtitura; ita fundat Piſtor. vbi ſupra *num.43.* quia inueſtitura, inquit, iuſtum præbet poſſeſſionis titulum, allegat Bald. *in l. 2.de vſucap. pro empt.* Ciut. Senior. *conſ.82.* Pariſ. *conſ.13.num.197.part.1.* Si vero inueſtitura eſt pro maſculis, & fœminis, & Agnatus prætendit ex alio contractu, & priuilegio, feudum eſſe factum maſculinum, & ſic in feudo adeſſe fideicommiſſum in fauorem maſculorum, etiam cum aſſenſu,
vt eſt caſus noſter, tunc ſi propria auctoritate cape- 15
ret poſſeſſionem, talis poſſeſſio eſſet vitioſa, quia illam debet capere à manu hæredis *per reg. l. filiam fratribus, ff. ad Trebel.* vt latè fundat Dec. *conſ.424. num. 14. & 15.* & talis poſſeſſio vitioſa non prodeſſet agnato, vt per Rol. *conſ.2. num.44.vol.3.* poſt Roſenthal. *dict. concluſ.52. in gloſ. lit. F.* Quamuis etiam in hoc caſu, quando agnatus poſſidet, & bona ſunt feudalia, plerique Doctores dixerint, adhuc filiam eſſe immittendam in poſſeſſionem, & reprobatam dicit præcedentem opinionem, Roſenthal. *dicta concluſ.53.in gloſ.lit.A.*

Ex his ergo habemus in hoc caſu, qui tantùm controuertitur apud Doct. quod aut eſt vera opinio Doctor. quod etiam agnato poſſidente, fœmina eſt

immit

immittenda, & nullus adest casus in indicio possessorio pro agnato; aut est vera contraria opinio recepta, per Pistor. Vultei. & alios modernos, quòd Agnato possidente impediatur immissio, & hanc conclusionem recipiunt, cum quatuor requisitis. Primum de iure communi feudorum, & sic quando fœmina habet præsumptionem iuris, & regulam contra se, quod non admittitur ad feudum. Secundum, quòd sit certum bona esse feudalia, vel per inuestituram in promptu, idem si per easdem inuestituras constet bona illa esse feudalia, & esse feuda masculina. Tertium quod agnatus possideat. Quartum quod possessio ipsius non sit vitiosa quia scilicet illam apprehenderet vigore inuestituræ, quæ erat pro masculis tantùm. Quæ requisita supra fundaui, requiri a Doctoribus copulatiuè, secus verò, si aliquod disiunctiue tantùm interueniret, & à maioritate rationis est resolutum tertium caput, quando agnatus, non possessio est vacans.

17 Vnde apud omnes Doctor. secundum terminos iuris communis, si constet esse feudum, & agnatus nō possidet, non impeditur immissio fœminæ, si verò constet esse feudum, & agnatus sit in possessione, tunc vendicant sibi locum, quæ tradit Ozascus *decis. 26. num. 21.* & vltra hæc addo, quod quando agnatus in priuilegio, quod producit ad exclusionem fœminæ, non est expresse nominatus, sed opus est probare genologiam, vel per testes, vel per alias scripturas, tunc non dicitur incontinenti, & liquido docere de iure suo, vt possit impedire immissionem, vt in his terminis fundat Decius *cons. 424. numero 18.* alios allegat Rola. *cons. 1. num. 51. vol. 3.* & in individuo allego Achil. Personal. *de adipiscend. possess. numer. 112.* (Agnatus, incontinenti probare censetur si in inuestitura sit nominatus, secus si non nominatur, & genologia illius necessariò sit probanda: nam ius suum agendi ordinariè in possessorio vel petitorio reseruatur) allegat vltra Dec. Zuccar. *in d.leg fin num. 399. circa med.* & *num 85. & 437.* Grammat. *decis. 58 num. 13.* Socc.Iun. *cons. 75. num. 18. lib. 1.* Cæphal. *cons. 30. num. 14.* & *num. 19. decis.* Pedem. *decis. 26. num. 16.* & *num. 21. vers. ex præmissis.* Idem Achill. Personal. in interdicto *quorum bono rum, num. 474.* (primo dicta limitatio procedit si Agnatus expresse, & per nomen proprium nominatus sit in inuestitura, secus si in inuestitura non nominatur, & eius genologia sit probanda, etiam si se obtulerit ius suum incontinenti probare, quia hoc casu fœmina in possessionem mittitur saluo, & reseruato agnato iure suo ordinariè in petitorio agendi) plura allegat.

Accedat quod nedum pluries fœminæ fuerunt
18 admissæ ad successionē horum feudorum, (& vt testantur Doctores in causa Montisferrati, hoc fuit sufficiens ad obtinendum in illa causa, quia semel in illo Marchionatu fœmina fuit admissa) sed quòd magis vrget, hæc feuda à Principe Bisiniani decedente, & à Principe Petro Antonio eius patre, non fuerunt possessa vti masculina sed pro masculis, & fœminis, vt fuit probatum in aliis allegationibus, hæc autem qualitas possessionis transfertur in hæredem eo modo, quo erat penes defunctum, vltra allegata per eximium Collegam, voluit Bald. *in cap. 1. in princ. si de feud. defunct. militis, num. 2.* Dic ergo quod ratio est qualitas possessionis paternæ, quæ qualitas fuit in patre, talis præsumitur in filio, & *in capit. 1. de controu. inter masc. & fem. in prin.* quia filius magis venit ad possessionem continuatiuè, quam ad omnino nouæ possessionis adeptionem. Non dico tamen quod in substantia possessio non sit noua possessio; sed quia est eiusdem qualitatis

precisè cum possessione paterna, & hoc dictum, quod late exornat Tiraq. *in prefation. ad l. fin. C. de reuocand. donat. num. 20.* explicat mirabiliter Zasius *cons. 19. num. 13.* vt quamuis non sit verum vt possessio fendi continuetur in hæredem ipso iure; tamen verissimum est hoc dictum, vt apprehensa possessione transferatur illa eadem qualitas possionis, & Albert. Brun. *cons. 63. num. 3.* ac hoc operatur qualitas possessionis defuncti, vt qualis fuerit in patre, talis præsumatur in filio, & Corn. *consil. 139. in fin. lib. 1.* & tandem Pistor. *quæst. 39. num. 16. part. 2.* huic ergo fœminæ, quamuis remedium legis fin. *de edict. diuid. Adr.* non competat tanquam hæredi ab intestato, dabitur tamen remedium dicti cap. *inter filiam*, quod secundum extensionem. DD. 19
procedit etsi bona sint feudalia, item competit nedum filiæ, sed etiam fœminæ collaterali. Dec. *cons. 424. num. 12.* Parif. *d. cons. 22. num. 65. vol. 1.* Rol. *cons. 2. num. 18. vol. 3. cons. 1. num. 49. vol. 1.* Gozadin. *cons. 7.* Cacheran. *decis. 26. num. 15.* Gratus *cons. 10. num. 2. vol. 1.* Berous *cons. 67. num. 69. vol. 2.* Alciat. *cons. 12. num. 2. vol. 3.* & *cons. 3. eod. vol.* Tiraq. *le mort saisit le vif part. 4. declarat. 5. num. 21.* Pistor. *quæst. 30. num. 7. lib. 2.* Vultei. *cap. 9. num. 59. de feud.* & vltra remedium *quorum bonorum*, quod indubitanter competit hæredi ab intestato, competit etiam officium 20
Iudicis vt tradit Bald. *in cap. 1. num. 1. de contr. inter mascul. & femin.* & ibi Aluarat. Campeg. inter cons. Bruni. *cons. 2. num. 7.* Parif. *d. cons. 22. num. 67. vol. 1.* Vesembec. *cons. 1. num. 36. & 62. vol. 1.* Berou. *cons. 67. num. 73. vol. 1.* vbi hoc officium Iudicis extendit ad omnes hæredes, licèt Bald. loquebatur in filio, & præter præcitatos Doct. Speculator *de test. am. § sequitur, num. 30.* Castren. *in dict. l. fin. num. 14.* vbi Alca. *num. 22.* Ias. *num. 23.* Dec. *num. 39.* Zuccard. *num. 35. de edicto diui Adr.* Menoch. *de adipisc. rem. 4. n. 64.* & eùm hoc officium Iudicis succedat loco remedij, *l. fin.* sequitur illud concedi etiam nemine possidente, quod dicunt omnes præcitati Doct. in prædicta causa Montis ferrati, ad quæ est etiam videndus Menoch. *remed. 6. adipiscendi, num. 25.*

Vltimò pro complemento non potest prætendi 21
interim possessionē esse sequestrandam, quia omnes præcitati Doctor. qui loquuntur de immissione tunc tantùm permittunt feudorum sequestrum, dum possessio daretur in potentiorem, à quo non posset dari facilis recuperatio, si agnatus in possessorio obtineret, in hoc tantum casu Doctores dicunt, possessionem esse sequestrandam, penes dominum, vt tradunt consulentes in dicta causa Montis ferrati, Gozad. *cons. 7. num. 11. cons. 10. num. 27.* Roland. *cons. 1. num. 32. à num. 77. vol. 1.* Parif. *d. cons. 22. num. 100. vol. 1.* Berous *cons. 67. num. 61.* & *52. vol. 1.* Dec. *cons. 517. num 8.* Gozadin. *cons. 50. num. 29.* Ias. *cons. 151. vol. 4.* Alba. *cons. 78. num. 16.* Ploc. *in leg. si quando, num. 111* alias *§. 3. num...* Vesembec. *cons. 93. num. 11.* Pistor. *dict. quæst. 39. num...* Vulteius *dict. lib. 1. cap. 9. num. 60.* Menoch. *d. remed. 4. num. 380.*

Quando verò Agnatus non est in possessione non impeditur fœmina, Alciat. *cons. 275. num. 7. 43. vol. 5. cons. 3. num. 4. vol. 3.* Menoch. *dict. rem. 4. num. 379.* Berous *cons. 45. num. 19. vol. 3.* Rolan. *cons. 2. vol. 3. cons. 1. vol. 1.* & omnes allegati supra in tertia conclusione.

Casus verò dubitabilis est quando agnatus possidet, & constat esse feudum ex inuestitura; sed fœmina in promptu fundat se in aliis inuestituris, adeò quod sit conflictus inuestiturarum: & sic docet de bono iure suo in petitorio, & adhuc in hoc casu Ozascus dixit, fœminam esse immittendam, vel fœmina allegaret dispositionem, & in promptu producit 22

ducit priuilegium Imperatoris, & est casus *conf.1. & 2.* Albert.Brun. vel allegaret consuetudinem generalem in Prouincia, & hæ conclusiones nedum principiis iuris feudalis, sed etiam iuris communis Romanorum innituntur, quia remedia possessoria, non permittuntur his, qui incapaces sunt; Bald. in specie, *in leg.fin.num.42. vers.considera mixta fundamenta. Cod. de edict. diui Adriani.* Pistor. *dicta conclus.39.num.28.* & generaliter omnia beneficia legum, & statutorum capacibus duntaxat sunt scripta. *leg.Lucius Titius, §.Lucius, ff.de leg.1.* & cui ius commune resistit, possessio non datur, Couar. post alios, *pract.quæst.cap....* Zas. in materia feudali *conf. 11.& 12.*

23 Sed quando pro fœmina adest ius commune alicuius Prouinciæ, & statutum, quo expresse fœminæ admittuntur ad feudorum successionem, tunc est indubitatum fœminam interim esse immittendam, latè Crauet. *conf.822. num.6.vol.5.* Ruin. *conf. 18.num.20.conf.45.num.11 vol.1.* Socin.Iun. *conf.75. num.20. conf.76.num.1. vol.1.* Belo. *conf.10. num.1.* Curt. Iun. *de feud. part. 3. numer 23.* Ias. *consil.172. col. 2. versicul. item spoliatus, vol.4.* Menoch. *dict. remed. 4. num. 375.* Roland. *consil. 2. numer. 26. vol. 3.*

24 Ex his audeo dicere quòd casus noster est indubius apud omnes Doctores, nec de eo aliquis ex scribentibus, quem vidi dubitauit quoties fœmina habet præsumptionem iuris communis pro se. Secundò quoties habet præsumptionem inuestituræ pro se; quia est pro masculis & fœminis, & sic habet pro se regulam, ac fundatam intentionem. Tertiò quia agnatus prætendit per separatos contractus, licèt cum Regio assensu, feuda esse effecta masculina, & dum hæc prætendit non possidet, & si adhuc possideret, possessio esset vitiosa, & sic non est legitimus contradictor.

25 Vnde ex prædictis est resolutum tertium caput principale, quia quando agnatus habet præsumptionem iuris communis pro se, quo fœmina à feudi successione est exclusa. Item habet præsumptionem inuestituræ; quia pro masculis tantùm transfertur onus probandi in fœminam, quæ in promptu debet allegare, & docere se esse feudi capacem, vel ex dispensatione Principis, vel ex consuetudine probata, vel alio modo. Quando verò fœmina habet has præsumptiones iuris communis, & inuestiturarum pro se, transfertur onus probandi in agnatum, ex regula tex. *in leg.fin.* vbi glos. *ver. præsumptioni, ff.de eo quod metus causa, & leg.siue possidetis. Cod.de probat.* Cæphal. *conf.85. num.13.vol.2.* & in terminis nostris feudalibus Brun. *conf.18.n.12.* ibi, nisi se capacem doceat, & Garzon. *d.vers.26.* restringitur.

26 Ex his est clarum fœminam pro se habere intentionem fundatam ex iure communi Constitutionis, & ex inuestituris, quæ sunt pro hæredibus simpliciter, & sic hoc casu transferri onus probandi exceptionem in agnatum quam debet in promptu, & incontinenti probare, & sit talis quæ non requirat altiorem indaginem. Excipit Comes quod feuda sunt masculina, & quod agnatus in quocunque gradu succedit, & hoc vigore duarum conuentionum, quæ fuerunt initæ inter nonnullos de domo de Sancto Seuerino, cum priuilegiis multorum Regum, sic iudicatum per sententias, & obseruatum per alios contractus, ac demùm ipsum Comitem esse descendentem ex prædictis contrahentibus, hæc prætendit fundare ex nonnullis scripturis.

27 Ex his quæ in voce & in scriptis fuit responsum per eximium collegam satis puto omnia prætensa per Comitem esse dubia, etiam in petitorio, quia prima conuentio est pro agnatis in gradu successibili tantùm, non vltra; priuilegium Reginæ Ioannæ est vltra conuenta per illos proceres de Sancto Seuerino, sententia Regis Alfonsi ita hæc decidit, hæc & sequens conuentio sunt extinctæ, per rebelliones, Comes non docet nisi per leuissimas coniecturas suum ascendentem consensisse conuentioni, & si asseriit non fuit tempore habili, responsa per Collegam, vel sunt clara, prout indubitanter puto, vel dubia & sic opposita per comitem requirunt discussionem, & ex deducendis suo loco per D.Iuliam, possunt recipere omnimodam resolutionem, quæ fundantur per conclusionem, *decis.26. num.6.* Menoch. *dict. remed. 4 num. 383. & tandem* Rosental. *conclus.53. dict.cap.7.num.3.& in glos. lit.E.* quæ in casu nostro non possunt adaptari nullo modo.

Nec similiter agi potest de aliqua fideiussione, 28
quia in iudiciis possessoriis raro præstantur fideiussiones, dicit Contar. *in leg.vnica, in notabili. num.16.* etiam quando de rigorosissimo iure, quo nunquam in nostris Tribunalibus est actum, esset agendum, non est tractandum de fideiussione, quoad fructus, nisi quod proprietas in iudicio petitorij sit salua, vt per tex. *in dict.leg.vnica,* notat ibi Salic. *num.23.* & late explicat Contar. *in.dict.notabili. num.12. & seq.* Ang. *in leg fin.num.1. vers.sequitur. ff.de appellat.recipien.* Bellam. *in cap. super eo. num.27. de appellat.* & allegat & congerit alios, per totum *numer. 13.*

Ex his puto hanc causam pro qualitate personarum, & ingentis patrimonij huius Reguli & Bisiniani Principis recepisse hanc dotem; cùm ex prædictis in articulo possessionis, de quo ad præsens agitur, nullus possit esse scrupulus. Reliqua suppleant peritissimi, & religiosissimi Iudices.

Ioannes Baptista Melior. I.V.D.

SVMMARIVM.

1 *Assensus Capituli pro dotibus mulierum Neapolitanarum, an procedat principaliter, an in subsidium bonorum burgensaticorum?*

2 *Feudum in dotem qualiter dari possit, quid de iure communi feudorum, quid de iure Regni.*

3 *Feudum diuerso modo à muliere, vel & à Pater dari poterat in dotem.*

4 *Constitutio Regni, quæ incipit* fratribus, *explicatur.*

5 *Capitulum Caroli II. quod incipit* Item statuimus, *in planitie sancti Martini editum, declaratur.*

6 *Feudi obligatio nec pro dote valet sine assensu, & qualiter declaretur.*

7 *Capitulum Regis Catholici fauore mulierum, quid disponat pro suis dotibus.*

8 *Lex noua recipit interpretationem à lege antiqua.*

9 *Feudi onus est dotare Sorores.*

10 *Assensus pro dotibus mulierum non dicitur hominis, sed legis.*

11 *Assensus*

11 *Assensus legis strictiùs interpretatur, quam hominis.*

12 *Assensus concessus vigore capitulorum an extendatur, vt possit fideicommitti super feudo.*

13 *Assensus capituli antiquo tempore in subsidium solum intelligebatur præstitus.*

14 *Assensus capituli censetur præstitus instrumento dotali.*

15 *Dotis causa non scriptura, sed numeratio facit.*

16 *Assensus capituli vtrum intelligatur præstitus, si de dote non conficiatur scriptura.*

17 *Assensus capituli vtrum intelligatur præstitus instrumentis factis extra Ciuitatem.*

18 *Actio ad feudum iudicatur prout & ipsum feudum.*

19 *Assensus capituli pro dote præstitus pro primogenita, intelligitur etiam super feudalibus.*

20 *Assensus capitùli in subsidium censetùr præstitus secundum hic allegata, prout & decisum fuit iunctis Actis in hac eadem causa.*

ARGVMENTVM.

Assensum tacitum pro dotibus mulierum Neapolitanarum in subsidium super feudo censeri præstitum ostenditur, bonis allodialibus non existentibus. Feudum in dote qualiter à Patre, vel à muliere dari potuerit iure feudali attento, quid correxerint Constitutiones Regni nostri, & capitula, demonstratur. Assensus tacitus, an dicatur legis, vel hominis, & an latè vel strictè interpretari debeat. De dote non confecto instrumento, vtrum intelligatur assensus prædictus præstitus: pluraque etiam alia ad materiam enucleantur.

ALLEGATIO XLIV.

1 Rticvlvs de quo ad præsens contigit dubitari est, vtrum dispositio Capituli Neapolitani Regis Catholici super obligatione bonorum feudalium pro dotibus mulierum Neapolitanarum, procedat in subsidium, nec mulier illius vigore possit habere recursum super bonis feudalibus possessis per tertios, nisi prius discussis bonis, tam feudalibus, quam burgensaticis mariti debitoris. Et quamuis auctoritas rerum sæpius iudicatarum per nostrum S.C. sola deberet sufficere, qua passim fuit iudicatum fœminas vigore huius assensus, non nisi in subsidium ad res feudales fuisse admissas, & prouiso prius quod discutiantur bona allodialia, vt ex exemplis, quæ producuntur; tamen his paucis, etiam hanc conclusionem iuridicam esse demonstrabo.

Et vt à fundamentis veritas huius conclusionis magis elucescat, inquirendum duxi, num per vetera, & nouissima iura feudum in dotem dari, vel obligari potuerit absque Domini assensu. In qua re tres communes conclusiones recensebo. Prima est de iure communi feudorum, Fœminæ, vel eius viro non posse à Tertio feudum in dotem dari, *cap.* 1. §. *donare, qualiter olim feud. pot. alien.* post Iser. & Doct. quos infra latè recensebo, benè Camer. *in leg. Imperialem, fol.* 82. *lit. B. ver. & primo ponamus.* Secunda conclusio, Fœmina ipsa, quæ legitimo iure possidet feudum potest illud in dotem dare, cum duabus limitationibus, dummodò non fiat pactum de dote lucranda, nec feudum detur æstimatum, sed inestimatum, post alios Camer. vbi supra *fol.* 82. *lit. T. cum seq. vers. secunda conclusio.* Tertia, & vltima conclusio est vt papa possit feudum in dotem dare cum aliis duabus limitationibus, quod scilicet, hæc datio durabit durante vita ipsius patris dotantis. Secundò dummodo pater aliud non habeat, Camer. *fol.* 83. *litera K. vers. tertia conclusio*: quæ conclusiones communiter receptæ sunt, tam à Ciuilistis, quos latè congerit Camer. vbi supra *fol.* 81. *litera S.* quàm à Feudistis, incipiendo ab Ardizo. in sua summa, in titulo *vtrum vassallus possit feudum dare in dotem,* Iser. post glos. *in dict. cap. Imperialem. à num....* & *in* §. *donare, num.,..* & in dictis locis per Propos. Aluar. Afflict. & alios, Camer. *à fol.* 80. Capic. *col.* 68. & secundùm aliam impressionem *fol..* Io. Vinc. de Anna in Constitut. *constitutionem dina mem. n.* 19. Par. *de reintegr. fol.* 59. & extra regnicolas latè per Curt. *de feud.* 4. *par. num.* 39. Iacobin. *in sua inuest. vers. ita etiam quod ipsi vassalli*, Zasius *par.* 9. *num.* 7. Sonsebec. *part.* 12. *num.* 79. Mozius *cap. vltimo. num.* 133. Vesembec. *cap.* 11. *num.* 4. Bolcol. *cap.* 8. *n.* 38. Mysinger. *lib.* 4. *obser.* 86. Schradet. *par.* 8. *cap.* 1. *num.* 21. & 32. Schon. *lib.* 1. *disput.* 9. *conclus.* 61. Vrmser. *tit. de feudis, obser.* 19. *num.* 1. Iul. Clar. §. *feudum, quæst.* 56. Brun. *cons.* 114. *num.* 86. & 115. *num.* 23. Paris. *cons.* 4. *vol.* 1. Decian. *respons.* 117. *num.* 70. *vol.* 3. Menoc. *cons.* 8. *num.* 18. *vol.* 1. Fichar. *in addit.* Villalob. *commun. opin. litera F. num.* 21.

Illud silentio non est prætereundum, quod Camer. *in* 2. *addit.* non videtur requirere illam qualitatem quod mulier aliud non habeat, vt possit feudum dare in dotem, sed illa duo tantum, vt non adsit pactum de dote lucranda, & feudum detur inestimatum, sed illud requirit in patre, quod etiam ponderauit Lipar. ad Iser. *in dict. cap. Imperialem, ante num.* 4. *in lit.* qui dicit, quod Iser. debet intelligi in patre, vt correspondeat glossæ ibi; sed hoc falsum est, nam ita demùm mulier de iure communi dabit feudum in dotem absque assensu, si nihil aliud habeat, ita perbellè voluit Iser. *in const. Fratribus. de iure feudorum, si mulier aliud non haberet, in dotem feudum daret sinè assensu domini, vt in* §. *donare, qualiter olim*: & idem Iser. *in dict. cap. Imperialem, ante num* 8. ibi *hoc iure potest dare in dotem si non haberet aliud, & non det æstimatum, argumento contra, quia mulier committens se viro*: & sic Andr. expressè loquitur in muliere, & *num.* 13. ibi *sed, & tunc si non haberet aliud, quod in dotem daret, fortè dabit*

dabit: & sic remanet clarum, & indubitabile, quod de iure commun feuda in illis casibus, in quibus permittitur datio, vel obligatio feudi pro dote, intelligitur in subsidium, si non habet aliud.

4 Superuenit postea Constitutio Regni *Fratribus*, quæ vult, quod frater si habet bona burgensatica, non possit feudum dare in dotem, si vero burgensatica non habet, & habet vnum feudum, possit obligare partem, non totum, si autem haberet tria feuda, vnum illorum dare possit in dotem, & in hoc dos est fauorabilis, è contra grauanit, vt cum expressa licentia matrimonium contrahatur, vt benè realiauit Camer. *dict. cap. Imperialem, fol. 64. litera G H.* & sic in casibus, in quibus de iure Constit. Regni est permissa datio, vel obligatio feudi in dotem absque assensu, (qui sunt quando matrimomonium contrahitur de speciali licentia Regis) non est hoc permissum, nisi in subsidium, & non existentibus bonis burgensaticis, & si bona feudalia tantum extant non indistinctè, sed si vnum pro parte, si tria, vnum tantum.

5 Superuenit postea capitulum in planicie Sancti Martini editum per Carolum II. quod incipit, *Item statuimus, quod licitum sit Baronibus* 109. secundùm ordinem Nigri, in quo disponitur totum contrarium, quod matrimonium possit contrahi sine assensu, dummodò cum fideli; sed quod feudum non possit dari in dotem absque assensu, de hoc quod possit obligari, vel non, verbum nullum. Vnde rectè dubitauit & late disputauit Iser. & Camer. *in dict. cap. Imperialem*, an hoc tertium esset similiter correctum, vt feudum non possit obligari absque assensu, vel quia omissum à capitulo censeatur remis-

6 sum dispositioni Constitutionis *Fratribus*, quæ erat permissa obligatio: & præualuit opinio, quod etiam obligatio sit prohibita absque assensu, quam conclusionem late firmauit Camer. *fol.* 84. *litera Q.* quia cum omnia per Const. *Fratribus* essent permissa per generalem assensum, quem Rex concedebat super matrimonio, dum capitulum in planicie sancti Martini editum abstulit specialem consensum matrimonij: omnia quæ super hac radice fuerunt con-

7 cessa corruunt. Tandem superuenit capitulum Regis Catholici quo media hæc Iurisprudentia constitutionis & capitulorum Regni in quibus contra ius commune feudorum erat prohibita datio, & obligatio feudi pro dotibus, fuit abrogata, & de nouo fuit data licentia, & assensus generalis omnibus matrimoniis, & instrumentis dotalibus omnium mulierum Neapolitanarum, ergo per hoc ius nouum redimus ad ius antiquum, & commune feudorum; sed illud dedit licentiam, & consensum in

8 subsidium tantùm, & dummodo aliud non habeant; ergo ita etiam erit intelligendum ius nouum; lex enim noua recipit interpretationem à lege antiqua. *leg.* 1. *§. lex Falcidia, cum vulga. ff. ad leg. falcid.* & post Alex. ibi, Imol. & alios late hoc per viam Regulæ firmat Bart. *in leg. omnes pop. num.* 60. *verb.* 2. *ca n ff. de iust. & iur.* Alciat latè *de verb. signif. lib.* Hinc etiam videmus quod quamuis iure cautum non reperiatur, quod feudum sit obligatum sorori pro do-

9 te, vt dicit Andr. in const. *in aliquibus*, attamen onus feudi est dotare sorores, quia lex hoc mandat, scilicet dicta constitutio *in aliquibus*, Andr. *in const. si quis post litem, vers. feudalia*, sed illud intelligitur in subsidium, & non repertis bonis allodialibus, etiam quando feudum est penes fratrem, & non penes tertium possessorem, & feudum adiucatur pro quantitate dotis de paragio, quousque dos in pecunia soluatur, vt per Andr. *in const. si quis post litem*, Afflict. *in dict. const. in aliquibus, vers. quartò quæritur*, latè Petr. de Greg. *in tract. de dote de paragio, quæst.* 12. *num.* 3. & *quæst.* 38. *num.* 7. & hoc est illud, quod omnes clamant, vt semper quod permittit lex prehentionem feudi, vel illius obligationem, intelligi in subsidium *per leg. commodis, ff. de re iud.* & per constit. *in dict. leg. si quis post litem*, vbi Andr. *in gloss. final.*

Secundò aduerto, quod quamuis iste assensus 10 fuerit concessus à Rege, & sic ab homine; attamen quia non fuit præstitus in genere cum ista vel illa persona, vel super hoc, vel illo feudo, sed fuit assentire per viam legis, corrigendo constitutionem & capitulum *in planicie*, quæ vetabant in Regno feudorum obligationes etiam pro dotibus absque assensu, non dicitur assensus hominis, sed legis, vt in his terminis notauit Camer. *in cap. Imper. fol.* 60. *litera P.* & *fol.* 61. *litera L.* Assensus autem legis strictius interpretatur, quam hominis, Loffr. *cons.* 1. 11 *num.* 131. & *cons.* 7. *num.* 31. Lanar. *cons.* 18. *num.* 8. Camer. *d. cap. Imperialem, fol.* 49. *vsque ad* 51. quod perbellè voluit Andr. *in cap.* 1. *sub num.* 11. *quis successor teneatur*, inquit, *in paucis subutiri sibi per legis promissionem*, allegando, *leg. tutor. Cod. de negot. gest.* ex hoc decidens, quod assensus hominis prodest acceptori, & hæredibus, quando verò conceditur à lege, secus, quia resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris, hinc etiam Andr. *in cap.* 1. *§. donare*, 1. & 2. *col qual. olim feud. pot. alien.* dicit, loquens de hoc assensu à lege præstito, vt non porrigatur ad alia expressè non dicta, licet eadem subsit ratio, vel maior, ex qua theorica Andr. firmabat dispositionem text. *in cap.* 1. *§. & si clientulus de alien. feud. pater.* vbi in casu quo licita erat alienatio de medietate feudi, si Vassallus illam alienauerit sine consensu Domini; sed cum consensu legis tantùm, eo mortuo sine hærede masculo reuertitur ad Dominum, si verò Dominus consenserit, stabilis erit alienatio, etiam quod sine hærede masculo alienans decesserit. hinc Bald. *in cap.* 1. *§ porrò qual olim feud. pot. alien.* dicit quod quando ex statuto permissa est alienatio feudi, ita strictè intelligitur, vt non præiudicet Agnato, quin possit redimere feudum, quem ibi sequitur Aluar. per quæ, & alia latè consuluit 12 Loffr. *cons.* 7. vt licentiæ, & assensus concessus à lege capitulorum Regni Siciliæ vltra farum secundum capituli *volentes*, vt possit feudum alienari, non extendatur vt possit fideicommitti super feudo, & quamuis lex, & homo aliquando parificentur, *leg. fin. Cod. de fideiuss.* respondet Camer. *in dict. cap. Imperialem*, *fol.* 7. *col.* 4. *litera T.* quod non sic succurrit lex sicut homo, quia homo consentit propter duo, lex autem consentit propter vnum, & ideò non valet consequentia à consensu legis ad consensum hominis, de qua re etiam per Camer. *fol.* 60. *litera P. & Q.* Satis ergo erit mulieribus Neapolitanis, si lex illa in paucis eis consuluerit, vt non remaneant indotatæ, & in subsidium, aliis non existentibus bonis, ad feudalia habeant regressum, maximè quia ratio fuit expressa in illo capitulo ne mulieres remaneant indotatæ, vnde iux. tex. *in leg. si ego, § si res, ff de iur dot.* in subsidium dabitur actio, de quo text. latè per Camer. *d. cap. Imperialem, fol.* 61. *litera B.* benè per Couar. post alios *lib.* 1. *var. resol. cap.* 14. *num.* 16. hinc perpetuò, semper Doctissimus Camer. exclamauit illa capitula habere locum in subsidium, iux. text. *in dict. leg. si ego fol.* 52. *lit. Q.* & *fol.* 57. *litera A.* Quia mens Principis non fuit hunc, vel illum casum considerare, sed omnem casum per quem vxor quoquo modo remaneret indotata, in qua re cogitauit quod Ius vult, iuxta tradita per Iser.

in dict. cap. 1. num. 8. qui success. tenea. & paulò infe-
rius sub,lulit dominus omne obstaculum, in quo vxor re-
maneret sine dote: & fol. 53. lit. E. Alteram, inquit, ex
parte Regis per capitulum Neapolitanum, consentien-
tis in Regno, quod simpliciter conseruat dotes vxori, vbi
remaneret sine dote: & tandem ita semper iudicatum
refert sua ætate, quo tempore in Regia Camera, &
13 S. C. vigebant eminentissimi Viri, fol. 91. litera M.
& in cap. 1. an agnatus, in fine, num. 157. fol. 471. latè
etiam illam firmauit doctus Vicentius de Anna al-
leg. 115. per totum, & tandem si tempore gratiæ con-
cessæ per Regem Catholicum, etiam in assensu ex-
presso concesso ab homine præualebat opinio, licèt
falsa Affl. in const. si quis in posterum, num. 26, &
Capyc. in inuest. fol. 191. vers quid verò erit, quod si
aderat expressa hypoteca, & expressus assensus, atta-
men creditores eo non vtebantur, nisi in subsidium.
Quam opinionem latè reprobat Camer. dict. nu 157.
& dicta opinio præualuit vsque ad annum 1532.
quo tempore per capitulum gratiæ concessæ huic
Ciuitati fuit sublata ista clausula in subsidium, & ita
intelligebatur ex stylo Cancellariæ assensus expres-
sus, quomodo aliter poterat intelligi generalis præ-
stitus per viam legis? quod etiam benè aduertit
Anna dict. alleg. sua 115. in fine.
14 Non obstat modo, quod assensus per Cap. fuit
præstitus instrumentis dotalibus, & sic perinde est,
ac si illorum tenor esset insertus, & in Instrumento
adest clausula constituti, & precarij, quæ dat credi-
tori electionem, quia respondeo, quod priuilegium
non fuit datum instrumento receptionis, nec verbis
instrumenti, sed ipsi mulieri, & doti, dotisque nu-
merationi, vt patet in dict. cap. ibi, alli quali l'hanno
15 consignoto le loro doti: & ibi, e per questo dette donne
remaneriano indotate: quia scriptura dotalis instru-
menti non facit dotem, sed ipsa numeratio, seu con-
signatio, ita tex. in l. 1. C. de dos. cau. non num. ibi, in
princ, dotem numeratio non scriptura dotalis instru-
menti facit: etenim absurdum esset dicere: quod in-
strumento esset datum priuilegium, & sic cartis, in
quibus scribuntur contractus, iuxta gloss. in l. notio-
nem, §. instrumentorum, ff. de verb. signif. in ver. sepa-
rare, & traditur in l. 2. ff de fide instrum. & in rubr. C.
16 eod. tit. quia scriptura fit ad alicuius subiecti proba-
tionem, & illa scriptura dicitur instrumentum pro-
priè l. contrahitur, ff. de pign. tradit Host. in summa
de fid. instrum. posuit Bar. in l. in fraudem, §. neque in-
strum. ff. de iur. fisc. hinc aliàs fuit decisum, quod si
nullum fuit confectum instrumentum dotale, sed
tantùm capitulorum matrimonialium, & per testes
dotis consignatio fuerit probata, quod mulier adhuc
potest agere, & gaudere priuilegio dicti Capitali,
Cam. fol. 55. lit. F. sic etiam eadem ratione fuit deci-
sum quod quamuis capitulum præstet assensum in-
strumentis dotalibus confectis in Ciuitate Neapol.
17 idem sit si fuissent confecta extra Ciuitatem. Camer.
fol. 52 lit. Q. quia, inquit, non locus, sed persona fuit in
consatne cum qualitate dotis, ne remaneat indotata: &
si loquitur de Ciuitate est propter frequentiam,
quicquid in contrarium dixerit Gram. decis. 103.
num. 178. hinc etiam videmus, quod quamuis mu-
lier in dicto instrumento dotali fuerit stipulata do-
tem sibi reddi, & omnibus suis hæredibus, attamen
hanc actionem ad feudum pro recuperanda dote
non poterit exercere, nisi primogenitus, cùm idem
18 sit iudiciū de actione ad feudum, ac de ipso feudo,
vt post Iser. in Const. honorem nostri diadematis, vers.
secus si esset, & in c. 1. post num. 3. de cap. Corradi, &
in cap. si vassallus de feudo, si de feud. defun. mil. contr.
col. 1. & Frec. quæst. 12. num. 4. latè per Præsid. de
Franch. decis. 75 num. 3. & 153. num. 26. & per Ti-
D. Reg. de Marinis Allegat. collect.
raq. de iure primog. quæst. 81. & 82. Camer. d. c. Im-
perialem, fol. 15. Cannet. c. volentes, fol. 30. num. 1. &
fol. 112. num. 11. & 12. donec aliter per capitulum
gratiæ fuit dispositum, & sic quamuis mulier sit sti-
pulata pro omnibus filiis, hæc sua expressa stipula-
tio intelligitur provt ius intelligit, scilicet pro pri- 19
mogenito tantum, & sic quamuis stipuletur, cum
constituto, & precario intelligetur præstitus assen-
sus, provt ius intelligit, & sic in subsidium non ad
sui electionem, non ergo attenditur instrumentum
dotale, sed ratio ne remaneat mulier indotata, &
proindè quamuis non expresserit de socero, sed de
viro tantum adhuc ad bona soceri extenditur ex vi
comprehensiua rationis, Camer. fol 52. litera Q. &
Frec. in quæst. 13. per totam, & decisiones nostri Sac.
Consilij referunt Addentem ad dictum Capitulum 20
Neapolitanum. Vnde ex his puto, mulieres eius-
que hæredes vigore assensus prædicti non posse age-
re ad bona feudalia, nisi in subsidium, & facta dis-
cussione bonorum allodialium, provt nouissimè
fuit decisum in Sac. Cons. in causa D. Francisci de
Aquino, cum D. Victoria de Marta, quæ sententia
in actis fuit exhibita. Cætera suppleat religio, &
doctrina DD. Iudicantium pro pauperrimis pu-
pillis. Die 11. Februarij, 1605.
Per S. Cons. referente D. Consiliario Valduieso,
iunctis Aulis fuit decisum iuxta hic allegata, quod,
assensus intelligitur præstitus in subsidium, Ama-
truda Actorum Magistro.

Ioan. Baptista Melior I.V.D.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio Monialis contra formam Concilij Tridentini* sess. 25. c. 16. de Regalaribus, *nulla est.*

2 *Tridentini decretam pro forma requirit licentiam Episcopi pro renunciatione valida, cui partes nequeunt renunciare, etiam cum iuramento, quod decretum continet clausulam irritantem.*

3 *Licentia Episcopi, vel eius Vicarij requiritur in renunciatione Monialis monasterij quamuis exempti, vbi plura adducuntur exempla,*

4 *Leges generales super personis Ecclesiasticis, & rebus per solum summum Pontificem possant fieri.*

5 *Lex obligat post duos menses à die publicationis.*

6 *Tridentini decretum, de quo supra, quando inceperit obligare.*

7 *Lex non præsumitur abrogata per non vsum, vel per contrarium vsum.*

8 *Lex, vel statutum cum clausala irritante inducit formam substantialem actus.*

9 *Legem fuisse receptam probatur per obseruantiam duorum actuum.*

10 *Lex non tollitur per non vsum etiam spatio mille annorum.*

11 *Lex per contrarium vsum tunc tantum*

tollitur, quando contrarius vſus communiter fuit obſeruatus.

12 *Lex contraria conſuetudine, vt tollatur, quæ requirantur.*

13 *Licentia Ordinarij in Monaſterijs exemptis requiri Sacra Congregatio Cardinalium declarauit.*

14 *Legis declaratio ſpectat ad illam facientem.*

15 *Lex futura reſpicit, & non præterita.*

16 *Sententia non trahitur ad futura, nec tractus futuri temporis ſpectant ad Iudicem.*

17 *Lex noua declaratoria legis veteris non trahitur ad præterita, & quando.*

18 *Legis, vel ſtatuti abrogatio qualiter probetur per inſtrumenta contrariè confecta.*

19 *Conſuetudo per actus plures inducitur cum requiſitis, de quibus ibi.*

20 *Conſuetudo per actus difformes non inducitur.*

21 *Statutum, quod maritus lucretur certam partem dotis, an procedat in dote data ante ſtatutum.*

22 *Lex generaliter loquens comprehendit etiam caſus priuilegiatos, ſi non habeant in illa materia ſpeciale priuilegium.*

ARGVMENTVM.

Tridentini decretum *ſeſſ. 25. c. 16. de Regularibus*, procedere etiam in Monaſteriis exemptis latiſſimè demonſtratur. Licentia Ordinarij, de qua ibi, cùm ſit de forma requiſita, non poteſt per partes renunciari, etiam cum iuramento. Diſpoſitio eiuſdem decreti quando inceperit obligare, nec per non vſum poſſit dici abrogata. Per contrariam verò conſuetudinem plura requiri, vt tollatur. Legis verba, non ad præterita, ſed ad futura trahuntur, quod ſecus eſt in ſententia.

ALLEGATIO XLV.

1 IN hac cauſa Monaſterij Monialium Sancti Franciſci, cum fratribus de Falco, prætendit namque admitti ad ſucceſſionem bonorum quondam pompeij de Falco ex perſona ſororis Caſſandræ de Falco pro quinta parte, & dum fuiſſet Monaſterio oppoſita ampliſſima renunciatio facta per dictam ſororem Caſſandram tempore ſuæ poſſeſſionis, fuit replicatum per Monaſterium in eius ſupplicatione fuiſſe petitum, de dicta renunciatione nullam eſſe habendam rationem, vti nulla, & inualida, & tanquam emiſſa contra formam præſcriptam à Sacro Conſilio Tridentino *ſeſſion. 25. cap. 16. de Regularibus*, abſque ſcilicet licentia, & auctoritate Ordinarij. *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat intrà duos menſes proximos ante profeſſionem, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, aliter vero facta, etiam ſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione etiam iurata, ſit irrita, & nullius effectus.* Ex tex. huius generalis Conſtitutionis habentur plura. Primo requiri pro forma licentiam Epiſcopi. Secundo quod huic ſolemnitati non poteſt, nec etiam cum iuramento renuntiari. Tertio quod adeſt clauſula decreti irritantis, quæ annullat quamlibet renunciationem aliter factam. Pars aduerſa huic motiuo reſpondet non eſſe hanc conſtitutionem vſu receptam in Monaſteriis exemptis ab Ordinario. 2

3 Verum hæc reſponſio eſt falſa in iure, & in facto, in facto quia ex proceſſatis apparet etiam in Monaſteriis exemptis fuiſſe factas renunciationes cum auctoritate Ordinarij.

In anno 1575. in Monaſterio D. Reginæ ordinis eiuſdem Sancti Franciſci Conuentualium. fol. 274.

In anno 1584. in Monaſterio Sanctæ Crucis de Luca Ordinis Carmelit. fol. 156.

In anno 1585. in Monaſterio Sancti Gaudioſi Ordinis Sancti Benedicti. fol. 150.

In anno 1602. in eodem Monaſterio Sancti Franciſci de obſeruantia, de quo agimus. fol. 281.

In eodem anno, & eodem Monaſterio. fol. 282.

Et ſic in facto habemus vſum huius conſtitutionis, & in aliis Monaſteriis exemptis & in hoc eodem Monaſterio. Nec obſtat reſponſio Partis aduerſæ ad has renunciationes eiuſdem Monaſterij, quam voce in Aula audiui, conſtitutionem ſcilicet, fuiſſe obſeruatam poſtquam Cardinalis Geſualdus, tunc Archiepiſcopus Neapolitanus ſubiecit omnia Monaſteria Ordinario; quia hoc in proc. non apparet, nec huc vſque mihi conſtat. De iure verò reſponſio nullo modo poteſt ſubſiſtere, ſuppoſito prius, quod poteſtas condendi leges generales ſuper perſonis Eccleſiaſticis, & rebus illas concernentibus, ſpectat ad ſummum Pontificem, & Concilium generale illius auctoritate indictum. Quæ maxima eſt indubitata, & allegatione non eget; lex autem generalis, vt obliget, non requiritur probari vſum, ſed fuiſſe promulgatam, per tex. *in Auth. vt facta noua conſt. in princ.* & *in cap. in iſtis 4. diſtinct.* vbi omnes Canoniſtæ, & Legiſtæ *in leg. Sacratiſſimas leges. Cod. de legib.* & latè Menoch. *de arbitr. iud. cent. 2. caſu* 188. in principio, & *num.* 14. latiſſimè Burſatus *conſ.* 200. *à num.* 102. & ad tollendam illam difficultatem an lex liget à die publicationis, vel poſt duos menſes, Pius IV. edidit conſtitutionem ſub die 5. Kal. Feb. 1563. qua publicauit toti terrarum orbi prædictum Concilium Tridentinum, & per aliam conſtitutionem de Anno 1564. declarauit ligaſſe omnes à die primo Maij anni prædicti 1564. Quæ conſtitutiones Pontificiæ ſunt impreſſæ cum Concilio Tridentino, imò quoad nullitatem actus, licèt ſecus, quoad alias pœnas, dicta conſtitutio Concilij Tridentini *in cap. 16.* in ſpecie de qua agimus ligat à die quo fuit promulgata à Concilio, die ſcilicet 4. Decembris 1563. vt latè, & doctè fundat Nauar. *conſ. 31. à num. 2. lib. 5. de Regularibus.* Cùm igitur hæc lex, & conſtitutio ſit generalis, & edita ab 4 5 6

ab habente potestatem legis condendæ, ac fuerit promulgata, obligat omnes ad obseruantiam; quia leges semper loquuntur, ac sunt in viridi obseruantia, & transfertur onus probandi in Partem aduer-
7 sam, quod hæc lex fuerit abrogata, vel per non vsum, vel per contrarium vsum, vt ex Bar. *in consil.* 44. *Iudex communis*: Benintend. *decis.* 14. *num.* 10. Dec. *cons.* 534.*num.* 9. *cons.* 638.*num.* 11.694. *num.* 8. *&* 9. firmat Bursatus *cons.* 339. *num.* 15. *vol.* 3. lex enim dum est promulgata præsomitur vsu recepta, vt latè firmat Monoch. *cons.* 461. *num.* 40. *vol.* 5. post Dec. Curt. Iun. & alios, quos allegat, & quando adhuc requireretur, quod deberet apparere, vsu fuisse receptam, hoc est indubitatum, qoia ex processu appatet nedum prædictas constitutiones fuisse vsu receptas ab omnibus Monialibus, quæ fecerunt dictas tenunciationes, sed in specie etiam in Monasteriis exemptis de anno 1577. 84. 85. 1602. & 1603. Videamus nunc, an Pars probauerit, quod hæc constitutio non fuerit vsu recepta in Monasteriis exemptis, & sic abrogata per non vsum, vel per contrarium vsum. Pars prætendit id probasse, quia in actis produxit nonnullas renunciationes factas in certis Monasteriis exemptis absque licentia ordinarij, & sic dicit probasse hanc constitutionem non fuisse vsu receptam in Monasteriis exemptis. Verùm huic motiuo multipliciter respondetur.

8 Primo aduertendo quod quando lex, vel statutum dat certam formam actui à partibus gerendo, cum clausula decreti irritantis, & annullatiua actus, talis forma dicitur substantialis, vt per Mandos. ad Roman. *cons.* 402. Rol. à Valle *cons.* 3. *num.* 11. *vol.* 3. & latè per Bursatum *cons.* 339. *num.* 14. *vol.* 3. & in specie de hac forma tradita per Concil. Tridentinum renunciationibus faciendis cum licentia Episcopi per professuras, quod sit forma substantialis, & magni momenti, tradit Nauarr. *cons.* 81. *num.* 3. *de Regul.* imò *num.* 5. addit quod forma prædicta est introducta in fauorem ptofessuri, quia præsentia Episcopi, vel Vicarij est magni momenti, vt renuntians, renuntiet sapienter, & non stultè. Item quod vsu fuerit recepta hæc constitutio, etiam in Monasteriis exemptis, iam constat ex actis, & sufficit ad probandum hunc vsum, fuisse obseruatam ex bino, & geminato actu, ex Osasco *decis.* 58. *num.* 37. & aliis, Burs. *dicto cons.* 339. *num.* 19. *vol.* 3. nonc respondeo, quod quando lex, quæ introducit certam formam in actu, & si aliter fiat, annullat actum, si constat aliquando fuisse obseruatam non potest tolli per non vsum, quia non vsus non tollit, vel abro-
10 gat leges, sed facit actum nullum, iuxta præceptum legis, nisi sit contraria consuetudo legitimè introducta post alios Canon. Felin. *in cap.* 1. *num.* 7. *vers. per istam glos.* & *num.* 11. *vers. limita secundò*, *de Tregua, & pace*, Decianus *cons.* 32. *num.* 40. *vol.* 2. Benintend. *dict. decis.* 14. *num.* 10. nam, vt post Paul. de Castr. & Ias. & Ciuilistas *in leg. de quibus, ff. de legibus*, tradit Sebast. Medic. *in tract. de legibus*, 4. *part. quæst.* 35. *per tot.* lex per non vsum seu desuetudinem tantùm non tollitur etiam spatio mille annorum; consuetudo verò contraria est, quando euenit casus, & fuit lex illa adducta, & non obseruata animo indocendi contrarium, & in fine idem Sebastianus Medices addit, quod lex pet contrarium
11 vsum tunc tantùm tollitur, quando contrarius vsus communiter fuerit obseruatus. Quæ latius declarando Bursatus *in dicto consil.* 339. *num.* 16. *&* 17. dixit, qood adsunt tres termini distincti, non vsus simpliciter, cùm nusquam casus euenit per mille annos, & sic si nulla professura per mille annos fecisset renunciationem, & tunc non tollitur lex.

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

Secundo adest dissuetudo, nempe si casus euenit, sed nunquam fuit petita executio illius actus gesti contra formam legis, vel statuti.

Tertio contraria consuetudo, cùm scilicet casus eoenit, & adducta lex, seu statutum, & contrarium obseruatum, & tunc lex tollitur concurrentibus, quatuor. Primò quod ad initio lex illa nunqoam fuerit obseruata; nam si apparet aliquando fuisse obseruatam, non tollitur, nisi contraria consuetudine à populo vniuerso introducta, allegat Petrum Benint. *decis.* 14. *num.* 10. & alios, & hoc primum requisitum deficit in casu nostro, cùm appareat hanc constitutionem aliquando fuisse obseruatam, etiam in monasteriis exemptis. Secundò quod constet de vniformi contraria consuetudine, nec appareat de obseruantia legis, vel statuti, quia dum constat legem aliquando obseruatam, maximè ex bino, & geminato actu, qui, & consuetudinem introdocit, non potest in hoc casu dici contrariam absolutè fuisse introductam consuetudinem ad legis abrogationem, quia reqoiritur vsus communiter seruatus, vt lex tollatur, allegat plures Doct. Tertiò, inquit, requiritur, vt venerit casus seruandi illam legem, quæ fuerit allegata, & non obseruata animo inducendi contrarium. Quartò quod in contradictorio iudicio contra illam legem pro contraria consuetudine fuerit obtentum, ac indicatum, plura allegat quæ omnia io caso nostro deficiunt; cùm non appareat nunquam in iudicio fuisse actum de annullatione illius renunciationis ob defectum licentiæ ordinarij, & valuisse actum, non obstante hac lege, & constitutione, quia tunc diceretur per contrarium vsum fuisse abrogatam. 12

Vltimò respondetur, & hoc tollit omnem difficultatem quod dũ casus hic accidisset coram Iudice competenti non solùm non fuit declaratum à Iudice non requiri hanc licentiam ordinarij in Mona- 13
steriis exemptis. Sed fuit declaratum totum contrarium à Sacra Congregatione Cardinaliom interpretum Sacri Concilij, scilicet hanc licentiam requiri, etiam cùm Monasterium est exemptum, & sic in iudicio, & coram Iudice competenti fuit à Iudice declaratum pro obseruantia legis. Nec dubitan- 14
dum, quod ius declarandi legem spectat ad illum, qui condit legem, & sic ad Papam, & ad Iudices ab ipso specialiter delegatos, vt in specie de qua agimus aduertit Nauarr. *consil.* 53. *numer.* 4. *de Regular.*

Nec obstat, quod Pars opponit non constare de die, quo fuit facta hæc declaratio à Sacra Congregatione, an scilicet, fuerit ante nostram renunciationem factam, vel post, quia motiuum procederet, si illa fuisset lex nooiter edita, quæ non traheretur ad præterita negotia, nisi expresse fuisset dictum, sed respiceret tantum futura negotia, *leg. leges, Cod.* 15
de legibus, cap. 2. *de constit. in* 6. Bart. *in leg. omnes populi, num.* 40. 40. *ff. de inst. & iur.* Menoch. *cons.* 461. *num.* 10. 466. *num.* 22. *vol.* 5. Bursat. *cons.* 170. *num.* 10. *vol.* 3. etiam si adessent verba, quæ præteritum, & futurum possent importare, Abb. *in cap. fin.* 3. *not. de constit.* imò nec futura comprehenderet, si ea comprehendo, includeret præterita, ex glos. *in Clem.* 1. *de testam.* Menoch. *cons.* 240. *num.* 50. *vol.* 3. Secus verò dicimus in decretis, & sententiis latis non ab illo qui habet potestatem legis condendæ, sed à Iudicibus inferioribus, quorum est tantum leges interpretari, quia, qui declarat, nil nooi addit.

Sententia ergo ad futura non trahitur, sed tantùm controuersiam de præsenti diffinit, Bart. post 16
glos. *in leg.* 1. *Cod. si aduersus libert.* quia tractus futuri temporis non spectat ad Iudicem, Bart. post glos.

in leg.non qaemadmodum , *ff. de Iadic.* & declaratio proprie spectat ad Iudicem, Bart. *in leg.si quis à filio*, *§.si quis plures. ff de leg.* 1. Imò ipsamet lex, si veterem declararet, ad præterita traheretur, *cap.cùm tu, de vsur.* vbi notant glos. & Abb. & alij relati per Bursatum *cons.*28 :. *num.*13. *vol.*3. Cùm ergo hæc fuerit declaratio facta à Iudicibus per viam declarationis, trahetur ad quæcunque præterita negotia, nec aliud operaretur diei expressio.

17 Nec obstat limitatiu communiter tradita per Doct. ad hanc regulam, quod lex noua declararotia legis veteris, non trahitur ad preterita, quando lex antiqua communiter fuit practicata & obseruata alio modo, vt ex Ciuilistis notabat Paul. de Castro *in leg. leges, & constitutiones, Cod.de legibus*, quem sequitur Ias. *in leg non dubium , num.*11. *Cod.de legib. limita* , inquit, *nisi per tempora præterita lex semper fuerit intellecta, & practicata alio modo qaam declaretur per legem nouam, tunc lex declaratoria non trahitur ad præterita*: originale fuit dictum glos. *in cap.*1. *de posta. prælat. in* 6. per quam idem notant omnes Canon. communiter *in cap. fin. de constit.* primus omnium Anton. de Butriu. *num.*15. per hæc verba, *quando constitutio declaratoria habuit oppositam communem obseruantiam, quia tunc quoad illam videtar nom iuris editoria, & non trahitur ad prætorita*, quem ibi sequuntur Abb. Imol. Dec.& tandem Fel. *num.* 6. *versic. limita nisi constitutio antiqui iuris declaratoria reperires communem obseruantiam in contrarium.*

Huic motiuo dupliciter respondetur. Primò quod non est verum, quod communis obseruantia fuerit in contrarium in Monasteriis exemptis vt supra fundauimus, quia ex actis apparet de anno 1575. 84. 88. 602. 604. fuisse obseruatam dictam constitutionem etiam in Monasteriis exemptis , & Doct. in contrarium allegati dicunt semper & communiter.

18 Accedat , quia quando volumus probare abrogationem legis, vel statuti per instrumenta confecta contra formam statuti, & legis , vel absque solemnitate requisita à statuto, non sufficit producere instrumenta ita confecta, sed plura requiruntur, vt in his terminis latissimè consuluit Bursatus *cons.*339. *à num.*30. *vol.*1. post Neuiza *cons* 9. *à num.* 29. & Primò oportet probare, quod illa instrumenta habuerint effectum, aliàs ex dictis instrumentis potius resultat, & colligitur voluntas contrahendi contra formam statuti, quam effectus , seu obseruantia valida, & abrogatiua statuti, ita Bursat. *num.*30.& Neuiza. *num.*29. qui in specie allegat Bald. *in cap.*1. *§.aut si libellario, col.fin. qaibus mod.feud.amitt.* & *in cap.*1. *in pricipio, col.*1. *de probib. feud. alien. per Fedor.* & *in cap.*1. *§.denique,quæ fuit prima causa benef. amitt.* qui dicit, quod vassallus non dicitur alienare sine assensu, nisi vbi est secuta traditio, & sic effectus,illius contractus : ita non dicimus quem contraxisse absque licentia Episcopi , si non fuerit sequutus effectus illius contractus.

19 Secundò vltra frequentiam plurimorum actuum requiritur prubari , quod illa multitudo actuum, & instrumentorum sit facta ad effectum introducendi consuetudinem , & obseruantiam contra statutum pro illius abrogarione,& à tot personis, & tot vicibus, quod verisimiliter colligatur tacitus consensus populi, Neniza. ibi *num.*30.& Bursatus *num.*31. allegat Ias. *in leg. de quibus, in fin.ff.de legibus* , Dec. *cons.*215.*&* 548.*à n.*9. Rul.à Valle *cons.*73.*num.*42. *vol.*2. Natta *cons.*332. *&* 574. & alios.

Tertiò si instumenta in Ciuitate conficiuntur diuersimode propter tales diuersitates , & contrarietates statur iuri communi , scilicet legi scriptæ. vel statuto, ita singulariter Bart. *in leg.*2.*num.*22.*ff. solut. matrim.*quem sequuntur Alex. ibi,& *in cons.*5. *vol.*5. & Parpal. *in dict.leg.*2. *in fin. principij* , Dec. *cons.*11.*n.*11.*&* 12. Neuiza *d.cons.*9. *n.*31.Burs.*dict. cons.*339.*n.*32.Vnde cum in Ciuitate nostra fuerint confecta plura instrumenta in Monasteriis exemptis cum licentia Ordinarij , & plura instrumenta absque licentia Ordinarij, standum est dispositioni legis, scilicet Concilij Tridentini.

Quartò ex actibus variis , ac diuersis , seu non 20
conformibus non inducitur consuetudo , & sic attenditur ius commune legis,vel statuti *l.nemo,§.temporalis, ff.de reg.iur.* Dec. *consil.*8.31. *&* 215. Cran. *cons.*96.*num* 5.quos allegat, & sequitur Bursatus dicto *cons.*339.*num.*33.

Quintò non sufficit fuisse confecta plurima instrumenta contra formam statuti,sed oportet probari, quod illis in iudicio tanquam legitimè confectis fuit fides præstita, ita ex Abb. *in cons.*73.*col.*2.*in fin. vol.*2.& Roland.de inuentario,firmat Bursatus *n.*34. *ibidem.*

Vltimò oportet probari , quod in contradictorio iudicio fuerit obtentum seruata forma illorum instrumentorum, Bursa. *num.*32. *cons.*3. & *numer.*34. *consil.*5. & in casu nostro non solùm non producitur res iudicata pro parte aduersa, sed nos produximus rem iudicatam pro parte nostra, scilicet a Sacra Coogregatione, quod in casu tunc currenti fuit iudicatum requiri hanc solemnitatem in Monasteriis exemptis.

Secundò principaliter respondetur quod casus de quo agimus, non dicitur de præterito, sed de futuro, quia licèt renunciatio successionis ciernæ fuerit facta de annu 1584. tamen casus successionis euenit anno prætetito per mortem Pompei de Falcu, hoc probo primo ex doctrina Bart. *in dict leg.*
*omnes popali, nam.*47. *ff.de iust. & iure* , vbi si fuit 21
confectum instrumentum dotale,& postea fuit editum nouum statutum,quod vir lucretur certam partem dotis, & demùm decesserit mulier , tale statutum habebit locum , etiam in dotibus ante statutum dotis,quia attenditur tempus mortis vxoris , & Bart. sequuntur infiniti scribentes relati per Rol. *de lucro dotis, quæst.*93. *num.* 2. & licèt multi Doct. teneant contra Bart. præcipuè Felyn.tamen dicunt illud procedere, quia ille actus licèt futurus habebat connexitatem cum actu de præterito , ex quo lucrum dotis prouenit ex eodem contractu dotali , & idem diceremus , si contractus esset celebratus sub conditione , & conditio eueniret post legem nouam.

Vnde, his attentis, secus erit dicendum in casu nostro, vbi hæreditas prouenit non ex contractu renunciationis, sed ex morte Pompei , ad quod facit punctualis doctrina Bal. *in leg.omnes populi, num.*14. *in fin.ff.de iust. & iure*, & *in leg.illam. Cod. de donat.* quod si statutum excludat filiam dotatam, excluderet etiam dotatam ante statutum, quia, inquit , licèt causa exclusionis sit ex causa de præterito, & sic exclusio habeat originem ante statutum , tamen casus deferendæ hæreditatis est de futuro. Quam theoricam probanit idem Felyn. *in dict. cap.fin. num.* 11. *vers. illam glossam, de constit.* Crotus *in dict. leg. omnes populi,num.*140.Dec. *in cap. Ecclesia Sancta Maria, num.*52.*vers.facit quod notat de constit.*Brun.*cons.*1.*num.*63. Campeg. *de dote,par.*5.*quæst.*57. Soc.Iun. latè *cons.*21.*n.*10.*lib* 2.

Tertiò ad idem facit consilium Anch.128. quod sequitur Brun. *cons.*1. *num* 62. Soc.Iun. *cons.*2.*nu.*8. *vol.*1.& tandem faciunt omnia allegata per Soc.Iun. *dict.*

dict. conf. 21. per totum, & Sforziam Oddum *conf. 13. num. 27.*

22 Insuper hæc declaratio fuit legi communi conformis, quia constitutio Consil. generaliter loquebatur, vt quælibet professura si intendebat emittere professionem, id ageret cum licentia Episcopi, non distinguebat de personis priuilegiatis,& exemptis, ergo generaliter debebat intelligi, quia lex generaliter loquens includit quoscunque etiam priuilegiatos, si in illa materia, de qua agebatur, non reperiebantur habere speciale priuilegium, vt ex Dec. *in leg. testamento. Cod. unde lib.* & *conf. 5.* Alciat. *lib. 4. paradox. cap. 10.* Tiraquell. de Vetr. *glos. 14. num. 91.* Doct. *in leg. nemo potest*, vbi Crottus *num. 19.* Ripa *num. 52. ff. de leg. 1.* & Vasquio. *controu. illustr. cap. 45. num. 2.* & 84. *n. 24.* firmat Burlat. *conf. 281. num. 19. vol. 3.*

Tandem hæc constitutio Sacri Concil. Tridentini tanquam generalis omnia comprehendens, & communiter à toto orbe catholico recepta, allegatur quoad hoc caput renonciationis faciendæ cum licentia Episcopi, passim ab omnibus Doct. Guttierez *in cap. quamuis, vers. dum nuptui tradebatur. num. 2. de pact. in 6.* Molina *de iust. & iure, tomo 2. disput. 139 lit. B.* Ceuaglios *in pract. quæst. lib. 1. quæst. 63. num. 5. & 7.* & *quæst. 121. num. 6.* & Nauarra quasi in omnibus *consil. sub tit. de Regularib.* & alios latissimè refert Castilla de vsufructu, *cap. 65. numer. 6.*

Ioan. Baptista Melior. V. I D.

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

SVMMARIVM.

1 *Facti species, de qua hic proponitur.*
2 *Fideiussor liberatur per solutionem factum per principalem debitorem.*
3 *Debitor faciendo deposito an, & quando liberetur.*
4 *Dominium, an transferatur sine noua traditione, præcedente pacto de retrouendendo, oblato, vel deposito pretio.*
5 *Textus* in l.traditionibus.C.de pactis, *explicatur.*
6 *Retrouenditio qualiter requiritur pro dominij translatione.*
7 *Depositum factum, & postea receptum, nec fideiussorem liberat.*
8 *Depositum factum non explicitum, non liberat depositantem.*
9 *Ipso iure quod fit, nullam requirit traditionem.*
10 *Pactum vestitum quando tollitur per aliud pactum.*
11 *Glossa* in l.exemptio, §. is qui viuum, ff. de action.emption. *declaratur.*
12 *Depositum reacceptum à debitore creditore audito, ipsum liberat, & quando.*
13 *Textus* in l.sed reuocata, ff. de iure fisci, *explicatur.*
14 *Depositum factum ipso iure liberat debitorem, vnde primaua actio est extincta.*
15 *Re integra in deposito, quando dicatur, & quando non.*
16 *Debitor quando reincidit in antiquum obligationem, vtrum etiam reincidat fideiussor.*
17 *Textus* in l.metus, §. fin. ff. quod metus causa, *adducitur.*
18 *Textus* in l.fin.ff.de pactis, *explicatur.*
19 *Fideiussor semel liberatus ex facto debitoris eo inuito, non reobligatur amplius.*
20 *Cessio non potest ab extraneo peti rigore iuris, quando soluitur.*
21 *Textus* in l.nulla, C.de solutionibus, *declaratur.*
22 *Nouatione facta qualiter fideiussor liberetur.*
23 *Nouatio vtrum fiat per augumentum, vel decrementum rei.*
24 *Fideiussor semper liberatur nouo facto contractu inter principalem debitorem, & creditorem.*
25 *Textus* in l.ab emptione, ff.de pactis, *explicatur.*

ARGVMENTVM.

Depositum factum per debitorem quando, & qualiter liberet fideiussorem, & quid si postea idem debitor depositum factum reaccipiat, ac eo casu fideiussor liberatus censeatur; & de pluribus ad explicationem textus *in l. traditionibus, C. de pactis.* Glossa celebris *in l. exempto, §. is qui vinum, ff. de actionibus empt.* Text. *in l. sed reuocata. ff. de iure fisci.* Text. *in l. metum, §. fin. ff. quod metus causa.* Textus *in leg. fin. ff. de pactis.* Text. *in leg. nulla, C. de solutionibus.* Text. *in l. ab emptione, ff. de pactis.* Tandem nouatione fideiussorem liberari, latè ostenditur.

ALLEGATIO XLVI.

OMES Loreti cum fideiussione Comitis Triuenti sub die 1. Februarij 1582. vendidit cum pacto de retrouendendo annuos ducatos 640. pro pretia duc. 8000. Ioanni Hieronymo Capano, mediante publico instrumento, in quo per speciale pactum fuit expresse conuentum, quod facto deposito, eoque intimato personaliter, vel domi, retrouenditio habeatur pro facta ipso iure, ipsoque facto, vt sol. 1

Accidit, quod dictus Comes sub die 23. Octob. 1585. in banco de Olgiatto fecit depositum duca-

torum 8455. videlicet ducatorum 8000. pro capitali, & reliquæ summæ pro tertiis, in qua summa includebantur ducat. 7000. sibi peruenti ex venditione facta Fabio Cotugno cum quo fuit conuentum quod soluerentur Capano, qui debuisset cedere eius iura in beneficium dicti Cotugni, vt ex fide depositi fol. Hoc depositum fuit notificatum Capano de quo bubitari non potest stante apoca, & partita banci, vbi hoc fatetur Capanus, fol.

Deinde sub die 9. Nouembris 1585. fuit inita noua conuentio inter Comitem Loreti, & Capanum absque interuentu Comitis Triuenti fideiussoris absentis, & firma remansit emptio pro capitali ducatorum 8000. verùm vti tertiæ antea erant ad rationem octo pro singulis centum, fuit conuentum quod a die 9. Nouembris in antea, quo die fuit facta dicta conuentio, decurrerent ad rationem septem cum dimidio pro centenario, vt fol. Hodie contingit dubitari an Comes Triuenti fideiussor ex prædictis sit liberatus. Et puto absque difficultate ex 2. capite esse liberatum nouatione, scilicet & solutione.

2 Solutione enim facta per debitorem principalem, fideiussor est liberatus, vt est tex. *in l. 1. C. de fideiussor minor.* vbi Glos. & Bart. ratio, quia reo liberato, in consequentiam fideiussor est liberatus dicebat glos. 1. *in l. fin. ff. de pact. ex reg. l. cum principalis, ff. de reg. iur.* & *l. nouatio, ff. de nouat.* debitor autem principalis absque difficultate fuit liberatus, quia solutione eius, quòd debetur omnis tollitur obligatio, §. 1. *instit. quib. mod. toll. oblig.* solutionis autem verbum pertinet ad omnem liberationem quoquo modo factam, magisque ad substantiam obligationis refertur, quam ad nummorum solutionem dicebat tex. *in l. solutionis, 54. ff de solut. & satisfact.* pro solutione est lex *satisfactio 52. ff. eod.* ideoque obsignatione totius debitæ pecuniæ solemniter facta liberationem contingere manifestum est, *l. obsignatione 9. C de solu. l. acceptam 19. C. de vsur.* & quamuis re-
3 gulariter debitor, qui tenetur soluere non liberatur faciendo depositum, quia tenetur asportare pecuniam vsque ad domum debitoris iuxta distincta, & tradita per Bar. *in l. item illa 18. ff. de const pecun.* nisi creditor esset in mora recipiendi facta oblatione, vel alio modo, iuxta tradita per Doct. *in dict. l. acceptam*, tamen in casu nostro debitor non tenebatur soluere, sed ex pacto tenebatur depositare, vnde facto deposito in publico banco iuxta conuenta, quietatio & retrouenditio statim intelligebatur facta ipso iure, ipsoque facto: Ex pacto autem de retrouendendo, & ex pacto, quod depositato pretio retrouenditio sit facta ipso iure, ipsoque facto, statim censetur ipso iure translatum dominium absque traditione in venditorem. Quamuis enim variatum sit in-
4 ter Doct. an oblato vel depositato pretio præcedente pacto de retrouendendo, statim in venditorem ipso iure, & sine noua traditione transiuerit dominium & nonnulli dixerint quod non, sed quod requiratur noua traditio, tamen prima opinio communis est, vt per Cast. *in leg. si cum venderes, ff. de piguor. act.* & alios, quos latè congerit Tiraq. *de retract. conuent. §. 5. glos. 7. num. 6. & 7. post addit. ad Alex. cons. 10. vol. 1.* quæ quidem conclusio in casu nostro est dubitabilis ex subscriptis, quæ in ea concurrunt, scilicet quia pactum fuit appositum in continenti, & maior pars Doct. qui pro contraria allegantur, loquuntur in pacto interposito ex internallo, vt aduertit Tiraquell. vbi supra *num. 12.* ita ponderando Fulgos. & *num. 13.* quia in casu nostro nedum adest pactum de retrouendendo, sed clausulæ resolutiuæ, quod ipso iure, ipsoque facto censeatur facta retrouenditio, quo casu statim resoluitur contractus, statimque transit dominium in venditorem ipso iure absque alia traditione, vt fatetur idem Castr. *in l. si à te. C. de pact. inter empt. & vendit.* nedum enim in contractu *l. commissoria*, & in diem adiectionis prædicta procedunt, sed in quolibet contractu, vbi adest clausula resolutiua, vt per Tiraq. *vbi sup. num. 12.* Boer. *decis. 182. à num. 17. cum multis sequentib.*

Tertiò (& hoc remouet omnem difficultatem) contraria possent procedere in rebus corporalibus, in quarum venditione requirebatur traditio pro dominij translatione, *l. traditionibus cum vulgarib. C. de pact.* Ideò in retrouenditione multi dixerunt requiri etiam dictam traditionem, quia eadem solemnitas requiritur in distractu, quæ requiritur in contractu, sed in casu nostro sumus in rebus incorporalibus, & annuis redditibus, in quorum alienatione nulla opus fuit traditione, *l. seruus, §. incorporalia, ff. de acquir. rer. domin. cum vulgar.* vnde in retrouenditione nulla; iterum opus fuit traditione vel retrouenditione, cùm in resolutione contractus sufficiat actus retrosimilis *l. ab emptione*, vbi glos. Bart. & alij, *ff. de pact.* & *l. 1. quando lic. ab empt. discedere*, vnde sicuti solus partium consensus, & pretium fecit emptionem, ita iidem incontinenti sufficiunt pro retrouenditione. 5

Ex his, stante deposito facto in publico banco iuxta pactum, retrouenditio fuit iuxta conuenta ipso iure similiter facta, & sic Comes debitor liberatus, & per consequens etiam fideiussor. Depositum autem fuisse rite, & solemniter factum difficultari non potest ex deductis in nota facti. 6

Verùm tria obiiciunt Capani, ex quibus dicunt, vt supra firmata nullo pacto in hoc casu posse procedere, primò, quia non fuit facta retrouenditio, nam non obstante pacto, quòd ipso iure, ipsoque facto, adhuc requirebatur ministerium hominis, & sic quod cum effectu per Capanos creditores fieret retrouenditio, qua non facta dominium annuorum introitum semper remansit penes eos emptores: tum quia in deposito fuit expressè petitum fieri hanc retrouenditionem, & sic hanc viam Comes eligendo videtur recessisse ab antecedenti pacto, quando ipso iure censeatur facta, & huic pacto renunciasse, eoque noluisse vti: nulla ergò sequuta retrouenditione Comes principalis non fuit liberatus, & per consequens nec fideiussor.

Obiiciunt, quòd Comes reaccepit depositum, vnde fingitur non deposuisse, vt dixit glos. *in dict. leg. acceptam, vers. eas reperit*, quam ibi Bart. Bal. Salyc. Castr. & communiter omnes sequuntur, probat Negus. *in 3. membr. 5. part. princ part. 2. num. 27.* & sic principalis non fuit liberatus, ergo nec fideiussor, & in specie Salyc. *in dict. leg. acceptam, num. 2.* ait in casu reaccepti depositi etiam in fideiussorem actionem restituendam, allegando tex. *in leg. sed reuocata, ff. de iure fisci*, qui loquitur in fideiussore. Et 7
vltimo obiiciunt depositum non fuisse explicitum, ex quo totum non erat de pecunia debitoris, sed maior pars erat de pecunia Cotunei, qui petierat iurium cessionem, & ipsi poterant dubitare, num cogebantur cedere iura in beneficium tertij voluntariè soluentis. Quibus benè resolutis clara, & indubitata remanebit causa pro Duce fideiussore. 8

Primum enim non obstat; nam ex supra firmatis cùm nulla in casu nostro requirebatur retraditio accedentibus etiam clausulis resolutiuis in continenti à iure, ob factum depositum fuit resolutus contractus: nam illud in specie dicitur fieri ipso iure,

iure, quod nullam requirit traditionem, vt notauit
9 Tiraquell. *in leg si vnquam, vers. reuertatur, nu.* 408.
neque in casu nostro solo pacto primæua obligatio
dissoluebatur, adeo vt exceptione opus esset, & sic
hominis ministerio, vt prius pactum per posterius
elideretur, non ipso iure, iuxta tex. *in leg si vnus 27. §. pactus ne peteret, ff. de pact.* quia respondetur, quod
in casu nostro interuenit pecuniæ numeratio, & depositum, vnde naturalis obligatio pecuniæ numeratione, & iusto pacto, ipso iure fuit sublata, tex. insignis *in leg. Sticchum aut Pamphilum 96. §. naturalis, ff. de solut.* & in casu nostro est iustum pactum, tum
quia vestitum stipulatione: quo casu ipso iure tollit
10 prius pactum Alciat. *in leg. obuenire, ff. de verb. signific.* tum quia vestitum pecuniæ numeratione, imò
quando exceptio non excluditur per replicationem,
sicut est exceptio compensationis, dicitur quid fieri ipso iure, scilicet exceptionis: vnde compensatio fit ipso iure, idest exceptionis, ita singulariter Bald. *in leg sub conditione, versic. & sciendum est, ff. de condit. indeb.* sic, & nouatio, & acceptilatio liberant ipso iure, idem dicamus, & de pecuniæ obligatione, *dict. leg. obsignatione, & dict. leg. acceptam,*
omnes enim species sunt satisfactionis, & satisfactio pro solutione est, *leg. satisfactio 52. de solut.* &
solutionis verbum pertinet ad omnem speciem liberationis quoquomodo factam, *leg. solutionis, ff. de solut.* nec obstat, quòd fuerit petita per Comitem
retrouenditio, quia non ex hoc sequitur, quòd
contractus per solutionem non remanserit solutus,
& retrouenditio ex pacto, & clausulis resolutiuis ip-
11 so iure facta, ad quod facit tex. *in leg. ex empto. §. si qui vinum,* vbi glos. *ff. de act. empt.* vbi ex pacto erat
irritata emptio, & dicit tex. quod datur actio vtilis
ex empto ad distrahendum emptionem, quærit glos.
quare detur hæc actio si instrumentum erat nullum,
& id quod nullum est rescindi non potest, *leg. nam & si, ff. de ininst. rup. test.* dicit glos. quòd datur ad
resoluendum, quod de facto processit, vt arrha reddatur, & instrumenta cassentur, vnde non fuit petita retrouenditio, vt per eam resolueretur contractus, qui iam erat resolutus per solutionem, & ipso
iure, sed ad maiorem cautelam, vt instrumenta cassarentur, & fieret in margine venditionis actus retrosimilis, & sic non erit incompatibile, vt debitor sit ipso iure liberatus, & petat instrumentum
liberationis, sit instrumentum nullum, & petat illud cassari.

12 Ad secundum multipliciter respondetur, & primo, quod procedit quando deponens reaccepit depositum de facto & semetipso inaudito creditore;
ita originaliter intellexit Iacob. de Aret. quem ibi
refert, & sequitur Alberi. *num.* 10. ibi *vel dic secundum* Iacob. de Aret. *quod debitor accepit de facto à depositario sibi sponte dante:* & clarè hoc probat Cyn.
num. 4. Bald. ibi *num.* 5. ibi *si autem de facto recuperauit debitor est mirabile, quod fingitur non deposuisse:*
ita Salic. *dicto num. 2. ver. item nota,* tum quòd actio
extincta resurgat, videtur inductum in odium debitoris, qui factam solutionem sic reuocando fecit
bonum initium, & malum finem, Odofred. *dicta leg. acceptam, num.* 5. at quod odium considerari potest
in debitore recipiente de voluntate creditoris ex
noua pactione? quod etiam comprobatur per legem
quam allegant ad probandum quod actio restitua-
13 tur etiam in fideiussorem, nempe *l. sed reuocata, ff. de iure fisci,* quia illa solutio facta per debitorem fiscalem velut de facto facta per fiscum, fuit reuocata
quod clarè probat *l. Titius*, quæ immediatè sequitur, & expositio glo. Bart. & Alber. qui *in d. l. sed reuocata,* exponunt *vtilis,* idest *efficax,* tenentes eam solutionem nõ produxisse effectũ, liberationis *per d. l. Titius* quã ita conciliauit cum *d. l. sed reuocata,* vnde
in l. 1. C. qui pot. in pign. hab. notant Bal. Ang. & alij,
quod caueat deponens ne post depositum pecuniam tangat, quia perinde habetur ac si nun deposuisset, & allegant not. *in d. l. acceptam:* id etiam ea
ratione suadetur, quia cum possit depositarius deponenti licitè restituere antequam creditor ab eo petat, vt Bar. *in d. l. acceptam num. 5. in 1. lect.* Bal. *eo. num.* 5. & omnes ibi. Salyc. *in l. debitor, num. 2. ff. de vsur.*
non videtur esse depositum, quia non durat, ita glo.
in d. l. acceptam, vers. eas receperit, quæ adducit tex.
in l. si pro parte, §. versum, ff. de in rem verso, ibi, versum autem sic accipimus, vt duret versum: & id sequitur Odofred. *num. 4 in 1. respons. ad contraria,* &
Azo *in l. 1. C. qui pot. in fi. in lectura,* & Petr. de Bellaper. *d. l. acceptam:* verùm in casu nostro durauit depositum, nec facto, reuocatum est, sed ex consensu creditoris, & noua interueniente conuentione debitor
sic recepit. Quare cùm consentiant Doct. per depositum formaliter factum debitorem esse liberatum, at dicunt, quod quando recuperat de facto fingitur non deposuisse, non est extendenda conclusio
vltra terminos suos, & rationem quæ eam declarat,
sed habere debet locum regula *d. l. acceptam.*

Secundò respondeo, quòd facto deposito ipso iu- 14
re fuit debitor liberatus, & primæua actio extincta
iuxta opin. Glos. quam tenent Bart. Salyc. & communiter omnes *in d. leg. acceptam,* quæ deinde dabatur
tantùm aduersus depositarium, nisi fortè debitor depositum recepérit, quo casu eadem glos. dicebat debitorem teneri primæua actione, quia fingitur non
facta depositio, cum non durauerit; hoc autem intelligitur dum debitor depositum recepit re integra, & non aliàs, ita in specie Paul. de Castr. *in d. l.
acceptam, num.* 6. tunc autem dicitur res integra, 15
quando depositum non fuit denunciatum creditori,
vel fuisset denunciatum, & creditor expressè recusasset illud recipere, sed quando fuit denunciatum
creditori, qui illud expressè non recusauit recipere,
res non est amplius integra, ita Castr. *dict. num.* 6. &
propterea non potest rehabere depositum intimatum absque decreto iudicis. Foller. *de censib. in verb. Instrumento gratia, num. 55. & 56.* sequitur Boccac.
de censib. part. 2. num. 120. & 121. in fine: & hoc vltimum intelligitur, quando creditor potuisset recusare illud recipere, vel fuisset factum iudicis
auctoritate. In casu nostro depositum fuit denunciatum creditori, qui illud non recusauit,
nec poterat recusare, vnde res non erat amplius integra, & sic debitor non poterat recipere depositum sua propria auctoritate, & reincidere in primæuam obligationem, sed opus fuit
nouo consensu creditoris, vnde non amplius tenetur primæua actione, sed noua quæ orta fuit ex nouo consensu debitoris, & creditoris, sed in hac noua non interuenit fideiussor, ergo ex ea obligari
non potuit.

Respondetur (& hæc responsio tollit omnem 16
difficultatem) distinguendo duos casus, quod aliquando Principalis debitor liberatus, absque nouo
facto suo, sed ex sola iuris dispositione reincidit in
primæuam obligationem, tunc etiam reincideret, &
fideiussor. Hinc sequitur, quòd si facta datione in
solutum creditori, vel alio modo facta satisfactione,
si propter subsequentem euictionem, vel aliis causis ageretur primæua actione contra principalem
debitorem, iuxta latè tradita per Bart. *in leg. aliam 46. ff. de solut.* tunc si reus reincidit in antiquam
obligationem, reincidet quoque, & fideiussor, tradidit hanc regulam text. *in leg. deferre, §. Papinianus,*

Cùm ergo sit nouus contractus, resultat ille no-
24 tissimus effectus, *fideiussores liberati*, quod voluerunt Bal. & Alex. punctualiter inferentes ad casum nostrum *in d.§.adeò*, per tex. *in l.item quæritur, §. qui impleto, ff. locati*, & *l. si cum hermes, ff. lec.* firmat id etiam Spec. *de fideiuss. §. 1. vers. illud autem*, Bart. & Alber. *in leg. Lucius, la. 2. §. Paulus, ff. de admin. tut.* Dec. *in cap. constitutus, num. 3. de appell.* & *in cons. 107. num. 2.* Boss. *in tit. de remiss. mercedis, num. 40.* Tiraq. *in l. boues, §. hoc sermone, num. 131.* Ruin. *cons. 66. num. 3. vol. 4.* Cratus *cons. 126. vol. 2.* Crotus *cons. 112. num. 5. vol. 1.* Menoch. *cons. 146. num. 3.* Ias. *in leg. centum Capuæ, in fin. de eo quod certo loco*, Bursat. *cons. 193. nu. 6. vol. 2.*

25 Nec obstat tex. *in leg. 2 ff. de rescin. vend.* quasi res non sit integra, quia idem quando in integrum omnia restituuntur, iuxta tex. *in dict. leg. ab emptione, ff. de pact.* ibi, *nec quicquam interesse utrum integris omnibus in qua obligati essemus conueniret, ut ab eo negotio discederetur, an in integrum restitutis iis, quæ ego tibi præstitissem consentiremus, &c.* iunctis iis, quæ ibi notat Bald. post glos. *vers. Aristoni*, paria esse rem esse integram, vel reintegratam; ilthæc enim conuentio sit pretio depositato, & consequenter soluto, & adfuit pactum à principio in instrumento, quod depositum resolueret priorem emptionem ipso iure, ipsoque facto: quod pactum absque dubio fuit validum ex his, quæ sopra dedoximus, & annotauit Bald. *in dict. leg. ab emptione, num. 2.* dum à principio apponitur. Insuper dicebat glos. *in dict. leg. 2. versic. non possimus*, re non integra non posse resolui contractum, scilicet nudo pacto; at in casu nostro non est nudum pactum, sed vestitum rei interuentu, scilicet solutione ob pecuniam depositatam vigore pacti.

Ex quibus clara, & indobitata redditur iustitia Illostriss. Ducis fideiossoris, ideoqne omnino esse absoluendum ab impetitis per Capanos, & Iuream. Cætera suppleat eximia peritia, & religio Dominorum Iudicantium.

Io. Baptista Melior. I.V.D.

SVMMARIVM.

1 *Factum exploratur.*
2 *Rescissio quæ oritur ex pactis oppositis in conuentione, actionem parit ex eodem contractu.*
3 *Quamquam pacta expressa non sint, & num. 7.*
4 *Contractus nullus ex lege nullo modo parit actionem ex contractu, & num. 8. quam autem producat actionem n. 10. & 21.*
5 *Emptio rei propriæ non valet.*
6 *Contractus ab initio validus, quamuis ex pacto infirmetur, actionem parit.*
9 *Contractus nullus ex contrahentium pacto producit actionem ad resoluendum contractum.*
1 *Contractu bonæ fidei nullo, ex Partium voluntate agi potest ex contractu.*
12 *Contractu nullo sine Partium voluntate, quæ actiones dentur.*
13 *Emptio, & venditio solo consensu perficitur.*
14 *Requisita de substantia prædicta contractus.*
15 *Contractus venditionis, cui adiicitur stipulatio, actionem duplicem parit.*
16 *Empti, & venditi actio differt ab actione ex stipulatu.*
17 *Actio ex empto pinguior est actione ex stipulatu, tamen personalis tantùm est, num. 22.*
18 *Pactus edictus post contractum non debetur ex stipulatione, sed ex empto.*
19 *Euictione sequuta, pretium cuius temporis spectandum sit.*
22 *Hypotheca contrahitur præcedente expressa promissione.*
23 *Obligatio nulla respectu bonorum pupilli aliquando parit actionem contra tutorem.*

ARGVMENTVM.

Feudi venditione resoluta ex beneficio Constitutionis *Constitutionem diuæ memoriæ* ob quod venditor tenetur restituere emptori pretium, & emptor venditori rem, nùm emptor pro pretij recuperatione possit actione hypothecaria experiri super bonis venditoris, & cum anterioritate diei, qua fuit stipulatum instrumentum venditionis feudi, & quid si emptori fuerit satisfactum cum pecunia aliorum ad quorum beneficium emptor ipse fecit iurium cessionem, & de aliis.

ALLEGATIO XLVII.

VLIVS Cæsar Rossillus in anno 1588. 1
vendidit Ioseph Mellusio terram Ciuitæ Luparellæ pro pretio docatorum 18500. de quibus recepit ducatos 5500. & pro reliquis constituit se debitorem, & promisit soluere annuos ducatos 1040. pacto specialiter adiecto, quod non censeatur translatum dominium terræ prædictæ, pendente satisfactione.

Mellusius emptor in anno 1590. primò intentauit remedium læsionis contra dictum Iulium Cæsarem, deinde proposuit remedium oullitatis, ex quo assensus erat difformis contractui, quia non assensit Vicetex pacto, quod pendente satisfactione, dominium non sit translatum, & quia si assensisset, non potuisset, resistente Regia pragmatica nouem capitum, proinde emptor ipse vigore constitutionis *Constitutionem diuæ memoriæ* reuocauit contractum prædictum, & petiit annullari, tandem compilato processu, post longas altercationes, per. S. C. ad

ad relationem Regentis de Conſtantio, tunc cauſæ
commiſſarij fuit iudicatum, illam clauſulam ſaperc
retentionem dominij, non autem ſpecialem bypo-
thecam, & proinde contractus fuit declaratus nul-
lus, & condemnatus Ruſſillus vendiror ad reſtitu-
tionem ducatorum 8000. in partem pretij per ip-
ſũ receptorum, vnà cum intereſſe, & ipſe Melluſius
emptor ad relaxandum Terram prædictam vnà cum
fructibus. Venditot pro reſtitutione dicti pretij,
non habens pecuniam præ manibus in anno 1592.
accepit mutuo multas pecuniarum quantitates à
multis creditotibus, vt puta ab Hippolyto de Ri-
naldis, & aliis, cum pacto de retrouendendo quan-
docunque cum vinculo ſpeciali, quod illæ exolui
debuiſſent dicto Melluſio creditori vigote dictæ
ſententiæ, qui in eorum beneficium debuiſſet ce-
dere ſua iura: quæ omnia ſic fuerunt exequuta.
Mortuo Ruſſillo, & ſequuta decoctione ſuæ hære-
ditatis commiſſa graduatione, apparet non omnibus
creditoribus eſſe conſultum, & ſic iſti creditores,
qui habent iura ceſſa à Melluſio, contendunt ſe eſſe
graduandos creditores de anno 1588. quo die fuit
celebratus contractus emptionis, & venditionis Ter-
ræ prædictæ, & fuit facta ſolutio ducatorum 8000.
quorum reſtitutio fuit facta à Ruſſillo de pecunia
propria ipſorum creditorum.

E contra alij creditores prætendunt, illos non eſſe
graduandos, niſi de anno 1592. & ſic ipſos vti an-
teriores tempore eſſe præferendos.

Pro reſolutione iſtius articuli eſt videndum, an
Melluſius pro recuperatione partis pretij per eum
ſoluti habeat actionem hypothecariam de anno
1588. & ſic à die contractus emptionis, quam ſi
habebat, abſque dubio illa fuit tranſlata per ceſſio-
nem in iſtos creditores; ſi autem nullam hypothe-
catiam habebat, iura ceſſa ſunt inefficacia.

Si veros terminos attendamus, conſultatio erit
abſque difficultate contra hos creditores, qui iuri-
bus ceſſis innituntur; quatuor enim remedia Mel-
luſio emptori poſſunt eſſe de iure prodita, actio
ſcilicet hypothecaria, vel actio perſonalis, vel con-
dictio ex lege, vel officium Iudicis.

2 Vt percipi poſſit quodnam ex his remediis in ca-
ſu noſtro competat, recurrendum eſt Primò ad tex.
& inibi tradita per gloſ. *in l. venditi. C. de act. empt.*
vbi ſingulariter Bal. & Salyc. etenim ſi reſciſſio ha-
bet originem ex conuentione Partium, vt pota in
pacto legis commiſſotiæ, vel adiectionis in diem,
& ſic etiam in pactis reſolutiuis, & reſciſſoriis, quæ
communiter Partes ſolitæ ſunt apponere in contra-
ctibus, & tunc competit actio ex eo contractu; quod
ampliatur procedere nedum ſi ex conuentione ex-
3 preſſa, ſed etiam ſi veniret ex tacita; hoc autem be-
ne explicat Salyc. ibi *num. 3.* poſt Bal. vt omnia ta-
citè in contractu bonæ fidei dicantur ineſſe, quæ ve-
niunt vel ex ſenſo contrario contrahentium. Vnde
ſi emptor putabat ſe emere virginem, cùm mulier
veniſſet, & venditor ſciens hoc paſſus ſit, ex empto
actionem competere ad reſoluendum emptionem,
vt pretio reſtituto, mulier reddatur, dicit tex. *in l.*
ex empto 11, §. ſi quis virginem, ff. de act. empt. vel quæ
venirent ex conſuetudine, vt *l. quod ſi nolit, ff. de*
ædil. edict. & ſic euictio etiam quæ expreſsè non
fuiſſet in contractu deducta, *l. emptorem, ff. de act.*
empt. vel tandem ex prouidentia legis vt putà reſ-
ciſſio propter enormiſſimam læſionem ex prouiden-
tia *leg. 2. C. de reſcind. vend.* ſecundum vnam opi-
nionem.

4 Si verò contractus eſt nullus, lege à principio
reſiſtente, tunc non oritur actio ex eo contractu
ſed vel officium Iudicis, vel condictio ex illa lege,
quæ annullat contractum, ita in primis eſt tex. qui
cauillatione non eget, *in l. officio 17 ff. de contrab. empt.*
vbi ſuæ rei emptio non valet, ſiue ſciens, ſiue igno-
rans. Si tamen ignorans emero quod ſolui, repetere 5
potero, quia nulla obligatio fuit; ſed repetitio fit of-
ficio Iudicis, vnde Bal. ibi *in ſeq. l. ſed ſi communis,*
dicebat rationem eſſe, quia inibi petebatur diminu-
tio pretij ratione nullitatis contractus pro ea parte,
vnde non oritur actio, ſed officium; at *in l. ſed Cel-*
ſus, §. ſi fundus, quæ allegabatur pro contraria, age-
batur ex pacto informante contractum, qui tenue-
rat à principio; & ideo eſt ibi actio ex eo contra- 6
ctu: & idem Bal. arguendo *d. l. 1. C. de contrab. empt.*
vbi ſecundum ſuam opinionem, & gloſſæ, contra
Pet. non datur officium Iudicis, ſed actio ex illo con-
tractu, vel condictio ex ead. lege 2. vbi *ſub nu. 4.*
reſpondet: *Item non obſtat officio, quia ibi contra-*
ctus pro parte non tenet, ſed pro parte illa, quæ
prius erat emptoris: & ideò ibi Iudicis officium
proponitur, quia quatenus contractus ſit nullus, non
poteſt oriri actio ex eo contractu: ſed in leg. noſtra
contractus tenet in totum, & ideò actio ex eo con-
tractu oriri poteſt, eſt enim vnde naſcatur, quia
contractus eſt aliquis: & ideò Pet. de Bellapert. *in* 7
d. l. 2. dicebat, quod actio ex contractu non com-
petit ad id, quod non eſt deductum in contractu,
ſed officium Iudicis.

Et magis ſingulariter idem Bal. *in leg. iubemus 14.* 8
§ ſanè num. 1. Cod. de ſacroſ. Eccleſ. dum ille tex. annul-
labat contractum ſuper re Eccleſiæ, imò puniebat
Notarium, & contrahentes in amiſſione pretij, ad
inſtar cuius Imperator Federicus protulit *leg. Impe-*
rialem, prohibendo omne commercium ſuper re
feudali, moleſtando emptorem in amiſſione pretij,
& Notarium & ſcribam, quærit ibi Bald. poſt gloſ.
in caſibus vbi permittitur repetitio pretij, qua actio-
ne id agatur, & dicit hæc verba: *Dicendum eſt,*
quod petere poteſt non actione ex contractu, ſed
condictione ex hac lege, quia contractus eſt hinc
inde ipſo iure nullus, & ideò non oritur ius ex eo:
& Salic. *in dict. leg. 2. num. 5. verſ. & hæc pars vera. C.*
de reſcind. vend. inquit: *ſed vna lex repugnat. l. offi-*
cio: ſed ibi contractus pro illa parte, quæ erat em-
ptoris, eſt ipſo iure nullus; vnde pro ea rata actio
nulla naſcitur: ſed in caſu noſtro contractus tene-
tur in totum, ideò ex illo naſcitur actio: quam reſ-
ponſionem *add. leg. offic.* ſequitur etiam Cagnol. *dict.*
leg. 2. ſub num. 40. cum prædictis videtur etiam con-
formare Bart. *in leg. 2. Cod. de reſcind. vend.* inibi
num. 2. poſt gloſ. quærit qua actione petatur reſciſſio
contractus ſecundum formam illius legis, & tradit
theoricam per quatuor concluſiones principales,
quarum prima tangit caſum noſtrum, & eſt quan-
do contractus emptionis, & venditionis ab initio
eſt ipſo iure nullus, quia alter caſus eſt, quando à
principio valuit, & ex poſtfacto venit reſcin-
dendus; nam quando contractus eſt à principio nul- 9
lus diſtinguit, an id contingat ex contrahentium
diſpoſitione, & agitur ad reſoluendum contractum,
quatenus de facto proceſſit, actione ex eo contra-
ctu, *leg. ex empto, §. is qui verum, ff. de act. empt.* & hic
non eſt caſus noſter: ſi verò contingit abſque diſ-
poſitione contrahentium, *vt in caſu noſtro, vbi inui-*
to Ruſſillo annullatur contractus, tunc non agitur 10
actione ex eo contractu: ſed de dolo, vel legis con-
dictione annullante contractum, quæ theorica com-
munis eſt omnium ibi: ad idem facit theorica eiuſ-
dem Bart. *in leg. ſi id quod aurum 22. ff. de verb. oblig.*
num. 3. quod quando contractus bonæ fidei eſt nul-
lus ipſo iure ex Partium voluntate poteſt agi ex eo
contractu, vt reddatur quod eſt vtrique datum *leg.* 11
ex

ex empto, §. is, qui vina, ff. de act. empt. Aut contractus est nullus præter Partium voluntatem, & agitur ad id, ad quod obligatio tempore illius contractus non fuit orta; sed ex postfacto, vt ad repetendum quod fuit traditum, & agitur de dolo, & sic debet intelligi *leg. venditi, Cod. de act. empt.* hæc ibi sequuntur Castr. Alex. Cum. Angel. Imol. & omnes, & præ
12 cæteris melius explicauit Seysell. ibi, *quomodo à contractu nullo recedatur Partium voluntate*: etsi dolus non interuenisset, ageretur condictione indebiti, ita supplet Imol. vel officio Iudicis addit, Seysellus allegat Bart. *in leg. quæ sub conditione, §. fin. ff. de condit. instit.*

Ex his patet concordare omnes theoricas, & omnia dicta Doctorum quod quando contractus emptionis & venditionis a principio fuit ipso iure nullus, & receditur à contractu præter Partium voluntatem, non dari actionem ex illo contractu ad repetitionem datorum; sed actio de dolo, si interuenit, vel conditio indebiti, quæ omnes sunt actiones personales, vel conditio ex illa lege, quæ annullat talem contractum, quæ similiter personalis est, vel tandem officium Iudicis, & sic nulla actio hypothecaria.

13 Secundò dico, quod quamuis contractus emptionis, & venditionis solo consensu perficiatur §. 1. *cum vulg. Inst. de empt. & vend.* & tria substantia tantum ad illius pefectionem requirantur, res vendita, pretium, & consensus, & sic nulla opus est scri-
14 ptura, vel stipulatione. Sed tunc statim oritur actio empti, & venditi, attamen vsu receptum est, vt partes frequenter adhibeant etiam stipulationem, & contractum emptionis, & venditionis in stipulationem deducant, quæ praxis ortum habuit ex tex. notabili *in leg. iurisgentium, §. quod ferè, ff de pact.* vbi tex. dicit solitum esse in instrumentis pactorum ea verba adiicere, interrogauit Titius, spopondit Mæuius, ex quibus, inquit, oritur nedum pactio, sed etiā actio ex stipulatu, & Bart. *in l. 2. in fin. C. de cond.*
15 *ob caus.* dixit, quod stipulatio est contractus nominatus, & ideò cùm hodie Notarij in omni publico instrumento apponant stipulationem, rarò reperies contractum innominatum probari per publicum instrumentum. Vnde idem Bart. *in leg. singularia, n. 9. in 6. speciali, ff. si cert. pet.* dixit, quod cum hodie in quolibet contractu emptionis, & venditionis subdatur stipulatio, habemus duas actiones, vnam ex contractu, aliam ex stipulatione, quod, inquit, est multùm vtile, quoniam vna est bonæ fidei, alia stricti iuris: Et verum, quod omnes Doct. *in dict. l. singularia*; & in aliis locis disputant latè, an si stipulatio est interposita super contractu emptionis & venditionis censeatur facta nouatio, adeò vt oriatur tantum actio ex stipulatu, & non empti, & venditi; & communis est theorica Bar. ibi, *num.* 10. quod quando præcedit contractus verus, est certitudinarius, & stipulatio sequitur in continenti, & illud, quod est deductum in venditione, deducitur statim, & in continenti in stipulatione, & tunc nunquam nouatur contractus, sed duæ oriuntur actiones ex empto, & ex stipulatu, & additio ad Decium *in dict. leg. lecta, num.* 16. dicebat, quod expedita, & breuis veritas est, quod erit vnus contractus, & vna obligatio propter connexionem, & exactionem, quia contrahens noluit contrahere, nisi vtraque formula iuncta, & sic vnus contractus est, quia ab initio non processit alter sine altero: sed tamen vtriusque contractus, scilicet emptionis, & stipulationis vires habet ad eundem effectum: hæc ille. Duæ ergo oriuntur actiones, actio scilicet empti, & venditi, & actio ex stipulatu.

De iure autem multæ sunt proditæ differentiæ in- 16
ter has actiones, prima enim empti & venditi, est bonæ fidei §. *actionum, Instit. de actio*: hæc autem ex stipulatu est stricti iuris *leg. quicquid astringenda, cum vulg. ff. de verb. oblig.* actio empti, & venditi personalis est *leg. si in illis, circa finem. Cod. de act. empt.* Ioan. Crisp. de Montib. in suo libello actionum, in actione 145. Ex stipulatu verò partes sibi expressè prouident de hypotheca *leg. contrahitur, ff. de pignor.* imò multoties hæc actio ex stipulatu est in minus, 17
& actio ex empto est in plus; euictio enim tanquam de natura contractus venit in actione ex empto, etiam quod de ea per stipulationem sibi partes non cauissent: si ergo agitur pro euictione actione ex empto, venit nedum principale, sed etiam accessorium; secus autem si agatur ex stipulatu: nam veniret principale tantùm, non accessorium, tex. est *in leg. emptorem 12. §. si quis vendiderit, ff. de act. empt.* & bonus tex. & ibi notabilis glos. *in leg. euicta re 16. ff. de euict.* euicta re, inquit, ex empto erit agendum de eo, quod accessit, glos. ibi addit, *tacitè vt partus, qui est in ventre, sed de eo, quod principaliter venditum est, agitur etiam ex dupla stipulatione, sed de his quæ accedunt tacitè, vel expressè ex empto tantùm, vt hic*: hinc partus postea editus, in actione ex stipulatione non venit *leg. sic prægnans 12. ff. de* 18
euict. addit glos. *sed ex empto fortè agi potest*, & glos. *in leg. bonitatis 13. ff. eod.* vbi singulariter subdit, nisi in stipulatione fuerit dictum, & promissa euictio, & pro re principali, & rebus, quæ antecedunt, vel accedunt; hinc re euicta ex empto actio non ad pretium duntaxat recipiendum, sed ad id, quod interest competit *leg. euicta re 70. de euict.* addit ibi glos. hoc quantum ad actionem ex empto, aliud si ex stipulatu agatur *per. leg. ex mille 64. §. 1. ff. eod.* vnde post omnes Doct. & glos. Præs. de Franch. *decis.* 297. concordando nonnulla iura, quæ videbantur contraria, distinguendo dixit, quod quando agitur 19
actione ex stipulatu, attenditur valor rei euictæ inspecto tempore contractus; quando verò agitur actione ex empto, attenditur tempus euictionis, siue res sit melior, vel deterior facta; vnde emanarunt clausulæ à Notariis communiter apponi solitæ, dum in stipulationem deducunt promissionem euictionis, habito respectu ad vtrumque tempus.

Ex his omnibus satis liquet, quod longè diuersa est ratio, an ex empto, vel actione ex stipulatu agatur, & actionem ex empto ad plus dari, quam actionem ex stipulatu; & ne desit doctrina punctualis, hæc singulariter explicauit Aret. *in leg. singularia, sub num. 11. & 12. ff. si cert. pet.* vbi difficultat, an ex contractu emptionis, & venditionis deducto in stipulatu oriatur nedum actio ex stipulatus, sed etiam actio ex empto, dicit, quod sic, quia, inquit, interest nostra habere actionem bonæ fidei propter multa quæ veniunt in illa, quæ non veniunt in actione ex stipulatu stricti iuris, & paulò inferius subdit hæc verba: *Licet enim stipulatio assumat naturam contra-* 20
ctus bonæ fidei, tamen non comprehenduntur in stipulatione si interponantur omnia, quæ veniunt in contractu emptionis: item actio ex stipulatu non extenditur ad omnes casus, nec ad res, quæ veniunt accessoriè ad contractum, & ideò vtile est, vt oriatur actio ex contractu: allegat ad id probandum nonnulla iura.

Quando ergo nonnulli Doct. dicunt, quod an- 21
nullato contractu emptionis propter resistentiam legis, pretium solutum recuperatur actione ex illo contractu, id dicunt actione ex empto ex illo contractu, non autem actione ex stipulatu, ad quod est tex. punctualis *in cap. imperialem, vers. ex empto, de probib.*

forte, non item de alia vſura in ſententia conten-
4 ta, addit plures rationes *ſi enim* (inqoit) *ſine emendatione relinquatur aliquid abſurdum atque inelegans neceſſe eſt euenire, cum vſuræ ex contractibus deſcendentes, centeſimæ ex noſtra lege factæ ſunt; ſi enim ex iudicati actione centeſimæ omnimodo currunt vſuræ, & ex contractibus, hoc non contingit; ideò ſancimus ſortis tantummodo vſuras vſque ad centeſimam currentes, non autem vſurarum vſuras.* & ſic ratio patens eſt illa, quod ex contractibus debentur tantum vſuræ minores, & non centeſimæ, & quia ex cauſa iudicati ſunt effectæ maiores, & ſic centeſimæ, non viſum fuit congruum, vt hæ vſuræ adeò exceſſiuæ deberentur, etiam & de ſorte, & de vſuris, quod ſatis expreſſe ſentit ibi gloſ. *in verſ. grauiores ſuppeni*, quaſi dicat, cùm minores vſuræ deſcendant ex contra-
5 ctibus, & fiant maiores poſt quadrimeſtre tempus, abſurdum eſſet, ſi Reus tantas vſuras daret, & de ſorte ſcilicet, & de vſura: & eadem gloſ. *verſ. ſi enim nouatur: circa medium, nouari ergo dicitur, ideo, quia ceſſant minores poſt ſententiam, & quia maiores vſuræ præſtantur poſt quatuor menſes*: & in fine addit, *quod iniquum eſſet, vt ei proficeret ſententia, contra quem lata eſt*: ex his paret, quod quia ſortis currunt vſuræ centeſimæ, ideo deſinunt currere vſuræ minores. Vnde ſequitur, quod quando intereſſe rei iudicatæ non erit vſuræ centeſimæ, non procedet text. *in dict. l. fin.* qui in prædicto caſu loquitur, & dabitur & de ſorte, & de intereſſe, hoc patet ex gloſ. ſingulari *in l. ſocium qui in eo, ff. pro ſocio*, vbi ſocius, qui moram adhibuit, tenetur præſtare vſuras nedum capitalis, ſed etiam de lucro, quod lucri fecit, gloſ. *in ver. Labeo ait, nota hic, quod huic lucro, quod eſt acceſſio, datur alia acceſſio*, arguit *dict. l. fin. Cod. vſur. rei iudic.* vbi dicit vſuram non præſtari de vſura, ſoluit, quod hic non præſtatur hæc acceſſio vti vſuræ, ſed vti intereſſe, & ſic quando non ſoluitur vt vſuræ centeſimæ, ſed vti intereſſe, debetur de ſorte & alia acceſſio.

5 Hodie verò indubitatum eſt intereſſe rei iudicatæ per Sacrum Conſilium decidi circumſcripta vſura centeſima, ſed pro intereſſe, vel lucro ceſſante: Ergo non habeat locom diſpoſitio text. *in d. leg. fin.* neque obſtat id, quo pro reſponſione huius motiui conſiderabat dictus Conſiliarius de Anna, quod patificantur dicta in vſuris, & in intereſſe, per gloſ. *in l. 2. §. graui, ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin.* quod ſicuti Fiſcus non ſoluit vſuras, ita nec intereſſe, & *ſeq. tit. ff. & Cod. de vſur.* applicantur ad intereſſe, quia argumentum ab æquiparatis non ſemper procedit, vt per Euerardum in ſua Thopica legali, niſi quando ſubeſt eadem ratio, & argumentum procedet affirmatiuè, vt ſi aliquid reperiatur permiſſum in vſuris, quæ ſunt prohibitæ, & odioſæ, multò fortiùs erit permiſſum in intereſſe; ſed non procedet negatiuè, vt omninò quod eſt prohibitum in vſuris, cenſeatur prohibitum in intereſſe, & ſic vt ſicut non debetur vſura vſurarum, ita nec intereſſe intereſſe, quia non eſt eadem ratio, quia vſura expreſſe eſt prohibita, & ſic quod non debeatur vſura vſurarum, intereſſe verò non ſolùm expreſsè non reperitur prohibitum, ſed permiſſum.

7 Inſuper aduerto, quod ego non defendo opinionem Cagnoli *in l. vnic. num. 43. & 44.* deberi intereſſe, quæ communiter improbatur, vt per Bolognet, *in dict. leg. vnica, num. 123.* Præſ. de franchis *deciſ. 254. num. 14.* Roin. *in dict. conſ. 55. vol. 2. n. 16.* & aliàs relatos per Fabium de Anna, vbi ſupra, qui nec loquuntur in iſtis terminis, ſed loquor quando adeſt ſententia Iudicis, qua Reus fuit expreſsè condemnatus ad certam ſummam, vt debeatur intereſſe rei iudicatæ pro tota ſumma contenta in ſententia, & ratio differentiæ inter vtrumque caſum eſt in promptu, quia antequàm quis ſit condemnatus, & multò fortiùs antequam ſit in iudicium prouocatus, poteſt non eſſe in mora, quia non erat certus de facto, vel etiam in iure, quia potuit habere iuſtam cauſam litigandi, & iuſta cauſa litigandi nedum excuſat ab expenſis, ſed etiam ab intereſſe, vt per ſcribentes relatos per Cæpha. *conſ. 407. num. 31. vol. 3.* Burſatt. *conſ. 442. num. 28. vol. 4.* & iuſta cauſa liti-
gandi excuſar à mora, Rom. *conſ. 244. num. 5.* qui ad 8
hoc adducit text. *in l. ſi quis ſolutioni. ff. de vſur.* Rip. *in leg. quod te, num. 55. ff. ſi cert. petat.* & ibi Purpur. *num. 71.* Corn. *conſ. 170. num. 58. lib. 1. conſ. 40. n. 12. lib. 2.* Alex. Cur. & alij, vt per Menoch. de arbitr. *caſu 220. num. 50. & conſ. 381. num. 46. vol. 4.* Rimin. Iun. *conſ. 52. num. 6. & 643. num. 6. vol. 6.* Si ergo propter iuſtam cauſam litigandi non eſt in mora, ergo non debetur intereſſe, quia vbi nulla mora, nullum intereſſe debetur, *l. 2. §. ſi nauis. ff. ad leg. Rhod. de iact. l. lecta, ff. ſi cert. pet.* Crauett. *conſ. 81. num. 5.* Couar. *lib. 3. var. reſol. cap. 40. num. 2.* & in ſpecie quod iuſta cauſa litigandi excuſat ab intereſſe, voluit gloſ. *in leg. in hac, circa princip. verbo, hic illud places, ff. de condit. tritic.* quam dicit Bald. ſingularem *in tit. qui ſucc. teneatur, loc. 2. num. 2.* Decius *in dict. leg. quod te, num. 5. ff. ſi cert. petat.* Magni facit Aretin. *conſ. 150. num. 9. ver. quinimmò*, & Burſatt. *conſ. 442. num. 45. vol. 4.* Multi ergo poſſunt eſſe caſus, in quibus quis ante ſententiam excuſetur ab
intereſſe, & quando etiam eſſet in mora, diceretur 9
mora irregularis, ſecus verò quando adeſt ſententia, quæ meretur executionem, quia ab hoc die debitor eſt certus, ſe debere quantitatem in ſententia contentam, & eſt mora regularis, & proinde non eſt iuſtum, vt conſequatur commodum ex hac via praua, & irregulari mora, & ſic patet adeſſe ſatis diuerſam rationem inter vtrumque caſum, & quod in primò æquitas eſt pro debitore, vt non debeatur intereſſe intereſſe, ſed in ſecundo eſt pro creditore poſt intimatum mandatum de parendo.

Sed vt omnis tollatur dubitatio, caſus noſter eſt 10
indubitabilis, quia dicti Actores ſunt publici mercatores vt eſt probatum in proceſſu, & eſt notorium, & in hoc caſu eſt indubitatum apud omnes dari hoc intereſſe, etiam ratione lucri ceſſantis, noluit idem Ruin. auctor contrariæ opinionis *in d. conſ. 55. in vltimis verbis*, in ſpecie de intereſſe intereſſe, voluit latè Bolognet. *in dict. l. vnica. num. 124.* & habetur latiſſimè per Rotam Genuenſ. in duodecim deciſionibus relatis in repertorio ad dictam deciſionem, verbo *mercatori debetur intereſſe.* Nouiſſimè opinionem, quod etiam ante ſententiam poſſit deberi intereſſe intereſſe, omnibus relatis, probauit Menoch. in additionibus nouiſſimis de nouo impreſſis in ſexta contraria *in caſu 19. lib. 2. de arbitr. Iudicum*, adeò quod cauſa ex omni parte ſit in tuto.

Ioan. Baptiſta Melior. V.I.D.

SVMMARIVM.

1 *Vaſſallus electus Ærarius à Barone, ſi fuerit poſteà electus per Vniuerſitatem vnus ex Regimine illius, cui potiùs obedire teneatur.*

2 *Gloſſa* in l. Ciues 7. C. de incolis lib. 10. in verb.

verb. allectio, *in praesenti punctualis adducitur.*

3 *Baldus* in l. adoptionem. C. de adoptionibus, *pro decisione adducitur.*

4 *Ciues potiùs tenentur obedire loco originis, quam loco incolatus.*

5 *Vassallus tenetur obedire illi, cum quo maiori vinculo adstringitur.*

6 *Vassallus Burgensis tenetur praestare iuramentum assecurationis.*

7 *Subditum esse plus est, quàm esse vassallum.*

8 *Vassallus ratione iuramenti plus adstringitur, quam libertus, & seruus.*

9 *Leges, & praecepta Principum ligant personas quocumque vadant.*

10 *Subditus Hispanus si transferat se in Regnum Franciae constituendo domicilium, non tractatur vt naturalis Hispanus quoad priuilegia.*

11 *Vassallus potiùs tenetur obedire nobiliori.*

12 *Vassallus in dubio an, & quando teneatur obedire antiquiori.*

13 *Textus* in l. in operis, ff. locati, *adducitur in praesenti.*

14 *Vassallus an, & quando teneatur adiuuare Dominum suum contra omnem hominem Mundi.*

15 *Rex noster est Dominus personarum suorum subditorum.*

ARGVMENTVM.

Ciuis electus à Barone ad exercendum munus Aerariatus, & ab Vniuersitate ad exercendum munus Electatus, cuinam magis obedire teneatur, Baroni, vel Vniuersitati: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XLIX.

1 DOn Lucius Palaganus vtilis Dominus Terrae Sancti Viti, vigore inuentarij iurium Baronalium, de quo existit in possessione, etiam vigore decretorum Sacri Consilij, habet facultatem eligendi vnum ex ciuibus dictae terrae pro aerario, hoc anno elegit N. qui à primo septembris in antea iuxta solitum, & seruata forma dictae conuentionis debuisset exercere dictum onus aerariatus. Vniuersitas predicta post electionem à Barone, vt supra factam, elegit eundem pro suo regimine, creando illum vnum ex Electis: & quia in vtroque munere requiritur industria personalis, & non posset seruire per substitutum, & proinde vnum tantùm ex dictis oneribus poterit subire, contingit dubitari, quis in hoc onere debeat preferri, Baro, an propria patria, & cui potius parere cogatur.

Et qnamuis hucusqne non inuenerim hunc articulũ in specie tactum pet Doctores, tamen illud pertractãdo per regulas, puto quod teneatur magis seruire Batoni, quam Vniuersitati, & sic propriae patriae.

Ad quod fundandum assumo in primis singula- 2
rem & famosam glos. *in leg. Ciues* 8. *Cod. de incol. lib.* 10. *in verb. allectio, circa med.* quaerit enim ibi glos. si quis vocatur ad munera à duabus Ciuitatibus, cui teneatur potius parere, & respondet si successiuè fiat vocatio, quod qui prius vocauit ad munera, praefertur, *arg. leg. qui prior, ff. de Iudic.* & Rebuff. *ibi num.* 9. dicit quod facit melius tex. *in leg. qui duos.* 6. *in princ. ff. de excus. tut.* & Bellam. *in cap. cum parati, num.* 16. *de appellat. in argum.* allegat tex. *in cap. exterum, de rescriptis, & cap.* 1. *de maior. & obed.* eamque sequitur ibidem Lucas de Penna *num.* 6. & Ioan. de Plat. *vers. quid autem*, Maria Socein. *in cap. licèt ratione, num.* 23. *de for. comp.* omnino videndus est Roman. *in cons.* 47. *num.* 1. qni in his punctualibus terminis dicit ratione notissima, quod semper ille praeualet, qui secum contendentem tempore praeuenit, allegat in argumentum plura, idem addit quod duobus aequale ius habentibus occupantis, aut alio modo praeuenientis, potior, & validior conditio est, ad quod etiam allegat plura iura *in argum.* & in duobus, qui sunt aequales potentia & dignitate, quod detur praeuentio, Rom. *in leg.* 3. §. *si cum homines, ff. ad Syllan. num.* 2. allegando multa iura in argumento: quam theoricam confirmat singulare dictum Bald. *in leg. in adoptionem, vers. & primo de captiuo. Cod. de adopt.* dum quaerit de captiuo duorum, 3
qui simul ab vtroque vocatur ad seruitia, cui potiùs parere debet, & respondit quod si literae plurium Capitaneorum eodem tempore captiuo praesentarentur, epistolae illius primò est obediendum quae primò aperta est, quasi pet aperturam alter fuerit praeuentus, allegat glos. *in dicta leg. Ciues*, quam doctrinam refert & sequitur Rom. *dict. cons.* 47. *n.* 4. eandem theoricam firmat, & sequitur Innocent. *in cap. comparat, de appellat.* ibi, *& qui prius mandauerit:* & eum ibi refert & sequitur Abb. *numer.* 8.

Si verò inquit glos. insimul, & vno & eodem 4
tempore vocatur ad munera, tunc distinguit plura capita, & primum est quod potius tenetur obedire loco originis, quam loco incolatus per tex. *in leg. libertas, §. praescripto, ff. ad municip.* ratio est, prout declarat latius ibi Rebuff. *num.* 9. qua illi cuius est ciuis ratione originis tenetur de necessitate; illi verò, in qua habet domicilium ex voluntate: allegat in argum. *leg. qui balneum, ff. qui pot.* & idem repetit in fine illius legis, & sic inferunt ex hac theorica glos. quod est parendum ei, cui quis strictius obligatur, & ei qui habet fortius & potentius ius, vt reassumit Roman. *dicto cons.* 47. *num.* 5. quod per prius voluit Innoc. *in dicto cap. cum parati*, vbi bene Imol. qui dicit *in vers.* Si autem non potest vtrique obedire, 5
& mandantes sunt pares, obediendum est ei cui magis astringitur: allegat *cap. cum in officiis, extr. de testam.* & *leg. tertia, §. si cum dies, ff. ad Syllan.* & Bellam. ibidem *num.* 16. allegat *in argum. dict. c. cum in officiis, & cap. relatum, loc.* 2. *in fine,* de quo dicto meminit etiam post alios Tiraq. *de primogen. quaest.* 17. *numer.* 57. sed iste vocatus ad munera strictiori vinculo est alligatus Baroni & Domino suo quàm propriae patriae, ergo &c. Quod autem ad haec seruitia vocatus strictiùs sit obligatus domino suo quam propriae Ciuitati pluribus modis fundatur, primò, nam ille qui tenet bona feudalia à Domino, dicitur vassallus, & ei tenetur praestare iuramentum fidelitatis iuxta tex. *in cap.* 1. *de for. fidel.* ille verò qui non tenet bona feudalia sed burgensatica, & habent incolatum in aliqua terra, & existunt sub iu-

risdi

risdictione, dicuntur subditi, & tenentur præstare
6 iuramentum assecurationis iuxta tex. *in cap. 1. quali-*
ter vassal. iurare debeat dom. fidel. & ibi Andr. *in prin-*
cip. sub num. 1. & *in cap. 1. paulò ante numer. 6. versic.*
etiam, & si non habet feudum, vbi addit Lipar. *litera H.*
de noua form. fidel. & hoc iuramentum assecuratio-
nis tenentur præstare habitantes, nedum Domino
Regi sed etiam Baroni, in cuius terra habitant, &
sic vtrique, vt post Andr. deducit Afflict. *dicto cap. 1.*
num. 19. qual. vassal. iurar. deb. dom. fidel. verb. ita iurat
Burgensis, de qua re adest text. constitutionis Regni
Domini à vassallis, qui ponit differentiam, dum iu-
ramentum assecurationis præstatur non Regi sed in-
7 feriori Domino, quod dicatur, salua per omnia fide-
litate Regia, & plus est quem esse subditum quam
vassallum, nam ratione feudi dominus habet quan-
dam superioritatem in vassallum ratione rei, & non
est Iudex ordinarius vassalli, sed extraordinarius
ratione feudi, sed non habet iurisdictionem in per-
sonam, secus est de subdito, qui habet domicilium
in terra, & subiit munera personalia, realia & mix-
ta, tum ratione domicilij, tum ratione rerum bur-
gensaticarum ibi existentium, vt latè per Afflict. *in*
dict. cap. 1. num. 1. qual. vassal. iur. deb. dom. fidel. Vas-
sallus ergo siue subditus iuramento astringitur Do-
mino suo, propriæ verò patriæ nullo iure astringi-
tur, & sic in minus tenetur, quod confirmat singu-
lare dictum Andr. *in cap. 1. num. 4. quib. modis feud.*
amitt. lo primo, quod Vassallus tenetur adiuuare Do-
minum, salua eius persona propria, & vita, quam
debet præponere saluti Domini sui, neque obstat
text. *in leg. 1. vers. salui, ff. ad Syllan.* quia loquitur in
seruo, cui non æquiparatur vassallus; hic enim po-
tiùs æquiparatur liberto, qui licèt consequatur à
patrono libertatem, quæ est inestimabilis, & vassal-
lus tenetur Domino ratione rei, & sic magis tenetur
libertus, qui plus accipit, quam vassallus; attamen
8 dicit Andr. quod ratione iuramenti quod vassallus
præstat Domino, plus astringitur vassallus quã liber-
tus, & seruus, quod dictum pro singulari exclama-
uit Ign. *in repet. leg. 1. §. si cùm omnes, num. 93. ff. ad*
Syllan. concludens nullum esse magis vinculum iu-
ramento: ex eodem fonte prouenit, quod si vassallus
discesserit à propria Terra, & aliò suum incolatum
transtulerit, possunt à Domino reuocari, Luc. & Io.
de Plat. *in leg. si quis. Cod. de agric. & cens. lib. 10.* ha-
betur in constit. Regni *quisquis de burgensibus*, & *in*
c. Regni, Item statuimus quod vassalli, & per Capic. *dec.*
168. quæ nedum procedunt in vassallis angariis, aut
perãgariis, sed etiã in quolibet subdito qui nõ potest
se eximere à iurisdictione sui naturalis Principis,
etiam quod per multos annos habitaret extra Pro-
uinciam, vel alibi euaderet magnus Princeps; sicut
accidit seruo Barbarij, qui quamuis Romæ fuisset
Prætor, adhuc tamen fuit à Domino in seruitutem
reuocatus, ita vassallus vbicunque euaserit Prin-
ceps poterit à suo naturali Domino reuocari; ita tra-
dunt Historici fecisse Reginam Angliæ, quæ cita-
uit Comitem Lenos, & eius filium Regem Scotiæ,
& ex contumacia bona confiscauit, ratio est, quia le-
9 ges & præcepta Principum ligant personas quo-
cunque vadant: Si verò quis deserat propriam pa-
triam, & aliò transferat suum domicilium, non po-
terit inuitus reuocari, vel pœna mulctari, sed tan-
tum amittit ciuilitatem, & iura illius Ciuitatis, vt
honoribus & priuilegiis illius Ciuitatis frui non
possit, quamuis enim, quis non amittat propriam
originem, etiamsi aliò per longum tempus habuerit
domicilium, iuxta notata per Affl. *in dec. 384.* & alios
relatos per Caldas Pereira *in cons. 1. post. repet. leg.*
si quis curatorem habens: attamen intelligitur quã-
do non se transtulit extra Prouinciam, quæ non sit
subiecta eidem Regi, vel Presidi, secundum glos.
secundùm vnum intellectum & *l. in adoptionem, la*
prima, de adopt. Bald. *in auth. sed omnino, num. 13. C.*
ne vxor pro marito. Vnde dixit Gregor. Lopez. *in l. 5.*
tit. 24. par. 4. quod si naturalis Hispanus transferat se 10
in Regnum Franciæ, ibi constituendo domiciliũ, ille
nõ poterit tanquam naturalis Regni obtinere bene-
ficia, & gaudere aliis priuilegiis Regni Hispania-
rum, præcipue si extra Prouinciam declarauerit
suam voluntatem, faciendo aliquem actum contra-
rium, quo demonstrauit renuntiasse ciuilitatem ori-
ginis, vt putà si impetrasset in loco originis litteras
ciuilitatis seu naturalitatis, vel requisitus à Princi-
pe naturali ei obedientiam recusasset, quæ bene ex-
plicauit Bulgarin. *in repet. rubr. sol. matr. num. 29. cum*
multis sequentibus.

Ex his apparet strictiùs vassallum astringi Domi-
no suo & Regi, vel Baroni ipsum repræsentanti,
quam propriæ patriæ, & proinde hi duo habent
æquale ius, sed longè potentius Baro; & proinde
etiam si eodem tempore ambo vocarent ad mune-
ra ex supra tradita theorica, præfertur Baro, & ei po-
tiùs parendum est.

Vlterius inquit glos. ibidem quod potius debet 11
parere nobiliori, quam glossam omnes supra citati
sequuntur, cui autem dubium, quod Princeps, seu
Rex est nobilior propria patria à Ciuitate; à Rege
autem vigore priuilegij fuit iurisdictio cõmunicata
Baronibus, & Dominus hæc seruitia exigit vti Baro,
habet iurisdictionem, & merum & mixtum impe-
rium cum gladij potestate: vnde in cessionibus, &
in omnibus aliis actibus, ipse cæteris præfertur, est
primus omnium ciuis, quæ satis sunt clara, & alle-
gatione non egent.

Item dicebat glos. quod parendum erat antiquio- 12
ri, & nulli dubium principatum fuisse antiquio-
rem; nam cum ipsamet natura, & hominibus or-
tum habuit; Adam enim præfuit eius domui, & filiis
& toti familiæ quousque homines, ex pluribus fa-
miliis in vnum conuenire cœperunt, vnde distincta
fuerunt dominia, & discretæ gentes, & conditæ
Ciuitates, iuxta tex. *in l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur.*
& tunc statim fuit vnus, qui aliis præesset, vel per
electionem iuxta opinionem Aristotelis *lib. 1. de Re-*
pub. cap.... vel per vim & violentiam iuxta aliorum
opinionem, & sic statim orta fuit iurisdictio & Su-
perioritas, vt latè post alios per Petr. Gregor. *de Re-*
pub. lib. 1. cap. 1. & talis potestas, vel fuit penes vnum
tantum, & dicta fuit Monarchia, vel penes aliquos
seniores, & optimates, & dicta fuit Aristrocratia,
vel penes populum, & sic penes totam Ciuitatem,
& dicta fuit Democratia, vt post alios per dictum
Petr. Gregor. *d. lib. 1. cap...* Vnde Regi vel Baroni 13
eius personam representanti tanquam habenti anti-
quius ius, potius parendum est, ex tex. *in l. In operis,*
ff. loc. cum aliis multis quæ allegant præfati Docto-
res, ad quos me remitto.

Vltimò tandem ex theorica Innoc. & aliorum
in dict. cap. cùm parati, ex omnibus ad seruitia vo-
cantibus præferendus est is, qui est superior. Nulli
dubiũ est quod Rex est superior, & sic Baro & non
vniuersitas. Vnde ex prędictis satis cõstat non habe-
re æquale ius, sed Baronem habere potẽtius ius, quia
maior est illa obligatio, quia nobilior, quia anti-
quior, quia superior, & quia præuenit, & non suc-
cessiuis temporibus ad seruitia non vocauerunt.
Non pretermitto, quod dum vniuersitas elegit eun-
dem electum per prius à Barone, videtur hoc fe-
cisse in fraudem, quæ nullo iure patrocinari debet,
precipuè cùm Vniuersitas numerosa sit, & alij non

desunt, qui possent hoic muneri ab Vniuersitate impositio vacare, & hoc fuit decisum in hac eadem causa per S.C. dum aliàs Vniuersitas prius elegisset, & Baro deinde elegerit eundem, visum fuit S.C. quod hoc fieret in fraudem, dum alios poterat eligere, & sic mandauit alium eligi, & sic eodem modo, dum Baro prius elegit, Vniuersitas eodem iure debet excludi.

14 Neque obstat doctrina Andr. *in cap. 1. vers. incolume num. 1. de for. fideli*, quod vassallus tenetur adiuuare dominum suum contra hominem de Mundo, etiam contra patrem & filium, excepta tamen persona sua propria, & propria patria, quod dictum sequitur glo. *in c. de forma, in §. honestum 22. quaest. vlt.* Bald. Aluar. Capic. Iacobin. Tasius, & alij relati per addit. ad Isern. in dicto loco, & sic videtur in plus teneri patriae quam Domino, quia responsio est satis clara. Nam Andr. loquitur, si dominus faceret guerram contra propriam patriam, non tenetur adiuuare Dominum contra patriam suam, secus si patria esset contra dominum, & hic non est casus noster, sed quando sunt ad diuersa, vt putà, quia dominus vocat ad seruitium, & patria ad aliud seruitium, potius Domino est parendum, est notat. per Ioan. de Raynal. *in comprehensorio feud. §. firmiter, num. 25.*

15 Vnde non dubito quin Rex qui in nostro Regno est dominus personarum omnium eius subditorum, vt in Constit. *Prosequentes*, & ibi Afflict. & in multis aliis locis, debeat praeferri in seruitiis omnibus aliis.

Ioan. Baptist. Melior V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur, de qua hic.*
2 *Conclusiones, quae in praesenti disputantur, proponuntur.*
3 *Remedium legis 2.* C. de rescindenda venditione, *an detur in contractu locationis, praesertim eo finito.*
4 *Remedium legis secundae, de quo supra, an detur in venditione facta ad tempus, ipso tempore elapso.*
5 *Remedium legis secundae, de quo supra, quem effectum producat respectu emptoris, vel venditoris.*
6 *Remedium legis secundae cessat perempta, vel extincta re.*
7 *Fructus non veniunt in remedio legis secundae data etiam enormissima laesione.*
8 *Fructus percepti lite pendente non veniunt in remedio legis secundae.*
9 *Fructus an considerentur ita in venditione, sicuti in locatione.*
10 *Venditio ad tempus, an differat à locatione.*
11 *Fructus censentur tantummodo venditi in locatione rei locatae.*
12 *Venditio ad tempus censetur vera locatio, vnde emptori competit remissio mercedis propter sterilitatem.*
13 *Remedium legis secundae competit etiam finito contractu celebrato ad tempus.*
14 *Pinelli doctrina* in l. 2. part. 2. cap. 4. *plures habet contradictores, de quibus hic.*
15 *Remedium legis secundae* C. de rescindenda venditione, *an habeat locum in conductione gabellarum, emolumentorum Officij.*
16 *Laesio quando consideratur in locatione, & qualiter.*
17 *Solutio anticipata consideratur in probanda laesione.*
18 *Conductor ex maximo lucro non cogitur duplicare pensionem.*
19 *Excomputum posita renunciatione ipsius locum non habet.*
20 *Augmentum, quod prouenit ex industria conductoris non potest peti per locatorē.*
21 *Remedium legis secundae* C. de rescindenda venditione, *non habet locum, si post factum contractū deinde ratificetur.*
22 *Facti species diuersimodè per partem aduersam fuit proposita.*
23 *Laesio in contractu locationis officij, vel gabellae, quando sit attendenda.*
24 *Dolus dans causam contractui annullat contractum, & quomodo.*
25 *Laesio, quae non excedit dimidiam iusti pretij non annullat contractum, & quid posita scientia veri valoris.*
26 *Laesio in contractu attenditur inspecto tempore ipsius.*
27 *Pretium rei minuitur propter timorem belli, vel alterius periculi.*
28 *Pretium rei diminuitur propter expensas & labores in re.*

ARGVMENTVM.

Textus *in l. 2. C. de rescindenda venditione*, enucleatur. Nùm locum habeat in locatione. Vtrum in venditione facta ad tempus, per quam fructus asseritur, vendi, non rem. Pinelli doctrina *in l. 2. part. 2. cap. 4. C. de rescindenda venditione*, plures habere contradictores, ostenditur. Laesionem multipliciter includi, vel excludi pluribus probatur. Quodlibet augumentum quod ex industria conductoris accedit, locatori non accrescit. Dolum & laesionem in contractu probandum, qualiter. Pretij diminutionem multiplici ex capite contingere posse, demonstratur.

ALLEGA

ALLEGATIO L.

1 ETIIT Don Ioannes de Taxis Co-
mes Villæ Medianæ, rescindi facere
ex capite læsionis duos contractus lo-
cationis emolumentorum officij Maio-
ris Tabellatij huius Regni, vnum, vt prætenditur,
celebratum in anno 1578. cum quondam Martino
Zapat; Alium verò in anno 1586. cum quondam
Ioan. Baptista Martini prædicti fratre; & licèt ex
nota facti detecta sit iniostitia talis prætensionis,
maxime non producto primo contractu rescindi pe-
tito; nihilominus, vt vndique pateat, quàm vana
sit Partis instantia, infrascriptas conclusiones dis-
cutiendas esse existimaui; vt valeant iustissimi Iu-
dices Actorem repellere, eundemque in expensis
condemnare; suppositis tamen duobus, nempe quod
prima locatio (quando de ea esset tractandum) fuit
in anno 91. tempore finita; secunda verò resigna-
tione dicti officij in manibus Regis ad beneficium
Marci Antonij Iudicis extincta.
2 Prima conclusio erit, An Don Ioanni locatori
detur actio rescissoria *ex l.2.C.de rescind. vend.* loca-
tione finita tempore, vel resignatione extincta. Se-
cunda, An in locatione emolumentorum officij con-
siderari possit læsio, adeò quod locator possit reme-
dium dictæ legis 2. intentare. Tertia, An ex maxi-
mo lucro conductoris, locatione finita debeat auge-
ri pensio. Quarta, An subsequuta ratificatione con-
tractus, in quo alter ex contrahentibus fuit læsus,
possit tale remedium intentari. Quinta, An in lo-
cationibus prædictis interuenit dolus conducto-
rum, adeò quod possit hodie D. Ioannes, annulla-
tis contractibus, petere restitutionem perceptorum
emolumentorum.
3 Deueniendo ad primam, conclusiuè loquendo
(vt decet coram disertissimis, viris) dicimus, re-
medium legis 2. non dari, locatione finita. Effectus
illius contractus fuit resolutus, & non remanet quid
rescindi possit, & sic ex terminis nostris tenet Dec.
in cons.583. numer. 9. cui contradicendo annuunt
addentes, sequitur Aluar. Valas. *in tract. de iure
emphy. quæst.28.* qui refert in Lusitano Senatu non
semel fuisse iudicatum secundum Decij opinionem,
Rot.Florēt.Mangos. *dec.110.n.9.* Card.Tuscus *pract.
conclus. iuris, concl.293.n.21.vol.5.fol.318.* qui alle-
gat Aim.Crau. *cons.151.num.29.* Arism. Tepat. *var.*
4 *iuris sent. in fine. de rescind. vend. fol.117.* Imò non so-
lum cessat tale remedium in contractu locationis,
ipsa locatione finita, sed etiam in venditione facta
ad tempus, ipso tempore elapso, vt communiter te-
nent DD. videlicet Roman. *in l. si quis cum aliter, ff.
de verb. oblig. n.14.* & ibi Claud. Sais. *n.22.* Fabia. *in
tract. de empt. & vend. 8. quæst. princip. num.14. in fin.*
Paul. Castr. *in l.2. de rescind. vend.* & Cagnol. latè *eod.
loco num.170.* Menoc. *cons.843.n.38.* ea sola ratione,
quia prouisio dictæ legis est rescissoria, & quod non
est, rescindi non potest, vt doctè docet Cagnol. *in
dict. l.1. num.170.* ad quod allegat tex. *in leg. nam, &
fi. §. post defectum, ff. de iniust. rupt. & irrit. test. leg. de-
cem, ff. de verb. oblig. leg. remittit, de iureiur.* Nec
huic communi opinioni aduersatur opinio Ari.
Pinel. contrarium sentientis; siquidem rationes ab
ab ipso adductæ non vrgent, & auctoritas Ale-
xand. allegata non probat, vt inferius demonstra-
bitur.
5 Ista opinio contra Arr. non solùm fundatur aucto-
ritate Doctorum, & exemplo rerum iudicatarū; sed

etiam viuis rationibus. Certum est enim in materiæ
legis 2. restitutionem rei in contractum deductæ,
esse in obligatione, pretij verò supplementum in fa-
cultate soluendi, secundum glos. *in dict. l.2.* Bar. ibi-
dem *num.16.* Bald. *num.10.* Salyc. *num.20.* quorum
opinio communiter tenetur, latè Ant. Padilla *in re-
pet. dict. l.1. num.38.* Azeued. *in l.1. n.26. tit.11. lib.5.
noua recompil.* Hinc DD. communiter dixerunt (ex-
ceptis aliquibus Canonistis) cessare remedium di-
ctæ legis, perempta, vel extincta re, ea sola ratione,
quia perempta re, nulla superest obligatio, cum pre-
tium in obligationem non veniat, nec ad id præcisè
agi possit; nam vbi quantitas debetur ratione certæ 6
speciei, quæ si extaret, à debitore creditori tradi pos-
set loco illius quātitatis, perempta ea specie, debitor
liber efficitur a solutione quantitatis, Bar. *in leg. quod
te ff. si cert. petat.* & Ias. ibi *n.15.* facit tex. *in l.1. §. vlt.
ff. si cui plusquam per l. falcid. l. si seruus communis, ff. de
furt. iuncto vers. ex his igitur:* nec dicatur, quod prædi-
cta procedunt in venditione, & non in locatione;
siquidem Iurisconsultus in propriis terminis, quod
statuit in vno, mandat obseruari in alio, text. est om-
ninò videndus, non passim allegatus in ista materia
in l.1. §. siquis in fraudem, in fine, (ibi, *& in permutatio-
ne.*) *ff. si quid in fraud. patron.* Si ergo D. Ioannes non
potest simpliciter supplementum pretij, seu merce-
dis petere, eo quod Ius repugnat; sed per necesse de-
bet instare, prout instititit in suo libello, pro relaxa-
tione officij; quomodo extincto primo contractu lo-
cationis, tempore, & resoluto secundo, venditione,
receptoque pretio, & officio ipso alteri collato
triennio ante, potest obtinere super ipsius relaxatio-
ne? certè Domini non sine admiratione hæc au-
diri possunt.
Nec dicat Pars, quod Iudex potest condemnare
D. Elionoram ad restitutionem partis emolumento-
rum perceptorum vltra metam mercedis solutæ; si-
quidem esset error peior priore, nam conductor per-
cepit fructus ex re sua, qui non veniunt in materia
dictæ leg.2. etiam data enormissima læsione, rescisso
enim contractu, & re in contractum deducta rela- 7
xata, vigore dispositionis dictæ legis, Conuentus
non tenetur fructus interim perceptos restituere, se-
cundùm veram, & receptam sententiam, quam idem
Pinel. sequitur *in d. repet. par.2. cap.4. n.1.* & Ant. Pa-
dilla *loc. cit. n.50. circa fin. vers. contrarium,* Misinger.
obser.73. cent.4. Fab. Tutr. *cons.79. vol.2.* Azeued. *in
leg.1. tit.11. lib.5. noua recompil n.25.* Anto. Gomes.
tom.2. var. resol. c.2. n.42. Io. Franc. de Ponte *cons.28.
nu.6.* Fab. de Anna *cons.24.* Gutierez *lib. pract. quæst.
quæst.134.* secundùm quam opinionem iudicauit
S.C. teste peritissimo viro Vinc. de Franch. *decis.119.
n.20.* & latiùs *decis.495.* & Rot. Rom. in nouis *de-
cis.116.* quam allegat D. de Ponte *in alleg. cons.28.*
& Rot. Flor. Magn. *decis.23. num.8.* Imò non solùm
non tenetur Conuentus restituere fructus perceptos
vsque ad libelli oblationem; sed nec decursos, & 8
perceptos, lite pendente, & post litis contestatio-
nem, vt refert decis. Franc. Mar. *decis.179.* Quæ opi-
nio in Regno nostro nullam patitur controuersiam,
eoque millies in omnibus Italiæ Tribunalibus se-
cundùm illam fuit iudicatum.
Si ergo fructus percepti, etiam lite pendente,
non possunt peti, sed Actor debet esse contentus
restitutione rei; quomodo igitur poterit D. Elio-
nora astringi ad restituendum ratam dictorum fru-
ctuum, data impotenia petendi relaxationem of-
ficij? tum quia finita prima locatione facta quon-
dam Martino, officium iam erat restitutum, tum
etiam quia iam triennio, ante litem, officium erat ab

ipso Actore resignatum, & alteri à S.M.collatum,& sic D.Elionora conuenta non casu, & facto suo, sed dolo cum reuerentia, & facto D. Ioannis, qui contra promissa venit, resignando officium locatum mercede anticipata, priuata fuit potestate relaxandi officium prædictum.

9 Nec dicat Pars, quod in locatione,fructus considerantur vt quid principale, & non vt accessorium, prout in venditione, & quod propterea Iudicium læsionis, finita locatione, habet subiectum restitutionis, dum censentur fructus rei locatæ principaliter venditi, qui possunt restitui, & quod ex hoc possit inferri, quod opinin Cagnol. & aliorum DD. qui dicunt, quod remedium legis 2. *C. de rescind. vend.* non procedit in venditione facta ad tempus, tem-
10 pore ipso elapso, non opitulatur D. Elionoræ ad coadiuuandam opinionem Decij contra Pinell. & ad augendum numerum DD. tenentium eandem Decij opinionem, eo quod temporalis venditio alicuius rei est quid diuersum à locatione, & à venditione fructuum; siquidem pro parte Dominæ Elionoræ replicari poterit, quod assumptum Partis non est verum, & per consequens illatio falsa.

Primum probatur, nam fructus in locatione non veniunt principaliter, ac si fructus tantùm essent venditi, sed in consequentiam contractus locationis rei locatæ, vt colligitur ex diffinitione locationis, quæ nil aliud est, secundum Azonem in Sum. quam personæ, vel rei ad vsum facta concessio, & non venditio fructuum,& ideò dum locatio est concessio rei ad vsum, res ipsa est illa, quæ in contractum venit, & quæ restitui debet rescisso contractu, & fructus percipiuntur à conductore mediante locatione rei sibi ad vsum concessæ,& si aliter esset, non daretur in Iure contractus locationis, sed tantummodo venditionis, quod est ridiculum, & conductor perceptis fructibus, amplius non posset vti
11 re sibi locata, quod est absurdum. Item si in locatione censentur tantummodo venditi fructus rei locatæ,conductor non posset petere remissionem mercedis ob illius sterilitatem; nam periculum rei venditæ pertinet ad emptorem. *l. id quod,& l.necessario, ff.de peric.& commod.rei vend,*& *C.eod.tit.l.1.& Inst. de contrah. empt. §.cum autem*; & tamen contrarium disponitur in conductore, vt habetur *in l.licèt,C.locat. l.si merces, §. vis maior, ff. eod.* ergo, vt dixi, assumptum non est verum, quod fructus in locatione tantummodo venditi censentur: & illatio est etiam falsa; nam inter locationem, & venditionem ad tempus nulla adest differentia, & sunt sinonima; nam venditio ad tempus, locatio est, nullum enim discrimen considerari potest inter vnum, & alium modum contrahendi, vt in induiduo fundat Tiraq. *de retract.lign.§.1.glos.14.num.*86.ad quod facit singularis doctrina Bald. *in rubr. C. de vsur. num.*14.& 25. vbi dicit, quod ille, qui ad tempus emit, virtualiter non intendit acquirere, nisi commoditatem perceptionis fructuum, durante illo termino, imò, qui fructus vendit ad certum tempus, censetur locare rem, & verbum, *vendo*, transfunditur in ver-
12 bum. *loco*, & pretium in mercedem; & talis venditio est vera locatio, adeò quod conductor potest petere remissionem mercedis ob sterilitatem, quia per nuncupationem contrahentium non potest mutari veritas contractuum, vt copiosissimè fundat Menoch. *cons.*27. *num.*42. *vsque ad* 47. cui nihil addi potest. Remanet igitur fundatum, opinionem Decij contra Pinel. esse veram, communem,& melioribus rationibus fulcitã.Habemus omnino pro nostra opinione infrascriptos DD. Decium. Aluar. Valasc.qui dicit, quod secundùm opinionem Decij pluries fuit iudicatum. Menoch. Decis.Rot.Florent. vbi dicit, quod Rota sequuta fuit in iudicando opinionem Decij.Card. Tuscum.

Et si attendimus ad fundandam communem opinionem, relationem Doctoris, habemus Arisin.Tepa. qui omnes loquuntur in locatione. Cagnol. & ante ipsum Roman. Claud. Saif. Pantal. Crem. & Fabian. qui loquuntur in venditione ad tempus, quæ locatio est, vt supra est fundatum, ac etiam Aim.Crau.à Catd.Tulch. alleg.

Non obstant verò doctrinæ DD. pro contraria 13
opinione adductæ, videlicet Pin.quia rationes non concludunt, dum enim Pin.fundat suam opinionem in eo scilicet, quod finita locatione, adhuc viget legis ratio, obstat ei communis opinio, nam remedium legis 2. datur ad rem consequendam, & non ad supplementum pretij, vt supra est fundatum, & propterea re non existente, cessat legis ratio. Item quatenus dicat,quod sicuti finito contractu emptionis, & venditionis, traditione rei, & solutione pretij, conceditur remedium legis prædictæ: sic non est denegandum, finita locatione, non bene argumentatur, salua pace tanti viri; nam multum interest inter extinctionem rei in contractum deductæ, & perfectionẽ contractus,primo casu nõ durat effectuscontractus, nec adest res restituẽda:in secundo adest vterque, scilicet effectus, & res, & non dicitur contractus finitus, sed perfectus, nos enim non dicimus, quod non datur actio legis 2. contractu locationis perfecto, traditione rei, & pactione mercedis, sed affirmamus remedium legis prædictæ, cessare finita locatione, & restituta re locata; & ideo argumentum doctissimi Pinelli corruit, vltra quod tali argumento obstant duæ communes opiniones supra relatæ; siquidem omnes DD. quos viderim *in allegatione leg.si quis cum alter, ff. de verb. oblig.* & alibi,vt supra est fundatum, dixerunt,quod remedium legis 2. non datur in venditione rei ad tempus facta, tempore elapso, & alij, quod non competat perempta re vendita; & tamen omnes supponunt contractum perfectum, traditione rei,& solutione pretij,quæ rationes nõ fuerunt cõsideratæ à Pinello, & ideò non est mirum,si contrariam opinionem pro vera habuit Alex. *in cons.*107.*num.*18. *lib.*5. nec imaginariè articulum propositum tractat Anton. Gama. *in decis.*251. fundat suam decisionem in lege illius Regni, & propterea non meretur allegari in decisione facienda in Cons. Regni Neapolis, vbi non viget lex illa particularis. Aluar. Valasc. non solùm non tenet opinionem Pinelli,sed illam improbat, atque confutat, & tenet opinionem Decij, & propterea est delendus à numero. Mariens. refert tantummodo opinionem Decij, & Pinelli, & neminem apptobat,vel reprobat,& ideò non est connumerandus inter sequaces opinionis Pinelli. Ceual. idem facit, & penitus nihil dicit, imò videtur esse cum Decio; siquidem *in quæst.*443. est in opinione,quod re perempta,cessat remedium læsionis.

Gutier. attento iure communi videtur inclinare in opinionem Decij, quia *in quæst.*157.tenet, quod re perempta, cessat remedium læsionis, sed dicit, quod opinio pinelli est æqua, & subdit ista verba. ***Sed quod magis vrget pro hac sententia, quam reputo veriorem, & in praxi tenendam,est nostra lex.*1.*tit.*11. *lib.*5.*noua recompilationis*: Ergo in Regno nostro, vbi non viget illa lex,non est curandum de opinione Gutier.

Fachin. vltimo loco allegatus quæstionem non

disputat

disputat, nec doctores allegat, adhæret tamen opinioni Pinelli absque alio fundamento, & propterea de eo non est curandum. Nam DD. qui non disputant articulum, sed simpliciter adhærent alicuius Doctoris opinioni, non sunt in cōsideratione pro facienda communi opinione. Abb. *in cap. bone el 2. num. 30. versic sed mihi, de postu. prelat.* Fulgos. *cons. 101. num. 3. vers. namque*, Ias. *cons. 151. versic. dicitur, col. 3. lib. 4.* Silua. *nupt. lib. 5. num. 29.* Socc. Iun. *cons. 1. num. 143.* Rim. Iun. *in leg. vt vim. num. 398. ff. de iust. & iur.* Strac. de Spons. *par. 4. 5.* quæso igitur, num remanet fundatum, opinionem Decij esse veram, communem, comprobatam exemplo rerum iudicatarum, & optimis rationibus fulciatam.

15 Secunda verò principalis conclusio est adeò clara ad exclusionem intentionis D. Ioannis, quod non patitur disputationem; siquidem contractus locationis emolumentorum officij, seu Gabellæ, aut alterius rei eiusdem qualitatis, non potest rescindi ex capite læsionis, eo quod nulla læsio considerari potest, quando venduntur, vel locantur redditus incerti futurorum annorum ex dispositione text. *in l. si ea lege. Cod. de vsur.* & ibi Bald. *num. 10.* facit text. *in leg. 1. Cod. de pact.* & *in leg. fideicommisso. Cod. de transact.* & in propriis terminis consuluit idem Bal. *in cons. 242. vol. 5. col. 3. vers. cùm verò*, vbi dicit, quod Vniuersitas conqueri non poterat, si conductor pedagij multùm lucratus fuerat, Purpur. *in cons. 492. num. 35. lib. 2.* Menoch. *in cons. 843. nu. 34.* Cremen. *in dict. leg. num. 114.* Ant. Padilla idem affirmat in conductione fructuum alicuius beneficij, vel iuris exigendi tertias regias. Hinc in Regno Hispaniæ certa lege statutum fuit, cessare remedium læsionis in conductione gabellarum, vt Padil. not. ibidem *num. 15.* videtur enim eo casu sola spes empta, vel locata, quæ vendi, vel locari potest, *leg. nec emptio, ff. de contrah. empt.* & *leg. si iactum retis, cum simil. ff. de actio. empt.*

Nec obstat, quod idem esset dicendum in conductione prædiorum, vel domus, quia in eis non adest tanta incertitudo, cùm de sui natura producant certam quantitatem fructuum, perceptio autem fructuum ex pedagio, seu gabellis, tota dependet ab euentu fortunæ, ita in propriis terminis Menoch. *cons. 844. num. 6.*

16 Est bene verum, quod si tempore locationis, inspectu futuro periculo, & deductis expensis, spes illa æstimaretur communiter vltra dimidiam conuentæ mercedis, tunc bene dispositio illius legis 2. haberet locum, quæ quidem æstimatio erit facienda habito respectu ad illud, quod res illa solita erat locari tempore contractus, Roman. *in cons. 368. n. 9. & 423. num. 1. & 2.* Ad quod descendam enim læsionem vltra dimidiam, non æstimantur fructus, qui percipiuntur singulis annis; sed inspicitur valor temporis contractus. *leg. si in voluntate, in fin. Cod. de rescind. vend. leg. 3. §. Diuifratres, ff. de iure fisci*, & *cap. cum causa, extr. de empt. & vend.* quia cum postea potuerit ita minui, sicut augeri res deducta in contractu, læsio si qua obuenit ex casu, non habetur in consideratione *dict. leg. fideicommisso. Cod. de transact.* & in propriis terminis Bart. *in leg. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de public. & vectig. in leg. si merces, §. vis maior, ff. locat.* & *in d. l. 2. num. 16.* & Bald. *in cons. 475. num. 1 a. lib. 1.*

17 Sed sic est, quod Pars inspecto tempore contractus, deductis expensis necessariis pro regimine officij, quæ debent deduci ad finem dignoscendi verum valorem rei, vt pulchrè declarat Bald. *il dict. leg. 2. num. 37.* & habita ratione anticipationis factæ tempore contractus, prout de ea habendam esse rationem refert Menoch. *in præalleg. cons. 844. num. 55.* non potest fundare læsionem vltra dimidiam iusti pretij, vt in nota facti est fundatum, & cùm simus in venditore, seu locatore dicente se læsum vltra dimidiam, omnes DD. conueniunt, tunc dici læsum vltra dimidiam iusti eiusdem rei valoris, veluti si res quæ valebat, vel fuit in reddita decem, fuerit vendita, vel locata pro quatuor, aut minus quinque prout est glos. communiter approbata *in dict. leg. 2. in vers. iudicis, Abb. in cap. cum dilecti, num. 2. de empt. & vend.* licèt differant in emptore, seu conductore, prout latè differit Couar. *dict. lib. var. resolut. 2. cap. 3. num. 8.* Ergo actio intentata per D. Ioannem corruit.

Tertia quæstio eadem facilitate deciditur; siquidem conductor ex maximo lucro non cogitur duplicare pensionem, tex. est ad litteram, non violando eam, *in leg. si merces, §. vis maior, ff. locat.* ibi, quia immodicum lucrum ab eo non aufertur, & licèt glos. aliter intellexerit litteram, nihilominus communiter reprobatur, vt tenent Salyc. Fulgos. & Paul. ibidem, sequitur Aret. *in leg. si quis cùm aliter. num. 8. ff. de verb. oblig.* Pinell. *in dict. leg. 2. cap.. num. 34.* Berta. *in tract. de gabell. part. 2. num. 39.* Ant. Gomes. *de contract. cap. 13. numer. 19.* Ferdin. Vas. *2. tom. quæst. vsufrequent. lib. 6. cap. 54. num. 10.* Valas. *de iure emphyt. quæst. 27* 18

Quod in casu nostro absque difficultate procedit; siquidem renunciatum fuit à Ioan. Baptista iuri petendi excomputum, vel diminutionem pensionis, quando emolumenta decrescerent ex quauis causa opinata; nam sicuti Io. Baptista non potuisset emendam petere à D. Ioanne in casu diminutionis: ita D. Ioannes non potest agere ad supplementum ob augumentum emolumentorum, Brun. in propriis terminis *in tract. de augum. conclus. 23. & 24.* quem refert, & sequitur Steph. Grat. *in decis.* Rot. Marchi. *decis. 85. num. 5.* 19

His accedat, quod augmentum in casu nostro potissimum superuenit ex industria conductoris, nouas comitiuas introducendo, idemque officium ab introductione nouæ conductæ defendendo; vt latissimè est deductum in facto, & secundum hanc opinionem fuit in Regia Camera iudicatum in causa Io. Aloysij Bos. cum Baptista Balsamo, vt patet in processu *fol. 619. à terg.* 20

Ad quartam verò conclusionem arbitror non esse deueniendum, siquidem ex tribus iam resolutis detectum fuit, quàm vana sit Partis prætensio; tamen, vt nihil intactum remaneat, dicimus in facto fuisse probatum, contractum celebratum in anno 1586. inter D. Ioannem, & quondam Ioan. Baptistam, fuisse sequenti anno ratificatum specificè, quo fit, vt si aliàs remedium legis 2. competeret Actori aduersus contractum primum, ad præsens tali actioni præcluditur via; siquidem data confirmatione, seu ratificatione prioris contractus, cessat tale remedium, latè Rolan. à Valle *cons. 59. vol. 1. num. 30. & 33.* Crauett. *cons. 151. num. 31.* & *cons. 160.* Dec. *consil. 180. post num. 5. vers. secundum*, vbi additio Tobi. Non. *cons. 68. num. 3.* Caccher. *decis. 39. num. 15. ver. contraria verò opinio*, & iterum *decis. 90. numer. 5.* Cotta. *in memorial. verb. geminatio verborum*, & in specie quod excludat læsionem, tradiderunt Couarru. *in cap. quamuis. part. 3. §. fin. num. 6. vers. octaua conclusio, de pact. in 6.* post Dec. *consil. 216. ad fin.* Cassan. in consuet. Burgund. *rub. 7. §. 12. numer. 37. versic. aduerte*, Rub. Alex. *consil. 133. num. 9.* 21

Quinta, & vltima quæstio non esset disputabilis, 22 si

si Pars aduersa verum, & non aëreum factum suppo-suisset, sed quia illud, quod nunquam fuit expositum, & super eo iuris conclusiones applicauit, ideò sum coactus verum factum narrare; & in simul fundare, quod quicquid fuit à parte allegatum, aliam, & non præsentem causam respicit. Supposuit Pars aduersa ad fundandum dolum Martini, & per consequens nullitatem primæ locationis, quod Martinus Zapata ante quàm proficisceretur Hispaniam ad conducendum officium, sublocauerat membra illius, ac si officium prædictum ab ipso conductum fuisset; & quod peius, palam, exigua mercede, occultè verò immensa, vt mediante exhibitione prædictarum sublocationum, potuisset inducere quondam D. Ioannem in anno 1578. ad sibi locandum officium prædictum pro tam exigua pensione ducatorum 4900. tempore quo emolumenta ascendebant ad ann.duc.12000.

Domini non possum non mirari, dum video Partem sic audacter fabulam tam inuerisimilem narrare, siquidem Martinus conduxit officium die 13. Septembris 1578. vt patet *fol.* 654. decessit eodem anno, & D. Allegra mater, & hæres sublocauit illius membra in anno 1579. 1580. 1581. vt patet *fol.*75. & 195. Quomodo ergo Martinus defunctus in anno 78. poterat in anno 1582. resurgere a mortuis, & Hispaniam proficisci ad conducendum officium? & si conduxit illud in anno 78. quomodo sublocationes factæ à sua hærede in anno 79.80.& 81. erant actæ ad circumueniendum D. Ioannem contrahentem in dicto anno 78. certè Domini sola ista fabulosa facti narratio mouere debet animum rectè Iudicantium ad repellendum Actorem à limine istius iudicij.

Nec est verum, quod tempore prædicti contractus emolumenta officij prædicti ascendebant ad ann.duc.12000. vt Pars affirmat; sed vix, deductis deducendis, hæres Martini consecuta fuit illud, quod promisit, vt in facto est demonstratum, &

23 ideo cessat rescissio de iure enim ad fundandam læsionem in contractu locationis officij, vel vectigalis, non inspicitur illud, quod à conductore perceptum fuit post contractum, sed tantummodo est habenda ratio fructuum trium annorum præcedentium, vt post Carrot. & alios ab ipso allegatos *in tract. lo. ationis, in tit. de consuet. & de rescind. vend. num.*13.& 16. fundat Menoch. *conf.*112.*numer.*9. *vol.*12. qui alios allegat & loquitur in conductione vectigalium Ducalis Cameræ Mediolani, imò Petr.August.Morla in Emporio iuris, *part.*5.*titul.*9. *quæst.*19. *num.*9.*vers.*3.*aduerte*. est in opinione, quod in iudicio læsionis ad probandum verum valorem mercedis, seu pensionis alicuius beneficij, vel alterius rei locatæ, cuius fructus dependent à futuro euentu, sit inspiciendum illud quod vectigal, vel beneficium fuit in reditu per quinquennium ante contractum, nulla habita ratione fructuum, seu emolumentorum annorum subsequentium. Idem videtur sentire Bart. *in alleg.leg.cotem ferro, §.qui maximus, num.*8. *Cod.de public. & vectig.* dum dicit, quod in iudicio læsionis non sunt appretiandi fructus, qui à conductore, vel locatore percipiuntur; sed quod consuetum erat percipi ex re locata, vel vendita ante contractum, ad quod allegat tex. in terminis *in alleg.leg.si ea lege. Cod.de vsur.* cum Bar. tenet Roman. *in alleg. conf.*423. *num.*1.& 2. quem allegat, & sequitur Menoch. *in eod.conf.*843.*nu.*43. Sed sic est, quod ante contractum Martini emolumenta officij, vt in facto est demonstratum, non excedebant mercedem promissam, ergo contractus ille rescindi non potest.

Nec potest annullari ob dolum, & rescindi ob 24 læsionem conductio Ioan. Baptistæ; siquidem solus dolus dans causam contractui inducit nullitatem contractus, vt habetur *in leg. & eleganter, ff. de dol.* glos. *in leg.si dolo, in verb. deceptam. Cod. de rescind. vend.* de quo latè Ceuall. à parte allegat. *in specul. comm.opin. contr.com. quæst.*216.& Molin.*de contract. disp.*350. *num.*5. & alij à prædictis Auctoribus allegatis, qui vnanimiter dicunt, quod dolus annullat contractum, quando alter contrahentium non erat aliter contracturus, & dolo fuit inductus ad contrahendum: & tamen in casu, de quo agitur, talis dolus non solùm non fuit à Parte probatus, sed nec deductus, & allegatus, & maxima cum ratione; nam non poterat deduci; & allegari, postquam D. Ioannes omnino erat locaturus: nec poterat non locare, tenebatur enim personaliter seruire in Curia S.M.

Fuit etiam in facto probatum, quod D. Ioannes requisiuit Ioan. Baptistam, vt conduceret, indigebat enim magna pecuniarum quantitate, quam consequi non poterat, nisi mediante locatione officij, & cum effectu illam consecutus fuit à Io. Baptista.

Nec dicat Pars, prout exposuit in eius supplicatione, quod contractus prædictus annullandus venit, eo quod Ioan. Baptista sciens verum valorem officij, induxit D. Ioannem ad illud sibi locandum pro minima, & exigua mercede; nam scientia veri valoris non solùm non est apta ad annullandum contractum, sed nec est sufficiens ad illum rescin- 25 dendum, quando læsio non excedit dimidiam iusti pretij, de quo latè per Molin. *eod. tract.de contract. disp.* 352. *num.*15. & ante ipsum Conrad. *de contract. in compendio quæst.* 55. *vers. duodecimum dictum, fol. mihi* 27. & est communis opinio, licèt Couarr. aliter sentiat quando causa ageretur in Curia Ecclesiastica; tunc enim secundùm ipsum, scientia sufficit ad rescindendum, etiam non dato excessu vltra dimidiam. Dum ergo habemus communem opinionem pro nobis, & sumus in foro seculari, sequitur, quod Pars nullam auctoritatem pro se allegare potest, & per consequens malè egit in iudicio nullitatis ex dolo resultante ex scientia veri valoris; dolus enim apertè probari debet, cùm non præsumatur *leg.quotiens, §. qui dolo, ff.de probat. cum concordantib.*

Nec minus rescindi potest, vt dixi, ob læsionem; siquidem, inspecto tempore contractus, quod tempus est attendendum, vt supra est fundatum, nulla considerari potest læsio in contractu Ioan.Baptistæ, 26 & maximè consideratis illis circumstantiis, quæ de iure alterant, & minuunt pretium rei in contractum deductæ, quæ omnes considerari possunt in casu nostro.

Tunc temporis vrgebat ordo S. M. pro facienda pandecta directuum officij, quæ si facta fuisset, emolumenta officij prædicti essent diminuti, & redacti ad nihilum, vt patet in instrumentis sublocationum factarum à D. Allegra in anno 77. in quibus adest pactum, quod facta pandecta, liceat subcontractori recedere à subaffitto *fol.* 660. *à terg.* 662. & 663. timor enim belli, vel alterius futuri periculi minuit pretium, & res vendita minoris æstimari debet in 27 iudicio læsionis, vt in propria nostra materia fundat Surd. *conf.*217. *num.*31. *in fin.* & 32. & latissimè D. Io.Franc. de Ponte *in conf.*53. *num.* 31. & *seq.* & 43. Ioan.Baptista anticipauit duc. 32000. in circa, quæ anticipatio similiter munuit pretium, vt similiter fundat Menoch. *in alleg. conf.*844. *num.*55. Item non aderant alij conductores, qui anticipatè soluere

soluere potuissent tam immensam quantitatem, vt considerat Couar. *var. resol. lib. 2. cap. 5. num. 4. vers. quintò infertur*, & Surd. loco citato. Est etiam habenda ratio expensarum, & laborum, & occupa-
28 tionis personæ, de quo latè Alciat. *lib. 8. respons. cons. 23. num. 17.* & latissimè D. de Ponte *in alleg. cons. 53. num. 41. circa med.* Et finaliter est æstimandum periculum euictionis anticipatæ pecuniæ (vt omnes prædicti DD. in locis allegatis considerant) si enim D. Ioannes locator decessisset statim recepta pecunia, Ioan. Baptista amisisset duc. 32000. Nam D. Ioannes tenebat officium à Regia Curia, sua vita durante, quod periculum ad minus est appretiandum ad rationem duc. quinque pro centenario, vt practici testantur *fol.....* nec est curandum de fideiussione præstita a prædicto D. Ioanne, siquidem fideiussit, & socrus, fideiusserunt & famuli omnes degentes in Regno Hispaniæ, qui quando fuissent habiles ad contrahendum, & si idonei ad soluendum; adhuc vilius æstimanda esset pensio locationis prædictæ ex his, quæ dixit Rip. *in respons. 116. num. 4.* nam creditor esset coactus pro exigendo creditum suum, propriam domum relinquere, vel procuratorem destinare in longinquis partibus, quod fieri non potest, nisi cum labore, & immensis expensis, quæ omnia considerantur à Ripa loc. cit.

Et ex his remanet fundatum D. Comitem Villæ Medianæ malam causam fouere, & per consequens D. Elionoram esse omnino absoluendam.

Hæc scripsi in iudicio nullitatis, & læsionis ex deductis in supplicatione olim porrecta pro parte quondam D. Ioannis Patris. Illud enim quod sine aliquo fundamento ad præsens allegatur ad fundandam nullitatem contractuum ex defectu regij assensus, reiicitur, & confutatur ex his quæ allegaui in causa reconuentionis, vbi plenè fuit fundatum assensum regis non fuisse necessarium in locationibus officij cursoris Maioris, & per consequens cessare nullitatem, etiam ex allegatis ab eximio viro D. Ioan. Francisco de Ponte meo Domino *in decisione. 37.* cui decisioni in ista materia nihil addi potest.

Cætera suppleat immensa doctrina religiosissimorum Iudicantium.

Frdinandus Brancia.

Hæc allegatio est impressa inter allegationes posthumas Domini Consiliarij Ioan. Andreæ de Georgio, & sub eius nomine, & est 4. in ordine, sed ex errore hæredum; est enim illius auctor D. Ferdinandus Brancia, qui eo tempore pro Domina Ducissa patrocinabatur, cùm demum ad senatoriam dignitatem fuisse promotus, ordinis Calatrauæ, & Dux Beluderij.

SVMMARIVM.

1 *Locatio officij ad longum tempus, an sustineri possit absque Regio beneplacito, & assensu.*

2 *Locatio ad longum tempus transfert vtile domininm in conductorem.*

3 *Feudorum locatio ad longum tempus an valeat sine assensu; & quid de locatione ad vitam.*

4 *Locatio ad vitam, an dicatur ad longum tempus, stante incertitudine ipsius vitæ.*

5 *Locatio Officij resoluitur in contractu locationis emolumentorum.*

6 *Resoluto iure datoris qualiter resoluatur ius acceptoris.*

7 *Locatio officij, per quam non transfertur ius in Officio, valet.*

8 *Officialis nullnm habet dominium in officio, nec ius aliquod reale; sed eius vita exercitium, & perceptionem emolumentornm.*

9 *Locatio ad longum tempus circa prohibita alienari tunc non valet, quando ex ea posset transferri vtile domininm.*

10 *Dotulia bona, quæ alienari non possunt, poterunt à marito locari ad longnm tempus.*

11 *Maritns locando ad longum tempus nullum damnnm infert vxori.*

12 *Beneficia habens, vel Officia incomputibilia, quæ residentiam requirunt, debet personaliter adesse in loco digniori, & in alio deseruire per substitntum.*

13 *Textus* in l. 1. C. de propositis agentibus in rebus, *declaratur.*

14 *Beneplacitnm sine assensus requisitus in contractu, de quo hîc, affertnr.*

15 *Argumentum de feudo, & emphyteusi ad officium qualiter valeat.*

16 *Locatio ad longnm tempus iam finita operatnr, vt omnia censeantur exempta.*

17 *Emphytenta si vendit rem emphyteuticam, illa recuperata vigore pacti antecedentis ante Domini conqnestum, res illa non cadit in commissum.*

18 *Auctoris protestatio, & declamatio contra Partis aduersæ Aduocatum.*

ARGVMENTVM.

Officiorum locatio ad longum tempus substineri an possit sine beneplacito Regio disputatur; quod etiam in feudis, & aliis prohibitis alienari discutitur. Locationem ad vitam dici, nec ne ad longum tempus, resoluitur. Officialem etiam nullum habere dominium in officio, nec ius aliquod reale; sed eius vita exercitium, & perceptionem emolumentorum, clarissimis probationibus ostenditur. Beneficia, vel officia requirentia residentiam, si quis habuerit posse in loco digniori adesse, & in alio per substitutum deseruire. Nec semper valere argumentum

tum de feudo, & emphyteuſi ad officium, aſſeritur.

ALLEGATIO LI.

1 EREOR Domini, ne debile, & ineſſicax partis fundamentum ex meo ſilentio robur accipiat, in illo ſcilicet articulo, An contractus locationis officij ad longum tempus ſuſtineri poſsit abſque Regio beneplacito, & aſſenſu; Et licet erat mihi in animum expectare tempus congruum, & præſens non conterere, dum adhuc talis nullitas iudicialiter propoſita non ſit; nihilominus melius cogitanti, expedire mihi viſum fuit aliqua ſcribere, circa validitatem talis contractus, ne nullitatis exceptio non confutata, impedimentum præbeat, quin poſſit Sac. Conſ. Don Ioannem locatorem condemnare ad emendam intereſſe paſſi à conductore, ob voluntariam officij reſignationem annis præteritis factam in manibus Sacræ Maieſtatis, ab beneficium quondam Marci Antonij Iudicis, pretio recepto, locatione adhuc non finita.

2 Prætendit D. Ioannes de Taxis contractum dictæ locationis declarari facere nullum; ſiquidem ex tali locatione ad longum tempus, cenſetur tranſlatum vtile dominium officij prædicti in conductorem, quod eſt prohibitum, ex his, quæ notantur *in l. 1. §. quod autem ait Prætor, ff. de ſuperficiebus*: & probatur *in l. fin. ſi ager vectig. vel emph. pet.* prout diſpoſitum reperitur in feudo, quod locari non poteſt ad longum tempus, abſque Domini aſſenſu, ea ratione, ſcilicet, quia feudatarius ſic locando cenſetur ſuum vtile dominium alienare, quod non conceditur abſque aſſenſu, de quo latè per Camer. *in cap. Imperialem, de probib. feud. alien. per Feder. fol.* 18. *littera F. & G.* & ex his, & aliis prætendit, idem eſſe iudicandum in officio, cuius venditio abſque Regis licentia prohibita eſt, ad quod allegat Conſtitutionem Regni, quæ incipit, *ſcire volumus*, & per conſequens non ſolum intendit annullato contractu emolumenta percepta à conductore recuperare, ſed etiam fundare non dari actionem euictionis D. Elionoræ Ducillæ Soræ hæredi conductoris, cui in ampliſſima forma promiſſa fuit.

At pro parte D. Elionoræ replicatur exceptionem prædictam nullitatis ex defectu aſſenſus non eſſe iuridicam. Locationem fuiſſe validam. Promiſſionem euictionis efficacem eſſe, & per conſequens D. Ioannem teneri ab obſeruantiam promiſſorum.

3 Dicit D. Elionora, quod contractus de quo agitur, non ſolùm permittitur in officio abſque periculo nullitatis, ſed etiam in feudis approbatus reperitur, ex quo non aliter appellari poteſt contractus locationis ad longum tempus, licèt locatio duratura erat per annos quindecim: debet enim recordari D. Ioannes, quod ipſe non locauit officium quondam Ioan. Baptiſtæ Zapattæ ſimpliciter per ſpatium annorum quindecim, adeoque ipſo moriente infra tempus prædictum licuiſſet conductori durante eius vita infra dictos annos quidecim continuare. Imò ſpecificè fuit conuentum inter ipſum, & conductorem, quod ſuccedente caſu mortis in perſona D. Ioannis, penſio anticipata reſtitueretur: cui promiſſioni acceſſit fideiuſſio, quo fit vt non aliter talis locatio ex defectu aſſenſus annullari poſſit. Aliud enim eſt locare ad longum tempus, & ab initio certum redere conductorem pro toto tempore conductionis; aliud verò locare ad certum tempus, durante tamen vita locatoris infra tempus prædictum, vel quod maius eſt, indefinitè, vita ipſius durante. Primo enim caſu transfertur vtile dominium in conductorem. Secundo verò non; nam licèt quis 4
poſſit viuere centum annis, poteſt etiam ſtatim mori, & propterea ratione incertitudinis non dicitur talis locatio ad longum tempus, & ex ea non transfertur ius in re, & conſequenter eſt valida abſque aſſenſu. Ita tenet in feudis, & fundat Camer. *in cap. Imperialem, eodem fol.* 18. *littera K. L. & M.* ex doctrina Iſern. *in eodem cap. num.* 3. *& in Conſtitutione, Conſtitutionem diuæ memoriæ, in verſ. tranſactionis*, Ardiz. in ſumma *c.* 112. Capyc. *in inueſt. in verb. feud. locationis, in fin.* Frecc. *in limit. ad Conſtit. Conſtitutionem diuæ memoriæ, num.* 42. Curt. *in 4. parte tract. feud. num.* 106. *in fin.* Martin. Laud. *in eodem cap. Imperialem, num.* 13. Iacob. *in inueſt. in verb. ita etiam, num.* 15. latiſſimè Schrader. *par.* 8. *cap.* 1. *num.* 12. Caſſan. *in conſuet. Burg. rubr.* 3. §. 8. *num.* 40. Dum enim D. Ioannes locauit fructus & emolumenta dicti officij, durante vita ſua, infra tamen tempus annorum quindecim, remanet fundatum contractum dictæ locationis fuiſſe validum abſque Regio aſſenſu, tum ad finem, ne cogatur conductor reſtituere fructus perceptos durante conductione, tum etiam ne poſſit D. Ioannes ſub prætextu inualiditatis, & nullitatis contractus, euitare ſolutionem intereſſe paſſi, & patiendi ex cauſa reſignationis dicti officij infra tempus prædictum.

Nec prædictis obſtat illud, quod friuolè Pars opponit, nempè, quod auctoritates allegatæ procederent, quando D. Ioannes commoditatem percipiendi emolumenta Officij locaſſet, & non officium: ſiquidem oppoſitio de per ſe exoleſcit, eo quod aberrat à veris terminis; contractus enim locationis officij reſoluitur in contractum locationis emolumentorum, eo quod in officio de per ſe ſumpto non cadit locatio, nec dominij tranſlatio, vt inferius fundabo, & propterea, vt actus valeat, verba contrahentium impropriantur ſecundùm ſubiectam materiam rei, quæ in contractum deducitur, vt in 5
propriis terminis noſtris: imò fortioribus tenet & 6
magiſtraliter fundat Soccin. *in conſ. 7. vol.* 3. vbi dicit, quod licet vectigal vendi non poſſit abſque Principis licentia, qui illud conceſſerat, nihilominus facta venditione à conceſſionario, durante tamẽ eius vita contractus ſuſtinetur in vim venditionis, cõmoditatis, & perceptionis emolumentorum illius, adeo quod Partes tenentur obſeruare contractum, & Princeps conqueri non poteſt, nil enim in ſui detrimentũ factũ fuit: reſoluto iure conceſſionarij vendẽtis, reſolutũ cenſetur ius ementis: Hanc eandẽ opinionem ante Soccin. tenet Bart. *in leg. cotem ferro, §. qui maximos, quæſt.* 3. *num.* 5 *ff. de public. & vectig.* Bart. *in tract. de gabellis, part.* 2. *de locat. gabell. num.* 12. & optimè Rip. *in tract. peſt. num.* 61. qui de communi teſtatur: & ex his remanet fundatum locationem officij factam à D. Ioanne, vita eius durante, infra tamen tempus annorum quindecim fuiſſe, & eſſe validam; illamque eſſe transfuſam in contractum locationis emolumentorum, & per conſequens auctoritates ſupra adductas congruè fuiſſe allegatas, & non ex meo capite, vt ineptè dicit qui pro parte Comitis allegauit.

Secundo & melius (ſi in iſta materia bono melius inueniri poteſt) dicitur, quod locatio, de qua agitur, & ſi ad longum tempus, quod expreſsè negatur, adhuc eſt valida, & ſuſtineri debet abſque aſſenſu, ex quo ex ea non aliter fuit tranſlatũ ius in officio. Pro cuius articuli diſcuſſione eſt ſciendum, 7
quod

8 quod Officialis nullum habet dominium in officio, nec ius aliquod reale, sed tantummodo, vita eius durante exercitium, & administrationem, & perceptionem emolumentorum, de quo latè Alciat.*conf. 31. lib. 3. fol.* 51. in impressione Basilicæ *incip. quaritur*, & ante ipsum Isern. *in cap. 1. de feud. Marchia, post numerum 2.* ibi; *Sicut administratio Officij.* Hinc Io. Fabr. *in §. cum autem, Instit. quibus modis ius pat. pot. solui, num. 4.* magistraliter dixit, quod feudatarius restitutus non recuperat feudum alteri concessum, quia Princeps restituendo non potest dominium medio tempore alteri quæsitum tollere; sed Officialis benè recuperat officium per restitutionem, etiam quod alteri fuisset collatum, ea tantummodò ratione, quia Princeps potest ad sui libitum tollere, & dare officium, ex quo in eo non cadit dominium. Faciunt etiam notata à Frecc. *lib. 2. de subfeud. quæst. 50. num. 7.* in quo loco facit differentiam inter iurisdictionem concessam in officium, & illam, quæ in dominium data fuit: & propterea inoleuit practica, quod quando quis vult in alium disponere de officio, illud non vendit, nec vtitur alio habili titulo ad translationem dominij, cùm illud non habeat; sed officium resignat in manibus Domini, à quo illud habuit, ad finem, vt de eo inuestiri possit persona, ad beneficium cuius resignatio facta fuit, ita Rebuff. *in pract. benefic. in titul. de resignatione expressa, num. 14.* & *in tract. de pacific. possession. num. 141.* Franc. Mar. *decis. 218. part. 1.* quod nedum procedit in officio, sed etiam in iurisdictione concessa in officium, de quo latè Fulu. Pacian. *cons. 3. num. 9.*

9 Hoc iacto fundamento dico, quod tunc demùm locatio ad longum tempus est prohibita, quando ex ea potest transferri vtile dominium: sed quando ille, qui locat nullum habet dominium, sed tantummodo exercitium temporale vita eius durante, si potest tale exercitium, vel perceptionem emolumentorum ad breue tempus concedere, non prohibetur, & ad longum tempus locare, ex quo nihil plus tribuit longum, quàm breue tempus, hanc distinctionem didici à Vincentio Carrocio in *tract. locati, in titulo, de locatione sine tempore, num. 9.* dum tenet in conductorem ad longum tempus, vsusfructus, vel appaltus Gabellarum non transire vtile dominium, vel aliquod ius in re, idem dixit Ruin. *conf. 116. n. 14. vol. 1.* & expressiùs Bald. *in leg. 1. nu. 19. vers. sed adhuc non est responsum. C. de confess.* Hanc eandem opinionem affirmauit Bald. Nouell. *in tract. dotis, part. 7. spet. 1. num. 59.* vbi limitat dispositionem legis Iuliæ prohibentis alienationem fundi dotalis, non habere locum in locatione ad longum tempus facta à marito; nam licèt communiter teneatur, quod

10 illa sit alienationis species, adeo quod prohibitus alienare, censetur etiam prohibitus ad longum tempus locare, tamè secus est in marito, quia maritus sic locando non abdicat à se verum dominium, ideo non prohibetur talem contractum facere, resoluto enim iure suo, resoluitur etiam & locatio. Ante ipsum idem voluit Bosch. *in tract. de legit. nupt. par. 6. num. 57.* Hanc eandem opinionem sequitur doctissimus Pinell. *in l. 1. C. de bon. mater. num. 71. in fin. vers. longum tempus*, vbi non solum sequitur Bald. opinionem, sed addit, quod nec vxor in tali casu, in vita mariti potest talem locationem annullare, licèt aliàs maritus rei dotalis alienationem à se factam vxoris nomine reuocare possit, ad not. per glos. & DD. *in princ. Instit. quib. alien. licet.* Pinell. sequitur Barbosa

11 *in l. si filiusfam. §. fin. ff. solut. matrim. n. 11.* & ratio est, quia maritus, qui temporaliter est dominus rei dotalis, & vsufructuarius, qui vita durante perceptionem fructum habet, vel officialis, cui tantùm in vita exercitiũ officij conceditur, & emolumentorum perceptio, locando ad longum tempus fundum dotalem, vel commoditatem vsufructus, aut perceptionem emolumentorum officij; nullum damnum inferunt vxori, proprietario, aut domino; tum quia non possunt ius in re transferre, ex quo illud non habent, tùm etiam, quia per mortem resoluitur talis locatio. Nec dicatur quod exempla adducta, & doctrinæ allegatæ non possunt habere locum in casu nostro in quo exercitium officij cum perceptione emolumentorum fuit locatum, quod videtur prohibitum, dum aliàs fundaui, quod officium non potest exerceri absque Regis diplomate, siue ad modicum, siue ad longum tempus: nam replicatur, quod Don Ioannes vtrumque legitimè fecit, valide enim transtulit officij exercitium, vt inferius fundabo, & absque timore nullitatis locauit emolumentorum perceptionem, vt supra clarissimè fuit demonstratum. Primum probatur absque difficultate; nam Don Ioannes habet à Rege potestatem exercere faciendi officium per substitutum; quæ potestas fuit sibi concessa tempore, quo de officio fuit inuestitus; fuit enim D. Ioannes creatus Cursor Maior, cuiusuis ditionis potentissimi Regis nostri; & propterea si ei non fuisset concessa facultas substituendi in officiis, concessio fuisset inutilis, cùm non poterat in eodem tempore in quolibet Regno personaliter adesse; quæ potestas deseruiendi per substitutos quando expressa non fuisset in priuilegio, adhuc à iure subintelligeretur; doctrina est Gemin. *in c. non potest, §. illud autem, de preben. in 6.* 12
n. 11. vbi tenet, quod ille cui fuerunt duo beneficia, cõcessa quæ residentiã requirunt, debet personaliter adesse in loco digniore, & in alio deseruire per substitutum. Idem tenet Rebuff. *in praxi benef. in tit. de dispensatione de non residendo, num. 28. fol. 230.* in magnis per tex. *in c. extirpanda, §. qui verò, de preben.* & hoc nullum habet dubium, & si aliter diceretur, concessio esset inutilis, & experientia docet; nam D. Ioannes residere debet, prout residet in curia Domini nostri Regis, in aliis verò Regnis, & ditionibus per substitutum deseruit, ad quod facit text. *in d. l. de pollicitationibus, ff. de pollicit.* ibi, *Cùm, & absens per amicum perficere istud opus*, per quem text. Camillus Gallineus *in tract. de verb signif. lib. 1. c. 17. num. 9.* dixit quod electus ad aliquod exercitium, etiam quod in electione contemplata esset industria eius personæ, adhuc potest substituere, quando tempore electionis erat absens, vel ex postfacto abesse cœperit ex causa necessaria nota Principi, qui illum elegerat, ad quod allegat tex. *in l. si absens, ff. de legationibus*: hanc eandem opinionem tenet Roman. qui alios allegat *in l. si verò, §. de viro, ff. sol. matrim. num. 38. facit l. si Titius, §. fin. ff. de excus. tut.* ibi, *necessitati erit succurrendum.* Quod etiam procedit quando aliquod officium esset alicui concessum ob magna seruitia, prout verificari potest in casu nostro: nam D. Ioannes de Taxis habuit officium ob 13
seruitia, vt in priuilegio expressum reperitur, ad quod facit tex. *in l. 1. C. de proposit. agent. in rebus*, ibi. *Consideratis præcedentibus eorum laboribus, per substitutum præfatum munus eos implere præcipimus.* Si enim D. Ioannes poterat exercitium officij in alium transferre absque Regis licentia, tam ex iuris dispositione, quàm ex potestate sibi à Rege tributa, & emolumenta locare, sua vita durante, vt supra fuit fundatum, vt optimè tanquam Iudex decidit D. Io. Franciscus de Ponte in terminis terminantibus nostris, immò in eodem officio Cursoris Maioris *in decis. super impressa 37. per totam*, quæ omnino est videnda

denda pro decisione huius articuli; pernecessè sequitur quod contractus de quo agitur semper fuit validus quò ad Ioan.Baptistam, & D. Ioannem(dixi quò ad prædictos, ne qui Partis iura tuetur, capiat me in sermone.

14 Et licèt ex prædictis articulis nullitatis ex defectu assensus esset in tuto, nihilominus ad claudendum os Partis, nouissimè fuerunt exhibitæ literæ exequutoriales Regiæ Cameræ de anno 1579.cùm inserta forma literarum Suæ Maiestatis, & decreti Collateralis Consilij, ex quibus nedum habemus Regis beneplacitum in contractu quondam Martini, & aliorum subsequentium, sed approbationem personæ Ioan. Baptistæ Zapactæ in exercitio dicti officij. Fuit enim, mortuo Martino Zapacta, qui officium conductum tenebat à D. Ioanne, disceptatum, cui erant dirigendi Regij ordines in concernentibus officium Cursoris Maioris, & cui concedendum exercitium illius; fuerunt exhibitæ literæ Inuictissimi Regis Philippi II.directæ Duci de Alcalà, in quibus Maiestas tua ordinauerat,quod exercitium dicti officij, attentis priuilegiis concessionis illius,concederetur illi, qui mandatum habuisset à Don Ioanne.

Fuit etiam exhibitum instrumentum procurationis factæ a D. Allegra hærede dicti quondam Martini in personam Ioan. Baptistæ, quibus omnibus visis, Collaterale Consilium,assistentibus in eo Reuerterio, Salernitano, & Salazar, censuit, exercitium officij prædicti esse D. Ioanni Baptistæ concedendum, prout verè fuit concessum, ex quibus resultant infrascriptæ decisiones.

Prima, quod D.Ioannes habebat potestatem substituendi in officio prædicto. Secunda, quod exercitium officij erat concedendum illi, qui habuisset mandatum à D.Ioanne absque alia Regis approbatione. Tertia, quod locatio habet vim mandati, & substitutionis. Quarta, quod locatio ad longum tempus in officio non est nulla, immò permissa, postquam exhibito instrumento, facta mentione de tempore fuit concessum exercitium officij procuratori D.Allegræ hæredis Martini, qui illud conduxerat ad decennium. Quinta, quod persona Io. Baptistæ fuit approbata à Vicerege, & Collaterali Consilio in exercitio officij prædicti, & propterea non aliter fuit impetratus assensus Regius à Ioanne Baptista in secundo contractu per eum celebrato cum Don Ioanne, siquidem erat conscius determinationis iam factæ, & si aliter iudicaretur hæres prædicti Ioan. Baptistæ, veniret decepta sub clypeo consultationis Regiæ Cameræ, & decreti Collateralis Consilij, & literarum suæ Maiestatis,quod non est permittendum.

15 Et ex his patet quàm impertinens sit Partis illatio, scilicet de feudo, & emphyteusi, ad officium de quo agitur, concessum cum clausulis prædictis, & de locatione ad longum tempus simpliciter, ad contractum nostrum, & quàm incongrua sit dispositio constitutionis, *scire volumus*, cum doctrina Marieondæ; siquidem constitutio prædicta, licèt vendicare sibi locum non potest in casu nostro ex suprascriptis, tamen fuit correcta, quoad officia, in quibus administratio iustitiæ non incumbit per Capitulum Regno concessum in anno 1539. *cap.4. fol.*128. in libro Capitulorum, & propterea millies fuit iudicatum non dari reuocationem vigore Constitutionis *Constitutionem diuæ memoriæ*, in contractu venditionis officij, & particulariter in causa Sadeulis, & Commissarius causæ fuit D.Io.Franciscus de Ponte.

16 Vltimò,vt in hac materia nil intactum remaneat, dico, quod & si omnia, vt supra fundata corruerent, adhuc Pars debet succumbere, siquidem re non integra, & resoluta causa nullitatem præbente, iudicium intentauit, quod de iure non permittitur; nam licèt ex locatione ad longum tempus transfeat ius in re, & vtile dominium in conductorem, nihilominus finito illo tempore longo, omnia extincta censentur, & nullum effectum producere possunt, ita Ruin. *cons.*167. *num.*12. *volum.*1. Bursat. *cons.*13. *num.*13. *volum.*1. Riminal. Iun. *cons.*234. *num.*19. *volum.*3. Gozzadin. *cons.*94.*num.*51. Marc. Anguiss. *cons.*71.*num.*10.quos citat Cauel. *decis.*44. *numer.*79. *part.*1. Intentauit enim prætensum iudicium nullitatis Pars in anno 1603. quo tempore prima locatio erat iam extincta in anno 1590.& secunda fuit resoluta per resolutionem in anno 1600. ergo cessante causa nullitatis cessat, & nullitas; sicuti dicimus in caducitate resultante ex venditione; nam si emphyteuta vendit rem emphyteuticam,illa 17 recuperata vigore pacti antecedentis, ante Domini conquestum, res illa non cadit in commissum. Nam prima alienatio fuit resoluta, & habetur ac si nunquam alienata fuisset, de quo per Dec. *cons.*88.*n.* 3. Si ergo illud ius in re, quod præbuit causam nullitati est resolutum, quomodo hodie Pars potest habere tale remedium nullitatis non existente materia? Remanet igitur fundatum contractum fuisse validum, & per consequens dum D.Ioannes pendente locatione voluntariè resignando officium, pretio recepto, extinxit locationem, tempore quo, & mercedem anticipatam receperat, non posse effugere quin teneatur emendare omne interesse passum, & patiendum, accedente etiam amplissima promissione euictionis.

Hæc pro cliente seriosius quàm oportuit scripsi 18 aduersus laciniosa aduersariorum scripta. Remanet vt aliqua pro me ipso dicam; accusor enim præuaricationis, quod in eodem iuris articulo, de quo nunc agitur pro D.Ioanne de Taxis auctore laudato à quondam Marco Antonio Iudice, contrarias partes sustinuerim, atque defenderim; & licet an calumniis responderem iure dubitaui, non enim a iudicio procedunt, sed a morbo; tamen ne quis silentium meum in consensum ducat, & credat approbata à me, quæ confutata non videt: vnum tantum dicam, scilicet, nunquam factum, natura mea, & consuetudo abhorret, vt bene scire potest, qui contra me inuexit. Recordetur quæso, in quo processu percunctauit instantiam Marci Antonij Iudicis laudantis in auctorem quondam D. Ioannem de Taxis, & quando vidit dictum D. Ioannem coadiuuantem Marcum Antonium litigantem cum D. Elionora, & me defendentem D. Ioannis partem. Ego verò contrarium tunc feci, & nunc inspicio, dum cartas processus reuoluo, legat quæso, quæ continentur in *fol*.... & postmodum rescribat, & inuehat, in tempora, & in mores; & si ego quando Marcum Antonium defendi, appellaui Ioannem Baptistam intrusum, bene feci, officium absque labe intrusionis, sine Principis diplomate exerceri non poteo. Hodie dum partes D. Elionoræ sustineo in alia causa,epitetum sustuli; nam Regia licentia exhibita,& fundata fuit. Iura, quæ pro D. Elionora allegaui non sunt apta ad nocendum Marco Antonio Iudici in illa causa.

Stant ista simul absque repugnãtia, quod contractus sit validus, & quod singularis successor non teneatur stare locationi, vt est notum lippis, & tonsoribus,in quo igitur erraui? & si purgatio sola proposita non esset, sed vltio eodem telo ex vtraque parte effecto acuto aduersarium offenderem. Nonne

ne vir iste doctissimus in illa causa tanquam Iudex votauit, & secreta D.Elionoræ audiuit; quomodo nunc, si illa est eadem causa cum ista, pro D. Ioanne tanquam Aduocatus interuenit, videar quæso Franc. Marc. *decis.696. volum.*1. Insuper si tanquam Iudex affirmauit licuisse D. Ioanni vendere officia, de quibus agimus absque Regis licentia, vt patet in *decis.sua impressa* 37. Quomodo eodem tempore, quo decisio illa erat sub prælo, contrarium tanquam Adoocatus consuluit, & tam acriter defendit? Sed absit à me conuitium. Sensum vltimi periodi, quod incipit, *At quod veritas*, positi in nouissimis Allegationibus, non intelligo, vnusquisque nostrum pro veritate pugnat. Cecinisse me Classicum ante Victoriam non memini, & sanguinis nexu, & non sub spe futuri præmij Ducissam defendi. Conuitiis, & maledictis abstinui. Aduocatos alterius Partis honorificis verbis prosequutus sum, nihilque à me prætermissum est, quod modestissimum virum deceat. Aduocatorum perfidia accusatur in his, qui non tantùm ad Victoriam legibus, ac rationibus intendunt, quàm ad pecuniam acquirendam. Ego quam semper in agendis causis veritatem professus sum, eandem in hac profiteor, & profitebor, atque pro dignitatis meæ defensione dixisse sufficiat. *Ferdinandus Brancia.*

Er hæc quoque allegatio, provt præcedens ex errore est impressa inter allegationes posthumas D. Consiliarij de Georgio, & est 5. in ordine; sed diminuta.

SVMMARIVM.

1 *Locatio officij an possit diei facta eum læsione propter augumentum superuenientis vbertatis?*

2 *Mercedis remissio propter sterilitatem quando fiat: item quid de reductione priuilegij, & remedio resessorio.*

3 *Mereedis remissio vt sit facienda fructus sit coacervatio.*

4 *Mereedis remissio in loeatione, vel diminutio an sint facienda propter vbertatem, vel sterilitatem.*

5 *Coacervatio fructuum qualiter sit facienda pro remissione mereedis.*

6 *Priuilegium, vel gratuita promissio qualiter reducatur ad æquitatem, vsque ad numerum 9.*

10 *Rescissio contractus vigore legis* 2. C. de rescind. vend. *quomodo admittat fructuum coacervationem.*

11 *Remediũ, seu actio legis* 2. de rescind. vend. *quanto tempore præscribatur, vsque ad numerum 12.*

13 *Pensio pro contractu censuario vt sit iusta, quodnam tempus attendi debeat, vsque ad numerum 15.*

ARGVMENTVM.

Officium possidens, ex quo dietim emolumenta percipiuntur, si illud alteri locauerit, nùm possit contractus læsionem allegare, illam fundando ex superueniente vbertate emolumentorum officij locati. Remissio mercedis, vt conductori fieri possit, an ipsi sat sit demonstrare in vno sterilitatem in re locata contigue, vel potiùs coacervandi sunt fructus totiùs temporis locationis. Pensionis augmento an sit locus, quando in re locata maxima contigit vbertas. Actio quæ exoritur ex dispositione *l. 2. C. de rescind. vend.* quanto tempore præscribatur: & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LII.

ONCLVSIONEM firmemus, Dominum Comitem Villęmedianæ, vt possit ille obtinere in instituto læsionis iudicio, obstringi demonstrare se læsum tempore locationis, nec aliter eum posse ex superueniente vebertate emolumentorum officij locati læsionem fundare, cùm id tantùm in locatoris fauorem sit introductum, ne diminurionem paretetur promissæ mercedis ob sterilitatem in re locata contingentem; siquidem iu isto casu tantùm vnius anni vbertas cum sterilitate alterius est compensanda, & non ad finem rescindendi contractum locationis ex dispositione tex. *in leg. 2. Cod. de. rescind. vend.* 1

Vt autem huius conclusionis veritas vndiquè pateat, sunt distinguendi tres casus, inter se diuersi; 2 habemus enim in iure remissionem mercedis ob sterilitatem, de qua *in leg. si vno anno, ff. locat.* & *in leg. licèt, la. 1. Cod eod.* Item habemus reductionem Priuilegij, seu alterius promissionis habentis tractum successiuum ad æqualitatem, iuxta tex. *in cap. sugestum, de decimis, cap. quanto, de censib.* & *in leg. penult. §. super vsurarum. Cod. de vsur.* & finaliter remedium rescissorium, ex dispositione tex. *in leg. 2. Cod. de rescind. vend.*

In primo indobitati Iuris est, quod coacervandi sunt fructus totios temporis locationis ad finem 3 iudicandi, an sit conductori facienda remissio mercedis, sic disponitur in legibos prædictis, imminò si mercedis remissio facta reperiatur ob sterilitatem vnius anni, quod fuit remissum erit soluendum, quotiescumque subsequetur vbertas; nam in ista materia, sterilitas vnius anni compensatur cum vbertate alterius, vt dicit textus *in dict. leg. si vno, supra allegat.* & habetur *in cap. propter sterilitatem, extr. loca.* Hinc dicebat Bald. *in dict. leg. licet*, qood si inspecta vnioersa locatione emergat tolerabile damnom, non fit remissio promissæ mercedis ad beneficium conductoris; sed si ex immenso damno causato ex sterilitate conductor esset læsus vltrà dimidiam, tunc remissio facienda erit, & in his terminis remissionis procedunt Doctrinæ à Parte allegatæ, videlicet Cyn. Bald. Salic. Butr. & Imol. Quod apertiùs probatur ex his, quæ idem Cynus, & Bald. iste *in dict. leg. licet. num. 1.* & ille *in legem Cod. locati*, docuerunt, dum proposita quæstione, an facien- 4

da ſit penſionis auctio ad beneficium locatoris ob maximam vbertatem, ſicut eſſet facienda diminutio in caſu ſterilitatis, reſponderunt negatiuè, & & quod non, per hoc dici poteſt, quod contractus claudicat, nec quod locator, & conductor ad imparia iudicantur; Cynus enim affert viuam rationem, dum dixit, quod locator, finita locatione perpetuò conſequitur commodum ex re locata pretioſiore effecta, & propterea non poteſt petere mercedis augumentum pro tempore, quo durauit locatio: at conductor ſemper eſſet in damno, ſi ei non fieret mercedis remiſſio, quando toto tempore conductionis læſus reperiatur: finita enim conductione, nullam ſpem habet recupetandi amiſſum; hanc eandem opinionem ſequuti fuerunt Salyc. Paul. Fulgoſ. *in leg. ſi merces, §. vis maior, ff. locat.* Aret. *in leg. ſi quis cum aliter, num. 8. ff. de verb. obligat.* Andr. Barbat. *in cap. propter ſterilitatem, num. 6. exer. loca.* Bert. *in tract. de Gabell. part. 2. num. 39.* Menoch. *conſ.* 1121. *num.* 3. Valaſc. *de iure emph. quæſt.* 27. Pinell. *in leg. 2. Cod. de reſcind. vend part.* 1. *cap.* 3. *n.* 34. Io. Baptiſta Coſta *de part. rata, quæſt.* 108. *num.* 5. Franc. Marc. *quæſt.* 210. *num.* 2. *vol.* 2. Emanuel Suarez à Parte pro ſe allegans (vt non dicam falsò prout religioſiſſimus vir de me dixit) *in theſ. comm. opin. in verſ. Conductor, in fin.* meritò cum nonnullis à tota hac opinione diſſentiens, & Vaſquez *quæſt. vſufreq. lib. 6. cap.* 54. *num.* 10. quam communis praxis recepit, vt teſtatur Vaſquez loco citato. Ecce quomodo patet,
5 quod DD. a Parte citati, dum dixerunt, quod ſunt coaceruandi omnes fructus totius temporis locationis, non poſſunt allegari pro obtinenda reſciſſione contractus locationis, ſed tantummodo ad conſequendum mercedis remiſſionem, poſtquam communis recepit præcitatam opinionem, ſcilicet, quod immenſum lucrum à conductore non auferrur, apertè diſponit textus *in alleg. leg. ſi merces, §. vis maior, ff. locat.* ibi *Immodicum lucrum non aufertur.* licet gloſ. aliter ſentiat, dum exponit immodicum, ideſt paruim modicum, contra tex. *in leg. non dubium, §. fin. ff. de leg.* 3. & contra ſuam expoſitionem *in alleg. §. fin. in verſ. immodicum.*

6 In ſecundo verò caſu fateor, quod priuilegium, vel gratuita promiſſio habens tractum ſucceſſiuum, ſi progreſſu temporis continet iniquitatem, quod iniquitas ad æquitatem reduci poteſt à Iudice, vel à Principe, ita enim allegata ſic diſponunt, & Cancer. à parte allegatus non aliter dicit, quod ex euentu contractus locationis, & conceſſionis in Emphyteuſim, reſcindi poteſt ob læſionem; ſed tantummodo dicit, quod quando contractus non perficitur vnico momento, & habet tractum ſucceſſiuum, & eſt explicandum aliquid in futurum ab vno ex contrahentibus, quod ad fundandam læſionem non inſpicitur tempus contractus, ſed tempus, in quo grauamen infertur, & quod Senatus Catalo. æquitatis amator cenſuit, penſiones, quæ in frumento, & oleo ſoluebantur, eſſe reducendas ad rationem ſolidi pro libra iuxta extrauag. Martini V. Summi Pont. & benè dicit, & rectè Senatus cenſuit; nam Martinus V. in extrauag. permiſit cenſualem contractum cum pacto de retrouendendo, dummodo anno quolibet, cenſus non excedat decimam partem pretij, vt habetur in Bulla inſerta *in pragm.*
7 *de cenſib.* Pone caſum quod tempore contractus frumentum vendebatur ad rationem carolenorum decem pro tumulo, fuit conſtitutus cenſus tumulorum decem frumenti pro capitali ducatorum centum, certè cenſus inſpecto tempore contractus erat iuſtus. In progreſſu temporis pretium frumenti creuit ad duplum, poſſitne creditor petere tumulos decem frumenti? certè non; nam in illo anno, in quo eſt explicandus actus ſolutionis cenſus, cenſus ille excederet decimam partem pretij capitalis, & propterea reduci debet ad verum valorem, ſeruata forma Bullæ, & in iiſdem terminis loquitur Rot. Auen. *deciſ. 66. num. 6.* & declarat bene Gaſpar. Rodr. *in tract. de ann. red. lib. 1. quæſt. 12. num.* 15. & procedit 8
conſ. Nat. 948. à Parte, & à Cancer. adduct. conſuluit enim Nat. quod Vniuerſitas poteſt petere reſtitutionem in integrum aduerſus liquidationem pretij ordei, & olei quod annis ſingulis tenebatur vendere ſuo Principi, & quod pretium in progreſſu temporis valde creuerat. Alij verò DD. a Canger. allegati loquuntur in terminis *c. ſugeſtum, de decim.* videlicet in eo, qui promiſit coquere panem vnius familiæ, quæ ſi in progreſſu temporis creuerit, promiſſio erit ad æqualitatem reducenda, vt eſt videre *in conſ. Dec. 134. num. 2.* & deciſ. Theſ. 226. licèt de opinione Nat. ſatis dubito, contrarium fuit determinatum (& benè) in Rota Auen. vt *in alleg. deciſ. 66. num. 6. verſ. anno* 1593. vbi auctor illarum refert pari voto fuiſſe deciſum, cenſum conſtitutum (non in forma Bullæ, ne implicetur contradictio cum antecedente) in oleo, & tritico, non eſſe reducendum ad valorem currentem in terminis ſolutionum, ſi attento tempore conſtitutionis fructus prædicti fuerunt iuſto pretio æſtimati, quia in materia læſionis ſunt æſtimandi fructus, pro vt valent tempore contractus, etiam ſi pretium fuerit auctum in quadruplum ex poſt facto, hanc eandem opinionem in cenſu perpetuo legitimè conſtituto ante legem prohibitiuam, tenet Rodr. *de ann. red. lib. 1. quæſt. 12. num. 31. verſ. ſed his non obſtantibus*: hoc idem tenet Andr. Kohl. *in lib. exercit.* 10. *numer.* 17.
qui alios DD. allegat, vltrà quod opinio prædicta, 9
quod in actibus ſucceſſiuis ſit etiam inſpiciendum tempus ſucceſſiuum ad fundandam læſionem, procedit tantummodo in actibus gratuitis procedentibus ex mera liberalitate, ſecus verò in onerosis, prouenientibus ex contractu, in quo aliquid hinc inde datur; tunc enim damnum, & lucrum ſuperueniens non attenditur; ſed probatio eſt referenda ad tempus contractus, vt fundat copioſè Maſcard. *de probat. concluſ. 963. num. 7. 8. & 9.* Et his luce clarior patet, quod DD. à Parte citati articulum noſtrum non tractant, & propterea de eorum dictis nulla eſt habenda ratio in deciſione huius cauſæ.

Tertius, & vltimus eſt caſus, de quo agitur, ſcili- 10
cet reſciſſionis contractus vigore diſpoſitionis legis 2. *Cod. de reſcind. vend.* Videamus quæſo, in quo Pars fundat ſuam opinionem, dum dixit, quod ſunt coaceruandi fructus totius temporis locationis, ad finem cognoſcendi, an locator læſus fuerit, & quod iuſtitia mercedis rei locatæ non eſt commenſuranda cum eo, quo res in contractum deducta ſolita erat locari ante contractum, & erat in fructu tempore locationis; certè Domini nil aliud Pars allegat, niſi doctrinam Ari. Pin. *in l. 2. part. 2. c. 1. num. 27.* & Guttier. *de iuram. confirm. cap.* 26. Reſolutio illarum facilis eſt, nam Ari. Pin. articulum non tractat, & Guttier. contrarium expreſsè affirmat in alio loco inferiùs citando. Dixerat Ari. in loco citato, *n.* 26. quod de iure communi actio leg. 2. præſcribitur
ſpatio 30. annorum, de Iure Luſitan. 15. & Hiſpa- 11
nico quatuor; poſt modum *num.* 27. ſubdit iſta verba: *Prædicta reſtrictio temporis habet tantùm locum in contractibus, qui ex conuentione conſumuntur, ſecùs verò in emphyteuſi, & locatione ad longum tempus, quia tunc læſio habet cauſam ſucceſſiuam, quæ ſingulis annis, temporibuſque ſoluendi refricatur, & ideò eius tempus non debet præſcriptum cenſeri.* Nec Arius allegat tex.

in

in l.cum notissimi, §. in his. Cod.de præscript.30. vel 40. ann. optimè Pinel. dixit, sed nihil ad causam; nam præscriptio in annuis, mestruisque solutionibus, siue ex contractu, siue ex legato, non currit ab exordio obligationis, sed ab initio cuiuscumque anni, vel mensis, vt disponitur *in allegata leg. cum notissimi*, à Pin. adducta, & propterea nil mirum si præscriptio Lusitanica, vel Hispanica non impedit remedium legis 2. in contractu locationis ad longum tempus, vel concessionis in emphyteusim: si-
12 quidem in principio cuiuslibet anni incipit præscriptio quindecim, vel quatuor annorum; & propterea quandocumque intentari potest pro tempore futuro, dummodò adsit læsio tempore contractus, sicuti in Regno quotidie obseruatur in liquidationibus instrumentorum; nam licèt instrumentum post annos 20. liquidari non possit, vt disponit rit. 167. nihilominus contractus censualis, siue emphyteuticus liquidari potest post tale tempus, dummodo liquidatio fiat tantummodo pro annatis 20. si instrumentum respectu initij erat validum: non enim doctissimus Pinel. dixit, quod ad fundandam læsionem in contractu locationis ad longum tempus, & concessionis in emphyteusim sint coaceruandi omnes fructus totius temporis concessionis, vel locationis, & quod non sit attendendum tempus contractus ad finem videndi, an pen-
13 sio, siue census fuerit iustus, quia omnes DD. contrarium voluerunt, tam in contractu locationis, quàm concessionis in emphyteusim. Bart. enim *in leg. si merces, §. vis maior. ff. loc.num.4.vers.præterea*, tenet quod tam in contractu locationis, quàm venditionis debet attendi tempus contractus, Bal. idem affirmat *in cons.475. num.12.* dicendo quod tempus emergens post locationem non est in consideratione in materia læsionis, Rom. idem *in cons.423. n.1. in cons.369. num.9.* Angel. *in cons.312. num.5.* Ias. *in cons.54. vol.1. post num.17. in nouis, & 5. in antiq. vers. & pro hoc loquitur in concessione ad libellum facta.* Soccin. Iun. *cons.68. num.5. vol.2.* Cagnol. *in repet. leg.2.C. de rescind. vend. num.219.* refert quæstionem alias agitatam ad instantiam cuiusdam Principis, qui volebat rescindi facere concessionem in emphyteusim cuiusdam molendini concessi pro annuis ducatis 200. eo quod in progressu temporis erat in redditu ducatorum 300. & *num.214.* refert Albert. Brun. idem tenentem in contractu emph. Menoch. in locatione vectigalis *in cons.843. num.43. & cons. 1121. num.9.* Garroc. *in tract. de locato, in tit. de rescind. vend. num.13. & 16.* Cioff. *in cons.28. ante n.2.* Aldouin. *cons.68. num.44. vers. nec dicat*, Bimius *cons. 269. vol.3. num.3. & 4.* idem dicunt in locatione; Petr. Augustin. Archip. Terracens. in Empor. Iuris indistinctè tenet, quod in locatione rescindenda, est inspiciendum tempus ante contractū, *rit.9.q.19.a.9.*
14 & in fine hæc verba protulit, *Ex quibus facilè conuinces, quod tradit Guttier. in titulo de iuramento confirmatorio, cap.* 26. eandem opinionem sequutus fuit idem Guttier. non perfunctoriè, sed consultò *canon. quæst. lib.1. c.39. num.67. & 69. in fin.* idem Zeual. *in tract. comm. contra commun. q.536. n.32.* & ante ipsos Rom. *in allegat. cons. 369. n.9.* & 423. *n.1.* Et secundùm hanc opinionem iudicauit Senat. Tholosan. teste doctissimo, & peritissimo Maynerio, *lib.3. decis.61.* & decisio est fundata *in l. si voluntate, Cod. de rescind. vend.* quæ non solùm vendicat sibi locum in contractu venditionis, sed in quouis alio, & præsertim in locatione, consuluit Angel. *in alleg. cons. 312. num.5.* omninò videndus, & ex his iuribus, auctoritatibus, & exemplo rerum iudicatarum remanet fundatum, etiam in rescissione contractus locationis esse considerandum tempus contractus, & ante contractum, & non emergens: quicquid in contrarium confundendo terminos dicat Pars.

Hæc dixi ad iustitiam causæ demonstrandam, ac 15
veritatis ergò, quod si deblateraui, vel allucinatus sum, (vt petulanter dixit, qui contrarium affirmauit) non erit illius viri iudicium, quem non tam oculatum scimus, vt omnia videat; sed Excellentissimi Protegis, cuius non minor est in moderando prudentia, quàm in iudicando sapientia, ac clarissimorum virorum ex amplissimis ordinibus in tam graui causa delectorum. Modestiæ meæ esse duxi malè dicta non conuitiis refellere, quæ nihil habent propositi præter contumeliam; sed causam tueri argumentis, rationibus auctoritatibus, atque legibus, quod Deo bene iuuante satis expleuisse non dubito.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Facti species proponitur, de qua in præsenti.*
2 *Officium nullo modo potest exerceri sine Principis concessione.*
3 *Beneficij resignatio nulla est, nisi cum auctoritate superioris.*
4 *Argumentum valere ab Officijs ad beneficia, demonstratur.*
5 *Tabellionatus officium non potest renunciari in beneficium tertij, nisi cum Principis auctoritate.*
6 *Locationis ad longum tempus contractus, in omnibus ferè æquiparatur vēditioni.*
7 *Emphyteuta non potest rem emphyteuticam locare ad longum tempus sine consensu Domini directi, quod idem in feudo dicimus.*
8 *Feudatarius, & emphyteuta non possunt locare ad decennium sine assensu Domini.*
9 *Et feudi ad officium argumentum validum esse declaratur.*
10 *Intrusus in Officio, vel in beneficio qualiter dicatur quis.*
11 *Clausula in contractu locationis adiecta ius constituunt in re.*
12 *Hypotheca censetur prohibita, si venditio prohibeatur.*
13 *Textus* in §. Optimum, in Auth. de exhibendis reis, *explicatur.*
14 *Officium qualiter veniat in collationem, & imputationem legitima.*
15 *Officium non solet transferri de persona in personam cum assensu Regis sine pretio.*
16 *Resoluto iure datoris qualiter ius acceptoris resoluatur in officiis.*
17 *Locatio officij an transeat in hæredem officij capacem.*
18 *Societas vectigalium, vt transeat ad hæredes, quæ requirantur.*

19 *Conductio officij non transit in hæredem pupilli.*

20 *Officium concessum à Rege pro se, & hæredibus, non pertinet ad fœminam hæredem.*

ARGVMENTVM.

Officij, & beneficii argumentum valere in iure, cùm liquidò constet; hinc tabellionatus Officium non posse renunciari in beneficium tertij, nisi cum Principis auctoritate, ostenditur: Sic emphyteuta, & Feudatarius non possunt locare ad decennium sine assensu Domini. Hæc officia transferri de persona ad personam sine assensu Regis. Locationem eiusdem in hæredem Officij capacem transire ostenditur. Societas vectigalium, vt transeat ad hæredes, quæ requirantur. Conductio Officij in hæredem pupilli non transit, prout neque concessio facta à Rege Officij pro se, & hæredibus, pertinet ad hæredem fœminam.

ALLEGATIO LIII.

1 ET si discretissimus Dominus Collega copiosè fundauerit Iustitiam Marci Antonij Iudicis, petentis exercitium officij Maioris Tabellarij huius Regni, collati in eius personam à Sac. Cath. Maiestate, mediante priuilegio iam executoriato, non obstante locatione ipsius officij annis præteritis facta ad longum tempus cum speciali obligatione ipsius, & pacto de non alienando à D. Ioanne de Tassis tunc Maiore Tabellario, quondam Ioanni Baptistæ Zapat; nihilominus infrascriptas spicas post terga optimi messoris collegi, ex quibus vbertas dictæ Iustitiæ augebitur, & deueniendo ad opus, dico, quòd dum pars se fundat tantummodo in dicto contractu locationis ad longum tempus, & in pacto de non alienando, pernecesse erit tractandum de validitate ipsius, & deinceps an potuerit D. Ioannes, pendente tempore locationis resignare officium prædictum
2 in manibus Regis, & Rex illud conferre Marco Antonio, pro cuius quæstionis resolutione suppono, quod officium de iure communi nullo modo potest exerceri absque Principis concessione, imò qui ausus fuerit ad illud peruenire sine Principis rescripto, non solùm illo priuabitur, sed veniet mulctandus pœna pecuniaria. Tex. est ad litteram *in l. fin. C. de offic. Magistri officiorum*, sicuti dicimus in beneficiis ecclesiasticis, quæ absque canonica Institutione non detinentur.

Hinc est, quod ille, cui præbenda concessa fuit, non potest illam cedere alteri, sed resignare in manibus superioris, vt not. *in leg. prima, C. de pet. bonor. sublat. lib.* 10. per text. *in l. legatus, ff. de offic. Præsid.* & per cap. *quod in dubiis, extr. de renunt.* vbi habetur, quod renunciatio beneficij non amittitur, nisi fuerit facta de eo resignatio in manibus Summi Pōtificis ad finem, vt ab illo conferatur. Nec dicatur 3
prædicta procedere in ecclesiasticis beneficiis, & non in officio; nam in ista materia idem iudicatur de vno, quod de alio, ita in propriis terminis renunciationis officij Regij ad similitudinem Beneficij tenet Rebuff. *in pract. benefic. in titulo de resignatione expressa, pura, & conditionali, num.* 14. & *in tract. de pacificis possessionibus, num.* 241. Et ratio est euidens, postquam in officiis eligitur industria personæ, & iurisdictio, dignitas, vel prærogatiua officij, non potest à priuato dari, sed à Principe, vt notat. Bald. *in* 4
cap. primo, de allodiis, num. 1. Afflict. *in tit. quæ sunt regalia, in verb. Potestas, & omnis dignitas confertur ab Imperatore.* Mart. Laud. *in cap. primo, n.* 4. *de feud. Mar. & in cap. primo, quis dicatur Dux, num.* 21.

Hinc inoleuit practica, quod quando de voluntate Regis transfertur officium de persona ad personam, officium resignatur in manibus Regis, & postmodum Rex illud confert, concedendo exercitium, & prærogatiuam illius. Quod non solùm procedit in officiis iurisdictionem habentibus, sed etiam in officio Tabellionatus, quod renuntiari non potest, nisi in manu Regis, Ita Bald. singulariter *in l. falsus,* 5
C. de furt. num. 29. Et in propriis terminis adest decis. Francisci Mar. *n.* 628. *part.* 1. vbi decidit quod Iudex non potest recipere talem renunciationem officij Tabellionatus ad beneficium Tertij, sed opus est, quod illam recipiat Princeps, qui habet potestatem conferendi tale officium.

Hoc supposito pro vero (prout est) videamus quæso, quomodo sustineri possit contractus ille locationis ad longum tempus; imò contractus venditionis absque Regis assensu, & quonam pacto illius vigore fuerit D. Ioanni interdicta potestas resignandi officium, & Regi acceptandi illius resignationem; nam si prædicta partis assumpta essent vera, sequeretur, quod Officialis possit officium renunciare priuato, & exercitium illius transferre, & onere reali illud afficere, illudque exerceri absque Regis rescripto, quod est absurdum ex supra allegatis, & discurrendo per singula capita. Quoad primum dico, 6
quòd contractus ille locationis non remansit in puris terminis locationis, sed venditionis, vel renuntiationis, postquam fuit factus ad longum tempus, cui contractui tribuuntur omnia quæ veræ venditioni tributa reperiuntur, siquidem eo mediante trāsfertur ius in re, *l. fin. ff. si ager vect. vel emphyt. pet. l.* 1. *§. quod autem ait Prætor*, & ibi glos. *de superfic.* De eo debetur laudemium Domino directo, Alex. *consil.* 165. *vol.* 1. *num....* Dec. latè *consil.* 204. de quo latissimè per Amed. de Ponte *in tract. de laud. q.* 34. In eo etiam habet locum ius congrui, & retractus, de quo latè per Tiraq. *de retr. lign. § primo, glos.* 14. *num.* 79. *cum sequentibus.*

Talis conductor tenetur ad collectas, sicuti emptor, Thom. Parpa. *in l. placet, C. de sacrosanct. Eccles. num.* 48.

Hinc sequitur, quod emphiteuta non potest rem 7
emphiteuticam locare ad longum tempus absque consensu Domini directi, Bald. *in cap. primo, n.* 16. *de his qui feud. dar. poss.* Et alienando incidit res in commissum. Alexand. *consil.* 119. *vol.* 3. *prope finem,* & 504. *eod. vol.* 3. vbi testatur *de comm. opin.* latè Ias. in *l. fin. C. de iur. emphit. num.* 112. & locatio ad longum tempus dicitur ad decennium, de quo latè per Cou. *var. resolut. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1. & copiosè per Menoch. *in tract. de arbit. Iudic. lib.* 2. *cent.* 1. *cas.* 5. *num.* 8.

Et

Et similiter feudatarius nullo modo potest locare feudum ad longum tempus absque assensu Domini, Iacob. *in tract. feud. in verb. & cum pacto de non alienando, num...* de quo latè per Camet. *in cap. Imperialem de prohiben. feud. alien. per Feder. colum.* 18. *lit. G.*

8 Si ergo Feudatarius, & emphyteuta, qui habent vtile Dominium, non possunt feudum, & rem emphiteuticam locare ad decennium sine assensu Domini directi, & talis locatio est nulla; quantò magis est prohibendum Officiali, qui in officio non habet nisi administrationem, & illud non dicitur esse in bonis ipsius, in quo etiam non consideratur acquisitio? quod in tantum est verum, quod si Officialis committit delictum, ob quod bona publicantur, si post modum restituatur, recuperat officium, etiam quod esset alteri collatum. Quod non procederet in aliis bonis Tertio concessis, eo quod restitutio non operatur ad bona alteri quæsita, & ratio est, quia in officio non consideratur acquisitio, & Princeps potest tollere, & dare officium ad sui libitum, ita notabiliter tenet Io. Fab. *in §. cum autem. Instit. quib. mod. ius patr. sol.*

9 Nec dicatur, quod non valet argumentum de feudo ad officium, postquam omnia quæ tribuuntur vni conueniunt alteri, imò vt dixi, maior ratio prohibitionis consideratur in officio, quam in feudo, quo argumento vtitur Diomedes Mariconda olim Regius Officialis in scolis ad const. Regni *constitutionem diuæ memoriæ*, impressis cum commento Grammatici *post num. 46. fol. 82. à terg.* vbi tenet, quod sicut vendens feudum sine assensu potest reuocare alienationem, ita & ille qui ius super officio renunciauit *num. 4.*

Item sicuti Feudatarius non potest feudum inuito Domino renuntiare, ita, & officialis officium *leg. legatus, de offic. Præsid.*

10 Restat igitur ex necessaria consequentia, & ex maioritate rationis fundatum contractum prædictum locationis ad longum tempus fuisse nullum, & ex illo non fuisse ortos iuridicos effectus, etiam quoad exercitium, illudque permansisse penes D. Ioannem vsque ad diem acceptatæ renunciationis à Sac. Maiestate, ob defectum Regij Rescripti, sine quo officia exerceri non possunt, & finaliter non esse denegandum tale exercitium Marco Antonio, qui Regis collationem habet, fuisseque Ioannem Baptistam semper intrusum, eo quod sine auctoritate illius ad quem spectabat collatio, illud exercuit, vt in propriis terminis officij ad instar beneficij tenet Rebuff. in Regulis Cancell. *reg. 29. vers. intrusus*, per tex. *in leg. non alter. C. de pal. sacra. largit. lib. 12.*

11 Nec prædictis obstant clausulæ in contractu locationis adiectæ, scilicet pactum de non alienando cum speciali hypotheca officij prædicti; nam ex ex istis clausulis magis detegitur nullitas locationis, postquam clausulæ illę etiam in locatione ad modicum tempus constituunt ius in re, *l. eos, C. de pignor. §. item seruiana, instit. de actio.* Adeò quod singularis successor tenetur stare locationi, & paria sunt quoad effectum translationis iuris in re locata, quod locatio fiat ad longum tempus, vel quod in ea apponatur specialis hypoteca cum pacto de non alienando, de quo latè per Cou. *var. resol. lib. 2. cap. 15.* Si enim in officio prohibita est translatio iuris, ex quo non est in bonis, & dependet à voluntate Regis, & nemo potest illud exercere sine Regis rescripto, imò exercens punitur, ergo sine ipsa translatio dependeat à locatione ad longum tempus, siue à speciali hypoteca cum pacto de non alienando, semper est nulla, & nullius momenti, dum omnis actus à potestate, & voluntate perficitur, deficiente enim potestate locatio corruit.

Item non est curandum de tali hypotheca, nam dum est prohibita officij venditio absque Regis consensu, censetur etiam prohibita hypotheca, & maximè quando prohibitio fit principaliter fauore alicuius, veluti Regis, vel Reipublicæ, latè Camet. *in cap. Imperialem de prohiben. feud. alien. per Feder. fol. 15. lit. E.* & in specie in militiis id est in officiis, secundum Petrum de Bellaper. *in allegandà leg. fin.* quæ morte extinguuntur, ex text. à contrario sensu *in d. leg. fin. C. de pignor.* & ibi DD. & in specie, quod talia officia, quæ morte extinguuntur non possint hypothecari per illum text. in propriis terminis tenet Franciscus Connanus in comment. Iuris ciuilis *lib. 4. cap. 15. lit. K. fol. 259. à terg.* in magnis impressis Lutetiæ. 12

Nec huic conclusioni obstat tex. *in §. optimum, in Auth. de exibend. reis*, imò facit pro mea opinione: tum quia loquitur in militiis, quæ vendi possunt, & ex Principis munificentia transitoriis ad filios, & vxorem; tum etiam quia Imperator in illo tex. excludit penitus hypotecam illorum, qui non mutuanerunt pecuniam ad illam militiam emendam, sed ex liberalitate, si nihil remanserit in hæreditate officialis mortui, in subsidium concessit, vt sit creditoribus ius pignoris in eis, declarat illum tex. idem Cannanus *eod. lib. & capite fol. 261.* litera A. At nos sumus in officio personali, non vendibili, neque ex liberalitate Regis transitorio ad filios, & vxorem, & in debitore soluendo, & non decocto, & sic tex. facit pro mea opinione. 13

Nec finaliter obstat opinio illorum, qui conati sunt fundare, quod officium, quod potest vendi, cum licentia Principis, quæ solet de facili impartiri, venit in collationem, & computatur in legitimam, de quo per Couar. *var. resol. libro 3. cap. 16.* Nam vltra ea, quæ copiosissimè pro nostra opinione adducit Doctissimus Ferdinandus Tellius, *in legibus Tori. 26. num. 11. vers. sed hac dum mecum*, dico quod non valet argumentum, computatur in legitimam, venit in collationem, & Princeps de facili solet assentire, ergo & vendi, & pignorari potest absque Principis scientia; nam feudum computatur in legitimam, de quo latè per Dom. Vincent. de Franch. *decis. 368.* & venit in collationem quoad pretium, Andr. de Iser. *in §. præterea Ducatus, n. 39.* & non potest, nec vendi, nec pignorari sine assensu, & tamen in feudo Princeps præcisè tenetur in certis casibus assentire, & in certis de congruo, & facit iniuriam denegando illud, de quo per Afflict. in constit. Regn. *si quis post litem, nu. 21. & 22.* quod non est sic in officio, imò nunquam, aut rarò vidimus Regem assensum præstantem super translatione officij huius Regni de persona ad personam sine pretio, vt est notum Dominis Iudicantibus, vltra quod Doctores prædicti supponunt Regis assensum debere interuenire in venditione, dum formant quæstionem in officio vendibili cum licentia Principis, quæ de facili impartiri solet. Ergo fatentur actum esse in suspenso, donec approbatur à Rege: nam quotiescunque requiritur consensus, vel confirmatio Regis in alquo negotio, donec confirmetur actus non transit in effectum, Bald. *in leg. 1. §. deportatus, ff. de leg. 3.* Sed tantummodò eorum quæstio adaptari potest, an cogi possit venditor officij ad perseuerandum in contractu donec impetretur assensus. At in casu nostro sumus certi de voluntate Regis, qui iam contulit officium alteri recepta pecunia, nec potest amplius assentire, ex quo res non est integra, & sic videtur congruè responsum 14 15

sponsum ad difficultates partis.

16 Sed vt vndique pateat iustitia Marci Antonij dico, quod dato, & non concesso, quod locatio fuerit valida, adhuc ad præsens debet haberi pro extincta ex iuris dispositione ex duobus rationibus potissimis. Nulli dubium est, quod locatio illa facta à D. Ioanne de Taxis esset extincta, si ipse D. Ioannes decessisset durante tempore locationis, ex quo tenebat officium sub natura officij, idest vita durante; nam tunc resoluto iure datoris, resolutum fuisset ius acceptoris, *ex reg. leg. ex vectigali*, sed sic est, quod in Officiali idem operatur mors, quod resignatio officij, ad finem, vt successor in officio non teneatur stare locationi, ergo singularis successor, cui fuit collatum officium ob resignationem, non tenetur stare locationi sui prædecessoris, ac si prædecessor esset mortuus, ita in propriis terminis resignationis officij tenet Paul. Castr. *in cons. 4. volum. 1. num. 4.* nisi interuenisset in locatione auctoritas superioris, quo casu fatetur Paul. successorem teneri, ad quod ego allego glos. *in cap. si cui, de preb. in 6.* in verbo *Moriatur*, & ratio est euidens, nam ille cui fuit collatum officium, aut beneficium, habet illud à Rege, & non à resignante.

17 Secunda. Ratio est vrgentissima, præsupposita validitate conductionis (quod negatur) debet enim locatio intelligi efficax rebus in eodem statu permanentibus *ex reg. leg. quod seruius, ff. de condict. caus. dat.* videlicet durante vita conductoris, & ideò mortuo Ioan. Baptista, locatio illa fuit extincta, ex quo non transit ad hæredem incapacem officij, & eius exercitij, ptovt mulier, & pupilla, etiam quod in contractu reperiatur facta mentio hæredum, & successorum. Ista opinio probatur ex glos. *in leg. adeo morte, ff. pro soc.* vbi docet, quod quatuor debent intercedere ad hoc, vt societas vectigalium transeat ad hæredem, videlicet quod pluses conducant, Se-

18 cundo quod in specie fuerit conuentum, quod ad hæredes transeat, Tertio, quod hæres sit idoneus, Quarto, quod talis conuentio de transferendo in hæredes sit etiam firmata cum locatore. Hinc Alber. *in dict. leg. adeò*, dixit, quod conductio vectigalium licet transeat in hæredem, illis concurrentibus, non transit in hæredem fæminam, & refert sic fuisse iudicatum Parmæ, & ratio est, quia mulier non est habilis.

Si ergo in conductione vectigalium, quæ versatur in exactione pecuniæ tantum, non trãsit locatio ad hæredes fœminas, ex quo reputatur inhabiles ad tale exercitium, quantò magis est idem dicendum in conductione officij, & officij istius qualitatis, & confidentiæ, quod non solum non potest exerceri à muliere, & pupilla, sed homo sagacissimus vix potest absque exactissima diligentia munus iniunctum explere, vt est videre in instructionibus dicti officij, impressis inter Pragmaticas sub rubrica de officio Magistri Postarum; & ne desit particularis decisio in conductione officij, allego Franciscum Marcum in decisione Parlamenti Delphi 626. *num. 3.* vbi fundat, quòd conductio officij graffariæ non transit ad hæredem pupillum, si non transit in hære-

19 dem pupillum, quanto magis conductio de qua agitur non debet transire in fœminam, & pupillam: vlterius ista opinio fundatur rationibus potissimis; nam officium primum fuit locatum sub natura officij, & etiam quod fuerit dictum quod D. Ioan. locauit officium Ioan. Baptistæ, & hæredibus, intelligi debet de hæredibus ad illud officium gerendum, ex quo verba regulantur secundum naturam rei in contractum deductæ, vt in concessione officij notat Aret. *in leg. maritum, ff. sol. matr.* vbi dicit, quod concesso officio in perpetuum, illud verbum in perpetuum, debet restringi vsque ad vitam concessionarij, sequitur Gregor. Lopez. *lib. 10. tit. 18. part. 3.* 20 in verbo *de aquel Rey*.

Comprobatur, & fortius ista opinio ex dictis per Marinum Frecc. *de subfeud. libro 2. quæst. 51.* vbi fundat, quod officium concessum à Rege pro se, & hæredibus non pertinet ad fœminam hæredem, fœmina enim non est capax officij, de quo late per Dec. & Cagn. *in leg. 2. ff. de reg. iur.*

Si ergo concessio officij à Rege emanata non transit in fœminam, quantò magis hoc est dicendum in concessione priuati disponentis de re, quæ non est in suo commercio, & si aliter diceretur in casu de quo agitur, concurrent infinita specialia; scilicet quod officium possit transferri in Tertium sine Regis licentia, quod possit exerceri sine Principis rescripto, & finaliter, quod possit à priuato conferri in fœminam, & pupillum, quod non est admittendum, & maxime in isto officio. Et ex his omnibus remanet fundatum, Partem fouere malam causam, & propterea' esse condemnandum ad emolumenta dicti officij à die impetrationis Priuilegij. Cætera suppleat Doctrina Dominorum Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in l. pecunia, C. de priuilegiis fisci, cum l. deferre. §. fin. ff. de Iure fisci, *explicantur.*

2 *Textus supra citati contra creditores habentes pecuniam ex causa onerosa, an procedant.*

3 *Fiscus prius debet discutere bona principalium debitorum, vt agat vigore textuum supra citatorum.*

4 *Conditio ex l. pro pecunia consumpta non venit nisi in subsidium.*

5 *Actuarij, & Magistri Actorum pro fideiussionibus acceptis conueniuntur in subsidium, non principaliter.*

6 *Excussionis exceptio qualiter, & quando locum habeat in Tribunalibus, in quibus proceditur sola facti veritate inspecta.*

7 *Solutio in duriorem causam intelligitur facta, & quomodo intelligatur.*

8 *Fiscus præcapere non potest pretium officij in consequentiam capitalis pœna pro delicto commisso.*

9 *Perceptor subtrahendo fiscalem pecuniam incurrit in pœnam legis Iuliæ, de residuis, non in pœnam peculatus.*

10 *Perceptor Prouincialis ob vsum pecuniæ fiscalis non potest suspendi ad exercitio officij.*

11 *Officialis propter officium malè administratum priuatur illo, quando gratuitò fuit cõcessum, non quando pretio fuit emptum.*

12 Cre

12 *Creditores ex causa onerosa super pretio officij præferuntur Regio fisco veniente pro pœna ratione delicti, quod etiam in crimine hæresis procedit.*

13 *Fisci hypotheca conuentionalis simpliciter prastita non extenditur ad pœnam in eodem contractu adiectam.*

14 *Creditores ex causa onerosa præferuntur fisco concurrente pro pœna, quamuis sint posteriores.*

15 *Alienata per debitorem fisci ante contractum cum fisco celebratum non subijciuntur fiscali hypotheca.*

16 *Textus* in l.fin. ff. de institoria actione, *declaratur.*

17 *Negotiorum gestor cum generali administratione plura poterit contra principalem, quam si illam non habeat.*

18 *Textus* in l. si vrbana, ff. de conditione indebiti, *qualiter procedat.*

19 *Fiscus tenetur pro negotio vtiliter gestos pro eo probatur.*

ARGVMENTVM.

Textus *in leg. pecunia, C. de priuilegijs fisci, cum leg. deferre, §. fin. ff. de iure fiscis* explicantur. Auocatio pecuniæ in subsidium locum habet, & an in fisco procedat clarè probatur. Perceptorem Prouincialem subtrahentem pecuniam fiscalem non in pœnam peculatus incurrere, sed in pœnam legis Iuliæ de residuis, demonstratur. Nec posse propter vsum pecuniæ fiscalis suspendi ab exercitio Officij. Quemcumque verò Officialem malè administrantem, officio suo priuari, cùm certum sit, id tamen limitant, quando pretio fuit emptum Officium creditores ex causa onerosa fisco præferuntur, imo etiam posteriores, quando fiscus pro pœna concurrit.

ALLEGATIO LIV.

1 EGIVS Fiscus conuenit in Regia Camera Summariæ, nonnullos Mercatores ad soluendum omnes pecuniarum quantitates per eos receptas à Ioseph Rapario, occasione cambiorum inter ipsos contractorum, vt *fol. 52. & 73.* sub prætextu quòd ipsa pecunia erat obligata pro credito Fisci, ascendente ad summam duc. 30262.4.11. iuxta relationem factam, *fol.115.* Pro quibus ducatis 30262.4.11. instat exequi significatorias contra eos expeditas, per tex. *in l.pecunia, C.de priuil.fisc.* & *in l.deferre, §.fin. ff.de iur .fisc.*

2 Et quamuis possit responderi dictas leges non habere locum aduersus creditores, qui habuerunt pecuniam ex causa onerosa, vt in casu præsenti, ex mente Ioan. Fab. *in §. item si quis in fraudem, nu.23. in fin. Instit. de action.* quem sequitur Gram. *quæst.1. num.67. & seq.* Cæphal. *cons.86. num.17.* Menoch. *consil. 25. numer.23.* & posset etiam afferri æquitas S.R.C. relata ab Afflict. *in decis.190.* per quam ibi fuit prouisum non posse molestari pro pecunia recepta a creditore posteriore, & consumpta per commistionem alterius pecuniæ, iuxta *leg. si alieni nummos, ff. de solut.* sequitur Paris. quem Afflict. allegat *cons.69.* cum alias totus mundus litibus inuolueretur, & Mercatores tutò non possent contrahere, & commercio priuarentur, & fiscus in futurum subiret periculis, & varijs expensis necessariis in conductione suæ pecuniæ, visque adhuc non passis propter cambia inita inter mercatores, & perceptores, seu exactores pecuniæ fiscalis.

3 Nihilominus retenta opinione in fauorem fisci, ex speciali eius priuilegio, quòd *lex, pecunia,* & *lex, deferre, in §.fin.* procedant etiam aduersus creditores posteriores, qui habuerunt pecuniam ex causa onerosa, vt tenet Couarr. *pract.quæst. cap.29.num.3.* adhuc fiscus obtinere non potest, cùm prius debet discutere bona principalium debitorum, videlicet Rapari, & eius fideiussorum, Bart. *in leg Moschis, in princ.* vbi Alex. *in addit. in littera A. ff. de iur. fisci* Bald. *in leg.cum eorum, num.5. Cod. de sent. & interl.* In subsidium enim fiscus agere debet, & non aliter, Couarr. *dict.loc. in princ.* Bartol. *in leg. si non expedierit, §. si pupillus, ff. de bon. Auth. iud poss.* Phanuc. *d. inuent. part.5. num.148.* Peregr. *de iur fisc.lib.6. in tit. de pignor. & hypot. num.8. vers.intellige*, qui postea sub *num.45.* affert rationem, quia fiscus agens contra tertium possessorem vtitur iure communi, *Auth. præsente, Cod.de fideiuss.* & Bart. & alij *in leg.1.Cod. de conuent.fisc. deb.* & propterea nullum priuilegium habet.

4 Et pro veritate dictæ conclusionis consideretur quæso, quòd in præsenti casu fisco non potest competere actio hypothecaria aduersus mercatores; cùm pecunia eis soluta in anno 1602. & 1603. iam fuit consumpta, & non extet, & ideò tantùm potest competere condictio ex lege Bart. *in leg. pupillus, num.1. vers.ego dixi, ff.de his qui in fraud. cred. & in leg. fin. in §. & si præfatam, num.4. vers. quæro dicitur hic, de iure deliber.* quæ conductio ex lege venit tantùm in subsidium, scilicet quando alio iure non erit consultum, glos. *in l. fin. §. & si præfatam*, vbi Bart. Alex. Salyc. *in §. sin vero, de iur. deliber.* vt plenè demonstrat in propriis terminis, Marcus Antonius Eugenius *cons.89. licet verum sit fiscus, num.11. &* alibi infra *lib.1.*

5 Sed in præsenti casu Regio Fisco satis est consultum agendo aduersus fideiussores eiusdem Ioseph, & in eorum defectu contra Actuarios, qui eorum periculo cœperunt fideiussionem, & aduersus eius debitores, idcirco nulla actio ei competit, & iustissimè fuit petitum omnes dictos effectus esse deducendos à quantitate per fiscum prætensa contra dictum Raparium, & à significatoria expedita; seruata forma decreti Regij Collateralis Consilij *fol.183.* & maximè, quia respectu dotis etiam discussio debet fieri, Franch. *decis.270.*

6 Nec obstat, quòd exceptio excussionis sit de apicibus iuris, de qua non est curandum in Tribunalibus, in quibus proceditur sola facti veritate inspecta,

specta, nam boc procedit quotiescunque procederetur contra principalem debitorem, seu fideiussorem, non autem quando agitur aduersus tertios possessores, & ignaros æris alieni, vt est *decis. pedem. 2. per totam*, & præsertim, *n. 14 vsque ad fin.* vbi assertur ratio, quia respectu principalis debitoris, seu fideiussoris attenditur ordo, qui omitti potest; respectu verò aliorum tractatur, quòd nulla competit actio antequam fiat discussio, Corn. *cons. 55. num. 26. & 28. lib. 3.* Negusant. videndus *de pignor. par. 8. memb. 1. num. 32.* Strath. *de mercat. in tit. quomodo in causis mercatorum procedatur, num. 8.* Eugen. qui supra *in dicto cons. 89.* & adiunt plures decisiones vt testantur Thes. *in decis. 52. per totam*, Menoch. *de arb. quæstion. 51. lib. 1. sub numer. 9. versicul. & in eo responso.*

7 Insuper Mercatores petunt deductionem ducatorum 19450. perceptorum à Regio fisco pro pretio officij venditi in contumaciam Ioseph Raparij, nam licet fiscus prætendit dictos ducatos 19450. habere in pœnam pro prætensa mala administratione; nihilominus solutio prædicta cedere debet in duriorem causam, *vulgata leg. 3. ff. de solut. cum concord.* & licèt debitore non exigente causam, in qua fit solutio, detur electio creditori, tamen creditor tenetur eligere causam duriorem, & vbi non sit controuersia, in quam ipse si esset debitor, solueret, *leg. 1. vers. quoties eo. tit.* nimirum eligendo causam duriorem, vt non inducatur iactatio patrimonij, vt post Antonium Butr. *in cons. 65.* consuluit. Crauett. *in cons. 106. num. 11.* Qua de re fiscus tenetur prius pretium officij accipere in causam sui crediti, vbi non est aliqua controuersia, & postea si quid superest in pœnam prætensæ subtractionis fiscalis pecuniæ.

8 Eo magis cùm dicta pœna non vendicat sibi locum in præsenti casu, nec potest fiscus præcapere pretium officij in consequentiam capitalis pœnæ prætensi delicti perceptoris; siquidem perceptor non incidit in pœnam capitalem, scilicet peculatus, ob subtractionem fiscalis pecuniæ, sed tantummodo in pœnam legis Iuliæ de residuis, quæ pecu-
9 niaria est; peculatus enim committit ille, qui fiscalem pecuniam ab alio exactam subtrahit, secus verò qui pecuniam fiscalem ab ipso exactam in proprium vsum conuertit, quo casu tantummodo tenetur lege Iulia de residuis, tex. est ad literam *in leg. sacrilegij capite, § labeo, & §. is autem. ff. ad leg. Iul. peculat. iunct. tex. in leg. 4 leg. §. Iulia, cod. titulo*; pœna verò legis Iuliæ de residuis est pecuniaria, scilicet tertiæ partis eius, quòd in vsum suum conuersum sit, vt *in eod. tex. leg. 4. §. item lex Iulia*, & Ioan. de Plat. *in §. item lex Iulia, Instit. de publ. iud.* hinc Albericus *in dict. leg. sacrilegij, § peculatum dixit*, quòd Officialis subtrahendo pecuniam publicam non committit crimen peculatus, idem tenet Salicet. *in leg. vnica, Cod. eodem tit.* sequitur Paris de Put. *in tract. syndic. in vers. Iudices, cap. 3. num. 5.* nec quòd non fuit alteratum dispositum à lege communi, per constit. Regni *Officiales*, vt notat Afflict. ibidem *num. 1.* & Ioan. Ant. Lanar. *consil. 94. num. 3. in fin.* quæ iura in propriis terminis nostris allegat dominus Regens de Ponte *in cons. 22.* vbi consuluit, quòd Perceptor Prouincialis non poterat suspendi ab exertio officij ob vsum pecuniæ fiscalis, & refert sic fuis-
10 se decisum, fuit etiam decisum in causa Ioan. Bonoris similiter Perceptoris, qui licèt fuerit suspensus lite pendente, nihilominus in diffinitiua fuit prouisum officium esse eidem restituendum, & suspensio cedere in pœnam, ex quibus patet, quòd dum Raparius non poterat officio priuari eo quòd pecuniariè erat tantummodo mulctandus, nullo modo dictus fisci patronus potest hodie prætendere Regium fiscum posse præcapere in præiudicium creditorum pretium officij, & tanto magis debet excludi, dum ante absentationem fuit iam prouisum per Cameram licere Rapario vendere officium soluta certa quantitate ex causa assensus præstandi.

Ex alio etiam non potest Regius fiscus præten- 11
dere pretium officij; siquidem tunc Officialis ob malum administratum potest priuari officio, quando illud fuit sibi gratuitè collatum; quando autem pretio fuit emptum, nequaquam, ex his quæ doctè fundauit Grau. *cons. 6. num. 109. in fine*, & ibi latè Beneuen. Stracca *in addit.* faciunt etiam dicta Roland. a Vall. *cons. 18. num. 19. 21. & 23. lib. 3. per tex. in §. sed & maior, Instit. de his qui sunt sui vel alieni iuris*, quæ opinio vsu recepta fuit à Regia Camera, & Collaterali Cons. in causis quondam Marchionis Padulii, & Ferdinandi Monsorij.

Imò si fiscus posset prætendere dictos ducatos 12
19450. in pœnam ex delicto malè administrationis, hoc tantùm procedere posset aduersus eundem Ioseph, qui deliquit, & non in præiudicium creditorum Ioseph ex causa onerosa, qui pro ea quantitate pecuniarum, qua molestarentur à Regio fisco, remanerent creditores ex causa onerosa, & vti creditores super dicto pretio officij sunt præferendi, Regio fisco veniente ex causa lucratiua, scilicet pro pœna ratione delicti, per tex. apertum *in leg. quod placuit, ff. de iure fisc.* & *in leg. vnica, Cod. pœnis fiscal. cred. præfer. lib. 10.* & ista est indubitata quæstio, vt per Doctores *in leg. 1. soluto matrim.* plenè Couarru. *variar. resol. cap. 16. num. 1.* Peregr. *de iure fisc. lib. 6. tit. 6. num. 32. vers. puto tamen*, Clarus *in pract. crim. quæst. 78 num. 30.* Quem sequitur Franc. Becc. *in consil. 57. num. 7. lib. 1.* Surd. *consil. 199. num. 9. vol. 2.* etiam si fiscus ageret pro crimine hæresis; nam adhuc fiscus posterior, & ideò tenetur pro eo, quod ad ipsum peruenit, Bursat. *cons. 43. vol. 1.* & propterea cùm fiscus teneretur dictis Mercatoribus pro summa duc. 19450. ad ipsum peruenta ex venditione officij, rectè fuit petita deductio dicti pretij ad finem, vt fiscus illud retineat in computum sui crediti, in quo nulla adest controuersia, vt est dicta prætensa pœna, *iux. leg. 1. ff. de solut.*

Nec licet fisco prætendere prælationem, tam res- 13
pectu sui crediti, quam respectu pœnæ vigore promissionis factæ cum iuramento de bene, & fideliter administrando, in qua adest obligatio suorum bonorum, quam obligationem non habent mercatores; sed tantummodo personalem actionem. Nam dicta hypotheca conuentionalis fuit præstita simpliciter, quæ intelligitur respectu sortis principalis tantùm, & non se extendit ad pœnam, etiam in eodemmet contractu adiectam, vt post Castr. *in l. ideò condemnatus, ff. de compens.* firmat Peregr. de iure fisc. *lib. 6. tit. 6. num. 13.* & magis plenè Nicosant. de pignoribus *in 1. membro, 5. part. princ. num. 41.* dicens esse bonam limitationem ad totum *titul. de priuileg. cred.* & quòd pignus obligatum pro sorte non potest retineri pro pœna, odio pœnarum notat Bald. *in leg. pignoribus, Codic. de vsuris, in fine*, quòd singulariter commendat Romanus *in sing. 108.*

Et dato, & nunquam concesso, quòd dicta hypo- 14
theca se extẽdat ad pœnã, tamen est nullius roboris aduersus creditores venientes ex causa onerosa, & bona fide; nam licèt creditores anteriores cum hypotheca, præferãtur pro sorte principali posterioribus, tamen respectu pœnæ non solùm non præferuntur;

runtur; sed eis posteriores anteponuntur, vt est decisio solemnis, Afflict. 186. vbi Vrsillus affert Castr. *in l. ideò, ff. de compens.* asserens etiam procedere in fisco, Cass. *in catal. gloria Mundi, in 12. part. consid. 99. in 5. limit. regula, Qui prior in tempore potior in iure*, & facit Bart. *in l. aufertur, §. fiscus, vers. Dynus dicit*, dum inquit competere fisco actionem hypothecariam secundùm opinionem glossæ *in l. vnica. C. pœnis fisc. cred. praefer.* sed ea non potest vti aduersus creditores, qui præferri debent iuxta *l. quod placuit*, quamuis dicta actione hypothecaria possit vti à iuxta principalem, qui delinquit, vel aduersus creditores similiter venientes pro pœna ex delicto, vel aduersus possessores sine titulo, vt post Bald. & la. *in l. rescriptum*, & ibi Castrensis omninò videndus, *num. 3. ff. de pact.* firmat Nicusant. *de pign. in 4. memb. 2. part. princ. num. 115. vers. sin autem sumus post condemnationem*, & licet Nicusant. simpliciter dicat posse fiscum ea vti aduersus creditores eiusdem tituli, nihilominus quando vterque concurrit pro pœna, & bona delinquentis non sufficiunt priuato & fisco, tunc diuersimodè fuit iudicatum, vt refert Couar. *var. resolut. cap. 16. num. 8.* partem fisci defendens, & Peregr. *de iur. fisci, lib. 4. tit. 8. num. 11.* sententia Senatus contra fiscum approbat. Aduersus autem creditores ex causa onerosa fiscus dicta actione hypothecaria pro pœnis ex delicto non vtitur, etiam si priuatus fieret creditor post debitum, ponc exemplum in inquisito, qui dum erat habilitatus sub cautione aufugit: dicunt Doctores, quòd Fiscus non potest bona delinquentis occupare pro pœna delicti, & exigere à fideiussore aliam pœnam in fideiussione contentam, nam fideiussor soluendo pœnam fideiussionis efficeretur creditor inquisiti ex causa onerosa, & præferretur Fisco occupanti bona inquisiti ob pœnam delicti, ita in indiuiduo Becc. *cons. 57.* quem sequitur Pereg. *de iure fisci libro 6. tit. 6. num. 12.* omninò videndus.

15 Quæ deductiones si fiunt, non erit aliquid tractandum amplius contra Mercatores, cùm ascendant ad creditum Regij fisci, si autem aliquid remaneret, & tunc prius debet fieri calculus cum relatione distincta respectu temporis, in quo idem Ioseph remansit debitor, nam absque dubio apparebit prædictos Mercatores non posse molestari, cum pro tempore, quo fecerunt dicta cambia, non erat Raparius debitor, sed post aliquos menses, & clarum est in iure, quod alienata ante contractum debitum cum fisco, non subiiciunt fiscali hypothecæ, *l. si debitor, C. de priuileg. fisc. l. 1. C. de iur. fisc. l. post contractum, C. de donat.* vbi omnes Doctor.

16 Et si aliqui Mercatores, posteriores qui contraxerunt, venirent molestandi pro quantitatibus eis solutis in vltimis mensibus anni 1603. tunc sunt deducendæ omnes pecuniarum quantitates eis Bari solutæ, vti ministris aliorum, qui dederunt pecuniam Neap. pro dictis cambiis, cùm ipsi non sint principales, & iam ipsi postea principalibus soluerunt pecuniam ipsis solutam Bari, saluis iuribus Regij Fisci, agendi contra ipsos principales, penes quos fuit cõsumpta pecunia, nã Ministri simpliciter ad aliquem actum deputati non obligantur, cum remaneat obligatus principalis *l. fin. ff. de instit. act.* vbi Bart. & est singularis doctrina Angel. *in l. eadem, ff. de duobus reis*, quæ est indubitabilis respectu particularis ministri, seu factoris, vt confitetur Castr. *in l. 1. §. exercitorem, sub num. 4. vers. nec obstat dictum Angel. quod potest procedere, ff. de exercit act.* qui dixit dictum Angel. non procedere in negotiorum gestoribus, quibus est concessa generalis administratio, de qua quæstione plura Roncagall. *in tract. de duobus reis, in l. eadem*, referens Doctor. & rationes pro vtraque parte, & tandem opinionem contra Castrens. affirmat, & opinionem Angeli in quolibet negotiorum gestore, seu factore procedere dixi, sub *num. 175. iuxta cons.* Socc. 145. *vol. 2.* de qua quæstione non 17 loquor, cùm dicti Mercatores reputentur simplices ministri ad recipiendam solutionem pecuniæ cambiatæ ab eorum principalibus, ad finem ipsam receptam statim restituendi, & soluendi eisdem principalibus, vt iam fecerunt, & propterea absque aliquo dubio non remanserunt obligati, & maximè stante satisfactione ab ipsis facta suis principalibus, officium enim alicuius minimè debet eidem esse damnosum *leg. quis ex signatoribus, ff. quem ad testam aper. leg. inter officium, ff. de rei vend. leg. post legatum. 5. aduocatum, ff. de his quibus vt indign.*

Imò ista Regula procedit, etiam si nulla solutio 18 facta fuisset suis principalibus, nam dictæ pecuniæ dominium minimè fuit translatum dictis Mercatoribus, cùm ipsam acceperunt ex ordinatione suorum principalium, vt statim eam ipsis soluerint, Dec. *in cons. 6. num. 3.* post Bartol. per eum allegatum, quamuis tenerentur eorum principalibus, vt est sing. tex. *in leg. si vrbana, ff. de condit. indeb.* vbi habetur, quòd pluries Prædoni non repetit solutum, cùm actio competat Domino.

Etsi ex ista deductione non venirent omnes ab- 19 soluendi, debet fieri deductio aliarum quantitatum solutarum Bari, pro earum valuta soluta Neap. & iam versa in beneficium Regij Fisci, cùm Cambium prædictum fuit vtiliter gestum pro Fisco, ad euitandum pericula, & expensas, quæ erant in asportatione dictæ pecuniæ à Ciuitate Bari Neap. per tex. apertum *leg. mulier. ff. de capt. & post.* vbi fiscum teneri de negotio vtiliter pro eo gesto habetur, & firmat Peregr. *de iur. fisc. lib. 6. tit. 1. num. 16.*

Ex quibus deductionibus faciendis nil remanet contra Mercatores: cætera suppleant peritissimi Iudicantes.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Feudi conductor an teneatur soluere impositionem pro quolibet boue deseruiente pro cultura feudi.*

2 *Feudi Conductor quomodo antiquitus tenebatur soluere onus iumellæ.*

3 *Colonus Ecclesiæ vtrum de fructibus teneatur soluere collectum.*

4 *Collectarum onus vtrum respiciat Dominum, vel potius conductorem.*

5 *Collectarum onus est in feudo, non in persona.*

6 *Colonus Ecclesiæ vtrum teneatur ad onera, ad quæ non tenetur Ecclesia.*

7 *Collectari an possit quis pro bonis mobilibus, & pro sua industria.*

8 *Priuilegium concessum Ecclesiæ est personale, vndè non egreditur personam.*

9 *Priuilegium concessum pro rebus transit ad quamcumque personam, ad quam transeant res*

10 Colonus

10 *Colonus prædij exempti, qualiter teneatur ad collectas.*

11 *Feudum cum vaſſallis, quod eſt in redditu vnciarum 20. quid ſoluere teneatur in Regno.*

12 *Colonus feudi iumellam ſoluere non tenetur.*

13 *Præſcriptio immemorabilis, quid operetur in præſenti.*

14 *Conductor ſi teneretur ad ſolutionem oneris, vtique eſſet præiudicium Domini.*

15 *Colonus Eccleſiæ quando ſeruit expenſis Eccleſiæ, immunis eſt à pedagio.*

16 *Priuilegium conceſſum ratione perſonæ, quando dicatur.*

17 *Barones Regni non ſunt immunes in paſſibus, & dohanis Regni pro fructibus Feudi, quod pluries deciſum aſſertur.*

18 *Bartoli Doctrina* in l. 1. C. de annonis, *explicatur.*

ARGVMENTVM.

Conductor Feudi, quod illius vtilis Dominus tenet in capite à Regia Curia, an pro animalibus, quæ ibi tenet pro feudi cultura deſeruientibus, onus collectarum ſubire teneatur. Colonus Eccleſiæ, an teneatur ad quod Eccleſia non tenetur: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LV.

1 IN hoc articulo, an conductor feudi
Palini (quod D. Marchio Sanctæ
Agatæ tenet in capite à Regia Curia) teneatur ſoluere Vniuerſitati prædictæ Terræ, in cuius territorio prætenditur ſitum, impoſitionem ducati vnius pro quolibet boue deſeruiente pro cultura dicti feudi, parum eſſet laborandum, dum Andr. *in cap. 1. quæ ſint regal. in verbo, & plauſtrorum, num.* 58. indiſtinctè tenet, quod ſicut feudatarius non eſt obnoxius ſolutioni collectarum pro corpore feudi; ita, & pro animalibus deſeruientibus ad culturam feudi, & in ſpecie pro bobus, quorum miniſterio, & labore percipiuntur fructus à feudo, de quibus ſoluitur militare ſeruitium, quod non ſolùm procedit quando animalia paſcua ſumunt in feudo toto tempore anni, ſed etiam pro minori parte, vt per Capyc. *in inueſt. in verb. feudatariorum immunitas.* Sed quod Vniuerſitas prætendit, dictam impoſitionem non eſſe conſiderandam de per ſe, ſed vti ſubrogatam in locum antiquæ impoſitionis vulgariter dictæ *La Giummella*, quæ ſoluebatur de frumento, & hordeo nato in territorio dictæ terræ ad rationem tumulorum duorum pro quolibet curru, quo caſu in materia impoſitionis eſt inſpicienda natura illius, in cuius locum noua impoſitio ſubrogatur, & non nouæ ſubrogatæ, vt dicit Bald. *in leg. 1. ff. quod cuiuſque Vniuerſ. nomin.*

Et ideò ſi hodie vigeret prima impoſitio, certè 2
iſte colonus, qui nummis colit, ad conſignationem
dictæ Iumellæ teneretur, dum penes ipſum integri
fructus perueniunt, & perſona ſua non reperitur
priuilegiata, ex his, quæ in ſimilibus dicunt DD.
in colono Eccleſiæ, qui debet de fructibus penes ip- 3
ſum peruentis ſoluere collectam, de quo per Federic. de Sen. *in conſ.* 111. Item ex doctrina Bart. *in leg. 1. Cod. de annon. & tribut. lib.* 10. vbi tenet quod onus tributorum pertinet ad conductorem nummis colentem, & non ad dominum, & ex his quæ corioſiùs adducuntur per Theſaur. *in deciſ. Senat. Pedem.* 117. *per totum.*

Sed his non obſtantibus contrarium eſt iudican- 4
dum in caſu, de quo agitur, cui non ſunt applicabiles opiniones prædictorum Doctorum, & vt veritas iſtius articuli cognoſci poſſit, ſunt diſtinguendi caſus à DD. diſputati, quibus diſtinctis de per ſe decidimus caſus propoſitus, & deueniendo ad rem, dicimus, quod Doctores diſputauerunt.

Primò, An onus collectarum reſpiciat Dominum, vel conductorem, & licèt communis opinio ſit, quod reſpiciat Dominum, & non conductorem, de quo latiſſimè per Octau. Cacher. *in deciſ. Senat. Pe-*
dem. 83. tamen diſputatio non deſeruit caſui noſtro, 5
ex quo in omnem euentum Vniuerſitas, cui debetur collecta, debet illam conſequi, ſiue debeatur à Domino, ſiue à conductore, eo quod fundus eſt obnoxius; ſed tantùm quæritur an onus Domini transferatur in conductorem, & ſi conductor vltra penſionem, collectam, vel tributum ſoluere teneatur; at in caſu noſtro non eſt ſic, poſtquam Pars fatetur, feudatarium non teneri.

Secundò controuertitur, An colonus Eccleſiæ te- 6
neatur ad onera, ad quæ non tenebatur Eccleſia; & in iſto articulo variæ fuerunt opiniones Doctorum; nam nonnulli affirmarunt non teneri, nonnulli verò contrarium, aliqui cum diſtinctione, nempe quod colonus poſſit collectari pro fructibus deductis expenſis, & mercede ſoluta Eccleſiæ, vt per
Andr. *in tit. quæ ſint regal. in verſ. & plauſtrorum, num.*
16. *in fin.* Eoque quis poteſt collectari, etiam pro 7
bonis mobilibus, & pro ſua induſtria, de quo latiſſimè per Cacher. *in d. deciſ.* 83. *num.* 7. & per Theſaur. *in deciſ. eiuſdem ſenat.* 96. *num.* 10. qui multas deciſiones DD. allegat, & pinguius per Vincent. Carrot. *in tract. locat. in tit. de collect.* & nequaquam deciſiones, & diſtinctiones DD. deſeruiunt articulo de quo agitur; nam priuilegium conceſſum Ec-
cleſiæ eſt perſonale, & non egreditur perſonam Ec- 8
cleſiaſticam, de quo per Dec. *conſ.* 48. *num.* 1. & ibi latè per addentes, & per Bald. *conſ.* 31. *vol.* 1. *in fine*, qui loquitur in propria materia. At verò nos ſumus in feudalibus, in quibus immunitas conſideratur, vt quid reale, adeò quod feudum in quemcumque vadit ſemper retinet immunitatem, vt apertè eſt videre in cap. Regis Caroli, quod incipit *porrecta*, & ideò quæſtio de qua agitur eſt proponenda, An colonus teneatur ſoluere impoſitionem pro fructibus perceptis ex feudo priuilegiato & exempto; &
in iſta quæſtione non inueni contradictorem; Nam 9
omnes DD. indiſtinctè firmarunt, colonum non teneri, in primis eſt gloſ. *in Clem. 1. de decimis, in verſ. excolendas, verſ. ſed nunquid coloni*, vbi tenet, quod quando verba priuilegij diriguntur ad terras, & non ad perſonas, quod tunc coloni non tenentur ſoluere decimas, & loquitur tam de colonis partiariis, quàm de nummis colentibus, & ibi Anchar. Abb. *in cap. ex parte de decimis, num.* 4. & 5.

vbi

vbi plenè Soccin. *in conf.297. vol.2.* Boss. *in tit. de
Principe, num.174.* Alciat. *conf.2 6. num.6.* Bursat.
10 *conf.25.* Imò, qui in præcedenti quæstione tenent
partem affirmatiuam, respondendo ad contraria,
dicunt illorum opinionem procedere in colono
prædij exempti, & idem Thesaur. *in dict. decis.96.
num.14.* Ferretta *in quæst. vectigal.num.538.* qui lo-
quitur in colonis nummis colentibus, & pro vera
determinatione istius articuli allego Andr. in pro-
priis terminis *in tit.quæ sint regal.in vers. & plaustro-
rum, num.56. in fin.* vbi affirmat, quod ille qui te-
net bona ab Ecclesia, tenetur ad collectam, deducta
tamen pensione, ea ratione, quod priuilegium est
personale, subdit parum post *num.51.* hoc non pos-
se dici de feudatario, quæ opinio non solum ful-
citur auctoritatibus, sed etiam rationibus po-
tissimis.

Nulli dubium est quod priuilegium, quo me-
diante feudatarius non tenetur ad collectas, non
aliter dependet à voluntate Regis concedentis,
provt *in cap. porrecta*, sed ex iuris dispositione post-
quam feudatarius tenetur ad seruitium, & serui-
tium est magni momenti, eoque de feudo, cum Vas-
11 sallis, quod est in redditu vnciarum 20. soluuntur
vnciæ decem cum dimidia, quarum onus diuidi-
tur inter Dominum pro certis ratis, & Vassallos, de
quo per Andr. *in cap.1. in fin. quis dicatur Dux*, &
ideò ne duplici onere grauetur feudatarius non te-
netur ad collectas, *argum.leg.nauis,§.1.ff.ad leg.Rod.
de iact.* de quo per Parid. de Put. *in tract. de reinteg.
feud.car.13.n.3. in antiquis*, & ante ipsum, & melius
per Isern. *in tit.quæ sint regal. vers. & plaustrorum,
num.57.vers.hoc considerauit ille*, vbi subdit ista ver-
ba, *quis statuis de feudo non deberi collectam, vt qui gra-
natur in vno, releuetur in alio:* hæc ille. Ista ratio
12 militat in facto nostro, siquidem si colonus esset
obnoxius solutionis *immella*, tanto minus condu-
ceret feudum, vt in propriis terminis considerat
Dec. *in conf.48. n.5.* & Bald. *in alleg.conf.31.* & sic
per indirectum feudatarius solueret impositionem,
quod est contra mentem cap. vltrà quod in taxa ad-
hoarum (quando feudum esset locatum, tanto minus
ob onus *Immella*) esset deducenda rata oneris, &
sic etiam in releuio, à quo deducitur onus adoha-
rum, quod est absurdum.
13 Vlterius, & deuenio ad particularia, Ioan. Andr.
Capua conduxit feudum cum prærogatiuis spectan-
tibus ad feudum, cum infra scriptis verbis, *leg. inte-
gro feudo*, eo modo, & forma, *come l'hanno tenuto per
il passate leg. vltimi Affittatori, & altre prerogatiue
spettano à detto feudo.* Item *che esto Affittatore sia
franco, e libero da ogni ragione di piazza per la vendi-
tura delle vittouaglie recolligende di detto feudo*, vt
patet fol.71. & est verum, quod ab immemorabili
tempore non fuit aliter de fructibus dicti feudi
soluta iummella, vt dicunt testes, quod solùm suf-
ficeret in ista materia, vt per Dec. *in dict. conf.48.*
14 *num....* Dum ergo feudum fuit locatum cum præro-
gatiuis feudorum, & provt alij conductores illud
tenuerunt, & in specie voluit conductor gaudere
immunitate iuris plateæ pro venditione fructuum,
ergo si iste conductor aliquid solueret, Baro tene-
tur resarcire damnum, & sic non solùm ex præ-
narratis pactis apparet onus respicere feudum,
& feudatarium; sed etiam quod conductor
possit ex pacto sumptibus locatoris vti dicta præro-
gatiua immunitatis, quo casu Bald. *in dict. conf.31.*
15 *in fine*, dixit, quod quando colonus Ecclesiæ contra-
ctat fructus ad sui commodum, expensis Ecclesiæ,
quod tunc est immunis à pedagio, à quo non est im-
munis, si propriis expensis illos transferret. Ex qui-
bus omnibus remanet fundatum colonum feudi
non teneri ad solutionem impositionis, non solum
auctoritatibus, sed etiam rationibus.

Non obstant ergo allegata in contrarium; nam 16
militant, quando priuilegium est concessum ratio-
ne personæ, & non ratione rei, & quando aliquid
deberetur ex propria contractatione fructuum, se-
parata ab ipso contractu locationis, veluti quando
colonus perceptis fructibus illos transferret in
alium locum; nam si in illo loco solueretur peda-
gium, absque difficultate teneretur colonus ille ibi
illud soluere, ratione immissionis, & nouæ contra-
ctationis, non tanquam onus feudi, nec onus fru-
ctuum, sed ratione contractationis & immissionis
per locum subditum tali oneri, vt bene distinguit
Bal. *in d. conf.31.* quam distinctionem sequitur satis-
sime illa fundando Agidius Thomat. *in tract. de
collect. fol.204. in cap. incip. coloni Ecclesia*, licèt de
Bald. non faciat mentionem. Et ideò non mirum si 17
appareat aliàs decisum per Regiam Cameram, Ba-
rones Regni non debere reputari immunes in pas-
sibus, & dohanis Regni pro fructibus feudorum
immissis, & vectis per loca, vbi ius passus exigitur,
postquam decisio fuit iuridica, & prædictis decisio-
nibus conformis, & in istis terminis consuluit Fe-
der. de Sen. qui in specie de pedagio loquitur. Nec
obstat doctrina Bart. *in d leg.1. C.de annon.* nam po-
tius fundat distinctionem vt supra factam, & defer-
uit meæ opinioni, postquam idem Bart. dum assi-
gnat rationem, dicit, quod onus tributi, ideò tran- 18
sit in conductorem nummis colentem, quod est
onus reale, quod secus est in collectis, quarum so-
lutio remanet penes locatorem, tanquam onus per-
sonale, licèt pro rebus; Ergo argumentando à ra-
tione, quod est validum, quando immunitas esset
realis, benè transiret in conductorem, sicuti transi-
ret onus. Hæc scripsi currenti calamo. Cætera sup-
pleat doctrina DD. Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur in præsenti.*
2 *Princeps quando præsumatur vti plenitudine potestatis, quando verò ordinaria.*
3 *Princeps cum suis subditis contrahendo naturaliter, & ciuiliter obligatur, vnde non potest contractum cum eis factum reuocare.*
4 *Principis successor tenetur stare factis sui antecessoris.*
5 *Princeps quando recedit à contractu facto cum subdito, debet probari causa legitimè recedendi.*
6 *Princeps quando aufert subdito id, quod ei vendidit, qualiter teneatur ad excambium, & ad pretium.*
7 *Domanij promissio facta à Principe Vniuersitati, quæ suis sumptibus se redemit, seruanda omnino est.*
8 *Vassalli non possunt à Principe alienari, etiam in casu permisso, quando præcessit pactum de non alienando.*

9 *Textus*

9 *Textus* in leg. Lucius, ff. de euictionibus, *qualiter procedat.*

10 *Princeps ex cauſa neceſſitatis poteſt alienare rem aliquam inalienabilem, quando non habet rem explicitam.*

11 *Salus communis, & publica, communibus expenſis eſt procuranda.*

12 *Regis aſſertioni, qualiter, & quando ſtandum ſit, & an debeat conſtare de cauſa.*

ARGVMENTVM.

Principem plenitudine poteſtatis interdum vti qualiter probetur. Suis cum ſubditis contrahendo naturaliter, & ciuiliter obligari, ſucceſſorémque ipſius teneri ſtare contractui, firmiter probatur. Domanij promiſſionem ſeruandam eſſe præſertim ſi ex vi contractus facta fuerit. Neceſſitatis tantùm cauſa Principem alienare poſſe rem in alienabilem, liquidò conſtat. Eius tantum aſſertioni credendum non eſſe, niſi aliunde de cauſa conſtet, probatur.

ALLEGATIO LVI.

1 DVx Sueſſæ in anno 1551. dum pro ſuis neceſſitatibus diſtrahere intendebat Ciuitatem Bitonti, quam tenebat ex conceſſione quondam Catholici Regis, ſe conuenit cum Decurionibus eiuſdem Ciuitatis, quibus vendidit Baronales introitus, Arcem, Turres, & omnia, quæ ab ipſo Duce poſſidebantur in Ciuitate prædicta, vigore prædictæ Regiæ conceſſionis pro pretio duc. 66. mil. in qua quidem venditione, & ſub eodem pretio incluſa fuit etiam iuriſdictio, quæ de voluntate prædictæ Ciuitatis relaxata fuit a Duce in beneficium Regiæ Curiæ; ſub conditione tamen quòd ab ipſa in perpetuum exerceatur in domanium, & quòd nullo vnquam tempore ab ea ſeparari poſſit ex quauis cauſa.

Eodem die contractus dictæ emptionis, & venditionis fuit à Cæſarea, & Catholica Maieſtate approbatus, mediante perſona Illuſtriſſimi D. Petri de Toleto Procuratoris, & Viceregis, qui nomine prædictæ Maieſtatis Cæſareæ, & ſuorum Primogenitorum Regum acceptauit commodum dictæ iuriſdictionis, & vaſſallagij, illamque promiſit, nomine quo ſupra, ſemper in perpetuum tenere in domanium, nullo vnquam tempore alienare, pignorare, alicui in gubernum concedere, etiam ſi perſona, cui conceſſio fieret, eſſet ſecundogenitus Regis, & iureiurando promiſit omnia prædicta obſeruare, etiam ſi contrarium expediret publicæ vtilitati, & neceſſitati totius Regni; imò promiſit domanium prædictum defendere, & pro eo de euictione teneri voluit ab omnibus hominibus, & perſonis. Conceſſitque ei Ciuitati prærogatiuam, *leg. bene à Zenone, leg omnes, Cod. de quadri. præſcript.* vigore cuius contractus Bitontina Ciuitas hucuſque fuit in poſſeſſione omnium prædictorum.

Ad præſens datur intelligi, quòd Dominus noſter Rex non informatus de prædictis contractibus, intendit in partem excambij conuenti pro habenda Arce Sablonetæ ſita in Gallia Ciſalpina, Ciuitatem prædictam in feudum concedere Illuſtriſſ. Principiſſæ Hoſtiliani, & per conſequens tollere, & reuocare contractum initum inter Cæſaream Maieſtatem fel. record. & Ciuitatem prædictam, ipſamque Ciuitatem priuare introitibus, Caſtro, Turribus, Fortellitio (vt vtatur verbis contractus,) & quod peius libertate, & domanio, tempore, quo omnia prædicta emptionis titulo ab ipſa acquiſita, & poſſeſſa fuerunt.

Fuit in controuerſiam deductum, an liceat Regi noſtro de plenitudine poteſtatis talia facere, in quo articulo negatiue fuit reſponſum à Domino Collega in ſuis, quas ordinauit allegationibus, in quibus ità diffuſe, doctè, & ordinate intentio Ciuitatis fundata fuit, quòd nihil addi poteſt; nihilominus recollegi poſt meſſores ſpicas, quæ conferre poſſunt ad vbertatem, & non ad neceſſitatem huius negotij.

Primò eſt verum in facto, quòd nos non verſamur in dubio, ſed ſumus in claris, quòd Dominus noſter Rex non intendit vti in negotio, de quo agitur, abſoluta, & plenaria poteſtate; non enim hoc expreſſit, imò contrarium declarauit, dum mediantibus ſuis litteris iuſſit, Ciuitati iuſtitiæ complementum fieri, & quando hoc eſſet dubium, adhuc ſumus in tuto, poſtquam Princeps non præſumitur vti plenitudine poteſtatis, ſed ordinaria, Innoc. *in cap. innotuit, n. 5. in fine, de elect.* & *in cap. innouamus, num. 1. in fin. de cenſib.* Alex. *in leg. Centurio, num. 30. ff. de vulgar. & pupillar.* Paul. Caſtr. *in leg. Princeps, num. 2. ff. de legib.* Felyn. *in cap. cauſam, quæ de teſtibus, num. 7. verſ. tertiò nota,* latiſſimè Marcus Antonius Augu. *conſ. 29. num. 5. verſ. etiam,* & Boſſ. *in tit. de Principe, n. 193.* Gaill. *obſeru. 56. n. 13.* latè Menoch. *de præſumpt. præſumpt. 12. n. 1 lib. 2.* Crauett. *de antiquit. tempor. part. 1. quæſt. 1. num. 39.* vbi dicit, quòd euidenter conſtare debet de voluntate Principis volentis vti plenitudine poteſtatis; nam in dubio non præſumitur, & contrarium cenſetur obtentum per importunitatem.

Secundò dicimus, quòd & ſi Dominus noſter vellet ex plenitudine poteſtatis irritare, reſcindere, vel reuocare contractum celebratum inter Inuictiſſimum Imperatorem eius auum, & Ciuitatem, adhuc non poſſet, licèt enim Princeps cum ſubdito contrahente non obligetur ciuiliter, tamen naturaliter, quæ obligatio naturalis eſt tam efficax ad ipſum obligandum, quam ciuilis, vt copioſe fundat Ferdin. Vaſq. *illuſtr. quæſt. cap. 51. num. 29.* Imò etiam ciuiliter obligatur, ſecundùm Anton. Gomez. *var. reſolut. cap. 1. num. 1.* & Pagil. *in leg. interpoſitas, num. 37. Cod. de tranſact.* quam opinionem ſequitur Molin. *de contract. diſput. 261. num. 9.* quæ rogo videatur. Hinc Doctores communiter dixerunt, quòd Princeps non poteſt contractum etiam cum ſubdito celebratum reuocare, vt Dominus Collega fundauit, & vltra Doctores allegatos, videndus eſt Foller. *in pract. cenſual. in verb. & ſummiſſionis, num. 6. &* 8. Borgn. Caualc. *deciſ. 35. num. 100. verb. quartò, non poteſt,* Burſat. *conſ. 160. num. 16. & 36. vol. 2.* Andr. ab Exea. *in tract. de pact. num. 456.* Ripa *reſp. 10. num. 20. verſ. quartò reſpondetur, in tit. de elect. & reſp. 12. num. 7. in titul. de diuerſis reſcript.* Ioan. Iacob. Leo *inter conſ. 117. num. 243.* Scot. *conſ. 1. num. 248. tom. 1. lib. 1.* Socc. *conſ. 86. num. 14. volum. 4.* Alciat.

ciat. *de præsumption.regul.* 5. *præsumpt.* 8. *num.* 5. *& in respons.* 9. *num.* 18. *lib.* 3. Bolognet. *cons.* 6. Gigas. *in addit.ad cons Rubei* Alex. *cons.* 50. *num.* 7. Iulius Clar. *in tit.de feud. quæst.* 59. *vers.* 1. Imò grauiùs peccat Princeps, frangendo fidem, quàm priuatus, latè Menoch. *cons.* 1. *num.* 227. *& cons.* 721. *num.* 3. *volum.* 8. Surd. *decis.Mant.* 234. *num.* 10. Et si Princeps non ligaretur pacto, nemo secum contraheret, vt ait Ias. *in l.* 1. *num* 4. *vers.ad idem,ff.de pact.* Roman. *cons.* 351. *num.* 24.

4 Quæ omnia non solùm procedunt in illo Principe, qui contraxit; sed etiam in successore, latè Surd. *in decis.* 326. *num.* 4. Riminald.Iun. *cons.* 63. *num.* 32. *vers.igitur volum.* 1. Imò nec indirectè venire potest contra suum contractum, vel prædecessorum, Andr. ab Exea *in alleg.tract.de pact num.* 456. provreller in casu nostro, in quo allegatur prætensa, & imaginaria causa.

5 Nec Fisco suffragatur allegata causa, siquidem quando Princeps discedit à suo contractu, causa non præsumitur in eo, sed debet probari, & de ea legitimè constare, Ruin. *cons.* 21. *num.* 12. *vers.quia*, Par. *cons.* 11. *num.* 48. *vol.* 1. Mascard. latè *de probat. conclus.* 265. *num.* 26. Bellon. *cons.* 28. *num.* 7. vltra Cephal. *cons.* 301. *num.* 18. *vol.* 3. Scot. *in in alleg. cons.* 1. *num.* 213.

6 Causa allegata est aërea, siquidem Principissa Hostiliani nunquam petiit Ciuitatem Bitonti in escambium Arcis Sabionetæ, neque dixit nolle excambium perficere, nisi habita Ciuitate ipsa; Imò contrarium inter Regem nostrum, & Principissam conuentum fuit; siquidem Sua Maiestas vigore capitulationis habet facultatem assignandi dictę Principissæ excambium in tot bonis feudalibus, & proptereà dum habet facultatem tradendi bona sua domanialia libera, per necesse sequitur, quòd causa est voluntaria; factum enim necessarium est illud, quod non est in potestate nostra illud non facere, ideò relegati dicuntur necessarium domicilium habere in loco, in quo relegati sunt, quia ab eo discedere non possunt, *leg.* 22. *§.Relegatus, ff. ad municipales*, vltrà quòd in materia nostra causa necessaria non sufficit, & quando esset in consideratione, debet esse talis causa, vt expediret potius tirannidem sufferre, quam causam illam, vt benè considerat Molina *in allegat. disput.* 161. *num.* 9. *in fin.* & ex his generalibus decidi potest causa ad beneficium Ciuitatis.

7 Deueniendo nunc ad magis particularia dicimus, quòd Princeps, qui pollicitus fuit Ciuitatem non alienare, & maximè illam, quæ suis sumptibus se redimit, etiam ex plenitudine potestatis, & ex causa non potest procedere ad illius alienationem, vt testantur infrascripti Doctores.

1 Lucas de Penna *in l.* 1. *C. de capit. Ciuit. cens. vol.* 1. *exim lib.* 11. *n.* 40.

2 Soccin.Iun. *cons.* 78. *vol.* 1.

3 Iacob Rebuff. *cons.* 146. *col.* 3. *versic. quarto, & longè.*

4 Afflict. *cap.* 1. *§.ex eod.de lege.Corrad.num....*

5 Sola *in consuet. Sabaudiæ, in titul. de pactis inter empt.& vend. num.* 62. *versic. & maxime.*

6 Aymon. Crauett. *cons.* 141. *num.* 9. *in fin. versic. rursus ipsa Communitas*, vbi fundat, quòd Princeps etiam de iure diuino obligatur ad obseruantiam promissi domanij.

7 Ioan. Neuizan. *in cons.* 12. *per totum inter consil. feud. Albert. Brun.*

8 Ferdinand. Vasq. *quæst.Illustr. cap.* 1. *num.* 14. *in fin.vers.decimò apparet*, in quo loco inuehit contra Capycium, & Ferdinand. Loazes aliter tenentes, his verbis, *Opinio Capyc. & Loazes tam à veritate longè abest, vt impia, iniuria. & perfidia sit, etiam contra ius diuinum, naturale, & Gentium, & palam egrediatur notissimos, & angustissimos terminos simplicis Principatus*, hæc ille.

9 Octauian. Cacheran. *cons.* 16 *per totum*, idem tenet, & refert nonnullas decisiones Senatus illius Prouinciæ.

10 Lupus *in cap. per vestras*, allegatus ab Octauian.

11 Amedus à Ponte *in titul.qui feud. dar. poss.numer.* 117.

12 Cancer. *var.resol. cap.* 3. *part.* 3. *in tit.de priuileg. num.* 368.

Nec obstant allegata in contrarium, nempè decisio Capyc. 166. Ferdinand. Loaz. *in respons.Oppidi Mulæ*, Socc. *cons.* 4. *vol.* 3. & Ias. *cons.* 227. *& cons. Raphaelis Fulgos.* 20. Nam pro parte Ciuitatis replicatur, quod de decisione Capyc. non est magnifaciendum; siquidem non fuerunt in decisione prædicta ponderatæ doctrinæ, quæ pro contraria opinione poterant adduci. Insuper illa decisio fundata fuit in relatione Hieronymi de Colle, & Ludouici Montalli Regentium Regiam Cancellariam, qui testati fuerunt, quod non poterat sine illa venditione subueniri necessitatibus belli, vt patet *numer.* 8. *in fin.* quæ ratio non vrget temporibus nostris.

Nec de cons. Socc. & Ias. ex quo in illa causa, in qua patrocinium præstiterunt, contrarium fuit decisum, & decisio trina decisione approbata fuit, adeò quod de eorum dictis non est curandum, du qno testatur Octauius Cacheran. *in alleg. cons. numer.* 35.

Nec similiter dictum Ferdinandi Loazes debet esse in consideratione ex duobus: Primò, quia loquitur in gratuito priuilegio domanij, nos verò sumus in contractu oneroso, & in Ciuitate, quæ pecunia mediante acquisiuit libertatem, & sponte (quoad iurisdictionem) in immediatam Regiæ Curiæ ditionem se subiecit, tempore quo Catholica Maiestas in anno 1507. illam concessera. Magno Capitaneo. Secundò, Quicquid dixit *Loazes in dicto cons.* processit ex affectione causæ, in qua consuluit; non enim illam opinionem pro vera habuit, siquidem in lecturis contrarium docuit, nempè *in repet. l. filiusfamilias, §. diui, num.* 105. vbi tenet, quod vassalli etiam in casu permisso non possunt alienari à Principe, quando præcessit pactum de non alienando, ad quod allegat Bald. *in cap.* 1. *§.præterea de capit.Corrad.* nec minus obstat *cons.* 20. *Fulgos.* nàm potius pro mea, quàm pro fisci opinione facit, vt in ipso est videre. 8

Nec Fisco opitulari potest dispositio tex. *in l. Lucius, ff.de euict. & l. item si verberatum, §.* 1. *ff.de rei vend.* nam vltra ea, quæ copiosissimè adducta sunt à Domino Collega, dico quod dispositio illarum legum procedit in prædiis, quæ iure gentium Princeps Victor acquirit, & victus admittit, quæ prædia, & vsus recapit aliquando, militibus honoris gratia assignabantur, aliquando publicè distrahebantur, aliquando possessoribus restituebantur, & non in prædiis subditorum, quæ pacificè sub dominio illius Principis tenentur, ita ex Alciato, Cuiacio, & For. leges illas intelligit, & benè Petr. Augustinus Valentinus *in Emporio iuris, part.* 1. *tit.* 9. *de contrah.emption. quæst.* 1. *num.* 10. 9

Vlterius pro libertate Ciuitatis Bitonti dico, quod in casu, de quo agitur nulla inueniri potest difficultas, siquidem illi pauci Doctores, qui à parte allegari possunt, regulariter tenent opinionem 10

negatiuam ; ſed illam limitant , quando adeſt vrgentiſſima , & neceſſaria cauſa alienationis (in qua ratione fundata eſt *Decis. Capic.* 166.) Sed ſic eſt, quod in diſtractione Ciuitatis Bitonti nulla adeſt cauſa, nulla conſiderari poteſt neceſſitas, tùm quia voluntaria eſt acquiſitio Arcis Sablonetæ, tùm etiam ſi aliqua vtilitas conſiderari poteſt, illa reſpicit Ducatum Mediolani, & non Regnum noſtrum, in quo ſita eſt Ciuitas Bitonti. Ergo per neceſſe conſultatio eſt facienda ad beneficium Ciuitatis ; vltra quod ſi pro vtilitate huius Regni Sabloneta neceſſaria eſſet, adhuc Ciuitas Bitonti obtinere debet ; tunc enim Princeps ex cauſa neceſſitatis poteſt alienare rem aliquam inalienabilem, quando non habet rem explicitam, ita in propriis terminis noſtris conſuluit Grat. *in conſ. ſeu reſponſ.* 148. *part.* 2. idem tenet Ioan. Tarſia Remunato *n.* 41. *&* 42. facit etiam, quod voluit Ioan.And.*in cap.verum*, vbi dicit, quod ſi Eccleſia ſit prohibita rem ſibi donatam alienare, licèt ei ſuperueniat neceſſitas alienandi, ſi tamen poteſt ſubueniri per alienationem alterius rei, liberè ſtabit rei donatæ firma prohibitio, probat etiam tex. *in l. pater filium, in fine principij, ff. de leg.* 3. ibi, *ſi non erat aliud in hereditate*, per quem tex. idem dicit Raphael Com.*in leg. peto, §. ſi de vectigalibus, ff. de damn. infect.*

Cauſa autem neceſſitatis tunc legitima eſt, ſi aliunde prouideri non poterit, vt conſiderat Capyc. in propria materia noſtra, *in dict. deciſ.* 166.*num.* 30. *& deciſ.* 51 *in fin.* Aymon. Crauett. *conſ.* 241.*in fin. col. penult.* dùm enim Dominus noſter habet infinitas res ſuas, & poſſidet nonnullas Ciuitates, & Terras, quæ poſſunt aſſignari abſque iniuria tertij: Ergo deueniri non poteſt ad ipſius Ciuitatis Bitontinæ alienationem ; vltra quod, ſi verè adeſſet neceſſitatibus, & non adeſſent bona explicita, non per hoc erit procedendum ad alienationem Ciuitatis Bitonti.

Principiſſa Oſtiliani Bitontum non quærit præcisè, ſed pretium Sablonetæ, & ideò pretium erit ſoluendum à toto Regno, & non in ſatisfactionem illius libertas Ciuitatis prædictæ eſt in permutatio-
11 nem danda, & ratio eſt, quia iuri naturæ non congruit, vt communis ſalus, communis neceſſitas, aut commune periculum vnius tantùm, aut alterius, ſed communibus expenſis compenſetur ; ita in propriis terminis Anton. Eugen. *conſ.* 50.*num.* 39.& alij, quos allegat Iacob. Cancer. *var. reſol. cap.* 3. *part.* 3. *num.* 84.& Raphael Fulgoſ. *conſ.* 20.*num.* 7. *circa medium.*

12 Nec dicatur ſufficere Regis aſſentionem, tàm reſpectu cauſæ, quam reſpectu deficientiæ alterius rei explicitæ, nàm de iure quando Princeps non poteſt aliquid facere, ſine cauſa, non ſtatur ſuæ aſſertioni, debet enim cauſa probari, & aliunde de ea conſtate, Oldrad. *conſ.* 170. Anchar. *conſ.* 398. Gemin. *conſ.* 53. Grat. *reſponſ.* 5.*num.* 5. & fuit obſeruatum in caſu deciſ. Capic. vt in ea eſt videre ; non enim ſufficit, quod Rex dicat, ſed conſtare debet Iudici, ſi illud eſt ſufficiens, vt fundat Amedeus *in d. tit. de his, qui feud. dar. poſſ. nu.* 124.*in fin.* Et ex his, quæ ſic laconicè dicta ſunt, credo, quod cognoſci poſſit, quàm iuſtiſſima ſit prætenſio Ciuitatis, quæ nil aliud affectat, quàm immediatum Regis noſtri Dominium.

Ferdinandus Bancia.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies enarratur.*
2 *Iudex laicus poteſt Clericum coram ipſo reconuentum condemnare.*
3 *Iudex laicus an poſſit cogere Epiſcopum ad Eccleſiam reparandam.*
4 *Reconuentio an detur in cauſa decimali, & an aduerſus decimas petentem compenſationis exceptio obijci poſſit.*
5 *Reconuentio prorogat iuriſdictionem reſpectu perſonæ, & non cauſæ.*
6 *Epiſcopo tantum conceſſum reperitur arbitrium in amplianda, vel reſtauranda Eccleſia, & num.* 7. *& quid circa hoc ſeruetur in Regnis Franc. n.* 8. *&* 10.
9 *Filij, vel nepotes illius, qui dotauit Eccleſiam an poſſint Clericum diſſipantem bona honeſta conuentione compeſcere.*
11 *Inſerrene licet à Templo Idolorum ad Templum Chriſtianorum.*

ARGVMENTVM.

Clericus ſi in Curia ſeculari in ius vocat laïcum pro ſolutione decimarum, an coram eodem Iudice reconueniri poſſit ad Eccleſiam reparandam. Exceptio compenſationis an obiici poſſit aduerſus Clericum decimas petentem : & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LVII.

NVLLO Iure poteſt Sacrum Concilium ſe intermittere in iudicio intentato per viam recõuentionis ad inſtantiam Caſalis Sauiani contra Capitulum maioris Eccleſiæ Nolanæ ; ſiquidem natura vtriuſque cauſæ, ſcilicet conuentionis Capituli, & reconuentionis Caſalis repugnat ; egit enim capitulum contra Caſale Sauiani pro continuatione ſolutionis Decimarum, implorando Iudicis officium ſuper facti quæſtione, recuſabat Caſale, tandem Sacrum Conſilium dedit terminum in cauſa, manutenendo Capitulum in poſſeſſione exactionis : hinc Caſale per viam reconuentionis, mutuæ, & principalis petitionis periit, condemnari Capitulum prædictum ad ampliandam Eccleſiam, illamque reficiendam; fuit difficultatum, an Sacrum Conſilium in dicta cauſa reconuentionis ſit Iudex Competens. 1

Pro parte Caſalis dicitur, quod ſic, eo quod, de iure Iudex laicus poteſt clericum à laico reconuentum condemnare, ex his, quæ habentur in toto titulo de mutuis petitionibus. Inſuper dicit, quod circumſcripta reconuentione, adhuc Iudex laicus poteſt cogere Epiſcopum ad reparandam Eccleſiam, ex his, quæ dixit Guliel. Benedic. *in cap. Raynutius*, 2 3

nutius, in verb. & vxerem nomine Adelasiam, decis. 2. num. 138. quam allegat Camill. Saler. in proœmio consuetudinum, ad quod allegat etiam add. Iac. Anell. de Boëtis in Regni constitutionibus.

4 Sed his non obstantibus in contrarium est veritas, & deoeniendo ad confutationē omnium à Parte adductorum, dicimus in causa decimali non dari reconuentionem; causa enim Decimarum summaria est, & in ea Actor non potest reconueniri; Primum probatur in Clem. dispendiosam, & ibi glos. in verb. Decimis, de Decim. quæ opinio comunis est, Cardin. ibidem num. 28. Imol. num. 7. Secundum fundatur ex dicto Innoc. & Host. in c. ex literis de mut. petit. Specul. in tit. de conuent. §. nunc dicamus, vers. sed non habet locum. Petr. de Ballapert. in leg. 1. c. vbi caus. stat. & in Auth. & consequenter, cap. de sent. inter. omn. Iud. immò non solum datur reconuentio, quando Decimæ petuntur, sed nec admittitur compensationis exceptio post Glos. in c. Decimæ 16. quæst. 1. tradit Rebuff. in tract. de decim. quæst. vlt. num. 19. si enim in causa Decimarum non datur recoouentio, ergo Partis assumptum corruit.

5 Secundò & melius dicemus, dato, & non concesso, qood in causa Decimarum detur reconuentio, adhuc in casu nostro Iudex laïcus se intromittere, non potest in negotio, de qoo agitur; siquidem reconuentio prorogat iurisdictionem Iudicis incompetentis respectu personæ, & non respectu causæ, & ideò quotiescumqoe qualitas causæ repugnat, nullo modo Iudex laïcus potest contra clericum reconuentum procedere, de quo late per Bart. in leg. & consequenter. C. de sent. & inter. omn. Iud. num. 5. & Marian. Soci. in tit. de mut. pet art. 6. num. 56. sed sic est, quod causa, de qua agitur, tanquam de re spirituali ad Episcopum tantum pertinet: Ergo Iudex laicus non potest in ea se intromittere. Minor huius argumenti absque difficultate probatur, dum

6 Episcopo tantùm concessum reperitur arbitrium in amplianda, vel testauranda Ecclesia, & non aliis inferioribus, text. est ad literam in c. omnes, de consecrat. dist. 1. cap. Episcopum 10. quæst. 1. legitur enim Deum Moysi tantum Templi ædificationem præcepisse, vt in eadem dist. cap. 1. habetur, hinc Episcopus in visitatione suæ Diœcesis ante omnia Ecclesiæ structuram conspicere debet, vt si inuenerit illam indigere reparatione, vel ampliatione, possit modum oportunum inuenire, vt tali necessitati consulatur, Io. Franc. de Paris. in tract. de visitat. quæst. 7. num. 15. Si ergo Episcopo hoc onus iniungitur, quomodo Iudex laïcus potest cognoscere iudicialiter, an Ecclesia indigeat ampliatione, & cuius expensis fieri debeat.

7 Vlterius dicimus, quod Episcopus Nolanus in visitatione facta in ann. 1592. fol. 271. & in ann. 1604. fol. vlt. causam determinauit. Nā dum instituisset Casale pro ampliatione dictæ Ecclesiæ, illiusque refectione, fuit mediante decreto iussa refectio, & denegata ampliatio, vt patet fol. 272. & iā decretū, quoad caput refectionis executum fuit fol. 461. Si ergo Episcopus, ad cuius onus talia sunt (ex decreto Tolotani Concilij, vt habetur in dict. c. Episcopum 10. quæst. 1.) negotium visitando diffiniuit, quomodo nunc poterit Sacrum Consilium iudicialiter in forma contentiosa de eodem negotio cognoscere?

8 Nec est curandum de his, quæ in Gallia dixit obseruari Guliel. Bened. in cap. Raynutius, in verbo. & Vxorem nomine Adelasiam, in 2. decis. num. 138. siquidem in Regno Franciæ multa fiuntquæ cōsuedine indocta in detrimentum Ecclesiasticæ libertatis, quæ in hoc Regno Ministri Regis nostri Catholici, fideique defensoris non vsurparunt, vltra quod dictum Gullel. est fundatum in dotatione, & fundatione Ecclesiarum illius Regni, & propterea non mirum si Tribunal Regis fundatoris cogit clericos ad reparandum Ecclesias, & quod hoc sit verum, ponderetur Canon. alleg. in c. filiis. vel nepotibus 16. quæst. 7. vbi disponitur, quod filij, vel ne- 9 potes illius, qui dotauit Ecclesiam, possunt Clericum dissipantem bona collata honeste conuentione compescere, vel Episcopum adire, & in casu iustitiæ non ministratæ Metropolitano omnia insinuare, & demùm Regis implorare auxilium, & sic multa requiruntur, ante quàm Rex adeatur. Primum quod ille, qui vult adire sit Patronus. Secundum quod Episcopus fuerit requisitus. Tertium quod Metropolitanus sit aditus. Hæc omnia deficiunt in caso, de quo agitur; nam Casale non prætendit Iuspatronatus, Episcopus non denegauit iustitiæ complementum ministrare; immò ad Casalis petitionem iniunxit Ecclesiæ refectionem. Metropolitanus non fuit aditus denegata ampliatione. Quomodo ergo potest Casale Tribunal Sacri Consilij adire, & in tantùm est verum, quod stilus illius Re- 10 gni Franciæ est fundatus in Patronatu, quod in materiis concernentibus Ecclesias nondum ædificatas, nunquam Reges illius Regni se intromiserunt; imò Carolus, & Ludouicus Pragmatica Sanctione professi sunt, non tantum in Ecclesiarum constructione aliquod ius non esse eis concessum, sed neque ipsos absque Episcopi licentia domi eorum Oratorij construendi habere aliquam facultatem, teste Theod. hist. lib. 5. cap. 782. quem allegat Card. Baron. in Paræenesi ad Rempubl. Venetam fol. 17.

Nec Parti opitulatur asserta additio impressa sub nomine Iacobi Annell. de Boetis; non enim persuadere mihi possum, quod additio prædicta fuerit à tanto viro facta; nam à lege allegata corruit auctoritas additionis, allegat enim text. in leg. si in aliquem, §. Ædes sacras, ff. de offic. Proconsf. vbi disponitur, quod Proconsul debet curare, quod ædes sacræ reficiantur, & non considetanit Auctor illius additionis, quod Iurisconsultus Gentilis, Gentilibus ius dicebat: Non enim licet inferre à Templo Idolorum ad Ecclesias Christianorum, quarum regimen 11 summo tantùm Pontifici, & illis, qui ab ipso eliguntur, à Christo Domino nostro concessum fuit.

Et ex his remanet fundatum, non dari Reconuentionem, quando Decimæ petuntur. Item Reconuentionem non tribuere iurisdictionem Iudici laïco, quando causa est Ecclesiastica, & propterea decretum Domini causæ Commissarij domi latum esse reuocandum, causamque ad Ecclesiasticum Iudicem remittendam.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates aliquæ referuntur.*
2 *Verbum vrgere, idem sonat ac instare.*
3 *Æs alienum vrget quamuis retardetur solutio.*
4 *Nullitates aliquæ facti reiiciuntur.*
5 *Solemnitates ineptè expresse in instrumento lapsu temporis non præsumuntur.*
6 *Decretum præsumptionem talem pro se habet,*

habet, vt omnia ritè præcessisse æstimentur.

7 *Quamuis acta non reperiuntur.*
8 *Verba enunciatiua in sententia semiplenè probant contra tertium.*
9 *Solemnitates requisitæ in alienatione bonorum pupilli, decennio præsumuntur.*
10 *Et contra tertium spatio 30. annorum.*
11 *Pupilli res alienari non possunt pro parua quantitate æris alieni.*
13 *Adiudicatio facta creditori pro summa excedente quantitatem debiti, corruit in totum.*
14 *Inuitus nemo cogitur stare communioni.*
15 *Assignatio magnæ quantitatis olei, vel vini pro parua debiti, cadit in summa excedente.*
16 *Decretum sustentari potest est causa vera, quamquam falsa sit expressa.*
17 *Acquiescens in iudicio approbare videtur actum factum contra se.*
18 *Venditione perfecta bonorum minoris, si emptor non soluat pretium, licet tutori rem retinere, & pretium implicare.*
19 *Alienabilis effecta semel res perpetuò alienari potest.*
20 *Decretum latum in pignoratione rei pupillaris, sufficit ad venditionem rei pro pignore.*
21 *Ecclesiæ res incantari debent, saltem per viginti dies.*
22 *Restitutio in integrum conceditur personis priuilegiatis, vt melior admittatur oblatio.*
24 *Iudicis decretum facit licitum id, quod erat illicitum.*
25 *Explicatur* leg. fin. & titul. Cod. si maior factus.
27 *Dotis definitio.*
28 *Feudalium venditio sub hasta reuocari non potest ex Constitutione diuæ memoriæ.*
29 *Venditio facta sub hasta recipit augmentum in 6.*
30 *Dolus non præsumitur quoties non sunt læsi contrahentes.*
31 *Præsumptio est neminem velle emere rem pluris quam valet.*
32 *Ignorantia affectata non excusat.*
33 *Contractus dolo factus sustinetur si doli notitiam partes habuerint.*

ARGVMENTVM.

Bona pupillorum, & minorum, an, & quando legitimè distracta dicantur creditoribus vrgentibus. Ratihabitio, quæ includitur ex tit. *C. si maior factus*, an suppleat defectum solemnitatum quæ in alienatione bonorum minoris, & pupilli interuenire debent; & de aliis pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LVIII.

DECREVERAM amplius non scribere in præsenti causa, sed quia Pars aduersa in suis nouis allegationibus mutauit ordinem, quem tenuit primo loco in suis primis scriptis, addendo aliquid, & minuendo: ideò sum coactus iuxta istum nouum ordinem singulis eius friuolis nullitatibus particulariter respondere.

1 Prima nullitas à Parte proposita consistit in defectu æris alieni, & vrgentiæ ipsius, & dum nos allegamus creditum Regiæ Curiæ, & Iacobi Caraccioli, replicat Pars, quod illud non vrgebat tempore decreti, postquam Caracciolus non habebat sententiam, & illam obtinuit post tres annos, & Regia Curia non obtinuerat literas significatoriales, sed illæ fuerunt expeditæ in mense Iulij 1538. Ex quibus prætendit fundare defectum vrgentiæ æris alieni.

Secunda nullitas consistit in defectu discussionis; nam antequam procedatur ad interpositionem decreti pro vendendis bonis pupillaribus, debet Iudex discutere patrimonium pupilli ad finem videndi si aliundè quam per venditionem bonorum stabilium, æs alienum pupilli extingui possit.

2 Respondetur, quod Parti in his duabus nullitatibus deficit factum, & Ius: deficit factum dum est in ipso demōstratum, pupillum fuisse debitorem Iacobi Caraccioli in ducatis mille, & Regiæ Curiæ in vna manu, vt possessor casalium in iudicio deductorum in ducatis 15000. in circa: & in alia vt hæres Ioannis patris in ducatis 2500. in cira; & sic non potest negare tempore decreti non adfuisse æs alienum. Deficit ius, nam non est verum dicere, creditor non habet sententiam, ergo debitum non viget; quia verbum *vrgere*, nihil aliud sonat, nisi instare pro solutione, vt omnes Doct. not. & instantia pernecessè debet præcedere decretum, vel sententiam; & dum Pars pro fundanda sua intentione dixit, significatorias fuisse expeditas in mense Iulij 38. & sic sex menses post decretum, fundat meum assumptum; nam pernecessè ante significatorias præcedere debet decretum, & ante decretum instantia, de quo decreto Regiæ Cameræ fit mentio in decreto magnæ Curiæ, & ibi dicitur, *viso decreto Regiæ Cameræ.*

Nec obstat illud, quod Pars dicit, quod Iacobus Caracciolus non instabat pro suo credito, postquam non obtinuerat sententiam, nisi in anno 41. quia Iacobus ipse nolebat restitutionem pecuniæ, ex quo non mutuauit illam pupillo, sed illam soluit in partem pretij casalium, de quibus hodie tractatur; nam illa emerat à Catherina pro ducatis 2000. & in partem pretij soluit ducat. 1000. & sic eius creditum non vrgebat ad restitutionem pecuniæ, sed ad consignationem casalium. Quæ vrgentia erat magis nociua, quod demonstratur ex euentu; nam petiit in Sac. Cons. condemnari Catherinam ad faciendum

ciendum cautelas emptionis sibi factæ, & in supplicatione dixit soluisse ducat. 1000. in partem pretij, & debemus præsupponere iudicialiter millies fuisse Catherinã interpellatam, & sic debitum Caracciolii semper vrsit. Et ex isto facto demonstratur quænam fuit causa, quare Iacobus Caracciolus non obtinuit sententiam, & quare eius creditum non fuit statim ab Antonio Baraputio satisfactum seruata forma suæ promissionis; nam Iacobus dum instabat pro conualidatione sui contractus, nolebat recipere suum creditum depẽdens ex pretio ex quo sibi prę-iudicabat, sed statim ipso excluso per sententiam S. Consilij consequutus fuit tam prædictos ducatos 1000. quàm interesse decursum à die solutionis pecuniæ per ipsum factæ vsque ad diem realis satisfactionis, & sic sententia non fuit lata ad beneficium Iacobi ad restitutionem pecuniæ ipso instante, sed ipso reluctante, ex quo petierat consignationem casalium, & sententia prædicta non esset prolata ad beneficium Catherinæ, si non adfuisset contractus Antonij, & sic non obstat dicta prima nullitas.

3 Nec obstat consilium Decij 403. à parte allegatum, dum per ipsum vult fundare defectum vrgentiæ æris alieni ob retardatam solutionem; nam in casu Decij creditor dederat tempus quinque annorum ad soluendum, & tutor simulauit illi soluere pretium rei venditæ, postquam statim creditor tutori illud restituit, quod non est in casu nostro, nam retardatio solutionis habuit causam à lite Iacobi, tum quia Iacobus nolebat recipere illud, tum etiam quia Ant. nolebat sponte soluere, ex quo non erat certus de exclusione Iacobi, & licet soluit Regiæ Curiæ ante expeditionem Iudicij Iacobi, illud fuit ex necessitate ordinis, & non ex voluntate, vltra quod dilatio non fuit vtilis Antonio, postquam soluit vsuras debiti, quæ non fuissent solutæ per Antonium Iacobo, si creditum non vrsisset à principio ante suum contractum ex deficientia moræ, sed pupillo, cui Antonius promiserat soluere; sed quia creditum a principio vrsit, ideo pupillus fuit per sententiam astrictus soluere interesse Iacobo, quod sine interpellatione solui non poterat, ex quo non erat promissum.

4 Non obstat & secunda respectu discussionis non factæ, nam ex euentu apparet illam factam dum fuerunt vendita bona minus damnosa, prout erant casalia parui redditus, & ex pretio ipsorum fuerunt extincti ferè annui ducati 300. quod in processu apparet hodie; nam si casalia non fuissent vendita, & Iac. non obtinuisset, prout non obtinuit, pupillus fuisset coactus illud interesse soluere, quod soluit Baraputius, quod ascendit ad ducatos 316. & non habuisset ducatos 50. ex fructibus casalium. Nec obstat illud, quod pars dicit quod aderant ducati 2517.4.13. quos Catherina in mense Iulij Regiæ Curiæ soluit, quia non apparet illos adfuisse tempore decreti, vltra quod si adfuissent, non erat pupillo expediens sibi retinere casalia sterilia, & soluere pecuniam. Nec obstat quod Catherina tunc temporis erat debitrix pupilli in ducatis 4808. quia viget circa hoc supradicta replicatio, vltra quod dum Pars non ostendit satisfactionem huius crediti, debemus præsumere illud fuisse fictitium, & non verum, aut satisfactum ante decretum.

5 Vlterius dico quod existentia æris alieni, & discussio præsumi debent ex lapsu temporis, non obstante doctrina Felyn. à Parte allegata *in cap. sicut, num. 33. de sent. & re iud.* quæ non solum non probat intentionem Partis, sed totum oppositum, dum Pars dicit, quod solemnitas nunquam præsumitur ob lapsum temporis quando ex eodem facto apparet illam non interuenisse. Et ego dico quod est veritas, sed Pars in casu nostro non habet factum, cui possit applicari doctrina Felyn. dicit enim Felin. quando apparet instrumentum, quamuis antiquissimum, & solemnitates in eo expressæ, sunt expressæ non debito modo, & ineptè, adeoque actus a principio non tenuit, certè illæ præsumi non possunt, quia eius scriptura cantat eius ineptitudinem, sed quoniam apparet instrumentum, in quo non adest aliquid ineptum, tunc ob lapsum temporis bene præsumuntur, & exemplificat suum dictum in casu supra per ipsum proposito, quando licentia summi Pontificis præsumitur in testamento cuiusdam Cardinalis. In casu enim nostro non potest verificari primum dictum, sed secundum dum non habemus processum actitatum in Magna Curia, in quo verisimiliter debebant adesse hæ solemnitates, sed habemus decretum interpositum vigore illius processus, & in decreto non exprimuntur solemnitates defectiuæ, & ineptæ, propterea debemus præsumere omnia præcedentia rite, & recte facta; nam sine illis requisitis decretum non poterat interponi, & tãto magis est sic præsumendum ex enuntiatis in decreto dum in eo dicitur visis partitis banci, scripturis, decreto Regiæ Cameræ, & baliatu Catherinæ, quæ omnia concernunt rectitudinem illius processus, & assumptum Partis procederet insimul cum primo casu Felyn. quando processus adesset, & ex eo appareret has solemnitates non interuenisse, vt bene declarat Crauet. *de antiq. temp part. 3. num. 26.* sed quia non adest (& Deus scit culpa cuius) postquam Dominus Iustus pro habenda copia decreti in eo sistentis, soluit ducat. 30. & solutio fuit facta domestico Partis aduersæ, debemus præsumere, & pro certo habere discussionẽ, & vrgentiam interuenisse, non obstantibus diuinationibus, & ambagibus Partis aduersæ, & tantò magis est sic præsumendum stante qualitate Iudicis interponentis decretum, qui nunquam ex abrupto processit in suis negotiis, & finaliter hæ solemnitates absque lapsu temporis, ex 6
quo debent præcedere decretum, præsumi debent per subsequens decretum, pro quo præsumitur, vt in propriis terminis nostris in solemnitatibus, quæ interuenire debent in venditione rerum minorum, voluit Imol. *in cons. 98.* quem refert Dec. *in consil. 403.* à parte allegato *num. 12. circa med. vers. & ideo,* & ex his detegitur vanitas nullitatis resultantis ex defectu auctoritatis tutoris; præsupponit enim Pars Catherinam non fuisse baliam, & dum nos allegamus verba in decreto contenta (*viso baliatu in personam Catherinæ*) replicat verba & decretum non probare hoc in præiudicium tertij; nam vltra quod Doctores per ipsam allegati hoc non probant, & Paulus de Castr. allegatus *in leg. si quis in aliquo documento,* imò *num. 7.* probat conclusionem supra firmatam 53. quod quando acta non reperiuntur, tunc 7
sententia plenè probat, dicitur Hieronimum non esse tertium, ex quo Catherina nomine pupilli, & vti balia petiit sibi impartiri licentiam; & dum DD. dicunt quod verba enunciatiua in sententia non probant plenè, sed semiplene contra tertium, benè 8
dicunt, quia nec ipsa sententia præiudicat, quod non potest dici in casu nostro; nam decretum latum contra tutorem præiudicat pupillo, ex quo videtur latum contra pupillum, & nunquam daretur casus à Parte præpositus; nam nunquam pupillus instat pro interpositione decreti; & tamen de iure omnes so- 9
lemnitates præsumuntur interuenisse in alienatione rerum minorum ob lapsum decem annorum cum possessione continuata, vt per Aym. Crauett. *in prin.*

dict. 3. partis, vltra quód per spatium 30. annorum
10 omnes solemnitates præsumuntur interuenisse etiam contra Tertium, cumulat idem Aym. *dict. part. 3. num. 7.* Dicitur etiam, quod verba in decreto nostro contenta non sunt mera enunciatiua, sed quodammodo dispositiua, dum profertur isto modo, viso baliatu, & dicere verba ista cum cursu 50. annorum non probare baliatum, est tantum, quantum dicere Iudicem fuisse falsarium, quod non est præsumen-
11 dum, & qualitas Iudicis à DD. consideratur ad finem præsumendi solemnitates, vt per Felyn. *in cap. sicut, vers. fallit 4. num. 34. de sent. & re iud.* qui si verè non vidisset baliatum, non potuisset interponere decretum, & pro decreto præsumitur, vt per Imol. *in cons. 98.* Alex. *cons. 8. vol. 5.* & Aret. *cons. 69.* & est tex. *in cap. in præsentia, de renunt.*

12 Nec obstat aliud motiuum Partis, dum dicit quod res pupilli non possunt alienari, quoniam pretium & valor ipsarum est plusquam æs alienum; nam respondetur, quod æs alienum pupilli erat longe plus pretio casalium, vltra quod hæc discussio præsumitur facta ante decretum per supradicta. Ex quibus omnibus, ni fallor, apparet decretum rite & rectè fuisse interpositum, præcedentibus omnibus solemnitatibus, & requisitis, quæ de iure præcedere debent decretum alienationis rerum pupillarium.

Quod videns Pars recurrit ad alias nullitates, & defectus. Et primo præsupponit, decretum, quamuis legitimè interpositum, fuisse reuocatum, vel extinctum in contractu Caraccioli, & per ordinem Iudicis notificatum Tubittæ magnæ Curiæ, quod supercedere debuisset in subhastationibus, & quatenus non esset extinctum, tenor ipsius non fuit obseruatus à Catherina in contractu Antonij, postquam decretum prædictum tria continebat. Primum quod casalia subhastarentur, secundum quod liberentur plus offerenti, tertium quod pretium ex ipsis perueniendum solueretur creditoribus pupilli, quæ omnia non fuerunt obseruata, ex quo Antonius emit sine subhastationibus, & sub hastationes factæ in contractu Iacobi fuerunt nullæ, tanquam factæ incongruo loco, & tempore, & per consequens non poterant liberari plus offerenti, & pretium integrum non fuit solutum creditoribus pupilli, & sic dum non est obseruata forma in decreto contenta, cessat decretum in contractu Antonij.

13 Insuper dicit Pars quod dum demonstrauit tempore decreti non adfuisse nisi debitum Caraccioli, & decretum est fundatum tam in credito Caraccioli, quam in credito Regiæ Curiæ & aliorum, non existentibus ipsis veris, debet corruere in totum, non obstante veritate crediti Iacobi Caraccioli, ex reg. tex. *in leg. & si non sortem, §. si centum, de cond. indeb.* & ex aliis per eam adductis in suis allegationibus.

14 Domini, responsio est admodum clara, & facilis, & quia Pars confundit nullitates respectu decreti in genere, & respectu subhastationum factarum in contractu Caraccioli, cum nullitatibus concernentibus contractum Antonij, ideò illas ego distinguo, & respondebo illis quæ concernunt decretum, & omnia quæ occurrerunt vsque ad contractum Antonij, & postmodum illis que concernunt ipsum contractum, & quia vltimus defectus circa falsitatem vnius causæ, concernit contractum Antonij, ideò super ipso insisto, & dico, dato & non concesso quod tempore decreti non adfuisset nisi creditum Caraccioli; & quod decretum contineret aliud creditum non verum, dico quod decretum sustentari debet de Iure ex illo solo credito Caraccioli, non obstantibus oppositis, & allegatis per partem, quæ vltra quod non sunt vera, procedunt in aliis terminis, vt demonstrabo, text. *in dict. §. si centum*, disponit quod adiudicatio facta creditori alicuius fundi pro debito ducentorum, corruit in totum, si apparuerit creditorem consequi non debere nisi centum, nec sustinebitur pro aliis centum verè debitis, & in eodem decreto assignatur ratio, quia fundus remaneret communis, & nemo inuitus in communione esse debet.

In secunda parte ipsius tex. proponitur alia quæ- 15
stio, Quod si debitor non fundum sed oleum, vel vinum dederit, vtrum assignatio olei, vel vini in totum corruet? & deciditur quod non, quia in vino, & in oleo cessat ratio communionis, ex quo tex. colligitur quod non falsitas vnius causæ, sed ratio ne in communione quis inuitus permaneat, annullat consignationem, & in isto casu procedunt doctrinæ per Partem allegatæ, quæ non faciunt penitus ad casum nostrum, & ego in propriis terminis nostris adduco communem opinionem ad fundandum decretum sustentari ex vna causa vera, licet esset ex-
pressa cum alia falsa prout not. Host. *in cap. per tuas.* 16
el 1. qui fil. sint leg. num.. in verbo, iudicasti, Io. Andr. ibidem *num ..* Anchar *num...* Ant. Butr. *num...* Abb. *num. 6.* Alex. *in l. impossibilis, ff. de verb. obligat. num..* qui dicit opinionem Hostiensis communiter esse receptam, facit tex. *in cap. cum I. & A. de re iud.* ac etiam text. *in l. Titianus, ff. quod cum eo.* Ex quibus apparet dato, & non concesso, vt dixi, quod assumptum partis esset verum, quod decretum respectu Catherinæ vendentis, & respectu contractus Iacobi Caraccioli non potest tergiuersari, non obstante prætensa reuocatione subhastationum; nam dum Catherina postquam subhastationes ipsę habuerunt effectum suum per extinctionem candelæ ad beneficium Iacobi, opposuit de defectu ipsarum, ex quo præsupponebat illas non fuisse factas congruo loco & tempore. Replicauit Iacobus illas fuisse ritè & rectè factas; replicauit etiam ordinem factum Tubittæ renocatum per Iudicem, cui replicationi Ca-
therina acquieuit, quæ acquiescentia arguit, imò 17
probat assertionem suam non veram, & actum legitimum. Et quia causa huius prætentionis fuit tractatus Baraptutij, qui volebat emere pro maiori pretio, videns Catherina contractum Caraccioli esse validum vndique, transiuit ad aliud remedium, scilicet reuocationis vigore constitutionis diuæ memoriæ, pro beneficio pupilli, qui lucrabatur ducatos 200. ex contractu Antonij. Ex quibus omnibus remanet verum, quod omnia fuerunt rite, & rectè facta vsque ad contractum Antonij.

Est nunc videndum vtrum in contractu Antonij requirebantur nouæ subhastationes & aliud decretum. Et nunc venio ad nullitates allegatas respectu contractus Antonij, in quo non possunt præsumi solemnitates interuenisse, postquã ex lectura ipsiusmet instrumenti apparet de contrario, quibus non obstãtibus est dicendum contractum Antonij fuisse perfectum absque nouo decreto, & absque nouis subhastationibus, & aliis solemnitatibus, & prætermissis aliis rationibus hucvsque adductis, dico, quod Catherina sine aliis requisitis potuit casalia vendere, non solùm pro maiori pretio, sed pro eodem, quo fuerunt remau'a Iacobo per tex. sing. *in*
leg. tutor rer. ff. de administ. tut. vbi disponitur, quod 18
facta ritè (pro vt Doct. præsupponunt) alienatione bonorum minoris, non facta solutione pretij per emptorem, potest tutor ipse ipsimet retinere bona illa, & pretium conuertere in vtilitatem pupilli, &

Bart.

Bart. *in ead. leg.* dum respondit oppositioni glossæ,
adducit rationem huius legis, & dicit quod cum
prima venditio fuerit valide cum auctoritate tutoris
perfecta, emptore non soluente, iustè absque alia
auctoritate poterit tutor illam sibi retinere, & alle-
gat tex. *in l. pater, §. quindecim, ff. de leg. 3.* ex quo tex.
19 colligitur regula, quod res effecta semel alienabilis,
perpetuò alienari potest, & postmodum subdit, *non
enim est noua emptio, sed antiqua emptionis in ipsum
translatio*, & per istum tex. Socc. *in leg. 1. §. item ac-
quirimus, ff. de acquir. possess. num. 14.* dicit quod
quando contractus est perfectus, & alienatio solem-
niter, tunc sequela illius alienationis non requirit
nouam alienationem, facit etiam ad hoc illud, quod
not. Bal. *in l. pupillorum, §. si pupillus, ff de reb. eorum*
20 & Dec. *in cons. 558. num. 9.* vbi inquit quod decre-
tum interpositum in re pupilli pignorata, operatur
quod postea in venditione pignoris aliud decretum
non requiratur, sic etiam dicendum in casu nostro:
nam decretum, & aliæ solemnitates iam interuene-
runt in emptione Caraccioli, vt est probatum vt su-
pra, remoto illo contractu statim Catherina, quæ
poterat sibimet casalia prædicta pro eodem pretio
retinere, illa vendidit Antonio, & lucrata fuit ad
beneficium pupilli ducatos 200. quæ venditio non
fuit aliter noua, sed primæ in personam ipsius An-
tonij translatio, & sic illud, quod sibi permittebatur
(non fauore sui officij, nam tutor in hoc est peioris
conditionis, nam regulariter non potest emere bo-
na pupilli) transtulit in Antonium cum vtilitate pu-
pilli, vt est demonstratum.
21 Nec obstat huic motiuo illud, quod Pars ad alium
finem adducit pro inualidando contractu Baraputij
ex alio defectu subhastationum, dum præsupponunt
illas extinctas per lapsum viginti dierum, ex quo
subhastationes interuenerunt in mense decembris,
& Ant. emit in mense Ianuarij sequentis anni, & sic
post viginti dies, per tex. *in Auth. hoc ius porre-
ctum. C. de Sac. Sanc. Eccl.* & per doctr. Bart. & Io. de
Plat. *in l. si tempora, C. de fid. instr. & iur. hast. fisc.*
nam nec tex. nec Doct. per ipsam allegati probant
assumptum, imò probant contrarium, vltra quod si
esset verum non faceret ad casum nostrum, vt in fu-
rius demonstrabo, tex. enim *in Auth. hoc ius porre-
ctum* disponit, quod res Ecclesiæ debent stare in in-
cantu per 20. dies, & non minus; sed non dicit,
quod non possunt stare plus, & Bart. *in leg. à parte
cuiata, num. 7.* dicit quod Officialis non potest mi-
nuere tempus 20. dierum, sed benè potest illud
augere, & *num. 6.* dicit, quod admittuntur alij lici-
tatores, quando infra tempus primæ subhastationis
alius non obtulit, & etiam in isto casu fauore mi-
norum, fisci, & Ecclesiarum oblationes maioris quã-
titatis admittuntur etiam in præiudicium tertij, pe-
22 tita restitutione in integrum. Idem dicit Ioan. de
plat. *num. 1. in fin. vers. & istud tempus*, scilicet quod
tempus 20. dierum potest augeri, sed non minui, &
quod admittatur oblatio post tempus *num. 2. in fin.*
probat hoc etiam tex. à parte adductus *in l. & si fine,
§. quæsitum, ff. de minor*, dum dicit, quod quotidie
Prætores admittunt licitationes, postquam bona mi-
norum fuerunt liberata, quando continet maius pre-
tium, & sic dum admittunt licitationes absque nouo
incantu, non probat assumptum partim, imò totum
contrarium. Nec obstat decisio Affl. qui loquitur
in præiudicium tertij, qui medio tempore contraxit.
Vltra quod si motiuum Partis esset verum, non
faceret quin motiuum non procedat, nam effectus
illius subhastationis habuit finem legitimè in pri-
mo contractu Caraccioli, & Ant. non ex nouo
contractu, sed vigore primæ emptionis legitimæ
factæ ex effectu illius permissæ translationis, habuit
casalia, ex qua translatione pupillus lucratus fuit
ducatos 200.
Non obstat illud, quod tertio loco dixit pars, quod 23
non fuit obseruata forma decreti circa solutionem
pretij. Nam illud fuit integrè solutum creditori-
bus pupilli, vt est demonstratum, soluit enim Ant.
ducatos mille, vnà cum interesse Iacobo Carac-
ciolo, & ducatos 2000. Regiæ Curiæ. Nec dicat
Pars quod Regia Curia non erat tunc temporis cre-
ditrix pupilli ex persona sua, & quod Ant. seruata
forma instrumenti, debebat soluere in causam sibi
assignatàm, quod non fuit factum, imò creditum
assignatum, fuit satisfactum per pupillum de mense
Iulij; quia respondetur, quod Ant. ipse non soluit
dictos ducatos 2000. in illam causam ex sua volun-
tate, sed ex necessitate ordinis Regiæ Cameræ, quæ
Regia Camera fuit illa quæ mutauit causam, dũ erat
etiam creditrix pupilli possessoris casalium prædi-
ctorũ ob debitum Hieronimi Pellegrini domini ca-
salium, & sic non est imputandum Antonio, quare
non soluit in illam causam, postquam sua non inte-
rerat soluere potius in vnam quam in aliam; Ordo 24
enim Iudicis facit licitum illud quod aliàs esset illi-
citum glos. *in l. ait Prætor, ff. de minor. in verbo, im-
putandum*, qui loquitur in propriis terminis nostris.
Remanet vt aliquid dicam circa materiam tex. *in
leg. fin. & tit. C. si maior fact.* non quia indigemus tali
remedio, sed vt pènitus Pars nihil possit dicere; vi-
dens enim Pars quod casu quo omnia nõ essent ritè
& rectè facta, contractus sustineretur ex reg. illius
tex. & tit. dicit illum non procedere in contractu
nostro, præsupponens illum procedere tantùm in
contractu facto per tutorem cum interuentu pupil-
li, quod non est in casu nostro. Secundò dicit titu-
lum illum non supplere, nisi defectum decreti. Sed
in casu nostro adsunt alij defectus, ergo non pro-
cedit. Tertiò dicit non habere locum in contractu
doloso, sed quia in contractu nostro adfuit dolus,
ergo non possumus ex illo iuuari. Quartò non pro-
cedere nisi data scientia contractus post maiorem
ætatem, & defectus ipsius contractus, quod non
habemus, ergo nihil facit.
Quò ad primum dico quod assumptum non est 25
verum ex quo procedit etiam quando tutor sine pu-
pillo, sed nomine suo contrahit glos. *in rub. C. eod.
tit. &* latè per Menoch. *in tract. recuper. possess. re-
med. 15. num. 163. post principium, & num. seq.* vbi
adducit nonnulla iura, & rationes, que non refero,
ne videar transcribere librum.
Quò ad secundum similiter dico, quod propositio 26
nõ est vera prout similiter probat Menoch. *d. remed.
num. 143.* & vltra adducta per ipsum videtur tene-
re Aym. Cranet. *cons. 102. num. 7.* qui intelligit ti-
tulum indifferenter in omnibus solemnitatibus, sic
Alex. *in cons. 117. num. 2.* & Bald. *in cons. 45.* per
Partem allegatus non probat suum assumptum, imò
oppositum si bene consideretur, & ego adduco
viuam rationem. Doct. enim dicunt, & tex. *in dict.
leg. fin.* quod ille tacitus consensus operatur ac si ab
initio res legitimo decreto distracta fuisset. Si enim
lex illa supplet defectum legitimi decreti, & facit
quod contractus valeat, ac si mediante legitimo
decreto esset factus, ergo supplet omnes alias solem-
nitates, quia decretum non esset legitimum, si an-
te ipsum non præcederent solẽnitates requisitæ, sed
sic est, quod supplet defectũ decreti legitimi, & le-
gitimum decretum non potest dici, nisi præcesserint
alia requisita; nam tunc debet Prętor illud interpo-
nere, ergo supplet omnes alios defectus; nam sub
legitimo decreto continentur omnia à lege requisi-

ta, excepto si concurreret læsio in contractu, vt per
Bald. *in dict.leg.*1. *Cod. si maior fact.* & fundat Gra-
tian. *discept forens. cap.*513. *num.*5. *cum seq. & cap.*
879. *num.*18. post Surd. *cons.*49.*n.*29.

27 Quoad tertium nescio quid respondere, post-
quam in contractu nostro non solùm non interue-
nit dolus, sed nec imaginari potest illũ interuenisse,
& nihilominus Pars aduersa in quolibet periodo
millies facit de ipso mentionem, ac de impressione,
porptcrea volui videre quomodo dolus diffiniatur,
ne super re incognita procedere videar, & reperio,
quod dolus sic diffinitur à Iureconsf. *in leg.*1. §.1. *in
fin. ff eod.* dolus nil aliud est, nisi omnis machina-
tio, calliditas, fallacia, ad circumueniendum, fal-
lendum, decipiendum alium, adhibita; qui dolus
potest dupliciter in contractibus interuenire, vel
dando causam contractui, vel incidendo in ipsum.
Videamus modo, si eius diffinito potest applicari in
contractu nostro, & quænam species doli in ipso
interuenit; & certè dum plus rumino negotium, mi-
nus possum in tali contractu dolum considerare;
nam Antonius nihil machinauit in damnum pupil-
li, imò fecit meliorem conditionem ipsius in du-
cat. 200. non induxit Catherinam ad vendendum
inuitam, ex quo ipsamet vendiderat casalia Iacobo
Caracciolo pro ducat. 2000. & postmodum adiuit
Iudicem, qui causa cognita, considerata paritate
redditnum, & aliis considerandis, decreuit licere
Catherinæ vendere, & adhuc Ant. non erat in ta-
li tractatu, & finaliter perfecto secundo contractu
prædicti Iacobi, illa vendidit Antonio, & sic stan-
tibus prædictis, nemo potest dicere Catherinam
coactè illa vendidisse Antonio: dolus ipse non in-
cidit in contractu, ex quo Antonius vltra iustum va-
lorem emit.

Ad quod aduerto in facto, quod dum essent ca-
salia prædicta subhastata eodemmet anno ad in-
stantiam Regiæ Curiæ, quæ fecerat exequutionem
pro debito Pelegrini super casalibus prædictis, pro
Sancto Cypriano, Comes palenæ obtulit tamen du-
catos 1000. vt patet *fol.*195. *a terg.* & casale Du-
cètæ non poterat ascendere ad ducatos 300. ex quo
est sine introitibus etiam hodiè, & sic non video in
quo adfuit dolus, & si Pars dicat illum colligi ex
albarono, dum per eum remittuntur ducat. 300. di-
co quod non fuerunt aliter remissi, ex quo dicti du-
cati. 300. fuerunt ærei positi in instrumento ad ex-
clusionem Iacobi qui non poterat excludi à reuoca-
tione contractus vigore constitutionis, facta a Ca-
28 therina, ex quo emptio rerum feudalium facta sub
hasta, non inualidatur ex reuocatione vigore con-
stit. *diua memor.* sed potest impetrari assensus non
obstante tali reuocatione, vt not. Frec. *in limit. con-
stit. num.*103. *fol.*169. *in nouis*, sed tantùm poterat
excludi, provt fuit exclusus ex contractu Antonij,
in quo aderat augmentum pretij in sexta, parte quod
augmentum tantùm admittitur in venditionibus
29 sub hasta, provt not. Bart. *in leg. societatem*, §. *arbi-
trorum, ff. pro soc.*25. Ex qua simulatione nõ arguitur
dolus, quando ex ipsa contrahentes non læduntur,
vt habetur *in dict. leg.*1. §.1. *de dol. ibi enim posset sine
dolo malo aliud agi, & aliud simulari*: In contractu
30 enim nostro simulatio pretij non fuit nociua, sed
vtilis pupillo, vt demonstratum est. Nec resultare
potest ex aliis pactis in albarano contentis, & præ-
cipuè ex pacto de lucrando illud plus, quod forte
lucrarentur, quia vltra quod hoc erat impossibile
euenire, quia nemo præsumitur velle emere rem
31 plus quam valet *leg. cum de indebito*, §.1. *ff. de probat.*
glos. *in leg. si fundus, ff. de reb. eor.* & in facto est de-
monstratum pretium Baraptutij fuisse excessiuum,
tamen si hoc euenire potuisset, non per hoc præ-
sumeretur contractus dolosus, quia postquam casa-
lia erant iam perfectè alienata in Caracciolum pro
ducatis 2800. & pupillus ex contractu Antonij lu-
cratus erat ducat. 200. & sine contractu suo illos
amisisset, erat conueniens, quod Antonius sentiret
aliquod lucrum si ab alio fuisset exclusus, & sic do-
lus non posset considerari, nec impressio ratione sui
officij.

Quoad quartum dico quod licèt illud, quod di- 32
cit Pars, de iure non subsistat, tamen nos habemus
intentum casu quo subsisteret: nam Hieronimus
factus maior non solùm habuit scientiam de con-
tractu, sed etiam de prætensis defectibus; nam de-
fectus omnes consistunt in non interuentu subha-
stantium, decreti, & eorum, quæ præcedere debent
decretum, qui defectus colligebantur ex lectura ip-
siusmet instrumenti, quod fuit præsentatum in pro-
cessu Fiolæ de Alexandro, & Cæsaris Gallucij, qui
laudauit in auctorem dictum Hieronimum, qui in
iudicio liquidationis fuit citatus personaliter, & pas-
sus fuit exequutionem, ex qua citatione arguitur
scientia de omnibus contentis in dicto instrumen-
to postquam pernecesse debuit processum videre,
& se informare de omnibus in eo contentis. Et si 33
aliter diceret Pars, esset in supina ignorantia, &
affectata, quæ non excusat, vt voluit Bal. *in c. licet extr.
de suppos. negl prælat.* cumulat Tiraq. *de retract* §.35.
glos. 4.*n.*34.

Vlterius dico quod Pars non potest negare non 34
habuisse notitiam de contractu, & per consequens
de nullitatibus in eo contentis, & de prætenso dolo
resultante ex albarano, postquam ipsemet Hiero-
nimus præsentauit albaranum prædictum in pro-
cessu, & non probauit illum habuisse tempore præ-
sentationis, & propterea non potest allegare igno-
rantiam albarani prædicti, & instrumenti (nam
Pars in suis allegationibus dixit albaranum esse
partem illius instrumenti & consequtiuum ad il-
lud) voluit in specie Aret. *in cons.*15. *incip. Reue-
rendissime pater, num.*12. qui loquitur in Ecclesia,
quæ allegabat ignorantiam contentorum in priui-
legio per ipsam præsentato, quem citat idem Tiraq.
in loco prædicto, quod argumentum non solùm non
probat scientiam, sed etiam facit, quod tertia limi-
tatio tituli *si maior fact.* non procedat, postquam
etiam si adfuisset dolus in contractu nostro, dum re-
sultat ex albarano, & Hieronimus præsentauit alba-
ranum, & sic habuit notitiam de eo, contractus ip-
se vigore illius tituli etiam si fuisset dolosus, su-
stentaretur, stante scientia ipsius doli, & voluit glos.
*in l.*1. *C. si minor fact. in tit.*1.

Aliis defectibus nempè subrectioni assensus,
nullitati ex fide habita de pretio, & aliis latissimè
in primis allegationibus respondi.

Ex his omnibus resultat quod Partes illustrium
Dominorum Iudicantium debent esse ad cõfirman-
dam sententiam primo loco interpositam, non ob-
stantibus æris assumptis, non militantibus in facto,
& in iure, & condemnando contrarium in ex-
pensis, postquam dolose (cum reuerentia) se gessit
in isto negotio. Cætera suppleat immensa doctrina
dictorum Dominorum Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMA

ARGVMENTVM.

Numeratio foculariorum Regni, si solemniter clausa fuerit, nùm fisco instante pro suo interesse possit iterum aperiri, vel potius perpetuum silentium imponendum. Restitutio in integrum nùm competat fisco aduersus numerationem factam, & clausuram ipsius. Text. *in l. vnica. C. de sentent. aduers. fisc. latis.* lib. 10. explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus an possit petere nouam numerationem fieri, & quando.*

2 *Numeratio focularioru tangit statum Vniuersitatum.*

3 *Calamitates Populorum propter nouas numerationes, quæ sint.*

4 *Rex noster quæ, & qualia possit facere pro bono regimine.*

5 *Reipublicæ status priuatis commodis præfertur.*

6 *Silentio multa prætermittenda sunt propter bonum Reipublicæ.*

7 *Reipublicæ bonum præferri debet omni interesse pecuniario.*

8 *Foculariorum numeratio iudicium est reciprocum inter fiscum, & Vniuersitates.*

9 *Numeratio foculariorum qualiter committenda?*

10 *Foculariorum numeratio inuenta est, ne Regia Curia fraudetur, & ne populi grauentur.*

11 *Numerationis tempus quale sit.*

12 *Regentis de Ponte* consil. 58. n. 15. *pro decisione affertur.*

13 *Textus* in l. qui grauatos. C. de censitis, lib. 11. *explicatur.*

14 *Exceptio rei iudicatæ contra fiscum in præsenti opponitur.*

15 *Æqualitas in iudiciis est seruanda inter fiscum, & Vniuersitates, vsque ad numerum 16.*

17 *Numerationis clausura inducit absolutionem vniuersitatum.*

18 *Iudex sententiam quomodo, & qualiter certam proferre debeat, vsque ad numerum 19.*

20 *Sententia condemnans in partem, quando & qualiter censeatur absoluere à reliquo.*

21 *Clausura numerationis decretum factum, qualiter, & quando noceat fisco.*

22 *Restitutio in integrum, vtrum competat fisco contra numerationem factam, & clausuram ipsius.*

23 *Textus* in l. vnica. C. de sententia aduersus fiscum, lib. 10. *explicatur.*

24 *Restitutio in integrum infra quadriennium danda; qualiter competat fisco in præsenti.*

25 *Scriptura noniter reperta quando iuuent pro restitutione in integrum, vsque ad num. 27.*

ALLEGATIO LIX.

N hac causa Vniuersitatis Terræ Sereni, siue, vt rectiùs loquar, totius 1
Regni, cum Regio Fisco, cùm agatur de aperiendo numerationem tot annis retrò elapsis clausam, & consequenter eius determinatio respicit vtilem bonum, ac statum totius Regni, spero circumspectissimos Dominos Iudicantes mandaturus esse imponendum perpetuum silentium Regio Fisco, quod vt faciliùs, & clarius pateat de duobus quærendum duxi: primò, an hoc publicæ vtilitati huius Regni, ac S. M. seruitio conueniat. Secundò, an de iuris rigore Fiscus hoc petendo, Ius foueat.

Quoad primum attinet nulli dubium hoc nego- 2
tiũ tangere vtilem statũ, ac pacem Terrarum, & Populorum huius Regni propter ipsius Vniuersalem commotionem, aperiendo enim denuò numerationem, necessario fatendum est, esse maximum onus populis, licèt enim hodie agatur solùm de Terra Sereni, tamen cum hoc exemplo Regij fisci prætensio aperitur, ita vt non videã rationem differentiæ, cur non sit etiam contra alias Vniuersitates numeratiu hæc aperiẽda, & Vniuersitatibus inter se ipsas, quod quàm sit æquitati, & bono huius Regni re-
gimini contrarium ordinari, omnibus notum est: 3
omnes enim scimus calamitates, & ærumnas, quas in dies Populi patiuntur; impositiones, quas sustinent veteres, & nouas, etiam post numerationes impositas; non enim sumus in antiquis temporibus, de quibus in his terminis Bald. maximè conqueritur *in leg. ex hoc iure, num. 64. ff. de inst. & iur.* tradens, quod antiquis temporibus Romanorum tempore aderat impositio denariorum 26. pro quolibet capite, seu fumante, subditque *sed hodie, proh dolor, pellem populorum excoriant, & vix precarium dimittunt:* sed sumus sub felicissimo Regis nostri Iustissimi, ac Sanctissimi Imperio, sub doctissimis, ac pru-
dentissimis Ministris, qui cuncta cum maxima cir- 4
cumspectione gubernant, quia æqua lance non minus Populorum curam, quàm Regij Patrimonij attendunt; omnia enim Rex potest, sed non omnia facere vult, quia non conueniunt bono regimini, nec vtilitati Regij Patrimonij; Rex enim non solum est Dominus, sed insimul pater, & maritus, & eleganter tradit Luc. de Pen. *in leg. quicunque, la 2.*
num. 8. C. de omni agro deser. lib. 11. Et vt pater de- 5
bet paterna charitate, vti filios, Vassallus diligere, & ideò dicitur esse in Republica, & Rempublicam

cam in eo, bonuſque Reipub. ſtatus deber priuatis
ſuis commodis præferri, vt notabiliter voluit Andr.
in cap. 1. in princ. de prohibend. feud. alienat. per Lo-
tharium, & in iuſtitia diſpenſanda modus, tempus,
rerum conditio non exiguam ſibi partem vendi-
cant, vt dixit inclytus Rex Alphonſus I. in pra-
gmatica vulgariter dicta *edictum Pentima*, edita in
anno 1444. ſub tit. *de poſſeſſorib. non turbandis.* Hinc
eleganter dotiſſimus Camer. alloquens miniſtros,
quibus curæ eſt Regium Patrimonium, *in repet. cap.*
6 *Imperialem, fol. 8. lit. B.* aduertit quod non omnia,
quæ prætendi poſſunt, proponere licet; ſed pro quie-
te Populorum ſilere debent; propter enim litium
finem, propter controuerſias euitandas, pacem, &
quietem in Populis conſeruandam ſunt inuentę præ-
ſcriptiones, & abbreuiata vita actionum, tam de iu-
re communi ad tex. *in leg. omnes*, & *in l. benè a Ze-
none C. de quadr. præſcript.* & leges Romanæ ex
cauſis eiſdem multoties denegarunt actionem ad
notata per ſcribentes *in leg. 1. §. ſublata, ff. ad Trebell.*
& aliquando hoc prouidetur cum impoſitione ſilen-
tij, de quo in *cap. 1. §. ſi quis autem*, vbi Bald. *n.* 28.
poſt gloſ. *de pac. conſtant. tum* etiam in Regno habe-
mus plures leges, & Pragmaticas vetantes lites fieri,
& poſſeſſores turbari a 3. cap. Regis Caroli I. inci-
piens, *& ſi frequenter*, Pragmatica dicta, *edictum
Pentima*, vbi Rex Alphonſus optimam huius ſta-
tuti reddit rationem, ibi *quamobrem nonnulla:*
ſic etiam prohibentur lites fieri, & poſſeſſores in-
quietari, ſiuè iure ſiue iniuria poſſideant, quia ex-
7 pedit publico Reip. bono quod omni alio pecuna-
rio intereſſe præferri debet, vt per Pragmaticam
Thor. editam in anno 1505. à Rege Catholico &
per Pragmaticas ſeu Inſtitutiones Caroli V. in an-
no 1517. & 1519. clare patet, & ne deficiat au-
ctoritas in propria de qua agimus materia numera-
tionis, eſt tex. *in leg qui grauates. C. de cenſ. & cenſit.
lib. 11.* per quem præfigitur annus ad grauamina
proponenda propter ipſius numerationis diſcuſſio-
nem, qoo elapſo omnis actio denegatur; quam ru-
bricam de *cenſ & cenſit.* illiuſque iura procedere in
materia focalariorum dixit Iacob. Rebuff. *in leg. 3.
C. eod.* quem ad propoſitum allegat Frecc. *de ſubfeud.
lib. 2. auct. 2.* Baron. *num 31. verſ. qua autem pœna.*

8 Cæterum quod communi huius Regni bono, ac
Reipublicæ vtilitati expediens erit, Dominos Iudi-
cantes pro ſua ſingulari prudentia, ac circumſpe-
ctione optimè perpenſuros ſpero; propterea diſce-
ptandum erit, num de iuris rigore poſſit hoc fiſcus
prætendere, magis accedentes caſui, de quo agimus,
quod vt manifeſte pateat, illud antea pono, hoc iu-
dicium numerationis factum inter fiſcum, & Vni-
uerſitates eſſe iudicādum reciprocum, fiſco præten-
dente maiorem numerum focularioum, vniuerſi-
tatibus, aut minorem; numeratio enim, vt optimè
aduertit Ioan. de Plat. *in leg. omnes. C. de cenſ. & cen-
ſit. lib. 11. ſummande tex.* eſt facienda propter augu-
mentum & diminutionem bonorum iam diu æſti-
matorum, & propterea reficiendum eſt extimum
omnium, & non vnius ſolùm, quod propriùs docuit
ibi gloſ. quam ponderauit ibidem Rebuff. & latiùs
declaratur hoc *in cap. 7.* ex conceſſis per Regem Al-
phonſum primum.

9 *Item accithe la Maieſta Veſtra non ſia fraudata,
è li Populi aggrauati debia mandare due huomini ſuf-
ficienti terra per terra, & per ciaſchedùna Prouincia,
ad inquiere il numero delli fuochi è che da tre in tre an-
ni ſe habbi da fare la ditta inquiſitione.*

10 Si ergò numeratio adinuenta eſt ne Regia Cu-
ria defraudetur, & ne Populi grauentur, neceſſa-
rio fatendum eſt eſſe inter fiſcum & Vniuerſitates
numerationis iudicium reciprocum, in quo Iudicio
vterque obtinuit, & ſuccubuit; nam in eo quod
fiſcus prætendebat maiorem numerum focularío-
rum ſuccubuit, & Vniuerſitates obtinuerunt; Vni-
uerſitates verò ſuccubuerunt in eo quod prætende-
bant maiorem numerum, & fiſcus obtinuit, quo 11
ſuppoſito, cum nedum ſit elapſus terminus à die fi-
nitæ numerationis, illiuſque præſentationis in Re-
gia Camera, poſt cuius anni ſpatium omnis actio
denegatur, ad tex. *in leg. quis grauatos*, ſed per de-
creta generalia clauſæ ſuot omnes numerationes ab
anno 1602. quomodo poſt tot, & tantos annos ac
etiam prope nouam numerationem generalem fa-
ciendam in Anno proximo 1610. prætendit fiſcus
numerationem clauſam de nouo aperiri, ſilentium
illis impoſitum interrumpere, actionem denega-
tā, atque extinctam reuiuiſcere, & pauperes Regni
Vniuerſitates nouis litibus, & expenſis perturbare?
eo enim ipſo quod actio eſt denegata, declaratum
eſt ius non fouere, & conſequenter videtur tacitè
impoſitum ſilentium; deciſio eſt elegans Bald. om-
ninò videnda *in l. quid tamen, §. ſi arbiter, in 3. notab.
ff. de recept. arbitr.* & ſi ſilentium eſt impoſitum nec
minima vox auditur in iudicio, de quo eleganter per
celeberrimum, & Eminentiſſimum Virum D. Re- 12
gentem de Ponte *in conſ. 58. n. 15. ad ſeq.* vbi refert
hic contra fiſcum fuiſſe iudicatum in cauſa Comitis
Montellæ; cumque in caſu, de quo agimus, lex an-
no elapſo deneget actionem, ſiue ſit ipſo iure, ſiue
ope exceptionis, fiſco obſtat iuris defectus, & ſine
actione nemo experiri poteſt, de quo per Bart. *in
l. 1. §. ſublate, ff. ad Trebell.* & decretum quod clau-
ſæ ſint numerationes non aliud ſibi vult, niſi eſſe im-
poſitum ſilentium, quod decretum cùm ſit confor-
me iuri communi per quod elapſo anno præfixo de-
negatur actio, & hic non ſolum tranſactus eſt an-
nus, ſed poſt decretum clauſuræ plures & plures an-
ni tranſacti ſunt, ergo nullo pacto fiſcus eſt audien- 13
dus; tex. enim *in dict. leg. qui grauatos*, loquitur
inter fiſcum, & priuatas, a quibus exigere volebat
cenſus, ſeu functiones fiſcales, & ibi DD. notant, &
præcipuè Ioan. de Plat. quod actio aliàs duratura per
plures annos durat tantùm per annum in terminis
illius tex. quodque ab actibus extraiudicialibus da-
tur appellatio, quæ infra annum concluditur, Re-
buff. ibid. *col. fin. num. 9.* dicit quod eſt ſpeciale in
illo tex. vt actio finiatur infra annum, & ratio eſt,
quia eſſet damnoſum fiſco, ſi tanto tempore duret
actio, quia rationes fiſcales nimis intricarentur, ſi
tam prolixo tempore poſſent litibus inuolui, & ſic
è contra eadem ratio militat in Vniuerſitate; patet
ergò fiſco obſtare exceptionem iuris defectus ex
denegata ſibi actione poſt annum per diſtinctio-
nem tex. *in dict. l. qui grauat.*

Obſtat etiam Regio fiſco exceptio rei iudicatæ, 14
cùm enim omnes Vniuerſitates contradixerunt clau-
ſuræ numerationis, ex multis grauaminibus præten-
ſis, & propoſitis, & præcipue Vniuerſitas Sereni,
quæ habebat focularia prompta, quæ omni iure de-
duci debebant, habebat multa focularia, donec &
alia prætendebat grauamina, fuit ab omnibus ex-
cluſa, fuitque iudicatum conuenire claudi numera-
tiones omnes, provt clauſæ fuerunt, & denegata
amplius audientia Vniuerſitatibus, igitur ſi illæ fue-
runt excluſæ, quomodo fiſcus vult nunc audiri? ſi
hæc clauſura omnes reſpicit, & pro omnibus facta
fuit, & ſicut Vniuerſitates hodie aduerſus clauſu-
ram venientes non audirentur, ita nec pariter fiſcus 15
contra ipſos audiri debet, quia ipſius reſpectu clau-
ſura etiam eſt facta in beneficium Vniuerſitatum; in
iudiciis enim æqualitas ſeruari debet, ad tex. *in l. fin.
C.*

C. de fruct. & lit. expens. vbi Odoffred. dicit esse speciale, quia non debet claudicari, nec in eis debet dari exceptio personarum; eademque lege debet quis conueniri qua contra alium postulauit, dicit tex. *in l. ratas, C. de rescind vend.* & est tex. notab. *leg. in sacris, la 3. C. de proxim. sacr. scrin. lib. 12.* ibi æqualitatem litigantibus volumus seruari, quod etiam in fisco procedit ex Salyc. *in d. l. fin. 1. col. C. de fruct. & lit. expens.* & proinde iure optimo prædicta sententia clausuræ parit etiam exceptionem rei iudicatæ contra fiscum. Quod etiam confirmatur valida ratione, cùm enim numeratio hic sit clausa, non potest eodem tempore clausam esse, & apertam, clausa scilicet quoad Vniuersitatem, aperta quoad fiscum; cùm sit hoc vnum indiuiduum, & non debet vna eademque res diuerso iure censeri, ad tex. *in leg. eum qui ædes. ff. de vsucap.* numeratio est vnum integrale, quod efficitur ex diuersis focularibus
16 Vniuersitatis, sicut ibi in casu illius tex. efficiuntur ex singulis corporibus, & sicut illæ non debent diuerso iure censeri, ita hic in singulis numerationibus, quas si ordinatum est esse clausas, repugnat, vt eodem tempore sint apertæ.

Hinc quando sumus in tempore, quod posset aliqua deductio prætendi dixit glos. notab. *in dict. leg. omnes, in 1. gl. C. de cens. & censit.* quod ex integro debet fieri numeratio totius Terræ. Patet ergo sententiam clausuræ prædictæ parere exceptionem rei iudicatæ, tam contra Vniuersitatem, quàm contra fiscum, cùm sit indicatum contra fiscum in eo quod plus petebat, & contra Vniuersitatem in eo quod minus, & in beneficium vnius & alterius, & consequenter pro ea parte, pro qua iudicatum est contra fiscum, tempora non largiuntur, quod amplius audiri debeat.

17 Et vltra prædicta ad demonstrandum, quod per decretum clausuræ numerationis oritur tacita absolutio Vniuersitatum à maiori numero focularioruin prætensorum per fiscum, aduerto, quod dum Regnum numeratur, fiscus nil petit specificè, sed suos destinat numeratores ad veritatem indagandam foculariorum Regni, vt ea reperta ipsorum numerus taxetur, & secundum illum fiat exactio functionum fiscalium; hincque Vniuersitates suas faciunt diligentias, vt taxentur minori numero, præsupponendo Terras diminutas, & non auctas, & sic fiscus pro vna parte prætendit augmentum, Vniuersitates ex alia diminutionē, & hinc fiunt oppositiones, & ex-
18 ceptiones, & sic sequitur communis conclusio DD. quod quotiescunque quis petit aduersarium condemnari, non expressa quantitate, & Iudex certam declaret in sententia & ad eam condemnet, sententia valet in quantitate expressa, & in reliquo censetur Reus tacitè absolutos. Bart. *in leg. 1. num. 2. vers. tu verò pone casum. Cod. si aduersus rem iudicatam.* Panorm. *in cap. cum inter,* vbi Felin. *num. 12. de sent. & re iud.* imò plus, cùm hic fiscus faciat iudicium taxationis certi numeri foculariorum, qui colligitur ex Vniuersitate hominum singularum Terrarum Regni, qua demum taxatione facta, vult secundùm
19 eam erigere; secundùm quod decretum quod fit super numeratione, vt ea claudatur, importat condemnationem ad quantitatem taxatam ex numero foculariorum in numeratione liquidatorum, quo casu intelligitur condemnatio facta taxatiue, ita quod in reliquo quod quomodocunque prætendi potuisset, cēseantur Vniuersitates absolutæ, ita Bart. vbi supra, & declarat Fel. *in cap. cum inter, num. 12. vers. & vnum considera,* & *num. 15. vers. & considera, de re iud.* quæ nullam habent dubietatem, quando præcedit discussio vt in minori numero taxatio fieri debeset, provt in casu nostro fuit prætensum ex parte Vniuersitatis, ita Bart. *in leg. si plures, de fideiuss.* Castr. *in dict. leg. 1. num. 8. vers. item si in partem. Cod. sed aduersus rem iud.* sequitur, & notabile esse affirmat Iacob. *ibid. num. 2. vers. quartus casus.* Quæ 20
omnia præfati DD. tradunt ad limitationem regulæ traditæ per glos. *in dict. leg. 1.* & alterius opinionis scribentium in hoc articulo, vt Iudex condemnans in partem, non censeatur absoluisse in reliquo, quod fallit dum non est certa quantitas petita, & Iudex taxauit causa cognita certam quantitatem, maximè præcedente oppositione, & discussione, quare in maiori taxati Vniuersitates non debent, ita quod siue attendamus primam opinionem, siue opinionem glos. cum hac limitatione communiter a scribentibus approbatam, habemus intentum, cumque ex prædictis appareat silentium impositum per denegatam actionem, & per sententiam clausuræ, & secundùm taxationem fiscum exigere, ob quod obstat reg. tex. *in leg. absolutionem. Cod. de exeq. rei iudic.* propterea, vndique dicendum est, fore fisco audientiam denegandam.

Sed augetur motiuum; nam aut obstat excèptio 21
decreti clausuræ factæ, & fiscus succumbit, aut verò ad summum potest nec aliud prætendere fiscus, nisi dicere, quod ipse non venit virtute decreti, quodque decretum non absoluit Vniuersitatem; sed quod remanserunt sibi primæua iura, vt possit petere iteratam numerationem; nam hæc quæstio Posita per glos. & DD. vt quando sententia non absoluit in eo quod non condemnauit, remanent primæue actiones, quibus mediantibus possit experiri tunc sic, nonne, vt supra demonstratum est, ex reg. tex. vbi glos. *in dict. leg. omnes. Cod. de cens. & censit.* quod numeratio tota ex integro est facienda, cumque habeamus finitum tempus numerationis faciendæ singulis quindecim annis, & sic iura primæua reseruata non tolluntur, sed suo tempore taxato exercenda sunt; quocumque ergo se vertat fiscus, hodie omni caret actione; sed vnicum tantum remanet 22
refugium, petendi scilicet restitutionem in integrum aduersus sentētiam clausuræ, ex scripturis baiulationis noniter secundùm ipsum repertis, restitutionem ei non competere breuissime demonstrabitur, cùm fiscus in hoc casu, nec etiam per viam restitutionis in integrum possit audiri, cùm nedum à die sententiæ clausuræ sit elapsum triennium, quæ fuit lata in anno 1602. quod ei de iure antiquo competebat ad tex. *in l. vnica, ad ibi not. Cod. de sent.* 23
aduers. fisc. lat. retract. lib. 10. in leg. Imperatores, vbi Alex. & Herc. *ff. de re iud.* sed etiam quatriennium de iure Cod. concessum, ad tex. *in leg. fin. Cod. de tempor. in integr. restit.* & aduertatur quod tex. *in dict. leg. qui grauatos. Cod. de cens. & censit.* vbi DD. notant, & ex verbis ipsius expressis clarè patet, procedit quando gratia prece, ambitione, & fraude quis fuerit grauatus, & propterea quod dicitur in text. dict. leg. vnicæ in fin. limitando ipsius dispositionem, quando interuenit præuaricatio, dicit ibi notabiliter Io. de Platea *in 1. col. vers. tertiò conclude,* intelligendum esse quando interuenit corruptio pecuniæ, secus si gratia prece, vel ambitione, tunc 24
enim sententia valet; sed restitutio datur in integrum infra quatriennium, quod in casu nostro iam diu est elapsum, quod per prius aduertit ibi glos. 1. *vers. aut gratia,* vbi Bart. *num. 5. & 6.* Bald. *n. 10.* Odofred. *num. 16.* & latè Peregr. *de iur. fisc. lib. 7. titul. 4. num. 6.* quæ cùm hìc deficiant, nec est præsumenda corruptio pecuniæ in ministris numerationis tantæ qualitatis, & si fiscus fundat se in hac corruptione pecuniæ, debet illam probare, imò declarari facere prius

prius per sententiam hanc prævaricationem, aliàs non sequuta pronunciatione non posset fiscus se tueri hac cotiuptione pecuniæ, vt ex Bart. deducit Peregr.loco proximè allegato *n.5. versi.tertia, conclus.*

25 Nec fiscus posset prætendere quod assertam cartulam, quæ nunc per quendã reuelatorẽ exhibetur, illam Vniuersitas non exhibuisset, sed occupasset, ex quo nihil fundate possit respectu corruptionis requisitæ,nec tenebatur Vniuersitas præsentare suas scripturas priuatas, ex quibus quoquo modo damno affici potuisset; præterea omnes scribentes in hac materia scripturarum nouiter repertarum loquuti fuerunt, omniaque iura posuerunt casum in scripturis validis, authenticis, & indubitatis,contra quas nulla potest opponi exceptio, & quæ si productæ fuissent aliter esset iudicatum; sed quid vult prætendere fiscus ex cartula priuata nullam fidem habente, composita per hunc reuelatorem, ex cuius lectura falcitates manifestè deteguntur, & si adhibetur diligentia comparandi eam cum numeratione iam clausa, & spolio facto, apparebit infallibiliter ex sexcétu nominibus hic positis habitam fuisse rationem plusquam quingentarum, esseque omnia duplicata, & si reperitur prouisum per manus DD. Præsidentium, Commissariorum huius enumerationis inceptæ in anno 1595. vt non habeatur ratio scripturarum post hoc tempus factarum, & hæc est prætensa scriptura, & post prædictum tempus;

26 igitur quo fiscus hodie ex ea,tanquam scriptura nouiter reperta vult numerationem clausam aperire, & rursus corollarie infertur ex prædictis quod cum ex eadem numeratione, siue spolio appareat habitam fuisse rationem librorum baiulationis, qualis prætenditur, de quo tractamus, quod aut hic liber antecedit numerationem, cùm ea fuerit spoliata ex eisdem libris baiulationis, & non potest de ea tractari tanquam de scriptura nouiter reperta, aut non fuit habita de ea ratio, quia non erat compositus tunc temporis, sed post numerationem, & habemus intentum, quia obstat decretum, quod de scripturis confectis post numerationem, nulla habeatur ratio.

27 Concludo ex prædictis, quod tam de iuris rigore, quam ob bonum Regni regimen, fiscus non est audiendus; exinanitio enim Populorum est in maximam Regis iacturam; omnia enim redundant in damnum Regij Patrimonij, quia vassalli impotentes, Dominum iuuare non possunt,& Tribunal Regiæ Cameræ est tam graue, quod æquitati, & rigori consulere debet, sic in casu præsenti consulet, cunctaque rimabitur, quæ pro Regis seruitio, ac publico Populorum beneficio videbit expedire. Cætera suppleat Religio, & Eminentia Dominorum Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Tridentini dispositio* sess. 25.cap.16.de Regularibus, *procedit etiam in Monasterijs exemptis.*

2 *Renunciatio procedens ex causa onerosa, non subijcitur Concilio Tridentino.*

3 *Renunciatio, de qua in præsenti, sustinetur ratione periculi, quamuis esset excessus in re renunciata.*

4 *Renunciatio ex causa necessaria non subijcitur Tridentino Concilio.*

5 *Renunciatio correspectiua non valet, si corruat ille actus, cuius respectu sit.*

6 *Licentia superioris, vigore Concilij vtrum possit dari per superiores in Monasterijs exemptis.*

7 *Possessoris causa semper præualet in beneficijs, & alijs.*

8 *Consuetudo, & possessio facit actum validum, licèt aliunde non valeret.*

9 *Licentia concessa ab eo, qui communiter existimabatur superior, valet.*

10 *Textus* in l.Barbarius, ff. de officio Prætoris, *adducitur in præsenti.*

11 *Superioris præsentia facit censeri omnia gesta eius auctoritate.*

12 *Licentia ad actum debet præcedere, & quando.*

ARGVMENTVM.

Renunciatio, quæ fit à Monialibus tempore professionis,cùm nulla sit, si fiat absque licentia Episcopi, adhuc si Monasteria essent ab illius iurisdictione exempta, an etiam pro nulla, & inualida sit habenda, si fiat ex causa onerosa; & quid si licentia obtenta esset à Superiore, siue Ordinario illius monasterij, qui communiter reputatur posse eum huiusmodi concedere licentiam: & de aliis.

ALLEGATIO LX.

DIcet Sacrum Tridentinum Concilium *sess.25.cap.16.de Regul.* statuat in renunciationibus & obligationibus, quæ fiunt per Nouitios, qui ingressi sunt in religionem, adhibendam esse licentiam Episcopi, & hoc procedat, etiam in Monasteriis exemptis ab Episcopali Iurisdictione, vt declarauit Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concil.Interp. tamen in casu nostro respondendum videtur pro validitate renunciationis,quia Decretum Concilij procedit in obligationibus, & renunciationibus simplicibus, non autem in illis, quæ fiunt ex causa onerosa, quia dispositio loquens de donatione, & renunciatione, habet locum in vera obligatione, & donatione, non autem in donatione reciproca, vel quæ fit ex causa onerosa, Oldrad. *cons.*139. *num.*3. Guid. Pap. *decis.* 214. *col.*5. Tiraq. *in leg. si vnquam, in verf. donatione largitus, num.* 130. *& seq.* Vsque ad *num.* 139. vbi bene cumulat Doctores & plura similia. 1

Renunciatio autem, de qua agitur, non processit 2

ex

ex mera liberalitate, ſed ex cauſa oneroſa, quia emanauit, non ſolùm ex cauſa dotis, ſed etiam ex donatione annuorum ducatorum triginta, & traditione aliorum bonorum, & conſequenter valuit renunciatio iuris dubij, quod competebat in ſola ſpe admodum remota, & quæ nullum habebat ius radicatum, ſed pendebat totaliter à futuro euentu. Quo caſu, proculdubio renunciatio valuit: tum quia in nondum quæſitis præiudicari poteſt Eccleſiæ, Lap. *alleg 25. in 3. dub.* Federic. de Senis *conſ. 9.* tum etiam quia ratione periculi ſuſtinetur renunciatio,
3 etiam ſi eſſet exceſſus in re renunciata, quia ſi non fieret locus ſucceſſioni ab inteſtato, donans nihil caperet, iuxta tex. *in l. 1. Cod. de pact.* vbi Doct. communi. et Dec. *in leg. anter priuatos, col. vlt. verſic. & exceptis, Cod. de pactis* Regulare eſt enim quod dubius euentus iuſtificat contractum, quod aliàs ratione inæqualitatis eſſet reprobatus, *leg. nec emptio, ff. de contrahenda emption.* Oldrad. *conſ. 207.* Bald. *conſ. 427. lib. 4.* & *conſ. 18. lib. 1.* Cuman. *conſ. 181.* Roman. *conſ. 302. & 423. in 3. dubio.* Io. Anan. *in cap. in Ciuitate, de vſur.* & tradunt communiter Doct. *in leg. de fideicommiſſo*, vbi Alex. *Codic. de tranſaction.*

4 Et tanto magis hoc procedit, quia prædicta renunciatio, non ſolum fuit facta ex cauſa oneroſa, ſed etiā ex cauſa neceſſaria, vt ſolueretur dos promiſſa Monaſterio, quam præſupponitur renunciantem non potuiſſe aliunde ſoluere; & ita tanto minus erat locus decreto Concilij, quia ſolemnitates in aliquo actu requiſitæ non requiruntur, quando ille actus fit ex cauſa neceſſaria, Tiraq. *de legib. Connub. gloſ. 8. queſt. 13. per tot.* Lamber. *de contract. mul. in princip.* & in ſimili videmùs, quod licet bona Eccleſiaſtica non poſſint alienari ſine certis ſolemnitatibus, hoc tamen non procedit in alienatione, quæ fit ex cauſa neceſſaria. Card. *in cap. vt ſuper, § poſſeſſiones, in fin. de reb. Eccleſ. non alien* Lap. *alleg. 25. in 3. dub.* Rebuff. *in tract. de reb. Eccleſ. non alien. num. 30.* Rodoan. *in eod. tract. queſt. 51. cap. 3. num. 22.*

5 Et intantum mater dotauit, & donauit, in quantum fieret ſibi renunciatio prædicta; in quolibet enim actu cenſentur pacta correſpectiua, dum fiunt coram eodem Notario, & teſtibus. Vnde vnum non valet ſine alio, nec vnum ſtare poteſt ſine alio, Aymon. *conſ. 356. vol. 3.* dotauit & donauit ſperans mediante renunciatione prædicta recuperare quod dedit, provt cauſa recuperauit.

6 Præterea ſi probatur miniſtros Ordinis fuiſſe in poſſeſſione dandi licentiam, & probatur miniſtrum in caſu noſtro dediſſe licentiam, iſta licentia ſuffragatur ratione poſſeſſionis; nam vbi concurrit poſſeſſor, & Dominus, ſemper actus debet expediri per poſſeſſorem, quia iuriſdictio dandi licentiam dicitur eſſe in fructu, & conſequēter ſpectat ad poſſeſſorem, maximè vbi incidenter agitur de iuriſdictione, vt videmus in terminis collationis, nam collatio facta per poſſeſſorem præfertur collationi factæ per eum, qui re vera habet ius conferendi. Rot. *deciſ. 49. de reſcript. in antiquis*, Calder. *conſ. 23. de præbend.* Mohæd. *deciſ. 8. de cauſ. poſſ. & propriet.*
7 Idem videmus in terminis iuris patronatus; nam præſentatio facta per poſſeſſorem præfertur præſentationi factæ per verum Patronum, Panorm. *in cap. conſultationibus, n. 9. de Iurepatr.* & ſimiliter licèt inſtitutio debeat fieri per Epiſcopum tam attenta diſpoſitione iuris communis quam Sacri Concilij Tridentini, nihilominus valet inſtitutio facta per inferiorem Prælatum exiſtentem in poſſeſſione inſtituendi, Lap. *alleg. 95. in fin. verſ. Imò ſi ille qui inſtituit.*

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

Vndè Videmus, quod licèt actus eſſet de iure inualidus, tam ratione conſuetudinis, & poſſeſſionis 8
in contrarium exiſtentis, actus inualidus erit validus, & ſic è contra *c. cum dilectus*, & ibi gloſ. *in verb. approbata, extr. de fid. inſtrum.* Roman. *conſ. 59. ante num. 7.* qui ad hoc etiam allegat prædictum cap. *cum dilectus*, quod tanto magis procedit in caſu noſtro, cùm dicta declaratio Illuſtriſſimorum Cardinalium hucuſque non apparuerit, nec appareat, quando facta ſit, nec tunc tempore prædictæ renunciationis apparebat, nec in vſu erat, & lex in tantum ligat, in quantum ſit approbata & obſeruata, canone *in illis, §. leges, 4. diſtinctione*, & ibi etiam Archidiac. late per Capic. *in eius regul. concluſ. 14.* vnde videmus profeſſionem monialium valere, licet non fiat ſecundum regulam, ſed ſecundum loci conſuetudinem, *c. vidua*, & ibi etiam gloſ. *in verbo oblationem*, & ibi etiam Abbas *de Regular. c. porrectum, eodem tit.* & ibi idem Abb. *num. 13.* & Card. Zabar. *in dicto capit. vidua.*

Et hoc procedit tanto magis in caſu noſtro, quia 9
miniſter erat reputatus communiter pro perſona, quæ debebat iſtam licentiam concedere, & tanto tempore fuit per Archiepiſcopum toleratus, ita vt non eſſet in poteſtate Partium illum priuare ſua poſſeſſione, cùm ſufficeret actum expediri per exiſtentem in poſſeſſione, quia erat communiter reputatus pro perſona ad quam ſpectabat huiuſmodi licentiam concedere, Lap. *alleg. 89. num. 12. in fin.* & *num. 13.* Anchar. *conſ. 409. num. 8.* eſt enim
locus diſpoſitioni l. *Barbarius, ff. de offic. Proconſ.* 10
quæ locum habet, tam in iuriſdictione ordinaria, quam in delegata, Felyn. *in cap. cum dilecta, n. 3. de reſcript.* Vant. *de nullit. tit. vltimo, num. 46. verſ. nam diſpoſitio*; & in terminis Concilij requirentis actum fieri coram certa perſona, quod ſit locus diſpoſitioni l. *Barbarius*, fuit pluries in Rota reſolutum.

Et quod quando ſuperior eſt in loco, quicquid 11
fit cenſeatur factum cum eius licentia & ordine, traditur per Iaſ. *conſ. 145. num. 7.* Anton. Gabriel. *in eius tract. commun. concluſ. tit. de probation. Concluſ. 3. num. 21. & 22.* In Ciuitate Nap. aderat Archiepiſcopus, ſiue eius Vicarius, & quando hæ monialium profeſſiones & renunciationes ſtatim ſciuntur, & fiunt Prælatis dona, & encennia, vnde Prælatus ſciebat, & conſentiebat omnibus, quæ fiebant.

Poterit ergo probari, quod miniſter habebat fa- 12
cultatem concedendi licentiam, & quod antequam fuiſſet facta renunciatio, de qua agitur, illam conceſſit; & aduertatur ad probandum quod licentia præceſſerit, quia de iure ſemper licentia debet actum præcedere, *cap. licet, de Regula.* in tantum quod non ſufficiat actum poſteà ratificari. Bald. *in d. l. fin. C. ad S.C. Maced.* Card. *in Clem. 1. §. Volumus num. 2.* Vital. *num. 8.* Imol. & communiter Doct. *de foro compet.*

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum tutori per teſtatorem an, & qualiter debeatur, ſi tutelam non exerceat, vſque ad num. 3.*

4 *Legatum quomodo cognoſcatur per teſtatorem fuiſſe aliter relicturum, quàm ex*

cauſa tutelæ, vſque ad num. 6.

7 *Tutor quando fuit remotus, quomodo priuetur legato relicto pro tutela, vſque ad n. 10.*

11 *Tutoris remotio differt ab eiuſdem ſuſpenſione, & quomodo.*

ARGVMENTVM.

Legatum ſimpliciter factum à teſtatore tutori ſuorum filiorum, nùm debeatur, ipſo tutore non adminiſtrante, vel quia tutelæ onus ſuſcipere noluit, vel quia ob proprium delictum remotus fuit: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXI.

1 NON eſt dubium, quod legatum factum tutori per Teſtatorem conſtituto, ipſo tutore non adminiſtrante, tutelam recuſante, vel remoto ob delictum ſuum, euaneſcit; nam in primo, & ſecundo caſu in dubio præſumitur legatum relictum, tutelæ contemplatione, in tertio talis Tutor reputatur indignus legato ex eo, quod doloſè ſe geſſerat in adminiſtratione tutelæ filiorum Teſtatoris, niſi euidenter appareat, Teſtatorem velle relinquere etiam ſi tutelæ onus non ſuſcepiſſet, tex. eſt *in leg. Neſennius, leg. ſed hac nimium, cum duabus ſeqq. ff. de excuſat. Tut.*

2 Eſt verum quod de iure nouiſſimo, ſecundum Iacob. de Beluiſo *in §. in omnibus, in Auth. de hæred. & falcidia,* hoc procederet, etiã ſi veri ſimiliter Teſtator eſſet legaturus, ſi Tutor ab ipſo conſtitutus
3 non eſſet. Ex his prætendit dictus Fabritius Montaltus, quòd dum D. Scipioni fuit factum legatum ſimpliciter per D. Virgilium patrem, ſtatim poſt conſtitutionem Baliatus, ipſum non teneri ad legati præſtationem, poſtquam Balius ipſe tanquam ſuſpectus fuit remotus ab adminiſtratione Baliatus.

4 Aduertatur quæſo pro parte hæredum quondam Domini ſcipionis, quod multùm intereſt quod Teſtator non eſſet aliàs relicturus, aut quod euidenter appareat, Teſtatorem voluiſſe ex alia cauſa, quàm ex cauſa Tutelæ aliquid Tutori per ipſum conſtituto relinquere; in primo caſu benè poteſt procedere opinio de Beluiſo. In ſecundo verò caſu non; Nam quando conſtat Teſtatorem voluiſſe legatum ſolui
5 legatario ex alia cauſa, quàm ex cauſa tutelæ, tunc opinio Iacobi de Beluiſo non pocedit, & ratio eſt, quia voluntas eius præ cæteris attendenda eſt, ita Imol. *in l. 1. C. de leg. 2.* & ante ipſum Specul. & Io. Andr. *in tit. de inſtrum. edit. §. nunc verò aliqua, verſ. quæritur autem qualiter*, Angel. *in conſ. 153. incip. in Chriſti nomine, ſi Teſtator legat*, & ſic dum manifeſtè conſtat, Virgilium intuitu fraternalis amicitiæ reliquiſſe legatum Scipioni, dum legando expreſſit, ipſum legare Scipioni Comiti aduerſarum fortunarum, & laborum, non eſt opus coniecturis: eò magis hoc fortificatur alia potiſſima ratione; nam quotieſcumque fit legatum alicui eius vita durante, illud cenſetur relictum ipſius contemplatione, & non contemplatione filiorum Teſtatoris, cum quibus legatarius morari iuſtus fuit, ita Menoch. *conſ. 147. num. 12.*

Hoc etiam ſuadetur ex facto; Nam Virgilius Intuitu amicitiæ non ſic coniunctæ legauit Aſcanio 6 Capycio equum, loricam, prouentus vnius ex Terris Teſtatoris: ergo legatum iſtius qualitatis relictum Scipioni in ſtrictiori amicitia coniuncto poteſt intelligi relictum ex cauſa tutelæ.

Vlterius eſt aduertendum, quod adhoc, vt pro- 7 cedat talis priuatio in tertio caſu, in quo nos ſumus, ſcilicet quando Tutor fuit remotus, neceſſe eſt, quod Tutor remoueatur ob malam adminiſtrationem; facit tex. & ibi gloſ. *in verbo remouendus, in l. quid autem, ff. de excuſat. tut.* vt in iſto caſu non priuatur Tutor ex eo, quod noluit voluntatem Teſtatoris adimplere, recuſando tutelam; ſed ex eo quod ob ſui delictũ fuit factus indignus legato, ita dicit tex. *in alleg. leg. quid autem, in fin.* Videamus modo, ſi 8 Scipio poteſt dici remotus, & quando fuiſſet remotus, an ob doloſam & malam adminiſtrationem, qua mediante fuit effectus indignus, vel potiùs in omittendo leuia. Certè ſi factum attendimus, non videmus Scipionem remotum; ſed tantùm ipſi aſſociatum adiunctum, & poſtmodum ſuſpenſum temporaliter, non ex mala adminiſtratione; ſed ob non expeditionem priuilegij Baliatus, quæ omnia etſi iuridicè proceſſiſſent, prout non proceſſerunt, non faciunt ipſum indignum legato, ex quo in nihilo deliquit. Et ſi pars diceret Scipionem fuiſſe ſuſpen- 9 ſum ob negligentiam in non exigendo ducatos ferè quatuordecim mille ab Ærariis, contentos in relatione Perrin, & in non conficiendo inuentarium, hæc non eſt mala adminiſtratio ob quam poterat tutela priuari, & per conſequens effici indignum. Nam teſtator iſtam negligentiam remiſit, & ſic Scipio non peccauerat in dolo vero, ſed in negligentia, quæ negligentia in non exigendo videtur remiſſa per liberationem, etiam ſi debitores eſſent effecti non ſoluendo, vt per Fulgoſ. *in conſ. 25. num. 4.* & Dec. *conſ. 177. num. 3.* qui loquitur 10 in non conficiente inuentarium, & talis negligentia fuit à Teſtatore remiſſa. Ergo negligendo non fuit effectus indignus legato; nam volenti non fit iniuria, & hoc motiuum vendicat ſibi locum, etiam ſi Scipio tanquàm ſuſpectus eſſet remotus.

Vlterius animaduertendum eſt, non poſſe negari, 11 Scipionem non eſſe remotum, ſed ſuſpenſum, neque negari poteſt ex poſtmodum diſcuſſis, Scipionem ipſum non deliquiſſe in concernentibus dolum verum, & ideò ſi viueret, fore reintegrandum.

Ex hoc ſequitur (eſto millies) quod tale legatum fuiſſet factum loco mercedis ob adminiſtrationem Baliatus, quod non ob ſuſpenſum poterat legato priuari; nam de iure eſt verum quod Officiali ſuſpenſo debetur ſalarium, maximè ſi fuit abſolutus, vt *in leg. penult. ff. de re milit. cum concord.*

Ex his omnibus concluditur, legatum fuiſſe, & eſſe debitum Scipioni eiuſque hæredibus.

Ferdinandus Brancia.

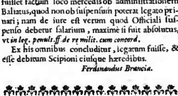

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies proponitur, vſque ad num. 3.*

4 *Conditio nubendi arbitratu alterius in legato adiecta, vtrum ſit adimplenda, vſque ad num. 5.*

6 *Conditio adiecta legato de contrahendo matrimonio*

matrimonio cum consilio alterius sustinetur.

7 *Consensus, & consilium qualiter in iure differant, & quomodo sint adimplenda.*

ARGVMENTVM.

Mandatum iniunctum à patre filio in testamento, vt matrimonium contrahere debeat cum voluntate, & expresso consensu Alexandri, an de iure subsistat, ita vt teneatur filius cum primùm nuptias contrahere velit, Alexandri consensum procurare, vel potius dicendum, dispositionem illam vti nullius roboris, & momenti fore reiiciendam; & quid si pater dixisset, vt filius matrimonium contrahere debeat cum consilio Alexandri: & de aliis.

ALLEGATIO LXII.

1 AGATIVS Assantus, instituto hærede vniuersali Francisco filio, iussit bona sua administrari à Marco Antonio Mormile, & Francisco de Palo, donec filius prædictus matrimonium contraxerit cum voluntate, & expresso consensu prædictorum, qua administratione durante, voluit prædicto filio assignari annuos ducatos trecentum tantùm.

2 Franciscus prædictus (administratione adhuc in suspenso, ob cautionem non datam à prædicto Marco Antonio, qui solus administrare volebat, & absque adiuncto, stante excusatione Francisci) matrimonium contraxit cum Aurelia Vespula cum dote ducatorum decem mille, requisitis prius prædictis Marco Antonio, & Francisco, & propterea petiit sibi concedi liberam administrationem bonorum, eo quod purificata fuit conditio adiecta in paterno testamento.

3 Replicat Marcus Antonius conditionem non aliter esse purificatam in forma specifica, eò quod defecit voluntas, & consensus ipsius, qui nedum non consensit matrimonio, sed expresse contradixit. Erit igitur videndum, an conditio prædicta respectu consensus & voluntatis erat purificanda, vel potiùs reiicienda.

4 Quod erat prout est reiicienda probatur ex tex. *in l. cum tale, §. arbitratu, ff. de cond. & demonstr.* & *in l. turpia, §. 1. ff. de leg. 1.* vbi expressè deciditur conditionem nubendi arbitratu alterius esse reiiciendam, illamque haberi pro non adiecta; est enim conditio illa impeditiua matrimonij, quæ opinio ab omnibus communiter recepta est, vbi pulchrè Alber. dicit hæc formalia verba, *Et ex isto casu deci-*
5 *piuntur laici, qui in eorum testamentis apponunt, quod filia nubebant cum consilio fratrum, aliàs priuentur hæreditate. Ibi respondendum est quia talis conditio per legem remittitur*, de quo latè per Eman. Cost. *in dict. §. si arbitratu, ampliat. vltima, num. 2. & 3.* & Molin. *de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 13. num. 35.* quod ne-

D.Reg. de Marinis Allegat. collect.

dum procedit, quando persona de cuius voluntate erit matrimonium contrahendum, esset extranea, provt est illa, de qua agitur, sed etiamsi esset Pater, Costa *ibid. num. 13.* per Molin. Iun. *in tract. de inst. tom. 1. tract. 2. disput. 207.* Gama. *decis 314.* Petr. *Enriq. lib. 11. de matr. capit. 6.* & *cap. 12.* Molin. *de Primog. loc. cit.*

Nec obstant adducta à Crauet. *in cons. 1.* nam locum habent quando quis esset grauatus contrahere matrimonium de consilio alterius, quo casu bene conditio sustinebitur, cùm non sit impeditiua matrimonij, distat enim consilium à consensu; iussus enim aliquid facere cum consensu, vel arbitratu alicuius, tenetur illud sequi: at iussus facere cum consilio, petere quidem tenetur, sequi verò minimè, *l. cùm pater, §. mando ff. de leg. 2.* Abb. *in cap. ex parte, de constit. num. 4.* & ibi Felin. Dec. *in cap. si pro debilitate, num. 9. de offic. deleg.* Ciuilistæ omnes *in al. leg. leg. turpia*, §. 1. & in specie Ias. *num 4.* & ante ipsum Paul. Castr. *num. 3.* & *cons. 300. num. 1.* Ruin. *cons. 126. num. 6. vol. 2.* Aret. *cons. 62. num. 1.* Dec. *in l. fœmina num. 38. ff de reg. iur.* late Couar. *de sponsal. 2. part. cap. 3. §. 8. num. 5.* Lup. *in cap. per vestras, de donat. inter vir. & vxor. notab. 3. §. 3. num. 7.* Menoch. *cons. 69. n. 17.* & 18. *vol. 1.* Cæphal. *cons. 319. n. 24.* Guliel. Bened. *in c. Raynutius, in verb. qui cum alia, num. 88.* quam distinctionem vti veram ipsemet Crauet. sequitur *num. 3.* Dum ergo conditio in 7
casu nostro est concepta per verbum *consensus*, & *voluntatis*, ergo de ea non est habenda ratio; & si esset concepta per verbum *consilij*, adhuc esset purificata; siquidem franciscus in scriptis consilium requisiuit, & post modum præcedente decreto Domini causæ Commissarij, matrimonium contraxit. Hæc currenti calamo notaui, quia æstiuus calor vltra me progredi non permittit.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Factum exponitur.*
2 *Clericus negotiator non vtitur priuilegio Clericali.*
3 *Donatio facta in fraudem non opitulatur.*
4 *Prælatus administrationem tantùm habet in bonis Ecclesiæ.*
5 *Donatio facta ab Episcopo, Ecclesia sua retento vsufructu, est incompatibilis,*
6 *Ratio.*
7 *Episcopus regularis professus non est absolutus à voto paupertatis.*
8 *Episcopus regularis, vt supra, quicquid acquirit ante Episcopatum, Monasterio acquirit.*
In Episcopatu verò Ecclesia acquirit.
9 *Emptio facta per ingressum Religionis præsumitur facta pro Monasterio.*

ARGVMENTVM.

Episcopus an in nemoribus terrarum suæ Diœcesis, vti ciuis illarum possit

animalia ſua paſcere, & quid ſi animalia eſſent ſuæ Menſæ Epiſcopalis. Regularis ſi ad Epiſcopatus dignitatem promoueatur, an dicatur ſolutus votis, quæ poſt annum probationis, dum profitebatur, ſolemniter emiſit: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXIII.

1 REVERENDISSIMVS Epiſcopus Luceriæ prætendit tanquam Ciuis omnium terrarum ſuæ Diœceſis paſculati facere centum ſues fœminas in nemore terræ S. Licandri, ibidemque illa vt vulgariter dicitur, *impurchiare*, ſub pretextu, quod ſint ſuæ menſæ Epiſcopalis, in qua Ciues dictæ terræ habent vſum. Pro parte Baronis & Vniuerſitatis dictæ terræ dicitur nullo modo talem negotiationem ſuariam prædicto Epiſcopo eſſe permittendam.

2 Epiſcopus prædictus emit ſues prædictas illaſque poſſedit per multos menſes, videns talem negotiationem a Sac. Canonibus. Epiſcopis, & aliis perſonis Eccleſiaſticis non eſſe permiſſam, & præſentiens, quod Domini terrarum ſuæ Diœceſis non intendebant permittere immiſſionem prædictorum animalium in nemoribus, ex quo de Iure Clericus negotiator non vtitur priuilegio clericali, & immunitate Eccleſiaſtica pro bonis mercimonialibus, ex diſpoſitione tex. iuncta gloſ. *in Clem. præſenti, de cenſibus*, & ex dictis per Doctor. & præſertim per Imol. & Anchar. *in cap. fin. de vit & hon. Cleric.* ſub die 10. Octobris 1596. (aſſerendo ſues prædictas emiſſe de patrimoniali pecunia, menſibus præteritis, animo donandi illas Epiſcopali menſæ) cùm effectu illas dictæ Epiſcopali menſæ donauit, retento vſufructu, & fœtibus earum. Ex qua donatione præſupponit licitò Iure fundare ſibi vt Epiſcopo, & per conſequens Ciui prædictarum terrarum licere immittere animalia ſuæ menſæ Epiſcopalis in nemora dicta, poſtquam, licet Clericis ſit prohibita negotiatio, hoc intelligitur pro bonis proprijs, & non pro bonis Eccleſiæ.

At pro parte Domitij Cataprefij vtilis Domini terræ S. Licandri dicitur, talem quæſitum colorē donationis non obſtare, poſtquam ex lectura ipſius detegitur illam eſſe ſimulatam, in fraudem Canonum, & finaliter inualidam, & de iure non ſubſiſtentem, ex infra ſcriptis.

3 Primò, donatio prædictorum animalium fuit facta ſatis poſt emptionem; nam ſi ab initio Epiſcopus habuiſſet in animum illa donare Epiſcopali menſæ, vtique tempore emptionis hoc expreſſiſſet, ſed quia à principio hoc non cogitauit (vt fuit relatum) ſed tantummodo poſt denegatum paſculum, ideò ſatis poſt fuit ab ipſo facta donatio pro paſculo obtinendo.

Secundò talis donatio facta à Prælato, Eccleſiæ ſuæ reſeruato vſufructu, & fœtibus, non valet de iure, poſtquam Prælatus non dicitur habere vſumfru-
4 ctum bonorum prælaturæ, ſed tantum adminiſtrationem, de quo latè per Couarr. *in cap. cum in officiis, de teſtam.* neque habet liberam adminiſtrationem fructuum dictorum bonorum, vt deciditur per Trid Conc. *ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat.* Ex quibus ſequitur quod donare Eccleſiæ ſuæ, cui præeſt donator, & retinere vſumfructum talium bonorum donatorum, eſt incompatibile, poſtquam facta donatione dictorum animalium dictæ menſæ Epiſcopali, ſtatim dominium ipſorum fuit acquiſitum 5
Eccleſiæ, Epiſcopus ipſe non poteſt vti fructibus eorum tanquam vſufructuarius, ſed vt Prælatus. Sed quia ipſe Epiſcopus noluit donare, niſi retento vſufructu, ergo ratione voluntatis in totum corruit, *ex reg leg. non omnis, ff ſi cert. petat.* & *l. non codicillum, C. de teſtam.* & ex deductis per Afflict. 6
deciſ. 107. & Loffred. *conſ.* 3. & casu quo non corrueret, perceptio talium fructuum fieret ab Epiſcopo, ſicuti de proprio patrimonio, & non de fructibus rerum Eccleſiæ, pro quibus tanquam negotiator non poteſt vti tali priuilegio, ex ſupra deductis.

Tertiò & melius, talis donatio non potuit fieri 7
per dictum Epiſcopum, ex quo non erat Dominus dictorum animalium, neque habebat adminiſtrationem pecuniæ, qua fuerunt empta: quod probatur potiſſimis rationibus fulcitis auctoritate Sacrorum Canonum, & Doctorum. Iſte Epiſcopus donator non eſt ſimpliciter Epiſcopus, ſed Regularis Profeſſus, ad Epiſcopatum aſſumptus, per cuius aſſumptionem non fuit ſolutus à voto paupertatis, vt omnes Theologi & præſertim S. Thom. & cæteri Canoniſtæ & Ciuiliſtæ tenent, relati à Couarr. *in cap. 1. de teſt. num.* 18. *per totum.* Et ideò quicquid, 8
acquiſiuit ante Epiſcopatum, acquiſiuit Monaſterio, in quo profeſſus fuit; quicquid autem poſteà Eccleſiæ ad quam conſacratur, tex. eſt *in c. Statutum* 18. *quæſt* 1. Quo præmiſſo aduertatur quod in donatione iſte Epiſcopus dixit ſues fuiſſe emptas pecunia patrimoniali propria, hoc eſt impoſſibile, poſtquam ſuum patrimonium per ingreſſum Religionis 9
fuit quæſitū Monaſterio, & ideo quicquid fuit emptū cū pecunia dicti Monaſterij, & per conſequens Eccleſiæ, fuit ſimiliter dictæ Eccleſiæ quæſitū, vt per Gloſſ. & DD. *in leg. ſi vt proponis, C. de rei vend.* & non Epiſcopo ementi, & propterea dum Monaſterium non poteſt reputari ciuis S. Licandri, ideo animalia prædicta non debent immitti. Ex quibus (ni fallor) licet currenti calamo, remanet fundatum omninò dicto Reuerendiſſimo Epiſcopo non eſſe concedendam dictam immiſſionem animalium.

Ferdinandus Brantia.

SVMMARIVM.

1 *Legatum relictum vxori bonorum omnium, filiis ex primo matrimonio exiſtentibus, vtrum ſubiiciatur legi* hac ædictali, C. de ſecundis nuptiis, *vſque ad num* 3.

4 *Tex.* in l. hac ædictali citata, *adducitur, & explicatur.*

5 *Text.* in l. cum à matre. C. de rei vendicat. *in præſenti affertur.*

6 *Filius licèt non ſit hæres poteſt petere lucrum legis* hac ædictali.

7 *Bertandri doctrina* in dicta l. hac ædictali, *pro quæſtione adducitur.*

8 *Diſpoſitio legis* hac ædictali. C. de ſecundis nuptiis, *filijs conſentientibus ſecundis*

dis nuptiis locum non habet.

9 *Tex. notabilis* in l.si pœnas, §.si hæreditatem,ff.de inofficioso testamento, *explicatur.*

10 *Tex.* in dicta l.hac ædictali, *non procedit filiis exclusis à successione patris.*

11 *Consensus tacitus filiorum pro secundis nuptiis an sufficiat?*

12 *Renunciatio generalis an comprehendat lucrum legis* hac ædictali?

13 *Filij per statutum exclusi à successione non non impugnant dispositionem contra legem* hac ædictali, *factam,usque ad numerum* 16.

17 *Legatum, de quo hîc, non subiectum esse legi* hac ædictali, *duplici motiuo fundatur.*

18 *Text.* in l.hac ædictali citata, *multipliciter limitatur, usque ad num.*20.

21 *Dispositio quando censeatur facta in fraudem legis* hac ædictali, *usque ad numerum* 24.

25 *Legatum ultra formam legis* hac ædictali, *quomodò sit taxaudum, usque ad numerum* 27.

28 *Legatum factum à patre filiæ qualiter, quomodo imputetur in legitimam.*

29 *Prohibitio patris, ne filius plus petat, quam reliquerit, quando, & qualiter operetur, usque ad* 30.

31 *Filia Monialis qualiter, & quomodo paragium debeat habere in Regno Neapolitano.*

32 *Legatum factum à patre filio de usufructu, reducitur ad proprietatem, & quando.*

ARGVMENTVM.

Filius patris sui hæres vniuersalis, si adita hæreditate agnouerit eumdem patrem plus legasse vxori, quàm ipsi filio, nùm iuuari possit dispositione textus *in l. hac ædictali. C. de secundis nuptiis*, dum hæreditatem adiuit, inuentario non confecto. Dispositioni text. *in l. hac ædictali. C. de secundis nuptiis*, an locus sit, quando filij patris hæredes consentierunt secundis nuptiis à matre, siue nouerca celebratis. Remedium legis *hac ædictali*, an competat filiis Monacis, vel filiabus à statuto exclusis, & an quando vxor grauata est, quod sibi fuit relictum, alteri restituere.

ALLEGATIO LXIV.

1 EGATVM factum per Comitem Piacenti D. Hipolitæ Pappacodæ eius secundæ Vxori, omnium Burgensaticorum,& mobilium,existentibus filiis primi matrimonij, prætendit Comes primogenitus hæres ex testamento, & absque beneficio, esse nullum, vel saltem limitandum ad minimam portionem competentem vni ex dictis filiis, & superfluum sibi applicari, ex dispositione tex. *l. hac ædictal C.de secundis nupt.* Vnde pro defensione dictæ D. Hipolitæ meum erit onus fundare dispositionem tex. prædicti in casu meo non habere locum. Secundò, quatenus haberet locum, legatum prædictum nullam mereri moderationem, & in hoc consistit tanta vis huius causæ. Quamuis enim possem dicere articulum istum fuisse decisum per S.C. dum fuit tractata causa possessorij, in qua particulariter omnia prædicta latissimè fuerunt tractata,& tandem decisa causa per tot doctissimos viros, qui interuenerunt, obtinuit D. Hipolita, tamen vt ne in decisione causæ principalis deficiam, volui hæc pauca notare.

2 Dum enim prætendit legatum nullum, non video, in quo allegare possit nullitatem, cùm voluntas Comitis sit clara, & enixa per binas dispositiones solemnes, cum omnibus requisitis,& tex. *in leg. hac ædictali*, non dicit legatum nullum, sed in eo quod excedit portionem filiorum moderat, & sic non poterit dici nullum.

3 Dum prætendit moderandum, opus erat in hoc processu, cùm ipse sit Actor, demonstrare quanta esset portio filiorum, & in quo excederet legatum prædictum, & cùm non sit demonstratum, possem dicere ex regula, Actore non probante, quod D. Hipolita deberet absolui.

4 Sed ad magis demonstrandum, legatum esse validum, & non mereri reformationem, dico, quod quàuis tex. *in l.hac ædictal.* disposuerit, quod non possit relinqui vitrico, vel nouercæ plusquam relinquitur, vel habuerit vnus ex filiis primi matrimonij, & si secus factum fuerit, id quod excedit, habeatur pro non scripto,& deferatur ad personas liberorum, & inter eos diuidi debeat, tamen dico, quod dum modernus Comes sit hæres ex Testamento dicti sui Patris, vt ipsemet fatetur in sua comparitione fol.... & non facto inuentario, sequitur quod non potest impugnare factum defuncti per tex. *in l. cùm a matre. C. de rei vendic.* 5 & tanto magis, cùm pater expresse prohibuit, vt dictus modernus Comes nullam molestiam inferat D. Hipolitæ vxori, & in specie, quod hæres non facto inuentario, non possit intentare remedium legis *hac ædictali*, voluit Ioannes de Amicis *cons.3. num.* 21. qui allegat hanc eandem opinionem tenuisse Ioannem Fariolum de Pisis *in summa feud. in tit. quib. mod. feud. amitt. 4. car. vers. vnde quæritur:* & licèt Bertrand. *in dict. leg hac ædictali*, §. *fin. num.* 28. tenuerit contrarium, tamen non 6 fundat, nec iuribus, nec auctoritatibus. Et quamuis dicat fundari opinionem prædictam ex dictis per eum ibi, tamen ea, quæ ibi dicit, meo iudicio non faciunt ad propositum istius articuli; nam fundauit ibi, quod etiam, quod filius non sit hæres, adhuc potest petere luctum *l. hac ædictali*, quia competit filio, vti filio, & non vti hæredi, & bene, sed non per hoc sequitur: Ergo si sit hæres absque beneficio inuentarij, etiam poterit petere.

7 Præterea Bertrand. non loquutus fuit in hærede

ex

ex teſtamento, ſed ſimpliciter, quo caſu non facto inuentario, etiam poterit petere, ſed facto teſtamento & cum iſtis verbis, vt ſupra relatis, per aditionem ex teſtamento videtur omnia in eo approbaſſe, ex regul. *leg. cùm à matre*, & meritò ſi dicendum erit opinionem Ioannis de Amicis eſſe veriorem, & non facto inuentario non poſſit petere, & ſic ex hoc abſoluendam eſſe conuentam.

8 Probatur etiam hæc opinio alia ratione; nam ſi verum erit, prout eſt veriſſimum, quod filiis conſentientibus ſecundis nuptiis non datur hoc remedium, vt voluit Angel. *in §. 1. Auth. de non eligendo, 2. rubr. num.* 8. imò dicit quod ſit cautus Aduocatus vt faciat quod filij primi matrimonij conſentiant in nuptiis per gloſ. ibi *in verb. copulantur*, imò non ſolùm poſſunt conſentire ab initio, ſed etiam ex poſtfacto, etiam per ratihabitionem, Angel. *conſ.* 596. *num.* 4. *verſ. hac autem regula fallit*, & *in l. mater. C. ad Tertull.* Roman. *conſ.* 19. *num.* 2. & *in ſing.* 250. *num.* 2. Fran. Crem. *ſing.* 74. *num.* 2. & alios cumulat Ioan. de Garronib. *in rubr. C. de ſecundis nupt. num.* 116. qui hanc eandem opinionem tenet, & vltra eos videatur Dec. *conſ.* 205. vbi dicit quod ſufficit tacitus conſenſus *num.* 4. & 7. & qui magis conſenſus ex poſtfacto, vel quæ magis ratihabitio eſſe poterit, quam adire hæreditatem ex teſtamento paterno, in quo ſic enixa videtur expreſſa teſtatoris voluntas. Iſta enim aditio eſt quaſi contractus, & rogo pro hoc
9 notetur tex. *in leg. ſi pœnas, §. ſi hæreditatem, ff. de inoffic. teſtam.* & per ea, quæ voluit ibi Caſtrenſ. vbi dicitur, quod ſi vnus ex filiis fuerit exhæredatus, & tacitè contraxit cum hærede ſcripto, vel etiam recipiendo aliquid iudicio teſtatoris, excluditur à querela, & tamen querela ei competit ex lege, & videtur tacitè renunciaſſe, ergo, & tanto magis dicendum erit, præſumendum conſenſum ex aditione, vel renunciatum dicto remedio *l. hac edictali*; & proptereà ſtante dicta aditione ex teſtamento abſque beneficio legis, & inuentarij, nullam actionem moderno Comiti competere ex tex. *leg. hac edictali.*

10 Prætereà dico, quod tunc habet locum tex. *in l. hac edictali*, quando ſecundæ vxori plus relinquitur, quam vni ex filiis primi matrimonij: quam diſpopoſitionem fundabo non competere, nec filiis conſentientibus, nec excluſis à ſucceſſione patris per ſtatutum, vel dotationem; quod conſentientibus non competat, iam latiſſime ſuperiùs eſt fundatum, ſiue conſenſus fuerit tacitus ab initio, ſiuè ex poſtfacto per ratihabitionem; in caſu noſtro filius, qui conſentit eſt D. Franciſcus Vrinus; de conſenſu ipſius non poteſt difficultari non ſolùm tacitè, ſed expreſſe, cùm ſe capitulis matrimonialibus ſubſcripſerit, ſecundùm terminos *leg. Caius, ff. de pignor. actione.* Immò ſe nupſit cum filia ſecundæ vxoris, ac ſemper permanendo cum patre, & nouerca in domo, non ſolùm in vita, ſed etiam
11 poſt mortem. Defendit eam in iudicio, vt ex eius ſupplicatione apparet, talem eſſe ſuam voluntatem, vt ſecunda vxor poſſit legatum conſequi, ergo qui maior conſenſus expreſſius dici poterit? vt in iſtis terminis, ad præſumendum tacitum conſenſum ſat eſſe dixit Surd. *dec.* 99. *ante num.* 13. *verſ. in præſenti autem caſu*, & cumulat pro hac opinione infinitos Doctores, & præſertim Menoch. *conſ.* 155. *num.* 15. *& ſeq.* & denique abeſt renunciatio generaliſſima
12 per dictum D. Franciſcum facta tempore matrimonij quo, caſu, cùm per matrimonium erat ei quæſitum ius, videtur renunciatum, ſtantibus verbis ampliſſimis, vt voluit Bertrand. *in d. l. hac edictali, §. fin. num.* 14. & ſic D. Franc. nulla actio competit, nec cenſetur iniuriatus, cum conſenſit, & volenti non ſit iniuria, vt probatur per gloſ. *in §. 1. in Auth. de non eligendo, 2. rubr. in verſ. copulantur*, & ibi Angel. & Ioan. de Garron. *in dict. num.* 116. *in rubr. C. de ſecundis nupt.* Vndè cùm non ſit iniuriatus merito ei actio non competit.

Excluſis à ſucceſſione per ſtatutum, nec compe- 13
tit; nam pater non obligatur illis aliquid relinquere, & cùm non competat eis querela dicendi teſtamentum nullum, nec, & remedium *leg. hac edictali*, Ang. *in leg. optimè, num.* 58. *in Auth. de nupt.* Albert. Brun. *in tract. de ſtatut. exclud. fœm. art.* 12. *quæſt.* 9. *in finalibus verbis, poſt num.* 12. Iaſ. ſolemniter *in leg. ſi is qui pro emptore, num.* 290. *ff. de vſucap.* Corn. *conſ.* 82. *a num.* 9. *cum ſeq. vol.* 3. vbi dicit quod diſpoſitio *leg. hac edictali*, ſe conformat cum diſpoſitione legis loquentis de ſucceſſione; & ſicut ingrati excluduntur à ſucceſſione mediante exhæredatione, ita, & ingrati excluduntur ab hoc lucro mediante quadam exhæredatione legis. Præterea dicit quod tale ſuperfluum datum marito, vel vxori ha-
betur pro non ſcripto, & ſi non eſſet ſcriptum, cer- 14
tum eſt quod ab eo fœmina eſſet excluſa, meritò ſi etiam erit excluſa ab hoc remedio *leg. hac edictali*, Iaſ. *conſ.* 68. *in final. col. verſ. ſecundo notabiliter*, 3. *vol.* Rip. *in l. fœmina, num.* 10. *Cod. de ſecund. nupt.* vbi poſuit rationem; nàm ideo non competit, quia pater nil ei relinquere tenetur; nimirum ſi non videtur eidem illata iniuria, ſi vltra reliquerit vxori, Zangh. *in leg. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel. circa fin.* Rimin. Iun. *conſ.* 47. *num.* 40. nam vera eſt opinio quod filiis conſentientibus ſecundis nuptiis, ac renunciantibus expreſſim dicto remedio *leg. hac edictali*, ſic etiam filio monaco fratrum Minorum Sancti Franciſci, vel eſſet hoſtis Reipublicæ, vel deportatus, non competit tale remedium, vt latiſſimè idem Bertrand. *in leg. hac edictali, num.* 62. *&* 63. qui alios cumulat, nec habet contradictorem, ſed filia excluſa per ſtatutum habetur pro mortua *leg.* 1. *§. ſi pater, ff. de coniug. cum emancip. liber.* Socc. *in conſil.* 153. *n.* 11. *vol.* 2. Rimin. *in dict. conſ.* 47. *n.* 37. *in fin.* & meritò ſi eis non competit, Rol. à Vall. hanc eandem opinionem ſequutus fuit *in conſ.* 95. *numer.* 20. *vol.* 3. allegat Bert. *conſ.* 172. *num.* 41. *circa fin. vol.* 2.
Surd. latiſſime *deciſ.* 8. *num.* 14. & hæc opinio eſſet 15
veriſſima. Et quamuis Bertrand. teneat contrarium *in dict. leg. hac edictali, §. fin. num.* 19. tamen nec ratione nec auctoritate mouetur; nam ratio, quam affert, eſt, quia non requiritur, quod ſit hæres, vt ſuperius fundauit hæc ratio, non video quomodo induci poteſt ad propoſitum noſtrum; nam non per hoc, quia non requiritur, quod ſit hæres, ergo excluſa admittitur; nam ſi non ſit hæres, poteſt ſuccedere, ſi vult, & ideò competit hoc remedium, quia poteſt ſuccedere, ſed quando eſt excluſa non poteſt ſuccedere, etiam ſi velit, & ideò non competit hoc remedium. Auctoritates adductæ per eum nempe Caſtrenſ. hoc non dicunt, nec reperij Corn. *conſ.* 82. quamuis alleget conſilium Caſtrenſ. prædictum, tamen non ponit numerum conſilij, & deinde ipſe Corn. tenet contra, ſi benè inſpiciatur, allegat etiam Corn. *conſil.* 309. *num.* 2. qui loquitur ſecundùm terminos legis *fœmina*, & non *leg. hac edictali*, & denique Bertrand. opinio communiter reprehenditur, & reprobatur, & eam confutant Rimin. *dict. conſil.* 47. *numer.* 42. & Surd. *in d. deciſ.* 8. *n.* 15. *in fine.*

In caſu enim noſtro quamuis adſint fœminæ co- 16
mitis, tamen quia à ſucceſſione parentum excluduntur, & per Conſtit. Regni, & per conſuetudines Neapolitanas, merito ſi eis nulla actio competat, & in hoc habeantur pro mortuis, & ſi non eſſent, vt ſupra fundaui.

Ex

17 Ex qoibus conclusionibus in Iure verissimis, persona D. Francisci non erit in consideratione, tum per consensum, tum per renunciationem personæ fœminarum, quia per statutum sunt exclusæ à successione, & sic respectu ipsarum nulla iniuria eis fuit facta per patrem Comitem in faciendo tale legatum D. Hipolitæ secundæ vxori, & sic ipsi conqueri non possunt.

18 Restat solùm Don Octauius modernus comes cui competere poterit remedium *leg. hac edictali*, si demonstrabit plus fuisse relictum D. Hipolitæ, quam sibi; iam notissimum est id in quo successit D. Octauius excedere legatum factum D. Hipolitæ centuplum, & non habet difficultatem. Vnde cùm non sit relictum plus D. Hipolitæ, quàm Comiti, & reliqui filij non sint in consideratione, cum per consensum, & per statutum sint exclusi, & habeantur pro mortuis, & si non extarent, meritò si comiti non competit hæc actio, siue hoc remedium, & ratio est in promptu; nam ea ratione est inductum remedium *leg. hac edictali*, quia filij sont iniuriati à patre in relinquendo plus vxori, quam ipsis; sed quando sunt exclusi, vel mortui nil tenetur relinquere, & si non reliquit, non possunt dici iniuriati, merito si tali casu relinquendo plus vxori non poterunt dici iniuriati, & si non sunt iniuriati, non habet locum tex. prædictus, & ideò D. Hipolita est absoluenda.

19 Et tanto magis cùm non poterit prætendere Comes portiones illorum, & consentientium, & exclusorum ad eum pertinere; nam in his non habet locum ius accrescendi, cùm sint coniuncti coniunctione legali, & venit contra voluntatem testatoris, & hoc etiam si vnus ex eis partem suam repudiaret, vt videtur tex. expressus pro hoc *in leg. mulieri*, & *Titio. ff. de condit. & demonstr.* & Bald. per illum tex. in casu nostro *in leg. hac edictali*, sic concludit *in dict. leg. hac edictali, num.* 41. ex quo si non accrescit ei, & ex persona sua actio non competit, quia ipse non fuit iniotiatus, qnomodo hoc prætendere poterit, & merito si nulla actio competit, nec ex persona sua, quia non iniuriatus, non ex persona fratrum, vel sororum, tum quia non iniuriati, tum etiam quia portio illorum non accrescit ipsi, erit absoluenda D. Hipolita.

20 Tertiò dico dispositionem *leg hac edictali*, non procedere, quando vxor grauata est restituere; nam tunc non attenditur commodum restituere debentis, sed capientis, vt videtur dicere Bald. *in dict. leg. hac edictali, num.* 10. *vers. pone*, per tex. *in leg. cum dotem, ff. ad l. falcid.* & *leg. Sulpicius, ff de donat. inter vir. & vxor.* vt in casu nostro; nam istius legati erit tantùm vsufructuaria D. Hipolita, cùm post mortem suam debeat distriboi in vsus pios, vt in dicto testamento apparet.

21 Nec ex hoc fundari poterit præsumi in fraudem per doctrinam Ioan. Andr. ad Speculat. *in tit. de instrum. edict.* §. *nunc vero, num.* 62. *in verbo legatum*, vbi videtur in specie decidere contra casum nostrum, quando sit legatum mulieri, vt distribuat inter pauperes, quia præsumitur in fraudem *leg hac edictali*.

22 Nam idem Ioannes Andreas ibidem, ac omnes alij, qui cum eo pertranseunt dant limitationem ad illud dictum suum, quod illud procedit, quando distributio soli mulieri esset commissa, secus autem, quando ei datus esset adiunctus; nam tunc, eo quia cessat fraus, meritò valet; fraus enim ideo præsumi poterat, quia dum sola distribuere poterat distributionem, vtique potuisset facere in semetipsa, vt dixit Socin. *cons.* 11. *num.* 6. *vol.* 1. per dictum Isaiæ, *dum videris nudum, operi eum, dum tamen carnem tuam non despexeris*, & ideo posset præsumi fraus, quæ cessat quando esset datus adiunctus.

In casu nostro non solùm est datus adiunctus in distribuendo, sed à distributione penitus exclusa, dum testator hanc potestatem non solum ei non dedit; sed ordinauit, vt post mortem D. Hipolitæ debeant bona prædicta distribui inter loca pia pro anima ipsius, & sic dum erit facienda post mortem D. Hipolitæ, vtique non ipsi competit, sed aliis, vel executoribus testamentariis, quibus satis confidit, vel ipsi Comiti hæredi. 23

Ex quibus credo fundasse intentionem D. Hipolitæ, scilicet legatum sibi per suum virum factum esse validum, & comiti hæredi ex testamento absque beneficio legis, qui habuit centum plus dicto legato ex hæreditate paterna, nec alij filij conqueri possunt, cum nulla iniuria ipsis illata, & stante qualitate in beneficium piorum locorum post mortem suam nullam actionem competere. 24

Sed adhuc etiam si essemus in casu, quo militare posset dispositio legis *hac edictali*, erit videndum, an tale legatum excedat portionem filiorum primi matrimonij, ad quod fundandum duo erunt videnda. Primum quæ, & quanta sit portio filiorum, secundum, quantum erit legatum prædictum. 25

Nec omittam, quod istud est fundamentum intentionis Partis, ad hoc vt habeat locum dispositio legis prædictæ, & tamen nil in processu de hoc apparet; merito si ex regula, Actore non probante, debeat absolui D. Hipolita, quæ possidet: dispositio *leg. hac edictali* fundatur in facto, quando legatum vxoris excedit portionem filiorum, istud quia factum non præsumitur, nisi probetur, & tantò magis, cum sit contra ius, quod præsumi, nec debet. 26

Sed vt clara sit iustitia meæ clientis, dico ad primum, quod portio apparet; nam cùm supra sit fundatum ad fœminas exclusas per statutum tale remedium non pertinere, cùm habeantur pro mortuis, ac extraneis, vt Surd. *in decis. Mant.* 8. *num.* 4. cum aliis relatis per eum ibi, qui *num.* 30. dicit esse communem respondendo ad contraria. Ideo legatum factum filiabus, seu portiones ipsarum, non erunt in consideratione in casu nostro. Portio verò D. Francisci iam apparet per contractum, cùm ei Pater donauit ducatos vigintiquinque mille. 27

Et quamuis sit verissima opinio, quod fœminæ non sunt in consideratione, tamen in casu nostro, etiam quod essent in consideratione, adhuc portio ipsarum est maior legato D. Hipolitæ, nec dicat Pars, quod vni ex filiabus pater reliquit annuos ducatos centum, nam verissima est opinio, quod tali casu non consideratur relictum filiis, quando est minus legitima; sed valor integræ legitimæ vt videtur dicere tex. *in dict. leg. hac edictali*, vbi dicit, quod non potest secunda vxor habere plusquam filias, vel filia habet, cui minor portio relicta, vel data fuerit, ita tamen, vt quarta pars, quæ liberis ex legibus debetur, nullo modo minuatur, per quæ verba sic concludit Bal. *in d. l. hac edictali n.* 17. & 34. *vers. amplio*, & *n.* 37. & sequuti fuerunt eum Bertrand. ibi *in* §. *ita tamen, num.* 1. 2. & 3. per ea quæ dixit Bald. etiam *in leg.* 1. *n.* 4. *C. de in offic. testam.* Alex. in Apost. ad Bald. *in dict. l. hac edictali.* Ioan. de Anan. *cons.* 65. *incip. Viso puncto*, in primo dubio, Franc. Curt. *cons. fin.* 2. *col. in fin.* Aret. *in leg. humanitatis, in* 2. *col. vers. pro ista opinione, C. de impub. & aliis subst.* & dicit hanc esse communem & *in leg. ex facto, in principio in* 19. *col. ff de vulg. & pupill.* Corn. *cons.* 302. *num.* 13. *vers. accedat, quod notabiliter*; quæ opinio meo iudicio 28 29

dicio non ſolùm eſt communis, ſed veriſſima, & quamuis aliqui conentur contradicere, tamen Bertrand. *in dict. leg. hac edictali*, concordando omnes opiniones, diſtinguit, & dicit quod tunc poſſet aliquid operari opinio contradicentium, quando teſtator expreſsè prohibuit, quod filij, nil aliud relicto petere poſſint, ſecus autem quando expreſſe reliquit ſupradictum legatum, vel in dubio nihil dixit; nam tunc nullum dubium habet iſta opinio, vt ibi *num.* 11. vt in caſu noſtra, quæ opinio procedit, etiam renuctante filio petere ſupplementum legitimæ, vt dicit Bald. in dictis locis, etiam in caſu noſtro D. Anna filia, cui relicti ſunt ducati centum, iam petiit ſupplementum legitimæ & paragium integrum, & ideò non deſeruit hæc opinio in facto noſtro.

30 Legitima ergo filiorum, rogo, vt Domini aduertant, quod in promptu ex proceſſu apparet; nam cùm valor bonorum fundorum, quorum redditus aſcendit ad ducatos 900. vt ex affictibus in proceſſu aſcendit ad ducatos 8300. mille vltra bona burgenſatica, quæ pars dicit eſſe valoris ducat. 840. mille & plus, deductis oneribus remanent ducat. 300. mille & legitima nō plus ducat. 25. mille, & ſic vndique ſe voluat pars, non poteſt allegare filiis non competere pro ipſorum legitima ducatos 25. mille.

31 Nec dicat quia fœmininis, cum ſint monachæ, competat paragium ingreſſatium, & ſic forſan quod tanta debeat eſſe portio, ſeu legatum D. Hipolitæ; nam dico quod de Iure ciuili, fœminæ ſuccedunt, ſicut, & maſculi, *l. maximum vitium, C. de liber. præterit.* diſpoſitio *l. hac edictali* eſt de Iure ciuili, ergo debent haberi, ac ſi ſucceſſiſſent, & quamuis conſtitutio Regni, & conſuetudo Neapolitana eas excluſit cum onere dotandi de paragio, dico quod iſtud non potuit conſiderari in præiudicium *leg. hac edictali*, & ideò cùm legitima etiam ſit plus ducat. 25 mille, non poterit difficultari quin legatum D.
32 Hipolitæ non poſſit eſſe eiuſdem quantitatis: legatum enim D. Hipolitæ quamuis ſecundum prætendentiam partis excedat a quantitate legitimæ filiorum, tamen eo quia tantum vſufructuaria eſt debet reduci talis vſuſfructus in proprietate, ſecundum terminos *l. humanitatis, ff. ad l. falcid.* & in terminis *l. hac edictali* dixit Bertrand. *in dict. leg. 3. ita tamen num.* 12. ex mente Iacob. de S. Georg. Bart. & Alber. ibi.

33 Qui vſusfructus, ſtante ætate, ac indiſpoſitione dictæ D. Hipolitæ, etiam quod legatum aſcenderet ad ducat. 40. mille, vſumfructum ipſius vita durante dictæ D. Hipolitæ reducendo in proprietatem, non poſſe calculari in pluſquam in ducat 15. mille, & ſic erit minus quàm legitima filiorum.

34 A qua proprietate in beneficium dictæ D. Hipolitæ debent duci omnia onera impoſita per D Comitem, & id quod vtile peruenit in poſſe ipſius conſiderari debet, vt idem Bertrand. dixit ibidem *n.* 27. allegat Bald. *conſ.* 271. *vol.* 2. *incip. quadam Domina.* Onera enim in legato impoſita aſcendunt ad ducat. 300. & plus, vt ex teſtamento, & codicillis patet.

Et ſic vndique ſe voluat Pars, ex ſupra dictis clarè apparet iuſtitia D. Hipolitæ, quam ſperat conſecuturam eſſe ex Religione tot Dominorum Iudicantium, abſque alia dilatione, vt Pars prætendit, & eſt ipſius intentio.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Adiectionis priuilegium fiſco tantùm competit.*
2 *Offerens plus poſt perfectam venditionem factam à ciuitate, non admittitur.*
3 *Emptio ſine ſcriptura perfecta dicitur ſtatim quod eſt conuentum pretium.*
4 *Litigioſi vitium quomodo inducatur.*
3 *Scientia de iure non præſumitur.*
6 *Scientia non ſufficit quoties requiritur notificatio.*
7 *Reſtitutio in integrum minori conceditur, vt noua admittatur oblatio; Ciuitatē autem ſecus.*
8 *Reſtitutio in integrum non conceditur niſi petatur.*
10 *Oblatio quando admitti debeat in beneficium minoris.*
11 *Læſio debet conſiderari ſecundum tempus contractus.*
12 *Oblator, qui licitationi fuit præſens, ex poſtfacto non admittitur ad offerendum.*

ARGVMENTVM.

Locatio rerum Ciuitatis ſi facta proponitur, debitis præcedentibus ſolemnitatibus, nullaque concurrente læſione, nùm noua adueniente oblatione ſit illa prætextu noui additamenti recipienda. Textus *in leg. & ſi ſine, § quæſitum, ff. de minoribus*, an procedat in venditione rerum Ciuitatis, & quomodo in minore intelligatur.

ALLEGATIO LXV.

VLLO iure admitti debent oblationes Ioannis Laurentij Panſæ, præſentatæ, in vltima die menſis Auguſti in 1
præiudicium Ioannis Antonij Cortelij, cui in menſe Aprilis ſub haſta remanſit arrendamentum $\frac{1}{8}$ huius Fideliſſimæ Ciuitatis, ſiquidem de iure ſub pretextu aditamenti non debet infringi locatio prædiorum Ciuitatis, ſicut nec dominium rerum venditarum ab emptore auferri poteſt, perfecto contractu; tempora enim adiectionis præſtituta ad Fiſci cauſam pertinent, tex. eſt in terminis *in leg. 1. & 2. Cod. de vend. reb. Ciuit. lib. 11. leg. Lucius, §. fin. ff. ad municip.* Hinc dixit Alber. *in leg. & ſi ſine dolo. §. quæſitum, ff. de minor*, quod ſi Ciuitas 2
vendendo ſeruauit ſolemnitates debitas circa locum, & tempus, licèt poſtea appareat, qui plus offerat, talis oblatio non erit admittenda. Non enim

Ciuitas

Ciuitas esset contrarium postulatura, si res minoris precij effecta fuisset. Nec dicatur prædicta procedere tradita re, vel cœpto exercitio, ex quo glos. *in dict. leg. 1. in verf. venditione perfecta*, quærit, de qua perfectione loquitur tex. & subdit respondendo, de perfectione de qua *in §. 1. Inst. de empt. & vend.* vbi disponitur, quod emptio, quæ sine scriptura fit,
3 perficitur statim quod de pretio fuit conuentum, licet non sit solutum vel aliquid arrhæ loco datum. Illa verò, quæ cum scriptura celebratur, confecta scriptura; dum enim in casu nostro habemus contentum, scripturam, stipulationem & solutionem Partis conuentæ mercedis, cessare debet oblatio, hæc resolutio dubij in facto, de quo agitur, est superflua, ex quo deficit obiectum: siquidem Io. Antonius tam tempore primæ quam secundæ oblationis erat, prout est in possessione exercitij arrendamenti, illamque adeptus fuit die vltimo Augusti consueto tempore, & loco, præcedente decreto in forma solita, nec possessio infringi potest ex vitio litigiosi resultante ex oblatione libelli Illustrissimo & Excellentissimo Proregi; de iure enim vitium litigiosi non inducitur ex oblatione libelli, sed copu-
4 latiue requiritur, quod Iudici insinuetur, & futuro Reo notificetur, tex. est ad literam *in Auth litigiosi, Cod. de litigios.* At in casu nostro deficit vtrumque, ergo actus sustinetur, nec dicatur, quod Ioannes Antonius potuit habere notitiam de libello; siquidem non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, & de iure scientia non præsumitur *leg. verius,*
5 *ff de probat.* Vltra quod si verè de libello habuisset notitiam (quod non fuit) ad huc scientia Parti non opitulatur, ex quo de iure, vbi requiritur notificatio (prout requiritur in casu, de quo agitur, vt *dict.*
6 *Auth litigiosi*) scientia non sufficit, de quo latè per Cumun. *consf. 4. n. 5.*
7 Nec dicat Pars aduersa, quod saltem talis oblatio admitti debet per viam restitutionis in integrum ex dispositione legis, *& si sine dolo, §. quæsitum, de minor.* vbi disponitur, quod minor restituitur in integrum, ad finem admittendi nouam oblationem; quadrupliciter enim respondetur.
8 Primò in casu nostro ciuitas non comparuit, & per consequens hac via non fuit actum, & de iure tale remedium restitutionis non competit nisi specificè petatur, Imol. *in Clem. 1. num. 1. de rest. in integr.* cum aliis adductis à Rom. *sing. 462.* latè Rebuff. *in titul. de restitut. in integr. artic. 1. glos. 3. num. 27.*

Secundò & melius, dispositio illus tex. non habet locum nisi in minore, non autem in Ciuitate, vt *in dict. l. 1. & 2. Cod. de vend. reb. Ciuit. iuncta dict. leg. Lucius, §. fin. ff. de minor.* per quæ ita tenet Alber. ibidem ex mente Iacob. de Ran. Nunez de Auend. *de exequend. mand. Regis Hispaniæ, part. 2. cap. 12. num. 12.* qui in propriis terminis nostris dicit nouam oblationem non esse admittendam ad beneficium Ciuitatis, Claper. *in cent. causarum vectigalium, causa quinta quæst. 2. n. 8.*
10 Tertiò tex. ille habet locum in minore, quando ille, qui plus offert ignorauerit rem esse distrahendam facilitate ipsius minoris, vel dolo aduersarij, quia non fuit facta congruo loco, & tempore, sin autem secus, non datur restitutio *leg. non omnia, ff. de minor.* ibi, *vel ab aliis circumuenti, vel sua facilitate decepti, aut quod habuerunt amiserunt, aut quod acquirere emolumentum potuerunt, omiserunt,* per quem tex. ita in terminis tenet Franch. Caldas. *in leg. si curatorem habens, in verf. sua facilitate, Cod. de in integr. rest. verf. quare nos. numer. 4.* quam restrictionem dicit communem Sfor. Odus. *in tract. de restit. in integr. part. 2. quæst. 57. artic. 3. num. 13. 14. & 15.*

Quartò & vltimo dispositio illius legis habet locum quando secunda oblatio maioris quantitatis fit 11 statim post subhastationem; nam læsio minoris debet regulari secundum tempus contractus, & non si ex postfacto superuenit, ita in propriis terminis dictæ legis tenet Sfor. Odus. *in dict. tract. & locis allegatis, num. 17. cum seq.* qui innumeros Doctores allegat. At in casu nostro secunda oblatio superuenit post quinque menses, ergo, quo se vertit Pars angustias inuenit.

His accedat, quod dum Pars, quæ hodie offert fuit admissa ad licitandum, comparuit in licitatione, & fuit superata, pernecesse quilibet arbitrari debet euentum præbuisse occasionem offerendi maius pretium, & non valor temporis contractus, quod non est concedendum, vltra quod de iure ille, qui fuit præsens licitationi non admittitur ad offerendum ex postfacto, vt in materia iuris offerendi, 12 quod cumpetit secundo creditori, eleganter probat Thesaur. *in decis. Sen. Pedem. 157. num. 10.* Et sic remanet fundatum Ioannem Antonium non esse molestandum.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Officium ante resignationem qualiter dicatur hypothecatum creditoribus.*
2 *Feudatarius restitutus à Principe non recuperat feudum alteri concessum.*
3 *Salaria & emolumenta officialium non caduut in hypothecam.*
4 *Fructus Feudi quamuis separati à solo, non sunt obligati, & quare.*
5 *Resignatarius habet beneficium à conferente, non à resignante.*
6 *Resignatarius non tenetur soluere debita resignantis, vsque ad num. 9.*
10 *Officij, translatio qualiter, & quomodo fieri debeat.*
11 *Iurisdictio concessa in officium qualiter censeatur.*
12 *Assensus præstitus per ignorantiam, vel per errorem, qualiter censeatur, vsque ad num. 16.*
17 *Officij pretium quando, & qualiter dicatur, vsque ad num. 21.*
22 *Textus* in l. 3. ff. ad legem falcidiam, *qualiter procedat.*

ARGVMENTVM.

Hipotheca an cadat in officio, signanter ad hæredes non transitorio; & quid in emolumento officij. Fructus feudi à solo separati an sint hypothecati creditoribus Feudatarij, si

si feudum illud in tertium possessorem transiuit: & de aliis pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXVI.

1
SATIS doctè, & seriosè fuit allegagatum pro Domino Cliente à Peritissimo D. Collega, ideo paucis ero contentus; tota difficultas huius causæ in eo tantùm versatur, an illud quod promissum fuit solui quondam Michaeli Spinulæ a D. Fabritio de Sangro, censeri debeat pretium officij dohanerij dohanæ Menepecudum, resignati à Ioanne Aloysio debitore prædicti Michaelis ad commodum Fabritij, & per consequens obligatum anterioribus creditoribus, sicuti eis erat obligatum officium: An potius debitum Michaeli ex sua industria, & ex obligatione voluntaria Fabritij, licet occasione officij, adeò quod nunquam fuit hypotheccatum aliis creditoribus Ioannis Aloysij, nec Ioanni Aloysio debitum; & concludendo procedendo, dico quod officium prædictum ante resignationem non aliter fuit hypothecatum creditoribus Ioannis Aloysij; siquidem in officio non cadit hypotheca: Officialis enim nullum habet dominium in officio, nec aliquod ius reale, sed tantummodo vita eius durante exercitium, & administrationem, vt benè explicat Alciat. *re p.31.lib.3.fol.351. in impress Basilee*, hinc Ioan.Fab. *in §. cum autem, Instit. quib. mod. ius patr.*
2 *potest. fol. num.4.* magistraliter dixit, quod feudatarius restitutus a Principe non recuperat feudum alteri concessum, quia Princeps restituendo non potest dominium medio tempore alteri quæsitum tollere, sed Officialis bene recuperat officium alteri collatum, ea tantummodo ratione, quia Princeps ad sui libitum potest tollere, & dare officium, ex quo in eo non cadit dominium; & in indiuiduo, quod hypoteca non cadat in officio non transitorio ad hæredes, latè Franciscus Connanus vir magnæ eruditionis, *in comment. Iur. ciuil. lib.4 cap.15. lit. B.& K.*
3 *fol.259. & a leg. in impress. Lutetia.* Imò nec salaria, & emolumenta Officialium in hypothecam cadunt, tex. est ad literam *in leg. spem. C. quæ res pign. obligar. poss.* licèt in causam iudicati capi possunt, *l. cō modis, ff. de re iudic.* sicuti possunt etiam capi fructus beneficiorum Ecclesiasticorum, *cap. Odoard. de solution.* vt idem Connan. dicit *loc. cit. lit. H.* quod est intelligendum donec officium est penes Officialem; sed illo legitimè collato alteri præcedente resignatione Officialis, minimè emolumenta capi possunt, nec in hoc considerari potest fraus creditorum, vt in feudo, & sic in casu minùs dubitabili tenet Affl. ab omnibus sequutus in constit. Regni *si quis post litem, num.18.* vbi dat cautelam hæredi, ne patiatur exequutionem super fructibus feudi hæreditarij, ad instantiam creditorum defuncti, dicendo, transferat hæres feudum in alium cum consensu Regis, & tunc creditores patris non poterunt petere, quod fiat exequutio super fructibus feudi,
4 quia fructus feudi, etiam seperati à solo, postquam transiuit feudum in tertium, non sunt obligati, eo quod non erat obligatum feudum, vt *in leg.1. §. cum prædium*, & ibi glos. & alij *ff. de pignor.* & *in leg. Paulus, §.1. eodem tit.* & ex hoc patet, quod officium Dohanerij quod exercebatur à Ioan. Aloysio non aliter erat hypothecatum creditoribus, nec eius emolumenta onere hypothecæ grauabantur, & per consequens dictus Fabritius de Sangro, cui officium fuit collatum à Catholica Maiestate, ob resignationem Ioannis Aloysij, molestari non poterat à creditoribus resignatis, quia resignatarius habet benefi- 5
cium à conferente, non à resignante, vt per Cassiod. *decis. 15. num. 1. in tit. de prabend.* & beneficium dicitur verè vacare per resignationem conditionatam, de quo latè per DD. *in cap. 1. de rerum permut. in 6.* & Bonifac. de Vitaliuis *in Clem. 1. de rer. permut.* Mascard. late *conclus. 1401.* & resignatarius non te- 6
netur soluere debita resignantis, vt communiter per DD. *in cap. 1. de solut.* de quo latè Flam. Par. *in tract. resign. benef. lib.1. quæst.16. num.52.* & tamen fructus beneficij sicuti emolumenta officij non facta resignatione possunt capi in vim iudicati, *dict. cap. Odoardus*, supra allegato, & ratio est quia beneficium vacat vere per resignationem.

His suppositis videamus quæso, nunquid credi- 7
tores anteriores Ioan. Aloysij possint aliquid prætēdere super quantitate promissa Alexandro Mariæ a Fabritio, de eius propria pecunia. Domini fateor me non posse percipere rationem dubitandi, siquidem Fabritius ex causa resignationis factæ a Ioanne Aloysio in sui beneficium, non tenebatur prout non tenetur soluere debita resignantis, & officium ei collatum, nullatenus hypothecæ submissum fuit, vt supra est fundatum; quomodo ergo illud, quod voluntarie promisit soluere Fabritius de eius pecunia Michaeli in satisfactionem eius crediti, poterit censeri obligatum aliis creditoribus: certe vt dixi non percipio difficultatem; nam quilibet in re sua 8
potest suam legem apponere, quam vult *l. in re mandata. C. mand.* nec alij creditores possunt dicere, cui & nobis non promisisti; nam sufficit pro ratione voluntas: nec dicat Pars, quod illud, quod fuit promissum à Fabritio dependet à pretio officij debito Ioan. Aloysio, & per consequens omnibus aliis creditoribus obligato, quia motiuum facile confutatur; siquidem non datur pretium, vbi non cadit 9
venditio, pretij enim mentio solùm congruit emptioni, & venditioni secundùm Ioan. Andr in addit. ad Speculat. *in tit. de empt. & vend. §. nunc debet, il.2. in vers. sed pone statutum*, Salic. *in leg. cum his, §. penult. ff. de transact.* cum aliis adductis a Fabio de Monte *in tract. de empt. & vend. quæst.2. princ. n.3.* officium nullo iure vendi poterat, nec potest, ex quo non est in commercio, & iudicatur de eo sicuti iudicatur de beneficio Ecclesiastico; nam sicuti beneficium Ecclesiasticum non potest cedi, donari, & vendi, ita & officium. Hinc inoleuit practica, 10
quod quando quis vult in alium transferre officium, illud non vendit, nec vtitur alio habili titulo ad translationem dominij, sed officium resignat in manibus Domini, à quo illud habuit, ad finem, vt de eo inuestiri possit persona ad beneficiū cuius resignatio facta fuit, sicuti fit in beneficialibus, ita in indiuiduo Rebuff. *pract. benef. in tit. de resignat. expressa, num.14.* & *in tract. de pacific. poss. num.241.* Franc. Marc. *decis.228. part.1.* Bald. *in l. falsus, C. de furtis, num.29.* quod nedum procedit in officio Re- 11
gio sed etiam iurisdictione concessa in officium, quæ non potest exerceri absque Principis collatione, vt *in leg. fin. C. de offic. Magistr. officij*, & eo fortiùs in hoc Regno, vbi habemus particularem prohibitionem factam ab inuictissimo Carolo V. fel. record. ad petitionem Regni in anno 1536. tenoris sequentis. *Iam dudum Cæsarea Maiestas sua sponte decreuerat id statuere, & ordinare; itaque nunc iubet, & placet, vt deinceps nullis futuris temporibus, neque*

per

per Regiam Curiam, neque per quascumque personas possint vendi officia cuiuscumque qualitatis, quibus inest iurisdictio, coertio, aut pecuniarum ratio, cura, & administratio, sub pœna, vt venditor ipso iure cadat ab officio; emptor vero pretium amittat fisco applicandum, committentes in his fraudem, aut dolum, pro pœna soluant fisco, ex arbitrio Iudicantis vsque ad summam duorum millium ducatorum. Insuper sacra Maiestas eiusdem venditionibus nullum consensum per se, aut suos of-
12 *ficiales prestabit, quod si fortè ex ignorantia, vel errore prestitus consensus fuerit, detecta venditione, aut fraude, fit & habeatur nullus.* Habetur in capitulis impressis *fol.* 104. *à terg. cap.* 12. & licèt in anno 1539. fuisset ab eodem Regno petita reuocatio prohibitionis prædictæ, nihilominus non fuit concessa quoad officia, in quibus incumbit cura aut administratio iustitiæ, & alia, de quarum venditione suæ Maiestati & Regno posset sequi damnum, aut præiudicium, vt habetur *fol.* 118. *cap.* 4. Officium Dohanerij nil aliud habet, quam amplissimam iurisdictionem, & coertionem personarum, & admi-
13 nistrationem maximè partis fiscalis pecuniæ, quæ in Regno exigitur, ex cuius mala administratione Regnũ ipsũ & Regia Curia damnum intolerabile pati possent, ergo nõest vendibile, nec in eo cadit pretiũ; immò si illud sub alio colore solutũ fuisset, fisci commodo applicandũ foret, etsi pars diceret, quod prohibitio non est in obseruantia; nam officium præ-
14 dictum fuit a Fabritio de Sangro venditum quondam Alphonio Caracciolo pro ducatis 44. mille, replicabo, quod nunquam officium fuit venditum, sed tantummodo resignatum in manibus Regis ad commodum Alphonsi, & resignatio non fuit ad-
15 missa cum facilitate; coactus enim fuit Alphonsus ad Curiam Domini nostri Regis personaliter accedere, & in remunerationem suorum seruitiorum collationem obtinere, & fortè aliquid soluit, nec de pretio mentio facta fuit in resignatione, & si fortè tunc temporis Regius fiscus de quantitate prædicta soluta scientiã habuisset, vtique institisset pro con-
16 fiscatione tam officij, quàm pecuniæ; nam Cæsarea prohibitio hunc casum comprehendit, & annullat collationem, quando sub quouis colore interuenit pretium, & nescio si in foro conscientiæ tutus remanet, qui pecuniam recepit; nam Dominicus Sot. *lib.* 3. *de Iust. & Iur. art.* 4. *quæst.* 6. *in resp. ad primum argumentum, penult. col.* dicit quod qui vendit officium non explicando venditionem, peccat, & ad restitutionem pretij tenetur, quia hemini fas est vendere officium, nisi Regi.

17 Vlterius dico, quod illa quantitas, quæ promissa fuit Michaëli Spinulæ à Fabritio, non potest esse pretium (quando officium esset vendibile) siquidem non habet proportionem ad verum valorem officij, officium enim (vt Pars dicit) fuit venditum à Fabritio pro ducatis 44. mille; & tamen promissum à Fabritio, non ascendit ad ducatos septem mille, & si consideramus emolumenta officij, illa excedebant annuos ducatos 7000. & Fabritius promisit tantummodo vita eius durante annuos ducatos 1300. valor quorum vix ascendit ad ducatos 6500. quod argumentum de iure procedit, glos. *in leg.* 1. *§. qui superficiem, in verf. agendo, ff. de superficiebus,* facit tex. *in leg.* 1. *ff. de reb. dub.* de quo latissimè
18 Surd. *conf.* 14. *vol.* 1. *n.* 37. Quid ergo erit ista pecunia deposita à Fabritio, si non est pretiũ officij? dico quod est ad implementum innominati contractus, do, vt facias celebrare inter Fabritium & Michaëlem, vel pretium relaxatæ cautionis præstitæ à Ioanne Aloysio ad beneficium Michaëlis prædicti, de non renunciando officium, & per consequens aliis non obligatum intendebat Ioannes Aloysius resignare officium in manibus Regis, ad beneficium Fabritij fratris, & ad tale opus perficiendum Hispaniam proficiscitur; quod videns Michaël Spinula illuc festinanter se contulit, & non solùm resignationi se opposuit, sed cautionem fideiussoriam recepit à Ioanne Aloysio de non resignando officium prædictum, & de se conferendo intus carceres Magnæ Curiæ Vicariæ infra certum tempus; Fabritius conscius factus impedimenti, eo quod magnopere desiderabat collationem officij in eius 19
personam, obtulit soluere, sua vita durante, annuos ducatos 1300. Michaëli in extinctionem quantitatis eidem debitæ à Ioanne Aloysio; sublato tamen prius ab ipso Michaële impedimento, & obtenta collatione, & possessione officij, Michaël acceptauit oblationem, & substulit impedimentum, liberando fideiussores datos de non renunciando officium, & de præsentando Ioannem Aloysium intus carceres M.C.V. & e contra Fabritius se obligauit soluere quantitatem promissam. Quomodo ergo Pars hinc ad mille annos fundare potest, quod promissum Michaëli à Fabritio de eius propria pecunia, pro remouendo obstaculum fideiussionis, sit pretium officij; debitum Ioanni Aloysio, & per consequens omnibus aliis creditoribus obligatum tempore, quo Fabritius prædictus tanquam resignatarius non poterat conueniri à creditoribus Ioan. Aloysij, nec super officio vti eius possessor, nec super emolumentis, vt supra est fundatum. Domini fateor (vt dixi) me non percipere difficultatem huius causæ.

Nec dicat Pars, quod quantitas prædicta (etsi 20
non vt pretium officij) venit in posse Michaëlis propter officium, & occasionem officij, & per consequẽs obligatum aliis creditoribus anterioribus; nam respondetur, quod illud quis cõsequitur propter bona hæreditaria, & occasione hæreditatis, non est hæreditarium, & per consequens creditoribus, & legatariis obligatum; sed remanet ad beneficium hæredis. Casus est ad literam *in leg.* 4. *Cod. arbitr. tut.* 21
iuncta glos. in verbo *transegisti*, disponitur enim in tex. quod illud, quod consequitur minor à suo tutore ex transactione ob repudiatam patris hæreditatem, non est obligatum creditoribus paternis, licèt perueniat occasione hæreditatis: hoc idem, & melius probatur *in leg.* 3 *ff. ad leg. falcid.* vbi Iuris- 22
consultus dicit, quod quicquid lucratur hæres ex venditione hæreditatis, quæ soluendo non erat, vel ex transactione facta cum creditoribus defuncti, non est obligatum legatariis, quia primum peruenit ex stultitia emptoris, & secundum ex industria, & transactione hæredis, licèt occasione hæreditatis, & propter bona hæreditaria, quod ibi Bart. Ang. Imol. Alex. & apertius Paul. Castr. colligunt in sum ma.

Ex quibus iuribus deciditur quæstio nostra; nam Michael Spinula ex industria, & labore suo & ex suo cõtractu consequutus fuit de bonis Fabritij de Sangro supradictos annuos ducatos 1300. & non de bonis Ioãnis Aloysij, licèt occasione officij, vel propter officium, tempore quo alij creditores Ioannis Aloysij officium non habebant obligatum onere reali, nec aliquid prætendere poterant à Fabritio resignatario, & possessore officij, eo quod omnia iura, quæ ex actione personali ei competebant super emolumentis officij, erant extincta per nouam collationem Regis, ideò pernecesse erit concludendum creditoribus prædictis nullum ius competere super introitibus emptis ex illis annuis ducatis 1300. qui à Fabritio depositi fuerunt ad beneficium

cium hæredum dicti quondam Michaëlis. Cæterũ ſuppleat doctrina Dominorum Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Milites teſtamenta condunt modo quo volunt.*
2 *Etiam ſine ſolemnitatibus requiſitis à Iure Ciuili.*
3 *Nec tenentur filios inſtituere, vel exhæredare.*
4 *Teſtamentum pagani requirit hæredis inſtitutionem.*
5 *Inſtitutio hæredis eſt ſolemnitas Iuris Ciuilis.*
6 *Miles poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte teſtatus.*
7 *Miles in acie belli teſtari poteſt ſine teſtibus, & ſcriptura.*
8 *Valetque teſtamentum per annum poſt militiam.*
9 *Teſtes interuenientes in teſtamento pagani, cenſentur rogati.*
10 *Secus in teſtamento militis, in quo requiruntur teſtes ad probationem tantùm.*
11 *Teſtamentum pagani nuncupatiuum non requirit ſcripturam.*

ARGVMENTVM.

Teſtamentum militis factum in acie belli, ſine hæredis inſtitutione, nec rogatis ad id teſtibus, ſequuta demum illius morte illinc ad aliquos dies, poſtquam teſtatus eſt, an de iure ſuſtineri poſſit: & de aliis.

ALLEGATIO LXVII.

1 INTER alia militum priuilegia illud
eſt eis conceſſum, quod propter eorum
ſimplicitatem poſſint teſtamenta condere
quomodo velint,& quomodo poſ-
ſint *l.1.ff.de teſt.mil.*& *l. milites.C. eodem*;ideoque in
eorum teſtamentis eſſe ſublatas omnes Iuris Ciuilis
2 ſolemnitates affirmant Doct. omnes in dictis iuri-
bus, & præſertim non teneri militem iure militari
teſtantem filium inſtituere, vel exhæredare,præter
3 alios Bart. *in leg.neque enim,ff.eod. num.3.* & Bald.*in
dict.leg milites,num.1.* Petr. Bullug. *in ſpecul. princ.
tit.de milit. grauam.rubr.2. num.11.* vbi quàm plura
alia congerit militum priuilegia, & in ſpecie Iaſ. *in
leg.ſicut cæteri, num.8. Cod.de teſtam.milit.* notat dif-
4 ferentiæ rationem inter teſtamentum militis, & te-
ſtamentum pagani, in quo requiritur hæredis in-
ſtitutio, aliàs non valet; nam in milite attenditur
ſolum Ius gentium, & propterea ſufficit quocun-
que modo relinquatur,& quod heredis inſtitutio ſit
de mera Iuris Ciuilis ſolemnitate & non de Iure 5
gentium,idem Iaſ. *in auth.nouiſſ. Cod.de inoff.teſtam.*
Bart.& alij *in repet.leg.1. Cod.de Sacroſ.Eccleſ. n.62.*
Et inſuper militem poſſe decedere pro parte teſta- 6
tum, & pro parte inteſtatum, & ſic nullo inſtituto
herede vniuerſali,poſſe ad eius libitum vni relin-
quere vnam rem, & alij alteram. Item vni ex teſta-
mento relinquere bona paganica,ad alterum ab in-
teſtato ſpectare bona caſtrenſia, inter alios Doct.
latè Azo *in ſum. tit de teſtam. milit. num.5. cum ſeq.*
vbi plures caſus conſimiles congerit Clar. *in §. te-
ſtamentum,quæſt.6.* & Bellug. *loco ſup.cit. num.16.* &
alij, per tex. *in leg.miles vnum,& miles ita ff.de milit.
teſt.* & ſic ceſſat primum oppoſitum Partis aduerſæ
non valere teſtamentum quondam Camilli de Fal-
conibus,ex defectu inſtitutionis per ſupradicta &
alia quam plura, quæ ad idem adduci poſſent.

Ceſſat & ſecunda difficultas reſpectu loci, & 7
temporis conditi teſtamenti, nam ex teſtium depo-
ſitionibus clare patet, dictum Camillum in acie
belli fuiſſe teſtatum, dum deponunt *che ſtando all'
Aſſedio di bona fu ferito, & fè teſtamento.* Quo caſu
etiam ſine vllo teſte, imò in clypeo, & in vagina
potuerat teſtari; ſed dato quod non fuiſſet ſtatim te-
ſtatus, ſed dato aliquo temporis interuallo, ſufficit
tamen, quod adhuc reperiretur ſub tentorio, vel
in loco hoſtili, quo caſu etiam iure militari potuit
teſtari,& quocumque modo eius voluntas appareat,
vel in ſcriptura, vel probata per duos teſtes, valet
tale teſtamentum,vt *in dict.leg. milites,* & *in leg.Lu-
cius ff.eod.* Azo in loco ſupra citato, *num.3.* Boer. *in
deciſ.226. num.2.* & ſecundùm omnes ita conclu-
dunt nemine diſcrepante; imò etiam quod eſſent in
Caſtris, vbi iure communi teſtari debent, quando
ſunt in loco hoſtili gaudent eiſdem priuilegiis,
gloſ. *in leg.ſcriniarios,Cod.eod. in verſ nullatenus,*quæ
eſt communiter approbata, teſte Iulio Claro *in dict.
§.teſtamentum,quæſt.5.n.5.in fin.*

Nec poterit Pars aduerſa iuuari dictum Camillum 8
vixiſſe per ſexdecim dies,nã vltra quod in facto non
probatur, attamen dato, quod conſtaret, ſufficit te-
ſtamentum fuiſſe iure militari in conflictu belli,
tempore, quo fuit lætaliter vulneratus, prout teſtes
deponunt; nam teſtamentum illud valet etiam ex-
tra militiam per annum, per tex. *in l.quod dicitur,* &
l.quod conſtitutum,ff.de milit.teſtam. vbi DD. omnes
& Azo vbi *ſup.n.10.*

Nec quartum obſtabit oppoſitum, nempe teſtes 9
in dicto teſtamento non fuiſſe rogatos; nam vltra
quod in iure eſt clarum etiam in teſtamentis paga-
norum, teſtes in dubio cenſeri potius rogatos,quam
fortuitos, vt actus valeat potius quam pereat, *arg.
leg.quoties in ſtipulationibus, ff.de verb.oblig.* & *l.quo-
ties,ff.de reb.dub.* & latè per Corn.*in conſ.308.num.1.
vol.3.* Attamen in teſtamentis militum inter alia 10
priuilegia, iſtud eſt præcipuum, quod teſtes non
oportet eſſe rogatos, ita Bart. *in dict. leg. neque enim,
ff.de teſtam. milit.num.3.* Bald.*in dict.leg.milites,num.
1.* Bellug. *in dict. Specul. rubr. 20. numer.10.* Guid.
Pap. *deciſ.508.num.10.* & Corn. *in conſ.118.num.7.
in 1.vol.* vbi non requiri de ſolemnitate in teſta-
mento militis rogitum teſtium, quia non requirit
teſtes ad ſolemnitatem actus, ſed tantùm ad proba-
tionem. Idem tenet *in alio conſ.307.num.7.eod.vol.
3.* & reſpondit ad tex. *in leg.diuus, ff. eod.* ex quo
argui poteſt contraria opinio per illud verbum *con-
uocatis hominibus,* quia illa lex non requirit rogitum
teſtium ad ſolemnitatem teſtamenti, ſed ad finem,
vt appareat, militem voluiſſe teſtari, & non protu-
liſſe verba perfunebria,vel iocoſa gratiâ blandien-
di,

di, prout ex verbis, & ratione illius textus colligitur, quod minimè in testamento de quo agitur obiici potest; nam apparet verè, & realiter dictum Camillum voluisse testari, & testatum fuisse non solùm coram sex testibus, sed etiam interueniente scriptura,& sic non potest præsupponi,quod iocosè, vel gratia Blandiendi voluerit testari.

11 Et licet scriptura dicti testamenti non appareat, nec hoc obstare poterit; nam non solùm in testamento militis non requiritur scriptura, & quocumque modo eius voluntas probatur, siue per scripturam, siue per duos testes, valet tale testamentum per supradicta,sed etiam in testamento pagani, loquendo de nuncupatiuo, non requiritur scriptura, sed solet reduci in scriptis solummodo ad faciliorem probationem per tex. vulg. *in leg.hac consultissima,§.per nuncupationem, Cod.de testam.* & not.Clar. inter alios *in dict. §. testamentum,quæst.* 4. *in princ.* & communiter omnes DD.Cætera suppleant Domini Iudicantes.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Factum explicatur.*
2 *Præscribitur contra Ecclesiam annis* 40.
3 *Præscriptio interrumpitur per litis contestationem.*
4 *Actio intentata, & non prosequuta* 40. *annorum spatio præscribitur.*
5 *Etsi realis sit.*
6 *Præscribendi iustam causam tribuit titulus* quisquis sine solemnitatibus.
7 *Præscriptio centenaria conualidat titulum quamuis vitiosum.*

ARGVMENTVM.

Præscriptionis interruptio, quæ per litis contestationem inducitur, nùm institutam actionem perpetuet, vel potius certo elapso tempore,si lis non fuit prosequuta,euanescit, adeò vt posteà dicatur præscriptionem currere.

ALLEGATIO LXVIII.

1 MONASTERIVM Sanctæ Mariæ D. Reginæ in anno 1500. intentauit iudicium rei vendicationis modiorum octo, territorij siti in burgo Diui Antonij contra Comitem Muri, Comes produxit titulum concessionis in emphyteusim, & affrancationem census mediante instrumento celebrato in anno 1475. fuit datus terminus in causa eodem anno 1500. fuerunt recepti nonnulli testes, & vtraque Pars siluit vsq; ad annum 1611.in quo anno Monasterium porrexit supplicationes & petiit causæ commissionem,& instituit procedi ad ea quæ incumbunt pro expeditione prædictæ litis: opposuit Princeps Venusij hæres cum b. l. per intermediam personam quondam Comitis exceptionem præscriptionis,fuit dubitatum an exceptio militet.

Pro parte Principis dicitur quod exceptio obstat, 1
siquidem tam de Iure Canonico quam de Iure Ciuili contra Ecclesiam præscribitur spatio quadraginta annorum, *C. de quarta, c. ad aures, c. illud. de præscript. Auth quas actiones C. de S.Sanct. Eccles.* & ideò laicos possidendo rem Ecclesiæ spatio 40. annorum præscribit, vt firmat glos. fin. *in cap. fin. de de præscript. in b.*& *in cap. facultates, in vers. triginta annorum* 14. *quæst.* 1.

Replicat Monasterium, quod Princeps bene diceret si non fuisset iudicium intentatum in anno 3
1500. & in eo non fuisset lis contestata; siquidem per litis contestationem interrupta fuit præscriptio

At pro parte Principis dicitur quod interruptio prædicta quæ per contestationem litis inducta fuit, non est in consideratione in casu nostro. Siquidem 4
talis interruptio non perpetuat actionem intentatam nisi spatio quadraginta annorum decurrendorum à die qua Partes desierunt prosequi iudicium, tex.est ad literam *in l.1. §.ad hac.C.de ann.except.Ital.*& *in l. fin.C.de præscript. triginta, vel quadraginta ann. in fin.* & notant ibi Bart. Bald.& Salic. quod nedum procedit in actione personali, sed etiam in reali, vt tenet gloss. *in d.l.fin.* & ibi Angel. not. *in princ.* nulla 5
enim interruptio perpetuat actionem vltra triginta annos, excepta illa quæ fit per litis contestationem, quæ illam extendit vsque ad 40. vt dicit Ang. *in alleg. l.1. C.de ann. except. num.* 3. Nos enim non solùm habemus tempus quadraginta annorum à nouissimo actu Iudicis, sed centum,& decem: & proptetea exceptio militare debet.

Nec dicatur quod præscriptio non est in consideratione in casu nostro, eo quod constat de titulo inualido Comitis; siquidem titulus Comitis est validissimus, recepit enim territoriumtunc incultum, & nemerosum in emphyteusim cum interuentu Ministri Ordinis, & census fuit affrancatus in simili, vel meliori loco, vigore potestatis eidem Comiti tributæ, & in tantum hoc est verum quod Procurator Monasterij, præsentato titulo à Comite non ausus fuit aliquid opponere contra illum, & quatenus aliqua solemnitas deficeret, & ob temporis lapsum non præsumeretur, adhuc titulus ille præbet iustam causam præscribendi, vt considerat, & bene Guid.Pap. in propria nostra materia alienationis rei Ecclesiæ sine solemnitate *in decis.*159. *per tex.in cap. cura. de Iure patr.* & ibi glos. *in vers.legitimo, in fin.* 6
quidquid in contrarium à Parte allegatur, habere locum quando appareret titulus nefarius, & illicitus; differt enim titulus nefarius, & illicitus à titulo minus ritè habito, vt not. Ferdin. Vasq. *quæst. vsufrequentium lib.*2. *cap.*81. *num.*15. Imò secundùm Vasq.etiam si ostenderetur aliquod initium turpe, & vitiosum, adhuc præscriptio centenaria, & immemorialis operaretur effectum suum, quia non 7
sequitur quod præter illam causam iniquam possidendi non potuissent quoque & interuenire aliæ causæ iustæ, & honestæ, & ideò dum Monasterium per spatium centum & decem annorum non fuit prosequutum iudicium, peremesse sequitur, vel quod omnia erant legitimè acta,vel si aliquid defecisset (quod non creditur) fuit suppletum. Hæc currenti calamo scripsi ad finem liberandi Dominum clientem ab onere litis, non quod timeam de illius euentu. Cætera suppleat peritia Dominorum Iudicantium.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius Iudex ſuſpectus in cognoſcendo, an ſit etiam ſuſpectus in delegando, & n. 5. Et an in delegando requiratur aſſenſus recuſatoris de neceſſitate, vel de conſilio.*

2 *Iure canonico ordinarius Iudex an poſſit recuſari vt ſuſpectus, & quid de Iure ciuili.*

3 *Prætor, qui fuit Partis Aduocatus ante ſuſceptam prætoriam, an poſſit alteri cauſam delegare. Et circa formam, & poteſtatem recuſationis Iudicis, an potiùs ſeruetur Ius canonicum, quàm ciuile.*

4 *Obſeruantia hodierna circa delegationem faciendam à Iudice ſuſpecto, præterquam ex cauſa inimicitiæ, an ſit communi opinioni conſona.*

5 *Suſpectus in cognoſcendo, non eſt ſuſpectus in delegando: Et an Iudex vindicare poſſit iniuriam ſibi notoriè illatam, & n. 7. Et an delegare poſſit, ſi certa pœna non ſit impoſita à Iure.*

6 *A pœna Iuris appellari an poſſit? Et quid à Iudice pœnam arbitrante: Et an Præſes Sacri Conſilij ſuſpectus, licèt poſſit delegare cauſam vni ex Dominis Regijs Conſiliarijs, poſſit tum iudicare, cui ex duobus debeat cauſa committi.*

7 *Iudex iniuriam ſibi illatam vendicare non poteſt, quando pœna à iure non eſt certa.*

ARGVMENTVM.

Iudex ordinarius ſuſpectus in cognoſcendo, an, & quando ſit etiam ſuſpectus in delegando. Prætor qui fuit Partis Aduocatus ante ſuſceptam Prætoriam poteſt alteri cauſam delegare. A pœna Iuris appellari non poſſe probatur: & plura alia notabilia tractantur.

ALLEGATIO LXIX.

1 IVDEX ordinarius ſoſpectus in cognoſcendo, eſt etiam ſuſpectus in delegando, ſecundum communem opinionem de qua per Doct. *in cap. cum ſpeciali, de appellat.* dicitur in textu, quod probata cauſa ſuſpicionis coram arbitris electis, iudex debet vel cauſam de recuſatoris aſſenſu idoneo delegare, vel ad ſuperiorem cauſam delegandam committere. Hinc Doct. dubitarunt an aſſenſus recuſatoris debeat de neceſſitate vel de conſilio interuenire: & communiter omnes dicunt, præter Abbatem, quod de neceſſitate, quia qui eſt ſuſpectus in cognoſcendo, eſt ſuſpectus in delegando: poſſet enim Iudex delegare alicui ſimiliter ſuſpecto, qui tamen non poſſit ſic probari, vt experientia docet, ità Abb. *in dict. cap. cum ſpeciali, num. 11. prope finem, verſ. ſed ſi vis tenere*: & Felin. *in cap. 4. de for. compet. num. 3.*

Nec reperio in hoc differentiam inter Ius canonicum, & ciuile, licet magna conſideretur impotentia recuſandi; de Iure enim canonico Iudex ordinarius poteſt recuſari vt ſuſpectus, cauſa ſuſpicionis propoſita, & allegata; *cap. ſuſpicionis, de offic. delegati*, & *cap. cum ſpeciali, de appellat.* De iure verò ciuili ſecus quoad totalem remotionem: ſed vt ei adiunctus aſſocietur. *Auth ſi verò cõtigeris. C. de iudiciis.* 2

Nec contrariatur opinioni Canoniſtarum tex. *in leg. Prætor. de iuriſd. omn iud.* vbi habetur quod Prætor, qui fuit Partis Aduocatus ante ſuſceptam Prætoriam, poteſt alteri cauſam delegare, poſtquam aut corrigitur ab Auth. *ſi verò contigerit*, vel ſecundùm illam intelligi debet, ſcilicet vt ambo iudicare habeant, quod non eſt in vſu hodie, & potius in hoc ſeruatur Ius canonicum quam ciuile, circa formam, & poteſtatem recuſationis Iudicis, & hoc permittitur Prætori, dummodo cauſam delcget, antequam vt ſuſpectus remoueatur, vt bene not. Iacob. ibidem *verſ. addit Angelus*; nam ſi poſt recuſationem vellet cauſam ſubdelegare, hoc ei non permitteretur. 3

Ex quibus omnibus patet, quod obſeruantia hodierna circa delegationem faciendam à Iudice ſuſpecto (præterquam ex cauſa inimicitiæ) non eſt communi opinioni conſona, & ideò extendi non poteſt ad caſum noſtrum, vbi non tractatur de mera delegatione, ſed de delegatione habente cauſæ cognitionem, à conſuetudine & ſtylo exorbitante, non datur extenſio, vulgatis Iuribus. 4

Vlterius dico, quod iſta diſtinctio inter delegationem ſimplicem, & habentem cauſæ cognitionem, eſt à Doctoribus approbata in iſta materia recuſationis. Abb. enim *in cap. 4. de for. compet.* (in quo loco defendit ſuam opinionem contra communem, quod ſuſpectus in cognoſcendo, non ſit ſuſpectus in delegando, *num. 11.*) affert locum Innoc. *in cap. ex parte, el 1. de verbor. ſignif.* vbi dicit, Iudicem poſſe vindicare iniuriam propriam notoriè ſibi illatam, cùm hoc caſu potiùs ſit executor, quàm Iudex, quaſi dicat Iudicem delegando non poſſe Parti præiudicium inferre, ex quo Pars non poteſt dicere, debet cauſa iſta Titio, & non Sempronio delegari, ſecus verò (ſubdit ipſe) quando certa pœna non eſſet impoſita à iure, quia tunc Iudex in quantum arbitraretur, eſſet verus Iudex, & poſſet arbitrando excedere modum: ſic eſt quod a pœna iuris appellari non poteſt *cap. quia nos, de appellat.* ſed à Iudice pœnam arbitrante, ſic gloſ. *in c. ſuper his, de accuſat.* 5

Ex hoc infertur, quod licèt Dominus Præſ. Sacri Conſilij ſuſpectus dictæ Iuliæ Tomacellæ, poſſit delegare cauſam vni ex Dominis Regiis Conſiliariis, in quo actu potiùs iudicari debet elector certarum perſonarum, in quibus non conſideratur bono melius; non tamen poteſt iudicare, cui ex duobus debet cauſa committi, & cui de iure committi debet, prout in caſu noſtro agitur; quia in hoc non electoris & delegantis, ſed Iudicis partibus fungitur, quod non eſt permittendum; ſicuti enim Iudex quando pœna à iure non eſt certa, non poteſt ſuam iniuriam vendicare, quia in iſto caſu non eſt iuris executor, ſed Iudex, ſic Dominus Præſidens ſuſpe- 6 7

ctus

ctus vbi adest controuersia, cui est deleganda causa, non potest delegare.

Hæc scripsi currenti calamo. Cætera suppleat immensa doctrina Dominorum meorum.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitates Hospitalis sanctæ Mariæ Annuntiatæ priuilegium habent non soluendi impositionem pro hospitiis militum.*

2 *Impositiones pro hospitiis militum sunt onera patrimonialia.*

3 *Priuilegium Vniuersitatis differt si ab homine, vel à lege concedatur.*

4 *Priuilegium Vniuersitatis non comprehendit onera patrimonialia, sed personalia tantùm.*

5 *Priuilegium quod concedit exemptionem à muneribus realibus, & personalibus, est generale.*

6 *Vassalli hospitalis sanctæ Mariæ Annuntiatæ sunt immunes ab hospitiis militum, vsque ad num. 7.*

8 *Priuilegia Regum, de quibus in præsenti, adducuntur, vsque ad num. 9.*

10 *Baldi Consilium* 406. *vol.* 5. *adducitur in præsenti.*

11 *Ripa* in l. 1. col. 6. ff. de vulgari, *adducitur pro quæstione.*

12 *Priuilegia Imperatorum Federici, & Ferdinandi I. pro hospitali prædicto adducuntur.*

ARGVMENTVM.

Vassalli sacri hospitalis sanctissimæ Annuntiatæ Vrbis Regiæ Neapolis, an sint immunes ab onere militum hospitandi. Priuilegium immunitatis alicui concessum ab omnibus muneribus, & impositionibus personalibus, realibus, & mixtis, ordinariis, & extraordinariis, an hospitandi onus comprehendat: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXX.

1 PRÆTENDIT Regius fiscus exigere à Vassallis Hospitalis sanctæ Mariæ Annuntiatæ impositionem indictam pro hospitiis militum, non obstante priuilegio immunitatis concesso Vassallis prædictis à Serenissimis Regibus huius Regni, eo quod nemo ab onere hospitandi milites est immunis, nisi expressè priuilegiatus reperiatur, *leg. sunt munera, ff. D. Reg. de Marinis Allegat. collect. de vacat. & excus. mun.* sed sic est quod in priuilegio præsentato nulla fit mentio de huiusmodi immunitate, ergo exactio fieri debet. At pro parte Sacri Hospitalis dicitur quod priuilegium exhibitum est sufficiens ad excludendam talem exactionem, & quod lex allegata à fisco non probat assumptum, immò facit pro vassallis, ad quod demonstrandum dico, quod onus hospitandi milites de per se nullam specialitatem habet, sed tantummodo reperitur priuilegiatum ratione generis; siquidem annumeratur inter onera patrimonialia, *leg. & qui originem, §. quamuis, vers. munus hospitis, ff. de muner. & honor* Bart. *in leg. vnica. C. de mulier.* & in quo loco *lib.* 10, *num.* 34. *vers. item quod milites,* & *in leg. qui immunitate. C. de muner. patrim. lib.* 10. Hinc Imperator Alex. *in l.* 3. *C. de mun patrim. lib.* 10. dicit qui immunitatẽ munerum publicorum consecuti sunt, onera patrimoniorum sustinere debent, in quibus causis, & hospites recipiendi sunt: hoc probat etiam tex. à fisco allegatus *in d. leg. sunt munera,* vbi Iurisconsultus dicit, quod sunt quædã munera quæ rei propriæ cohærent, de quib. neque liberi, neq; ætas nec merita militiæ, nec vllũ aliud priuilegium iure tribuit excusationem, vt est prædiorum collatio, viæ sternendæ, angariarumve exhibitio, hospitis recipiendi munus, & si quæ sunt præterea alia huius modi: ex quibus iuribus luce clarius probatur, quod specialitas a fisco allegata à iure non fuit tributa oneri hospitum recipiendorum, sed generi, scilicet muneribus patrimonialibus, a quibus nullus excusatur. Et si Priuilegium immunitatis habeat ad homine, vel à lege, hoc manifestius probatur *in leg. rescripto, §. si quis accusatorem, vers. sciendum ff. de muner. & honor.* vbi Iurisconsultus indefinitè, & absque expressione specierum sanxit nullum, etsi priuilegiatum, excusari a muneribus patrimonialibus. 3

Hinc etiam communiter DD. dixerunt priuilegium immunitatis non comprehendere onera patrimonialia; sed tantummodo personalia, glos. *in dict. leg. qui immunitate,* & ibi Bart. *C. de muner. patrim.* & *in leg. eos, in vers. omnium, C. de excus. mun.* Bart. *in leg. euacuatis, num.* 5. & ibi Bald. *col.* 1. *C. de Decurion.* & ibi Ioan. de Plat. Bart. *in leg.* 2. *num.* 4. *ff. de iur immun.* Aufrer. *in add. ad decis. Capp. Tholos. quæst.* 348. *circa fin. vers quinta conclusio.* Sed quando in priuilegio fit mentio de muneribus personalibus, & realibus, tunc ille, cui priuilegium fuit concessum a quouis onere immunis redditur, vt idem Aufrer. notat *in d. decis. loco allegato.* 4 5

His sic suppositis redditur vana fisci prætensio, dum Imperator Fredericus, & cæteri Reges huius Regni immunes fecerunt Vassallos prædictos ab omnibus oneribus realibus, personalibus, & mixtis, ergo, & immunes reputari debent ab onere hospitandi milites, quod onus est reale, vt supra est fundatum, & tex. allegatus à fisco, vt dixit, probat hospitalis intentionem, dum genus priuilegiat, & non speciem. 6

His accedat, quod Vassalli hospitalis prædicti sunt in possessione immunitatis prædictæ, nam à tempore immemorabili nunquam actualiter hospitati sunt milites, nec contribuerunt in pecunia pro causa prædicta, vt in facto est notatum, & de iure immunitas alicuius oneris, non solùm acquiri potest priuilegio, sed etiam consuetudine, & maximè quando concurrit frequentia actuum cum temporis diuturnitate, de quo latè per Surd. *cons.* 335. *n.* 3. Nos habemus non solùm temporis requisitum, & actuum frequentiam, sed etiam prouisiones Regiæ Cameræ in materia contributionis pro hospitio militum grauis armaturæ, vt patet fol. 29.

7 Vlterius dicitur, quod in tex. allegato à fisco parificantur ista onera, videlicet onus hospitandi milites & onus sternendæ viæ; sed sic est, quod Vassalli fuerunt declarati immunes à tali onere, ergo, & ab aliis similibus.

8 Et finaliter dicitur, quod Reges in priuilegio specificè mentionem fecerunt de aliquibus oneribus realibus, & postmodum generaliter de omnibus aliis; quo fit, vt etsi de omnibus realibus specificè mentionem fecerunt, ad huc immunitas comprehenderet omnes casus insolitos, & omnia realia, de quo latè per Crauet. *cons. 209. n. 7.*

9 Ex quibus omnibus clarè patet, immunitatem concessam dictis hominibus comprehendete hunc casum, tum attenta forma priuilegij, tum etiam consuetudine immemoriali. Hæc scripsi calamo currenti pro Sacro Hospitali. Cætera suppleat religio Dominorum Iudicantium.

10 *Ferdinandus Brancia.*

Vltra ea quæ in primis allegationibus dicta sunt pro immunitate vassallorum Sanctæ Mariæ Annunciatæ, allego in propriis terminis Bald. *in cons. 406. vol. 5.* quem allegat Aym. Crauett. *cons. 294. fol. 6.* vbi tenet quod priuilegium immunitatis ab omnibus muneribus, & impositionibus personalibus, realibus, siue mixtis, ordinariis, & extraordinariis, & quibuscumque aliis, comprehendit onus armigerorum, etiam quod de ea nulla specialis mentio facta fuerit. Item Barbat. etiam in terminis terminantibus *in cons. 26. vol. 2. numer. 3. versic. & si quispiam, & num. 4. vers. mode ista,* in quo loco dicit quod tex. *in leg. sunt munera, ff. de vac. & excus. muner.* à fisco allegatus, procedit, & locum habet tantummodo in priuilegio immunitatis simpliciter concesso; sed quando in priuilegio conceditur immunitas ab omnibus muneribus personalibus, & realibus, & quibuscumque aliis, tunc comprehenduntur in priuilegio onera realia, de quibus expressa mentio facienda est, & particularitet ea quæ notantur *in dict. leg. inter qua adest onus hospitij.*

11 Et finaliter Ripa *in leg. 1. col. 6. vers. & ista conclusio, ff. de vulg. & pupill.* dum docet, quod immunitas concessa per verba vniuersalia trahitur ad onera ex causa belli; in priuilegiis præsentatis ad sunt infrascriptæ clausulæ.

12 In priuilegio Imperatoris Federici: *& ab omni molestatione, inquietatione, collectis, adiutoriis, datiis, exactionibus, aliisque grauaminibus omnibus, & seruitiis personalibus, realibus & rebus personarum ipsarum perpetuo liberos, & securos esse censemus; & nullus audeat, nec præsumat in castre Mercugliani, casalibus, & hominibus, & vassallis eiusdem Monasterij exactionem, adiutorium, aut collectam aliquam, seu seruitium aliquod, & grauamen personale, reale, & rebus personarum ipsarum facere, vel imponere in quacumque parte Regni, & Imperij nostri.*

13 In priuilegio Ferdinandi I. non solùm confirmatur priuilegium Imperatoris Federici, sed vassalli prædicti fiunt immunes eitam à donis cum clausula, *etiam si talia forent, de quibus operterit fieri mentie specialis.* Et idem habetur in confirmatione Imperatoris Caroli V. in qua adest clausula, quod terræ dicti Sacri Hospitalis deleantur à libris contributionum, & cedularij Regiæ Cameræ.

Et ex his remanet fundatum vanam esse prætensionem Regij fisci, etiam quod impositio, de qua agitur, esset gratiosa, vltra quod quando Regnum donauit, expresse exemit à contributione doni Vassallos Hospitalis Sanctæ Mariæ Annunciatæ.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Fructus legitima debentur à die mortis patris.*

2 *Fructus legitima vtrum possint peti contra tertium possessorem bonorum hæreditariorum?*

3 *Text.* in l. item veniunt, §. eis autem, ff. de petitione hæreditatis, *explicatur, vsque ad num. 4.*

5 *Fructus legitima non cosiderantur vt quid extrinsecum ab ipsa legitima, sed dicuntur pars legitima.*

6 *Feudi augumentum non indiget nona inuestitura, nec nouo iuramento fidelitatis.*

7 *Dotis augumentum dicitur eadem dos, non noua.*

8 *Legitima actio pro eius fructibus contra Tertium datur facta discussione hæredis.*

9 *Legitima est quid vniuersale recipiens augumentum ex fructibus.*

10 *Legitima fructus debentur, etiam si bona fide consumpti fuerunt.*

11 *Legitima petitur actione petitionis hæreditatis.*

12 *Filius non potest tantùm consequi repudiando hæreditatem.*

13 *Legitima fructus debentur etiam sine mora, licèt petiti non fuerint.*

14 *Fructus legitima non accessoriè, sed principaliter cum legitima petuntur.*

15 *Baldi* cons. 222. vol. 4. *in præsenti adducitur.*

16 *Text.* in leg. certum. Cod. de rei vendit. *affertur.*

17 *Fructus legitima petuntur actione reali.*

18 *Hypoteca super re pro legitima relicta trahitur etiam ad augumentum ipsius.*

19 *Hypoteca, qua competit pro principali, competit pro accessionibus.*

20 *Fructus in actionibus reuocatoriis cur debeantur post litem motam, vsque ad numerum 22.*

23 *Text.* in l. in minorum. C. in quibus caussis restitutio in integ. non est necessaria, *in præsenti explicatur.*

24 *Conclusio auctoris, de qua in præsenti, affertur.*

ARGVMENTVM.

Legitima cùm debeatur filio à die obitus patris, vnà cum fructibus, nùm axioma hoc procedat, adhuc si bona hæreditaria essent penes tertium possessorem, sicque dubitatur

tatur an actio hæc pro fructibus contra tertium poſſeſſorem exerceri poſſit, cùm iſte ante moram controuerſiam bona fide poſſiderit. Actio quænam competat filio pro legitima ſibi in bonis patris debita conſequenda. Filius an poſſit repudiare hæreditatem paternam, & legitimam tantùm conſequi: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXXI.

1 FRvctvs legitimæ à die mortis patris deberi nemo eſt qui controuertat, ita enim firmat gloſ. ab omnibus ibi recepta, *in leg. in fideicommiſſariam, in 1. gloſ. in fin ff. ad Trebell.* Alex. *conſ.69. numer.3. vol.1.* Curt.Sen. *conſ.39. col.3. verſ. ex prædictis infertur.* Ruin.*conſ. 26. num.22. vol.2.* Menoch. *conſ. 8.nu.22.*Boër.*deciſ.3.in fin.*& Dom.de Franch. *deciſ. 23.n.16.*quod ampliat Alex. *conſ.127.per tot.vol.6.*

Dubitari tamen contigit, num contra tertium 2 poſſeſſorem bonorum hæreditariorum, actio hæc pro fructibus exerceri poſſit, cùm ante controuerſiam motam conuentus bona fide poſſederit, ex quo fructus lucrari videbatur, *leg. certum, Cod. de rei vendic.*

Cæterom re diligenter perpenſa, adhoc fructus 3 integrè à die obitus patris deberi ſuper re per tertium poſſeſſa concludendum videtur, non quod aſſeramus teneri poſſeſſorem ad fructus per ipſum bona fide perceptos, tunc enim ad diſtinctionem recurrendum eſſet, an fuerit bonæ fidei poſſeſſor locupletior effectus, iuxtà tex. *in leg. item veniunt, §.eos autem, ff.de petit. hered.* contra quem adhoe Actor iuſte poſſet obtinere, cùm locupletior in dubio præſumatur, iuxtà gloſ.opinionem *in leg.verum, ff.de pet.hæred.* quam ſequitur poſt alios Anna *allegat.113.* vbi in fine ita iudieatum teſtatur, eandemque opinionem per arbitralem ſententiam à Doctiſſimis viris receptam,teſtatur D.de Franc.*dec.31. in fin.*

Sed tantùm in propoſita ſpecie agimus, num 4 poſſit pro fructibus legitimæ filio debitis à die paterni obitus actio exerceri ſuper bonis hæreditariis per tertios poſſeſſis; & omiſſa longiori diſputatione, cenſeo actionem competere.

Moueor valida (ni fallor) ratione, nam fructus 5 legitimæ non conſiderantur vti quid extrinſecum ab ipſa legitima; ſed dicuntur Pars legitimæ, quicqoid enim tam pro ſorte principali, ſeu corpore legitimæ,quàm pro fructibus debetur, totum dieitur legitima, quæ ex fructibus filio debitis aucta fuit, ita in petitione hæreditatis tradit gloſ. notabilis *in leg.item veniunt, §.fructus, in verb. omnes,verſ.ſed nota, ff. de pet. hæred.* cum qua omnes ibi tranſeunt; eſt enim ius vniuerſale, quod ex fructibus augetur, & ſub vnica actione vtrumque continetur, ſecus in iudicio particulari, in quo alia petitione eſt opus, vt tradit præcitata gloſ. quam multùm notabilem inquit ibi Bald. *in §.item non ſolùm, in princ.* eſt enim augmentum eiuſdem naturæ, & pars rei, cui accedit, *leg. etiam, in fin. Codic.de iur. dot. leg. inter ſocerum,§.cum inter, ff.de pact.dotal.*

Hinc pro augmento feudi non fit noua inueſtitura, nec aliud præſtatur fidelitatis iuramentum, 6 Andr. *in cap.1. §.ſed etiam rei, num.6. verſ ſi verò agnatus, per quos fiat inueſtit.* & quod additur veteri feudo, non nouom dicitur, ſed naturam veteri feudi ſortitur, ita Ardiz.*in ſum.feud.cap.47. ver.item puto ſi Dominus.*

Hinc augmentum dotis dicitur eadem dos,non 7 noua *leg.4.* vbi Bald. *ff.de iur.dot.* & vt plura omittam generaliter pro regula DD. tradunt, quod omne priuilegium principali datum, porrigitur ad eius augumentum, Angel. per illum tex. *in §.aliud quoque,num.1.in Auth.de æqualit. dotis*, inde inferens, quod conceſſo Caſtro cum mero,mixtoqoe imperio, ſi deindè territorium per concedentem augeatur, videtur etiam in eo merum, mixtumque imperium conceſſum, & plura his ſimilia ex more congerit Tiraq. *in leg.ſi vnquam, in verbo donatione, num.226. verſ.agitur,* & latiùs *in primo retractu, §.1. gloſ.18. num,51.& ſeq.* & Caſtrenſ.*conſ.8.iſta bona, col.fin. verſ.ad idem facit, vol.1.* inquir quod patrimonium quod eſt quid vniuerſalè, recipit augumentum, & par ioris eſt de ipſo augumento quod erat de ipſo vniuerſali, cui fit, & propriùs ad rem tradit Corn. *conſ.302.col.5.lit.M.verſ.confert. etiam, vol.3.* relatus per Tiraq.*dict.§.18.num.51.in fine*, ſopplementum legitimæ eiuſdem iuris eſſe cum ipſa legitima. Addo Fulgoſ. *conſ.83.Bonac.curſus condedit, in fine,* & Rub.Alex.*conſ.156.n.2.*

Si itaque pro legitima datur actio contra tertium 8 poſſeſſorem,quod indobitatum eſt, facta diſcuſſione hæredis, vt fuit in caſu deciſum, videtur in eadem ſententia pariter deciſum, etiam pro fructibus, ex quibus legitima aucta fuit, actionem competere, iuxta gloſ. *in dict.leg. item veniunt, §. fructus, in verſ. omnes,* & ibi Bald. *in princ.* & Caſtrenſ. *num.5.* dicens gloſ. ſubtiliter loqui, & communiter teneri, vel ſaltem erit hoc explicandum,cùm vtrumque ſub legitima contineatur.

Quod autem legitima ſit quid vniuerſale, augu- 9 mentum recipiens etiam ex fructibus, ita vt ij pars legitimæ dicantur, ne hoc omittamus, tradit Fabian. de Ciocchiſ.*in repet. Auth. nouiſſima, num.81. Cod.de inoffic. teſtam.* Marc.Ant.Peregr. *in tract. de fideicomm. art.36.num.69.* vbi ab hæreditate, & dote, quæ ex fructibus augentur, ad legitimam arguit. Ruin. *conſ.55. num.10. & 20.vol.2.* Marc.Ant.Cucchus *in tract.de legit. ſub rubr.legitima pleno iure relinquenda, num.10.vſque in fin.fol.105.*Natt. *conſ.56. num.8.lib.1.* Soccin. *conſ.57. numer.40. & 41. vol.4.* idemque ſentit Ant. de Petr. *in tract. de fideicomm. quæſt.13. num.49. in fin.* vbi dum firmaſſet *num.45. & ſeq.* in quibuſdam caſibus actionem pro legitima, eiuſve ſupplemento etiam contra tertium poſſeſſorem competere, ſubdit hæc verba, ſcilicet, *& quod dicitur de legitima procedit etiam pro fructibus legitimæ.*

Ex præmiſſis ſatis comprobatur,quod ſcripſit Bal. 10 vbique ab omnibus receptus *in l.non eſt ambiguum, num.2.& 3. Cod.fam. erciſc.* inquiens deberi fructus legitimæ, etiam ſi bona fide fuerint conſumpti,non enim petuntur, vt fructus extantes verè, vel fictè, ſed tanquam pars rei, *dict.leg.non eſt ambiguum*, & Bald.ſequuntur Alex. *conſ.69. num.3. vol.1.* Ruin. *conſ.26. num.22. vol.3.* Boër. *dict.deciſ.3.in finalibus verbis,* vbi alios citat, Soccin. *dict. conſ.57. num.39. & 40. vol.4.* Peregr.*de fideicom.art.36.num.69.*Cucchus *ſub dict.rubr. legitima pleno iure,num.10.in fin.* nec aliqua petitione opus eſt,vt tradit Iacobin.*dict. Auth. nouiſſima, num.81.* ſequitur Menoch. *con-*

ſil. 77. numero 13. verſic. quod quidem.

11 Hinc etiam confirmatur, quod vbique in hoc ſibi præter morem ſemper conſtans, ſcribit Bald. inquiens, competere pro legitima petitionem hæreditatis, in dict. leg. non eſt, num. 3. in leg. ſi quis in ſuo, num. 4. Cod. de inoffic. teſtam. & in leg. ſi quis filium, ante num. 7. verſ. 3. quia, eod. tit. & alios recenſet Crau. conſ. 312. num 4. verſ. quod competat, addo eundem Bald. in repet. leg. pater filium, col. 6. verſ. ſed circa ea, ff. de inoffic. teſtam. vbi quod ſuper corporibus hæreditariis agit petitione hæreditatis, & iudicio familiæ erciſcundæ, quia eſt hæres in legitima, & idem Bald. in leg. fin. num. 38. verſ. idem dico in inſtituto, Cod. de edict. Diu. Adrian. Menoch. conſil. 77. num. 15. & opinionem hanc magis communem aſſerit Cocc. de legit. ſub tit. legitima eſt quota bonorum, num. 17. filius enim cùm legitimam conſequatur, Patri hæres efficitur, Menoch. dict. conſil. 77. numer. 19.

12 Hinc etiam infertur, non poſſe filium legitimam tantùm conſequi, & hæreditatem repudiare, cùm hæreditario Iure legitima debeatur, Iaſ. in leg. 1. numer. 11. ff. de acqu. hered. Ripa in leg. 1. numer. 157. ff. de vulgar. Menoch. dict. conſil. 77. numer. 20.

13 Hinc etiam ſequitur deberi fructus legitimæ, etiam ſi petita legitima non fuerit, nec aliqua mora interuenerit, ita Fabian. in repet. dict. auth. nouiſſima, num. 81. Menoch. dict. conſ. 77. num. 13. Cucc. in dict. tract. ſub rubr. de legit. pleno iure relinquenda, num. 10. fol. mihi 105. inquiens, non ex mora ficta, vel vera fructus deberi, etiam citra moram, cum ſit ius vniuerſale, & Peregr. de fideicom. artic. 49. num. 40

14 Ex præmiſſis etiam (quod ſatis ad rem confert) infertur, fructus legitimæ non acceſſoriè ad ſortem peti; ſed principaliter, cum legitimam augeant, iuxtà gloſ. in dict. § fructus, & poſt alios Negoſ. de pignor. in 4. membr. 2. part. num. 50. & in ſpecie in legitima, hoc ſentit Bald. in dict. leg. non eſt. Codic. fam. erciſc. & Soccin. Sen. dict. conſ. 57. num. 40. verſ. item ſicut, & apertiſſimè Ruin. dict. conſ. 57. num. 13. in fin. & num. 10. & Cucc. in dict. rubr. legitima pleno iure relinquendu, in final. verb. verſicul. neque tamen.

15 His tandem (aliis quæ ex præcitatis locis colligi poſſunt ad huius rei ornatum poſthabitis) ſatis probari videtur, quod Bald. tradit conſ. 222. ſuper 1. puncto, num. 2. vol. 4. ioqoiens nunquam legitimam debere eſſe ſine fructu, quem ſequitur Peregr. d. art. 36. n. 61.

16 Nec vrget tex. in dict. l. certum. C. de reiuend. procedit vbi fructus, vt acceſſiones petuntur, ideóque indiuidua petitione opus eſt iuxta gloſ. in dict. leg. item veniunt, §. fructus, at hîc non acceſſoriè, ſed vti pars rei petitæ fructus ſub legitimæ petitione continentur, leg. ſi quis cum totum, ff. de except. rei iud. ita reſpondet. Bald. communiter vbique receptus in d. l. non eſt. C. fam. herciſc.

17 Secundò principaliter dicimus competere filiæ in caſu propoſito actionem pro fructibus, etiam contra tertios poſſeſſores, actione bypothecania, quæ cùm realis actio ſit, poſſeſſorem quemcumque ſequitur, leg. pignoris, C. de pignor. leg. ſi fundus, §. in venditione, ff. eodem, conſtat autem patrem in teſtamento legaſſe eius filiæ vncias decem, & octo pro eius dote, & ſic pro legitima; pro re autem legata competit hypothecaria actio, leg. 1. C. com. de legat. § 1. Inſtit. eodem, & notatur in l. 1. ff. de leg. 1. & vbi teſtator aliquid minus legitima in beneficium filij diſponit, tunc vſque ad legitimam lex ipſo iure ſupplet, & tam legatum, quàm ſupplementum capit filius ex patris voluntate, qui cenſetur ſe cum legis diſpoſitione conformare, & omne id quod deeſt relinquere. Bald. in leg. hac edictali, n. 8. C. de ſecund. nupt. vbi quod vnus nummus in teſtamento relictus trahitur ad legitimam totam, vndè videtur inſtitutus in legitima, ſequitur Dec. in leg. humanitatis, num. 7. verſ. ſecundo quia, C. de impub. & aliis ſubſtit. & in leg. fin. n. 24. C. de edict. Diu. Adr. toll. idem Dec. conſ. 234. in caſu mag. col fin. verſ. non obſtant alia, & conſ. 407. n. 16. Rub. Alex. conſ. 115. num. 2. per tot. Bertrand. conſ. 10. egregiè Doctor n. 3. & ſeq. vol. 1. refert Salic. in l. ſcimus, in fin. verſ. alij dicunt. C. de in offic. teſtam. Corn conſ. 302. col 6. lit M. vol. 3. Cocc. de legit. ſub tit. bona an ſint pro legitima hypot. num. 8. Petr. Ant. de Petra in tract. de fideicom. q. 15. n. 47.

Ex hac communi opinione rectè inferri videtur 18
hypothecam ſuper re pro legitima relicta competentem, trahi etiam ad id, quod pro augumento ex præſumpta teſtatoris voluntate filio debetur, quod tradidit Fulgoſ. dict. conſ. 83. col. pen. verſ. pro legatis namque, inquiens pro augmento legitimæ eandem competere actionem, quæ pro re principaliter relicta competit, d. §. cum inter. ff. de pact. dotal. cum concord. ipſumque ſequitur Dec. conſ. 234. in caſu M. num. 6. & in verſ. non obſtat. Neguſ. de pignor. in 4. memb. 2. par. num. 164. in 24. caſ. verſ. quam tamen concluſionem; eandem opinionem poſt alios ſequitur Niger. in repet. leg. 1. num. 142. ff. de leg. 1. eamque late deffendit Ruin. vbi a num. 93. vſque ad num. 102. vbi num. 38. opinionem hanc veriorem, & æquiorem aſſerit.

His ſtantibus ſequitur, quod eadem hypotheca, 19
quæ pro re principaliter debita competit, detur etiam pro acceſſionibus, iuxtà regulam legis Lucius, ff. qui pot. in pign. hab. cuius legis regula locum ſibi vendicat, etiam in hypotheca legali, ſeu tacita. Bart. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, num. 7. ff. ſolut. matrim. latè Neguſ. de pignor. in 4. memb. 2. part. num. 47. & 55. & hoc verius, & magis communiter receptum teſtatur Rip. in l. priuilegium, n. 13. & 15. verſ. ſi verò loquamur. ff. de priuil. crediter. quod clarius procedit in iure vniuerſali, cùm tam res ipſa, quàm fructus eadem actione petantur; dicuntur enim pars rei d. leg. item veniunt, § fructus, vbi gloſ. & DD. Neguſan. loc. præcit. n. 50.

Nec præmiſſis obſtat, quod dicitur in querela in- 20
officioſi teſtamenti, prout in aliis reuocatoriis actionibus deberi fructus poſt controuerſiam motam, leg. fin. § non ſolùm, ff. quæ in fraudem. gl. in l. ait Prætor, §. per hanc, il 2. in verſ. percipi, eod. tit. Angel. in eadem leg. ait Prætor, in §. præterea, il 1. verſ. in gloſ. iuxta opinionem Petri, & Cyni, relatam per Fab. de Ciocch. in d. Auth. nouiſſima, n. 184. facilis enim eſt reſolutio, nam loquuntur in actione reuocatoria, cum interim dominium ſit in accipientem tranſlatum, ideoque reuocatoria nulla eſt, cum nulla competat realis actio, vt notatur in § item ſi in fraudem, Inſtit. de action. at hic dominium non fuit in tertium tranſlatum, cùm pro rata legitimæ dominium fuerit penes filium continuatum, ideóque reiuendicatio detur, ſecundùm Affl. deciſ. 162. & alibi, quæ vendicatio Domino datur, l. in rem, ff. de reiuend. realis autem actio contra tertium exercetur, non autem perſonalis, l. fin. in fin. ff. de contrah. empt. cum ſimilibus.

Item in reuocatoria illud tantùm reſtituitur, quod 21
erat in bonis debitoris tempore alienationis, fructus autem medio tempore percepti non erant in bonis, ideóque veniunt fructus, qui tempore alienationis

extabant

extabant, & post controuersiam motam percepti, cum illi in damnum morosi fingantur extare, secus in aliis medio tempore perceptis, vt declarat Angel. *in dict. §. praeterea, per tot.*

22 Item tam in quaerela inofficiosi, quam in aliis reuocatoriis agitur contra voluntatem Domini alienantis, *leg. 2. 3. & 4. ff. de inoff. testam.* at hic supplementum eiusque accessio ex praesumpta decedentis voluntate capitur, vt supra, ideoque magis ei fauendum, vt notant DD. *in leg. 1. circa finem, ff. de leg. 1.*

23 Nec omitto quod respectu fructuum perceptorum à die obitus patris, quo tempore filia erat annicula, res nullam penitus habet dubitationem, & est extra praecedentem disputationem, cum ab illo die vsque ad decimum octauum annum completum, ipso iure fauore minoris aetatis mora contrahatur, ideoque tam fructus quam interesse debentur, ex regula *l. in minorum. C. in quib. caus. in integr. restit. non est necess.* Alex. *cons. 7. num. 8. vers. & quod eo tempore, vol. 2.* & propriùs ad rem Socc. *dict. cons. 47. num. 43. vol. 4.* & Ruin. *dict. cons. 55. num. 12. in fin.* & 13. *vol. 2.* prout etiam à die litis contestatae res pariter omni caret dubitatione *d. leg. certum C. de rei vend.*

24 Ex quibus constare satis censeo iustè fore prouidendum, legitimam cum fructibus à die obitus patris deberi super omnibus bonis in haereditate remansis, nec nō condemnandos possessores ad omnes fructus per ipsos perceptos, durante minori aetate ipsius filiae, ac etiam post litem contestatam, pro concurrenti tamen quantitate legitimae, & fructuum.

Ferdinandus Brancia.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia Illustris Domini Ducis Hadriae, quae habent clausulam derogatoriam, non comprehendant personam Ecclesiasticam volentem declinare forum.*

2 *Clericus non potest eligere in forum magnam Curiam Vicariae.*

3 *Grammaticus* decis. 20. *cum Domino de Franchis* decis. 192. *in praesenti adducitur.*

4 *Ecclesia de iure communi non habet fori electionem.*

5 *Clericus pro rebus patrimonialibus non habet electionem fori, secus pro rebus Ecclesiae.*

6 *Textus* in l. vnica. C. quando Imperator inter pupillos, & viduas, *non comprehendit personas Ecclesiasticas.*

7 *Decisio S. R. C. contra allegata in praesenti adducitur.*

ARGVMENTVM.

Clericus nùm pro iniuria sibi facta habeat fori, electionem, cùm offensus sit in terra, siue Castro, quod est sub vtili dominio Baronis, qui habet priuilegium cognoscendi omnia, & quaecumque delicta cum clausulis derogatoriis generalibus, Clericus an pro vindicatione rerum suarum patrimonialium fori electionem habeat: & de aliis.

ALLEGATIO LXXII.

QVIA dubitatum numquid priuilegia Domini Ducis Hadriae, quae habent clausulam deragatoriam cum illis verbis, nimirùm: *Non obstantibus quibuscunque legibus, constitutionibus, & Pragmaticis de quibus oporteret specialem facere mentionem, quarum tenor hic habeatur pro expresso*: & patet ex particula priuilegij vltimo loco praesentata, comprehendant etiam personam; ecclesiasticam offensam, volentem declinare forum dicti Domini Ducis, & eligere in forum Magnam Curiam. 1

Super quo dubio breuiter, & per veras conclusiones loquendo, dicimus, dictum Clericum non posse eligere in forum Magnam Curiam, sed eius causam esse terminandam in Tribunali dicti Domini Ducis; nam & si de iure controuertatur, numquid requiratur specialis clausula derogatoria in priuilegiis Baronum, ad dispositionem *leg. vnicā C. quando Imper. inter pupil. & vid.* & Albericus ibi cum aliis quam plurimis, teneat, quod ad derogationem illius textus sufficiant illa verba *non obstantibus, &c. de quibus oporteret facere specialem mentionem*, & sic referat multoties se patrocinante fuisse iudicatum, tamen quia nostrum Sacrum Consilium in pupillis, & viduis non fuit amplexum eius opinionem, & contra priuilegium Capuanorum decidit requiri expressam, & specialem derogationem, vt dicit Gramm. *in decis. 20.* cuius opinionem etiam videtur sequi Dominus de Franchis *in decis. 192.* quia Doctores isti loquuntur in derogatione dictae *l. vnicā*, quae de Iure nō cōprehendebat Ecclesiam, nec Ecclesiasticam personam; cùm de hoc dubitaretur tempore Regis Roberti, fuit dubium tale, quod indiguit Regia decisione, & ideo fuit factus textus in capitulo Regni, quod incipit *quia nulla legis sanctio*, per quem tex. fuit prouisum, quod Ecclesia gaudeat priuilegio dictae *l. vnicā*, vt referunt Andr. in principio dictae constitutionis *Statuimus*, & Afflictus ibidem *num. 11.* Dominus de Franchis *decis. 234.* quia aliàs Ecclesia de Iure communi non habet fori electionem, vt dicit Ioannes Andr. *in leg. cum sit generale, de foro competenti*, & Alex. *in cons. 102. in fine vol. 5.* ista tamen extensio, quod constitutio regni *Statuimus*, comprehendat Ecclesiam, & personas Ecclesiasticas vigore Capituli praedicti, fuit interpetrata tantummodò, quando Ecclesia, vel Ecclesiastica persona agit pro rebus Ecclesiasticis, ita dicunt Affl. *in decis. 157.* & Capyc. *in decis. 160.* Sed quando Clericus agit pro rebus patrimonialibus, isto casu nullam habet fori electionem, vt praeallegati Doctores concludunt, & licet tex. *in cap. Ecclesiarum seruos. 12. quaest. 2.* dicat, quod serui Ecclesiarum gaudent eisdem beneficiis, quibus gaudent Ecclesiae, per quem Doctores dicunt, quod Clerici habent priuilegium quod Ecclesiis competit, hoc non est verum, quia ille tex- 2 3 4

tus loquitur in casu particulari, scilicet in angariis, quod sint exempti Clerici ab angariis, & adest similis textus *in leg. 1. C. de Episc. & Cler.* qui facit eos exemptos ab hospitandis militibus, & non valet consequentia, est priuilegiatus in vno casu expresso ad instar Ecclesiæ; ergo habet omnia priuilegia concessa Ecclesiæ, maxime vbi datur instar, vt supra visum est in electione fori, & quotidie vidimus Ecclesias litigantes habere restitutionem in integrum, & tamen Clericus litigans non restituitur in integrum, vt probat Rocc. *de cur. in repet. cap. fin. num. 506. de constit.* ex his ergo concluditur, quod

6 persona Ecclesiastica non est comprehensa in dispositione l. *vnicè*, aut constitutione Regni, quando non agit pro rebus Ecclesiasticis, & si pro Clericis in aliis casibus, quando agunt pro rebus propriis, aut pro offensione suæ personæ, adesset, prout non adest aliqua lex, quæ hoc dicat, isti tamen est derogatum per clausulas derogatorias appositas in priuilegio dicti D. Ducis, & Pars aduersa debet fundare legem, quæ hoc dicat, & quod illi legi non possit derogari, nisi expresse. Cætera suppleat suprema scientia Dominorum Iudicantium.

7 Hæc scripsi ab fundandam iustitiam Domini mei Ducis, pro quo tamen obtinere non potui; relata enim causa in Sacro Consilio per Dominum Don Petrum de Vera ab Aragonia Regium Consiliarium dignissimum, de mense Februarij 1596. censuit supremus iste Senatus, quod causa remaneat in Magna Curia, & sic contra Ducem, penes Secretarium, aut & penes Ioann. Baptistam de Puteo Magistrum actorum in criminalibus, in causa Petri Molignani de terra Aquatinæ, cum Illustrissimo Duce Hadriæ.

Nardus de Fraya.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur.*

2 *Filius ex legitimo matrimonio natus, an præcedere debeat filio legitimato.*

3 *Melius est patrem habere legitimum, quamuis plebeium, quam illegitimum, & excellentissima nobilitatis: Et an legitimus, & naturalis in sedendo, & in alijs honoribus deferendis præferri debeat non legitimè nato.*

4 *Legitimatio an sit Alchimia, quæ speciem in aliam non mutat, & num. 6. Vel sit homo curatus à vulnere remanente cicatrice.*

5 *Legitimatus per legitimum, an possit in duello recusari.*

6 *Legitimatus à legitimo an differat, prout differt imago ab eo, cuius imago est.*

7 *Legitimatus figuram tenet legitimi, sed non substantiam.*

8 *Legitimatus assimilatur homini baptizato: Et an veniant legitimorum appellatione.*

9 *Legitimatus an succedat in feudo, vel emphyteusi Ecclesiastica.*

10 *Filij legitimati an sedere debeant in mensa cum filiis legitimis, & naturalibus.*

11 *Legitimati an possint esse Cardinales, vel Auditores Rota: Et an Venetiis admittantur ad Regimen: Anve huiusmodi homines sint degeneres Populi, ignobiles, nec bellofortes.*

12 *Vbi de honore agitur, legitimatus non venit appellatione legitimorum.*

ARGVMENTVM.

Præcedentia, cuinam debeatur ex duobus ad Magistratum vno, eodemque tempore promotis, si vnus altero esset senior, & ad Doctoratus dignitatem prius assumptus; sed non ex legitimis nuptiis natus; alter verò ætate, & gradu doctoratus iunior; sed ex legitimo matrimonio natus. Legitimatus in quibus differat à legitimè nato, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXXIII.

CVm vno eodemque tempore ab Inuictissimo Domino Rege nostro essent Regij Cõsiliarij creati Dominus Fabius de Anna filius eximij Iurisconsulti Domini Ioannis Vincentij, & Dominus N. filius Domini N. iste prætendit Dominum Fabium præcedere non alia quidem ratione, nisi quia est senior, & ad Doctoratus gradum priore loco promotus. 1

At ego, qui Domini Fabij partes pro iuribus sustineo, credo ni fallor multa in prioribus allegationibus fuisse à me demonstrata, ex quibus Dom. ni N. vana prætensio eliditur. Nunc coactò (Deus scit,) & præter meam voluntatem addo ex alio, Domini Fabij iura in tuto esse, & sine controuersia; nam cum iste sit filius Domini Ioannis Vincentij ex legitimo matrimonio natus, Dominus verò N. non nisi filius sit legitimatus Domini N. consequens est dicere Domino Fabio præcedentiam deberi. 2

Etenim dicebat Gugliel. de Benedic. *in cap. Raynutius, in verbo Raynutius, de cler. numer. 24. & 25. extr. de testam* quod melius est habere patrem legitimum, quamuis plebeium & pauperem, quam quod quis sit filius illegitimus, & maximè spurius, vel incestuosus patris, quamuis excelsæ nobilitatis, & Magnatum; quinimmò legitimus, & naturalis in sedendo, & in honoribus deferendis, præferri debet non legitimè nato, quamuis legitimato, Bald. punctualiter *in cap. per tuas, num. 2. & 3. de maiorit. & obed.* Alex. *in leg. ex facto, §. si quis rogatus, in fin. ff. ad Senat. Consul.* Trebel. Stephan. Bertrand. *cons. 169. num. 8. lib. 2.* Est enim legitimatio Alchimia, quæ non mutat vnam speciem in aliam, sed facit, quod vna appareat alia. Vel est homo curatus à vulnere remanente cicatrice; Ias. *in leg. filio quem pater, num. 14. 15. 16. 17. & 18. ff. de liber. & posthum.* & adhuc durat infamia facti, quia infamia sequi- 3 4

tur,

tur, ficut lepra leprosum. Cort. Sen. *in leg. admonendi, lectura 2. num. 198. ff. de iureiurand.*

5 Hinc dicit Lancell. Corradus *in Templo Iudicum. part. 3. conclus.* 24. *num.* 14. quod legitimatus, per legitimum recusari potest in duello, quia adhuc durat infamis infamia facti, non dicitur nobilis, nec de ftirpe.

6 Et Bald. *in leg. hes etiam. Cod. de appellat.* dicit, quod fic differt legitimatus à legitimo, prout differt imago, ab eo, cuius eft imago, & Ioan. Licirier. *in tract. de iure primogen. quaest.* 13. *num.* 12. 13. *&* 14. *lib.* 1. dicit legitimationem effe Alchimiam, effe imaginem, effe hominem fanum remanente cicatrice, effe infamem infamia facti, & non effe legitimum.

7 Iaf. *in leg. si is qui pro emptore, num.* 206. *de vsucap.* dicit effe infamem; & idem Iaf. *in leg. cum acutissimi, num.* 5. *Cod. de fideicomm.* dicit, quod tenet figuram legitimi, non autem fubftantiam. Idem dicit Bald. *in cap.* 1. *num.* 23. *de const.* & *in cap. fin. de transl. Episcop.* ante numerum fecundum. Dec. *conf.* 258. *num.* 2. *&* 7. Natta *conf.* 624. *num.* 3. Betous *conf.* 54. *num.* 18. 19. *&* 20. *lib.* 1. & legitimatus dicitur filius abortiuus. Brun. *in tract. de statu exclud. foeminas, art.* 12. *quaest.* 4. *num.* 54. poft Bald. *in l. Paulus, ff. de statu homin.*

8 Idem Bald. *in leg. manumissiones, ff. de iust. & iur.* affimilat legitimatum homini baptizato, qui licet baptizatus, non tamen eft in eadem puritate, in qua erat Adam ante peccatum.

9 Et legitimatus non venit appellatione legitimorum, quando agitur de praeiudicio alterius. Bologninus *conf.* 59. *nu.* 14. & dicit Signorolus *conf.* 218. *num.* 17. *&* 18. quod legitimati non fuccedunt in feudo, vel emphyteufi Ecclefiaftica, quia non fic augetur honor Ecclefiae, dùm feruitur per illegitimos, confiderato initio, quemadmodum augetur, dum feruitur per legitimos. Curt. Sen. *conf.* 16. *num.* 7. 8. *&* 9. dicit effe filios Alchimiftas, & Caftrenf. *conf.* 252. *num.* 2. *parte* 2. appellat filios legitimatos filios factos legitimos, & filios legitimos, & naturales appellat eos, qui funt legitimi ab origine; & quod funt infames tradunt etiam Galiaula *in* §. *& quid si tantùm, num.* 29. Caffaneus *in consuet. Burg. rubr.* 85. 5 *conf. ibi adiecte, n.* 12.

10 Hinc dicit Bald. io dicto capitulo *per tuas, num.* 3. quod non debet federe io menfa cum legitimis, & naturalibus, Curt. Sen. *in leg admonendi, repet.* 1. *num.* 7. Lancell. Corrad. in Templo Iudicum, *in cap. incip. legitimus*, & omnino fpurios facit *num.* 2. Natta *in leg. hac. consultissima*, §. *ex imperfecto, num.* 105. *Cod. de testam.* Port. Imol. *conf.* 106. *num.* 92. Caffan. *in cat. al. gloria mundi. parte.* 2. *consid.* 15. Rimin. iun. *conf.* 46. *num.* 44. Glo. Parif. *tit.* 1. §. 1. *glos.* 8. *n.* 7. & Tiraquell. *de nobilit. cap.* 15 *num.* 19.

11 Hinc Cardinales effe non poffunt legitimati. Couar. *de sponsal part.* 2. §. 10. *cap.* 8. *num.* 4. Nec Auditores Rotae. Ibidem Nicol. de Vbaldis *de success. ab intest. part.* 1. *num.* 89. & in ciuitate Venetiarum non admittuntur ad Regimen, quia apud bonos, & graues viros fit diftinctio inter legitimatum, & legitimum, Fulgof. *conf.* 62. Port. *conf.* 106. *num.* 96. Rimin. Iun. *conf.* 48. *num.* 84. Mantua *in suis dialogis, clas.* 10. *cap.* 19. *&* *num.* 5. Gigaf. *de crimine lesae Maiestatis, lib.* 3. *quaest.* 3. *num.* 12. Neuizan. *in sylua nupt. cap. est nubendum, num.* 14. *&* 18. dicens, quod tales homines funt degeneres Populi, ignobiles, nec bellofortes, nec fide ftabiles, nec Deo amabiles, nec hominibus honorabiles.

12 Et vbi agitur de honore, legitimatus non venit appellatione legitimi, Molina *de primogen. lib.* 3 *cap.* 3. *num* 9. Idem tradit Anchar. *in cap. tamen, num.* 18. *qui filij sint legitimi.* Ex iftis patet, quod dum de praecedentia contendunt legitimè natus, & legitimatus, cedere debet legitimatus legitimè nato.

Cyrus Mastrillus.

SVMMARIVM.

1 *Facti species, de qua hîc proponitur.*

2 *Vassalli Baronis pro eorum libito possunt accedere ad molendina, quae velint, derelictis molendinis Baronis vicinioribus.*

3 *Textus* in l. nauis onufta 21. §. cum autem, ff. ad legem Rodiam, de iactu, *adducitur in praesenti.*

4 *Ponderationes adducuntur in praesenti contra Baronem.*

5 *Molitura merces quando, & qualiter per Barones possit augeri.*

6 *Textus* in l. proculus, ff. de damno infecto, *in praesenti affertur.*

7 *Magister actorum licèt regulariter non possit esse ciuis in propria patria, tamen multipliciter limitatur, vsque ad numerum* 9.

10 *Baro manutenendus est in sua possessione, lite pendente.*

11 *Appellatio à Curia baiuli admittitur ad Curiam Baronalem.*

12 *Obseruantia antiqua non est immutanda.*

ARGVMENTVM.

Baro, dum non habet ius prohibendi vaffallis, ne ad alia molendina, quàm fua, ad triticum molendum accedant, fi cùm vaffallis placuerit accederent, an poffit pro molitura illam ab eis exigere mercedem, quae fibi videbitur. Magifter Actorum, an, & quando in propria Patria creari poffit. Appellatio à decretis Curiae baiuli, ad quod Tribunal interponenda eft: & de aliis.

ALLEGATIO LXXIV.

1 FRANCISCVS Claps I. V. D. vtilis Dominus Terrae Cafalis Noui, Prouinciae Principatus citra, in caufa grauaminum propofitorum per Vniuerfitatem Terrae praedictae, domi decifotum per D. Regium Confiliarium Cataneum, caufae Commiffarium, ad beneficium dictae Vniuerfitatis, reclamando obtinuit Regiam

giam decretationẽ, de verbo faciendo in S.R.C.vigore duarum ſupplicationum *fol.* 28. & *fol.*31. & quoniam in præſentiarum de tribus grauaminibus deciſis agendum eſt, ideò hæc breuiter pro vtili Domino in medium afferre non piguit.

2 Et quatenus pertinet ad deciſionem 6. Capitis, illam reformari petit; ſiquidem, nec iuris rigori, nec æquitati conuenit, vt ciues dictæ Terræ libero voluntatis arbitrio valeant triticum molere vbicumque libet, derelictis molendinis Baronalibus vicinioribus, & quoties vellent molere in molendinis Baronis ſoluere quid modicum pro molitura, prætextu antiqui ſoliti, dum pro reparatione, & conſeruatione ſuorum molendinorum ipſe Baro erogat magnas, & aſſiduas impenſas. Cúmque ſeruari debeat æqualitas inter vaſſallos, & Baronem, certè iuris, ac æquitatis ratio poſtulat, vt Baro in vno grauatus, in
3 altero releuetur; alioquin duplici onere grauaretur, à quo leges abhorrent, ad tex. *in leg.nauis onuſta*, 21. *§.cum autem, ff.ad l. Rhod.de iact.* tradunt Crau.*conſ.* 111.*num.*8.& *conſ.*201.*num.*13.Boër.*deciſ.*162.*num.* 2. D.de Franch. *deciſ.*22. *num.*5. Capiblanc.*ſing.*21. eoque magis, quod in re ſua quilibet eſt moderator, & arbiter, *leg.in re mandata* 21. *Cod mand.* & in puncto ita pro Barone decitum à quondam Eminentiſſimo Iureconſulto D. Vincentio de Franch. teſtatur D.Rou.*ad pragm.ſanctionem* 14.*de Baronibus, num.*6.

4 Ponderando, quod loca, & oppida viciniota ſoluunt pro molitura longe maiorem mercedem, ſicut patet ex atteſtationibus, & teſtimonialibus quatuor Vniuerſitatum *à fol.* 33. *vſque ad fol.* 35. *& à terg.*

5 Nec refert quod Barones dictæ Terræ diutino tempore vniformem mercedẽ molituræ habuiſſent, quam augere modo contendit Franciſcus Nouus Baro; Nam in actibus meræ facultatis, neque introducitur conſuetudo, vt aſſeruerant DD. *in leg.viam publicam, ff de via publica*,& obſequuntur Dec. *conſ.* 174 *num.*6. *verſ. præterea licet*.Caſtan.*conſ.*11.*n.*16. Natt. *conſ.*106.*num.*9. Roland. *conſ.*53. *num.*38.*lib.* 2. Burſat.*conſ.*360.*num.*84. *verſ.quare concludendum.* Gutier. *canon. quæſt. lib.*2. *cap.*21. *num.* 144. Caccher. *deciſ.*99.*numer.* 43. Theſſaur. *deciſ.* 16. *numer.* 3.

6 Neque robur obtinet præſcriptio, *leg.proculus* 26.*ff. de damn.infect. leg.ſi in meo fundo* 2. *ff. de aq. pluu.arcen.* & in hiſce locis ſcribentes, quibus adſtipulantur Ant. Gabr.*com concl. lib.*5. *tit.de præſcript. concl.*10. Surd. *conſ.*127.*n.*84. Honded. *conſ.*82.*n.*8. *lib.* 1.

7 Item contendit reformari deciſionem 14. capitis, quippe qui licèt Magiſter Actorum regulariter nequeat eſſe ciuis in propria patria, attamen in terminis præſentis controuerſiæ hoc eſt omnino permittendum.

8 Tum quia id licitum proculdubio eſt in oppidis exiguis, prout eſt oppidum Caſalis Noui foculariorum 153. ita præclarè aſſeuerant Afflict. *in conſtit. Iuſtitiariis.* Theſ. *in deciſ.*268.Capell.*ad pragm.* 3.*de Baronib.n.*226. Epiſc.Ricc.apud D. de Franch. *deciſ.*98.

9 Tum etiam, quia inter cætera antiquiſſima capitula dictæ Vniuerſitatis *fol.*22. confirmata vſque in præſentem diem, expreſsè legitur quod Magiſtri Actorum eſſe debeant ciues, & ita obſeruatum à tempore immemorabili, & de iure non ambigitur, quod conſuetudo immemorialis iuriſdictionem tribuit non habenti, *cap.cùm contingat* 13. *extr. de for.compet. l.fin.Cod.de emancip. liber. libert.* ibi, *vel ex longa conſuetudine*: & ingenuè fatentur Corſetus *ſing.* 325. Follet. *in cap. quia nulla legis ſanctio, num.*8. Roman. *conſil.* 243. circa finem. Anton. Piagius *de conſuetudine, quæſt.* 8. *numer.* 245. *& ſequent.*

Tum pariter, quia interim Baro manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, ſeu quaſi lite pendente, ſicut egregiè concludunt Anna Sen. *ſing.* 556. *&* 557. Marced. de Maur. *alleg.*32. vbi decitum reſtatur. 20

Præterea reformari petit deciſionem 21. capitis, dum conſpicui Iuris eſt, à Curia baiuli appellandum eſſe ad Curiam Baronalem, ita dictat Conſt. Reg. *Officiorum*, & ſic eleganter memoriæ mandarunt Follet.*in conſt.capitaneorum, num.*143. Frecc.*de ſubfeud.lib.*2. *auct.* 16. D.de Pont. *de poteſt. Proreg. tit.*3.*§.*1. *num.*49. D. Rou. ſuper Pragm. *leg. de offic. baiul. num.*26. Capibl. *in Pragm.*8.*de Baron.part.*1. *num.* 179. 21

Præſertim quia ita ſemper fuit obſeruatum, & minime mutanda ſunt quæ fuerunt longiſſimo tempore obſeruata, *leg. minimè* 22. & *leg. diuturna* 32. *ff.de legib.* 12

Et ita Iuris eſſe cenſeo, ſalua ſupremi Senatus cenſura.

Flaminius Claps V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries proponitur in præſenti.*
2 *Familiaris Epiſcopi laicus, & vxoratus, priuilegio fori non gaudet.*
3 *Familiares Epiſcopi conductitios, & temporales, nullo Canone, vel lege probatur exemptos eſſe à Iudice laico, vſque ad numerum* 4.
5 *Tex.* in cap. 1. de pœnis in 6. *&* cap.fin. de offic. Archidiaconi, iuncto Canone, Eccleſiarum ſeruos, 12.quæſt.2. *nihil probant pro Eccleſiaſticis.*
6 *Doctorum opinio eſt, familiares Epiſcoporum priuilegio gaudere, niſi conſuetudo ſit contraria.*
7 *Familiares Epiſcoporum laicos, & conductitios, conſuetudo Doctorum in hoc Regno dicit non gaudere.*
8 *Sacrilegij crimen eſt mixti fori, in quo habet locum præuentio.*
9 *Text.* in cap. cùm ſit generale, de foro competenti, *explicatur.*
10 *Iuriſdictio quando dicatur præuenta, & per quem actum.*
11 *Citatio realis ſubſequens poſt capturam perſonæ, potentior eſt verbali.*
12 *Text.* in l. ſi ſeruus plurium, *vbi Bal. & alij*, §. ſi quis, de legatis 1. *adducitur pro quæſtione.*
13 *Officialis delinquere intuitu officij quando dicatur.*
14 *Officialis delinquens intuitu officij per quem puniri debet?*
15 *Affl. deciſio* 219. *adducitur in præſenti.*
16 *Carauita ſuper ritu Magnæ Curiæ Vicariæ* 49. *pro quæſtione affertur.*

ARGVMEN

ARGVMENTVM.

Familiares Episcoporum laici, si in aliquod crimen inciderint, an forum Iudicis secularis declinare possint, sicque, vt non nisi à Iudice Ecclesiastico cognosci valeant. Laicus si sacrilegij crimine notatur à quonam sit puniendus. Præuentio an detur in Regno in criminibus mixti fori.

ALLEGATIO LXXV.

1 AFFECTAT mirum in modum admodum
Reuerendus Prior Cartusiæ S. Laurentij
prope Padulam, vti Ordinarius in Oppido Casalis Noui, ad se è Curia Casalinouensi auocare causâ Notarij Ioannis Nisij Bonterij,
inquisiti de alapa per eum illata cuidam presbytero,
asserens huiusmodi causæ totalem, atque omnimodam cognitionem ad se triplici iure spectare. Primò, quia inquisitus est familiaris dicti Monasterij
S. Laurentij. Secundò quia delictum est Ecclesiasticum. Tertiò quia commissum intuitu officij. Quæ
prætensiones quantum sint inanes, & parui ponderis, ex his, quæ dicemus, prædicta capita sigillatim
discutientes, breuiter apparebit.

2 Et quoad primum caput familiaritatis attinet,
illud in primis considerandum est, quod prædictus
inquisitus est merus laïcus, vxoratus, habens domicilium cum vxore, & tota familia in dicto Oppido Casalisnoui, & Monasterium prædictum eo
tantùm vtitur in conficiendis instrumentis, & vti
Procuratore ad lites, & ad negotia, constituta eidem annua mercede, & pensione; Quapropter
nulla ex his inducitur familiaritas ad exemptionis
priuilegium requisita, cùm huiusmodi priuilegium
comprehendat tantùm familiares perpetuos, & non
temporales, atque conductitios. Doctrina communis est Canonistatum. *in cap. 2. extr. de foro compet.*
quam sequitur Anton. Franc. ad Abb. *in c. ex rescriptis, extr. de loc. & conduc.* & in terminis tenêt Gram.
cons. 102. *num.* 16. & Capyc. *decis.* 12. quorum, &
veriorem, & magis communem sententiam esse testatur Michaël Gras. *lib. 1. comm. opin. tit. 2. de Epis.
& cler. num.* 48 *tom* 1.

3 Sed esto quod mentionatum priuilegium comprehenderet temporales etiam, & conductitios familiares, nihilominus affirmare mihi fas sit, prætentionem Reuerendi Patris Prioris vti Ordinarij
Terræ Casalisnoui in cognoscendo familiares suos,
quamuis laïcos delinquentes, esse mere somnium
4 vigilantium; peto enim, qua lege, quo canone,
quaue aliqua alia Pontificia constitutione cauetur,
vt Ordinarius, siue Episcopus is sit, siue alius iurisdictionem quasi Episcopalem in aliquo loco habens, vt sit Iudex competens in cognoscendo familiarem suum laïcum aliquo delicto notatum; certè
nullo iure cautum esse inuenimus; Canones enim,
5 quos audio pro Episcopis allegari, *in cap. finali, de
officio Archidiaconi. in cap. 1. de pœnis in 6.* & *in canon.
Ecclesiarum seruos* 12. *quæst.* 2. nullatenus probant
id ad quod allegantur, vt bene obseruauit nouissimus scribens Gasp. Anton. Thes. *quæst. forens. lib.* 3.
quæst. 78. *num.* 5. vbi iuribus prædictis sigillatim respondit. Et tamen bene verum, quod Magna Doctorum caterua hoc affirmarunt, nimirum, vt familiares laïci Episcoporum, cum in aliquod scelus in- 6
ciderint, non nisi ab ipsis Episcopis cognosci possint; sed est opinio Doctorum, & pro contraria parte
possem quàm plurimos allegare; at in hoc nõ insisto,
quia sum contentus concedere, magis communem
esse opinionem pro Episcopis; sed cum hac declaratione, nisi contraria consuetudo repugnet, vt satis bene ex recentioribus loquitur doctus Hispanus
Parlador. *quotid. different. iur. in 9. different.* §. 1. *n.* 8.
& 9. quod autem in hoc Regno consuetudo ita se 7
habeat, vt semper hi familiares laïci cum deliquerint, cogniti sint à Iudicibus secularibus, notum est
Deo, & hominibus, nec à seculo est auditum, vt
illorum delicta cognita sint à Iudicibus Ecclesiasticis; & possum ego attestari, propriis oculis vidisse
in hac ciuitate, quæ est Caput Regni, domesticos
Illustrissimi Domini Archiepiscopi, propter eorum
patrata facinora non nisi à Magna Curia cognitos
fuisse; in terra autem Casalis noui, quæ est sub vtili
Dominio fratris mei primogeniti, semper, & omni
tempore ciues laïci inseruientes dicto Monasterio,
propter commissa ab illis crimina, non nisi à Baronali Curia fuerunt cogniti, absque vlla RR. Patrum
Priorum pro tempore querimonia; quo fit, vt in
casu præsenti de prætensa familiaritate nulla ratio
haberi, aut debeat, aut possit.

Quod verò pertinet ad secundum, affirmo indu- 8
bitanter admodum Reuerendissimum Patrem Priorem, etiam succumbere debere; sumus etenim in
sacrilegio, quod crimen est mixti fori, & in eo locum esse præuentioni vnanimes concludunt scribentes *in c. cùm sit generale, extr. de for. compet.*
quos sequuntur Borrell. apud Bellug. *in specul. rub.* 11.
§. *videamus.* (Secundò huius initij) Guido Papa
decis. 561. & Iul. Clar. *lib.* 5. *sententiarum, quæst.* 57.
vers. vlteriùs quæro. qui allegat Mantuanum de communi attestantem. Sed quoniam Baronalis Curia
Casalinouensis præuenit in cognitione huiusmodi
criminis, procedendo vsque ad contumaciam, &
annotationem mobilium contra inquisitum, vt constat ex actis; ergo necessariò infertur hanc causæ
cognitionem ad Baronalem Curiam omninò pertinere, saltem virtute præuentionis.

Accedit etiam, quod in crimine sacrilegij ille 9
Iudex competens dicitur & causam expedire debet, qui fuit aditus, & electus per Partem offensam,
vt ad litteram probat tex. *in dict. cap. cùm sit generale,
de for. compet.* ibi, *possint, sub quo maluerint Iudice
conuenire.* Verùm in casu de quo agitur, Clericus
percussus adiuit Iudicem secularem, coram quo exposuit querelam contra inquisitum, eademmet hora
commissi sceleris, vt ex actis liquet: igitur dubium
non est, quod huiusmodi cognitio spectet ad Curiam Baronalem, ex electione querelantis, ponderando dictum tex. qui hoc expreßè decidit.

Nec obest asserta præuentio ex aduerso inducta 10
per citationem realem ab admodum Reuerendo
Priore. Primò, quia iam erat tunc præuenta iurisdictio per electionem factam Iudicis secularis, idest,
Curiæ Baronalis, *dicto c. cùm sit generale.* Secundò
quia tredecim dies ante præcesserat contumacia
contracta in Curia Casalis noui, & iure cautum est
per solam citationem verbalem præoccupari iurisdictionem tex. est expressus *in l. siquis posteà, ff. de
Iudic.* Et licèt Angel. *in tract. malefic. in verb. Iudex
commisit*, teneat oppositum, nempe quod realis ci- 11
tatio subsequens per capturam personæ sit potentior
verbali, allegans multos Doct. nihilominus Angel.
opinio, nec tex. aliquo, nec eorumdem Doct. au-
ctoritatibus

ctoritatibus comprobatur, quinimmò ex diametro refragatur dict. *leg. si quis postea*, vt peritè quidem animaduertit. August. ibidem *in addit. ad Ang.* Et nos pro nostra confirmanda sententia adducimus Mar. Soccin. *in c. proposuisti, extr. de for. comp in* 8. *quæst. num.* 22. qui expresse asseuerat, ad præuentionem inducendam sufficere verbalem citationem, cuius deinceps effectus talis est, vt tealis postea subsequens citatio nihil operetur. Tertiò quia fuit procurata, & affectata, qua de re suum non sortitur effectum; nec aliquo modo prodest, Bald. Angel. &
12 Imol. *in leg. si seruus plurium*, per illum tex. §. *si quis ff. de legat.* 1. Felyn. *in capit. non debet, extr. de testib.* Iason. *in leg. si pluribus, ff. de legat.* 1. *in fine, num.* 16. Alciat. *in* 1. *lib. de verb signific. num.* 109. *prope finem*, Cassan. *in consuet. Burg. rubr.* 3. §. 1. *num.* 10. Foller. *in* 1. *parte* 2. *partis suæ praxis criminalis, in verbo, audiantur excusatores, num.* 62. sed quid immorandum in hoc, si in hoc Regno ex generali consuetudine in criminibus mixti fori adhuc Iudex laicus priuatiuè contra subditos suos procedit, nec aliter præuentioni fit locus, vt nouissimè attestantur duo Abbates Casinenses, & hi sunt Alph. Villagut. *decis.* 46. & Iacobus de Graffiis in suis decisionibus casuum conscientiæ *parte* 1. *lib.* 4. super Bulla cœnæ, *cap.* 15. *in vers. quominus, & num.* 14 quibus addo Dominum Regentem de Ponte in suis iurisdictionalibus manuscriptis, *in tit. de sortilegiis.*

13 Quod verò pertinet ad tertium pluribus opus non est, cùm nullo modo dictus Notarius intuitu officij deliquerit, postea quam eius officium illud erat, vt bona alterius Clerici in inuentario describeret. Vnde percutiendo posteà quemdam alium Sacerdotem, contra quem nihil habebat in commissis, fateri omninò necesse est dictum Notarium inquisitum intuitu officij non deliquisse, vt in similibus terminis asseuerat Rebuff. *in tract. de sent. exeq. Glos.* 15 *in const.* 1. *to.* 1 inquiés, quod exequutor tūc dicitur in officio delinquere, quando pecuniam accepit, vt non exequatur, vel differat exequutionem, donec litteræ appellationis impetrentur; sin autem occideret, vel vulneraret homines contra exercitium sui officij, tunc punitetur ab eo Iudice, in cuius territorio deliquit, & hanc sententiam sequitur Petr. Foller. *in sua prax. crim.* 1. *par.* 2. *par. in verb. aud. excus. num.* 146.

14 Sed dato, quod deliquerit intuitu officij, & proptereà puniri possit à dicto admodum Reuerendo Priore, à quo habuit officium, iuxta terminos tex. *in leg. nullum C. de test.* nihilominus quia delictum fuit commissum in Oppido Casalis noui, cuius occasione Curia Baronalis est etiam competens, *leg.* 1. *& Authent. qua in Prouincia. C. vbi de crim. agi opor.* & secundùm Bald. communiter receptum *in dict. leg. nullum*, vterque Iudex in casu proposito habet iurisdictionem, sequitur, quod inter eos sit locus præuentioni, *leg. si pluribus, supra allegata, & leg.* 1. *ff. de officio Pref.* & ita in facti contingentia per Sacrum Consilium determinatum, testis est Afflictus *decis.*
15 219. dum refert, quod quidam testes, qui deposuerunt falsum in Curia Archiepiscopali huius ciuitatis, accusati posteà in Magna Curia de eodem falsitatis crimine, fuerunt puniti in dicta Magna Curia, quæ potuit procedere, sed in præsenti quæstione, Curia Baronalis præuenit, vt superiùs dictum est, ergo necessariò concludendum, dato, quod delictum sit commissum intuitu officij (quod suo quidem Iure negamus) adhuc tamen huiusmodi criminis punitionem ad Baronalem Curiam spectare, nemo est qui non videat.

16 Huc etiam pertinet, quod scribit Carauita super ritu 49. & ante eum Ancharanus, & Anton. de Butrio, quos ipse non allegat, *in cap. cum contingat, extr. de for. comp.* laicos scilicet delinquentes in officiis, quæ habent à personis Ecclesiasticis, puniendos esse à Iudice seculari, & non Ecclesiastico.

Ex his itaque, manifestè deducitur nullum ius fouere dictum admodum Reuerendum Priorem, cùm oppositæ per eum exceptiones nihil officiant, ac proinde pro Baronali Curia pronunciandum est omninò, iuxta sapientiam, & religionem Illustrissimorum Dominorum Regentium, qui in hac causa pro veritate, vt Deus scilicet, iudicaturi sunt.

Cætera, si quæ desunt, ipsimet Illustrissimi Domini mei pro solita eorum benignitate supplcant.

Flaminius Claps V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur, de qua hic.*
2 *Ecclesia, & persona Ecclesiastica pro bonis emptis, qualiter teneatur soluere collectas.*
3 *Laicorum bona transeunt ad Ecclesiam cum onere suo, vsque ad num.* 4.
5 *Ecclesia tenetur ad onera realia pro bonis emptis, & donatis, & multò magis si cum pacto soluendi transeant, vsque ad num.* 6.
7 *Text.* in cap. 1. de immunitate Ecclesiastica, *adducitur in præsenti.*
8 *Collecta, & impositiones sunt onera mista.*
9 *Collecta secundum quam æstimationem soluantur in Regno.*
10 *Collectæ in Regno imponuntur personis pro rebus.*
11 *Regula illa, quod res transeat cum onere, qualiter intelligatur, vsque ad n.* 12.
13 *Collectarum exemptio, an & quando Vniuersitati praeiudicet.*
14 *Scandalum passiuum quidnam sit, & an permittatur.*
15 *Collectarum onus est personale, tum de iure communi, tum etiam de iure regni.*
16 *Collectæ in regno qualiter soluantur, attentis capitulis Papæ Honorij.*
17 *Collectarum taxa est certa, & perpetua.*
18 *Instrumenti verba, de quo in præsenti, ponderantur.*
19 *Constitutio Regni* Item statuimus, *conformis est capitulis Papæ Honorij.*
20 *Pragm. Regis Ferdinandi I. adducitur in præsenti.*
21 *Regia Camera prouisiones in præsenti adducuntur.*
22 *Obseruantia totius Regni circa collectas, qualiter practicetur.*
23 *Ecclesiastica bona quomodo, & qualiter sint exempta de iure communi, & regni.*
24 *Priuilegium alicui concessum qualiter intelligatur, & quomodo.*

25 *Capitulum*

25 *Capitulum primum Regis Roperti adducitur, & explicatur.*

26 *Decreta Regia Camera pro decisione articuli adducuntur.*

27 *Concordia Cardinalis Alexandri legati Pontificis Pij V. cum Rege Catholico Philippo II. qualis fuerit.*

28 *Consultatio facta per R.C.Comiti Miranda, tunc Proregi huius regni, adducitur pro decisione articuli.*

29 *Bona exempta sunt multiplici genere, scilicet Ecclesiastica.& bona Clericorum.*

30 *Collateralis Consilij decisio inter Vniuersitatem Terra Galatina, & Clericos eiusdem, affertur.*

31 *Praxis totius Regni, quid in prasenti seruauerit.*

32 *Capitulum regni* Item statuimus, *cum concordantibus adducitur.*

33 *Pragmatica contra immunitatem Ecclesiasticam sunt irrita, & nulla.*

34 *Regula Iuris, Quod non, quod fit, sed quod fieri debet seruandum sit.*

35 *Prouisiones Regia Camera circa bona empta, & donata, qualiter intelligantur, vsque ad num.36.*

37 *Bonatenentia, & Collecta qualiter per Clericos soluantur.*

38 *Conclusio totius discursus in prasenti adducitur.*

ARGVMENTVM.

Ecclesia nùm pro bonis emptis, & donatis à laicis collectam soluere teneatur, vel potiùs dicendum esse illam ab hoc onere exemptam. Onus Collectarum, an sit reale, vel personale, vel potiùs mixtum: & de pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXVI.

1 COLLEGIVM Theatinum Societatis Iesu anno 1601. emit à Ioanne Carolo Sciola ciue Terræ Guardiæ Grelis quædam territoria posita in pertinentiis Terræ Buchianiei, pro pretio ducatorum duorum millium: ciues dictæ terræ Burchianici, videntes, quod predicta prædia transibant in dominium Ecclesiæ exemptæ ab oneribus, quæ soluebant, dum erant in manu laïcorum, petierunt ab admodum Reuerendo Patre Claudio Aquauiua, tunc Generali Societatis Iesu, vt miseratus illius Vniuersitatis paupertatem, iuberet à Collégio contribui ad onera prædicta, moderando priuilegium immunitatis Ecclesiasticæ; qui Pater Generalis die 17. Ianuarij 1605. scripsit Rectori illius Colligij, vt ex quatuor partibus collectarum ordinariarum impositarum pro solutione functionum fiscalium, quas soluebat pro dictis bonis Ioannes Carolus, solueret Collegium tres partes, & pro quarta parte vteretur priuilegio immunitatis. Et idem Pater Generalis declarauit in vna sua epistola, quod nomine collectarum ordinariarum intendebat includere solas illas, quæ habent certam, & determinatam præstationem pro functionibus fiscalibus, ad excludendas personales, & extraordinarias, quæ non habent certam, & determinatam præstationem, & sunt deputatæ ad alias necessitates, & onera Vniuersitatis. Cúmque super hac re deberet confici publicum instrumentum, Rector, qui eo tempore erat, die 26. Martij, 1605. errore deceptus promisit soluere annuatim quadraginta ducatos cum dimidio, quæ erant tres partes integræ ex quatuor, quas soluebat Ioannes Carolus venditor pro omnibus oneribus, tam ordinariis, quàm extraordinariis; cùm reuera Collegium ex concessione Patris Generalis non deberet soluere, nisi tres partes ex quatuor, quas soluebat dictus Ioannes Carolus pro ordinariis tantum oneribus, quæ summa ascendit ad acto ducatos annuos, gr. vnum, & denarium vnum cum dimidio: & tamen dictos quadraginta ducatos cum dimidio soluit Collegium per plures annos cum graui ipsius detrimento; subsequens verò Rector anno 1614. præuia absolutione a iuramento, petiit in Regia Audientia Aprutina rescindi dictum instrumentum, & sibi restitui superfluum, quod fuit solutum, vt patet ex processu super hoc facto.

Vniuersitas Buchianici prætendit exigere a Collegio integras tres partes, vt fuit promissum in instrumento confecto.

2 Tres difficultates super hoc facto veniunt discutiendæ. Prima est, An Collegium teneatur de iure communi pro dictis terris soluere omnes, & integras impositiones, sicut soluebat Ioannes Carolus venditor. Secunda, An id debeat de Iure Regni. Tertia, An saltem ad id teneatur ex concessione Patris Generalis, & ex pacto, & conuentione Partium in instrumento inita.

3 Quantum ad primam difficultatem videtur dicendum, quod Collegium debeat soluere integras collectas & impositiones.

Primò, quia dicta bona transeunt ad Ecclesiam cum onere suo, præsertim cùm fuerint hypothecata pro debitis Vniuersitatis, & pro soluendis fiscalibus, & ideò transire debent sine præiudicio hypothecæ. *Clem. 1. de censibus*, vbi glos. *in verbo, senioribus*, & *cap. ex literis, de pignoribus*, vbi res tacitè obligatæ dicuntur transire cum onere suo.

4 Secundò, quia si transirent huiusmodi bona exempta, fieret graue præiudicium Vniuersitatis, cùm priuaretur impositionibus, quas ab immemorabili tempore exegit pro dictis bonis. Confirmatur quia ex hoc oriretur grande scandalum inter ciues, maximè inter pauperes, à quibus essent soluendæ collectæ quas deberet soluere Collegium. Vnde dicendum, quod iste casus non includitur in priuilegio immunitatis, vel certè tale priuilegium debet reuocari.

5 Tertiò, Ecclesia tenetur ad onera realia, at onus his bonis impositum est reale, quia vel sunt obligata pro debito Vniuersitatis quod est reale, vel pro soluendis fiscalibus, & hoc etiam onus est reale, & ordinarium. Isernia *in cap. 1. qua sint realia, in versic. extraordinaria collatio*, vbi ait, quod fiscales Regni dicunt, quod collecta est munus patrimoniale, & ordinarium, tenet Lucas de Penna *in leg. 1. Cod. de Indiction. num. 3. lib. 10.* & dicit Bartol. Cæpola in

conſilio quod edidit pro ducentis triginta millibus ducatis annuis, qui anno 1449. fuerunt promiſſi Alphonſo I. Regi, ex cõuentione inita inter Regẽ prædictum, & totum Regnum (ſublatis collectis, & aliis impoſitionibus) quod conſilium habetur inter conſilia Felini *conſ.* 4. quod taxa generalis, ordinaria, certa, & perpetua, ſiue ſit tributum, ſiue collecta, vel alio nomine nuncupetur, afficit rem, & tranſit res cum onere ſuo, & idem omnino dicit Barbaria *in conſilio ſuo* 1. de eadem omnino re, *vol.* 3. vnde vterque in gratiam Ferdinandi I. Regis Alphonſi filij, dixerunt quod res affecta hoc onere ſoluendi prædictos ducentos triginta mille ducatos tranſibat cum onere ſuo, etiam ad Eccleſias, & conſequenter Eccleſiaſtici tenebantur ſoluere pro dictis bonis, ſi ad ipſos perueniebant.

6 Quartò, quia cum iſto onere collectarum fuerunt expreſsè dicta bona vendita Collegio à Ioanne Carolo, vt patet ex contractu venditionis poſito in porroceſſu *fol.* 81. vbi dicitur, quod dicta bona venduntur libera, & franca ab omni ſeruitute, præterquàm à ſolutionibus iurium bonatenentiæ, quam ipſe ſoluit Vniuerſitati Buchianici, & eodem modo ipſa vendit Collegio cum onere dictæ bonatenentiæ. Ergo Collegium tenetur ex conuentione, & pacto Partium, quod non præiudicat immunitati Eccleſiaſticæ, vt docet Cardinalis Albanus in tractatu de immunitate, & alij: & hanc opinionem ſequuntur multi DD. quod res tranſit cum onere collectarum, vt docet Angelus *conſ.* 24. & *conſ.* 206. Ægidius Thomat. *in tract. de gabellis*, *num.* 11. & *§.* 2. *num.* 28. Antonius Theſau. *in deciſ. Pedem. deciſ.* 382. *num.* 8. *verſ. fallit tertio.* Mannellus *conſ.* 8. Alciatus *in leg. placet. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. in verbo. canonicam illationem, vol.* 3.

7 His non obſtantibus veritas eſt in contrarium, quod huiuſmodi bona tranſeunt libera ad Eccleſiam, quod probatur, primò *ex cap.* 1. *de immunitate Eccleſ. lib.* 6. vbi dicitur eſſe prohibitum laïcis exigere qualcumque collectas, & exactiones ab Eccleſiaſticis pro prædiis, & poſſeſſionibus acquiſitis, vel in poſterum acquirendis, quod intelligitur de collectis, & exactionibus tam impoſitis, quàm imponendis, quia lex generaliter loquens eſt generaliter intelligenda *leg. de pretio, ff. de Publician. in rem action. leg.* 1. *§. generaliter*, *ff. de leg. præſt.* Cùm igitur Pontifex prohibeat qualcumque collectas, omnem collectam excludit, tam impoſitam, quàm imponendam, & in hoc ſenſu hunc textum eſſe intelligendum docet hic Gloſ. in verbo bonorum, & ibidem Archidiaconus *num.* 1. Ancharanus *num.* 4. Franc. *num.* 5. Geminianus *num.* 8. Suarez in defenſione fidei, aduerſus Anglicanæ ſectæ errores *lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 11. Corneus *conſ.* 205. *num.* 1. *vol.* 1. vbi adducit hunc textum ad probandum, quod Eccleſiaſticæ Perſonæ ſunt exemptæ, etiam inquit pro rebus, quæ fuerunt priùs laïcorum, & ſubiectæ oneri collectarum.

8 Secundò collectæ, & impoſitiones huiuſmodi, ſunt onera mixta, vt ſine controuerſia docent DD. Gloſ. *in leg. reſcripto, §. final. ff. de muneribus, & honoribus*, & ibi Bart. *& in leg. vnica, Cod. de mulieribus*, & in quo loco *num.* 23. Geminian. *in cap.* 1. *de immunitate, lib.* 6. *num.* 3. Bald. *in leg. omnes. Cod. ſine cenſu, vel reliquis*, *num.* 8. Natta *conſ.* 280. *num.* 5. *vol.* 2. Niger. *in Clem. de vita, & honeſtate Clericorum*, *num.* 158. Ioannes de Amicis *conſ.* 146. & cùm huiuſmodi onus ſit impoſitum perſonis, ratione rerum, mutatione perſonæ mutatur qualitas inhærens rei ratione perſonæ, *leg. paulus, per procurationem*, & ibi Bart. *num.* 3. *ff. de acquir. hered. leg. licitatio*, *§. finali, ff. de publicianis, & vectigalibus*, & ideò ſi res tranſit ad Eccleſias, tranſit ſine hoc onere. Guttierez *practicar. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 16. *&* 17. & *lib.* 7.
vbi de gabellis *quæſt.* 92. *nu.* 63. vbi ait, quod quan- 9
do onus imponitur perſonæ pro rebus, vt, inquit, ſunt deſcriptiones, æſtimationes, quæ fiunt hodie, quia æſtimantur bona vniuſcuiuſque, vt ſoluat plus, vel minùs, ſecundum impoſitionem collectæ, ad huiuſmodi onera non tenentur Eccleſiæ, & eſt expreſſa ſententia Bart. *conſ.* 180. *lib.* 1. vbi propè finem dicit, quod quandocumque aliquid ſtatuitur ratione perſonæ, ſeparatâ perſonâ, ceſſat diſpoſitio, ſeu ſtatutum *leg. Titia ſeia*, *§. vſuras*, *ff. de leg.* 2. *leg.* 2. *§. permittitur, ff. de aqua quotidiana, & æſtiu.* & loquitur Bar. in caſu quæſtionis noſtræ. Egregie docet hoc Ruinus omnino videndus *conſ.* 117. *per totum*, *vol.* 4. Ioannes de Amicis *conſ.* 146. *num.* 6. vbi dicit, quod cùm hodie ab Aula receſſerit Tributum, & collectæ ſoluantur per æs, & libram, non poteſt durare, & perſiſtere poſtquam res peruenerunt ad perſonam Eccleſiaſticam, & Maranta *conſ.* 99.

Denique iſta eſt communiſſima opinio, tam Iuris 20
vtriuſque peritorum, quam Theologorum; nam præter Bart. eam docet Bald. *conſ.* 132. *vol.* 3. Paulus de Caſtro *in leg.* 1. *Cod. de Epiſcopis, & Clericis*, *num.* 9. & *leg. placet. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. num.* 7. & *conſ.* 423. *in fine vol.* 2. Bartol. Soccin. *conſ.* 245. *vol.* 2. vbi dicit quod hodie collectæ imponuntur perſonis pro rebus, vnde quando res tranſeunt in perſonam priuilegiatam, non tranſeunt cum onere, Archidiaconus *in cap.* 1. *de immunit. lib.* 6. vbi Ioan. Andr. Franch. Anchar. & Gemin. Panorm. *in cap. fin. de vita, & honeſtate. Cleric. num.* 12. Franciſcus de Clapenus *in centur. cauſ. fiſcal. cauſ.* 42. *quæſt.* 1. *n.* 22. qui fusè tractat hanc materiam. Marta qui alios cumulat. *in tract. de iuriſdict.* 4. *part. centur.* 1. *caſu* 11. *à num.* 28. vbi dicit, quod hæc eſt verior opinio, & & tutior in conſcientia Guid. Pap. *in deciſion. Gration. quæſt.* 381. vbi dicit, ſe mutaſſe contrariam opinionem quam tenuerat *quæſt.* 79. Marius Albertus *de cenſur. tom.* 1 *diſput.* 19. *lib.* 5. *cap.* 6. fusè probat Carolus de Graſſis *in tract. de effectu Clericat. effect.* 3. *à num.* 24. & *num.* 154. vbi dicit eſſe communem opinionem, & multos refert eam tenentes. Flores de Nena, *variar. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 21. *num.* 233. Guttierez *pract. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 13. & *lib.* 7. *quæſt.* 92. *à num.* 62. qui multos alios citat, Card. Albanus *in lugubration. ad Bart. in leg. hæres abſens*, *ff. de Iudic.* & *in tract. de immunit.* & alii multi, qui videri poſſunt apud citatos DD. ex Theologis Soarez, in defenſione fidei aduerſus Anglicanæ ſectæ errores *lib.* 4. *c.* 20. Molin. *de Iuſtit. tom.* 3. *diſput.* 361. *num.* 2. *iunct. diſput.* 672. *num.* 3. Silueſter *verb. immunitas* 1. *num.* 19. Tabiena excommunicatio, quinto, caſu 18. *num.* 3. Azor. 3. *part. inſtit. lib.* 5. *cap.* 19. *verſ. quæres quid ſit dicendum*, & alij, quos longum eſſet enumerare, & denique ita tenuit Rota Romana in vna
Brundoſina gabellæ 13. Februarij 1604. coram 11
Penia. Reſtat, vt reſpondeamus ad argumenta.

Ad primum reſpondetur quod res tranſit cum onere ſuo quando onus eſt reale, & annexum rebus vt docet Bart. *dict. conſ.* 180. & alii ſupracitati. At impoſitiones de quibus nunc loquimur, nõ ſunt onera realia, ſed mixta, impoſita perſonis contemplatione rerum, vt tenet Guttierez *dict. lib.* 10. *quæſt.* 91. & docet Goffred. de Gaietta, qui fuit per multos annos Præſes, & Locumtenens Regiæ Cameræ, in ſua lectura ſuper ritibus Regiæ Cameræ *fol. mihi* 31. vbi loquens de ſolutione fiſcalium, quæ fit per focularia, dicit eſſe munus perſonale; huiuſmodi autem onera impoſita perſonis pro rebus non tranſeunt

seunt ad Ecclesiam cum re, vt dictum est supra; nec
12 talis hypotheca comitatur rem, quando transit ad exemptum, quod optimè probat Ruin. *in cons.* 117. *sæpè citat. col.* 4. *num.* 6. & Guttierez *pract. quæst. lib.* 1. *quæst.* 3. *num.* 17. quorum rationes non affero, vt studeam breuitati, & quia possunt videri apud ipsos. Ad Clem. primam *de censibus*, respondetur quod loquitur de onere reali, vt ibi Glos. notat. *ad cap. ex literis*, quod loquitur de bonis viri obligatis vxori pro dote, & sic ex conuentione, & pacto Partium a quibus Ecclesia non habet priuilegium immunitatis, & ideo obligatio transit cum re. At nos loquimur de impositionibus, & collectis, respectu quarum Ecclesia habet immunitatem.

Ad secundum respondetur nullum præiudicium
13 fieri Vniuersitati à collegio, dum vtitur Iure communi, & priuilegio concesso Ecclesiis à Principibus Ecclesiasticis, & secularibus, qui censuerunt id esse concedendum propter cultum Diuinum, reuerentiam Ecclesiæ, & propter publicam vtilitatem, præsertim cùm hoc non sit speciale priuilogium collegij Theatini, sed omnium Ecclesiarum Christiani Orbis, omnium Religionum, & piorum locorum. Nec est inconueniens, quod ex eo, quod Ecclesia est libera ab impositionibus, onera quæ soluebantur propter illa bona, aggregentur cæteris laïcis, quia fit ex dispositione Iurium, quæ dant tale priuilegium, quamuis per accidens redundet in præiudicium laicorum, vt docet Felin. *in cap. Ecclesia Sancta Maria, a num.* 87. *de constit.* & Iacob Mannellus *cons.* 8. *num.* 13. qui *num.* 20. sic ait, *opus est igitur, quod laici æquo animo velint, nolint, immunitatem istam Ecclesiasticorum patiantur.* Sicut non putamus absurdum ex eo, quod de Iure communi, vel ex priuilegio Principis aliqui laïci sint immunes à collectis, & communibus oneribus, vel ratione officij quod exercent, vel ratione seruitiorum, meritoriúmve, vel alia de causa alij grauentur, quod passim fit.

Ad confirmationem, respondetur quod hoc est
14 scandalum passiuum, quod est quando præter intentionem operantis, & præter conditionem operis, aliquis male dispositus ex huiusmodi opere inducitur ad peccandum, vt docet Diuus Thomas, quem alij sequuntur *in* 2. 2. *quæst.* 43. *art.* 1. *ad* 4. & *artic.* 3. vt verbi gratia, quia si Ecclesia propter priuilegium immunitatis, quod habet, nolit soluere collectas, & velit vti iure suo sibi concesso, & permisso à Deo, & Principibus, aliquis propter aliquem prauum affectum vellet murmurare, & peccare. Quare huiusmodi homines sunt docendi, quod Ecclesia habet hanc immunitatem, & quod Pontifices prohibent vt tales impositiones soluantur ab Ecclesiasticis pro bonis acquisitis, *cap. aduersus, de immunit.* & *cap. clericis, eod. tit. lib.* 6. Quod si cum toto hoc dicant se scandalizari, & velint deprimere libertatem Ecclesiasticam exigendo impositiones ab Ecclesiasticis, iam hoc procederet ex malitia, & esset scandalum Pharisæorum, de quo non esse curandum docet diuus Thomas *loco cit. artic.* 7. nec proinde est omittenda iusta defensio immunitatis Ecclesiasticæ, illud autem, quod non soluit Collegium pro dictis bonis, non soluetur à pauperibus; sed ab omnibus ciuibus pro quantitate facultatum per æs & libram, vt fieri solet.

Ad Tertium negatur esse realia, sed dicimus es-
15 se imposita personis pro rebus, vt tenet communis sententia Doctorum, quia licet obligatio bonorum ciuium facta creditoribus pro debito Vniuersitatis, sit realis, & transeat cum re; impositio tamen collectæ impositæ ab Vniuersitate per æs, & libram, ad soluendos annos census, de quibus nunc loquimur, est onus personale, vt dictum est, & ab his est exempta Ecclesia; impositio autē pro fiscalibus iam dictum est, quod non est realis, sed mixta, vt est communis opinio Doctorum huius Regni, vt probauimus infra.

Ad Isern. respondetur quod ibi non loquitur ex propria sententia, sed ex opinione Andreæ de Barul. qui fuit in Regno Patronus Fisci, & ideò, inquit, *dicunt fiscales nostri*, immò eum reprobat *num.* 62. vbi dicit quod dictæ Collectæ coram Deo imponi non poterant propter capitula Honorij Papæ, nisi in casibus ibi concessis a Papa; & in eodem sensu loquutus est Lucas de Penn. *in dict. leg.* 1. *n.* 3. vbi sunt hæc verba, *ex quo patet, quod collectæ, quæ*
imponuntur in Regno, Principe demandante, di- 16
cuntur munera ordinaria, & canonica; hoc (inquit) *verum puto in casibus per Honorium Papam expressis, & approbatis, alias exiguntur iniustè.*

Ad Cæpoll. & Barbar. respondetur quod verum est quod consuluerunt contra libertatem Ecclesiasticam, dicentes Clericos esse obligatos soluere pro fiscalibus de bonis acquisitis post impositionem, sed hoc fortasse dixerunt, quia non habuerunt notitiam naturæ, & qualitatis impositionum, quæ fiunt in Regno, quæ vt diximus non sunt realia, nisi fortè voluerint gratificari Ferdinando Regi, qui sententiam ipsorum ea de re exquisierat. Et quia prædictus Rex grauauit in hoc Ecclesiam, iubens initio sui Regni exigi ab ea pro bonis acquisitis, dixit Goffredus supra citatus in sua lectura, quod propterea in Regno abundauerunt plagæ Dei punientis violatores immunitatis Ecclesiasticæ, quam refert, & sequitur Regens Moles vir pius, & doctus in suis quæstionibus, & decisionibus manu scriptis *in tit. de collectis. fol. mihi* 11.

Quod autem taxa sit generalis, certa, ordinaria, 17
& perpetua, non sequitur ex hoc, quod sit onus reale, & annexum rebus, vt malè intulit Cæpolla, quia substantia muneris realis consistit in obligatione imposita rei, sicut personalis in obligatione imposita personæ pro rebus, vt est in casu nostro. Vnde benè dicit Franc. de Claperiis *in centur. caus. fisc. caus.* 42. *q.* 1. *n.* 32. quod munus licet personale sit, ordinarium, perpetuum, & vniforme, non sequitur ex hoc, quod sit munus reale, cum obligatio sit personalis imposita pro rebus, & idem expressè docet in puncto quæstionis nostræ Ruin. *cons.* 117. *n.* 9. *vol.* 4.

Ad quartum negatur fuisse vendita illa bona cum 18
pacto soluendi collectas; quinimò expressè dicitur contrarium in instrumento, vt habetur in processu *fol.* 81. vbi sunt hæc verba. *Ioannes Carolus vendit dicto Collegio cum onere bonatenentiæ, si & quatenus dictum Collegium de Iure soluere tenetur.* Et versa vice, Pater Rector se declarat quod non emit cum onere bonatenentiæ, & non consensit neque tacitè neque expressè; ex quo enim dicta bona erunt Ecclesiastica sunt exempta à dicto onere, cuius priuilegio, & immunitati præiudicare non intendit, vt clarè constat ex instrumento.

Quantum ad secundam difficultatem videtur 19
quod de iure Regni ista bona sunt subiecta oneribus Vniuersitatis.

Primò ex cap. Regni. *Item statuimus, quod possessiones*, quod est conforme capitulis Honorij Papæ, vbi Carolus II. dicit quod res alteri obligata (si talis obligatio non impediat alienationem) possit transferri in Ecclesias; sed transeat cum suo onere, sed huiusmodi bona iam sunt obligata Vniuersitati pro debito, & pro functionibus fiscali-

bus, ergo cum isto onere transierunt.

20 Secundò ex pragmatica Regis Ferdinandi I. edita anno 1473. quæ incipit *Rex Siciliæ*. Spectabiles, & magnifici viri vbi Rex præcipit, quod bona posita in catasto, & appretio Vniuersitatum, si alienentur & transferantur in personas Ecclesiasticas, non eximantur ab onere collectarum, sed soluant sicut priùs dum erant in manu laicorum.

21 Tertiò probatur ex prouisionibus Regiæ Cameræ, quæ habentur *in proc. fol.* 128. vbi primò dicitur, quod Presbyteri, & Clerici pro bonis emptis, & donatis tenentur tanquam bona tenentes ad onera, & quod pro eiusmodi bonatenentia potest fieri executio supra dicta bona, & fructus illorum. Secundò dicitur quoad debita contracta, quod si laici post ea contracta alienauerunt bona, si sunt soluendo soluant ipsi alienantes, si autem non sunt soluendo soluant pro eisdem bonis ipsi possidentes, etiam si sint Clerici, saluis iuribus eis competentibus contra dictos alienantes.

22 Quartò probatur ex consuetudine & obseruantia, quia tam Clerici seculares, quàm Regulares soluerunt & soluunt bonatenentiam pro rebus emptis, & donatis, vt constat ex depositione Ioannis Ascanij Lambruti, ciuis Theatini, *fol.* 126. qui testatur, sæpiùs exegisse fiscalia terræ Bucchianici & semper exegisse a Capitulo ciuitatis Theatinæ, Hospitalibus, & aliis locis piis possidentibus bona in territorio dictæ terræ Bucchianici, ad rationem granorum quindecim pro vncia. Archipresbyter & alij Presbyteri, & Clerici terræ Bucalianici cum iuramento affirmant, quod pro bonis, quæ possident titulo emptionis, vel donationis, soluunt, & soluerunt Vniuersitati tanquam bonatenentes ad rationem: granorum quindecim pro vncia. Et frater Ægidius Leonardus Ordinis Sancti Francisci cõuentualis, & frater Franciscus Scapechionus eiusdem Ordinis cum iuramento testatur, quod frater Andreas de Colaferro, & frater Antonius Marcolettus, Sacerdotes eiusdem Ordinis semper soluerunt, dum vixerunt, Vniuersitati Bucchianici tanquam bonatenentes pro quibusdam bonis ab eis emptis, ad rationem granorum quindecim pro vncia, & sic videtur hoc tam de Iure quàm ex consuetudine procedere.

23 His non obstantibus, quæ certè non obstant, contrarium est omninò dicendum, quia illa sunt bona Ecclesiastica, quæ gaudent omnimoda exemptione, etiam de Iure Regni. Primò ex capitulo *Item statuimus, quod Clerici*, vbi Carolus II. asserit, quod personæ Ecclesiasticæ non cogantur communicare cum aliis in collectis, & exactionibus quibuscumque, pro bonis Ecclesiasticis. Sed bona empta à Collegio Theatino iam sunt effecta bona Ecclesiastica. Ergo sunt exempta ab omnibus impositionibus, & Collectis.

Neque dicas Carolum Regem loqui de collectis imponendis, quia cùm expresse loquatur de collectis, quæ erant iam nonnullis ante annis impositæ à Federico II. Imperatore, huius Regni Rege & faciat Ecclesiasticos generaliter exemptos a collectis quibuscumque, necessariò debet intelligi, tam de impositis, quàm imponendis, ita, vt excludantur omnes exactiones, argumento eius, quod notat

24 Glos. *in clem.* 2. *in verb. quibuscumque, de Iudic.* Tum quia quoad onera imponenda non est difficultas, quod Ecclesia sit exempta, ergo vt priuilegium aliquid operetur iuxta cap. *si Papa, de priuil. lib.* 6. debet includere etiam præsentia, & imposita. Tum quia si fauore Ecclesiæ etiam in pœnalibus fit extensio, vt notatur per glos. *in cap. sciant cuncti*, vbi Dominicus *de elect. lib.* 6. & per Abb. *in cap. nihil, de elect.* a fortiori hoc videtur dicendum in materia fauorabili, ita Dec. *cons.* 496. *num.* 16. & in hoc sensu, vt personæ Ecclesiasticæ sint exemptæ ab impositionibus, & collectis etiam impositis, intellexerunt hoc citatum capitulum Nicolaus de Neap. *in addit. super eodem capite.* Marant. *cons.* 99. Ioan. de Amicis *cons.* 146. *num.* 6. Niger *in dict. cap. num.* 4.

Secundò probatur ex capitulo primo Regis Roberti, vbi distinguit duo genera hominum. Primùm illorum qui se non omnino, & totaliter religioni dederant, sed in fraudem ciuilium munerum simulatè assumpserant habitum, retinentes proprium, vel cum vxoribus commorantes. Et hos dicit in collectis generalibus, subuentionibus & muneribus cæteris personalibus, & realibus, siuè mixtis, quæ imponuntur subditis, pensata personarum, & facultatum conditione, compellendos esse contribuere; Alterum est illorum qui legitimè, & realiter se Deo obtulerunt nulla sibi bonorum reseruatione facta, & hos ait, non esse molestandos, sed in exemptionis priuilegio ipsis indulto a Sacris Canonibus conseruandos: qui Sacri Canones faciunt hos exemptos ab omnibus collectis, & impositionibus tam pro prædiis acquisitis, quàm acquirendis *cap.* 1. *de immunit. lib.* 6. præterquam in feudalibus, & censualibus, & vbi essent obligari ex conuentione priuata, & pacto Partium. Ex quibus patet, quod Ecclesiastici sunt liberi, & exempti à collectis, & exactionibus, etiam impositis, quibus sunt obnoxij illi, qui sunt primi generis. 25

Tertiò, & quod tollit omnem difficultatem, constat apertè ex decretis Regiorum Tribunalium, in quibus manifestè decernitur, quod bona quæ deueniunt ad Ecclesias transeunt libera & exempta a collectis, & exactionibus quibuscumque, etiam si essent obligata pro debitis communitatis. Primò ex decreto Regiæ Cameræ circa exemptionem Præsbyterorum, facto die 24. Septembris 1541. & referam eadem proprius verba. *Item che quelli preti & altre persone Ecclesiastiche, che haueranno l Ordini Sacri, e seruiranno in Diuinis, si debbiano trattare immuni di contributione di pagamenti fiscali, & dell' altre impositioni estraordinarie, che si fanno per l'Vniuersità, per loro commodo, & occorrenze, per tutte quelle robbe tanto mobili, come stabili, che ad essi preti, e persone Ecclesiastiche sono peruenute, & de cætero peruenirãno per legitima successione siue, che siano lasciate a loro Ecclesia & beneficij.* Ex quibus expresse apparet, quod bona relicta Ecclesiis sunt exempta a solutionibus fiscalibus ordinariis, & a quibuscumque impositionibus extraordinariis, quod est illud, quod probare intendimus. 26

Item cùm anno. 1571. Cardinalis Alexandrinus à Pio V. Pontifice missus ad Philippum II. Regem petiisset Hispaniam, ad ineundam aliquam concordiam circa controuersias iurisdictionis, quæ erant in Regno, inter cætera conquestus esset cum Rege, quod in hoc Regno non seruabatur Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis immunitas, iuxta Sacros Canones; cumque de hac re Philippus Rex scripsisset ad Cardinalem Grauellanum, eo tempore Proregem, ipse ita Regi respondit, & ponam formalia verba: *circa il contribuire de Clerici, & persone Ecclesiastiche per li beni comprati, ò per altra maniera per essi acquistati sarà informata la Maestà vostra che in questo Regno à Clerici, e persone Ecclesiastiche sel osserua indiminutamente l'esentione a rispeto de beni di legitima successione, & delli Ecclesiastici in qualsiuoglia maniera acquistati per causa Ecclesiastica, & questo non è senza gran fauore, che si fa* 27

all'

all' immunità Ecclesiastica, per che essendo beni laici sotto posti all' appretij, e catasti, da doue si cauano li pagamēte fiscali, tanto ordinarij quāto estraordinary, come beni vna volta affetti, & sotto posti al peso predetto doueriano passare con il medemo peso, conforme ancora alla dispositione della ragione canonica, non di meno se li fà buona la ditta esentione, come hò detto. Però in quanto all' altri beni comprati, ò nuouamente acquistati per donatione, ò altro titolo da Clerici particolari, si è osseruato perpetuamente conformamente la Bolla di Papa Honorio, Pramatiche, & decreti, che hanno contribuito come gli altri. Et questo bisogna esser cosi perche altrimente tutte le persone del Regno per euitare il peso di pagare, poneriano li loro beni sotto finti, & simulati titoli in testa de Clerici figli, fratelli, nepoti, con confusione, & danno del Regno.

28 Item anno 1590. cum esset orta quædam differentia, circa hanc materiam immonitatis, Comes Mirandæ tunc Prorex mandaoit Regiæ Cameræ Præsidentibus, vt ipsi in scriptis significarent, quid circa hanc immunitatem, tam de Iure, quàm de consuetudine, & obseruantia sentirent, cui rescripserunt his verbis. *Et accio V. E. resti informata dol tutto, le facciamo relatione, & c come in questo Regno à Clerici, e persone Ecclesiastiche, se gl' osserna indiminutamente l'esentione, non solo per li beni Ecclesiastici acquistati per le chiese in qualsiuoglia modo, & per qualsiuoglia titolo, rora ancora rispetto de beni, che s'acquistano alli Clerici per legitima successione di loro Padri, & altri propinqui, & questo non è senza gran fauore, che si fa all' immunita Ecclesiastica, atteso che peruenuti detti beni da laici sotto posti sono al peso delle collette, & come beni di già affetti, & sotto posti al peso predetto doueriano passare con l'istesso peso reale. Però non obstante il predetto il quondā Serenissimo Rè Carlo II. à tempo, che gouernaua il Regno à nome del Rè Carlo I. suo padre, volendo procedere fauoreuolmente per vna sua legge, con capitolo particolare, ordinò, che li Clerici fussero trattati immuni dalle collette, non solo per li beni Ecclesiastici, mà ancora ne i beni, che à loro peruenissero per legitima successione; ma non quanto alli beni comprati da clerici, ò ad essi donati. Perche altrimente tutti, poneriano li loro beni sotto finti, & simulati titoli in testa di figli, fratelli Clerici.* In Consultarum Curiæ fol. 94. expedita, die 7. Aprilis 1590. cum esset Locumtenens R. C. D. Franciscus Ant. Dauid.

29 Ex quibus clarè patet quod distinguntur bona duplici generis, bona scilicet merè Ecclesiastica, & bona Clericorū particulariū, illa scilicet Ecclesiastica dicuntur esse simpliciter, & absolutè exēpta & franca quocūque titulo, vel modo aquirantur, etiā si antea essent appretiata, & posita in catasto, & affecta pro debitis Vniuersitatis: hæc, scilicet Clericorū particularium, sunt item exempta quoad legitimam patrimonij portionem, quoad verò empta, & donata dicuntur transire cum suo onere. Cùm igitor bona acquisita à Collegio Theatino sint iam Ecclesiastica, & Deo dicata, empta Ecclesiastica pecunia, & sint bona primi generis, sunt libera, & exempta, & gaudent omnimoda immunitate, presertim, cùm cesset suspicio fraudis, quod ad euitandas Collectas fuerunt factæ fictæ, & simulatæ venditiones, vel donationes.

30 Præterea paucis ab hinc mensibus in controuersia inter Vniuersitatem terræ Galatinæ, & Clericos eiusdē terræ, fuit dictum in Collaterali Consilio, bona venientia Clericis ex portione legitima patrimonij esse exempta, & libera à collectis, & impositionib. quibuscumque, etiam ab onere debitorū, antea ab Vniuersitate contractorum iuxta relatas supra Regiæ Cameræ declarationes, sed bona Ecclesiastica & bona Clericorum particularium quoad legitimam patrimonij portionem æquiparantur quoad exemptionem & immunitatem, & gaudent eodem priuilegio tam ex vi Capituli Regni *Item statuimus, quod Clerici*, quàm ex declarationibus Regiæ Cameræ vt dictum est supra. Ergo ista bona Collegij Theatini iam effecta Ecclesiastica manent libera à collectis, & impositionibus etiam respectu debitorum contractorum.

Vltimò probatur, quia ita obseruatur, & practi- 31
catur in toto hoc Regno, vt vidi practicari, vbi ego fui, & audiui ab aliis alibi ità fieri. Neque enim sunt hæc prima prædia, quæ in hoc Regno à Collegiis Societatis IESV, vel ab aliis Regularibus sont empta, quæ tamen omnia semper sunt habita exempta, & franca, & sublata ex registro & catasto Vniuersitatū, post quam venerunt ad Ecclesiā, vt docent communiter Iurisperiti esse faciendū, id quod etiam testificantur frater Paulus Zei Dominicanus, Prior Theatini conuentus *in proc. fol. 122.* qui nunquam soluit bonatenentiam pro bonis dicto Monasterio donatis, quæ sunt in territorio terræ Bocchianici, quamuis essent posita in appretio, & catasto Vniuersitatis. Apparet etiam ex iis, quæ deponunt testes *in proc. a fol. 99.* restat, vt respondeamus ad argumenta.

Ad cap. Regni, *Item statuimus:* respondetur ex 32
glos. ex Ioan. Ant. de Nigris, ibi, quod non loquitur de collectis & impositionibus, à quibus certum est, Ecclesiam esse liberam, sed de rebus obligatis Curiæ onere reali, vel alteri priuato ex conuentione, & pacto Partium, quia in tali casu res transit cum onere suo reali, quia Ecclesia non habet immunitatem ab oneribus per contractus, & pacta priuata impositis, quia nullus ab his est exemptus Bald. *leg. 1. ff. de pact.*

Ad secundum respondetur primò quod Rex 33
non habet auctoritatem condendi Pragmaticas contra immunitatem Ecclesiasticam, & factæ sunt irritæ, & nullæ, *Auth. cassa, Cod. de sacros. Eccles. cap. Ecclesia sancta Maria, de constit.* vbi Panorm. *num. 20. capit. aduersus, de immunit. Eccles.* vbi scribentes.

Secundò loquitur tantùm de fiscalibus pro illis ducentis triginta millibus ducatis annuis, ex conuentione inita inter Alphonsom I. & Regnum.

Tertiò propter hoc peccatum, qoia læsit immunitatem Ecclesiasticam, dixit Goffredos de Gaieta, quem retulimus supra in prima difficultate, in responsione ad tertium argumentum, quod dictus Rex Ferdinandus cum Regno fuit à Deo plagis afflictus.

Quartò fuit hoc onus tanquam contra Ecclesiasticam libertatem sublatom, vt constat ex consuetudine vniuersali, qoia multa bona post dictum Regem à laïcis translata ad Ecclesias, nunc possidentur ab Ecclesiasticis libera & exempta ab ista impositione.

Ad tertium quantum ad prouisiones Regiæ Ca- 34
meræ, respondetur primò ex Nigr. *in Clem. de vit. & honest. Cleric. num. 159.* quod non quod fit, sed quod fieri debet, intuendum est, *leg. sed licet, ff. de offic. Præs.* vnde inquit, non quod in aliquo casu, sed quod à Regia Camera statuendum erat iuxta Sacros Canones, Iura, & Capitula Regni (de quibus iam egimus suprà) considerandum est.

Secundò respondeo, Regia Camera communi- 35
ter expediuit prouisiones circa bona empta, & donata Clericis particularibus, quæ censet non esse exempta à collectis, & impositionibus, de quibus,

nec nos loquimur, nec est casus noster, at alia ratio est bonorum Ecclesiasticorum, quæ quocumque titulo, & modo aquirantur sunt exempta, ipsius etiam Cameræ testimonio, vt dictum est.

36 Tertiò quod si in vna particulari prouisione circa legitimam patrimonij Clericorum portionem, facta die 11. Septembris, anno 1591. relata in processu *fol.* 130. Regia Camera aduersatur, & præiudicat Ecclesiasticæ libertati, in quo dicitur, quod bona hæreditaria obligata pro debito Vniuersitatis transeunt etiam ad Clericos cum hoc onere, non loquitur de bonis merè Ecclesiasticis, qualia sunt bona Collegij Theatini, de quibus agimus, sed de bonis titulo emptionis, vel donationis acquisitis à Clericis particularibus, & sic non facit contra nos. Quod si etiam dicta prouisio officeret nobis, in casu nostro iam constat ex dictis supra, quid Proreges, quid Collaterale, quid Regia Camera tota non semel, sed sæpiùs re accuratè, maturéque discussa censuerint, & responderint de immunitate Ecclesiastica, quod scilicet tam bona Ecclesiastica absolutè, quam patrimonialia Clericorum, quoad legitimam portionem sunt omninò exempta ab impositionibus quibuscumque, ita vt meo Iudicio non possit de hac re rationabiliter dubitari.

37 Ad quartum, ad testimonium Clericorum terræ Bucchianici, respondetur quod nihil facit contra nos; dicunt enim, quod pro rebus, quas possident nomine priuato titulo emptionis, vel donationis, soluerunt, & soluunt bonatenentiam; & iam supra dictum est à nobis, quod Regia Camera facit differentiam inter bona Ecclesiastica, & bona empta, vel donata particularibus Clericis, & hæc dicit esse obnoxia collectis, illa verò libera. Quod autem Capitulum Theatinum & Monasterium Conuentualium soluerint bonatenentiam est quæstio facti, sed esto soluerint, nunquid, quia vnus, vel alter locus Religiosus, vel pauci Ecclesiastici ex errore, vel ex ignorantia iurium, & priuilegiorum, vel ne contenderent cum laicis, consanguineis, vel Ciuibus suis, trepidantes vbi trepidandum non erat, & transitoriam pacem quærentes, vt dicit Pentibex *in cap. Clericis, de immunitate, lib. 6.* soluerint collectas, & impositiones, quas non debebant contra Sacros Canones, præiudicauerunt omnibus Ecclesiis, & locis piis totius Regni; ita vt priuilegium à tot Pontificibus, & Regibus Ecclesiæ concessum, sit funditus amissum? quod certè dici, nec potest, nec debet.

38 Ad tertiam difficultatem breuiter dicam, quod cum iam constet ex dictis, quod ita bona Collegij Theatini sunt exempta ab omni collecta, & exactione tam de iure communi, quàm de iure Regni, vt probatum est, si quid potest Vniuersitas Bucchianici prætendere, id debet tantùm ex concessione, & gratia Patris generalis titulo pietatis, & eleemosinæ, sed Pater Generalis in pluribus literis suis relatis in processu *à num.* 38. declarauit concessionem à se factam, & intentionem suam, vt Collegium pro dictis bonis solueret tres tantùm Partes collectarum ordinariarum, & non aliarum.

Igitur friuola, & inanis est petitio Vniuersitatis aduersus Collegium, vt soluat integras tres partes ex omnibus collectis, & impositionibus. Nec Rector, qui errore deceptus promisit soluere integras tres partes, potuit præiudicare Collegio, & Ecclesiæ; tum quia transgressus est fines mandati, vt constat: tum quia Rectores in Religione Societatis IESV nō habent auctoritatem alienandi, & obligandi bona dictæ Societatis, nisi de expresso consensu, & mandato Patris Generalis, quibus deficientibus qualibet obligatio est ipso iure irrita, & nulla, tanquam facta à non habente potestatem.

Ioannes Iuuenis Societatis IESV.

SVMMARIVM.

1 *Factum declaratur.*
2 *Reus è manibus Curiæ ad Ecclesiam confugiens non gaudet immunitate. Explicatur num. 7.*
3 *Immunitas delinquentibus confugientibus conceditur, & n. 10.*
4 *Potiùs autem innocentibus, & n. 8.*
5 *Immunitas conceditur pro debito ciuili.*
6 *Quamuis debitor fraudem commiserit.*
9 *Reus contumax in non obediendo mandatis Principum, pœnæ subiicitur.*
11 *Tex.* in §. ne quis autem homicidis, Auth. de mandatis Principum, *explicatur.*
12 *Immunitas delinquentibus conceditur ad libertatem tuendam ob cultum locorum, ne ab aliis laedantur.*
13 *Rationes ex facto deducuntur.*
14 *Excommunicati gaudent immunitate.*
15 *Immunitas primariò conceditur locis.*
16 *Criminosi immunitate non gaudentes referuntur.*
17 *Casus omissus à statuto remittitur dispositioni Iuris communis.*
18 *Episcopus licentiam concedere debet ob extractionem ex pluribus rationibus.*
19 *Dubium explicatur semper ad beneficium Rei.*
20 *Publica vtilitas sectanda est in dubio opinionum, & quæ magis iuri communi adhæreat.*
21 *Criminosos puniri Reipublicæ interest.*

ARGVMENTVM.

Immunitate Ecclesiastica, an gaudere possit qui existens in posse Iudicis secularis, non tamen propter delictum; sed vt decori, & dignitati suæ consulatur, ad Ecclesiam confugit: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXXVII.

NOBILISSIMA puella Neapolitani Proregis iussu cùm Regiorum Ministrorum comitatu duceretur in locum securum, quo liberius atque honestius nuberet, in ipso itinere in Ecclesiam se recepit, vnde egredi non vult, & multorum dierum obsidione detinetur. Quæritur an Ecclesiastica immunitate potiatur. 1

Duo

2 Duo in partem negantem potiſſima argumenta proponuntur: Vnum, Quia multorum eſt opinio cùm reus eſt penes Curiæ Miniſtros, ſi ad Eccleſiam ex eorum manibus confugiat, fruſtra Eccleſiæ ipſius ſperare præſidium; opinionis huius auctor fertur Archid. *in Can. ſicut antiquitus 17. quaſt.4.* eam ex recentioribus, vt alij mittantur, approbare dicitur Couar. *lib.2.var. reſol. cap.20.num.13.* quamuis de Couarruuiæ ſententia infra agetur vberius. Hæc autem puella erat penes Curiæ Miniſtros, & ex eorum cuſtodia in Eccleſiam ſeceſſit; ergo gaudere non debet immunitate.

3 Alterum quia vtroque iure immunitatis priuilegium non niſi delinquentibus conceditur. Conſilium Aurelianenſe *in can. Id conſtituimus 17.quaſt.4.* Innocentius III. *in cap.inter alia, de immunitate Eccleſ.* Puella hæc criminoſa non eſt, ergo non gaudet.

4 Contra verò in partem affirmantem illa ratio affertur, quod ſi immunitas conceditur nocentibus, multo potiùs innocentibus Concil. Toletan. *in Can. definiuit. 17. queſt.4.* generatim loquitur de confugis. Et quamuis non omnes conſentiant, an pro debito ciuili concedatur immunitas, & aliqui id abſolutè negent, in quibus poſt Oldradum nominatim eſt Panormitanus *in dict.cap.inter alia,num.* 22. alij diſtinguant, quorum opinionem approbant Aufrerius, Boerius, & alij apud Duennam *reg.175.*
5 *limit. 3.* & apud Couarru. *loco citato, num.*14. Et ex Theologis Angelus verbo *immunitas, num.*13. eorum tamen ſententia, qui abſolutè id affirmant maximè communis eſt, vt ex plurimorum doctrina concludit ex recentiſſimis Suarez *tomo 1.de Religione, lib.3.cap.ſi,num.3.* & probatur ex conſtitu-
6 tione Greg. XIV. *de immunit.* vbi fraudulentos decoctores gaudere ſanciuit immunitate, quamuis autem rem hanc aliter intellexerint Farinac. *dict. quaſt.28. num.ſi Canaler. vol.5. deciſ.21. num.15.* & alij apud Cæncdum *part.2. collectan.54. num.5.* & alij apud Cæuallum *quaſt.683.* cam tamen optimè ex Sac. Congregat. declarationibus explicat Italia *dict.tract. de immunit. lib.1. cap.5. §.11.* Profectò confugas ex cauſa ciuili gaudere immunitate omnium probiſſimè concludit Guttierez *lib.1.practicarum, quaſt.1.num.9. & 10.* Cùm igitur puella hæc de qua agitur criminis rea non ſit, concludendum videtur nullam ſubeſſe cauſam, quare immunitatis beneficio priuanda ſit.

7 Ego primùm dico argumenta hæc in vtramque partem propoſita niſi quid præterea accedat, non ſatis vrgere.

Ad primum reſpondetur ex doctrina, quam approbant poſt alios veteres complures Farinac. *loco citat.num.41.* Villagut. in conſtitutione Greg.XI. *num.39. & 42.* & Italia *loco citat. cap.6. §.2.num.62.* & Suarcz.*dict.lib.3.cap.12.num.19.*quin potiùs Couarr. *loco citat.num.12.* qui omnes concludunt, vt reus priuetur immunitate eam ob cauſam quod captus à militibus in Eccleſiam aufugerit, debere eum vinculis adhuc conſtrictum confugere; ſi verò ſolus confugiat, contendunt eum omnino gaudere; quam doctrinam planè improbant, quod nonnulli conſiderant de colligatione, quam vocant ciuili modo, ſeu moralem. Si enim ita ſe res haberet, nunquam habere locum eorum doctrina poſſet; ſemper enim maleficiorum rei hoc morali modo colligati trahuntur in ius. Ergo cùm hæc puella libera planè ac ſoluta in Eccleſiam confugerit ab immunitate, hanc tantùm ob cauſam excludenda non eſt.

8 Ad ſecundum non eſt quod de integro reſpondeatur, ſatis enim ſupra ex receptiſſima ſententia oſtenſum eſt, non modo delinquentes, ſed innocentes etiam immunitate frui.

Accedit quod puella hæc videtur in Proregis mandatum contumaciam commiſiſſe, quod crimen quoddam eſt argumento d. Can. *Id conſtituimus, &*
cap.inter alia, vbi ſeruus propter contumaciam in 9
dominum commiſſam immunitatem conſequitur, licèt aliud nullum crimen commiſerit. Hanc ipſam cauſam contumaciæ in eruditorum virorum conſeſſu, eorum fuiſſe ſtatuimus, qui cum publicis latronibus conſanguinitate, aut affinitate coniuncti ex Regia Pragmatica aliò commigrare iuſſi è ſuis ipſis ſedibus, quod forenſes vocant, *lo Sfratto*, parere noluiſſent, & in Eccleſias ſe abdidiſſent. Hac enim ſiue marium ſiue fœminarum ſpectata inobedientia, criminoſas eas perſonas, & pœnæ alicuius reas cenſuimus; nec tamen idcirco ex Eccleſiaſtico latibulo extrudendas. Porrò, cùm Prorex haud dubiè ius habeat puellas, quarum libertas eſt in periculo violentiæ, in ſecurum locum coniiciendi, ſequitur eaſdem puellas crimen committere, & contumaces eſſe niſi pareant. Poſtremum argumentum pro ſententia affirmante ex iis, quæ proximè ſubiiciam non difficile diſſoluetur.

Secundo dico mihi puellam hanc non videri 10
Eccleſiaſtica immunitate protegendam, & quod conſequens eſt, ſeruatis conditionibus, quæ iure ſeruandæ ſunt, ex Eccleſia, in qua moratur, impunè poſſe eam extrahi exiſtimo. Meæ huius ſententiæ fundamentum eſt quia vt animaduertit eruditiſſimus, atque ingenioſiſſimus Dominus meus peritiſſimus Quadra, cuius ego in hac re, vt in aliis omnibus eximiam doctrinam commendo, ſuſpicio, & veluti Iuris oraculum veneror, immunitatis priuilegium primariò conceſſum eſt in confugarum fauorem, ne cui fiat iniuria, quod Imperator ipſe monuit *§.nequis autem homicidis. Authen. de mandatis Princip.* cuius illa ſunt verba. *Deinde temporum cautela non nocentibus ſed laſis datur à lege, & poſſibile non erit vtrumque tueri cautela Sacrorum locorum, & lædentem & laſum.* Hæc ille. Verbum au- 11
tem illud *ſed legis*, ſumma auctoritate Doctor Gulielmus de Cuneò, *tractatu de ſecuritate, num.3.* his verbis exponit: *Quia templorum cautela, qua datur à lege, id eſt, ipſa ſecuritas conceditur his, qui veriſimiliter lædi poſſunt.* Hæc & alia complura in hanc ſententiam eo loco Cuneus; quare vtrumque ab aliis hæc Imperatoris doctrina intelligatur, legitimus tamen eius ſenſus non videtur alius, niſi qui ex Cuneo promptus eſt, quia immunitas Eccleſiaſtica facinoroſis hominibus non eſt iure conceſſa, eam tantùm ob cauſam, quòd alios læſerunt, ita enim indigni planè eſſent Eccleſiæ patrocinio; ſed ob eam potiùs ne ab aliis lædantur. Ciuilium autem le- 12
gum maximam in hac re haberi rationem ſtatuit Concil. Aurelianenſe *in dict. can. Id conſtituimus,* & Summus Pontifex *in d.c.inter alia.*

Confirmatur doctrina hæc *in dict. cap. inter alia,* vbi prohibetur ſeruus extrahi, niſi adhibito iuramento de eo non offendendo. Secundario autem immunitas hæc religionis causâ inſtituta eſt, quam principum quoque ſtatuis, & falſorum deorum delubris conceſſit antiquitas, Regiæ enim ac Diuinæ Maieſtatis eſt miſeros ad ſuum numen confugientes tueri, iiſque, ne quid patiantur incommodi, præſto eſſe. Hac doctrina poſita ſic ego probo ſententiam meam; immunitas iure conceditur ad repellendam violentiam, & reorum libertatem tuendam ad Dei, & Sacrorum eidem locorum cul- 13
tum. At vero ſi hæc puella propoſita extrahatur ex

Ecclesia, in qua est, non modo non minuitur eius libertas, sed ab omni potiùs violentia defenditur, ergo cessat immunitas. Maior ex dictis plana est, minor probatione non indiget, quia à Regni Prorege pro ea, qua debet optimi regiminis ratione, virgo hæc, cui impostura imminet, in libertatem perhonorifici matrimonij contrahendi asseritur,& in securissimum locum, qoo nec vis, nec metus, nec techna, nec dolus irreperat, euocatur; cum tamen in Ecclesia, in qua indecorè se continet, fraudibus, circumuentionibus, & insidiis omnibus pateat, atque obuia sit.

Dices negandum videri, quod tanquam certum à me constituitur, immunitatem Ecclesiasticam primariò pertinere ad confugientium ipsorum bonum, quin potius primariam beneficij huius rationem ad Dei honorem spectare ex eo præcipuè col-
14 liges, quod licet multi negent eo beneficio gaudere excommunicatos,quorum sententiæ sine vlla exceptione assentitur ex recentioribus Camillus Botellus *in addit.ad Bellugam, rubr.*11. *§.sed quia loquimur*, in verb. *Latrone*, communis tamen omnium prope consensus est eos gaudere, vt testantur, Franciscus Marcus Pastor *decis.*554.*num.*11. & Suarez *loc.cit. cap.*10. *num.*3. qui generatim loquuntur, licèt eorum sententiam cum moderatione & distinctione admittendam putet Italia *loc cit. cap.*2. *§.vnico,a num....* à quo omnium copiosissimè res hæc explicatur.

15 Ex hac doctrina concludes beneficium non concedi primò, & per se personis, sed locis; quia excommunicati omni iuris beneficio carere debent. Respondeo excommunicatum ad immunitatem non admitti vt lædens, sed potiùs ne lædatur, provt supra conclusum est de criminosis omnibus, atque etiam de insontibus. Ad difficultatem respondetur non minus indignos esse sceleratos omnes, qui nominatim ex hoc priuilegio exclusi iure pontificio non sunt eodem hoc fauore; & tamen qui non est expressè exclusus censetur inclusus: veruntamen non est hic pluribus de hac re disputandi locus.

16 Tertiò dico huic meæ sententiæ constitutionem Greg.XIV. non aduersari; nam quamuis ea pauca nonnulla crimina excipiantur ab immunitate, cætera non item, ex qua doctrina colligi videtur personam hanc, de qua agitur, immunitate priuandam non esse, cùm vel sit omnino innocens, vel si quid quid culpæ commisit, ea excepta non sit: causa cur illa constitutio non obstet, est quia ea non excludit per multos casus, qui iure communi, & omnium fere sententia ab immunitate excipiuntur, cuiusmodi sunt crimina atrocissima homicidio, & motilatione non minora, *ex cap.vltim. de immunit. Ecclesiarum*, saltem de pixidis sacramentalis furto sacrilego sententiam hanc approbant Villagut. *num.*59. & pluribus assensionibus Italia *loco cit. de homicidio commisso spe confugij*, constans est eorum sententia, quos colligunt Cenedus *part.*2. *collect.* 178. *num.*1. Italia, & alij memorati, *de homicidio cogitato*, & ex industria Farinac. Italia, & alij, qui concludunt in ea Bulla faciendam esse extensionem ad casus similes: minus autem multo obstat illa constitutio, qoia sermonem nullum facit de eorum extractione, qui primariò ob suum ipsorum commodum ex Ecclesia extraherentur inuiti, de qua re instituta
17 est disputatio; vulgare autem est casum omissum relinqui dispositioni iuris communis ad tradita *in leg. commodissimè. Cod.de test.l.præcipimus. C.de appellationibus.*

18 Quartò dico, Episcopi eius loci, in quo virgo est, munus esse ob causam supra expositam, licentiæ concedendæ, vt ea ex Ecclesia extrahatur. An feret pius animarum curio, vt diutiùs loci eius religio profano seruiat vlui? muliebri incolatu contaminetur, armis obsideatur non sine tumultu & scandalo, Christi fidelium frequentia, & cultu; immo verò accessu prohibeatur? & tanquam execrandum anathema abborreatur? Quantò erit satiùs virginem honestissimam è carcere, quò se sua sponte conclusit, eximere, necessitate, ac rerum omnium, vel aquæ ipsius difficultate vindicare, pristinæ libertati restituere, sumptu denique ac fortunarum nimia iactura, qua præmittitur leuare.

Quinto dico quamuis res hæc esset dubia, vt 19
mihi quidem arbitro videtur explorata, in meam potiùs sententiam propendendum esset. Non ignoro multorum esse opinionem, vbi res sit dubia pro immunitate ipsa io fauorem reorum esse iudicandum, ita cõcludunt Belluga *d rub.*11. *§.sed quia loquitur.n.* 22. & Italia *d.lib.*1.*cap.*6.*§.*2.*à n.*75.*ex leg. semper in dubiis*, & *leg.fauorabiles*, *ff.de reg. iur.* noui tamen quanti facienda sit memorabilis plurimorum sententia, quam insigniter explicat Maranta disputatione quinta, *num.*20. post Speculum, vbi hæc ille
scribit. *Quando casus est dubius, & sunt opiniones hinc* 20
inde, debemus sequi illam opinionem, quæ magis fauet publicæ vtilitati, & magis cohæret regulis iuris communis. Bart.& alij *in leg.* 1.*ff.solut. matr.* Iurisconsultus *in leg.hoc modo*, *ff.de conditionibus*, *& demonstrat.*
Vnde positis his duabus opinionibus magis fauet 21
publicæ vtilitati hæc, quæ tendit ad puniendum delicta, quam alia opinio, quæ inducit impunitatem, & auget delicta. Hæc & alia complura eo loco Maranta. Accedit Iurisconsulti sententia notissima *in leg.ita vulneratus,ff. ad l. Aquiliam*, quamque autem priorem sententiam tenere velimus, ea tamen, vt dixi, odiosa in hac re proposita est, cum probatum, ac palam factum sit, asyliam puellæ huic non mediocri detrimento esse; etiam si de nullo penitus crimine puniendo quæreretur.

Postremò dico difficultatem de laicis, qui ad vir- 22
ginis adiumentum concurrerunt, noo videri mihi hoc loco multùm necessariam; nam si nostra hæc sententia probetur, satis puellæ ipsius saluti, honori, & commodo, quod in primis specto, & vnicè studeo, consuletur.

Moneo tamen, puellam hanc extrahendam fide, 23
ac verbo regio securam fieri debere fore, vt propter contumaciam suam nulla a Prorege pœna afficienda sit, argumento doctrinæ traditæ a Romano Pontifice *in dict.cap. inter alia,§.vltimo,de seruis a domino extrahendis impunitate.*

Hieronimus Pecorarius Societatis Iesu.

SVMMARIVM.

1 *Extrahi possunt commorantes in Ecclesia non rei criminis à Iudice seculari, quicquid dicat Genouensis: explicatur numero* 13.

2 *Ecclesiæ iniuria fit, si vi extrahantur commorantes in illa.*

3 *Violentia in extrahendo quæ dicatur.*

4 *Mulieres etiam nolentes collocari possunt in loco immuni, ordine Iudicis secularis.*

5 *Rationes quare includi, & excludi possunt*

sunt mulieres à Monasterio.
6 *Mulieres ex vno in aliud Monasterium duci possunt.*
7 *Criminosus fugiens à Curia ad Monialium Monasterium, immunis est extrahendus vsque ad aliam Ecclesiam.*
8 *Excommunicatus delinquens ingrediens Ecclesiam tempore celebrationis Diuinorum Officiorum, transferri tutus debet ad aliam Ecclesiam.*
9 *Immunitas non conceditur in præiudicium animarum.*
10 *Nubens inuito patre sine iusta causa, mortaliter peccat.*
11 *Et potest exheredari secundùm aliquos.*
12 *Præcepto legitimo Principis, & Episcopi non obediens, capitale peccatum committit.*

ARGVMENTVM.

Extrahi ab Ecclesia an possit absque metu excommunicationis is, qui ad illam confugit, non tamen ex eo, quia in aliquod crimen incidisset, sed propter aliam causam, quæ sibi legitima visa est, verè talis non sit: & de alis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXVIII.

1 AD eam sententiam comprobandam, quæ est, puellam, quæ Neapolitani Proregis iussu reponenda in loco securo, vt libere matrimonium contraheret, confugit ad Ecclesiam, non gaudere immunitate, afferri potest doctrina Patris Marij Andriensis è nostra Societate, viri in harum rerum studio versatissimi, qui in commentariis ad constit. Greg. XIV. *de immun.cap.6.* quod inscriptum est. *Casus aliquot dubij*: vbi hæc scribit: *Non est extendenda dispositio huius constitutionis ad commorantes intra Ecclesiam, aut Monasteria, non reos criminum; nam ij possunt capi, & extrahi à seculari Iudice pro testimonio ferendo, aut ob aliam similem causam, quicquid fecerit Archiepiscopalis Curia Neapolitana, apud Genuensem c. 22. num. 9. vbi Genuensis testatur iudicatum esse, non fuisse extrahendum ab Ecclesia nobilem quendam adolescentem, qui prouocauerat alium ad duellum, & ad pacem faciendam cum inimico suo, vel inuitus extractus est ab Ecclesia à seculari Curia, atque idcirco restitutum esse Ecclesiæ ipsi montis Dei, vnde extractus fuerat*; Et quamuis P. Andriensis doctrinam suam non probet; ego tamen, quod attinet ad rem propositam, eam probo. Primùm, quia si qua esset ratio, cur extrahi confuga ab Ecclesia non posset, etiam si nullum crimen antea commisisset, maxime esset, quia
2 ratione violentiæ, quæ fieret confugæ, fieret etiam iniuria Ecclesiæ; in hac autem re de qua agitur non fieret violentia personæ, ergo nec loco. Minor probatur, quia violentia quod spectat ad immunitatem Ecclesiasticam, non consistit in inuoluntario personæ singularis, sed in ratione inuoluntarij conuenientis & debiti iuxta iuris præcepta. At hoc modo puella hæc non est iure inuita, ergo potest impune extrahi, maior probatur, quia potest mulier auctoritate Iudicis siue Ecclesiastici siue laici collocari in loco immuni, siue sit Ecclesia, siue sit Monasterium Monialium, siue alius quicumque tutus à metu violentiæ, arbitrio Iudicis, etiam si similiter ipsa repugnet, & sit omnino inuita. Ergo, cùm mulier repugnat respectu electionis huius loci, & vult ipsa sua sponte & priuata auctoritate locum hunc eligere, potest, ex eo loco depelli sine violentia, etiam si ipsa dissentiat. Antecedens conceditur communi omnium consensu, Panormitani potissimum *in cap. cum locum, num. 5. & 6. de sponsal.* & quod attinet ad Iudicem laicum in matrimonio contrahendo, concedit hoc illi licere Genuens. ipse *in sua prax. cap. 15.* & quod spectat ad Proregem Neap. omnium explicatissimè ostendit hoc iure suo facere de Pont. *tract. de Auth. Proreg. tit. 6 de assensu regio super dotibus, à num. 48.* Ergo probatum relinquitur puellæ huic nullam fieri violentiam, & quod consequens est, posse impunè extrahi ex loco immuni, quemadmodum potest in eundem Prætoris auctoritate impune conici, ad effectum supra expositum.
3 4

Neque enim minor fieret iniuria loco immuni, si inuita persona in eo concluderetur, quàm si inuita ex eo excluderetur, quia in vtroque euentu loci immunis offensione, & iniuria, eriperetur ingenuæ personæ libertas; imo maior iniuria fieret loco immuni propter inclusionem, quàm propter exclusionem liberæ personæ, quia in exclusione locus immunis pateretur, & reciperet violentiam; in inclusione verò locus ipse instrumentaliter concurreret ad faciendam violentiam liberæ personæ. Cum igitur in hac re, vt probatum est, violentia non fiat in inclusione, sequitur eam nec in exclusione quidem fieri. 5

Hæc profectò causa fuit, quare cùm nuper Beneuenti nobilis quædam adolescentula a coniuge duri, & agrestis ingenij male accepta in Monialium Monasterium violenter irrupisset, Illustrissimi D. Cardinalis Arigonij iussu, causâ cognitâ, & adhibitis in consultationem eruditissimis viris ex eo Monasterio in alium securum locum, licèt inuita traducta fuerit; ne videlicet ius Monasterij, regularis obseruantia, & pax eius mulieris consuetudine turbaretur, ac ne daretur aliis mulieribus exemplum in septa Monialium sine vlla Superiorum licentia irrumpendi. 6

Quid si vir criminosus, quem Curia insequeretur in Monialium Monasterium violenter ingrederetur, an non esset idcircò statim ex eo loco in alium immunem extrudendus? Dices causam fuisse quia sine vir siue mulier in Monialium Monasterium sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, Sedi Apostolice reseruatæ prohibetur ingredi; sed hoc non tollit difficultatem, quia non est certum an excommunicatio illa locum habeat vbi agitur de vitæ periculo, & moraliter non est alius modus euadendi. Deinde quia vt impedienda est à superiore confugæ censura, ita impediendū est eiusdem peccatū. Quare si excōmunicatus vitandus ingrederetur in Ecclesiā, & eo loco celebranda essent necessaria diuina officia, ne ea impediret, ad vitandum peccatum tum excommunicati ipsius, tum cæterorum Christi fidelium, transferri posset, & deberet auctoritate Episcopi in alium securum locum, vt est Monasteriū, vbi esset sine peccato, & cum priuile- 7 8

gio

gio immunitatis. Ita concludunt plurimi apud Re-
9 oiig. *tract. de immun. fallent.* 19. quia immunitas non concedetetur in præiudiciũ animarum. Idem *Fallent.* 20. Optime Panorm. *in c. inter alia, num. vlt. de imm. Eccl.* vbi agit de eo qoi iurauit ſe in carcerem iuſtum rediturum.

10 Cum igitur puella hæc peccet ſine dobio mortaliter ſi velit oubere, inſcio, aut inuito patre, ſine iuſta cauſa, vt conſtans eſt opinio Theologorum Petri Soti, Molinæ, Pedrazzæ, Rodoric. & aliorum, quos
11 colligit & ſequitur Sayrus *tom. 2. lib. 7. cap. 5. n. 12.* Quam eamdem doctrinam approbant Toled. *lib.* 5. *cap.* 1. Paleſtrelus *part.* 1. *caſ.* 18. Azo. *tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 2. *queſt.* 6. & conſentiont illi omnes, qui putant iuſtas eſſe leges, quibus conceditur poteſtas patri exhæredandi filium qui matrimonium contrahat ſine patris ipſius conſenſu. In quibus nominatim ſunt Sotus, Molina, Salon, & alij complures, quos colligunt. Concludendum eſt eam gaudere non debere immunitate.

12 Adde quod probabile admodum eſt eam peccare mortaliter, ſi non pateat Principi & Epiſcopo legitimè præcipientibus, vt ex ea Eccleſia egrediatur, & in alium locum ſecurum migret. Quod nunc non diſputo breuitatis ſtudio. Ergo Eccleſia eam tueri non poteſt.

13 Nec obſtat quod dicit Genuenſ. loco citato de eo qui reſtitutus eſt Eccleſiæ Montis Dei, tum qoia ea ſententia oon eſt approbata omnium iudicio, & nuncupatim improbatur a P. Andrienſi loco memorato, tum verò quia vt ipſe dicit erat alius modus componendæ pacis ſine extractione confugæ. At verò in hoc euentu de quo ſermo eſt, non ſubeſt alius modus proſpiciendi ſecuritati, & libertati huius puellæ, niſi in locum alium ſecuriorem & honeſtiorem transferatur.

Hieronymus Pecorarius Societatis IESV

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtica immunitate non gaudent qui homicidia, vel mutilationes membrorum committunt in Eccleſia, vel Cœmiteriis.*

2 *Immunitate non gaudet, qui occidit, vel mutilatur in atrio Eccleſia.*

3 *Immunitas Eccleſiaſtica fuit conceſſa propter reuerentiam Eccleſiarum.*

4 *Textus* in cap. ſi quis in atrio 17. quæſt. 4. *affertur.*

5 *Textus* in cap. fin. de immunitate Eccleſiaſtica; *qui dicit delinquentem ſub ſpe immunitatis non gaudere, affertur.*

6 *Clementis VIII. ordo, quod delinquens prope Eccleſiam, vel ſpe immunitatis, non gaudeat, adducitur.*

7 *Immunitate non gaudet committens homicidium proditorium, quod quomodo probetur oſtenditur.*

ARGVMENTVM.

Immunitate Eccleſiaſtica, an gaudeat, qui homicidium, vel membrorum mutilationem in atrio Eccleſiæ commiſerit: & de aliis ad explicationem Bullæ Gregorianæ.

ALLEGATIO LXXIX.

ECCLESIASTICA immunitas non 1
ſuffragatur iis, qoi homicidia, & mutilationem membrorum, in ipſis Eccleſiis eorúmve cæmiteriis committere non verentur, ſunt verba bullæ Gregorij XIII.

Dubitatur an appellatione Eccleſiæ, & Cœmiterij veniat atrium, quod eſt ante Eccleſiam, intra parietem, ita quod ſi quis in eo homicidium, ſeu mutilationem membri commiſerit, & poſtmodum in clauſtrum Monaſterij confugerit, immunitate non gaudeat.

Indubitanter priuandom eſſe immonitate ſuſti- 2
neo, quia iſta Pontificis declaratio, vt non ſuffragetur immunitas iis, qui deliquerint in Eccleſia, eſt inducta in fauorem Eccleſiæ, vt debitus honor Eccleſiæ deferatur, prout ex verbis eiuſdem Bullæ fundat Mar. Ital. *in tract. de immunit. Eccleſ. cap.* 5. *§.* 4. *num.* 5. *in fin. verſ. ſatis colligitur noſtram communem*: ne Sacra Domus Dei fiat ſpelonca latronum,
& ne immunitas quæ ad bonum finem fuit introdu- 3
cta ob reuerentiam Eccleſiarum, tribuat malum, & delinquendi incentiuum, contra tex. *in c. iniuſta* 24. *quæſt* 4. & ſic tanquam in fauorem Eccleſiæ latè interpretanda eſt, cum fauores ampliari conuenit. *cap. odia, de reg. iur. in 6. cum concord.* & nomine Eccleſiæ locus cum illa coniunctus venit, Suarez *lib.* 3. *cap.* 9. *in tit. quæ Eccleſiæ propriè gaudeant immunitate*: *num.* 1. & quæ religioſis adhærent, religioſa ſunt, *leg. quæ religioſis, ff. de reiuend.* vnde de atriis Eccleſiæ extrahere non licet, ibique reus gaudet immunitate *cap. ſi quis contumax*, 17. *quæſt.* 4. *cap. id conſtituimus eadem. cauſa* Bart. *in leg.* 1. *de his qui ad Eccleſiam confug.* Suarez loco citato.

Pro hac opinione eſt tex. *in cap. ſi quis in atrio Ec-* 4
cleſ. 17. *q.* 4. vbi ſi in atrio quis homicidium faciat, ſoloit penam violatæ immunitatis Eccleſiæ, & ſtatutum puniens vulnerantem in Eccleſia, comprehendit vulnerantem iuxta Eccleſiam, ita *ex Auth. Guid. de Suz.* tenet Ioan. Andr. ad Specul. *in titul. de immunit. Eccleſia, in fine.*

Inſuper, attenta alia ratione tradita *in cap. fin. de* 5
immunit. Eccleſ. à quo deſumpta videtur Bolla prædicta, qnæ eſt, quod indignum ſe fecit, cum fruſtra legis auxiliom inoocat, qui committit in legem: at cum immunitate gaudear delinquens in atrio Eccleſiæ, vt ſupra fundatum eſt, indignom ſe fecit, ſi in ipſo atrio deliqoit; in omnibus igitur locis in quibus gaudet immunitate, ſi in ipſis deliqoit, immunitas ei non ſuffragatur, attenta ratione perfecta, & ita fuit obſeruatum in Diæc. Aueriana, de anno 1615. vt probatur ex actis qui producuntur.

Ad excluſionem quoque prætenſæ immunitatis 6
facit reſolutio Clementis VIII. qood delinquentes propè Eccleſiam, ſub ſpe immunitatis illios, non eſſent tuti, vt per Farinac. *de carcer. & carcerat. quæſt.* 28. *num.* 56. quem nouiſſimè refert, & ſequitur Alex. Ambroſ. *de immunit. & libert. Eccleſ. cap.* 5. *num* 4. *verſ. & cum opinione Deciani*, dicens, quod ſtante reſolutione iſta, non eſt amplius, tractandum de hoc articulo, ſed reſolutioni factæ adhærendum, & ſi Mar. Ital. *in tract. de immunit. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 5. *§.* 3.

§. 3. *num*. 4. contrarium tenuerit, aduersùs, quem non insisto, cùm in casu, de quo agitur cessat omnis difficultas, dum deliquit in Ecclesia, vt supra fundatum est.

7 Quæ attendenda est in casu de quo agitur, cùm data opera propè Ecclesiam, sub spe immunitatis deliquerit, quod patet; nam sub colore amicitiæ induxit inimicum propè Ecclesiam, ibique occidit, ex quo resultat qualitas proditionis, propter quam immunitatis beneficium amittit ex dispositis in eadem Bulla, pro cuius qualitatis probatione sat est illa, quæ sufficit pro capiura, vt ex multorum auctoritate tradit Remig. *de condict. in tract. de immunit. Eccles. quæst. 27. numer. 3. versicul. attenta opinione istorum.*

Ioan. Franciscus Sanfelicius.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium committens, & ad Ecclesiam confugiens gaudet immunitate.*

2 *Textus* in cap. inter ali, de immunitate Ecclesiarum, *an per Bullam Gregorianam sit correctus.*

3 *Homicidium commissum ex insidiis, an gaudeat immunitate Ecclesiastica.*

4 *Homicidium commissum in Ecclesia, vel Cœmiterio est exceptuatum quoad immunitatem.*

5 *Proditorium homicidium est exceptuatum ab immunitate, & vtrum tale sit, quod committitur sclopo rotato.*

6 *Occidens sub spe immunitatis, an gaudeat immunitate.*

7 *Occidens propè Ecclesiam, quando quis dicatur.*

8 *Homicidium proditorium, qualiter dicatur de iure communi, quid verò de iure Regni nostri, vsque ad num. 10.*

11 *Leges Canonicæ in materia immunitatis corrigunt leges ciuiles.*

ARGVMENTVM.

Immunitate Ecclesiastica an gaudeat is, qui sub spe immunitatis homicidium prope Ecclesiam commiserit; & quando dicatur quem homicidium commisisse prope Ecclesiam. Homicidium proditorium qualiter dicatur commissum de iure communi, & quomodo de iure Regni: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXXX.

OMICIDIVM committens, & ad Ecclesiam confugiens gaudere immunitate, & ab ea non esse extrahendum, & extractum de facto, etiam in Ecclesia de facto esse restituendum nemo est qui dubitet ex tex. *in cap. inter alia, pen. & fin. de imm. Eccles. leg. præsenti. C. de his qui ad Eccles. confug.* communem hanc esse opinionem testatur Clar. *quæst.* 30. *num.* 1. Couar. *variar. resolu. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 7. Farinac. in prima parte praxis criminalis *to.* 2. *quæst.* 28. cum aliis per eos citatis. Verùm quia regula prædicta nonnullas patitur limitationes, tum attenta dispositione dicti cap. *inter alia*, tum etiam attenta dispositione Gregorianæ Bullæ, de illis discutiendum arbitror. 1

Ex cap. *inter alia*, dubitari posset primò, num dispositio tex. prædicti procedat in homicidio deliberatè, & ex proposito commisso; secundò quid in homicidio ex insidiis patrato; tertiò quid in homicidio prope Ecclesiam commisso. De proditorio homicidio non loquor, cum tam Gregoriona, quam leges communes exceptuant; aliqua solùm breuiter scribam, an in casu nostro delictum, quòd sclopo rotato commissum præsumitur, proditorium dicatur, adeo quod ab Ecclesiæ immunitate delinquens dicatur exclusus. 2

In primis duobus casibus licèt attenta dispositione tex. *in dicto cap. inter alia*, non defuerunt Doctores pro vtraque opinione, quos refert Farinac. præcitato loco; tamen de veritate dictarum opinionum non quæro, tum ex eo, quod in facto constat eodem quasi tempore occisum occidentem insultasse, & aggressum fuisse, nec ex insidiis dici poterit homicidium fuisse commissum ex doctrina Clari *in §. homicidium, num.* 7. vbi dicit tunc homicidium esse commissum ex insidiis, quando aliquis alium expectat, positus in loco, qui ab illo præuideri verisimiliter non poterat, animo occidendi, illumque ab improuiso inuenientem aggreditur, & interficit, quòd in casu nostro satis diuersum esse ex facto patet, tum etiam quia attenta prædicta Gregoriana Bulla, quæstiones prædictæ sunt sublatæ, & in duobus tantum casibus statuit homicidas non gaudere immunitate Ecclesiarum. 3

Primus si homicidium fuerit in Ecclesia, vel in Cœmiterio commissum; secundus in homicidio proditorio; in cæteris autem casibus, etsi grauioribus, gaudere immunitate copiose demonstrat Farinac. *cons.* 76. *num.* 7. 4

In casu verò nostro de duobus discutiendum est; primò, cùm in facto præsupponat fiscus delictum fuisse commissum prope Ecclesiam, an talis delinquens gaudeat immunitate. 5

Secundò cùm per Regiam Pragmaticam fuit statutum delictum sclopo rotato commissum dici proditorium, an in casu nostro talis homicida possit gaudere Ecclesiastica immunitate.

In primo casu ita distinguendum puto, aut quærimus attenta dispositione cap. *inter alia, pen. & fin. de imm. Eccl.* & tunc licèt communis videatur opinio delinquentem non gaudere immunitate, eo quòd videtur deliquisse sub spe illius immunitatis, attamen, vt magistraliter iuxta morem Couarruuias aduertit *lib.* 2. *variarum resolutionum cap.* 20. *num.* 15. *vers.* 26. tunc procedit opinio negatiua, quando delictum ita commissum est prope Ecclesiam, & ex proposito, vt coniectari possit, eum sub spe Ecclesiasticæ 6

ſiaſticæ immunitatis deliqoiſſe; coniectura in caſu noſtro ſatis eſt diuerſa, poſtquam idem fiſcus præſupponit, quod delinqoentes permanebant prope eorum domum, qui cùm vidiſſent eorum inimicum, armata mano in comitiua aliorum venientem aduerſus eos, dubitantes ne quid peius eis contingeret, cum paulò ante Vincentius Philippellus, de quo hodie agitur, fuit ab occiſo verbis, & factis inſultatus, occurerunt erga prædictum mortuum, & deuenientes ad arma, ſclopis præſopponitur ipſum occidiſſe in eadem via, in qua aderat Eccleſia vulgariter cognominata *lo Sepulcro*, quæ diſtabat à loco homicidij commiſſi per nonnullos paſſus, & licèt factum aliter ſe habeat in fauorem inqoiſitorum, attamen dato, & non conceſſo pro vero id quod fiſcus prætendit, quæ coniectura applicari poteſt ſub ſpe immunitatis, deliquiſſe, ſi permanebant in eorum domo, & paulò ante Vincentius Philippellus fuit aggreſſus ab occiſo; duorum alterum erat neceſſarium, vel fugam arripere, & hoc nec erat tutũ, nec decens eorum honori: vel ſe defendere, prout fecerunt, & ſic potius pro eorum defenſione, quàm ſub ſpe immunitatis delictum fuiſſe commiſſum quiſque iudicabit.

7 Rurſus animaduertendum eſt verba illa, propè Eccleſiam, quam diſtantiam denotant; nam non ita ſimpliciter intelligenda ſunt, ſed vt notabiliter conſiderat Vulpel. *in conſilio* 130. *lib.* 1. intelligontur de oſtio, ſcalis, aut clauſtro ipſios Eccleſiæ, ipſum ſequitur Farinac. præcitato loco: ſin vero quærimus ſtante Gregoriana Bulla, nulli dubium erit talem homicidam gaudere, cùm in ea adſit clauſula *ſublata*, quæ omnem prorſus extenſionem excludit. Dec. *conſilio* 61. *num.* 2. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 201. *num.* 23. Put. *deciſ.* 50. *num.* 5. *lib.* 1. & in hac materia immunitatis Eccleſiarum, etiam apud Iudices ſeculares potiùs ſtandum eſt iuris Pontificij decretis, & ſtatutis, quam Ioris Cæſarei ſanctionibus; pertinet enim ad reuerentiam locis ſacris exhibendam, quorum cura ad Pontifices, & Prælatos Eccleſiaſticos ſpectat. Ideoque eorum leges hac in re ſecularibus præferendæ ſunt, vt voluit Gloſ. *in dict. c. inter alia, & in cap. ſicut antiquitus* 17. *quæſt.* 4. cum aliis copiosè allegatis per Couar. *dict. cap.* 20. *n.* 3.

8 In ſecundo caſu, an tale crimen proditorium dicatur, dum ſclopis commiſſum præſupponitur, pro ſolotione duo erunt inoeſtiganda. Primum, quid de iure communi. Secundum, num ſtante Regia Pragmatica illud proditorium declarante, poſſint delinquentes Eccleſiaſtica immunitate gaudere.

9 Ad primum non inſiſto, dum in hoc Regno habemus deciſionem iunctis Tribunalibus S. R. Conſ. R. Cam. Summariæ, ad relationem M. C. Vicariæ, per quam pleniſſimè diſcuſſo negotio fuit deciſum delictum commiſſum ſclopo rotato de per ſe proditorium non eſſe, vt refert Dominus de Franchis *dict. deciſion.* 713. Amplectendo communem Bart. theoricam *in d. l. reſpiciendum. §. delinquunt, de pœnis*, vbi crimen proditorium eſſe dixit, quando quis ſub colore amicitiæ offendit.

10 Ad ſecundam difficultatem concluſiuè procedendo, firmiter aſſero homicidas, licèt ſclopo rotato delicta commiſerint, non obſtante Reg. Pragm. gaudere immunitate Eccleſiæ.

Primò, qoia ſequeretur, quod immunitates Eccleſiarum ſtatutis laïcorum poſſint tolli, quod eſſet abſurdum.

11 Secundò, nam ſi videmus leges Canonicas in materia immunitatis Eccleſiæ corrigere Ciuiles leges, vt in terminis dicti *c. inter alia*, communiter Doctores tenuerunt diſpoſitionem *§. neque autem, in Auth. de mandat. Princip. col.* 3. vbi diſponitur, quod raptores, & adulteri non gaodeant immunitate Eccleſiæ, fuiſſe correptam per dictum cap. *inter alia*, & ita ſeruari in practica per totam Italiam teſtatur Clarus *quæſt.* 30. *num.* 80. Farinac. *d. quæſt.* 28. *n.* 17. cum aliis per ipſum citatis, quomodo poterit dubitari an ſtatuta laicorum poſſint Eccleſiaſticam tollere immunitatem, & ex his clarè patet prædictos inquiſitos ad Eccleſiam eſſe reſtituendos. Hæc breuiter adnotaui. Cætera ſuppleat religio Dominorum Iudicantium.

Ioannes Vincentius Macedonius.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries proponitur.*

2 *Actoris perſona introducitur.*

3 *Prætendit Auctor omnia bona non obſtante teſtamento.*

4 *Matris præteritio qualiter pro ex hæredatione habebatur iure antiquo attento, quid iure nouo, vſque ad num.* 7.

8 *Clauſula codicillaris quando, & qualiter ſaluet teſtamenti validitatem, vſque ad num.* 11.

12 *Fratres conſanguinei in bonis maternis cum auia materna an concurrant de iure communi; quid de iure conſuetudinario, vſque ad num.* 18.

19 *Legitima auia materna vtrum ſit tertia totius, vſque ad num.* 28.

29 *Bona Materna, quæ intelligantur, & quæ ſint vſque ad num.* 32.

33 *Textus* in l. fœminæ. C. de ſecundis nuptiis, *vtrum in patre locum habeat, declaratur vſque ad num.* 36.

37 *Concluſio generalis, de qua in præſenti, adducitur, vſque ad num.* 38.

39 *Bona obuenta, quæ dicantur, quæ verò quæſita, vſque ad num.* 51.

52 *Bona materna quæ, & qualiter dicantur, & quando tranſeunt ad filios primi matrimonij, vſque ad num.* 53.

54 *Tex.* in l. generaliter, § in his. C. de ſecundis nuptiis, *declaratur.*

55 *Coniugis tranſeuntis ad ſecunda vota, qualiter, & quomodo proprietas ſpectet ad filios primi matrimonij, vſque ad num.* 61.

62 *Bonorum diſtinctio in ſucceſſione qualiter fieri debeat, & an ſit attendenda perſona, à qua immediatè bona procedant, vſque ad num.* 82.

83 *Argumenta, & obiecta Partis aduerſæ diluuntur, vſque ad num.* 88.

89 *Succeſſio bonorum maternorum qualiter cum fructibus, & intereſſe debeatur; quid in dote, quid in heredibus mulieris; quid poſt annum; quid in minore, vſque ad n.* 107.

108 *Interesse bonorum maternorum à quo tempore debeatur, usque ad num. 113.*

114 *Interesse ad quam rationem debeatur pro bonis maternis, usque ad num. 115.*

116 *Auia materna an succedat in bonis paternis, usque ad num. 119.*

120 *Distinctio bonorum quando in successione ascendentium attendatur, usque ad num. 126.*

127 *Auia materna sola in bonis maternis succedit, fratribus consanguineis exclusis, usque ad num. 129.*

130 *Legitima debetur auiæ Maternæ in bonis paternis, & erit tertia totius, usque ad num. 131.*

132 *Paterna bona quæ dicantur, & an veniant donata filiis nascituris à patre iure transmissionis, usque ad num. 144.*

145 *Text.* in l. quod autem 124. ff. de iure dotium, *explicatur, usque ad num. 151.*

152 *Paragium qualiter transmittitur, & in quibus bonis debeatur usque ad num. 165.*

166 *Interesse bonorum donatorum qualiter debeatur, usque ad finem.*

ARGVMENTVM.

Auia materna præterita in Testamento nepotis, siue neptis, num possit instare, vt testamento illo ob eius præteritionem nullo declarato, decernatur eidem hæreditas ab intestato. Frater consanguineus an iure communi attento possit concurrere cum Auia materna super bonis maternis prædefuncti fratris; & quid de iure municipali Ciuitatis Neapolis. Textus in *l. fœminæ. C. de secundis nuptiis*, nùm in patre locum habeat. Legitima debita auiæ maternæ super bonis paternis an sit tertia totius. Bonorum distinctio in successione qualiter fieri debeat, & an sit attendenda persona, à qua immediatè bona prouenient, & de aliis pluribus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXI.

1 ORTVA D. Francisca Caracciola nata ex Principibus Auellinarum Camillo Caracciolo, & D. Beatrice Vrsina secunda eius vxore, & condito per eam testamento, in quo præterita D. Lucretia Vrsina, auia materna superstite, Marinum Caracciolum Auellinarum tunc Principem eius fratrem consanguineum ex dicto Camillo Principe, & ex prima eius vxore gentium, vniuersalem hæredem instituit.

Hinc eadem D. Lucretia auia materna præterita in S.Cons. petiit bona paterna, & materna dictæ D. Franciscæ, veluti hæres vniuersalis ab intestato, annullato testamento per ipsius auiæ præteritionem; vel saltem portiones sibi de iure debitas in dictis bonis paternis, & maternis, vt infra latiùs distinguetur.

Iura autem D. Lucretiæ ex donatione ab ea facta 2
sub die 9. Aprilis 1620. D. Petro Vrsino Solofrano Principi, ad cuius instantiam instructo processu super petitione per D. Lucretiam facta, ac denuò ab ipso proposita, & prosequuta, infrascripta respectu vtriusque successionis paternæ, & maternæ sibi Princeps D.Petrus, vti cessionario D. Lucretiæ, vt supra spectare contendit.

Quoad successionem maternam.

Prima Prætensio: Quod integra successio om- 3
nium bonorum maternorum, quæ ex linea materna ad D. Franciscam peruenerunt, integrè ad D. Lucretiam auiam, & successiuè ad eum vti donatarium pertineant, nulla habita ratione testamenti ob ipsius auiæ præteritionem, absque causæ alicuius expressione nulli, & inualidi.

Vera est enim, & magis recepta conclusio, quod 4
licèt antiquo iure Codicis, & Institutionum, matris præteritio pro exhæredatione habeatur, nulla habita distinctione, an cum causa, vel sine, facta fuisset, quod idem si ab auo materno, vel alio in materna linea ascendente facta fuisset, vt *in §. fin. Instit. de exhæred. liber.* adeò vt tantùm querela inofficiosi testamenti competeret liberis taliter præteritis: quod idem erat e contra si mater, vel alius
ex materna linea à filio, vel descendente ex fœmi- 5
na præteribatur, vt *ex leg. cum filium 27. cum notatis. Cod. de inoffic. testament.* voluit glossa notabilis *in dict. §. fin. verb. mater, de exhæred. liber.* At iure no-
uissimo Authenticorum per *§. aliud quoque capitu- 6
lum, Auth. vt cùm, de appellat. cognosc.* requiritur quod præteritio sit cum causa, aliàs si absque causa facta fuerit in linea materna, siue sursum, siue deorsum, testamentum erit ipso iure nullum.

Neque opus erit quærela, ita tenent omnes *in Auth. ex causa Cod. de liber. præter.* vbi glossa *verbo fratrem, ante finem, verbo, idem intelligo*, extendit etiam quando mater, vel alius in materna lineà ascendens prætereatur à filio, vel nepote. Sequuntur, & citant concordantes, ac de communi testantur Menoch. *cons. 137. num. 3. lib. 2.* Clar. *recept. sent. §. testamentum. quæst. 47.* Anton. Gomez. *lib. 1. cap. 11. num. 36.* Crass. *§. testamentum, quæst. 37. num. 1.* Gemesius *tom. 1. variar. resolut. cap. 2. num. 34. & seq.* Mising. & Vulteius *dict. §. fin. de exhæred. liber.* Marta *in summa success. legal. part. 1. quæst. 26. num. 17. & 18.* optimè Valasc. *videndus consult. 61. num. 2.* qui de communi testantur; optimè item Fabius de Anna *cons. 103.*
num. 3. licèt dissentiant Vasq. qui tamen, & ipse 7
communem professus est *de succession. creat. §. 20. part. 3. num. 168.* Mathiens. *lib. 5. tit. 8. leg. 1. glos. 7. num. 5. fol. 104.* & Modernus German. *dict. §. final. & in addit. ad Clarum.* qui etiam in casu præteritionis absque causa post alios ab eis citatos, solùm querelam concedunt; quod tamen ad casum nostrum parum refert, quia iam nedum intra quinquennium, sed paulò post mortem pro parte D. Lucretiæ auiæ

fuit testamentum impugnatum, & in puncto in auia materna præterita consuluit Fab. de Anna *cons.130. à num.3. ad 4 lib 2.*

8 Hanc autem nullitatem testamenti D. Franciscæ non saluat clausula codicillaris in eo apposita, iuxta notata *in dicta Auth ex causa.*

9 Quia verior, & receptior est ea Doctorum sententia, quod si clausula codicillaris à Notario apponatur, *erat autem testator idiota*, hoc est, non Iurisperitus, debet tenor dictæ clausulæ exponi, & materno idiomate testatori indicari, vt eam benè intelligat, quod nos dicimus *vulgarizare*; aliàs dicunt eam nihil operari: ita tradunt Ripa *in leg si vnquam, num. 42 vers. tertio. Cod de reuocand. donat.* quem refert Cardinalis Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib. 1. tit. 3. sub num. 10.* dicentes, quod nec sufficit à Notario vulgarizatam esse, nisi etiam à disponente, & à Notario eius virtutes, & efficacia intelligantur. Hæc idem Bolognet. *in Auth ex causa, sub num. 81. vers. si tamen. Cod. de liber. præter.* Vigil. *in §. Masculo. Instit. de pupil substit.* Anton. Gabriel, *comm. concl. tit. 6. de consuet. concl. 4. num. 7.* Socc. *cons 91. sub num. 27. lib 4.* Intrighol. *de substit. cent. 2. quæst. 79. num. 22.* Turrett. qui innumeros citat *de clausul. codicill. quæst 9 defectu 3 à num. 5.* vbi in specie loquitur de testamento mulieris, Fusar. *de fideicomm. quæst. 569. num. 6.* Cellus Vgo *de clau ul. sub num. 327. tom. 18. tract.* Honded. *cons. 74. num. 46. lib. 1.* Bursat. *cons. 18. sub num. 18. lib. 1* Bardellon. *cons. 3. num. 25. & cons. 21. num. 76. lib. 1.* Rimin. Iun. *cons. 110. num. 76. lib. 1.*
10 *& cons. 821. num. 67. lib. 7.* D. Præs. Anellus de Amato *cons. 61. num. 16.* Euidens autem est ratio quam ponit Turret. vbi supra, quia non potest voluntas cadere in ignorante *leg si per errorem, ff. de iurisd. omn. Iud. leg. sed hæc ita, ff. de aqua pluuia arcend. leg. cum testamentum in fine. Cod de iuris, & facti ignor.* Surd. *cons. 200. num. 10. lib. 2.* Decian. *cons. 54. num. 73. lib. 2. cum aliis per Turrett. vbi supra.* Quod fortiùs in homine idiota, in quo amplius præsumitur ignorantia, Riminal. Iun. *cons. 614. à num. 16. lib. 6.* Et in casu nostro sumus in muliere virgine adolescentula annorum quatuordecim, quæ vim codicilla-
11 ris clausulæ omnino ignorare præsumitur. Et cùm nihil de certioratione & explicatione dictæ clausulæ institutus hæres probauerit, non potest respectu ignorantis testatricis talis clausula aliquid operari.

12 Secunda Prætensio: Quod in hac successione bonorum maternorum fratres consanguinei D. Franciscæ non concurrant cum D. Lucretia auia materna, sed ipsa sola succedat, & hoc tam de iure communi, quod in casu de quo agimus debet attendi, quam de iure consuetudinario Ciuitatis Neapolitanæ, si in hac de qua agimus, specie attenderetur.

13 Primò de iure communi, quo statutum est, quod deficiente linea descendente succedat secundo loco linea ascendens in successione ab intestato; tertio autem loco vocatur linea collateralis; iure autem nouissimo Authenticorum ex speciali prouisione solùm fratres sororesque vtrinque coniuncti cum parentibus pro virili, ad defuncti fratris, vel sororis intestatæ successionem vocantur, quod priuilegium fratribus, vel sororibus consanguineis, vel vterinis datum non est, iura sunt aperta *in §. igitur. in Auth. de hæred. ab intest. venien.* & *in Authen. defuncto*, quæ ex prædicto §. sumpta est. *Cod. ad Tertull* vbi communiter DD. signanter Bald. *num. 8.* Dyn. *in tract. de success. ab intest sub num. 13.* Vbal. *eodem tract. part. 2. num. 7. & 13.* Matthes. *eod. tract. sectio. 2. princip. num. 10.* & ibi Bologn. & Cyn. *dict. tract. part. 2. à num. 6.* Oliuer. Textor. *d. tract. num. 74.* Cyn. *dict. tract num. 6.* optimè D. de Franch. *decis. 582. qui videntur. Conar. eod. tract. sub num 5.* vbi reprobat Cassan. qui contrarium consuluerat. Crass. *§. successio ab intestato, quæst. 24.* & iudicatum refert Boer. *decis. 185. sub n. 2.*

14 Quod fortius procedit quoad ea bona, quæ obuenerunt D. Beatrici à matre, vel materna linea, quia in illis succederet D. Lucretia mater, excluso quolibet ascendente ex linea paterna, & proinde multò fortius excluso fratre consanguineo ex linea paterna coniuncto, ex doctrina Bart. *in leg. quod scitis, §. sin autem per illum textum. Cod. de bonis, quæ liber.* quam licet ibi Bald. impugnet, eam tamen DD. communiter sequuntur. Mathes. *in tract. de succ. ab intest. artic. 2 principal num. 4.* Fassag. *eodem tract. num. 11.* Angel. Aret. *§. præferuntur, col. 1. Instit. ad Tertullin.* Oliuer. *eod. tract. num. 71. & sub n. 76. vers. & hoc verum.*

15 Et fortissimè procedunt quia ferè omnia bona materna D. Franciscæ ad D. Beatricem matrem peruenerunt à D. Lucretia de Tufo, auia materna, titulo dotis, vt patet ex cautelis dotalibus & in talibus bonis omnes voluerunt procedere opinionem Bar. *in d. l. quod scitis*, vt succedat ille solus ex ascendentibus à quo talia bona prouenerunt, iuxta opinionem Bald. *in dict. leg. quod scitis*, qui in hoc tantum Bartoli probauit sententiam, vt referunt in supradicto tractatu *de successione ab intestato*, Vbal. *part. 2. sub num. 4.* Oliuer. Textor. *sub num. 71.* Tholos. *sintag. iuris par. 3. lib. 45. cap. 9. num. 11.* Si igitur origo bonorum adeo potens est, vt valeat excludere ascendentem, qui non est ex ea linea vnde bona obuenerunt, adeò quod D. Lucretia auia materna excluderet auum paternum D. Franciscæ a successione bonorum obuentorum ex materna linea, multò fortius excludet fratres consanguineos, qui per ipsum auum paternum D. Franciscæ sunt coniuncti.

16 Quod adeo verum est, quod cùm communis sit opinio, semper, & in quibuscumque bonis ascendentem excludere fratres ex vno tantum latere coniunctos; aliqui tamen non ita senserunt quando frater est coniunctus ex latere, vnde est ascendens superstes, de quibus dicetur infra cum agetur de suc-
cessione bonorum paternorum D. Franciscæ; At 17
nullus vnquam dubitauit de eo fratre, qui non est ex eodem latere ascendentis, & nunquam quoad bona ex alia linea, vnde non est coniunctus frater obuenta, vt videre est ex citatis per Barry *de succ. ab intest lib. 18. tit. 2. sub n. 2.*

18 De iure autem consuetudinario (si in præsenti posset habere locum) est etiam hoc indubitatum, quia frater consanguineus in bonis obuentis ex linea materna non succedit siue solus sit, siue cum materno ascendente velit concurrere; sed tantùm in bonis obuentis ex linea materna, vel quæsitis, vt patet ex dictis per Nap. *in consuetudine si quis, vel si qua, num. 131. 225. & 241.* Ant. de Alex. *in apostil. leg. sub num. 131. fol. 114.* Vrsil. *ad afflict decis. 58. à num....* Molfes. *tom. 1. super consuetud par. 4. quæst. 40. à num. 13.* & quia arbitror talia D. Principem Auellini minime cogitare, super hoc vlterius non insisto.

19 Tertia Prætensio: Quando pro Principe Auellini clausula codicillaris posset in aliquo operari (quod ex supradictis expresse negatur) tunc auiæ maternæ deberetur legitima bonorum maternorum, quæ esset integra tertia pars illorum, non obstante superexistentia fratrum, & sororum consanguineorum D. Franciscæ, qui, vel quæ cùm auia materna in talibus bonis in successione ab intestato non admitterentur.

Con

20 Competere autem auiæ maternæ legitimam ex aduerso facilè conceditur.

21 Esse autem tertiam partem integram omnium bonorum à matre, vel linea materna obuentorum ex duabus propositionibus concluditur.

22 Prima est: Legitimam ascendentium hodie auctam esse ad instar legitimæ descentium, iuxta text. *in Auth. nouissima. Cod. de inoffic. testam.* Ita est communis opinio de quo testantur Valq. *de success. creat.* §. 20. *num.* 185. Couarr. *lib.* 4. *decretal. part.* 2. *cap.* 8. §. 4. *num.* 12. Grass. §. *legitima, quæst.* 9. Facchin. *controuer. lib.* 4. *cap.* 28. *in princ.* Ias. *Auth. nouissima, num.* 33. *ff. de inoffic. testament.* multos refert Merlin. *de legit. lib.* 1. *tit.* 2. *quæst.* 12. *num.* 7. & 8. Et secundùm eam sæpius iudicatum refert Marta *de success. leg. par.* 1. *quæst* 25. *artic.* 2. *num.* 19. Voluit originaliter glossa *in leg omnium ff. de vsufruct.* ex nostris D. de Ponte *cons.* 68. *lib.* 1. Afflict. *decis.* 204. *sub num.* 1. Paschal. *de patria potestate part.* 2. *cap.* 4. *num.* 38. ex textu *in Auth. de triente, & semisse*, §. *licebit*, in illis verbis, *hoc obseruando in omnibus personis, in quibus ab initio antiqua quartaratio de inofficioso, lege decreta est*: prout non ponderat Facchin. *vbi supra.* Vnde sicut quando vnus superest descendens illius legitima est integra tertia pars totius hæreditatis ex dispositione text. *in Auth. nouissima. Cod. de inoffic. testam.* sic etiam erit integra tertia pars quando vnus solus superest ascendens, vt ex DD. supra citatis clarè liquet, & aliis quos citat Gratian. *discept. forens. cap.* 178. *num.* 1. Peregr. *de fideicommiss. artic.* 38. *num.* 13.

23 Secunda propositio est, quod non minuitur talis tertia ex superexistentia fratrum, & sororum D. Franciscæ, quia consanguinei sunt; sed præter Principem Marinum Caracciolum vniuersalem hæredem institutum nullus ex eis est in testamento
24 nominatus; etenim si attendamus opinionem Iacobi Butrig. *in sua quadam disputatione*, volentis eo ipso, quod fratres non succedunt; quia alius est institutus etiam si ab intestato de iure cum ascendentibus vocarentur iuxta dispositionem tex. *in Auth. defuncto. Cod. ad Tertullian.* semper erit legitima ascendentis integra tertia totius hæreditatis. Quam Butrigarij opinionem, maximæ auctoritatis viri sequuti sunt Bald. *num.* 10. & Salic. *num.* 9. *in Auth. nouissima. Cod de inofficioso testamento*, Castrens. *num.* 10. & Alex. *num.* 9. *in leg planè*, §. *si duobus ff. de leg.* 1. & alij multi relati per Thes. *decis.* 172. *num.* 2. Gratian. *discept.* 178. *num.* 1. & Merlin. *de legit. lib.* 1. *titul.* 4. *quæst.* 7. *num.* 11. qui innumeros refert, & secundùm eam per Rotam Rom. ait iudicatum, & Surd. *cons.* 404. *lib.* 3. *tit.* 6. Vin. *decis.* 405. *num.* 10. vbi ita similiter refert iudicatum optimè D. de Ponte *cons.* 68. *à num.* 7. & meliùs *num.* 13. *lib.* 1. vbi ex DD. *in leg. planè*, §. *si duobus, ff de legat.* quos citat, docet superexistentiam fratris insuccessibilis non minuere legitimam matris. Hac Butrigarij opinione attenta res est expedita, pro auia.

25 Si verò sequamur opinionem Bart. *in leg. pater filium, ff. de inoffic. testament.* qui voluit vt tunc sit portio eius portionis quam habitura fuisset ab intestato: secundùm quam opinionem sæpè iudicatum testatur D. de Franch. *decis.* 63. Tunc non potest ea doctrina in hoc casu locum habere, quia opinio Bart. procedit quando fratres, vel sorores essent ab intestato successuræ vti a lege vocati per Auth. *defuncto.* Tunc enim licet sint exclusæ à testatore per institutionem in personam alterius, qui non sit turpis persona, tamen sufficit, quod ab intestato successissent, ea potissimùm ratione, qua Bart. eiusque sequaces mouentur, quia cum legitima sit portio

eius, quod quis esset ab intestato habiturus, nempe vel totius, si totam hæreditatem, vel partis, si partem esset ab intestato habiturus, §. *sed hoc ita, Instit. de inoffic. testam. leg. Papinianus*, §. *quando autem, ff. eod. leg partibus. Cod. eod.* Gol. *Auth. nouissima, verbo, titulo. Cod. de inoff. testam.* & *in* §. *excipiuntur, verb. curialibus, Auth. de triente, & semisse*, & *in leg. si arrogator, verbo quartam, ff. de adopt.* Cuiac. *nouella* 118. & alij, quos planè refert Marescot. *variar. lib.* 1. *cap.* 10. *numer.* 15. sufficit potentia succedendi in fratre, vel sorore, licèt deficiat actualis successio. Nam si ab intestato filius, seu nepos decessisset, tunc per concursum in successione fratrum, vel sororum non succederet ascendens in tota, sed in quota hæreditatis; & ideo partem illius quotæ, quæ sibi ab intestato foret obuentura capiet pro legitima, & in istis terminis Bart. & sequaces loquuntur, & decisiones Sac. Cons. procedunt. Igitur ces- 26 sabunt hæc quando superstites fratres, vel sorores siue instituti siue non instituti, minimè fuerint ab intestato successuri. Tunc quia sola mater, vel auia, vel si qui auus, vel auia, siue ascendens solus, aut sola essent ab intestato successuri, tunc integra eorum legitima est tertia totius, quia totum ab intestato ex successione haberent, nec superexistentia fratrum, quia a iure sunt exclusi, eis ad diminutionem legitimæ a cessante ratione partem faciet, vt in specie docet Thesaur. Iun. *lib.* 4. *quæst.* 58. *num.* 6. & 7. vbi loquitur in auia materna; & licet in illo casu erat instituta amita tamen mouetur in beneficium auiæ, vt integra tertia pro legitima ei assignetur ex ea ratione, quia amita stante auia materna nihil ab intestato fuisset habitura. Idem loquens in fratribus de iure siue communi siue municipali à successione exclusis volunt Marescot. *variar lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 10. & 13. in fortiori casu etiam si fratres consanguinei essent vocati ex statuto, quia sufficit esse de iure communi exclusos, & refert Rotæ Romanæ decisionem sub die 20 Aprilis 1584. Romana de Vrsinis coram Card. Blanchetto, & hoc idem Merlinus *de legit. lib.* 1. *tit.* 4. *quæst.* 7. *num.* 10. vbi refert aliam Rotæ decisionem Asculanam 1588. coram Card. Bubalo, quæ decisiones Rotæ sunt impressæ post tract. Merlin. *de legit.* & sunt in ordine 37. 38. & 39. *n.* 1. & 17. videnda Rota *decis.* 39. *num.* 1. & 17. & in quarto casu in impressis post tractatum Merlin. *de legit.* & expressè sentit Oldrad. *cons.* 123. *sub num.* 4. *circa finem*, in illis verbis, *vnde sicut in successione ab intestato si sorores essent aliqua ratione exclusa mater habuisset totam, & sic triens esset eius legitima, &c.* & optimam rationem tradit ibi Ol- 27 drad. *num.* 3. quod cùm agitur, vel de successione deferenda, aut de portione delata augenda, vel minuenda. Paria sunt aliquos non subesse, aut illos subesse, qui admitti non possunt, §. *sed nostra*, ibi *testamentum quidem fecerunt. Instit. de succ. liber. leg. communi liberto, ff. de bon. libertor leg.* 1. §. *filium, ff de contr. tab. arg. leg. in testamento, ff. de legit. tut. l. Gallus*, §. *& quid si tantum, ff. de liber. & posth.* hoc etiam Surd. *cons.* 404. *sub num.* 5. *vers. verior.* Castrensis videndus, *cons.* 287. *col.* 2. *circa finem, verbo, si mater, ib.* 1.

Cum igitur fratres, & sorores D. Franciscæ à tota hæreditate ex dispositione iuris communis essent exclusæ, non potest eorum existentia minuere legitimam D. Lucretiæ auiæ maternæ, quod non sit integra tertia totius, siue Butrigarij, siue Bartoli sententia comprobetur.

Quare nihil refert in casu quod vnus ex fratribus D. Princeps Marinus sit vniuersalis hæres institutus, quia cum nec iste erat ab intestato de bo- 28

nis D. Franciscæ aliquid habiturus, nihil eius existentia operatur, nec iste est quartus casus. Thesaur. *decis.17. in fine*, quia ille frater non excludebatur ab intestato, prout in præsenti Princeps Marinus fuisset exclusus.

29 Quarta Prætensio : Sub nomine bonorum maternorum ad quæ D. Lucretia auia materna est vocata veniunt infrascripta.

30 Primò, Legitima, in qua D. Francisca fuit à matre particularis hæres instituta, quæ est sexta pars bonorum maternorum, deducto ære alieno; Nam D. Beatrix Vrsina mater cùm duas filias reliquisset D.Franciscam, & D. Robertam, illas particulares hæredes instituit in legitima; Principem autem Camillum eius virum hæredem vniuersalem. Igitur tertia pars bonorum maternorum erit filiarum legitima, æqualiter inter eas duas diuidenda, spectabitque propterea sexta pars cuilibet earum iuxta computationem text. *in Auth. nouissima, C.de inoffic. testam.*

31 Hæc quidem conclusio, vt arbitror non inficiatur à D.Principe Auellini, & est indubitabilis, quia hæc legitima immediatè obuenit à matre in D. Franciscam, & propterea non potest dubitari, quod non veniat sub maternorum bonorum appellatione ? nam in successione contra ius consuetudinarium ad iudicandum an bona dicantur materna, proxima causa successionis attenditur, vt ea in dubio materna dicantur, quæ immediate ad filium, vel filiam à matre obuenerunt ex dictis per Napod. *consuet. si quis vel si qua, verbo materno, sub. num. 240. & ibi addent.* Steph. de Caiet. & Frecc. *fol. 14., & 144.*

32 Secundò comprehenduntur ea bona, in quibus fuit Princeps Camillus à D. Beatrice vxore hæres institutus, nempe duæ tertiæ partes, seu bessis totius hæreditatis illius, quod duabus propositionibus concluditur.

33 Prima propositio est, Quod sicut ex dispositione tex. *in l. fœmina. C. de secundis nupt.* vxor transiens ad secunda vota priuatur proprietate omnium eorum, quæ quouis titulo lucratiuo ad eam à primo viro obuenerunt, quæ ex dispositione illius legis ipso iure ad descendentes illius matrimonij transferuntur. Ita pariter vir transiens ad secundas nuptias, seu vlteriores priuatur & ipse proprietate omnium eorum, quæ ex vxoris bonis lucratiuo titulo fuit consequutus, lege ea ad illius matrimonij liberos deferente, vt est communis omnium & indubitata sententia ex tex. *in §. si verò expectet, vers. & hæc sit communis. Authent. de nupt.* cuius sententiæ antesignanus fuit Azo. *in summa C. de secund. nupt. num. 14.* & communem refert aliis citatis Ant. Gabriel. *lib. 3. concl. comm. tit. de secund. nupt. conclus. 1. num. 2.* Andr. Gaill. *obseruat. lib. 2. cap. 97. num. 3.* Tiraq. qui innumeros citat *in l. boues, §. hoc sermone, post. 1. num. 156. ff. de verb. signif.* ex tit. *in §. 1. Auth. neque vir, quod ex vxore est Christin. decis. tom. 3. tit. 9. num. 3.* Boet. *decis. 187. per totam.* Valent. Forster. omnino videndus *in tract. de success. ab intest. lib. 7. cap. 11. per totum*, vbi ait maiorem esse rationem in patre quam in matre, *Merlin. de legit. lib. 4. num. 2. quæst. 1. num. 2.* Paschal. *de patria potest. par. 3. cap. 10. n. 51.* Castill. *de vsufr. lib. 1. cap. 2. num. 14.* Valenz. *cons. 13. num. 16. & 17. lib. 1.* Thesaur. Junior. *lib. 1. cap. 2. num. 22.* Trentacinq. *var. res. lib. 5. res. 3. sub num. 3. vers.* notat optimè. Caldas videndus *de nomin. emphy. lib. 2. quæst. 14. num. 38. & 39.* Tholos. *syntag. iuris part. 2. lib. 9. cap. 28. sub num. 39. ex l. generaliter, iuncta Auth. lucrum. C. de secund. nupt.* Alex. Trentacinq. *variar resol. lib. 3. resol. 5 sub num. 10.* Crass. *§. successio ab intest. q. 17. num. 9.* Barry. *in tract. de succ. ab intest. lib. 18. tit. 1. sub num. 14. vers. item procedunt.* Marta *de success. leg. par. 1. q. 5. artic. 2. num. 4.* & iterum *ar. 4. num. 2.* post Azo. *in summa C. de secund. nupt.* Oldrad. *cons. 33. & alios antiquiores.* Et hoc etiam fundatur.

Iure Ratione, & Rerum iudicatarum auctoritate. Prima ex tex. expresse *in §. si verò expectet, Auth. de nuptijs*, ibi *& hæc communis viri, & mulieris mulcta sit posita.* 34

Ratione. Primò, quia correlatiua sunt vir, & vxor, quorum eadem esse debet dispositio sicut & disciplina, *l. fin. C. de indict. vid. toll.* Secundò, quia militat eadem ratio, nempe iniuria, qua defunctus coniux afficitur, atque eius animus contristatur ob secundas nuptias coniugis superstitis, *§. quæ verò, Auth. de nuptiis*; nam cùm verus amor coniugalis animis constet, ille per obitum non interiit, vt ponderat Tholos. *d. cap. 26. num. 37. lib. 9. part. 2. syntag. iuris.* 35

Rerum iudicatarum auctoritate quarum duas refert Marta, vnam Senatus Burdegalensis apud Boetium *decis. 187.* Aliam apud seipsum *decis. 92.* Collegij Pisani. Guid. Pap. apud Curiam Delphinatus decisum *decis. 228.* & ibi Ranchinus *per Rot. Rom. testatur.* Merlinus *de legit. lib. 4. num. 2. q. 1. num. 2.* & iterum Card. Gauler. *decis. 50. num. 3. & 4.* 36

Secunda propositio est, quod talia bona ex vxoris institutione ad Principem Camillum peruenta, quorum proprietas, ex iam dictis, ad D. Franciscam spectant, sub dicta regula bonorum maternorum comprehenduntur. 37

Probatio huius conclusionis duabus inspectionibus concluditur: quarum prima est, quod talia bona non dicantur per D. Franciscam quæsita, sed obuenta. Secunda est, quod dicantur ei obuenta à matre, licèt vltimus moriens fuerit pater binubus, in quem primo loco à matre peruenerunt. 38

Prima Inspectio fundatur multiplici ratione.

Prima, quia ea dicuntur bona obuenta, quæ proprio labore, & industria non sunt quæsita, ita quod si titulo oneroso, putà emptionis, permutationis, aut simili peruenirent, licèt ab agnatis, & cognatis; non tamen dicuntur obuenta, sed quæsita, quia emendo permutando, &c. interuenit industria, & factum proprium acquirentis, vt apertè colligitur ex Nap. *in consuet. si aliquis moriens, n. 16. de succ. ex testam.* vbi exponens verba tex. de aliis bonis obuenientibus ita dicit: *Et sic obuenerunt bona à consanguineis, tanquam consanguineis, secus ergo si emit, quia tunc si diceretur quæsitum per ipsum*, & infra, *idem si tanquam benemeritus non tanquam coniunctus, seu consanguineus habiturus, etiam si coniunctus non esset*: & idem Napod. *in consuet. si quis vel si qua, sub n. 227.* vbi ait bona dici obuenta, *quæ consanguineis obuenerunt quocumque titulo lucratiuo*: & sentit Pater Molfes. *super consuetud. tom. 1. p. 2. tit. de bonis, quæst. 22. in princ.* Hæc autem bona per transitum parentis ad secunda vota perueniunt ad filios prioris matrimonij titulo lucratiuo, quia nihil dant, vel faciunt, vt ea bona habeant à parentibus, vnde meritò hæc appellantur lucra, vt in tex. *in §. venient. Auth. de secund. nupt.* ibi *ideóque secundum portionem vnusquisque hoc lucratur: & in Authent. lucrum. C. de secund. nupt.* & alibi passim in iure; si igitur titulo lucratiuo, & absque aliquo facto filiorum, meritò non quæsita dicentur bona, sed obuenta. 40

Secundò ingratitudo erga parentes ad finem priuandi liberos, non consideratur quoad bona per eos quæsita, sed solùm quoad bona illis obuenta à parentibus titulo lucratiuo *leg. liberi, & l. omnimodo. C. de inoffic. testam. l. fin. Cod. de secund. nup. §. causas, Auth.* 41

Auth. vt cum, de appellat. cognosc. Cùm autem in prædictis bonis de quibus agimus attendatur ingratitudo erga parentes *Authen. ex testamento. C. de secundis nuptiis*; igitur non erunt bona quæsita, sed obuenta.

42 Tertiò, certum est hæc bona deferri filiis ex legis dispositione, tex. est expressus *in §. hoc autem, vers. nam si. Auth de non elig. secund. nub.* ibi: *nam si manserint superstites filij euacuabitur omnino, quod factum est, lege proprietatem ante nuptialis donationis ad filios deducente*, & voluit Oldrad. *cons.* 294. Vnde dicebat Ripa *in dict. leg. fœmina, n.* 63. *&* 64. Quod si coniux binubus fuerit à prædefuncto hæres iostitutus, statim ac secundò nobit ex ioris ministerio directo desinit esse hæres, & in filios illios matrimonij träsfer-
43 tur hæreditas, quod & sequitur Marta *de succ. legal. tom.* 1. *part.* 3. *quæst.* 4. *art.* 1. *num.* 12. bona autem quæ iuris ministerio titulo lucratiuo filiis aot coosanguineis deferuntur, ex tacita voluntate domini, cuius fuerunt, dicuntur peruenisse; quod sufficit, vt non dicantur bona quæsita, sed obuenta, quod quidem pluribus suadetur.

44 Primò in bonis ab intestato ex successione delatis; veniunt enim ex tacita defuncti voluntate *leg. conficiuntur, cum not. ff. de iure codicill.* cum aliis citatis per Forster. *de succ. lib.* 1. *cap.* 12 *diff.* 1. *a n.* 1. post Bart. *in leg. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posth.* adeo quod de illis non vti quæsitis, sed obuentis Neapolitanæ consuetudines disposuerint.

45 Secundò bona, quæ ex dispositione text. *in Auth. bona damnatorum. C. de bon. proscript.* ad filios, vel parentes vsqoe ad tertium gradum deferuntur adhuc non qoæsita, sed obocnta appellantur, argumento eorum, quæ tradunt Tiraq. *de retract. lignag.* §. 32. *glos.* 1. *num.* 29. *&* 30. Boer. *decis.* 277. *&* 278. Pater Molfes. *super consuet. tom.* 1. *part.* 2. *quæst.* 4. *num.* 1.

46 Tertiò lucra noptialia, quando de illis non disponitur ex legis ministerio ad filios illius matrimonij deferuntur, & nihilominus non quæsita, sed paterna, vel materna bona dicuntur, tex. est expressus *in leg. generaliter, §. illud. in fin. C. de secund. nupt.* vbi ita ait. *liberis licet res a patre profectas, vt paternas, à à matre, vt maternas accipere.*

47 Quartò bona dotalia quæ ex dispositione statuti ad superstitem coniugem pertinent ex tacita mulieris voluntate ad vitum peruenire dicuntur, quæ nubendo videtur se cum statuti dispositione conformem reddere; vnde tanqoam obuenta ab ipsa muliere ob prædictam tacitam eius volontatem subiacent dispositioni *d. leg. fœmina*, & à coniuge qui ea lucratus fuit, si ad alias transierit nuptias, erunt prioris matrimonij filiis reseruanda, ita tradunt Angel. *in Auth quia verò lucra, sub num.* 41. *in Auth. de nupt.* optimè Ripa *d. l fœmina, sub num.* 61. *in fine*, & alij apud Castill. *contr. lib.* 1. *capit.* 2. *num.* 25. Adest
48 enim in hoc tacita voluntas, quia prædefunctus coniux, qood superstiti relinquit, eo ipso, quod ei noo permittit secundas nuptias, censetur se cum iuris dispositione conformem reddere; nam si aliter voluisset secundas nuptias expresè soperstiti coniugi indulgendo ab amissione lucrorum illum liberasset ex relatis per Castill. *d. cap.* 2. *à num.* 83. Gabr. *de secund. nupt. concl.* 1. *num.* 23. & Gail. *obser.* 98. *n.* 18. *lib.* 2. & Thess. Iun. *quæst.* 30. *num.* 2. *lib.* 1. Quod cum non fecerit tacitè voluit, quod ius disposuit, vt in caso secundi matrimonij filiorum esset proprietas, vt proinde non à filiis quæsita, sed ab ipso ita tacitè volente filiis dicantur obuenta, vt in simili perbellè Sess. *decis.* 37. *num.* 2. *lib.* 1.

49 Quintò in renunciatione bonorum paternorum, & maternorum veniunt etiam hæc bona, si iam proprietas erat delata ad filios ob transitum parentis ad secunda vota, ita optime distinguunt Ripa *in dict. l. fœmine, num.* 16. *&* 19. Castrens. *cons.* 152. *col. fin. in fine, vers. item si dicatur, lib.* 1. Gabr. *de secund. nupt. concl.* 1. *num.* 6. *&* 7. & Baeza *de non meliorand cap.* 10. *sub num.* 73. Et hoc ideo, vt præfati dicunt, quia re vera bona sunt paterna, vel materna, & ideò non possunt dici quæsita, nam in renunciatione bonorum paternorum, vel maternorum minimè venirent, 50
qui verò ea bona in renunciatione non includi docuerunt, si facta est renunciatio antequam secundæ nuptiæ contrahantur, qoo tempore non est adhuc filiis quæsita proprietas intelligendi sunt.

Et denique adest punctualis auctoritas Cuiacij 51
in d. l. generaliter, in fine, C. de secund. nupt. vbi ex eo text. inquit hæc verba: *nam & si neutri heredes extiterint ea bona, vt propria obtinebunt, vt paterna vel materna secreta ab hereditate*: clare innuit Cuiac. ea bona non quæsita esse, sed vti paterna, vel materna ad filios peruenionr; Vnde ex prædictis cauendum est e Fabri definitione 15. *tit. de secund. nupt.* quam prædictæ rationes impugnant, ac nullo iuris fundamento sustinentur. Et hæc de prima inspectione.

Secunda inspectio quod hæc bona dicantur D. 52
Franciscæ obuenta à matre, & proinde verè dicantur bona materna licèt primò à matre in Principem Camillum peruenissent, fundabitur multipliciter, iure, & ratione.

Primò iure ponderatur text. *in leg. generaliter, §.* 53
§. illud, in fine. C. de secund. nupt. vbi in fortiori casu loquens Imperator de lucris nuptialibus, quæ à coniuge, qui alias non contraxit nuptias lucrarentur quoad proprietatem, & vsumfructum, adeo quod illarum rerum dicuntur domini, vt ait tex. ibi, *quod eis ad secundas nuptias non venientibus, quasi rerum dominis concessum esse non dubium est*: & nihilominus ait tex. *Quod si tempore mortis coniugis vltimi decedentis supersunt liberi licet a patre profectas, vt paternas, a matre vt maternas accipere*: verba sunt textus illius. Igitur si quando apud vltimum parentem decedentem durat proprietas, nihilominus liberi eas res accipiunt, non vti res vltimi morientis, sed vti prius decedentis, & vti bona illius lineæ, & sub illius denominatione ad eos peruenirent; multò fortius idem dicendum erit quando in vita per secundas nuptias proprietatem amittit, & solùm tempore obitus retinet vsumfructum, quæ ratio ni fallor subsistit.

Secundo apertissimè, & punctualissimè hoc de- 54
cidit tex. *in d. l. generaliter, §. in his autem* qui positus est ante *§. illud*, de quo proximè dictum est, libet ponere verba textus quæ sunt: *In his autem casibus in quibus res, vt paternas mater liberis communibus seruare præcepta est*, hoc est, *vbi morte mariti matrimonio dissoluto ad alias nuptias peruenerit, vel vbi res vt maternas patrem liberis communibus seruare censuimus*, hoc est, *vbi morte mulieris matrimonio dissoluto ad alias nuptias venerit, si hereditatem illius parentis, &c.* Hocvsque textus, ex quo luce clarius videre licet res, quæ ad liberos prioris matrimonij ob transitum superstitis parentis ad aliud ex legis dispositione perueniunt, liberis deferri vti res prioris coniugis, non autem vti bona vltimi decedentis, qui textus, ni fallor, decidit hunc articulum, nec alia oporteret adiungere, sed & probatur etiam ratiooe.

Prima ratio, quando bona obueniunt ab aliquo 55
vti bona illius, tunc transeunt cum oneribus, vel ab illo in vita contractis, vt per D. de Franch. *decis.* 280. P. Molfes. *super consuet. tom.* 1. *part.* 3. *quæst.* 1. *num.* 52.

num. 52. *& par.* 4. *quæst.* 60. *num.* 5. *&* 6. vel cum oneribus in ipso actu disponendi ab illo impositis, vt per D. de Franch. *decis.* 307. At respectu istorum bonorum, nec alienatio facta per parentem binubum super existente filio sustinetur, sed resoluitur, vt apertè dicitur *in dict. leg. fœmina*, & *in dict. leg. generaliter, vers. & alienandi*, & *in §. quoniam infirma, vers. quapropter, in Auth. de nupt.* Nec valet dispositio super illis à moriente binubo facta; nam si inæqualiter illa inter filios diuiserit, ad æqualitatem reducentur, *§. venient, Auth. de nupt.* vbi ait text. *non enim permittimus parentibus non rectè introductam electionem inter eos, nec alij quidem filiorum dare, alium vero exhonorare; omnes enim secundis similiter exhonorati sunt nuptiis*: hoc idem tex. *in Auth. lucrum, C. de secund. nuptiis*, nec si onus aliquod adhibet super istis bonis successorem ligabit. Soccin. Iun. *cons.* 103. *num.* 24. *lib.* 1. Anton. Gabriel *tit. de secund. nupt. concl.* 1. *num.* 19. Non itaque possunt dici obuenta ab eo parente, qui nequit de illis disponere, & cuius oneta non transmittuntur ad successorem.

56 Secunda ratio statim, ac superstes transit ad secundas nuptias ipso iure, & non expectata sententia Iudicis, proprietas rerum quas a coniuge prædefuncto habuit transit in filios primi matrimonij, tex. est *in §. si verò expectet, in Auth. de nuptiis*, ibi, *& generaliter dicendum est, quod omnis eam deserit proprietatis modus, in iis, quæ a primo viro ad eam venerant, & filij ea percipient, & proprietarij erunt domini secundum tempus mox, quo mater coniuncta est alij viro*, quod tenent Ioan. Nicolaus *in dict. leg. generaliter, num.* 93. *Cod. de secund. nupt.* Ant. Gabr. *num.* 10. *concl.* 1. *dict. titul.*

57 Quod procedit etiam si hæres instituatur, quia ipso iure desinit esse hæres lege disponente, quod directò hæreditas ad filios perueniat, vt optime voluit Ripa *in d. l. fœmina, a num.* 63. *ad* 67. omnino videndus, vbi pluribus id comprobat, signanter ex text. *d. §. si vero expectet*, & *ex dict. leg. si fœmina*, id totum transmittat; nam si totum, ergo etiam ius directum, & Rip. non relatum sequitur Marta *de success. legal. tom.* 1. *par.* 2. *quæst.* 4. *art.* 1. *num* 52. & filij erunt in hoc casu parentibus vti substituti legales succedentes, sublato de medio parente binubo, ac si nunquam fuisset; verum est autem de iure, quod si aliquis desinit esse alicuius successor siue directò, siue per obliquum, & bona illi deuoluuntur siue ex dispositione iuris, siue ex dispositione hominis, ille nunquam dicitur habere bona ab vltimo, sed à primo, & vti bona illius.

58 Patet hoc primò in successione directa: nam in casibus, in quibus ex speciali prouisione iuris directò quis desinit esse hæres ad limitationem regulæ, *leg. sicut, C. de repud. hæred.* puta si lex illum priuat hæreditate vt in casu *Auth. hoc amplius, C. de fideicommiss.* vel si esset sub resolutiua conditione institutus, ex dictis per Angel. *cons.* 4. *&* 198. vel si per restitutionem in integrum ab hæreditate minor abstinuit, *l. necessariis* 57. *ff. de acq. hæred.* Nam in istis casibus directò desinit esse hæres, & directò ab substitutum siue legalem siue testamentarium deuoluitur hæreditas ex communi sententia, glos. & DD. *in leg. & si sine, §. sed quod Papinianus, ff. de minor.* Oddo Storz. *qui alios citat in tract. de restit. in integr. par.* 2. *q.* 62. *art.* 8. *sub n.* 97. *&* 102. *& artic. seq.* Et tunc ille substitutus siue legis siue hominis non dicitur habere illa bona ab eo, qui priuatus est, vel remotus, neque vti bona illius, sed vti bona primi, à quo ad remotum peruenerunt, ex dictis per Bart. *in leg.* 1. *num.* 38. *ff. de vulg.* & aliis citatis per Fusar. *de fideicommiss. quæstione* 22. *conclus.* 1.

Patet hoc secundò in successione obliqua, quia 59
etiam succedens per fideicommissum dicitur non vltimo, nempe grauato, sed primo testatori succedere, & vti illius bona illa percipere ad text. *in leg. cohæredi, §. cum filia, ff. de vulg.* Fusar. *de fideicomm. quæst.* 224. *num.* 1. vbi innumeros citat, & hoc non solum in fideicommisso in casu mortis, sed etiam in casu alienationis, qua mediante alienatione facta per grauatum bona ad substitutum perueniat. Quibus stantibus cum per transitum parentis ad secunda vota lex deferat hæc bona filiis primi coniugis, qui in illis sont substituti legales, vnde siue directè (quod ex iam dictis verius est) siue obliquè succedant, semper primo coniugi dicentur succedere, sicut primo testatori succedunt substituti, siue directò, siue fideicommissarij, & vti illius bona, & non vti vltimi possessoris capientur.

Tertia ratio, quia quando aliquid prouenit ex 60
dispositione iuris, cui poterat homo renunciare, vel aliter impedire illum iuris effectum, si à parte hic non fuerit impeditus, dicitur acquiri potius ex prouisione hominis, quam ex dispositione iuris; nam homo non impediendo prouisionem iuris, censetur eam approbare, & secundùm illam acquirenti concedere, ita ex Bart. *in leg. ita stipulatus, quæst.* 2. *ff. de verb. oblig.* Ripa *in l. insulam, num.* 60. *eod. tit.* Alciat. *in leg.* 4. *§. Cato n.* 82. *&* 83. *eodem*, notabiliter tradit Sese *decis. Arag.* 37. *n.* 21. qui ex prædictis in propria materia, de qua agimus, probat sub dispositione *leg. fœmina. C. de secund. nupt.* venire etiam lucra dotis, quæ ex dispositione statuti superstiti coniugi deferuntur, post Dec. Rip. Roland. Phan. & Pinell. ab eo relatos, vt ibi *num.* 8. Potest autem coniux, qui primo decedit dispensare dispositioni *d. l. fœminæ*, permittendo secundas nuptias superstiti, vt latè Thesaur. Iun. *decis.* 99. Forster. *lib.* 1. *quæst.* 30. *n.* 2. post Gaill. *q.* 98 *n.* 9 *lib.*.. & Gabr. *concl.* 1. *num.* 26. *tit. de secundis nuptiis.* Hoc non faciens, sed simpliciter in superstitem disponens cum dispositione Iuris se conformem reddere censetur, qua cautum est, vt ad prioris matrimonij filios bona perueniant: ex ipsius igitur tacita dispositione percipiunt filij meritò tanquam eius bona, & ab eo obuenta percipiunt.
Denique ne & in hoc desit punctualis auctoritas 61
hoc expressè voluit Castrens. *cons.* 252. *lib.* 1. *sub n.* 3. *vers. item si dicatur, iuncto principio illius Consilij.* Dum concludit sub renunciatione bonorum maternorum facta per filium patri, comprehendi proprietatem, quæ ob transitum patris ad secundas nuptias iā erat filiæ tempore renunciationis deuoluta, clarè sentiens sub appellatione bonorum maternorum, tale lucrum comprehendi. Quibus stantibus in contrarium opposita non obstabunt.

Primum obiectum, quod pater fuit immediatus 62
possessor, & dominus à quo peruenerunt hæc bona ad filiam, & quando fit distinctio bonorum in successione, persona à qua immediatè bona obuenerunt solet attendi, ex dictis per Castrens. *in l. quod scitis, num.* 2. *&* 3. *C. de bonis, quæ liber.* Forster. *de success. lib.* 7. *casu* 4. *concl.* 4. *num.* 12. Pistor. *obser.* 191. Giurba, qui multos refert *in consuetud. Mess. cap.* 20. *glos.* 3. *par.* 1. *num.* 2. *&* 3. & ante eos Neapod. *in consuetudin. si quis, vel si qua, à num.* 241. vbi etiam addentes Afflict. *decision.* 127. & D. de Franch. *decision.* 25. *& in mat. dict. leg. fœmina*, post Ioan. de Gurro. & alios Castill. *de vsufructu, tom.* 1. *cap.* 2. *à num.* 60. eo quia causa immediata semper solet inspici, *leg. socium, qui in eo, §.* 1. *ff. pro soc.* gloss. *in cap. de cætero, de homicid.* Et mutationæ personæ mutatur conditio rei, *l. Paulus, ff. de acq. hæred.* DD.

in

in leg.1. §. veteres, ff. de acq. poss.

63 Secundò hoc amplius, quia cum persona patris adest etiam illius factum, nisi enim secundo nuberet, non peruenirent bona ad filiam, actus ergo patris secundò nubendi est causa proxima, qua hæc proprietas acquiritur filiis, qood sentit *gloss. verbo posterius, in §. & super hoc, Auth. de nupt.*

64 Tertiò hoc magis, quia à matre ad patrem mutatur linea, nam non possunt dici bona materna, quæ iam ad patrem, & paternam lineam transierunt, ex relatis, per P.Molf. *cons.50.n.39.*

65 Hæc tria obiecta vnica solutione tolluntur, concedendo verum esse attendi debere lineam atque personam vnde immediatè bona obuenerunt, actumque illum ratione cuius obuenerunt, modo adsint debita reqoisita à DD. considerata, quæ tria sunt. Primum vt obueniant vti bona illius personæ, quæ vltimò decessit, non si vti bona alterios, provt sunt bona fideicommisso, vel maioratui subiecta, secus esset; nam si à matre instituto patre fuerit ille grauatus aliquo in caso filiis restituere, quis dicet ea bona à patre habere filios, dicique penes eos paterna, quæ ex matris substantia, atque dispositione fuerunt eis delata, *ad tex. in l. coheredi, §. cùm filia, ff. de vulg.* & supradicta. Secundum requisitum est, quod ea bona deferantur ex voluntate vltimi decedentis, siue expressa, siue tacita, putà quando decedit ab intestato, in quibus terminis loquuntur consuetudines Neapolitanæ, & statuta similia. Tertium, quod ea voluntas directò, & immediatè respiciat acquisitionem filiis eorum bonorum faciendam, noo autem aliud; vnde in consequentiam illud postea eueniat ex regola quod attenditur, quod principaliter fit, non quod peruenit in consequentiam, *l. rogasti, l. si tibi, ff. si cert pet. leg. 1. ff. de Auth. prestand.* Dec. *cons.193. num.6. & 7.* Et illud dicitur in fauorem alicuius ordinari, quod principaliter fit, non secundariò, *vt ex d. l. rogasti & aliis iuribus* notabiliter ait Castrens. *cons.259. omnis difficultas, sub n.6. lib.1.*

66 In caso de quo agitur hæc requisita deficiunt: Et quidem deficit primum, quia lex ista bona non defert filiis vti bona vltimi morientis, nempe patris binubi, sed vti materna, iuxta tex. *in dict. leg. generaliter, §. in iis, supra citatum.* Et quia reiiciuntur onera, & dispositiones de illis per binubum parentem factæ, vt sopra dictum est; adeoqoe est patris dominium resolutum, ac si nunquam illud habuisset, quod innuit, tex. *in §. si verò expectet. Auth. de nupt.* in illis verbis, *& generaliter dicendum est, quod omnis eum deserit proprietatis modus*, nam patri reuocabiliter quæsita fuerunt, meritò eueniente casu illa acquisitio non est in consideratione, *ad leg. debitor, ff. ad Trebel. leg. ex sextante, §. Latinus, ff. de excep. rei iud.* Castill. verò loco citato, loquitur quando bona transierunt ad aliam lineam irreuocabiliter, pro vt io casu per eum proposito, scilicet quando defuncto fratre, cui materna bona peruenerunt, superstes frater ei successit, hic posterior si moriatur in bonis maternis, quæ mediante persona fratris prædefuncti ad eum peruenerunt, non habet locum tex. *in dict. leg. fœmina*, quia frater vltimò defunctus ea bona non habuit à matre immediatè, sed à fratre prædefuncto ad quem irreuocabiliter ex successione materna obuenerunt.

67 Deficit & tertium, quia licèt diceremus adfuisse aliquam patris voluntatem, dum secundas contrahit nuptias, sciens, vel scire debens ex tali suo actu proprietatē ad filiam peruenturam, vt in simili dicitur, quod quis delinquēdo videtur voluntariè alienare vt ex *leg. Imperator 34. ff. de iure fisci*, & plurib. aliis tradunt, Surd. *decis.254. n.28.* & Molina *de Hisp. primogen. lib.4. cap.11. n.7.* non tamen ea voluntas sufficiens est, vt dicantur ea bona à renubente peruenta, quia non est ad hoc principaliter, & directò ordinata, provt est voluntas testantis; vel donantis; non enim per secundas, quas contrahit nuptias hoc principaliter, & primò parens binubus intendit, vt filij eam proprietatem acquirant, sed vt suæ propriæ, vel vtilitati, vel voluptati indulgeat; lex est, quæ ex eo actu illis proprietatem tollit, ac filiis defert, accendente etiam modo, quo supra dictum est, tacita prædefuncti coniugis voluntate. Vnde in ma- 68
teria Neapolitanæ consuetudinis non sine ministerio dicebat Napod. *in consuet. si aliquis moriens, n.16. & sic obuenerunt bona à consanguineis tanquam consanguineis:* illa reduplicatio, *tanquam consanguineis*, ostendit vt non ob aliam causam bona obueniant, quam ex ea quia consanguinei sunt, nam si ob aliam causam, nempe si consanguinei ea bona darent vel vel ob pecuniam, aut aliam rem quam reciperent: vel & ad bona dandum fuerant grauati, non dicentur ea bona ab eis peruenire, vt consanguineis, nec ab eis dependere, pariter in hoc caso non ea bona habet filia à patre, qoia pater est, sed quia binubus, lege deferente, & propterà non possunt apud eam dici bona paterna.

Quartum obiectum, quia ob ingratudinem in se 69
ipsum potest coniux binubos etiam super istis bonis filios exhæredare, *§. & super iis in fine, in Auth. de nupt.* at exhæredatio est eorū bonorum, quæ veniunt ab exhæredante, *§. causas, Auth vt cum, de appell. cognosc.* quod & ponderat Rosental. *de feud. tom.1. caput.7. concl.10. sub num.9.*

Respondetur non ex hoc inferri ea bona, vt posterioris decedentis ad filios peruenire, quia ex speciali prouisione legis hoc statutum fuit, vt propter ingratitudinem in eis etiam possent exhæredari; Et hoc optima ratione, ne videntes se ob secundas nuptias à parentibus in honoratos, & derelictos contra illos intumescerent, ac insolentiores existerent ob iniuriam acceptam excandescentes, & irreuerentes, ac iniuriosi fierent, quod pulchrè innuit. Iustinian. *in §. sed quod sancitum, in Auth. de nupt.* Ita enim ait, *Erubescit enim lex filios castigato-* 70
res parentibus statuere. Hoc idem videmus in feufeudo ex pacto, & prouidentia, quod certum est non haberi vti bona vltimi morientis; & tamen ob ingratitudinem filij erga patrem à successione talis feudi priuatur, licèt pater non fuerit primus acquirens, vt verior est sententia quam probant Iacob. de Ardia. *in summa tit. an filius exheredatus in feudo succedat.* Iser. *in cap.1. in princ. vers. & est ratio de succ. feudi*, vbi Præpos. Card. *in princ.* & Afflict. *num.72.* Idem Isern. *in cap.1. sub num.1. vers. nam sicut. in tit. Imper. Loth.* & *in c.1. sub num.7. de alien. feud. patern.* Et de communi testantur Afflict. *in c.1. §. 4. in princ. gl.3. num.27. tit. quæ sit prima causa benef. amitt.* Paris. *cons.1. n.7. lib.1.* Curt. Iun. *de feud part.3. quæst.3.* Schradet. *de feud. part.8. cap.3. num.26.* & Lostred. *cons.1. à n.178.*

Et notandum est, quod Isern. in locis citatis, ar- 71
guit ab ingratitudine in casu de qoo agimus pro exclusione horum locorum, ad ingratitudinem pro exclusiooe à successione feudi ex pacto, qua in re apertè sentit, & ex ea regula æquiparatorum hoc apertè colligitur. Quod sicut feudum ex pacto non habetur tanquam res vltimi decedentis, ita etiam neque hæc loera, quamuis in vtroqoe casu propter propter ingratitudinem filij erga vltimum parentem defunctum, & lucris, & commodo sit priuatus. Quod optima constitutum est ea ratione, vt cres-

orant filiorum amor, & reuerentia erga parentes, à quibus esse, & vitam receperunt, ac multa alia bona illis communicantur. Et quia hæc bona non absque eorum facto, nempe secundo matrimonio ad filios proficiscuntur.

72 Quintum obiectum, qoia ex dispositione text. *in Auth. sed hæ res. Cod. de secund. nupt.* hæc bona statutum est venire ad filios, etiam si non sint hæredes patris, nempe (vt ex adoerso supponitur) patris vltimo loco defuncti. Ex hoc supponitur, quod habeantur vti bona paterna, etsi non titulo hæreditario; quia si haberentur tanquam bona materna, frustra statutum esset vt haberentur à filiis, etiam si non essent hæredes; cum exploratum sit in iore non esse necessarium vt filij consequantur bona materna, qnod sint hæredes patris.

73 Respondeo re vera me huius argumenti vim non intelligere.

Primò enim si respicias ad tex. *in dict. Auth. sed hæ res*, dicitur ibi sic, *hæ res lucro cedunt liberis, licèt hæredes non sint patris, aut matris, aut vtriusque*: qui tex. cùm simpliciter loquatur, potest distributiuè intelligi, singula singulis referendo, quod res a matre prædecedente profectas patri, eo secundo nobente, capiat filius, etiam si non sit hæres matris, & e contra res à patre prædefuncto ad matrem postea binubam peruentas capiant filij, etiam si patris non sint hæredes; qui sensus nec repugnat literæ *dict. Auth. sed hæ res*, & est de mente DD. qoi eo in casu loquuntur, Salyc. *in leg. fæmina, §. illud, num. 4. Cod. de secund. nupt.* Socc. & alij qui eum sequuntur relati a Paris. *cons. 95. num. 78. lib. 3.* Socc. 263. *sub num. 1. & 2 lib. 2.* Forster. *de success. lib. 7. cap. 12. num. 6.* & Marta *de success. leg. tom. 1. part. 2. quæst. 2. artic. 1. num. 10. 11. & 12.* In quo sensu intellecta dicta Auth. *sed hæ res*, satis videtur habere probabilem rationem dubitandi; quia si non erat hæres prædefuncti
74 parentis, non videbatur conueniens, vt hæreditaria illius bona ab eo relicta consequantur, sicuti filius, patris hæres non existit, excludit ur etiam à feudi soccessione. Curt. Iun. *cons. 138. num. 24.* Socc. Iun. *cons. 188. num. 25. lib. 2.* & alij apud Intrigl. *de feud. cent. 1. quæst. 48. a num. 173.* Cuius tamen contrarium statuitur, in dicta Auth. Et secundum hunc intellectum nullum pro aduersa parte ex ea Auth. colligitur argumentum.

75 Secundò attendendo ad tex. in corpore, vnde desumpta est dicta Authentica, nempè *§. solute, Auth. de nupt. circa finem*, dicitur his verbis, *& dabuntur hæc filiis honore præcipue ex nostra lege, licèt non fiant hæredes aut patris, aut matris, aut vtriusque*, in quo tex. eadem verba ponuntur, quæ sunt *in dict. Auth. sed hæ res*, illis tantum mutatis vel additis, *habeant honore præcipue*. Si igitur ratio assumpta aliquid posset, neqoe in vtroque textu eisdem ferè verbis dici debeat, *si neque patris, aut matris, aut vtriusque hæredes filij extiterint*: nam si ea bona habet vt paterna, (quod ex aduerso assumitur) non erat cur dicerent *quod habent etiam si matris non sint hæredes*; nam hoc nihil facit vt ea tanquam paterna consequerentur, & sufficiebat solùm dicere quod ea haberent filij, etiam si binubi coniugis vltimo morientis non essent hæredes, vnde argumentum contra aduersarium retorquetur.

76 Sed re vera ratio dictæ dispositionis colligitur ex illis verbis, *habeant honore præcipuo*: hoc est, quia filij per secundas nuptias fuerant inhonorati, vt ait idem Imperator, *in §. si vero expectet. Auth. eodem tit. de nupt.* voluit vt non honore hæreditario, quod commune est cum cæteris bonis, sed particulari, & proprio consequantur in recompensam, quod ex secundis nuptis fuerant exhonorati. Habent ergo etiam si non sint hæredes patris, non quia habeant vti bona paterna, sed quia debent habere honore præcipuo in leuamen, quod ex secundis nuptiis viderint exhonoratos.

Sextum obiectum. Quia tex. *in dict. leg. fæmina*, 77
de transeunte ad secunda vota dicit, quod bona à prædefuncto conioge habita, *ad filios quos ex præcedenti coniugio habuerunt, transmittant*. Quod verbuio, *transmittere*, significat succedi ei, qui transmittit. Crass. *lib. 2. art. de transmiss. quæst. 1.* & ex Bal. Gomes. Vasq. Noalis *de transmiss. in princ. num. 2.* Si ergo vltimus parens transmittit, & proiode in istis bonis ei succeditur, meritò vt bona illius, & non prioris coniugis a filiis habebuntur.

Respondetur, quod iure Codicis poterat dici vl- 78
timum qui decedebat parentem ad filios transmittere in eo sensu; nam poterat ille ea bona inter filios ex eo matrimonio ad libitum disponere, etiam vni tantum ex eis ea omnia assignando *leg. generaliter, in fine princ. vers. diuidendo. Cod. de secund. nupt.* quæ fuit lex Imperatorum Theodosij, & Valentiniani, qui longe ante tempora Iustiniani imperarunt, vt optime post alios Tess. Iun. *quæst. forens. 30. num. 9. lib. 1.* At per ius Authenticorum longè post per Imperatorem Iustinianum introductum cessat talis potestas; nam æqualiter hoc lucrum ad filios pertinet, *Authent. lucrum, Cod. de secundis nuptiis.* Nam eo ipso, quod iterum nubunt ex iuris dispositione, priuantur proprietate *§. si verò expectet, Authentic. de nupt.* ibi, *tunc omni largitate a viro ad eam veniente, eam secundùm proprietatis priuat partem*: & infra, *& generaliter dicendum, quod omnis eam desinit proprietatis modus in iis, quæ a priori viro in eam venerunt, & filij ea percipient & proprietatis erunt domini, secundùm tempus mox quo mater coniuncta est alij viro, & hæc communis mulieris, & viro mulcta sit posita*: ponderanda sunt duo illa monosyllaba *tunc* & *mox*, quæ designant extremitatem, & instans temporis, & totum hoc iuris ministerio, vt inquit tex. *in §. hoc autem, in Authentic. de non eligend. secundo nub.* ibi *lege proprietatem ad filios deducente*; nulla igitur vertitur circa ea bona patris potestas, vt ex ea illa quærantur prioris matrimonij liberis; & proinde iure nouissimo Authenticorum nulla cadit amplius à parente, qui vltimo decedit, in eos transmissio.

Præterea etiam iure Codicis attento iuxta dispo- 79
sitionem *dict. leg. fæmina*, non potest verbum *transmittere*, successionem respectu secundo nubentis designare, quæ viuenti non datur, cùm tamen proprietas horum bonorum eo viuente transeat in filios: sed licèt grauatus fideicommissario bona restituat, ex qua restitutione bona in eum transferat, non tamen vti grauati bona, sed vti grauantis restitui intelliguntur, vt supra dictum est. Quod pariter in casu nostro, velut grauatus in casu secundarum nuptiarum restituere vti non sua, sed prædefuncti coniugis bona filiis transmittere, seu relinquere sit intelligendus. Et hæc de secunda inspectione.

Tertiò cùm D. Roberta post mortem matris de- 80
cessisset ab intestato superstitibus patre, & D. Francisca sorore vtrinque coniuncta, qui æqualiter ei successerunt in legitima, in qua fuerat à matre instituta etiam illa portio, quæ ex maternis bonis D. Robertæ ad partem iore successionis obuenit iuxta tex. *in Auth. defunctæ. Cod. ad Tertul.* erit per eum ratione vlterioris matrimonij D. Franciscæ reseruanda, & consequenter spectabit ad D. Locretiam auiam, seu illius portionis legitima, secundùm lecturas superius propositas.

81 Communis enim est ferè omnium sententia, & probatissima, etiam ea bona, quæ patens binubus ex filij successione est consequutus, si ad filium præmortuum ex præcedentis prædefuncti coniugis successione peruenerunt, esse per binubum parentem quoad proprietatem filiis illius matrimonij reseruanda, *vt Clarè di ponit tex. in leg. fœminæ, §. illud. Cod. de secundis nupt.* Qui tex. loquitur in matre; sed communiter tam ab antiquis, quam modernis extenditur etiam in patre, atque aliis ascendentibus, vt ex DD. quos longa serie attulerunt, & probauerunt Boer. *decis. seu quæstion* 187. Gagriel. *tit. de secund. nupt. lib. 3. conclus. 3. num. 3.* Grass. *§. successio ab intestato, quæst. 17. in fine*, Forster. videndus *de succ. lib 7. cap. 11. num 5.* Tholos. *syntag. Iuris lib. 9. cap. 26. num 46 & 47.* Tessau. Iun. *lib. 1. quæst. forens. cap. 29. num. 9* Castil. *de vsufructu, tom. 1. cap. 3. num. 16.* Merlin. *de legit. lib. 4. tit. 2. quæst. 1.* D. Reg. Valenz. *cons. 15 num. 18. lib. 1.* Paschal. *de virib. patr. potest. cap. 10. in fine part. 2.* Bar. *de succ. intest. lib. 18. tit. 1. sub num. 8.* Et ita decisum in Regno Siciliæ refert Cutell. *decis. 18. num. 39. in fine.* Et in Curia Pisana Marta *voto 92. sub num. 1. & 2.* Quod etiam firmat, & alios refert *in tract. de success. leg. tom. 1. par. 1. quæst. 5. art. 2. num. 4.* & optimè Caldas, omnino videndus *de nominat. emph. lib. 2. quæst. 14. num. 38. & 39.* vbi ex regula correlatiuorum, eo quod non debent vir & vxor ad imparia iudicari, & quia militat eadem ratio in vtroque coniuge reciproci amoris. Vnde ait non esse hoc extendere tex. *in d. §. illud*, sed ex vi comprehensiua etiam patrem continere.

82 Quare cauendum est à Fachineo qui solus *controu. lib. 3 cap. 64.* ausus est contrarium dicere, nulla stabili ratione motus, sed & temporum ignorantia reprensibilis, cuius motiuo optime respondetur ex dictis per Forster. *dict. cap. 11. num. 5. lib. 7.* & Tessau. Iun. *dict. cap. 29. num. 11. lib. 1.* & aduertit Cutel. *dict. decis. 18. sub. num. 39.* Et quia apud Doctores, præter vnum Fachin. sine difficultate transit, iuribus, neque firmissimis rationibus comprobatur, vlterius non immoror.

83 Quinta Prætensio: Licèt cum oneribus transeant ad auiam bona materna D. Franciscæ, vel deductis oneribus ex illis debeatur legitima: tamen nec onerari, vel minui bona possunt, aut legitima angustari ex infrascriptis prætensionibus D. Auellinensis Principis, quæ vt exactiùs cognoscantur necesse est in facto scire dotes, & bona D. Beatricis consistere, videlicet.

84 Dotes vt ex instrumento dotali sub die 21. Martij 1601. datæ principi Camillo secundo viro, fuerunt ducatorum sexaginta millium hoc modo nempe.

In pecunia numerata	10000
Ann. duc. 560. cum Fidelis. Ciuitate Neap. pro.	8000
Ann. duc. 747. 2. 10. pro	11500
Domus vna Neapoli in loco à Pozzo bianco pro duc.	1500
Et ad complementum dictorum duc. 60000. D. Beatrix cessit viro de maiori summa ei per D. Flaminium fratrem debita.	29000
Sunt in totum	60000

Qui supradicti duc. 29000. iam fuerunt soluti Principi Camillo viro sub die 22. Augusti 1618. ex partita Banci Sacri Montis Pietatis, in actis *fol 23.*

85 Item in eodem dotali instrumento, *fol. 12. vers. amplius*, asseritur Principem Camillum donasse D. Beatrici duc. sex mille pro donatiuo nuptiali solutos per Bancum Sacri Montis Pietatis, ac etiam nonnulla iocalia, ac res aureas in domo fratris D. Beatricis, quæ licèt in instrumento non fuerint inserta, quia non fuit Notario nota illorum traditio; oportuit tamen vt tales decebat Magnates, non esse modici valoris; verum etiam est & verisimile dictam D. Beatricem ex primo viro D. Lelio Vrsino alia habuisse bona, gemmas, iocalia, & mobilia, quibus stantibus dico.

Primo non esse deducendos duc. tres mille, quos 86
ait Princeps Auellini soluisse pro dotibus trium pauperum puellarum, quolibet anno, spatio annorum decem, iuxta legatum D. Beatricis. Tum quia nec de solutione constat. Nec D. Beatrix quantitatem ducatorum centum pro qualibet puella disposuit, sed hoc tantùm quod quouis anno tres nuptui darentur puellæ. Tunc etiam quia cum hoc le- 87
gatum sit annuum non ex proprietate, sed ex fructibus veniebat soluendum, iuxta tex. *in leg. liberi, §. 1. cum not. ff. de ann. leg. apud Iulianum, alias §. heres, ff. de leg. 1. not. in leg. Firmio, §. pater. ff. quando dies leg. cedat*; nam censetur onus impositum fructibus iuxta tex. *in leg. peto, §. fratre, ff. quando dies leg. ced.* & ideò non ad proprietarium spectat hoc onus, sed ad vsufructuarium, qui percipit fructus, quibus dicitur onus alligatum, ex tex. notabili *in leg. fin. §. sint autem legata. Cod. de bon. mater.* quem tex. in quolibet bonorum vsufructuario, non tantùm in patre intelligunt DD. ibi communiter Ias. *in l. 1. num. 26. ff de Trebell.* Cutell. *decis. 193. num. 1.* Couarru. *resolut. lib. 2. cap. 2. sub. num. 7. vers. 3. considerandum.* Castill. *qui alios citat de vsufruct. tom. 1. cap. 58. sub num. 10.* Grass. *§. legatum. quæst. 36. num. 2.* qui de communi testatur, Pistor. *lib. quæst. 1 u. num. 4.* Gaill. *lib. 2. obseru. 146. num. 8.* Menoc. *lib. 4. præsumpt. 143. num. 18. & in cons. 115. n. 11. lib. 2.* Caualc. *de vsufructu mulieri relicto, n. 219.*

Secundò vana est prætensio Principis Auellini, 88
qui prætendit in hæreditate D. Franciscæ, vti bona materna, esse computandum valorem ducatorum octo millium cum Fideliss. Ciuitate Neap. prout tunc valerent; Nam verum est in facto, cùm in testamento D. beatricis Vrsinæ matris D. Franciscæ, conditio anno. . . . . statuerit testatrix ann. introitus pro dictis ducatis octo mille debitos à Fidelissima Ciuitate, contentam esse vendi, apocam Principi viro consignari, fuerunt illi à Principe eo tempore venditi cum alagio tunc temporis currente, quod vt ex fide mediatorum, erat duorum, vel ad summum trium pro centenario, & ita pro capitali ducatorum octo mille non poterat excedere summam ducatorum ducentorum quadraginta. Cum ergo venditi fuerint eo tempore de voluntate testatricis, videtur ipsam vendidisse, quia nostra ea facimus, quibus nostram auctoritatem accommodamus *leg. 1. §. omnia, ff. de vet. iure enucl.* Bart. *num. 11.* per illum tex. *in leg. post. dotem, ff. de soluto matrim.* idem Bart. *in leg. 1. num. 1. ff. de offic proc. Cæs.* Præterea nos sumus in dote quæ est ius vniuersale, in qua pretium succedit loco rei, seu dotis, & erit dotale. Capyc. *decis. 78. num. 11.* DD. *in rub. ff. solut. matrim.* vbi Bar. *num. 20.* Ripa *num. 43. in fine.* Niconit. *n. 210.* Crot. *num. 72.* Bologn. *num. 103.* Barbos. *part. 3. sub num. 73.* Bart. *in leg. qui a debitore, in princ. ff. quæ in fraud. credit.* Negus. *de pignor. 4. mem. 2. partis, num. 59.* Alciat. *num. 11. in leg. Labeo, ff. de verb. sign.* Ioan. Baptista de S. Blasio *de dote priuileg. 301.* Gama *decis. 314. num. 7.* Marta *voto 13. num. 1. & 4.* Gutier. *practic. lib. 5. cap. 87.* Molina *de primog. lib. 4. cap. 5.* post glos. *dict. leg. Labeo, vers. pretium*, & facit tex. *in leg. cum in*

fundo

fundo 81. §. *si fundus*, *ff. de iure dot.* Si igitur erit dotalis pecunia obuenta ex venditione annuorum introituum cum Ciuitate, consequenter veniet integram ad hæredem D. Beatricis, quæ est D. Francisca, nec de ea aliquid penes hæredem principis Camilli potest remanere, & sicuti dotalis ad D. Franciscam spectat; ergo erit materna, & propterea post eius mortem pertinet ad auiam, cui per hæredem Principis Camilli pro ea pecuniæ quantitate soluenda est, sicut per retrouenditionem ad ipsum principem peruenit.

89 Sexta Prætensio: Non solùm D. Lucretiæ auiæ debeatur successio omnium bonorum maternorum D. Lucretiæ, seu legitima illorum portio modo supradicto; sed etiam illius fructus, seu interesse: supposito ex facto enarrato, quod hæreditas Principis Camilli sit debitrix in pecunia dotium, pro quantitate in pecunia numerata ad eum per-
90 uenta.

Est enim verum in facto D. Beatricem matrem decessisse anno 1607. superstite in infantili ætate D. Francisca filia, decessit Princeps Camillus pater anno 1618. quo tempore D. Francisca minor erat annis decem, & octo, erat autem facienda restitutio maternæ dotis, quæ in pecunia numerata ad patrem peruenerat, erat enim post D. Beatricis mortem ob tertia vota, vita durante, ex proprietario vsufructuarius, & ideo tempore suæ mortis dos veniebat filiæ matris hæredi restituenda, quæ pro ma-
91 xima illius parte in pecunia numerata ad principem virum peruenerat. Igitur quantum ad hanc prætensionem spectat: Hoc facto supposito tria breuiter fundanda sunt.

Primum, quod debeatur interesse dictæ dotis. Secundum à quo tempore illud debeatur. Tertiò, ad
92 quam rationem.

Quoad Primum, Quod duplici ni fallor ratione debeatur hoc interesse, probatur.

Primò, quia sumus in dote, in qua ex particulari dispositione tex. *in leg. vnica*, § *exactio*. *Cod. de rei vxor. action.* cautum est, quod si dos consistat in pecunia post annum à die dissoluti matrimonij debentur vsuræ, licèt autem de Iure canonico vsura sit prohibita, & propterea videatur derogatum dispositioni tex. *in dict.* §. *exactio*, vt not. DD. *in cap. salubriter de vsuris*; est tamen communis opinio, quod peti potest interesse, vel damni emergentis, vel lucri cessantis, ex traditis *in leg. vnica. Cod de sent. quæ pro eo, quod interest*, iuxta Afflict. *decis.* 284. *num.* 3. & 4. per S.C. refert decisum Crauett. *cons.* 189. *vers. sextus ca us ob pœnam, sub num.* 7 *lib.* 1. in quo interesse lucri cessantis venit, si pecuniâ restituta fuisset mulier aliquid emptura, vel lucratura, Lupus *cap. per vestras. notab.* 6. *in princip. sub num.* 8. *vers. fateor tamen, carta mihi* 245. *col.* 1. Negus. *de pign. part.* 5. *membro* 5. *sub num.* 19. Barbos. *qui alios citat in leg.* 2.
93 *par.* 1. *sub num.* 4 *vers. vltimò infertur*, *ff. solut. matrimon.* Et licèt velint hoc interesse lucri cessantis esse probandum, tamen in locis, vbi emptiones annuorũ introituũ sunt frequentes nihil aliud est probãdum; quia præsumitur, quod si elapso tempore fuisset dos restituta, tunc facta de eius pecunia annuorum introituum emptio fuisset, vt notabiliter voluerunt Couarr. *variar. resolut. lib.* 3. *cap.* 1. *sub num.* 1. *vers.* 6. *in fine*, Barbos. *dict. leg.* 2. *par.* 1. *num.* 51. *ff. solut. matrim.* Viu. *decis.* 414. *num.* 19. *lib.* 3. Menoch. *punctualiter cons.* 7. *à num.* 16. *lib.* 1. Et in hac Fidelissima Ciuitate Neap. frequentissimas esse annuorum introituum emptiones nemini est dubium.

94 Et hæc quidem non solùm procedunt quando dotis restitutio facienda est vxori superstiti, sed etiam si ea viro prædefuncta sit eius hæredibus facienda: quia priuilegia dotis excepto prælationi priuilegio ad mulieris transit hæredes, vt Bart. communiter receptus *in l.* 1. *à num.* 1. *ff. soluto matrim.*
Immò priuilegium personale concessum pro- 95
pter matrimonium principaliter transit ad filios ex eodem matrimonio susceptos, vt ex *leg. etiam* 19. *ff. soluto matrimonio*, Bart. *in leg. quia tale, num* 4. *ff. eod.* Ias. *in leg. si cum procuratore, num.* 8 *ff. de re iudicata*, Ripa *in leg debitores*, §. 1. *num.* 16. *ff. de priuil. credit.* Bald. *cons.* 355. *num.* 5 *lib.* 1. tradit Barb. *in leg. mari-*
tum, part. 2. *ff. soluto matrim.* quia priuilegium hoc, 96
vt propter moram debeatur interesse, datum est ipsi doti, & ideò vti reale transit in quemlibet, vt perbellè tradit ex Nouell. *de dote part.* 7. *priuil.* 3. & Campeg. *de dote parte prima princ. quæst.* 80 *col.* 4. & 5. *lib* 4. Et ita in specie quod hæredibus mulieris ob dilatam dotis restitutionem tale interesse debeatur docuit Napodan. *in consuetud. viro mortuo, verbo, vxore superstite, à num.* 56. & *signanter, num.* 67. *ex regula leg. si pactum, ff. de probation.* Ita etiam punctualiter Menoch. *dict. cons.* 7. *num.* 35. *lib.* 1. vbi filiæ consuluit interesse dotium maternarum deberi à possessoribus, seu hæredibus paternorum bonorum.
Et ita per S.C. referente D. Marco Antonio de Pon- 97
te tunc Regio Consiliario posteà Regente, & eiusdem S.C. Præside doctissimo, in casu quo ipse consuluit in beneficium filiorum contra hæredes patris,
refert D. Camillus Laratha *cons.* 16. *in fine*; Licèt 98
quando non tanquam interesse, sed ratione alimentorum aliquid deberetur, hoc hæredibus non compe ere [sic] post Ias. *in leg. diuortio, num* 23. *ff. solut matrimon.* docuerit Sord. *in tract. de alim. quæst* 42. *num.* 62. *tit.* 1. & *tit.* 7. *quæst.* 32. *num.* 15. & *tit.* 9 *quæst.* 18 *n.* 3. Quia dispar est ratio in alimentis, quæ debentur viduæ, quia censetur durare in priori matrimonio, quod de viduæ hærede dici non potest; interesse verò debetur propter moram, & lucrum amissum, quod vtrumque etiam hæredi vxoris mortuæ conuenit.

Neque elapso anno noua hominis interpellatio 99
requiritur ad moram inducendam, quia satis contracta est pro diei à iure statuti lapsu, iuxta terminos tex. *in leg. magnam. Cod de contrah.* & *comm. stipulat.* Ita magistraliter glossa 1. *in leg. si mora*, *ff. solut. matrim.* quam sequuntur tibi DD. Alex. *num.* 11. Ias. *num.* 20. Anib. *num.* 3. Barbos. 2. *part. num.* 11. Bald. *in dict.* §. *actio, quem legit, cum* §. *cum autem*, *num.* 2. Mathesil. *singul.* 121. Soccin. *cons.* 126. *num.* 5. *lib.* 1. Sord. *decis.* 211. *num.* 15. & Gramm. *decis.* 113. *num.* 3. Rectè itaque ex speciali dotis priuilegio tale interesse debetur D. Franciscæ vti hæredi D. Beatricis matris.

Secundò tale interesse ei debetur (& est secun- 100
da ratio) ratione minoris ætatis D. Franciscæ, nam tempore mortis matris in anno 1607. quando ei debita fuit legitima in qua fuit instituta, erat in ætate infantili; legitima enim debetur statim à die mortis testatoris *l. omni modo*, & *leg. scimus*, vbi DD. *C. de inoffic. testam.* Peregrin. *de fideicomm art.* 36. *num.* 113. Et cum fructibus à die mortis debetur ex glossa *in leg. in fideicommissaria*, *ff. ad Trebell.* vbi Ripa
num. 7. *D. de Franch. decis.* 16. *par.* 1. *num.* 13. Item 101
tempore mortis anno 1618. erat ætatis ferè duodecim annorum, quo tempore erat iuris beneficio consolidatus vsusfructus quo pater fruebatur cum proprietate bonorum maternorum, quæ ad patrem peruenerant, siue ex institutione D. Beatricis vxoris, siue ex successione D. Robertæ filiæ præmortuæ, quo fit, quod ratione pupillaris, vel minoris ætatis D. Franciscæ, vtroque tempore contrahitur motas [sic]

irregularis

irregularis pro minori absque vlla interpellatione, ratione cuius ei interesse debetur in contractibus bonæ fidei, tex. est *in leg. 4.* & ibi DD. *Cod in quib. caus. in integr restit. non est necessaria*, Bauer. *de mora, part. 2. sub num. 15. vers. 7 tom. 6 tract par. 1.* Menoch. *qui alios creat de arbit. Iud. lib. 2. cent. , ca. 220. num. 17.* & D. de Franch. *dict. decis. 16.* cum aliis multis per Merl. *de legit. lib 2. tit. 1. quæst. 1. num. 27. & 28.* Lupus *de vsur. comm. 1. §. 7. num. 156.* Et dubitari non potest quin dos sit contractus bonæ fidei *leg. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxor. action.*

102 Quod tanto magis procedit, quia ipse pater toto tépore quo vixit fuit legitimus administrator bonorum illius, quia licet in legitima D. Lucretiæ non habuerit vsumfructum, eo quia cum ea pariter ab vxore D. Beatrice fuit hæres institutus, iuxta dispositionem text. *in Auth item hæreditas. C. de bon. qua liber.* quam glos. ibi *verbo forsan*, intellexit procedere non solum quando pater, & filius succedunt ab intestato, sed etiam si ex testamento, quam ibi sequuntur Salic. *a num. 2.* Castrens. *qui eam legit cum Auth. excipitur* & *num. 5.* tamen loco tutoris administrabit bona filij impuberis ex not. *in leg. si superstites, C. de dolo.* Corn. punctualiter *in Auth. excipitur, n. 2. C. de bon. qua liber.* Paschal. *de virib. patriæ potest. part. 1. cap. 2. sub num. 88. faciunt dicta Burs. cons. 133. a num. 31. lib 2.* Post mortem verò patris legitimus tutor D. Franciscæ erat Princeps frater; nam licet adesset auia materna, non tamé tutelæ munus suscipere inuita cogebatur *Auth. matri, & auia, C. quando mul. tut. offic. fungi possit.* Vnde post auiam frater erat in successione proximus *Auth. cessante. C de legit. hæred.* Erat igitur onus huic patris siue fratris pro tempore respectiue soluere D. Franciscæ ei debitam quantitatem, cuique nomine eam a se ipsis exigere, atque ad illius commodum eam implicare, aliter ipsi ad interesse tenentur, vt ex *leg. fiant 10. C de legit. hæred.* decisum ait D. de Franch. *dict. decis. 16.* omnino videndus signanter *a num 16.* Videntur enim pater, & filius non carere culpa, qui a se ipsis non exegerunt; debebatque Princeps frater procurare, vt sorori impuberi, vel minori legitima persona constitueretur, cui solui potuisset, vt optimè *in dict. decis. D. de Franch.* ratiocinatur.

103 Hoc interesse debitum D. Franciscæ, seu actio ad illud petendum dubium, non est esse in hæreditate ipsius ad text. *in leg. si hæreditas, ff. de regul. iuris.* Et proinde spectabit sine in totum D. Lucretiæ, si ipsa ad integram successionem vocetur iuxta dicta supra in prima prætensione, vel pro rata legitimæ auiæ spectantis iuxta dicta in tertia prætensione, cûm sit portio eius, quod ab intestato fuisset habitura ex *leg. libertus, §. qui soluendo. ff. de bon. libert.* Peregrin. *de fideicomm. art. 36. n. 72.* Franch. *decis. 61. num. 15.* qui ita ait iudicatum, citatque concordantes, provt etiam apud Merlin. *tract. de legit. lib. 2. tit. 1. quæst. 1. in princ. & facit text. in leg. bonorum ff. de verb. signif.*

104 Tertia ratio, quare hoc interesse debeatur est ob moram regularem, quia iam D. Lucretia de Tufo iudicialiter à die 31. Martij 1620. interpellauit, ac in S.C. conuenit Principem Marinum, quo casu per iudiciariam interpellationem regularis mora contrahitur, ratione cuius interesse debetur, *l. si ex legati 23. cum not ff. de verb. oblig. leg. mora 32. de vsur.* Ac vnica sufficit interpellatio *leg. Titia sesa 89. §. vsuras, ff. de leg. 2.* late Barbo *a leg. si mortuo, n. 9. part. 1. ff. soluto matr.* Menoch. *de arbitr lib. 2. cent. 3. casu 220. a num. 18.*

105 Quarta ratio fundandi hoc interesse specialiter respectu legitimæ D. Lucretiæ debitæ (si ad hanc eius restringatur petitio) est quia legitima statim, & ipso iure sequuta morte debetur, & eam tunc hæres non præstando dicitur in mora legali; ideò teneri debet ad fructus seu interesse, etiam non interpellatus, quia dies mortis interpellat, vt post Bal. *in leg. non est, C. famil ercisc.* notabiliter Natta *cons. 156. num. 6. & 7. lib. 1.* & alij multi, quos citant, & probant Peregrin. *de fideicomm. art. 36. num. 69.* Mangil. *de imput. q. 9. num. 41. in fine,* Merlin. *de legit. lib. 2. tit. 1. quæst. 1. sub n. 11.* & decisum refert. D. de Franch. *dict. decis. 16.* & iterum *decis. 575. part. 4.* & post Fabian. *in Auth. nouissima, sub num. 229. C. de inoffic. testam.* in his terminis quando pecunia, in qua legitima consistit penes hæredem optimè, & magistraliter distinxit D. Reg. Rouit. *cons. 20. num. 8. lib. 1.* videndus.

Et licèt pro parte D. Lucretiæ fuerint petiti integri ducat. 60. mill. donati contemplatione matrimonij, & alij ducat. 60. mill. dotium maternarum, cùm dubitari posset an integri deberentur, vnde videtur debitum non esse liquidum; hoc tamen non obstat; tum quia magis communis opinio est, quod debuit Princeps conuentus offerre illud quod est indubitabile deberi, nempe legitimam, etiam si expressè non esset petita ab actore, provt testantur Bartol. Alex. *num. 7.* Aret. *num. 29. in l. 1. §. si stipulanti, ff. de verb. oblig* Bart. *in l. non potest 100. ff. de reg. iuris,* & ibi Cagnol. *num. 5.* Imola, & Alex. *in l. si mora, ff. soluto matrim.* idem Alex. *in l. 4. §. an Prætor, ff. de re iudic.* Negusan. *de pign. par. 5 prin. memb. 3 parte illius 2. limitatione 3. sub num. 4.* & Caroc. qui hanc sequi videtur opinionem, & alios citat *de oblat. part. 2. quæst. 51. ex l. 5. qui est text. notab. ff. de stat. lib.* & *ex l si residui. C. de distract. pign.* 106

Tum etiam non obstat, quia posita pro vera alia opinione, quod debet creditor, seu petitor se offerre paratum recipere parté de qua nó est controuersia iuxta doctrinam Bart. *in l qui soldam 80. in princ. per illum tex. ff de legat. 2.* quem sequuntur citati per Caroc. *vbi supra,* Bauer. *de mora part. 3. num. 16. to. 6. part. 1. tract.* & latè per Couarr. *variar. lib. 1. cap. 2. sub num. 5.* Adhuc tamen hoc adest in præsenti casu, quia petiit D. Lucretia gradatim & successiuè omnem partem, & portionem ei melius competentem in bonis paternis, & maternis, quæ ad minus est legitima, de qua dubitari nó poterat, & ipsemet Princeps conuentus confitebatur: Siue igitur vna, vel altera harum opinionum vera sit non potest obstare hæc oppositio ob certitudinem debiti saltem in legitima in supplicatione per actricem petita. 107

Quoad secundum, circa tempus quo tale interesse debetur satis liquere potest ex iam dictis. 108

Primò enim respectu legitimæ debitæ in bonis matris, cum sit certum deberi à tempore mortis illius, iuxta communem omnium traditionem *ex dict. leg. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testam.* & eo tempore erat D. Francisca infans; vnde duplex contrahitur mora vna quia agitur de legitima in qua non requiritur interpellatio, ex Bald. *in d. l. enim. C. fam. Ercisc.* & aliis apud Merlin. *de legitima, lib. 2. tit. 1. quæst. 1. sub num. 11.* Altera mora, quia sumus in infante *ex dict. leg. C. in quibus caus. in integ. rest.* D. de Franch. *decis. 16.* certè ab eo tempore interesse debebitur, quod euitare pater non poterit prætextu quod in dicta legitima competat ei vsusfructus, quia cum in eodem testamento sit cum filia institutus in portione filiæ relicta, & si non careat legitimæ administratione carebit tamen vsufructu, ex sententia gloss. *in Auth. item hæreditas, C. de bon. quæ liber.* quam ibi sequuntur Salic. & Castrens. Boer. *quæst. 185. num. 15.* qui citat Bald. hoc tenentem *cons. 460. omis-* 109 110

fsa

sis opinionibus, *lib. 4. quod in meo libro est*, *conf.* 324.
lib. 5. Gabr. *concl.* 118. *sub num.* 12. *lib.* 1. Surd. qui hos,
& alios citat *conf.* 116. *num.* 41. *lib.* 1. Viu. benè *decis.*
438. *num.* 33. Costa *de ration. rata, cap.* 511. *num.* 2.
111 Gratian. *tom.* 4. *discept. forens. cap.* 813. vbi plures ci-
tat, ex ratione Salic. *in dict. Auth. vnde hæreditas*, nē-
pè quia censetur ex mente testatoris, quod sicut in
successione intestata non quæratur patri vsusfructus
in portione filij cum quo succedit, ita creditur testa-
torem voluisse in successione ex testamento, & ita
ex testatoris voluntate per S. C. decisum refert D.
de Franch. *decis.* 451. *part.* 4.

112 Secundò quoad portionem, quæ in proprietate
obuenit D. Franciscæ ob transitum patris ad tertias
nuptias, non est dubium ex prædictis, quod finito
patris vsufructu per eius obitum, fuit statim proprie-
tati cōsolidatus, & quia eo tempore erat D. Francis-
ca pupilla vel minor absque alia interpellatione, ex
tunc fuit regularis mora commissa, & interesse de-
betur iuxta *tex. d. leg.* 3. *C. in quibus caus. in integrum*,
cum supra notatis, & consuluit, & secundum eius
consilium decisum refert per S.C. in causa Eleonoræ
Mazzo cum Catharina de Ruggerio, referente D.
Consiliario de Ponte, postea S. C. Præside refert
Dom. Camill. la Ratha *conf.* 15. in fine, quæ mora
semel tempore minoris ætatis incepta nunquam fuit
extincta, stante interpellatione iudiciali per hanc
litem facta pro parte D. Lucretiæ post mortem Don-
næ Franciscæ in ætate adhuc minori, nempe anno-
rum quatuordecim, vel circa, iuxta text. *cum ibi per*
glos. & alios in l. Titia 89. §. *vsuras*, *ff. de legat.* 2. *Ia-*
cob. dict. leg. 3. *num.* 5. *D. de Franch. dict. decis.* 16. *sub*
num...

113 Quæ omnia ex eadem ratione etiam procedunt
in portione, in qua Princeps Camillus successit pro
medietate D. Robertæ filiæ præmortuæ; cum enim
proprietas etiam illius portionis (vt supra dictum
est) in pœnam secundarum nuptiarum spectat ad
D. Franciscam, etiam à tempore mortis patris illius
debebitur interesse.

114 Quoad tertium si in præsenti casu haberet lo-
cum consuetudo Neapol. interesse secundum illam
esset ad rationem, quolibet anno, tarenorum duo-
rum pro qualibet vncia, vt *in consuet. hærede, quæ tit.*
de iure dotium, quod etiam mortua vxore hæredibus
deberi fundauit Napod. *consuet. Viro mortuo, vers.*
vxore superstite, circa finem, & nos supra diximus,
sed quia matrimonium inter Principem Camillum,
& D. Beatricem contractum fuit more Procerum,
& Magnatum, propter quod cessat Neapolitana
consuetudo, & ad maiorem rationem, quantum per
consuetudinem sit dispositum liquidatur, vt bene
115 Gramm. *decis.* 103. *num* 101. ideò interesse prædi-
ctum erit liquidandum ad rationem octo pro cen-
tenario, provt per S. C. liquidatum fuisse in causa
Eleonoræ de Aquino cum Marchione Lauri anno
1588. tradit Molfes. *to.* 1. *super consuet. par.* 7. *q.* 15.
n. 9. de quo meminerunt Didacus de Marin. *in ad-*
dit. ad Gram. sub num. 48. & Thoro *in compend. decis.*
to. 1. *verbo interesse sine vsusfructus antefati*, *fol.* 586.
col. 1. *in fine.*

Et hæc de successione bonorum maternorum D.
Franciscæ Caracciolæ, & eorum interesse dixisse
sufficiat.

Quoad successionem paternam.

116 Prima prætensio: Dōna Lucretia auia materna per
existentiā fratrum consanguineorū D. Franciscæ nō
est exclusa ab illius successione in bonis paternis.

117 Primò non est exclusa ex dispositione iuris com-
munis, quo deficientibus descendentibus certum
est secundo loco vocari ascendentes, siue fratres de-
functi superexistant, siue non, text. est *in* §. *conse-*
quens, alias, si igitur, Authen. de hæred. ab intest. ve-
nient. & in Auth. defuncto. C. ad Tertull. sæpius supra
citatis; succedunt autem ascendentes absque discri-
mine, vnde bona obuenerunt, siue ex latere vnde
sint coniuncti, siue ab altero, ita quod in eis proxi- 118
mitas tantum in linea eorum attenditur; adeo quod
si plures sint ascendentes ex vtraque linea paterna,
& materna, semper proximior alium excludit in
quibuscumque bonis, à quauis linea mortuo des-
cendenti obuentis, etiam si ipsemet remotior ascen-
dens illa donasset, qua de re dicunt matrem exclu- 119
dere auum paternum in successione nepotis, iam in
bonis per eum illi donatis, vt communiter conclu-
dunt DD. ponderantes tex. *in dict.* §. *si igitur, versic. si*
autem, dum dicunt: *si autem plurimi ascendentium*
viuūt, hos præponi iubemus, qui proximi gradu reperiun-
tur masculos, & fœminas, siue paterni, siue materni sint:
& ibi glossa *verbo proximi*, quam sequuntur DD. *in*
tract. de succ. ab intest. Matthesil. *art.* 2. *princip. num.* 5.
Nic. de Vbal. *part.* 2. *num.* 4. Textor *num.* 72. vbi alios
citat. Didac. *sub num.* 3. *vers quartò affirmo*, Barry. *de*
succ. lib. 18. *tit.* 2. *sub num.* 1. Petr. de Greg. *syntag. iu-*
ris, *p.* 1. *lib.* 45. *cap.* 9. *sub num.* 11. *vers si tamen Marta*,
qui concordantes citat *de success. legali tom.* 1. *part.* 5.
cap. 1. *sub num.* 59. & *part.* 1. *quæst.* 24. *artic.* 4. *num.* 14.
Paschal. *de virib. patr. potest. part.* 2. *cap.* 1. *sub num.* 59.
vers qua concludo, Viu. *decis.* 173. *sub num.* 4 *part.* 1.
& post Alex. *conf.* 111. *lib.* 2. Anan. *conf.* 73. & 101.
Thess. *decis.* 27. *num* 4. & optimè etiam in bonis ab
auo donatis D. de Ponte *conf.* 59. *à num.* 59. viden-
dus *lib.* 1. post Capram *conf.* 149. Crauetta *conf.* 176.
& D. de Franch. *decis.* 59. *in fine*. Nam qui bonorum 120
distinctionem in actiua ascendentium successione
induxerunt, solùm data gradus paritate loquuti sunt,
vt prædicti DD. dicunt, nempæ quando pater vel
mater in prædefuncti filij successione concurrunt,
vel aui, & auiæ paterni, & materni in successione
nepotis, in quibus terminis loquutus fuit Bart. *in l.*
post dotem, *ff. soluto matr.* & *in Auth. itaque. C. comm. de*
success. & qui eum sequuntur, cui tamen contradi-
xerunt Bald. *in Auth. defuncto*, & innumeri maxi-
mæ auctoritatis DD. qui illum sequuntur, Couarr.
d. tract. de success. ab intest. sub num. 5. & alij magni no-
minis DD. Hisp. Greg. Lopez, Vasq. Gomez, Matt.
quos refert cum aliis, & probat Barbosa, qui latè
Bart. opinionem impugnat *in d. l. post dotem*, *à n.* 66,
& propriè sub *num.* 73. vbi voluit quod neque in
auis aliisque vlterioribus ea sit admittenda bono-
rum distinctio, sequuntur multis relatis Grass. §. *suc-*
cessio ab intestato, quæst. 52. *sub n.* 5. Gapriol. *de succ.*
ab intestat. lib. 2. *à num.* 11. & latissimè Forster. *de suc-*
cess. lib. 7. *cap.* 4. *concl.* 4. *à num.* 6. videndus. Fuit igi-
tur inter DD. controuersia quando parentes super-
stites erant defuncto in pari gradu, sed si dispari
erant, nullus dubitauit proximiorem præferri remo-
tioribus ex generalitate text. *in dict.* §. *si igitur*, fore
in omnibus bonis, nulla illorum distinctione facta
admittendos.

Quod si hæc procedunt inter ascendentes in eo- 121
rum linea, multò magis si agimus respectu collate-
teralium, vt propter collateralem non debeat as-
cendens excludi à bonis, ab alia ascendentium linea
obuentis, nempè, vt in casu nostro non excludatur
auia materna à bonis obuentis nepti prædefunctæ à
linea paterna; nam etiam data secundùm opinio-
nem Bart. distinctione bonorum inter ascendentes
in pari gradu constitutos, nihilominus cessabit si
concurrant cum collaterali, nempe fratre vtrinque
coniuncto, vt est communis opinio, ac decisum re-
fert

fert Marta *to. 1. p. 2. quæst. 1. art. 31. num. 16. de succ. legali*, Tess. qui alios citat *dicta decis. 27. num. 3.* & ex
text. *in d. Auth. defuncto*, probat Castill. *decis. 59. sub num. 68. vers. & pro prædictis, par. 1.*

122 Hanc iuris communis dispositionem in præsenti
casu locum habere ambigi minimè potest, quia tam
matrimonium inter D. Beatricem, & principem Ca-
millum, quam aliud inter D. Lucretiam, & D. Fla-
minium Vrsinum, D. Beatricis patrem cōtracta fue-
re, secundùm morem Procerum, & Magnatum Re-
gni, quod idem importat, quod ius commune, &
proinde non procedit, neque consuetudo Neapoli-
123 tana, quia in successione inducta est bonorum di-
stinctio, nec vius Capuanæ, & Nidi, qua parentes
à successione filiorum in bonis aliunde obuentis ex-
cluduntur, sed simpliciter iuris communis attendi-
tur dispositio, qua non solùm admittuntur, sed col-
lateralibus, vt ita dicam, præferuntur, quia tantum
importat mos Magnatum Vrsill. ad Afflict. *decis. 137. num. 7.* Capyc. *decis. 176. num. 17.* Minard. *constit. in
aliquibus, 4. notabili. n. 4. ver. in reliquis.* Gram. *dec. 103.
n. 98.* D. de Ponte *in specie cons. 35. num. 7. lib. 2. cons.
110. sub, num. 5. cons. 113. num. 8. cons. 153. sub. num 7.
124 lib. 2.* Et ideo *cap. 5.* dicti moris statutum est ad filij
successionem eo iure matrem vocari, vt in reassum-
ptis per Camill. Salern. *in consuet. si quis vel si qua f.
mihi 143.* tradunt Minad. *vbi sup.* P. Molfel. *tom. 1.
super consuet. part. 1. c. 3. n. 14.* & optimè aduertit D.
de Ponte *dict. cons. 19. n. 40. lib. 1.*

125 Et si mater admittitur, etiam auia materna non
excluderetur, quia vtraque successiuè ex iuris com-
munis dispositione sunt vocatæ, & proinde secun-
126 dùm morem Magnatum. Eo magis, quia in fauora-
bilibus dispositio loquens de matre comprehendit
auiam, quia & ipsa mater fuit Bart. *l. liberorum, n. 21.
ff. de verbor signif.* in *l. Nesennius, num. 6. ff. de neg. gest.*
& *in l. Centurio, num. 52. ff. de vulg.* cum aliis per
Gabrielem *cons. 133. num. 2. lib. 2.* Dec. *cons. 13. n. 3.
lib.*

127 Secunda Prætensio: Non solùm D. Lucretia auia
materna admittitur ad successionem D. Franciscæ
neptis in bonis paternis, vel à linea paterna ob-
uentis, sed sola admittitur, exclusis omnibus fra-
tribus, & sororibus consanguineis prædictæ D.
Franciscæ, quæ conclusio indubitata est ex clarissi-
sima dispositione tex. *in dict. §. si igitur Auth. de hæ-
red. ab intestat.* ait enim, *si igitur defunctus descenden-
tes quidem non relinquat heredes, pater autem, aut ma-
ter, aut alij parentes ei supersunt, omnibus ex latere co-
gnatis, hos præponi sancimus exceptis solis fratribus ex
vtroque parente coniunctis defuncto, &c.* si solos vtrin-
que coniunctos admittit, ergo ex vno tantùm la-
tere coniunctos exclusit; prout ita argunt, & com-
muniter concludunt DD. *in tract. de succ. ab intest.*
Matthesil. *art. 2. princip. n. 10.* & ibi Additionator
Bolognin. Vbal. *par. 2. num 7.* Passager. *par. 2. num. 6*
Rosell. *n. 76.* Textor *num. 74.* Forster. *lib. 7. & 8. in
prin.* Paschal. *de patria potest. par. 2. cap. 1. sub. num. 6.*
optime D. de Franch. videndus *dec. 682. per totam
par. 4.* Canalc. *decis. 13. num. 17. part. 3.* decisum refert
Marta *de succ. leg. tom. 1. par. 2 quæst. 1. art. 1. sub. n. 16.
& par. 3. decisio. vers. successio cap. 142.* ex Boerio *de-
cis. 185.*

128 Quod est verum etiam si frater ille coniunctus
esset ex latere ipsius parentis, cum quo concurrit,
nam & adhuc excluditur. Bal. *d. Auth defuncto*, Boët.
decis. 185. n. 2. Crass. *d. §. successio ab intestato, quæst. 24.
in fine*, & secundum hanc opinionem iudicatum re-
fert Petrus de Greg. *syntag. iur. par. 1. lib. 45. c. 9. sub
num. 12. in fine.* Et pro auia decisum refert Papon.
Arrest. 8. lib. 1. ex ratione de qua ibi per eum; vn-

de multo magis ad exclusionem fratris ex eo latere
non coniuncti, prout est præsens casus.

Et hoc est verum indistinctè, & in quibuscum- 129
que bonis, vt ex tex. *in dict. §. si igitur*, post Salyc.
Boer. Forster. Odd. Tiraquell. Canale. Vegiz. Rumi-
nald. Iun. quos citat, optimè docet Castil. *d. decis. 59.
num. 68. lib. 1.* Vnde cùm supra ex prætensione auiæ
conclusum fuerit esse nullum testamentum D. Fran-
ciscæ, sicut ex ea causa diximus integram bono-
rum maternorum hæreditatem spectare ad auiam;
ita & nunc pari ratione dicendum est spectare etiam
paternorum.

Tertia Prætensio Si ob clausulam codicillarem 130
aliquo modo dispositio D. Franciscæ in beneficium
Principis fratris posset sustineri (quod non con-
ceditur per dicta supra in articulo de successione
materna) tunc etiam in bonis paternis D. Lucretiæ
auiæ maternæ legitima deberetur. Nam debetur
ascendentibus, sicut & descendentibus *Auth. no-
uissima. Cod. de inoffic. testamen.* & ibi DD. & de com-
muni opinione post Fernand. *in l. in quartam, in præ-
fat. part. 2. num. 86. ff. ad legem Falcid.* testatur Crass.
§. legitima, q. 5. Nam ab intestato sic vocata non ex-
cluditur à legitima ex dictis post gloss. *in l. 1. ff. de
bonorum poss. contra tab.* & aliis citatis per Merlin. *de
legit. lib. 1. tit. 2. quæst. 4. n. 2.*

Hæc autem legitima ad beneficium auiæ erit in- 131
tegra tertia pars bonorum paternorum, licèt exi-
stant fratres consanguinei, qui cum ab intestato
per auiam excluderentur, & integra etiam in pater-
nis bonis successio intestata ad auiam, expulsis fra-
tribus pertineret, ex supra dictis, integra etiam le-
gitima erit auiæ, quæ erit portio eius, quod esset ab
intestato habitura, *§. sed hoc ita, Instit. de inoffic. testam.*
glos. *Auth. nouissima, verbo titulo. C. de inoffic. testam.*
Et constat hæc ex latè per nos fundatis supra in ar-
ticulis de bonis maternis in tertia prætensione, quæ
omnia in præsenti conueniunt, & hic essent repe-
tenda, seu breuitatis causa omittantur. Et deci-
sum ait Tess. Iun. *lib. 4. quæst. forens. 38. nu-
mer. 6.*

Quarta Prætensio: Appellatione bonorum ex 132
linea paterna D. Franciscæ obuentorum, & in qui-
bus D. Lucretia auia materna succederet, continen-
tur infra scripta.

Primò ducati sexaginta mille donati à Principe
Camillo, qui in capitulis matrimonialibus initis
cum D. Beatrice Vrsina donauit filiæ primogenitæ,
ex dicto matrimonio nasciturae, si masculi deessent,
ducatos sexaginta mille super omnibus eius bonis,
his additis verbis, *da conseguir si dalla femina pri-
mogenita al tempo, che sarà d'anni sedici, e non prima*;
nam licèt ante completum annum ætatis decimum
sextum Dom. Francisca decesserit; tamen transmit-
tit hoc ius ad beneficium hæredis cuiuscumque,
quod multipliciter probatur.

Primò, quia hæc dispositio non est conditionalis 133
in se, & in sui substantia, sed pura: donat namque
princeps absolutè ducatos sexaginta mille; at quoad
illorum consequutionem apposuit tempus quando
filia peruenerit, seu compleuerit annos sexdecim,
quod tempus appellatur dies incerta; eo quia ne-
sciebat an D. Francisca ad eam ætatem esset per-
uentura: sed dies certa quando, quia benè scire
poterat quando complebantur ex quo nata fuit
die 8. Octobris, anno 1606. vti post alios per
Menoch. *lib. 4. præsumpt. 201. num. 42.* Duæ namque 134
sunt in contractu disparatæ orationes, vna qua do-
nat Princeps Camillus nasciturae primogenitæ,
& ista ex se perfecta est, suoque verbo regitur; altera
verò dum dicit, *da conseguir si dalla detta primo-*

genita quando sarà d'anni sedici, non prima: quæ etiam a suo regitur verbo, itaque quando post perfectam orationem in alia, dies certus, modo quo supra, apponitur consequutioni, tunc non redditur ipsa dispositio conditionalis, nec ad hæredes transmissio impeditur, etiam si essemus in vltimis voluntatibus, in quibus difficilior fit transmissio quàm in contractibus, tex. est expressus *in leg. ex his. Cod. quando dies legati cedat*, & ibi DD. Bart. Alberic. *sub num.* 2. Bald. *benè num.* 1. & 2. Castrens. *optimè num.* 2. & 4. Salycet. *qui eam legit cum leg. præcedenti, sub num.* 2. Fulgos. *sub num.* 2. qui indubiè hoc tenet, etsi in continenti post primam orationem adiicietur secunda, quia non præsumitur disponentem se velle corrigere glos. & DD. *in leg. seius* 46 *ff. ad Treb.* vbi Bart. Alberic. *in princ.* Angel. *num.* 2. Castrens. *sub num.* 1. *vers. respondeo*. DD. item, *in l. sicuri, § hoc autem, ff. de leg.* 1. vbi Bart. *num.*... Bald. *circa finem princ. vers. certum est dubium.* Ias. *num.* 4. & alij multi in prædictis, & aliis locis, de quibus per Mant. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. & 23. *num.* 28. Menoch. *præsumpt. lib.* 4. *cap.* 201. *num.* 46. videndus no-
135 uissime Noalis *de transmiss. cap.* 7. *num.* 53. qui communem illam doctrinam sequuntur, & ex dicto text. *in leg. ex his*, post DD. ibi colligunt, quod post tempus quo D. Francisca foret decimum sextum annum completura poterit per eius successorem ea summa peti.

136 Sedundò etiam si ea dispositio non esset in diem, sed conditionalis, adhuc locum haberet transmissio, ex quo facta est in beneficium filiæ, cuius fauore per eius mortem ante conditionem non caducatur, vt videtur tex. *in puncto in dicta leg Seius Saturninus* 46. *ff. ad Trebell*, Rota Rom. *decis.* 782. *n.* 18. & 19. *part.* 1. *in nouiss.* optimè post Capram *cons.* 79. *num.* 2. Soccin. Senior. & alios Menoch. *dict. præsumpt.* 201. *num.* 45. *lib.* 4. vbi ponderat ad hoc text. *in dict. leg. Seius.*

137 Tertiò, quia sumus in dispositione inter viuos, quo casu etiam si conditionalis sit, transmittitur ex tex. *in §. ex conditionali, Instit. de verb. oblig.* & *leg. is cui, & ibi glos. ff. de action. obligat. glos. in leg. si quis* 57. *ff. de verb oblig.* & ibi DD. *in dict. §. ex conditionali*, vbi nouissime Naupprechetus Germanus, Gomes. *variar. lib.* 2. *cap.* 11. *sub* 36. vbi latissimè Lopez. *glos.* 3. *lib.* 12. *tit.* 12. *par.* 5. DD. *in leg. si decem, ff. de verb. oblig.* Donell. & Cuiac. *dict. leg. si quis*. Cancer. *lib.* 1. *c.* 2. *sub num.* 38. & *lib.* 3. *cap.* 21. *sub num.* 94. Olasc. *decis.* 24. *num.* 2. post Bald. *in leg. quoties. Cod. de donat. quæ sub modo*, Noalis *de transmiss. c.* 5.

138 Ex quibus constat nulla ratione ad impediendam hanc transmissionem fuisse ex aduerso prætensum hanc summam ducatorum sexaginta mille fuisse à Principe Camillo donatam nasciture primogenitæ ex eo matrimonio, pro dote, & proinde cùm habeat conditionem futuri matrimonij, eo non sequuto per mortem D. Franciscæ ante completum annum decimum sextum, non potuit ad hæredem illius transmitti, esto quod in contractu sit disposita, eo quia quando in persona defuncti conditio erat adimplenda (vt in hoc casu quod D. Francisca impleat annum ætatis decimum sextum, & quod nubat) cùm per mortem illius deficiat, non potest transmitti, quod sub conditione promissum ex defectu conditionis euanuit ex not. *in leg. qui Romæ, §. Angerius*, vbi DD. *ff de verb. oblig.* Aret. *in d. §. ex conditionali*, post Fabrum ibi, *sub num.* 2. Valasc. *consult.* 122. *sub n.* 13. & *in tract. de iure emphyt. quæst.* 50. *sub n.* 44. *in fin.* Alciat. *lib.* 3. *resp.* 3. *dub.* 3. *sub. num.* 16. Sesse *decis.* 50. *sub n.* 40. Peregr. *de fideic. artic.* 51. *sub*
139 *num.* 20. Cassan. *cons.* 53. *num.* 17. Et etiam quod non fuisset adiecta ætas adhuc ante matrimonium, mortua donataria, non transmittitur, *leg. in rebus, §. dote, l. tali, ff. de iure dot. leg. item quia, §. huius, ff. de pactis, num.* 1. Hæc inquam in præsenti minimè obstant.

Primò enim in hac donatione facta nulla legitur 140
dotis mentio, nec causa; tantùm Princeps Camillus huius sui secundi matrimonij contemplatione donauit filio primogenito masculo nascituro ducatos centum mille, masculis autem deficientibus filiæ primogenitæ nasciture duc. sexaginta mille, subdit immediatè: *Da consequir si li detti duc. cento milia dal masculo primogenito di questo matrimonio, e li duc. sessanta milia per mancamento di maschio dalla figlia femina primogenita, che nascera dal detto matrimonio al tempo, che esso figlio masculo primogenito, o la detta figlia femina primogenita sarà d'anni sedici, e non prima*. Hæc sunt donationis verba, ex quibus nulla dotis facta est mentio, quæ expressè debet fieri, vt dotale legatum dici possit.

Leuissimæ verò sunt coniecturæ, quæ ex aduer- 141
uerso ponderantur ad persuadendum legatum illud esse dotale. Quod à patre: Quod in capitulis matrimonialibus: Quod completo anno decimosexto (quæ nubilis ætas est) consequatur: Quod doti sit commensurata quantitas supradicta, quia similem summam pro dote dedit mater D. Beatrix, & quia voluerunt contrahentes prouidere fœminis ex hoc matrimonio nascituris, ne aliis ex priore natis matrimonio fierent inferiores, istæ quidem coniecturæ nihil concludunt.

Nam quoad primam, & præcipuam coniectu- 142
ram, quod donatio facta fuerit a patre, & proptereà intelligatur in causam dotis ex communi DD. traditione, quæ originaliter fuit Bartol. per illum tex. *in leg quod autem, ff. de iure dot.* quem sequuntur ibi Bald. Iacobin. & Castrens. *in leg. Titio centum, §. Titio genero, num.* 9. *ff. de condit. & demonstrat.* Alex. *in leg. huiusmodi, §. cum pater, num.* 3. *ff. de legat.* 1. Curt. Iun. *in Auth. res quæ, num.* 21. *Cod. commun. de leg.* Ias. *in leg filia legatorum, num.* 2. *Cod. de legat.* Barbosa *in leg.* 1. *par.* 3. *num.* 64. *vers. succedit*, vbi late, *ff solut. matrimon.* Ceph. *cons.* 84. *num.* 9. *lib.* 1. Riminal. Sen. *cons.* 131. *à num.* 4. Ruin. *cons.* 24. *n.* 10. *lib.* 1. & *cons.* 138. *sub. num.* 3. *lib.* 4.

Primò considerandum est DD. prædictos, ac cæ- 143
teros, qui de hac materia pluribus in locis tractauerunt duos posuisse casus, scilicet in dispositione per patrem facta in vltima voluntate, & in ea quæ fit inter viuos: & quidem respectu primæ quando pater simpliciter legat filiæ, quod videatur legare in causam dotis, & animo compensandi cum dote, non ita contra filiam videtur expeditum; nam licet communis opinio affirmet, quod legatum censetur in causam dotis, & proinde cum ea compensetur ex *l. si cum dotem, §. si pater, ff. soluto matrim. l. huiusmodi* 86. *§. cum pater. ff de legat.* 1. *leg. Titio, §. quod in vita, ff. de leg.* 2. & in dictis locis DD. & Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 109. *à num.* 16. tamen fortior obstat tex. *in l.* 4. *ff de collat. dotis*, in cuius dissolutione post relatos à Menoch. vbi supra, fortiter laborat Barbosa, *d. §. si pater, à n.* 36. & 37. *cum seqq.* adeò quod non esse factum legatum animo compensandi, & vtrumque deberi voluerunt Bal. *in l. filia, n.* 4. *C. de leg.* Imol. *d. l. huiusmodi, §. cum pater, col. fin. de leg.* 1. Cuman. *cons.* 134. *n.* 2. & Roman. *cons.* 153. *col.* 2. quos refert Barb. *d. loco, sub n.* 36. Phan. *de lucro dotis, glos.* 82. Roland.
qui alios refert, *cons* 25. *n.* 22. *lib.* 4. Si tamen opinio 144
communis contra filiam teneatur, non potest quicquam præsenti causæ officere. Ea enim principaliter fundatur, quia pater est necessarius dotis debitor lege compellente *l. qui liberos, ff. de ritu nupt.* & expeditum

peditum est in iure, legatum factum creditori, necessariò cum debito compensari ex tex. *in Autheu. prattereà. Cod.vnde vir, & vxor*, DD.*d.l.si cum detem, §.si pater*, vbi Barbosa *sub num.*6. & hoc vel quia nemo in necessitatibus liberalis existit, *l.rem legatam, ff.de adimen.leg.* & ideo in legante animus compensandi cum debito præsumitur, quod innuit tex. *in dict.l.Titie, §.quod inuita, ff. de leg.*1. ibi, *non est enim, verisimile, &c.* & tradit Ias. *d. Auth. prattereà, num.*19. vel quia lex, quæ cum debitorem constituit necessarium, voluit illum in hoc releuare, de duplici onere grauetur iuxta tex. *in dict. §.quod in vita*, & post Dec. *dict. Autheu. prattereà, n.*11. sentit. Barbosa *vbi supra*. Vnde si prædicta ratio compensandi non cessaret non haberet locum obiectum, vt in simili ponderauit Ber. *cons.*4 . *ub n.9 ver.considerãdum, lib.*2. Hæc ratio compensandi cum debito necessario, nõ militat in dispositione facta in contractu inter viuos, & proprie in donatione, quia donatum inter viuos cum debito necessario, non compensatur, quæ est recepta DD. conclusio ex text. *in leg.etiam, § si debita*, & *leg si verè, vers.caterum, ff.de bon.libert.* & probarunt Soccin. Sen. *cons.*93. *sub. num.*21. *vers. confirmatur, lib.*1. Rubeus *cons.*116.*n.*1. Couarr. *Cod.officij, num.9.de testament.* Menoch. *qui de commun testatur, presumpt.*142, *num* 2.*lib.*3. Sebast. Medic. *de compens.part.*1. *quast.*27. *num.*3. Et videtur expresse probari ex communi illa conclusione, quod donatum in vita non imputatur in legitimam, in qua pater est debitor necessarius, *§ generaliter, leg.si quando. Cod.de inoffic. testam.* & DD. *in leg.sancimus.Cod. eod.* Medic. *dict quast.*27.*num.*1. Cùm autem nos sumus in quantitate donata in capitulis matrimonialibus, cessat hæc ratio compensandi, & successiuè non potest dici donatum filiæ nasciturae, cedere in causam dotis.

145 Respectu verò secundi, nempe in propositione, seu donatione facta inter viuos a patre filiæ, an causa dotis, & pro dote facta censeatur: Doctores tenentes talem promissionem censeri factam in causam dotis, fundauerunt eorum sententiam ex tex. *in l quod autem* 24 *ff de iure dotium*, cuius verba sunt ita: *Quod autem in stipulatione non est necessaria dotis adiectio, etiam in donatione tantundem dicimus.* Magis autem communiter DD. intellexerunt dispositionem illius text. & conclusionem supradictam super eo fundatam tunc habere locum quando tacite agebatur, vt ea promissio cederet in causam dotis. Ita expresse voluit ibi Glossa quam sequitur Bart. *in l.*1. *ff.soluto matrimonio, n.*15. & cum Bart. ibi Alex. *n.*29. Ripa, *n.*100. Herculan. *sub n.*49. Paris. *sub n.*66. Bolog. *n.*159. Coras. *in l.qui liberos, n.*99 *.de ritu nupt.* & Bal.
146 Nouellus *in tract.de doto, per 6.priuil.*14 *n.*1. Dicunt autem explicando hoc esse si aliquis tractatus de matrimonio puellæ cui promittitur, præcesserit, vt Coras. explicat, aut, vt dicit Alex. in instrumento promissionis, de matrimonio mentio facta fuerit, vel si sponsalia tunc essent contracta, vt Bolognet. dicit, quia tunc ex causa præexistenti censetur facta promissio, seu donatio ex *leg.si vero, §. idem Papinianus, ff.mand. leg.item quia, ff. de pact.* not. Bart. *in leg. tri-*
147 *ticum, ff.de verb.oblig.* Qua de re communiter post Bart. *in dict.leg.*1. predicti, & alij DD. dicunt dispositionem dictæ legis, *quod autem*, nihil speciale continere fauore dotis, secundùm quam declarationem satis constat nihil obesse dispositionem dictæ legis, cùm tempore factæ donationis per Principem Camillum non solùm nec matrimonium, nec mentio matrimonij D.Franciscæ cum aliqua persona facta fuit, sed nec ipsa tunc nata vel concepta erat, vt de matrimonio aliquo potuisset excogitari. Et

quamuis Barbosa *in dict.leg.*1 *ff. soluto matrim.par.*3. 148
*sub num.*65. & 66. post Ruin. voluerit ex speciali priuilegio dotis etiam si nullus sit de matrimonio tractatus, si ab aliquo mulieris consanguineo facta sit promissio, in causam dotis sustineatur facta, ne alias sit nulla, & inutilis, ex quo sine causa non posset valide obligari ex tex. *in leg.*2. *§ circa, ff. de doli excep.* & ideò se fundat Barbosa, vt valeat promissio, quæ aliàs, nisi in causam dotis valere non potuisset. Et etiam hac ratione attenta adhuc non 149
obstabit petitioni D.principis, quia promissio ducatorum sexaginta millium fuit facta causa matrimonij inter Principem Camillum, & D. Beatricem, quæ aliàs non contraxisset, & sic non fuit simplex, sed ob causam, vt meritò de illius validitate dubitari non potuerit ex dictis per Guid. Pap. *decis.*145. D.de Franch. *decis.*205. & de hoc nec pars aduersa vllam est controuersiam adductura, meritò a cessante ratione dispositâ *in dicta leg. quod autem*, & ex eo tex. à DD. vt supra, considerata ad casum nostrum nequeunt applicari.

Secundò etiam si facta esset hæc donatio tem- 150
pore matrimonij, seu cum mentione matrimonij D. Franciscæ; adhuc tamen cessaret titulus, seu qualitas dotalis, quæ cessat quando constat, quod animo donandi fuerit promissum, vel dispositum ex tex. *in leg.licèt* 44. §.1. *vers.nisi forte, ff.de iure dot. leg quod se debere* 7. *§.sed si cum sunt, ff.de cond. ob caus.* vbi Castellio. Fulgot. & Roman. quos refert, & probat Ias. ibi, *colum. final. in principio*, quo casu non impeditur transmissio ad hæredes mulieris, si ipsa ante nuptias moriatur, & non procedit dispositio tex. *in leg.*4. §.1. *ff.de pactis*, docet in specie Noalis *dict. tract. de transmiss. cap.* 17. *numer.* 3.

At in hoc casu de animo donandi Principis Ca- 151
milli donatoris etiam si non nuberet D. Francisca, dubitari non potest, qui ex pluribus aperte colligitur. Primò, quia expresse dixit, quod donabat filiæ nasciturae. Secundò, quia fuit contemplatione sui matrimonij cum D. Beatrice Vrsina, vt prouideret filiis nascituris ex illo; nam alias D. Beatrix non contraxisset, ex quo aderant quatuor filij ex prima vxore, quæ prouisio erat necessaria filiis nascituris siue masculis, siue fœminis in omni casu, siue nuberent, siue innupti viuerent. Tertiò, quia eisdem in capitulis prouisum est masculis, & fœminis, illis de ducatis centum millibus, istis de ducatis sexaginta millibus; at in masculo pro consequendis ducatis centum millibus sola ætas annorum sexdecim requiritur, & nulla adfuit conditio nuptiarum: ita pariter dicendum est de fœminis, vt quanto minus sit possibile, dispar sit vtriusque conditio ad textum, *in leg.maximum vitium. Cod.de liberis preteris.* Quartò quia alias sequeretur, quod etiam completo anno decimosexto non fuisset donatam summam D. Francisca consequutura, nisi etiam esset nupta; quod tamen esset contra dispositionem donatoris, qui tantùm annum ætatis decimum sextum consequutioni legati considerauit.

Tertiò etiam si ea donatio in causam dotis facta 152
intelligeretur adhuc tamen non impediretur transmissio, quia esset facta pro ea dote, quæ ex iuris dispositione à patre esset filiæ danda, ne duplici onere grauaretur, & quia cum onere legali censeretur compensare voluisse. Hæc autem dos de iure Regni stantibus masculis est dos de paragio, quam etiam appellant paragium, quod debetur, siue fœmina excludatur à successione feudalium, siue burgensaticorum, iuxta disposita, & notata

in conſtit. Regni, In aliquibus, vbi DD. Iſern. Afflict.
Minado. Et in hanc cauſam paragij cenſetur voluiſ-
ſe Principem Camillum eam quantitatem donatam
153 fore, cùm quilibet potius cenſetur diſpoſuiſſe ſe-
cundùm iura municipalia, ſeu ſtatutaria ſuæ patriæ,
quàm ſecundùm iura communia; ſecundùm quæ iu-
ra municipalia eſt eius diſpoſitio intelligenda, vt
eſt communis omnium ſententia, quorum anteſi-
gnagnus Bart. *in leg. iuriſiurandi, §. vt liberi. num. 5. ff.
de bon. libert.* & *in leg. hæredes mei, §. cum ita*, vbi latè
Alex. *num. 9.* & Zanch. *1. q. ff. ad Trebell.* Bald. *in leg.
libertis, num. 24. Cod. de operis libert.* plures referunt,
& ſequuntur Rub. Alex. *conſ. 70. num. 1.* Surd. *deciſ.
326. num. 55.* & Mantica ad ſaturitatem *in tract. de
tacit. & ambig. tom. 1. lib. 3. tit. 8. a num. 1. ad 11.*
Loffred. *conſ. 39. num. 16.* poſt Iaſ. *in leg. omnes populi,
in 2. lectura, num. 18. in fine, ff. de Iuſtit. & Iure.*
154 At de iure Regni a patre debetur filiæ dos de
paragio, tam ſuper bonis feudalibus, quam burgen-
ſaticis, ex diſpoſitione tex. *in conſtit. in aliquibus*, &
etiam de iure conſuetudinario Ciuitatis Neap. ex
conſuet. ſi moriatur, quod paragium ſuccedit loco le-
gitimæ, licèt nec in quantitate, nec tempore ſit vt
illa: quia poteſt excedere legitimam, & non debe-
tur ante nubilem ætatem, vt docent variis in locis
DD. ſignanter *in dict. Conſtit. In aliquibus, & in dict.
conſuet. ſi moriatur.* D. de Ponte *conſ. 65. lib. 1.* Fab. de
Anna *conſ. 6. num. 10. & conſ. 75. num. 8. lib. 1.* Qua
155 de re non erit conditionale, ſeu modale, ſed ad in-
ſtar legitimæ abſolutum, & purum. Et ideo ſi ante
nubilem ætatem decedat filia ad eius hæredes tranſ-
mittitur tam iuxta terminos conſuetudinis, quàm
conſtitutionis prædictæ, *In aliquibus*, vt eſt commu-
nis vtriuſque Regni DD. Regnicolarum opinio,
ſecundùm quam ſæpè iudicatum eſſe tradiderunt.
Igitur ita docuerunt, Capyc. *in conſuet. ſi moriatur,
ſub num. 50. in apoſt. incip. an mulier, fol 94.* Vrſ. ad
Afflict. *deciſ. 160. num. 5.* P. Molf. *late ſuper conſuet.
tom. 1. par. 4 quæſt. 15. num. 6.* Petrus de Gregorio
de dote de paragio, quæſt. 2. num. 6. & latiùs *quæſt. 49.
per totam*, & Cann. *in cap. volentes, §. non eſſet otio-
ſum quærere, fol. 98.* vbi pluribus videndus. Ita etiam
conſuluerunt DD. Regnicolæ Regens Loffred. *conſ.
26. in 1. dubio*, vbi latiſſimè Conſiliarius de Georg.
conſ. 11. videndus & D. Camillus de la Ratha, bis
olim in M.C.V. Iudex, *conſ. 68. à num. 7. vſque ad fi-
nem.* licèt diſſentire videatur Minard. *dict. conſtit. In
aliquibus, 7. notabili, num. 10.* cui benè reſpondet. D.
Georgius *d. alleg. 11. n.....*
156 Et non ſemel in Regno ſecundùm iſtam partem
deciſum ita per S. Con. refert D. de Franch. *dec. 618.
par. 4.* In cauſa fratrum de Gambacurta. Et iterum in
alia cauſa pro Iulia Papara per idem S.C. deciſum
refert idem D. de la Ratha, *vbi ſupra in fine*, & tertiò
in cauſa arbitrali deciſum ſimiliter ſcripſit D. de
157 Georg. *in calce dicti conſ. 11.* Et fundamentalis om-
nium illa eſt ratio, quia ea dos de paragio, *quæ ex di-
ſpoſitione dictarum conſtit. In aliquibus, & conſuet. ſi
moriatur*, danda eſt filiabus, ſuccedit loco legitimæ,
ideò ad inſtar illius tranſmittitur ad hæredes, quam-
uis filia ad matrimonium non peruenerit, & erit ſe-
cundum caput diſtinctionis traditæ per Caſtrenſ. *in
l. Titio centum, §. Titio genero, ff. de condit. & demon-
ſtrat.* quæ communiter eſt recepta, qua de re latè
Noalis *de tranſmiſſ. cap. 17. à num. 16.* & nouiſſimè
Merlin. *de legit. lib. 3. tit. 1. q. 8. per totam, ſign. nu. 50.*
158 Vbi multos cum Caſtrenſe ſentientes citat. Igitur
quicquid ſit de iure communi ſi dos iure Regni no-
ſtri, vel noſtræ conſuetudinis ſtatuta ad hæredes
tranſmittitur, etiam ſi diceremus dotis cauſa fuiſſe
D. Franciſcæ à patre donatos ducatos ſexaginta mil-
le (quod tamen eſt omninò negandum) adhuc præ- 1
ſumendum eſſet ſecùdùm hoc Regni ius à pruden-
tibus interpretatum, & deciſionibus firmatum, ſci-
licet vt ſit ad hæredes tranſmiſſibile patrem ei do-
naſſe, vnde meritò tranſmittetur ſublata hac prima,
& præcipua coniectura, ad excludendam tranſmiſ-
ſionem ex aduerſo conſideratam.
Reliquæ coniecturæ fragiles, & friuolæ etiam ex 159
prædictis erunt ſublatæ, ſigillatim verò, ſed breuiter
ſingulis reſpondetur.
Quoad ſecundam coniecturam quod donatio fa- 160
cta ſit in capitulis matrimonialibus. Hæc nihil eſt,
quia procedere fortè poſſet ſi facta eſſet in capitulis
matrimonialibus ipſius filiæ ex dictis ſupra circa in-
tellectum *dict. leg quod autem, ff. de iure dot.* ex do-
ctrina Bart. & aliorum *in dict. leg. 1. ff ſoluto matrim.*
quod tractatus matrimonij, vel ſcriptura de ipſo
proximè facta ad diſpoſitionem faciat eam præſumi
dotalem, & ita intelligendi ſunt Ruin. *conſ. 64. n 7.
lib. 2.* Bert. *conſ. 45 ſub num. 1. lib. 2.* & qui eos citat
Card. Mant. *de conect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 21. ſub
num. 1.* qui volunt dictum Bart. *in dict. l. quod autem*,
quod legatum factum a patre filiæ intelligatur fa-
ctum in cauſam dotis, indubie verùm eſſe, ſi pater
de nuptiis fecerit mentionem ad tex. *in l. vxorem, §.
teſtamento, leg. vltim. ff. de leg. 3.* intelligendi inquam
ſunt hi DD. ſi pater mentionem de nuptiis ipſius fi-
liæ fecerit, non de propriis ipſius patris, prout eſt
caſus noſter in quo donatio facta fuit in capitu-
lis matrimonialibus patris, qui donat, non fi-
liæ, quæ non erat tunc temporis in rerum na-
tura.
Quoad tertiam coniecturam, quod voluerit pa- 161
ter, vt filia naſcitura conſequeretur ducatos ſexa-
ginta mille poſt ſexdecim annos completos, quæ æ-
tas eſt nubilis, non obſtat; nam licet ea ætas nubi-
lis eſſet iuxta conſuetudinem *ſi moriatur, verſ. eas
autem*; tamen non ſub hac formalitate fuit expreſſa.
Siquidem Alex. *in dict. leg. quod autem*, voluit le-
gatum factum filiæ pupillæ non cenſeri factum in
cauſam dotis, quia tunc dos non eſt debita, ſed
cùm erit nubilis ætatis. Hoc limitant aliqui, niſi te-
ſtator voluiſſet illud conſequi quando erit nubilis
ætatis, quia ex mentione matrimonij præſumitur vo-
luiſſe legare in cauſam dotis, vt ſupra dictum eſt,
& per Noalem *de tranſmiſſ. dict. cap. 17. à n. 50.*
Non ſufficit ergo ſi legati ſubſtantiæ, vel conſe-
quutioni ponatur ætas, quæ de ſe eſt nubilis, ſed
quod ſpecifice dicatur, quod conſequatur cum erit
nubilis ætatis, quod non eſt in caſu noſtro. In quo 162
etiam multò minus poteſt ex hac expreſſione æta-
tis annorum ſexdecim colligi qualitas dotalis in
ſumma diſpoſita, quia eadem ætas apponitur conſe-
quutioni ducatorum centum millium, futuro ex eo
matrimonio maſculo in eadem diſpoſitione dona-
torum, quos nec ipſa pars aduerſa dixerit ſub con di-
tione nuptiarum fuiſſe donatos, ita quod niſi matri-
monium naſciturus maſculus contraxiſſet, illos mi-
nimè conſequeretur; vnde ſi eadem ætas ſexdecim
annorum expreſſa eſt in ſumma donata maſculo ex
eo matrimonio naſcituro, & in ea non impediretur
tranſmiſſio, quia non eſſet ſub conditione nuptia-
rum donata, quare hoc dicemus in ſumma donata
fœminæ, vnde maior inter eam, & maſculum eſſet
inæqualitas contra *l. maximum vitium. Cod. de liber.
præter.* confirmatur dicta per Ancharan. *conſ. 32.* Soc.
conſ. 92. ſub n. 8. ver. & vltra hoc dicta, lib. 1. Menoch.
conſ. 251. n. 38. Noal. *d. c. 17. n. 34.* Menoch. *præſumpt.
146. n. 38. lib. 4. ex l. cum pater, §. cum iiis, ff. de leg. 2.*
Reliquæ autem tres friuolæ coniecturæ ex dictis 163
facile tolluntur.

Non

Non obstat quarta, quod quantitas ducatorum sexaginta millium doti sit commensurata, quia hoc inspicitur in legato facto puellæ pro se maritanda; nam si non est doti commensuratum, censetur factum non pro dote, sed pro expensis matrimonij iuxta distinctionem, Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.11. tit.11. num.5. & 7.* Cùm enim matrimonij mentio facta fuerit occasio fuit an relictum causa dotis factum esse dicitur, quod cessat in præsenti quando nulla de futuro D. Franciscæ matrimonio in donatione, de qua agimus, mentio facta fuit.

164 Quinta coniectura (quia similem summam ducatorum sexaginta millium mater dedit) apud me satis est infirma, vt hæc summa intelligatur data nasciture filiæ pro dote, quando tot aliæ rationes in contrarium vrgent, quando iam donanit nasciturο ducatos centum mille. Præterea non poterat regulari dos nascituræ virginis à dote viduæ mulieris, quæ viduo etiam, & plures habenti filios copulabatur.

165 Vltima potius contrarium concludit, quia optima erat prouisio, vt non esset sub conditione nuptiarum donata, ne post exactam sexdecim annorum ætatem si nuptiæ dilatæ fuissent à petitione donatæ summæ filia arceretur.

166 Quinta Prætensio. Non solum D. Lucretiæ auiæ debentur ducati sexaginta mille donati, vt supra D. Franciscæ, seu legitima illorum portio modo prædicto, sed etiam illorum interesse, in quo ni fallor dubium esse non potest.

167 Primò enim supra fundatum fuit, quod dicti ducati sexaginta mille debentur hæredibus D. Franciscæ eo tempore, quo si vixisset, decimum sextum annum compleuisset, iuxta tradita per DD. *in leg. ex his 5. Cod. quando dies legati ced.* quos retuli supra in quarta prætensione.

168 Secundò verum est in facto, quod cùm D. Francisca nata fuerit anno 1606. die 8. Octobris, vt in processu fol.31. &c. compleuisset annum decimum sextum die 6. Octobris 1622. quo tempore iam erat per D. Lucretiam, siue Principem D. Petrum Vrsinum eius cessionarium petita portio ei spectans in bonis paternis D. Franciscæ, nempe die 21. Martij 1620. super qua petitione etiam post dictum tempus vsque nunc institit, & instat, ex qua petitione non est dubium contrahi moram regularem, ratione cuius debetur interesse *leg. si ex legat. 23. cum not. ff. de verb. obligat. leg. mora 32. ff. de v.sur.* & dixi supra in vltima prætentione bonorum maternorum.

169 Et licèt eo tempore nempe 21. Martij 1620. quo fuit petitum, nondum venerat dies solutionis dictorum ducatorum sexaginta mille, quia adhuc non erant elapsi anni sexdecim à die natiuitatis D. Franciscæ; tamen quia post dictum tempus completum sæpius institit super petitis, quando iam cesserat, & venerat dies, saltem tunc mora contrahitur, ad quod vnica sufficit interpellatio, *leg. Titia seia 89. §. vsuras. ff. de leg. 2.* Barbos. *in leg. si mora, num. 9. par. 1. ff. soluto matrimonio*, Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 3. casu 220. à num. 28.*

170 His accedit, quod fuit petita portio bonorum paternorum, nec dictum fuit, vt tunc daretur, & ideò intelligitur prout de iure, & eo modo, prout ad Franciscam spectabant, quia libellus secundum ius interpretatur, & ita vt sustineatur, etiam si verba essent impropria nda, Bart. *in leg. sed & si possessori, §. item si iuramento*, & ibi Ias. *num. 15. ff. de iureiur.* Afflict. *decis. 77. num. 8.* Capic. *decis. 96. num. 5.* Menoch. *lib. 2. præsumpt. 40. num. 1. & 2.* Qui etiam

171 D. Reg. de Marinis Allegat. collect. non attenderetur, vbi de iure actoris constat ex dictis per Boer. *decision. 41. numer. 19.* Et non est dubium, quod creditor in die agere potest, vt adueniente die ei soluatur ex dictis per 172
Afflict. *decision. 179.* vbi ita ait vidisse pluries practicatum. Dec. *in leg. 1. num. 19. ff. si cert. petat.* Ozas. *decis. 130.* & Surd. *decis. 151. num. 7.* Ideò licèt nondum aduenisset tempus solutionis ducatorum sexaginta millium, censendum est ita petiisse D. Lucretiam, vt adueniente tempore ei soluatur, dum non petit sibi solui in præsenti; vnde rectè ab eo tempore quo venit dies solutionis debebitur interesse. Et hæc quoad bona paterna dixisse sufficiat.

Quoad bona propria.

Prima Prætensio: Vltra bona paterna, & materna habuit etiam D. Francisca bona quæ sibi obuenerunt ob successionem D. Robertæ sororis præ defunctæ in pupillari ætate, quæ vnà cum ipsa D. Francisca fuerat à matre in legitima instituta, cui decedenti pater, & soror vtrinque coniuncta æqualiter successerunt, exclusis fratribus consanguineis iuxta dispositionem tex. *in Auth. defuncto. Cod. ad Tertull.* & est notissimum. Illa igitur medietas legitimæ maternæ, in qua D. Francisca successit D. Robertæ sorori, quia non obuenit ei immediatè à patre, vel matre, sed a sorore, venit sub hoc nomine bonorum propriorum D. Franciscæ, quæ spectabit, vel integra, vel saltem pro legitima portione ad D. Lucretiam auiam, iuxta superiùs fundata, quæ in præsenti etiam habent locum. 173

Secunda Prætensio: Huius etiam portionis debetur interesse siue integra ad auiam maternam spectaret, siue pro legitima portione. Ad quod conueniunt rationes omnes, quibus probatum fuit deberi interesse pro bonis maternis: & omnia ibi dicta, quæ non iudico hic esse necessarium, vt repetantur. 174

Hæc sunt quæ circa successionem D. Franciscæ Caracciolæ in triplici bonorum genere ad beneficium D. Lucretiæ de Tufo auiæ matern æ, cuius iura nunc per D. Petrum Vrsinum Sol.træ Principem repræsentantur, considerare potui. Suppleant quæ defeci eruditiorum ingenia, & labores. Neapoli die 31. Decembris 1630. 175

Io. Camillus Cacacius.

SVMMARIVM.

1 *Facti species declaratur.*
2 *Oblatio facta excessiua ad valorem re non est attendenda.*
3 *Oblatio propter excessum reiicienda est.*
4 *Pretium per alium oblatum qualiter, & quomodo comparetur alteri.*
5 *Verba legis sunt accipienda secundum subiectum materiam.*
6 *Iustum pretium est, quod est aquale rei venditæ.*
7 *Pretium triplex naturale, legale, & conuentionale.*
8 *Pretium triplex supremum medium, & infimum.*

9 *Pretium naturale vnde arguatur, & qualiter.*

10 *Textus* in leg. pretia rerum, ff. ad l. falcidiam, *declaratur.*

11 *Æquale vnde dicatur, & quotuplex.*

12 *Retentio, vel prælatio in feudis qualiter concedatur.*

13 *Licitatio animosa non est admittenda.*

14 *Venditio prohibita, vtrum permittatur in consanguineos.*

15 *Pretium iustum qualiter attendatur in obligatione.*

16 *Feudi refutatio quando Dominium transfert in filium.*

17 *Feudi concessio facta pro se, & descendentibus, tot dicuntur concessiones, quot sunt personæ vocatæ.*

18 *Feudum ex pacto, & prouidentia potest esse cum qualitate hereditaria.*

19 *Pretium iustum naturale non consistit in indiuisibili.*

20 *Feudi prælatio conceditur agnato pro iusto pretio.*

21 *Pretium, quod debet offerre agnatus vtrum sit illud quod offert extraneus.*

22 *Pretium iustum, vel iniustum vnde mensuratur.*

23 *Iustitia pretij qualiter reguletur, & quomodo.*

24 *Regula, quæ dicit, quod res tanti valet, quanti vendi potest, an vera sit.*

25 *Pretij iustitia non dicitur posito dolo.*

26 *Affectio, vel leuitas non auget, vel diminuit pretium.*

27 *Theologi quid pro regula iusti pretij taxauerint.*

29 *Iura nonnulla adducuntur adpropositum.*

30 *Pretij erogatio quando dicatur ex affectione.*

31 *Fraudis suspicio quando arguatur ex magno pretio.*

32 *Æmulatio qualiter coniecturetur in pretij delatione.*

33 *Æmulatio in pretij oblatione arguitur ex multis.*

34 *Oblatio ex fraude qualiter dicatur.*

35 *Fraus in obligatione multipliciter arguitur.*

37 *Libellus post contestatam litem quando mutari possit, & qualiter, vsque ad num. 41.*

42 *Subhastatio in vendendo feudum qualiter, & quando requiratur, vsque ad num. 48.*

49 *Valor rei, & pretium qualiter cognosci valeat, & quomodo.*

ARGVMENTVM.

Prælatio quæ in venditione feudi agnato competit, vt suum sortiatur effectum, quodnam pretium sit offerendum, an prout ab extraneo fuit oblatum, vel prout ab expertis feudum illud fuerit æstimatum, velut exponatur feudum subhastationi & illud pretium sit soluendum, quod maximum inuenietur, vel & tandem vt nullis horum attentis suo arbitrio Iudex pretium declaret. Tex. *in leg. pretia rerum. ff. ad leg. falcidiam*, declaratur: & de aliis pluribus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXII.

FVit per S. C. declaratum D. Franciscum de Aquauiua, tunc marchionem Aquæuiuæ, filium primogenitum, ac refutatarium quondam Iosiæ Aquæuiuæ, Ducis Atriæ præferendum esse in venditione terræ Iuliæ Nouæ, quæ ad instantiam creditorum paternorum erat facienda pro pretio per S.C. declarando. 1

Quia verò, primò Marchio prædictus petiit præferri pro ducatis quadraginta mille, secundò fuit factum appretium terræ prædictæ semel, & iterum tam ex Iudicis mandato, quàm secundo, ad creditorum instantiam, & per vtrumque appretium apparet non excedere ducatos triginta mille; tertiò eo die, & hora, qua causa fuit expedita, D. Antonius Carrafa creditor posterior, ac terræ detentor præsentauit oblationem ducatorum septuaginta millium, in quibus illius creditum excomputaretur. Ex hoc facto incidit quæstio quid per S. C. faciendum sit circa reseruatam pretij declarationem, videlicet, An attendenda sit oblatio per D. Antonium Carrafa facta. An attendenda oblatio ducatorum qoadraginta mille, facta per ipsum Marchionem Aquæuiuæ. An attendenda appretia facta ordine causæ Consiliarij, & ad creditorum instantiam. An res exponenda subhastationi, vt maximum pretium, quo licitabitur Sacrum Consilium declaret. An verò nullis horum attentis, suo arbitrio veniat per S. C. terræ prædictæ pretium declarandum.

Itaque Marchio circa prædicta, sequentia omni iure prætendit.

Primò, quod de oblatione facta per Marchionem Quarati nulla sit habenda ratio tanquam excessiui pretij, & quam maximè verum rei valorem excedente. 2

Quod fuerit excessiui pretij satis patet, quia in duplo & plus in aliis ducatis decem mille excedit æstimationem factam per appretiatores electos per S.C.

S.C. qui est optimus modus sciendi ac probandi rei valorem, ex notatis *in leg. 2. Cod. de rescind. vend.* Barbos. *in leg. maritum, num. 16. & 17. ff. sol. matr.* Mascard. *de probat. conclus.* 654. & *concl.* 1403. Bursatus *cons.* 184. *num.* 1. *lib.* 2. Surdus *cons.* 151. *num.* 6. *lib.* 2. Barzius *decis. Bononien.* 22. *num.* 34. *post* Alber. *in l.* 2. *num.* 5. *C. de rescind. vend.*

3 Quod verò propter excessum talis obligatio sit reiicienda patet ex intellectu illorum verborum *pro æquali pretio esse preferendum*: textus enim *in cap.* 1. *in* §. *sed & res, per quos fiat inuest.* loquens de agnato antiquum feudum alienare volenti, inquit: *si quis ex agnatis suis rem, quæ a communi parente, per successionem ad eum peruenerit alienare voluerit, non permittitur ei, etiam secundum antiquam consuetudinem alij eam vendere, nisi sibi, vel alij proximiori, pro æquali pretio accipere volenti*: similiter textus *in cap.* 1. §. *denare ver. porrò, qual. ol. pot. feud. alien.* inquit, *porrò siue de bona consuetudine, siue de praua quæramus, concessa erat domino pro æquali pretio redemptio.* Textus verò *in capitulo* 1. *in* §. *Titius si de feud. defunct.* simpliciter, ait dari retractum reddito pretio absque verbo, *æquali*, Vis ergo stat in hoc quomodo ea verba, *pro æquali pretio*, sint accipienda, quæ in re duplex est intellectus.

4 Primus, æquale pretium dici, id est tantum, quantum ab alio extraneo emptore oblatum, vel conuentum fuit, & sic æqualitas sit respectu alterius pretij, & inter pretium, & pretium, quæ expositio frequentiori Doctorum calculo videtur approbata, nempe DD. *in d.* §. *sed res*, Præpositus *sub num.* 1. Aluarot. *num.* 3. *vers. quod autem*, Federic. Scheñ. *num.* 3. post Bal. ibi, Bal. itẽ & Laudensis *n.* 2. *in d.* §. *porrò*. Curt. Iun. *de feudis par.* 4. *ex quib. caus. feud. amit. num.* 152. Scradetus *de feudis par.* 8. *cap.* 7. *quæst.* 2. *num.* 6. Rosental. *de feud. cap.* 9. *num.* 2. *concl.* 86. *num.* 3. Mysing. *cent.* 4. *obseruat.* 85. *num.* 3. Tiraquel. *de retract. lib.* 1. §. 1. *glos.* 18. *sub num.* 5 Cannet. *in cap. volentes,* §. *prospexit, in princ.* ex nostris Dominus de Ponte *de suc. feud. lect.* 17. *num.* 4.

Alius verò intellectus est, & quidem verissimus quod æquale pretium, intelligatur pretium iustum, id est rei adæquatum, quod nec rem excedit, nec ab illa exceditur, & sic æqualitas sit respectu rei, hoc est, inter rem quæ distrahitur, & pretium, quo emitur, cuius intellectus veritas ex infrascriptis patet.

5 Primò quia legis verba accipienda sunt secundùm subiectam materiam, de qua loquitur ne resultet absurdum, & vt in omnibus iustitia obseruetur: emptio autem sui natura id requirit, vt iusto pretio fiat, nam si non iusto pretio facta fuerit, cum peccato contrahitur, vt est omnium recepta sententia, quam tenent ex Theologis, & Iuristis Diuus Thomas 2. 2. *q.* 77. *art.* 1. *ad primum.* Caietan. *opus.* 17. & *responsionum tract.* 32. *cap.* 12. *dubio* 3. Scotus Floren. Gabriel, Adria. Maior. vterque Medina, Innocen. Abb. Salic. & alij, quos citant, & sequuntur Couarr. *variar. resol. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 20. & 21. Nauar. *in capite qualitas, num.* 45. *de poeniten. distinct.* 5. & *in cap. nouit, num.* 68. *de iudic.* & Rebel. *in tract. de obligation. Iust. lib.* 9. *quæst.* 3. *sess.* 2. *num.* 4. Iustum autem

6 pretium illud dicitur, quod est æquale rei, quæ venditur, videlicet, quod nõ excedat illam, nec ab ea excedatur, vt post Arist. Etichorum *lib.* 5. *cap.* 5. voluit Diuus Thomas, *dicta quæst.* 77. *art.* 1. cuius hæc sunt verba: *Quod autem pro communi vtilitate inductum est non debet esse magis in grauamen vnius, quam alterius, & ideo debet secundum æqualitatem rei inter eos contractus institui, quantitas autem rei, quæ in vsum hominis venit, mensuratur secundum pretium datum, ad quod est inuentum numisma, vt dicitur* in 5. Eth. & *ideò si pretium vel excedat quantitatem valoris rei, vel è conuerso res excedat pretium, tolletur iustitiæ æqualitas, & ideò carius vendere, vel vili emere rem, quam valeat, est secundum se iniustum, & illicitum.* Quẽ communiter DD. tam Theologi, quam Iuristæ sequuntur, signanter *in l. pretia rerum,* post glos. ibi, *ff. ad legem Falc.* cuius ea est ratio, quia emptio atque venditio pertinet ad iustitiam commutatiuam, in qua habet locum æqualis recompensatio passionis ad actionem præcedentem, vnde respecto emptionis inuenta sunt numismata, vt inquit idem Diuus Thomas 2. 2. *q.* 61. *artic.* 4. *in corpore, circa finem,* & *etiam q. eadem art.* 2. vbi optime explicat, & sentit Molina *de contract. disp.* 336. *num.* 1.

Hæc autem æqualitas pretij ad rem, ex duobus 7
pendet, vel ex diffinitione Principis, & hoc dicitur pretium regale, vel ex rei natura, provt communiter in ea prouincia æstimatur, & hoc dicitur pretium naturale, provt omnes distinguunt, signanter Molina *de contract. disput.* 347. & 348. Rebel. *dicto* 8 *lib.* 9. *quæst.* 1. *section.* 6. & 7. Soto. *de iust.* & *iur. lib.* 6. *quæst.* 2. *art.* 3. *conclus.* 3. Couarru. vbi supra. Quod communiter distinguunt, in supremum, medium, & infimum, quod excedere, vel diminuere non licet, ita vt, nec minus infimo, nec plus quam supremum 9 dari possit, vt DD. locis citatis, hoc autem pretium naturale rei non ex alicuius hominis particularis indigentia vel affectione iudicatur, sed ex communi, 10 quam maior hominum pars, qui in ea sunt ciuitate, vel prouincia, æstimare solet, vt post Diuum Augustinum *de ciuit. Dei, lib.* 11. *cap.* 16. docet Rebellus, vbi supra *sess.* 6. *sub num.* 31. & est textus *in d. l. pretia rerum.* Hoc pretium si non ita liqueat, periti æstimatores adhibendi sunt, qui pensata rei qualitate, ac vsu illius qui consueuit apud homines esse, ac commodo in æstimatione habeant taxare solent pecuniam, quæ illi rei, cum illis circumstantiis consideratæ sit æqualis, quemadmodum Barbosa, Bursatus, Barsius, & alij supra citati, Molina, Rebellus, & cæteri crediderunt; si igitur in emptione debet esse æqualitas rei ad pecuniam, & hæc æqualitas est in pretio naturali, & hoc secundum communem opinionem quando nescitur à peritis æstimatoribus est petendum, non ab vnius, vel alterius voluntate, vtique verba illorum textuum, vt agnatus præferatur pro æquali pretio, intelligenda sint de pretio adæquato rei, & quia in feudis non datur pretium regale, quia nullum est taxatum à Principe, ideò de naturali pretio intelligendum est, nempe de eo, quod communiter æstimatur, non quod aliquis vltra communem æstimationem offert: & proinde in præsenti casu valor Iuliæ Nouæ, non est excessiua oblatione Marchionis Quarati æstimanda.

Secundò hoc amplius suadet modus loquendi il- 11
lorum textuum, dicunt enim *pro æquali pretio*, æquale autem deriuatur ab æqualitate, quæ, vt dictum est in contractu emptionis, versatur inter rem & pretium: non autem dicitur pro eodem pretio, si enim intelligenda essent verba illa respectu pretij, quod alius offert, potius vtendum esset verbis, *pro eodem pretio* quam *pro æquali pretio*, aptius enim illa quam hæc hoc importarent; Hinc etiã textus *in d.* §. *Titius*, vtitur illo verbo *pretio reddito*, nec dicit, *eodem pretio reddito*, quasi quod verum pretium reddendum sit, non autem illud, quo res fuit distracta, si iu- 12
stum non sit.

Tertiò, quia retentio vel prælatio à iure Marchioni Aquæuiuæ concessa non ei debent per indirectum auferri *l. cum hi,* §. *si cum lis, ff. de transact. leg. quod dictum, ff. de pact. leg. athletas,* §. *Prætor ait, ff. de his qui not. infam. capit. cum quid vna, de reg. iur. in* 6. Bald.

Bald. in leg cum hi. §. si cum lis, num.4.ff.de transact.
Surdus decis.20. num.4. decis.249. num.9. quod in
simili materia considerat de Franchis decis.54. Hoc
sanè eueniret si oblatio per Marchionem Corati fa-
cta attenderetur. Quia nunquam Marchio Aquæ-
uiuæ emeret pro septuaginta millibus rem, quæ ne-
13 que triginta millibus fuit æstimata. Hac ratione
animosus licitator reijcitur, ne damnificetur, cui res
iuris dispositione est alienanda vt in consorte, qui
pro iusto pretio licitatori plus offerenti præfertur,
Bald. Castren. & Salic. sub num.2.vers.quæro primò,
docent in leg.ad officium.C.commun. diuid. & Afflict.
in d. §. sed & res vers.item fallit:similiter qui proxi-
14 miori de familia tenetur vendere,contentus erit iu-
sto ab eo oblato pretio,neq; præferre poterit, extra-
neum plus offerentem, ne inde ab emptione proxi-
mior absterreatur,vt voluit Angel.num.3. in leg. qui
Romæ,§.cohæredes, num.3.ff de verb.obl.
15 Quarò, quoties agitur de conseruando proxi-
miori agnato ius iam acquisitum, tunc non attendi-
tur oblatum ab extraneo, pretium, sed tantum illud
quod est iustum, ita distinguit Imola in dict. §.cohe-
redes, sub num 14.vers.item adde,quem in materia de
qua agitur, sequitur Iacob. in inuest. ver. & cum pa-
cto de non alienando. paulò,ante num.40. in princ. In
hoc casu ait Marchio de conseruando iure quæsito
16 dupliciter, videlicet, Per refutationem sibi a patre
factam, cuius virtute propter clausulam, ex nunc pro
tunc, etiam viuente patre quæsiuit dominium, &
possessionem,ex not.in l. huiusmodi, ff.de ver.obl.Bal.
Auth. contra rogatus, C. ad Treb. & in cap.1.de mil.
vas. qui cont. est, D. de Franchis decis.213. in princ.
Freccia de subfeu.lib.2.auth.3.num.7.& Ann.Iun.
cons.139.in primo dubio,lib.1. & etiam est ius Mar-
17 chioni quæsitum per inuestituram, nam in conces-
sione feudi facta alicui pro se, & descendētib.adest
prouidentia concedentis, qui concessit non tantùm
primo inuestitum, sed etiam descendentes ordine
successiuo, adeò quod tot dicātur concessiones quot
sunt personæ vocatæ, iuxta tex.in leg.2. & 3.C.donat
quæ sub modo,& censetur semper accedens astrictus
restituere successori,iuxta tex.in Auth.res quæ.C.com.
leg.& in Auth. de rest. & ea quæ; cui concedentis
prouidentiæ etiam primò recipientis pactum acce-
dit, qui feudum recipit & paciscitur pro se & des-
cendentibus suis, vnde feudum ex pacto & proui-
dentia denominatur, ita post Iser. in cap.1.§.hoc quo-
que,sub n.9 qui success. ten.& in cap.imperialem,§.præ-
terea Ducatus, n.38. de prohib feud alien.in cap.1.sub
n.5.Impet. Loth. in cap.1.§.quid ergo, de inuest. de re
alien.in c.1.sub.n.1 de eo qui sibi & hæred.suc.explicat
doctissimè,& latissime Camm. in cap.1.quæst.1.vsque
18 ad n.21.in tit.an agn. Quia verò etiam si datum sit
feudum pro se & hæredibus, adhuc feudum ex pa-
cto & prouidentia nuncupatur, at non simpliciter
sed cum qualitate hæreditaria, nam etiam in hac
feudi specie prouidet Rex recipienti, & hæredibus
ex corpore,& ita cum illo infeudatus paciscitur.Iser.
in c.1.in prin.de alien.feud.patern. Rouit.rub.de feud.
nu.20. Ideò etiam tunc tot sunt infeudationes, quot
successiones, licèt successor non solùm primi acqui-
rentis,sed vltimò decedentis hæres esse teneatur, &
consequenter virtute illius prouisionis sibi etiam di-
citur datum feudum vt sentit Camer.vbi supra n.21.
quod etiam in feudo ex pacto, & prouidentia hære-
ditario dicit procedere ex tex.in d.l.2.& 3.C.de do-
nat.quæ sub mod.& alia,quæ antea de feudo ex pacto,
& prouidentia simpliciter fuerat loquutus, & hoc
item Rouit. in d rub.de feud. sub n.33. dū ante suc-
cessionem in feudo hæreditario vt supra,dicit com-
petere ius agnato ex legis prouidentia:vt igitur du-
plex ex infeudatione, & ex refutatione quæsitum
tueatur Marchio, iustum tantùm pretium non ab
animoso licitatore inuentum persoluere tenetur.
Neque huic explicationi aduersantur Doct. di- 19
centes deberi ab agnato solui pretium quod inueni-
tur, qui etiam pro prima sententia citati fuerunt;
no enim intelligendi sunt de pretio iniusto eos fuis-
se loquutos: si quidem cum iustū pretium naturale
non consistat in indiuisibili, puta in decem, & non
plus, vel minus; sed habeat quandam latitudinem,
vt dicunt, intra quam licet emptori diminuere,ven-
ditori augere: supra verò,& infra nequaquam,exē-
pli gratia,pretium alicuius rei infimum est nonagin-
ta quinque,pretium supremum est centum,& quin-
que,pretium modicum est centum,non licet vende-
re minus quam nonaginta quinque, quod est pre-
tium infimum, nec plus licet emere, quam centum
& quinque,quod est supremū,sed à nonaginta quin-
que ad centum,& quinque quoduis pretium erit iu-
stum siue sit nonaginta quinque,siue nonaginta sex,
nonaginta septem, & inde, minus verò pretio infi-
mo, vel plus pretio supremo dicitur pretium iniu-
stum, quod nec legale est,lege non approbante,nec
naturale, quia non est rei naturæ secundum homi-
num communem æstimationem conueniens, vti
explicant Doctor. locis citatis Couar. variar. resol.
lib.2. cap.1. in prin. post multos, etiam ex Theolo-
gis quos citat Cagnol. dict leg. 2.num.19.& num.26.
Molin.Sotus,Rebell. & alij supracitati.Igitur Doct.
qui dicunt dandum esse pretium, quod inuenitur,
non de quouis pretio intelligendi sunt, sed de eo
tantùm, quod supremum non excedat, nam si agna-
tus vellet dare pretium infimum, vel medium, quo-
rum vtrumque iustum est, alius verò offerat vltra
medium, vsque ad supremum, vtrique non possit
agnatus præferri, nisi tantùm dederit, nam etiam il-
lud vsque ad supremum pretium est iustum, quòd
si extraneus vltra supremum offerret, tunc non di-
cunt, nec dicere possunt Doct. quòd tantùm exsol-
uere agnatus teneatur.
Quod verò hæc fuerit Doctorum intentio ex
pluribus patet.
Primò ex modo loquendi quem hac in re cautè 20
adhibuerunt. Alij enim simpliciter dixerunt, quòd
agnatus tenetur dare, quantum extraneus,& hi fue-
runt Ioan.Andr. ad Spec. de emptio, & vend. tit.de
rescind. vend. in add. quæ incipit, quemadmodum.
Cum. num.3.in dict.§. cohæredes. Imol.ibi sub.numer.
54.Aret.sub n.12.& 13.Alex.à n.11.Soc.n.31.Rom.
in l.si cum,sub.n.6.ff.si quis cautio. Fabian. de Monte
tract.de emption.part.3. quæst.20. num.42.& 43. Et
in hac materia Isern. dict.§.sed & res, num.3. Aro-
sentall. de feud. cap.9.membr.2. conclus.66. sub.num.
3. Alij verò pauciores dixerunt, quod tenetur agna- 21
tus proximior offerre,quod extraneus obtulit, etiam
si fuerit vltra iustum pretium, prout dixerunt Sali-
cet. in leg.dudum, sub num.5. Cod.de contrahen. empt.
Tiraq. de retract.lib.1.§.1.glos.18.sub num.4.Aluarot.
dict.§.sed & res, sub num.3. & Schrader. de feud.
part.8. cap.3. quæst.2. num.6. Nullus autem dixit,
quod si extraneus offert pretium iniustum, quod &
istud soluere teneatur agnatus. Aliud enim est pre- 22
tium vltra iustum, & aliud pretium iniustum, nam
pretium infimum iustum est pretium mediocre, &
supremum, licèt etiam iusta sint, sunt tamen vltra
iustum infimum, sic etiam pretium supremum dici-
tur vltra iustum infimum, & mediocre, cum tamen
vltra iustum, & ipsum iustum sit: Cùm ergo dixe-
rint offerendùm pretium, quòd inuenitur, intelli-
gendi sunt vsque ad supremum, & non vltra: quod
etiam est de mente Aret. & Ias. in dict. §.cohæredes,
dum

dum ex pretio nimis excessiuo fraudis colligunt suspicionem, vt minùs excessiuum intelligant, quòd supremum excedat.

Præterea iustum pretium dicitur illud, quod æquat mediam partem veri pretij, id est pretium mediocre, vtputa in exemplo suprà proposito centum: at verũ pretiũ dicitur illud, quantum res valet communi omniũ æstimatione, & sic erit totũ illud, quod erit à pretio infimo ad supremum, nempè in exemplo proposito à nonaginta quinque ad centum, & quinque, vti explicant Connan. *commentar. lib. ciuil. lib. 7. cap. 9. n. 16.* & post Scardinum in lexico verborum iuris, Rondella *in extrauaganti sancimus, §. in primis, in verbo iustum pretium, n. 19. de iure protimis.* quare cum DD. dicũt teneri dare agnatum pretium ab extraneo oblatũ, si sit vltra, iustũ intelligi debet, dunmodo sit verum pretium; idest intra latitudinem infimi, atque supremi, seu quantum est à pretio mediocri, vsque ad supremum, nam vltra non esset verum pretium, sed excessiuum.

24 Secundò, hanc fuisse Doctorum mentem colligitur ex ratione, qua mouentur. Ideo namq; ita cócludunt, quia asserunt dici illud iustũ rei pretium, quod inuenitur, quia res tantum valet, quantum vendi potest, ita hac ducuntur ratione Io. Andr. ad Spec. Bal. *d. l. 2.* & qui eos sequuntur. Hoc autem dictum absolutè si intelligatur, verum non est, sed cum distinctione: nam iustum pretium rei non est illud, quòd à

25 quouis emere volente inuenitur, quid enim si quis fraude circumuentus, vel necessitate coactus, aut motus affectione, siue ductus leuitate excessiuã obtulerit quantitatem: non erit hoc iustum seu verum rei pretiũ, sed bene illud, quòd communiter à scientibus rei qualitatem, ac nulla deceptione, vel passione impulsis offerretur, quod supra hoc pretium est ab vno, vel aliquo oblatum, nec iustum, nec verum

26 est. Hinc res tantum valet, quantum vendi potest, nõ alicui qui leuitate, vel nimia affectione excitetur, sed quantum communiter vendi potest, prout post Bart. per illũ tex. *in l. septẽ, C de erog. mil. Ann. lib. 11.* Doct. *in l. pretia rerum, ff. ad leg. Falcid.* Butr. *c. cum causam, de emptio & vend.* explicãt Cepol. *in tract. de simul. contr. sub n. 30. circa med.* Caiet. ad D. Th. *2. 2. q. 77. ar. 1. vers. quoad secundum, in fin. cum vers. seq.* Rebell. *de oblig. iust. lib. 9. q. 2. §. 2. vers. ad secundum.* Angel. *in summa, vers. emptio §. 17.* Syluest. *vers. emptio, q. 9.* Conrad. *de contr. q. 57.* Molin. *de contract. tract. 2. disp. 348. sub n. 2. in fin. vers. iustum, & n. 5.* cùm ergo moueantur Doct. ad dicendum pretium idem ab agnato, quòd obtulit extraneus erogandũ, ea ratione quia iustum ex quo inuenitur, non possunt explicari de quouis pretio, quod ab aliis inuenitur, nam hoc non semper est iustum, sed ab eo quòd communiter inuenitur ab illis, qui rei cognitionem probè tenentes ad emendũ non inuiti accedunt: cum Doctoris enunciatum, secundùm quam allegat rationem, sit explicandũ, Bart. *in l. non solùm, §. liberationis, ff. de lib. legat.* & *in Auth. sed iam necesse,* vbi Bald. *C. de donat. ante nupt.* Rol. *cons. 59. num. 52. lib. 4.* Surd. *decis. 69. num. 7.*

27 Tertiò hoc confirmatur, nam aliàs sequeretur absurdum, quod Doct. permitterent contractum contra legem Iustitiæ, iniusto pretio, vltra supremum, quod rigorosum dicitur, fieri, quod non est dicendum, vt cum periculo animæ conducentium, quam contrahentium emptiones fiant: nam verissimum est de Iure, & apud omnes Theologos, atque Iuristas passim receptum, non licere vltra pretium supremum venditori recipere, quemadmodum nec emptori mi-

28 nus infimo (quod pium appellant) soluere, etiam si in dimidio iusti pretij læsio non fiat: nam licèt lex nõ destruat huiusmodi contractus, veluti communi hominum commercio non ita aduersos, minimè tamen ita approbat, vt in foro conscientiæ securos efficiat contrahentes quoties læsio infra, vel vltra iusti pretij latitudinem interuenerit, vti docent D. Th. *2. 2. q. 77. ar. 1.* & ibi Caiet. & alij Scot. *in 4. distin. 15. q. 2.* Bald. *in cap. cum causam, de test.* Butr. *in c. in ciuitate, de vsur.* Cepol. *d. tract. de simulat. contra n. 22.* Cagn. *d. l. 2. n. 19. C. de rescind. vend.* Conrad. *de contract. q. 57. distin. 3.* & multi alij, quos citat Couar. *videndus variar. lib. 2. c. 4. sub n. 11.* & Tiraq. *de legib. connu. leg. 9. n. 8.* ne itaque peccatum doceant, eo sensu Doct. sunt explicandi, ad tex. *in l. assiduis, ff. de leg. 3.*

Hæc de intellectu illorum textuum, quem verorem credo, & ex mente Doct. qui in contrarium citantur, arbitror eliciendum.

Si verò prior admitteretur intellectus, vt pretium 29
ab agnato numerandum æquale debeat esse non rei venditæ, sed ei, quod extraneus, vel emit, vel obtulit: Adhuc tamen neque hic intellectus operabitur, vt animosa Marchionis Corati oblatio sit recipienda. Etenim, qui hunc tuentur intellectum, ita illum temperant, vt nulla in extraneo fraus interueniat, cũ talibus minime ius opituletur, *l. eum qui, §. cum igitur, l. si venditor. ff. de in diem addit.* ita communiter voluerunt: Bal. *in d. l. 2. in fin. C. de rescind. vend.* Castr. *ante n. 3.* & Alex. *sub n. 12.* Aretin. *sub n. 13.* & Ias. *n. 27. in d. §. coheredes,* Rom. *in l. si cũ eo, sub n. 6 ff. si quis caue.* Card. *sub n. 1.* Aluar. *sub num. 3. in fin.* Afflict. *sub n. 6. in d. §. sed & res,* & Schrad. *de feud part. 8. cap. 7. sub n. 7* Cùm verò fraus ex coniecturis probetur *l. dolum. C. de dol.* Bart. & cæteri *in l. post contractum, ff. de donat.* Menoch. *præs. lib. 3. c. 24. n. 3. & 4.* plures in hoc casu concurrunt fraudulentam oblationem, videlicet.

Primò ex parte personæ offerentis, is est D. Antonius Carrafa senex de filiis desperatus, qui in de- 30
crepita fore ætate prodegit plusquam centum millia aureorũ pro emptione duorum officiorum in Romana Curia, videlicet Protonotarij de numero participantium, & Clerici Cameræ Apostolicæ, quæ cum vita extinguuntur, vt leuitas quædam (salua pace dictum sit) inde colligi possit, vt quod semel ambire cœpit nullum timeat quantumuis excessiuum pretiũ erogare, licèt manifestã patrimonij iacturam incurrat, vt non minor leuitas in hac oblatione consideretur erogandum ducat. 70. mil. in re quæ 30. mil. non excedit, quæ leuitas ex profusione contingens, magnopere attenditur, vt Conrad. de *contract. q. 57. concl. 5.* Cepoll. *de simulat. contr. post n. 24. & 25.* Cagnol. *l. 2. sub n. 31.* & cæteri tradiderũt. Accedit quod semper etiam in articulo prælationis Marchionem Aquæuiuæ impugnauit acerrimè ne præferretur, cũ nullũ tantum ad in hoc interesse haberet, sed æmulationem, ne antiquo nobilissimo familiæ oppido potiretur: nec consensus in eo articulo succubuisse nouos etiam vnde quaque machinatur technas, vnde fraudis elicitur non leue argumentum, vt ex persona colligit Ias. *d. §. coheredes num. 27.*

Secundò ex pretij quantitate quod offert, quæ nimis est excessiua, vnde colligi magnam fraudis sus- 31
picionem docent Aret. *sub n. 13.* & Ias. *n. 27. in d. § coheredes,* & Affl. *d. § sed & res,* qui considerat fraudẽ ex eo, quod nimio pretio, vt animosus licitator accedit, ita explicans Bald. *in dict. l. 2.* & quis non videt, quàm sit excessiuum pretium, quo res quæ valet 30000. pro 70000. licitatur?

Tertiò ex causa offerendi. Quæ vel prouenit ex 32
æmulatione excludendi à bonis maiorum Marchionem Aquæuiuæ, vel ex affectione nimia, qua erga oppidum mouetur, cum pignoris loco plurimo detinuerit tempore, vel ex causa suum recuperandi creditum saltem pro parte, quod ex pretio vere ab illo

exsol

exsoluendo desperat consequi, sicut ex reliquis bonis, cum posterior sit creditor, quæ causæ multum attenduntur, vti locis citatis Conrad. Cagnol. Cepol.& Angel.*verb.emptio,§.quod docuerunt*.

33 Quartò ex modo offerendi, qui non solum in eo considerandus, quod tam repentè, & tanta animositate sit, sed etiam quia vult excomputari eius creditum, quod est posterius, neque ex pretio Terræ vrgentibus anterioribus creditoribus, nec forte ex totius status venditione sibi recipiet: vnde satis constat hoc pactum seu retinendi conditionem esse inæqualem in damnum creditorum anteriorum, quibus instantibus, atque vt illis satisfiat, proceditur ad venditionem: indicium autem est fraudis, si inæqualibus pactis sit facta oblatio, vt Alex. *d.§.cohæredes*, Fabian.& alij supracitati tradiderunt.

34 Quintò ex re super qua fit oblatio fraus indicatur: est enim Terra Iuliæ Nouæ maximum Aquæuiuæ documentum nobilitatis: quod ex reliquis diruti oppidi, quòd si Flauiani dicebatur a Iulio Familiæ Principe viro olim ædificata translato à vastato Castro in illam Comitatus honore, multis vltra seculum annis continua dominatione moderata, illam etiam affectionem sibi vendicauit, quod inter cætera Aprutinæ ditionis castra salubriore cœlo collocata, Adriæ Ducibus inhabitandi, velut necessitatem imponat, vt inde probabilitor sibi promittat nullo pretij excessu ab ea sibi retinenda fore deterrendos. Vnde merito colligi videatur D. Antonium Carrafam, non tam animo sibi quærendi tantum ob vtile, sed vt ad iniustum, & excessiuum pretium hac viâ Marchionem Aquæuiuæ compellat, cum credat non esse se suis rebus eam derelinquere, hoc vero prudentissimos Iudices fraudem maximam non ostendere, hoc eos admittere, & proinde indirecta hac viâ Marchionem bonis maiorum nobilitate, & commoditate iam insignibus arcere contra tex. *in l.lex quæ tutores,C.de admin.tut.* mihi persuadere non possum.

35 Sextò ex tempore, quo prædicta fuit facta oblatio, videlicet, non ab initio, quo fuit factum sequestrum, nec à tempore, quo fuit mota lis, sed post petitam à Marchione prælationem, post instructum super hoc processum, ea ipsa die, & hora qua erat causa expedienda: vt videri rectè possit totũ fieri aduersùs Marchionem, vt carius emeret bona maiorum, & iniquissimo pretio legis beneficiũ inaniter obtinuerit.

Accedat, quòd tunc post litem contestatam erat quæsitum ius Marchioni, in cuius præiudicium non erat licitum extraneo offerre: siquidem tempore motæ litis res erat vendenda; nam creditores vrgebant, nullus tunc aderat certus, Marchio pro iusto pretio petiit retentionem, erat quidem ei concedenda, & hæc pro pretio rei adæquato, quia tunc non erat alius, qui certum offerret pretium iuxta distinctionẽ Castr. Alex. Aret. Ias. *in d.§.cohæredes*, & Ripa *d.l.1.ff.de priuil.credit.* aduersùs hoc ius quæsitum Marchioni post litem motam, non licuit extraneo noua oblatione se intrudere, ex dictis per Salicet. *in d.l.ad officium,sub n.2. C.com.diuid.* & per alterum ei non debuit iniqua inferri conditio. Erit igitur talis animosa oblatio per S.C. reiicienda: sicuti, cùm facta fuit, nec vllam tunc habuit rationem, &c.

36 Secundò, quod non sit oblatio duc. 40000. in primo libello facta à Marchione, attendenda patet: nã in alia comparitione ante expeditionem causæ illam reuocauit, & obtulit iustũ pretiũ, seruata forma iuris. Hoc vero fieri potuit à Marchione Aquæuiuæ, tã ex dispositione iuris, quã per restitutionem in integrũ.

37 Ex dispositione iuris; nam licèt post litem contestatam libellus emendari nequeat, vt Bart. & omnes *in l.edita.C.de edend.* fallit hoc tamen pluribus casibus, quorum aliqui in proposito applicantur.

Primò quando non agitur de mutatione circa substantialia, putà si primò petij fundum, nunc peto domum, vel si primo petij agendo rei vendicatione, posteà ago actione ex vendito, sed est mutatio circa aliquam qualitatem, vnde tantum maior, vel minor condemnatio resultet, ita *ex tex.notab.in l.in delictis, §.si de tract.ff.de noxal.action.* Bart. *in d.l.edita,sub n.8.* vbi Dec. *sub n.46.* Ana. *in cap.fin.de collus.deteg.* Hoc quidem est in casu nostro, nã petiit Marchio Aquæuiuæ se præferri in Terra Iuliæ nouæ, tanquam proxime successurum agnatum, offerendo pretiũ, quod taxauit in duc. 40. mil. postea obtulit pretium iuxta appretia facta. Ecce quod non mutauit libellum, quoad substantiam, sed circa pretij quantitatem: vnde plus, vel minus pro exequutione sententiæ à Iudice veniat taxandum. 38

Secundò & melius potest emendari libellus etiã post litem contestatam, quando constat de errore, ita ex tex. *in §.si quis aliud.Instit.de action.c.fin.de confes. l.error.C.de iur. & fact.ignor.* tenent Vaco. *declar.iur. c.89.n.6.* & Barbos. *in l.non potest videri, 23.ff.de iud.* In præsẽti casu patet euidenter de errore, quia tẽpore oblationis factæ non constabat de vero Terræ valore, ideò obtulit credẽs ita valere, facto aut apprerio semel, & bis, & cõstito quòd nõ excedit summã duc. 3000. rectè est probatus error, nec potuit emẽdari. 39

Tertiò & optimè libellus post litem tunc est inemendabilis, quando pars aduersa acceptat illud quod in eo ponitur, secus si illud negat, ita post Bal. *in l.cùm precum,sub n.1.C.de liber.caus.* ait Socin *reg. 292 fall.7.* Alb. *cons.697 n.4. lib.4.* Quod etiam in oblatione procedit, vt post Crauet. *cons.288.n.3.* Menoch. *cons.611.n.29.lib.7.* ad instar confessionis, cùm offerẽs videatur confiteri *c.cùm olim,de censib.c.cũ venet.de except.* Soc. *cons.95. in fine,lib.4.* & Caroc. de oblatione *par.2.q.1.* & in oblatione iudiciali, quòd requiratur acceptatio, vt reuocari nequeat, sentiunt Alex. *cons.114.sub num.2.lib.6.* & Rimin. *consil.218. sub n.16. cum seq.lib 3.* in casu nostro oblatio facta à Marchione Aquæuiuæ nedum per creditores acceptata nõ fuit, sed manifestè impugnata; primò negãtes eum præferendum posteà contendentes fieri, & reuideri appretium, meritò illam potuit reuocare. 40

At saltem hoc concedendum Marchioni beneficio restitutionis in integrum, quia est pupillus, & adest immoderata læsio, cùm rem, que non excedit valorem triginta millium pro quadraginta millibus obtulit emere, quam etiam aduersùs iudicialia dari, est tex. *in l.ait prætor, §. cum solum,ff.de iud.* quò per Odd. *in tract.de rest.par.2.q.64.ar.2.& art.4.* Pinell. *de bon.mater.l.1.part.3.n.36.* Caldas *in l.si curatorem, ver.læsis,n.81.C.de in integr.restit.minor.* vbi. 41

Tertiò, quòd terra Iuliæ nouæ minimè sit subhastanda, vt pretium definiatur, etiam probatur. 42

Primò, quia ad nihilum potest deseruire, & proinde omittenda, siquidem vel fienda est ad emptorem inueniendum, vel ad sciendum rei valorem.

Non primum, quia emptor in casu nostro est certus, nempe ipse M. Aquæuiuæ cui vendenda est, seu retinenda vigore sententiæ S. C. subhastatio enim tunc facienda, quando liberè res vendenda est, non magis vni, quam alteri, prout in casu *Auth. hoc ius porrectũ C.de Sac.Eccles.in l.etsi fine,ff.de minor.in l.1. C.de præd.decur.lib.10.* non quando certa est persona, cui fieri debeat venditio, prout plura in iure dantur exempla, videlicet in creditore, cui sit res adiudicãda; emptio enim illa est *l.fi.C.de iur.dom.impetr* sic in venditione facienda directo domino iure prælationis *in l.3.C.de iur.emph.& in c.potuit locat.* Itẽ in venditione facienda consorti iuxta tex. *in l.ad officium.* 43

C.

C commun.diuid. & in venditione ratione iuris congrui, quæ fit non per subhastationem, sed per æstimatores de iure congr. *in consuet. 1.sub.n.45.* & D.de Franch. *decis.54.num.9.* Ita etiam in casu de quo per Doct. *in l.si fundum per fideicom ff.de leg.1.* & demum in casu narrato *in dict.decis.54.* vbi quia res viri erat retinenda per mulierem petentem assecurationem, etiam in præiudicium creditorum subhastationem petentium, non fuit permissa, quæ decisio optimè quadrat in casu nostro: nam quia virtute sententiæ Terra sit per Marchionem retinenda, vti refutatarium, & proxime successurum, non est de subhastatione tractandum.

Nec secundò est admittenda ad sciendum valorem rei: quia hic modus satis est fallax, nec verè probans pretium, ac rei æstimationem, ad tex. *in l.si quos,* vbi Doct. *C. de rescind. vend.* Bart. & alij *in l.1. C.de præscript.30. ann.* latè Alex. *cons.117. n.8.lib.7.* Surd. *cons.39.n.3.lib.2.* Mascard. *de probat. conclus.636.n.2.*
46 Nam vnius, vel alterius affectio, quæ in licitatione interuenire solet, veram rei æstimationem non facit, glos. & Doct. *in l.2.C.de rescind.vendit.* & *in l.pretia rerum, ff. ad leg.Falcid.* solent enim esse animosæ *l.licitatio, ff.de publ.& vectigal.* facit tex. *in l.si in emptione, ff.de miner.* & plurimum etiam dolo factæ, ex not. *in d. l. ad officium, C.commun.diuid.* Ideo nec ad indagandum rei valorē adhiberi solent, nec in præsenti debent, dum adhuc non subhastata terra tam animosa reperitur facta oblatio.

47 Secundò hoc confirmatur: ne animoso licitatori aperiatur aditus, etiam fraudulenter se gerendi, ad not. *in l.2.& 3. C. si prop. pusil. peusis.* Vnde per indirectū territus immodico pretio priuetur Marchio beneficio ei à iure, & per sententiā impartito, quòd vti proximè dictum fuit, non est concedendum.

48 Tertiò aliqui enumerantur casus in quib. est subhastationi locus, vtputa si vendatur res absentis, vel bona distrahi prohibita ratione publicæ vtilitatis, vt inquit Bal. *in l.ordo, n.4.C.de execut. rei iud.* & prædictos casus cōgerit Fabian.de Monte *in tract.de empt. & vendit. q.5.princip.a nu.83.* nec tamen inter illos posuit præsens casus, quando res feudalis vendenda est ad instantiam creditorum, & proximus successor obtinuit, vel prælationem iure sanguinis, vel retentionem iure refutationis, meritò nec nouiter est inducenda ad tex. *in l.illam*, vbi Ias. *C.de coll. §. optimum. Auth. de non alien. 2. nub.* Crau. *cons.25.num.9.* Surd. *decis.271.num.9.*

Quartò, & vltimò, quia hoc fuit decisum per S.C. dum reseruauit sibi liquidationem pretij facta reuisione appretij iam facti, per creditores procuranda.

49 Quartò quod attendi debeant appretia iam facta, seu illorum vltimum factum per Tabularium à Iudice destinatum, creditoribusque citatis, vnica ratione probatur.

Quia cùm multi sint modi quibus valor sciatur, de quib. post Bart. tradit Angel. *d.l pretia, n.3.* Aret. *in §.si quis agēs, n.1. Instit.de action.* Cagnol. post alios
50 *in l.2. à n.250. C.de rescind. vend.* Mascard. *de probat. concl.652.cum seq.* Inter alios vnus est per æstimatores à publico deputatos, & per Iudicem eligendos, de quibus *in l. hac edictali. §. his illud. C. de sec.nupt.* Masc. *concl.654.* Barz. latè *decis.Bonon.22. & 23.* &
51 *decis.123.num.13.* Bertan. *cons.33.rub.2.* Hic modus optimus est præ cæteris, & quo maximè in praxi vtimur; solent enim æstimatores ex fructibus, & aliis circumstātiis bene perpensis rei valorem probè diffinire, vt Doct. *in d.l.2.* Bart. *n.20.* Castr. Fulgos. Crem. Cagnol. *n.252.* quos sequitur ibi Pinell. *part.3.c.4. n.2.* Masc. *d.concl.654.& concl.1403.* Bursat. *cons.284. n.1.lib.2.* Pasesh. *cons.52.n.21.* Barz. *decis.22.num.34.*
Ideò tanquam optimus, & magis vsitatus est in præsenti admittendus.

Quod si ad vtrumque appretium erit habendus 52
respectus, insimul coacernatis, medietas quantitatis productæ erit verus rei valor, iuxta tex. *in l. ita vt omnes, ff.mandat.* Alex. ad Bar. *in l.si fundum, ff. eod.* Cotta *in mem. in ver.æstimatores* Menoch. *de adipisc. remed.5.n.168.* Rimin. Iun. *cons.212.n.22. & 27.* & *cons.335.n.25.* cum seq. Barz. *dicta decis.22.sub. n.22.*

Ex quibus secundùm omnia quatuor proposita concluditur pro Marchione Aquæuiuæ.

Ioan.Camillus Cacacius V.I.D.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur, de qua in præsenti.*
2 *Verba assensus afferuntur.*
3 *Littera assecurationis defectiua.*
4 *Iuramentum assecurationis non præstitum.*
5 *Vniuersitatis replicatio, quæ fuerit.*
6 *Negligentia feudatarij, de qua in præsenti.*
7 *Reuocatio feudi facta per venditorem.*
8 *Iudicium motum quando fuerit.*
9 *Secunda venditio facta cū vitio litigioso.*
10 *Litis instauratio qualiter fuerit facta.*
11 *Quatuor conclusionibus iustitia actoris proponitur.*
12 *Iuramentum assecurationis est iuramentum fidelitatis de iure debitum.*
13 *Promissa in assensu si non sint adimpleta, corruit ille.*
14 *Assensus defectus est si non ipse, qui emit asseratur.*
15 *Assensus defectus est quando non præstatur iuramentum assecurationis.*
16 *Assensus defectus est, quando litteræ assecurationis non fuerunt præsentatæ.*
17 *Assensus defectus est, quando elapso anno non fuit præstitum iuramentū fidelitatis.*
18 *Iuramentum assecurationis non præstitum ex culpa vassallorum quando excuset iurare debentem.*
19 *Impedimentum non excusat quando est inefficax.*
20 *Impeditus ad faciendum debet protestari.*
21 *Assensus non præstitus suo tempore annullat actum.*
22 *Assēsus præsumitur lapsu tēporis præfiniti.*
23 *Assēsus ex clausula annullatiua resoluitur.*
24 *Clausula annullatiuæ inducunt formam.*
25 *Assensus per illam dictionem alias, resoluitur in conditionem.*
26 *Ablatiui absoluti conditionem important.*
27 *Clausula, quod registretur in assensu importat conditionem.*
28 *Decisiones S.R.C. adducuntur pro clausula registrationis.*
29 *Pragmatica vnica de priuilegiis intra annum præsentandis qualiter declaretur.*
30 *Clausula assecurationis Vassallorum, quid opere*

operetur in aſſenſu.

31 *Pragmatica 26. de feudis explicatur.*

32 *Aſſenſus qualiter annulletur, & per quot defectus.*

33 *Regis declaratio vtrum requiratur ad annullationem aſſenſus.*

34 *Aſſenſus vt annulletur non requiritur ſententia.*

35 *Feudi reuocatio propter defectum aſſenſus, qualiter permittatur.*

36 *Concluſio eius, quod intendit actor, aſſertur.*

ARGVMENTVM.

Feudi alienatio num reuocari poſſit, ſi ſuper alienationis contractu, Regius fuerit impetratus aſſenſus, ſed emptor intra tempus ordinatum fidelitatis iuramentum non præſtitit. Aſſenſus ſuper alienatione rei feudalis praſtitus ad hoc, vt in forma valida conceſſus iudicetur, quæ concurrere debeant & de pluribus ad ornatum Conſtit. Regni *Conſtitutionem diuæ memoriæ.*

ALLEGATIO LXXXIIII.

1 DON Cæſar de Tufo vendidit Terram Vetri Prudentiæ Paſſaræ pro duc. 32. mil. die 21. Iul. 1580. *fol.* 28. ſuper qua venditione fuit expeditus Regius aſſenſus in forma Cancellariæ ſub eodem die 21. Iulij 1580. in fine cuius infraſcripta verba leguntur *fol.* 140.

2 *Volumus etiam quod infra annum computandum à die expeditionis præſentis memorialis aſſenſus prædicta Magnifica Prudentia emptrix teneatur expediri facere in forma Regia Cancellariæ Regias Litteras aſſecurationis vaſſallorum, & ligium homagium debita fidelitatis iuramentum nomine Regiæ, & Catholicæ Maieſtatis præſtare in manibus, & poſſe Magnifici Petri Antonij Albertini Regij Commiſſarij, ad id ſpecialiter deputati, & omnia, & ſingula in dictis literis contra adimplere, ſeruata ad vnguem earum continentia, & tenore. Et infra biennium à die eiuſdem expeditionis memorialis præſens priuilium regiſtrari debeat in quinternionibus Reg. Cam. Sum. aliàs prædictis non adimpletis præſens aſſenſus habeatur pro non præſtito* Hucuſque verba aſſenſus.

3 Viuente adhuc Prudentia, Litteræ aſſecurationis fuerunt ſub die 24. Iul. 1581. expeditæ in perſona Hieronymi Compoſtæ (hic erat Prudentiæ filius) qui aſſeritur tenere Terram Vetri immediate & in capite à Reg. Cur. *fol.* 141. nec in illis mentio aliqua de Prudentia.

4 Profectò ad terram prædictam Commiſſario deſtinato ad fidelitatis atque aſſecurationis iuramenta recipienda; Coram quo ſub die 26. Februarij 1582. reperitur facta proteſtatio contra Sindicos, & Vniuerſitatem Terræ Vetri, ſub prætextu, quod noluerunt præſtare iuramentum aſſecurationis, iuxta minutam ab Albertino tranſmiſſam, proteſtatur ne expediret annus, quia iam in fine, vt *fol.* 143. Et cum eſſet Sindico, & Electis notificata, replicant eſſe dictas minutas contra formam iuris, ſed viribus Præturæ compulſi offerunt præſtare iuramentum aſſecurationis, non libera eorum voluntate, quia aduerſus illud intendunt de eorum iuribus experiri: & iurare intendunt iuxta formam iuris dicto Hieronymo, quod ſecurus, ſanus, honeſtus, vtilis facilis, poſſibilis *fol.* 144.

His viſis Commiſſarius mandauit Vniuerſitati, 5 vt iuramentum præſtaret iuxta minutas tranſmiſſas *fol.* 144. *t.* Et replicat vniuerſitas ſe promptam præſtare, prout in eius comparitione obtulerat, nam ad inſolita non vult aſtringi, cum à mandato commiſſarij appellando, & de nullitate dicendo ad ſuperiores. Quibus non obſtantibus adhuc Commiſſarius iterum mandat Vniuerſitati vt iuxta minutas tranſmiſſas iuret, cum ſint ſecundum vſum, & ſtylũ Regni *fol.* 145. omnia eo die 26. Febr. 1582.

Nec ſuper prædictis apparet facta aliqua prouiſio, 6 nec ad iurandum coacti. Neque ex parte feudatarij apparet impletum, & iurata Regi fidelitas.

D. Cæſar die 18. Ianuarij 1586. vigore Conſti- 7
tutionis Regni, *Conſtitutionem diuæ mem.* reuocauit
dictam venditionem *fol.* 6 & die 22. Ianuarij 1586. 8
vigore dict. reuocationis petiit condemnari Iſabellam Paſſaram (ita ex errore vocat Prudentiam) & Io. Hieronimum Compoſtam, vel quoſuis detentores ad relaxandam terram, vnà cum fructibus, offerens adimplere omnia ad quæ de iure tenetur *fol.* 1. intimato Io. Hieronymo, & eius matri *fol.* 1. *t.* ſuper qua petitione contra prædictos fuit compilatus proceſſus, vt ex citatione ad dicendum 5. Iulij, 1586. *f.* 47.

Verùm ſub die 31. Martij 1587. Prudentia mater, 9 & Ioan. Hyeronimus filius, cum vitio litigioſi reſpectu litis motæ per Don Cæſarem de Tufo vendiderunt Terram prædictam Fabritio de Sangro pro duc. 42. mil. *fol.* 49.

Inſtaurata hac lite anno 1621. per D. Franciſcum 10 de Tufo filium D. Cæſaris, qui tunc ad notitiam peruenerat *fol.* 53. & cum pupillo hærede quondam Fabritij moderno Duce, iterum compilato proceſſu, eſt hodie cauſa terminanda.

Eius iuſtitia ex parte D. Franciſci actoris infraſ- 11
criptis quatuor concluſionibus apertiſſimè ſuadetur,
quas antequam ſtatuam, ſuppono, quod cùm de iu- 12
re communi feudorum nouus feudi poſſeſſor teneatur infra annum, & diem à directo Domino inueſtituram petere, & Iuramentum fidelitatis præſtare *cap.* 1. *quo temp. miles, cap.* 1. *de lege Corradi cap.* 1. *quæ ſit prima cauſ. benef. cap. Imperialem, §. præt. ſi quis infeudatus, de prohib. feud. alien. per Fed.* vbi non diſtinguitur an ſucceſſione, vel alio titulo feudum quæratur; cùm in Regno talis obſeruantia in diſſuetudinem abiiſſet, ſolertia quondam Regentis Salernitani fuit renouata, qui renouauit, vt in aſſenſibus, qui deinceps expedirentur ſpecialiter poneretur, *quo ſit*, quod cum hæc ſit veteris obſeruationis renouatio, intelligenda ſit hæc clauſula eiuſque effectus ſecundùm terminos antiqui iuris: ita vt quæ in vaſſallo à Iure aſtricto ad præſtandum intra annum fidelitatis iuramentum Doctores dixerunt, etiam locum habeant in Regno in Vaſſallo, virtute dictæ clauſulæ ad iurandum aſtricto, quia lex noua per antiquam interpretatur, *lib.* 1. *ſ. l. ex. ff. ad l. fal. gloſ.* & Bart. *in l.* 1. *ff. de coniug. cũ emancip. lib.* Surd *conſ.* 453. *num.* 33. *lib.* 3. ſicut ſtatutum à Iure communi. Surd. *conſ.* 416. *num* 21. *lib.* 3. Et quia prouiſio legis, & homini æquiparantur *lib. fidei, l. fin. C. de fidei. l. final. C. deb. alien. non alien.* Iſer. *in cap. de manſo, ſub num* 14. *de controu. inueſt.* Ita in indiuiduo Dominus Rouit. *in Pragm.* 16. *de feudis, num.* 42. *ex l. fin. §. pactus ne peteret. in fine, ff de pact.* & D. de Ponte *conſ.* 65. *n.* 13. *lib.* 1. vbi hanc clauſulam interpretatur ex illis, *quæ* circa iuramentum fidelitatis à Iure communi dicta ſunt. Hoc igitur conſtituto.

Prima Concluſio. Ea quæ in aſſenſu obſeruari 13

man

mandata fuerunt non sunt adimpleta, sed deficiunt in multis.

14 Primò quia Litteræ assecurationis fuerunt expeditæ pro Hieronymo, at non emerat ipse, sed Prudentia eius mater, & in assensu ordinatum fuerat, non vt filius, sed quod ipsa præstaret iuramentum assecurationis, quæ Prudentia tempore, quo Litteræ fuerunt expeditæ viuebat; nam anno 1587. vnà cum filio vendidit terram Fab. de Sangro, *fol.* 49. At assensus erat implendus in forma specifica, in quo non potest fieri extensio de persona ad personam, vt ex tex. *in leg. sicut, §. si debitor, ff. quib. mod. pign. vel hyp. soluat.* post Iser. dixi. Camer. *in c. Imperialem, cart.* 46. *col.* 3. D. de Ponte *tit. de assens. reg. super dot. in princ. sub num.* 40. Ex eo magis confirmatur, quia iuramentum fidelitatis præstatur à feudatario, qui recipit inuestituram, *cap. vnic. in fine, quid præcedi debeat, c.* 1. *&* 2. *quæ sit prima caus. benef. amitt. cum simil.*

15 Secundò quia, nec tale iuramentum assecurationis Domino Regi, nec Prudentia, nec ipse Hyeronimus præstiterunt; licèt etiam nollent vassalli ipsum Hieronymum iuxta formam Litterarum assecurare, debebat tamen ipse iurare Regi: Hæc enim duo erant distincta, nempe iuramentum præstandum Regi à feudatario ratione feudi, quod ab eo tenet, de quo in dictis iuribus, & *in cap.* 1. *de forma fidelit.* & *in cap.* 1. *de nou. form. fidelit.* & iuramentum, quod debent ei præstare subditi ratione iurisdictionis illius sub qua sunt, de quo *in cap. fin. qualiter vassalli deb. &c.* Et non erant necessariò insimul præstanda: debebat ergo feudatarius implere ex parte sua.

16 Tertiò licèt Litteræ assecurationis intra annum fuerint expeditæ, post annum tamen non fuerint præsentatæ, nec aliqua apparet causa legitima, cur istud factum fuerit. Non enim sufficiebat, vt intra annum litteræ prædictæ essent expeditæ, nisi etiam, & intra annum essent præsentatæ Vniuersitati pro vtroque iuramento assecurationis pręstando: illudque intra dictum tempus anni præstare, vtrumque enim mandatur in assensu. Et intra annum litteræ assecurationis expedirentur, & iuramentum assecurationis præstetur, ideò vtrumque erat implendum, nec vnius sufficit implementum, ad tex. cum not. *in l. si hæredis, ff. de condit. inst.* & *in l. si quis ita* 119. *ff. de verb. oblig. §. penult. Instit. de hær. instit.* Etenim cum hæc sint posita pro forma, vt infra dicam, ex dictis per Bald. *in Auth. Matri, & auia in princ. C. quando mul. tutelæ offic. fungi potest.* Dec. *cons.* 20. Affl. *decis.* 355. *num.* 4. Tiraq. *retract. lib.* 2. *§.* 1. *glos. vnic. n.* 3. & Schard. *de feud. tom.* 1. *p.* 11. *cap.* 2. *num.* 3. Ideo quoad omnia debet præcise adimpleri, nec in aliquo, vel minimo defici, ex abundè allegatis per eundem Schrad. *dicto tract. tom.* 1. *parte* 9. *capit.* 7. *num.* 50. & *p.* 11. *c.* 10. *n.* 150. ex Bald. Tiraq. & aliis quos citat.

17 Quartò nec etiam elapso anno fuit præstitum fidelitatis iuramentũ, ita vt saltẽ fuisset per illius præstationem mora purgata; nam licèt multi tenuerint non admitti moræ purgationẽ, quos congerit, & sequitur Schrad. *de feu. tom.* 1. *p.* 6. *c.* 2. *n.* 9. & inter illos Isern. & Bal. *in c.* 1. *quo temp. miles*, Mising. *cent.* 2 *obser.* 9. *n.* 2. alij apud Rosent. *de feud. c.* 6. *concl.* 59. *lit. E.* & tamen tenent posse purgari, prout est in hoc Regno receptũ, teste Capyc. in inuestitura feudorũ *in verb. feud. inuestitura, col.* 2. *vers. excusatur*, intelligunt, si celeri satisfactione mora purgetur, vt per citatos apud Rosent. vbi supra Intrigliol. *de feudis centur.* 1. *q.* 95. *n.* 96. Celeris verò satisfactio ad summum erit vsquequò amissione feudi erit lis contestata, vt ex nostris Afflict. *in c.* 1. *n.* 10. *quæ sit prima cau. benef. amitt.* vbi consuluit, quod vassallus ante litis contestationẽ satisfaciat: Viuius *decis.* 519. *n.* 16. ex Exteris Guid. Papa, *q.* 166. *vers. & dicatur celeriter*, & Syluan. *de feud. recogn. q.* 17. *vers. mihi placet, fol.* 19. In Regno autem certum est, quod vassallus reuocat Iure Regis directi domini ex potestate illi à Rege attributa, vt not. *in Constit. Diuæ memoriæ*, vbi Anna *n.* 169. *cũ seq.* & facit id, quod iure communi faceret Rex, vnde idem effectus erit in regno mota lite per vassallum alienantem, facta reuocatione, qui esset, mota lite à directo Domino de iure communi.

Nec quicquam iuuat contradictio Vniuersitatis circa iuramentum assecurationis per eam præstandum, ex tribus. 18

Primò quia ea contradictio non impediebat quin ipse emptor iuret Domino fidelitatẽ, erant enim duo iuramenta. Vnum à Feudatario emptore præstandum domino ratione feudi. Alterum ei præstandũ a subditis ratione iurisdictionis, de qua *in c. vnico, in fine, qualiter vassallus iurare debeat fidelitatẽ*: vnum est ab alio tẽpore separabile, ideò ab... altero potuit præstari vnde, vt euitaret euitanda debuit emptor implere ex parte sua: eo magis quia debuit illud præcedere iuramentũ, istud subsequi ad tex. *in l. Iulianus, §. offerri ff. de action. empt.* cũ aliis per Dec. *cons.* 38. *n.* *&* 421. *n.* 1. *cũ seq.* Ias. *in l. vinum, n.* 16. *ff. si cert. pet.* cũ innumeris per Tuscum *tom.* 4. *lit.* 1. *concl.* 50. *per totã, ex tex. in l. qui pendente, ff. de action. empt.* & in totum debet impleri, quia non dicitur factum si aliquid superest faciendum, *l. pen. in fin. C. ad Sylanianum*, Neuiz. *cons.* 5. *n.* 9.

Secundò quia illud impedimentũ non erat efficax, cũ non poterat vniuersitas recusare iuramentum iuxta formã præscriptam, & non præstat impedimẽtũ quod iure non sortitur effectũ, *c.* 2. *non præstat, de reg. iur. in* 6. tantò magis quia nihil iurauit emptor, siue Prudẽtia mater, siue Hyeronimus filius pro impedimento tollendo, cùm plures post illum, ante litẽ motam anni intercessissent. Geminian. *cons.* 41. *sub n.* 10. Calderin. *cons.* 4. *de app.* Rom. *cons.* 152. *à n.* ... Castr. *cons.* 218. *sub n.* 1. *lit. E.* vbi quod impeditus tenetur adire superiorem, vt tollatur impedimentum, aliàs constituitur in mora, nec excusatur, & Tusc. *lit. I. concl.* 29. *n.* 42. 19

Tertiò quia debuit saltem protestari de impedimento, ne curreret ei tẽpus, Aluarot. *in d. c.* 1. *n.* 6. *quæ sit prima caus. benef. amitt.* Curt. iun. *de feud. p.* 4. *n.* 49. Cassan. *in consue. Burgun. rub.* 3. *§.* 1. *vers. ou la personne, n.* 35. Schrad. *de feud. p.* 6. *q.* 2. *n.* 43. *tom.* 1. 20

Patet igitur ex mandatis in assensu in tribus esse defectum. Propter prædicta non impleta assensus præstitus ita resolutus est, ac si nunquam præstitus fuisset, verèq; pro non præstito habetur, quod patet ratione, & auctoritate. 21

Primò ratione quia in assensu ordinatum est iuramentũ fidelitatis intra præfixum tẽpus, nempe vnius anni præstari: quo fit, vt eo elapso statim assensus sit resolutus, etiã nulla facta de hoc petitione, nec Iudicis expectata sententia Ang. *cons.* 36. *sub n.* 5. *vers. in quarto tempore, ex l. sancimus, §. sin autem. C. de donat.* Paris. ad Bart. *in l. vniuersa. C. de precib. Imper. offer.* Bald. *in l. fin. in princ. sub n.* 5. *C. de tempor. appell.* vbi sentit, quod nec admittitur purgatio moræ D. de Ponte *cons.* 5. *n.* 44. & *in puncto, cons.* 67. *nu.* 15. *&* 18. *lib.* 1. cessat enim post tempus implendi facultas, ideò non admittitur moræ purgatio. Bal. & Lauden. *in c.* 1. *quo temp. miles.* Aluar. *in c.* 1. *quæ sit prima cau. benef. amit.* Curt. Iun. *in tract. feud.* 4. *parte, n.* 138. Iacobin. *in inuest. in verb. qui quidem inuestiti, nu.* 37. *&* 42. plura deducit Aniellus de Amato *cons.* 69. *n.* 23. *&* 14. & in propria materia Afflict. *in c.* 1. *sub n.* 19. *de vassal. qui contra constit. Loth. feu. alien.* vbi voluit, quod si in feudi inuestitura sit adiectum vassallum intra triginta dies iurare debere fidelitatem, vel registrari facere inuestituram in 22

Reg.Cam.aliàs ex tunc feudum perdit,si illud intra
dies triginta non adimplet, perdit feudum.
23 Secundò, quia vltra præfinitionem temporis in
assensu, apponitur etiam clausula annullatiua; ait
enim, *Alias prædictis non adimpletis, præsens assen-*
sus habeatur pro non præstito: quibus verbis,non im-
pletis quæ mandant &c. assensus est resolutus.
Quam clausulam optime expendit Anellus Ama-
tus *d.cons.69 à num.2.* ex dictis per Felyn. *in c. fre-*
quenter,vt lite non contest. post Bar. Bal. & Salic. ab
eo citatos, & ita est resolutus, ac si nunquam præ-
stitus fuisset, quia hæc est vis decreti irritantis, *c. si*
eo tempore, de elect. in 6. Bal. *num.13. in l.ea lege*, vbi
Sacit.*C.de cond.ob caus.* Castr. *in l.1.num.6.ff. de do-*
24 *nat.* Tiraq.qui alios citat *de retract.lib.2.§.1.glos.7.*
num. 14.& 15.& lib.1.§.8.glos. 6. & 7. Ea siquidem
prædictæ clausulæ verba inducunt formam Bart. *in*
l.de his,sub num.3.ff. de transact. Bal.*in l. 1.circa med.*
ff.de lib.& posthum. Dec.*cons.10.num.2.cons.110.n.6.*
cons.455.num.6.cons.466.num. 13. cons. 328.in fine,
cons. 514 nu. 2. quos citat Amat. vbi supra *num. 1.*
At forma non impleta actus corruit ipso iure, glos.
in c.cum dilecta, vers. irritum, de rescript. vbi Felin.
à num.6. Tiraq.*in l.si vnquam,vers.reuertatur,nu.66.*
Doct.*in l.1 ff.de lib & posth.* ex tex.*in c.venerabilis,de*
offic. delegat. l.his,& l.cum his,§.Prætor, ff. de transact.
latè Schrad.*de feud.tom.2.part.10.§. 20.à num.168.*
vbi *à num.271.* ait hoc procedere in dubio, quan-
do adest clausula annullatiua; nam omnia pro for-
ma,& quidem substantiali requisita esse intelligun-
tur.Ias.post alios *in d.leg.1.ff.de lib & post.* Dec.*cons.*
10.num.2.&*cons.110.* Quæ procedunt etiam si talis
solēnitas absque dolo, tantùm ex negligentia fuerit
omissa,vt post Doct. *in dict. leg ambiguitates.C.de te-*
stam. docet Felin. *in c.ex litteris,sub n.10. de rescript.*
25 Tertiò hæc quidem in casu nostrò amplius pro-
cedunt, considerando, Primò quod apponitur in as-
sensu dictio illa,*alias*,quæ est resolutiua,& vim ha-
bet decreti irritantis, ac ipso iure annullat, quia
conditionem importat,vt latissimè glos.*in l.diuortio,*
ff.de negot.gestis, & alij, quos citat Tiraquell. *de re-*
tract.lib.1.§.8.glos.6. & inducit formam, Bart. *leg. de*
his,sub num.3.ff.de transact. Dec.*cons.328.nu.11.* quos
26 citat Anell.Amat. *d. cons.69.nu.4.* Secundò consi-
derando, quod posita sunt verba per ablatiuos abso-
lutos,ait enim,*aliàs prædictis non impletis*: quæ ver-
ba,& formam similiter inducunt. Felin. *d.c.cum di-*
lecta,sub n.6.& conditionem,*l.à testatore.ff. de cond.*
& demonstr. Amat.*d.cons.69.num.1.& 3.* & latissimè
Ozas. omnino videndus *decis. 163.* ferè per totam
fig. à num.12. qui loquitur in propria materia alie-
nationis feudi, quæ fuit per Senatum declarata
nulla, ob non impletas solemnitates iuxta formam
decretorum Ducis Sabandiæ directi Domini. His
tribus,rationibus ero contentus.
27 Etiam fundatur auctoritate prædicta secunda
conclusio dupliciter,à simili,& in puncto.
A simili patet in clausula registri, quæ, vt in as-
sensu nostro, apponitur cum eisdem ablatiuis abso-
lutis, & verbis resolutiuis,atque cum temporis præ-
finitione, nam omissionem illius infra tempus præ-
stitutum,ipso iure vitiare assensum voluerunt D de
Ponte *cons.5.n.32.lib.1.* omnino videndus,& *cons.60.*
à prin.vsque ad n.17.lib. 2. quæ duo consilia scripsit
in eadem causa. Franc.de Amic.*de his qui feud. dar.*
poss.§.vlterius. Affl.*d.c.1.sub n. 19. vers.item illud,de*
vasall qui contra Constit. Lothar. & *in decis. 355.* D.
Gizzarell.*dec.13.sub n.4.ver.præterea,& n.15.* vbi ci-
28 tat Ruin.*in l.1.n.23.ff.solut. matr.* D. Rouit. *in prag.*
20.de feud.n. 20.& *prag.1.de fide memorial.n.3.*
Ita etiam sæpius decisum fuit antiquis tempori-
bus *in d.dec.Affl. 353.* Posteà in ea causa Secretarij
Soto, in qua sunt illa duo consilia D.de Ponte, de
quibus supra,& nouissime sub die 4.Maij 1620. ad
relationem Reg.Consil. P. A. Carauita,me patroci-
nante in causam Marchionis Paduli, cum Duce
Ayelli,de qua decisione meminerunt D.Rouit.*prag.*
20.de feudis,in fin.in nouissima impressione,& Io.Bap-
tista Thoro *in 2.par.comp.decis.in verb.registratio,fol.*
543.col.2.in princ.
Sic etiam in omissione literarum executorialium 29
à Prorege obtinendarum iuxta formam Pragmaticæ
vnicæ *de priuileg.intra annū presētād*:vt ea omissa as-
sēsus annulletur,ex traditis per D.de Pōte *cōs.3.à n.*
28.li.1. Et fuit decisū in causa D.Ant.Caraccioli, cū
Iacobo Viualdo,iūctis Aulis, de qua decisione me-
minerunt D.de Georgio *alleg.3.sub n.11.*& Io. Bap-
tista Thoro *1.par.dec.verbo,assensus,fol.54.col.1. fin.*
In puncto autem in clausula assecurationis vassal- 30
lorum,de qua agimus id tradiderunt supradicti D.
de Ponte *cons.67.per totum, lib. 1.* & *in tract. de pot.*
Proreg tit.de regal. imposit. in princ.nu. 15. & 16. D.
Rouit.*in pragm.1.de fide memor.sub n.4.*& D. Amat.
d.cons.69 Qui referunt bis conformiter iunctis Au-
lis decisum pro annullatione assensus pro Marchio-
ne Turris Francolisij,nunc Principe Roccæ Roma-
næ,contra hæredes Innocentij Paulutij, in qua fuit
iudicatum,stante annullatione assensus ob non præ-
stitum assecurationis iuramentum iure processisse
reuocationem factam, de qua decisione meminit
etiam Thoro *1.par.vers.assensus.fol.55.in fin.* Et no-
uissimè adest prælo,de illa causa decisio copiosissi-
ma D.Regentis Tapiæ,quæ erit tertia inter decisio-
nes S. R. C. prope diem emittendas.
Denique hæc corroborantur apertissimè ex *d.* 31
Prag.26.de feudis,vbi dicitur. *Hæc de iuramento as-*
securationis vassallorum esse pro forma: igitur rectè
procedunt omnia supradicta, nempe vt ea non im-
pleta actus corruat.
Tertia Conclusio: Ad dictam annullationem as- 32
sensus,atque illius resolutionem inducendam solus
sufficit tēporis lapsus,nec quicquid aliud requiritur. 33
Primò itaque non requiritur,quod Rex declara-
uerit suam voluntatem circa annullationem assen-
sus, sub prætextu quod Regis fauore tale sit iura-
mentum ordinatum. Nam non solùm posse respon-
deri cum D.Rouit.*in d.prag.26.de feud.sub num. 11.*
quod non solùm fauore Fisci,sed etiam Partis ordi-
natum est tale iuramentum:sed melius respondetur,
cum D.de Ponte *in d.cons.67.sub nu.34. vers.quo me-*
moriali;ait enim etiam assensum in contractu feudali
requiri fauore Domini,& propter illius interesse,vt
per Camerat.*in c.Imperialem,fol. 37.litter. A. cum se-*
quent.& tamen non adhuc declarata Domini volun-
tate,quādo assensus non est interpositus cōpetit alie-
nanti,vel emptori ius reuocādi,ita quod licèt fauo-
re Domini requiratur assensus;quia tamē non est in-
terpositus reuocat iure suo quilibet ex cōtrahētibus
ex lege particulari, quæ talem ei præbet facultatem.
Secundò ad assensum prædictum annullandum 34
nulla requiritur sententia iuxta not.*in l. vniuersa. C.*
de praecip.Imper.offerend. Quia solus temporis lapsus
formæ præscriptæ, ac conditionis defectus nullita-
tem assensus operatur, sententia verò solùm decla-
rat nullitatem iam inductam ex defectu formæ non
adimpletæ,& ex vi verborum Abb.*in c.fin de iuramen-*
calum. Gem.*in c.fin.n.7.de consuet.in 6.* Iler.*in c. 1. nu.*
9.& 10.quo temp.miles,& ibi alij Alex. *in l.1.n.4 C.*
de his quib.vt indig. latissime Anellus Amat.*d.cōs.69.*
à n.14. vbi de cōmuni testatur,& quod nō procedit,
quādo adest tēporis præfinitio,quod etiā explicat D.
de Pōte *d.cōs.67.à n.25.l.1.* Quib⁹ nihil est addēdū.
Quarta

35 Quarta Conclusio. Deducitur quod stante nullitate assensus omni iure processit reuocatio facta per D. Cæsarem venditorem, vigore Constitutionis *Diuæ memoriæ*, quia paria sunt assensum non esse expeditum, & esse nulliter expeditum: cùm paria sint non fieri, & inutiliter fieri *leg. 1. §. nihil, ff. de inoff. testam. leg. si quis sub condit. ff. de testam. tut. leg. ex consensu, §. 1. ff. de app.* Isern. Aluarot. Afflict. *in cap. si quis fuerit, quo temp. miles.* Surd. *decis. 328. n. 3. lib. 2.* Rouit. *d. pragm. 26. de feud. n. 25.* & quia res redit ad sua principia attractiua, vt *ex l. voluntate, in fine. ff. quib. mod. pignor. vel hypot. solu.* Cyn. Alber. Bal. Salicet. & alij post etiam Couarr. *variar. resolut. lib. 3. cap. 8.* ait D. de Ponte, *dict. consil. 67. num. 10. & 21.* Sicut igitur potuit reuocari ante interpositionem assensus, ita post illam resolutam, & effectum nullum, & inualidum. Cætera in prædi-
36 cta decisione D. Tapiæ vbertime traduntur.

Ex quibus concluditur, stante reuocatione facta per D. Cæsarem venditorem omninò hæredem Ducis Fabritij de Sâgro emptoris esse condemnandum ad relaxandum in beneficium D. Francisci de Tufo Terram Verri, vnà cum fructibus à die nullæ venditionis, recepto sibi pretio cum interesse, quæ à S. C. decidi instanter expostulat.

Io. Camillus Cacacius V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Periculum casus fortuiti pecuniæ in banco depositæ spectat ad dominium illius.*

2 *Periculum rei emptæ spectat ad emptorem.*

3 *Dominium pecuniæ, qualiter probetur fuisse alicuius.*

4 *Pactum quod intra annum non reemantur introitus, validum est.*

5 *Pactum redimendi in Bullis Pontificum de censibus loquentibus, an sit de substantia.*

6 *Pactum redimendi temporale potest in contractu censuali apponi.*

7 *Pactum redimendi temporale nullam continet vsuram in censu.*

8 *Census valet pro aliquo tempore irredimilis.*

9 *Vsurarium esse pactum qualiter colligi possit.*

10 *Vsuraria prauitas, vt cognoscatur, potius à Theologis, quàm ab aliis petendum est.*

11 *Iuristis etiam probatur pactum, de quo supra, non esse vsurarium.*

12 *Censualis contractus celebratus cum pacto reprobato non est inualidus, sed vitiatur pactum.*

13 *Pactum vitiari, vel non, quando, & qualiter verificetur in contractu censuario.*

14 *Redimendi facultas si à contractu censuali auferatur, an destruatur eius essentia.*

15 *Censualis contractus Iure Pontificio, siue Regio valet cum pacto redimendi ad tempus.*

16 *Pacta omnia, quæ non sunt contra substantiam contractus, sed illicita vitiantur, & non vitiant contractum.*

19 *Pactum redimendi intra certum tempus si apponatur in contractu censuario, nùm illum vitiat.*

18 *Pactum non redimendi intra certum tempus non vitiat contractum censualem.*

19 *Bulla Pij V. de Censibus loquens explicatur.*

20 *Plures afferuntur sententiæ circa pactum, de quo supra.*

21 *Pactum disdictæ infra duos menses in contractu censuali valet.*

22 *Consignatio cedulæ bancariæ vim habet solutionis.*

23 *Periculum pecuniæ in banco existentis cedit creditori, cui cedula fuit consignata.*

24 *Intimatio facta pro reuenditione, an & quando periculum transferat.*

25 *Difficultates proponuntur contra supradicta.*

D.Reg. de Marinis Allegat. collect.

ARGVMENTVM.

Censualis contractus nùm attentis Bullis, ac etiam Regiis Sanctionibus, per pactum de retrouendendo ad tempus, vel non redimendi ad certum tempus, in sui substantia alteretur. Quæ pacta contra substantiam contractus censualis sint, & quæ non. Periculum pecuniæ bancalis consignatâ cedulâ, num spectet ad consignatarium, & an cedulæ consignatio vim solutionis habeat: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO LXXXIV.

DECRETVM, quod pecunia stet risico Iulij Sardi reuocandum esse ex infrascriptis ostenditur. 1

Primò quia periculum casus fortuiti pecuniæ in banco depositæ spectat ad dominium illius, siue ad eum ad quem petinere debet, vti iam habentem titulum habilem ad dominium acquirendum, vt ex Ang. *in l. licet, C. loca,* & aliis probat Medic. *de casibus fortun. part. 1. q. 11. n. 49. & part. 2. q. 10. n. 146.* facit *l. qui fortuito, C. de pignor. action.* Et 2

in emptione clarum est periculum rei emptæ ad emptorem spectare *l. id quod 7. ff. de peric. & comm. rei vend. l. cum inter. C. eod. l. Lucius, ff. de euict.* ita periculum pecuniæ venditori ab emptore solutæ, ad illum debet spectare, cùm non debeant in hoc bonæ fidei contractu ad imparia iudicari ex Menoch. *conf. 136. n. 9. lib. 2.* Itaque si ostendero, quod tempore mutationis monetæ Duraftans erat Dominus pecuniæ, vel ad eum pertinebat, consequenter eius fuit, non autem Sardi periculum. Hoc autem demonstrabitur tribus probatis.

3 Primum, quod validus fuit contractus emptionis annuorum introituum inter Duraftantem, & Iulium Sardum, licet in eo appositum fuerit pactum, quod non liceret Duraftanti intra annum redimere, & quod per mensem ante teneretur denunciare.

Secundum, quod ex tali contractu tradità cedulà, bancaria pecunia non amplius ad Sardum emptorem, sed Duraftantem venditorem pertinere.

Tertium, quod non cutauit periculum; nec spectauit ad Sardum ob intimationem pro retrouenditione die 1. Martij factam.

Quod ad primum duo constituo. Primum, quod illud pactum de quo supra, quod intra annum non reemeretur introitus, validum est. Quod probatur ratione, & auctoritate.

4 Ratione, & quidem multiplici; quarum prima est, quia nullo iure positiuo reperitur hoc pactum prohibitum, quo argumento vtitur Bal. *in c. 1. n. 8. de feud. dat. inuicem, l. com.* Nam Bulla Papæ Nicolai V. inserta in Pragmatica t. de censibus, quæ in hoc, & Siciliæ vltra farum Regno seruatur, nec Pragmatica Regis Alphonsi I. quæ illam laudat, & approbat, atque nonnulla supplendo disponit, minimè hoc pactum improbat, quod solùm sufficit, ne dicatur prohibitum. Quare cauendum est à Petro de Gregor. *de censib. quæst. 5. num. 39.* qui dixit in Bulla esse duobus in locis expressum, vt redimendi facultas competat quandocunque; hoc enim nullibi in Bulla legitur, sed bis solùm in ea dicitur, *Instrumento gratiæ pro consimili pretio illa redimendi, mediante, &c.* non dicitur quandocunque redimendi, vt Petr.

5 de Greg. superaddebat. Item *in c. 1. & 2. de emption. & vend. in extrauag. qua fuerunt constitutiones Martini V. & Calixti III.* licèt dicatur, quod contractus hi censuales fiebant cum pacto de retrouendendo quandocunque, non tamen inde necessariò sequitur voluisse, vt si pactum illud non sit quandocunque, minime valeat, vt optimè eas Pontificias leges intellexit Domin. Soto in loco infra citando, & hoc argumento vtitur Lupus *in 2. l. n. 70. C. de pact. int. empt. & vend.* quam potuit *de vsur. com. 2. §. 2.* ad fundandum valere pactum, vt vsque ad certum tempus

6 tantùm liceat venditori censum reemere, non vltra, vt mirum sit, quod hoc negauerit in præsenti casu, cùm intra aliquod tempus denegatur redimendi facultas. Nec dictis obstat Pij V. Constitutio, quia in Regnis Catholicæ Maiestatis non est ad huc vsu recepta, sed extitit de ea nomine Regio summo Pontifici supplicatum, qua supplicatione pendente non obseruatur, vt testatur Roderic. *de an. reddit. lib. 1. q. 4. n. 28.* Muta *tom. 5. super Capit. Sicil. c. 356. in princ.* & est notissimum, &c.

7 Secunda ratio, quia hoc pactum nullam continet vsuram, siquidem cum vsura in mutuo committatur, tunc verò est quando inter datum, & receptum adest inæqualitas, vt plus restituat debitor, vel soluat, quam sit ei à creditore traditum, vt post alios ab eo citatos, optimè explicat P. Molina *de contract. disput. 304.* At per Bullam Nicolai pro ducatis centum possunt emi, vsque ad decem pro centenario, dummodo pactum redimendi sit quandocunque; quando igitur minor quantitas emitur, putà septem, aut octo pro centenario, poterit aliquo modo restringi libertas redimendi, vt qu. à minor quantitas emitur, minus venditori redimendi tempus concedatur, quod omnes Theol. Doct. hanc tuentes partem tradiderunt. Dicunt enim censum redimibilem ideò minus valere, quàm irredimibilem, quia grauamen illud, quod emptor sibi imponit iterato vendendi, quoties venditori libuerit, pecunia est æstimabile, vnde quantum de grauamine emptor alleuiatur, quia minus retrouendere tenetur, id est, non quandocunque, sed post certum tempus, vel non post, facit, vt plus census æstimetur velut minori cum grauamine venditus. Ideò quando iustum pretium soluitur habito respectu ad illud imminutum grauamen, cum vtraque ex parte adsit æqualitas, nulla erit vsura, vti optimè inter cæteros Soto, loco citando explicauit.

Tertiò, hoc amplius confirmatur ex ratione, quam communiter omnes infrascripti tradiderunt, videlicet. Si licet emere iusto pretio censum omnino irredimibilem, & censum semper redimibilem, cur non licitum erit emere censum pro aliquo tempore irredimibilem modo ea pro tempore denegata redimendi facultas iusto pretio compensetur. Vt quò longius sit tempus, quo redimere non licet, maius etiam sit pretium, eò minus quo breuius est tempus. Addit Lessius *in fine dub. 9. num. 54. lib. 2. cap. 21. de Iustit. & Iure* hæc verba *Quod si tempus quo non possit redimi sit paucorum annorum, hoc onus plerumque est parui momenti*: hæc Lessius. Quid dixisset in casu nostro, vbi tantùm restrictio illa est vnius anni, & tamen ex decem pro centenario quæ emere potuisset emit solùm octo minus quarta ducati parte, vt longè minus emerit, quàm paruum illud grauamen importet. 8

Hinc mirum est, quam fragili ratione mouentur, qui hoc esse pactum vsurarium contendunt, nempe, quia emptor annui redditus pro tempore quo census redimi non posset, certus est de lucro pro eo tempore, vt Conar. *lib. 3. cap. 8. sub num. 8.* & qui illum sequuti Lup. *d. comm. 2. de vsur. §. 2. sub num. 69.* Roderic. *de ann. redd. lib. 2. quæst. 24. sub num. 14.*

Ea inquã ratio nullius est momenti. Non enim ex eo vsurariũ est pactum, quia certus est emptor de lucro, alioquin etiã quando perpetuus, & irredimibilis ob lucri certitudinem, etiam vsura committeretur, quod est contra omniũ placita *in c. in Ciuitate, de vsur.* licèt post plurium annorum perceptionem si censum venderet, esset idem, qui persoluit pretiũ consequuturus, vt optimè aduertit Nicol. Euerar. *conf. 150. carta mihi 403. vers. ego verò*, videndus citans Castr. *cons. 19.* alias 12. *incip. præsens dubium videtur determinari, lib. 2.* Vera igitur vsuræ ratio non est in certitudine perceptionis, pro aliquo tempore, sed in inæqualitate dati, & accepti, vt dictum est, quare cum erit inter vtrumque æqualitas, quia pretium erit commensuratum redditui empto, cum ea restricta facultate, nulla tunc erit vsura. 9

Auctoritate etiam multorum hæc fundatur conclusio, videlicet Theologorum, & Iuristarum.

Ex Theologis quidem in puncto in hoc censuali contractu eam tenent. Gabr. *in 4. dist. 15 q. 12. art. 3. dub. 4.* Maiorin. *eod. lib. & quæst. dist. 43.* Quos citat Azor. *part. 1. 30. lib. 10. c. 17. quæst. 5.* Medina *to. 2. tit. de rebus per vsuram acquisitis, quæst. 15.* quæ est de censu redimibili, *§. & quidem f. 144.* Contad. *de contract. q. 83. concl. 8. in 2. modo videndus.* Dominic. *Soto de iust. & iur. lib. 6. q. 5. art. 3. concl. 3.* omninò videndus.

dus. P.Mulina *de contract disp.391. claus.9.* specificè, & punctualiter in locis vbi Bulla Pij V. recepta non est, ea ratione, quia nulla adestinæ qualitas, rugo legatur.

P.Lessius *de iust.& iur. lib.2.c.22. de censib. dubitat.9. n.13.* vbi optimè ait paucorum annorum restrictionem non esse curandam.

10 Et istis Theologis numeru,& auctoritate grauissimis in hac materia, quæ Theologica est, peccatū, & vsurariam labem concernens potius credendum est,quam cæteris, adeò, vt non modice mirandū est de Couarruuias viro alioquin doctissimo, qui posthabitâ tot Theolugurum, & Iurisconsultorum auctoritate,quod damnatá memoriæ Parisiensi Doctori adhæserit,de quo ait Lupus de vsur. *com.2.§.2.sub n.62.* quod in hac materia fuit vsus noua,sed falsa doctrina absque Pontificiis Constitutionibus plura doceus,vnde de eo plura locutione ita subdit: *Vnde non mirum videri debet si ipsi (Parisienses) à legibus, & à vera doctrina, tanquam à sæpe interdum aberrantes, quæ plura circa hoc scripserint,ac magis intricauerint, & prolixius tanquam fide errauerint,& prout extra viam ambulantibus euenire solet.* Hæc Lupus.

11 Ex Iuristis etiam eandem amplectuntur sententiam Glos.verbo *amissa*,& Doct.*in l.fin. C de pact.pignor.* vbi expresse Io.Fab. *versic.non valet*,& ibi Petr. & Cyn.Bal. *in c. 1. de feudo dato invicem legis comm. vlt.col.n.*8. Quia nulla lege hoc est prohibitum, & *cons.487.lib.1.*Ias.*cons.153.col.3.vers.3.* ad idem *li.4.* Cranet.*cons.136.n.5.*Decian.*cōs.2.n.131.li.1.* Tiraq. qui multos citat de retract.*lib.2.§.1.glos.2.à n.69.* & propriè *sub n. 72.* vbi in fine de communi testatur sententia, sentit Nauarr. *in c.si feneraueris, sub n.78. vers.5.* quod posuit in contract. *de vsur.*Rot. Romana quæ ita decidit apud Moheda.*decis.137.* quæ est *decis.3. de empt. & vend.* cuius in dubio præcipue in hac materia maxima est auctoritas. Bero. *in c.ad nostrum,n.24. de emption. & vend.* Angel.& Alex. *n.7. in l.qui Romæ,in princ. ff. de verb. oblig.* Caldas *in l.si curatorem, vers.sua facultate,sub n.61.*

Et ex his punctualiter quando iustum est pretium in annuu censu docuit Felician. *de censib. lib. 1.c.7. n.11.* vbi paulò ante alios Theologos vltra citatos huius sententiæ Auctores refert.Idem latè consuluit Nicol.Euerard. *cons.130.in princ.*vbi pluribus rationibus illud confirmat, & inter cæteras, in tertia ratione dicit hoc satis præsumi ex qualitate contrahentium,quando (prout in casu nostro)sunt viri bonæ conscientiæ, & opinionis,à quibus omnis proptereà abest suspicio vsurarum, ad text.*in c.nisi*, vbi Abb.*de preb.cap.demensa,vbi glos.37.distinct.*

Ex quibus patet non rectè sensisse nonnullos ex Iuristis,qui in materia hac peccati supra Theologus, ad quos spectat sibi sapere autumantes contrarium tradiderunt.

Probatum est igitur respectu primi, hoc pactum minime improbatum à Iure sed validum esse.

Secundum quod constituo est, Quod licèt hoc pactum esset inualidum, non tamen vitiaret totum contractum,sed ipsum solum vitiaretur, quod similiter probatur ratione, & auctoritate.

12 Prima ratio est quia omnes fere Doctores, qui tenent ob aliquod pactum illicitum in contractu census appositum, totum contractum vitiari, de iis pactis loquuntur,quæ sunt contra substantiam contractus censualis, non autem de cæteris, vt videri potest apud Felician.de cēsib.*li.1.c.1 n.à n.22.ad 30.* Roderic. *de añ.reddit.lib.1.q.1. per totum*, & propriè *sub n.23.*Cenc.*de censib.part.2.c.1.q.3.art.1.num.11.* Guttier. *pract.quæst.lib.2. cap.176. sub num.3. vers.3. & n.5.* Scacc. *de commer. & camb.§.1.q.7.par.2.ampliat.20.n.14.* vbi optimam rationem assignat, quia hæc pacta contra substantiam contractus tollunt
consensum contrahentium. Cætera autem quæ non 13
sunt contra substantiam non vitiare contractum;sed ipsa vitiari prædicti,& alij docuerunt, vt omnes citati à Grass. *de except.c.28.n.62.* infra citandi; quia hæc pacta contra substantiam contractus tollunt consensum contrahentium. At pactum de quo agimus minimè est contra substātiam contractus.Quod patet siquidem substantia contractus,seu eius natura philosophicè sumpta in contractu census, vel consideratur sumendo hunc contractum, prout fuit à principio in esse constitutum, & inter gentes practicatum,vel prout Pontificiis, aut Regiis constitutionibus stabilitum, vti distinxit Less. *de iust.& iur. lib. 2.c.22. dub.12.* Quare pactum dici contra substantiam contractus potest intelligi,vel contra substantiam contractus censualis in se ex sui natura,vel contra constitutiones. At neutro modo hoc pactum esse contra substantiam contractus rectè dicitur.

Primò non est contra substantiam contractus in re consideratı. Substantia enim cōtractus censualis est, qua posita ponitur contractus,quàve remota ille destruitur, vt Doctor.locis citatis exponunt, signanter Guttier. *loco cit.* Surd. *cons.318.n.27.& cons.249. n.19.* sicuti in contractu emptionis res, & pretium, atque consensus contrahentium; nam si horum aliquod tollatur, non erit emptio. At si in contractu census tollatur redimendi facultas, erit etiam contractus censualis, quia census perpetuus absque redimendi facultate naturaliter non implicat, quin possit constitui seu consignari, nec aliquid in contrarium repugnat, vt communem dicit ex Soto Nauar.& Couar.*var.li.2.c.7.* Bebell.*de oblig.iust par.2. lib.3.q.2.n.2.* Felician.de censibus *lib.1.cap.7.n.4.*sic etiam non repugnat,vt aliquo tempore sit irredimibilis,nec eo minus annuus census redimibilis dicetur,licèt aliquo tempore redimi non possit, vt ex se patet, manet enim census substantia,vt super re aliqua immobili quantitatis annuæ percipiendæ ius alienetur, quod etiam considerant Lessius, Soto, & Mulina in locis in præcedenti articulo citatis. 14

Secundò neque est contra substantiam contractus hoc pactum, considerando contractum census iuris siue Pontificij siue Regij conditionibus aliquibus constitutum. Nam vt etiam in præcedenti articulo probatum fuit, nullo iure cauetur,vt redimendi facultas omni tempore competat venditori,non enim hoc legitur *in c.1.& 2. de empt. & vend.in extrauag. in quibus solùm contractus census recitatur*, prout fieri consuluit,vt aduertit Couar. contrariæ sententiæ assertor *variar.li.2.c.7.sub n.6.vers.*non obstant.Quinimò,in ipsa Pij V. Bulla quàm strictissima, est Constitutio in hac censuum materia pacta, quæ facit liberam redimēdi facultatem, contractus reiiciuntur his verbis,*non obstantibus,aliquibus pactis directè aut indirectè talem facultatem auferentibus, quibuscunque verbis, aut clausulis concepta sint.* Vnde reiicit pacta hæc, nec contractus vitiatur,signum est substantialia non esse. 15

Igitur cum ex dictis hoc pactum minimè sit contra substantiam contractus censualis,quatenus cōcedetur esse illicitam, non vitiaret contractum, sed vitiantur, sicut generaliter in pactis,quæ non sunt contra substantiam contractus,sed aliàs illicita tradiderūt Felician. Roder.Cenc. locis citatis,& vlterius hoc idem docēs Petr.de Greg.*de cens.q.7.*Intrigliol. *de censib.q.8.*Crass.*de except.c.28.n.62.*Foller.*de cens. ver.nil vltra percipiatur,n.4.& 15.*bene Hōd.*cens.17. n.25.li.2.*D.Rouit. *super Pragm.1 de censib.n.14.*vbi ita ait iudicatū Gratian.Discept.Forēs.*li.1.c.14.n.25.* 16

Scaccia de Camb. §. 1. *quæst. 7. part. 2. ampliat. 20. à num.* 9. 14 *&* 17. Guttier. *pract. quæst. lib.* 2. *cap.* 176. *sub num.* 3. *&* 5. & hoc text. *in leg. eos*, §. *si quis. C. de vsur. leg. placuit, & leg. pecuniæ, ff. eod.* vbi quod est supra illegitimum modum in vsuris stipulatum, id tantùm & non totus contractus vitiatur. Quia in separabilibus vtile per inutile non vitiatur *cap. vtile, de reg. iur. in* 6. *lib.* 1. §. *Trebarius, ff. de aq. quot. & æstiu. l. si ex falsi, C. de transact.*

17 Secunda ratio sicut pactum, quod intra certum tempus, & non vltra redimi possit non vitiat totum contractum, sed ipsum vitiatur, quia non est contra illius substantiam, vt est fere omnium communis sententia, quod patet non solùm ex Lessio Molina, & aliis citatis in primo puncto, ac tenent Couar. *var. lib.* 3. *cap.* 8. *sub n.* 8. vbi ita Granatæ decisum testatur Felician. *lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 11. Roderic. *lib.* 2. *q.* 1. *n.* 14. Marieos. *lib.* 1. *tom.* 15. *lib.* 5. *glos.* 5. *num.* 6. *&* 7. Lupus de vsur. *com.* a. §. 1. *sub n.* 69. *vers.*

18 *similiter.* Ita è contra erit in hoc pacto vt intra certum tempus non liceat redimere, postea autem liceat, non enim aduersitatis ratio potest assignari, nam quam tradere conantur Couarr. & sequaces, quod in hoc secundo maior sit vsuræ suspicio, atque iniquitatis, & auaritiæ, quod Lupus, & Roderic. dixerunt, nulla est, ac nihil concludit, gratis enim hoc confingitur, nec video quomodo id obligant: nam si verum amamus, maior videtur vel vsuræ, vel auaritiæ indicium voluntas censum perpetuandi, quam limitato tantùm tempore stabiliendi. Rectè igitur argumentum concludit, quia si ea tantùm pacta vitiant, quæ sunt contra substantiam contractus, si limitatio temporis in pacto de retrouendendo esset contra substantiam contractus censualis, semper illum vitiaret totum, siue apposita secundùm primum modum, nempe ne post aliquod tempus liceat redimere, siue iuxta secundum, vt intra aliquod tempus non liceat; nam cum vtroque casu facultatē restringat redimendi, licèt varietur modus; semper tamen contra substantiam contractus fieri diceretur. Ergo si secundum primum modum non vitiatur contractus; sed pactum, quia verè non est contra substantiam contractus, ergo nec secundo modo totius contractus vitium inducetur, quam æquiparantiam cōsiderauit Lessius. Auctoritate hæc item probatur sententia, & quidem multiplici.

19 Prima est Pij V. in Bulla prædicta, vt vidimus, vbi in verbis supradictis pactionem reiicit, contractum, non improbat, quod non fecisset si contra eius substantiam hoc pactum cognouisset. Et licèt illa constitutio Pontificia hic minimè pro lege seruetur, multùm tamen auctoritatis habet in hac materia, quia si illa vti omnium strictissima, noluit tamen ex pactis facultatem redimendi coarctantibus totum contractum vitiari, multo minus antecessores Pontifices signanter Nicolaum V. id voluisse fatendum erit, qui benigniùs, ac latiùs, quàm Pius in hac materia disposuit.

20 Secunda est Doctorum, qui dixerunt generaliter pactum illicitum, vel vsurarium in contractu appositum vitiari, non autem contractum vitiare, qui quidem multi sunt, vt citantur, & sequuntur à Surdo *cons.* 327. *num.* 18. *lib.* 3. Gaill. *obseruat. lib.* 2. *c.* 4. *&* 5.

Tertia est eorum qui specialem dixerunt pactum reprobum, vel vsurarium in contractu census appositum vitiari, & non vitiatur, vt sunt omnes supra citati Grass. Grat. Gutt. Scaccia, Rouit. & alij, & Corset. apud Castill. *deo. Sicil.* 51. *num.* 26. & Milanensi. *dec.* 1. *num.* 30. *lib.* 2. And. Gail. *obser.* 88. *n.* 12. *lib.* 1. & *obser.* 4. *num.* 6. *lib.* 2. & *obs.* 9. *num.* 5. *eod. lib.* dicens ita iudicatum in Cam. Imper. Rodoan. *de reb. Eccles. non alien. q.* 58. *num.* 32. Fontanel. qui ipsum allegat *de pact. nupt. claus.* 4 *glos.* 11. *num.* 3.

Quarta ne desint punctuales Doctor. sunt etiam qui ita in indiuiduo in hoc pacto docuerunt, sunt autem Euerard. *d. consil.* 150. *vers. quartò posito*, vbi multa ad hoc citat iura, & exempla ex illis deprompta *c. significante, de pign. l.* 1. *C. de pact. pignor. l. cum allegas. C. de vsur. l. Iulianus*, §. *Papinianus, ff. de act. empt. l.* 1. §. *si conueniatur, ff. depos.* & sequitur Mu... super Prag. & Bul. *num.* 495. *tom.* 5. *capit. Sicil.* & punctualiter post Foller. Rouit. *in Prag.* 1. *de cens. num.* 2. citat Campeg. & Io. Vinc. de An. *alleg.* 11. *n.* 20. vbi ita iudicatum in S.C. refert & Auandagn. *de censib. c.* 101. *num.* 4.

Ex quibus patet nihil etiam obstare aliud pactum 21
in instrumento appositum, vt venditor teneatur per duos menses ante retrouenditionem venditori denunciare. Quia hoc pactum naturæ contractui non repugnat, immò hoc specialiter Pius V. in sua constitutione id ordinauit, quod & probauit Azor. *p.* 3. *lib.* 10. *c.* 18. Less. *de iust. & iur. lib.* 2. *c.* 22. *dubitat.* 12. *sub num.* 93. Surd. *cons.* 282. *lib.* 2. punctualiter Feder. Martin. *de iure census, c.* 6. *num.* 38. qui ait hoc valere pactum, & Cenc. *de censib. p.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *art.* 1. *n.* 18. *&* 19.

Quoad secundum posita ex iam dictis validitate 22
contractus, quod pecunia in banco existens non amplius ad emptorem, sed ad venditorem census spectauit, est clarissimum, siquidem fuit ab ab emtore venditori consignata cedola bancaria, vt in instrumento dicitur, quæ consignatio habet vim veræ solutionis numeratæ pecuniæ, prout Pontificis constitutiones requirunt, vt in hac censuum materia docent Rou. *in prag.* 1. *de cens. sub num.* 8. *in nouissimè impressis* Gratian. *discept. forens. tom.* 1. *c.* 387. *n.* 46. Cenc. *de cens. p.* 2. *c.* 1. *q.* 1. *artic.* 7. *num.* 14. Scaccia *de cam.* §. 1. *q.* 1. *num.* 233. & §. 2. *glos.* 5. *num.* 64. qui pluries ita per Sacram Rotam decisum referunt ex doctrina Bartol. *in leg. si solutam, ff. de solution.* & hoc magis in casu nostro, quia illa pecunia doc. 7500. fuit descripta in creditum Durastantis, vt ex bilancio *fol.* 18. *&* 19. & dicitur in apoca Durastantis *fol.* 2.

Sicut igitur postquam ab emptore venditori numerata est pecunia, emptoris efficitur, & periculum 23
ipsius ad eum vti dominum spectat: ita quando data est venditori Cedula bancaria, quia ad eum pecunia existens in banco pertinere incipit, & periculum ipsius ad illum etiam pertinebit, ad not. *in l. acceptam. C. de vsur.*

Quoad tertium, intimatio facta retrouenditione 24
die 2. Martij 1622. non transtulit pecuniam, seu eius periculum in Sardum, eo quia retrouendere, tunc minime tenebatur ex pluribus, Primò quia aderat pactum, quod ante annum non redimeretur, quod validum esse supra probatum est, quo i annus non erat elapsus. Secundò quia non erat denunciatum per duos menses ante, vti erat conuentum, & hoc validè, vt supra dictum fuerat. Tertiò quia tempore intimationis erat iam publicata Reg. Prag. nouæ monetæ, quæ die prædicto 2. Martij 1622. hora... publicari cœpit, vnde moneta bancaria non erat apta retrouenditionibus faciendis, erat enim tertium suspensum, & inutile, & duo tertia, nec ad libitum poterant expendi, adeò, vt non cogitur retrouendere emptor si integrum pretium soluatur de moneta duorum tertiorum, multò minus de tertio suspenso, quia emptor census pro retrouenditione reprobos nummos recipere non cogitur, *l. eleganter* 24. §. *qui reprobos, ff. de pign. action.*

Quartò

Quartò etiam si intimatio facta esset ante publicationem Pragmaticæ, neque Iulius emptor periculum depositæ pecuniæ debet sentire, obstant enim nonnulla.

25 Primò decretum Conf. de Georgio, quod pecunia stet eius risico. Quod fuit Durastanti personaliter intimatum die 11. Martij 1622. *fol.* 1. qui nedum quicquam replicauit, & sic qooad ipsum fecit transitum in rem Iudicatam; Sed acceptauit renunciando supplicationi ad eius instantiam obtentæ 7. Iun. 1622. *fol.* 9. vnde non potuit amplius reclamare ad tex. *in tale pactum C. de re iud. in l. tale dactum* 40. §. 1. *ff. de pact.*

Secundò quia ipse Durastans non semel, sed pluries de ea pecunia ducatorum 7521. disposuit, & primò dedoctis 421. libris de quibus scripserat apocam die 2. Martij, soluendis Iulio Sardo instante Durastante *fol.* 9. per decretum die 27. Iul. 1622. fuerunt eidem Durastanti liberati *fol.* 15. 2. de aliis duc. 620. soluendis Fabritio Melucci eius creditori ex deposito 8. Martij 1623. *fol.* 25. de quibus recepit Frabritius duc. 350. *fol.* 35. & cessit iura dicto Sardi *fol.* 25. *art.* 26.

Tertiò de aliis duc. 418. similiter soluendis dicto Fabritio sub die 2. Iul. 1622. ex deposito *fol.* 16. Vnde stantibus prædictis dispositionibus censetur recessum à deposito facto, & sic nihil retrouenditio operatur, vt voluit Bal. *in l. acceptam, num.* 5. *vers. si autem. C. de vsur.* vbi est tex. *in l. sed reuocata, ff. de iur. fisc.* voluit debitorem, qui de pecunia deposita disposuit prima actione remanere obligatum, & depositum pro non facto haberi. Nam vt obligetur emptor integrum debet esse depositum non diminutum, Foller. *de censib. vers. Instrumentum gratia, num.* 49. Lupus de vsur. §. 2. *num.* 104. *com.* 2. & alij multi apud Cenc. *p.* 3. *cap.* 1. *quæst.* 3. *art.* 9. *num.* 38.

Ex his omnibus patet illud, quod à principio assumebam, nempe quod eo tempore, quo fuit publicata Regia Pragmatica mutationis monetæ, dominium huius pecuniæ erat apud Durastantem. Omnia enim requisita aderant, titulus validus ex deductis in 1. art. traditio per cedulam bancariam ex deductis in 2. art. & non successit retrouenditio, nec obligatio illam faciendi ex dictis in 3. art. Hinc sequitur periculum illius pecuniæ ad Durastantem dominum spectare *l. acceptam,* vbi Bar. *in in fin. C. de vsur.* Cagnol. *in l.* 2. *à num.* 111. *C. de pact. inter emptor. & vend.* Dec. *conf.* 543. *in fin.* Tiraq. *de de retr. conuention.* §. 4. *glos.* 6. *num.* 34. Lupus *de vsur. com.* 2. §. 4. *num.* 13.

Ex quibus patet decretum S. C. esse reuocandum, quod sapientissimis Iudicibus Regiis Consiliariis supplicant Sards Emptor.

Io. Camillus Cacatius. V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Controuersia de qua agitur, proponitur.*

2 *Consiliarij Iulij Mastrilli Fiscalis M. C. V. octo argumenta proponuntur pro sua præcedentia fundanda contra fiscalem R. C. Summaria, vsque ad num.* 12.

13 *Argumenta, & motiua pro præcedentia illius Doctissimi viri nunquam satis laudati Ioannis Camilli Cacacij pro sua præcedentia adducuntur.*

14 *Primonominatus præfertur cæteris.*

15 *Dignitatis maioritas arguitur ex ordine Scriptura.*

16 *Tribunal Regiæ Cameræ dignius est Tribunali M. C. V. vsque ad num.* 17.

18 *Fiscalis Regij Patrimonij, cuius sit prærogatiua, vsque ad num.* 19.

20 *Maioritas arguitur ex maiori administratione, vsque ad num.* 23.

24 *Maioritas arguitur ex personis subiectis, vsque ad num.* 29.

30 *Fiscalis Patrimonij qualiter administratio consideretur.*

31 *Maioritas arguitur ex maiori labore, vsque ad num.* 32.

33 *Maioritas arguitur ex maiori fine, vsque ad num.* 50.

51 *Maioritas arguitur ex necessitate Officij, vsque ad num.* 53.

54 *Maioritas arguitur ex absurdo vitando, quod in præsenti qualiter applicetur, vsque ad num.* 57.

58 *Stipendij maior summa præcedentiam fundat regulariter.*

59 *Officialis primo loco creatus quando, & qualiter præcedat alios, & quid si sint diuersi ordinis, vsque ad num.* 64.

65 *Priuilegia strictè interpretanda sunt, quando agitur de præiudicio tertij.*

66 *Priuilegia vni concessa non censentur concessa alia ab eo separata, vsque ad num.* 69.

70 *Salarij augmentum Officialibus nostrorum Tribunalium per solum Regem fieri potest, cum pluribus adducitur, vsque ad finem.*

ARGVMENTVM.

Aduocatus fiscalis Regiæ Cameræ si cum Aduocato fiscali Magnæ Curiæ insimul in Collaterali Consilio, vel alibi conueniunt, vter eorum præcedere debeat: & de pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXV.

Nter Io. Camillum Cacacium Regij Patrimonij Adoocatum in Regia Camera Summariæ, & Iulium Mastrillum Fisci Patronum in M. C. V. orta est controuersia, quis eorum alterum præcedere debeat, cùm seiuncti ab eorum Tribunalibus inuicem occurrunt, siue in Collaterali Consilio, siue alibi. 1

Iolius quidem Mastrillus potiorem sibi locum deberi ex infrascriptis, vt audio, contendit. 2

3 Primò, quia multo ante tempore ipse fuit Fisci Patronus in M. C. quàm Cacacius in Reg. Cam. Sum. & prior ad officium electus, quòd eiusdem est qualitatis debet alterum præcedere, *l. 1. & 2. ff. de albo scrib. l. 1. C. de Consul. lib.* 10. D. de Franch. *decis.* 144. *num. 2. par. 1.* Officia autem sunt eiusdem qualitatis, vterque enim est Fisci Patronus, ad tex. *in l. binos, C. de Aduoc. diuers. Iud.*

4 Secundò, quia etiam multo tempore Regi seruiuit, cùm per plures annos Iudex fuit in eadem M. C. V. aliaque gesserit officia; Cacacius autem tantùm fuerit Aduocatus, nullúmque antea officium gesserit, ad dicta per D. de Franch. *d. decis.* 144. *num.* 2. D. Reg. Tapia *decis.* 21. *Supremi Consilij, sub num. 3. vers. tertius casus.*

5 Tertiò, quia ipse Mastrillus vti Fiscalis Magnæ Curiæ Vicariæ habet prærogatiuam Regij Consiliarij tam respectu Missæ, quæ in S. C. celebratur, quando ipse cum aliis duobus Consiliariis in Capella S. C adest, sicut celebrari solet, quando tres adsunt Consiliarij, adeò quod in hoc ipse reputatur vti vnus ex Consiliarijs, vt ait D. Reg. Rouit. *in*
6 *pragm. 6. de Commiss. num. 6.* Quam etiam respectu salarij in quo tractatur vti vnus ex Regiis Consiliariis, vt idem D. Rouit. *vbi supra.* Et hoc etiam respectu augmenti salarij facti per Regem annuor. duc. 400. Regiis Consiliarijs, quia etiam per Collaterale Consilium auctum fuit Fisci Patrono criminali, vt testatur Thoro *in 2. parte compend. dec. verbo, salarium. fol.* 621. Vnde velut de corpore S. C. debet præcedere alium qui tantùm est de corpore R. C.

7 Quartò, quia in Regno Siciliæ Fisci Patronus M. R. C. præcedit Fisci Aduocatum Patrimonialem, vt testatur alter Mastrillus eius Gentilis *in tract. de Magistr. tom. 2. lib. 3. cap. 8. num. 69.*

8 Quintò, ex *Cassaneo in Catalogo Gloriæ Mundi, part. 7. consid.* 43. vbi voluit, quod licet Aduocati in Camera computorum sint, vt alij Aduocati Fiscales priuilegiati, ex Platea *in l. fin. C. de decurien. lib.* 10. tamen (verbis eius vtor) extra locum loæ præfecturæ quæstorianæ non debent præcedere Aduocatos Fiscales Prætudarum: Sic Aduocatus Fisci Patrimonialis extra Regiam Cameram alium non debet præcedere Fisci Patronum criminum.

9 Sextò, dicit hoc esse Iudicatum teste Surgentio *in tract. de Neap. Illust. cap. 14. fol.* 118. vbi loquens de ordine solemnis æquitatus post Proregem, dicit: *Hos subsequuntur Iudices Vicariæ Criminales, & Ciuiles Aduocati Fiscales M. C. V. & R. C. S. quorum qui prius in id munus assumptus est in omnibus locis præcedere debere iudicatum est*: hæc sunt verba Surgentis, cui in hoc videtur credendum, & cuius testimonio hanc controuersiam finitam esse con-
10 tendit. Accedit nouissimè testimonium Io. Dominici Tassonis Iudicis M. C. V. in ciuilibus, qui in erudito eius opere quod ad *rubr. & pragm. 1. de antefato, inscripsit sub titulo Obseruationes Iurisdictionales, vers. tertio, obseru. 3. sub num.* 214. ait, quod ita hodie obseruatur, quod præcedit ille, qui prius ad officium est electus.

11 Septimò, quia cum antea vnus esset Patrimonij, & Criminum Fisci Patronus, cùm administratio hæc in duos esset diuidenda, tempore quo vtrumque munus Antonius Orificius exercebat, data sibi optione elegit patrocinari in M. C. aduersus crimina vti in rem digniorem, vti attestatur Mutius Surgentius in *addit. ad Marcum Antonium fratrem, in tract. de Neap. Illust. fol. 446. circa finem*, & refert Tassonus, *vbi supra.*

12 Vltimo (vt audio) dicit ita seruari ex quadam fide quondam Io. de Castro Regij Porterij in Collaterali.

Quibus tamen minimè obstantibus omni iure 13
contendit Cacacius sibi vti Fisci Patrono in Reg. Cam. Sum. primum locum deberi, etiam cum à suo Tribunali seiunctim reperitur. Quod breuiter septem modis ostenditur. Primò ex Regalis scripturæ ordine. Secundo, ex dignitate Tribunalis. Tertio, ex maiori administratione. Quarto ex maiori labore. Quinto, ex nobiliori fine. Sexto, ex necessitate officij. Septimo, ex absurdo vitando. Fun- 14
dabo breuiter cuncta.

Primò siquidem ex regalis scripturæ ordine, quando in Regiis dispositionibus contingit vtrumque Fiscalem nominari, primò nominatur Patrimonialis quam fiscalis criminum; quod verum est non solum quando cum Tribunali nominatur, vt *in Pragmat. 23. de Official.* vbi priùs nominatur Regia Camera, & cum ea eius Fisci Patrimonialis Patronus: deinde Magna Curia, eiusque Fiscalis; sed etiam quando semotim nominantur, vt ipsemet Rex in litteris 25. Aprilis anni 1560. insertis in Prag. 2. de officiis ad Reg. Collar. vbi ita ait Rex inter officia sibi ad conferendum reseruata, *Los officios de Abogado Fiscal assi Patrimonial, como de las causas criminales.* Ecce primò ponit Patrimonialem, quod euidentissimè arguit, quod tam cum Tribunali coniunctim, quam seiunctim Fiscalem criminum debet præcedere. 15

Nam ex ordine scripturæ maioritas colligitur, vt maior ille dicatur & consequenter præferendus, qui primò est à Principe nominatus ex latissimè in propria materia allegatis per Franch. *decis.* 138. *num.* 1. Fab. de Anna *cons.* 40. *num.* 12. Mastrill. *de Magistr. tom. 2. lib. 4. cap. 14. num.* 48, *& lib. 5. cap. 4. num.* 24. Menoch. *cons.* 51. *num.* 35. copiosè D. Regens Valenz. qui omnes cumulat *cons. 1. num.* 67. post Bened. *in cap. Raynutius, in vers. testamentum, il secondo, num. 17. de testam. est tex. cum glos. in l. qui solutendo, ff. de hered. instit. glo. verb. prædicatorum*, & ibi DD. *in cap. quorundam, de electione in 6.* Quæ conclusio adeo est recepta, vt ex ea sola hic articulus possit decidi. 16

Secundo, ex dignitate Tribunalis hoc fundatur assumptum; duo enim sunt verissima. Primum, quod Tribunal Regiæ Cameræ præcedit Tribunal M. C. V. Secundum, quod Aduocatus Regij Patrimonij quando incedit cum suo Tribunali præcedit Fiscalem M. C. V. cum suo Tribunali incedentem, ea ratione, quia est pars sui tribunalis, quod maius est, vt per D. de Pont. *in tract. de potest. Proreg. tit. 3. de elect. offic. §. 8. n.* 36. Hæc ratio militat tam quando incedit coniunctim cum suo Tribunali, quam quando incedit diuisim, semper enim pars est sui Tribunalis, & vti talis reputatur, ideò sicut coniunctus præcedit, ita seiunctus. 17

Patet istud duplici ratione. Prima & palpabili, quia in cæteris paribus hoc videmus, nempe in capitibus, nam etiam sine Tribunalibus Locumtenens Regiæ Cameræ præcedit Regentem M. C. V. & Præsidentes illius Iudices istius, cur non idem esse debeat in Fiscalibus, qui & ipsi suorum Tribunalium partes sunt, & vnus inter Præsidentes Regiæ Cameræ sedet, alter Iudices M. C. V. ad dicta per Garf. *de nobil. glos. 3. num.* 20. Si enim omnes partes sunt Tribunalium, cur in partibus inferioribus diuersum ius statuendum est, quam in superioribus partibus, & mediis sit statutum, cùm non debeat eadem res diuerso iure censeri, *leg. eum qui, ff. de vsucap.* 18

Secundò, ratione hoc ostenditur inconuincibili, nam

nam Fiscalis R. C.S. etiam quando à suo Tribunali est seiunctus habet prærogatiuas aliis Præsidentibus statutas, scilicet Togæ Porterij, Sessionis, & similium, quod non alia ratione esse potest, nisi quia est de Tribunali Regiæ Cameræ, & ita appellatur quando salutatur, tractatur, honoratur. Si igitur etiam seiunctus vti pars illius Tribunalis tractatur, cur non idem esse debebit etiam respectu ordinis præcedendi? Certè rationem non video diuersitatis. Pars etiam est eiusdem naturæ, sicut est totum, *l. qua de tota 75. ff. de rei vend. l. Lutius, vbi glos. ff. de fundo instructo, l. grege, & seq.* vbi DD. *ff. de leg. 1.* cum aliis per Decian. *cons. 22. num. 10. lib. 1.* & per Mayner. *in l. in tote, num. 29. ff. de reg. iur.*

19 Et denique regulare est, quod inter plures eiusdem dignitatis, & nominis præferuntur illi, qui eam obtinent in maiori loco, ex not. *in cap. statutum de rescript. in 6.* per Innoc. *in cap. fraternitatem, in fine de donat.* cum aliis per Cassan. *in catalogo Gloriæ Mundi, part. 5. consid. 47.* optime Bald. per illum tex. *in l. quilibet, C. de decurion. lib. 10.* Port. Imol. *cons. 167. num. 29.* Tob. Non. *cons. 71. num. 35.* Bursat. *cons. 34. num. 28.* Menoch. *cons. 1. num. 20. lib. 1.* vnde cum in digniori loco, nempè in R. C. Catacius exerceat munus Fiscalis debet Mastrillo proferri, qui in loco inferiori, nempe in M. C. V. illud administrat.

20 Tertio, ex maiori administratione, certum est, quod maior & dignior est, qui maiorem habet administrationem, vt ex Hostiens. *in summa de maior. & obed. §. 1. in fine,* Dec. *cons. 160. vers. 7. ista,* Boer. *de auth. Magn. Consil. num. 141.* & patet de Archidiacono, qui ob maiorem administrationé maior est Archipresbytero, quamuis ille maior sit ordine, vt patet per Archid. & Geminia. *quamquam 34. 3.* cum

21 aliis per Felin. *in rubr. de maior. & obed.* Hæc autem videtur non intelligi de administratione homogenea, seo vniformi, quæ solùm in maiori, vel minori numero personarum, aut rerum consistit, nam forte in hoc attendere. ur temporis prærogatiua, vt dicitur in Episcopis, quia antiquior, licet minorem habeat diœcesim, vel numerum subditorum, præfertur iuniori etiam ampliuris diœcesis, vel diuitiarum Episcopo, vt *c. legimus 24. 93. distin.* Afflict. *in proœm. Constitut. Regni, quæst. 26. sub num. 4.* Decian. *cons. 19. num. 208. lib. 3. &* ita intelliguntur Natta *cons. 637. num. 47.* Menoch. *cons. 51. lib. 1.* post Portium, Imol. *cons. 117. num. 5.* & Gratian. *discept. Forens. c. 485. num. 37.* secus verò si administratio sit, heterogenea, vel difformis, tunc procedit assumptum illud, quod qui maiorem habet administrationem, idest circa plura in specie, vel plures prærogatiuas, seu potestates, ei quod pauciores habet, vel paucioṙa in specie administrat, præfertur.

22 Administratio autem Fiscalis Patrimonij maior est administratione Fiscalis criminum, dupliciter, nempe materialiter, & formaliter. Materialiter quia plura administrat. Formaliter quidem, quia pluribus modis administrat.

23 Et quo ad res administratas certum est, quod omne ius versatur, & vel ad personas pertinet, vel ad res vel actiones, vt inquit tex. *in §. fin. instit. de Iure natural. gent. vel ciuil.* Administratio Fiscalis M. C. est solùm circa personas, quas cùm criminosæ sunt, ad pœnam postulat, in cuius consequentiam venit quandoque, sed rarissime, confiscatio bonorum. At administratio Fiscalis Patrimonij est circa personas, res, & actiones.

24 Circa personas quidem. Primo circa illos, qui ordinariè sunt sub iurisdictione Regiæ Cameræ, sunt autem hi non pauci, omnes Regij Ministri pecuniarij, Perceptores, Thesaurarij, Collectores, Cõmissarij, & similes, omnes Arrendatores, & eorum substituti, omnes locati, vel fidati Regiæ Dohanæ menepecudum Apuleæ, omnes qui sunt de Tribunali Reg. Cam. eiusque iurisdictioni in criminalibus, hos omnes pro fisco ad pænam postulat fisci patronus Patrimonij: sic etiam contra eos, qui extraordinariè non iure suo, sed propter aliquod crimen contra fiscum commissum efficiuntur de fisco Regiæ Cameræ, vt sunt, qui dolosè fiscum fraudant, extrahentes, surripientes pecunias, vel res fiscales, falsitatem, vel dolum contra fiscum committentes; nam istorum punitionem instat fisci patronus Patrimonialis.

Circa res est etiam administratio Fiscalis Patrimonij; omne enim quod est de patrimonio Regis curat ne in eo aliquid Regi præiudicetur, vt rectè gubernetur, & disponatur. Quarum rerum nomine innumeræ continentur, fiscales functiones, ordinariæ, & extraordinariæ collationes, vectigalia, pedagia, donatiua, iurisdictiones, officia, relenia, adohæ, iura patronatus Ecclesiarum, excadentiæ, bona vacantia, Regalia, omnia flumina, nemora, viæ, castra, & innumera alia, in quibus omnibus cadit administratio Fiscalis Patrimonij, & in nihilo se impendit Fiscalis criminum, qui tantùm personas, vt dictum est, non res administrat. 24

Circa actiones etiam est nostri fiscalis administratio, tam ante ortum curando, vt rectè fisco oriantur; contra eum non oriantur, quod fit cautelis, quas adhibet in contractibus fiscalibus, vel aliis actibus: ortas verò pro fisco, vt rectè eas instituat; contra eum institutas excipiat. 25

Igitur si illius Fiscalis administratio est circa vnum tantum, nempe personas, huius autem circa tria, personas, & actiones; quis dubitat longe maiorem esse huius administrationem, & propterea illo esse maiorem, & ei præferendum. Nam & ille præfertur cuius exercitium communius est, vt pluribus iuribus probat Boer. *de Auth. Magn. Consil. num. 247.* & qui amplius exercet munus, Oterus *disp. 20. num. 5.* & qui circa duo bona versatur, præfertur illi, qui versatur circa vnum bonum tantùm, *Auth. de consang. & vter. fatr. §. 1.* Signorol. *in tract. an Militem Doctor præcedat, num. 12.* & Bursat. *qui hos citat cons. 343. num. 22. lib. 4.* Si is, qui circa duo multo magis qui circa tria bona versatur, & ea bona ad quæ ius omne refertur. 26 27

Confirmantur prædicta, quia etiam quoad personas criminosas, non omnes subsunt administrationi Fiscalis crimininom, quia nec Clerici, vel Ecclesiastici, nec D. Officiales, qui in criminalibus M. C. V. non subsunt, nec Milites in illis comprehenduntur: at in Regia Camera non ita, Ecclesiastici enim feuda tenentes à Rege, cùm contra pro feudo agitur, vel ad illius amissionem in R. C. conueniuntur, etiam contra eos eius fiscalis patrocinatur; sic etiam contra Regis Ministros, qui in his, quæ tangunt interesse Regis nequeunt euitare Tribunal R. C. Vnde satis constat personas, quæ sunt sub administratione Fiscalis Patrimonij, pluris generis existere, scilicet Ecclesiasticas Seculares, Magistratus etiam, Supremos Milites, & similes quatenus de Regis interesse agitur, quia cum tunc sint, non obstantibus priuilegiis, de iurisdictione Regiæ Cameræ. Vel etiam agatur de Patrimonio Regis Aduocatus dicti Patrimonij pro illius tuitione erit contra illos Aduocatos, quod cùm non sit in Fiscali criminum, hic rectè dicitur inferior, cùm qui pluribus, & dignioribus præest, sit etiam dignior, *§. nos igitur, Auth. defensor. Ciuitatum.* 28

tatum.§.generaliter, vbi glos. *Authent.constit. qui de*
dignit. Menoch. *cons.257.num.75.* Decianus *cons.*
19.num.190.lib.3. Gama *decis.1. num.93.* D. Va-
lenzuel. *cons.1. num.1.num.61.*

29 Vnde tanto dignior est Officialis, quanto di-
gniori præest ait Boer. *de auctor. Magni Consilij sub*
num. 148. ex leg. 1. Codic. de priuileg. cor. Vrbis
Rom. leg.10. & Innoc. & Card. Alexand. quos ci-
tat. Patet ergo, quoad res administratas, tam ge-
nericè, quoad illa tria, quam specificè, quoad
ipsas personas, & sic materialiter maiorem esse Fis-
calis Patrimonij administrationem.

30 Quoad modum administrandi, & sic formaliter
est etiam maior nostra administratio, quæ plu-
ribus fit modis, nempè accusando in criminalibus,
agendo in ciuilibus, vbi actor est fiscus; excipien-
do vbi reus; inhærendo, vbi adiutor; assistendo,
vbi interessatus; consulendo vbi contrahit, vel pa-
ciscitur. Præsens est visioni computorum, vt fiat,
& recte fiat, consultationibus R. C. ne fiscus dam-
nificetur. Toti denique Patrimoniali administra-
tioni, vt debito modo perficiatur, quæ varia mul-
tiplex est, & innumera. Fiscalis autem M. C.
tantùm accusat, non agit, non excipit, non con-
sulit, non discutit, quæ omnia, & longe plura fa-
cit Fiscalis Patrimonij, ex quo non solum maior
est sua administratio ex eo, quod pluribus modis
administrat, & quanto maiora quis tractat, tan-
to ipse maior est, §. *de his vero de consecra-*
tion. distinction. 5. sed etiam præferendus est
illi.

31 Quarto, ex maiori labore quia cuius maior est
labor, maior est etiam prærogatiua, bonus text.
in leg. vtnique 7. Cod. de proxim. sacros. scrin. & in
leg. 2. Codic. de magistrat. offic. in leg. contra, Co-
dic. de re militar. lib.12. Boer. *de auctorit. Magni*
Cons. numer. 144. Menoch. *consil. 784. numer. 3.*
32 *lib. 8.* At quis non videt quantus sit labor fisca-
lis Patrimonij, ipse solus videt omnes processus ci-
uiles, & criminales vndecim Præsidentium: Com-
puta viginti rationalium, vbi difficultates sunt:
omnes consultationes, quæ in dies fiunt: omnes
prouisiones in quibus agitur de fisci interesse: om-
nes liquidationes releuiorum: Contractus omnes
fiscales, qui innumeri sunt: Curat solutiones fieri:
Tot iunctis iurisdictionibus significatoriarum, ex-
tractionum, fraudium assistit, vt vere labor sit in-
tolerabilis, & nunc fiscalis M.C. qui tantùm vni
criminum punitioni instat, in quo magis clamo-
ribus certatur, quam iuribus (Videatur omnino
Grammaticus *decis.9. in fine,*) vult primum, & no-
biliorem locum tenere?

33 Quinto ex nobiliori fine, quia ille est præfe-
rendus qui ad finem nobiliorem ordinatur, ità op-
timè ex D. Thom. & aliis, Bursat. *cons.343. à num.*
34 *11. lib.4.* Patet hoc multipliciter. Primò in digni-
tate, & potestate Ecclesiastica, quæ ideò præfer-
tur dignitati, & potestati seculari, quia hæc ad
finem tantùm naturalem, nempe bonorum huius
seculi, illa vero ad finem supernaturalem ordina-
tur, nempè beatitudinem cælestem, *cap. solit de ma-*
ior. & obed. P. Suarez *de legib. lib. 4. cap.8. num. 2.*
Card. à Turrecremata *in cap. duo sunt 96. distin. art.*
2. sub num. 2. versicul. quinto potestas, optime P. Mo-
lina *de iustitia tom.1. tract.2. disput. 21. col. 2. fol.*
35 *98. vers. cum vero homo.* Secundò, in scientiis, qua-
rum illa dignior est cæteris, quæ digniorem re-
spicit finem, vt ex Arist. 1. *de Anima*, docet Tur-
recremata *in proœm. decret. sub numer. 16.* vbi ex
nobiliori fine dicit Sacram Theologiam esse om-
nibus aliis scientiis eminentiorem, & ex ca-
dem ratione, quia digniorem finem intendit, Iu-
ris Canonici scientiam præferri scientiæ Iuris Ci-
uilis.

Tertiò hoc patet in Religionibus, quarum illa 36
dicitur dignior, cuius finis est nobilior, ex quo
suam dignitatem, & nobilitatem metiuntur ex fi-
ne, vt optimè docet D. Thom. *2.2. quæst. 188. ar-*
ticul. 6. in cap. & P. Suarez *de Religion. tom.4. lib.*
primo corp. septimo, numer. 31. late de his Bur-
sat. *dict. consil. 343. numer. 11. ad numer. 15.*
lib. 4.

Finem autem Fiscalis Patrimonij nobiliorem 37
esse, & digniorem fine, quem sequitur Fiscalis
M. C. V. non magno labore ostenditur; quia cùm
duplex sit finis, nempe cuius gratia operatur, qui
dicitur finis proximus, & est illud, quod pro-
ximè intendit agens efficere, & finis cui seu
remotus, nempe illud propter quod finis, cui
efficitur. Hic autem duplex est, vltimus, scili-
cet ille ad quem omnia ordinantur, ipse verò ad
alium finem non ordinatur, & hic finis habet
rationem optimi. Et finis non vltimus, nempe illud
propter quod aliquid fit; tamen ipsum ad finem,
alium, & præcipuè ad vltimum finem ordinatur,
vt colligitur ex dictis nouissimè per Petr. Suarez
tom. 1. Metaph. disputat. 23. sect. 2. & Petr. Riuium
lib. 2. phisol. tract. 3. quæst. 59. num. 41. lib. 6. Et
quidem finis vltimus vnicus tantùm est in vno- 38
quoque rerum ordine, & signanter in Republica,
vel Regno (loquor autem de fine naturali, vt infra
dicam) Non vltimus verò (quia media sunt ad as-
sequendum finem vltimum) poterit esse mul-
tiplex, & varius, vt ex prædictorum Patrum
dictis, & D. Thom. pluribus in locis colligi-
tur. In Republica, vel Regno vltimus finis 39
naturalis illorum, est societatis humani generis
conseruatio; cum enim homo tam quoad ea quæ
animum informant, quam quoad illa quibus
corpus indiget, non possit sibi soli sufficere, vt
alter alterum adiuuet, humanæ societates insti-
tutæ sunt, vt mutuò homines semetipsos iuuent,
foueant, atque defendant, & quidem plurimæ 40
societates ad hoc inuentæ. Prima plurium perso-
narum, & hæc est domus sub vno patrefami-
lias. Secunda plurium familiarum sub vno Re-
ctore, & hæc dicitur Ciuitas. Tertia plurium
Ciuitatum sub vno Præside, & hæc vocatur Pro-
uincia. Quarta, plurium Prouinciarum sub vno
Principe, & hæc Regnum appellatur. In quibus 41
necessarium est caput vnum, cum potestate præ-
esse, qui societatem contineat, homines regat,
procuret vtilia, noxia auertat, eo quod ista de-
struant societatem, illa conseruent, quæ potestas
summa in principe residet, cui præcipuum munus
homines regendi datum est, vnde meritò Rex ap-
pellatur.

Duo igitur facienda sunt Regi, si illam deman- 42
datam multiplicem hominum societatem in vno
Regno seruare velit, nempe tueri eam ab hostibus,
& vtilia, quæ sunt hominibus procurare. Vi-
deatur Dom. Cardinal. Bellarmin. *controuersia-*
rum tom. 2. controuersia 2. lib. 3. de laicis cap.5.
Hostes, vel sunt externi, & istis resistitur bello, 43
quod committitur militibus, armis, tormentis, cæ-
teroque bellico apparatu, necnon Turribus, Ca-
stris, Arcibus, Munitionibus: vel hostes sunt in-
terni, & isti sunt mali ciues, qui delictis pacem
publicam perturbant, alios lædunt, societati offi-
ciunt, destruunt genus humanum. Vtilia vero mul- 44
tipliciter à Principe efficiuntur. Primò, dijudican-
dis litibus reddens vnicuique quod suum est. Se-
cundò,

cundò, procurando annonam, vt alantur subditi, & viuant. Tertiò, fulciendis ciuibus, vnde vel vitæ subsidia, vel etiam voluptates animorum hauriantur. Quartò, docendis disciplinis, quibus subditorum animi ad bene, beatèque viuendum informentur. Quintò, iis sternendis, pootibus erigendis, vnde tu-
45 tum subditis iter agere liceat. Omnia autem hæc à Principe ad vnum finem ordinantur, nempe ad conseruandam eam hominum vnionem sibi commissam, & pro humani generis conseruatione institutam. Vt verò hæc omnia effici possint; duo Principi sunt necessaria,
46 Ministri, qui ea procurent, cùm vnus Princeps ea omnia solus explere nequeat, & pecuniæ, quibus Militibus, Ministris, Professoribus, stipendia, cæteræque impensæ circa publica bona, & Principis personam, & familiam cum dignitate tuendam erogentur, vt per Cassan. *Catalogo Gloria mundi, part. septima, considerat.* 15. Igitur erunt Principi necessaria ad Rempublicam tuendam potestas, auctoritas, ministri, milites, sed potissimùm pecuniæ, quibus illa quatuor comparaotur. Ideo concessa Regibus tributa, indicta super indicta, vectigalia, pedagia, confiscationes, qoibus ditatum Ærarium necessariis pro Republica sumptibus sufficiat. Quibus constitutis videa-
47 mus circa ista, quæ ad vltimum finem Reipublicæ naturalem diriguntur, quodnam sit munus vtriusque Fiscalis, nam ille cuius munus magis ducit ad bonum commune, ad conseruandam Rempublicam, & societatem hominum continendam eo quia magis vltimo fini accedit, nobiliorem finem habebit, ideò erit consequenter nobilius ministerium. Cùm enim finis habeat rationem optimi ex pluribus finibus, qui ad vltimum tendunt, ille potior erit, & dignior, qui magis finem vltimum attingit, eo
48 qoia magis ad optimum accedit.

Et quidem munus Fiscalis M. C. V. id tantùm est postulare criminosos, qui interni sunt hostes, ad pœnam, & sic in vna hac parte tantum tueri Rempublicam, ne mali, & criminosi ciues in ea tolerentur in quo solo non consistit illius conseruatio, licèt sine eo non conseruetur.

Munus verò Fiscalis Patrimonij duplex est, Regiam auctoritatem tueri, vt per Bouadill.
49 *pol. lege secunda, capit. 19. numero. quarto.* Item pro Regiis opibus, ac Regio Patrimonio postulare, vt sartum tectum conseruetur instare, à direptionibus vindicare, ab inuasoribus tueri, agendo eripere, tuendo præcipere, curando seruare. At si ex conseruatione Patrimonij soluuntur Militibus, Ministris, Appa-
50 ritoribus, Professoribus stipendia, omniaque illa fiant, quibus conseruatur, augetur, ornatur Respublica, tuetur ab hostibus, purgatur à cioibus, leuatur à litibus, fulcitur ab oneribus, sustentatur à mercibus. Quis dubitare potest munus Fiscalis Patrimonialis, eiusque finem latiùs, amplius, propriùs contingere, & comprehendere finem vltimum, & vniuersalem Reipublicæ, nempe conseruationem hominum illius societatis, quàm finem illum particularem, & restrictum Fiscalis criminum, & proinde cum huius munus inferius sit, & ignobilibus munere Fiscalis Patrimonialis, sine dubio homo, qui nobilius exercet munus, nobiliori fini destinatum, erit homini exercenti non ita dignum, & nobile præferendus.

Sextò ex necessitate officij, præferendus vti dignior ille est, cuius officium est magis Rei- 51
publicæ necessarium: cum enim ex illius necessitate magis conducit ad finem, nempe humanæ societatis conseruationem, ideò magis dignum esse censetur. Id enim erit magis necessarium, quod magis conseruat, & finem attingit. Nam illud medium dicitur esse magis necessarium, quod propiùs, & rectiùs ducit ad finem. Quo argumenti genere vtuntur Sign. *de Homod. in tract. vtrum præced. debet Doctor, vel Miles, n.* 40. *& ibi* Bologn. *nu-* 52
mero 83. dum ex eo, quod Miles, vel Doctor est magis mundo necessarius ad rectè, & secundum rationem viuendum, illius dignitatem, & prælationem concludunt. At quod officium Fiscalis Patrimonij sit Reipublicæ magis necessarium, quàm illud Fiscalis criminum, conuincitur. Primo ex dictis in proximo argumento; nam si officium Fiscalis Patrimonij est circa illius conseruationem, & augmentum, vnde pecuniæ comparantur, qoibus stipendia Militibus, & Ministris soluuntur, vnde Respublica conseruatur: profectò magis erit necessarium, quàm illud Fiscalis criminum officium, quod tantum iuuat ad arcendos internos hostes, nempe delinquentes ciues, quibus interiùs Respublica labefactatur.

Secundò, quia certum est, vt fisci contra- 53
ctus ritè fiant fiscalem Aduocatum cautelas ordinare, vt fiscales causæ expediri possint Aduocatum fisci partes Actoris, vel Rei sustinere, sine quo, siue agat fiscus, siue conueniatur iudicium legitimè nequit consistere, *capite forus, extrau. de verb. sign.* Non ita criminales causæ, in quarum paucissimis ad instantiam fisci proceditur, nam vel accusator, vel delator, vel querelans implorat partes actoris, etiam fisco vel tacente, vel absente.

Septimò ex absurdo euitando, nisi præfe- 54
rendum Aduocatum Patrimonij diceretur, absurdum non leue inde consurgeret, quod omnino debet euitari, *lege nam absurdum, ff. de bonis libert.* Franch. *decision* 207. *numero quinto.* Monach. *decis. Bonon. vndecima, numero sexagesimo quinto.* Absurdum autem illud esset quia si Fiscalis criminum præcederet Fiscalem Patrimonij, consequenter sequeretur, quod Iudices M. C. V. siue Ciuiles, siue Criminales, etiam Fiscalem Patrimonij præcedere deberent: at hoc esset absurdissimum. Consequentia patet, quia quilibet Iudex siue Criminalis, siue etiam Ciuilis M. C. V. præcedit Fiscalem criminum, vnde fortiùs præcederet Fiscalem Patrimonij, quia Fiscalem criminum præcederet, ex regula *si vinco vincentem te, ergo fortius vinco te, lege de accessionibus, digestis, de diuers. & temporal. præscript, lege æquissimum, digestis, ad Tertullian. Couarru. var. libro primo, cap. septimo, numer. tertio,* Castill. *lib.* 3. *quotidian. cap.* 30. *per tot.*

Antecedens verò, quod absurdum esset Iu- 55
dices M. C. V. præcedere Fiscalem Patrimonij patet. Primò, quia Fiscalis Patrimonij eligitur immediatè ab ipso Rege, qui ei priuilegium tribuit. Iudices autem M. C. eliguntur non à Rege, sed à Prorege; at ille præcedere debet, qui à maiori, & digniori obtinuit officium, vel dignitatem, *capite per vuas, de maior. & obed.* vbi Card. Butr. & Anchar. Felin. *in rubr. numero quarto, eodem titul.* Abb. *numero nono, in capite postulasti, de concess. præben.* Iaf. *in lo-*

ge

56 *ge si quis mai.n.*31.*C.de transf.* alios citant Gr.*discept. forens.lib.*1.*disput.*485.*n.*54.& D. Regens Valenz. *cons.* 1.*nu.* 16. Vnde ordinatus à Papa vti à maiore, cæteros præcedit, ex uot. *dict. capite per tuas*, & per Hyppolitum Rimin. *in rubr. numer.* 17. *digestis, de offic.eius*, & argumentatur Signor. *vbi supra numer.* 33. & Decian. *cons.* 19. *numer.* 214.*libr.* 3. Natt. *cons.*927. *num.* 14.& 41. Bursat. *cons.*443.*n.* 10.*lib.*4. & in puncto Cassan.*p.*7.*c.*39.

57 Secundò, quia Fiscalis Patrimonij est minister vita durante, at Iudices M. C. V. sunt annale, vel biennales, & Officialis perpetuus est temporali præferendus, vt ex Socc. Anchar. Felin. Boer.*de ordine graduum vtriusque fori,nu.* 21.& aliis ait Menoch.*in cons.*5u.*n.*17.*lib.*1.*& cons.* 302. *nu.*35. *lib.* 4. & Martin. Laudens. *de dignit.q.*32.

58 Tertiò, quia Fiscalis Patrimonij meliora habet stipendia, nempe annuos duc. sexcentum, vltra alia sibi concessa, quæ ascendunt ad alios annuos qoadringentum. Iudices M. C. singuli tantùm annuos quadringentum pro stipendiu accipiunt. At debet præcedere, qui maiora stipendia obtinet *l.*2. *C.de offic. Magistr. officio,l.*1. *C. de agend.in reb. lib.* 12. Doct. *in in leg. cum quid,ff.si cert. pet.* vbi Alex. *num.*8. Ias.*num.*15.*in prima lect.num.*19. *& in cap. Clerici, num.* 10. *de indic.* Boër. *de auct. Magn Cons.num.*9. Natta *cons.* 638. *num.* 12. Menoch.qui hos omnes citat *cons.*784.*num.*1 *lib.*8.

59 Ex prædictictis iam constitutis facile erit respondere adductis pro Aduersario.

Ad primum dico, verum est priorem tempore ad officium vocatum alios præcedere debere, si ta-
60 men ufficia eiusdem sunt ordinis, & quantitatis, vel ministerij,vt puta in doobus Regiis Consiliariis, vel Præsidentibus R. C. S. non autem si diuersi sint ordinis,& ministerij; nam tunc qui dignioris est ordinis, seu ministerij, licet posteà sit creatus, alium præcedit, prout videmus, quod
61 Regens posteà factus, Consiliarium primo creatum præcedit, & Consiliarius præsidentem R. C. ante decoratum,ea ratione,quia offieiū & ministeriū Regentis dignius est ministeriò Consiliarij, & munus huius est altius, veldignius munere Præsi-
62 dētisR.C.Quinimmò in ipsa M.C.V.videmus Iudices Criminales postea assumptos anteferri IudieibusM.C.V.in Ciuilibus,licèt eiusdem M.C.omnes sint Iudices,vt perD.Tap.*dec.Collater.*21.*sub n.* 9. *vers. octauus casus*, quod ea tantùm ratiune est, quia licèt omnes sint eiusdem M. C. V. Iudices, diuersum tamen est eorum ministerium,quia dignius & vtilius est; nam criminibus puniendis destinatum est illo quod litibus dijudicandis dignius; ideo Iudex illod obtinens præfertur; Si istud est iu Iudicibus eiusdem Tribunalis, in quibus tantùm variatur ministerium, multò fortius in Officialibus, quorum varium est in separatis, & diuersis Tribunalibus, prout sunt duo Aduocati Fiscales Patrimonij, & Criminum, quorum seiuncta sunt ministeria, & Tribunalia; Non enim de illis potest intelligi text. *in lege binos,C.de Aduocat. diuersorum Iudiciorum*, quia loquitur de duubus Fiscalibus eiusdem ministerij, & apud eundem Iudicem, nempe Præfectum Prætorio, quod est de mente Doctro. ibi, & sentit. Gutier.*de offic.dom. Augustæ, lib* 3..*cap.* 1.*§. duos autem,fol.mihi* 112. Vnde in diuersitate ministerij, & Tribunalium ordo temporis non est,in præsenti casu attendendus.

63 Ad secundum eodem modo respondetur valere quidem argumentum inter illos, qui ad eiusdem ministerij munus,& in eodem Tribunali vocati sunt,nam rectè quidē inter eos ille est præferendus, qui alia prius officia obtinuit: secus autem si diuersa sunt ministeria, multò magis si diuersa sint Tribunalia. Quis enim vnquam dicit, si ille, qui Auditor fuit in aliqua Prouincia, vel etiam olim Iudex in M. C. V. Iterum assumatur ad idem Iudicis in M. C. V. officium, simplex verò Aduocatus, etiam pust ipsum ad munus Regij Cunsiliarij, vel Prætideutis in R. C. S. hunc illi postponi, eò, quia ille prius Regios gesserit Magistratus? cum non hoc, sed loci, vel ministerij dignitas sit attendenda: sic cum nobilius sit munus Fiscalis Patrimonij, & in digniori Tribunali,exercitium nun est attendendum,qood prius ille alia habuerit officia.

Ad tertium respondetur dupliciter. Primò, 64
quod dato, & non cuncessu, quod Fiscali Criminum competerent duæ illæ prærogatiuæ, scilicet Missæ, & Salarij, non tamen ex hoc infertur, vel illum esse vnum ex Regiis Consiliariis, vel umnes prærogatiuas Regij Consiliarij ei esse concessas. Patet primū, quia primilegia maxime in 65
præiudicium tertij sunt strictissime interpretanda, *l. si quando* 35. *in principio, C.de inoff. test.* not. Archidiac. *cap.* 16. *quest.* 1. Nec debent ad aliud extendi,quàm ad ea,quæ continentur in ipsis,maximè in præiudicium tertij, *cap. parentibus* 10. *extr. de priu.l.*2.*§.merito,ff.ne quid in loco pub. l. nec auus, C.de emancipa.libert.* Bar.*in l.*1.*n.*21.*C.de sacros.Eccl.* & *in l.impuberi* 41.*nu.*2.*ff.de admin.tut.c.ex tuarum, de auct & vsu pallij, c.olim,de verb.sig.c.cum dilectis, de donat.* vbi Innoc.Hypol. de Marsil *sing.*483.Mising.*cent.*4.*obs.*8.*n.*6. Ozasc.*dec.*9u. *n.*11. vnde ille duæ prærugatiuæ ei concessæ non officiunt Fiscali Patrimonij, vt ex hoc effectus sit illo dignior, eique veniat præferendus.

Secundò patet,quia concessu aliquo priuilegio, 66
non propterea concessa alia intelliguntur ab eo separata, & diuersa, & in quibus ratio est diuersa; Dec.*in l.non debet* 21.*in fine,ff.de reg.iur.* Surd. *dec.* 268.*n.*24.bene *cons.*453.*n.*6.*l.*3.*ex tex.* vbi Bald.& Cuman.*in l.Tribunus,ff.de milit.test.* Becc.*cons.*55.*n.* 12.*lib.*1.Rul.*cons.*61.*nu.*19.*l.* 3. Tertiò,illud patet 67
experientia palpabili,quia licet Fiscalis M.C. habeat illas prærogatiuas Regij Cuosiliarij, adhuc tamen est vltimus post omnes Iudices M. C. V. tam Criminales,quam Ciuiles,vltimus sedet,vltimus incedit,& hoc tam in M.C.quam in S.C.cuius vult haberi Reg. Consiliarius. Itaque vel omnes Iodices M.C.erunt Regij Consiliarij, vel Fiscalis M.C.Reg.Consiliarius erit inferior Iudieibus nun Regiis Cunsiliariis, vel ad euitanda hæc tam absurda,nec ipse erit Reg. Cunsiliarius, nec Regiis Consiliariis exæquandus, nisi tantùm in concessis. Confirmatur; nam illi, qui verè sunt Regij Consi- 68
liarij in M.C.cæteros Iudices etiā antiquiores præcedunt,ergo Fiscalis, qui illos non præcedit non est, nec habetur pro Regio Consiliario: vanitas verè hæc est,& vanitatum vanitas.

Respondetur secundò quoad primam prærogatiuā,quod cū ipso,& duobus Regiis Cōsiliaris celebratur Missa in S.C.sicut celebratur quando tres adsunt Consiliarij,quod non ex hoc voluit,vel potuit S.C. eum Reg. Consiliarium efficere,vel in cunctis prærogatiuam Reg.Cunsiliari ei tribuere: potuit solum Sacr. Cousil.in eo actu celebratiunes Missæ vsu introducere, vt cum Fiscali illo,& duobus Consiliariis celebretur, sicut cum tribus Cunsiliaris solet celebrari,at non pruindè voluit,vt ex hoc ille haberetur in cunctis vt Consiliarius,quod & si voluisset ad ea tantùm se extenderet,vbi po-

testas

testas S.R.C. se extendit, non ad ea, quæ vltra eius potestatem sunt, prout esset decernere præcedennam, vel digniorem locum inter illum, & Fiscalem Regij Patrimonij, qui non est S.R.C. subiectus, & nihil com eo habet commone, qui vri non subdito, non potuit S.R.C. præiudicare: sicut vt verum fateamur, nec vnquam tantum Tribunal, nec de hoc cogitaoit.

70 Quoad secundam prærogatiuam salarij à Collaterali Consilio ei aucti ad duc.mille annuosad instar salarij Regiorum Consiliariorum, omni qua decet reuerentia.

71 Dico primò, quod vel illud fecit Collaterale augendo, vel declarando. Augendo obstat tex. expressus *in leg. vnica, C. de praben. salar. lib.* 10. vbi augmentum salarij fit a solo Principe, & si à D. nostro Rege, & ibi Bar. Bald. & alij. Quod procedit: etiam in habente liberam administrandi facultatem vt post Bal. *conf.* 264. *lib.* 3. Affl. *in cap.* 1. *sub n.* 11. *vers. item habet, ex quibus caus. feud amitt.* tradit Menoch. *de arbit. iud. cent.* 1. *quæst.* 46. *num.* 1. Et quod augmentum salarij priùs ab ipso Rege peti debet, post Lopez *de contr. lib.* 1. *cap.* 6. *& cap.* 23. Molin. *de iustit. disp.* 83. Rebuff. *tom.... constit.* Gall. *tit. de salar.* tradit Menoch. *dict. tract. de arbit. libro secundo cent.* 6. *casu* 514. *numero* 11. *in fin.* Vel declarando,

72 & nec item. Quia tantùm ad D. Regem spectabat declarare suum priuilegium, quousque ad annoos duc. mille auxit salarium Regiorum Consiliariorum, vt ex tex. *in capit. ex parte* 23. *de verb. signif.* tradit Tepat. *variar. tomo* 1. *titul.* 55. *capit.* 4. *ver.* 3. 3. Præterea hæc declaratio, & interpretatio facta

73 à Collaterali non potuit præiudicium facere Fiscali Patrimonij absenti, non citato, & ignoranti, ex dictis per Felyn. per eum tex. *in cap. cum venissent, sub*

74 *numero* 1. *vers. quintò dicit, de Iudic.* Et nisi talis prouisio Collateralis a Rege foerit confirmata (quod forte nunquam erit) nec tutum erit illi boc salarij augmentum percipere.

75 Denique quid plura? An post hoc augmentum in omnibus Mastrillus vti Regius Consiliarius habitus fuit? Hoc non videmus in omnibus, non vt talis, sed vti M.C.V. Fisci Patronus habetur, tractatur, sedet, incedit, loquitur, dicitur, scribitur, nunquam Rex, nunquam Prorex, nunquam ipsummet Collaterale habuit, vocauit, tractauit vt Consiliarium: vnde hoc illi in mentem venit, Consiliarium dici, haberi, credi; vnde, si ex augmento salarij nollum aliud Regij Consiliarij priuilegium, ac dignitatem est consequutus, nonc istam contenderc, vt propter id vti Regius Consiliarius, vel eios ad instar Fiscalem Patrimonij antecedat? Salua pace iterum dico, boc vanitas est vanitarum.

76 Ad quartum respondeo ex eodem Mastrillo in loco ex aduerso citato, quod ibi adest M.R.C. quæ caput, & primum omnium aliorum Tribunalium, in qua præter Præsidem sex Iudices in duabus Aulis resident, qui Regij Consiliarij nuncupantur, quorum tres ciuilibus, alij tres criminalibus causis iudicandis præsunt, & ibi residet Fiscalis criminum, *vt eodem cap.* 8 *lib.* 5. *num.* 43.44.62. *vers. Iudices, &* 63. Fiscalis Patrimonij residet in Tribunali Patrimonij, vt idem Mastrillus *capit.* 9. *num.* 12. *lib.* 5. Quod Patrimonij Tribunal est post Tribunal M.R.C. vt innuit *in princ. dict. capit.* 9. idcò ille Fiscalis criminum, quia in digniori Tribunalis loco M.R.C. residet, præfertur Fiscali Patrimonij, qui in Tribunali Patrimonij, quod minus est dignitate M.R.C. munos implet; esse autem M.R.C. cæteris Tribunalibus digniorem etiam Tribunali Sacræ Regiæ conscientiæ, non obstante, quod à M.R.C. ad hoc appelletur, & Iudices M.R.C. præcedere

Iudices S.R. Conscientiæ, tradit idem Mastrill. *dict.* 77 *libro* 5. *capit.* 10. *à numero* 9. *& numero* 17. Hinc non solum respondetur, sed retorquetur argumentum, si enim Fiscalis criminum in Regno Siciliæ, quia in M.R.C. digniori Tribunali residet, præcedit Fiscalem Patrimonij, qui in Tribunali Patrimonij, qui minoris est dignitatis sedet, ergo in Regno Neapolitano Fiscalis Patrimonij, qui est in R.C.S. præcedere deber Fiscalem criminum qoi in M.C.V. quia hoc Tribunal inferioris est dignitatis, & præeminentiæ, qoam R.C.S.

Accedit, qood stantibus maxime tot rationibus 78 à me supra adductis pro Fiscali Patrimonij, durum esset ex vso Regni Siciliæ arguere ad regulandum, & decidendum controuersias inter Officiales Regni Neapolitani, tantò magis, quia non solùm Regnum illud magnitudine, & dignitate Regno Nea- 79 politano par non est: sed quod magis ad rem in eo Regno, quando vnus Fiscalis ex ao.cus, vel impeditus ab altero Fiscali eius munus exercetur ex particulari illius Regni ordinatione, vt idem Mastrill. *dict. capit.* 8. *num.* 68. Quod non est in Regno boc Neapolitano, vbi nunquam vno Fiscalium impedito, per alium Fiscalem eius monus impletur, sed solet a Prorege destinari, qui pro absente, vt Regi patrocinium præstet; ita vt in Regno vnum officium à duobus exercitum, in hoc autem distincte duo officia à duobus personis esse exercita videantur, meritò ex diuersis neqoit fieri illatio.

Ad quintum respondeo ex eodem Cassaneo *dict.* 80 *loco*, colligi rationem cur in Regno Franciæ Aduocati Fiscales in Camera Computorum extra locum suæ Præfecturæ noo debent præcedere Aduocatos Fiscales Prælidatuum; nempe quia Fiscales illi Computorum nulla, aut modica habent stipendia; & ipse *supra eadem parte* 7. *consid.* 39. *vers. item Aduocati Fiscales*, dixerat præserendum eum, qui maiora habet stipendia, *leg. nemo, C. de offic. Magistr. offic.* glo. pen. per eum tex. *in cap. si officij* 5. *distin.* Hoc de Fiscali Patrimonij in hoc Regno dici non potest qui haber pro salario non solum annuos duc. sexcentum, sed sportulas ex Arrendamentis, & vendirione officiorum, quæ ascendunt, vna cum aliis, quæ à Regia Curia ei soluuntur ad alios annoos duc. 400. ita vt vel maius est salarium, eo quòd iustè absque augumento percipit Fiscalis criminum, quod tantùm est annuorum duc. sexcentum, vel si cum augmento consideretur, illo non est inferius.

Ad sextum respondeo potuisse Surgentio fortè 81 credi si specialiter vbi, à quibos, quo tempore, inter qnos iudicatum tradidisset, at cùm simpliciter iudicatum dicat, & nihil amplius proferat, potest fides esse apud Auctorem: eò magis, quia facta diligenti perquisitione per D. Ducem Cayuani Regni Secretarium in antecessorum noris, nulla talis decisio potuit reperiri. Vnde nec Doctori attestanti de con- 82 suetudine secundum veriorem sententiam creditur, maximè quando verisimiliter ab eo sciri non potest, vt per Alex. *in l. post dotem. in fine, solut. matrim.* Dec. *conf.* 268. *in fine*, Menoch. *de arbitr. casu* 390. *num.* 94. Neuizan. *conf.* 45. *n.* 7. Porpur. *in leg.* 134. *ff. si cert. petat.* & in puncto. Nec glossæ dicenti Papam ita, vel ita declarasse erit credendom, nisi de declaratione appareat, vt Geminian. *conf.* 85. *sub numero* 18. *&* 23. docuit Card. Tusch. *tom.* 2. *liter. D. conclus.* 558. *num.* 2. Pariter respondetur. D. Tassonio 83 de consuetudine præcedendi attestanti, qui nec explicauit quando, & inter quos id actum fuerit, quo loco, & quomodo: & verè credo illum nihil certi in hoc attestari posse, & si pluries in R.C. fuerint

Fisci Aduocati Doctores, qui non erant Regi C filiarij, & post Fiscalem M.C.V. ad munus patrocinandi assumpti, vt de Matra electo longe post Laurentium de Franchis Fiscalem criminum patet: & cum Tassonis tempore hic casus nunquam (quod sciam) successerit, arbitror potius ex auditis, quam visis illum ita scripsisse.

84 Ad septimum respondeo, quod dicat Mutius Surgentius quis ei reuelauit Antonium Orificium elegisse munus Patroni fiscalis in M.C.vti dignius. Ipse Surgentius, qui longè post illud munus obtinuit, sibi ipsi demulcens de suo illud addidit; nam si dignius erat, semper Fiscalis ille præcederet, vt in Regno Siciliæ testatur Mastrillus, vbi supra, siue posteà, siue antea fuerit electus, cuius contrarium experimur. Nec electio D. Orificij, esto facta ob eam causam fuisset, potuit ei muneri maiorem dignitatem conferre, quam non ex electione, vel opinione Orificij, sed rationibus iam supra expressis metiri debemus.

85 Ad vltimum, esto fides illa adesset, quod non credo, quæ nec vsque modo apparet, quod attestatio nō Regij Vscerij, sed vnius Potterij iam mortui, nullo cum iuramento, & iussu Superioris præcedente, Mastrillo prodesse potest: *ad tex. in l. testium C. de*

86 *testib.* Quod si hisce fidibus, vel attestationibus lis diiudicanda est, adest contraria fides alterius senioris Potterij, iam viuentis, cui vti à viuente facta, & magis rationi consentanea, potiùs esset credendum.

87 Ex quibus in causa propria (venia longiori stylo concedatur) demonstrasse existimat Cacacius Patrimonialem fisci Aduocatum etiam posteà assumptum semper criminum Fisci patrono præferendum.

Io. Camillus Cacatius Regij Patrimonij Fiscalis Aduocatus pro seipso, eiusque muneris præstantia.

SVMMARIVM.

1 *Indultus anni 1629. explicatur.*
2 *Verba indultus, de quibus agitur.*
3 *Controuersia, de qua agitur, diuiditur in tres partes, vsque ad num. 5.*
6 *Proprietas verborum est semper consideranda.*
7 *Cautionis nomen securitatem significat, verbum est analogum, interdum pro nuda promissione, interdum pro stipulatione, interdum pro iuramento, vsque ad num. 17.*
18 *Cautionis verborum cum adiuncto interdum fideiussores comprehendit, interdum pignora, interdum sequestrum, vsque ad num. 22.*
23 *Cautiones idoneæ, quæ sint, quid materialiter, vel formaliter accepta, vsque ad num. 27.*
28 *Cautiones omnes sub indultu prædicto an comprehendantur, vsque ad numero 28.*
29 *Verba legis, vel statuti secundum propriam significationem intelligantur.*
30 *Indultus pœnas pecuniarias qualiter, & quando comprehendere intelligantur, vsque num. 33.*
34 *Indultus de quo supra, cur illos casus exceperit.*
35 *Pœna pecuniaria quando, & qualiter dicatur fisco quæsita, vsque ad numero 40.*
41 *Sequestrum, & bona qualiter, & quando ab indultu, de quo supra excusantur, n. 44. 46. 47. & 48.*
43 *Sequestrum non producit hypothecam, vsque ad num. 44.*
45 *Indultus de quo supra, qualiter cautiones factas per apochas comprehendat, vsque ad num. 48.*
49 *Sententia condemnatoria pœna quando requiratur in eis num. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. & 59.*
60 *Obiecta, & argumenta plura contra conclusionem, de qua supra afferuntur, & diluuntur, vsque ad num. 73.*
74 *Extractionis prohibitio quomodo, & qualiter censeatur facta, quibus casibus consideretur, vsque ad num. 75.*
76 *Incepta ab. Indultu quando dicantur exclusa, vel comprehensa, vsque ad numer. 81.*
81 *Fiscus quibus vtatur cautelis pro eaadendis extractionibus.*

ARGVMENTVM.

Inquisiti de extractione rerum, extra Regnum Neapolis à Regiis Bannis extrahi prohibitarum, contigit, vt plurimùm in promugaltione generalis Indultus dubitari, an illus beneficio gaudeant: & de pluribus admateriam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXVI.

ONCESSIT Catholicus Dominus noster Rex anno 1629. ob natiuitatem Serenissimi Principis sui primogeniti, generalem criminum, & pœnarum absolutionem, & indulgentiam, in qua inter alia hæc verba leguntur: 1

Motu proprio decernimus, statuimus, & mandamus omnes, & singulos in dicto nostro Citerioris Siciliæ Regno, tam nobis subiectos, quam extraneos, qui de quibuscumque delictis, ac criminibus ab hodierna die retrofactis, vel commissis, delati, accusati, vel inditiati fuerint, etiam si confessi, & conuicti sint, siue processus ipsi adhuc cœpti nō sint, siue adhuc pendeant, siue iā condēnatio sequuta fuerit, & siue rei in carceribus, siue sub fideiussione 2

fideiussione extra carceres commorentur, siue in iudicio adhuc non comparuerint, & siue in contumacia banniti, aut condemnati, aut arbitrio nostro, vel Proregum nostrorum, aut aliter certo tempore, aut perpetuò relegati, aut in exilium missi fuerint, siue etiam deportationis sententiam passi fuerint à quacumque pœna, non modo corporali, sed etiam mulcta, vel condemnatione pecuniaria, vel bonorum confiscatione, qua ad nostrum Regium Fiscum præfati nostri Citerioris Siciliæ Regni spectaret, dummodo pœna, vel mulcta, vel condemnatio realiter exacta, incorporata, assignata, acceptata, vel composita non sit, aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit, aut bona ipsa iam per sententiam à Iudice latam expressè confiscata non fuerint, ipso iure, & facto absolui, & liberari debere, prout præsentium tenore eos absoluimus, & liberamus, ac liberos, & absolutos esse volumus.

3 Cum autem occasione extractionum sæpius, vel extrahentes contra leges Regni pœnas incurrant, vel ipsa bona sint per Fiscum intercepta, aut aliter de pœna disceptetur: Hinc in quibus casibus gaudeant, qui in extrahendo deliquerunt Regia hac indulgentia sæpius controuersum fuit.

4 Nouissimè Excellentissimus Dominus Prorex in Regia Iuncta extractionum hac controuersia definiri, quinque Iudicibus interuenientibus ordinauit.

5 Ideò vt meo muneri satisfaciam, & quantum ad hoc spectat tota controuersia decidatur; tribus inspectionibus omnem controuersiam terminari existimo.

6 Prima Inspectio, quid comprehendatur sub illis verbis Indultus, *aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit.*

Secunda Inspectio, an requiratur sententia condemnatoria pro pœna contra delinquentem, vt à generali prædicta indulgentia excludatur; an potius sufficiat, vt alio modo fuerit Fisco cautum.

Tertia Inspectio, an in causa extractionum sit aliquod speciale in beneficium Fisci.

Prima Inspectio: Quia a proprietate verborum, non est recedendum, *leg. non aliter, ff. de leg. 3.* Surd. *decis. 288. num. 27.* & hoc maximè in verbis legis, vt Sese *de inhibit. cap 4. §. 5 num. 19.* Ideò videndum est de proprietate illius verbi *cautum*, & hoc tam grammaticaliter, quàm legaliter, vt exinde sciri possit, quid rectè sub illo contineatur.

7 *Cautum*, igitur a verbo, *caueo*, deriuatur; vnde etiam, & *cautio*, quod significat prospicere, ac prouidere, vel potius securum facere, prout apud Grammaticos quos concinunt Auctor Thesauri linguæ Latinæ Ambros. Calep. *verbo, caueo*, & *Cautio*, & Marius Nizolius, *in Thesauro Ciceron.* Quod etiam ex nostris I. C. colligitur Franc. Orom. *de verb. iuris, tomo primo, verbo. Cauere*, & *cautio*: & in *Lexicis Iuris*, benè Io. Alternop. *fol. mihi 18. col. 1. in fine*, Sim. Schard. Ioan. Calu. Perdulf. Prat. *& de verbor. signif.* Barnabas Brixon. Alciat. optimè *in leg. habere 188. §. cautum*, vbi exponit idem esse, quod securum facere, & ibi Rebuff. & idem Alciat. *in l. satisdationis 61. ff. de verb. signific.*

8 Et quidem securitatem significare probant *ex leg. plus cationis 15. ff. de reg. iur.* vbi glol. & Dec. securitatem pro cautione interpretantur, quod etiam notant Schard. *in lexic. fol. 183. col. 1.* & ad literam transcribit Cal. *in lexicon. fol. 162. col. 1. in princ.* & benè Rebuff. *in dict. §. cautum, fol. mihi 844. in princip.*

9 Verbum autem, *cauere*, provt securum facere significat, & nomen *cautio*, idest securitas, generalissima sunt, vt dixit glos. *in leg. 1. C. de proc.* & *in l. 3. C. de verbor. signif.* & Calui, *in lexi. verbo, Cauere, fol. mihi 156. col. 2.* & Barbos. *in leg. diuortio, §. interdum, sub num. 10. ff. sol. matrim.* sunt autem Analoga, quia formaliter, & materialiter accipiuntur.

Formaliter quidem ipsum modum, & formam 10
cauendi comprehendit, qui ad duo genera subalterna reducitur nempe: Vel cauetur simpliciter. Vel cauetur cum adiuncto.

Simpliciter quidem cauetur, quando præter fa- 11
ctum cauentis, nihil actum interuenit. Hoc autem fit vel ad liberandum, vel ad obligandum.

Ad liberandum cauetur, Confessione *glos. in leg.* 12
maritus 52. ff solut. matr. & in leg. Lucius 53. verbo, cautione, ff. de manu. testam. Nam qui confitetur, vel debitum, vel solutionem sibi a debitore factam ea confessione securum facit cum, in cuius beneficium confitetur.

Ab obligandum fit multis modis, inter quos ad- 13
sunt gradus, nempe, quod vnus altero magis securum facit. Siquidem quandoque fit nuda promis-
sione, etiam absque stipulatione, vt in *l Titia 134.* 14
§. idem respondit, il secundo, ff. de verb. obl. Alciat. *in l. si pecuniam sub 14. ff. si cert. pet.* Quandoque fit cum 15
stipulatione, quæ dicitur repromissio. Et tunc etiam dicitur cautum creditori, quando stipulatione quis ei obligatur, *leg. hares 21 ff. ad Trebell l. 1. §. rectè, ff. quemad vsufruct amit. l. cum apud 20. ff iud. sol. l. quo tutela 78 ff. de reg. iur.* & *est tex optim in leg. 1. §. iudiciales, ff. de præs. stipul.* vbi ait I. C. omnes stipulationes cautionales esse, quia id agitur interposita stipulatione, vt quis cautior, & securior sit: quando- 16
que etiam additur iuramentum, & dicitur cautio iuratoria, vt est tex. *in §. sed hodiè, Institut. de satisdat. & in leg. 1. C. vt omnes obed. in dict. l. penul. C. de dign. lib 10. l. fi. C. de princip. agen. in reb eod lib.*

Et quidem ex istis modis, plus est cauere stipu- 17
latione, quam nuda promissione. Plus autem iuramento, quam nuda, vel vestita promissione.

Cum adiuncto autem cauetur, quando vltra ca- 18
uentis factum aliquid in beneficium cauti superadditur. Hoc autem dupliciter, scilicet, personis, & rebus: ait enim Paulus *leg. habere. 88. in fine, ff. de verbor. signif. cautum intelligitur, siue personis, siue rebus cautum sit: & Pomponius apud Vulpianum in leg. 1. §. iubet, ff. de collat. bonor. & reis, & pignoribus rectè caueri.* & istud est apud antiquos cauere prædibus, & prædiis, nempè *personis, & rebus*, vt explicat Briss. *de verb. signif. lib. 3. verb. cauere, §. enim verò cautum, fol. mihi 69.* & ab eo Caluin. *in lex fol. 157. col. 1.*

Personis cauetur dupliciter, vel fideiussoribus 19
quod idem est, quod satisdatione *leg. dubitet 10. ff. de fideiuss. leg. qui proprio, in princ. 46. ff. de proc. leg quod si ij, ff de rei vind. leg. quarta, ff. rem pupill. sal. fore, leg.*
Lutius 46. §. Paulus, ff. de administr. tut. vel secundo, 20
cauetur etiam obsidibus, vt ex Cæsar. *lib. 7. de bello Gal.* tradunt Rebuff. *in dict. leg. habere 188. §. cautum, ff de verb. sign.* & Calu. *in lexi. verb. Cauere obsidibus.*

Rebus etiam duplicit cauetur, videlicet, primò Pi- 21
gnore *l. si conuenerit 18. §. si quis, & leg. rem 9. §. satisfactum ff de pign. actio. d. l. 1. § iuberi ff. de collat. bonor.* Dùm enim retinet pignus illud non dimissurus, nisi fuerit sibi satisfactum, pro quo, & illud etiam vendere poterit, satis certus est de suo credito, sibi illud perire non posse, vt ex Vul. §. 6. *n. 22. Instit de actio.* explicat Calui. *in lexic. verbo, cautiones prætoria, fol. mihi 163. col. 2. in fine.*

Cauetur secundo, rebus, id est sequestro in ea 22
specie, quod fit, vt magis securus sit de suis iuribus, qui illud obtinet, de quo loquuntur Rebuff. *1. par*

Fiſci Aduocati Doctores, qui non erant Regi Cenſiliarij, & poſt Fiſcalem M.C.V. ad munus patrocinandi aſſumpti, vt de Marra electo longe poſt Laurentium de Franchis Fiſcalem criminum patet: & cum Taſſonis tempore hic caſus nunquam (quod ſciam) ſucceſſerit, arbitror potius ex auditis, quam viſis illum ita ſcripſiſſe.

84 Ad ſeptimum reſpondeo, quod dicat Mutius Surgentius quis ei reuelauit Antonium Orificium elegiſſe munus Patroni fiſcalis in M.C.vti dignius. Ipſe Surgentius, qui longè poſt illud munus obtinuit, ſibi ipſi demulcens de ſuo illud addidit; nam ſi dignius erat, ſemper Fiſcalis ille præcederet, vt in Regno Siciliæ teſtatur Maſtrillus, vbi ſupra, ſiue poſteà, ſiue antea fuerit electus, cuius contrarium experimur. Nec eiectio D. Orificij, eſto facta ob eam cauſam fuiſſet, potuit ei muneri maiorem dignitatem conferre, quam non ex electione, vel opinione Orificij, ſed rationibus iam ſupra expreſſis metiri debemus.

85 Ad vltimum, eſto fides illa adeſſet, quod non credo, quæ nec vſque modo apparet, quod atteſtatio nõ Regij Vſcerij, ſed vnius Porterij iam mortui, nullo cum iuramento, & iuſſu Superioris præcedente, Maſtrillo prodeſſe poteſt? *ad sex. in l. teſtium C.de*
86 *teſtib.* Quod ſi hiſce fidibus, vel atteſtationibus lis diiudicanda eſt, adeſt contraria fides alterius ſenioris Porterij, iam viuentis, cui vti à viuente facta, & magis rationi conſentanea, potiùs eſſet credendum.

87 Ex quibus in cauſa propria (venia longiori ſtylo concedatur) demonſtraſſe exiſtimat Cacacius Patrimonialem fiſci Aduocatum etiam poſteà aſſumptum ſemper criminum Fiſci patrono præferendum.

Io. Camillus Cacacius Regij Patrimonij Fiſcalis Aduocatus pro ſeipſo, eiuſque muneris præſtantia.

SVMMARIVM.

1 *Indultus anni 1629. explicatur.*
2 *Verba indultus, de quibus agitur.*
3 *Controuerſia, de qua agitur, diuiditur in tres partes, vſque ad num. 5.*
6 *Proprietas verborum eſt ſemper conſideranda.*
7 *Cautionis nomen ſecuritatem ſignificat, verbum eſt analogum, interdum pro nuda promiſſione, interdum pro ſtipulatione, interdum pro iuramento, vſque ad num. 17.*
18 *Cautionis verborum cum adiuncto interdum fideiuſſores comprehendit, interdum pignora, interdum ſequeſtrum, vſque ad num. 22.*
23 *Cautiones idoneæ, quæ ſint, quid materialiter, vel formaliter accepta, vſque ad num. 27.*
28 *Cautiones omnes ſub indultu prædicto an comprehendantur, vſque ad numero 28.*
29 *Verba legis, vel ſtatuti ſecundum propriam ſignificationem intelligantur.*
30 *Indultus pœnas pecuniarias qualiter, & quando comprehendere intelliguntur, vſque num. 33.*
34 *Indultus de quo ſupra, cur illos caſus exceperit.*
35 *Pœna pecuniaria quando, & qualiter dicatur fiſco quæſita, vſque ad numero 40.*
42 *Sequeſtrum, & bona qualiter, & quando ab indultu, de quo ſupra excuſantur, n. 44. 46. 47. & 48.*
43 *Sequeſtrum non producit hypothecam, vſque ad num. 44.*
45 *Indultus de quo ſupra, qualiter cautiones factas per apochas comprehendat, vſque ad num. 48.*
49 *Sententia condemnatoria pœna quando requiratur in eis num. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. & 59.*
60 *Obiecta, & argumenta plura contra concluſionem, de qua ſupra afferuntur, & dissoluuntur, vſque ad num. 73.*
74 *Extractionis prohibitio quomodo, & qualiter cenſeatur facta, quibus caſibus conſideretur, vſque ad num. 75.*
76 *Incepta ab. Indultu quando dicantur excluſa, vel comprehenſa, vſque ad numer. 81.*
81 *Fiſcus quibus vtatur cautelis pro euadendis extractionibus.*

ARGVMENTVM.

Inquiſiri de extractione rerum, extra Regnum Neapolis à Regiis Bannis extrahi prohibitarum, contigit, vt plurimùm in promugaltione generalis Indultus dubitari, an illus beneficio gaudeant: & de pluribus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXVI.

ONCESSIT Catholicus Dominus noſter Rex anno 1629. ob natiuitatem Sereniſſimi Principis ſui primogeniti, generalem criminum, & pœnarum abſolutionem, & indulgentiam, in qua inter alia hæc verba leguntur: 1

Motu proprio decernimus, ſtatuimus, & mandamus omnes, & ſingulos in dicto noſtro Citerioris Siciliæ Regno, tam nobis ſubiectos, quam extraneos, qui de quibuſcumque delictis, ac criminibus ab hodierna die retrofactis, vel commiſſis, delati, accuſati, vel inditiati fuerint, etiam ſi confeſſi, & conuicti ſint, ſiue proceſſus ipſi adhuc cœpti nõ ſint, ſiue adhuc pendeant, ſiue iã condẽnatio ſequuta fuerit, & ſiue rei in carceribus, ſiue ſub fideiuſſione 2

fideiussione extra carceres commorentur, siue in iudicio adhuc non comparuerint, & siue in contumacia banniti, aut condemnati, aut arbitrio nostro, vel Proregum nostrorum, aut aliter certo tempore, aut perpetuò relegati, aut in exilium missi fuerint, siue etiam deportationis sententiam passi fuerint à quacumque pœna, non modo corporali, sed etiam mulcta, vel condemnatione pecuniaria, vel bonorum confiscatione, quæ ad nostrum Regium Fiscum præfati nostri Citerioris Siciliæ Regni spectaret, dummodo pœna, vel mulcta, vel condemnatio realiter exacta, incorporata, assignata, acceptata, vel composita non sit, aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit, aut bona ipsa iam per sententiam à Iudice latam expressè confiscata non fuerint, ipso iure, & facto absolui, & liberari debere, prout præsentium tenore eos absoluimus, & liberamus, ac liberos, & absolutos esse volumus.

3 Cum autem occasione extractionum sæpius, vel extrahentes contra leges Regni pœnas incurrant, vel ipsa bona sint per Fiscum intercepta, aut aliter de pœna disceptetur: Hinc in quibus casibus gaudeant, qui in extrahendo deliquerunt Regia hac indulgentia sæpius controuersum fuit.

4 Nouissimè Excellentissimus Dominus Prorex in Regia Iuncta extractionum hac controuersia definiri, quinque Iudicibus interuenientibus ordinauit.

5 Ideò vt meo muneri satisfaciam, & quantum ad hoc spectat tota controuersia decidatur; tribus inspectionibus omnem controuersiam terminari existimo.

6 Prima Inspectio, quid comprehendatur sub illis verbis Indultus, *aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit.*

Secunda Inspectio, an requiratur sententia condemnatoria pro pœna contra delinquentem, vt à generali prædicta indulgentia excludatur; an potius sufficiat, vt alio modo fuerit Fisco cautum.

Tertia Inspectio, an in causa extractionum sit aliquod speciale in beneficium Fisci.

Prima Inspectio: Quia à proprietate verborum, non est recedendum, *leg. non aliter, ff. de leg.* 3. Surd. *decis.* 288. *num.* 27. & hoc maximè in verbis legis, vt Sesse *de inhibit. cap* 4. §. 5 *num.* 19. Ideò videndum est de proprietate illius verbi *cautum*, & hoc tam grammaticaliter, quàm legaliter, vt exinde sciri possit, quid rectè sub illo contineatur.

7 *Cautum*, igitur à verbo, *caueo*, deriuatur; vnde etiam, & *cautio*, quod significat prospicere, ac prouidere, vel potius securum facere, prout apud Grammaticos quos concinunt Auctor Thesauri linguæ Latinæ Ambros. Calep. *verbo, caueo*, & *Cautio*, & Marius Nizolius, *in Thesauro Ciceron.* Quod etiam ex nostris I. C. colligitur Franc. Otom. *de verb. iuris, tomo primo, verbo. Cauere*, & *cautio*: & in *Lexicis Iuris*, bene Io. Alternop. *fol. mihi* 18. *col.* 1. *in fine*, Sim. Schard. Ioan. Calu. Perdulf. Prat. & *de verbor. signif.* Barnabas Brixon. Alciat. optimè *in leg. habere* 188. §. *cautum*, vbi exponit idem esse, quod securum facere, & ibi Rebuff. & idem Alciat. *in l. satisdationis* 61. *ff. de verb. signific.*

8 Et quidem securitatem significare probant *ex leg. plus cautionis* 15. *ff. de reg. iur.* vbi glos. & Dec. securitatem pro cautione interpretantur, quod etiam notant Schard. *in lexic. fol.* 183. *col.* 1. & ad literam transcribit Cal. *in lexicon. fol.* 162. *col.* 1. *in princ.* & benè Rebuff. *in dict.* §. *cautum, fol. mihi* 844. *in princip.*

9 Verbum autem, *cauere*, prout securum facere significat, & nomen *cautio*, idest securitas, generalissima sunt, vt dixit glos. *in leg.* 1. *C. de prec.* & *in l.* 3. *C. de verbor. signif.* & Calu. *in lexi. verbo, Cauere, fol. mihi* 156. *col.* 2. & Barbos. *in leg. diuortio*, §. *interdum, sub num.* 10. *ff sol. matrim.* sunt autem Analoga, quia formaliter, & materialiter accipiuntur.

10 Formaliter quidem ipsum modum, & formam cauendi comprehendit, qui ad duo genera subalterna reducitur nempe: Vel cauetur simpliciter. Vel cauetur cum adiuncto.

11 Simpliciter quidem cauetur, quando præter factum cauentis, nihil actum interuenit. Hoc autem fit vel ad liberandum, vel ad obligandum.

12 Ad liberandum cauetur, Confessione *glos. in leg. maritus* 52. *ff solut. matr.* & *in leg. Lucius* 53. *verbo, cautione, ff. de manu. testam.* Nam qui confitetur, vel debitum, vel solutionem sibi à debitore factam ea confessione securum facit eum, in cuius beneficium confitetur.

13 Ab obligandum fit multis modis, inter quos adsunt gradus, nempe, quod vnus altero magis securum facit. Siquidem quandoque fit nuda promis-
14 sione, etiam absque stipulatione, vt in *l. Titius* 134. §. *idem respondit, il secondo, ff. de verb obl.* Alciat. *in l.
15 si pecuniam sub* 14. *ff. si cert. pet.* Quandoque fit cum stipulatione, quæ dicitur repromissio. Et tunc etiam dicitur cautum creditori, quando stipulatione quis ei obligatur, *leg. hæres* 21 *ff. ad Trebell l.* 1. §. *rectè, ff. quemad vsufruct amit. l. cum apud* 26. *ff iud. sol. l. quo tutela* 78 *ff. de reg. iur.* & *est tex optim in leg.* 1. §. *iudiciales, ff. de præt. stipul.* vbi ait I. C. omnes stipulationes cautionales esse, quia id agitur interposita stipulatione, vt quis cautior, & securior sit: quando-
16 que etiam additur iuramentum, & dicitur cautio iuratoria, vt est tex. *in* §. *sed hodiè, Institut. de satisdat.* & *in leg.* 1. *C. vt omnes obed. in dict. l. penul. C. de dign. lib* 10. *l. fi. C. de princip. agen. in reb eod lib.*

17 Et quidem ex istis modis, plus est cauere stipulatione, quam nuda promissione. Plus autem iuramento, quam nuda, vel vestita promissione.

18 Cum adiuncto autem cauetur, quando vltra cauentis factum aliquid in beneficium cauti superadditur. Hoc autem dupliciter, scilicet, personis, & rebus: ait enim Paulus *leg. habere* 188 *in fine, ff. de verbor. signif. cautum intelligitur, siue personis, siue rebus cautum sit*: & *Pomponius apud Vulpianum in leg.* 1. §. *iubet, ff. de collat. bonor.* & *reis,* & *pignoribus rectè caueri.* & istud est apud antiquos cauere prædibus, & prædiis, nempè *personis,* & *rebus*, vt explicat Briss. *de verb. signif. lib.* 3. *verb. cauere*, §. *enim verò cautum, fol. mihi* 69. & ab eo Caluin. *in lex fol.* 157. *col.* 1.

19 Personis cauetur dupliciter, vel fideiussoribus quod idem est, quod satisdatione *leg. dubitet* 10. *ff. de fideiuss. leg. qui proprio, in princ.* 46. *ff de proc. leg quod si* 13. *ff. de rei vind. leg. quartu, ff. rem pupill. sal. fore, leg.
20 Lucius* 45. §. *Paulus, ff. de administr. tut.* vel secundo, cauetur etiam obsidibus, vt ex Cæsar. *lib.* 7. *de bello Gal.* tradunt Rebuff. *in dict. leg. habere* 188. §. *cautum, ff de verb. sign.* & Calu. *in lexi. verb. Cauere obsidibus.*

21 Rebus etiam duplicit cauetur, videlicet, primò Pignore *l. si conuenerit* 18. §. *si quis,* & *leg. rem* 9. §. *satisfactum ff de pign. actio. d. l.* 1. § *iuberi ff. de collat. bonor.* Dùm enim retinet pignus illud non dimissurus, nisi fuerit sibi satisfactum, pro quo, & illud etiam vendere poterit, satis certus est de suo credito, sibi illud perire non posse, vt ex Vul. §. 6. *n.* 21. *Instit de actio.* explicat Calui. *in lexic. verbo, cautiones prætoria, fol. mihi* 163. *col.* 2 *in fine.*

22 Cauetur secundo, rebus, id est sequestro in ea specie, quod fit, vt magis securus sit de suis iuribus, qui illud obtinet, de quo loquuntur Rebuff. 1. *par*

Constit. Gallic. tit. de litteris oblig. art. 6. glos. 3. à n. 47. Cancer. *variar. tom. 2. cap 4. a num. 7. & sub numero* 18. *ex leg. si fideiussor, §. penult. ff. qui satisd. cog.* Et ideò sequestrum imperrari à creditore, quo magis sibi sit consultum, tradit Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 5. casu* 457. *num.* 1. Et quod propterea sequestrum dicatur cautio, cum magis securum efficiat creditorem dubitari non potest, quod etiam sentit Card. Tusc. *tom. 7. lit. S. concl.* 202. *num.* 24.

23 Hæ autem cautiones cum adiuncto firmiores sunt, & vtiliores, ideò dicuntur idoneæ; adeò quod, quoties, vel ex idonea caueri iubet, vel Partes de idonea cautione conueniunt, non de simplici cautione, sed de istis intelligitur, nempè, cum fideiussore, vel pignore, *l. 4. §. adiici, ff. de fideic. liber.* glos. *in leg. sed & hæ : 5. §. defendero. ff. de proc. ex l. si mandato* 45. *§. fin. ff. mand.*

Et hæc qoidem de formali cautione, sob cuius genere omnes sopradictæ species continentur.

24 Materialiter etiam caoere caotum, & cautio accipiuntur, nempe pro ipsa scriptura, qua formalis cautio, seu securitas facta probatur, qoo senso accipitur *in leg. lecta* 40. *ff. si certum pet. & in leg. cum de indebito* 25. *§. fin. ff. de probat.* Et generaliter accipitur pro omni scriptura, qua securitas fit, & in *leg. minor.*
25 41 *in princ. ff. de miner.* Erit autem multiplex, videlicet.

Cauetur instrumento *leg. Mænia* 50. *in princ. ff. sol. matr.* Cauetur Chyrographo *leg. sicut certo 5. §. idem respondit, & leg. in commodato 17. §. igitur. ff. commod. leg. si ex pluribus* 89. *in prin. ff. de solut.* Cauetur Epistolis *leg. Publia* 26. *§. fin. ff. de poss. leg. Titius* 24. *de constitut. pecun.* Cauetur etiam Literis *leg. Titia* 134. *§. item respondit, il secondo, ff. de verbor. obligat.* Istæ similiter species ad soum boc genus materiale
26 reducuntur. His explicatis, ex illis, pro prima hac inspectione, quid contineatur sob illis verbis generalis Indoltus, *aut alter Fisco nostro pro ea cautum fuerit :* infrascriptæ conclusiones ponontur.

27 Prima conclusio de iuris rigore, & ex vi comprehensiua verborum, omnes supradictæ species caotionis, seu securitatis continentur sob prædictis verbis Indoltus (*aut alter Fisco nostro pro oa cautum fuerit*, & proindè à prædicta exceptione indultus sont exceptæ.

28 Primò, posito genere ponitur & qualibet eios species, *leg. 1. ff. de auro, & arg leg. l. item legato, §. 1. ff. de leg. 3.* sicut eo remoto, etiam omnes species remouentur, *leg. si causa cognita*, cum glos. ibi, & Doctor. *de transact.* cum aliis per Euerard. *in topic. loco 6. in principio*, qoia continet omnes eius species *leg. omnes*, vbi Ang. *C. de præscript. 30. annor. l. 1. §. conuentionis, ff. de post.* Cagnol. *in leg. in tot. num. 5. ff. de reg. iur.* cum aliis per Surd. *dec.* 255. *sub num.* 18. Quare quando in aliqua dispositione apponitur verbum *cautum*, seu *cautio*, cùm generaliter profertur venit, & comprehenditur omnis cautio, vt in specie, & punctualiter docuit Rebuff. *in d. leg. habere* 188. *§. cautum, circa finem, ff. de verb. signif. fol. mihi* 845. *vers. cautionis autem nomen.* Cùm ergò in Pragmatica nostra ponatur verbum *cautum*, sub hoc generali verbo, omnes prædictæ cautionum species contioebuntur.

29 Secundò, verba legis, vel statuti secundum propriam, significationem sunt intelligenda, *l. 3. §. hæc verba, ff. de negot. gest.* Dec. *cons. 53. num. 4. lib. 1.* Surd. *dec. 9. num. 3.* quia non est recedendum à proprietate verborum, *leg. ille, aut illa, §. cum in verbis*, & *leg. non aliter. ff. de leg. 3.* Et in materia etiam odiosa nedum fauorabili attendimus proprietatem verborum, Barb. *in leg. quia tale, num. 37. ff. sol. matr.* cum aliis per alium Barb. *de princ. iuris litera V. sub num. 6.* Ideò omnia quæ sub proprietate, & generalitate verborum continentur, legi, vel statuto conueniunt, eiusque decisionem determinabunt *leg. 4. §. toties, ff. de damno infecto*, & Surd. *dict. dec. num. 3.* & verba generalia, sunt etiam generaliter intelligenda, *l. 1. §. quod autem, ff. de alea.* & Iun. Barb. *vbi sup. num.* 22. Vnde cùm proprietas verbi *cautum*, sit comprehendere omnes supradictos modos securitatis, tam materialiter, quàm formaliter, de omnibus erit nostra sanctio intelligenda.

Secunda conclusio ex prima generali descendens: 30
Excluduntur ab Indultu pœnæ illæ pecuniariæ, ex quauis causa Fisco debitæ, pro quibus adest obligatio rei expressa, ac cum debitis solemnitatibus facta nempe in scriptis, cum stipulatione, obligatione bonorum, iurameoto, & maximè si fiat apud acta Iudicis. Cùm eo in caso non vna, sed multiplex Fisci cautio, seu cautela adsit videlicet scriptura, stipulatio, hypotheca, iuramentum, ac ipse locus iudicij, ad notata per Alciat. in *leg. 5. ff. de verb. oblig.* & per D. de Franch. *dec.* 618. Cur igitur (vbi tot modis validè Fisco est cautum, & proindè eius ius firmius stabilitur) non comprehendetur sob exceptiois verbis Indultus? Nam cui verba legis conueniunt eius etiam conuenire debet dispositio, *l. 4. §. toties, ff. de dam. infecto, leg. quod constitutum, ff. de milit. testam.* Surd. *dec. 276. num. 11. & 14.* & Tiraq. *in l. si vnquam, in verbo libertis, num. 2. C. de reuoc. donation.*

Tertia conclusio, multò magis ab indultu erunt 31
exceptæ pœnæ illæ, pro quibus idoneè erit Fisco cautum, iuxta modum, & sensum sopra expositum, videlicet fideiussione, & pignore, qoia talis cauendi modus loco solutionis est, *leg. rescripto, §. planè, ff. de muner. & honor.* quæ probatur.

Primò, ex ratione iam dicta, nam, & istæ species 32
sunt, quæ sub suo genere continentur; imò per antonomasiam, cautionis nomen tales species significat, *d. l. habere, §. cautum, ff. de verbor. signifi. & d. l. 1. §. iubet, ff. de collat. bonor.*

Secundò, quia certum est, quod Pragmatica de 33
Indultu, est Constitutio Principis, & proindè nomine iuris cioilis continetur, ad tex. *in §. constat, Instit. de iur. nat. & ciu.* at quando verbum *cautio*, profertur a lege, comprehendit etiam cautionem fideiussoriam, vel pignoratitiam, vt voluerunt Iacob. de Ran. Pet. de Bellapert. Cyn. Bart. & Rom. *num. 17. in dict. l. diuortio, §. interdum, ff. solut. matr.* Damard. *in patrocin. pup. cap. 6. num. 12. tom. 8. part. 2. tract.* & per illum tex. optimè Gregor. Lop. *glos. 10. lib. 10. num. 33. p. 7.* Igitur verbum *cautum* prolatum à lege Regni, nempè Pragmatica etiam has duas species continebit.

Tertiò, hoc patet ex ratione indultus: licèt enim 34
nulla in eo ratio expressa sit, cur sex illos casus exceperit à generali pœnarum indolgentia, aliqua tamen subesse deboit, vndè Rex ad id motus fuerit, maximè cùm videamus non semel, sed pluries, sub hac verborum formula indultus esse conceptos, videlicet tempore Philippi II. anno 1572. *Prag. 7. de abolit.* & bis tempore Regis Philippi III. videlicet anno 1600. & anno 1605. vt *Prag. 11. & 12. eod. tit.* Et demùm prædicto anno 1629. tempore Serenissimi nostri Regis: Neque enim toties hac verborum formula Rex vsus esset, nisi aliqua subesset ratio à qua moueatur. Erit autem ni fallor hæc.

Tripliciter pœnæ istæ pecuniariæ possunt consi- 35
derari: quædam quæ sint iam Fisco totaliter quæsitæ, quod fit in quatuor ex sex prædictis casibus exceptis,

ptis, nempe, si realiter exactæ, si incorporatæ, si assi-
gnatæ, si compositæ, & has quidem noluit compre-
hendi, quia agitur de lucro totaliter quæsito, quod
est ad instar damni, & esset diminuere Regis Patri-
36 monium. Et certum est idem iudicari de lucro quæ-
sito, quod de damno, vt sentiunt DD. *in l. non am-
plius, 26. §. si certum, ff. de leg. 1. et sex. in leg. 2. § meri-
to. ff. ne quid in loco publ.* gl. *in l. 2. in §. si quis autem
propter, in verb per in integrum, ff de trin. actuque priu.*
alios citat Alex. *in consil. 169. num. 4. lib. 2. & in l. 2.
§. fin. cum l. seq ff. de satisd. cog.* Principis enim indul-
gentia non solet continere bona iam Fisco quæsita,
quod expendit Catal. *de indul c. 19. a n. 62.* optimè
Bald. *in l. nec damno, a in 2. opposit. C. de prec. Imper.
offer.* quem citat Ias. *in d. § si certum, sub num. 7.*

37 Quædam sunt pœnæ simpliciter Fisco debitæ,
non adhuc quæsitæ, & istæ sunt remissæ per Indul-
tum, etiam si condemnatio sit sequuta.

38 Quædam sunt pœnæ, quæ licet totaliter non sint
Fisco quæsitæ, firmius tamen ei debentur, cùm ex
simplici obligatione delinquentis, quæ ex delicto,
vel ex sententia nascitur. Exemplum in pœna per
delinquentem acceptata, certe hæc pœna non est
adhuc Fisco totaliter quæsita, quia nihil aliud adhuc
ei est traditum, vt in quatuor casibus præcedentibus.
Verum ex acceptatione delinquentis, efficitur Fis-
cus securius magis, quam antea erat. Hæc etiam ab
Indulto est excepta: Pari ratione pœna pro qua da-
tus est fideiussor firmiùs debetur Fisco, quam vbi
non adest. Multò fortius illa, pro qua iam factum
est sequestrum. Si igitur vbi solum adest acceptatio,
excipitur ab Indulto, ea ratione, quia magis pro ea
est Fisco cautum, multò fortiùs eadem ratione, vbi
maior, ac firmior adest cautela, nempe fideiussione,
vel pignore.

39 Et horum omnium ea est ratio: Quia lucra, seu
pœnæ istæ, pro quibus firmiùs Fisco est cautum,
magis accedunt, & assimilantur pœnis iam quæsitis,
& magis de suo remittit Fiscus, qui propterea vide-
tur damnum sentire, vt per supradicta iura, & alia
dicit Surd. *dec. 270. n. 10.* At sicut Rex noluit ita gra-
tiosus esse, vt remitteret lucra iam quæsita, ita nec
lucra firmius radicata, & si adhuc non plenè, ac to-
taliter quæsita, cùm par ratio in vtroque casu esse *vi-
deretur*, nempe magna diminutio iuris Fiscalis, ad
quod facit tex. *in leg. nec damnosa, C. de prec. Imper.
offerend.*

40 Quod verò hæc fuerit ratio colligitur ex dictis
per D. Reg. Constant. *in l. 1. n. 58. C. de pœn. Fisci cre-
dit. profer. lib. 10.* vbi ait de stylo Cancellariæ Nea-
politanæ, quando pœnæ pecuniariæ indulgentur,
apponi clausulam *dummodo non sint exactæ, nec exe-
cutæ*: quibus comprehenduntur primum genus pœ-
narum ibi *exactæ*, pro pœnis, quæ ad Fiscum deue-
nerunt, verbum *executæ*, pro illis, quæ etsi nondum
incorporatæ, est tamen pro illis firmius effectum
ius Fisci executione, subdit statim Dom. Constan-
tiu, quod demandatum sibi tunc degenti in Supre-
mo Italiæ Consilio, apud Catholicam Maiestatem,
vt indultus verba componeret, apposuit ea verba,
de quibus agimus, quasi diceret, quod indulgentia
generalis composita fuit, ad instar particularis in-
dulgentiæ, quæ passim pœnarum pecuniarum dari
solent in hoc Regno delinquentibus, vt sicut ab
illis non solùm excluditur casus, quando pœna est
exacta, sed etiam si firmius, nempe executione Fis-
co esset cautum, ita etiam in indultu. Et ita tenet in
specie Catal. *in tract. de indultu a n. 19. vsque ad 75.*

41 Quarta conclusio, etiam ab indultu excluduntur
pœnæ, pro quibus factum fuit sequestrum, & bona
in posse ministrorum Regiæ Curiæ, vel alicuius or-
dine Iudicis posita fuerunt, etenim vt supra dictum
fuit hic casus comprehenditur, sub tali significatio-
ne verbi *cautum*, quia negari non potest, quod quà-
do bona, quæ Fiscus prætēdit intercepta, sunt iam se-
questrata, tunc Fiscus magis securus est pro suo iu-
re, quod firmiùs tunc erit radicatum. Vnde non so-
lùm comprehenditur sub generali significatione
verbi, *cautum*, sed militat ratio illa indultus, de qua
in supradicta tertia conclusione, quod tunc firmius
cautum erit Regio Fisco.

Accedat, quod si ex ea ratione, quia magis ius 42
Fisci est radicatum, excluditur casus, quando pro
pœna dati sunt fideiussores, quia tunc Fiscus magis
est securus, vt in supra dicta tertia conclusione di-
ctum fuit, multò fortiùs in casu sequestri, quia ma-
gis Fisco consultum est per sequestrum bonorum,
quam per fideiussores.

Nec interest, quod per sequestrum bonorum, 43
quæ prætenduntur intercepta, non dicatur oriri hy-
potheca in beneficium Fisci, quia neque hoc est
verum, ex particulari Fisci priuilegio, qui etiam
pro pœnis habet hypothecam, licèt non præferatur
creditoribus ex causa onerosa, prout ad intelligen-
tiam tex. *in l. aufertur, §. fiscus ff. de iure fisci.* voluit
ibi Dyn. quem sequitur Dom. Reg Constant. *in tit.
pœn. fiscal. credit. prefer. lib 1. num. 107.* dicunt quod
respectu debitoris pœnæ, datur Fisco hypotheca in
eius bonis, & voluit Alfar. *de offic. Fiscal. glos. 34. nu-
mero* 136. Ideò rectè dicitur, quod facto sequestro
bonorum interceptorum, statim sint Fisco hypothe-
cata, ex causa intercepti.

Præterea esto, quod per sequestrum non indu- 44
caretur hypotheca in beneficium Fisci, hoc nihil ad
rem, sufficit, quod tenens bona sequestrata secu-
rior factus fuit consequendi pœnam intercepti, tem-
pore condemnationis. Nam si in pigoore adeò di-
citur securus creditor, quia rem pignoratam penes
se habet, ex cuius alienatione potest sibi satisfieri;
idem erit in Fisco, qui habens rem sequestratam,
certus erit tempore sententiæ se consecuturum bo-
na intercepta, vnde parum quoad securitatem, re-
fert habere, vel ne hypothecam in bonis seque-
stratis.

Quinta conclusio, etiam illæ pœnæ pro quibus 45
fuerunt factæ apocæ banco alicuius quantitatis sol-
nendæ, quando condemnatio sequatur, contine-
buntur sub dicto verbo *cautum*, & proindè à gene-
rali Indultu erunt exclusæ. Et hoc duplici ratione,
videlicet; quia cùm verbum cautum, vt supradi-
ctum est, accipiatur materialiter, & formaliter, apo-
cæ prædictæ, siue Banco directæ, siue etiam si pri-
uatæ sunt vtroque genere continentur.

Materialiter quidem, quia iam dictum est chyro- 46
grapha epistolas, litteras, syngraphas, sicut & instru-
menta sub nomine, & genere cautionis contineri,
& appellatione verbi *cautum*, comprehendi. Apoca
verò banco, sub litterarum, vel Epistolarum nomi-
ne includitur, vel sub nomine Syngraphæ, aut
Chyrographi, quod nulli est dubium.

Formaliter etiam, quia ex ea oritur obligatio scri- 47
bentis, quæ habet executionem paratam vigore Re-
giæ Pragm. de qua per Dom. de Franch. *decision.*
502. & Dom. Rouit. *in Pragm. 64. à num. 32. de of-
fic. Procur. Cæsar.* adeò quod vigore d. Pragm. 64.
§. *Item volemo, de Offc. Procur. Cæs.* habeat execu-
tionem paratam, & satis dicetur ex ea Fisco cautum,
& facit tex. *in dict. leg. Titia 134. § item respondit, al
secundo, ff. de verbor. oblig. leg. Publia 26. §. ff. fin. depos.* Et
ex Epistola oritur actio constitutæ pecuniæ, perbellè
ait Marcell. *in l. Titius 24. in fine, ff. de constitut pe-
cun.* De qua conclusione dicam etiam aliquid infra 48

in tertia inspectione. Et amplius prædicta confirmantur quia stante executione parata, quam habent similes apocæ, firmius erit ius Fisci, & propterea militat etiam supradicta ratio indultus in tertia conclusione posita.

49 Et hæc de prima inspectione proposita, & generalitate verbi *cautum*, ea ratione inducta.

Secunda Inspectio: quamuis apud nonnullos dubitari vidi, quod nisi fuerit lata sententia tempore pœnæ, comprehendontur in indultu & non habebit locum illa clausula exceptiua *dummodo pœna*, &c. ego tamen intrepidè existimo, non esse necessariam sententiam condemnatoriam. Quod duplici ratione probatur videlicet, ex verbis Indultus, & & ex mente Regis Indulgentis.

50 Ex verbis indultus multipliciter: Primò quia in nulla parte Indultus hoc legitur, vel dicitur, & quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *l. illam C. de collat.* Surd. *dec.* 195. *num.* 4. nam si hoc voloisset, expressisset, *l. unica §. fin autem deficientis C. de caduc. toll. l. si seruus, §. prætore, vers. non dixit, ff. de acquir hæred.* Tiraq. *in l si vnquam, verbo libertis, num.* 3. *C. de reuoc. donat.* Surd. *dec.* 88. *num.* 4. Et ideò præsumitur hoc voluisse, cum de facili exprimere potuisset, vt ait Menoch. *cons.* 30. *num.* 8. & Barb. *iun. verbo lex. num.* 32. *in fine.* Ex quibus optimè dixit Reg. Valenz. *cons.* 93. *num.* 25. & 26. quod non debet admitti, nec in Practica introduci res quæ sit extrà legem, vt notatur à Bald. *in cap. nihil* 44. *num.* 15. *de elect. in in leg.* 4. *num.* 1. *cap. ex quib. caus. maior.* Vessemb. *in Auth. nouiss. num.* 36. *C. de inoff. test.*

51 Secundò, Quia in ipso Indultu generaliter, & indistinctè dicitur, *aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit*, non distinguendo lata sit sententia condemnatoria, & non lata, vndè generaliter lex loquens ita est intelligenda, *leg. de pretio, ff. de public. in rem actio leg.* 1. *§. generaliter, ff. de leg. præstan.* Surd. *cons.* 271. *num.* 28, Barb. Iun. *verbo lex num.* 29. Nam comprehendit omnes causas, etiam, quod in vno sit maior ratio, quam in alio, *leg.* 1. *§. quod autem, ff de aleat. l. in fraudem, in fine*, vbi Bald. *ff. de testam. milit.* Et vbi ipsa oon distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. non distinguimus, ff. de arbitr. leg. Præses ff. de off. Præs.* cum aliis per Barbos. *verbo lex num.* 28. & 29.

52 Tertiò vnica structura verborum sunt excepti sex casus, de qoibus sopra, ait enim *dummodo pœna, vel mulcta, vel condemnatio realiter exacta, incorporata, acceptata, vel composita non sit, aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit.* Ex prædictis aoté casibus clarè constat, quod non requiritur, quod præcedat sententia condemnatoria in quarto casu, quando pœna est acceptata, nec in quinto quando est composita: Ergo nec etiam requiretur, quod præcedat in hoc sexto, nempè quando aliter pro ea erit Fisco cautum, cum non sit maior ratio in vno, quam in alio, & vnica determinatio plura respiciens determinabilia debet omnia æqualiter determinare, *l. iam hoc iure, ff. de vulg. leg. quamuis, C. de impub. & aliis substit.* Eug. *cons.* 48. *num.* 7. *lib.* 1. maximè cum dicti casus sunt æquiparati, *vt ex leg. Gallus, §. sed, & qui si tantùm, ff. de lib. & posth.* tradit D. Reg. Valenz. *consil.* 83. *num.* 138. & 139.

53 Quartò in principio eiusdem clausulæ dicitur, *dummodo pœna, vel mulcta, vel condemnatio realiter*, &c. & paulò ante dixerat, *à quacumque pœna non modo corporali, sed etiam mulcta, vel condemnatione pecuniaria, vel bonorum confiscatione, &c.* si semper requireretur condemnatio sufficiebat dicere, *a quacumque condemnatione*, & superflua fuissent illa verba, *pœna, vel mulcta*, quia omnia veniebant sub illo verbo *condemnatione*: verba verò non debent esse superflua, sed aliquid operari, *leg. si quando ff. de l.* 2 *l. fin. ff. ne quod in loc. publ.* ita vt sine effectu non moueant *leg. si stipulatus fuere. ff de verbo. obligat.* Quod procedit etiam in priuilegiis *cap. si Papa, in fine, de priuil. lib.* 6. vbi DD. Bertaz. *in leg. si quis maior, à num.* 241. *ff. de trans.* cum multis apud Barb. Iun. *in princ. iuris, lit. V. sub num.* 11. vt igitur ea verba operentur, & non abundent, intelligenda sunt de pœna, vel mulcta, etiam absque condemnatione, nempe, vt ea verba opposita sint ad condemnationem, & sit sensus, quod siue adsit condemnatio, quod innuit verbum *condemnatio*, in dicta clausula tertio lolo posita, siue non adsit, quod innuunt illa duo verba, *pœna, vel mulcta*, in eadem clausula primo, & secundo loco posita semper excipiuntur ab Indultu, quando sumus in aliquo ex prædictis sex casibus.

Quintò hoc amplius confirmatur ratione, ni fallor irrefrangabili ex eo, quia supra statuerat regulam generalem indulgendo omnes pœnas in omni casu, siue cœpta inquisitione, siue non, siue lata sententia, siue non lata. Excepit postea prædictos sex casus, de quibus supra, inter quos est præsens, quando aliter pro pœna Fisco est cautú, vt ergo exceptio sit de regula, debet intelligi, vt sint exclusæ pœnæ pro quibus aliquo ex supradictis modis sit Fisco cautum in omni casu, quo debentur, siue condemnatione secuta, siue non, siue cœpto, vel non cœpto Iudicio, cum clara sit Iuris dispositio, quod exceptio debet esse de regula, illamque declarare, ad text. *in leg. quæsitum, §. denique, ff. de fundo instructo in leg. nam quod liquida. §. fin. in fin. ff. de pœn. leg.* Surd. *cons.* 352. *numer.* 12. *lib.* 3. Euerard. *in sup. loc.* 5. Seraph. *decis.* 980. *num.* 7. & in nostra materia latè Catall. *dict. cap.* 19. *à n.* 20. 54

Sextò Hoc amplius confirmatur, qoia vbi lex voluit condemnationes, nempe, in pœna confiscationis bonorum hoc expressit, nam post verba *aut aliter Fisco nostro pro ea cautum fuerit*: subdit aliam exceptionem, videlicet *aut bona ipsa iam per sententiam a Iudice latam expressè confiscata non fuerint*: ecce quod vbi voluit mentionem facere de sententia, fecit, vbi noluit, omisit & si noluisset in casibus de quibus agimus, etiam expressisset, ex dictis supra ex Tiraq. Surd. *decis.* 322. *num.* 22. & alij ex tex. *in dict. leg. vnica §. fin autem deficientis, Cod. de caduc. tollen. & dict. leg. si seruus, §. vt Prætor, vers. non dixit, ff. de acquir. heredit.* 55

Ecce igitur quod tantùm abest, quod ex lectura Indultus colligatur requiri sententiam condemnatoriam pœnæ, vt prædicti sex casus censeantur exclusi, quod contrarium conuincitur aperte nullam talem sententiam requiri. 56

Quod non sit sententia condemnatoria necessarià probatur etiam ex mente Regis Indulgentis triplici via. Prima ex verbis ipsius Indultus, quæ supra plories sunt ponderata. 57

Secunda ex ratione ipsius Indultus; nam si ratio excipiendi illos sex casus fuit, de qua supra, videlicet quia noluit Rex remittere ius radicatum, vel quod firmius sibi competit, cum ad hanc firmitatem fundandam non requiratur sententia. Sed quod fideiussore, pignore, sequestro, apoca aliisque modis caueatur Fisco, ac ius suum magis firmetur vtique etiam quando non adest sententia sub ea ratione generalis Indultus continebitur, & proinde si etiam non existente sententia militat eadem ratio excipiendi ab indultu, militabit eadem iuris dispositio, *leg. illud ff. ad leg. Aquil. cum concord. apud Barb. in loc. comm. littera. B. n.* 6. 58

Tertia, colligitur mens Regis ex verisimili ad tex. *in leg. tale pactum, ff. de pact. leg. fin. in princip.*

cip. ff. quod met. cauſ. cap. quia verisimile de præſumpt.

59 Veriſimile autem eſt Regem interrogatum, quod ita reſponderet tum ob delictorum frequentiam, maximè, quæ in extractionibus commiſſa ſunt, vnde rigor eſt exercendus, vt colligitur ex Grammat. *deciſ.* 38. *num.* 14. & D. Franch. *deciſ.* 521. *num.* 22. ad tea. *in leg. aut facta, §. fin. ff. de pœn.* & *in leg.* 3. *Cod. de Epiſc. aud.* tum ob Regij Fisci huius ſummam inopiam, propter quam quantò minus eſt poſſibile eſt illi auferendum, vt poſſit maximè neceſſitatibus, quibus premitur ſufficiens eſſe, maximè præſentibus, & illis quidem vrgentiſſimis, nemo enim in neceſſitatibus liberalis exiſtit, *l. proximè* 30. *ff. de rit. nupt.*

Hac concluſione, vt ſupra firmata ſupereſt contrariis reſpondere quæ facili negotio diluuntur.

60 Primum obiectum, quod illa clauſula indultus *dummodo pœna &c.* reſpicit ſatisfactionem, ſiue veram, ſiue fictam pro pœna. Satisfactio ſupponit debitum pro quo fit: ergo, vt agatur de ſatisfactione pœna illa debet eſſe debita, at non poteſt dici debita, antequam quis ad eam per ſententiam fuerit condemnatus, immò etiam ſi ipſo iure incurritur, tamen ante ſententiam declaratoriam non exigitur.

61 Reſpondetur primum Aſſumptum non eſſe verum: ſiquidem clauſula continet plures caſus, vt dictum eſt ſupra, quorum licèt aliqui reſpiciant ſatisfactionem pœnæ, non tamen omnes, vt et hic, de quo agitur in illis verbis *aut pro ea aliter Fiſco noſtro cautum*: vbi non ad ſatisfactionem, ſed ad ſecuritatem Fiſci reſpexit Rex, pro qua ſecuritate non eſt neceſſaria ſententia, cùm fiat aliquo ex modis ſupra narratis. Nec neceſſe eſt, eo quia illi quinque caſus reſpiciant ſatisfactionem pœnæ, quod hoc etiam intelligatur de ſexto caſu, & propterea generalis verbi ſignificatio ad eam tantùm ſpeciem, contra ipſius verbi proprietatem reſtringatur, cùm non ſit à proprietate verborum recedendum, & nullum adſit inconueniens, vt illi quinque caſus, *exacta, incorporata, aſſignata, acceptata, compoſita*, reſpiciant ſatisfationem pœnæ, quia id ex proprietate vocabuli ſignificant, ſextus autem ſolùm ſolum reſpiciat ſententiam.

62 Secundò non obſtat, quod carcerati gaudeant Indolto, & ſic etiam illi qui ſub fideiuſſoribus detinentur, & tamen videtur Fiſco cautum carcere, vel fideiuſſione, pari ratione, quando aliis modis ſupradictis cautum eſt.

63 Reſponſio eſt facilis, quia indultus expreſsè carceratos, vel fideiuſſoribus relaxatos includit: ait enim *& ſiue rei in carceribus, & ſiue ſub fideiuſſione extra carceres commorantur*: & vbi verba ſunt expreſſa, non poteſt in controuerſiam adduci, at non poteſt exinde argui ad caſus non exceptos, qui ſub generalitate verborum exceptionis continentur. Voluit enim Rex carceratos gaudere, ac fideiuſſoribus relaxatos: noluit comprehendi pœnam, pro qua Fiſco eſt cautum, non poteſt argui à caſu expreſſo affirmatiuè determinato ad caſum, etiam expreſſum, ſed negatiuè diſpoſitum, ne contra Regis voluntatem, & diſpoſitionem iudicetur.

Et licèt hæc Regis voluntas ſufficeret, adhuc additur ratio, quia exceptiones contentæ in Indultu in ea clauſula *dummodo pœna &c.* reſpiciunt intereſſe Fiſci pecuniarium, in quo noluit Rex quando ius eſt quæſitum, vel firmius cautum illud remittere. At carceratione rei non fundatur ius Regis pecuniarium, quia carceratio non eſt propter pœnam pecuniariam, ſed corporalem infligendam ex conſtitutione Regni *humanitatem*, cum illa Rei carcerentur, qui pœna corporis afflictiua ſunt puniendi, non qui pœna pecuniaria. Meritò non poteſt dici carceratione reorum pro pœna cautum Fiſco, cum pro ea cauſa, nec ſint carcerati, nec carcerari potuerint; ſic fideiuſſores, eo relaxato non fideiubent pro pœna pecuniaria, quam non promittunt, ſed tantùm pro repræſentanda perſona, adeò cum eis firminùs cautum Fiſco dici non poteſt.

64 Tertiò obiicitur, quod per ſolum ſequeſtrum non inducatur pignus prætorium, vel iudiciale, ſed illud contrahitur ex ſecundo decreto, & proindè debet procedere, vt excludatur ab Indultu.

65 Reſpondetur etiam abſque ſecundo decreto, & etiam abſque pignore iudiciali, vel prætorio eſſe Fiſco firmius cautum, videlicet ſequeſtro, vel aliis modis ſupradictis: & proindè ſit, vel in contractum pignus prætorium, vel iudiciale non eſſe vim faciendam.

66 Obiicitur auctoritas Maſtrill. *in comm. de Indul. cap.* 22. *num.* 10. vbi habet hæc verba: *Sextè requiritur, quod pro tali pœna, vel condemnatione fiſco aliter cautum non ſit, quod intelligi poteſt, ſi pro tali pœna fuiſſet præſtita fideiuſſio, de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, vel non barattandis, iuxta formam Pragmaticarum regni, vel proceſſum ad carcerationem. Verùm quia verba textus repugnare videntur, dum remiſſio pœnæ conceditur, etiam ſi proceſſum fuerit ad condemnationem, & clarum eſt, quod prædicta omnia præcedunt condemnationem ipſam: ideò in M.R.C. indiſtinctè iudicatur, quod gaudeant Indulto etiam facto inuentario, & prædictis omnibus interuenientibus, ſi pœna per fiſcum adhuc non fuerit exacta, & ità ſeruatur.* Hæc Maſtrill. Quibus verbis non ſolùm exigit condemnationem, ſed etiam pœnæ actionem vt ab indulto dicatur excluſa.

67 Reſpondetur rationem à Maſtrillo adductam, nullo modo concludere: procederet enim ſi ſemper ante condemnationem, vel bona ſequeſtrarentur, vel fideiuſſores, aut pignora pro pœna pecuniaria ad cautelam Fiſci darentur. Tunc enim rectè argueretur, ſi lata ſententia condemnatoria adhuc indultus habet locum, quo caſu iam erat aliquo ex prædictis modis cautum Regio Fiſco; fortius locum habebit non lata ſententia, interpoſita etiam aliquo ex modis prædictis pro fiſco cautione. At non eſt ita, non enim ſemper ante condemnationem Fiſco pro pœna pecuniaria cauetur, vel ſequeſtro, vel fideiuſſore, vel pignoribus, ſed quandoque cauetur, quandoque non. Senſus verus igitur verborum indultus erit, vt quoties ſequitur condemnatio, nec tamen aliquo ex prædictis modis, de quibus ſupra Fiſco fuerit cautum, ſemper indoltus locum habebit: at ſi modo aliquo ex prædictis fuerit Fiſco cautum, tunc ſiue ſecuta ſit condemnatio, ſiue non ſequuta, ſemper dicatur hæc pœna excepta, quia tunc dicitur Fiſco cautum, & comprehendetur in clauſula exceptionis; vnde non eſt curandum de auctoritate Maſtrill. nec de iudicandi ſtylo Siculorum, quem refert Maſtrill. *ſi modo res ita ſe habet*: quod tam fragili fundamento innititur.

68 Quintò minus obſtat, quod aſſeritur aliàs in anno 1572. fuiſſe iudicatum, quod ab indulto exciperentur omnes condemnationes pecuniariæ, quæ ante datam illius fuerunt exactæ, incorporatæ, aſſignatæ, acceptatæ, compoſitæ, vel aliter ſit de ipſis cautum Regiæ Curiæ, dummodo ſentententiæ deſuper latæ feciſſent tranſitum in rem iudicatam, dicto die, & data.

69 Respondetur primò eam interpretationem factam indulgentiæ ab olim Rege Philippo II. latæ anno 1572. non posse vsurpari ad interpretationem indulgentiæ latæ a Rege nostro Philippo IV. anno 1629. ex tribus.

70 Primò quia exemplis non est iudicandum, maximè quando rationes in contrarium vigent; quare sæpius vidimus contrarias decisiones pro temporum varietate, ac perpensis melius rationibus, factas fuisse: siquidem tempore Afflict. decisum fuit in antefato succedere filios, vti filios, & per Afflict. *decision.* 314. at postea decisum fuit succedere illos vti hæredes patris, vt ait D. de Franch. *decis.* 106. *part.* 1. sic etiam primo loco fuit decisum filio religioso in bonis maternis deberi nonam partem de decem, vt testatur D. de Franch. *decision.* 567 *part.* 4. quæ postea iunctis quatuor Aulis fuit reuocata, referente Dom. Regente Valenzuela, tunc Regio Consiliario.

Item primo loco fuit iudicatum matrem, quæ erat Nobilis Sedilis Nidi, nempe D. Mariam de Aulos, orta tamen erat ex Magnatibus, & cum Magnate contraxerat, excludendam esse à successione filiorum ab intestato decedentium; ita quod prænaleret consuetudo Capuanæ, & Nidi more Magnatum, & nihilominus nouissime in causa D. Sueuæ de Aulos Principissè Conchæ, fuit iudicatum contrarium, & admissa ad successionem Principis filij ab intestato mortui, & ita sæpissimè variatæ sunt decisiones; ita vt malè possit inferri, ita decisum tūc, ergo, & nunc. Eo magis cùm in casu nostro illa decisio, eo tempore facta pugnaret cum tot rationibus supra allegatis, quibus magis innitendum est.

71 Secundò si aliqua ratio potuisset eius decisionis allegari; illa fortè esse posset, quia ille Indultus, qui positus est in *Prag. 7. sub tit. de abolit.* duplici causa fuit à Rege concessus. Prima propter Turcharum classem superatam, & captam, ac penè delatam à Christianæ classis præfecto quondam Serenissimo D. Ioanne de Austria, Regis, tunc Philippi, II. fratre, quæ res bonum totius Christianæ Reip. continebat, totique Catholicæ Ecclesiæ ferebat lætitiam.

72 Secunda ratio, quia natus erat tunc Regi filius primogenitus suorum Regnorum hæres legitimus, quod particulare gaudium Regnorum suorum extiterat: vnde latissima etiam contra significationem verborum, ratione tamē causæ facta fuit interpretatio. At Indultus an. 1629. de quo agimus, non fuit ex prima causa, quæ totius Christiani populi bonum esset, sed tantùm ex secunda concessus, ex eo, quia D. nostro Regi natus fuit filius primogenitus, quod particulare suorum Regnorum est bonum; neque decet, vt hic Indultus ex vna tantum causa concessus, tàm latè interpretetur, & extendatur contra verborum significationem, & vim, sicut primus ille Indultus, qui duplici ex causa concessus fuit, quarum vna commune Christianorum bonum continebat. Et propterea alia ratio aliam parit interpretationem, *leg. interpositas, Cod. de transact. cum simil.*

73 Tertiò, adest etiam diuersa ratio, cum eo tempore Regium Patrimonium longè minus exaustum, ac oneribus affectum erat, quam nunc sit, quo præsenti tempore, ità oneratum, & granatum reperitur, vt vix credibile sit, adeò quod non est præsumendum Regem, nunc ità liberalem extitisse, prout eo tempore sunt interpretati.

Et hæc de secunda Inspectione proposita, quod non requiratur sententia condemnatoria pœnalis.

74 In hac tertia Inspectione tres casus sunt considerandi.

Primus, quando bona iam sunt intercepta, etiam ad manus Regiæ Curiæ peruenerunt capta, ex eo, vel quia sine debitis expeditionibus extracta, vel ad loca non permissa portabantur.

Secundus casus, quando non fuerunt bona intercepta: tamen ex eo, quia non fuerunt legitima responsalia producta, proceditur contra illos, qui pro exactione se obligauerunt, prout sunt extrahentes, eorumque fideiussores, & in defectum illi, apud quos fideiusserunt.

Tertius casus, quando agitur contra alios, qui fuerunt participes extractionibus vetitis, non tamen ipsi se obligauerunt, neque bona intercepta sunt.

75 Primus casus in plures alios subdiuiditur, videlicet:

Primò quandoque bona intercepta remanent sequestrata, & interim compilatur processus pro Fisco contra reos.

Secundò quandoque post sequestrum fuerunt vendita, ne marcescerent, pretium autem depositum, donec lis finiatur.

Tertiò quandoque fuerunt restituta dominis, præstita cautione fideiussoria de exibendo ad omnem ordinem, vel dato aliquo pignore.

Quartò quandoque fuerunt restituta dominis, qui scripserunt apocam banco, vt in casu succumbentiæ solueretur pretium Regiæ Curiæ, quæ apoca apud acta remansit.

76 His constitutis, Primò dico, quod quotiescumque bona intercepta sunt, & ad Fisci manus peruenerunt, etiam quod non sint adhuc declarata intercepta, erunt ab Indultu exclusa. Ea ratione, quia hæc bona statim, ac fraudatum est vectigal Regi debitum, seu statim ac in commissum inciderunt, ipso iure illorum dominium transit in Fiscum, vt expressè inquit Vlpianus *in leg. commissa* 14. *ff. de publ. & vectig.* ait enim, *Nam quod commissum est, statim desinit eius esse, qui crimen contraxit, dominiumque rei vectigalis Fisco acquiritur*: quod voluerunt ibi DD. Perien. *in tract. de gabell. num* 7. Berchach. *in eodem tract. part.* 4. *num.* 31. & de eo textu meminit Couarr. *in Epitom. de Spons. part.* 2. *cap.* 6. § 8. *sub num.* 9. Adeò quod ea bona dicuntur in Fiscum incorporata, vt optimè explicat Ioan. de Plat. *in leg. omnes, col.* 1. *vers. posset dici. Cod. de pet. bon. sublat. lib.* 10. vbi ait hæc verba notabilia, *Aut non sunt incorporata, & tunc, aut sunt talia, quorum dominium iam transiuit in Fiscum, licèt non sit facta incorporatio actualis, & tunc idem, quod in incorporatis: quia cùm dominium iam esset quæsitum, non potest dici, quod tale rescriptum non sit Fisco damnosum.* Si igitur quando tantùm dominium est quæsitum habentur vti incorporata; multò fortius, quando etiam peruenerunt ad manus Fisci, vt in casu nostro, quia per realem illorum apprehensionem realiter possunt dici
incorporata. Certum est autem, quod ab Indultu 77
excluduntur pœnæ realiter exactæ, & incorporatæ, quia tunc dominium illarum iam est Fisci: & noluit Princeps proprias res concedere, tantum aliena non petere, quia lucrum radicatum est ad instar damni, vt per DD. *in leg. non amplius* 26 §. *si certum ff. de leg.* 1. *ex leg.* 2. §. *merito, ff. ne quid in loc. publ.* ex quo vt supra dicebam indulgentia Principis non solet continere bona iam fisco quæsita, vt Catal. *de indult. cap.* 19. *à num.* 61. Ias. *dict.* § *si certum sub num.* 7. optimè Bald. *in leg. nec damnosa, in* 2. *oppos. sub num.*

num.1.Cod.de prec. Imper. offer. vbi ait, quod remittere crimen non dicitur Fisco damnosum, cùm in pœnis Fiscus habeat causam lucratiuam, subdit hæc verba: *nisi bona essent incorporata, quia tunc censeretur damnum, & non possunt talia bona concedi*: & stante hoc dominio translato in Fiscum, & apprehensione rei per sequestrum non est opus disputare, an per sequestrum contractum sit pignus prætorium, vel Iudiciale, quia iam Fiscus habet dominium, quod est plus, & propterea, multò magis est sibi cautum.

78 Secundo, hæc conclusio locum habet etiam re vendita, & deposito pretio, quod fieri solet, quando tempore posset perire, vel deteriorari: quia tunc venditur res Fisci, in cuius dominium, & manus iam erat translata, & ideò pretium simpliciter erit ipsius Fisci, & loco rei succedit, ad notata per Bart. *in leg. si rem, & pretium, ff. de pet. hered.* Neguf. *de pignor. par. 5. memb. 1. à n. 48.*

79 Tertiò, prædicta conclusio erit etiam vera, quando bona essent restituta à Regia Curia, cum fideiussoria tamen cautione, vel idoneo pignore pro securitate Fisci in casu quo declarabuntur intercepta: quia illa fideiussoria obligatio de restituendo, vel exhibendo ad omnem ordinem, facit rem extare, vt ex *leg. 1. & 2. ff. de vsufr. earum rerum quæ vsu consum. leg. Procuratoris, §. fin. ff. de tribut. action.* Ioseph. Ludou. *decis. Perus. 45. num. 11.* ait D. de Franch. *decis. 75. num. 9. decis. 614. num. 3. 635. num. 3.* adeò, quod illa cautio est locu proprietatis, vt per Gayll. *pract. lib. 3. obser. 47.*

80 Quartò, etiam prædicta conclusio locum habebit, quando restituta re intercepta inquisito, loco cautionis ille scripsit apocam bancariam valoris illius rei, vt pecunia liberetur Fisco in casu victoriæ; quia illa obligatio, quæ resultat ex apoca est loco ipsius rei, vt per Ludou. *dict. decis. Perus. 45. sub num. 20.* & D. de Franch. *dict. decis. 75. sub num. 9.* & succedit regula, quod qui actionem habet, rem ipsam habere videtur, *l. qui actionem 15. ff. de reg. iur.*

81 Ex qua ratione etiam locum habebit prædicta conclusio, si non apoca banco, sed chyrographum, aut obligatio penes acta, vel quid simile fecisset, recipiens bona restituta pro cautela Regij Fisci. Hæc de primo casu.

82 Pro secundo casu supponendum est, quod in extractionibus faciendis, solet siue per Proregem, siue per Regiam Cameram, siue per Magistrum Portulanum concedi licentia extrahendi res de vno loco ad aliud Regnum, quæ extractio antequam fiat, ille, qui vult extrahere se obligat de immittendo res illas extrahendas ad locum destinatum, & producere Magistro Portulano responsale validum de immissione prædicta. Quod si non fecerit, quia præsumitur extrahere extra Regnum contra Regias sanctiones, apud acta promittit soluere ius tractæ, necnon pretium illius rei, iuxta valorem conuentum, seu taxatum tempore dictæ obligationis: solet enim pretium, puta tritici taxari ad rationem docat. duorum, vel plus pro quolibet modio. Hinc fit, quod adueniente casu, quo fit extractio per vnum illorum extra Regnum contra licentiam datam, vel responsale validum non producit, iuxta promissa, agitur contra illum ad tria, videlicet ad pœnam corporalem legibus, siue communi, siue Regni impositis extrahentibus bona vetita absque licentia. Item ad ius tractæ, quo fuit Fiscus defraudatus. Et tertiò ad illud pretium rei tempore factæ obligationis taxatum.

His constitutis, tres statuo conclusiones in hoc secundo casu.

Prima conclusio, pro pœna extrahentibus à iure 83
imposita, quæcunque sit, dummodò non sit exacta, incorporata, acceptata, assignata, composita, vel pro eà aliter Fisco cautum, iuxta tenorem nostri Indultus, arbitror sub eo comprehendi, illoque extrahentes gaudere, nec in hoc Fiscus aliquid prætendit, modo tantum ex iuris dispositione, non autem ex conuentione debeatur, & ita, vt audio, fuit sæpè iudicatum.

Secunda conclusio, ius tractæ, quo per extra- 84
ctionem Fiscus fuit fraudatus, non obstante indultu debetur ab extrahentibus, quod etiam sæpius, & passim iudicatum videmus, & hoc duplici ratione. Prima, quia agitur de iure Fisco quæsito, & de damno vitando, & propterea non potest in generali indultu cõprehendi, ex supradictis. Secunda, quia vltra legis obligationem, adest etiam obligatio conuentionalis, qua quis se obligauit soluere tractam, quæ obligatio conuentionalis, ac quantitas per eam promissa sub Regio Indultu non continetur, vt mox in tertia conclusione dicam.

Tertia conclusio: Pro quantitate doplicis valoris 85
rei, quæ extrahitur debita in casu extractionis contra formam prouisionũ, vel casu quo non producitur validum responsale, &c. non habet locum Indultus. Quod optima, ni fallor, & irrefragabili ratione fundatur. Quia ista quantitas, licet debeatur occasione delicti, nempè extractionis, non tamen debetur ex delicto, quia illud dicitur ex delicto deberi, quod ab ipso delicto nascitur, vt inquit tex. *in fine principij, Instit. de oblig. quæ ex delict. nasc.* At quando debe- 86
tur ex conuentione, & contractu, licet occasione maleficij, dicitur actio ciuilis, quia debetur immediatè ex conuentione, & causa dicetur ciuilis, etiam quod pœna in totum esset Fisco applicanda, ita notabiliter voluit Gratus *in cons. 136. num. 10. lib. 2. citat tex. in leg. 1. Cod. de his quib. vt indig. in leg. 1. Cod. de pet. hered. in leg. Caius, ff. ad Sylla.* Ias. *Institut. de action. in princ. num. 16.* & ante eum Corn. *cons. 8. num. 7. lib. 2.* & Gratian. *discept. for. tom. 5. cap. 956. num. 8.* Ita quod non comprehenditur sub statuto loquente in criminalibus, ita ex Corn. quem citat, tradidit Bertazz. *cons. crim. 216. sub num. 2. lib. 1.* 87
Noster autem Indultus loquitur in causis criminalibus, & delictis, & quando criminaliter proceditur, non autem in causa ciuili, & in actione ciuili, quæ ex contractu dependet, ait enim in initio, *Qui de quibuscumque delictis, ac criminibus ab hodierna die retro factis, vel commissis, delati, accusati, vel inditiati fuerint, etiamsi confessi, & conuicti sint*: & sic non solùm debet esse causa criminalis, sed etiam quod criminaliter procedatur. Ideò cum illa quantitas debeatur ex conuentione, & sit actio, & causa ciuilis, non potest sub indultu comprehendi, qui tantùm de criminalibus agit.

In tertiò casu vnica est conclusio: Omnes illi, 88
qui extrahendo deliquerunt, non tamẽ se obligauerunt, vt in secundo casu, sed tantum ex delicto extractionis tenentur, gaudent Regio Indultu respectu pœnæ corporalis, & etiam pecuniariæ præter tractam, dummodo pœna pecuniaria non sit exacta, &c. Hæc conclusio respectu pœnæ corporalis non potest habere dubium, cum non sit ex casibus in Indultu exceptis. Nec est respectu pœnæ pecuniariæ, si qua debetur, quia nulla adest conuentio, & proindè tantum ex delicto extractionis est debita, vnde in indultu continetur. Et ita decisum fuit pluries in Regia Iuncta, adeò quod super hoc tertio casu non est vlterius insistendum.

Hæc sunt, quæ ad explicationem Regij indultus, 89
non solum generaliter, sed quantum spectat ad cau-

sas extractionum, mihi pro Regio Fisco occurrunt, quibus ni fallor omnes casus extractionum ferè comprehendi, ac determinari possunt: submitto tamen omnia DD. Iudicantium iudicio saniori.

Io. Camillus Cacacius Regij Patrimonij Aduocatus.

SVMMARIVM.

1 *Punctum controuersiæ proponitur.*
2 *Intentio Auctoris ostenditur.*
3 *Bonatenentiæ definitio, quæ sit.*
4 *Collectarum tempus quandónam fuerit.*
5 *Collectarum impositio ad quem finem facta sit à Regibus huius Regni.*
6 *Collecta ab Vniuersitate imposita in quo tempore.*
7 *Capitulum Regni de collectis, & appretio, quid disponat.*
8 *Bona exterorum iure Regni collectantur.*
9 *Adducitur aliud tempus collectarum, & quandónam fuerit.*
10 *Bonatenentiæ exactio quare sit introducta.*
11 *Pragmatica Regis Ferdinandi I. circa appretium adducitur.*
12 *Bonatenentiam an soluant possidentes annuos redditus, & quare, numer. 13. & 14.*
15 *Bonatenentiam an soluat emptor annuorum introituum, pluribus rationibus probatur, num. 15. 16. 17. vsque ad num. 20.*
21 *Vniuersitates iure exigunt Collectas ab emptoribus annuorum censuum, num. 21. vsque ad 23.*
24 *Capitulum Regni in singulis in Pragmatica prima de appretio, adducitur.*
25 *Intellectus Aduocati Palmerij confutatur in præsenti.*
26 *Germana ratio applicatur ad casum de quo quæritur, vsque ad n. 32.*
33 *Intellectus ad textum* in l. licitatio, §. fin. ff. de publicanis, *adducitur cum num. sequenti.*
35 *Decisio adducta per Alexandrum Palmerium refutatur.*
36 *Bonatenentia quare non soluatur pro functionibus fiscalibus, vsque ad numer. 39.*
40 *Bonatenentiam soluendam esse pro annuis redditibus ampliatur.*
41 *Annui redditus sunt in loco, vbi res sita sunt super quibus sunt venditi, quod affertur decisum.*
42 *Collecta debetur ex annuis redditibus si vendantur exteris, vel Neapolitanis, vel etiam si Vniuersitates viuant per Gabellas, vel etiam si Vniuersitas vendat pro franchis, vsque ad numer. 45.*
46 *Bulla Nicolai V. de censibus, explicatur.*
47 *Bulla Nicolai V. quæ pacta reprobet, vsque ad num. 49.*
50 *Pragmatica V. de censibus, explicatur, vnà cum suis rationibus decidendis, vsque ad num. 55.*
56 *Motiua in fauorem Vniuersitatis adducuntur, vsque ad num. 64.*
65 *Onera augent rem, vel pretium respectiuè.*
68 *Ludouici Messiæ locus refutatur.*
69 *Illatio ex prædictis adducitur cum obiectis Partis aduersæ, vsque ad numer. 74.*
75 *Regentis Rouiti obiectum refellitur.*
76 *Consuetudo contrahendi qualis sit in præsenti, cum argumentis & obiectis Partis aduersæ, vsque ad numer. 83.*
84 *Decreetum Collateralis Consilij in hac materia interpositum, quatuor casibus distinctis declaratur.*

ARGVMENTVM.

Collectarum, & bonatenentiæ origo pluribus explicatur. Ementes annuos census ab Vniuersitatibus Regni, nùm eisdem Vniuersitatibus pro illis annuis censibus bonatenentiam soluere teneantur, si in contractu fuerit adiectum pactum immunitatis à bonatenentia, & de pluribus ad explicationem Bullæ Nicolai V. pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXVII.

ANTIQVITVS mota fuit quæstio in Regia Camera Summariæ, An pro annuis introitibus venditis ab Vniuersitatibus huius Regni solui debeat emptoribus collecta, quæ pro rebus imponitur, quam in Regno bonatenentiam appellamus, super qua ab eadem Reg. Cam. facienda est consultatio, cum Voto D. Proregi, eiusque Collaterali Consilio. 1

Quia verò in hoc adest non modicum interesse Regij Fisci; tum quia vt plurimum hæ collectæ impositæ sunt, vel imponuntur propter fiscales functiones, tam ordinarias ab Vniuersitatibus persoluendas: 2

uendas: tum etiam quia interest Fisci ditiores illas esse, maximè his temporibus ad fiscalia onera subeunda: ideò, etsi copiose, & erudite pro Vniuersitatibus scripserit Nicolaus Antonius Marotta Doctus, Elaboratus, Doctor & Aduocatus, nihilominus etiam mei muneris existimaui partes Vniuersitatum aduersus earum creditores tueri breuibusque ostendere. Etiam ex ipsis annuis introitibus, quos Vniuersitates vendiderunt illorum emptores, seu creditores ad collectam, seu bonatenentiam persoluendam esse compellendos. Quod antequam probare aggrediar aliqua succinte erunt supponenda.

3 Primò ex illis quæ latissime antiqui, & moderni DD. Regni tradiderunt, videlicet *in cap.1.§.& extraordinaria collatio, sub num.61. & 62. quæ sunt regalia*, & ibi Afflict. Capic. *in Inuest. feud.in verbo, Collectis, à fol.*114. Iacob. de Aiello *de iure adoha num.*37. *tom.*12. *tractatuum Reg.*Lanar. *cons.*95.*num.*1. Reg.de Pont. *tract.de potest. Proreg.tit.*4.*de regal. imposit.in princ.sub num.*36. Reg. Mol. *in decis. in princ.*D. Reg.de Tapia *in rubrica ne constit. Princip. cap.*4. *à num.*36. *ad num.*43. Capiblanc. *de auct.Baron.Pragm.*10. *a num.*4. Reg. de Curt. *diuers.Iuris feud.§.redeundo à num.*22.*fol.*25. Dicimus præstationem, quam illam bona tenentiam vsitato vocabulo appellamus collectam illam dici, quæ æstimatis omnibus bonis, tam ciuium, quàm exterorum, quæ sunt in territorio, vel districtu vnicuique pro modo facultatum ad onera publica facilius subeunda imponitur.

4 In qua Duplex (quantum ad rem de qua agimus attinet) tempus spectandum est. Primum ante Annum 1443. Regum qui ante Alphonsum Primum ab Imperatore Federico II. regnauerunt: in quo tempore collectæ istæ ratione bonorum indicebantur a duobus, videlicet à Rege, & ab Vniuersitate. Rex quidem vltrà iura Dohanarum, quæ ab anti-
5 quissimo tempore Reges huius Regni possiderunt, de quibus per Moles *loco cit.* indicebat collectas, æstimatis facultatibus singulorum in qualibet terra, vel oppido iuxta rei indigentiam. Et quidem Imperator Federicus quolibet Anno sex collectas imponebat, ita quod erat effectum vnum ordinarium ad instar indicti, *vt ex Luca de Pen.in leg. id ab vna ij, Cod.de ann.& trib. libr.*11. tradit Capic. *dict. Inuest. feud fol.*117. *vers. Collectarum verò*, & Moles *vbi supra.* Deinde tempore Regum Andegauensium non ita regulariter, sed secundum necessitatem per varias occasiones indicebantur, prout Rex Robertus *in cap. Regni*, quod incipit *Fiscalium functionum, tit. de appretio*: Et tota illa pecunia collecta erat Regis.

6 Vniuersitates etiam sibimet collectas eo tempore imponebant, vt, inquit Capic. pro subeundis oneribus, vel debitis ipsarū soluendis: & in vtroque casu, tā si à Rege quàm ab Vniuersitatib. indicerētur edita sunt iura, ex quibus modus, & tempus appretij bonorum faciendi, quæ bona, & quorum, & quomodo in eo sint describenda statutum fuit, nem-
7 pe *in cap.in singulis, de offic. Collect. in cap.cum ad obuiandum, & in cap.porrecta*, quod non est insertum inter capitula Regni, sed fuit commentariis donatum à Regnicolis, & inter sua à Nigro *numer.*199. insertum, quæ tria capitula sunt Regis Caroli II. Adest etiam capitulum Regis Roberti, quod incipit *Fiscalium functionum, sub titul. de appret.*

8 Inter cœtera autem, quæ in dictis capitulis disponuntur signanter *in dict.cap.in singulis*, est, quod ponantur in existimo, non solùm bona Ciuium, sed exterorum, quæ in territorio possident. Capic. *in Inuestit.versic. Collecta, fol.*120. *col.*2. Anna Ium. *cons.*59. *num.*3.*lib.*1. adeò quod in Regno cessare videtur disputatio illa, An collecta hæc munus sit mistum, nempe impositum personis pro rebus, prout de iure communi ex dictis per Bart. *in leg.*1. *Cod.de mulier. & in quo loc. lib.*10. *& in leg.fin.ff. de muner.& honor.* vel etiam simpliciter munus patrimoniale, quod tenuit Andr.de Barulo *in leg.qui immunitatem. Cod.de muner. & honor.lib.*10. Et de Tap. *dict.cap.*4 *sub n.*42. loquutus fuit in terminis iuris communis; nam in Regno, quod etiam exterorum, qui subditi non sunt, facultates collectentur, rectè quidem erit munus patrimoniale, & sensit Capiblanc. *vbi supra, n.*14.*&* 15.

Secundum tēpus in his collectis inspiciendum est 9
ab anno 1449. quo Rex Alphonsus Primus loco collectarum Fiscales functiones ordinarias Carolenorum quindecim annuorum pro numero fumantium in generalibus Regi Comitiis ex conuentione cum Regno disposuit, quas DD. supracitati dicunt loco collectarum, quòd fuerunt subrogatæ, earumque naturam assumpserunt. Capic. *vbi supra fol.*119. *col.*2. *vers.in Regno.* Quo tempore desiit à Rege immediatè collecta imponi, sed tantùm ab vniuersitate sibi ipsi indicitur verum ad duplicem finem, nempe vel vt solueret Regi illas functiones Fiscales Carolenorum quindecim, & granorum duorum pro qualibet familia, aliasque postmodum imposi-
sitas, quas D.Reg.Tapia latissime *loc.cit.* refert: Vel vt 10
propriis suis necessitatibus cōmunitates prouideant, videlicet, vel vt earū creditoribus pro contractis debitis soluant, vel aliis necessitatibus, quæ in dies occurrunt expendant. Et respectu primæ causæ, licèt impositio Regis sit per focularia, cum tamen, nec iustum sit, vt tantum diues soluat quantum pauper, qui nec etiam potest ferre integra onera, maxime quæ hodie grauia sustinent; inuentus est modus rationi congruus, vt ad persoluenda onera fiscalia facultates omnium collectentur, vt qui plus possidet, plus contribuat: vt inde nec grauentur pauperes, vltrà vires, & eo modo Rex facilius sua iura fiscalia possit exigere. Quod satis esse iuri, & antiquitati congruum *ad leg.omnes ij Cod.de oper.public.* docet Moles *in princ.sui operis, decis. num.*21. *sub tit.de fiscalibus.*

Vt autem fiat appretium ad vtrumque finem 11
prædictum, Rex Ferdinandus I. anno 1567. statuit modum illud faciendi in eius constitutione, quæ est *Prag.vnica. tit. de appret.* vbi confirmat stabilita per Carolum II. & inter cœtera similiter statuit per hæc verba, *bona omnia stabilia, & mobilia Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, & locorum, earumque Casalium, & cuiusque alterius ibi bona prædicta tenentis, licèt alibi incolatum habeat, vnà cum officialibus fideliter, & legaliter apprecient, iuxta formam capitulorum ipsius*: vbi patet, quod etiam forenses pro bonis in territorio sitis collectant, & infra, *nullusque inibi bona prædicta possidens eis exindè penitus eximatur.*

Secundò supponendum est inter bona, quæ exi- 12
stimo ponuntur, ac collectis subiacent, adesse etiam annuos introitus seu census, vel perpetuos, vel redimibiles: ita communis praxis obseruat: ita DD. punctualiter dicunt Sebastianus de Neap. aliàs Napodanus, *in cap. Regni* 199. quod incipit *porrecta, num.*19. quem sequitur ibi Niger. *num* 71. & ante eum punctualiter Lucas de Pen. *in l. agros fin.n.*19.*C. de fund.limitrof.lib.*11.

Ita etiam ratione conuincitur, quia collectæ im- 13
ponuntur, vt pro modo facultatum quis ad onera teneatur, & iuxta fructus, quos percipit ex suis bonis

munera

munera sustineat, vt colligitur ex d. Prag. *vnica, de appret.* & d.cap. Caroli Secundi, & Roberti concinit text. *in leg.omnes 11. Cod de oper. public.* at quis non videt appellatione bonorum annuos introitus contineri, iuxta tex. *in §.si autem, in Auth. de non alien.bon. Eccles.* late Castil. *de vsufruct. part.1. c.41. à num.5.* & ex eis fructus percipi, ac facultates hominum augeri. Confirmatur, quia si quælibet pe-
14 cunia numerata, ex qua sua industria quis lucratur, contributioni subiacet, vt Isern. & Afflict. *in cap.1. §.& plaustrorum, quæ sint regal.* & Menoch. *cons.9. num.15.vol.1.* multò magis illa, quæ quot annis certam quantitatem tribuit, quæ etiam fatetur in allegationibus pro creditoribus aduersus Vniuersitates, à quondam D.Ferdinando Rouito olim huius Regni Secretario, quæ est à Regente patre inserta *in Prag. 5. de censib. à numer. 21.* Et est notissimum.

15 Tertiò constituendum est onus soluendi pro annuis introitibus collectam regulariter esse emptoris, qui illos percipit; non autem venditoris, quod multipliciter patet.

16 Primò quia regula communis est de iure, quod onera illa soluit, qui percipit fructus *leg.hactenus.8. vers modica ff.de vsufructu, leg.1.& 2.Cod.de ann.& trib.lib 10.leg fin.* vbi DD. Bald. & Salic. *cap. sine sensu, leg.fructus.Cod.de actio.empt.* Niger. *cap.Regni, porrecta 199.num.92.* Alex. Trentacinq. *var.resol. lib.1.tit. de iure fisci, resol.4.* Vrsil.ad Afflict. *decis. 162.num.8.* Cephal. *cons.635. a num.55.* vbi plures, & est iuxta reg.tex. *in leg. secundum naturam, ff. de reg iuris.* quod qui sentit commodum debet sentire incommodum. Hoc idem Ozaich. *decis.83. num.6.* post Ias.Bellon. Natta. *cons.409. num.4.* Menoch. *dict. cons.9.n.12.* Morot. *resp.76.num 4.*

17 Secundò quia aliàs venditor duplici onere grauaretur, nempe præstaret annuum redditum creditori, & onus collectæ Vniuersitati, quod esse non debet, contra tex. *in leg.nauis onusta, §.cum autem ff. ad leg.Rhod.de iactu, leg Sticho in fin. ff.de vsufruct. leg.1.Titia cum testamento, §.qui in vita, ff.de leg.2.leg. vnum ex familia, §.si rem, ff.eod.* Franch. *decis.87.n.5. cum concordantibus.* hinc conceditur retentio venditori annui redditus eius quantitatis, quam importat rata oneris redditum tangentis, vt Gigas de Pensio. *quæst.59.n.5.* Aquens. *in leg. interdum. §.quod ex naufragio, ff.de acq hæred.*

18 Tertiò hoc patet in gabella cuius onus ex communi DD. sententia ad emptorem spectat, vt voluerunt Bald. *in leg.si prædium num.6. Cod.de ædilit. actio.* Rom. *sing.586.* Tiraquel. *de retractu lib.2.§.6. glos.2. num.1.* Guttier. *de gabell.quæst.46.num.1.* Matthieni. *leg.7 glos.3.num.15.tit.11.lib.5.* Azeued. *lib. 9.tit.17.leg.1.num.82.* & ita decisum refert Capell. Tholos. *decis.151.ex tex in leg debet.27.in fine, ff.de ædilit. edict.* ex quo probant vectigal emptorem sequi, si hoc est in gabella, quæ debetur tempore venditionis, multò magis hoc erit dicendum in collecta, quæ perfecta emptione sequentibus annis debetur, cùm iam census perfectè factus fuit emptoris.

19 Quartò hoc conuincitur ratione irrefragabili, nam ratio quare imponitur collecta pro bonis illa est, vt quilibet pro bonis & pro modo suarum facultatum onera sustineat, vt colligitur, ex cap. Regni. *in singulis*, ibi, *Vel alter alterius onera non reportet*: & in cap.Regni. *porrecta*, ibi, *in omnibus, & singulis terris Regni nostri Siciliæ appretium omnium, & singulorum bonorum burgensaticorum, & mobilium cuiuslibet, secundum quod huiusmodi onera de cætero pro singulorum facultatibus proportionabiliter diuidantur, propterea prouidimus faciendum,* & infra num.4. *iuxta facultatem ipsorum contribuant in Collectis,* &c. & infra sub num.5. *rationabiliter, & iustè taxabunt pro viribus singulorum, vt taxatio ipsa procedat, & fiat æqualiter, & alter alterius onera non portet,* & infra sub num.9. in fine, *& de improuida, & de inæquali distributione, prout hactenus fiebat, ne iustam habeant materiam conquerendi.* Sic etiam in cap. Regni Roberti, quod incipit *Fiscalium functionum,* & in *Prag. vnica de appretio*, ibi, *quemlibet hominum eorumdem iuxta facultates suas taxare studeant*: si igitur emptor census non solueret collectam, non taxaretur iuxta suas facultates, & esset satis melioris conditionis illis, qui possident alia genera bonorum, pro quibus certo soluitur collecta, & satis inæqualis esset distributio, quod nullo modo ferri debet, quia grauarentur reliqui, ad quos omne onus collectarum pertinet. Quæ ratio, ni fallor satis conuincit.

Et hoc etiam auctoritate fundatur; ita enim te- 20
nent Luc. de Pen. *in leg.fin num.10. Cod.de fund.limitrof.lib.11.* Rolan. *cons.66. num.33. & 34. lib.1.* Purp. *cons.356.num.3. lib.1.* Auend. *resp.23. num.2. & de exeq.mand lib.2 cap.7.* Cauagnol. *in Stat. Montis ferrati lib.2. illat.4.num.20.* Bocc. *de cens.part.1. num.70.* Guttier. *de Gabell. quæst.54.num.28.* Thes. Iun. *quæst.forens.lib.1.num 32.sub num. 32.* Manent. *de pact.liuell.pact.4. num.43.* Qui duo vltimi reprobant Menoch. *cons.983. lib.10.* & Surd. *cons.62. a n.25.lib.2.* eorumque rationes in contrarium adductas.

His constitutis ad quæstionem, Contendo etiam 21
pro annuis introitibus, vel censibus ab Vniuersitatibus venditis emptores collectam soluere teneri, & consequenter census illos, seu introitus in æsti-
mo esse describendos, ex pluribus. Primò quia sicut 22
pro annuis introitibus, vel censibus quos priuati vendunt, non venditores, sed emptores collectam bonatenentiæ soluent, vt supra fundatum est: Ita pariter quando venditi sunt ab Vniuersitatibus debent emptores soluere. Patet ex identitate rationis, quæ eadem viget in vtroque casu, ergo eadem iuris dispositio ad text. *in leg.illud, ff.ad leg.Aquil.l.illud. Cod. de Sacrosanct. Eccles. cum similibus.* Patet identitas rationis: Siquidem ex dictis in proximo præcedenti supposito, cùm verum sit de iure tam communi, quam Regni onera Vniuersitatum spectare iuxta vires singulorum, non solùm ad ciues, & incolas, sed etiam ad exteros pro bonis, quæ in territorio possident iuxta tex. *in leg. omnes 11. Cod. de oper. publ.* adeò quod collectantur bona omnium, iuxta eorum valorem ad onera perferenda statim, ac quis annuum censum acquirit; quia ex hoc eius vires, ac patrimonium augentur, & ille redditus est in districtu, seu territorio Vniuersitatis, ideò pro illo redditu collectam sustinet: nam si non substine-
ret duo maxima sequerentur absurda. Vnum quod 23
cùm habeat bona non sustineret onera, cùm tamen formalis ratio sustinendi est habere bona, cùm non sit maior ratio, cur possidens immobilia, vel mobilia collectaretur, non autem qui possidet annuos introitus, cùm tam illa, quàm isti bonorum appella-
tione continentur. Alterum absurdum, quod tam 24
in cap.Regni *in singulis*, quam in pragm. vnica *de appretio* innuitur est, quod alter alterius onera sustineret: Hoc tamen ita explicandum est, nempe quod si æstimatis omnibus etiam annuis introitibus vt oneribus vniuersitatis satisfiat, necessari essent duc. mille, venciæ autem essent duo mille, ex quibus in annuis introitibus essent quingentum, reliqua verò in aliis bonis quælibet vncia sustineret onus dimi-

dij vnius ducati. At si quingentũ vnciæ, in quibus consistebant annui redditus non collectarentur, totũ onus, quod erat distribuendum inter possessores omniũ duarum milliũ vnciarum partietur inter illos tãtùm, qui possident vncias mille, & quingentũ bonorum immobiliũ, vel mobilium, non auté annuorum introituũ, & cõtinget onus pro qualibet vncia illarũ tres quartæ partes vnius ducati: & sic vna quarta pars, quæ spectabat ad possessores annuorum introituum pro vnciis quingentum addetur illis aliis, qui possident vncias mille, & quingentum aliorum bonorum, & verè illi dicentur aliorum onera sustinere.

25 Et hic est verus sensus illorum verborum, & qui omnes casus cõprehendit, non auté alius qué excogitauit ex aduerso Alexander Palmerius, aliàs eruditus, & variæ litteraturæ quondã Doctor, qui intellexit qñ super re, super qua cõstitutus est census, vel ann. introitus debebatur bonatenentia valoris, quod venditis annuis introitibus super re illa, illud onus bonatenentiæ, quod integrè à possessore rei antequã venderet annuũ censum soluebatur, partiatur inter ipsum, & emptoré cẽsus pro rata, ne possessor, qui & venditor census duplici onere prægrauetur. Nam licèt hoc verũ sit, & proinde in solutione census per eũ facienda retinere possit quantitaté bonatenentiæ pro rata census tangente, vt voluit Boccarius supra citatus *de cens. par. 1. à n. 71.* Non tñ est solus casus, in quo nisi ab emptore solueretur collecta, alter alterius onera portaret. Quia non est necessariũ onus reiici in venditoré, sed vbicumq; superadditur cæ-
26 teris possessoribus onus, quod possidenti annuos introitus spectaret semper, verum erit dicere alterum alterius onera sustinere. Ista ratio, quæ in venditoribus priuatis supra considerata fuit, pariformiter locum habet, qñ Vniuersitates vendũt annuos introitus. Nã & tunc verũ erit dicere, quod emptor illos introitus acquirit, ac possidet in territorio, & quod nisi pro eis sustineret illud, quod in possessoribus spectaret oneris super cæteris bonis imponeretur, & illi sustinerent onera emptorum censuũ contra mẽtem iuris nostri, immò contra ipsum ius naturale. Quæ ratio, ni fallor, ita conuincit, vt non possit diuersum ius censeri inter venditiones censuum factas, vel ab Vniuersitatibus, vel à particularibus.

27 Secũdo hoc amplius suadetur, quia Vniuersitates vendere solent annuos redditus, & plurimum super gabellis quas possident, vel etiam super bonis earũ domanialibus: quæ quidẽ bona ponuntur in æstimo, vt voluit *per Prag. 1. de appret.* quæ mandauit bona Vniuersitatũ appretiari, per quã Pragmaticũ, ita decidit Reg. Cam. in causa Ciuitatis Andriæ, cum possessoribus exteris, vt refert Reuert. *dec. 17. lib. 1.* Erit autem appretiũ ad hunc finé, vt quãto important illa bona, & sunt in redditu, cum tãto minus egeat Vniuersitas pecuniis pro Fiscalib. functionibus, vel aliis eius oneribus, & ideò tãto minus collectentur possessores vel Ciues. Si igitur venditis annuis introitibus minus ex gabellis, vel bonis ad Vniuersitatem perueniat, tãto magis pecuniis indigebit, magis alij grauabuntur, si possessores introituum eximentur.

28 Tertiò ex proximè dictis alia colligitur ratio nõ leuis, népe si illi introitus quando erant apud Vniuersitatem non venditi subiiciebantur oneribus illius pro fiscalibus functionibus, & aliis, cur non idem erit, quando transibunt in priuatum ex regula illa notissima, quod res transit cum sua causa, vel onere ad quemcumque etiam in singularem successorem, etiam in priuilegiatum Ias. *in leg. is cui, num. 6.* per illum text. *ff. de non. oper. nuncia. l. si conuenerit, §. si fundus, ff. de pign. action. l. cum fundus, ff. de seru. rustic. prad. l. 3. c. de seruit.* cum aliis per Tiraq. *de retract. consang. §. 1. glo. 9. n. 112. & gl. 10. num. 13.*

Hinc infertur, quod ratio Palmerij pro creditoribus 29
contra Vniuersitates, dicentis, ideò non esse soluendam collectam ab emptoribus, quia illa bona super quibus venduntur annui introitus penes Vniuersitatem erant immunia, & proinde cessat ratio, quod Vniuersitas portaret onus emptoris, quod non est quando venduntur à priuatis, quia ante venditionem integram bonatenentiam soluebant venditores, qui non debent, vt prius soluere si non vt prius fructus integraliter percipiunt. Hæc inquam ratio si vera esset ex dictis contra ipsum retorqueretur, cùm iam illa bona, ex quibus Vniuersitas vendidit annuos introitus ante venditionem tota erant Vniuersitatis oneribus perferendis destinata, vnde non est iustum alio modo ad emptorem peruenire, & vel Vniuersitati deficiat, vnde onus sustineat, vel aliis possessoribus adiungatur. Sed vera non est, vt dixi, quia non est necesse, vt illud onus remaneat penes venditorem, vt militet ratio iuris nostri, quod alter alterius onera non reportet, sed sufficit, si inter cæteros possessores bonorum distribuatur.

Quartò etiam si introitus annui vendiri, seu bo- 30
na super quibus imponuntur, dum ab Vniuersitatibus ante venditionem tenentur essent immunia, vel immunes à collectis, cùm tamen alienantur, ac venduntur mutatione personæ, nouam recipiunt qualitatem, ac collectis à quibus antea immunes erant, subiicientur ex recepto illo axiomate, quod mutatione personæ mutatur conditio rei *l. Paulus,*
vbi DD. *ff. de acq. hered. l. 1. de impon. lucr. descrip. lib.* 31
10. Ea qua regula, si res à possessore immuni ad non immunem perueniet, quod possit collectari, docet Alex. *in cons. 35. à n. 15. & 16. lib. 4.* Hinc docent
communiter DD. quod ementes ab Ecclesia, vel 32
Clericis, soluunt gabellas, quamuis ad eas venditores non tenerentur ex tex. & ibi DD. *in cap. non minùs de imm. Eccles. in 6.* innumeros congerit Tiraq. *de retract. lib. 1. §. 1. glos. 11. à n. 12.* vbi testatur de communi, Roland. *cons. 61. per totum, lib. 4.* Cephal. *cons. 58. n. 74. lib. 1.* Clorit. *latè resp. 5. à n. 43.* vbi quatuor mediis hoc comprobat Thesaur. *decis. 116. n. 6.* Bertach. *de gabel. par. 7. q. 7.* Ex nostris Io. de Amic. *cons. 18.* loquens in gabellis, quæ loco collectarum successerunt, & in specie in collectis Purp. *cons. 27. inter cons. feud. diuers.*

Hinc licèt Fiscus, vel Princeps sint immunes, 33
non tamen erunt, qui habent causam ab illo, text. est expressus *in l. licitatio aliàs locatio 9. §. fin. ff. de public.* & ibi Bart. qui hoc declarat procedere in oneribus extraordinariis ex tex. *in l. 1. C. de priuil. dom. August. lib. 10.* Quod etiam tenent Bal. *cons. 32. sub n. 2. lib. 4.* Ceph. *cons. 58. n. 74. lib. 1.* Rol. *cons. 61. n. 21. lib. 4.* Pereg. *de iure fisci lib. 6. tit. 4. à n. 45. vsq; ad 47.*

Adeò quod emptores à Fisco, vel Principe, vt sint 34
immunes, sicut erat ipse Princeps, vel Fiscus, non sufficit à Principe causam habere: sed necesse est, vt specificè quando Princeps cõcedit eo modo, & cum illis prærogatiuis sicut ipse habet, & apud eum erant. Et in istis terminis loquuntur, & sic ponderant Sylu. *cons. 66. & 73. per totum,* & Bertaz. *cons. ciuil. 33. & 42.*

Qua de re non obstat consideratio Alexandri Pal- 35
merij, quæ pro Fiscalibus functionibus venditis à Fisco creditoribus consignatariis non soluitur collecta, seu bonatenentia, dicens, ita decisum per Regiã Cameram Anno 1607. referente quondam præside Salutio in causa Vniuersitatis ferræ Lacus liberi, cum
Phyrro de Orlando. Quia si illa decisio vera est; nam 36
in actis eam non vidi, & fides sit penes auctorem; defendi tamen potuit ex eo, quia Rex vendens an-

nuos introitus expressè vendere solet, cum clausula, eo modo, sicut ipse percipit, & tenuit, vigore cuius clausulæ cũ aliis amplissimis, quæ apponi solent, immunitas à collectis conceditur, quæ aliàs non competiisset, ex eo solùm quod Princeps alienauit. Est,
57 & alia ratio quã tradit Molin. Iesuita *de cõtract. disp. 384. in fine*, videlicet vt plus homines afficiantur ad redditus Regios emendũ; ac propterea Regi seruiẽdum. Quæ vtraque ratio cessat in casu nostro. Neq; enim ita fauendum est venditoribus introituum, ab Vniuersitatibus factis, prout à Rege: nec vel illi introitus Vniuersitatũ, aut venditi sunt cum clausulis, prout Fiscales, de quibus dictum est supra: aut licèt cũ illis venditi, vendi potuerunt absq; Proregis dispensatione, vt infrà dicetur, quod nõ est in Rege, qui sua vendit ad libitum, & eo modo quo libet.

38 Non etiam obstat aliud argumentum, quod ita intelligendo introitus prædicti in beneficium creditorũ vix ascenderent ad quatuor, vel quinq; pro cẽtenario, cum tamen Ciuitas Neapolitana ad rationẽ sex pro centenario illos venditos habeat; siquidem hoc nullo modo credibile est, nisi in paucissimis Vniuersitatibus summo ære alieno grauatis, sed etiam si esset in multis hoc verũ, non tamen foret attendendũ. Quia non est diminutio pretij intrinseca, & regularis, quia solũ hæc facta est ad septem pro centenario, sed est res contingens per accidens, quatenus Vniuersitas, quæ vendidit multis forte reperitur debitis onusta, quæ si dissolueret minuetur onus collectæ, & augescent introitus creditoris. Id autem attendi solet, quod intrinsecum, per se, & regulare est, non autem quod per accidens, & irregulate.

39 Quod verò de Ciuitate Neapolitana opponitur, experientia docet, non amplius soluere, quam ad quatuor, & minus pro centenario, nulli autem ad sex, etsi pro ea summa sint venditi introitus.

Hæc conclusio ita constituta ampliatur, & declaratur,
40 ratur, pluribus nodis. Primò, non solum si illi annui introitus venditi sint intra districtum Vniuersitatis vendentis, sed etiam si extra districtũ: etiam si in hac Ciuitate fuerit celebratus contractus, & promissa solutio: nam istis non obstantibus adhuc de illis annis introitib. debetur collecta bonatenẽtiæ. Quod ex eo patet, quia licèt regulariter nomina debitorũ, quæ aliàs loco non circumscribũtur *l. Caius, ff. de l. 2.* videatur tñ esse in loco, vbi solutio illorũ est promissa, & exactio est faciẽda, vt post Ant. de Alex. *in consuet. si aliquis in apostil. fol.* 162. tradit D. de Franch. *dec.* 93. & alios cumulat Anellus de Amato *cõs. 77. sub n.* 31. post Lapũ *alleg.* 91. & Tiraq. *li. 1. de de retr.* §. 38.
41 *glo. 3. n.* 16. Hoc tamẽ in annuis introitibus nõ est ita: quia cum vigore Bullæ Papæ Nicolai V. in Regno receptæ ac Greg. XIII. quã ponit Intrig. *in suo tract. de cens. super Prag.* in initio statutũ sit, vt super certo aliquo corpore venditi intelligãtur, adeò quod pars censentur rei, super quo sunt constituti, sequitur, quod iudicantur esse in eo loco, vbi sita est res, super qua fuerunt venditi, non antẽ in loco destinatæ solutionis, vel celebrati contractus: ita non obstante *cõs. Minard.* 12. decisum fuit per Sacr. Cons. quod introitus venditi super Gabella Molæ, licèt cõtractus celebratus esse Neap. & ibi promissa solutio, decisum tamen fuit non esse bona intra districtum Ciuitatis Neap. sed extra, quæ decisio fuit inter fratres de Gesualdo, & Comitem Muti, prout referunt D. Regẽs Rouit. *in Prag. 1. sub n. 80. de iurib. & exact. fiscal.* D. Cons. Fabius de Ann. *cons. 45. num. 75. lib. 1.* vbi in pũcto habet hęc verba: *& cũ res sit alibi sita, nõ dicetur in districtu, cum præsertim Collecta, & Adoha ibi soluenda essent ab emptore, si pacto speciali contrarium non esset conuentum, vt sæpe indicatum fuit*: & sic testatur deberi collectas de annuis introitibus venditis super re extra districtum, licèt promissio solutionis sit in Ciuitate, voluit Bocac. *de cens. par. 2. n.* 98. & optimè explicat Pater Molf. *com. 1. par. 2. q. 11. à n. 1. ad 6. super consuet.* Quare cùm annui introitus venditi ab Vniuersitate sint super eius gabellis, vel stabilibus, quæ sunt intra districtũ ipsius Vniuersitatis, hoc attenditur, licèt alibi sit celebratus cõtractus, vel promissa solutio, & in istis casibus non procedunt text. *in l. quero ff. de solut. & l. Titium, §. tutores, ff. de admin. tut.* & in hanc sententiã inclinat Ferdinandus Rouitus; qui pro aduersa parte scripsit in allegatione sua inserta ab eius genitore *Prag. 5. de cens. a. n.* 77.

Ampliatur secundò, vt debeatur collecta, non so- 42
lùm quando venditio annuorum introituum facta est ciuibus, sed etiam si exteris. Et hoc ex ratione supra adducta: quia etiam exteri bonatenentes in Regno soluunt bonatenentiam *d. cap. Regni, in singulis, & c. porrect. Prag. vnica, de apprctio*, & ex Andrea Capicio, & Decio *cons. 644. à n. 8.* docet D. Anellus de Amato *d. cons. 77. num.* 23.

Subampliatur hæc conclusio, vt procedat etiamsi 43
creditores, seu emptores annuorũ introituum essent Neapolitani, qui non propterea à solutione bonatenentiæ sunt immunes, quia nec dictis iurib. hoc cauetur, nec aliquo priuilegio hoc cõceditur, & si benè inspiciatur nullum ex capitulis concessis Ciuitati Neapolis, siue Neapolitanis hoc probat, vt ex lectura omniũ, quæ in processu sunt producta, quæ breuitatis gratia hic relinquo, nõ. n. de hoc genere collectarum, quæ pro bonis soluuntur, quicquam dicunt.

Ampliatur tertiò, vt procedat conclusio, quod de- 44
beatur bonatenentia, non solum quãdo Vniuersitates viuunt per collectas, sed etiã si viuitur per gabellas, & hoc quidem optima ratione; siquidem onus bonatenentiæ, omnibus, tam ciuibus, quã exteris est de iure Regni vigore dictorũ *c. in singulis, porrecta, & Prag. vnica, de appret.* Viuere autem per gabellas est, ac prouenit ex voluntate ciuium, qui ita contentantur pro maiori commoditate ipsorum, vel Vniuersitatis; hoc autem non debet cedere commodo exterorum, vt propter gabellas ipsi eximãtur à collectis; nam hoc non est, nec præsumi potest fieri ex voluntate ciuium, qui imponentes gabellas non cogitauerunt liberare exteros ab onere bonatenentiæ ab eis debitæ, nec cogitandũ est ita voluisse, nempe donare exteris, & omnia Vniuersitatis onera ipsos solos ciues velle subire: nec illa exẽptio illis prouenit ex dispositione iuris; nullibi enim hoc statuitur; immò etiam statutum est collectari pro bonis Ciues, & exteros indistinctè, nulla distinctione facta, an viuat Vniuersitas per collectas, vel per gabellas; quare vbi lex non distingnit, nec etiam nos.

Ampliatur quartò atiam prædicta conclusio, vt 45
procedat quamuis in contractu venditionis annuorum introituũ fuerint venditi, liberi, franchi, & immunes à quolibet onere; etiam si in specie dictum fuisset bonatenentiæ, vel collectæ; etiam quod Vniuersitas vẽdens onus illud in se ipsa assũpsisset. Quia nõ obstantib. his, ac similibus pactionib. quantũuis amplissimis, adhuc tñ emptores ad onus collectarũ, seu bonatenẽtiæ tenebũtur: quæ cõclusio, vt ꝓbetur.

Supponẽdũ est, quantũ spectat ad annuos redditus 46
ab Vniuersitate debitos duo tẽpora esse cõstituenda.

Primum tempus ab anno 1451. quo fuit promulgata Bulla Nicolai Papæ V. Regia Alfonsi I. auctoritate roborata, quæ est *in Pragm. 1. de cens.* qua Pontificia, Regiaque sanctione summum pretium annuorum introituum, quod non licuit excedere, erat decem pro centenario, & hoc indiscriminatim, siue Fiscus, siue Vniuersitas, siue Ecclesia, siue priuatus annuos introitus venderent. Ita autem erat constitutum pretium illud supremum, vt vltrà illud,

nihil

nihil liceret emptori recipere, cui tantum ea decem deberentur ex natura ipsius rei, & cum illis oneribus, quæ de iure, vel consuetudine ad eum spectabant: adeò vt si quid commodi emptor vltra decem quouis modo sentiret, aut incommodi venditor, totum illud venditor præstare non tenebatur, ita enim res procedebat, vt venditor solùm propter illa decem, provt de iure deberentur, nihil aliud, vel præstare, vel pati cogeretur, aliàs pactum iudicabatur vsurarium,& non valebat:eo quia videbatur minui pretium centũ pro singulis decem, tantoque minus de summa duc. centum illa annua decem videbantur empta, quantum æstimari potuisset illud
47 onus venditori adiectum. Hinc fiebat quod si onus ex natura rei, vel contractus ad emptorem spectans, provt erat solutio gabellæ, iuxta supradicta, vel alterius impensæ pacto in venditorem reiiceretur, inualidum erat pactum ea ratione, quia vltrà decem pro centum vendita videbantur. Ita optimè docuerunt Federic. Martin. *de censib. cap.6. n.310. & 318. Pater Melf. de contract. disp. 391. num.2.* Boccat. *de cens.par.2. num.125.* Cæsar Manente *de pact.* Liuella. *quæst.1.pact.11.num.4.* Roderic.*de ann. red.lib.2.quæst.4.a n.1.& lib.1.q.6.à num.37.* Auend. *de cens.cap.91.num.6.* Et in terminis prædictæ Bullæ Nicolai.V.Intrigl. *de cens.lib.1.q.45. num.11.& 12.* Mastrill.ad Petr.de Greg. *de cens.q.7.sub num.23.* Et punctualiter in casu *dicta Pragm.1. de cens. hoc docent.* Foller. *super dicta Pragm. in verbo, nihil vltra, num.24.* Dom.Reg. Rouit. *in dict. Pragmat. num.5.* vbi quod nec expensæ Tabellionis ex pacto voluit posse in venditorem reiici ex tex. *in leg.eos, §.super vsurarum, vers.vsurarum.C de vsur.& num.14.* vbi dicit hæc pacta esse vsuraria. Et in indiuiduo in pacto, quod venditor soluat collectas constituto censu ad rationem decem pro centenario in casu nostræ Pragmaticæ fuisse iudicatum non valere, referente quondam Regente Antonio Cadena docet Reg.Camil.de Cur.*diuers.iur feud.par.1.§.redeundo, sub n.7 fol.24.quæ dec. est pũctualis*,& Viu.*dec.369.*

48 Qua de re secundom illud tempus nulli dubium est, quod si vendito censu ad rationem decem pro centenario fuisset factum pactum, quod onus soluendi collectam bonatenentiæ ad venditorem spectaret, quod aliàs vt dixi,de iure ad emptorem spectauisset,tale pactum, non minus quam illud soluendi gabellam fuisset omnino reiiciendum, ex quo nullum penitus commodum quouis modo percipere potest emptor præter illa decem pro centenario: vnde optimè idem D. Rouit. *dict. Pragm.1. de cons.num.11.* ex prædictis statuit, quod nec illa decem valeat anticipata solutione emptor percipere, quia illud ante versi temporis beneficium adeò est æstimabile, vt vltra decem conuenta dicatur emptor census vere percipere.

49 Secundum tempus est Anni 1611. quo fuit puplicata tempore præfecturæ Comitis Lemensium iunioris Regia Pragm. quæ est quinta sub titul. de censibus. Qua respectu tantùm annuorum introituũ venditorum, vel vendendorum à Regio Fisco, vel Vniuersitatibus Regni fuit statutum pretium summum ad rationem septem pro centenario.

50 In qua Pragmatica quantum ad rem, de qua in præsenti agitur, infrascripta considerare oportet.

51 Primum, quod in præteritis Regni Comitiis fuit Proregi supplicatum, quod pro subleuandis oneribus Vniuersitatum,& Regiæ Curiæ vniuersali legè statueret omnes venditiones annuorum introituum legitimè ab Vniuersitatibus,& Regio fisco factas *A maggiore summa di sette per cento annui se riduchino alla summa di sette & che per l'auuenire non possano pigliare à censo maggior quantità, con qualsiuoglia colore.*

Secundùm tria disposuit Prorex in dicta Pragmatica. 52
Primum quod omnes annui introitus, siue ab Vniuersitatibus Regni, siue à Regio Fisco, cum pacto de retrouendendo venditi ad maiorem quantitatem septem pro centenario à die primo Maij 1611. *se riduchino, & ipso iure, ipsoque fatto s'intendano ridutte à sette per cento.* Secundum quod disposuit Pragmatica continetur his verbis, *itache non direttè, vel indirettè possano sotto qualsiuoglia colore li creditori essigere maggior quantità della summa predetta di sette e dieci per cento, sotto pena de perdere il loro credito, & altra etiam corporale a nostro arbitrio, nella quale incorrano ancora li Sindici, Agenti, o Procuratori di dette Vniuersità, che interueneranno à fare detti pagamenti.* Tertium quod additur in dicta Pragmatica, est in illis verbis, *& nell'istessa pena incorrano ancora quelli, che da qua auanti contrattaranno con dette Vniuersità, ò con la Reg. Corte à maggior prezzo del sopra stabilito.*

Tertium quod duabus rationibus motus fuit Pro- 53
rex ad vt supra disponendũ, quæ in ipsamet Pragmatica exprimuntur. Prima in illis verbis, *& hauendoci parso detta dimanda molto conueniente, per esser il prezzo di sette per cento nelle vendite con patto de retrouendendo, & di dieci in quelle di vita assai giusto & maggior di quello, che in tutte l'altre Prouincie, & Regni di tutta la Christianità s'vsa.*

Hæc prima ratio satis patet; nam in Germania annuus census redimibiles constitutionibus Imderatorum Maximiliani I. Caroli V.& Rodulphi II. sunt ad rationem quinq; pro centenario, vt docet Feder. Mart. *de cens.c.6. n.310.* & Andr.Gayll.*lib.2.obser.9. n.1.* & in Hispania l.Regia fuerunt redacti ad rationem vnius pro quatuordecim, quod est septem, & duorũ tertiorum pro centum, vt ex l. Regia Philippi II. Anno 1563. in Comitiis Mantuæ Carpetanæ habitis, quæ est lex sexta, & vltima *tit.15. lib.5. noua recop.* de qua meminit Couar.*var.res.lib.3.c.11. sub n.3.vers.cæterum.*
Secũda ratio in Pragmatica ex- 54
pressa est in illis verbis, *& hauendo hauute piena informatione della calamità, & oppressione in che se ritrouano al presente dette Vniuersità causata dalli eccessiui interessi, che hanno patito, dallo quale ha risultato la impotenza di molte con euidente apparenza, che fra breue tempo seguiria le medesmo nell'altre, & anco nel Regio Patrimonio si non se rimediasse.* Ex hoc ratione 55
publicæ vtilitatis satis constat potuisse Principè reducere annuos introitus, non solùm in futurum ad eam summam septem pro centenario, sed etiam pro præterito per viam legis generalis, provt tradunt Matthiens. *d.l.6.glo.3.tit.13.lib.5 noua recopil.* & D. Regens Costa. *sub n.33.C.de fisc.vsuris lib.10.* Lud. Lopez.*in instruct.negotia,lib.1.c.18.vers.hoc ita affirmamus*, ab eo citatũ & tale pretium dicetur iustum.

His suppositis supradicta Ampliatio probatur. Pri- 56
mo eo modo quo pretium decem pro centenario est pretium summum respectu omnium introituum, qui vendebantur vsq; ad tempus dictæ Pragmaticæ Vi de censibus: ita à tempore dictæ Pragmaticæ pretium septem pro centenario cœpit esse pretium summum, quando Fiscus, vel Vniuersitates vendunt annuos introitus. Igitur sicuti in eo pretio summo decem pro centenario non valet pactum, quo vel venditor præstet vltrà decem, vel emptor accipiat, & proinde non valet pactum, quod gabella, vel collecta soluantur à venditore census, eo quia ad emptorem spectent, vt DD. in supposito citati voluerunt, & in specie Federic. Martin. *de cens.quæst.6. n.310.& 318.* Molin.& alij ibi citati, & Camill. de Curte *vbi supra.* Pari ratione in casu nostro

idem erit, quando pretium summum est septem pro centenario. Eadem enim ratio est in vtroque, nempe quia quicquid vltra summum iustum pretium ad cuius vsque latitudinem peruenire licet præstatur, vel accipitur, iniustè hoc fit, & ex iusto iniustum efficit pretium,at ita præstatio septem pro cétenario est summum iustum pretiū quoad venditiones Vniuersitatum, & fisci post Pragm. definitionem; sicuti præstatio decem pro centenario antea erat summum iustum respectu omnium, & nunc remansit respectu cæterorum; vtrumque enim à Principe taxatum est, & propter bonum publicum, vt ex Ripa *lib. 1. resp. tit. de consist resp. 14. à num. 3.* Cene. *de cens. tom. 1. par. 2. cap. 1. quæst. 1. art. 4. num. 15.* Azued. *num. 4.*
57 *& 5.* & Matthieni. *glos. 3. dict. glos. 6. tit. 15. lib. 5. Recopil.* Et non potest de hoc dubitari, quod quamuis non possint fortè Principes seculares excedere pretium taxatum per Bullam Papæ Nicolai V. & illud constituere vltrà decem pro centenario, bene tamen illud minuere possunt, prout in Germania, & Hispania factum fuit, aliàs, vel illæ leges inualidæ essent,vel pretium in eis taxatum foret iniustum; quorum vtrumque est absurdum, & respectu quantitatis septem pro centenario non solùm iustum est pretium, quia taxatum à Principe, sed etiam quia aliis in locis ità receptum, non solum in Hispania, l. Regia vt supra dictum est, sed etiam in ditione Ecclesiastica Pontificia Constitutione Clementis Papæ VIII. quæ describitur à Cencio *in princ. operis de censibus, fol. mihi 11.* Merito igitur pactum immunitatis collectarum in beneficium emptoris ad septem pro centenario, ab vniuersitatibus factum, stante pragmatica non minos erit inualidum,quam si factum fuisset venditis introitibus ad rationem decem.

58 Secundò hoc amplius confirmatur; nam supposito pretium ita taxatum à Principe fore iustum, vt in ipsa Pragmat. dicitur, & proinde contra legis dictum inficiari non potest, & cum prohibitione apposita pœna, quod vltra eam summam non exigatur illud quod contra hanc legem, & in ea taxatam summam paciscitur,valere non potest, ac dicetur vsuram continere, cùm maiori pretio à lege taxato ematur, vt post Bertrand. *cons. 206. lib. 3.* docent Nauar. *cap. 54. num. 14. quæst. 3.* Felic. *de Cens. lib. 1. cap. 9. num. 12. lib. 2. cap. 1. num. 23.* Roderic. *de ann. redd. lib. 1. quæst. 7. num. 6. & 20.* & istis,& aliis relatis D.Reg. Valenz. *cons. 61. à num. 26.* & idem Roderic. *de ann. redd. quæst. 15. num. 21.* Vnde quia contra iura mercatur,bonam fidem præsumitur non habere *reg. 82. de reg. iur. in 6.* Si igitur probatum est quod eximere ab onere collectarum emptorem census, eamque exemptionem venditoris damno cedere, est vltra iustum pretium in hac lege taxatum contrahere, meritò lege resistente & prohibente talis conuentio valere poteft.

59 Tertiò ratio illa secunda expressa in Pragmat. quæ finalis est, debet ampliare illius dictum *l. cùm pater, §. dulcissimis, ff. de leg. 2.* Si ratio disponendi, & reducendi census ad annuos septem pro centenario fuit succurrere labantibus Vniuersitatibus, vt aliquo saltem pacto alleuiarentur, multo magis eis succurretur pactione immunitatis à collectis reiecta, quam admissa. Quæ si permitteretur facta quidem erit fraus legi,cum omnes creditores tali cum immunitate contrahere vellent, fieretque lex elusoria, & inanis quod esse non debet. Et stante hac ratione nihil obstat consideratio D. Regeotis Ronit. *in Pragm. 1. de cens. in fine,* considerantis, quod in Pragmatica prohibitum est creditoribus Vniuersitatum accipere vltra septem pro centenario,non autem Vniuersitatibus ipsis soluere: siquidem, pace tanti viri, nullius momenti apud Iudices ea consideratio esse debet, quia supradicta ratio, vt Vniuersitates subleuentur ab oneribus, operatur æquè ne creditores accipiant, & neque vt ipse soluere possint. Sed ratio correlatiuorum hoc conuincit, vt in vno dispositum in alio etiam censeatur, *l. 1. C. de cupress. lib. 10.* & frustra prohiberentur creditores accipere, si possent illis Vniuersitates soluere. Adde quod vtrumque fuit supplicatum à Regno, vt in principio Pragmaticæ ibi *& che per l'auuenire non possano pigliare à censo à maggior quantità, con qualsiuoglia colore* : inqoit Prorex, *& auendoci Parso detta domanda rette multo conuenente* : disponit,vt in ea primò reducendo introitus venditos ad summum septem pro centenario, & immediatè subdit, *ita che nec direttè, nec indirettè possano sotto qualsiuoglia colore li creditori esigere maggior quantita della summa predetta di sette, & dieci per cento sotto pena di perdere il loro credito,*&c.ecce quomodo dispositio congruit supplicationi,in qua cùm pretium fuisset Vniuersitatibus prohiberi,ne amplius septem pro centenario soluerent, hoc intelligendum est in constitutione dispositum.

Quartò Pragmatica nostra facta fuit ad instar legis Regiæ Hispanicæ *6. tit. 15. lib. 5. Recopil.* vtraque in comitiis Regni, & Regno, petente vtraque ad Vniuersitates subleuádas:vtraque eiusdem quantitatis ad septem pro centenario: vtraque factos, & faciendos contractus amplectitur; Igitur ex dictis, & discursis per DD. ad interpretationem illius legis ad nostram explicationem, rectè arguitur. In specie Roderic. *de anu. reddit. q. 4. à num 1. ad. 4.* constituit non valere pactum in constitutione redditum (verba sunt Roderici) quod debitor creditorem teneatur exonerare ab omnibus laudemiis, & aliis similibus iuribus, vel angariis, & gabellis, & pro eo si opus sit soluere concludens illam pactionem vsurariam esse, & illicitam, quia illud est proprium onus emptoris, quod in venditurem transferri non debet; sentiens ex hoc vilius pretium effici illo quod à lege Regia statutum fuit; Quamuis autem ibi Rodericus hoc non satis explicet, tamen ex dictis per alios DD. Hispanos mox citandos elucidatur. Siquidem ea pacta venditionibus apposita, quando in beneficium venditoris sunt pretium augeot, at si in beneficium emptoris, vel tertij fuerint illud diminuunt, vel rem venditam augent. Generaliter namque pacta in contractu venditionis apposita partem pretij esse, vel rei *leg fundi 79. ff. de contrah. empt.* quam legem perbellè explicant Ignatius, Lalart. *de decim vendit. cap. 15. à n. 21. & post eum* Io. Guttir. *in tract. de Gabell. q. 67. per totum* , dicetur igitur emptor census vltra summam ducat. septem pro centenario habere omne illud quod sibi spectaret soluere , & venditor ex pacto soluerct. Hoc enim ita clariùs demonstratur, nam ea lege Regia atque hac nostra Prag. non potest emptor census recipere septem, nisi soluat centum venditori, qui si ex illis centum soluet illud onus,quod ad emptorem spectat, tantò minus habebit de pretio ducator. 100. & emptor habebit septem non solutis integrè centum, prout in lege disponitur. Nam licet, integra centum, emptor census venditori soluat, quia tamen ex illis venditor ex pacto tenetur onera emptoris soluere, non potest dicere integra centum recepisse; tanto enim minùs dicetur ei solutum quantum onus illud importat.

Hæc autem vberiùs explicantur ex dictis pe Lafart. *d. cap. 15. à num. 11. vsque ad num. 34.* & per Gutier. *de Gabell. tota q. 67.* Isti enim quærunt. cum Hispa

Hispanica lege cautum sit, vt decima pars pretij, quæ *Alcauala* dicitur venditor soluat, quærunt an si facta sit venditio franco pretio, nempe, pacto quod onus gabellæ ad emptorem spectet, an illud augeat pretium rei venditæ, ita vt & pretium, & amplius decima illius pars quantitatem vnam efficiant, ex qua integra decima debeatur, & affirmatiuè concludunt ea ratione, quia illud onus gabellæ persoluendæ quod emptor ex pacto sustinet, ita rei pretium auget, vt tantò magis dicatur emisse quantum onus illud importat; nam licèt illa quantitas ad venditorem non perueniat, sed soluatur gabellario, tamen ei soluitur pro venditore, qui solutione illa exoneratur, vt proinde tanto plus dicatur vendidisse, quantum emptor pro ipso gabellario soluit. Quod præcitati DD. probant. Primò ex tex. *l. fundi partem 79. ff. de contrah. emp.* vbi vendita parte fun-
64 di, cum pacto, vt aliam partem emptor annis decem pro certa pecunia annua locatam haberet, pactum illum pars pretij est, quod si tollantur vilius dicetur fundus venditus. Secundò ex tex. optimo *in leg. hereditatem 24. ff. de hered. vel action. vendit.* Vbi si hæres vendit hæreditatem Cornelij, ex qua debebatur legatum Titio ab emptore hæreditatis soluendum, si venditor Titio hæres succeßerit ex vendito aget contra emptorem, vt sibi præstetur legatum, & ratio datur a I.C. Quia ideò eo minus hæreditas venierit, vt id legatum præstaret emptori; vnde colligitur quod si ad onus emptoris, aliquid per venditorem imponitur, tantò minus vendita res dicetur. Tertio *ex l. si vend. 6. & l. seruu. 57. ff. de seru. asportand.* Vbi vendito seruo, cum hoc ne prostituatur, vel asportetur pactum illud, quo res non liberè ad emptorem spectat facit, vt minori pretio
65 res empta videatur. Ex quibus iuribus præfati DD. colligunt, quoties à venditore aliquod onus in emptorem reiicitur, illud partem pretij dici, vt quantum onus illud importat, tantò magis emisse dicatur: adeò quod si onus illud non impleatur tanquam de pretio detractum, ex vendito actionem aduersus emptorem ea iura venditori concedant. Vndè Lasart. *vbi supra, numer 31.* deducit quod sicut quando hoc onus vltra pretium in pecunia numerata emptori apponitur, dicitur maiori pretio emere, quamuis illud non præstetur venditori, sed tertio, vt in casu dictarum legum *6. & 7. ff. de seru. asportand. & dicta leg. penult. ff. de hered. vel action. vend.* Vbi a principio legatum ab emptore hæreditatis erat præstandum legatario. Sic è contra quando onus illud adiicitur venditori, quod aliàs ad emptorem spectabat, maiorem rem dicitur consequi emptor, propter onus venditori adiectum, vel minus pretium venditorem consequutum, ex reg. correlatiuorum, quod vno disposito, in alio etiam censeatur, quod optimè explicauit Lasart. *d. dict. num. 31.* ex
68 Auctore damnatæ memoriæ per eum citato. Qui etiam cum Gutterio, *vbi supra,* ex istis optimè damnarunt sententiam Ludouici Mexiæ, *in Pragm. taxa panis, conclus. 3. num. 17. in fine,* volentis non excedi taxatum pretium panis ea Regia lege, si onus gabellæ quod erat à venditore soluendum, conuentionis pacto imponatur emptori. Reprobant enim illum ex prædictis, quia illud pactum ita pretium auget, vt tantò plus emptor videatur soluere, quantum gabellæ onus quod suscipit, continebit. Et respondent doctrinæ Rebuffi per Maxiam adductæ, quæ hic non transcribo.

69 Quæ quidem omnia ad casum nostrum applicantes pari ratione dicimus non minus onus ab emptore in venditorem translatum partem diminutiuam esse pretij, quam è contra à venditore in emptorem reiectum partem esse pretij augmentatiuam. Et sicut quando reiicitur onus in emptorem dicitur venditor maius pretium habere, emptor minorem consequi: Ita è contra quando à venditore in emptorem onus transfunditur, minus pretium venditor, maiorem emptor habere dicentur, quamuis illud, non alicui contrahentium, sed tertio sit præstandum, verum quia interest paciscentis, vt ipse exoneretur, ac illud suo loco, aut nomine præstetur. Qua de re, cùm in casu nostro onus collectarum, quod ad emptorem spectabat, in venditorem reiicitur, rectè minus pretium habebit venditor, qui ex centum v.g. ei numeratis onus persoluit. Vel maiorem rem habebit emptor, qui cum fuisset habiturus septem pro centum, sed cum onere, ita quod tantò minus essent septem pro centum, sed cum onere, ita quod tantò minus essent septem, quantum onus importaret, tunc habebit integra, vel quod idem est pro minori pretio ducat. centum (habito respectu ad id, quod effectiuè solutis oneribus apud venditorem remanet,) habebit emptor integra septem, at vtrumque est contra Regiam Pragmaticam, vel quod habeat integra septem, non solutis integre centum. Vel quod habeat vltra septem pro centum, prout cum effectu haberet, si à collectarum onere esset immunis. Meritò improbandum est pactum immunitatis quod iuri Pragmaticæ repugnat.

Neque obstat, quod collecta non esset tertio ali- 70
cui soluenda, sed ipsimet Vniuersitati, quæ paciscendo immunitatem remittit, quod sibi alias spectaret; siquidem quantum ad hoc nulla est differentia, an sit soluenda ipsimet Vniuersitati, vel alicui tertio: nam semper rationes prædictæ locum habebunt; sicut enim debetur collecta pro annuis introitibus ab Vniuersitate venditis, licèt ipsimet Vniuersitati soluatur, vt supra in conclusione probatum est, & eo modo, sicut deberetur, quando priuatus priuato annuos vendit introitus, sic pactum immunitatis collectarum, quemadmodum non prodesset emptori in venditione facta à priuato, ita nec si fiat ab Vniuersitate; militant enim omnes prædictæ rationes.

Militant prima, & secunda quia etiam in hoc ca- 71
su annua quantitas septem pro centum vendita, quam transgredi non licet, augeretur in eo, quod immunitas a collectis importat, iuxta dicta per Bald. *in cons. 164. sub n. 2. lib. 5. ex dicta l. fundi partem 79. ff. de contrah. empt. & in l. si sterilis 22. §. si tibi, ff. de act. empt.*

Militat quarta ratio, quia illud quod importat 72
immunitas, ex qua res empta augetur, cedit damno venditoris; Vniuersitas enim quæ fuisset exactura collectas non exigit, & illud quod collecta illa importat de suo, seu ex bonis aliorum, vel ciuium, vel exterorum soluit, ac supplet pro oneribus sustinendis. Et si ex doctrina supra tradita, quoties onus quod venditori esse debet pacto in venditorem trāsfertur, semper dicitur tantò maior res ad emptorem peruenisse, quantum illius oneris leuamen importat, vel si potiùs eadem res esse dicatur, è contra dicetur tanto minus pretium venditori solutum, quantum onus pacto illi impositum æstimabitur; verumnis, quod sit, sufficit, vt dicatur contra legem fieri; nam si pro centum emptor habebit vltra septem, obstabit Prag. Habebit autem ita si onus collectæ, quod emptorem sequitur pacto euitabit, sed & pragmaticæ contra fiet, si pro septem annuis quos percipit emptor non integra centum vendens Vniuersitas percipiet, quod erit, si amissa collecta, quæ vltra pretium aliàs ei debita

fuisset, pretium venditi census illi soluatur. Et fi-
73 cut in casu dictæ legis *hæreditatem* 24. *ff. de hæred. vel action. vend.* nihil interest, an illud legatum præstare debeat emptor hæreditaris tertio, vel ipsime debirori, vt ex hoc dicatur minori prerio hæreditatem fuisse venditam. Ita in præsenti parum interest an onus bonatenentiæ debeatur tertio, vel Vniuersitati, ad hoc, vt emptor plus, seu maiorem rem emisse dicatur, vel Vniuersitas ex hoc maiori pretio vendidisse.

74 Militat tertia ratio, quia magis prouidetur oneribus Vniuersitatum subleuandis, qua ratione fuit edita Prag. præd. quæ ratio viget etiam hoc pacto apposito.

75 Nec prædictis obstabit argumentum Inniotis Rouiti *à num.* 116. *ad* 121. videlicet pactum istud validum esse, quia consuetum fieri, ex dictis per Menoch. *præsumpt. lib.* 3. *cap.* 222. *num.* 58. *de præsumpt.* Nam hæc argumentatio æquiuoca est. Aut enim intelligir de contractibus celebratis ante pragmaticam, vel postea. Si de celebratis ante, Primò illa consuetudo non constat, quæ deber esse vniformis in omnibus contractibos, & diuturna, de quo nihil apparet, vt omnes contractus annuorum introituum facti per Vniuersitates, cum immunitate collectarum in beneficium emptorum sint celebrati. Secundò esto ita esset, tamen hoc corrigit pragmatica; siquidem consuetum etiam erat fieri emptiones ad maiorem quantitatem septem pro centenario, hoc correxit Pragmatica reducendo contractus ad annos septem tantum, ergo omne illud quod auget summam vltra septem, & sicut correxit quantitatem, quæ antea erat consueta, ita etiam pactum quo augetur quantitas, licèt alias vsitatum ex regula *leg. Oratio ff. de spons.* quod qui vult vnum censetur vel-
76 le omne, per quod deuenitur ad illud. Aut intelligit Rouitus Iunior de contractibus celebratis post pragmaticam, & de istis nullus producitur. Præterea vt inducta esset consuetudo requiruntur plura, iuxta notata *in leg. de quibus ff. de leg. in leg.* 1. *&* 2. *C. quæ sit longa consuet. & in cap. fin. extr. de consu.* signanter actuum vniformitas, tempus longissimum quadraginta annorum, quia est contra legem, consensus superioris saltem tacitus, & scientia. Quæ mi-
77 nimè in casu nostro interueniunt, quia à tempore Pragmaticæ vix elapsi sunt anni viginti, reliqua non constant, Menoch. autem locu citato loquitur ex Ruin. *cons.* 16. *sub n.* 11. *lib.* 4. in casu diuerso, videlicet cessare præsumptionem simulationis in contractu, quando scilicet onera gabellarum, vel laudemiorum, quæ aliàs ad emptorem spectarent in venditorem reiiciuntur. Si in regione ita consuetum est pacisci, & rectè quidem, quia qui contrahit secundum morem regionis excludit præsumptionem contractus simulati, cùm nulla lege contrarium caueatur. Verùm non ita in casu nostro, vbi solum attenditur legis prohibitio, quæ est certa, ne vltra taxatam summam septem &c. contractus fiant, qui igitur aliter fit non præsumetur simulatus, vel vsurarius, sed verè erit contra legem Pragmaticæ, quod sufficit, vt improbetur pactum. Et in summa in casu Menochij consuetudo contrahendi tollit præsumptionem simulationis, quæ locum habet in casu dubio. Hic sumus in claris, quia pactum immunitatis collectarum in contractu venditionis annuorum introituum, non in dubio, sed clarè constat contra Regiam pragmaticam fieri, ideò consuetudine excusari non potest, vnde apparet diuersitas inter illum casum Menochij, & casum nostrum.

78 Neque etiam obstat aliud argumentum eiusdem Rouiti Iunioris dicto loco, quod ponit *à num.* 121. *&* *ad* 125. dicentis ipsam Vniuersitatem tali pacto nihil de suo tribuere, tantùm immunitatem concedere ex dictis per Ozasc. *decis.* 95. & per Lasarr. *de decim. à cap.* 15. *num.* 18. Et tantò magis hoc posse fieri, quia agitur de immunitate concessa in ipso momento contractus, quando onera adhuc non erant constituta.

Primò si rectè supradicta considerentur, signan- 79
ter in quarta ratione, patet illud pactum immunitatis à collectis efficere, vt tantò amplius vltra septem pro centenario dicatur venditor consequutus, quantum erat quantitas, quæ alias sine illo pacto fuisset pro collectis bonatenentiæ emptor soluturus. Hoc optimè explicat Ozasch. ex aduerso citatus *dicta decis.* 95. *num.* 31. *cum seq. vsque ad* 36. omnino videndus, volens, quod tantùm dicatur aliquis recipere, quantum est illud à cuius obligatione liberatur, *leg.* 2. *in princ. & leg.* 3. *in princ. ff. de calumn. leg. si quis* 116. *ff. de reg. iur.* vbi DD. Et quia paria sunt quoad effectum iuris remittere, & dare *leg. si mulier* 10. *ff. de condic. caus. data, leg. si fundum* 83. §. *Titio, ff. de leg.* 1. *& dict. leg. si quis obligatione, ff. de reg. iur.* Hoc autem sufficit ad inualidandum pactum, quod summam à Pragmatica taxatam collectarum remissionem verè augeat. Et satis miror, quod Ozasc. pro sua parte citauerit Rouitus Iunior, cùm expressè in ea decisione *a num.* 19. pro parte Vniuersitatis, quod immunitas ab oneribus, pacto ex causa onerosa conuenta non valuerit, doctissimè defendat, ac Iasonem *cons.* 601. *lib.* 4. validissimè impugnet.

Secundò ex prædictis nihil operatur, quod pa- 80
ctum hoc in ipso contractu apponitur, quando adhuc collectæ non erant deberi cœptæ, ita quod videtur agi de iure quærendo Vniuersitatis, non autem quæsito; tum quia ex dictis supra *num* 62. *cum seq.* constat agi de iure quæsito, dum augetur onus Vniuersitati in eo, quod importat immunitas, quia non facta venditione dum introitus venditi erant penes Vniuersitatem plus habebat vnde onera fiscalia, aliaque solueret, & data immunitate tanto minus habebit, vnde illud ex propriis bonis, vel ciuium aliorúmve bonatenentium erit supplendum.
Tum etiam quia nequit Vniuersitas immunitatem 81
concedere etiam eis, qui nunquam soluerunt onera, nisi in casibus particularibus, de quibus *in leg.* 1. *Cod. de decret. decurion. super immunit. &c. lib.* 10. & notantur *in leg. vacnatis. Cod. de decurion. lib.* 10. & per Ozalch. *dict. decis.* 95. *à num.* 19. inter quos non adest præsens, de quo agimus. Tum denique quia
iure prhibitum est immunitatem à muneribus pecu- 81
nia comparari, vt ex Bar. per eum tex. *in leg. priuatis,* §. *cùm quidam, ff. de pollicit. leg. illud Cod. de excus. muner. lib.* 10. Laudens. *in tractatu de Fisco, num.* 205. *& multis aliis iuribus,* & Parpal. *in leg. placet. C. de Sacrosanct. Eccles.* latè probat Ozalch. *vbi supra, sub num.* 29. *vers.* 2. *admisso.* vbi latè probat omninò videndus, & iterum *n.* 37. & optimè etiam *nu.* 95. vbi in specie explicat habere locum, dicta iura procedere non solùm in muneribus personalibus, sed etiam in muneribus patrimonialibus, prout sunt collectæ, de quibus punctualiter loquitur *in dict. decis. vsque ad numer.* 50. *versicul. non obstat tertiò.*

Casus autem à Lasarte positus est diuersus prout 83
rectè intuenti patet, quod breuitatis causa non discutio.

Subampliatur autem hæc ampliatio, vt etiam 84
habeat locum si super contractu venditionis annuorum introituum interpositum fuerit Regium decretum Collateralis Consilij. Quod vt declaretur. Tres casus sunt distinguendi.

Primus

85 Primus casus, si nihil exposuerit Principi, seu Collaterali de pacto immunitatis collectarum: & tunc certum est decretum dispensatiuum Collateralis, quoad defectum istum tacitum non prodesse, ex quo omnes defectus exponi debent, vt ad omnes dispensatio extendatur, ita ex doctrina Bald. *in leg. 1. sub num.... C. de furt.* per quam ita docent Felin. *in cap. nonnulli sub num. 21. de rescript.* Afflict. *decis. 210. n. 12.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 2. n. 12. & 13.* Gratian. *discept. forens. lib. 2. cap. 387. num. 39.* vbi inquit, quod tot esse debent dispensationes quot obstacula. Et ratio secundum Menoch. *vbi supra*, quia vbi plura obstant impedimenta, difficilius concedi solent dispensationes, & rescripta, vt per Dec. & Rip. *num. 37. in cap. ad aures, de rescript.* & nulla sunt decreta super alienationibus, quando sunt obreptitia, *leg. cum verò, §. subuentum, ff. de fideic. liber. leg. 1. §. hac verba, ff. ne vis fiat ei, cum alios per Nattam, cons. 162. num. 2.* quæ refert Simoncell. *de decret. lib. 1. tit. 1. sub n. 29.*

86 Secundus casus, quando est quidem expressum
in petitione decreti venditionem factam esse, cum
pacto immunitatis à collectis, non tamen specificè
super eo pacto petita dispensatio, seu decretum. Nec
decretũ super hoc specificè dispensat, sed simpliciter
super contractu suũ interponit decretũ. Et tunc non
etiam prodest quoad pactum, sed solùm validum
dabit contractum: siquidem duo sunt impedimenta,
vnum iuris communis, quo nequeunt Vniuersitates
annuos introitus vendere absque decreto, cum
sint ad instar minoris, ex dictis per Capic. *decis. 4.*
Aliud de iure Regni vigore *Regia Pragmatica* V.
de cens. quod non possunt eos vendere vltra summam
septem pro centenario, ad quod venditi reducuntur,
decretum operabitur respectu primi, vt validetur
cõtractus venditionis annuorum introituum,
non obstante prohibitione iuris communis. Non
autem operabitur respectu secundi, vt etiam pactum
illud validetur non obstante prohibitione Regiæ
Pragmaticæ; ea ratione, quia nisi validaret primum,
actus redderetur omnino nullus, & venditio facta
nihil operaretur, non ita respectu secundi, quia ve-
87 rior est sententia, quod vitiato pacto immunitatis
promissæ remanet contractus, qui ab eo est separabilis,
ita ex *leg. eos, in fin. C. de vsur. & leg. pecunia,*
in fin. princ. ff. eod. docet Roderic. *de ann. redd. lib. 2.*
quæst. 4. num. 3. in tract. de ann. redd. & ipso Patrocinante
refert decisum D. Rouit. *prag. 1. de cens. n. 14.*
vbi pro hac sententia citat tex. *in leg. qui Romæ, ff. de*
verb. oblig. & Petr. Greg. Tholos. *in tract. de vsur. lib. 3.*
88 *cap. vltimo à num. 12.* Veritas autem supradictæ do-
ctrinæ probatur ex communi maxima DD. quod si
dispensatio Principis potest aliquid etiam modicum
operari, non porrigitur ad alios defectus etiam expressos,
aut aliàs Principi notos, *tex. est notabilis in*
cap. non potest 21. de præbend. in 6. in vers. cum autem.
Vbi licet impetrans secundum beneficium à Pontifice,
exprimat se aliud obtinere, non tamen censetur
Pontifex super pluralitate beneficiorum dispensare,
sed tantùm eum ad secundum habilem reddere,
ab quod non erat possidendo vnum, per quem
tex. supradictam regulam colligunt ibi DD. omnes,
signanter Barb. *in collecta. num. 15.* & docent post
Oldrad. *cons. 332.* & Prob. ad Monach. *in cap. vnico, num. 5. de ætate, & qualit. lib. 6.* Gabr. *concl. lib. 1. tit.*
de præsumpt. concl. 8. num. 22. Menoch. *item de præsumpt. lib. 4. cap. 20. num. 37.* Rebuff. *in praxi beneficiali, tit. de dispensat. num. 8.* & Pater Sanchez *de*
matrim. lib. 8. disp. 4. sub num. 10. Quia sufficit, vt ali-
89 quid dispensatio operetur, ne sit frustratoria. Cætera
autem peculiarem dispositionem requirunt. Et
in casu nostro satis multum operabitur decretum, quia validabit contractum aliàs nullum; vnde necesse non est, vt etiam pacti de immunitate collectarum validitatem inducat.

Tertius casus est, quando non solùm specificè ex- 90
primitur ab Vniuersitate venditionem annuorũ introituum factam fuisse cum pacto immunitatis collectarum, sed specificè etiam decretum super validitate illius pacti interponitur. Et quia hic casus credo quod nunquam euenerit, super illo nunc non insisto.

Fundata sunt igitur, quod pro annuis introitibus soluitur collecta bonatenentiæ ab emptoribus, quod eam soluit de ann. introitibus debitis ab Vniuersitate. Etiam si fuerint venditi, & contractus celebratus, & solutio destinata in alio loco, etiam Neapoli. Etiam si fuerit facta venditio illorum, tam ciuibus, quam exteris, quamuis Neapolitanis. Etiam si vbi soluenda esset bonatenentia viuitur per collectas. Etiam si adsit pactum, quod annui introitus sint immunes ab omni onere etiam collectarum. Etiam si interpositum fuerit decretum Collateralis Consilij, modo specificè non sit interpositum super pacto immunitatis.

Ex quibus illud deducitur videlicet quod virtute 91
dictæ Pragmaticæ supra de emptione, & venditione; omnes, qui exigerunt ab Vniuersitatibus integros annuos introitus ad septem pro centenario, nulla soluta bonatenentia secundùm pœnam in pragmatica statutam, eorum credita amiserunt, ac Vniuersitates ab obligatione, & solutione sunt liberatæ.

Secundò quod deberent restituere omnes quantitates illegitimè exactas post amissionem eorum crediti.

Hæc in tam graui causa mihi occurrunt inter varias occupationes, quibus ratione mei muneris excrucior, exaraui. Cætera suppleat DD. religio Iudicantium.

Ioannes Camillus Cacacius Regij Patrimonij Aduocatus.

SVMMARIVM.

1 *Bonatenentiæ onus, quid sit: Fiscalium functionum munus quid sit.*
2 *Collectarum impositio in Regno Neapolitano quando cœperit.*
3 *Collectarum exactio sub nomine donatiui fiebat.*
4 *Collecta Sanctæ Mariæ, quibus præstabatur antiquitus.*
5 *Collectarum exactio tempore Caroli II. qualiter fiebat.*
6 *Collectarum munus an sit mixtum.*
7 *Collecta in Regno vsque ad Regem Alphonsum I. quomodo exigebantur.*
8 *Focul ariorum Ius in locum collectarum, qualiter successerit.*
9 *Collectarum exactiones tempore Regis Alphonsi I. quomodo fiebant.*
10 *Bonatenentes non tenentur ad omnia onera imposita pro functionibus Fiscalibus, sed ad aliqua.*
11 *Contributio ad hominis census, qualiter fieri*

fieri debeat pro collectis.

12 *Doctores Hiſpani, quid ſenſerint in præſenti.*

13 *Vniuerſitates Regni quomodo petant contributionem à creditoribus annuorum cenſuum pro collectis.*

14 *Ciues Neapolitani an, & quando debeant collectari pro bonis alibi poſſeſſis, vbi deciſio affertur.*

15 *Gabella non ſoluitur de contractibus celebratis à Rege.*

16 *Pragmatica quinta de cenſibus declaratur.*

17 *Fiſci argumentum, de quo in præſenti eliditur.*

18 *Vniuerſitates ſi pro annuis redditibus ſoluerent bonatenentiam qualiter grauarentur.*

19 *Vniuerſitatis contractus cenſualis, qualiter poterat antiquitus fieri.*

21 *Cenſus reductio cum Vniuerſitatibus, qualiter facienda.*

21 *Argumenta Regij Fiſci, de quibus in præſenti, diluuntur.*

ARGVMENTVM.

Collectarum impoſitio in hoc Regno, quam habeat originem, illarumque exactio qualiter hodie fiat, oſtenditur: Vniuerſitates Regni num pro annuis cenſibus, quos certis perſonis debent, bonatenentiam retinere poſſint. Ciues Neapolitani, an pro bonis, quæ in diuerſis terris poſſident, bonatenentiam ſoluere teneantur, & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO LXXXVIII.

1 SI Vniuerſitates Regni ſoluunt bonatenentiam, vel aliquod damnum, vel intereſſe ſentiunt pro venditionibus annuorum introituum diuerſis creditoribus per ipſas factis, rectè forſan ſimul cum Regio Fiſco occaſione nouellæ Pragmaticæ petunt condemnari creditores pro cauſa prædicta; ſin minus, iniuſta eſt earum prætenſio, dum petunt, quod non ſoluunt. Tota ergo difficultas conſiſtit in cognitione iſtius veritatis, quæ haberi non poteſt, niſi demonſtrato prius quid ſit onus Bonatenentiæ, & conſequenter functionum Fiſcalium, pro quibus bonatenentia ipſa ſoluitur, & ſimiliter, quæ erant collectæ quæ ſoluebantur in hoc Regno, in quarum locum ſucceſſit poſtea ius foculariorum. Iſtis enim præcognitis, facilè demonſtraturum ſpero vanam eſſe prætenſionem Vniuerſitatum, & Regij Fiſci eas protegentis.

Rogo ergo Dominos pro intelligentia recordari 2
antiquitus in hoc Regno tempore Regis Gulielmi nullas fuiſſe collectas, illaſque adinuentas tempore Federici Imperatoris, & primum nomen fuiſſe autum, deinde Gabellam, Andr. *in cap. 1. verſ. & extraordinaria collatio, num. 62. in princ. quæ ſunt regal.* Luc. *in l. final. n. 1. C. de annon. & tribut. lib.* 10. optimè Capyc. *in inueſtit. verb. feudorum clauſula, verſ. collecta, fol.* 114. & propriè *verſ. collectarum, fol.* 117. *& ſeq.* Iacob. de Aiell. *in tract. de iur. adoha. num.* 17. & benè in ſimili materia D. Regens Lanar. *conſ.* 95. *in princ.*

Poſt Federicum cœpit exigi ſub nomine donatiui, 3
& fuit res deducta ad ſex collectas generales, & ſic ad ordinarium munus, Capyc. vbi ſupra *fol.* 117. & 119. & D. Regens Lanar. *dict. conſ.* 95. vbi inſerit verba priuilegij conceſſi Ciuitati Tarentinæ ſupplicanti, *che non ſia tenuta pagare à ſua Maeſtà altro pagamento, che onze 25. per collecta, intendendo per ſei collette generali.* Iſtæ collectæ differebant à tributo, quod erat certum, & annis ſingulis, certa ſumma ſoluebatur: collectæ verò non in ſingulis annis, neque in certa ſumma, ſed pro modo, & varietate negotiorum, imminentium exſoluebantur, Luc. *in leg. pen. num. 3. C. de ann. & trib. lib.* 10.

Diuerſa ab iſtis erat collecta ſanctæ Mariæ, quæ 4
non præſtabatur Regibus, vt ſupradictæ, ſed Comitibus, vel Baronibus per vaſſallos Terrarum ſuarum, annis ſingulis, & erat certa, & ad certam ſummam aſcendens, pro qua omnia bona immobilia ipſius Caſtri, vbi imponebatur, taxata in appretio, & æſtimo, reperiebantur, Luc. *in l. ſi diuina 8. n. 2. & 15. C. de exactorib. & tribut. lib.* 10. Aliæ verò erant collectæ, quæ imponebantur per ipſas Vniuerſitates pro ſubeundis oneribus, vel ſoluendis debitis, Capyc. *d. inueſt. verſ. collectarum tertia ſpecies, fol.* 119.

Pro exequutione collectarum Carolus II. ſtatuit, 5
quod anno quolibet, in ſingulis Ciuitatibus deberet renouari appretium, & præſertim collectari forenſes, licèt alibi habitantes, pro rebus in loco, in quo poſſident, vt habetur in capit. Regni *in ſingulis* 194. & eſſe expeditum in Regno, vt forenſes collectentur, quicquid vt de iure communi, affirmat Capyc. *loc. cit. verſ. forenſes, & verſ. quod autem, fol.* 120.

Iſtæ collectæ licèt reſpectu Ciuium erant onus 6
mixtum, quia imponebantur perſonis pro rebus, Afflict. *in capit. 1. verſ. & plauſtrorum, n. 8. quæ ſint regal.* Capyc. *in inueſtit. verſ. immunitas, fol.* 119. tamen reſpectu forenſium, & in territorio poſſidentium, erant onus patrimoniale, quia perſonis imponi non poterat, ſed rebus tantùm, ita egregiè declarat Bald. *in l. per Bithiniam, n. 2. C. immunit. nemin. conced. lib* 10. & ſic gabella erat anomala, & irregularis, vt poſt Petr. de Anſibol. explicat Io. de Claper. *in cent. cauſar. fiſcal. cauſ. 17. q. vnic. num.* 2.

Permanſerunt iſtæ collectæ in Regno vſque ad 7
Regem Alphonſum I. cui de anno 1442. in Parlamento generali Neapoli habito, fuit oblata ſolutio carolenorum 10. pro quolibet foculari ſingulis annis, cum conditione tamen, quod Rex ſimiliter daret tuminum vnum ſalis cuilibet foculari pro quolibet anno, & tolleret omnem collectam, ſiue collectam, vt vulgò dicebatur tam ordinariam, quàm extraordinariam, adeò quod, ad nihilum aliud populi tenerentur, & de triennio in triennium fieret inquiſitio foculariorum, quam hodie numerationem dicimus, quibus oblationibus Rex annuit, & conſenſiit, vt habetur in capitulis huius fideliſſimæ Ciuitatis, in capit. Alphonſ. I. *c. 1. 2. & 7. fol. 4. à tergo.*

Ecce quomodo ius foculariorum ſucceſſit in lo- 8
cum collectarum, & cum iiſdem qualitatibus, quia eſt

est oneris mixtum, vt erant collectæ, ita expresè tẽstantur, Affl. optimè *in d.cap.1.vers. planstrerum,n.8. quæ sint regal.* Capyc. *in dict.inuestit.vers. immunitas, fol.*119.D.Regens Lanar. *d. cons.*95. D. Regens de Curt. *in* 1. *part. diuers. iur.fol.*25.*n.*22. & nouissimè D. Regens de Ponte *de potestat. Proreg. tit. de regal. impositon.*§.2.*num.*10.11.*&* 12.

9 Et licèt fuisset cum Alphonso Primo conuentum, vt tollerentur omnes collectæ, & solueretur ius focularioum Regiæ Curiæ ad rationem vnius ducati pro foculari, tamen hæc conuentio fuit respectu illarum sex collectarum, quæ irregulariter exigebantur per Curiam, & non respectu solutionis 10. carolenorum pro foculari, pro cuius exactione continuabat appretium, seruata forma capituli Regis Caroli II. provt iussit Ferdinandus I. de anno 1467. in Pragmatica vnica *de appret.* in qua innouando edictum Caroli, expresse mandat, quod deberent collectari forenses, & exteri pro possessionibus ibi tenentibus, illis verbis, *sine alibi habeant incolatum,* & rursus, *bona prædicta tenentis, licèt alibi incolatum habeat.* Subdit postea rationem, & est illa, quam nos inquirimus: *ne alter alterius onus ferat.* Ex qua ratione desumitur, quòd in appretio, & æstimo sunt deducenda a possessoribus bonorum onera ipsarum rerũ, quia alias duplici onere grauarentur. Verum quia ista deductio non debet cedere in damnum locorum, in quibus sita sunt bona, maxime cum functiones fiscales exigantur ab Vniuersitatibus pro numero focularioum, & non a possessoribus bonorum. Vniuersitates verò pro soluẽdis supradictis functionibus imponunt collectas possessoribus præuio appretio, ideò onus censuum, vel annuorum introituũ deductum a possessoribus, & venditoribus bonorum, imputatur creditoribus, & emptoribus, tam Ciuibus, quam exteris, & sic Vniuersitates non sunt in damno, dum à possessoribus habent collectam pro rata fructuum, deducto onere, quod aggregatur creditoribus, & ab eis exigitur, & in effectu, quod exigebatur ab vno pro certa quantitate, pro eadem summa exigitur a duobus, & ita alterius non fert onus, sed quisque suum, & Vniuersitates integrè exigunt absque diminutione.

10 Et quamuis bonatenentes non teneantur ad omnia onera imposita pro functionibus Fiscalibus, sed ad quinque solummodo, hoc procedit, quia ista quinque respiciunt vniformiter, tam vtilitatem Ciuium, quàm forensium; reliqua verò onera vtilitatem Ciuium tantùm, vt post Ruin. docet, & determinatum refert Thesaur. *decis.*149.*n.*13.

Et hæc ratio *ne sint in damno Vniuersitates*, & *ne quis sentiat onus alterius,* est adeò efficax; vt etiam si bona alienarentur in Clericos, adhuc illi tenerentur ad collectas, vt mandauit Rex Ferdinandus de anno 1573. in Pragmatica tertia *de Cleric. seu Diacon.* & post disputatum articulum concludit Campagn. *in repetit. extrauag. vnic. de Cleric. seu Diacon. num.* 271.

11 Accedat pro corroboratione supradictorum auctoritas insignium Iureconsultorum, in terminis declarantium hanc deductionem onerum à possessoribus, & contributionem à Dominis censuum, Luc. *in l.3.C.de imponend. lucratiu. descript.lib.*10. *n.*7. vbi dans formam appretij scribit: *Ita quidem, quòd in æstimatione ipsius rei, quæ facienda est iuxta fructuũ quantitatem, deducta ea summa quam pro ipsa re, nomine pensionis, vel censusu præstat,* addit rationem: *Ne duplici onere grauetur possessor,* idem firmat *in l. litibus* 19. *num.*35. *C. de agricol. & censit. lib.*11. & Lucam refert, & sequitur eandem rationem probans Rolan. *cons.*66.*num.*33. *&* 34.*lib.*1.

Et licet Luc. loquatur simpliciter de deductione oneris facienda possessori, & nihil dicat de solutione facienda per Dominum census, tamen virtualiter dixit, & hæc est eius intentio, dum voluit ne alter alterius onus ferat, quia aliàs Vniuersitas sentiret pro Domino introitum.

12 Et ne desit punctualis doctrina, affero duos bene eruditos Iureconsultos Hispanos. Primus est Petrus Nunnez de Auendan. *cons.*33.*n.*2. vbi in terminis dicit, quod possidentes census, etiam redimibiles, possunt collectari *leg. quæro, de vsufruct.* posteà addit: *Et quantum soluit Dominus census, tanto minus proprietatis.* Ecce quod vterque soluit: alter est Io. Gutierez *de gabell q.*54.*n.*28. vbi descripit verba Auendanni, & probauit eius opinionem.

Demonstrata ni fallor radicali, & vera ratione solutionis bonatenentiæ, videamos nunc si potest accommodari ad prætensionem Vniuersitatum, quæ pernecesse debent ostendere, in aliquo damno esse, vel quia grauantur duplici onere, vel quia possessores alicuius partis territorij non collectantur. Neutrum est verum.

13 De primo, non solùm non grauantur duplici onere, sed nullo penitus onere, imò magis dico, quod hoc esset impossibile, vt Vniuersitates sibi ipsis soluerent gabellas, quia esset actio, & passio in eodem subiecto, quod natura non permittit, & nulla persona, nec res sibi ipsi seruire potest *leg. vti frui. ff. si vsufruct. petat.* & *leg. in re communi* 24. *de seru. præd.* ibi: *Nulla enim res sua sibi seruit.* Nec habet ius, neque actionem exigendi a se gabellam, ne sit idem debitor, & creditor, ita argumentatur Guttier. *dict. tract. de gabell. q.*85.*n.*2.5.*&* 17.

De secundo, quod aliqua pars territorij non collectetur ob venditiones annuorum introituum factas per Vniuersitates, non video quomodo id possit prætendi, cum contrarium indubitatum sit, quod neque Vniuersitatibus, neque possessoribus fit deductio ob istas alienationes.

14 Addo auctoritatem rei iudicatæ in proprio caso nostro; nã cum annis præteritis dubitaretur, si Ciues Neapolitani habentes istos annuos introitus super Vniuersitatibus Regni, debebant pro eis collectari, sicut pro aliis possessionibus, & bonis stabilibus, & pro iisdemmet annuis introitibus venditis ipsis Neapolitanis per particulares Ciues earundem Vniuersitatum. Et licet per Regiam Cameram expeditæ fuissent prouisiones, quod deberent collectari, & soluere bonatenentiam, provt in præsenti causa similiter expeditæ fuerunt, tamen habito recursu per fidelissimam Ciuitatem ad D. Cardinal. Granuel. tunc Locumtenentem generalem de anno 1474. discusso negotio, fuit per Illustr. D. Regentem, provt eum appellat D. Præs. de Franch. *decis.*31.*num.*2. in causa Lucretiæ Arcellæ cum Vniuersitate Rutiliani, decretum, quòd fieret relatio in Collaterali Consilio, & interim non fierent prouisiones contra Neapolitanos, & ita exequutum fuit per decretum Regiæ Cameræ cum restitutione exacti, & à dicto tempore vsque ad præsens per spatium 50. ferè annorum sic fuit semper obseruatum, & nunc obseruatur. Et hodie contrarium attentare, esset reuocare in dubium contra hanc Ciuitatem, & Neapolitanos, & decretum prædictum iustissimè interpositum, illa potissimùm ratione, quia Vniuersitates gabellas sibi ipsis non soluunt, neque damnum aliquod sentiunt ob prædictas alienationes.

15 Alterum exemplum est in annuis introitibus, venditis per Regiam Curiam, super functionibus fiscalibus, & aliis Regiis impositionibus, pro quibus dum prætenderent Vniuersitates collectare posses-

fores

sores Ciues, quod est fortius, negotio pluries discusso in Reg.Cam. in qua facta relatione per eruditissimum, & religiosissimum D.Præsidem Salnrium, similiter præsentis causæ, Commissarium, in causa Vniuersitatis Terræ Lacus Liberi cum V.I.D.Pyrro de Orlando,& aliis die 4.Aprilis 1607.fuit decretum, quod introitus prædicti non ponantur in appretio, illa vt credo præcipua ratione, quia de contractibus initis cum Regibus non soluitur gabella, cùm ipsimet Reges sibi ipsis collectas non præstant; & Vniuersitates nullum interesse sentiant,& ita habet communis praxis, vt testatur Lassart. *de decim. vendit. capit.10.n.43.* loquens de venditione census redimilis super redditibus Regiis, hoc est *Sobre yuros del Rey*, vt Hispani dicunt,& congruam rationem huius decisionis reddit Mols. Theolog. *de instit. & iur.vol.2.disput.384. in fin.*

Patefacta hac veritate, non obstant, quæ in contrarium per Regium Fiscum, & Vniuersitates opponuntur.

16 Primò, non obstant verba nouellæ Pragmaticæ, editæ die 20. Aprilis 1611.quæ habetur in prætermissis *sub tit.de cens.pragmat.5.*reducens omnes venditiones annuorum introituum super Vniuersitatibus Regni ad rationem 7. pro centum, & prohibens sub pœnis aliquid vltra exigi, ibi: *Tutte le vendite d'intrate in qualsivoglia modo fatte, tanto dalle Vniuersita del Regno, quanto dal Regio Fisco sopra il Real Patrimonio, con pacto de retrouendendo à maggior quantità di sette per cento se reduchino, & ipso iure, ipsoq, facto se intendano redutte a 7. per cento*, & ibi: *Ita che nec diretè, nec codiretè, possano sotto qual si voglia colore li creditori essigere maggior quantita della summa predetta di 7. per cento.*

17 Ex supradictis verbis tale deducit argumentum Regius Fiscus, onus bonatenentiæ certum est spectare ad emptores; quia si non esset pactum immunitatis, emptores illud soluerent. Modo Pramatica expressè iubet, nec creditores, quouis quæsito colore vltra summam taxatam exigant. Ergo exigendo 7. pro centū ab Vniuersitatibus,& non soluendo onus bonatenentiæ, prætendendo vigore pacti esse immunes,concludit creditores contraueniendo exigere ad maiorem rationem, quam 7.pro centum, & hoc esse sub quæsito colore immunitatis promissæ, indirectè exigere ad maiorem quantitatem. Cui malo volens Regia Pragmatica mederi, expressè hoc prohibuit, & addit rationem, quia ista immunitas à collectis facit excessum in pretio, vt eruditè aduersus Petrum Mexiam declarat Lassart. *de dec. vend. cap.15.num.21.24.25.& 26.*benè resoluit opinionem Petr. Rebuff. quæ per Mexiam in contrarium allegabatur.

18 Hæc argumentatio facillimè resoluitur ex supra firmatis, in quibus elaborandum fuit, & aliquantulum immorandum, cum in illo principio consistat cardo præsentis causæ. Dico igitur argumentum procedere, quoties Vniuersitates soluerent bonatenentiam,& consequenter sentirent damnum, creditores verò exigerent, & consequerentur vtile vltra summam per Pragmaticam taxatam. Sed hic neque Vniuersitas soluit,neque creditor exigit,vt benè demonstratum est,ergo cessat omninò omnis prætensio bonatenentiæ,& Lassart.in contrarium adductus facit pro nobis,& probat hanc responsionem,dū ideò impugnat Mex. quia venditor suscepit in se onus, quòd spectabat ad emptorem, & re vera soluit Laudemium, & non imaginariè, vt in casu nostro, propterea illa solutio facit excessum in pretio, & iure Mex. reprehenditur. Vnde cum hic non tractetur de solutione, nullo modo potest tractari de excessu.

16 Præterea verba Pragmat.expressè refellunt hāc argumentationem, dum statuunt pretium ad rationem 7. pro centum, in istis annuis introitibus, & dicunt illud esse iustum pretium, & emptiones aliter factæ reducuntur ipso iure ad hanc rationem. Sed si creditores soluerent bonatenentiam, non esset pretium ad 7. pro centum, sed ad 4. vel 5. quod non habuit pro iusto pretio Regia Pragmatica.

20 Insuper consideretur quæso verbum *reductio*, toties repetitum in Pragm. ex quo deprehenditur intentionem D. Proregis tantummodo fuisse, reducere annuos introitus à summa 9. pro centum ad 7. & in hoc Vniuersitatibus opitulari. Vnde sicut ante Pragm. Vniuersitates soluebant ad rationem 9. pro centum, cum pacto immunitatis à bonatenentia, ita post Pragmaticam ad 7. cum eadem immunitate, qoia aliàs non esset reductio, quæ intelligitur cum iisdem qualitatibus, alterando solum pretium à 9. ad 7. pro centum, & alia verba apposita essent in Pragm.

21 Rursus rogo animaduerti ad vnum,quod ni fallor non habet responsum.Pragm. vnum statuit respectu duarum personarum,Vniuersitatum,scilicet & Fisci, taxando eadem ratione idem pretium 7. pro centum æqualiter exigendo ab vtraque. Quomodo ergo respectu Reg.Cur. procederet exactio ad 7. pro centum,respectu verò Vniuersitatum ad 4.quod vtique absurdum maximum esset, vt bene sciunt Domini,qui adhuc viuunt, & viuent per multos annos beneficio publico,& eorum prudentissimis consiliis edita fuit Pragmatica, cuius verba reclamant prætensioni Regij Fisci, quia dum æqualiter respiciunt Vniuersitates,& Reg. Cur.debent æqualiter vtrumque determinare, alias incongruum esset,vt in altero ad 7.in altero ad 4.pretium statueretur vt inquit text.*in l.iam hoc iure 4.de vulg.& pupill.*

Addo etiam, quod vigilantissimus,& post hominum memoriam nemini secundus Dominus noster Protex, totus principaliter fuit, & in redemptione huius fidelissimæ Ciuitatis, & scimus quanta prudentia, quanto labore reduxit introitus super Ciuitate prædicta ad 6. pro centum, cum consensu ipsorum creditorum, quomodo ergo caput Regni,quod indiget maiori auxilio soluet ad rationem 6. pro centum, Vniuersitates membra eiusdem Regni, ad rationem 4.vel 5. pro centum.

22 Non obstat argumentum à simili,quod deducunt à venditione annuorum introituum facta per particulares Ciues Vniuersitatum exteris, & forensibus, qui absque dubio soluunt bonatenentiam Vniuersitatibus; sicut ergo exteri soluunt quando emunt à particularibus Ciuibus, ita etiam quando emunt ab ipsis Vniuersitatibus, cùm non detur ratio differentiæ in vtroque casu.

Quod expressè negamus, & dicimus maximam esse differentiam, quia tunc cessant rationes supra consideratæ, cùm Vniuersitates sint in damno, non exigendo à Ciue,quod possidetur ab extero,& ideo iure exigit; sed in casu nostro nullum patitur damnum, vt probatum fuit.

Non obstat, quod vltimo loco adducitur per Regium Fiscum, negantem, non esse veram rationem expressam, onus bonatenentiæ fuisse inductum pro æquatione muneris, ne quis alterius onus sentiat, dando instantiam, quod in locis, in quibus viuitur gabellis, & non collectis, Ciues possessores nulla facta deductione onerum soluunt integras gabellas; & similiter exteri soluunt integram bonatenentiam.

Hæc ratiocinatio nihil concludit aduersus exteros & ratio quare in casu prædicto non fit deductio, est

est quia viuitur gabellis à quibus ob earum incertitudinem non fit, neque potest fieri deductio, quod scientes Ciues possunt gratificari Patriæ, & soluere gabellas absque deductione onerum. Vnde si Vniuersitates exigunt tunc integras gabellas à Ciuibus possessoribus, integram bonatenentiam à forensibus, hoc procedit ex consensu Ciuium, qui consensus non potest operari aduersus exteros reclamantes, & contradicentes: Et in summa, vt argumentum procederet, erat deducendum à collectis, & non a gabellis inter quas maxima est differentia.

Concludo igitur Vniuersitates debere continuare soluere emptoribus ad rationem 7. pro centum, nulla deductione facta ob prætensam bonatenentiam, prout iudicatures spero doctissimos, & integerrimos Iudices, quos postremò rogo, vt dignentur considerare inconuenientia maximum, quòd sequeretur, si aliter determinabitur, quia Vniuersitates priuarentur commercio, & in earum necessitatibus non inuenirent emptores, & iure, dum Reg. Cur. correspondere ad 7. fidelissima Ciuitas ad 6. & Vniuersitates ad 4. pro centum, hoc pretium infimum, & inæquale deterreret emptores, & sic ista interpretatio non solùm non esset vtilis, sed damnosa, & perniciosa Vniuersitatibus prædictis, quod non esse permissuros, confido circumspectissimos Dominos, qui reliqua solita benignitate supplebant.

Alexander Palmerius.

SVMMARIVM.

1 *Facti series, de qua in præsenti adducitur.*

2 *Impensa facta pro volantate testatoris adimplenda, qualiter repetantur.*

3 *Bona fideicommisso subiecta causa dotis, vel donationis propter nuptias, alienantur.*

4 *Bona fideicommisso subiecta pro impensis, quæ ante matrimonium, vel in ipso fiunt, alienari possunt.*

5 *Maritus, qui consuetudinem non seruat expendendi aliqua in matrimonio contrahendo, redargui potest.*

6 *Bona à Patre filio tradita pro iocalibus, imputantur in legitima.*

7 *Impensæ facta pro famulorum ornatu, & aliis necessariis detrahuntur ex fideicommisso.*

8 *Nobilitas crescit ex materno sanguine filiorum.*

9 *Matrimonium requirit expensas, quæ dicantur necessariæ, quando de iure, vel consuetudine solent fieri.*

10 *Iudex ab expressa testatoris voluntate recedere debet. Si eam pupillo damnosam inspexerit.*

11 *Textus* in l. 1. §. Sed nonnullos. ff. de tutelis, *declaratur.*

12 *Bona fideicommisso subiecta, pro alimentis quarum personarum possunt alienari.*

13 *Guidonis Papæ decisio 96. adducitur.*

14 *Princeps derogare potest Authent. res, quæ, de qua supra, & propter quam casum.*

ARGVMENTVM.

Bona fideicommisso subiecta, cum pro dote constituenda, vel restituenda alienari permittatur, ex dispositione text. *in Auth. res, quæ. Cod. commun. de legatis*, num pariter distrahi possint pro expensis, quæ vt perficiatur matrimonium necessariæ sunt, præsertim si illud contrahatur cum muliere summa nobilitate decorata: & de aliis.

ALLEGATIO LXXXIX.

Decessit annis elapsis Don Ferdinandus de Mayorga, vniuersali hærede instituto D. Petro eius vnico filio masculo, dote relicta D. Beatrici filiæ in capillo ducatorum quadraginta milium, ipsi autem D. Petro substituit descendentes masculos ab eo nascituros in infinitum, ætatis tamen prærogatiua seruata, quibus deficientibus substituit dictam D. Beatricem, cui pariter eius descendentes cum onere deferendi insignia, & cognomen ipsius testatoris substituit, quibus expresse alienationem vetuit ex quauis causa, etiam legitimæ detractionem prohibendo, cum amplissimis clausulis, idque vt eius familiæ decus augeretur, eosque hortatus fuit sub eius benedictione, vt condigna matrimonia contraherent, quæ apud omnes clara, & perspicua haberentur. 1

D. Petrus filius, vt parentis voto, se conformaret nuptias contraxit cum Illustrissima D. Antonia de Lyua, ex qua vnicum genuit filium nomine Hernandom, qui super eius Terra Balneoli titulum Ducatus consecutus est, cum speciali gratia, quod ei absque liberis defuncto, succederet D. Beatrix amita, eiusue descendentes. Deinde Hispanias perfectus aui optimo consilio monitus, ac parentis vestigia sectatus, cum Illustrissima D. Sancia de Mendocia nuptias contraxit, & Catholica Maiestate dispensationem obtinuit, vt pro impensis ad matrimonium perficiendum necessariis, posset Dux æs alienum contrahere pro summa ducatorum duodecim mille, monetæ Regni Castellæ, quos partim in emptionem mobilium pro decoranda domo, eiusque, & vxoris persona, partim verò in donis ad vxorem, iuxta morem transmissis, conuertit, & ab eadem Catholica Maiestate fuerunt eidem Duci taxata alimenta in annuis ducatis duodecim mille, monetæ huius Regni.

D. Santia vxor iam prægnans abortu parto vita functa est.

2 Nouissimè Neapolim reuersus Dux nuptias contraxit cum Illustrissima, & Excellentissima Domina D. Anna Sfortia, quæ Serenissimis Eleonoræ Consagæ Imperatrici, D. Isabellæ, & D. Annæ Hispaniarum, & Franciæ Reginis tertio gradu coniungitur, aliisque tum Italiæ, tum Franciæ Potentatibus strictiore sanguinis vinculo ligatur; pro quibus perficiendis, etiam in executionem auitæ voluntatis maximæ requiruntur impensæ, iuxtà personarum qualitatem *leg. plenum, §. equitij, ff. de vsu, & habit. leg. cum post. § gener. ff. de Iur. dot.* & Paleot. *de noth. spur. lib. cap. 50. in princ.* attenta etiam promissa dote ducatorum quinquaginta millium, ex qua etiam onus viri erga vxorem adaugetur *leg. si cum dotem, §. sin autem in sanissimo, ff. solut. matr.* Cordub. *in leg. si quis à liberis, §. si quis ex his, num. 13. ff. de lib. agnosc.*

Petiit itaque in Collaterali Consilio declarari licere ipsi Duci disponere in causam prædictam, seu æs alienum contrahere pro summa ducat. triginta millium, ex quibus cum iam ducat. decem mille in causam prædictam alienasset, ex quorum pretio gemmas, vestes, aliáque muliebria ad Illustrissimæ vxoris ornatum emisset, eáque ad eam transmisisset, etiam cum immediati substituti consensu, eius petitionem ad restantes ducatos viginti mille restrinxit, petens quantitatem prædictam ducat. tringinta millium partim receptam, partim verò consequendam ab onere fideicommissi exemptam, idque tum ex Iuris dispositione, tum etiam ex testatoris voluntate, & vbi vtrumque deesset, per S. Excellentiam, eiusque Supremum Collaterale Consilium, quod tequod testator (vt pars asserit) omisit, Iudicantium Religione supplendum, *leg. quæsitum, ff. de testib.*

3 Primum ex legis dispositione probatur, licet enim bona fideicommisso subiecta alienari non possint, si tamen ex causa dotis, vel donationis propter nuptias alienatio fiat, valida erit, *Auth. res quæ C. comm. de legat. §. quamobrem Auth. de restit. & ea quæ parit.* vbi etiam vltra quantitatem legitimæ alienatio, vel obligatio permittitur pro modo honestati personarum congruo, & ratio *in dict. §.* subditur, quia quæ communiter omnibus prosunt, his quæ specialiter quibusdam vtilia sunt præponuntur.

4 Quod autem in dote, & donatione propter nuptias statutum est publico fauore ad sobolem procreandam *dict. §. quamobrem, & l. 1.* vbi not. *ff. solut. matrim.* idem eadem ratione dicendum erit in omnibus impensis, quæ ante matrimonium, vel in ipso actu de iure, vel consuetudine fieri solent, hæ enim, vt dos, & correspectiua donatio propter nuptias necessariæ sunt, vt matrimonium perficiatur, alioquin verecundia afficeretur vir talia omittens, *vt probat* Afflict. *decis. 315. num. 8. vers. si enim,* inquiens non esse donationem, sed hoc factum censeri ex morum necessitate, in qua nemo liberalis existit *leg. legatum, ff. de adim. leg.* post Anchar. *cons. 181. in prædicto dubio in princ.* dicentem, virum qui consue-
5 tudinem non seruat, illam violare, & apud bonos, & graues viros esse redarguendum Lopez *in rep. rub. de donat. inter vir. & vxor. in princ. limit. 6. numero 8. & 9. fol. mihi* 8. & Rimin. Iun. *instit. de donat. in princ. num. 235. in secunda impress.* sunt enim hæ impensæ præambulæ ad matrimonium, & appendices dotis, ideoque idem debet esse vtriusque iudicium, *l. oratio, ff. de spons.* & generalibus omissis quod disposita in dote locum sibi vendicant in iocalibus, aliisque præstari consuetis tempore nuptiarum tradit Alex. *consil. 22. numero 10. vers. per hoc
etiam, vol. 5.* inquiens hæc bona à patre filiæ tradita 6
in legitimam imputari, provt & ipsa dos, cum sint præambula ad dotem ipsam. Sequitur Bertrand. *cons. 47. quamuis instrum. n. 8. in fin. vol. 2. in nouis,* & alios congerit Roland. à Vall. *de lucro dotis, q. 50. n. 5. & infra,* sed ne adhuc indiuidua decisio desideretur, hoc in terminis *d. Auth.* tradit ibidem Salyc. *n. 5. vers. quæro an pro sumptibus,* quem sequitur Berous *consil. 113. num. 44. in fin. lib. 2.* Roland. à Vall. *cons. 19. num. 7. in fin. vers. item amplia, vol. 4.* quem cum aliis præcitatis refert, & sequitur Peregr. *de fideicom. art. 42. part. 5. num. 8. licèt sub falso numero,* & licet Peregr. Bald. *in dict. Auth. sub num. 5.* ancipitem asserat attestari (D. Peregr. Pace) nobiscum apertè firmat, dum arguit primo hoc in corpore, vnde Auth. sumitur non fuisse expressum, subdit statim, contra, quia sine istis expensis non potest festiuitas nuptialis expediri, *ff. de tutel. & ration. distrah. l. 1. & ff. de leg. 3. leg. his verbis, §. alumno,* sed melius probant iura per Salyc. allegata. Vnde constat expressè affirmatiuam tenere, dum post argumentum subdit contra, quia, quæ ratio etiam contrarium resoluit, omissum enim non videtur, quod est præambulum ad dispositionem *d. §. alumno,* sed melius probat reg. *l. oratio, ff. de sponsal.* Item si aliquod superesset dubium, attamen vltima opinio censetur approbata, *glos. in leg. qui filium, §. Sabinus in glos. fin. ff. ad Trebell.* & alios cumulat Dec. *in cap. 1. in 1. lect. in fin. num. 97. de constit.*

Quæ autem diximus in donis, aliisque ante ma- 7
trimonium ex consuetudine requisitis, erit quoque dicendum pro famulorum ornatu, & aliis ad rem ipsam perficiendam necessariis, potissimè pro conducenda vxore, ex vnitate rationis, provt in famulis tradit glos. *in § fin. in vers. onern. Auth. de non eligen.* ibique Bart. *num. 3.* perpetuò menti tenendum asserit, subdens esse personarum qualitatem inspiciendam, & aliis relatis Cordub. *in dict. § si quis ex his num. 25.* Est enim illius Auth. dispositio fauorabilis *d. Auth. res quæ,* & in corpore vnde sumitur. Eogen. *cons. 54. num. 23.* Peregr. *dict. art. 42. num. 5. & 58. in fin.* subdens in propria materia licitam esse extensionem ex rationis identitate *leg. regula, §. fin.* vbi Bald. *ff. de iuris, & fact. ignor.* imò nec dicitur eo casu lex extendi, sed enucleari, *leg. nominis, & rei §. verbum ex legibus, ff. de verb. signif. l. his solis. C. de reuoc. donat.* & plurib. exornat Cranet. *de antiq. temp. part. 4. sess. 1. num. 92. & cons. 183. num. 3.* Rimin. Iun. *in §. pactus ne peteres, n. 288. leg. si vnus, ff. de pact.* & eo casu quod verbis disponentis omissum est, supplendum erit religione iudicantis *dict. l. quæsitum, ff. de testib.* post alios Rimin. Iun. *in leg. 1. n. 24. ff. quod quisque iur.*

Secundò etiam si legis dispositio cessaret, non 8
deficit tamen testatoris voluntas, qui masculum primogenitum ad fideicommissum vocauit, ne ex diuisione res ad nihilum redigeretur, vt familiæ decus ex facultatibus cresceret, illos ad condigna matrimonia, quæ apud omnes perspicua viderentur, exhortans, vt latiùs ex testamento, quæ omnia Iuris dipositioni conformentur, potissimè quod etiam ex materno sanguine filiorum crescit Nobilitas.

Vnde Virgil. 2. *Æneid.*

Genus huic materna superbum
Nobilitas dabat.

Et Ouid. *lib. 13. Metamorph.*

Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera Nobilitas.

Quod aliis ex more exornat Tiraq. *de nobilit. c. 18. nu. 8.*

num. 28.& Rimin. Iun.*inst.de donat.in princ.nu.*421.

9 Dum itaque nobile, & apud omnes conspicuum matrimonium testator contrahi iussit, quis non videt ex necessario præambulo disposuisse, vt ea quæ ad illud contrahendum de iure, vel consuetudine requirontur, exhiberentur *leg. 2. ff. de iurisd. omn. Iud. leg. ad rem mobilem, leg. ad legatum, ff. de procur.l.si cui ff.de leg.2.leg.in lege censoria,in fin.ff.de verb.signif.* per quæ iura dicebat And. *in cap.1.num.* 44.*circa med.quæ sit prima causa*, expressa videri ea quæ ad causas expressas pertinent, ad idem tex. *in l. denique, §. interdum, ff. de pecul. leg.* & quod tradit Dec.*consf.*637.*num.*8. post Bar. *in l.Centurio,num.*37. *de vulg.* esset enim dedecus hæc omittere, vt ex Afflict. *d. decis.*315.*n.*8.& aliis superios retulimus, quod ex prelse disponentis voluntati repognat,vbi enim aliquod à testatore non cogitatum post mortem emergit,debet, Iudex etiam ab expressa testatoris voluntate recedere, *tex. in leg. in confirmando, cum duab.seq ff. de confirm.tut.* Hinc ad rem satis, inqoit Anchar. *consil.* 84. *Prima facie videtur dicendum, numer. 3. versicul. quibus non obst.*quod ex causa lupeiuenienti receditur a quaibet dispositione, uec tunc fieri dicitur contra volontatem, quia si de tali statu mutatione disponens cogitasset, illud idem fecisset *dict.leg.in confirmando*, & *leg. 3. §. quamuis, ff. de administ. tut. ibi. nonnunquam ab hoc recedetur*, Dec. qoi alios comprobat *conf.* 334. *numer.* 1.& 3. ad idem quod tradit Guid. Pap. *sing.*

10 682. *mater data fuit.* Imo etiam ab expressa testatoris voluntate Iudex recedere debet, si eam pupillo damnosam inspexerit,*l.quidam decedens,§.vsque adeò ff.de administ.tutor.*vbi dicitur licere tutori voluntatem testatoris, qui alienationem prohiboit ex causa contendere, quod alias probat Ruin. *consil.*58. *num.* 9. *vol.* 5. sed quæuam iustior causa; quam honoris, & decoris tetuandi hoc, enim vix adæquatur, *leg. iusta,ff.de manum. vind.* quod pluribus exornat Cordub.*in leg.si quis a liberis,in princ num* 30.*& infra,ff. de lib.agnosc.*& ego *conf.*30.*num.*12.*cum seq lib.*1.*ibique num.* 17. post Bald. dixi licere ex causa honoris (humana tamen lege) duellum inire,addo Alciat. *respons.n.*248.*n.*3.& Curt.Iun. *conf.*173.*nu.*3.& 4.

11 Pluribus præmissa comprobatem, sed sat sit allegare eatom legis a nemine fortasse ad id animaduersum *in l.1.§.sed nonnullos ff.de tut & ration.distr.* vbi si tutor sorori, aut matri indigenti alimenta ex rebus pupillaribus substitutioni subiectis præstiterit,dicitur non esse audiendum substitutum miquie quærentem quod tam conuoctæ personæ alitæ sint, & hunc tex.menti tenendum, & alibi non reperiri, inquit,ibi Bald. *in fin.vers.in tex.ibi,aut substitutum*, & licet loquatur in alimentis, attamen eadem est in eis ratio, vt firmant magis communiter Doct.*in d. Auth.res quæ*,aduersus Accurs.ibi, & per Bart. *num.* 9. id affirmans ex paritate rationis, inquiens esse commonem Bald.*num.*12.*vers.uterum videtur, & alij recentiores* Gnid.Pap.*decis.*96.*num.*16.& communem quoque asserit Ruin. *consil.*199.*num.*8.*vol.*2.

12 Imò tex.ille loqoitur in fortiori casu,scilicet pro alimentis sorori,vel matri præstandis,nos autem agimus de persona eiusdem grauati, & domini rerum, cui magis consulendum est, si enim sorori ex persona fratris conceditur, multò magis ipsimet fratri concedendum erit,*Auth.multo magis*,vbi Bald.*C.de Sacros.Eccl.*facit tex.*in l.& hered.9. nos autem in fin. ff.de pact.*plus enim sibi ipsi,quam alteri quis astringitur *l preses C.de seruit.*

Apibus ille canit, qui se plus diligit vllum.

Bal.*conf.*299.*n.*25.*& conf.*8.*n.*27.licet aliter legatur apud *gl. in d.leg preses in fin.* & apud Senecam *lib.*2.

D.Reg. de Marinis Alleg.ac.collect.

de beneficiis, legitur, *Dabo egenti,non vt ipse egeam, succurram perituro non vt ipse peream.*

Tandem accedat decisio Guid. Pap. 96. *nobilis* 13 *Antonius*, vbi facta per plures gradus substitutione, cum expressa alienandi prohibitione, etiam ex caosa dotis,cum expressa grauati approbatione, iureiurando vallata; dum aduersos dotis satisfactionem præmissa obiicerentur, inquit ipse rem inhonestam contra paternam charitatem,& contra bonos mores obiici, ideóque iis non attentis communi Senatorum voto decisum dotes esse soluendas ex bonis fideicommisso subiectis,non obstantibus expressè legitimæ detractionis prohibitis; speciali in causam dotis alienatione, ac successoris approbatione testamenti iuramento vallata. Addo in casu concorrere etiam testatoris voluntatem testamento expressam, qui familiæ decorem, & insignes successorum nuptias anhelauit, qood absque impensa effici non poterat,ideoq; id concessum videri, vt ex præmissis cōstat.Itē & immediatè substitutæ cōsensus,vtex facto.

Tertiò,& randem,etiam si legis dispositio, & testatoris voluntas deessent, non deficit tamen Principis potestas,qui ex tam rationabili causa ob publicum fauorem *dict. Auth.res quæ.* iuri ad primogenitum deuoloendo, vbi Dux liberos non procrearet, dispensare potest,vt tradit Luc.de Penna *in leg.diua memoria,pen.num.*7.*C.de decur.lib.*10. late probat insignis modernus Crau.*conf.*136.*in* 2.*dub.nu.*5.*& infra*,non obstante testatoris prohibitione, quod non possit successor habere recursum ad Principem, vt late probat Molin.*de Hisp.primog.lib.*4.*c.*3.*num.*28. Hoc tamen pleniore manu esset explicandum, sed cùm ex aliis res in tuto sit,in hoc amplius non immoror,quod clarius procedit, vbi saltem præsompta concurrit testatoris voluntas, quo casu non videtur dispensatio,sed declaratio,quæ cuilibet etiam inferiori permittitur *leg.heredes palam,§.si quid post ff.de testam.l.adeò,§.cum quis ex aliena, vers. videtur,ff. de acquir.rer.dom.cum simil.* maxime cùm non de fideicommisso subuertendo agatur,sed tantùm de disponenda illius minima parte, pro tam necessaria, & vtili totius familiæ causa,quod facilè etiam permittitur, vt tradit in puncto Crau. *d. conf.*136.*numer.* 9. Concurrente tandem eiusdem D. Aduersariæ immediatè successoris consensu,vbi Dux absque prole decederet,licet nunc in iudicio se opponat contra *l. generaliter in fin.Cod.de non numer. pecun.* Sed hane iniquam(verbis tex.vtor *in dict.l.* 1.*§.sed nonnullos.*) partis petionem legis dispositioni,testatoris voluntati,ac publico beneficio reloctantem à supremis DD. Iudicantibus non minus dignitate, quam doctrina, religione, ac benignate præfulgentibus reiiciendam facilè censeo.

Fuit decisum pro Duce, iuxta prædicta in Collaterali Consilio. *Anellus Amatus.*

SVMMARIVM.

1 *Facti series refertur.*

2 *Ecclesia an dicatur de territorio Ciuitatis,vtraque opinio refertur,& num.*3.

4 *Delinquentes in Ecclesia dicuntur delinquere intra ambitum territorij,& n.*6.

5 *Ecclesia dici non potest de districtu, qui demonstrat potestatem iurisdicendi in odiosis,& num.*11.

7 *Territorij prohibitio intelligitur territorij cum iurisdictione.*

8 *Bannitus de ciuitate, intelligitur bannitus de districtu.*

9 *Ecclesia dicitur de territorio, & districtu inmateria fauorabili, & n.11.*

10 *Bannitus à territorio non intelligitur bannitus à mari illius territorij.*

12 *Ecclesia ratione situs dicitur in territorio Ciuitatis.*

13 *Exemptus ratione loci æquiparatur ei, qui est extra territorium.*

14 *Bannitus à territorio molestari non potest extra territorium.*

15 *Sicut etiam si captus in Ecclesia intra territorium relaxari debet, & n.18.*

16 *Bannitus à territorio, si extra territorium captus, ducatur ad territorium à quo est bannitus, puniri non debet.*

17 *Bannitus captus à Superiore loci exempti, & traditus Iudici laico omninò est restituendus.*

19 *Bannitus captus cum saluo conducto facto à non habente potestatem Ecclesia est restituendus.*

20 *Bannitus toleratus à concedente securitatem molestari non debet, etiam in loco prohibito.*

21 *Salui conducti expeditiones fieri debent ex subiecta materia.*

22 *Bannitus, cu conceditur assecuratio in Ecclesia molestari in illa non debet.*

23 *Saluum conductum concessum ex seruitiis transire in contractum probatur.*

24 *Facti rationes deducuntur.*

25 *Foriudicato ex seruitiis parci potest.*

ARGVMENTVM.

Saluus conductus, quem vulgò guidaticum appellamus, si ex aliqua iusta causa delinquenti, & facinoroso fuerit concessus, ea tamen lege, & conditione, ne intus ciuitatem, qua Princeps, vel Pars offensa residet, accedere audeat, nùm si accesserit ad Ecclesiam intus ciuitatem prohibitam si tā dicatur contrauenisse, ita vt captus in illa Ecclesia præuia licentia Iudicis Ecclesiastici, possit contra eum procedi, ac si securitas eidem concessa non esset: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XC.

Præsens articulus repositionis in tuto, ac in pristinam libertatem Hieronymi Bambace, modicam difficultatem habet, & apud eruditissimos viros parua dote harum al-
1 legationū fruetur; siquidē in facto hæc sūt verissima. Hieronymum Bambace post sententiam foriudicationis tractatū habuisse cū D.Francisc. de Campo generali Commissario Campaneæ Illustriss. Viceregis seruitium promittens, de tradendo in manibus RegiæCuriæ publicum latronem, & pro eo ad effectum ducēdo, obtinuisse ab eodem securitatem, siue saluum conductum sub fide Regia, dummodò non accederet ad ciuitatem, & suburbia; Insuper tradito dicto latrone in manibus Curiæ, quod sic declarauit in eadē scriptura guidatici idem Magnificus Commissarius alia expromisisse seruitia maximæ importantiæ, & proinde sub fide Regia guidatus & assecuratus manebat. Et dum hæc omnia effecta fuerunt & tractabantur, existente ipso Hieronimo intus Monasterium & Ecclesiam Sanctæ luciæ de Mare, huius ciuitatis, ordine Ecclesiastici Superiotis ibidem captus, & detentus deinde ad secularem remissus, & consignatus, dum ad instantiam Fisci tractabatur contra eum executio sententiæ foriudicationis exceptione Regiæ securitatis, sub qua erat, fuit defensus, & verè secūdum dictā exceptionē, tum iuris dispositione, tū ex facti circumstantiis erit iudicādum.

Ad fundandum de iure quod dum fuit captus du- 2
rante tempore securitatis sit relaxandus, facilè infra demonstrabitur. Tota vis consistit, vt clarissimum reddatur, quod etiam quod securitas sit modificata, dummodo Ciuitatem, & suburbia non intret, repertus intus Ecclesiam, vel Monasterium, tanquam non repertus intus prohibitum districtum, nullo modo fregisse securitatem dicatur: & proinde sub ea omninò sit tuendus. In hoc & si reperiam inter primos, & modernos Interpretes quāplures affirmātes Ecclesiam dici de territorio Ciuitatis, vbi est sita, vt tradidit Salic. *in Auth. item nulla, num.* 4. *C. de Episc. & Cleric.* Alberic. *in l. plerique, num.* 3. vbi ante eum Gulielm. de Cun. *ff. de in ius vocand.* alios ad hoc citat Farinac. *tit. de carcerib. & carcerat. quæst.* 28. *ampliat.* 8. *num.* 62. aliqui Canonistarum *in cap. fin.* & *in cap. inter alia*, præcipuè Abb. ibi hoc declarans *num.* 29 *de immunit. Eccles.* Felin. ad idem *in c. pranè, col.* 2. *post nu.* 2. *de offic ordin.* inter Consulentes Alex. *cons.* 111. *ponderatis verbis, post num.* 1. *vol.* 1. latè Roland. *cons.* 24. *num.* 6. & 7. *vol.* 2. Gomez. *var. resol. tom.* 3. *cap.* 10 *post num.* 2. Viuius *decis.* 497. *num.* 2. vbi complures refert, & ditissimè Bouadil. *in politic. lib.* 2. *cap.* 18. *in cas.* 70. *num.* 160. cum glos. *in lit. A.* In hoc tamen non defuerunt summæ auctoritatis viri, qui enixe affirmant Ecclesiam non dici de territorio Principis secularis, seu ciuitatis, vbi est sita, vt scribit Cyn. *in Auth. si quis post princ. C. ad leg. Iul. de adulter.*
vbi hoc concludit post Pet. & idem Cyn. *in l.* 3. *præ-* 3
senti col. 2. *vers.* 2. *quæro. C. de his, qui ad Eccles. confug.* Angel. optime *in § fin. n.* 24. *Auth. vt lic. ma. & mat.* idem Angel. *in tract. de malefic. in vers. in scalis Sancti Petronij, num.* 2. Bald. expresse firmauit *in leg. omnes populi, num.* 96. *vers. in contrarium videtur. C. de sum. Trini. & fid. cath.* Alciat. *de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.* 33. Hipol. de Marsil. *cons.* 32. *num.* 12. & 13. vbi probat quod generaliter adhæret territorio secularis, Rol. Cran. & Natt. *in* 3. *distinct. alleg.*

In hac verò defensione, vt nullus oriatur scrupulus contradictionis, referam in puncto distinctiones receptas, vt clarissimè cognosci possit, hunc captum in Ecclesia nullo modo posse dici repertum in loco per bannum, vel guidaticum prohibito.

Prima sit distinctio, posse dici Ecclesiam esse in 4
territorio ratione vniuersalitatis, sub qua compreditur, ex quo dicit Bal. *in rub. extr. de iudic. num.* 5. maleficia ibi commissa puniuntur, tanquam facta intrà metas territorij, & dixit Bald. *in leg.* 1. *num.* 98. *vers. item non proced.* 1. *C. de sum. Trin. & fid. Cath.* licèt locus non sit subditus, tamen est in circuitu, & intra ambitum iurisdictionis *argumen. ff. de contrah. empt. leg. in medicis*, & Paul. de Castr. *in lege si quis in hoc genus. Cod. de Episcop. & Cleric. numer.* 3. *in fine,* scribit

ſcribit Eccleſiam eſſe infra vniuerſitatem territo-
5 rij;& tamē non erit de diſtrictu,quia cum ſignifice-
tur ex deſtrictu poteſtas terendi, & iuriſdicendi,
vt declarat Iacob. *in l. fi. in 2. lect. nu. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud.* Eccleſia certe non erit de diſtrictu, licet
approbaretur eſſe infra ambitum, & vniuerſitatem
territorij, vt dixit Bal. *in cap. licet cauſam, extr. de pro-*
6 *bat. ante num. 7.* verba ſunt: *Item ambitus territorij
comprehendit quadam localia, qua non ſunt de diſtri-
ctu, vt Monaſteria, & Eccleſias.* Sequitur Felyn. ibi
col. 1. ante num. 2. vbi cæteros Canoniſtas refert, &
in *cap. Rodulfus, num. 17. in princ. de reſcript.* quam
diſtinctionem optime refert, licet prædictos omit-
tat Bouadil. *in Politic. lib. 2. cap. 18. num. 160. caſ.*
70. modo ſi certum eſt Eccleſiam non eſſe de di-
7 ſtrictu, quoad prohibitionem territorij, vel ſta-
tuentis, vel diſponentis, non attenditur territo-
rium, niſi cum iuriſdictione, & ſic cum diſtrictu;
nam alias in loco exempto, à iuriſdictione, & ſic ex-
tra diſtrictum, non verificatur qualitas territorij diſ-
ponentis, ſed requiritur qualitas diſtrictus pro ſub-
iectione, & pro verificandis verbis arcentis a terri-
rio. Hoc in puncto probauit Bal. *in Authatem nulla,
num. 7. C. de Epiſ & Cler.* vbi tradit bannitum de Bo-
nonia nunc puniri tanquam venientem contra for-
mam banni, quando accedit ſuper diſtrictu Bono-
8 niæ, & magis punctualiter Bal. idem *in l. ex ea cauſa,
in 2. lect. ff. de poſtul.* dicit hæc verba: *Item nota
Bannitum de ciuitate, intellige bannitum de toto diſtri-
ctu*, & erudite Kol. licet Bal. non alleget *in conſ. 33.
Illuſtris, numer. 43. & 44. vol 3.* hoc ipſum firmat
diſpoſitionem de territorio intelligendam cum
iuriſdictione, & de ipſo diſtrictu. Eccleſia ergo
non exiſtente de diſtrictu, captum in ea extra limi-
tes prohibitionis inuentum fuiſſe, eſt determinan-
dum.

9 Secunda diſtinctio omni æquitate approbata,
erit in materia fauorabili Eccleſias dici de territo-
rio, & diſtrictu, ſed in odioſis, vel pœnalibus non in-
telligi de territorio. Bolognet. qui hanc dicit com-
munem DD. diſtinctionem *in d. l. fin. de iuriſd. omn.
Iud ante numer. 7.* loquitur ex Dec. *in cap. Eccleſia
Sanctæ Mariæ, num. 36.* Felin. *num. 69. in 3. quæſt. de
conſtit.* & ad hæc ſcribit Felyn. in terminis banniti
10 à territorio, ex quo eſt materia pœnalis, non cenſeri
bannitum a mari diſtrictu illius territorij *in c. Rodul-
fus, n. 7. verſ. declaratio 2. de reſcript.* & hoc voluit de-
terminare Bal. *in dict. leg. ſi quis in hoc, num. 2. in fin.
C. de Epiſc. & Cler. cum dixit Eccleſiæ ſunt de territo-
rio, in quo ſunt ſituata quantum ad protectionem, licèt*
11 *non quantum ad impugnationem*; hoc eſt vbi fauor
materiæ & protectio Eccleſiæ requirunt, eſt de
territorio: vbi verò odium vel impugnatio ſe-
cus, odium verò materiæ pœnalis, & capitis amiſ-
ſionis, extra protectionem Eccleſiæ, non dubitan-
tur; imò contra captum ſub ſecuritate Regia, &
ſub protectione, & immunitate loci, non poteſt
dubitari eſſe ad impugnationem Eccleſiæ per not.
per omnes *in cap. fin. & in c. inter alia, de immunit. Ec-
cleſ.* & ſic omnino quoad hoc Eccleſia non erit de
territorio indicanda.

12 Tertia eſt diſtinctio communis, & approbata,
quod dato, quod Eccleſia ratione ſitus dicatur in ter-
ritorio Ciuitatis vbi eſt ſita, attamen quoad iuris ef-
fectus, & præcipuè ad ligandum ordine, aut ſtatuto
Principis territorij, id quod fit intus Eccleſiam, vel
13 in loco excepto, verè non dicitur de territorio; imò
hæc duo æquiparantur, eſſe in loco exempto, vel
eſſe extra territorium, tenuit originaliter Calder.
ſub tit. de Iudic. & for. compet. conſ. 13. poſt num. 1. per
tex. *in cap. cum Epiſcopus, de offic. ordin. in 6.* & *in*

q. dominc'o 18. q. 2. vbi hæc maxima probatur. Sequi-
tur Ioan. And. *poſt num. 5. in cap. 1. de conſtitut. in 6.*
Petr. de Anchar. ibidem *n. 10.* Ant. de Butrio, *n. 30.*
idem Petr. de Anchar. *in repetit. cap. poſtulaſti, nu. 42.
de for. compet.* Gemin *in c. 1. §. in eos, n. 8. de priuileg.
in 6.* allegans gloſ. *in clem. quamuis, de for. compet.* vbi
etiam tenet Card. Zabarel. *n. 2.* & poſt eos commu-
niter Ciuiliſtæ, & lucidiùs hoc tradiderunt *in l. fin.
ff. de iuriſd omn. Iud.* vbi Iaſ. *num. 5.* & optimè decla-
rat Hipol. de Marſil. *num. 10.* Paul. de Caſtr. *n. ...* Bo-
lognett. *num. 14.* relato Angeli conſ. & aliorum,
idem ibi *num. 15.* latè alios ferens Decian. *in tract.
crimin. lib. 4. cap. 17. de loco delicti, num. 41.* & conſu-
lentes ſecundùm hanc paritatem loci exempti, &
loci extra territorium in factorū occurrentiis ſæpè
conſuluerunt, vt Paul. de Caſtr. *in conſ. 187. col. pen.
verſ. 2. ratio, vol. 2.* Barbat. *conſ. 4. 1. dub. vol. 1.* Alex.
conſ. 151. col. 2. vol 2. Nau. *conſ. 643. per totum.* Cra-
uet. *conſ. 418. numer 6.* late, & videndus Rola Valle
*conſ. 33. Illuſtris, à numer. 15. & à numero 43.
vol. 3.*

Et ſuppoſita concluſione Bannitum à territorio 14
non poſſe capi, nec occidi extra territorium ban-
nientis, quam exornauit Mari. *in dict. leg. numer. 5.*
Bolognet. *numer 34.* in quo loco referunt antiquos
id concludentes, Viuius *com opin. opin. 770. numer.
21.* Farinac. *pract crim tom 3 quæſt. 105. numer.
108.* Decian. *tract crim lib 4 cap. 9. numer. 1.* Brun.
à ſol quæſt legat. quæſt. 26. numer. 24. Ioan. de
Grand. *de bell. exul. de quantitate, quæſt. 5. numer.
28.* Peregrin. *de iur. fiſci, titulo 7. numer 18. libr.
3.* punctualiter inferunt, quod idem ſit, ſi ban-
nitus a territorio ſit captus in Eccleſia exiſtente 15
in territorio, vt relaxari debeat, ac ſi fuiſſet verè
captus extra territorium, doctrina eſt punctualis,
Marſ. *in d. l. fin. ff de iuriſd omn. Iud. à num. 5. vſque ad
11.* Bolognet. *ibidem numer. 4. & n. 15 verſ & ideo.*
Sequitur Bernardin. Bombin. *conſ. 6. num. 39* vbi latè
hoc fundat, & Carel. Catta *in ſuo memorial. ſub ver.
bannitus ad mortem.*

Et præſuppoſita maxima quod Bannitus à terri- 16
torio huius Ciuitatis ſub pœna capitis, ſi capiatur
extra territorium à ſuperiore illius loci ad hoc terri-
torium ducatur, à quo eſt bannitus, non poſſit pu-
niri, nec dicetur veniſſe contra bannum, quia inui-
tus fuit ductus, ſecundùm celebrem doctrinam Ia-
cob. Butrig. & Bal. *in final. verbis, in Auth. item nulla.
C. de Epiſc. & cler.* Nell. *de bannit. 1. part 2. temp.
quæſt. 30.* quia qui violenter in locum ſubditum
venit, non dicitur venire, allegans Are in.
præter Butrig. *in l. ſi quis ſit fugitiuus, §. idem Celſus,
ff. de ædil. edict.* & pluribus comprobat Hipol. de
Marſil. *in repetit. l. 1. num. 96. ff ad leg. Corn. de ſicar. in
l. 1. §. præterea, n. 14. ff. q.* Latiùs *in pract. in de §. vltima
quæſtio. num. 34.* vbi omnino concludit eſſe rela-
xandum, & in tuto reponendum, & *in §. aggredior,
num. 33. verſ. alio etiam caſu*, & alia plura ad eandem
concluſionem confirmandam ſcribit Farinac. *de in-
quiſit. quæſt. 7. n. 40.*

Hoc idem in terminis procedet quando ſuperior 17
loci exempti, ſiue Eccleſiæ bannitum ibi exiſten-
tem capit, & tradit eum Iudici laico, quia talis cap-
tura violenta de loco exempto, non extendit vires
ordinis prohibentis territorium, vt comprehendat
locum exemptum, ſed omnino tali caſu, ſicut ſi eſſet
captus bannitus extra territorium eſt reſtituendus,
conſuluit in puncto Hipol. de Marſil. ſecundum
præallegatas doctrinas *in conſ. 99. largiri mihi digne-
ris, à n. 17. vſque ad n. 21. vol. 1.* Roland. à Vall. *conſ. in-
cip Anton. de Burgo, numer. 15. & 16.* & *numer. 20.
verſ. nec obſtare habet, vſque ad numer. 22. vol. 2.* Marc.

18 Mant. *cons.* 2 1 1. *in princ.* qui in eodem casu consuluit banniti capiti in territorio prohibito, sed intus Ecclesiam, vt non dicatur contrauenisse, & vt nec capiens præmio possit gaudere.

19 Supradictæ ergo punctuales determinationes ex iuris dispositione conuincunt tunc captum, qui verè non potest dici repertus in loco prohibito, dum sub Regio guidatico manebat, esse in locum tutum, & pristinam libertatem reponendum, ex allegatis plene per Surd. *cons.* 270. *numer.* 1. *vol.* 2. Menoch. *de arbitrar. Iud. lib.* 2. *conf.* 336. *à num.* 25. *ad fin.* Farinac. *tit. de carcerib. & carcerat. quæst.* 29. *num.* 10. 11. *& seq.* Vinc. de Franch. *decis.* 258. qui captum sub securitate relaxandum, & restituendum determinant, etiamsi deficeret potestas in indice faciente saluum conductum, ne fides publica deficiat, vt per eos.

20 Et si dubius iuris articulus iudicari posset, quod ex prædictis penitus sine difficultate resoluitur, in hanc rem inclinare debent animi indicantes, ex facti circumstantiis, quæ, ni fallor, sunt concludentes, & dirimunt in fauorem Rei omnem quæstionem; ponderatur enim in facto, & seruitium præstitum Regiæ Curiæ, & tractatum, & expromissionem aliorum maioris importantiæ fuisse petacta, & tractata cum dicto Hieronymo iam tunc existente intus dictam Ecclesiam, seu Monasterium Sanctæ Luciæ, & hoc cum Magnifico Generali Commissario fuisse tractatum, a quo securitas, & guidaticum propter illa fuit obtentum, modo dum talis securitas obtineatur, existente assecurato in dicto loco: modus appositus in ea, dummodo assecuratus non accedat Neapolim, non excludit locum exemptum, vbi tunc commorabatur tempore concessi guidatici, quia ibi à concedente ipsam securitatem pro perficiendis dictis seruitiis fuit toleratus, & ob tolerantiam non operatur bannum etiam si esset locus prohibitus, Salic. *in l. nullus. C. de iud.* Alex. *cons.* 1. *vol.* 2. Ruin. *cons.* 38. *num.* 7. *vol.* 4. Marsil. *sing.* 77. *patientia.* Iat. *in leg. omnes populi, n.* 48. *de iust & iur.* cæteri per Surd. *d. cons. n.* 4. *vol* 2.

21 Insuper in hoc casu, & necessitas rei perficiendæ dant intelligentiam securitati, siue saluo conducto, & propterea ob aliquam causam intelligitur durante illa causa, dum conceditur existenti intra ciuitatem, vt extra operetur, intelligitur etiam pro recessu à ciuitate, pro eundo ad locum, intelligitur etiam antequam vadat pro præparatoriis eundi, quia causa, & subiecta materia securitatem declarant, post Bar. *in l. vtimur, ff. de sepulcr. viol.* & *in l. fin. C. de dignit. lib.* 12. & per Felin. *in cap. fin. de treg. & pac.* resoluit Menoch. *de arbitrar. dict. cas.* 336. *numer.* 11. *& numer.* 15. Bol. *in titul. de remed. ex sol. Clem. Princip. num.* 64. Farinac. *titul. de carcerib. & carcerat. quæst.* 29. *numer.* 55. In hoc casu certum est cautam seruitij perficiendi, & alterius seruitij præstiti, quæ fuerunt tractata cum Hieronymo iam existente in dicto loco, & dum ipso ibidem commorante securitas conceditur extra ciuitatem, & pro recessu, & præparatoriis recessus, pernecesse intelligitur concessa, & sic nullo modo ibidem inuentus, nullo modo in loco prohibito repertus dici potest.

22 Eo magis cum dicta securitas concessa ibidem ipso existente, certum est intelligi debere, vt nullam vim assecuratus pati posset, nec cum armis, nec sine, nec cum auctoritate iudiciali, nec sine, vt declarat Ioan. de Plat. *in leg.* 1. *col.* 1. *vers. quero quæ securitas. C. de naucul. lib.* 11. Nec directè, nec indirectè, vt dicit Ang. *in leg. Papinianus, §. si quis mortis, ff. de inoffic. testam,* Aret. *in l.* 3. *§. si seruus, ff. de* [illegible]

acquir. poss. in quæst. 3. & hæc declarat optimè Vinc. de Franch. in his terminis *decis.* 590 *num.* 6. Imò concessa dicta securitate ob seruitia Reg. Cur. transit in conuentionem, & contractum, ita quod ex prætextu fidei Reg. & ob conuentionem est seruanda, & pendente ea, & sub ea nihil innouari poterit, vt plenè discurrit, & decisum refert idem Vinc. de Franch. *decis.* 673. *num.* 2. 4. *& in fin.* 23

Et quæ maior vis iudicialis, quam in loco, vbi securitas fuit concessa manu iudicis Ecclesiastici, & quæ magis aperta in obseruantia contractus, & fidei, quam ex quo repertus in loco vnde seruitia Reg. Cur. & perfecit, & tractabat, quod erat contentum ex hoc securitate ipsam amittere dici possit? 24

Imò considerato quod foriudicatus iam in manibus Regiæ Curiæ latronem publicum tradidit, & alia seruitia præparauerat, vt etiam ex fide Magnifici Commissarij Generalis constare dicunt, ex hoc posse ei parci, Diuus Adrianus rescripsit, vt in demonstrante alios latrones decidimur *in tex. l. non omnes, §. fin. ff. de re milit.* Bar. *in l. ambitiosa, num.* 8 *ff. de decret. ab Ordin. faciend.* alios complures refert Farin. *de inquis. q.* 6. *n.* 14. 25

Remanet ex his iudicandum esse pro hac exceptione guidatici ad impediendam executionem sententiæ foriudicationis, pro vita huius Rei sub fide Regia, & sub Ecclesiæ securitate, & exemptione seruanda. 26

Antonius Caracciolus.

SVMMARIVM.

1 *Barones an possint cogere vassallos, vt reuertantur ad eorũ terras quãdo ausugerũt.*
2 *Vassalli fugientes à terra domaniali an cogi possint ad reuertendum.*
3 *Vassallus dicitur pars feudi.*
4 *Capitulum Regis Roberti* 119. *declaratur.*
5 *Vassalli angarÿ, & perangarÿ ad quæ seruitia teneantur.*
6 *Baro, quos Vassallos possit cogere ad habitandum.*
7 *Decisiones plures afferũtur ad propositum.*
8 *Vassalli angarij, & perangarij sine vllo dubio coguntur ad reuertendum.*
9 *Exempla aliqua, quæ videntur contraria adducuntur in præsenti.*
10 *Decisũ nõ dicitur, quod non fuit discussũ.*
11 *Grammattici decisio* 77. *interpretatur.*
12 *Vassalli, vt cogantur ad redeundum sufficit quod etiam in minimo seruire teneantur Baronibus sine expensis.*
13 *Rex noster Hispaniarum Dominus est personarum.*
14 *Decisio Capicij* 168. *cum* 118. *declaratur.*
15 *Vassalli non sunt angarij, vel perangarij si solùm habeant obligationem dandi Ærarium Baroni.*
16 *Priuilegium quomodo per possessionem explicetur.*
17 *Iurisdictio concessa in angaria, & perangaria differt ab eo, quod est facere vassallos angarios, & perangarios, & quæ sit hæc differentia.*

ARGVMEN

ARGVMENTVM.

Baro num possit cogere vassallum, qui alibi transtulit domicilium, vt redeat ad habitandum in Terra sua, & quid in Vniuersitatibus domanialibus, quarum ciues ad alienum locum domicilium pariter transtulerunt. Vassalli angarij, & perangarij, qui dicantur, & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XCI.

1 Verissima est iuris conclusio, quod quando Baro habet Terram cum vassallis, quòd possit compellere vassallos recedentes a Terra Baroniæ suæ, vt in eam reuertantur, prout de iure peroptime fundauit Soc. *conf.* 76. *n.* 15. *cum seq.* 4. *lib.* & affert rationem, ex quo originarios permanere in propria patria respicit publicã vtilitatem illius loci, ne castra diminutionem hominum patiantur, sed plena suis hominibus conseruentur, quod publicè interest, ad tex. *in l. cum ratio.* §. *si plures, ff. de bon dam.* latè etiam comprobauit Surd. *conf.* 210. *n.* 14. *lib.* 1. Cephal. *conf.* 18. *n.* 25. *vol.* 1. & latissimè multos cumulans Monoch. *in tract. de recup. poss. rem.* 10. *n.* 77.

2 Et in Regno est tex. in Const. *quisquis*, vbi glos. & ibi Iser. Paris de Put. *in tract. de sindicat. in rub. de excess. Bar. n.* 41. & Afflict. *in decis.* 265. *n.* 81. vbi asserit, quod potest vassallus reuocari etiam à terra domaniali *in vers.* 14. *tenetur*, & idem *in d. const. quisquis, n.* 9. vbi cum Iser. voluit, quod, & si non fuerit apposita clausula *cum vassallis*, cùm sit solita apponi, censetur apposita, & quod eo casu, etiam si vassalli non essent obligati ad seruitia personalia, adhuc reuocentur, idem voluit Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *Auth.* 15. & relatis, Luca de Penna, & aliis, voluit Petr. de Greg. *de concess. feudi. par.* 7. *q.* 4. *nu.* 1. & 2. & subnectit rationé, ex quo, quando Rex concedit aliquam terram in feudum cum vassallis, intelligitur ea conditione dare, vt vassalli ab eadem Terra non discedât, quinimo *nu.* 3. illud addit etiam procedere, quando forte in concessione castri non reperiretur apposita talis clausula, quòd etiam haberetur pro adiecta, ex quo communiter apponi consueuit, & illud idem firmauit Gram. *conf.* 1. *in ciuil.* vbi voluit, quod possit non solùm reuocari, sed etiam si bona vassalli recedentis existunt in sua iurisdictione, quod poterit illa retinere.

3 Ad hoc facit, quod vassallus dicitur pars feudi, ita Iser. in Const. Regni, *probationum defectus, arg. l. quemadmodum. C. de agricol. & cens.* Ideoque illis recedentibus, Dominus parte feudi priuaretur, quod sine facto suo, vel sua culpa fieri non potest.

4 Sed tandem hoc expressè dicitur per cap. Regis Roberti 119. *in lib. Baraptuti, in* Arch. Regiæ Siclæ, vbi datur ius Baronibus reuocandi eorum vassallos, qui alibi migrarunt, etiam, quod illi vassalli non teneantur ad seruitia personalia, & hoc esse satis pulchrum dixit, & firmauit Iordanus in addit. Constit. *quisquis, incip. pro hoc vide.*

Cum ergo in casu nostro non solùm fuit concessa Terra cum vassallis; sed etiam cum angariis, & perangariis, prout in priuilegio, nulli dubium, quin constet D. Ferdinandi de Marra iustissimam esse instantiam, prætendentis reuocare eius vassallos Guardiæ Lombardæ ad originariam Patriam, à qua recesserunt antequam prædicta Terra fuisset sub vtili dominio ipsius.

Sed vlterius nedum iustissima ex prædictis redditur Domini Ferdinandi petitio, sed ex infra dicendis penitus incontrouersa, ac in dubia.

5 In facto siquidem certum est, hanc Terram Guardiæ Lombardæ fuisse cõcessã à Rege Federico Sigismundo Sarraceno in anno 1497. titulo venditionis cũ vassallis, vassalorúmque redditibus, angariis, & perangariis, eosdémque vassallos eius Domino non solùm teneri ad seruitia innumera personalia, verùm etiam astrictos esse ad dandos Curiæ Baiulos, qui ei seruire habeant sine Baronis salario, ac sine expensis. Amplius tenentur dare ei testem baiulationis, ac Correrium, atque Capellanum similiter sine expensis, neque salario.

6 Ex qua facti serie oritur, quòd admissa opinione DD. volentium ad finem, vt Baro possit reuocare vassallos habitantes in aliis Terris, quòd requiratur illos esse Domino obligatos ad seruitia personalia, prout ex dicta Constit. *quisquis*, voluit ibi Petr. de Monteforte, qui allegat illud determinari, etiam per cap. Regis Caroli *in c. desideriis hactenus*, & per aliud *incip. Item statuimus, quòd si vassalli Ecclesiarum*, & per cap. Papæ Honorij editi pro bono statu Regni *in c. Iustitia, & Pax*, & per alium eiusdem Honorij *in c. dilectus Filius Nobilis vir Carolus*, qui distinguendo inter seruitia debita ratione rei, quam tenent, & seruitia debita ratione personæ, in primo casu rem amittere determinat, in secundo casu personas reuocare permittit, & eum sequuti fuerunt Lucas de Penna *in leg. quisquis. C. de agricol. & cens. lib.* 11. ibique Andreas de Barulo, & Ioan. de Platea, sicque requiratur, quòd vassalli sint angarij, & perangarij, prout fundauit Capyc. *decis.* 168. Frecc. *in d. Auctor.* 15. qui etiam illud admisit, si concessio esset facta tantùm cum hominibus, & vassallis, & fuisse decisum in causa Vniuersitatis, & hominum Terræ Sinerchiæ refert Campagna super d. cap. *Item statuimus, quòd si vassalli Ecclesiarum, num.* 2.

7 Immò quod fortius est, habita pro vera magis rigorosa opinione, siquidem, quod vassalli, qui tenentur ad seruitia personalia cum expensis Domini, sicque angarij possint reuocari à Terris Baronalibus, vassalli verò, qui absque expensis, & salario seruire tenentur, qui sunt perangarij, secundum Andr. in verbo *Angaria, quæ sunt regalia*, & *in const. persequentes*, Capyc. *in inuest. in verbo, Angarij*, etiam possint reuocari à Terra domaniali, prout fic quotidie practicari in Regia Camera testatur Regens Reuertcrius in suis decision. quas habeo ad pennam, in causa Magnifici Ioan. Tomacelli Domini Terræ Rocchæ Raynolæ, contra Io. Baptistam Gargarium originarium dictæ Terræ, habitantem in Ciuitate Nolæ, quoque non possint istæ angariæ, & perangariæ possideri, nisi cum Regis priuilegio, nec veniat, nisi exprimantur. Andr. *in d. verb. Angaria, quæ sint Regalia*, & in Constit. *si dubitatio, colum.* 1. & dixit Afflict. in Constit. *quia frequenter, col.* 2.

8 His etiam omnibus admissis, cum in casu nostro nedum sint seruitia personalia cum expensis, sed quod plus, vassalli tenẽtur ad seruitia personalia sine expensis, & salario Baronis, sicque nõ solùm fit verificata angaria, sed etiam perangaria, & insuper non

non solum adsint seruitia, sed priuilegium à Rege concessum in dicta Terra fuit cum vassallis angariis,& perangariis, quod nullo pacto possit in dubium refricari, quòd nedum à Terris Baronalibus, verum etiam à Terris domanialibus licito iure D. Ferdinandos possit suos vassallos reuocare, illósque ad redeundum ad propriam originariam Patriam fore cogendos.

9 Nec vim faciunt adducta per Partes adocrsas,ex quibus intendunt fundare, quod aliàs tempore Leonis Pollerij,cùm fuisset per eum tunc Baronem dictæ Terræ prætensum vassallos ei debere omnia seruitia personalia præstare absque expensis, in aliquibus ex eis fuit datus terminus, & interim ordinatum,quod solueret, seruata forma Regiæ pragmaticæ, sicque ex hoc prætendunt excludere perangariam.

10 Nam primò respondetur hoc non fuisse discussum, nec tractatum, quod apertè ostenditur, cum nihil fuerit super hoc deductum, neque probatum, sed tantùm præsentatum priuilegium, sicque non potest dici iodicatum,ex traditis per D.de Franchis *decis.* 367.*num.*13.*in fin.*

11 Secundò replicatur non officere addocta per Partes, ex quo tantum fuit in aliquibus seruitiis præstandis ordinatum, quod caperetur informatio, & interim Baro solueret, seruata forma Regiæ Pramaticæ, & verum est, qood in possessione interim Baro in his angariis non potest obtinere, cum habeat iuris resistentiam, prout dixit Grammat. *decis.* 67. quod tanto magis procedebat in casu dictarum determinationum, cum Folletius tunc Baro non præsentauit, nisi priuilegium, quod absque possessione, cùm tractabatur de re, in qua ius resistebar, non poterat ad victoriam sufficere, cum ad obtinendum in possessorio in re,in qua ius resistit, non solùm titulus, sed possessio tituli requiratur, ad tex. *in cap.cum personæ, de priuileg.in* 6. Cùm ergo hodie non tractetur de interim, sed de iudicio petitorio,& fuerit nedum probatum priuilegium, sed possessio priuilegij, nulli dobiom, quando de Decretis Domi nihil ad casum nostrum argui, nec de eis haberi ratio potest.

12 Tertiò fortios dicitur, quod si Dominus Ferdinandus nonc iterum vellet prætendere à vassallis easdem res,tunc interim decclas extorqnere, ac seruitia sibi absque expensis præstari, obstarent decreta Domi facta,nisi ab eis ipse grauaretur, & requireretur,quod iudicium prosequeretur, & super illo termino esset compilandus processus;at cùm non ea seruitia absque expensis petuntur,sed ex priuilegio, & ex aliis seruitiis personalibus absque expensis, & salario debitis à vassallis, prætendit fundatam habere intentionem ad vassallos reuocandos, certissimi iuris est nullum esse de decretis illis ad casum nostrum posse applicari quidditatem, nec in hoc, quod tractatur ad aliquid facere. Com non sit necessarium requisitum ad obtinendum in hoc articulo reuocationis vassallorum, quod ipsi in omnibus teneantur propriis expensis Domino seruire,sed satis est, qood etiam in minimo seruitium personale absque expensis virificetur, ad finem illos reuocandi, indiuidualiter in puncto voluit Afflict. *in d.const.quisquis, lib.* 3. Regens Reuerter. *in d.decis. in fine*, & Carauita per plures allegatus *in addit. ad decis. Afflict.* 265. *incip. ibi, His præmissis.*

13 Immò ampliando motiuum, certum est, quod Rex est Dominos personarum,est tex.*in const.Regni, quia frequenter*,& non est dubium,quod ipse poterit reuocare vassallos aliunde habitantes, quam in Terris Domanialibus, vt est tex. *in dict. constit. quisquis, cum concord.* & tamen nulli dubium, quòd si ipse Rex velit seruitia, quæ per decreta illa decisa fuerunt cum Follerio, & de quibus hodie Pars vult se iuuare ad hoius articuli decisionem, quòd ipsemet Rex teneretur stare dictis determinationibus, ac illis soluere, seruata forma Regiæ Pragmaticæ,cum Capitula, & Pragmaticæ specificè de seruitiis Regiis vassallis impositis loquantur, vnde sicuti non per hoc ius vassallos reuocandi Regi aufertur, per hoc nec etiam, & Baroni angarias, & perangarias non solùm ex Regis priuilegio habenti, sed cui seruitia personalia absque expensis, & salario à vassallis præstari debentur ius reuocandi auferri poterit, eique ex illis decretis nedum vlla consequentia oritur in contrarium, quinimmò retorquendo motiuom, ex illis etiam constat cum expensis ad omnia seruitia personalia teneri, ac sine expensis ad oomnilla, & ea maximi momenti supra enumerata, ex quibus nedum angarij, verum etiam, & petangarij sunt censendi, & proinde reuocandi à Terris Baronalibus, ac etiam à Domanialibus, iuxta quotidie practicatam obseruantiam Regiæ Cameræ, de qua singulariter testatur doctissimus, & in ptaxi tam versatus Regens Reuert.*in pract.decis.*

Nec in contrarium poterunt ponderari decisiones Capyc. 118. & 168. vbi non censetur data, & concessa angaria, & perangaria in vassallos,ad finem eos reuocandi, etiam si Baro haberet ius cogendi Vniuersitatem ad ei dandum Camerarium, seu Ærarium, nec ex hoc vassalli dicuntur angarij, & perangarij;nam replicatur, quod dispar est ratio decisionum,nec in eis est vis facienda, inmò apertè in eis Domini Ferdinandi intentio fundatur. 14

Quod autem adsit dispar ratio in dictis decisionibus, quàm in casu nostro lucidissimè ostenditur, nam in illis casibus decisionum Capyc.quæstio fuit, nùm ex onere præstandi Camerarium sit vassallis indicta angaria,& perangaria, & deciditur, quòd non, ex quo officium Ærariatos, & Camerariatus non est munus sordidum: tum quia *in l. maximarum. C. de excub. mun. lib.* 10. vbi munera sordida enomerantur, istud munus non enuntiatur; ex quo illud videtur constare plus in sollicitudine animi, quàm in labore personæ, habens insuper quandam iurisdictionem annexam, tum etiam quia cum Angaria sit munus præstandarum operarum, sicque diurnum officium, non potest officium Ærariatus, & Camerariatus inter illa munera adscribi, cùm constet ea non consistere in Officio diurno, sicque quòd officia prædicta non constituant angariam in vassallis determinauit, & Frecc.*in d.* 15. *auctor.lib.*2.*in fin.* 15

At in casu nostro nõ solùm habemus priuilegium quod possessionem confirmat, in quo dicitur *cum angariis, & perangariis*, sed etiam non ad officia, & munera Ærariatus,& Cametariatus vassalli tenétur,sed ad baiulos,& seruientes præstandos propriis expensis, & salario, quod munus nedum sordidum, nedum diurnum officium esse, ac personale seruitium sordidáque opera præclarè cognoscitur, sed in specie, qood hoc seruitium per angatiam constituat, expressè admittit Reuerterius in præcitata decisione. Insuper adest seruitium Corterij, quod inter sordida munera, immò aptum ad perangariam constituendam censetur,ita Paris. *de sindicat. in tit. de excess. Baron.* §. 1. *col.pen.*idem Capyc.*d.decis.* 118.*n.* 10. Adsunt, & alia seruitia, ex quibus non potest difficultari esse probatam possessionem perangariæ. 16

Nec

17 Nec iterum insurgat Pars, ex præcitata decisione *cap.* 118. dicens in eo casu, etiam adfuisse priuilegium cum angariis, & perangariis, & non per hoc fuisse decisum Baroni ius reuocandi competere.

Nam primò respondetur contra Capyc. expresse decidi per Parid. *in d. tit. de excess. Bar. col.* 2. nec Capycium ibi tenere contrarium, sed ex quo in facto non fuit probatum onus dandi Camerarium ex eo tenere casum pro dubio, & in secundo casu de iure reuocandi vassallos penitus de dicto priuilegio agit, sed tantùm si ex onere Ærariatus constituatur perangaria, vel angaria.

18 Secundò, & melius corruit hæc difficultas ex eo, siquidem, & si in facto illo fuisset consideratum priuilegium, quòd toto cælo à veritate penitus distat, nihilominus non dubitatur ibi per Baronem nulla seruitia personalia valida fuisse adducta, ex quibus perangaria constitueretur, ac priuilegium in actu possessiuo fuisse redactum, & nulli dubium est, quod per Pragmaticam editam à Carolo Quinto, Diuæ memoriæ, per huiusmodi verba in priuilegiis asserta, scilicet *cum angariis, & perangariis*, non inducitur obligatio, & causa obligationis perpetui seruitij, sed inducitur concessio iurisdictionis in angaria, & perangaria, quæ non competunt Baronibus tanquam Regalia, nisi concedantur ex priuilegio, ad dicta per Bald. *in l. cum multa C. de bonis qua liber. &* ideò dicebat Paris de Puteo in loco præcitato, quod angaria, & perangaria tanquam Regalia à Principe solùm exigi possunt, sed cùm interdum in priuilegiis Baronum de Castris emptis à Rege apponantur ista verba *cum angariis, & perangariis*, eo casu possunt ipsi Barones eas extorquere, causâ talis iurisdictionis eis concessas, & sic ex illis verbis non constituitur obligatio personarum ad prænarratas conditiones, sed bene apparente causa à principio voluntariæ obligationis vassallorum, illa remanet ex illius priuilegij firma, & valida, ita in puncto voluit Grammat. *consil.* 13. *n.* 16. *& in cons.* 98. *num.* 19. Cùm ergo in casu nostro non solùm adsit priuilegium, sed adsint seruitia, ad quæ voluntariè se voluerunt astringi vassalli: immò quod fortius, adsint seruitia præstita ab immemorabili ad dandos tres iuratos, qui deseruire habetent quotidie personaliter Curiæ, non est ambigendum ex his exuberanter fuisse fundatam perangariam, ad finem reuocandi vassallos nedum à Baronalibus, sed etiam à Domanialibus locis, prout ab ornatissimis Senatoribus iudicari speratur.

Andreas Marchesius.

SVMMARIVM.

1 *Feudi præcipua natura est, vt nullus iure communi feudorum perpenso ad eius successionem admittatur, nisi à primo communis agnationis acquisitore descendat.*

2 *Feudum pro se, & descendentibus quis acquirere dicitur.*

3 *Fratres, vel ascendentes, quare feudo nouo non succedant.*

4 *Feudi principalis natura est, vt successio communis agnationis stipitem semper respiciat, & num.* 17.

5 *Frater succedit fratri non solùm in feudo antiquo, sed etiam in nouo ex constit.* vt de successionibus, *etsi ab illius acquisitore haud descendat.*

6 *Feudi circa successionem natura iure Regni est mutata: nam frater vtrinque coniunctus, consanguineus, vel vterinus succedit in feudo nouo, vel antiquo, licèt feudum ipsum à diuersa deuenit at linea: idque vti intelligatur num.* 7.

8 *Frater fratri non succedit etiam de iure Regni, si feudum sit concessum pro hæredibus ex corpore legitimè descendentibus, & quæ sit ratio.*

9 *Frater vterinus ad feudi noui successionem ex capitulis Regni admittitur, etiam quod sic obtentum pro hæredibus ex corpore descendentibus, & quid in feudo antiquo.*

10 *Supradictæ quæstionis negatiua assertur sententia.*

11 *Eiusdem quæstionis affirmatiua adducitur opinio.*

12 *Constitutio,* vt de successionibus, *secundùm Marinum de Caramanico intelligitur, vbi feudum, de cuius successione tractatur, prouenit defuncto ex eo parente, ex quo frater superstes est coniunctus.*

13 *Vterinus non est vocatus per supradictam constitutionem ad successionem fratris defuncti absque liberis, si feudum deuenit ex linea paterna, sicut excluditur consanguineus frater, si feudum prouenit ex linea materna secundum Caramanicum.*

14 *Hæres in feudis iure feudorum est filius, vel alius descendens legitimè ex corpore primi stipitis feudum acquirentis; & an intelligatur etiam de extraneis habilitatis à iure regni, num.* 94.

15 *Feudorum de communi iure idem est asserere pro te, & hæredibus simpliciter, ac pro te, & hæredibus ex tuo corpore legitimè descendentibus, & nu.* 38. 88. *&* 95.

16 *Iniquum iudicatur attendere, quod non est cogitatum.*

18 *Marini Caramanici opinionem in constit.* vt de successionibus, *de iure communi feudorum procedere, non autem de iure constitutionum Regni tenet ibidem Iseruia.*

19 *Iudices in Regno debent prius iudicare secundùm constitutiones Regni, eod.*

20 *Fæmina iure communi feudorum est exclusa à feudi successione, sed iure constitutionum est admissa.*

21 *Hæres in feudis in Regno non intelligitur de liberis tantùm, sed etiam de aliis consanguineis, etsi ex corpore primi feu-*

dum acquirentis non descendant.

22 *Federicus Imperator in constit.* in aliquibus, *corrigendo antiquum consuetudinem statuit masculos, & fœminas succedere patri seruata sexus, & gradus prærogatiua.*

23 *Federicus prædictus arctando dictam consuetudinem vocantem ad feudi successionem collaterales consanguineos, quantumcunque remotos, vocauit solùm fratres siue vtrinque coniunctos siue ex altero tantùm parente, & eorum filios, exclusis consanguineis in vlteriori gradu existentibus tum à successione feudi veteris, quam noui per constit.* vt de successionibus.

24 *Constitutio* vt de successionibus, *non requirit, vt succedens descendat ex corpore primi acquirentis secundùm Iserniam.*

25 *Feudorum successiones in Regno regulabantur secundum prædictam consuetudinem, & non secundum ius commune feudorum, quæ consuetudo fuit correcta in fœmina per constitutionem* in aliquibus, *& arctata in agnatis per constit.* vt de successionibus.

26 *Frater succedit fratri in feudo nouo in Regno, cùm non requiratur hodie qualitas descendentis ex corpore primi acquirentis.*

27 *Frater succedit fratri decedenti absque liberis in feudo eidem perueniento ex altero parente, cui frater superstes non est coniunctus, vt tempore Caroli Primi est iudicatum.*

28 *Frater coniunctus ab vno latere tantum succedit fratri in feudo, quod non venit à latere, vnde sibi coniungitur propter generalitatem litteræ constitutionis prædicta num.* 30. *& respondetur contrariis n.* 32. 33. *&* 35.

29 *Interpretatio in dubiis fit contra fiscum.*

31 *In feudo antiquo succedunt ascendentes, & collaterales etiam non coniuncti ab illo latere, vnde feudum peruenit ad defunctum secundùm Iserniam.*

34 *Legitimi hæredes in feudo, & non extranei, sunt qui ex pacto, lege, vel vsu sunt vocati.*

36 *Pater succedit filio in feudo antiquo, etiam si peruenerit illud ad filios ex linea materna.*

37 *Constitutio*, vt de successionibus, *an interpretationem recipiat à iure communi feudorum, vel à consuetudine, qua tempore promulgata constitutionis vigebat, & num.* 39.

40 *Frater succedit fratri decedenti sine liberis in feudo peruento ab eo, cui frater superstes non est coniunctus, nisi aliter per partes cogitatum, vel in inuestitura fuerit expressum.*

41 *Hæredes in feudis iure communi feudorum intelliguntur de iis, qui legitimè descenderint ex corpore primi acquirentis, at de iure Regni intelliguntur non tantùm descendentes legitimè ex corpore primi acquirentis, sed etiam fratres, filij fratrum, & omnes in tertio gradu in linea collaterali existentes.*

42 *Inuestitura omnes in Regno interpretantur à iure Regni, & non à iure communi.*

43 *Frater vterinus an succedat fratri defuncto absque liberis in feudo, quod ad defunctum peruenerat ex linea paterna, si in inuestitura dicatur pro te, & hæredibus ex tuo corpore legitimè descendentibus, & opinio affirmatiua, quam amplexati sunt Cunesius, & alij, & Præses Anellus de Amato, recensetur.*

44 *In eadem quæstione opinio negatiua Andreæ de Isernia refertur, & eius verba adducuntur, n.* 47. *&* 60.

45 *Contractus ex partium conuentione legem accipiunt.*

46 *Frater succedit fratri etiam in feudo nouo, quod de iure feudorum non procedit.*

48 *Andreæ de Isernia opinio negatiua supraposita ab auctore defenditur num.* 49. *&* 50.

51 *Ascendentes an succedant in feudo antiquo, quando in inuestitura dicitur*, tibi, & hæredibus tuis ex tuo corpore legitimè descendentibus, *& quid in feudo nouo, si illa verba non sunt dicta, n.* 53. 56. *& quid si ascendens sit de descendentibus à primo acquirente, n.* 58.

52 *Feudum statim atque à primo acquirente transit in alterum per successionem, efficitur antiquum.*

54 *Omissum videtur, quod non est dictum.*

55 *Forma inuestituræ non præsumitur, nisi expressè probetur.*

57 *Hæres hæredis Titij, dicitur hæres Titij, etiam si in multos hæredes descendatur.*

59 *Descendens ab eo, qui à me descendit, à me descendere videtur.*

61 *Auctor recenset eos, qui Isernium sunt sequuti, & illorum verba refert.* 63. 65. *&* 66.

62 *Constitutio* vt de successionibus in §. ex collaterali, *cessat, si inuestitura est pro te, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus.*

64 *Feudi successionis natura tripliciter consideratur per Regentem Lanarium.*

67 *Auctor tum ex rerum indicentarum auctoritate, quam ex gratiis per Serenissimos*

mos Reges concessis tutatur opinionem negatiuè in Isernia circa successionem fratris vterini, si in inuestitura dicitur pro se, & haeredibus ex suo corpore legitimè descendentibus, n.72. & seq.

68 Feudum acquisitum ab eo, qui fuit communis parens fratri defuncto, de cuius successione agitur, & fratri superstiti ad successionem venienti paternum dicitur.

69 Dispositum in feudo nouo est dispositum in feudo antiquo aliundè, quam à communi parente perueniente, siue inuestitura expressè sit data pro se, & haeredibus ex corpore legitimè descendentibus, siue à iure praescripta, idque auctoritate Iserniae probat auctor.

70 Clausula pro haeredibus ex corpore limitat successionem ad certos, & non omnes haeredes comprehendit, tam in feudo nouo, quam veteri.

71 Agnati collaterales descendentes ex corpore primi stipitis domini feudi iure feudorum antiquo succedunt, cùm eo iure idem sit dicere pro se, & haeredibus simpliciter, ac pro se, & haeredibus ex corpore legitimè descendentibus.

72 Fratres emptoris siue vtrinque coniuncti, siue ex altero tantùm parente, ac eorum filij succedunt fratri decedenti sine liberis in feudis emptis, quamuis in inuestitura dicatur pro se, & haeredibus ex corpore legitimè descendentibus, per gratiam huic Regno concessam, & de ratione.

73 Gratia facta in vno casu non extenditur ad alium.

74 Auctor confutat doctrinam Anelli Amati, & motiua, per quae gratia praedicta fuit concessa, recenset.

75 Inuestiturae tenor attenditur omissa prouidentia iuris communis feudalis, vel Regni, cum ab eius forma non sit recedendum, quae informat, & reformat tantùm feudum, & alia operatur, & numer.83.

76 Inuestiturae tenor derogat omni feudi naturae.

77 Successio in feudo concesso pro se, & haeredibus ex suo corpore legitimè descendentibus, debet descendere legitimè ex corpore primi acquirentis, ac primogenitus praefertur, si sit haeres vltimi morientis in ipso feudo, & quare.

78 Feudi concessio est contractus iuris ciuilis, sicut emphyteusis.

79 Feuda omnia de patrimonio Regis proueniunt.

80 Beneficium concedens, modum, & finem ipsi beneficio ponere potest.

81 A feudo concesso tibi, & primogenitis tuis caeteri praeter primogenitos excluduntur.

82 Feudi in concessione si sit expressum, ad quos illud debeat peruenire, est seruandum etiam contra naturam successionis feudi de iure, vel consuetudine feudorum.

84 Anelli Amati doctrina per auctorem validissimis considerationibus reiicitur, & Cannetij auctoritatem, qua idem Amato vtitur, contra eundem retorquet. 84. 85.86. & 87.

88 Pisanelli consideratio recensetur, & ab auctore apprimè reiicitur. 89.90.93. & 97.

91 Feudorum in concessionibus, an sit inspicienda consuetudo Regis concedentis, num.95.

92 Sibi, & haeredibus suis quilibet acquirere censetur.

96 Constitutionē vt de successionibus non esse intelligendam, vt commune ius feudorum intelligit optimè Auctor declarat contra Pisanellum, & Cannetium.

98 Iserniae plura loca per Anellum de Amato adducta ad suam, Pisanelli, & Cannetij opinionem tuendam recensentur, sed ea omnia ab auctore declarantur, & Amati responsiones optimè diluuntur, & numer.99.100.101.102.105.

103 Lex quod praesumit, probatione non indiget.

104 Inuestitura forma tibi, & haeredibus, ita vt in ea viuatur iure Francorum, differt ab illa forma tibi, & haeredibus tuis ex tuo corpore legitimè descendentibus.

109 Haeredis appellatione in concessione feudi pro se, & haeredibus vigore constitutionis, vt de successionibus, contineatur descendentes ex corpore primi acquirentis, frater, & filius fratris, quod si in ea dicitur, ex tuo corpore legitimè descendentibus, frater, vel alius ex linea collaterali non comprehenditur, & n.110.

111 Vox, & haeredibus simpliciter ab homine expressa non alterat naturam feudi à iure regni sibi attributam, excepto feudo ex pacto, & prouidentia, sed si dicitur ex tuo corpore legitimè descendentibus, alteratur feudi natura à constit. Regni attributa.

112 Frater vterinus, si feudum non venit ex parte matris, omni iure repellitur à successione fratris.

113 Cannetij consideratio relata ab auctore optima ponderatione repellitur.

114 Anelli de Amato opinio, quam ex verbis constitutionis, vt de successionibus probare nititur, reiicitur, sed ab Au-

ctore perbellè reiicitur,& nu.115. 116. 117.118.123.124.125.

119 *Tempore promulgationis constit.* vt de successionibus, *feuda tenebantur sub forma pro te, &° heredibus simpliciter.*

120 *Isernia verba in constit.* vt de successionibus *referuntur, quibus expresse probatur eius opinio, quam Auctor defendit, & amplectitur, n.121.122.*

126 *Constitutio*, vt de successionibus, *pro certo habuit feudatarium feuda tenere sub forma pro te, & heredibus simpliciter.*

127 *Imperatoris intentio ad dictam constitutionem,* vt de successionibus, *perbellè ab auctore colligitur, n.128. & 129.*

130 *Anelli de Amato aliud motiuum refertur, & optimis considerationibus ab Auctore conuellitur, n.131.132.134.*

133 *Pactum inuestiture derogat omni natura feudorum siue iure communi, siue iure municipali, vel Regni.*

135 *Isernia locus per Anellum de Amato adductus uti intelligatur, auctor explicat.*

136 *Feudi inuestitura quoties est pro heredibus ex corpore, etsi pater, & frater succedant in feudo antiquo per cap.* considerantes. *tum successor debet esse de corpore, si non vltimi morientis, saltem primi acquirentis.*

137 *Cap. pradictum* considerantes, *uti communiter intelligatur subiicitur.*

138 *Gratia nouissimè Regno concessa, de qua in Prag.27. de feudis, loquitur in feudo nouo, & non in veteri.*

139 *Rex noster habet intentionem fundatam in omnibus feudis quaternatis huius Regni, unde si successor non docet se aperto iure ad successionem feudi venire, poterit illius possessionem praoccupare.*

ARGVMENTVM.

Frater vterinus, an & quando fratri suo vterino in feudis tam antiquis, quàm nouis succedere possit; & quid si inuestitura canat, *pro se, & heredibus ex corpore legitimè descendentibus*, feudi noui, vel antiqui successio qualiter fuerit iure communi feudorum considerata, qualiter iure constitutionis Regni, & qualiter ex gratiis nouissimè Regno concessis: & de pluribus ad veram, & germanam intelligentiam dictarum constitutionum, & gratiarum pertinentibus.

ALLEGATIO XCII.

IN præsenti causa, quæ agitur inter Regium Fiscum, & Ferdinandum Caracciolum se offert examinanda illa ardua, & perdifficilis quæstio, iam diu inter maiores nostros controuersa, nùm frater vterinus succedere possit defuncto fratri in feudo antiquo ei obuento ex linea paterna. Pro cuius resolutione discutienda sunt quàm plurima iura tam communia, quam huius Regni, quibus benè consideratis, & intellectis deueniri poterit ad veram, & rectam quæstionis decisionem.

Iure communi feudorum inspecto præcipua feu- 1
di natura est, vt nullus possit admitti ad illius successionem, nisi descendat à primo feudi acquisitore communis agnationis, *cap.1.§. his vero*, vbi Beluisius, Isern. Bal. Aluar. Afflict. & cæteri communiter, *de grad. success. in feud.* sequitur Straderius, de feu-
dis *par.7. cap.7. num.6.* Ronsental *cap.7. conclusione* 2
58. quilibet enim censetur feudum acquirere pro se, & descendentibus, *cap.1. de duob. fratr. à cap.*
inuest. & ideò fratres, siue ascendentes non succe- 3
dunt in feudo nouo, quia originem non habent
ab acquisitore feudi: hinc dicebat Bald. quem se- 4
quitur ibi Affl. & cæteri *in d.§. his verò*, specialem feudi naturam esse; vt semper successio suum respiciat stipitem communis agnationis, & non alium.

Iure verò Regni, ex constitutione *vt de successio-* 5
nibus, frater succedit fratri, nedum in feudo antiquo, sed etiam in feudo nouo iuxta interpretationem peritorum Regni ad dictam constit. *vt de successionibus*, ex cuius prouidentia dicitur mutata primæua feudi natura, & nouus introductus ordo succedendi, vt frater succedat fratri in feudo nouo, licet ab acquisitore feudi non descendat, reprobata communiter Glos. *in eadem constit. in verbo. ex altero* nam docet Isern. *in ead. const. in v... fratres, in constit. si quando aliquem, & in cap.1. ... n.8. de natur. success. feud.* vbi Loffred. *col.7.* & *in cons.38. num.8. & seq.* Franciscus de Amicis *de his qui feud. dar. poss. quæst.15. & 17. fol. mihi* 186. Reg. de Ponte *in tract. de potest. Proregis, in tit. de success. mulierum, §.1. num.6.* cæteros cumulat Anellus de Amato *cons.97. num.6. & seqq.*

Et ideo iure Regni dicitur facta mutatio, circa 6
feudi successionem, vt possit in feudo tam nouo, quam antiquo succedere frater, nedum ex vtroque parente, sed etiam ex vno tantùm latere coniunctus, licèt feudum peruenerit ad defunctum ex diuersa linea, & propterea poterit frater vterinus succedere in feudo obuento ex parte patris, & è contra, consanguineus frater in feudo obuento ex linea materna, ita Isern. *in d. constit. si quando aliquem, & in constit. vt de success. in verbo, fratres*, & pluries ita decisum testatur, quem omnes DD. proximè citati, eum sequuntur, absque aliqua contradictione.

Verùm hæc omnia sunt intelligenda secun- 7
dum præsumptam inuestituram communiter re-
ceptam ad ipsam constitutionem *pro heredibus,* 8
simpliciter; si verò feudum esset concessum

pro

pro hæredibus ex corpore legitime descendentibus, hoc casu limitatur iudicium Peritorum Regni, vt frater fratri minimè succedere valeat, ex eo quia resistit pactum, seu tenor inuestituræ, ita Isern. *in eadem constit. in verbo, fratres*, vbi Afflict. *numer. 11. & decis. 293.* Loffred. *in cap. 1. de natur. success. feud. col. 7. & in cons. 38. num. 8. & seq.* Frecc. *lib. 3. de subfeud. in quæst. quæ incipit sed postquam, numer. 17.* & sequitur Anna *cons. 125. numer. 21.* Dominus de Georgio *alleg. 21. n. 61. & seq. & nouiss.* Reg. Rouit. *Prag. 11. de feud. n. 23.*

9 Ex qua declaratione oritur ingens quæstio, an data feudi inuestitura *pro hæredibus ex corpore*, possit frater vterinus succedere in feudo antiquo obuento ex linea paterna, dum in feudo nouo cessat omnis difficultas ex gratiis nouissimè Regno concessis, quibus est habilitatus frater vterinus ad feudi successionem, etiam illo obtento pro hæredibus ex corpore legitimè descendentibus, vt *in prag. 27. de feud.*

10 Pro parte negatiua, vt frater vterinus succedere minimè valeat in feudo antiquo, pugnat Loffred. *cons. 38. numer. 8. & seq. & in cap. 1. col. 7. de natura success. feud.* dicens ridiculum esse, data feudi inuestitura pro *hæredibus ex corpore*, fratrem vterinum in eo succedere posse, dum resistit pactum, & tenor inuestituræ, quem sequitur Cannet. *in cap. si aliquem in quæst. incip. opinio in primo, & numer. 16. & seq.* loquens in terminis dictæ constit. *vt de successionibus*: licèt aliter ipse sentiat, *ex d. cap. si aliquem*, quam opinionem vti verissimam quamplurimis validissimis rationibus defendit D. Regens de Pont. recolendæ memoriæ loco cit. *de successione mulierum, §. 1.* omnino videndus.

11 Affirmatiuam vero sententiam firmauit Camer. in suo responso impresso post repetitiones Canetij, dum agit de intellectu Constit. *vt de successionibus, fol. mihi 358. 359. fol. 374.* sequitur Pisanell. *in cons.* similiter edito post opus Cannetij, quos longo apparatu conatur defendere Præses de Amato *cons. 97. & 98.*

Ego tamen aliquantulum negotium altiùs examinando, quia agitur de re graui, & à modernis contradicta, & adhuc solemniter temporibus nostris non decisa distinctè procedendo. Primò examinabo articulum quid iuris sit, posita inuestitura *pro se & hæredibus*, simpliciter; nam hæc examinatio multùm confert ad lucidationem nostræ quæstionis, vt infra patebit. Secundò quid sit, posita inuestitura *pro se, & hæredibus* additis verbis *ex suo corpore legitimè descendentibus*, vt est casus nostræ quæstionis.

12 Quoad primam antiqui periti Regni satis fuere discordes, nam Marinus de Caramanico Glossator constitutionum Regni, cuius opiniones multùm approbantur in Regno *in d. constit. vt de successionibus, in verbo, ex altero tantum*, tenet constitutionem *vt de successionibus*, vocantem fratrem coniunctum ex altero parente tantùm ad successionem fratris defuncti sine liberis, esse intelligendam quando feudum de cuius successione agitur, peruenit defuncto ex eo parente, ex quo iste frater superstes coniunctos est, sicque tenet
13 Marinus fratrem vterinum tantùm non esse vocatum per dictam constitutionem ad successionem fratris defuncti sine liberis, quando feudum ad defunctum prouenit ex linea paterna, & è contra, fratrem consanguineum tantùm, non succedere fratri vterino in feudo, quod perueniat ei à linea materna, allegat contextum *in cap. 1. §. his verò deficientibus, de successione fratrum*, vbi est 14
casus expressus, quia illo iure hæres in feudis intelligitur filius, vel alius descendens legitimè ex corpore primi stipitis, qui feudum acquisiuit, vt *in cap. 1. §. & si clientulus, de alienat. feud.* & sic tenet inuestituram *pro se & hæredibus*, in quibus terminis loquitur dicta constit. *vt de successionibus*, vt infra dicetur, esse intelligendam secundùm terminos legales iuris communis feudorum, cùm inspecto dicto iure communi feudorum, tantùm est dicere *pro se, & hæredibus*, simpliciter, 15
quantum *pro se, & hæredibus ex suo corpore legitimè descendentibus, d. §. & si clientulus, de alienatione feudi*; Is enim qui dedit feudum hæc prædecessoribus huius fratris defuncti sine liberis, dabat pro recipiente, & hæredibus suis ex suo corpore legitime descendentibus *d. §. & si clientulus*, non autem cogitauit de extraneo, 16
quando non expressit. Iniquum autem est id, quod cogitatum non est, attendere, *l. qui cum tutoribus, §. 1. ff. de transact.* quia non cogitauit etiam de parentibus ascendentibus non coniunctis ex latere, vnde venit feudum *l. Iulianus, ff. si quis omissa causa testamenti, & cap. 1. de natura successión. feud.* quia hæc est specialis natura feudi 17
vt semper suum respiciat stipitem, nec in extraneum deuoluatur, *vt l. cum ita §. fin. ff. de leg. 1.*

Andr. verò de Isern. auriga noster, & feudorum pater sequens interpretationem aliorum antiquorum in eadem const. *vt de successionibus*, in verbo *fratres*, relata glos. dicit eius opinionem non esse vndequaque veram, sed egere distinctione, nam inspecto iure communi feudorum, vera est positio sua, *dict. cap. 1. § his verò deficientibus, de successione fratrum*, vbi ille agnatus ad feudi successionem aspirare potest, qui legitimè descendit ex corpore primi stipitis, qui feudum acquisiuit, quia eo iure communi feudorum hæres intelligitur filius *d. §. & si clientulus, de alienat. feud.* 18

Attamen inspecto iure constitutionum Regni 19
dicit, non esse veram eius positionem, quia dictæ constitutiones secundùm quas in Regno Iudices prius habent iudicare, *vt in constit. puritatem*, non sequuntur dicta iura communia feudo- 20
rum, patet, quia illo iure filia fæmina est repulsa, & tamen per constit. est admissa ad successionem, *vt in constit. in aliquibus*, & quia in Regno erat consuetudo ante dictam constit. *vt de successionibus* vt consanguinei quantumcumque remoti succederent, vt testatur Imperator *in constit. in aliquibus*, & sic in Regno verbum hæ- 21
res in feudis non intelligebatur ita strictè, vt ius commune feudorum intelligebat, scilicet de liberis tantùm *d. §. & si clientulus*, sed magis latè, ita vt appellatione hæredis iure Regni intelliguntur non solùm descendentes, sed etiam alij consanguinei, licèt non descendant ex corpore primi acquirentis feudum, circa quam consuetudinem in Regno vigentem in successionibus feudorum, & ex cuius censura regulabantur successiones feudorum.

Imperator Federicus secundus Rex Regni ex 22
successione materna, edidit duas constitutiones, vnam, quæ incipit *in aliquibus*, qua correxit dictam consuetudinem in quantum excludebat fæminam à successione patris comitis, vel baronis, & vocabat consanguineos masculos quantumcumque remotos, & statuit tam filios masculos, quam filias fæminas succedere patri seruata sexus prærogatiua, scilicet vt masculus existens in eodem gradu cum

fæmina,

fæmina, præferatur; cæterum si masculus non existit cum fæmina in eodem gradu; tunc fœmina succedit, exclusis masculis in gradu remotiori existentibus.

23 Secundo edidit alteram constit. quæ incipit *vt de successionibus*, in qua arctando dictam consuetudinem vocantem collaterales consanguineos quantumcumque remotos ad successionem feudorum; vocauit tantum fratres, siue ex vtroque parente, siue ex altero tantùm, & eorum filios; cæteros consanguineos vt vlteriori gradu existentes excludendo, tam à successione feudi veteris, quam nouiter acquisiti, vt clarè ex lectura dictæ Constitutionis patet. Vnde inquit Isern. *citato loco*, cùm constitutio arctando dictam consuetudinem Regni, simpliciter vocat fratrem siue ex vtroque parente, siue ex altero, simpliciter est intelligenda, non distincto, An feudum, de cuius successione agitur prouenit defuncto ex illo parente, vnde frater superstes coniunctus est, quia arctata in vno, non debet arctari in alio non expresso, nec cogi-
24 tato, & sic tenet Isern. quod inspectis terminis const. *vt de successionibus*, non requiritur, vt succedere volens habeat qualitatem, vt sit des-
25 cendens ex corpore primi acquirentis, vt dicit ius commune feudorum, quia successiones feudorum in Regno non regulabantur censura dicti iuris communis feudorum; sed censura dictæ consuetudinis correcta in fæmina, & arctata in agnatis, per prædictas duas constitutiones.

26 Et in tantum est verum, quod in Regno non exigebatur in successore qualitas descendentis ex corpore primi acquirentis, quod antiqui periti Regni dicebant, quod etiam in feudo nouo frater succedit fratri, propter generalitatem dictæ constitutionis, quamuis secus sit illo iure communi feudorum, & sæpe ita in Regno fuit iudicatum, vt Loffr. *dicto conf.* 38. *num.* 8. *&* 9. & Afflict. *decis.* 293.

27 Vnde Isern. infert veram esse opinionem antiquorum Peritorum Regni dicentium, fratrem succedere fratri defuncto sine liberis in feudo ad defunctum peruento ex alio parente, vnde ipse frater superstes non est coniunctus, & testatur Isern. *in d. constit. vt de successionibus, in verbo, fratres*, vers. *è contra, quod non*; quod vidit per ambas sententias pronunciatum tempore Regis Caroli I. qui bene discutiebat ius suum, pro fratre consanguineo vendicante feudum sororis defunctæ sine liberis, quod à matre sibi peruenerat, vnde frater coniunctus non erat.

28 Idem Isern. *in cap. 1. in additione, de natura successionis feudi*, sequens eandem opinionem dicit verius esse dictum illorum, quod frater coniunctus ab vno latere tantùm succedit fratri in illo feudo, quod prouenit ab illo latere vnde sibi coniungitur, propter generalitatem literæ constitutionis, quæ non distinguit; sed generaliter loquitur, *l. 1. ff. de*
29 *aleatoribus*, quia in dubiis interpretatio fit contra Fiscum, *l. non puto, ff. de iure Fisci*, & subdit *vidi*
30 *enim pronunciatum in Magna Curia, vbi de feudo agitur pro fratre vendicante feudum sororis mortuæ, coniuncta sibi à matre tantùm, quæ habuerat feudum illud à patre suo, vnde non erat sibi frater ille coniunctus, & sententia fuit confirmata in appellatione*: & subdit, *habet iam interpretationem suam, hoc dictum ex altero tantùm, per rerum iudicatarum auctoritatem l. si de interpretatione, ff. de legibus.*

31 Similiter hoc idem dicit *in const. si quando, de bonis forindicatorum*, per hæc verba; *& intelligunt Periti Regni in feudo antiquo succedere ascendentes, & collaterales, etiam si non sunt coniuncti ab illo latere, vnde feudum proueneras ad defunctum, hoc est etiam si non fuit primo acquisitum per illum, qui fuit cognationis communis, quod est necessarium de iure feudorum in tit. de gradibus successionis §. 1. & dicunt quod constitutiones Regni non sequuntur illos vsus, quos ponit liber ille vt patet infra, de successione Comitum, & Baronum, const.* vt de successionibus.

Et respondet ad argumenta glossæ dicens: *non* 32
obstat tex. cap. 1. §. his vero deficientibus, de gradibus successionis, quia const. non sequitur illos vsus.

Nec obstat aliud argumentum quod is, qui da- 33
bat feudum hoc prædecessoribus huius defuncti, intelligebat de descendentibus ipsis, & non extraneis, nam respondet dicens, *imò non intelligitur per verbum*, & hæredibus *de liberis, vt ius commune feudorum dicit, sed de extraneis etiam: l. si pactum, ff. de probationibus, quia non sunt extranei illi, quos hæc constitutio admittit*, hinc ibidem Isern. *in d. cap. 1.* 34
in verbo, fratri sine legitimo hærede, de his qui feud. dar. poss. dicit, quod illi sunt legitimi hæredes in feudo, & non extranei, qui ex pacto, lege, vel iure, vel vsu sunt vocati, sed cum per dictam constitutionem frater siue ex vtroque siue ex altero vocetur, merito frater intelligitur legitimus hæres, & non extraneus.

Nec obstat aliud argumentum de *l. Iulianus, ff.* 35
si quis omissa causa testamenti, quia tale argumentum concluderet, etiam in feudo antiquo, & ta- 36
men clarum est patrem succedere filio in feudo antiquo, etiam quod feudum peruenisset ad filium ex linea materna, quia dicta constit. *si quando* loquitur generaliter.

Et hæc Theorica Iser. communiter est sequuta præcipue, eam sequitur in omnibus Loffr. *conf.* 38. *numer.* 8. *&* 9. & alij nostri Regni scribentes. Per præmissam igitur Iserniæ doctrinam patent infrascriptæ conclusiones.

Prima, quod si constit. *vt de successionibus*, reci- 37
peret interpretationem à iure communi feudorum,
quia illo iure tantum est dicere *tibi & hæredibus* 38
tuis, quantum *tibi, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, cum illo iure hæres in feudo intelligitur Filius, vel alius descendens à primo acquirente feudum, vt *d. cap. 1. §. & si clientulus*, tunc vera est opinio Glos. Marini, quod tunc frater ex altero tantum succedat fratri in feudo antiquo, si, feudum peruenerat ad defunctum ex illo parente, vnde est coniunctus; secus si feudum peruenerat ex alio patente vnde non est sibi coniunctus.

Si verò *constitutio* non recipit interpretationem 39
à iure communi feudorum, sed à consuetudine, quæ vigebat tempore promulgationis dictæ constitutionis, quia illo iure consuetudinario, appellatione hæredis intelligebantur etiam collaterales, quantumcumque remoti: & sic siue erant coniuncti ab illo parente, vnde perueniebat feudum, siue non, tunc vera est opinio antiquorum peritorum Regni, vt frater succedat fratri in feudo antiquo, non distincto vnde peruenerat feudum ad defunctum propter generalitatem litteræ constitutionis; quæ opinio Peritorum Regni contra Glos. vsu præualuit, & iudiciali sententia confirmata est.

Secunda conclusio colligitur, quod prædicta 40
sententia peritorum Regni est vera, nisi aliud per Partes fuisset cogitatum, vel expressum in inuestitura seu concessione feudi, ita colligitur ex verbis Iser. ibi, *arctata in vno non debet arctari in alio non expresso, non cogitato, quia contractus*

conuentione legem accipiunt, leg. contractus, ff. de reg.
iuris.
41 Patet, quoque tertia conclusio, quod verbum *hæ-*
res in feudis aliter intelligitur à iure communi feu-
dorum, & aliter à iure Regni; nam iure communi
feudorum intelliguntur illi, qui descendunt legiti-
mè ex corpore acquirentis feudum *d. §. & si clientu-*
lus; iure verò Regni intelliguntur tam illi, qui des-
cendunt legitime ex corpore acquirentis, quam etiã
collaterales, vt fratres, & filij fratrum, & omnes, qui
in tertiò gradu in linea collaterali existunt *d. const.*
vt de success vt Loffr. *cons. primo, n.* 121. & Camerarius
in c. Imperialem, fol. 22. *lit. M. de prohibit. feud. alienat.*
per Federic. & commoniter Regni nostri scribentes.
Et inuestituræ omnes in Regno recipiunt interpre-
42 tationem à iure Regni, non a iure communi feudo-
rum, vt etiam tradit Loffred. *cons* 38. *n.* 12. *vers. quia,*
vt alias. Per quas Andr. de Isern. conclusiones con-
funditur opinio quorundam modernorum scriben-
tium, vt infra latiùs dicam.
43 His ad euidentiam dictis, venio ad secundam
quæstionem, scilicet, an data inuestitura *pro se, &*
hæredibus suis ex suo corpore legitimè descendentibus,
frater vterinus tantùm succedat fratri defuncto sine
liberis in feudo, quod ad eum peruenerat à linea
paterna vnde ipse non est coniunctus.
Io. Angelus Pisanellus sua tempestate Aduocato-
rum nemini secundus, in suo responso post opus
Cannetij impresso *fol.* 338. & Camerarius in alio
responso, quod incipit *consilio meo*, in eodem opere
Cannetij impresso *fol.* 359. & Præses de Amato *cons.*
suo 97. & 98. tenuerunt opinionem affirmatiuam,
mouentur pluribus motiuis, & argumentis sumptis
tàm ex verbis Andreæ de Isern. quam ex verbis di-
ctæ const. *vt de successionibus*, quæ omnia infra in
medium sigillatim adducam, eiusque veras, & con-
cludentes responsiones afferendo.
44 Contrariam sententiam scilicet quod taliter data
inuestitura *pro se, & hæredibus ex corpore*, frater vte-
rinus non succedat fratri defuncto sine liberis in
feudo, quod peruenerat ad defunctum à patre vel
linea paterna, tenet præcipue Andr. de Isern. auriga
noster *in d. constit. vt de successionibus, in verbo, fratres,*
vers. hodie tamen, vbi firmata opinione antiquorum
peritorum Regni contra glos. quod in terminis con-
stitutionis *vt de successionibus*, frater ex altero paren-
te tantum succedit fratri defuncto sine liberis, tam
in feudo nouo, quam in feudo antiquo, non distin-
cto an sit coniunctus ex illo latere vnde peruenerat
feudum vel non, propter generalitatem litteræ con-
stitutionis, limitat dictam peritorum conclusionem
non procedere si priuilegiũ concessionis feudi dicat
tibi, & hæredibus tuis ex tuo corpore legitimè des-
45 cendẽtibus, quia resistit pactum & tenor inuestitu-
ræ, quia contractus ex conuentione legem accipiunt
l. contractus, ff. de reg. iur verba sua sunt videlicet, *nã,*
46 *& antiqui periti nostri intelligunt etiam in feudo nouo*
dato fratri, vt frater succedat, ex quo generaliter loqui-
tur, ff de aleatoribus, l. 1. quod de iure feudorum non
est, vt *in prima rubrica, §. cum verò Corradus*, & sub-
dit *vnde si esset datum feudum per Imperatorem fratri,*
vnum fratrem habenti, & non liberos, si aliud per con-
cessionem non apparet; audiui magnos peritos, dicentes
fratrem succedere, & subdit *hodie tamen hoc non esset,*
47 *quia in priuilegiis exprimitur, damus tibi, & hæredibus*
tuis ex tuo corpore legitimè descendentibus, & sic hæc
verba Andreæ expresse ostendunt quod quãdo con-
cessio feudi est facta pro hæredibus ex corpore des-
cendentibus; tunc cessat prouidentia constitutionis,
& seruari debet tenor, & pactum concessionis, dum
ait, si aliud per concessionem non appareat, & quia

contractus ex conuentione legem accipiunt, vt di-
ximus.
Nec iuuat aduersantes dicere Isern. ibi loquutum 48
esse in feudo nouo, nam respondetur Isern. propo-
suisse quæstionem principaliter in feudo antiquo,
& incidenter ad reprobandum glos. dixit quoque
de feudo nouo, & ratio est in aperto, quia illud quod
obstat fratri in feudo nouo, scilicet, quia tenor, &
pactum concessionis vocat ad successionem illos, qui
descendunt legitime ex corpore primi acquirentis,
vnde ipse frater non est, qui tenor seruari debet, ex
quo contractus ex conuentione legem accipiunt,
obstat quoque in feudo antiquo vt illi, qui non de-
scendunt ex corpore parentis, vnde venit feudum,
non succedant, quia obstat tenor inuestituræ, in qua
determinatum pactum est initum.
Tertiò si in feudo nouo possunt Partes per pa- 49
ctum recedere tacite à prouidentia constitutionis vt
indicant illa Isern. verba *si aliud per concessionem non*
apparet, quare non idem in feudo antiquo aliunde
peruento, quam à communi parente, dum const. lo-
quitur tam in feudo nouo, quam in antiquo, qu a
glos. dicit *feuda tenenti descendentes libere, & absolu-*
tè posse succedere, & ex collaterali linea venientes,
vt fratres siue ex vtroque parente, siue ex altero tan-
tùm omnino succedunt, si dicit simpliciter, feuda
tenentij ergo simpliciter, & generaliter intelligitur,
siue feudatarius tenebat feudum nouum, siue anti-
quum, *d. l.* 1. *ff. de aleatoribus*, & patet *in ead. constit.*
in verbo in omnibus, ibi, *siue in communium prædecesso-*
rum rebus, siue in acquisitis, ita ponderat Loffred. *d.*
cons. 38. *n.* 8. & 9.
Sed vt claudatur os contradicentium, & extin- 50
guatur omnis occasio concertandi, allego alium lo-
cum Isern. qui loquitur in feudo antiquo in dicto
verbo *fratres, vers prædicta verò forma*; dixerat Iser.
supra vers. *propterea alij dicunt*, quod supposita inue-
stitura pro se, & hæredibus simpliciter, frater, & pa-
ter coniuncti, non ab illo latere, vnde venit feu-
dum ad defunctum, de cuius successione agitur, suc-
cedunt propter generalitatem literæ constitutionis,
quæ dilucidat successiones feudorum; posteà in di-
cto vers. *prædicta verò forma*, quærit, quid iuris, si
forma priuilegiorum est *tibi, & hæredibus tuis ex tuo* 51
corpore legitimè descendentibus, an ascendentes suc-
cedant in feudo antiquo, nam in feudo nouo, etiam
si prædicta verba non essent dicta, ascendentes non
succedunt, vt est casus expressus *in constit. forindi-*
catorum bona, putà feudum datum est Titio pro se,
& hæredibus ex suo corpore legitimè descenden-
bus, si moritur Titius sine liberis pater ei non suc-
cedit, etiam si dicta verba non essent dicta, quia
in feudo nouo ascendentes non succedunt, sed si
feudum taliter datum de persona Titij fecit transi-
tum per successionem in Sempronium Filium Ti-
tij, quo casu in persona filij Sempronij dicitur an- 52
tiquum, quia statim atque feudum à persona pri-
mi acquirentis transit in alterum per viam succes-
sionis, dicitur, & efficitur antiquum, vt bene de-
clarat glos. *in dicta constit. vt de successionibus, in*
verbo quolibet titulo; si deinde contingit mori Sem-
pronium, sine liberis an eius ascendens, putà auus
ei succedat in dicto feudo taliter dato, & Isern. *lo-* 53
co cit. disputat quæstionem, & pro parte ascenden-
tis scilicet aui, quod succedat, allegat, quia dicta
verba *ex suo corpore legitimè descendentibus*, fue-
runt dicta in persona Titij primi acquirentis, & sic
non videntur repetita in persona suorum descen-
dentium, vnde in persona descendentium à Ti-
tio concesso remanet facta pro se, & hæredi-
bus simpliciter absque illis verbis *ex suo corpore*

legitimè descendentibus, nisi dixisset, *ex sue, vel eo-*
rum corpore legitimè descendentibus, quia quod non
54 fuit dictum, omissum videtur *leg. quicquid astringen-*
dæ, ff. verb. obligat. nec pactum factum cum Titio
primo acquirente extenditur ad alias personas vt in-
telligatur de hæred·bus ex corpore, id est de liberis
leg. si vnus, §. ante omnia, ff. de pactis, cùm prædicta
55 forma non præsumatur, nisi expressè probetur, vt
Iser. *in cap. 1. §. huius autem generis, ex quibus causis*
feudum amittatur.

56 Contrarium concludit ibi Isern. vt ascendentes
repellantur à successione feudi antiqui taliter dati
propter tenorem inuestituræ, & concessionis, quæ
vult, vt illi succedere possint, qui descendunt legi-
timè ex corpore primi acquirentis. Non obstant con-
traria pro parte ascendentium allegata, quia pater, &
filius eius, finguntur vna persona, & sic de aliis pa-
tribus, & filiis descendentibus, vnde quod in patre
57 fuit dictum, videtur in omnibus descendentibus
repetitum; nam hæres hæredis Titij, dicitur hæres
Titij, etiam si in multos hæredes descendatur *leg. fin.*
C. de hæredibus instituendis.

Imò multò potius videtur repetere in descenti-
bus verbum illud *ex. ne corpore*, quia non dulciori
nomine nepotes nostros, quam filios appellamus,
nam ex eorum prole memoriam relinquimus in
æternum *leg. liberorum, §. fin. ff. de verb. significatione.*

58 Limitat tamen Isern. loco citato dictam suam
conclusionem nisi ascendentes essent de descen-
dentibus à Titio primo acquirente, purà patruus ad
nepotem; isti ascendentes non videntur prohibiti
per prædicta verba quoniam sic descendit à Titio
patruus, sicut nepos filius fratris, vt dixi *in cap. 1. in*
quæstione patrui, tit. Imperator Lotarius Eugenio Pa-
pæ; pro qua limitatione facit, quia descendens ex
59 illo qui à me descendit, à me descendere videtur,
60 argumento *leg. dedit, ff. de coll. bonor.* concludendo er-
go, dico, si ascendentes putà auus, vel proauus in
feudo antiquo taliter dato repellitur à successione
sui nepotis, vel pronepotis repugnante inuestitura,
vt decidit Isern. quia non est ex illo parente, vnde
peruenerat feudum, à fortiori frater vterinus repel-
li debet à successione feudi taliter dati, cùm non sit
coniunctus ex linea paterna vnde peruenerat feu-
dum, de cuius successione agitur; maximè quia Iser.
sub vna, eademque censura ponit patrem, & fratrem,
quando inuestitura dicit *pro se, & hæredibus* simpli-
ter, vt dixit *d. vers. propterea alij dicunt*, & in dicta
constit. *si quando*; ergo pariter, & sub eadem cen-
sura debent esse in limitatione, scilicet quando for-
ma inuestituræ dicit *tibi, & hæredibus tuis ex tuo cor-*
pore descendentibus, leg. iam hoc iure. ff. vulgar. & pu-
pillar. substit.

61 Et quia hæc est vera, & expressa, & infallibilis
veritas, & mens Andreæ de Isern. propterea eam
vti columnam veritatis sequuti, & amplexati sunt
infrascripti nostri scribentes optimi iuris feudalis,
& Isern. Interpretes, nempe Affl. *in d. constit. num. 14.*
Loffred. *in cons. 58. n. 8. & 9.* & latius *in cap. 1. de na-*
tur. success. feud. fol. mihi 47. vbi postquam Loffred.
disputauit quæstionem, an frater vterinus succedat
fratri in feudo antiquo, quod peruenerat à linea pa-
terna, vnde non erat coniunctus, & approbauit opi-
nionem Isern. secundum interpretationem antiquo-
rum peritorum Regni contra Glos. scilicet quod
succedat; limitat dictam peritorum, & Iserniæ con-
clusionem, quando inuestitura esset pro Titio, &
suis hæredibus ex suo corpore legitimè descenden-
tibus, & verba sua sunt hæc, *disputatio procedit quan-*
do, vt dictum est, inuestitura concepta est pro Titio, &
eius hæredibus, vel quando simpliciter facta est conces-
sio non facta mentione alicuius successoris, quo casu de
iure dicta const. vt de successionibus, *pro hæredibus fa-*
cta videtur, secus verò si inuestitura dicat pro Titio,
& eius hæredibus ex eius corpore legitime descen-
dentibus, *tunc frater vterinus non posset succedere in*
feudo sub hac forma dato linea paterna, à qua ipse non
descendit, nec è conuerso frater consanguineus succede-
deret in feudo obuento à linea materna, & subdit, *&*
hæc vera videtur mens Andreæ, nam quando ipse tenet,
quod sit locus huic successioni, loquitur secundum termi-
nos constitutionis, quæ intelligit de hæredibus simplici-
ter, non autem quando dicit de descendentibus ex corpo-
re, tunc enim ex quo huic vterino volenti succedere re-
pugnat forma inuestituræ, sub qua ipse non comprehen-
ditur, esset ridiculum dicere, quod Andr. velit, quod sit
locus successioni, probatur in l. liberorum, §. 1 ff. de verb.
signif. vbi dicit, *qui reliquos vult excludere, aliquos no-*
minat, & admittit. Hæc ille.

Per quæ patet, quod vbi inuestitura est pro te, & 62
hæredibus ex corpore legitimè cessat prouidentia
dictæ constitutionis *in §. ex collaterali*, & interpreta-
tio antiquorum peritorum, & Iser. volentium fra-
trem succedere, licèt non sint ex latere vnde perue-
nerat feudum.

Hoc idem voluit Reg. Franciscus Antonius, Vil- 63
lanus in suo responso post opus Cannet. impresso
num. 5. fol. 344. etsi in terminis capituli *si aliquem*,
contrarium concludat. Et perbellè hoc idem docuit 64
Dominus, & patruus meus Regens Lanarius *in c. 1.*
num. 4. 5. & 6 de success. feud. dicit namque tripliciter
considerari potest natura successionis feudi, alia se-
cundum ius commune feudorum, alia secundùm le-
gem, aut consuetudinem Regni, vbi situm est feu-
dum, alia secundùm formam inuestituræ, per quam
derogatur naturæ successionis feudi ex iure com-
muni feudorum, vel ex lege, aut consuetudine Re-
gni *cap. 1. de fratribus, de nouo benef. inuestitis*, & sub-
dit, exemplum, *in Regno frater succedit fratri in feudo*
nouo, item in veteri etiam, licèt non sit coniunctus vnde
prouenit feudum, secundum opinionem Isern. in vtroque
iam receptam in Regno, & subdit, *& tamen excludi-*
tur, quando inuestitura est pro hæredibus ex corpore vt
ipse dicit in constit. Regni vt de successsion. super gl. in 65
verb. fratres, allegat quoque Bal. *in Authentica cessan-*
te, n. 5. C. de legitimis hæredibus, & *in cons. 159. 3. vol.*
sicut in d. c. 1. de beneficio fratris, frater, qui aliàs ex-
cluditur per ius commune feudorum à successione
feudi noui, admittitur ex forma inuestituræ: per quæ
iura Bald. ibi dicit, quod tenor inuestituræ derogat
omni naturæ successionis feudi, siue sit de iure com-
muni feudorum siue ex iure municipali, sequitur
Magnus Guglielmus de Perno in repetitione dicti
capituli *si aliquem, §. concedenti, & cons. 18.* idem tenet
Dominus Freccia *lib. 2. de subfeud. q. 12.* in finalibus
verbis, vbi dicit *fratrem succedere fratri nisi repugnet*
inuestitura, & *n. 10.* clarius explicat non succedere,
si dicit pro hæredibus ex corpore: eandem distin-
ctionem tenet Fabius de Anna *cons. 125. num. 21.*

Et Marchio Murchoni Regens de Ponte *in tract.* 66
de potest. Proregis, tit. de success. mulierum, §. 1. num 8.
cum sequentib. tractans quæstionem ad partes, & re-
latis DD. hinc inde pro vtraque parte, concludit per
hæc verba, *Nos verò maturè negotio pensato sequimur*
opinionem Loffred. communem, vt supra, quæ est
vera opinio Andreæ infallibilis, & indubitata, &
subdit, *longè aberrasse, qui tenuerunt constitutio-*
nem, vt de successionibus, habere locum, & intelligi,
quando inuestitura est facta pro hæredibus ex corpo-
re, ea ratione, quia sic est de iure communi, & sub-
dit, *hoc assumptum est vndique falsum, & contra*
communem omnium nostrum scribentium sententiam,
quia

*quia si inuestitura pro heredibus, ex corpore non præ-
sumitur, ergo nullo modo est verum, quod constitutio
intelligatur cum dicta clausula,* & dicit, *quod ita ar-
guit Dominus Freccia in 3. lib. in tit. de forma inue-
stitura, in cap. sed postquam, numero 17. cum sequent.*
eandem sententiam tenet Dominus Regens Rouit.
in Pragm. 11. numero 23. de feud. dicens esse distin-
guendum inter inuestituram *pro te, & heredibus,*
simpliciter, & iouestituram *pro te, & heredibus ex
corpore legitimè descentibus.*

Patet igitur, quod communis opinio Peritissimo-
rum Regni nostri est, data inuestitura *pro te, &
heredibus ex corpore legitimè descendentibus,* fratrem
ex vno parente tantùm non succedere fratri in feu-
do, quod peruenerat ad defunctum ex alio latere,
vnde ipse non est coniunctus, ac cessare prouiden-
tiam *constitutionis vt de successionibus, in §. ex colla-
terali,* & interpretationem antiquorum peritorum
Regni, qua dicta constitutio, *vt de successionibus,* &
interpretatio antiquorum procedit, & habet locum
supposita inuestitura *pro te, & heredibus* simplici-
ter, non additis illis verbis *ex suo corpore legitime de-
scendentibus.*

67 Et vltra prædictorum auctoritates, corroboratur
dicta communis opinio rerum iudicatarum auctori-
tate; nam iudicauit *Sac. Cons Neap.* non bis, & ter,
sed millies capitulum *considerantes,* in quo, dicit fra-
trem succedere fratri defuncto sine liberis in Co-
mitatibos, Baronijs, & alijs feudis, etiam quod in-
uestitura sit cum illa clausula *ex suo corpore legitimè
descendentibus,* procedere, & intelligi in feudo an-
tiquo paterno, vel auito, scilicet, quod fuit acqui-
situm ab illo antecessore, qui est communis parens
tam fratri defuncto, quam fratri superstiti, qui suc-
cedere intendit; non in feudo nouo acquisito per
fratrem, vel veteri aliunde peruento ad defunctum,
quàm a communi parente, vt Afflict. *decis. 293.* &
expresse tenet Isern. *in dict. constit.* vt de soccessio-
nibus, *in verbo filij fratrum, vers. simile quærunt*
68 *fiscales:* Certi iuris est paternum dici illud, quod fuit
acquisitum ab illo antecessore, qoi fuit communis
parens tam fratri defuncto, de cuius successione agi-
tur, quam fratri superstiti, qui ad successionem ve-
nire intendit, vt *in cap. 1. §. his verò deficientibus, de
successione fratrum, & cap. 1. § paternum verò, de na-
tura successionis feudi,* per quæ iura glos. *in dict. const.
vt de success.* in verbo vel *quilibet iure suo,* dicit feu-
dum paternum, siue auitum dici, habito respectu,
tam decedentis de cuius successione agitur, quam
succedentis, qui vult ad successionem venire, idest,
quod ipsorum parens, cuius fuit huiusmodi feudum
auitum fuerit communis parens vtrinque; seqoitur
Camerarius in subloquio cum *fisco,* impresso post
opus Cannetij *vers. & tertiò, fol. 372.*

69 Et quod illud, quod disponitur in feudo nouo,
idem sit in feudo veteri aliundè, quàm à communi
parente peruento, siue inuestitura sit expressè data
*pro te, & heredibus ex corpore legitimè descendenti-
bus,* siue à iure præsumpta, vt præsumit ius commu-
ne feudorum *dict. §. & si clientulus,* patet ex doctri-
na Iserni. *in cap. 1. in principio, de natura successionis
feudi,* vbi dicit, qood pater non succedat filio in
feudo nouo, vt dicit dictum capitulum de natura
soccessionis feudi, procedere etiam in feudo anti-
quo aliunde peruento, quàm à communi parente,
licèt succedat in feudo paterno, & ratio est, quia in
vtroque est eadem ratio, scilicet, quia non descen-
dit legitime ex corpore stipitis primi domini feudi,
quod requirit lex feudalis, vt dicatur feudum pater-
num *dict. cap. 1. §. his verò deficientibus, de successio-
ne fratrum, & dict. cap. 1. §. paternum verò de natura
successionis feudi ita arguit Regens de Ponte, dict. §. 1.
num. 15. vers. sed si ratio. de successione mulierum,* vbi
subdit *ex clausula enim prædicta pro heredibus ex cor-* 70
*pore, limitata est successio ad certos, & non ad omnes he-
redes ita quod qui non est descendens ex corpore, minimè
succedere potest, & hoc tenuit Andr. qui loquutus est
de hac quæstione, tam in feudo nouo, quam in feudo an-
tiquo.* Hæc ille.

Lucida enim intentio Partium, colligitur per di-
ctam clausulam *ex corpore legitimè descendentibus,* ex
conuentione voloisse redi ad ius antiquum libri 71
feudorum, qoo iure agnati collaterales ita demùm
soccedunt, si descendunt ex corpore primi stipitis
domini feudi *dict. §. his verò deficientibus, cum alijs
similibus,* cum dicto iure tantùm est dicere *pro te, &
heredibus* simpliciter, quantum *pro te, & heredibus
ex corpore legitimè descendentibus dict. §. & si clientu-
lus, de alienat feud.* vt etiam aduersarij fatentur.

Corroboratur quoque conclusio prædicta ex no- 72
uissimis gratiis per Serenissimos Reges nostros Re-
gno cōcessis dum ad sopplicationē Regnis est con-
cessum, vt fratres emptoris siue ex vtroque parente,
siue ex altero, & eorum filij succedant fratri defun-
cto sine liberis in feudis emptis, non obstante forma
inuestituræ *pro te, & heredibus ex corpore legitimè
descendentibus,* & hoc speciali ratione ne commer-
cium difficultetur illis, qui carent filiis, cum in Re-
gno vassalli non habeant, vnde possint mutuò inter
se contractare, nisi bona feudalia, cum fere omnia
bona Regni sint feudalia.

Vnde Serenissimus Rex ne homines carentes li- 73
beris retraherentur ab emptionibus feudorum tam
à Regia Curia, quam à priuatis, ob timorem deuo-
lutionis ad fiscum ob eorum mortem sine filiis, con-
cessit, vt frater emptoris succedat fratri in feudis
noois emptis, sexus, & ætatis prærogatiua seruata, nō
obstante, quod tenor, & forma communis dicat, *ti-
bi, & heredibus tuis ex tuo corpore legitimè descen-
dentibus,* vt patet *ex Pragmat 16. 24 & 27. tit. de feu-
dis,* ergo dictæ gratiæ clarescunt contrarium esse in
feudis antiquis concessis, cum dicta clausula *ex cor-
pore legitime descendentibus,* scilicet, vt ille frater,
qui non descendit ex corpore primi acquirentis,
non succedat fratri, Gratia enim in vno casu, non
trahitur ad alium casum, Glos. *in cap. ad eius verò con-
cubitū, distinct. 5.* maxime quia in feudo antiquo sci-
licet acquisito per successionem, cessat ratio prædi-
ctarum gratiarum, quia nemo non accipit feudum
iure successionis sibi delato, timore deuolutionis,
qoia caret filiis tempore sibi delatæ successionis, ita
arguit Regens de Ponte *tit. de success. mulierum §. 1.
in finalibus verbis.*

Accedat, quia eadem inclita nostra Ciuitas Nea-
polis in dicta supplicatione expressit, quemadmo-
dum frater succedit fratri primogenito in feudo pa-
terno, non obstante inuestitura confirmatoria in
personam primogeniti facta *pro te, & heredibus ex
corpore,* qoando sic tenebatur feudum à communi
parente, vt *dict. Prag. 18.* sicque fatetur aliud esse in
feudo veteri aliunde peruento, qoam à communi
parente, quo casu non dicitur feudom paternum
d. c. 1. §. his verò deficientibus, de successione fratrum.

Nec alicuius momenti est responsio Præsidis de 74
Amato *in dicto cons. 97.* in finalibus verbis *vers. tan-
dem,* scilicet, quod fuit concessa gratia prædicta ad
maioris fauoris cumulum, quasi quod sic de iure
competebat tam in feodo nouo, qoàm in feudo an-
tiquo, nam hæc est vanitas vanitatum, ibi enim no-
stra inclita Ciuitas Neapolis supplicibus, & affe-
ctuosis verbis duo supplicauit Serenissimo Regi
Philippo.

Primò, vt in feudo antiquo in linea collaterali prorogaret successionem ad quartum gradum inclusiuè, & hoc dignis respectibus fuit denegatum, sed tantùm confirmata gratia Serenissimi Imperatoris Caroli V. quod successio in feudis paternis in linea collaterali extendatur ad patrueles masculos descendentes per lineam masculinam à primo domino stipite feudi.

Secundò supplicauit, vt in feudo nouo empto frater emptoris succedat fratri decedenti sine liberis, non obstante, quod inuestitura sit *pro te, & hæredib. ex corpore*, & ad obtinendã gratiam expressit hæc motiua. Primò quia illis, qui nõ habent filios, impeditur commercium; cùm in Regno vassalli non habeant aliud, vnde se mutuò contrahent, quam bona feudalia, ob timorem deuolutionis ad fiscum. Secundò, quia frater succedit fratri primogenito defuncto sine filiis in feudo paterno, non obstante, quod inuestitura confirmatoria in personam primogeniti erat facta pro hæredibus ex corpore, quando tũc communis pater tenebat feudum. Tertio, quia hoc petebatur pro feudis emptis, non pro feudis concessis liberalitate, vel ob remunerationem seruitiorum, & Rex huic secundæ petitioni annuit, vt patet in *dict. prag. 18. vers. & de più, tit. de feudis*, sicque dum verba supplicationis fuerũt composita a Peritissimis sapientibus Regni, pro absoluto sciebant data inuestitura *pro te, & hæredibus ex corpore*, fratrem repelli à successione fratris in feudo tã nouo, quam antiquo, quando frater non erat coniunctus fratri defuncto ex latere vnde prouueniebat feudum, & sic non erat feudum paternum *d. c. 1. §. his vero deficientib. de successione fratrum*, aliàs esset dicere tot sapientes Regni fuisse terminorum feudalium inexpertes, quod asserere valde temerarium est.

Et quod hæc sit mens concedentis dictam gratiã apparet, quia fuit dicta gratia concessa cum conditione, dummodo tempore emptionis, acquirentes feuda, nullos filios, ac descendentes habeant, quæ clausula, seu conditio postea per aliam gratiam fuit sublata, vt *in prag. 24. tit. de feud.* & postea per aliam gratiam extensa ad fratres consanguineos tantùm, & vterinos tantùm, & eorum filios vtriusq; sexus, prærogatiua sexus, & ætatis seruata, vt *Pragm. 27. tit. de feud.* Præs. de Franch. *decis.* 695. & Frab. us de Anna *cons.* 115. *num.* 11. vbi dicunt ex gratia tamen frater fratri in hoc Regno succedit in feudo nouo, pro se, & hæredibus ex corpore concesso.

75 Et prædicta conclusio est fundata solidissima regula, quia ad tenorem inuestituræ recurrendum est, & illa attendi, ac considerari debet posthabita prouidentia iuris communis feudalis, vel legis Regni

76 *c. 1. de duobus fratribus, à c. inuestitis, c. 1. de fratribus de nouo beneficio inuestitis, cap. porrò, extr. de priuilegiis*: per quæ iura Andr. de Ilern. *in cap. Imperialem, §. quoniam, de prohib. feud. alienat. per Lotarium*, dicit à forma inuestituræ non esse recedendum, & Bal. *dict. c. 1. de duobus fratrib. à c. inuestitis*, dixit, quod tenor inuestituræ derogat omni naturæ feudi, siue iuri cõmunis feudalis, siue legis Regni, in quo feudum situm est, sequitur eruditè patruus meus Regens Lanarius *in repetitione c. 1. n. 5. & 6. de success. feud.* vn-

77 de Loffred. *in cons. 1. n. 179.* ex præfata regula infert, quod facta concessione feudi pro te, & hæredibus ex corpore tuo legitimè descentibus, ita vt in eo viuatur iure Francorum, quod inspecto dicto tenore successor in eo, debet esse de descendentibus legitimè ex corpore primi acquirentis, & quod primogenitus præferatur, atque sit hæres vltimi morientis in ipso feudo, ex quo hæc notula hæres, additis illis verbis, ex tuo corpore, &c. voce hominis est expressa, & non ab intellectu, & mente iuris.

Et ratio est, quia contractus, vt est concessio feudi, qui est contractus iuris ciuilis, sicut emphyteusis, vt Ilern. *in præfatione libri feudorum, q. 5.* ex conuentione legẽ accipiũt, *l. contractus, ff. de regul. iur.* & quilibet in re sua dicit legem, quàm vult *l. in re mandata. C. mandati*, nam feuda omnia ex publico sunt, idest de patrimonio Regis prouenientia, *§. optimũ, Auth. de exhibendis, & introducendis reis.* Ilern. *in c. 1. §. valuasores, de his, qui feud. dar. poss.* & modum, & finem in beneficio ponere eius est, qui beneficium tribuit, *l. in commodato, §. sicut ff. commodati.* feudum autem beneficium diffinitur, vt *in c. 1. §. huius autem generis, ex quibus causis feudum amittatur*, pro qua regula faciunt verba Andreæ *in c. 1. n. 8. de successione feudi*, dicentis, quando feudum sic conceditur, *tibi, & primogenitis*, alij præter primogenitos sunt exclusi, nec continentur in concessione; quoniam lex solis illis prouidet, quos nominat, *l. liberorum, §. 1. ff. verber. signif.* Soccin. *in cons. 251. n. 17.* vbi dicit quod in concessione feudi seruandum est illud, quod est expressum, nam si est expressum, ad quos debet perueniri feudum seruari debet etiam contra naturam successionis feudi, de iure, aut consuetudine feudorum, per text. *in cap. 1. §. præterea, quid sit inuestitura, cap. 1. de feud. non habente propriam feudi naturam*, & Guliel. à Perno *in cons. 18.* vbi dicit maximè animaduertendum ad formam inuestituræ, quia illa informat, & reformat totum feudum, & trahit illud extra terminos naturales suos ad terminos pacti. 78 79 80 81 82 83

Per præmissa ergo stat vera, & lucidissima conclusio, quòd inuestitura derogat prouidentiæ tam iuris communis feudalis, quam const. nostræ *vt de successionibus*.

84 Nec prædictis refragatur responsio Præsidentis de Amato *dict. cons. 97. num. 41.* dum respondendo prædictæ regulæ dicit infrascripta verba, *constit. vt de successiõ. duplicem lineam ad feudi successionẽ vocare, scilicet descendentem, & collateralem: dum itaque feudum acquirenti, & successoribus ex corpore conceditur, hoc quidem exprimitur, quod iure Constitutionum disponitur, sed hac linea extincta, an fiscus vel frater ad feudi successionem vocetur, hoc inuestitura non dicit, ideòque iuris communis dispositioni relinquitur, leg. si extraneus, ff. conditione causa data*; in Regno ius commune sunt constitutiones, & sic licet cessent verba inuestituræ, non tamen deficit constitutionis dispositio, & prouidentia, quæ vocat in defectum lineæ descendentis fratres siue ex vtroque, siue ex altero tantùm parente coniunctos, & subdit hanc esse considerationem *Cannetij in repetitione capit. si aliquem, §. opinio supradicta, numero 17. fol. 251.* cuius verba refert, quæ sunt, videlicet, *ideòque esset si videatur ex tenore inuestituræ frater exclusus, attamen admittitur beneficio constitutionis informantis, & reformantis ipsam inuestituram*, & subdit hac ratione confundi Loffred. & aliorum argumenta, dum vim faciunt in inuestitura, quæ derogat omni naturæ feudorum.

Ad quod respondetur primò contra Anellum de Amat. & Cannetium stare opinionem Isern. veram, & communem ab omnibus huius Regni scribentibus secutam, & approbatam, dum communi ore tradunt tenorem inuestituræ derogare omni naturæ feudorum, siue sit iuris communis feudorum, siue legis, seu consuetudinis Regni, quia contractus, ex conuentione Partium legem accipiunt, vt supra latiùs ex tot auctoritatibus comprobauimus. 85

Secundò dicimus talem suam considerationem confundi ex eodem Cannetio, cuius armis vtitur 86

dict.

d. opinio prædicta. num. 16. vbi Cannetius distinguit inter ius constit. *vt de successiou*. & ius dicti cap. *si aliquem*, vigentis in Regno Siciliæ vlterioris; dicit námque hæc verba iure constitutionis *vt de successiou. frater vterinus excluditur ob tenorem, & verba expressa inuestitura, dicentis* tibi, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus, *dum non est ex corpore primi acquirentis*, subdit postea immediate *num*. 17. *secus autem est iure capit*. si aliquem, *quia tunc frater vterinus admittitur ex beneficio dicti capituli, etsi, ex tenore inuestitura sit exclusus*: & reddit rationem diuersitatis, quia primo casu constitutio, *vt de successionibus*, admittit fratrem ex altero parente non coniunctum ex latere vnde prouenit feudum, non verbis expressis in constitutione, sed per argumenta, & interpretationem Peritorum Regni, quæ cessant vbi tenor inuestituræ repugnat, qui derogat omni naturæ successionis feudorum, siue iuris communis, siue iuris Regni, secundò iuribus dicti capituli *si aliquem*, expressis verbis vocatur frater ex altero parente tantùm, vnde non prouenit feudum, de cuius successione agitur, quia dicit siue ex communibus parentibus, siue non communibus, & ideò dictum capitulum reformat omnes inuestituras.

Et sic patet quod Cannetius confirmat opinionem Loffred. & aliorum in terminis constitutionis, *vt successionibus*, & confundit responsionem Præsidis de Amato dum concludit tenorem inuestituræ derogare prouidentiæ constitutionis, secus in insula Siciliæ, vbi capitulum illud si aliquem reformat omnes inuestituras.

87 Tertiò respondetur, quod & si consideratio hæc Cannetij sit subtilis, tamen etiam in terminis *dict. cap. si aliquem* contra ipsum Iudices illius Regni Siciliæ iudicauerunt, habentes pro absoluto capitulum illud *si aliquem* cessare, vbi inuestitura dicit *sibi & hæredibus ex suo corpore descendentibus*, quam in stricta forma vocant, vt patet ex subloquio Camerarij cum fisco impresso post opus Cannetij *fol*. 373. *vers. dicimus nos siculi*, & hoc meritò, quia tenor, & forma inuestituræ trahit feudum extra naturales terminos pacti, *c. 1. de feud. non habente propriam feudi naturam*: vnde dicit Isern. *in d. cap. 1. num. 8. de success. feud.* quod si forma inuestituræ dicit tibi, & primogenitis tuis, alij quam primogeniti sunt exclusi, vti non comprehensi in inuestitura, quæ dicit pro primogenitis, non pro descendentibus, quia solis illis prouidet, quòd nominatim sunt enumerati *d. l. liberorum*; quam Isern. doctrinam sequitur Pernus *cons*. 18. *n*. 4. *cum seq*. & Soccin. *præcitato cons*. 151. *num*. 17. & communiter cæteri scribentes.

Restat modo, vt nulla omninò dubitatio in mente Religiosissimorum iudicantium sit argumenta Io. Angeli Pisanelli Camerarij, & Præsidis de Amato, qui contrariam opinionem tenent, scilicet etiam supposita forma *pro te, & hæredibus ex corpore*, fratrem vterinum succedere fratri defuncto sine liberis in feudo taliter dato lineæ paternæ fratris defuncti, in medium breuiter deducere, eiusque veras, & germanas responsiones afferre; ex quibus magis clarificabitur opinio Isern. Loffred. & aliorum scribentium, quos supra adduximus.

88 Arguit namque Pisanell. in dicto suo responso post opus Cannetij impresso *fol*. 338. *num*. 1.

Primò hoc modo, const. *vt de successionib.* vocat ad successionem feuda teuentium lineam descendentem vsque in infinitum, & ea cessante ex collaterali linea fratres, siue ex vtroque parente, siue ex altero tantum, quæ constitutio intrinsecè supponit feuda teneri pro te, & hæredibus ex corpore, quia inspecto iure communi feudorum tantum est dicere, *tibi, & hæredibus* simpliciter, quantum dicere *tibi, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, allegat Pernum *in cons*. 14. *n*. 10. *vers. vnde illo iure*, vbi allegat contextum *in d. cap*. 1. §. *& si clientulus, de alienat. feud.* at, vbi simpliciter forma inuestituræ dicit tibi, & hæredibus, frater ex altero parente tantùm succedit iuxta Andr. & peritorum antiquorum interpretationem, non distincto an sit coniunctus ex latere vnde prouenerat feudum, vel non; ergo idem quando addita sunt illa verba ex corpore legitimè descendentibus, ex quo dicta verba intrinsece subintelligit constitutio, & sic eorum expressio non mutat ius dictæ constitutionis, *l*. 3. *ff. leg*. 3. ita Pisanell. & Camerarius dictis suis responsis post opus Cannetij *fol*. 338. & 359. & Amatus *d. cons*. 97. *n*. 38.

Pro solutione huius argumenti, in quo stat neruus, & tota vis Partis aduersæ, ex eo motiuo facio mihi dubium, videlicet postquam constitutio *vt de successionibus*, dicit feuda teneri filios, & nepotes, & vsque in infinitum ex descendenti linea descendentes, liberè, & absolutè posse succedere; item ex collaterali linea venientes, vt fratres, siue ex vtroque parente, siue ex altero tantùm, etiam communi parente excluso, omnino succedunt. 89

Ista feuda, de quibus loquitur constitutio, sub qua forma Comites, Barones, & alij feudatarij tenebant, postquam de concessionibus eorum non apparent priuilegia, nec aliæ scripturæ: soluto huic dubio in propriis terminis respondit egregie Andr. de Isern. *in c*. 1. §. *huius autem generis, ex quib. causis feudum amittatur, vbi sub n*. 8. *vers. vnde si non apparet*, format prædictum dubium: Pone quod apparet feudum informe, id est non apparet sub qua forma fuit concessū, vt dicit cōstitutio prædicta, *vt de successionib.* quæ solū dicit feuda teneri, & nō aperit sub qua forma feuda tenebantur per feudatarios, & refert. 90

Primò, opinionem quorundam dicentium esse inspiciendam consuetudinem Regis, quomodo solitus est facere alias concessiones, vt si sit solitus eas concedere *pro te, & liberis tuis ex tuo corpore legitimè descendentibus*, ita præsumatur concessionis forma *arg. l. vel vniuersorum ff. de pignorat. action.* contrariū ipse determinat, dicens, si non apparet sub qua forma sit data inuestitura feudi, intelligitur sicut ius intelligit, scilicet *pro te, & hæredibus tuis* simpliciter: vnusquisque enim censetur pro se, & hæredibus suis acquirere *l. si pactum, ff. de probat.* & *c*. 1. *de duob fratrib. a c. inuestitis*, & sic per istam Isern. doctrinam clara patet conclusio, quod feudum quando non apparet de forma concessionis intelligitur pro se, & hæredibus, vt *l. si pactum. ff. de probat.* non autem pro se, & liberis, vt dicit ius commune feudorum, & per consequens patet resolutio argumentationis contradicentium; cùm enim constitutio dicat feuda teneri, & non aperit sub qua forma feuda tenebantur, intelligenda est feuda teneri sub forma *pro te, & hæredibus*, quia non præsumitur forma *pro te, & liberis ex tuo corpore legitimè descendentibus*, licet hæc forma erat consueta in Regno, & sic per hanc Isern. doctrinam confunditur motiuum, & argumentatio Pisanell. & Camer. & Præsidis de Amat. 91 92

Sed dicit Pars aduersa argumentum non est solutum, quia vis eius stat in hoc, scilicet tantum est dicere *pro te, & hæredibus* simpliciter, quantum est dicere *tibi, & hæredibus ex corpore legitimè descendentib.* quia verbum *hæres* in feudis intelligitur filius, & omnis descendens ex primo acquirente *d. c*. 1. §. *et si clientulus, de alienat. feud.* sed respondetur hanc consequentiam esse falsam, & contra opinionem Isern. & Peritorum Regni communiter receptam in Regno. 93

94 Nam est memoria recolendum vrgentem fuisse quæstionem inter Marinum de Caramanico Glossatorem dictæ constit. & alios antiquos peritos Regni, vt dicta glos. *in d.constit.in verbo, ex altero tantum*, an verbum *hæres* in feudo intelligatur filius, & omnis alius descendens à primo acquirente, vt dicit ius commune feudorũ, an verò intelligatur etiã de extraneis a lege Regni habilitatis ad successionem feudi, vt *l. si pactum, ff. de probation.* & glos. Marin. tenebat verbum *hæres*, intelligi filius, & omnis descendens à primo acquirente, *per d.const.in §. & si clientulus*, & sic inferebat fratrem ex altero tantùm ita demum succedere, si feudum peruenerat ab illo parente vnde ipse frater descendebat, per tex. *in d. cap. 1. § his verò deficientibus de succ. fratrum.*

Alij verò antiqui periti, & Isernia tenent contratrarium, vt hæres non intelligatur de liberis, vt ius cõmune feudorũ dicit, sed de etiã de extraneis habilitatis à lege Regni, per tex. *in l. si pactum, ff. de probat.* & hæc opinio, & interpetratio Andreæ, & peritorum Regni prætualuit, & vsu recepta est, & secundùm eam iudicatum, vt patet *in constit. in verbo, fratres*, & *in cap. 1. in additione, de natura successiõn. feudi*, & respondent ad argumentum glos. quod quando Dominus dixit *pro te, & hæredibus*, non intellexit de liberis, vt ius commune feudorum dixit, sed de extraneis, vt *dicta l. si pactum*, ita Isern. respondet *in d. constit. vt de successiõn. in verb fratres, vers. non obstat primum argumentum.*

95 Et sic quam clarissimè patet, quod quando non apparet sub qua forma est datum feudum non intelligitur provt dominus Rex est solitus exprimere in suis concessionibus, scilicet *pro te, & liberis tuis*, vel *pro te, & hæredibus ex tuo corpore legitimè descẽtibus*; sed intelligitur quod ius intelligit scilicet *pro te, & hæredibus*, & hoc ius seruatur, non ius commune feudorum, quod exponit, idest, *liberis d.c. si clientulus, de alienat. feud.* sed est ius Regni quod vocat ad successionem feudorum non solum descendentes, sed etiam consanguineos remotos, siue sint coniuncti ex alio parente vnde prouenit feudum, siue non, vt dicit dicta constitutio secundùm Peritorum interpretrationem, & sic falsum est asserere constitutionem *vt de successionibus* supponere inuestituram *pro te, & hæredibus ex corpore*, quia de iure tantum est dicere *pro te, & hæredibus* simpliciter, quantum *pro te, & hæredibus ex corpore*, quia illud est verum iure communi feudorum, non iure Regni, ita resoluit hoc argumentum doctè Regens de Ponte *d. §. 1. n. 11. de success. mulierum* ex mente Iserniæ.

Et per consequens operatur expressio illorum verborum *ex tuo corpore descentibus*; quia hæc verba si non essent expressa intelligitur verbum, *& hæredibus* non solùm pro descendentibus ex corpore, sed etiam de collateralibus iure Regni.

Vnde dictorum verborum ex corpore expressio, quæ est præterquam ius constitutionis intelligit, operabitur iuris constitutionis mutationem, quia expressio eorum, quæ de necessitate non insunt, debent aliquid operari, vt est solemnis, & in propriis terminis doctrina Isern. *in d.cap. 1. §. huius autem generis, ex quibus causis feudum amittatur, per tex. in l. si quando. ff. de leg. 1.*

96 Imò si verum esset argumentum Pisanelli, & Cannetij scilicet constitutionem intelligi provt ius commune feudorum intelligit, quo iure tantum est dicere *tibi, & hæredibus*, quantum *tibi, & hæredibus ex corpore*, quia ius commune intelligit verbum *hæres* filium, vel alium descendentem, & sic prima forma continet tacitè quod exprimit secunda, vt *cap. 1. §. & si clientulus, de alienat. feud.* ipsi inciderent in laqueum Marini de Caramanico, & sic pernecesse fateri deberent constitutionem vocare fratrem ex altero tantum, si tamen feudum prouenit ex ipso parente, vnde coniunctus est, quia verbum *hæres*, de iure communi intelligitur de descendentibus, nam si hoc est quando tacitè hæres ex corpore subintelligitur, vt dicebat Marin. de Caram. ergo, à fortiori quando expressim dictum est *tibi, & hæredibus ex corpore descendentibus.*

Gulielmus à Perno *in cons. 14. num. 10. vers. vnde iure illo*, quem Pisanell. & Camerar. allegant ad probandum eorum absumptum, non dicit id ad quod allegatur, imo facit pro nostra opinione; quærit ibi Pernus, si non constat de forma concessionis feudi, putà, quia non apparet priuilegium, vel est præscriptum, sub qua forma intelligitur datum, an sub forma consueta dari per Regem, putà, quia erat solitum concedere pro se, & hæredibus ex corpore, vel provt ius intelligit, & respondit auctoritatem Isern. *in dict. §. huius autem generis*, intelligi, provt ius intelligit, scilicet *pro te, & hæredibus* simpliciter, quia dicta forma *pro te, & hæredibus ex corpore*, non præsumitur, nisi expressè probetur, allegat. Isern. *in d. constit. verbo fratres, vers. prædicta verò forma*, deinde, *sub n. 12.* quærit hoc verbum, *& hæredibus* a iure subintellectum quomodo intelligatur, & dicit iure communi feudorum intelligitur vno modo, & de iure constitutionum Regni intelligitur alio modo: nam iure communi feudorum intelligitur de descendentibus ex corpore, & sic facit illam consequentiam, vnde de iure communi tantum est dicere *tibi, & hæredibus* simpliciter, quantum *tibi, & hæredibus ex corpore*, quasi illud tacitum in prima inuestitura, clarè exprimitur in secunda; sed de iure Regni inquit verbum, *& hæredibus* intelligitur etiam de extraneis, vt de collateralibus a lege Regni habilitatis, vt *in constit. vt de successionibus.*

Et sic patet quod in Regno longè differt, quod exprimatur in inuestitura *tibi, & hæredibus ex corpore*, & aliud *tibi, & hæredibus* simpliciter, quia vbi est expressum *tibi, & hæredibus ex corpore*, expressio est facta alio modo, quam ius constitutionis intelligit, cum constitutio intelligat verbum, *& hæredibus* etiam pro extraneis collateralibus, & tamen inuestitura exprimit tantùm hæredes ex corpore, & repellit extraneos, scilicet collaterales, & sic eorum motiuum in totum ruit, quia illa consequentia est vera de iure communi feudorum; non de iure constitutionum Regni, vt Pernus loco citato clarè dicit. 97

Hoc idem tenet D. Freccia 2. *lib. quæst. 12. numero* 10. vbi relato Gulielmo de Perno *dict. cons. 14.* dicit in inuestitura subintelligitur forma secundùm ius regni, non secundùm ius commune feudorum.

Secundò Præs. de Amato ad corroborandam suam, Pisanelli & Camerarij opinionem adducit plura loca, Andr. de Isern. vt patet *dict. suo cons. 97. n. 25. cum seq.* & primò adducit locum Iser. *in d. constit. vt de successionibus, in verbo fratres, vers. è contra, quod non*, vbi Iser. dicit quia *constitutio* vocat fratres siue ex vtroque parente, siue ex altero tantum simpliciter, & indistinctè, simpliciter debet intelligi, non distincto, an sit coniunctus ex eo parente vnde prouenit feudum, vel non; quasi velit, Præs. de Amato vt nec distinguatur an forma inuestituræ dicat *pro te, & hæredibus* simpliciter, an *pro te & hæredibus ex corpore.* 98

Sed responsio facilis est, Isernia enim supponit quod dum constitutio loquitur de feuda tenentibus

à

à Regia Curia, & non exprimit de forma inuestituræ, quod intelligatur eius forma, prout ius intelligit, scilicet pro te, & hæredibus simpliciter, vt ipse dicit dixisse *in dict. § huius autem generis*, verbum autem hoc, *& de hæredibus*, inspecto iure Regni latè intelligitur, scilicet etiam de extraneis, quia consuetudo erat in regno, qua consanguinei quantumcumque remoti succedebant, vnde dum illud verbum, *& hæredibus*, quod intelligebatur secundum Regni consuetudinem, latè scilicet etiam de extraneis, & remotis consanguineis, dum illa *constitutio vt de successionibus* arctauit illam consuetudinem in linea collaterali ad tertium gradum, & simpliciter vocat fratres, siue ex vtroque, siue ex altero, simpliciter est intelligenda, non distincto an sit coniunctus ex parente, vnde prouenit feudū, vel non; quia illa verba, *& hæredibus* patiebantur talem interpretationem; cùm arctata dicta consuetudo Regni in vno, non debet arctari in alio non expresso, non cogitato, hæc in effectu sunt verba Isern. illius loci, & sic patet quod hic locus Isern. facit potius pro nostra opinione quam pro opinione aduersarij, dum supponit inuestituram *pro hæredibus* simpliciter: quæ verba intelliguntur etiam de hæredibus extraneis iuxta terminos consuetudinis Regni, non pro hæredibus ex corpore, prout ius commune feudorum dicit.

99 Corroboratur prædicta interpretatio, quod constitutio intelligenda sit de forma *pro hæredibus* simpliciter, & non *pro hæredibus ex corpore*, quia Isern. in eadem glos. *veri. prædicta vero forma*, dicit quod forma *pro te, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, non præsumitur nisi expresse probetur, ergo constitutio non supponit hanc formam, quia si eam præsupponeret, igitur dicta forma præsumeretur, & tamen falsum est secundùm Isern. communiter sequutum in Regno, vnde non immeritò dixit Reg. de Ponte *d. 5. 1. num. 16. de success. mulierum*, Camer. & Pisanell. formant terminos feudales ex eorum capite, & voluntate vt Isern. dicat, quod nunquam somniauit, non ponderando eum in locis, vbi ponderari debet propter veritatem suæ opinionis.

100 Secundò Præs. de Amato *dict. cons. 97. num. 26.* adducit alium locum Isern. *in dict. verbo, fratres, vers. propterea alij dicunt*, vbi Isern. dicit patrem, & fratrem coniunctos non ex latere vnde venit feudum succedere, quia constitutio lucidat successiones feudorum, & sic lucide videtur dixisse, ex quo non distinxit, nec ratio viget distinguere, ex quo amotiones ex hac argumentatione Isern. ergo constitutio non recipit distinctionem sub qua forma sit feudum.

101 Sed hæc argumentatio eadem solutione, de qua supra diluitur, nam Isern. *in dict. loco propterea alij*, loquitur in eodem discursu, & themate quæstionis propositæ, de qua supra *in vers. contra quod non*, scilicet quod dum constitutio non exprimit, qua forma tenebantur feuda, quo casu intelligitur prout ius intelligit, scilicet *pro te, & hæredibus* simpliciter, quod verbum iure constitutionum Regni intelligitur, etiam de extraneis, & sic de fratribus habilitatis per legem Regni, arguit Isern. dum constitutio admittit fratrem sine ex vtroq; parente, siue ex altero tantùm simpliciter, & indistinctè, simpliciter est intelligenda, non distinctè, vnde venit feudum, ex quo consuetudo quæ vocabat collaterales quantumcumque remotos, dum fuit arctata in vno, non debet arctari in alio non expresso, & non cogitato: sequens Isern. idem thema quæstionis, & discursum, non contentus de ratione prædicta, adduxit aliam rationem, scilicet quia constitutio dilucidat successiones feudorum, & sic videtur lucidè dixisse non distinguendo.

Vnde dum Isern. est in eodem themate, & discursu quæstionis patet quod loquitur in eisdem terminis quæstionis propositæ in forma, prout ius intelligit, scilic. *pro te, & hæredibus* simpliciter, per quæ verba cum de iure constitutionum comprehendantur etiam collaterales, non debemus distinguere, an sint coniuncti ex latere vnde feudum venit, vel non. At nos sumus in quæstione inuestituræ expressim datæ *pro te, & hæredibus ex corpore*, de qua forma constitutio non loquitur, sicut supra probatum est, quia hæc forma non præsumitur, sed debet probari, vt Iser. docet. Si debet probari; ergo non est præsumpta à lege, nam quod lex præsumit, non est probandum *leg. fin. ff. de eo quod met. caus.* quæ forma pro hæredibus ex corpore cum sit lucida, & clara, nullam recipit interpretationem, quia in dubiis sit interpretatio, non autem in claris *l. ille aut ille. § in verbis, ff. leg. 2.* 102

Et faciunt ad præmissa pulchra verba Gulielmi de Pern. *in cons. 7. num. 11.* vbi tradit fere decidendo casum nostrum, quod hæc forma *tibi, & hæredibus*, ita quod in eo viuatur iure Francorum, differt ab illa forma *tibi, & hæredibus tuis ex tuo corpore legitimè descendentibus*, itavt in eo viuatur iure Francorum; nam exprima forma succedunt collaterales existentes in gradu successibili, per Constitutionem *vt de successionibus*, in defectum descendentium, quia verba sunt generalia acta comprehendere tam hæredes ex corpore, quam collaterales; sed ex secunda forma, ex quo forma ipsa est restricta, & limitata ad hæredes ex corpore tantùm, & sic ad descendentes tantùm a primo acquirente, si deficit linea descenden., non est locus lineæ transuersali, sed fiscus succedit loco directi domini, & subdit in finalibus verbis dicti cons. quod licet per cap. *volentes*, sit data licentia alienandi in quemcumque extraneum idoneum; tamen si forma erat *pro te, & hæredibus ex corpore*; non posset alienare contra formam datam in concessione feudi. 103 104

Præs. de Amato *dict. cons. 97. num. 28. vers. 3.* adducit alium Isern. locum *in cap. 1. de natura successionis feudi*, ante aditionem, *vers. nam illa constitutio*, vbi dicit Isern. illam Const. *vt de successionibus* in multis esse contra ius commune Romanorum, dum excludit patrem, per fratrem contra Authen. *defuncto. Cod. ad Trebell.* Item in multis contra ius commune feudorum, quo iure collaterales vsque ad septimum gradum succedunt *cap. 1. § hoc quoque sciendum, de his qui feud. dar. poss.* & tamen illa constitutio arctauit in linea collaterali successionem ad tertium gradum tantùm; dicendum est itaque, quod constitutio quæ in vno, immò in pluribus grauauit feudatarios, voluit eos in aliis releuare, vt frater ex altero parente tantùm succedat fratri defuncto, si sit coniunctus ex parente vnde prouenit feudum, vel non, vt distinguit ius commune feudorum *dict. § his verò deficientibus, de successione fratrum*, maximè quia constitutio corrigens ius commune non recipit interpretationem à iure communi, allegat Bald. *in leg. maximum vitium, num. 5. Cod. de liberis præteritis*, inferens Præs. Amat. ex hac Isern. doctrina, vt neque quæratur sub qua forma feudum tenebatur; sed hoc non distincto frater ex altero tantùm parente coniunctus admittatur ad successionem simpliciter, & indistinctè. 105

Sed hoc argumentum eadem solutione, de qua supra, ruit; ibi enim Isern. volens comprobare opinionem antiquorum Peritorum Regni contra glos. 106

de qua dixit *in dict. constit.* non contentus de prædictis duabus rationibus, ſcilicet quia conſtitutio vocat fratres ad ſucceſſionem ſimpliciter, item quia eſt conſtitutio lucida, addit tertiam rationem, per hæc verba, *nam dicta conſtitutio in multis eſt contra ius Romanum. Item in multis contra ius commune feudorum grauando feudatarios, ideò non mirum ſi voluit releuare eos in hoc vno vt non diſtinguatur ex quo latere ſit coniunctus*, & ſic loquitur in terminis conſtitutionis, præſumpta inueſtitura provt ius intelligit, ſcilicet *pro te, & hæredibus* ſimpliciter, quod vero iure Regni comprehenduntur etiam collaterales, vt ſupra dictum eſt.

107 Nam Andr. de Iſern. & antiqui Periti Regni fecerunt illam benignam interpretationem contra Gloſ. Marini de Caramanico ad fauorem fratris coniuncti ex altero parente tantùm, quia verba inueſtituræ intellecta provt ius intelligit, ſcilicet *pro te, & hæredibus* ſimpliciter, patiebantur hanc interpretationem; nam dictum verbum, *& hæredibus* in materia feudali iure Regni comprehendit non ſolùm deſcendentes ex corpore primi acquirentis, ſed etiam eius collaterales, dum tempore promulgationis dictæ Conſtitutionis erat conſuetudo in Regno, quæ admittebat ad ſucceſſionem feudorum conſanguineos, quantumcunque remotos; propterea interpretati ſunt dictam conſtitutionem ſecundùm terminos dictæ conſuetudinis Regni, & non ſecundum ius commune feudorum, vt expreſſa ſunt ſunt verba Iſer. *in dict. verb fratres, verſ. è contra quod non.*

108 At vbi tenor inueſtituræ eſt *pro te, & hæredibus ex corpore*, vt eſt caſus noſtræ quæſtionis, talis interpretatio contra verba expreſſa, & tenorem inueſtituræ fieri non poteſt; nam talis tenor derogat omni naturæ feudorum, ſiue iuris communis, ſiue iuris Regni, vt ſupra latè dictum eſt, cùm interpretatio contra Fiſcum fit in dubiis, non in claris, *l. non puto, ff. Iure Fiſci, & leg. ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3.*

109 Et idem Camer. *in cap. imperialem, fol. 22. lit. M. de probib. feud. alien. per Feder.* dicit hæc verba, *ſi contingat dari feudum pro te, & hæredibus abſque illis verbis*, ex tuo corpore legitimè deſcendentibus, *tunc appellatione hæredis continentur non ſolùm deſcendentes ex corpore primi acquirentis, ſed etiam frater, & filius fratris, inſpectis terminis* conſt. *vt de ſucceſſionibus*: ergo ſentit clarè, quod quando ſunt addita illa verba *ex tuo corpore legitimè deſcendentibus*, tūc frater vel alius ex linea collaterali, appellatione hæredis non comprehenditur, niſi deſcendat à corpore primi acquirentis, & hanc diſtinctionem facit non ſolùm in conceſſionibus feudorum, ſed etiam in aſſenſibus regiis præſtitis ſuper hypotecis, vel aliis alienationibus feudorum, & Freccia *dict. quæſt. 12.* accedat quod contra dicta reſponſa Piſanelli, & Camer. fuit iudicatum vt patet ex ſubloquio Camerarij cum Fiſco in opere Cannetij, *fol. 364.*

110 Nam quando forma dicit *pro te, & hæredibus ex corpore*, & ſic vocat certum genus perſonarum ad ſucceſſionem feudi, & ſic quaſi redit ad ius primæuum iuris feudalis *dict. §. his verò deficientibus*, tunc ſtandum eſt tenori, pacto inueſtituræ, & ab eo non eſt recedendum, vt ſupra dictum eſt, hinc Iſernia *in dict. §. his verò deficientibus, de ſucceſſ. fratrum*, & in multis aliis locis dicit, niſi aliud apparet per conceſſionem, quia contractus ex conuentione legem accipiunt, quaſi quod Partes addendo illa verba *ex tuo corpore legitimè deſcendentibus*, voluerunt recedere à prouidentia conſtitutionis, qua ratione Camerarius mutauit opinionem in quodam reſponſo manuſcripto, vt dixit magnus vir ſummæ præſtantiæ, auctoritatis, & doctrinæ.

Per quæ patet, quod licèt quando hæc vox *&* 111
hæredibus ſimpliciter eſt expreſſa ab homine, non inducat alterationem naturæ feudi à lege Regni ſibi attributæ, excepto quod feudum, quod ſui natura erat ex pacto, & prouidentia, vt gloſ. *in cap. 1. an agnatus*, efficitur hæreditarium, vt Iſern. *in dict. cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. cauſ. feud. amit.* Loffred. *conſ. 1. num. 120.* aliquid expreſſione hominis operante, *leg. ſi quando, ff. leg. 1.* attamen quando ſunt addita illa verba, ex tuo corpore legitimè deſcendentibus, tunc alteratur natura feudi à iure conſtitutionis regni attributa, quæ erat, vt ad eius ſucceſſionem poſſint venire, non ſolùm deſcendentes, ſed etiam eius collaterales, & tantùm veniunt deſcendentes ex corpore iuxta tenorem inueſtituræ, vt Guliel. de Pern. *dict. conſ. 7. num. 9. & 11.* & communiter noſtri ſcribentes omnes, & ſic hac forma data, non ſufficit ſanguinis coniunctio, & gradus vltimi morientis, ſed requiritur qualitas ex corpore primi acquirentis, vt ſupra latè dictum eſt.

Namque frater vterinus quando feudum non 112
eſt ex parte matris; omni iure repellitur a ſucceſſione fratris, quia aut vult venire iure communi feudorum, & repellitur, *dict. §. his verò deficientibus, de ſucceſſione fratrum*, aut vult venire iure inueſtituræ, & neque, quia in ea non eſt comprehenſus, aut iure conſtitutionis Regni, & nequaquam, quia tenor inueſtituræ derogat omni naturæ feudi ſiue iure communi, ſiue iure Regni, vt ſupra latè dictum eſt, nec poteſt dicere, licèt ſim excluſus a verbis inueſtituræ, tamen ſum admiſſus à prouidentia conſtitutionis informantis, & reformantis omnes inueſtituras, vt dicit Canneſ. *in cap. ſi aliquem §. opinio prædicta, num. 17. fol. 251.* nam vt ſupra reſponſum eſt; Cannetius ſtat pro opinione noſtra, dum dicit, quod ſi vterinus vult ſuccedere iure conſtitutionis *vt de ſucceſſionibus*, repellitur repugnante inueſtitura *dict. loco num. 16.* aut vult ſuccedere iure capituli *ſi aliquem*, & poteſt, quia diſpoſitio illius capituli reformat omnes inueſtituras, & ita loquitur *dict. num. 17.* & ſi etiam in hoc ſecundo caſu iudices ſiculi contra eum iudicant, vt Pern. *dict. conſil. 7.*

Item ſi eſſet verum illud dictum Cannetij quod 113
frater excluſus ex forma inueſtituræ, nihilominus admittitur beneficio conſtitutionis, quaſi quod conſtitutio loquatur, ſub quacumque forma eſt facta conceſſio feudi, ſiue larga, ſiue ſtricta, vt ipſi aiunt, ſequeretur quod ſi forma dicit *tibi, & primogenitis tuis*, quòd deficiente primogenito, & eius linea, filius ſecundogenitus, & eius filij licèt repellantur à forma inueſtituræ, eſſent admiſſi beneficio conſtitutionis, & tamen hoc falſum eſt, nam Iſern. *in commento dicta conſtit. vt de ſucceſſionibus*, in verbo *filij fratrum, in finalibus verbis*, dicit quod ſi taliter eſt facta conceſſio feudi, quia quilibet rei ſuæ dicit legem, quam vult, *leg. in re mandata. Cod. mandati*, non intelligitur de filio ſecundogenito, & eorum filiis, quia priuati ſunt ex forma conceſſionis, idem Iſer. *tradit. in cap. 1. num. 8. verſ. nam feudum non eſt tunc; de ſucceſſione feudi, & in cap. præterea ſi vaſſallus, finali columna, quæ fuit prima cauſ. benef. amitt.* quem ſequitur Pernus *conſ. 7. num. 9. & 11.* per quæ patet, quod tenor inueſtituræ derogat prouidentiæ conſtitutionis, & ſic qui eſt repulſus ex forma concluſionis, non poteſt venire ex beneficio conſtitutionis *vt de ſucceſſion.* quia tenor inueſtituræ vincit omnem naturam feudi, ſiue iuris communis,

nis, siue iuris municipalis, vt supra latè dictum est, & trahit feudum extra naturales terminos suos ad terminos pacti in inuestitura appositi, *cap. 1. de feudo non habente propriam feudi naturam.*

114 Vlterius Dom. Præl. de Amato pro corroboratione suæ opinionis assumit quatuor alia argumenta ex verbis constitutionis prædictæ *vt dicto suo cons. 97. num. 31. vers. 4.* arguit nempe sic, Legislator non extitit contentus fratrem ipsum simpliciter ad feudi successionem vocare simpliciter, sed ad sinistram interpretationem submouendam addidit, *siue ex vtroque parente, siue ex altero tantum*; cum itaque omnes fratres sub vna determinatione, ac vnico verborum periodo vocantur, quemadmodum respectu fratris vtrinque coniuncti, nulla est dubitatio vt vndecumque feudum proueniat, siue à parte patris, siue matris admittatur: ita pariter, & in aliis vnica tantum linea coniunctis dicendum sit, vt æqualis fiat determinatio *l. iam hoc iure. ff. vulg. & pupill. substit.*

115 Sed respondetur, quod hoc argumentum, seu consideratio, si esset vera, concluderet etiam respectu feudi noui *pro te, & rehedibus ex corpore legitimè descendentibus*, cùm constitutio loquitur tam in feudo nouo, quam antiquo, patet *in ead. constit. vers. in omnibus*, vt pluries dicunt Glos. & Isernia *in commento dicta constitutionis*, scilicet, vt frater vtrinque coniunctus succedat fratri in feudo acquisito, seu nouo dato pro te, & hæredibus ex corpore; quod est falsum inspectis terminis præfatæ constitutionis vt Isern. *in dict. const. in verbo. fratres, vers. hodie tamen*; quem communiter scribentes sequuntur, vt Afflict. *decis. 293.* illa ratione, quia non est ex corpore acquirentis iuxta pactum inuestituræ, quæ trahit feudum extra terminos naturale. suos ad terminos pacti, vt supra dictum est, & tradit Pernus *cons. 18.* ergo si data hac instantia, non procedit, argumentum ruit in totum *cap. vrgeri 1. quæst. 1.* vt in simili respondet Isern. *in dict. verb. fratres vers. nec secundum.*

Argumentum procederet data inuestitura *pro te, hæredibus* simpliciter, quæ verba apta sunt comprehendere omnem hæredem etiam extraneum per legem Regni ad successionem feudi vocatum, & habilitatum, vt pluries supra dictum est, dum fundauimus constitutionem loqui præsumpta inuestitura provt ius intelligit scilicet *pro te, & hæredibus* simpliciter.

116 Item ponderat Præses de Amato hoc alio modo verba constitutionis, dicens Imperator in principio constitutionis pollicetur lucidam decisionem de successionibus omnium feuda tenentium, deinde vocat ad successionem fratres siue ex vtroque parente, sine ex altero tantùm coniunctos; si ergo loquitur de omnibus feuda tenentibus, ergo nullam excludit inuestituram, aliàs si omitteret casum quãdo feuda tenentur *pro te, & hæredibus ex corpore*, falsum esset quod in initio dictæ constitutionis promittitur, nam oratio, quæ sumitur ex vniuerso, si in vno est falsa, ruit in totum *leg. qui ducenta, §. vnum, ff. de rebus dubiis*, maximè quia Imperator dicit velle dilucida constitutione omnium feuda tenentium successionem explicare, ita vt nulla omnino dubitatio possit oriri, quæ dictio *omnino* est præcisa, & distinctionem aliquam non recipit *leg. possessor, cum glos. 1. ff. de petition. hæredit.* & dicit ita ponderare hanc constitutionem Paris. *cons. 20. num. 40. 1. volum.* ita Amatus *d. cons. 97. n...*

117 Sed hoc argumentum, seu ponderatio diluitur eadem solutione de qua supra, scilicet Imperatorem fecisse lucidam constitutionem de successionibus omnium feuda tenentium, inspecto tenore inuestituræ, quæ à iure intelligebatur, scilicet *pro se, & hæredibus*, & iuxta consuetudinem, quæ erat in Regno tempore pronunciationis dictæ constitutionis; nam inuestitura *pro te, & hæredibus ex corpore*, à iure non intelligebatur, quia talis inuestitura non præsumitur, nisi expresè probetur, & Isern. *loco quo supra*, & Capicius *in inuestitura*, in verbo *ex hæredibus ex corpore*, & sic dum hæc inuestitura *pro te, & hæredibus ex corpore*, non subintelligitur à iure Regni, quæ debet probari, & noua est, inuenta temporè Regis Caroli Primi, vt *in cap. considerantes* notatur, non potest dici constitutionem decidere quæstiones circa successiones feudorùm, siue inuestitura erat *pro te, & hæredibus ex corpore l. non omnium, ff. de legibus.*

Corroborantur prædicta, quia in Regno vigebat 118
consuetudo circa successiones feudorum, quę excludebat filias; & vocabat consanguineos quantumcumque remotos, super qua Imperator promulgauit duas constitutiones, vnam, quæ incipit *in aliquibus*, vbi statuit tam filios, quam filias patri succedere, seruata sexus prærogatiua, quando fæmina concurrit cum masculo in eodem gradu existenti, aliàs si masculus est in gradu remotiori, tunc fœmina succedit, exclusis consanguineis in gradu remotiori existentibus, & sic correxit illam consuetudinem in quantum excludebat fœminas, alteram edidit, quæ incipit, *vt de successionibus*, qua accurtauit, & arctauit dictam consuetudinem, in quantum vocabat consanguineos quantumcumque remotos, ac agnatos in tertio gradu existentes; hoc expresè dicit Isern. *in dict. constit. vt de successionibus, in verbo fratres, vers. è contra*; vnde cum dicta constitutio *vt de successionibus* sit facta super dicta consuetudine, illam in partim corrigendo, & in partim arctando, dicendum est habuisse oculos ad feudatarios, qui tenebant feuda iuxta terminos dictæ consuetudinis, lex enim adaptatur ad ea, quæ in Regno frequentantur *leg. nam ad ea, ff. de legib.*

Et sic dum tempore promulgationis constitutio- 119
nis, *vt de successionibus* feuda tenebantur sub forma *pro te, & hæredibus* simpliciter, & sic in forma larga, quæ verba sunt acta comprehendere etiam hæredes extraneos, qui non sunt ex corpore primi acceptoris feudi: non autem *pro te, & hæredibus ex corpore*, & sic in forma stricta, quia tunc appellatione hæredis non potest comprehendi collateralis, qui non est ex corpore primi acceptoris, recipit interpretationem à dicto veteri vsu Regni, hæc vt dixi expresè tenet Isern. *in dict. constit. vt de successionibus, in verbo ex collaterali, & in verbo fratres,*
vers. è contra, quod non; cuius verba opere pretium 120
duxi hic referre; nam in hac conclusione stat neruus, & tota vis decisionis nostræ quæstionis: verba Isern. *in dict. const. in verbo ex collaterali*, sunc hæc, *dicit glos. nullus miretur si Imperator arctauit successionem in feudis, maximè quantum ad collaterales, quia fecit in re sua, cùm feuda sint de publico.* Isern. declarando hoc glos. dictum, dicit *certè quantum ad infeudationes factas post istam constitutionem, non videtur dubium, quia priuilegium dicit, & forma concessionum secundum vsum Regni imputet sibi, qui sic recepit feuda; sed quantum ad præcedentes non videtur bona ratio, quia erat consuetudo non illa, quam ponit glos. de prima rubrica libri feudorum, sed per quam ante istam consanguinei quantumcumque remoti excludebant filias supra lege proxima, quæ istò correxit in filia talem consuetudinem, sed remansit in aliis, qui hac arctantur.*

Per quæ verba patet quod appellatione hære-
dis

dis in feudis in hoc Regno comprebendunrur non solùm descendentes cuiuscumque sexus sint, sed etiam collaterales vsque ad tertium gradum, siue sint coniuncti vnde venit feudum, siue non, & sic supponit inuestituram *pro te, hæredibus* simpliciter, quia ista verba sunt acta comprehendere omnes prædictos hæredes tam descendentes, quàm collaterales.

121 Idem Iser. *in verbo fratres, vers. è contra quod non,* ait, quia consuetudo erat vt remoti quantumcumque succederent, quæ correcta est, eo quod excludebat filiam vt supra lege proxima, scilicet *in aliquibus,* & hac in aliis arctata, & tantum fratrem, siue ex vtroque, siuè ex altero parente admittit simpliciter, non distinguit an sit coniunctus ex illo latere vnde est feudum, vel non, cum sit arctata in vno, non arctetur in alio non expresso, non cogitato.

122 Et sic supponit quod si inuestitura est *pro te, & hæredibus* simpliciter, non expressis illis verbis *ex suo corpore legitime descendentibus,* appellatione hæredis comprebenditur etiam frater siue ex vtroque, siue ex altero parente, & eorum filij, si verò sunt expressa illa verba *ex suo corpore legitimè descendentibus,* tunc appellatione hæredis non veniunt consanguinei, vt illa consuetudo dicebat, sed tantùm hæredes ex corpore, vt dictat pactum, & tenor inuestituræ.

Vnde verissimum censeo dictum Regentis de Ponte *in dict. §. n. 11. de success. mulierum,* affirmantis longè aberrare illos, qui tenent constitutionem, *vt de successionibus* supponere inuestituram *pro te, & hæredibus ex corpore,* & falsissimum esse eorum assumptum.

123 Vltimò Anellus de Amato desumit aliud argumentum ex verbis *constit.* ibi, *vt nulla omnino dubietas possit oriri,* dicens, præfatus Imperator, edere constitutionem ad feudorum successionem dilucidandam, vt nulla omnino dubietas possit oriri, & vocat frates siue ex vtroque parente, siue ex altero tantùm coniunctos, dum igitur (inquit ipse) hæc formula inuestituræ *pro te, & hæredibus ex corpore,* erat cognita, imo iuri communi feudorom consona *cap. 1. §. his verè deficientibus, de successione fratrum,* imo apud omnes gentes constat appellatione hæredis inspecto iure communi feudorum contineri hæredem descendentem ex corpore primi acquirentis, *d. cap. 1. §. & si clientulus, de alienat. feud.* & sic tantum est dicere *tibi, & hæredibus* simpliciter, quantum *tibi, & hæredibus ex corpore;* constat, quod si iste casus, quando ex forma inuestituræ *pro hæredibus ex corpore,* non comprehenditur sub illis verbis constitutionis, *ex altero parente tantùm;* non esset sublata omnis occasio dubitandi, vt promittit Imperator, imò maiorem materiam dubitandi relinqueret, sed si frater ex altero tantùm indistinctè admittatur, sub quauis forma verborum esset facta concessio, vtique omnis cessat dubitatio, vt pollicitus est Imperator, hæc in effectu dicit Amatus *dict. cons. 97. n. 36. vers. septimò, cum seqq.*

124 Hæc argumentatio, seu consideratio (pace tanti viri) continet multiplicem errorem. Primò dum dicit appellatione hæredis contineri hæredem ex corpore, & sic tantum est *sibi & hæredibus* simpliciter, quantum *tibi, & hæredibus ex corpore,* per hoc incidit in laqueum opinionis Marini de Caramanico, qui per similem argumentationem tenet fratrem ex altero tantùm, tunc esse vocatum per constitutionem quando feudum peruenerat ex illo parente vnde est coniunctus: secus si peruenerat aliunde, vt ipse dixit *in d. const.* super verbo ex *altero tantùm,* quam Glos. opinionem dicit Iser. *in commento dictæ constit.* esse veram de iure communi feudorum per prædicta iura *in §. his verò deficientibus, & in §. & si clientulus,* secus iure constitutionum Regni, quæ non sequitur illa iura, & vsus feudorum.

Et sic retorqueo argumentum in caput suum; nam 125 si verum est, quando dicta verba *ex corpore legitimè descendentibus* sunt subintellecta tacite à iure feudorum, frater ex alio parente excluditur, quando non est ex illo latere, vnde peruenit feudum, vt glos. Marini, à fortiori quando dicta verba sunt expressione hominis dicta in successione feudi, vt frater, qui non est ex corpore acquirentis feudum repellatur, sed propterea dicta opinio Glos. Marini, non fuit recepta iusta prudentum interpretationem, quia iure Regni appellatione hæredis continentur etiam illi collaterales, qui non sunt ex corpore, quando verba hæc, & hæredibus sunt simpliciter prolata, ita vt patiantur dictam interpretationem, vt supra latè dictum est, secus si ex pacto dictum fuit, vt hæres ex corpore succedat in feudo, tunc pactum est seruandum; nam pactum trahit feudum extra naturales terminos suos ad terminos pacti, vt supra latè diximus.

Illa enim constitutio non sequens iura commu- 126 nia feudorum vt Isern. tenet *d. verbo fratres,* dum statuit feuda tenenti succedere descendentes cuiuscumque sexus sint, & ea linea deficiente collaterales vsque ad tertium gradum, pro certo habuit feudatarios tenere feuda non sub stricta forma *pro te, & hæredibus ex corpore,* sed sub larga forma *pro te, & hæredibus* simpliciter, sub quorum appellatione, licèt iure communi feudorum continebantur tantùm descendentes ex corpore *dict. §. & si clientulus;* tamen iure Regni non ita strictè intelligebatur, sed etiam comprehenduntur collaterales, dum tempore promulgationis dictæ constitutionis consanguinei quantumcumque remoti veniebant ad successionem, quæ fuit arctata per dictam constitutionem ad collaterales in tertio gradu; aliàs dum intentio Imperatoris erat coarctare successionem in linea collaterali, vt dicit glos. 1. illius constitutionis *vers. nullus miratur,* & Isern. *in d. c. 1. n. 14. vers. constitutio tamen Regni, de natura successionis feudorum,* dicit quod Imperator condendo dictam constitutionem prospexit sibi, & suo fisco, non feudatariis; si verbum *hæredibus* in regno strictè intelligebatur, scilicet pro liberis tantùm, vt ius commune feudorum dicit, antiqui prudentes non non fecissent illam interpretationem, fratrem ex altero tantùm succedere, non distincto an sit coniunctus ex latere, vnde venit feudum, vel non, sed quia in Regno verbum *hæres* intelligebatur, etiam de collateralibus quantumcumque remotis, ideò præualuit eorum interpretatio, & secundum eam iudicauit Carolus I. Rex Regni: vnde ipse Rex ad euitandam dictam interpretationem adinuenit in suis concessionibus addere illa verba *ex suo corpore descendentibus,* vt patet *in cap. considerantes,* vbi distinguitur inter feuda concessa post aduentum Caroli I. ad Regnum, & inter feuda, quæ erant ante eius aduentum, quæ feuda vetera ante eius aduentum, voluit, vt essent in suo vsu, & iure, quod feudatariis ante competebat, quasi quod illa clausula *ex suo corpore* intelligebatur in feudis concessis post aduentum Regis; non autem in feudis, quæ erant in Regno ante eius aduentum.

Ad intentionem, & animum Imperatoris, cuius
erat lucidare successiones feuda tenentium, ita vt 127
nulla dubitatio oriri posset, respondetur quod refertur ad formam communem, qua in Regno tempore

pore promulgationis dictæ constitutionis feuda tenebantur, scilicet *pro se, & hæredibus* simpliciter, quæ verba, *& hæredibus* largo modo intelligebantur, *l. pactum, ff. de probat.* non enim potuit habere oculos ad formam *pro te, & hæredibus ex corpore*, quæ fuit in Regno nouiter inuenta tempore Caroli I. & non præsumitur nisi probetur, quamuis sit solita apponi in aliis concessionibus vt Iser. *in d. §. huius autem generis, ex quibus causis feudum amittatur*, & sic ius commune feudorum quod præsumit hanc clausulam, non potest allegari in Regno, cùm ius non sequebatur, quantum ad hoc, vt sæpe auctoritate Isern. diximus, dum respondendo ad argumenta glos. Marini dicit non obstat primum argumentum, quia dicendo hæredibus non intellexit de liberis, vt ius commune feudorum dicit, sed intellexit etiam de extraneis, vt *l. pactum, ff. de probat.*

129 Considerauit enim Legislator dictæ constitutionis, *vt de successionibus*, quod si Partes ex pacto speciali sibi volebant prospicere de hæredibus ex corpore, quod non egebant aliqua lege, dum lucidum erat pactum; nam contractus lucidus dicitur lex, dum recipit legem à conuentione Partium, *l. contractus, ff. de regulis iuris*, & eius est modum, & finem in beneficio apponere, qui beneficium dat, vt *leg. in commodato, §. sicut, ff. commodati*; feudum enim beneficium diffinitur *d. §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amittatur.*

130 Et tandem Afflict. de Amat. *in cons. 98. num. 4.* ad corroborandam suam Pisanelli, & Camerarij opinionem vtitur hoc alio motiuo, nempe quando lex vocat ad successionem, enumerando certas personas; aliæ personæ, quæ non sunt enumeratæ, sed omissæ, si alia lege sunt vocatæ, non censentur exclusæ, ad cuius probationem adducit Iser. *in constit. dohanæ. de secretis, lib. 1. constitution.* vbi constitutio dicit *si aliquem in Regno mori contigerit sine testamento, nec relinquit aliquem ex linea descendenti, nec ex linea ascendenti, nec aliquem ex linea collaterali, qui possit ab intestato succedere, tunc fiscus occupat bona vti vacantia*; iuxta quam constitutionem quærit Glos. Marini de Caraman. c. an vxor excludatur à fisco, & dicit fortè sic, quia constitutio personam enumerando dum vxorem omisit, videtur illam exclusisse, *l. liberorum, §. 1. ff. de verb. signif. l. incesti. Cod. de incertis nuptiis*, Iser. verò relata glos. ibi tenet contrarium, quod vxor non excludatur per fiscum à successione viri sui mortui sine testamento, & sine legitimo successore, & reddit rationem, quia licèt in dicta constitutione non sit vxor nominata; tamen alia lege est vocata *l. 1. C. vnde vir, & vxor, l. vacantia C. de bonis vacantibus lib. 10.* quia nunquam vna lex corrigit aliam, nisi expressè dicatur, & quod omittitur per vnam legem suppletur per aliam, *leg. sed & posteriores, ff. de leg.*

131 Sicque infert. Præs. Amatus licèt inuestitura pro hæredibus ex corpore vocat coniunctos, qui sunt ex corpore primi acquirentis, tamen alij coniuncti, qui non sunt descendentes ex corpore primi acquirentis, sed collaterales vltimi morientis, non censentur exclusi, quia licèt non sunt vocati per inuestituram, vti in ea non comprehensi, tamen sunt vocati per constitutionem, & sic, licet sint exclusi propter pactum in inuestitura insertum, tamen admittuntur beneficio constitutionis, nã si constitut. *Doana de secretis*, recipit hanc interpretationem vt personæ per eam omissæ, non censeantur exclusæ, si alia lege reperiuntur vocatæ, auctoritate Iser. communiter secuta. Eodem modo inuestitura Regis quæ dicitur lex l. *Cæsar ff. de public. & vectigal.* debet recipere dictam interpretationem, vt si ipsa omittat aliquam personam, vt non censeatur exclusa si reperitur alia lege vocata, auctoritate Iser. ita dicentis *in dict. const. Dohana, de secretis*, & dicit quod huic motiuo nullo modo responderi potest.

Sed certè Amatus in hoc suo longo motiuo sibi blanditur, & respondendo, simul quæro ab ipso, 132
quando inuestitura excludit fratrem non coniunctum ex latere, vnde venit feudum ad defunctum propter pactum in inuestitura insertum, vt ipse tandem inuitè fatetur, quæro, qua lege reperitur vocatus vterinus, equidem si allegat legem communem feudorum, ipse repulsus est *d. c. 1. §. his verò deficientibus, de gradibus successionis*, si mihi respondit, est vocatus beneficio constitutionis, cui ego replico, beneficium, & prouidentia *d. constit.* cessat quando inuestitura est *pro te, & hæredibus ex corpore*, vt est clarissima doctrina Iser. *in d. constit. vt de successionibus, in verb. fratres, vers. hodie tamen, & vers. prædicta verò forma*, in quibus locis dicit prouidentiam constitutionis cessare in quantum vocat fratres ex vtroque, vel ex altero tantùm, quando inuestitura dicit sibi, & hæredibus ex suo corpore legitime descendentibus, quando prædicti collaterales non sunt ex 133
corpore primi acquirentis, repugnante pacto inuestituræ, quod derogat omni naturæ feudorum, siue iuris communis, siue iuris municipalis, seu Regni, vt supra late dictum est, igitur dum præfatus Præses non potest pro fratre vterino allegare legem, qua sit vocatus, dum non est in inuestitura comprehensus, suum motiuum ruit.

Nec auctoritas Iser. sibi proderit, quia Iser. pro 134
vxore allegat legem, qua vocatur vxor ad successionem sui viri defuncti sine hærede testamentario, vel legitimo ab intestato *d. l. 1. C. vnde vir, & vxor*, cùm verum sit quando sunt duæ leges insertæ in corpore iuris, quod vna lex omittit, suppletur per aliam loquentem in eadem materia, *leg. sed, & portiones, ff. de legib.* exemplum *in Auth. offeratur. C. de litis contest. & l. sciendum, ff. qui satisdar. cogantur*, sed quando partes disponunt de rebus suis per viam contractus stricti iuris, vt est concessio feudalis, quæ dicitur donatio *d. § huius autem generis*, in quo possunt ponere legem, quam volunt *l. 1. ff. solut.* cum quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, tunc in eo est regula, quod omissum est pro omisso habetur, *l. quidquid astringendi, ff. de verb. oblig.* quam legem sæpe Iser. allegat in materia feudali, & sic in hoc contractu feudali dicimus, quando Partes voluerunt certis personis prouidere; aliæ personæ non nominatæ censentur exclusæ, vt *l. liberorum, §. 1 ff. de verb. signif.* per quam legem in propriis terminis nostris tradit Iser. *in d. c. 1. n. 8. vers. nam feudum non est tunc, & in cap præterea vassallus, in fin. col. quæ fuit prima causa amittendi*, quod quando forma inuestituræ est pro te & primogenitis tuis, alij agnati, qui non sunt primogeniti, sunt exclusi, & non possunt ad feudi successionem aspirare, vti non comprehensi in inuestitura, quæ certas personas nominauit ad successionem, subdit tamen, si inuestitura esset *pro te, & hæredibus* simpliciter, non limitando personas, tunc agnati existentes in tertio gradu venirent ad successionem, ex beneficio constitutionis *vt de successionibus.*

Et sic dum habemus particularem decisionem Andr. in propria materia non debemus ipsum allegare loquentem in diuersa materia, prout est materia dictæ constit. *dohana de secretis.*

Neque in aliquo eis poterit suffragari doctrina 135
Isern. *in constit. vt de successionibus, vers. non est querenda ratio*, quem allegant aduersarij, & præsertim Dominus de Amato *d. cons. 97. numer. 62.* vt patet succe-

dat

dat in feudo antiquo, non autem in feudo nouo, & apertius hoc idem firmat Iſer. *in conſtit.ſi quando aliquem*, nam illa doctrina eſt intelligenda iuxta præſumptam inueſtituram conſtitutionis *vt de ſucceſſionibus*, pro hæredibus ſimpliciter, vt ſupra auctorita-
136 te Iſerniæ, & communiter, iam eſt apertè demonſtratum, ſed quoties feudi inueſtitura eſt pro hæredibus ex corpore, licèt pater, & frater ſuccedant in feudo antiquo beneficio *capituli conſiderantes*, debet tamen ſucceſſor eſſe de corpore, & ſanguine ſi non vltimi morientis, ſaltem primi acquiſitoris feudi, vt in hoc conſentit etiam apertè Camerarius *in cap.1.n.30. & 31.de ſucceſſ. feud.* & intelligentiam iſtam ad *capit. conſiderantes* eſſe communiter receptam ſtatim demonſtrabimus, ſequitur propterea, vt dum frater vterinus intendit ſuccedere in feudo, qui non eſt de corpore, neque morientis, neque primi acquiſitoris feudi, omnino excluſus remanere debet.

137 Et hoc ſpeciale induxit dictum capitulum *conſiderantes*, nam dum in feudo hæreditario ſucceditur vltimo morienti, a quo feudum habetur tranſmiſſione, vt firmat Iſer. *in c.1. an agnatus,n.3.* Camerarius *in cap.Imperialem,fol.26.lib.5. & ſeq.* & illa clauſula pro hæredibus ex corpore habet tractum ſucceſſiuum, & ſeruanda erat, nedum in primo ſucceſſore, ſed in omnibus ſequentibus, vt ſuccedere volens eſſet de corpore, etiam morientis, hoc præcipuum diſpoſuit capitulum, vt frater valeat ſuccedere in feudo antiquo, licèt non ſit de corpore morientis, ſed et ſufficit, vt ſit de corpore primi acquiſitoris feudi, ita communiter periti huius Regni intelligunt dictum capitulum *conſiderantes*, ſic ad mentem Iſer. firmant addentes *in cap.1. n.3. verſ.verbum Epiſcopum,vel Abb.* Afflict.*deciſ.293.*& *in conſtit.vt de ſucceſſionibus,num.*11.Capic. *in verbo ex ſuo corpore deſcendentibus*, Salernus *ad conſuet. ſi teſtator,num.8.* Regens Rouit. *ad Prag.11.de feud. n.21.* & veritatem iſtam fatetur idemmet Camer. apertiſſimis verbis in pluribus locis *c.1.n.30. & 31.de ſucceſſ. feud.* & *in c.1.an agnatus, q.21. n.149.* ſi ergo conceſſo feudo *pro hæredibus ex corpore*, frater ſiue alij ſuccedere volentes in feudo antiquo oſtendere debent eſſe de corpore, & ſanguine, ſaltem primi acquiſitoris feudi, qua ratione frater vterinus poterit admitti ad fratris ſucceſſionem, dum non eſt de corpore, neque primi acquirentis, neque vltimi morientis.

138 Patet igitur apertiſſimè fratrem vterinum, omni prorſus legum ſuffragio derelictum remanere, & iure communi feudorum eſſe incapacem *ex conſt.vt de ſucceſſionibus*, incognitum, *ex cap.conſiderantes*, repulſum. Gratia verò nouiſſimè Regno conceſſa, de qua in *Prag.27.de feudis*, loquitur in feudo nouo, & non in feudo antiquo, vnde iuſta cum ratione fiſco inſtante, fuit factum ſequeſtrum feudorum, vigore *cap.Regni expræſumptuosè*, habet enim Rex
139 ſuam intentionem fundatam ratione dominij directi in omnibus feudis quaternatis huius Regni, & niſi ſucceſſor doceat claro, & aperto iure venire ad feudi ſucceſſionem, poterit illius poſſeſſionem præoccupare, vt dicit Iſer. *in conſtit violentias, circa fin.* vbi Afflict. *num.14.* dum ergo frater vterinus venit iure claro, & aperto potius ad perdendum feudum, quam illud acquirendum, ſequitur nedum in iudicio poſſeſſorio, ſed etiam in petitorio omnino excluſum remanere. Cætera ſuppleant Domini Iudicantes.

Fuluius Lanarius Fiſci Patronus Regalis patrimonij.

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries proponitur, de qua in præſenti.*

2 *Prælatio agnato proximiori competit in venditione feudi antiqui.*

3 *Ius prothomiſeos in feudis nouis non habet locum.*

4 *Textus*, in cap.ſi Titius, ſi de feudo defuncti contentio fuerit *adducitur.*

5 *Textus* in cap.1. §.porro, qualiter olim Feudum alienari poterit, *adducitur.*

6 *Textus, de quo ſupra, an fuerit correctus per Imperatorem Lotharium.*

7 *Textus* in cap.1.§.ſed etiam res, per quos fiat Inueſtitura, *declaratur.*

8 *Aſſignatur ratio quare agnato proximiori competit in feudis ius retractus.*

9 *Duæ afferuntur rationes fundantes ius retractus proximioribus competere.*

10 *Regentis Rouiti ratio* in rub. de feudis, num.26. *affertur, cur in Feudis locum habeat prælatio.*

11 *Vera, & germana ratio, cur in feudis locum habeat prælatio affertur.*

12 *Prælatio competit agnatis, etiam in Feudo nouo.*

13 *Prælatio, quæ proximiori agnato competit pro iuſto pretio eſt modici præiudicij.*

14 *Socius præfertur extraneo emptori in venditione rei communis.*

15 *Tertius poſſeſſor, qui rem alteri hypothecatam meliorauit, liberatur, præſtando pretium meliorationibus deductis.*

16 *Retentio rei pro iuſto pretio competit cuilibet bonæ fidei poſſeſſori.*

17 *Feuda titulata debent exequi in ſubſidium per creditores.*

18 *Creditor non mittitur in poſſeſſionem feudi titulati, ſed fit ſequeſtrum in fructibus.*

19 *Feuda titulata faciunt poſſeſſores illuſtres.*

20 *Intereſſe pudoris, & verecundiæ fundat prælationem in feudis.*

21 *Intereſſe verecundiæ locum habet multo magis in feudis titulatis.*

22 *Feudum dignitatis duo requirit, & quæ ſint.*

23 *Textus* in leg. dudum.C.de contrahenda emptione, *explicatur.*

24 *Feudum nouum, vel antiquum qualiter dicatur.*

25 *Feudum nouum vt dicatur vel antiquum non eſt inſpicienda perſona feudum relinquentis: ſed illius, qui petit prælationem in feudo.*

26 *Deciſiones S.C. plures afferuntur pro prælatione in feudo nouo.*

ARGV

ARGVMENTVM.

Agnatus, qui est hæres defuncti feudatarij, num possit petere declarari, licere sibi retinere feudum pro pretio per Iudicem declarando, ad id contradicentibus creditoribus defuncti, pro feudi venditione instantibus, & an hoc procedat tam respectu feudi antiqui, quàm noui. In venditione bonorum debitoris, nùm præferatur consanguineus, qui est creditor. Prælatio, quæ in venditione feudi competit agnato proximiori, an locum habeat tam in Feudo antiquo, quàm nouo: & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO XCIII.

1 DEcessit annis præteritis Marcus Antonius Cataccíolus Marchio Motulę absque filiis, instituto vniuersali hærede Francisco Caracciolo Marchione Ceruinariæ eius nepote ex fratre, per quem fuit adita hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij. Verùm cum ad instantiam creditorum præfati quondam Marchionis fuisset ordinatum procedi ad venditionem dictæ ciuitatis, comparuit idem Franciscus hæres, & non solùm vti proximior agnatus, sed etiam vti creditor defuncti patrui, petiit declarari per S. C. licere sibi retinere ciuitatem prædictam pro pretio, declarando per idem S.C. *fol.* 694 fuitque interpositum decretum, quod stante declaratione facta in Aula, ciuitatem Motulæ fuisse feudum nouum penes quondam Illustr. Marcum Antonium Caracciolum Marchionem dictæ Ciuitâtis, procedatur ad decisionem articuli prælationis petitæ per Illustr. Marchionem Ceruinariæ absque termino, *fol.* 718. *t.*

2 Prætendunt ex aduerso creditores tali retentioni locum non esse, quia tunc demùm proximiori agnato competit prælatio in venditione feudi, vbi feudum est antiquum, quod si feudum est nouum, tunc prælatio siue retentio locum non habet.

Vt autem propositæ controuersiæ facilius pateat resolutio, de duobus articulis breuiter disserendum est. Primus est, an proximior agnatus possit retrahere ita feudum nouum, sicut antiquum. Secundus est, an in venditione bonorum debitoris præferatur consanguineus, qui est creditor.

3 Primus quidem articulus maximam videtur habere difficultatem, eo quod omnes ferè scribentes in hac materia dicunt ius protbomiseos non habere locum in feudis nouis, ita Reg. de Ponte *decis.* 11. *num.* 12. Reg. Rouit. *in rubrica de feud. num.* 18. *vers. considerant*, & alios congerit Mastrili *decis.* 8. *n.* 21.

Sed porrò quamuis magna sit auctoritas tot insignium virorum; licebit tamen mihi in præsentiarũ discutere fundamenta, quibus innititur eorum opinio, ad hoc vt pateat, quod leges, & rationes per eos adductæ procedunt nedum in feudo antiquo, sed etiam in feudo nouo.

Tria iura solent communiter allegari ad probandum, quòd proximior agnatus habet ius retrahendi feudum extraneo emptori venditum.

Primò allegatur tex. *in cap. Titius, si de feud. defunct. content.* vbi decernitur, qud proximior agnatus potest feudum venditum recuperare mortuo venditore, nec tenetur pretium restituere, quòd si venditor filios habeat, potest non expectata morte alienâtis, feudum retrahere reddito emptori pretio. In quo sanè tex. fit mentio simpliciter de feudo, nec aliqua constituitur differentia inter feudum nouum, & antiquum, & ideò cùm text. prædictus indefinitè loquatur, ita pariter indefinite, ac de omni feudo est in intelligendus, nam vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. de pretio, ff. de public. in in rem act.* 4

Secundò allegatur tex. *in cap.* 1. *§ porrò, qualiter olim pot. feud. alien.* vbi dicitur quod olim vendito feudo, admittebatur dominus ad illud redimendum pro æqoali pretio. Attamen si feudum erat antiquum, agnatus alienantis præferebatur domino in retrahendo feudum ipsum ab emptore, ex quo tex. apertè colligitur, quod in feudo nouo potior est domini conditio in redimendo, qnàm proximi agnati, sed vbi dominus non vult redimere, tunc à contratio sensu proximior agnatus admittendus videtur ad redimendum pro æquali pretio. 5

Insuper est aduertendum, quod tex. prædictus procedit secundùm antiquam feudorum consuetudinem, quæ postea emendata fuit per Imperatorem Lotharium, vt patet *in princ. dicti c.* 1. & deducitur manifestè *ex d. § porrò*, qui loquitur per verba temporis plusquàm perfecti, ibi, *in probibendo autem, vel redimendo, potior erat proximi agnati, quàm domini conditio, si tamen feudum erat paternum*, & sic patet, quòd text. prædictus contrariã sententiã non probat. 6

Tertiò allegatur text. *in cap.* 1. *§. sed etiam res, per quos fiat inuest.* vbi dicitur quòd res, quæ ex communis parentis successione ad aliquem peruenit, non potest alteri vendi, si proximior agnatus velit pro æquali pretio præferri, in feudum tamen cuilibet dari potest, nisi fiat in fraudem: qui tex. nec etiã probat, quod ius prothomiseos habet locum solùm in feudis paternis, siuè antiquis, non autem in feudis nouis, quia loquitur de bonis paternis, non feudalibus, sed allodialibus, in quorum venditione attenta consuetudine Longobardorum, præferuntur proximiores agnati extraneo emptori. Idque manifestè conuincitur ex verbis eiusdem text. ibi, *siquis ex agnatis suis rem quæ à communi parente per successionem ad eum peruenerit*, quod verbum res est generale, & comprehendit non solùm bona feudalia, sed etiam burgensatica, & hoc est adeò verum, quod in tex. prædicto paulò post expressè disponitur, vt eadem res, quæ aliàs erat prohibita alienari, possit in feudum dari; igitur clarè patet, quod antequã res ipsa in feudũ detur, est burgensatica, & nõ feudalis. 7

Vnde cum ex dispositione iurium prædictorum non fuerit expressè sancitum, quod facultas retrahendi feudum, competens proximioribus agnatis, procedit solùm in feudo antiquo, non autem in feudo nouo, necessariò perquirenda est germana ratio, cur agnati venditoris possint feudum venditum retrahere pro æquali pretio, nam inuenta ratione, facilè apparebit, an eadem vel diuersa ratio procedat in feudo nouo, quæ in antiquo. 8

Et sane duæ sunt rationes, quæ solent à DD. assignari ad fundandam conclusionem prædictam. Prima est, nam de iure communi feudorum non potest 9

alienari feudum paternum, niſi agnatis conſentien-
tibus: ipſorum namque intereſt feudum non aliena-
ri, propter ſpem quam habent ſuccedendi *cap. 1. de
alien. feud patern* ideóque niſi agnatorum conſenſus
interueniat, poſſunt agnati poſt mortem alienantis
feudum recuperare pretio non ſoluto. Quod ſi viuo
adhuc venditore velint agnati præferri in emptione
feudi, conueniens eſt, quod præferantur pro eodem
pretio, quia nihil aliud eſt, quam anticipare tempus
ſucceſſionis, & ratione iſtius anticipationis tenentur
ſoluere pretium; ſed eſt aduertendum, quod DD. qui
aſſignant hanc rationem tenent huiuſmodi præla-
tionem eſſe concedendam agnatis, ſolum in feudo
ex pacto, & prouidentia antiquo, non autem in feu-
do hæreditario, vt aduertit D. Reg. Rouit. *in rub. de
feud. n. 18. verſ. tertio addunt*, vbi refert omnes DD.
hanc opinionem tenentes.

10 Ipſe verò D. Reg. Rouit. *loc. cit. n. 56.* contrariam
ſententiam ſequutus, aliam aſſignat rationem, cur in
feudis habeat locum ius prothomiſeos, nimirùm,
quia valde honeſtati repugnat, quòd bona, quæ fue-
runt maiorum noſtrorum, ad alienas manus perue-
niant, qua de re multa ſpecialia inducta fuerunt ad
hoc, vt bona antiqua non diſtrahantur, ſed in fami-
lia conſeruentur, *l. lex quæ tutores. C. de adminiſtr.
tut. l. ſi in emptionem, ff. de minor.* Quæ ratio pro-
cedit nedum in feudo ex pacto, & prouidentia, ſed
etiam in feudo hæreditario antiquo, ceſſat tamen
in feudo nouo, in quo non conſideratur affectio,
nec intereſſe honeſtatis.

11 At quia hæc ſecunda ratio multo minus quàm
prior aliquo feudorum iure probatur, ideò dicen-
dum eſt, quod non alia ratione ius prothomiſeos ha-
bet locum in feudis, niſi quia agnati habent ius ſuc-
cedendi in feudis ex pacto, & prouidẽtia, licèt cum
qualitate hæreditaria. Quamnis enim teneantur eſſe
hæredes vltimi morientis, tamen ſi vltimus mo-
riens alium inſtituerit hæredem, feudum nihilo-
minus ſpectat ad proximiorem agnatum, ſiue ſit
antiquum, ſiue nouum, vt dicit gl. Marini de Cara-
manico *in conſt. Regni, vt de ſucceſſoribus, verſ. ex vtro-
que parente*, Ioan. Vinc. de Anna *alleg. 126. n. 6.* Mi-
nad. *conſ. 10. n. 21.* Lanar. *conſ. 1. n. 11.* & ita fuiſſe de-
ciſum in Regno Siciliæ refert Gizzarellus *dec. 28.
n. 30.* & hanc eſſe germanam rationem, quod in feu-
dis habet locum ius prothomiſeos, notabiliter do-
cuit Cõſiliarius de Anna ſummus Feudiſta *lib. 1. ob-
12 ſeruat. 10.* qui propterea expreſſe tenet, hodie in hoc
Regno cõcedi prælationem agnatis etiam in feudo
nouo, eo quod filij fratrum admittuntur ad ſuccedẽ-
dum in feudis emptis, non ſolùm à Regia Curia,
ſed etiam à priuatis perſonis, vigore gratiarum per
Sereniſſimos noſtros Reges huic Ciuitati conceſſa-
rum, vt *in Pragm. 24. ſub tit. de feud.*

13 Ratio rationis eſt, nam huiuſmodi prælatio quæ
proximiori agnato competit pro iuſto pretio, eſt mo-
dici præiudicij, & idcircò ad illam concedendam
ſufficit quælibet cauſa etiam leuis. Quò fit vt ſocius
præferatur extraneo emptori in venditione rei com-
14 munis pro eodem pretio, Bald. *in l. 1. C. de com. rer.
alien.* Tiraquell. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 18. n. 7. in
fin.* Maſtrill. *conſ. vnico, n. 14.* & nouiſſimè multis re-
latis comprobat Gratian. *lib. 5. forenſ. diſcep. c. 874. n.
4.* dicens hanc ſententiam veriorem, & æquiorem,
eſſe, atque magis communem. Item tertius poſſeſſor,
qui rem alteri hypothecatam meliorauit, liberatur
præſtando pretium ſoli deductis meliorationibus,
vt in ſpecie tradit Neg. *in tract. de pign. par. 5. memb.
5. n. 21.* D. de Franch. *dec. 38. n. 2. & ſeq. & dec. 111. n.
4. & 13.* Theſaur. *lib. 1. q. forenſ. q. 71. nu. 5.* Probatur
hæc ſententia *in l. a. C. de prad. & omnib. reb. nauic. lib.
11.* vbi dicitur, eum qui emittit domum nauicularij, 15
& in ea exornanda aliquos ſumptus fecit, teneri ad
penſitationem, habito reſpectu ad veterem & qua-
litatem. Imù non defuerunt grauiſſimi Auctores,
qui putauerũt priuilegium retentionis pro iuſto pre-
tio competere cuilibet bonæ fidei poſſeſſori, quo- 16
rum anteſignanus fuit Soccin. *conſ. 254. in fin. vol. 2.*
motus præcipuè per tex. *in c. ex litteris, in fin. de pig.*
Sed quicquid ſit de ſimplici poſſeſſore, qui nullas
fecit meliorationes, tamen certum eſt, quod Ciuitas
Motulæ pro cuius venditione inſtant creditores,
fuit decorata titulo Marchionatus per Illuſtr. quon-
dã Marcũ Antonium Caracciolum patruum moder-
ni Marchionis; quapropter diſpoſitio tex. *in d. l. a.*
rectiſſimè poteſt applicari ad caſum noſtrum, ibi,
*aut decus ſumptuoſum, aut habitationem quis ſuam v-
bis ornamento adiecerit*: eo magis quia feuda titulata
habent ſpecialia quædam priuilegia, quæ non re-
periuntur conceſſa aliis feudis ſimplicibus, nam li-
cèt regulariter ſit in electione creditoris, quæ bo-
na debitoris, diſtrahere velit pro ſatisfacien-
do eius credito ad tex. *in leg. creditoris arbitrio,
ff. de diſtract. pignor.* tamen in executione facien-
da contra eos, qui poſſident feuda titulata, prius eſt
incipiendum ab aliis bonis, & poſteà in ſubſidium 17
eſt deueniendum ad feuda titulata, quia arbitrium
debet eſſe regulatum, vt ex multis probat Minad.
*in repet. conſtit. in aliquibus, verſ. Comitum, & Baro-
num, num. 42.* Item quamuis creditor poſſit petere,
quod mittatur in poſſeſſionem feudi ſui debitoris
ex ſecundo decreto, vt notabiliter docet Bart. *in l. ſi
finita, §. ſi de vectigalibus, num. 5. ff. de damno infect.* &
poſt eum Ang. *in l. eorum, n. 1. ff. eod.* vbi tamen feu-
dum eſt titulatum non mittitur creditor in illius 18
poſſeſſionẽ, ſed fit ſequeſtrũ in fructibus, vt in ſpecie
tradit Bal. *in Auth. et qui, n. 21. C. de bõ. auth. iud. poſſid.*
Iacob. *in ſua inueſt. feud. verſ. Comes de Vilaris, n. 3.*
Caſſan. *in conſuet. Burg. verſ. Comte de Flandres, n. 3.*
& poſt alios Frecc. *de ſubf. lib. 2. de differ. int. feud. titu-
lata, & feud. ſimplicia, differ. 29.* vbi latè agit de aliis
priuilegiis feudorũ titulatorum, quæ nimis longum
eſſet hìc referre: certũ tamẽ eſt, quod priuilegia præ-
dicta fuerunt conceſſa poſſidentibus feuda titulata
propter excellentiam dignitatis. Ducatus enim, &
Marchionatus appellantur regales dignitates, quo-
niam à ſolo Rege conferuntur, ſicut nouiſſimè pro-
bat Camil. de Curt. *in diuerſ. iur. feud. cap. incip. vn-
de digreſſi ſumus, n. 4. fol. mihi 11.* & propterea omnes
ij, qui alteram ex prædictis dignitatibus adipiſcun-
tur, ſtatim efficiuntur Illuſtres, vt in ſpecie de Mar- 19
chione dicit Frecc. *d. lib. 2. tit. quis dicatur Marchio,
num. 7.* vnde infertur ad caſum noſtrum, quòd cum
aliquis fuerit huiuſmodi dignitate inſignitus, non
debet ita de facili ea priuari, ſed quælibet occaſio
capienda eſt, ne ipſa dignitas pereat: tum quia bene-
ficia Principum debent eſſe perpetua, *cap. decet, de
reg. iur. in 6.* ibi, *decet conceſſum à Principe beneficium
eſſe manſurum*, Oldrad. *conſ. 300. num. 5.* & nouiſſimè
alios congerit D. Reg. Tapia *in repet. fin. cap. 4. par.
1. n. 48. de conſt. Princip.* tùm etiam quia ex tali pri-
uatione nimis deturpatur conditio perſonæ, & fa-
miliarum honeſtas denigratur, vt docet experientia.

Et ex his manifeſte conuincitur, quod ratio ad- 10
ducta per D. Rouit. ad probandum dari prælatio-
nem agnato in venditione feudi antiqui ex pacto
cum qualitate hæreditaria, procedit etiam in feudo
nouo titulato; nam, vt dicit ipſe, ratio concedendi
prælationem verſatur ſolùm circa honeſtatem, ex
qua reſultat notabile intereſſe in perſonam proxi-
mioris, & vltra per eum adducta certum eſt, quod
in iure datur nõ ſolùm intereſſe veræ æſtimationis,
ſed

ſed etiam intereſſe pudoris, vt docet Bald. *in leg. cum venditorem. C de action. empt.*

21 Quæ ſane ratio à fortiori procedit in feudis titulatis, licèt nouis, quandoquidem magis indecorum, atque verecundum videtur, eſtque magis honeſtati contrarium, priuari aliquem regali dignitate Ducatus, vel Marchionatus, & ab ordine Illuſtrium in priuatam conditionem deſcendere, quam vendi feudum antiquum non titulatum, ideoque faciliùs concedenda eſt agnatis prælatio in feudo nouo, ſed titulato, quam in feudo ſimplici antiquo.

22 Inſuper eſt aduertendum, quod duo neceſſariò requiruntur ad conſtituendum feudum dignitatis, nempè res in feudum conceſſa, & titulus rei annexus *c. 1. de feudo Marchiæ*, vbi Iſern. *in princ. c. 1. quis dicatur Dux*, vbi Bal. *n. 2.* Afflict. & cæteri. Camer. *in c. Imperialem, §. prætereà Ducatus, in pr. f. 94.* Frecc. *ſuper tit quis dicatur Comes, nu. 25.* Si ergo titulus reſidet in perſona nepotis poſſidentis feudum, debet ipſe prælationem obtinere ratione communionis, ſeu connexitatis inter feudum, & titulum feudo annexum, quæ ſunt partes integrales feudi dignitatis iuxta tex. *in l. ſancimus, §. ne autem. C. de donat. leg. 1. C. de com. ſeru manum.* & ex eadẽ ratione cõiunctionis dominus directus præfertur in venditione vtilis dominij, *l. fin. C. de iur. emphyt.* Napod *de iur. congr. num. 34.* & Anna *alleg. 27. n. 19. & ſeq.* reſtatur aliàs fuiſſe practicatum in venditione iuriſdictionis criminalis fuiſſe prælatum Baronem habentem ciuilem.

23 Præterea idem D. Rouit. *loc. prealleg. num. 51.* alia ratione fundare nititur, quod agnatis ſit concedenda prælatio in vendictione feudi, nimirum quia ante *leg. dudum C. de contrah. emption.* in omnibus bonis habebat locum ius prothomiſeos, vt probat Tiraq. *in præfat. ad tract. de retract. conſang.* præcipuè *num. 7.* ſuperuenit poſtea *d. l. dudum*, quæ ſubſtulit neceſſitatem, quam habebat venditor vendendi potiùs conſanguineo, ſeu vicino, quàm alteri. Cúmque feudales conſuetudines, quæ ius prothomiſeos admittunt in feudis, fuerint confirmatæ per Imperatores Federicum, Lotharium, & Corradum, longè poſt emanatam *d. l. dudum*, neceſſariò ſequitur dicendum, quod iſtud ius prothomiſeos habet locum in omnibus feudis cuiuſcumque ſint qualitatis, verba dicti D. Reg. Rouit. hæc ſunt, *Ergo dum hi vltimi Imperatores confirmando conſuetudines feudales, ius hoc prothomiſeos non reprobauerunt, ſed illud expreſsè approbauerunt in feudis, ſequitur perneceſsè, quod illa lex dudum nihil operetur in feudis, & remaneat hoc ius prothomiſeos inconcuſſum in omnibus feudis cuiuſcumque ſint qualitatis*: Hæc Rouit. vnde cùm feudum nouum ſi verè, & propriè feudum idem ius prothomiſeos debet habere locum in feudo nouo, quod in antiquo.

24 Sed in caſu, de quo agitur audacter tenerem, feudum peruentum penes modernum Marchionem nepotem, eſſe feudum antiquum penes ipſum, licèt nouum penes patruum, ex quo feudum nouum in perſona patris dicitur antiquum reſpectu filij, docet hoc Iſern. *de vaſſall. decret. petet. in pr.* vbi ad Capicc. *in inueſt. in verb. feudum antiquum, in fine*, mutatione enim perſonæ, mutatur conditio rei *l. per procuratorem, ff. de aeq hæred.*

Probatur manifeſtè, nam feudum nouum dicitur illud, quod eſt de nouo quæſitum, & ſumit initium in perſona acquirentis feudum *c. 1. quos teſt. ſunt neceſſar.* vbi Iſer. & omnes gloſ. *in conſt. vt de ſucceſſionibus, in verbo, vel qualiber*, Thom. de Marin. *de feudo nouo, tit. 3. n. 4.* Cann. *in c. volentes, incip. apparet. n. 1.* ſed nepos habet feudum ex ſucceſſione patrui, ergo in eius perſona non poteſt dici feudum nouum.

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

Et ad cognoſcendum an feudum ſit nouum, vel 25 antiquum in iure retractus, non eſt inſpicienda perſona relinquentis feudum, ſed illius qui petit admitti ad ius prælationis in feudo, probatur *in d. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſt.* & magis apertè *in l. ſi in emptionem, ff. de minor.* tanto magis, quanto iſte nepos, & feudi poſſeſſor agit ad ius retractus poſt aditã patrui hæreditatem, & quæſitum feudi dominium, quo caſu non dicuntur bona defuncti, ſed proprium patrimonium adeuntis ad notat. *in l. 1. §. veteres, ff. de acquir. hæred.* & feudum non dicitur amplius defuncti, ſed hæredis, Iſern. *in c. Imperialem, num. 15.* vbi add. & Cam. *in dict. cap. Imperialem, f. 46. leg. 1.* Et licèt quandoque denominatio feudi noui fiat ex perſona morientis, & non ſucceſſoris in feudo, prout in feudo nouo per patrem empto, dicimus deberi feudi noui æſtimationem filio ſecundogenito, vt Iſern. *in dict. cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, n. 39.* Vbi Affl. Loffred. & cæteri, id eſt quia tractatur de ſucceſſione paterna, & non mirum, ſi feudum per eundem quæſitum dicitur nouum, ſed in caſu noſtro agitur de iure prælationis, non debito defuncto, ſed eius ſucceſſori poſt quæſitam poſſeſſionem, & dominium feudi, quo caſu, non morientis, ſed perſona petentis prælationem attendenda eſt, & dum ille, qui petit prælationem, non quæſiuit feudum, ſed illud habuit ex ſucceſſione ſuorum maiorum, ſequitur vt nullo iure poſſit dici feudum nouum, ſed antiquum, alia enim ratio aliud ius exigit, *l. interpoſitas. C. de tranſact.* quibus attentis, cùm noua ſint, & à Doctoribus hucuſque non conſiderata, ceſſat etiam omnis contentio inter Regentem de Ponte, & D. de Anna, vbi ſupra.

Cæterum ad hoc vt omnis tollatur difficultas, & 26 diſputandi occaſio, aduertitur hunc articulum fuiſſe alias deciſum per S. C. ad beneficium poſſidentis feudum quæſitum per ſuum immediatum prædeceſſorem; cum enim quondã Regens Lanarius meus patruus emiſſet terram Sacci à Ranerio Capicio *fol. 856. t.* eamq; decoraſſet titulo Comitatus, ab hac vita diſceſſit ſuperſtite Fabritio Lanario Comite Sacci eius filio, vt ex petitione inueſtituræ *f. 858.* qui poſteà fuit conuentus in S. C. iure aſſiſtendi ſuper terra prædicta ad inſtantiam Marchionis Ienzani, & demùm fuit præſtita aſſiſtentia *fol. 854.* & dum tractaretur venditio dictæ Terræ Sacci comparuit dictus Fabritius, & petiit declarari licere ſibi retinere terram prædictam mediante appretio *fol. 855. & 856. tit.* & latum fuit decretum tenoris ſequentis, videlicet.

Decreto ipſius S. R. Conſilij declaratum eſt dictum Spectabilem Comitem eſſe admittendum, prout præſenti decreto admittitur ad oblationem per eum factam contra Illuſtr. Marchionem, & propterea facto depoſito pretij, prout ad præſens valet Caſtrum prædictum, deductis quantitatibus ſolutis anterioribus creditoribus, & pretio meliorationum prædictarum præfatum ſpectabilem Comitem non eſſe moleſtandum in poſſeſſione caſtri prædicti hoc ſuum. De vera ab Aragonia, fol. 860. tit.

Pro cuius decreti exequutione fuit factum ap- 27 pretium dictæ terræ, & dictus Comes fecit depoſitum prætij *fol. 861.* quod fuit liberatum ordine eiuſdem Sac. Conſ. Vnde patet quod non ſolùm attenta iuris ratione, ſed etiam rerum iudicatarum auctoritate inſpecta, dictus Marchio admittendus ad petitam retentionem Ciuitatis Motulæ.

Secundus articulus an in venditione bonorum debitoris pręferatur conſanguineus qui eſt creditor.

In hoc articulo non diu immorabor, quia tex. *in l. 1. ff. de priuil. cred.* apertiſſimis verbis decidit caſum noſtrum, dicitur enim ibi, quod ſi bona debitoris

fuerunt exposita venalia, & plures velint emere, præfertur consanguineus, qui est creditor, nam concurrit in eo duplex causa, nempe crediti, & consanguinitatis, ita Bar. *in d.l. 1. in princ.* Ripa *num. 2.* Cyn.& Bald. *inl. Imperator,ff. de pact.* Quod autem Marchio Ceruinariæ sit creditor dicti quondam Marchionis Moruliæ eius patrui in ducatis septem mille in circa legitur fol....

Fuit decisum pro Manlione iuxta hic allegata penes Figliola Sacr.Cons. Actorum Magistrum.

Fuluius Lanarius.

SVMMARIVM.

1 *Iustitiarius Regni morabatur cum Rege, & cognoscit de omnibus causis, de quibus solus Rex diiudicat.*

2 *A Iustitiario tanquam an magistro discunt omnes iustitiam ministrare.*

3 *M. C. V. est luminare maius, & ideo facit præsentia Iudicum ipsius silere iurisdictionem aliarum curtarum regni.*

4 *Cessat ordinarij iurisdictio, per aduentum superioris.*

5 *Vnde sumptum nomen Iustitiarij, & cur dicatur Magister.*

6 *Iurisdictio M. C. V. est generalissima in omnibus, & per omnia.*

7 *Subsunt iurisdictioni M. C. V. etiam qui sunt de sanguine Regis, & Collateralis Consilij.*

8 *Qualitas officij, & dignitas superueniens non eximit Consiliarios à iurisdictione M. C. V.*

9 *M. C. cognoscit de causis illorum qui habent septem Regni officia.*

10 *M. C. cognoscit de causis de quibus sola Regia Maiestas cognoscere potest.*

11 *Magna Curia est Iudex Appellationis non solum omnium ordinariorum, sed delegatorum.*

12 *Magna Curia ante erectionem Tribunalis Regiæ Cameræ Summariæ cognoscebat de omnibus causis feudalibus.*

13 *Magna Curia, seu Iustitiarius dicitur Regis Vicarius, & duas personas repræsentat.*

14 *Magna Curia æquiparatur Prætori, Præfecto Vrbis, & Consuli.*

15 *Omnes quantumcunque exempti, & priuilegiati in Magna Curia tenentur personaliter comparere, & priuilegia allegare.*

16 *Eo ipso quod quis est in regno est subditus M. C.*

17 *Tex.* in l. si quis ex aliena, ff. de Iudiciis, *declaratur.*

18 *Semper Magna Curia dicitur Iudex competens si de exemptione non doceatur.*

19 *Et talis exemptio debet per allegantem probari.*

20 *Exercitium, & ars est quid accidentale.*

21 *Clericatus nunquam præsumitur nisi probetur.*

22 *Et ideo negatiua exemptionis, eo ipso dicitur probata cùm de exemptione non constat.*

23 *Magna Curia excipiens quod aliquis non sit à sua iurisdictione exemptus nihil debet probare.*

24 *Praxis Magnæ Curiæ circa prædicta vnde desumpta.*

25 *Quæ omnia procedunt etiam contra Clericos seruata forma ritus, & praxis hodiernæ dictæ M. C.*

26 *Magna Curia ex eius maxima præeminentia dat terminum super Clericatu.*

27 *Et idem fieri debere cum delegatis eiusdem Regis, id quod fit cum Clericis.*

Auditor exercitus debet cum chirographo petere remissionem militis. ibidem.

28 *Qualitas militiæ ex fide scribæ rationis debet constare in M. C. vt miles remittatur.*

29 *Matricula sola habetur pro plena probatione.*

30 *Auditor exercitus debet petere remissionem non imperando, sed ciuili modo rogando.*

31 *Quod obseruare debet Auditor cum omnibus Officialibus ordinariis regni.*

32 *Regia Camera petit remissionem sui subditi hortando Magnam Curiam Vicariæ.*

33 *Tribunalia Artis Sericis, Lanæ, & similium suppliceant pro remissione.*

34 *Delegati à Principe in certum genus personarum vel negotiorum non sunt propriè delegati.*

35 *Ex forma earum commissionum cognoscitur qualitas iurisdictionis.*

36 *Qualiter se gerat Magna Curia cum classicis, & Generali triremium, & maris.*

37 *Classici debent cognosci ab ordinariis in delictis grauibus, & communibus.*

38 *Nam secus læderetur Respublica.*

39 *Priuilegia in tantum valent si bonum Respublicæ non lædant.*

40 *Cur delinquentes effugiant ordinarium.*

41 *Cessat omne priuilegium, vbi de damno publico vitando agitur.*

42 *Optima consideratio D. Reg. de Ponte contra huiusmodi priuilegiatos.*

43 *Exempti non gaudent nisi pro delicto spectante ad exercitium.*

44 *Exempti à Iurisdictione ordinarij, non sunt*

sunt exempti simpliciter, sed ratione ministerij.

45 *DD. Regentes, & Consiliarij delegati sutorum barbitonsorum, & similium quam cognitionem habeant?*

46 *Causa criminales non possunt delegari nisi quatuor Iudicibus.*

47 *Pratensio Commissariorum, Tabellariorum, Laginorum, & stratarum Regni.*

48 *Delegatus Papa est maior quolibet Ordinario, & qualiter hoc intelligatur, & num. 49.*

50 *Delegatus Principis debet ostendere rescriptum ordinario.*

51 *Delegatus non potest aliquid facere ante ostensionem dicta Commissionis.*

52 *Delegatus est maior Ordinario in causa sibi commissa tantùm.*

53 *Delegatus ad Vniuersitatem causarum dicitur Ordinarius, licèt sit datus à Papa.*

54 *Qua sunt permissa Ordinario permissa sunt delegato ad vniuersitatem causarum.*

55 *Delegatus ad vnam causam non potest cognoscere de nullitate sua sententia.*

56 *Alia plura de delegato ad vnam causam, & de delegato ad vniuersitatem causarum.*

57 *Magna Curia Vicaria ob eius summam praeminentiam est maior, & superior istis delegatis.*

58 *Tales delegati in casibus à iure permissis debent petere remissionem eorum subditorum non solum hortando M.C.V. sed supplicando ex Glossa* in c.studuisti, de off.deleg. *& num.* 59.

60 *Isti delegati debent obseruare, qua in hoc seruat Auditor Generalis, qui est Consultor Capitanei Generalis huius Regni.*

61 *DD. RR. Valenzuela, & Rouitus quid circa hoc seruarunt.*

62 *Pratensio Regij Consiliarij Commissarij Tabellariorum.*

63 *Qualiter quis dicatur superior, & par. Consiliarij sunt subditi Magna Curia, & quis potest esse maior, & minor, & aequalis diuersis respectibus. ibidem.*

64 *Rector studij est maior Episcopo scolari: & quid in filio Episcopo cum patre eodem.*

65 *Quare dignitas Consiliarij non potest augere iurisdictionem huiusmodi delegatis, & num.66.*

67 *Exempla in contrarium quare non suffragantur.*

68 *Quae requiruntur ad tribuendam iurisdictionem & n.69.*

70 *Consuetudo qualiter inducatur.*

ARGVMENTVM.

Iustitiarius Regni de quibus causis cognoscat, latissimè probatur. M. C.V. qualem habet iurisdictionem. Qualiter esset iurisdictio Ordinarij per aduentum Superioris. Iustitiarij nomen vnde sumptum. Sub iurisdictione M. C. subiiciuntur omnes, quod qualiter procedat latissimè demonstratur. In quo etiam Tribunali quicumque etiam exempti comparere tenentur. Negatiua exemptionis quomodo probetur. Clerici, vel Militis remissio quibus probatis à M. C. sit petenda, quod idem in caeteris exemptis ostenditur. Delegatos propriè non esse à Principe in certum genus personarum, vel negotiorum propositos clarissimè probatur. Classicorum cognitio quando ab Ordinario, quando verò ab alio delegato sit facienda. Delegatos pro certis artificibus, eorumque artibus iurisdictionem ad Vniuersitatem causarum habere latissimè ostenditur.

ALLEGATIO XCIV.

TRIBVNAL Magnae Curiae Vicariae à Rege institutum, Iustitiarúmque cum eo in eadem Curia commorari testatur Regni constitutio *Statuimus*, ibi, *Magna Curia nostra Iustitiarius nobiscum in nostra Curia commoretur.* Omniaque iudicia cognitionum Regis in Iustitiario esse collocata, alia constitutio, quae incipit, *Magna Curia*, nos docet, ibi, *Iustitiarium in nostrarum cognitionum iudiciis collocauimus.* 1

Veterem namque in Regno fuisse Iustitiarij potestatem in cunctos populos, nemine penitus exempto demonstrat Dominus Regens [illegible]pia de iure Regni *lib. 2. in rubr. de officio Mag[illegible]. Iustit.* ibique quòd appellatur Magister, quia omnia alia Regni Tribunalia, tanquàm discipuli à Magistro, docentur iustitiam ministrare; cùm dicatur luminare maius, iustitiae speculum, & fons, à quo caeteri riuuli deriuantur, vt in constit. Regni, *Statuimus, in constit. Nihil veterum, in constit. Magna Curia, & in constit. Honorem debitum*, vbi Andr. & Afflict. & sequitur, quod tanquam luminare maius Magna Curia facit cessare luminare minus aliarum Curiarum; ideóque ob reuerentiam maioris, quando Iudices Magnae Curiae sunt praesentes in aliqua 2 3

 Ciuitate,

à Magna Curiâ, clata indigent probatione, & de-
18 monstrare debent priuilegia,& rescripta exemptio-
num,quæ donec Magna Curia de eis non cognoue-
rit, semper erit Iudex, & reos citare,capere, & con-
trà eos procedere poterit, quia qui dicit, se exem-
19 ptum ex aliqua qualitate, debet talem qualitatem
exemptionis probare, l.non ignorat, & ibi Bald. &
alij, C.de iis,qui accusare non possunt, l.1.C.de appar.
mag. mil. l.12. l.Diuus, ff. de milit. testam. Bald. in
c.1.§.si rusticus,de pace tenen.& ibi Afflict. n.6. Ripa
resp. 183. in tit. de diuersis rescriptis, Tiraquell. in
tract.de nobilit.c.10. n.3. & seq. Patianus in tract. cui
incumbat onus probandi, lib.2.c.84. numer.11. & seqq.
vbi latissime de modo probandi qualitates extrinse-
cas, quæ non proueniunt à natura. Cùm exemptio
& priuilegium sit quid accidentale, DD. in c.1. &
in cap.cùm persona,de priuileg.in 6.

20 Et cùm nemo nascatur diues, sed nudus, & pau-
per,nemo Doctor, Artifex, Tabellio, Miles, Cleri-
cus,& similia; & ars, & exercitia sint accidentalia,
debet de tali arte, & exercitio plenissimè constare;
& qui vigore alicuius artis,seu exercitij habet pri-
uilegium exemptionis à suo iudice ordinario,ex re-
gul.tex.in leg cum qui,ff.de probat.cum concord. tene-
tur comparere, allegare,demonstrare priuilegium,
ac probare qualitates, quæ faciunt exemptionem,
coram suo iudice ordinario, de quo tanquam indu-
bitabili Menoch. facit consilium 301.num.6. lib. 4.
& præsumptionem 48.lib.2.nu.2. & lib.6. præsumpt.
60. numer.1. cumulat alios Mascardus concl. 325. &
527. num. 8. & conclus.1054.num. 1. & concl. 1090.
num. 1.

21 Quò circa cùm Clericatus non proueniat à na-
tura,sed extrinsecè fiat, nunquam præsumitur cap.
presbyteri.68.dist. & ibi gl.cap.legum.2.q.1.Io. An-
dreas in c.scienti,de Regularib.Decius in c cum à Deo,
num.13.de rescript.Innoc.in c.super his, in fine,de ac-
cusation Caualc. decis 31. numer. 602. lib.2. & alios
multos congerit Tyberius Decianus in suo tractatu
criminali,part.1.lib.6.cap 9.num.117. Menochius in
tract. de præsumpt part.2.lib.6.præsumpt.76.num.1.&
cons 912.nu.3.lib.10.& latissimè Mascardus conclus.
302. nu. 13. & ex nostris Afflict.vbi Vrsillus in an-
notatione decis.195.nu.5.

Et proinde, qui exceptione Clericatus se tueri
prætendit cum in ea se fundet, debet ipsam proba-
re,tanquam fundamentum suæ intentionis, d.l. non
ignorat,& ibi Bald. C.de iis, qui accusare non possunt,
cum concordant.de quibus latissimè per Carolum de
Grassis in suo tract. de effectib. Clericatus, in præludio,
à num.184.vsque ad 197. quo loco affert plures mo-
dos probandi Clericatum.

22 Cum negatiua exercitij exemptionis,Clericatus,
& similia, eò ipso probata dicatur, dum contrarium
non demonstratur,quia quilibet nascitur homo sim-
plex & laicus,& talis in dubio præsumitur, Bald. in
c.fin. num 4.de præsumpt.& in l.in actionibus,§.planè,
num.4.ff.de in litem iurand.Ripa in cap.2.nu.4 de iu-
dicijs,Calderin.cons.12.nu.2.in tit.de iudicijs,& latè
Brunor. à sole quæst.38.num.11.

23 Ideoque quando excipitur,quòd comparens non
sit de tali exercitio, vel de alia iurisdictione, nihil
ex parte excipientis est probandum, sed is, qui ex-
cipitur, debet illud probare,cap.legum, 2. quæst. 1.
cap.duæ,de Clericis peregr.cap.si iudex,vbi gl.in verb.
fecerit, de sententia excommunic. gl. in l si qua per ca-
lumniam.C.de Episcop.& Cler. Bald.in d.l.in actioni-
bus § planè num.4.ff de in litem iurand.& in dict.l. non
ignorat,num.7.vers. hoc ergo præsupposito. C.qui accus.
non poss. Grammat.decis.91.& alios innumeros,quos
allegat Patrianus in dict. tract. cui incumbit onus
probandi,negat.lib.1.cap.51.num.76.& lib.2.cap.34.
num.9.

Ex quibus desumpta est practica Magnæ Curiæ
ad exclusionem prætendentium exemptionem ab ea,
illis excipere, & replicare, non esse tales,quales ipsi 24
prætendunt, & se asserunt, & eò ipso in eos trans-
fertur onus probandi qualitatem, quam allegant, &
interim, cùm sit fundata sua iurisdictio,Magna Cu-
ria procedit,& cognoscit, de qua obseruantia testa-
tur Caran. in d. ritu 135. Muscatell. in glos. com-
parentes, numer. 11. Dominus Præses de Franch.
decis.189.

Et in asserente se Clericum, quod supradicta ex
eadem regula tex. in l si quis ex aliena, debeat serua-
ri,venire,personaliter comparere, priuilegia Cleri- 25
catus cum publicis documentis allegare, & requisi-
ta Clericatus, tanquam fundamentum suæ intentio-
nis probare, Ritus Magnæ Curiæ sunt clari 65. &
235. sic practicati,& seruari in Regno, Carauita in
dictis ritibus 55.& 235.& Dominus de Franchis in
d.decis.189.Muscatell. in d.gl.comparentes,à num.11.
cum sequent.

Et sic Clerici, qui sunt penitus exempti à iurisdi- 26
ctione laicali, & segregati à iurisdictione Magnæ
Curiæ, tenentur personaliter comparere, & priuile-
gia allegare, & Magna Curia iudicialiter cognos-
cit, dato termino super Clericatu contra dispositio-
nem textus, cap.si Iudex laicus, de sentent. excommu-
nicat. & concordantium,de quibus per Farinac.q.8.
nu.2. idque ex antiqua consuetudine seruari,quam-
uis Iura Canonica videantur aliquatenus refragari,
expressit Serenissima Ioanna in dict. ritu 235. in
fine.

Quid mirum, quod quando allegatur priuile-
gium, & exemptio ex concessione ex eodem Rege,
& Superiore proueniente, quòd Magna Curia de-
beat cognoscere, & determinare, an sua sit iurisdi-
ctio, tanquam supremum Tribunal, & luminare
maius? Quod tanquam indubitatum, & nunquam
controuersum, sic seruatum videmus in delegato
Principis in certum genus personarum cum mero
imperio, & gladij potestate, tamen haberi loco
Ordinarij ex doctrina Vantij in dict. tract. de nulli-
tatibus, & Bouadigl. libr. 2. cap.21. numer. 70. cum
multis firmat Consiliarius Patignus in gl. ad Pragm.
15.de milit. numer.8. quæ est inserta in Commenta-
riis Domini Regentis Rouiti, & hic Consiliarius
tempore, quo glossauit dictam Pragmaticam exer-
cebat officium Regij Generalis Auditoris militum,
& nihilominus testatur sic practicari; cum dicta
practica sit fundata in dispositione iuris commu- 27
nis, & declarata per Pragm. 16. de militibus, per
quam statuitur, debere delegatum,qui est Auditor
Generalis, petere, mediante chirographo, mili-
tum remissionem, & Magnam Curiam remittere,
cognito, militem esse descriptũ in Regiis libris,de
quo fidem facere debere Scribam rationis, & actu 28
seruire, delictumque de quo petitur remissio, esse
commissum post adscriptionem militiæ, vt dictat
eadem Pragm. 16. §. 14. quia matricula sola ha- 29
betur pro plena probatione, sine qua miles habe-
tur pro priuato, glos. in leg. 3. Cod. de offic. magistr.
milit. & in leg. ex eo, ff. de milit. testam. Et idem
Consiliarius Patignus in d. Pragm. numer. 31. dat
formam petendi remissionem, aduertendo, quòd
in petenda hac remissione debet accedere aucto- 30
ritas Generalis Auditoris, qui tenetur petere
remissionem, non imperando, sed ciuili mo-
do rogando, per suam schedulam, seu vigi-
lettum, vt debitus honor Iudicibus deferatur. Imò,
ad tollendas omnes differentias eadem Prag. 16.

 §.

§. 13. expreſsè mandat, quòd non ſolùm debeat peti remiſſio modo, quo ſupra à Magna Curia, ſed ab omnibus aliis Curiis Regni, in quibus cùm quilibet in ſua Terra, & Ciuitate habeat ordinariam iuriſdictionem, ſi in eis miles deliquerit, & Ordinarius loci præuenerit in capiendo informationem, vel militem, quod eo caſu teneatur delegatus militum comparere coràm Ordinario loci, & petere remiſſionem ſui militis, & Iudex loci, mediante decreto, ſi eſt remittendus remittat, Dominus Reg. de Ponte de hac obſeruatione teſtatur *in tract. de poteſt. Proreg. in tit. de aſſeſſibus*, §. 7. *numer.* 11. Idem Conſiliarius Patign. *dict. Pragm.* 15. & ſequitur Dominus Regens Rouitus *in Pragm.* 16. vbi *numer.* 38. in ſpecie aſſerit, debere probari per milites actu exercere militiam ordinariè; Et per omnes demonſtratur, multa fuiſſe conceſſa huic militium delegato, quæ alias de iure non erant permiſſa, & ſeruari nihilominus ab eo ſupradictam practicã reſpectu remiſſionis petendæ.

Eodem quoque modo procedit Regia Came-
32 ra ſummariæ quæ hortatur, petit, & ſibi remiſſiones fieri, & Magna Curia, dato termino, decernit, quod in dies videmus, & practicamus, & apparent proceſſus cum hortatoriis, & decretis remiſſionum à Magna Cura promulgatis, de quo etiam teſtatur Cõſiliarius Gizzarellus *dec.* 73. aliàs 76.

Cætera Tribunalia artis ſetici, lanæ, & ſimilium
33 petere remiſſiones non hortando, & petendo, ſed ſupplicando, licèt habeant priuilegia cum clauſulis abdicatiuis, & priuatiuis demonſtrat Dominus de
34 Franch. *deciſ.* 676. & 722. *num.* 18. Alij verò Iudices, quibus committitur cognitio diuerſorum negotiorum, non dicuntur propriè delegati, ſed potius Iudices dati ad Vniuerſitatem cauſarum, vel in certum genus perſonarum, licèt a Principe, quod expreſsè notat tex. *in leg. à Iudice. Cod. de Iudiciis. vbi Iaſon*, Alex. Caſtrenſis, Salicetus, & cæteri, & *in l. more maiorum. eod. titul.* quia loco Ordinarij habentur, & in eis haber locum diſtinctio gloſſæ *in lege magiſteria. C. de iuriſd. omn. Iudic.* quod pleniùs infra monſtrabitur.

Quapropter inſpicienda erit commiſſionis forma his Iudicibus data, quibus ſecundum ſubiectam materiam negotiorum, & perſonarum, iuriſdictio diuerſimodè conceditur per ea quæ latè conclu-
35 dunt DD. *in leg. fin. C. de iuriſd. omn. Iud.* per Iaſon. *in l. age cum Gemmiano. C. de tranſact.* Innoc. & Canoniſtæ *in cap. cùm ab Eccleſia, de offic. ord.* & *in cap. cùm ſit generale, de foro compet.*

Quia in Præfecto maris, & Duce claſſium pro animaduerſione in ſuos claſſicus ſunt datæ certæ ordinationes, & instructiones à Rege tam exiſtente claſſe in mari, quàm in portu in dominiis eiuſ-
36 dem Regis, deberéque fieri remiſſiones Præſidibus, & Ordinariis locorum Duci claſſis in certis caſibus, & perſonis, priuatiuè ad Ordinarios ex dicta particulari ordinatione, & Regis delegatione, licèt aliàs de iure communi cumulatiuè, non priuatiuè huic Duci claſſis iuriſdictio concedatur, vt ex tex. *in leg. 1. Cod. de offic. Præfecti Vrbis*, & *in leg. fin. C. de iuriſd. om. Iud.* annotatum Gregor. Lopez *in leg.* 24. *lib.* 9. *part.* 2. Ioannes Garſia *in tract. de nobilit. gloſ.* 5. *numer.* 5. & Dominus de Franch. *deciſ.* 88. Quarum inſtructionum, & ordinationum, forma ſeruata, ſi caſus acciderit, practicatur fieri remiſſiones à Magna Curia, modo quo ſupra, de quibus inſtructionibus, & modo procedendi in remiſſionibus faciendis Duci claſſis, meminit Dominus Regens Conſtantius *in leg. vnica. num.* 76. & 77. *cum ſeqq. C. de claſſicis, lib.* 11.

Quod magna cum ratione fuit diſpoſitũ, népe vt pro delictis cõmunibus & grauibus Ordinarij debeant cognoſcere abdicando cognitionem talium delictorum non ſolùm à Præfecto militari, & Duce claſſis, ſed etiam à quolibet alio iudice ſecundum declarationem gloſſæ *in dict. leg. magiſteria. Cod. de iuriſd. omn. ind. in verb. Etiam ciuilium*, quam ſequitur Dominus de Franch. *in dict. deciſ.* 88. re- 37
ſtringendo poteſtatem Præfecti militum ad cognitionem delictorum militarium tantùm, determinando contrarium in communibus, & grauibus, pro quibus milites ſubiici debere Iudicibus ordinariis, licèt multis rationibus contrarium probare nitatur Conſiliarius Patignus *in dict. pragm.* 15. *de militib. num.* 12. *cum ſeq.*

Quia ſi iſti iudices particulares etiam de delictis grauibus & communibus extra exercitium belli, vel alterius artis, & miniſterij, poſſent cognoſcere, Reſpublica in maximo læderetur, *quo caſu ex* 38
diſpoſitione tex. in l. 2. C. de priuileg. ſcholar. lib. 12. ibi, in textu, *Ne flagitiorum creſcat auctoritas, vel publica vacillet vtilitas*: & *ex §. quod autem, in Authent. vt Iudic. ſiue quoque ſuffrag.* vbi gloſ. *in verſicul. priuilegia*, omnia priuilegia eis conceſſa, eſſent nulla, quia in tantum intelliguntur conceſſa, & valere, in quan- 39
tum non lædatur vtilitas publica, vt pro indubitato ex ordinatione ſupradictorum Iurium concludunt Odoffredus, Ioannes de Platea, Rebuffus, & alij *in dict. leg.* 2.

Non alia namque ratione effugiunt patratores talium delictorum iudicium ſuorum Ordina- 40
riorum, & per conſequens Magnæ Curiæ, quia ab aliis releuantur, & debitis pœnis non caſtigantur, quod in dies videmus perniciosiſſimum eſſe Reipublicæ cuius intereſt, delicta non impunita remanere, *l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil.* vt qui peccauit, ex punitione corrigatur, & vt eius exemplo à ſimilibus delictis metu pœnæ ſe abſtineant cæteri, *leg.* 1. *C. ad l. Iul. repetund.* cum aliis elegantiſſimè cumulatis per Annæum Robertum *rerum iudic. lib.* 1. *c.* 4 *propè finem. fol. mihi* 50. Et cùm de publico damno tractetur, omni fori priuilegio, & quouis alio militari milites, licèt actu inſeruiant, & omnes alios, priuatos eſſe, & ad Ordinarios cognitionem ſpectare, 41
dicit tex. *in l. 1. C. in quibus cauſis militant.* & *in l. fin. C. de iuriſdict. omn. Iudic.* vbi Bar. Bald. Salicet. Caſtr. Fulgoſius, & alij, Ayala de iure belli *cap.* 8. *num.* 6. Decian. *lib.* 7. *c.* 15. *num.* 2. Petrus Caballus *caſu* 294. *nu.* 72. & 74.

Et vt optimè conſiderat Dominus Reg. de Ponte *de poteſt. Proreg. tit* 7. §. 7. *num.* 19. *cum ſeqq* magnum 42
inconueniens oriretur, ſi contrahendo, & delinquendo milites familiare. Regis, & cæteri, qui particulari priuilegio credunt ſe eximi, declinarent ordinariam iuriſdictionem, quia eſſet in fraudem, & damnum publicum, & ſub clipeo priuilegij contractantes, & bona fide negotiantes defraudarentur, & deluſi remanerent; Et ex dec. Andr. in conſt. *ſtatuimus*, & Afflict. *in conſt. intentionis*, firmat concluſionem, quod Officiales immediatè Regi inſeruientes, & cæteri ſimiles, qui diuerſa alia habent priuilegia, non gaudeant pro contractibus initis domi, nec pro delictis communibus extra Curiam, vel 43
miniſterium commiſſis, ex regula tex. *in d. l. fin. C. de iuriſd. omn. iud.* vbi omnes.

Quia cùm delicta communia non ſint militaria, nec pertinentia ad exercitia, & miniſteria, pro quibus dati ſunt tales Iudices particulares, extra illa cognoſcere nec valent, nec poſſunt; quia eis non ſunt ſubditi ſimpliciter; ſed tantum ratione illius exercitij, illius artis, & miniſterij, quibus

44 bus cessantibus, cessat commissio, & iurisdictio di-
xit notabiliter Bald. *in d.l.fin.C.de iurisdict.omn.iudic.*
quia purgatio scelerum, & animaduersio in facino-
rosos homines, quæ fiunt per Tribunal supremum
Magnæ Curiæ, non possunt fieri per tales Iudices,
dicit Dominus de Franchis *decis.721.n.19.*

Sed quid adhuc egemus probationibus, si ex te-
nore Commissionum, omnium horum Domino-
rum Regentium, Consiliariorum, & cæte-
rorum ministrorum, quibus fuit data potestas
cognoscendi in certum genus personarum vel cau-
sarum, vt bancorum, iudæorum, barbitonsorum, tabel-
45 lionum, gabellarum Ciuitatis, & similium, non da-
tur alia potestas, nisi cognoscendi de causis ciuili-
bus tantum, tangentibus exercitium prædictorum
qui non possunt dici delegati, sed iudices dati ad
ad illa certa negotia, vt optime considerauit vnus
ex nostris dominis consociis, & fundatur ex verbis
tex. *in leg.a iudice.C.de iudiciis*, vbi *gl.cum Prætor.§.
1.ff.de iudic.C.cum causam*, vbi glos. *in verb.delega-
tus, extr.de appellat.*

Quæ commissiones, licèt à Prorege datæ, ta-
men maxima cum ratione sunt limitatæ ad causas
ciuiles tantum, respectu artis, & exercitij, quia cau-
sæ criminales non possunt delegari ad minus, quam
46 quatuor Iudicibus, vt ex Pragm. 1. *de delegat.* ordi-
nata à Rege, clare patet, & fuit promulgata ad sup-
plicationem huius Fidelissimæ Ciuitatis, & totius
Regni in generali parlamento, quæ est in viridi
obseruantia.

Et quod a nonnullis prædictorum Dominorum
Iudicum, quibus data est potestas cognoscendi in
certum genus personarum, vt Tabellariorum, lagi-
47 norum, stratarum, & similium, prætentatur, in il-
lis esse delegatos a Principe, & per consequens Su-
periores omnibus Tribunalibus, præsertim Magnæ
Curiæ, cui possunt inhibere, & absque aliqua cogni-
tione per Magnam Curiam ad solam inhibitionem
eis sit parendum, consignando acta, & carceratos,
& per consequens sint ligatæ manus eo ipso Mag-
næ Curiæ cognoscendi, sint inquisiti remittendi
vel ne, ac si causa esset finita, & ipsi essent Iudices
appellationum; id non video, qua ratione, quo iure,
qua praxi, qua consuetudine fundari possit.

Quòd si authoritate tex. *in cap. Pastoralis, §. præ-
terea de offic.ordinarij*, & *cap. studuisti, de offic. legati*,
& *cap.sane, & c.significasti, de off.legati*, vbi delegatus
48 a Summo Pontifice est maior quolibet Ordinariu,
Marcus *decis. 134.num.6.* posseque delegatum inhi-
bere Iudici ordinario, ex Quintiliano, Mandosio
in suo tractatu, *de inhibit. quæst. 5.* Id non negatur
inspecto themate eorumdem iurium, & Doctorum,
loquuntur namque in delegato ad vnam causam par-
ticularem tantùm, & in illo negotio tantùm, dicunt
49 iura prædicta, delegatum illum esse maiorem ordi-
nario, quod optime declarat idem Dominus Reg.
Rouit. *in d.pragm. 1. de titulo abusu, num. 8.* dicens,
quòd extra illam causam, licet delegatus a Principe,
censebitur vt priuatus.

Nec per hoc erit adempta potestas ordinario
cognoscendi an in illo negotio particulari commis-
so, ei sit adempta iurisdictio, quia tenetur delegatus
50 à Principe, licet ad vnum negotium, ostendere
commissionem, & delegationem, *cap. super eo. in
fine, el 2. de appell.* Innoc. *in cap. ex conquestu*, &
ibi Hostiens. Abbas, Cardinalis *ne restit., spoliat.*
Felyn. *in rubr. ne rescrip. numer. 11.* & *in cap. cæte-
rùm, numer. 5. in 3. limit.eod. titul. de restitut.spo-
liat.* Rota *decision. 13. alias 6.de offic.delegati, in no-
uis*, Varall. *decis. 224. numer. 4. par. 1.* Lancell. *de
attent. 2. par. capite 4. in præfatione, n. 147. & 148.*

Et propterea inhibitio huius delegati ante
ostensionem commissionis non impediet cursum 51
causæ, nec inducet actorum nullitatem, & Iudex, li-
cèt inhibitus, licitè potest in causa procedere, Intri-
gliol. *dec. 4. num. 13.* Lancell. *de attentatis, n. 20. am-
pliat. 11. num. 25.* cum aliis collectis a Farin. *part. 1.
tom. 1. dec. 74. & dec. 24. n. 5.*

Quemadmodum, viso rescripto, & cognito à Iu-
dice ordinario, in rescripto esse ei ademptam pote-
statem cognoscendi in illo negotio particulari, cùm
non possit de ea dubitare, tenebitur obedire, & in
illo delegatus erit maior, *d. c. Pastoralis, §. præterea*, 52
cum concord. de quibus supra.

Quando verò Iudex est datus in certum genus
personarum, vel ad vniuersitatem causarum, & ne-
gotiorum, licèt à Principe, tamen æquiparatur or- 53
dinario, & pro ordinario habetur, verba expressa gl.
in cap. cum causam, in ver. delegatus. de appellat. & *in
gl.vlt. in l. a iudice.C.de iudiciis*, & ibi Ias. *n. 8. vers. 2.
fallit*, Angelus *in l. Iudex posteàque*, vbi Alexander
num. 13. de re iudicata, Felin. *in cap qualiter, & quan-
do, el 1. num. 4. de accusationib.* Iason. *in l. more maio-
rum, num. 9.* & Decius *in l. solet, in fine, ff. de iurisd.
omn. Iudic.* cum aliis, de quibus per Vantium *in tra-
ctatu nullit. in tit. coram quo nullitas probari possit, nu-
mer. 17.* refert, & sequitur Menochius *lib. 1. de arbi-
trariis, quæst. 67. n. 31.* Franciscus Marcus *decis. 317.
num. 13. p. 1.* Gratian. *disceptat. forens. cap. 738. nu-
mero 9.*

Quod est adeò verum, delegatum ad vniuersita-
tem causarum, vel in certum genus personarum ha-
beri pro ordinario, vt omnia, & singula, quæ ordi-
nariis Iudicibus sunt permissa, & denegata delega- 54
tis ad vnam causam tantùm, censeantur cumulata,
concessa Iudici ad vniuersitatem causarum; habebit
namque expensas in itinere, vt ordinarius, quæ sunt
denegata delegato ad vnam causam, *cap. cum ab om-
ni, de vita, & honest. Cler. c. statuimus, §. insuper, in glos.
fin. de rescript. in 6.* vbi DD. & *in c. Pastoralis, de offic.
delegati*, Speculator de Salario, *§. 1. num. 7.* Gratian.
discept forens. c. 57. num. 8. & 12.

Poterit etiam delegatus ad vniuersitatem, sicut 55
ordinarius, cognoscere de nullitate suæ sententiæ,
quod non permittitur delegato ad vnam causam
tantùm. Item nec non potest subdelegare, vt ordi-
narius, & tenetur ferre sententiam in Tribunali,
quemadmodum ordinarius, quæ omnia delegatis ad
vnam causam tantùm aliter sunt permissa, Vant. *in* 56
*tract. de nullit. in tit. coram quo nullitas propon. pos-
sit, num. 14. & n. 17.* Tiraquell. *in l. boues, §. hoc sermo-
ne, limitat. 1. num. 41. & limit. 21. num. 4. de verb. si-
gnif.* Guttier. *in lib. 2. canonic. qq. cap. 2. num. 8. &
num. 25.* Cappella Tolos. *dec. 38.* cum innumeris
aliis, de quibus per Farinac. *in dec. 631. num. 8. par. 2.
tom. 2.*

Ex quibus remanet indubitata conclusio, quod
Iudices isti in certum genus personarum, vel in cer-
tum genus negotiorum, non sint aliter superiores
ordinariis, sed vt ordinarij reputabuntur, imò mi-
nori dignitate & præeminentia respectu Magnæ
Curiæ, cùm illa habeat vniuersalem iurisdictionem 57
in toto Regno, & isti particularem in certum ge-
nus personarum, prout eleganter, more solito, con-
cludit, & firmat Dominus Reg. Rouitus *in d. prag. 1.
de titul. abusu, n. 18. 19. 20. & 21.* & remanet nostra
prima conclusio fundata, & probata, quòd cùm isti
Iudices habeant minorem dignitatem, quamuis non
sint subditi, non erunt superiores, sed, quod præten-
dere poterunt habere æqualem, & parem iurisdi-
ctionem, & succedit regula, quod par in parem non
habet imperium vulgatis iuribus, & in casu, de
quo

quo agimus, in ſpecie Caoiblan. *in pragm. 8. de Ba-*
ron. c. 42. num. 4. Dominus Reg. Rouit. *d. 1. prag. n. 3.*
& *in conſ. 90. num. 1. in 2. vol.* & ex conſequenti ceſ-
ſat inhibitio, & ſeruata forma text. *in d. l. ſi quis ex*
aliena, ff. de iudiciis, debent hortari, & petere, &
Magna Curia cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio vt
58 optimè *in d. prag. 15. de militib. n. 3.* demonſtrauit Cõ-
ſil. Patign. dum inquit, debent huiuſmodi Iudices
ad certum genus negotiorum, & perſonarum pete-
re remiſſionem ciuili modo, non imperando, ſed
hortando, & rogando per ſchædulam, ſeu viglietteꝫ
vt debitus honor Iudicibus deferatur, quemadmo-
dum ſeruari diximus in Auditore militum, ex reg.
tex. licèt à dicto Conciliario non citati, *in c. vt debi-*
tus honor, de appellationib. & ex gloſ. quæ eſt finalis
59 *in d. c. ſtuduiſti, de off. legati.* vbi per hæc verba, debet
delegatus ſupplicare, & non compellere, cùm extra
cauſam delegatam ſit maior legatus habens ordina-
riam iuriſdictionem.

60 Et ſi Auditor Generalis, qui eſt conſultor Gene-
ralis militum Præfecti, & Excellentiſſimi Regni
Proregis, procedit ciuili modo, petendo, & hor-
tando, & Magna Curia cognoſcit, & decernit, vt
diximus; qua ratione Conſultor Illuſtriſ. Principis,
Tabellariorum Præfecti, & alij ſimiles, non debent
eadem ciuilitate vti, & eundem modũ ſeruare cum
Magna Curia? quod à ſpectabilibus Regentibus
61 Valenzuela, Rouito, & aliis factum per hortatorias
præſentatas demonſtrauimus.

Quod verò allegatur, & in ſupplicatione Prore-
gi oblata exprimitur ab vno ex Regiis Conſiliariis
delegato in certum genus perſonarum, quòd inhi-
bitio Magnæ Curiæ fundatur in præeminentia, &
62 dignitate officij, cui eſt annexa, & commiſſa cogni-
tio talium perſonarum, quam ipſe delegationem
appellat à Principe, quia cùm dignitas Conſiliarij
ſit maior, & in cauſis, qui in Sacro Conſilio vertun-
tur, ſit ſuperior Magnæ Curiæ tanquam Iudex ap-
pellationis, illa noua commiſſio ratione præemi-
nentiæ, & dignitatis in ſua perſona mutat formam,
& recipit aliam ſuperioritatis.

Quod totum eſt contra omnes iuris regulas, tunc
enim quis dicitur Superior, & par, quando paritas,
63 & ſuperioritas conſiſtit in adminiſtratione, non au-
tem quando in dignitate tantùm, nam tunc etiam
æqualis punit ſibi æqualem, & inferior Superiorem
in propria iuriſdictione, vt eſt particularis text. *in*
l. 1. in fine. C. ne liceat potent. per quem textum ita in
indiuiduo declarat per hanc regulam, par in parem,
Bar. *in l. fin in fine, ff. de rerum diuiſ.* & ſequitur Bald.
in cap. 1. in fine, qualiter debeat iurare vaſſal. fidelit.
Domino.

64 Et demonſtrauimus ſupra, Conſiliarios eſſe ſub-
ditos Magnæ Curiæ in iis, in quibus non agitur de
iuriſdictione, & officio ſed de perſona, & bonis,
cùm Magna C. ſit Iudex ordinarius omnium in Re-
gno degentium, nec illa ſuperueniens qualitas di-
gnitatis, & officij liberet Conſiliarios à iuriſdictio-
ne Ordinarij, vt ex doctrina Ancharani *in cap. ſanè,*
il 2. de off. delegati, & ex multis aliis latiſſimè cumu-
lat, & probat Dominus Reg. Rouit. *in d. prag. 1. n. 8.*
cum ſeqq. de titul. abuſu, quia non eſt nouum in iure,
vt quis poſſit dici maior, minor, & æqualis diuerſis
reſpectibus; iuxtà gl. *in c. quæritur 2 q. 7.* & *cap quam-*
quam eadem cauſa, & *cap. perlectis, 25. diſt.*

Et in Rectore ſtudij, quòd ſit maior Epiſcopo,
qui eſt ſcholaris in ſtudio, licèt extra ſtudium ſit mi-
nor, & in filio Epiſcopo, quod domi ipſum pater
præcedat, & in Eccleſia Epiſcopus patrem cum plu-
ribus ſimilibus. Idem Dominus Reg. Rouit. de-
monſtrat, nullã poſſe fundari dignitatem, quæ faciat
ſuperiorem abſque adminiſtratione, *in d. Prag. n. 13.*
cum ſeqq. vſque ad num. 24. cùm in delegationibus
non attendatur dignitas, vel qualitas delegati, ſed
qualitas iuriſdictionis quam exercet, Schader. *de*
feudis, part. 10. ſect. 4. numero 24. & *ſect. 12. nu-*
mero 85.

Quò fit, vt cùm Conſiliarij, quibus ſunt commiſ- 65
ſæ huiuſmodi cauſæ in certum genus perſonarum,
& negotiorum, habeant illas ſeparatas ab officio
Conſiliariatus, & alio titulo commiſſiones illas exer-
cẽt, non poterunt repræſentare eandem dignitatem
& præeminentiam in iſtis commiſſionibus, quam
habent in cauſis ſibi commiſſis tanquam Cõſiliarij,
qui de natura officij in illis cauſis ſunt Iudices ap-
pellationum à Magna Curia, & ſic cùm repræſen-
tent in talibus commiſſionibus diuerſas perſonas,
& fungantur iuriſdictione, quæ eſt inferior, & mi-
nor iuriſdictione Magnæ Curiæ, vt demonſtratum;
nulli dubium, nec eſſe ſuperiores, nec æquales, vt
optime conſiderauit ex Frecc. & aliis idem Domi-
nus Reg. Rouit. *in d. Pragm. 1. num. 19.* & latè ſupra
fundauimus.

Vnde, cùm in exercitio talium commiſſionum 66
ceſſet dignitas, & præeminentia officij Conſiliaria-
tus, nulli dubium, tanquam æqualem, vel mino-
rem debere in petendo remiſſionem practicari,
quod ſupra eſt fundatum, & demonſtratum ex regu-
la text. *in l. ſi quis ex aliena*, quod in dies ſic ſerua-
tum in facto ex multis exemplis præſentati, demon-
ſtratur, præſertim per Hortatorias Domini Regen-
tis Valenzuela, Domini Regentis Rouiti, & alio-
rum miniſtrorum, qui hortando, & petendo com-
paruerunt ſemper in Magna Curia, quæ, dato termi-
no, præcedente decreto, cognito ſuam eſſe, vel non
eſſe iuriſdictionem, decreuit remiſſiones fieri, &
non fieri, & apparent plures proceſſus præſentati.

Et exempla nonnullarum inhibitionum, & con- 67
ſignationis aliquorum actorum abſque decretis
Magnæ Curiæ, quæ in contrarium adducuntur; ea
omnia clam proceſſerunt, nulla habita de eis noti-
tia à Magna Curia, ſed auctoritate Miniſtrorum,
qui tales commiſſiones exercebant, vocatis Scribis
nulla data licentia à Magna Curia, ſed ipſa inſcia,
fecerunt ſibi conſignare proceſſus illos: quod ex-
plorati Iuris eſt, nullum poſſe facere præiudicium
Magnę Curiæ ignorãti, cùm ſint attentata contra ex-
preſſam legis diſpoſitionem; & exempla non poſſunt
tribuere iuriſdictionem, nec inducere conſuetudi-
nem, cùm ad fundandam conſuetudinem ſit neceſ-
ſarium eſſe rationabilem, contradictam, & ſe-
cundum eam, reiecta contradictione, pluries iu-
dicatum, *l. cum de conſuetudine,* & *l. ſed, & ea,* & *leg.*
quod non ratione, ff. de legib. l. 1. & *l. conſuetudines, C.*
quæ ſit longa conſuetudo. leg. 3. C. de Epiſcop. Audien.
& ibi gl.

Et ad tribuendam iuriſdictionem longæuam, & 68
vetuſtam conſuetudinem requiri, Imperatores Leo,
& Zeno ſtatuerunt *in l. viros ſpectabiles,* & *l. probato-*
rias. C. de diuerſ. offic. lib. 12. cum concordantib. de qui-
bus per gloſ. *in d. l. viros, in verb. obtinuit*, illamque
eſſe approbatam conſenſu Principis, & partium, re-
fert Lucas de Pen. *in l. miſſi, col. 2. C. de exactor. tribut.*
lib. 10. & proptereà dixit Bald. *in rubr. C. quæ ſit longa*
conſuetudo, ex Odofr. *n. 1.* iuriſdictionem non poſſe
acquiri, niſi conſuetudine, cuius contrarij memoria
non exiſtat; quia longæua, & veſtuta conſuetudo di-
citur illa, cuius non extat memoria in contrarium, 69
ſecundum gl. *in d. l. conſuetudines, in verb. longæui, Cod.*
quæ ſit longa conſuetudo, vel centum annorum, vt *in l.*
vltima. C. de ſacroſan. Eccl. Eccleſ. dixit gloſ. *in l. de qui-*
bus, in verb. inueterata, ff. de legib. Non enim iudi-
candum

candum est exemplis, dicit tex. *in l. nemo C. de sent. & interlocutor.* sed ex consuetudine, quæ per exempla introducitur, quod optimè declaraoit Bald. *in d. rub. C quæ sit longa consuetudo, num.* 3. asserendo, quòd si exempla stant in suis finibus, non est iudicandum exemplis; Si verò transeunt ad esse consuetudinis, & concurrunt alia requisita, quæ consuetudinem inducunt, tunc iudicabitur non ex virtute exemplorum, sed ex virtute consuetudinis, quod dictum Bald. foit desumptum ex gl. *in dict. l. de quibus, in ver. inueterata, in fine,* & ex alia glos. *in*
70 *rub. C. quæ sit longa consuet.* & ibidem vltra temporis curtom ad fundandam coosuetudinem, requiri frequentiam, actus esse contradictos, & secundum eos semper & perpetuò iodicatum. Verba sunt Bald. *in d. rubr. C quæ sit longa consuetudo, n.* 4. notat Andreas in præiodiciis feudorum, *a num.* 25. *vsque ad n.* 26. & *in cap. 1. nu. 1. & 2. de feudi cognition.* & *in cap. 1. de consuetud. rect. feudi, nu. 2. 3. 4.* & *in cap. 1. col. 2. vers. vnde si bis, de his, qui feud. dare possunt*, Dominus de Franch. *decis. 91. n.* 16. & cumulat alios Mascard. *de probat. vol. 1. conclus.* 413. 414. & qood debeat esse approbata consuetudo per Iudicis pronunciationem *concl.* 327.

71 Ex qoibus cùm non possit dubitari nec de potestate, & præeminētia Magnæ Curiæ, nec de iurisdictionis qualitate quā debeāt exercere omnes sopradicti Domini ad tollendas cōtrouersias, quæ in dies oriri solēt, Principis ordinationem esse necessariam creditur, cui supplicatur velle ordinare, quòd Iudices isti non cognoscant, nisi de causis ciuilibus tantùm, tangentibus exercitia, & ministeria personarum, seruata forma suarum commissionum, conseruando Magnam Curiam io cognitione delictorum commuoium, & grauium, & quando casus acciderit, quòd Magna Curia cœperit informationem, & personas, quæ sunt de exercitio, arte, & ministerio spectante ad iurisdictionem alicuius ex his Dominis, non possint facere iohibitiones, sed ciuili modo procedere, hortando, & petendo, obseruando, quod de iure, & in praxi nonquam fuit hæsitatum.

Iulius Mastrillus M.C. Fisci Patronus.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in leg. vnica. C. quando Imperator, inter pupillos, & viduas, *iuncta constitutione* statuimus leg. 2. *quid disponant.*

2 *Vidua de nece viri accusans, an, & quando possit forum eligere, quidque fuerit practicatum.*

3 *Follerij, & Carauita dissentiones in præsenti adducuntur.*

4 *Vidua dum forum eligit, vtrum cesset electio ipsa nubente.*

5 *Carauitæ sententia in præsenti adducitur.*

6 *Potentia non consideratur, quæ non potest ad actum reduci.*

7 *Præsidis de Franchis decisio 257. adducitur in præsenti.*

8 *Domini Pascalis Doctrina pro quæstione affertur.*

9 *Domini Mastrilli Decisio 268. consideranda ad propositum adducitur.*

10 *Textus* in l eum, qui certarum, ff. de verb. oblig. *affertur.*

11 *Viduæ priuilegium non trahitur ad Baronem, & quando.*

12 *Baroni Iurisdictio concessa non derogat priuilegio legis vnicæ, de qua supra.*

13 *Litis contestatio an requiratur respectu fisci, vt Vidua priuetur priuilegio, vsque ad num.* 14.

15 *Iudex competens est semel à principio electus, licèt postea status mutetur, vsque ad num.* 16.

17 *Litis contestatio non est necessaria respectu fisci, vt mulier variet forum.*

ARGVMENTVM.

Vidua si post electionem fori factam in M. C. pro viri nece vindicanda, secundas contraxerit nuptias, nùm Iudex ordinarius patrati criminis possit comparere, & causæ remissionem petere, vel potiùs dicendum, per electionem fori à Vidua factam fuisse Regio Fisco ius quæsitum, vt causa in eadem M. C. sit omnino terminanda: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO XCV.

RTICVLVM plories in Tribunalibus ventilatum, pluries terminatum, & decisum pro Regio Fisco; audio nunc in dubiom reuocari ad instantiam Baronis Ortodonici petentis remitti vassallos ad eius curiam, aduersùs quos vidua de nece viri accusans eligit in forum M. C. V. vigore *leg. vnic. cap. quando Imper.* & *constitut. statuimus, leg.* 2. eo quod post electionem fori prædicta vidoa nopserit, quo casu cessante priuilegio electionis per viduam olim factæ, omnino causa prædicta ad dictum Baronem sit remittenda, cum adhuc in Magoa Curia nulla sit facta litis contestatio, aut decretum interpositum super competentia Iodicis, quæ videntur necessaria, vel alterum ipsorum, vt fisco irreuocabiliter sit ius quæsitum, ad tradita per Carau. *in titul.* 233. *numer.* 12. per Dom. Reg. Tap. *in dict. constitut. statuimus, numer.* 16. *versicul. amplia* 3. vbi inqoit quod contestata lite, aut interposito decreto super Iudicis competentia, non fieret remissio causæ etiam quod nuberet aut moreretur vidua, ergo à contrario sensu, non contestata lite, aut aliquo interposito decreto super Iudicis competentia, fieret remissio, prout in casu nostro, eandem 1

dem opinionem videntur sequi moderni Nouarienses in eorum praxi *de electione, & variatione, fori sect. 1. cap. 7. n. 4.*

2 Quibus tamen non obstantibus pro fisco iudicandum censeo, pro quo alias iudicatum fuit, prout per exempla plurima, quæ producuntur, & sufficerent binæ iudicaturæ, per quas binas iudicaturas iudicandi consuetudo inducitur, in propriis terminis petitæ remissionis D. Pres. de Franch. *decis. 722. numer. 11.* & quod non modo semel, sed pluries interpretationem recepit, minimè mutandum sit, *ff. de leg. leg. minimè*, & in dubiis quæstionibus sententia Sacri Consilij facit ios, idem Pres. de Franch. *decis. nonagesima, numer. quinto.*

3 Et vt veritas exagitata magis elucscat, pro Regio Fisco, DD. maximæ auctoritatis fuerunt, & in primis insignis Foll. *in praall. constit. statuimus, numer. 27 cum plur. seqq.* vbi sigillatim ad singula per Carauit. adducta in contrarium respondit, quicquid enim cesset causa priuilegij ipsius viduæ, non cessat ius fisco semel quæsitum ex reg. tex. *in l. si post mortem, §. 1.* & *in l. non putauit, §. sed si post mortem, ff de contrat ab.* Girag. *in tract. cessante causa, limit. 11. numer. 19. vers. amplia etiam, & satis sit si momento temporis ius tale fuerit penes fiscum, arg. in l. quacumque, §. vltimo, ff. de publ. in rem act.* Bald. *in leg. generaliter, vers. sed ego. C. de Episc. & Cler.* per quæ, & alia media Foller. quo supra arguit, & sustinet pro fisco receptam opinionem; est enim in esse productus, & consummatus actos respectu Fisci per electionem fori semel factam per viduam, vt ibi per eum, & si processum fit ad citationem, acquisitum est ius Tribunali electo, eum per citationem perpetuetur iurisdictio, & satis sit, qood tempore citationis fuerit de iurisdictione citantis, prout in casu nostro, ad tradita, per DD. *in leg. si quis postea, ff. de Iud. & Regular.* quod cessante causa cesser effectus; non procedat vbi fit impressus effectus, idem Foller. *numer. 43. in dict. constitut. per iura*, & DD. ibidem alleg, & sufficeret in hac causa remissionis tantum allegasse Foller. qui ex professo tractauit articulum, & iuribus, rationibus, & DD. auctoritatibus res cedit ad fauorem Fisci.

4 Huius etiam opinionis fuere iidem moderni supra allegati in eadem eorum praxi *sect. 1. c. 10. per tot.* vbi regulam firmant, quod electio semel facta per viduam non cesset ipsa nubente, & sic cessante causa priuilegij, vbi scilicet inquisitus per iudicem electum fuerit citatus, quo loci erroneam fatentur Carauit. sententiam contra fiscum *sub numero 15.*

5 Idem Carau. post disputationem *numer. 18. vers. scias tamen*, testatur in praxi seruari contrariom suæ opinionis, quod sit quæsitum ius fisco per solam electionem factam per viduam, absque litis contestatione, & quod semper decernitur caosam remanendam si transierit ad seconda vota, vel moriatur vidua, quam praxim ex eo sustineri posse, vel inoleuisse, quod scilicet, & si vidua nupserit vel moriatur, perstetisse in eadem voluntate præsumatur, quasi quod ius fisco quæsitum, steteque, cadatque ex voluntate præsumpta non mutata nubentis viduæ, ridicula sanè ratio, & tanto viro non digna; vidua siquidem toutauerit, vel ne voluntatem, nihil obesse aot prodesse potest, cui nullum ius superfit prosequendi vin-
6 dictam necis viri, ob initas secundas nuptias; frustra enim considератur illa potentia, quæ non possit seduci ad actum, inquit Philos. & eum certum sit Fisco non afferre præiudicium mutationem voluntatis viduæ remittendo; imo prodesse detecta remissione ad excludendam variationem, quæ de iure competit, vt per D. Franch. *decis. 100. num. 21.* & dicam infra latiùs, ergo necessario dicendum sit, hanc praxim inoleuisse ex iuribus, & rationibus ex frequentiori DD. calculo receptam, vel magis dixerim ab omnibus DD. approbatam.

In hanc opin. D. Præsid. de Franch. inclinasse euidentissimè videtur *in sua decis. 157.* dum, etsi articulum indecisum asserat, allegat tamen DD. pro fisco tenentes, quos videndos monet, ergo satis videtur ad fauorem decisus articulus qui in facti contingentia tunc decidendus oon erat. 7

Hanc sententiam ad fisci fauorem eleganter comprobat & sequitur D. Philippus Pascalis meritissimus causarum criminalium Iudex, & collega noster in suo aureo tractatu *de virib. patr. potest. part. secunda, numero decimo, fol. 193.* vbi in hanc sententiam allegat D. Pres. de Franch. *alleg. decis. 157.* refert alios, qoos ne videar transcribere, eidem me remitto. 8

Et in iisdem terminis, mutatis tantùm nominibus, adest decisio in Regno, scilicet D. Mastrill. 268. per totum omninò videnda, vbi ex eo quod introducta semel causa per viam electionis ius quæsitum sit Magn. Cur. licèt cesset persona viduæ, decisum fuerit quæsitum ius fisco, & ante eum Valasc. *consult. 57. lib. 1.* 9

Non obstat quod respectu ipsius fisci ius non dicatur simpliciter quæsitum irreuocabiliter; si quidem possit ipsa vidua variare secundùm receptam opinionem, ex regul. text. *in leg. cum qui certarum, ff. de verb. oblig.* quia hic casus fuit exceptus fauore ipsius viduæ, cui iura tam communia, quàm municipalia consultum voluerunt, ne quod in viduæ fauorem indultom esset, in illius odium retorqueretur, ex reg. tex. *l. quod fauore. C. de leg.* Affl. *in dict. constit. statuimus, num. 34. & 35.* D. de Franch. *dec. 100.* idem Foller. *in dict. constit. statuimus, num. 66. vers. quarto casu:* si modo variatio citra fraudem fisci fiat, vt per Foller. *in sua prax. in verbo audiantur excusatores, numer. 20.* & per eundem D. de Franch. *dict. decis. 100. numer. 21.* quod enim viduæ indultum est, non trahetur ad Baronem, *arg. ff. de leg. leg. quod verò*: at si vidua cum parte se concordaret, nihil ager petendo remissionem, & variando ad Iudicem Domicilij, adeò fisco quæsitum est ius, vt tradunt DD. in locis supra citatis, & in huuc casom concordiæ initæ inter viduam & inquisitum, cui dubium quod, & si esset priuilegium viduæ, nihilominus ios fisco quæsitum non tollatur; ex quo infertur, qnod contemplatur persona viduæ non absolutæ, sed quatenus interfit Reipub. delicta puniri, qoia in M. C. V. ministratur iustitia multo magis, quam per Barones, & alias Curias inferiores Regni, idem Præs. de Franch. *alleg. decis. 100. numer. 11.* D. Mastrill. *alleg. decis. 268. num. 34.* & Fisco superfit, eo casu diligentias adhibere, & de fraudibus inquirere, siquidem variando, semper adsit suspicio concordiæ inter viduam & Partem, & repertis fraudibus, & concordia, causa non remittitur prout seruatur, & testatur vltra prædictos D. Reg. Tapia *d. constit. sub num. 23.* 10 11

Nec poterit conqueri Baro, quod sibi adimatur cognitio causarum, quæ sibi cōpetit vigore suorum priuilegiorum, quia per concessiooem iurisdictionis a Rege factam primarum, vel secundarum causarum in omnes, & quoscumque ciues, & habitantes in Castro, non intelligitur detogatum 12

priui

Priuilegio *dict. leg. vnica*, & possit dicere Fiscus, *Amico non facio tibi iniuriam*, quia nihil adimat Baroni, sed iure suo vtatur, *arg. l. altius, ff. de seruit. ita in decis. 191. n. 2.* idem D. de Franch.

13 Non obstat quod supradicebatur litem non fuisse contestatam, aut interpositum decretum super competentia iudicis, quia respectu fisci non requiritur litis contestatio; sed sufficit fuisse aditam M.C.V. per viduam, vt bene considerant DD. desuper allegati ex reg. tex. *in dict. leg. vnica, in vers. si aucrint*, & ibi *cogantur eorum aduersarij*, & insuper subsequutum decretum inhibitionis in forma, vel citationē ad informandum, vt ibi per eos; quia tunc priuilegium quod semel produxit effectum consummatum, & si cesset nubente vidua, non cessat quoad ius quæsitum alteri, prout in casu nostro, Follerius *in constit. statuimus, num. 11.* quem D. Mastrill. refert, & sequitur, plures alios allegando, *sæpius alleg. decis. num. 16. cum seq.* litis verò contestatio operatur effectum respectu ipsius viduæ, vt si nupserit, continuetur iudicium, etiam cessante priuilegio, prout exemplificat idem D. Mastrill.

14 *alleg. decis. num. 13.* vbi inquit, quod si tempore litis contestatæ causa viduæ respectu eius personæ est priuilegiata & summaria, si in medio litis ipsa alteri nubat, natura causæ non mutatur, sed remanet, prout erat in principio litis summaria; quia attendatur tempus cœpti iuditij, & superueniens matrimonium non habetur in conditione, ità similiter ante litis contestationem, licèt vidua desistat, aut remittat, cessat effectus quoad commodum ipsius quærelantis de futuro, vt nihil ex eo consequatur amplius postquam remisit, aut desistit; respectu verò iuris quæsiti fisco non cessat, immò remanet, & tota-

15 liter radicatur in persona Officialis electi, & sic non solùm, vt acta valeant in præteritum, sed vt remaneat competens Iudex semel à principio electus; nam quæ semel vtiliter constituta sunt, durant, licet casus extiterit à quo initium habere non potuerint, *ff. de reg. iur. leg. non est nouum c. factum legitimè, eod. tit.* Idem Foller. *in dict. constit. sub num. 59. vers. secundo*, & è contra quod per litem contestatam vidua continuet fori electionem, & in eam perpetuetur, etiam si nubat, videtur approbare idem Catau. sibi contrarius *dict. ritu, sub num. 16. & 17.* & tradunt prædicti Nouarien. *allegata sect. 1. quæst. 7. num. 4.* ita non sibi ipsis contrariantur *alleg. sect. 2. cap. 10.* quia contraria opinio post litis contestationem procedat respectu ipsius viduæ, vt lite contestata perpetuetur iudicium coram Iudice electo, etiam si nupserit, secus verò respectu fisci, vt litis aliqua contestatio non requiratur, cùm sufficiat fuisse aditam M. C. V. tantùm, & idem D. Reg. Tap. *in dict. const.* hoc expressè firmat, si benè perpendatur, qui in contrarium pro parte Baronis addu-

16 citur, inquit enim *amplia hanc conclusionem, etiam si post electionem fori nuberet, aut remitteret post litem contestatam, vel post decretum interpositum super iudicis competentia.* ex quibus verbis clare colligitur intellexisse respectu ipsius viduæ ad perpetuandam iurisdictionem iudicii electi vt requiratur litis contestatio, secus verò respectu fisci, cui satis sit semel fuisse electam M. C. V. per viduam, & citatos inquisitos. Decis. S.C. 457. non debuit ex aduerso allegari, in qua loquitur D. Præs. respectu ipsius Rei inquisiti de extractione extra Regnum, contra quem de priuando eundem officio agebatur, & meritò audiendus erat, & in contumaciam cum eo lis contestanda erat, quatenus indefensus non periret, quid hoc commune in casu nostro, in quo veluti accusatore desistente, potest M.C. ex offi-

cio procedere, quod procedit siue voluntariè, siue necessariò desistat, ita possit in præsenti causa procedere, siue nubat, siue remittat, prout idem Carauita *in allegat. dict. numer. 14.* arguit.

Ex quibus satis plenè demonstratum apparet remanere absque contradictore supradictam opinionem, quod respectu fisci non sit necessaria litis contestatio; sed sibi ius quæsitum irreuocabiliter per solam electionem factam per viduam fori M.C.V. licèt transierit ad secunda vota, vel mortua sit, cum idem Catan. qui allegatur pro parte contraria, affirmet *sub dict. num. 18.* ipsum seruari in praxi, D. Reg. Tap. & moderni Nouarienses; se declarant, vt litis contestatio requiratur respectu eiusdem viduæ, non autem respectu fisci, vt est dictum, & demonstratum, etiam ex decis. D. Mastrilli, & illud de interpositione decreti super competentia Iudicis, quod sensit Tap. practicatur absque decreto particulari, & fit quando facta electione in M.C. per viduam, M.C. decernit, & inhibet, quod stante fori electione, illa Curia non procedat, & transmittat acta, & expediantur prouisiones inhibendo in formā Tribunalibus inferioribus, & ità se declarat iudicem competentem, & actis transmissis proceditur indifferenter in causis prædictis, nec aliter practicatur nouum decretum interponi super dicta competentia Iudicis, cùm M.C. sit Iudex competens miserabilium personarum, & iuris ministerio censetur interpositum decretum vigore dictæ constitutionis *statuimus*, quod aduertit idem Carauita *loc. cit. sub num. 17.* & notat D. Tap. *d. constit. sub num. 18.* & in dies videmus sic obseruari, & practicari in M.C. 17

Iulius Mastrillus M C. Fisci Patronus.

In hac causa succubuit Regius fiscus, non quod omnia prædicta pro verissimis habita non essent; sed quia compertum facit, fori electionem factam per viduam demùm nuptam, non fuisse factam seruata forma Constitut. *statuimus*; deficiebat enim iuramentum perseuerantiæ, quod de forma requirit Constitutio; vnde fuit formatum decretum per hæc verba: ex quo fori electio non fuit facta formiter, remittatur causa ad Curiam Baronalem terræ Hortidonici.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius sub patria potestate existens qualiter Neapoli de bonis maternis testamentum faciat.*

2 *Nouitius, an superioris licentiam habere debeat, dum disponit de bonis suis.*

3 *Textus* in cap. 3. de Regularibus in 6. *qualiter procedat.*

4 *Tridentini dispositio.* sess. 25. de reformat. cap. 16. *in præsenti adducitur.*

5 *Patria potestas per Nouitiatum non tollitur, sed per professionem.*

6 *Textus* in §. illud. in Auth. de Monacis, *adducitur in præsenti.*

7 *Nonitius vel Clericus filiusfamilias de quibus bonis aduentitiis possit disponere, vsque ad num.9.*

10 *Bona quæsita intuitu Ecclesiæ qualiter subijciantur dispositioni facienda per Clericum.*

11 *Clericus eximitur à Patria potestate, secus Episcopus.*

12 *Textus* in Auth.Presbiteros. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis, *adducitur in præsenti.*

13 *Dictio* quolibet modo, *quid importet.*

14 *Clericus, quod acquirit post Clericatum dicitur quasi castrense.*

15 *Laicorum bona aduentitia sunt quasi Castrensia respectu Clericorum.*

16 *Filiusfamilias per Clericatum non eximitur à patria potestate: & qui effectus resultent.*

17 *Filiusfamilias qualiter testamentum faciat, & de quibus bonis in Ciuitate Neapolis.*

18 *Textus* in §.fin. eum § sequent. Cod. ad Senatus Consultum Tertullianum, *adducitur.*

19 *Clerici Bona quæsita ante Clericatum iudicantur vt bona laïcorum.*

20 *Lessij* de Iustitia, & Iure lib.2. cap.19. *doctrina pro decisione adducitur.*

21 *Monacus, quod acquirit post Nouitiatum pro castrensi habetur.*

ARGVMENTVM.

Testamentum conditum intra annum probationis à Nouitio Religionis Capucinorum, dum Patrem habebat, an de iure subsistat, vel potius pro nullo, & inualido sit habendum: & quid in Clerico.

ALLEGATIO XCVI.

1 OBILISSIMVS adolescens Petrus Indellus Monopolitanus laïcus, & in patris potestate, religionem ingrediens Capucinorum, ante professionem, infra tamen annum probationis testamentum fecit, & de matris bonis (mater enim longe ante ingressum decesserat) disponens, instituto patre in legitima, in reliquis vniuersaliter Magnificum Octauium Palmerium instituit, mandauitque ea partim in pios vsus, partim in non pios distribui, vt in testamento. Professione sequuta, quæritur de validitate testamenti, cùm sine licentia patris sit testatus, & de aduentitiis ante ingressum quæsitis.

Posse Nouitium, infra probationis annum proponendo in Religione manere, disponere, etiam sine Superioris licentia, cùm adhuc in illius non transierit efficaciter potestatem; ideóque suam dispositionem valere, ac si in sæculo fuisset testatus, affirmat Did. Couarr. *in cap.2. vers.sed hæc sententia, in fine, extr.de testam.* quam dicit conclusionem probari ex tex. *in c.4.de Regular.in 6.* aduersus Roder. Suarez. *alleg.10. num.9.* qui tenet necessariam Superioris licentiam, propter ea, quæ tradit Archid. *in c.nunc.autem 19.q.3.* 2

Sed qui cum Roderico sentiret facillimè euitaret dispositionem *dict.cap.4.* licèt enim tex. loquatur de assensu eius, qui religionem ingreditur, quoad beneficij collationem infra probationis annum, non tamen intelligi debet absolutè, vt per se consentiat sine superioris auctoritate, vnde pro Roderico quoad intellectum *d.c.4.* hodie est decretum V.G. Trident. *de refor.c.16.* renunciationes, & obligationes à Nouitiis non aliàs fieri, quam coram loci Ordinario per duos menses ante professionem; quamuis concedendum sit dictum decretum Concilij Trid. ex interpretatione Sacræ Congregationis non habere locum in testamentis, & alijs vltimis voluntatibus. 3

Differentiæ rationem moderni considerant nimirum Ioan. Azor. *lib.2. instit. moral. part. 2. cap. 10.* Ioan. Gutier. *lib.2. Canon. quæst. cap.1.* & alij, renunciationes, & obligationes esse actus irreuocabiles, ideo necesse vt maior adhibeatur cautio. 4

Hoc transeat, quod de patris naturalis consensu, perpetuum vinculum potestatis, omnes fatentur durare, nec solui, nisi demùm professione sequuta, constanter ponit Didac. Spinus *in specul. testam. Gl.rubr.4. par.num.21. tex. leg. Deo nobis, §.hunc autem. Cod de Episc. & Cler.* & Gutier. *vbi sup.num.11.* quicquid inuolutè asserat Nicol. Boër. *decis.21.* 5

Et videtur libera testandi facultas per tex. *in § illud, in Auth de Monach.* sed nihil facit, cùm intelligitur de quocumque habili ad testandum, & antequam religionem ingrediatur, refert Iul.Clar. *in §.testamentum, cap.28. vers.in 1. tempore*, fortior ratio pro Nouitio facit ex comparatione ad Clericum, etiam primæ tonsuræ; cui libera est testandi facultas, *cap.quia nos, extr. de testam. in Authen. de Sanctiss. Episc. §. Presbyteros, leg. sacrosancta, leg. cum leg. Leonis, Codic. de Episc. & Cler.* nam, & & ipse Nouitius habitum suscipiens, & perseuerans, laïcus dici non debet, sed Ecclesiasticus, in terminis resoluunt Ant. Butr. Abb. & post eos August. Berous *in c.in præsentia de probat. hic. num. 524. vers.ex verbis Abbatis.* 6

Quæstio restringitur vt videamus de quibus bonis iste Nouitius, siue etiam Clericus testari possit, qua in re sunt discrepantes opiniones. Abbas vbi supra opinatur de omnibus aduentitiis indistinctè? etiam in præiudicium patris, quoad vsumfructum. Butr. vult saluum esse patri vsumfructum, in quo non posse patri per filium præiudicari, & cum Butrio, Decius Berous, & alij communiter, vt per Couar. *in d.c.quia nos, n.2.* Io.Azor. *instit. moral. lib.12.c.8.cons.9. quæritur.* 7

Verum Bart. & Iacob. Butr. *in leg. Sacrosancta, C. de Episc. & Cleric.* interpretantur facultatem disponendi quoad ea bona quæ ad Clericos veniunt, non immediatè contemplatione Ecclesiæ, sed propter ipsos vti Clericos, Bart. exemplificat de fructibus præbendæ, Butrig. in orationibus & Missis, pro defunctis. 8

Con

9 Contra Bart. & sequaces adducitur tex. *in d.c quia nos*, vbi de bonis vndecumque quæsitis, nec distinguit facultas testandi, sint, necve Clerici in potestate, sed clarè respondetur, supponendos esse, immò, & supponi personæ habilitatem, idest Clericum esse sui iuris, cùm de paterna successione fiat mentio, & consequenter patre defuncto: ibi *de bonis, quæ paternæ successionis*, ita in terminis declarat doctissimus interpres Ant. Gomez *in l. Tauri 48. num. 7. circa medium.*

10 Respondetur secundò ibi non quæ de statu personæ Clerici disponétis, sed vtrum intuitu Ecclesiæ bona quæsierit, vt de eis minimè disponere liceat, patet ibi, *de his tamen quæ consideratione Ecclesiæ*. Ego in fragmentis in ius Longob. *ad d.c quia nos*, aduerto quod est P. Alexand. III. Scribentis Episcopo Vigiliensi, quo tempore in hac regione sub rege Guhelm. qui Bonus cognominabatur, maximè ius Longob. erat in vsu per Constit. Reg. *puritatem*, eoque iure non curabitur patris potestas, vt hodie Romano iure, quo vtimur quoad potestatem patriam in filios.

11 Certior resolutio est, quod cùm per Canones non sit sublatum ius patriæ potestatis in quoscumque Clericos, nisi sint Episcopi secundum omnium receptissimam conclusionem, & *d.c. quia nos*, non loquatur de filiisfamilias, debet intelligi, & distingui per *c. licet de sepult. in 6.* standum enim est magis ei quod distinctè diffinitur, quàm, quod per inductione traditur, vt in doctrinis accipiendis docent DD. quos meminerunt Paris. *cons. 91. col. fin. vol. 3.* Soccin. Iun. *cons. 1. col. fin.* & *consil. 119. col. 6. vol. 1.* atque alij alibi.

12 Ad tex *in d. Auth. præsbyteros*, quem contra Bart. ponderat, ibi *res quomodolibet ad eorum dominium venientes habere sub sua potestate percipimus*, & *l sacrosancta, vers. quacumque bona*, vti adducit Iat. *in leg. filia licet, num. 6. C. de collat.* & plerique exinde inferentes, quod quæ bona in laïcis filiisfamilias sunt aduentitia, in Clericis censentur quasi castrensia, vndecumque ipsis obueniant; ideoque pleno iure acquiri, vt de iis liceat disponere, quamuis in in patris potestate sint secundùm Hostiens. Io. And. Anch. & alios *in eod. c. quia nos* quos sequitur Cou. ib, &, est communis opinio, quam etiam comprobat Roland. à Valle *cons. 16. vol. 4.*

13 Respondetur *in d. Auth. Præsbyteros*, vniuersalem orationem & verbum illud *quolibet modo* restringi per subsequentum dictionem *dominium*, quod absolute sumptum importat plenam proprietatem, cum alienandi potestate, Bald. *in leg. fæmina, in eox.* ibi, *fruendi, Cod. de secund. nupt.* Ideò non potest videri imperator loquutus de omnibus includendo etiam alienari prohibita, sine licentia patris, vel vti aduentitia, & profectitia, propterea sequitur in tex. clausula *secundum leges*, leges autem claræ sunt in castrensi peculio, cui comparatur, quasi castrense, quæcumque comprehendi, quæ per occasionem militiæ quouis modo aduenerunt, non ità aliunde, ideo matris hæreditas, quamuis im militia delata sit ad peculium castrense, non pertinet, tex. est *in leg. 1. cap de castr. pecul. lib. 12. leg. si filius, cap. famil. hercis. cum concord. 51.*

14 Tex. *in dict. cap. Sacrosancta*, bene facit pro Bart. expresse loquens de quæsitis occasione Clericatus, quæ quasi castrensia sunt ibi, *quæcumque in eodem Clericatus gradu, locóque viuentes acquirere, & habere potuerunt*, & clariùs patet intellectus iste *in dict. leg. leonis*, qui tex. est instar Glossæ *dict. leg. sacrosancta*, vt in principio notatur, namque se restringit ad peculium quasi castrense, vt in eo liceat testari, ideò est ibi *super his tantummodo rebus*, & iterum ibi, *super his tantum habitas*, concordat tex. *leg fin. §. in his itaque, cap. de inoffic. testam.* Itaque videntur huiusmodi aduentitia separatam retinere à quasi castrensibus, naturam, neque in eis aliquid immutatum. Iacob. Butrig. & Bart. quos sequitur Capra *in regula 102. n. 100.*

15 Sed admissa communi opinione contra præfatos, quæ se habet, aduentitia in laïcis iudicari quasi castrensia in Clericis, salua conclusionis meliori iudicatione; cùm non sit nostrum iudicare, adhuc vt punctū quæstionis absoluamus eiusmodi aduentitia duobus modis destinctim considerari oportet, vno, quæ obuenerunt ante Clericatum, altero postquam est Clericus effectus, quæ consideratio necessaria videtur propter testamenti facultatem, & bonorum dispositionem, & apertissimè colligitur ex contextu *dict. leg. Sacrosancta*, & *leg cum leg. Cod. de Episc. & Cleric supra citatis*, & ita sumatur per Salyc. *dict. leg. sacros.* his verbis. *Clerici etiam in parentis potestate* 16 *constituti; lucra occasione Clericatus prouenientia sibi quærunt, & pro libito de his disponunt in vltima voluntate, vel inter viuos:* quo sensu comprobatur opinio Bart. Butrij, & sequacium contra communem; sed retenta communi, quæ est de omnibus bonis; cui accedit Paul. de Castro, sic ipse sumat. *Clerici filijfamilias de bonis acquisitis post Clericatum, tanquam de peculio quasi castrensi testari possunt, nec eorum testamenta subiacent rescissioni*, subditque Paulus statim, *& aduerte quia istæ leges loquuntur de bonis acquisitis post Clericatum*, non distinguendo, an fuerint acquisita ex fructibus beneficiorum suorum, vel aliunde, & cum Paulo sunt alij; quos meminit Couarr. *dict. cap quia nos, num. 2.*

17 Nec dicat quis id intelligendum respectu paterni vsusfructus, licere verò de proprietate disponere, quoniam dictæ leges de omni actu inter viuos, & de vltima voluntate loquuntur post Clericatum, & de quæsitis ante Clericatum non sunt innouatæ leges, quibus de aduentitiis testari filijfamilias prohibentur *leg. fin. §. ipsum autem, Cod. de bonis quæ lib.* ibi, *filiisfamilias autem nec de his rebus testari permittitur, neque citra voluntatem eorum, scilicet parentum, quorum in potestate sunt, vlla licentia eis concedenda, dominium rei ad ipsos pertinentis alienare*, concordat tex. *leg fin. §. sin autem defuncta, & §. seq. Cod. ad sent.* 18 *cons. Tertul.* legibus ergo rerum proprietas & dominium alienari prohibentur cùm de vsufructu non possit dubitari semel patri quæsito, cui nullum fit præiudicium, cùm filius Religionem ingreditur, propter verba *l. 1. Cod. de bonis matern.* indistinctè dicentis, vt in diem vitę patris vsufructus ei maneat; ita ibi aduertit alios referens Arius Pinel. *part. 1. n. 45. à n. 40. & inde*

19 Et hanc distinctionem temporis ante vel post Clericatum per dicta iura Ciuilistæ videntur communiter amplecti fauore patris viuentis, vt notanter ponderat & testantur Ant. Gomez *d. leg. 48. n. 7. vers. sed his non obstantibus*, & Clarissimè fatetur Rol. à Val. *d. cons. 16.*

20 Eandem sententiam nouissimè constanter firmat eruditissimus pater Leonar. Less. *de iust. & iur. lib. 2. c. 19. dub. 4. num. 38.* ibi, *de bonis aduentiis, si quidem ea ante Clericatum ei obuenerint, non potest testari ad causas profanas, etiam si pater consentiat, potest tamen ad causas pias, cum patris consensu; de bonis verò aduentitiis, quæ post Clericatum consequutus est testari potest absolute absque patris consensu, quia illa sunt quasi castrensia, vnde eorum commoditas, & dispositio ad ipsum pertinet*: dicitque communem, & probat.

21 Illud omittendum non eſt à Religioſo Clericum differre, quoad ea, quæ obueniunt poſt Clericatum huic, vel illi poſt habitum religionis indutum, quamuis ante poſſeſſionem, ſi modo in ea perſeuerauerit, quoniam Clericus, cum eorum efficiatur dominus, liberè diſponit, vtroque iure permittente; Religioſus verò monaſterio acquirit ſtatim *dict. §. illud, in Auth. de monach. C. quia ingredientibus 19. q. 3. cum ſimil.* per quæ reprehenditur Abb. ab Auguſt. Ber. *in dict. c. in præſentia, num.* 528. Ego Abbatis dictum ſaluarem data religionis incapacitate, veluti ſi huic Nouitio apud Capucinos infra annum deuenirent bona, ſed non eſt caſus noſter.

Proſper Rondella.

SVMMARIVM.

1 *Filij in antefato in Ciuitate Neapolitana ſuccedunt tanquam hæredes Patris, de iure verò communi vt filij.*

2 *Filij omnes ſuccedunt in antefato ſuſcepti ex quacumque vxore.*

3 *Pactum vt filij ſuccedant in antefato vti filij, & non vti hæredes, quid operatur.*

4 *Antefatum an, & qualiter conferatur à filiis.*

5 *Collatio in quibus bonis locum habeat, & qualiter.*

6 *Donatio ſimplex non confertur, ſecus donatio ob cauſam.*

7 *Antefatum, quando cenſeatur donatum filiis ex ſecundo matrimonio.*

8 *Donationum ſpecies plures ſunt, & quæ.*

9 *Donatio propter nuptias ab aula receſſit.*

10 *Antefatum, an, & qualiter conferatur, & an ſit donatio ob impulſiuam vel finalem cauſam.*

11 *Donatio contemplatione certi matrimonij eſt conferenda.*

12 *Donatio reſpiciens commodum tertiæ perſonæ, dicitur ob cauſam, & non ſimplex.*

13 *Cauſa finalis, & impulſiua, quæ dicatur.*

14 *Donatio facta filio in poteſtate cum iuramento confertur.*

15 *Regula illa non venire in collationem, quæ poſt mortem acquiruntur, qualiter procedat.*

ARGVMENTVM.

Collationis materia explicatur; in quibus bonis, & ſucceſſionibus locum habeat; in qua donatione ſimplici, vel ob cauſam; quid in donatione facta filio in poteſtate cum iuramento. Donationem propter nuptias receſſiſſe ab Aula oſtenditur. Antefati collatio quando, & qualiter procedat. In ea filij an ſuccedant vti filij, an vti hæredes; quid de iure communi, quid de conſuetudine huius Ciuitatis. Quæ cautela pro filiis in hoc ſit adinuenta. Cauſa quæ dicitur finalis, & quæ impulſiua: & de aliis.

ALLEGATIO XCVII.

Est certiſſimum in hac Ciuitate, in antefato filios viri ſuccedere tanquam 1 hæredes patris, nam licèt per text. *in Authen. hæres. C. de ſecund. nupt.* ſuccedant filij, vti filij, & non vti hæredes, quia tamen per noſtram conſuet. ſtantibus liberis mulier quoad vſumfructum tantum lucratur antefatum, & ob id proprietas remanet in hæreditate viri, hinc propterea ſuccedunt filij vt patris hæredes, vt per Dominum de Franch. *in deciſ.* 106. *num.* 7. & per Molfeſ. *part.* 1. *cap.* 3. *n.* 18. *&* 19. quamuis Afflict. de Iure conſuet. contrarium aſſerendo *in deciſ.* 314. fuerit deceptus, ad quod euitandum, quod filij non ſuccedant in dicto antefato, tanquam patris hæredes, fuit adinuenta cautela, quod filij ſuccedant, tanquam filij, & non tanquam hæredes, vt per Dominum de Franch. *in d. deciſ.* 106.

Est etiam clarum, in hoc antefato ſuccedere om- 2 nes filios mariti ex quacunque vxore ſuſceptos, vt *in conſuet. quartam autem, de iure quarta,* & non cedit lucro filiorum ſecundi matrimonij, nec cenſetur donatum filiis ſecundi matrimonij, vt per addentes *in dicta conſuet. fol.* 251. *in addit incip. ex hac conſuetudine,* & per Molfeſ. *in d. parte* 1. *cap.* 3. *n.* 19. *&* 20.

Et exinde ſequitur quod per pactum appoſi- 3 tum in capitulis matrimonialibus initis inter Ioannem Baptiſtam Coppulam, & D. Hieronymam Pandone, quod in antefato ſuccedant filij, vti filij, & non vti hæredes, ſuccedunt filij tam primi, quàm ſecundi matrimonij, tanquam filij, non tanquam hæredes, & nulla facta ſpecifica declaratione, quod debeant ſuccedere filij ſecundi matrimonij, omnes filij tam primi, quam ſecundi æqualiter ſuccedere debebunt, prout iuris eſt, non autem præcipuum habebit antefatum D. Anna Copula filia ſecundi matrimonij, contra iuris diſpoſitionem.

Et dato citra veri præiudicium, quod hoc ante- 4 fatum cenſeatur datum filiis naſcituris ex ſecundo matrimonio, præcipuum tamen non erit ipſius D. Annæ Coppulæ filiæ ſecundi matrimonij, ſed abſque dubio conferendum; cùm collatio ſit rei propriæ in commune latio ab hærede facta, ſeu facienda, vt res collata locum in diuiſione hæreditatis ſortiatur, vt eleganter per Parladorum *quotid. diff. lib.* 3. *diff.* 149. *n.* 2. Et ſit inuenta, vt liberis tàm maſ- culini, quam fœminini ſexus æqua lance parique 5 modo proſpici poſſit, & æquitatis ſtudio ſit inductum, vt in diuidendis rebus defunctorum parentum, tam dos, quàm ante nuptias donatio conferatur, vt *in l. vt liberis* 17. *C. de coll.* & licet de iure antiquo collatio tantum in ſucceſſione ab inteſtato locum ſibi vendicabat in dote, & donatione ante nuptias, vt in *dict. leg. vt liberis,* & *in leg. filiam. Cod. eod.* de iure tamen nouiſſimo Authenticorum eſt inductum, vt collatio habeat locum tam in ſucceſſione ab inteſtato, quàm in ſucceſſione ex teſta

testamento, vt *in Auth. ex testam.C. eod per.* glos. *in d.l.filiam, in fine*: ex testamento enim, & ab intestato cessat dotis, & aliorum datorum ob causam collatio, ita demùm si parens hoc designauit expressè, alias omninò conferuntur, etiam, in successione ex testamento, vt *in d.Auth.ex testament.*

6 Hinc de iure est constituta regula, donationem simplicem non conferri, donationē verò ob causam conferri, & imputari, vt *in l.illud*, & *in d. Auth ex testam.C.de coll.* & *in l.quoniam nouella.C.de ineff testam.* estque hæc communis senteo.ia, & vera, vt per Old. *con. 151* & *per Ias in dict. Auth.ex testamento, n.10.* & Dec. *cons.18. num.5.*

7 Quo stante esse omnino conferendam donationem antefati filius ex secundo matrimonio factam, quatenus facta esset, ex plurib. probatur rationibus.

8 Et primò licet alia sit donatio, quæ fit à sponso sponsæ, & hæc sponsalitia largitas appellatur, de qua *in l.cum te, C.de donat.ante nupt.* Alia dooatio, quæ fit à viro, vel ab alio vxori, vt ei optimè sit consultum, qoandocumque soluatur matrimonium, & de hac loquitur *tit.C.de donat.ante nupt.* & *l.si liberi.C. eod.* Alia donatio, quæ fit viro, & vir donat vxori, & & de hac loquitur tex. *in Auth.eo decursum.C.de donat ante nupt.* & per *Guid. Pap.in decis.245.* & per Teil *ad l Taur. l.2 2.n.22.* Alia donatio a Patre facta filio, vt eat in matrimonium, & contemplatione matrimonij, quam non esse donationem propter nuptias, tenet Castr. *in cons.345.vol.1*, Bertrand. *in cons. 46.n.2.vol.2.* & *135.n.7.vol.1.* & *174.n.2.vol.1.* & *176.vol.3.* & post. Aym. *in cons.85.vol 4.* sequitur latissime Fontanell. *de pact.nuptial.claus 4.glos.1. n.2. fol.mihi 33.a terg.& 34.* & donatio propter nuptias fit tantum, quantum ipse ex causa dotis recepit, vt per Ciar. *in § donatio, q.11.* & datur a viro, vel alio loco ipsius pro oneribus matrimonij ad similitudinem dotis, & ad virum redit soluto matrimonio, prout dos ad mulierem, vt *in l.fin. C.de donat inter virum & vxor.* & per Sanch. *de matrim. lib.1. disp fol. mihi 469.*

9 Et quamuis donatio propter nuptias ab Aula recesserit, vt per glos. *in Auth. æqualitas.C.de pact conuent.* Ciar. *in §.donatio, q.11* Hond. *d.cons 45.num.10.* Bur. *cons 179.n.9.* & per Andr. *in Const Regni, licentiam, de dotib. vers.verius dicitur*, vbi ait, quod donatio propter nuptias est per dissuetudinem sublata, & in multis differt a dotario, & Napod. *in tit.de iure quarta, n.1.* dixit somniare in Parnasso asserentes antefatum esse id qood donatio propter nuptias, quia tamen in eius locum successit augmentum dotis, siue antefersa, vt per Monter. *decis.10. n.4.* & antefersa est donatio ob causam, prout est expressus tex. *in l.cum multa.C.de donat.ante nuptias*, & in hoc quod antefatum non sit donatio ob causam, non repetitur differentia constituta, sicut donatio propter nuptias, vt certum ait Oldrad. *in cons.135.* per text. *in d l.vt liberis.C.de coll.* ibi, *nulla distinctione intercedente*, sequitur qnod sicut donatio propter nuptias imputatur, ita etiam antefatum; nam omnia, quæ imputantur, conferuntur, licet non è contra omnia quæ conferuntur, imputentur, vt *in l.illud C.de coll.* & per Alex. *cons.24 lib.2.*

10 Præterea, & secundò, esto quod in locum donationis propter noptias non successerit, debet dictum antefatum conferri, quia fuit donatio ob causam, & & non ex mera liberalitate processit, quodque talis fuerit, probatur; nam licet falsò aliqui tenuerint donationem esse ob causam, quando iuris necessitate cogente sit donatio, reprobata tamen est opinio, estqoe verior resolutio donationem dici ob causam, quando respicit fauorem donantis; esse verò simplicem quando respicit tantùm fauorem donatarij, vt per Tell. *in l.26.& 29.n.4.* & meliùs tunc dicitur ob caosam donatio quando causa est finalis, si verò causa est impulsiua, donatio simplex dicetur: ità post alios tradit benè Becc. *in cons.20.n.9.lib.1.* Cancer. *var resol.c.8.n.61.* Monter. *in d.decis.10.n.4.* Fontanel. *in d.claus.4.glo.1.n.13.& 14.* ob quam communem DD. assertionem in illa controuersa qoæstione An donatio contemplatione matrimonij sit ob causam impulsiuam, vel finalem; illa tamen communiter recipitur conclusio, donationem factam contemplatione alicuius matrimonij iam tractati, vel de proximo contrahendi in capitulis matrimonialibus, seu pactis noptialibus factam esse ob causam finalem, donationem verò factam ex causa matrimonij genericè esse ob causam impulsiuam, vt per Monter. *in d.dec.10.* & per Fontanell. *in d.glos.1.n.16.fol.35.*

11 Et in puncto donationem factam contemplatione certi matrimonij esse conferendam tenet Picus *in l.in quartam, n.152.& 196.ff.ad l.falcidiam*, Ruin. ibi, *n 42.* Roland. *cons.44.n.25.vol.4.* Becc. *cons.20.* Torniel. *cons.82.n.24.* apud. Peregr. *de fideic.art..6.n.134.* nouissimè Molfet. *par.4.q.25 n.6.& 7.fol 214.* & *in tom.1.in ead.q.n.6.& seq. fol.140.* vbi ponderat ad hoc duas notabiles rationes; nimirum quod cùm pater in dubio velit æqualitatem seruari, vt per tex. *in l.quæsitum, § sed ipse Papinianus, ff de fund.instr.* ad eundem in æqualitatē debet fieri collatio, *ex l.1.§. inter eos, ff.de col.* & ex traditis per Surd. *cōs.561.n.29.*

12 Et secundo, quod cùm donatio respiciat commodum non solum donatarij, sed etiam alicuius tertiæ personæ, dicitur potius ob causam, quam simplex, ex doctrina Bart. *in l.2.§.fi.n.2.ff.de donat.* & sic est donatio illa contemplatione matrimonij, quæ fit etiam ad fauorem vxoris, vt virum habeat ditiorem, vt per Natt. *cons.809.num.13.* & per Fontanel. *vbi supra.*

Cùm ergo in casu nostro non simpliciter pater donauerit sed ad instantiam mulieris contrahentis, & sic coactus, necessariò infertur, quod ob causam fuerit donatio, & sic prorsus conferenda.

13 Et quidem amplius facit; nam causa finalis illa dicitur quando ea cessante, non esset alias quis donaturus, quia tunc dicitur semper finalis, non impulsiua; & quod magis est, etiam si tunc esset impulsiua ob illam quantitatem efficitur finalis, prout post Bal. *in l.falsam.C.si ex falso instr.* tradit eruditissimus, ac subtilissimi, & perspicacissimi ingenij Dominus Alex. Turam. præceptor meus, cui quantum deberi potest, tantùm debeo *in cons.134. inter cons. Fab.de Anna*, vbi in fortioribus terminis concludit donationem factam contemplatione matrimonij, licet incerti, & genericè, si tamen fuit facta respectiuè ad certam dotem, esse ob causam, & non posse reuocari, quia aliàs sine certa illa dotis quantitate facta donatio non fuisset, & id doctissimè, vt semper solitus fuit, probat.

Tertiò; est etiam conferendum, qnia licet vera sit regula donationem simplicem noo conferri, qnando tamen maxima emergeret inæqualitas inter filios, tunc etiam simplex donatio est conferenda, vt per tex. *in l vt liberis.C.de coll.* & ibi scribentes, dixit Cras. *in §.collatio, q.8.*

14 Quarto, & tandem est conferendum, quia etiam donatio simplex facta filio in potestate cum iuramento, quia statim valet, confertur, vt post Bald. Alex. Socc. & alios, dicit Dec. *in d. Auth.ex testam. num.7.* vbi quod iura dicentia donationem simplicem non conferri, intelliguntur de donatione, quæ morte confirmatur, & quæ vim relicti habet, ideò non confertur, at quando fuit iurata, & ab initio statim valet, omninò confertur, vt ibi etiam Ias. *n...*

15 Nec quidem obstat illa regula, non venire in collationem, quæ post mortem acquiruntur, vt notatur *in d. Auth. ex testam.* & *in l. à patre*, & *in l. in donat.* & *in l. si emancipati. C. de collation.* & cum hoc antefatum filiis acquiratur post mortem patris, & deinde matris, non videtur propterea acquiri tempore mortis patris.

16 Ad hoc enim facilis, est responsio, prædictam regulam non procedere in his, quæ retrofinguntur acquisita, prout in contractibus, in quibus acquisitio ad diem donationis retrotrahitur, vt per Bald. *in l. omnimodo*, *§. fin. de inoff. testam.* & per Afflict. *in d. cap. Imper. §. præterea ducatus, n. 27. de prohib. feud. alien. per Fed.* & ibidem latius per Loffred. omninò videndum, ob quam rationem dum antefatum hoc censetur ab initio, & à die capitulorum donatum, & cum iuramento, si tamen donatum fuit, quod negauimus, erit etiam prorsus cooferendum. Et ità iuris esse censeo.

Petrus Antonius Amatus.

SVMMARIVM.

1 *Liquidatio instrumenti vigore ritus M.C.V. 166. qualiter fiat, posita infirmitate debitoris cum absentia eiusdem.*

2 *Infirmorum carcer qualiter statuatur, & quomodo.*

3 *Persona Illustris quando venit carceranda, poterit sub fideiussione relaxari.*

4 *Nobilis non ita carceratur, ac plebeius, & differentia quænam sit.*

5 *Carceris locus Iudicis arbitrio remittitur inter Nobiles, & plebeios.*

6 *Carceratus dicitur ille, qui est in domo, à qua sub iuramento, & obligatione bonorum discedere non potest.*

7 *Carceratus dicitur ille, qui est habilitatus per Palatium, vel per Ciuitatem.*

8 *Statuto disponente, quod quis in aliquo casu carceretur, satisfactum dicitur si sit habilitatus per Palatium, vel per Ciuitatem.*

9 *Princeps quando mandat nobilem carcerari, tunc Iudex dicitur obedire si assignat ei Ciuitatem in Carcerem.*

10 *Ritus M.C.V. 166. quomodo requirat debitorem in vinculis, explicatur.*

11 *Nobilis in vinculis non debet tractari vt plebeius.*

12 *Fideiussorem dans de tenendo domum in Carcerem, non solùm dicitur carceratus, sed in vinculis positus.*

13 *Carauita sententia* in dict. ritu 166. num. 27. & 28. *qualiter intelligatur, cum quatuor sequentibus.*

18 *Liquidatio fieri non potest, quando verè agitur de annullando instrumento.*

19 *Statuto disponente contra instrumentum non posse opponi exceptiones, de nullitate, an possit dici.*

ARGVMENTVM.

Nobilis, contra quem est incusatum instrumentum vigore ritus M.C.V. ob quod vt aduersus peractam incusationem audiri possit, necesse est, vt in vinculis se constituat, num sat sit, si in propria domo se carceratum constituerit cum cautione de illam tenendo loco carceris. Carceratus ac dicatur ille, qui est habilitatus per Palatium; & de pluribus notabilibus.

ALLEGATIO XCVII.

LIQVIDATO licèt nulliter, instrumento ad instantiam Principis Montismileti contra Principem Gallicchij pro integro capitali in instrumento contento, sed non soluto ducat. decem mille, ac pro tertiis huc vsque decursis; Sciens Princeps debitor nullo Iure teneri ad solutionem quantitatis per creditorem prætensæ, & minus iustè nullum, inualidum, atque illicitum instrumentum illud fuisse liquidatum, & proinde iam factam liquidationem, nullam declarari debere, vt hæc opponere posset, pro satisfaciendo Statuto, siue Ritui M.C. 166. Dum ægrotaret absens in sua terra Gallicchij, constituit se carceratum in domo quadam priuata, illamque in carcerem assumpsit, stante aduersa valetudine, & sua qualitate, & nedum se obligauit sub graui pœna mediante publico instrumento, a domo illa non discedere die, noctùque, sed insuper pro istorum obseruantia præstitit voluntarie cautionem, & denique promissionem, & obligationem, istas ratificauit in iudicio per comparitionem sua manu subscriptam. Qua de re iustissimè instat decerni esse nunc audiendum, stante carceratione prædicta, quam esse admittendam, vt possit audiri in iuribus suis aduersus liquidationem iam dictam, clarissimè fundatur. 1

Primò, quia dū infirmatur Princeps, omnino loco carceris domi permanere debet, nec in carcerem detrudi, prout seruari quotidie videmus cum quolibet plebeio, eo fortius, quia infirmitas fuit grauissima, adeò, vt deueneri vsque ad falsum rumorem sequutæ mortis, quod Deus auertat. 2

Secundò, aduerto debitorem istum esse nobilissimum, ac Illustriss. titulo Principatus decoratum, licèt pro prius antiquo titulo Marchionatus Miglianelli esset insignitus, & propterea etiam in casu, quo cæteri essent carcerandi sub claue, ipse tamen sub fideiussione relaxari deberet dixit tex. *in leg. si grauius. Cod de dign. lib.* 12. quinimò in delictis grauioribus sub militum custodia esset relaxandus, Andr. Barul. *in dict. leg. si grauius, vers. 2. nota.* Hoc enim est priuilegium illustrium personarum, vt vbi alij essent tradendi vinculis, ipsi solum tradontur custodiendi militibus. Ioan. de Plat. *in ead. leg. si Grauius, vers habet ergo*, vbi Luc. de Pen. Quinimò lex tantùm de istis confidit, vt tam in causa ciuili, quam crimi- 3

criminali nil ab eis exigat nisi eorum iuratoriam cautionem *l. quoties 17. C. de dign. lib. 12.* vbi Luc. de Pen. & cæteri.

4 Hinc non debet eodem modo carcerari nobilis prout plebeius, & magnam inter eos faciendam esse in hoc differentiam docent Ang. Iaf. Corn. & cæteri per Carell. Cott. *in suis memorialib. in verb. carceres, & in verb. Nobilitas,* & Ioan. Vinc. de Anna *sing. 357.* Et quod nobilis regulariter in casu carcerationis non debeat in carcerem detrudi, sed alio modo iure detineri post antiquiores fundat Tiraq. de pœnis *caus. 31. num. 10.* quinimò etiam nobili blasphemanti assignari domum pro carcere ratione suæ nobilitatis fundat Azeued. *lib. 5. recopil. tit. 6. lib. 11. n. 10. 11 & 13.*

5 Assignatio enim carceris, & qualitas illius in totum Iudicis arbitrio, & discretioni a iure reperitur tributa, & ideò vno modo plebeio, altero verò viro nobili illam assignari debere tradiderunt Ang. *in leg. penult. ff. quod met.* Caus. Curt. Sen. *in leg. admonendi,* vbi Iaf. *num. 174. ff. de iureiur.* idem Iaf. *in leg. si pœnitentiam. § enim ff. de cond. ob caus.* Cotta *in memor. in verb. carceres variantur,* bene Tiraq. præfatos referens *in d. tract. de pœnis, caus. 31. num. 12.* Felyn. *in cap. cum contingat col. 3. de rescrip.* idem Cotta *in verb. Nobilitas Aules, in cap. prætorum cap. 18. sub num. 6. vers. vbi tenet Bouadig in polit. lib. 3. cap. 15. sub num. 9.* & post Bart. & cæteros Egid. Bosl. *in tit. de carcer fideiuss. commiss n. 3. & 4.* Iul. Clar. *in § fin pract. crim. quæst. 46. vers. in dubio autem,* bene id fundat idem Aules *in c. prætorum, c. 25 gl. dispensarem, n. 6.*

6 Debet insuper audiri Princeps Gallichij, quia verè carceratus est in domo illa, a qua sub iuramenti, obligationis bonorum, & fideiussionis vinculis discedere non potest; non enim is tantùm, qui sub clauibus stat dicitur carceratus, sed etiam, qui ad sui libitum ab aliquo loco discedere non potest. Ang. *in l. 1. C. de priuil. carcer* Ang. *de malef.* Mascar. Viu. Guid. Pap. Menoch. Becc. &c. quos refert, & sequitur Farin. *in prac. crim. lib. 2. tit. de carceribus & carcer. quæst. 30. num. 22.* Et carcerem dici omnem locum, a quo suo arbitratu quis discedere prohibetur affirmant Rebuf. Grat. & cæteri per Hierony. Mag. *dec. Lucen. 90. num 8.* Et quotiescumque aliquis impune non potest de loco discedere, & ire quò vult propriè dici carceratum docuit omnium primus Innoc. *in cap. nuper, in princ. de sent. excom.* Catald. *cons. 56. num 4. & 5.* Burgo. Caual. *decis. Finiz. 15. n. 1. vol. 5.* Azeu. *lib. 5. recopil tit. 6. n. 13.*

7 Hinc etiam habilitatus per palatium, vel per Ciuitatem, ex quo non potest ad libitum ire quo vult, dicitur carceratus. Ioan. de Plat. *leg. nemo carcerem, sub num. 14. C. de exactoribus tribut.* Boer. *dec. 215. num. 15.* Azeued. *dict. l. 15. num. 13.* & si is aufugerit, habetur pro confesso, prout si esset verè carceratus sub claue. Gram. Bec. Bertaz. Menoch. *de arbitr. cas. 301. cent. 4. num. 9.* Caual. *decis. Finiz. 14. num. 2.* Mascard. *de prob. concl. 820. num. 1. & 4.*

8 Quod est adeò verum, vt existente statuto, prout in casu nostro disponente in aliquo casu debere quempiam carcerari, satis statuto intelligi satisfactum, si assignatur à Iudice viro nobili Domus, Palatium, aut tota Ciuitas loco carceris; & verè carceratum nobilem eo modo dici, fundant Ang. *in l. pen ff. de eo, quod met. caus.* Iaf. & alij per Cottam *in verb. carceres variantur,* bene Tiraq. *de pœn. d. causa 51. n. 12.* post Papiens. & alios Petr. Gerard. *sing. 30. num. 4.* & latiùs idem Tiraq. *d. loco, num. 13.* Loffred. *cons. 17. num. 10. & 11.* Cum enim in hoc casu carcer detur ad custodiam, magis lex confidit de obseruantia viri nobilis, quam plebei, bene etiam Palatios Rubios *in rubr. de donat. inter vir. & uxor. § 9. num. 13. vers. ex his etiam infertur.* quod stante statuto, quod procedit etiam si statutum diceret, quod quis ponatur in carcere. Aules *in c. prætorum, cap. 18. sub n. 6. & cap. 25. gl. dispensarem, num. 6.* Roder. Suar. *in tit. de fideiuss. in caus. crim. post suas allegationes, num. 8. & seq.* Et quod assignata Ciuitate in carcerem viro nobili satisfactum dicatur statuto disponenti debere in carcerem detrudi, optime fundat Doctiss. Greg. Loppez *partit. 7. tit. 29. l. 4.* adducens tex. *in alleg. leg. si Grauins. C. de dign. lib. 12.* & omnium latissime Bouad. *in polit. lib. 3. c. 15. sub n. 9.* & in nobili esse indubitatum fundat Vasquius controuers. illust. *cap. 97. num. 7.*

Et nedum existente statuto, sed etiam si Princeps mandaret Iudici aliquem nobilem carcerari, satis obediens erit Iudex, si tali nobili assignet Ciuitatem in carcerem, sic ex Lanfranc. Iaf. & aliis deducit Gram. *dec. 14. n. 4. & 5.* bene idem Gram. loquens etiam de statuto, *decis. 33. num. 13.* Paris de Put. Menoch. & cæteri per d. Rouit. *in pragm. 1. de custod. reor num. 14. & 15.* 9

Nec dicatur Ritum 166. nedum loqui de carcerato; sed insuper disponere excipientem aduersum instrumentum debere in vinculis causam dicere, quasi quod propterea strictius sit obseruandum: nam dico in primis futilem esse obiectionem illam, cum a tempore conditi ritus vsque ad hodierna tempora videmus illa vincula ex obseruantia fuisse interpretata ad carcerationem; si ergo omnia supradicta procedunt in carceratione, vendicabunt etiam sibi locum in hoc casu, in quo pro ritus adimplemento carceratio tantùm sufficit, quæ in viro Nobili, & persona Illustri debet fieri diuerso modo, vt supra fundaui. 10

Dico insuper, quod quando Nobilis in vinculis causam dicere debet, non tam stricte, sicut plebeius carcerabitur, ita punctualiter post Archid. Luc. de Pen. & alios fundat Tiraq. *de pœn. caus. 51. vers. & si quando,* & latius *num. 11.* in casu nostro quilibet affirmabit, plebium dicere causam in vinculis, si carceratus instaret audiri, ergo, vt mitius cum viro Illustri agatur, & non tam stricte detineatur, sufficiens erit permanere vinctum domi, ex dicta Tiraquelli doctrina. 11

Et ne dubitandi locus remaneat, quod Princeps Gallichij, qui dedit fideiussores de tenendo domum in carcerem, censeatur nedum carceratus, sed in vinculis positus, firmat egregiè & punctualiter decidens casum Guid. Pap. *dec. 253.* vbi hoc singulare, & attendendum esse ait, quod fundatur euidentissime ex tex. *in l. in eadem. § in vinculis, ff. ex quib. caus. maior.* vbi habetur in vinculis etiam eos esse accipiendos, qui ita alligati sunt, vt sine dedecore non possint in publico apparere, & hoc etiam data eis facultate abeundi dum sub fideiussoribus sunt, vt dicit glos. ibid. in verbo non possint, latè Brisson. *de verb. sign. part. 1. lib. 19. in verbo, vinculorum appellatione.* In casu verò nostro Principem debitorem non posse in publico sine dedecore apparere, patet euidentissimè, cum sub obligatione bonorum, fideiussione, & quod plus est sub iuramenti vinculo promisit de domo illa non exire vsque ad exitum causæ, & contra veniendo maximum esset ei dedecus, dum & fidem falleret, & frangeret iuramentum. 12

Superest, vt Caranitæ occurramus, qui in ritu 166. *num. 17. & 18.* affirmat, quod dum ritus nedum requirit carcerationem, sed insuper mandat debitorem debere dicere causam in vinculis, ideò hoc in casu non poterit Iudex assignare debitori Palatium 13

M. C. aut Ciuitatem in carcerem, mouetur, quia non poteſt dici eſſe in vinculis, niſi eiuſdem corpori vincula ſint adhibita *ex l. aut damnum, § ſolent, ff. de pœn.* vel ſaltem, niſi ſint adhibiti cuſtodes *ex leg. ſuccurritur. ff. ex quib. cauſ. maior.* ſubdens de conſuetudine debitorem hoc in caſu non poni cum compedibus, aut vinculis, ſed mediam viã ſeruari, vt in carceribus includatur, non autem habilitetur per Palatium, neque per Ciuitatem. Quæ doctrina minimè caſui noſtro aduerſatur ex pluribus.

14 Primò, quia ritus principaliter diſponit debitorem opponentem aduerſus inſtrumentum debere carcerari, & licèt deinde vlterius progrediendo dicat, *& ibi debet dicere cauſam in vinculis*, confundit ritus carcerem, & vincula, quaſi quod carceratus dicatur vinctus, at principalis diſpoſitio, quæ attendenda eſt, verſatur circa carcerationem debitoris, quæ vt ſupra fundaui, etiam in materia ſtatutaria & ſtricta cenſetur facta aſſignando Nobili Palatium, aut Ciuitatem, ergo etiam ritui plene erit ſatisfactum per hanc Principis carcerationem.

15 Secundò, Aduerto Carauitam non loqui de currenti caſu, ſcilicet quando debitor conſtituit ſe domi carceratum ſub fideiuſſione de ibidem morando: non enim potuiſſet negare hunc vere, & ſtrictiſſimè dici carceratum, & proinde etiam ſecundum ritum eſſe aduerſus inſtrumentum audiendum; ſed tantummodo affirmat habilitatum per Palatium aut per Ciuitatem non poſſe audiri in exceptionibus aduerſus inſtrumentum oppoſitis, quod licet aduerſetur concluſionibus ſupra firmatis, cum etiam taliter habilitatum ſatis dici carceratum, pleniſſime fuerit probatum, attamen non eſt caſus noſter, ideò non curo pro nunc.

16 Tertiò conſidero eſſe falſum fundamentum, quo mouetur Carauita, non enim ſolus in vinculis poſitus dicitur is, qui in compedibus reperitur, ſed ſupra fundaui quod in vinculis etiam eſſe dicuntur, qui ſine dedecore in publico apparere non poſſunt. *l. in eadem, §. in vinculis ff. ex quibus cauſ. maior* quod viget in Principe Gallicchij, qui conſtituit ſe domi carceratum ſub fideiuſſionis vinculo, & ideò proprie in vinculis morari deduxi ex Guid. Pap. *deciſ.* 253. cui addo Affl. id punctualiter etiam dicentem *in conſt. in quæſtionib. ante num.* 17. Eo fortius, quia ipſemet Carauita videns concluſionem illam non procedere, affirmauit etiam in caſu habilitationis per Ciuitatem, aut per Palatium, quod ſi cuſtodes adhiberentur debitori, poſſet tunc dici permanere in vinculis *ex leg. ſuccurritur ff. ex quibus cauſ. maior.* & tamen ſtrictius eſt permanere in domo carceratus ſub fideiuſſione de ibidem morando, quam deambulare per ciuitatem, aut per Palatium aſſociatus à cuſtode.

17 Dico tandem Carauitam loquutum fuiſſe regulariter, vt omnis debitor inſtans audiri aduerſus inſtrumentum debeat carcerari, & non habilitari per palatium, aut per Ciuitatem, ideò amplectendo pro nunc doctrinam iſtam, dico carcerationem debere diuerſimode fieri in quolibet plebeio, & in viro nobili, atque Illuſtri Marchionatus, & Principatus titulis decorato ex ſupra fundatis, & ideò illa carceratio per Carauitam requiſita adimpletur ſpecificè in tali debitore, dum exiſtit domi, & ſub cautione carceratus. Ang. *in l. pon. ff. de eo, quod met. cauſ.* Tiraquel. *de pœn. cauſ.* 31. *num.* 12. Petr. Gerar. *ſing.* 30. *num* 4. & alij, quos ſupra adduxi *verſ. & eſt adeo.* Quinimò dicitur in vinculis poſitus. Guid. Pap. *deciſ.* 253. & Afflict. *in d. l. conſt. quæſtionibus, ante num.* 17.

18 Quæ tanto fortius procedunt hæc in caſu, in quo non ad dilatandam exequutionem, ſed ad verè annullandum inſtrumentum, & eius liquidationem tendit Dominus Princeps, ſiquidem oppoſuit quoad ſummam duc. 7. mille fuiſſe ſolutos de duobus tertiis, quod euidenter apparet, & propterea non integram illam ſummam, ſed detractis viginti pro quolibet centenario eſſe reſtituendam, pluries fuit deciſum: Quod verò ad reliquos duc. 3. mille allegauit Principem creditorem ſub nomine Alagij penes ſe retinuiſſe duc. 26. pro 100. quod nedum improbatur; ſed propterea contractum fuiſſe nullum, & illicitum declaratum extitit per Bullam Illuſtriſſ. Cardinalis Archiep. iam productam, cui in hoc ſtandum eſſe deducitur ex Padill. *in leg. quamuis, numero* 49. *& ſeq. C. de iur. & fact. ignor.* Bonacoſſ. *concluſ. etiam in verb. exceptiones vſuraria*, Alex. Dec. Rolan. Guid. Pap. Gemin. Menoch. Berri. & cæteri per Caroc. *deciſ.* 133. *ſub num* 10.

Et ideò talis exceptio, quæ opponi poteſt, licet 19
extet ſtatutum tollens omnes exceptiones aduerſus inſtrumentum, Dec. *in c. ex parte, el.* 2. *num.* 66. *de off. deleg.* Rimin. Iun. *conſ.* 46. *num.* 58. *vol.* 1. & *conſ.* 399. *num.* 10 *&* 84. *vol.* 4. Caual. *dec. Fiuiz.* 21. *num.* 82. *p.* 1. Caroc. *dec.* 133. *num.* 1. ſtatim oppoſita, impedit exequutionem inſtrumenti guarentigiati. Tiraq. *de retr. conuen.* §. 1. *gl.* 2. Natt. Padill. Bonacoſſ. & cæteri per Caroc. *d. dec. num.* 4. & dum ex deductis in actis, ſeu ex lectura eiuſdem inſtrumenti in quo promittitur ſolutio duc. 3. mille per bancum, deinde verò ſoluũtur de contanti, reſultat aliqua coniectura ad veritatem indagandam, poſſent hoc in caſu Iudices circumſpectiſſimi ex officio repellere actorem. Soc. Lanat. Ancar. Maran. Riuin. Ioan. Burg. Menoch. & alios quos refert, & ſequitur Caroc. *d. dec. num.* 8. poſt Capyc. *deciſ.* 175.

Si ergo opponitur exceptio impediens exequu- 20
tionem, & ſatis militans, tantò minus curandum erit de modo, quo carceratus debitor extitit, quem bonum in fouere ex ſupra deductis clariſſimè conſtat. Hæc occurrunt pro cauſa iſta.

Parthenius Petagna.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries proponitur de qua hic.*

2 *Aſſenſus regiſtratio infra biennium neceſſaria an currat contra minorem.*

3 *Minoribus non currit tempus à ſtatuto requiſitum, quando tractatur de damno euitando.*

4 *Reſtitutio in integrum competit minori contra præſcriptionem ſtatutariam.*

5 *Reſtitutio competit minori contra regiſtrationem ſcripturarum, ſuo tempore non factam.*

6 *Reſtitutionis in integrum beneficium, qualiter peti debeat.*

7 *Quatriennium ad petendam reſtitutionem in integrum currit à die ſcientiæ in minoribus.*

8 *Reſtitutio competit hæredi minoris, & quando.*

9 *Aſſenſus regiſtratio tranſacto tempore facta, an præiudicet creditoribus qui medio*

medio tempore contraxerunt.

10 *Gratia, & assensus per verbum fiat sufficienter impetratur.*

11 *Restitutio in integrum, quid reddat minori.*

12 *Restitutio an competat tertio si in consequentiam lædatur.*

13 *Restitutio in integrum in præiudicium tertij qualiter detur.*

14 *Restitutio gratiæ, vel iustitiæ qualiter differant.*

ARGVMENTVM.

Assensus super bonorum feudalium obligatione impertatus, si infra tempus à Regiis Sanctionibus præscriptum non fuerit registratus, an minoribus, de quorum interesse agitur, præiudicium aliquod fit illarum. Restitutio in integrum, an aduersus statutariam præscriptionem minoribus competat, & pro ea petenda, cùm quadriennium concedatur, à quo die hoc tempus currere intelligatur: & de aliis.

ALLEGATIO XCIX.

1 EX Comite Castri Mercorino Gattioario, & D. Victoria Aquauiua coniugibus ortus est in mense Decembris 1569. Alexander illorum filius, qui mortuo Mercorino patre in anno 1571. permansit sub Baliatu,& tutela Comitissę Victoriæ Aquæuiuæ matris, qua demum defuncta in anno 1573. ob eius obitum fuit effectus Balius, & tutor eiusdem Comitis Alexandri minoris Dux Adriæ Ioan. Hieronymus Aquauiua, vt *fol.* 161. Et sub die 6. Februarij 1574. idem Dux se obligauit in amplissima forma pro recta administratione Baliatus, atque tutelæ, *fol.* 163.

Insuper porrexit supplicationem, siue memoriale pro impetrando assensu super obligatione facienda suorum bonorum feudalium in beneficium pupilli, & obtinuit iam assensum per verbum, *fiat in forma*, sub die 22. Decembris 1573. vt *fol.* 162. Hoc memoriale, siue istum assensum concessum per verbum, *fiat in forma*, non aliter curauit ipsemet Dux Balius infra biennium redigi facere in formam priuilegij, seruata forma *capit. & Pragmatica* 3. *de fide memorialium.*

Quorum omnium ignarus Comes Alexander ab hac vita migrauit in mense Augusti 1590. & sic ætatis suæ annorum viginti, & mensium octo, vt colligitur ex liquidatione releuij *fol* 93. *à terg. in principio.* Reliquit autem Lucretiam Gattinarianı vnicam filiam ætatis mensium quinque, quam ex Victoria Caracciola coniuge habuit.

Hæc pupilla inscia ob ætatem, & sexum suarum rerum fuit deinde nuptui tradita Illustriss. D. Francisco à Castro, qui illam transtulit Romam, vbi munus Oratoris pro Inuictissimo nostro Rege explebat apud Summum Pontificem.

Verùm, quam primum sibi innotuit Ducem Adriæ pro Baliatus administratione Comitis Alexandri sui patris remansisse debitorem in maxima pecuniarum quantitate; sed assensum Regium super obligatione bonorum feudalium expeditum, defectiuum euasisse ob priuilegium non expeditum: statim sub die 11. Iulij 1611. porrexit preces Excellentissimo huius Regni Proregi, instando admitti ad redigendum assensum iam tunc expeditum in formam priuilegij, seruata forma Reg. Pragmaticæ, sub illamet die, in qua fuit concessus per verbum, *fiat*, & hoc per viam restitutionis in integrum, stante minori ætate, nedum sua, sed eiusdem Comitis Alexandri sui patris, & ex aliis iustis causis, vt *fol.* 1. quas causas declarauit deinde *fol.* 19. Et remisso negotio Reg. Cameræ, quæ auditis Partibus relationem faceret S.E. cum voto, fuit tandem, auditis omnibus creditoribus creditoribus Ducis Adriæ interesse habentibus, compilatus processus, cuius ad præsens tractatur expeditio.

Ex prænarrata igitur facti serie videndum erit, Primò, num biennium concessum ad redigendum assensum in formam priuilegij effluxerit in currenenti casu contra Comitem Alexandrum Patrem, & Comitissam Lucretiam filiam. Secundò, an dato lapsu temporis, competat aduersus illum restitutio in integrum. Tertiò, Vtrum fuerit Comitissa in casu obtinendæ restitutionis, inspectâ ætate Patris tempore obitus, & ætate sua, tempore quo petiit restitutionem. Quartò, quando talis restitutio esset concedenda, si operetur ex tunc in præiudicium omnium creditorum, qui contraxerunt cum Duce post lapsum biennij à die impetrati assensus per verbum, *fiat*, vel ne.

Quoad primum, dum tempore concessi assensus per verbum, *fiat*, Alexander erat minor, cui successit quoque Lucretia minor; non potest dici cucurrisse biennium. Certum est enim de iure, quodlibet tempus non currere aduersus minorem, *leg. fin. C. in quib. caus. in integr. restit.* & hoc procedere etiam in præscriptionibus statutariis, siue in temporibus à statuto præscriptis, docet Bart. *in dict. leg. fin. in fine*, idem Bart. *in leg. etiam, numero* 4. *ff. de minor.* Abb. *in capit. constitutus*, per illum tex. *de restit. in integr.* vbi Butr. *numero* 17. & 23. Alexand. *consil.* 101. *num.* 27. *lib.* 7. Dec. Alciat. Cassan. & alij per Sforz. Odd. *de restit. in integr. part.* 2. *q.* 88. *art.* 4. *num.* 53. *vers. secundo quia*; & licet multi in contrariam iuerint sententiam; attamen opinionem Bar. vti veriorem, & æquiorem cum Ioanne Crotto sequitur ibidem Sforz. Odd. *sub num.* 55. *vers. ego per hanc rationem*: Statutum enim, quamuis post legem conditum, recipit passiuam interpretationem à lege communi, Crot. post alios *in leg. omnes populi, n.* 194. *ff. de iust. & iur.* Riminald. sen. *consil.* 40. *num.* 36. latiùs Bee. *consil.* 11. *num.* 12. & 39. *vol.* 1.

Quicquid tamen sit, adest media opinio distinguentium, vt in his, quæ damnum afferunt pupillo, sit ipso iure tutus, & tempus in statuto contentum contra ipsum non currat, secundùm Bart. sententiam; vbi verò tractatur de lucro captando, tunc procedat contrariorum opinio, vt tempus currat contra minorem; verùm aduersus lapsum illius restituatur: quam distinctionem auctoritate Abbatis, Decij, Cassanei, Vasquez, Butrij, & aliorum verissimam probat Sforz. Od. *dict. quæst.* 88. *num.* 56. cumque in dubiis quæstionibus semper opinio distinguens

goens ist iudicando recipiendo sit. §. *cum ex aliena, Instit. de rer. diuis.* glos. *in capit. scientes, in fine, de censibus.* Soccin. *cons. 112. ante num. 5. vol 1.* Gabriel. *cons. 86. num. 10. vol. 2.* Ideo ab ista non est recedendum, & dum de damno euitando tractatur; ipso iure tutus remansit minor, nec tempus cucurrit.

4 Circa secundum, quando cucurrisset, omnes Doctores conueniunt aduersus hanc statutariam præscriptionem restitui minorem in integrum, quod probat tex. *in cap constitutus, extr. de in integr. restit.* Bald. & alij Feudistæ *in cap. 1. § porrò, qualit. olim poter. feud. alien.* Boer. *decis. 140.* & aduersus lapsum anni statuti ad petendam inuestituram Iseru. *in c. 1, si de feud. fuer. controuers. num. 1. in fin.* Idem *in cap. 1. §. præterea si infeudatus, de probib feud. alien. per Federic. num. 2.* vbi etiam Iac. de Beluil. Bald. *num. 1.* Affl. *num 2.* Aluarot. *num. 2.* & alij passim, & est tex. *in l. 3. §. si hæres, ff. de minorib. leg. & si, §. sed quod Papinianus,* & *l. quod si minor. §. Scæuola, ff de minorib.* bonus tex. *in leg. fin. C. de repud hæredit* Franc. Aret. *cons 62. num 8. & 9.* Cappell. Tholos. *decis. 92.* Palez *de maior. lib. 2. q. 4. illat. 8. num. 7.* & aduersus tempus per Prag. statutom competere restitutionem fundat post alios Vinc. de Franch. *decis. 431. num. 2.* & Garzias Mastrill. *cons. vlt. post decis. num 28.*

5 Et in statuto mandante, quod scriptura registretur infra sex menses, alias sit irrita, quod elapso dicto tempore, & registratione non facta, competat minori restitutio in integrum ad registrandum, Alex. *cons. 129. vol. 6. num. 28. vers. sextò quia,* & *num. 37. in fine,* late Sforz Od. *in tract. de rest. in integ. part. 2. q. 89. art. 5. num. 39. cum seqq.* Et ideò licet impetratum rescriptum irritum, ac caducum fiat, si infra annum Iudici, cui dirigitur, non præsentetur, *cap. si autem, & cap. plerumque de rescript.* attamen si minor infra annum illud non præsentauit, restituitur aduersus talem negligentiam, & rescriptum ex cursu temporis caducatum vigore restitutionis reassumit vires, vt ex Cardinal. Zabarel. *in Clem. vnic. de restit. in integr. num. 21.* fundat Franc. Caldas *in leg. si curatorem habens, verb. læsis, num. 17.* quod dixerat Speculator *in tit. de restit. in integr §. qualiter, sub num. 9. vers. quid si steterit per annum.*

6 Quantum ad tertium prætendunt aduersarij debere excludi Comitissam à beneficio restitutionis per eam petitæ, ex eo quia extra tempus illam petijt, siquidem in facto constat, Comitem Alexandrum patrem decessisse in mense Augusti 1590. & sic ætatis suæ annorum viginti, & mensium octo, & ideò ad complendum quatriennium illi à Iure concessum ad restitutionem petendam, non nisi spatium mensium sexdecim deficiebat. Cúmque tempore sui obitus Lucretia illius hæres nedum minor, sed mensium tantum quinque remansit, ex quo nata in mense Martij 1590. idcirco residuum illud quatriennij incepti cum defuncto non cucurrit, sed obdormiuit, durante minori ætate Lucretiæ; sed ea demùm completa, & peruenta Lucretia ad 18. annum completom, illi sexdecim menses deficientes Alexandro patri, statim cucurrerunt in beneficium Lucretiæ filiæ, & sic ea peruenta ad ætatẽ decem, & nouem annorum, & mensium quatuor, sibi clausit viam amplius petendi restitutionem; quam deinde petiit in anno ætatis suæ 21. & sic vti extra tempus petita, debet illa carere, *leg. ea, quæ, §. 1. C. de tempor. in integ. restit. leg. interdum 20. ff. de minor.*

7 Sed huic difficultati facilè occurrimus, considerando assensum, de quo tractamus, fuisse impetratum per verbum, *fiat*, à Duce Adriæ, ob cuius negligentiam (non dicam versutiam) dum vti tutor diligens esse debebat, tempus biennij effluxit, ex cuius temporis cursu magnopere læsus fuit minor. Horum autem omnium nullam habuit notitiam, sed penitus ignorauit Alexander, & multò magis ignorauit Comitissa filia, quæ vti hæres, mulier, & absens iustissimam habuit ignorantiæ causam. Ideo nascitur ex hoc inconcussa conclusio, quatriennium illud ad petendam restitutionem nec fuisse cœptum in personam Alexandri, nec completum in personam Lucretiæ, quia non currit contra ignorantem; sed tamùm incipit à die scientiæ, Bald. *in leg. falsam. C. si ex fals. instit. n. 3.* Iacobin. de S. Georg. *in leg. fin. C. de tempor. in integr. restit. num. 7. & 18.* Couarr. dicens communem *in reg. possessor. part. 3. §. 3.* Crot. *in l. filiusfam. § diuus, ff. de legat. 1. num. 145.* Felin. *in c. 1. de præscriptionib. num. 9.* Ioannes Dilectus *de arte testand. tit. de aquir. hæred. cap. 6. num. 4.* Balb. *de præscript. part. 6. num. 28. part. 4. quæst. 29. n. 10.* Rebuff. *de restitut. in integr. art. 1. glos. 1. num. 3.* Rodoan. *de reb. Eccles. non alienand. in q. de restit. in integrum, §. 1. num. 11.* Marian. Soccin. *cons. 128. num. 166. & 169. vol. 1.* & ab hac opinione recedere temerarium esse, tam in consulendo, quam in iudicando concludit Sforz. Od. *in tract. de restit. in integr. quæst. 20. num. 37. vers. in contrarium.* Quod est adeò verum, vt si currerent centum anni à die læsionis; attamen quatriennium istud non currit, nisi à die scientiæ, vt ex Bald. Dec. Socc. Gom. & innumeris concludit ibi Sforz. Od. *num. 39.* quibus addo Ioannem Angelum Pisanelium post Alex. Aretin. Decium, & cæteros *in addit. ad Afflict. decis. 175.* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. quæst. 71. num. 2.* Cardin. Tusc. *lit. R. conclus. 298. num. 9. & 16.* nouissimè cumulat alios Cons. Marcianus *cons. 44. num. 3.* & latiùs *sub num 10.* post Caldas *in d. l. si curatorem, verb. infra legitimum tempus, num. 3.*

Præterum, quia etiam hæredi maiori datur facultas registrandi post tempus limitatum si ignorauit 8
contractum defuncti, Bald. *cons. 154. Proponitur, quod quadam donatio, in fine, lib. 5.* cumulat alios Tiraquell. *de retract. lignag. §. 35. glos. 4. num. 5.* Roman. *cons. 128 sub num. 4. vers. 8.* Tusc. *in verb. insinuatio, conclus. 197. num. 13.* Mantic. *de tacit. & ambig conuent. lib. 4. tit. 31. n. 56. & 58.* ex Bart. *in l. 2. C. si aduers. vendit. & in leg. Emilius Largianus, ff. de minorib.* Soccin. Iun. *cons. 45. num. 5. & cons. 46. num. 42. lib. 4.* dicit iudicatum Thesaur. *decis. 108. num. 4. & 8.* Quanto ergo fortius prædicta procedent in casu nostro? in quo tractatur de facto extranei, scilicet Ducis Adriæ, qui impetrauit assensum, & priuilegium neglexit expedire, & ob id neque Comes pater, neque Lucretia filia vnquam de tali damno, & læsione ex negligentia Ducis scientiam habuerunt.

Quoad quartum prætendunt conuenti non posse 9
assensum, quando expediretur nunc in formã priuilegij retrotrahi in præiudicium illorum, qui medio tempore contraxerunt, argumento eorum, quæ traduntur per glos. *in constitut. Diuæ memoriæ, verb. confirmentur,* Afflict. *decis. 286.* Frec. *de subfeud. q. 30.* & Camer. *in cap. imperialem, fol. 67. lit. S.*

Sed est prætensio satis vana, siquidem in casu no- 10
stro fuit iam impetratus perfectè, & validè assensus per verbum *fiat*, cuius vigore radicata fuit hypotheca in beneficium Comitis super bonis feudalibus Ducis, provt per omnes Dominos de Consilio iudicatum refert Afflict. *decis. 253.* quod sequitur Vinc. de Franch. *decis. 663. num. 1.* Per verbum enim *fiat*, esse perfectam gratiam, docet Bald. *in l. 2. n. 1. C. de com. ser. manumiss.* & *in l. fin. num. 5. vers. Et ideo fuit quæstio, C. sentent. rescind. non poss.* Dec. *cons. 174. col. 7.*

col.7. in fin.post verf. Quia hic agitur. Regens de Ponte *de potest. Proreg. sub rubr. de assensib. Reg. §.9. n.8. & 11.* Igitur durante biennio, assensus vti perfectè concessus, fuit validus, & operatus fuit effectum suum; fuit tamen inualidatus ex lapsu biennij, ex incuria Ducis Balij non redigentis illum in formam priuilegij. Ideò dum supra clarissimè est fundatum in secundo articulo, Comitem minorem omnino esse restituendum aduersus huius lapsum temporis, dignoscitur non tractari hoc in casu de restitutione aduersus alienum, fortan non impetratum, quia tunc assensus, qui est gratia, non operaretur in præiudicium aliorum, qui contraxerunt ante illius impetrationem, sed tantum tractari de restitutione petita aduersus lapsum biennij, & sicuti per illius effluxionem fuit resolutus assensus, ita per restitutionem reconualidetur, ac si non fuisset decursum, sed duraret adhuc biennium. Etenim restitutio reddit minori id, quod læsio abstulit, *leg. quod si minor, §. restitutio, ff. de minoribus, leg. & si per Prætorem 26. §. si feria,* ibi, *restitutio dumtaxat, ff. ex quibus cauf. maior.* Bart. *in l. 1. num.9. C. si aduersus rem iudic.* Angel. *in leg. fin. post num.3.* ibi, *& alibi dicitur C. de sent. pass.* Couart. *in reg. peccatum, 2. part. relectionis in princip.* Est enim restituere per omnia in pristinum statum læsum reponere, Alberic. *in leg. si quis arcam, num.2. ff. de solut.* & *in l. quod tempore, num 3. C. de restit. milit.* congerit alios Sforz. Odd. *de restit. quæst. 1. art.4. num.4.* Ex quo sequitur hypothecam super bonis feudalibus, tunc quæsitam vigore illius assensus expediti per verbum *fiat*, per restitutionem reuiuiscere, ac si biennium lapsum non fuisset; restitutio enim tollit exceptionis obstaculum, Bart. *in l. qui proprio, §. item quæritur, in princip. ff. de procurat.* & eius vigore omnia iura tam actiua, quam passiua ad primæuum statum reponit. Salicet. *in l. si vero, §. interdum, ff. locati,* & Alberic. *in dict. leg. si quis Titio, num.2. ex quibus cauf. maior.*

12 Et licet ex tali restitutione tertius in consequentiam lædatur, hoc minime spectandum est, Dec. *cons.170. col. fin.* post Bal. & Alex. ab eo relatos; ea enim, quæ accidere possunt, non considerantur, quando directè circa ea non disponitur, Alex. *cons.2. num.17. vers. non obstat septimo, vol.1.* Dec. *dict. cons. 170. col. fin.* & *cons.292. num.6.*

13 Nec potest conqueri in casu nostro tertius, qui medio tempore contraxit; nam per prius fuit hypotheca minori quæsita, & licet per temporis lapsum ablata, id tamen ea lege, vt minori aduersus hoc restitutio concedatur. Nec est nouum restitutionem competere etiam in præiudicium tertij, qui minimè cum minore contraxit, *leg. minor 25. à n.39. ff. de evict. leg. in causa, §. interdum, ff. de minorib. l. sed ubi 15 in fin. eod. tit.* præsertim quando debitor non est soluendo, vt in casu nostro, *dict. leg. in causa, §. Pomponius, ff. de minorib.* glos. *in d. leg. minor, §. de evict. verb. fuerit;* Quæ opinio, quod non existente soluendo eo, qui cum minore contraxit, competat tunc restitutio etiam contra tertium, est recepta ab omnibus, quos congerit Sforz. Od. *de restit. quæst.3. art.17. num.89.*

14 Secundò, vt omnis tollatur dubietas, aduerto restitutionem istam à minore petitam, dici restitutionem iustitiæ, non autem gratiæ, vt docet Bart. *in l. cum quis 38. §. si quis pro reo, num. ff. de solution.* & ob id verissima est conclusio, restitutionem in integrum retrotrahi ad tempus contractus, etiam in præiudicium tertij, quando ex mera iustitia, & vigore legis scriptæ conceditur, licet secus quando ex gratia, siue ex Principis indulgentia, sic distinxit Raphaël Cuman. *in l. Gallus, § & quid si tantum, num.11. ff. de lib. & posthum.* ibi, *restitutio verò ratione ætatis trahitur ad ius alteri quæsitum;* sed ante eum hoc tradidit Bal. *in l. fin. C. de sent. pass. num.6.* subdens rationem, quia facultas illa perendæ restitutionis ab initio inerat, & ideò ius alteri quæsitum per lapsum temporis non fuit à primordio liberum; sed subiectum oneri restitutionis in integrum competentis minori, quo casu eueniente, habetur ac si ab initio fuisset illæsum ius minoris, allegans tex. *in leg. lex vectigalis, ff. de minorib.* facit tex. *in leg. de accessionibus in fin. ff. de diuers. & temporalib. præscriptionibus* quam Baldi, & Raphaëlis Cumani distinctionem amplectuntur, Iaf. *in d. §. & quid si tantum, num 73.* Claud. Seisell. *num.36. in tertia limitatione,* Fortun. Garzia. *num.235. in fin.* Alciat. *num.253. verf. & hunc eundem,* Crot. *num.117. verf. fallit ista conclusio,* Ar. Pinell. *in l.2. p.1. cap.4. num.10. Cod. de rescind. vendit.* Couarr. *var. resol. lib.1. cap.5. num.7.* Alciat. *resp.169. præsenti in causa, num.15.* Menoch. *de recuper. poss. remed.19. num.113.* Surd. *cons.189. n.9. vol.2.* & *cons.203. num.15. & 16. eod. vol.* late Sforz. Od. post alios *de restit. in integ. q.44. art.4. num.31. & 32.* Quibus addo *Peregrinum de iure fisci, lib.5. tit.2. num.44.* Ioan. Vinc. de Ann. *in cap.1. de vasall. decrep. ætat. num.213.* Vinc. de Franch. *dec.213. n.5.2.* & est tex. *in leg. fin. C. de repud. hæredit.* Hæc à fortiori procedunt in casu nostro, in quo ille, qui damnum hoc intulit pupillo, fuit Dux Adriæ, eiusdem pupilli Tutor, & Balius, & propterea neque ipse neque ipsius creditores habentes causam ab eo, debent sentire ius, & commodum reportare ex Ducis negligentia, ne dicam dolo.

Si ergo assensus ab initio fuit perfectus, & tempus biennij, aut non cucurrit, aut aduersus illius lapsum restituitur minor, & tam Comes, quam Comitissa numquam de hoc scienriam habuerunt, omnino erit ei, siue suo hæredi restitutio concedenda, vt cæteris creditoribus, qui postea cum Duce contraxerunt, præferatur. Hæc occurrunt in præsenti causa.

Parthenius Pitagna.

SVMMARIVM.

1 *Scriba extraordinarius R. C. Summariæ delinquens extra Officium, vtrum sit remittendus ad M.C.V.*

2 *M. C. V. est Iudex ordinarius criminum in toto Regno.*

3 *Textus* in l. nullum 10. C. vbi causæ fiscales, *explicatur.*

4 *Pramatica 13. de Officio Procuratoris Cæsaris, declaratur.*

5 *Scriba extraordinarius, de quo supra, cognoscitur à R. C. Summariæ.*

6 *Afflictus in constitutione Regni* Castellanorum lib. 1. num. 88. *adducitur in præsenti.*

7 *Regia Camera Summaria iurisdictio per Regentem Reuerterium exornatur.*

8 *Regis concessiones Tribunali R.C. facta pro cognitione suorum Officialium, adducuntur.*

9 Exim

9 *Exemplis pluribus quod diximus corroboratur, vsque ad num.10.*

10 *Obseruantia in iudicando dat normam in futuris.*

11 *Priuilegium fori competens scribis extraordinariis fuit Porteriis etiam concessum.*

12 *Familiares scolarium, & scriptores eorundem, gaudent priuilegio scolarium.*

13 *Iurisdictio competens R. C. pro cognitione suorum Officialium, quo tempore concessa fuerit.*

14 *Textus* in l.1.C.de Curialibus Vrbis Romæ, lib.11. *adducitur ad propositum.*

15 *Adulterij crimen, qua pœna puniatur.*

16 *M.C V. de exemptis non cognoscit.*

17 *Textus in* d.l.nullum, *verè, & realiter interpretatur.*

18 *Officialium Regiæ Cameræ delinquentium Iudex quis statuatur ex Pragmaticis nostri Regni.*

19 *Prorex Regni Neapolis statuit contra disposita per Regem.*

ARGVMENTVM.

Scribæ extraordinarij Regiæ Cameræ cum deliquerunt, siue in officio, siue extra, à quo Iudice cognoscantur. Iurisdicto Regiæ Cameræ quænam sit, & à quo tempore huic Supremo Tribunali concessa, explicatur; & de pluribus ad ornatum textus *in l. nullum* 10.*C. vbi causæ fiscales*, & *in l.* 1. *C. de Curialibus Vrbis Romæ, lib.*11.

ALLEGATIO C.

1 CONTENDIT Magnificus Fisci Patronus M. C. Vicariæ non debere exequi decretum eiusdem Magnæ Curiæ, quo Carolus Antonius Manna Scriba extraordinarius Regiæ Cameræ Summariæ, decisum est, remitti ad ipsam Regiam Cameram, prætextu quod sit inquisitus, & in ipsa M.C. carceratus de crimine adulterij, quod est extra officium Scribæ, asserens crimina commissa extra officium per Officiales, vel Scribas eiusdem Regiæ Cameræ, non per illam, sed per Magnam Curiam debere cognosci atque puniri, mouetur fortè.

2 Primò, quia ipsa M. C. est Iudex ordinarius criminum in toto Regno, & in omnes personas illius; vnde qui prætendit exemptionem ab eius iurisdictione illam debet probare, pro vt *ex l. cum Prætor, ff. de iudic.* aliàs in simili causa aduersus iurisdictionem spectabilis Præsidis Sacr. Reg. Consilij arguebatur pro parte Fisci dictæ M. C. apud D. de Pont. *dec*, 36. *in princ.*

3 Secundò, *ex l. nullum* 10. *C. vbi causæ fiscal.* vbi apertè dicitur, *nullum ex officio Rationalis qui exactionis, vel chartis inseruiat in aliud iudicium adduci oportet, nisi fortè cuiuspiam caput accusatio legibus instituta pulsauerit.* Qui textus videtur ad literam loqui in eo, qui in officio Rationalis inseruit, prout est dict. Manna, qui est Scriba Rationalis, & notat ibi Odofred. sic in leg. ista dicitur, *Odofred. sic in leg. ista Officiales Procuratoris Cæsaris, & qui scribunt acta sua, si conueniuntur debent conueniri coram Præfecto nisi accusentur, quoniam tunc conueniuntur coram alio competenti Iudice.*

4 Tertiò, mouetur Fisci patronus ex Pragmatica 13. in nouissimis, *de offic. Proc. Cæsaris*, quæ fuit Proregis D. Petri de Toledo sub die 22. Ianuarij 1533. vbi cum statueretur de causis cognoscendis per Regiam Cameram ponuntur hæc verba. *Et quanto alle cause dell'Officiali di questa Camera, & altri Administratori dependenti da essa, liquali pretendono le cause proprie douersi vedere per questa Camera, & ad essa douersi rimettere, vi ordinamo, che ci auisate delle pendenti, e suo tempore delle mouende perche in ciascheuna d'esse mandaremo doue si hauera da litigare*: ex qua Pramatica colligit Fiscalis M. C. non esse R. Cam. attributam iurisdictionem in causis suorum Officialium, sed secundùm qualitatem illarum esse hoc à Principe declarandum, interim verò M. C. vti Iudicem ordinarium debere procedere. Quibus tamē 5
non obstantibus, bene fuisse per M. C. prouisum ac remissionem prædicti inquisiti ad R. Cam. esse exequendam, ex infrascriptis conuincitur.

6 Primò ex antiquissimis, & amplissimis priuilegiis per Serenissimos Reges huius Regni ipsi R. Cam. concessis, quibus priuatiuè ad alios Iudices concessa ei est talis iurisdictio, siue ciuilis, siue criminalis, vel mixta, in omnes eius Officiales, vel scribas quoscumque, nulla habita distinctione, siue delicta commissa in officio, vel extra officium, de quibus priuilegiis (& si in præsens non appareant) dubitari non potest, nam de illis testantur viri grauissimi, & antiquissimi, ac etiam Moderni, & qui sunt testes omni exceptione maiores.

Primò, Matt. de Affl. Reg. Cons. *in const. Castellanorum rubr.* 88. *lib.* 1. vbi *sub n.* 1. ita dicit. *Non sunt ergo priuilegiati Castellani sicut Præsidentes, & Rationales R. Cam. qui siue agant, siue accusent, siue conueniantur, siue accusentur, non habent alium Iudicem nisi R. Cam. & etiam eorum familia, vt patet ex eorum antiquis priuilegiis*: si loquitur in familia Rationalis, benè comprehendi potest sub nomine familiæ Scriba extraordinarius Magnifici Rationalis Spiritus, in quo militat maior ratio, nempè, quia vacat Regio seruitio, & inseruit Rationali in officio, quàm illi, qui in eius domo vacant seruitio personæ illius, & de Affl. meminerunt atque probarunt D. Reg. de Tapia *de iure Regni lib.* 2. *in rubr. de offic. Proc. Cæsaris*, *n.* 11. D. Reg. Rouit. *in dec.* 74. *n.* 7.

7 Secundò, de eisdem antiquissimis priuilegiis testatur vir doctissimus, & magnæ auctoritatis D. Reg. Reuert. in eius discursu peritissimè edito circa iurisdictionem R. Cam. inserto *in eius decis.* 7. de quo meminit D. R. Rouit. *vbi supra*, vbi apertè, & repetitè loquitur, ait enim, quod quicquid sit de iure communi, ex text. *in l. penul. quæ est l. nullum, supra cit. & fin. C. vbi causæ fiscales*: attentis tamen priuilegiis concessis a Retroregibus huius Regni, confirmatis per Cath. Maiest. est valde ampliata, & extensa iurisdicto R. Cam. adeò quod habet iurisdictionem ciuilem, & criminalem, merum, & mixtum imperium, actiuè, & passiuè in omnes, & quoscunque Officiales Cam. & est abdicata iurisdictio ab omnibus aliis

Tri

Tribunalibos, etiam si non apponatur, vt habetur latiùs per multa priuilegia, sic loquitur, Reuerterius, qui latiùs discurrit; & infra subdit hæc verba, *Quo circa hoc fuit statutum de iure communi, quod nullus alius Iudex de causis Fiscalibus potest cognoscere, & fuit solus Cæsaris procurator earum effectus Iudex, operepretium fuit, & conueniens, quod Sereniss. Retroreges pro conseruatione eorum patrimonij iurisdictionem Cam in omnes Officiales eius extenderent, & ampliarent, sicut videmus de iure communi, quod familiares scolarium, & aliorum priuilegiatorum gaudent priuilegiis Dominorum suorum, etiam quoad forum*) & addit *abdicatinè ab omnibus aliis Iudicibus iurisdictionẽ istam R.Cam esse confessam*; huic autem viro Doctissimo D.Reuerterio sidem esse omninò adhibendam nemo sani capitis contendit, cum fuerit tot annis Præsidens, & postea Locumtenens in ipsa R.C. & deinde multis annis Regens in Reg. Cancellaria, & decesserit sunt multi pluresve anni & sic fuit antiquus Doctor, & practicus, & sicut creditur Doctori attestanti de consuetudine, vt per Bart. *in leg. de quibus, num. 1. ff. de legibus* Dec. *cons. 539. num. 6.* & communem dicit Bur.. *cons. 45. num. 54. lib. 1* Itaque dum attestatur de priuilegiis prædictis illi est omninò credendum.

8 Et si Fiscalis nollet eredere tantis viris, prout sunt Afflict. & Reuert. credat tamen Ciuitati Neapol. ac toti Regno dum non hodie, heri, vel nudiustertius, sed anno 1505. sunt elapsi anni 135. dum supplicantes Regi Cathoííco *cap. 54. fol. 46.* in capitulis expeditis in Ciuitate Segoniæ die 5. Octobris 1505. ita habent, *Item supplicano, ch'attento l'infrascritti Tribunali, videlicet, Lo Regio Conj Reg. Cam. de lu Sum Gran Corte de la V. c. la Cort. de l'Ammiraglio, & la Cort. de li Mastri Rationali de la Zecca, hanno per priuilegij, riti, & osseruantie, che qualsiuglia officiale de ipsi Tribunali, mastri d'Atti, Scriuani, & altri sequenti esse Corti, non possono essere conuenuti, estratti da altri fora de loro Tribunale, e quando alcuno de loro hauesse ad conuenire altri lo po conuenire ad lo Tribunale suo, e così trahunt, & non trahuntur*: ex quo cap. si totum perlegatur, apparet, quod non solùm Officiales, & Scribæ R.C. ad aliud non trahuntur, sed alios ipsi ad Trib. R.C. trahebant, & cõtr ahoc vltimum rantum supplicatum fuit Regi ex parte Ciuitatis Neapolitanæ, ac Regni, neque hoc obtinere potuit, vt animaduertit Eruditiss. D. Cons. Carleual *in tract. de iudicus lib. . tit. 1. quæst 6. sect. 9. sub num. 711. fol. 289. col. 1 circa fin.* a. contra priorum, quod ipsi in R. C. conueniantur, quia videbatur iuri consonum neque Regnum supplicauit, neque derogauit Rex, nonc post 135. annos Fisci Patronus Mag. C. in controuersiam illud adducit.

9 Tertio, hoc priuilegium R.C. fundatur ex possessione in qua reperitur orta ex pluribus decretis eiusdem M. Cur. nec Sacr. ac Coll. Cons. prævijs, etiam pluribus ordinibus Excellentissimorum Proregum; siquidem ordine D. Cardinalis Columnæ tunc Locum tenentis Generalis, in Regno Cæsareæ Maiestatis expedito 5. Iunij 1532. sunt elapsi anni centum, & octo; non solum fuit remissus quidam familiaris magni Camerarij, sed etiam per hæc verba ordinatum, *& da qua auanti li huomini, che sono de la iurisdittione di d. R.C. tanto nelle cause ciuili, come nelle criminali, li debbiate rimettere simpliciter. & senza conditione alcuna*: vide quantum antiqua est hæc possessio R. C. ordine D. Proregis roborata.

10 Item cum esset per S. C. denegata remissio in causis Rationalium Ioannis Simeonis de Vrso, & Ioannis Angeli Amodei, facta relatione in Collat. Cons. per decreta, ac ordines eiusdem, vtraque causa fuit remissa, provt in causa Amodei adest ordo sub die 30. Martij 1626. & Rationalis Vrsi, sub die 7. Septembris eiusdem anni vterque D. Regni Secretario, ordine Coll. Cons. subscriptus, & ad Sacr. Cons. transmissus, & de dictis decretis meminit D. Rouit. *dict. decis. 74. sub num. 7. vers. ad tollendam.* Et causa Pauli de Roggerio Rationalis R.C. per Sacr. Cons. facto verbo, ac visa hortatoria R.C. decreto eiusdem Sacr. Cons. sub die 18. Decembris 1602. fuit ad Reg. Cam. remissa.

Et D. Carleual loco citato inquit hæc verba, *& vidi in Sacr Cons. me interueniente causam cuiusdam Officialis R. C. remissam esse ad ipsam R. C. ex ordine facto ab Excel. Prorege.*

Respectu vero ipsius M. C. plora ad sont decreta visis literis hortatorialibus R. C. quibus causæ fuerunt remissæ, videlicet, causa Ioanois Baptistæ Scarpette Scribæ ordinarij inqoisiti de lethalibus vulneribus cum ferro acuto, fuit remissa 21. Iauarij 1636. Causa Antonij Caijrelli Porterij inquisiti de lethalibus vulneribus cum mutilatione appensate noctis tempore decr. M. C. die 14. Iunij 1631. remissa ad R. Cameram. Et in Scribis extraordinariis causa Iosephi Grifoni inquisiti de Alapis, pugnis, vulneribus die 19. Iulij 1630. per decret. M. C. remissa. Causa contra Carminum de Crescentio Scribam extraordinarium inqoisitum de vulneribus die 8. Februarij 1635. decr. M.C. ad R. C. remissa.

Innumera propè alia adduci possent, sed hæc ex 11
multis sufficiant ex quib. duo deducuntur. Primum quod ex hac obseruantia tanto tẽpore & toties cõtinuata declaratur priuilegia R.C. locũ habere etiã cõtra Scribas tam ordinarios, quã extra ordinarios, etiã in causis criminalibus, illis etiã, quæ sunt extra officium, quia priuilegia ex vsu declarantur, vt per Dec. *cons. 136 col. . & 2.* Alterum est quod R.C. in hac quasi possessione manutenenda est, imò cũ simus in iuribus incorporalibus habentibus causam discontinuam, & sunt casus qui rarò eueniant, sufficeret vnicus actus, vt ex DD. *in c. cum Ecclesia Sutrina, de cau. pos. & propriet.* Bart. *in l. 1. §. hoc interdum, ff. de itin. actuque priu.* & aliis ait D. de Ponte *decis. 36. num 16.*

Quartò hoc rationi est consonans, vt tali R.C. in suos ministros prærogatiua fruatur, & hoc tripliciter.

Primò propter dignitatem Tribunalis; est namque Supremum nulli alio subordinatum, habens auctoritatem Præfecti prætorio, cuius sententiæ paratam habent exequutionem, nulla data appellatione, sed tantùm reclamatione, æqualem habens cum S.R.C. prærogatiuam; si autem concessum hoc fuit S.C. ex decisis per D. de Poote *prad. decis. 36.* & si hoc habet ipsa M. C. quæ inferioris est dignitatis, fortius debet conuenire R.C. provt in simili arguit Afflict. *decis. 56.*

Secundò, ne prædicti scribæ abstrahantur à Reg. 12
seruitio Fiscalis Patrimonij, si extra proprium Tribunal in M.C. conuenirentur, quod fieri non debet, ad tex. *in l. 1. §. legatis, cum ibi notatis*, & *in l. non alias 24. §. final. in fin. ff. de iudic. & l. ne ad diuersa, C. de silent. lib. 12.* vbi bonus tex. & ponderat D. de Ponte *d. dec. 36. n. 6.* & ea ratio, quæ militat in porteriis, militat etiam in scribis, ne abstrahantur a seruitio Tribunalis, sunt enim valde necessarij, vt possint, tam Ration. quàm Actu. cum eorum auxilio, & opera munus eorum explere.

Tertio, quia si familiares Scholarium gaudent eorum

eorum priuilegiis,& ſignanter eorum ſcrſptores,qui eis libros ſcribunt, Rebuff. *in l.congruit,n.2. C.de locat.pred.ciuil. lib.*11. Alberic. *in leg inter eos* 53.*ff.ex quib.cauſ.maior.not.in l. ſcrimarios,C.de teſt.militis,& ine.1.extr. locati*, Petrus Rebuff. *de priuil.ſcholarium priuileg.*166. *verſ. amplia etiam*, & ex noſtris, Affl. *in rub. de iure proth. n.*3. & poſt Bald. *n.*19. & Bologn. *n.*19.*in Auth.habita,C.ne filius pro patre*,communem aſſerit Horat. Lucius *in tract.de his qui gaudent priuileg.ſcholarium,num.*2. 10. 18. *tract.ſi familiares Curiæ Epiſcop.* etiam quod ſint laici gaudent fori priuileg. vt *ex l.2 §.verum etiam,de Epiſc. & Cler.* gloſ. *verbo Clericorum, in C.Eccleſiarum* 12. *q.*2. Capic. *dec.*12. *n.*1.Maranta *in ſpeculo,p.*4.*diſt.*11.*n.*4.Theſ.*deciſ.*22. *n.*6. Viu.*deciſ.*116.*n.*1. Farin.*qui de commum teſtatur de inquiſ.q.*8.*n.*46.& ex aliis multis probat D.Carleual. *de iudic.lib.*1.*tit.*1. *diſp.*2. *q.*6.*ſect.*6. *ſuo n.*508. & ita Neapoli practicari etiam in delictis extra officium commiſſis teſtatur Epiſc. Mar. Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.*9. *in fin.* ſatis conueniens eſt, vt idem concederetur R.C. cum Scholaribus concedantur priuilegia, vt vacent ſtudio, quo docti effecti valeant Reipublicæ ſeruire. Hoc Tribunal, & qui in illo laborant,actu Reipublicæ ſeruiunt, cuius commodo vacant, Patrimonium curant, & ſi non eſt inconueniens, vt laici ſubdantur Curiæ Eccleſiaſticæ tantum, quia illi inſeruiunt, nec erit inconueniens, vt laici qui alias eſſent de foro M. C. ſubdantur foro R. C.quæ laicalis eſt,eidem Regi Noſtro paret, maioris dignitatis eſt, quam M.C. & æquiparatur Præfecto Prætorio, cum Epiſcopus tantùm Comiti æquiparetur, ex tex. *in l.*1. *ff.de officio eius.*

14 Quartò circumſcriptis priuilegiis R.C. hæc illi iuriſdictio competit vigore ordinis Regis Cath. ſub die 10. Maij 1507. quo cautum eſt, quod Officiales actu ſeruientes non trahantur extra Tribunalia, quibus inſeruiunt, & cap.10. inter cap. dicti Regis *fol.*63. de quo meminit Ioan. Angelus Piſanel. *in add. ad Affl.*56. & bene poteſt ſub nomine Officialis comprehendi Scriba etiam extraordinarius, qui etiam ſaccharum, & ſalem à Rege percipit.

15 Quintò hæc iuriſdictio reſpectu prædicti inquiſiti, de quo agimus, competit R. C. ex diſpoſitione iuris communis, nempe *ex leg.*1. *C. de Curialibus urbis Romæ lib.*11. vbi, ſi quis curialem de auferendis priuilegiis putauerit lite pulſandum, intelligat ſe curiæ debere interpellare Iudicem, vbi gl. *in verb. pulſandum*, ait *pulſandum*, ideſt, *accuſat eum de aliquo per quod à Curia eſt remouendus*, & ibi Pyrus ponit,quod regulariter cognoſcunt Iudices Curiæ, non autem Curiales illos eſſe, qui Senatuſconſulti acta auctoritate Senatus excipiebant, præſcribebant, complebant, ſententias Senatus ſeruabant iuris ſcribendi dicendique periti ex Caſſiod. *lib.*9.*epiſtol.* eroditè docet in eo tex. Iacob. Cuiacius quẽ ſeq. Tolet. *in rub.d.tit.n.*1. *in fin.* vbi hiſpan. *los quales ſon como Secretario,y officiales, y eſcriuanos del Senado Romano.* Et ſic ſcribæ ſub nomine curialium complectuntur, qui ſcribunt acta, & decr. R.C. qui verè ſub nomine curialium veniunt, nam viuunt de gagis Curiæ ex ritu M. C. 232. vbi Carauita, & ſeruitiis Curiæ, nempè ipſius R.C. ſunt deſtinati ex gloſ. *in cap.*1. 51. *diſtinct.* & in ſimili, D. de Ponte *d deciſ.*36. *num.*2. *&* 4. agitur autem nunc de crimine adulterij, cuius pœna eſt capitalis, *leg. quamuis, in fine, C ad leg. Iuliam, de adult. §. Item lex Iulia. Inſt. de publ. Iud.*
16 D. de Franch. *deciſ.*2. *num.*5. vel ſaltem ſecundum hodiernum vſum eſſet pœna triremis, vel exilij, ſeu relegationis, vt ibi D. de Franc. *num.*8. per quod perdent priuilegium Curiales, ſaltem durante illo tempore, ad tex. *in l.*2. *ff. de Decurion.* & *l. falſi* 13. *§. ordine, ff. ad leg. Cornel. de falſis*, & ſic cùm tractatur de tali delicto, cuius pœna talis eſt quod tollit priuilegium Curiale, etiam ſi temporaliter vigore illius text. Curiæ cui inquiſitus, ſeù delinquens inſeruit, nempè R.C. debet interpellari iudicium.

Quibus conſtitutis in contrarium allegata non 17
obſtant. Non primum, quia regulariter M.C.V. eſt Iudex ordinarus omnium, præter tamen exemptos, & qui ex priuilegio ei non ſubſunt, nec alterius iuriſdictioni priuatiuè ſubiiciuntur, quia generi per ſpeciem derogatur, *leg. quæſitum, §. deniq. ff. de fundo inſtructo.* at ſatis probatum eſt ad R. C. vigore ſuorum priuilegiorum, & ex iuris diſpoſitione talem iuriſdictionem competere, & ita optimè in ſimili, quoad allegatam iuriſdictionem generalem d. M.C.V. reſpondet D. de Ponte *d.deciſ.*36.*num.*13.

Non obſtat ſecundum, *ex leg. nullum, C.vbi cauſa* 18
fiſcales, reſpondetur enim, primò, quod ſtantibus particularibus priuilegiis R.C. eiuſque antiquiſſima poſſeſſione ceſſat dictæ legis diſpoſitio, quia per ius ſpeciale derogatur iuri communi, vt ſupra in reſponſione ad primum dictum eſt; ſecundò, quia etiam attenta diſpoſitione iuris communis limitatur diſpoſitio illius text. quando tale eſſet delictum de quo pulſaretur, vt veniret ab ordine remouendus, tunc attenta diſpoſitione text. *in d.l.*1. *C.de Curialib. Vrb.Rom.* coram Curiæ Iudice erit pulſandus, vt ibi dicitur.

Non obſtat tertium, & vltimum, ex Prag. 13. *de* 19
off. Proc.Cæſar. primò, quia etiam ſi in ea Prag. non fuerit diſpoſitum cauſã Miniſtrorum R.C. debere ab ea cognoſci, non tamen fuit contrarium diſpoſitum, ideò res remanet in eo ſtatu, pro vt erat illo tempore.

Quo quidem certum eſt habere R. C. priuilegia de quibus per Afflict. qui multò ante tempus illius Pragm. & Reuert. qui circa ea tempora fuerunt, teſtati ſunt, nam quod non mutatur, cur ſtare prohibetur. Secundò in ea Prag. dicitur quod certioretur Prorex de motis, & mouendis *perche in ciaſche duna d'eſſe mandereme doue s'hauerà da litigare*: ex caſibus autem ſupra relatis conſtat, quod cum occurrerunt caſu ſemper Proreg. & Collat. C. cauſas prædictorum Officialium, & Miniſtr. R.C. in illa cognoſcendas mandaſſe.

Tertiò, & tandem nihil potuit per eam Pragm. 20
præiudicari priuilegiis per Reges R. C. conceſſis, cum nequeat Reg. Vicarius contra diſpoſita per Regem ſtatuere, *ad l. formam, C. de off. Præf. vrb. leg. nam. Magiſt. ff. de arb. C. cum inferior, de maior. & obed.* gl. *in cap. illorum, verbo recepiſſe, de prob.* ex quib. ita punctualiter tradit Reuert. *in dict diſcurſ. ſeu deciſ.* 8. his verbis, *Cum igitur tot priuilegia ſint conceſſa à tot Retroregibus huius Regni, & per Cath. Maieſt. R. C. non video quomodo Illuſtr. Prorex illa tollere, vel eis derogare poſſit, cum inferior legem ſuperioris tollere non poſſit, l. etiam magiſtratus, ff. de arbitris.*

Hæc Reuerterius cuius auctoritatem punctualem eſſe non dubitatur, & ad hanc rem, de qua agimus ſatis ſufficientem; ideo rectè, & validè fuiſſe per M. C. V. iudicatum cauſam ad R.C. remittendam, ſatis probatum eſt, & nullitates per Fiſcalem oppoſitas eſſe reiiciendas concluditur.

Parthenius Pitagna
Regalis Patrimonij Aduocatus.

SVMMARIVM.

1 *Decisiones Domini de Franchis 91. & 92. exornantur, vsque ad num. 2.*
3 *Regularis Professus an semper acquirat Monasterio in quo professus est: Et quid si ad aliud eiusdem Ordinis fuerit translatus.*
4 *Regularis Professus quando acquirat Superiori Religionis, & non Monasterio, in quo profitetur.*
5 *Distributio bonorum Regularis per Patrem generalem, quando possit fieri particulari Monasterio.*
6 *Monasterium quando; & qualiter acquirat ex persona Monaci?*
7 *Monaci, & Regulares consuetudine ciuitatis qualiter vtantur?*
8 *Monacus agnatus an, & quando excludatur à successione competente agnatis.*
9 *Agnatus exclusus à successione, quando dat impedimentum aliis.*
10 *Decisiones de Franchis, de quibus supra cum decis. Capiceij 210. concordantur.*
11 *Decisio Domini de Franchis 92. de qua supra, vsque ad n. 13.*
14 *Decisiones Domini de Franchis, de quibus supra concordant cum decis. eiusd. 486.*

ARGVMENTVM.

Consuetudines Neapolitanæ, quæ respectu dispositionis bonorum antiquorum non ligant Ciues, quando in proximos successores habent Clericos, idque ad æqualitatem seruandam, nùm procedant, quando remota persona Clerici proximioris, superesset laicus sequens in gradu; vel non obstante istius superexistentia valeant Ciues ipsi liberè de omnibus disponere, ac si nemo superesset, nisi persona proximioris Clerici: & de pluribus aliis notabilibus.

ALLEGATIO CI.

1 IN superioribus allegationibus satis de iure, vt credo fundatum extitit, Don Petrum de Guara fratrem germanum, D. Hieronymæ legitimum ab intestato hæredem, eiusdem D. Hieron. eius sororis fuisse, si absque testamẽto decessisset, ex clara Neapod. doctrina in consuet. *si quis, vel si qua, à n. 149. vsq. ad n. 155.* prout latiùs in dictis allegationibus fuit deductum, ideóque, & à fortiori illũ hæredē potuisse institue-re, prout docet Dñs Vinc. de Franch. *decis. 91. & 92.*

Sed negotium facessere videtur, quia D. Hieronyma non instituit hæredem Monasterium, in quo Don Petrus professionem fecit, vel saltem, in quo morabantur tempore mortis ipsius D. Hironymæ, ante declarationis factæ à dicto D. Petro, sed Monasteriũ Diuæ Mariæ de Aduocata, quòd respectu D. Petri licet sit eiusdem Religionis, videtur extraneum, quæ omnia etsi doctissime, & acutissimè fuerunt ponderata, tamen pro viribus conabor eis respondere. 2

3 Et primo respondeo ex Sanch. *in præcepta decalogi par. 2. lib. 7. cap. 32. à n. 50. vsq. ad 55.* qui ponit quæstionẽ in terminis in sexta difficultate, An Professus semper acquirat Monasterio in quo professus est, etiã si ad aliud eiusdem ordinis sit translatus, & pro difficultatis resolutione supponit quemlibet tripliciter posse profiteri. Primo obligando se Religioni in vniuersum seu in genere generalissimo, quando nimirum nulli Religioni speciali se obligauit, & hic non est casus noster. Secundo quando profitetur in genere subalterno, & illa Religio, in qua profitetur, habet vnum supremum totius religionis caput, & in qualibet Prouincia vnum superiorem totius Prouinciæ caput, ita vt Religiosi ipsius certam sedem non habeant; sed superioris nutu, ex vno in aliud Monasterium transferantur, vt contingit in Religionibus mendicantibus, & hodie ferè in vniuersis Religionibus, & hic est casus noster. Tertio modo est professio in specie specialissima quãdo nimirum, etsi omnes Religiosi sint sub vno capite, à peculiari tamen Monasterio, in quo profitentur, mutari non solent, & hic similiter non est casus noster, quia certum est omnes Patres Theaninos ad nutum Præpositi generalis ab vno ab aliud Monasterium transferri, prout passim videmus.

Cũ igitur professio est secũdo modo facta, cõmuniter tradũt DD. vt ipse Sanc. ait *loco cit n. 53.* Religiosos non acquirere illi particulari Monasterio in quo professi sunt, sed toti ordini, & Generali incumbere huic, vel illi Monasterio applicare, ad proinde nihil referre, in quo Monasterio ille tẽpore acquisitionis cõmoretur, quia cùm totus Ordo onus huius ingressi sentiat, totus quoque commodũ sentire debet ex regula, *qui sentit, de regulis iur. in 6.* sic tradit glos. *in c. de viduis, il 1. in verb. propriis 27. q. 1.* Anton. de Butr. *in cap. in præsentia, n. 64. de probat.* & ibi Abb. *n. 65.* Felin. *n. 54.* & reliqui relati per eundem Sanch. *loc. cit.* quod fortiùs procedit in Religione Theatinorum quæ licèt ex dispositione Tridentinæ Sinodi prout reliquæ Religiones (Capucinis tantùm & Fratribus obseruantibus exceptis) sint in communi Capaces, tamen de facto non possident bona immobilia, seu annuos introitus ex particulari dicti Ordinis Constitutione, *c. 1. §. & si neq; 2. part. Const.* prout etiã affirmat Dominus de Franch. *decis. 14.* nisi ex dispositione Præpositi Generalis eiusdem Ordinis sit alicui Monasterio concessum, vt similia bona possideat, cui Præposito Generali est summi Pontificis priuilegio permissum Constitutiones innouare, & declarare, vt *in proœmio constit. §. nemo autem.* Igitur certo certius est, etiam ex particularibus dicti Ordinis cõstitutionibus nihil particularibus Monasteriis acquiri; sed tantùm toti Ordini. Distributionem verò fieri prout Præposito Generali videbitur, qui declarationem factam à Patre D. Petro ratã habuit, & hæreditatem, quæ ab intestato toti Ordini debebatur particulari Monasterio Sanctæ Mariæ de Aduocata assignauit, quæ totius Religionis membrum est, vt apparet ex depositionib. diuersorum Patrum, qui ex ordine Præpositi Generalis fuerũt examinati ad beneficium Diuæ Mariæ de Aduocata, vt *fol. 29. & 30.* 4 5

6 Sed dato, citra veri præiudicium D.Hietonimam
non inſtituiſſe hæredem patres Theatinos ad quos
ab inteſtato hæreditas ſpectabat ex perſona Patris
D.Petri, vt notat Napod. in d.conſuet.ſi quis, vel ſi
qua, num.154.verſ.an Abbas, non enim Monacho
ſed ipſi Monaſterio ex perſona Monaci acquiritur,
vt Napod. aſſerit. Eandem opinionem tanquam ve-
riſſimam teuuerunt Innoc. in cap.in præſentia.num 7.
de probat. & ibi Hoſtienſ. num.11. Ioannes Andr.
num.23. Ant.num.18.Abb. num.76.Anchar.num. 18.
Ruin.conſ.104.num.14.vol.1.Et Felyn.ibidem inter
conſ.Ruim,conſ.106. ad finem, Bartol. Soccin. inter
eadem conſilia conſ.205. & in l.1.num 21. ff.de Vul-
gari, Bet. in cap.Raynntius, num.384.& 391. de te-
ſtam & ibi Gulielm.de Benedict. verſ.ſi abſque li-
beris, el 2.vbi de vulg.num.81.Vinc.Godim.in addit.
ad Aretin.dict. cap.in præſentia. num.06. lit.A. An-
gel.Bertrand.Barbat.Couar.Petrus Calab. Spin.Ant.
Cucc. Criſtophar. de Paz,Molin. & reliqui, quos
longa ſerie congerit dictus Pater Sanch.loc.cit.lib.7.
cap.12. num.36. hanc opinionem ſequutus fuit S.
Conſ. teſte Domino Vincent. de Franch. deciſ.40.
in fin.

7 Sed inſtituiſſe hæredem penitus extraneum,cer-
tum eſt talem inſtitutionem valere in præiudicium
remotiorum agnatorum,ſtante exiſtentia agnatorum
proximiorum, qui ab inteſtato ſunt legitimi hære-
des, licèt ſtante profeſſione, conſuetudine non iu-
uentur (retenta pro nunc hac opinione) ad impu-
gnandum voluntatem defuncti;ſed tantùm morien-
8 ti ſuccedant de iure communi, vt ex Napod funda-
uimus. Ratio eſt euidens, nam agnatus Monachus,
qui eſt proximus,non excluditur a ſucceſſione, quia
retinet iura agnationis, igitur eius exiſtentia exclu-
dit agnatos remotiores. Iure enim conſuetudinario
cautum eſt, vt decedens proximioribus teneatur re-
linquere medietatem bonorum antiquorum, non
autem cùm per Religionem proximior eſt excluſus;
decidit, eſſe locum agnato remotiori, ideóque cum
conſuetudo hoc non dicat, ſtandum eſt diſpoſitioni
iuris communis, quia conſuetudines ſunt ſtricti iu-
9 ris: latè firmat Dominus de Franch. deciſ.91.a num.
19.& deinceps, præterquam quod vera eſt de iure
propoſitio,quod licèt perſona excludens non capiat,
parat tamen impedimentum aliis, vt dicit gloſ. in
Auth licèt, Cod de natural liber. in verbo comux. le-
gitimam,& tradit idem de Franch.dict.deciſ.91.num.
28.circa med.Minad.deciſ.26. num.1. Exiſtentia igi-
tur proximioris agnati profeſſi, qui poteſt ſuccede-
re de iure communi, facit, vt teſtator poſſit diſpo-
nere de iure communi, excluſa conſuetudine, adeò
vt in dict.deciſ.91. fuerit deciſum etiam fratres, qui
de iure communi ex diſpoſitione Auth. defuncto,
ſimul cum patre ad ſucceſſionem defuncti vocantur,
poſſint validè à teſtatore excludi, extraneo inſtituto,
ac relicto tantùm patri debito bonorum ſubſidio,
prout etiam ab eodem S.C. fuit aliàs deciſum, vt
10 teſtatur Capyc. deciſ.210. hæ autem deciſiones tan-
qoam nimis rigoroſæ, fuerunt in dubium reuocatæ
ab eodem Domino Præſidente de Franchis Viro
Oculatiſſimo in proxima ſequenti deciſione 92.n.
20.circa med.verſ.ſuper quo, quando caſus iterum acci-
derit,& licet in eadem deciſione nõ fuerit deciſum,
in deciſione tamen 486.in cauſa Sororum de Minu-
tulis fuit deciſum ſorores, quæ vocantur ad ſucceſ-
ſionem vnà cum patre, ex Auth.defuncto, non poſſe
excludi à teſtatore, ſed ſuccedere in medietate, vi-
gore conſuetudinis, & ibi idem Præſes ſe refert ad
dicta per eum in dec.92. vbi magiſtraliter loquitur,
cuius verba hìc volui opponere,quia ex illis oriun-
tur omnes aliæ deciſiones deinde à S.C. factæ, non
ſolùm dicta deciſio 486.ſed etiam illæ, in quibus
fuit deciſum nepotibus ex fratribus, qui ex Auth.
defuncto, admittũtur ad ſucceſſionem,ſimul cum pa-
tre deberi medietatem bonorum, ſicut fratribus, ſeu
ſororibus vterinis, vel conſanguineis, qui ex gloſ.
Napod.ſimul cum patre admittuntur, & in hoc cor-
rigitur Auth.defuncto.Ponit igitur in d.deciſ.92.Præ- 11
ſes de Franchis duos caſus.Primum quando mortuo
filio bona materna habente, ſupereſt pater, & cum
patre collateralis,qui ab inteſtato per Auth. defun-
cto, vel de conſuetudine Neapolitana, vel ex inter-
pretatione Napod.admitteretur cum patre, vel ma-
tre ad ſucceſſionem,& inſtituitur extraneus.Secun-
dum, quando adſunt alij coniuncti ex lineis prædi-
ctis, qui non concurrerent ad ſucceſſionem defun-
cti ab inteſtato de iure communi,vel conſuetudina-
rio, & patre non exiſtente admitterentur de neceſ-
ſitate per conſuetudinem ad medietatem bonorum
antiquorum, quia in primo caſu exiſtentibus iis,qui
cum patre ad ſucceſſionem concurrent, videretur
poſſe teneri, quod inſtituto extraneo, poſſent fra-
tres conqueri & ſucceſſiuè admitti ad ſucceſſio-
nem, cùm nemo præcedat eos, & non limitarent
aliquæ ex rationibus Capyc. in præcedenti deciſio-
ne allegatæ, fundatæ in iniuria, quæ non fit proxi-
miotibus.Ponderanda ſunt in hoc primo caſu verba 12
eiuſdem Præſidis,cum dicit: quod ſi ſuperſunt cum
patre collaterales,qui ab inteſtato cum patre admit-
tuntur ex Auth.defuncto, & hic caſus fuit deciſus in
deciſ.486. ſequitur,vel de conſuetudine Neapolita-
na, vel ex interpretatione Napod. admitterentur
cum patre,& ex his verbis, orta fuit alia deciſio,cu-
ius vigore fuerunt admiſſi fratres, vel ſorores vteri-
ni, vel conſanguinei, quia ex Napod.in conſuet. ſi
quis,vel ſi qua in 1.gloſ.verbo quod autem dixi,n.154.
concluditur patrem ſuccedere per Auth. defuncto,
vnà cum fratribus vtrinque coniunctis ex parte eius,
de cuius bonis agitur, vt firmat idem de Franch. d.
deciſ.92.num.8.verſ.pro parte primogeniti.In ſecundo 13
verò caſu hæc ſunt verba Præſidis circa finem deciſ.
Quando non exiſtunt tempore teſtamenti,& mortis,qui
cum patre concurrerent, vel iuris communis, vel conſue-
tudinis diſpoſitione, vel ex Napod. declaratione.& ſic
extraneus inſtitutus certaret cum aliis collateralibus,
non concurrentibus cum patre, nec cum eo admiſſis. Au-
th defuncto, per conſuetudines, vel per interpretatio-
nem Napod.poſtquam de iure communi & conſuetudi-
nario iſti remotiores in gradu eſſent excluſi per patrem
ab inteſtato, ceſſaret, extraneo inſtituto, conqueſtus col-
lateralium ex linea, poſtquam ipſi eſſent excluſi in om-
nem euentum, ciſque non ſit iniuria extraneo inſtituto,
quia pater ab inteſtato eos excluderet, vt dicit Napod.
in conſuetud.ſi quis,vel ſi qua,in gloſ.in verbo præ-
terquam, verſ.ſed quid de matre, & hoc caſu videtur
poſſe teneri, vt filiusfamilias poſſit teſtari in extraneum,
relicto patri debito bonorum ſubſidio.& procedet præce-
dens deciſio,de qua ex prædictis videretur poſſe dubita-
ri, quando cum patre concurrerent fratres vtrinque cõ-
iuncti,conſanguinei, vel vterini,in caſibus per Napod.
poſitis ſupra allegatis Scannapec.Actuario de an. 1575.
& dum ab hac ſententia eſſet reclamatum, fuit iuncti,
Dominis Conciliariis duarum Aularum confirmata, me
exiſtente in alia Aula; Vide etiam Minard.deciſ. 26. 14
qui loquitur in ſorore vtrinque coniuncta,& ſic eſt
conformis deciſioni S.C.486. & in propriis termi-
nis quod fratre exiſtente Clerico, & non exiſtenti-
bus aliis fratribus laïcis,extraneus eſt inſtitutus,quia
eadem ratio militat,vt dicit idem Præſ.de Franch.
deciſ.411.n.6.verſ.& ſic eſt deciſus alius caſus, qui in
puncto eſt caſus noſter; nam Pater D.Petrus non
habebat alios fratres laïcos, qui cum ipſo con-
curre

currerent; potuisset igitur, si voluisset, extraneum instituere.

Landulfus de Aquino.

SVMMARIVM.

1 *Facti species, de qua in presenti, proponitur.*
2 *Ciuilitas Ciuis Neapolitani probatur non solùm per fidem Electorum huius Ciuitatis, sed etiam sex Nobilium Sedilis.*
3 *Sedilia Ciuitatis Neapolitanæ, vtpote Collegia probata, censentur vt Vniuersitates in illis, quæ pertinent ad Sedile.*
4 *Ciuis allectus, & non natus gaudet omnibus priuilegiis Ciuium.*
5 *Ciuis ex priuilegio gaudet immunitatibus Ciuium naturalium.*
6 *Littera suæ Catholicæ Maiestatis ad hoc probandum adducuntur.*
7 *Ciuis allectus si non habitet in Ciuitate an gaudeat priuilegiis eiusdem.*
8 *Ciuis per mutationem domicilij iura Ciuilitatis an amittit.*
9 *Priuilegium concessum Ciui originario, an & quando competat ei qui à Ciuitate discessit.*
10 *Filius paternam ciuilitatem quoad munera, & honores sequitur.*
11 *Domicilij mutatio qualiter per voluntatem ostenditur.*
12 *Domicilij mutatio interdum præsumitur, & quando.*
13 *Origo propria quo sensu dicatur immutabilis.*
14 *Originis commoda an, & quando præscribi possint.*
15 *Ciuem Neapolitanum esse, & esse de Neapoli in quo differant.*
16 *Ciuis antiquus originarius an possit per desertionem domicilij ciuitatis commoda amittere.*
17 *Ciuis allectus ad commoda ciuilitatis consequenda, domicilium non requiritur vt habeat in Ciuitate.*
18 *Textus* in l. 1. ff. ad municipalem, *declaratur.*
19 *Textus* in l.municeps, ff.ad municipalem, *explicatur.*
20 *Ciceronis locus* lib. de Reg. *adducitur ad propositum.*
21 *Suetoni locus in Augusto non contemnendus adducitur.*
22 *Glossa* in l. 1. In verbo Ciues, ff. ad municipalem, *cum concordantibus, adducitur.*
23 *Ciuis ex priuilegio mutatione domicilij non præsumitur antiquam Patriam deserere.*
24 *Ciuis per allectionem ad aliam Ciuitatem quando priuetur prima.*
25 *Ciuis, vt talis dicatur non requiritur, vt subeat onera, neque vt ibi habitet.*
26 *Ciuis essentia consistit in capacitate honorum.*
27 *Ciues per allectionem dicuntur Ciues honorarij, & in quibus gaudeant, ostenditur.*

ARGVMENTVM.

Ciuilitas Neapolitana, nùm possit probari per fidem Electorum, siue per fidem sex Nobilium Sedilis. Sedelia vtpote Collegia probata nùm Vniuersitatibus æquiparentur. Ciuis ex priuilegio, vel per allectionem an gaudeat honoribus, immunitatibus, & priuilegiis quibus gaudent Ciues originarij, quamuis ibi non habitet. Domicilij mutationem interdum fieri posse, nec per allectionem ad aliam Ciuilitatem commoda prioris Ciuilitatis perdere, quomodo intelligatur. Ciuitatis essentia in Capacitate bonorum consistit: & de aliis.

ALLEGATIO CII.

ATA Regia Pragmatica prid.Kal.Iunij anni 1622. quia fuit edictum, vt vnusquisque nationis exteræ (vt ipsius pragm. verbis vtar) qui bona cuiuscum que generis inhoc regno possideret, integros prædictorum bonorum vnius anni fructus in subsidium refectionis nouæ monetæ, in quatuor tamen annis solueret, hoc est quolibet anno quartam partem; contendunt exactores huius impositionis Illustr. Petrum ab Altemps Ducem Gallesij, & Dñm Mesuracæ prædicta Pragmatica cogi ad solutionem prædictam, quippe qui auita origine germanus, propria, ac paterna Romanus sit, in eaque Vrbe domicilium habeat. 1

Negat verò prædictus Illust. Dux in d. Prag. comprehendi, qui ciuis Neap.ac inter Nobiles Sedilis Portæ nouæ adscriptus: Illustr. enim, & Reuerendiss. Cardinalis ab Altemps Nepos Pij Quarti Pontif.Max.& Robertus ab Altemps eiusque descẽdentes fuerunt in dicto Sedili adscripti an. 1560. vt testatur Mozzella in descriptione Nobilium prædicti Sedilis *fol. vlt.* Prædictum autem Illustris. Ducem esse nepotem ex filio prædicti Roberti, ac in eodem Sedili gaudere omnibus honoribus, prærogatiuis, ac dignitatibus, quibus gaudent cæteri Nobiles prædicti Sedilis, patet ex fides ex

Nobilium eiuſdem Sedilis *fol....* quæ ſufficit ad
2 c uilitatis probationem ex diſpoſitione capituli
Regis Federici anni 1498. *fol.31.* inter capitula
huius Fideliſſimæ Ciuitatis, quod licèt loquatur de
fide Electorum huius Ciuitatis, tamen locum ſibi
vindicat, etiam in prædicta fide ſex Nobilium ex
antiqua conſuetudine Sedilium, quæ fuit confirma-
ta vigore alterius capituli Regis Cath. *n.25. à terg.*
ſecundùm quam fuiſſe deciſum in Regia Cam. in
cauſa Berardini Minutuli, & in ea ita paſſim iudi-
cari firmat Regens Mules *deciſ 62.* in libro meo,
quem citat, & ſequitur Rouitus *conſ.83. num.4.* li-
cèt ipſe citet eundem Mules *quæſt.17. deciſ.53.* cre-
do ob codicum diuerſitatem, cum prædictæ deciſio-
nes nondum ſint tipis traditæ, aſſignat idem Mules
aliam huius obſeruantiæ rationem, quia Sedile eſt
3 collegium approbatum à Regibus huius Regni,
ideoque habetur, ac ſi eſſet Vniuerſitas, in iis quæ
pertinent ad Sedile; allegat tex. *in l. 1.ff.de colleg.il-
licit.* ſemper enim quod Ciuitas eſt diuiſa in Quar-
terius, id quod facit vna pars de attingentibus ad il-
lud Quarterium, eſt ratum, ac ſi eſſet factum ab Vni-
uerſitate reſpectu Vniuerſitatis, eadem enim eſt ra-
tio de toto quoad totum, ac de parte, quoad partem,
allegat Florianum *in leg.teſtatrix 3. ſi plures, ff.ſi ſer-
uit. vendicetur*, cui addo in propriis terminis Sedi-
lium huius Ciuitatis, Bolognett. *in leg.omnes populi,
num.55 ff de iuſt.& iur.* Marc.Sol. *de pace in l.3.taur.
num.590.* & Fab.de Anna *conſ.92.* quod eſt primum
ſecundi voluminis, qui alios citat, & vt nullus in
hac re controuerſiæ poſſit eſſe locus, producitur
priuilegium Reg. Cam. in qua referente Spectabili
D. Reg. Henriquez fuerunt declarati prædictus Il-
luſtr. Dux, eiuſque fratres Ciues Neapolitani, ac pro-
inde poſſe, & debere gaudere, & vti, frui omnibus
prærogatiuis, & immunitatibus, quibus gaudent, &
fruuntur reliqui Ciues Neapolitani, ex quibus ſatis
probatur Illuſtr. Ducem eſſe verum Ciuem Neapo-
litanum.

4 Neque prædictis obſtat, quod ſit ciuis allectus,
& non natus, nam ſicut natiuitate, ſic allectione quis
efficitur Ciuis *leg.ciues, C. de incolis lib.10.* vbi Io.de
Platea *num.2.& 3.* Lucas de Penna *col.2.verſ.electio.*
Bart. *in l. ædificia, ff.de verb.ſignif.* & *in leg. ſi quis pro
emptore, ff.de vſucap.num.34.* & *in l.aſſumptio, §.filius,
ff.ad municip.* & *in l. libertus, §. fratris, eod tit.* Bald.
in l.1 C.de municip.& originar.lib.10. Decius *conſ.66.
vol.2.* Berous *conſ.155.n.37.* Ruin. *conſ.200. col.1. in
fin.vol.2.& conſ.227.n.2.lib.1.* Cephal. *conſ.451.vol.4.
n.16.cum ſeq* ciuis enim eſt nomen Iuris ciuilis, &
non naturæ, vt ipſa vox indicat, ideóque ita hoc no-
men conuenit ciui ex priuilegio, ac ciui origina-
rio, vt docet Bart. *conſ.62.*& reliqui quos citat.& ſe-
quitur Alex. *conſ.157.n.13..vol.2.* latè Ruin. *in rub ſol.
matr.n.295.* hinc Bald. *l.2. C de iur. aureor. annulor.*
dixit nomen Ciuis eſſe genus, & ita prædicari de
Ciue originario ac de Ciue allecto.

Vnde fit, vt quicquid competat ciui ex diſpoſi-
tione iuris, pari modo competat ciui ex priuilegio,
ac originario, Marſ. *conſ.107.n.2.* Boet. *deciſ.13.n.21.*
paria enim hæc inter ſe ſunt, qualitatem alicui in-
eſſe naturaliter vel ex priuilegio. Bal. *in l.cum ex ora-
5 tione, ff.de excuſ.tut.* per illũ tex.quẽ ſic ſummat, vnde
fit, vt immunitas conceſſa ciui, competat etiã ciui ex
priuilegio, Bar. *in l.3. §. emancipatus, ff. de contra ta-
bul.*& *in l. omnes populi, ff. de iuſt & iur.*& *in l.ſi ma-
ritus, §.lege, ff. de adult.*& *in d l.* ſi quis pro emptore,
Bald. *in l. in vrbe, ff. de ſtat. homin.* vbi illos appellat
veros ciues, Imol. *conſ.35.num.11.* Pariſ. *conſ 71.n.4.
vol 1. & 108. vol.4.* Alciat. *de verb. ſignif.lib.7.n.12.*
Curt. Iun. *conſ.349.n.15. vol.2.* quæ regula non ſo-
lùm locum ſibi vendicat in fauorabilibus, ſed etiam
in odioſis, itaut pœna irrogata per ſtatutum offen-
denti ciuem habeat locum etiam in offendente ciuẽ
ex priuilegio, vt tradidere Gemin.& Cardinal. Alex.
Archid.& Io.de Turre cremat. *in c.ſi adiutorium* per
gloſ.ibi *10.diſtinct.* Rom. *conſ.62.n 9.* Marſ. *conſ.127.
n.2.* Soccin. *conſ.129.col.2.vol.1.* Iaſon. *in l.ſi Rufinus,
in 3. limit. C.de teſtam.milit.* Cephal. *conſ.451.* Boet.
deciſ.160.n.23. hinc iure optimo Inuictiſſimus Rex
noſter ſuis literis iuſſit, vt prædicti Ciues hoc caſu
vti veri naturales habeantur.

Cùm enim in prædicta Pragmatica fuiſſet ordi- 6
natum in primo capite, vt non obſtante quod ciuili-
tas ab exteris fuiſſet acquiſita quolibet priuilegio
hominis, vel legis, tamen tenerentur ad ſolutionem,
Rex moderauit prædictum caput his verbis. *En lo
que toca al primero capitulo de la dicha Pramatica es
mi volunt ad, que ſe modere à ſolo los foraſteros, que
tienen priuilegios de Ciuilidad per incolatum, y que los
de mas, de que ſe tracta in dicto cap. ſean tratados como
naturales en eſto caſo.*

Cùm igitur ex his nullo pacto prædictus Illuſtris
Dux poſſet muleſtari; nihilominus Exactores præ-
dicti arrepta occaſione ab iiſdem Regiis literis, quæ
moderando ſecundum caput ſupradictæ Regiæ Pra-
gm. ſic aiunt, *Que ſobre el 2.capitolo de la dicha Pra-
matica ſe declara, que no ſean comprendidos en ella los
naçidos de foraſteros, en el Reyno, ſe no es en caſo, que
y a viuan fuera del.*

Inferunt ciues ex priuilegio à fortiori includi
in hac declaratione, cum enim dicunt, Regiæ
literæ decernant, natum in hac Ciuitate Neap. ſi ta-
men non habitat, teneri ad ſoluendum prædictam
impoſitionem, à fortiori, ſi ciuis ex priuilegio non
habitat, tenebitur ad ſolutionem prædictam, cùm
ciuis natus dicatur originarius, qui magis propriè
dicitur ciuis, quam ciuis ex priuilegio, ſed multi-
pliciter, meo quidem Iudicio reſponderi poteſt.

Primò nam Reg. Pragm. vt ciuis ortus teneatur 7
ad ſolutionem prædictæ Impoſitionis, duo iunctim
requirit, nempe quòd ſit filius exteri, & quòd ne-
gotietur, quorum altero ceſſante, ceſſat Pragm. diſ-
poſitio, & ſic filius originarij etiam quòd negotie-
tur, tamen non tenetur ad ſolutionem, & è contra-
rio filius exteri ſi non negotiatur, neque ad ſolutio-
nem tenetur, & hoc eſt indubitatum. Addiderunt
Reg. literæ tertium requiſitum, nempe quod viuat
extra Regnum, his verbis: *ſe no es en caſo, que y a
viuan fora del.*

Hoc igitur tertio requiſito ceſſante, ceſſat Pra-
gmatica, quia Rex ita iuſſit, ſed non tamen hoc ſolo
poſito, quod aliquis ciuis èxtra Regnum viuat, ad
ſolutionem prædictam tenebitur, quia hoc Pragm.
non dicit, Regiarumque literarum mens eſt reſtrin-
gere pragm. non ampliare, vt patet. At ſi hæc ſola
conditio obligaret ad ſolutionem, potius illam am-
pliarent, quam reſtringerent; nam etiam ciuis ortus
ab originario, ſi viueret extra Regnum ad talem ſo-
lutionem teneretur, contra mentem, & verba Pra-
gmaticæ, quæ tantùm de filio exteri loquitur, & con-
tra mentem Regis, qui his literis fauore ciues pro-
ſequitur, non odio. Ergo hæc fauorabilis interpre-
tatio non debet in odium retorqueri contra regu-
lam *l quod fauore C de legibus.*

Secundò, quia Rex Iuſtiſſimus noluit à Prag. ve-
ros ciues ſuo immunitatis priuilegio priuari, ſed tan-
tùm illos in Pragm. comprehendi, qui vel nunquam
ciuilitatis priuilegium re vera acquiſiuerunt, prout
ſunt ſimplices incolæ in hac ciuitate, qui incolatu
quantumuis diuturno ius ciuilitatis nũ adipiſcuntur
vt dicit Regia Prag. *de immunit. Neap.* & antiquitus
idem

idẽ de Rom.ciuilitate erat ſtatutũ *l.papia*,& *l.licinia,*
& mutia, vt tradit Franciſcus Ottomanus in Catalo-
8 go legum Romanorum, & filij exterurum, qui do-
micilij mutatione iura ciuilitatis amittunt, vt docet
Afflict. *decis.*384. per totam, & licèt multi tenue-
rint hoc ius per mutatiunem domicilij non amitti,
qoos latè recenſet Vrſill. ad afflict. *de decis.* quibus
addi poſſunt Soce.*conſ.*35 *num.*2. Raphael. Cuman.
*conſ.*177.*col.*3. Verum nuuiſſimè probatur, Odofr.
in leg aſſumpt in princ.ff.ad municipal. Gram. *vot.*10.
*num.*6. & reliqoos, quos citat, & ſequitur Boër. *de-*
*ciſ.*13.*num.*3. cum ſeq. & ſecundum hanc opinio-
nem paſſim iodicari in Reg. Cam. tradit Regens
Moles *d.decis.*54.
9 Tamen Afflict. ſententia innititur auctoritati
Gluſ. à qua in iudicando non eſſe recedendum
firmat ex Bald. idem Afflict.*loc.cit.* & aliorum non
contemneodæ auctoritatis DD.quus ne eotas tran-
ſcribam prætereo;illis tamen addi poſſunt Natt.*conſ.*
239.*num.*14.*verſ.*1. Bald. *in leg.*3.*Cod.de infant.ex-*
*poſit in fin.*Ia!.*in leg.*1.§.*huius ſtudij, num.*15. *de iuſti-*
tia, & iure, Andr.Gail. *pract.obſeru.lib.*2. *obſeru.*26.
num 7.*&* 8. quem eitat, & ſeqoitur Menoch. *de*
*præſumpt.lib.*6.*præſum.*41. *num.*7. Petra ſancta *ſing.*
2.*num.*10. Boer. *decis.*260.*in fin.* Cephal. *conſ.*171.
*num.*35. *lib.*2. Neuiz.inter conſil. Bruni *conſ.*12.*col.*
1.vnde fit vt priuilegium conceſſum eiui origina-
rio noo cumpetat ei, qui à Ciuitate diſceſſit animo
nun redeundi, quia non videtur quis eſſe de ea Ci-
uitate à qua perpetua conſuetudine ſe ſeparauit, vt
firmat idem Gail. *loc.cit.*
10 In hac Ancipiti contruuerſia, iuſſit Rex noſter
in filio exteri, Afflict. opiniunem eſſe tenendam,
quia ipſe Afflict. in his terminis loquitur, vt patet
ex eadem deciſione in princ. ibi, *maxime quando ſui*
anteceſſores ſemper habuerunt domicilium non in dicta
*Ciuitate Neap. ſed extra:*patet etiam *ex leg.filios.C.*
*de municip & origin.*quam ex Luc.de Penna ſic ſum-
mát, quoad munera, & honores filius ſequitur ori-
ginem paternam, non maternam, quamuis in loco
originis maternæ natus ſit, oiſi ex alia eauſa ibi do-
micilium ſortiatur, ex quo tex. manifeſtè patet fi-
lium exteri ex ſola natiuitate abſqne domicilio iu-
ra eiuilitatis nun acquirere. Ideoqoe cum idem Af-
flict.dicat hunc tex.dubium decidere, procul dubio
fatendum erit ipſum de filio exteri, nun de antiquo
originaru loqoi, & re vera, maxima inter hos ca-
ſus eſt differentia. Nam cùm tota huius mutationis
domicilij contruuerſia pendeat à cuniecturis animi
mutantis domiciliom, ſatis valida & ad dignuſcen-
dom, velit ne quis primùm totaliter deſerere domi-
11 micilium aliudque conſtituere, quæ voluntas ad ta-
lem deſertiunem, & conſtitutionem neceſſaria eſt,
vt patet *ex leg.eius qui.§.celſus,* & *ex leg domicilium,*
cum concordan. ff.ad municipal. Petr.de Vbald. *tract.*
*de can. Epiſcop.& part.verb.*16.*quæritur, poſt num.*26.
Maſcard. *concl.*535. *num.*16. ita quòd ſi hic animus
deficiat etiam per centum annorum habitatione,
dumicilium non conſtituatur, vt tradiderunt Bart.
*in leg.quæſitum,§.legatum, de leg.*3. Bald. & Salic. *in*
*Auth.habita.C.ne filius pro patre.*Felin.Angel.Caſtr.
& reliqui, quos recenſent Menoch. *de arbitr. Iud.*
*lib.*2.*cent.*1.*caſ.*86 *num.*7. & *num.*22.& Maſcard.*loc.*
*cit num.*13. quæ autem validæ ſint coniecturæ variæ
à DD. ſunt traditæ, vt legi poſſunt apud Alciat. *in*
leg.pupillus, §.*incola, ff.de verbor. ſignif.* & Bald. *in*
*conſ.*311. *quæſtio ſuper qua, num.*2.*&* 5. Abb. *in cap.*
*fin.num.*8. *verſ.vltimo quæro, de part.* Felin.*in cap. di-*
lectus filius. il 1.*num.*12.*de reſcript.*Dec. *in dict.conſ.*
283.*num.*11.& reliquos, quos citant Menoch. *de*
*arbitr.num.*16. & Maſcard. *num.*9.*locis citatis.*

Si igitur hic animus dignoſci non poteſt, niſi ex 12
cuniecturis. Quis non iudicabit longe leuiores ſuf-
ficere coniecturas ad inducendam præſumptionem
mutationis domicilij in natu ab exteru, quam in an-
tiquu originario, vnde iuſtiſſimus Rex noſter iure
optimu ſuis Regiis literis iuſſit filium exteri, qui
extra patriam habitat vti exterum ad ſolutionem
prædictæ impoſitionis teneri, quia ex mutatione
dumicilij iuxta Afflict. & aliorum ſententiam, pa-
triam dereliquiſſe & ad paternam rediiſſe originem
cenſendum eſt, vbi adſunt maiorum imagines,quas
non videre ſatis lugubre eſt, vt tradit tex. *in leg.lex*
quæ tutores. §.*nec verò. Cod.de adminiſtr. tut.* quod
non tam de facili in antiquo originariu præſumen-
dum eſt vt primæ ſententiæ auctores tradunt, & ſic
de eu Regiæ literæ non loquuntur.
Neque prædictis refragatur communis illa pro- 13
poſitio, propriam uriginem eſſe immutabilem,quia
à natura *leg.aſſumptio,*§.*fin* & *leg.origine.C. de muni-*
*cip.& originariis.lib.*10.naturalia enim ſunt immuta-
bilia *leg.iura ſanguinis, de reg.iur.*§.*ſed naturalia,in-*
ſtit de iur.natur. gent.& ciuil. Quia hoc ſulùm na-
tura tribuit, vt quis naſcatur in tali loco, & hoc
amitti non poteſt;nam factum pro infecto haberi
nequit, ſed quòd ex natiuitate commoda ciuilitatis
acquirat hoc à iure ciuili tribuitur, & ſic ex diſpo-
ſitione iuris poſſunt à nato acquiſita amitti, vt ſopra
prubatum eſt, & à nato acquiri, quod patet; nam
qui natus eſt in aliquo locu parentibos peregrinan-
tibus commoda ciuilitatis non acquirit,vt tradide-
runt Abb.*in cap.Rodulf de reſcript.* vbi Barbat.*num.*
97. Bald.Alber. Angel. & Caſtr. *in leg.huiuſmodi,*
§ *legatum,ff.de leg.*1.& reliqui quos citat, & ſequi-
tur Boër. *decis.*13.*num.*31. & à non nato præſcri-
ptiune acquiri poſſunt; nam licèt ipſa otigo, quæ à
natura tribuitur, præſcribi non poſſit, cummoda ta- 14
men originis quæ ios ciuile tribuit, præſcribi poſ-
ſunt, & erit iſte quidem verus ciuis, & fiſcus uri-
ginarius, vt tradit Bald. *in rubr.extr.de præſcript. &*
reliqui quos citat, & ſequitur Boër. *dict. decis.*12.
*num.*35. & ſic diſtioguit etiam Menoch. *dict. præ-*
*ſumpt.*47.*num.*6. & *conſ.*1060. *n.*80.
Longè enim hæc inter ſe differunt, quem eſſe de 15
Neap. & eſſe Ciuem Neapolitanum, nam primum
eſt naturæ, quia reſpicit natiuitatem,alterum eſt iu-
ris, quia reſpicit effectum reſultantem à natiuitate,
qui à iure procedit, Bart. *in leg.Prouinciales, in fin.*
ff.de verb.ſignif. Bald. *in leg. ſine poſſidetis,col,*3.*C.de*
*probat. cum concordant. adductis per Decian. conſ.*45.
*num.*66. *lib.*4. & ſic Auth.Bald. conclud. Afflict.*loc.*
*cit. num.*8. commoda igitur ciuilitatis ita urigina-
rio ciui ſicut allectu non natura, ſed ius eiuile tri-
buit.
Sed ſi forſan aliqois poſſet ex prædictis ſuboriri 16
ſcrupulus, an cioia antiqous uriginarius poſſit per
deſertionem domicilij commoda ciuilitatis amitte-
re; nullo tamen pactu in ciue allecto, de quo lo-
quimur ad commoda ciuilitatis acquirenda neceſſa-
riom eſſe domicilium dici poteſt; hoc enim aper-
tiſſime leges, hoc antiqua Romanæ Reipublicæ
conſoetudo, hoc communis DD.conſenſus, hoc ip-
ſa irrefragabilis ratiu conuincit.
Probat hoc 1.tex. *in leg.ſed ſi accepto, iuncta lege* 17
præcedenti, ff.de iure fiſci, vbi cum lege præcedenti
Martianus ex commudi reſcripto dixiſſet obſidum
bona fiſco eſſe applicanda, ſubiungit ab obſidum
conditione ſeparandos eſſe eos, qui vſu togæ acce-
pto Ciues Romani erant effecti: iis enim, ius
conficiendi teſtamentum ſicut cæteris Cioibus Ro-
manis competeret; conſtat autem ubſides ab hoſti-
bus, & ex hoſtibus dari, qui certè Romæ domici-

lium non habebant, & tamen licèt in propria patria habitarent, veri Ciues Romani habebantur.

18 Probat 2.tex. *in l.1.ff.ad municipalem*.vbi ſic Vulpianus de municipe loquens, *Et propriè quidem Municipes appellantur muneris participes recepti in Ciuitatem, vt munera nobiſcum facerent, & deinde,ſed nunc abuſiue Municipes dicimus ſuæ, cuiuſque Ciuitatis Ciues vt puta Campanos Puteolanos*: ex quibus manifeſtè apparet nomen *municeps* in ſua ſtricta ſignificatione non denotare proprie Ciuitatis Ciues, ſed alterius,qui tamen Romana Ciuitate donati,munerum,& honorum erant participes, omnes autem ciuitates,& caſtra,qui non proprio iure, vt coloniæ, ſed priuilegio hoc ius ciuilitatis adipiſcebātur, municipia dicebantur, & eorum ciues municipes, qui primum abſque ſuffragio,deinde etiam iure ſuffragij fuerunt donati, vt tradit Gell. *noct. atticarum lib.16.c.14.* Cùm igitur certum ſit omnes, qui in municipiis naſcebantur veros ciues Romanos eſſe, & tamen certiſſimum etiam ſit,& inferius etiam probatur non omnes Romæ domicilium habere, nam alioquin hæ Ciuitates nullos haberent habitatores, certum etiam erit ad ius ciuilitatis acquirendum, ſeù conſeruandum, domicilium non eſſe neceſſarium.

19 Idem probat tex. *in leg.municeps, ff. ad municip.* vbi ſic ait Hermogenianus, *Municeps deſinit eſſe Senatoriam adeptus dignitatem, hoc autem quantum ad munera; quantum verò ad honores pertinere creditur, originem retinet*: ex quibus manifeſtè patet municipem alterius eſſe loci originarium, ciuem verò Romanum ex priuilegio, qui ante adeptam Senatoriam dignitatem munera in vtroque loco ſubire tenebatur, Romæ ſcilicet, cum requiſitus erat, & in propria patria, poſt autem Senatoriam dignitatem, propriæ patriæ honores aſſequi poterat, non etiam ad munera adſtringi, ſic Annius Milo cum Romæ conſulatum petebat, Lanuuij, quæ ipſius erat patria Dictator erat, vt patet ex Cicer. in oratione, quam pro dicto Milone ſcripſit, ibi, *quod erat dictator Lanuuij Milo*.

20 Romanæ Reipublicæ mos hac in re ſexcentis veterum Scriptorum teſtimoniis facillimè probari poſſet, ſed breuitati ſtudens pauca in medium afferam. Primum erit eiuſdem Ciceronis, *in lib.1.* de Republica, ſic ait; *Ego omnibus municipibus duas eſſe cenſeo Patrias, vnam natura, alteram iuris, vt ille Cato cùm eſſet Tuſculi natus in Populi Romani Ciuitate ſuſceptus eſt, ita cùm ortu Tuſculanus eſſet, Ciuitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram iuris.* Hos autem municipes, etiam Equeſtris, & Senatorij ordinis extra Romam in propriis patris habitare, patet ex eodem Cicerone in oratione pro Cælio, qui è Puteolis erat ſic ait: *Nam quod eſt obiectum Municipibus, eſſe adoleſcentem non probatum ſuis, nemini vnquam præſenti Puteolani maiores honores habuerunt, quàm abſenti Marco Cælio, quem, & abſentem in ampliſſimum Ordinem cooptauerunt, & ea non petenti detulerunt, quæ multis petentibus denegauerunt; idemque nunc lectiſſimos viros, & noſtri Ordinis, & Equites Romanos cum legatione ad hoc iudicium, & eum grauiſſima, atque ordinatiſſima laudatione miſerint.* Patet igitur municipes Puteolanos Puteolis in proprio municipio commorantes, non modo Iura Romanæ Ciuitatis retinere, ſed etiam Senatores (hos enim intelligit cum dicit,noſtri Ordinis) & Equites Romanos eſſe,qui à Puteolis Romam legati mittebantur.

21 Omittam ſexcentas alias Ciceronis, & aliorum auctoritates ad tam euidentem rem comprobandam: vnum ſolùm addam Suetonij locum in Augusto, ſic enim ait; *Proauum Auguſti Tribunum militum punico bello fuiſſe, Auum contentum municipalibus magiſteriis, Patrem Romæ præturam geſſiſſe*; hæc de municipiis credo dixiſſe ſufficiet, qui licet in propria patria naſcerentur,tamen Ciues Romani naſcebantur. Addam aliqua teſtimonia de particularibus hominibus, qui variis de cauſis Romana Ciuitate donabantur, ſic enim Cicero pro Corn. Balbo, qui Gaditanus homo fuerat à Cne. Pompeo, ex Sacr. Conſ. Ciuitate donatus; ſic enim Cicero? *Nam, & ſtipendiarios ex Africa, Sicilia, Sardinia & cæteris Prouinciis multos Ciuitate donatos vidimus, & qui hoſtes ad noſtros Imperatores profugiſſent, & magno vſui Reipublica noſtra fuiſſent, ſcimus Ciuitate eſſe donatos. Seruos denique quorum ius, & fortuna conditio infirma eſt. bene de Reipublica meritos perſæpe libertate, id eſt, Ciuitate donari videbamus.* Patet hoc ex actibus Apoſtolorum *cap.22. ver.27. Aſcendens autem Tribunus dic mihi ſi tu Romanus es? At ille dixit etiam, & reſpondit Tribunus, ego multa ſumma ciuilitatem hanc conſequutus ſum*; & tamen certiſſimum eſt, diuum Paulum Romæ domicilium non habuiſſe.

Quod etiam probatur communi noſtrorum DD. 22
ſententia, in primis gloſ. *in leg.1. verbo ciues, ff. ad municipal.* Bart. *in dict.leg.1 num.17.* Angel. *conſ.351. verſ.non obſtat. num.4.* Alex. *conſ.32.num.10. in 5.* & *conſ.157.vol 2.num.4.* Dec. *conſ.283.* Marſ. *ſing.519. in fin.* & *conſ.487. num.15.in vltimis verbis.* Ruin. *in rub ſol matr.num..* Afflict. *deciſ.384.num.14.* Bald. *conſ.40: num.2.in 1.*& *conſ.445.num.5. in 4.* Cephal. *conſ.452.vol.4. num.107.* & 108.& latè Decian. *conſ. 44. num.62.vol.4.* qui omnes concludunt, ciuem ex priuilegio, & ſi non habitet,& onera non ſuſtineat, Ciuitatis commoda non amittere.

Quæ opinio fundatur etiam ratione. Primò, nam 23
in hoc ciue ex priuilegio dici non poteſt ex mutatione domicilij oriri præſumptionem velle antiquā patriam deſerere,ideoque commoda ciuilitatis amittere. Hoc enim priuilegium non ex domicilio oritur, ſed ex ſimplici gratia concedentis, idcóque ad illius eſſentiam domicilium non eſt neceſſarium, ac proinde non poteſt dici derelictum,quod nunquam fuit conſtitutum, neque aliqua poteſt oriri præſumptio ex contrariis actibus, cùm nullus actus ciuilitati præiudicans fuerit vnquam ab Illuſtr. Duce Gallcij factus, & quatenus aliquis fuiſſet factus, quòd expreſſe negatur, ciuis allectus, quatenus veniret ciuilitate priuandus, tamen ad hoc, vt cum effectu priuetur, & aſſumptio illa in ciuem remaneat nulla, requiritur declaratoria Iudicis, aliàs remanet ciuis donec declaretur ſeruatis ſeruandis, ipſum priuatum eſſe ciuilitate, vt docet Bald. *in leg. ictus fuſtib. in vlt. col ff. de in fam.* & *in leg. Athletas, §. calum-* 24
niator in princ ff.eod. & *notat Bart. in leg.2.ff.ſi ager. vectig* Bald. *in leg fin.Cod.de renocand.donat.* & Iaſ. *in leg.2.§ notab.Cod.de iure emphyt.* Abb. *in cap. ad reprimendum de offic. ordin.* & reliqui relati per Dec. *conſ.11.num.18.vol.3. quod num.19.* ampliat etiam quod lex pœnalis ipſo iure ciuem tali ciuilitate priuaret, vt latiùs per eum.

Secundò,nam ad eſſe ciuis non requiritur, vt quis 25
ſubeat onera, neque quod ibi habitet, quia quis poteſt in pluribus locis eſſe ciuis, etiam ſi in omnibus non ſubeat onera *leg.labeo & l.aſſumptio, §.Iuriſprudentibus,ff.ad municip.* & *l.libertus,§.cùm ſimul.eod. tit.leg.ciues, cum gloſ.in verſ.ad electionem, Cod.de incolis, lib.10.* Ciuilitas enim in iure conſiſtit,non in facto portandi onera. Bart. *in leg.ſi quis pro emptore, in 3.quæſt.princ.* dum loquitur de fictione inductiua *in fin.ff.de vſucapion.* & *in leg.ſi maritus, la.2.§ legis. ff.de adul.* idem Bar. *conſ.62.* Bald. *in l.2. Cod.de iure*

aur.

aur. anulor. cum concordant. adductis per Roman. *conſ.* 61. *n.* 9. vbi addentes.

16 Adeſſe enim ciuis ſolùm debet, ad quem pertinet eſſe capacem honorum, ita Ariſt. ex Homero 3. *Politic. propè fin.* ibi, *Et quod maxime dicitur Ciuis i. le, qui habilis ſit ad honores ſuſcipiendos*: optimè quidem dicit, *habilis*, nam licet actum non ſubeat, tamen ſufficit, quod ſit habilis in quadam potentia de facili reducibili ad actum, putà ſi ibi emeret bona, vel ibi ſe conferret ad habitandum, ita in ſpecie Caſtr. *conſ.* 89. *num.* 2. Dec. *conſ.* 183. *num.* 10. quia idem iudicamus de potentia de facili reducibili ad actum, quod de ipſo actu *l. labeo*, *ff de ſtatu liber. cap. non ſolùm, de appellat. in* 6. *leg queſitum*, §. *illud fortaſſis*, *ff. de leg.* 3. *leg.* 3. §. *ſi ſeruus*, vbi Alex. *ff. de acquir. poſſ. in penult. col.* Nam ſæpe idem indicamus de poſſibili, ac de exiſtenti, *leg. ſufficit*, *ff. de condit. indeb. leg.* 1. § *ſi pendeat*, *ff ad Maced. l. pecuniam quam ff. ſi cert. pet.* Anchar. *conſ.* 24. *col.* 1. *in fine*. Ruin. latè *conſ.* 9. *num.* 8. *in* 5. latè Decian. *conſ.* 44. *vol.* 4. *num.* 61. & ita Romæ antiquitus fuiſſe obſeruatum ſupra probatum eſt, & quotidie in noſtra Ciuitate videmus eos Ciues, quorum maiores in Sedilibus fuerunt deſcripti, etiam ſi per centum annos in hac ciuitate domicilium non habuerint, tamen ſtatim, ac ad hanc ciuitatem aduenerint, iiſdem honoribus potiuntur, ac gaudent, prout ſi ſemper eandem ciuitatem incoluiſſent. Imò, etiam cùm extra ciuitatem habitant iura ciuilitatis retinent, etiam quod non modo, nec ipſe, nec pater, ſed nec Auus, & Abauus ciuitatem incoluiſſet, quod propriè eſt priuilegium deſcriptorum in Sedilibus, vt firmat Conſil. Rouir. *conſ.* 83. *num.* 4. qui ait ſemper in Reg. Cam. ita obſeruari.

17 Igitur pari modo prædictus Illuſtr. Dux cum ſit deſcriptus in Sedili Porta nouæ, retinere iura ciuilitatis dicendum eſſet, non obſtante quod non habitaret, etiam ſi eſſet originarius; à fortiori idem eſt dicendum in ciue per allectionem, qui vt ſupra dictum eſt non tenetur habitare. Quod tantò magis dicendum eſt(cùm allectio eſt facta in gratiam alicuius magni viri, prout in caſu noſtro; fuit enim facta talis allectio in gratiam Illuſtr. Cardinalis Altemps nepotis Pij IV. Summi Pontificis, cui inutile fuiſſet tale priuilegium, ſi onus habitandi habuiſſet annexum, cùm neceſſarium Cardinalium domicilium Romæ ſit. Tales autem ciues nullis oneribus ſubiugantur, ſed tantùm honoribus, & immunitatibus fruuntur, vt punctualiter docet Angel. *dict. conſ.* 350. *num.* 3. & Dec. *conſ.* 183. *num..* & hi propriè honorarij dicuntur ciues, quia honoribus, & commodis fruuntur, vt tradit Bald. *conſ.* 460. *num.* 1. *in princ.* & *conſ.* 45. *num.* 5. *in* 4. vbi dicit dupliciter, quem poſſe effici ciuem. Primò quoad honores, ſecundò quoad onera ordinaria, tertiò quoad onera extraordinaria, idem Bald. *conſ.* 64. *num.* 1. *in* 5. neque hoc eſt nouum aliquem ciuem poſſe frui honoribus, & commoditatibus alicuius Ciuitatis, etiam ſi illius ſit originarius, & nihilominus ad onera neutiquam poſſe aſtringi, cùm ad hoc ſit tex. punctualis *in d. l municeps, ad municipal.* ergo à fortiori idem dicendum eſt in ciue allecto, qui nullo modo tenetur habitare vt ſupra fundatum eſt, & ex his credo omni iure declarandum eſſe prædictum Illuſtr. Ducem, cùm Ciuis Neapol. ſit, non teneri ad ſolutionem prædictam, ideoque pecuniam per ipſum depoſitam, ſeu ſolutam eſſe illi reſtituendam. Cætera ſuppleat doctrina Dominorum Iudicantium.

Landulſus de Aquino.

SVMMARIVM.

1 *Feudum, in quo viuitur iure Francorum, an ſit legitima primogeniti, diſputatur.*

2 *Primogenitus ad ſoluendam æſtimationem feudi ſecundogenitis tenetur; deducta tamen legitima in ſui beneficium.*

3 *Legitima debita in feudis eſt tertia totius feudi, ſi non in corpore ſaltem in æſtimatione, tum in feudo nouo, tum in antiquo.*

4 *Feudale Patrimonium à Burgenſatico, in quo differat quoad legitimæ ſolutionem.*

5 *Camerarij ſententia in præſenti materia reprobatur.*

6 *Pecunia, qua feudum emitur, an minuat patrimonium filij.*

7 *Legitima in feudo nouo, an debeatur filiabus.*

8 *Legitima in feudo nouo non eſt tertia tertiæ, ſed tertia totius.*

9 *Feudum emptum in quo ſenſu non dicatur verè feudum, vſque ad n.* 13.

14 *Filius non conficiens inuentarium an præiudicet ſibi in legitima.*

15 *Inuentarium quomodo ſit neceſſarium inter cohæredes, vſque ad n.* 17.

18 *Hæres grauatus per fideicommiſſum poteſt deducere, quod ſibi à defuncto debebatur.*

19 *Filius per generalem acceptationem teſtamenti ſibi non præiudicat in legitima.*

20 *Argumenta pro parte aduerſa diluuntur in præſenti, vſque ad n.* 24.

ARGVMENTVM.

Legitima primogeniti in feudo, in quo viuitur de iure Francorum quanta ſit, tertia forſan totius feudi, valoris, vel tertia tertiæ. Filius inuentarium non conficiens an ſibi præiudicet in legitima; & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CIII.

IN præſenti dubiò dicendum eſt quod, Vel totum feudum in quo viuitur more Francorum eſt legitima primogeniti, ad tex. *in cap licet*, *extr. de voto*, 1 cum ibi notat. per Ioannem Andr. & Hoſtienſ. quos ſequuntur Iſern. Tiraq Boër. & reliqui citati per Ioannem Vincentium de Anna *ſing.* 197. & Marin. Frit. *lib.* 3. *de ſubfeud. differt.* 19. *inter feuda ex pact. & prouid. & feuda hered. pag. mihi* 449. (prout totum feudum ex pacto & prouidentia abſque dubio eſt legitima primogeniti ex communi Feudiſtarum ſententia) & onus iniunctum Brunore Primogenitu

lium non habebant, & tamen licèt in propria patria habitarent, veri Ciues Romani habebantur.

18 Probat 2.tex. *in l.1.ff.ad municipalem*, vbi sic Vulpianus de municipe loquens, *Et propriè quidem Municipes appellantur muneris participes recepti in Ciuitatem, vt munera nobiscum facerent, & deinde, sed nunc abusiue Municipes dicimus sua, cuiusque Ciuitatis Ciues vt puta Campanos Puteolanos*: ex quibus manifestè apparet nomen *municeps* in sua stricta significatione non denotare proprie Ciuitatis Ciues, sed alterius, qui tamen Romana Ciuitate donati, munerum, & honorum erant participes, omnes autem ciuitates, & castra, qui non proprio iure, vt coloniæ, sed priuilegio hoc ius ciuilitatis adipiscebātur, municipia dicebantur, & eorum ciues municipes, qui primum absque suffragio, deinde etiam iure suffragij fuerunt donati, vt tradit Gell. *noct. atticarum lib. 16.c.14.* Cùm igitur certum sit omnes, qui in municipiis nascebantur veros ciues Romanos esse, & tamen certissimum etiam sit, & inferius etiam probatur non omnes Romæ domicilium habere, nam alioquin hæ Ciuitates nullos haberent habitatores, certum etiam erit ad ius ciuilitatis acquirendum, seù conseruandum, domicilium non esse necessarium.

19 Idem probat tex. *in leg. municeps, ff. ad municip.* vbi sic ait Hermogenianus, *Municeps desinit esse Senatoriam adeptus dignitatem, hoc autem quantum ad munera, quantum verò ad honores pertinere creditur, originem retinet*: ex quibus manifestè patet municipem alterius esse loci originarium, ciuem verò Romanum ex priuilegio, qui ante adeptam Senatoriam dignitatem munera in vtroque loco subire tenebatur, Romæ scilicet, cum requisitus erat, & in propria patria, post autem Senatoriam dignitatem, propriæ patriæ honores assequi poterat, non etiam ad munera adstringi, sic Annius Milo cum Romæ consulatum petebat, Lanuuij, quæ ipsius erat patria Dictator erat, vt patet ex Cicer. in oratione, quam pro dicto Milone scripsit, ibi, *quod erat dictator Lanuuij Milo.*

20 Romanæ Reipublicæ mos hac in re sexcentis veterum Scriptorum testimoniis facillimè probari posset, sed breuitati studens pauca in medium afferam. Primum erit eiusdem Ciceronis, *in lib.1.* de Republica, sic ait; *Ego omnibus municipibus duas esse censeo Patrias, vnam natura, alteram iuris, vt ille Cato cùm esset Tusculi natus in Populi Romani Ciuitate susceptus est, ita cùm ortu Tusculanus esset, Ciuitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram iuris.* Hos autem municipes, etiam Equestris, & Senatorij ordinis extra Romam in propriis patriis habitare, patet ex eodem Cicerone in oratione pro Cælio, qui è Puteolis erat sic ait: *Nam quod est obiectum Municipibus, esse adolescentem non probatum suis, nemini vnquam præsenti Puteolani maiores honores habuerunt, quàm absenti Marco Cælio, quem, & absentem in amplissimum Ordinem cooptauerunt, & ea non petenti detulerunt, quæ multis petentibus denegarunt; iidemque nunc lectissimos viros, & nostri Ordinis, & Equites Romanos cum legatione ad hoc iudicium, & cum grauissima, atque ordinatissima laudatione miserint.* Patet igitur municipes Puteolanos Puteolis in proprio municipio commorantes, non modo Iura Romanæ Ciuitatis retinere, sed etiam Senatores (hos enim intelligit cum dicit, nostri Ordinis) & Equites Romanos esse, qui à Puteolis Romam legati mittebantur.

21 Omittam sexcentas alias Ciceronis, & aliorum auctoritates ad tam euidentem rem comprobandam: vnum solùm addam Suetonij locum in Augusto, sic enim ait; *Proauum Augusti Tribunum militum punico bello fuisse, Auum contentum municipalibus magisteriis, Patrem Romæ præturam gessisse*; hæc de municipiis credo dixisse sufficiet, qui licet in propria patria nascerentur, tamen Ciues Romani nascebantur. Addam aliqua testimonia de particularibus hominibus, qui variis de causis Romana Ciuitate donabantur, sic enim Cicero pro Corn. Balbo, qui Gaditanus homo fuerat à Cne. Pompeo, ex Sacr. Cons. Ciuitate donatus; sic enim Cicero: *Nam, & stipendiarios ex Africa, Sicilia, Sardinia & cæteris Prouinciis multos Ciuitate donatos vidimus, & qui hostes ad nostros Imperatores profugissent, & magno vsui Reipublicæ nostræ fuissent, scimus Ciuitate esse donatos. Seruos denique quorum ius, & fortuna conditio infirma est, bene de Republica meritos persæpe libertate, id est, Ciuitate donari videbamus.* Patet hoc ex actibus Apostolorum *cap. 22. ver. 27. Ascendens autem Tribunus dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit etiam, & respondit Tribunus, ego multa summa ciuilitatem hanc consequutus sum*; & tamen certissimum est, diuum Paulum Romæ domicilium non habuisse.

Quod etiam probatur communi nostrorum DD. 22
sententia, in primis glos. *in leg. 1. verbo ciues, ff. ad municipal.* Bart. *in dict. leg. 1. num. 17.* Angel. *cons. 351. vers. non obstat. num. 5.* Alex. *cons. 32. num. 10. in 5.* & *cons. 157. vol. 2. num. 4.* Dec. *cons. 283.* Mars. *sing. 519. in fin.* & *cons. 487. num. 15 in vltimis verbis.* Ruin. *in rub. sol. matr. num...* Afflict. *decis. 384. num. 14.* Bald. *cons. 40. num. 2. in 1.* & *cons. 445. num. 5. in 4.* Cephal. *cons. 452. vol. 4. num. 107. & 108.* & latè Decian. *cons. 44. num. 62. vol. 4.* qui omnes concludunt, ciuem ex priuilegio, & si non habitet, & onera non sustineat, Ciuitatis commoda non amittere.

Quæ opinio fundatur etiam ratione. Primò, nam 23
in hoc ciue ex priuilegio dici non potest ex mutatione domicilij oriri præsumptionem velle antiquā patriam deserere, ideoque commoda ciuilitatis amittere. Hoc enim priuilegium non ex domicilio oritur, sed ex simplici gratia concedentis, ideóque ad illius essentiam domicilium non est necessarium, ac proinde non potest dici derelictum, quod nunquam fuit constitutum, neque aliqua potest oriri præsumptio ex contrariis actibus, cùm nullus actus ciuilitati præiudicans fuerit vnquam ab Illustr. Duce Gallesij factus, & quatenus aliquis fuisset factus, quòd expressè negatur, ciuis allectus, quatenus veniret ciuilitate priuandus, tamen ad hoc, vt cum effectu priuetur, & assumptio illa in ciuem remaneat nulla, requiritur declaratoria Iudicis, aliàs remanet ciuis donec declaretur seruatis seruandis, ipsum priuatum esse ciuilitate, vt docet Bald. *in leg. ictus fustib. in vlt. col. ff. de in fam.* & *in leg. Athletas, §. calum-* 24
niator in princ. ff. eod. & notat Bart. *in leg. 2. ff. si ager. vectig.* Bald. *in leg. fin. Cod. de reuocand. donat.* & Ias. *in leg. 2. § notab. Cod. de iure emphyt.* Abb. *in cap. ad reprimend. dum de offic. ordin.* & reliqui relati per Dec. *cons. 11. num. 18. vol. 3. quod num. 19.* ampliat etiam quod lex pœnalis ipso iure ciuem tali ciuilitate priuaret, vt latiùs per eum.

Secundò, nam ad esse ciuis non requiritur, vt quis 25
subeat onera, neque quod ibi habitet, quia quis potest in pluribus locis esse ciuis, etiam si in omnibus non subeat onera *leg. Labeo & l. assumptio, §. Iurisprudentibus, ff. ad municip.* & *l. libertus, § cùm simul. cod. tit. leg. ciues, cum glos. in vers. ad electionem, Cod. de incolis, lib. 10.* Ciuilitas enim in iure consistit, non in facto portandi onera. Bart. *in leg. si quis pro emptore, in 3. quæst. princ.* dum loquitur de fictione inductiua *in fin. ff. de vsucapion.* & *in leg. si maritus, la. 2. § legis. ff. de adul.* idem Bar. *cons. 62.* Bald. *in l. 2. Cod. de iure*

aur. anulor. cum concordant. adductis per Roman. *conf.* 61. *n.* 9. vbi addentes.

26 Adesse enim eiuis solùm debet, ad quem pertinet esse capacem honorum, ita Arist. ex Homero 3. *Politic. propè fin.* ibi, *Et quod maxime dicitur Ciuis i. le, qui habilis sit ad honores suscipiendos*: optimè quidem dicit, *habilis*, nam licet actum non subeat, tamen sufficit, quod sit habilis in quadam potentia de facili reducibili ad actum, putà si ibi emeret bona, vel ibi se conferret ad habitandum, ita in specie Castr. *conf.* 89. *num.* 1. Dec. *conf.* 283. *num.* 10. quia idem iudicamus de potentia de facili reducibili ad actum, quod de ipso actu *l. labeo, ff. de statu liber. cap. non solùm, de appellat. in* 6 *leg. quæsitum*, §. *illud fortassis, ff. de leg.* 3. *leg.* 3. §. *si seruus*, vbi Alex. *ff. de acquir. poss. in penult. col.* Nam sæpe idem indicamus de possibili, ac de existenti, *leg. sufficit, ff. de condit. indeb. leg.* 1. § *si pendeat, ff. ad Maced. l. pecuniam quam ff. si cert. pet.* Anchar. *conf.* 24. *col.* 1. *in fine.* Ruin. latè *conf.* 9. *num.* 8. *in* 5. latè Decian. *conf.* 44. *vol.* 4. *num.* 62. & ita Romæ antiquitus fuisse obseruatum supra probatum est, & quotidie in nostra Ciuitate videmus eos Ciues, quorum maiores in Sedilibus fuerunt descripti, etiam si per centum annos in hac ciuitate domicilium non habuerint, tamen statim, ac ad hanc ciuitatem adueniunt, iisdem honoribus potiuntur, ac gaudent, prout si semper eandem ciuitatem incoluissent. Imò, etiam cùm extra ciuitatem habitant iura ciuilitatis retinent, etiam quod non modo, nec ipse, nec pater, sed nec Auus, & Abauus ciuitatem incoluisset, quod propriè est priuilegium descriptorum in Sedilibus, vt firmat Consil. Rouit. *conf.* 83. *num.* 4. qui ait semper in Reg. Cam. ita obseruari.

27 Igitur pari modo prædictus Illustr. Dux cum sit descriptus in Sedili Porta nouæ, retinere iura ciuilitatis dicendum esset, non obstante quod non habitaret, etiam si esset originarius; à fortiori idem est dicendum in eiue per allectionem, qui vt supra dictum est non tenetur habitare. Quod tantò magis dicendum est(cùm allectio est facta in gratiam alicuius magni viri, provt in casu nostro; fuit enim facta talis allectio in gratiam Illustr. Cardinalis Altemps nepotis Pij IV. Summi Pontificis, cui inutile fuisset tale priuilegium, si onus habitandi habuisset annexum, cùm necessarium Cardinalium domicilium Romæ sit. Tales autem eiues nullis oneribus subiugantur, sed tantùm bonoribus, & immunitatibus fruuntur, vt punctualiter docet Angel. *dict. conf.* 350. *num.* 3. & Dec. *conf.* 283. *num.* ... & hi propriè honorarij dicuntur eiues, quia honoribus, & commodis fruuntur, vt tradit Bald. *conf.* 460. *num.* 1. *in princ.* & *conf.* 45. *num.* 5. *in* 4. vbi dicit dupliciter, quem posse effici eiuem. Primò quoad honores, secundo quoad onera ordinaria, tertiò quoad onera extra ordinaria, idem Bald. *conf.* 64. *num.* 1. *in* 5. neque hoc est nouum aliquem eiuem posse frui honoribus, & commoditatibus alicuius Ciuitatis, etiam si illius sit originarius, & nihilominus ad onera neutiquam posse astringi, cùm ad hoc sit tex. punctualis *in d. l. municeps, ad municipal.* ergo à fortiori idem dicendum est in eiue allecto, qui nullo modo tenetur habitare vt supra fundatum est, & ex his credo omni iure declarandum esse prædictum Illustr. Ducem, cùm Ciuis Neapol. sit, non teneri ad solutionem prædictam, ideoque pecuniam per ipsum depositam, seu solutam esse illi restituendam. Cætera suppleat doctrina Dominorum Iudicantium.

Landulfus de Aquino.

SVMMARIVM.

1 *Feudum, in quo viuitur iure Francorum, an sit legitima primogeniti, disputatur.*

2 *Primogenitus ad soluendam æstimationem feudi secundogenitis tenetur; deducta tamen legitima in sui beneficium.*

3 *Legitima debita in feudis est tertia totius feudi, si non in corpore saltem in æstimatione, tum in feudo nouo, tum in antiquo.*

4 *Feudale Patrimonium à Burgensatico, in quo differat quoad legitima solutionem.*

5 *Camerarij sententia in præsenti materia reprobatur.*

6 *Pecunia, qua feudum emitur, an minuat patrimonium filij.*

7 *Legitima in feudo nouo, an debeatur filiabus.*

8 *Legitima in feudo nouo non est tertia tertia, sed tertia totius.*

9 *Feudum emptum in quo sensu non dicatur verè feudum, vsque ad n.* 13.

14 *Filius non conficiens inuentarium an præiudicet sibi in legitima.*

15 *Inuentarium quomodo sit necessarium inter cohæredes, vsque ad n.* 17.

18 *Hæres grauatus per fideicommissum potest deducere, quod sibi à defuncto debebatur.*

19 *Filius per generalem acceptationem testamenti sibi non præiudicat in legitima.*

20 *Argumenta pro parte aduersa diluuntur in præsenti, vsque ad n.* 24.

ARGVMENTVM.

Legitima primogeniti in feudo, in quo viuitur de iure Francorum quanta sit, tertia forsan totius feudi, valoris, vel tertia tertiæ. Filius inuentarium non conficiens an sibi præiudicet in legitima; & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CIII.

N præsenti dubiò dicendum est quod, Vel totum feudum in quo viuitur more Francorum est legitima primogeniti, ad tex. *in cap. licèt, extr. de voto*, cum ibi notat. per Ioannem Andr. & Hostiens. quos sequuntur Isern. Tiraq. Boër. & reliqui citati per Ioannem Vincentium de Anna *sing.* 197. & Matin. Frit. *lib.* 3. *de subfeud. differt.* 19. *inter feuda ex pact. & prouid. & feuda hered. pag. mihi* 449. (provt totum feudum ex pacto & prouidentia absque dubio est legitima primogeniti ex communi Feudistarum sententia) & onus iniunctum Brunore Primogenito 1

genito à Ferdinando Lombardo Patre nullum, &
inualidum iudicabitur, tanquam excedens legiti-
mum modum, & grauamen, quod feudis imponi po-
terat.

2 Vel ſi onus validè iniunctum aſſeuerare velimus,
quaſi noo totum feudum ſit legitima primogeniti.
Et tunc tenebitur primogenitus ad ſoluendum ſe-
cundogenitis æſtimationem feudi, deducta tamen
legitima in ſui beneficium; iuxta deciſionem aliàs
factam in cauſa Illuſtr. Marchionis Lauelli, cuius
meminit idem Ioannes Vincentius de Anna *in rubr.*
de vaſſall. decrep. ætat. num. 156. & Dominus Reg. de
3 Ponte *conſ.* 88. *n.* 31. *vol.* 1. Hoc eſt tertia totius feu-
di, ſi non in corpore, ſaltem in æſtimatione, quemad-
modum tam in feudo nouo, quam antiquo conclu-
dit Camerar. *in l. Imperialem, § præterea ducatus, pa-*
gina mihi 99. *cum ſeqq. & propriè* 104. *à terg. lit. N.*
quem poſt alios ſequuntur Doctiſſimi, & Integerri-
mi Regij Conciliarij Scipio Rouitus *in pragmatica*
4 *de feud. n.* 112. *cum ſeqq.* & Scipio Theodor. *alleg.*
22. *n.* 12. & *alleg.* 79. *n.* 5. Idque ſolidiſſima ratione.

4 Quamuis enim minus adſit in bonis, & patrimo-
nio burgenſatico primogeniti, ex quo compellitur
ſoluere partem pretij primogenitis, propter quod
minuitur patrimonium Filij, & augetur hæreditas
burgenſatica patris, non tamen minus adeſt in pa-
trimonio feudali ipſius patris, & in portione, & ſuc-
ceſſione ipſius primogeniti, qui ſuccedit in feudo,
quod totum eſt ſuum in effectu, & ſine diminutio-
ne, vt inquit Camerar. *pag.* 104. *à terg. lit. R.* addens
pagina 105. *lit. B.* ſoluere partem pretij ſecundoge-
nitis non eſſe onus feudi, quod deducendum eſſet,
ſed onus filij, qui conueniri poteſt, vt conferat par-
tem illius pecuniæ donatæ, cum qua emptū eſt feu-
dum. In quo non obligatur feudum, ſed filius vt di-
citur de paragio, ad quod actione perſonali conue-
nitur filius ſecundum Iſer. *in conſt. in aliquibus*, ma-
gis ergo (concludit) *eadem pag.* 105. *lit. C.* quatenū
erit ſi aliquid adeſt, quod imputetur, ei in legiti-
mam, vt *in l. omnimodo, § imputari*, quam ſi tertia to-
tius pro legitima debeatur.

5 Ex his deducitur non poſſe ſuſtineri intellectum
ad verba Camerarij per Aduerſarios adductum; ſci-
licet legitimam eſſe tertiam totius, quoad corpus
feudi, ſiue illius æſtimationem, non autem quoad
pecuniam, quæ eſt conferenda, vt quid ſeparatum
a feudo, & de ea debetur legitima non ſolùm ſecun-
dogenitis, ad notata per Capyc. *dec.* 2. ſed etiam extra
Regnum filiabus, quæ inhabiles ſunt ad ſuccedendum
dum in feudis, iuxta deciſionem ſecundam Tomin-
gij *n.* 17. & Hartm. ſententiam *q.* 38. *n.* 6. *par.* 2.

6 Siquidem pecunia qua feudum emitur, etſi augeat
hæreditatem Burgenſaticam defuncti patris, & mi-
nuat patrimonium ipſius filij; non tamen eſt in cau-
ſa, vt minus adſit in patrimonio feudali eiuſdem pa-
tris, & in portione, ac ſucceſſione filij, conſequenter
deducta parte pretij in beneficium ſecūdogenitorū,
quod ſupereſt, integrum erit primogeniti tanquam
pro legitima ſibi debitum, cùm feudum ſit totum
ſuum abſque diminutione.

7 Vnde verum non eſt filiabus deberi legiti-
mam in feudo nouo; contra Toming namque &
Hartm. locis ſupra citatis eſt communis ſchola Do-
ctorum, quos referunt Schrader. *de feud. tom.* 1. *p.* 7. *c.*
5. *n.* 46. *cum ſeqq.* & idem Hartm. *d. q.* 38. *per totam.*

8 Quod autem legitima in feudo nouo ſit tertia to-
tius, & oon tertia tertiæ, confirmatur ex eo quod
feudum emptum adhuc feudum manet, nec fit allo-
diale, vt ex Iſer. Matt. Laudenſ. Iacob. de S. Georg.
& Zaſio concludit Hartm. Piſtor. *d. q.* 38. *num.* 58. *&*
q. 34. *n.* 8. *eadem part.* 2.

Licèt enim feudum emptum verè feudum non 9
dicatur iudicio multorum, quos in vnum colligit
Gabriel. *commun. concl. lib.* 3. *tit. de feud. concl.* 2. eorum
tamen opinio procedit. Primo vt feudi natura mu-
tetur quoad expreſſa tantum io contractu emptio-
nis, ſecus quoad reliqua, quemadmodum ex Socc.
concludunt Gabr. *d. concl.* 2. *n.* 4. & Hartm. Piſtor. *d.*
quæſt. 34. *num.* 9.

Declaratur ſecundò, vt non mutetur propria feu- 10
di natura, quando interuenit iuramentum fidelitatis,
vel perſonale ſeruitium, ad notata per Alex. Brun.
Curt. & alios, quos referunt, & ſequuntur Gabr. *loc.*
cit. n. 8. & Hartm. *ead. n.* 9. *verſ. quinimmò reperio*; Cum
autem hodie in locum perſonalis ſeruitij ſucceſſerit
adhoa, quæ Regiæ Curiæ ſoluitur à Baronibus, feu-
dum emptum propriam feudi naturam retinebit.

Limitatur tandem tertiò in feudo empto à con- 11
uaſſallo, reſpectu cuius pretium non alterat propriā
naturam, vt notabiliter tradit Hartm. *q.* 38. *n.* 48. Si 12
ergo feudum nouum propriam feudi naturam reti-
net, & in feudis indiſtinctè concludunt Doctores
ſequendo Camerarium, legitimam eſſe tertiam to-
tius, non poterit ambigi, quin tertia totius dedu-
cenda ſit ad beoeficium primogeniti, etiam in feu-
do nouo, aliter enim maxima reſultaret inæqualitas,
inter primogenitum, & ſecundogenitos, ſi vnicui-
que ſecundogenitorum deberetur integrè tertia
pars pretij. Primogenito verò tertia tertiæ reſtantis
partis, quod leges abhorrent, *l. cum pater, § dulciſſi-*
mis, ff de leg. 2.

Nec habenda erit ratio, quod Brunorus adierit 13
hæreditatem abſque beneficio legis & inuentarij
& paternum teſtamentum abſque vlla legitimæ re-
ſeruatione acceptauerit. Quidquid enim ſit de quæ-
ſtione illa, an filius non conficiens inuentarium ſibi 14
præiudicet in legitima, de qua paſſim Doctores,
quos longa ſerie commemorant Vincen. Fuſar. *de fi-*
deic. q. 296. *n.* 13. *cum ſeqq.* & Mercurial. Merlin. *in*
tract. de legit. lib. .. *tit.* 1. *q.* 24. *per totam.* verum eſt in- 15
ter cohæredes, de quibus nos agimus, non eſſe ne-
ceſſarium inuentarium iuxta ſententiam Franciſci
Porcellini *de confect. inuent. par.* 6. *n.* 12. *pag. mihi* 164.
& Sebaſt. Monticul. *de inuent. c.* 9. *num.* 466. *pag. mihi,*
n. 235. *à terg.*

Immo poſſe cohæredes inuicem ſibi remittere 16
neceſſitatem conficiendi inuentarium non modo
expreſsè, ſed etiam tacitè, vt puta ſi ſimul adminiſtra-
uerint, vt notabiliter concludit Ioannes Dilect. Du-
rant. *de arte teſtand. cautel.* 37. *n.* 3. *pag. mihi* 127. in
hæc verba. *Proderit quoque contra legatarios huiuſmo-*
do remiſſio inuentarij, nam licèt hæres non faciens in-
uentarium teneatur legatariis vltra vires hæreditarias,
tamen teſtator poteſt prouidere, ne vltra vires patrimo-
nij, legata præſtentur. Et ſi teſtator non remiſerit ne-
ceſſitatem inuentarij faciendi, & plures hæredes ſint in-
ſtituti, & inuicem ſubſtituti, quandocumque eorum ali-
quis decederet ſine filiis, vt etiam non facto inuentario,
ſaluum ſit ius detrahendi Trebellianicam, remedium eſt,
vt ipſi hæredes inuicem ſibi remittant neceſſitatem hanc
conficiendi inuentarium; ceſſat enim hoc caſu præſumptio
occultationis bonorum propter quam lex induxit confe-
ctionem Inuentarij, quia etiam tacitè cohæredes intelli-
guntur id feciſſe, ſi ſimul adminiſtrauerint, vel diuiſe-
rint bona hæreditatis, vt per Iaſ. *conſ.* 114. *viſa facti, in*
fine, part. 2.

Quod verò non ceſſet confuſio ex traditis per 17
Phanuc. *de inuent. p.* 7. *n.* 2. nil ad rem facit; inuenta-
rium enim vt diximus fuit inductum ad euitandam
bonorum occultationem; non autem ad euitandam
confuſionem.

Imò hæredem grauatum per fideicommiſſum, 18
poſſe

posse deducere id, quod sibi debetur à defuncto tẽpore mortis, quamuis hæreditatis aditione confusæ sint actiones, etiam si non confecerit inuentarium ex Bald. & Alciat. nominatim tradit Mantic. *de coniect. lib. 7 tit. 8. n. 15.* vndè termini occultationis, & confusionis sunt omnino dispares.

19 Generalis tandem testamenti acceptatio ad inducendum præiudicium filio in legitima non sufficit; sed specifica requiritur ex regula tex. *in l. si quando. §. & generaliter. C. de inoff. test.* secundùm quam ita communiter resoluunt Doctores, quos colligunt Peregr. *in tract. de fideic. art. 36. n. 81. 84 & 87. vers. sed contra,* Mantica vbi supra *n.* 8. Sfort. Odd. *de fideic. q. 34. n. 19.* & Vincentius Fusar. *d. q. 296. num. 33. vers. quartò filius non excludetur.*

Cæterum quæ aduersus eam obiiciuntur, minimè refragantur.

20 Non primum, quod Ferdinandus pater mandauerit Brunoro, vt cum effectu vellet exequi per eum ordinata absque diminutione aliqua, quasi per hæc verba, legitima expresse pro habita dicatur; nullibi enim legitur dictionem illam, *absque diminutione,* de per se importare legitimæ deductionem; Doctores namque citati à Surdo *cons. 412. n. 46 in fine, & 47. vol. 3.* loquitur in diuersis terminis, quando scilicet pater grauauit filiũ de restituendo hæreditatem absque diminutione aliqua, tunc enim censetur prohibita legitima, cum alias restitutio non fieret sine diminutione; quod quantum distet a casu nostro nemo est qui non videat.

21 Non secũdum, quod idẽ Brunorus institutus fuerit in maiori quantitate, quam ascenderet eius legitima, vnde per acceptionem testamenti in legitima sibi præiudicasse videtur, iuxta sententiam Cumani *in l. coheredis, §. cum filio, n. 2 ff de vulg. & pupil. substit.* & aliorum quos recenset Mastril. *dec. 181. n. 28.* & Gall. *de except. success. par. 3. tit. 2. except. 4. n 53. & seqq.*

22 Siquidem præterquam Cumani, & sequaces loquuntur, in eo tantum casu, quo expresse fuit per testatorem dispositum, quod vel filius onus appositum in legitimam acceptaret, vel bona vnà cum fructibus restitueret, quemadmodum solidissimè ponderat D. Consil. Rouit. *cõs 95 n. 13.* post Menoch. *cons. 1141. n. 8.* contrariam tamen sententiam aduersus Cumanum, sequuntur Alex. *n. 6. & 7.* Ripa *n. 41.* & alij passim *in l. in fideicom. ff. ad Trebell.* Soc. Sen. *cons. 82. vol. 4.* Rimin. Iun. *cons. 50. n. 8.* Paris. *cons. 57. n. 9. vol. 2.* aliique relati per Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 10. n. 18 secundò considero,* & per Fusar. vbi supra *n. 27.* secundùm quam iudicatum refert idem Consil. Rouit. *d. cons. 95. in fine,* & nouissimè iudicatum videmus iũctis Aulis in causa Religionis Hyerosolimitanæ contra sorores de Lantaro ad relationem integerrimi, ac meritissimi Regij Consiliarij Andreæ de Ianuario mei Domini.

23 Non tertium, quod Brunorus nunquam in vita conquestus fuerit de onere in legitimam sibi per patrem iniuncto, quasi non modo onus acceptasse videatur, ad notata per Menoch. *cons. 196. sub n. 20. vol. 2.* & Bursat. *cons. 355. n. 4. & 5 vol 4.* Verum etiam censeantur exclusi hæredes à petitione reiectionis oneris, vt concludunt multi relati à Mastrill. *d. decis. 181. n. 11. & seq.* & nouissime à Gratian. *discept. forens. par. 5. cap. 983. num. 11. cum seqq.*

Etenim vel filij declaratio necessaria non est, vt ex Ias. & Ruin. concludit Cephalus sibi contrarius *cons. 188. n. 19. vol. 2.* quod latiùs deducunt Mantic. *de coniect. lib. 7. tit. 8. n. 3. cum seqq.* & Vincentius Fusar. *ead. q. 296 n. 26. ver. sed respondetur.* Vel saltem in casu nostro; in quo verum est Brunorum decessisse antequam factum esset appretium feudorum, vndè conqueri non poterat, antequam sciret, an in aliquo læsus remansisset.

Non tandem quartum, quod à fideicommisso reciproco non deducatur legitima secundùm sententiam multorum, quos commemorat Fusar. sæpe citata *q. 296. n. 23. vers. contrariam sententiam.* Contrarium enim probant alij, quos recenset idem Fusar. *d. n. 23.* & sequitur *n. 25. vers. ego sentio,* vbi affirmatiuã, semper in praxi seruari affimat, & ab ea in consulendo, ac iudicando recedendum non esse monet, contraria sigillatim remouendo *num. 26. cum seqq.* 24

Fuit decisum pro Comitissa de mense Iun. 1627.

Ioan. Thomas Roggerius.

SVMMARIVM.

1 *Moniales tertij Ordinis Sancti Dominici, an gaudeant priuilegio fori.*

2 *Monialis professio probari potest per testes deponentes de professione, licèt sint eiusdem Monasterij.*

3 *Scriptura non requiritur pro probanda professione, sed solùm requiritur ad cautelã.*

4 *Scriptura non est necessaria probata professione per testes.*

5 *Moniales tertij Ordinis Sancti Dominici quare introducta.*

6 *Monialium tertius Ordo Sancti Dominici per quem Pontificem fuerit institutus.*

7 *Monialium prædictarum Ordo, quæ requirat.*

8 *Monialium prædictarum Ordo triplex est, & qui.*

9 *Regularium Status in quibus consistat.*

10 *Summus Pontifex potest dispensare circa tria vota substantialia Religionis.*

11 *Professio solemnis in voto Castitatis, & Obedientia in propria domo valida est.*

12 *Moniales tertij Ordinis Sancti Dominici, licèt viuant in propriis domibus, gaudent priuilegio fori, & habentur vt persona Ecclesiastica.*

13 *Fratres tertij Ordinis coniugati non gaudent hoc priuilegio.*

14 *Sixti IV. Bulla quid disposuit in præsenti materia.*

15 *Fori priuilegium, qualiter competat prædictis Monialibus ex Bulla Sixti IV.*

16 *Exemptio iurisdictionis personæ Ecclesiasticæ non requirit consensum Principis secularis.*

17 *Tertiarij non sunt immunes à Gabella in Hispania.*

18 *Leonis X Bulla adducitur in præsenti.*

19 *Bulla Pij V Gregorij XIII. & aliorum Pontificum quid disponat in præsenti.*

20 *Sacra Congregatio tum Tridentini Interpres, tum Regularium quid in præsenti statuerit.*

21 *Sorores tertij Ordinis Sancti Dominici cum aliquibus requisitis, de quibus hîc,*

gau

gaudent priuilegio personarum Ecclesiasticarum; quid etiam determinauit Sacrum Concilium Neapolitanum.

22 *Tertiarij viuentes vt laici priuilegiis Ecclesiasticis non gaudent.*

23 *Remissio non competit hæredi quando lis fuerit cœpta cum defuncto, secus è contra.*

ARGVMENTVM.

Mulieres Tertiarij, quæ vulgo Monachæ Birochæ appellantur, an canonis, & fori priuilegio gaudeant. Tertiarij alicuius Religionis, nùm à gabellarum solutione sint immunes. Fori priuilegium an, & quando competat hæredi in iudicio cœpto cum defuncto: & de aliis.

ALLEGATIO CIV.

1 REMISSIO petita ad Iudicem Ecclesiasticum pro parte sororum Elionoræ, & Angelæ de Francho Monialium tertij Ordinis Sancti Dominici, & conuentarum in S.C ad instantiam Ioseph de Felice Actorum Magistri omnino est concedenda, non solum attẽto iure communi Canonum, sed & attentis literis Apostolicis, ac priuilegiis eiusdem tertij Ordinis, cum declarationibus Sacræ Congregationis Illustr. Card. S.C. Trid. Interpret. & super Regularibus, in quo tria distincta sunt aduertenda.

Primò, in termino concesso super dicta remissione, testes deponere de professione, & aliis requisitis Ordinis prędicti, & hoc sufficere. Secundò, ipsas sorores de Francho Moniales tertij Ordinis pręfati esse personas Ecclesiasticas, & gaudere fori priuilegio de iure communi, & vigore priuilegiorum. Tertiò, quod licet sint conuentæ tanquã hæredes quondam Doctoris Iuliani de Francho laïci, ex quo iudicium nõ fuit cœptũ cum defuncto ipso laïco; sed cœptum cũ ipsis Monialibus adhuc gaudent priuilegio fori.

2 Ad primum, antiqua fuit quæstio, si professio requirit scripturam, & probari possit per testes, tamen in S.C. fuit generaliter decisa sufficere testes de professione deponentes, etsi essent eiusdem Monasterij, si scriptura verò interueniat, & intelligatur ad cautelam, & ita procedere tex. *in c. omnes fœminæ 27. q. 1.* post glos. Ioan. de Turrecremat. & alios, Præs. de Franch. *decis. 384. in princ. & num. 8.* ego addo aliam glos. auream *in cap. vidua 20. q. 1. vers. scriptis*, Aretin. *in c. nuper. n. 4 de testib.* Bero. *cons. 19. num. 18. lib. 1.* Mascard. *de prob. tom. 2. concl. 1243. n. 29.* Syluest. *in sum. tom. 1. verb. religio 3. n 1. vers. sed aduerte*, Pat. Sanchez *in sum. tom. 2. lib. 5. cap. 3. num. 2.* & quamuis idem Præs. de Franch. *incidenter in dict. decis. 384. num. 6.* faciat distinctionem inter viros, vt in eorum professione, & ad illius probationem scriptura non requiratur, & admittantur testes, & in-
3 ter mulieres, in quarum professione procedat d. tex. *in cap. omnes fœmina*, vt scriptura sit necessaria, tamen S. Consil. generaliter iudicauit contrarium, prout generaliter omnes citati DD. tenent, & in monialibus scribunt Magon. *decis. Floren. 141. n. 8. & 9.* & Honded. qui dicit duos sufficere testes eiusdem Monasterij *in cons. 78. num. 36. lib. 2.* ea est ratio irrefragabilis, quia in Monialibus tacita professio admittitur, quæ potiùs per testes, quam per scripturam probatur, plene Anna *in allegat. 51.* diuersum esse in professione expressa nulla ratio patitur, ex quibus glos. *in c. 1. in 6. casu, de cens. in 6.* quam ibi simpliciter refert Ioan. Monach. *n. 16.* remanet communiter reprobata.

Ex alio tamen de dictis testibus est habenda ra- 4
tio, quia Parte non opponente reperiuntur recepti, & publicati; quamuis enim esset necessaria scriptura, cuius contrarium est verum, vt diximus, tamen id procederet quando ante receptionem testium opponeretur, testibus verò receptis absque contradictione Partis, & de professione deponentibus, ipsis creditur, & remanet professio probata, Præs. Franch. *d. decis. 384. n. 6. & decis. 278. n. 7.*

Circa secundum, Elionoram, & Angelam con- 5
uentas esse personas Ecclesiasticas tanquam professas dicti tertij Ordinis, & gaudere fori priuilegio, est aduertendum, quod Sanctus Dominicus aduersus hæreticos Longobardiæ, & Tholosæ in adiutorium sumpsit quasdam personas deuotas zelantes pro fide, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarent, quas ipse gladio verbi Dei amputare non posset, quibus & tradit certum modum viuendi spiritualem vltra communem modum laïcalem, & citra statum completæ religionis, & dicebantur tunc fratres de militia Beati Dominici, extirpatis hæreticis in illis partibus, cùm non oporteret amplius gladio pugnare, remanserunt in illo modo partim religioso cum vxoribus suis, quæ mortuis viris continenter degebant, & alij vtriusque sexus viduæ, & virgines, & coniugati illis adhæserunt, vocati postea fratres, seu sorores de pœnitentia Beati Dominici, & dicta est tertia Regula, siue tertius Ordo eiusdem Beati Dominici, de quo tertio Ordine fuit sancta Virgo Catharina Senẽsis, B. Anton. Archiep. Floren. *in p. 3. hist. titul. 23. cap. 14. §. 2. vers. vbi notandum, & Summar. constit. Fratr. Prædic. Antuerpiæ editum de anno 1619. apud Henricum Ærtssium tit. de institut. tertiar. cap. 1. fol. mihi 54.*
postea Innocentius VII. in anno primo sui Pontifi- 6
catus dictam Regulam, modum viuendi, tertiumque Ordinem exprelse approbauit, *vt in priuileg. Fratr. Prædic. fol. mihi 94. à terg.* & *in d. summar. c. 2.* Beat. Anton. *d. vers. vbi notandum*, & Eugenius IV. idem confirmauit *Summar. d. c. 2. vers. Eugenius Quartus.* Quinimò Ioannes XXII. & Clemens V. declarauerunt Moniales dicti tertij Ordinis non includi in Bulla Beguardi, & Beguinæ, Archiep. Floren. *Summar. & Priuilegia in d. locis*, quibus accesserunt diuersa deinde priuilegia, gratiæ immunitates, & indulta diuersorum Summorum Pontificum Martini V. Sixti IV. Alexan. IV. Cælestini. V. Innocentij. III. Iulij II. & Pauli III. de quibus meminit Rodetic. *qq. Regul. tom. 2. q. 65. art. 5. vers. pro cuius rei intelligentia*, & *q. 72. art. 2.* & *tom 3. q. 72. artic. 2.* Episc. Campanil. *in diuers. Iur. Canon. rub. 12. cap. 16. num. 5.* & inter cætera contenta in regula præfata datur certus modus
vestium siue habitus præuia benedictione, *vt in c. 2.* 7
& 3. item requirit professionem completo anno, vel ante ad arbitrium Prioris, qua emanata non licet reuerti ad seculum, sed benè transire ad vnam de approbatis Religionibus cum emissione trium votorum solemnium, *vt in cap 4. & 5.* Obligat etiam ad horas Canonicas, ad confessionem, & communionem quater saltem in anno. Item obligat ad nonnulla ieiunia, ad obedientiam, & reuerentiam Prælatis,

tis,& ad alia permulta, *vt in c.6.7.8.10.11. & seqq. in d.priuilegiis Fratr.Prædic.fol.95 & seq.*

8 Ex quibus apparet coniugatos,& virgines esse de hac Regula,& propterea huiusmodi Fratres,vel Sorores tertij Ordinis esse in triplici differentia; Alij collegialiter viuunt, alij manent in matrimonio, & postremi manēt in propriis domibus cū voto tamen castitatis perpetuæ,*Collect.lit.Apostol.mend. & priu. Minor.verb.Tertiarij fratres,§.10.vers.aliter breuius*, Cord. *ibid.verb.quoad*,§.20.Sorb.*ib.vers.2.notandum*, Elionora,& Angela sunt de tertio genere, quia manent in propriis domibus cū professione tamen, & voto perpetuæ castitatis,& virginitatis,vigore cuius regulæ iā professæ,& approbatæ à Summis Pontificibus cum expresso voto perpetuæ castitatis, & virginitatis,etsi in propria domo,& cū propria substantia de iure communi Canonū dicuntur personæ Ecclesiasticæ, & gaudent fori priuilegio, & omissis pluribus argumentis relatis per Beatum Ioann.de Capistrano in opere inscrip.*defensoriam tertij Ordinis*, ac per Petr.de Vbal.*in tract. de Canon. Episc. & parroch qu.17. princ n.14.part.4.tom.15.tractat fol.212. à terg.* qui loquuntur etiam in coniugatis.

9 Considero primò,quod etsi dum loquimur de religione,& de professione intelligitur cū tribus votis solemnibus Castitatis,Paupertatis, & Obedientiæ, *cap.cū ad monasterium,de Regular.* Abb.*in rub. de Regular.n.4.plene D.Thom.2.2.q.186.art.4.vers.respondeo dicendam,in fine. & vers. ad tertium in fine, art.5. vers.respondeo dicendam,in fine,& art.3. & 6.* tamen illud substantiale,& quod ad perfectionem religionis requiritur, perpetua scilicet continentia ; quia modus viuendi secundùm quem homo matrimonio vtitur,non est simpliciter, & absolutè loquendo religio. D.Th. *d.art.4.* immò nec largè, nec strictè loquendo talis dicitur religiosus, Ro:. *d.591.n.7.1. par.diuers.*Itē obedientia,quæ in his, quæ pertinent ad religiosam vitā requiritur,vt alicuius instructioni,& imperio subdatur D.Th.*d art.5* concurrunt cū Elionora, & Angela conuentis,secundùm Regulam approbatam à Summis Pontificibus, à quibus regula Religionis sumit vires,*cap.fin.de religios.dom.* immò substantia Religionis,& Regulæ est ipse Papa,Petr. de Vbald.*d.n.14.* Felin.*in cap.2 n.10 de for. compet.* Greg.Lop.*in par.1.tit.7.leg.1.glos.4. vers. pro parte*

10 *contraria*, qui Summus Pontifex potest dispensare circa dicta tria vota substantialia in faciendis,& sic dū approbat regulas potest dispensare, quando verò vota solemnia sunt iam emissa, nō potest sine causa, Ant.de Butr.*in d.cap.cum ad monasterium,n.18. circa medium*,illud de paupertate non requiritur, quia in monialibus iura sunt clara, quod possint retinere propriā substantiam, & remanere in propria domo, cū licentia tamen Episcopi, dummodo profiteantur Regulā approbatam,*c.insinuante, qui Cler.vel vouent. cap.de vidais 27.q.1.*& Glos. *in d.cap. insinuante, in vers.vt in domo propria*,dicit quod talis Monialis retinet vsumfructum bonorum , & remanet in quadā domo Sacra, & proprietas quærtur monast. Arch. *in c.si vir.q.2. Innoc. in c.perrectam, n.5. vers. videtur etiā,de regular.*Rod.*d.tom.2.q.65.art.5.* Host. *in d c. porrectum, a.14.* Ioan. Andr.*n.4.*Anchar. *n.7.*

Et licet aliqui Summistæ dicant contrarium , loquuntur in viris non in mulieribus,cum quibus potest Episcopus dispensare,Summ. Rosella , Syluest Armilla,Tabiona,Nauarr.Anton. Cucc.apud Roderic. *qq.Regular.tom.3.q.17.art.11.*Pat.Sanch. *in sum. tom.2.lib.5.c.4. n.74.* quod & hodie etiam attenta dispositione Concilij Tridentini fieri potest , Pat. Graff. *dec. Aurear.tom 1.lib.4 c.23.n.17.* idem Pat. Sanch. *d.tom.2.c.15.lib.6. num.17.*

In monialibus ergo quicquid fit in viris professio est solemnis cum voto castitatis, & obedientiæ in propria domo absque voto paupertatis , dummodo fiat de Religione approbata,prout est hæc tertia Regula Sancti Dominici,& fiat cum licentia Papæ, vel Episcopi, quia non est de substantia Religionis esse intra monasterium *d.c.insinuante*,Sylucst.*d.verb. Religio 3 q.8.* Azor.*liv.12. inst. moral.c.5. q. 2.* sum. Labiena,Nauar. & alij Summistæ apud Pat. Sanch. *d.tom.2.lib.5.c.4.n.102.*est verum quod etsi hoc casu dicatur Religio, largior tamen est propriè Religio, Ioan.Bologn.*cons.22.n.33.& 34.*quia istæ Moniales non retinent magna patrimonia, sed honestū lucrū quærunt,quo viuere possint,vt aduertit ibi Bologn. & propterea remanēt personæ Ecclesiasticæ propriè religiosæ, & debent gaudere fori priuilegio,iā quod fecerūt professionē cū voto castitatis, & remanserūt in propria domo iuxta regulā professā,& à Papa approbatā,& sic cū authoritate Papæ,& de eius licētia. 11

Secundò considero, quod etsi istæ Moniales tertij Ordinis,& in propriis domibus viuētes cum propria substantia non essent strictè Religiosæ,tamē adhuc gaudere debent fori priuilegio,quia omnis,qui aliquo modo pertinet,& reducitur ad statū Religiosū, vt dedicet se Deo,secundùm aliquā participationem status Religiosi dicitur Religiosus, & persona Ecclastica,& fori priuilegio gaudet, *cap.quisquis 18.q. 4 cap.duo sunt 12.q.1.*& *in d.c.2 de for. competent.* de foro Ecclesiastico ponuntur nō solūm Clerici,sed & minores Ecclesiæ,glos. exponit seruientes, prout etiā *l.2.ff de in ius vocand.*eū ponit de foro Episcopi, qui propter loci Relionē inde se mouere non potest , & *gl.quā sequūtur Bart.& Ang.*exēplificat in Eremitis, & etiā Rot.*in dec.1.in fin.de Regal.*dicit quod si attēto statu præsenti viuunt religiosè, quouſq; tamē taliter viuunt, sunt personæ Ecclesiasticæ, & gaudent fori priuilegio,respectu cuius priuilegij personæ largo modo Ecclesiastica eo gaudet. Vital.*in Clem.ex eo. n.29.de sentent excommunic.* in Fratribus tertij Ordinis scripsit Abb.*in rub.de Regul.n.2.& 4.ante fin.& in c.1.de oblig.ad ratioc* Ex quibus cessāt motiua cōtraria,quod isti de tertio ordine sunt sicut locustæ sine Rege,manent in seculo cū vxoribus, habent modū viuendi approbatum non autem regulā cum tribus votis solemnibus, quia ista bene procedunt in coniugatis,non autē in illis tertiariis, qui sunt de tertio genere,& faciū: professionē cum voto perpetuæ castitatis,vt sunt istæ conuentæ,quæ habent superiorē, item non sunt in matrimonio,& tenentur ad regulā approbatam à Summis Pontificibus antiquitus, non facta dicta distinctione erant opiniones DD. nam Bart.*in l.1.n 4.ff de pœn.in l.semper, §.final.ff. de iure immunit.*dicit gaudere fori priuilegio, & vocat hos fratres tertij Ordinis,fratres gaudentes, & alibi dicuntur fratres, & sorores pœnitentia Mantellati, Corrigiati,& Cordellati in Italia *Pizzoccare*,in Hispania *Beate*,alibi *Beguine*,quo nomine pluries Rota vsa est in antiquis. Subdit Bart.*in d.§.fin.*quod Petrū seruatur contrariū,scilicet quod non gaudeant, sed vidisse plura consilia peritissimorū virorum cōcludentium debere gaudere fori priuilegio,Calder. *in cons.7.tit.de Iudic. & foro competent.* quem ad verbum refert Auch.*in d.Clem.ex eo.n.4.* plenè concludit non debere gaudere Abb.*in c.2.n.11.de foro compet.*disputat quæstionem,& concludit veriorem esse opinionem contra tertiarios,æquiorem, & tutiorem in conscientia esse ad fauorem tertiariorum. 12 13

In hoc conflictu opinionū superuenit Sixtus IV. qui anno sexto sui Pōtificatus sub tertio Non.Octobris anni 1475. determinauit quæstionē istā ad fauorem fratrum,& sororū tertij Ordinis Sancti Dominici 14

minici,& Sancti Franciſci per Bullã incip. Sacroſ. de qua determinatione,& Bulla meminit Felin.*in d. c.2.n.10.de iudic.* & reperitur impreſſa *in collectione priuileg.mendicant. facta per Confect u iter. Apoſtolic.Sixti IV. §.8. fol mihi 68. & in priuleg. Fratr. Prædicat fol.mihi 159. à terg.& in d ſummar. conſt. Ordin. Prædic.tit. de priuileg. tertiariarum,c.6.* cuius Bullæ verba ſunt.

Sacroſancta Romana Eccleſia ſub Religionis habitu Domino famulantes ex adducta pietatis officio propenſius diligere conſueuit, & ne indebitis agitetur moleſtiis tanquam pia mater opportunis fauoribus confouere. Sanè pro parte dilectorum filiorum Leonardi de Peruſio,Generalis Magiſtri Ordinis Prædicatorum, ac vniuerſorum Fratrum, & dilectarum in Chriſto Filiarum vniuerſarum Sororum tertij Ordinis Beati Dominici,de pœnitentia nuncupati, in dicto Ordine conſiſtentium, nuper nobis exhibita petitio continebat, quod licèt nonnulli Romani Pontifices prædeceſſores noſtri, diuerſa pro immunitate eorum conceſſerũt priuilegia, & quã plures in vtroq; iure peritiſſimi, quod ipſi Fratres, & Sorores debẽt gaudere libertate Eccleſiaſtica,vt perſona Religioſa,affirment;nihilominus Ciuitates,Communitates,ac Poteſtates,aliique locorum Officiales ſæculares noua eis realia, & perſonalia in dies grauamina libertatis Eccleſiaſticæ contraria indicere præſumunt. Quare pro parte Generalis Magiſtri Fratrum, & Sororum eorundem nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt eiſdem communitatibus,Poteſtatibus.&Officialibus,ne huiuſmodi grauamina inferant prohibere,aliáſque eis ſuper hoc opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati Communitatibus,Poteſtatibus,& Officialibus præfatis ſub excommunicationis pœna (quam ſi moniti non reſpuerint)eo ipſo incurrant,ne eiſdẽ veris,non quæſitis, aut propterea receptis Fratribus, & Sororibus continentibus,& non coniugatis, qui ſecundùm Regulã, & Inſtituta dicti Ordinis regularia viuunt, & perſeuerant, grauamina aliqua libertati Eccleſiaſticæ contraria indicere,aut ipſos Fratres,& Sorores,quominus gaudeant priuilegiis,& immunitatibus tam fori, quã perſonæ,& rerum,ſicut alia perſona Eccleſiaſtica,quomodolibet impedire præſumant auctoritate Apoſtolica tenore præſentium inhibemus.

15 De iure ergo communi Canonum conuentæ gaudent fori priuilegio dum ſunt continentes, & non manent in coniugio, iuxta tenorem Bullæ præfatæ Sixti IV. ex qua expreſſè conceditur fori priuilegium, cui priuilegio eſt ſtandum, ciſque eſt obſeruandum, Calderin. *dict.conſ.7.* Anchar. *in dict. Clement.ex eo, num.4 in fine.* Nauarr. *in manuali cap.27. num.79. verſ.8. declaratio,* Io. Bolognett. *in conſ.22. n.6.* Card.Tuſc. *pract.concl lit. F. conc.470. num.16. & 27.tom 2.* Giron. *de gabell. par.7. in prin. num.41. & 43. in fine,* Azened.*lib.9.recompilat.tit.18.l.1.n.5.* eo magis,quod iam ſunt in poſſeſſione,& obſeruantia,dum in Sacro Conſilio in vna cauſa ciuili, & in vna criminali fuerunt,Sorores tertiariæ remiſſæ, vt apparet in proceſſu, & videtur requirere, Carol. de Graſſ. *in tractat.de effect.Cleric.effect.1. n.95.*

16 Nec in dicta declaratione Sixti IV. requirebatur,vel requiritur conſenſus Principis ſecularis, vt aduertit Mar.Alter. *in tract.de cenſur.tom.1. diſp.10. c.2.verſ.hoc priuilegium,lib.5.fol. mihi 752.* quoniam agitur de eximendo a iuriſdictione laïcali perſonam Eccleſiaſticam,& de interpretando ſtatum Religioſum & Eccleſiaſticum, quod Papa abſque conſenſu ſecularis poteſt. Innocen. & alij Canoniſt. *in c.2. de maior.& obedient.* quando verò ageretur de perſona merè laïca Papa non poſſet eximere à iuriſdictione ſeculari abſq; conſenſu Principis ſecularis,& procedit Greg.Lop *part.1.titul.1.leg...gloſ.1.in fine,*quod in hoc caſu non eſt neceſſariũ, dum vt diximus iam ſunt in poſſeſſione,& obſeruantia dicti priuilegij,& in decreto Sacræ Congreg. Cardin. Concil. Trid. Interpret.adeſt regium exequatur, vt dicetur.

Hinc videmus in Hiſpania textũ expreſſum, quo 17
Tertiarij nõ ſunt immunes à gabellis,ſed tractantur vt laïci *in l.1.tit.4.lib.6.recompilat.& l.9. tit.4. lib.4. ordinam.*ſed procedũt in Tertiariis priuatã vitã agẽtibus cũ vxoribus,vel maritis,Laſart.*in tract. decim. vẽd.c.19.n 91.*Gutt.*de gabell.q.95.n.5.*Rod.*d.tom.3. qq.regular artic.11. in prin. q.74.* ita etiam procedit regni *c.100.* & quæ ibi ſcribunt Ioan. Anton. Nig. & alij,poſſet etiam dici non valere argumentum de tributis ad forum, Rod.*d.q.74.art.11. verſ. quantum autem,*& *tom.2.q.65.art.5.verſ.ſed hæc.*

Stat ergo firmatum Sorores tertij Ordinis Sancti Dominici de iure communi gaudere fori priuilegio, item ex tenore particularis Bullæ declarationis,& priuilegij Papæ Sixti,qui addidit neceſſarium requiſitum Caſtitatis, & Continentiæ.

Poſtea Leo X. in Lateranenſi Conſilio ſub die 19. 18
Decembris 1516. reformauit ſtatum Religioſorum & circa Tertiarios poſuit hæc verba, *Fratres autem, & Sorores tertij Ordinis,necnon Mantellati,Corrigiati, Pizzochera, Cordellati, & alij quocumque nomine nuncupati in propriis domibus habitantes ad onera,quæ laicis incumbunt perferenda teneantur, ac in foro ſeculari coram Iudicibus ſpecularibus conueniri poſſint, collegialiter autem viuentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes, ac mulieres, virginalem ſeu cœlebem aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam ducentes, priuilegiis, quibus fratres Ordinis,cuius tertia Regula habitum geſtant gaudere debeant.* Meminerunt de hac bulla Confect.*in d.collect.priuil. Regul.Mendic.in liter.Apoſtolic. Leon. X. §.1.fol mihi* 108. Quarant.*in ſum.Bullar.verb.priuilegia Regulariũ,verſ. fratres autem,fol.mihi 404.& in priuileg.Frater.Prædic.fol.mihi 176.a terg.in Concil.Later.ſeſſ.11.in fin.Summar conſtit.Ordin. Prædic. dict.titul.cap.7. & in* Bullar. *tom.1.conſtit.22. Leon. X. fol.mihi 510.*

Deinde quia à curioſis viris dubitabatur de illo verbo *expreſſo voto*, an eſſet intelligendum de voto ſolemni Caſtitatis,Paupertatis,& Obedientiæ,idem Leo X.ſub die 1. Martij 1518. hoc declarauit his verbis. *Nos ad tollendum omne dubium motu proprio, & ex certa ſcientia,ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine harum ſerie decernimus, & declaramus, quod in præmiſſis de* voto ſolẽni Religionis, *minimè intelligi debeat, ita vt mulieres virginanalem, aut cælebem vitam ſimpliciter viuentes,etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum,aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes,priuilegiis, & immunitatibus prædictis in omnibus,& per omnia frui,& gaudere debeant.*

Meminerunt de dicta Bulla Confect. *dict.loc.§.2.* Quarant. *ibid verſ.prædicta verba, fol. mihi 404. & 405.ſummar.conſt.Ordin Prædic.d.c.7.habetur in Bullar.d.tom.1.d.conſt.22.ver.Nuper in ſacro.§.2.fol.mihi 311.*& *in priuileg.Fr.Prædic.fol.mihi 179.*

Poſt verò Concilium Tridentinum tam Pius 19
Quintus *in Bulla incip. circa Paſtoralis,* quam Greg. XIII. *in bulla incip. Deo ſacris virginibus*, voluerunt quòd mulieres collegialiter viuẽtes in tertia Regula tenerentur ad clauſuram ſeruata forma Tridentini Concilij,per quas bullas noluerunt comprehendere Moniales tertiarias in propriis domibus viuentes,Rod.*tom.2 qq.regular.q.44.art.3.verſ.obſerua prætorea.*Quarant.*d.verb priuilegia Regularium, verſ.reperitur hic declaratio,fol.mihi* 405.P.Sanch.*d.tom.2. lib.6.c.16.n.17.*& declarauit ſacra Congreg. Regularũ in decreto lato de anno 1616.inferius citãdo.

De

20 De anno 1612. Sacra Congregatio Illustrissim. Card. Sacr. Conc. Trid. Interpretum inhærendo omnibus supradictis declarationibus, literis Apostolicis, & Bullis, expresse ordinauit, Fratres Tertiarios, ita demum potiri, & gaudere priuilegiis tertiæ Regulæ, si collegialiter, seu cum claustralibus habitant, & hoc casu exemptos esse etiam à iurisdictione Ordinarij. Sorores verò siue mulieres gaudere dictis priuilegiis cum solo voto Castitatis absque duobus aliis votis Paupertatis, & Obedientiæ, iuxta declarationes prædictas Lateranensis Concilij, & Leonis Papæ X. dictum decretum reperitur impressum, & præsentatum in processu. Item habetur *in compend. Bullar. edito per Flau. Cherubinum, in d. const. 22. Leonis X. schol. 1.* & *in d. c. 7. in fine sum. const. Ord. Prædic.* & apud Thor. *p. 1. cõpend. decis. Regni, vers. Moniales Tertiariæ, in princ.* vbi dicit adesse regium exequatur.

Postremò de anno 1616. Sacra Congreg. Regularium omnia prædicta per eadẽ verba confirmauit, solùm addit aliquas decisiones inter Ordinariũ, & Prælatos Regulares, scilicet decedente Moniali tertiaria sine electione sepulturæ, debere sepeliri in Ecclesia Ordinis si adest sepultura communis, alias secus, item non posse recipi, nisi ætatis annorum 40. & cum licentia Ordinarij, dummodo habeant vnde possint viuere, & habitent cum coniunctis in primo gradu, & quod abstineant à velo, *sotto gola*, & *succanno*, meminit Episcop. Campanil. *in diuer. Iur. Canonic. rub. 12. c. 13. n. 164.* vbi inseruit verba decreti.

21 Quare reassumendo liquet Tertiarios siue Fratres, & Sorores tertij Ordinis de iure cõmuni gaudere fori priuilegio, itẽ en speciali declaratione, priuilegio, & particularibus literis Apostolicis Sixti IV. dummodo sint continentes, Lateranense verò Concilium, & Leo Papa X. declarauerunt Fratres tertij Ordinis esse illos, qui collegialiter, vel cũ claustralibus habitant, mulieres verò, etiam in propriis domibus habitantes, vel affinium siue consanguineorum, expresso voto Castitatis dũtaxat, non autem Paupertatis, & Obedientiæ, & istos gaudere dictis priuilegiis; alios in matrimonio viuentes, vel viros nõ collegialiter, vel cũ claustralibus viuẽtes esse merè laïcos, sæcularibus iudiciis subditos, quæ omnino sũt, & approbata hodie post Conc. Trid. ex dictis declarationibus Sacræ Congreg. de anno 1612. & 1616. & sũt conformia cũ legibus municipalibus sup. citatis.

Et cum istis terminis omnes DD. concurrunt, nemine excepto, concludentes Tertiarios huiusmodi, & Tertiarias gaudere fori priuilegio tam ante Bullam Sixti & Leonis X. quam postea.

Bart. *in d. l. 1.* & *in d. l. sæpe, §. final.* Abb. *in d. rub. de Regular. n. 4. & in c. 1. de oblig. ad ratiocin.* Rot. *decis. 8. de iurepatron.* & *decis. 1. de Regular. in fine, in antiq.* B. Ioan. de Capistrano *in d. defensor. 3. Ordin.* Petr. de Vbald. *d. q. 17. prin. n.* 20. Vital. *in d. Clem. ex eo, n. 33. & 39. de sent. excommun.* Felin. *in d. c. 2. n. 10. de for. comp.* Sylu. Aufrer. Marian. Socc. quos & sequuntur. Roderic. *qq. regular. tom. 2. quæst. 65. ar. 5. vers. sed hæc.* Stephan. Gratian. *lib. 3. discept. forens. c. 413. n. 38.* & *c. 449. n. 7.* Ioan. Bolognett. *d. cons. 22. n. 13. 32. & 34.* Mar. Alter. *de censur. tom. 1. disp. 16. c. 1. vers. hæc sententia Felini, fol. mihi* 674. Duard. *in bulla Cœnæ lib. 2. Canon. 15. q. 3. n. 3.* Decian. *lib. 4. tract. crimin. cap. 9. n. 34. tom. 1.* Thot. *in d. ver. Moniales tertiariæ.* Rustic. *in l. cum anus, lib. 5. c. 13. n. 17.* vbi scribit ita iudicatum. Episcop. Campanil. *in d. diuer. rub. 12. c. 13. ante n. 164.* Episcop. Ricc. *decis. 88. in fine, tom. 2.* Matt. *de iurisd. p. 4. cas. 112. n. 36.*

Sacrum nostrũ Consiliũ pro hac opinione bis iudicauit in ciuilibus, & criminalib. vt est deductũ in processu, & meminit Thor. *d. ver. Moniales tertiariæ.*

Qui autem contrarium sectantur opinionem loquuntur in tertiariis viuentibus, vt laïci, scilicet in matrimonio, & coniugio, vel in viris non collegialiter, siue cũ claustralibus viuentibus, iuxta dictas declarationes Apostolicas, & Sacræ Congreg. Conc. & Regularium, qui omnes ad libitum possunt dicere, quod nõ est in istis Elionora, & Angela cõuentis, vt diximus, & ita procedunt Eugen. *cons. 26.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. cas. 56. n. 7.* Rot. *decis. 591. p. 1. diuer. nouiss.* Castill. *decis. 88. lib. 1.* Carol. de Grass. *d. effect. 1. n. 92. & 93.* Caldet. *d. cons. 7.* Anchar. *in Clement. ex eo, n. 4.* ita etiã concordant Didac. Perez *in d. l. 1. ord.* & Azeu. *in d. l. 1. recompil.* & Viu. *dec. 49. n. 10. lib. 1.* qui licet asserat opinionẽ Beati Ioan. de Capistrano, & aliorum procedere, quando mulieres promittunt castitatẽ, & obedientiam cum certo modo viuendi in ieiuniis, & manent in domuncula, & parua habitatione separata à familia, & cum prædiolis, hoc dictũ est expresse contra dictas declarationes Apostolicas, & Sacræ Congreg. & contra dicta iura *in cap. de viduis*, & *in cap. insinuante*: sic vera est conclusio tã de iure communi, quã ex priuilegiis has sorores tertiarias conuentas gaudere fori priuilegio, & esse remittendas ad Iudicẽ ecclesiasticum competentem. 22

Ad tertium, & vltimum non est necessaria longa discussio, quia per Sacrum Consilium, dũ fuit datus terminus super remissione, tacitè fuerunt admissæ istæ Moniales ad petitã remissionẽ probatis requisitis, & cõstito, quod sunt personæ Ecclesiasticæ gaudentes fori priuilegio, vt notantet scribit Præs. de Franc. *decis. 376. ante n. 1.* ibi, *Tacitè fuit admissus per Magnam Curiam, quæ protulit decretum, quod capiatur informatio de allegato Clericatu*; & quando hoc non esset decisum, ita ad præsens Sacrum Consilium debet decidere, quia hoc iudicium non est cœptum cũ defuncto laïco, sed principaliter cæptum cum ipsis Monialibus, etsi hæredibus laïci, quo casu vera est distinctio DD. quod in cæptis cum defuncto laïco, Clericus hæres non declinat forũ, in non vero inceptis cũ laïco, sed cum ipso Clerico, licèt tanquam hærede laïci declinat forũ, & vtitur priuilegio fori ex propria persona, Cyn. Bartol. Albert. & Fulgos. *in l. hæres absens*, vbi Barbosa *num. 119 ff de iudic.* Butr. *n. 12. circa finem*, Abb. *n. 4.* Aret. *num.* 10. Felyn. *n. 4.* Dec. *n. 31. in cap. quia verò, de iudic.* Didac. Couarr. *pract. qq. c. 8. n. 4.* Spinol. *in specul. testament. glos. 33. princ. titul. de adit. hæred. n. 72. & 75.* D. Carau. Auus meus *in rit. 234. n. 5.* Castill. *decis. 100. n. 1. lib. 2.* Ceuall. *pract. qq. tom. 2. quæst. 588. n. 13.* Borell. *tom. 1. decis. vniuers. titul. 43. n. 64.* nec hoc iudicium habet dependentiam, vel connexitatem cum processu Sacri Consilij, siquidem Sacrum Consilium ordinauit, quod Ioannes Antonius de Ambrosio præstaret cautionem de soluendo iudicatũ, quæ fuit præstita penes ipsum Actuariũ de Felice: siue penes Franciscum Antonium de Viuo actitantem eius nomine, deinde idem Ioannes Antonius absq; decreto Iudicis, vel alio ordine, Superioris per actum separatum, & ad cautelã ipsius Actuarij in subsidium obligati dedit in approbatorem dictum Iulianum de Francho, qui se obligauit, fideiussorem præstitum esse habilẽ ad soluendum, vigore cuius approbationis dictus Actuarius de Felice agit contra ipsius Moniales hæredes dicti approbatoris, non autem agit creditor, cui per approbationem non est quæsitum ius, & sic ista approbatio nullam habet dependentiam, vel connexitatẽ cum iudicio, & processu S. C. sed est actus separatus, & idcirco competit remissio causæ ad Iudicem Ecclesiasticum, & Sacrum Consiliũ hoc signanter iudicauit dũ dedit terminum super petita remissione, ex istis omnia remanent benè fundata 23

pro intentione Elionoræ, & Angelæ, quæ subiicio, & me totum Dominis meis de Consilio Neapolitano, die 29. Septembris 1627.

Petrus Carauita I. V. D.

SVMMARIVM.

1 *Facti series, de qua agitur, proponitur.*

2 *Moniales si transferantur ad aliud Monasterium, vtrum cum eis bona quoque transeant, vel remancãt penes primum.*

3 *Adducitur opinio multorum Doctorum, qui dicunt proprietatem remauere in primo, vsumfructum transire ad secundum.*

4 *Dos data per Monialem primo Monasterio, illâ translata ad secundum, vtrum remancat in primo.*

5 *Monialis quibus ex causis possit transire de vno Monasterio ad aliud.*

6 *Declaratio Sacræ Congregationis Concilij Tridẽtini, quid disponat in præsenti.*

7 *Monaci bona translata ad aliud Monasterium, cui applicantur.*

8 *Ponuntur aliqui casus, in quibus Monaci bona transeunt ad secundũ monasteriũ.*

9 *Prælatus potest dare licentiam, quod bona transeant in secundum Monasterium.*

10 *Limitationes adducuntur pro conclusione supra tradita.*

11 *Decretum Sacræ Congregationis cum Monasterio Crucis Lucæ, & cum Monasterio Sancti Ioannis Baptistæ, qualiter processerit.*

12 *Translatio Monialium ad aliud Monasterium, quibus ex causis fieri valeat.*

13 *Doctores adducuntur pro conclusione supra allata.*

14 *Argumenta partis aduersæ diluuntur.*

ARGVMENTVM.

Regularis si à Monasterio, in quo est professus ad aliud cum superioris licentia transitum fecerit, an cum illo bona quoque sua transeant, vel remaneant penes primum. Transitus Monialium de vno Monasterio ad aliud, quibus ex causis permittatur, & de pluribus ad ornatũ, & explicationẽ text. *in c. licet, de Regular.*

ALLEGATIO CV.

1 EGALE Monasterium nouiter constructum Dominarum RR. Monialium Reformatarum Sanctæ Mariæ Egyptiacæ instissimè supplicat in Collateral Consilio pro alimentis decretis per Sacram Congregationem Eminentissimorum Cardinalium, & per Illustrissimum Dominum Nuntium, ad rationem ducatorum quinquaginta pro qualibet Moniali, ex introitibus primi Monasterij, cui dotes dictarum Monialium peruenerunt, vel saltem per modum prouisionis pro aliqua quantitate in computum alimentorum, pendente prouisione facienda, quod suadetur ex pluribus.

Primò, nam hoc secundum Monasterium non est alterius Ordinis, siuè Religionis, sed eiusdem habitus Religionis, & Regulæ Sancti Augustini, sub obseruantia tamen primi instituti, & sub strictiori vita. Ita quod in omnibus naturam primi Monasterij sequitur, vt nouissimè est præsentata declaratio Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium; & proinde, & hoc secundum, & primum Monasterium sub eodem Prælato Illustrissimo, scilicet Nuntio viuunt, & noua Professio non fuit necessaria, & omnibus priuilegiis, exemptionibus, & prærogatiuis, quibus primum Monasterium gaudet, & hoc secundum potitur, & est quædam incorporatio, vt in puncto scribit P. Suarez *de Religion. to. 4. lib. 3. c. 15. n. 14.* & ideò non intrat quæstio si bona Monialium translatarum acquisita primo Monasterio transeant in hunc secundum, sed arbitrio prudentis Prælati sunt bona inter primum, & hoc secundum Monasterium distribuenda, vt secundum omnino habeat eius sustentationem: idem P. Suarez *dicto cap. 15. num. 16.* 2

Secundò, quando hoc secundum Monasterium esset alterius Ordinis, & Religionis, quod negatur, sunt opiniones DD. si bona acquisita primo Monasterio ratione ingressus tacitè, vel expressè transeant in secundũ, alia est opinio negatiua, alia affirmatiua, alia media, vt scilicet proprietas remaneat primo, & vsusfructus transeat in secundum, & omnes istæ opiniones sunt communes, vt videre est apud Ill. Dominum meum, Dominum Marchionem Belmontis *in Authentica ingressi, in vers. sua, c. 6. n. 7. cum seqq. C. de Sacrosanct. Ecclesiis*, Couar. *cap. 1. n. 31. de testam.* Azor. *in c. 15. quæst. 3.* statim citandus P. Suarez *dicto lib. 3. c. 13. & 14.* P. Bonacin. *to. 1. oper. tract. de clausur. q. 2. punct. 9. §. 4. difficult. 2. n. 6.* P. Sanch. *tom. 2. sum. lib. 7. c. 32. n. 12.* P. Ferd. de Castr. *tom. 3. sum. tract. 15. disput. 3. punct. 17. §. 1. & 2.* & Ascan. Tamburin. *de iur. Abbatum tom. 3. disput. 7. quæst. 6.* & affirmatiua, quòd transeant in secundum, de qua Host. Ioannes Andreas, Butr. Anchar. Imol. & Abb. *n. 8. ver. mihi multum, in cap. quod à te de Cleric. coniug.* vt propterea eam tenere communiter Patres Canonum, scribit Soccinus Senior *cons. 52. n. 18. lib. 4.* est de consuetudine vt vsu recepta, P. Azor. *instit. moral. to. 3. lib. 12. c. 15. quæst. 3.* Nicol. de Vbald. *in tract. de success. ab intest. Cleric. Regul. part. 2. n. 15. in 2. par. 8. vol. tract. diuers. fol. 352. à terg.* 3

Tamen prædictæ opiniones cessant in dote data per Monialem primo Monasterio tempore professionis, nam si legitimè, & validè transit in secundum Monasterium portat secum dotem, quàm primum Monasterium secundo restituere, & consignare debet, & hoc, quia dos datur pro alimentanda Moniali, & in alium vsum conuerti non debet, P. Bonac. *tom. 1. oper. tract. de alienation. bon. Eccles. disputat. 2. quæst. vnica, punct. 2. num. 5. vers. secundo de dote*, P. Lezan. *in sum. 99. Regular. tom 2. cap. 19. num. 57.* & datur ratione matrimonij spiritualis, quòd Monialis cum Christo Domino contrahit, & sic non potest, nec debet esse dos absque oneribus matrimonij, sicut in matrimonio carnali videmus, in quo dos non est sine oneribus matrimonij. Bald. *in l. final. numer. 12. C. de sentent. quæ sine cert. quant. & in rub. C. de priuileg. dot. num. 1.* 4

*num.*1. Socc.Sen. *in leg.*2.*in princ.n.*9. Aretin.*nu.*4. Rip. *n.*29. Herculan.*n.*32.& Pontan. *n.*14. *ff.solut. matr.* quod spirituale matrimonium per Monialem perpetuò contrahitur, non in primo Monasterio, sed cum Christo Domino in omni alio Monasterio, legitimè tamen, & validè deinde se in id transferendo, & sic habet tacitam conditionem, si in eodem primo Monasterio Monialis permanserit, non quòd per solam professionem simpliciter, & perpetuò, & absque causa ipsi primo Monasterio dos acquiratur, & ideo Monialis in alium Monasterium transeundo, portat secum dotem primo Monasterio datam, & secundo Monasterio acquiritur, cui à primo est restituenda, vt tenuerunt infrascripti.

Socc.Senior. *cons.*22. *num.*3. *vers. sed in casu nostro, lib.*2. Illust. Dominus meus Dominus Marchio Belmontis *d cap.*6. *num.* 10. Bald. Nouell. *de dote part.*1.*num* 10. Sum.Rosella *in verbo Religio* 4.*n.*12. Benedic.Capta *cons.*96. *n.*6. *&* 9. Rodoan. *de spol. Eccles. quæst.*9.*in princ.n.*80. Rota *in recentior. decis.* 215.*num.*2.*to.*1.*part.*2. *in recollect. per Farinac.* vbi habetur pro absoluto. Ascan. Tamburin. *d.disput.*7. *quæst.*6.*num* 9.

5 Hic est præsens casus, in quo istæ Dominæ Moniales legitimè exierunt à primo Monasterio, causâ scilicet strictioris vitæ, & etiam cum licentia sui Prælati, iuxta *cap. licet, de Regular.* & ideò earum dotes essent huic secundo Monasterio restituendæ in proprietate, & tamen de hoc nunc non est quæstio, petuntur tantùm alimenta, quæ eò magis sunt præstanda si dotes sunt restituendæ.

6 Non obstat declaratio Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, quam refert P. Suarez *d. cap.* 24.*num.*15. siquidem declarationes ad S.Trid. Concil. impressæ non omnes sunt veræ, prout Sacra Congregatio in licentiis, quas in dies concedit expressè protestatur, quòd inter dictas declarationes impressas sunt multæ non veræ, vt ego habeo in licentiis mihi concessis, & propriè contigit in dicta prætensa declaratione, quæ legitur in impressis per Farinac. & ab eo in impressis ex Bibliothec. Bellarmin. *in sess.*25. *cap.* 5. *de Regular.* & eam refert Armendar. *in l. Nauar. lib.*2. *tit.*18. *n.*100. Barbos. *de potest. Episc.part.*3. *alleg.*102. *n.*26. & tamen eadem declaratio est deinde impressa inter alias declarationes impressas ad idē Sacr.Trid.Cōc.Lugduni 1631. Sumptibus Cardon. *in dicta sess.*25. *cap.de Regular. num.*9.*vers. quando verò*, & nihil in ea dicitur de dote, sicut & idem Barbos. *in suis remiss. in dicto loco, n.*130. refert eandem declarationem, & nihil dicit de dote, & propterea de dicta relata declaratione, tanquam non authentica, non est curandum.

7 Tertio DD. qui tenent bona acquisita primo Monasterio non transire in secundum, & non faciunt differentiam inter dotem Monialium translatarum, & bona Monaci translati, sunt. Nauar. *tom.* 1.*oper.de Regular. Comment.*4. *num.*24. *ver.*11. *Roderic. quæst. Regular. tom.*2.*quæst.*79.*art.*2.

8 Isti DD. excipiunt duos casus: primus, quando fit transitus ob necessitatem publicam, vel valde magnam priuatam cum auctoritate Prælati. Secundus si Summus Pontifex iubet, quòd bona transeant, & loco Pontificis est Sacra Congregatio. Nauarr. & Roderic. sequuntur P.Mirand. *in manuali Prælatorum, tom.*1.*quæst.*34.*art.*24. *in* 2.*conclus.* P. Sanchez *d.cap.*32.*num.*12. P.Suarez, P.Ferdinand. de Castr. & P.Bonac. *in locis citatis*, Cuccus *instit.maior.tom.*1. *lib.*3.*rubr. de Regularibus, num.* 152. P.Faust. *tom.*1. *Theolog.moral.cit.de Relig statu, quæst.*344. *vers. hinc Monialis*, & non adest contradictor.

9 Nam Prælatus potest dare licentiam quòd bona transeant in secundum Monasterium, Siluester *in sum tom.*2.*in vers.Religio* 4.*num.*10. Anchar. *in d.cap. quod a te, n.*9. & Butr.*n.*9. eò magis Summus Pontifex, & eius in loco Sacra Congregatio, P.Suarez *d. cap.*24.*n.*18. Buratt.*dec.*576.*n.*2.*tom.*2.

10 Istæ duæ limitationes optimè applicantur in præsenti casu, nam primum Monasterium reformatione eget, & propterea viget prima causa publicæ vtilitatis. Item viget, & secunda causa priuatæ vtilitatis, scilicet strictioris vitæ, & primi Instituti, & regulæ obseruantiæ, & sic est locus primæ limitationi. Item est locus secundæ limitationi, quia iam pro dictis alimentis ab initio transitus fuit data licentia à Sacra Congregatione, immò fuit transitus concessus cum dictis alimentis, & propterea nullus remanet locus dubitandi.

11 Nun obstat decretum Sacræ Congregationis interpositum cum Monasterio Crucis Lucchæ, & aliud decretum cum Monasterio Sancti Ioannis Baptistæ, quorum copiæ in hac causa à dicto primo Monasterio sunt productæ, siquidem in hac causa habemus decretum in contrarium, quod facit legem, inter partes, *cap. cum inter, de re iudic.* Item in dictis decretis non agitur de dote, item in dictis causis non fuit concessus transitus ab initio cum alimentis, prout in hac causa, & aliàs istæ Dominæ absque dictis alimentis non fecissent transitum. Item in dictis causis secundum Monasterium non est inops.

Quartò, & postremò, quando prædicta omnia non concurrerent, quod negamus, stante legitimo, & valido transitu causa strictioris vitæ, & cum licentia Prælati, quicquid dicant Moderni Casuistæ, vt sunt P.Suarez, P.Sanch. P.Ferdin.de Castr. & P. Bonac. in supradictis locis, recepta est opinio, primum Monasterium teneri subministrare alimenta secundo Monasterio inopi, maximè de bonis translatis; nam est text.clarus *in cap. quicunque* 16. *qu* 7. aliàs negare alimenta esset necare, *l.necare, ff.de lib. agnoscen.c.qui abstulerit* 12.*quæst.*2. *cap. non satis* 86. *distinct.cap.inter cætera* 22.*quæst.*5. 12

13 Et in puncto primus omnium Speculat. *part.*4. *de statu Monachor.quæst.*7.*num.*10. Card.Zabarell. *in d.c.quod a te, num.*8. *vers.tamen si Monasterium*, & *in cons.*29.*col.fin.vers.si verè expressè.* Ancharan. *in d.c. quod à te, n.*9. Abb. *ibidem, num.*8.*vers.hoc autem intellige.* Butr. *in consil.*75. *incip. Monialis quædam.* Couarr. *in cap.*1.*num.*31.*vers.hactenus verò, de testament.* P.Roderic. *tom.*2.*sum.cap.*110. *num.* 16. *in impress. Valledolid.de anno* 1621. Surd.*de aliment.tit.*9.*q.*27. *num.*23. *iuncto num.*25. ibi, *nisi dicamus, quod in primo Monasterio durant reliquiæ quædam primæ obligationis.* Menoch. *consil.*193.*numero* 11. *lib.*2. Cardinal.Tuschus *tom.*5.*pract. qq. litt. M. conclus.* 322. *num.*10.

14 Non obstant aliqua motiua, & primò, quòd non sunt reddita computa administrationis factæ in primo Monasterio ab olim Domina Abbatissa de Tocco; siquidem fuerunt computa reddita iuxta antiquum solitum dicti primi Monasterij, & remansit creditrix dicta Domina Abbatissa in ducatis 461. vt ex bilancio præsentato; & si prætenditur alia reuisio computorum prædictorum, interim alimenta non sunt deneganda, *argum. cap. ex parte, de accusat.l.si instituta, §.pen.ff.de inofficios. testament.* Afflict. *decis.*10.*n.*2. Colcr. *de aliment. lib.*1. *cap.*13. *n.*30.& *cap.*14 *n.*53. eò magis, quòd prætensio prædicta non tangit omnes Moniales.

15 Secundò non obstat, quòd sunt restituenda aliqua prætensa mobilia primo Monasterio, siquidem hoc negatur, & interim non sunt deneganda alimenta,

ta, nec omnes Moniales hoc tangit, vt supra dictum est.

16 Tertiò, non obstat, quòd illustrissimus Dominus Nuntius denegat licentiam Professandi in primo Monasterio; nam est capienda super hoc resolutio, & interim non sunt deneganda alimenta saltem per modum prouisionis, ne fame pereant istæ RR. Dominæ, vt est dictum, & redire ad primum Monasterium esset nimis durum, & essent continuæ rixæ, ob quod solum euitandum licitus est transitus, & debentur alimenta, vt dicunt omnes citati DD. etiam partis negatiuæ.

17 Quartò, non obstat, quòd hoc secundum Monasterium non videtur de iure Regij Patronatus, prout primum Monasterium; siquidem de iure retinet hoc secundum Monasterium priuilegium Regij Patronatus, prout primum, vt est dictum, & adest dicta declaratio Sacræ Congregationis, & propterea debent alimenta subministrari, & hoc secundum à primo sustentari, de quo Regio Patronatu nõ est dubitandum, iam quòd transitus fuit publicus cum licentia Prælati, & Sacræ Congregationis, & cum ordinata eleemosina Excellentissimi Comitis Montis Regij tunc Proregis cum comitatu familiæ secularis, & cum consensu Excellentissimi Domini Ducis Medinæ nunc Proregis, vt penes Illustr. Ducem Caiuani, & cum affixione Regiorum Insignium, & sub eodem Prælato.

18 Quare, vel ex eo quòd hoc secundum Monasterium est de eadem Religione primi, vel quia primum retinet dotes istarum Dominarum Monialium, vel ex eo, quòd transitus fuit cum expresso onere alimentorum, vel tandem ex eo quòd agitur de alimentis, & hoc secundum Monasterium est inops, omnino alimenta sunt concedenda, vt supplicatur; sub censura tamen Dominorum meorum. Neap. die 17. Augusti 1641.

Petrus Carauita. V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur.*
2 *Posthumus institutus, si viuo Patre in lucem venit, & moriatur viuente eodem Patre, an testamentum rumpatur.*
3 *Pupillaris expressa an, vt locum habeat, necesse est, vt pupillus moriatur sui iuris.*
4 *Substitutio pupillaris tacita vtrum euanescat, pupillari expressâ corruente.*
5 *Pupillaris substitutio, vt valeat, quæ requirantur.*
6 *Bart. limitatio* in l. quod si filius, ff. de captiuis, *adducitur in præsenti.*
7 *Intestatus quot modis sumi potest.*
8 *Casus omissus qualiter interpretandus sit.*
9 *Vulgaris, & pupillaris substitutio qualiter dicantur, & quomodo comparentur, inter se.*
10 *Pupillaris expressa caducatâ vtrum sit caducata vulgaris expressa.*
11 *Illa verba* si hæres non erit, *in substitutione apposita, quomodo explicentur.*
12 *Monasterium, de quo in præsenti, succedit per vulgarem expressam.*
13 *Vulgaris tacita contenta sub compendiosa non extinguitur mortuo instituto viuo testatore.*
14 *Vulgaris substitutio continet casum nolentiæ, & impotentiæ.*
15 *Bart.* in l. lex Cornelia, ff. de vulgari, *declaratur.*
16 *Substitutio vulgaris facta in vno casu porrigitur ad omnes casus similes.*
17 *Argumenta partis aduersæ quomodo diluantur.*
18 *Decisiones, vt DD. in præsenti quæstione adducuntur.*
19 *Vitiato expresso, non vitiari semper tacitum ostenditur.*
20 *Testamenti mutatio non facta, cum testator potuerit, quid operetur in præsenti.*
21 *Clausula codicillaris quid, & qualiter operatur.*
22 *Clausula Codicillaris fauore piæ causæ intelligitur apposita in testamento.*
23 *Clausula Codicillaris operatur immissionem in fauorem* leg. fin. C. de edicto diui Adriani tollendo.
24 *Ius accrescendi quando locum habeat inter vsufructuarium & proprietarium hæredes institutos.*
25 *Ius accrescendi an locum habeat inter hæredem in re certa, & inter hæredem vniuersalem.*

ARGVMENTVM.

Posthumus si à Patre fuerit hæres institutus, & in casu, quo non nasceretur, vel si nasceretur, & in pupillari ætate decederet, & fuerit aliquis substitutus, facto casu, quod natus sit, & post aliquos dies Patre adhuc viuente decesserit, defuncto demùm Patre cum eodem testamento, an substitutioni in illo ordinatæ locus sit. Clausula Codicillaris, quos producit effectus in testamento ad pias causas. Ius accrescendi an locum habeat inter hæredem vniuersalem, & hæredem in re certa institutum: & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGA

ALLEGATIO CVI.

1 IN vltimo suo elogio Franciscus Antonius Pontecorbo instituit hæredes filios suos, vel filias nascituros, vel nascituras corpore suæ vxoris, dicta vxore relicta hærede in vsufructu, & adiecit substitutionem his verbis, *Item si detti figlioli ò figliole non venissero in luce, ò nati moressero in pupillari ætate, faccio herede, & in detta mia heredità habbia da succedere lo Venerabile Monasterio di Santa Maria della Vita di queste borgo delle Vergini dell'Ordine Carmelitano:* contingit quod posthumus viuo patre in lucem venit, & eodem patre superstite infra tres menses decessit; postmodum testator post alios duos menses obiit cum eodem testamento, hac facti serie stante, Monasterium Iure fecit se declarari heredem vigore substitutionis.

2 E contra prætendit Olimpia Pontecorbo, ipsam esse declarandam hæredem ab intestato in hæreditate dicti Francisci Antonij Pontecorbo, vti fratris, substitutione in beneficium Monasterij minime sibi refragante, vti caducata, & irrita effecta ob obitum posthumi viuente patre per tex. *in l. quod si filius, ff. de captiuis, & postliminio reuersis*, vbi Dinus dicit esse casum quod filio decedente viuo patre, substitutus pupillariter non potest admitti ex tacita vulgari contenta in expressa pupillari, quia tex. dicit nihil de secundis tabolis potest tractari, scilicet nec de pupillari, nec de tacita vulgari in ea contenta. Et sic infert, Monasterium ex pupillari expressa non posse succedere vti caducata ob mortem posthumi viuo patre; nam ad hoc, vt pupillaris ex-
3 pressa habeat locum, oportet impuberem mori sui iuris, & sic post mortem patris, aliàs si decedit viuo patre, quia moritur filiusfamilias, substitutio pupillaris, quæ est testamentum impuberis euanescit, dum filiusfamilias non habet testamenti factionem actiuè: ita tradit Bar. *in dict. leg. quod si filius*, quam legit *cum leg præcedenti*, quæ incipit *pater, ff. cap. & post. reuersis*, idem Bart. *in leg. vnica, §. pro secundo, in 2. opp. C. caducis tollendis*, minus quoque potest admitti ex vulgari tacita contenta sub pupillari ex-
4 pressa *per dict. leg. quod si filius*, quia vitiato expresso vitiatur, & tacitum *leg. 3. §. qui habet, ff. de seruit. rusticor. prædior.* Et hanc Dini sententiam vti expeditissimam sequitur Bart. *in leg. Cornelia, num. 3. ff. de vulgar. & pupill.* & *in leg. 1. n. 31. vers. vlterius quæro, ff. eod.* vbi in terminis dicit, quod si postbumus, cui erat facta substitutio pupillaris, deficit post testamentum in vita patris, sobstitutus non potest succedere ex tacita vulgari contenta in pupillari expressa, quia ad hoc vt pupillaris substitutio va-
5 leat, inter cætera requiritur, vt filius sit in potestate. Secundò quod efficiatur sui iuris per mortem patris. Tertiò quod adeatur hæreditas patris, *leg. 1. ff. de vulgar. & pupillar.* secus si viuo patre sic filiusfamilias moritur, vel efficiatur sui iuris per captiuitatem patris, *dict. leg. quod si filius*, vel non adeatur hæreditas patris *leg. apud Iulianum, §. idem Iulianus, ff. ad Trebell.* tunc euanescit pupillaris, & cum Bart. transeunt pleti que Doctor. præcipue Bal. *in dict. leg. precibus, n. 47. C. de impub. & aliis substit.* & ibi Cyn. & Io. Faber *numer. 4.*

6 Et licet idem Bart. locis citatis, dicit limitandam esse prædictam Din. sententiam, vt procedat, quando pater sciens, & videns filium mortuum habuit tempus, & facultatem mutandi testamentum, & sibi prouidere de alio hærede; secus si non habuit talem facultatem, putà, quia statim mortuus est, vel ignorauit mortem filij, tunc quia nihil potest sibi imputari, substitutus potest capere hæreditatem ex tacita vulgari contenta in expressa pupillari, *l. iam hoc iure, ff. vulg. & pupillari*, pro hac distinctione allegat tex. *in l. tractabatur, ff. de militari test.* & *l. 3. C. de inoffic. test.* nam respondit dicta Olimpia, quod in casu nostro non potest applicari dicta Bart. limitatio, quia testator sciens & videns filium mortuum, superuixit per duos menses infra quod tempus poterat sibi prouidere de alio testamento & hærede; vnde dum non curauit sibi prouidere, manifesta est testatoris voluntas, quod voluit bona sua relinquere venientibus ab intestato, absque prospicere, *leg. conficiuntur, ff. de iur. codicill. cum aliis simil.*

Intestatus enim decedit non tantùm, qui omnino non fecit testamentum, sed etiam qui illud facit, 7
& postea irritum euasit ob mortem instituti viuo testatore *§. posteriore, inst. quib. mod. test. infirmantur*, & nihil in testamento scriptum vires habet, si in eo non est facta institutio, vel si est facta, ex ea hæres scriptus non adiit hæreditatem, vel quia noluit, vel quia non potuit, vt in terminis substitutionis dicit glos. *in leg. 1. in verbo institutione. ff. vulgar. & pupillari.*

Præterea dicit Olimpia, Monasterium est sub- 8
stitutum in duos casus, si posthumus non nascitur, vel si nascitur, moritur in pupillari ætate: casus verò in quo nascitur, & moritur viuo patre est omissus, ideò non habetur pro prouiso, *leg. commodissimè, ff. liber. & posthum. leg pater seuerinam, ff. de cond. & demonstrat.* per quæ iura traditur quod substitutio facta in vno casu non porrigitur ad alium casum, vt Surd. *cons. 236. in princ.* vbi innumeros allegat DD.

At his, & similibus non obstantibus quæ nihil 9
ponderis nec momenti habent, vt infra patebit, fatendum est, Monasterium iuridicè fuisse, & esse declarandum hæredem ex testamento vi substitutionis; nam ex formula præfatæ substitutionis lucidiùs dignoscitur esse substitutum vulgariter, & pupillariter, & sic habet duas substitutiones, nempè vulgarem expressam, & pupillarem expressam: Vulgaris in illis verbis continetur, *si filij non nascuntur facio hæredem Monasterium*, vt est casus *in leg. fin. C. de instit. & substit.* vbi hæc substitutio, *si posthumus non nascitur substituo talem*, dicitur substitutio vulgaris, in qua etiam continetur pupillaris tacita, vt ibi glos. & Bart. per tex. *in d. l. iam hoc iure*, pupillaris verò expressa continetur ex illis verbis, vel si nati moriuntur in pupillari ætate, vt *leg. pen. ff. de ventre inspiciendo.* & *l. moribus, ff. de vulgar. & pupill.* in qua continetur etiam volgaris tacita *dict. leg. iam hoc iure, ff. eod.* ita in terminis dicit Bart. *in leg. 1. num. 33. ff. vulgar. & pupill.* vbi dicit sicuti vulgaris expressa facta si posthomus non nascitur, continet tacitam pupillarem, scilicet nato, & mortuo in pupillari ætate, *dict. leg. fin. C. de instit. & substit.* idem e conuerso pupillaris expressa facta, si posthumus nascitur, & in pupillari ætate moritur, continet tacitam vulgarem, scilicet eo non nato, vel quoquomodo non potuit esse hæres *dict. leg. pen. ff. de ventre inspiciendo*, refert, & sequitur Surd. *dict. cons. 236. num. 26.*

Vnde quamuis pupillaris expressa sit caducata, 10
eo quod posthumus in lucem venit, & mortuus est viuo patre, & sic mortuus est filiusfamilias non sui iuris, vt per Bart. *in dict. leg. pater, ff. cap. & postliminio reuersis*, vbi dicit ad hoc vt substitutio pupillaris valeat, oportet, quod filius fiat sui iuris per mortem patris, *leg. cohæredi, §. cum filia, ff. vulgar. & pupillar.*

Tamen vulgaris expressa purificata est, & illius virtute Monasterium debet succedere, vt est casus *in leg. vnica, §. pro secundo. C. caducis tollendis*, & ibi glos. in verbo *substitutus*, & Bart. ibi *in 2. oppositione*, vbi dicunt, quod mortuo instituto, viuo Testatore, substitutus succedit per vulgarem expressam, nam glos. & Bart. opponendo contra dictum §. pro secundo, de tex. *in leg. quod si filius, ff. de captiuis, & postliminio reuersis*, & soluunt quod lex contraria loquitur in pupillari expressa, dictus vero §. *pro secundo*, loquitur in substitutione vulgari, & communi, & reddit hanc rationem diuersitatis, quia ad hoc vt substitutioni pupillari sit locus; oportet vt impubes moriatur sui iuris per mortem naturalem patris, *dict. leg. quod si filius*, sed substitutio vulgaris ad hoc vt purificetur, & obtineat locum, sufficit, vt impubes institutus non sit hæres, quoquomodo, vel quia non vult, vel quia non potest per impedimentum facti, vel iuris *l. cum proponas. C. de hæred. instituend.*

11 Nec obstat dicere illa verba *si hæres non erit*, importare, si ipse non erit hæres, vel alium non facit hæredem, vt Bar. *in l. 1. nu. 20.* in primo effectu substitutionis vulgaris, *ff. vulgar. & pupillar.* & sic dum habebat ius transmittendi ius successionis *leg. cum in antiquioribus. C. de iur. delib.* cessat dicta vulgaris; nam respondetur hoc non procedere, quando est mortuus viuo testatore, & sic nihil habebat, quod transmitteret, sed procedit quando decederet post mortem patris, non adita hæreditate, ita loquitur *dict. leg. cum in antiquioribus.* Surd. *cons. 232. num. 40.* Imò in casu nostro neque procedit, quia si esset mortuus post patrem, vigeret substitutio pupillaris, quæ excludit non solùm venientes ab intestato, sed etiam matrem in medio existentem *l. precibus, C. de impuber. & aliis substitut. cap. si pater, de testam. in 6.*

12 Patet ergo conclusio quod Monasterium succedit ex expressa vulgari, quia inter alios effectus vulgaris expressæ, est iste, vt quoquomodo primus gradus institutionis non habet effectum, tunc indistinctè testamentum capit vires à secundo gradu substitutionis vulgaris, *leg. 3. §. fin. ff. de liber. & postlim.* Ita in terminis tradit Bart. *in dict. leg. 1. n. 14. & 28. ff. de vulgar & pupill.* vbi dicit institutus, siue sit exclusus tempore vel repudiatione, vel incapacitate, vel morte ante testatorem, substitutus vulgariter succedit, *leg. tabis. § splendor, ff. de fideicom. libert. dict. leg. vnica, §. pro secundo. C. caduc. collen.* & testamentum capit vires ex hoc secundo gradu, & subdit quod hæc est vna de differentiis inter vulgarem expressam, & vulgarem tacitam, & cum Bartol. transeunt omnes, quos citat Surd. *cons. 236. num. 23.* vbi dicit quod substitutio vulgaris facta posthumo si non nascitur, habet locum quoquomodo posthumus non potest esse hæres incapacitate nolentiæ, vel impotentiæ *dict. leg. cum proponas. Cod. de hæred. instituendis.*

13 Hinc Bald. *in cons. 408.* quem refert Crauet. *cons. 62. num. 3.* & *in d. leg. precibus, num. 52.* tradit, quod tacita vulgaris contenta sub breuiloqua vel compendiosa non extinguitur mortuo instituto, viuo testatore, licèt tacita vulgaris contenta sub expressa pupillari extinguitur, (quod vltimum neque est verum, vt infra patebit) refert, & sequitur Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 43. in finalibus verbis.* Surd. *cons. 236. n. 23. vers. & prædicta*, & talis differentiæ rationem dicunt, quia vulgaris contenta sub breuiloqua, vel compendiosa dicitur expressa verbis generalibus, & habet vim vulgaris expressæ, *leg. Lucius*, & ibi Bart. & cæteri *ff. vulg. & pupill.* sed tacita vulgaris contenta sub pupillari expressa est omnino tacita ab intellectu iuris inducta, ex coniecturata voluntate testatoris, *dict. leg. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.* idem tenet Io. Fab. *in d. leg. precibus, num. 4.* dicens vulgaris expressa non extinguitur mortuo posthumo viuo patre, & *per d. l. vnicam. §. pro secundo. C. cad. tollend.* & cæteri, quos allegat Surd. *alleg. cons. 236. num. 23. cum seq.* si hoc in vulgari tacita contenta sub breuiloqua, vel compendiosa, multò magis erit in vulgari expressa, & principaliter per se.

Et ratio prædictæ nostræ conclusionis est, quia, vt vulgaris substitutio habeat locum, sufficit, vt institutus non sit hæres, vel quia non vult, vel quia non potest, cum omnes isti casus sint similes *dict. l. cum proponas. C. de hæred. instituend.* ideò si est concepta in vno casu per quem non potest esse hæres, putà si venter non nascitur, porrigitur ad omnes alios casus, quibus non poterit esse hæres, putà si nascitur, & viuo patre moritur, vel aliter non potest adire hæreditatem, *dict. leg. fin. C. de instit. & substit.* nam prouisio facta in vno casu extenditur ad alium casum similem, ita in terminis vulgaris substitutionis dicit Bart. *in dict. leg. 1. num. 14. ff. de vulgar. & pupill.* & *in leg. gallus, §. & quid si tantum, num. 2. vers. exemplum in conditione necessaria, ff. de liber. & posth.* & clariùs *num. 5. vers. sed contra id oppono*, & cum Bart. in propria materia substitutionis vulgaris transeunt omnes DD. vt est videre *ac alleg. cons. Surd. 236. num. 24. 25. 26. & 27.* vbi concludit quod si pater instituit hæredem posthumum, & ei si moriatur in pupillari ætate, vel quandocumque sine filiis, substituit alium vulgariter & pupillariter, quod eueniente quod posthumus non nascitur, substitutus succedit per vulgarem expressam. 14

Et ex his corruunt omnia obiecta in contrarium facta; nam Bart. *in dict. leg. lex Cornelia, nu. 3.* & *in d. l. 1. num. 32. vers. vlterius quæro, ff. de vulg. & pupill.* loquitur in tacita vulgari contenta sub expressa pupillari; Monasterium verò se tuetur ex vulgari expressa, & sic non obstat dicta doctrina Bart. tanto magis, quia contra Bart. etiam in tacita vulgari adest communis opinio, vt infra dicetur. 15

Neque obstat secundum obiectum, quia certissimi iuris est conclusio, vt substitutio vulgaris facta in vno casu, scilicet si venter non nascitur, porrigitur ad omnes casus quibus venter non potest esse hæres, vel quia abhorritur, vel quia natus decedit viuo patre, vt supra fundatum est; regula enim quod substitutio facta in vno casu non porrigitur ad alium casum obtinet in substitutione fideicommissaria, quæ continet onus instituti hæredis grauati fideicommisso, *l. cohæredi, §. cum filia, ff. de regular. & pupillar.* at substitutio vulgaris nullum continet grauamen instituti; sed est prouisio ipsius testatoris, ne decedat intestatus, *§. 1. inst. de vulgar. & pupill.* & *l. 1. ff. eod.* ideò si testator prouidet sibi vno casu per substitutionem vulgarem, talis prouisio extenditur ad omnes casus, quibus institutus non potest, vel non vult esse hæres, vt Bart. *in dict. l. gallus, §. & quid si tantum, num. 2. & num. 5. ff. de lib. & posth.* & *dict. leg. 1. num. 14. ff. de vulg. & pupill.* Surd. *allegat. cons. 236. n. 37 & 38. cum seq. n. 15. & 52.* 16

Præterea inquit Monasterium, quod & si non fuisset suffultum vulgari expressa, sed tantum fuisset substitutum pupillariter, putà si substitutio fuisset concepta si posthumus nascitur, & in pupillari ætate decedit, substituo Monasterium, & posthumus non fuisset natus mortuus viuo patre, vt in casu nostro, adhuc ex tacita vulgari contenta sub ea pupillari debet admitti ad hæreditatem testatoris, vt est tex. *in leg. lex Cornelia. vers. si verò viuo patre*, iuncta glos. *in verb. non existimo, ff. de vulg. & pupill.* vbi impubes, 17

pubes,

pubes, cui pater substituit pupillariter, viuo patre captus fuit ab hostibus, & ibi decessit, dicit tex. & ibi glos. quod licèt dicta substitutio pupillaris sit caducata, quia pupillus non decessit sui iuris, sed filiusfamilias, tamen substitutus succedit patri ex vulgari expressa, vel saltem tacita. Ad Idem est responsum Papinian. *in l. si pater captus, vers. quoniam si ambo*, iuncta glos. *fin. ff. eod.* quod si tam pater, quam filius decedunt in Ciuitate, substitutus, præmortuo patre, succedit filio ex pupillari, & præmortuo filio, succedit patri ex vulgari expressa, vel tacita contenta sub ea pupillari, hinc Aret. & omnes DD. *in d. leg. lex Cornelia*, tenent contra Bart. videlicet vt indistinctè, siue pater potuit sibi prouidere, siue non, potest substitutus succedere ex vulgari tacita, mortuo pupillo viuo patre, licèt dicta substitutio pupillaris sit caducata, ita testatur Surd. *dict. cons.* 236. *numer.* 26. vbi innumeros allegat DD. præcipue Boër. *decis.* 38. *num.* 15. vbi testatur de communi contra Bart. Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 6. ferè per totum, Decian. *cons.* 1. *per totum* Alciat *cons* 250. *num.* 10. Beron. *cons.* 102. *num.* 11. Menoch. *de arbitr. cas.* 63, *num.* 10 Surd. *decis.* 37. Magon. *dec. flor.* 4. Sessa *decis.* 50. Stephan. Grass. *decis. Marchiæ* 146. qui dicit omnes ita tenere, *&* *tom.* 5. *discep forens. cap.* 879. *num.* 38. de Franch. *decis.* 156. Paril. *cons.* 62. *n.* 21. *lib.* 2. Fusar. *de substit. quæst.* 253. in primo casu Grass. *de success. par.* 1. *quæst.* 10. *num.* 1. Gaspar. Thesaur. *in addit. ad patrem dec.* 60.
18 *lit. A.* & iudicatum in suo Senatu scribit *lib.* 4. *quæst. forens.* inter alias rationes dicunt, quia si testator fuisset interrogatus de casu, quo posthumus nasceretur, & decederet ipso viuo, certè similiter disposuisset de sua hæreditate in beneficium substituti, dum voluit eum haberi hæredem, si posthumus decederet post eius mortem in pupillari ætate, glos. *in l. sale pactum, ff. de pactis*, quia in substitutione vulgari, vel pupillari largissima fit interpretatio, quia est prouisio ipsius testatoris, vel pupilli ne decedat intestatus, non autem grauamen, ita refert Surd. *dict. cons.* 236. *num.* 26. *cum seq.* allegat Bart. *in l. Titius, §. Lucius num.* 1. *ff. de lib. & posthum.* vbi prouisio facta in vnum casum porrigitur ad alium in quem testator similiter prouidisset si eum cogitasset.

19 Et tanto magis hæc communis opinio contra Bar. præualuit, & vsu recepta est, quoniam rationibus, quibus mouetur Bart. potest responderi, quia illa ratio quod vitiato expresso vitiatur & tacitum, non procedit, in casu nostro, quoniam tacitum vitiatur, quando stat vti accessorium sub principali, at tacita vulgaris sub expressa pupillari, stat vt quid tacitum principaliter per se, & legis potestate inductum ex coniecturata voluntate testatoris, *dict. l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pup.* ita declarat idem Bart. *in d. l. lex Cornelia, num.* 2.

20 Ad aliam rationem, quia pater potuit sibi prouidere de alio hærede ex testamento, dum vidit filium mortuum, & superuixit pro tempore, quo potuit mutare testamentum, respondetur quod testator non curauit mutare testamentum, confisus iure communi disponente, quod substitutionis prouisio facta in alterum casum præsumitur facta in vtrumque casum ex coniecturata mente testatoris, *dict. leg. iam hoc iure*, maxime, quia iure nouo Authenticorũ non imputatur testatori cur non mutauit testamentum; plurimæ enim sunt difficultates, & angustiæ quibus homines, præpediuntur mutare testamentum. *§. pen. Authent.* vt facta noua constitutione, quem tex allegat Aret. *dict. leg. lex Cornelia*, & refert Surd *dict. cons.* 236, *num.* 26.

21 Vlterius, & tertio inquit Monasterium, quod & si neque ex dicta vulgari expressa, neque ex tacita contenta sub pupillari posset succedere, tamen debet in vim fideicommissi obtinere hæreditatem sibi relictam iure substitutionis directæ, ob clausulam codicillarem in testamento appositam; clausula enim codicillaris operatur, vt caducata substitutione directa ob mortem instituti viuo patre, conuertatur in vim fideicommissi, secundum sententiam Bal. Angel. & Paul. de Castr. *in l. verbis ciuilibus, ff de vulg & pupill.* vbi dicunt quod si nullo tempore substitutio potuit valere, quia testamentum irritatum est per obitum instituti viuo testatore, si in eo erat clausula codicillaris, valebit in vim fideicommissi *l. scæuola, ff. ad trebell.* & *dict. leg quærebatur, ff. de militari testam.* Bartol. *in leg.* 1. *in* 16. *quæst. ff. de iure codicill glos. in l. eam quam*, & ibi Ias. *num.* 14. *C. de fideicom.* Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 5. *titul.* 2. *numer.* 7. de Franch. *dict. decis.* 156.

Quæ enim clausula codicillaris operatur vt omnia disposita in testamento iure substitutionis, vel legati, si non potest substitutus, vel legatarius habere iure directo, quia testamentum est nullum, habebit iure fideicommissi ab illis, qui quoquomodo succedunt *leg. ex testamento. C. de fideicommiss.* Bart. *in d. l.* 1. *in* 1. *&* 11. *quæstion. ff. de iure codicillorum*, vbi dicit clausula codicillaris operatur, vt iure fideicommissi debeatur id quod directè erat relictum in testamento, si testamentum vitiatur. Surd. *cons.* 253. *num.* 34. vbi dicit substitutus admittitur ex clausula codicillari per fideicom. in id in quo succederet ex directa vulgari vel pupillari substitutione, si testamentum valeret.

Et maximè si legatum vel substitutio directa erat 22
ad fauorem pij loci, cuius fauore clausula codicillaria subintelligitur à iure, licèt expressim non esset apposita. Bart. *in d. l. eam quam, num.* 2. *C. de fideicom.* Dominus de Franch. *dec.* 1. *num.* 14. vbi etiam tradunt, vt fauore piæ causæ non detrahatur trabellianica, Rom. *in Auth. similiter. C. ad l. Falcid.* Dominus de Franch. *d. dec.* 156. *num.* 4. & 5. vbi in terminis refert decisum per S. C. quod quanquam decessit viuo testatore filius institutus, cui erat substitutum Monasterium, & sic testamentum caducatum *dict. §. posteriore, instit. quib. mod. testamenta infirmentur*, quod nihilominus ob clausulam codicillarem in testamento appositam Monasterium obtinuit hæreditatem testatoris in vim fideicommissi absque detractione trebellianicæ, auctoritate Alexandri *in cons.* 17. *vol.* 3. & aliorum DD.

Quam clausulam codicillarem non tantum operari 23
successionem in personam Monasterij fauore piæ causæ, verum etiam beneficio præambuli, & immissionis, vigore *l. fin. C. de edict. Diu. Adr.* Bal *in ead. leg. fin. n.* 36 Alex. *n.* 7. Dec. *n.* 26. Iacobin. *num.* 19. Corn. *num.* 15. Paul. de Castr. *cons. peunlt.* Zuccard. *num* 207. Mantica *in* 1. *lect. n.* 99. Peregr. *de fideicom. artic.* 48. *n.* 13. Angel. *in tract. de acq. possess. quæst.* 8. *num.* 163.

Tandem & vltimo ex alio patet vanam esse aduersariæ intentionem, quod ipsa est ab intestato hæres; quandoquidem testator in eodem testamento instituit hæredem in vsufructu suam vxorem à quo Monasterium habet cessionem, & donationem omnium suorum iurium post obitum Testatoris obtentam, vnde infertur expeditissima Iuris conclusio, quod quamuis ius posthumi hæredis vniuersalis esset caducatum, quia decessit viuo testatore *d. §. pro secundo. Cod. de caduc. tollen.* attamen, quando prædictæ substitutiones, & clausulæ codicillares ad beneficium Monasterij, non esset eis locus, tunc portio posthumi hæredis pertineret ad dictum hæredem in vsufructu per ius accrescendi, non autem aduenientes ab intestato, ita est
tex. expressus *in dict. §. pro secundo, C. de caducis tollendis*: per quem tex. ita in terminis terminantibus tenet 23
Rom. *in cons.* 81. nec obstat quod hæres in re certa,

dato

tur beneficio legis 2.*Cod.quod cum eo.*

37 *Iuramenti virtus nullius roboris est in contractu gesto per filiumfamilias.*

38 *Pandi, Carauita, Paschalis, Mansorij Nouartij, & Merlini sententia reprobatur.*

ARGVMENTVM.

Obligatio, siue fideiussio, quæ fit per filiumfamilias ad beneficium Patris, in cuius potestate est constitutus, eiusdem genitoris accedente consensu & præsentia, an de iure subsistat, vel potius ipso iure nulla dicatur, ad ornatum, & intelligentiam. Pramg. 1. *de Senatus Consulto macedoniano*. Consensus, & præsentia patris in obligatione per filiumfamilias facienda an requiratur pro integranda persona eiusdem filij an verò pro interesse patris: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CVII.

1 RTICVLVS est decidendus per Sacr. Cur. vnitis Dominis Consiliarijs omnium Aularum ordine Præstantissimi Spectabilis Domini Præsidis illius, numeris omnibus absoluti, ad euitandam decisionum diuersitatem, nùm scilicet, attenta dispositione Pragmaticæ huius Regni, *sub tit.de Senat. Con ult. Macedon.* per quam annullantur omnes contractus, instrumenta, & obligationes factæ à filiisfamilias quibuscumque, nisi in præsentia, & de expresso consensu ipsorum patrum, vel fuerint emancipati, aut viuant seorsùm cum vxore, & familia; valeat inquam, pater præstare consensum filiofamilias se obliganti in beneficium ipsius, vel pro eo fideiubenti, & in solidum se obliganti, vel requiratur decretum Iudicis tali casu; adeò quod quilibet contractus gestus per filiumfamilias in beneficium patris cum eius consensu, & præsentia absque decreto Iudicis, sit ipso iure nullus, & talis consensus, & præsentia in istis casibus nil operetur; vel sit omninò validus.

In quo, nos, qui negatiuam opinionem pro nullitate dictæ obligationis tuemur, vt veritas dicti articuli magis elucescat, omnia, quæ pro validitate dictæ obligationis ponderantur in beneficium patris, & creditorum per illius opinionis sectatores, in primis ponderabimus; deindè nostram sententiam receptissimis conclusionibus confirmabimus, quam reiectis contrariis, veriorem, & humaniorem, demonstrabimus. Argumenta pro affirmatiua sunt.

2 Primò, communi iure inspecto certissimum est, esse permissum filiofamilias fideiubere pro patre, non obstante Senatusconsulto Macedoniano *l.filiusfam. C de fideiuss.* latè Hering *de fideiuss cap 7. num.* 336. præsertim si sint maiores *leg.vnica.C. de filiofam. min.* & potest exhæredari si pro patre fideiubere recusauerit, vt § *aliud quoque capitulum, Auth. vt cum, de appell. cognosc.* probat idem Hering. *num.* 350. in ò etiam si esset minor, dum agitur de liberando patre à futuræ carcerationis molestia, nec etiam restituetur filiusfamilias *dict.leg.* 1.*C.de filiofam min.* Boer. *decis.* 128. sicuti nec iuuatur Macedoniano si mutuam pecuniam conuertit in vtilitatem patris, vel soluit eius creditoribus, *leg.* 2.*C ad Macedon.leg.sed & cum filia,* § *si filius ff.eod.* late Grass. *except.* 27.*numer.* 10. at iure municipali non videtur derogatum prædictis dispositis de iure communi, cum pragmatica prædicta habeat se tantùm extensiuè ad prohibitionem factam filiusfamilias pro mutuo, ac voto de iure communi, itavt extendatur ad omnes contractus; vnde in casibus limitatis per ius commune, remanet quoque limitata dispositio dictæ Pragmaticæ, vt his mediis fundat D. Consiliarius Paschalis, auctoritate Gutierr. 2.*part.* 1.*cap.* 7. *sub numer.* 123. *de patr potest.* quem sequitur. Dom. Merlinus *controuers. forens. cap.* 39. *à numer.* 21. *cum seq* vbi prædicta comprobat auctoritate decisionis Rot. Rom. & aliorum DD. & in consimili statuto, Crioell. *dec. Dolana* 14.*numer.* 2. & 20. eo magis quia si id filiusfam. facere cogitur necessitate legis, non requiritur solemnitas statutaria, vt idem Merlinus *d.c.* 39.*nu.* 41. subdit.

Secundò, quia licèt regulariter pater non possit sibimet auctorari, *vulgat. l.* 1 *de auctor tutor.* cum multis per Tiraquell. *de ll connubial. glos.* 6. *num.* 115. id tamen procedit in auctoritate, quæ requiritur ad integrandam personam, vt distinguit Dom. de Franch. *decis.* 14.*num.* 1. & 4. secus in consensu, qui respicit tantùm cohærentiam personæ, & proindè potest præstari ad proprium commodum, & ideò esse satisfactum statuto requirenti licentiam, & consensum patris in contractu filij, etiam si filius contrahat ad beneficium patris, vt ex Ang. *in l.*1.§. *fuit quæsitum, ff. ad Trebell.* Alex. ibidem, & *in cons.* 106. *lib.* 1. Castr. & aliis fundat Maoion. *de causis execut. ampl.*10.*num.* 81. & 82. & post ipsum Merlin. *dict.cap.* 39.*num.* 31. & *seq.* ea ratione quia talem consensum patris, non ad integrandam personam filij, sed pro interesse ipsius patris in terminis nostræ Pragmaticæ requiri tradiderunt post Carao. *in d.pragm.*§.5.*num.* 15. Rota Rom. apud Farinac. *tom.* 1.*part.* 1 *decis.* 580.*n.* 3. relata, etiam per Naoar. *lib.* 1.*quæst forens. quæst.* 117. & per Merlin. *dict cap.* 39.*n.* 36. vbicumque enim consensus necessarius est illius, cuius principaliter, vel secundariò interest actum fieri, vel non fieri, prout in patre, tunc non ad integrandam personam, nec pro solemnitate actus dicitur fieri ex Cancer. *lib.* 2.*var.cap.* 1.*num.* 91. probat idem Merlin. *num.* 37. & in simili statuto dixit Cephal. *cons.* 488.*num.* 49.*lib.* 4. quod adeò verum est, quod si requireretur ad integrandam personam, haberet locum etiam in bonis castrensibus, vel quasi, in quibus tamen filius rectè obligatur, vt ibidem fundat Cephal. *num.* 28. item prædicta comprobant auctoritate D. de Franch. *decis.* 72. vbi fuit decisum, hanc pragmaticam non comprehendere filiosfam. contrahentes extra Regnum, ea ratione, quia hæc pragmatica non inhabilitat personam. 3

Tertiò, quando filius fideiubet pro patre, vel se obligat pro satisfaciendis creditoribus patris, cum illius consensu, dicitur principaliter ille actus fieri ad commodum creditoris, ad cuius etiam commodum dicitur præstitus consensus; quare non dicitur pater sibimet auctorari dicto casu, cum illa præstatio fideiussionis, siue obligatio fiat principaliter ad cautelam creditoris, & dispositio *dict. leg. ff. de auctor. tut.* procedit vbi principaliter, & directò quæritur vtilitas consentientis, vt adnimaduertit D. 4

Merlin-

Merlin. *dict. cap.* 39. *numer.* 39. ſubdens iſtis rationibus non reſpondiſſe contrariæ opinionis Auctores, & ante eum hoc eodem argumento vſus eſt *Cephal. d. conſ.* 488. *n.* 34. *verſ. tertiò reſpondetur, lib.* 4. & *num* 43.

5 Quartò, animaduertunt contrariæ opinionis fautores, quod in caſibus contingentibus in his Tribunalibus ſemper filiifamilias vſi fuerunt remedio iuris communis *l.* 2. *ff.* & *C quod cum eo*; non autem nullitatis contractus vigore dictæ Pragmaticæ, vt *ex deciſ. Dom de Franch.* 181. & ex aliis relatis per Molfeſ. *conſ.* 42. *à n.* 15. *cum ſeq.*

Tandem ponderant pro hac opinione affirmatiua, nedum DD. auctoritates in terminis dictæ Regiæ Pragmaticæ, vt ſunt Pandus *de præſent. inſtr. declar.* 17. *n.* 41. Paſchalis *d. c.* 6. *n.* 123. Carauit. *in d. Pragm.* §. 11. *num.* 8. *cum ſeq.* Merlin. *d. c.* 39. Mauſonius *dict. ampl.* 10. *num.* 81. vbi etiam commemorat alios in terminis donationis cauſa mortis, ſed etiam rerum iudicatarum, vt refert D. Paſchalis *vbi ſupra*, Thorus *in* 1. *part. comp. verſ filiusfam.* Farinac. *tit. deciſ.* 580. *tom.* 1. & 485. *part.* 3. Peregr. *deciſ.* 51. *num.* 7. Crauel. *dict. deciſ.* 14. *num.* 21.

6 Cæterum prædictis nil penitus refragantibus, negatiuam ſententiam, & inualiditatem huiuſmodi obligationis tuentes; illud in primis vti indubitabile fundabimus, ex quo corruunt omnia ex aduerſo oppoſita, nempe dictum conſenſum requiſitum per dictam Pragmaticam, nō propter patris præiudicium, ſed pro ſolemnitate, & ad integrandam perſonam filij requiri, & propterea nullatenus poſſe patrem ſibimet auctorari, idque ex pluribus receptiſſimis concluſionibus.

Primò ex veriſimili mente ſtatuentium, quia hæc Pragmatica fuit edita, & fundata non in præiudicio paterno, ſed principaliter reſpexit filiorum commodum, & communem vtilitatem, ne in ea iuuenili ætate cupiditate ſuos explendi luxus facilè inducantur ad diſſipandum eorum bona, prouidendo eorum fragilitati, & indemnitati, & propterea eſt inductus ad integrandam perſonam ipſorum filiorum, vt in propriis terminis dictæ Pragmaticæ docuerunt Grammat. *deciſ.* 12. *ſub numero* 16. *verſ item dicebam*, Frecc. *de præſent. inſtr. par.* 9. *quæſt.* 8. *ſub numer.* 37. quos refert, & ſequitur D. Paſchalis *dict. part.* 1. *cap.* 6. *ſub numer.* 39. Galter. *de liquid. inſtrum. verſ. aduertat ad debitores, num.* 53. de Marinis *quotid. reſol. cap.* 144. *num.* 18. & *cap.* 145. *num.* 15. & 16. Hodierna ad Surd. *deciſ.* 53. *num.* 5. P. Molfeſ. *conſ.* 4. *numer.* 25. optimè etiam D. Reg. Rouit. *in dict. Pragm.* 1. *num.* 53. *de Senat. Conſult. Maced.* vbi refert etiam Cancer. in conſimili ſtatuto loquentem Cataloniæ *lib.* 2. *c.* 1. *num.* 7. & 68. *var. reſol.* Bald. Gaſtr. & Caccial. ad Crotum *conſ.* 135. *lib.* 1. quibus addo Socc. in alio ſtatuto ſimili Florentino *conſ.* 23. *num.* 18. *lib.* 4. vbi eandem rationem ponderat, & in conſimili ſtatuto Mediol. Carpan. *cap.* 416. *n.* 44. & 140. & in alio ſtatuto Cutell. *de donat. contempl. matr. c.* 1. *num.* 165. *fol.* 54.

7 Secundò, ſi talis conſenſus requireretur pro intereſſe patris, poſſet præcedere, & ſubſequi, vt latè probat Ant. Gabriel. *conſ.* 2. *num.* 1. *lib.* 1. vbi alios refert; at certiſſimum eſt, nec præcedere, nec ſubſequi poſſe, attenta diſpoſitione dictæ Pragmaticæ, quæ requirit præſentiam in ipſo actu, vt firmat idem Carau. *in* §. 10. *num.* 14. & 20. & latius §. 17. *num.* 14. vbi id duplici ratione probat, tum quia hoc ſtatutum habet clauſulam annullatiuam, & proindè debet in forma ſpecifica ſeruari, nec ſufficit per æquipollens, tùm etiam quia conſenſus, & præſentia requiruntur hîc pro forma, ergo in ipſo actu debent interuenire. Iaſ. *in l.* 1. §. 1. *n.* 3. *ff. de verb. oblig.* & in eiſdem terminis dictæ Regiæ Pragm. confirmat. D. Reg. Rouit. *ibid. ſub nu.* 11. vbi ſic refert per S. C. deciſum, referente, M. C. V. quam deciſionem refert etiam Nouar. *collect.* 208. *numer.* 6. *ſuper Pragm.* prout etiam ſic per idem S. C. iunctis aulis deciſum refert Hodierna *d. addit. ad deciſ. Surd.* 53. *n.* 6. in cauſa Principis Foreni, latè etiam Paſcalis *d. c.* 6. *par.* 1. *n.* 27. & 30. & Franc. Molin. *de ritu nuptiarum, lib.* 2. *diſſ.* 11. *num.* 33. *verſ. huic ſimile*, ergo requirunt ad integrandam, & in terminis terminantibus ante ipſos conſuluit Corn. *conſ.* 242. *ſub num.* 2. *lib.* 4. poſt Bald. ibi relatum in ſtatuto, vt hîc, requirente præſentiam, vltra conſenſum, Virgil. de Boccatiis *in Conſtit. March gloſ.* 3. *n.* 38. Gabriël. *d. conſ.* 2. *num.* 2. *lib.* 1. & *n.* 4. Bologn. *conſ.* 44. loquens in ſtatuto requirente præſentiam, prout noſtra Pragm. Chriſtofarus Martius *deciſ.* 24. *num.* 63. & Cancer. *d. c.* 1. *lib.* 2. *var. reſol n.* 113.

Tertiò, ſi requireretur pro intereſſe patris, Pragmatica prædicta, non comprehenderet Clericos, quia in illorum bonis pater nullum ius habet, vt fatetur idem Carau. *in* §. 9. *num.* 24. & 26. ſed nulli dubium, quin dicta Pragmatica comprehendat etiam Clericos ſecundùm veriorem opinionem, reprobata opinione Carauitæ contrarium ſentientis, vt in propriis terminis dictæ Pragmaticæ probauerunt Grauin. *de præſent. inſtr. part.* 1. *declar.* 17. *num.* 38. Borr. *de compromiſſ.* §. 1. *gloſ.* 3. *numer.* 258. Dom. Rouit. *in dict. pragm. num.* 49 Dom. Paſchalis *dict. cap.* 6. *num.* 39. *in fin.* & in conſimili ſtatuto Mediolan. Carpanus *ad ſtatut. Mediolan. cap.* 416. *numer.* 6. vbi citat eiuſdem ſententiæ Brun *in Conſt. verſ. filius, verſ ſtatutum*, Felin. *in cap. Sancta Maria, num*, 88. *de conſtit.* *Arnon. dialog.* 69. Caluac. *deciſ.* 31. *nu.* 41. *lib.* 1. Neuizz. *conſ.* 39. *n.* 10. & 11. Alex. *conſ.* 210. *lib.* 2. *per tot.* & Graſſis *de eff. Cleric. effectu* 2. *num.* 300. ergo negari non poteſt quin talis conſenſus requiratur ad integrandam perſonam, dum comprehendit etiam Clericos, ſicque vltra prædictos reſpondit, & deciſum refert per Rotam Romanam Iacob. Canaler. *deciſ.* 441. *in fin.* 8

Quartò, ſi vera eſſet ratio D. Carauitæ pro intereſſe patris, Pragmatica non inualidaret omninò contractus celebratos à filiisfamilias, itaut, neç etiam poſt mortem patris poſſint conueniri, ſed aut dixiſſet, quod ex illorum contractibus nullum fieret patri præiudicium, vel reſtrinxiſſet illius diſpoſitionem durante vita patris, vt ad prædictorum confirmationem ponderat Dom. Reg. Rouitus *in d. pragm. num.* 52. 9

Quintò, vbi non ſofficit conſenſus tacitus vt in terminis noſtræ pragmaticæ, in qua requiritur expreſſus, ibi & *de expreſſo conſenſu*, tunc conſenſus dicitur auctoritatiuus ad integrandam perſonam, vt ex Bald. Socc. Clar. & aliis tradit Dom. de Ponte *conſ.* 160. *num.* 10. & 12. *lib.* 2. 10

Sextò, vbi requiritur conſenſus alicuius minoris, vel paris, non videtur requiri per viam auctoritatis, ſecus ſi alicuius maioris, tunc enim requiritur per viam auctoritas, vt aliorum auctoritate concludit Soccin. *d. conſ.* 23. *num.* 21. *lib.* 4. ſed dum in caſu noſtro requiritur conſenſus patris, & ſic ſuperioris, videtur per viam auctoritatis requiri, vt decidit Bald. in pluribus locis relatis per Soc. *loc. cit.* qui eum ſequitur, & Mieres *de maior. part.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 30. *tom.* 2. qui ſequitur Soccin. & alios præcitatos. 11

Septimò, vbi ſtatutum requirit conſenſum ſimpliciter patris, tunc poteſt controuerti, an requiratur pro ſolemnitate actus; ſecus verò vbi vlterius progreditur annullando actum, vt in hac Pragmatica; nam tali caſu requiritur per viam ſolemnitatis ad integrandam perſonam, ita argumentatur auctoritate Bar. bal. Aug. & aliorũ Soc. *cit. conſ.* 23. *ſub n.* 22. *verſ. præterea, lib.* 4. 12

Octauò

Octauò, consensus qui adhibetur iure patriæ potestatis dicitur auctoritas; nam filius non est integer homo, ideò supplendus est per auctoritatis interpositionem, & proinde non potest in sui beneficium auctorare, ita per plura iura fundat Bald. *cons. 289. quæstio ista, sub n. 1. vers. quod autem, lib. 3.* qui loquitur in simili statuto, & omnia contraria resoluit, *& cons. seq.* 190. & quod qui in alterius est potestate non habeat personam integram, fundat etiam Afflict. *decis.* 260. *num.* 5.

Tandem si essemus in dubio, adhuc ad integrandam personam filij censetur talis consensus patris requisitus, sicuti post Corn. *d. cons.* 241. *lib.* 4. concludit Marius Cutell. *tract. de donat. tract. 1. discurs. 1. partic. vnic num.* 155. *fol.* 52.

14 Ex hac igitur communissima conclusione tot mediis roborata, quod consensus patris requisitus per dictam Pragmaticam sit requisitus pro solemnitate actus, & per consequens ad integrandam personam filij, sequitur secunda conclusio similiter indubitata, Hunc patris consensum in contractibus celebratis per filium ad commodum, & beneficium ipsius patris, stante ratione prædicta non esse proficuum, & quod eo non obstante remanet contractus nullius roboris, nisi Iudicis decretum interuenerit, prout in specie, de qua agimus in statutis requirentibus consensum patris tradiderunt infrascripti consulentes pro cautela, quod faciat contractum cum auctoritate Iudicis.

Primò in Conciliis. Bald. *cons.* 213. *occurrit dubium, lib.* 2. loquens in filio se obligante pro patre redimendo cum illius consensu, stante statuto. Soccin. strenuissimus huius opinionis defensor *dict. cons.* 23. *lib* 4. *per totum,* loquens in statuto Florentiæ, qui hanc opinionem neruosè tuetur, contrariis omnibus satisfaciendo, *& n.* 15. *in fine,* dicit secundum hanc opinionem consuluisse alios sex solemnes DD. Perusinos, quos ibidem commemorat. Corn. *cons.* 294. *n.* 3. *lib.* 1. qui refert, & sequitur Bald. Soccin. & alios prædictos DD. Perusinos, in terminis eiusdem Statuti. Paul. de Castr. *cons.* 465. *num.* 1. *vers. primò ex forma statuti, lib.* 1. qui loquitur in Statuto Senensi. Ias. *cons.* 69. *n.* 6. *lib.* 1. qui loquitur in Statuto Nouariæ. Bologninus *cons.* 44. qui loquitur in Statuto Senensi, & ponit verba dicti statuti ante dictum Consilium, quod requirit præsentiam, & consensum, sicuti nostra Pragmatica, vt *ibi col.* 2. *vers. Item dicimus.* Desiderius Guido *inter cons. vlt. volum. cons.* 170. *n.* 1. *lib.* 1. qui sic refert decisum. Andr. Barbatia *cons.* 41. *lib.* 4. loquens in Statuto Forliuij. P. Andr. Molfesius *cons.* 4. *n.* 23. 24. *&* 25. qui loquitur in terminis nostræ Pragmaticæ, & *in addit. num.* 15. *tom.* 2. D. Regens Rou. *cons.* 68. *num.* 2. *lib.* 2. loquens in eisdem terminis Regiæ Pragmaticæ.

Secundò in Tractatibus. Guliel. de Bened. *in c. Raynutius, ver. duas habens filias, n.* 216. Aciat. *reg.* 1. *præsumpt.* 2. *n.* 5. *ver. cõtra supradicta tamen facit.* Ascanius Clem. *de eff. patr. põt. c.* 6. *effectu* 10. *n* 6. Brun. *de statuto exclud. fœm.* 2. *par. in fin.* Pirrus, Maur. Aret. *de fideiuss. p.* 2. *princ. sit.* 1. *sect.* 8. *cas.* 1. *limit.* 1. *n.* 14. *fol.* 145. *vid.* Heringius *de fideiussor cap.* 7. *n.* 47. Cencius *de censibus part.* 1. *cap.* 2. *art.* 2. *n.* 13. Duardus *de censibus, tom.* 1. §. 1. *q.* 19. *n.* 23. Marius Cutell. *de donat. contempl. matr. c.* 1. *n.* 171. *fol.* 55. De Marinis *resolut. iuris cap.* 144. *n.* 18. & *c.* 145. *n.* 25. *&* 16. *lib.* 1. Galterius *de liquidat. instrum. vers. aduertat ad debitorem, n.* 53. *&* 55. Virgilius de Boccaciis *in Constit. Marchia. glos.* 3. *n.* 35. 39. *&* 40. Dom. Paschalis *de patria potest. lib.* 1. *c.* 6. *n.* 39. *vers. & ideò* Dom. Regens Rouitus *in d. Pragm. à n.* 48. cuius solius auctoritas sufficere debet, eius.n. celeberrimi nominis in animis in hominum fama perpetuò viuet, teste etiam Giurba *ad ad cons. Mess. c.* 30. *gl.* 10. *p.* 2. *n.* 3. Caldas *in l. si curatorem habens, verbo contractum fecisti, sub n.* 45. *vers. ex quibus.* Carpanus *ad statuta Mediol. d. c.* 416. *n.* 84. 85. *&* 140. Gratian. *discept. forens. lib.* 4. *c.* 781. *n.* 28. Cancerius *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 67. *& seq.* Barbazol. *de clausul. glos.* 11. *claus.* 7. *n.* 8. *&* 9. qui veriorem hanc opinionem dicit. Eminentiss. Card. Tusc. *pract. concl. verbo auctorari, concl.* 465. *n.* 5. qui idem confirmat, *tom.* 1.

Tertiò in decisionibus. D. Garsia Mastrillos *decis.* 186. *n.* 22. *lib.* 2. & in fine dicit decisum contractum nullum. D. de Franch. Hieronimus de Leo *decis.* 94. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 1. *Regni Valentiæ.* Marios Mura *decis.* 94. vbi in fine refert decisum in beneficium filij contra creditores paternos. Rota Romana *decis.* 18. *n.* 9. *& decis.* 20. *n.* 12. *in recoll. per Cencium post tract. de censib. & in recoll. per Duardum post secundum tom. de censib.* Eadem Rota *decis.* 59. *n.* 9. *&* 10. *& decis.* 60. *n.* 3. 9. *& seq. in recoll. per Dominic. Picum ad statuta Vrbis post tract. de contract.* Eadem Rota *in recentior. per Farinac. recoll. tom.* 1. *decis.* 153. *num.* 7. *decis.* 177. *& decis.* 580. *num.* 3. & *tom.* 2. *decis.* 218. *num.* Borgninus Caualc. *decis.* 31. *num.* 36. vbi sic refert iudicatum. Gratian. *decis.* 95. *num* 2. Vrsil. ad Afflict. *decis.* 398. *n.* 22. *&* 23. Ioan. Baptista Hodierna ad Surd. *d. decis.* 53. *num.* 4. 5. *&* 6. Peregrin. *decis.* 51. *in fin.* vbi bis decisum refert in beneficium filij contra dictum consilium *Cephali* 488. qui consuluerat in beneficium creditorum contra filium in consimili statuto Paduæ, & iterum in alia causa, idem decisum dicit ibidem Peregr.

Insuper coadiuuantur prædicta ex alia receptissima conclusione, & erit tertia, à simili in eo, quod exemplificant DD. in filio, qui facit donationem in beneficium patris cum eius consensu, stante statuto prohibente filio quemlibet contractum absque consensu patris, quod talis donatio sit nullius roboris, cum pater non possit sibimet auctorari, stante dicto statuto, quo casu talis consensus requiritur pro forma ad integrandam personam filij, ita in terminis dicti statuti consuluerunt, & docuerunt Bald. *cons.* 289. *& seq. lib.* 3. qui contraria resoluit Menoch. *cons.* 344. *num.* 19. *lib* 4. Decian. *cons.* 57. *n.* 30. *lib.* 1. Gratian. *cap.* 781. *n.* 36. *lib.* 4. *discept.* Carpanus *d. c.* 416. *num.* 74. Cancer. *d. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 56. *var. resol.* Cutell. *donat. d. cap.* 1. *num.* 171. *fol.* 56. Hodierna *in addit. ad Surdum, d. decision.* 53. *num.* 4. *& sequen.* quinimò circumscripto tali statuto, attenta iuris communis dispositione, per quam filius non potest donare causa mortis sine consensu patris, quòd tali casu dictus consensus etiam requiratur ad integrandam personam, nec possit pater sibimet auctorari magis communiter concludunt DD. vt per D. Paschalem *d. par.* 1. *cap.* 6. *n.* 111. *&* 113. & infra latius fundabimus in resolutione contrariorum. 15

Hinc igitur prodita est cautela per omnes præcit. DD. quòd quotiescumque agitur de interesse patris, vt loco, & vice consensus paterni adhibeatur Iudicis decretum, vt latè Tiraq. *de ll. connub. glos.* 8. *n.* 122. Molfes. *d. cons.* 4. *n.* 25. Carau. *in d. pragm.* §. 11. *sub num.* 10. D. Rouitus *d. cons.* 68. *n.* 3. *lib.* 1. & omnes alij supra relati. 16

Præterea prædicta comprobantur, & erit quarta conclusio ex eo, quòd in omni contractu gesto per filiumfamilias in beneficium patris cum illius consensu, interuenit metus saltem reuerentialis à iure præsumptus *leg.* 1. §. *quæ oneranda, ff. quarum rerum actio, &c.* Sicuti nec etiam potest negari læsio, quæ resultat ex fideiussione, & obligatione contracta pro soluenda pecunia, non ad ipsum, sed ad patrem peruenta, vt vtrumque ponderat, & probat D. Ro- 17

nitus *in d.pragm.ad Macedon.num.*59. Muta *d.deciſ.* 94.*num.*24. vbi quod dicitur læſus in totum;& Mol-
18 fel. *d.conſ.*42.*n.*2.*&* 3.*tom.*2. at quando cum metu reuerentiali concurrit læſio, tunc ſolus metus reuerentialis ſufficit ad annullandum contractum, etiam non probatis minis, & abſque alia coniectura, vt latiſſime confirmat multorum auctoritate idem D. Rouitus *ibidem n.*61.& *in d.conſ.*68.*lib.*1.*num.*7. vbi alios congerit, nouiſſimè Caſtill.*lib.*3.*controuerſ.c.*1. *num* 55. vbi latiſſime,& D. Præſ.Amatus *conſ.*41.*n.*
19 12. vbi alij citantur. His ſic inconceſſe firmatis,non obſtant in contrarium ponderata, quæ ex prædictis remanent reſoluta; tamen ſigillatim ea reſoluenda ſunt.

Non obſtat prima oppoſitio, quod Pragmatica non excludat caſus limitatos per ius commune circa exceptionem Macedoniani, prout eſt caſus, in quo filius fideiobet pro patre, in qua fundatur Ceph.vbi ſupra, & D.Paſchal. *d.c.*1.*n.*123. cum hæc propoſitio ſit falſa, attenta diſpoſitione Reg.Pragmaticæ, tum quia generaliter loquitur, & dat formam, & modum, quo caſu indiſtincte eſt ſeruanda, præſertim in hoc caſu in filio fideiubente pro patre; ita in ſpecie reſpondet in ſimili ſtatuto Bald. *in dict.conſil.* 21.*lib.*2 *occurrit dubium, num.*2. vbi loquitur de obligatione filij pro redimendo patrem, quòd ſit nulla, quem ſequuntur in ſpecie Soccio. *d.conſ.*25. *lib.*4.Corn.*d conſ.*294.*num.*3.*lib.*2 Bertazol. *d clauſ.* 6.*gloſ.*11.*num.*9. Carpan. *d.cap.*416.*num.*84. Tuteh. *d concluſ.*565 *num* 5.*lib.*1. *concluſ.* & alij ſupra citati quibus addimus dictas deciſiones Rotæ Rom. *in recentior.*per Farinac. *tom.*1.*deciſ.*153. *num.*7. *& ſeqq. deciſ.*177.*num.*5.*& tom.*2.*deciſ.*218. *num.*10. *& ſeq.* omnino legendas. Tum ex illis verbis Regiæ Pragmaticæ, *quouis pacto, aut quæſito colore,* per quæ videtur reiectus omnis color, vel modus, qui contractus validitati dari poſſet, & ex aliis verbis, *quibuſcumque,* quæ vti generalia nullam admittunt diſtinctionem. Tum etiam quia ex tali forma inducta à Regia Pragmatica videtur correctum ius commune, niſi ſeruetur dicta forma, ita ex prædictis in terminis dictæ Pragmaticæ interrogatos reſpondit
20 idem Carauit. *ibidem* §.9. *num.*18. vbi fundat dictam Pragmaticam comprehendere etiam debitum factum pro filiofamilias cauſa ſtudij;quamuis de iure communi nullam habet difficultatem, vt *ibidem, num.*27. probat,& eum ſequitur in ſpecie de Marinis *dict.cap.*145.*quotid.reſol.num.*17.*&* 18. & *idem* Mauſon. *dict.ampliat.*10.*numer.*34. *de cauſis execut.* hoc pro indubitato admittit; quinimò ſi ſtatuta non excluderent hos caſos limitatos à iure communi, fruſtra DD.omnes in illorum terminis loquentes differerent, num conſenſus requiſitus à ſtatuto ſit pro integranda perſona,vel ratione præiudicij,quod non eſt dicendum, & ideò quia dictus caſus fideiuſſionis pro patre permiſſus de iure communi,cenſetur prohibitus per ſtatutum, meritò quærunt DD. num poſſit pater ſibi auctorari, vt ſupra:& ideò meritò fuit iudicatum contra Ceph.

21 Dicimus etiam, quod non poteſt applicari doctrina Guttierez, qua mouetur D. Paſchalis, & D. Merlinus, alijque in prima oppoſitione ex aduerſo citati in terminis noſtræ Pragmaticæ, ex aliis, eo quod Guttierez loquitur in terminis legis Caſtellæ, quæ ideò recipit forſan limitationes, quas ius commune recipit, quia eſt ampliatiua, & extenſiua legis ciuilis, vt aduertit Fontanell. *de pact. nupt. clau.*4. *gloſ.*7.*par.*3.*num.*46. ſubdens conſtitutiones Cathaloniæ, non eſſe eiuſdem conditionis, quæ, nedum idem non continent, quod ius commune, ſed imò nouum ios continent contra communes regulas iuris communis, exemplificando in filiisfamilias qui de iure communi poſſunt contrahere,& contrahendo obligari, *l.filiusfamilias,ff.de act.& oblig.cum aliis ibid.cit. num.*49. & tamen ex Conſtitutione Cathaloniæ prohibentur abſque conſenſu eorum patris;& proinde concludit *ſub num.*49. quod tale ſtatutum nullo modo recipere debet interpretationem à iure communi, nec ſubauditum intellectum, & allegat etiam Cartar. *deciſ.*66.*n.*14. quæ quidem rectè applicantur ad noſtram pragmaticam,quæ correxit ius commune, dum prohibuit filiisfamilias quemlibet contractum ſub quouis quæſito colore, obligationem, vel inſtrumenta, niſi cum conſenſu expreſſo, & præſentia patris, quibus tamen de iure communi erat permiſſum ſimpliciter, per iura ſupra citata, & ideò nullatenus recipit interpretationem à iure communi, & quod ſit correctoria iuris communis fatetur eadem Rota Romana *deciſ.*485.*ſub n.*5 *tom.*2. *in recentior.per Farinac.* & in propriis terminis, quòd prædicta in contrarium ponderata procedunt ex iuris communis diſpoſitione, ſecus ſtante ſtatuto,vt in hoc Regno,tradit vltra ſupra citatos, Heriniſ. *de fideiuſſ.d.c.*7.*n.*347. videndus, vbi citat Soccin.Carpan. & Borgnin. *locis ſupra indicatis.*

Præterea ſi vera eſſet opinio Crioelli,& aliorum, 22
quòd dicta Pragmatica non comprehendit caſus,in quibus ceſſat Macedonianum de iure communi, ſequeretur abſurdum,quod dicta Pragmatica non haberet locum in 11. caſibus, in quibus ceſſat Macedonianum, relatis ſigillatim per gloſ. *in* §.*illud. propriè, verſ.Senatus, Inſtit.quod cum eo,*ſed conſequens eſt falſiſſimum:ergo & antecedens.

Tandem eſto millies, & non conceſſo, quod di- 23
cta Pragmatica venerit ampliatiuè ad Senatuſconſultum Macedonianum, tamen negari non poteſt, quin conſenſus ab ea requiſitus non ſit pro forma, quæ non poteſt omitti; aliàs contractus eſſet ipſo iure nullus,late Canalc.*deciſ.*31.*n.*29.*lib.*1. & quia requiritur ad integrandam perſonam filij, nullatenus pater poteſt ſibi auctorari, ſed debet adhiberi Iudicis auctoritas ex ſupra fundatis,& idē Paſchalis fatetur *d cap.*6.*ſub num.*39.*verſ.& ideò,lib.*1. *de patr. poteſt.*

Imò Macedonianum de iure communi erat in- 24
troductum in beneficium patris pro eius intereſſe *l.* 1.*eod.tit.ad Maced.Crinell.d.deciſ.*14.*n.*5.vnde nimirum ſi poterat filius fideiubere pro patre abſque eius conſenſu, vel cum conſenſu, qui poteſt præcedere, & ſubſequi, ſecus verò attenta diſpoſitione dictæ Regiæ Pragmaticæ,quæ requirit conſenſum pro ſolemnitate ad integrandam perſonam filij, & ideò quia non poteſt ſibi auctorari, requiritur decretum Iudicis, vt pluries diximus.

Alia verò obiectio,quòd dum filius hoc facit ne- 25
ceſſitate legis,non requiritur ſolemnitas ſtatutaria, non obſtat, nam id locum habet in neceſſitate præciſa, ſed lex non cogit filium pro patre fideiobere, ſed commendat pietatem filij liberantis patrem.Bal. *in l.ſed ſi ideò, in fin ff. ſol.matr.* nec poteſt cogi, ſed ſolùm priuatur ſucceſſione, & dicitur neceſſitas cauſatiua, ideò requiritur præciſè ſolemnitas ſtatuti, & quia non poteſt ſibi auctorari, requiritur Iudicis auctoritas, quæ erit facilis in caſu iuſtæ, vel neceſſariæ cauſæ.Præterea quia vltra cauſam iuſtam, vel neceſſariam, requiruntur ſolemnitates à Pragmatica requiſitæ, ſecundùm magis communem opinionem, vt prædictæ obiectioni reſpondit Rota Romana *in recentior. apud Farinac. part.*1. *deciſ.* 153.*num.*10.*& ſeq.*& *deciſ.*177.*num.*8. & *par.*2. *deciſ.*218.*num.*7.*& ſeq.* & ſupra late fundauimus ex Bald.Soccin. & aliis longa ſerie congeſtis.

Nec

26 Nec obstat secunda obiectio, quod valeat pater sibi auctorari, eo quod dictus consensus requisitus à Pragmatica sit pro interesse ipsius, non pro solemnitate, auctoritate Carauitæ, Rotæ Romanæ apud Farinac. Nouarij, & Merlini, qui ipsos sequitur, siquidem hæc conclusio Carau. in qua consistit cardo huius articuli communiter reprobatur, vt supra latissime fundauimus tum rationibus, tum DD. auctoritatibus in terminis statutorum, & dictæ pragmaticæ loquentium, adeò quod contra tot grauissimos Auctores non curandum de D. Carauita, qui solus tenuit hanc opinionem in terminis dictæ Pra-
27 gmaticę, cuius solius auctoritate fuit mota Rota Romana *in dictis decis.* 580. *tom.* 1. *&* 485. *tom.* 2. compilatis per Farinac. quæ sunt in eadem causa Brundusina coram D.Buratto: quinimò Rota *d. decis.* 580. *num.* 3. admittit opinionem Socc. *d. cons.* 23. esse veram, secundùm quam dicit fuisse decisum per eandem Rotam in Bononiensi census, sed negat patris consensum in terminis dictæ Pragmaticæ requiri ad integrandam personam filij auctoritate Carauit. *dict.* §. 5. *num.* 15. quæ ratio Carauitæ cùm communiter damnetur, remanet inconcussa nullitas dictæ obligationis, absque decreto Iudicis, provt pluries fuit decisum per eandem Rotam Romanam, vt supra retulimus ex collectis per Cenctum, Picum, Duard. Farinac. & alios.

28 Nec adsunt alij DD. in contrarium, qui sequantur dictam opinionem Carauit. in statuto requirente consensum, & præsentiam patris, etenim DD. qui citantur a Mausonio *de causis exequutiuis ampl.* 10. *num.* 82. loquuntur in donatione causa mortis facta per filiam in beneficium patris cum eius consensu; in qua est animaduertendum; nam aut loquimur de iure communi, quo iure etiam requiritur consensus patris in donatione causa mortis facta per filium *l. tam is, §. 1. ff. de donat. causa mortis*, & tunc intrat quæstio ventilata inter DD an talis consensus sit requisitus ad integrandam personam, vel pro interesse patris, & quamuis adsint nonnulli DD. tenentes requiri pro ipsius interesse, & quod proinde possit consentire ad sui commodum, quos recenset Ioseph. Ludouic. *com. conclus.* 2. *vers. contraria etiam opinio*, & Peregr. *dict. decis.* 51. *sub num.* 4. *vers. licet conclusio glossæ*; tamen magis communis opinio etiam in consensu de iure communi, est in contrarium, quod scilicet non possit pater sibi auctorari: latè Io. Ant. Rub. Alex. *cons.* 127. *a n.* 8. *&* secundum eam iudicatum refert Guid. Pap. *decis.* 223. & hanc sequendam vti magis communem, & in iudiciis approbatam post Couarru. Rim. & alios docet Crass. *in §. donatio, q.* 3. *n.* 1. *vers. contrariam sententiam*, vbi dat cautelam, quod faciat illam auctoritate Iudicis, idem confirmat late peregr. *d. decis.* 51. *n.* 3. 4. *&* 5. Cald. *in l. si curatorem habens, vers. contractum fecisti, n.* 45. Gasp. Tesaur. *q. forens. lib.* 2. *quæst.* 37. *n.* 2. D. Pascalis *d. cap.* 6. *lib.* 1. *n.* 111. *&* 113. qui etiam de magis communi testatur Marta *in summa success. par.* 4. *quæst.* 26. *art.* 1. *num.* 8. Papon. *lib.* 7. *tit.* 1. *arrest.* 7. vbi sic refert decisum Clar. *in §. donatio, quæst.* 6. *vers. quæro etiam*, qui dicit esse magis communem, & veriorem Durand. *de arte test. caut.* 1. alijque relati per Mausonium *d. ampl.* 10. *num.* 79. Mouentur omnes ea ratione, quia talis consensus à iure communi requisitus intelligitur ad integrandam personam filij pro solemnitate actus, & primus omnium dixit glos. *in l. fin. §. necessitate. C. de bonis quæ liberis*, & ibi Bald. & alij, quam rationem communiter esse approbatam fatentur Socc. *in l.* 1. *§ fuit quæsitum, ff. ad trebell.* Couar. *de testam par.* 3. *n.* 6. & hanc esse magis communem, & tenendam quicquid dixerint alij, dicit Crassus *d. § donatio, quæst.* 3. *n.* 1. *vers. sed contrarium*, vbi etiam subdit, *adhæreas dictæ glossæ, & nunquam errabis*. Eamdem rationem optime confirmat Menoch. *de recuper. remed.* 15. *num.* 310. *&* 314. Gratian. *lib.* 4. *discept. c.* 781. *num.* 10. pulchrè D. de Ponte *cons.* 160. *num.* 11. *l.* 2. *& n.* 12. Marta *vbi supra n.* 9. Clarus, & omnes alij supra citati; qua ratione requiritur patris consensus de iure communi, etiam in bonis in quibus patri non quæritur vsusfructus, vt ibidem *d. q.* 3. *sub n.* 1. *concludit* Crass. & alij proximè citati.

DD. verò qui tenent contrariam opinionem 29
fundantur in eo, quod talis consensus requiritur ratione præiudicij paterni, & quod potest præstari, tam in ipso actu, quam ante, vel post actum *l. fin ff. ad Maced.* vt reassumit Ioseph. Ludou. *d. concl.* 2. *vers. nec mirum*, qui tamen *vers. sed fine*, dicit quod prima opinio, quam nos tuemur, est plusquam communior, quod pater non possit sibi auctorari dicto casu.

Aut verò loquimur in terminis statuti requirentis expressum consensum, & præsentiam, provt nostra pragmatica, quo casu talis consensus omninò requiritur ad integrandum ex supra fundatis, & nemo dissentit, etiam in terminis donationis causa mortis non posse patrem sibi auctorari, vt supra ex Bald Menoch. Decian. Cutell. Hodierna, & aliis fundauimus, & nunc addimus Gratian. *dict. cap.* 781. *num.* 28. *lib* 4. Cancer. *d. cap.* 1. *lib.* 2. *var. resol. n.* 62. *& seq.*

Ex quibus sequitur consequentia, quod DD. in contrarium citati per Mausonium non obstant, tùm quia vel loquuntur in cõsensu requisito de iure cõmuni, quo iure magis communis stat pro nobis, vel si esset admittenda eorum opinio procedit vbi consensus non requiritur ad integrandam personam, sed pro interesse patris, qui potest præcedere, & subsequi, secus verò vbi requiritur ad integrandam personam in ipso actu, provt in terminis dictæ Pragmat. quo casu omnes conueniunt, quod non possit auctorari pater in eius beneficium, vt fatentur idẽ omnes contrariæ sententiæ sectatores, & præsertim Alexan. *d. cons.* 106. *lib.* 1. aduersariorum antesignanus, vt expressè legitur *n.* 1 qui in lecturis adhæruit huic receptissimæ opinioni, vt animaduerterit Io. Alexandrinus *d. cons.* 127. *n.* 8. estque ratio; nam vbi consensus requiritur in ipso actu, tenetur pater scrotari, an ille actus sit vtilis filio, cui consentit, ita Cancer. *d cap.* 1. *lib.* 2. *var. num.* 112. ideò non potest in sui beneficium auctorari.

Neque obstat ponderatio D.Merlini ex Cancerio 30
d. c n. 91. *tom.* 2. *var.* quod vbi requiritur consensus illius, cuius interest principaliter, vel secundariò actũ fieri, vel non fieri, quod tunc requiratur ratione præiudicij, qui citat inter alios Alexand. *in l. si quis mihi bona, §. iussum, n.* 10. *ff. de acquir. hæred.* & Gabriel. *cons.* 2. *lib.* 1. etenim licet Gabriel enumeret hunc casum inter alios ad dignoscendum, quando consensus operetur solemnitatem actus, vel ratione præiudicij, auctoritate Alexandri *loc. cit.* non tamen excludit alios casus supra per nos ponderatos pro applicatione in terminis nostræ Pragmaticæ, inter quos adest indubitabilis, vbi requiritur præsentia, & consensus expressus, sicuti in dicta Regia Pragm. qui non possunt præcedere, nec subsequi, & proinde omninò censetur pro integratione personæ per modum auctoritatis, vt vltra relatos egregiè distinguendo docet idem Alex. *in l.* 1. *§ fuit quæsitum, n.* 9. *ff. ad trebell. & ibid.* Ripa *n.* 6.

Quinimò potest etiam responderi, quod nec interest patris talis consensus, cùm nec de iure cõmuni pater teneatur pro filio, provt è cõtra, vt in rubro, & nigro, *C. ne filius pro patre*. D.Reg. Valenz. *cons.* 174.

n.41.lib.1. ita dictæ obiectioni ſatisfacit Soccin. *dict. conſ.13.n.19.verſ.ſecundo poſſumus,lib.4.*

31 Nec pariter reſiſtit opinio Scaglioni *in comment. d.pragmatica, in princ.* qui videtur tenere, quod dicta pragmatica prouidit patribus, & filiis, tum quia magis communis eſt in contrarium, vt ſupra fundauimus, tum etiam quia dato, quod vera eſſet eius opinio, negari non poteſt, quin principaliter pro integratione perſonæ filiorum, & in conſequentiam pro intereſſe patris fuerit promulgata, quo caſu attenditur id, quod principaliter fit, & quando ſunt duæ rationes finales inductiuè, non minus operatur vna, quam altera, ſic in propriis terminis reſpondet Soccin. *cit.conſ.13.num.19.in fin.& n.20.lib.4.*& Marius Cutel. *de donat. contemplat. matr.c.1.n.165. fol.54.* poſt Lambert. & alios ibi citatos.

32 Nec etiam obſtat alia ratio ex aduerſo ponderata, quod dicta Pragmatica non comprehendit caſtrenſia, vel quaſi, in quibus pater non habet vſumfructum, & quod proinde talis conſenſus non requiritur ad integrandum, ſecundùm opinionem Cephali *d conſ.488.&* Carauit. *in d.§.5.n.15.*

Negamus primò, quod dicta Pragmatica non comprehendat caſtrenſia, vel quaſi ſecundùm opinionem Carauitæ, qui fundatur in falſa ratione, cum contrarium in ſpecie docuerint in ſimilibus ſtatutis Carpanus *ad ſtatut. Mediolan.d.c.416.à n.41.& ſeq.* videndus, qui id probat, & quod ſtatutum loquitur generaliter; tum etiam quia requirit conſenſum ad integrandam perſonam, & proinde comprehendit quæcumque bona, in quibus etiam ceſſat præiudicium patris, & hac ratione idem probat Chriſtophorus Mattius loquens in ſtatuto Senenſi *deciſ.15.n.64.*& Fontanell. *in ſtatuto Catalonia de pactis nupt. clauſ.4 gloſ.7.par.3.n.41.& 43.in fin.*

Secundò dicimus, quod quando contraria opinio, quòd pragmatica non comprehenderet Caſtrēſia, poſſet ſuſtineri, procederet non ea ratione, quòd in illis ceſſat præiudicium patris, ſed quia illis filius reputatur paterfamilias *l.1.§.fin.& l.2.ad Maced. l.1.& 3.Cod de caſtr.pecul.* ſic declarat D.Rouitus *in dict. Pragmat.ad Maced.n.51.* latè Cancer. *c.1.lib.2.var.reſ. n.165.* & poſt Gregor. Lopez adnotauit Mattienſ. *in 5.recopil.tit.11.l.12.gloſ.3.n.1.*& Ioan.Rob.Alexan. *d.conſ.117.n.10.* & proindè dum reputatur paterfamilias, ceſſat dictæ pragmaticæ diſpoſitio, ita Fontanel. *vbi ſupra,num 59.*

33 Neque nos quicquam conturbat deciſio D.de Franchis 72. quæ in contrarium ponderatur, tum quia opinio illius deciſionis eſt valdè controuerſa, & contrarium latiſſimè tuentur Hier.de Laur. *deciſ. Auenion.135.n.3.* Gaſpar.Theſ. alios citans *lib.1.q 8. num.13.q forenſ.* Peregr. *deciſ.86.* Gratian. *diſcept.cap.114.& deciſ.102.& in terminis d.Pragm.* Carau. *ibid. §.9.num.42.*

Tum etiam quia deciſio prædicta eſt fundata in deciſione Caccialupi *in l.cunctos populos,n.103.C.de ſacroſ.Eccl.ibi relata ſub n.5.* aſſerentis, quod quando ſtatutum dat formam contractui ratione perſonæ, & principaliter actū inhabilitat ratione perſonæ, prout dicta Pragmatica, tunc attenditur locus contractus, quæ ratio nedum non obſtat, quin conſenſus requiratur pro ſolemnitate ad integrandam perſonā per dictam Pragmaticam, quinimò id confirmat expreſsè dum datur dicta forma reſpectu perſonæ filij pro ſolemnitate actus, qui alias dicitur nullus ratione omiſſæ ſolemnitatis, & perinde dicitur filius inhabilitatus ſine dicta ſolemnitate, vt in his propriis terminis pulchrè conſiderat Franciſcus Aretin. *conſ.73.n.5.in fine.& 6.* vnde non mirum ſi attenditur locus contractus, adeò quod exteros etiam comprehendit dicta Pragmatica in Regno contrahentes, vt ibi dicit Aret. & D.Rouit. *in d. Pragmat.n.6.*

Nec obſiſtit alia ponderatio, quæ in contrarium adduci poteſt, quod dicta Pragmatica non poteſt habere reſpectum ad fragilitatem intellectus filij, dum comprehendit etiam filios maiores, & ſexagenarios, nec poteſt dici, quod filiusfamilias ſit minus integri conſilij, quàm filij ſui iuris; ergo requiritur pro intereſſe patris dictus conſenſus; nam dicta Pragmatica habuit reſpectum, quòd filijfamilias, vt plurimum ſunt iuuenes, nec habent bonorum adminiſtrationem, & faciunt contractus inhoneſtos, & lex adaptatur ad ea, quæ frequentius eueniunt. Habuit etiam reſpectum, quod filijfamilias, qui non habent adminiſtrationem bonorum facilius inducuntur ad hoc, potius quàm paterfamilias, qui habet adminiſtrationem, & poteſt bona propria erogare, nec ita de facili erogat, vt patet à communiter accidentibus, ita appoſitiſſimè reſpondit Soccin. ſæpius indicato *conſ.13.num.20.lib.4.* confert etiam ratio reddita per Cancer. *d.cap.1.lib.1.reſol.d.n.165.* in peculio caſtrenſi, quod non ſit veriſimile filium, qui fuit diligens in acquirendo, fore, vt illud falſis perſuaſionibus perdat, atque diſſipet, & quod ideò non requiritur conſenſus patris in dictis bonis caſtrenſibus.

Tertia verò oppoſitio, quod actus dictæ obliga- 34
tionis, ſiuè fideiuſſionis tendat principaliter ad commodum creditoris, & proindè non dicatur pater ſibi auctorari, eſt nullius momenti; cùm filius fideiubens dicatur principaliter intercedere in beneficium patris debitoris, non autem illius creditoris, *l.1.mandati*, aliàs enim non haberet actionem negotiorum geſtorum aduerſus principalem debitorem, & licet reſultet vtilitas creditoris; tamen fideiuſſor non intercedit principaliter ad hunc finem, ſed vt faceret beneficium debitori, & intentio fideiuſſoris dirigitur principaliter in cōmodum debitoris, vnde dicitur talis fideiuſſit pro tali, quo vſu loquendi vtuntur Leges, aliàs poſſet etiam pater prohibitus cōſentire ad ſui commodum fraudare leges, de facili cōpellendo filiū ad fideiubendū, vt ex ipſius obligatione commodum conſequeretur, hinc eſt prohibita vxor intercedere pro viro, quia eſt prohibita inter eos donatio Gloſ. *in auth.ſi qua mulier. C.ad Velleian.* ſic per prædicta occurrit Socc. dictæ obiectioni *d.conſ.25.n.26.lib.4.* quem DD. omnium acutiſſimum prædicat D. de Franch. *deciſ.556. in fin.* & Soccin. ſequitur Peregr. *dict.deciſ.51. num.5. verſ.etſi diceretur*, vbi alios refert eiuſdem ſententiæ.

Ex prædictis etiam redditur falſa opinio Cara- 35
uitæ *in dict. pragm §.11. num.7.* aſſerentis dictam Pragmaticam non comprehendere caſum, vbi filius contrahit cum patre, dicens ſuperfluam tali cauſa eſſe cautelam traditam per Tiraq. vt pater loco eius conſenſus interponere faciat Iudicis decretum; nam dicta cautela eſt neceſſaria, & opinio Carauitæ communiter reprobatur ex traditis per Flor. *conſ.8.num.5.* quem refert, & ſequitur D.Rouitus *in dict.pragmat.num.12.* quibus addimus Maſtrill. *deciſ.186.n.26.* qui dicit hanc opinionem eſſe magis communem, & ſic iudicatum refert Eugen. *conſ.88. num.51. lib.1.* Iacob. Caualer. *deciſ. 442. num.7.* vbi ſic reſolutum dicit per Rotam Romanam ſtante quod ſtatutum loquitur generaliter, vt noſtra Pragmatica, & hoc eò magis procedit, vbi ex facie ſcripturæ initæ cum patre apparet damnum filij, ſic in indiuiduo eadem Rota Romana dixit *dict.deciſ. 10. numer.13. & ſequent. in recoll. per Duard. tom.1. de cenſibus, & per*

Cencium

Concium post eumdem tract. de cens. & *in recentioribus per Farinac. tom. 1. decis. 153. num.* 8. & latiùs *decis. 177. num. 2.* vbi dicit esse magis communem, & sic decisum per Rotam; confirmabat hoc idem Duard. *de censib tom. 1. §. 1. q. 19. n. 23.* & *25.*

36 Nec obstat alia consideratio, quod in casibus contingentibus semper filijfamilias vsi fuerunt remedio iuris communis *l. 1. ff.* & *C. quod cum eo*, non autem nullitatis contractus ex dispositione dictæ Pragmaticæ. Tum quia re vera fuerunt etiam vsi remedio nullitatis, fueruntque declarati per S.C. pluries huiusmodi contractus nulli, vt testes locupletissimi sunt ipsimet Præstantissimi Senatores, qui in casibus contingentibus votauerunt. Tum etiam quia electione vnius ex remedijs competentibus non cēsetur alterum reiectum, nec decisum, dum non est, nec propositum, nec decisum, eo magis, quia facilius erat illud, *quod cum eo*, in quo non requirebatur tanta discussio stante auctoritate rerum toties iudicatarum, non obstante renunciatione, quas recenset Molfes. *d. cons. 42. à n. 16.* vltra relatam per D. Præsidentem Amatum *cons. 41. in fine*, & per Nouar. *dict. collect. 208. num. 7*.

37 Virtus autem iuramenti in huiusmodi contractibus gestis per filiumfam. similiter est nullius roboris in terminis dictæ Pragmaticæ, vt patet ex Peregr. *decis. 112. n. 17.* Manent. *decis. 71.* Gram. *dec. 12.* Molfes. *cons. 4. n. 15.* & *cons. 42. n. 2.* Pascal. *de patr. potest. par. 1. c. 6. n. 15.* Muta *decis. 94. n. 25.* Amat. *var. resol. lib. 2. resol. 100.* qui concludunt nec etiam requiri absolutionem a dicto iuramento præstito, vt per Molfes. qui alios cumulat locis memoratis.

38 Nec postremò resistit auctoritas Pandi, Caran. Pascalis, Mauionij, Nouar. & Merlini, qui contrariam sententiam pro creditoribus sustinere videntur in terminis dictæ Pragmaticæ, nec auctoritates rerum iudicatarum per Rot. Roman. apud Farinac.

39 nec Peregr. & Crinelli in contrarium citatarum. Nā ex supra fundatis constat in primis, quod eorum opinio corruit, dum fundantur in falsa ratione, quod talis consensus requiratur ratione præiudicij patris, cum sit receptissimum, quod requiratur pro solemnitate actus ad integrandam personam, quo casu etiam contrariæ sententiæ fautores affirmant contractus nullitatem, vt supra ponderauimus. Nec inter contrarios potest connumerari Pandus *cit. part. 2. declar. 17. num. 41.* quia licèt ibi dicat quod limitatur, vbi filius obligatur patri, vel pro patre, citat tamen Alex. & alios *in d. l. 1. §. quæsitum ff. ad trebell.* & Bolognin. *cons. 44.* qui in specie dicunt, quod vbi requiritur consensus expressus in ipso actu vigore statuti, nō potest pater sibi auctorari, & sic est intelligendus secundum DD. quos allegat, & quod hæc fuerit ipsius Pandi intentio, subdit eodem loco post citatos supradictos DD. (à quibus ne te commorer, excipere potes huius astructionis limitationes) quid igitur clarius.

40 Et D. Carauita *in d. §. 9. n. 18.* & Mansonius *d. ampliat. 10. n. 34.* stant pro nobis, contra rationem in qua fundantur D. Pascalis, & D. Merlin. Sicuti etiam D. Pascalis admittit vti veriorem opinionem *d. cap. 6. n. 39.* quod requiratur consensus patris ad integrandam personam, contra Caran. sed fundatur alia falsa ratione auctoritate Guttier. cui supra abundè fuit responsum.

41 Insuper in proprijs terminis connumerauimus magnam cateruam DD. tum exterorum, loquentium in consimilibus statutis, tum regnicolarum in terminis dictæ Pragmaticæ, qui & auctoritate, & numero longissimè excedūt numerum aduersariorum,

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

adeò quod de illis nulla penitus sit habenda ratio apud Emditissimos Iudices eò fortius quia etiam rerum iudicatarum auctoritate eandem nostram sententiam pro filiis, tum Rotæ Romanæ, tùm aliorum Tribunalium, muniuimus, & decisiones in contrarium ponderat processisse ex falsa ratione supra commemorata, quod dictus consensus sit requisitus ratione præiudicij, explicauimus.

Et proindè iustissimè speratur decisio in beneficium filiorum contra creditores.

Lelius Giptius.

SVMMARIVM.

1 *Feudorum obligatio cum assensu facta, sed illo non registrato infra biennium in Registris Regiæ Curiæ, an valeat?*

2 *Clausula posita in assensu, quod registretur in Quinternionibus Regiæ Cameræ, non est necessaria respectu hypothecæ feudalium, vsque ad numer. 3.*

4 *Assensus cum clausula* dummodo registretur *quando non est posita ab initio nihil operatur.*

5 *Clausula* dummodo registretur infra biennium, *solum censetur apposita respectu fisci, & fauore Regis.*

6 *Clausula in fine priuilegij apposita quomodo explicetur, & respectu quorum.*

7 *Registratio in Quinternionibus Regiæ Cameræ requiritur quando agitur de translatione Dominij feudorum.*

8 *Stilus, & obseruantia Curiæ semper attenditur.*

9 *Clausula in fine posita non refertur ad omnia præcedentia, quando militat diuersa ratio.*

10 *Clausula in fine posita qualiter, & quomodo influat in antecedentia, vsque ad num. 11.*

12 *Feudalium obligatio cum clausula* dummodo habeat successorem, *quid operetur.*

13 *Solemnitas non adhibita in actu, an annullet alium actum simul factum cum illo.*

14 *Assensus impetratus sub duplici capite, si vitietur in vno, non vitiatur in alio capite separabili, vsque ad numer. 15.*

16 *Montani Doctrina* in c. Imperial. §. præterea, fol. 133. littera H. *adducitur in præsenti.*

17 *Indiuiduum voluntatis quid operetur, & qualiter.*

18 *Correspectiuitas contractuum, quid, & qualiter operetur.*

AAaa 3   19 *Feuda*

19 *Feuda in dotem quando poſſint dari, & quomodo.*

20 *Clauſula* dummodo *præſumitur ex errore adiecta, non de voluntate Principis.*

21 *Feuda non poſſunt adiudicari creditoribus ſine aſſenſu Regis.*

22 *Clauſula* fiat in forma, *quid operetur.*

23 *Aſſenſus, reperto errore, reſomatur per Dominos Regentes, vſque ad num.* 24.

25 *Decisio Regiæ Cameræ & Collateralis Conſilij in præſenti adducitur, vſque ad num.* 26.

27 *Clauſula, de qua ſupra non annullat contractum ipſo iure, ſed Parte volente.*

28 *Regiſtratio aſſenſus præſumitur facta per circonſtantias de quibus hic.*

29 *Deſcriptio in libris Cedulariorum pro regiſtratione habetur, nec requiritur ad cuius inſtantiam ſit facta regiſtratio.*

ARGVMENTVM.

Aſſenſus Regius impetratus ſuper obligatione bonorum feudalium cum clauſula irritanti, vt infra biennium regiſtrari debeat in Quinternionibus Regiæ Cameræ, ſi non fuerit regiſtratus, an dicetur nullus, vel potius adhuc ſubſiſtat, illamque clauſulam pro non appoſita haberi: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CVIII.

1 Reditores Illuſtris Docis Carpignani contendunt aſſenſum præſtitum obligationi bonorum feudalium, reſpectu ducatorum octo mille, donatorum per quondam Regentem Lanarium contemplatione matrimonij Mario Lanario eius filio, & eius primogenitis in infinitum, eſſe nullius roboris ex quo non fuit regiſtratus in regiſtris Regiæ Cameræ infrà biennium cum clauſula reſolutiua, ac non adimpleta, auctoritate Afflict. *deciſ.* 335. *num.* 16. Domini Regentis Rouiti *in Pragm.* 1. *num.* 12. *de fide memorial.* eiuſdem Regentis Lanarij *in cap.* 1. *de his, qui feud. dar. poſſ numer.* 108. vbi dicit ſemper debere opponi dictam clauſulam in aſſenſibus obligationum feudalium, quia multoties contingit ex iſtis obligationibus feuda adiudicari creditoribus, & Curia non habet notitiam de translatione dominij in alium, cuius cauſa principaliter introducta regiſtratio aſſenſus, & Domini Marchionis Belmontis in deciſione Sacri Concilij 3. *num.* 29. qui tamen non loquitur in aſſenſu ſuper hypotheca, nec alij per eum citati; ſed ſuper tranſlatione dominij feudalium

Nos verò per Ioanne Antonio Lanario iuniore constantiſſime fundabimus validitatem dicti aſſenſus, non obſtante, quod non fuerit infra biennium regiſtratus in Regia Camera, & proinde dictum Ioannem Antonium eſſe præferendum cæteris creditoribus ſuper pretio terræ Sacci, quæ fuit in bonis dicti quondam Regentis Lanarij pro dictis ducat. 8000. vigore dictæ donationis, idque tribus potiſſimum mediis. 2

Primò quia illa clauſula in fine dicti priuilegij aſſenſus poſita, quod regiſtretur infra biennium in Quinternionibus Regiæ Cameræ alias habeatur pro non præſtito, non ſit poſita reſpectu obligationis feudalium; ſed reſpectu Terræ Plancberellæ, tertiæ partis Terræ Altauillæ, & feudi Baluæ datarum in feudum dotis dicto Mario per Dorotheam Spartam Matrem Iſabellæ de Iocco vxoris dicti Marij, & proinde quia reſpectu hypotecæ feudalium non requirebatur regiſtratio, & reſpectu ipſius, validus remaneat dictus aſſenſus. Secundò Dato (citrà veri præiudicium) fuiſſet poſita dicta clauſula in dicto aſſenſu, etiam reſpectu dictæ hypothecæ ex quo non eſt poſita ab initio in aſſenſu per verbum *fiat in forma*, de ea nulla eſt habenda ratio, vti contra formam Regiæ Cancellariæ, ac mentem Dominorum Regentium. Tertiò Quia etiam ſi conſultò fuiſſet poſita ab initio reſpectu vtriuſque capitis, non cenſetur poſita, niſi reſpectu Fiſci, & fauore Regis, qui habuit intentum ex deſcriptione in cedulariis, quæ præſupponit etiam realem regiſtrationem. 3 4 5

Et quoad primum articulum, illud in facto animaduertere libet, quod aſſenſus fuit petitus ſuper duobus capitibus ad inſtantiam plurium; nam ad ſupplicationem dictæ Dorotheæ, & Iſabellæ ſuper tranſlatione dominij dictorum feudorum datorum in fundum dotis eiuſdem Iſabellæ; ſuper tranſlatione dominij dicto Mario viro, & ad ſupplicationem dicti Regentis Lanarij, & Marij filij ſuper obligatione bonorum feudalium dicti Regentis pro ducatis 8000. donatis contemplatione dicti matrimonij, & ſicuti ſuper duobus capitibus ſeparatis ad inſtantiam diuerſarum perſonarum fuit petitus; ita ſuper eiſdem duobus capitibus fuit reſpectiue conceſſus per Collaterale Conſilium, & per hæc verba, *fiat in forma*, quæ reſpiciunt obligationem feudalium, deinde ſubſequuntur alia, & quoad prædictas mulieres liceat, & hæc quidem reſpiciunt tranſlationem dominij dictorum feudorum, quare clauſula deinde ſequens in fine priuilegij dicti aſſenſus, quod regiſtretur in Quinternionibus Regiæ Cameræ reſpicit caput tranſlationis dominij, in quo adeſt intereſſe Fiſci, non autem caput obligationis feudalium, in quo nullum adeſt Fiſci intereſſe. 6

Cum certiſſimum ſit regiſtrationem in Quinternionibus Regiæ Cameræ requiri vbi agitur de tranſlatione dominij feudorum, quo caſu dicitur de forma, & neceſſaria ad hoc, vt Rex ſciat ſuos feudarios ob ſeruitia, releuia, & deuolutiones, quibus fraudari poſſet Regia Curia, ſi illis incognitus eſſet, Capyc. *in inueſtir. feudal.* 7

feudal. 230. *vol.* 5. *in fin.* Regius Rouitus *in dicta Pragm.* 1. *num.* 12. *de fid. memor.* Secus verò vbi agitur de obligatione bonorum feudalium, quo casu, quia cessat ratio prædicta, non aliter registrari debet talis assensus in dictis Quinternionibus Regiæ Cameræ, vt sic vtrumque casum distinguendo docent Dominus Regens de Ponte *de potest. Proreg. titul. de assensibus Regiis*, §. 4. *num.* 4. Dominus Regens de Curt. *in diuers. iuris feudalis tom.* 1. *cap.* 1. *item. num.* 159. Dominus Consiliarius Georgius *in repet. feudal. cap.* 7. *num.* 4. & *cap.* 10. *n.* 20. quod etiam fatetur Montanus in hac causa aduersarius *in leg. Imperialem*, § *præterea si quis infeud. num.* 36. *lit. H.* & conuincitur *ex Prag.* 1. & 2. *de fid. memorial.* & *Prag.* 9. *de feudis*, ac *ex cap.* 3. *vers. Item supplicane la M. V. attento che*, inter gratias concessas huic Regno in anno 1574. *fol.* 170. inter capitula huius Ciuitatis in quibus Rex dando formam in expeditione assensuum super hypoteca feudalium, tantùm disponit, quod expediantur priuilegia infra biennium, & registrentur in Regia Cancellaria, nil verò de registratione in Regia Camera, vndè quicquid non est est dispositum à dictis Pragmaticis, & capitulis, est superfluum, *l.* 1. *ff. de dot prœleg.* quia forma nec adimi, nec minui potest, Dec. *in c. Prudentia* 3. *num.* 4. *de off. deleg.*

8 Et pariter communis obseruantia rerum magistra in omnibus assensibus, qui in dies expediuntur super hypotheca feudalium, & pro præterito expediti fuerunt, id docet, dùm nunquam constat fuisse appositam clausulam nisi rarissimè ex errore, & incuria Cancellarij, ex hac enim obseruantia probatur, etiam stilus, & forma Regiæ Cancellariæ, vt pulchrè Bar. *in l. de quibus, num* 11. *ff. de legibus*, Decius aliis relatis *cons.* 12 *num.* 9. & 12.

9 Et ex his cernitur dictam clausulam in fine positam non debere referri ad omnia præcedentia capita, dum est diuersa ratio in vno, quam in alio, præsertim quia alioquin ob eam relationem tota dispositio irritaretur, quæ in aliquo sustineri potest, si relatio non fiat, & proindè non debet ab omnia referri, vt probatur *in leg. final.* vbi glos. & DD. *ff. de fideicomm. libert.* Felyn. late *in cap. causam quæ n.* . *de rescriptis*, latissimè Marta *de clausulis part.* 4. *clauf.* 23. *num.* 4. & 7. vbi sic etiam refert decisum per Rotam Romanam pluries, & *num.* 10. 11. & 12.

10 Sic etiam quoties clausula in fine ponitur ad qualificandam aliquam dispositionem nunquam refertur ad aliam, nisi ad illam, præsertim quando præcedentia sunt adoersatiua, clausula sequens respicit illud, non adest sermonis continuatio, singulariter docet Bart. *in l. fin. de reb. dub.* & Bald. *in l.* 1. *C. de legit. hered.* vbi inquiunt, quod quando præcedentia sunt aduersatiua, clausula sequens respicit illud, cui probabilius adaptatur, & si est dubium respicit vltimo loco dictum, prout in casu nostro adest proxima dispositio facta de feudis à muliere datis in fundum dotis, de qua fit mentio propè finem assensus, & illa non poterat qualificari, nisi per clausulam registrationis immediatè subsequentem, aduersantur præcedentia, in quibus agitur de hypoteca bonorum feudalium meritò dicta clausula subsequens, non debet remotam feudalium obligationem respicere, dum adest euidens ratio, quod sit apposita pro translatione dominij, vt in puncto tradit Alexand. *conf.* 48. *lib.* 1. *per tot.* & *conf.* 158 *num.* 7. *lib.* 6. Dec. *conf.* 92. Soc. Iun. *conf.* 3. *num.* 41. *l.* 1. & *conf.* 16. *n.* 5. *lib.* 3. & quod clausula decreti irritantis referatur ad proximam dispositionem fundat Marta *dict. part.* 4. *clauf.* 19. *n.* 2.

11 Insuper clausula annullatiua, seu decreti irritantis, prout est illa assensus nostri non refertur ad omnia præcedentia, sed regulatur secundum naturam actus, super quo interponitur, & refertur ad ea duntaxat, ad quæ referri solet, & debet *c. Ecclesia vestra, de elect.* vbi Abb. *n.* 5. & Ripa *in c. cum M. Ferrariensis n.* 97. *de constit. Rom. conf.* 330. *num.* 13. & 14. Alex. *conf.* 97. *num.* . *lib.* 1. Menoch. *conf.* 8 . *num.* 21. *lib.* 1. Ergo secundùm mentem Principis dicta clausula debet referri ad secundum caput assensus, in quo est necessaria, & solita, non autem ad primum hypotecæ, in quo registratio non requiritur.

Præterea ita in propriis terminis assensus petiti, 12 & concessi super translatione, tam hypotecæ feudalis, quam introituum feudalium habentis in fine clausulam, dummodo habeat successorem respondit idem Dominus Regens Lanarius *conf.* 87. *n* 7. & 8. dictam clausulam non referri ad assensum respectu translationis hipotecæ, in quo non erat necessaria, sed tantum super translatione introituum feudalium in qua requirebatur, & ex defectu successoris in eo capite annullabatur assensus.

Nec est nouum, quod inualidum ex vno capite 13 ex defectu solemnitatis, in vno eodemque contractu valeat ex alio, quo valere potest, cui sua solemnitas non defuit, *leg. certi condictio*, §. *quoniam*, *ff. si cert. pet.* nam idem videmus dispositum in rescripto, *cap. si eo tempore, de rescript in* 6. & in sententia *leg. etiam* §. 1. *ff. de min.* & in testamentis, *l. hac consultissima*, §. *ex imperfecto. C. de testam.*

Et in propriis terminis nostris sic magistraliter 14 docuit Camer. *in l. Imperialem fol.* 49. *col.* 1. *in fin. lit. E*, vbi inquit, quod impetrato assensu sub duplici capite, scilicet super contractu principali, & super obligatione feudalium, si vitiatur assensus super contractu principali, remanebit validus respectu obligationis feudalium, quia vnum est ab alio separabile, & cum eo concordat dictus Regēs Lanarius *d. conf.* 87. *n.* 7. & 8. & Camerar. sequitur etiam Staibanus *conf.* 81. *n.* 57. quicquid in contrarium tenuerit D. de Ponte *d. tit. de assensibus super dote*, §. 2. *n.* 6. cùm indubitata sit iuris cōclusio in feudis, vtile per inutile non vitiari, quando vtrumque de per se stare potest et vltra Camer. & Staib. locis citatis fundat idem Camer. *fol.* 53. Frecc. de subfeudis *lib.* 2. *quæst.* 16. *n.* 3. & *quæst.* 16. *n.* 2. ac etiam, aliis relatis à Rosental. *de feudis, cap.* 4. *concl.* 37. *n.* 2. qui loquitur in concessione facta pro masculis, & fœminis, quod quoad fœminas ipso iure collabitur, & sustinetur quoad masculos, & idem Rosental. *cap.* 12. *concl.* 16. *n.* 7. Ann. *conf.* 46. *num.* 1. & 4. conferunt etiam quæ in similibus tradit Gaill. *lib.* 2. *obseru.* 4. *pract. obseru.* videndus præsertim *n.* 14.

Quinimmò de Ponte *d.* §. 2. *n.* 6. loquitur in casu 15 diuerso, scilicet, vbi obligatio stat accessoriè ad obseruantiam contractus, putà, vendo feudum sine assensu, & promitto euictionem, tunc quia est in mala fide, si corruit contractus venditionis, corruit etiam promissio euictionis, vti accessoria, ita exemplificat De Ponte, vbi supra *n.* 4. & 5. & contra eum eisdem terminis insurgit idem Montan. *d. leg. Imperialem, n.* 159. & *seq. d.* §. *præterea, sub lit. N. fol.* 132. *à terg.* in casu nostro cessat omnis difficultas, quia capita sunt separata, & diuidua, & causa annullans assensum ex defectu registrationis in contractu trāslatiuo Dominij deficit in hypoteca, ergo non potest corruere ex capite accessorij.

Nec nos quicquam conturbat opinio eiusdem 16 Montani, *d.* §. *præterea fol.* 133. *lit. N. vers. vel tertiè*, vbi in specie loquendo de hac causa, de qua agitur, dicit, quod dicantur dicta capita indiuidua ex voluntate

luntate contrahentium, quia dotatio, & donatio prædicta sunt correspectiuę, & irreuocabiles, & proindè vtile per inutile vitietur, cum assensus assumat naturam contractus super quo interponitur, ex Camer. *fol.* 52. *lit. F.*

17 Siquidem hæc difficultas non potest applicari casui de quo agitur, in quo retorqueretur argumentum, quia si esset nullus, esset contra indiuiduam vxoris voluntatem, quæ tantam dedit dotem, vt consequeretur dictam donationem, & tunc forte militare posset si non fuisset præstitus assensus, sicuti Partes contraxerunt: sic enim vtrumque caput ipsius contractus corrueret ex indiuiduo voluntatis contrahentium, Parte reluctante, vt exemplificat idem Camer. *fol.* 59. *lit. C.* at in casu nostro fuit præstitus assensus super vtroque capite, iuxta conuenta per Partes, & petita in dicto assensu, & erat onus deinde dictarum mulierum procurare registrationem in Quinternionibus Regiæ camerę respectu dictorum feudorum in dotem datorum: ambæ enim Partes tenebantur procurare assensum, quilibet pro eius interesse; vnde si vnus tantùm fuit diligens, alter verò non, prodest diligenti tantùm, quia vigilantibus iura subueniunt, vt in his propriis terminis

18 docet Frecc. *d. quæst.* 16. *num.* 5. Cùm igitur in re, de qua agimus, fuerit concessus assensus super omnibus promissionibus, etiam correspectiuis, & ob incuriam alterius ex contrahentibus non fuerit registratus respectu capitis translationis dominij, nocere non debet alteri, cui sufficit dictus assensus, licet non registratus in Quinternionibus respectu hypotecæ, & vt omnis cesset scrupulus, animaduertendum, quod hic nemo ex contrahentibus conqueritur, nec conqueri potest de indiuiduo voluntatis, quia omnia pacta correspectiua suam habuerunt executionem, & interest etiam omnibus Partibus, quod dictus assensus super dicta obligatione feudaliū respectu dictæ donationis ducat. 8000. sit validus, & suam habeat executionem, sicuti habuit assignatio dictæ dotis super dictis feudalibus, interest enim vxoris, vt matrimonij onera commodius sustineantur, & quia dicti ducati 8000. donati contemplatione dicti matrimonij fuit eidem hypotecati pro eius dotibus, & antefacto, vt egregiè animaduertit Regens Donitus post Angel. & Thesaur. ibidem relatos in *Pragm.* 1. *n.* 169 *de titul. absq. in scrib. subl.* interest etiam filiorum, quia sunt in ipsa donatione contemplati, atque expressè vocati, adeoque neutri Partium conuenit illius inualiditas, & tandem hìc cessat voluntatis indiuiduum quia fuit petitus, & concessus specificè, & respectiuè sub duplici capite.

19 Nec etiam adest interesse Fisci, quia data inualiditate dicti assensus respectu translationis Dominij, feuda prædicta remansissent in dominio vxoris quæ illa in dotem dedit, vt docet D. de Ponte *tit. de ass. Regiis super dote*, §. 1. *num.* 43. cuius successores sunt filij eiusdem matrimonij, & clausulam resolutiuam tunc operari, quando is ad cuius fauorem posita est, vti voluerit, alias secus, probat latè, & sic pluries refert decisum per Rot. Rom. Marta de clausulis *part.* 4. *clauf.* 22. *num.* 1. & alij infra allegandi, & cum cesset interesse Fisci, & Partium, cessat etiam dicta clausula, Surd. *decis.* 19. *n.* 1. Nec potest opponi de assensu non registrato, nisi à Rege, vt per Dominum Regentem Tapia post Fecc. *d. decis.* 3. *Sacri Consilij num.* 45. & 77.

20 Quoad secundum articulum, cum ista clausula non sit apposita in concessione assensus primitus facta per verbum *fiat in forma*, respectu hypotecæ, quatenus tangit eam, præsumitur adiecta ex errore scribæ, non autem de scientia, & voluntate Principis, nec collateralis Consilij, qui sciunt non esse necessariam nec apponi solitam, & illam non legunt, sed subscribunt, inspecto tantùm summario, quod se remittit ad formam Cancellatiæ, vt in specie adest in dicto assensu, de quo agitur, & supra latè fundauimus, non esse talem clausulam necessariam in assensibus obligationis feudalium ex Domino de Ponte, Curte, & Georgio, & nunc addimus eudem Dominum Regentem Lanarium *d. cap.* 1. *num.* 108. *de his, qui feud. dar. poss.* qui etiam testatur non esse necessariam registrationem assensuum per obligationem feudalium, & licet ipse dicat, quod debet poni, quia multoties contingit ex istis obligationibus feuda adiudicari creditoribus, & Curia non habet notitiam de translatione dominij in alium, cuius causa est introducta registratio assensus in Quinternionibus, vt initio retulimus, tamen hæc eius differentia cessat, quia fuit ordinatum per Pragmaticam de anno 1585. existente tunc Protege eodem Domino Lanario, quod assensus requiratur, etiam in adiudicationibus feudorum faciendis creditoribus per quoscumque Iudices, vt *in Pragm.* 26. 21 *de feudis*, vbi Regens Rouitus *num.* 1. notat fuisse dictam Pragmaticam editam ad euitandam opinionem Camerarij, qui contrarium de iure demonstrauerat. Cùm igitur assensus prædictus fuerit concessus in anno 1587. cessat ratio prædicta ponendi dictam clausulam dicti Domini Regentis Lanarij, & quod non sit necessaria, nec solita apponi fatetur idem Montanus *d.* § *preterea si quis infeudatur. fol.* 131. *à terg. lit N.*

Si igitur nec est necessaria, nec solita, non potest dici comprehensa sub illis verbis *fiat in forma*, 22 & proinde rectè diximus esse positam ex errore scribæ, & contra mentem collateralis Consilij, illa enim verba, *in forma*, intelliguntur, in forma Regiæ Cancellatiæ. D. de Ponte *tit. de assens. Reg.* §. 9. *n.* 3. & dum non est de forma dicta clausula, dicitur posita ex errore, & talis error nō nocet Partib. vt post Bal. *in cap. fin.* §. *fin. col. fin. de feud.* Guat d. Decius *cons.* 185. & 193. fundat Regens Reuert. loquens in errore Cancellarij in assensu *decis.* 2 *infra. lib.* 2. *Manuscript.* & quod præsumitur error quando in assensu, vel in inuestitura apponitur, quod insolitum, & Partibus non noceat, nec Posteris docet post Frecc. & alios *D. de Ponte de potest. Proreg tit. de Reform. inuestit.* præsertim *num.* 8. vbi quod reperto errore reformatur assensus per Dominos Regentes, & idem repetit *decis.* 4. *num.* 36. Collateralis Consilij, vbi refert clausulam appositam in assensu super hypoteca, dummodo habeat successorem, fuisse in concursu creditorum reputatam insolitam, & superfluam, & ex errore, & ideò fuit decisum nullam esse habendam de ea rationem, quia dicta verba superflua sunt, sicut dicere *Arma virumque cano*; optime etiam D. de Franchis *decis.* 716. *num.* 8. 23

Quinimò nec etiam potuisset gratia siuè assensus 24 primo loco concessus per verba *fiat in forma*, alterari in priuilegio extenso, addendo clausulam prædictam insolitam, & in prima concessione non positam, *arg. l. si perfecta. C. de donat. quæ sub modo.* Andr. *in cap.* 6. §. *fin de cap. qui cur. vendidit*, *n.* 25. & 26. & in terminis in assensibus concessis, quod nec etiam possit Princeps per interpretationem apponere aliquid, quod non veniat ex natura rei, post Loffred. Frecciam, & alios fundat Illustrissimus Marchio Belmontis *in repet. l. fin. de constit. Princ. part.* 2. *c.* 9. *num.* 17. & *seq.*

Ex quibus restissimè decisum fuit solemniter, ac 25 articulo ipso bene perpenso per Regiam Cameram, &

& Collateralc Consilium, referente Domino Præsidente Rappacoda anno elapso, in causa Mariæ Bernizzonæ creditricis Ioannis Baptistæ Nani, dictam clausulam appositam in assensu obligationis feudalium, nil operari contra eandem, & assensum esse validum per hæc verba videlicet, *penes Constantinum Actuarium facta relatione, Decernitur verba, seu clausulam appositam in Regio assen; u expedito ad beneficium dictæ Mariæ, quod dictus assensus infra biennium registretur in quinternionibus Regiæ Cameræ, aliàs habeatur pro non præstito, non fuisse apposita de ordine Sacr. Cons. & Regij Collateralis Consilij, & proinde nil operari contra dictam Mariam, & assensum prædictum esse validum*; super qua causa Dominus Regens Ro-
26 uitus suam composuit decisionem, quæ est 84. Quare temerarium videtur iterum in controuersiam reddere ea quæ aliàs decisa, & declarata fuerunt per tot Eminentissimos Senatores.

Cæterum in casu nostro nullus remanet dubitationi locus, nam deueniendo ad tertium articulum, dato citra veri præiudicium, quod non esset superflua, nec etiam operaretur inualiditatem, in casu præsenti duplici ratione subsistit; tùm quia dicta clausula censeretur apposita fauore Regis tantùm, cuius interest registrari assensus in Regia Camera vt notitiam habeat feudatariorum, propter deuolutionem, Adohas, Releuia, & similia, vt supra fundauimus, & nunc addimus Lanar. *cons.* 82. *num.* 15.
27 D. de Ponte, *cons.* 17. *num* 8. *lib.* 2. & tunc dicta clausula non annullat nec resoluit, nisi volente eo, cuius gratia apposita est, quia actus non annullatur ipso iure, Bart. Bal. Ias. *in leg. vniuersa. C. de precibus Imper. offer.* Couar. *in cap. quamuis, part.* 2. §. 2. *num.* 6. *de pactis in* 6. Gabriel. *conclus.* 3. *de clausul. num.* 23. *& seq.* Marescott. *cap.* 3. *n.* 25. *lib.* 2. *var. resol.* Matt. *de clausul. claus.* 22. *part.* 4. Caldas *de potest. eligendi, cap.* 10. *num.* 50. & in propriis terminis Regens Tapia *dict. decis.* 3. Sacri Consilij *num.* 37. *& seq.* Cùm igitur respectu Partium assensus sit iam perfectus, & validus, potest quandocumque registrari respectu Fisci, vt probat D. de Ponte *dicto cons.* 17. *num.* 8. *lib.* 2. & dum Fiscus non opponit de dicta resolutione, neque opponere potest, vt mox fundabimus, quia iam habuit notitiam, cessat omnis amaritudo, prout sic fuit pluries iudicatum in fortioribus casibus, in causa Marchionis Vallis Siculæ, in causa Comitis Policastri cum Regio Fisco, in causa Marcelli Florilli cum Principe Caserte, in causa Marchionis Archaiæ cũ D. Francisco Protonobilissimo, & aliis quamplurimis, quæ Dominis Senatoribus innotescunt.
28 Tum, & secundò, quia re vera fuit iam registratus infra dictũ tempus, quod conuincitur irrefragabili argumento, cum sint iam descripta dicta feuda in faciem Marij in Cedulario Baronum anni 1588. & id nullatenus potest aliunde prouenire nisi ex præcedenti registratione, vt liquet ex fide Rationalis Regiæ Camer. de Simone Conseruatoris Cedulariorum, præuio ordine domini Locumtenentis, & quia reperitur deperditus liber illius anni, vbi notatus erat dictus actus registrationis.
29 Tum, & tertiò quia, & si non præcessisset registratio, sufficeret descriptio in dictis libris Cedulariorum, ex qua notitiam habet Regius Fiscus dicti feudatarij, à quo potest exigere Adohas Releuia, & similia, quæ est finalis intentio dictæ registrationis, vt supra considerata, etiam in Pragmatica 20. *defendis*, nec resistit intentio indiuidua concedentis cum modo, dum habuit intentum, quem respicit ipsa registratio, vt in puncto registrationis decisum refert D. de Franch. *decis.* 663. Petra *ad decis. Gram.* 103. *art.* 145.

Nec etiam est inquirendum ad cuius instantiam 30 fuerint descripta dicta feuda in faciem dicti Marij, ex traditis in his terminis per Regentem Rouitum *in dict. Pragm.* 20. *numero* 5. *vers. An autem, de feudis.*

Et insuper sufficeret dare notam Conseruatori Quinternionum, licèt cum effectu non sequatur registratio ex incuria dicti Conseruatoris infra dictum tempus, quicquid in contrarium dixerit D. Rouit. loco proximè indicato, *num.* 6. quia dicto casu habet etiam notitiam Rex feudatarij, & sic militat eadem ratio. Quare fit extensio etiam in assensibus ex identitate rationis, & tunc dicitur comprehendi ex mente potius statuentis, quàm comprehendi, vt his rationibus auctoritate Camer. *in leg. Imperialem, fol.* 53. *col.* 1. *in fin.* contendit Montanus noster aduersarius *in dict.* §. *præterea si quis infeudatus, sub num.* 36. *lit. R. fol.* 133. *à terg.* vbi dicit hanc esse magis æquam opinionem.

Ex quibus omninò iudicandum est dictum Ioannem Antonium Lanarium iuniorem esse in pretio dictæ Terræ Sacci, attenta prioritate temporis, cæteris creditoribus præferendum. Cætera suppleat suprema Religio Præstantissimorum Dominorum Iudicantium.

Lalius Giptius.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in §. si igitur defunctus, il 2. Auth. de hæredibus ab intestato venientibus cum Auth. cessante. Cod. de legitimus hæredibus, *explicantur.*
2 *Nepos ex fratre vtrinque coniuncto consanguineos fratres excludit.*
3 *Renunciatio facta per fratrem vtrinque coniunctum quando noceat consanguineis tantum.*
4 *Renunciatio non nocet, quando quis venit ex propria persona.*
5 *Renunciationis verba* pro se, & hæredibus, *quem effectum producant.*
6 *Successio transuersalium, & ascendentium nullam habet differentiam in casu de quo hic.*
7 *Nepotes ex propria persona venientes non præiudicantur per renunciationem factam à matre.*
8 *Filij ingrediuntur in gradum matris, sed ex propria persona.*
9 *Filius venit ex propria persona non obstante, quod mater renuncians acceperit aliquid.*
10 *Renunciatio amplissima cum clausula* pro se, & hæredibus ex propria persona venientibus, *non præiudicat filiis.*
11 *Decisio solemniter facta pro casu, de quo agimus adducitur.*
12 *Renunciatio, posita enormissima læsione, non sibi præiudicat.*

ARGV.

ARGVMENTVM.

Frater Consanguineus tantùm, an, & quando possit à defuncti fratris successione excludere nepotem ex altero fratre præmortuo, qui erat vtrinque coniunctus, cum illo de cuius successione agitur. Renunciatio facta à parente, an noceat filiis ex propria persona venientibus, si in renunciatione expresſè fit dictum, vt filij ipsius renunciantis ex propria persona venire non possunt: & de pluribus ab ornatum Textus *in §. si igitur defunctus, il 2. Auth. de hæredibus ab intestato venientibus, & in Auth. Cessante. C. de legitim. hæredibus.*

ALLEGATIO CIX.

1 GITVR de successione D. Antonij de Palma, qui ab intestato decessit, & contendunt D. Carolus, & D. Vincentius de Palma fratres consanguinei tantùm dicti D. Antonij excludere D. Indicum de Palma in successione hæreditatis eiusdem D. Antonij, non obstante quod dictus D. Indicus sit nepos D. Antonij ex fratre vtrinque coniuncto D. Ioanne de Palma eius patre, qui eisdem fratribus consanguineis ex aperta iuris dispositione præfertur, ex vulgato textu *in §. si igitur defunctus. il 2. Auth. de hæred. ab intest. venient.* ex quo desumpta est *Auth. cessante. C. de legit. hæred.* & proinde D. Indicus instat pro interpositione decreti præambuli in eius beneficium, non obstantibus aëreis prætensionibus dictorum fratrum consanguineorum, quæ nec facti veritate coadiuuantur, nec iuris dispositione, nec DD. auctoritate fundantur, vt infra fundabimus.

2 Proponunt dicti fratres ad exclusionem D. Indici tales obiectiones. Primò, quod obstat dicto D. Indico renunciatio facta per dictum D. Ioannem eius patrem in anno 1625. in transactione inita inter D. Aureliam Turaldam tutricem dictorum D. Caroli, & D. Vincentij, & dictum D. Ioannem, qui interuenit pro se suisque hæredibus, & successoribus, *fol. 32.* in qua expresſè per hæc verba renunciauit successioni ab intestato dicti D. Antonij, videlicet.

Amplius idem D. Ioannes ex causa transactionis prædicta in casu mortis alicuius ex dictis D. Antonio, D. Carolo, & D. Vincentio eius fratribus absque descendentibus legitimis, & naturalibus ex corpore, tali casu ex nunc pro tunc, & è contra liberè cessit, renunciauit, & donationis titulo, &c. donauit illis, seu illis ex dictis eius fratribus, & cuilibet ipsorum tunc superstiti, vel superstitibus, &c. omnem illam partem, & portionem, quæ ad ipsum D. Ioannem spectaret, seu spectare posset per mortem cuiuscumque ex prædictis eius fratribus absque descendentibus legitimis, & naturalibus, vt supra, de bonis, & iuribus quibuscumque vniuscuiusque sui fratris taliter decedentis, vt supra, tam vigore consuetudinis huius Ciuitatis Neap. & ex capitulis, & constitutionibus, quàm aliàs quomodocumque, & qualitercumque, fol. 37. lit. A. Subsequuntur etiam alia verba, quod nullum ius neque actio censeatur quæsita filiabus dicti D. Francisci communis patris, *fol. 37. à terg.*

Ex qua renunciatione contendunt nedum fuisse exclusum D. Ioannem renunciantem, verum etiam D. Indicum eius filium tunc temporis natum, qui nullatenus admitti possit ex propria persona, ex pluribus.

Primò, quia hæc non sit renunciatio simplex, quo casu præsupponit, quod loquuntur DD. admittentes nepotes ad successionem aui, vel patrui, non obstante renunciatione patris, vel matris, sed quod in hac renunciatione D. Ioannes stipulatus est pro se, & hæredibus, & successoribus *dict. fol. 32.* & promisit non contrauenire, &c. *fol. 38.* quibus casibus teneri filium habere ratam renunciationem factam per patrem, prætendunt auctoritate Bald. *in leg. fin. §. in computatione, numer. 11. Cod. de iure delib.* Alexand. *consilio 13. libro 5.* eò magis quia potuit testator obligare bona hæredis, Afflict. *decis. 26. num. 3.* & D. Indicus videatur approbasse dictam renunciationem per actum aditionis, ex eodem Afflict. *decis. 111. num. 17.*

Secundò, quia agitur de successione patrui, non autem ascendentium, & quod omnes DD. qui loquuti sunt in hac materia, quod possit filius ex persona succedere non obstante renunciatione patris, loquuti fuerint in successione ascendentium, quo casu nepotes ex propria persona vocantur ad eorum successionem, secus verò in successione transuersalium; cùm dicto casu non ex propria persona, sed eorum patris repræsentando veniant: at in casu nostro non posse patris personam repræsentare, cùm sit per dictam renunciationem patris extinctum ius eidem competens super hæreditate prædicta.

Tertiò, quia hæc fuit renunciatio facta transigendo super hæreditate D. Antonij interueniente pretio ducatorum 4000. fiscalium prælegatorum D. Vincentio ex testamento paterno, qui post mortem Don Ioannis peruenerunt ad D. Indicũ eius filium, & hæredem, & proindè non possit dictus D. Indicus venire contra dictam renunciationem, sed tenetur habere ratum factum patris, ex Roman. *in leg. qui superstitis, ff. de acquirend. hæred.* & Napod. *in consuetud. si moriatur, num. 38.*

In his consistunt ea quæ longo apparatu aduersarij fundare conati sunt, & sunt eadem argumenta, quæ adducit pro contraria opinione Maranta *disput. 10. num. 1. vsque ad 8.*

Nos verò pro Don Indico constantissimè fundabimus decretum præambuli dictæ hæreditatis esse interponendum in ipsius beneneficium exclusis prædictis fratribus consanguineis, nil quidquam refragantibus prædictis obiectionibus quibus vnica responsione satisfacit idem Maranta dicta *disp. 10. num. 13.* at sigillatim etiam respondemus, prout idem Marant. *à num. 34.*

Siquidem dicta renunciatio Don Indico non 3
obsistit, cum Don Ioannes pater, qui renunciauit, prædecesserit Don Antonio fratri ab intestato, defuncto superstite ipso Don Indico, qui venit ex propria persona, licèt sit patris hæres, non obstante dicta renunciatione patris prædefuncti, quæ illam

taci

tacitam contioet conditionem, si hæreditas eidem Don Ioanni renuncianti delata fuisset, cùm nisi deferatur, dum agitur de hæreditate viuentis defetenda, nec renunciari qoidem potuerit, nec possit dici delata com prædecesserit pater renuncians, provt docet Bart. & communiter Doctores *in leg. qui superstitis, ff. de acqnir. hæredit.* & *in leg. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.* quibus in locis nemine penè refragante vno ore id firmant, vt dubinm non sit communi Interpretum calculo hanc communem sententiam approbatam esse, sicuti id profitetur post alios Tiraquell. *de primog. quæst.* 40. *num.* 117. Grammat. *decis.* 57. *num.* 39. Surdus *consil.* 331. *lib.* 3. Molina *de primog. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 47. Couarr. *in capit. quamuis,* 3. *part.* §. 2. *sub numer.* 4. *versic. missam tamen hanc opinionem, de pactis,* Gutierez *dict. capit. quamuis. versic. nec redundet, num.* 2. Vasquez *in leg. si quando* § *illud, C. de inoffic. testam. num.* 56. *versic. tertius casus,* ibi, *hæc omnia, quæ dicta sunt*. Maranta qui optimis fundamentis tuetur *disput.* 10. *numer.* 15. Pistor. *dict. lib.* 4. *quæstion.* 7. *num.* 1. Viuius *decis.* 211. Cæuall. *quæst.* 101. *num.* 11. & 75. *comm. contra commun. opinion.* Cancer. *lib.* 3. *cap.* 15. *variar. resolut. num.* 44. & *seq* alios refert Gaspar Antonius Thesaurus *libro* x. *quæstion. forens. quæst* 90. *num.* 1. *vers. secundus est casus,* & Dominus de Franchis *decis.* 67. *in princ.* Paschal. *part.* 3. *cap.* 7. *n.* 55. *Præs. Amat. cons.* 15. *n.* 12. Sanch. in summa *lib.* 7. *capit.* 7. *n.* 46. Franc. Molin. *de ritu lib.* 3. *q.* 84. *n.* 10.

· Nec huic receptissimæ conclusioni aduersatur prima oppositio aduersariorum, quod prædicti Doctores loquantur in simplici renunciatione, non aotem quando est facta etiam pro hæredibus, & adest promissio de non contrauenendo, & filius hæres acceptat hæreditatem patris renunciantis, provt contendunt esse renunciationem, de qua agimus. Tum quia re vera hæc, de qua agimus renunciatio est simplex, & sterilissima, nam Don Ioannes non aliter promisit pro filiis, nec pro hæredibus non contrauenire, nec quod dicti filij, & hæredes ad dicta bona renunciata non aspirabunt, sed in principio contractus transactionis interuenit pro se, & hæredibus, & successoribos, iuxta communem obseruantiam omnium contractuum, quæ relationem habent ad quantitates eidem promissas, ac cessas per alteram partem, quæ similiter interoenit pro se, & hæredibus, sed in capite renunciationis distinctè posito, verbum nullum de hæredibus, nec de filiis, nec de pacto de non contrauenendo, sed tantùm in fine transactionis continentis plura capita, hinc indè adsunt illa verba solita apponi, *promiserunt vna pars alteri omnia habere rata, & contra non facere : fol.* 56. ergo non potest dici, quod promiserit pater pro filiis, & hæredibus, vel quod obligauerit eorum bona, vt pars suo capite præsupponit, qoioimò tantum abest, quod voloit personam filiorum, & hæredum comprehendere, vt dictam renunciationem ad ipsius Don Ioannis personam tantum restrixerit, ibi, *omnem portionem quæ ad ipsum Don Ioannem spectare posset*, & sic verba diriguntur ad personam Don Ioannis tantùm : vt in propriis terminis exemplificat Maranta *dicta disp.* 10. *num.* 34. legendus.

4 Tum etiam quia licet adesset renunciatio pro se, oec eius hæredes contrauenient, neqoe esset alicuios momenti, quia adhuc dicto casu veniret Doo Indicus ex propria persona ad successionem patrui, licet sit hæres patris renonciantis, vt magis cõmuniter tradiderunt præfati DD. & præsertim Bart. *in dict. leg. qui superstitis*, Gozad. dicens magis communem *cons.* 75 *n.* 10. Crauett. *cons.* 84 *num.* 5. *in fine*, dicens istam opinionem in praxi obseruandam, & latiùs *consil.* 127. *num.* 1. & 4. & *cons.* 703. *n.* 1. Suarez *in leg. quoniam, in prioribus, limit.* 4. *num.* 7. Cephal. *consil.* 103. & 334. *num.* 40. & 326. *num.* 14. Natta *dict. cap. quamuis, num.* 56. Couarr. *dict. cap quamuis, part.* 3. §. 5. *n.* 7. *in fin.* latissime Maranta dicta *disp.* 10. *num.* 34. & 41. pulchre Morotius *consil.* 22. *num.* 4. vbi examinat omnes casus, & *num. seq* & *num.* 6. in fine dicit hanc esse communiorem & veriorem, Fachin. *lib.* 3. *controuers. cap.* 23. optimè idem Maranta *consil.* 104. *num* 4. Molin. videndus *d. q.* 84. *n.* 17. reddunt ratiooem, quia qoando pater, vel mater renunciat pro se, & hæredibus, & promisit pro se, & hæredibus, intellexit, si illod ios ipsi renuncianti delatum fuerit, sed præmortuo patre renunciante filij veniunt ex propria persona, non vt hæredes, qui possunt venire etiam si non sint hæredes, neque dicuntur contrauenire, quia non petunt ius patris renonciatum, sed proprium, cui oon fuit; nec pater renonciasse dicitur, nisi ius ad eum spectans, sed ad ipsum nunquam spectauit, dum fuit morte præuentus, & his rationibus sic fuit decisum per Sacrum Consilium duabus vicibus, vt refert Minard. in constitutione *in aliquibus, notab.* 3. *sub num.* 11. in causa Clementis Gattoiæ, & in causa illoum de Gelua oo, in qua ipse sustinuerat cootrarium, vt patet *in eius consil.* 12. sic etiam in duabus aliis causis refert decisum Dominus de Franch. *decis.* 67. vbi tota illa decisione hunc articulum prosequitur, concludendo renunciationem matris pro se, & hæredibus, & cum pacto de non contrauenendo cùm iuramento factam non nocere filiis hæredibus præmortua matre, ei cuios bonis renunciaoit, quia intelligun or verba illa, quod nec ipsa, nec eius hæredes contrauenient renonciationi factæ per matrem hæreditatis, quæ ad ipsam deuoluetur, vt de Franchis *sub n.* 7. aduertit, hanc eamdem opioionem sequitur, sicqoe iudicatum per Senatum Barcinonens. refert Caocer. *d. cap.* 15. *n.* 59. & 62. eamdem etiam opinionem in Sopremo Sabaudiæ Senato confirmatam testator Faber in suo Cod. Fabr. *lib.* 2. *tit* 3. *defin.* 1. & 14. & pariter hanc opinionem debere præualere, contrariis satisfaciendo, & sic decisom pluries per illum Senatum refert Gaspar. Antonius Thesaur. *lib.* 2. *q.* 90 *forens d. q* 90 *num.* 11. & *seq* & *num.* 14. & veriorem esse profitetur etiam insignis Pistorius *lib.* 4. *quæst. iur. q.* 7. *num.* 7. & *vers. contrarium tamen*, vbi erudite rationes pro hac opinione adducit, & numeris sequentibus contrariis occurrit, nec obstare iuramentum, & qoid operentur illa verba in princi-
pio contractos *pro se, & hæredib.* optimè declarat, & 5
n. 15. *in fine, vers.* 4. ex rationibus ampliat hanc conclusionem, etiam si in renunciatione adsit pactum de non petendo, vel alia addita fuerint, etiam in forma amplissima, sicuti, & in renunciatione amplissima loquontur Vioius *d decis.* 211. *n.* 6. & de Franch. *d. decis.* 67. & *sub n.* 19. idem Pistor. *vers. ex quib. simul*, nec sufficere probat caotelam traditam per Marantam *d. disp.* 10. *in fin.* ad hoc, vt præiodicet nepotibus dicta renũciatio, cùm nec illa vllo iure sobsistat, latè etiam tuetur Lælius Caputus *ad consuet. si moriatur, par.* 3. §. 5. *n.* 3. *cum sequent.* Sanch. *d. lib.* 7. *c.* 7. *n.* 47.

Exquibus liquet, quod extra rem ponderatur ex aduerso decisio Affl. 26. & 111. *num.* 17. qood possit obligare bona hæredis, & quod ex aditione videatur hæres ratificare illam obligationem, cùm nec in casu, de quo agitor adsit obligatio bonorum hæredum, nec si adesset aliqoid operaretur, dom D. Indicus venit ex propria persona, nec dicitur contrauenire promissioni eios patris, nec dicitur hæres adeũdo, quasi contrahere, nisi in his, in qoibus remanet defuncti obligatio, quæ in hac specie nulla apparet, vt supra fundaoimus, & benè ponderat Franc. Molin. *d. quæst.* 84. *num.* 17.

6 Neq etiam obsistit secunda obiectio, in qua aduersarij dilatant fimbrias, nulla tamen ratione, aut auctoritate munitas, quod prædicta procedant in successione ascendentium, secus verò in successione collateralium; Hæc enim conclusio quam supra probauimus est communiter recepta, etiam in successione transuersalium, & omnes DD. supra relati parificant vtrumque casum successionis ascendentium, & collateralium, prout in propriis terminis in successione transuersalium consuluerunt Aym. Crauet. *d. cons. 117. li. 1. à n. 1. & seq.* Maranta *d. cons.* 104. *per totum.* Mororius, *d. cons.* 22. Dominus Regens Rouitus *cons.* 23. *lib.* 1. *à n.* 24. qui consuluit in eadem causa illorum de Nastaro, in qua consuluit pro contraria parte Dominus Consiliarius Georgius *alleg.* 30. vbi *n.* 38. & 39. eamdem opinionem conabatur sustinere nostrorum aduersariorum in linea collaterali, & tamen fuit per S.C. decisum iunctis Aulis contra eius opinionem, & secundum opinionem Domini Regentis Rouiti, vt testatur idem Dominus Regens in fine dicti consilij 23.

Idemque pro indubitato admittit Dominus de Franchis *d. decis.* 67. *n.* 1. & Antonius Faber *d. tit.* 3. *de pact. definit.* 1. *li.* 2. *in suo Cod.* dum subdit non esse distinguendum an de ascendentium, vel collateralium successione quæratur, dum eædem rationes vtroque casu militant, & eo magis cùm de patrui hæreditate agitur, hæc Anton. Fab. cuius solius auctoritas sufficeret, si non adessent alij eiusdem opinionis, vt docet R.P. Diana *to.* 1. *in tract. de opinione probabili, resol.* 5. Præs. Amat. *d. cons.* 15. *n.* 12. loquitur in linea transuersali, vt liquet in figuratione casus initio dicti consilij. Item decisiones relatæ per Pisanell. *in consuet. si moriatur, f.* 89. *à terg. &* 90. loquuntur etiam in linea transuersali. Caputus *in d. §.* 5. *par.* 3. *n.* 2. *seq.* loquitur generaliter in qualibet successione. Idem Maranta *d. disp.* 10. *in princ.* ponit casum in successione transuersalium. Viscont. etiam *in lib. concl. iuris, verbo, filia, vel soror, fol.* 93. idem firmat.

Et in successione transuersalium fuit solemniter decisum nouissimè per Eminentissimos Arbitros, videlicet, Consiliarios Palatium, Alderisium, & Rouitum in causa Elionoræ Brancatiæ cum illis de Pignatello, quorum laudum fuit deinde confirmatum per S.C. vt testantur Caputus *d. §.* 5. *n.* 6. Reuer. Pater Molfes. *to.* 2 *ad consuet. Neap. q.* 5. *de renunc. post n.* 18. vbi *n.* 15 *& seq. &* 22. emendat errorem, quem commiserat distinguendo *in ead. q.* 5. *to.* 1. *n.* 15. ipsumque etiam corrigit Caputus *dict. §.* 5. *n.* 9. cuius decisionis meminit etiam huius causæ præstantissimus Commissarius in eruditissimo tractatu de antefato *vers.* 5. *obseruat.* 1. *n.* 51. *in fin.* post doctissimas eius allegationes ibid. impressas pro dicta Elionora, pro qua obtinuit, non obstante amplissima renunciatione matris præmortuæ, quem quidem merito laboriosum Aduocatum appellat Dominus Regens Rouitus *in rubr. prag. de eleemosina non petenda, sub num.* 7.

7 Tandem Gaspar Antonius Thesaurus *d. q.* 90. *lib.* 1. vbi *n.* 24. allegat Georg. *d. alleg.* 30 *n.* 35. *& seq.* facientem dictã distinctionem respectu successionis collateralium, non tamen facit mentionem dicti consilij 23. Domini Rouiti, quia tunc non erãnt impressa, & quod fuerit iudicatum contra opinionem Georg. vt supra ponderauimus, tamen *n.* 25. idem Thesaur. admittit hanc nostram opinionem, vbi nepotes concurrunt in pari gradu, quod non obstet eis renunciatio matris facta pro se, & hæredibus in succcessione transuersaliom, sicque refert decisum de an. 1605. quia tunc veniunt ex propria persona non repræsentatiue, & dubitat tantum, vbi nepotes veniũt repræsentatiuè. Si igitur quando nepotes concurrunt cum aliis in pari gradu non nocet renunciatio matris, licèt sint hæredes, quantò fortius in casu nostro, in quo venit Don Indicus solus, nullo alio existente in æquali gradu, qui possit cum eo concurrere, dũ aduersarij, vti fratres consanguinei defuncti excluduntur ex iuris dispositione per existentiam ipsius Don Iodici nepotis ex fratre vtrinque coniuncto, & sic nullo modo dici potest, quod veniat repræsentatiuè, sed solus ex propria persona.

Et his igitur colligitur aëream esse distinctionem, 8
quam aduersarij fundare conati sunt verbis, non autem iuribus, nec auctoritatibus, videlicet, quod nepotes ad successionem aui veniunt ex propria persona eorum patris præmortui. Etenim loquuntur contra tex. *in d. Auth. cessante, C. de legitimis hæredib.* per quem corriguntur iura antiqua, & vocantur nepotes ad successionem patrui, qui subingrediuntur locum patris, & subintrant locum, & gradũ, sed ex propria persona ex beneficio *Legis tradito*, quia est noua vocatio, dùm per iura antiqua erant exclusi, & per dictam Authenticã vocantur cum prælatione duplicis vinculi, ita in propriis terminis docet Maranta *d. disp.* 10. *nu.* 9. videndus hinc Dominus de Franchis post alios supra relatos *d. decis.* 67. ex Aret. & aliis dicit, quòd quamuis nepotes locũ matris subingrediuntur, non tamen succeduot ex persona matris, sed subintrãt gradũ, & locũ matris, & succedunt ex propria persona, sic etiã loquitur Molin. de ritu nuptiarũ, *lib.* 3. *q.* 84. *n.* 11. vbi allegat tex. *in d. Auth. cessante.*

Hanc etiam quæstionem dirimit egregiè Cancerius *lib.* 1. *variar. resol. c.* 5. *de success. ab intest.* vbi *n.* 6. fundat in linea descendentium dari repræsentationẽ, & *n.* 7. hoc fundat in linea transuersali per dictã Authenticam *cessante* & *n.* 8. reassumit, ius repræsentationis habere locum tantùm in successione ascendentiũ, & patrui; deinde *n.* 10. concludit aureis verbis, quod in casibus prædictis quando filius subingreditur locum patris, intelligendum est succedere in eius locum quoad gradum, non autem quoad personam, & sic nepos venit ex persona propria, non autem ex iure trãsmisso, allegat Zanch. *in l. heredes mei, §. cum ita par.* 4. *n.* 100. *ff. ad Trebellian.* Ias. *in l.* 2. *n.* 4. *C. de success. edict.* Ripa *in l. in quartam n.* 199. *ad l. falcidiam.* Dec. *cons.* 443. *n.* 20. & Bart. in pluribus locis, quare nulla adest differentia inter successionem ascendentium, & collateralium, & sic rectè diximus aëream esse hanc aduersariorum obiectionem.

Neque postremò resistit tertia, & vltima obiectio dictorum aduersariorum, quòd hæc renunciatio sit facta per modum transactionis acceptis duc. 4000. fiscaliũ, auctoritate Rom. Nap. in locis citatis. Negamus enim primo, dictos duc. 4000. fuisse receptos in hanc causã, sed fuerunt cessi dicto D. Io. ex eo quod per quondam D. Francis. patrem dicti D. Ioan. contẽplatione matrimonij contracti cum D. Beatrice Grisone fuerat donatum Castrum Iugliani cum omnib. introitibus tam feudalibus, quàm burgensaticis, titulo etiam particulari emptis, vel aliter quæsitis, nihil penitus reseruato, cum aliis duc. 210. de summa annuorum ducatorum 220. quos tenebat emptos à nonnullis particularibus dictæ Terræ, & sequuta morte dicti Don Francisci similiter donauit eidem Don Ioanni duc. 2000. super omnibus eius bonis, vt asseritur in dicto instrumento transactionis *fol.* 32. *lit. A.* deinde in testamento dictus Don Franc. ratificauit dictã donationẽ, verũ declarauit nõ includi in dicta donatione introitus fiscales, quos ipse tenebat emptos super dicta Terra ex eo, quod nõ poterat donare filiis primi matrimonij plusquam duc. 22000. quia consimilem summam donauerat filiis secundi matrimonij *fol.* 32. *à terg. lit. B.* qui introitus fiscales ascendebant ad summam annuorum duc. 513. quos legauit dictus D. Franciscus D. Vinc. filio secundi

matri

matrimonij, *fol.* 33. *litera C.* & prætendente dicto D. Ioanne esse sibi inter alia debitos dictos ann. ducatos 513. dictorum fiscalium vigore dictæ donationis etiam pro præterito, ac etiam dictos ducatos 2000. super omnibus bonis dicti eius patris, seruata forma dictæ donationis, de quibus aderat lis in Sacro Consilio *fol.* 35. *littera D.* deuenerunt ad transactionem cum dictis fratribus ex secundo matrimonio, qui cesserunt dicto Don Ioanni pro omnibus prætensis per ipsum annuos ducatos 280. pro capitali ducat. 4000. de summa dictorum fiscalium super dicta Terra Iugliani *fol.* 33. *à terg. litera E.* & e contra dictus Don Ioannes renunciauit omnia iura competentia super Terra Tollæ vti primogenito *fol.* 36. ac etiam tertias restantium ducatorum 2000. donatorum contemplatione matrimonij, vt supra decursas, & omnes portiones ex dotibus maternis, & auernis, ac etiam dictos ducatos 2000. donatos post mortem ipsius Don Francisci *fol.* 37. *in signo* †. Hinc igitur liquet dictos ducatos 4000. fiscalium fuisse cessos in satisfactionem maioris summæ eidem debitæ pro causis prædictis, non autem ex causa renunciationis hæreditatum dictorum fratrum, & dicti Don Antonij deuoluendarum.

Dicimus secundò, quod prædicti duc. 4000. fiscalium peruenerunt ad Don Indicum non vti hæredem dicti Don Ioannis patris, sed Don Ferdinandi eius fratris, cui fuerunt legati per dictum Don Ioannem patrem, *fol.* 29.

9 *Præterea esto, citra veri præiudicium, quod dicti duc. 4000. fuissent cessi ex causa dictæ renunciationis, & quod peruenissent in Don Indicum hæredē, ad huc nil eidem Don Indico obstaret quin venire posset ex propria persona ad successionē dicti Don Antonij, cum Don Ioannes renuncians prædecesserit, & sic euanuit illius renunciatio dictæ hæreditatis sibi deferendæ, cum nunquam fuerit ei delata: vndè potest dicere Don Indicus quòd eius pater non renunciauit, dum non habuit effectum dicta renunciatio, sic respondet Marant. *dicta disputat.* 10. *num.* 13. qui dum *num.* 5. allegasset Napodan. pro contraria opinione loco citato, deinde *num.* 38. dixit, esse nouam fantasiam Napodan. & quòd communis opinio est contra ipsum, ipsiúsque rationibus occurrit numeris sequentibus, hanc etiam opinionem, reprobata Romani latè tuetur Morotius *dicto consil.* 22. *num.* 3. vbi dicit communiter reprobari Viuius *dicta decision.* 211. *numer.* 5. Roland. à Vall. *consil.* 11. *lib.* 1. Suarez *in dict. leg. quoniam in prioribus, limit.* 4. *sub num.* 7. qui dicit, hanc esse veriorem, & magis communem, idem ampliat. 10. *num.* 62. vbi additio citat Couarr. Guttier. Tiraquell. Molin. Gomes. Menoch. & alios eiusdem sententiæ sectatores, Molin. *dict. quæst.* 84. *num.* 13. *de rit. nupt.* & quod hæc opinio sit magis recepta, & communior apud omnes ferè mundi Doctores, & apud vniuersa Tribunalia testatur Fōtanell. *tom.* 2. *de pact. nuptial. clausul.* 9. *glos. vnica, part.* 1. *num.* 60. & secundum eam fuisse iudicatum pluries in his Sacris Prætoriis refert Dominus de Franchis *dict. decision.* 67. vbi *sub num.* 7. *versic. & stantibus*, reprobat Roman. & Napodan. & illorum sequaces, prout in specie eum etiam reprobat Dominus de Ponte *consil.* 40. *num.* 6. *lib.* 1. & Addentes in dicta consuetud. *Si moriatur. sub num.* 39. licèt ex alio Napod. doctrina hic non possit applicari, quia loquitur quando concurrūt cum nepote filij patris, vel patrui, quibus renunciauit pater dicti nepotis, vt ibidem Pitanell. *fol.* 90. prout aduertit similiter Dominus Tassonus *dicta obseruation.* 1. *numer.* 51. *fol.* 356. quod non est in casu nostro.

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

Hanc etiam communissimam opinionem reprobata Romani, & aliorum contrarium sentientium, latissimè comprobat Iacobus Cancerius *dict. lib.* 3. *tit.* 15. *de renunciation. à num.* 47. *cum seq.* Sanchez *dicto lib.* 7. *cap.* 7. *n.* 43. *in summa*, Caputus *dict. part.* 3. §. 5. *num.* 3. *& seq.* Castill. *decision.* 189. *à numer.* 10. Antonius Faber. *in Codic dict. lib.* 2. *tit.* 3. *defint.* 1. & 14. Gaspar. Antonius Thesaurus *d. lib.* 2. *quæst.* 90. *num.* 11. & 12. Gailcrat. *de renunciation. lib.* 1. *cap.* 5. *numer.* 28. Dominus Præsidens Amatus *dict. cons.* 15. *num.* 13. & magis communem dicit Dominus Regens Rouitus *dict. consil.* 23. *num.* 24. vbi latissimè eam tuetur, & secundùm eam semper fuisse iudicatū Sacro Consilio in refert numero seq. sic etiam decisum fuit per idem Sacrum Consilium in causa D. Vincentij de Montibus, vt refert Thorus, *tom.* 2. *compend verbo, Succedere, fol.* 670. vbi sunt etiam impressæ Allegationes pro hac parte, in qua renunciatione aderant clausulæ amplissimæ, & promiserat etiam pro filiis venientibus ex propria persona, vt colligitur ex alienationibus prædictis doctissimi D. Parthenij Pitagnæ.

Et tandem pro coronide, libet repetere decisionem in causa Elinioræ Brancatiæ, vbi aderat renunciatio matris, dote recepta à fratribus cum promissione de non contraueniendo, & quod nec etiam filij possint contrauenire ex propria persona, & si contrauenirent restituere omne totum, &c. vt aduertit Molfesius *dict. tom. quæstion.* 5. *de renunciation. post numer.* 18. & cernitur ex Allegationibus Domini huius causæ Commissarij tunc Aduocati dictæ Elionoræ insertis in dicto tractatu de antephato, *versic.* 5. *obseruat.* 1. *fol.* 353. præsertim *num.* 44. quibus non obstantibus, quia mater prædecessit, fuit admissa filia ex propria persona per Dominos Arbitros, & deinde consirmatum per Sacrum Consilium, vt ibidem *num.* 51. *in fine*, refert, Quare si fuit iudicatum toties in fortioribus terminis, temerarium videtur in re tam clara obiectiones, aliàs resolutas, ac reiectas per Sac. Cons. in similibus iterum opponere, vt hinc, vndiquè constet, dictum decretum præambuli esse interponendum in beneficium dicti Indici, exclusis aliis ex aduerso prætensoribus. 11

Illud etiam non prætermittendum, quod etiam si viuus esset Don Ioannes, qui concurreret ad dictam successionem, nec etiam excluderetur stante enormissima læsione dictæ renunciationis, cum dicta hæreditas ascendat ad ducatos quindecim mille, iuxta aduersariorum prætensionem, & sic ei nec officeret, vt docet Maranta *dicta disput.* 10. *num.* 42. Anton. Amat. *resolut.* 23. *n.* 14. *vbi alios refert.* 12

Vnde merito per Mag. C. iunctis Aulis sub die... mensis... 1633. fuit decisum, quod expediatur decretum præambuli in beneficium Don Indici, aliis penitus exclusis; & demùm per S. Cons. pariter iunctis Aulis fuit confirmatum hoc anno 1635. die 13. Iulij penes Strina actum Magistrum.

Lelius Gyprius.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur.*

2 *Legatum annuum morte legatarij finitur, nec ad hæredes transit.*

3 *Legatum annuum assimilatur legato vsusfructus.*

4 *Legatum annuum tranfmittitur ad hæredes in tribus cafibus,& qui fint.*

5 *Legatum annuum pro primo anno eft purum, pro fequentibus eft conditionale.*

6 *Prohibitio alienationis facta hæredi nominatim non includit,hæredem hæredis.*

7 *Legatum annuum pro legitima relictum, an tranfmittatur ad hæredes.*

8 *Teftatoris verba quando, & qualiter declarationem admittant.*

9 *Subrogatum non fapit naturam eius, in cuius locum fubrogatur, quando funt inter fe diuerfa natura.*

10 *Legatum annuum factum à Patre in legitimam, quando imputetur.*

11 *Debitum conuerfum in alterum debitum, primum extinguit, nec fecundum affumit naturam illius.*

12 *Alimenta, & vita militia non tranfmittuntur in hæredes fecundi geniti, & quare.*

13 *Dictio* vltra *quid indicet in præfenti, quid augeat, quid declaret in legato.*

14 *Dictio* vltra *quando repetat qualitates & conditiones, latè oftenditur.*

15 *Liquidatio legitima, & patrimonij, quod ius afferat Partibus, & quando.*

16 *Approbatio actus praecludit viam amplius veniendi contra eum.*

17 *Legatū in teftamento relictū acceptans non poteft amplius illud impugnare.*

18 *Coniectura plures adducuntur in facto pro decifione articuli.*

19 *Inductum ex coniecturis, contrariis coniecturis elidìtur.*

20 *Clerici quando, & qualiter bona conferuent in familia.*

21 *Vitalitiū legatū qualiter effe cognofcatur.*

22 *Æqualitas inter filios femper à lege præfumitur per patrem confiderata.*

23 *Æqualitas inter filios, vt feruetur, minoratur legatum.*

24 *Argumentum valet ab æqualitate feruanda.*

25 *Teftatoris voluntas femper præfumitur rationabilis.*

26 *Magis dilectus præfumitur ille, qui eft melioris conditionis.*

27 *Coniectura in facto confiftentes pro præfumendo legato vitalitio.*

ARGVMENTVM.

Legatum annuum an, & quando affimiletur legato vfusfructus &c, an, & quando ad hæredes tranfmittatur. Per quas coniecturas arguatur vitalitium; per quas verò perpetuum. Quid fi pro legitima fit relictum; quid fi pro vita militia, & bonis maternis. Regula, de fubrogato, quod fapiat naturam eius in cuius locum eft fubrogatum. Qualiter procedat dictio *vltra*, quando repetat qualitates, & conditiones. Pater in dubio femper præfumitur feruare inter filios æqualitatem.

ALLEGATIO CX.

IOANNES Antonius Carmignanus fex habens filios mafculos, videlicet Camillum, Ioannem Iacobum, Ioan. Alfonfum, fratrem Ioan. Mariam, Ioan. Aloyfium, & Ioan. Hieronymum, ac feptem filias feminas, in menfe Octobris 1578. fuum vltimum condidit teftāmentum, in quo hæredem inftituit dictum Camillum, & hæredem particularem fuper omnibus bonis feudalibus fiftentibus in Baronia Auellæ dictum Ioan. Iacobum, reliquit etiam fratri Ioan. Mariæ omnia bona burgenfatica fiftentia in dicta terra Auellæ, ac domum fitam in hac ciuitate, fua vita durante tantùm, deditque illi poteftatem difponendi de dictis bonis cui melius ipfi videbitur ex filiis, & defcendentibus fuis, & Ioanni Alfonfo reliquit legitimam tantùm, & fic etiam Io. Aloyfio, & grauauit Ioannem Iacobum, vt daret Io. Hieronymo duc. mille fub iftis, verbis, *con lo pefo che detto Gio. Giacomo fia obligato di pagare à Gio. Gieronymo Carmignano duc. mille, il quale pefo voglio che fi poffi efigere da dette robbe feudali, vt fupra laffati al detto Gio. Giacomo:* Poftmodum reliquit, etiam dicto Io. Hieronymo annuos ducatos centum fub iftis verbis. 1

Item à Gio. Gieronymo mio figlio lafcio che per ragione di legitima dote materna, & per qualfiuoglia altra ragione, che li poteffe competere fopra detta mia heredità, che detto Camillo mio figlio fia obligato darli annui ducati cento, oltre li detti ducati mille che detto Gio. Giacomo l'hauerà da dare: cumque dictus Ioannes Antonius cum hac voluntate deceffiffet, dictus Camillus pro exequutione dictæ voluntatis per plures annos dicto Io. Hieronymo dictos ducatos centum foluit.

Tandem dictus Hieronymus prætendens dictum legatum non extingui eius morte, fed effe perpetuum & fic tranfitorium ad fuos hæredes, in anno 1591. inftitit in S. C. condemnari Camillum ad foluendum ei fingulis annis in futurum dictos ducatos centum, & pro illis ei affignari certum corpus ex bonis dicti Camilli, nec non declarari dictum legatum non aliter extingui ipfius morte, fed effe perpetuū, & fic trāfitorium ad eios hæredes, vt ex fupplicatione *fol.* 1. Hoc autem (partes D. Alexandri Carmignani filij & hæredis quondam Camilli, tuendo) quantum fit à veritate alienum ac Iuri, & rationi contrarium ex infra dicendis non obfcurè demonftrabitur.

Pro huius igitur tam notoriæ Iuftitiæ elucidatione prænotandum eft hoc legatum factum in beneficium dicti Ioan. Hieronymi effe annuum, quod à Parte non negatur, cùm adfint clariffima verba teftatoris, ibi *che detto Camillo fia obligato darli annui ducati cento:* ex quibus verbis concipitur legatum annuum, vt per totum titulum, *ff. & C. de ann. leg.*

Legatum

2 Legatum autem annuum morte legatarij finitur, & non transit ad eius heredes], provt sunt clara iura *in l.4 l.in singulos, ff de ann.legat. l.cum Titio, ff. ad l. falcidiam, cum aliis concordant.* cum enim legatum annuum pro primo anno sit purum, pro sequentibus verò conditionale, nempe si viuat legatarius, & hæc conditio insit in dicto legato annuo, merito mortuo legatario, legatum ad eius hæredem non transmittitur; nam legatum conditionale non transit ad hæredem *l. vnica, §. sin autem aliquid sub condi-*
3 *tione, C. de cadnc. toll.* & legatum annuum assimilatur legato vsusfructus, quorum vtrumque morte legatarij extinguitur, *vt per tex. in dict. l. in singulos, & l patrimonij, ff. de vsu; & vsufruct. legat.* Solummodo enim in tribus casibus legatum annuum transmittitur ad hæredes.

4 Primus quando testator id expressit, vbicunque enim testator reliquit legatum certæ personæ, & eius hæredibus, legatum ad omnes hæredes legatarij in infinitum transit, vt per tex. *in l. annalibus. C. de legat.*

Secundus est, quando in legato adest præfinitio temporis, vt purà si testator dicat, lego annuos ducatos centum per viginti annos; nam tunc omnium annorum vnum legatum est, & in plures portiones diuisit testator exonerandi hæredis gratia, ne ad totius summæ solutionem vnica præstatione vrgeretur, & tunc decedente legatario intra tempus præfinitum, etiam futurorum annorum legatum ad hæredem suum transmittit, *l. nec semel, § sed, & si quot annis, l. si cum præfinitione, §. si vero, & l. firmio, §. pater. ff. quando dies leg. cedat.*

Tertius casus est, quando fit aliquod legatum annuum in beneficium alicuius Ciuitatis vel Ecclesiæ, & tunc an sit perpetuum vel duraturum vsque ad centum annos controuertunt Doctores, provt latè Couar. *variar. resolut. lib. 3. cap. 9. n. 10. cum seq. &* Marta *in summa success. tom. 2. par. 3. q. 18. art. 22. num. 77.*

5 Nullus autem horũ est casus noster, sed simplex legatum annuum, quod pro primo anno est purum, pro sequentibus verò conditionale, & extinguitur cum morte legatarij, *l. si in singulos 4 ff. de ann. leg. & l. in singulos* 8. *eo tit.* cum aliis in propriis terminis congestis per D. Præsidem Amatum *cons.* 81. *n.* 1. *& seq.* qui consuluit in hac causa, satis doctè, & eruditè, quod procedit in casu fortiori vbi testator legauit aliquid annuum in perpetuum nominato legatario; nam adhuc legatum annuum in perpetuum restringitur, donec vixerit legatarius, quia dispositio fuit personalis, ideò cum persona extinguitur
6 *l. Lucius Sempronius, ff. de legat.* 3. vbi Bart. notat, quòd prohibitio alienationis facta heredi nominato non includit hæredem hæredis, provt etiam notat Alex. *in cons.* 56. *vol.* 1. Ias. *in l. filiusfam. §. diui, n.* 151. *de leg.* 1. & Ripa *ibidem n.* 3. *estque communis opinio.* vnde multò magis hoc procedet in legato annuo quod de sui natura cum persona legatarij extinguitur, & dictio illa in perpetuum habet plures significationes, & restringitur secundum subiectam materiam, Rip. Crot. & Parpal. *in l. 2, ff. sol. matr.* & Barbat. *in cons.* 20. *col.* 1. *vol.* 4. & ex istis ita in specie tenuit Marta *dict. loco, n.* 75. *&* 76.

Igitur nullus remanet dubitandi locus hoc legatum tanquam annuum morte Io. Hieronymi extinctum fuisse, nec aliter ad eius hæredes transmitti potuisse.

7 Pars quæ videt hoc esse ineuitabile, ex duobus hoc legatum esse perpetuum opinatur. Primò quia illud fuit relictum pro legitima, dotibus maternis, & omni Iure, quod in hæreditate testatoris posset Io. Hieronymo competere; vnde cum legitima, & portio dotium maternarum sint ad hæredes transmissibiles, legatum illud nequaquam cum vita legatarij finiri prætendit, quia assumit naturam eius in cuius locum subrogatur, item quia cum legitima non in solis fructibus sit præstanda, sed in vsufructu, & proprietate, legatum annuum factum propter legitimam non debet intelligi ad vitam loco fructuum, sed secundum naturam legitimæ, vt in plena proprietate, & perpetuo sit præstandum ex Anchar. & aliis. Secundò ex voluntate Io. Antonij testatoris quam deducit ex tribus. Primò ex eo quod spectabat ad Ioannem Hieronymum in bonis paternis, & maternis, quod prætendit ascendere ad duc. ter mille, & sex. vt fol. 128. vnde non fit verisimile, quod voluerit legare dictos annuos ducatos centum vitalitios, valoris ducatorum quingentum in exclusionem dictæ quantitatis illi debitæ. Secundò ex dispositis in testamento nam, vbi voluit Io. Antonius testator legare vita durante legatarij expressit, & tamen in legato facto dicto Io. Hieronymo dictorum annuorum ducatorum centum nihil dixit. Tertiò ex qualitate ipsius Io. Hieronymi, quia erat filius natus minimus, & cæteris pauperior, & sic cum transmissibilitas dicti legati dependeat ex voluntate testatoris, ex istis voluntatem dicti Io. Antonij faciendi legatum perpetuum non vitalitium, arguit.

Sed licèt vbi verba testatoris sunt clara non sit 8
admittenda voluntatis quæstio, *l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. l. iam hoc iure, versic. hoc itaque,* vbi Bart. *ff. de vulg. & pupil. nec sit locus coniecturis, Angel. in cons.* 395. *n.* 3. & ita credi debet voluntas testatoris quando eius sensus ex scriptura manifestus redditur *l. si pluribus, ff. de leg.* 1. & ita credi debet voluntas testatoris, provt verba sonant. Bal. *in l. si arrogator, n.* 27. *de adopt.* & tali casu non indigemus glos. ad explicandam disponentis intentionem, Bal. *in consil.* 343. *col.* 2. *vol.* 1. & silent Aduocatorum cauillationes. Bal. *in cons.* 174. *in fin. vol.* 2. nam non potest allegari voluntas defuncti contra illius verba, Alex. *in cons.* 170. *num* 1. *vol.* 5. & latè probat Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 3. *tit.* 4. *num.* 4. *& seq.* & quando verba sunt clara eorum attenditur proprietas, etiam si actus redderetur nullus, latè Menoch. *in cons.* 97. *n.* 41. vnde cum Ioannes Antonius testator annuum legatum in beneficium Ioannis Hieronymi fecerit, quod ex sui natura secundùm Iuris regulas non est transmissibile ad hæredes sed morte legatarij extinguitur, omnino illud taliter declarandum esse. Sed priùs coniecturas illas non obstare clarissimè fundabimus.

Primum autem super quo dictus Carolus nititur 9
non est subsistens, siquidem non ex eo quod dictũ legatum annuum loco legitimæ subrogatur, erit perpetuum; nam regula subrogatorum non habet locum quando sit rei diuersæ naturæ *l. cum in fundo, §. si fundus, de iur. dot.* Bart. *in l. pater filium col. pen. vers. non obstat quod ius agendi, ff. de inoff. rup. test.* Socc. *in cap. veniens, num.* 15. *de accus.* Socc. iun. *in cons.* 14. *num.* 17. *vol.* 3. Rub. *in l. penultima, §. ad crimen. num.* 186 *ff de publ. iud.* Cephal. *in cons.* 20. *n.* 14. inde intrepide Surd. *de alim. tit.* 5. *q.* 1. voluit quod alimenta subrogata loco legitimæ non transmittuntur, sed morte alimentarij iuxta illorum naturam finiuntur, quia sunt diuersæ naturæ cum legitima.

Redditur autem hoc indubitatum, nam quoties- 10
cunque pater reliquit filio vsumfructum, alimenta, vel quantitatem annuam, quæ omnia sui natura extinguntur morte, tunc non cogitur filius tale relictum acceptare, quia poterit dicere velle legitimã

in proprietate; at si relictum acceptat, non ob id tale relictum mutat naturam, nec fit perpetuum, sed in sua propria natura manente imputatur in legitimam filio, & fit existimatio illius iuxta computationem leg. hæreditatum, ff. ad leg. falcid. sic post Bart. in leg. in 4. num. 10. Dec. num. 170. Rip. num. 140. ff. ad leg. falcid. Parif. conf. 1. num. 89. libr. 3. Gabr conf. 109. sub num. 11. lib. 1. Surd. de alim tit. 9. quæst. 34. & ex aliis decidit Rot. Roman. apud Ludouil. Summum Pontificem decis. 186. per totam omnino videndam, post Seraphin. & alias decisiones ibidem relatas per Oliuer. Beltram. in addit. ad dictam decisionem, quibus addo Menoch. post Cap. Beton. Crauet. & alios conf. 1179. num. 21. 22. vol. 11. sequitur quoque alios citans Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 3. quæst. 8. numer. 4. & si facta imputatione non sufficit aget ad supplementum, vt dicunt omnes supra citati. Nec dicatur, quod præcitati DD. loquuntur in legato vsusfructus, quia vtrumque legatum scilicet vsusfructus, & annuum parificantur in hoc, quod extinguuntur morte legatarij, vt in terminis D. Rouit. conf. 36. num. 3. lib. 1. & supra fundauimus.

11 Insuper quando vnum debitum conuertitur in alterum, tunc primum extinguitur, & secundum non assumit illius naturam, prout voluerunt Bart. & alij in leg. singularia, in fine, ff. si cert pet. vnde, & si legatum fuerit conuersum in legitimam, & in dotem maternam, non aliter naturam illorum assumet, sed satisfaciens, legitimam propriam cum vita extinguibilem retinebit, & satis vrget ratio per Surd. ponderata, quod debitum legitimæ, & dotis maternæ videtur nouatum, siue extinctum per dictum legatum annuum, sed priuilegia primæ actionis non censetur repetita in actione nouante, vt voluerunt Din. Bart. & alij in leg. aliam, ff. de nouat. Angel. in conf. 31. num. 7. igitur dictum legatum annuum est per mortem Io. Hieronymi extinctum, quia natura legitimæ non aliter transfusa fuit in dictum legatum annuum.

12 Et hanc Partem in alimentis secundogeniti dixit Surd. tenere glos. & Iser. in constit. Regn. incip. Comitibus, quod alimenta, seu vita militia ad hæredes non transmittuntur per secundogenitum; sed cum illius morte extinguuntur, id ipsum etiam dicit tenere Afflict. in decis. 252. num. 5. & Tiraq. de iure primogen. q. 74. num. 1. dictamque opinionem sibi magis placere affirmat ac Doctores qui in contrarium allegantur in diuersis terminis loqui, & quod subrogatum non sequatur naturam subrogati, vbi rei subrogatæ diuersa in est qualitas, aut alia differentiæ ratio, voluerunt Aret. in conf. 105. numer. 17. vol. 2. Paris. conf. 49. num. 78. vol. 3. Natt. conf. 638. numer. 41. Menoch. consil. 168. n. 22. & alij quos refert, & sequitur Giurb. dec. 83. num. 14. & est tex. in d. l. cùm in fundo, §. si fundus, ff. de iur. dot. & in leg. 1. §. si quis autem, ff. de succ. edict. Igitur cùm diuersa insit qualitas in legato annuo, nequaquam illud naturam legitimæ sequetur, sed suam retinebit, quæ est vt morte legatarij extinguatur.

Sed hæc omnia dicta sunt ex abundanti, quia data, sed non admissa contraria opinione, illa nequaquam casui nostro applicari poterit, in hoc enim testamento Io. Antonij non tantum hoc legatum annuum legitur, sed aliud legatum ducatorum mille similiter factum in beneficium dicti Io. Hieronymi.

13 Et licèt in illo non adiecerit testator pro legitima portione materna, & pro omni eo etiam, prout expressit in legato isto annuo, attamen omnia illa verba expressa in legato annuo censeri repetita in legato ducatorum mille, satis clarè desumitur ex illis verbis, oltre li detti ducati mille che detto Gio. Giacomo l'hauerà da dare. Dictio enim illa vltra, est repetitiua præcedentium, vnde si fiat legatum ducatorum centum vltra dotem ducatorum ducentum, censetur dos inclusa in huiusmodi legato propter dictionem illam, vltra, quæ est repetitiua præcedentium, ita vt expresse de nouo inducatur legatum quasi duplex sit relictum, ita Bal. in leg. si vltra, circa medium. C. de fideiuss. & mand. Paris. conf. 45. num. 8. & 9. lib. 2. & alij quos refert, & sequitur Grat. discept. forens. c. 116. num. 29. & 41. & est textus in l. cum filius, §. pater cum filia, ff. de leg. 2. quem dicit notabilem in huiusmodi casu Socc. in conf. 92. col. 8. num. 8. in fine, lib. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 16. numer. 18. & 19. Socc. Iun. conf. 107. numer. 8. lib. 3. & Amatus d. conf. 81. in fine, numer. 29. Et quamuis hæc dictio vltra, ad beneficium dicti Caroli ponderetur sub prætextu, quod repetat omnes qualitates, & conditiones præcedentis legati, quapropter cùm legatum duc. mille, quod præcedit hoc legatum annuorum ducat. centum, non possit dici vitalitium, ita neque vitalitium dicatur, dictum legatum annuorum ducatorum centum.

14 Tamen nisi mea me fallat opinio, hæc est maxima deceptio; nam illud quod dicitur de dictione vltra, vt repetat qualitates, & conditiones, non procedit quando sumus in diuersitate rerum legatarum, & ambo legata sunt separata, & continent orationem perfectam, & eidem personæ sunt relicta, tunc enim non considerantur dictiones repetitiuæ, sed secundum legatum remanet purum absque vlla repetitione conditionis, & qualitatis in primo appositæ. Bart. in leg. repetendis, col. 2. vers. quandoque est identitas personarum, ff. de leg. 3. Ceph. conf. 528. num. 36. lib. 4. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 6. numer. 33. Bal. conf. 153. lib. 5. Alex. conf. 3. num. 25. lib. 8. & alij quos refert & sequitur Grat. discep. foren. cap. 937. num. 3. & 4. Menoch. lib. 4. Præsumpt. 180. num. 13. quod multo magis procedit in hoc casu in quo inter vnum, & alterum legatum adsunt alia legata in medio. Ac etiam quando resultaret aliqua absurditas vel incompatibilitas, prout voluit Cuman. consil. 112. quem sequitur Peregrin. de fideicommiss. art. 16. num. 18. prout esset in hoc casu, in quo legatum annuum fieret perpetuum.

Item dicta repetitio locum non habet quotiescumque esset apposita dictio illa per modum cumulationis non dispositionis. Dec. in l. actione. numer. 9. C. de transaction. Gratian. c. 116. numer. 39. discep. forens. & in aliis casibus per Gratian. ibid. relatis. In casu autem nostro fuit apposita dictio illa vltra, non per modum dispositionis, sed cumulationis, igitur nequaquam repetet insuper, dictio vltra, supra, amplius & similia faciunt de earum natura includere in dispositione illa, ad quæ referuntur, non autem, quod qualitas eorum quæ determinant subintelligatur in sequentibus, vt pulchrè docet Corn. omnino videndus conf. 13. numer. 8. lib. 1. vnde si fuerit dictum vltra dotes promitto centum, non indicant centum esse dotes, & sic cum testator dixerit lego annuos ducatos mille, non indicant dicti annui duc. centum, vt non sint vitalitij, sicuti duc. mille, siquidem illa verba vltra hos mille, sunt apposita ad ostendendum quod illi mille non debent in legato annuorum centum computari, ita Dec. in d. l. act. n. 9. C. de tractation. Gratian. d. c. 116. n. 39. Tandem nec in legato duc. mille adest qualitas perpetuitatis expressa, imò concurrunt voluntatis testatoris plures coniecturæ, excludentis dictam qualitatem, vt infra fundabimus.

15 Secundum vero respectu coniecturarum voluntatis dicti Ioan. Antonij, ex quibus dictum legatum perpetuum esse prætenditur, nec pariter subsistit, imò in contrarium retorquentur. Ad quas remouendas

uendas aduerto quoad primam coniecturam quantitatis dictæ legitimæ duas fuisse factas relationes pro liquidatione Patrimoniorum Io. Antonij, & Potentiæ, vnam à Paulo Sciarretta, qui deductis duc. 1367. onerum, dicit patrimonium Ioannis Antonij ascendere ad ducatos 23176. 4. quibus diuisis in tredecim partes, cùm tredecim sint filij, dicit portionem cuiuslibet ascendere ad duc. 1582. 4. & cum legitima sit medietas eius, quod quis fuisset habiturus ab intestato, liquidat legitimam in duc. 891. *fol. 99. à terg.*

Videns autem dictus Carolus cessare iuxta dictam liquidationem omnes eius prætensiones, procurauit post multos annos committi alium calculum cum distinctione bonorum Io. Antonij, & Potentiæ, & sic commissus fuit Scribæ causæ *fol. 119. à terg.* de dicta autem relatione nullam esse habendam rationem satis elare fundatur, ex pluribus in nota facti particulari tradita dominis.

Sed hic tantùm consideratur, quod liquidatio dictorum patrimoniorum fuit facta a dicto Io. Hieronymo, patre, cuius Io. Hieronymus est hæres virtute transactionis *fol. 27. & 132.* & ideò non potest ad præsens aliud prætendere, aggregando dicta bona in Patrimonio Potentiæ, & asserendo burgensatica fuisse valoris duc. 8370. hoc enim esset venire contra factum dicti Io. Hieronymi, quod impugnare non potest ex *vulg. l. cùm a matre, C. de rei vend.* & data eius prætensione pro vera, annullaretur transactio facta inter dictos fratres, dum portio Io. Alfonsi, & Io. Aloysij esset longe maior, esset que in dicta transactione enormissima eorum læsio sufficiens ad rescindendam dictam transactionem.

Præterea Io. Antonius in eius testamento disposuit tam de dictis feudalibus, quam de burgensaticis, & bona feudalia reliquit Io. Iacobo eius filio primogenito, quem grauauit, vt daret dicto Io. Hieronymo ducat. mille, & burgensatica reliquit fratri Ioanni Mariæ, vt esset de illis vsufructuarius sua vità durante, & post eius mortem posset disponere in beneficium eius fratrum, & descendentium ab eis, quibus ipse voluerit, qui in beneficium filiorum dicti Io. Hieronymi disposuit de duc. tribus mille.

Vnde stante dicta dispositione dictorum bonorum facta a dicto Io. Antonio, acceptata a dicto Io. Hieronymo, & Carolo dum vigore dictæ dispositionis consequutus fuit dictus Io. Hieronymus ex feudalibus ducatos mille, & dictus Carolus ex burgensaticis ducatos mille, non potest amplius illam impugnare, prætendendo dicta bona fuisse Potentiæ, & non Ioannis Antonij disponentis; eo magis, quia consequutus fuit maiorem portionem illa, quam ipse dicit spectauisse dicto Io. Hieronymo pro bonis maternis, dum secundùm eius computum di-

16 cta portio esset ducat. 1670. *fol. 128.* & habuit ducat. tres mille; vbicunque enim quis aliquid approbauit, non licet ei amplius reprobare *l. Pomponius scribit, ff. de neg. gest.* Zecc. *conf. 3. n. 35.* Ozasc. *decis. pedem. 62. num. 18.* & testamentum nullum ob præteritionem filij sola illius approbatione conualidatur, *l. filio præterito*, vbi DD. *ff. iniust. rupt. testam.* facit etiam text. *in l. quidam cum filium, ff. de hered. instit.* vbi hæres qui testatori promisit soluere legatum non potest illud impugnare, quod sequun-

17 tur Bart. Alex. & alij *in l. nemo potest, ff. de leg. 1.* & regulare est, quod acceptans legatum sibi factum in testamento non potest amplius illud impugnare, *l. si pars iudicantium §. illud, & l. nihil interest, in princ. ff. de inoff. testam. l. post legatum, in princ. ff. de his quibus vt indig.* igitur cùm dictus Carolus habuerit du-

catos tres mille ex bonis burgensaticis Auellæ, vigore dispositionis factæ à dicto fratre Io. Maria, vigore potestatis sibi attributæ à dicto Io. Antonio, quo casu non à fratre Ioanne Maria, sed à Ioanne Antonio habuisse videtur per tex. *in l. vnum ex familia, § si falcidia ff. de leg. 2. vbi glos. in verbo debet*, non potest amplius dictam dispositionem impugnare, prætendendo dicta bona fuisse materna, & ob id inualidate dispositionem dicti Ioannis Antonij.

Quare, tum quia Carolus non est in probatis circa qualitatem, ac valorem bonorum Potentiæ, tum quia fuerunt omnia liquidata inter ipsos fratres insimul cum d. Io. Hieronymo eius patre, ac etiam quia dictus Ioannes Antonius disposuit de dictis bonis tanquam propriis, & ex dicta dispositione acceptata a Io. Hieronymo, & Carolo consequuti sunt maiorem portionem; cessat dictum fundamentum Caroli.

Constat enim ex supradictis, & euidenter apparet, dictum Ioannem Hieronymum aliud non potuisse prætendere, nisi legitimam iuxta calculum Sciarrettæ duc. 891. pro qua cùm habuerit ducatos mille vltra annuos duc. centum, & sic plus eo, quod ad illum spectabat, nullo modo prætendere potest legatum annuum ducator. centum fuisse contra illius naturam perpetuum, & non vitalitium.

Sed vt Dominis Senatoribus luce clarius innotescat iustitia conuenti, dato, sed non admisso bona burgensatica Potentiæ fuisse valoris duc. 8350. deductis duc. quatuor centum prælegatis Io. Hieronymo, & Io. Alfonso, adhuc autem cessat coniectura voluntatis respectu bonorum pro arguendo legato perpetuo, nam de dictis duc. 8350. debebant fieri tredecim partes, dum erant tempore mortis Potentiæ tredecim filij, nempe septem masculi, & sex fœminæ, quibus cum patrimonium sit tenue, habito respectu ad numerum filiorum, debetur portio, & non paragium, vel in beneficium earundemmet filiarum, vel patris, in cuius beneficium renunciauerunt, vnde diuidendo in tredecim partes duc. 8350. portio vniuscuiusque ascendit ad duc. 642. Et sic ad dictum Io. Hieronymum spectabant super dictis ducat. 8350. duc. 642. In bonis verò feudalibus, dum quinque erant filij præter dictum Ioannem Iacobum grauatum ad quemlibet spectabant duc. quatuor centum, nam dictus frater Io. Maria erat viuus, & ipsi etiam debetur portio, & & sic ad dictum Ioannem Hieronymum spectabant duc. quatuor centum, & duc. ducentum prælegati, & in bonis patris duc. 636. pro legitima, & ita pro omnibus consequi debebat duc. mille & octingentum octuaginta, & habuit satis plus, vt fuit ponderatum. Ex quibus etiam remanet ex alio resoluta auctoritas DD. asserentium legatum alimentorum loco legitimæ relictum ad hæredes transmitti; procedit enim vbi alimenta, vel annua præstatio si cum vita extingueretur non proportionaretur cum legitima in proprietate debita, quod secus, est in casu nostro, vt bene animaduertit D. Amat. *d. conf. 81. num. 24.* 18

Cessat etiam secunda coniectura ex dispositis in testamento dicti Ioan. Antonij, nam licet in legato facto suis filiabus monialibus expresserit earum vita durante, hoc ideò fuit ad euitandam prætensionem perpetuitatis, vel vsque ad centum annos, dum relinquendo dictum legatum illis censebatur factum monasterio, & sic loco religioso, sic etiam respectu legati annuorum ducat. octo facti in beneficium Isabellæ eius famulæ, vbi expressit eius vita durante, nam quia erat dictum legatum ob seruitia, & sic ex causa onerosa, poterat dubitari, ne

ob dictam causam esset perpetuum, commensurando forsan seruitia facta, ideo visum fuit d. Io. Antonio exprimere illa verba vita durante, vel vt indicaret suam enixam voluntatem, vt legatum deberetur etiam desinente legataria seruire, ideò dixit quoad vixerit.

In legato autem facto dicto Io. Hieronymo omnia supradicta cessabant, idcircò non opus fuit id exprimere, dum ex natura eiusdem legati veniebat extinguendum per mortem dicti Io. Hieronymi. Nec illa verba posita, vita durante, vel non posita, possunt alterare naturam legati annui, videmus enim iureconsultos in aliquibus casibus vsos fuisse dictis verbis, prout *in l. à vobis, ff. de ann. leg. ibi, vxori meæ præstetis quoad viuat, annuos centum aureos*, in alijs verò non leguntur dicta verba, & tamen semper deciditur legatum esse vitalitium, igitur illa non sunt ponderanda pro arguendo legato annuo perpetuo.

Respectu verò vltimæ coniecturæ ob ætatem dicti Io. Hieronymi etiam cessat; nam vltra quod illa de per se sola non esset sufficiens ad inducendam perpetuitatem dicti legati; nam non per hoc quod pater relinquit annuum legatum eius filio minori illud legatum debet esse perpetuum, hæc enim esset limitatio ad regulam, quæ nullibi legitur in casu nostro, neque applicari potest; nam tunc posset talis coniectura locum habere vbicumque fiunt plura legata, æqualia diuersis filijs, inter quos esset aliquis minor, tunc posset forsan dici, quod ratione minoris ætatis legatum illi factum esset præsumendum pinguius, quinimò iuris præsumptione Primogeniti magis dilecti censentur, vti probat. Amat. *d. conf.* 81 *n.* 28. secus autem, vbi legatum factum minori est de per se maius alijs legatis factis cæteris filijs legatarijs; prout in casu nostro, in quo dictus Io. Antonius pluribus legauit Io. Hieronymo quam alijs, quibus reliquit tantum legitimam, igitur nullo modo minor ætas Io. Hieronymi ponderari potest ad inducendam perpetuitatem in dicto legato.

19 Sed dato, & non admisso posse dictam coniecturam aliquem locum habere, vbi autem maior coniectura in contrarium adest, vtique illa cessabit; nam id quod inducitur ex coniecturis, tollitur etiam ex coniecturis iuxta *l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.* & *leg. non solùm, §. vno, ff. de rit. nupt.* Bald. *in leg. quidam, per illum tex. num.* 2. *de cond. & demonstrat.* & idem Bald. *in conf.* 136 *num.* 5. *in fine, vol.* 2. voluit quod, id quod venit per tacitam interpretationem facilè tollatur per quamlibet aliam coniecturam, *per leg. vlt. in princ. ff. de l.* 2. Et ideò sicut clauus clauum trahit, ita præsumptio præsumptionem excludit *l. dinus*, vbi gl. *in verb. existimari, ff. de rest. in integ.* & præsumptio potentior contra eam excludit Angel. *in conf.* 141. *in fine*, & fortior præsumptio vincit, latè Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 12. *tit.* 18. *num.* 6. Menoc. *lib.* 1. *præsumpt.* 30.

20 In casu autem nostro fortior coniectura adest ad præsumendum legatum vitalitium, & non perpetuum; erat enim Ioan. Hieronymus tempore dictæ dispositionis clericus, & omnino credebat Io. Antonius, dum erant quinque alij masculi, quod d. Io. Hieronymus erat permansurus in habitu clericali, & sic quod sufficiebat illi habere eius vita durante dictos annuos ducatos centum; igitur si ex qualitate legatarij erit arguendum an legatum annuum sit perpetuum vel vitalitium, iuxta prætensionem dicti Caroli, dum dictus Io. Hieronymus erat clericus, & sic talis, qui domum non propagabat, nec bona dicti Io. Antonij per ipsum conseruabantur, cùm bona in familia non conseruentur per clericos, prout per Dec. *in conf.* 158. cum alijs per ipsum adductis, & per Sanchez *in* 2. *part. summ. lib.* 7. *cap.* 15. *numer.* 6. & 19. omni iure dicendum est, tale legatum fuisse vitalitium, & non perpetuum.

Vt autem indubitabilis hæc controuersia reddatur in fauorem conuenti, non solùm ex iuris dispotione, prout supra est fundatum, sed etiam ex coniecturata voluntate testatoris: Duæ fortissimæ coniecturæ ad ar- 21
guendum dictum legatum vitalitium sunt considerandæ, vna ratione æqualitatis seruandæ inter filios, alia ne Camillus hæres in burgensaticis, habeat idem vel minus eo, quod haberet Io. Hieronymus.

Prima autem fundatur ex eo quia Io. Antonius in suo testamento reliquit Io. Aloysio legitimam, Io. Alfonso legitimam, & D. Hieronymo ducatos mille, & ann. ducatos centum, pro vt ex testamento *dict. fol.* 4. *cum seq.* in hoc autem casu interpretanda esset voluntas dicti testatoris respectu legati annuorum ducatorum centum, facti in beneficium dicti Io. Hieronymi, illa interpretatio est capienda per quam inducitur æqualitas inter liberos, nam pater præsumitur velle filios esse æquales, Bart. *in leg. paterfamilias, nu.* 2. *ff. de coll. dot.* quia lex etiam patrem hortatur, vt inter liberos seruet æqualitatem, §. *illud quoque, circa finem, tit. in Auth. de nupt.* vnde hac ratione Iureconsultus reciprocam substitutionem factam inter liberos æqualiter interpretatur *leg. iam hoc iure, & l. Lucius, ff. de vulg. & pupill.* quod fundatum est in ratione naturali cum repugnet æquitati naturali illa dispositio, per quam disparitas inter liberos inducitur, *l. inter filios*, cum glos. & ibi Bald. *C. fam. ercisc.* Alexan. *in conf.* 163. *num.* 6. *in lib.* 7. aliaque iura expendit D. Amatus *d. conf.* 81. *num.* 21. 22

Et ideò, vt magis æqualitas seruetur, minoratur legatum, & non venit in legato, quod alias venisset *leg. quæsitum, §. sed & ipse Papin. ff. de fund. instr.* Aret. *in conf.* 1. *num.* 14. Soc. Iun. *in conf.* 160. *num.* 26. *vol.* 2. Tiraq. Ber. Crau. & alij quos refert, & sequitur Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 2. *vers. illud etiam, num.* 5. *cum seq.* & sic ratione æqualitatis seruandæ inter filios res que non est conferenda debet conferri, glos. *in leg. illud, C. de collat.* Bal. *in conf.* 37. *numer.* 5. *vol.* 2. 23

Quare licèt in casu nostro nulla alia interpretatio testatoris sit facienda, dum habemus verba expressa, ex quibus liquido constat legatum non esse perpetuum, sed vitalitium.

Adhuc autem interpretando voluntatem testatoris, quæ tali modo debet fieri, vt filij reducantur ad æqualitatem, cùm pro legitima d. Io. Aloysius non habuerit nisi ducatos mille, quæ quantitates sunt satis minores legato facto in beneficium d. Io. Hieronymi ducat. mille, & annuorum ducatorum centum, dictum legatum est præsumendum vitalitium; nam si esset perpetuum, esset magna inæqualitas inter istos filios, igitur ratione æqualitatis seruandæ hanc interpretari debemus fuisse voluntatem testatoris, facere legatum vitalitium, & non perpetuum, & sic circumscripta vi verborum dicti legati, ex quibus demonstratur legatum fuisse vitalitium, & non perpetuum, adhuc autem inspecta voluntate testatoris debet taliter declarari, ac ita iudicari; nam in dubio, an aliquid in legato contineatur, optimum est argumentum ab æqualitate seruanda præsertim inter filios. Aret. *in conf.* 53. Dec. *in conf.* 41. *col.* 2. Crauet. *in conf.* 245. & alij quos refert, & seq. Mart. *d. q.* 18. *art.* 5. *n.* 97. *de succes. legali.* 24

Et quamuis in dicto testamento respectu personarum Camilli, & Io. Iacobi videtur esse inæqualitas cum dictis alijs filijs, tamen adhuc omnia supradicta 25
locum habent, nam quamuis testator in aliquibus non seruauerit æqualitatem, non ideo sequitur quod in alijs

alijs in dubio voluerit inæqualitatem inducere, quia hoc esset ostendere voluntatem testatoris irrationabilem contra tex. *in leg. 1. §. sed, & si incertum sit, versi. quare, de ven. in poss. mitt.* & *l. quod ratione, ff. de leg.* & ita voluerunt Aret. *in d. cons. 1. num. 15.* Ruin. *in cons. 91. num 8. vol. 5.* Mantic. *d. loco, num. 5. in fin. vers. hoc autem*, & in casu nostro non est attendenda æqualitas inter filios hæredes institutos, sed filios legatarios, cùm d. Io. Hieronymus sit legatarius, & sic cum d. Io. Hieronymo fuerint legati duc. mille, & ann. duc. centum, & alijs filijs solùm legitima, quod legatum respectu ducatorum mille qui debent esse præcipuè legatarij, sed à legitima est deducendum æs alienum, quam respectu ann. ducat. centum est maius alijs legatis. Igitur ad tollendam maiorem inæqualitatem est præsumendum, quando esset ambiguum dictum legatum, cuius tamen verba sunt clara, quod fuerit vitalitium, & non perpetuum.

Secunda etiam fundatur, quia certum est quod dum Io. Antonius instituit hæredem vniuersalem in burgensaticis Camillum eius filium, certè voluit, vt ex eius hæreditate plus caperet, quam alij filij quibus solam legitimam legauit, nam testator censetur magis dilexisse illum quem fecit hæredem vniuersalem, pro vt est certissimum.

26 Absurdum est autem dici, vt minus dilectus sit melioris conditionis, quam qui magis est dilectus, vt ex hac coniectura à verbis etiam receditur. *leg. publius, in fine, ff de cond. & demonstr. l. si vnius matre, C. de bon. matern.* vnde Bart. *in l. si mater. §. 1. de vulg. & pupill. substit.* subtiliter tuendo glos. ibi, quando sequitur hoc absurdum, vt magis dilectus inueniatur deterioris conditionis eo qui minus dilectus est.

Sed si dictum legatum interpretaretur perpetuum, & non vitalitium cessaret hæc prædilectio Camilli, & Io. Hieron. idem vel plus eo, quod habuit Camillus haberet, igitur omni iure talis interpretatio cessare debet.

27 Quod autem Camillus haberet minus ponderatur idem quod à dicto Carolo producitur, ipse enim dicit dictum Camillum iuxta eius listam *fol. 40.* habuisse ducatos 843. inclusis ducatis octingentum pro bonis mobilibus, quæ non sunt tanti valoris, & fuerunt appretiata post longissimum tempus, in quo ignorabatur illorum valor, ab istis autem deduci debent duc. mille soluti d. Anton. duc. centum dicto Io. Hieronymo, duc. 60. pro valore annuorum ducatorum octo relictorum d. Isabellæ, duc. mille, & septingentum ad quos ascenderet legatum ann. ducatorum centum, relictorum dicto Io. Hieronymo ad rationem ducat. sex pro quolibet centenario, dum legatum esset perpetuum, ducati 1367. onerum, iuxta listam d. Camilli in parte acceptatâ, & in parte non remanent in beneficium d. Camilli duc. bis mille, vltra dicta mobilia, & sic plus habuisset d. Ioannes Hieronymus, qui è contra haberet ducatos mille in proprietate, alios duc. centum in proprietate, alios duc. 1700. pro annuo legato, duc. 100. & alios duc. mille ex dispositione fratris Mariæ, qui in vnum faciunt summam ducatorum 3800. vel si essent aggreganda mobilia etiam

28 minorem portionem haberet d. Io. Hieron Non potest autem coniecturari d. Ioan. Ant. hoc voluisse, dum illum prædilexit instituendo hæredem vniuersalem in burgensaticis; igitur omninò dictum legatum fuisse vitalitium, & non perpetuum est concludendum.

29 Nec pro coronide omittenda immò repetenda diuisio, ac transactio inita inter dictos fratres viuentes in anno 158. super controuersia orta inter eos super hæreditatibus, & bonis paternis, & maternis, nedum respectu successionis, verum etiam legatorum, & prælegatorum deuenerunt ad infrascriptam transactionem, *fol. 27.* & latiùs *fol. 131.* quæ ponit gladium ad radicem.

Primò assignauerunt Io. Alfonso duc. 1200. pro omnibus iuribus super dictis hæreditatibus, & erant inclusi duc. 200. pro prælegato matris, & reliqui duc. mille pro legitima.

Secundò D. Antonio nepoti filio Io. Aloysij duc. mille pro omnibus iuribus, vt supra, & iste non habebat prælegatum.

Tertiò assignantur Io. Hieronymo de quo agitur duc. mille in proprietate, duc. centum infra annum, vltra alios duc. centum annuos, qui solum erat prælegatarius matris in duc. 200. & sic legitima vniuscuiusque fuit liquidata in duc. mille.

Insuper in eadem transactione omnes fratres cesserunt Camillo hæredi omne totum, & quod plus prætendere poßunt, *fol. 17. à terg.* super dictis hæreditatibus. Cui transactioni acquieuit Ioannes Hieron. per annos vndecim vsque ad annum 1591. quo intentauit hoc iudicium, deinde superuenit mors Fratris Io. Mariæ ex cuius dispositione peruenerunt in filios Hieronymi duc. mille vltra alios fratres.

Ex prædicta igitur transactione colligitur primò, 30 quod dum legitima aliorum fuit liquidata in duc. mille, non potest prætendi maior quantitas per Io. Hieronymum qui transactioni interuenit, & proinde non præsumitur legatum perpetuum, quia resultaret inæqualitas etiam cōtra mentem testatoris præsumptam. Secundò, quod in diuisione prædicta quando annuus introitus erat cum capitali fuit expressè facta mentio capitalium, vt in portione Io. Alfonsi, & D. Ant. ideò cum in portione Ioan. Hieronymi nullam fecerunt mentionem de capitali respectu dicti annui legati duc. 100. dignoscitur clara mens dictorum fratrum quod annui duc. 100. erant vitalitij, & non perpetui.

Nec aduersus dictam transactionem potest prætendi læsio, tum quia hac via non est actum, tum quia illi renuntiatum, & tempora non leguntur, nec adest aliqua læsio, nec alij fratres conqueruntur.

Quare ex istis satis vana redditur prætensio Caroli, & omninò declarari debet dictum legatum fuisse morte Io. Hieronymi extinctum, nihilque ad præsens pro eo prætendi posse, & successiuè absoluendum esse ab impetitis D. Alexandrum conuentum.

Lelius Giptius.

SVMMARIVM.

1 *Indultus exceptio an possit per procuratorem allegari Reo adhuc non citato, & quid dicendum si reperiretur citatus, & contumax, num. 1.*

3 *Indultus exceptio tangens crimen an possit allegari per procuratorem, & quid circa hoc seruetur in praxi, num. 4.*

ARGVMENTVM.

Indultus exceptio an possit allegari per procuratorem ita vt si post generalem indulgentiam à Rege promulgatam

mulgatam inquisitus citaretur ad comparendum possit procuratorem destinare ad opponenendam exceptionem indultus.

ALLEGATIO CXI.

1 IN hac causa inquisitionis formatæ contra Baronem Sancti Angeli à Falanella, cuius partes pro viribus sustineo, constanter teneo exceptionem indultus posse allegari per Procuratorem, maximè si Reus non adhuc fuerit citatus, vt pro indubitato admisit Caran *ritu 269.num.6.vers.secundo casu.*

2 Difficultas fuit, quando Reus reperitur citatus, & tantò magis si contumax, quo in casu, licèt idem Caran *in dict.titul.269.num.4.& 5.* videatur tenere, quod non, attamen ipsemet eodem in ritu *dict.num.6. vers. sed vt dixi*, concludit, hanc exceptionem posse opponi per quemlibet, etiam pro Reo non tantùm citato, verùm & contumace, & ita in praxi seruari testatur, idemque voluit *in Pragm.1.de exulibus,num.* 167. Et sentit Præses de Franchis *dec.314.ante num.*
3 5.*vers. nec similiter obstare*, vbi concludit, quod licèt quando indultus exceptio tangit crimen (prout est, quando inquisitus supponit occisum fuisse bannitum) non possit allegari per Procuratorem, attamen si extra crimen talis exceptio se habeat (prout est in casu nostro) non negat, posse talem exceptionem per Procuratorem, immò per quemcumque opponi. Sequitur Gaballas *cas.23. num.5. vers.porro.*

4 Immò in hoc vltimo casu *d.decis.314.* etiam, scilicet, quod dicta indultus exceptio tangeret crimen, posse illam per Procuratorem opponi in praxi passim seruari dixit Io. Gram. *de bell. exul. predic.quantitatis, quæst.*, *num* 8.

Et ita etiam andiuit decisum Vrsil.ad Afflict. *decis.* 289. *num.* 28. Vnde cætera supplebit Dominorum Iudicantium eruditio.

Bartholomeus Franchus.

SVMMARIVM.

1 *Abbas Monasterij Montis Virginis de Monte, vtrum valeat secularibus suis subditis primam tonsuram conferre.*
2 *Concilij Tridentini decretum* cap.10.sess. 23.de reformatione.*explicatur.*
3 *Clericus malè promotus characterem etiam acquirit.*
4 *Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens sub Tridentini decreto, de quo supra non comprehenditur.*
5 *Episcopus in aliena Diœcesi suo subdito primam tonsuram conferre potest sine licentia Diœcesani.*
6 *Ricci auctoritas* tom. 3. in praxi, resolutione 234.*adducitur.*
7 *Clericus, qui se immiscuit in enormibus sæua committent, priuilegio fori non fruitur.*
8 *Delictorum probatio pro exclusione priuilegij fori, qualiter facienda.*
9 *Clericus iure antiquo, vt excluderetur à fori priuilegio, debebat ter admoneri.*
10 *Alexandri Concilium 61. vol. 4. Iudici maximam præbet cautelam in præsenti.*
11 *Clericum fuisse captum in habitu laicali per quot testes probari debet, & quid si sint testes satellites.*

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis si in spiritualibus subditum haberet secularem, nùm illi primam Clericalem tonsuram conferre valeat. Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens, nùm comprehẽdatur sub decreto Conc. Trid. *sess.23.c. 10. de reformat.* Episcopus nùm possit subdicto suo in aliena Diœcesi primam tonsuram conferre absque Diœcesani licentia: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXII.

EX iis quæ in facti nota sunt adducta, apparet Reuerendiss. Abbatem 1 Generalem Montis Virginis contulisse primam tonsuram Clerico Ludouico Pretiosa, Terræ Mercuriani eius subdito in spiritualibus, in Monasterio Casæmarciani eiusdem Religionis, sito in Diœcesi Nolana; dictumq; Clericum vti talem fuisse immunem à collectis, à dicto Generali carceratum, & per Sacrum Consilium alias remissum; ac deinde ipsum incessisse continuò in habitu, & tonsura, Diuinis seruiendo in Ecclesia sibi demandata, iuxta Sacri Tridentini Præceptum; ex quibus omni iure confirmanda venit sententia eiusdem Sacri Cõsilij, per quam dictus clericus fuit remissus ad Curiam Illustrissimi Nuncij Suæ Sanctitatis, & à qua fuit reclamatum, non obstantibus fisci oppositionibus, quibus sigillatim respondeo.

Primò, fiscus obiicit Abbatem prædictum non potuisse conferre ordinem primæ tonsuræ, ex dispositione Sacri Concilij Tridentini *cap.10.sess.23. de reform.* vbi statuitur, non licere Abbati cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, ordines conferre (subiungit fiscus) Neque potuisse conferri primam tonsuram à dicto Generali in Monasterio Casæmarciani, & sic in Diœcesi Nolana, etiam proprio subdito absque licentia Episcopi Nolani, ex dispositione eiusdem Conc. Trident. *cap.nulli, sess.6 de reform.* 2

Sed circumscripta illa verissima conclusione, quod 3 malè promoto adhuc imprimatur character, vt refert Carol de Graff. *de eff.cleric.eff.1.n.634.* aduertendum rogo, plura esse genera Abbatum, alij sunt Abbates priuati locales, vt sunt Abbas Sancti Petri ad Aram, S.Seuerini, & similes huius Ciuitatis. Alij verò sunt Abbates qui habent iurisdictionem quasi Episcopalem in aliquibus Terris, & sunt de his plurimi in Italia, & Germania, inter quos est dictus Abbas

Montis

Mon tis Virginis, & hi ſunt Epiſcopi in dictis Ter-
ris, in quibus habent iuriſdictionem, vt refert Tam-
burin. *de iure Abbatum, diſputat.* 22. *quaſt.* 4. *qua-
ſito* 4. *per totum*, qui Abbas Montis Virginis ſexcen-
tis ab hinc annis, & vltra habet iuriſdictionem in
Terra Mercuriani ordinariam, ex priuilegio Cele-
ſtini Tertij de anno 1197. vt in Bullar. Laertij Che-
rubini *tom.* 1. *fol.* 22. habet poteſtatem conferendi
minores ordines ex priuilegio Vrbani IV. ab anno
1263. vt in eodem Bullario *fol.* 100. & pariter om-
nes Abbates habentes iuriſdictionem quaſi Epiſco-
palem poſſunt de Iure canico conferre primam ton-
ſuram, text. eſt *in cap. Abbates, de priuileg. in* 6. &
ibi gloſ. *verb. quaſi Epiſcopalem*, Gemin. *numer.*
3. & Franciſ. *numer.* 4. Mandoſ. *in regul. cancellar.
regul.* 29. *quaſtione* 2. *numer.* 5. Miranda *in manual.
prelat. tom.* 1. *quaſtione* 38. *articul.* 9. *concl.* 3. Ro-
deric. *queſtione regul. tom.* 1. *queſtione* 18. *articul.
ſecundo.*

4 Diſpoſitio dicti *cap. Abbatibus*, Concil. Triden.
procedit in ſimplici Abbate, non autem comprehen-
dit Abbates habentes iuriſdictionem quaſi Epiſco-
palem, vt per plura fundat Steph. Grat. *diſcept. fo-
renſ.* 212. *tom.* 2. *per tot.* hocque videmus in praxi
receptum; cum in dies iſti Abbates habentes iuriſ-
dictionem quaſi Epiſcopalem conferant Ordines mi-
nores ſuis ſubditis; & proinde amplius in hoc non
inſiſto.

5 Nec diſpoſitio cap. *nulli*, Conc. Triden. in caſu no-
ſtro obſtat, ex doctiſſimè diſcuſſis per Couar. *lib.* 3.
variarum reſolut. capit. 20. *ſub numer.* 9. *circa fin.*
vbi dicit, poſſe Epiſcopum in aliena diœceſi ſuo ſub-
dito primam conferre tonſuram abſque licentia Diœ-
ceſani, cùm ſit iſte actus voluntariæ iuriſdictionis,
qui cum ſubditis vbique exerceri poteſt, idem tenet
Rebuf. *in prax. beneficior. in princ. titul. de Cleric.
num.* 12. & nouiſſimè Bonacina *diſput.* 8. *queſtione,
vltim. punct.* 5. *numer.* 28. qui dicit hæc verba, *Ter-
tio limitatur in prima tonſura, quam Enriquez, &
alij putant ab Epiſcopo conferri poſſe ſuis ſubditis ex-
tra territorium, quia hæc non videtur ad actus ponti-
ficales pertinere, cum priuatim conferri poſſit in cubi-
culo*; & iterum idem Bonacina *diſput.* 3. *queſtione,
vnica, puncto* 2. *numer.* 12. ſic ait, *Addidit tamen
Enriquez Epiſcopum poſſe in alterius Diœceſi conferre
primam tonſuram abſque facultate Epiſcopi illius loci,
hoc enim nullo iure prohibetur, cùm tonſura conferri poſ-
ſit priuatim ſine Pontificalibus.*

6 Et magis nouiſſimè Aloyſ. Ricc. *in proxim. reſol.
tom.* 3. *reſol.* 234. *num.* 6. dicit, *benè tamen verum eſt
poſſe Epiſcopum ſine licentia Diœceſani conferre ſuo
ſubdito primam tonſuram*, & allegat Tolet. Azor. For-
nar. & alios; ex quibus ſatis reſponſum apparet primo
fiſci obiecto.

7 Secundò, fiſcus obiicit, dictum Clericum eſſe in-
quiſitum de tribus homicidiis, & in Aula dixit per
teſtes examinatos ad Curiæ informationem conſta-
re, ipſum inceſſiſſe armatum per cāpaneam in comi-
tiua, & proinde ex eo, quia enormibus ſe immiſ-
cuit, & ſæua commiſit, non poſſe frui priuilegio
fori, ad notata per Hippol. de Marſil. *in leg. vnius,
§. cogniturum, numer.* 75. *ff. de queſtione*, Couarru.
pract. queſtion. cap. 32. *numer.* 3. *verſ. tertiò his*, & per
8 alios.

Sed ſimiliter rogo aduertendum, non eſſe atten-
dendam multitudinem delictorum, de quibus Cleri-
cus inculpatur; ſed debere conſtare, quod verè illa
commiſerit, ad notata per Carol. de Graſſ. *de effect.
Cleric. effect.* 1. *numer.* 807. neque per armorum de-
lationem Clericum perdere priuilegium fori, vt Fol-
ler. *in conſtitution. apoſtatantes, num.* 9. *tit. de Iudais*;
& ad fiſci motiuum quod ſæua commiſerit, reſpon- 9
detur, quod Priſco iure Clericus, qui habitum dimit-
tebat, vt perderet priuilegium fori, debebat ter mo-
neri ab Epiſcopo ad reaſſumendum habitum, vt eſt
text. *in cap. contingit, il.* 2. *de ſent. excom.* Clemens
poſtea VII. de anno 1524. mandauit fieri vnam
tantùm monitionem, quæ ſufficeret pro tribus, vt in
Clem. relata per Campeg. Sacrum poſtremò Conc.
Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de reformat.* iuſſit, Clericum non
incedentem in habitu, & tonſura, ac in diuinis non
ſeruientem, non debere frui priuilegio fori, ſubſtulit
itaque Tridentinum monitionem prædictam, &
mandauit vt clericus ſeruiens diuinis, ac in habitu, &
tonſura incedens gaudeat priuilegio fori, quod priui-
legium eſſe Clericis de iure diuino conceſſum, teſta-
tur Beltr. de Gheuara *in propugn. Eccleſiaſt. libert.
aſſert.* 1. §. 7. *numer.* 10. Regens Valenzuel. *in defenſ.
monitorij, par.* 4. *num.* 37. Humada *in cap.* 65. *tit.* 5. *part.*
1. *gloſ.* 8. *num.* 6. Azeued. *in leg.* 3. *tit.* 3. *lib.* 1. *numer.* 6.
recopil. Didac. Per. *in leg.* 2. *titul.* 1. *lib.* 3. *verſ. quare
vtrum*, quicquid alij dixerint, cùm pro hac opinione
quod ſit priuilegium fori de iure diuino, adſit tex. *in
cap. Silueſter* 11. *quaſt.* 1. Ex hac igitur concluſione
naſcitur, quod Clericus non poteſt iudicari per lai-
cam poteſtatem, etiam ſi grauiſſima perpetrauerit de-
delicta, vt crimen falſæ monetæ, & alia etiam enor-
mia, vt per Suar. *de cenſur. diſput.* 22. *num.* 12. quem
nouiſſimè ſequitur Tamburin. *de iur. Abbat. diſp.* 15.
quaſt. 19. *num.* 16.

Et ad conciliandas DD. contrarietates, Alex. *conſ.* 10
61. *vol.* 4. aureis verbis dixit, ne Iudex erret in iudi-
cando, eſſe faciendam hanc diſtinctionem. Aut enim
clericus non defert habitum, & tonſuram, & ſæua
committit, & benè perdit priuilegium fori. Aut de-
fert habitum, & tonſuram, & tunc quomodocun-
que, & qualitercumque delinquat, ſæua committat,
vel enormibus ſe immiſceat, gaudet priuilegio fori,
communis eſt opinio teſte Claro *in §. fin. quaſt.* 36.
num. 23. per tot. Foller. Rolan. Farinac. & alij quos
allegat Carol. de Graſſ. *de effect. cleric. effect.* 1. *numer.*
812. qui ſic in praxi ſeruari teſtatur, & deciſum re-
fert in Rota Romana, & quod requiritur, vt habitum
dimittat clericus ad hoc, vt perdat priuilegium fori
qualitercumque delinquat, Gramm. *in conſtitut. apo-
ſtatantes, num.* 3. Dec. *tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 91. Foller.
in conſt. de perſonis, num. 19. *&* 20. Bouadilla in poli-
tica, *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 95. *verſ. ſe el Clerigo dexado el
habitos.* Franch. *deciſ.* 465. *numer.* 5. 6. 7. Reg. de Pont.
conſ. 36. *num.* 6. *vol.* 2. Cumque in caſu noſtro ſit con-
cludenter probatum de inceſſu in habitu, & tonſura,
ac ſeruitio dicti clerici, omninò eſt remittendus ad
Iudicem Eccleſiaſticum.

Tertiò, fiſcus obiicit dictum Clericum fuiſſe cap- 11
tum in habitu laicali, idque in Aula conſtare dixit per
tres teſtes de familia; & tres extra familiam; Sed iſti
teſtes non ſunt repetiti, & proinde minimè probatio- 12
nem faciunt, ad notata per Farinac. *quaſt.* 72. *n.* 87. *&
ſeq.* & quatenus probarent, non ſufficit quod depo-
nant ſe vidiſſe illum carceratum in habitu laicali, de-
bent enim deſcribere qualitatem veſtium tempore
capturæ, aliàs non probant, vt per Foller. *in titul. au-
diantur excuſatores num.* 43. quem ſequitur Baiard. ad
Clar. *q.* 36. *n.* 16.

Et demùm reſpondetur, iam in actis eſſe probatum 13
iſtum clericum in habitu, & tonſura inceſſiſſe vſque
ad tres dies ante eius carcerationem, vnde ſufficit,
quod tempore delicti geſſerit habitum, licèt tempo-
re capturæ dimiſerit illum, vt fiſcus prætendit; quia
hoc non nocet, & Iudici Eccleſiaſtico debet remitti, 14
Couar. Gomez. Clar. Auendañ. Farinac. Barboſ. Azor.
& alij quos ſequitur Sanchez *de matrimon. lib.* 7.
diſp.

diss.46.num. 10. & ita declarasse Sacram Congregationem refert Marius Antonius, *variar. resolut. lib.* 3. *resol.* 48. *num.* 7.

Debet itaque sententia huius supremi Senatus confirmari, ex supradictis, quæ Religioni Dominorum Iudicantium subiiciuntur, prout fuit confirmata, referente D. Consiliario Rouito.

Donatus Dansa
Hortentius Petius de Venere.

SVMMARIVM.

1 *Regij Fisci prætensio super feudo pro adoha taxatione refertur.*
2 *Feudi qualitates quomodo fundentur.*
3 *Feuda non nisi per inuestituram constituuntur.*
4 *Feuda in Ciuitate Capua vocantur interdum allodialia.*
5 *Feudi concessio est contractus vltro citroque obligatorius.*
6 *Assensus concessus à Principe non arguit feudum.*
7 *Assensus tollit obstaculum, non verò arguit feudum.*
8 *Assensus petitio, & impetratio in alienatione rei tanquam feudalis in nihilo præiudicat.*
9 *Confessio possessionis dicentis rem esse feudalem non probat qualitatem feudi.*
10 *Confessio, de qua supra, aliquibus concurrentibus probat qualitatem feudi.*
11 *Confessio erronea de qualitate feudi quomodo corruat.*
12 *Consensus Domini Regis non præsumitur in actibus, quæ fiunt in Regno.*
13 *Præscriptionis exceptio Regio fisco quomodo opponatur.*
14 *Præscriptio* 30. *vel* 40. *annorum sufficit pro actionibus fisco competentibus.*
15 *Constitutio Regni* Quadragenalem, *quid disponat, circa præscriptionem bonorum fisci.*
16 *Adoha solutio quomodo debeat constare, qualiter etiam præscribatur.*
17 *Præscriptio centenaria, vel immemorabilis iuuat ad non soluendam adoham.*
18 *Præscriptio contra fiscum centenaria admittitur, & qualiter.*
19 *Adohæ remissio, quando fuit interdum remissa Baronibus.*
20 *Donatiua in Regno nostro successerunt in locum solutionis adohæ.*
21 *Facti ponderatio in præsenti adducitur.*
22 *Res duplici onere grauari non debet.*
23 *Rex, vel Fiscus, contradicente Vassallo, Feudi onera mutare potest, vsque ad num.* 25.
26 *Solemnitates omnes longi temporis spatio præsumuntur.*
27 *Subhastatio non requiritur in alienationibus factis à Regia Curia.*
28 *Læsio rerum quomodo & qualiter probetur.*
29 *Remedium legis.* 2. C. de rescind. vendit. 30. *annorum spatio præscribitur, quod & fisco competit.*
30 *Fiscus vtitur iure priuati in præscriptionibus ordinariis.*
31 *Præscriptionis interruptio per litem motam quando fiat.*
32 *Conclusio Facti, de quo in præsenti adducitur.*

ARGVMENTVM.

Feudum si per centum, & plures annos fuerit possessum vri allodiale, an Fiscus possit illius possessorem ad releuiorum & adhoarum solutionem conuenire. Feudi qualitas quomodo proberur. Donariuum cum in Regno à Baronibus loco adohæ soluarur, si fiscus ex inregro exegerit donatiuum à cœtu Baronum, nùm actio aliqua ei supersit aduersus illum Baronem, qui adoham, siue donariuum non soluit, vel potius dicendum est, compeere actionem illam Combaronibus, qui inregram quantitatem donatiui Reg. C. persoluerunt, & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXIII.

AD instantiam Regij Fisci fuit expeditum mandatum per Regiam Cameram sub die 8. Octobris 1550. quod Vespasianus del Balzo possessor cuiusdam Territorij, vulgò nuncupati, *il feudo degli Schiani*, siti in pertinentiis Ciuitatis Capuæ, compareret ad dicendum causam quare non debet taxari adoha pro dicto Territorio, & ad soluendum adhoas ab anno 1550. hucusque decursas, ac etiam releuia debita Regiæ Curiæ ob mortem possessorum, qui pro tempore fuerunt Territorij prædict. *fol.* 1. Comparuit Vespasianus, & opposuit exceptiones carentiæ, & incompetentiæ actionis, & notorium defectum iuris agendi, ex quo tam ipse: quàm etiam eius prædecessores possederunt dictum Territorium tanquam allodiale, & nunquam pro eo præstiterunt seruitium Regiæ Curiæ, nec soluerunt releuium, & proindè institit 1

institit non molestari. Dato termino, & compilato processu, prætendit Reg. Fiscus dictum Territorium tanquam feudale esse omninò describendum in cedulari, & pro eo taxandam adoham tam pro præterito ab anno 1550. quàm in futurum, eiusque omninò soluenda releuia.

2 Sed quam futilis sit hæc prætensio ex eo manifestè conuincitur, nam Reg. Fiscus conatur feudalem qualitatem duplici medio fundare. Primò scilicet, quia dictum Territorium, vulgò nuncupatur, *il feudo delli Schiani*, & illius possessores appellati fuerunt *Baroni degli Schiani*. Secundò, quia in anno 1563. fuit impetratus Regius assensus super venditione dicti Territorij tanquam feudalis, tunc facienda per Cæsarem Vitellum in beneficium Ioannis Vincentij del Bazo, & postea dictus assensus fuit registratus in quinternionibus Regiæ Cameræ, cuius registri copia ad præsens producitur per Regium Fiscum. Cùmque hæc duo fundamenta sint nimis debilia, & nullo iure subsistant, pro certo speratur dictum Vespasianum fore absoluendum ab impetitis per Reg. Fiscum.

3 Et quidem primum fundamentum corruit cùm feuda non nisi per inuestituram constitui possint, *cap. 1. quib. mod. feud. constitui potest*, & alibi dicitur, quod feudum acquiri non potest, nisi inuestitura, aut successione, *cap. 1. de feud. cognit.* sed magis clarè loquitur tex. *in cap. 1. de consuet. recti feudi*, dicens, quod feudum acquiritur inuestitura, successione, vel eo quod habetur loco inuestituræ. Vndè cùm inter modos constituendi & acquirendi feudum, non connumeretur denominatio, siue appellatio alicuius rei tanquam feudalis, meritò Territorium, de quo agitur censendum est allodiale, non obstante, quòd vulgò appellari soleat, *lo feudo degli Schiani*. Quinimò testes deponentes in antiquis de auditu, & de fama publica, quod talis fundus est feudalis, qualitatem feudalium minimè probant, nisi reddant causam scientiæ, putà quia fuerunt præsentes tempore inuestituræ, vel quia viderunt fundum illum possideri iure feudalem spatio triginta annorum, & quod possessor tanquam vassallus præstitit seruitium directo Domino, Alexand. *cons.* 136. *numer.* 5. *cum seqq. vol.* 1. Afflict. *in capite* 1. *numer.* 74. *ex quib. caus. feud. amitt.* & ità censuisse Sacrum Consilium testatur idem Afflict. *decisione* 177. *numero* 3. *cum seqq.*

4 Præterea in casu nostro ex testium depositionibus clarissimè liquet, quod in Ciuitate Capuæ, eiusque pertinentiis territoria magnæ capacitatis, veluti modiorum quingentum communiter appellantur feuda, licèt sint allodialia, eorumque possessores nonnunquam appellantur Barones, vt deponunt testes *super* 4. *folio* 23. 26. 29. 32. 35. 38. *& fol.* 41. & vltra testium depositiones adducitur punctualis doctrina Domini Reg. de Ponte *consilio*. 95. *numer.* 3. *&* 4. *vol.* 1. qui loquitur in territorio nuncupato *il feudo dell' Ardichella*, sito in pertinentiis dictæ Ciuitatis Capuæ, & optimè fundat, quod simplex denominatio rei tanquam feudalis qualitatem feudalem minimè probat, & tandem his verbis concludit, *Et verissima est conclusio, & particulariter in Ciuitate Capua, quod territoria ampla, & magna, appellantur feuda, non quia sunt feuda*, sed apponitur hoc nomen tanquam elegans rei pretiosæ. Hæc Reg. de Pont. qui scripsit, & obtinuit contra Regium Fiscum in gradu reclamationis, qua de re fuit impositum perpetuum silentium, vt patet in eius *cons.* 30. *in fin. vol.* 1. quod fuit editum in eadem causa *feudi dell' Ardichella.*

5 Alterum fundamentum de assensu impetrato anno 1563. super venditione facienda territorij prædicti tanquam feudalis iure non subsistit.

Primò, quia feudi concessio est contractus vltro citroque obligatorius. Andr. *rubr. ex quib. caus. feud. amitt. numer.* 1. datur enim feudum gratia vtriusque scilicet, vt vassallus fruatur beneficio, & Domino fidelitatem præstet, idem Andr. *in cap.* 1. *num.* 3. *cod. tit. ex quib. caus. feud. amitt.* & *in* §. *omnes filij, num.* 7. *si de feud. fuer. contron.* Igitur absque Domini voluntate feudum constitui nequit, contractus enim duorum voluntate perficiuntur, *l.* 1. *ff. de pact.* Assensus autem impetratio super distractione, aut hypotheca alicuius rei tanquam feudalis, non arguit voluntatem 6 Domini, vt illa res teneatur in feudum, sed tollit solummodò obstaculum legis prohibentis feudum sine Domini consensu alienari, aut obligari, Camerar. *in capit. Imperialem, fol.* 43. *lit. P. de prohib. feud. alienat. per Federic.* Dom. de Franch. *decis.* 540. *num.* 10. Dom. Reg. de Pont *de potest. Proreg tit de refutat. feud* §. 8. *numer.* 8. *&* §. 11. *numer.* 17. Dom. Reg. Capic. Latr. *consultat.* 75. *n.* 157. *lib.* 1. Certum est namque quod vbi Dominus concedit assensum super alienatione, siue obligatione alicuius rei quæ asseritur feudalis, non cognoscit, nec inquirit de feudali qualitate, sed confirmat contractum quatenus ritè procedit, quæ confirmatio eùm sit in forma communi habet vim confirmatiuam, non dispositiuam, vt dicit Montan. *in dict. capit. Imperialem*, §. *præterea si quis infeudatus, numer.* 38. *lit. V.* cuius doctrinam probat D. Reg Capyc. Latr. *decisio* 43. *numer.* 13. & Dominus præstando assensum non intelligitur aliquid de nouo 7 concedere, sed tollere dumtaxat obstaculum, quatenus adsit. D. Reg. de Pont. *dict.* §. 11. *numer.* 17. & *cons.* 3. *n.* 1. *vol.* 1. actus enim agentium non operantur vltra eorum intentionem, *l. non omnis, ff. si cert. petat.* Dominus præstando assensum, nec quidem cogitauit feudalem qualitatem tribuere, igitur ex præstatione assensus minus rectè deducitur rem esse feudalem, & si aliter diceremus, vtique esset in potestate contrahentium feudum constituere, asserendo rem aliquam esse feudalem, & super illius venditione, aut obligatione assensum impetrando, illumque registrando in quinternionibus Regiæ Cameræ quod esset magnum absurdum. Vndè petitio, & impetratio assensus in alienatione alicuius rei tanquam feudalis in nihil præiudicat, quando aliud non con- 8 stat, & videntur verba superflua, sicut in stipulatione, *Arma virumque cano.* vt affirmant D. Reg. de Pont. *cons.* 30. *numer.* 10. *vol.* 1. & D. Reg. Rou. *cons.* 16. *numer.* 5. *lib.* 2. prout & similiter assensus non probat contractum, ad tradita per Specul. *in titul. de instr. edit vers.* nunc autem videndum, in prine, Paris de Puteo *de reintegr feud. in titul. reperitur vendita res, fol. mihi* 127. *a terg.* Afflict. *in l. Imperialem, quest.* 45. D. Reg. Galeota *controu.* 52. *num.* 19. & 20. *vol.* 2. qui alios recenset.

Nec etiam possessoris confessio dicentis rem aliquam esse feudalem, probat hanc qualitatem, nisi fa- 9 cta sit formiter, scilicet cum causa, & præsente Domino, Andr. *in rubr. ex quib. caus. feudum amittat. ante numer.* 1. & in Constitutione Regni, quæ incipit *Probationum defectum*, D. Reg de Ponte *dict. cons.* 30. *num.* 13. At in casu de quo agitur in primis non constat de confessione possessoris, quod territorium in actis deductum sit feudale, quia non producitur instrumentum venditionis dicti territorij, sed præsentatur tantùm registratiu assensus, qui nullo modo probat confessionem, cùm possit à quolibet absque mandato impetrari, vt in propriis terminis censuit D. Reg Rouit. *dict. cons.* 26. *num.* 5 & constaret de confessione non concurrent requisita ne- 10 cessaria

cessaria ad hoc, vt confessio præiudicet, non enim esset facta ad finem probandi qualitatem feudalem in beneficium Domini, sed vt impertaretur assensus super venditione rei, quæ credebatur feudalis, & sic confessio incidenter facta propter aliud non præiudicat. Alexander *cons.* 136. *numer.* 11. *libro* 1. Dec. *in Authen. Si quis in aliquo, numero* 37. *Cod. de edend.* D. Reg. de Ponte *dict. consilio* 30. *numero* 15. *& seq.* quæ conclusio maximè procedit in his, quæ non dependent à potestate confitentium, Bartol. *in lege si forte, numero* 4 *ff. de castr. pecul.* Dec. *in dict. Auth. Si quis in aliquo, numero* 36. cum aliis cumulatis per eundem Domin. de Ponte *loc. proximè cit.* & *consilio* 95. *num.* 15. & Camill. de Medic. *consil.* 76. *numero* 11. Vndè Partium confessio circa qualitatem feudalem, aut burgensaticam, nihil officit veritati, cum partes non possint facere de feudo allodium, nec de allodio feudum, Camill. de Medic. *dict. consilio* 76. *numere* 3. 9. *&* 10. & Domin. Reg. Rouit. *dict. cons.* 26. *num.* 4.

11 Insuper de tali confessione, tanquam prorsus erronea nulla ratio habenda esset. Primò, quia si territorium in actis deductum esset feudale, vtique reperiretur descriptum in cedulario, in quo omnia feuda Regni sunt descripta. Secundò, quia ab immemorabili tempore nunquam fuit præstitum seruitium, nec solutum releuium pro dicto territorio, illúdque semper fuit possessum tanquam francum, & liberum, ex quibus proculdubiò confessio redderetur erronea, vt optimè fundant D. Reg. de Pont. *dict. cons.* 30. *numero* 20. D. Reg. Rouit. *d. cons.* 36. *num.* 11. *cum tribus seqq* & Camill. de Medic. *d. cons.* 76. *num.* 7.

12 Deficeret quoque aliud requisitum, scilicet præsentia Domini, cùm Serenis. noster Rex, eiusque Serenissimi prædecessores semper fuerint ab hoc Regno absentes, & proinde eorum tacitus consensus non præsumitur in actibus, qui fiunt in Regno, Io. Vinc. de Ann. *in rubr. de vassallo decrepit. ætat. num.* 452. & ita decisum refert *singul.* 194. nec Proregum præsentia aliquid operatur, quia Proreges non habent potestatem infeudandi, vt idem Io. Vinc. de Ann. *in d. rubr. n.* 454. expresè fatetur, & post eum Bammacat. *in cap. si quis per triginta, num.* 73. *si de feudo defuncti contentio sit.*

13 Obstat etiam Regio Fisco exceptio præscriptionis, quia certum est Vespasianum del Balzo, eiusque prædecessiores, spatio longè maiori annorum triginta possedisse territorium in actis deductum tanquam liberum, & allodiale, nullumque pro eo præstitisse seruitium Reg. Curiæ; compertum est autem actiones Fisco competentes triginta, aut quadraginta annorum curriculo præscribi, vt post alios fundant Peregr. *de iur. fisc. libro* 6. *titul.* 8. *numero* 1. & Barbos. *in leg. omnes, numero,* 23. *Cod. de præscript. trigint. vel quadragint. annor.* & licèt per Constitutionem Regni *quadragenalem,* sancitum fuerit contra Fiscum minori spatio centum annorum præscribi non posse, tamen est aduertendum, quod prædicta constitutio expresè loquitur de præscriptione rerum publicarũ, quæ intelliguntur esse bona Fisco incorporata, vt dicit ibi Andr. *in princ.* Quo verò ad bona nondum in Fisci patrimonium redacta, constitutio nihil innouauit, & sic viget hodie præscriptio triginta annorum, vt notat ibidem Barthol. de Capua, *in verb. quadragenalem, circa medium;* & nouissimè probat Consil. Georg. *in repetit. feudal. capite* 30. *num.* 1. *&* 2. Vnde cum in casu nostro territorium in actis deductum, nunquam fuerit Fisco incorporatum, proculdubio locum sibi vendicat triginta annorum præscriptio.

16 Præterquam quod cum Reg. Fiscus petat solutionem adohæ ab anno 1550. nec appareat ante tempus prædictum adhohain fuisse solutam, immò nec territorium de quo agitur fuisse descriptum in cedulario, obstat etiam præscriptio centum annorum, siue immemorabilis, quæ sola, & de per se sufficit ad inducendum titulum, *leg. hoc iure,* §. *ductus aquæ, ff. de acqu. quotid. & æstiu.* Lapsus enim centum annorum inducit mutationem totius machinæ mundialis, Paris de Puteo *de reintegr. feud. capite incip. an in territoriis, num.* 8. *fol. mihi* 97. quem in propriis terminis refert, & sequitur D. Reg. Rouit. *dict. cons.* 26. *num.* 13. *&* 14. Immò tanta est vis præscriptionis centenariæ, siue immemorabilis, vt licèt in
hoc Regno omne castrum præsumatur feudum qua- 17
ternatum, tamen si castrum ab immemorabili tempore fuit dirutum, & pro eo non fuit soluta adoha, nec præstitum releuium Reg. Curiæ, censetur mutasse naturam, vt Camerar. docet *in cap. Imperialem, fol.* 71. *lit. O.* sic páriter vbi certum est rem aliquam esse feudalem, sed ab immemorabili tempore nunquam fuit soluta adoha, nec aliud seruitium pro ea præstitum, tunc res illa censetur feudum francum, vt ex multis, quos refert, optimè fundat D. Reg. de Pont. *dict cons.* 30. *num* 33. & *cons.* 95. *num.* 24 *&* 25. vbi sic bis decisum testatur, & impositum perpetuum silentium.

18 Nam etsi alias contra Fiscum nulla vigeat præscriptio non minus de iure communi, ad tex. *in leg. comperit, Cod. de præscript.* 30. *vel* 40 *ann.* quam de iure Regni, ad tex. *in Const. Consuetudinem prauam,* & *Const. Et si dubitatio.* Centenaria tamen, siue immemorabilis omninò amittenda, iuxtà *leg. expressam, in Const. Quadragenalem,* & ibid. Andreas, & Affl. *in cit. Const. Etsi dubitatio,* & *in decis.* 254. Præses de Curtis *in suo diuers. feud. fol.* 69. *& seq. num.* 139. & *fol,* 76. *num.* 136. *&* 146. Cons. Anna *cons.* 127. *numer.* 3. *cum seq.* Reg. Rouitus *cons.* 47 *lib.* 2. *num.* 13. *&* 14. Reg. de Ponte *cons.* 155. *num.* 8. *vol.* 2. & *decis.* 2. *numer.* 8. qui alios allegat, & ex alienigenis Ludouicus Perus. *conclus.* 38. *n.* 46. concludit, quando etsi bona fuerint registrata vti feudalia, & fuerint tenta vti allodialia, talia reputanda sint.

19 Dato tamen, & nunquam concesso, quod territorium in actis deductum esset feudale, planè non video, quid sibi velit Reg. Fiscus, dum petit solutionem adohæ ab anno 1540. cùm certum sit adohas in hoc Regno fuisse remissas Baronibus per Serenissimum Regem Alphonsum, & per consequens non deberi, vt legitur in capitulis, & gratiis concessis per dictum Regẽ Alphonsum sub die 9. Martij 1463. *fol. mihi* 8. & confirmatis per Serenis. Regem Catholicum sub die 30. Ianuar. 1507. & propriè *in cap.* 19. *folio mihi* 59. à tergo, quibus capitulis de casu in proposito meminit D. Reg. Moles *de iur. adoha, in præfat. circa finem,* & nouissimè Capan. *de iur. adoha quæst.*
1. *numero* 11. quo fit, vt licet Barones Regni sin- 20
gulis duobus annis, & aliquando sæpius fecerint donatiua Regiæ Curiæ soluenda, iuxta ratam adoharum, quia tamen donatiua fuerunt certæ quantitatis, & integra quantitas fuit per Regiam Curiam exacta à cœtu Baronum, nulla competeret actio Regio Fisco contra dictum Vespasianum pro solutione donatiuorum pro præterito factorum, sed actio spectaret ad alios Combarones, qui integram quantitatem donatiuorum Reg. Cur. persoluerunt, vt in propriis terminis decisum fuisse per Reg. Cam. referũt D. Reg. Moles *loco cit. q.* 2. *dec.* 23. *vers. Si demum,* & D. Reg. de Curt. *in diuers. iuris feudalis, cap. incip. cum igitur, num.* 63. *& seq. fol. mihi* 41. *à terg.*

Hæc quidem à nobis, & prædecessore Colle- 21
ga defuncto (dùm sub incerto vagabatur) excogitata

gitata, ac per veros iuris tramites deducta iustam, atque æquam reddebant pro conuento causam, eo magis fisco in probatis deficiente. Nunc verò ex processu nouiter ex fisci parte producto super prætensa læsione venditionis, per ipsummet iuitæ iuris fœnandi, atque herbandi in memorato territorio, vulgariter dicto, *lo feudo degli Schiaui*, claro, ac aperto iure proceditur, iustitiaque Baronis conuenti in tuto, ni fallor, ponitur; quandoquidem ex eiusmodi processu, seu venditione in illo deducta, nimis apertè constat Reg. Curiam in locum adoharum, aliorumque seruitiorum, siue iurium forsitan debitorum super dicto territorio, vtpotè feudali, sibi elegisse, seu magis euicisse ius herbandi equos sui Regalis annenti, seu stirpis, ac percipiendi currus centum fœni singulis annis, de cætero verò liberum, & immune proprio ore illud fatens ab omni alio onere seruitutis, aut angariæ, vt nuncupatim legitur in Consultatione Reg. Cam. de anno 1572. in illis verbis fol. 94. *Appare anco per molte altre scritture presentate in dict. processo il dict. Magnif. Vincenzo del Balzo esser Padrone del dict. feudo degli Schiaui integramente, senza peso, ne seruitiu debita ad altre persone, eccetto alla Reg. Corte nel modo vt sup.* Quod erat ius herbandi, & fœnandi modo supra relato, atque ita iuris æquitatis ratio suadebat, cùm res, duplici onere grauari non debeat, ad textum vulg. *in leg. Nanis onusta. ff. ad leg. Rhodiam de iactu*, vt in puncto monet Andreas *in titul. quæ sint regalia, numero* 55. *in fin.* inferens ex hoc iure feudatarios non teneri soluere collectas pro feudis, quia soluunt seruitium personale, siue adhoamentum, ne alias duplici onere grauarentur, sequitur Marinus Freccia *de subfeud. libro* 2. *quæstione* 48. *numero* 4. fuse Capanus, qui alios recenset *in tractatus de iure adhoa quæstione* 13. *numero primo cum sequentibus.* Potuit enim Rex, siue Fiscus etsi forsitan contradicente vassallo, seruitium personale, siue adhoamentum mutare in aliud, nummum in onus, siue seruitutem pascendi in memorato territorio, siue feudo Regale Armentum, quod tunc ibidem in pertinentiis Ciuitatis Capuæ commorabatur ita necessitate, vel maiori vtilitate Regalis Patrimonij suadente, ad tradita per Isern. *in capitul.* 1. *de capitul. qui Curiam vend.* 5. *similiter peteß, n.* 14. & ibidem Lipar *in verb. subsstinet.*

24 Cuiusmodi seruitij mutatio fuit facta contradicente vassallo feudatario, ac cum maxima illius iactura, vt legitur ex instantia per eum facta in calce priuilegij, siue inuestituræ Reg. Friderici à Fisco productæ; quandoquidem adhoa iuxta taxam veterem parum, aut nihil referre poterat respectu huiusmodi feudi venditi anno 1500. per Reg. Curiam pro duc. duobus mille, vt legitur in eodemmet priuilegio Regis Friderici, *fol.* 87. & quòd magis ab illo tempore, & ante in Regno introducta fuerunt donatiua, quæ propter solutio adhoarum cessauit, vt supra retulimus, vt sic nimis vtilis fuit Fisco, ex hoc alio capite huiusmodi seruitij commutatio vassallo contradicente.

25 Cùmque ius illud Regia Curia, siue Doctor Cardinalis Granuela huius Regni tunc Prorex, præuia consultatione Regiæ Cam. ac cum interuentu Doctorũ Regentium sibi Collateralium eidem Baroni vendiderit in anno 1572. nil mirum si eiusmodi territorium qualecumque illud fuerit, siue allodiale, siue feudale, neque in cedulario descriptum, siue taxatum reperiatur, nec vnquam pro illo à centum hinc annis, imò à tempore, cuius non extat memoria in contrarium, seruitium vllum, siue adhoamentum præstitum, vel releuium solutum reperiatur præter supra traditum, quousque illud per Reg. Curiam modo, quo supra, non fuerit eidem vtili Domino venditum, ex cuius facti serie, siue alienatione manifestius, atque irrefragabilis redditur titulus exemptionis, siue libertatis ab omni onere, siue seruitio huiusmodi territorij etsi feudalis, vndique bona fide exuberante scitùmque sit feudum francum dari à seruitio etsi non à fidelitate ad eleganter, ac doctè tradita per Reg. de Ponte *in conf.* 30. & 95.

Huiusmodi veritatem Fiscus benè agnoscens, iudicium nullitatis iugiter, ac læsionis præfatæ venditionis iam diu fere sopitum, vel verius extinctum, nunc suscitari intendit sub prætextu, quod absque legitimis subhastationibus, ac cum enormissima læsione ad illam fuerit processum, vt legitur in libello *fol.* 88. nos verò vtrique obiectioni breuiter satisfaciendo, dicimus primo defectum solemnitatis non rectè post tot temporis interstitia opponi, cum ex longi temporis cursu omnia solemniter acta præsumantur; eò magis si fuerint facta coram Principe, vt in puncto obseruat post alios Illustr. Marchio Ramontis *lib.* 2 *cap.* 74. *nu.* 27. *suar. controuerſ.* 26

Rursus nimis scita est illa distinctio apud Pragmaticos, vt quoties Princeps, siue Prorex, vt Cæsaris Procurator, vigore specialis mandati, siue potestatis sibi attributæ à Rege, vtpotè in casu nostro, contrahit, siue alienat, non requiruntur solemnitates aliàs de iure præscriptæ, & præsertim subhastationes, vt in puncto obseruat Reg. de Ponte ex Baldo Iaf. Iacob. Afflict. Minado, & aliis *in suo tractatu de potest. Proregis, de reg. impos. titul.* 4. §. 5. *numero* 30. & 31. in causa Franchi Larcarij, & Solofræ, & Minadus *in conf. in aliquibus notat. numero* 7. & latiùs *consilio.* 53. & 54. *vol.* 1. pluries decisum refert, eamque distinctionem nouissimè comprobat D. Reg. Sanfelic. *decisione* 332. 3. *vol.* quod autem hac facultate specialiter fuerit vsus D. Card. Granuela sæpè sæpius legitur in eodem venditionis instrumento. 27

Quoad verò attinet ad caput læsionis nescio, quo pacto illa nunc post lapsum 80. ann. in iudicium agitari imò, & probari quoquomodo valeat; cum satis in iure compertum sit in huiusmodi læsionis litigio valorem rei tempore contractus æstimandum, rerúmque pretia ex tanto temporis lapsu variari, atque mutari, neminem sani iudicij lateat, rerumque experientia, & vicissitudo satis quoque nos doceat, hinc eleganter doctissimus Arius *in commento leg.* 2. *part.* 2. *de rescind. vendit.* remedium præcitatæ legis, & si de iure communi 30. annis durare affirmet; apud Lusitanos tamen restrictum esse ad quindennium, apud Gallos decennium, penes Hispanos ad quatriennium, ex auctoribus, quos citat, idque non alia ratione factum fuisse affirmet, quam quia vis huius remedij in pretio consistat, & valore rerum, id autem tempore mutetur, vt experientia docet ex Iurisconsultis *in vulgat. leg. si pretia rerum* 63. *ff ad leg. falcid.* meritò ad longius tempus non sit remedium illius legis protrahendum, quid ergo dicendum in casu nostro post lapsum 80. annorum in rebus circum circa Neapolim existentibus, quæ ex tempore nimis, atque nimis valore creuerunt, vel decreuerunt, vt satis compertum est apud omnes. 28

Iure ergo dicimus, quòd iam tempora non largiuntur, omnisque actio quatenus competiisset fit 29

penitus perempta, atque extincta, saltem in vim legitimæ præscriptionis, quæ in specie fuit opposita in comparitione; Fisco etenim competeret remedium sæpè citatæ legis 2. illúdque non præscribi, nisi spatio 30. annorum iam decursorum non negatur, vt in puncto testantur Pereg. *in tract. de iure Fisci, lib. 6. tit. 4. num. 8. vers. & in veud.* Reg. de Ponte *cons. 54. & seq. & in tract. de reg. impos. §. 5. num. 30. in fin.* præsertim quia venditio fuit facta à Prorege vt procuratore Cæsaris, non autem Fisci, vt in casu nostro, Amaya *in tit. de venditione rerum fiscalium, l. si tempora, n. 57.*

Neqoe obiiciatur aduersus Fiscum nullam imare præscriprionem præter centenariam, siue immemorialem, ad *tex. de iur. communi in leg. competit, Cod. de præscript. 30. vel 40. ann.* & ibid. Barb. *de iure Regni,* ad text. *in Const. quadragenalem*, nam in promptu est apud Feudistas, ac Pragmaticos responsio, vt supra diximus, tempus centum annorum, siue immemoriale requiri in rebus iam Fisco quæsitis, sioe incorporatis, eò magis publicis in tributis, cæterisque fiscalibus pensitatiooibus, vt nuncupatim legitur præcit. *leg. competit.* Atque in quærendis, siue magis propriè in actionibus, illas ad summum 30. vel 40. annorum curriculis omninò præscribi, priuatorumque
30 iure Fiscum metiri DD. omnes communi calculo admittunt, ad tex. *in leg. omnes, C. de 30. vel 40. ann. præscript.* glos. iuncto tex. *in l. in omnibus, ff. de diuersis, & temporalib. præscript.* quæ 20. tantùm annis contenta remanet. Probat præ cæteris Cons. de Georgio *in repet. feudali, cap. 30. n. 1. & 2.* & Reg. Lanarius *in rep. si quis per tringinta, num. 45.* & Præses Lanarius *in addit. apud eundem, n. 24.* allegat præ aliis gl. & Andream *in eadem Const. quadragenalem,* glos. inquam, *in verb. in publicis*, per hæc verba loquitur. *Et patet, quod hic loquitur in iam quæsitis incorporatis, vt in hac Const. noua. Nam bona delata in Fiscum, antequam Fisci aggregentur substantiis, & in Fisci patrimonium deducantur, non possunt dici publica, siue Fiscalia, nec priuilegia fiscalia sortiuntur, vt ff. de iure Fisci, leg. Fiscus cùm priuati,* exindè subdit, *præscriptiones omnes minores quadragenali præscriptione, quæ in rebus nondum Fisco quæsitis competunt in sua sit minore permanere,* iuxta verba præcit. Const. Bartholomæus de Capua *in eadem Const. verb. quadragenalem, circa medium,* Amaya *in tit. de iure Fisci lib. 10. n. 29. cum seq.* Montan. *in tract. de regalibus num. 32. circa medium, fol. mihi* 30. omnes vnanimi consensu concludentes in quærendis, siue magis in actionibus Fisco competentibus de iure communi, vel feudalibus consuetudinibus ad summum præscribi spatio 30. vel 40. ann. & si alij 20. tantum, iuxtà præcitatum text. *leg. in omnibus Fisci quæstion. ff. de diuersis, & temp. præscript.*

Neque tandem dicatur hoiusmodi præscriptionem, & si temporalem, fuisse iam interruptam, actionemque perpetuatam per litem motam per Fiscum iofra legitima tempora, vt legitur ex instrumentis *fol.* 88. nam in promptu occurritur, quod de nooo tempus metiendo à die, quo lis tacuit, illaque sopita, vel magis extincta permansit, nimirum ab postremo actu facto sub die 13. Ianuar. 1598. *fol.* 112. vsqoe hodie elapsi sunt anni 52. & plus, & sic extra omnem versamur controuersiam, ad tex. *in leg. fin. ad Cod. de 30. vel 40. ann. præscript.* nihilque aliud importat vulgatum illud axioma per litis contestationem perpetuari actionem, quàm illam ad tempus 40. ann. protrahi, vt præ aliis probat Petrus Barb. *in tract. de præscrips. in commento eiusdem leg. num. 4. iuxtà literam textus.*

Cum igitur huiusmodi venditio fuerit facta à 31
Prorege, vti Procuratore Cæsaris, siue inuictissimi nostri Regis, præuia consultatione Reg. Cam. in qua præcipuè fuit habita ratio de valore, siue pretio iuris venditi, vt in illa legitur, ac cum interuentu DD. Regentium anno 1572. lapsique iam sint 80. anni, & ab vltimo monitionis actu 52. meritò præter notoriam iustitiam, fuerunt oppositæ exceptiones catentiæ actionis, ac legitimæ præscriptionis, vt legitur *fol.* 40. quæ si obstat, provt omni iure obstare speratur, frustra interim, ante causæ, siue hoius articuli decisionem, appretium Territorij actis deductis exequutioni mandaretur, vt meritò à decreto fuerit appellatum, & pendet relatio facienda in Reg. Cam. pro obtinenda illius suspensione, imò totali caosæ absolotione, vti iuris ratio, atque ordo iudicij postulat. Hæc occurrunt sub correctione Supremi Scoatus.

Erasmus de Ponte.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio proponitur in præsenti discutienda.*
2 *Substitutio pupillaris consuetudinis medietatem non excludit.*
3 *Consuetudo Capuani, & Nidi quid operetur in præsenti.*
4 *Renunciatio Monialis quando noceat, & quomodo renuncianti.*
5 *Renunciatio Monialis, an, & quando dicatur realis, vel personalis.*
6 *Renunciatio facta cum dictione taxatiua, realis non est, vsque ad num. 7.*
8 *Clerici, & Religiosi sub nostris Consuetudinibus huius Ciuitatis qualiter comprehendantur, vsque ad numerum 12.*
13 *Laici decedentes qualiter teneantur seruare consuetudines respectu Clericorum.*
14 *Iuris congrui dispositio in Clericis non habet locum.*
15 *Religiosi non veniunt contra consuetudines, si moriantur laici cum testamento, & quid si ab intestato.*
16 *Difficultas, de qua hîc proponitur.*
17 *Consuetudinario iure attento Ciuitatis Neapolis, potest quis mori pro parte testatus, & pro parte intestatus.*
18 *Commodum potest, quis interdum consequi ex alterius persona, vsque ad numerum 20.*
21 *Clericus, siue Religiosus, quomodo, & qualiter impugnet dispositionem in sui præiudicium factam, vsque ad numerum 23.*

24 *Præ*

24 *Præsidis de franchis decisio 667. adducitur in præsenti.*
25 *Molfesij consilium 27. qualiter processerit.*
26 *Decisio de Franchis an fuerit reuocata, vsque ad num. 29.*
30 *Lely Caputi Theorica adducitur in præsenti, vsque ad finem.*

ARGVMENTVM.

Substitutio si à Patre filio pupillo facta reperitur vbi contingerit illum in pupillari ætate decedere, facto casu substitutionis, nùm in Ciuitate Neapolis proximior agnatus admittendus sit ad succedendum in medietate bonorum antiquorum intra districtum existentium, substituto ab hac portione excluso; & quid si proximior ipse agnatus sit persona Ecclesiastica.

ALLEGATIO CXIV.

1 FRANCISCVS de Bonito decedens hæredem instituit Victoriam filiam, eique in pupillari ætate, vel quandocumque sine liberis decedenti, substituit Sacrum Montem Misericordiæ huiusce nostræ Ciuitatis: exinde obiit Victoria in pupillari ætate. Quamobrem facto casu substitutionis pupillaris, insurrexit controuersia respectu medietatis bonorum antiquorum in districtu ad proximiores Victoriæ iure consuetudinis spectantis, illamque præ cæteris sibi deberi petiit, & omni iure contendit Monasterium Monialium diuæ Catharinæ Ciuitatis Gaetæ ex persona D. Claræ de Bonito ipsius Monialis, proximioris agnatæ: Cuius partes libenter tuemur non minus pietate atque controuersiæ elegantia ducti, allecti, quàm nimia pij clientis iustitia freti.

2 In facto ambigitur capacitas Monasterij in communi, proximitas agnationis Donnæ Claræ, amitæ Victoriæ. Decisum pluries quoque habemus, dispositionem pupillarem, consuetudinis vinculum nequaqnam euadere apud Afflict. *decis.* 310. & per Præs. *decis.* 411. *num.* 4. *decis.* 296. vt nulla hodie contingat dubitatio.

3 Neque tandem matris Victoriæ existentia quidquam obest, quippe secundum morem Capuani, & Nidi illa contraxit, quapropter pro non existente, siue mortua, ea reputatur iuxta communem receptissimam traditionem apud Presidem *decis.* 552. præcipuè *num.* 17. & 18. Molfes. *de renunt. quæst.* 24. *num.* 9. & *de success. ad intest. part.* 4. *quæst.* 46. *num.* 16. & *seqq.* & *vulgat. decis. Minad.* 26. Quin magis mater veniret etiam exclusa per substitutionem pupillarem vulgatis iuribus, & in propria materia Capic. *in consuet. filius. fol.* 186. *vers. quod autem*, Molfes. *p.* 2. *quæst.* 25. *num.* 5. adeò vt ex multiplici capite matris favor, & existentia hic cesset, agnatorum forsitan exclusiua.

Minus quoque magis peculiariter nobis obstat renunciatio facta à Moniali tempore professionis, quippe eius sola lectura omnem remouet dubitandi ansam, fuit namque facta Francisco fratri simpliciter, &c. & de bonis fraternis, cum dictione taxatiua *Tantum*. Cùmqne hodie non pugnetur cum fratre siue vllo ex eius descendentibus, sed cum remotioribus agnatis, vel magis cognatis, & de successione ab intestato, quoad huiusmodi medietatem attinet, agatur, vt satis infra constabit, succedit vera, communis, & iudicata opinio celebrata per Dominum Regentem de Ponte *cons.* 39. *num.* 1. *in fin.* & 2. in propriis terminis renunciationis Monialium, quod deficientibus descendentibus recipientis renunciationem, renuncians minimè excludatur à successione ab intestato, comprobat post alios Molf. *de renunciatione quæst.* 17. *num.* 24. *cum seq.* 4

Neque sic tutò per Aduersarios assumendum, renunciationem Monialium semper, & vbique realem præsumendam fore, eùm Deo viuere, & mundo prorsus mori dicantur ex allegatis per Dominum Regentem Rouitum *cons.* 42. *cum duobus seqq.* quandoquidem in casu illo amplissimæ, & generales aderant clausulæ, vel magis præcisè, & explicitissimè realitatem significantes, vtpotè sigillatim per eundem Rouitum recensentur *cons.* 43. hic verò angustissima legitur renunciatio generalitatis siue realitatis omninò expers. Cæterum renunciationes regularium eisdem metiri regulis quibus renunciationes secularium præsertim ad rem nostram ex Couar. Anton. Gomes. Molin. & aliis neruosè firmat Molf. *cit. q.* 17. *n.* 25. *cum seq.* 5

Quin magis dictio illa, præcisa seu taxatiua *Tantum*, cuiusque legentis animum, & mentem, omninò remouet à realitatis cogitatione, adeò vt rectè, & propriè militare dicantur in huiusmodi renunciatione eleganter, & eruditè tradita per Tellium Fernand. *ad leg.* 6. *Tauri* 49. & precipue *n.* 51. quod ingrediens, & profitens in Monasterio, totam habeat affectionem, & intentum, vt Monasterium ditetur, hocque sit potissimum solatium, monasticam vitam eligentium, vt bona ipsos sequantur, non autem vt extraneus fruatur, & cætera huiusmodi apud tantùm virum omninò legenda, & Molf. *loc. cit.* 6

Tandem quicquid aduersarij in contrarium adstruant, renunciatio si legitur facta de bonis fraternis cum sæpe dicta dictione taxatiua *tantùm*, & hodie non agatur de bonis fratetnis, sed neptis, quorũ licèt maior pars à fratre peruenerit amplius talia nõ dicuntur *vulgato §. veteres, legis prima, ff. de acquir. poss.* vbi communiter DD. cum similibus, & pro absoluto in propria ferè materia tradit Præs. *dec.* 178. *n.* 4. & Reg. Rouit. *cons.* 68. 1. *vol.* sic passim decisum referendo, neque de omnibus bonis neptis, sed de medietate antiquotum tantùm, quæ magis specialem requirit expressionem ex traditis per Molfesium *in cons.* 48. *num.* 14. & 44. neque cum fratre siue vllo ex eius descendentibus pugnetur, sed cum agnatis, vel magis cognatis remotioribus, nequaquam à testatore vocatis, vt supta diximus, non video quo pacto aduersarij fundamentum aliquod in renunciatione facere valeant, neque quò enixius, & clarius renuncians suam voluntatem exprimere valuerit, à qua tota lex pendet in subiecta materia renunciationis. 7

Totum igitur negotium nobis facessit status religiosus, in quo D. Clara reperitur, iam ante delatæ successionis euentum. Ad cuius nodi extricationem atque articuli decisionem innumeros, equidem af- 8

ferre possem Auctores, & magni nominis, iuribus, & rationibus firmiter, & inconcussè mentes, Clericos, siue Religiosos vti cæteros ciues municipalium legum, siue consuetudinum præscriptis indifferenter parere, vicissimque illarum beneficio potiri, earumque districtionem pati, præsertim vbi lex, siue consuetudo non sit peccati nutritiua, non contra legem, siue aliquam canonicam sanctionem, non contra Ecclesiasticam libertatem, vtpotè si nihil à Clericis (vti clericis competens) auferatur, si generalis ob bonum publicum, & familiarum conseruationem inducta, æque commodum, & incommodum afferre valeat, denique si tealis non personalis, quippe quæ bona non personas directè afficiat, & magis si non intuitu Ecclesiæ acquisita, sed patrimonialia, & antiqua, in materia demum testamentaria, in qua Clericos vti laicos Cæsarum Constitutionibus pariter astrictos inspicimus, quæ omnia consuetudini nostræ aptè conueniunt.

9 Vel tutius tueri quoque possemus, Clericos siue Regulares per modum facultatis non necessitatis, siue subiectionis indifferenter tam ab intestato, quã ex testamento consuetudinum nostrarum beneficio potiri, eoque magis quod nullatenus in toto illarum

10 corpore exclusi legantur. Quamuis è contra illarum vinculo, haud quaquam ligentur, ad quod solùm tendunt, si rectè perpendantur, omnia argumenta rationes, & dicta per Napod. in locis singillatim per Molfes. recensitis *par. 2. de person. q. 7. & cons. 27.* vbi inter cæteros eiusdem sententiæ sectatorem citat Dominum Reg. Rouitum in quadam apostilla apud ipsum manu scripta penes Afflict. *decis.* 311. omissis aliis per Cap. congestis *in proœmio consuet. §. 3. de person. n. 1. per totum.* Quæ omnia licèt missa faciam, eximiorum tamen Iudicum subiicio examini, quus nun quod alias iudicatum siue seruatum, sed quod iudicari, vel, seruari debet dispiciendum esse monet Iurisconsl. *in l. sed licet, ff. de offic. Presid.* & Imperator præcipit *in l. nemo. C. de sentent. & interloc.*

11 Nostra igitur Oratio dumtaxat versabitur circa receptissimas nostrorum patrum sententias, nostrique supremi Senatus rerum sæpè sæpius auctoritate iudicatarum firmatas, præsertim cum me non lateat, potius maiorum nostrorum obseruantiam, & interpretationem, quam strictam iuris rationem in consuetudinaria materia attendendam. Quamobrem ad Monasterij Iustitiam dilucidè, & inconcussè demonstrandam, duabus innitar probatissimis ni fallor, propositionibus, vsique forensi receptissimis.

12 Prima quod quoties de successione intestati agitur, non minus Ecclesiastici quam laici consuetudinis beneficio potiantur. Altera (in qua tota vis causæ consistit) intestatum, quem dici tam qui nullo modo disposuerit, quam qui disposuerit, nulliter tamen & inualidè, citra tamen Ecclesiasticæ personæ existentiam siue impugnationem; quod pertinet ad medietatem memoratam.

13 Maior propositio, absolutissima, & apud omnes ferè tum veteres tum recentiores passim recepta pertransit, illo potissimo ac solidissimo fundamento, vt sicuti decedente Clerico ab intestato, succedũt laici seruata tamen consuetudinis censura, vti indubitanter firmat Napod. *in consuet. si quis vel si qua, n. 247.* confirmat decisum referens per Collaterale Consilium in hæreditate Episcopi Pollicastrensis Consiliarius de Bottis in additione eiusdem consuetudinis incipiente *quo moriente Clerico*, & decis. facit Reg. Reuert. atque pro indubitata indicata, & ferè à nemine controuersa, illam comprobat Molfes. *part. 4. de success. ab intest. q. 65. n. 54. cum seq.* Idem confirmauit in additione ad eandem quæstionem addita auctoritate Alex. Raud. *var. resol. c. 11. n. 11.* idemque repetendo *part. 2. de personis, q. 7. n. 13.* & *in cons. 27.*

Ita è contra ad seruandam æqualitatem in materia iuris congruè altrinsecus quoque receptam ad traditam per Præs. *decis.* 285. laico intestato defuncto, succedere valeant Clericus, siue Religiosus, & pro eo Monasterium, ne alioquin deterioris conditionis essent Ecclesiastici, contra omnem iurs rationem, Molfes. *præcit. q. 74. cũ seq. cõs. 27. n. 25. q. 65. de success. ab intest. n. 66.* & alibi passim vt inf. in discursu causæ. 14

Adeò namque omnis dubitationis expers habita fuit huiusmodi conclusio, vt idem Molfes. *præcit. q. 7. n. 39.* referat, mortuo laico intestato relictis nonnullis nepotibus inter quos aderat Religiosus, mota lite per laicos cõtra Religiosum, habito postea colloquio cum primariis Aduocatis, continuò fuisse liti cessum, eiusdemque sententiæ refert fuisse Regentem de Ponte sæpè sæpius cum ipso de materia alloquentem *n. 33.* & omissis aliis, Minad. *in const. Regni, in aliquibus, in 2. notabili, n. 87. circa medium*, per hæc verba disserit, *& ex hoc bene infertur decisum à Napod. in consuet.* si quis vel si qua, in verbo proximiores, *quod medietas bonorum antiquorum, qua competit proximioribus virtute consuetudinis, competat etiã Monacis, quia consuetudo ius sanguinis respicit, & Monaci habent cognationem*, hæc ille, ita absque controuersia decisum habemus apud Præsidem *dec.* 40. per quam medietas bonorum antiquorum fuit relaxata Monasterio Sanctæ Claræ ex persona Beatricis Medicæ Monialis in illo professæ iam ante delatæ successionis tempus, & post alios nouissime Caputus *præcit. n. 27.* confirmans testatur, quod huiusmodi conclusio nullam prorsus hodie patiatur difficultatem, vt infra quoque in discursu causæ magis constabit. 15

Cardo igitur quæstionis vertitur in probanda minori nostri argumenti, cùm contra sensum pateat, nos in causa intestati versari, quippe palam constet, Victoriam, de cuius bonorum medietate agimus, vigore pupillaris substitutionis testatam decessisse; verumtamen re diligenter introspecta accuratèq; perpensa, illa non minus clarior, quam verior secundũ rectos iuris tramites apparebit, quin magis maiorum nostrorum patrũ receptissimis traditionibus in propria materia atque supremi nostri Senatus decisionibus consona cuiquam patebit, vt supra prædiximus. 16

Fateur quidem primo Franciscum patrem pro Victoria pupillariter testatum in beneficium extranei seu Montis Misericordiæ, atqui huiusmodi dispositio medietatem bonorum antiquorũ amplecti neutiquam valet ex supra receptissima sententia apud Afl. & Pres. passim decisa; De illa in cæteros proximiores (seclusa Moniali) nequaquam disposuit, ergo verè, & propriè quoad illam, intestatam Victoriam decessisse fatemur, præsertim cùm inconueniens nõ sit in materia consuetudinaria, quemquam decedere pro parte testatum, & pro parte intestatum apud Napod. *in consuet. & si testator, in verbo peruenat*, & *in consuet. filiusfamilias, in verbo possunt, vers. si isti filij*, quem citat, & sequitur ad rem nostram idem Præs. *decis.* 667. *n.* 40. Superexistentia etenim aliorum proximiorum præteritorum seu ad illam non vocatorum (seposita pro nunc Monialis persona) facit illam intestatam in sæpe dicta medietate bonorum, quantumuis de illa testator quoque senserit, vti rectè, in propria materia differit Præs. *cit. decis.* 667. *n.* 4. comprobat Caput. ex aliorum auctoritate *loc. cit. num.* 23. Ratióque patet ad sensum. 17

Exinde aperta via succedendi ab intestato, Monialis vti proximior in illa iure succedit iuxta supra firmatam sententiam à nemine controuersam, neq; nouum cuiquam videudum, quod quis ex alterius 18

per

persona commodum consequatur vti disertè *Praes. saepe cit. decis.667. num.4.* per haec verba: *Et stante conclusione praedicta, quod stantibus filiis, mulier disponit de decima tantum, sola existentia Beatrici aperit viam, quod in iis nouem partibus ab intestato succedatur, etiam quod in eam disposuerit, quia respectu nouem partium haberet ex consuetudine, & aperta via succedendi ab intestato dat locum Fratri Ioanni Baptistae seu Monasterio, vt ab intestato succedat, cum non sit nonum quod quis ex alterius persona commodum consequatur, l.post mortem, §.fin.ff.de contr. tab.* haec ille, cui addo tex.similem *in l. posthumus, §. si quis ex his, ff. de inoffic.testam.*& *in l. si filio mancipato, §.vlt.ff.de liber.& posth vbi gloss.in verbo veniunt,* plura similia adducit; Et licet praefata Praesid. decisio recentioribus temporibus fuerit reuocata, vt ipse eisdem rationibus in contrarium adductis nobis praeiudicauit, nostram tamen non impugnat sententiam quin magis confirmat, vt satis infra constabit.

19 Ex quibus iuribus palam quoque constat alterum adeò alterius beneficio iuuari, vt opus non habeat, illius petitionem siuè impugnationem expectare, vt idem Praes. confirmat. *loc praecit.*& *in decis.269. num. 2.* & apud Capurum non inerudite *loc. cit. num.29.* latiùs comprobatum legimus. Verum id non incidit in controuersiam, cùm satis iam vrgeant competitores.

20 Iisdemque iuribus Sanchez videndus *in sua summa, lib.7. cap.16. num.37. in fine*, eleganter de more decidit, quod si quis partim substituisset causam piam,& partim profanam, grauato profitenti in Religione Capaci, Religio ex vulgata regula causam profanam in partem substitutam excludat, non tamē in sui beneficium, cum vocata illa non reperiatur neque tacite neque expresse ex luculenter per eundem traditis, *n.43.* sed in beneficium consubstituti, quippe cùm sola religionis grauati professio caducam reddat substitutionem quoad partem causae profanae, meritò exinde causae piae in partem substitutae illa accrescit, *ex vulg.regul. Vt excluso aliquo coniuncto, alter substitutorum in solidum succedat*, vt sic exclusio illa in religionis fauorem inducta, non operetur in hoc aliquod religionis commodum, sed causae piae substitutae, quae ex beneficio religionis professae a grauato partem causae profanae consequatur, cùm alioquin partem tantummodo suam consequeretur. Sic in casu nostro sola existentia proximiorum non vocatorum caducam siue proprius intestatam reddit dispositionem. Quoad saepe dictam medietatem, non autem in ipsorum beneficium, quippe cùm Monialis proximior illis in gradu reperiatur, & aeque potior, ad illam iure admittitur ex supra receptissima sententia.

21 In eandem ducimur sententiam ex inconuincibili argumento a sufficienti partium enumeratione sumpto, peritorum traditiones in propria materia de obseruando: duplici namque ratione, quae in vnam recincidit, Clericus siue religiosus consuetudinis beneficio excludi fertur, vel vi dispositio testatoris vndique firma,& illaesa seruetur, suumque robur cōsequatur, vel tandem quòd Clericus incapax sit impugnandi consuetudinis iure, dispositionem à laico factam, vti è contra, ad seruandam aequalitatem, atqui neutrum hic contingit, ergo.

22 Dispositio etenim, quoad memoratam medietatem attinet (seposita Monialis persona) neutiquam seruaretur, sed omninò ad alios proximiores aeque ac Monialem praeteritos siue omissos perueniret. Si impugnationem inspicimus, illa non prouenit neque principaliter sit à Moniali, sed ex praeexistentia aliorum proximiorum, licet in consequentiam,& per accidens ipsa commodum consequatur iuribus supra traditis, & in propria materia receptis.

23 Reliquum tandem erit, vt demonstremus supra firmatam sententiam à supremi nostri Senatus iudicantis, nequaquam recedere, quin magis illi conformiorem reddi, vt supra deduximus. Primò namque si attendamus casum per Capic. *in decis.98.* in fine positum, & decisum per Presid. relatum *decis. 411.n.3.* in illa licèt fuerit Religiosus praeteritus alij tamen aequè proximiores defuncti fratres expressè vocati fuere, quod quanti referat infra patebit.

24 Si aliam apud Pres.667.*an.*1573 sequutam ponderemus, illa à fortiori nostram firmat conclusionem, quandoquidem non obstante dispositione in beneficium filiae foeminae facta, adhuc tamen Monasterium admissum fuit consuetudinis beneficio, ad nouem partes maternae haereditatis, siue dotis.

Si reuocationem illius nouissimis temporibus ad relationem tunc dignissimi Consiliarij Valenzuola nunc meritissimè ad suprema munerū fastigia euecti, iunctis tribus Aulis sequutam attendamus, quicquid Molfes. contendat, qui obstinanter pro prima decisione citata consil.27. pugnat, reuocationem nihilominus non insequendo, in nihilo illa nostram laedit sententiā, quin magis illam comprobat; Longè

25 enim lateque casus ille a nostro differt; ibi etenim testatrix duos habebat liberos Religiosum vnū, alteram foeminam, exclusit Religiosum certum quid illi relinquendo, non tamen praeterit, sed expresse in alle filiā vocauit, ad quam, Monac. persona seclusa, consuetudinis emolumentum, nouarum, nempe dotis partium, integrum omnino spectabat: Filiae igitur existentia vtpote expresse vocatae, dispositionem maternam infringere quoquo pacto seu caducam reddere non valebat, sed igitur Monasterio directè, & principaliter opus erat, dispositionem impugnare, quod ei ex magis nostrorum patrum recepta sententia quicquid alij in contrarium iure contendant, denegarunt, vel inuiti fatemur.

26 Quin magis testator caeteros proximiores in gradu, omisso Religioso, expressè vocando, in totum testatus decessisse iure fertur, non intestatus, indeque cùm totum corruat intestatae successionis fundamentum, non mirum si in illo casu Monasterium fuerit exclusum, vt expliciss imè apud eundem Praesidem sepè *citatum decis.667.* arguentem pro reuocatione decisionis in fine in haec verba legimus, *Similiter dicebatur non esse verum quod instituta Beatrice succedit in decima parte ex testamento, & in reliquis ab intestato, & sic etiam sit aperta via Fratri Ioanni Baptistae, nam est fundato supra* in decis.89. *has nouem partes deberi iure haereditario, ita tamen vt confecto inuentario heres liberetur legatariis, & heres institutus tenéatur adire haereditatem ex testamento.* Tom.Nacl. *in consuet & si testator, in verbo, reliqua, quae incipit, quid si fecit. fol.39. in manu scriptis.* haec ille. Postea idem Praes.subnectit concludendo, *& sic non est verum, quod succedatur ab intestato, & sic via ei esset aperta,* confirmat *decis.690. num.9.& 10.*

27 Clariùs equidem atque enixiùs ad nostram loqui non valuit sententiam eruditissimus, & laboratissimus ille vir; etenim si caeteri proximiores vocati essent Monasterium conquiesceret, quandoquidem Victoria in totum testata decessisset, & Monasterium ab illis contra enixam testatoris voluntatem, medietatem huiusmodi euellere non rectè contenderet, atqui cùm secus secus sit,& competitores non alio titulo, quam intestatae successionis venire valeant, non video quo pacto Monasterium excludere intendant, cum pari iure ambo metiantur aperta via succedendi ab intestato.

28 Et magis inconcusse idem Pres.& ferè ad amussim nobis confirmat, verbis immediatè sequentibus, *& dicebatur bene fundatam hanc decisionem ex decisionibus alias in fratribus factis*, in quibus vt supra retulimus licèt fuerit præteritus, siue exclusos Religiosus, instituti tamen alij æque proximiores fuerunt, exinde locum intestatæ successioni nequaquam dederunt.

29 Hinc Pres. in sæpe memorata *decis. 667. in princ.* provt alias tetulit *decis. 411. vers. est, & alius casus*, decisum fuisse refert casum, quando aliis fratribus laicis institutis Clericus fuit omissus, non sine maximo iuris ministerio, quasi fecus si illis præteritis, vt in caso nostro, & *in fine eiusdem decis. 411. num. 6.* ex dictis, & decisis refert posse decidi aliom casum quando Clerico solo aliis fratribus non existentibus extraneus fuisset iostitutus, quippe tunc impugnatio principaliter Clericum tangeret, quæ ei denegatur ex supra traditis.

30 Tandem ad maiorem prædictorum omnium confirmationem in testem dignum addoco Lelium Capucum, quippe qui in causa illa reuocatæ decisionis, interuenit pro Aduocato, quapropter merito, *n. 23.* loco supra citato prædicit ad decisionem articuli, & veritatis dilucidationem velle se decisionis rationes referre pro tuenda veritate per tot Eminentissimos viros comprobata, apud quem ipse post à me considerata (absit iactantia) cum magno gaudio prædicta omnia, licèt latiori stilo diffusa perlegi, qui tandem *n. 18.* ex dictis per ipsum circa decisionis reuocationem, doplicem elicit conclusionem.

31 Alteram quod quomodocumqoe detur casus; in quo fiat disponens intestatus, præcipuè quando com Clerico concurrunt alij proximiores, in dipositione non vocati, qoorum præteritio aperiti faciat viam successioni intestatæ, qooad huiusmodi medietatem attinet, consuetudinis beneficio Clericus siue religiosus æqoe ac secularis potiatur.

32 Alteram verò *n. 32.* sobnectit, quod quoties oon adsunt alij proximiores, vel si existant reperiantur à testatore instituti seu vocati, adeò vt io sola religiosi persona repositom esset principaliter, & directè ius testamentum impugnandi, tunc secus dicendum, & hoc fatetur fuisse potissimum, & ferè voicum reuocationis illius decisionis fundamentum, quippe filia æque proximior vocata iam reperiebatur, rogo videant cùm egregiè materiam pertractet.

33 Discriminis rationem inter vnam & alteram fas sit mihi repetere ex supra deductis; in prima etenim dispositio, & impugnatio directè; & principaliter nó contingit ex parte Religiosi, qoio magis concurrit cum agnatis siue cognatis, æqoe ac illo non vocatis siue præteritis. In secunda verò totum è contra impugnatio nedum principaliter, & directò fieret Religioso, quin fortius contra expressam, & enixam voluntatem à vocatis medietatem auelleret, quod quanti referat quisque diiudicet.

34 Ex qoibus omnibus adeò in tuto positam puto iustitiam Monasterij, vt opus oon habeam ad illnd mitissimum iuris prædium confugere, in dubiis oempe pro pia caosa semper fore decidendum, vulgatis iuribus, cùm summa semper sit illa ratio quæ pro Religione facit, dixit Iurisconsultus *in l. sunt personæ, ff. de Relig. & sumpt. funer.* quam latè exornat Tiraq. *de privil. pia causa, privil. 146. & 148.* ibidem late addentes, præsertim sub Religiosorum Senatorum rectissimo iudicio, qoibus libenter prædicta omnia, & me ipsum subiicio.

Erasmus de Ponte.

SVMMARIVM.

1 *Feudi tenuta an sit burgensatica, vel feudalis.*

2 *Feudi tenuta potest transferri sine assensu.*

3 *Successor Feudi potest grauari sine assensu vt permittat fructus fundi ab alio percipi.*

4 *Feudi tenuta datur hæredibus in burgensaticis, & non in feudalibus.*

5 *Feudi actio indicatur provt & ipsum feudum.*

6 *Feudi tenuta interdum dicitur feudalis, interdum vero dicitur burgensatica.*

7 *Assistentia vigore Pragmatica potest præstari, non solùm super immobilibus, sed etiam super iuribus, & actionibus.*

8 *Assistentia fuit interdum concessa super iure luendi, siuè super pacto retrouendendi, provt etiam super pretio rei obligatæ.*

9 *Vsusfructus licèt cedi non possit, nec obligari, tamen commoditas fructuum vendi, & hypothecari potest.*

10 *Obligatione generali comprehenduntur fructus, licèt nati post litem motam, & qualiter procedat.*

11 *Saluiarum interdictum quomodo possit intentari deficiente assistentiæ remedio, vsque ad num. 12.*

13 *Nominatio facta absente parte, nullum ius acquirit nominato.*

14 *Nominatio facta per Nuncium, vel per Epistolam censetur acceptata recipiendo Epistolam.*

15 *Donatio facta absenti potest reuocari ante acceptationem.*

16 *Actus tribuitur potius mandanti, quam exequenti.*

17 *Nominandi, vel eligendi facultas, facta semel nominatione expirat, nec competit variatio.*

18 *Emptio facta pro persona nominanda, cui acquiratur, & quomodo, & an possit ante nominationem illam vendere vt propriam, vsque ad num. 19.*

20 *Emphyteusis concessa alicui pro se, & quibus dederit, censetur hæreditaria, quæ transit ad hæredes, etiam extraneos.*

ARGV

ARGVMENTVM.

Feudi Dominium ſi penes aliquem ſit, tenuta verò eiuſdem feudi penes alium, dubitatur, nùm creditor illius qui tenutam habet poſſit actione reali ſuper illa tenuta de iuribus ſuis experiri. Creditor illius, qui vendidit rem cum pacto de retrouendendo, an ſuper illo pacto actione reali agere poſſit. Emptio facta pro perſona nominanda, cui acquiratur, & nùm ante nominationem poſſit emptor rem illam ſic emptam vti propriam vendere: & de aliis.

ALLEGATIO CXV.

1 D hoc, vt iuſtitia Dominorum Franciſci Matiæ Imperialis, Gineuræ de Oria, & Brigidæ Spinola clariùs eluceſcat, de tribus breuiter eſt diſſerendum.

Primò, an tenuta Status Sancti Anger., quam dominus Landulphus de Aquino tranſtulit in Dominum Ioannem Vincentium Imperialem, præcedente recognitione facta per eundem Landulphum cum Regio aſſenſu, quod ipſe empturus erat dictum Statutum nomine, & de propria pecunia dicti Ioannis Vincentij, ſit burgenſatica, vel feudalis. Secundò, an poſſit ſuper dicta tenuta præſtari aſſiſtentia, vel aliter Actoribus ſatisfieri de eorum credito. Tertiò, an ſubſiſtat prætenſio Domini Ioannis Baptiſtæ Imperialis, quod dictus Status Sancti Angeli ad ipſum pertineat, non vti hæredem dicti Ioannis Vincentij, ſed tanquam nominatum in prætenſo chyrographo eiuſdem Ioannis Vincentij, de anno 1636.

2 Ad primum dicitur, quod tenuta feudi eſt burgenſatica non feudalis, cum transferri poſſit etiam ſine aſſenſu, Andr. *in cap. Imperialem, num. 69. cum duob. ſeqq. de probib. feud. alien. per Federic.* Io. Vincent. de Anna *alleg. 1. num. 29.* Lanar. *conſ. 82. num. 1.* & Dom. Reg. Capyc. Galeot. *lib. 1. controuerſ. 36. num. 31. & 32.* qui omnes affirmant, quod poteſt aliquis rem poſſidere, cuius proprietatem habere nequit, eamque poſſeſſionem vocant aſininam detentionem. Et procedit hæc concluſio etiam in iuriſdictionalibus, in quibus adhuc inſpicitur poſſeſſio, & non merum ius, & doctrina Peregr. *de iure*
3 *fiſci, lib. 1. tit. 2. n. 53.* Hinc eſt, quod ſucceſſor in feudo poteſt grauari, vt permittat fructus feudi ab alio percipi, nec ſuper hoc grauamine impetrari debet aſſenſus, quia non conſideratur tanquam ius penitus ſeparatum à feudatario, ſed fructus ab illo tertio percipiuntur ex iure, quod feudatarius habet, vt optimè fundat, & deciſum refert Dom. Reg. Rouit. *in Pragm. 4. num. 46 de feud.* Sic pariter creditori ſine aſſenſu poteſt concedi perceptio fructuum feudi, non vt habeat ius in re, ſed vt fructus à ſolo ſeparandos iure creditoris conſequatur, idem Dom. Reg. Rouit. *loc. cit. num. 73.* & adeò verum eſt; quod feudi tenuta, quæ reſidet penes eum, de cuius pecunia feudum emptum fuit, accedente recognitione facta per emptorem, eſt burgenſatica, & non 4
feudalis, vt in ea ſuccedant hæredes in burgenſaticis, & non in feudalibus, ſicuti fuiſſe deciſum in cauſa Portiæ Sconditæ cum Maria Roſſa, refert Thor. *in compend. deciſ. part. 3. verſ. hæres an debeat immitti*, & nouiſſimè hanc ſententiam probat Dom. Reg. Sanfelic. *deciſ. 292. n. 1. lib. 2.*

Nec obſtat, quod Dominus Landulphus conſtituit Dominum Ioannem Vincentium procuratorem velut in rem propriam ad exigendum fructus, & introitus dicti Status, & ad exercendum illius iuriſdictionem, promiſitque etiam cedere, & renunciare Statum prædictum ipſo Ioan. Vincentio, aut cui ipſe voluerit, & pro obſeruantia omnium prædictorum obligauit in ſpecie dictum Statum, ſuper qua obligatione fuit poſtea impetratus Regius aſſenſus, itavt certum ſit præfatum. Ioan. Vincentium acquiſiuiſſe actionem realem ſuper eodem Statu: neminem verò latet idem iudicari de feudo, quod de actione ad feudum. 5

Quia reſpondetur, quod feudi tenuta, quæ transfertur ex recognitione facta per emptorem ipſius feudi in alterius beneficium, cum pactis, & clauſulis apponi ſolitis, dupliciter conſiderari poteſt. Primò, in quantum præbet commoditatem percipiendi fructus, & introitus feudi, & hoc reſpectu erit burgenſatica. Secundò, conſiderari poteſt tenuta in ordine ad acquirendum dominium feudi, ſiue ad obtinendum aſſiſtentiam ſuper eodem feudo, pro obſeruantia promiſſorum in inſtrumento recognitionis, & in hoc ſenſu dicitur feudalis, vt optimè diſtinguendo docent Dom. Anell. Amat. *conſ. 8. numer. 25.* & Ill. Dom. Marchio Ramontis digniſſimus Præſ. Sac. Conſilij *controu. forenſ. centur. 2. cap. 81. num. 63.* à quibus non diſſentit Dom. Reg. Capyc. Galeota *lib. 1. controu. 18. num. 31. cum ſeqq.* dum ait, quod actio quæ oritur ex recognitione facta cum aſſenſu eſt feudalis in quantum reſpicit acquiſitionem feudi, vel exercitium hypothecæ ſuper feudo, quatenus verò concernit pretium, vel commoditatem feudi dicitur burgenſatica, quia non tangit feudum. Et in hoc amplius non eſt immorandum, cum aduerſarius in ſuis allegationibus concedat huiuſmodi tenutam eſſe burgenſaticam, & non feudalem. 6

Ad ſecundum dicitur, quod aſſiſtentia præſtari poteſt nedum ſuper bonis immobilibus, ſed etiam ſuper iuribus, & actionibus, cum omnia hæc veniant in generali obligatione, vt nouiſſimè multis relatis probat Merlin. *de pignorib. lib. 2. tit. 1. quæſt. 19. num. 2. cum duob. ſeqq.* Appellatione enim bonorum veniunt iura, & actiones, *leg. bonorum, in fin. ff. de verb. ſignif.* Barbat. *de aſſiſtent gloſ. 5. num. 10. & ſeq.* qua de cauſa multoties fuiſſe præſtitam aſſiſtentiam ſuper iure luendi, ſiue pacto de retrouendendo affirmat Thor. *voto deciſiuo 68. num. 25.* eademque ratione 7
fuiſſe præſtitam aſſiſtentiam ſuper pretio rei obligatæ teſtatur idem Thor. *in compend. deciſ. part. 2. verſ. aſſiſtentia an quemadmodum*, & magis ad rem noſtram faciunt tradita per Neguſant. *de pignorib. 3. membr. 2. part. num. 9.* quod commoditas vtendi re aliqua poteſt deduci in obligationem, quam doctrinam probat Statilius Pacific. *de Saluian. interd. inſpect. 3. cap. 2. num. 794.* dicens, quod licet vſusfru- 8
ctus non poſſit cedi, nec obligari, tamen commoditas fructuum vendi, & hypothecari poteſt ex 9

Bald. *cons.* 335. *num.* 1. *lib.* 1. Tiraquel. *de retract. lignagier*, §. 26. *glos.* 1. *num.* 46. & Menoch. *cons.* 1022. *num.* 11. *& seq. lib.* 11.

10 Silentio tamen prætereundum non est, quod fructus rei obligatæ comprehenduntur in generali hypotheca, manente dominio penes debitorem, immò fructus nati post litem motam in actione hypothecaria contra tertium possessorem eadem actione peti possunt, & sequestrari debent a principio litis, vt fundat, & decisum refert D.Præs. Merlin. *lib.* 1. *controu. forens. cap.* 24. *num.* 11. *cum seqq.* vnde dubitandum non est, quin super tenuta feudi, & commoditate percipiendi ex eo fructus assistentia præstari possit.

11 Quatenus tamen petitæ assistentiæ locus non esset (quod non creditur) vtique concedendum foret Saluianum interdictum, quod nedum continetur sub illis tribus remediis, ex quibus conflatur assistentia, sed etiam fuit expresse intentatum per Actores, dum in secundo libello petierunt sibi satisfieri de eorum creditis super tenuta, & commoditate percipiendi fructus ex dicto Statu Sancti Angeli.

12 Ad tertium dicitur, quod nominatio facta per Io. Vincentium in asserto chirographo minimè suffragatur Ioanni Baptistæ, tum quia dictum chyrographum non fuit plene verificatum, tum etiam quia licet de nominatione sufficienter constaret, vtique talis nominatio fuisset reuocata per testamentum postea conditum ab ipsomet Ioanne Vincentio, qui hæredem vniuersalem instituit eundem Ioannem Baptistam in omnibus bonis burgensaticis, feudalibus vbicunque sitis, & positis, & quia Ioannes Vincentius alia bona feudalia non possidebat, præter tenutam Status Sancti Angeli, euidenter patet eum voluisse, vt Ioannes Baptista in dicto Statu succederet tanquam hæres ipsius Ioan. Vincentij, & non tanquam nominatus in dicto asserto chyrographo. His accedat, quod præfatus Io. Vincentius in eodem testamento disposuit, vt omnes fructus suorum bonorum burgensaticorum, & feudalium certi temporis spatio conuerterentur in extinctionem onerum hæreditariorum, cui equidem dispositioni locus non esset, si dictus Ioannes Baptista successisset in dicto Statu tanquam nominatus in vita, & non vti hæres patris. Sed profectò hæc assertio in dubium reuocari non potest; cum Ioan. Vincentius in dicto asserto chyrographo expresse voluerit, vt Ioannes Baptista potuisset disponere de Statu prædicto, seruata forma eius vltimi testamenti, quod conditurus erat.

13 Certum est autem assertam nominationem potuisse per Ioannem Vincentium reuocari, siue dicamus eam fuisse actum inter viuos, siue vltimæ voluntatis; etenim si nominatio est actus inter viuos, & sapit donationem, omninò requirit Partis præsentiam, & si fiat absente Parte, non valet, *leg. absenti, ff. de donat.* & in specie, quod ex nominatione facta absente Parte, nullum ius acquiratur nominato, fundat Mantic. *de tacitis. & ambig. conuent. lib.* 4. *tit.* 21. *num.* 12. & 13. & licèt ipse dicat, quod per
14 Nuncium, aut per Epistolam potest fieri nominatio, hoc tamen intelligitur dummodo Epistola mittatur ad eum, qui nominatus est, nam is recipiendo Epistolam, censetur nominationem acceptare, vt colligitur ex tex. *in leg. consensu, ff. de act. & oblig.* & melior est tex. *in leg. qui absenti, ff. de acquir. possess.* & post multos, quos refert, & probat Tiber. Dec. *cons.* 109. *num.* 17. *lib.* 1.

15 Quod si Notarius pro absente stipulatus fuerit, tenet quidem donatio, sed potest reuocari ante acceptationem ex magis recepta DD. sententia, quam probat Thesaur. *decis.* 70. *num.* 3. & vbi ex contractu competit alicui facultas nominandi incertum de incertis, potest is, qui nominauit, quovsque rem non tradidit, nominationem factam reuocare, & alium nominare, ita distinguendo docent Molin. *de primog. Hisp. lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 33. Aluar. Valasc. *consult.* 102. *num.* 23. *tom.* 1. Giurba *ob. er.* 40. *num.* 23. *part.* 1. & hanc esse communem sententiam testatur Caldas *de potest. elig. & nomin. reuoc. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 2. *cum tribus seqq.* & licet ipse *num.* 5. contrarium sentiat in emphyteutica nominatione, tamen eius opinio non est tuta, tum quia contradicit receptissimæ DD. sententiæ, tum etiam, quia ea ratione mouetur, nam emphyteuta nominans videtur simplex nominatoris ministerium exercere, quæ ratio casui nostro minime conuenit, nam satis differt nominatio facta per emphyteutam, qui recipit concessionem pro se, & pro persona ab eo nominanda, à nominatione facta per eum, qui feudum tenet in capite alterius, vt in casu nostro, quia emphyteusis concessa alicui pro se, & pro persona ab eo nominanda pertinet ad nominatum, non quidem ex persona nominantis, sed ex prouidentia concedentis, vt latè probat idem Caldas *de nominat. emphyt. lib.* 2. *tit.* 6 2. *quæst.* 10. *num.* 2. *&* 3. *& de potest. elig. & nomin. reuoc. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. At vbi aliquis tenet feudum in 16
capite alterius præuia recognitione facta in forma solita, illudque transferri mandat in personam Caij, habet vtique Caius feudum non ab eo, qui nominationis mandatum exequitur, sed ab eo, in cuius beneficium recognitio facta fuit, cum potuisset ille, aut non nominare, & ius, quod habebat ad hæredes transmittere, aut seipsum, siue alium prorsus extraneum nominare. Compertum namque est iure, quod actus tribuitur mandanti, & non exequenti, *leg. item eorum, § si decuriones, ff. quod cuiusque vniuers. nom.* vbi hæc sunt verba. *Si Decuriones decreuerunt actionem per eum mouendam, quem Duumviri elegerunt, is videtur ab ordine electus, & experiri potest, parui enim refert, ipse ordo eligat, an is cui ordo negotium dedit.* Glos. *in leg. institutio talis, in verbo data esset, ff. de condit. instit.* Bald. *cons.* 368. *num.* 1. *lib.* 1. Crauet. *cons.* 144. *n.* 2 Surd. *cons.* 301. *num.* 38. *lib.* 3. in specie Reg. de Pont. *cons.* 109. *num.* 23. *& seq. lib.* 2. & post alios Niget. Ciriac. *lib.* 3. *controu.* 84. *num.* 14.

Cæterum si facultas nominandi competit ex testamento alterius, tunc facta semel nominatione negant DD. locum esse variationi, nisi nominatio facta sit per actum vltimæ voluntatis, quia tunc potest nominans variare, vt affirmant Molin. & Valasc. *locis sup. cit.* Cùm igitur in casu nostro Ioan. Vincentius acquisiuerit facultatem nominandi ex contractu, & nominatio prætendatur facta per actum vltimæ voluntatis, nulli dubium esse potest, licuisse eidem Io. Vincentio nominationem factam reuocare. Et quod asserta nominatio fit facta per actum vltimæ voluntatis euidenter patet, quia facta fuit sub commemoratione mortis, & effectum sortitura erat post mortem nominantis, ad tex. *in* §. 1. *Instit. de donat.* Præterquam quod ad validitatem donationis causa mortis, & alterius cuiuslibet vltimæ voluntatis requiruntur ad minus quinque testes, *leg. fin. C. de donat. caus. mort. & leg. fin. Cod. de codicill.* qui cùm non interuenerint tempore dispositionis factæ in asserta epistola, meritò de tali nominatione nulla ratio haberi potest. 17

Dato tamen, citra veri præiudicium quod Ioan. Vincentius non potuisset nominationem factam reuocare, vtique illa tenuta, quæ erat penes Io. Vincen- 18

centium transiuisset in Io. Baptistam affecta onere hypothecæ contractæ in beneficium creditorum ipsius Ioan. Vincentij, vt in fortioribus terminis fundat Mart. *voto* 127.*&* 132. dicens, quod si aliquis emit rem pro persona nominanda, licet pretium soluat de pecunia alterius, ipse nihilominus rei emptæ dominium acquirit, & potest ante nominationem factam rem illam tanquam propriam alteri vendere, siue obligare. Et quamuis hæc opinio habeat aliquos contradictores in casu emptionis factæ pro persona nominanda, quasi tunc facta nominatione fingatur à principio emptionem fuisse celebratam nomine illius, qui postea nominatus
19 fuit: tamen nemo vnquam dubitauit quin hæc retrotractio minimè locum habeat quando aliquis non emit pro persona nominanda, nec de pecunia alterius, sed habet facultatem transferendi feudum in se ipsum, aut in alium quem ipse voluerit, tunc enim cessant omnes rationes, quæ in contrarium considerari possunt, prout in simili, immò fortiori casu dicimus, quod emphyteusis concessa alicui pro
20 se, & quibus dederit, censetur hæreditaria, & potest in ea pater filiis præiudicare, vt ex Molin. Mantic. & aliis, probat Roder. *de ann. redit. lib.* 2. *quæst.* 22. *num* 37. quinimò huiusmodi emphyteusis transit tad quoscumque hæredes, etiam extraneos, & potest alienari sine assensu domini. Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 38. *num.* 23. Cald. *de nomin. emphyt. lib.* 1. *quæst.* 23. *num.* 30. *&* 31. Marta *de clauf. par.* 1. *clauf.* 46. Ant. Monach. *de recta feudi interpret. quæst.* 39. *n.* 1. *& seq.*

Ioseph Magaldus.

SVMMARIVM.

1 *Adoha origo in Regno nostro ostenditur, vsque ad num.* 3.

4 *Feudum cuius valoris antiquitus debebat esse, vt adoham solueret.*

5 *Adoha seruitium an sit pecuniarium, an vero personale, vsque ad numer.* 6.

7 *Adoha taxatio quomodo, & qualiter sit facienda.*

8 *Adoha taxatio vtrum, & quando fuerit inuariabilis.*

9 *Adoha an, & quando augeatur auctis fructibus feudi.*

10 *Baro non tenetur ex fructibus auctis soluere adoham auctam.*

11 *Gratia Imperatoris Caroli V. in præsenti adducuntur.*

12 *Feuda aperta apud Dominum Regem non dicuntur amplius feuda.*

13 *Adoha solutio, an, & quando possit renouari in nouis concessionibus feudorum.*

14 *Adoha augmentatio fieri nequit in præiudicium creditorum, quod ex pluribus decisionibus fundatur, vsque ad num.* 16.

17 *Principem fidem seruare debere pluribus comprobatur, vsque ad numer.* 18.

19 *Clausula illa in concessione feudi apposita, natura feudi in aliquo non mutata, quid operetur, ostenditur.*

20 *Assensus Principis in feudi concessione perpetuus est, & quare.*

21 *Assensus Regis super feudis adhibitus quoad adoha solutionem non potest præiudicare creditoribus, vsque ad num.* 22.

23 *Adoha taxatio non est de substantia feudi, sed solùm de eius natura.*

24 *Decisio consimilis Regiæ Cameræ ad propositum adducitur.*

ARGVMENTVM.

Adohæ noua taxatio, aperto feudo ad Regem, nùm in illis noua concessio fieri possit in præiudicium creditorum, qui feudum illud obligatum tenent cum assensu. Clausula illa in feudi concessione apposita, *natura feudi in aliquo non mutata*, cuius sit importantiæ: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXVI.

OSTENDITIS, siue adhoæ vnigena præstatio, si Potentissimi nostri Regis perpenso dumtaxat respectu, Doctissimis nostris, olim Patribus visa fuit vtilissima, vt inferiùs; creditorum, sicque tertij attento præiudicio, eandem iniustissimam diiudicandam fore opinamur; quamobrem in præsenti specie Terræ Gryptæ Minardæ, ad Regiam Curiam ob finitam, vt asseritur, lineam deuolutæ, & in cuius noua concessione fortassis à Regia Curia facienda, nouæ adhoæ taxatio formari prætenditur; vel illam supremum Regiæ Cameræ Tribunal, ob maius Regij Fisci commodum nullatenùs fore amplexurum; vel saltem præ creditorum interesse, qui super eadem Terra legitimas pro eorum creditis Regio assensu, præmunitas obligationes, hypothecasve contraxerunt, ab eadem noua taxatione fore præ sua summa iustitia, & æquitaté abstensurum, speramus. 1

Id, quod vt faciliùs assequamur, cùm cuiuscumque rei potissima pars principium sit, vt docuit Caius I.C. *in leg.* 1. *ff. de orig. iur.* non abs re erit, quam breuissimè adhoæ initia Dominorum Iudicantium memoriis referre, vt ex eisdem haud difficulter, ad nouæ taxæ prætensionis resolutionem deueniri queat. Cùm enim frigidum illud verbum (vt *Diuus Gregorius* inquit) *Meum*, ac *tuum* toto in Orbe dominia distinxerit, homines discreuerit, Regnaque condita, ac sæva bella gentium iure introduxerit, *leg. ex hoc iure*, *ff. de instit. & iure.* ibique DD. 2

ipso

ipsorúmque bellorum causa, vt Sallust. ait *in coniurat. Catholina*, dominandi libido fuerit; hostesque non verbis, sed armis deuincantur, vt ex Demosthene *Exed* 5. notat Andreas Eborensis *sententiarum tom.* 1 *fol.* 125. militare munus armis tractandis ad eorundem bellorum necessitatem adinuentum, constitutúmque fuit, vt *ff. & Cod. de re milit. leg. fin. in princ. C. de iure delib l. milites. C. locat.* ibi, *Rempublicam à qua aluntur ab omni bellorum necessitate defendant.* Qua de re Regnantes, vt aptiores, fortioresque milites obtinerent, imperialisque potentia illorum præsidio roboraretur: vassallos sibi feudorum præsertim concessionibus adscripserunt, qui bellicis expeditionibus, secum strenue militassent, ac vassallitica seruitia præstitissent, *cap. Domino guerram, hic finitur lex*; ideóque obseruamus nonnisi militare valentibus feuda regulariter concessa fuisse, vt *ex vsibus feudorum, tit. an mutus, vel al. imperfect. feud. retin. & tit de vassall. limit. qui arma bellica depos.* & *in cap.* 1. *§. similiter, de lege Corradi.* apertissime colligitur, & comprobat erudite Ant. Borrin. *in tract. caualcata, seu de seruitiis vassallorum par.* 3. *c.* 1. *vers. indeterminatum.*

3 Cumque postmodùm rerum vicissitudo palam faceret eorundem fortium virorum virtutem, non semper ita præsto esse, vt imminentibus bellis subsidio esse posset; quinimò illorum quamplutibus excusationis suffragium, ob varios rerum euentus denegari non valuisse; remanente proindè futili, ac sine fructu directi, seruatique dominij ratione; posteriores idcircò Cæsares ipsorum seruitia per reales fructuum collationes, pro feudis fore præstanda constituere, provt primus omnium talem fructuum taxationem in Teutonica terra Corradum Imperatorem adinuenisse, probatur *ex cap.* 1. *§ similiter, de capit. Corradi,* & firmat Anton. Borrin. *in dict. tract. de seruitiis vassallorum, par.* 3. *cap.* 1. *in princ.* quem sequitur Capanus *de iure adhoa, quæst.* 1. *num.* 1. *vers. Corradus.* Verùm quia omnia in pecunia conuerti queunt, vt *in leg.* 1. *ff de fideiussor.* DD. *in leg singularia, ff. si cert. petat.* ideò effectum fuit, vt belli euentibus id exigentibus, vassallitticum hoc seruitium in pecuniam redigeretur, ac pro modo fructuum, valorisque feudi, seruitium præstandum esse statutum fuerit, post cæteros Borrin. *cit. tract. de seruit. vassall. par.* 3. *§.* 2. *adhoa, circa principium*, quæque præstatio, licèt dimidia redditus anni vnius fuerit, vt *in cap. imperialem, §. similiter, de prohib. feudi alien. per Federic.* attamen in hoc Regno in aliquo pluris, etsi parui ponderis exactio iniuncta fuit.

4 Nam si vassallus valoris vnciarum 20. feudum possideat, sicuti olim ipsemet tribus mensibus propriis erogatis expensis, tribus cum equis militare tenebatur, vt *in cap. Caroli II. Regis, item statuimus, quod Comites, Barones, el primo, sub tit. de priuilegiis, & immunitatibus,* pro eodem postmodùm feudo super vassallis consistente, (& de quibus noster est sermo,) vncias decem cum dimidio persoluere obstrictus fuit, provt hæc cuncta moribus introducta fuisse testantur Andr. *in cap.* 1. *§. cæteri, num.* 4. *in fin. quis dicatur Dux, Marchio, cap.* 1. *§. similiter potest de capit. qui curiam vendidit,* & clariùs *in cap. imperialem, §. firmiter, num.* 3. *circa finem, vers. item videmus,* & *in Constit. Regni, Quampluribus*, Cametar. *in repetit. cap. imperialem, §. præterea, pag.* 92. *lit. E.* Capyc. *in sua inuestit. fend. in verbo feuda adhoant, in princ.* & *decis.* 10. *num.* 14. Iacobus de Ayello *de iure adhoa, num.* 52. *tractatuum, tom.* 12. *fol.* 171 *col.* 4. Dom. Reg. Moles *de iure adhoa* post eundem Capan. *de iure adhoa fol.* 336. *& col.* 4. *fol.* 337. *vers. & ratio, in fin.* Frecc. *de subfeud. lib.* 5. *author.* 5. *numer.* 8. Dom. Præs. Camill. de Curte *in diuersor. feud. pag.* 40. *num.* 40. D. Cons. Anna *cons.* 3. *num.* 1. *vsque ad num.* 8. Dom. Præs. Amatus *cons.* 12. *num.* 9. *&* 10. Dom. Cons. de Georgio *in repet. feud. cap.* 56. *num.* 47. *&* 48.

Et moribus hisce consonantem Honorij IV. Papæ dispositionem fuisse putat Dom. Reg. Moles *cit. vers. vnde hi mores*; remanente tamen in Regno Serenissimi Regis arbitrio inconcusso, an scilicet pecuniarium hoc, an feudatarij personale seruitium mauit; provt id apud nos exploratum, post Andr. *in cap.* 1. *in fin quis dicatur Dux,* & *in dict. cap.* 1. *§. similiter, de cap. qui curiam vendidit,* tradiderunt Afflict. *decis.* 320. *num.* 9. Capyc. *dict. decis.* 10. *num.* 15. *& decis.* 32. *num.* 2. Dom. Reg. de Ponte *decis.* 3. *num.* 7. Dom. Præs. de Curte *in diuers. feud. cit. pag.* 41. *num.* 61. ac receptam hanc opinionem vti communem, veriorémque per Collaterale Consilium testatur D. Præs. Amat. *cit. cons.* 12. *num.* 8. comprobat id idem Dom. Cons. Theod. *alleg.* 58. *num.* 6. & *alleg.* 61. *num.* 41. & quidem eruditissimè Ill. Dux Reginæ Dom. Reg. Capyeius Galeota *contron. Illustr. contr.* 4. *num.* 35 *&* 36. & *contron.* 55. *num.* 11. *tom.* 2. sequitur Bilotta *in concl. feud. concl.* 17. *n.* 2. 5

Hoc itaque militare seruitium, quod in pecunia in Regno exigitur adhoa, siue adhoamm, vsualibus nostris verbis nuncupatur, atque ex eo nostri inquiunt processisse; quoniam cùm non omnis feudatarius valoris vnciarum 40. feudum haberet, insimul cum aliis feudatariis conueniebat, vt ex communibus feudorum fructibus simile seruitium, siue militare, siue pecuniarium, ex cooptatibus redditibus subire possent; àqua vnione, seu (vt aiunt) adhoamento, id, quod soluitur, *adhoa,* siue *adhonum,* pro suo sensu abundans Prouincia denominauit, vt apud eosdem nostrates, aliosque distinctiùs videre est, præsertim apud Andr. *cap.* 1. *in princ. num...de contron. fendi apud par term.* Camer. *cit. §. præterea, pag.* 92. *lit. F.* Capyc. *in sua inuest. in dict. verbo feuda adhoant, vers. & dicta est adhoa,* Dom. Præs. de Curte *in diuers. feud. cit. par.* 1. *pag.* 40. *num.* 47. Cumia *in repet. cap. si aliquem, vers. seruitij consueti, num.* 52. Inrrigl. *de feud. centur.* 1. *quæst.* 45. *num.* 3. Ant. Borrin. *in tract. de seruitiis vassallorum, part.* 3. *§.* 2. *adhoa, vers. adhoa vsus*: Dom. Cons. de Georgio *cit. cap.* 56. *num.* 49. Dom. Reg. Moles *loc. cit. de iure adhoa, dict. fol.* 336. *post tractatum Capan. vers. & hoc seruitium,* Dom. Cons. de Anna *cons.* 3. *num.* 9. Dom. Reg. Rouitus *super pragm.* 18. *de offic. Procur. Cæsar. num.* 2. idem Dom. Andr. Capan. *cit. tract. de iure adhoa, quæst.* 1. *num.* 1. *cum seq.* Dom. Reg. Capyc. Galeota *cit. controu.* 4. *num.* 37. *& controu.* 18. *num.* 13. Gallupp. *in diuers. iuris feud. par.* 4. *cap.* 2. *n.* 19. 6

His delibatis ad rem nostram deuenientes, animaduertendum erit huius adhoæ taxationem, quæ fructuum medietatem, & pluris aliquid, vt diximus, transcendit; feudatario ius retribuisse, vt vassallis adiutorium expetere potuisset, id quod vassallorum rata dicebatur; nam cum pro quibuslibet centenis feudatarius duc. 52. 2. 10. soluere teneretur illorum medietatem à vassallis, non impedita interim adhoæ solutione, eidem repetere concedebatur; quæ tamen contributio nouissimis est aboleta temporibus, ipsa etenim rata directè à vassallis exigitur, Baronibus eorum portionem ducat. nempè 29. 1. 4. pro centenis quibuslibet, tantummodò persoluentibus, Dom. Præs. de Curte *in diuers. iur. feud cit. cap. fol.* 41. *num.* 52. Dom. Reg. Moles *de iure adhoæ, cit. q.* 1. *vers. hac ad quod supra*, Dom. Præses Amat. *dict. cons.* 12. *num.* 10. Capanus *de iure adhoa, quæst.* 5. *num.* 22. 7

Atqui

8 Atqui licèt hæc adhoæ exactio ad feudorum fructus præhabito respectu exigatur; attamen postquam à principio in feudi concessione imposita fuerit, omnimodò tum Regis, tum Baronis ratione redditur inuariabilis, idque elicitur. Primùm, *ex Constitut. Regni, Consuetudinem prauam hactenùs*, §. *prædicta*, ibi, *seruitium designatum, & debitum, quod non tam personæ, quàm rei ipsi adscriptum esse dignoscitur, minimè amitti poterit, vel in aliquo minorari*; post Andr. *in cap.* 1. §. *huius generis*, *in fin*, sequitur Dom. Reg. Rouit. *in pragmat.* 18. *de effic. Proc. Cas. num.* 8.

9 Sicuti à pari, ex auctis fructibus siue natura, temporisque beneficio, seu feudatarij industria, adhoam augeri nec posse, præsertim attenta Regiæ Curiæ in eiusdem libris taxationis descriptione, docuerunt Aiellus *cit. tract. de iure adhoa*, *num.* 55. Petr. Greg. *de concess. feud. par.* 1. 9. 11. *num.* 4. & 14. post Andr. & afflict. Cumia *in cit. repet. cap. si aliquem, verbo, seruitij consueti, num.* 45. & *seq.* & *num.* 87. Intrigl. *de feud. centur.* 1. *quæst.* 67. *num.* 9. Ioan. Vincent. de Anna *in repetit. cap.* 1. *num.* 151. *de vassall. decrep. ætat.* Dom. Reg. Moles *de iure adhoa*, *pag.* 337. post Capani opus *vers. ratio autem, in fin.* D. Præs. de Curte *cit fol.* 41. *num.* 60. Dom. Reg. de Ponte *consil.* 79. *num.* 27. *lib.* 1. & *de potest. Proreg. tit.* 4. *de regal. imposit. num.* 5. & 6. Consiliar. de Georgio *alleg.* 4. *num.* 1. Dom. Præs. Amat. *cit. cons.* 12. *num.* 10. & 11. D. Garsia Mastrill. *in addit. ad Petrum de Greg. de concess. feud. cit par.* 1. *cap.* 11. *vers. & similiter*, vbi à doctissimo illo Viro D. Præsid. de Curte, dum Regij Fisci munere dignissimè fungeretur, audiuisse testatur; nunquam Regiam Cameram auctis feudorum fructibus militare seruitium augere consueuisse; sicuti Regni Siciliæ vltra Farum Tribunalia, id quoque semper seruasse, testis est idem Mastrill. *ibid. vers. & in Regno nostro.* Capan. *de iure adoha q.* 5. *num.* 9. Larata *in theat. feud par.* 12. *dilucid.* 21. *num.* 5. & *dilucid.* 36. *per tot. par.* 2. Bilott. *concl. feud. conclus.* 17. *num.* 5. & 6. & decisum tandem per Regiam Cameram inter Vniuersitatem Bitonti, & Regium Fiscum de anno 1576. ad relationem Domini Præsidis, postmodùm Regentis Dauid, testes sunt Galupp. *in method. vniuers. iuris feud. par.* 4. *cap.* 2. *num.* 39. ac Thor. *in compen. decis. verb. adhoa augeri, par.* 3. & rationes afferunt, quia cum Princeps rei suæ certam à principio legem imposuerit, ab eadem sibi fas postmodum non putat discedere, *vulg. leg. sicut, Cod. de action. & oblig.* ex conuentione etenim contractus legem accipiunt, *leg.* 1. §. *si conueniat*, *ff. deposit. leg. contractus*, *ff. de regulis iur. cum concord.*

10 Idcircò superueniens calamitas, neque Regi, neque Baroni, obesse conuenit, sicuti pariter, neque industria prosperaque fortuna eidem vassallo infructuosæ debentur existere, provt ex dispositione *leg. ea quæ* 3. *fin. Cod. de alluuion. & padul.* ac Isern. Luc. de Penna, & Afflict. probarunt præ aliis Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *aut.* 5. *num.* 14. & 21. Mastrill. *loc. cit. in addit. Petri de Greg. de concess. feud. vers. & calamitas*, Cumia *in dict. rep. cap. si aliquem, verb. seruitij consuet. num.* 46. & *seq.* Laratta *in theatr. feud. par.* 12. *dilucid.* 21. *num.* 5. & *dilucid.* 37. *num.* 2. & 3. *tom.* 2. id, quod adeò verum est, vt in fortioribus terminis per Reg. Cameram decisum obseruamus, quod si feudum, cum augumento quod fortè illi contingeret, concessum fuerit; & cum effectu temporis beneficio incrementum primæ concessioni aduenerit, non ex hoc primam taxationem augendam esse; provt egregiè id tradidit D. Præs. de Curt. *loc. superiùs cit. num.* 61. sicuti nec corporibus virtute facultatis redimendi, siue luendi reintegratis, adohæ taxam augendam esse; in causa olim Marchionis Campaneæ per Regiam Cameram decisum fatetur D. Reg. Reuert. *decis.* 50. *num.* 7. & *seq.* relata per Capan. in sui operis fine, *de iure adoha, fol.* 334. & 335. ideoque praxi inconcussæ receptū noscimus, adeò inuiolabilem prædictæ adohæ taxationem existimatam fuisse, vt Serenissimorum Rettoregum æuo imposita taxa, inuiolabilis postmodum habita fuerit, ita vt pro magni ponderis feudo, vsque ad præsentia tempora satis exiguum adohæ onus persolui non ignoremus, Andr. *in cap. imperialem*, latè *num.* 31. *de probib. feud. alienat per Federic.* Ioan. Vincent. de Anna *in repet. cap.* 1. *num.* 55. *de vassall. decrep. ætat.* Capyc. *in inuestit. feud. cit. cap. feuda adoha, circa princip.* Dom. Regens Moles *loc. cit. vers quod verum, in fin.* D. Præs. de Amat. *dict. consil.* 12. *num.* 11. Capan. *de iure adoha d. quæst.* 1. *num.* 8. Laratta *in theat. feud. cit. diluc.* 21. *num.* 4. *q.* 12. *tom.* 2.

Id, quod dispositum fuisse, etiam ad alios possessores, feudis per venditionis, alienationisvè titulos translatis; licèt Regius Fiscus aliter decidendum autumasset, edocemur, ex Gratiis per Inuictissimum Carolum V. Cæsarem concessis de Mense Martij ann. 1635. vt *cap.* 10. *Gratiarum, pag.* 104. ibi, *placet. Cæsar. & Cathol. Maiest. vt alienationibus feudorum deinceps nulla sit differentia in æstimatione adhoæ inter venditionem, seu aliam alienationem, & successionem, sed idem ius seruetur, & eadem æstimatio fiat in adoha in casu prædicto venditionis, seu alienationis, quo seruatur, & fit in successione.* 11

Verum quia cuncta superius deducta nequaquam militare Dominus Fisci Patronus inquit, quoties feuda ad Regiam Curiam, siue ob feloniam, siue ob finitam lineam deuoluta fuerint; nam cum ex deuolutione Regiæ Curiæ incorporentur, feudalique remaneant exuta qualitate; cùm penes Regem cuncta allodialia existimentur, Andr. *in cap.* 1. §. *huius autem generis, num.* 13. *in addit. ex quibus causis feud. amittatur*, Dom. Reg. Moles *de iure adhoa, quæst.* 2. *vers sed pro contrario.* Montan. *in repetit. cap. imperialem, num.* 107. *de prohibita feudi alienatione per Federicum*, & *de regalibus num.* 36. *vers. sed penes Regem*, Camill. de Medic. *cons.* 6. *num.* 12. Dom. Consil. Theod. *alleg.* 50. *num.* 33. D. Reg. Capyc. Latr. *consult.* 3. *num.* 60. *tom.* 1. ne alioquin propria sibi res, contra iuris vulgaria deseruiret; noua idcircò, eo casu feuda diiudicantur, ac secundum, tunc existentes fructus, ipsorumque valorem nouam adohæ taxationem iure merito eadem sustinere coguntur, D. Præs. de Curte *in diuers. iuris feud. cit. pag.* 41. *num.* 57. & in praxi receptum in Comitatu Nolæ, ac Boiani ducatu testatur Ioan. Vincentius de Anna *in repetit. cap.* 1. *num.* 150. *de vassall. decrep. ætat.* quem sequitur D. Præs. Amat. in concessione status Amatricis de anno 1591. seruatum tradens *cit. cons.* 12. *num.* 12. *in fin.* 12

Proindè, vt huic obiectioni satisfiat dupliciter respondere fas sit; primum verissimum quidem esse, hanc adohę taxationem in nouis feudorum concessionibus renouari posse; verùm id non semper, vt præfati sumus ob maius Reg. Fisci commodum, receptum fuisse; namque aucta adhoæ exactione, difficilius pro imminentibus Reg. Curiæ necessitatibus feudorum venditiones perfici possunt; cumque supremis Principum Erariis magis conueniens sit, ob bellorum præsertim euentus promptam sibi ex feudorum venditionibus pecuniam capessere, quam protractis temporibus adhoæ, dumtaxat auctam exactionem habere, feudis aut nullatenus, ob auctum in eiusdem adhoæ onus, alienationi habilibus, aut 13

diffi

difficilius viliorique pretio; idcircò nouas etiam feudorum conceſſiones ſecundùm veterem adhoæ taxam faciendas, ſapientiſſimi quoque Reg. Cameræ Præſidentes doctiſſima conſultatione firmarunt, ſub die 6. Iulij 1571. provt teſtis eſt D. Præſ. Amat. *cit.conſ.*12.*num.*12. & ante eum D.Reg. Moles allegatæ conſultationis Commiſſarius *cit. quaſt. 2. de iure adoha per tot.* poſt opus Capani, *fol.* 342. *& ſeq.* præſertim in fine, quo loci hæc ſubdit verba, *Domini Præſidentes noluerunt in totum hunc articulum decidere; ſed ſtante præſenti vrgentiſſima neceſſitate, decreuerunt, quod ea neceſſitate attenta non decidendo punctum in genere, ſed in particulari, quoad feuda, quæ in præſentiarum ſunt in manu Curiæ, fuerunt voti, quod poſſit fieri venditio ſecundùm taxam veterem, & ita expedita conſultatio die 6. Iulij 1571. in Collaterali Conſilio me exiſtente commiſſario.*

14 Quod ſi Regij Fiſci ſolummodo attento commodo, Adhoam in nouis conceſſionibus augere, neceſſitatibus vrgentibus damnoſum exiſtimatum fuit; quantò fortius id dicendum erit in tot creditorum, ſicque euidentiſſimi tertij perniciem; a qua InuictiſſimumNoſtrum Monarcham abhorrere, certò certius eſt; cùm nullatenus præ ſua ſumma pietate immemor ſit, nunquam Supremos Principes ius tertij, ſiue imminuere, ſiue auferre conſueuiſſe, *l.* 2. *§.merito,* & *leg ſi quid, à Principe, ff.ne quid in locum publ.l. ex facto, in principio, ff.de vulgar. & pupil.cap. quamuis, & cap ſi propter noua debita, de reſcriptis in* 6. Cephal.*conſ.*12.*num.*12.*tom.*1. Ant. Faber. *in ſuo Cod.lib.*1.*tit.* 11.*ſi contra ius, vel vtilit. pub. diffinit. vnica,* Crauett. *de antiq.temp. part.*1. *loc.*2. *num.*13. Calliſtrat. Ramir. cæteros afferens *de poteſtat.ſup.& abſol.princ.§.*23.*num.*41.*lit.A.* Dom. Reg. de Ponte *de poteſt.Proreg.tit.de refut feud.cap.*10.*num.*7. Dom. Reg.Tap *in repetit.rubrica de conſtit. princip. cap.*2. *num.*2.*&* 23. Cephal.*conſil.*12. *num.*12. *tom.*1. D. Reg. Valenz.*conſ.*166.*num.*98.*lib.*2.Dom.Reg.Galeot. *contr511.illuſtr.contr.*52.*num.*28.*lib.*1. Dom.S.C. præſes Merlin. *controu.forenſ. cap.*89. *num.*26. *lib.*2. Afflict.*deciſ.*334.*num.*3.Gramm.*deciſ.*103.*num.*236. Dom. Reg.Capyc.Latro.*deciſ.*3.*num.*23.& *deciſ.*33. *num.*22.*par.*1.*& deciſ.*170.*num.*38.*&* 40.*par.*2. D. Reg.Sanfel. *deciſ.*62.*num.*59.Larrea *deciſ. Gran.*11. *num.*16.*tom.*1.

15 Quod autem, hac in re iuribus tertiò iuſtiſſimè quæſitis irreparabile fieret præiudicium, nemo pro certo hæſitare poterit; cùm etenim creditores eorum iura, credita, nempè validiſſimis cautelis ſuper Terra Griptæ Minardæ diù iam contraxerint, ac tempore, quo de aſſerta noua taxatione timor aliquis nullatenùs aderat, atque eadem Reg. beneplacito, aſſenſuvè præmunierint, quo feuda firmiſſimè in Regno præſertim hipothecæ nexui ſubiiciuntur, vt *in Conſtitut.Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ,* notant præ aliis DD.Præſid.de Franch. *deciſ.*64. *in princip.*Reg.Capyc. Latr. *conſult.*56. *num.*8. *tom.* 1. Reg.Conſil.Carlenar. *de iudiciis,tom.*2.*diſput.*23. *num.*9.

16 Si nouæ taxationi ad præſens aditus permitteretur; quia ex ea feudi valor maximopere, vt innoteſcit, minueretur eiſdem creditoribus, contra ſuperius firmata, & grauiſſimum irrogetur damnum, & quæſitorum iam iurium, nil ſibi refragantibus feudatariorum promiſſionibus iuriſiurandi religione vallatis, neque regiis (quæque ſemper inconcuſſa permanere debent,) beneplacitis iidem iacturam facerent; id quod ſatis abſonum, pro certo in iore foret; nam cùm aſſenſus contractus naturam aſſumat, ſuper quo interponitur, provt ex Andreæ auctoritate firmauit Camer. *in repetit.cap. imperialem, pag.*44. *L.E.F.& G.* Frecc. *de ſubfeud. lib.*2. *quæſt.*1. *num.*14. ſequuntur Dom. Reg. de Ponte. *de poteſt. Proreg.tit.*8. *de refut. feud.* §.8. *num.*7. Rom.Reg. Capyc.Latr. *conſult.*129.*num.*47.*par.*1.*& conſult.*80. *num.*25.*par.*2. à conceſſis, promiſſiſque ſe Princeps retrahere non valet; námque Principes, vti cæteri promiſſionibus adſtringuntur, nedùm ex regia fide, quæ vti nitens ſol cæteris antecellere oportet, ſed quoniam incommodum eiſdem principibus maximum inferretur; nàm alioqnin commercij, beneficio orbarentur, provt docuit Bald. *in leg. princeps in prima lectura, ff. de legibus, leg.fin. in fin. Codic. de tranſact.leg.qui ſe penes* 34. *cap.vnde liberi,*& *cap.* 2.*num.*17. *de allodiis,* Iaſon. *in leg.*1. *num.*4. *de pactis,* Roland. *à valle conſ.*45. *num.*10. *lib.*3. Peregr. *de iure fiſci lib.*1.*tit.*3.*num.*44. *in fin.* qua de re obſtrictos Principes ex eorum conuentionibus, ac priuilegiis remanere, poſt celebre in hac re, Bald.*conſ.* 327. *pridie enim conſului ſub ſigillo, lib.*1. firmarunt Afflict. *deciſ.*128.*num.*10. Capic. *deciſ.*166. *num.*2. & ex Paul.de Caſtr.Roman.Dec. Ruin. Curt. Purp. Alciat.Rimin. Iun.Ant.Rob. Aymon. Gugl.de Benedict. Martin.Raud. Iaſ.Rimin.Sen.Rebuff. Clar. Tiraq. Gabriel. Viu. Franc. Marc. Loffred. Aqnil. & aliis innumeris tradiderunt Dom. Reg. Carol. de Tap. *in repet. leg fin.de conſt.prin. cap.*7.*part.*2. *num.* 34. *& ſeq.* Cancer. *var. reſol. par.*2. *cap.*3. *num.*53. Reyn.Sixtin. *de regalib.lib.*1. *cap.*6. *numer.*6. *&* 13. Calliſtratus Ramirez *de ſup.& abſol. princip. poteſt.* §.30.*num.*41.*&* 42. Ludouic. Rodulfin. *de abſolut. princ.poteſt.cap.*6.*n.*197.Io.Bapt.Larrea *allegat.fiſcal.* 3.*n.*1.*&* 2.*tom.*1.

Qua de re per belle Ioan. Roman. Pontifex in 17
Epiſtola Iuſtiniano Imperatori tranſcripta poſteritati tradidit, nihil eſſe quod lumine clariore præfulgeat, quam recta fides in Principe, vt *in leg.inter claras* 5.*verſ.nihil eſt.Cod.de Summ. Trinit. & fide Cathol.* cùm Regibus, & principibus, illa conueniunt Adagia, ſcilicet *ſemel loquutus eſt Deus; quæ procedunt labiis meis non faciam irrita;* cùm immobiles eos eſſe oporteat, ſicut lapis angularis, & ſicut in Cælo Polus, provt eruditè quidem, id tradit Ioan.Redin. *de Maieſt. princ. fol.*74. *num.*19.*& ſeq.* & facit eximium illud Romani facinus, qui, vt fidem Lacedemonorum Duci Xantippo non falleret, pro commutandis captiuis Romam miſſus, cùm patriæ captiuos reddere diſſuaſiſſet, pœnas vt iurata ſeruaret, rediens, mortem non expaueſcere viſus fuit, vt *ex Tull. lib.*1. *&* 3. *de Officiis,* notat idem Ioan.Redin. *loc. cit. num.*29. ac pactis etiam promiſſionibuſque nedum Supremos Principes, Reges, Imperatores, ac Pontifices Summos; ſed Altiſſimum Deum, ac Dominum noſtrum ligari multoties voluiſſe, veteris teſtamenti firmans exemplis, *loc.cit.n.*22.*&* 27.

Et in ſpecie Principem non poſſe aſſenſum, 18
neque in partem infringere, quoniam perfecta gratia reuocari non poteſt, *leg.perfecta, Cod. de donat. quæ ſub modo,* tradiderunt Loffred. *in cap.*1. *§.ſed nec alia inſtitia, quæ ſit prima cauſa benefic. amitt.* Frecc. *de ſubfeud.lib.*2.*q.*1.*incipit. ſupereſt, vt aliqua, n.*14. Dom.Reg.Tap.*in repetit.dicta l.fin.de conſtitut.Principis,part.*3.*cap.*7.*num.*29. Neque hæc omnia euerti 19
poterunt, vi, & efficacia clauſularum, *natura feudi, ſcilicet, in aliquo non mutata, iuribus Regiæ Curiæ ſemper ſaluis.*

Id enim ſatis diſputatum fuit ingenioſa illa olim controuerſia, An deuoluto feudo ad directum dominium, hypotheca ſuper eodem regio aſſenſu contracta extinguatur, in qua, (vt notæ temporis conſulamus anguſtiæ, & ne aliena

transcribere videamur) pro absoluto habitum fuit, similes clausulas contra creditores, qui principaliter sibi pro eorum creditis, ex regio beneplacito prospexere, non operari; cùm eædem super eo, super quo principaliter per assensus præstationem, dispositum fuit, non operentur, vt ex Isern. Paul. de Castr. Frecc. Parid. de Put. Io. Thom. de Marin. Natta, Vrsil. Menoch. Pistor. Facch. Gomez Ciriac. & aliis notat, licèt contrariæ sententiæ auctor Dom. Consil. Carleual. *de iudic. tom. 2. disp. 23. num. 62.* qua in re liceat tantummodò Doctissimi Marini, Frecciæ verba repetere *lib. 2. de authorit. Baronum, auctorit. 29. num. 8. vers. fallit, & hac regula,* vbi postquam generaliter concluserit, quod quoties in bonorum feudalium obligatione Regius Assensus accedit, Rex, vel Baro aperto feudo pro ipsius feudi valore creditoribus satisfacere tenetur, allegans Andr. *in constitut. Regni, Si quis post litem, & constitut. diua memoria, & in cap. 1. §. si clientulus, de alienat. feudi,* & quod hominis assensus in omnem operatur casum, siue sine liberis feudatarius moriatur, siue ob culpam feudum amittat: durétque perpetuò pro accipiente, suisque hæredibus assensus efficacia, asserens eundem Isern. *in c. 1. qui successores teneantur,* & *in cap. 1. apud quem, vel quos* & *in cap. 1. § hæc quoque, col. 3. de success. feudi,* & *in cap. 1. §. præterea, qua sit prima causa benefi. y amittendi,* subdit, *ideò tenetur Dominus, Baro, satisfacere super feudo, quando assensum præstitit; quia censetur consentiendo ius suum remisisse, & potuit cogitare a principio feudum posse deuolui, nec prodest clausula, quæ apponitur tempore assensus,* iuribus Curiæ, & alterius semper saluis, *nam ista clausula non operatur super eo super quo est principaliter dispositum, per præstationem assensus, sed super alio refertur,* secundum Andr. *in cap. 1. col. 4.* quem sequiquitur D. Ioan. Blascus Lancea *in repetit. cap. volentes, Regni Siciliæ, col. 84.* & hanc sententiam sectantur acerrime Facch. *contr. iuris lib. 7. cap. 56.* & ex eod. Andr. de Isern. Aluar. Præp. Afflict. Petro de Anchar. & aliis Ludolph. Scadr. *de feud. par. 8. cap. 4. num. 33. & 34. tom. 1.* Capyc. *in inuestit. feud. verbo feudorum deuolutio, versic. hypotheca,* Gallupp. *in method. feudal. par. 4. cap. 5. num. 51.* Dom. Reg. Capyc. Latro *consult. 34. n. 2. tom. 1.* ante hos ex Isern. Cardin. Alexand. & aliis Boer. *decis. 181. num. 4* Hartam. Pistor. *quæst. iuris lib. 2 quæst. 48. num. 11. & 12.* vbi ita ratiocinatur, *quæ denique de clausula illa, qua Dominus ius suum generaliter reseruare solet dicta fuerunt, ea etiam nihil obstabit huic sententiæ nostræ; nam clausula illa intelliguntur reseruare omnia alia iura præter ea quæ Dominus consentiendo, & confirmando contractum Vassalli concedere voluit,* vt declarat Andr. de Isern. *in d. cap. 1. col. 4. in princip. qui succ. tenea.* & Thom. Mar. *in d. loco, neque sane mirum, cùm alioqui contrarietatem quandam in se continerent, arg. legis si debitor, §. 1. & in l. sicut, §. non videtur quibus modis pignus, vel hypot. sol. sunt enim verba contractuum sicut cuiusuis alterius dispositionis ita interpretanda, ne sibi contradicant, cap. cum eum,* & ibi Abb. & Dec. *de testibus, cap. inter dilectos, iuxta fin. de fide instrum. l. vnica, §. quibus, C. de nouo codice faciend. leg. non ad ea, de condit. & demonstrat.* Bart. Iason. & DD. *in l. 2. fin. ff. si cert. petat.* Dec. *in l. vbi repugnantia, in princ. de reg. iur. & de clausula* saluo iure nostro, *quod illa non referatur ad ea, de quibus est specialiter dispositum deenit etiam Author damnatus in consuetud. feudorum, §. 3. num. 119. & plenius, §. 44. num. 27.* Gamm. *decis. 66. num. 59.* Vrsill. ad Afflict. *decis. 112. num. 9. decis. 335. num. 7. Natta cons. 403. num. 7. vol. 1.* hæc Pistorius. Hancque sententiam in Regno ratione, auctoritate, & praxi in omnibus causis receptam, nemo est, qui ambigat; cùm ab eadem, nec recedendum mandauerit Inuictissimus noster Rex, & Dominus in piissimis eius literis Excellentissimo Duci Medinæ, tunc Regni Proregi 16. Septembris 1640. transmissis: ibi, *per que este Reyno se ha entendido, y practicado, que los pesos, y cargas caden y se paguen a voluntad del accredidor sobre los feudos debueltos.*

Quod si inconcussè creditoribus, Regio assensu præmunitis, super feudis satisfiat; etiam ob lineam finitam, siue ob feloniam iisdem ad Regiam Curiam deuolutis; quique tamen casus in feudi insunt substantia; cum directum dominium indubiè penes Dominum remaneat in feudis, ipsique omni in casu clara fides debeat exhiberi; quæque vti de feudi substantia remitti non potest; cum contra feudi substantiam esset Dominum non recognoscere, neque aduersus hoc pacta sustineri posse, tanquam contra contractus substantiam, neque proinde inuestituram fidelitatem secum non concedendam esse, vno ore docuerunt Afflict. *decis. 129.* Gizzarell. *decis. 43. num. 26. cum seq.* Camil. de Curt. *in diuers. feud. part. 1. §. 7. num. 4. & §. 13. num. 19.* Dom. Reg. de Ponte *in prælud. feud. lect. 2. num. 12.* Illustr. Marchio Belmontis *de constitut. princip. par. 1 cap. 1. num. 30. & 31.* Paris. Peregr. D. Cian. Ozas. Marta, Bulat. Rolent. Mant. Menoch. Cumia Mozzius Scred. Vult. & alij, quos sequitur Mar. Giurb. *de success. feudi, prælud. 1. num. 6. cum seq.* 21

Quantò fortius mehercule id dicendum erit, vt ob nouæ adhoæ taxationem ad Regiam Curiam feudis deuolutis integra creditoribus eorum exactio conseruati oporteat; cum nedum eadem vigeat ratio, ideóque ex vulgaribus eadem præesse debeat iuris dispositio; neque indirectè, siue vt inquiunt alia via aduersus creditores regio assensu munitos id permitti debet, quod altera prohibitum, & praxi non receptum reperitur, *leg. nec per se, Cod. de hæred. instit.* Sessé *decis. Arag. 28. num. 11. part. 1.* 22

Sed etiam, quia adhoæ, siue seruitij taxatio nequaquam de substantia, sed de feudi dicitur natura, ideóque feudum, sine seruitio feudi retenta substantia concedi posse obseruamus, Card. Tusc. *lit. F. concl. 150.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 13. numer. 51.* Menoch. *præsumpt. lib. 3. præsumpt. 95. num. 5. & consil. 845. num. 1.* Giurb. *de success. feudi prælud. 2. n. 49.* decisam post alios testatur D. Reg. de Ponte facta relatione per Reg. Cam. *in collat. consf. decis. 1.* cùmque sequitur recolendæ memoriæ Illustr. Dux Reginæ D. Reg. Capyc. Galeot. *contr. illust. contr. 55. n. 10. cum pluribus seqq. tom. 2.* quod si in deuolutionibus, siue ob lineam finitam, siue ob rebellionem, quique casus, vt diximus, feudi substantiam complectuntur, creditoribus indiminuta conseruatur exactio; multò, & magis iisdem integrè non satisfactis nouæ adhoæ taxatio, quæque tantummodò feudi attingit naturalia, formari non poterit, *arg. Authent. multo magis, Cod. de Sacrosanct. Eccles.* cum aliis latè congestis per Barbos. *loc. arg. iur. loc. 73. num. 1.* 23

Id quod tandem eiusdem Reg. Cam. diffinitionibus super hoc eodemmet feudo emanatis comprobatur; nam cum anno 1537. ob Ladislai de Aquino non seruatam fidem, Gripæ Minaniæ feudum ad Reg. Cur. fuerit deuolutum, & super ea nouæ adhoæ taxatio, iuxta tunc præexistentium fructuum valorem peracta foret, primam taxationem maximoperè excedentem: Spectab. Ciccus de Loffred. S. R. C. Præses aliique concreditores Reg. Cam. supremo adito Tribunali, eiusdem promissionibus, vt eorum credita secundùm veterem 24

adohæ taxationem nulla, amissa variatione diminirentur, obtinuere. *vt in proc. illius causa, fol. 51.*

Et ex his, tum iure, tum auctoritate, & stylo, eiusdemque Reg. Cam. obseruantia, nouæ adohæ taxationem aduersus creditores Regio assensu præmunitos, respuendam esse, spem habemus, cuncta tamen Sapientissimis, ac supremis Iusdicentibus humiliter subiicientes. Die 20. Aprilis. 1652.

Io. Hieronimus de Philippo.

SVMMARIVM.

1 *Feudum apertum non est amplius Feudum, sed vtile dominium consolidatur cum directo.*

2 *Feudi concessio si simpliciter fiat non censetur primum seruitium repetitum, sed datum, & concessum sub consueto seruitio.*

3 *Feuda deuoluta taxantur de nouo, quando iterum conceduntur, & quando.*

4 *Feudi aperti concessio coactè facta scilicet ad instantiam creditorum, quia forsitam venditur, non potest alterari in taxa.*

5 *Feudi successor, imò etiam directus dominus tenetur satisfacere creditoribus cum assensu pro valore feudi.*

6 *Feudo aperto non attenditur persona feudatarij defuncti, sed creditoris.*

7 *Hipotheca feudalis transit cum feudo ad quemcumque vadit, vsque ad numer. 9.*

10 *Taxa noua in feudi venditione fieri nequit in damnum creditorum cum assensu, ad quorum instantiam vendi petitur.*

11 *Consensus præstitus hipothecæ duo includit, & quæ.*

12 *Feudi deuoluti concessio fieri debet cum eisdem pactis, & conditionibus.*

13 *Feudi concessio quando agnatis est facienda, debet fieri sub eadem forma, ac prius, vsque ad num. 14.*

15 *Fidelitas sola onus essentiale feudi.*

16 *Hipotheca durat, etiam feudo aperto ad dominum directum, vsque ad numer. 17.*

18 *Feudum est quadam Vniuersitas facti fines habens, & terminos.*

19 *Feudi venditio ad instantiam creditorum ab eisdem censetur facta.*

20 *Exhibitio rei fieri debet non mutata forma rei.*

21 *Assensus domini super hipotheca feudali operatur, vt ipse dominus constituat ius in re.*

22 *Feuda aperta quando desinant habere primam illam naturam.*

23 *Feudum nouum censetur respectu noui emptoris.*

24 *Conclusio dictorum in præsenti affertur*

ARGVMENTVM.

Feudo deuoluto ad dominum Regem nostrum ob feudatarij mortem absque legitimo successore, si ad instantiam creditorum illud vendatur seruitium, siue adhoa, quomodo taxari debeat cum nouo emptore iuxta forsan taxam antiquam, & sic provt taxatum repetiebatur tempore deuolutionis, vel potiùs iuxta taxam nouam: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXVII.

APERTO feudo Griptæ Minardæ per mortem Illustr. Ducis della Cornia sine legitimo successore, & capta per Regium Fiscum illius possessione ex dispositione *cap. ex præsumptuosa*, institerunt creditores Ducis cum assensu pro illius venditione, quæ cùm per Fiscum impediri iure minimè possit, redditur tamen difficilis, ex eo quia Regius Fiscus prætendit venditionem esse faciendam cum onere seruitij, & adhoæ de nouo taxandæ, & fundat suam opinionem in notoriis illis Iuris Principiis, nempe quia feudum apertum non est amplius feudum, sed vtile illud dominium consolidatur cum directo, Isern. *in cap. 1. §. sancimus, il 2. n. 11. quo tempore miles*, & redit ad Dominum iure pristino, Isern. *in cap. 1. § huius autem generis, ex quib. caus. feud. amitt.* Frecc. *de subfeud. lib. 1 Auth. 5. n. 9.* Aponc. *de potest. Proreg. tit. de assens. n. 6. & 10.* & *in consf. 30. lib. 1.* & *consf. 147. n. 5. vol. 2.* & *lect. 21. num 6. & 8. cum aliis allegandis*, & quando de nouo conceditur, quia de nouo erigitur, & de non esse ad esse deducitur debet fieri noua taxa secundùm quantitatem fructuum tempore nouæ concessionis, Luc. de Pena *in l. 1. C. de vend. reb. Ciuit.* Isern. *d. § huius autem generis.* 1

Imò quod facta etiam concessione simpliciter, non censetur primum seruitium repetitum, sed datum, & concessum sub consueto, & secundùm mores, & Regni Consuetudines, Isern. *in cap. 1. de vassal. decrep. ætat. colum. 2.* & *in cap. 1. quis dicatur Dux*, & *in cap. 1. § similiter, de cap qui cur. vend.* & *cap. 1. §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder.* quem sic intellexit Frecc *de subfeud. Auth. 5. num. 18.* Cumia *in cap si aliquem, verb. seruitij coniunct, num. 108.* 2

Et

3 Et in Regno dari taxam nouam ad hunc effectum
introductam, nempe vt feuda deuoluta taxentur de
nouo, quando iterum conceduntur, vt fuisse deci-
sum in causa Status Amatticis refert Ann. *in cap.1.
de vassall.decrep.ætat.num.*150. & in causa comitatus
Nolæ, & Ducatus Bouiani, Præs. Anell. de Amat.
*cons.12.num.*11. Camill.de Curt.*in diuers.fol.*41.*à n.*
57. Intrigl. *de feud.cent.1.quæst.9.num.*165. Capan.
de iur.adhoa, quæst.36.num.7.& 10. & neque posse
Regem concedere sub primo seruitio, quasi induci
videantur donationes, & remissiones contra Reipu-
blicæ Statum, & Regni perniciem, ex Doct. Isern.
in cap.Imperialem,§.nec Dominus, de probib feud.alien.
& per tex. *in cap.intellecto, de iureiur.* quod enim in
Fisci præiudicium redundat admitti non debet, *l.nec
damnosa,C.de precib.Imper. offer.*& ibi glos.1. & nec
admitti debet damnum Combaronum, inter quos fit
donatiuorum contributio, ad quantitatem adhoæ,
*l.fin.C.quando ciuil.mun.lib.*10. & quia hoc semper
consuetum est fieri, & ea, quæ moris sunt, videntur
semper inesse, *l.quod si nolit,§.qui assidua, ff.de edil.
edict.*Isern.*in c.1.§.sed nec alia instior, in addit. in fin.
ex quib.caus.feud.amitt.*& *in c.1.§.similiter, n.*21. *de
cap qui cur.vend.* mutanda propterea non sint, nec
in dubium reuocanda quæ semper certam, &
tam longam interpretationem habuerunt, vt
per Reg. Moles *quæstion. tertia de iur.adhoa, de-
cis.*24.

4 Sed licèt hæc omnia aliquid ad fisci intentionem
fundandam præ se ferre videantur, tamen ad facti
speciem esse inapplicabilia, & nullo modo proce-
dere quando feudum, quod asserit Fiscus esse sibi
hypothecæ ad beneficium creditorum cum assensu
obnoxium, & ad illorum instantiam non voluntariè
à Fisco, sed coactè venditur vt ex infrascriptis pate-
5 bit. Quia si vera est passim iudicata, obseruata, & in
consuetudinem iudicandi trāsacta opinio asseuerantium,
hipothecam contractam à feudatario, cum as-
sensu ad creditorum vtilitatem, & securitatem, ope-
rari, vt feudo aperto ob lineam finitam, delictum,
culpam, vel defectum teneatur Rex, & directus Do-
minus pro valore feudi creditoribus satisfacere, ex
Isern. doctrina *in c.1.§.quid ergo, n.5. de inuest. de re
alien.fact.*ibi, *alij putant verius dici, quod valeat per-
petuò, quia videtur consentire pro acceptore.& suis hæ-
redibus, sicut dictum est de alien.*& *in c.1.§.& si clien-
tulus, de alien.feud.pat.* & *in const. Diuæ mem.* iuxta
tradita per Frece. *lib.2.auth.29.n.*8 per Camer. *in c.
imperialem fol.50.lit.L.* Scrader. *de feud.par.8.cap.4.
n.*34. Fach. *contr.lib.7.cap.*56. de Franch. *decis.*213.
*num.*32. Reg.Cost. *in l.1.C.pœn.fiscal.cred prefer.lib.*
10.*num.*147. Hartm. Pistor. *lib.2.quæst.iur. q.48.n.*
14. *& seq.* quia consensus Domini duo operatur,
nempe vt valeat in vita illius, qui contraxit, & vt
postea valeat in infinitum, & perpetuò, ita vt resolu-
to iure feudatarij debitoris, nullo modo resoluatur
ius hipothecæ creditoris, cui Dominus per consen-
sum ius in feudo constituit, *l.lege obuenire, ff.de verb.
oblig.l.si liqueat,Cod.de inoffic. donat. §.iusiurandum,
Auth.de defens.Ciuit.*Isern. *in cap.1. qui succ. ten.* &
6 *in dict.§.sed nec alia iustior,* vbi afflict. *num.*16. & *in
dict.cap.1.num.*22. & *cap.1.§.quid ergo,* hinc feudo
aperto non esse attendendam personam feudatarij
defuncti, sed creditoris, ad cuius beneficium fuit
ius in feudo constitutum per hipothecam legitimè,
& cum Domini assensu contractam, *l.si legatum, ff.
quib.mod.vsusfr.amitt.* & *l. Pomponius* 29. *vers. idem
Pomponius, eod.titul.* & *leg. si quis vsumfructum,
ff. de vsufruct.leg.* Bald. *in Authent. si quas ruinas,
Codic. de Sacrosanct. Eccles.* Ias. *in leg. fin. numer.*33.
eod. titul. maxime quia hoc procedit ex hipothe-
cæ natura, quæ, quia ius constituit reale super 7
feudo, transit cum illo ad quemcumque illud per-
ueniat, *§.omnium autem,* & *§.item Seruiana instit.
de action.leg.si fundus, §. in venditione, ff.de pignor.*&
ipsius Domini consensus, qui operari, & accipi de-
bet secundum subiectam materiam, *leg.si verò, ff.
locat leg.insulam, ff.de præscript. verb.* & secundum
naturam rei super qua interponitur, *leg si stipula-
tus, §. verum, ff.de vsur. leg.damnum, vers.& quod in
stipulatione,ff. de damn.infect.* cuius in omnibus na-
turam assumit; Camer. *in cap.Imperialem, cart.52.lit.
F.* sicut stipulatio, Ias. *in rub.ff.de verb. oblig.quæst.*5.
& regulatur ab actu super quo interponitur, Frecc.
*de subfeud. lib.2.quæst.10. num.*6. & propterea iuxta
pignoris, & hipothecæ naturam debet perpetuò
operari ad beneficium creditoris, per Isern. *dict.
cap.1. qui succes. ten.num.8. vers.alij dicunt*: & ibi
Lipar. *col.9.* satis enim videri debet Dominus co-
gitasse quod ius vult, *leg.quamquam,ff. de rit. nupt.*
Camer. *cart.47.lit.A.* & vt perpetuò hipotheca du- 8
ret renunciasse iuri, quod in re habebat respectu
futuræ deuolutionis, *l.si seruus communis, ff de do-
nat. inter vir.leg. apud celsum, §.quæsitum, ff.de ex-
cept.dol.leg.si fideiussor, §.pater; ff.de fideiuss.leg. codi-
cillus, §. insulam,ff.de leg.2. leg.2. ff.de remiss.pignor.*
& satis euidenter probatur *in cap 1. §.si clientulus,
de alien.feud.pat.* ibi, *si verò cum Domini voluntate
totum, vel medium alienauit, stabilis permanet, cap.1.
qualit.olim pot.feud. alien.* fortior enim quoad hoc
est hominis, quam legis assensus, remittere enim
potest ius suum per consensum, & in re sua ius con- 9
stituere, *leg.alienationes, ff.de pign. act.* cui consen-
sui minime potest contrauenire, *leg. per fundum, ff.
de seruit.rust.præd. leg si in diem, ff.de aqu.pluu. ar-
cend.* cum aliis latiùs adductis per Frecc. *vbi supra,*
& per Pist.quidem in contrarium attentauerit Reg.
Consil. Carleual. *de iudic.disput.23.à num.*29. Mon-
tan. *de regal. offic. numer. 56. & seq.* stante clausula
iuribus nostræ Curiæ semper saluis, Cyriac. *controu.*446.
n.4. & nouissimè Merlin. *de pign.lib.1.tit.1.q.*12. qui
alios recenset *n.*12.

Sequitur necessariò, taxam nouam fieri non pos- 10
se in creditorum perniciem, & feudi hypothecæ
obnoxij detrimentum, & diminutionem, quia ven-
ditio, quæ fit creditoribus instantibus est necessa-
ria, necessitate oriente ex præcedenti contractu
debitoris, & Domini consensu, quæ necessitas im-
pedit aperitionis effectum, nempè feudi dissolu-
tionem, nam vt habemus ex Camerat. *cart.43.leg.9.*
actus alienationis feudi cum assensu est actus mix-
tus, quandoquidem non solus Dominus disponit de
feudo, *cap.1. qui succ. ten.* nec solus vassallus *cap.
Imperialem, de probib.feud. alienat. per. Federic.&
cap.1.de probib.feud. alien per Lothar.* & dum actus
est mixtus, vterque dat, vassallus scilicet suum
vtile dominium, pro quo obligatur de euictio-
ne, *leg. quidam, ff. de euict.* Dominus verò con-
sentiendo totum, quod ipse dare potest tunc, vel
sperat posse in futurum, quia tollendo obstaculum
perficit actum, vt nunc, & validat etiam perpe-
tuò in casu, quo resolueretur ius Actoris, vt tunc,
ex vi ipsius assensus non resoluatur ius acceptoris,
qui pro se, & hæredibus quæsiuit etiam contra
Dominum ex supra allegatis, itaque rem in quan-
tum rem vassallus pignori dat, actum autem, vt
valeat, perficit dominus, Isern. *dict. cap. Impe-
rialem, colum. septima, versicul. quamuis consensus
domini*, ita vt consentiendo in eo, quod ex-
pressit videatur vassallo potestatem dare faciendi

omne illud, quod si assensu opus non esset, face-
re posset, Isern. vbi supra, col.6. vers. sed si vide-
bitur.

11 Consensus præstitus hipothecæ duo includit. Pri-
mum, ius in re ad beneficium creditoris constitu-
tum, l.pignus, C.de pignor. & perpetuò durabile ex
ex predictis. Secundum, licentiam vendendi feu-
dum hypothecæ obnoxium in casu in obseruantiæ,
l.1.C.si antiqu.cred.l.si pupillorum, ff. de reb.eorum, leg.
cum soluenda, ff.de distract.pign.l.si conuenerit, ff. de
pign.act. & respectu vtriusque Dominus consen-
tiendo tollit obstaculum, nempè vt debitor ius
pignoris constituere possit, & creditor feudum ven-
dere. Montan. in c.Imperialem, n.56.lit.K.

12 Ex qua licentia si necessariò peruenitur ad ven-
ditionem feudi nullo modo potest fieri noua taxa,
nam Regi necessitate suadente Feudum apertum
concedenti non est permissum hoc facere, nisi cum
eisdem pactis, & conditionibus, prout reperiebatur
concessum per prius, vt post Fulgos. in cons.99. Curt.
Iun. de feud.par.2.q.6.fol.123.col.2. docet Petr. de
13 Gregor. de concess.feud.q.4. loquens in casu, quo Do-
minus tenetur feudum apertum de nouo agnatis
concedere, iuxta sententiam communem ex doctri-
na Bart. in l.1.§.permittitur, ff.de aqu.quotid. & aestiu.
& l.1. in fine, ff.de priuil.cred. Bald. in cap.1.§.si verò,
qualit.olim pot.feud.alien. Alex. in l.si mihi, & Titio,
col.pen.ff.de verbor.oblig. & cons.81. & Afflict. decis.
238. n.2. & in Constitutione Regni, Vt de successioni-
bus, n.49. & 50. Paris. de reintegr.cap.6. Clar. in §.feu-
dum, q.81. & in §.emphyteusis, quest.43. Intrigl. de
feud.par.1.quest.65. num.1. & 3. Cum. in cap.si ali-
quem, verb.seruitij consueti, num.109. videtur enim
hoc casu facta quædam renouatio inuestituræ in
emptorem, quæ non potest fieri alio modo, nec sub
14 alia forma, nisi prout erat penes debitorem, dum
agitur de præiudicio creditorum, vt per Bald. in l.1.
vers.sed quid si Dominus, C.quando non pet.par. & ibi
Roman. 11.quest. Bald. in c.1. de eo, qui sibi, & hered.
suis, & in cap.1.§.vlt. vers.modo quero, de feud.guar.
Aucbaran. in consil.30. Decius cons.148. & alios al-
legatos per Tiraq. de retract.lignag.§.32. glos. vnica,
num.39. Reg. de Ponte de potestat. Proreg. de prouis.
fier.solit.tit. de reformat.inuestit. num.7. maximè quia
seruitium est accidentale feudi; & non venit ne-
15 cessario ex infeudationis natura, Isern. dict.§.sed nec
alia iustior, Præs. Amat. d.cons.12. & non est onus
annexum feudo de natura feudi, Alex. Trentacinq.
cons.4.num.4.lib.2. Marcobrun. cons.23. num.85. &
86. sed tantum fidelitas, Afflict. decision.230. num.4.
Clar. in §.feudum, q.5. Apont. cons.2. num.13. cons.30.
num.34. lib.1. Milanens. decis.8. num.95. Gizzarel. de-
cis.44. num.33. & 35. Cacher. cons.38. hinc debet
expresse exprimi, Apont. de potestat. Proreg. tit.8. de
refut.feud. num.3. & 29. Amat. cons.11. numer.3.
& 29.

16 Secundò si ius hipothecæ creditoris ex super al-
legatis durat perpetuò, necessario feudum obno-
xium non obstante aperitione, conseruatur in sua
substantia integrali, & tale quale erat penes debito-
rem, imò idem numero, argumento l.inter stipulan-
tem, §.sacram, vers. & nauis, ff.de verb.signif. quia aliàs
non posset hipotheca subsistere, ad tex. in l.sicut 8.
ff.quib.mod.pign.vel hip.sol. Neguf. de pign.3.membr.
6.part.num.9. ergo noua taxa fieri non potest feudi
iam existentis in suo primo esse, dato quouis fru-
ctuum augmento, vt post Frecc. de subfeud.lib.2.
auth.5.n.21. dixerunt omnes vno ore, Intrigliol.
cent.1.cap.96.num.9. Cam. dict.cap.si aliquem, verb.
seruitij consueti, num.83. Iacob. de Aiello de iur.
adob. numer.55. Petr. de Gregor. de concess.feud.part.
1. quest.11. num.14. Afflict. in cap.1.§.similiter, nu-
mer.4. de capit. Corrad. Rosental. de feud.cap.10. con-
clus.44.num.57. & in glos.1. Camil. de Curt. in di- 17
uers.feud.fol.mihi 41. num.50. qui testatur de obser-
nantia Regiæ pragmaticæ, & illam sequitur Ma-
strill. in addit ad Petr. de Gregor. loc.cit.lit.B. Georg.
allegat.4. num.1. Camil. de Larath. theat.feud.par.12.
dilucidat.37.num.8. Capan. de iur.adoh. quest.32. &
de iur.releu. quest.6. num.12. & quest.9. num.1. con-
sensus enim Domini sicut conseruat, & durare facit
hipothecam perpetuò ad beneficium creditoris cum
assensu, ita non facit respectu illius feudum vi-
deri apertum, & impedit effectum apetitionis, nem-
pè consolidationem vtilis dominij cum directo, &
transitum ad dominum, hoc enim importat feu-
dum aperiri, secundùm glos. in cap.Imperialem, §.ca-
lidis, de prohib. feud.alien.per Feder. in cap.1. quod iu-
ris sit si post alien.vassal.feud.recup. Isern. in d.§. san-
cimus, il secundo, n.11. quo temp.mil. frangitur enim, 18
& exinanitur feudum per aperitionem, quod aliàs
erat clausum, & solidum, tanquam facti vniuersi-
tas habens fines, & terminos, certamque formam ex
his, quæ facto hominis destinatione ei fuerunt at-
tributa, vt per Innoc. in cap.cum ad sedem de restit.
spoliat. Camill. de Curte, §.12. num.36. & 58. tunc
enim quando redit ad Dominum extinguitur fi-
delitas, & seruitium, vt supra ex Apont. Isern. &
aliis firmant, tunc momento temporis non durat in
suo esse, Apont. lect.21.n.6. & 8. tunc ciuilis posses-
sio trahit illicò ad se naturalem, Bald. in cap. quæ in
Ecclesiarum, col.7. de const. & in l.1. quest.49. ff. de rer.
diuis. qui idem dixit de re concessa ad annuum cen-
sum ad vitam, in capit.cum venissent, col.2. de restit.
spol. Barbat. in cap.ex parte, de fend. Ias. in leg.clam.
§.qui ad nundinas, in fin.ff.de acquir.possess. Rosent.
de feud.cap.7. conclus.60. num.13. Scrad. part.3. cap.2.
num.15. Giurb. de success.feud.§.1. glos.5. num.15.
Lanar. cons.49. tunc Dominus nolens concedere
non tenetur, & si concedit de nouo erigit, & no-
uum imponit seruitium, at secus quando propter in-
teresse habentium ius perpetuum super feudo, illud
vendere permittit, quia tunc idem feudum, quod
erat necessario venditur, non aliud, & propterea
taxa non potest fieri.

Tertiò, hoc confirmatur, quia Ius hipothecæ, 19
quod habet creditor post feudi aperitionem, quod
exercetur contra Dominum, siue exerceatur à cre-
ditore iure proprio, siue vti à procuratore debitoris,
l.creditori, & ibi Castr. & Ias. ff.de neu.oper. Bart. in l.
si pignori, col.vlt vers.sequitur nona pars, ff.fam.hercisc.
Bald. in l.1. vers.eam nota, C.credit.euict.pign. semper
debitor ipse vendere videtur, Bald. in l.1.2.col.vers.
sed contra, C.si seruus exter. & ibi Cyn. & Castr. Ne-
guf. de pign.membr.1.par.6. num.13. & ideò ven-
dente Iudice debitor de euictione obligatur, cùm
factum Iudicis reputetur factum debitoris, l.si ob
causam, de euict. sed vendente debitore non est lo-
cus nouæ taxæ iuxtà gratiam Cæsareæ Maiestatis
anni 1536. de qua in cap.10. inter cap. Ciuit. anni
1536. fol.104. ergo nec etiam potest noua taxa fieri,
dum feudum deuolutum venditur instantibus cre-
ditoribus.

Quartò, iuxta communem DD. sententiam su-
pra relatam, Dominus feudo aperto tenetur pro va- 20
lore feudi satisfacere criditoribus, vt vendi possit,
& facere in publico potestatem, vt ei, qui agit
expediendi sit copia ex Pauli sententia lib.21. ad
edict. de qua in leg.secunda, ff. ad exibend. at ex-
hibitio ista debet fieri non mutata forma
rei,

rei, ex sententia Marcelli *in leg. Iulianus 9. §.si quis rem.ff.ad exhibendum*, neque potest deterioris enditionis feudum exhiberi, *leg. exhibitionis 7. C.ad exhib.* ergo non potest dominus exhibere feudum vendendum cum noua taxa, quia deterius fieri dicitur eo ipso, quo seruitium primo loco taxatum augetur, & diminuitur feudum à statu, quo erat penes debitorem *l.1.§.deteriorem,ff.ne quid in loc.publ.* Ioseph Ludou. *decis.11.num.3.* Scrad. *de feud. part. 11.quaest.1.sect.5.num.19.* Culpa enim Domini, imò dolo videretur feudum exhibitum sub deteriori forma, & non illud, sed aliud, hinc aequitas exhibitionis, etiam si illud exhibere non posset, faceret eum in factum actione teneri ad reficiendum damnum creditoribus, vt Caes. Dioclit.& Maresfanciere *in d.l.exhibitionis*, nam & regulare est in omni obligato, siue personali, siue reali actione ad rem restituendum, vt teneatur de culpa deteriorationis facto suo, *l.ei qui 54.§.cum praedia, ff.de petit. haer.l.si homo 45.ff.de rei vend.* Bart.& DD. *in l.si seruum 91. ff.de verb.oblig.* Scrad. *vbi sup.num.15.*

21 Quintò, si Dominus consentiens videtur dare *d. l.lege obuenire*, consequenter videtur feudum hypothecae submittere etiam futurum suum ex iure apertitionis, *l.aliena res. ff.de pign. act.l.quae praedium, & l.fin.C.si alieu.res pign.dat.sit*, & sicut debitor non potest rem pignoratam facere deteriore cōditionis facto suo, & pignoris persecutionem exinanire, *leg. seruum 27.* vbi Bart. *ff.de pign.* Neguſ. *vbi sup.3. membr.6 part.num.9.* ita non potest Dominus qui sua voluntate, suoque assensu pignus, & hypothecam perpetuò duraturam in feudo ad creditorum beneficium constituit per nouam taxam, & augmentum seruitij feudum deterioris conditionis facere.

22 Sextò feuda deuoluta, vel propriùs aperta tunc desinunt habere primam illam qualitatem feudalem, quando sunt incorporata, non autem quando separatim à patrimonialibus tenentur, Isern. *in c.1. n.11.vers.& si Rex, in fin.de cont.feud. apud. part.ter. de Georg.alleg.5.n 9.* at feuda licet aperta propter hipothecam creditorum non incorporantur cum patrimonialibus, imò fructus inter creditores distribuuntur, & quasi sequestri loco sunt penes Fiscum, ad finem, vt si illis distractis, & creditoribus dimissis aliquid ex pretio superfit, illud ad Fisci beneficium loco feudi remaneat, ideò actos ille deuolutionis quasi reuocabilis non operatur dissolutionem feudi, & extinctionem pristinae qualitatis feudalis, nec confusionem vtilis dominij cum directo, ad tex. *in l.debitor,ff.ad Trebell.l.ex sextante, §.latinus, ff.de de except.rei ind. l.1. Cod.si antiq.cred.* vbi Cyn. Bald.*in l.si vxor tua, C. de bon.auct.iud poss.* Neguſ. *de pign.1.membr.5 part.num.55.& 56.* nam hoc casu actus deuolutionis fictione iuris remanet occultatus propter imminentem necessitatem venditionis, argumento tex.*in l.singularia,ff si cert pet.l.3.§.fin ff.de donat.inter vir.& vxor.* Isern.*in cap.si vassallus, il secundo si de feud.fuer.contron.ante num.3.* quod enim deuoluitur, vt statim reconcedatur, non potest dici deuolutum, neque extincta qualitas illa feudalis, quae statim redigenda est in pristinam formam, argumento *l.si ager.16.ff.quib.mod. vsusfr.fin.l. qui sic soluit.ff.de,ol.* hinc noua taxa fieri non potest, vt de feudo reempto ab haerede, pluribus firmat Frecc. *d.*

23 *auth.5.n.19.& 20.* licet enim respectu noui emptoris dicatur nouum feudum, tamen videtur concessum, & concedi debet iure, & forma antiqui feudi, & tale quale erat penes feudatarium detinentem, ad tex. *in l quicunque.C.de omni agr. desert. lib.11.* DD. *in cap.1. de vassal. decrep. aetat. & cap.1.de feud. non hab.propr.* Lanar. *cons.39.n.36.* & vt semlet vt per prius, nec seruitium per nouam taxam argui, Isern. *in cap.1.de vassall.decrep.aetat.n.1.vers.item procedit*, quem allegat de Georg. *in alleg.4. n.14.* Alex. *cons. 29.n.24.lib.4.* Petr.de Gregor.*de concess.feud.p.5.q.3. n.11.* Intrigl. *de feud cent.1.q.14. num.19.* idem de Georg. *alleg.8.num.10.*

Ex quibus omnibus nedum creditorum intentio 24 ad exclusionem nouae taxae per Fiscum praetensae remanet, vt credo, confirmata, sed etiam his, quae in contrarium adducta fuere, vel adduci possent, plenè videri debet satisfactum, nam constat procedere feudo aperto, verè, & liberè irreuocabiliter, factáque noua concessione domini mera voluntate, qua nouum feudum possit videri creatum, & constitutum, cum nouo seruitio per nouam taxam, non tedundantem in damnum creditorum habentium ius in feudo duraturum perpetuò Domini consensu constitutum; quibus non potest Dominus aliquod inferre praeiudicium, dum ex praedictis, vel tenetur illis satisfacere pro feudi valore, vel illud vendendum exhibere tale quale erat penes debitorem feudatarium, non autem deterioris conditionis, vel in aliquo per nouam taxam diminutum, & sub alia forma, & quasi aliud feudum de nono erectum diuersum ab illo, quod feudatarius tenebat, & pignori, & hypothecae submiserat.

Caetera suppleant, rogo, pro more Peritissimi Iusdicentes, quorum censurae haec omnia libenti, ac reuerenti animo submitto.

Ascanius Raetanus.

SVMMARIVM.

10 *Hæreditas paterna prius quam hæres immisceatur in ea, non dicetur iacens.*

11 *Beneficium Prætorium abstinendi inuentum pro filiis in potestate declaratur.*

12 *Suitas, & eius virtus quid operetur.*

13 *Textus* in l.ei, qui, ff.de acquirend.hæreditate, *explicatur.*

14 *Transmissio ex potentia suitatis quid, & quomodo operetur.*

15 *Transmissio hæreditatis, vt in extraneum fiat, quæ requirat.*

16 *Filia si paternæ hæreditati renunciauerit, vtrum sit capax transmissionis passiuæ, præsertim, si frater sit mortuus hæreditate non adita.*

17 *Doctores Itali quid dixerunt in præsenti quæstione.*

18 *Doctores Hispani quid docuerunt in præsenti.*

19 *Doctores Siculi, & Regnicolæ quid dixerunt in præsenti.*

20 *Minadoi locus insignis affertur ad propositum.*

21 *Præsidis de Franchis decisio 32. adducitur in præsenti.*

22 *Ratio conclusionis suprà traditæ assignatur.*

23 *Hæres, qui adit ex iure transmisso, personam transmittentis repræsentat.*

24 *Substitutio pupillaris quomodo & qualiter transmittatur in hæredem.*

25 *Hæreditatis transmissio secundum quam personam fiat.*

26 *Textus* in l. vnica. Cod. de his, qui ante apertas tabulas, *explicatur.*

27 *Iuris accrescendi portio accrescit, & quomodo.*

28 *Michaëlis Grassi sententia*, in §. ius accrescendi, quæst. 28. *reprobatur.*

29 *Glossa* in l. 1. § veteres, ff. de acq. possess. *adducitur in præsenti.*

ARGVMENTVM.

Soror vtrinque coniuncta an excludat fratrem consanguineum à successione fratris, qui obiit antequam se immisceret paternæ hæreditati. Agiturque de transmissione paternæ hæreditatis non agnitæ in quoscumque hæredes, etiam extraneos, ex potentia suitatis.

ALLEGATIO CXVIII.

ORTVO Ioanne Potenza intestato, ad 1
eius soccessionem aspirant Sibilla soror vtrinque coniuncta, & Petrus frater consangoineus: Sed Sibilla solùm est admittenda. *Auth. itaque. Cod. communia, de success.* vbi Cinus, Bartol. Alberic. Bald. Salicet. Angel. & alij qoos in puncto citat Menoch. *consil.* 527. *num.* 5. *vol.* 6. *Auth. cessante. Cod. de legit. hæred* & in corpore, vnde sumontur. Cui nihil adoersatur Constitutio Regni *in aliquibus*, quæ in hæreditate patris, matrisve, ibi, *ad suceessessionem parentum*, non
autem fratris locum habet. Franch. *decis.* 171. Ma- 2
rant. *disput.* 10. *num.* 16. *vers. & ista procedunt etiam:* & est de iure Brun. *de statut. excludent. fœmin. artic.* 6. *num.* 80. & *artic.* 8. *num.* 75. Geor. Natta *quæst.* 4. *num.* 14. & Campeg. *quæst.* 47. *eod. in* 2. *tom. tract.* Gabriël *lib.* 6. *tit. de statut. concl.* 7. *num.* 36. Carpan. *ad statut. Mediolan. cap.* 278. *num.* 33. *tom.* 2. Etiam si in ea alia bona non sint, quàm origine paterna. Alex. Ias. Soccin. Rom. & Aret. *in leg.* 1. *§. veteres, ff. de acquirend possess.* Bald. *in cap.* 1. *Episcopum, vel Abbatem, in vsib. feudorum*, Iason. *in l. venia, num.* 7. *Cod. de in ius vocando*, Angel. *cons.* 52. Romanus *consil.* 168. Franch. *dict. decis.* 171. *num.* 3. Afflict. *decis.* 178. *in* 3. *dubio.* Ioio sapientes Regni dubitarunt, si locum sibi vendicet, in hæreditate matris, vt per Andream ibi. *col.* 2. & 12. Afflict. *quæst.* 11. & *in dict. decis.* 178. relecta decisione Viuij 469. *lib.* 3. ex aduerso citata, existimantis in puncto, exclosa sorore, fratrem succedere, adducit decisionem Sacri Consilij relatam per Vrsillum ad Afflictom *decis.* 38. *post num.* 11. & Senatus Mantuani per Campeg. *loc. cit. quæst.* 27. de qua meminit etiam Minadois *decis.* 36. *num.* 9. illa enim loquitur secundom consuetudi-
nem Neap. *Sed si morienti*, quo iore, frater consan- 3
guineus excludit sororem, in linea ex transuerso, vnica dote constituta. Napod. ibi *num.* 303. & addentes, Ann. *Alleg.* 81. *in fin.* Franch. *decis.* 87. Hæc autem processit, ob statutum Mantuanum, *sub rubr. de success. ab intestat.* do quo Sotd. *decis.* 9 & 239. & statuti verba transcripsit Rimin. Senior. *cons.* 20. *lib.* 1. Quod in successione Collateraliom, agnatos tantùm masculos, exclosis agnatis fœminis, & cognatis, vsque ad quartum gradum admittit: quæ verè ad ius Romanom non pertinent, nec extra locum statuentium vigent.

Nec contra facit ratio conseruandæ agnationis, 4
sumpta ex statuto exclosioo fœminarum, in qua se fundat; tum quia Constitutio *in aliquibus*, non exclusit totaliter, & perpetoò fœminas ab omnibus successionibos, sed immò, eas vocaoit, simul cum masculis, verùm hos fœminis præferri voloit, in linea solùm ascendenti; & sic ratio prædilectionis, ac prælationis masculorum potius habita fuit, quam conseruandæ agnationis: vt ex pluribus probat Molin. *de primog. Hispanorum, lib.* 1. *c.* 5. *n.* 37. *tom.* 1. & *lib.* 3. *c.* 5. *num.* 30. *in* 7. *conclus tom.* 2. qoem sequutus est de hac constitutione loquens Reg. de Pont. *de potest. Proreg. tit.* 9. *n.* 29. & tenet Surd. *decis.* 239. *notat.*
sub n. 14. & 15. Tum etiam, quia fauor agnationis, 5
non egreditur casus, & personas in constitutione expressas. Molin. ibi *n.* 63. post Soccin. Iunior. *cons.* 1. *nu.* 15. *in* 1. & 108 *num.* 31. & *seq. in* 2. *vol.* Brun. & alios, Surd. *decis.* 9. *n.* 16. latissimè Gabriël. *d. concl.* 7. Sed intra terminos illius tantùm operatur, & sexus fœmineus, per quem non conseruatur agnatio *l.* . *§ penult.* & ibi gloss. *ff. de ventre inspiciendo.* Surd. *cons* 96. *num.*

num.27.lib.1.Honded. conf.65.n.36.lib.1.ac finis est
ipsius leg. prounnciatio, in fin. ff. de verb. signif. re-
putatur impertinens, & non vltra. Mart. voto 126.
numer. 6. Rot. Pisan. Et in his terminis proce-
dit decisio Surd.259. in qua frater consanguineus
in successione alterius fratris, pariter cum vtrinque
coniuncto admissus fuit, quia ex statuto Mantuano
cognati, agnatæque fœminæ excluduntur; sic de-
cis.Magon.Florent.82. vbi idem, quia statutum Flo-
rentinum vocauit agnatos pro conseruanda agna-
tione; sic decis.Martæ voto 20.num.14. & voto 126.
quia statutum Volterrani, fœminas, & descenden-
tes ex eis, vsque ad quartum gradum exclusit; sic de-
cisio Minadoi 36. quia loquitur in feudis, in termi-
nis constitutionis, vt de successionib. in quib. fœmina
non succedit, cap.1. §. hoc autem, de iis, qui feudum da-
re poss. cap.1. de success. feud. cap.1. de success. fratrum,
& cap.1. de natura successionis feud. Sic decisio Pe-
demon. de qua Gaspar.Thesaur. lib.1. quæst. forens.
6 quæst.79. num.6. vbi frater consanguineus exclusit
sororem vtrinque coniunctam in successione soro-
ris, quia statutum Taurini, quod ad litteram refert
Thesaurus pater dec. 263. respexit conseruationem
agnationis, vocans expressè agnatos, cunctis aliis
personis exclusis, in quo casu censetur etiam exclu-
sa agnata fœmina, vt vterque Thesaur. ibi, & latè
decis.37. Nil mirum, si sexus fœmineus reiicitur, nec
eius vinculum duplicitatem facit.

7 Itaque si constitutio illa, ius successionis fœmi-
nis restitutum, in linea ascendenti, existente mas-
culo, abstulit, & ad instar secundi gradus, eas re-
duxit; vt dixit Castrens.consil. 164. col.4.vers.sed vl-
terius, volum.2.Molin. Soccin. Aret. Ruin. & Curt.Iu-
nior, quos citat Lanar. conf.1. num.36.& seq. Addo
Peregrin.de fideicommiss.art.17.num.4. propè finem;
in transuersa, remansit intactum, & cum potiori iu-
re duplicitatis vinculorum, iuxta iuris communis
nouissimi dispositionem. Meritò Sibulla, quæ agna-
tionis, & cognationis vinculum habet, Petro agna-
tionis tantum iuncto, in successione Ioannis fratris,
præfertur.

8 At maioris quæstionis est, si debeat admitti pro
medietate ad bona, quæ fuerunt Iacobi Potenza
communis patris, ex persona Ioannis, qui citra im-
mistionem intra paucos dies mortis illius, pariter è
vita sublata est.

Negant, qui Petrum defendunt ducti ex iis, quæ
dixit glos.& DD. in dicto §. veteres, sequuta aditio-
ne, bona effici proprium patrimonium filij adeuntis.
Bart.in leg.fin.ff.ad Trebell. Alciat.in l.hereditas, ff.de
verb.signif.glos.Ias.& alij in leg. eius, qui in prou. §. si
quis stipulatus. ff. si certum petatur, Franch.decis.171.
num.3.92.num.4. & communiter DD.& probat tex.
in l.sed si plures, §. filio, ff. de vulg.& pupill. melior
tex. in l.paterfamil.§. & cum substitutus, ff. de priuil.
credit. alia iura citat Gom. in l.22.n.13. & l.35.nu-
mero 154. Taur. Ergo ante aditionem, hæreditas pa-
terna dicitur, à qua stante fratre, licèt consanguineo,
ex lege Regni excluditur.

Nos verius pro Sibilla affirmatiuè responde-
mus: Nam in suo non est necessaria aditio, seu immi-
stio, cum lex suum, ipso iure, citra immistionem,
statim hæredem faciat, ex vi, & potentia suitatis.
Caius I.C. in l.in suis ff.de suis,& legit. hered. §. sui,
Instit. de heredum qualit. & differentia, & si igno-
rans sit, infans, vel furiosus, & sine tutoris, cura-
torisue auctoritate leg. liber homo, §. fin. ff. de sti-
pulat.seruorum, l.anistitus, §. fin. ff. de acquir hered.
l.fin.§.si vero perpetuò, Cod.de curatore furiosi, l ex mi-
litari, §.fin.iuncta l.idem est, in fin ff. de milit.testamen.
& l.hereditate, §. filiusfamilias paganus, ff.de castrens.
peculio, §. sui. Instit.de heredit.quæ ab intest.deferunt.
Scientia enim delatæ hæreditatis, ac cætera requisi- 9
ta, quoad aditionem, de quibus glos.in l. is potest, ff.
de acquir.hered. cessant in suo.Crass.§.acquisitio, q.4.
num.9.Bardellon. conf.17.num.6.volum.1. Antonius
Pricard. in §. sui, paulò ante citato num.4. qui magis
liberam bonorum suorum administrationem, ob
continuatum dominium, inde iam à vita genitoris,
quam paternam, ac nouam, immò, & nullam hære-
ditatem consequitur.Paul.I.C.in l.in suis, ff.de liberis,
& posthum.l.1.§. largius, ibi, qui penè ad propria bona
veniunt, ff.de successorie edicto.glos. fin. in c.1.de feud.
cognit. diffusè Tiraquel. qui plures effectus suitatis
enumerat in leg.si vnquam, in præfatione, n.19.& seqq.
C.de reuocand.donationib. idem Bardell.conf.20 n.49.
& seqq. Hinc est, vt ante immistionem, nec hære- 10
ditas paterna iacens dicatur, glos. communiter re-
cepta in l.cum hereditas, in verb successeritis, Cod.de-
positi, vbi Cinus, Albericus, Bal. Salicet.& alij, Cras-
sus, §.hereditas, quæst.2.num.6. Gomes.lib.1.resolut.
cap.9.num.17. Sesse decis.aragonæ 62. num.3.par.1.
Viuius decis.347.Surd.conf.350.num.17.vol.3.Barb.
conf.12.nu.13.vol.4.nam, non est dare medium, nec
instans inter mortem patris, & existentiam suitatis,
in quo filius non sit hæres patris, atque dominij illa
continuatio interrupta videtur, text. in leg. si post
mortem, de legat.1. Iason ibi notab. 3. & 4. Imol.&
Castrens. glos.in leg.si alienum, §.in extraneis, in verbo
hereditatem, ff.de hered. instit.in l. si Creditor, in verb.
adita hereditatis, ff. ad leg.falcidiam, in leg.quæsitum, §.
præsenti, de legat.1.& in d.§ sui, de heredit.quæ ab inte-
stat.deferuntur, latè distinguendo Bart. in leg.fin.n.5.
ff.de conditionib.instit. Iason. in l.si filius, qui patri, sub
num.5.ff.de vulgar & pupillari, in d.l.in suis num.9.in
in l.si filius hæres, num.10. ff.de liber.& posthum. Ca-
strens.conf.41.ante num.1.vol.1.Molin.qui in succes-
sore maioratus, glos.in l.cum hereditas, adducit li.3.de
primog.hispan c.11.n.20.& 11.tom.2.

Nec aliud est dicendum in hoc casu, propter be- 11
neficium obstentionis, quod prætor, vigorem iuris
temperando, filio indulsit; Iason in puncto in dict.l.
si post mortem, num.7.Gugliel.de benedict.in cap. Ray-
nutius, in verb.mori no itaque testatore, el secondo, n.92.
de testamen.part.2.Gratianus discept. forens.cap.732.
num.57.to.4.Crassus dicta quæst.2.num.7.latè, & eru-
ditè Anton.Faber de error.pragmat.decad.3. error.pri-
mo, glos.in dicto §.sui, tex.ad literam in leg.1.§.qui sunt
in potestate, statim heredes sunt, seu ab intestato, seu ex
testamento, nec quod se abstinere possunt, quidquam
facit; ff. si quis omissa causa testamenti. Ratio est, quia
illud introduxit in fauorem filij dicta leg. si filius, qui
patri, inquit, ibi Papin. Etenim ius dicentis proposi-
tum est, liberes oneribus hereditariis, non sponte susce-
ptis, liberare, non inuitos ab hereditate remouere: quam
dicunt notabilem Bart.ibi num.6.Bald. Alberic. Ale-
xander num.2.Ias.num.8 Imol.num.5.Aretin.notab 4.
& Cuman. num.1.& 2. Ne inuitus debitis paternis,
obstrictus sit, leg.necessariis, ff.de acqu. hered.§.sed his
permisit Prætor. Instit. de hered qualit. & differentia.
Et per hoc intacta vtique remansit suitas, & eius vir- 12
tus, vt absque immistione suus statim existat hæres,
in iis, quæ non onus, sed eius commodum vtilita-
témque concernunt, vt est actus transmissionis, de
quo infra: quibusue Prætoris beneficio non indiget,
alioquin filio damnosum foret, contra mentē ipsius
Prætoris, Bartol.& alij in dicta leg. si filius, qui patri,
idem Bartol.in puncto in leg.ventre, num.13.ff.de ac-
quir.hered.& leg.si infanti, num.10.Cod.de iure delibe-
randi, Alexander in dicta leg. necessariis, sub numero 5.
Ioannes de Platea, dicens, hoc diligenter aduerten-
dum, in dicto § sui, sub num.5. de hered. qualit.& dif-

ferentia, vbi Atet. Pison. num. 7. & Anton. Piccard. num. 25. Soccin. Iunior consil. 119. num. 22. & seq. volum. 1. Castrens. cons. 351. sub num. 4. vers. hereditas verò patris, & 335. sub num. 2. volum. 1. Dec. cons. 249. num. 3. & 330. sub num. 5. Angel. consil. 287. sub nu. 1. Crass. §. acquisitio, quæst. 5. sub numer. 4. & §. suitas, q. 6. num. 4. & quæst. 9. Gomez. dicto cap. 9. n. 18. vers. sed ego teneo, & n. 14. vers. sed his non obstantibus, & num. 26. vers. habes igitur, latè Angel. qui ita declarat & pugnantia iura conciliat, in tract. de suitate, quæst. 8. numer. 24. & q. 9. n. 64. & seqq. to. 8. tract. par. 2. Tuschus, Castrens. solum relato, conclus. 883. n. 1. & 884. nu. 1. litera S. to. 7. Et cum hac distinctione fauoris, & incommodi filij, intelligi oportet Bartol. in d. l. fin. n. 5. in fin. ff. de conditionib. instit. dicentem hodie, propter edictum Prætoris, quod eum reduxit ad instar extranei l. nam, nec emancipatus, de legat. 1. l. ei qui, ff. de ac-
13 quiren. hæred. dari medium inter mortem patris, & actum immistionis: sanè hæreditas rectè potest iacere, & non iacere, inquit Natta cons. 488. num. 14. volum. 3. provt magis vtile, & expeditius est filio, Cagnol. in l. precibus num. 66. Cod. de impuber. & aliis substit. eandem distinctionem comprobant Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 12. cap. 10. n. 3. Menoch. præsumptione 99. num. 5. lib. 4. Nec ideò suitas in sui substantia indiuisibilis diuiditur, sed eius solùm diuiduntur effectus, & sic filius benè est suus, verùm virtus suitatis extenditur ad effectus ipsi filio vtiles, & fauorabiles, nec ad alios. Ita exemplo indiuiduæ seruitutis realis, resoluit Gomez. d. c. 9. n. 26. vers. sed ad hoc notabiliter respondeo, sequitur Gratian. d. c. 732. num. 58. Neque Prætor illud ius hæredis, nomenque in suo potuit adimere, §. quos autem. Instit. de bonor. possess. cum simil. Et in summa, nisi se abstineat suus, nunquam desinit in vtilibus esse hæres, obstante minimè edicto Prætoris: extraneus autem non est, nisi adeat, quodque discrimen inter vtrumque ponit Anchar. cons. 26. sub num. 3.

14 Quare ex potentia eiusmodi plenæ suitatis, illam patris hæreditatem, ministerio iuris acquisitam, sed nondum facto, vel verbis agnitam, nec abstentione elisam, filius, & si minimo momento temporis, patri superuiuat, cum eodem beneficio abstentionis, ad text. in l. si quis filium. §. primo. ff. de acquirend. hered. in quoscumque suos hæredes, etiam extraneos, siue sciens, siue ignorans, siue infans, siue furiosus, transmittit, neque prædefuncti patris hæredes succedunt. Iura sunt aperta in leg. 3. Cod. de iur. deliberandi, in l. apud hostes. Cod. de suis, & legit. liberis, in l. qui duos, §. cum in bello. ff. de rebus dubiis, in l. ex militari §. fin. iuncta l. idem est, in fin. ff. de milit. testamento, & l. heredit. §. filiusfamil. paganus, ff. de castrens. peculio, in l. liber homo, §. fin. ff. de stipulat. seruorum, in l. Lucius. ff. de iure fisci, in l. Antistius, §. fin. ff. de acquir. hæred. in l. fin. §. si verò perpetuo. Cod. de curatore furiosi, in l. 2. §. si quis ex liberis, à contrario, ff. ad Tertull. & est vera, atque magis communis opinio, ab omnibus ferè amplexa, tam legendo, quam consulendo, quam tenent Iacob. de Arena in leg. vnic. Cod. de his, qui ante apertas tabulas, Speculator titul. de successio. ab intestato, num. 5. Bartol. in d. l. 3. num. 2. in d. l. ventre, n. 12. & 19. vers. concluditur ergo, & ibi Cuman. n. 23. Bald. Ruin Roman. & alij, & in dicta leg. apud hostes, vbi Bald. & Alberic. & in dicta l. ex militari, §. final. idem Bartol. cons. 22. n. 4. lib. 1. Corneus cons. 108. sub n. 4. volum. 2. vbi dicit indubitatam opinionem, Rimінald. Senut. consil. 20. num. 10. & 11.
15 lib. 1. vbi in extraneo, scientia delatæ hæreditatis, & voluntas acquisitionis requiritur, vt detur transmissio, non autem in suo, dicit ipse, voluntas hæredis adeuntis, existimatur ipsius filij transmittentis, d. leg. si quis filium, l. 1. Cod. de his, qui ante apertas tabulas, idem in consil. 125. num. 4. eod. volum. ibi, transmisit ad sororem vtrinque coniunctam, exclusa sorore, & in puncto, vel fratre ex vno latere, iuxta dictam Authenticam itaque, sublata est enim differentia sexus, dicta Authentica cessante, in fin. Alexand. in d. leg. si filius, qui patri, ff. de vulg. & pupill. & cons. 20. vol. 1. & consil. 5. num. 10. volum. 6. ibi, posthumus transmisit ad sorores vtrinque coniunctas, & ad matrem, quæ erant ipsius heredes, ex Authentica defuncto, ad Tertull. exclusa pariter sorore ex vno latere. Dec. cons. 244. sub numero 1. cons. 249. num. 2. ibi, de postumo, de quo tex. in d. l. Lucius, vbi in breui tempore decessit, & cons. 330. n. 5. & 623. loquens de filio, qui de exciso ventre præmortuæ matris, viuus extractus, deinde in simili breui temporis spatio obiit, & de furioso, cuius nulla est voluntas l. furiosi, ff. de regul. iur. Angel. in dicta l. Antistius, §. fin. vbi ait, esse iestum rotundum, similis in d. l. fin. §. si verò perpetuò: idem de furioso, Bartol. in d. l. ventre, n. 18. Bal. in l. potuit, q. 5. à contrario sensu, C. de iur. deliber. & Maranta in l. is potest, sub n. 134. vers. si verò est hereditas, ff. de acquir. hered. idem Maranta cons. 42. ibi filia, vti hæres patris contendebat succedere, exclusa matre, ob mortem fratris ante immistionem, respondit ipse, vtramque vti hæredes filij ex dicta Authentica defuncto, admitti, Roman. cons. 58. Socin. cons. 8. n. 5. & 9. lib. 4. Capra, Ruin. Soc. Iunior, Bertrand. Paris. Durand. Gomez. Vasq. Ascan. Clemens, & Menoch. quos refert, & sequitur Surd. decis. 138. n. 9. Tusch. conclus. 370. n. 93. & 105. & conclus. sequenti n. 7. litt. T. to. 8. & prius concl. 882. n. 6. & conclus. seq. num. 3. & 14. litterā S tom. 7. Quibus addo Crass. §. transmissio, quæstio. 23. & 24. Gulielm. de Benedict. dict. verb. mortuo itaque testatore, n. 101. & seq. Angel. d. q. 9. n. 73. Simon de Petr. de interpret. vltim. voluntat. lib. 3. interpret. dub. 5. solut. 4. n. 6. Didac. Spinol. in specul. testament. glos. 33. n. 86. vers. quæ omnia, Paschal. de virib. patr. potest. part. 4. c. 1. n. 35. Gratian. disceptation. forens. to. 2. c. 281. n. 16. Donat. Afina inter communes opiniones Doctorum tom. 2. lib. 6. tit. 8. de success. edict. n. 20. Molfes. cons. 6. nu. 10. Cassan. in consuetud. Burg. rubr. 7. §. 10. glos. eschet, aut filz, Pirrez. Angliber. in tract. de suit. q. 8. n. 26. vers. quod autem hæc suitas, Ioann. Sayon. in consuet. Icronic. rubric. de successionib. vers. sed communis opinio est, fol. mihi 211. Petr. Gregor. in sintax. iuris, part. 3. lib. 42. c. 13. n. 1. & lib. 46. cap. 2. n. 19. Mattien. lib. 5. recopil. tit. 4. l. prima, glos. 16. num. 20. Iacob. Cancer. lib. 3. variar. resolut. c. 21. n. 4. Emanuel Suares, recept. sentent. lit. T. n. 305. Ex quibus manifestissimè conuincitur pars, quæ putat, ex edicto illo Proconsulis, filium non posse patris hæreditatem transmittere, circa immistionem, nisi requisita prius de essentia aditionis, interueniant, nullam constituens differentiam inter suum, & extraneum.

Ex his, vera, atque communis hæc oritur con- 16
clusio: quod, quamuis filia pacto, renunciatione, aut lege municipali à patris successione sit exclusa, & moriatur frater, patris hæreditate non agnita, nec verbis, nec facto, nihilominus bona paternæ hæreditatis, media persona eiusdem sui fratris, ex hoc iure transmisso, vti soror, eius legitima hæres, consequitur, adduco text. in d. l. qui duos, §. cum in bello, ff. de rebus dubiis, vbi mortuo patre simul cum filio in bello, ortaque controuersia inter matrem vendicantem bona, quasi postea mortui filij, & agnatos patris, quasi filium antea periisse, bona patris volentes; Respōdit Trif. I.C. matrem præferri; quia Diuus Adrian. patrem antea mortuum credidit. Ecce vxor exclusa à successione viri, per agnatos eiusdem, ex l. vnica. Cod. vnde vir. & vxor. l. 1. ff. quis ordo in bonor. possess. seruet.

succedit vti mater, ex persona filij defuncti ante immistionem, remotis agnatis; idem pro matre, Modestin. *in d.l.Lucius, ff. de iur. fisci.* & Imper. Diocl. & Maxi. *in d.l.apud hostes. Cod. de suis, & legit. liber.* quod indubitatum habuit I. C. & solum in dubio posuit quis prius vita functus, pater, an filius in eo caso existimetur: neque agnati, bona patris vendicabant, quasi mortuo filio, hæreditate non agnita, propter ius transmissionis in matrem hæredem, ex luitate causatum, & proindè frater, bona defuncti fratris, ex illo capite petens, iustè Gordian. Imper. responso expellitur *in l.3. Cod. de iur. deliber.* quemadmodum Petros iste, qui eodem iure ad successionem venit, expellendus est.

17 Sunt primò Doctores Itali qui propositam in indiuiduo cōclusionem tenent. Franciscus Aret. *in cons. 160. n.1. vers. 2. est præmittendum.* Hoc dictum Aretini dicit mirabile Iason, diligenter notandum, nec ab aliis tactum putat, *in l. eius qui in prouincia, §. quod si stipulatus, num. 10. in fin ff. si certum petatur*, & *in l.1. §. veteres, sub num. 22. ff. de acquir. poss.* Benedictus Capra bene *cons. 12. num 3. & 5. vers. non obstat si dicatur.* Riminaldus Senior *cons. cit. 125. lib. 1.* qui concludit sororem vtrinque coniončtam exclusam à successione patris ex statuto Rauennæ, succedere ex iure transmisso, ex persona fratris defuncti, ante immistionem, exclusa sorore ex vno latere. Decius *cons. 229. num. 3. vol. 2.* clarius *cons. 433. sub n. 5. vers. & licèt DD.* & *cons. 551. num. 1. in fin. vers. & hoc haberet locum*, & *in l. quoties dupliciiure, num. 7. ff. de regul. iur.* quicquid dixerit *in cons. 263.* Soccin. *cons. 73. n. 1. lib. 3.* Ruinus *cons. 22. n. 15. & 16. vol. 3.* loquens de vxore exclusa per statutum à successione viri stantibus proximioribus coniunctis; vbi si moritur, vir, relicta filia, quæ deinde ante patris agnitam hæreditatem, obiit; vxor, & si mater ipsius filiæ soccedit ex iure transmisso, nec excluditur per proximiores coniunctos viri, ex eo, quia hæreditas non fuit agnita per filiam, dicens nullum de hoc apud eom esse dubium: addo ego in hac facti specie text. *in d. §. cùm in bello*, & *in d.l. Lucius*, & miror, quod similē qoæstionem, in incerto relinqoat *in cons. 39. eod. vol.* Rolandus à Valle *cons. 95. num. 44. in fin. lib. 1.* Purpuratus, qoi in aliis quoqoe hæreditatibus idem affirmat, quæ iote sanguinis transmittuntur, *ex leg. vnica. Cod. de his, qui ante apertas tabulas*, vel beneficio, *leg. cum antiquioribus, Cod. de iur. deliber.* sicùti hoc etiam addunt Gomez, Guttier. & Molin. citandi, Purpurat. inquam *in l. fin. num. 182. Cod de pactis*, & *in leg. qui se patris, n. 118. vers. & istud vtiliter ampliat. Cod. vnde liber.* & *in consil. 298. sub n. 3. vers. & licèt prædicti Doctores, vol. 1.* loquens de filia dotata, & exclusa ab hæreditate patris, ex statuto Tridini, & *in cons. 451. sub n. 4. vol. 2.* Cagnolus *in l. hæreditas, num. 4.* & *in l. quoties dnplici iure, n. 5 ff. de regul. iur.* Albertus Brunos *de statut. exclud. fœmin. art. 8. n. 79. & 80. tom. 2. tract.* qui testatur, hanc esse communem opinionem, nec ab ea in indicando recedendum.

Antonius Faber *de error. pragmatic. decad. 14. error. 3.* patiter de communi, & receptiori sententia.

Brunon. à Sole *in compend. propos. iur. in verb. filia, quæ bonis paternis, versic. imo etiam hoc haberet locum.*

18 Secundò Hispani. Gomezios *in l. 2s. Tauri, n. 13. propè finem, vers. quod notabiliter extendo.* Couarruuias *in repet. cap. quamuis, de pactis in 6. par. 3. §. 3. n. 2. vers. nihilominus ipse opinor* Guttierez *in eod c in verb. omnino seruari debet, n. 9.* Iacobus Cancerios *lib. 3. variar. resol. c. 15. n. 238.* qui dicit hanc esse vetam sententiam, Franciscus Molina, *de ritu nuptiarum, & pactis in matrimonio apposit. lib. 3. quæstione 92. numero 22.*

19 Tertiò Siculi Ioseph. Cumia *in cap. si aliquem, Regni Sicil. de successionibus feud. in verb. maritata, n. 392. fol. mihi 328.*

20 Quartò Regnicolæ. Ioannes de Atnono *dial. 2.* loquens in terminis constitutionis *in aliquibus.* Maranta idem *in d. cons. 43.* Vtsillus ad Afflict. *dec. 178. sub n. 3.* sequutus Dec. Capriolus *de successionib. ab intest. lib. 1. num. 503.*

Minadous facit in constitutione *in aliquib. notab. 2. num. fin.* vbi mortuo masculo sine immistione, noo per hoc soror succedit in hæreditate patris. Rationem assignant citati per ipsum, & præsertim Soccin. *cons. 153. in 2. difficul. vol. 2.* quia illam filius, vnà cum portione einsdem sororis exclusæ per statutum, ad suos hæredes transmisit, iuxta antiquatam opinionem Vgolini de Fontana, quam amplexus est Cinos *in l. 1. Cod. de adulteriis*, & communiter DD. cum quo est decisio Sacti Consilij, apud Franch. mox citanda, & 239. Surdos qoicquid dixerit *in d. l. 1.* & Marant. sibi contrarios *disp. 10. vers. sexta conclusio*: Ex quo duo sequuntur, vnum patris hæreditatem non agnitam, ad filij, & non patris hæredes transire; aliter enim hæc filia non foret exclusa, quam dempto masculo, lex Regni, in ea successione vocat alterum, si ipsa fratris est hæres, succedere ex illius persona, quamois ex propria, vti hætes patris, venire nequeat; & licet Soccin. ibi, fratrem patruelem, ex iore transmisso, admiserit, exclusâ sorore vtrinque coniuncta, respondit io terminis statuti Mantuani, de quo initio dixi, apparet ibi *ante n. 24. vers. quartò & vltimo videbatur*, & innuit Surd. *decis. 139. sub n. 16. in medio.*

21 Franchis etiam *dec. 32.* vbi eadem tatione transmissionis, licet beneficio *l. vnica. Cod. de his, qui ante apertas tab.* neptis exclusit amitam, patre mortuo, matris hæreditate non adita, in quo puncto plenè, & subtilitet scripsit Soccin. non citatus *cons. 296. vol. 2. & 67. vol. 4.* & attenta opinione patris, ambo æqualiter debebant admitti, cùm neptes in hæreditate auiæ, ex propria persona succedant, licèt in gradum, & locum patris. Bartol. *in leg. 1. § si sit filius, ff. de coniungendis, cum emanc. liber. in l. 1. §. si sit nepos. ff. de collat. dotis*, & animaduertit Aret. *in l gallus, §. instituens, in fin. ff. de liber. & posth.* & post alios Surdus *cons. 85. n. 12. lib. 1.* latè Gratian. *discept. forens. cap. 785. vol. 4.* & sic absque qualitate illa masculinitatis excludente amitam. Et tamen contra pronunciatum videmus; quia non censetur hæteditas auiæ, sed patris transmittentis, cum illo iure excludendi, quæ ad suos, & non auiæ hæredes pertinet. In casu autem Grammatici *decis. 63.* filios prædecessit patri, ideò vtraque neptis, & amita soccessit, secundùm communem distinctionem Cioi *in d. l. 1. C. de adulteriis*, & Bartol. *in l. liberorum, ff. de verb. sign.*

22 Ratio antesigoatæ conclusionis est: nam filia non venit directè, & immediatè ad successionem patris, in quo caso, lex regni, pactum, aut renunciatio aduersatur; sed ex persona fratris, & sic ex nouo iure, quod sufficit, vt admittatur, Calcan. *cons. 32. col. penult.* Gozzadin. *cons. 9. n. 60.* filium cum effectu, media hanc transmissione, patri soccessisse dicit Surd. *decis. 138. sub n. 19. vers. respondeo etiam, ex regula qui per alium, de regul. iur. in 6.* nam qui adiit, ex iure transmisso, transmittentis personam repræsentat.

23 Bartol. *in l. 1. num. 10 ff. de vulg. & pupill.* Soccin. *dict. cons. 153. sub num. 19 & 21.* & *cons. 67. num. 14. vol. 4.* Rimin. *cons. 155. num. 2. lib. 1.* Ruin. *consil. 22. cit. n. 16.* Bardellon. *cons. 46. num. 69.* Cuius est, hoc ius transmissum, adeundi, hæreditarium, Bartol. *in l. qui duos,*

sub

*sub num.*11. & ibi Soccin. *num.*31.*ff. de reb. dubiis,* Surd. *decis.cit.*138. *num.*11 .*&* 140.*num.*17. Addo eundem *consil.*341.*num.*35. *vol.*3. Antonium Monach. *decis.Lucen.*64. *n.*18. Zanch. *in l hæredes mei,* §.*cùm ita,num.*204.*ff.ad Trebell.*Ruin.optimè *d. consil.*22.*num.*16. Parif.*in l.*1.*n.*104.*ff.de vulg.& pupill.* Franch. *dec.*101. *num.*27. aliter enim non poterat transmitti, *leg.nemo plus, ff. de regul.iur.* licèt præter trasmissionem,non sit in bonis nostris *l.pretia rerum, ff.ad legem falcid.* Surd. *decis.*140. Bardellon. *cons.*1, *n.*26.& *cons.*17.*n.*15.*& seq.* nec cedi possit,Franch. ibi,& prios *decis.*60.*quam pars,* sed extra punctum, ad denegandam transmissionem , non probata aditione, citat;loquitur namque de hæreditate fraterna, sicuti , & illa Senatus Pedemontani relata per Gaspar.Thesaur. *lib.*2.*quest.forens.quæst.*51.quæ non adita haud quaquam transmittitur *l.quoniam sororem. Cod.de iur.deliber.l.unica* §. *in nouissimo,Cod.de caduc. tollend.*Bartol.*cons.*22.*num.*3.*li.*1.Bald.*in l.vnic. n.*11. *Cod.de his qui ante apert. tab.* Grammatic. *decis.*103. *n.*45 Honded.*consil.*94.*n.*30.*li.*1.Manento *cons.*127.

24 *num.*6. *vol.*2. Nisi delata ex pupillari substitutione, quam frater in quoscumque etiam extraneos, ex eadem potentia suitatis, & cum eodem beneficio abstinendi, non minus quam paternam hæreditatem transmittit,text.est notabilis Vlpiani *in leg.*2.§.*prius,* & *in l.quod si pluries ,* §. *quos autem,ff.de vulg.& pupil.* vbi Bartol. Angel. Alexand. Imol. & Castrens. *iuncta l* eiusdem Vlpiani *si pupillus paterna hæreditate,* §.*cæterum,ff.de acquirend.hæred.*Pirrus,Anglibern. *de suis.n.*4.Guliel. de Benedict. *in d.verb.mortuo itaque testatore,el.*2.*sub n.*146.*vers.nisi in eo casu,*Simon de Petris *loc cit.sub num.*28. Corneus *cons.*108. *n.*4. *vers. his tamen non obstantibus, vol.*2. & *consil.*138. *col.*2. *volu.*4. Ruin. *cons.*91. *sub num.*6. *vers.& etiam alia ratione,vol.*2.& perpetuò menti tenendum dixit *Angel. in tractatu de testamen. glos.* 85.*sub n.*16.

25 Ideò Sibilla , quæ sola est hæres Ioannis sui fratris , ex iure nouissimo Authenticorum , bona tanquam hæreditatem illius transmittentis, non autem patris primitus defuncti capit : Surd. *decis. sæpius citat.*138. *numero* 10.& *sub numero* 18.*&* 19. & *decis.*140. *numero* 16. Spin. *dict.glos.*33. *sub num.*87. Ruin.*cons.cit.*22.*num.*15. *&* 16. Menoch. *cons.*105. *n.*93.*lib.*1.Purpurat.*d.cons.*298.*sub num.*3.quæ in inuentario aliorum bonorum Ioannis ponere , & eius creditores de illis dimitterere tenetur. Zanch. *d.* §. *cum ita, n.*111.Fanunt.*de inuent.part.*6.*n.*70.*& seq.*

26 Neque impeditur primò hæc transmissio in Sibillam sororem, ex tex. *in l.vnica. Cod.de his,qui ante apertas tabul.* quem pars adducit,ad eam perstringendam,in liberos tantùm ; loquitur enim Imperator Theodos. & Valent. de ea transmissionis specie ex tribus, quæ ex potentia sanguinis fit, non autem ex vi suitatis.DD. vbi Bartol.*in d.l.ventre,vers quintus est casus,*Crass.*quæst.*26. Gomez.*num.* 41.Guliel. de Benedict.*num.*161.locis citatis, Vasquez *de success.progres.lib.*1.§.7.

27 Neque secundò ex iure accrescendi, cuius ratione, portio Ioannis accrescere debet portioni Petri, *l.si ex pluribus,ff.de suis,& legit.hæred.*§.*fin.Instit.ad Orfician.* & non Sibilæ à successione patris per statutum exclusæ;ex traditis per Bartol. *in l.re coniuncti, num.*48.*de legat.*3. vbi Ripa *num.*154. & alij , nam cùm ius accrescendi,sit quædam tacita substitutio *l. si Titio,& Mæuio,*§. *Iulianus,*ibi,*quasi substitutus, de legat.* 2. non impedit transmissionem ex potentia suitatis,sed illi cedit,tanquam potentiori *leg.* 3. vbi omnes,*Cod de iur. deliber.* Bal. *in l.cum proponas, sub n.*3.*Cod.de hæred. instit.*Crass.§.*transmissio,q* 23 *pariter n.*5.Cancer.*d.c.*21. *n.*44 *& seqq.*18.*n.*5. &Cagnol.*in leg.vnica,n.*47.loquens de omni specie transmissionis ex tribus.*Cod. quando non petentium partes petentibus accrescant,*Peregrin.*cons.*73.*num.*5.*volu.*3. & ita demùm locum sibi vendicat , si portio vnius, penitus defecta sit *dict.l.si ex pluribus,* & *dict l.apud hostes,leg.*1.*Cod. de successtion.edict.*quod ob mortem transmittentis,certè non euenit,cùm eius hæres, ex iure transmisso capiat.Soccin.*cons.*8.*num.*6.*vol.*4.

Cauendum autem est, ab eodem Crasso. *in* §.*ius* 28
*accrescendi,quæst.*28. oppositum dicente,ex eo, quia suitas,quæ est causa transmissionis:tollitur per dationem cohæredis extranei ; hoc enim interpretationem habet, vt idem Crassus apertè fatetur *in* §. *suitas,quæst.*11.*num.*4.& *in* §.*transmissio,num.*5.*in fin.*vt illa datio non tollat suitatem,quoad transmissionem hæreditatis non agnitæ, in quoscumque , cùm hoc non dependeat immediatè testamento , sed ex legis dispositione : benè verum tollitur suitas, quoad dependentiam ex eo,quod sola existentia sui hæredis, absque aditione,non firmatur *dict.l.apud Iul.*§ *idem Iulianus,*vbi Alexander de communi *num.*4.& *in d. l.si filius,qui patri,numer.*20.Bartol.*in fin.*& Bald.*n.*6. *in l.*3.*Cod.de iur.deliber.*& ibi Benedict. de Pumbl. *num.*823.*& seq positus in* 8.*vol.repet.*Ias.*in l.fin.C. de repud hæred.in d.l.*3.& *in l.fin.Cod.de institut.& substit.*idem Bartol.*in d.l.si filius,qui patri,sub num.*4. & ibi Bal.Cagnol.*in l.vnic.n.*49.*Cod.quando non petentium partes,&c.* & ibi Purpur.se ipsum corrigens *n.* 89.*vers.sed ista declarantur,*Peregr.*cons.*46. *numer.*4. *volum.*1.Cancer.*loco citato n.*47.*& seqq.* & post Vasquez,& Gugliel.de Benedict.Anton. de Padil. *in l.* 2.*num.*6.*Cod.de iur.& facti ignorant.*Guttierez *in repetit.*§ *sui,num.*73.*vers.& tenendo hanc opinionem,Institut.de hæred.qualit.& different.*

Denique non obstat dictum glos.*in d.* §. *veteres,* 29
nam Ias.Dec.Purpur.Cagnol.Cumia,Arnonus,aliique,& omnes Hispani,quos in firmata conclusione citauimus hanc regulam ponunt , post aditionem nempe,bona dici patrimonium filii,verùm eam ampliant in suo ante immistionem, ex iure transmisso.

Igitur apertis iuribus,Sibilla, hæreditatem Ioannis fratris , proprio iure:bona autem ex hæreditate Iacobi patris , ex persona eius fratris , propter ius transmissum,ex potentia suitatis habere debet.

Vinc.Maria Perrone.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur de qua hîc cum articulis disputandis.*

2 *Oeconomi Ecclesiarum , cæterorumque locorum piorum æquiparantur tutoribus, ac curatoribus minorum.*

3 *Tutores,& Gubernatores Ecclesiarum,non possunt debitoribus prorogare terminum ad soluendum.*

4 *Publicanus pro Fisco exigens vectigal,non potest prorogare terminum ad soluendum.*

5 *Sindicus non potest concedere dilationem debitori Vniuersitatis,quod idem in Administratore, in Tutore, in Nuntio misso ad recipiendam pecuniam dicimus, vsque ad num. 9.*

10 *Pro*

10 *Prorogatio sapit naturam cuiusdam donationis, siue liberalitatis respectu interusurij longioris temporis.*

11 *Sententia probabilior adducitur, posse Gubernatores A.G.P. dilationem concedere debitoribus, vsque ad num.*13.

14 *Procurator cum libera administratione potest facere quidquid principalis potest.*

15 *Tutor habet liberam administrationem à Iure in bonis pupilli.*

16 *Tutor potest remittere debitum debitori pupilli constituto in egestate.*

17 *Tutor, vel curator, siue alias Administrator potest moderatas eleemosinas facere.*

18 *Procurator habeas mandatum cum libera potest nouare debitum papillare, vsque ad num.*19.

20 *Tutores cæterique Administratores possunt consuetas, & solitas donationes perficere.*

21 *Gubernatores A.G.P. duo ad minus cum Gubernatore Platea Capuana concludunt, & decidant.*

22 *Tutoribus pluribus existentibus, dilatio ab omnibus, & non ab vno concedenda est.*

23 *Decisio Domini de Franchis* 281. *adducitur in præsenti.*

24 *Dilatio malitiosè facta non prodest debitori, & quando.*

25 *Dilatio concessa ab antecessoribus Gubernatoribus sine dolo debet à successoribus obseruari, vsque ad num.*29.

30 *Dilatio quando dicatur ad breue tempus, & quando ad longum tempus, cum numero* 31.

32 *Tutores an possint prorogare tempus soluendi quando pupillus est proximus pubertati.*

33 *Textus* in l. qui Romæ, §. Callimacus. ff. de verb. obligat. *explicatur, vsque ad num.* 35.

36 *Alexandri doctrina* in l. pactum. C. de pactis, *adducitur.*

37 *Gubernatores successores quando, & qualiter teneantur obseruare dilationes datas debitoribus, cum distinctione explicatur, vsque ad num.*41.

ARGVMENTVM.

Gubernatores piorum locorum, cœterique aliena bona administrantes num possint debitoribus ad soluendum dilationem concedere. Tutores si plures sunt, quorum vnus debitori pupillari dilationem ad soluendum concesserit, num hæc dilatio sit illi proficua. Gubernatores successores quando, & qualiter teneantur obseruare dilationes datas debitoribus illorum, quorum bona administrant: & de aliis.

ALLEGATIO CXIX.

N cessione habita in Ædibus Diuæ 1
Mariæ Annuntiatæ à Dominis Gubernatoribus, siue Magistris illius sacræ Domus, de duobus fuit dubitatum.
Primò, si Gubernatores pro tempore existentes prædicti sacri Xenodochij valeant de iure, debitoribus liquidis prorogare terminum solutioni adiectum. Secundò, & si liceat, an quatenus dilatio concessa excederet tempus eorum administrationis, illa sit à successoribus seruanda, vel possint, non obstante dilatione concessa cogere debitores ad soluendũ.
Quoad primum dubium, negatiuè videbatur re- 2
spondendum; cùm verum sit, quòd Oeconomi Ecclesiarum, aliique locorum piorum Administratores æquiparentur Tutoribus, ac Curatoribus minorum *Clemen. quia contingit*, §. *vt autem*, vbi gloss. *in verb. tutorum, de relig. domib.* Rota apud Farinac. *decis.* 55. *part.* 1 *n.* 4. *in fin.* Gratian. *disceptat. forens. lib.* 3. *c.* 522. *n.* 17. & *lib.* 4 *c.* 601. *n.* 17. & 24. Negus. *de pign par.* 2. *membr.* 4. *num.* 121. Tutores verò nullo modo valent prorogare terminum datum debitori pupilli ad soluendum, ita neque poterint Gubernatores Ecclesiarum. Ita affirmat Alexand. *in leg. pactum, num.* 6. *C.*
de pact. loquens principaliter in Procuratore, cui 3
non esse concessam facultatem concedendi dilationem concludit, & hanc magis communem opinionem esse dicit: In Publicano exigente vectigal pro 4
Fisco, quod non possit terminum facere in præiudicium Fisci, Paul. de Castr. *in l. interdum*, §. *si quis professus, sub vers. vnde potuit. ff. de public & vectig.*
In Sindico, quod non valeat concedere dilationem 5
debitori Vniuersitatis, Io. Paul. Montanarius *in Pragm.* 4. *de admin. vniuers.* §. 10. *num* 8. & §. 13. *num.* 2.
In Administratore, ex Alexandro loco iam allega- 6
to, Tusc. *concl.* 438. *in verb. administratores, num.* 16.
vol. 1. Et in Tutore, quod non possit prorogare ter- 7
minum solutionis debitori pupilli, Io. Paulus Montanus *in tract. de iur. tutelar. cap.* 32. *regul.* 9. *n.* 130. Andr. Fachineus *controu. iur lib.* 12. *part.* 2. *cap.* 56. *per tot.*
Pro hac suadenda opinione adducunt tex *in leg.* 8
qui Romæ, §. *Callimachus, ff. de verb oblig.* ex quo notant, quod nuncius ad recipiendam pecuniam certo loco, & tempore, non potest terminum prorogare. Facit ratio adducta à *Fachineo*; siquidem Tutor 9
tenetur vtilia facere, & inutilia prætermittere, secundùm formam iuramenti per eum præstiti tempore administrationis susceptæ, *l. vltim. C. de curat. furios.* vtile autem non est pupillo dilatare tempus solutionis, cùm ad præsens posset debitorem arctare ad soluendum, & frui eius pecunia.
Item hæc prorogatio sapit naturam cuiusdam do- 10
nationis, siue liberalitatis respectu interusurij longioris tẽporis *leg. omnes in final. l. ait prætor*, § *quod in diem, ff de his, quæ in fraud. creditorum*, quem tutor sine causa exercere non potest, sicut nec alius Procurator generalis, *l. contra iuris*, §. 1 *de pact.* Quam opinionem de iure veram esse affirmat vnus ex Dominis

minis Aduocatis dicti Hospitalis acutissimi iugenij I.C. ac dominus meus.

11 Mihi tamen contraria opinio magis communis, verior, & iuris dispositioni consona videtur, vt scilicet Oeconomi, & Gubernatores pro tempore sacræ domus D. M. Annuntiatæ possint absque vllo conscientiæ scrupulo dilationes concedere ad soluendum debitoribus sacræ Domus, sub conditionibus tamen, ac restrictionibus inferiùs describendis.

12 Hæc opinio recepta fuit à Bartol. in allegata *leg. qui Roma, §. Callimachus, ff. de verbor. obligationib. sub numero primo* dicens, quod si commisi alicui, quod reciperet solutionem, & addidi, quod circa prædicta haberet liberam, & plenam administrationem, hic talis poterit prorogare terminum ad soluendum, quia hoc importat concessio liberæ, & generalis administrationis quoad omnia, & idem est, quando fuit concessa libera, & generalis potestas, quoad certam speciem, vel causam.

13 Bartoli opinionem in Procuratore generali, cum libera sequutus fuit *Ang. in d. §. Callimachus, num. 1.* Soccinus *num. 12.* Iason. *num. 14. & 15. cum seq.* In tutore *Tiraquell. de retractu conuent. ad finem tituli, n. 18.* licet non apertè hanc firmet opinionem. Verissimam hanc opinionem esse dixerunt loquentes in tutore Cancerius *variarum resolut. lib. 2. cap. 6. tit. de solutionibus, num. 117. quæst. 23.* iuxta antiquam impressionem, & *num. 131.* iuxta nouam editionem, Gratianus *discept. forens. tom. 1. cap. 26. num. 11.* Cagnolus *in l. 2. C. de pactis inter emptorem, & venditorem, n. 272.* Simili modo potest tutor concedere dilationem quinquennalem debitori pupilli, ex adductis per Lucã Matthæum de Apiceila, *de dilatione quiquenn. tit. 1. num. 99.* nec non moratoriam debitori inopi, Montanus *de tutelis, cap. 33. num. 374.* & fundatur rationibus, & argumentis hæc mea opinio.

14 Nam qui habet mandatum generale cum libera administratione, censetur ei data potestas faciendi quicquid ipse constituens facere posset, Ias. *in leg. 1. num. 22. ff. de off. procuratoris Cæsaris*, & idem est ac si esset constitutus procurator specialis ad aliquem actum perficiendum, Ruinus *cons. 17. n. 1. & 2. lib. 1.* cum aliis adductis a Scacc. *in tract. de camb. §. 7. glos. 3.*
15 *num 23.* Vinio *decis. 34. num. 34.* Tutorem habere in bonis pupilli à iure liberam administrationem nemo vnquam dubitauit, Accurs. *in leg. mandato generali, ff. de procurator.* Bald. *cons. 376. ex his, lib. 5. per totum*, dicens, tutorem habere plenitudinem potestatis, & censetur habere mandatum generale cum libera, post Bartolum, & Iasonem, Griuellus *decis. Dolan. 60. n. 1.* Piaggius *de tutore, & curatore, q. 15. num. 19. tract. tom. 8. part. 2.* Tuscus *conclus. 201. sub verb. administratores, num. 6. tom. 1. & conclus. 446. in verb. tutor, num. 1. tom 8.* Antonin. de Amato *var. resol. lib. 2. cap. 99. num. 2.* maior enim est potestas tutoris in bonis pupilli, quam patris in bonis filij, Castill. *dec. 22. part. 1. num. 34.*

16 Ideò iure validè potest remittere debitum debitori pupilli in egestate constituto, Romanus *cons. 50. num. 3.* & *369. num 2.* quem refert, & sequitur alios cumulando Escobar *de ratiociniis capit. 24. num. 10.* Paulus Xamar. *de officio Iudicis, & Aduocati part. 1. quæst. 6. num. 85.* Gutierrez *de tutelis part. 2. capit. 6. num. 8.* licet contrarium teneat Decius *in leg. pactum curatoris, num. 5. de pactis*, cùm opinio contra Decium sit magis recepta; nam de iure Exactor tributorum fiscalium etiam potest pauperi remittere tributum, Dec. *in l. omnes, la prima, in verb. compellat. C. de annon. & tribut. lib. 10.* Florez de Mena *variar. resolut. lib. 2. quæst. 22. num. 129.* D. Franciscus de Amoya *in comment. ad dict. l. omnes, num. 43.* sic etiam Syndicus, & Officiales Vniuersitatis possunt remittere debita Vniuersitatis ob nimiam paupertatem debitoris, ex Bartolo, Angelo, & aliis in allegata *l. omnes, la prima* Montanarius *in Pragm. 4. de administrat. Vniu. §. 13. num. 21.*

17 Item verissimum est, tutores, curatores aliosque omnes, quibus alienorum bonorum cura demundata est, posse moderatas eleemosinas facere, quia id pertinet ad rectam bonorum administrationem, quæ illis commissa est, ita Lorca, Vasquez, Azorius, Ioannes de la Cruz, quos refert, & sequitur, & communem opinionem esse dicit Diana *resol. moral. libro 5. tract. 8. de eleemosina, resolut. 35.* Pater Marcellus Laufranch. *in opusculis moralibus, opusculo 8. num. 4.* etiam in casibus non extremæ necessitatis.

18 Rursus procurator habens mandatum cum libera potest nouare debitum pupillare, *l. tutor. 23. ff. de admin. tutor.* quæ opinio fuit recepta à Rota apud Farinac. *dec. 149. num. 4. part. 1.*

19 Sequitur necessariò, quod si inopi debitori poterit tutor remittere debitum, egeno eleemosynas erogare de bonis pupilli, debitori nouationem facere, tanto fortius licitum erit debitori, qui paratam non habeat pecuniam pro satisfaciendo pupillo, quod facilè contingere poterit hisce nostris temporibus, dilationem aliquam concedere.

20 His adde, quod si verissimum apud omnes est, quod tutores, cæterique administratores possunt solitas, & consuctas donationes perficere, *leg. cum plures, §. tutor. ff. de admin. tutor.* Cons. Georg. *alleg. 44. num 36.* Gutierrez *de tutelis capit. 6. part. 2. num. 11.* del Castillo *decis. 148. num. 5.* Capiblancus *de Baronibus, tom. 1. cap. 4 num. 9. & 10.* imò tales tutores, & administratores facere possunt omnia, quæ consueuerunt fieri, idem del Castillo *alleg. decis. 148. num. 4.* sufficit enim, quod administrator fecerit, quod iuxta morem consuetum est fieri, *l. si pignore, §. finali*, vbi Bartol. *ff. de pignor. act.* Castrens. *cons. 423. quia scio, lib. 1. num. 9.* Crauett. *de antiquitate tempor. part. 1. 4. limit. num. 28.* Garsia *de expensis, & melior. capit. 20. num. 9.* vnde si aderit consuetudo, vel aliquod ius municipale, licitum erit administratori Vniuersitatis facere gratiam, & remittere debitum vniuersale, Auiles *in capitulis Prætorum, cap. 30. n. 2.* & de consuetudine, quæ viget in hac Ciuitate Neapolis concedendi dilationem, nedum debitoribus huius Sacræ Ædis, verùm omnibus aliis locorum omnium piorum, non potest dubitari: igitur nulla adest iusta dubitandi ratio, cur Domini Gubernatores sequendo antiquam consuetudinem non possint validè prorogare tempus ad solutionem, Ecclesiæ Diuæ Mariæ Annuntiatæ præstandam.

21 Vt autem hæc opinio pro vera sit habenda, necessariò duo requiruntur. Primum est, quod ad minus tres ex Gubernatoribus in concedenda dilatione interueniant, inter quos adsit Gubernator electus per Plateam Capuanæ, cùm iam sit per Sacrum Consilium declaratum, quod in omnibus actibus gerendis, & conclusionibus formandis pro beneficio dictæ Ecclesiæ, & Hospitalis Sanctæ Mariæ Annuntiatæ, vnà cum Magistro Plateæ Capuanæ interueniant duo ad minus ex aliis quatuor Magistris, verba sunt decreti Sacri Consilij interpositi ad relationem Regij Consiliat. Ioan. Felicis Scalaleonis, sub die 18. Septembris 1577. prout in processu Fabij Vicedomini, & aliorum cum Ioan. Baptista Minutulo, in Banca de Felice, & sic ad præsens obseruatur, & erit seruandum quousque aliter non fuerit per Sacrum Consilium decisum.

21 Ita etiam in pluribus tutoribus in concedenda dilatio

dilatione omnes interuenire debent, aliàs dilatio concessa inualida erit, sic decisum per Sacr. Cons. refert D. de Franch. *decis.* 281. vnus enim ex duobus tutoribus dilationem concedere non potest, Muta *decis.* 33. *num.* 15. allegans D.de Franch. Galterius *de tutel. part.* 2. *rubr* 2. *num.* 41. & *de instrum. liquidat.* 1. *parte* 2. *partis rubr.* 2. *num.* 5. Thorus *in compend. decision.* 1.*part. in verb. dilatio concessa per tutorem*, si aliter actus concessionis dilationis esset explicatus, minore numero Gubernatorum interueniente, dilatio ex defectu potestatis esset nulla, & inualida.

23 Ex hoc obseroandum, quod Domini de Sacro Consilio in illa *decisione D. de Franch.* 281. habuerunt pro absoluto, quod si omnes illi duo tutores interuenissent in concedenda dilatione debitori, dilatio esset validissimè concessa, inualidam autem dilationem iudicauerunt, quia in concedendo vnus tantum ex duobus contutoribus interuenit.

24 Secundò requiritur, vt bona fide absque dolo, non malitiosè sit facta prorogatio termini, nam si aliàs esset concessa, illa esset inualida. De hac limitatione cum DD. OEconomis præsentibus superuacaneum certè est agere, stante eorum omnium notoria qualitate, verùm pro materiæ, de qua est sermo, cognitione, hæc dico, si dolo nempe interueniente fuerit dilatio concessa; illa erit ipso iure nulla, vel saltem rescindenda esset remedio restitutionis in integrũ, si enim exempli gratia Gubernatores scientes debitorem male vti eius substantia, esse proximum decoctioni, latitare, suspectum esse de fuga, vel aliquo alio modo dubitari posset, quod concedendo dilationem esset aptare viam ad fugam, vnde si statim arctaretur ad solutionem, tam quoad bona, quàm quoad personam, Hospitali posset de eius credito satisfieri, in his, vel similibus casibus certè OEconomi non possent dilatinnem concedere, & si concederent, tenerentur de proprio reficere omnia damna, quæ ex his machinationibus sentire posset Sacrum Hospitale.

25 Sin autem dolus non intercesserit, nec vlla probabilis dobitandi ratio à viro probo, & diligenti patrefamilias excogitari poterat tempore concessæ dilationis, ex damno, quod in futurum casu contigerit Ecclesiæ, credo, nullo modo teneri Gobernatores, qui concesserunt dilationem tali creditori, nec illos imputandos esse de mala administratione, cum damnum, & læsio Ecclesiæ non processerit ex animo, & proposito OEconomorũ, ex adductis, licèt ad aliud per Monter. *decis.* 38. *Aragonia, n.* 38. quem sequitur Stephanus Garronus *in commentariis ad constit. Mediolanenses, lib.* 4. *tit.* 7. *de iure Fisci, artic.* 74. *num.* 33. *in fin.* nam nomina debitorum habilia tempore mortis testatoris si sint effecta non soluendo ob negligentiam tutoris, quando in his dolo, vel lata culpa fuit versatus, tenetur tunc pupillo, pro leui verò, vel leuissima culpa non tenetur, *leg.* 2. *Cod. arbitr. tutela*, quem vocat textum rotundum pro hac suadenda conclusione Dominus Regens Rouitus *consil.* 53. *num.* 2. *lib.* 2. in exigendis enim nominibus debitorum pupilli, tutores tenentur de lata culpa tantùm, non autem de leui, vel leuissima, Anton. Piaggius *de tut. & curat. quæstion.* 19. *n.* 13. *tract. tom.* 8. *part.* 2. Gutierrez *de tutelis part.* 3. *cap.* 1. *num.* 98. Galterius *de tutelis part.* 2. *rubric.* 4. *num.* 7, Merlin. *decis.* 96. *n.* 8. Monacus *dec.* 48. *n.* 13.

26 Ratio assignatur à Iodoco Dambouderio *in tract. de tut. & curat. cap.* 7. *num.* 19. *tract. tom.* 8. *part.* 2. his verbis, *Ne summi odij, maximique periculi tutela, curave munus censeatur, nam quocumque modo, & quantumlibet diligenter tutor, curatorve suo fungeretur officio, & perpetuò ferè, & perfacilè leuis culpa in eos suspicio, & iudicium caderet, ob quæ iuxta illos statim in damnum restitutionis recciderent, quod contra æquitatis rationem esse nemo clarè percipit.*

27 Per dilationem concessam à tutore debitori nulla in eo est consideranda culpa, cùm faciat, quod communiter ab omnibus fit, ad text. *in leg. si merces*, §. *qui columnam*, *ff. locati*, diligens namque paterfamilias debitori dilationem concedere solet, Angelus de Vbaldis *cons.* 312. *num.* 2. *vers. fecit enim*, quæ miseratio ad inopiam debitoris potiùs est commendanda, quàm inculpanda, dum vrbanitate potius, quàm voracitate vius sit erga debitores, ex Angelo loco allegato Regens Rouitus *dict. consil.* 53. *libr.* 2. *num.* 8. nimia enim festinantia, vel negligentia tutoris in rebus pupilli punitur, ex Bartol. *in leg.* 1. §. 1. *ff. de administrat. tutor.* Regens de Pont. *cons.* 37. *n.* 9. *lib.* 1.

28 Ideò securum OEconomum credo tam in foro fori, quàm in foro poli, si illam diligentiam in administrandis bonis Ecclesiæ adhiberet, quam paterfamilias in rebus suis ex bona fide præstare debet, *l. à tutoribus, in princip. ff. de administrat. tutor, & curator.* Iodocus Dambouderius *de tutel. cap.* 9. *nu.* 145. Gutierrez *de tutelis part.* 2. *cap.* 9. *num.* 40. Pontanella *de pactis dotal. claus.* 7. *glos.* 3. *part.* 7. *n.* 63. Plenissimè Harthamanus Pistor. *quæst. iuris lib.* 1. *quæst.* 49. *ferè per totam, & obseruat.* 124. *num.* 8. Requiritur enim illam adhibendam esse à similibus administratoribus diligentiam in administrandis bonis Ecclesiæ, quam diligens paterfamilias in rebus suis, non tantùm solet, sed debet, alioquin tenerentur de proprio in reficiendis damnis ab Ecclesia passis, Dom. de Pont. allegato *consil.* 37. *num.* 14. *lib.* 1. *p.* 1. *in princ. ff. de tutel. & ration. distrah. leg. à tutoribus*, vbi glos. *in verb. debet*, & *l. generaliter, ff. de admin. tut.*

29 Hinc fit, quod parua dilatio debitori, qui paratam non haberet pecuniam, breui temporis spatio duratura potest, imò debet concedi, & maximè hisce nostris temporibus, aliter enim si longo temporis interuallo concessa fuisset; esset donatio, & dilapidatio bonorum Ecclesiæ, quæ nullo iure permittitur OEconomis, Rectoribus, aliisque administratoribus, licèt à iure habeant liberam administrationem, ac mandatum generale, Surd. *cons.* 431. *nu.* 43. *vol.* 3. Hoc enim in casu loquuntur DD. affirmantes, tutores teneri debitores pupillares congruo tempore exigere, aliàs si eorum lata culpa effecti sunt non soluendo, ac minus idonei, tenentur à tempore susceptæ tutelæ ad omne damnũ, quod ex cessatione pupillo prouenit, *leg.* 2. ibi, *negligentia, C. arbitr. tutel.* Iodocus *de tutelis cap.* 7. *n.* 38. Galterius *de tutel p.* 2. *rub.* 2. *n.* 35. Caualcanus *de tutor. & curator. num.* 215. & *decis.* 39. *n.* 34. *part.* 1. *Paschal. de viribus patr. potest. cap.* 9. *part.* 3. *n.* 26. cum concordantibus.

30 Tempus quatuor mensium breue tempus iudicari dixit Angelus de Vbaldis alleg. *consil.* 312. *numero* 2. loquens in dilatione concedenda debitori, sex menses dicuntur etiam breue tempus, vt concludit Angelus ibidem *sub n.* 4. & assignat rationem, quia ad moram purgandam conceduntur à iure sex menses, *leg. sancimus, C. de fideiussorib.* boni tamen viri arbitrio concludit idem Angelus, temporis quantitatem remitti in dilatione concedenda, qui secundum subiectam materiam, & considerando facti circumstantias debet arbitrari.

31 Hæc procedunt in gratuita dilatione concedenda; nam si aliqua rationabili causa intercedente Administratores Ecclesiæ deuenerint ad concedendam dilationem longioris temporis, tunc hic esset contractus correspectiuus, ex que loco alicuius

commodi, quod ex illo contractu ſenſit Eccleſia conceditur debitori dilatio ad ſoluendum,& haberet vim tranſactionis, & ſeruanda erunt, quæ ſunt à iure diſpoſita pro recta tranſactione perficienda, non autem quæ de prorogatione temporis cumulani.

32 Dicunt aliqui ex Doctoribus, prorogationem debiti factam à Tutore debitori pupilli, tempore quo pupillus erat proximus pubertati, eſſe nullam, tanquam non factam bona fide, ſed malitioſè, ex quo infra breue temporis curriculum finis imponebatur tutelæ, ita Cancerius *variar. reſolution. lib. 1. cap. 7. de tutel. num. 162. & libr. 2. cap. 6. de ſolutionibus, numero 131.* iuxtà nouiſſimam editionem, qui refert, in illo Senatu iudicatum fuiſſe prorogationem ad ſoluendum debitum pupilli factam à tutore, tempore, quo pupillus erat proximus pubertati, non eſſe ſeruandam, ſicuti etiam de bonis propriis diſponendi facultatem non habet, ſi de proximo adſit ſpes deuolutionis in alium, ex text. *in leg. ſi maritus, ad finem, ff. qui & a quibus*, plura cumulat Ancharanus *conſil. 430 num. 3.* Ideò ex hac doctrina, quatenus vera, dubitari poteſt, ſi dilatio conceſſa a Gubernatoribus in vltimis diebus eorum adminiſtrationis eſſet ſeruanda à ſucceſſoribus, quod pro nunc relinquo cogitandum.

33 Nec huic noſtræ opinioni aduerſatur text. *in leg. qui Romæ, §. Callimacus, ff. de verb. oblig.* nam loquitur in ſimplici nuncio ad ſolutionem recipiendam deſtinato, non autem in Procuratore habente mandatum generale cum libera, ita reſpondet Cagnolus *in leg. 2. Cod. de pact. inter empt. & vend. num. 171. in fine numeri.*

34 Imo ſi rectè conſideretur ille text. loqui videtur in propoſito à mercatore ad cuſtodiendas merces, cùm nauim aliquam mercibus onerat, quem ſupracharicum appellamus, cui nulla facultas negotia gerendi à Domino conceſſa fuit, niſi vt pecuniam Neap. receptam Romam certo tempore præferret, vt aduertit Stracca *in tractat. de nauigatione, numero decimo, tractat. tomo ſexto, parte prima,* proinde non poteſt terminum prorogare, niſi ſit ei conceſſum arbitrium deferendi merces tempore, & loco melius ſibi viſo, vt ex Cuiacio, Baldo, & aliis notat Sebaſtianus Nanius Siſtem. iuris, *in annotationibus ad illum textum*, & tunc eſſet dicto nuncio conceſſum mandatum ſpeciale ad prorogandum tempus, quod mandatum à generali cum libera nil differt.

35 Nec obſtat, quod tutor teneatur vtilia agere, & inutilia prætermittere, nam non eſt damnum mora modici temporis, *leg. debitoribus, de re iudicata, leg. ſi debitori, de iudiciis*; præiudicium enim dilatiuum non eſt in conſideratione, plures allegat Verallus *deciſion. 61. numero 3. part. 2.* & in puncto de quo agimus ponderat Gratian. *diſceptation. forenſ. part. 1. cap. 26. num. 18.* cùm etiam modice donare poſſit adminiſtrator, quando ex loci conſuetudine donare licet, *capit. cæterum, de donation.* ibi, *data rei quantitas*,& illius Terræ conſuetudo eſt diligentiùs attendenda, Eſcobar. *de ratiociniis cap. 24. numero 8.*

36 Nec Alexander *in leg. pactum. Cod. de pact.* affirmat, magis communem opinionem eſſe in contrarium, cùm ſub *numer. 7.* limitet concluſionem firmatam ſub his verbis: *Niſi certam ſolutionem recipiendi Procuratori conceſſa fuiſſet ſpecialiter libera adminiſtratio*, vt notat Bartol. in præallegato §. *Callimachus*, itaut Alexander concludit, Bartoli opinionem eſſe veram, quoties in perſonam Procuratoris adeſt mandatum cum facultate prorogandi, vel eſſet conceſſa libera adminiſtratio. Ideò Alexander allegatur pro hac noſtra opinione à Cancer. allegatur *cap. 6. lib. 2. de ſolutionibus, num. 117.* iuxta antiquam editionem,& à Gratiano *dict. cap. 26. num. 11. lib. 1.* Vnde ſequitur, quod noſtra opinio eſt magis communis, magis vera, & vſu recepta in omnibus OEconomiis huius Ciuitatis.

37 Quò verò ad ſecundam quæſtionem, an Gubernatores ſucceſſores teneantur ſeruare dilationem conceſſam à prædeceſſoribus. Hæc dubitatio duas habere poteſt inſpectiones. Altera eſt, ſi per contractum iuramento roboratum fuerit protogatum tempus dilationis, & tunc aſſeueranter concludo, ſucceſſores omninò teneri ad obſeruantiam promiſſorum per prædeceſſores, prout omnes concludunt in locatione domus pupilli facta à tutore, cui ſtare tenetur tàm minor finita tutela, quàm ſi alter poſt perfectam locationem fuerit admiſſus ad onus tutelæ ſuſcipiendum. Doctores omnes in vnum cumulat Carrocius *de locat. & conduct. part 2. quæſtion. 6. num. 1. & 2.* facit textus *in leg. ſi tutela, ff. de adminiſtration. tutor.* Gomez *variar. reſolution. tom. 2. cap. 3. num. 8. verſ. ſecunda concluſio*, illud idem procedit in Prælato locante bona Eccleſiæ, Caualcan. *deciſion. 43. num. 43. prima parte, & deciſion. 25. num. 15. part. 2.* Couarruu. *variarum reſolutionum. lib. 2. capit. 15. num. 6.* qui extendit etiam in Rectore alicuius Hoſpitalis, ad vnum annum tantum electus, quia ſi ipſius res locauerit ad triennium, vel aliud tempus iure permiſſum, tenebitur ſucceſſor locationi factæ nomine Xenodochij, & ad eius vſum ſtare omninò, alioquin fallax eſſet hæc adminiſtrandi poteſtas, hæc Couarruu. loco iam allegato *verſic. hic ſanè*, attamen hæc concluſio eſt intelligenda, quando bona fide, & ſine fraude bona minoris eſſent à tutore locata, ſi autem fraudulenter, tunc tanquam doloſa reſcinderetur locatio. Plures fraudis ſpecies commemorat Morotius *conſil. 38. ſub numero ſepti-* 38
mo, in exemplum deducit, quando tutor per quatriennium locauerit bona pupilli pubertati proximi, ſciens tutelam finiri infra annum, allegans Ancharanum *conſil. 430.* quæ Morotij opinio, quatenus ſit vera, poſſet applicari contractibus initis per Adminiſtratores Eccleſiarum in vltimis diebus anni eorum adminiſtrationis, & forſan quando ſunt electi, ac publicati ſucceſſores, quia tunc concurrentibus aliis præſumptionibus, adminiculis,& coniecturis, eorum contractus poſſent forſan a ſucceſſoribus impugnari.

39 Altera inſpectio eſt, quando non per contractum fuit dilatio data, ſed per concluſionem, ſeu mauis reſcriptum ſubſcriptione Gubernatorum roboratum, hoc caſu, quia vidi ex conſuetudine iamdiu in hac ſacra Domo obſeruata, eſſe in electione ſucceſſorum in OEconomia talem qualem de prædicta dilatione rationem habere, hanc conſuetudinem, quæ bonis moribus non aduerſatur, fauétque vtilitati Eccleſiæ, non abſonum credo eſſe ſeruandam, & roboratur etiam ratione. Siquidem verum eſt, quod ſucceſſores in aliqua dignitate, electione, non autem ſucceſſione, prout ſunt OEconomi Eccleſiæ Diuæ Mariæ Annunciatæ, tenentur ſeruare contractus, qui nomine dignitatis fuerũt initi a prædeceſſoribus, Camillus de Medicis *conſil. 18. n. 31.* Paſchal. *de virib. patr. poteſtat. part. 1. cap. 1. n. 50. 51. & 52.* Mieres *de maiorat. 4 part q. 1. num. 268.* Paulus Chriſtianus *deciſion. Belg. 51. num. 5. part. 1.* Ioſeph. Ramonius *conſ. 24. n. 69. 79. & 81.* Maſtrill. *de magiſtrat. cap. 4. ex n. 339.* Pater Franciſcus Merolla recolendæ memoriæ *tom. 3. theol. moral. diſp. 6. de priuil. cap. 7. num. 185.*

Leges

Leges autem, Statuta, & Edicta prædecessorum nullo modo seruare tenentur, cùm Principes successores per viam legis ligare non possint, Dominus Regens Tapia *decis.* 5. *Senatus Italiæ, num.* 54. Augustin. Barbosa *in collectan. ad decretal. cap.* 1. *de probation. num.* 7. plenè Castillus *controuer. lib.* 7. *de tertiis, c.* 18. *num.* 163. *fol.* 167. *à terg in fin. col.* 1.

Quamuis Franciscus Salernus Iureconsultus Siculus nouissimè editus *consil.* 19. *lib.* 1. *num.* 13. affirmet, Catolum, & Ludouicum Imperatores, & Symmachum Summum Pontificem suis quoque successoribus legem imposuisse.

Ex antedictis deduci potest, decreta, quæ conclusiones vocant à prædecessoribus Gubernatoribus à successoribus in gubernio legitimè reuocari posse, quod vsu fuisse receptum omnes scimus. Hæc cumulaui, vt DD. Gubernatoribus pro viribus satisfaciam, sub censura tamen Dominorum Collegarum, quibus scripta, scribenda, ac dicenda omnia, meque submitto.

Vincentius Sergius.

SVMMARIVM.

1 *Fraus, & dolus, & casus fortuitus qualiter inter se differant.*
2 *Decoctores, qui culpa propria decoxerunt qualiter puniantur.*
3 *Doctores non habent beneficium cessionis bonorum.*
4 *Decoctores, vt publici latrones puniantur.*
5 *Leges antiquæ de decoctoribus loquentes, qualiter in praxi addaeantur.*
6 *Decoctores quando dicantur sua culpa decocti.*
7 *Dolus in decoctore, qualiter arguatur.*
8 *Fuga decoctoris in Ecclesia dolosa semper præsumitur.*
9 *Decoctoris sola fuga indicium facit ad torturam, vt indicet bona, quæ surripait.*
10 *Decoctoris malitia qualiter arguatur.*
11 *Protestatio præcedens ad actum ius protestantis reseruat.*
12 *Dolus per decoctorem arguitur per mercium venditionem.*
13 *Decoctoris fuga in Ecclesia quid operetur in præsenti.*
14 *Metus causa gestum quando semper præsumitur tale, & quid si ratificetur.*
15 *Priuilegium competens alicui per dolum amittitur.*
16 *Dolus decoctoris, nedum ciuilem, sed actionem criminalem producit.*

ARGVMENTVM.

Decoctorum pœnæ enumerantur: publicis latronibus æquiparantur, si dolo, & culpa decoxerint; inter quas coniecturas doli, & fraudis fuga ad Ecclesiam enumeratur, clandestina mercium venditio cum aliis, de quibus hîc, an fraudem inducat; & de aliis ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CXX.

SOLENT quandóque ea, quæ dolo malo fiunt in creditorum perniciem ad fortuitos casus referri; & damnum, aut interitus rei, siue ex culpa, siue ex ignauia proueniens, & id, quod interest, quod petitur, exceptione fortuiti casus eludi. Quamobrem Iureconsul. *in l. Iuris gentium, §. dolo, ff. de dolo*, fraudem illam, & machinationem ad fallendum aliquem, vel ad se, suaque tutanda, dolum esse existimat, & in eum, qui huiusmodi calliditate vtitur, doli actionem dari non veretur, *leg. eleganter, §. fin. eod. tit.* & *leg. dolum. Cod. eod.* Illum verò, qui ex facto naturæ, veluti naufragio, sterilitate, valetudine, vel vi maiore, aut facto hominis, veluti hostium insidiis, latronum incursibus, incendio, vel his similibus correptus creditores fugit, tanquam à dolo alienum, ab eiusmodi actione liberum esse respon- 1
derunt *leg. eum duobus, §. damna, ff. pro socio, leg. si is, cui res, ff. quibus mod. recontrah. oblig. leg. licet, Cod. loca. cap. propter sterilitatem, eod. tit. leg. prima C. depos. l. contractus. de reg. iur. cum similibus.*

Cùm igitur Petrus Brozza nullam aut fati iniuria, aut naturæ vi, aut facto hominis iacturam passus, sed tantummodò, vt creditores suos instantis fugæ metu terreret, in asylum se contulerit, & à Ioanne Thoma iuuene, ac Fabritio Virgopia creditoribus magnam partem crediti sibi relaxari stipulatus; hodie proposita accusatione videndum erit, num simulatus decoctor criminali pœnæ obnoxius remaneat, & quomodo plectendus.

Et quidem meminisse oportebit, lege duodecim tabularum sancitum esse, vt decoctores illi, qui non fortuitò, sed culpa propria decoxerunt, grauiter puniri debeant, teste Gell. *lib.* 20. *noct. Attic. cap.* 1. glos. *in leg. prima, in gloss. vltim. Cod. qui bon. ced. poss.* Asseuerans, huiusmodi decoctores tradendos esse creditoribus dilacerandos, quos etiam plumbatarum ictibus subiici mandarunt Theodosius, & Valentinianus Imperatores *in leg. quilibet, Cod. de decur. lib.* 10. & miseratione indignos existimauit Bald. *in consil.* 400. *volum* 5. excludens illos, 2
etiam à miserabili beneficio cessionis bonorum, per text. *in leg. fin. §. fin. ff. quæ in fraud. cred.* & *argum. leg. pen. ff. de inr. dot.* & Bald. sequitur Menoch. *de arbitr. Iud. lib. primo, quæst.* 90. *numer.* 19. Farinac. *quæst.* 26. *num.* 30. & 31. *in praxi.* Quinimmò pessimam eorum naturam considerantes DD. publicis eos latronibus compararunt, teste Couar. *lib.* 2. *variarum resolut. cap.* 10. *num.* 14. quem sequitur Farinac. *quæstion.* 18. *numero* 33. & Ambros. *in tract. de immun. Eccles. capit.* 13. *num.* 4. subdens, illos adeò cautè res suas componere, vt ea, quæ fraudulenter gerunt, semper aduersæ fortunæ veniant tribuenda, qua de re pœnam latronibus statutam sæpenumero euadunt. Plura etiam circa pœnas ipsis infligendas tradit Farin. *quæst.* 26. *n.* 29. mentionem faciens

faciens de Bulla Pij V. qua rationabiliter disponitur, vt tanquam publici latrones vltimo supplicio afficiantur, à latronibus enim in nihilo differunt, nisi quòd isti cum vitæ suæ periculo, illi autem impunè furantur, sic etiam de decreto Mediolanensi meminit Plot. *de in litem iur. §.4. numero* 36. quo cauetur, vt huiusmodi dolosi decoctores furcis suspendantur, vel ad triremes perpetuò damnentur.

5 Licèt verò præfatæ leges omnimodam in hoc Regno vim non habeant, negari tamen non potest, quin magnum pondus, & authoritatem apud nos obtineant, cùm rationabiles sint, vt elegantissimè tradit Reg. Constanz. *ad librum duodecimum, Cod in titul. de fil. official. num.* 36. post Iason. *in leg. de quibus, ff. de leg. numero sexto.* Boër. *decis.* 293. *num.*9 Burs. *cons.*46. *num.*3. *lib.*1. Camerar. *in repet. Imperialem*, & Aluar. de Velas. *in praxi part. & collat. cap.*19 *num.*11.

6 At quoniam in præsenti specie non tantùm de pœna quærimus, cùm ea certissima in Regno sit publicis latronibus constituta, sed quæstio in eo potissimùm versatur. Nùm scilicet hic Petrus ex mero dolo, & fraudandi animo se decoctorem finxerit, An potiùs fatali damno perculsus fugam arripere coactus sit, ne in creditorum manus incideret: ideò opere pretium duxi circa hoc triplex tempus considerare. Primum scilicet antequam ad Ecclesiam confugeret, quo quidem tempore vendit sericum à creditoribus emptum, & pecuniam ex eo prouentam per intermedias personas deponit in banco sub nomine alterius, à quo fiunt giratæ
7 absque nomine, & vt vulgò dicitur *in bianco*. Ex hac autem occultatione, & artificio dolus colligitur, vt not. Felicius *allegat.* 46. *numero* 50. *parte prima*, & Giurba *consil.*54. *numero* 15. Vxori etiam prouidet de dotium assecuratione paulò antequàm secederet, ac bonorum mobilium maiorem partem abscondit, alienat, distrahit. Ex quibus actibus dolum argui tenet Stracca *de decoctor. parte tertia, num.* 19. per ea, quæ allegat.

8 Attenditur secundo loco tempus refugij ad Ecclesiam, ex quo solo dolus inducitur, Mastrill. *decision.* 238. *numero vigesimoprimo*, vbi distinctè tenet, decoctorum fugam semper esse dolosam, eosque fraudulentos exclamat, eorumque fraudes innumerabiles esse, allegat Stracc. *loco citato, parte quarta, numero* 36. vbi eo argumento vtitur, *est decoctor, ergo fraudator*, hoc voluit etiam Rota Gennens. *decision.* 2. & Mascard. *de probat. con-*
9 *clus.* 532. *numero* 224. Sanè quod per solam fugam decoctor torqueri possit, vt res indicet, quas amisisse dicit in creditorum fraudem, tenuit Farinac. *quæstion.* 38. *numero decimooctauo*, per ibidem allegata.

10 Protinus verò in Ecclesia degens frandes machinare non desinit, vbi enim præfatos creditores anxios ad se festinantes cernit, hærere primùm, obstupescere, admirarique eorum solertiam, quibus sua occultatio tam celeriter detecta fuerit: mox eos timide alloqui, fatique seueritatem lacessere, quòd sua bona, fortunasque impiè disiecisset. Deinde leniter suadere, ne vellent aduersus hominem egestate obrutum eorum iurium rigore plenè vti, cederent saltem dimidium crediti, vt sibi aliqua viuendi commoditas relinquatur; quòd si fortuna quandóque faciem verteret, integrum se soluturum pollicetur. At vbi peruicacem totius recuperandi crediti voluntatem agnoscit, minas incutere adoritur, se Ligornum abiturum, ibique reliquum suæ vitæ spatium consumpturum, vt omnis à se exigendi spes penitùs euanescat: Bona, quæ remanent apud suos lares, nec pro integris vxoris dotibus satis esse. Aduerterent quid agerent. Sæpè rigidos exactores crediti iactura doceri. His igitur, aliisque subdolis verbis circumuenti, dimidiæ partis debiti cessionem promittunt: promissis stipulatio adiicitur: præuia tamen iudiciali protestatione, tum in Magna Curia Vicariæ, tum etiam in Regia Curia artis Serici, ne scilicet huiusmodi cessio ipsis credentibus vllatenus officeret. Planè 11 clarissimi iuris est, per protestationem præcedente metu factam annullari sequentem contractum, vt firmat post multos Anton. de Amato *variar. resolut. capitul.* 82. *numero vigesimooctauo*, & Papon. *lib.*16. *titulo tertio, Arresto* 10. Conseruat namque ipsa protestatio ius protestantis, vt notat Barzius *decis.* 86. *numero* 44. Et declarat, consensum à contractu abesse *leg. at si quis, §. plerique, ff. de relig. & sumpt. fun.* Boër. *decis.*100. *num.*10.

Tertium denique tempus considero, in quo post 12 contractum nedum celebratum, sed dennò confirmatum, securus iam non posse vlteriùs viribus Præturæ compelli, ab Ecclesia egressus machinato facinori celerem executionem parat; eo siquidem tempore partem serici prius empti à præfatis creditoribus, quam absconditam habebat in ædibus Dinæ Mariæ Sideris, clandestina venditione, & viliori, quam par erat, pretio alienat, officinam denuò aperire decernens, nulla se creditorum molestia amplius vexari posse ratus. Ex huiusmodi autem venditione mercium, quas à creditoribus acceperat, dolum resultare censuit Stracca *in eodem tractat. numero vigesimonono*, & Mascard. *de probat. conclus.* 532. Bargal. *in tractat. de dolo, libro secundo, capit.* 3. *num.*25.

Hæc igitur cùm ita sint nescio, quo pacto, aut 13 quarum legum auxilio se tueri possit, quin doli actione teneatur, aut pœnam publicis latronibus statutam euadat. Nisi fortè aduersarius noster aliquibus exceptionibus obstare contendat, quarum prima est, quia tempore, quo Petrus in Asylum confugit, iam fuerat in iudicium vocatus per Fabritium Virgopia, vnum ex creditoribus, qua de re ob timorem carcerationis aufugisse censendus est.

Cui quidem obiectioni facili negotio respondeo. Primò, citationem illam non nisi post refugium emanasse, eique notificatam fuisse, vt ex actis liquet. Præterea dato, quòd præcesserit, non tamen sequitur ea de causa licitum sibi fore in Ecclesiam confugere, in qua tutò delitescens posset cum creditoribus in ipsorum perniciem licentiosè pacisci, iuxta illud Plauti *in Mostell.* dum Tranio seruus nè à Teuropide, ac Lorariis puniretur, ad Aram confugiens inquit, *Interim ego Aram hanc occupabo, si enim hinc consilium dedero nimio plus sapio sedens, tum consilia firmiora sunt de diuinis locis*, vt refert Couar. *libro secundo var. resol. cap.* 20. *num.* 2. *versiculo item apud.* Fit vtique creditoribus formidabilis ob imminentem fugam, ideóque illos, ad paciscendum metu trahit, ne scilicet totius crediti iacturam patiantur, qui quidem metus iustus est, *capitulo sexto Presbyteros*, 50. *distin. capit. fin.* 22. *quæst.*1.

Secundò obiicitur contractus remissionis debiti, nedum semel stipulatus, sed iterùm postea confirmatus, ex qua quidem reiteratione, & ratihabitione enixa voluntas contrahentium resultat *leg. iuris gentium, §. si paciscar, ff. de pact. l. fin. C. ad Senat. Cons. Maced.* 14

Verùm

Verùmtamen quia metus præcedens per contractus conformationem non tollitur, quod enim metus causa gestum est, nullo tempore Prætor ratum habebit, *l. si mulier, ff. quod. met. caus.* ideò dico sequẽtem contractum eodem morbo, quo primum laborare, & ratio est, quia vis illa, metúsque semper præsumitur adesse, & spontanea ratificatio etiam si per actus positiuos fiat, nihil operatur, Bart. *in leg. ob turpem, col. fin ff. de cond. ob turp. caus.* Aret. *in l. interpositas, num.* 4. *C. de transf.* Cacher. *decis.* 177. *num.* 11. *& sequent.* Menoch. *de præsump. lib.* 3. *præsump.* 126. *n.* 28. Mascar. *de prob. concl.* 1051. *num.* 36. Sic & in dolo dicimus, quotiescumque enim dolus dat causam contractui, etiam si posteà contractus ille confirmetur, aut geminetur, nullius erit roboris, Costa *in praxi comment. part.* 1. *n.* 181. & *in cons.* 38 *n.* 49. post Rolan. *cons.* 2. *num.* 27

15 Cæterùm, quia priuilegium, quod alicui in negotio competeret, dolo commisso amittitur, per tex. *in l.* 2. §. *verba itaque, ff. ad Senat. conf. Velleian.* ideò exceptio rati habitionis, qua iuuari alioquin ipse Petrus posset per tex. *in dict. leg. iurisgentium, §. si paciscar,* & *l. fin. C. ad Macedon.* vbi stante dolo commisso, vt diximus, nihil agit, & contra ipsum actio quantum ex dolo consequitur perpetuò durat, nec obest agenti, quòd pacto dolus remissus sit, pactum enim illud ratum non est, *l. si vnus,* & ibi Paul. Castr. *de pact. leg. in commodato, ff. commodo, leg quidam decedens, de administr. tut. l. conuenire, de pact. dotal. l. alia causa, §. eleganter, ff. sol. matr.*

16 Opponitur denique ex aduerso dominij translatio, cum enim sericum emptum sit, non poterit vtique in emptorem furtum cadere quantumcunque distrahat, nec etiam de dolo teneri, cùm in re propria dolus non committatur *vulg. duribus.*

17 Hæc autem admodum friuola oppositio responsione non egeret, attamen, vt aduersariis quandoque satisfaciam, dico hac in re, dominij translationem parum referre; non enim hodie de dominio rei ciuiliter agimus, sed de fraude in fugiendo, ac dolo in latitando commisso, quæ cùm grauissima sint in hac facti specie, ex mente *Petri Greg. Tholos. in syntag. lib.* 39. *cap.* 12. Nedum ciuilem actionem pariunt respectu Partis, sed etiam criminalem respectu Reipublicæ, per ea, quæ doctissimè tradit Petr. Cabal. *resol. crimin. casu primo, num.* 14. post Hypol. de Marsil. *in praxi,* §. *constante, num.* 34.

18 Licèt namque dolus à principio in contractu emptionis serici non interfuerit, tamen post emptionem cœpit dolus interuenire, quod colligitur nedum ex fuga, vt diximus, sed etiam ex eo, quod ipsemet Petrus fassus est, dum in Ecclesia moraretur, dixit enim se excusans, eius intentionem fuisse decipere Leonem Parisiũ primæuum creditorem, qui de ea certioratus, omnem ipsi circumueniendi spem frustrauit, ideoque aduersus ipsos Thomam, & Fabritium astum dirigere instituerat: necessitati ignoscerent, si occasione præuentæ intentionis limina trascendere cogeretur. Aduertite quæso, Domini, hominem animi peruersitate, non casu peccantem, emit sericum, solutione pretij ad tempus collata, cedente die in asylum se confert, creditores eludens fugam parat, ab ipsis territus cessionem dimidiati crediti aucupatur, ab Ecclesia egressus merces distrahit, nunc verò carceribus mancipatus criminale iudicium effugere audacter contendit. Hoc igitur impunè licet? optimè quidem Reipublicæ consuleretur, si his Monstris careret.

Fulnius Danesius.

SVMMARIVM.

1 *Facti series exponitur.*
2 *Actio extinguitur elapso biennio à die litis contestata.*
3 *Actore non probante reus absoluitur.*
4 *Accusandi, vel inquirendi facultas non conceditur post biennium.*
5 *Instantia perempta, pereunt acta omnia.*
6 *Crimine abolito nouus processus fieri non potest.*
8 *Reus liberatus ex defectu probationis in iudicium vocari potest, nouis superuenientibus indiciis. secus verò si liberaretur ob innocentiam causâ cognitâ.*
9 *Decreto interpositio, quod absoluatur reus ab obseruatione iudicij iterum agi non potest.*
10 *secus autem si decretum prædictum non interponatur.*
14 *Pragmatica* 50. *de officio Magistri Iustitiary interpretatur.*
15 *Causæ expeditæ alia expeditione non indigent.*
16 *Tempus ad prosequendum iudicium ex superuenientibus indiciis restringitur à Follerio ad* 30. *dies vtiles.*
18 *A Thes. ad decennium.*
19 *A Caball. ad* 20. *annos.*
20 *Eorumdem explicantur opiniones.*
21 *Fideiussio de se præsentando, elapso biennio euanescit secundum Alciatum, quem sequitur Author. n.* 25.
22 *Actio criminalis infra biennium debet sententia terminari.*
23 *Iudex prorogans tempus biennij in criminalibus instantiis legali pœna subiicitur.*
24 *Idem die de tempore iudiciorum sperandorum.*
26 *Iudex non potest nisi id, quod de iure potest.*
27 *Fideiussio regulari debet secundùm naturam iudicij.*

ARGVMENTVM.

Inquisitus de aliquo graui crimine, si datis defensionibus esset liberatus in forma, nouis superuenientibus indiciis, nùm post biennium elapsum vrgentioribus superuenientibus, possit vnà simul cum eius fideiussore vocari.

ALLEGATIO CXXII.

1 IOANNES Andreas Ventura Inquisitus de parricidio in M.C.V. & datis defensionibus liberatus in forma, post sententiam in iudicium denuò vocatur, ob superuenientiam aliorum indiciorum, eiúsque fideiussor compellitur, ad ipsum præsentandum. Quæritur numquid possit ipse, eiusque fideiussor molestari? & absque dubio dicendum est non posse.

2 Primò, quia per lapsum bienij à die litis contestatæ actio extinguitur, *l. 1. C. vt infra certum tempus, iuncta l. properandum, C. de iud.* extincta igitur actione, non poterit ex eadem causa amplius molestari, *c. de his, extr. de accusation. l. si crimen, §. ydem, ff. eod. leg. sub*
3 *specie, C. de re indic. l. qui de crimine, C. de accusation.* absoluitur enim reus actore non probante, *l. qui accusare, C. de edendo.*

4 Secundò, quia per lapsum biennij in criminalibus causis perit omne ius, ita vt non detur facultas, iterum accusandi, vel inquirendi, vt dixit Salyc. *in dict. leg. qui de crimine*, Capyc. *decisio* 106. Clar. *in §. fin quæst.* 51 *numere* 8. de Franch. *in decis.* 150. *num.* 2. *& dec.* 654 *num.* 40.

5 Tertiò, quia cùm ob peremptionem instantiæ pereant omnia acta, tam ordinatoria, quàm probatoria, vt dixit Alex. *in dict. l. properandum, §. fin. vers. item nota*, Affl. *in constit. Regni, accusatorem, in secundo notabili, vers. an autem.* Maranta *in suo speculo, in 5. part col fin. vers. limita tamen.* Caran. *in ritu* 248. *num.* 48. Baiard. ad Clar. *quæst.* 51. *numer.* 19. sequitur, quod post omne ius sublatum, ac acta perempta,
6 requireretur nouus processus, sed nouus processus crimine abolito fieri nequit, vt dixit de Franchis *decis.* 653. *in fin.* igitur amplius molestari non potest.

7 Sed ex aduerso opponit Fiscus duas conclusiones. Prima est, quia licèt de iure communi per lapsum biennij perimitur instantia, secus tamen est de iure Regni, in quo vigore nouellæ Regiæ Pragmaticæ nunquam instantia perit in M. C. V. aliísque Tribunalibus huius Ciuitatis.

8 Secunda conclusio est, quia cum præfatus inquisitus non sit liberatus vt innocens, sed tantummodò ex defectu probationum cum clausula illa, *nouis superuenientibus indiciis*, quotiescumque ea superuenerint, poterit iterum in iudicium vocari, secundùm ea, quæ dixit Salyc. *in l. si quis, C. ad leg. Iul. de adulter. num.* 6.

Verumtamen vt rem altius discutiamus, dico primo instantiam in iudicio, aut perimi ob actionem non prosequutam infra biennium à die litis contestatæ, ante tamen sententiæ prolationem; aut verò post litem contestatam, & post prolationem sententiæ.

9 Primo casu, aut post lapsum biennij interponitur decretum, quod absoluatur ab obseruatione iudicij, & tunc agi iterum nequaquam possit, ita dicit Oldrad. quem sequitur Bal. *in cap. 1. in princ. numer.* 14. *vers. sed aduerte, si de inuestitura, inter Dominum, & vassallum lis oriatur*; Aut non interponitur decre-
10 tum absolutionis ab obseruatione iudicij, & tunc agi posse crediderunt vltra præfatos Petrus & Cyn. *in dict. leg. properandum, §. hoc proculdubio, C. de iudiciis*, Glossa verò *in dict. leg. properandum, §. fin autem vtraque*, tenet contrarium, quam sequitur ibi-
11 dem Bart. Salyc. & Bald. dicentes ipso iure, & absque alia sententia interlocutoria perimi instantiam, nec posse iterum ad accusationem reuerti, & hanc opinionem sequuti sunt Capyc. *decis.* 11. *numer.* 16. Affl. *in dict. capit. 1. si de inuestit. inter Dominum & vassallum, num.* 112. Grammat. *voto* 31. *numer.* 11. *&* 12. & Caranita *in ritu* 248. *sub numer.* 10. subdens, quod quidquid fecerit Index post lapsum biennij in criminalibus causis non valeret, est enim meta imposita cognitori, & iudicio, per ea, quæ allegat ibidem *num.* 11.

Secundo verò casu, quando scilicet post litem contestatam liberatur reus, & tunc iterum subdistinguo; aut enim liberatur ob innocentiam cognitam, aut verò ob defectum probationum cum fideiussione de se præsentando, &c. Si propter innocentiam liberatur, simpliciter, & diffinitiuè non poterit ex eadem causa, etiam superuenientibus inditiis iterum molestari, ita dixit Petrus Cabal. *resol. crimin. casu* 93. *numero* 11. & Guazin. *defens.* 2. *cap.* 6. *numer.* 4. post Foller. *in pract. crimin. Canonica, cap.* 35. *numer.* 2. *&* 3. Bossius *in titul. de senten. num.* 77. Paul. Grillan. *de relaxat. carcerator.* Rob. *de absolut. innocent quæst.* 2. *sub numer.* 1. *&* 2. Couarr. *lib.* 2. *variar. resolut. cap.* 10. *numer.* 1. *vers. quartò eadem.* Si verò fuerit liberatus ex hactenus deductis cum clausula seu fideiussione de se præsentando *nouis*, &c. & 13
tunc quia sententia ista considerato effectu dicitur interlocutoria, potetit reuideri, & recuperari etiam ab eodem Iudice, vt tenet Caball. *loco citato numer.* 10. per ea quæ tradit Thess. *decis. Pedemont.* 81. *num.* 11. *& decision.* 121. *num.* 13. & Paul. Grillan. *dicta quæstione* 2. *num.* 2. Idque ob inoleram Practicam, per quam non fertur sententia diffinitiua; sed cum illa clausula *nouis, &c.* & sic superuenientibus nouis indiciis poterit iterum procedi, vt iterum Caball. adnertit *num.* 12.

His igitur sic præcognitis dico noluisse Princi- 14
pem in Regia illa nouella Pragmatica protogare instantiam iam finitam per sententiam, quia cum extincta omninò sit, amplius prorogari non potest, non entis enim nullæ sunt partes, sed illam tantum voluit instantiam protogare, quæ pendente iudicio esset iam moritura, siuè ob negligentiam indicis, siuè accusatoris infra tempus à iure statutum: voluit itaque non instantiam extinctam iudicij resuscitare, sed eam, quæ viuente iudicio extingueretur protelare, idque colligitur ex verbis illis pragmaticæ, in qua dicitur, *Per questo noi volendo prouedere in ciò come si conuiene, stante la moltitudine delle cause, che sono in questa gran Corte, ci è parso farui la presente, per la quale volemo, & ordinamo, che da quà auanti le instanze di dette cause se intendano sempre prorogate, ita che per quasta Gran Corte si debbia, e possa procedere a prosequir le cause predette, e far le instanze, & atti, che vi incumbeno.* Ex quibus verbis claré colligitur, voluisse Principem illis causis subuenire, quæ nondum sunt per sententiam terminatæ; Supponit enim, quod per causarum multitudinem non poterant expediri infra metam biennij à iure statutam, peribat enim instantia prorogatione non petita infra legitima tempora, idque in damnum Fisci redundabat ob delictorum impunitatem. Ideoque non erit dispositio illius pragmaticæ extendenda ad instantiam per sententiæ prolationem penitus extinctam. Quod clarius patet ex precibus Fisci in illis verbisin eadem Pragmatica expressis: *Acciò li delitti non restino impuniti, e li inquisiti non possano hauer occasione d'impedir l'espeditioni, e far perire detta instanza.* Certum est autem, 15
causas expeditat alia expeditione non indigere, ideoque ad eas tantum pertinet dispositio, quæ nondum expeditæ sub Iudice vertuntur. Ex his itaque satis responsum esse arbitror ad primam Fisci conclusionem, cum dispositio Regiæ nouellæ Pragmaticæ nihil operetur in casu nostro.

Ad

Ad ſecundam verò Fiſci concluſionem, breuiter,
& reſolutiuè procedendo, fateor eum qui fideiuſ-
ſoribus liberatur de ſtando iuri, & de ſe præſentan-
do nouis ſuperuenientibus indicijs, quotieſcum-
que illa ſuperuenerint ad ſe præſentandum teneri,
per ea quæ ſupra retulimus. Dubium tamen eſt in-
fra quantum tempus debeant ſuperuenire indicia,
vt ad præſentationem teneantur. Qua in re varias
reperio Doctorum opiniones.

16 Prima fuit Foller. *in tract. Canon. cap.* 35. *nume-
ro* 10. *verſic. ſed pone*, aſſerentis hoc poſſe Iudicem
infra triginta dies primum iudicium proſequendo.
Mouetur ex text. *in leg. libellorum*, § *fin. ff. de accu-
ſat.* ibi, *& vtique triginta dies vtiles obſeruandi ſunt.*
At ſi nouum iudicium inteutetur, fieri poterit in-
fra tantum temporis ſpatium infra quod durat ius
17 accuſandi, & non vltra. Mouetur ex text. *in leg.
accuſaturus, ff. ad leg. Iul. de adulter.* ibi, *ſi tempo-
ra largiantur emendare non prohibetur, ne cauſa cri-
minis aboleatur*, quam quidem opinionem ſecutus
eſt Farinac. *quaeſt.* 4. *num.* 29. *verſ. ſublimita hanc
quintam*, &c.

Secunda fuit opinio Theſſ. *in deciſion. Pedemont.*
18 81. *ſub num.* 1. aſſerentis, infra decennium poſſe
agi, mouetur ea ratione, quia quando de præſcri-
ptione agitur debet illa infra decem annos inter
præſentes, viginti inter abſentes currere, vt *in
rubr. Cod. de præſcript. longi temp. decem, vel vig.
ann.*

19 Tertia fuit opinio quorundam dicentium infra
illud tempus poſſe indicia recipi infra quod actio
intentari poſſet, clarum eſt autem infra viginti an-
nos, & non vltra hoc poſſe fieri, quia tanto tem-
pore præſcribitur omnis accuſatio criminalis, *l.
querelam, Cod. de falſ. igitur infra* 20. *annos, &c.*
quam quidem opinionem ſecutus eſt Petr. Cabal.
in caſu 93. *num.* 33. Verùm, iudicio meo vtraque
hæc opinio contraria eſt diſpoſitioni text. *in leg.
1. & fin. Cod. vt infra cert. temp.* & *in l. properandum,
Cod. de iudic.* iis enim in locis prohibetur cauſas
criminales poſt litem conteſtatam vltra biennium
20 protrahi poſſe; nam licet accuſator actione vti
poſſit infra viginti annos, tamen vbi illam propo-
ſuerit, & ſuper eam lis fuerit conteſtata, elapſo
biennio finitur, nec poterit infra alios viginti an-
nos iterum actionem proſequi, quia eſſet contra
leges præſcriptionis, itaque opinio Theſſauri, &
Caballi, aut locum obtinet iis caſibus, in quibus
non lis conteſtata, aut erit omnino falſa.

21 Quarta fuit opinio Andreæ Alciati, qui *in leg.
ſi calumnietur, numero* 4. & 5. *ff. de verbor. ſignif.*
tenet elapſo biennio amplius inquietari non poſ-
ſe, & ſic fideiuſſionem illam, de ſe præſentando,
&c. euaneſcere biennio elapſo, motus ea ratio-
ne, quia ſcilicet tanto temporis ſpatio durare
poſſet inſtantia criminalis cauſæ, vt diximus. In-
uehit Alciat. contra latrunculatores aliquos ali-
ter ſentientes, eumque ſequitur Caualcan. *de
brachio Regio, parte prima, numero* 576. *verſic. &
in propoſito*, & Andr. Fachin. *lib.* 9. *controuerſ.
cap.* 16.

22 Hæc autem Alciati opinio, vt iuri conſenta-
nea eſt, ita plurimum rationi conuenit. Diſpo-
nitur quidem per ius commune actionem cri-
minalem criminaliter intentatam debere prorſus
infra biennium per ſententiam terminari, nec
vlla alia occaſione ad ampliora produci tempo-
ra. Quod ſi per ſententiam terminata non fue-
rit, abſolui debere omninò reum ab obſerua-
tione iudicij, neque poſſe Iudicem hoc tempus
vltra biennium extendere; alioquin remaneret
legis pœnæ obnoxius, ita voluit text. *in leg. fin.
ſæpius allegat. Cod. vt infra cert. temp.* Verumta- 23
men quia plerumque contingebat, aut delicti
ſocios in fortiis non reperiri, aut aliunde ſperari
poſſe eiuſdem criminis alias probationes, inſur-
rexit practica apud latrunculatores, liberandi
reum ſub fideiuſſione de ſe præſentando nouis ſu-
peruenientibus indiciis. Sed quemadmodum non
poteſt Iudex tempus inſtantiæ prorogare, quia
ſupradictis legibus prohibetur, ita non poterit
tempus illud ſperandorum indiciorum vltra in- 24
ſtantiæ fines extendere. Poterit itaque noua indi-
cia recipere infra illud tempus inſtantiæ, & non
vltra; Et hæc fuit ratio conſiderata per Sacrum
Conſilium, vt refert de Franch. *deciſion.* 653. &
654. cuius vigore fuit determinatum indicia ſu-
peruenientia elapſo biennio, nullatenus eſſe re-
recipienda, etiam ſtante fideiuſſione prædicta, 25
tollitur enim per lapſum prædicti temporis omne
ius Parti, ita vt non detur facultas iterum accu-
ſandi, vel inquirendi, & cùm hoc videtur con-
cordare ritus Magnæ Curiæ Vicariæ de quo per
eundem Franch. *deciſion.* 250. *numero primo.* Si
ergo per iuris communis diſpoſitionem actio cri-
minalis per litis conteſtationem intentata non
durat vltra biennium, fruſtra laborat Iudex, qui
huiuſmodi cautela adhibita intendit illam vltra
biennium prorogare, cum exploratiſſimi iuris
ſit non poſſe Iudicem, niſi id, quod de iure po- 26
teſt, *gloſſ. in leg. prima, Cod. quomod. & quando
Iud.* debet enim omnia facere per regulas artis,
ſcilicet per leges, & Conſtitutiones, alioquin
puniri poſſet, vt dixit Pariſ. de Put. *in tract. ſyn-
dic. in verſ. Iudex, verbo, Iudices, numero trigeſimo-
quinto.*

Quamobrem fideiuſſio præſtita nouis ſuperue- 27
nientibus, &c. regulari debet ſecundùm natu-
ram ipſius iudicij, non autem extendi ad ea,
quæ ſunt extra iudicij naturam, ideóque cum in-
inſtantia cauſæ criminalis biennio terminetur, fi-
deiuſſio prædicta vltra prædictum tempus non
debet extendi, ita dixit magiſtraliter Afflict. *in
conſtitut. Regn. ſæpè contingit, ſub numero quarto,
ſub rub. de his qui poſt citationem*, &c.

Cum igitur cauſa hæc ſit per ſententiam ter-
minata, & à die ſententiæ, nedum biennium,
ſed ſeptennium ſit elapſum, conſequens eſt, ne-
que ratione prorogationis inſtantiæ, neque ra-
tione cautelæ adhibitæ in ſententia, poſſe ite-
rum per ſuperuenientia indicia moleſtari.

Hæc breuiter & Currenti calamo ſcripſi; neque
ad noua ſuperuenientia indicia nouas ſuperaddere
rationes neque potiora adhibere argumenta exiſti-
maui; quoniam ſeptennium iam eſt effluxum à ſen-
tentia terminata, à qua cùm non poſſit reclamari,
Reum omnino abſoluendum ſpero.

Cætera ſuppleat ſublimis doctrina, & maxi-
mè ſubtilis peritia Dominorum Iudicantium,
quibus hæc omnia meque humillimè ſubmitto.

Fuluius Daneſius.

SVMMARIVM.

1 *Factum exponitur.*
2 *Clericus pro rebus feudalibus ad iudicia trahitur secularia.*
3 *Bona reddititia alicui Baronali Curiæ dicantur burgensatica. n.11.& 17.*
4 *Ius autem exigendi debitum est feudale, & num.14.& 17.*
5 *Bona prædicta burgensatica an sint censualia, an verò emphyteatica? & emtheasis à censu in quo differat.*
6 *Censualis præsumitur res, quoties de concessione non constat.*
7 *Bona reddititia Baroni contribuant generalibus collectis, & non cognoscitur à Barone.*
8 *Bona Ecclesiastica non contribuunt generalibus collectis, & non cognoscantur à Iudice seculari,*
9 *Secus si sint concessa in emphyteusi, vel censu ab Ecclesia.*
10 *Bona domanialia Baronia concessa in feudam præsumantur burgensatica reddititia feudo; Secus si concedantur in feudam, vel reseruata fidelitate. ibidem.*
12 *Feudalis qualitas iudicatur per Adoham, releuium, & fidelitatis iuramentum, & num.18.*
13 *Assensus super alienatione non facit rem feudalem.*
15 *Concessio non præsumitur facta sub certa forma, quanquam solitum allegetur.*
16 *Concessio in feudum, vel emphyteasim pro se, & hæredibus facta à Barone complectitur etiam ascendentes, & collaterales.*
19 *Allegantí onus probandi incumbit.*
20 *Actor sequitur forum Rei.*

ARGVMENTVM.

Territorium, quod est reddititiũ Baronali Curiæ, an in dubio dicatur feudale, itaut si à Clerico possideri reperitur, conuentus ille à Barone ad relaxandum ob lineam primi acquisitoris finitam, teneatur respondere, & iura sua proponere coram Domino feudi, vel potius fundus ille censeatur allodialis, & redditus annuus feudalis, sicque valeat clericus forum declinare, vt non nisi coram Iudice suo conueniatur.

ALLEGATIO CXXII.

DOMINVS Baro terræ Palmæ Prouinciæ 1
terræ laboris, in Sac. Reg. Consilio conuenit Nicolaum Minichino Ciuitatis Nolæ, vti possessorem certarum portionum terræ, sitarum in pertinentiis dictæ terræ Palmæ, vbi dicitur *allo carpinito*, ad eas relaxandas, vti apertas, & deuolutas Baronali Curiæ dictæ terræ ob lineam finitam, seu ob obitum Paulini, & Matthęi Minichino sine liberis ex eorum corpore descendentibus, priorum prædictarum portionum terræ possessorum.

Citatus dictus Nicolaus opponit pro nunc, quod ipse est Clericus, & proinde petit remitti causam ad suum Ordinarium Nolanum, & producit in promptu Bullam Clericatus, Bullam beneficij cum perceptione fructuum, & seruitium in diuinis. Quæritur an sit deferendum petitæ causæ remissioni.

Et prima facie videtur non esse locum petitæ causæ remissioni ad Iudicem Ecclesiasticum, quia ex platea, seu inuentatio de bonis, & terris redditiciis dictæ Baronali Curiæ Palmæ, constat dictas terras ad relaxãdum petitas, esse reddititias in certis tarrenis, & granis dictæ Baronali Curiæ. & etiam ex confessione, seu agnitione dictorum Paulini, & Matthæi de Minichino, qui redditus ex parte Baronis, qui vti Baro, habet ius illud exigendi, est ius feudale adeò quod non potest remitti, vel alienari, etiam si esset vnius Gallinæ sine assensu, & licentia Regis, vt Andr. de Isern. *in constit. constit. diuæ memoriæ, in verbo, Transactionis,* Camer. *in cap. imperialem fol. 39. à terg. lit. l. vers. sed tunc, iterum aduerte, de prohibita feudi alienat. per Federic.*

At in feudis, & rebus feudalibus Clericus potest 2
conueniri, & trahi ad iudicia secularia, vt disponunt Iura Canonica *in c. ex transmissa, &* *cap. verum, extr. de for. compet.* vbi iudicium & causa super re feudali debet agitari, & terminari in Curia Domini feudi, non in Iudicio, & Tribunali Ecclesiastico: est quoq; Capitulum Regni, quod incipit *Item statuimus,* vbi dicit iuxta conuentionem inter Carolum Primum, & Sanctam Romanam Ecclesiam, Cleri non trahuntur ad iudicia secularia, nisi pro bonis feudalibus.

Propterea dictæ res reddititiæ Curiæ Regis, vel Curiæ alicuius Baronis non possũt alienari sine assensu Domini Regis, vel Baronis, etiam quod penes eas esset Clericus, vt *in Constitut. Hac edictali, & in constit. Si quando contigerit, tertio libro,* vt scribit Camer. *in d. cap. Imperialem, fol. 39. col 4. lit. I. vers. sed in Regno. & fol. 40. 1. column lit. C. vers. sed dic auctoritatem. Glos. & Iser.*

At prædictis, & aliis similibus non obstantibus, 3
puto esse locum petitæ causæ remissioni ad Iudicem prædicti Nicolai conuenti, nam certi iuris est, bona reddititia alicui Baronali Curiæ, respectu tenentis esse bona burgensatica, non bona feudalia, vt Camer. *in allegato fol. 39. lit. I. vers. sed tunc iterum aduerte,* vbi dicit aduerte, quia si res huiusmodi, in
quantum res sunt burgensaticæ, ius tamen, quod ha- 4
bet feudatarius exigendi censum, est feudale, allegat Napodan. *in consuet. 1. in verb. in bonis, tit. in quibus rebus habet locum quarta,* & ita per S.C. est declaratum, & iudicatum, quod res sint burgensaticæ; illud tantum fuit in controuersia, post quam ipsæ res reddititiæ sunt burgensaticæ an præsumãtur emphyteuticæ vel censuales, nam inter vnam, & alteram qualitatem
longa est differentia, quia in re emphyteutica solum 5
dominium vtile est translatum. In re censuali omne

dominium,

dominium, directum, & vtile est translatum, vt *in cap. constitutus, extr. de Religiosis Domibus*, Napod. *loc. cit.* & Capyc. refert fuisse decisum esse censualem, vt *in decis.* 103. Affl.ct. Verò *in decis.* 129. refert fuisse decisum esse emphyteuticam, quando constabat illam rem fuisse de corpore feudi.

6 In casu nostro non constat de origine concessionis harum rerum reddititiarum, ergo præsumuntur burgensaticæ censuales, vt *in dict. decis. Capyc.* 103. Vnde Lucas de Penna *in leg. vnica, c. de imponenda lucratiua descriptione, lib.* 10. *col.* 12. dicit, quod ista bona
7 redditicia feudo Baroniæ, vel comitatus, quæ alio vocabulo vulgò nuncupantur *mansa*, vel *athenasia*, in generalibus functionibus, & collectis contribuunt, quia sunt bona burgensatica & non feudalia; & Barones ordinarij vassallorum cognoscunt de eis in il lorum Curia, cùm aliàs si essent feudalia, non contribuerent in generalibus collectis, vt *in cap. Regni, quod incipit, porrecta*, nec Barones de eis in eorum Curia cognoscunt, sed tantum de eis cognoscunt Iustitiarij Regionis, vbi dicta feuda, quæ à Baronibus tenentur sita sunt, vt est constitutio Regni *Iustitiarij Nomen, & normam.* & *in constit. Constitutionem diuæ memoriæ, in vers. arbitria.* Si igitur sunt bona burgensatica & vt res burgensaticæ contribuunt in collectis, & Ordinarij locorum de eis cognoscunt, nulli dubium, bona hæc redditicia feudo, non esse feuda, & proinde esse locum petitæ remissioni ad Iudicem conuenti possessoris.

8 Præterea bona Ecclesiarum non contribuunt in generalibus collectis, nec de eis cognoscit Iudex secularis, quando super eis Ecclesia est conuenta, vt Napod. *in proœm. Caroli in Glos. tenor num.* 293. tamen si dicta bona Ecclesiastica sint concessa in emphyteu-
9 sim, vel in censū, cum opportuno assensu Apostolico, de eis concessionarij contribuunt in collectis & conueniuntur coram Iudice seculari, quia penes eos non dicuntur bona Ecclesiastica, quamuis sint reddititiæ Ecclesiæ; nam sunt bona burgensatica & laicalia, vt scribit idem Luc. de Pen. *dict. leg. vnica. C. de imponenda lucratiua descriptione*, allegans Andr. de Isern. *in tit. quæ sunt regalia, in verb. & plaustrorum & nauium præstationes*, ita in casu nostro quamuis hæc bona fuissent domanialia dictæ Baroniæ Palmæ, quod negatur, quia non constat de originali concessione, sed dato quod constaret, ex quo sunt concessa in censum,
10 non expresso *in feudum*, effecta sunt bona burgensatica redditicia feudo Baroniæ, vt tradit Camer. *in cap. Imperialem, fol.* 39. *in art. an bona domanialia concessa in censum, sicut bona burgensatica, vel feudalia.* vbi distinguit, aut sunt concessa in censum, non dicto *in feudum*, vel reseruata fidelitate; & tunc sunt burgensatica; Si verò sunt concessa in feudum, vel reseruata fidelitate pro alio censu, vel redditu, tunc sunt feudalia.

11 Et hoc quando constat de concessione originali; Vbi verò non constat de originali concessione, sed solùm constat esse reddititiam feudo Baroniæ, tunc semper præsumitur burgensatica, vt Affl. *dict. decis.* 119. & Capyc. *decis.* 103. refert, & sequitur Reg. de Ponte *de potest. Proreg. tit. de elect. officialium*, § 4. *numer.* 4. & 13. quos sequitur. Addit. ad Regentem Lanarium *in c.* 1. *num.* 171. & 152. *de his qui feud. dare poss.* & ego ipse controuersia forensi 29. *num.* 7. & 9. etiam si in alienatione horum bonorum reddititiorum, Baro cui præstatur redditus, esset solitus præstare assensum: nam signa indicantia qualitatem feudalem, sunt Adoha,
12 Releuium, & Iuramentum fidelitatis: nam assensus in alienatione, præstatur etiam in re emphyteutica, vt *in*
13 *leg. fin. Cod. de iure emphyt.* & meritò non est sufficiens ad probandam qualitatem feudalem, vt plene demonstraui ego ipse *in tract. de regalibus, in verbo potestas constituendorum magistratuum ad iustitiam, num.* 24. *fol.* 143. nam qualitas hæc feudalis est tam grauis & onerosa, vt etiam in Regalibus concessis debeat exprimi, aliàs non dicetur concessa sub natura feudi, *ex tex. in cap.* 1. *de feudo Marchiæ, in versic. de Marchia si quis inuestitus sit per beneficium:* dicit, *per beneficium*, quia exprimenda est qualitas hæc feudalis. Iacobus de Gello *in tract. de Adoha, num.* 68.

Nec obstant in contrarium allegata, quod redditus, 14 siue ius exigendi redditum, siue censum, quod habet Baro, vti Baro, est ius feudale penes Baronem, vt Isern. *in dict. constit. constitutionem diuæ memoriæ, in verbo transactionis*, & Camer. *dict. fol.* 39. *lit. S.* nam respondetur quod in iure feudorum datur hæc conclusio, bona quæ præstant redditum esse penes possessores reddentes sub vna qualitate non feudali, & redditus ipse, qui præstatur Baroni, est sub natura feudi, vt pars feudi penes Baronem exigentem redditum: probatur, dico, *in c.* 1. *tit. quid iuris sit, si post alienationē feudi, in vsibus feud.* docuit Montanus *in dict. controu.* 29. ex Pande de Puteo, Luca de penna, & Reg. de Ponte *in d. §.* 4. *n.* 4. & 13. & hodie inter Baronem Palmæ, & dictum Clericum Nicolaum de Minichino non est quæstio de redditu debito Baronali Curiæ, nec est quæstio inter eos, si dictæ res reddititiæ possunt alienari sine assensu Baronis, sed quæstio proposita est, quod dictæ res reddititiæ sunt apertæ Baronali Curiæ ob lineam finitam, cùm prætendat, Barones prædecessores dictæ terræ Palmæ solitos fuisse facere concessiones pro accipiente, & eius hæredibus legitime descendentibus ex corpore; & in hoc est etiam vana 15 sua prætensio, quia talis concessio dicta forma non præsumitur, etiam quod probetur quod Barones sic soliti sunt facere concessiones, vt tradit Andr. de Isern. *in cap.* 1. *§. huius autem generis, ex quibus causis amittatur*, & *in constit. vt de successionibus, in verbo fratres ex vtroque parente*, & sequitur Luc. de Pen. *dict. leg. vnic. col.* 7. *C. de imponēda lucratiua descriptione, lib.* 10. Sed illa forma præsumitur, prout est iuris cōmunis, vel Regni, scilicet pro se & hæredibus, quo casu quando 16 est facta concessio à Barone pro se, & hæredibus de re domaniali, siue sit facta in censū, siue in emphyteusim, in dicta re sic concessa, succedunt tam descendentes, quam ascendentes & collaterales agnati, prout de iure cōmuni Romanorū succedere possunt in bonis burgensaticis, vt est const. Regni *si quando, §. & si contingerit, de hominibus benor. poss. terr. domanij*, vt dicunt Andr. de Isern. *in cap.* 1 *num.* 16. *de natur. success. feudi*, Glos. *in constit. vt de successionibus, in verbo, in omnibus.* Luc de Penna *d. l. vnica*, 10. *col. de imponenda lucratiua descriptione.* & Camer. *dict. cap. imperialem, fol* 41. *de prohib. feud. alienat. per Federic.* & in hoc est solemnis decisio Sacri Regij Consilij iunctis Aulis, de qua per Reg. Rouit. *in decis.* 42. *n.* 17. à quo numero subtiliter expendit glos. *in constit. Vt de successionibus*, & omnes Doctores ad illius interpretationē. & *sub n.* 25. dat rationem huius conclusionis, quod hæc bona redditicia feudo, non sunt iure feudi, sed iure burgensaticorum 17 penes possessores, licèt respectu Baronis ille redditus sit feudalis, & post relatam decisionem *sub n.* 32. distinguit quatuor species bonorum feudalium *in col. penult. in vers. Adde, quod longè post hanc causam:* & in quarta specie ponit bona hæc redditicia feudo, quæ non dantur sub fidelitate, sed sub redditu pecuniæ. Quæ bona licèt sint de feudo, non tamen penes possessores reddentes sunt feuda, quia possessores non præstant fidelitatem, quæ est essentia feudi.

Hinc ad præsentem articulum remissionis ad Indi- 18 cem

cem Ecclesiasticum, vt dum Baro conuenit clericum Nicolaum Minichino possessorem bonorum redditiorum feudo Palmæ in annua pecunia, pro quibus bonis dictus possessor non iurat fidelitatem, sed redditum pecuniæ tantùm præstat, nec constat de concessione dictorum bonorum, absque dubio bona hæc non sunt feuda, & proinde dum Baro est actor, & possessor conuentus est clericus beneficiatus, habet cōuentus possessor intentionē suam fūdatam in exceptione remissionis opposita, & dū Baro actor ad excludendam hanc exceptionem replicat, bona hæc esse feuda; hoc
19 est fundamentum suæ replicationis, & ideò ab ipso est probandum esse feuda, ex communi regula à Bar. tradita *in leg. si fortè, ff. de castrens. peculio* & ideò in præallegato *cap. Caterum, extr. de Iudiciis*, dicit Summus Pontifex, quia in eos, quos, ab Ecclesia tua constat possessores tenere in feudum. Cùm ergo, in nostra facti specie non demonstrat Baro, possessorem Clericū Minichinum tenere in feudum bona hæc, non est locus dispositioni *d. cap. caterum.* cum aliis concordantibus; sed stamus regulæ, vt Actor sequatur forum Rei conuenti, *cap. cum sit generale, extr. de foro comp.*
20 Et ideò spero decernendum remittendam esse causam ad Iudicem Ecclesiasticum.

Horatius Montanus.

SVMMARIVM.

1 *Creditori agenti via executiua pro annuis redditibus possessorium habenti vtrum obstet exceptio redditionis computorum, nondum completa.*
2 *Redditionis computorum exceptio illiquida est, vsque ad num. 3.*
4 *Compensatio, vel retentio pro liquido non impeditur per illiquidum.*
5 *Matri agenti pro dote, an possit obstare exceptio computorum redditionis tutela.*
6 *Textus* in lege vnica. §. taceat. Cod. de rei vxoriæ actione, *explicatur.*
7 *Renunciatio dict.* §. taceat, *quid noceat mulieri.*
8 *Tutori cuicumque proprium creditum liquidum postulanti, non potest opponi exceptio redditionis computorum, quia illiquida.*
9 *Tutori opponitur redditionis exceptio, si liquido constet debitorem esse.*
10 *Fraudes plures darentur si contrarium diceremus, & quare.*
11 *Satisfacio tutoris quomodo ex libris rationum probetur.*
12 *Debitum illiquidum, quale sit.*
13 *Retentio non datur aduersus legatum vita, & militia, vel alimentorum.*
14 *Compensatio non admittitur pro impedienda via exequutiua.*
15 *Tutoris præsumpta satisfactio quomodo arguatur.*
16 *Satisfactionis præsumptio præsentatio computis, qualiter colligatur.*
17 *Tutoris satisfactio de bonis pupilli quando arguatur, vsque ad num. 18.*
19 *Nullitate pendente contractus censuarij, solutio tertiarum non impeditur.*
12 *Manutentio, vt concedatur non requirit iustitiam causa.*
21 *Decisio de Franchis* 641. *declaratur, vsque ad finem.*

ARGVMENTVM.

Exceptio redditionis computorum, an obstet Tutori in iudicio comparenti, & petenti, vt à pupillo, maiore iam effecto, sibi soluantur annui redditus, quos *tertias* in Regno appellamus, ipsi olim Tutori debiti, & in quorum exactionis possessione reperitur. Matri filiorum tutrici pro suæ dotis receptione agenti, an obstet exceptio redditionis computorum, & de aliis ad ornatum text. *in leg. vnica, §. taceat, Cod. de rei vxor. action.*

ALLEGATIO CXXIII.

CVM petierint in S. R. C. D. Carolus Cajetanus, & Illustris. Ducissa Laurenzani manuteneri in possessione exigendi annuos redditus sibi debitos ab Ill. Duce Laurenzani, ac sibi satisfieri de quantitatibus decursis; cumque de eorum credito, & possessione exigendi constet ex facto, nec dubitetur, quod pro eis competat via exequutiua. Vnus remanet de iure disputandus articulus, an scilicet obstet illis exceptio redditionis computorum, nondum completæ, in qua Pars totam ferè suæ defensionis vim constituit. Nos verò illam non obstare breuiter demonstrabimus. 1

Et certè vt verum fatear, nunquam adduci potui, vt existimarem, posse sub prætextu redditionis computorum impediri tutori consecutionem sui crediti, vbi illud liquidum sit, & viam exequutiuam habeat; & à tutela, vel administratione nullo modo dependeat: Etenim si rem ad terminos iuris, secundum quos omnis controuersia rectè deciditur, reducere volumus, vtique dubitari non potest, quin prætensio redditionis computorum certum creditum nullo modo contineat, cùm enim aliud non sit, nisi accepti, & expensi calculatio, incertum semper habet exitum, & quousque computa ad plenum non discutiuntur, sciri non potest, quisnam creditor sit futurus, tutor, an pupillus; ideoque actio ad factum est, licèt possit postea in præstationem quantitatis resolui, ad tex. *in l. cum seruus* 80. *D. de condit. & demonstr.* Vnde omnino est illiquida, vt communiter DD. scribunt, Alex. *cons.* 192. *n.* 2. *lib.* 7. Crauett. *cons.* 271. per discursum. Roland. *cons.* 17. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 4. Surd. *cons.* 299. *num.* Negus. *de pignor. part.* 5. *memb.* 2 3

memb. 1.*n.*47.Castill.*decis.Sicil.*32.*in addit. vers. Sed
hac intellige:lib.*1. Gratian.*discept.for.cap.*641.*n.*23.&
alij passim,si igitur illiquida est,altioremq;requirit in-
daginem,imò adeò incerta, vt possit in exitu pupillus
potius debitor,quam creditor remanere, quonam pa-
cto erit dicendum,vt hoc prætextu possit tutori con-
sequutio proprij crediti liquidi,& exequutini impedi-
4 ri. Notum enim est in iure,exactionem crediti liquidi
per oppositionem illiquidi,& incerti, nullo modo re-
tardari,neq;per viam compensationis,neque per viam
retentionis *l.statuliber rationem,D. de statuliber.l.fin.
Cod.de compensat.*Negul.*de pignor.memb.*1.*n.*37.Surd.
*dec.*184.*n.*4.5 *&* 6 *&* *n.*12.Turrett.*cons.*60.*n.*20 *vol.*
1.Anna *alleg.*136.*n.*2 *& seq.& n.*17.post Affl.*in con-
stit. Constitut.diue mem n.*50.& alios,Thes. *quæst.for.
lib.*2 *q.*96.*n.* 12, post alios innumeros Carlen.*de iud.
lib.*1.*disp.*15.*n.*2.*col.*2.Quia sicuti non datur compen-
satio de illiquido ad liquidum,ex *l.fin.de compensat.*ita
pro credito illiquido,& incerto,non potest dari liquidi
retensio,DD.supracitati, præsertim Negus. Affl.Ann.
& Turrett. & præter eos Surd.*dec.*48. Ludouis.*decis.*
254.Zacchia *de obligat.*Camer.*decis.*130.*n.*8.Pacifi-
cus *de Saln interd.inspect.*4.*c.*1.*n.*224.Christof.Mart.
*exam.*56.*n.*6. & alij passim.
5 Hinc DD disputantes hunc articulum in casu ma-
tris filiorum tutricis, an et dotes repetenti obstet ex-
ceptio computorum,in qua specie fere omnes loquun-
tur,qui de hac re scribunt,paucis exceptis, quos infra
referemus,communiter,concludunt nullo modo eam
obstare,reprobato Socino *in cons.*126.*lib.*1.*&* 180.*lib.*
2. & quibusdam aliis contrarium sentientibus, ita
Caualcan. *de tutor & curat.num.*219.*&* 220.Guttier.
*de tut p.*2.*cap.*9.*n.*52. Escobar. *ratiocin. cap.*21.*num.*
27. *& seqq.*Negutant.*de piguor.p.*5.*memb.*1.*num.*45.
& 46. Viorus *decis.*317. *num.*1.*&* 2.Castill.*decis. Si-
cil.*32.*n..*Mastrill.*decis.Sicilia* 189.*num.*11.*&* 12.In-
trigl.*decis.*5.*num.*4.Pur.*dec.*146.*in fine.lib.*1.*in* 1.*dub.*
Franch.*decis.*642. Thes.Iun. *quæst forens.lib.*2.*q.* 78.
Peregr. *consil.*100.*lib.*1. Reg.Galeota *contron.*60.*lib.*
2.*num.*21. Cancer.*var res.tit.de tut.num.*113. Thom.
*de tut.& curat.tract.*10.*tit.* 41. *in* 6.*ampliat. num.* 39.
Hermosill.ad Greg.Lopez.*l.* 2.*p.*5.*glos.*3.*&* 4.*num.*78.
Vrsill. *in conclus legal tom.*1.*concl.*56.*num.*75. *& seq.*
Andreol.*contr.*187.*num.*7.*& seq.lib.*1.Neque dicas id
esse speciale fauore dotis, aduersus quam retentio non
admittitur,ex tex.*in §.taceat.l.vnica.Codic.de rei vxor.
6 action.*Etenim DD.supracitati non se fundant in spe-
cialitate fauore dotis, sed in ratione à nobis superius
adducta, nempe quia cum creditum dotis liquidum
sit, non potest prætextu exceptionis redditionis com-
putorum, quæ nedum illiquida est, sed creditum non
continet,nec retineri,nec eius actio impediri,vt patet
ex Negus *d.p.*5.*memb.*1.*num.*47 *vers.ex quo etiam in-
fertur.* Vbi ait: *Ex quo etiam infertur,quod cum debi-
tum dicta tutela non sit liquidum, sed incertum, donec
tutela ratio integre non sit reuisa, quod pro ea non debet
dari retentio, quæ est quædam compensatio; compensatio
autem de illiquido ad liquidum non admittitur:*Clariùs
explicat Caualc.*de tutor.& curat.n.*219.sequitur Gut-
tier *d.p.*2.*c.*9.*n.*52.Escobar.*de ratiocin.d.cap.*21.*num.*
29.*vers.Secundò quia & in fine d.n.*29.*vers. Et ratio
suprascripta conclus.*Castill.*d.decis. Sicilia* 32.*tom.*1.*in
addit.vers.Sed hac intellige,*Mastrill.*d.decis.* 189.*num.*
6.*&* 20 *vers. Et ratio suprascripta conclus.*Thes.Iunior
*in d.q.*28.*lib.*2 *num.*4. Peregr.*d.cons.*100. *lib.* 1. *ante
num.* 2.*vers.Et per rationem* Turret.*cons.*92.*num.*7.*lib.*
2.Reg.Galeota *d.contrmedian.*60.*lib.*2.*num.*9 *&* 14. Her-
mosill *loc.sup cit num.* 80. adeò, vt voluerint ii DD.
7 Vt licèt mulier renunciauerit dispositioni, §. *taceat*,
per renunciationem omni legum auxilio, non propte-
reà detur aduersus dotem retentio prætextu computo-
rum,nisi appareat liquida debitrix occasione admini-
strationis. Castill.*cit.decis.*32.*in addit vers.Sed hoc in-
tellige.*Hermosill. *loc.supracit.* Andreol.*d.controu.*187.
*num.*8. & è contra. Vbi debitum matris occasione ad-
ministrationis esset liquidum,dari aduersus dotem re-
tentionem, in nihilo refragante tex.*in d.§.taceat*, do-
cent Thes.*d.q.*28.*num.*4.*lib.*2. Mastrill. *d.decis.* 189.
num. Castill.*d.decis.*32.*in addit.* & alij ex suprascrip-
tis.Idcirco tota vis non in priuilegio dotis, sed in li-
quiditate, vel illiquiditate crediti,quod ex administra-
tione resultat,consistit.
Ideòque Caluac. in terminis nostris *d. tract.de tut.* 8
& curat. num. 219. expressim agit nedum de matre
tutrice dotes petente,sed de quolibet alio tutore pro-
prium creditum postulante,& negat ei posse retentio-
nem opponi prætextu rationis non redditæ,vbi tutoris
creditum liquidum sit;creditum verò minoris illiqui-
dum, secus autem si creditum minoris esset liquidum:
idem latissimè probat Fabius Turret. *cons.*60.*lib.* 1. *n.*
14.*& seqq.*vbi alios refert,sequitur Vrsill. *in concl. le-
gal.lib.*1.*concl.*59.*num.*73. *&* 74. vbi affert Seraphin.
*decis.*1214,*in fin.*idem scribit Andreol. *cit. controuer-
sia* 187.*num.*6.*& seqq.* Vt proindè hæc sententia om-
ninò,& verior sit,& communis,imò nec contradicto-
rem habeat.
Etenim omnes ferè DD.qui scribunt tutori petenti 9
suum creditum obstare retentionem ob rationem ad-
ministrationis,adhuc non discussam, certè hanc pro-
positionem non indistinctè,& generaliter probant,sed
secundùm superiorem distinctionem, vt nempè id lo-
cum habeat,vbi liquido constat, tutorem occasione
administrationis debitorem esse:Gratian.*discep.*129.*n.*
40.*cum seqq & decis.*129.*num.*..Decian.*cons.*94. *num.*
15.*&* 22.*lib.*2.10.Andr.de Georgio *allegat.*36.*num.*1.
Thes.*d.q.*28.*lib.* 2.*num.*4. Vel in aliis casibus particu-
laribus locuti sunt, putà si tutor dolosè versatus est in
administratione,quia scilicet inuentarium non confe-
cit,vt scribit Cancer.*var.resol.lib.*1.*cap.*7.*numer.* 117.
Vel si iuxta posita per ipsum in computis debitor ap-
pareat,vt notat Intrigl.*decis.* 5.*n.*39.*&* 40.Vel vbi ra-
tiones reddere contumaciter recusaret: vt asserit Her-
mosill.ad Greg Lopez *cit.tit.*1.*p.*5.*glos.*3.*num.*8.
Extra verò hos casus vbi tutor non apparet liqui- 10
dus debitor, imò iuxta posita in libris computorum
potius apparet creditor, nec dolum in administrando
commisit,nec recusat rationem reddere;imò computis
præsentatis discussioni incumbit,nemo sani capitis di-
xerit illi posse impediri proprij crediti liquidi exactio-
nem,& certè si hoc admitteremus:ô quam latam ape-
riremus fraudibus, & dilationibus viam.Pupilli enim
ne quod tutoribus debent exoluerent, continuò com-
putorum exceptionem obiicerent,non vt illorum red-
ditionem exigerent,sed potiùs vt eorum discussionem
in æternum protelarent:difficultates, vt plurimùm ca-
uillosas proponétes,securi interim se non posse à tuto-
ribus,etiam pro eorum liquidis creditis molestari, ita
perfecto vano rationum prætextu,in quarum exitu pu-
pilli plerumq;debitores apparebunt,vera interim tuto-
rum credita eludent; id verò quam indignum sit, &
quam Reipublicæ perniciosum,nemo nó videt.publi-
cum, & necessarium est tutorum officium,at si quæ
diximus permittantur, quis illud cum tanto propriæ
substantiæ detrimento exercere velet?neq; dicas præ-
sumi semper tutorem sibi satisfecisse ex bonis, seu pe-
cuniis,ad eum peruentis,ideòque donec per discussio-
nem rationum non appareat sibi non soluisse,non po-
terit creditor id petere, nam vt benè aduertit Caualc.
*de tutor.& curat.n.*181.& post ipsum Intrigl *d.dec.Si-
cilia.*5.*n.*39.*&* 40 Hæc præsūptio locū non habet, vbi 11
ex lectura partitarum descriptarú in libris computorú
introitus,& exitus appareat,tutoré sibi nó satisfecisse.
Ex

Ex his, quæ hactenus diximus iam patet, quid in nostra specie statuendum sit, nam cùm in ea D. Carolus & Ducissa Laurentianæ, nedum non appareant debitores ex computis præsentatis, sed creditores in maxima pecuniarum quantitate, nec in iis legatur sibi satisfecisse, nec fuerint cõtumaces in rationibus reddendis, cum computa præsentauerint, vtique non potest eis, prætextu computorũ impediri exactio quantitatũ, quæ eis liquido debentur; imò verò quoad ipsos debet haberi ratio computorum pro reddita; cum libros præsentauerint, *ad tradita per Ceph. conf.* 8. *lib.* 1. Et profectò licèt dici posset debere impediri tutori exactionem crediti, ex quo computa non reddit, non tamen videtur dici posse eodem modo debere impediri, ex quo computa præsentata non sunt discussa, quando per tutorem non stat vt discutiamus. Tunc enim quoad eum pro discussis haberi debent, ad text. *in l. iare ciuili, D. de condit. & demonstr.*

12 Cæterum, vt omni ex parte causam nostram in tuto collocemus, aduertimus quod quando superior opinio à nobis firmata difficultatem pateretur, generaliter accepta, & posset tutori opponi retentio occasione rationis nedum discosſæ, nihlominus in nostra causa id locum habere non posset, tum ex qualitate, & natura crediti, quod petitur, tum etiam ex particularibus facti circomstantiis.

13 Ex natura, & qualitate crediti, quod petitur, & quidem respectu D. Caroli, quia ipsius creditum dependet ex legato paterno illi facto pro vita militia, quæ idem importat, ac alimenta, vt legitur in testamento D. Francisci senioris *fol.* 66. *lit. B* & propriè *fol.* 67. signo Crucis, quo casu militat eadem ratio, quæ in dote, vt sicut aduersus dotem retentio prætextu computorum opponi non potest ex receptissima omnium DD. sententia, ita, & aduersus hoc legatum vitæ militiæ, seu alimentorum; ita in legato alimentorum tenet Reg Galeota *contr.* 60. *lib.* 2. *n.* 15. qui in fortioribus terminis loquitur vbi vir vxori alimenta legauerat, quæ certè non merentur tantam prærogatiuam, sicut legatum factum à patre filio, & facit euidens ratio, quia à dote argumentum licitum est ad alimenta, & eadem priuilegia vtrique competunt, vti tradunt communiter DD. post *glos. in l. ob as, de praed. minor.* Ias. *in l. cum his, §. si mulier, num.* 1. *ff. de condit. indeb.* Ruin. *cons.* 94 latè post alios Tiraquell. *de primog. q.* 62. *num.* 4. & *in tract. de priuil. pia causa, in præfat. n.* 3. 9.

14 Respectu verò Dominæ Ducissæ, cum ipsius credita dependeant ex contractibus annuorum introituum, vtique dum pro tertiis decorsis agit via executiua, certè nulla exceptio opponi potest, nisi realis solutionis, vt *in Pragm.* 1. *de censibus*, §. 5. vbi prohibentur omnes aliæ exceptiones præterquam realis solutionis, itaut nec cõpensatio admitti possit. Castill. qui ita sæpe seruatum vidisse ait *dec.* 118. *in fin.* Crass *except.* 16. *n.* 4. Imò solutionis exceptio opponitur tunc demùm, vbi de ea constat per publica documenta. Ideóque præsumpta solutio non admittitur. Pett. de Gregor. *tract. de censibus q.* 9. *n.* 8. & ibi Mastrill. *in addit.* vbi alios affert.

15 Rursus vt diximus, cessat hæc oppositio in casu nostro ex particularibus facti circomstantiis. Etenim omnes illi DD. qui scribunt posse opponi retentionem tutori, donec rationes reddiderit, illud in eo fundant, quia, scilicet, præsumitur tutorem sibi soluisse, ideoque donec per discutionem rationum non constet sibi non satisfecisse, non poterit creditum petere, ita Gratian. *decis.* 79. *num.* 2. Mastrill. *decis.* 189. *num.* 2. Ludou. Sacca *consil.* 6 *t. n.* 2. Io. Andr. de Geotg. *alleg.* 36. *n.* 6. & alij.

16 Hæc autem præsumptio ad causam nostram nullo modo potest amplicari. Primò, quia iam sunt præsentata computata baliatus, & inter alias partitas exitus in eis descriptas non leguntur partitæ aliquæ, quæ contineant satisfactionem capitalium debitorum tam Dominæ Ducissæ, quam D. Carolo, nec similiter in eis legitur satisfactio illarum tertiarum, quas in comparitionibus petunt, sed benè aliarum tertiarum antea decursarum, ergo cessat præsumptio satisfactionis, vt benè obseruat Canalcan. *de tutore, & cur. num.* 181. & Intrigliol. *decis. Sicil.* 5. *num.* 39. & 40. & certè sicuti tutores posuerunt in exitu eas partitas, quas verè exegerunt: ita etiam posuissent alias si exegissent: alioquin si pecuniam pupillarem in proprios vsus conuertissent, nec in exitu eam posuissent, furtum commisissent, quod non est præsumendum, &c.

Secundò quia est omnino impossibile, vt potuerint tam D. Carolus, quam Domina Ducissa sibi soluere, & quidem, quod attinet ad Dominam Ducissam non potuit sibi satisfecisse de his creditis, quæ nunc petit in Baliatu quondam Ducis Alphonsi, quia tunc nondum acquisiuerat credita, de quibus agimus, quæ omnia, acquisiuit post baliatum prædictum, nec etiam in baliatu, quondam Ducis D. Francisci, quia similiter eo tempore nondum acquisiuerat credicta prædita, nisi tantùm creditum annuorum ducatorum 815. pro sorte ducatorum . . . . . . vigore instrumenti initi cum Duce Alphonso in anno 1628. reliqua enim credita acquisiuit partim in fine Baliatus Ducis D. Francisci, nempe in anno 1652. & partim in fine Baliatus hodierni Dom. Ducis D. Antonij, nempe in anno 1654. & 1655. ideóque difficultas reducitur ad Baliatum D. Antonij, tam à Domina Ducissa, quam à D. Carolo administrati Hic autem baliatus durauit tantum duobus annis, & octo mensibus, & tamen capitalia debita tam D. Carolo, quàm Dominæ Ducissæ excedunt sũmam ducatorum 48000. ideóq; impossibile est tam breui tempore potuisse ex introitibus facultatum, quas administrabant sibi soluere, & onera necessaria domus sustinere; non enim pars prætendit, nec prætendere potest D. Ducissam, vel D. Carolum occupasse aliquod corpus patrimonij, sed tantùm ex redditibus sibi satisfecisse, quod tam breui tempore impossibile est, vt supra diximus, & præterea creditum D. Caroli annuorum duc. 800. vitalitium non habet capitale, ideóque in eo non potest considerari præsumptio satisfactionis.

Tertiò, & melius, quid egemus præsumptione, vbi veritas est euidens? Tunc enim præsumunt DD. tutorem sibi satisfecisse, quando constat, pecunias adfuisse in hæreditate, ex quibus sibi potuerit satisfacere. In nostra verò specie apparet euidenter, illas non adfuisse, cùm redditus annui, qui sunt in patrimonio deductis expensis necessariis, ac deductis oneribus annuorum introituum, qui creditoribus domus debentur, vix sufficiant ad domus dignitatem cum debito splendore sustentandam, imò prorsus non sufficiunt, vt in nota particulari, quæ separatim datur, ideóque coacta fuit Domina Ducissa omnes redditus propriæ facultatis quot annis pro seruitio domus expendere, imò etiam capitalia propria pro hac causa erogare, & similiter etiam D. Carolus fuit coactus expendere de proprio pro seruitio domus; ideóque remanent creditores occasione administrationis in maximis quantitatibus, vt similiter in eadem nota, quæ separatim datur, apparet: tantùm igitur abest, vt potuerint sibi satisfacere de creditis; vt potius coacti fuerint noua credita contrahere. 17

18 Et tandem aduerto, quod hodie, nec Ducissa, nec D. Carolus petunt satisfactionem capitalium, sed tantummodo tertiarum, decursarum, & quidé pro maiori parte post finitum Baliatum in mense Martij 1656. Ideóque non video quænam difficultas adesse possit; remanent enim capitalia in posse D. Ducis, ideóq; satis est

est ei cautum, vbi fortè in discussione computorum remaneret creditor, quod certe nullo modo erit; & rursus si tertiæ petitæ pro maiori parte decursæ sunt post Baliatum finitum, cessat in eis præsumptio satisfactionis, præterquam quod est absolutum, solutionem tertiarum lite pendente, nedum super præsumpta satisfactione, sed etiam super nullitate contractus nullo modo debere impediri; ad tradita per
19 Giurb. *decis.* 100. & Dom. Consil. Staban. *resol.* 189. *in princ.* qui cæteros afferunt. Et DD. omnes qui fortè scripserunt impediri tutori exactionem crediti ob computa nondum reddita, loquuntur quando tutor vult exigere capitalia, non autem quando petit manutentionem in quasi possessione exigendi tertias, in qua reperitur; nemo enim ex Doctoribus dixit vnquam, quod tutor qui est in quasi possessione exigendi tertias, tam ante tutelam, quam ea durante, debeat, postea hanc quasi possessionē amittere durante redditione computorum, quando pet eum non stat, quin computa discutiantur; nec id dicere possunt; nam in hoc iudicio manutentionis sufficit sola exigendi possessio, & nullo modo inquiritur de iustitia causæ, nec retardatur manutentio per quascumque exceptiones, quę respiciant petitorium,
20 seu causam principalem, vt latè post innumeros ab eo relatos, probat Postius *in tractat. de mandato de manutent. obseruatione* 41. *per totam*, præsertim, *numero primo & sequentibus, numero* 13. *& sequentib. n.* 44 *& seq. n.* 84. *& seq.* Etiamsi esset exceptio simulationis, vel solutionis; idem Postius *obseru.* 63. Vel esset exceptio extinctionis crediti, vel compensationis; idem Postius *obseru.* 64. *&* 66. omninò videndus.
21 Ex his respondetur ad decisionem Domini de Franch. 641. in qua fuit denegata exactio interesse dotis ob exceptionē computorum nondum redditorū; non enim potest ad causam nostrā applicari. Primò, quia ibi tractabatur de exactione interesse debiti occasione moræ, & sic illiquidi, quod erat liquidandum via ordinaria, vt patet *sub n.* 4. *in fin. verſ. Addebat vnus ex Dominis.* Nos autem tractamus de
22 exactione tertiarum liquidarum debitarum vigore publici instrumenti cum pactis executiuis, & cum possessione exigendi, aduersus quas nulla potest exceptio admitti, nisi realis solutionis.

Secundò, quia in illa decisione mulier, quæ petebat interesse passa fuerat procedi per multos actus ad discussionem computorum, ideóque sibi præiudicauerat, vt patet *in ead. decis. num.* 3. *in fine verſ. Et dum in causa liquidationis computorum, &c.* & hoc fuit præcipuum motiuum illius decisionis, vt patet *n.* 4. *verſ. Dicebant tres ex Dominis*, & rursus *in fine decis. verſ. Nec procurata liquidatio*, quod in casu nostro non est.

Tertiò, quia in illa decisione soluebatur capitale dotium mulieri, ideóque pupillus remanebat absque cautela respectu computorum, nil mirum, si fuit saltem suspensa solutio interesse, hic verò capitalia remanent in posse Domini Ducis.

Quartò, quia ibi apparebat adfuisse in hæreditate bona, & pecuniam, ex qua sibi soluere poterat, vt *num.* 5. *verſ. & apparebat.* hic contrarium patet.

Quintò, quia ibi agebatur de interesse prætenso durante administratione, hic autem agitur de tertiis decursis pro maiori parte post finitam administrationem.

Sextò, quia ibi mulier iam exegerat capitale dotis, quo poterat suis necessitatibus consulere, hic verò capitalia sunt in posse Ducis, ideóque si tertiæ

etiam impediuntur, neque Ducissa, neque D. Carolus habebunt vnde viuant.

Et tandem non est exemplis iudicandum, quo etiam modo respondetur ad exemplum causæ Antonij Catalani, præterquam quod ea causa alias habuit inspectiones in facto, quæ in nostra non militant, præsertim, quia ibi creditum Antonij dependebat ex variis partitis illiquidis contentis in quadam relatione, pro quibus opus erat iudicio ordinario, vt patet ex processu illius causæ, & colligitur ex comparitione præsentata per partem, *fol...*

Et ex his liquidò patet, nullo modo posse sub prætextu discussionis computorum impediri Dom. Ducissæ, & D. Carolo exactionem tertiarum, & ita iuris esse censeo sub censura. Neapoli. die 12. Iulij 1657.

Ioseph de Rosa.

SVMMARIVM.

1 *Facti Series proponitur, de qua hîc.*
2 *Ritus* 220. *quod pro contumace nemo loquatur conformis est iuri communi.*
3 *Grammatici votum* 18. numero 19. *cautelam dans Aduocato Rei, adducitur.*
4 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ* 269. *Procuratorem negans admitti ad causam criminalem, nisi pro certis casibus, explicatur.*
5 *Clerici non ligantur statutis laicorum.*
6 *Clericatus exceptio potest opponi, non obstante statuto exclusiuo omnium exceptionum.*
7 *Ritus M.C.V.* 65. *&* 235. *declarantur, vsque ad num.* 10.
8 *Grammatici Consilia* 1. *&* 18. *adducuntur ad propositum.*
12 *Clericus mulctatur à Iudice laico in expensis ob contumaciam.*
13 *Contumacia est delictum, & quale.*
14 *Ioannis Baptista Lorreæ doctrina in allegatione fiscali* 64. *numero* 11. *adducitur.*
15 *Clericatus Bulla an, & quando per Procuratorem possunt præsentari.*
16 *Index laicus in Clericum quando habeat iurisdictionem.*
17 *Barbosæ Doctrina* in leg. Titia, numero 29. & 31. ff. sol. t. matrim. *declaratur.*
18 *Terrerij obseruatio* 173. *adducitur.*
19 *Index secularis non solùm cognoscit de possessione Clericatus sed etiam de titulo in Regno nostro.*
20 *Ritus M.C.* 65. *adducitur.*

21 *Clericus purgare volens contumaciam qualiter admittatur.*
22 *Deciſio Regentis Sanfelicis 277. an fuerit reuocata.*
23 *Bullarum præſentatarum recognitio, qualiter facienda ſit.*
24 *Clericus citatus vt laicus comparere tenetur, & quando.*
25 *Bart. ſententia* in l. 3. ff. de iudiciis, *adducitur.*
26 *Titulus attenditur in beneficiis, & non poſſeſſio.*
27 *Mulcta ex præcepto nullo & ſtrangulato non debetur.*

ARGVMENTVM.

Citatus ſi quis fuerit abſque vlla ſpecialis cauſæ expreſſione, vt infra tot dies coram Iudice citante ſub certa pœna ſe præſentet, ſi non comparuit, ob quod contumax reputatus extitit, & ad pœnam in mandato contentam condemnatus, nùm eo demùm comparente per procuratorem ipſius citati Clericatum allegantem, & Bullas Beneficij, præſentantem, audiendus ille ſit, ſaltem ad finem vt pœnæ exactio impediatur. Statuto exiſtente excluſiuo omnium exceptionum, nùm cenſeatur excluſa exceptio Clericatus, cuius occaſione explicantur Ritus. Magnæ Curiæ Vicariæ, 63.210. 235. & 269.

ALLEGATIO CXXIV.

1 POENALE præceptum abſque vlla ſpecialis cauſæ expreſſione diebus elapſis M.C.V. Fœlici Lubrano iniunxit, vt ſub pœna ducatorum decem mille infrà quindecim dies in d. M. C. ſe præſentare deberet, nuncius ab oppido Cilij, vbi Felix domicilium habet, reuerſus, domi mandatum prædictum denunciaſſe refert: elapſo termino prædicto, cùm accuſaretur vltima contumacia, Curia pro Tribunali ſedente, vt moris eſt Felicis abſentiam excuſator allegat, poſt rectam Curiam prima die iuridica Dominus Iudex Franciſcus Maria Pratus Commiſſarius abſentiam denegat, illum contumacem reputat, & ad pœnam ducatorum decem mille condemnat, eumque in libro Inferni deſcribi iubet; ſed eodem temporis momento excuſator reſcriptum S. R. M. de verbo faciendo præſentat, quod ab denegata abſentia legitimo iure obtinuerat, recipitur priùs in plena Aula, & poſteà de illo nulla habetur ratio. Comparet tandem Procurator Fœlicis ſpeciale mandatum habens, & litteras Clericatus, & beneficij cùm actu poſſeſſionis, atteſtationem ſeruitij in diuinis, aliaſque ſcripturas Clericatum confirmantes, ad impediendam mulctæ exactionem, qua coërceri nequit Clericus à ſeculari iuriſdictione omninò exemptus, exibet: recipiuntur illæ ad inſtructionem Domini Fiſci Patroni, & cauſæ Commiſſarij, à quo domi priùs recognitæ, referuntur pleniſſimè in Aula, & poſtremò, quamuis inſtructa ſatis fuiſſet Dominorum Iudicantium mens de Clericatu prædicto, decretum Magnæ Curiæ promulgat, *Comparente perſonaliter prouidebitur.* Appelat ab hoc decreto Procurator Clerici Fœlicis, & neſcio, quo iure appellationis reſcriptum illi denegatur.

Vrget intereà Fiſcus omni conatu pro pœna prædicta ducatorum decem mille contrà Clericum Fœlicem, & illius bona diſtrahere iam cœpit. Ad vos tandem Conſiliarij Ampliſſimi, Fœlicis Procurator fatigatus recurrit, vobis ſiquidem, Supremi Senatus reſcripto, prouiſio demandata eſt. 2

Examinemus ergo Magnæ Curiæ decretum, ſi comparente perſonaliter Clerico Fœlice prouidere intendit, procuratoremque audire recuſat propter vulgatam illam regulam ad Rit. Magnæ Curiæ 210. *pro contumace nemo loquatur*, conformem quoque iuri communi ad text. *in leg. ſed ſi per procuratorem, §. ait. Prætor*, iunct. gloſ. *in verſ. decreto, ff. ex quibus cauſ. maior.* & gloſ. *in leg. contumacia, in verſ. litis damno. ff. de re iud.* vt aduertit Carau. ibidem non benè ratiocinatur, quia, licèt per contumaciam fori exceptio declinatoria regulariter amittatur, per text. *in leg. de die, §. planè, ff. qui ſatiſd. cogant.* & *in capit. præterea*, vbi hoc notat Innocent. *extr. de dilat.* & docent Bald. *in leg. ſi quis ex conſenſu, 3. col. verſ. deindè, Cod. de Epiſcop. aud.* Afflict. *in deciſ. 133. & in Conſtit. Regn. pœnam eorum, numero nono.* Theſaur. *deciſ.* 265. *num.* 2. Franch. *deciſ.* 417. *num.* 1. Carauit. *in rit.* 201. *num.* 4. Ann. *ſingul.* 120. Foller. *pract. crim. rubr. banniantur, num.* 50. Nouar. *in prax. elect. for. tom.* 1. *ſect.* 4. *quæſtio.* 22. *num.* 2. nunquam tamen amittit illam Clericus, qui, quantumuis citatus, & reputatus contumax, ſemper poteſt fori declinatoriam opponere, Butr. *in capit. ſi diligenti numero 14. de for. compet.* Ann. *dict. ſingul.* 120. Ioan. Grand. *de bell. exul. in prædicam. pat. quæſt. 3. ſpecial. 97. in fin.* quia Clericis coràm Iudice ſæculari non eſt licita comparitio, nec poſſibilis prorogatio *cap. ſi diligenti, de for. compet.* vnde contumaces dici non poſſunt: Nam contumaces non videntur, niſi qui cùm obedire deberent, nam obſequuntur, ideſt qui ad iuriſdictionem eius, cui negant obſequi, pertinent, ita reſpondet Iuriſ. Conſ. Hermogenianus in *l. contumacia, ff. de re iud.* nec latitare videtur, qui præſens ſuſcipere iudicium non compellitur, *l. non videtur, ff. de iud.* hinc docuit Bart. *in leg. 2. ff. ſi quis in ius vocat. non ier.* quòd citatus à Iudice omninò incompetenti, non obſtante, quòd fuerit reputatus contumax, poteſt ſemper fori declinatoriam opponere, cui adſtipulantur Fol. *in pract. crim. rub. banniantur, n. 5.* & Marſil. *in tract. de bannit. verſ. contumacia, n. 75.*

Imò Gram. *in vot.* 18. *n.* 19. dat cautelam Aduocato Rei citati, quòd non opponat ſtatim de Clericatu, ſed patiatur fieri proceſſum in contumaciam, & in fine cauſæ, aut in ſententia dicat de nullitate, ne inſtruatur actor ad conueniendum illum coram Iudice competenti. 3

Et rurſus de manu procuratoris bullas recipere non intendit ex decreto reginali *rit. M. C.* 269 quo cauetur non admitti pro citato ad cautam criminalem

procuratorem ad allegandum nullam exceptionem, nisi tres dumtaxat, captiuitatis, infirmitatis, & absentiæ; nec etiam substinetur M. C. decretum Primùm, quia, cùm ritus prædictus loquatur de citatione in causa criminali, extendi non potest ad simplex mandatum sub pœna pecuniaria, quæ causa mere ciuilis est, vt benè probat Reg. Sanfel. *decis.* 237. non ex eo, quia ibi Illustriss. Galicani Princeps citatus fuit ad legitimè comparendum, vt ponderauit vnus ex Dominis Iudicantibus: Nam legitime comparere ritu attento personali solùm comparitione expletur; secundò, quia licet ex hoc ritu prohibita sit etiam exceptio fori declinatoria, vt voluit Carauit. *super dict. rit. num.* 1. & 2. contradicente Muta *super consuet. Panor. capit. 4. num.* 11. qui, pragmatica reiiciente omnes, qualscumque exceptiones, declinatoriam fori non excludi solemniter docet, non per hoc censetur prohibita exceptio declinatoria Clericatus, quia leges ciuiles non ligant Clericos, *capit. quæ in Ecclesiarum, & capit. Ecclesia S. Mariæ*, vbi glos. *de constit.* & indubitati iuris est,
5 Clericos non ligari statutis Laicorum *cap. benè quidem 96. dist cap. at si clerici, cap. clerici, & cap. qualiter, de Iud. capit. 2. de for. compet. cap. aduersus de immunit. Ecclesiar. Auth. cassa & irrita, C. de Sacros. Eccl.* & admittunt vno ore omnes DD. quos fusissimè citat Grass. *de effect. Cleric. effect.* 1. quia nulla lex potest ligare, & comprehendere non subditum *cap.* 1. *iunct. glos. de constit. cap. a nobis, de sent. excom.* hinc leges ciuiles, quæ quamlibet fori prærogatiuam, & præscriptionem in certis casibus de medio tollunt, nunquam de clericatus priuilegio loqui interpretatæ fuerunt; Casus habemus *in leg. nulli, C. de Iud.* & *leg. nullum, C. de testib.* quidquid incontrarium dixerit glos. *in dict. l. nullum, in verbo præscriptionem*, quæ reprobata fuit ab Innoc. & Paul. de Castr. vt aduertit *Addit ad eandem*, & in terminis terminantibus, stante statuto, quòd nulla possit opponi exceptio,
6 posse statuto non obstante opponi Clericatus exceptionem docent gl. *in cap.* 1 *de sequest possess. & fruct.* Bart. *consil.* 62. *Gram decis.* 61. *num.* 20. Natt. *cons.* 495. *num.* 48. Dec. *cons.* 241. Vnde nón benè, & absque fundamento Carau. *in dict. rit.* 269. miratus fuit de Gram. cuius doctrinam inferiùs exponam, quod non meminerit de ritu prædicto. Hinc respondetur ad satis futile, & inane Fisci argumentum dicentis, ex eo audiri non debere procuratorem, quia pœna descripta est iam in libro inferni, iuxta dispositionem Pragm. 8. *de liquidat. instr. capitulo 7. in fin.* primùm, quia Pragmatica prædicta non comprehendit Clericos, secundò quia loquitur in casu tantùm liquidationis instrumenti, tertiò quia tollit remedium appellationis, non autem exceptionem Clericatus; quinimò Fisci argumentum probat plusquam intendit; sequeretur enim ex inductione dictæ Pragmaticæ, quòd Clerico etiam præsenti, post descriptionem pœnæ in libro inferni prohibita esset appellatio, quod est absurdum; quia respectu Clerici parùm refert contumaciæ pœnam descriptam fuisse in libro inferni, imò incorporatam Regio Fisco. Et ad hunc finem allegata fuit decisio S. R. C. relata à Gram. *in voc.* 27. vbi pignora deposita per ipsum Clericum, & aurea in posse Perceptori suspenso decreto M. C. fuerunt eidem Clerico restituta.

7 Totum ergo dicti decreti fundamentum consistit in duobus ritibus M. C. 65. & 235. de Clericis citatis in specie loquentibus, quibus expressè cauetur, Clericos à Iudice laïco citatos debere personaliter comparere vnà cùm documentis Clericatus.

Sed facile tale consternitur fundamentum. Ri- 8
tus siquidem supradicti loquuntur de Clericis, citatis, qui declinatoriam fori formiter opponendo remitti petunt ad suum Iudicem, vnà cùm actis; verba rituum clara sunt absque vllo subtili intellectu: *in ritu* 65. *ibi, & constito ipsi Curiæ de Clericatu huiusmodi, eadem Curia remittit ipsum ad suum Iudicē competentem*, & *in rit.* 235. *ibi, alias non auditur in declinando forum Curiæ ipsius, & ipso veniente detur terminus ad probandum de Clericatu, oblata per eum quadam petitione declinatori fori, & raro quasi dictus processus finitur; vnde eo ipso quod datur terminus intelligitur esse remissus.* Ex verbis sequentibus dedocitur quoque ritum loqui de Clerico citato pro aliqua causa criminali, ibi, *& si Archiepiscopus vult petere copiam inuentorum contra eum, Curia mittit sibi*. Vnde Carauita ibidem nota, inquit, ex hoc ritu, quod Clericus citatus, supple, pro causa criminali: & ritus 65. loquitur de Clerico citato & reputato contumace pro aliqua causa criminali, vel ciuili, quorum rituum dispositio rationabilis, & laudanda est, alioqui Clerico in fortiis Iudicis laïci non constituto, ciulosia esset remissio eiusdem, vna cum actis ad suum Iudicem competentem.

At in casu nostro, cùm citatus non fuerit Cleri- 9
cus beneficiatus pro aliqua causa criminali, vel ciuili, sed genericè ad se præsentandum sub graui mulcta, causæ remissionem petere opus illi non est, quorsum enim exceptio fori declinatoria, si citationis libellus nullam continet causam, quæ citatum arctare potest ad petendam remissionem? Neque dicere potest Fiscus pro occulto quodam crimine, cuius extat apud acta inquisitio, ortum esse mandatum; quia citatus non tenetur diuinare, sed iuxtà postulationem actoris, exceptionem proponere. Mandato generalissimo ad se exhibendum in Mag. Cur. cliēs meus postulatur, & ille mandato non astringi tanquàm non subditum per ostensionem bullarum respondet, & proindè, neque contumacem esse, neque mulctari pro contumaciæ pœna debere.

Rursus ex prædictorum rituum dispositione ad 10
summum argui potest à contrario sensu, quòd Clericus citatus, & non comparens ad allegandum Clericatus priuilegium remitti non debet, sed quòd ex non comparitione possit vlteriùs Iudex laïcus mulctare Clericum in pœnam contumaciæ, & contemptus, ritus non dicit. Imò si daretur casus, quòd ante contumaciam contractam Clericatus documenta exhiberentur per Procuratorem, contumacia etiam supersederi deberet ex hac eadem ratione, quia Clericum documenta Clericatus per Procuratorem exhibentem, & personaliter non comparentem, remitti non debere disponit ritus, sed non audet vltrà procedere, & non dicit, quòd si Clericus non comparet personaliter, potest M. C. procedere contra ipsum citatum ad vlteriora, & contumacem reputare, cùm id minimè facere potuisset, ex quo nec Iudex laïcus, nec Princeps potest imponere legem personis Ecclesiasticis, cum non sint, nec esse possint de iurisdictione laïci, neque aliquid eis imponi contra libertatem Ecclesiæ; tota hæc Th. Gram. 11
peregrina, & subtilis est ratiocinatio in celebri illo *cons.* 1. *post decis. & vol.* 18. Nam si ad vlteriora procederet, laicus animaduerteret in Clericum, quòd fieri nequit *capit. nullus Iudicum* 11. *quæst.* 1. quamobrem Carau. *sup. dict. rit.* 65. Clericum citatum vt laicum a Iudice ignorante illum esse Clericum, & contumacem reputatum, mulctari non posse solemniter docet: quam sententiam tuentur, Guid. Pap. *decis.* 450. Gratian. *tom.* 1. *discept.* 190. *num.* 20. Matt. *de iurisdict. capit.* 102. *part.* 4. *cent.* 2. Gram. *decis.* 29.

num.4. & deciſ.61. Scapp. de iur.non ſcript. lib.1.c.2.
num.3. Gram. dict. conſ.1. Graſ. de effect. cleric. ef-
fect.1. num.352. & Iul.Clar. §. fin. quæſt.36. num.3.
& 4. quamuis in ſtatu Mediolanenſi ſeruetur etiam
de facto Clericum citatum debere perſonaliter
comparere ad allegandum Clericatum, vt refert
idem Clar. loc. cit. verſ. regulariter.

12 Neque dicas, poſſe Clericum mulctari ob con-
tumaciam paritate expenſarum, ad quas condemna-
tur clericus à Iudice laico ob retardatam allegatio-
nem Clericatus; quia, eſto vera ſit hæc concluſio
expenſarum, quam omninò refellit, Mart. d.capit.
101. Cocchier. de iuriſdiction. in exempt. lib.2. quæ-
ſtion.6. ſub num. 13. verſ. ſecundò. Dec. conſ.140.
quem citat Carau. ſuper dict.rit.65.num.8. & Gram.
vot.18. num.17. non currit paritas, quia Clericus,
qui diſtulit à principio clericatum allegare, tenetur
actori ad expenſas, ex Ægid. Bellam. in deciſ.226.
in cauſa mea, & in cap. exceptionem, de except. pro re-
fectione damni paſſi, quod non tollitur per exce-
ptionem Clericatus; ſed mulcta, quæ in caſu noſtro
prætenditur, deſcendit ex contumacia, quæ exce-
ptione clericatus nedum eliditur, ſed prorſus an-
13 nullatur, quia contumacia non tenet. Abb. in cap.ſi
diligenti de for. compet. cùm contumacia ſit delictum,
vt voluit, gloſ. ſingul. in leg. ſi filius,ff.de interrogat.
act. gloſ.in cap.fin.3.quæſt.2. & gloſ. in l.1. ff. ſi quis
ius dicent. non obtemper. & apertius in leg. contuma-
cia, ff. de re iud. & ideò non poteſt Iudex ſæcularis
pœnam contumaciæ in Clericum infligere capit. 1.
extr.de Cler. coniug. in 6. ſi contumax reputetur, &
ex ea contumacia Iudex ipſum ponat in banno,
ex hoc non debet timere, magiſtraliter docet hoc
Bald. in dict. leg. ſi quis ex conſenſu 3. col. verſ. de-
mum, C. de Epiſcop. aud. maxime cùm de natura
iuriſdictionis ſit, vt non poſſit exerceri in non ſub-
ditum.

14 Nec me terret Ioan.Baptiſtæ Larr. doctrina in al-
legat. fiſcal.64. num.11. dicentis Clericum, qui man-
data Iudicis ſecularis impedierit, poſſe a Iudice ſæ-
culari mulcta, & pœnis pecuniariis affici; ſiquidem
iſto caſu non ex contumacia, cui penitus obnoxius
eſſe nequit, ſed ob turbatam iuriſdictionem clericus
punitur: impedire enim mandata Iudicis ſæcularis,
eſt turbare iuriſdictionem, quæ punitio omni iure
Principi permittitur, vt ex Steph. Aufr. probat Ferr.
in ſuis obſer. capit.152. verſ. & forſan, quicquid in
contrarium defendere conetur Mart. contra DD.
Hiſpanos, & Gallos in dict. tract. de iuriſd.cap.101.
& idem Larr. loc.cit. non bene intellectus, & pro
Fiſco citatus in principio dict num.11. quia id proce-
dit, inquit, etiam contra exemptos, qui Iudicis turba-
uerint iuriſdictionem, vel coram eo deliquerint: docet
enim ſupracitatus Doctor in dict. allegat. exemptum,
qui in officio deliquerit, fori priuilegio gaudere
non debere.

15 At in caſu noſtro non turbat Clericus Fœlix Re-
giam iuriſdictionem, ſed fori prærogatiua coram
Iudice ſeculari ſe aduerſùs mulctam tuetur, præſen-
tatis per Procuratorem Clericatus atteſtationibus,
quod fieri poſſe ius commune ſuadet, ad quod re-
currendum eſt, quia ſumus in caſu à ritibus prædi-
ctis omiſſo, ad text. in l.commodiſſimè, ff. de liber. &
poſth. l. ſi cùm dotem, in princip. ff. ſolut matrim. & in-
dubitata eſt iuris regula, ſtatuta interpretationem
recipere ſemper debere à iure communi ad hoc, vt
minùs lædant, leg. ſeruus veſtri, C. de noxalib. & eò ma-
gis ritus prædicti ſtrictiſſimè intelligi debent, quo
Iuri canonico refragantur, & Eccleſiaſtica immu-
nitate tractatur, fauore cuius, nedum Canones, Con-
cilia, & Pontificia diplomata, ſed plurimæ Reg. &
Imperiales conſtitutiones publicatæ fuerunt, quas
fuſiſſimè recenſet, Carth. de Immunit. Eccleſia, n.85.
cum ſequentibus, & præſertim in hoc Regno per 16
conuentionem initam inter Regem Regni, & Ro-
manam Eccleſiam in inueſtitura, quòd Rex nullo
alio caſu iuriſdictionem in Clericos habeat, niſi ra-
tione feudi, vt habetur in cap. Regn. item ſtatuimus,
ſub rub. de trahend. Cleric. ad Iudic. ſecul. de quo me-
minit Gran. dec.29. num.13. & Carau. ſup.dict.rit.
235. num.10. & quod Iuri Canonico refragentur
idem ritus 235. fatetur, & eccleſiaſticæ libertati,
gloſ. ad rit.65. admittit etiam Præſ. de Franch. de-
ciſ.339. num.5. & Carau. ſupra d. rit.235. num.10.
& apertis iuribus ſuadetur; Clericatus ſiquidem
cognitio, tanquàm quid ſpirituale à Iudice Eccle-
ſiaſtico cognoſci debet. tex. eſt expreſſus in capit. ſi
Iudex laicus, de ſentent. excomm. in 6. & ibi DD. per
quem tex. tenet hoc indubitanter Ferr. in ſuis ob-
ſeru.capit.179.num.1. DD. in cap.de Cler.coniug.in 6.
Matt. in tract.de iuriſdict.part.2. cap.31.num.1. Me-
noch. conſ.912. num.16. & 17. libro 10. & de præ-
ſump. præſ.76. numer. 3. & latiſſimè Graſſ. de effect.
Cler.effect.1.num.1157. quamuis contrarium proba-
re conetur Petr. Barboſa in leg. Titia, ex num.29. &
31. ff. ſolut.matrim. dicens praxim hanc conformem
eſſe Iuri Canonico, & deriuatam ex Concilio Tri- 17
dentino ſeſſ. 25. de reform. & ex Bullis Pontificum
conceſſis Regibus Portugaliæ, Caſtellæ, Galliæ, &
Neapolis. Nam cùm per prædictas Bullas, & Con-
cilium conceſſa ſit iuriſdictio ſecularibus Iudicibus
in Clericos in minoribus non geſtantes habitum
& tonſuram, in conſequentiam eiſdem videtur con-
ceſſa facultas cognoſcendi an ſua ſit iuriſdictio, &
de requiſitis Concilij: ita ratiocinatur Barboſa; ſed
pace tanti viri, argumentum non ſubſiſtit, quia ti-
tulus Clericatus ſaltem incidenter cognoſceretur à
Iudice laïco, quod implicat; cauſa ſiquidem ſpiri-
tualis, nec etiam incidenter cognoſci poteſt à Iudi-
ce laico penitus incompetenti, & incapaci, de Fran-
ch. deciſ.351 numero primo & 189. numero tertio. Ce-
uall. com. contr.com quæſt.405. qui hoc de commu-
ni teſtatur, ſiue ſit quæſtio facti, ſiue iuris. Inſuper
ritus prædicti iubent, quòd Clericus citatus debeat
perſonaliter comparere coram Iudice citante, & in
hoc refragantur etiam Iuri Canonico, cùm ex diſ-
poſitione dict. capitulo ſi Iudex laicus, ſufficiat
Clericum detineri coram Iudice eccleſiaſtico.
Quamobrem perperam citatus fuit, Ferr. pro Fiſco 18
in ſuis obſeru.capitulo 173. quia ibi docet Clericum
pendente contentione iuriſdictionis captum eſſe
oportere, ſed intelligi debet coram Eccleſiaſtico,
quia ſubdit hoc eſſe clarum per tex. in dict.cap. ſi Iu-
dex laicus: Quinimò attento etiam iure communi,
nec etiam tenetur perſonaliter comparere, ad tex.
in leg.2. ff. ſi qui in ius vocat. non ier. non ier. & in
leg. ſi quis ex aliena, ff. de Iud. quia ſupracita-
tæ leges non vtuntur verbo comparere perſonali-
ter, ſed venire, cui ſatisfieri poteſt ſi compareat
per Procuratorem, vt aduertit ingenioſiſſimè Conſ.
Patign. apud Rouit. in prag.11 de milit in alleg. n.53.
& ex dictis legibus deducitur poſſe eundem Iudi-
cem citantem cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio, ſed
virtute rituum M. C. cognoſcit Iudex laicus de ti-
tulo Clericatus, quorum terminorum magnum di-
ſcrimen eſt apud Ferr. in ſuis obſeru cap.179.n.1.

Addo ex rituum diſpoſitione debere Iudicem 19
ſæcularem cognoſcere nedum de poſſeſſione, ſed
de titulo Clericatus, quod omnino repugnat dict.
cap. ſi Iudex laicus, in quo habetur ſolam poſſeſſio-
nem Clericatus ſufficientem eſſe ad finem, vt Iudex
laïcus remittat Clericũ ad Iudicem Eccleſiaſticum,
ſed

ſed ad probandam deinde exemptionem tituli Clericatus pleniſſimè coram eccleſiaſtico Iudice probari debere, ita ſubtiliſſimè more ſolito expendit tex. *prædict.* Couar. *pract. quæſt. cap.* 33. *num.* 3. Barboſ. *in dict. l. Titia, num.* 17. Vnde pro comperto tenendum eſt, ſupracitatos M.C. ritus Iuri Canonico refragari, & proinde, vt diximus, ſtrictiſſime interpretandos eſſe; adeoque verum eſt, quòd Graſſ. *loc. cit. numero* 1276. auſus fuit dicere Clericum poſſe declinatoriam fori opponere, vel per ſe, vel alium, non obſtante ſtatuto, vt eſt rit. M.C. Regni Neap. quòd declinatoria fori non opponatur, niſi reo comparente.

Inſurgit iterum Fiſcus, Clericum Fœlicem contumacem eſſe, dicens, & proinde ad purgandam contumaciam debere perſonaliter comparere ritu prædicto 65. ita expreſſis verbis cauente.

20 Sed reſpondetur ritum 65. loqui ſimiliter de Clerico contumace petente remiſſionem ad ſuum Iudicem Eccleſiaſticum, vt ſupra ponderanimus, & in nihilo à ritu 235. differre. Verùm qui contumaci non eſt præſtanda audientia, niſi purgata prius contumacia, quæ purgatur refectis expenſis, ſoluta pœna Curiæ, & præſtita cautione de iudicio ſiſti, vt docet Speculat. *de ſatisd.* §. 1. *in fin.* cùm hic purgandi modus à Clerico adimpleri nequeat coram Iudice ſæculari, ritus tollendo omnem difficultatem diſponit, Clericum quantumuis contumacem abſque alia purgatione, ſola comparitione habilitari ad petendam remiſſionem. Confirmatur hoc, quia ſi ritus Clerici perſonalem comparitionem requireret ad finem purgandi contumaciam, comparitionem ſpontaneam eſſe oporteret, quod eſt falſum; Nam vt deciſum refert Gram. *in d. vot.* 27 bona, ob contumaciæ pœnam executa, reſtituta Clerico fuerunt non obſtante, quod non comparuiſſet ſponte, ſed

21 Curiæ induſtria vinculis mancipatus fuiſſet. Vnde colligitur ritum prædictum loqui de Clerico purgare volente contumaciam ad finem, vt remittatur ad ſuum Iudicem, non autem ad impediendam mulctæ exactionem; alioquin Clericus eſſet deterioris conditionis laico, qui poteſt purgare contumaciam ad finem impediendi pœnam contumaciæ tertiæ partis mobilium, etiam per alium ad rit. Mag. Cur. 111. & 114. ita magiſtraliter reſpondet Cataneit. *ſup. d. rit.* 65. & aduertit Foller. *ſup. Conſtit. Regn in d. rit.* 65 *n.* 2. vbi *aduerte* inquit, *quòd inquantum ritus iſte non aliter admittit Clericum ad purgandam contumaciam niſi perſonaliter compareat, intelligitur ad effectum, vt remittatur ad ſuum Iudicem, vel declarandi nullam contumaciam; cum alias contumax laicus poteſt purgare contumaciam, etiam ſi non compareat, quoad mulctam, & ad pœnam tertiæ partis mobilium.* Differentia tamen erit in hoc quòd laicus purgabit contumaciam per alium, & euitabit pœnam contumaciæ tertiæ partis mobilium, præſtita fideiuſſione de iudicio ſiſti, refectis expenſis, & ſolutis Curiæ tarenis 16. vt prædictis ritibus 111. & 114. cauetur; Clericus verò quia has conditiones adimplere non poteſt coram Iudice ſeculari per text. *in dict. capit. ſi diligenti*, & *c. at ſi clerici*, purgabit contumaciam ad euitandam pœnam illius per Procuratorem, qui Clericatus documenta exhibebit. Hinc Clerico citato vt laico, & reputato contumace pro ictu ſcopitti, admitti debere excuſatorem ad impediendam exactionem pœnæ ducatorum mille, quæ contracta contumacia vigore pragmaticæ debetur, deciſum refert Reg. Sanfelic. *deciſ.* 177.

22 Neque dicat Fiſcus deciſionem hanc reuocatam fuiſſe, fretus auctoritate vnius ex Dominis Conſiliariis in Aula Præſidentibus, quem ego præceptorem, & Dominum meum agnoſco. Siquidem ſcio etiam ego ſuſpenſam fuiſſe quoad ordinem, non autem quoad iuſtitiam; Bullæ ſiquidem Clericatus, licet non recipiantur modo de manu Procuratoris per Magnam Curiam citantem, recipiuntur tamen per Dominum delegatum pœnarum contumaciæ, qui audito Fiſco bonorum exequutorum venditionem ſuperſederi iubet: de quo ſtylo eundem Dominum Conſiliarium teſtificetur, rogo. Caſus non deſiderantur in M. C. apud acta Mag. Vulturalis Magiſt. Actor. Bullæ Clerici Michaelis de le Donne, me patrocinante ad impediendam pœnam ducatorum mille ex contumacia commiſſam pro ictu ſcopitti coram Domino delegato audito Reg. Fiſco per Procuratorem præſentatæ fuerunt Bullæ illorum ad impediendum ſimiliter plures pœnas ducatorum mille, ordine eiuſdem Domini Fiſci Patroni, quòd mirabilius eſt, à manu Procuratoris receptæ fuerunt. Præterquam quòd ratio ſuſpenſionis allegatæ deciſionis non militat in caſu noſtro; Nam Clerico citato pro ictu ſcoppitti, ideò cogitatum melius fuit Bullas recipi non debere, quia nedum impediretur exactio pœnæ pecuniariæ, ſed proceſſus quoque ad vlteriora propter ſcrupulum Clericatus; ſed in caſu ſimplicis mandati poſt exactionem pœnæ ſpreti mandati nihil vlterius ex vi mandati agendũ Fiſco ſupereſt. Quapropter ad euitandum damnationis ſententiam, quam Iudex laicus in Clericum ſtatuere prohibetur, recipiendæ proculdubio ſunt Bullæ Clericatus à Procuratore, ſicut ad impediendam forìudicationis ſententiam admitti procuratorem, imò quemlibet amicum in dies practicari videmus, per ea qua docet de Franch. *deciſ.* 319. & Mattrill. *deciſ.* 113. in quo caſu maior deberet eſſe difficultas, quia per Procuratorem retardatur forìudicationis ſententia, quæ licet ſit pœna contumaciæ, Franch. *deciſ.* 113. *num.* 2. & *deciſ.* 560. & Gram. *in Conſtit. Regn. pœnam eorum, num.* 38. ſupponit tamen delictum, cuius punitionem Clericus euadere non poteſt de manu Iudicis laici, niſi perſonaliter comparеat ad declinandum forum.

Sed quid plura circa iuris quæſtionem, ſi ex ipſo 23 facto Clerici Fœlicis innoteſcit iuſtitia? præſentatis per procuratorem Bullis prædictis, inſtitit Fiſcus pro recognitione illarum, Dominus cauſæ Commiſſarius ſecum illas ad domum aſportauit, & tandem relationis tempore in plena Aula ab eodem ſatis diffusè, & accuratè more ſolito relatæ fuerunt: quomodo ergo negari poterit Bullas non fuiſſe receptas? dicit Fiſcus non fuiſſe receptas formiter apud acta, ſed ad inſtructionem, & extra proceſſum, & ego admitto; ſed non tollit difficultatem, quia eò ipſo, quòd ſecularis Iudicis mens inſtructa eſt de Clericatu, arctare non poteſt Clericum ad comparendum coram ipſo perſonaliter; quia ritus M.C. ſuſtinentur ratione dubij, & de Clerico loquuntur citato vt lai- 24 co à Iudice ignorante illum eſſe Clericum, vt notant Cauenſ. & Carauit. *ſup. dict. rit.* 235. ſicut etiam diſpoſitio text. *in d. l. ſi quis ex aliena, ff. de Iud.* procedit quando dubium eſt citatum eſſe de aliena iuriſdictione, non autem, quando manifeſtum eſt eum eſſe de alieno foro, quia tunc comparere non tenetur, per text. *in d. l. non videtur ff. de Iud. l. fin. ff. de iuriſd. omn. Iud.* & *ff. de fer. l.* 1. vt docet gloſ. *in d. l. ſi quis ex aliena*, & ex Menoch. & Dom. Reg. de Pont. probat idem Conſ. Patign. *loc. cit.* de militari exemptione verba faciens, non alia ratione, niſi quia, ex quo miles oſtendit documenta militaria, facit notoriè conſtare Iudici de eius incompetentia, quo caſu non tenetur cõparere per gloſ. & DD. *in l.* 2. *ff. ſi quis in ius voc. nõ ier.* Quinimò ſi ex ſola inſtructione Clericatus

M. C. remittit Clericum ad suum Iudicem, etiam attento ritu prædicto 235. cùm sit tutior via, vt consulit Carauit. *ibid.* & innuere videtur, idem ritus ibi, *& rarò quasi dictus processus finitur, vnde eo ipso, quòd datur terminus intelligitur esse remissus*, & ita seruari in hoc Regno testatur de Franch. *decis.* 189. *num.* 1. & in Regno Portugalliæ Salgado *de reg. protec. p.* 4. *cap.* 14. *num.* 84. inquiens, ex sola instructione Iudicis, absquè vlla alia pronunciatione remitti Clericum, non obstante regia ordinatione: & mihi suadet hæc ratio, quia ex sola obstentatione Bullarum Iudex constituitur in mora, & in mala fide si non remittit suo superiori Clericum. Aluar. *in specul. iur. Pontif. cap.* 33. *vers. & nota*, Boss. *in tract. crim. de for. compet. num.* 156. quantò magis Clericatus instructio sufficere debet in casu nostro, in quo non petit Clericus remitti ad suum Iudicem, nec annullari contumaciam, sed suspendi tantùm pœnæ exactionem, sicut in casu foriudicationis per ostensionem bullatum non annullatur contumacia, sed suspenditur dumtaxat sententia. Imò idem Bart. qui *in*

25 *l.* 3. *vers. bene tamen, ff. de iud.* docuit Clericum ratione dubij, si non comparet, mulctari posse à Iudice laico, sententiam hanc tuetur *in leg. ex quacunque, num.* 9. *ff. si quis in ius voc. non ier.* nixus auctoritati Innoc. *in cap. ex parte, de verb. signif.* docens, quòd si constaret Iudici per ostensionem priuilegiorum exemptionis, ex tunc non tenetur vlterius comparere, & subdit, hoc intelligendum est in exempto, ipso iure, iuxta not. *in cap. cum persone de priuil. in* 6. (vt est Clericus) secus autem est in non exempto, dato quòd habeat declinatoriam fori, vel iudicis, nam antequam dicta exceptio obiiciatur, iurisdictio Iudicis in nullo est elisa, sed liberè potest eam exercere: & ob hanc rationem Bald. *in Auth. Statuimus, C. de Episcop. & Cler.* docet quòd Clericus eò ipso, quòd allegat se Clericum dicitur declinare, quia excipiendo sufficit factum narrare, cum qua opinione transit ibi Paul de Castr. quæ omnia si militant pro Clerico in minoribus constituto, qui præter documenta Clericatus, requisita Conc. Trid. & Bull. Clem. VII. in hoc Regno probare tenetur, multò fortiùs militare debent pro Clerico nostro beneficiato, qui requisita Concilij probare non tenetur, & citò deducere deberet perceptionem fructuum, quòd negat Pater Thom. del Bene *in tract.*

26 *de imm. Eccles. cap.* 4. *dubit.* 5. *sect.* 1. Cùm in beneficialibus attendatur titulus, & non possessio ex Boër. *dec.* 24. *num.* 8. & ita caueri decreto Sac. Congreg. sub die 16. Iul. 1587. refert Flam. Paris. *de resignat. benef. lib.* 7. *q.* 1. *num.* 46. & *Genuens. in prax. Archiep. cap.* 7. *num.* 6. Vnde Clericum beneficij titulo tantùm decoratum, posse agere nomine beneficij condictiune *ex decret. querelam, de elect.* pro annua pensione diu suis prædecessoribus soluta, & postmodùm subtracta, licet ipse nunquam fuerit in possessione percipiendi eandem, Rot. decisum refert *in antiq. dec.* 1. *in nou. de restit. spoliat.* quia Ecclesia, quæ possidet, agere videtur, & simplicem collationem beneficij ostendentem, remitti debere ex Masull. ad Capyc. *decis.* 161 *num* 8 docet Grass. *de effect. Cleric. in prælud. numero* 221. non potuit perceptionem fructuum tempore intimationis mandati demonstrare, quia tunc duo tantùm menses elapsi erant à die captæ possessionis, & fructus nondum sibi maturati erant.

27 Hæc sunt, quæ pro Clerico beneficiato Fælice Lubrano imperitè scribebam: ex quibus, eò magis victoriam consequuturum esse spero, quò de impedienda mulctæ excessiuæ exactione tractatur, quæ ex præcepto nullo, & strangulato, vt loquitur Par. de Put. *de Synd. in verbo præceptum in princip.* descendit; vnde Clericatus documenta non fraudandi causa M. C. ritus, vt cogitat Fiscus, per Procuratorem ostensa fuerunt, sed obuiam eundi huic iniquæ praxi incipiendi contra prætensum Reum à præcepto, quod iniquissimè fieri solet, inquit Boss. *in tit. quomod. procedat. per precept.* à Iudice Ministro diaboli, magis ad finem mulctandi, & comparandi pecunias quam eruendæ veritatis, quæ ordinaria citationis via haberi debet.

Antonius de Gaeta.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus pro administratione primipilaria præfertur etiam vxori, & filiis, etiam non heredibus patris.*
2 *Iura pro Fisco, num.* 3. *&* 4.
5 *Ratio pro Fisco.*
6 *Officium Thesaurij est subrogatum officio primipili: de veritate infra.*
7 *DD. pro Fisco.*
8 *Fiscus vtitur iure communi in his, in quibus non reperitur priuilegiatus.*
9 *Actor proponit actionem, & Reus exceptionem in scriptis.*
10 *Priuilegium primipilare non militat in corporibus dotalibus inæstimatis.*
11 *Dominium rerum dotalium inæstimatarum non transit in virum.*
12 *Explicatur tex.* in l. vtilitas publica, C. de primipilo, lib. 12. *&* in l. satis notum, C. in quibus caus. pign.
13 *Explicatur tex.* in l. doce ancillam, C. de rei vindic. *&* in leg. in rebus, Cod. de iur. dot.
14 *Intellectus* l. si constante, §. si maritus. D. solut. matrim. in leg. denique, §. sed vtrum, in fin. D. de minorib. in leg. quamuis, D. de iur. dotium.
15 *Rerum inæstimatarum periculum est vxorii, & augmentum, & viro prohibetur alienatio.*
16 *Facilius tollitur hypotheca, quam dominium.*
17 *Contra administratorem non exequitur, nisi discussis computis, vel adsit debitum bilancij.*
18 *Fiscus pro pœna est posterior.*
19 *Creditori competit actio competens debitori.*
20 *Sententia lata contra debitorem non nocet eius creditori non audito, & num.* 21.
22 L. 1. de priuileg. fisc. d. l. vtilitas, C. de primip. *&* l. satis notum, *non comprehendere Thesaurarium.*
23 *Quid sit primipilus secundùm vegetium, & infrascriptos Historiographos.*
24 *Verba Vegetij.*

25 Aqui

25 Aquila erat signum vexillare Romanorum.
26 Secundùm Alex.ab Alex.
27 Secundùm Tiraquel.
28 Dionis. Halicarnas.
29 Pompon. latus.
30 Iulius Cæsar Bulinger.
31 Iustus Lipsius.
32 Secundùm Petrum Bell. & alios Iurisconsultos.
33 Claud. Cotereus.
34 Pilum quid sit.
35 Pyr.Anglebermei.
36 Abbas.
37 Rip.
38 Luc.de Penn.
39 Petr.de Gregor.
40 Vgo Denellus.
41 Franciscus Balduin.
42 Guid. Pancirol.
43 Petrus Vanderun.
44 Pyrrh. Anglebermei.
45 Peregrin de iur.fisc.
46 Alfar.de offic.fisc.
47 Fontanell.de pact. nupt.
48 Caluin.
49 Simon Schard.
50 Antonius Nebrisen.
51 Barnab. Brixonius.
52 D.Hieronymus Altamiranus.
53 Marc.Anton. Surg.
54 Hieronymus de Palma.
55 Hartm. Hartm.
56 Munnoz Escobar.
57 Camill. de Ructa.
58 Hermun. Meyeren.
59 Butrigar.
60 Odofred.
61 Glossa variauit in explicando primumpilum.
62 Aly non sunt ausi explicare, quid sit primipilus.
63 Cuiac.quomodo explicat.
64 Septem conclusiones ex prædictis elicita per quas cognoscuntur differentia inter Thesaurarium, & Primipilum.
65 Thesaurarius quid sit, & eius officium.
66 Quæstores antiquitus fuerunt in triplici differentia.
67 Quæstor significat Præfectum ærarij.
68 Quæstor denominabatur ex quærendo pecunias.
69 Quæstor parebat Præfecto Comiti largitionum.
70 Quæstor non eligebatur nisi nobilis.
71 Quæstor appellatur Thesaurarius.
72 Plures differentiæ afferuntur inter Quæstorem, siuè Thesaurarium, & Primipilum.
73 Hæc officia Quæstoris, & Primipili, quo tempore originem habuerunt.
74 Quæstoris officium ante omnes Magistratus creatum.
75 Quæstores à Tullo Hostilio Rege originem habuerunt ex Vlpian.
76 Vlpian.fuit sub Imperio Caracallæ.
77 Tullus Hostil. quo tempore fuit?
78 Ex Pompon. & quo tempore ipse fuit, & num. 79.
80 Primipilus, quo tempore fuit creatus.
81 De Primipilo loquuntur Papin. & Modestin. num.82.
83 Quo tempore fuerunt publicatæ leges contra Primipilum.
84 Tempore publicationis legum prædictarum contra Primipilum aderat officium Quæstoris.
85 Officium Primipili non est in vsu.
86 Recensentur DD. de hoc affirmantes, cum num.seqq. vsque ad n.103.
103 Opin. contraria est falsissima, iniqua, & dura.
104 Adducitur ratio istius desuetudinis.
105 Contra Fiscum afferuntur plures decisiones, vsque ad n.111.
112 Contra alios Thesaurarios pro tempore nunquam practicatum priuilegium primipilare.
113 Refelluntur contraria.
114 Examinatur, & reprobatur Angeli opinio.
115 Intellectus l.1.C.de priuil. fisc.
116 Quare fuit introducta dispositio sic rigorosa contra Primipilum, vxorem, & filios.
117 Veget. verba notabilia.
118 Ex alia ratione reprobatur Angel.
119 Æquiparatio, subrogatio, & extensio quando fieri possit. numer. 120. 121. 122.
123 Respondetur obiectioni fisci. & numer. 124.
125 Priuilegium primipilare est specialissimum, & contra ius commune.
126 Leges begnigniùs sunt interpretandæ, cum multis similibus.
127 Bald. quomodo intelligendus, & de aliis DD. num.128.129.130.131.132.133.134.135.136.137.138.
139 Recensentur DD. pro opinione contra fiscum.
140 Quæ sit pœna hodie contra Thesaurarium.
141 An Thesaurarius teneatur pœna peculatus, vel de residuis.
142 Contra hæredes non agitur, nec contra vxores Thesaurary.
143 Super domo donata est concedenda assecuratio.

ARGVMENTVM.

Officium Thesaurarij, quid sit, quidve Officium primipili, & an sit idem, vel diuersum Officium, latè demonstratur. Quid officium Quæstoris. Officia Quæstoris, & Primipili, quo tempore originem habuerunt. Thesaurarius an teneatur pœna peculatus, vel potius de residuis. Priuilegium Primipilare an locum habeat in corporibus dotalibus inæstimatis: & de aliis pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CXXV.

In iudicio assecurationis petitæ per Ill. D.Isabellam de Sancto Seuerino Principissam Montisleonis tam super propriis corporibus dotalibus, quàm super aliis ob viri indigentiam, produxit capitula matrimonialia, instrumentúmque dotale, verificauit pariter eius incumbentia,itavt omninò sententia proferri debebat, nisi Dominus Præsidens D. Carolus Calà, & in præsenti causa Fisci Patronus doctrina, & eruditione sublimis, vt nihil pro Fisco intactum relinqueret, voce instetisset, excipiendo Principissam obtinere non posse, & eius bona dotalia Fisco applicanda ob reliqua administrationis primipilariæ gestæ per Illustr. D. Corbonam Capicium Galeotam, Generalem Thesaurarium huius Regni, eius virum.

1 Nemo dubitat tex. esse satis claros decidentes bona vxoris, & filiorum, etiam non hæredum patris primipilarij Fisco applicanda ex reliquis debitis, ex causa administrationis primipilariæ. Tex. *in l.1.Cod. de primil.Fisc.* statuit bona mariti tui, si ob reliqua administrationis primipilariæ à Fisco occupata sunt, res quas tuas esse liquidò probaueris ab aliis separatæ tibi restituantur: ibique DD. concludunt solùm in bonis parafernalibus vxoris Fisco actionem non competere, in cæteris dotalibus Fiscus sibi satisfit. 2

Quod est incontrouersum, cum satis notum sit, & ratione constitutum bona earum in dotem, quæ nuptæ sunt iis, qui primipili sarcinam subeunt obnoxia necessitati eius teneri. Sunt verba tex. *in leg. satis notum 4.C. in quibus caus.pign.* vel *hypot. tacitè contrah.* Sic exposcit vtilitas publica præferenda priuatorum contractibus, & ideò si constiterit Fisco satisfactum esse ob causam primipili, poteris obligatam tibi possessionem dotis titulo petere, vt satis doti fieri possit. Sic determinant propriis prædictis verbis Impp.Diocletian.& Maximin.*in l.vtilitas publica 3.C.de primip.lib.12.* 3 4

Ratio est manifesta, quia solent viri ad gemitus vxorum, & filiorum fraudes committere in perniciem Reipublicæ, in cuius officio tota ipsius salus consistit, vt proinde bona vxoris, & filiorum sint obligata, vt tradit Abb. *in cap.ex parte, numer.5.de consuet.* aliique eum sequuntur. Nec obiici posse contendit Fiscus, aliud esse officium primipili, & aliud Thesaurarij, cum Thesaurariatus officium loco officij primipili sit subrogatum. Sic in puncto affirmare prætendit.Angel.*in l.1.C.de priuil.fisc.*Bald. *ibidem.* Alex. *in l.à Diuo Pio,§.in venditione,num.17. de re iudic.* Francisc. Parmens. *de iure Fisci, num.*18. Martin. Laud. *de priuil.fisc. quæ.*214. Bolognet. *in l.1.num.*102.*D.solut. matrim.* Peregrin. *de iur. fisc. lib.6.tit.6 num.*43. Mantic. *de tac. & ambig. lib.11. tit.18.num.8. & 9.* Capyc. *decis.129. num.17.* Rebuff. *in constit. Franc.tit.de reddit.art. 1.glos.8. n.40.* Gratian. *discept forens.cap.733.num.6.8. & 9.* Zuccar. *decis.Lucens.73.num.4.* Afflict. *in constit. Regni Patres. Ne filius pro patre.num.8.* Quare ex his videtur Fiscum fundatam habere intentionem. 5 6 7

Sed antequam ad veros Iuris terminos transgrediamur, dicimus primò Regium Fiscum non esse audiendum; cùm instantia,quam proponit, fieri debebat in scriptis, & ante donationem termini, & non voce, vt Dominæ Principissæ fuisset defensioni locus. In hoc enim non reperitur Fiscus priuilegiatus. Ideò standum est iuris dispositioni,per quam est stabilitum, quòd sicut rector debet suam actionem in scriptis proponere, sic reus suam exceptionem *Auth.offeratur, C.de litis contestat.* ad hoc vt actor possit se defendere:nam duo in facto probare poterat. Primum hanc exceptionem ex obseruantia tot seculorum nunquam viguisse contra tot vxores aliorum Thesaurariorum. Secundum quod poterat probare non adesse debitum Thesaurarij viri Actricis, vt infra. 8 9

Secundò, hoc fiscale priuilegium non militare in propriis corporibus dotalibus; sed tantùm in hypotheca, quamuis anteriori, mulieri competenti,secus esset in corporibus dotalibus, & rebus stabilibus, quæ cum non sint in dotem datæ æstimatæ, eorum dominium non transiuit in virum,ex qua ratione sic concludit Merlinus *de pign.lib.3.tit.3.q.94. n.24.* 10 11

Quæ conclusio confirmatur ex tex.*in d.leg. vtilitas publica, C.de primip.* vbi concedit mulieri eius dotis satisfactionem,& possessionem sibi obligatam obtinere, quando Fisco est satisfactum. Patet tex. loqui de hypotheca,nó de dominio terum dotalium,provt dicitur *in l.satis notum,* in qua statuitur bona propria restitui debere vxori, ibi, *Bona mariti tui si ob* 12

reliqua administrationis primipilaria à Fisco occupata sunt, res, quas tuas esse liquido probaueris, ab aliis separatas tibi restituantur. Igitur dum corpora sunt inæstimata, sunt vxori restituenda, & licet DD. dicant Parafernalia esse restituenda, non doralia, sunt intelligendi de dotalibus æstimatis, quorum dominium transit in virum, cuius vxor remanet creditrix cum hypotheca, non autem bonorum inæstimatorum,
13 quorum dominium remanet penes vxorem. Et tex. *in l. dote ancillam, C. de rei vindic.* loquitur in rebus æstimatis, non inæstimatis, in quibus loquitur tex. *in l. in rebus, C. de iure dot.* ibi, *Et ab initio vxoris fuerint, & naturaliter in eius dominio permanserint*: & ibi: *non enim quod legum subtilitate transitus earum in patrimonium mariti videatur fieri, ideò rei veritas delata, vel confusa est.*

14 Probatur etiam ex tex. *in l. si constante, §. si maritus, ff. sol. matrim.* vbi res dotales alienas appellat respectu mariti, *in l. denique, §. sed vtrum, in fin. ff. de minorib.* vbi dos dicitur proprium patrimonium vxoris. *in l. quamuis, ff. de iur. dotis*, ibi: *quamuis in bonis mariti possit, mulieris tamen est, in l. si fundus, sol. matrim.* vbi dicitur, quòd palam sit eo animo dedisse fundum mulierem, vt fructus ad maritum pertineat: quod etiam affirmat idem tex. *in d. l. quamuis*, ibi: *Quamuis apud maritum dominium sit emolumentum.* Hanc sententiam vti verissimam ex tex. prædicti dixerunt Zas. *in lib. 1. suorum intellect. c. 5.* Rimin. *in rub. Instit. Quib. alien. licet, vel non*; Coras. Miscellan. *lib. 6. c. 14.* Anton. Gubert. *in tract. de dote, cap. 5. n. 4.* Igneus *in leg. 1. §. si vir. aut. vxor. ff. ad Sillan.* quam distinctionē sequuntur Mastrill. *decis. 149. vol. 2.* Castil. *decis. 21. & 74.* Afflict. *decis. 270.* Rot. Rom. *decis. 136. & 156. in 2. part. diuers.* Laderc. *cons. 65.* Guttier. *in tract. de iuram. confirmat. p. 1. c. 1. n. 4. & 9.* Natt. *cons. 660. n. 2.* Vin. *in com. opin. 40. & decis. 61. n. 1. lib. 2.* quibus relatis eam amplectitur Fontanell. *de pact. nuptial. claus. 5. glos. 8. par. 13. n. 15.* & quòd illud dominium rerum inæstimatarum sit verum dominium penes vxorem; fictitium tamen, & imaginarium penes virum, vt fructus tantùm percipiat, cum eo casu, & alienatio viro prohibeatur, & periculum, & augmentum sit vxo-
15 ris, ex Ceual. Gars. Quesad. Petro de Gregor. Castil. Sottoma. Menoch. Gabed. & Barbos. & alij comprobat idem Fontan. *ibid. n. 19.* vbi Senatus refert decisionem.

16 Non mirum ergo si diximus Fiscum in corporibus dotalibus nullum priuilegium primipilare exercere posse, prout posse contra vxorem hypothecam exercere exceptionem: nam facilius tollitur hypotheca, ex traditis per DD. *in §. his consequens, Auth. de aqualit. dot.* quam dominium, quod sine facto nostro e nobis abdicari non potest, *ex l. id quod nostrum, de reg. iuris*, cùm hypothecam lex introduxit, vel priuilegio, vel pacto tribuit, quod non est in dominio Iure Gentium quæsito, vt *ex glos. in l. ex hoc iure, in verb. dominia, ff. de iustit. & iure*, & est optimè fundat Rimin. *Instit. de testam. n. 267.* & iam Regia Iuncta, audito Regio Fisco, liberauit fructus ex dotalibus corporibus peruentos.

17 Tertiò audacter affirmamus Regium Fiscum esse excludendum, dum non adest debitum Thesaurarij, qui iam præsentauit eius computum cum cedulis iuxta Regios ordines, ex quibus constat, vel saltem discutienda esse computa, & interim exequi non potest contra Thesaurarium, & consequenter non est molestanda Domina Principissa, iuxta tex. *in leg. cum seruus 81. ff. de condit. & demonstrat.* ibi: *Sed ita vt legeret, examinaret, exciperet.* ità ex Ias. Alex. Crauett. & aliis fundauit Munnoz. Escob. *de ratioc. cap. 17. num. 11.* Borgnin. Caualcan. *de tutor. & curat. num. 214.* Galgan. *de tut. tit. 36. num. 23.* Quia computum est indiuiduum dependens ex datis, & acceptis, quibus non discussis, non fit executio. Sic ex innumeris DD. concludit generaliter Giurb. *dec. 15. n. 4.* non posse exequi contra administratorem, tutorem, vel socium, nisi priùs discussis computis, iisque liquidatis, & docet communis praxis Regiæ Cameræ, & omnium Tribunalium. Ex computis apparebit Thesaurarium non esse debitorem, & consequenter nulla actio Fisco competit pendente discussione computorum. Nec in processu adest significatoria, quæ si adesset, esset videndum, si ex causa administrationis, vel pro pœna: nam si pro pœna, vltra quòd adest generalis indultus, pro ea etiam Fiscus vxori non præ- 18
ferretur, ex tex. *in l. 1. C. pœnis fisc. credit. prefer.* in qua discussione stante notorio Principissæ interesse audiri debet ad Fisci exclusionem; cum creditori competat ius, & actio, quæ debitori competit, *l. si cui, C. de non* 19
num. pecun. Couar. *variar. resolut. c. 7. lib. 1.* Ant. Fab. *in suo Cod. tit. de dot. caue. non num.* & post alios Ioan. Vincent. de Anna ibique filius *in singul. 168.* latè Regens Rouit. *decis. 29. n. 4. & 10.*

Nec illud, quod forsan est iudicatum cum debi- 20
tore, creditori præiudicat, semper enim, quod sententia esset in perniciem, & exitium creditorum, quòd illis non noceat, Angel. *in d. l. de vnoquoque de re iudic.* vbi Imol. *in fin.* obstant enim regulæ satis notoriæ, nimirum res inter alios acta aliis non nocet. & *d. l. de vnoquoque.* Bald. *in l. ab eo, C. quomod. & quand. Iudex* Ioan. Fab. *in §. licet, Instit. de action.* latissimè Couarr. *pract. quæst. cap. 13.* Quodque fortius, 21
& maiori ratione procedit in sententia in contumaciam lata, *ex l. qui repudiantis, §. fin. ff. de inoffic. testam.* & aliis congestis, optimè fundat Peregrin. *de fideicom. artic. 53. num. 57.* Menoch. *de arbitr. iudic. cas. 39. num. 23.*

Quæ omnia dicta sunt ex abundanti, & ex his solis remanet Fiscus exclusus. Nam fundabimus Fiscum in hac exceptione nullam fouere iustitiam, proinde alteriùs exordiendo materiam dicimus, di- 22
spositiones *l. 2. C. de priuil. fisc. l. vtilitas, Cod. de primipil. l. 1. & 2. l. satis notum, C. in quib. caus. pign. vel hypot. tacit. contrah.* non habere locum in Thesaurario, sed tantùm in primipilo.

Vt autem hoc assumptum verissimum, & indubitatum Dominis Iudicantibus liqueat, est indagandum de pluribus inspectionibus.

Prima, quid sit primipilus, & eius officium. Secunda, quid sit Thesaurarius, & eius officium. Tertia, quo tempore officiū primipili introductum, fuit & quo tempore officium Thesaurarij. Quarta non esse in vsu officium primipili. Quinta adesse decisiones excludentes Thesaurarium à rigorositate dictorum iurium. Sexta resoluuntur contraria. In prima Inspectione dicimus primipilum variis modis describi tam ab historiographis, quàm Iurisconsultis. 23
Veget. *de re milit. lib. 2. cap. 8.* sic inquit. *Vetus autem consuetudo tenuit, vt ex optimo principe legionis promoueretur centurio primipili, qui non solùm Aquilã præerat, verùm etiam quatuor centurias, hoc est quadringentos milites in prima acie gubernabat, hic tanquam caput totius legionis merita consequebatur, & commoda*, & idem *in cap. 21. Veget.* sequitur, & latè explicat Condescalch. Stuuec. *in addit. ibidem, vers. verumtamen*, ibi. *Hæc præter disciplinam maiorum introductum est; Ideòque rem militarem Vegetiano seculo, & in hac quoque parte mutatam certum est.* 24

Est notandum, quòd in qualibet legione apud 25
Romanos signum vexillare, Aquila erat, ex Plin. *l. 10. c. 4.* Alex. ab Alex. *genial. dier. lib. 4. c. 10.* Centurio

turio verò, qui Aquilæ in legione præerat, primipilus dicebatnt, & is ducebat quadringentos milites,& aduertit etiam Condifcalch. *d.c.*8.

26 Alex.ab Alex. *genial.dierum lib.1.cap.5.* ait, *Primipilus ex tribus vexilis conftat. qui centurionem habet, qui ordine primus erat; fiquidem centurio primus, & primipilus, ac primi ordinis ductor idem fuit, poftquam ductor popularium in Romanis caftris fequi meruit,& ordines duxit.*

27 Comprobat Tiraquell. *ibidem ex Liuio lib.8. decad.1.& lib.5.decad.3.*& *lib.1.decad.7.Cæfar belli ciuilis, lib.1.*

28 Dionyf.Halicarnaf. *lib.9. Antiquit. Romanor. fol.* 567. ibi:*propter publicum Salonium poftulatum eft à comuratis,qui alternis propè annis tribunus militum,& primus centurio fuit, quem nunc primipilum appellat. Primipilus itaque primipili ductorem fignificat. Centurionem autem primipili non folùm Aquilæ præfuiffe, verùm etiam quadringentos milites in prima facie gubernaffe, & tanquam caput totius legionis merita confecutum, & commoda.* Et Veg.*lib.1.c.8.& 21.*

29 Pompon.Lætus *de magiftrat.Roman.primipilus dicitur Comes primi ordinis, & præfectus decimæ legionis, quam fexaginta centuriæ obfequentes fequebantur. Erat namque decima legio cæteris præftantior, ac prima, & per excellentiam primipilus dicebatur.*

30 Iulius Cęfar.Buleng.*lib.3.de Impor.Rom c.31.Primipilus militaris erat exhibitor annonæ, qui tam à primipili centurione numerus eft fortitus.*

31 Iuftus Lipfius *lib.2. de milit. Roman. dialog.*8.ibi: *iftos primipilos vtrobique intelligi probabile eft,ac cum iis primos Principes,& haftatos,* & *in dial.2.&.3.*

32 *Inter Iurifconfultos adeft primò.* Petr. Bellin. *de re milit. titul.11.num.11. Primipilum appellabant tribus ex vexillis conftabat, vexillum, centum octuaginta tres homines erant.*

33 Claud.Coter. *de iur.milit.lib.1.cap.22. Primipilus quidem primus eft centurio, dicente Liuio, quòd anno ab Vrbe condita quadringentefimo duodecimo, Clandio Martio Rutil. quarto, & Q. Seruilio Hala fecundo, Coff.ex Roma lata eft, ne quis vbi Tribunus militum fuiffet, poftea ordinum ductor effet,* & ibi: *Qui cum in legione primus effet, ac totius legionis commoda confequeretur, militarem quoque annonam per capita mili-*
34 *tum diuidebat*: quod tamen Gloffatores non intellexerunt, qui fic etiam explicat. *Pilum erat miffile maius ferro triangulo vnciarum nouem haftili pedum quinque, & femis nunc Spiculum dicitur, quod fcutati pedites, & loricati equites fepè transfuerberant.*

35 Ioan.Pyrrh. Anglebermei *de Magiftr.Rom par.3. num.7. Primipilus, vt quidam tradunt, erat legionis caput. in re militari, fed decimæ, quæ nobiliffima erat, & præcipua. Alij verò primæ illum adfcribunt, quod ipfi vocabulo magis alludit. Erat autem legio in centuriis fexaginta diuifa, manipulos triginta,& cohortes decem.*

36 Abb. *in cap ex parte, col.vltim. num.5. de confuetud in glof. alienat. & dicuntur primipilarij illi, qui deferebant in bello primipila, ideft tela, & proptereà magnum periculum, quod in eis vertebatur, cum erant primi in bello, fuit inducta ifta fpecialitas;* cum
37 fequitur. Ripa *in leg. prima, de priuil. creditor. numer.* 44.

38 Lucas de Penna *in rub. Cod. de primipil.* ibi,in fine Glof. *Adde, & dic clarius, hoc pilum eft quoddam genus Teli Romanorum, fecundum Macrobium in Saturnalibus dictum à Fello, & eft grandis Hafta.* Et ibi: *& hic primipilus, ideft, Vexillifer, qui portat primum vexillum ante Regem fecund. Hugolin. ad hoc eft,quod ponit Val. Maxim.lib.1.de prodig.cap.6.§.non fint.Vnde primipilares dicuntur numerus militum primo probatus, qui fcilicet incedat iuxta primum vexillum, & hoc videtur verius, quod hoc officium exercetur in bello, vt fuprà de filiis offic. Milit. qui in Bello moriuntur,& hæc adminiftratio fit in neceffitates militares.*

Idem *in leg.3.* explicando verba tex.ibi: *Caufam, ideft, adminiftrationem. forte enim primipilarius recipiebat à Fifco ftipendia pro fe, & militibus fub fe, vel vexillo, aut pilo fuo confiftentibus, quæ non reguauit, vel recepto pro fe ftipendio, militiam deferuit, & aufugit, quare etiam tenetur vxor, vt hic: Sed quod hoc officium confiftat in adminiftratione pecuniæ, colligitur fupra de Epifc. & Cleric. leg.officiales,& de priuil fifc. leg.1.& ff.de adim.leg.1 pater, & hoc patet benè ex dictis Vegetij. Primipilarius enim qui & fignifer conferuabat dimidiam totius ftipendij omnium militum apud figna, vt ipfe ponit lib.2.cap.20.& vel merita,& commoda velut caput, vt ibidem cap.8.& his eft verus intellectus huius legis, & concordantium, quæ de materia, & bonis primipilariorum loquuntur.* Hæc eft opinio Luc de Penn.

Petr.de Gregor. *Syntag.iur.lib.19. part.2. cap 1.* 39
Primipilus, qui quatuor centuriones, & commilito is regebat,ifque, & caput legionis dicebatur. Veg.in 2.de re milit. Liu. Salonium Tributum militum, & primum centurionem fuiffe, quem nunc primipilum (inquit) *vocant, tradit lib 7.decif.pr. Iulius Cæfar.P. Sextium baculum dixit primum centurionem ab haftula pilus dictus, & hic Aquila vexillo præerat, & quatuor centuriis. Veg.leg.2.cap.8. dicitur etiam à Liuio primus haftatus pro primipilo,lib.2.decad.5.Pilum porrò quafi perillum, quod hoftis ab eo periret fecundum Varon. lib.4 de lingu.latin.*

Vgo Donel. *de pignor.c.4. Primipilus, qui militari annonæ curandæ propofitus eft cuius cura, & adminiftratio omnibus rebus potior, antiquior effe debet, vtpote cuius neglectus, aut interuerfio,vel minima vel maxima interdum in militibus corporum, & animorum remiffiones facit.* 40

Francifcus Balduin. *in eod.tract. de pignor. & hypot.cap.7. Primipilum facilè intelligimus legionis fuiffe veluti Principem: Scribit autem Vetruuius de re milit.cap.8.eum tanquam caput confecutum effe, totius legionis merita, & præmia. Itaque Papin. meminit commodatam ex ratione primipili l.23.de admin. leg. Fortaffe ad eius quoquè curã pertinuit diuifio militaris annonæ inter milites diftribuendæ,quã vt meliori fide erogaret,vt fi aliquid interuerteret, & eo nomine Fifco effet obnoxius,Fifc. poffet nõ modò pigneris iure in eius bona manus iniicere, fed & fi vxorem habeat in res dotales.* 41

Guid.Panciro.vidend. *de notitia vtriufque imper. cap.21.* 42

Petrus Vander. *de priuil.credit.cap.4. fol.219. in fin.*tradit ex Veget.& Pompon.Leto.*de magiftr.Rom.* quòd primipilo totius belli adminiftratio committebatur. 43

Pyrrh. Anglebermei *in rub.de primipil.Codic. lib. 12. Primipilus* (inquit) *ille eft, centurio decimæ legionis; nam decumana legio erat cæteris nobilior, cuius centurio dicebatur primipilus, vt Liu. tradit ab Vrbe condita, refert etiam dicta Vegetij, & Suidæ, ex cuius auctoritate dicit primipilarius maiorem dignitatem inter milites habent à Romanis appellatur, & ex innominato Auctore Græco, Primipilum militarem annonam effe.* 44

Peregrin. *de iure Fifci, lib.6. titul. 43. Primipilum effe,* ait, *illum, qui primò in hofte tale ferebat, ex Abb. & Rip. refert etiam opinion. Couarru. primipilatum officium effe centurionis, qui Aquilæ vexillo* 45

vexillo in legione praerat.

46 Alfar. *de offic. Fisc. glos.* 19. *num.* 94. ibi: *Quoad nostrum institutum attinet, sat sit dicere primipilum dici publicam pecuniam militarem, ex eo quia ad primipilum, qui signifer erat, & Aquilæ præerat, & apud eum annona, siue publica militaris pecunia, & dimidium donatorum seruabatur.*

47 Fontanell. *de pact. nupt. claus.* 7. *glos.* 2. *part.* 3. *num.* 12. sequitur Abb. & Rip. affirmantes esse primipilum illum qui primò in acie pilum ferebat, id est tale.

48 Cum supradictis concordant, Caluin. *in lexic. in verb primipilus.*

49 Simon. Schardius *in lexic. in verbo primipilus.*

50 Anton. Nebrissen. *in lexic. in cod. verb. primipilus.*

51 Bernard. Brisson. *in verb primipilus.*

52 D. Hieronym. Altamiranus *in tit. de filiis offic. c.* 2. *n.* 21. 22. *&* 24.

53 Marcus Anton. Surg. *de Neap. illustr. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 17.

54 Hieronym. de Palma *cons.* 18. *num.* 32. *&* 33.

55 Hartm. *in prax. obser lib.* 1. *tit.* 27. *obser.* 19.

56 Munnoz Escob. *de ratioc. cap.* 39. *n.* 9.

57 Camill. della Ratta. *in cons.* 80. auctorit. nonnullorum ex prædictis, & ex Iulio Barbarano *in officin. tom.* 1. *lib.* 5. *num* 15. Anton. Augustin. ad Modest. *lib. sing.* Carol. Sign. *de antiquo iure Prouinc lib.* 2. *cap.* 2. Callan. *in* 4. *part.* Catal. *glos. mund. consid.* 20. *in fine, & part.* 1. *considerat.* 7. confirmat prædicta omnia.

58 Additur Herman. Meyren. *tract. de pignor. tit.* 3. *n.* 5. Alij loquuti sunt tam oscitanter, & insipide, vt vere fateri oporteat ignorauisse, & historias, & legales terminos.

59 Butrig. *in d. l. satis notum*, asserit primipilum esse, qui gerit maius officium inter administratores. Videant Domini, in quo est fundatum, & tamen est lucidissimè demonstratum per plures DD. auctoritates, & historias antiquas semper in castris fuisse primipilum.

60 Odofred. doctor alioquin doctus, dixit aliud ridiculum explicando primipilum, dicit, vt si aliquis est magister Institiarius dicitur habere officium primipilare, vt fuit magister talis in Apulea. Dicitur alio modo officium primipili, vt qui primo portat vexillum in acie *l.* 1. *C. de primil Fisc.*

61 Glos. variauit, & contra eum inuehit Cotor. vbi supra, & alij, quos citat Merend. infra alleg. & Conar. *cap.* 16. *var. lib.* 1. vbi notat Accurs. & Bartol. non habuisse cognitionem primipili; *in rub. de primip.* Primipilarios prætendit esse administratores, alias pro his, qui primipilum ferunt, vel dic primipilum portantem aliqua signa occasione sui officij administrare.

62 Et alij non mediocris auctoritatis non sunt ausi affirmare, quid sit primipilus, inter quos Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 16. Petr. Barbos. *in l.* 1. *par.* 7. *solut. matrim. num.* 2. Pyr. Anglebermei *in rub. de primipilo*, vbi subdit: *Audiui ego doctissimos viros negantes se numquam intellexisse quis primipilus hic fuerit*, refert etiam aliam opinionem ex auditu cuiusdam Senatoris concludentem esse officium militare, & caput esse legionis, & distribuens stipendia, & habens alia bona militum. Anton. August. & Coras. alios intellectus referunt, sed omnes dicunt, quod sit officium militare, & in exercitu viguisse.

63 Cniac. *in l.* 3. *C. de cohortalib. lib.* 12. dicit primipilum esse annonæ militaris exhibitionem, & curam, & ex Theodor. Hermapol. dicit primipilum esse annonam, quæ datur primipili centurionibus, vt inter milites distribuatur.

Ex quibus plures eliciuntur conclusiones. Prima officium primipili exerceri in castris. Secunda Primipilum esse hastatum. Tertia præesse Aquilæ. Quarta distribuere annonam inter milites. Quinta in sui posse loco depositi seruare medietatem donatiuorum, & aliorum, quæ à militibus acquirebantur, vt ex Pirrh. Anglebermei *loc. citat.* ex Veget. *d. cap.* 20. ex Stuuich. *ibid.* ex Coter. Couarruu. Fontanell. & aliis. Sexta, quòd priuilegia Fisco concessa ex causa primipilariæ administrationis, fuerunt attributa propter imminés periculum exercitus ex fraude primipili, in quo tota salus Reip. consistebat ex Abb. Rip. Merenda, Cou. Veget. & aliis. Septima, quòd primipilus multa consequebatur commoda finito officio *l.* 1. *C. de primip. lib.* 12. Thesaurarius autem officium emit, & finita administratione nullum commodum consequitur, ergo diuersum est hoc officium à primipilo, vt etiam dixit Glos. *in l. pater* 23. *D. de admin. legat.* 64

In secunda Inspectione, quid sit Thesaurarius & eius officium asserimus Thesaurarium esse illum, qui facultatem habet inquirendæ, & conseruandæ pecuniæ; vocabaturque antiquitus, *Quæstor, in l.* 2. *§. quæstores, D. de orig. iuris, in l.* 1. *D. & C. de offic. Quæstoris.* 65

Quæstores fuerunt in triplici differentia: nam alij ad quærendas pecunias, alij ad legendum libellos in Senatu, *leg.* 1. *Codic. de offic. quæst.* Pyrrh. Anglebermei *in tract. de de magistrat. Rom. titul. de quæstorib. lib.* 2. *& in leg.* 1. *§. quæstores, de orig. iur.* & alij parricidij, qui conseruabant pœnas dictis tribus. Quæstor etiam significat Præfectum Ærarij, Aulus Gall. *noct. attic. lib.* 13. *cap.* 23. *in fin.* Hoc nomen Quæstoris denominatum est ab officio publicæ quærendæ pecuniæ, quæ est neruus Ciuitatum ex Fenestell. *de magist. cap.* 5. Matth. Vuesemberg. *in titul. de offic. quæstor.* Et olim Præfecto comiti largitionum parebat, eique exactas pecunias in singulis Prouinciis transmittebat, Buleng. *de Imper. Rom. lib.* 3. *cap.* 30. Amm. Marcell. *lib.* 29. Quæstor non eligebatur, nisi nobilis, & nunquam plebeius, cum quæstor erat illustris, *leg.* 2. *Codic. de offic. quæstoris.* Primipilus etiam plebeius, dummodo per gradus, vt explicat Vegetius *lib.* 2. *cap.* 21. Hodie etiam quæstor appellatur *in prag. de offic. quæstoris*, & in ordinationibus Regiæ Cameræ. 66 67 68 69 70 71

Ex his apparet quanta sit differentia inter officium primipili, & Thesaurarium. Thesaurarius non exercet in castris officium, sicut primipilus, vt in prima conclusione. Thesaurarius non est hastatus, prout primipilus, vt in secunda conlusione. Thesaurarius nō præest Aquilæ, prout primipilus, vt in tertia conclusione. Thesaurarius non distribuit annonā inter milites, sicut primipilus, vt in quarta cōclusione. Thesaurarius non recipit in sui posse quasi apud milites, sicut primipilus recipit loco depositi, vt in quinta conclusione. In Thesaurario non adest imminens periculum Reipublicæ, ex quo milites penes Thesaurarium nihil habent, prout habent penes primipilum, vt in sexta conclusione. E. demum, vt diximus est differentia, quia Thesaurarius semper Nobilis, & est officium venale. Primipilus etiam plebeius, & non emitur, sed per gradus ad illud officium perueniebatur. Veget. *d. c.* 21. vbi Condiscaluas Stuucch. 72

In tertia Inspectione in qua attenditur quo tempore vtraque officia Primipili, & Thesaurarij originem habuerunt, Dicimus Quæstoris, siue Thesaurarij officium esse antiquissimum, & fuisse introd- 73

troductum ab anno 269. ab Vrbe condita, vt teſtatur Cornelius Tacitus *lib. 11. ann. fol. 175. num. 79.* vel in anno 308. ſecundum ſententiam Iuſti Lipſij *ibidem*, & Vulpian. *lib. ſing. de offic. quæſtoris, regiſtrate in leg. 1. D. de offic. quæſtoris*, inquit eſſe origine antiquiſſimum, & ante omnes magiſtratus eſſe crea-

74 tum. ibi, *Origo Quæſtoris creandi antiquiſſima eſt, & penè ante omnes magiſtratus. Iunius denique Gracchanus, lib. 7. de poteſtatibus, etiam ipſum Romulum, & Numam Pompilium binos Quæſtores habuiſſe, quos ipſi non ſua voce, ſed populi ſuffragio crearent, refert. Sed ſicuti dubium eſt an Romulo, & Numa regnantibus Quæſtor fuerit, ita à Tullo Hoſtilio*

75 *Rege, Quæſtores fuiſſe creatos certum eſt. Et ſane crebrior apud veteres opinio eſt Tullum Hoſtilium primum in rempublicam induxiſſe Quæſtores, & à genere quærendi Quæſtores initio dictos, & Iunius, & Trebatius, & Feneſtella ſcribunt.*

76 Vlpian. fuit ſub imperio Caracallæ, in anno 964. ab Vrbe condita, & in anno ſalutis 212. Catellian. Cotta *in eius vita*, Zaſ. *in tit. de offic. quæſtor.* Eguin. Baron. *in tit. de offic. quæſtor. lib. 1. titul. 13. tom. 1.*

77 Tullus verò Hoſtilius Rex fuit Tertius Romanu, à creatione mundi 3994. ab Vrb. condita an. 82. Forſter. *in hiſtor. iur. ciuil, in vit. Tulli Hoſtilij.*

78 Quod confirmat Pomp. *lib. ſing. enchiridij, in leg. 2. D. de orig. iuris*, ibi, *Deinde cum ærarium Populi auctius eſſe cœpiſſet, vt eſſent, qui illi præeſſent, conſtituti ſunt Quæſtores, dicti ab eo, quòd inquirenda, & conſeruanda pecunia cauſa creati erant.*

79 Pomponius ſcripſit tempore Heliogabali, qui regnauit in anno 970. ab Vrbe condita, & anno ſalutis 219. vel ſecundum Valent. Forſter. ſub Alexandro. Itaque Quæſtores fuerunt creati ante om-

80 nes Magiſtratus. Primipili fuerunt poſtea creati pro militia tegenda. Vel ſaltem non poteſt negari, quin fuiſſent eodem tempore: nam de primipilo loquitur tex. *in leg. pater inter filios 23. D. de adim leg.* quæ

81 lex fuit compilata per Papinianum, qui fuit ſub Aurelio Alexandro Seuero, qui regnauit in anno 974. ab Vrbe condita, & anno ſalutis 223. vt tradont Bernardin. Rutil. *de Iuriſconſultorum vitis, in vita Papiniani, Valentin. Forſter. lib. 2. Hiſtoriarum Iuris Ciuil.* Rom. *in eius vita, & Cotta in tract. de Iuriſperitis.* Loquitur etiam Modeſtinus *in leg. ſed &*

82 *milites, § fin. de excuſat. tutor.* Qui Modeſtinus floruit anno ab Vrbe condita 980. ann. ſalutis 238. vt refert Valent. Forſter. *in eius vita.*

83 Ex hoc ſequitur incontrouerſa concluſio, tempore conditarum legum *primi. de Iure Fiſc. leg. ſatis notum in quib. cauſ. pign. & leg. vtilitas, Cod. de primipil.* erat in eſſe officium Quæſtoris, & Theſaurarij. Nam *lex prima* fuit publicata per Imperatorem Antoninum, qui regnauit in anno 912. ab Vrbe condita, & anno ſalutis 171. *Lex ſatis notum*, fuit emanata ab Impp. Caro, Catino & Numeriano, anno 1034. ab Vrbe condita, & anno ſalutis 283. *Lex vtilitas.* ab Impp. Valeriano, & Galieno in anno 1005. ab Vrbe condita, & anno ſalutis 254. Et ſic patet leges prædictas fuiſſe publicatas poſt leges loquentes de Quæſtoribus.

84 Ex quo ſequitur, quod tempore quo fuerunt leges prædictæ publicatæ contra Primipilum, vxorem, & filios, erat cognitum officium Quæſturis, & tamen rigoroſitas illa fuit ſolùm diſpoſita contra primipilum, igitur non eſt trahenda contra Quæſto-

85 rem, & eius vxorem.

86 Quarta inſpectio quod non ſit in vſu officium

87 Primipili. Probatur ex *Caſtren. in leg. 1. Codic. de priuil. fiſc.* quem ſequuntur D. Franc. Alfar. *d. gloſ. 16. num. 95.* vbi dicit, quòd numquam vidit ſeruari ſequendo etiam Matheſil. *in leg. 1. Codic. de priuil. Fiſc.*

Maſtrill. *de Magiſtrat. lib. 5. cap. 9. num. 91.* ibi, 88 *Et quamuis multa Fiſco competant priuilegia contra huiuſmodi Primipili officium exercentem, eiuſque vxorem, & filios, cæteroſque creditores anteriores, ex leg. 1. de priuil. Fiſc. leg. ſatis notum, Codic. in qui b. cauſ. pign. vel hypoth. tacit. contrah. leg. vtilitas, Codic. de primip. lib. 12. Attamen in Regno non ſeruatur, & vidi pluries practicatum, & determinatum per doctiſſimos viros in eod. Tribunali degentes. Id etiam de Regno Neapolitano teſtatur Dominus de Ponte in dict. 9. 8. ſub. n. 17. & in Regno Luſitaniæ tradit Alfar. gloſ. 16. num. 94.*

Regens de Ponte *in d. loco.* 89

Munnoz Eſcub. *vbi ſupra num. 11.* ibi: *Ex quibus* 90 *patet opinionem illorum, qui dicebant primipili officium adminiſtrationem pecuniæ, ſtipendij militiam continere, lapſos fuiſſe, & ſic inique dicetur, quod dict. leg.* ſatis notum, *hodie extendi poſſit ad dotes vxorum Theſaurariorum, qui ſtipendia militum ſoluere debent.*

Metend. *lib. 6. controuer. c. 39. n. 8. & 9.* ex Alcia- 91 & aliis.

Camill. della Ratta *d. conſ. 80.* 92

Fontanell. *de pact. nuptial. d. clauſ. 7. gloſ. 2. part. 3.* 93 *n. 13. 14. & ſeqq.*

Merlin. *de pignor. lib. 3. titul. 3. capit. 94. nu-* 94 *mer. 11.*

Hieronym. de Palma *conſil. 19. numero 32.* 95 *& 33.*

Hartnſ. *in praxi obſeru. dict. lib. 2. titul. 27. ob-* 96 *ſeruat. 19.*

D. Hieronym. Altomitanus *in tit. C. de filiis offic. d.* 97 *c. 2. d. n. 22. 23. & 24.*

Marc. Ant. Surg. *dicto lib. 1. cap. 5. n. 17.* 98

Franch. Ferrer. *in com. ad conſtit. Catalon. ſub titul.* 99 *ſolut. matrim in 3. temp. num. 104. verſ. ego autem receptorem, ſeu ſolutorem Capitaniæ generalis dicerem primipilum, non autem Theſaurarium.*

Gregor. Lopez *ad l. 16. lib. 9. part. 2. in gloſ. 2.* 100

Gait. *de credit. c. 4. q. 11. n. 1900. vſque ad n. 1910.* 101 latiſſimè.

Ramon. *conſ. 86. n. 10. cum ſeqq.* 102

Imò increpant eos, qui contrariam opinionem 103 ſectantur, eamque appellant falſiſſimam, vt Merend. *num. 10.* Iniquam Hier. de Pal. *d. conſ.* 18. Munnoz *l. cit. & duram.* Addimus Dominum Regentem Marcbianum *in diſput. 47. n. 49.* vbi dicit deciſum contra fiſcum per Regium Collaterale Conſilium, *num. 50.*

Ratione eſt fundata hæc opinio iſtorum grauiſ- 104 ſimorum Auctorum, quia officium primipili eſt diuerſiſſimum ab officio Theſaurarij, tum ex qualitate perſonæ Theſaurarij, qui eſt illuſtris, tum quia non exercet in caſtris, non eſt haſtatus, & in eo non adeſt illud imminens periculum, & ex aliis ſuprà ponderatis reuidendis, ne repetamus, per quæ acerrimè defendit Fontanell. ex Barbol. *num. 9.* & patet euidenter abſque alia probatione.

In quinta inſpectione afferuntur deciſiones per 105 quas Fiſcus aliàs fuit excluſus; Quibus rationibus, & diſſcentiis inter vnum, & aliud officium moti Patres, & Senatores doctiſſimi, eruditi, & benè intelligentes hiſtorias, & iuris claras, & indubitatas diſpoſitiones diuerſorum Tribunalium iudicauerunt contra Fiſcum, quæ ſufficerent ad nunquam amplius à Fiſco ſimilem exceptionem opponendum, ſicut infraſcripti teſtantur.

In Regno Siciliæ teſtatur Maſtrill. *loco mox citato* 106 *num. 95.*

In

107 In Regno Lusitaniæ testatur Alfar. *dict. glos.* 16. *num.* 94.

108 In Regno Aragoniæ nunquam fuit obseruatum, & contra Fiscum iudicatum testatur Fontanell. *vbi supra, num.* 14.

109 In hoc Regno nunquam practicatum testatur Regens de Ponte, qui fuit primarius Aduocatus, deinde Præsidens Regiæ Cameræ, & demùm Regens Cancellariam *in tract. de potest. Proreg. tit.* 4. §. 8. *num.* 17.

110 Sic pariter contra Fiscum decisum refert Capyc. *decis.* 126. *in fine.*

111 Et alia vice in causa Dom Baldassaris Aquauiua, Generalis Thesaurij, refert Camill. della Ratta, *d. cons.* 80. *in fine.*

112 Additur in hoc Regno fuisse plures Thesaurarios, & contra eos nunquam obseruata dispositio dictarum legum. Addimus decisionem relatam per Dominum Regentem Marcian. *disput.* 47. *num.* 50. *in fine*, & credo, quod sit eadem causa, in qua scripsit Dominus Reg *Galeot. in respons. fisc.* 6. cuius exitus fuit contra fiscum in Responso 8. *num.* 16. *ante versic. non enim in casu Capycij.*

113 In sexta Inspectione contraria à nonnullis Doctoribus adducta refelluntur qui, nescio quo moti fundamento asseruerunt leges prædictas habere locum contra Thesaurarium, & eius vxorem, incipiendo ab Angelo, qui fuit Auctor huius falsissimæ, & iniquissimæ opinionis, quem licèt aliqui sunt sequuti, & alij
114 qui pro ea adducuntur, hoc non dicunt. Ipse enim *in d. l.* 1. *de priuil fisc.* sic somniatur, *Et est primipilarius officium maius Principis, & credo, quod intelligitur de Generali Thesaurario Principis, in cuius bursa omnes introitus Principis sunt, D. de excusat. tut. l. Sed an milites, §. fin. In Curia appellatur primipilarius, Camerarius Domini nostri Papæ.*

Notent Domini doctissimi, & circumspecti Iudicantes, quid dixerit hic Angelus, non cœlestis, sed qui è Cœlo descendit, ad ampliandum priuilegium primipilare ad officium Quæstoris? In summa facit æquiparationem inter primipilum, & Thesaurarium; facit subrogationem Thesaurarij officio primipili per solum verbum *credo*, in quo se fundet, ignoratur? non considerando diuersitatem officij in tot, & tantis differentiis supra bene fundatis, nesciens historias, ignorans legum veritatem, asserens gratis tam grande, & maximum assumptum in præiudicium totius Orbis, vt iniustè infelices vxores vexentur.

Ad quid allegare tex. *in l. sed an milites, §. fin. ff. de excusat. tut.* in quo solum dicitur, *Primipilarij ex constitutionibus Imperialibus excusationem habent reliquarum tutelarum*: primipilarij autem ij existimantur, qui exercent primipilum.

Ex his verbis non potest trahi consequentia Thesaurarium esse primipilum, vel eius officium exercere. Videant ergo Domini, quàm oscitanter, insulsè, & falsò hoc asserit Angelus.

Nec ex eo, quod sit Administrator maior Principis inferri potest idem esse Thesaurarium, & primipilum: Siquidem datur administratio, sed illa non sufficit, vt
115 subiaceat dispositioni dictarum legum, sed oportet, quod sit administratio primipilaria, vt in puncto determinat Imperator Antoninus *in leg.* 1. ibi: *Bona mariti tui si ob reliqua administrationis primipilaria.* Non loquitur de simplici administratione, sed de administratione primipilaria, non potest ergo comprehendere administrationem Thesaurarij, officium cuius est diuersissimum totum cœlo, vt est fundamentum supra in prima inspectione.

116 Et inter cæteras differentias est illa præcipua, quod primipilus penes se detinebat loco depositi medietatem donatiuorum, & lucrorum militum, qui subillo reposita substantia de deserendo exercitum nihil cogitant, & Reipublicæ inseruiunt, & ex seruitio salus Reipublicæ conseruatur. Vnde dixerunt, salutem Reipublicæ in primipilo consistere, vt in dicta prima inspectione in 5. *conclus.* libet, & describere verba Vegetij in hoc ibi *lib.* 2. *cap.* 10.

Illud verò ab antiquis diuinitus institutum est, vt ex 117
donatiuo, quod milites consequuntur dimidia pars sequestraretur apud signa, & ibidem ipsis militibus seruaretur, ne per luxum, aut inanium rerum comparationem à contubernalibus possit absumi. Plerique enim homines, & precipuè pauperes tantum erogant, quantum non habere potuerint. Depositio autem ista pecunia primùm ipsis contubernalibus docetur accommoda, nam cùm publica substenetur annona ex omnibus donatiuis, augetur eorum pro medietate castrense peculium. Miles deinde, qui sumptus suos scit apud signa depositos, de deserendo nihil cogitat, magis diligit signa. Pro illis fortiùs in acie dimicat more humani ingenij, vt pro illis habeat maximam curam, in quibus suam videt positam esse substantiam. Ob quam rationem statutas esse prædictas leges contra primipilum DD. *in* 5. *conclus.* firmarunt, quæ ratio cum non militet in officio Thesaurarij frustra Angelus opinatus est hanc insaniam.

Rursus vel dicit Angelus, quod sit æquiparatio in- 118
ter Primipilum, & Thesaurarium, vel quod Thesaurarij officium est subrogatum officio primipili. Vtrum-
que est falsum, nam æquiparatio non potest fieri, 119
nisi à lege in concernentibus iura publica, vel priuata, vel à partibus in concernentibus contractus inter eos gestos, iuxta tradita *in l.* 1. *D. de leg.* 1. *in leg.* 2. *Cod. com. de leg.* quia facere adæquationem est conficere legem: legem autem promulgare non potest, nisi habens potestatem legis condendæ *leg. fin. C. de leg.* Imò interpretationem legis Imperator Constantinus sibi reseruauit *leg.* 1. *Cod. eod.* & quando casus nouus concurrit, ad Principem recurritur *leg. humanum* 8. *Cod. eod.* sic dubitatio per conditorem deciditur *leg. leges* 9. *Cod. eod.* & licèt regula sit, quod æquiparatorum idem sit iudicium *dict. leg.* 1. *cum similibus*, quæ procedit quando æquiparatio est vniuersalis per viam regulæ, & in omnibus, & per omnia Glos. *in cap. vnico. de vot. in* 6. *in verbo sacri*, cui scribunt innumeri, quos sequitur Barbos. *in axiom. iuris vsufreq. axiom.* 14. *num.* 4.

Additur, quod casibus non scriptis à iure, alius quàm legislator non debet vti: eo ipso enim quod lex noua corrigit, seu limitat ius commune, dicitur esse contra ius commune, & quod est introductum contra ius commune non est trahendum ad alios casus. Sic omnia ponunt And. de Isern. *in titul. quæ sint regal. post num.* 87. *vers. non obstat argumentum*, & *in c.* 1. *de stat. & consuet. cont. libert. Eccles. num.* 24. *vers. hoc argument.* & Reg. Rouit. *in pragm.* 4. *de feud. num.* 35.

Eadem ratione non potest fieri subrogatio, nam 120
quis potestatem tribuit Angelo subrogationem introducere in officium Primipili Thesaurarium? Et proinde dixit Ruin. legis subrogationem intelligi, non hominis, Rimin. Iun *cons.* 18. *n.* 58. & ex Ancheran. & Tusch. firmauit Barbos. *axiom* 213. *num.* 2.

Perniciosa etiam esset extensio de Primipilo ad 121
Thesaurarium, cùm sit contra iuris regulas, vt scilicet vxor pro marito, & filius pro patre non teneatur, vt in propriis Rubricis, *Quod verò* dixit Paulus *contra rationem iuris receptum est, non est producendum ad consequentias, D. de legibus, & in iis* firmat Iulianus, *quæ contra rationem iuris constituta sunt, non*

possumus sequi regulas iuris, D. eod. Iusque singulare, quod contra tenorem rationis propter aliquam vtilitatem authoritate constituentium introductum est, non extenditur. D. eod à speciali, vel simili non permittitur argumentum, leg. quod Nerua vbi glos. & Bart. *D. de-*
122 *pos.* Camill. Gal. *de verb. signif. lib. 5. cap. 17. num. 126. & 128.* maximè cum non probetur similitudo in eo, de quo agitur, & similitudo non sit in puncto, & minima dissimilitudo variat dispositionem, & vbi tractaretur de pœna, vel priuatione iuris alicuius, hæc omnia optimè fundat post alios, & præcipuè Andr. Gam. *in Dialectic. leg. seu tract. de extensione,* idem Barbos. *in locis commun.* argumentandi loco 101. vt in materia, de qua agimus, reiecto Bolognet. optimè argumentatur Merend. *d. cap. 39. n. 11. 12. 13.* vbi *num. 14.* inuehit acriter contra iudices, quod durius sit, vbi de iactura Fisci pecuniaria solùm agitur dotalia bona mulieris afferre, & cogere filios, etiam si hæreditatem patris repudiauerint eius debito satisfacere.

123 Et obiectioni, quæ à Fiscalibus fieri solet in hac materia verissime respondet. Obiectio autem est, eos, qui Fisci res tractant, constare pecuniam, vt eam transmittant ad castra, vel ad ærarium, vt ibi pro necessitatibus publicis consetuetur, & proinde eadem vtilitas publica hic consideratur, quæ in causa primipili effecit, vt ius de quo agimus constitueretur *iux. d. l. 3. C. de primpilo, lib. 12.*

124 Respondet Merend. *num. 17.* hanc futilem argumentationem esse contra *l. 8. ff. qui pot. in pign. hab. in l. 1. C. de priuil. Fisci in l. si res 22. §. 1. de iure Fisci, in l. 1. C alienam rem gerentibus, & alia similia,* quibus locis statutum est Fiscum non præferri creditoribus anteriorem expressam hypothecam habentibus, & nihilominus pro bellica offensione, vel defensione inseruiunt, & destinantur, solum tamen priuilegium
125 hoc exorbitans, & specialissimum, & contra ius in causa primipili est determinatum, & tale appellatur ab Oddofr. Cyn. Bald. Butrig. & ab aliis supra relatis auctoribus.

Quo fit, vt neque æquiparatio, neque subrogatio, neque extensio de primipilo ad Thesaurarium exco-
126 gitari sine lætali culpa possit. Proindè sacratissimas leges benignius interpretandas esse iusserunt *l. benignius, ff. de l.* eaque est sumenda interpretatio, quæ vitio careat *leg. in ambigua, ff. eod.* nec minimè mutanda sunt ea, quæ semper certam habuerunt interpretationem *leg. minimè, ff. eod.* quæ efficit, vt alia lex introducta sit, maximè ex auctoritate rerum iudicatarum, quæ vim legis obtinet *leg. nam Imperator, ff. eod.*

Hinc luce meridiana clariùs lucescit, opinionem Angeli omni iuris fundamento esse destitutã, & qui pro eius opinione allegantur, vel hoc ausi non sunt affirmare, vel si affirmauerint, in eandẽ æqiuiuocationem, & fallaciam ceciderunt. Idcircò pro veritate verba DD. transcribere non esse incongruum existimaui, ex quo apparebit de contraria sententia.

127 In primis Bald. *in d. l. 4.* sic scribit; *pro debito primipili bona dotalia sunt tacitè obligata, tamen in vltimum subsidium deueniatur ad ea. Erat quadam administratio Fiscalis, quæ appellabatur primipilus, quin forè ad eam perueniebant prima rationes, & introitus Fisci, specialissimum est hoc, quod bona dotalia capiantur pro debito viri, ergo in contrarium est ius commune.*

Quæ verba excludunt axioma, Thesaurarium esse subrogatum in locum primipili, quia Bald. hoc non dicit, errauit solùm in explicatione primipili, dicit, quod est specialissimum, quasi dicat, quod non est extendendum, etiam quia est contra ius commune.

Alex. *in l. à Diuo Pio, §. in vendit iene, num. 27. D. de re iudic. non posset talis sententia executioni demandari in rebus dotalibus, excepta causa primipilari, hoc est quando maritus fuisset administrator rerum Principis, tunc habet Princeps priuilegium, vt bona dotalia capi poterint, l. fatis, C. in quib. caus.* 128

Neque Alex. affirmat Thesaurarium esse loco primipili; sed solùm explicat primipilum, & non se conformat cum vera explicatione, & intelligentia, non est ergo sumenda consequentia ex dictis DD. per argumentum, vel in æquiparatione, subrogatione, vel extensione, cùm hoc sit prohibitum.

Franc. Parm. *de priuil. Fisc. in priuil.* 18. Sequitur simpliciter Ang. At sicut Angel. loquitur sine fundamento, & contra iuris regulas, sic iste Parm. 129

Martin. Laud. *de Fisco, q. 111.* incidit in eundem errorem Angelini. 130

Bolognet. simpliciter sequitur Angel. 131

Peregr. *de iure Fisci, lib. 6. tit. 6. nu. 43.* refert opinionem Abb. dicens Primipilum esse illum, qui primò in hasta tela ferebat, sequitur Ripa *in leg. priuilegia, n. 44 de priuil. cred.* refert etiam opinionem Cou. primipilatus officium esse Centurionis officium, qui Aquilæ vexillo in legione præerat, qui quadringentos primipilaris milites ducebant. Refert opinionem Ang. & Bal. asserentium primipilatus officium gerere, qui pecunias Principi debitas colligit, quem nos Camerarium appellamus, allegans Capicium, qui dicit fuisse decisum contra Reginam, & demùm opin. Castr. asserentis, hoc officium non esse in vsu. 132

Ex Peregrin. duo colliguntur, vel quod sequatur Angel. & de eo non est curandum, cum Angeli opinio si reprobata, tam per DD. quàm ex rationiper nos ponderatis, vel dum refert vltimo loco opinionem Castr. quod illam amplectatur, secundùm Glos. fin communiter receptam, *in l. qui filium, § Sabinus, ff. ad Trebell* Cyn. *in l. 1. C. de sum. Trinit.* docuit Bart. *in leg bona fides, ff. depos.* Curt. Sen. *cons. 44.* Soc. Iun. *cons. 46. num. 19. vol. 4.*

Mantic. *de tac. & ambig. lib. 11 tit. 18. num 8. & 9.* ibi *Hoc etiam attenditur, vt fisus habeat tacitam hypothecam, non solum in contractibus, sed etiam in aliis propriis iuribus, veluti in bonis Thesaurarii. Illa enim pro huius officij administratione sūt tacitè obligata, l. certum, C. in quibus caus. pign. tac. contrah. Idemque dicendum est, si quis exercuit officium primipilatus, nam eius bona intelliguntur tacitè obligata, leg. fatis. C. in quibus caus. pign. tac. contr. quod hodie est officium Thesaurary.* Glos. *in leg. 1. rub. C. de prim. lib. 12. Sed quia ex vsu mutantur vocabula, aliter olim, aliter postea primipilus est appellatus, nam centurio, qui Aquilæ præerat in legione, primipilus dicebatur, & is quadringentos milites ducebat. Vnde propter magnum periculum, quod in eis vertebatur, quia in bello primipila, idest, tela deferebant, hoc tacita hypotheca in bonis etiam vxoris, & filiorum inducta est, & scribit Abb. in d. cap. ex parte, & videtur sequi Alciatum in l. diem functo, de off. Assess.* Subdit *num. 11. Sed idem Alciat. in leg. 3. C. de primip. reiicit hanc interpretationem, & dicit primipilares eos fuisse dictes apud quos collocabantur stipendia, & annona militum, quem ipsi deinde inter ipsos milites diuidebant, & si tempore præstituto non satisfecissent, magnum imminebat periculum famis, & pecuniæ in exercitu, qua ratione fuit constitutum, vt pro hoc debito vxores, & filij tenerentur, quod dicit esse clarissimum ex Veget. & pluribus adductis auctoritatibus id confirmat Couar.* 133

Mantic. nihil obstat cum in se ipso confundatur: etenim si dicit hoc officium esse militare, quomodo dicit Thesaurarium esse subrogatum primipilo, cùm Thesaurarius non exerceat in castris.

Glos. quam allegat, penitus dicit, Thesaurarium 134
esse

esse loco Primipili, nam glos. præd. *in dict. Rubr.* cuius verba sunt. *Primipilarij dicuntur administratores, & sic accipitur supra de cohartalibus, l. solita, & l. ordinariorum, & supra de Episc. & cler. l. officiales. Alias pro his, qui primumpilum ferunt. Secundum enim potest accipi hic vtroque modo, vel dic primumpilum portantem aliqua occasione sui officij administrare, & sic vtrumque continet.* Quomodo ergo allegatur glos. ad hoc probandum, cum hoc neque somniauerit, prout nec aliæ glos. allegatæ per Gratian. *cap.* 753. hoc dicunt.

135 Glos. *in l. officiales 4. in verbo primipili, lit. M. C. de Episc. & Cleric.* hoc tamen dicit ibi: *Hoc expone, infra eodem, l. quisquis emensis, vel primipili 1. prima, & maxima administrationis, quam gerebat.* De quæstore nihil dicit, quod sit loco primipili, vltra quod non benè explicant officium primipili, vt est supra demonstratum.

136 Eadem glos. *in l. quisquis emensis 27. in verbo primipilaribus, lit. A. C. de Episc. & Cleric.* ibi: *Qui si tenentur, non possunt clericari etiam finito officio, alias verò possunt, vt modo diximus, per l. supra, eod. officiales. Alij, dicunt, quod hic dicit de ijs, qui sunt Administratores, & Rationales Principis, sed Bulgar. è contra, vt scilicet hic de primis administratoribus, vel Castaldis,* ibi: *de ijs, qui ferunt primumpilum.* Neque loquitur de quæstore, & vt videtur se confundit in explicatione primipili.

137 Idem dicitur *in l. sed & milites 10. §. fin. ff. de excusat. tut.* & *in l. pater 23. ff. de adim. leg.* Capic. *d. decis.* 129. sequitur Angel. & allegat Luc. de Penn. qui vt supra retulimus contrarium affirmat, & secundum opinionem aliorum fuisse decisum contra Fiscum testatur in fine.

138 Rebuff. Grat. Zucc. & Afflict. *in constitutione patres pro filiis, ue filius, pro patre, numer.* 8. confunduntur ex iisdem rationibus fundatis contra Angel. quem sequuntur. Idcircò apparet quod DD. qui simpliciter hanc falsam, & chimericam opinionem sunt sequuti reducuntur ad Ang. Fran. Pannensem. Martin. Lauden. Bolognet Mantic. Rebuff. Grat. & Zucc. qui sunt octo.

139 DD. verò pro Illustris. Principissa sunt, & numero, & authoritate maiores, & adesse plures decisiones, pluribus, euidentissimis, & clarissimis rationibus confirmatas. Pro Fisco nullam esse decisionem, prout sunt tam historiographi, quam Iurisconsi. Veget. Alex. ab Alex Halicarn. Pompon. Letus, Boleng. Iust. Lipsi. Petr. Bell. Cotor. Pyr. Angleber. Abb Rip. Luc. de Pen. Petr. de Gregor. Donel. Balduin. Per. Vanderan. Alfar. Fontanell. Caluin. Schard. Nebrissen. Bertach. Altamir. Surg. Hieron. de Palma, Hartm. Hittm. Munnoz. Camill. de la Ratta, Castren. Reg. de Ponse. Merend. Aiciat. Fontanel. Merlin. Franc. Ferret. Greg. Lopez, & Ramon.

Decisiones sunt plures, vt supra in 5. inspectione.

140 Nec est prætermittendum addere pro prædictorum confirmatione pœnam inflictam contra Thesaurarium, contra quem licet erat pœna capitis per Constitutionem *officiales*, tamen per *cap. vulgaris famæ proloquio* 260. est pœna nonupli, & in *Rit. R. C. sub tit. de non positis, seu subtractis in quaternis rationum officialium*, quæ iura optimè ponderant, & explicant Regens de Ponte *cons. 12. num. 1. & de potest. Proreg. de Reg. Imper. §. 3. & decis. 7. 16. & 25* Reg. Tap. *in dict. constit. officiales, in verbo capitali.* vbi etiam Mormil. & *in reform. Reg. Camer. cap.* 16.

141 In ò vel tenetur pœna peculatus, vel de residuis absque eo, quod vxores teneantur, nec filij, Caballin. *in resolut. crimin. cap.* 99. Farinac. *quæst. 171. part.* 1. Hieron. de Palma *d. cons.* 93.

142 Bursat. *cons. 325. num.* 14. Reg. Rouit. *in pragm. de offic. quæstoris.* Quod est adeò verum, vt contra filios, imò neque contra hæredes agitur, Lanar. *cons.* 43. & Reg. Rouit. *num.* 4. quod expressè est contra naturam officij primipili, pro quo vxor, & filij tenentur, &c.

Si ergo opin. Ang. & sequacium est iuris auctoritate destituta, & proposita absque fundamento, estque illa tanquam falsa, iniqua, & dura, ab omnibus reiecta, reprobata, & nunquam obseruata, & contra eam pluries est decisum. Et versa vice opin. Castr. est iuri consona, historiis conformis, tot Patrum authoritate fulcita, tot rationibus munita, vera, æqua, & benigna non potest ab eo recedi, prout quando aliàs fuerit prætensa, semper reiecta, supplicatur hodie sic etiam reijci, & nullam de ea haberi rationem.

Quo verò ad assecurationem petitam super domo 143
donata contemplatione matrimonij contracti inter
ipsam Principissam, & Thesaurarium ab Illustriss.
Principe Sancti Georgij in anno 1645. sub die prima Iunij esse concedendam, Fisco penitus excluso, ex
donationis verbis quæ sunt vid. licet. *In contemplatio-*
ne anco, del qua matrimonio il Signor Gio Battista Spi- 144
nello Principe di San Giorgio Zio del detto Signor Principe di Monteleone dona alli figli nascituri tantùm del detto matrimonio, & loro descendenti in perpetuum il palazzo grande in più, & diuersi appartamenti sito, o posto nel largo di Sancto Domenico l'anni passati per il Signor Francesco Maria de Sangro Duca di Vietre dato in solutum à Don Francesco del Tufo per docati 7500. con due Curie sotto di esso, con lo peso del censo d'annui docati 152. cioè docati 30. al Monasterio di Mont'Oliueto, & altri ducati 122. al Monasterio di Santa Patritia, e poi per detto Don Francesco detto palazzo venduto a detto Signor Principe di San Giorgio con il detto peso per docati 7500. con espresso patte, o conditione, che l'vsufrutto della detta casa vita durante del detto Signor Principe di Monteleone sij del detto Signor Pincipe. Con conditione però che èn detto vsufrutto li creditori di detto Signor D. Gorona tanto presenti, quanto futuri non possano pretendere, nè hauere attione alcuna sopra di esso, ne possano sopra il detto vsufrutto concorrere per li loro crediti, & in caso, che volessero pretendere cosa alcuna sopra di detto vsufrutto, ò fosse acquistata raggione, ò attione alcuna, in tal caso vuole esso Signor Principe di San Giorgio espressamente, che detto vsufrutto si consolidi con la proprieta, & cedi in beneficio de detti figli nascituri, a' quali in detto caso ex nunc pro tunc, & è contra detta casa se èntendi donata alli detti figli nasciturì quoad vsumfructum, & proprietatem, ne s acquisti à detto Principe di Monteleone detto vsufrutto, ne anco come padre, & legitimo administratore, e con le sudette condittioni detto Signor Principe di San Giergio fà detta donatione, & non aliter.

Quæ domus in anno 1638. fuit empta per ipsum Principem Sanct. Georgij, vt asseritur in dicto instrumento donationis, & est productum instrumentum emptionis in dicto anno.

De validitate autem huiusmodi donationis, cum 145
iis conditionibus ambigi non potest; cùm dominus rei suæ sit moderator, & arbiter *l. in re man. data. C. mand.* & potest donans imponere quam legem vult, & sibi placet, *l. donatio 24. C. de donation.* ibi. *Vt quas leges indulgent actiones, conditiones pactiones contineat.* DD. *in l. traditionibus 20. C. de pact. l. legem C. de pact. con-*
uent. latissimè Cutell *de donat. contemplat. matrim. dis-* 146
curs. 1. part. 6. n. 36 fol. 514 tom. 1. & in patre, cui vsufructus acquiritur in bonis filij, potest vsusfructus prohiberi ab eo, à quo res in filium prouenit *Auth. excipitur. C. de bon. quæ lib. cum innumeris.* DD. per Cutell. congestis *tom. 1. fol. 455. num. 7. & seqq.*

Igitur stantibus dictis pactis, & conditionibus nullum ius Fisco competit super domus proprietate, & vsufructu, cum expressè donans in actu traditionis illa adiecerit, & sicut non cogebatur donare, ita poterat donationi omnia pacta apponere.

Illustr. Principissæ tantùm ius competit, quodque indubitatum esse, tradit, ex Guid. Pap. de Franch. Gizzarell. Rouit. de Pont. Giurb. Fontanell. & Cutell. D. Reg. Merlinus *contr. cent. 2. cap. 60.*

Adeò quòd super bonis donatis contemplatione matrimonij possit satisfieri de eo, quod sibi debetur pro dote, & antephato. Ratio est, quia hæc donatio est pars indiuidualis, & correspectiua contractus dotalis, imò cum eo confunditur, vt fundant omnes prædicti DD. & alias matrimonium non fuisset contractum.

149 Et non solùm potest satisfieri, sed propter formatum interesse, quod habet in hac donatione agere potest, vt res donata conseruetur, & illibata remaneat. Ita post Rouit. *consil.* 15. de Ponte *consil.* 80. *n.* 15. Fontanell. Giurb. & alios defendit Cutel. *tract.* 2. *disc.* 1. *spec.* 9. *num.* 22. *& seqq.*

Dominus Fisci patronus videns prædicta non posse euitare, obiicit vsumfructum esse Principis mariti, & vigore donationis creditores non posse super eo satisfieri, & in casu contrarij attenta voluntate donantis esse consolidandum in beneficium filiorum, quorum est proprietas. Vnde cum non adsint filij consolidatio fieri non potest, ergo Fisco ius quæritur.

150 Consequentia hæc (salua pace) non est vera, & contra verba, & mentem donantis, qui voluit creditoribus nullam acquiri actionem, nullumque ius competere disposuit, si Fisco ius quæreretur super vsufructu, donans defraudatus remaneret, quod non est permittendum.

Et consolidatio, vel fieri deberet filiis nascituris, qui nasci poterunt ex iuuenili coniugio, & donec nascantur donatio deseruiet oneribus matrimonij, quem effectum donatio hæc indubitanter producit, ex auctoritate prædictorum Auctorum, si verò non nascantur filij, ipsa donatio ad donantem reuertitur. Ita declarat. Anchar. *in capit. nuper, de donation. inter vir. & vxor.* quem sequuntur Reg. Lanar. *consil.* 89. *numer.* 8. latissimè Cutell. *decis.* 7. *&* 10. *per totam* de Franch. *decis.* 591. *&* 593. Consil. Theod. Reg. Rouit. *dict. consil.* 15. *&* 16. *tom.* 2. & Camil. de Medic. *cons.* 99. *num.* 24.

151 Prædictorum ratio est, quia dum donatio fuit facta pro filiis nascituris tantùm ex dicto, matrimonio, intelligitur facta ad tempus, scilicet durante linea successorum, quod operatur, vt iis deficientibus, donatio reuertatur ad donantem, ex *leg.* 1. *vers. dat aliquis, ff. de donat.* & sufficit, quòd ex verbis appareat de reuersione cogitatum. Achil. *decis.* 1. *de donat.* Quod maximè procedit ex vi dictionis taxatiuæ *tantùm*, scilicèt filiis nascituris tantùm ex dicto matrimonio. Ita in puncto Thom. Doctius *cons.* 106. Soccin. Iun. *cons.* 5; *lib.* 2. Peregrin. *de fideicom. art.* 51. *num.* 10. *versic. quartò, circa medium*, vbi sequitur doctrinam Doctij, & Soccin. Camill. de Medic. *d. consil.* 99. *num.* 24.

152 Demùm neque Fiscus potest prætendere ratam fructuum corporum dotalium, cùm hæc opinio sit satis controuersa ex iis, quæ tradunt Crot. *in leg. si constante, solut. matrim.* quo in loco ob maximam dubietatem Roman. Crot. & Imol. reliquerunt cogitandum, & Præs. de Franch. indecisam reliquit *in decis.* 617.

Sed hæc causa est in controuertibilis, cum Fisco fructum non prosit, cùm ex eo constet per testes examinatos eo audito, introitus nō sufficere ad alimenta vxoris, viri, & duarum filiarum ex primo matrimonio, quæ ex bonis paternis nihil habent ex causis notis attenta eorum nobilitate.

Et verè non sufficiunt, cùm licèt dos souet ducatorum octuaginta mille, tei veritate capitalia non ascendunt ad duc. 30. mil. Etenim inter alia corpora dotalia sunt infrascripta, videlicet. Domus valutata pro duc. 18166. ex qua non percipitur pensio annuorum duc. bis centū, testes sunt, qui in ea habitant omni exceptione maiores, nimirum Dom. Præsidens Bailus, Dom. Iudex Filiù. Valor verus est solùm ducatorum trium mille cum onere census duc. 140. Adest creditum inexigibile ducatorum quatuor mille super hæreditat. D. Isabellæ Gesualdæ. Super hæreditate Principis Sansæ, pro antephato ducatorum octomille non adhuc exactorum, etiam in minima parte. Alij ducati quatuor mille pro tertiis attrassatis super arrendamentis. Item super monte maritagiorum iunctorum ducati decem mille.

Itaque deductis oneribus prædictis fructum non producentibus, & deducta quantitate superflua domus, remanet dos in ducatis triginta mille super Arrendamento Doganarum Apuleæ, super Arrendamento Serici Calabriæ, super oleo, & sapone, super Regia Dogana maioris Fundaci, super Arrendamento Serici Ebuli, super functionibus Basilicæ, & Campoli. A quibus fuerunt deducta alagia, & alia onera in beneficium Regiæ Curiæ, & considerata exiguitate introituum propter temporum calamitates, non fructuant annuos ducatos mille ter centum, prout patet ex liberatione facta per Regiam Iunctam vnius annatæ, quæ non important nisi ducatos 1283. 3. 19.

His conclusionibus visis per Illustrif. Fisci Patronum meum dominum acutissimi ingenij, edidit libellum de Primipilo, & primipilari administratione. In quo eruditè, & subtiliter adeò scripsit, vt prima facie videretur aliquantulum iustitiam Illustrif. Principissæ inturbidare; Sed lætor, quia non potuit dictis nostris indubitatis conclusionibus respondere, cum veritas ipsam neque velari queat. 153

Dixit *num.* 1. vsque ad *num.* 7. Fiscum pro administratione primipilari, doti præferri, quod non negauimus in prædictis nostris allegationibus *numer.* 1. 2. 3. 4. Non respondet tamè, quod priuilegium non procedit in corporibus dotalibus; sed tantùm in hypotheca, prout deduximus *in num.* 10. vsque ad *num.* 16. Item nec respondet, quòd in liquidatione crediti contra Thesaurarium erat audienda Principissa, vt est fundatum *num.* 18. vsque ad *num.* 22.

In *num.* 10. proponit distinctionem inter primipilum in genere neutro, & primipilum in genere masculino. Quæ distinctio etsi vera sit (reuerentia tanti viri) non disputatur hoc, sed tantùm an hodie adsit primipilare officium, etsi Thesaurarius subiaceat legum dispositioni contra Primipilum promulgatæ. 154

In *num.* 12. optimè discurrit de officio primipili, & nos cum eo in hoc concordamus *in numer.* 13. *in prima inspectione*, sed negamus Thesaurarium exercere officium Primipili, cùm satis sit distinctum officium Thesaurarij ab officio Primipili, vt *in dicta prima inspectione, & in secunda num. r.* 45. *cum multis seqq.*

In *num.* 21. iam confitetur diuersum esse officium Primipili ab officio Thesaurarij, solùm tamen dicit militare eandem rationem contra primipilum, quàm contra Thesaurarium. Illa est ratio per eum assignata,

assignata, dissipatio scilicet annonæ, quæ militat tam contra primipilum, quàm contra Thesaurarium.

155 Dicimus non solùm leges prædictis oculos habere ad dissipationem annonæ, sed ad aliud imminens periculum, quod tunc incurrebatur in exercitus conflictu, in quo deficiebat annona, & milites ea priuati, & pariter deposito eorum substantiæ penes primipilum conseruato, militiam deserebant, vt ex Veget. & aliis scripsit Lucas de Penna per nos relatis *numer.* 38. *& num.* 116. Quæ cum non concurrant in Thesaurario, cùm non sint in castris, nec deposita militum conseruet, nec disponit de pecunia Fisci, ad sui libitum, sed solum cum Proregis mandato, quod aliter erat in Primipilo. Igitur non est applicabilis ad Thesaurariũ. Et in *num* 64. aliàs deduximus rationes diuersitatis inter vtraque officia, nimirum vltra imminens periculum, & depositorum militum conseruationem, quòd officium Primipili exercebatur in castris. Secundo, quia Primipilus erat hastatus. Tertiò, quia præerat Aquilæ. Et demùm quia Primipilus multa post finitum officium consequebatur commoda, *ex leg.* 1. *C. de primipilo.* Quæ non applicantur Thesaurario, Ergo diuersa dispositio.

In *num.* 27. *vers. Et profectò, & num.* 48. Supponit Thesaurarium successisse loco Primipili *ex l. Officiales C. de Episcop. & Cleric. & in l. quisquis emensis. C. eod.* per hæc verba. *Et profectò. quod Thesaurarius generalis in officio primipili successerit, & eiusdem legibus obstringatur. Fundatur primò in dict. leg. Officiales 4. Cod. de Episc. & Cleric. vbi Consultus loquitur de Officialibus Rationalibus exercentibus primipilum, hoc est annonæ curam.*

156 Audacter affirmamus text. hunc non probare Fisci intentionem. Siquidem tex. ille solùm concludit, quòd Officiales Rationales publici cursus, vel primipili, non reddita ratione, non possint clericari, verba sunt ista, *Officiales Rationales si exhibitione cursus, seu Primipili necessitate neglecta, interuersa etiam ratione fiscali, ad clericatus honorem putauerint transeundum, ad prio-*
157 *rem conditionem retrahantur.* Vbi ergo, quòd Thesaurarius successit in locum Primipili? Vbi ergo, quòd Thesaurarius obstringatur eisdem legibus Primipili? Verbum quidem nullum.

In *leg. quisquis emensis* 27. *C. eod.* nihil de assumpto Fisci. Audiamus verborum literam, & sensum: *Quisquis emensis militia sua stipendiis, expletisque officiis, siue muneribus, quæ cuiuscumque conditione, aut consuetudine, vel lege debebantur ad consortium se contulerit Clericorum, & inter ministros veræ orthodoxæ fidei maluerit, & elegerit numerari, nullius prorsus sententiæ acerbitate reuocetur, nec à Dei templis, quibus se consecrauit, importunis intentionibus abstrahatur; sed in iisdem beatissimis ministeriis securus permaneat, & quietus: ad quæ post longi laboris lassitudinem ob reliquæ vitæ requiem consilio meliore protractus est iis actionibus, si quæ contra eum eiusque patrimonium legitima intentione competunt pro iuris ordine responsurus; exceptis primipilaribus, quos præceptis tui culminis, & publicis vtilitatibus in perpetuum esse subiectos sacratissima constitutionis statuta sanxerunt.* Ecce ex hoc tex. nullum verbum de subrogatione Thesaurarij in locum Primipili.

158 Si auctoritatem Glos. *in l. prædicta. in verbo primipilaribus*, dispiciamus, nihil de eo, ad quod allegatur, nec Glos. bene sciuit, imò penitus ignorauit Primipili essentiam, vt diximus, ex Goteteo *num.* 13. & ex Couarr. Merend. Glossatores variasse; nam in vno loco vno modo dixerunt, & aliis locis, aliis modis *num.* 61. Nec quod dicit habet fundamentum, nec auctoritatem.

Si inspiciamus tit. *de susceptorib. & arcariis lib.* 10. nihil de hoc, ad quod allegatur, vbi susceptores sunt, qui pecunias exigunt, & Thesaurariis consignabant, & hodie sunt Perceptores.

Si quis videre voluerit aliam legem allegatam *eod. num. in l. cum possessor.* 5. *C. de censib.* videat, si eam inuenire poterit.

Si authores allegatos quæras, nimirum Claudian. 159
Ramirez. Buleng. Simang. Guther. Pancirol. & Cassiod. apud eos nihil de hoc inuenies. Imò Rationales Pancirol. appellat, auctoritate tex. *in leg.* 1. *Cod. de offic. Comit. Sacr. Larg. & l.* 3. *de Canon. Sacr. Larg.* eos, qui susceptorum rationes scribunt *in c.* 73. *denot. Imp. Orien.* & ex hoc respondetur ad aliud assumptum eiusdem Domini Fisci patroni *num.* 45.

Si alium tex. *in l. satis notum C. in quib. caus. in pign.* 160
vel hyp. tacitè contrah. allegatum *in num.* 29. cupiat interpretari, interpretatio erit, quòd pro primipilari administratione teneantur vxor, & filij, non negatur. Sed quòd Thesaurarius sit subrogatus loco Primipili tex. hoc non dicit.

Prædicta omnia absque vtilitate remanent, cùm iam sit fundatum per nos in *num.* 73. non posse affirmari Thesaurarium fuisse subrogatum loco primipili, cum Thesaurarius fuerit priùs creatus, quàm primipilus, cum officium Thesaurarij, vel Quæstoris fuerit primum in Republica Romana. Ad hoc per Dominum Fisci Patronum non potuit responderi.

Subnectit deinde *num.* 30. auctoritatem *Angeli*, cui fuit responsum multis mediis *num.* 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. vsque ad *num.* 128. Quomodo Bal. intelligatur diximus in *num.* 127. Martinus Laudens. incidit in eundem errorem *num.* 130. Eodem modo Franciscus Parmensis *num.* 119. decipitur. Et similiter Capic. Rebuff. Castald. Gratian. Afflict. Zuccar. Peregrin. quomodo intelligatur, patet *n.* 131. Petrus Barbos. non audet affirmare, quis sit Primipilus. Mantic. non meretur allegari, ex ponderatis *num.* 133.

Ad quid ergo allegare Regentem de Ponte, dum 161
ipse fatetur, quòd in Regno hoc officium nunquam fuit practicatum, prout in nostro libello *numer.* 109.

Idem dicit Ramonius *num.* 101. Rebuff. sequitur Capic. qui testatur decisum contra Fiscum. Bolognet. loquitur de administratore in exercitu in *l.* 1. *num.* 201. *D. sol. matrim.* Cuiac. *in num* 63. ponderetur. Buleng. *num.* 30. refertur pro nobis. Alfar. dicit decisum contra Fiscum *num.* 107. Solorz. reuideatur. Videatur etiam Io. de Plat. quid dicat. Alex. quomodo intelligatur, est dictum *num.* 118. Marc. Ant. Surgens dicit, quod non est in vsu, *num.* 98. *num.* 39. allegat Alciat. Duaren. & Couar. supplicatur reuideri. Merenda veritatem dicit, vt *num.* 91. idem fatetur Merlin. *num.* 94. Ferret. expressè dicit contrarium *num.* 99.

Et Regens Galeot. *allegatus in respons. fiscal.* 1. *num.* 162
14. *& in* 2. *responso num.* 93. de quo fit magnus apparatus, *num.* 30. *versic. & tandem*, hoc non dixit, & *respons.* 6. *numer.* 64. hanc sententiam non firmat, sed tantùm *num.* 63. dicit: *Nouissimè, & tandem attentari posse Regium Fiscum pro credito, quod consequi debet super hereditate quondam Marchionis Paduli Dohanerij Dohanæ Apuleæ, esse velut priuilegiatum præferendum creditoribus; siquidem cum nouissimum sit Fiscum, pro officio, & administratione primipilatus præferri, etiam doti, &c.*

Dominus Regens doctissimus dixit posse attentari, ergo non habuit pro vero, opiniones & exitum causæ refert *in responso* 8. *numer.* 16. *ante versic. non enim in casu Capici*; *& num.* 15. *in fine* dicit, quod articulus primipili fuit ab ipso propositus, ex abundanti, non

pro causæ victoria. Altamir.allegatus à fisco *num.* 32. dicit contrarium, vt deduximus *num.* 97. Alij allegati *num.* 34. solùm dicunt Thesaurium esse Quæstorum.

163 Et licet nonnulli ex d.ctis DD. dicant ob generalem administrationem, quam habet Thesaurarius, æquiparari Primipilo. Nihilominus hæc ratio non est sufficiens ad inducendam contra Thesaurarij vxorem dispositionem dictarum legum, vt latè per nos *n.* 115.

Ad *numer.* 52. est responsum à *numer.* 114. vsque ad *num.* 121. Et dum *in num.* 51. ponderat DD. per nos relatos, non immoror, cum possint reuideri, cum sint punctuales pro Principissa.

In *num.* 54. vult redarguere decisiones pro nobis
164 adductas, & in primis dicit Capic.decisionem non esse applicabilem, quia illa fuit promulgata contra Reginam, quæ non habet priuilegia Fisci; Nam ad quid disputare de priuilegio Fisci contra Thesaurarium, si Regina eo priuilegio non fruebatur; erat enim Regina huius Regni, & potiebatur hoc priuilegio, sed quia non aderat officium primipili, fuit exclusa.

Ad decisionem allegatam per Camillum della Rat-
165 ta *num.* 60. replicat non videre decisionem, sed quia adsunt processus in Regia Camera, potest eam videre.

Ad Fontanell Dicit non loqui de Thesaurario, sed de alio officio. Reuideatur Fontanella, qui decisionem fundat ex eo, quod non adest primipilus hodie, & idem fatetur Ramon. in eadem causa.

Alfarum allegauimus dicentem non esse hodie Primipilum, & nunquam vidisse practicatum, & tamen in omnibus Regnis adest Thesaurarius, & contra eum non vidisse seruatum priuilegium fiscale, si non est practicatum, nec seruatum, non potest nunc allegari.

Mastrill. licèt non referat causas, tamen quia est articulus impracticabilis, & semper testatur contra Fiscum decisum. Videdum non obstant considerata per Dominum Fisci Patronum, maxima cum ratione confirmamus, iuridicas, & indubitatas esse nostras conclusiones pro Principissa elaboratas.

Prima fuit conclusio, per quam explicauimus ve-
167 ram, & germanam Primipili intelligentiam, eiusque essentiam per Historicos, vt ex Veget. Condescalch. Alex ab Alex. Tiraq. Liuio, Dionys. Halicarn. Pompon. Læto. Bulenger. Iusto Lipsio. Ex Iurisconsultis, videlicet ex Bell. Cotor. Anglebern. Abb. Rip. Luc. de Penn. Petro de Gregor. Vgon. Donell. Franc. Balduino, Pancirolo, Petr. Vander. Peregrin. Alfar. Fontanell. Caluin. Schard. Nebrill. Brissoh. Altamir. Surg. Hieronym. de Palma, Munnoz, Camill. della Ratta, Herman. Meyren. vt *in prima inspectione num.* 24.

In secunda inspectione *num.* 65. probauimus aliam
168 conclusionem quid sit Thesaurarius, & eius officium, diuersissimum esse ab officio Primipili.

In tertia inspectione *n.* 73. ex Historicis, & Iuriscō-
169 sultorū respōsis deduximus tempora erectionū vtriusque officij, & Thesaurarij, & Primipili, & sine cōtrouersia fuisse institutum Thesaurarium, & postea Primipilū, & eo tempore, quo leges contra primipilum, promulgatæ non fuerunt, nisi contra primipilum, & non contra Thesaurarium, siue Quæstorem. Aduersus quam conclusionem verè indubitatam nihil prorsus Dominus Fisci patronus inuenire potuit.

Sequitur quarta inspectio *num.* 85. in qua est probatum ex auctoritate Castr. Alfar. Mastrill. de Pont. Escob. Merend. Camill. della Ratta, Fontanell. Merlin. Hieronym. de Palma, Hartm. Altamir. Surg. Ferrer. Gregor. Lopez, Gait. & Ramon. hoc officium non esse in vsu.

170 In quinta inspectione *num.* 105. Decisiones semper contra Fiscum retulimus ex grauissimis Auctoribus.

In sexta verò inspectione *num.* 113. verè inspeximus contrariorum somnia, & insulsas doctrinas quas tanquam contra iura, contra historias, contra obseruantiam, contra decisiones, facili modo reiecimus. Et *in num.* 140. scripsimus pœnas inflictas contra Thesaurarium diuersissimas à dispositis contra Primipilum. Et in hoc peracutissimum Domini Fisci ingenium nihil contra.

Proinde supplicatur pro assecuratione super omnibus bonis prædictis, prout speratur à Religiosissimis Iudicantibus, qui suppleant, vt moris est, quæ nobis desunt.

Die 11. Maij 1658. fuit per Regiam Cameram decisum iuxtà hîc allegata, nemine ex Dominis Iudicantibus contradicente.

Scipio Martinus.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo exigendi quartarias ex venditionibus bonorum, Baronali Curia redditiorum, an sit iuri communi contraria, & in quibus venditionibus locum habeat, & num. 9. Et an ex simplici contractu censitico, nec laudemium, nec quartaria debeatur, & n. 13.*

2 *In probanda consuetudine per testes, quæ requirantur.*

3 *Ad consuetudinem probandam de iure ciuili an sufficiat tempus decem annorum, etiam in materia solutionis quartariæ.*

4 *Vassallus pro Barone an possit adhiberi in testem: Et quid dicendum si grandi amicitia essec cum Barone coniunctus.*

5 *Consuetudo an probetur ex instrumentis in facto enunciatis, diuersisque temporibus initis: Et quid dicendum si instrumenta essent inter alios acta.*

6 *Res inter alios acta, tertio an noceat: & Et quid si in instrumentis antiquis res attestetur.*

7 *Ex duobus actibus, an inducatur consuetudo: Et an ad probandum solitum sufficiat vnus actus.*

8 *Consuetudo num probetur ex geminatis sententiis, & an sufficiant duæ duntaxat.*

9 *In Baronia Lauri adest consuetudo immemorabilis exigendi quartarias ex venditionibus bonorum, Curia Baronali redditiorum: Et an hæc consuetudo resistentiam habeat iuris communis.*

10 *Ex simplici contractu emphyteutico simplex debetur laudemium, & num. 13. Et an possit excedere quinquagesimam partem pretij: Et quid dicendum ex pacto, vel Regionis consuetudine.*

11 *Pactum, & consuetudo à pari procedunt.*

12 *Laudemiorum in solutione attendendā esse loci consuetudinem complures Doctores,* hoc

hoc affirmantes, referuntur.

13 *Exactio iuris quartariæ, an tunc concedi possit, cùm res sub onere specialiter concessa reperitur: Et an contractus potius præsumantur simpliciter censuales, si in concessionibus nulla de emphyteusi fuerit facta mentio.*

14 *Feudalia cum alienantur in Regno, laudemium exigi non potest, & num. 19. & 20.*

15 *Si vltra annuam præstationem reseruetur Domino concedenti ius præstandi assensum, contractus an censendus sit emphyteuticus.*

16 *Contractus tunc est censualis, cùm quis omne ius concedit, quod habet in re, licèt certa portio sibi reseruetur.*

17 *Contractus si dubitetur an sit emphyteuticus, vel censiticus, & concessa reperitur res, quæ fuit de feudo, an præsumatur potius facta concessio in emphyteusim.*

18 *Res si reddatur feudo, potius ex contractu emphyteutico, quàm censuali reddi præsumitur: Et an si res illa vendatur, fiat locus solutioni relevij.*

19 *Feudum in emphyteusim concedi, licèt conditio Domini melior fieret, an prohibeatur.*

20 *Si vendatur res feudi, quæ in emphyteusim à Barone concessa reperitur, an debeatur laudemium: Et an res feudi, licèt non totum feudum, possit in emphyteusim concedi.*

21 *Contractus si sit simpliciter censiticus, an censuarius incidat in commissum, quamuis per centum annos censum non soluat.*

22 *Laudemij solutio est de natura contractus, illudque ex legis dispositione debetur: Et an sit soluendum laudemium, si Dominus in contractu expressè facultatem dederit concessionario alienandi, & de emphyteusi disponendi.*

23 *Ex facultate tributa emphyteutæ alienandi, an præsumatur laudemij remissio.*

24 *Qui laudemium præstant de consuetudine alienare an possint sine assensu.*

25 *Dominus recipiendo quartariam, alienationi factæ an suum præstet assensum.*

ARGVMENTVM.

Quartaria num consuetudine induci possit, vt soluatur, quando emphyteuta rem sibi in emphyteusim concessam alienat. Consuetudo quando per testes probatur, vt legitimè probata sit, quot concurrere debeant requisita; & quid quando ex publicis instrumentis probaretur. Consuetudo ex quot actibus inducatur, & quomodo ex auctoritate rerum iudicatarum. Consuetudo loci num attendenda sit in solutione laudemij, vt nimirum ea soluatur quantitas, quæ consuetudine introducta est. Concessio quando præsumatur emphyteutica, & quando censitica: & de pluribus aliis notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CXXVI.

PVTO ex his, quę in facto deducta sunt, Domini Lauri Baronis, iustitiā in hac causa, tum ex testium depositionibus, variis diuersisque temporibus receptis, tum ex publicis instrumentis, tum, & tandem ex rerum iudicatarum auctoritate fuisse comprobatam; remanet modò, vt principalioribus oppositionibus, quæ ex aduerso fiunt, tum iuribus, tum rationibus tum DD. auctoritate satisfaciam.

Opponitur enim principaliter, consuetudinem 1
exigendi quartarias ex venditionibus bonorum Baronali Curiæ reddititiorū, nullo pacto cum suis requisitis fuisse probatam, & quatenus contrarium diceremus, Baronem nullatenus ea iuuari posse, tanquam iuri communi contraria, illamque vix locum habere in venditionibus illorum bonorum, quæ cum speciali onere quartariæ concessa reperiuntur; nam si simpliciter in emphyteusim absque hoc onere concessa constaret, non nisi simplex laudemium præstandum, & vbi contractus esset simpliciter censiticus, & non emphyteoticus, nec laudemium, nec quartariam fore debendam.

Etenim vt obiecto respondeam, pro eo quod pertinet, an Baro sit in probatis circa consuetudinem, quam vigere affirmamus in Baronia Lauri exigendi quartarias ex venditionibus; quæ pro tempore fiunt bonorum Baronali Curiæ reddititiorum, credo in facto satis, superque fuisse fundatum. Primò ex depositione, tot, tantorumque testium, variis, diuersisque temporibus receptorum, hanc veritatem cum omnibus requisitis attestantium. Nam si in probanda 2
consuetudine per testes requiritur. Primò, vt illi in consuetudine probanda aliquod interesse non habeant, vt dixerunt Guid. Pap. *decis.* 195. *num.* 2. CoNar. *pract. quæst. cap.* 18. *sub num.* 4. & Hieronym de Monte, *in tract. fin. regund. cap.* 58. *num.* 2. & 12. quos citat, & sequitur Camill. Borrell. *in sum decis. part.* 1. *in tit. de consuet. n.* 42. in casu nostro cessat prorsus testium examinatorum interesse, nam cum ferè omnes ciues erāt Terræ Lauri, & Casalium, potius illorum intererat, vt contrarium eius, quod deposuerunt, probaretur. Secundò si requiritur, vt sint contestes per verba affirmatiua deponant, non autem negatiua, vt dixerunt Alex. *cons.* 45. *num* 5. *cons* 105. & 125. *lib.* 2. Gratian. *decis.* 148. *num* 11. Valasc. *decis.* 162. *num.* 12. quos, & alios citat Borrell. *loc. modò relato,*

lato, num. 34. *&* 35. testes nostri, vt ex illorum lectura constat omnes sunt contestes, & per verba affirmatiua depolueruñt, nimirum ex immemorabili tempore Barones Lauri ex venditionibus bonorum Baronali Curiæ reddititiorũ quartarias exegisse. Tertiò si requiritur, vt reddant causam scientiæ, adhuc si in rettogati non sint, vt dixerunt Dec. *cons.* 214. *n.* 3. Valasc. *loc. tit. num.* 19. Mascard. *de probat. concl.* 424. *num.* 62. Gratian. *loc. cit. num.* 14. & Borrell. vbi supra *num.* 41. & pariter hoc requisitum in casu nostro habetur; multi enim deposuerunt Barones exegisse quartarias, & hoc scire, quia illas soluerunt quando bona redditia emerunt, aliósque deposuisse, quia ius hoc exigebant, cum Baronalium introituum exactores deputati essent. Quartò si requiritur, vt deponant de tempore, testes nostri, non solùm deposuerunt de tempore decem annorum, quod de iure
3 Ciuil. ad consuetudinem probandam sat esse, in propriis terminis solutionis quartariæ dixit singulariter Alex. *cons.* 113. *num.* 2. sed etiam de immemorabili, subiungentes nonnulli, quod ita ab eorum parentibus, & antecessoribus audierunt, id quod exquirit Glo. *in cap.* 1. *verbo, memoria, de præscript. in* 6. quam multi sequuntur, & cum hac immemorabili necesse non esset actuum frequentiam probari, nec Populi scientiam, minúsque quod testes sint contestes, nec aliud, cùm sat sit testificatio, quod ita ab immemorabili fuit obseruatum, nec vnquam contrarium obseruari visum, vt dixerunt Io. Fab. communiter receptus *in §. ex non scripto, Instit. de Iur. Nat. Gent.* Decian. *cons.* 52. *à n.* 34. *cum seqq. lib.* 2.

4 Nec dicant Aduersarij, testes nostros nihil probare ex quo in maiori parte erant subditi Baronis, ad tradita per Camill. de Medic. *cons.* 152. *num.* 66. *vers. præterea*; nam respondetur nullo iure probari, vasallum adhiberi non posse in testem pro Barone, & Camil. de Medic. qui hoc asserit, gratis locutus fuit sine ratione, & auctoritate, prout, & omnia, quæ in illo consilio exarauit: est enim contraria sententia, maximè nostratum, magis communiter recepta, excepto si subditi, qui in testes adhibentur, essent grandi amicitia cum Domino coniuncti, quo casu, non vt subditi, sed vt familiares repellerentur, & cum hac opinione post recitatas alias decem Sacrum consilium acquieuisse nemine discrepante, testatur Affl. *decis.* 304. & prius hoc idem affirmauerat Andr. *in c.* 1. *tit. si de inuest. inter Dom. & Vassall. lis oriatur*, vbi dicit per illa iura, quæ allegat, hoc dubitationem aliquam non habere, Gram. *cons. ciuil.* 15. *num.* 19. & Viu. aliis omissis *com. opin. lib.* 3. *opin.* 984. *n.* 2.

5 Secundò ad exuberantiam satis dicitur probata consuetudo in casu nostro ex tot instrumentis in facto enunciatis, diuersis temporibus initis, quibus mediantibus constat Barones, qui pro tempore fuerunt hoc iure potitos esse, ita Bald. *in l.* 1. *n.* 13. *C. ad Senat. Consult. Vell.* vbi ait satis dici probatam notoriam consuetudinem ex inspectione publicorum instrumentorum, nec aliam requiri probationem, *& in leg. cum aliquis, num.* 4. *C. de iur. delib.* addit hoc esse verum, quamuis instrumenta, quæ producuntur, essent inter alios acta; nam, etsi iure cautum sit, vt
6 res inter alios acta, Tertio non noceat, *tot. titul. C. res inter alios acta aliis non noc.* hoc dicit. Bald. verum esse, nisi instrumenta antiqua hoc attestentur, idemque firmarunt Dec. *cons.* 15. *n.* 9. *vers. nam ex inspectione multorum instrumentorum*, Curt. Iun. *consil.* 106. *num.* 5. *in fin. vers. vbi dicit, quod talis consuetudo*, Cran. *cons.* 134. *num.* 9. *&* 158. *num.* 17. Ioseph. Ludou. *decis. Lucens.* 29. *num.* 57. Borrell. *loc. cit. num.* 46. & quod ex frequentia actuum inducatur consuetudo dixerunt Cyn. *in leg.* 2. *Cod. quæ sit longa consuet.* Affl. *decis.* 321. *n.* 17. & *decis.* 388. *sub n.* 7. Borrell. post alios quos ad nauseam refert *cit. titul. de consuet. num.* 19. & si verum est; quod ex duobus 7
actibus consuetudo inducitur, iuxta ea quæ scripserunt D. de Franch. *decis.* 91. *num.* 16. D. Creicent. *decis.* 2. *in titul. de consuetud.* & Thes. Fil. *quæst. forens. lib.* 1 *quæst.* 38. *num.* 16. & ad probandum solùm sat sit vnus actus, vt ex Bart. & aliis dixit Borrell. ad Bellug. *in specul. Princip. rub.* 4. & *in cit. titul. de consuet. num.* 106. & Thes. *dict. quæst.* 38. *n.* 17. Quantò fortius dicitur inducta consuetudo in casu nostro, vbi non vnus, duo, decem, sed innumerabiles considerantur actus.

Tertiò ex alia probata remanet consuetudo in 8
casu nostro; nimirum ex tot geminatis sententiis inde ortis, cùm duæ dumtaxat sufficerent, Gramm. *decis.* 48. *num.* 1. *&* 3. Menoch. *cons.* 501. *num.* 36. *&* 38. *lib.* 6. Mastrill. *decis. Sicil.* 67. *num.* 16. Bart. *decis. Bonon.* 98. *n.* 9. 11. 13. *& aliis.*

Sed quorsum ratiocinatio hæc ad demonstrandum, quod in casu nostro sit probata consuetudo exigendi quartarias, cùm bona Baronali Curiæ reddititia venundantur? si ex proprio Aduersariorum ore hanc habemus probationem; fuit enim in facto demonstratum, in gradu appellationis à sententia reintegrationis, in quo iudicio andiebatur Vniuersitas, conuentos à tunc Comitissa Nolæ hanc falsos esse veritatem; etenim pro eorum defensione nunquam negabant, hoc ius ad Baronem spectare; sed ad excludendum illius intentionem asseuerabant, quartarias soluisse, sicque non video quo pacto in controuersiam hodie poni possit, consuetudinem non fuisse probatam.

Vnde existente Barone in probatis, etiam ex 9
confessione Aduersariorum, quando alias de his dubitari contingit, vt in eius Baronia Lauri vigeat consuetudo, etiam immemorabilis, vt ex venditionibus bonorum Baronali Curiæ reddititiorum solui debeat Baroni quartaria, non obstat vana oppositio, nimirum, quod exactio hæc iuris habeat resistentiam, ex eo quod iure cautum reperitur, vt quando contractus est simpliciter emphyteuticus non nisi simplex debeatur laudemium, *vulg. l. fin. Cod. de iur.* 10
emphyteut. etenim vt obiecto satisfaciam, credo DD. Iudicantibus satis patere, quod quamuis laudemium directo Domino soluendum, ex iuris dispositione quinquagesimam partem pretij, quo res illa venundatur, excedere non possit, *dict. leg. fin.* Attamen communiter DD. nostros affirmasse, vt tam ex pacto contrahentium, quam ex Regionis consuetudine statui possit, vt maior præstetur quantitas; nullibi enim legimus ius aliquod, pactum hoc, siue consuetudinem prohibens; text. enim in *dict. leg. fin.* aliud non disponit, nisi quia directi Domini in eorum præstando consensum alienationibus rerum in emphyteusim concessarum se malè gerebant, sic ab emphyteuticariis ingentes pecuniarum summas extorquentes, statuit Imperator, vt quinquagesimam partem pretij excedere non possint; asserere modo, quod si augeretur hæc quantitas, vel ex partium conuentione, vel ex certi loci consuetudine quod idem est (nam pactum, & 11
consuetudo à pari procedunt, & quod potest fieri per vnum potest fieri per aliud, vt ferè in terminis loquebantur Io. de Plat. *in l. Domin. num.* 3. *Cod. de agric. & censit. lib.* 11. & Affl. *decis.* 91. *num.* 9 *&* 258. *num.* 2.) aduersaretur dispositioni *dict. leg. fin.* credo certè quod asseueratio hæc esset merè somnium vigilantium, quandoquidem, nec ex verbis, nec mente text. hoc colligi potest, cùm voluerit tantùm

Impera

Imperator prouidere casum, quando res simpliciter concessæ reperiuntur, nullo à principio inserto pacto, vel consuetudine vigente, vt in casu alienationis maior quantitas, quàm quinquagesima exigatur; nam vbi hoc pactum, vel consuetudo in medium se offerunt cessat omnis contentio inter contrahentes, & seruatur quod pacto, vel consuetudine statutum est, sicque cessat insimul ratio *d.l.fin.* quæ fundatur in refrænando cupiditatem directi Domini, qui ab emphyteuta, vt dixi, pro suo arbitrio, & non moderatè ingentem pecuniarum summam extorquebat.

12 Vndè, vt in laudemij solutione loci consuetudo attendenda sit, vt nimirum id soluatur, quod consuetudine introductum est, dixerunt indiuidualiter Paris de Put. *de reintegr. feud. in quæst. qua incipit, pene, quod quod sunt duo Domini, num. 10. ibi, tale laudemium soluitur secundum consuetudinem, & morem Prouinciarū.* Alex. *cons.* 5 *n.*8. *per tot. lib.* 5. vbi testatur Veronæ pro Laudemio solui decem pro quolibet centenario. Cassan. *in consuet. Burgund. rubr.* 11. §. 1. *num.* 2. sub illis verbis attendendæ sunt consuetudines & vsantiæ locales, secundùm quas soluendum est Laudemium. Renat. Chop. *in consuet. Andag. tit.* 3. *art.* 2. *lib.* 2. *vol.* 2. vbi dicit in illa Regione pro laudemio solutionem fieri viginti denariorum pro qualibet pretij libra. Ant. Sola. *in con'uet. Sabaud. tit. de iur. emphyt. glos.* 1. *super decr. in causis, n.* 4. vbi dicit validam esse consuetudinem vt pro laudemio soluatur tertia pars pretij. Foller. *in tract. de censib. in verb. huiusmodi, num.* 52. vbi dicit hæc verba, *scire autem oportet quod Domini directi non habent intentionem fundatam, vt habeant laudemium sine quartariam, nisi quatenus consuetudinibus locorum, aut titulo particulari prebetur.* Matth. Coler. *decis.* 33. *num.* 5. vbi dicit apud Saxonos, & Turingos solui quintum pro quolibet centenario. Ludouic. Scacc. *cons.* 65. *n.*46. vbi similiter quinq; pro centenario Parmæ exigi pro laudemio attestatur. Camill. Borrell. *in sum. decis. part.* 1. *tit. de laudemio, num.* 12. vbi auctoritate Marin. Frece. *de subfeud. lib.* 1. *in* 1. *auct. in quæst. incip. pluribus autem modis, n.*81. *& seq fol. mihi* 167. testatur in aliquibus locis huius Regni pro laudemio exigi tertiam, & alibi quartam pretij partem, quæ tertiaria, & quartaria appellatur.

13 His igitur sic stantibus, & pro verissimis suppositis dico satis in vanum elaborasse Aduersarios disserendo in hac causa, vt tunc demum concedi possit exactio huius iuris quartariæ, cùm res sub hoc onere specialiter concessa reperietur, at si concessio simpliciter in emphyteusi facta esset, nullibi in contractu, hoc onere expresso, non nisi simplex laudemium deberi; & nec laudemium nec quartariam, quando contractus esset simpliciter censiticus; subiungentes quod cùm in concessionibus factis per Dominos de vrsinis, nulla, de emphyteusi fuerit facta mentio, nec dictum vt in casu alienationis solui deberet laudemium vel quartaria, contractus potius præsumuntur simpliciter censuales, quàm emphyteutici, & per consequens nec laudemium, nec quartariam deberi, & eò fortius, cùm supponatur bona sic simpliciter concessa de feudo processisse, & sic feudalia, quo casu cum alienantur
14 in Regno, incontrouersum est, vt laudemium exigi non possit.

Domini. Vt prædictis satisfaciam, Respondeo primò corruere prorsus hæc omnia ex aduerso ponderata, si Baro est in probatis vigere in terra Lauri consuetudinem, vt quando contingit venundari bona Baronali Curiæ redditiua solui debeat quartaria, nam si hoc est probatum, prout in facto demonstraui, & superius de iure fundaui, nullo pacto est quærendum, an concessio fuerit facta cum hoc onere, vel simpliciter in emphyteusim, vel sub simplici annuo reddito, sicque vt contractus præsumendus sit censiticus, potius quam emphyteuticus, itemque an sit de feudo res concessa; sic enim qualiscumque contractus, & de re quæ tenebatur in feudum, vel in allodium, dum viget consuetudo hæc non est de alio inuestigandum.

Secundò vt videar materiā degustasse cōcordamus in facto cum Aduersariis in concessionibus factis per Dominos de vrsinis, nullibi legi, vt in casu alienationis solui deberet laudemium, vel quartaria, & quod legitur est, vt in casu alienationis sit impetrandus directi Domini consensus; sed falsum est omnino consequens quod ex hoc desumunt: ergo nulla debetur quartaria; ergo contractus initi præsumuntur censuales, & non emphyteutici, quandoquidem ex infra dicendis nullo pacto controuerti potest has concessiones sub natura emphyteutica processisse. Primò, Quia in casu 15 alienationis expressè fuit dictum, vt recurrendum sit ad concedentem pro assensu, & sic vltra annuam præstationem fuit hoc ius Domino concedenti reseruatum, hæc est notabilis Theorica Bart contra quam non inueni contradictorem, *in l.* 1. §. *hic titulus, num.* 4. *ff. de public. & vectigal.* illamque recitant Paris de Put. *in suo tract. de reintegr. feud. cap.* 215. quod incipit, *& quia sæpè, num.* 3. & Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 22. *tit.* 3. *num.* 9. Dicit enim Bart. quod tunc contractus est censualis quando quis con- 16 cedit omne ius, quod habet in re licet certa pensio sibi præstari debeat, sed quando vltrà annuum canonem aliquid iuris sibi reseruat prout in casu nostro, emphyteuticus erit iudicandus contractus, & successiuè cùm res illa sic concessa alienatur, laudemium, siue Quartaria, secundum loci consuetudiem solui debet & hoc pro eo quod ad casum nostrum pertinet indubitatum redditur, cum in concessionibus prædictis, vltra assensus reseruationem in casu alienationis expressè fuerit dictum quod si concessionarij contra fecerint, ab eorum iure cadant, id quod concessionibus censualibus non conuenit: legantur concessiones ab Vniuersitate in hoc iudicio præsentatæ *fol.* 274. 276. *&* 278. *in proc. curr.* & legatur alia concessio similis in processu reintegrationis *fol.* 445. & propè 448. Secundò quia quando de concessionibus non constaret & dubitaretur an concessio fuerit facta in emphyteusim, vel potiùs sub simplici annuo censu, sicque an contractus fuerit emphyteuticus, vel censi- 17 ticus, in dubio dum concessa reperitur res, quæ fuit de feudo, in emphyteusim præsumitur facta concessio, ita satis bene Affl *in decis.* 129 *num.* 6. *&* 7. vbi restatur maiorem partem Dominorum de Cōsilio huic suæ sententiæ adhæsisse, idemque affirmauit *in cap.* 1. §. *si quis per triginta in* 6. *not. ante num.* 7. *in tit. si de feud. defunct fuer. contr. int. dom. & agnat.* Intrigl. *de feud. cent.* 1. *quæst.* 9. *num.* 19. *& quæst.* 10. *num.* 14. quem citat D. Reg. Tap. *decis. S. C.* 9 *n.* 4. Cæsar Vrsill. *in addit ad Affl. ad supra cit. decis. Afflict.* 129. *num.* 4. vbi testatur in causa Comitis Moreoni cum aliquibus de Citcello, S. C. reiecta decisione Capyc. 103. adhærentique sententiæ Afflict. iudicasse quod quando res 18 redditur feudo, in dubio ex contractu emphyteutico, potiùs quam censuali reddi præsumitur, subdens in illa causa Thomam Grammaticum compilasse decisionem 77. idemque satis benè affirmauit Paris. *de reintegr. feud. cap.* 191. quod incipit, *& circa iam dicta, num.* 3. & nouissimè D Reg. de Pont. *de pot. Proreg. tit. de elect. effic.* §. 4. *num.* 12.

Vnde data hac iuris præsumptione, & in dubio quando non constat de concessione, censeatur contractus emphyteuticus, dum res est feudo redditiia, consequens est dicere, vt quando venduntur res illa, siue constat de concessione à Barone in emphyteusim facta, siue non, fiat locus solutioni lau-

19 nij secundùm loci consuetudinem, in nibilo obstante, quod cum feudum in emphyteusim cōcedi probibeatur, adbuc si Domini condirio melior fieret, nunquam visum, neeauditum ex alienatione feudi solui in Regno laudemium, hoc enim est verissimum quando venditur corpus integrale feudi, viget enim genetalis consuetudo in hoc Regno, vt quando venditur feudum, laudemium, siue quartari a Domino Regi nostro non soluitur ex quo soluitur releuium in morte, vt per Andr. Affl. & quos citat D. Reg. Tap. *loc. cit. n.* 3. & in his terminis procedit decisio, quæ prodiit in causa Card Iesualdi, Abbatis Regalis Vallæ super venditione terræ Schifati, at cōtrariū ab omni dubio procul est
20 affirmandum, quando venditur res feudi, quæ sub annuo canone ab antiquo in emphyteusim à Barone concessa reperiretur; Tunc enim nullo iure probibetur in Regno, quin ex illius rei alienatione laudemium Baroni concedenti solui debeat; nam quamuis, secundùm receptiorem nostratum sententiam, corpus integrale feudi, & sic totum feudum in emphyteusim concedi non possit, benè tamen res aliqua feudi, putà Domus, vinea, Molendinum, siue Territorium aliquod inculium, vel nemorosum in emphyteusim concedi possunt, quæ quidem concessiones priscis temporibus in dies procedebant, ità Andr. in constitutione *constitutionem Diua memoria, in verb. minuendis*, & *in c. 1. in addit. in fin. in tit. an ille qui interficit fratrem Domini sui*, Paris *de reintegr. feud. in quæst qua incipit, qua bona dicantur domanialia, num. 6. fol. 3.* & *in quæst. quæ incipit aliqua insuper fol. 5.* Affl. *dict. cit. decis.* 129. *numer.* 14 *& seq.* Matin. Frec. *de subfeud. lib.* 2. *in* 19. *auth. per totam.* Cæsar. Vrsil. *in addit. ad Affl. in dict. decis.* 129. *numer.* 13. Iul. Clar. post alios quos citat in §. *feudum quæst.* 33. *num.* 4. Dominus Reg. Tap. *cit. decis. 9. num.* 9 *&* 10. vbi distinctè, & benè loquitur. Tertiò quod omnes concessiones factæ à Baronibus Lari processerint sub natura emphyteutica, est iam iudicatum in sententia reintegrationis per S. C. confirmata. Fuit enim per illam declaratum, bona Curiæ reddititia in commissum incidisse, præcedente instantia comitissæ Actricis deuolutionem petentis propter canonem intra triennium non solutum, propter alienationem factam sine assensu Domini, & nulla soluta quartaria, legatur instantia *fol. 29. cit. lit. A.* 30. 31. *& fol. 50. & 51. lit. B. fol. 65. à terg. & 66. lit. C. fol.* 108. *à terg. &* 109. *à terg. lit. D. fol.* 115. *lit. E. fol.* 122. *lit. F. fol.* 125. *lit. G fol.* 148. *lit. H. & fol.* 395. *lit. I. à terg.* si enim S. C. non habuisset bona Baronali Curiæ redditiua pro concessis in emphyteusim, caducitatem declarare non poterat, sed tantùm possessores ad census decursos soluendum condemnare, cùm sine controuer-
21 sia procedat, quod quando contractus est simpliciter censiticus, censuarius nunquam in commissum incidit, quamuis annuum censum per centum annos non soluat, & rem irrequisito Domino census alienet, vt per D D. passim in locis vulgarib. & præ cæteris Capyc. *decis.* 103. *num.* 5. Marsigl. *sing.* 95. Alu. Valasc. *de iur. emphyt. quæst.* 32. *num.* 33. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 106. *num.* 16. 18. *&* 19. Conat. *lib.* 3. *var. cap.* 7. *num.* 1. & Roderic. *de ann. redd. lib.* 2. *quæst.* 21. *num.* 9. *& seq.*

22 Quibus principalioribus oppositionibus sic reiectis, reiiciuntur & aliæ inferiores; Nam quod ex aduerso opponatur, ex alio etiam non deberi laudemium siue quartaria, quia in concessionibus dictum non fuit, vt in casu alienationis solui debeat laudemium, siue quartaria, sicque ex hoc censiticam præsumi concessionem, & non emphyteuticam, est certè satis vana oppositio, quia cùm laudemij solutio sit de natura contractus, illudque ex legis dispositione debeatur, vt probant DD. citati per Surd. *decis.* 31. *num.* 6. *&* 7. nil refert, quod de illius solutione in casu alienationis non fuerit in concessionibus facta mentio, *arg. tex. in l. non dubitatur. C. de euict.* & hoc adeò verum est, quod si directus Dominus, dum concedit expressè in contractu facultatem concessionario dederit in quemlibet extraneum alienandi, & de emphyteusi ad sui libitum disponendi, adhuc in casu alienationis soluendum est laudemium, cum ex facultate tributa emphyteutæ alienandi desumi non possit, vt censeatur facta laudemij
remissio, probant Salyc. *in leg. fin. ante num.* 3. *vers. fa-* 23
teor bene. C. de iur. emphyt. ibique Ias. *num.* 4. *vers. dicit tamen, Salyc.* Soc. Iun. *cons.* 70. *n.* 11. *&* 27. *lib.* 3. Ceph. optimè *cons.* 505. *num.* 17. *lib.* 4. vbi dicit quod quando Dominus directus in concessionis contractu alienandi licentiam emphyteutæ præstiterit, intelligitur concurrentibus his, quæ sunt de natura contractus, & sic laudemij interueniente solutione, idemque satis benè confirmat Cald. *de iur. emphyt. lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 19. vbi *num.* 37. ampliat, vt debeatur laudemium, adhuc si Domini emphyteusim concesserit immunem, & exemptam, omnia iura emphyteutæ cedendo, quia per talem concessionis formam non intelligitur, vt eximatur emphyteuta ab iis iuribus, quæ domini alia sunt, & quæ secundùm contractus emphyteutici naturam Domino specialiter debentur, subdens, quod hæc laudemij præstatio nunquam remissa, aut cessa translatiue censetur nisi specialiter exprimatur, allegat Soccin. *cit. cons.* 70. *num.* 19. *lib.* 3.

Vlterius cessat, & alia, quæ fit oppositio, dum præ- 24
supponitur ex aduerso assensus reseruationē, quæ legitur in concessionib. factis per DD de Vrsinis, quando res sub annuo reddit u concessa alienaretur fundare titulum prorsus contrarium solutioni laudemij, siue quartariæ. Nam si in casu alienationis esset locus huic præstationi, nullatenus requireretur assensus, ex eo quod qui præstant laudemium de consuetudine alienare possunt sine assensu Domini.

Allegant aduersarij Andr. quem reuidere rogant *in c. Imperialem, numer.* 63. *vers. qui præstant, de prohib. feud. alien. per Feder.* illúmque insecuti fuere Capyc. *in inuestit. feud. in verb. feudorum alienationes*, *in* 34. *limit. fol. mihi* 40. *col.* 2. *in fin.* Loffred. *in dict. c. Imperialem, fol.* 55. *à terg. vers. item is qui secundum consuet.* & Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *in* 27. *limit. ad Constit. Regn. Constitutionem Diua memoria, num.* 80. *&* 81. *fol. mihi* 167. & *in* 29. *author. num.* 7. *in fin. fol.* 360. *col.* 2. *in princ.* Domini hæc Andr. & sequacium Theorica ad nostrum non pertinet, sicque nullo pacto in hac causa allegari merebatur. Nam circumscripto quod Baro est in probatis, vt in casu alienationis bonorum suæ Baronali Curiæ reddititiorum, sit impetrandus ipsius assensus cum solutione quartariæ, Andr. loquens de alienatione feudi in terminis illius Imperialis Sanctionis, qua mediante statutæ sunt tot pœnæ aduersus bona feudalia contractantes, dicit, quod de consuetudine, qui soluit laudemium potest alienare feudum sine assensu Domini, sicq; euitare pœnas *in l. illa*, præscriptas, sed non dixit quod qui alienat cum assensu Domini non tenetur soluere laudemium siue quartariam, huius Andr. dicti assignat rationem Frecc. *in loc. cit.* & ea, est, quia consuetudo illa, quæ tertiariam aut quartariam induxit, licentiam alienandi concessisse videtur, & ego aliam consideto efficaciorem
rationem, nimirum, quia Dominus recipiendo solutio- 25
nem quartariæ factæ alienationis, suum præstat consensum, qui quidem consensus in hoc casu potius ex facto, quam ex verbis procedit, ad tex. *in leg. Paulus, ff. rem rat. hab.* etenim alicuius momenti extitisset Andreæ Theorica, si dixisset quod qui alienat cum consensu Domini, laudemium soluere non tenetur, sed hoc dicere non poterat obstante nimis cla-

ra dispositione tex. *in vulg. leg. fin. C. de iur. emphyt.* ergò.

Hæc satis ad demonstrandam Iustitiam Domini Baronis.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti species proponitur.*
2 *Iura feudalia de retractu loquentia procedunt in feudo ex pacto, non autem hæreditario mixto.*
3 *Feudum ex pacto non potest alienari nisi proximiori agnato, feudum verò hæreditarium cuilibet.*
4 *Ratio, quæ affertur pro retractu obtinendo, quia fuit res maiorum, est falsa.*
5 *Decisiones prodita pro retractu in feudo hæreditario processerunt ex æquitate, & re integra.*
6 *Tempus quodnam est præscriptum agnato ad retrahendum feudum alienatum; & an currat contra minorem ipso iure, num 7.*
8 *Minor ad hoc vt possit restitui aduersus lapsum temporis, læsionem passam probare tenetur.*
9 *Minor quid probare teneatur, quando petit se restitui aduersus lapsum temporis ad retrahendum præscripti, & numero 10.*
11 *Andreæ Fachinei sententia in consilio 64. ante num. 15. defenditur ab aliquorum oppositionibus, & num. 14.*
12 *Intellectus traditur ad* tex. in lege si in emptionem 36. ff. de minoribus, *& num. 13.*
15 *Ius retractus, quod competit iure sanguinis, illi competit, cui competit alienantis intestata successio.*
16 *Successorium edictum an habeat locum in iure retractus, quod competit iure sanguinis.*
17 *Ius retractus, quod competit agnato in venditione feudi ex pacto, an competat filiis alienantis.*
18 *Ius retractus, quod competit iure sanguinis, an habeat locum quando feudum venditur sub hasta.*
19 *Prælatio vbi competit, est deneganda quoties Agnatus illam petens esset pauper, sicque pro retractu obtinendo necesse haberet mutuo, vel sub vsuris ab alio pecuniam accipere, & nu. 20.*

ARGVMENTVM.

Ius retractus, quod in venditione feudi ex pacto competit agnato nùm locum habeat in feudo hæreditario mixto. Minor læsione non probata nùm restitui possit aduersus lapsum temporis ad retrahendum à iure præscripti; & de germano intellectu *l. si in emptionem 36. ff. de Minoribus.* Ius retractus an competat vlteriori agnato, proximiore retrahere non valente. An locum habeat in venditione, feudi quæ fit sub hasta. Et an iure illo vti possit filius feudatarij alienantis. Insuper dubitatur, an in casibus, in quibus competit Agnato prælatio sit à Iudice concedenda, vel potiùs deneganda, si Agnatus, qui pro retractu instat, sit pauper, adeo vt mutuo, vel sub vsuris esset ab alio pecuniariam necessariam recepturus.

ALLEGATIO CXXVII.

Exposita venali Terra Lauri sub die 25. mensis Maij 1632. instantibus creditoribus Illust. Marchionis, emptaque illa à Ioanne Francisco Reviglione pretio ducatorum centum quinquaginta millium, quos iam in pecunia contanti exbursauit. 1

In anno 1635. sub die 30. Maij comparuit in S. C. D. Ioseph Pignatellus præfati Marchionis filius adhuc in minori ætate constitutus petens, in emptione prædicta præferri Ioanni Francisco emptori, offerens se adimplere ea omnia, ad quæ de iure teneretur, vt supplicatione fol. 1. ad finem, vt legitimè potuisset iudicium prosequi, cùm defensorem non haberet; anno sequenti sub die vltima Iunij petiit sibi de curatore prouideri, quem nominauit Doctorem Marcum Antonium de Angrisano, *fol. 4.* qui iam à Domino tunc causæ Commissario concessus, eadem die mediante alia comparitione instetit, Actorem cum effectu præferri in emptione prædicta, etiam per viam restitutionis in integrum, ad quam admitti petiit, *fol. 5.* contradicit Ioannes Franciscus conuentus, quo fit, vt in præsentiarum dubitari contingat, quid Iuris.

Et cùm anno præterito de hoc eodem articulo in Sacro Consilio & in eadem Aula vbi præsens controuersia dirimenda se offert, mihi disserere contigisset pro Domino meo Consiliario Mastrillo hac eadem vexatione tunc oppresso, consimilem rutelam in præsenti anno continuare libenter onus assumpsi, in Domino sperando, quod cùm causa hæc eiusdem facti, & iuris sit, idem iudicium, & exitus, eademque fortuna esse debeant.

Acce

2 Accedendo igitur ad tuendum iura conuenti, dico primò, prout aliàs dicebam, quod cùm Actor ad eius iustitiam fundandam nullo alio fundamento fulciri possit,nisi eo, quod habetur *in capit. 1. §. sed etiam res, per quos fiat inuest. in capitulo 1. §. porrò, qual. olim pot. feud. alienar.* & *in capitulo 1. §. Titius, si de feud. defunct. content. sit inter Dominum, & agnat. vas.* in vanum laborat, cùm iura hæc, quæ prælationem in agnati fauorem induxerunt, communiter receptum sit, vt non nisi in feudo ex pacto simpliciter procedant, non autem in feudo hæreditario mixto, qualia sunt in Regno omnia, 3 feudum enim ex pacto non potest feudatarius alienare nisi proximiori agnato, nec vnquam alteri, absque eiusdem agnati consensu, ac proinde non mirum, si contraueniendo, sicque in extraneum alienans, valeat agnatus ille proximior retrahere, id, quod in feudo hæreditario mixto cessat omninò, cum in illius distractione nullus agnati consensus requiratur; sed tantùm supremi, ac directi domini; ita Nostrates communiter, & omnium primus Andr. *in dict. capitulo 1. §. Titius,* & ibidem Afflict. *numer.* 4. & *in Constitut. Predecessorum,* Paris *de reintegr. feud. in quest. incip. Au si vendantur, in fine numer.* 17. Grammat. *decis.* 103. *numer.* 207. Camet. *in capitulo Imperialem, cart.* 98. & 90. *col.* 3. *vers.* 4. *conclus.* Loffred. *in capitulo 1. num.* 102. & *cons.* 14. *num.* 51. & *in d. §. Titius.* Frecc. *lib.* 3. *de subfeud. differ.* 2. *inter feud. ex pact.* & *hered.* Lanar. *cons.* 96. D. Præs. de Franc. *dec.* 1. *numer.* 19. & alij per me relati in Responso pro Domino Mastrillo *numer.* 5. vbi *numer. seqq.* 4 falsam prorsus ostendimus rationem à Rouit. ponderatam in *Resp. post* 11. *decis.* Reg. de Ponte *numero* 73. dum dixerit, ideò in feudi distractione est agnato concedenda prælatio, quia fuit res Maiorum, quæ sanè ratio sicut militat in feudo ex pacto, militat quoque in feudo hæreditario mixto; diximus enim, quòd si ratio hæc vera esset, sequeretur, vt in distractione feudi, merè, & absolutè hæreditarij, & cuiuslibet rei allodialis, quæ fuit Maiorum, esset locus prælationi ad fauorem omnium, qui à primo illius rei acquirente descendetent, id quod falsum est, & contra expressam iuris dispositionem, idemque Rou. negat omninò *cit. resp. num.* 47.

5 His sic stantibus nullius momenti esse affirmo decisiones, quæ aduersus hanc meam, totque Patrum sententiam in supremo huius Regni Senatu proditæ afferuntur, cùm omnes ex quadam æquitate processerint, & citra vllum emptoris interesse; nimirum re integra, & sic emptori possessione non tradita, nec pretio soluto; at quando venditionis actus, siue de Partium consensu, siue de ordine Iudicis celebratus, extitit ex omni sui parte perfectus, & per possessionis traditionem, & pretij solutionem consummatus, prout euenit in casu occurrentis controuersiæ, non inueni decisionem, quæ huic nostræ sententiæ aduersetur; sed bene secundùm illam iudicatum, nimirum in causa Annæ Mariæ Carafa, cum D. Alfonso Sancio, sub die 19. Decembris 1626. vbi fuerunt vndecim Votantes, & vt audiuimus, omnes concordes, vt in feudo hæreditario mixto non habeat locum prælatio, idemque anno præterito sub die 6. Iunij in memorata causa Domini Consiliarij Mastrilli, cum illis de Zattara; satis enim impium esset, & in publici commercij perniciem, vt quis postquam feudum aliquod emerit, pretium soluerit, illudque per annos pacificè possederit, & meliorauerit, venditoris fidem sequutus, vel hastæ fiscalis auctoritate monitus talem recipiat molestiam, & vexationem, vt tanto eius incommodo, tantoque interesse à feudo empto, & per tot annos pacificè possesso eiiciatur, id quod credo bene considerasse Imperatores, dum ius hoc retractus, quod in rerum venditione antiquitus vendentibus consanguineis concedebatur à Christiano Orbe abolendum esse statuerunt *in vulg. l. dudum. C. de contrab. emption.*

6 Secundò, si imprudenter adhærere velimus aliquorum sententiæ; qui audacter, & citrà erubescentiam affirmare ausi sunt, iura prædicta etiam in feudo hæreditario mixto procedere, & locum habere, ex alio Nos contendimus, conuentum à petita prælatione esse absoluendum; siquidem eorundem iurium dispositione attento, nimis serò Actor iura sua proposuit, & penitus extra tempus, nimirum post tres, siue quatuor annos post perfectam venditionem, cùmque indubitatum sit, ex dispositis *in dict. §. Titius*, & *in dict. §. porrò*, annum tantùm agnato ad retrahendum fuisse concessum, ergo. Nec dicat Actor anni circulum considerari, sicque illum datum censeri, quando venditio in remotiorem agnatum facta proponitur; at quando in extraneum, prout in casu nostro, non nisi triginta annorum spatio ius hoc, de quo agimus, præscribi; nam respondemus hoc procedere; quando agnatus proximior defuncto feudatario alienante iure proprio vellet alienationem reuocare, nullo refuso pretio, eo enim casu, quia tractatur de iure sibi per inuestituram quæsito, ius illud non nisi triginta annorum cursu præscribitur; at quando in vita feudatarij alienantis agere vult agnatus iure prælationis, prout in casu nostro, quod ei permittitur, pretio tamen exburssato, & tunc siue alienatum sit feudum in remotiorem agnatum, siue in prorsus extraneum, annus dumtaxat conceditur ad retrahendum, vt nimis clarè probatur *in dict. §. Titius*, & *in dict. §. porrò*, ita vno ore fassi sunt Andr. Fachin. *contr. iur. lib.* 7. *capitulo* 9. *vers. postremò*, & *capitulo* 15. *versicul. ego puto*, Ioan. Kop. *decisio* 54. *numero* 58. & 59. Harthm. Pistor. omninò videndus, *question. iur lib.* 2. *questione* 8. *numer.* 10. *versicul. preterea ex verbis*, & latiùs, ac melius *questione* 12. *numero* 18. 19. 20. 21. & 22. Rouit. aliis omissis *in pragm.* 63. *numero* 8. *de offic. procurat.* *Cæsar. in nouissimis.* 7 Nec conclusio hæc aliquam potest recipere restrictionem, ex quo actor extitit semper, prout ad præsens reperitur, in minori ætate constitutus; nam respondemus, receptissimum esse, tempus vnius anni, de quo in iuribus prædictis ad retrahendum Agnato concessum minori ipso iure currere, ita Scradet. *de feud. part.* 8. *capite* 7. *numer.* 49. & *seqq.* Rosent. *de feud. cap.* 9. *concl.* 9. 2. *n.* 14. & *in addit.* ibidem, *litera Q.* & Harthm. Pistor. post alios *quæst. iur. lib.* 2. *quest.* 12. *n.* 33.

Et quamuis non ignorem potuisse Actorem in hoc casu ad in integrum restitutionis auxilium recurrere, attamen passam læsionem probare erat ei onus; nullibi enim in iure legimus, minorem restitui, quia minor, sed quia læsionem passus est, nec aliter dici posse læsum eò ipso, quòd passus sit labi tempus ad aliquid faciendum à lege concessum, sed cogitur insimul, si restitutionem assequi, vult, de allegata læsione edocere, ita Bartol. *in lege nam postea* 9. §. *si minor*, *numero* 6. *ff. de iureiur.* ibique Angel. *numer.* 3. Salyc. *numer.* 7. Alex. *numero* 8. Viu. *decis.* 534. *numero* 42. & alij per me relati in citato responso pro Domino Consiliario Mastrillo *numer.* 21. & *seqq.* quo loco *numer.* 25. in terminis iuris retractus, siue prælationis attulimus doctissimum Fachin. qui *cons.* 64. *ante num.* 15. *vers. venio ad quartum*,

quartum, lib. 1. docet id, quod per minorem in hac re probandum sit, vt obtinere queat; nimirum quod tẽpore alienationis poterat minor emere, quod habebat in promptu pecuniam, & quòd talis retractus fuisset ei vtilis, ad idque, ait, à Iudicibus summè aduertendum, ex quo esse posset, vt aliquando non sit minoribus vtile, aliquid emere, vel quia, non habent pecuniam, vel quia ære alieno oppressi sunt, vel quia, & tandem ad alios vsus magis necessarios pecuniam erogare sit magis expediens, subdens demùm, neminem affirmare posse, minori vtile esse aliquid emere, si ad hoc faciendum necesse haberet pecuniam sub vsuris accipere, vel aliquem alium damnosum facere contractum.

10 Nec dices contra conclusionem istam à Fachineo firmatam aliquos insurrexisse Doctores asserentes, læsionem satis esse in hoc casu probatam, si res, ad quam retrahendam petit minor restitui suorum Maiorum fuerit, sicque sat esse, passum fuisse minorem affectionis interesse, ad tex. *in leg. si in emptionem* 36. *ff. de minor.* triplici enim modo huic obiectioni respondetur.

11 Primò Doctores omnes, quos inueneris sic se Fachin. sententiæ opponentes alloquutos esse contra casum tex. *in cap. constitutus. de in interg. restit.* vbi Summus Pontifex tunc demùm permittit restitui consanguineum minorem aduersus omissam petitionem iuris retractus, quod infra annum, & diem à tempore contractus alienationis, secundùm loci consuetudines proximiori consanguineo competit, si læsionem probauerit, & non aliter, ibi, *Et eos læsos esse constiterit*, quæ tex. verba glos. ibidem explicando sic loquitur, *probabunt ergo isti se esse minores, & læsos, aliàs non audientur.*

12 Secundò respondetur, tex. *d. l. si in emptionem*, ex quo colligitur interesse affectionis, quia res fuit Maiorum, ad casum nostrum non applicari; ibi enim tractatur de auocanda re de manu minoris, qui rem, quæ fuit Maiorum emerat cum pacto addictionis in diem, & sic agit minor de damno vitando, hic de lucro captando, & de damno inferendo tertio rei possessori, vt benè explicant Curt. Sen. *cons.* 58. & Soc. Iun. *cons.* 45. *n.* 8. *&* 9. & *cons. seq. n.* 41. *vers. quantum verò ad secundum, lib.* 4.

13 Tertiò respondetur, quòd in tex. *d. l. si in emptionem*, secundùm explicationem glos. ibi, *in verbo, audietur*, supponitur, potuisse minorem tempore addictionis tantum offerre, quantum alius dare obtulit, & recusauit, quæ quidem potentia de reali, & effectiua, nimirum per pecuniæ numerationem, non autem de verbali est certè intelligenda; vnde stante hac potentia, quam neglexit minor, statuit Iurisconsultus, vt succurratur ille hoc restitutionis auxilio; sed fac, vt minor, qui cum hoc pacto emerat, tempore, quo alius intra tempus statutæ addictionis maius obtulit pretium, pecuniam ab alio oblatam non habuisset, potuissetne rem ab ipso emptam assequi? certè non, quia deficiebat in salutari; modò, supposita hac impotentia, peto, ego, potuitne in eo tex. sentire Iurisconsultus, esse minorem illum restituendum, ex quo omisit offerre, quod alius obtulit, certè non, quia etsi obtulisset, frustratoria extitisset oblatio propter ipsius impotentiam, ergo, dico ego necessariò intelligenda est restitutio, de qua in tex. prædicto, cùm minor realiter, & effectiue per pecuniæ numerationem offerre potuit, quod alius obtulit, & neglexit; nunc videamus in casu nostro, dum D. Ioseph Actor petit se in integrum restitui aduersus omissam petitionem iuris retractus, si verè intra annum à die emptionis factæ per Ioannem Franciscum conuentum, iure illo vsus esset, habuisset ne promptam summam, & quantitatem ducatorum censum quinquaginta millium, pro ea Ioan. Francisco emptori exbursanda? considerent quæso hoc Domini Iudicantes, & demùm solita eorum integritate videant, si in præsenti causa attenta dispositione text. *in dict. leg. si in emptionem*, possit de in integrum restitutione tractari.

Et ex his vides quantum vera, iurique consentanea sit supra relata Fachin. sententia, dum existimauit, in hac retractus restitutione assequenda necessarium fore, vt minor, qui aduersus temporis lapsum restitutionem petit, probet pecuniam habuisse promptam alienationis tempore, sicque illum potuisse retractum exercere, & neglexit, nam si dari posset casus, vt maior audiri non posset, etiam si offerret intra tempus ad retrahendum præscriptum, & hoc propter ipsius impotentiam, quonam pacto posset elapso tempore restitutionis auxilio subueniri; dicendum est ergo requiri necessariò, vt constet de potentia, qua mediante detegitur læsio, sicque Iudicem arbitrari posse; an minor, qui restitutionem petit aduersus temporis lapsum, tanto beneficio dignus sit, iuxta disposita *in d. cap. constitutus*, cui congrua responsio dari non potest. 14

Tertiò, ex alio venit etiam Dom. Ioseph ab instituto prælationis iudicio repellendus, nam cùm ius hoc retractus, quod competit iure sanguinis, reguletur secundùm ordinem legalis successionis, & sic, vt ad illum dumtaxat spectet, qui in re vendita, agnato venditore defuncto, ab intestato successurus esset, vt per Gugliel. de Bened. *in cap. Raynutius, in verb. & vxorem nomine Adelasiam, num.* 636. *in antiquis*, & 74. *in* 5. *decis. in nouis.* Rondell. *in Constit. Sancimus, §. in primis, in verb. socij, num* 12. & Simon. Pistor. *in addit. ad gensto em. quæst.* 12. *circa finem*, certe si vendita non esset Terra Lauri, defuncto Marchione patre, in ea Dom. Ioseph non succederet, sed frater suus primogenitus, & deficiente primo, secundus, & cæteri multi, qui actorem ipsum ætate præcedunt. 15

Nec dices, vt aliqui opinati sunt, quòd quando persona, quæ ab intestato in re vendita successura esset, vel nollet hoc retractus iure vti, sit locus sequenti in gradu, nam contraria sententia est magis vera, & iuri consona, quam tuentur Cuiac. *in dict. cap.* 1. *§. sed etiam res, tit.* 4. *lib.* 2. *de feud.* Harthm. Pistor. *qq. iur. lib.* 2. *quæst.* 12. *num.* 66. Henr. Vult. *de feud. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 101. Fab. de Anna *pract. obseruat. decad.* 1. *obseru.* 10. *post opuscul. collect. Iul. Cæs.* Gallupp. *in suo method. iur. feud. part.* 2. *c.* 11. *n.* 15. & alij plures, qui omnes rationibus, quibus congruè responsum nusquam vidi, docent, nullo modo, nullòve pacto agnatum remotiorem, ad hoc ius retractus admitti posse, quãdo proximior iure illo non vtitur, vel vti non potest, satisque credo me satisfecisse Doctoribus illis, qui contrariam tuentur sententiam, in citato *responso* pro Domino Mastrillo à *n.* 30. *& per totum, vsque n.* 40. 16

Quartò, non esset ponere os in cœlum, ex alio etiam contendere Actorem à petita prælatione forè excludendum, nimirum attenta persona, quæ pro retractu instat, & ex modo, quo mediante fuit processum ad venditionem feudi, de quo agimus: persona enim, quæ agit, est filius feudatarij, propter cuius debita fuit feudum venditum, & vt talis hoc iure vti non potest; sic pro indubitato firmarunt Iacob. Cuiacc. *tract. de feud. lib.* 2. *titul.* 14. *in explicatione dicti §. Titius*, Harthm. Pistor. *qq. iur. lib* 2. *quæst.* 13. *à num.* 33. *ad ad finem*, Vult. *de feud. cap.* 11. *num.* 88. Fachin. *contro.* 17

*tron. iur.lib.7.cap.*19. & alij vno ore asserentes, ius hoc retractus filij alienantis non competere; ea quidem principaliori ratione moti, cùm nulla feudalis lex afferri possit, ex qua ius istud alienantis filiis competere demonstrari possit, nam quod attinet ad tex. *in d.§. Titius*, vbi, *verbum nullum*, quòd hoc ius filiis competat, sed tantùm agnato proximiori, & cùm versemur in materia stricta, non potest latè fieri interpretatio, ex quo ius istud iuris regulis maximè aduersatur, *dict. l.dudum*, immò attentè considerato tex. *in dict. §. Titius*, apertè in eo hæc sententia contra filios probatur, ex quo deducit Pistor. *loc.cit.* quod in hoc peioris conditionis est filius, quàm agnatus, cùm teneatur ille esse hæres, & in feudo, agnatus verò non, *vulg.tex.in cap.*1. *an agnatus.*

18 Diximus etiam ex modo, quo mediante fuit feudum, de quo agimus, distractum; constat enim Auctore Prætore, & sub hasta venditum fuisse, in cuius quidem venditionis specie magis communiter Doctores affirmasse comperimus, ius aliquod prælationis, siue retractus non competere, & hoc propter auctoritatem magni Prætoris, & ne hastæ fiscalis auctoritas in ludibrio ponatur, propter quod apud Nostrates receptissimum est, reuocandi facultatem concessam per Constitutionem Regni *Constitutionem diuæ memoriæ*, quando feudum sine assensu à feudatario alienatum reperitur, in venditione, quæ fit sub hasta locum non habere, probant conclusionem hanc, quod in venditione, quæ fit sub hasta non habeat locum prælatio, Ioan.de Plat. *in leg.* 1.*col.*2.*vers.item est argumentum. Cod. de feud. patrim.lib.*11.Paul.de Castro *cons.*74.*sub num.*4.*vers. sed dubium lib.*2.Alex.*cons.*52.*numer.*4.*lib.*1.Rom. *cons.*107. Curt.*sen.cons.*27.*num.*16. Crau. *cons.*215. *num.*4. Rol.à Valle *cons.*21. *num.*22.*lib.*1. *Dec. cons.* 300. Afflict. *in Constit.Sancimus*, §.*licèt num.*26. & 27. Tiraquell. *de retract. lignag.*§.1. *glos.*14. *num.* 8. vbi alios citat Capyc. *decis.*99. *num.*4. Ludou. Morot. omninò videndus *cons.*62. *num.*22. *per totum*, Frecc. *lib.*2.*de subfeud.in* 6. *limit. ad Constitutionem diuæ memoriæ, num.*15. Gozad. *cons.*103.*n.*21. Clapper. *in rent.causf.fisc. cauf.*100. *quæst.*1.*num.*18.Scrader. *de feud.part.*8.*cap.*7. & alij plures, quibus addo Ioan.Franc. de Ponte, qui licèt *in decis.*11. firmauerit, ius prælationis competere etiam in feudo hæreditario mixto, contra opinionem, quam nos tuemur, hoc tamen limitauit, quoties feudum esset sub hasta venditum, id, inquam, *in tract. de potest. Proreg. tit.de diuers. prouis.*§.1.*num.*21.*fol.mihi* 327. quem sequitur Thor. *ibidem in addit.* eandemque sententiam nouissimè amplexus fuit Io.Bapt. Bilotta *in suis conclus. feudal. concl.* 19. *num* 8. vbi cessare prorsus prælationem hanc affirmat, quoties in feudi venditione legitimæ subhastationes, & præconia pro liberando feudum plus offerenti facta essent, vt tunc nullo modo emptor, qui cum his solemnitatibus emit, possit à consanguineis feudatarij, ob cuius debita fuit feudum venditum molestari, sed in hoc parum insisto.

19 Quintò, & tandem redditur Clientis nostri iustitia luce meridiana clarior ex notoria impotentia actoris ad petitam prælationem assequendam, nam cùm summam teneretur exbursare ducatorum centum quinquaginta millium, & in pecunia contanti, prout illam exbursauit Ioannes Franciscus emptor, necnon supra alios ducatos decem mille, quos erogauit in meliorando feudum, certum est, quòd non reperitur in statu simili peragendi; & vt circumspectissimis Dominis Iudicantibus constet hæc propositio, rogo, vt illam tali modo discutiamus. Hic, qui pro retractu instat est minor, & vt talis sua industria, nec quidem obolum acquirere potuit; ex patre nihil possidet, nec illius auxilio tam magnam pecuniæ quantitatem exbursare potest; ex matre idem, nam & si illa dotem babeat alicuius considerationis, adsunt tamen in medio plures filij, vndè ius resistit, vt integram, totamque dotem, huic, qui pro retractu instat, donet, & quando talem liberalitatem in perniciem aliorum filiorum exercere ius permitteret, modica est quantitas pro assequendo, quod quæritur: supposita igitur tanta impotentia, interrogemus, quæso, huius minoris defensorem, siue curatorem in præsenti iudicio datum; quibus mediis feudum tanti momenti acquirere poterit; etenim nullo est pacto credendum, nec S. Consilium vti omnium pater permitteret, vt hic minor, cum alterius pecunia sub vsuris accipienda feudum prædictum acquirat, sicque exigere demum à corporibus feudalibus ad rationem trium, & ad summum quatuor, & creditoribus, qui pecuniam sub vsuris dederunt correspondere ad minus ad rationem octo pro centenario; quare fas sit mihi in hac causa pro complemento repetere illud idem, quod dicebam pro D. Consiliario Mastrillo, nimirùm iudicium hoc prælationis de alterius ordine, huius minoris nomine institutum fuisse, nec ad alium finem, nisi vel & primò ad defatigandum emptorem sub aliqua concordiæ spe; vel & secundò, vt obtenta prælatione possit Actor feudum alteri, cum quo secretò forsan se conuenit, vendere, sicque lucrum aliquod consequi; Primum ex parte conuenti deficit omninò; alterum iuris habet resistentiam; est enim citra controuersiam, quod vbi locus est prælationi (quam certum est ex supra iam dictis in hac causa non competere) est illa prorsus deneganda, quando res, super qua præferri petitur in petentis dominio non est longo tempore permansura; videatur Guid. Pap. *decis.*411. & ex 03
nostris Cæs. Vrsil. *in addit.ad Afflict. dec.* 238. *nu.*6. ex cuius dictis cernitur apertè S. Consilium in vna facti contingentia habuisse pro absoluto, vt in casu, in quo de iure competit alicui prælatio, non sit illi locus, quoties res illa, super qua petitur præferri penes petentem non est duratura, prout sine dubio contingeret in casu nostro; id, quod etiam doctè satis, prout de more obseruauit Andr.Gayl. *pract. obser.lib.*1.*obser.*19. *à num.*8. vbi inter requisita, quæ colligit concurrenda ad hoc, vt locus fiat retractui, quod competit iure sanguinis; illud pro substantialissimo firmat, nimirum, vt retrahat consanguineus pro se, & in vsum suum, non autem in alterius vtilitatem, & in fraudem rei emptoris, sequitur Io. Baptista Costa *de rat.port. quæst.*110. *num.*3. Castil. *decis.*89.*num.*16. & omnium singularissimè Marius Giurba, quem rogo reuideri *decis.*51. vbi *num.*21. plurium auctoritate docet, hac in re Iudicis partes esse in cognoscendo, an pro se, vel in alterius commodum velit agnatus retrahere, id, quod ex personarum, rerum, & locorum qualitate dignosci posse ait, subdens ad simulationem banc probandam leues sat esse coniecturas, ex Bec. *cons.*52. *num.*50. & *seqq.* quo loco dicit, hoc in Iudicis arbitrium remitti; sed illam existimauit Giurba potissimam esse simulationẽ, quam Card. Verallus in indiuiduo pro hac causa scriptam reliquit *decis.*143.*lib.*1. nimirùm si persona, quæ pro retractu agit, sit pauper, & ad pecuniam pro retractu necessariam exbursandam inhabilis, adeò, vt mutuo ab alio esset eam receptura, id, quod cùm in casu illius decisionis concurreret, prout & in nostro, supremum illud Siculum Consistorium confirmando sententiam

M.C.

M. C. prelationem Agnato denegandam esse censuit, emptoremque ab impetitis absoluit.

22 Quare ex his omnibus iam ponderatis constat enixè sententiam, quam in præsenti tuemur, & aliàs defendimus multiplici ratione, grauissimorumque Iurisconsultorum authoritate roboratam esse; quod proindè omni iure Senatores præstantissimi in hac causa iudicaturi, religione, morum probitate, ac doctrina insignes, illi assentiri, adstipulari, & adhærere tenentur, prout sic sperat Ioannes Franciscus conuentus.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti series proponitur de qua hic.*

2 *Soror vna cum nepotibus ex fratre præmortuo, quando, & qualiter admittatur, non obstante renunciatione facta.*

3 *Textus* in leg. fin. Cod. de pactis, *quod improbat pactum inter duos de successione tertij viuentis, qualiter procedat.*

4 *Textus* in d. l. fin. *vtrum locum habeat, si pater renunciationem stipulatus fuerit ad commodum omnium filiorum.*

5 *Grattani locus* tom. 4. cap. 652. num. 45. & seqq. *improbatur, & quare.*

6 *Textus* in leg. 3. §. de illo, ff. pro socio, *adducitur in præsenti, vsque ad n. 8.*

9 *Textus* in dict. leg. fin. Codic. de pactis, *quomodo limitetur ab Antonio Fabro, & an vera sit limitatio.*

10 *Renunciatio vtpotè strictissimi iuris, est strictè intelligenda.*

11 *Renunciatio non intelligitur facta iuris, quod in actu alicui non competit.*

12 *Renunciatio bonorum paternorum, & maternorum, quamuis accepta dote non comprehendit bona fraterna.*

13 *Cautela, de qua in præsenti facta, quid operetur.*

14 *Renunciatio facta à matre suis filiis an, & quando praiudicet, vsque ad num. 19.*

20 *Successorium Edictum quomodo, & qualiter locum habeat.*

21 *Soror, qua renunciauit habetur ac si non esset in numero vocatorum.*

22 *Ius accrescendi non habet locum in succedentibus ex priuilegio.*

23 *Successorium Edictum locum habet etiam quando filia renunciauit tempore nuptiarum.*

24 *Pauli de Castro doctrina* in leg. qui superstitis, num. 5. iunct. leg. pactum quod dotale. Cod. de collationibus, num. 7. *qualiter procedat, vsque ad num. 26.*

27 *Baldi Doctrina* in leg. duobus 87. ff. de leg. 1. *adducitur in præsenti.*

27 *Renunciatio facta per filiam quando &, qualiter praiudicet successoribus eius.*

29 *Baldi Doctrina* in d. l. fin. C. de pactis, cum concord. *adducitur.*

30 *Nepotes ex sorore num cum sobrinis concurrere possint ad successionem, & quando.*

31 *Nepotes ad aui successionem concurrunt non obstante matris superexistentia, si mater renunciando nihil accepit.*

32 *Renunciatio facta per filiam quando dicatur extinctiua, & quando translatiua, vsque ad n. 34.*

35 *Renunciatio iuris adeundi alicuius hæreditatis cedi non potest.*

36 *Renunciatio, & cessio de hæreditate aliena nondum quæsita nullius est momenti.*

37 *Regentis Rouiti decisio 85. adducitur ad propositum.*

38 *Renunciatio facta à filia quando dicatur fauore masculorum.*

39 *Molfesij theorica* quæst. 6. num. 17. *adducitur.*

ARGVMENTVM.

Soror ad intestatam fratris sui successionem, num vnà cum nepotibus ex fratre præmortuo admitti possit, vel potiùs obstabit ei amplissima renunciatio, quam in manibus Patris, dum nuptui traderetur, peregit. Renunciatio futuræ fratrum successionis num renuncianti obster, quando fratribus absentibus facta reperitur in manibus patris, eoque magis si filiæ dotatio contigit de bonis paternis rantùm. Filij an & quando ex propria persona ad alicuius consanguinei intestatam successionem concurrere possint, non obstante quod eorum mater, quæ amplissimè renunciauit, superexistat, & de aliis pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

ALLEGATIO CXXVIII.

OCCASIONE sequuti obitus D. Iulij de Sangro, orta est controuersia, nùm ad illius intestatam successionem in bonis extra districtum, insimul cum Dominis Nepotibus ex Fratre præmortuo concurrere possit Domina Brigida de Sangro germana soror superstes. 1

Ratio dubitandi contrà D. Brigidam ea eſt, quia cùm hæc Domino Fabritio Brancatio nuptui traderetur, Domino Antonio, Patri ſuo, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus ampliſſimè renunciauit; ergo.

2 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, adhuc contendit D. Brigida, poſſe eam ad germano fratri ſuccedendum cum Dominis Nepotibus concurrere, idque duobus potiſſimum perpenſis, & primò, quod cùm in facto verum ſit, in contractu renunciationis præſentiam, & conſenſum Iulij fratris, cuius bonis Brigidam ſororē renunciaſſe ſupponimus, haud interueniſſe, nullo pacto affirmari poteſt, vt facta renunciatio ipſi noceat; etenim receptiſſima eſt DD. concluſio, quòd ſi filia in manibus patris, vel fratris paternam, maternam, fraternam, auernam, vel aliorum quorumcunque renunciauerit ſucceſſionem, talis renunciatio nullius erit momenti reſpectu ſucceſſionis maternæ, & fratrum abſentium, aliorumque conſanguineorum non conſentientium, quia licèt quantum ad ſucceſſionem bonorum patris ſit facta cum eo, de cuius hæreditate agitur, & valeat, per tex. vulgatum *in c. quamuis pactum, de pact. in 6.* tamen reſpectu ſucceſſionis matris, fratrum, & auorum ſuorum abſentium, non valebit, quia in eorum perſona non erit pactum cum eo, de cuius hæreditate agitur; ſed erit pactum inter tertios, & de ſucceſſione tertij viuentis, quod à iure improbatur, per tex. *in l. fin. C. de pact.* idque ſiue pactum ſit de ſuccedendo, ſiue de non ſuccedendo, quia ſemper

3 eſt de ſuccedendo in perſona alicuius, nec firmatur iuramento; vnde ad dictorum pactorum validitatem cautelam tradiderunt Doctores, vt interueniat præſentia matris, vel aui, vel aliorum fratrum, de quorum ſucceſſione agitur, qui præſtent conſenſum, nam tunc eorum validatur conuentio, per tex. *in d. l. fin.* ſic ſane apertis verbis ſcripſerunt Fulg. *in leg. pactum dotal. C. de collat. & in conſ. 73.* Cum. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig.* Gemin. *in cap quamuis pactum. num. 13. de pact. in 6.* Io. de Imol. *ibidem.* Alex. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, num. 12.* Aret. *in l. qui ſuperſtitis, col. 4. verſ. eſt quarta fallentia, ff. de acqu. hæred.* Dec. *in d. l. pactum dotali, col. 4. verſ. ſexto limitatur, in fine.* Hieron. Cagnol. *in leg. fin. num. 95. & ſeq. C. de pact.* vbi dicit, ita ſæpè de iure reſpondiſſe, magnumque honorem conſequutum fuiſſe. Io. Bologn. quem, rogo, omninò videri *in d. l fin. num. 59. C. de pact.* Petr. de Anchar. *conſ. 39. num. 3.* Guid. Pap. *conſ. 162.* Soc. Sen. *conſ. 73. num. 2. & ſeq. lib. 3.* Ber. *conſ. 140. num. 8. lib. 2.* Crauet. ſatis notanter *conſ. 127. num. 5. & alibi.* Ruin. *conſ. 204. num. 8. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 24. num. 16. lib. 2.* Roland. à Valle *conſ. 81. num. 1. 2. & 3. lib. 4.* vbi bene loquitur. Ozaſ. *conſ. 75. num. 7.* Calcan. *conſ. 33. num. 23. verſ & ſi dicatur.* Surdus notabiliter *conſ. 135. num. 17. lib. 1.* Morot. *conſ. 22. num. 11.* Camil. de Medic. *conſ. 35. num. 2. & 5.* Præſ. de Franch. *deciſ. 89. num. 4. & ſeq.* Franc. Viuius *deciſ. 316. n. 7.* Gaſp. Theſ. *in addit. ad patrem, deciſ. 63. verſ. ſed quæro, quid ſi filia renunciauit,* vbi dicit, concluſionem hanc, nimirùm, vt renunciatio futuræ fratrum ſucceſſionis, renuncianti non obſit, quando fratribus abſentibus facta reperitur in manibus patris, eſſe vndequaque receptam. Paul. Gallerat. *tract. de renunciat. lib. 3. cap. 2. num. 60. per totum.* Addens ad Alex. *in conſ. 155. lib.*

4 *7.* vbi notabiliter dicit, concluſionem ſuprà firmatam, adeò veram eſſe, vt procedat, adhuc ſi pater renunciationem fraternarum ſucceſſionum, à filia recipiens, ſtipulatus eſſet ad commodum omnium filiorum, & deſcendentium maſculorum, ait enim, etiam in hoc caſu, in renunciatione, quæ fit, requiri conſenſum expreſſum ſingulorum dictorum filiorum, ſeu fratrum filiæ renunciantis, alioquin filia ipſa renuncians, etiam cum fratribus ſuperſtitibus, fratri demùm ſine liberis decedenti ſuccedere poterit, renunciatione non obſtante, ſubdens, ità pluries in illo Pariſienſi Senatu iudicatum.

Quibus non obſtant dicta per Grat. *diſcept. forenſ.* 5
tom. 4. c. 692. num. 45. & ſeqq. vbi ait, fuiſſe per Rot. deciſum, valere generalem renunciationem à Moniali ante Religionis ingreſſum factam de omni, & toto eo, quod ex ſucceſſione paterna, materna, auita, fraterna, & aliorum quorumcunque aſcendentium, & collateratium ad ipſum renunciantem in futurum perueniret, quamuis mater, de cuius ſucceſſione demum agebatur, in eo renunciationis contractu præſens non extitiſſet; Etenim reſpondetur, & primò, DD. quos ad hoc probandum allegat, quales ſunt Salic. *in d. l. fin. num 10.* Fulgoſ. & Iacob. *ibidem, num. 40.* Curt. Iunior. *num. 26.* & Cagnol. *num. 52.* nullo pacto affirmaſſe id, ad quod allegantur, ſed tantùm dixiſſe, valere renunciationem ſucceſſionis hominis incerti, & in genere, quod ſatis differt, quando quis indiuidualiter renunciat ſucceſſioni maternæ, fraternæ, &c. hac enim renunciatione ſic ſtante, dico indubitanter, idem eſſe, ac ſi deſignatis nominibus matris, & fratrum illorū ſucceſſioni renunciaſſet, ſicque cùm dixerim, renuncio hæreditati meorum fratrum, mihi in futurum deuoluendæ, idem eſt, ac ſi dixiſſem, hæreditati Petri, & Antonij meorum fratrum, & ſic certi hominis, non autem incerti, in quibus ſanè terminis DD. modò citati loquuti fuere, ita ſatis bene ex noſtratibus Dom. Præſ. de Franch. *deciſ. 89.* ſecundò, cùm ad ſuum dictum probandum Grat. vltrà DD. modò citatos alleget inſimul text. *in l. 3. §. de illo, ff. pro ſoc.*
vbi ſupponitur, valere pactum ad fauorem ſocieta- 6
tis initum, vt in ea ponatur ſi quæ iuſta hæreditas ſociis obueniret, quaſi tunc dicatur agi de hæreditate incerti hominis: eſt aduertendum, quod non deſunt DD. qui dixerint, diſpoſitionem tex. *in d. §. de illo,* per ſupra ſæpè citatam *l. fin. C. de pact.* fuiſſe an-
tiquatam, & is inter alios fuit Purpur. in ead. *leg. fin.* 7
num. 13. vbi addit, poſſe etiam textum illum intelligi, quod tractabatur de hæreditate, quæ iam obuenerant, atque quæſita erat, de qua tamen ſocij erant ignari. Secundò, & meliùs reſpondet Petrus Gilxen. *in dict. l. fin. num. 31.* poſt Iaſ. quem allegat *in l. 1. C. quand. non petent. part. in text. dicti §. de illo,* non aliter de contractus validitate fuiſſe dubitatum, ſed potiùs de verborum ſignificatione, nam cùm Iuriſconſultus diſſeruiſſet, quomodo ſocietas iniri poſſet, & quæ clauſulæ in tali contractu adiici poſſent, progreſſus fuit ad illam quæſtionem, ſi inſtituta eſſet ſocietas, ea habita conuentione, vt ſi alicui ex ſociis iuſta hæreditas obuenerit, communis eſſet, an tantum ea veniat, quæ iure legitimo, & ſic ab inteſtato obueniret, vel etiam ea, quæ ex teſtamento? & quòd ad legitimam tantùm hæreditatem hoc pertineat, probabilius eſſe putauit Iuriſcon-
ſultus. Hæc determinatio dicit Gilxen. *loc. cit.* & pru- 8
denter, quod nullo pacto pertinet ad quæſtionem, de qua agimus, cùm illud dumtaxat voluerit Iuriſconſult. decidere, nimirum, vt appellatione legitimæ hæreditatis illa tantum, quæ ab inteſtato defertur, veniat, non autem quæ ex teſtamento.

Vlteriùs nec obſtat, ſi quis cōtendere vellet, diſpo- 9
ſitionē tex. *in d. l. fin.* limitari, quoties renūciatio ſucceſſionis bonorū maternorū, fraternorū, & cæterorū fieret in manibus patris, ex Ant. Fab. *diffin. 26. C. de pact.* nam reſpōdetur, hoc in ea diffinitione nullatenus

nus fuisse decisum, sed tantùm de eo tractatum, imò ipse idem Faber *in allegat. n. 2.* ait, quòd communis DD. opinio est in contrarium, & in eadem diffinitione subdit, quòd non deerant ex Dominis Iudicantibus, qui dicerent, aliàs contrà iudicatum, nimirùm, vt renunciatio sic peracta, nullius esset momenti, sicque in Parisiensi Senatu decisum annuimus supra ex Additionat. ad Alex. *in cit. consf. 155. lib. 7.* & ex Gaspar. Thes. *in addit. ad Patrem dec. 63. vers. sed quaro.*

10 Secundò, cùm pariter in facto verum sit fuisse D. Brigidam dotatam ab Antonio patre tantùm, ad quem onus spectabat dotandi, sequitur per hoc necessario dicendum, vt renunciatio per ipsam facta, quantumuis generalis, tanquam sine causa respectu bonorum fraternorum, inefficax, nulliusque roboris diiudicanda sit; proba ur conclusio hæc ratione, & auctoritate; ratione, quia cùm renunciatio sit stricti iuris, semper restringenda est, ne quis indebitè damnum patiatur, ità & taliter, vt perpetuò interpretetur, vt minùs, quàm possit, noceat renuncianti, ita satis diserte Calder. *consf. 5. tit. de prebend.* Dec. *in l. postquam litt. num. 15. C. de pact.* & *in consf. 379. num. 3.* quo loco in propria materia nostra notabiliter dicit, has renunciationes sæpè fieri cum parua causæ cognitione, & quod Notarij ex quadam consuetudine in eis clausulas apponunt pleniores: Idemque, & satis benè Surd. post alios, quos citat *consf. 431. num. 32.* Peregr. *de fideicom art. 52. num. 25.* Dominus Consf. Staib. *resol. 32. n. 15. cent. 1.* aliique

11 quamplures in locis vulgaribus, qui etiam vnanimi consensu scripserunt, vt iuri, quod in actu alicui nō competit, prout in casu nostro, renunciatum non censetur, id, quod pariter dixerunt Io. Bapt. a sancto Blasio, & alij relati a Molfes. *de renunciat. quæst. 6. num. 35. 36. & 37.* vbi addit, quòd iu, quod in actu non competit, dicitur ignoratum, & iuri, quod quis ignorat, renunciatum non præsumitur; idemque Rota *decis. 543. num. 27 in resol. 5. part. recent.* vbi notabiliter addit, renunciationem hæreditati, vel iuri de futuro semper intelligi debere de illo iure, quod habuit, vel habet causam de præterito, vel de præsenti, non autem ex causa de futuro, non habere spem probabilem de præsenti: allegat. Ciriac. *controuersiarum 262. num.* 8. Costa *de clausf coment. clausf. 4. num. 2.* & Add. ad Dominum Ludouis. *in decis. 265.*

12 Auctoritate etiam probatur conclusio nostra, nam quod vbi donatio contingit de bonis paternis, vel maternis tantùm, itavt fratres nihil de proprio promittant, renunciatio, quantumuis generalis facta patri, eiusque hæredibus, nullo pacto bona comprehendat fraterna, vno ore fassi sunt infrascripti magni nominis Doctores, tum veteres, tùm recentiores, & primus omnium Petrus de Anchar. *in consf. 39. num. 3. vers. ex quibus omnibus concludo.* Philipp. Dec. *in l. pactum, quod dotali, in 4. limit C. de pact.* & melius *in con. 3. 9. num.* 4 Geotg. Natt. *in repet. c. quamuis pactum. num. 5.* 6. *vers. optimo limita, de pact. in 6.* Ioan. Bolognet. *in repet. l. fin num. 114. vers. ex qua distinctione infertur, C. de pact.* Bartholom. Cailan. *in consf. 69.* quod est postremum, *num 13 ver. nec in hoc obstabit* Matth. de Affl. *in cap. 2. num 7. vers. 3. fallit, di fend. dat in vicem leg. comm.* Tiber. Decian. *consf. 77. num. 24. vers. sicut è contra, lib 5.* Iacob. Menoch. *consf. 412 num. 40 vers vltimò hac controversia, lib. 5.* Rimoal. Iunior. *consf. 670. num. 24. vers vnde mihi succedere videtur, lib. 6.* Cæsar. Vrsill. omninò videndus *in addit. ad Afflict. decis. 161. num. 6. vers. quid si fiat renunciatio generalis.* Ioan. Franc. de Ponte *consf. 74. n. 9. vers. imò in tantum, lib. 1.* Io. Ant. Lanar. *consf. 49. num* 7 & 8. *vers vlterius non est modica consi-*

derationis. Paul. Staib. Senior. *consf. 69. num 11. vers. & licèt in renunciatione apponantur clausula.* nec dissentit Dominus Consf. Nepos *itidem in addit.* Paul. Gallet. *in tract. de renunciat. lib. 5. cap. 2. num. 51. vers. quapropter filia dotata a patre.* & Niger. Ciriac. aliis omissis, *controuers. 474. n. 40. & 41. vers. non est verisimile.*

Quodque in casu nostro conclusio modò firmata 13 procedat sine controuersia, satis dicimus, in facto constare, non aliud patrem renunciatarium in hac renunciatione voluisse, nisi, vt filia super bonis suis tantùm succedere non potuisset, non autem, vt illa à fratrum successione excluderetur; probatur, quia post extensam a Notario solitam cantilenam renunciationis successionis bonorum paternorum, maternorum, fraternorum, &c. cupiens pater ipse renunciatarius, sibi, & hæredibus suis prospicere, casu forsan eueniente; in quo filia renuncians, siue filij ab ea procreandi, factæ renunciationi contrauenirent, voluit, vt si aliquo futuro tempore D. Brigida, siue filij ab ea nasciturí aliquid ab ipso patre renunciatario, vel ab hæredibus suis vltra dotem promissam ducatorum 9000. petiissent, tali casu omne id, quod declararetur, eis deberi vltra dotes prædictas, teneretur Fabritius tunc sponsus de propria eius pecunia exbursare; ex hoc quidem pacto, dico ego, satis aperte elici, illud tantùm voluisse Antonium patrem, vt filia renuncians nullo futuro tempore potuisset ei succedere; nam si voluisset, vt insimul à fratrum successione excluderetur, quando dixit, vt teneretur Fabritius sponsus omne id exbursare, quod declararetur deberi D. Brigidæ super bonis Antonij patris, dixisset vtique quod declararetur deberi tam super bonis Antonij patris, quàm super bonis fratrum, aliorumque coniunctorum ab intestato decedentium; sed hoc nō dixit, ergo non est, cur dic, possit, vt sit extendenda renunciatio, vt etiam bona comprehendat fraterna, de quibus D. Brigida, nec dotationis tempore, nec vnquam deinceps aliquid consequuta fuit.

Sed supponamus pro nunc, citra præiudicium veritatis, renunciationem à D. Brigida factam, esse aptam comprehendere etiam bona Iulij, quod impossibile credo, discutiendum nobis est, an filij ex ipsa renunciante orti, insimul cum sobrinis ex propria persona succedere possint, vel potiùs asseuerandum, stante matris exclusæ superexistentia, censeri eos pariter exclusos. 14

Et posse illos, ac debere succedere, teneo indubitanter; quandoquidem in illa vulgari quæstione, an renunciatio matris, filiis noceat, quin ex propria persona ad aui successionem venire possint, Doctores nostri in terminis iuris communis duos distinxerunt casus, quorum primus est, quando renuncians filiis relictis, præmoritur patri, cui est cum iuramento renunciatum, & in hoc receptissima est omnium sententia, matris renunciationem nihilo filiis obesse posse, quin ex propria persona ad aui successionem venire possint, ea quidem vulgata ratione, cùm in omni renunciatione illa tacita insit conditio, si hæreditas ad matrem renunciantem fuerit delata, vnde si mater patri suo, cuius bonis renunciauit, præmoriatur, tanquam facta renunciatione sub conditione, quæ non existit, euanescit, idque etiam, si matris renunciantis sint heredes, factaque esset renunciatio, dote recepta, ita Bar. Paul. Castrens. & reliqui communiter *in l qui superstitis 95. ff. de acquir. hæredit.* & *in l pactum dotal. C. de collat.* Anton. Gabr. *commun. conclus. lib. 3. tit. de iure dot. conclus. 1. num. 47.* Dom. Præs. de Franch. qui sic decisum testatur *decis. 67.* Viuius *decis. 111. per totam,* 15 16 15

git, tempore delatæ paternæ succeſſionis, cur verior a eſſe fateri non debemus, quando nuptiarum tempore futuræ, & forſan incertæ parentum ſucceſſioni renunciat, poteſtue maior ratio conſiderari, vt ſit locus ſucceſſorio edicto, quando filia, patre defuncto, illius ſucceſſioni renunciat, quam vbi reperitur nuptiarum tempore in manibus patris renunciaſſe. Dicer quis, illam diuerſitatis conſiderari rationem, quia quando filia paternæ ſucceſſioni ſibi deferendæ, cum pacto de non petendo renunciat, videtur per hoc, quod ſit inducta tacita donatio, in hæredem vniuerſalem patris collata, non ſic, quando quis paternam hæreditatem ſibi delatam repudiat. Sed reſpondetur Primò, nullibi in Iure hoc cautum reperiri, ac proinde gratis dictum; Reſpondeo ſecundò, quòd ſi vera eſſet aſſeueratio hæc, nimirum, vt renunciatio, quæ fit in manibus patris ſucceſſionis ſuper bonis eiuſdem ſibi deferendæ, donationem importet ad beneficium eius hæredis vniuerſalis, intelligo ab inteſtato, ſequeretur, vt ſi quis ab inteſtato decederet, ſuperſtite ſibi ex linea deſcendente filia tantùm, & ex ea nepote, ſequeretur, inquam, vt tranſuerſalis, ſiuè agnatus, ſiue cognatus, quantumuis remotus neceſſariò hæres patris renunciatarij eſſe deberet, ſicque hunc dici donatarium filiæ renunciantis. Sed hoc eſt contra communem omnium ſententiam, quæ ſe habet, vt matris renunciatio filiis non obſit, quin per ſucceſſorium edictum ad Aui ſucceſſionem venire poſſint, collateralibus, ſiue agnatis, ſiue cognatis penitus excluſis, non obſtante, quod filia renuncians dotem receperit, ac patri ſuperuixerit, vt per Paul. de Caſtr. *dict. l. qui ſuperſtitis, num. 3. verſ. & hoc ſi extabant alij, ff. de acquir. hæreditat.* Ioann. de Imol. *ibidem col. 2. verſ. ſed vbi filia* Philipp. Corn. *in leg pactum dotali, num. 14. ver. ſi vero concurrent, Cod. de collation.* Anton. Gabriel. *commun concl. tit. de iur. dot. concluſ. 1. num. 54.* Anton. Gomez. *in leg. 22. Tauri, num. 10. in princ.* & in *verſ. vnum tamen eſt*, Roder. Suarez *in l. quoniam in prioribus, in declaratione legis Regni, in 4. limitat. n. 10.* vbi in fine, dicit, quod in hoc omnes concordaſſe, Ludouic. Morot. *conſ. 22. num. 1. & 7.* Michael Craſſ. *in §. legitima, q. 4. num 3. per totum.* Franciſ. Molin. *tract. de ritu nuptiar. lib. 3. quæſt. 84. num. 23.* Pater Sauchez *lib. 7. in precept decal capit. 7. num 38.* & Mercurial. Merlin. *in tract. de legitima, lib. 1. tit. 2. quæſt. 11. num. 5. verſ. tertius caſus eſt.* Ergo non eſt, cur dici poſſit, per renunciationem in manibus patris factam, inductam eſſe tacitam donationem in beneficium hæredis vniuerſalis, quem neceſſariò intelligo ab inteſtato.

24 Quibus ſic ſtantibus, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, non obſtant, quæ pro excluſione nepotum ex filia ſuperuiuente ſcripſit Paul. Caſtrenſ. *in dict. leg qui ſuperſtitis, num. 3.* & *in l. pactum dotali, C. de collation. num. 7.* quibus in locis pro viribus tuetur, quod quando filia ſuperuixit patri, eo defuncto, defertur ſibi hæreditas, & eodem inſtanti ſuccedit repudiationis virtus, illamque taliter excludit, vt accreſcat maſculo, non autem, vt tranſeat ad filios filiæ: etenim Caſtrenſ. loquutus fuit in terminis renunciationis, à filia patri facta ad fauorem maſculorum, qui cùm tempore mortis communis patris ſuperſint, virtus renunciationis operatur, vt fratres maſculi portionem à ſorore renunciatam præcapiant, & hoc per ius accreſcendi, ſic loquitur Caſtrenſ. de cuius tamen dicto ſatis Ioan. Crot. *in repetit leg. ſtipulatio hoc modo concepta, num. 57. per totum. ff de verbor. oblig.* dum firmans verbis ſatis expreſſis, vt ſuperexiſtentia matris, filiis non noceat, quin ex propria perſona cum ſobrinis communi auo ſuccedere poſſint. Subdit, concluſionem hanc declari per Caſtrenſ. vt illa non procedat, quoties renunciatio facta eſſet contemplatione maſculorum, ex linea maſculina deſcendentium, ſed addit demùm hæc verba, *Cuius dictum videtur eſſe dubium, & contra mentem Doctorum, quos ſupra retuli, qui dicunt, quòd renunciatio matris non præiudicat eius filiis venientibus ex propria perſona, non autem ex perſona matris, maximè quia in pactis potiùs attenditur quod agitur, quàm cuius contemplatione fiat, l. ſi pro te, C. de iur. dot. &c.* Sed in hoc non inſiſto, quia ſiue vera, ſiue falſa ſit Paul. Caſtrenſ. theorica, ad caſum noſtrum non pertinet, in facto enim habemus, D. Brigidam non aliter fauore maſculorum, & ſic fratrum renunciaſſe, ſed quia dotem receperat. Sunt lanè ſatis clara, & aperta verba renunciationis, ibi, *Et facta aſſertione prædicta*, &c. *prædicta D. Brigida ex cauſa dictarum dotium vt ſupra ſolutarum, & ſatisfactarum*, &c. Sicque cauſam habemus expreſſam huius renunciationis, nimirùm dotis receptæ, quo, inquam caſu de maſculorum fauore tractari non poteſt, ita in punctò Bald. *in leg. dubius 87 ff de leg. 1.* vbi notabiliter ad rem noſtram dicit, quòd ſi filia renunciet hæreditati, quia fatetur, ſe dote contentam, vel quia aliud percepit, quòd tunc legitima ſua portio alteri non accreſcit, ſicque ait, ceſſare ius accreſcendi, quia non eſt mera repudiatio, ſed quædam ſatisfactio, idemque Alex. *conſ. 149. num. 7. lib. 7.* vbi addit, quòd hoc Bal. dictum Paul. de Caſtr. ſimpliciter ibidem ſequitur Socin. *conſ. 34. num. 5. verſ. ſecundò reſpondetur, lib. 4.* Surd. *conſ. 244. n. 14. lib. 2.* Et per hæc verba, *Et multò magis hac procedunt in caſu noſtro, in quo Domina Maria, non ſimpliciter, nec gratis renunciauit, ſed mediante dote, quam receperat, quo caſu Alex. in d. conſ. 149. num. 7. volum. 7. dicit quo ius renunciatum acquiritur ſoli patri, quia ei videtur data recompenſatio dotis, allegat Bal. in l. dubius, ff. de leg. 1. Et non poſſumus conſiderare, quod contemp atione fratrum, & mota eorum affectione renunciauerit, cùm de cauſa dotis in renunciatione expreſsè conſtet, vt inquit Socin.* &c. 25 26 27

28 Minus obſtant, quæ pro concilianda opinione Imol. & Paul. Caſtrenſ. conſiderauit Aret. *in d. leg. qui ſuperſtitis, colum. 4. in princ. verſ. vbi autem non extarent*, quo loco dicit, quod ſi pater deceſſerit, relictis nepotibus ex filio præmortuo, ac relicta pariter filia renunciante, quæ habet filios, nepotes tantùm ex filio præmortuo admittuntur, ex quo ſucceſſerunt in gradum paternum, ſicque cùm vocentur in primo gradu; excludunt filios amitæ renunciantis, quos ait, non poſſe venire ex primo gradu. Reſpondeo, Aret. in hoc ſuo dicto erraſſe ſatis; nam ſi vera eſſet hæc ſua aſſeueratio, nimirum, vt quia nepotes ex filio præmortuo ſuſceperunt gradum paternum, debent excludere ſobrinos, quos, certum eſt, non poſſe venire ex primo gradu, cum eorum mater viuat, ſequeretur, quòd ſi quis ab inteſtato decederet, relictis poſt ſe nepotibus ex filio præmortuo, ac altero filio ſuperuiuente, qui haberet filios, ſi hic filius ſuperuiuens, paternam repudiaret hæreditatem, eius filij ex ſucceſſorio edicto ſuccedere prohiberentur, cum non poſſent venire ex primo gradu, ſtante ſuperexiſtentia eorum patris, facto ſuo excluſi: id, quod quantum ſit à veritate alienum, ſatis cernitur ex dictis per Salycet. *in dict. Auth. poſt fratres, num 3. C. de legit. hæred.* & per Mangil. *in citata quæſt. 64. tract. de imputat.* Vndè meritò Ioan. Crot. *loc. cit.* poſt firmatam concluſionem, vt ſuperexiſtentia matris filiis non noceat, quin ex perſona eum ſobrinis communi auo ſuccedere poſſint, in dubium reuocans, an ea vera ſit, ſi conſideremus perſonas

sonas nepotum, qui ob mortem eorum patris, viuo auo, primum gradum susceperunt, nullo pacto ausus fuit recedere à conclusione, per ipsum firmata, quam communem appellat. Respondeò, nullibi iure legi, vt quis patris sui præmortui locum, siue gradum subingrediatur, quando alius ad successionem concurrens eodem coniungitur gradu, sed tantùm, quando hic reperitur proximior; ad hoc enim iura subingressionem introduxerunt, nimirum, quando in medium se offert aliquis, qui in gradu præcedat alium concurrentem, vt tunc iste patris sui personam subingrediens, ad succedendum vnà cum proximiore admittatur, sunt hæc iura nimis vulgata *in Auth. vt fratrum filij, & in §. si igitur defunctus, Auth. de hæredib. ab intest. venient.* quando autem concurrentes eodem gradu, defuncto coniunguntur, nec extat persona, quæ sit proximior altera, prout in casu, de quo agimus, non est cur de subingressione tractari possit, ità ex recentioribus satis bene Doctor Marta *decis. Pisan. 102. n. 9.*

29 Minus etiam obstare dicimus scripta per Bal. tam *in l. fin. C. de pact.* quàm *in l. pactum dotali*, vbi etiam Alex. *C. de collat.* per Salic *in l. pactum, quod dotali, C de pact.* per Roman. *in l. qui superstitis, ff. de acquir. hæredit.* & ex Nostratibus per Consil. de Anna *consf. 92. num. 44.* & per Reg. Rouit. *cons. 46. à n. 32. lib. 1.* nam respondetur, quòd cùm isti casus non distinguant, necessariò intelligendi sunt, prout expresse Rom. & Rou. loquuntur, quando nepotes ex filia renunciante, & superuiuente, ad Aui successionem concurrere vellent cum auunculis, secùs verò si cum Sobrinis.

30 Sed quorsum disputatio hæc dum non agimus de succedendo Antonio auo, cui Brigida filia non succedere promisit; sed de succendendo Iulio patruo, & auunculo respectiuè, ad cuius quidem intestatam successionem, vt nepotes ex sorore cum sobrinis concurrere non possint, nemo affirmare ausus fuit; sed quod in hoc casu cesset omnis controuersia, satis bene, & indiuidualiter scripsit P. Molfes. *in tit. de renunciat. quæst. 14. num. 20.* etenim, attendamus, quæso, si fundamentalis ratio Bald. *in dict. l. pactum dotali, num.* 8. pro exclusione nepotum ex filia superuiuente ea fuit, quia mater videtur succedere patri suo in portione, quam pro dote habuit, sicque ait, nepotes non vi renunciationis; sed vi successionis repelli, contrarium expresse firmans, quando filia, nihilo recepto, renunciauit, quid dixisset, si non tractaretur de succedendo auo, sed auunculo, ex cuius bonis, nihil habuit soror, istorumque mater renuncians, nonne in hoc casu, etiam attento Bald. fundamento, cessat prorsus exclusionis ratio? certè sic. Fingamus enim, in successione aui, filiam in illius manibus amplissimè, & cum iuramento renunciasse, nihilo tamen recepto, possetne iure aliquo, ratione, aut Doctorum auctoritate sustineri, vt filij huius renunciantis non possent ad aui successionem cum sobrinis concurrere, ex eo, quod mater eorum, quæ renunciauit, adhuc viuit; certè non; quæsitum namque fuit inter DD. eo præsupposito, quòd filius renunciauit, legitima portione recepta; sed quando nihilo recepto reperitur facta renunciatio, omnes conueniunt, & sine contradictore, vt
31 nepotes ad aui successionem concurrere possint, matris renuncianti superexistentia in nihilo obstante, ita Bald. in proximè citata *l. pactum dotali num.* 8. Corn. *num. 16. 17. & 20. vers. recolligendo autem*, & alij penes Merlin. *tract. de legit. lib. 1. tit. 2. quæst. 11. num. 2.* Hoc posito, vellem ego ab Aduersariis scire, quo iure, quave ratione D. Brigidæ renunciantis filios à Iulij auunculi successione excludere intendunt; certè non alia ratione respondebunt, nisi quia eorum mater viuit, & fraternæ hæreditati iam renunciauit; sed dicam ego, etiam admissa, citra veritatis præiudicium, contraria sententia, renunciationem respectu bonorum fraternorum non aliter contigisse, portione aliqua de eorum bonis recepta, sed simplicem illam extitisse: sed sic est, quod quando simplex est renunciatio, etiam si tractatur de succedendo auo, possunt venire nepotes ex propria persona, matris renunciantis superexistentia non obstante, ergo idem pari ratione affirmandum, quando tractatur de succedendo auunculo, ex cuius bonis nihil habuit soror renuncians: & si Doctores in principio allegati, dum de inclusione D. Brigidæ agebamus, dixerint, quod dum dotatio contigit de bonis paternis tantùm, poterit adhuc ipsa renuncians fratri prædefuncto succedere, renunciatione facta non obstante, tanquam sine causa respectu bonorum fraternorum, quid dixissent, quando non ipsa renuncians: sed eorum filij ex propria persona ad succedendum concurrerent?

Nec quæso, dicant aduersarij, Dominam Brigi- 32
dam generaliter patri suo, eiusque hæredibus, & successoribus bona omnia renunciasse, & sic tam paterna, quam materna, fraterna, &c. Sicque videri renunciationem, de qua agimus, fuisse translatiuam, ità vt, qui ad præsens sunt hæredes Antonij patris, vti renunciatarij, siue cessionarij Dominæ Bridæ portionem eidem super bonis Iulij fratris tangentem ex persona renunciantis præcapiant, nàm respondetur, & primo, negantes omninò renunciationem, quæ fit à filia patri, eiúsque hæredibus, & successoribus de omnibus successionibus paternis, maternis, fraternisque deuoluendis, esse translatiuam: quandoquidem esse illam extinctiuam, præsertim, quando fit in manibus patris, fuit semper magis communiter receptum, quamuis in renunciatione verba illa legantur, *cedens, transferens, &c.* Etenim ex receptissima omnium sententia, renunciationes istæ à parentib. procurantur, non ad aliũ finẽ, nisi, vt renuncians succedere nõ valeat, non autẽ, vt per talem renunciationem ius aliquod in ipsum patrem, eiúsque hæredes transferatur, ita satis egregie Hieron. Gabriel. post alios, quos refert, discrimen constituens inter renunciationem, quæ fit patri, & illã, quæ fit fratri, *cons. 135. num. 2. & à num. 12. vsque & 33*
per totum, num. 27. lib. 1. & ex nostratibus Ioan. Andr. de Georg. omninò videndus *alleg. 29. num. 14. vsque & per totum 24.* & Pat. Molf. qui loquitur de renunciatione facta secundùm nouum vsum Capuanæ & Nidi, prout est ista, de qua agimus, quòd sit extinctiua, non autem translatiua *in tit. de renunciat. quæst. 14.* id, quod in casu nostro satis apertè constat ex tenore renunciationis Dominæ Bridæ, nimirum, vt nullo pacto per eam voluerit Antonius pater aliquod acquirere, vt demùm illud idem ad hæredes suos transmitteret, sed tantùm renunciationem eum accepisse ad finem, vt filia super bonis ipsius patris nullo futuro tempore succedere potuisset, satis enim hoc indicat pactum illud, in eo contractu appositum, & supra ponderatum, nimirum, vt in casu, quo Domina Brigida renunciationi factæ contrauenirer, teneretur Fabritius vir omne id exbursare, quod renuncianti super bonis patris vltra dotes promissas deberi, declararetur, quid enim pactum hoc importat, nisi, vt Domina Brigida nullatenus in bonis paternis succedere potuisset?

Hæc opinio nitidissimo iuris fundamento fulci- 34
tur: nam, vt quis possit ad hæredes suos aliquid transmittere, necesse est, vt prius acquirat, non enim potest dari transmissio sine acquisitione, etenim quan

quando filia fratrum viuentium successionem patri renunciat, nihil certè habet acquisitum, vt in patrem transferre possit, & successiuè, vt illud idem à patre ad hæredes suos transmittatur, quò circa consultò dixerunt DD. superiùs allegati, renunciationes recipi à parentibus, non ad alium finem, nisi vt renuncians succedere non valeat, non autem, vt per talem renunciationem ius aliquod in ipsum patrem, eiusque hæredes transferatur.

35 Et si dices, filiam renunciantem saltem habere spem succedendi fratribus suis, ad text. *in l. 3. §. si quis quasi, ff. de condit. ob caus.* Sicque videri, spem illam patri, & successiuè hæredibus suis cessisse, & donasse, respondetur, hoc nullibi à iure probari, imò in fortioribus terminis communiter dixerunt DD. vt nec ius adeundi alicuius hæreditatem cedi possit, assignantrationem, quia ius hoc inseparabile est à persona, consistitque in voluntate, quæ cedi non potest, *capit. si gratiosè, de rescript. in 6.* ità per text. *in leg. si mulier, §. ex vsu, ff. de iur. dot.* respondetur Bald. *in cap ex rescripto, num. 1. de iureiur. & in consf. 357. lib. 1. & 448. lib. 5.* Aretin. *in leg. Iulianus, num. 3 ff. de leg. 1.* vbi ait, ius adeundi esse mere personale, Corn. *consf. 239. col. 2. & 3. lib. 4.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 26. Glos. 1. num. 49.* Peregr. *de fideicom. artic. 2. num. 52. vers. & idem est*, Surd. *consf. 463. n. 6. vers. sexto videmus, lib. 4.* Nicol. Noal. *in tract. de transmiss. casu 8. num. 178.* & Dom. Præs. de Franch. aliis omissis, *decis. 60. num. 1. & 2.* & meliùs in terminis, de quibus agimus, nimirùm, vt nullius momenti fit cessio, quæ fit de alicuius hæreditate, nondum quæ-

36 sita *in decis. 89.* vbi corrigit, quem vxori suæ omnes successiones paternas, maternas, & alterius cuiuslibet ei delatas, & deferendas donasse, & cùm demùm contigisset, donantis matrem è viuis decessisse, velletque donataria ex iuribus ei à viro cessis consequi, quòd ad virum ipsum donantem, & cedentem ex materna successione spectabat, opponebatur primò contra illam de inualiditate donationis, *ex reg. text. in leg. fin. Cod. de pact.* Secundò, quod cum hæc mulier donataria veniebat ex iuribus sibi à viro donante cessis, inutilis dicebatur cessio, quia ad finem transmittendi requiritur agnitio, quæ quidem agnitio non apparebat, nec fundari poterat in cessione, iuxta text. *in leg. si ansa, C. de iur. delib.* quia cessio prædicta fuit facta, hæreditate materna nondum delata, sicque cùm aditio considerari non poterat, per consequens, nec cessio: nam licèt aliàs quis donando, vel cedendo hæreditatem adire videatur, hoc procedere dicebatur, data donatione, vel cessione post ius filio delatum, quod non erat in casu, de quo agebatur, ex quo donatio facta fuerat ante ius delatum, quibus quidem rationibus attentis Sacrum Consilium, tam in prima instantia, quàm in gradu reclamationis, isto Domino Præside referente, donationem, siue cessionem illam non valere iudicauit.

37 Qua quidem geminata decisione attenta, eo principaliter perpenso, quia renunciatio, siue cessio facta extiterat de hæreditate nondum delata, nullo pacto obstare dicimus scripta per Reg. Rouit. *decis. sua 85. n. 3.* quo loco ad fundandũ, vt renunciatio sit trãslatiua, quando quis deuoluendas successiones renunciat alicui, pro se, & hæredibus suis stipulanti, dicit, quod successionis casu eueniente, successio renuncianti defertur, & virtute renunciationis statim transfertur in illum, cui est facta renunciatio; etenim respondetur, & primò, conclusionem hanc directò aduersarij semel, atque iterum per S. C. decisis in supra citata *decis. 89.* in qua pro indubitato fuit tentum, nullam dari posse cessionem iuris deferendi, sed tantum iuris delati; Secundò respondetur, quod si esset verum R. Rou. axioma, omnes renunciationes essent translatiuæ, & nulla daretur abdicatiua, siue extinctiua, quod satis est absonum. Tertiò respondetur, *R. Rouit.* alloquutum in terminis renunciationis factæ ab ingresso in Religionem in manibus fratris; nos autem versamur in casu, quo renunciatio facta reperitur, secundum vitum Capuanæ, & Nidi, & in manibus patris, quem, vt superius ex Hieron. Gabr. Molef. & aliis probauimus, dicendum est, non ad alium finem renunciationem à filia recepisse, nisi vt illa eidem succedere non potuisset, non autem, vt pater ipse, per talem renunciationem aliquid acquirere voluisset. Quartò, & meliùs Rouitus ad fundandam eius sententiam allegat Paul. Castr. *in sæpius allegat. leg. qui superstitis, num. 5. ff. de acq. hæred.* & D. de Franch. *in apostill. ad Napodan. in Consuet. si moriatur, sub num. 19.* incipit *vide Decium, vers. Pondero etiam pulchra verba Paul. de Castr.* quos certum est, nullo pacto affirmasse id, ad quod allegantur, loquitur enim Castrens. 38 cuius theoricam recitat de Franch. in terminis renunciationis à filio patri factæ ad fauorem masculorum, itaque, quod si filia, quæ renunciauit, superuixit patri, isto demùm defuncto defertur sibi hæreditas, sed eodem instanti succedit repudiationis virtus, illamque taliter excludit, vt accrescat masculis, quorum fauore facta fuit renunciatio, nullibi autem dixit, vt succedat renuncians, & vt ab ea virtute renunciationis, in renunciatarium transferatur successio, hoc namque impossibile est, quia deficit actus medius, qui absque hominis facto expleri non potest, nimirum, vt ipsa renuncians ius sibi delatum præuia cessione in alium transferat, si enim renunciatio diceretur translatiua, non autem cùm facta appareat patri, eiusque hæredibus successionum deuolendarum, isto enim casu renunciatio nullo pacto importare potest effectum translatiuum, sed merè abdicatiuum, siue extinctiuum, quia pater per renunciationem nihil acquirit, vt illud idem ad hæredes suos transferre posset.

Quocirca consultò P. Molf. pro clariori huius 39 articuli intelligentia materiam reassumens *in supra tit. tit. de renunc. q. 6. à num. 17.* tres distinguit casus, quorum primus, quando hæreditas est delata, & semel per renunciantem adita, & tunc air, nulli dubium esse renunciationem dici translatiuam, quia transfert renuncians ius sibi quæsitum in beneficium illius, cui renunciat. Alterum constituit casum, quando hæreditas est delata, sed nondum adita, & tunc aliam subnectit distinctionem, vt ibi per eum *à num. 20. vsque, & per totum 26.* Tertium, & postremum considerauit casum, de quo agimus, nimirum, quando renunciatur, siue ceditur successio deferenda, vt tunc nullo pacto affirmari possit, renunciationem effectum operari translatiuum, sed prorsus extinctiuum, id, quod longa manu comprobat *in quæst. 14. eod. tit. de renunc.* quo loco materiam verè deguistauit.

Hæc pro nunc se offerunt ad demonstrandam iustitiam D. Brigidæ de Sangro, eiusque Dominotum filiorum, cætera, quæ desunt, suppleant Senatores præstantissimi. Neap. Cal. Octobris MDCL.

Donatus Antonius de Marinis.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Heres instituι in feudalibus qualiter & quomodo quis possit.*
2 *Textus* in cap it. 1. de natura successionis feudi, *explicatur.*
3 *Feudum planum, & de tabula, qualiter, & quando dicatur, & quale dicatur quaternatum secundùm quid.*
4 *Feudum Turelli cuius sit qualitatis.*
5 *Feudum Turelli vti Casale Terra sancti Seuerini fuit antiquitus possessum ab illis de quibus hic.*
6 *Feuda omnia in Regno licet à Barone recognoscantur, quaternata censentur.*
7 *Assensus Regis quo tempore præsumatur.*
8 *Assensus Regis pro feudi concessione cum qualitate præsumitur præstitus.*
9 *Feudum nobile censetur quando eum Vassallis datur.*
10 *Clausula in concessione posita*, dummodo teneat in capite à nobis, & à nostra Regia Curia, *quid operetur.*
11 *Feudi quaternati successio quomodo deferatur, & quid, si sit quaternatum secundùm quid.*
12 *Clausula* pro se, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus, *quid operetur, vsque ad num.* 14.

ARGVMENTVM.

Amita magna concurrens ad successionem Nepotis in feudo ex linea paterna ei obuento, an excludat fratrem, siue sororem vterinam defuncti feudatarij, eo præsupposito, si quod feudum illud sit planum, & de tabula. Et quid si esset feudum quaternatū secundùm quid. Assensus Regius, an cursu temporis præsumatur. Feudum si non apparet sub qua forma sit concessum, an dicatur concessum pro se, & hæredibus simpliciter, vel pro se, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXXIX.

1 OCTAVIVS Villanus Baro Castri Turelli, quod est feudum cum iurisdictione, & vasallis, sub Baronia S. Seuerini, nouissimorum suorum non immemor, cupiens intestatus non decedere, testamento suo paternam insequens voluntatem, Claudiam de Sanctis eius matrem dilectissimam vniuersalem instituit hæredem, eo expresso, quo vbi in bonis feudalibus alia persona, quam dicta eius mater fortè succederet, quod non credebat, teneretur eorundem bonorum feudalium æstimationem dictæ eius matri hæredi institutæ soluere, & exbursare, vt ex testamento *fol.* 46. *lit.* C.

Defuncto Octauio in anno 1633. quia institutio facta bonorum feudalium respectu, iuris habebat resistentiam, *cap.* 1. *de nat. success. feud.* Dorothea de Sanctis soror vterina proximior, & in bonis feudalibus immediatè succeditrix instititit in Curia S. Seuerini, se in bonis prædictis feudalibus hæredem declarari, prout decreto præambuli sub die 18. Ianuarij 1634. extitit declarata, *fol.* 33. 2

Et cùm tanquam hæres, vt supra, dicti Castri Turelli, mediante sui patris persona, corporalem ecepisset possessionem, *fol.* 61. eaque in pacifica possessione sic existente, supplicationem in S. C. porrexit, qua mediante petiit manuteneri in possessione dictorum bonorum feudalium, non obstante quauis prætensione aliquorum consanguineorum dicti quondam Octauij remotiorum, qui super bonis prædictis feudalibus iura habere se iactabant, vt ex supplicatione, *fol.* 33.

Aduersus quam petitionem, & instantiam per Dorotheam factam, comparuit Constantia Villana sub die 30. eiusdem mensis Ianuarij 1634. & asserens se legitimam succeditricem in dicto Castro Turelli, ac in omnibus bonis antiquis defuncti feudatarij in districtu huius Ciuitatis existentibus, petiit se declarari hæredem in Castro, & bonis prædictis, sicque in illorum possessionem immitti, eaque immissa manuteneri, quolibet indebito detentore remoto, vt ex comparitione. *fol.* 40. cui quidem instantiæ adhæsit Ioan. Baptista Viualdus cessionarius, siue refutatarius dictæ Constantiæ, vt ex altera comparitione, *fol.* 53.

Factáque de his omnibus relatione in S. C. sub die 19. Aprilis 1636. eiusdem decreto prouisum fuit quod infra quatuor dies audiantur partes, *fol.* 178.

Reclamauit Io. Baptista, instando feudum prædictum sequestrari *fol.* 180. & 181. ac insimul procurauit, vt penes acta compareret D. Abellinatum Princeps, qui mediante supplicatione porrecta *fol.* 181. asserendo, dictum feudum teneri in capite à prædecessoribus Dominis dictæ Terræ S. Seuerini, petiit declarari illud fuisse, & esse deuolutum ad ipsum Dominum Principem, ob mortem sequutam dicti quondam Octauij absque descenribus, instando etiam pro sequestro, *fol.* 185.

Principale fundamentum, quo munitur Constantia, & successiuè Ioan. Baptista eius refutatarius in obtinendo immissionem absque termino, consistit in illo falso præsupposito, nimirum quod feudum, de quo agitur, sit planum, & de tabola, in cuius successione, cùm attendatur ius commune feudorum, existens ipsa Amita magna defuncti feudatarij, & ex corpore descendentium primi acquirentis, debet omninò ad successionem admitti, exclusa prorsus Dorothea sorore vterina.

At ego, qui Dorotheæ iura tueor, pro confirmatione decreti S. C. iustissimè prolati, ac totali exclusione petiti sequestri, pro quo aduersarij instant in casu, quo Sacr. Consil. videretur decretum respectu termini prolatum esse confirmandum; dico primò, illod esse sine controuersia, Dorotheam sororem esse vterinam defuncti feudatarij, & sic in gradu Constantiam 3

stantiam præcedete, eamque per spatium nouem annorum pacificè, & quiete feudum possedisse, quo fit vt iura Constantiæ, si quæ habet, non nisi in iudicio proprietatis discutienda sint; in termino enim docebit plenissimè Dorothea, feudum, de quo agitur, non aliter planum, & de tabula esse; sed verè quaternatum secundum quid concessum cum clausula, *pro se, & heredibus* simpliciter, in cuius successione ex vulgato Nostratum axiomate, non ius commune feudorum, sed Regni Constitutionum attenditur, secundùm quod ex vno tantùm latere coniunctus in feudis succedit, inferius annuemus; existente igitur Dorothea in gradu successibili, & cæteris consanguineis proximiore, cum per tot annos in pacifica possessione perstiterit, prout ad præsens persistit, non solùm in præsentiarum de petito sequestro tractari non potest, sed partes nostri supremi Senatus sunt in manutenendo ipsam posseditricem in ea possessione, in qua iusto titulo repetitur, adhuc dico, si armorum timor subsisteret, prout certum est, quod non subsistit, ita post Iacob de Aren. Bald. Iacob. Butr. & alios, docent Zuccard. in *l. fin. num.* 113. *C. de edict. Diui Adr. tollen.* Curt. Sen. *consl.* 61. Paul. de Castro *consl.* 3. *lib.* 3. Lanfranc. *in rubr. de caus. poss. & propriet.* Hippolyt. de Marysil. *sing.* 543. *n.* 3. vbi benè loquitur, Felin. *in rubr. de treug. & pac.* Mier. *tract. de mater. p.* 3. *q.* 7. *num.* 9. Reuerter. noster *decis.* 321. *vol.* Menoch. *de adipisc. possess. remed.* 6. *nu.* 12. & 32. Gratian. *discept. forens. lib.* 5. *capit.* 850. *num.* 18. vbi dicit, prohibitam esse sequestrationem, quoties de possessione constat, & alij recentiores hoc idem affirmantes sine contradictore.

4 Secundò, vt aliqua de bono iure, quod in proprietatis iudicio fouet Dorothea breuiter tangamus, dico, quod cùm controuersia hoc in eo dumtaxat versetur, an feudum Turelli, de cuius successione agitur, sit planum, & de tabula, vt prætendit Constantia, vel potiùs quaternatum secundum quid, vt affirmat Dorothea, sat esse ad Constantiam repellendam, illud tantum disertissimis Senatoribus indicare, Castrum hoc esse cum iurisdictione, & vassallis, sicque nullo modo planum, & de tabula censeri posse, sed quaternatum, quamuis secundum quid; sciunt enim nostri Regnicolæ, omne Castrum in Regno, siue Villam, aut Casale cum iurisdictione, & vassallis in feudum concessum, dici feudum quaternatū simpliciter, si à Rege tantum tenetur, & secundùm quid si à Rege, & Barone, quamuis in quinternionibus Regiæ Cameræ non sit descriptum, ita Andr. *in capit.* 1. *per totum, num.* 10. & ibi Liparul. *in verb. item Castrum, de controuers. feud. ap ud part. term.* & *in Const. Instiatiarij nomen, & nerminum,* Affl. *in Const. Post mortem, n.* 5. Iacob. de Franch. *in præl. feud. num.* 179. quo loco dicit, omne Castrum esse feudum quaternatum; sed non omne feudum quaternatum esse Castrum, Loffred. *in cap.* 1. *col.* 8. *in princ. vers. Castra enim vbi sunt incola, tit. de nat. success. fe ud.* Camer. *in c. Imperialem, fol.* 69. *lit. B & N.* Mari n. Frecc. satis benè *de subfeud. li.* 2. *in* 19. *auctor n.* 3. & 4. *per tot.* & *in tit. de differ. int. fond. quatern. & de tabul. n.* 1. Io. And. de Georg. *alleg. o. n.* 4. Camill. de Medic. *consl.* 47. *num.* 4. vbi Casale dictum delli *Gurani* dictæ Terræ S. Seuerini antiquitus à Comitibus Marsici, demùm Salerni Principibus, illis de Mordente subinfeudatum, tanquam Castrum habens vassallos, feudum quaternatum appellat, idemque probat Dom. Reg. Galeot. *controuer. iur. lib.* 1. *contron.* 7. *num.* 2. Lanar. in addit. ad Reg. Lanar. *in cap. n.* 65. & 78. *de his, quis feudum dar. poss.* & Biloct. *in consil. feudal. concl.* 44. *n.* 2.

5 Etenim concordamus in facto, feudum hoc antiquis temporibus vti Casale eiusdem Terræ S. Seuerini à priscis illius Terræ Dominis Comitibus Marsici fuisse possessum, quod demùm in an. 1347. Philippo del Budetto, Nicolai filio, suisque hæredibus in perpetuum sub feudali seruitio concessum producitur, vt ex inuestitura in processu Cameræ *fol.* 18. sicque controuerti non potest, quod ante peractam concessionem dicebatur illud in posse Baronis concedentis quaternatum simpliciter, prout erat caput, facta autem subinfeudatione cum Regio assensu, certè nullo modo affirmari potest, fuisse per subinfeudationem illā primæuam qualitatem mutatam, vt Castrum cum iurisdictione, & vassallis sic concessum remanserit planum; sed omninò quaternatum secundùm quid, quia non à solo Rege, nec à solo Barone, sed ab vtroque tenetur, ex quo vterque in subinfeudatione interuenit, ac proinde dicitur quaternatum secundùm quid; feudi enim natura nunquam alterata præsumitur, nisi expressè dicatur, *cap.* 1. *de fend. non habent. propr. nat. feud.* ita in puncto Capyc *in sua inuest in verb. quaternatum, vers. Castra, & in verb. planum, vers. sed si Baro,* in quibus locis expressis verbis dicit, quod omnia Castra in 6 Regno, etiam si à Barone recognoscuntur, quia ab ipso subinfeudata essent quaternata, non autem plana esse, sed sunt, Camer. *in cap. Imperialem, fol.* 59. *lit. B. & C.* Præs. de Franch. *decis.* 154. *num.* 1. Georg. *in repet. feud. cap.* 8. *num.* 8. Reg. de Pont. benè in *repet. feud. in prælud. lect.* 1. *num.* 81. & 99. vbi notabiliter dicit, quod ex subinfeudatione feudi, vel partis illius cum Regio assensu facta, nullo expresso verbo, vt per talem subinfeudationem constituatur feudum planum, quod non per hoc, quia interuenit Regius assensus, feudum illud dicitur planum, ex quo assensus non potuit illius mutare naturam, alio non expresso, vnde remanet, prout erat, quaternatum, ex ratione, de qua supra, quia natura non alteratur, nisi in expressis, idemque scripsit D. Reg. Galeot. *loc. cit. num.* 6. & Rouit. *decis.* 42. *num.* 19.

Et quamuis super huius Castri subinfeudatione 7 nouissimè ab aduersariis producta Regius assensus non appareat, attamen cum propter temporis vetustatem iuris sit præsumptio, quod fuerit impetratus, ad tradita per Patid. *de Put. in tract. de reintegrat. feud. in cap. quod incipit, reperitur, Ecclesiam possidere, num.* 30. *fol. mihi* 81. *à terg.* & *fol.* 27. *num.* 23. Frec. *de subfeud. lib.* 2. *quæst.* 28. *num.* 4. Reg. Lanar. *consl.* 94. *in fin.* Reg. de Pont. *consl.* 175. *num.* 12. *lib.* 2. & per alios relatos à Reg. *in prag.* 1. *num.* 20. *de priuileg. vniuer. concess.* est pariter præsumendum, vt in forma consueta extiterit concessus, forma consueta, quando Rex huiusmodi subinfeudationibus suum præstat assensum, ea semper extitit, nimirum *Assentimus, dum tamen à nobis, & à nostra Curia in capite teneat, siuè, feudi natura in aliquo non mutata, & iuribus nostris, nostraque Regia Curia semper saluis,* ita Camer. *in d. cap. Imperialem. fol.* 69. *col.* 3. *lit. L.* Frecc. *de subfeud. lib.* 2. *in* 1. *auctor. in quæstione, quæ incipit, superest vt aliqua, num.* 10. *fol. mihi* 173. Viscon. *in suis conclus. in verb. feudum planum, vers. vnde Fiscales inuenerunt cautelam.*

Et quod in casu nostro dubitari non possit, quin 8 Regius assensus fuerit verè, & realiter impetratus, eo expresso, vt feudum, de quo agimus teneri deberet in capite à tunc Regni huius R[illegible], eiusque Regia Curia, rationem afferimus inconuincibilem; diximus enim, subinfeudationem factam fuisse a Comite Marsici vtili Domino Terræ S. Seuerini, Philippo del Budetto in anno 1347. *fol.* 18. in processu Cameræ, & demùm noscitur in anno 1408. post annos

annos 60. Aloysium del Budetto Philippi I. inuestiti filium, patris mortem Regi Ladislao denunciasse, asserentem tenere Castrum Turelli in capite à Regia Curia, legatur *fol.16.* idemque in alio assensu enarratum in anno 1416. *fol.6.* in processu Cameræ; dico modo ego ex istis documentis, nullatenus in dubium reuocari posse, quin præfatæ subinfeudationi fuerit impetratus Regius assensus cum clausula, quod Castrum prædictum teneri deberet in capite à Rege; nam alias filius primi inuestiti, qui plenam poterat habere cognitionem eorum, quæ circa hanc subinfeudationem occurrerunt, non asseuerasset, quod Castrum tenebat in capite à Regia Curia, signum euidens, quod assensus erat expeditus in forma consueta, qua attenta feudum subconcessum remaner quaternatum, quamuis secundùm quid; etenim, attendamus quæso, satis esset absurdum, & impertinens asserere, Castrum cum iurisdictione, & vassallis in feudum subconcessum, feudum planum, & de tabula posse censeri, adhuc dico, si in subinfeudatione Regius assensus per simplex verbum, *fiat*, absque alia clausula impartitus esset, nec aliter in forma consueta Regiæ Cancellariæ concessus: quo enim pacto Castrum cum vassallis potest esse feudum planum? nonne feuda plana ideò sic nominantur ad differentiam Castrorum cum vassallis? nonne Castrum cum vassallis nobile appellatur? planum verò, & de tabula rusticum, ple-
9 beium, & penitùs ignobile? ita Paris *in tract. de reinteg feu. in quæstione, quæ incipit, veniamus igitur ad primum*, Lucas de Penna *in l. mulieres, C. de dignit. lib. 12.* quem citat Capyc. *in cap. Imperialem, fol. mihi 27. col. 1. vers. notandum*, qui asserunt, feuda non nobilitare, nisi sint cum vassallis, alia verò plana nobilitatem non porrigere, Maranta *in suis singul. in verb. feudum, vers. feudum quaternatum*, vbi dicit, feudum planum consistere in territorio, non in Castro, Hierony. de Rosis satis benè *in quadam allegat. impressa post decis. Viuij 225. num. 13.* Georg. *cit. capit. 8. num. 17. vers. & sic indubitanter*, & cæteri omnes; hinc benè dicebat Capyc. *in sua inuestit. in dict. vers. castra omnia*, & *in verb. planum*, auctoritate Andr. *in c. 1. de cap. qui cur. vend.* vt *in Const. Post mortem*, Castra omnia in Regno etiam si à Barone tenentur, & recognoscuntur, feuda quaternata esse censenda, non autem plana, & Camill. de Medic. *relato cons. 47.* dicit, subfeudum *delli Giorani* vigore Regij assensus teneri in capite à Principe Salerni, & tamen tanquam Castrum habens vassallos, feudum quaternatũ appellat, prosequitur Lanar. *loco cit. n. 86.* & Laratha *de feud li. 1 par. 7. dilucidat 60. n. 6.* vbi dicit, quod si Baro infeudaret Castrum, non esset illud feudum planum, sed quaternatum, & quaternati instar; illud autem, quod aliquando Nostrates affirmasse comperimus, posse feuda quaternata effici plana, intellige semper, vt non ad Castra cum iurisdictione, & vassallis, sed ad domanialia feudi pertineat, quæ, & qualia sint, explicat benè Paris *cit. tract. de reintegrat. feud. in quæstione, quæ incipit, quæ bona dicantur*, & sic quando dicimus in Regno, illud censetur feudum planum, quod in capite tenetur à Barone, intellige quando res domanialis feudi subinfeudata est, non autem quando Castrum cũ vassallis, quod semper dicetur quaternatum, vel simpliciter, vel secundũ quid, vt superius explicauimus.

10 Nec aliter dices repugnantia esse, vt in subinfeudatione à Barone facta dicatur, vt subinuestitus tenere habeat in capite ab ipso Barone, & in assensu Regis super tali subinfeudatione impetrato legatur, *dummodò teneat in capite à nobis, & à nostra Regia Curia*, quandoquidem hæc nullatenus repugnantia; sed potius compatibilia sunt, cum verè ab vtroque in capite teneatur; hæc est enim propria natura feudi quaternati secundùm quid, vt pro parte teneatur in capite à Barone, cui propterea soluitur releuium, & seruitium præstatur, & pro parte in capite à Rege qui propterea in casu deuolutionis confert idem subfeudum cui vult, tenendum tamen à Barone, iuxtà Constitutionem *Post mortem*, vt benè explicat Scipio Rouitus *in rubr. prag. de feudis, num. 82.*

Existente ergo Castro Turelli huius qualitatis, & 11
naturæ, consequens est dicere, vt ad illius successionem Dorothea vti existens defuncto feudatario in secundo gradu sit omninò admittenda, Constantia prorsus exclusa, tanquam existente in quarto, & sic in gradu non successibili; sciunt enim Nostrates, in hoc feudi genere, nimirium quaternato secundùm quid, non ius commune feudorum, sed Constitutionem Regni, *Vt de successionibus* attendi, ita Frecc. *de subfeud. tit. de differ. inter feud. quatern. & de tab num 4. vers. feudum autem quaternatum, quod à Barone tenetur*, Georg. *in repet. feud. cap. 8. n. 10.* & *cap. 9. num 15.* & dixi ego *lib. 1. resol. iuris cap. 126. n. 85.* quo quidem Constitutionis iure attento, non solùm fratres, & sorores vtrinque coniuncti, sed etiã ex vno tantùm latere succedunt fratri, siue sorori tam in feudo nouo, quàm in antiquo pro se, & hæredibus acquisito, ita Andr. *in cap. 1. in addit. de nat. success. feud.* & *in Const. Si quando aliquem*, Loffred. *cons. 38. num. 8. & in capit. 1. cit. tit. de natur. success. feud.* Medic. *cons. 85. num. 15.* de Pont. *tract. de potest. Proreg. titul. de success. mulier. §. 1.* Anel. Amat. *cons. 97.* ego ipse *loc. cit. num. 9.* & 44. & cæteri omnes.

Nec obstat, vt Abellinatum Principis prætensio- 12
nem reiiciamus, quod in tot inuestituris productis legatur clausula, *pro se, & hæredibus ex corpore legitimè descendentibus*, qua quidem clausula attenta noscitur, magnam esse apud nos controuersiam, an frater, vel soror vterina, quæ non est nec de descentibus primi acquirentis, nec vltimi morientis, possit fratri eorum vterino in feudo succedere antiquo; nam in nouo cessat hodie omnis dubitatio, stantibus gratiis in Regno concessis, vt post alios obseruauimus etiam nos *cit. cap. 136. num. 50.* quicquid enim sit de hac quæstione, in casu nostro cessat omnis dubitatio; nam inuestituræ, in quibus hæc clausula legitur, sunt illæ, quæ per mortem subfeudatariorum à successoribus in Castro prædicto obtentæ fuere, dum releuium soluebant, vnde cum constet de primæua, & originali inuestitura, quæ est lapis angularis, illaque facta apparet simpliciter pro hæredibus in perpetuum, absque clausula *ex corpore*, de præfatis aliis inuestituris successionis confirmatoriis nulla potest haberi ratio: vltra quod postrema inuestitura successionis confirmatoria, quæ producitur de anno 1562. in processu Cam. *fol. 79.* ad-
huc facta apparet *pro hæredibus* simpliciter, absque 13
clausula *ex corpore*. Videatur Afflict. *decis. 195. n. 5.* Anna pater *singul 563.* Anna filius *cons. 53. num. 35.* vbi infinitos citat, Ioan. Franciscus de Pont. *tract. de potest. Proreg. in rub. de diuers. prouisionibus, sub tit. de reformat. inuestit* Borell. *cons. 1. num. 113.* & cæteri omnes, & hoc est adeò verum, quod si non constaret de primæua, & originali inuestitura, adhuc facta præsumeretur *pro se, hæredibus, & successoribus* simpliciter, seruata forma Constitutionis *Vt de successionibus*, absque clausula, *ex corpore legitimè descendentibus*; est enim nostratum receptior sententia, idem esse constare de inuestitura, qua caueret *pro se, hæredibus, & successoribus* simpliciter & nullam apparere, ita Andr. *in dict. Const Vt de suc- 14
cessionibus*,

14 *cessionibus*, & *in cap.* 1. *num.* 5. *de eo, qui sibi*, & *heredibus suis*, Feece. *de subfeud. lib.* 2. *auctor.* 1. *quæst.* 12 *post num.* 10. Io. Ang. Pisanel. *in repet. post Cannet. num.* 18. Anna patee *in cap.* 1. *num* 85. & *seq. de vasall. decrep. ætat.* Reg. de Ponte *in tract. de potest. Prereg. tit. de success. mul.* §. 1. *num.* 12. & 13. & *in repet. feudal. lect.* 12. *num.* 51. Anel. Amat. *cit. cons.* 97. *num.* 14. & cæteri nostri sine contradictore, quibus addo Marant. *in suis singul. in verb. feudum*, quo loco dicit, feudum si non apparet, sub qua forma sit concessum, semper concessum præsumitur pro se, & hæredibus suis, qua quidem forma passim inuenitur, in subinfeudationibus vsos esse olim Salerni Principes, videatur Camil. de Medic. *cit. cons.* 47. existente ergo inuestitura Castri Turelli sub hac forma, non est cur dubitari possit, D. Abellinatum Principem super petita deuolutione nullum bonum fouere ius, nam cùm defuncto feudatario superstiterit soror vterina à Regni Constitutione *Vt de successionibus*, ad successionem vocata, vt superius ex And. Loffr. de Pont. Medic. & aliis probauimus, ista cæteris prætensoribus exclusis, succedit, & vbi soror ista non superstitisset, deuolutio spectaret ad Fiscum, ad tex. *in Const. Post mortem*, & sic cessant prorsus omnes causæ huius amaritudines.

Cætera suppleant eximia DD. Iudicantium religio & doctrina.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Quæstionis status, de quo in præsenti proponitur, vsque ad num.* 3.

4 *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum est subrogatum.*

5 *Vita, & militia quomodo taxetur in Regno nostro.*

6 *Vita, & militia secundogenito debita in feudis, iuxta legitimæ valorem liquidatur, vsque ad n.* 8.

9 *Filia dotata an, & quando faciat partem in liquidatione vitæ, & militiæ, sicut & in legitima.*

10 *Religiosus professus in Religione incapaci, posita renunciatione, an faciat partem.*

11 *Capicij decisio vltima interpretatur, & qualiter concordetur cum dec.* 159. *eiusdem, vsque ad num.* 14.

15 *Decisio Regentis Reuerterij* 1. parte 1. *cum* 58. part. 4. *in præsenti adducuntur, vsque ad num. finalem.*

ARGVMENTVM.

Vita & militia fratre primogenito secundogenitis super feudo debita, quonam modo taxetur. Filia monialis, quæ dote à patre accepta, amplissimè renunciauit, an in taxanda vita, & militia super feudo, vel legitima super allodio sit inter filios connumeranda. Vita, & militia an in locum legitimæ successerint: & de aliis.

ALLEGATIO CXXX.

IN facto verum est, Dominum Principem Montismilitum Ioannem Baptistam de Tocco sub die 27. Mensis Nouembris 1613. donasse donationis titulo irreuocabiliter inter viuos Domino D. Leonardo de Tocco contemplatione matrimonij contrahendi, & demùm contracti cum Domina D. Francisca Pignatella, ex tunc quoddam comprehensorium domorum intus hanc Ciuitatem in platea, vulgò dicimus, *la Rua Francesca*, necnon post eius mortem duc. 70. mille in tot corporibus, eo tamen expresso, vt de fructibus, & introitibus bonorum donatorum esset D. Leonardus simplex vsufructuarius, & eo mortuo in vsufructu pariter succedere debuissent eius descendentes masculi, hoc est ille, qui primogeniti locum occuparet, cum onere tamen præstandi secundogenitis masculis loco legitimæ vitam, & militiam, & fœminis paragium, ac si essent bona feudalia antiqua, sic legitur in contractu donationis. *fol.* 8. à ter. lit. A. & *fol. seq.* per totum, & per hæc verba. 1

Promette donare, sincome da mò contratto dette matrimonio dona donationis titulo irreuocabiliter inter viuos al dette D. Lonardo presente, & accettante per se, e per suoi figli mascoli nascituri da primogenito in primogenito, & à quello tenerà il luogo di primogenito, e loro descendenti in infinitum, & in perpetuum il suo fundico di Case, potteche, furno, & altre comodita, in diuersi membri consistente sito, & posto in questa Città di Napoli, & proprè alla strada detta la Rua Frãcesca, iuxta li beni delli heredi del quondam Gio Berardino Longo, & altri confini, con tutte sue raggioni, & integro stato per franche, & libere d'ogni peso.

Di più il detto Principe per contemplatione del detto matrimonio, vt supra, promette donare, sincomó da mò per all'hora sequuta sua morte, & è contra & in preambula hora mortis, & per duas horas ante mortem, & non aliter, dona donationis titulo irreuocabiliter inter viuos al detto D. Lonardo per se, e suoi figli masculi da primogenito in primogenito, & à quello tenerà il luogo di primogenito, & à loro descẽdenti primogeniti in infinitũ, & in perpetuũ altri duc. 70. *mila, e per essi le intrate, che esso Principe tiene cõprate dall'infrascritti, cioè da questa fidelissima Città di Napoli per duc.* 40 *mil & dalla Regia Corte sopra li pagamenti ordinarij, & extraordinarij & adohi della Città d'auellino nella Prouincia di Principato vltra per duc.* 30. *m. frà maggior summa, & con tutte loro raggioni, & integro stato, e con il peso di retrouendere dette intrate alle dette Città, & Regia Corte, seruata la forma delle cautele, che n'appareno. delle quali entrate, & fundico esso Don Lonardo sua vita durante tantùm ne sia vsufruttuario, e dopoi sua morte di quelle, & del detto fundico ne siano vsufruttuari gli suoi figli, e descendenti mascoli da primogenito in primogenito, & quello tenera il luogo di primogenito loro vita durante tantùm, & con peso di sodisfare alli secondogeniti, come fussero dette entrate, & fundico beni feudali antichi,*

tichi, in luoco della legitima, la vita militia tantùm, & alle femine il paragio, il quale paragio, seù paragij si habbiano à sodisfare tanto per il loro maritaggio, come per il loro monacaggio della metà delli frutti, & entrate, che perueneranno dalli detti capitali de duc. 70. mil. & fundico, ò delli beni, che con detti duc. 70. m. ò fundico si compraranno, insino à tanto, che siano sodisfatte dette figlie femine di detto paragio, & l'altra metà de frutti resti à beneficio del primogenito, ò successore in detti corpi donati, ut supra, & il simile si debbia osseruare in caso, che detto D. Lonardo ò suoi descendenti moressero senza figli superstite solamento figlie femine, alle quali si debbia dare il loro paragio, come di sopra, da sodisfarseli con la metà delli frutti, & entrate de detti beni donati per contemplatione del presente matrimonio anno per anno continuatamente, insino alla totale, & integrale sodisfattione, per la quale effettuale sodisfattione fatienda dalle metà di detti frutti, ut supra, in tutti li casi sopradetti il detto Principe obliga espressamente, & specialmente tutti li corpi, ut supra donati, &c.

2 Vita functo demum Principe donante, ac & tandem D. Leonardo donatario, superstitibus tribus filiis masculis, & quatuor fœminis; D. Ioannes Baptista, ac D. Ioseph filij secundogeniti, D. Antonium fratrem eorum primogenitum Acayæ Principem in ius vocarunt, præfatæque inhærentes donationi, sine dispositioni, in illa intelligentes, vt infra, instituerunt, dictum Principem D. Antonium fore per Sacrum Consilium condemnandum ad eis præstandam vitam, & militiam loco eorum legitimæ super medietate fructuum, & introituum corporum in dicta donatione; & testamento per dictum Principem donantem expressorum, sub illis verbis in supplicatione *fol.* 1. & *à terg. lit. A. Et mediante sententia vestri Sacri Consilij condemnari facere dictum D. Antonium Tocco modernum Principem Acaya eorum fratrem primogenitum, & heredem vniuersalem dicti Principis Ioannis Baptistæ ad præstandum, dandum, & soluendum ipsis supplicantibus secundogenitis respectiuè praditlam vitam, & militiam ordinatam per dictum Principem Ioannem Baptistam, vnà cum omnibus damnis, expensis, & interesse decursis à dìo mortis dicti D. Leonardi eorum patris, & decurrendis vsque ad effectualem satisfactionem loco eorum portionis, & legitima super medietate fructuum, & introituum corporum, in donatione, & testamento predictis expressorum, & designatorum per dictum quondam Principem donantem, & disponentem in omnibus, seruata forma predicta donationis, & testamenti, &c.*

3 Datoque termino in causa, ac tandem compilato processu, prodiit sententia pro actoribus, condemnato Principe fratre ad petitam vitam, & militiam liquidandam *fol.* 407. & cùm super liquidatione esset pariter compilatum, instant hodie fratres hi secundogeniti, liquidari vitam, & militiam in hunc modum, nimirum vt medietas fructuum remaneret pro primogenito, alteram verò diuidi inter ipsos secundogenitos, sic legitur in relatione patrimonij pro hac liquidatione commissa *fol.* 447. *à terg. lit. A.* & in comparitione nouissimè per eosdem præsentata *fol.* 465. vbi addunt, non esse connumerandam D. Veronicam sororem Monialem professam in Venerabili Monasterio Sanctæ Patriciæ, ex eo, quod cùm ad partem non admittatur, nec partem facere debet; contradicit, & meritò Princeps frater primogenitus, contendens, prætensam à fratribus secundogenitis liquidationem iuribus, rationibus, ac DD. auctoritatibus esse penitus destitutam cùm, in Regno receptissimum sit, prout in illo vlterioris Siciliæ, vt vita, & militia ad instar legitimæ taxetur, & quod sorores, siue nuptæ, siue professæ, quæ dote recepta amplissimè patri renunciarunt, sint inter filios connumerandæ, vt partem faciant, licèt ad partem non admittantur.

Et vt pateat de veritate, dico primò, quòd si in omni alia huius dubij, siue casus contingentia res difficultatem aliquam pateretur, in hac, de qua agimus causa, non est, de quo controuerti possit, cùm Princeps donans, approbando Camer. sententiam *in capit. Imperialem, fol.* 103. *à terg. lit. L vers. qua omnia*, D. Reg. de Pont. *in tract. de potest. Proreg. tit.* 7. §. 4. *num.* 32. *circa finem*, & aliorum, quos refert, & sequitur Dominus Præses noster *contr. for. cont.* 2. *cap.* 10. *num.* 25. expressè disposuerit, vt teneretur primogenitus secundogenitis in locum legitimæ vitam, & militiam præstare; si (dico Ego) in locum legitimæ, vt subrogatum sapiat naturam illius, in cuius locum subrogatur, vt in terminis ratiocinatur Dominus Præs. noster *loco proximè citat. num.* 26. necesse est, vt taxetur, siue liquidetur vita, & militia, eo modo, quo iura disponunt, liquidari portionem legitimam, ad tex. vulg. in *Authen. nouissima, Cod. de inoff. testam.* Nec dicant Aduersarij Principem donantem disposuisse, vt medietas fructuum bonorum donatorum remaneat pro primogenito, ad hoc, vt altera æquis portionibus inter secundogenitos diuideretur; etenim intelligentia hæc dispositioni factæ aduersatur omninò, si enim donans hoc voluisset, poterat id expressè ordinare, nimirum vt medietas esset primogeniti præcipua, altera verò diuideretur inter secundogenitos; sed hoc penitus dixit, ergo. Si igitur vita, & militia est præstanda, ordinata dispositio iuris recipit intellectum, vt obtineant secundogeniti eam fructuum portionem, ad quam ascendit vita, & militia, quæ cùm iuxta communem in Regno receptam sententiam taxetur ad instar legitimæ, consequens est dicere, voluisse Principem donantem, vt ad hanc portionem primogenitus teneretur, non autem, vt æquis portionibus fructuum medietas inter secundogenitos diuideretur, vt & Aduersarij nullo iuris fundamento fulciti præsupponunt; Quodque apud 6 nos sit citra controuersiam, vita, & militia, quæ à fratre primogenito, qui in feudo succedit solus, secundogenitis, ex dispositione Constitutionis *Comitibus* præstanda est, sit taxanda, eo modo, & forma, prout taxatur legitima, videantur, quæso, ex nostratibus infrascripti, quod sic vno ore responderunt, & primus omnium.

4 5

Andreas Feudistrarum auriga *in Constit. In aliquibus, col. fin. circa finem*, sub illis verbis, *secus in vita, & militia, quam dat ma or frater minori, cum viuitur iure Francorum, tunc contentus esse debet de tertia parte, quam esset habiturus, &c.* idemq; & clarius in *Const. Comitibus, col.* 3 *in princ.* & per hæc verba: *Alij dicunt, sicut diximus in paragio dotis in Constitut. In Aliquibus, in fine, vt habeat minor tertiam partem valoris partis sua, quam haberet, si succederet, dua verò partes remaneant maiori, quem lex, & mos voluerunt honorari prærogatiua primogenitura; vnde si totum feudum valeret ducenta (hoc est in redditu,) & sint duo fratres, & minor habeat centum pro dimidia, tunc pro tertia habebit triginta tres, & tertium pro vita, & militia, &c.* 7

Afflict. qui sic iudicarum testatur *in dict. Const. Comitibus*, vbi *num.* 4. per hæc formalia loquitur; *Vnde si totum feudum annis singulis esset redditus duc.* 100. *& sunt duo fratres, quilibet fratrum, si succederent simul, haberent centum pro quolibet, nunc pro tertia frater secundogenitus pro militia debita habebit* 33. 8

duc.

duc & vnum tertium , & sic quando sunt infra quatuor fratres , quilibet frater habebit tertiam tertia sibi contingentem pro legitima , vt in Authent. de trient. & semiss.§.1.& notatur in Authent. nouissima, Cod. de in off. testam.& si sunt vltra quatuor , legitima erit med. etas & sic erit medietas medietatis,&c. Addit demùm ntra numerum quintum hæc verba: *Ego Vidi indicatum in Sacr. Consilio secundùm prædictam opinionem , quam Andr. dicit aequam & ideo possum, dicere, quòd ista opinio est lex hodie in Regno, &c.* Idemque affirmauit decis.251.

Ant. Capyc. *decis. postrema, num.2.* sub illis verbis; *nunc autem cum ageremus de dicta liquidatione , orta sunt duæ difficultates, prima, ex quo in Regno secundùm Andr. de Isern. in Constit. Comitibus, hæc vita,& militia vadit secundùm legitimam,& ità taxatur,& sic seruatur,& indicatum est,&c.*

Ioan.Ant.de Nigris *in cap. Regni, quod incipit Alienationis actus, num.13.* ibi, *quanta autem sit ista vita,& militia non est determinatum a iure,vt dicit Matth. de Afflict. dec.252. colum.fin.sed in d.Const. Comitibus, col.2.in 2.quæst. ponit istam quæstionem & dicit , quòd est quantum est legitima &c.*

Ioan. Thomas Minadous *in Constit. In Aliquibus, notab.7.num...ibi,in taxanda legitima seu vita, & militia,quæ taxari solet ad instar legitimæ,&c.*

Iacobus Anellus de Bottis *in dict. Constit. Comitibus,col.3. in princ.* per hæc verba , *vita,& militia vadit secundùm legitimam,& ita taxatur,vt diximus,&c.*

Dom.Reg.Reuertet *decis.1.in princip.* sub illis verbis *& ibi Andreas dicit,quod ista vita,& militia taxatur ad instar legitimæ, scilicet , quòd sit tertia pars eius partis,quam haberet ab intestato,prout de legitima,&c.* & iterum *decisio 58. libro.4.* sub illis verbis,*redeundo nunc ad propositum fuit decisum, quod vita,& militia taxetur pro modo legitimæ,quia sic determinat Andr.*

Dom.Reg.de Ponte *tract.de potestat Proreg.tit. 7. §.4. intra num. 7.* ibi, *tertiò, si ratione portionis debita super feudo vita, & militia deberetur,non regularetur à legitima,vt tertia pars fructuum daretur,nec esset in vita,nec perpetua , & integra pars constitueretur , cuius contrarium dicunt omnes ,&c.*

Fab.de Anna *cons.4.num. 52.* ibi, *debetur ad instar legitimæ,vt apertè decidit idem Andr. in d.Constit. Comitibus,&c.*idemque affirmauit *cons.6.n. 13.* per hæc verba, *quintò,quòd sit loco legitimæ moueor , quia omnes D D. admittunt,& vsus approbauit,vitam,& militiam esse taxandam secundùm legitimam,iuxta numerum filiorum,&c.*

Dom.Reg.Tap.*dec.Sacr.Consil.14. n. 21. circa fin.* ibi,*vita tamè,& militia est tertia illius,quā esset habiturus ab intestato, &c.*ac iterum *dec.44.n.3.&4.* ibi,*& sic respectu obligationis debetur ex fructibus feudi, & regulatur secundùm legitimam respectu quantitatis,&c.* idemque affirmat *in dict.Constit.Comitibus, sub num. 17.* ibi,*hodie tamen huiusmodi vitæ , & militiæ taxatio fit iuxta quantitatem,& regulam Authe.nouissimæ,C.de inoff.testam.&c.*

Scipio Theodor.*allegat. 81.numer.5.* ibi,*certum est enim,quòd vita,& militia, & paragium liquidantur ad instar legitimæ,& eo modo,& forma,sicut legitima liquidaretur,&c.*

Dom.Reg.Rouit.*in pragm.4.numer.70.de feudis* sub illis verbis,*& illa medietas, ex qua erat deducenda vita, & militia,erat diuidenda, inter omnes filios , connumerata etiam persona primogeniti , iuxta dispositionem Auth.nouissima,C.de inoffic.testam. quam habere locum etiam in hac liquidatione vitæ , & militiæ tradiderunt Andr.&c.*

Paul.Straban.*consil.1.num. 15.* per hæc verba , *& sic D.Reg.de Marinis Allegat.collect.*

liquidatio vitæ,& militiæ asseueratur ad instar legitimæ, iuxtà traditam in Auth. nouissima,cum concordantibus, C.de inoff.testam.

Et ex Siculis,aliis nostris omissis,primò Guglielm. de Perno *consil.11.sub n.12.* Petr.de Gregor. *in tract.de vita,& militia,quæst.7. num.1. & 4.* Io. Ant.Cannet. *in extranag.si aliquem,num. 54.cum seq fol.330.* Ioseph Cumia *in repet.cap.Si aliquem,in verb.antiquis , num. 550.in fin.* Blasius Lancea *ibid.quæst.21.* Nicolaus Intriglìolus *de feud.cent.1.quæst.57.num.16.* Dom.Reg. Petrus Corlettus *in addit.ad Octauium patrem , consil.27.n.11.* Don.Garsia Mastrill.*decis.64.num.2.* Marius Giurba *ad Consuet. Messan.part.1.c.4. gl. 4.sub n.17.* Franc.Ant Costa *consil.91.n.34.*& alij Hæc respectu liquidationis vitæ,& militiæ.

Quò verò ad alteram Actorum prætensionem, nimirum,vt in hac liquidatione inter filios quondā D. Ledonari cōnumerari nō possit D.Veronica Montalis professa in vita patris , ita vt sicut non admittitur ad partē, sic etiam nec partem faciat;ideo,satis inutiliter Aduersarius in hoc elaborare,nam quamuis in terminis iuris communis,grauissima sit quæstio inter Scribentes,an in taxanda legitima masculorum, siue paragio fœminarum, computatis dotibus receptis , sit filia dotata inter filios connumeranda , & qua latè per D D. relatos ab Ant. Gabriel. *commun.concl.lib. 6. tit. de legitima.concl.2.* & ab Anton.Thesaur *decis. 159.* quorum meminit Præs.Amat.*consil.75.num. 14.* attamen pars affirmatiua, nimirum , vt aggregatis in patrimonio patris dotibus receptis , sit inter filios connumeranda,& vt vulgò diximus faciat partem,licèt non admittatur ad partem,credo,quod hodie apud Nostrates procedit sine controuersia, vt videre est penes Afflict. *in Consil. In aliquibus,num. 54.* Capyc.*decis.158.*Dom. Præs. de Franch.*dec.549.* D. Reg. de Ponte *cons. 65. lib.1.*Ioann. Vincent.de Ann.*singul. 214.* Molfes. *ad Consuetud Neap.part.4 quæst.17.per tot.*& apud alios relatos à Domino Regent. Capyc. Galeot. *in addit. ad consil.de Medic.167.* quo loco dicit , opinionem hanc in S.e. Cons. pro indubitabili hodie haberi, eamque indubitanter procedere,addo Ego , quamuis filia amplissimè,& cum iuramento paternæ hæreditati renunciasset,vt adhuc iurata renunciatione non obstante,in taxanda fratrum legitima partem faciat,dummodo aliquid pro sua portione receperit; ratio assignatur,quia videtur hoc casu,ac si taliter patri succederet,& successionē necessariò partem facere debet, secus autem si nihilo recepto,tunc enim supposita renunciatione pro 10
valida , pro mortua haberetur,id , quod vt plurimum euenire solet in personis masculorum , qui Religionem aliquam bonorum incapacem professi sunt ,ita sanè sensperunt Bald. *in l.vnic ante n. 291. vers.quid de filia,& quando non petens partes ,* Fabian. de Giocchis *in repet Auth.nouissima,intra n.218,C. de inoffic. testam.* Ioan.Campeg.*tract.de dote,part.1.in 35 quæst.* Hieron.Gabriel.*consil.135.n.14.lib. 2.* Peregr.*de fideicommiss.articul.38.n.12.vers.si verò in vita patris,* Rot. *dec.466.n.5 part.1.diuers.*Surd.*dec.252.num.2.ad fin.* Paul. Galletar.*in tract.de renunciat.lib.2.cap.5.n. 23. circa fin.*Mercurial.Merlin.*tract.de legitima, lib. 1. tit. 4.q.3.n.33.*& Paul.Belton.aliis omissis *in suo tract. de iur.accresc.c.6.q.14.n.6.& 7.*sicque maxima disceptione præcedente per S.C.me patrocinante decisum sub die 15.Decembris 1644. in causa Ianuarij,& Lælij de Ligorio,cum Anna de Ligorio eorum sorore,in cuius paragio taxando duo fratres Monaci Casinenses, qui nihilo recepto renunciauerant , non fuerunt inter filios connumerati,bene tamen duæ sorores Moniales in Monasterio Sancti Hieronymi huius Ciuitatis professæ, quæ ingressæ paragio recepto , amplissimè Patri renunciauerant, Commissario olim Domino

Consiliario Andrea Prouenzale, penes de Amico actorum Magistrum S.C. vt videre est *lib.* 2. mearum *resol. cap.* 93.

11 Nec, quæso, dicat quis, hæc omnia apud nos de plano procedere, cùm tractetur de taxanda legitima masculorum, siue paragio feminarum in patrimonio allodiali, secus verò vbi ageretur de taxanda vita, & militia super bonis feudalibus, iuxta ea, quæ notat Capyc. *decis. vlt. circa fin.* vbi in causa filiorum Galeatij Caraccioli, quoad legitimam burgensaticorum Sacrum Consilium iudicauit, fæminas partem facere, quamuis ad partem non admitterentur, *Licèt posteà in liquidatione vitæ, & militiæ* (hæc sunt verba Capicij) *iudicauerit, dùm essent quinque filij masculini, esse quintam partem medietatis fructuum rerum feudalium, & sic decimam, vndè faminæ ibi non fecerunt partem, quia si fecissent, fuisset octaua pars medietatis fructuum, & sic decima sexta pars, vt iudicatum fuit* 1621. 17. *Aprilis*, hæc Capye. quem sequutus fuit Dominus Regens Tapia *dec. S.C.* 44. *n.* 6. Etenim si verum fateri velimus, ex his, quæ refert Capyc. non benè percipi potest, an in illa causa fuerit de hoc dubio inter Partes disceptatum, refert namque liquidationem vitæ, & militiæ masculis pro decima parte, ob quod argumẽtatur, quòd fœminæ partẽ non fecerunt, quia si fecissent, aliter vita, & militia liquidata fuisset; 12 nó enim in hac liquidatione Capyc. interuenit, vt cernitur apertiss. *in dec.* 159. *n.* 8. quo loco causa illa fuit terminata, sicq; nescio, quæ fides sit ei adhibẽda, quatenus affirmare vellemus, hoc in puncto fuisse per Sacrum Consilium decisum; sed supponamus decisionem in terminis, nonne respondere fas erit, esse illam ratione, & DD. authoritate destitutam? supposita tamen, sic ego loquor, pro indubitabili apud nos sententia illa, vt in taxanda legitima filiorum fæmina partem faciat, si enim, vt vtar verbis Domini Præsidis nostri, *cit. cap.* 10. *num.* 25. vera est grauissimorum Doctorum sententia, existimantium, vitam, & mili- 13 tiam succedere in locum legitimæ, istámque opinionem magis communem esse, ac eam tenentes rectiùs intellexisse Andream, & de contrariis nullam esse habendam rationem, prout pariter existimauit D. Reg. Capye. Latro *consultationum lib.* 2. *consult.* 121. *numero.* 20.

14 Quæro Ego à Capycio, quæ discriminis ratio assignari potest, vt quando tractatur de taxanda legitima filiorum in bonis allodialibus, fæmina partem faciat, quamuis ad partem non admittatur, secus autem, quando agitur de liquidanda vita, & militia super bonis feudalibus; si enim ad primum affirmandum, eam Nostrates vnicam considerarunt rationem, quia filia aggregatis in patrimonio Patris dotibus receptis, videtur in ea portione succedere, & successiuè, necessariò partem facere debet, ac si dotata nunquam extitisset; nonne ratio hæc pariformiter militat, quando tractatur de taxando vitam, & militiam sicut enim ad faciendum partem in taxanda legitima habetur, ac si in portione, quam pro dote recepit, succederet, ita pariter omninò affirmandum, quando agitur de liquidãda vita, & militia, vt nimirùm partem quoque faciat, quia videtur in ea portione, quam dotis nomine assequuta est, succedere. Nec stringit ratio illa, quam assignat Dominus Reg. Tap. illius tanti Viri pace sit dictum, in citata *decis.* 44. *numer.* 6. ideò fæminam dotatam in taxanda vita, & militia filiorum partem non facere, quia cùm dotata reperiatur, cessat onus feudi, quod erat in dotando illam: etenim si vera esset ratio hæc, procederet pariter indubitanter in taxatione legitimæ super bonis allodialibus, quia adhuc in filia dotata cessaret onus illius patrimonij, quod est in dotando filiam; vnde dicamus, quæso, ab omni dubio procul, nullam iuri consentaneam considerari differentiam, quando agitur de taxanda legitima super matrimonio burgensatico, aut vita, & militia super patrimonio feudali, nam si diximus, succedere vitam, & militiam in locum legitimæ, æquiparatorum idem iudicium esse debet, vt per D. Præsid. *citat. cap.* 10. *n.* 26. quodque hoc verum sit, ne mea hæc sententia ratione munita rerum iudicatarum auctoritate destituta sit, videatur, quæso, Dominus Regens Reuerterius, qui nullum constituendo discrimen inter vitam, & militiam, ac legitimam, quamuis illius esset opinionis, vt in taxanda legitima, siue vita, & militia, filia dotata partem non faciat, dum ad partem non admittitur; attamen subdit, quod in Regno contrarium fuit sæpè iudicatum, & hoc tam in *decis.* 1. *part.* 1. quàm 15 *in decision.* 58. *lib.* 4. per hæc enim verba loquitur *in decision.* 1. *circa fin. Ex quibus omnibus concludo, hanc opinionem veram, quòd filia dotata exclusa per statutum à successione, sicut non admittitur ad partem, ità non faciat partem, nec in legitima filij, nec in vita, & militia, quæ ad instar legitimæ liquidatur; tamen, vt intellexi, in Regno contrarium fuit sæpè iudicatum, quòd in casu nostro licèt non admittatur ad partem, faciat partem, illa ratione potissima, quia non est penitus exclusa à statuto, ex quo illa pars, quam habet, succedit loco legitimæ, & sic non est omninò exclusa, &c.* ac ità decisum testatur *in decision.* 58. *libro* 4. *vers. fuit etiam dubitatum in hac causa*, quo loco profert hæc verba: *Quòd si sunt quatuor filij, vel pauciores, sit legitima tertia pars eius, quam quis haberet, si ab intestato succederet, si verò sunt plures, putà quinque vel vltra, sit semis illius partis, in qua ab intestato succederet, & ita ibi dicunt omnes DD. & in lege planè, §. si duobus, ff. de leg.* 1. *& ità fuit taxata vita, & militia, habita consideratione ad nouem filios, quos tam masculos, quam fæminas reliquit dictus Dux, etiam quòd esset vna, nupta, quia & si non admittebatur ad ad partem, bene facit partem, vt notant Bart. Alexander. Ias. & omnes in dict. §. si duobus, & posui latè in quadam mea decisione in principio, quando fui effectus Præsidens Regiæ Cameræ, &c.*

16 Idem pariter temporibus nostris (ne nouissima rerum iudicatarum auctoritate careamus) per Sacrum Consilium die 19. Feb. 1639. referente olim feudorum interprete Domino Andrea Marchesio tunc Regio Consiliario, demum Præside dignissimo, decisum fuisse comperimus in causa D. Lucretiæ Petrarolæ cum Comite Palmerici, vbi in liquidatione vitæ, & militiæ debitæ quondam Horatio de Matheis tam ex propria persona, quàm ex persona quondam Francisci eius fratris, fuit dictum, esse connumerandam etiam eorum sororem, prout videre est in processu x. *volum.* pro Pio Monte mortuorum cum spectabili Alexandro de Mattheis, penes de Martino S. C. Actorum Magistrum; verba decreti sunt hæc fol. 362.

17 *In causa D. Lucretiæ Petrarolæ cum Comite Palmerici. Die 19. Mensis Februarij 1639.*

Facto verbo de prædictis in S. C. per Magnificum V. I. D. Andream Marchesium. Regium Consiliarium, & causæ Commissarium.

Decreto S. R. C. prouisum est fructus feudorum Sanctæ Mariæ de Noui, Nouuoli, & Agliuli, ac annuorum introituum feudalium, videlicet annuorum ducatorum tercentum viginti super Castro Francone, & aliorum annuorum ducatorum centum super Palata liquidati sunt in ducatis duobus mille sexcentum septuagintaquinque, super quibus declaratum est, deberi vitam, & militiam liquidandam quondam Horatio de Mattheis tam ex sua persona, quam ex persona quondam Francisci eius fratris, in cuius liquidatione esse connumerandam etiam

eorum

eorum sororem, verùm non esse deducendam ad hoam, hoc suum,&c. Andreas Marchesius, Franciscus Antonius de Mercatis Secretarius.

Meminit de hac determinatione Dominus Consiliarius Petrus Caranita in responso, per ipsum scripto pro dicto Comite, qood imprimi curauit Andreas Capanus *in suo tract. de vita, & militia, quastion. 6. fol. mihi* 31. & Thor. *in supplem. sui compendij, in verb. vita, & militia.*

Vnde rogo Dominos Iudicantes cætera suppleant.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti species refertur.*

2 *Pactum in capitulis matrimonialibus appositum, quod stipularetur publicum instrumentum ad Consilium Sapientis, obligationem feudalium etiam importat, & n. 6. & quid si capitula, stipulata non essent, & nulla in iis expressa sit hypotheca, num. 3.*

4 *Clausula* ad Consilium Sapientis *quid importet.*

5 *Conuentio de stipulando instrumentum habetur pro stipulatione.*

7 *Obligatio bonorum feudalium apponitur de stylo Notariorum.*

8 *Notarius semper rogatus censetur apponere clausulas consuetas.*

9 *Notarij error contrahentibus nocere non debet.*

10 *Subrogatus exequitur, quod exequi debebat is, in cuius locum subrogatus est.*

11 *Clausula extendi debent à Notario subrogato prauio decreto.*

12 *Secus si non pracedat decretum.*

13 *Feudalia non comprehenduntur sub generali bonorum obligatione.*

14 *Obligatio generalis bonorum differt ab obligatione vniuersali.*

15 *Feudales causa agitari possunt à procuratore habente mandatum vniuersale.*

16 *Renuncians omnibus bonis vniuersaliter videtur renunciasse etiam feudalibus.*

17 *Obligatio vniuersalis bonorum comprehendit etiam feudalia.*

18 *Dotis fauore prasumuntur obligata bona omnia.*

ARGVMENTVM.

Instrumentum capitulorum matrimonialium, si fuerit stipulatum, sed per Notarium iuxta stylum non extensum, eo mortuo, num Iudice mandante extendendum sit cum omnibus clausulis, quæ in similibus apponi solitæ sunt, signanter, obligationis bonorum feudalium. Clausula *ad consilium sapientis* quid importet. Obligatio generalis an, & quando bona feudalia comprehendat: & de aliis.

ALLEGATIO CXXXI.

IN facto verum est, sub die 18. Ianuarij 1606. fuisse subscripta capitula matrimonialialia inita inter Dominum Marchionem Anzij, & D. Emiliam Brancia, olim Marchionis Montisleonis germanam, specialique pacto conuentum, vt illa in publicam formam redigerentur, per hæc verba *fol. 8. lit. A.* 1

E delle cose perdette essi Aurelia, Marchese di Monteleone, e Marchese d'Anzi vogliono, che se n'habbi da fare publico instromento a conseglio del sauio, non alterando però, nè diminuendo in cosa alcuna la substanza delli presenti capitoli già di sopra dechiarata, ma solamente, per estendere le clausole in forma.

Pro huius pacti obseruantia, die seqoenti fuit stipulatum publicum instrumentum manu Notarij Ioannis Baptistæ Martinæ, cuius incuria cum in protocollo iuxta stylum extensum nó esset, sed tantùm in quadam pagella cum eisdem capitulis sota stipulationis actus notatus *eod. fol. 8. à terg. lit. B.* vt extenderetur cum clausulis solitis, ioxtà stylom dicti Notarij iam defuncti, institeruot fratres de Carrafa dictorum Marchionum filij, & hæredes præuio memoriali Excellentissimo Proregi porrecto, remissoque negotio, iuxta morem spectabili Domino Præsidi, capta de illius ordine informatione de fide, & legalitate Notarij, Partibus plenissimè auditis, decreto mediante prouisum fuit, quod extendatur, verùm quoad extensionem claolulæ obligationis bonorum feudaliom, quod Sacro Consilio de iustitia prouideat, *fol.* 107.

Et cum ad præsens sit super hoc prouidendum, 2
credo nulli dubium esse per Sacrum Consiliũ fore determinandum, extendendam esse omninò clausulam prædictam obligationis bonorum feudaliom, sic enim Partes voluernot in capitulis mattimonialibus, dum expressis verbis conuenerunt, vt stipularetur publicum instrumentum ad consilium Sapientis, quod quidem pactum obligationem bonorum feudalium importare scripsit in propriis terminis Præs. Amat *cons. 35. numer. 28. versicul. nec tandem omitto,* & nouissimè Dom. Reg. Sanfelic. *decis. 99.* vbi stante hoc pacto, sic per Sacrum Consilium determinatum fuisse testatur, subdens in fine, ita pariter per Regiam Cameram decisum, facta relatione in Collaterali Consilio, & in casu fortiori nostro, nimirum, cum
tantom producta essent capitula matrimonialia non 3
stipulata, sed subscripta dumtaxat absque expressione hypothecæ: hæc est enim vis, & virtus clausulæ *ad consilium Sapientis*, vt legitimè, & cautè liget contractus in ampla, & meliori forma, qua fieri potuit, & quod intelligantur apposita in contractibus omnia,

quæ ſunt de conſuetudine, & quæ ſapiens vigo-
re arbitrij ſupplere poterit, ita glol. in leg. ſi mandato
Titij, §. fin. in verbo accepta, ff. mandat. Specul. in tit. de
empt. & vend. §. 1. numer. 9. verſ. ſed quid ſi, D. Conſil.
Merlin. omninò videndus controuerſ. cent. 1. cap. 5.
num. 17. Dom. Reg. Galeot. contr. iur. lib. 1. controu.
57. numer. 27. & Dom. Reg. Sanfelic. loc. cit. num. 6.
vbi addit, quod quoties conuenitur, vt ſtipuletur
inſtrumentum, ad circuitum euitandum pro ſtipu-
pulato habetur, quod allegat Surd. conſ. 457. num. 12.
verſ. ſecundò facit, vol. 4. Fab. de Ann. conſ. 8. num. 17.
Reg. de Ponte conſ. 10. num. 23. verſ. ſi ille habebatur, &
de communi atteſtantem Craſſ. commun. opin. lib. 1. cap.
6. quæſt. 20.

6 Inſuper quòd voluerint contrahentes pro obſer-
uantia promiſſorum obligare etiam bona feudalia,
ſatis liquet ex eodem pacto, dum dixerunt, eſſe con-
ficiendum publicum inſtrumentum ad finem exten-
dendi clauſulas in forma, vnde cum demùm die ſe-
quenti verè adſtipulationis actum deuentum fuerit,
& in hac Ciuitate de ſtylo, & conſuetudine Notario-
rum, in obligatione bonorum, quæ in quolibet con-
7 tractu apponitur, additur etiam clauſula obligatio-
nis bonorum feudalium, teſte Octauio Bammacar. ad
titul. ſi de feud. defunct. cont. ſit. &c. in §. in generali,
num. 40. & faſſi ſunt Notarij, vt ex eorum fide fol.
121. & in ſpecie, quòd ſic ſe habebat ſtylus Notarij,
qui ſtipulatus eſt contractum, de quo agimus, vt ex
relatione Reuerendi Roſarij fol. 120. ſequitur certè
dicendum, vt in eo ſit omninodo deſcribenda clau-
ſula hæc obligationis bonorum feudalium ſecundùm
ſtylum prædicti Notarij, qui pro dictorum capitulo-
rum ſtipulatione rogatus fuit; hoc eſt enim de iure, vt
8 Notarius ſemper rogatus cenſeatur apponere inſtru-
mento clauſulas ordinarias, & conſuetas, & quòd
vbi fuerint omiſſæ, pro appoſitis habeantur, quia er-
9 ror, & incuria Notarij contrahentibus nocere non
debet, reuideatur tex. in leg. fin. vbi hoc notant Bald.
& communiter DD. Cod. de fideiuſſor. Abb. in c. cum
M. Ferrarienſis num. 5. de conſtit. ibique Felin. & Dec.
ambo numer. 6. Iaſ. in leg. certè conditio, §. ſi nummus,
num. 14. ff. ſi cert. pet. in leg. argentarius, num. 7. ff. de
edend. & in leg. Gallus. §. idem credendum, in prima
lect. numer. 21. ff. de lib. & poſth. vbi etiam Soccin.
col. fin. verſ. aliquando, Ant. Gabr. com. opin. lib. 6. titul.
de conſuet. concluſ. 3. numer. 1. aliique ad nauſeam re-
lati per Tiraq. de iur. conſtit. in vltim. limit. numer. 7. &
8. quibus ex noſtris addimus Affl. in Conſtit. Baiulos
omnes, numer. 13. 15. & 16. Capyc. deciſ. 159. per tot.
numer. 39. & D. Conſiliar. Merlin. contr. 35. numer. 4.
vbi recentiores allegat, & cum impoſſibile ſit, exten-
ſionem fieri à Notario, qui inſtrumentum hoc capi-
10 tulorum matrimonialium ſtipulatus eſt, erit omnino id
exequendum ab alio Notario ſubrogato, Iudicis com-
miſſione præcedente, prout eſt communis omnium
ſententia in leg. contractus, Cod. de fid. inſtrum. & præ
cæteris Caſtr. numer. 5. & in conſ. 121. numer. 1. & 307.
lib. 1. Canoniſt. in cap. cum tabellio, de fid. inſtrum. ſi-
gnanter Abb. num. 1. in fine, & numer. 3. & Felin. num.
6. & ſeq. Angel. conſ. 274. col. 2. verſ. omnes ergo iſtos
defectus, Maſc. de probat. tom. 2. concl. 1249. n. 29. Cæſar
Barz. dec. 39. num. 48. & ſeq. & n. 65. & 66. Peregr. dec.
33. n. 6. iſtoque iure vtimur in Regno; in nihilo ob-
11 ſtante aliquorum opinione, clauſularum extenſionem
denegantium fieri poſſe ab alio, quam ab illo Nota-
rio, qui rogatus fuit, inter quos Hippol. de Marſigl.
ſing. 123. nam alias reſpondi lib. 1. mear. reſol. cap. 196.
numer. 13. verſ. nec refragatur, opinionem hanc pro-
cedere, quoties alius Notarius ad ſimplicem Partis
12 inſtantiam extenſionem facere vellet, nulla Iudicis
commiſſione præcedente; ſecus autem quando au-
ctoritate, & ſpeciali mandato Iudicis inſtrumentum
extendi peteretur, ad quod citant Cyn. in d. l. cōtractus,
in fine, ſub illis verbis, non obſtat quod dicitur, quòd
non poteſt ſcire quid ſit ponendum, quia ſeruatur forma,
quam Notarius mortuus obſeruabat in talibus inſtru-
mentis, &c. Salyc. ibidem numer. 10. verſ. ſed dic, quòd
auctoritate Magiſtratus, Ang. in l. Gallus, §. idem cre-
dendum, numer. 3. ff. de liber. & poſthum. & ibidem
Imol. in fin. verſ. fallit ſi auctoritate, & mandato Iu-
dicis, Alexander. intra numer. 4. verſ. ſed alius ſub-
rogatus, Claud. Syſſel. numero 8. & alios, quibus
nunc addo Girard. de Petra Sancta ſingul. 41.

Secundò, vt Domini Iudicantes ad extenſionem, 13
quæ petitur ordinandam eò faciliùs deueniant, rogo
aduertatur, quod huius clauſulæ bonorum feuda-
lium extenſio ab actoribus ad ſuperabundantem cau-
telam deſideratur, non quòd neceſſitas ſuadeat; nam
cum iuxta decretum capitulorum matrimonialium
ſit iam ab alio Notario extenſum fol. 109. quamuis
in illo non legatur expreſsè bonorum feudalium obli-
gatio (ex quo Notarius, qui pro extenſione roga-
tus fuit, huiuſmodi clauſulam extendere iuxta ſty-
lum Notarij defuncti ſibi reſeruauerit, cum primum
Sacrum Conſilium ita mandauerit) attamen ex obliga-
tione omnium bonorum, quæ inibi habetur fol. 118.
lit. A. indubitatum eſt, quòd bona omnia feudalia
Marchionis dotantis pro dotis conſequutione actores
mulieris dotatæ filij, & hæredes hypothecata habent;
etenim quamuis ex vulgari diſpoſitione tex. in capite
1. §. in generali, ſi de feud. defunct. contr. ſit inter. dom.
& agnat. vaſſall. in generali bonorum obligatione
bona feudalia non comprehendantur, attamen ex re-
ceptiſſima noſtratum ſententia, diſpoſitio illa vti irra-
tionabilis vbique non ſeruetur, ſed tantum ſecun-
dùm Andr. ibid. vbi viget vſus, & conſuetudo, quam
in hoc Regno vigere nemo ex noſtratibus hucuſque
affirmare auſus fuit, & ita in terminis taciti aſſenſus,
ſuper quo nos verſamur, concluſionem hanc doctè
facit, prout de more comprobat Gizz. deciſ. 87. quo
loco poſt degustatam materiam dicit, omnia ſcripſiſſe
ad confuſionem illorum, qui articulum tam clarum,
& irrefragibilem in illa cauſa controuertere auſi fue-
runt, ſubdens Sacrum Conſilium ab eius opinione tā-
quam veriſſima nullatenus diſcrepaſſe, vnúmque ex
Dominis dixiſſe, quòd diſpoſitio dict. cap. 1. §. in ge-
nerali, in Regno recepta non eſt, & quod paſſim con-
tra diſpoſitionem illam iudicatum extitit.

Sed circumſcripta Gizzarelli ſententia, & deci- 14
ſione ab illomet relata, non diſcedendo à diſpoſitio-
ne tex in dict. §. in generali, ſed ea omninò attenta,
dico, quod pro caſus noſtri determinatione tres
ad textum prædictum accommodantur limitatio-
nes.

Prima ſe offert, nam cùm illius feudalis ſanctionis
Auctores verba fecerint de generali bonorum alie-
natione, ſeu obligatione, ſecus erit, dixerunt magis
communiter Feudiſtæ, in vniuerſali, vt puta ſi di-
ctum eſſet, prout in caſu noſtro, vendo, ſiue, hypo-
thecæ ſubmitto omnia bona mea, &c. ſicque per Sa-
crum Conſilium deciſum tempore Affl. ct. ipſe teſta-
tur in eod. tex. numer. 9. nam cùm dubitatum eſſet,
an cauſæ feudales agitari poſſent cum procuratore, 15
qui vniuerſale habebat mandatum ad omnes cauſas,
pro affirmatiua opinione determinatum fuit, idem-
que tempore ſuo decíſum fatetur Anna patet in re-
pet. capitul. 1. de vaſſall. decrep. ætat. numer. 45. & in ſin-
gulari 328. vbi addit, quod ſi quis vniuerſaliter re-
nunciauerit omnibus bonis, videtur pariter renuncia- 16
tum feudalibus, ad quod allegat Corn. Dec. Crauett.
& alios, vt ibi, idemq; firmauit in ſing. 431. & quòd in
Regno opinio illorum, qui tenuerunt, ſub vniuerſali
bonorum

17 bonorum omnium obligatione bona feudalia comprehendi, verior, atque magis communis sit, testis est Octauius Bammacar. *id eod. §. in generali, quæst. 2. num. 40.* idémque post alios scripserunt Mastrill. *decis. 86. num. 6.* & de Pont. *decis. 23. num. 2.* nec dissenrit Dom. Consf. Theod. *alleg. 25. num. 13. vers. & omissa disputatione, fol. 193.*

Secunda limitatio datur fauore dotis, de cuius consequutione agimus, nam quòd dotis fauore à rigorosa dispositione *dicti §. in generali*, recedere debeamus, post Barthol. de Capua, & Marin. Freec. quos allegat, probat P. Molfes. *consil. 3. numero 33. & seq.*

Tertia limitatio, vt generalis dispositio etiam bona feudalia comprehendat affertur, quoties actus esset talis, per quem licitè bona feudalia specialiter obligari potuissent, & hoc erit, vbi assensus hominis, vel legis præcederet, prout in casu nostro, in quo ex munificentissimi tunc Regis nostri speciali gratia concessa est facultas feudatariis Neapolitanis pro dotibus soluendis, vel restituendis bona
18 feudalia obligare, ità dixerunt Bald. *in eodem, §. in generali, ante numer. 2. versic. quædam sunt*, ibique Præposit *in princip.* Cranett. *in consil. 256. numer. 5. versic. & quod feudum veniat*, Mastrill. *cit. decis. 86. num. 3.* P. Molfes. *cit. cons. 3. num. 9.* Præs. Amat. post quamplures, quos citat *relato consil. 35. num. 15.* omninò videndus.

Vnde his sic stantibus, non est, de quo dubitari possit, quin petita extensio ad superabundantem cautelam concedenda sit, instant enim pro ea Marchionissæ dotatæ filij, quos Marchionis dotantis hæredes sub vano prætextu defectus obligationis bonorum feudalium à crediti consequutione excludere prætendunt, quod an sit tolerandum, videant Senatores præstantissimi. Die 1. Iulij, 1642.

Fuit per Sacr. Conf. decisum extendendam esse clausulam obligationis bonorum feudalium, iuxta hic allegata, penes Fabritium Solatium Actorum Magistr.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Factum refertur.*
2 *Clericus vxorem ducens priuilegium Clericatus amittit.*
3 *Reassumptione habitus, & tonsura recuperatur Clericatus.*
4 *Quamuis fiat sine decreto.*
5 *Et in manibus Ordinarij renunciasset.*
6 *Clericus semel talis nunquam desinit esse Clericus, sed limitatur si in habitu laicali perseuerauerit.*
9 *Reassumptio Clericatus iuuat etiam post patratum delictum.*
10 *Laicus effectus Clericus post commissum crimen gaudet foro Ecclesiastico.*
12 *Reus confugiens ad Ecclesiam gaudet immunitate.*
13 *Restitutio rei consecratæ Domino fieri non debet.*
14 *Sacerdotio per partem assumpto lite pendente arbiter non amplius indicat.*
15 *Accusatus paganus si miles efficiatur à militari Iudice iudicabitur.*
17 *Clericus immunis est à collectarum solutione.*
18 *Pœna pecuniaria exigi potest à Reo effecto clerico post delictum commissum secundùm aliquos.*
19 *Clericus, quamuis in fraudem effectus remittitur Ecclesiastico Iudici.*
20 *Laicus talis existens delinquens dat ius Magistratui pro consequenda pœna pecuniaria.*
21 *Aliorum sententia prorsus reiicitur.*
22 *Clericus talis in omnibus est à sua Communitate reputandus.*
23 *Aduersæ Partis aliud fundamentum nihil obstare ostenditur.*

ARGVMENTVM.

Clericus, qui per matrimonium, quod contraxit, exutus fuit omni priuilegio Clericali, si mortua vxore habitum, & tonsuram reassumpserit, an recuperet priuilegia, quæ amisit Clericalia. Licentia Episcopi an necessaria sit in reassumptione habitus, & tonsuræ Clericalis. Reassumptio habitus, & tonsuræ, num reassumenti prosit, si post delictum commissum sequeretur: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXXXII.

Aputaquensis Communitatis iura tuentes, per quinque conclusiones demonstrare conati sunt malum ius, quod dicunt fouere Leonem Laudisium circa collectarum immunitatem, aliorumque onerum, ad quæ cæteri conciues sui tenentur, quarum quidem conclusionum tenore attento, vidimus in persona dicti Leonis omninò Clericatum denegari; nam quamuis Clericali prima tonsura se insignitum demonstret, attento tamen statu præsenti, ei non suffragatur; constat enim, post Clericatum vxorem duxisse habitu, & tonsura clericali penitus dimissis, quo casu nemo hucusque dubitauit, talem sic contrahentem omni clericali priuilegio esse exutum, in nihilo Communitati prædictæ obstante habitus reassumptione, post dissolutum matrimonium subsequuta, qua Leo ad præsens se tuetur; de illa enim dicunt Aduersarij nullam haberi posse rationem; tum primò quia in fraudem post delictum patratum, tum secundò, cùm in reassumptione prætensa Ordinarij decretum non interuenit; 1

teruenit; sed Metropolitani, qui cùm non in gra-
du appellationis id peregerit, inutiliter omne
actum esse affirmant; quod ex eo in occurrenti casu
indubitatum esse dicunt, cùm idemmet Leo exi-
stens criminaliter in Magna Curia accusatus, vti
Laicum se remitti petiit ad eius Curiam Baro-
nalem, & sic omne dubium ex hoc cessare con-
tendunt.

At ego, qui Leonis partes tueor, facili qui-
dem modo demonstrabo, hæc omnia ex aduerso
ponderata in aliquo ei non obesse; sed illum om-
nino pro clerico reputari, ac vti talem ab omnibus
impositionibus, & collectis, ad quas laici tenentur,
immunem esse, & exemptum, ad text, & ibi dicta
per DD. *in cap. 1. de immun. Eccles. in 6.* & *in cap.*
Regni huius; *item statuimus, quod Clerici*, secundùm
ordinem Nigri 98.

2 Etenim quamuis per matrimonium, quod con-
traxit Leo omni clericali priuilegio, quo per prius
fulciebatur, exutus extiterit, ad text. *in capit. ex
parte de cleric. coniug.* & ibi DD. communiter, quia
tamen eo dissoluto habitum, & tonsuram reassum-
psit, ac in diuinis inseruiit, clericale, quod ami-
serat priuilegium recuperauit, cessauit enim im-
3 pedimentum, quod priuilegij executionem ope-
rabatur, vt aliquorum auctoritate fundat Carol. de
de Grass. *tract. de effect. cleric. effect. 1. num.* 324. nec
obstat in hac, de qua agimus reassumptione, Iudi-
cis competentis decretum non interuenisse, nam
hoc vltra, quod expressè negatur, cum id om-
ne per Metropolitanum in gradu appellationis
gestum, actúmque fuerit, vt ex decreti tenore con-
4 stat; dico, quòd si nullum produceretur reassum-
ptionis decretum, adhuc reassumptio facta prodest;
diximus enim *libr. primo nostrarum resolut. cap. 49.*
nulla lege, nullove canone, aut aliqua alia pontifi-
cia constitutione cautum esse, Clericum, qui etsi
5 clericatui in manibus sui Ordinarij renunciasset,
non posse demum habitum, & tonsuram absque
sui Ordinarij licentia reassumere, semel enim Cle-
6 ricus propter caracteris in anima impressionem
nunquam desinit esse Clericus, nisi totaliter à
clericorum more se astinuerit, & in habitu perse-
7 uerauerit clericali, vt & laici viuendo, Artiman.
consil. 26. numero 6. Merend. *consil. 91. numero 3. &
seq.* hinc in casu fortiori dicebam; nam cùm in Ar-
8 chiepiscopatu huius Ciuitatis Synodali constitu-
tione expressè sancitum sit, non posse illum, qui
Clericatui renunciauit, habitum absque Ordina-
rij licentia reassumere, attamen si casus daretur, vt
de facto hic talis reassumpserit, in facti contin-
gentia decisum fuisse inuenimus, debere reassu-
mentem priuilegiis gaudere clericalibus, testatur
D. Episcopus Riccius *decision. 167. part. 2.* quem se-
quitur Squilan. *tract. de priuileg. Cleric. cap. 6. n. 19.*
& sic cessat prorsus obiectio facta circa decreti re-
assumptionis inualiditatem.

9 Cessat & alia prætensæ fraudis in reassumptione,
quia post delictum; nam hoc non modò est à veri-
tate procul, vt in facti nota demonstrabitur; sed
dato, non autem concesso, quod verè post præten-
sum patratum delictum reassumptio subsequuta es-
set, adhuc dicimus, Clerico Leoni illam prodesse,
ad effectum, vt verè Clericus reputandus sit; nam
cum magis sit communis DD. sententia, quam for-
sitan Aduersarij non degustarunt, Laicum effectum
10 clericum post delictum commissum, quamuis in
fraudem non posse per Iudicem secularem cogno-
sci, sed Iudici Ecclesiastico puniendum relinqui, vt
per DD. quos nouissimè citant Mart. omnino vi-
dendus *tractat. de iurisdiction. parte quarta, cent. 2.*
casu 121. à numero decimo, vsque ad 19. Ricc. *de-
cis. 357. part. 4.* Dian. *part. 1. resol. moral. tractat. 2. re-
sol. 26.* & Squillan. *loco citat. cap. 7. num. 33.* aliàs as-
seuerabam, cur idem non esset dicendum in eo, qui
tempore delicti erat iam minoribus ordinibus insi- 11
gnitus, quamuis Sacri Trident. Concilij requisita
quoad forum non haberet; sed tamen post delictum
habitum, & tonsuram reassumendo Ecclesiæ inser-
uiuit vsque ad illum diem, quo a Iudice laico exti-
tit captus, vel in fugam positus? id, quod inconuin-
cibili ratione, quæ fuit Oldradi, probat Episcop.
Isernienf. *in prax. cap. 8. num. 5.* nam si confugiens ad 12
ecclesiam post delictum animo fraudandi curiam
secularem gaudet immunitate, quamuis laicus sit,
& ad tempus in ea moretur, multò magis gaudere
debet qui personam propriam per ordinum suscep-
tionem Deo consecrat, citat text. *in cap. comperimus
14. quæst. 6.* vbi res alterata, & consecrata domino 13
non restituitur, item text. *in leg. non distinguemus, §.
sacerdotio, ff. de arbitr.* vbi lite pendente, sacerdo-
tio assumpto, arbiter non amplius iudicat, citat & 14
tandem solemnem, *leg. qui cum vno, §. reus, ff. de re
militar.* vbi paganus de capitali crimine accusatus,
si demùm miles efficiatur, à Iudice militiæ iudican- 15
dus est; ergo multò magis id procedere debet in ef-
fecto milite celestis militiæ, & vt omnis in præsen-
ti controuersia cessaret dubietas, dicebam aliàs eo-
dem *lib. 1. resolut. iuris capit. 30. à num. 8. ad fin.* quòd
secundùm hanc meam opinionem inueni determi-
nasse sacram Congregationem Eminentissimorum
S. T. C. Interpretum *super capit. 6. sess. 23. de reform.*
cuius verba ibi imprimi curaui, & sunt, quæ se-
quuntur.

Congregatio Consilij censuit, Clericum prima tonsu- 16
*ra, qui post dimissum habitum, & tonsuram clericalem
deliquit, & pro eo delicto in curia seculari citatus fuit,
deinde reassumpto habitu, & tonsura Ecclesia seruire
cœpit, iuxt. cap. 6. sess. 23. de reform. non posse Iudicem
laicum processus finem imponere, & contra illum reali-
ter procedere.*

Hæc omnia supra iam dicta sic magis communi- 17
ter a maioribus nostris recepta, indubitata reddun-
tur, & sine vlla controuersia in casu, de quo agi-
mus, dum nostra non est contentio, an Clericus
Leo pro delicto forsan Commisso possit à Iudice
laico cognosci, sed de habendo illum pro immuni
à collectarum solutione: etenim quando Doctores
in genere disputarunt articulum, an quis clericus
effectus post delictum commissum, vt se à Iudicis
laici iurisdictione eximeret, & sic in fraudem, pos-
sitne ab eodem Iudice, pro eo delicto, ante Clerica- 18
tum patrato cognosci, illi, qui seculari magistratui
fauere voluerunt, affirmatiue responderunt, respe-
ctu realis distinctionis, & sic vt possit exigi pœna
pecuniaria, quæ vltra corporalem pro eo delicto
venit à iure imponenda; respectu autem personæ,
concorditer dixerunt, esse talem Clericum, quam-
uis in fraudem effectum Iudici Ecclesiastico remit- 19
tendum, sic ex Aufrer. *in Clem. 1. in 1. reg. num. 19. de
offic. ordinar.* Couarruu. *pract. quæst. cap. 32.* Francisc.
Viu. & aliis docent Iul. Clar. *in prax. crim. §. fin. quæ-
stion. 36. num. 38.* Io. Vinc. de Anna *sing. 130.* & D.
de Franc. *dec. 384.* vbi sic pluries decisum testan-
tur; in tantum, quod considerata persona talis delin-
quentis, habetur illa pro immuni, & exempta à iu-
risdictione Iudicis secularis; quia verè negari non
potest, propter caracteris in anima impressionem
esse effectum de foro ecclesiastico; procedere autem
ad exequutionem pœnæ pecuniariæ non est, quia
delinquens non habetur pro persona ecclesiastica,
sed ex eo dumtaxat; cùm eo ipso, quod hic talis exi- 20
stens

ſtens laicus deliquerit, acquiſitum fuit ius magiſtratui ſeculari pro conſequenda pœna pecuniaria, quæ vltra corporalem pro eo delicto à iure, vel ab homine fuit impoſita, & ſic quamuis ille efficiatur demùm perſona eccleſiaſtica, & ſic libet à iuriſdictione Iudicis ſecularis reſpectu pœnæ corporalis, Iudex laicus agit ſuper bonis, quaſi hic delinquens ratione cauſæ, & bonorum remanſerit iam ei ſubditus ad effectum, vt pro illa vice pœnam illam pecuniariam impoſitam exigere valeat; modò vt deueniamus ad rem noſtram, quicquid ſit de iſto-
21 rum ſententia, quam non ſolùm non admitto; ſed eam prorſus damno, & reiicio, ex aliàs deciſis per Sacrum Concilium penes D.de Franchis.*deciſ.395.* quam certè edidit pro maiori declaratione alterius ſuperius relatæ 384. dico, quòd hæc omnia in caſu noſtro ſunt inapplicabilia; cùm non aliter, vt diximus, agatur contra Leonem pro perſequutione pœnæ pecuniariæ, ad quam forſan pro delicto patrato incidiſſet; ſed tantùm, an vti clericus à collectarum ſolutione, ad quam laici tenentur immunis ſit reputandus, & exemptus; & cùm ex ſupra relatis dubitari non poſſit, quin ſit ille Clericus, quamuis, vt dicunt Aduerſarij, in fraudem, vt pro commiſſo delicto euaderet ſe à iuriſdictione Iudicis ſecularis, nil pertinet ad caſum, de quo agimus; nam ſi verè dicitur Clericus, quia potuit mortua vxore, etiam etiam citra Ordinarij licentiam habitum, & tonſuram reaſſumere, in nihilo obſtante, quòd ſequuta eſſet reaſſumptio poſt delictum, quod expreſſe negatur, & ſic vti talis veniret omninò ſuo Ordinario remittendus conſequens eſt dicere, vt in omnibus
22 tanquam Clericus ſit à ſua Communitate reputandus: ridiculum enim ſatis eſſet aſſerere, laicum effectum Clericum poſt delictum commiſſum captum à Iudice ſeculari, eſſe illum omninò ad Eccleſiaſticum remittendum; ſed nullatenus in poſterum reputari immunem à mùneribus realibus, & perſonalibus, ex eo dumtaxat, quia in fraudem delicti commiſſi Clericus effectus, eſt, vel habitum reaſſump ſit; ſi enim eſt Clericus, & vti talis ad Iudicem Eccleſiaſticum remittitur, quo pacto cogi poteſt ad ſubeunda onera, ad quæ laici tenentur?
23 Vltimò pro complemento non obſtat aliud Aduerſæ Patris fundamentum, per quod dicit verſari in claris, dum præſupponit, Clericum Leonem vti laicum comparuiſſe in Magn. Cur. petendo ſe ad Baronem remitti, nam reſpondetur, hoc in facto non eſſe verum; nunquam enim Clericus Leo petiit ſe remitti ad Baronem; ſcit namque pœnas, quas ſic peragendo pateretur, de quibus per DD. nouiſſimè relatos à Mart. *tractat. de iuriſdict. parte 4. centur. 1. caſu 37. num. 22. & ſequenti* & de Graſ. *citat. tractat. de effect. clericat. effect. 1. numero 23.* eſt tamen veriſſimum, Baronem pro remiſſione comparuiſſe, quod an Leonis clericatui præiudicium intulerit, videant, qui hæc iudicaturi ſunt, ſub quorum etiam iudicio omnia ſupra iam dicta ſubmitto.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1. *Exponitur factum.*
2. *Hæreditas non adita non tranſmittitur.*
3. *Hæreditas filij non adita à Patre non tranſmittitur ad cæteros filios.*
4. *Hæreditas aſcendentium omnimodò ad deſcendentes tranſit.*
5. *Quamuis deſcendentes adhuc nati, vel concepti non eſſent.*
6. *Et ſi deferatur iure prætorio.*
7. *Hæreditas delata infanti tranſmittitur ad parentes.*
8. *Hæreditas matris delata infanti tranſmittitur ad proximiores, quamuis non ſit adita.*
9. *Ius deliberandi, quod infanti competebat tranſmittitur ad proximos.*
10. *Reſtitutio in integrum competit infanti aduerſus omiſſam hæreditatis aditionem.*
11. *Reſtitutionis in integrum beneficium transfertur ad hæredes.*
12. *Hæreditas paterna infanti delata tranſmittitur ad hæredes infantis.*
13. *Hæreditas paterna ab infante non agnita potius matri, quam auo paterno defertur.*
14. *Tranſmiſſibilis effecta ſemel res ſemper tranſmiſſibilis remanet.*

ARGVMENTVM.

Hæreditas non adita an, & quando ad alios tranſmittatur. Pater qui omni iure legitimus eſt ſucceſſor in bonis filij ab inteſtato defuncti, ſi illius hæreditatem non adierit, & deceſſerit, nùm ad filios ſuperſtites eam tranſmittat; & quid è contra ſi quis deceſſerit ſuorum aſcendentium hæreditate non adita, ſiue ex linea paterna, ſiue materna, an ad ſuos deſcendentes eam tranſmittat: Hæreditate patris filio in infanti delata ſi hic è viuis deceſſerit, num ad eius matrem illa tranſmittat. Hæreditas ſi alicui infanti deferatur, qui demùm, ea non adita, deceſſerit, patre, & matre ſibi ſuperſtitibus, num ad matrem, ſicut ad patrem hæc tranſmittatur. Tranſmiſſioni an ſit locus, quando infanti defertur hæreditas matris, vel aliorum conſanguineorum ex linea collaterali, illaque non adita decederet. Hæreditas patris ſi deferatur filio infanti, qui ea non agnita,

nita, deceſſit, matre tantùm ſibi ſuperſtite, num ad eundem matris beneficium tranſmittatur, & quid ſi ſupereſſet etiam auus paternus: & de aliis.

ALLEGATIO CXXXIII.

1 LLVD eſt, de quo dubitatur, quinam ad ſucceſſionem bonorum remanſorum in hæreditate quondam Annæ Vulpicellæ admitti debeat, nepotes forſan dictæ Annæ ex Ampollonia filia iam defuncta, vel potius, Victoria Faracia per intermedias perſonas Ianuarij de Auria filij eiuſdẽ Annæ ſimiliter defuncti, & Annæ de Auria filiæ dicti Ianuarij, & ipſius Victoriæ concurrentis, ſuppoſito in facto, quod tempore mortis dictæ Annæ, Ianuarius filius, & Ampollonia filia ſuperſtites erant, vel tandem, his omnibus excluſis, Ioannes de Auria auus paternus dictæ Annæ Ianuarij filiæ.

2 Ratio dubitandi contra Victoriam, ea eſt, quia adhuc non conſtat Ianuarium eius virum Annæ matris hæreditatem adiuiſſe, ad quam certè Ampollonia filia propter fratris exiſtentiam concurrere non poterat, ac proinde, cum hæreditas illa adhuc non ſit adita, ſed adeunda, videtur quod non niſi ad nepotes ex filia, quos certè nemo hodie præcedit, ſpectare, & pertinere debeat, Victoria tanquam prorsùs extranea penitùs excluſa.

3 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, pro Victoria fore iudicandum exiſtimo indubitanter. Etenim quamuis regulariter hæreditas non adita nullatenus tranſmittatur, prout ſunt iura nimis vulgata *in leg. ſi ex pluribus, in princ. ff. de ſuis, & legit. hæred. in leg. quoniam ſororem, Cod. de iur. delib. & in leg. vnica, §. in nouiſſimo, verſ. hæreditatem, Cod. de cad. toll.* idque adeo verum, vt etiam pater, qui omni iure legitimus eſt ſucceſſor in bonis filij ab inteſtato defuncti, ſi illius hæreditatem non adierit, & deceſſerit, ad filios ſuperſtites non tranſmittat. Bart. *in leg. ſi infanti, num. 5. Cod. de iur. delib.* Paul. de Caſtr. *conſ. 304. propè finem, verſ. ex his relinquitur, lib. 1.* Corn. *conſil. 1. num. 7. volum. 2.* Cuman. *conſ. 111. numero 2.* Bertrand. *conſ. 220. num. 1. volum. 7.* Surd. *conſil. 341. num. 15. & 16. lib. 3.* Noalis *de tranſmiſſion. caſu 8. num. 16.* attamen hæc concluſio nullo pacto procedit è contra; nam ſi quis deceſſerit ſuorum aſcendentium hæreditate non adita, ſiue ex linea pa-
4 terna, ſiue materna, bene eam ad ſuos deſcendentes tranſmittit, ſiue hic qui decedit ſub patria extiterit poteſtate, ſiue emancipatus, idque ex beneficio *leg. vnica, Cod. de his qui ant. apert. tabul.* iſtamque procedere concluſionem DD. affirmantur, adhuc ſi liberi, & deſcendentes, ad quos fit tranſmiſſio, non eſſent nati, neque concepti in vita il-
5 lius aſcendentis, de cuius ſucceſſione tractatur, quia licèt nepos, pronepos, vel alius deſcendens non conceptus in vita illius, de cuius hæreditate agitur, ex ſua propria perſona ad ſuccedendum non admittatur, bene tamen ex perſona patris, vel alterius ſui aſcendentis iure tranſmiſſionis, vigore *dict. leg. vnica.* Ita ſanè ſcripſerunt Bartol. *in leg. fin. Cod. ad Orfician. & in dict. leg. vnica num. 5.* vbi etiam Bald. *num. 3.* Paul. de Caſtr. *numero ſecundo*, & alij, idem Caſtrenſ. *in leg. ſi quis filium, numero quarto, verſicul. primo ergo. C. de inoff. teſtament.* vbi ſubdit, ſic affirmaſſe Din. *in leg. Gallus, ff. de lib. & poſthum.* ac ita pariter obtinuiſſe Cyn. ſequitur Iaſon. *in leg. ſi quis filium, num. 8. Cod. de inoff. teſtam.* Angel. *in §. poſthumorum, verſ. 2. aduerte, Inſtit. de exhæred. liber.* vbi ait hanc eſſe propter votum parentum, communem opinionem, idemque Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. Gloſ. 9. num. 93.* & ex recentioribus, Andr. Gayll. *pract. obſeruat. libro ſecundo, obſ. 131. numero 5,* Anton. Gomeſ. poſt alios, quos refert *variarum reſolutionum, tom. 1. cap. 9. numero 44.* Craſſ. *in §. tranſmiſſio, quæſt. 26. numero quinto* & Nicol. Noal. *in tract. de tranſm caſ. 8. numero 67. & 107. vbi numero ſeq.* addit, 6
fieri locum tranſmiſſioni ad beneficium deſcendentium, non ſolùm in hæreditate delata de iure ciuili, ſed etiam in hæreditate delata de iure prætorio, nẽpe in bonorum poſſeſſione; ad quod citat Iaſonem, qui hanc tuetur ſententiam, *in leg. emancipata, numero 18. & ſeqq. Cod. Qui admitt.* & Gomeſ. *cit. cap. 9. numero 45.* vbi ait hanc communem eſſe ſententiam, veram, ac tenendam; ex his igitur conſtat apertiſſimè Ianuarium, quem volumus ſupponere Annæ matris hæreditatem non adiuiſſe, benè illam ad Annam filiam tranſmiſiſſe, prout & alia, ſi quæ habebat bona propria.

Vis eſt modo videre, an hæc Anna Ianuarij filia, ad quam dicimus iura omnia paterna tranſmiſſa eſſe, dum in infantili ætate è viuis deceſſit, hæc ſimiliter iura ad Victoriam matrem tranſmiſerit; & citra omne dubium affirmatiuè reſpondeo, ſic ego quatuor illos caſus, qui in hac materia contingere poſſunt, conſtituo.

Primus quando infanti alicuius hæreditas fuit 7
delata, qui demùm, ea non adita, deceſſit patre, & matre ſibi ſuperſtitibus, ingens enim in hoc eſt controuerſia inter Doctores ad matrem, ſicut ad patrem hæc tranſmittatur hæreditas, ita, vt non deſint Doctores & grauiſſimi, qui dixerint Cæſarea indigere deciſione, inter quos Fulgoſ. *in leg. ſi infanti. Cod. de iur. delib.* & Burſat. *in conſil. 61.* Sunt enim qui putarunt hæreditatem filio infanti delatam, & non aditam, eo demùm defuncto, non niſi ad patrem tranſmitti, nullóque pacto ad matrem, quia textus *in dict. leg. ſi infanti*, de patre tantum loquitur, ita dixere quamplurimi quos citat, & ſequitur Vaſquez *de ſucceſſ. progreſſ. lib. 1. §. 8. in principio,* Graſſ. *in § tranſmiſſio, quæſtion. 21. numero 3. & quæſt. 27. num. 2. & alij*, ſed quod etiam ad matrem tranſmittatur iure nouiſſimo attento, ſatis bene ex recentioribus explicat Doctor Matt. *in ſumm ſucceſſ. legal part. 1. quæſt. 24. art. 4. num. 8. cum ſequentibus*, & Carcer. *variar. reſolut. tom. 3. cap. 21. numero 72.* ſicque die primo Iulij 1551. fuiſſe per Rot. deciſum teſtis eſt Paul. Emil. Verall. *deciſ. 67. part. 2.* eſt enim quoad hoc correcta diſpoſitio *d. l. ſi infanti*, nam vt omnes ſciunt iure Codicis ſolus pater ſuccedebat filio, ac proindè non mirum ſi attenta diſpoſitione *dict. leg. ſi infanti* ad patrem ſolum fit tranſmiſſio; at quia iure nouiſſimo; at non ſolùm pater, ſed etiam mater, & fratres filio ſuccedunt, ergo ad iſtos omnes hæreditas infanti delata tranſmittitur.

Secundus eſt caſus, quando infanti defertur hæ- 8
reditas matris, vel aliorum conſanguineorum ex linea collaterali, illáque non adita, decederet; & in hoc licèt dicendum videtur, non eſſe locum tranſmiſſioni ad beneficium proximiorum infantis, per tex. *nimis clarum in d. l. ſi infanti, verſ. ſin vero C. de iure deliber.* vbi deciditur, quod non exiſtente tutore, vel eo exiſtente, & adire negligente, hæreditates ad infantes deuolutæ habentur ac ſi non eſſent ei delatæ;

latæ; sed ad illas personas peruenient, quæ vocabantur, si hæreditates infanti delatæ non essent; attamen in vna facti contingentia ex pluribus contrarium verius esse demonstraui, potissimum ex duobus, & primò quia hic infans, cui matris hæreditas erat delata, cum tutorem haberet, intra duos menses post matrem è viuis decesserat, sicque ius illud deliberandi, quod infanti competebat, benè ad proximos suos transmiserat; sat enim esse dice-
9 bam tutoris, vel patris superstitis scientiam, vt infans ius deliberandi ad suos hæredes transmittat, vt satis eleganter probat Polydor. Ripa *obseru. singul. obseru.* 5. *per totam*, & post eum Iacob. Cancer. mox allegandus. Secundò, quia cùm negari non possit ex aditione per infantem non facta, læsum illum remansisse, consequens est dicere potuisse eundem,
10 si vixisset, aduersus omissam aditionem hæreditatis, vel matris, vel aliorum extraneorum ad restitutionis in integrum beneficium recurrere, quod quidem beneficium cum fuerit morte præuentus, negari non potest, transmisisse ad ipsius hæredes, qui hoc legis auxilio fulciti nullum certè possunt habere obicem, quin peragant, quod infans peragere
11 non potuit; ita satis bene, per text. qui loquitur in casu fortiori *in leg. Pantonius* 85. *ff. de acquirend. heredit.* & *in leg. qui duos, ff. de reb. dub.* scripserunt Bartol. *in dicta leg. infant. num.* 11. ibique Alexand. *in fine*, Corn. & cæteri, Paul. de Castro *in dict. leg. qui duos*, vbi dicit, quod ita quotidie practicatur, & consulitur, quodque totus Mundus hanc sequitur opinionem, Iacob. de Sancto Georg. *in dicta leg. si infanti*, vbi ait tutum non esse ab hac opinione recedere, Soccin. Sen. *in dict. leg. qui duos numere* 16. *&* 18. Gugliel. de Benedict. *in capit. Raynutius, in verb. Mortuo, itaque testatore, num.* 181. Franc. Viu. *comm. opin. lib.* 1 *opin.* 359 *num.* 3. Andreas Gaill. *pract. obseru. lib.* 2. *obseru.* 131. *num.* 8. *& seq.* Anton. Gomez scitissimè *variar. resolut. tom.* 1. *capit.* 9. *num.* 56. Surd. *decis.* 138. *num.* 11. Iacob. Cancer. omninò videndus *variar. resolut. lib.* 3, *cap.* 11. *à num.* 173. *vsque ad* 198. & Nicol. Noalis, cæteris omissis *in suo tractat. de transmissione, casu* 8. *per totum, n.* 167. qui omnes respondent ad text. *in dict. leg. si infanti.* §. *si verò*, nimirum, vt dispositio illa bene procedat iure communi inspecto, secus verò habito respectu ad beneficium restitutionis in integrum.

12 Tertius casus est, quando defertur hæreditas paterna infanti, qui ea non agnita, moritur, matre tantùm sibi superstite, in hoc nemo dubitauit fieri locum transmissioni ad beneficium matris, prout ad quoscumque infantis hæredes, ita per text. *in leg. final.* §. *sin verò perpetuò, C. de curat. furios. in leg. apud hostes. C. de suis, & legit. hered.* & *in leg. ex militari.* §. *vltimo, cum leg. seq. ff. de testam. milit.* scripserunt Bartol. *in dict. leg. si infanti, num.* 10. vbi Alexand. Fulgos. Corn. & Iason. *numere* 16. *versic.* 2. *limita.* Idem Iason. *cons.* 130. *lib.* 1. Imol. *in leg. ventre, ff. de acquir. hered.* Roman. *cons.* 58. *num.* 2. Angel. *cons.* 241. *numero* 2. vbi dicit huic opinioni semper ipsum consulendo, & legendo adhæsisse. Soc. Iun. *consil.* 119. *lib.* 1. Dec. *cons.* 87. *num.* 5. *in fine & num.* 6. vbi de communi Tiraquell. *in tract. Le mort saisit, part.* 2. *declar.* 17. *num.* 3. Gayll. *citat. ob eru.* 131. *numero* 7. Borgn. *de tut. & curat. cap.* 1. *numer.* 69. Grass. *in* §. *transmissio, quæst.* 23. *num.* 2. & Mart. aliis omissis, *cit. quæst.* 24. *art.* 4. *num.* 26.

13 Quartus est casus, quando defertur hæreditas paterna filio infanti, qui demùm, ea non agnita, decessit matre, & auo paterno superstitibus, & in hoc licèt DD. non sint omnino concordes, cum aliqui dixerint fieri locum transmissioni in beneficium aui tantum, alij ad beneficium matris dumtaxat, & alij ad beneficium vtriusque, vt constat ex dictis per Thesaur. *in decision.* 88. Verum, quod ad matrem tantùm fiat transmissio, auo prorsus excluso, magis communem esse sententiam non dubitamus; nam si magis communiter affirmarunt DD. vt supra annuimus text. *in leg. si infanti*, fuisse correctum per ius Authenticorum, quoad hoc vt non solùm pater, sed & mater, fratres, & sorores ad defuncto filio succedendum admittantur, vt per Glos. *in dict. leg. si infanti, in verb. infanti quæsita, versic. hodie.* Bartol. *ibidem numere* 5. Bald. *numere* 7. Guid. Pap. *decision.* 300. vbi Ranchin. *in addit.* omninò videndus, & alij, sequitur necessariò dicendum, quod, cùm in successione filij potior sit causa matris, quam aui paterni, vt attenta dispositione text. *in Authent. defuncto, Cod. ad Senat. Consult. Tertull.* scripserunt Glos. *ibi*, & communiter DD. hæreditas paterna filio infanti delata, & non nisi adita, non ad matrem, auo prorsus excluso, transmittitur, sicque in puncto per Collegium Pisanum decisum testatur Doct. Marta quem rogo videri *decis.* 121. *& in citata quæst.* 24. *articul.* 4. & *in suis digestis nouissimis, tomo quinto, titul. transmissio, capit.* 3. idémque stricto iure attento Gasp. Tlcf. *in addit. ad patrem, citata, decision.* 88. & alij.

Sed dicet quis, articulo non degustato, hæc omnia bene procedere, si tractaretur de hæreditate 14
Ianuarij Annæ filiæ delata, ipsiusque nomine non adita, vt hæc omni iure ad Victoriam matrem transmittatur; at nos agimus de hæreditate materna Ianuario delata, & ab eo non adita, quam si dicimus ad filiam infantem transmissam, videtur, dubitari posse, an ab hac filia eadem hæreditas ad Victoriam matrem transmittatur. Respondeas idem esse, quia, cum hæreditas materna Ianuario delata, quamuis non adita, fuerit ad Annam filiam transmissa, ius hoc dicitur de patrimonio ipsius Annæ infantis, in ipsiúsque bonis repertum, ac proinde ea defuncta ad Victoriam matrem sine dubio transmissum, semel enim effecta res transmissibilis, durat perpetuò transmissibilis, ita attenta dispositione text. *in leg. videamus, ff. quod met. caus.* dixerunt, & satis notanter Bartol. *in leg. qui duos, num.* 11. & Soccin. *numere* 31. *ff. de reb. dub. Petr. de interp. vltim. vol. lib.* 3. *fol. mihi* 316. *num.* 43. Pereg. *consil.* 45. *num.* 10. *vol.* 5. Grass. *in* §. *transmissio quæst.* 18. *num.* 2. Nicolaus de Noal. *de transmiss. casu* 37. *num.* 8. & alij.

Hæc satis ad demonstrandum iustitiam Victoriæ, Neap. Kal. Maij M. DC. LIII.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti species proponitur.*
2 *Assensus, vt validè obtentus iudicetur quæ requirantur.*
3 *Assensus Regius qui in formam priuilegij redactus non registratur in Regia Cancellaria, nullius est roboris.*
4 *Idem est si non registretur in quinternionibus Regiæ Cameræ.*

5 *Priuilegia*

5 *Priuilegia conceſſa à Rege infra annum præſentari debent, alias nulla cenſentur.*

6 *Aſſenſus impetrari debet à venditore.*

7 *Alienationis nullitas,caducitatiſque pœna non tollitur quando in reuocando non præuenitur.*

8 *Diſpenſatio Regia cum clauſula* ex certa ſcientia *reuocatione non obſtante nihil operatur quoad venditionis reuocationem.*

9 *Non entis nulla ſunt partes.*

10 *Aſſenſus habetur pro non præſtito quoties deficit fidelitatis iuramentum.*

11 *Aſſenſus annullatus ex Iuris diſpoſitione æquiualet aſſenſui non impetrato.*

12 *Solemnitas requiſita intra certum tempus,ſi non adimpleatur actus corruit.*

13 *Eo fortius ſi decretum irritans ſit additum.*

14 *Dictio* aliàs, *vel* alioquin *eſt reſolutiua præcedentis diſpoſitionis.*

15 *Clauſula iuramenti præſtandi, & regiſtri in quinternioribus, in alienatione feudalium intelliguntur adiecta de forma.*

17 *Commodum ex propria culpa nullus reportare poteſt.*

18 *Reuocationi locus datur tam ex culpa venditoris,quam ex culpa emptoris.*

20 *Intereſſe nunquam debetur quando ſit actui lege permittente.*

22 *aſſenſus obtentus ſubreptitie nullius eſt momenti.*

23 *Venditio feudi,vt ſuper ea obtineatur aſſenſus mortuo venditore indiget ratificatione hæredis.*

24 *Idem dic mortuo emptore.*

25 *Titulus habilis neceſſarius eſt pro dominij acquiſitione.*

26 *Aſſenſus operatur ex nunc, non prout ex tunc.*

28 *Conſenſus hæredis venditoris diſpoſitiuus opus non eſt, ſed ſat eſt conſenſus approbatiuus, vt ratificetur contractus defuncti.*

29 *Secus eſt in hærede emptoris,ex quo requiritur conſenſus diſpoſitiuus.*

ARGVMENTVM.

Aſſenſus Regius ſuper bonorum feudalium alienatione præſtitus ad hoc, vt validè obtentus iudicetur quæ de neceſſitate requirantur. Iuramentum fidelitatis ſi à feudi emptore præſtitum non fuerit, ob quod aſſenſus fuit reſolutus, an ipſemet valeat cōtractum alienationis feudi reuocare ex beneficio Conſt. Regni *Conſtitutionem diuæ memoriæ.* Aſſenſus Regius ſicut poſt mortem feudi venditoris ab emptore impetrari non poteſt, abſque nouo illius hæredis conſenſu, an ita pariter venditor illum obtinere non poſſit, mortuo emptore illius hærede non accedente conſenſu: & de aliis.

ALLEGATIO CXXXIV.

IN facto verum eſt, Dominam Comitiſſam Conuerſani in anno 1634. ſub die 19. menſis Iulij vendidiſſe terram Agropolis, olim Dominæ Comitiſſæ Potentiæ pro pretio ducatorum viginti ſex millium,& quingentum,vt ex inſtrumento, *fol.* 10.ſuper quo quidem contractu,cùm Regius aſſenſus in forma valida nunquam impetratus fuiſſet,Don Antonius Minadoi de Gueuara filius, & hæres dictæ Comitiſſæ emptricis ſub die 25.Februarij 1639. publico mediante inſtrumento *fol.* 5. contractum reuocauit vigore Conſtitutionis Regni, *Conſtitutionem Diuæ memoriæ* inſtando præfatam Conuerſani Comitiſſam fore cogendam ad reſtituendum omnes pecuniarum quantitates ex cauſa dictæ venditioois ei ſolutas, offerens feudum ſic nulliter diſtractum relaxare vnà cum fructibus perceptis, vt ex ſupplicatione, *fol.*1. 1

Quod Regius aſſenſus in forma valida ſuper contractu prædicto nuſquam fuerit impetratus,ſatis conſtat ex atteſtationibus Officialium Regiæ Cancellariæ,qui ſub die 28. Februarij 1639.atteſtantur, priuilegium Regij aſſēſus ſuper venditione Terræ Agropolis, quod in forma Regiæ Cancellariæ ſub data 5. Octobris 1634. extenſum reperiebatur, vſque ad diem prædictum 18. Februarij 1639. non reperiri neque regiſtratum, neque ſigillatum, legatur fides *fol.* 39.

Compilato proceſſu, pro parte Dominæ Comitiſſæ venditricis fuit præſentatum priuilegium Regij aſſenſus *fol.* 44. cum ſigillo pendenti regiſtratum in anno 1640. in regiſtris Regiæ Cancellariæ, & quinternionibus Regiæ Cameræ, & cum hoc præſupponit Domina Comitiſſa reuocationis iudicium contra ipſam inſtitutum prorſus corruere, ſicque abſolutoriam obtinere ſententiam.

Sed quod vana ſit hæc ſua prætenſio liquidò conſtare affirmo ex producti aſſenſus inſpectione, & lectura. Apparet enim impetratus, non modo poſt iudicium motum,immò compilato proceſſu ſuper reuocatione,nulla litis motæ mentione facta, & non adimpletis adimplendis, ſed quod peius,poſt mortem Comitiſſæ emptricis,quo fit,vt de illo tanquam mera cartula nulla poſſit haberi ratio.

Etenim

2 Etenim scio ego, Nostratibus bene compertum
esse, assensum Regium super bonorum feudalium alie-
natione præstitum, ad hoc vt validè obtentum indice-
mus, infrascripta de necessitate requiri, vt aduertit
Rou. *in pragm. 1. numero. 5. de fid. memorial.* Primò,
quod infra annum, non biennium expediatur pri-
uilegium cum appositione sigilli, & registretur in
registris Regiæ Cancellariæ. Secundò, quod infrà
aliud biennium a die datæ priuilegij registretur in
quinternionibus Regiæ Cameræ. Tertiò, quod ex-
pediantur per emptorem literæ, quas dicimus asse-
curationis vassallorum. Et quartò, quod præstet em-
ptor ipse Domino nostro Regi, & pro eo personæ
ad id deputatæ fidelitatis iuramentum, de quo *in cap.*
1. de form. fidelit. & in cap. 1. de nou. form. fidelitat.
quæ omnia sunt adimplenda viuis contrahentibus,
nam ipsis defunctis, siue ipsorum altero, absque
nouo hæredis consensu frustratoria erit assensus im-
petratio, vt suo loco dicemus.

3 Videamus modò si his omnibus fuerit satis-
factum, certè non; nàm si primum inspiciamus re-
quisitum, illud perperam adimpletum inuenimus,
quamuis enim infra biennium à die decreti inter-
positi per verbum, *fiat*, fuerit assensus in formam
priuilegij redactus, non tamen extitit in registris
Regiæ Cancellariæ registratus, ac sigillo pendenti
munitus, nisi post lapsum sex annorum, & compi-
pilato iam processu super reuocatione: vndè fit lo-
cus nimis claræ dispositioni Pragmat. 1. 2. & 3. *sub*
tit de fid memorial. & cap. vltimo, Item supplicamo la
Maestà vostra, inter gratias concessas in anno 1570.
quod est impressum inter Priuilegia & Capitula
Regni huius *fol mihi* 170. quibus quidem Regiis
sanctionibus cautum est verbis expressis, nullius
roboris esse Regios assensus ex memorialibus ex-
peditis per verbum, *fiat*, nisi infra biennium expe-
diantur priuilegia in forma Regiæ Cancellariæ, ea-
demque priuilegia sint Regio sigillo, manuque
Taxatoris ad id deputati munita, quæ intra fuerunt
bene obseruata à Freccia *lib. 2. de subfeud. in prima*
auctor quæst. 28. num 4. fol. mihi 216. Reg. de Pont.
de potest Proreg. tit de assens. Reg. §. 9. Marcell. de
Maur. *allegat. 71. n. 1.* Reg. Rouit. *in d pragm. 1.* & ab
aliis passim.

4 Secundò, redditur nullus assensus in actis pro-
ductus ex defectu alterius requisiti, quod versatur
super registro in quinternionibus Regiæ Cameræ;
hic enim defectus propter vim decreti irritantis,
siuè clausulæ annullatiuæ infrà certum tempus,
adeò ex vulgatis regulis reddit actum ipso iure nul-
lum, vt habeatur, ac si nunquam gestus esset, pro-
vt in puncto obseruarunt Afflict. *decis. 335. à num.*
25. & in cap. 1. sub num. 19 verb. Item illud, de vassall.
qui contra Constit. Lothar. Camer. *in cap Imperialem,*
fol. 14. lit. H. de prohib. feud. alienat. per Federic. Re-
gens de Pont. *consil. 5. num. 32. lib. 1 & cons. 60. lib.*
2. Franc. de Amic. *de feud. in titul. de his, qui feud.*
dar poss. §. vlterius, Gizzarellus *decis. 3. num. 15.* sub
illis verbis; *Nam registratio est solemnitas, quæ re-*
quiritur à lege ex forma cum præfinitione temporis, quo
elapso actus est nullus, etiam si lex, seu pragmatica vl-
terius non procederet, annullando à fortiori, quando
lex vlterius procedit, annullando, &c. idemque Ro-
uit. *in Pragmatica 20. de feudis, in fin.* vbi sic pari-
ter per Sacrum Consilium decisum testatur in cau-
sa Illustr. Marchionissæ Dom. Hipolytæ Carbone
cum Illustr. Duce Ayelli super nullitate venditio-
nis terræ Padulı ob registrationem assensus in quin-
ternionibus Regiæ Cameræ, intra præfinitum tem-
pus non factam, idque sub die 4. Maij 1620. id,
quod pariter practicatum inuenimus in terminis
Pragmaticæ vnicæ, *de priuilegiis infrà annum præ-*
sentandis, qua expressè statutum est, omnia rescri- 5
pta, & priuilegia, quæ à Domino Rege nostro ob-
tinentur, infra annum in Regno præsentanda esse:
nam si infra tempus illud non præsentantur, elapso
demùm anno, ipso iure nulla censentur, ac si ob-
tenta non essent, vt ex Reg. de Pont. *cons. 3. num. 28.*
lib. 1. deducit Rouit. *in dicta pragmat. vnica, numer.*
5. sicque iunctis Aulis per Sacrum Consilium de-
cisum in causa Fabritij de Tufo, & D. Antonij Ca-
raccioli cum Viualdis, testatur Consiliar. de Georg.
alleg 3. num. 11.

Nec dicant aduersarij, Dom. Comitissam vendi- 6
tricem hæc omnia adimplere non potuisse propter
impedimentum sibi datum ex empara Regij sigilli,
cuius Conseruator nunquam procedit ad sigillan-
dum priuilegia assensuum super feudorum aliena-
tione præstitorum, nisi prius soluantur dirictus li-
gij homagij, qui quidem dirictus à feudorum em-
ptoribus Commissario ad id deputato solui debent,
propter quod eadem Dom. Comitissa recursum ha-
buit ad D. Reg. Tap. coram quo institit, mandari
conductori introituum Terræ prædictæ Agropolis,
vt de quantitatibus debitis ex causa asfictus faceret
depositum tantæ summæ, quantam dirictus prædicti
importarent, & quod interim biennij tempus ad
adimplendum adimplenda nullatenus curreret, vt
ex memoriali *fol. 43.* super quo fuit dictum *intime-*
metur parti, & nil aliud prouisum; respondetur enim,
obiectionem hanc nullius esse momenti; nam cùm
onus impetrandi assensum, quando aliter non est
cautum, spectet ad venditorem (ex quo alienanti
lex pœnam imponit, & in eo Domini contemptus
consideratur, sicque vt feudatarius licitè vendat,
Dominum requirere tenetur, vt per tex. *in l. fin. C. de*
iur. emphyt. probant Paril. *de reintegr feud. in quæst. in-*
cip. quãdo verò plures, fol. 86. à terg. in impressis Neap.
de anno 1544. Reg. de Ponte *cons. 5. n. 91.* Montan.
in repet l. Imperialem. n. 198. de prohib. feud. alien. per
Feder. & alij) sequitur, vt impedimentum emparæ
nullatenus eximere possit venditorem ab onere per-
ficiendi assensum, & ex parte sua adimplendi adim-
plenda, sicque omnes erogare expensas ad actus
perfectionem necessarias, demùmque ab emptore
repetere illas, ad quas fortè emptor ipse tenetur, &
cum hoc euitare alienationis nullitatem & successi-
uè caducitatis pœnam, quam ius Constitutionis non 7
abstulisse, quando in reuocando non præuenitur,
docent summi Feudistæ, nimirum Marin. Frecc. *de*
subfeud. lib. 2. fol. mihi 149 ex n. 12. Ann. *in Const. Con-*
stitutionẽ diuæ memoriæ, n. 176. & alleg. 140. n. 16. Reg.
de Pont. *in tract de dot. Proreg tit. 6. §. 1. num. 10.* &
Cons. Marcian. *cons. 49 n. 8.* id, quod in casu nostro
cum aduersarij bene agnouissent, & ad id D. Comi-
tissam teneri maturius cogitassent, impedimentum
illud emparæ, quod tempore debito, & opportuno
tollere tenebantur, vt tolleretur post sex annorum
spatium, procurarunt; nulliter enim post peractam
alienationis reuocationem ad assensus expeditionem
proceditur, quamuis Regia dispensatio accedat, & 8
cum clausula *ex certa scientia, reuocatione non obstante.*
Ratio assignatur, quia dispensatio habilitatem sub-
iecti, nimirum alienationis non inuenit, ex quo
actus reuocationis traxit secum exequutionem, an-
nullando contractum, & sic non entis nullæ sunt
partes: probant conclusionem hanc nostrates passim, 9
nemine contradicente, & præ cæteris Paris *de reint.*
feud. in quæst. incip an si vassallus alienauit, fol. mihi.
158. Afflict. *decis 335. num. 11. & 14.* Capyc. *de-*
cis. 100. Reg. de Pont. *cons. 17. num. 9. lib. 2. & cons. 40.*
num. 29. eod. lib. Reg. Rouit. *in dict pragm. 1. num. 4.*

de fide memorial, Reg. Tap. *decis. 3. S.C. num. 65.* alios referens DD. quibus nouissimè addo Consil. Marcian. *cons. 37. num. 11. & sequent.* Reg. Capyc. Galeot. *contr. lib. 2. contr. 27. num. 48 & sequent.* & *contr. 66. num. 13.* & Camil. de Laratha *in suo theatr. feudal. par. 8. dilucid. 67. fol. 159.*

10 Tertiò, ex abundanti corruit assensus, de quo agimus ex defectu iuramenti fidelitatis non præstiti, nam cùm in omni assensu, qui super bonorum feudalium alienatione conceditur, expressè mandetur, vt teneatur emptor infra annum à die elapsi biennij concessi pro expeditione priuilegij dissensus in forma Regiæ Cancellariæ expediri facere literas assecurationis vassallorum, & ligium homagium debitæ fidelitatis iuramentum nomine Domini nostri Regis præstare in manibus personæ ad id deputatæ, ac omnia, & singula adimplere, quæ in dictis literis continentur, quo non adimpleto statuitur, vt assensus habeatur pro non præstito, sequitur quod cùm huic solemnitati à Rege ordinatæ non fuerit satisfactum, assensus ipso iure remanet resolutus, ac si nusquam impetratus esset, paria enim
11 sunt assensum non esse impetratum, vel esse, & ipso iure ex aliqua legali dispositione annullatum, vt dicebat in his terminis Rouit. *in pragm. 16. num. 25. de feud.* post Camer. quem ibi citat: quoties enim Princeps, siue lex in aliquo actu in esse deducto solemnitatem aliquam requirit, quam intra certum tempus adimpleri mandat, tunc si punctualiter non adimpleatur, tempore elapso actus ille re-
12 manet omnino nullus, etiam nulla facta petitione, nec Iudicis expectata sententia, ita Ang. *consil. 36. sub num. 5. versic. in quarto tempore, ex leg. sancimus. §. fin autem, Cod. de donation.* Parisi. ad Bart. *in leg. vniuersa, Cod. de precib. Imper. offer.* & ibi Salyc. *num. 2.* Castr. *num. 5.* Reg. de Pont. *cons. 3. num. 17. & consil. 5. num. 55.* & in puncto *cons. 67. num. 25.* & *28. lib. 1.* cessat enim post tempus implendi facultas, adeò vt non admittatur moræ purgatio, Bald. & Laudens. *in cap. 1. quo temp. mil.* Aluar. *in cap. 1. qua sit prima caus. benef. amitt.* Afflict. *in cap. 1. sub num. 19. de va-*
13 *sall. qui contra Constit. Lothar.* Gizzarel. *decis. 3. numer. 15.* id, quod eò fortius procedit, quando cum temporis præfinitione additur decretum irritans, prout in casu nostro, ibi, *alias prædictis non adimpletis præsens assensus habeatur pro non præstito*, cuius quidem decreti vis est, vt actus à principio resoluatur, ac si præstitus non esset, prout est tex. *in cap. si eo tempore, de electio.* & post antiquos docet satis bene Tiraquel. *in tract. lignag. §. 8. glos. 6. & 7.* vbi eleganter ex pluribus demonstrat per dictionem il-
14 lam, *aliàs* vel *alioquin.* quæ apud nos semper in assensibus ponitur, ibi, *aliàs habeatur pro non præstito*, tanquam resolutiuam illius dispositionis, in qua ponitur, si non concurrunt in actu omnes qualitates præcedentes, illius actus nullitatem ipso iure induci, & operari, volens esse adnorandum in statutis, & priuilegiis, in quibus tales dictiones proferuntur, quòd nisi verificantur omnes qualitates in illis contentæ, priuilegium in totum ipso iure annullatur, itavt tollatur Iudicibus facultas in contrarium iudicandi, idemque affirmat Ias. *in leg. final. numer. 25. versicul. secundo & fortius, ff. de feriis.*

15 Hocque in Regno nostro ex alio indubitatum redditur, cùm clausulæ hæ iuramenti præstandi, & registri in quinternionibus Reg. Cameræ, quæ in omni assensu super bonorum feudalium distractione impetrato apponuntur, in illo pro forma adiectæ intelliguntur, vt nimis clarè habetur *in prag. 16. sub tit. de feud.* quo fit, vt adimplemento non sequuto, actus ipso iure nullus reddatur, ad tex. *in cap. cum dilectis.* vbi Felyn. *num. 6. de rescript. in cap. venerabile de offic. leg. in l. de his, & in leg. cùm hi, §. prætor, ff. de transact.* Bal. Paul. Alex. & cæteri *in leg. 1. ff. de iib. & posth* Dec. *consil. 10. num. 2. & cons. 110. num. 6.* Cacher. satis benè *decis. 65.* vbi per illum Senatum decisum fuisse testatur, feudi alienationem nullam, ex eo, quod non fuerunt adimpletæ omnes sollemnitates secundum decretorum dominicalium formam requisitæ; & in terminis terminantibus, nimirum vt locus sit reuocationi vigore Constitutionis Regni *Constitutionem diuæ memoriæ*, quoties solemnitas iuramenti præstationis infra tempus in assensu præ- 16
finitum fuerit omissa, consuluerunt Reg. de Pont. *cons. 67. per tot lib. 1.* & *in tract. de pot Proreg. titul. de regn. lib. impe sit. in princ. num. 15.* Reg. Rouit. *in dict. pragm. 1. de fid. memorial. num. 4.* & *in d. prag. 16. num. 27. de feud.* vbi dicit, non esse vlterius de hoc articulo in regno dubitandum, Præsamat. *consil. 69.* Consil. Marcian. *cons. 37.* Reg. Tap. *decis. S.C. 3. per tot.* qui omnes sic per S.C. iunctis Aulis in Collaterali Consilio per binas sententias conformes decisum fuisse testantur.

Nec dices, Doctores, quos modò citauimus, con- 17
suluisse in terminis reuocationis, quæ fit à venditore, vt tunc ob defectum solemnitatis iuramenti non præstiti possit venditor reuocare; secus verò dicendum videtur, vbi emptor reuocaret; eo enim casu quia consideratur culpa emptoris, cuius erat onus fidelitatem iurare, si permitteretur reuocatio, ex propria culpa commodum reportaret, contra vulgata iura *in l. nec ex dolo ff. de dolo, & dicta. l. ex dolo, ff. de re iud.*

Etenim huic factæ obiectioni pro eo, quod ad casum, de quo agimus pertinet, Respondeo primò, quod si semper in his casibus potuit considerari culpa emptoris in non adimplendo banc, de qua agimus iuramenti solemnitatem, in casu nostro penitus abest, cùm verum sit in facto, D. Comitissam emptricem post dies quatuordecim à die interpositi decreti per verbum, *fiat*, è viuis decessisse, vt ex fide mortis *fol. 52.* quo fit vt dicamus, de culpa emptoris in hoc casu nullatenus tractari posse; minus etiam potest tractari de culpa hæredis, qui in præsenti iudicio est actor: eo enim tempore constitutus erat in pupillari ætate, vt ex fide natiuitatis *fol. 53.* & sic sub gubernio Balij, qui hæc omnia ignorabat, idemque si maior natu fuisset, nam cùm huic solemnitati satisfieri non possit, nisi intra annum à die elapsi biennij concessi pro expeditione assensus in forma Regiæ Cancellariæ, sicque est priùs à venditore impetrandus assensus in forma valida, & demum cogitur emptor fidelitatem iurare, dum in casu nostro nullatenus in forma valida à venditore impetratus fuerit assensus, non poterat tractari de adimplendo iuramenti solemnitatem, non modò ab hærede, sed nec etiam ab ipsamet Comitissa emptrice, adhuc si vixisset.

Secundò, factæ oppositioni in articulo generali 18
respondetur, culpam emptoris in non præstando fidelitatis iuramentum nullius considerationis in hac materia esse posse, nam vt sit locus reuocationi, sat est, vt contractus remaneat sine assensu, idque siue contingat ex culpa, & negligentia venditoris, siue emptoris, vt in puncto ratiocinatur Regens Rouit. *in pragmatica 23. num. 23. de feud. in nouissimis,* subdens, & bene, quod si aliter diceremus, nunquam ius reuocandi competeret, quia semper in non impetrando assensum consideratur contrahentium culpa, sicque per indirectum feudi alienatio sine assensu valida remaneret. Probatur,

batur, nam licèt assensus impetrari possit tam per venditorem quam per emptorem, tamen quando nihil est cautum, est impetrandus à venditore, vt ex
19 Paride, Regente de Ponte, & aliis fuit supra demonstratum: vnde si facta feodi alienatione venditor pro assensu ad dominum non recurrit, certè dicitur esse in culpa, modò dico ego, si hæc culpa esset in consideratione, venditor reuocare non posset, quod affirmare satis esset impertinens: hinc aliàs iudicatum inuenimus, potuisse emptorem reuocare, reuocationemque admissam, non obstante, quod in reuocando dolosè emptor ipse se gessisset, ex quo à venditore pecuniam necessariam receperat pro expeditione assensus, quem obtinere non curauit, fuitque ab interesse prætenso per venditorem absolutus, ex eo, quòd nunquam interesse debetur, quan-
20 do fit actus lege permittente, ad tex. *in leg. Gracchus, Cod. ad leg. Iul. de adulter.* testatur Regens de Ponte *cit. consil. 5. num. 96.* omninò videndus; quare in hac re aliud non est inspiciendum, vt sit locus reuocationi, an contractus penitus careat assensu, vel non careat, an sit resolutus ex aliqua solemnitate non adimpleta, quod idem esset, nec aliter inuestigandum, cuius culpa id euenerit, quia sat est vt sit contrauentum voluntati domini, vel in non impetran-
21 do assensum, vel eo impetrato, si non fuerint adimpletæ solemnitates in illo ordinatæ, vtroque enim modo contractus remanet sine assensu, ac proinde ex beneficio Constitutionis reuocabilis tam ex parte venditoris: quàm emptoris, vt per Regentem de Pont. *decis. 6. in fin.* quibus enim clarioribus verbis in casu nostro Rex voluntatem suam ostendere poterat, dum loquens cum emptore exprelse mandauit, vt teneretur ille intra certum tempus fidelitatem iurare, & addit, quod si infra tempus illud non iuraret, assensus pro non præstito haberetur, si pro non præstito, ergo remanet contractus sine assensu, & successiuè fit locus reuocationi ex beneficio nostræ Constitutionis.

Quartò, de assensu producto ex alio nulla potest haberi ratio, nam cùm fuerit elapsum biennium
22 à die decreti interpositi per verbum, *fiat*, pro adimplemento solemnitatum registrorum, & sigilli, apparet fuisse his omnibus post sex annorum spatium adimpletum præcedentibus dispensationibus nulliter, & sobreptitiè obtentis: nulliter cùm in vna ex duabus Regiis decretationibus fuerit suppositum, fidelitatis iuramentum præstitum fuisse, quod verum non est: subreptitiè, cùm in memorialibus porrectis pro dispensationibus obtinendis nulla de reuocatione iam facta, & lite mota fuerit facta mentio, vtique enim si hæc omnia expressa essent, Domina Comitissa venditrix dispensationes non obtinuisset, sed vt intimaretur actori, qui reuocauerat, iussum esset, demumque reuocatione cognita, necessariò, alia decretatio ordinari non poterat, nisi illa solita, nimirum quòd *Sacrum consilium iustitiam faceret*, ex hac autem patenti sobreptione, dispensationes obtentæ nullæ redduntur, *cap. super literis, de rescript. leg. præscriptiones; cum ibi not. Cod. si contra ius, vel vtilit. public.* Afflict. *decis.* 116. Aym. *consil. 7. numer.* 11. quos in puncto, & in fortioribus terminis allegat Dominus Reg. Tap. *decision. 3. S.C. numer. 60. versic. sed pro parte mulieris, vsque ad numer. 64.*

Quintò, & tandem, quod assensus productus nullius sit momenti, sicque de illo iudicandum, ac
23 si verè esset cartula, circumscriptis prædictis ex alio demonstratur; Apparet enim impetratus post mortem Comitissæ emptricis, elapsis iam annis sex, nullo actoris, qui extitit hæres, nec dispositiuo, nec approbatiuo accedente consensu; nam quamuis sit in facto verissimum, decretum per verbum, *fiat*, interpositum fuisse sub die 5. Octobris 1634. quo tempore comitissa emptrix viuebat, ex quo in die 19. eiusdem mensis è viuis decessit, vt ex fide mortis *fol.* 52. attamen quia decretum illud ex regiarum sanctionum dispositione post biennium euanuit, vt in principio fuit demonstratum, sicque indubitanter venditionis contractus remansit sine assensu, certè vt iure licito in hoc anno 1641. quo tempore apparet obtentus, impetrari potuisset hæredis consensus saltem approbatiuus concurrere debebat; etenim scio ego, Dominis Iudicantibus bene compertum esse, quòd quemadmodum post mortem venditoris non potest per emptorem impetrari assensus, nisi accedente nouo hæredis contractu, super quo subsistere possit, nam alioquin superueniret tempore, quo dominium feudi alienati est penes alium, & sic hæredem, vnde vt ab ipso hærede in emptorem transferri possit, requiritur eiusdem ratificatio; vt dicebant Andr. *in cap. Imperialem, num. 14. & seqq.* & communiter Feudistæ, 24
ità pariter quando mortuus est emptor, nimirum, vt venditor super contractu inito cum emptore defuncto Domini assensum impetrare non possit, nisi accedente consensu expresso hæredis emptoris, vel dispositiuo per nouum contractum, secundum receptiorem, ac veriorem sententiam, vel saltem approbatiuo, vt si ipse emptoris hæres ad Dominum pro assensu recurreret, & supplicaret, hocque propter eandem principaliorem rationem translationis dominij, quæ consideratur quando mortuus est venditor; nam si requiritur nouus consensus hæredis, penes quem feudi dominium residet, ad finem vt dominium illud, accedente assensu Domini, ab ipso hærede in emptorem transferatur, ita etiam quando moritur emptor, requiritur illius hæredis consensus, ad hoc vt mediante illo cōsensu, super quo impetrari possit assensus, feudi dominium acquirat: nullibi namque legimus, vt dominium alicuius rei, quod est penes Sempronium possit in me transferri sine facto, & consensu meo, illud autem benè legimus, vt titulus habilis semper necessarius sit pro dominij acquisitione, sic Paulus I.C. *in leg. numquam, 31. ff. de acqu. rer. dom.*
quem in materia nostra allegat Andr. *in dicto cap.* 25
Imperialem post num. 16. antè *addit. vers. debent enim verba.*

Vnde in casu nostro, supposito pro indubitatissimo, quòd assensus non operetur, nisi ex nunc,
non vt ex tunc, vt dixerunt Afflict. *decis.* 286. Ma- 26
rin. *de subfeud. in prima auctor. quæst. 30. n. 12. & seq.* Anna Pater *in constitutione, Constitutionem diuæ memoriæ, num. 28.* & *in rubr. de vassall. decrep. ætat. numer. 119. & sequent.* ac cæteri nostrates, satis esset erroneum affirmare, vt assensus, qui fuit impetratus elapsis iam annis sex à die mortis Comitissæ emptricis, possit conualidare contractum cum illa celebratum, sicque operari, vt dominium feodi venditi, quod est penes Comitissam venditricem, transferatur in personam hæredis Comitissæ emptricis, ipso penitus acquirere nolente: ita per hæc, & alia media sententiam hanc defendit Regens Rouit. *in pragmat. 1. à num. 15. de fid. memorial.* vbi sustinet, expressum requiri hæredis emptoris con-
sensum per nouum contractum, & inuehit contra 27
Afflict. qui *in cit. cap. Imperialem, num.* 21. post Paridem, quem non allegat *in tract. de reintegr. feud. in quæstion. incip. an consensus Regis, num. 4. fol.* 146.

à terg. affirmat, non eſſe neceſſarium nouum conſenſum hæredis emptoris per contractum, ſed ſat eſſe, quòd hæres conſentiat ſupplicando pro aſſenſu, ſicque nõ requiri conſenſum diſpoſitiuum, ſed appro-
28 batiuum tantùm, & cum hac opinione Parid. & Afflict. reſidet Gizzarell. *deciſ.1. num.14.* illam tamen Reg. Rouit. amplexus eſt, Præſ. Lanat. *in addit. ad patruum, in repet. capit.1. in tit. ſi vaſall. feud. priu. num.8.* & ambo ſuſtinent, vt hæc omnia procedant non ſolùm quando emptoris mors interuenit ante aſſenſus impetrationem per verbum, *fiat*, ſed etiam vbi interuenerit, poſtquam verè fuit obtentus aſſenſus, qui tamen demùm corruit ex clauſulis, & conditionibus in illo appoſitis, vt hoc etiam caſu dum emptor reperitur mortuus, abſque nouo illius hære-
29 dis conſenſu diſpoſitiuo, nullatenus impetrari poſſit diſpenſatio adimplendi conditiones, & ſolemnitates in aſſenſu pro forma requiſitas.

Sed quicquid ſit de vtriuſque ſententiæ veritate, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, ſiue primam Rouit. ſiue alteram Afflict. attendamus opinionem, res eſt in tuto, cùm nullus ex parte hæredis emptricis, nec diſpoſitiuus, nec approbatiuus interuenerit conſenſus, non diſpoſitiuus, quia illum non legimus, non approbatiuus, ex quo aſſenſus, qui producitur, non aliter ad ſupplicationem hæredis emptricis, ſed venditricis obtentus apparet, ſicque omnia, quæ citra hunc conſenſum geſta fuerunt, funditus corruunt.

Hæc ſatis ad demonſtrandam iuſtitiam Don Antonij actoris.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies exponitur.*

2 *Reſtitutio aduerſus ſententiam mulieri non conceditur, ſed tantùm ad verius probandum.*

3 *Reſtitutio in integrum Senibus quando concedatur Iudici remittitur.*

4 *Prohibetur tamen illius conceſſio, lata ſententia.*

5 *Conſuetudinis Platearum Capuanæ, & Nidi referuntur verba.*

6 *Conſuetudine prædicta attenta matri ſuccedatur non filio.*

7 *Succeſſioni materteræ concurrere poſſunt tam filij filij ſororis, quam eorum auia.*

8 *Idem dic ſi vltra prædictos concurrat frater defuncti.*

9 *Explicatur textus* in Auth. defuncto, verſ. in hoc caſu C. ad Tertullianum, *& textus* in §. ſi autem, vel fratris, Auth. de hæred. ab inteſt. venient.

10 *Ponderatur Rub.* Auth. vt fratrum filij.

11 *Repræſentatio conceditur filiis fratrum quando cum propriis Thciois concurrunt.*

12 *Fratres vtrinque coniuncti & fratris præmortui filij non admittuntur ad ſucceſſionem defuncti.*

13 *Datur etiam repræſentationis beneficium filiis fratrum, vt excludatur patruus defuncti.*

14 *Succeſſio inter filios fratrum quare fiat in ſtirpes ſecundum Accurſium.*

ARGVMENTVM.

Filij præmortuæ matris, an vnà ſimul cum Auia materna, attento Iure Municipali huius Ciuitatis, poſſint ſuccedere in bonis maternis fratris conſobrini, in infantili ætate defuncti. Diſpoſitio textus *in Auth. Et fratrum filij*, an ſicut procedit, quando defuncto, ſuperſunt fratres vtrinque coniuncti, ita pariter ſi illi non ſupereſſent, ſed tantum aſcendentes, & fratrum præmortuorum filij. Mulier an reſtituatur aduerſus ſententiam contra ſe latam, & quid ſi eſſet in ſenili ætate conſtituta: & de aliis.

ALLEGATIO CXXXV.

EFVNCTO Anibale Capycio Latro infante, orta extitit annis ſuperioribus controuerſia, nùm ad illius inteſtatam ſucceſceſſionem in bonis maternis, inſimul cum Auia materna concurrere potuiſſent Domini Rinaldus, & Antonius Miroballi filij quondam Hadrianæ ſororis, quondam Aloyſiæ matris defunctæ infantis. 1

Et potuiſſe hos Dominos germanos fratres ad ſuccedendum concurrere, Magna Curia, præuio decreto præambuli, ſub die 15. Ianuarij 1630. pronunciauit, vt ex decreto *fol. 137. & à terg.* quod & per Sacrum Conſilium in gradu appellationis, ab Auia interpoſitæ, referente olim Magno Conſiliario Marcello Marciano confirmatum extitit, idque ſub die 12. Iulij 1632. vt ex ſententia *fol. 162.*

At Auia his geminatis determinationibus non acquieſcens, ad illarum exequutionem impediendam, ſupplici libello aſſerens, ſe infirmam, & decrepitam ſenem, annorum ſcilicet ſeptuaginta, petiit per viam reſtitutionis in integrum, vt iterum de iuribus ſuis videretur *fol. 164.* Et cùm ita à Domino tunc S. Conſ. Præſide ordinatum eſſet, occurrit in præſentiarum dubitari, an auia hæc, & pro ea hodiè curator ſuæ iacentis hæreditatis, ſuper petita in integrum reſtitutione bonum fou at ius.

Negant Domini Rinaldus, & Antonius, qui modò onus aſſumunt demonſtrare, & ſatis fæliciter, omninò per S.C. fore pronunciandum, non eſſe locum in integrum reſtitutioni petitæ, ad id affirmandum moti ex ſequentibus.

Primò nam cùm agatur de reſtitutione in inte- a
grum petita aduerſus ſententiam Sac. C. nulla lege

cau

cautum esse comperimus, vt mulier restitui possit, ac proinde standum dispositioni textus *in leg. fin. Cod. de iuris, & fact. ignor.* etenim illud, quod in hoc Regno statutum est, vt mulieri in iudiciis succurratur, procedit, quando in termino sibi concesso ad se defendendam, probare omisit, quod sibi incumbebat, ac proinde ad vberius probandum restituitur, ex dispositione Constitutionis incipientis *Obscuritatem*, quam nullo pacto procedere, cùm mulier aduersus sententiam restitutionem petat, dixerunt gl. *ibi*, Andr. & Afflict. quos insequutus fuit Dom. Præf. de Franch. in illa sua vulgata *decis.* 284.

3 Idemque si personam restitui petentem, in senili ætate constitutam consideremus nam ad hoc vt seni restitutionis in integrum beneficium competat, dixerunt DD. mox citandi, opus esse demonstrare, quod in casu nostro defecit omninò, vt sit ille in eo statu constitutus, vt propter intellectus imbecillitatem similis sit pupillo, & propter fragilitatem, mulieri comparetur, adeò, quod Bald. *in l. quid ergo, §. pœna grauior, num.* 16. *ff. de his, qui not. infam.* voluerit, hos senes adeò repuerascere debere, vt similes sint Bulgaro, quem, ait Odofr. ad sensum puerilem adeò redactum, vt cum pueris ad puluerem luderet; Hinc aliàs, cùm apud nos quidem senex exemplo minorum in integrum restitutionem in Sacro Consil. peteret, quia Bulgaro similis non erat; sed sapiens, fuit à tanto beneficio exclusus, sic attestante D. de Franchis *decis.* 608. & si dicamus, hoc potiùs Iudicis arbitrio relinquendum, ad tradita per Florian. quem refert, & sequitur Dec. *in leg. senium, num. 7. Cod. qui testam. fac. poss.* Farinac. *de testib. quæstione* 76. *nu.* 83. Gratian. *discep. forens. cap.* 801. *n.* 27. aduertatur, nullo pacto in casu nostro Dominos Iudicantes arbitrari posse, restitutionem petentem tempore latæ sententiæ in decrepita ætate fuisse

4 constitutam, ac imbecillis intellectus extitisse, primò, cùm de hoc non constiterit, secundò, quia vixit demum vltra annos decem, & in hac causa adeò bene se defendit, vt nil vnquam reliquerit pro suorum iurium tuitione, prout in similibus casibus decisum testatur D. Præs. Merlin. *controu. lib.* 2. *cap.* 52. per totum, vbi *à num.* 38. de hoc articulo non esse disputationi locum dicit, cum pluries ita fuerit per Sac. Cons. iudicatum.

5 Secundò ad iustificandam sententiam Sac. Cons. qua mediante, Dominis Rinaldo, & Antonio concessus fuit concursus cum ascendente, in successione bonorum maternorum defuncti infantis, est præmittendum in facto, quod cùm Aloysia Anibalis mater Andreæ Capycio Latro nuptui traderetur, expresse conuentū extitit, vt matrimoniū contractum diceretur, iuxta vsum, siue consuetudinem Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi, qua attenta, cùm demùm matrimoniū per mortē vxoris dissolui cōtigerit, filiis sibi superstitibus, qui posteà in pupillari ætate, vel quādocunq; ab intestato à viuis decedūt, quia pater succedere non potest, quo pacto se exclusit, cogitur omninò dotem, quam habuit illis restituere, qui defunctæ coniugis legitimi extitissent hæredes, quando absque filiis mori contigisset, sicque in hoc casu matri, non autem filio succeditur; verba vsus, siue consuetudinis Nobilium Platearum, relata ab Afflict. *decis.* 237. sunt hæc. *Si verò dictum matrimonium dissolui contingat per mortem vxoris, liberis superstitibus ex dicto matrimonio, dicta dotee soluta, & per virum recepta restituantur, & earum restitutio fiat ipsis liberis, ex dicto matrimonio procreatis superstitibus, vel etiam si tempore mortis dictæ vxoris, liberi ex dicto matrimonio superessent, & posteà hæreditate adita, vel non adita, per eos, vel per alium, seu alios eorum nomine, liberi ipsi decederent, vel morerentur in pupillari ætate, vel quandocunque ab intestato, sine liberis legitimis, & naturalibus, dictæ dotes modo prædicto recepta veniant, & deuenire habeant, & ipsarum restitutio realiter fiat, & fieri debeat hæredibus, & successoribus dictæ vxoris, seu hæredibus decantie in pace, & sine molestia, &c.*

Huius vsus, siue consuetudinis tenore attento, 6
quòd succedatur matri, & non filio, scripserunt Napodan. *in Consuet. Si quis, vel si qua, in verb. præterquam, num.* 200. *vers. dicam ergo, illos esse hæredes.* Marinus Frec. *ibidem in addit. quæ incipit, Nota ex dictis hic, vers. in tantum, quòd mortua vxore.* Ioan. Angell. Pisanell. *in addit. ad Napod. in dict. Consuet. Si quis, vel si qua, fol.* 128. incipit, *Et sic nota.* D. Vincent. de Franch. *decis.* 92. *num.* 4. & 5. vbi decisionem refert, quicquid in illa causa scripserit D. Io. Fanc. de Pont. *consl.* 61. *à num.* 48. qui sententiam contra Clientem reportauit. D. Anell. Amat. *consl.* 26. *num.* 34. D. Scipio Rouit. *decis.* 99. *num.* 1. & 2. P. Andr. Molfes. *in tit. de renunc. quæst.* 15. *n.* 10. & 11. D. Scipio Theod. *alleg.* 1. *n.* 9. D. Hector Capyc. Latro *consult. lib.* 1. *consult.* 20. *num.* 11. Io. Bapt. de Thoro *in compend. decis. p.* 1. *in verb. succedi an videatur matri.*

Supposito igitur, & pro indubitato, in casu nostro 7
Anibalem haberi pro non nato, sicque non nisi de Aloysiæ eius matris intestata successione tractari, videndum est, an cum Catharina Aloysiæ matre concurrere possint Domini Rinaldus, & Antonius filij Adrianæ, quæ Aloysię soror extitit vtrinq; cōiuncta.

Et posse istos eorum Materteræ in simul cum auia succedere teneo indubitanter, nam quamuis de primæuo Auth. iure statutum fuerit, vt aliquo moriente, superstitibus sibi ascendentibus, fratribus vtrinque coniunctis, & aliorum præmortuorum fratrum filiis, ad illius intestatam successionem non nisi ascendentes, & fratres vtrinque coniuncti concurrere possint, non autem fratrum præmortuorum filij, prout est tex. nimis clarus *in §. si autem cum fratrib. Auth. de hæred. ab intest. venient.* attamen post legem hanc conditam, eundem Conditorem Iustinianum illam emendare non piguit, dū abolita prorsus dispositione hac, expressis verbis decreuit *in §.* 1. *Auth. vt fratr. fily, vt si quis moriens* (hæc sunt verba tex.) *relinquat* 8
ascendentium aliquem, & fratres, qui possunt cum parentibus vocari, & alterius præmortui fratris filios: cum ascendentibus, & fratribus, vocantur etiam præmortui fratris filij, & tantam accipient portionem, quantam eorum futurus erat pater accipere, si vixisset.

Nec dices cum Alber. *in Auth. defuncto, n.* 2. *vers.* 9
sed in hoc casu, C. ad S.C. Tertul. huius tex. dispositionem tunc demùm procedere, quando cum ascendentibus supersunt defuncti fratres vtrinque cōiuncti vt eo casu possint insimul concurrere fratris præmortui filij, at secus, si nullus superesset frater, sed tantùm ascendens aliquis, prout in casu, de quo noster est sermo, quia tunc fratris præmortui filij ad succedendum cum ascendente concurrere non possent; etenim respondetur, Alber. illiusque, si qui sunt, asseclas satis à Iustiniani mente deuiasse, nam legem per ipsum conditam emendans, habiles fecerit præmortui fratris filios, vt vnà simul cum ascendentibus, & patruis defuncto patruo succedere possint, quæro ego, quænam diuersitatis ratio esse possit, vt voluerit Iustinianus, filios præmortui fratris admittere, cùm in medio extiterint defuncti fratres vtrinque coniuncti, secus verò si illi non superessent; certè nulla potest diuersitatis ratio considerari; ratio enim, quæ mouit Imperatorem ad disponendum, vt fratris præmortui filij defuncto succedere possint insimul cum ascendentibus, & patruis, ea

fuit, vt dum defuncti fratres vtrinque cõiuncti cum aſcendentibus concurrere poterant, exiſtenribus pariter alterius præmortui fratris filiis, qui illum repræſentabant, conueniens erat, vt iſti portionem illam eſſent conſequuturi, quam eorum pater, ſi vixiſſet, habiturus fuiſſet; hæc ſane ratio, dico ego, ſicut procedit, quando defuncto ſuperſunt fratres vtrinquè coniuncti, ita quoque cùm nullus ſupereſſet; de quo enim pater, ſiue mater conqueri poſſunt, vt defuncto filio, nepotes ex filio præmortuo, cum eis ad ſuccedendum concurrant, adhuc aliis filiis defuncti fratribus vtrinque coniunctis non exiſtentibus, ſi iam, illis ſuperſtitibus, ſancitum eſt, vt admittantur; opportuna certè eſſet in hoc caſu aſcendentiũ quærela, bonumque iſti fouerent ius, ſi Imperator primæuam corrigens diſpoſitionem, in hac ſecunda fratris promortui filios vocaſſet, ea quidem ratione, & cauſa, quia ſuperſunt fratres vtrinque coniuncti, qui cum aſcendenribus ad ſuccedendum concurrunt, ſicque cauſa vocationis fuiſſet ſuperexiſtentia patruorum; ſed boc nullibi in eo tex. legitur, nam quamuis ibi fratrum ſuperexiſtentiam legamus, hoc, ex eo, quia volens Imperator emendare diſpoſitionem tex. *in d. §. ſi autem cum fratribus, Authent. de hared. ab inteſt. venient.* vbi ſancitum erat, quòd ſi aliquis decederet, ſuperſtitibus aſcendentibus, fratribus vtrinque coniunctis, & aliorum præmortuorum fratrum filiis, vt iſti cum aſcendentibus, & fratribus defuncti ad ſuccedendum concurrere non poſſent, opus erat, vt idem caſus, qui corrigebatur in emendatione exemplificaretur, vt nimis clarè conſtat ex litrera tex. primænum ius corrigentis.

10 Quodque verè Imperator voluerit vocare fratris præmortui filios, ſiue in medio exiſtant defuncti fratres vtrinque coniuncti, ſiue non, ſatis conſtat ex rubro per bæc verba inſcripto, *Vt fratrum filij ſuccedant pariter ad imitationem fratrum, etiam aſcendentibus extantibus*; ſicque ſatis clarè loquutus fuit Imperator, nimirum, vt fratris præmortui filius poſſit cum aſcendentibus concurrere, ſicut cum illis concurrunt defuncti fratres vtrinque coniuncti; quo fit, vt dicamus, factam fuiſſe æquiparationem inter patruos, & nepotes, vt ſicut cum aſcendentibus concurrit defũcti frater vtrinque coniunctus ſic pariter alterius fratris prædefuncti filius, & ex hoc aiunt DD. infra allegandi, quod cum rubrica hæc perfectam contineat orationem, decidit caſum, & pro tex. allegari poteſt.

11 Nec, quæſo, opponat quis, fratris præmortui filium ad ſuccedendum cum aſcendentibus nullo pacto concurrere poſſe, niſi cùm in medio exiſtat defuncti frater vtrinque coniunctus, ex eo, quòd cùm fratris præmortui filius venire non poſſit, niſi ex priuilegio repræſentationis, nimirùm repræſentando perſonam patris ſui, qui ſi viueret, ad ſucceſſionis concorſum nullum haberet obicem, hoc, inquam, priuilegium præmortui fratris filiis conceſſum inuenimus, quando cum patruis concorrunt, vt nimis clarè habetur in *§. ſed & ipſis, Auth de hared. ab inteſt. venienc.* vbi Imperator ſic loquitur, *Sed ex ipſis fratrum filiis tunc hoc beneficium conferimus, quando cum propriis vocantur Theiois maſculis, & fœminis, &c.* ergo argumentatur ex aduerſo, vbi non ſuperſunt defuncti fratres vtrinque coniuncti, quia ceſſat repræſentatio, præmortui fratris filius cum aſcedentibus concurrere non poteſt. Etenim huic factæ oppoſitioni facili quidem modo reſpondetur, ſi attentè perpendamus verba Nouellæ 118. *ex §. ſi igitur defunctus, neque deſcendentes, verſ. ſi autem defuncto, vſquè ad §. ſi verò neque Fratres, cit. tit. de haredibus ab inteſt. veniem.* inuenimus enim repræſentationis beneficium generaliter, & indefinitè fratrum præmortuorum filiis fuiſſe ab Imperatore conceſſum, nec aliter reſtrictum, vt eo iure vti non poſſent, niſi in caſu, quo cum patruis ad ſuccedendum concurrant, ſed in illo tantùm caſu, nimirum, quando inſimul cum patruis ſuperſunt pariter aſcendentes, vt tunc fratrum præmortuorum filij ſuccedere non valeant, ſed tantùm defuncti aſcendentes, & fratres vtrinque coniuncti, id, quod poſteà idem Iuſtinianus reuocauit in Nouella 127. vt ſuperiùs dictum eſt. Attendamus, quæſo, quid diſpoſitum eſt *in dict. §. ſi igitur defunctus, verſ. ſi autem defuncto*; etenim inibi ſancitum comperimus, vt ſi quis abſque deſcendentibus deceſſerit, ſuperſtitibus ſibi fratre vtrinque coniuncto, & alterius fratris, ſiue ſororis præmortuorum filiis, iſti cum patruo ad ſucceſſionem admittantur, ita vt tantam accipiant portionem, quantam eorum pater, ſi eſſet ſuperſtes, conſequuturus eſſet; proſequitur demùm Imperator *in verſ. huiuſmodi*, vt hoc repræſentationis priuilegium filiis tantùm præmortuorum fratrum cenſeatur collatum, nimirum, vt in eorum parentum iure ſuccedant; addit poſtea in *verſic. ſed & ipſis*, vt boc repræſentationis ius tunc dicatur fratris præmortui filiis conceſſum, quando cum propriis vocatur patruis, ſed ſubiungit immediatè *in §. ſequenti* quòd ſi defuncto ſupereſſent aſcendentes, fratres vtrinque coniuncti, & alterius fratris 12
præmortui filij, iſti ad ſucceſſionem non admittuntur, ſicque Imperator dicere voluit, vt hoc repræſentationis beneficium detur filiis fratrum, quando concurrunt cum patruis, non autem quando defuncto ſuperſunt etiam aſcedentes, & fratres vtrinque coniuncti; ſed cùm demùm in Nouella 127. adhuc fratrum præmortuorum filij ad patruo ſuccedendum cum aſcendentibus ſint vocati, remanet firmum eorum priuilegium in omnibus caſibus, vt patrum præmortuorum perſonas repræſentare poſſint, ita ſanè iura prædicta interpretati ſunt noſter Napodan. omninò videndus *in Conſuet. Sed ſi morienti, in verb. in ſtirpem, num. 176. verſic. ſed pro Azone videtur facere*, Anton. Fab. *in ſua diſputat. forenſ. fol. 359. poſt tract. de variis nummariorum debitorum ſolutionibus*, Robl. *de repreſentat. libro ſecundo, capit. 26. numero 68. cum pluribus ſeqq.* Dom. Reg. Vrſin. *de ſucceſſ. feud. part. 2. quaſtione 6. articulo vnico, ſub numero 24. verſ. rurſus*, & nouiſſimè ſubtiliter, & eleganter Dom. Conſilarius Marcian. *diſputat. libro primo, diſput. 1.* vbi à *numero 24. ad finem* materiam ſatis benè enucleauit; & bis addo Gabriel. Peteira poſt hæc ſcripta viſum *deciſ. 3. numero 12.* ſub illis verbis: *Deindè quia in dict. §. ſi igitur, repraſentatio inducta fuit ſimpliciter, & ſine vlla reſtrictione, & durum nimis videtur, illam deciſionem reſtringere ad caſum, quo cum patruo datur concurſus, & non aliàs, &c.* & *num. ſeq.* ſic loquitur. *Dubicabatur ergo, an ſicut frater ex vtroque latere cum aſcendentibus admittebatur, ità & eius filius deberet admitti cum aſcendentibus ex beneficio repraſentationis, & occurrit Imperator dicens, quòd repreſentatio habet locum, quando cũ Theiois ſuccedunt, non verò quando cum aſcendentibus, quia eo caſu, licèt pater ſuccedere poſſec, nulla tamen reperitur filiis conceſſa repreſentatio, licèt etiam hoc caſu poſteà conceſſa fuerit in in Auth. vt fratrum filij in princip.*

Et quòd hoc ſit verum, & indubitatum, videmus 13
Imperatorem *in verſ. ſequent. incip. Illud palàm eſt*, ex quo deſumpta eſt *Authent. poſt fratres, Cod. de legit. heredib.* expreſſis verbis ſtatuiſſe, vt ſi quis deceſſerit, ſuperſtitibus ſibi patruo, & fratris præmortui filio: quamuis omnes in tertio ſint conſtituti gradu,

tamen

tamen fratris præmortui filius in succedendo præfertur patruo, ratio assignatur, quia hic filius ad successionem venit, patris sui præmortui personam repræsentans, nam aliàs umnes admitterentur æqualiter, cùm omnes sint in pari gradu, vt benè aduertit glos. *ibi in vers. similibus*, & Dom. Consil. Marcian. *cit. resp. ons. 1. num. 32. 33. & 34.* ergo datur casus, quo fratrum filij repræsentationis priuilegio subueniuntur, etiam quòd cum propriis non vocentur Theiois.

14 Vlteriùs; in illa non tam celebri, quàm vulgata quæstione, per tot sæcula inter DD. agitata, nimirùm, an filij duorum fratrum in soccessione patrui admittendi sint in stirpes, vel in capita, qui Accurs. contra Azo. insequuti fuere, vt successio fiat in stirpes, non autem in capita, aliud principale fundamentum non afferunt, nisi Imperatoris dictum *in dict. §. siue, vers. huiusmodi*; ibi enim, putarunt, esse casum huius quæstionis, sic arguentes; generaliter ibi statutum est, fratrum filios, in locum parentum succedere: eamque portionem repræsentationis beneficio ferre, quàm eorum parentes essent consequuturi; vndè aiunt, generaliter hoc intelligendum, siue soli inter se filij fratrum succedant, siue cum patruis, aut auunculis, qua de re latè per Bec. *cons. 16. num. 3.*

15 Tandem, ad prædicta confirmandum, quòd dispositio tex. *in Authent. vt fratr. filij*, sicut procedit, quando defuncto supersunt fratres vtrinque coniuncti, ita pariter, si illi non superessent, sed tantùm ascendentes, & fratrum præmortuorum filij, cùm diuersitatis ratio assignari non possit, dixerunt infrascripti magni nominis Doctores, & sit omnium primus.

Iacob. de Beluisio *in dict. Authent. vt fratr. filij*, & per hæc verba, *idem etiam puto, si non supersint fratres, sed ascendentes tantùm, vt filij fratrum cum eis succedant, cùm sit eadem ratio, &c.* Cyn. *in Authent. defuncte, num. 5. Cod. ad S.C. Tertull. in Authent. cessante, Cod. de legit. hered.* & *in tract. de success. ab intest. vers. in hac secunda parte, num. 3.* & meliùs *n. 4. vers. nunc ante, membr. 3.* Dinus de Mugellu *in tract. de success. ab intest. num. 15. vers. siu autem habet ascendentes.* Bart. *in dict. Authent. vt fratrum filij, vers. sed quæro, hîc loquitur.* Bald. *in dict. Authent. cessante, vers. idem dico, & versic. nisi quando fratrum filij*, & *in Authent. post fratres, Cod. de legit. hered.* Paol. de Castr. *in dict. Authent. defuncte, vers. cum alia gl. quæ incipit non autem.* Ioan. Fab. *in §. caterùm, num. 4. vers. sed vbi nulli sunt patrui, Instit. de legit. agnat. success.* Matthesil. *de success. ab intestat.* vbi Ludouic. Bolognin. *in addit. art. 2. princip. num. 13.* Napodan. *in Consuetud. Si quis, vel si qua, §. sed si morienti, numer. 272. vers. & idem dico, si decessit.* & *num. 277. versic. prætereà hodie.* Ang. Aret. *in §. præferuntur, Instit. de sena[illegible] consult. Vell. à num. 2. vers. prædicta omnia.* Oliuer. Testor. *de success. ab intest. à num. 76. ad 79.* vbi optimè loquitur. Cassan. *in consuet. Burgundiæ, titul. de success. rubr. 7. §. 6. in glos. & les enfans, vers. sed quid quando.* Couar. *in epitom. de success. ab intest. vers. sexta conclusio.* Matutin. Montan. *de hæredib. ab intestat. venientibus, in tract. de success. ab intestat. vers. si igitur defunctus*, ibi, *tertius casus, &c.* Valentin. Forster. *de success. lib. 7. cap. 7. num. 2.* vbi, quòd hoc casu succedunt in stirpes. Guido Pancirol. *in thes. variar. lect. lib. 3. cap. 16.* Petrus Gudelinus *de iure nouiss. lib. 2. cap. 14. num. 11. vers. quòd si nulli.* Conradus Rittershusius *in iure Iustinianeo, siue in nouellis, part. 7. cap. 10. Thes. 6. num. 8. & 9.* Vulterius *Instit. de hæredibus, quæ ab intestat. defer. lib. 3. num. 39. vers. item cùm superest.* Ioan. Oinot. *eodem tit. de hæreditat. quæ ab intest. defer. in tit. de secundo gradu success. ampliat. 4. num. 29.* Blasius Robles omninò videndus *lib. 2. de repræsent. cap. 23. à num. 1. cum seqq.* Marta *in summa success. legal. part. 2. quæstion. 1. articul. 2. num. 2. versic. quod si hoc casu non superessent fratres.*

Hæc scripsi ad demonstrandum, quantum per tramites iuris, & regulas artis processerit nostri Supremi Senatus determinatio pro Dominis Germanis fratribus de Miroballis; cætera, quæ desunt, pro solita benignitate idem Supremus suppleat Senatus. Neap. Kal. Iunij M. DC. LII.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Legatum in Testamento relictum defectu voluntatis inualidum non debetur.*

2 *Testamentum factum per metum reuerentialem est nullum.*

3 *Testamentum præcibus importunis factum non valet.*

4 *Metus reuerentialis sine minis, & verberibus sufficit ad actum annullandum.*

5 *Iudicis arbitrio remittuntur metus probationes.*

6 *Metus reuerentialis quando persona est grauis, vt ei nimia debeatur reuerentia annullat contractum.*

7 *Textus* in leg. 1. §. Quæ onerande, ff. quarum rer. actio non detur, *adducitur in præsenti.*

8 *Metus illatus mulieri leuioribus probationibus probatur.*

9 *Mulieris Testamentum factum in beneficium viri quando, & qualiter valeat.*

10 *Textus* in leg. fin. Cod. si quis aliquem testari prohibuerit, *explicatur.*

11 *Metus per indiscretam dispositionem qualiter arguatur.*

ARGVMENTVM.

Legatum factum à Domicella socero, & viro, an de iure ab illius hærede sit præstandum, vel potius affirmandum fuisse illud relictum metu reuerentiali eorundem soceri, viri legatariorum. Metus reuerentialis absque minis, & verberibus, an sat sit ad actum aliquem annullandum: & de pluribus notabilibus.

dem tempore importunata hæc Domicella, ita laborabat in extremis, vt, eadem vel sequenti die è viuis fuerit subtracta, ex quo oritur vel quod tunc non erat in recto sensu, pro vt præsumitur moribundus, vt ex Arist. Bald. & aliis probant Suarez *citat. alleg. 1. num. 38.* & Soccin. *conf. 219. num. 7. lib. 2.* vel si in sui recta loquutione, & intellectu, cum vinere speraret præsumendum omninò ex iusto timore ita legasse, ne ij, sub quorum potestate manebat, eam in posterum odio prosequerentur, provt fere in terminis loquitur Decian. *cit. conf. 30. num. 12. 13. & 14. lib. 4.* vbi respondit nullius momenti esse donationem à sorore factam fratri, in cuius domo reperiebatur illa grauiter infirma, sit timens ne ab illo desereretur, idemque Menoch. *cit. conf. 1139. n. 12. lib. 11.*

9 Hinc satis bene ex eodem Menoch. *conf. 45. n. 35.* dicebat noster Præsidens de Franch. *decis. 180. num. 3.* quod licèt prohibitum non sit viro ad vxorem inducendam, vt testamentum ad ipsius beneficium condat. *leg. fin. cap. si quis aliq. testar. prohib.* attamen secus, vbi mulieris imbecillitas existentis sub regimine viri, eiusdem viri potentia ac indiscreta dispositio concurrerent, his enim concurrentibus, provt sine dubio in casu nostro concurrunt, censuit Sacrum Consilium de hac mulieris dispositione nullam esse habendam rationem, & alias compertimus, locum dumtaxat fuisse in causa, vt testamentum in viri beneficium ab vxore factum rescinderetur, nimirum quia conditum in loco vbi vir præerat, & nullus aderat vxoris consanguineus, sic per Sacrum Consilium decisum attestantur allegantes in causa, super qua Dominus de Franch. decisionem modo allegatam scripsit, provt videre est *in alleg. 29. intra num. 37. cum seq.* impressa post decisiones Domini Regentis Salernitani, omninò videnda, vbi *num. 33.* satis benè probatur dispositionem tex. *in d. leg. fin. cap. si quis aliq. testar. prohib.* cessare prorsus,
10 vbi vxor esset imbecillis iudicij, & facilè persuasibilis, vel quando legatum esset magnum, itavt sic ab intestato venientes fraudarentur, provt contingit in casu nostro, in quo vltra testatricis iudicij imbecillitatem, stante eius minori ætate, cum, vt diximus, vix decimum quartum annum excedebat, indiscreta se offert dispositio, ex quo deducto ære alieno, deductisque bonis vincularis, nil remanet in beneficium Principissæ conuentæ de bonis Principissæ eius Sororis, sic immoderatè legantis; nam quod vniuersalis hæredis institutio in personam Principissæ Dominæ Ioannæ Baptistæ sit prorsus inutilis, nullo pacto dubitari potest. Etenim si bona inspicimus allodialia à Principissa testatrice possessa, hæc ad Principissam Dominam Ioannam Bapti-
11 stam sororem communis patris iudicio spectabant, vt ex illius testamento *fol. 35. & 36.* sin autem ad bona feudalia recurrimus, nouimus illa adeò ære alieno grauata, vt pro nunc cernere non possimus, an ex pretio istorum bonorum, ære alieno soluto, remaneat quantitas consideratione digna. Dicamus ergo indiscretam fuisse prorsus dispositionem, ac proinde ex hac etiam ratione affirmandum omninò contigisse illam metu Principis viri, ac Domini Ducis soceri, cum quibus an benè Domina Principissa testatrix se haberet, Deus scit, & facilè cerni potest, tum ex literis missiuis ab illa Principissa matri scriptis *fol...* tum etiam ex testium depositionibus in causa legatariorum. *fol...* Vnde præmissis tot clarissimis rationibus tale testamentum rescindendum spero. Cætera suppleat Dominorum Iudicantium Religio & Doctrina.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Factum refertur.*
2 *Officiales Procuratoris Cæsaris conueniri debent in Tribunali ipsius Procuratoris.*
3 *Officiales, qui perpetuo sunt in iudicando impediti prorogare non possunt alterius iurisdictionem.*
4 *Nec proprio foro renunciare.*
5 *Forum sortitur, quis ratione domicilij, etsi locus sit destinatus ad rem tradendam.*
6 *Subiectus dicitur, quis ratione originis, si ibi reperiatur.*
7 *Foro subiicitur ratione rei sita, quoties realis actio intentatur.*
9 *Ratione contractus si ibi inueniatur.*
11 *Ratione quasi contractus, qui aliunde non dependeat.*
12 *Secus si aliunde inducatur.*
13 *Heres conueniri debet coram suo Iudice Ordinario pro legatis, & fideicommissis.*

ARGVMENTVM.

Officialis Procuratoris Cæsaris si vti alicuius hæres in alio Tribunali, quam suo conueniretur, num ad suum Tribunal causæ remissionem petere possit. Forum ex quibus causis quis sortiatur, & de aliis ad ornatum textus, *in leg. penult. Cod. vbi causæ fiscales, & in leg. vnica, Cod. vbi fideicommissum peti oportet.*

ALLEGATIO CXXXVI.

Vod iudicium institutum à Patribus ministrantibus infirmis, & à Ioan. Capuro prætensis legatarijs quondam Dom. Mariæ de Acunno, aduersus Dom. Matthæum de Rosales Comitem de Vaylà eius vniuersalem hæredem, sit omni iure remittendum ad supremum Tribunal Magistratus redditum extraordinariorum Status Mediolani, iuxta instantiam factam, affirmo indubitanter, duobus potissimùm perpensis. 1

Primò, quia Dom. Comes in Tribunali prædicto Quæstoris officio fungitur, sicque sit locus nimis vulgatæ dispositioni tex. *in leg. penult. C. vbi causa fisc.* inibi enim ab Imperatoribus sancitum comperimus, nullum ex Officialibus Procuratoris Cæsaris ciuiliter 2

ciuiliter conueniri posse, nisi coram ipso Procuratore, ergo; quodque in hac Vrbe Regia Neapolis, cum Præsidentibus Regiæ Cameræ hoc iure vtamur, testes sunt D.Reg.Reuert. decis.7. Dom.Consil. Carleual. tract.de iudic tom.1.disp.2. quæst.6.sect. 9.num.71.fol.289. D.Reg.Rouit. decis.74. D. Reg. Sanfel. in sua prax.iudic.in addition. fol.243.à ter.& D.Reg.Capyc. Latro decis.198. vbi num.16. addit,
3 quod cùm isti Regij Ministri, siue Officiales connumerentur inter personas, quæ gaudent priuilegio l.vnic.Codic. quando Imper.inter pupil. & vid. ex eo, quia sunt perpetuò in munere iudicandi impediti, ex Rebuff. ad Constit.Gallic. tit.de sentent.prouis.glos. fin.art.3. Mandos. in regul.5. Cancell.de reseruat.num. 4. Azeu.in leg.9.tit.3. num.14.lib.4.in noua recompil. Tap. ad Ius Reg.lib.2.tit.de Offic. Magistr. Iustit. & Nouar. de elect.& variat. fori, quæst.35. ideò nec pos-
4 sunt alterius iurisdictionem prorogare, nec eorum foro renunciare, ad tradita per Bald. in cap.de causis, num.49.de offic. & potest.iudic.deleg.& per Carleual. loc cit.n.1061.fol.443.

5 Secundò, si D.Comes in Statu Mediolani Quæstoris muneri non esset addictus, sicque vt priuata persona censeretur, adhuc iudicium contra ipsum institutum, ad iudicem ordinarium Mediolanensem esset omninò remittendum; constat enim, S.C. Regni huius, vbi actio institota est, nullam in D. Comitem iurisdictionem habere, nec ratione domicilij, nec ratione originis, nec ratione rei sitæ, nec ratione contractus, vt sic affirmare possimus, huius supremi Tribunalis forum sortiri eum debere; etenim D.Comes in hac Ciuitate domicilium non habet, cuius intuitu diceretur iurisdictioni horum supremorum Tribunalium subiectus, ad tex. in l.hæres absens, §.si quis tutelam, & § proindè, vbi glos. in verbo dubia, communiter recepta, ff. de iudiciis, & in cap. fin. vbi glos. in verb.domicilij, extr. de foro compet.

6 Nec pariter ratione originis propriæ, vel paternæ, non enim D.Comes in hac Ciuitate ortus est, minúsque genitor suus, vt sic contra eundum esset locus dispositioni tex. in leg.1. in princip.& in leg.assumptio.§.filius, ff. ad municip. & in leg.filios, C.de municip & originar.lib.10,

7 Vlteriùs nec ratione rei sitæ D.Comes huius Ciuitatis forum sortiri potest; nulla enim aduersus ipsum fuit instituta actio in rem, ad tex.in leg.fin.Cod. vbi in rem actio, & in cap.sanè, & in dict.cap.fin de foro compet. vt enim quis sortiatur forum ratione rei sitæ, opus est, vt coram Iudice illius loci, in quo res sita est, conueniatur ad rem illam, quam possidet
8 relaxandam, idque adeò verum, quòd si mera actione personali agatur ad rem, vt scilicet actori tradatur, nullo pacto conueniri poterit coram Iudice illius loci, in quo res tradenda existit; sed instituenda est actio in domicilio possessoris, ita sanè probat Petr.Barbos. in comment.ad leg.hæres absens, §.proindè, numer.11. de ratione. rei sita, ff.de iudiciis, post Ang. quem non allegat in leg. quod legatur, ff.de iudic.

9 Nec & tandem ratione contractus, nullibi enim legimus, D. Comitem actoribus in hac Ciuitate aliquid promisisse, in eaque promissa adimplere fidem suam adstrinxisse, vt sic esset locus dispositis in dict. cap.fin.de foro compet.& in c. Romana, §.contrahentes, hoc tit. in 6. vbi ratione contractus gesti in vna Ciuitate, illius forum contrahentes sortiri sancitum est, si tamen ibi inueniantur, alioquin absens compellendus non erit præcisè respondere, vt se defendat coràm Iudice loci contractus, ita ex iuribus prædictis probant Innocent. in cap.dilecti 17 intra n. 2.de foro compet. Marian.Soccin.ibi.num.23. Couar.pract. qq.cap.10.num.3.Gayl.pract.obser.lib.2.obser.36.num. 14. Petr.Barbos.in d.§.proinde, à n.41.& alij relati à Dom.Consiliar.cit.Carleual.tract.de iudic.lib.1.tit.1. disp.2.quæst.4.num.218. id, quod pariter in foro originis, vt coram illius Iudice originarius conueniri non possit, nisi ibi inueniatur, post Bart. Abb. & alios obseruat Afflict. decis.384.num.6. quem citat, & sequitur Rouit. in prag.2. numer.9. de immunit. Neap.

Minus etiam ratione quasi contractus, qui ex 10
hæreditatis additione inducitur, inter hæredem, & legatarios, potest Dom. Comes in hac Ciuitate conueniri, esto millies, quod imaginaria, & ridicula legata, quæ ab actoribus petuntur, in testamento, quod Ianuæ solemniter condidit Dom. Maria, legerentur; nam non ex eo, quòd in Tribunali Nostræ Magnæ Curiæ, illiùs testamenti vigore D. Comes hæres vniuersalis declaratus extitit, Neapolitanum forum sortitur, sed in loco sui domicilij conueniendus est: ita satis bene ratiocinatur D.Consiliarius Carleual. cit.tractat. de iudic. disp.2. quæst.4.per totum num.167.fol.86.quo loco, post Bal. in l.omnem 20.ff.de indic. & Marian. Soc. in dict.cap. dilecti, num.37. de foro compet. duplex genus quasi 11
contractus considerat, primum, quod per se subsistit, & quod aliunde dependentiam non habet, vt est gestio tutelæ, vel argentariæ, siue dublici officij administratio; secundum genus, quod oritur ex anteriore iure, & hic dicitur quasi contractus, qui ex hæreditatis aditione inducitur, pendet enim 12
ex iure hæreditatis delatæ inter hæredem, & legatarios, ad tex. in leg hæres quoque, Instit.de obligation. quæ ex quasi contract. In primo quasi contractus genere, probat Dom. Carleual. contrahentes forum sortiri in loco, in quo ille quasi contractus celebratus est; secus verò attento secundo, hunc enim quasi contractum, affirmat, forum non tribuere, neque vbi celebratus est, conueniri posse eum, qui illum exercuit, idemque dixerat Gregor. Lopez in leg.32. tit.2.part.3.in verb.en à quella Tierra: Hinc D.Reg. de Pont. cons.18. num.16. & seq.lib.1. notanter ad- 13
uertit, pro legatis, & fideicommissis à defuncto relictis, hæredem defuncti forum non sortiri; sed conueniri debere coram eius Iudice ordinario, assignat rationem quia hæres ad legata persoluenda non conuenitur ex contractu defuncti; sed ex actione, quæ post illius mortem sumit initium in persona ipsius hæredis.

Et in terminis tex. in leg.vnica, Cod.vbi fideicom- 14
missum peti oportet, per quem statutum est, vt fideicommissum ibi petendum sit, vbi hæreditas relicta est, Salyc. ibi num.4. docet, axioma hoc ita demùm procedere, si hæres ibi inueniatur, alioquin si fuerit absens, in loco domicilij conueniendus est, rationem assignat irrefragabilem, & ea est quia hæres, in loco, in quo extat hæreditas, siue maior illius pars, ex alio ad fideicommissum, siue legatum præstandum conueniri non potest, nisi ratione quasi contractus, & tacitè destinatæ solutionis; sed in loco veri contractus, & solutionis expressè destinatæ contrahens conueniri non potest, nisi ibidem inueniatur, ergo: idemque scripsit Paul. Castrens. in leg.quod legatur 38.ff.de indic. quem sequitur Iacobin. ibidem num.3. & ex recentioribus Marc. Ant. Peregr. in tractat. de fideicomm.art.53.num.1.& 7. & D.Consiliar. Carleual. omninò videndus cit.disp.2. quæst.5. per totum num.357. fol.163. quo circa meritò idem Castrens. in dict.leg hæres absens.§.1. num. 8.vers.& hoc generaliter verum, pro regula tradit, vt præter forum domicilij, quoties dicamus, quem posse

posse conueniri coram alio Iudice, qui aliàs non esser competens; sed ex aliqua particulari ratione, & causa sit competens, hoc est intelligendum, dummodò qoi conueniendus est, ibi inueniatur, idemque scripsit *in cons. 423. intra n. 4. vers. & posito, quòd ratione originis*, cuius meminit D. Card. Tusch. *pract. concl. tom. 4. litt. F. conc. 443. in fine*, D. Consil. Carleual. *tit. disp. 2. quæst. 4. num. 218. vers. quod in foro, fol. 111.* & nouissime D. Ioseph. Caualer. iuris Pontificij in hac Regia Academia primarius Interpres *in repet. cap. dilecti, num. 54. & seq extr. de foro compet.* & in Regnis Castellæ, de hoc est tex. expressus *in leg. 8 tit. 5. part. 1.* ibi *Però esto se deue entender, fallandolo alli, do el hà poder de iuzgar.*

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Articuli disputandi in præsenti quæstione adducuntur.*

2 *Donans an possit renunciare beneficio legis* si vnquam C. de reuoc. donat. *disputatur, vsque ad n. 3.*

4 *Renunciatio legis* si vnquam *debet esse in dispositiuis, non vero in executiuis.*

5 *Renunciatio legis* si vnquam *debet esse certiorata, vt valeat.*

6 *Donatio per superuenientiam filiæ spuriæ non reuocatur, si fiat à patre, secus si à matre, dummodo non sit mater persona Illustris.*

7 *Donatio facta loco pio non reuocatur per superuenientiam filiorum.*

8 *Textus* in cap. fin. vers. quidam 17. quæst. 4. *adducitur. & ponderatur.*

9 *Ripa* in leg. si vnquam, quæst. 49. *bene distinguens adducitur in præsenti.*

10 *Sancti Augustini verba de quibus* in d. cap. fin. *ponderantur.*

11 *Verba de quibus* in dict. cap. fin. *ibi*, Iure fori, non iure poli, *quem sensum habent.*

12 *Donatio facta Ecclesiæ in vtroque foro secundùm opinionem Auctoris reuocatur per superuenientiam filiorum.*

13 *Ecclesiam heberi loco filij, non semper est verum, sed melius est haberi loco hæredis.*

14 *Antonij fabri definitio* 43. Codie. de sacr. Sanct. Ecclesiis, *notabiliter adducitur.*

15 *Monasterium excludere substitutum quomodo, & qualiter procedat.*

ARGVMENTVM.

Donatio facta à muliere alicui Ecclesiæ, nùm per filij spurij superuenientiam reuocetur, & quid si esset renunciatum beneficio *leg. 1. si vnquam Cod. de reuoc. donat.* & an reuocatio hæc indiuidualis, & specifica facienda sit, itavt donans certioretur de eo: quod renunciatur. Explicatur text. *in cap. fin. 17. quæst. 4.* substitutioni an fiat locus, vbi filius, cui datus est substitutus, si sine filiis decesserit, monasterium ingreditur: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXXXVIII.

LLVD continet consultatio ad me delata, num donatio facta ab Anna Maria de N. Conseruatorio Orphanorum Sanctæ Mariæ Lauretanæ huius præclarissimæ Ciuitatis, pro reuocata censenda sit ob natiuitatem, quæ superuenit Iudictæ filiæ. 1

Ratio dubitandi contra filiam, pro reuocatione acerrimè instantem, triplex est. Prima, quia mater donando, renunciauerat beneficio legis *si vnquam C. de reuocat. donat.* Secunda, quia hæc filia, quæ post donationem pio loco factam superuenit, est spuria. Tertia, qnia donatio fuit facta Pio loco.

Pro resolutione huius controuersiæ hæ sunt di- 2
scutiendæ rationes; & quoad primam, grauissima est quæstio inter DD. an beneficio legis *si vnquam, Cod. de reuoc. donat.* renunciari possit, tantáqoe est varietas, vt dixerant Iul. Clar. *in §. donatio, quæst. 22. num. 4.* & Misinger *singul obseruat. centur. 5. obseru. 63.* quod Cæsarea indigeret decisione. Antesignanus opinionis, quod renunciari possit, fuit Bart. *in l. Titia, §. Imperator, num. 7. ff. de legat. 1.* & *in l. 1. c. de inoffic. donat.* quem sequuti fuit infiniti DD. ad nauseam, provt de more relati per Tiraquel. *in repetit. eiusdem leg. si vnquam, in præfat. num. 87. 88. & 96.* & Couarr. *part. 1. de testam. 9. 4. num. 3.* Ant. Gabr. *commun. conclus. in tit. de donat conclus. 2. num. 63.* Tell. Fernandez *in leg. 23. Tauri, num. 3.* & Zeuallos *commun. contra communes, quæst. 104.* & quod hæc sit communis opinio, dixerunt, Soccin. *cons. 147. num. 17 lib. 1.* & Viuius *decis. 259.* vbi sic decisum testatur. Antesignanus opinionis, quod renunciari non possit, fuit Oldrad. *cons. 163.* quem sequuti fuere quamplurimi relati ab eodem Tiraquell. *loc. cit. num. 89.* & à Misingerio *dict. obseru. 63.* & quod hæc sit communis opinio dixit Alciatus *in l. pacta, quæ contra. cap. de pactis*, Curt. Sen. *cons. 1.* quem toto pectore amplectendam suadet Costa de rata ratione *quæst. 152.*

Veritas est, quod opinio Bart. est magis commu- 3
nis, nimirum, vt beneficio legis *si vnquam*, renunciari possit, & quod ab hac opinione neque in consulendo, neque in iodicando recedi possit, dixit Zeuallos *dict quæst. 104.* Ratio potens est, quia dispositio legis *si vnquam* fundatur, quia si donans cogitasset, filios se procreaturum, forsan non donasset, vnde si cogitauit, sic renonciando, cessat vtique illius dispositio.

In casu nostro rei veritate attenta, non possunt 4
dicere, fuisse renunciatum huic beneficio, quia, vt

valida

valida iudicetur renunciatio, requiritur, vt ea ſit ſpecialis, & expreſſa, itavt peculiari pacto promittat donator propter filiorum ſuperuenientiam donationem non reuocare; Cæterum ſi in exequutiuis contractibus repcriretur facta generalis renunciatio, diceretur potius ſcripta ex Notariorum conſuetudine, ita poſt Menoch. ſatis notanter Galleratus *de renunc.centur.1.renunciat.* 87.*ante num.*8. vbi addit, quod renunciatio hæc non debet cumulari inter cæteras renunciationes; ſed apponi debet expreſſum, & ſeparatim, idemque Seraphin. *deciſ.*829. *&* 835. & Viuius *dict.deciſ.*259.

5 Ceſſat poſtea in caſu noſtro omnis dubitatio, quia ſupponimus, renunciationem factam à muliere, in executiuis, non certiorata de beneficio huius legis; conſtat enim, quando mulier, minor, vel ruſticus, alicuius legis beneficio renunciat, debet certiorari, aliàs inaniter diceretur facta renunciatio, vt in terminis renunciationis huius legis dixerunt Tiraquel.*in præfat. num.*98. & 99. Coſta *de ratione rata, quæſtion.*152.*num.*2. Gallerat. *cit. renunciat.*87. *num.*8. & Gaſpar. Theſaur. *in addit. ad patrem, deciſ.* 121

6 Ad ſecundam dubitandi rationem, nimirum quia facta donatione ſuperuenit filia ſpuria: ſi verſaremur in donatione facta à Patre, indubitatum eſſet, ceſſare Protſus diſpoſitionem legis *ſi Vnquam*, ſic ſatis diſcretè Oldrad. *conſ.*178.*in* 3.*dubio.in fin.* Ripa, Tiraq.& alij relati à Boër. *deciſ.*159. *num.*3. In matre autem ſecus dicendum eſt, quia cum filius ſpurius matri ſuccedat, niſi eſſet illa perſona Illuſtris, §.*vulgo quæſitos.inſtitut. de ſucceſ. cognatorum. Authen.ſi qua Illuſtris, cap ad ſenat.conſ Orfic.* conſequens eſt dicere, vt per ſuperuenientiam filij ſpurij donatio facta à matre reuocetur, & ita indiuidualiter dixit Ripa *in dict.leg.ſi vnquam*, *in* 26. *quæſt. num.*66.

7 Quo verò ad aliam dubitandi rationem, nimirum quia fuit facta donatio loco Pio; contra filiam, eſt textus indiuidualis *in cap. vlt. verſ quidam* 17. *quæſt.*4. cuius verba ſunt; *quidam enim cum filios non haberet, nec ſperaret res ſuas omnes retento ſibi vſufructu, donauit Eccleſia, nati ſunt ei fili, poſtea, & reddidit Epiſcopus, nec etiam opinanti illi, quæ donauerat: in poteſtate habebat Epiſcopus non reddere, ſed Iure fori, non Iure Poli.*

8 Hic textus decidit, quod quando donatio fit Eccleſiæ, per filiorum ſuperuenientiam non reuocatur, eſt verum, quod Gloſ.ibi, & Archid.aduertunt, textum eſſe intelligendum, vt Eccleſia non cogatur totum reddere, ſicut diſponit tex.*in dict.leg.ſi vnquam*, ſed tantum portionem de iure naturæ filio debitam. Idemque dixerunt Bart. *in dict.leg Titia Seio.*§. *Imperator, num.*6.*ff.de legat.*2.Bald.*in leg.*1.*num.*17.*Cod. de inoffic. donat.* Roman.*in Authent.ſimiliter, cap. ad leg.falc.*Iaſ.*in Authen.ſi qua mulier Cod.de ſacroſanct. Eccleſ.*Abb. *in cap fin.de donat.* Afflict. noiler *in conſtitut. Authoritatem, num.*6. Ant. Corſett. *ſingul.*86. & alij relati à Tiraq. in verbo *libertis, num.*79. à Couarr.*variar.lib.*1.*cap.*19.Iul.Clar.*in* §.*donatio, quæſt.*23. *num.*2. Ant.Gabr. *in tit.de donat.concl.*2.*num.*125. & à Cancer. *tit.de donat. num.*125. & quamuis Franc.
9 Ripa *in repet.dict. leg.ſi vnquam, in* 49. *quæſt.* diſtinguat, an donatio fuerit facta Eccleſiæ, pro anima donantis, aut ſimpliciter, vt prima reuocetur vſque ad legitimam ſecunda in totum; attamen demum concludet quod in dubio præſumendum eſt, factam fuiſe donationem pro ſalute animæ, ſicque vt reuocetur vſque ad legitimam, & ita deciſum teſtatur Ant.Gama.*deciſ.*240.

10 Hæc opinio nullibi in textu probatur, nam ſi Diuus Auguſtinus huius Canonis Auctor ſenſiſſet, vt reuocetur Donatio pro concurrenti quantitate legitimæ, non dixiſſet ſimpliciter *in poteſtate habebat Epiſcopus non reddere*, ſed dixiſſet *in poteſtate habebat Epiſcopus non reddere niſi portionem legitimæ*; quare addit Gloſſa, vel Canon corrigit legem; ſed parcat mihi Gloſſa, quia non bene dicit, ex quo Iuſtinianus Imperator, à quo tex. *in l ſi vnquam*, auctoritatem habuit, Imperio præfuit poſt mortem Diui Auguſtini. Probatur hoc ex hiſtoria, quia Auguſtinus mortuus eſt tempore occupatæ Africæ à Gothis, & antequam recuperaretur à Beliſario Duce Iuſtiniani.

Mea ſententia eſt, attenta littera huius textus, vt propter filiorum ſuperuenientiam non cogatur Eccleſia reſtituere, nec me mouent verba illa, *ſed iure fori, non iure Poli*: Quaſi quod valuiſſet Diuus Auguſtinus, vt in foro fori non cogatur Epiſcopus reſtituere, ſed bene in foro conſcientiæ; nam vt bene aduertit Couarr. *loc. cit. ante num.*12. monſtruoſum eſſet, vt dicamus Prælatum, ſiue Epiſcopum eſſe ſecurum in foro fori, ſed non in foro conſcientiæ, ſicque verba illa, iuxta Couarr. & omnium ſententiam ſunt intelligenda, vt cogatur Epiſcopus reddere ſecundum quandam honeſtatem moralem, quæ tamen legalem obligationem, aut reſtituendi neceſſitatem non inducit. Vnde bene eadem Gloſ. dixit *in cap. ſi quis iraſcitur*, 13.*quæſt.*2. quod ſi quis donauit bona ſua Eccleſiæ tempore, quo filios non habebat, quos poſtea ſuſcepit, honeſtum eſt, vt Eccleſia reſtituat, & citat. text. *in dict. cap. fin.*17. *quæſt.*4. 11

Sed his omnibus in nihilo Eccleſiæ ſuffraganti- 12
bus, teneo indubitanter, donationem factam Eccleſiæ, ob filiorum ſuperuenientiam eſſe in totum reuocandam, ſiue in foro ſeculari de his ageretur, ſiue in foro Eccleſiaſtico.

In foro ſeculari cum legem habeamus expreſſam ſic generaliter intellectam, vt propter filiorum ſuperuenientiam donatio in totum reuocetur, quæ quidem lex, cum generaliter loquatur, omnes complectitur caſus, vtcumque priuilegiatos, omneſque perſonas, quocumque priuilegio munitas, dum expreſsè non ſunt exceptæ. Sic ſe habet communis ſententia, per illum tex. *in leg in fraudem*, §.*fin.ff.de legat.*1. Dec. *conſ.*5. & alij; & ſi dices Eccleſiam ſe tueri poſſe eo vulgato axiomate, quia habetur loco filij, & quando donatio eſt facta filio, non reuocatur, niſi pro concurrenti quantitate legitimæ, *leg. ſi totas, Cod.de inoffic. donat.* Reſpondeo, concluſio- 13
nem hanc, vt Eccleſia habeatur loco filij, falſam eſſe, quia nullibi probatur; tex.enim *cap. in præſentia, de probat.* decidit, vt habeatur loco hæredis, non loco filij.

Prætereà, quando concurrit fauor Eccleſiæ, & filiorum, fauor filiorum præfertur, ſic notabiliter Ant.Faber *diffin.*43.*Cod.de ſac.ſanct. Eccleſ.* vbi in quæſtione illa, an ſi filius, cui, facta eſt ſubſtitutio, ſi ſine liberis deceſſerit, monaſterium ingrediatur, fiat locus ſubſtitutioni, per hæc verba aureo charactere digna reſpondit. *Illa diſtinctio probabilior videri poſſit, quæ, quibuſdam placuit, an is qui Monaſte-* 15 14
rium ingreſſus eſt ſubſtitutum habuerit extraneum, an aliquem ex deſcendentibus à teſtatore, vt priore duntaxat caſu, non etiam poſteriore Monaſterium admittatur. Liberorum enim poſteriorem quam Monaſterij cauſam eſſe conuenit; nec pater aut auita pietatis ratio patitur, vt credamus teſtatorem ſi ſciuiſſet futurum vt is, quem ſub conditione liberorum honorabat, vel onerabat, Monaſterium ingrederetur, eo minus filium, aut nepotem ei ſubſtitutum fuiſſe, ita tractatum eſt in eadem cauſa.

In

16 In foro Ecclesiastico idem propter generalitatem *dict. leg. si vnquam*, Sac. enim Canones non dedignantur leges imitari, *cap. 1. & 2. de nou. oper. nunciat.* & si dices, hoc procedere, quando in contrarium non est quid statutum de Iure Canonico; sed hoc iure attento per tex. *in dict. canon. fin.* videtur, quod non est locus reuocationi propter filiorū super uenientiam; Respondeo primò Diuum Augustinum huius Canonis Auctorem locutum fuisse in terminis consuetudinis, quæ vigebat Africæ, vt Donatio facta Ecclesiæ propter filiorum superuenientiam reuocationis legibus subiecta non esset. Secundò quia attento hoc textu de æquitate, est locus reuocationi, ibi, *Sed Iure Poli*: sicque æquitas hæc est scripta, quæ rigori præfertur *l. placuit. C. de iudic.* Tertiò quia etiā de iure communi Canonico sit locus reuocationi ob filiorum superuenientiam *c. quodante, de Cler. coniugat.* & ita indiuidualiter dixerunt Vasq. *de success. progress. lib. 3. §. 16.* & Marcus Antonius Geuuensis *in praltic. Eccles. quæst. 194.*

Hæc breuiter, & currenti calamo ob temporis angustiam considerabam, sub correctione melius sentientis.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti Series proponitur in præsenti.*

2 *Testis vnius depositio non sufficit ad torturam nisi sit omni exceptione maior.*

3 *Delinquens, qui potest torqueri, potest & capi non præcedente citatione ad informandum.*

4 *Constitutio Regni, quæ incipit* humanitatem, *cum capitulo Regni incipiente* ab illo inchoandum, *disponit posse capi aliquem quādo plene de delicto constat.*

5 *Ritus M. C. V. 41. disponit constito per vnū testem de crimine, posse capi.*

6 *Pragmatica prima de custodia reorum quid Iudici præscribat in capiendo delinquentem.*

7 *Testis vnius depositio de Iure Regni sufficit ad torturam, licèt non sit omni exceptione maior.*

8 *Thomæ Grammatici decisio 19. dicens posse incipi à captura, qualiter procedat.*

9 *Inquisitus carcerari, quando possit de consuetudine.*

10 *Francisci Viuij decisio 121. qualiter explicet indicia pro tortura.*

11 *Floridi Mausonij doctrina* quæst. 11. de contrabandis, *adducitur in præsenti.*

ARGVMENTVM.

Mandatum de capiendo an relaxari possit aduersus illum, qui inquiritur de delicto, pro quo imposita est pœna vltra relegationem, cùm alia patrati criminis probatio non se offerat, nisi vnius testis de visu depositio: Vnius testis de visu depositio an sat sit, vt delinquens torqueri possit; & de aliis ad ornatum, & explicationem Constitutionis Regni, *Humanitatem* cap. Regni quod incipit *Ab illo inchoandum*, Ritus M. C. qui incipit, *Item si accusatur*, & *pragm. 1. de custodia reorum.*

ALLEGATIO CXXXIX.

CVM Carolus de Ventimiglia inquireretur in Magna Curia de delicto, pro quo imposita est pœna vltra relegationem, nec alia probatio contra eundem offerebatur, nisi vnius testis de visu depositio, ordinatione huiusmet Tribunalis fuit relaxatum mandatum, quod capiatur de persona, & captus ducatur ad carceres M. C. absque quod citatio præcederet ad informandum, delatâque causa, per viam grauaminis in S. C. fuit dubitatum, an standum esset in decisis. 1

Pro cuius dubij resolutione, dixi inuestigandum esse omninò, an si hic delinquens esset in fortiis, posset seruatis seruandis torqueri; text. *in leg. maritus, ff. de quæst.* videtur decidere, vt delinquens non possit torqueri, vbi contra illum adest depositio vnius testis tantum; sed quod torqueri possit vbi hic testis esset omni exceptione maior, firmarunt ex recentioribus Ant. Gomez *lib. 3. tit. de probat. delict. n. 16. & tit. seq. de tortura reorum.* Iul. Clar. *in § fin. quæst. 21.* & Farinac. *in indic. ad torturam, quæst. 36. n. 125. & seq.* 2

Supposito, quod possit torqueri, consequens est dicere, vt possit capi; etenim Bart. *in leg. consentaneum, n. 13. C. quomodo, & quando Iudex*, firmauit Iudici esse arbitrium, sicque capta informatione velit ordinare capturam, non tamen ait, posse eum cogi à Parte, nisi contumacia contracta, idemque scripserunt Paris de Put. *de sindic. in verbo captura, vers. plerumque*; & Foller. *in praxi, in rubr. notates capias de persona, in princ.* Hoc de iure communi. 3

De Iure verò Regni huius habemus Ius constitutionum, Ius Capitulorum, Ius Rituum, Ius Pragmat. 4

Attenta constitutione, quæ incipit *ab illo inchoandum*, vt quis pro aliquo crimine, quod patrauit, possit capi, requiritur, vt plenè de delicto constet.

Attento ritu, qui incipit *Item si accusatur*, secundū ordinem Carauitę 41. vt quis possit capi pro delicto, quo potest torqueri, sat est vt constet de crimine per vnum testem, & ibi Carauita aduertit dispositionem huius ritus corrigere capitulum Regni supracitatum, quod incipit *ab illo inchoandum.* 5

Attenta Pragmatica prima de custodia reorum, iudex in capiendo delinquentem debet seruare dispositionē dictæ Constitutionis, & Capituli, qua attenta requiritur plena probatio; sed hoc videtur declarare vt procedat antequam incipiat cōstare de maleficio, vnde si incipit constare, id, quod per vnum testem dici potest, videtur, quod ad capturam procedi possit. 6

Afflict. in dicta constitutione *Humanitatem* in ea est sententia, vt ritus supracitatus sit abrogatus; sed reprobatur a Carauita, ibi, & meritò, & addit *a num. 7. ad 10.* quod licèt de iure communi dictum vnius testis de visu non faciat indicium ad torturam, nisi 7

sit ille omni exceptione maior, secus tamen dicendum attenta dispositione huius Ritus ex quo quando expressit de vno teste, non dixit, quod sit omni exceptione maior.

8 Thom. Grammat. *in dec.60.n.19.* dicit, quod licèt in criminalibus, si Iudici videbitur, incipi potest nedum à citatione, sed etiam à captura, attamen addit, melius esse, vt prius constet de delicto, antequam procedatur ad capturam.

9 Sebast. de Neap. *in dict. cap. ab illa incohandum, n. 34.* in ea est sententia vt, si incipit constare semiplene de delicto, potest inquisitus carcerari, & quod ita seruat M. C. nec dissentit Ioan. Ant. de Nigris ibidem *n.50.* licèt demùm addat, quod de consuetudine seruatur, vt in criminalibus capta informatione, si incipit constare taliter, quod extent indicia sufficientia ad torturam, reus citetur ad informandum, & eo comparente, detineatur.

10 Franc. Viuius *dec. 121.* in ea est sententia, vt nunquam iudex possit relaxare mandatum de capiendo, nisi apparentibus sufficientibus ad torturam indiciis quæ, & qualia esse debeant, vt Iudicis animum mouere possint ad quæstionem inferendam, dixi aliqua in obseruatione *ad decis. 43.* D. Regentis Reuerterij.

Fioridus Mauson. *de contraband. quæst. 11.* in ea est

11 sententia, vt tunc demùm ad capturam inquisiti procedi possit, si testis vnus, qui contra illum deposuit, est omni exceptione maior.

In casu, de quo noster est sermo, cessat omnis controuersia, vt decretum M. C. in hoc gradu appellationis sit per S. C. reformandum; quandoquidem testis, qui de visu contra Carolum deposuit, est leuissimæ conditionis, & aliàs in causa ciuili ad falsum deponendum attinctus.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica sanctio disponens non posse recipi nullitates contra sententias, vel decreta, nisi sint contra expressum casum text. legis communis, vel municipalis, declaratur, vsque ad num. 2.*

3 *Commoditas fructuum, quid sit, in quo differat ab vsufructu, explicatur.*

4 *Pragm.* in 5. capite, de feudis, *declaratur.*

5 *Spurius omninò incapax est feudi.*

6 *Fœmina de iure communi penitùs est incapax successionis feudi, lite tamen pendente super qualitate corporis, vtrum sit feudale necne, possessio stat penes fœminam.*

7 *Feudi recognitio qualiter, & quo modo in Regno nostro fiat.*

8 *Creditor in feudo sine assensu potest obtinere immissionem super commoditate percipiendi fructus feudi.*

9 *Tenuta feudi cum facultate percipiendi fructus, an sit burgensatica, vel feudalis, vsque ad num. 11.*

12 *Iurisdictio feudi vnita cum potestate constituendi officiales, quid operatur.*

13 *Camerar.* in cap. Imperialem fol. 51. littera P. *adducitur.*

14 *Tenuta feudi cum fructibus ipsius potest locari ad instantiã creditoris sine assensu.*

15 *Tenuta feudi, vel commoditas ipsius morte extinguitur, quod qualiter procedat explicatur, vsque ad num. 17.*

18 *Vsusfructus à commoditate percipiendi fructus longè differt.*

19 *Pater filio refutando feudum, quid possit sibi reseruare.*

20 *Commoditas an, & quando transeat ad heredes, ostenditur.*

ARGVMENTVM.

Creditor illius, qui non nisi feudi tenutam habet, cùm eiusdem feudi vtile dominium sit penes alium cum solita recognitione, nùm assensu carens super obligatione bonorum feudalium, possit de iuribus suis actione reali super illa tenuta experiri; fœmina, quæ est incapax successionis feudi an sit pariter incapax possessionis illius. Annuus redditus super fructibus feudi à feudatario Regio mediante assensu constitutus, nùm sit feudalis. Assensus Regius an requiratur super contractu locationis feudi cum iurisdictione, & vassallis. Discrimen, quodnam constituitur inter vsumfructum, & commoditatem percipiendi fructus: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXL.

NVLLITATES propositas pro parte D. Ioannis Baptistæ Imperialis aduersus sententiam Sacri Consilij qua decretum fuit, Dominam Brigidam Spinula fore immittendam in quasi possessionem commoditatis percipiendi fructus, & emolumenta Iurisdictionis Status Sancti Angeli, vnica responsione reiici posse putarem, nam cùm apud nos Pragmatica Sanctione cautum sit verbis expressis, nullo pacto recipi posse nullitates, quæ aduersus sententias siue decreta proponuntur, nisi allegetur contra expressum casum legis communis vel municipalis fuisse prolatas, siue prolata, & quod in specie exprimatur, quæ sit illa lex, dum in Casu nostro nulla lex communis, siue municipalis relata sit, quæ prohibeat creditorem sine assensu immitti posse in quasi possessionem commoditatis percipiendi fructus, & emolumenta iurisdictionis feudi, qua fruitur ille, cuius pecunia ab alio feudum fuit emptum, fit certè locus dispositioni Pragmaticæ Sanctionis, vt de nullitatibus per Ioannem Baptistam propositis nulla possit haberi ratio. Hinc prudenter Dom. Reg. Rouit. *in Pragm. 4. num. 13. de dilation.* statuto hoc sic stante, nec recepi posse nullitates affirmat, adhuc si sententia contra legis rationem siue contra communem Doctorum opinionem prolata esset. 1

Sed,

2 Sed, vt videant Aduersarij quàm iustè prolata sit sententia hæc, quia totus eorum conatus consistit in examine tertiæ & quartæ nullitatis, ideò posthabitis aliis, tanquam nullius ponderis, & momenti, istis sigillatim respondere decreuimus.

3 Vnde ad tertiam deuenientes, dum præsupponitur ex aduerso, immissionem fuisse Dominæ Brigidæ concessam super iure feudali, quod ex contractu recognitionis extiterat Ioanni Vincentio viro quæsitum, siue fuerit illud tenuta cum facultate percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem, siue fuerit commoditas fructuum cum administratione, & exercitio iurisdictionis, falsum est omnino præsuppositum hoc, cùm non nisi merum, ac prorsus allodiale ius istud sic Ioanni Vincentio quæsitum sit censendum: probatur, nam si dicemus commoditatem hanc percipiendi fructus, quæ passim conceditur illis, quorū pecunia feuda emuntur, esse quid feudale; cogeremus omnino affirmare, vel quod status Sancti Angeli esset penes duos, nimirum penes Landulfum, & Ioannem Vincentium, vel quod a Landulfo, fuisset facta subinfeudatio in beneficium Ioannis Vincentij facultatis percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem, sicque in hunc modum feudi huius factam diuisionem,

4 contra expressam dispositionem *Pragm. 4. in 5. cap. de feud.* quam satis bene expendit Franciscus de Amicis *in repetit. cap. 1. de his qui feud. dar. poss. fol. 128. col. 2.* etenim credo indubitanter Dominis ex aduerso satis benè liquere, quod vbi non agitur de dominio feudi; sed de illa simplici possessione, quæ consistit in sola commoditate percipiendi fructus, qui illam tenet, nullo pacto affirmari potest, vt dicatur feudum possidere: allegatur ad hoc vulgata theorica Andr. *in cap. Imperialem. §. illud, à num. 68. ad 71. de prohib. feud. alienat. per Feder.* quo loco dixit, feudi possessionem adhuc penes illum existere posse, qui est incapax successionis, & dominij, assignat rationem quia possessio cum sit facti, iure Ciuili infirmari non potest, additque feudum sic à quolibet quoad possessionem detineri posse, ex eo quod possumus nos possidere rem, cuius proprietatem habere non possumus, ad tex. *in cap. dilectus 12. quæst. 1.* quam quidem Andreæ theoricam in propriis terminis nostris satis elegantèr exornat Dom. Reg. Capyc. Galeot. *contr. lib. 1. contron. 36. à num. 30.* dum ait quod vbi defunctus non fuit Dominus, sed simplex feudi possessor, siue detentor, hæres eius, qui aliud non prætendit, nisi possessionem, siue tenutam illam nancisci, non habet necesse ostendere se verum, & legitimum esse hæredem, ac in feudo immediatum successorem, quia cùm non agamus de dominio feudi, sed de simplici possessione, huius est capax etiam ille, qui Dominus esse non potest, & *num. 33.* addit ex hac ratione spurium om-

5 nino incapacem fuisse per Regiam Cameram ad feudi possessionem admissum, apud Ioannem Vincentium de Anna *in sing. 535.* quæ omnia in propria materia fuerunt à me ponderata *lib. 1. mear. resolut.*

6 *cap. 38. à num. 23.* quibus nunc addo, quod licet fœmina de iure communi feudorum feudi successionis sit penitus incapax *cap. 1. de nat. succ. feud.* attamen mortuo patre, & contendente cum agnato, an fundus in hæreditate remansus sit feudalis, vel potius allodialis, controuersia pendente, possessio penes filiam manere debet *c. 1. §. inter filiam, si de feud. defunct. contron. sit inter dominum, & agnat.* Ratio à DD. assignatur, quia cum non tractetur de acquisitione dominij, sed de simplici possessione quam *tenutam* noster Barzar. in eo tex. appellat, fœmina istius simplicis possessionis, seu tenutæ incapax dici non potest. Hinc ab immemorabili tempore in hoc Regno obseruatum agnouimus nonnulla Monasteria, quorum pecunia feuda ab aliis empta fuerunt, commoditate illa percipiendi fructus, quam nos vulgo tenutam appellamus absque obice frui, id quod, si quid feudale esset prohiberetur omnino; resistit enim lex cōmunis feudorum, & Regni huius, vt persona Ecclesiastica feudum teneat, hic est tex. *in c. 1. §. qui Cler. si de feud. defunct. cont. sit inter dom. & agnatum: & in const. n. ostra,* quæ incipit *errores eorum.*

Et quod hæc perceptio fructuum cum amplissima administratione feudi quæ mediante instrumento recognitionis datur illi, cuius pecunia, & contemplatione feudum est emptum, sit ius merè allodiale à feudi dominio prorsus distinctum, ac separatum, decisum habemus, & solemniter in supremo Regni huius Senatu, iunctis Dominis duarum Aularum in causa Dominæ Mariæ Russæ cum D. Fichria Seondita, quæ instituta hæres a Camillo Portio, cuius pecunia Marinus Russus, D. Mariæ Auus Terram Centulæ emerat, ad huius feudi tenutam, qua Camillus fruebatur Domina Maria contradicente, immissa fuit, quam certè nanci sci non poterat, si quid feudale extitisset, cum hæres prorsus extranea diceretur; videantur omnino, quæ in processu huius causæ obseruaui *cit. c. 38. n. 26. lib. 1.* mearum resolutionū. Etenim actio illa, quæ oritur ex cōtractu recognitionis, tunc demùm pro feudali est habēda, quoties respiceret acquisitionem feudi, vel exercitium hypothecæ super feudo, & ad hunc finem super hoc cōtractu Regius impetratur assensus, quatenus verò actio ista respiciat commoditatem percipiendi fructus, quia feudum non tangit, nec super illo ius reale cōstituit, dicitur prorsus Burgensatica, ita sanè ratiocinatur D. Reg. Merlin. *contron. cent. 2. c. 81. n. 63. & 67.* ab Aduersariis relatus. 7

Hinc in fortioribus terminis casus, super quo versamur, quando feudum creditori feudatarij non est obligatum, ob quod denegatur illi immissio super corpore feudi existentis penes debitorem, quod possit tunc creditor obtinere immissionem super commoditate percipiendi fructus, redditus, & prouentus feudi; dixit, & satis notanter Iacobin. *in suo tract. de feud. in verb. & dicti Vassalli, in fin. vers. aduertendū etiam, col. 1. fol. mihi 117.* quem ex nostratib. insequuti fuere Liparul. ad And. *in c. 1. §. quid ergo, vers. sed an iudiciale pignus, de Inuest. de re alien. fac.* & D. Reg. de Pont. *decis. 4. ante n. 29.* sed in hoc non insisto, quia Dom. Brigida non instat pro immissione super commoditate percipiendi fructus feudi, cuius vtile dominium & possessio esset forsan penes Ioan. Vincentium debitorem, vel eius hæredem, in quibus sane terminis loquuntur Iacob. & alij supra relati, sed instat, vt immittatur in possessionem, seu quasi illius iuris, & facultatis percipiēdi fructus, quæ existebat penes virū, quod quidem ius ex supradictis, & infra dicendis dubitari nō potest, quin sit prorsus allodiale, & cōsequenter ipsi Brigidæ obligatū; quæro enim vbi lex resistit, & in quo dominicalia iura læduntur, vt Brigida fruatur eo iure, quo fruebatur eius vir, qui certe nunquam vti Dominus statum sancti Angeli possedit, cùm solam nactus fuit commoditatem illam percipiendi fructus. 8

Quibus sic se habentibus, non obstant rationes ex aduerso ponderatæ: Et prima, ideò tenutam cum facultate percipiendi fructus, & emolumenta Iurisdictionis dici facultatem, quia ius hoc quæsitum fuit Io. Vincentio ex contractu valido, & cum assensu, etenim respōdetur nullibi in iure probari, quod mihi quæsitū est ex contractu valido cū assensu, esse quid feudale; assensus enim non facit rem feudalem, 9

nisi res illa, quæ de vna persona in aliam transfertur sit verè feudalis, quo casu aliud non operatur assensus, quia Domino præstatur, nisi tollere obstaculum rei transferri prohibitæ vt per Dom. Regentem Ronit. post alios passim *in rubr. de feud. num. 70.* hinc cum alias apud nos dubitatum esset, an an-
10 nuus redditus super fructibus feudi à feudatario Regio mediante assensu constitutus sit feudalis, negatiuè responsum fuit, nam, vt annuus census super fructibus feudi constitutus efficiatur feudalis, necesse est, vt in contractu fundationis exprimatur, vt in feudum censeatur constitutus, accedente desuper specialissimo Regis assensu; at vbi hoc non fuerit expressum, remanet prorsus allodialis, videantur Reg. Loffred. *in paraph. feud. in tit. ex quib. caus. feud. amitt. §. huius autem generis, in fine*, Camet. *in c. Imperialem fol. 41. lit. C. D. E. F. P.* Reg. de Pont. *consf. 30. num. 20. lib. 1.* Scrad. *de feud. part. 7. cap. 3. num. 10. vers. idem iuris*, Petr. Gral. a Tolet. *decis. 35.* sicque
11 nostris temporibus per Regiam Cameram decretum comperimus de anno 1621. in causa Regij Fisci & aliorum cum Isabella Polizzi; nam cum per mortem Felicis Polizzi, qui Regio accedente assensu emerat annuos ducatos 960. pro capitali pretio ducatorum duodecim millium, super fructibus, & introitibus feudalibus terræ Plaianici, prætenderet primogenitus Felicis in dictis annuis introitibus vti feudalibus succedere, ac Regius fiscus releuium exigere, decisum extitit contra Regium fiscum, & filium primogenitum, sicque diffinitiue decretum, annuum illum redditum cum Regio assensu, super fructibus feudi constitutum, vti allodialem ad filios secundogenitos hæredes vniuersales in bonis burgensaticis spectare, & pertinere, de hac decisione memores fuerunt Thorus *in compend. decis. par. 1. in verb. venditio annuorum introituum*, & Lelius Caputus in preludiis ad consuetudines nostras, *§. 6. num. 13.*

12 Minus obstat ratio altera quæ ponderatur, nimirum, idcò ius quæsitum pro Ioanne Vincentio ex contractu recognitionis esse quid feudale, quia continet etiam administrationem & exercitium iurisdictionis, nempe potestatem constituendi officiales, ob quod dubitari non potest quin ipsa iurisdictio intrinsecè tangatur ex Camill. de Medic. *consf. 247. num. 15.* etenim respondetur, animaduertentes, primò, nullibi in contractu recognitionis legi iurisdictionem status Sancti Angeli fuisse à persona D. Laldulfi in illam Domini Ioannis Vincentij translatam, quia, nec hoc cum Domini Proregis assensu sequi poterat; sed tantum in eo contractu fuisse Ioannem Vincentium Procuratorem & Vicarium ad iurisdictionem exercendam, constitutum, sicque iste vti Domini Landulphi Procurator iurisdictionem exercuit, adeò vt ad hunc actum validandum, nec Regio assensu opus erat, quia nulla lege feudi cauetur, vt in constitutione, Procuratoris ad feudum administrandum, vendendum, vel obligandum Domini assensus requiritur, vt per in-
13 signem Camer. *in cap. Imperialem, fol. 51. lit. P.* Capic. *in inuest. feud. in verf. necessitas, vers. assensus, fol. 80.* Marin. Frecc. *lib. 2. de subfeud. in 1. auth. in limit. ad constit. constitutionem diuæ memoria, num. 165. fol. mihi 164.* & Ioan. Vinc. de Anna *in repet. ad eandem constit. num. 246.* & hæc fuit vna ex principalioribus rationibus, quæ me mouit ad firmandum contra Camill. de Medic. vt in locatione feudi cum iurisdictione, & vassallis Regius non requiratur assensus, cum conductor non fit noua persona in feudo, nec quod facit, suo nomine facere dicitur; sed Domini qui verè possidet, & vti illius Procurator, sine substitutus, *lib. 2. mear. resol. cap. 31. per tot.* At in hoc non insisto, quia Domina Brigida non fuit immissa in quasi possessionem iurisdictionis status Sancti Angeli, sed commoditatis percipiendi emolumenta iurisdictionis, quam ad hunc effectum absque assensu locari posse ipsemet de Med. admittit *cit. consf. 147. num. 16.* ex Bald. *in leg. vsusfruct. ff. solut. matrim.* cui addo viuium *decis. 126. num. 5.* & doctissimum Capibl. *in pragm. 8. par. 1. num. 155. de Baron.* Ratio assignatur, quia commoditas iurisdictionis, quæ in prouentuum exactione consistit, est quid diuersæ naturæ ab ipsa iurisdictione, vt satis benè ratiocinatur Reg. Lanar. *consf. 34. num. 7.* dum dixit, quod licet iurisdictio sit de Regalibus, tamen prouentus, qui iurisdictionis fructus dicuntur iuxta Andreæ sententiam *in cap. 1. §. hereditatem, de pace tenend.* de regalibus non dicuntur, sicut fructus feudi feudales non censentur, vt per DD. quos ibidem citat, quibus addo Paris de Puteo *in suo tract. de reintegr. feud. cap. 10. num. 2.* & Iacob. Anton. de Mauro *allegat. 48. per tot. numer. 3.* omnino legendum. Hæc satis ad reiiciendam tertiam nullitatem. 14

Modo ad quartam reuenientes, in qua contendunt Aduersarij, ius Ioanni Vincentio ex contractu recognitionis quæsitum, fuisse ipsius morte extinctum, idque sane siue de tenuta loquamur, siue de facultate percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem, siue de commoditate fructuum, siue & tandem de mandato ad exigendum fructus; nam quod tenuta fuerit extincta aiunt probare Christof. Paz. *de tenuta cap. 8. num. 50.* idemque de commoditate percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem, quæ cum vsumfructum importare præsupponatur ex aduerso, morte Ioannis Vincentij fuit ille extinctus, nec aliter in illius hæreditate remansit, ad tex. *in leg. hereditas, in multis 61. in fin. ff. de acquir. rer. dom.* & *in leg. vsufructus 26. ff. de stipul. seru.* & multo magis de commoditate fructuum, aut de mandato ad exigendum fructus, quod morte tam mandantis, quàm mandatarij extinguitur, *leg. inter causas ff. mand.* ex quibus argumentatur ex aduerso, quod cum iura Ioannis Vincentij per illius mortem sint penitus extincta, consequens est dicere, vt nullius momenti iudicanda sit sententia immissionem Dominæ Brigidæ concedens super iuribus non existentibus. 15 16

Sed respondemus, falsum esse omnino Aduersariorum præsuppositum; illud enim, quod præsupponunt, est, vt facultas illa percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem Ioanni Vincentio concessa, importet vsumfructum, sicque vt per recognitionem euaserit ille status Sancti Angel. vsufructuarius; & cùm iam sit defunctus, remansit extinctus, vulgaris iuribus, hoc dico falsum esse. Probatur; nam si facultas illa percipiendi fructus, & administrandi iurisdictionem consideraretur, vt vsusfructus in personam Ioannis Vincentij, sequeretur certè dicendum per recognitionem illam fuisse inductam feudi diuisionem; nimirum, vt dominium esset penes Landulphum, vsusfructus verò penes Ioannem Vincentium, id quod Pragmatica sanctione, quæ est 4. *in 5. cap. de feud. supra cit.* prohibetur omnino; longè enim distat ius vsusfructus à commoditate percipiendi fructus, quam dicimus nos Ioannem Vincentium in vita assequutum fuisse; ius namque formalis vsusfructus neque cedi, neque obligari potest, bene ramen vsusfructus commoditas, *leg. arboribus 13. versic. vsufructuarius, ff. de vsufr. §. 1. Instit. de vsu. & habit.* Bart. *in l. si is, qui 11. §. vsusfructus, num. 2. de pignor.* & *in leg. 1. num. 8. Cod. de* 17 18

de petit. bonor. subl. Negusant. *de pign. part. 2. memb. 3. n. 9. 10 & 11.* Castill. *de vsufr. c. 69. n. 7. & c. 10. n. 6.* Pacific. *de Saluian. interd. inspect. 3. c. 2. n. 805.* vbi expressis verbis ait, quod si dicamus vsusfructus commoditatem esse penes debitorem, poterit in eum experiri Saluiano interdicto; idemque aliis relatis Merc. Merlin. *de pignor lib. 2. tom. 1. quæst. 23. num. 7. 8. & 9.* & ad rem nostram D. Reg. de Ponte *cons.*
19 *136. nu. 93. lib. 2.* vbi docet subreptitium fuisse assensum, dum pater refutando feudum filio reseruauerat sibi sua vita durante vsumfructum feudi, & demùm in supplicatione pro assensu dixerat sibi reseruasse fructus, sicque ait falsum expressisse, cùm maximè intersit inter vsumfructum, & fructus, quia de fructibus potest feudatarius disponere sine assensu, vsusfructus autem absque assensu constitui non potest, vt per Andr. Bald. Aluar. & alios, quos citat. Vndè subdit D. Reg. *numero. 96.* quod cùm sit quid diuersum, falsa fuit supplicatio, & consequenter assensus subreptitius, quia si pater refutans exposuisset sibi reseruasse feudi vsumfructum, assensus non fuisset præstitus, id quod longa manu comprobat Consil. Theodor. *alleg. 5.* vbi dicit, posse quem absque assensu acquirere commoditatem percipiendi fructus ex feudo, at secus verum vsumfructum.

20 Posito hoc, nimirum Ioannem Vincentium per recognitionem sibi à Landulpho factam non aliter acquisiuisse vsumfructum status Sancti Angeli, sed tenutam tantum, quæ consistit in sola commoditate percipiendi fructus, hæc certè per eius mortem non fuit extincta, cum illius sit naturæ, vt ad hæredes transeat, *leg. necessario, §. fin.* vbi Alber. & cæteri *ff. de periculo, & commodo rei vendit.* Consil. Anas *var. lib. 3. cap. 49. num. 7.* & in propriis terminis nostris D. Reg. Galeot. *contr. 36. lib. 1.* idemque respectu mandati quod licèt regulariter morte mandantis, & mandatarij extinguatur, iuribus superius citatis, hoc tamen limitatur quoties quis esset constitutus procurator irreuocabilis, & in rem propriam, prout Ioannes Vincentius à Landulpho constitutus extitit *l. quæ omnia 25. §. fin. ff. de procur.* Ruin. *cons. 115. num. 25. lib. 1.* quo loco dicit irreuocabile esse mandatum, quando illud, quod in mandato continetur in stipulatione est deductum.

Hæc satis ad demonstrandam Iustitiam D. Brigidæ.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in leg. 1. ff. de priuilegiis creditorum, *&* c. 1. Titius si de feudo defuncti, *explicantur.*

2 *Creditor agnatus præfertur creditori extraneo in venditione, vel locatione bonorum debitoris.*

3 *Creditor de quo supra præfertur dummodo emptio celebrata non fuerit.*

4 *Doctores in præsenti adducuntur pro doctrina supra tradita.*

5 *Decisio punctualis affertur, quod capta possessione non competat prælatio, de qua supra.*

6 *Domini Regentis Saufelicij decisio 104. adducitur.*

7 *Domini Consiliarij Marciani disputat. 50. n. 24. lib. 1. in præsenti adducitur.*

8 *Textus* in leg. 1. ff. de priuilegiis creditorum, *cui creditori prælatio detur.*

9 *Filij vulgò quæsiti naturales non veniunt appellatione agnatorum, & coniunctorum, vsque ad num. 10.*

11 *Naturales, & illegitimè nati non veniunt sub statuto de compromisso.*

12 *Bastardi non dicuntur esse de familia, vel agnatione, vsque ad num. 13.*

14 *Textus* in dict. l. 1. ff. de priuilegiis creditorum *loquitur de creditoribus hypothecariis super re.*

15 *Prælatio competens in venditione, vel locatione feudi non habet locum in feudo nouo, vsque ad num. 16.*

17 *Prælatio non competit agnato in locatione feudi.*

ARGVMENTVM.

Præferri, quisnam debeat in venditione sub hasta, quæ fit de re debitoris, ipsius creditoribus instantibus, agnatus, vel creditor; & quid, si agnatus esset similiter creditor; & an prælatio hæc, perfecto iam venditionis contractu, exerceri possit ad intellectum & germanam explicationem textus *in l. de priuileg. creditor.* Illegitimè natus, an comprehendatur sub statuto disponente, vt lites inter coniunctos exorientes per arbitros terminentur. Prælatio an competat filio in venditione feudi per patrem pecunia quæsito: & de aliis.

ALLEGATIO CXLI.

CVM præuio nostri supremi Senatus Decreto Terra Caroninei pro duobus annis locata esset Domino Prospero Castaguto ad rationem ducat. quatuor millium cuiuslibet anni, instantibus & coosentientibus creditoribus D. Augustini Serra, in cuius posse Terra producta è patrimonio quondam N. fuit translata; comparuit Dominus N. & asserens se creditorem Augustini, ac in simul agnatum proximiorem, petiit declarari, fore ipsum in affictu prædicto præsentato Domino Prospero præferendum, idque ex vulgata dispositione text. *in leg prima, ff. de priuileg. creditor.* & *in cap. 1. §. Titius, in tit. si de feud. defunct.* 1

Sed quod in vanum laboret, satis ex infrascriptis constare credo indubitanter; & primò quia tempora non largiuntur, nam quod in venditione, vel locatione bonorum debitoris possit creditor agnatus extraneo creditori præferri, opus est, vt petatur prælatio, quodque de ea agatur priusquam res vendita, 2

dita, vel locata ſit; ita apertè indicant verba text. *in*
dict. leg. prima in princip. ibi, *cum bona venerunt de-*
bitoris; Sicque Caij Iuriſconſulti reſponſum com-
muniter intellectum habes ex dictis per Petrum
Vandoranum *in ſuo opuſc. de priuil. creditor. cap.* 12.
circa finem, vbi ſic loquitur. *Quæ autem ſupra de cre-*
3 *ditorum, & cognatorum priuilegio dicta ſunt ita velim*
temperari, ſi nondum ex legis præſcripto, emptio cele-
brata ſit, ea enim completa nullus eſt reſciſſioni locus.
Nam grauis hæc videtur iniuria, licet honeſtatis præ-
textu tegatur leg. dudum Cod. de contrah. empt. quod
emptione ſolemniter contracta, alij ius ſuum emptor con-
cedere cogatur, nec verò vlla eſt ratio qua propter co-
gnationis, vel obligationis ius contractum reſcindi requi-
rat. Cum enim per Præconem tempus rei ſubhaſtæ ven-
dendæ publicè ſoleat denunciari, ſanè per ipſum ſtetit,
& ſua culpa debet adſcribere, qui non tempeſtiuè futu-
ræ actioni ſe parauerit. Huicque ſententiæ adhæſerunt
4 pariter Sab. de Monte *in tract. de empt. & vendit. part.*
5. *ſub num.* 90. Aſin. *de exequut. ſentent.* §. 6. *cap.* 10.
Et Senatus noſter ſemel, atque iterum. Sic primò at-
teſtante Domino Conſil. de Bottis *in addit. ad Bart.*
in d. leg. prima, & per hæc verba *Die* 10. *Iunij* 1575.
in cauſa creditorum Magnifici Fabritij Mormilis, dum
5 *eſſet vendita quædam Domus dicti Fabritij præcedente*
ſubhaſtatione ad inſtantiam eius creditorum, & libera-
ta Roſellæ Cirolla, quæ cœperat poſſeſſionem, comparuit
Magnificus Valerius Mormilis creditor, & cognatus
petens præferri in venditione dictæ domus pro eodem
pretio vigore huius text. & tandem (me referente) per
S. C. iunctis Dominis duarum Aularum, fuit exclu-
ſus, quia creditio erat iam facta. Hæc ille. Itemque
6 & ſecundò ſic confirmante Domino Regente San-
felicio *deciſ.* 104. vbi expoſita venali terra Sancti
Ioannis, ordine S. Conſ. ac viſis videndis, Franc. de
Angelis ad dicta, inſtitit pro prælatione D. Michaelis
Cauaniglia debitoris Feudatarij creditor, & agnatus
proximè ſucceſſurus, oblatam à Franc. emptore pe-
cuniam depoſitans, & cum ex aduerſo opponeretur,
ſerò D. Michaelem comparuiſſe, ex quo perfecta
erat venditio, quamuis poſſeſſio adhuc tradita non
extitiſſet, Decreto S. C. facta relatione in Collatera-
li Conſilio, & coram olim Domino Cardinali Za-
pata, Regni huius Locumtenente fuit prouiſum
conſignandam eſſe poſſeſſionem Franc. emptori, op-
poſitis per D. Michaëlem non obſtantibus, idem-
que D. Io. Franc. Marcianus *diſput.* 50. *numero* 24.
lib. 1.

7 Vnde in caſu noſtro dum Dominus N. non dico
Præconis voce certioratus, ſed ad audiendam proui-
ſionem per S. C. faciendam ſuper oblatione facta per
Dominum Proſperum monitus, & quod plus, ipſo præ-
ſente, & ſe opponente, dum cauſa in Aula S.C. age-
batur, verbum aliquod circa prælationem, pro qua
modo inſtat, modo aliquo protulerit, non video ex hac
ratione quo ſuadente ſpiritu perfecto iam conductio-
nis contractu ad aliorum iura vſurpanda hodie acce-
dat; eoque magis, ſi conſideramus prælationem, quæ
ex diſpoſitione textus *in dict. leg.* 1. *ff. de priuileg. cre-*
8 *ditor.* competit creditori agnato, vel etiam ſimplici
creditori, tunc demum locum habere poſſe, quando
emptor non reperitur, ſicque tractatur de adiudican-
da re alicui ex creditoribus eam petenti; eo enim ca-
ſu dicamus, quod ſi alius creditor concurreret in pa-
tificatione pretij, ille præfertur, qui eſt creditor, &
agnatus, & concurrentibus agnato, qui non eſt cre-
ditor, & alio, qui eſt creditor, hic præferatur, & in-
ter plures creditores non agnatos, ille, cui maior pe-
cunia debetur, ita ſatis bene ad litteralem intellectum
illius tex. notat ibi gloſ. Iacob. de Areo. Bart. Alberic.
Gottofred. & communiter omnes.

Secundo & melius, eſto millies, quod temporis au- 9
xilio D. N. non eſſet deſtitutus dum in comparitione, &
libello per ipſum præſentato aſſeruit eſſe agnatum
proximiorem, & creditorem, credo, quod ſatis errauerit,
nam ſi Auguſtini agnatum ſe eſſe putat, negatur;
conſtat enim N. Patrem ſuum ex illicito coitu geni-
tum, & natum fuiſſe, ſicque virtualem nullum agnatio-
nis ius, quod ad N. filium tranſmiſſum dici poſſemus,
cum Auguſtino habuiſſe, ſunt iura nimis vulgata *in l.*
4. *&* 5. vbi DD. communiter *ff. unde cogn.* & *in* §. *vul-*
gò quæſito, Inſtitut. de ſucceſſ. cogn. etenim coniunctorum 10
appellatione naturales non veniunt, gloſ. *in element.*
vnica, in verb. liberi, de baptiſm. Io. Andr. & Innoc. *in c.*
nonnulli, §. *ſunt & alij de reſcript.* Bald. *in l. cum acutiſ-*
ſimi, Cod. de fideicom. & *in leg. ad quod pauperibus, C. de*
Epiſcop. & Cler. nam coniunctus propriè ille dicitur,
qui aliquo modo poteſt ab inteſtato ſuccedere, gloſ. &
DD. *in cap. poſtremò, de appellat.* Lanar. noſter *conſ.* 53.
quodque illegitimè natus, quamuis legitimatus nullo
pacto agnatis, & cognatis patris ſui ab inteſtato ſucce-
dere poſſit, cautum eſt verbis expreſſis *in* § *filium verò.*
Auth. quibus mod. natur. effic. ſui, & *in l. commu-*
nium, §. 1. vbi Scilicet. *Cod. de natural. liber.* & ſi ille-
gitimè natus cognatus dici non poteſt, multo minus
conſanguineus, Bald. *in leg. fratres, num.* 2. *Cod. de inoff.*
teſtam & *in leg. fin. Cod. de verb. ſignific.* vbi in puncto
dicit naturalem, ex quo ille de legitimis nuptiis non
naſcitur, conſanguinitatis iura non habere, cùm con-
ſanguinitas ibi conſideretur vbi legitimæ interuene-
runt nuptiæ *leg. cum legitimè* vbi gloſ. *ff. de ſtatu homi-* 11
num, cum aliis relatis per me *lib.* 1. *mearum reſolutio-*
num cap. 322. vbi ſuis iuribus attentis in terminis no-
ſtri ſtatuti diſponentis, vt lites inter coniunctos exo-
tientes per arbitros terminentur, probaui illegitimè
natos ſub illo non comprehendi, ſicque per S.C. pro-
nunciatum, referente Domino Conſ. Conſtan-
tio territ. & indiuidualiter, quod ex quo baſtardi non 12
dicuntur eſſe de familia, vel agnatione, vt per Bald. *in*
leg. pronunciatio, § *familiæ ff. de verb. ſignif.* ius retra-
ctus, ſiue, prælationis non habeant, & non ſolum ip-
ſi, ſed nec etiam eorum filij de legitimo matrimonio
nati, dixerunt Angel. *conſ.* 191. *per tot.* Dec. *conſ.* 471.
Gugl. de Bened. *in cap. Raynutius in verbo, & uxorem*
nomine Adelaſiam, in 5. Dec. *n.* 153. *per tot.* Manſuer.
in titulo. de retract. §. *penult.* Afflict. noſter *in tract.*
de iure prothom. in princ. leg. num. 34. *verſ. ſed iuxta*
hoc quæro. fol. 24. *à terg. & pariter* Arnoldus Ferron. *ad*
conſuet. Burdeg. tit. de retractu, §. 6. *col. penult.* §. 10. *verſ.* 13
præterea ſpurij, & Tiraq. ſcitiſſimè *in tract. de retract.*
§. 1. *gloſ.* 8. *num.* 6. *&* 7.

Deficiente ergo in Domino N. hoc agnationis iu- 14
re, vt videant Domini Iudicantes quàm fruſtra ille
egerit, poſſem bene probare illum, nec creditorem eſ-
ſe, ſi conſideramus mentem I.C. *in dict. leg.* 1. *de pri-*
uil. cred. vt ſenſerit de illis creditoribus, qui bona, quæ
venduntur eorum hypothecis ſubmiſſa habeant, quod
quidem ius ſuper Terra Caruinei Dom. N. non ha-
bere in facto pluſquam certum eſt, & quando contra-
rium conſtaret, cum Dom. Proſper longe maioris ſum-
mæ ſit creditor, & in forma valida feudum illud obli-
gatum teneat, ſubintrat indiuidualis determinatio eiuſ-
dem tex. *in vlt. reſp.* vt inter creditores, is ſit potior,
cui maior pecunia debetur.

Tertiò ſi prætenderet Dominus N. hoc petitum 15
prælationis ius ſibi competere, vti filio quondam N.
in cuius patrimonio terra Caruinei remanſit, ob-
ſtat eidem factum, obſtat, & ius; factum cum licèt ve-
rum ſit feudum illud in N. hæreditate remanſiſſe, at-
tamen demum cum eiuſdem Dom. N. filij conſenſu
iudicialiter præſtito in Auguſtinum, iudicis quoque
competentis accedente auctoritate tranſlatum illud
fuit

fuit, sicque exiuit iam de Patrimonin N. cum ipsius filij deliberato consensu; obstat ius; nam dato, quod N. viueret & in eius posse Terra Carouinei extaret, ea vendita Dom. N. filius petens se extraneo emptori præferri ex dispositione tex. *in capite.* 1. §. *Titius si de feud. defuncti*, omninò venitet excludendus, ex
16 quo dictus N. pater fuit illius feudi primus acquisitot, quo casu, non est qui dubitet retractui locum non esse, cum cesset ratio, ita communiter Feudistæ *in dict.* §. *Titius*, Scrader. *de feud. part.* 8. *c.* 7. *n.* 31. *& seq.* Reg. de Ponte *tract. de potest. Proreg. tit.* 10. §. 1. *num.* 20. Reg. de Curt. *in* 2. *part. diuers. feud. cap.* 4. *num.* 43. Mastrill. *decis.* 8. *in fin.* vbi hoc pro indubitato affirmat. D. Reg. Sanfelic *decis.* 284. *numer.* 50. Ego ipse *resol. iur. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 11. & ea est potissima ratio, quia in feudo nouo, nullum ius habet agnatus, & si hoc in alienatione feudi de plano procedere dicimus, quanto magis in locatione, adhuc si feudum esset antiquum,
17 cum apud nos crebrius obtinuerit sententia illa, nimirum, vt in contractu locationis feudi ius retractus agnato non competat ex ratione per me adducta *eod. lib.* 5. *c.* 233. *num.* 34. quo loco sic per S. C. iunctis Dominis Consiliariis duarum Aularum decisum retuli.

Hæc breuiter, & currenti calamo scripsi, cætera suppleat Religio Supremi Senatus.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum impediens exequutionem sententia qualiter sit concedenda?*

2 *Restitutio in integrum aduersus sententiam non datur, nisi præcedente habilitatione personæ.*

3 *Tertius veniens ad causam, vt audiri possit, incontinenti tenetur probare suum interesse.*

4 *Restitutio in integrum fundatur principaliter in læsione.*

5 *Sententia lata cum vno, qualiter, & quomodo noceat contra alium.*

6 *Sententia, à qua reclamari, vel appellari non possit, an possit impediri pro in integrum restitutione.*

7 *Text.* in leg. à sententia, ff. de appellationibus, *adducitur.*

8 *Tertius veniens ad causam pro interesse separato, an, & qualiter sit audiendus.*

9 *Decisio Dominde Franchis* 75. *adducitur pro quæstione.*

ARGVMENTVM.

Tertius oppositor veniens ad causam inter alios vertentem post latam sententiam, num possit pro suo interesse ab illa appellare, reclamare, vel si esset priuilegiata persona in integrum restitutionem petere; & quid si interesse, quod allegat non est illud idem, quod est Actoris, vel Rei; sed omninò separatum à iure deducto inter principales collitigantes: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXLII.

FIDEICOMMISSARII siue tutores filiorum quondam Iacobi Serra, qui in iudicio moto per Prosperum Castagnum contra Augustinum Serra comparuerũt post latam sententiam, vt illius exequutio impediretur, supplicarunt fore eis concedendam Regiam decretationem, vt iterum fiat verbum ad finem videndi an sit defetendum petitæ restitutioni in integrum; sed esse illam à præstantissimo Domino meo Præside omnino denegandam, probatur ex infrascriptis. 1

Primò, nam cum vsque adhuc non fuerint per S.C. habilitati vt possint audiri in hoc iudicio, imò nec etiam instituti, vt audiantur, non video quo pacto sic inordinatè, & ex abrupto possint aduersus sententiam inter alios latam in integrum restitutionem petere; poterit enim dari casus, vt instantibus audiri, denegetur audientia, & ita suo tempore fundabitur, ergo. 2

Secundò quòd cum tertius veniens ad causam, vt audiri possit cogatur precisè in continenti docere, & probare suum interesse, vt est tex. *in cap. venient. il* 2. vbi Innoc. & communiter Canonistæ, *extr. de testibus*, isti fideicommissarij volentes pupillorum interesse demonstrare, præsentarunt mandatum exequutiuum notæ ciuilis Iannæ, super quo, vsque adhuc Sacri Consilij brachium non fuit impartitum, in eoque legimus fore exequenda bona quondam Pauli Serra; at Terra Carouinei nunquam fuit in bonis quondam Pauli, ergo, & si dicatur feudum illud fuisse Paulo obligatum, non per hoc sequitur, vt sit obligatum creditoribus ipsius Pauli, qui super eorum creditis Regio carent assensu. 3

Tertiò quod cum hi prætensi Pupilli aduersus latam sententiam in integrum restitutionem petant, certè ex illa supponunt se læsos, ex quo fundamentum restitutionis in integrum non est aliud, nisi læsio, *l. nam & postea. § si minor ff. de minor.* Abbas *in cap. ex literis, num.* 3. *de restit. in integrum.* Rot. *dec.* 1. *eod. tit. in nouis, &* 194. *num.* 4. *apud Cardinal. Canalerium.* Sed hoc affirmare satis est impertinens, nam cùm fuerit res inter alios acta, necessariò præiudicium aliquod non vocatis, nec auditis afferre non potuit, *toto tit. res inter alios acta*; & quamuis regulariter sententia lata cum legitimo contradictore, quoad alios, quorum in consequentiam interest, ius faciat, hoc tamen verum, vbi illorum saltem per proclamationem præcesserit citatio, quia aliàs nullum eis afferret præiudicium, vt ex Alex. & Ant. Capyc. probat Dominus de Franch. *dec.* 523. *num.* 13. *&* 14. si igitur nullatenus dici potest sententiam, de qua agimus attulisse præiudicium istis, qui pro restitutione modò instant, ex eo quod non fuerunt vocati, nec auditi, nec eorum interesse est illud idem, quod habet victus, consequens est dicere, vt nullo pacto læsio aliqua considerari possit, & dum non potest considerari læsio, frustra in integrum petitur restitutio. 4 5

Quartò conclusio modo firmata eo fortiùs fine controuersia procedet, si consideramus istis mino- 6

ribus, nec etiam appellationis, siue reclamationis remedium, quod est ordinarium posse concedi; nam si verum est illorum prætensum,& aliorum interesse non esse illud idem, quod habet in hoc iudicio vocatus; sed penitus separatum, sequitur, vt à sententia, de qua agimus, vti inter alios lata à tertio appellari, siue reclamari non possit, & dum non potest appellari, siue reclamari, eo magis nec in integrum restitutio peti; etenim tunc demum à sententia inter alios lata tertius veniens ad causam appellare poterit, si interesse quod habet est illud idem, quod habet victus, probat hoc tex. satis vulgatus *in leg. à senten-*
7 *tia, ff. de appellat.* vbi Iurisconsultus prohibens appellari à sententia inter alios lata, id declarat, nisi tertius, qui venerit ad iudicium iustam appellandi causam habuerit,& quæ sit hæc iusta causa, quatuor exemplis demonstrat, quibus cernitur apertissime interesse tertij appellantis debere esse illud idem, quod habet victus, & in his terminis sunt intelligendi omnes DD. qui tertium ad appellandum à sententia inter alios lata admiserunt; Cæterum vbi interesse tertij ad causam venientis est penitus separatum ab illo, quod habet victus, nullibi in tex. prædicto legitur, nec ratio aliqua suadet, vt possit quis appellare à sententia, quam nullo pacto dici potest eundem grauasse; poterit enim de iuribus suis experiri quandocumque sententia inter alios lata non obstante.

8 Hinc magis communiter voluerunt DD. quod quãdo tertius venit ad causam, non ad coadiuuandum iura Actoris vel Rei conuenti, aut ad infringendum iura alterius, sed pro interesse penitus separato ab illo Actoris,& Rei, prout in casu nostro, non est audiendus, nec admitti debet in illo iudicio, sed opus est noua instantia, & nouo processu, ita Innoc. Ant. de Butr. Bellamer. & Felic. *in cap. cum super, de sent.& re iudic.* Rot. *decis. 4. de iudic. in antiquior.* Couar. *pract. quæst.cap.* 14.*num.*4. Gaill.omninò videndus *obser.* 69. *num.*1.& *obser.seq.numer.* 24. aliique relati per Rouit *decis.*1.*num.*12.*vers.alij vero*,& *n.* 30.

9 Quintò ad prædicta, corroborandum, vt iustitia Domini Prosperi eo magis pateat pro deneganda petita Regia decretatione, rogo aduertatur quod si Terra Catoninei esset vendita,& pretium ab emptore depositum, concurrentibus ad illius liberationem prædictis pupillis, Paulum repræsentantibus, & Prospero hunc omninò esset illud liberandum, non autem pupillis, qui super eorum prætenso credito Regio carent assensu, versaremur enim in puris terminis decisionis relatæ per Dominum de Franc.quæ est 75.in ordine.

Quibus sic stantibus non obstant DD. relati per Menoch.de præsumpt.*lib.* 2.*præsumpt.* 47. *num.*4. & *per Giurb.dec.*90.*n.* 3. nam loquuntur in casu diuerso ac proinde allegari non merentur.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Dos integra à matre filiæ collata, bonaque omnia antiqua in illius hæreditate remansa, an sint diuidenda inter filiam ex primo matrimonio susceptam, & filiam ex matrimonio natum vigore consuetudinis Ciuitatis,* si qua moriens. *Et an sit habenda ratio donationis filiæ factæ à matre in eius vita, & n.*3.

2 *Consuetudo prædicta, & aliæ huius Ciuitatis an locum habeant in dispositionibus factis in vita, & quoties dominium, & possessio in vita disponentis in alium transferat: Et quid dicendum si dispositio facta in vita suam non potest sortiri effectum, nisi post mortem disponentis.*

3 *Donatio facta à Matre quamuis viuente in hac Ciuitate Neapolitana an sit in consideratione habenda, si tantandem non remaneat pro filio: Et an mater cogi possit, ad filiam dotandam?*

4 *Soror succedens cum fratre in bonis matris, an teneatur materno patrimonio dotem conferre habitam à matre, etiam in eius vita: Et an hodie, attento nouissimo iure Authenticorum locum habeat collatio inter succedentes ex testamento.*

ARGVMENTVM.

Dos promissa à matre filiæ post mortem soluenda, nùm collationi subiecta sit, cùm matri dotanti mors superuenerit, aliis pariter filiis sibi superstitibus. Dispositio facta in vita à Ciue Neapolitano ex lege, vt post mortem disponentis suum sortiatur effectum, an dicatur facta in fraudem consuetudinis, quæ mandat, vt ciuis de bonis antiquis non possit disponere, nisi de medietate: & de aliis.

ALLEGATIO CXLIII.

PVTO ab omni dubio procul, integram dotem, bonaque omnia antiqua remansa in hæreditate quondam D. Lucretiæ de Leyna Sancti Martini Principissæ, æquis portionibus fore diuidenda inter D. Mariam Caracciolam Rouæ Ducissam, filiam ex primo matrimonio susceptam, & D. Antonium Vrsinum oppidi comitem, ex secundo natum, nulla habita ratione dotationis dictæ Ducissæ D. Mariæ, cum nuptui à communi matre tradita esset, ac testamentariæ dispositionis dictæ Principissæ D. Lucretiæ, vbi directò aduersantis municipali Sanctioni exordienti *si qua moriens*, idque ex sequentibus. 1

Primò quia quamuis dotatio sequuta fuerit in vita D. Lucretiæ matris, quo tempore inspecto, ex communi nostratum sententia, consuetudo prædicta, & aliæ huius Ciuitatis non procedunt, ex quo semper illam habuerint interpretationem, vt locum sibi vendicent in morte, vt per Napod.in pluribus locis, & alios, quos retuli *lib.*1. *meorum resolutionum, cap.* 24. *num.*7. & *cap.* 70.*num.* 21. attamen hoc procedere dico indubitanter, quando dominium, & possessio rei 2

con

consuetudinibus subiectæ in vita ciuis disponentis in alium transferunt, secus verò quando dispositio facta in vita, suum non potest sortiri effectum, prout in nostri facti specie, nisi post mortem disponentis; hoc enim casu, quia substantia promissionis confertur ad tempus secutæ mortis, & consequenter tunc, & non ante oritur obligatio, vt *ex leg. vnic. C. vt action. ab hered. & contra hered.* post Imol. & Socc. fundat Loffred. noster *cons. 9. num. 5.* diceretur certè dispositio facta in fraudem: & si secus diceremus, nunquam esset consultum agnatis super bonis antiquis, quilibet enim in vita disponeret ad fauorem personæ sibi meliùs visæ, ea lege, vt post ipsius disponentis mortem dispositio illa suum sortiatur effectum, quod quidem tolerandum non est.

3 Secundò dotatio facta à matre, quamuis in vita, nunquam in hac ciuitate est, in consideratione habenda, si tantumdem non remanet pro alio filio, quia diceretur facta in fraudem; nam cùm mater cogi non possit ad filiam dotandam, *leg. neque, Cod. de iur. dot.* cum paternum sit officium, *leg. si pater, Cod. de dot. promiss.* quando mater vult dotare, ex quo nulla subest necessitas, prohibetur omninò, ita expressis verbis firmat Napod. *in consuet. Et si mu ier instum, num. 13. de contract. int. vir. & vxor. fol. 284. vers. item quid si vult.*

4 Cessat omnis dubitatio in casu nostro, nam esto millies, quod D. Lucretia mater sicut suarum dotium medietatem D. Mariæ Filiæ post mortem promisit, vere in vita promisisset, & insimul consignasset, sicque, vt nulla respectu D. Antonij filij status considerari possit, adhuc hodie D. Maria, quæ matri succedere vult, dotem illam in vita habitam materno patrimonio conferre tenetur, vt demum æqua lance bona omnia inter sororem ipsam, & fratrem diuidantur, hic est tex. *in leg. vt liberis. Cod. de collation.* quæ licet loquatur, quando tractatur de succedendo ab intestato, vel contra testamentum, idem pariter attento nouissimo iure Auth. si ex testamento, prout est tex. vulgatus *in Authen. ex testamento. Cod. de collation. & in corpore vnde sumitur*, in quo probatur, ita demùm collationem ex testamento fieri non posse, si pater, vel mater, qui in vita donarunt, illam expressè prohibuerint, cumque in casu nostro hæc collatio non reperiatur prohibita, ergo; vltra quod verè in casu, de quo agimus, succeditur matri communi contra testamentum, & sic fit locus indiuiduali decisioni *dict. leg. vt liberis.*

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Factum exponitur.*
2 *Consuetudo tantum habet de potentia, quantum de vsu.*
3 *Releuium soluitur per successorem mortuo feudatario.*
4 *Successor nouam suscipit inuestituram quando intrat in feudum.*
5 *Succedens in feudo ob ingressum Religionis feudatarij non tenetur soluere releuium.*
6 *Mors feudatarij intelligitur naturalis.*
7 *Foriudicato feudatario, non soluitur releuium ab agnato successore.*
8 *Refutatione facta feudi non debetur releuium.*
10 *Releuium peti non potest, quando feudum repudiatur.*
11 *Ecclesia Prælato defuncto non soluit releuium.*
12 *Limitatur si fuerit reseruatum releuium in concessione, vel Curia esset in possessione illud exig ndi.*
13 *Prælatus succedit in feudo tanquan Administrator.*
15 *Vniuersitas non tenetur ad releuium, quamuis mutentur administratores.*
16 *Successor in iurisdictione criminali in feudum concessa, releuium non soluit.*
17 *Consuetudo optima legum, & eorum, quæ occurrunt in facto interpres.*
20 *Regestri publicis creditur.*
21 *Feudo perueniente de priuato ad manus mortuas quindenis, quibuscumque annis soluitur releuium. Emphyteusi perperueniente de priuato ad manus mortuas singulis quindecim annis soluitur laudemium, ibidem.*
22 *Omissum in contractibus habetur pro omisso in damnum stipulantis.*

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quæ feudum tenet à Rege, an singulis quindecim annis releuium fisco soluere tenetur, & quid mortuo Prælato. Releuium an sit soluendum, quando quis propter foriudicationem agnati feudatarij in feudo succedit: & de aliis.

ALLEGATIO CXLIV.

Oncesserat de anno 1495. serenissimus Alphonsus Rex huius nominis Secundus, Venerabili Monasterio Sanctæ Mariæ Montis Oliueti, huius præclarissimæ Ciuitatis, inter alia bona feudalia, Casale quoddam, nominatum *de Aprano*, pertinentiarum Ciuitatis Auersæ, cum omnibus clausulis fauorabilibus, quæ excogitari possunt, nihil penitùs sibi reseruato, nisi feudali seruitio, seu adoha, quoties in Regno imponi contingeret; in cuius quidem Casalis pacifica possessione, cùm ab eo concessionis tempore Monasterium prædictum vsque adhuc reperitur, nullo alio onere grauatum, nisi præstationis adhoæ, elapsis modo centum, & quinquaginta quinque annis, compertum est, fuisse per Regiam Cameram relaxatam citationem, Fisco Regio instante, ad hoc vt Monasterium causam allegaret, 1

gatet, ob quam aſtringi non deberet ad ſoluendum
releuium, quod ſingulis quindecim annis, cum res
ad manus mortuas, vt aiunt, deuenit, ſolui debere,
conſuetum eſſe ſupponitur; cuius quidem inſtan-
tiæ, ſeu mauis, nunquam auditæ nouitatis Abbas, &
Patres participes facti comparuerunt in Regia Ca-
mera, & ad id non teneri reſponderunt, eo Potiſſi-
mum perpenſo, nimirum, cùm nulla lege, nec com-
muni, nec municipali cautum ſit in hoc Regno, vt
Feudatarij ad releuium ſoluendum cogi poſſint; ſed
moribus (ſic loquuntur Noſtrates) ſiue conſuetudi-
ne in vno tantùm caſu fuiſſe releuij ſolutionem in-
troductam, ita Andr. *in cap. 1. §. ſed & res, num. 7. &*
8 per quos fiat inueſt. & *in Conſtit. poſt mortem*, & cæ-
teri paſſim.

2 Hoc ſuppoſito vulgatiſſimo axiomate, quia con-
ſuetudo tantum habet de potentia, quantum habet
de vſu, & proprios terminos non excedit, itavt nec
ad alios, etiam eiuſdem naturæ extendi poſſit, *cap.*
quoad conſultationem, vbi Abb. *in vlt. notab. extr. de*
offic. deleg. Bal. *in leg. fin. col. pen verſ. vnum aliud. Cod.*
commun. vtriuſq. iudicij, Tobias Nonius *conſ. 48. n. 23.*
Rol. à Vall. *conſ. 35. ſub num. 30. lib. 3.* & alij; dico,
apud nos, in illu tantum caſu conſuetudine, ſiue
3 moribus fuiſſe introductum, vt ſoluatur releuium,
nimirum, quando feudatarius moritur, vt ad hoc
onus præſtandum filius, vel agnatus, qui ex lege in-
ueſtituræ in feudo ſuccedit, teneatur, & hoc pro
renouatione inueſtituræ, in ſignum deuotionis, &
reuerentiæ, ad notata per Bald. *in leg. 1. num. 4. ff. de*
rer. diuiſ. illudque præſtatur, quia ſucceſſor nouam
recipiens inueſtituram, ad feudum habet introitum,
gloſ. *in d. Conſtit. poſt mortem, in verb. recepto*, & Andr.
in capit. primo, §. ſi mulier, numer. 14. de capit.
Corrad.

4 Ideoque cùm dubitaretur, an ſucceſſor in feudo
5 ob ingreſſum feudatarij in Religionem, & profeſ-
ſionem ſolemnem inde ſequutam, teneatur ſoluere
releuium, negatiuè fuit reſponſum, quia conſuetu-
do, quæ releuij ſolutionem introduxit, loquitur de
morte feudatarij, & licèt ob Religionis ingreſſum
profeſſione ſequuta, hic, qui profeſſus eſt, pro mor-
tuo habeatur, *Auth. ingreſſi, Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* ob
6 quod feudum perdit, quia domino ſeruire non po-
teſt, tamen verè non poteſt dici mortuus, & cum
mos ſoluendi releuium, intelligatur in eo, qui pro-
pter veram mortem ad feudum admittitur, non au-
tem in eo, qui propter fictam, ergo: ità, Marin. Frecc.
de ſubfeud. lib. 2. in 3. auth. à num. 22. vſque & per
totum *num. 26.* vbi addit, hac eadem ratione atten-
7 ta, idem eſſe dicendum de eo, qui propter foriudi-
cationem agnati feudatarij in feudo ſuccedit, & D.
Reg. de Pont. *in tract. de poteſt. Proreg. tit. 8. num. 5.*
8 addit, quod ſi quis per refutationem, & ſic per con-
tractum inter viuos feudi vtile dominium nanciſce-
retur, ad releuium non teneretur, quia moribus in-
troductum eſt, vt iſtud præſtetur, quando quis per
9 mortem ſuccedit feudatario, non autem per contra-
ctum; quibus ſanè repetitis concluſionibus inſignis
Camill. de Medic. *conſ. 55.* conſuluit, & prudenter,
nullo pacto poſſe Regium Fiſcum, releuium præ-
tendere per mortem defuncti feudatarij, quando fi-
lius, vel agnatus videns, æs alienum feudi valorem
10 excedere, hæreditatem repudiat, quia cùm conſue-
tudo introduxerit, vt ab hærede tamen, & ſucceſſo-
re in feudo ſoluatur releuium, & pro renouatione
inueſtituræ, quia hic filius non vult eſſe hæres, nec
ad feudum habere introitum, conſequens eſt, vt ab
hoc onere releuij ſit ille exemptus.

11 Et magis ad rem, cùm pariter fuiſſet dubitatum,
an Eccleſia, quæ feudum tenet à Rege, Prælato de-
functo, ad releuij ſolutionem teneretur, communi-
ter noſtrates negatiuè reſponderunt, & primus
omnium Andr. *in dict. cap. 1. §. ſi mulier, numer. 15.*
& ſeq. de cap. Corrad. vbi Afflict. & cæteri ſine con-
tradictore, niſi in conceſſione (ſic ratiocinantur
Andr. & Affl.) fuerit expreſsè à concedente feudum 12
Eccleſiæ reſeruatum releuium, idemque & ſatis be-
nè Marin. Frecc. *loc. cit. n. 39.* vbi diſertis verbis do-
cet, Eccleſiam in Regno per mortem Prælati non
ſoluere releuium; quia de prælato non introduxit
conſuetudo, neque fuit cum eo vſitatum, item quia
Prælatus in feudo iure hæreditario non ſuccedit; ſed
tanquam adminiſtrator, *c. 1. qui ſucceſſ. teneant.* niſi 13
aliud actum ſit tempore dationis feudi, vel Curia
eſſet in poſſeſſione illud exigendi, qua quidem ra- 14
tione attenta ſubdit Marin. idem dicendum de Vni-
uerſitate feudum à Rege tenente, quæ cum nunquã
moriatur, provt Eccleſia, quamuis mutentur Admi- 15
niſtratores, ad releuium non tenetur; provt nec eſt
hæres in iuriſdictione criminali, in feudum conceſ- 16
ſa ſuccedente, vt de prouentibus huius iuriſdictio-
nis releuium ſoluere non teneatur, eadem nimirum
ſuprà ſæpiùs repetita ratione, quia nunquam fuit
conſuetum, ab iſtis hæredibus præſtari releuium,
quod fuit introductum ex vſu, & conſuetudine, quæ
quidem conſuetudo, inquit Frecc. optima eſt inter-
pres eorum, quæ in facto occurrunt, idemque in 17
caſu noſtro ſatis notanter Genuenſ. *in practicab. Ec-*
cleſ. Triceu. 1. quæſt. 21. vbi relata communi conclu-
ſione, nimirum vt Eccleſia in Regno non ſoluat re-
leuium, ex Andr. & Afflict. illam limitat, & primò, 18
quando Fiſcus releuij exactionem contra Eccleſiam
40. annorum ſpatio præſcripſiſſet, ad tex. *in cap. de*
quarta, de præſcript. ſatque eſſe, ait, ſi ſemel Prælatus
ſoluiſſet, & 40. annis vixiſſet. Secundò, vbi in con-
ceſſione, ſiuè inueſtitura expreſsè Rex inueſtiens 19
dixiſſet, vt Eccleſia releuium ſouere deberet, & ter- 20
tiò, quoties Fiſcus per ſua regiſtra probaret, quod
Eccleſia releuium ſoluit, quia tunc creditur regi-
ſtris, ad tex. *in l. cenſus, ff. de probat.*

Etſi dices, noſtris temporibus praxim ſeruare, vt 21
quando feudum, ſiuè emphyteuſis perueniunt ad
manus mortuas (ſic loquitur vulgus) ſingulis quin-
decim annis releuium, ſiuè laudemium directo Do-
mino ſoluitur, reſpondeo, hoc verum eſſe, ſed id
contingere, quando laicus feudum, vel emphytheu-
ſim poſſidens, illud, vel illam in Eccleſiam transfer-
re vult, quo caſu, quia directi domini conſenſus in
tali conceſſione, ſiuè alienatione neceſſarius eſt, ſi
tractatur de venditione feudi, fiſcales curant, vt vo-
lens Dominus Rex noſter aſſentire, addat, vt Ec-
cleſia illa, in quam feudum transfertur, ſingulis
quindecim annis releuium Regiæ Curiæ ſoluat,
quod vulgò quindennium appellamus, ſic loquun-
tur Recentiores, de his tractantes; at vbi de hoc
onere verbum aliquod in aſſenſu, ſiue conceſſio-
ne non profertur, Rex ſic aſſentiens, ſaltem tacitè
videtur releuium remittere, ſciebat enim, feudum
ad Eccleſiam deuenire, quæ nunquam moritur, ſic-
que obſtat Fiſco regula, in contractibus omiſſum
haberi pro omiſſo in damnum ſtipulantis, cum in 22
poſſe ipſius erat, verba latius concipere, & ſibi pro-
uidere, ad tex. *in l. quicquid adſtringendæ, ff. de verb.*
obligat. in leg. ſi extraneus, ff. de condit. ob cauſ. & in l. ſi
cum dotem, in princ vbi Alex. *n. 14. &* Aquenſ. *n. 12.*
ff. ſolut. matr. Bart. *in l. ſi conſtante, n. 53. ff. hoc tit.* & alij
penes Surd. *deciſ. 201. n. 9. &* 10.

Vnde cùm in conceſſione Caſalis, de quo agimus, 23
Monaſterio Oliuetano, à piiſſimo illo Rege facta,
nil fuerit Regiæ Curiæ reſeruatum, niſi, vt præſtare-
tur adhoa, quoties in Regno imponi contingeret,
&

& de releuio præstando verbum aliquod non fuerit prolatum, consequens est, vt dicamus, firmam remanere conclusionem, in principio tentam, nimirùm quod cùm nullo iure cautum sit, vt releuium soluatur; sed tantum moribus, siue consuetudine fuisse in Regno onus hoc introductum, & in eo dumtaxat casu, quando moritur feudatarius, vt ab illius legitimo in feudo successore præstetur, ratione inuestituræ obtinendæ, ad alium casum consuetudo hæc non sit extendenda; sed intra suos limites, vt par est, seruanda.

Hæc breuiter se offerunt ad indicandam iustitiam Monasterij.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Exaratur factum.*

2 *Author laudatus post passam sententiam à possessore molestari non potest.*

3 *Creditor hæreditatis pendente discussione inuentarij opposita agere non potest iudicio assistentia contra tertium possessorem.*

4 *Creditor agere non potest contra tertium, nisi discusso principali debitore.*

5 *Limitatur quando in contractu adest constitutum, & precarium.*

6 *Constitutum, & precarium per constituentis mortem extinguitur.*

7 *Hæreditate discussa, & reperta non soluendo, molestari non possunt tertij possessores.*

ARGVMENTVM.

Creditor, an pendente Iudicio discussionis inuentarij possit actione reali de iuribus suis experiri super bonis debitoris per Tertium possessis. Creditor an attenta dispositione *leg. fin. Cod. de acquir. possess.* possit agere super bonis sibi obligatis, per tertium tamen possessis, si principalis debitor mortuus reperitur vel potius teneatur primò discutere bona in debitoris hæreditate remansa, & quæ per illius hæredem possidentur

ALLEGATIO CXLV.

1 EX his, quæ in facto deducta sunt, fuit satis, superque demonstratum Nicolaum Pignonem tertium possessorem Terræ Bonatorum, nullo modo potuisse euictionem pati, si in iudicio assistendi contra illum moto ad instantiam duorum creditorum quondam Marchionis Lælij Caraccioli vocasset Marchionem Torrecusij eius filium, & hæredem, qui vtique iudicij onere assumpto, potuisset sine dubio Actoribus obiicere, id quod aliàs eisdem opposuerat, quod cum Rei conuenti culpa sequutum non fuerit, non video cur ad præsens Marchio non citatus, nec aliàs de moto iudicio conscius molestari possit, sicque dico casum nostrum sine dubio comprehendi sub simplici dispositione tex. *in vulgata leg. emptor, C. de euict. cum concord.*

Nunc pro confirmatione duas subnectam iuris 2
conclusiones, ex quibus citra omne dubium Marchionis iustitia in tuto reponitur; demonstrabo enim nullo modo licuisse de iure creditoribus prædictis, dimisso iudicio discussionis inuentarij, quod iam pendebat, agere contra tertium possessorem bonorum in debitoris hæreditate remansorum, ipso Marchione filio, 3
& hærede prius non discusso; etenim sic punctualiter docet doctissimus Anton. Fab. *diffin. 40. Cod. de iur. delib.* vbi rationibus non vulgaribus ostendit creditorem hæreditarium, pendente discussionis instantia nullatenus posse aduersus tertium possessorem agere remedio *leg. fin. Cod. de acquirend. posses.* quod in Regno nostro assistentiam appellamus.

Secundò, hæc conclusio ex alia eò magis indubi- 4
tata redditur, cum explorati iuris sit, non licere creditori contra tertium possessorem hypothecaria agere, nisi prius principalis debitor, eiusque fideiussor discutiatur, hic est tex. nimis vulgatus *in Auth. hoc si debitor, Cod. de pignor.* & *in Auth. sed hodie, Cod. de act. & oblig.*

Et quamuis conclusio hæc limitetur, quando bo- 5
norum obligatio continet constitutum, & precarium, ex citata *leg. fin. Cod. de acquirend. poss.* & apud Nos *ex pragm. 1. sub tit. de assistent.* vbi expressis verbis sancitum habemus, posse creditorem, qui sui debitoris bona obligata habet cum constituto, & precario recta via agere contra tertium possessorem, nulla super bonis per principalem debitorem possessis discussione facta.

Hoc tamen intelligendum esse dicunt. DD. com- 6
muniter, viuo debitore constituente, secus verò eo mortuo, prout in casu nostro; tunc enim, quia constitutum, & precarium per constituentis mortem extinguitur, *leg. cum precario, §. precarij, ff. de precar. capite. final. eod. titul.* nullo modo poterit creditor aduersus tertium possessorem agere, hærede principalis debitoris prius non discusso; sic sanè pro limitatione *dict. leg. fin. Cod. de acquir. possess.* scripserunt Rom. *cons. 189. in fin. vbi* Mandos. addens Ias. *in §. item si quis, num. 77. instit. de action.* Corn. *cons. 190. num. 5. lib. 1.* Ruin. *cons. 127. num. 8. lib. 5.* Gozad. *cons. 42. n. 4. & 18.* Grat. *cons. 63.* Alciat. *in leg. quod meo col. 2. in princ. ff. de acquir. possess.*

Negus. *pignor. 1. memb. 6. part. num. 36. vers. addetu.*

Et ex nostris pro limitatione *Pragm. 1. de assistent.* Gramm. *in ea pragm. num. 1. & 2.* Marant. *tract. de remed. possess num. 61.* Trentacinq. *cons. 33. per totum, lib. 2.* quem vide omnino. Viuius *decis. 12. à num. 5. ad finem.* Ronit. *in ead. pragmat. 1. num. 40. & seq.* Barbat. *de assistens. glos. 7. num. 57. in nouis.*

Nec in vtraque supra firmata conclusione dices 7
hæc omnia vera esse, quando tertius possessor discussionem opponit, secus verò dicendum videri, quando nihil dixit; nam respondetur, quod si in casu de quo agimus, Marchio ad suscipiendum iudicij onus vocatus esset, assumpto per eum onere, hæreditatis discussionem iam aliàs oppositam, & Sacri Consilij decreto admissam, iterum, ac de nouo opposuisset, ad quam omninò, eo instante erat procedendum, sicque tertius possessor nullo vnquam tempore potuisset pati molestiam; nam aut viribus hæreditariis discussis, reperie-

batur Marchio debitor, quia bona hæreditaria creditoribus obnoxia penes ſe retinebat, & eo caſu potuiſſent creditores ſibi ipſis de eorum credito ſatisfacere, abſque quod ad tertium poſſeſſorem recurrere neceſſe haberent; aut nihil poſſidere compertum eſſet, quia bonorum hæreditariorum valorem bona fide in creditoribus primò venientibus dimittendis erogaſſet, & tunc quia debitoris hæres moleſtari non potuiſſet, ſic lege diſponente, & inuentarij beneficiu ſuffragante, ita pariter, & maiori cum ratione tertius poſſeſſor, vt punctualiter determinat tex. *in vulgato §. & ſi præfatam leg. fin. Cod. de iur. delib.* Hæc breuiter occurrunt, ſub correctione Dominorum meorum.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries, de qua in præſenti recenſetur.*

2 *Fideicommiſſum factum per priuilegium regis qualiter explicetur.*

3 *Feudum quod peculiarem naturam habet poſito priuilegio, an mutetur.*

4 *Dutum contemplatione mea, mihi videtur duri, quæ regula in feudalibus etiam procedit.*

5 *Feudum ex pacto, non autem hæreditarium cenſetur, quando datur, cum qualitate maſculinitatis, licet dicatur* pro ſe, & hæredibus.

6 *Conceſſio pro ſe, & hæredibus intelligitur de deſcendentibus, vſque ad num. 8.*

9 *Feudum emptum ex pecunia alterius, ſi deinde deuoluatur ad Regem, tenetur Rex ſoluere pretium in emptione feudi ſolutum, vſque ad num. 10.*

11 *Succeſſor in feudo quando teneatur ſoluere debita contracta in feudo.*

12 *Fideicommiſſum fieri poteſt ſuper bonis hæredis.*

13 *Hæres per aditionem hæreditatis cenſetur defuncto conſentire, vſque ad numerum 14.*

15 *Hæredis bona poſſunt à teſtatore prohiberi, & qualiter, vſque ad num. 17.*

18 *Decifio præſidis de Franchis 298. latè declaratur.*

19 *Prohibitio tacita alienandi, dominij tranſlationem non impedit, vſque ad numerum 23.*

24 *Teſtamenti verba, de quo in præſenti adducuntur.*

25 *Hypotheca quomodo, & qualiter competat ſuper bonis teſtatoris pro legato.*

26 *Legatarius, ac fideicommiſſarius ſuper bonis hæredis ſibi legatis habet hypothecam quando hæreditatem adiuit hæres ſine beneficio legis & inuentarij.*

27 *Rota Romana deciſio coram Coccino ſingularis in præſenti affertur, vſque ad n. 31.*

32 *Fideicommiſſum factum ſuper feudalibus, & burgenſaticis, ſi non valet ſuper feudis, an firmum remaneat in burgenſaticis, vſque ad num. 37.*

38 *Regula illa quod vtile per inutile non vitietur in feudis an, & quando procedat.*

39 *Indiuidua diſpoſitio quomodo vitietur, & qualiter.*

40 *Feudalium, & burgenſaticorum bona ſimul vnitorum quale iudicium ſit faciendum, vſque ad num. 41.*

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſuper feudo, an, & quando ſine directi Domini aſſenſu validè impoſitum cenſeatur. Feudum cum qualitate hæreditaria, an, & quando dici poſſit naturam feudi ex pacto aſſumpſiſſe. Verbum *hæredibus* quando de deſcendentibus intelligatur. Feudum emptum cum pecunia alterius, an huic Creditori obligatum remaneat, quamuis ſuper illius contractu non fuerit Regius impetratus aſſenſus. Fideicommiſſum, an ſuper re hæredis imponi poſſit. Legatarius, ſiue fideicommiſſarius, num ſuper re hæredis ſibi legata, vel per fideicommiſſum relicta, valeat hypothecariam exercere actionem. Fideicommiſſum impoſitum ſuper Baronia, quæ componitur de corporibus feudalibus, & allodialibus, ſi non valet reſpectu corporum feudalium, ex defectu aſſenſus directi Domini, an ſubſiſtat reſpectu bonorum allodialium; & de aliis.

ALLEGATIO CXLVI.

ILLVD eſt, de quo dubitatur, an inſtantibus creditoribus quondam Marchionis Paridis Pinelli, procedi poſſit ad venditionem bonorum feudalium, & burgenſaticorum, comprehenſorum ſub Statu Ciuitat Sancti Angeli, Aprutinæ Prouinciæ: affirmant creditores, eo præſuppoſito, quòd bona hæc in Paridis hæreditate remanſerint, & vti huius qualitatis, ad æs alienum perſoluendum obligata; negat Marchio Mutius, dictorum bonorum Dominus, & poſſeſſor, motus ex pluribus, potiſſimùm ex ſequentibus. 1

Primò

2 Primò contendit, bonis prædictis inductum fuisse fideicommissum, ex gratia concessa à tunc potentissimo Rege nostro, olim Domino Cardinali Pinello, vt moriente sine filiis masculis Paride, succedere potuissent, fœminis exclusis, siue filiabus, siue sororibus Paridis, filij Io. Augustini Pinelli, prout sententia S.C. mediante, factum casu successerunt, quodque gratia illa à Rege concessa fideicommissi erectionem importet, late, ac doctè satis, prout de more scripsit olim Dom. Petrus Catauita, tunc huius causæ defensor, demum Regius Consiliarius dignissimus, prout in responso dato, ad quod me remitto, eo tamen addito, quòd quando Mutij hæc prætensio in controuersiam poneretur, redditur sine dubio ex amplissimo fideicommisso à Domino Cardinale instituto, cum prohibitione alienandi, & obligandi, prout ex eius testamento, super quo, licèt Regiam non legamus facultatem, sicque nullitet ordinatum, quod dispositum est, ad tex. *in cap.* 1. *de success. feud.* attamen quia Paris, Cardinale defuncto, dispositionem acceptauit, quando dicimus, dispositum à Cardinale Regia facultate carere, ac proindè nullius roboris, remanet firmum ex acceptatione Paridis, prout in propriis terminis tex. modò telati *in dict. cap.* 1. *de success. feud.* respondit Bald. *conf.* 356. *lib.* 5. quem citat, & sequitur noster Freccia *lib.* 3. *de subfeud. in tit. de different. inter feud. ex pacto, & hæreditaria, in* 6. *differ.* vbi dicit, fideicommissum super feudo impositum nullius roboris esse, ex dispositione tex. *in dict. cap.* 1. *de success. feudi*, nisi filius, vel successor testamentum approbauerit, quia tunc valebit in vim pacti, & in casu satis notabili Curt. Sen. *conf.* 79. & Simon de Præt. *de interp. vlt. volunt. lib.* 2. *solut.* 2. *n.* 30. & *seq. fol.* mihi 135. & ex hoc sequitur, nullius ponderis habendos esse assensus ad Paridis preces super obligatione dictorum bonorum feudalium impetratos, subreptitiè enim, & obreptitie obtentos fuisse fateri necesse est, non enim Paris feudorum possessor ad illius validandam obligationem pro Regis assensu, preces dando exposuit, Cardinalem, cuius pecunia fuerunt feuda acquisita, alienationem, & obligationem prohibuisse, ipsamque prohibitionem ab ipso Paride acceptatā extitisse: Etenim si hoc expressisset, assensus fuissent à Principe denegati, ista enim extitisset causa hæc denegandi assensum, vt iudicatum testatur Anna pater *in Comment. ad Constitution. Diuinæmorum, num.* 47. & 48. Ego ipse *resol. iuris lib.* 2. *cap.* 90. *n.* 4. & in puncto, quando Princeps non potest consentire, vel non debet, vel difficiliùs, quòd taciturnitas assensum faciat subreptitium, *ex tex. in c. super litteris, extr. de rescrip.* firmauit D Reg.
3 de Pont. *de feud. lect.* 6. *n.* 28. & *conf.* 82. *n.* 14. *lib.* 2.

Secundò, nō esset ponere os in Cœlū; sed verè per solidissimos iuris feudorum tramites differere, vbi Marchio Mutius cōtenderet, ex gratia in forma priuilegij concessa à tunc Domino Rege nostro Cardinali Pinello, Statum Ciuitæ Sancti Angeli, respectu bonorum feudalium, in personas descendentium à Io. Augustino naturam mutasse, ità vt sicut per priùs ante concessionem priuilegij considerabantur feuda illa mixta, ex pacto nimirum, cum qualitate hæreditaria, posteà Cardinale supplicante, & Rege concedente euaserint ex pacto, hæreditaria qualitate penitùs semota; & vt Dominis Iudicantibus hæc pateat assueratio, præmitto mihi primò, in facto dubitari non posse, Statum prædictum Cardinalis pecunia fuisse quæsitum, eumque in rei veritate dici, & censeri primum acquisitorem, quamuis ad commodum Paridis nepotis; constat enim, Dominum Regem nostrum assentisse emptioni faciendæ per Cardinalem Status Ciuitæ Sancti Angeli à Comite Cælani pro Paride nepote, id, quod benè probant verba illa, nimirum, *expositum nobis fuit nomine admodum Reuerendi in Christo Patris Domnici Pinelli Cardinalis nostri perchari, inter ipsum, & Comitem Calani tractatum, & conuentum fuisse de vendendo, & emendo Statum Ciuitæ Sancti Angeli, &c. prout, & quemadmodum prædictus Comes ii Nobis, & nostræ Regiæ Curiæ eiusdem Regni eundem Statum, iustis, & legitimis, vt asserit, titulis in feudum tenet, & possidet, pretio, pactisque, & conditionibus inter ipsos conueniendis, & statuendis, pro persona Paridis Pinelli nepotis, &c.* sicque, vt supplicatum extitit, Regem assentisse, prout in corpore assensus, ibi, *Nos verò prædicto Cardinali Pinello in longe maioribus funere cupientes, prout eius dignitas, & preclara merita, &c.* & in summario, quòd in gratiis, & priuilegiis, quæ à Regibus cōceduntur, est magni pōderis, per hæc verba, *Concede Vuestra Mag. su Real assenso ala compra, que desea hazer el Cardenal Pinello dell' Estado de Ciudad S. Angelo della prouincia de Apruzo, en el Reyno de Napoles dal Conde de Celano, para Paris Pinello su sobrino, &c.*

His in facto sic se habentibus, nullatenus ambigi potest, Dominum Cardinalem, sciente, & consentiente Domino, statum acquisiuisse; etenim hoc est de iure, vt quod mea contemplatione datur, mihi dari videatur, *l. dedit, ff. de collat. bonor. l. sed si plures, §. in arrogato. ff. de vulg. & pupill.* quæ iura in propria materia nostra allegat Andr. *in cap.* 1. §. & *si libellum, num.* 10. *circa finem, de alien. feud. pater.* vbi *n.* 13. addit, eius contemplatione dari, cuius pecunia feudum acquiritur, & est bonus tex. *in cap.* 1. *ibi: vel vtriusque nomine, Domino sciente, in tit. de benef. fratris*, de quo meminerunt glos. *in cap.* 1. §. *fue, versic. quod si cum equis, in verb. dicunt*, & Andr. *in fine, in tit. de fratrib. de nouo benef. inuest.* At quia Cardinalis in hac acquisitione summopere cupiebat familiæ suæ prospicere, supplicauit Domino nostro Regi, dignaretur, vt in casu mortis Paridis, sine descendentibus masculis, in statu prædicto succedere potuissent ipsius, fratres consobrini, (hi erant Ioan. Augustini filij, qui tam de iure communi feudorum, quàm Regni huius, nullo pacto succedere poterant) pro se, suisque successoribus masculis, ex corpore legitime descendentibus, & ità concessum, ibi in priuilegio (hoc enim nomen meretur, hic assensus, ex quo Rex nedum abstulit obstaculum rei alienari prohibitiæ; sed pariter tollit aliud naturæ ipsius rei, sic dispensando contra naturā feudorum, in hoc Regno existentium, vt ad rem nostram notant Camer. *in c. imperialem, fol.* 44. *lit. L.* & Lanar. *conf.* 60. *n.* 213.) ibi inquam, *volētes insuper, ac dispensantes, quod prædicti fratres consobrini d. Paridis Pinelli successores, habiles, & capaces, & idonei nominentur, & sint pro se suisque successoribus masculis, ex corpore legitime descendentibus in prædicto Statu Ciuitæ Sancti Angeli, &c.* Et in secūdo priuilegio, ad eiusdem Cardinalis preces obtento in anno 1608. sub die 20. mensis Septembris, ibi: *Declarantes insuper ex gratia speciali, citrà tamen præiudicium dicti priuilegij nostri assensus eidem concessi, vt supra, cui nō intendimus in aliquo præiudicare, quod deficientibus masculis, tam descendentibus ex dicto Paride, quàm ex dictis fratribus suis consobrinis, &c.* Ex hac formula inuestituræ constat apertissimè, feuda prædicta in personas descendentium à Io. Augustino naturā feudi ex pacto assumpsisse, hæreditaria qualitate prorsus extincta, & cōsequenter dū acquisitio fuit facta à Cardinale, descendentes à Io. Augustino ad nihilū hodie teneri pro ære alieno à Marchione Paride contracto, ad tex. *in c.* 1. vbi DD. communiter, præsertim Camer. *in* 1. *q. n. n.* 53. *tit. an agnatus*; quòdque feudum dicatur ex pacto, quoties in inuestitura, sine in assensu, qui in Regno loco

inuestituræ habetur, vt per Nostrates vbique, nulla fuerit facta mentio de hæredibus, provt in casu nostro, sed vsus sit Rex formula illa, nimirum, vt acquiratur feudum Titio, suisquè liberis, vel successoribus ex corpore, siue descendentibus, aut posteris, satis bene declararunt Andr. *in cap. 1. §. & quia, colom. 2. de his, qui feud. dare poss. & in capit. 1. § præterea, col. penult. quæ sit prima causa benef. amitt.* Paris de Puteo *in tit. de verb. signif. in verbo successor.* Camer. *in capit. Imperialem, §. præterea Ducatus, fol. 95. lit. F. M. & V. versic. proindeque regulariter,* & *in cap. 1. in 21. quæst. numero 147. in fine, & 148. in titul. An agnatus.* Dom. Reg. Loffred. *cons. 46. intra numer. 12. vers. & est ratio, quia delictum vnius non debet, &c.* Dom. Reg. Lanar. *in repet. §. huius autem generis, num. 38. titul. in quibus caus. feud. amitt.* Iulius Cæs. Gallupp. *in method. iuris feudalis p. 1. c. 5. n. 6.* & alij.

5 Dico plus, vt nec esset quid impertinens affirmare, feuda, de quibus agimus, etiam in personas filiorum, & descendentium à Paride, si quos habuisset, dici, & censeri ex pacto, non autem hæreditaria, nam licet in illorum vocatione, Cardinale supplicante, legamus verbum *Heredibus*, quod feudum facit hæreditarium; attamen id contigit, cum qualitate masculinitatis, ibi, in priuilegio, *pro persona Paridis Pinelli, sui ex fratre Castellino nepotis, pro se, suisque heredibus, & successoribus masculis, &c.* qua formula sic stante, verbum illud *heredibus*, intelligitur de descendentibus; etenim quamuis hodie in Regno sine controuersia procedat, vt in acquisitione feudi verbum *heredibus*, semper faciat feudum hæreditarium, adhuc si addita sit illa qualitas, nimirum, ex corpore legitimè descendentibus, vt pluries per Sac. Consil. decisum, licet contra eius opinio-
6 nem testatur Afflict. *decis. 140.* hæc tamen receptissima conclusio suas patitur limitationes, & inter cæteras illa se offert; quoties verbo *heredibus*, qualitas adiecta sit masculinitatis, provt in casu nostro, nam tunc verbum illud *heredibus*, intelligitur de descendentibus, sicque dicetur feudum ex pacto, non autem hæreditarium, ita benè Ioan. Angel. Pisanell. *in addit. ad Afflict. in eit. decis. 140.* post Dec. quem allegat *in cons. 395. num. 7.* Soccin. Iun. *cons. 72. num. 27. lib. 1.* Rol. à Valle *cons. 67. ante numer. 22. vers. sed feudum de quo in terminis nostris, libro 1.* Pinell. *in leg. 1. part. 3. per totum num. 88. Cod. de bonis matern.* & cæteri plures; id, quod in casu nostro satis clarè à Domino Rege declaratum habemus, dum habiles reddens fratres consobrinos Marchionis Paridis ad succedendum in feudis prædictis, addit, hoc fore intelligendum, deficientibus filiis masculis à Paride procreandis, illorumque descendentibus masculis, ibi, *Volentes insuper, ac dispensantes, quòd prædicti fratres consobrini dicti Paridis Pinelli successores habiles, capaces, & idonei nominentur, & sint pro se, suisque successoribus masculis, ex corpore legitimè descendentibus in prædicto Statu Ciuitæ S. Angeli, immediate* (nota) *post filios masculos legitimos, ac de legitimo matrimonio per dictum Paridem Pinellum procreandos, & habendos, ac ipsorum descendentes masculos legitimos, vt iis deficientibus eidem succedere possint, & valeant in dicto Statu, exclusis fœminis, ac dictis sororibus eiusdem Parides, vt sup.* Et in precibus à Cardinale porrectis in secundo priuilegio pro inclusione fœminarum in casu, quo deficerent masculi, tã Paridis, quàm Io. Aug. legitur sic: *Et hauẽdone data notitia à V. M. li mesi passati, se degnò à contemplatione del supplicante farli gratia, e dispensare, che in detto stato non possano, nè debbiano socedere le femine, ma solamente li mascoli descendenti dal detto Paris Pinelli suo nipote, & in casu, quod absit, non vi fussero mascoli legitimi descendenti; in detto Stato possano, e debbiano socedere li fratelli consobrini di detto Paris, descendenti dal quond. Gio. Agostino Pinelli, esclusse le sorelle di detto Paris, & anco le femine descendenti dalli detti fratelli consobrini, itache solamente soccedano li mascoli di detto Paris, quanto successiuamente li detti suoi fratelli consobrini.* Et paulò post, ibi: *Giache l'intentione d'esso supplicante dal principio fù di conseguire detta gratia à fauore di detto Paris, & suoi legitimi descendenti mascoli.* Et inferiùs. *Per tanto supplica V. M. li facci gratia dechiarare per special gratia, che in caso mancassero* li mascoli, *tanto descendenti di detto Paris, quanto de sudetti suoi fratelli consobrini, &c.* Ac demùm ibi: *Se intendano esclusse le femine in caso, che vi siano mascoli descendenti da detto Paris.*

Ex his sanè verbis tam primi, quàm secundi priui- 7
legij coostat enixè, quòd quando Cardinalis Domino Regi exposuit, quod intendebat emere à Comite Celani Statum Ciuitæ S. Angeli pro persona Paridis, suisque hæredibus, & successoribus masculis, intellexit de filiis, siue descendentibus à Paride, provt Rex ipse assentiens declarauit, & sumus in alia limitatione, quæ ad conclusionem paulo antè firmatam a Nostratibus datur, nimirùm, quòd quãdo probatur, vt feudum acquirens, siue Dominus concedens, verba faciens de hæredibus, intellexit de liberis, non autẽ de hæredibus, feudum illud dicetur ex pacto, non autem hæreditarium, ità sanè ratiocinati
sunt Andr. *in c. 1. § etsi libellum n. 10. de alien. feud. pa-* 8
ter. D. Reg. Loffred. *cons. 1. post n. 134. 135. & 138.* D. Cons. Frec. *de subfeud. lib. 3. in tit. de formul. inuestit. in 3 formul. num. 22. fol. mihi 414.* Camill. Saler. *in addit. ad Napod. in Consuet. Et si testator, f. 178.* per hæc verba: *Item limita, non esse hæreditarium, quando dictũ est. Titio, & heredibus, si per coniecturas poterimus intelligere, Principem in illa concessione voluisse intelligere de filiis, arg. eorum quæ voluit Andr. &c.* Dom. Præses de Curt. omninò videndus *in suo diuers. iur. feudal. c. 14.* quod incipit *multoties concedens, n. 57. fol. 49.* & Dom. Cons. Marc. scitissimè *cons. 69. per tot. n. 34. li. 2.*

Sed in hoc ampliùs non immoror, satis enim ius, quod descendentes à Io. August. in hoc articulo fouent, doctissimo responso demonstrauit eruditissimus, ac præstantissimus Dominus, & Collega Meus Ascanius Raetanus, cuius singularissimè dictis libenti animo me subscribo.

Vlteriùs, quando hæc omnia supra iam dicta in 9
medium non se offerrent, ex alio Marchionis Mutij prætensionem, iustissimam putamus, iurique consentaneam, nam si verum est, bona feudalia, & burgensatica, quæ continentur sub Statu Ciuitæ S. Angeli Cardinalis pecuniâ acquisita fuisse, esto millies, quod nullũ super his bonis fuisset ordinatum fideicommissum, nec defendi posset, feuda prædicta in personas descendentium, a Io. August. naturam mutasse, negari tamen non potest, quin Cardinalis, pretij exbursati remanserit creditor, & quamuis super hoc credito Regium assensum impetratum non legamus, dicito, eo non indiguisse Cardinalẽ, cum satis sit sciuisse D. Regẽ Cardinalis pecuniâ fuisse feudũ quæsitũ, sicque Mutiũ hæredẽ substitutum cæteris Paridis creditoribus anteponendũ; etenim receptissimum est, quoties agitur de debito contracto occasione emptionis feudi, ita vt nullatenus ementi acquiri potuisset, nisi mediante illo pretio, à tertio exbursato, quamuis feudum illud creditori pecuniam exbursanti non sit obligatum, est tamen creditum adeò priuilegiatum, vt decedente posteà feudatario sine hærede, sicque feudo ad Dominum reuerso, teneri Dominum ipsum ad soluendum debitum contractum occasione emptionis feudi, & tamen cessum est, ad nihilum Dominum adstringi posse,

posse, quando defuncti feudatarij creditor, creditum suum Regio assensu roboratum non ostendit, idemque, quando feudatario successit agnatus in feudo, & extraneus in allodio, vt debitum contra-
11 ctum occasione emptionis feudi, ab agnatu sit persoluendum, non autem ab hærede in allodio; ita in vtroque casu satis notanter Albert. Brun. *cons.* 104. quem ex nostris sequuti sunt Reg. Lanar. *cons.* 80. *num.* 52. Consil. de Ann. *cons.* 4. & Reg. de Pont. *decis.* 4. *a. num.* 28. quorum dictis, data scientia Domini, nimirum, quod feudum fuerit emptum de pecunia alterius, non contradicit Camer. *in cap. imper. car.* 14. *lit. K*, & post eum Iacob. Thoming. *decis.* 27. *n.* 34. Hæc breuiter respectu bonorum feudalium.

12 At respectu burgensaticorum cessat profectò omnis controuersia; super hoc enim bonorum genere dubitari non potest, iure permittente potuisse Cardinalem fideicommissum imponere, quamuis diceremus, Statum, de quo agimus, à Paride fuisse acquisitum, & de propria eius pecunia; etenim notissimi iuris est, posse nos, non solùm res nostras legare, & per fideicommissum relinquere, sed etiam illorum, quos instituimus hæredes, sunt iura satis vulgata *in l. hæredum, Cod. de fideicomm.* & *in § non solùm. Instit. de legat.* adhuc si bona illa, quæ verè in dominio sunt hæredum, nostra esse putamus, *leg. vnum ex familia, § si rem, ff. de leg.* 2. Peregr. post quamplures, quos citat, *de fideicomm. art.* 33. *num.* 5. Supposita igitur fideicommissi validitate, iustè hodie Mutius vocatus, istorum bonorum, auctore Prætore, dominus, & possessor effectus, Paridis creditores repellit, cum eorum causa, stante morte sequuta hæredis grauati sine filiis ab initio in irritum deuocata sit, sicque intelligenda, quasi nec scripta, nec penitus fuerit celebrata. Sunt verba tex. *in l. fin. § sin autem sub conditione, vers. sin autem auaritia cupidine, C. com. de leg. & fideicom.* id, quod in casu nostro sine controuersia procedit, si consideremus, Mutij personam actione aliqua ad bona hæc acquirenda non indigere, cùm iam ex decreto S. C. in ipsius dominio sint, & possessione, sicque eum aduersus Paridis creditores exceptione tutum esse, satis benè probatur ex dictis per Bart. *in l. rem alienam, num.* 14. *ff. de pignor. action.* & *in l. cum vir, num.* 14 *ff. de vsucap.* quem citat, & exornat Negusi. *tract. de pignor.* 2. *membr.* 2. *part. num.* 57. *vers. & hoc,* & in propriis terminis scripsit Alciat. *in leg.* 1. *num.* 26. *vers. receptum tamen est, ff. de leg.* 1. & hoc, supposita acceptione grauaminis per Paridem facta, quæ vel potest esse expressa, de
13 qua videtur Alciat. verba facere, vel tacita, nimirum per solam hæreditatis aditionem, quam sat esse, vt hæres intelligatur defuncto consentire, scripsit, & notabiliter. Bald. *in d. l.* 1. *num.* 28. *Cod. com. de leg. & fideic.* cuius theoricam recitat Peregr. *tract. suo de fideicomm. art.* 33. *num.* 8. vbi post firmatam conclusionem supra positam, nimirum vt testator possit de re hæredis, sicut de propria disponere, ea quidem ratione, quia hæres adeundo postea defuncti hæreditatem, videtur consentire dispositioni per testatorem factæ, subdit, huius rationis rationem esse, quia hæres per hæreditatis aditionem videtur quasi contrahere cum creditoribus, & legatariis, & causam habentibus cum defunctu, cum in eius locum, & vicem subintret, ac proinde ex suo quasi contractu obligatur, ad tex. *in l. ex maleficiis § hæres ff. de act. & oblig.* idemque noster Afflict. *decis.* 111. *num.* 17. vbi dicit, quod quando defunctus bona sua, & suorum
14 hæredum obligat, dum hæres hæredi. item adit. videtur per actum illum aditionis ratificare obligationem bonorum hæredum per defunctum factam, idemque Petr. Peral. *in leg. hæredum num.* 27. *ff. de leg.* 4. *fol.* 176. Et magis in terminis Ioan. Petr. Fontanel. *de pact. nuptial. tom.* 1. *claus.* 4. *glos.* 5. *num.* 35. vbi ait, quòd quando testator grauat hæredem de propriis bonis, per actum aditionis videtur hæres ratificare illam testatoris dispositionem.

Secundò, vt ius bonum, quod in hac causa fo- 15
uet Mutius, eo fortiùs confirmetur, rogo obseruari, Dominum Cardinalem testamento suo, instituto hærede Paride vniuersali, non solùm in defectum descendentium masculorum Paridis in Statu Ciuitæ S. Angeli, sub quo contineri diximus, & bona feudalia, & allodialia, Mutium vocasse, sed etiam expressis verbis disposuisse, vt bona hæc nullo futuro tempore à Paride, eiusque descendentibus, nec alienari, nec hypothecæ submitti, ex quacumque causa possent, ex quo volebat, ea in familia conseruari; quodque Dominus Cardinalis potuerit prohibitionem hanc facere, allegatur à DD. tex. *in l. si quis ita sit legatus* 9. §. 1 *ff. de manum. testam.* quem notabilem dicit Paul. Castrens. *in d. l. vnum ex familia, §. si rem, ff. de leg.* 2. Probatur in eo tex. eu posse testatorem prohibere, sicut & suo, ita & hæredis seruo libertatem dari, & quamuis Ioan. Fab. *in l. voluntas, C. de fideicomm.* dixerit, legem illam causam ponere specialem, tamen vt prudenter notat Ioan. Crot. & Petr. Peralt. mox citandi Doctores communiter, quos allegant, contrarium sentiunt, conclusionem ex eo tex. firmantes, posse testatorem rei hæredis alienationem prohibere, sicut propriæ. Supposito hoc, quærunt Doctores, an eo casu, scilicet, quando testator ex causa rei hæredis prohibuit alienationem, si hæres, tali prohibitione non obstante, eam alienauerit, dominium in recipientem transferat, necne? Ioan. Crot. excitat quæstionem hanc *in leg. filiusfam. §. Diui, num.* 35 *ff. de leg.* 1. Et primò dicit, dominij translationem per prohibitionem istam non impediri, nam quamuis hæres testatoris prohibentis adeundo hæreditatem, huiusmodi prohibitioni consentire videatur, *l. Imperator, §. si certum, ff de leg.* 2. attamen non per hoc alienando demum
hæres, dominium in recipientem non transfert, sed 16
prohibitio hæc operabitur, vt teneatur hæres æstimationem illius rei alienari prohibitæ illis de familia præstare, ad quorum fauorem prohibitio facta extiterat; & ita subdit Crot. quod dicebat in lectione præcedenti. At postea melius consideranti ratio non placuit; nam si dicamus, eam esse rationem, vt transferatur dominium, cùm hæres rem suam alienari prohibitam in alium transferat, quia dominium illius rei residet penes ipsum hæredem; hæc sanè ratio pariter procederet, quando testator rem propriam extra familiam distrahi prohibuit, nam antequam sequatur alienatio, adhuc eiusdem rei dominium residet penes hæredem, & tamen si alienet, indubitatum est, quòd non transfert dominium: Vnde putat Crot. quòd etiam in casu præmisso dominij translatio impediatur, sicut quando testator
bona propria alienari prohibuit, ad id expendens 17
tex. *in d. l. si quis ità sit legatus, §.* 1. *ff. de manum. test.* istamque sententiam insequuti sunt pariter Ias. omninò videndus *in d. §. diui, in* 2. *leg. sub num.* 88. *& seq.* quo loco dicit ad tex. *in d. l. si quis ita legatus, §.* 1. *ff. de manum. testam.* responderi non posse, sic mutando sententiam, quam in contrarium firmauerat *in* 1. *lectura, num.* 40. Soc. Iun. *in d. §. Diui, n.* 125. vbi dicit, prohibitionis validitatem non fundari præcisè in eo, quod prohibens rei dominium habeat, sed in eo, quòd voluntas testatoris debet pro lege seruari, & eo adito, quod per hæredem, qui est Dominus, dicitur talis voluntas acceptata, dum adit, hæres enim hæreditatem adeundo, ex suo quasi

contractu obligatur ad non alienandum, ad tex. *in §.heres, Inst. de obligat. quæ ex quasi contract.* Vnde cùm prohibitioni consenserit, efficaciter debet esse obligatus, idemque Cephal. *cons.* 153. *num.* 100. & singulariter Doctissimus Iureconsultos Hispan. Petr. Peralt. *in comment ad dict. leg. vnum ex familia, §. si rem, n.* 5. *&* 6. *ff. de l.* 1. & per hæc notabilia verba.

Ad hec facit, non solùm potest legare testator rem heredis, vt hic, sed etiam prohibere ipsius alienationem, tex. est notab. secundùm Paul. hic, si quis ita sit legatus, ad fin. ff. de manum. testam. Quod tamen sano modo est intelligendum, dum tamen talis probitio fiat cum causa, provt regulariter consimiles prohibitiones fieri debent, l. filiusfam. §. diui, supra tit. 1. *non solùm enim plus iuris quoad non appenendam causam prohibitionis, vel in tali prohibitione debet tribui testatori in re aliena heredis, quam in re propria ipsiusmet testatoris, argumento l. in re mandata, C. mandati, iuncta predicta l. cum alienam, C. de legatis, maximè, quia licèt in hoc textu detur privilegium testatori legandi, vtcunque, id est siue scienter, siue ignoranter, siue erranter, aut dubitanter remheredis, non tamen reperitur testator hoc casu privilegiatus, vt absque causa alienationem de tali re heredis prohibeat, contra regulam traditam in eodem §. Diui. vbi vide Crotum illam l. si quis ita, allegantem, post Raphaël. licèt aliud agentem, col.* 12. *in fin. & quamuis Io. Fab. in l. voluntas, C. de fideicomm. dicat, sub dubio fortè legem illam, si quis ita sit legatus, supra proximè citatam ponere casum specialem, tamen Doctores communiter, quos ibi refert idem Crotus in prosecutione materia, sentiunt, & presupponunt contrarium, & sic volunt idem quod Paul. de Castr. hic in illius l. allegatione, vt supra retuli, eum illam citare.*

Sed an eo casu, scilicet quando testator prohibuit ex causa rei heredis alienationem, si heres non obstante tali prohibitione alienet eam, an alienatio valeat, & trāsferat dominiū in recipientem, necne. Et in hoc articulo breuiter dicendum est, quod nō, vt tenet Crotus post multam deliberationem in loco supra citato per eandem l. si quis ita, vbi probatur id, ad quod supra dixi, eam allegare Paul. de Castr. hic, quod testator potest facere talem prohibitionem alienationis de re heredis, provt, & de sua, item probatur hoc, de quo hic agimus, quod alienatio facta ab herede extra familiam vel extra personas, ad quas voluit testator eam rem pertinere, tali facta alienatione, & sic in casu contrauentionis non valeat: nam in illo tex. in dict. l. si quis ita, ad fin. equiparatur vterque casus, id est, quando testator proprium seruum manumitti prohibet, item & seruum heredis, & vtroque casu dicit, manumissionem, & sic alienationem non valere. Et istud videtur tenendum, licèt Bald. cuius ipse non meminit consilio 89. *incip. Dinus Thomas, lib.* 1. *non memor illius legis, si quis ita, per bona fundamenta aliud teneat. Sed quia ille tex. est irrefragabilis, non audeo tenere, quod Bald. tenet. Nam illud non est ferendum, quod retuli supra Ioan. Fab. dicere in d. l. voluntas, illum tex. ponere casum specialem in libertate, quia preterquam, vt predixi, Paul. hic, & DD. communiter in dict. §. Diui, tenent contrarium, patet euidenter, nullam ibi esse specialitatem, quia specialitas nunquam consideratur in illa materia, nisi propter fauorem libertatis, sed ibi nullus est fauor, imo odium serui, qui non consequitur libertatem, contra prohibitionem testatoris, siue sit ipsius, siue heredis; ergo à fortiori erit idem dicendum in alia materia; & sic in nostro proposito.* hæc ille.

18 Et quamuis non ignorem, aduersus hanc, quam tuemur sententiam, aliquos insurrexisse Doctores, quos recenset Dom. de Franc. *decis.* 298. (vbi quæstio non fuit decisa) ad id expendentes theoricam Bart. *in dict. § Diui, intra num.* 8. quo loco dicit, alienationis prohibitionem telatam ad bona hæredis, nihil importare, citans tex. *in l. hæres seruum proprium* 2. *ff. qui, & a quib. in l. si quis inquilinos* 115. *§.* 1. *ff. de leg.* 1. & *in l. si hæredis seruus* 50. *eod. tit.* aduertendum tamen, dicta per Bart. nobis nullatenus officere, primò, quia loquitur in terminis illius tex. & sic in prohibitione alienationis factæ sine causa, quæ nullum potest producere effectum, vt probatur in eodem §. *Diui*, & *in l pater filium, § Iulius Agrippa, ff. de leg.* 3. & vtrobique DD. communiter, vt obseruat Molin. *de Hisp. primog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 10. at in casu nostro Dominus Cardinalis prohibuit alienationem cum causa, & sic ad finem, vt bona illa in descendentibus suorum nepotum perpetuò conseruarentur; ergo.

Secundò respondetur, iura allegata per Bart. vt prudenter aduertit Rip. *in eod. §. Diui, num.* 55. loqui in tacita prohibitione, quæ regulariter dominij translationem non impedit, licèt prohibitus ad æstimationem teneatur, *l. sticchus, ff. de manum. testam.* in illis enim iuribus constat, testatorem hæredis legasse, ex qua quidem dispositione tacitam tantùm resultare prohibitionem, cautum est *in Auth. res, quæ, in princ. C. comm. de leg.* & quod hoc sit verum ponderentur, quæso, iura prædicta. Et primò tex. *in dict. l. hæres seruum proprium* 28. *ff. qui, & à quib.* vbi disponitur, quòd si hæres seruum proprium, quem testator alieni legauerat, manumiserit, nihil agit. In hoc tex. non legitur expressa prohibitio facta à testatore suo hæredi, ne seruum manumittat, sed tantùm tacita, quæ ex legato oritur, & sic nihil ad nos; Sed dicamus melius, hic tex. potiùs nostram fundat sententiam; nam dum I.C. ait, quòd hæres manumittendo seruum proprium, quem testator alteri legauerat, nihil agit, hæc sanè verba sui natura aliud non importaut, nisi nullitatem actus, qui geritur, ad tex. *in l.* 1. *§.* 1. *ff. de stipul. seru.* & *in l.* 1. *ff. de fæner. act.* sed quidquid sit de hoc, certum est, ex hac 20
testatoris dispositione, attentis iuribus prædictis, tacitam tantùm resultare prohibitionem, cùm expressam non legamus, idemque *in d. leg. si quis inquilinos, §.* 1. *ff. de leg.* 1. tex. autem *in d. l. si hæredis seruus* 50. *ff. eod. tit.* non probat id, ad quod allegatur, cum ibi legata sit res testatoris, à seruo hæredis subtracta, & sic nihil ad quæstionem; quod autem maximè intersit, quando prohibitio facta à testatore est expressa, & quando est tacita, quæ propriè dicitur legalis, satis constat ex dictis per glos. *in l. cum pater, § libertis, in verb. ne id alienarent, ff. de leg.* 2. Paul. de Castr. *in d. §. diui, post num.* 7. *vers. sed contra prædicta*, Crauett. *in eod. §. diui, num.* 158. *& seq.* per Crass. *in §. fideicommissum, q.* 56. quos recensui ego *cit. e.* 9 *. li.* 2. hi enim omnes dixerunt, per tacitā prohibitionem dominij translationem non impediri, secus per expressam.

21 Tertiò respondetur, dicta per Bart. ex alio nobis non officere, nam si verum est, ex dispositione tex. *in d. l. si quis inquilinos, §.* 1. quando hæres rem legatam alienaret, teneretur ad præstandam æstimationem legatario, si daretur casus, vt hæres grauatus soluendo non esset, provt cōsideratur persona Marchionis Patidis, ac eius hæredis, ait Rip. *loc. proximè cit* quod eo casu etiam si versaremur in tacita prohibitione, impediretur dominij translatio, ne prohibito esset prorsus inutilis, ad tex. *in leg. plane* 97 *§.* 1. *in fin ff. de leg.* 1. quicquid de hoc dubitasset D. de Franch. *cit. decis.* 298. *à n* 7. *ad* 11.

22 Quartò respondetur, dicta per Bart. etiam in tacita prohibitione locum non habere vbicumque, & hic esset casus noster, rem illam hæredis alienari prohibitam hæres ipse in vita à testatore habuisset, quiatunc etiam alienando impediretur dominij translatio. D. de Franch. *loc. cit. in fin.*

Ex

23 Ex his constat apertissimè, Marchionem Paridem nullam potuisse super bonis allodialibus, comprehensis sub Statu Ciuitæ Sancti Angeli, constituere hypothecam, illamque constitutam creditoribus non prodesse, nam si probauimus, quod sequuta alienatione, dominium horum bonorum in emptorem non fuisset translatum, ergo, & maiori cum ratione, nec hypothecam validè constitutam, ad tex. & ibi dicta per DD. *in leg.fin.C.de rebus alienis non alienan.*

24 Vltimò ad superfluitatem, quando alienandi prohibitionem in testamento D. Cardinalis non legeremus, sed tantùm simplicem vocationem filiorum Ioan. Augustini, in casu, qui iam euenit mortis Paridis sine filiis masculis, non esset quid durum, aut impertinens affirmare, vocatos hypothecam super his bonis allodialibus à die mortis Cardinalis, siue eius aditæ hæreditatis acquisiuisse; & vt hæc conclusio luce meridiana clarior fiat, illud in facto est priùs animaduertendum, facta acquisitione huius Status à D. Cardinale de eius propria pecunia, ad commodum tamen, & beneficium Paridis Nepotis, istum eundem D. Cardinalem procuratorem constituisse cum amplissima facultate, bona illa gubernandi, fructus percipiendi, & in proprios vsus conuertendi, ac etiam ea obligandi in genere, & in specie, cum clausula constituti, in forma Iuris valida, ac & tandem generaliter omnia alia, & singula faciendi, quæ ipsi Domino procuratori viderentur opportona, & quæ ipsemet Paris constituens facere t, & facere potuisset, ità vt omnes, & singulæ facultates, quæ dici, vel excogitari possent, maiores expressis, sub mandato prædicto datæ, & comprehensæ censerentur sub illis verbis.

Et ad faciendum quascunque conuentiones, promissiones, obligationes, & cautelas, sub quibuscunque modis, formis, & clausulis placitis dicto procuratori; Faciendum etiam ea, quæ mandatum speciale postularent erga quoscunque, & omnia, & singula tam per instrumenta, & acta publica, quàm per scripturas vel litteras patentes, vel aliàs quomodocunque expediendum, & pro implemento, & obseruatione omnium, & singulorum contractuum, distractuum, & aliorum agendorum per dictum Illustrissimum, & Reuerendissimum D. Procuratorem, ipsum D. constituentem, eiusque hæredes successores ac omnia, & singula bona mobilia, stabilia, seque mouentia, iura, actiones & debitorum nomina, & alia quæcunque bona præsentia, & futura, etiam ea, quæ in generali obligatione non veniunt obligandum in genere, & in specie, etiam cum clausula, & effectu constituti in forma Iuris valida, &c. Ac demum circà finem mandati.

Et insuper dedit, & concessit eidem Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Procuratori in omnibus, & singulis in hoc mandato tam in genere, quàm in specie contentis, & aliis quibuscunque etiam non expressis amplissimum, & generalissimum, ac liberum mandatum, cum plenissima, liberaque administratione, ac absoluta, omnimoda, & libera potestate, etiam ad contractandum, procurandum, & expediendum ea, quæ specialissimum mandatum de iure postularent, & ea, quæ persona propria ipsius constituentis facere posset, si personaliter interesset, ita vt omnes, & singulæ facultates, quæ dici, vel excogitari possunt maiores expressis, & maxima censeantur data, & comprehensa in hoc mandato, cum facultate vnum, vel plures procuratorem, seu procuratores loco ipsius cum simili, aut limitata potestate substituendi, eumque, vel eos reuocandi, & onus procurationis huiusmodi in se reassumendi toties quoties opus fuerit, & ipsi Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Procuratori videbitur expedire, præsenti procuratorio nihilominus in suo robore duraturo; Et generaliter omnia alia, & singula facienda. dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet oportuna, & quæ ipsemet Illustrissimus Dom. Constituens faceret, & facere posset, si præmissis omnibus, & singulis præsens, & personaliter interesset; etiam si talia forent, quæ mandatum exigerent magis speciale quam præsentibus est expressum: Promittens insuper ipse Dominus constituens mihi Notario publico infrascripto, tanquam publica authentica persona solemniter stipulanti, & recipienti vice, & nomine omnium, & singulorum, quorum nunc interest, intererit, aut interesse poterit, quomodolibet in futurum se ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habiturum totum id, & quicquid per dictum Illustrissimum & Reuerendissimum D. Cardinalem Procuratorem suum constitutum, & substituendos ab eo actum, dictum, factum, gestum, procuratumve fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum, &c.

Domino Cardinale cum hac facultate procuratore constituto, Statum prædictum, dum ipse vixit, possidente, cùm ad extremum perueniisset testamentum concedens, bona prædicta in casu mortis Paridis sine filiis masculis, Io. Augustini descendentibus per fideicommissum reliquit, illorumque alienationem, & obligationem prohibens expreisè, propter causas, &c. Hoc posito, ad probandum, vocatos à Domino Cardinale super bonis allodialibus Status prædicti hypothecam acquisiuisse, dico primò, quod si verum est de iure, legatarium, siue fideicommissarium pro legato, siue fideicommisso consequendo hypothecam super bonis testatoris habere, *vulg.leg.* 1. C. *commun.de legat.* dum in casu nostro Dominus Cardinalis ex facultate à Paride sibi concessa poterat bona prædicta alteri obligare, ac de illis disponere, prout ipsi Domino Procuratori videretur, legando demùm, dubitari non potest, honoratos legalem acquisiuisse hypothecam super bonis prædictis, ac si illa in dominio Domini Cardinalis legantis extitissent, nam si poterat Dominus Cardinalis ex facultate sibi concessa expreisè bona illa obligare, deque illis ad sui libitum disponere, non est cur dubitari possit, Paride hærede vniuersali postea instituto, legatarios, & fideicommissarios super bonis prædictis hypothecam acquisiuisse.

Confirmatur hoc, nam cùm Cardinale defuncto Paris illius hæreditatem adierit sine beneficio inuentarij, dicitur, eum quasi contraxisse, ac se obligasse creditoribus, & legatariis actione personali cui accedit hypothecaria; etenim sine controuersia procedit conclusio hæc, nimirum, vt in illis casibus, in quibus pro legato, & fideicommisso datur actio personalis, in iisdem pariter hypothecariam concedi, *ex dict.leg.* 1. *C. comm.de legat.* ita vno ore fatentur Bart. *in leg.* 1. *n.* 13. *ff.de leg.* & & ibid. Aug. *num.* 5. Crot. *num.* 76. *& seq.* Alex. *num.* 23. Bologn. *num.* 308. *&* 313. Ruin. *num.* 86. *& seq.* Alciat. *n.* 29. Soc. Sen. *n.* 16. Soc. Iun. *n.* 447. *& seq.* Iacob de Nigr. *num.* 330. Aret. *in* §. *hæres quoque, num.* 3. *& seq. Instit. de oblig. quæ ex quasi contract.* Ioan. Fab. *in* § *idem iuris, num.* 1. *instit. eod tit.* Surd. *decis.* 76. *num.* 5. Gratian. *discept. forens lib.* 3. *cap.* 542. *num.* 37. Rot. modo alleganda, & alij communiter.

In puncto autem, quod legatarius, siue fideicommissarius super re hæredis sibi legata, vel per fideicommissum relicta, valeat hypothecariam exercere actionem, adita tamen ab hærede grauato hæreditate sine beneficio legis, & inuentarij, dixerunt Bald. *cōs.* 89. *nu.* 8. *lib.* 1. Afflict. *dec.* 111. *num.* 16. *vers. & ideò totum Consilium.* Io. P. Fontanell. *de pact. nupt. lib.* 1. *claus.* 4. *glos.* 5. *numero.* 35. Mercur. Merlin. *de pignor. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 16. *à num.* 3. vbi alios plores allegat. 26

Rot. in vna Viterbiensis Castrorum coram Reuerendissimo Domino Coccino Decano; sub die vndecima Martij 1522. decima Iunij, eiusdem anni, duodecima Iunij 1623. quæ est 438. in residuo *quinta part. recent.* 10. Maij 1624. quæ datur impressa, 27

& 11. Martij 1616. quæ est 4 *part. 5. recent.* etenim in his elegantissimis decisionibus inuenies Sacrum Romanum Auditorium, reiteratis vicibus determinasse, iure permittente potuisse Georgium de Sancta Cruce, quondam Honophrij, dum instituebat hæredem Honophrium iuniorem filium, eundem onere fideicommissi grauare, vt in casu mortis sine filiis, certa bona, quæ ex dispositione quondam Honophrij senioris post mortem Georgij spectabat ad ipsum Honophrium iuniorem, restituere deberet Valerio de Sancta Cruce, ea attenta iuris conclusione, de qua supra, vt possit testator rem hæredis sicut propriam alteri legare, & per fideicommissum relinquere, ex iuribus supra citatis *in leg. vnum ex familia, §. si rem, ff. de leg. secundo*, & *in §. non solum, institution. eodem titul.* & cum Honophrius iunior hæres institutus, & grauatus, Georgij patris hæreditatem adiisset sine beneficio legis, & inuentarij, eo postea defuncto competiisse Valerio substituto hypothecariam actionem legalem, & Saluianum, ex dispositione *l. 1. C. com. de leg.* ad bona illa acquirenda, quamuis reperirentur in posse D. Ducis Bracciani, cui Honophrius hæres in vita vendiderat, sicque plura in causa illa fuerunt singulariter à Rota decisa.

28 Primò, posse hæredem in bonis propriis grauari, cùm de iure valeat, testator rem hæredis sicut propriam legare, & per fideicommissum relinquere.

29 Secundò, hypothecariam dari actionem ad res ipsas legatas consequendas, quicquid in contrarium firmassent gl. *in §. nostra, in verb. hypothecariam, Inst. de legat.* Bal. *in dict. leg. 1. sub num. 11. vers. item compotit. Cod. com. de leg.* & Ias. *in l. 1. sub num. 131. ff. de leg. 1.* nam dictum fuit contrarium, & meliùs scripsisse Bar. *in dict. leg. 1. sub numero 13. versic. ita intelligit gloss. ff. de leg. 1.* Imol. *ibid. num. 4.* Aret. *sub nu. 5.* Soc. *iun. n. 15.* de communi attestantem, Rip. *num. 65.* vbi etiam de cõmuni, Surd. *dec. 66. n. 7.* Peregr. *de fideic. art. 45. à n. 49.* Purpur. *cons. 37. n. 714.* inter consilia feudalia, vbi dicit, ab hac opinione neq; cõsulendo neque iudicando recedendum fore, Gabr. *cons. 46. n. 21. lib. 1.* Greg. Lop. per illum tex. *in leg. 26. tit. 16. partit. 1. in verb. obligados*, & eandem Rot. in vna Montis Salicis hæreditatis 27. Septembris 1587. coram Lauretano, & in Romana Saluiani interdicti 8. Iunij 1001. coram Reuerendissimo Atrebatense.

30 Tertiò resolutum, competere legatario actionem hypothecariam legalem super re hæredis legata, dum hæres grauatus, grauantis hæreditatem adiit sine beneficio legis, & inuentarij, & quod quamuis super hoc DD. variè loquuti sint, attamen dictum fuit, quod si rectè eorum dicta perpendantur, bene omnes loquuntur; nam opinio illorum, qui negant, competere legatario actionem hypothecariam super re hæredis legata, procedit, vt bona hæredis non censeatur expressè hypothecaria à testatore, nec hoc inuentarij omissionem operari posse, sed quod non propterea cessat, quod si hæres adeat absque beneficio legis, & inuentarij, non censeatur cum legatariis contrahere, & inde oriatur actio personalis, & consequenter hypothecaria, *ex leg. 1. C. comm. de leg.* quæ est accessoria personali, ex Bal. *cit. cons. 89. num. 8.*

31 Nec dicendum, quod in tex. *dict. leg. 1. modò citat.* expresè dispositum sit, hypothecariam legato facto induci in bonis testatoris, non autem hæredis, ibi, & *hypothecam esse, non ipsius hæredis, vel alterius personæ, qua grauata est fideicommisso rerum, sed tantùm earum, quæ à testatore ad eum peruenerant*: ob quod Addentes ad gl. ibi, *in verbo ipsius hæredis*, in specie dicunt, hæredis bona pro legato nullo pacto tacita obligatione affecta esse; etenim Sacra Rota huic obiectioni respondens ait, verba tex. modò relata hoc tantum probare, nimirum, quod bona hæredis non sunt obligata pro legato, à testatore de rebus ipsius testatoris facto; non autem in eo tex. disponitur, quod si testator disponat de rebus hæredis (de quibus disponere eum posse, supra probatum est) non intret obligatio personalis, & inde oriatur hypothecaria legalis; nam si verum est, non minus licere testatori hypothecam rerum hæredis in testamento dare, quam suarum, consequens est dicere, vt si hæres non conficiet inuentarium, subintret actio personalis, & inde hypothecaria legalis, ex *d. l. 1.* est tamen verum quod hypotheca in bonis hæredis non eo modo contrahitur, quo in bonis testatoris, quia hypotheca in bonis hæredis non inducitur immediatè, prout in bonis propriis testatoris, sed mediatè, scilicet post aditam hæreditatem, & sic à die ipsius aditionis. Quartò fuit decisum, actionem hanc hypothecariam legalem posse in solidum exerceri contra tertium possessorem bonorum hæredis legatorum.

Hæc omnia supra iam dicta, prout vera sunt, & 32 indubitata, credo, ab aduersariis non controuerti, agnoui tamen priscos creditorum Aduocatos asseruisse, D. Cardinalem nullibi in suo testamento super bonis burgensaticis, in Statu Ciuitæ Sancti Angeli existentibus fideicommissum imposuisse, sed tantum super Statu, sic strictè, & simpliciter loquens; vnde si quis dicet, fideicommissum, de quo agimus, bonorum feudalium respectu corruere, quod negamus omninò, dispositio illa, quæ vális esse poterat respectu burgensaticorum, cum illa vnita reperiantur cum bonis feudalibus, vitiatur, & hoc est, quod in hac causa probare voluit, sed inaniter satis Ioan. Bapt. B. *loc. concl. sua feudali 63. per tot. fol. 85.*

Vt huic obiectioni, quæ nullius momenti est, 33 respondeamus, credo, Dominis meis satis patere, in quolibet Statu Regni huius, siue in qualiber Baronia bona extare allodialia, non quidem à Serenissimis Retroregibus concessa, cum omnes Ciuitates, & Terræ, quæ cum territoriis concessæ reperiuntur, in feudum, & sub contingenti feudali seruitio ab initio concessæ fuerint, sed possidentibus demùm feudatariis, feuda illa tractu temporis speciosiora euaserunt, & hoc, vel mediante acquisitione bonorum allodialium, vel aliter eadem bona feudalia meliorantes; & ex hoc, cum dubitatum esset, 34 an bona hæc, siue meliorationes eandem feudi sortiantur naturam, ita vt reuerso feudo ad dominum, ob lineam concessionarij finitam, censeantur pariter bona illa ei quæsita, negatiuè responsum fuit, cum illa tamen declaratione, de qua in *cap. 1. §. è contrario, de inuest. de re alien. fact.* nimirum, vt si aliquid emptum, vel melior. tum est in feudo, quod adeò annexum est ipsi feudo, vt ab eo separari non possit, putà seruitus realis, & tunc domino acquiritur, quamuis teneatur, quod vassallus in illa acquisitione impendit, eius hæredi in allodio soluere, & exbursare; at si aliquid est emptum à feudatario, quod melius reddat feudum, verum id extra feudum est, nec cum feudo vnitum, putà erat fundus feudalis, & feudatarius alium fundum confinem, vel continuum emit, & tunc licèt destinatione patrisfamilias, vnicum feudum fuerit reputatum, tamen feudo deuoluto, non deuoluetur illud, quod a feudatario fuit 35 emptum; sed remanet in dominio hæredis in allodio, ita satis benè text. *in dict. §. è contrario, & in c. 1. §. si vasallus, hic finitur, lex*, exornant Paris de Put. *de reintegr. feud. cap. 12. n. 19.* Reg. Moles *dec. 4. tit. de iur. deuolut.* quam impressam habes *lib. 1. mear. resolut. c. 154.* & Reg. de Pont. *cons. 51. à n. 31. vol. 1.*

Huius

36 Huius qualitatis sunt bona, de quibus agimus in Statu prædicto existentia; ex actis enim plenè constat, nonnulla corpora burgensatica, quæ particulares personæ ibi possidebant, à prædecessoribus Baronibus validis titulis acquisita fuisse; vnde Marchione Paride illa possidente, voluit Dominus Cardinalis, illum hæredem instituens, vt Statum Ciuitæ S. Angeli sub perpetuo fideicommisso remaneret.

37 Modò si quæris, an bona illa allodialia, quæ in Statu prædicto sita sunt, & quæ sub illo comprehenduntur, sint fideicommissara, supposito, quod nos negamus, quod bona feudalia non sint hoc onere affecta, affirmatiuè est omninò respondendum, nam versantes nos in actibus prorsus separabilibus,

38 & diuiduis, succedit regula, vt vtile per inutile non vitietur, ad tex. *in lege*. 1. §. *sed mihi*, *ff. de verb. obligat.* eoque magis, cum semper interpretatio facienda sit, vt actus potiùs valeat, quàm pereat, ad tex. *in leg. quoties*, *C. de reb. dub.* & ità in terminis contractus rei feudalis firmat Andr. *in cap.* 1. *num.* 48. *de pac. iur. firm.* & *in c.* 1. §. *praetereà Ducatus*, *intra num.* 36. *vers. item ponitur in vno ex hæredibus*, *de prohib. feud. alien. per Freder.* qui omninò videatur, & attentè ponderetur, idemque Cannet. *in extrauag. volentes*, *in quæst. incip.* & *corrolariè*, *fol.* 157. *num.* 29. quo loco ex communi DD. sententia docet quod quando dispositiones sunt

39 diuiduæ, vna dispositio inutilis, aliam, quæ suam continet essentiam perfectam vitiare non potest, quod secus esse addit, vbi actus esset indiuiduus, de quo loquitur insignis Camer. *in c. Imperialem*, *n.* 32. *lit. H.* & *fol. seq. lit. A.* vbi dicit, quod in feudis vtile per inutile perpetuò vitiatur, loquitur enim de ipsa feudi alienatione, nimirum si illius pars distraheretur, vel feudi proprietas refutaretur, reseruato vsufructo, tunc enim quia noluerunt contrahentes, vnum fieri fine alio, vt ex eorum mente præsumi potest, quamuis refutatio de per se stare possit, & reseruatio vsusfructus pariter de per se, quia tamen ea mente constat, minimè illud refutare voluisse, fine illa reseruatione vsusfructus, hac ratione dicit Camer. *lit. E.* stabunt, vt indiuidua, proindéque vtile per inutile vitiatur, idemque Rosent. *de feud. c.* 12. *num.* 2. vbi ea Bar. *in l. non dubium*, *num.* 28. *Cod. de legib.* & Alex. *in consf.* 4. *n.* 9. *lib.* 1. addit, quod quando vtrumque per se stare potest quoad suos effectus, vnius nullitas alterum inutile non reddet, idemque Franc. de Amic. *de feud. fol.* 85. *num.* 3. & Gorg. *in repet. feudal. cap.* 38. *num.* 8. *fol.* 239.

40 Hoc posito, pro eo, quod ad rem nostram pertinet, videamus breuiter, in quo casu nos versamur; diximus enim quòd sub statu Ciuitæ Sanct. Angeli comprehenduntur bona feudalia, & pariter allodialia, quæ inter se sunt prorsus distincta, & separata, vt fuit supra demonstratum, euenit, vt D. Cardinalis, Paridem instituens hæredem, mandauerit, vt eo fine filiis masculis decedente, in Statu prædicto succederent filij Io. Augustini; si modò dicamus, hoc onus Paridi iniunctum respectu feudalium non subsistere; quis prudens, & peritus non respondebit, vt dùm versamur in actibus prorsùs diuiduis, & separabilibus, benè subsistat respectu allodialium; potestne in hoc casu de mente Cardinalis dubitari, si enim voluit familiæ suæ prospicere, super quo tantoperè elaborauit, quis menti compos affirmare nusquam audebit, vt si lenuisset Cardinalis, quod Paridem super bonis feudalibus Ciuitæ S. Angeli grauare non potuisset, nec etiam eum respectu allodialium grauasset, imò oppositum omninò est asserendum, nam si de hoc Cardinalis dubitasset, non solum per verba expressa, bona allodialia in illo Statu existentia in casu mortis Paridis fine filiis masculis, filiis Io. Augustini reliquisset; sed à Peritis in arte, consilio accepto, dum non poterat super bonis feudalibus os ponere, certè eidem Paridi gratamè iniunxisset, vt eo fine filiis masculis moriente, pretium bonorum feudalium filiis Io. Augustini exolusset, nec quod eius hæreditatem adire potuisset, nisi ad hoc in forma valida se obligasset; nam quod hoc disponere potuisset, apud nos est fine controuersia; vndè bene in fortioribus terminis subintrat vulgatum illud dicterium D. Præsid. de Franch. hic vir doctissimus dicere solebat, (sic à maioribus accepi; & attestatus sum *lib.* 1. *mear. resc. c.* 239. *num.* 12.) quod quando aliquid in fideicommissis deficere apparebit, quod fideicommittens apposuisset, si id præcogitasset, per Iudices, & Aduocatos addi posse, & debere, id, quod benè probatur ex tex. *in leg. tale pactum*, §. *fin. ff. de pact.* & *in leg. mulier*, §. *Brasidas*, *ff. ad Sen. Consf. Trebell.* etenim DD. communiter, signanter Paul. de Castr. & Ias. in materia vltimarum voluntatum ex his iuribus illa desumunt conclusionem, nimirum, vt dispositio testatoris collata in vnum casum, locum sibi vendicet in casu omisso, quem, verisimile est, testatorem prohibiturum, si de eo cogitasset; & Zas. addit *in dict.* §. *fin.* quod hæc doctrina in iore positiuo est magni ponderis, & cedro digna, & est velut columna iuris ciuilis, vt ea, quæ in dispositionibus, in decisionibus legalibus, & in statutis municipalibus sunt omissa, habeantur pro dispositis, & expressis, quando verisimile est, talia prouisa fuisse, si Legislator, vel Statuens de eis cogitasset; & in puncto, quòd fideicommissum impositum super feudis, si non valet quoad feuda, teneat quoad allodialia, post Bald. *in consf.* 170. *lib.* 2. & alibi, firmat noster Frecc. *in* 6. *diff. inter feud. ex pact.* & *hæreditar. fol. mihi* 441. *col.* 2. *in fine.* 41

Hæc sunt, quæ pro tenui mea facultate demonstrare potui, ad fundandam iustitiam Dominorum de Pinellis; cætera, quæ desunt pro solita benignitate suppleant Senatores præstantissimi. Neapoli Kalend. Aprilis 1653.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti species exponitur.*

2 *Fideiussio de præsentando ad omnem ordinem, vel toties, quoties, quanto tempore durat.*

3 *Clericus si vti laicus coram iudice seculari se obligauerit de se præsentando toties, quoties, cui obligationi accessit fideiussor, & hic citatus ad præsentandum principalem, possit allegare nulliter se obligasse, & num. 7.*

4 *Clericus effectus post obligationem per ipsum factam coram Iudice seculari de se præsentando ad omnem ordinem, num citatus vt compareat, possit forum declinare, & num. 5.*

6 *Fideiussor an sit audiendus si allegauerit nullitatem fideiussionis præstita ex eo, quia fuit principalis erit clericus.*

8 *Exceptio competens principali, an pariter fideiussori competat.*

9 *Obligatio fideiussoris, quando sustineri possit, data nullitate obligationis principalis.*

ARGVMENTVM.

Obligatio fideiuſſoris an ſit nulla, ſuppoſita nullitate obligationis principalis. Clericus ſi vti laicus coram Iudice ſeculari ſe obligauit de ſe præſentando ad omnem ordinem, ſiue toties, quoties,& cui obligationi acceſſit fideiuſſor,nùm hic ſolus poſſit demum comparere, & obligationis nullitatem allegare, ex eo quod principalis obligatus eſt Clericus;& quid ſi in ſolidum Clericus principalis, & laicus fideiuſſor ſe obligauerint; & quid ſi clericatus poſt obligationem contractam ſuperuenerit: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXLVII.

1 PVTO ſub correctione Dominorum meorum de Collaterali Conſilio, nullo pacto poſſe moleſtari Ioſephum Guerra ad præſentandum Carolum de Pauia vigore fideiuſſionis præſtitæ de illum præſentando ad omnem ordinem Domini mei Regentis Caſanetæ, idque ex duobus potiſſimùm.

2 Primò,quia tempora non ſatgiuutur; extitit enim præſtita fid iuſſio de menſe Aprilis 1640. cúmque fideiuſſio de præſentando ad omnem ordinem, ſiue toties, quoties, ex receptiſſima ſcribentium ſententia biennio ad ſummum duret,& ſunt iam elapſi tres anni, & menſes, ergo; videantur poſt antiquos Afſl. *in Conſt. ſæpe contingit. num.* 4. 5. & 6. Foller. *in prax. in verb. fiat litis conteſtatio. num.* 13. Petr. Garſ. *in ſuis dictis iur. dict.* 176. & Muſcatell. *in prax. fideiuſſor. part. 2. quæſt. 5. num.* 4.

3 Secundò, quia actus præſtitæ fideiuſſionis fuit à principio nullus; nimirum ex incompentia Iudicis, cuius ordine fuit capta fideiuſſio;conſtat enim tempore,quo fuit ſtipulatus actus fideiuſſionis,Carolum fuiſſe, & eſſe Clericum beneficiatum, & quamuis vti laicus ſe obligauerit,tamen quia non potuit nec expreſsè, nec tacitè in iudicem laicum conſentire, ad tex. *in cap. ſi diligenti, de foro compet.* obligatio facta per ipſum clericum fuit à principio nulla, & dum fuit talis ab initio,nullitas illa obligationis reſpectu principalis, deſtruit obligationem fideiuſſoris, & ne dum vti ſimplicis fideiuſſoris, ſed etiam vti in ſolidum obligati, ſicque ſemel, atque iterum in noſtro Sacro Conſ. determinatum teſtantur D. Præſ. de Franch. & D. Reg. Rouit. ille *in deciſ.* 400. iſte *in deciſ.* 19. vbi loquitur de fideiuſſore, qui ſe obligauerit præſentate principalem intus carceres
4 M. C. V. iſtamque ſententiam adeò veram fateor, vt illa procedat non ſolum quando tempore præſtitæ fideiuſſionis, principalis extiterit Clericus; ſed etiam ſi eſſet laicus, & demum fuit effectus Clericus, vt adhuc per mutationem ſtatus principalis, fideiuſſor cenſeatur liberatus, ita vt amplius coram Iudice ſeculari propter eam quæ fuit præſtita fideiuſſio, conueniri non poſſit, ita Bald. *in leg. ſi filius, ff. de tutel. & ration. diſtrahen.* Cardin. Zabarell. *in Clement. 1. in 9 quæſt de cenſib.* Boſſ. *in prax. in titul. de carcerat. fideiuſſori committen. num* 42. Hypol. de Marſyl. *in rubr. de fideiuſſ. quæſt.* 12. *num.* 132. Farin. *in prax. crim. tom. 1. part. 1. quæſt.* 34. *num.* 58. & alij relati per Bellet. *diſquiſit. clericat. part. 1. §. 4. numerò* 7.

Et quamuis in hoc vltimo caſu, quando Reus 5
principalis efficitur Clericus poſt præſtitam fideiuſſionem, contrarium firmauerit Afſl. *deciſ.* 206. eius tamen ſententia communiter reiicitur, vt conſtat ex Præſid. de Franch. *cit. deciſ.* 400. *in fine*, ex Reg. Rouit. *dict. deciſ.* 19. *num.* 8. *verſ. ratio differentiæ*, & ex Bellet. *loco paulò ante cit.*

Nec prædictis in caſu de quo agitur opponi po- 6
teſt, nimirum in deciſionibus Præſid. de Franch. & Reg. Rouit. comparuiſſe reos principales Clericatum allegantes, quod non eſt in caſu noſtro, in quo comparuit ſolùm fideiuſſor, qui ſi admitteretur ad allegandam nullitatem fideiuſſionis præſtitæ, ex eo, quia reus principalis eſt Clericus, fieret fraus ritui, quo cautum eſt, vt nullus clericus poſſit comparere, niſi perſonaliter, & cum documentis Clericatus; etenim opportuna eſſet oppoſitio hæc, & bene procederet, quando hic fideiuſſor comparendo peteret ſe ad iudicem Eccleſiaſticum remitti ex perſona clerici, nam cum ſit exceptio hæc fori declinatiua vti perſonæ clerici cohærens, circumſcripta diſpoſitione ritus non poteſt de iure opponi a fideiuſſore, *ad tex. & ibi dicta per DD. à leg. exceptiones. leg. 2. in prima part. ff. de except.* At caſus noſter eſt longè ſa- 7
tis diuerſus; in eo enim fideiuſſor Iudicis incompetentiam non allegat, vt cauſa coram competenti tractetur, qua de re loquitur ritus, qui ſtrictè in caſu, de quo loquitur, eſt intelligendus; ſed quia per non præſentatiuum rei principalis veniret condemnandus ad pœnam in fideiuſſione contentam comparet pro ſuo intereſſe, & coram Iudice ſuo allegans actum eius obligationis fuiſſe, & eſſe nullum, & quemadmodum comparendo principalis hoc poſſet opponere, ita & eius fideiuſſor, quia
quoties exceptio reſpicit obligationem, & merita 8
cauſæ, ſicque cohæret rei, prout in caſu noſtro, ſicut competit principali, ita & eius fideiuſſori *dict. leg. exceptiones, in 2. part. & leg. omnes, ff. de except.* eoque magis in caſu noſtro, cum Ioſeph fideiuſſor non acceſſerit alienæ obligationi ſimpliciter, ſed vti principalis, alienam ſuam faciens, ſicque cenſendi ſunt duo rei debendi, quo caſu nemo dubitauit, vt pro ſuo intereſſe in exceptione propoſita ſit omnino audiendus, videantur Mangon. *deciſ. Florent.* 110. *num.* 3. 4. 5 & 6. Surd. *deciſ.* 301. *num.* 13. Carol. de Graſſ. *de except. in* 16. *except. n.* 44.

Nec pariter prædictis obſtant, quæ ſcripſerunt 9
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 122. *n.* 21. Maur. *de fideiuſſor. ſect. 1. cap. 5. num.* 17. Rot. *deciſ.* 1324. penes D. Seraph. & 321. & 560. penes D. Ludouiſ. vbi Rolan. *in addit.* & Mariſc. *lib. 2. var. reſol. cap.* 65. *num.* 7. ſi enim omnes voluerunt, quod quamuis regulariter obligatio fideiuſſoris eſt nulla, data nullitate obligationis principalis, tamen limitatur hæc communis concluſio, quando fideiuſſor obligauit ſe vti principalis principaliter, quia tunc ſuſtinetur eius obligatio, etiam data nullitate obligationis principalis; etenim reſpondetur hoc bene ſuſtineri poſſe, quando obligatio principalis eſt ad aliquid ſoluendum, eo enim caſu quia quod promiſſum eſt per fideiuſſorem,& in ſolidum obligatum adimpleri poteſt,non eſt ponere os in cælum,quod eius obligatio pro valida ſit diiudicanda, quamuis illa principalis

debitoris

debitoris nulla, & in hoc casu loquuntur DD. modo citati; at in casu nostro data nullitate obligationis principalis, quod fideiussor promisit, nimirum reum principalem præsentare, adimplere non potest, cùm nullum habeat modum cogendi principalem ad se præsentandum, ad quod fideiussor se obligauit, ex quo principalis est persona Ecclesiastica, & sic illud, ad quod fideiussor principaliter, & in solidum se obligauit, adimpleri nullo modo potest, & consequenter necessariò in hoc casu standum est regulæ; vt data nullitate principalis obligationis, corruet similiter obligatio fideiussoris, quamuis principaliter facta, & hoc est, quod in terminis nostris tenet Dom. Reg. Rou. *decis. 19. cit.* quem vide. Cætera, si quæ desunt, suppleant Domini mei.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Filius secundogenitus, an possit petere à primogenito partem pretij, quam pater expendit pro emendo titulo, sicuti potest pro emendo feudo?*

2 *Filius conferre non tenetur, quod pater expendit pro emenda militia, vel dignitate.*

3 *Tex.* in leg. 1. §. nec castrense ff. de collat. *bonorum in præsenti adducitur.*

4 *Filium primogenitum conferre cum fratribus suis pretium, quo feudum fuit emptum de iure regni disponitur, & consuetudine ipsius.*

5 *Consuetudo tantum habet de potentia, quantum habet de vsu.*

ARGVMENTVM.

Filius primogenitus, qui in feudo empto per patrem successit, an sicut tenetur conferre cum fratribus suis secundogenitis pretium, quo feudum illud emptum fuit, idque ex consuetudine, sic in Regno iudicandi, sic pariter teneatur conferre pretium, si quod pater erogauit in acquisitione Tituli, putà Principatus Ducatus Marchionatus, vel Comitatus: & de alijs.

ALLEGATIO CXLVIII.

1 OMINVS meus Regens Ferdinandus Brancia miles ordinis Calatrauæ, Dux Beuederij, de nostra iurisprudentia optimè meritus, his diebus me interrogauit, si Doctorem aliquem nusquam obseruassem, qui dixerit, quod, quemadmodum, mortuo patre feudatario, qui feudum pecunia mediante acquisierat, potest filius secundogenitus à primo, qui in feudo successit, petere partem pretij erogati in emptione feudi, ac si in arca illud repertum esset, idque non alia actione, secundum receptiorem sententiam, nisi iure collationis ex vulgata Theorica Andr. *in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, in addit. num. 39. de prohib. feudi alienat per Feder.* ita pariter posset eademmet actione petere partem pretij, si quod idem pater erogasset in acquisitione tituli Principatus, Ducatus, Marchionatus, & comitatus; & cum negatiuè respondissem; nimirum me nunquam obseruasse Doctorem, qui de hoc dubitauerit, considerabamus filium secundogenitum in petendo à fratre suo primogenito partem pretij à communi patre erogati in acquisitione tituli, prorsus actione carere, cum diuersa militet ratio in vno casu, quàm in alio; siquidem quod filius primogenitus teneatur cum fratribus secundogenitis conferre pretium à communi patre erogatum in emptione feudi, quod quidem pretium si ita impensum non esset, reperiretur in arca, in eoque ita succederet primus sicut & cæteri filij; suadet ratio, quia successit in re indiuisibili, ex qua fructus annuos, & tot commoda singulis anni diebus percipit; id quod non consideratur in successione dignitatis, ex qua nihil vtilitatis, aut lucri consequitur, sed tantùm simplicem honorem.

Et vt ferè in puncto ratiocinatur Anton. Fab. *de error. Pragmat. decad.* 41. *errore* 9. *num.* 6. 10. 11. nimirum an filius, pro quo pater militiam, siue dignitatem emit, teneatur, quod impensum est cum fratribus conferre, negatiuè respondit: Nam etsi propter illam dignitatem maximum videatur consequi honorem, huic tamen honori maximum pariter est annexum onus ipsiusmet dignitatis gerendæ, quod quidem onus necessariò sustinere cogitur, eoque magis addit Faber, si consideremus æquum non videri, vt quis præstare cogatur æstimationem illius rei, quam rem si filius ipse præstare vellet, non posset; dignitas enim hæc merè personalis est, ideoque à persona abscedere non valet, nec communicari vllo modo potest, allegat tex. indiuidualem *in leg. 1. §. nec castrensi ff. de collatione bonorum, ibi, sed an id, quod dignitatis nomine à patre datum est, vel debetur conferre, quia in commune, cogatur, videamus. Et ait Papinianus libro 13. quæstionum, non esse cogendum: hoc enim propter onera dignitatis præcipuum haberi oportere. Sed si adhuc debeatur hoc sic interpretandum est, vt non solus oneretur is, qui dignitatem meruit, sed communis sit omnium hæredum onus hoc debitum.* 3

His omnibus pro confirmatione aliud ego addidi, cui responsum aliquod accommodari non potest; nimirum cùm nullo iure caueatur, vt filius primogenitus cogatur cum fratribus suis secondogenitis conferre pretium, quo feudum à communi patre fuit comparatum; sed tantum hoc in Regno seruamus ex consuetudine præscripta sic iudicandi, quæ traxit originem à vulgatissima Theorica Andreæ *in dicto §. præterea Ducatus, à num.* 39. vt ex Minadoo, Anna filio, Regente Rouito, & Montano deduximus *lib. 2. resolutionum iuris cap.* 85. *& alibi*, hæc quidem consuetudo sic iudicandi non fuit aliter practicata, nisi in acquisitione feudi; nusquam autem in acquisitione tituli. Vnde cum consuetudo tantùm habeat de potentia, quantum habet de vsu, vt satis bene probant Tobias Nonius *consil.* 48. *num.* 23. Roland. à Vall. *cons.* 5. *sub num.* 10. *lib.* 3. & Hondedeus *consil.* 87. *num.* 49. *libro.* 1. & *consil.* 1. *num.* 46. *lib.* 2. consequens est dicere, vt quod consuetudine 4 5

dine introductum est in vno casu tantum, ad alium, quamuis similem extendi non possit; est enim consuetudo stricti iuris, & proprios terminos non excedit, illamque ad terminos eiusdem naturæ extendi haud posse, scripserunt Doctores modo citati, quorum satis ad rem, de qua agimus, memini *cit. cap.* 80. circa finem.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Electi Ciuitatis Neapolitana an habeant iurisdictionem corporalibus pœnis plectendi subditos annona.*

2 *Textus* in cap. cum personæ, de priuilegiis in 6. *adducitur.*

3 *Possessorium intentans, si allegat immemorabilem, an lite pendente sit manutenendus.*

4 *Textus* in cap. cum venissent, de institutionibus, *adducitur.*

5 *Titulus coloratus qui propriè dicatur.*

6 *Dominus Regens de Ponte* cons. 97. n. 19. volum. 1. *in præsenti adducitur.*

7 *Isernia noster in præsenti affertur ad propositum.*

8 *Dominus Regens Capicius Galeota*, primo tomo, controu. 51. *adducitur.*

9 *Textus* in dicto cap. cum personæ, *in nostro Regno nunquam fuit practicatus cum fisco.*

10 *Fiscus possessores ad titulum ostendendum, quando, & qualiter cogat.*

11 *Titulus coloratus quando, & qualiter assistat possessorio.*

12 *Consuetudo qualiter, & quando inducatur, & per quot vices debeat obseruari.*

13 *Præsumpta inuestitura quomodo, & qualiter prætendi valeat.*

14 *Textus* in cap. si quis per triginta, *in usibus feudorum, adducitur.*

15 *Dominus Camillus de Curte cum cæteris Feudistis huius Regni adducitur.*

16 *Assensus Regis, an præsumatur concessus ex longissima possessione rei.*

17 *Iurisdictionales actus in multiplici genere sunt.*

18 *Iurisdictionis exercitium fuisse apud aliquem, per quos actus probetur.*

19 *Præscriptio, siue titulus coloratus non requirit Principis scientiam in iurisdictionalibus.*

20 *Scientia præsumpta, an sufficiat pro titulo colorato.*

21 *Iurisdictionis possessorium, vt conseruetur solus status est attendendus.*

22 *Electi huius fidelissimæ Ciuitatis in subditos Annonæ merum, & mixtum imperium exercent.*

23 *Tituli infecti obstaculum, qualiter diluatur.*

24 *Priuilegium strictum, siue dubium per obseruantiam subsequutam recipit latam interpretationem.*

25 *Ciuitas Neapolitana per D.D. Electos qualiter repræsentetur.*

26 *Sententia processus, & iudicium factum in vna causa, non præiudicant in alia.*

27 *Priuilegium Principis, an operetur idem, ac consuetudo immemorabilis*

28 *Regalia Principis possunt per immemorabilem præscribi.*

29 *Textus* in cap. dudum de decimis, *adducitur cum Ofasco* decis. 100.

30 *Priuilegium qualiter, & quando præscribi possit.*

31 *Possessorij iudicium an decidatur cum termino.*

32 *Possessionis interruptio qualiter dicatur facta.*

33 *Litteræ Catholicæ Maiestatis in præsenti adducuntur, vsque ad n. 37.*

ARGVMENTVM.

Electi Ciuitatis Neapolis num iurisdictionem habeant corporalibus pœnis puniendi subditos Annonæ. Titulus coloratus quis dicatur, & cuius sit importantiæ. tex. *in cap. cum personæ, de priuileg. in 6.* declaratur, & an in Regno cum fisco procedat. tex. *in cap.* 1. §. *si quis per triginta, in tit. si de feudo defuncti militis*, num in Regno contra Regem allegari possit. Principis scientia an requiratur ad coloratum titulum inducendum. Fiscus possessores bonorum, quæ sunt de regalibus ad titulum ostendendum quando, & qualiter cogat: & de aliis notabilibus.

ALLEGATIO CXLIX.

CVM institisset Regius Fiscus declarari Electos huius præclarissimæ Ciuitatis nullam habere Iurisdictionem, corporalibus pœnis plectendi subditos Annonæ, cùm illos in eorum magisterio delinquere contigerit. Procurator Ciuitatis excipiendo allegauit, suos spectabiles Principales iusto titulo ab immemorabili

rabili tempore stetisse, & stare in pacifica possessione, seu quasi iurisdictionis prædictæ; sicque institit, sibi impartiri terminum ad probandum incumbentia, ac interim manuteneri Ciuitatem in sua quasi possessione, quouis remoto impedimento, quo factum fuit, vt in hoc summarissimo possessorio dubitaretur, quid iuris.

2 Contra Ciuitatem primò, & principaliter affertur dispositio tex. *in vulg. cap. cùm personæ, de priuil. in 6.* qua attenta, cùm huius iurisdictionis titulus non exhibeatur, sed tantùm allegatur insimul cum immemoriali possessione, seu quasi, quia ius prorsus resistit, vt possideatur res, quæ sine titulo possideri non potest, lite pendente non potest Ciuitas in possessione, seu quasi conseruari, & ita in terminis terminantibus, nimirum, vt donec, qui dicit in possessione, seu quasi ab immemorabili tempore reperiri exercendi Iurisdictionem, immemorabilem non probauerit, ab exercitio repellendus, sit, scripserunt ex recentioribus, qui antiquos referunt. Couar. *pract. quæst. cap.17. num. 6.* Iacob. Cancer. *var. resol. lib.3. cap.14. num.43.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 441. per tot.* Ioan. Franc. Capiblanc. *lib.2. de author. Baron cap.77. per totum, &* Cyriac. *controuers. forens. lib.1. contr.178. num.15. 16. 36. & 52.*

3 Cæterum, his non obstantibus, Ciuitatis iura in tuto sunt, eoque magis sub bono Principe, & Iudicibus, doctrina, & integritate præclarissimis; & vt pateat de veritate dico libenter, citra controuersiam procedere conclusionem modò firmatam, ex dispositione tex. *in d. c. cùm persona*, nimirùm, quod quando quis possidet rem, quæ sine titulo possideri non potest, si ad possessionem tuendam allegat immemorabilem, nullo pacto lite pendente possit in possessione conseruari, donec, & quousque immemorabilem probauerit; sed pariter citra controuersiam procedit, vt hæc eadem conclusio restringatur, siue limitetur, quoties possidens titulum produceret coloratum, taliter quod possit Iudex ad credendum induci iustitiam esse pro possidente, hoc enim casu fieret locus dispositioni text.
4 *in capit. cùm venissent, extra de institutionibus*, nec aliter procedere, quæ determinantur *in c. cum persona*; ita sanè scripserunt Abb. omninò videndus *in dict. cap. cùm venissent. num.8.* Antonius Capyc. *decis.6. num.10. & decis. 189.* quamuis de ea non bene senserit Sesse *de inhibit. cap.5. §.10. num.19.* Iacob. Menoch. *de retin. possess. rem. vlt. num.24.* Achill. de Grass. *decis. 5. de restit. spoliat.* Capiblanc. *in pragm.1. num. 235. de Baronib. & in cit. cap.77. num.17.* Ludou. Postius, post alios, quos ad nauseam refert, *in suo tract. de manut. obseru. 44. num.29.*

5 Sed videndum est, quis sit titulus iste coloratus, & an Ciuitas nostra eo fulcita sit. Titulus coloratus ille dicitur, qui oritur ex diuturna possessione, sicque aiunt Doctores antiquã possessionem sat esse pro coloratione tituli, & ad effectum, vt quis lite pendente sit manutenendus, adhuc lege resistente: ita satis bene Bellemer. *decis.455. num.2.* Felin. *in cons. 2. num. 27.* Rot. *decis.595. num.4. part.1. diuers. & 384. num.1.* penes Card. Caualer. & 194. *num.12. in collect.* per Po-
6 stium. Dom. Reg. de Pont. omninò videndos *cons. 97. num. 19. lib. 1.* quo loco dicit, quod quando certum est, aliquem diu possedisse, vel per informationem captam, vel alio modo, tunc lite pendente non esset ille possessione priuandus, quamuis versaremur super his, quibus lex resistit, quia tunc præsumeretur titulus, vel quia fuit allegatus, vel quia in iudicio ordinario plenè de eo constabit, sicque fieri locum dispositioni text. *in d. c. cùm venissent*, & demum *num. 26.* addit, quòd quando tractatur de possessione contra ius, si de ea constat, adiuuata titulo saltem colorato, tunc debet manuteneri, qui in possessione existit, at si non constaret procederet text. *in d. c. cùm persona*, idemq; in *cons. 31. num. 8. lib. 2.* August. Barbos. satis benè *voto decisiuo 52. num.19. lib.2.*

Hinc noster Andreas *in cap. Imperialem, num.68.* & 7
ibidem Affl. *in §. illud, in fin. de prohib. feud. alien. per Feder.* scitissimè scripserunt, quod si vassallus fuerit à Domino feudo spoliatus, ex eo quod inuentus sit sine titulo possidere, erit omnino restituendus, quamuis de titulo spoliati non constet, si tamen de colorata possessione fuerit doctum, istumque colorem probatum dici, si vassallus ipse spoliatus docebit, se longo tempore possedisse, putà decem, viginti, vel triginta annorum, idemque satis bene Peregr. *de fideicom. art. 52. n. 141.* quo loco nostrum insequendo Afflict. ait, nullo pacto opus esse, vt feudatarius spoliatus doceat de suo titulo, sed docto de colorata possessione restituendus est aduersus spolium Domini; & Rot. de Regaliis loquens, ait, quod quando tractatur de quasi possessione eorum, quæ sunt de regalibus, sat esse quasi possessionem decennalem *decis.17. num.18. part.1. diuers.* qui- 8
bus omnibus adstipulantur scripta per Dom. Reg. Capyc. Galeot. *controuers. lib.1. controuers. 51.* vbi de officiis, & regaliis agens probat, quod vbi constat, aliquem esse in possessione alicuius rei, vel iuris, Iudex debet illum, qui tempore litis motæ possidebat, conseruare, adhuc si ei ius commune resisteret, & vehemens iuris communis præsumptio contra eundem possidentem se offerret, procededere enim in hoc casu ait tex. *in dict. c. cùm venissent*, cui obstaret tex. *in d. cap. cùm persona*, quia dispositio illa procedit in eo, cui ius resistit, nec docet in promptu de possessione, secus autem, cùm de possessione constaret, sic possidens titulum præsumptum, siue coloratum deducens, allegat D. de Franch. *decis.210. num.4.* Menoch. *cit. remed. vlt. retinenda, num.21. & 24.* D. Reg. Lanar. *cons. 27. num.8.* Capyc. *dec. 13. 55. 77. 96. 189. & 299.* & D. Reg. de Pont. *locis superius relatis.*

Et ex hoc credo, communem illam conclusionem 9
in principio firmatam ex dispositione text. *in dict. cap. cùm persona*, in Regno nostro, cum Regio Fisco nunquam fuisse practicatam, nam, vt scripsi *lib. 2. mearum resolut. cap. 115. num. 16.* & in obseruatione ad decisionem D. Reg. Reuert. 111. secundùm meam nouissimam compilationem, hucusque non vidimus, nec à maioribus audiuimus, D. Regem nostrum possessores earum rerum, quæ sunt de Regalibus de facto spoliasse, sed ordinariè iura sua Regium Fiscum proposuisse, possessores ad titulom ostendendum vocando, id, quod pariter aduertit D. Reg. de Pont. *tract. de potest. Pro-* 10
reg. tit. de Regalibus imposit. §.6. num. 38. & ante eum Afflict. *in Constit. quæ incipit inter multas, intra n. 4.* per text. ad literam *in c. Regni, Item statuimus, quod si Procuratores Fisci*, secundùm ordinem Ioan. Ant. de Nigris 120. cuius notabilia verba sunt hæc. *Item statuimus, quod si Procuratores Fisci, vel alij Officiales, seu publica persona, ad quorum officium istud spectat, credant, possessiones aliquas, siue iura ad Fiscum spectantia detineri per aliquos occupata, detentores seu possessores ipsarum possessionum, seu iurium in competenti Tribunali conueniant, & contra ipsos, seruato iuris ordine procedatur, nec ipsarum possessione priuentur, antequam legitimè conuicti fuerint, & etiam condemnati*; in hoc tex. Niger noster *num.5.* explicando verba illa text. *iuris ordine*, dicit hæc verba, in tex. ibi *iuris ordine, qui est, vt possessor citetur, libellus offeratur, lis contestetur, iuretur de calumnia, & sentẽtialiter condẽnetur*, &c. Addo modo sic sancitum, sicque deinceps obseruatum, cum semper titulus præsumptus, siue coloratus, qui ex diutina possessione exoritur fuerit suppositus, ac proinde merito agnoscimus, possessores, lite pendente

dente in eorum possessione fuisse per Reg. Camer. conseruatos.

11 Sed videamus, si titulus iste coloratus Ciuitati nostræ assistit, & quis est, qui hoc non videat; nonne supra centum annos in promptu afferantur tot actus iurisdictionales, vltra alios in termino iudicij proprietatis adducendos, quibus plenissimè constat, Electos fuisse,& esse in possessione, seu quasi iurisdictionem criminalem exercendi in subditos annonæ, Dominis Proregibus, cæterisquè supremis Officialibus scientibus, & non solùm tacitè, sed expresè consentientibus, quorum quidem scientiam, siue tacitum, consensum in hoc Regno sat esse, etiam ad consuetudi-
12 nem præscribendam, decennali curriculo concurrente, & quod per duas dumtaxat vices ita seruatum sit, dixit,& satis notanter D. Reg. Reuert. *decis.* 24. cuius dictis satis conferunt scripta per D. Reg. Capyc. Galeot.*alleg.controu.*51.*num.*45.46.47.*&* 48. in quibus locis probat, & prudenter, Officialium scientiam in præscriptione, Principis scientiam esse, ad tradita per Sutd. *dec.*4. *num.* 6. & quod dicitur, Regis præsentiam in Regno necessariam esse, per Constitutionem *Consuetudinem,* procedere dumtaxat in casu particulari,nimitùm, quando agitur de præscribendo feudum ipsum,in terminis text. *in cap.* 1. §.*si quis per triginta,in tit.si de feud. defunct. milit.* ea quidem ratione,quia cum Prorex de nouo inuestire non valeat,non minus potest præsumpta inuestitura ab ipso prætendi,
13 ad tradita per Io. Vinc. de Ann. *in rubr. de vassall. decrep.ætat.à num.* 451.*& in singular.* 194. secus autem in cæteris iurisdictionalibus, vbi solam Magistratuum scientiam sat esse tuetur, idemque, & satis bene D. Reg. Valenz. *cons.* 93. *num.*45. vbi Bar.Imol.& aliorum auctoritate pro indubitato affirmat, Officialium scientiam, in præscriptione contra Principem sufficere.

14 At pro eo, quod ad casum nostrum pertinet, cessat omnis contentio, stante lapsu annorum centum, per quod quidem continuatum tempus actus producuntur iurisdictionales ab omni interruptione procul,vnde,siue de feudo, siue de iurisdictione agatur, fit locus legitimæ præscriptioni, quæ priuilegio æquiparatur, siue mauis præsumptæ inuestituræ, quæ ex iusta immemorabili possessione, seu quasi exoritur, Domini nostri Regis absentia, siue ignorantia non obstante; nam qnod dicitur text. *in dict.* §. *si quis per triginta,* propter Regis absentiam in Regno,contra Fiscum allegari non posse,vt dicamus,per hoc tempus præsumptam induci inuestituram,sine contradictore, Nostrates declarant secus esse, quoties immemorabilis temporis lapsus concurreret, iuxta Constitutionem *quadragenalem*, ita sanè ex recentioribus ratiocinati sunt
15 Camill.de Curt. *in diuers.iur.feud.*1.*part.fol.*73. *num.* 94.*& seq.& fol.*76. *à num.* 135. *vers.& propterea infertur ad notabilem quæstionem,vsque ad finem.*

Dom.Reg.de Pont.*cons.* 32. *num.* 18. *&* 19.*lib.* 2. Octau.Bambac.*in d.*§.*si quis per triginta,quæst.*10. *per totam,præsertim num.*70. Io. Andr. de Georg *in repet. feud.cap.*24.25.26.27.*&* 28.& Iulius Cæsar Gallup. *in method.iur.feud.part.*1.*cap.*4. *num.* 25. quibus placet addere Dom.Reg. Valenz. *loco cit.num.*44.vbi notabiliter probat,inter alias prærogatiuas consuetudinis immemorabilis eam esse, quod non requiritur scientia illius,contra quem introducitur.

16 Et à simili,in terminis Regij Assensus pro firmitate contractuum bonorum feudalium requisiti, qui in Regno successit in locum inuestituræ, vt per Andr. *in cap.*1.*quib. mod. feud. constitui potest*, & alios relatos per Octau.Bambac. *in cap.*1.§.*si minori,num.* 37.*in tit. si de feud. defunct.* si non producitur impetratus in forma solita, quod præsumatur concessus ex longissima possessione feudi, dixerunt Paris de Put. *in tract.de reinteg feud.cap* 40.*num.*23.& *cap.*133.*num.* 30. Matin.Frece.*lib.* 2. *de subfeud. quæst.* 28.*num.*4.*&* 5. D. Reg.Lanar.*cons.*94.*in fine.* D.Reg.de Pont.*cons.* 155. *num.*12.*lib.*2. Dom.Reg.Rouit.*in Pragm.*1.*ante num.* 20.*de priuileg.vniuersit.* vbi tuetur, validam fuisse capitulationem initam inter Baronem, & Vniuersitatem,quamuis Reg. assensus super illa non produceretur,quia iam erant elapsi anni centum, vnde capitulatio illa vallata censebatur assensu Regio præsumpto, ex dispositione legis, quem Vniuersitas allegauit, sicque opus non habebat,illum exhibere in forma solita. Ego ipse *resolut.iuris lib.*1.*c.*134.*num* 15.

Actus,inquam, iurisdictionales, qui producuntur 17
ad iurisdictionem fundandam, triplicis sunt generis; habemus enim quamplurima banna pænalia de mandato Dominorum Electorum, continuatis temporibus ab anno 1544. vsque ad hæc nostra tempora publicata.

Habemus pariter nonnulla diffinitiua decreta à Dominis Electis; cum voto Consultoris prolata, quibus constat, delinquentes in concernentibus annonam fuisse corporalibus pœnis afflictos, & innocentes absolutos, de quibus decretis in gradu appellationis,quam condemnati interposuerunt, sic se grauatos sentientes,in Collaterali Consilio per Consultores Ciuitatis relationes factæ fuerunt, vt latiùs ex facti nota hæc distincta apparent.

Habemus & tandem palam præ foribus Tribunalis S.Laurentij instrumentum,quo delinquentes de mandato Dominorum Electorum,ictibus plectuntur, vulgo dicimus,*Doue se danno li butti.*

Quod autem ex his omnibus,Dominorum Electo- 18
rum iurisdictio satis probetur, docent Doctores communiter *in cap. cùm Ecclesia Sutrina,extr.de causa poss.& propriet.*& latè Menoch. *de retinend. possess. remed.*3.*num.*585.

Et in puncto, quod emanatio banni probationem inducat quasi possessionis iurisdictionis, probant, & satis notanter Innocent.*in cap.dilectus,de capel.Monach.* vbi expressis verbis ait, censeri acquisitam quasi possessionem iurisdictionis in aliqua Ciuitate, vel Prouincia, per Banni emanationem, quamuis nemo inciderit in pœnas,in banno præscriptas,hoc est,dato, quod non probetur,ea ad effectum deductā fuisse.Bal. idemque,& satis bene *in leg.*2.*num.* 54.*Cod. de seruit. & aqu.* & *in eius Margarita in verb. possessio.* Anchar. *in cap.sine possessione,col.*20.*&* 22.*de regul.iur.in* 6.

Pract. Papiens. *in forma libelli in actione confessoria, in verb.plenam,& omnimodam,num.*10.*&* 11. Roman. *cons.*70.*num.*12. Dec. *cons.*694.*num.*12.Capyc. *decis.* 27.*num.*30.*in fine.*Iacob. Mandel. de Alba doctè satis *cons.*64.*num.*9.10.Marcell. de Mauro *Alleg.* 2. *n.* 11. Postius *cit.tract.de manuten.obseru.*31.*num.* 31. *& seq.* Dominus Reg. Capyc. Latro omnino videndus *decis.* 77.*num.*12.*&* 13. vbi probat,pro fundanda possessione alicuius iurisdictionis non requiri de essentia, vt probetur, quod fuerit decretis Curiæ obtemperatum, cum sat sit probari, bannum pænale esse promulgatum,quamuis ei non sit paritum.

Quodque decretorum prolatio iurisdictionem probet,dixerunt Bart. *in leg.*2.§.*hoc interdicto,ff.de itiner. actuque priuato.*Roman.*cit.cons.*70.*num.*13. Soc. Sen. *cons.*187.*lib.*2.Brun.*cons.*34.*num.*13.

Et de instrumentis ad pœnas infligendas destinatis, quod actus sint iurisdictionis Bald.*in l.data opera,num.* 28.*C.de his qui accus.non poss.*Alex.*cons.*43.*in fin.lib.*1. Brun.*loco supra citato.*

Quibus sic se habentibus, duo hac in re sunt om- 19
nino aduertenda, alterum, quod in his actibus magis communiter receptum est,nullam Principis scientiam

esse

esse probandam ad præscriptionem, siue coloratum titulum inducendum, vt ex Petr. Iacob. *in sua praxi in capit. de libelle super iurisdictione, in princ.* notat Auendan. *de exequend. mand. lib. 1. part. 1. c. 2. n. 24. & 25.* post Abb. & alios, quos allegat.

20 Alterum, quòd etiã si Principis scientia requireretur (circũscriptis prædictis) hæc satis præsumeretur, nedũ ex in facto deductis, sed etiam ex eo, quòd hæc omnia per tot annorum curricula publice, & palàgesta sunt, vt optimè ad rẽ argumentatur Menoch. *cons. 1156. n. 66. in fin.* etenim funiculus in Tribunali S. Laurentij præ oculis omnium semper existit, & signanter EE. DD. pro tempore Proregum, cæterorumque Supremorum Officialium, quando contingit, ad publica Comitia incedere, & conuenire, nulla vnquam subsequuta querimonia; immò à maioribus percipimus, inuictissimum Carolum Cæsarem fælicis recordationis, dum ad Diui Laurentij Templum accederet, funiculum illum vidisse, de eoque inuestigasse, auditoque instrumentum esse, quo Spectabiles Electi pœnas irrogabant in delinquentes in re annonaria, acquieuisse.

21 Quò fit, vt nulli sit dubium, ex his omnibus sic breuiter exaratis, Statum iurisdictionis Dominorum Electorum in concernentibus Annonam resultare, in eoque fore illos conseruandos, cùm adhuc in iurisdictionalibus, non ius, sed status sit attendendus, vt latè probat Peregr. *de iur. fisc. lib. 1. tit. 2. n. 55. cum seqq. arg. l. 1. C. de Sum. Trinit. & fide Cathol. cit.* Bal. *in c. olim, extr. de rescript. & in rubr. C. de fructib. & lit. expẽs.* Boll. *in tit. de crimine les. Maiest. n. 82.* & Restaur. *de Imper. q. 53. n. 20.* quibus nos addimus nostrum D. Regen. Capyc. Galeot. *controuers. lib. 1. controu. 9. num. 17.*

22 Et pro coronide, quod Electi huius Fidelissimæ Ciuitatis in subditos annonæ Iurisdictionem, ac merum imperium exerceant: testis est insignis Dominus Regens de Tapia, qui in hoc Regno, ferè per annos sexaginta Regi nostro inseruiendo, togatus militauit, *lib. 7. Iuris Regni in Pragm. 2. sub tit. de administratione Vniuers. vers. vel per concilium,* quem rogo videri, quia satis bene loquitur.

23 Nec in aliquo nostris Dominis Electis obstabit id, quod ad prædicta destruenda opponitur ex aduerso de titulo allegato Serenissimorum Regũ Ladislai, & Ferdinandi Primi, in causa, quã habuimus cũ Præfecto Annonæ, quo attento, forsan tueri posset, qood cùm ab illis Regibus merum Imperiũ Dominis Electis concessum non sit, sed tantùm ciuilis Iurisdictio demandata, nimirum, vt subditi Annonæ, cùm in eorum magisterio delinquere contigerit, pecuniaria pœna mulctentur, immemorabilis possessio, de qua supra, nullius momenti Ciuitati esse potest, quasi constet de titulo infecto, ad tradita per Innoc. per illũ text. *in c. dudũ, n. 2. extr. de decimis;* Etenim huic factæ oppositioni multifariã respõdetur.

24 Primò, non impertinenter tueri posse, adhuc iurisdictionem criminalem, benè ponderatis verbis Gratiarũ, Dominis Electis fuisse concessam, vel saltem illarum tenore attento, de hoc dubitari posse, quod quidem dubium ex antiquata obseruantia per centum, & tot annos inde sequota, clarum sit, vt criminalis Iurisdictio à dictis Serenissimis Regib. intelligatur concessa; etenim receptissimum est, priuilegium strictum, siue dubium, ab vsu, & consuetudine subsequuta, latam recipere extensionem, & interpretationem, ita satis notanter Freder. de Senis *cons. 61. n. 2. vers. præterea consuetudo.* Alex. *cons. 9. n. 3. lib. 5.* Soc. *cons. 63. n. 11. lib. 3.* vbi dicit, concessionem præcedentem, per subsequutam obseruantiam interpretari, etiam si verba non paterentur. Crau. *cons. 101. n. 4. & cons. 118. n. 2.* Menoch. *cõs. 49. n. 20. & seq.* Surd. *cons. 224. n. 7. & cons. 275. num. 12.* Put. *decis. 15. n. 2. lib. 2.* Mantica *decis. 320. num. 5.* quo loco dicit, Priuilegia, quæ sunt leges priuatæ, *can. priuil. 3. dist. l. ius singulare, ff. de l.* ab obseruantia subsequuta optimam recipere interpretationem; immò magis a consuetudine, quàm à iure communi illa interpretari addit, nec huiusmodi obseruantiam, quæ consuetudo dicitur interpretatiua, longi temporis præscriptione indigere, allegat Paul. Castrens. *cons. 347. n. 4. lib. 2.* Aret. *cons. 11. n. 5. ad finem,* & Crauet. *cons. 118. nu. 2.* eandemque conclusionem probant pariter Seraph. *decis. 1410. num. 16. & 17.* & Rota satis bene *decis. 451. n. 3. in residuo, 5. par. recent.*

Secundò respondetur, quando diceremus, sub cõcessione facta à Serenissimis Regibus Ladislao, & Ferdinãdo Primo, nullo pacto iurisdictionem comprehendi criminalem, non per hoc, quia hic titulus fuit allegatus in causa Præfecti annonæ, affert in præsentiarũ præiudicium aliquod in hac causa mota per Regium Fiscum contra Ciuitatem; nam circumscripto, quòd in illa causa fuit allegatus per tunc Dominos Electos, qui cùm Ciuitatem non repræsentarent, ad tradita per *Franc. de Petr. cons. 46.* eidem præiudicium afferre non poterunt; dico, quod cùm hæc diuersa sit causa ab illa, & inter diuersas personas, sit locus receptissimæ conclusioni; nimirum, iudicium, processum, & sententiam, quæ in vna causa fiunt, non procedere, siue præiudicare in alia, personam alteram respiciente, *iuxta tit. cap. res inter alios acta,* ita satis bene Soc. Iun. *cons. 37. n. 1. vol. 4.* Alex. & communiter omnes *in l. sæpè, ff. de re indic.* facit text. *in l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pactis.* Mascard. *de probat. concl. 33. n. 36.* vbi addit, quod sicuti non nocet, ita etiam nec patrocinatur, ad tex. *in l. 1. C. quand. res indic. non nocet.* 25 26

Tertiò, & meliùs, supponamus, citra præiudicium veritatis, quod titulus ille fuerit allegatus in illa causa à tota Ciuitate, siue à personis, quæ illam repræsentare poterant, & quod verè sub concessione à dictis Dominis Regibus facta, iurisdictio non comprehendatur criminalis; peto ego, eritne nobis per hoc os clausum, vt in hac, de qua agimus causa, alium non valeamus allegare, & producere titulum, quo probare possimus, merum imperium in subditos annonæ Dominis Electis fuisse concessum? certè nulla lex hoc vetat; etenim si Carolus Cęsar, siue Rex Catholicus iurisdictionem criminalem Ciuitati cõcessisset, nulli dubium est, quod hanc exhibendo concessionem, res nostra in tuto esset; quodnam ergo nocumentum nobis erit, dum non exhibemus titulũ Principis, & sic hominis; bene tamen titulum legis; potestne inter vnum, & alterum titulum discrimen aliquod constitui; sonat enim in auribus omnium conclusio illa, vt immemorabilis possessio priuilegio æquiparetur, quodque tantum operetur Regia largitio, quantum immemorabilis possessio, sunt Iura nimis vulgata *in cap. super quibusdam, §. præterea, de verb. signif. in c. 1. circa fin. de præscript. in 6. in leg. hoc iure, §. ductus aquæ ff. de aq. quotid. & æstiu. in l. 1. §. fin. ff. de aqu. plu. arc.* & in his locis, & alibi DD. communiter, quos ad nauseam refert Ant. Gabr. *commun. concl. lib. 5. tit. de præscript. concl. 1. num. 1 & 2.* Gaballin. *milsloquio 571.* Peregr. *de iure fisci lib. 1. tit. 2. num. 61.* vbi probat, vt omnia, quæ sunt priuilegio quæsibilia, acquiri etiam possint præscriptione immemorabili, allegat Abb. & Dec. *in capit. cùm contingat, extr. de foro compet.* & Cardin. in Clement. a. *in fine, de Relig. domib.* idemque ex nostratibus Dominus Reg. Reuert. *decis. 30. libro 6. alias 495.* secundum meam compilationem. 27

Montan. de *Regalib. in preludiis, n. 31. vers. Consuetudine immemorabili acquiruntur Regalia*, vbi dicit, quòd quando immemorabilis est pro nobis, titulum allegare opus non est, quia immemorabilis possessio dicitur priuilegium.

28 Dominus Reg. & Præs. de Curte *in cit. diuers. Iuris feudalis fol. 73. à n. 90. ad 95.* quo loco dicit, ea, quæ sunt de regalibus Principi reseruatis, per vsum temporis immemorabilis acquiri posse, assignat ratioñe, quia vsus tanti temporis, vim habet priuilegij, iurib. paulò ante citatis, subdẽs, quod immemorabilis tantæ est potestatis, quòd præsumptionem inducit, iuris, & de iure, contra quam probatio non admittitur in contrarium, ac propterea regulam constitui posse, quòd omnia, quæ priuilegio mediante acquiri possunt, possint pariter quæri per immemorabilem, & n. 148. addit, ex probatione tanti temporis resultare, vt præsumatur præcessisse inuestituram, idque satis benè probat etiam D. Reg. Rou. *in cit. prag. 1. ante n. 20. de priuil. vniuers.* dùm dixit, Capitulationẽ initã inter Baronem, & Vniuersitatem ex lapsu centum annorum, vallatam censeri assensu Regio præsumpto ex dispositione legis, quam Vniuersitas allegauit, sicque illam opus non habuisse, assensum in forma solita exhibere.

29 Si igitur einsdem ponderis, & virtutis est immemorabilis possessio, cuius est priuilegiũ; dùm illa Ciuitati assistit, deque ea magis in Iudicio proprietatis constabit, non est, de quo in præsentiarum dubitari possit; Etenim opportuna esset oppositio, vt immemorabilis nullius sit releuantiæ, quando constar de titulo inualido, si diceremus, Dominos Electos per centum, & tot annos merum imperium in subditos Annonæ exercuisse, ex concessione sibi facta à Regib. Ladislao, & Ferdin. I. quæ modò inualida detegitur, sic. n. loquitur Innoc. in terminis illius tex. *in d. c. dudũ*, vbi Prior Hierosolymitani Hospitalis decimas Episcopo soluere recusans, ad eius fundandã intentionẽ probauit, per tempus immemorabile non soluisse, ac insimul cum immemorabili exhibuit titulum Regis, ac Reginæ Vngariæ, à quibus Hospitale prædictum exemptionem à decimis soluendis obtinuerat; qui quidem titulus, ex defectu potestatis concedentiũ nullus erat, ac proindè Priori exhibenti illum, suffragari non posse, statuit Pontifex ille Sãctissimus, & pariter in his terminis loquitur Cacb. *decis.* 100. At in casu nostro titulus præfatorum Serenissimorum Regum est validissimus, & quod Fiscus prætendere potest, illud tantùm est; nimirùm, vt sub hac concessione, merũ Imperium non comprehendatur; Vnde si nos huic Fisci prætensioni adhærere velimus, nõ ex hoc oritur, vt immemorabilis possessio, quæ nobis assistit, corruat; quia si dicimus, à Ladislao, & Ferdinando, & sic ab homine acquisiuisse Ciuitatem iurisdictionẽ Ciuilem tantum, acquisiuit demùm à lege alterã, nimirum Criminalem, quæ inter se non sunt aliter repugnantia, sed benè compatibilia, sic raticionatur Dom. Reg. Lanar. *cons.* 94. vbi

30 *n. 5. & 6.* duos in hac materia distinguit casus, quorũ primus est, quando tractatur de præscriptione eius, quod continetur in priuilegio: nam si demùm detegitur, priuilegium esse nullum, possessio, quantumuis immemorabilis corruit prorsùs, hic nõ est casus noster, sed alter, nimirùm, quando tractatur de acquisitione eius, quod non continetur in priuilegio, putà, si priuilegium continet minus quàm est per tempus immemorabile quæsitum (quod est summum, quòd Fiscus in hac caosa prætendere potest) & in hoc casu, cùm priuilegiũ, & immemorabilis possessio non sint contraria, simul in eadem re bene procedunt, & pinguius succurritur per possessionẽ immemorabilẽ in eo, quod in priuilegio nõ continetur, allegat Andr. *in Cõst. In locis domanij*, qui in fortiorib. terminis docet, posse Baronẽ pręscribere ea, quæ in priuilegio suæ inuestituræ sunt Regi reseruata: ideq; & fere in propria materia nostra D. R. Capyc. Latro *consult. iur. li. 1. consult. 2. à n. 20. vsq; & per totũ 14.* vbi cùm aduersus Regiũ Fiscum instantem, Principem Conchę fore cogendum ad relaxandum iura Portulaniæ, põderũ, & mensurarum, quæ in suo Comitatu Calentiæ possidebat, inter alia opposuisset conuentus de titulo resultante ex immemorabili possessione, replicante Fisco, immemorabilem conuento non opitulari, quia constabat iam de titulo hominis, in quo nullo pacto legebatur concessio iuris Portulaniæ, sicque non potuisse conuentum præscriptione se tueri, ex eo, quòd de titulo inualido, & vitioso constabat, ad tex. *in d. c. dudũ*, consultus D. Reg. qui in Reg. Cam. victoriam pro cliente reportauit, respondit, & probauit, titulũ hominis, qui in illa causa fuerat productus, nullatenus fuisse præscriptioni cõtrariũ; sicq; potuisse Baronẽ conuentum, priuilegio, & præscriptione vti; imò, quod poterat præscribere, etiam ea, quæ in priuilegio extiterant Principi concedenti reseruata.

Minus etiam obstat nobis vana altera oppositio, 31 quæ fit, nimirum, immemorabilem possessionem, seu quasi nostrorum Dominorum Electorum exercendi iurisdictionẽ criminalem in subditos annonæ, fuisse in an. 1578. 1581. & 1587. interruptam, idque constare ex Regiis litteris, Dominis tunc Electis directis, quæ impressæ circumferuntur. Primò enim respondetur opportunam extitisse oppositionem hanc, si de proprietatis iudicio ageremus, at quia in casu nostro versamur in possessorio summariissimo, sicque dato iuris termino, ante omnia prouidendum, an lite pendente sint Domini Electi in eorum quasi possessione manutenendi, & conseruandi, sat est nobis docere de titulo colorato, qui oritur ex diutina possessione; decem, nimirum annorum, quam cùm Ciuitas enixè demonstrasset, & longè maiorem, absque vllo obice, non est cur hodie in hoc interdicto interim de allegata interruptione tractari possit.

Secundò respondetur, quòd si iudicium proprie- 32 tatis esset in limine expeditionis, adhuc dicimus, nullius ponderis esse oppositionem, quæ fit de allegata interruptione, mediantibus litteris Regiis paulò ante enunciatis, nam si de eo dumtaxat nos agimus, nimirùm an Domini Electi possint corporalibus pœnis subditos annonæ punire, cum in eorum magisterio delinquere contigerit, hucusquè in litteris prædictis non legimus, non vidimus, nec audiuimus, Regium Fiscum instituisse, per Supremũ Magistratum declarari iurisdictionem hanc Ciuitati non competere, ac super instantia ista fuisse litem contestatam, quo casu diceretur de iure interrupta possessio, ex dispositione tex. *in l. more litis, C. de rei vendic.* minusque legimus in litteris prædictis, nec alibi vidimus, neque audiuimus, per Collaterale Cõsilium fuisse Dominis Electis ordinatum, ne corporalibus pœnis afficiant subditos annonæ, cùm illos delinquere contigerit; sed quòd aduersus illos M. C. causarum criminalium, siuè alius Iudex priuatiuè procederet, prout demùm in huius mandati exequutionem processisset; quo etiam casu diceretur interrupta Dominorum Electorum quasi possessio, in quibus sanè terminis loquitur Abb. *in capit. illud, & in cap. auditis, extra de præscript.* quem sequitur Balbus *de præscript. 3. part. 6. & vltima principalis, num. 40. vers. primò quæro, fol. 56. in paruis*; vnde his sic stantibus, non video, cur in hac causa de interruptione immemorabilis possessionis, seu quasi Dominorum

minorum Electorum circa exercitium iurisdictionis criminalis in subditos annonæ, tractari possit.

33 Sed ad maiorem claritatem iustitiæ, quam in hac causa fouet Ciuitas, examinemus quæso, quid in dictis Regiis litteris continetur. In primis sub datum 16. Octobris 1578. aliud non continetur, nisi Reg. Consensus conclusioni factæ per Ciuitatem, vt panis, qui in posterum conficeretur, nonnisi duarum specierum comederetur, abolita tertia, quæ dicebatur *à rotolo*, & quòd pro huius conclusionis obseruantia, ea imponeretur pœna, quæ Dominis Electis videretur, sic assentiit, & mandauit Dominus tunc Prorex Marchio de Mondeyar, cum voto Collateralis Consilij sub die, & anno prædictis.

34 . Subsequuntur aliæ litteræ sub dat. 16. Ianu. 1581. supplici libello Dominorum Electorum præcedente, in quo asseritur; quòd cum esset emanatum bannum cum consensu, & voluntate prædecessoris D. Proregis pro obseruantia conclusionis per Ciuitatem, vt supra factæ, ne sub pœna Regiarum Triremium potuisset confici tertia illa species panis, quæ denominabatur *à rotolo*, aliquam illud pateretur difficultatem, circa obseruantiam contentorum in eo, ob pœnam Regiarum Triremium contrauenientibus impositam, quia multum intererat, vt declararetur, quo pacto bannum prædictum obseruari deberet, vel moderari, supplicatum fuit Domino Proregi successori, vt quòd circa hoc iustum, & conueniẽs erat, prouidere dignaretur; cui quidem supplicationi respondit Dominus ille Prorex D. Ioan. de Zunica, approbando pœnas impositas in dicto banno, ex quo in exequutionem Regij mandati priùs dati, imposita erant; sed quia eodem banno, easdem pœnas Electi imposuerant aduersus Pistores *che lauorassero* hæc sunt verba Regiarum litterarum) *il fiore, tanto delle farine bianche destinate à lauorare il pane biancho, come à quelle destinate à far pane bruno*, &c. mandauit Dominus Prorex, ex quo impositio dictarum pœnarum erat contra formam dicti præcalendari Regij Ordinis, vt moderarentur, sicque illæ imponerentur pœnæ, quæ in capitulis *del ben viuere*, ab Electis imponi poterant; hoc est illud, quod continetur in dictis Regiis litteris; quæro modò, harum litterarum tenore attento, quo pacto ex aduerso prætendi potest, fuisse per hoc interruptam possessionem, seù quasi iurisdictionis criminalis, quam ab immemorabili tempore nostri Domini Electi exercuerunt aduersus subditos annonæ, cùm deliquerint: si dices, fuisse interruptã, quia Dominus tunc Prorex mandauit; vt aboleretur pœna Regiarum Triremium, quam Electi in casu prædicto imposuerant, hæc est summa vanitas.

Primò, quia sic fuit ordinatum in illo casu particulari, & maxima cum ratione, si verum est, quod in dictis Regiis litteris habetur, nimirùm, bannum fuisse emanatum non seruata forma ordinis Regij.

Secundò, quia nullo pacto nos contendimus, pœnas per Electos in eorum bannis impositas corporales, à Dominis pro tempore Proregibus moderari, vel tolli non posse, sed quod iustissime prætendimus, illud est, vt non possit Dominus Prorex Electis prohibere, ne iurisdictionem exerceant criminalem aduersus subditos annonæ, cùm illos delinquere cõtigerit: hæc enim prohibendi potestas in sola Domini nostri Regis persona residet, nec aliter illam Dominis Proregibus communicatam agnoscimus, & in hunc modum vnico verbo satisfacimus alteri, quæ fit, oppositioni, nimirùm Ciuitatem hanc Fidelissimã nullo pacto dici posse, iurisdictionem, de qua agimus acquisiuisse, nisi in officium, & successiue reuocabilem ex Affl. *in c. 1. §. item si quis, in tit. quib. mod. feud. amittatur*, de quo meminit Montan. *in suo tract. de regalib. in verb. potestas constituendorum magistratuum, n. 15.* nam quando dictum hoc pro vero supponere velimus, cùm vsque adhuc Serenissimus ac Piissimus Rex noster illam non reuocauerit, non video, cur sermo iste exierit, quòd quando iurisdictio est in officium concessa, potest à Principe reuocari.

Superuenerunt & aliæ Regiæ litteræ sub datum 35
17. Aprilis eiusdem anni 1581. quibus mandatum fuit tunc Dominis Electis, vt omnia banna emanata circa concernentia annonam huius Ciuitatis, in vnũ redigerentur, cùm ex multiplicitate bannorum desuper promulgatorum magna oriebatur confusio, & respectu pœnarum, quòd illæ imponerentur, quæ in capitulis *del ben viuere* præscriptæ reperiebantur, exceptis tamen illis casibus, in quibus maior pœna de mandato D. Proregis imposita extitisset, & quòd nullo pacto imponerentur pœnæ Domini Proregis arbitrio reseruatæ, ex quibus quidem Regiis litteris prætendit Regius Fiscus, euidenter constare corporalium pœnarum comminationem fuisse Dominis Electis interdictam, & successiuè possessionem, seu quasi immemorabilem interruptam: At nos respondemus, prætensionem hanc Regij Fisci, nullius ponderis esse, quandoquidem in casibus prouisis in capitulis *del ben viuere*, pœnæ inibi præscriptæ nunquam auctæ fuere; sed quia crescente hominum malitia, multa in præteritum contigère, & in dies contingunt, quæ in capitulis prædictis determinatã non habentur; proinde in diuersis casuum contingentiis, non immeritò illæ à Dominis Electis impositæ fuerunt, pœnæ, quas ipsis pro bono publico imponi visum fuit, patet, quia in eisdèm Regiis litteris annuitur pariter, maiores pœnas in aliquibus casibus à Dominis Proregibus impositas fuisse, quàm illas in dictis capitulis contentas; ergo non omnia fuerunt prouisa in capitulis prædictis; sed quicquid sit de hoc, nostra contentio, vt diximus in præcedenti, versatur, an Domini Electi sint conseruandi in eorum immemorabili possessione, seu quasi exercitij iurisdictionis criminalis in subditos annonæ, cùm illos delinquere contigerit; In hac enim controuersia, vt fuit supra demonstratum, nulla se offert interruptio, ergo; etenim fac, vt subditus annonæ contraueniat banno, de ordine Domini Proregis emanato cum comminatione pœnæ corporalis, nonnè Domini Electi in ea possessione, seu quasi semper extitere, cognoscendi, & puniendi sic delinquentem? certè sic.

Subsequuntur aliæ Regiæ litteræ sub datum 17. 36
Aprilis 1587. quæ potius Dominorum Electorum fundant intentionem, quàm illam elidunt; in illis .n. habentur vndecim capitula prouisionalia super venditione carnis cum impositione pœnarum corporalium, dataque potestate Electis pro illorum obseruantia publicari faciendi banna, ac pœnas exequendi aduersus contrauenientes, absque figura Iudicij, quid melius pro Ciuitate?

Aliæ, quæ producuntur litteræ sub datum 23. Maij 37
eiusdem anni 1587. non obstant, imò prosunt; nam quatenus ex illis constet, eo tempore Dominos Electos, tunc Domino Proregi supplicasse, vt in bannis aduersus *Coyrarios* promulgandis, vltrà pœnas pecuniarias, corporales etiam iniungerentur, sicque per hoc contendat hodie Reg. Fiscus satis constare, iurisdictionem criminalem pœnes Electos nullatenus residere, quia si illam habuissent, non aliter tunc Domino Proregi supplicassent, vt eis permitteretur pœnas imponendi corporales. Respondetur, ideo illius temporis Electos ità supplicasse, quia *Coyrarij*, aduersus quos bannum erat promulgandum, non erant subditi annonæ, provt nec eos ad præsens esse

contendunt; sicque necessariò ad Dominum Principem recurrendũ erat;vnde fac modò, vt hi *Coyrarij* banno prædicto contraueniant, cũ certũ sit incidere eos in pœnam triennalis remigationis, ex potestate Dominis Electis tributa, dubitari non potest, esse illos Iudices competentes ad cognoscendum de crimine isto contrauentionis banni prædicti,sicque ex hoc eo magis Dominorum Electorum iurisdictio criminalis enixa detegitur.

Hæc satis ad demonstrandam iustitiam Ciuitatis.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Auctores, qui de Sanctis Iusto Orontio, & Fortunato scripserunt.*

2 *Septem honoris qualitates, quibus ab immemorabili tempore hi sancti culti & venerati fuerunt.*

3 *Hi septem honores sunt, qui omnibus Sanctis debentur, & tribui solent.*

4 *Vt pro sancto quis habeatur, sufficit, vel in eius honorem templa,& Altaria Deo esse dicata, vel sacrificium in illorum memoriam Deo esse oblatum.*

5 *Ecclesia vniuersalis, vel etiam particularis, antiqua consuetudo cum expresso, vel tacito Sedis Apostolicæ consensu sufficit pro veneratione Sanctorum, & festi celebratione, ac officij recitatione.*

6 *Consuetudo hæc debet esse immemorabilis, quæ instar censetur tituli, & vim priuilegij obtinet.*

7 *Ex Constitutione Vrbani Octaui immemorabilis hac in re temporis cursus est is, qui excedit metum centum annorum.*

8 *Cultus adhibitus notoriè sanctis vltrà centum annos facit præsumere scientiam summi Pontificis, & multò magis Ordinarij loci.*

9 *Constitutione Gregorij XIII. prohibetur nominum sanctorum particularium Ecclesiarum in Martyrologio descriptio, non autem illorum cultus, & officij soliti recitatio.*

10 *Ex rubrica Martyrologij Romani nomina sanctorum, de quorum Canonizatione non constat, sed de consuetudine in particularibus Ecclesiis coluntur,legi poterunt etiam primo loco,*

11 *Clausula Martyrologij,* & alibi aliorum plurimorum Sanctorum, *comprehendit quotquot per orbes sanctitatis sub titulo, etiã absque canonizatione venerantur.*

12 *Ex rubrica Breuiarij Romani potest recitari officium duplex de sanctis non canonizatis à Sede Apostolica qui de consuetudine alicuius particularis Ecclesiæ coluntur, qui tamen cultus debet esse solemnis.*

13 *In Kalendario Romano tantùm sancti, quorum recitatur officium, in Martyrologio verò omnes sancti ab Ecclesia approbati scribi consueuerunt.*

14 *Cultus solemnis qualis sit.*

15 *Dispositio particularis ex ratione particulari restringitur.*

16 *Rubrica Breuiarij Romani sunt veluti iuris communis totius Ecclesiæ regula.*

17 *Pij V. Constitutio non derogat consuetudinibus festorum solemnium sanctorum, quæ in Breuiarij rubrica seruari constituit.*

18 *Officium pro sanctis non canonizatis dici non potest.*

19 *Nisi sint Sancti, qui ex immemorabili consuetudine ab Ecclesiis particularibus coluntur.*

20 *Canonizationes Sanctorum duobus modis in Ecclesia Dei introducta sunt.*

21 *Canonizabatur particulariter olim ab Episcopis in eorum Diœcesibus.*

22 *Natalitia sanctorum Martyrum Romæ olim Notarij scribebant, & in aliis Ecclesiis aliqui ex eorum Clero.*

23 *Memoria vocabantur Ecclesiæ, quæ in Sanctorum Martyrum honorem Deo consecrabantur.*

24 *Felix I. decreuit, vt quotannis sacrificia martyrum nomine celebrarentur, quod antea traditione tantùm seruabatur.*

25 *Canonizandi Sanctos modus fuit prius introductus quoad Martyres, quam quoad Confessores.*

26 *Mos canonizandi particulariter cessauit.*

27 *Canonizandi secundus modus vniuersaliter ab Alex. III. & Innoc. III. præscriptus fuit.*

28 *Canonizati tamen ante hos Pontifices vnde cim sancti fuerunt quorum nomina scribuntur num. 30.*

29 *Sanctus aliquis an Canonizatus fuerit ante annum 804.*

31 *Sancti ab Alex. III. canonizati.*

32 *Sancti vsque ad tempus Vrbani VIII. Canonizati ad septuaginta duos tantùm accedunt.*

33 *Cæteri autem omnes sancti de consuetudine coluntur.*

34 *Canonizandi alius modus in Synodo Prouinciali.*

35 *Consuetudines colendi Sanctos non canonizatos magno periculo subiacent, non tamen ab hoc improbanda, quæ piè introducta & legitimè præscripta sunt.*

36 *Acta ab Apostolis.& signanter à D.Paulo non omnia scripta fuerunt à S.Luca.*

37 *Coniectura de Tito Iusto,cuius mentio habetur in Actis Apost.c.18.vt idem sit,ac Sanctus Iustus Martyr,qui Liciy colitur.*

38 San

38 *Sanctorum Acta ex monumentis, & tabulis, ac manuscriptis antiquis Ecclesiarum desumi solent.*

39 *Paulo Regio in vitis, quas de Sanctis scripsit, fides adhibenda est.*

40 *D. Pauli Apostoli Discipuli innumeri fuerunt.*

41 *Acta martyrum Romanorum Pontificum iussu congesta magnam iacturam passa sunt tempore Imperatorum, qui Christianos persequebantur.*

42 *Sacra Congregationis Rituum decreto percipitur, quod nihil constituatur de sanctis, de quibus in Calendario Romano seu rubricis Breuiarij nihil habetur, sed eadem Sacra Congregatio consulatur: ex hoc tamen decreto non videntur prohibita festa, & officia de Sanctis ab immemorabili tempore celebrari solita.*

43 *Renunciatio non præsumitur, & est strictè intelligenda.*

44 *Cedent, vel renunciant possessionem, vel dominium de iure perdere videtur, sed si postea de facto incumbat, & inhæreat possessioni est manutenendus, & reintegrandus si spolietur.*

45 *Scandalum magnum orietur ex mutatione, vel innouatione cultus sanctorum: ideóque nihil mutandum.*

46 *Sacra Rituum Congregatio vetuit eligere in patronos locorum, nisi illos sanctos quos vniuersalis veneratur Ecclesia.*

47 *Eius tamen decreto non fuit abrogatum patrocinium sanctorum, qui ante illius publicationem in diuersis locis pro patronis habebantur.*

48 *Sancti Iustus, & Orontius ab immemorabili tempore à Populo Liciensi pro suis patronis habiti sunt, idemque supplicauit pro sancto Fortunato, quem ab immemorabili tempore Ecclesia Liciensis, vti sanctum, licèt non vti Patronum venerata est.*

49 *Horum Sanctorum præcipuè verò Orontij ope, & precibus Ciuitas Licij, & vniuersa eius Prouincia à pestilenti lue præseruata fuit, ac innumera beneficia quotidie à Deo obtinet.*

ARGVMENTVM.

Cultus, & Veneratio Sanctorum, eorumque canonizationes in vniuersali, & particularibus Ecclesiis enarrantur; Quodque cultus sanctorum, qui in particularibus Ecclesiis venerantur, licèt canonizati non sint, si solemniter, & per immemorabilis temporis cursum fuerit illis adhibitus, piè, & rectè, etiam iuxtà nouas Summorum Pontificum Constitutiones, & rubricas Martyrologij, & Breuiarij Romani, eodem modo continuari in futurum valeat, taléſque sancti in patronos eligi, festum illorum, & Missam celebrari, ac officium recitari possint, cum decreto Sacræ Rituum Congregationis, quæ ita approbauit, & indulsit.

ALLEGATIO C L.

T Eminentissimis Patribus Sacræ Rituum Congregationis pateat Institiția Ciuitatis, & Capituli Lyciensis ad obtinendum, vt Sancti IVSTVS Martyr, & ORONTIVS ipsius Ciuitatis Primus Episcopus, & Martyr in suos Patronos antiquos, quatenus opus sit ab eis confirmentur, & D. FORTVNATVS Orontij Nepos, & in Episcopatu immediatus Successor, in nouum Patronum benignè concedatur, ex causis in eadem Sacra Congregatione deductis, infra commemorandis. 1

Sciendum est, quod præter illa, quæ de his Sanctis scripserunt Paulus Regius Episcopus Vici Equensis, Antonius Beatillus è Societate Iesu, in vita Sanctæ Irenes Virginis, & Martyris, cap. 7. in annot. Philippus Ferrarius in noua Topographia in Martyrologium Romanum, verbo, Aletium, & in Catalogo generali Sanctorum, qui in Martyrologio Romano non sunt, in Mense Augusti, octauo Kal. Septembris, in annot. qui Auctor laudibus extollitur à doctissimo, & eruditissimo Lezana *consult. 2. numero 23. & 46.* ac tandem Iacobus Antonius Ferrarius Patritius Lyciensis in descriptione Corinthi, quam anno 1552. confecit, & in Paradoxica Apologia ratinnum Ciuitatis Lycij; cuius vtrumque opus manuscriptum legitur; ex processu in Curia Episcopali Lyciens. ad instantiam ipsius Ciuitatis, & Capituli instructo constat, ab immemorabili tempore.

Primò hos tres Sanctos in eadem Ciuitate, imò IVSTVM, & ORONTIVM etiam in Prouincia Hydruntina, semper pro Sanctis habitos esse, & tales fuisse vocatos, & immemorabilem traditionem esse, Iustum à Paulo Apostolo Corinthi degente Romam missum ad oras maritimas Lycienses appulisse, & Orontij Hospitem fuisse, eumque, ac Fortunatum, aliosve illis sanguine coniunctos ad Fidem Catholicam conuertisse, ac baptizasse, ad Vrbem deinde accessisse, & ab ea expeditum, Lyciumque reuersum quam plurimis aliis ab Orontio cathechizatis, Baptismum quoque contulisse, & cum ipsis Orontio, ac Fortunato Corinthum rediisse, ibique à Paulo Apostolo Orontium Episcopum Lyciensem creatum esse, & ipsum Iustum ad prædicandum Euangelium ei Socium datum fuisse, hosque omnes Lycium repetiisse, ibique, & in tota Prouincia Fidem Catholicam propagasse, & tandem ipsos Iustum, & Orontium Neroniana vigente contra Christianos persecutione, die vigesimasexta Augusti, quarta Dominica eiusdem mensis, anno sexagesimo 2

octauo, variis cruciatibus simul Martyrio coronatos, ad Cœlum euolasse, & Fortunatum in Episcopatu Orontio successisse, Martyriũque quoque passum esse.

Secundò, semper cum signis Sanctorum eorum Imagines depictas, & Statuas erectas fuisse.

Tertiò, in publicis Deo exhibitis precibus inuocatos illos esse, præsertim Diuum Orontium, ad cuius Ecclesiam processionaliter pro pluuia impetranda accedere consuetum fuisse, & ipsum Orontium, ac Iustum semper, vti suos Patronos, eandem Ciuitatem existimasse, ac coluisse.

Quartò, in honorem Sanctorum Iusti, Orontij Templa, & Altaria Deo dicta esse, ac inter antiquos Ecclesiæ Cathedralis Lyciensis Canonicatus, alterum sub Sancti Iusti, alterum verò sub Sancti Orontij Titulo ab immemorabili Tempore esse fundatos; Et in Ciuitatis Monopolitanæ Territorio Prouinciæ Barensis adesse Ecclesiam sub inuocatione Sancti Orontij, quam Alexander Tertius inter Ecclesias in iurisdictionis confinibus Episcopatui eiusdem Ciuitatis assignatas recensuit in sua Bulla expedita anno 1180. originaliter in illo Episcopali Archiuio seruata, cuius exemplar in processu est deductum, vna cum scripta attestatione iuramento roborata Syndici, & aliorum de Regimine eiusdem Ciuitatis, ab immemorabili tempore hoc Templum ibidem constructum inspici, & in eo semper Missam celebratam esse, & nunc celebrari. Constat etiam ex simplici auditu testium aliquas Ecclesias antiquissimas sub eodem Sancti Orontij Titulo in aliquibus locis Prouinciæ Hydruntinæ constitutas esse. In honorem verò Sancti Fortunati in eadem Cathedrali Lyciensi immemorabile Altare fuisse erectum cum duobus beneficiis in eo, sub ipsius Sancti Titulo institutis, quorum collationes vltra centum annos, nempè anno 1494. vna, anno verò 1551. altera, ex Actis antiquarum Visitationum Marci Antonij Prolomei, & Ioannis Baptistæ Castromediani Episcoporum Lyciensium apparent; Ex quo longè ante ea erecta fuisse arguitur; licèt idem Altare, quia vni ex ipsius Ecclesiæ Columnæ hærebat, & ideò illi impedimento erat, Præsulis tunc temporis iussu fuerit demolitum, Missarum eorundem Beneficiorum oneribus in alia Altaria eiusdem Ecclesiæ translatis.

Quintò, in SS. Iusti, & Orontij memoriam Missæ Sacrificium Deo fuisse oblatum.

Sextò, dicta quarta Dominica Augusti semper in ipsorum Sanctorum Iusti, & Orontij honorem singulis annis vsque ad annum 1640. Festum Solemniter cum Missa Solemni, & Officio sub ritu duplici cum Octaua de Comm. plur. Mart. (confirmato deinde in Diœcesana Synodo Liciensi anno 1628. celebrata) concione, & multoties assistentibus Syndico, & Decurionibus in forma Ciuitatis, in signum, quod eos vti Patronos venerebantur, celebratum fuisse, & eadem die Nundinas celebres habitas esse, & nunc haberi.

Septimò, Sanctorum Iusti, & Orontij pignora, ex immemorabili Traditione, in suis Ecclesiis extra Ciuitatem Lycij olim erectis antiquitus seruata, ob bella ad Cathedralem Ecclesiam translata sub eius pauimento esse recondita; sed quo eius loco, ignoratur.

3 Ex quibus omnibus clarè apparet, hos Sanctos, præsertim Iustũ, & Orontium præditos esse omnibus illis septem honoris qualitatibus, quas Sanctis tribui solere docet Bellarm. *controu. tom. 1. controu. 7. general. de Beat. & Sanct. lib. 2. capite 7. vers. ad septimum*, quia infra *capite* 10. *vers. quantum ad tertium*, tradit quoque, quod, vt pro talibus habeantur, sufficeret, vel in eorum honorem Templa, & Altaria tantum Deo esse constituta, cùm illa publicum Cultum nomine Ecclesiæ denotent, & erectio Altaris cum Imagine alicuius Sancti signum sit Canonizationis; Ca- 4
nonizatis enim tantùm Ecclesia ea permittit, vt ex Petro Damiano docet Baronius *Annal. tom. 10. anno 993. §. Non est autem. vers. concedere*, quem refert, & sequitur Molfes. *cons. 45. num. 32.* Vel, Sacrificium in illorum memoriam Deo esse oblatum, quod magis, ac præcipuè ipsum nomine Ecclesiæ Cultum confirmat; cùm nullum in ea adsit Sacrificium, quod non sit commune à Deo institutum, & Templa, & Altaria ad ipsum referantur, Bellar. *loc. cit.*

Non obstat, quod prædicti Sancti non sint à Sede Apostolica Canonizati, neque eis ab Ecclesia Vniuersali hi honores exhibeantur; quia respondetur, 5
quod nedum Ecclesiæ particulares, sed etiam Ecclesia Vniuersalis venerantur Sanctos antiquiores, non ex vi Legis, vel alicuius Decreti Summorum Pontificum, sed ex antiqua Consuetudine, cum expresso, vel saltem tacito Sedis Apostolicæ consensu, sine quo illa nulla esset, vt in terminis Bellarm. *loc. cit. c. 8. in fine*, ex Diuo Thoma 1. 2. *quæst. 97. art. 3.* quem sequitur Molfes. *cons. 46. num. 12.* & latè P. Lezana *d. consult. 2. num. 11. & seqq.* vbi in propriis terminis Sanctorum suæ Religionis Carmelitanæ, qui à Sede Apostolica non fuerunt Canonizati, sed ex antiqua Consuetudine ab eadem Religione coluntur, probat hanc Consuetudinem sufficere, vt eorum Festa celebrentur, & Officium recitetur.

Verùm hæc Consuetudo debet esset immemora- 6
bilis prout est in casu nostrorum Sanctorum, quia ea probata censetur probatus iustus titulus *cap. 1. ad finem, de præscript. in 6.* Mascard. *de probat concl.* 1229. *num. 8. & concl.* 1377. *num.* 16. 22. 24. 36. & præcipue num. 49. & iustitiam permanentem habere censetur. Mascard. *ead. concl.* 1377. *num.* 10. & tituli defectum supplet, Couar. *de præscript. p. 2. §. 2. num. 9. vers. primum*, & titulus ex ea insurgens præsumitur Iuris, & de Iure, & non admittit probationem in contrarium, secundum communiorem opinionem, vt ex innumeris DD. probat Gabriel. *comm. concl. de præscript. concl. 1. num. 5. præsertim in fine.* Sperell. *decis. 37. num.* 15. ita vt alius titulus non requiratur. Gabriel *ibidem num. 4. &* 47. Rot. Rom. *decis. 977. n. 4. par. 1. decis. 11. num. 2. & 3. part. 2.* & *decis. 631. n. 3. in fine, part. 4. recent.* Et hic titulus dicitur melior de mundo, vt docet eadem Rot. *decis. 654. num. 1. p. 2. & decis. 150. num. 4. part. 6. recent.* & apud Peniam *in decis. impressis decis.* 137. *num.* 2. & *decis. 377. num.* 71. Sperell. *d. decis. 37. num.* 13. & habet vim Priuilegij, eadem Rot. *decis. 977. num. 4. par. 1. decis. 389. num. 3. p. 3. & decis. 942. num. 2. p. 4. recent.* quidquid Paulus Rubeus *ad decis. 14. num. 20. p. 3. recent.* dicat, nempe, quod non sit simpliciter verum, quod immemorabilis sit melior titulus de mundo, & habeat vim Priuilegij, quia Rota passim contrarium docet, vt ait Sperel. *d. decis. 37. num.* 13. & habet locum etiam in reseruatis Principi *l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æstiu. cap. super quibusdam, §. præterea*, & ibi glos. *verbo, non extat memoria, de verb. signif.* Mascard. *d. conclus.* 1377. *num.* 23. Gabriel *loc. cit. n.* 3. Rota *dict. decis. 11. num. 2. p. 1. recent. & alibi*, vt tradit Sperell. *d. decis. 37. num.* 5. Et immemorabilis, ac Priuilegium Apostolicum pari passu ambulant. Rot. *decis. 614. n. 2. p. 2. recent.* Sperell. *loc. cit. num.* 6. & ita habetur pro veritate, vt non requiratur scientiæ Principis probatio secundum opinionem receptiorem, de qua Alex. *cons. 6. col. 2. lib.* 1. notabiliter Decius *cons. 2. lib.* 1. vbi multis exornat, & *cons. 272. num. 3. ac cons.* 341. *n.* 14. & ex cursu tanti temporis præsumitur iustus vsus, & quod intercesserit auctoritas, & consensus Pontifi-
cis,

cis, ex Iuribus congestis à Rot.*d.decis.*11.*num.*3. & à Spetell. *d.dec.* 37. *num.* 10.

Et in terminis immemorabilis tituli Beatitatis acquisiti ante decretum Alexandri III. *in cap. Audiuimus de Reliq. & Veneratione Sanctorum*, infra citando, illum esse meliorem de mundo, tradit Scacch. *de Cult. & Veneratione Sanctorum sect.*1. *capit.*8. *vers. Si vero titulum Beatitatis,fol.*49.*litera C.*

7 Sed efficacius in terminis nostris adest Constitut. Vrban. VIII. quæ incipit, *Sanctissimus*, edita 4. Aprilis 1625.vbi Summus Pontifex, postquam prohibuit Venerationem, & Cultum hominum, qui obierint cum fama Sanctitatis, vel Martyrij,à Sede Apostolica non Canonizatorum, nec Beatificatorum, subdit hæc verba: *Declarans, quod per suprascripta praeiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut Patrum Virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij coluntur*, quod tempus longissimum, illiusve immemorabilem cursum, idem Vrban.VIII. in sua Constitutione, quæ incipit, *Cælestis Ierusalem*, edita 5.Iulij 1634. declarauit, debere esse illud, quod excedit metam centum annorum. Sufficit ergo pro Veneratione Sanctorum, immemorabile tempus, seu scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij, vltra centum annos.

8 Et hæc scientia, ac tolerantia magis præsumitur, quando hic Cultus adhibitus est notoriè, quia tunc verisimile est, Summum Pontificem illum sciuisse, Capic. *decis.*4.*num.*30. quem citat, & sequitur Menoch. *de præsumpt. lib.*3.*præsump.*132.*num.*71.*in fine*, & multò magis præsumitur scientia, ac tolerantia Ordinarij,quando hic Cultus publicè est exhibitus in locis suæ Iurisdictionis, cùm non sit verisimile, quod res tanti ponderis, quæ publicè fit, ab eo fuerit ignorata; & ex dicta Const.Vrb.VIII.*Sanctissimus*, alternatiuè sufficit scientia Sedis Apostolicæ, aut Ordinarij ob dictionem, *Vel*, quæ ex sui natura, maximè quando inter diuersa replicatur, est disiunctiua, seu alternatiua, Barbos.*tract.var.iu.de diction. vsufreq.dict.*414.*num.*1.2.& 3.& sufficit,vt vna pars verificetur.

Quæ omnia procedunt tam de Consuetudine,qua Sancti coluntur ab Ecclesia Vniuersali,quàm de ea, qua illos venerantur Ecclesiæ particulares, vt diximus, etiam si in Kalendario, & Martyrologio Romanis non sint descripti, vt expressè hoc probatur.

9 Primò ex Const.Greg.XIII.quæ incipit,*Emendato iam Kalendario*, impressa in principio Martyrologij à Cardinale Baronio notis instructi, vbi Summus Pontifex postquam decreuit, vt in peragendo Diuino Officio de Sanctis in Choro, illud tantùm Martyrologium adhibeatur; nè existimetur, vt perpendit Lezana in terminis *d.consul.*2.*num.*23. non posse fieri Officium de Sanctis in ipso Martyrologio non appositis, ita subdit. *Si quos alios habuerint Sanctos in suis Ecclesiis, aut locis celebrari solitos, eos in hunc librum ne conferant, sed separatim descriptos habeant*: ex cuius Constitutionis verbis elicitur, vt ait Scacchus *de Cultu, & Vener.Sanct.sect.*11.*cap.*4. *vers. verum contra hoc*, à Gregorio prohibitum esse conscribi in hoc Martyrologio nomen cuiusuis Sancti,licèt de eo in aliqua Ecclesia Officium recitetur, quia aliud est legitimo loco legi,aliud nomen eiusdem imprimi; illud enim respicit horarum Canonicarum recitationem, & Vesperas illius diei, vnde vbi aliquod Officium Vesperarum dicitur, ex Rubrica,primo loco legi debet in Martyrologio, licèt in lectione ipsius Martyrologij eiusdem diei vltimum locum, aut nullum haberet; hoc verò,nempè imprimere nomen illius in eodem Martyrologio, respiceret quamdam extensionem Cultus,quod nemini, absque Sedis Apostolicæ consensu, nec Episcopis permittitur. Et propterea verum est, subdit Scacchus *loc.cit.vers.seq.qui incipit,argumentum*,non valere argumentum ad effectum Canonizationis à recitatione Officij ad impressionem in Martyrologio, quamuis, si Officium constaret recitari de licentia Sedis Apostolicæ,esset validum argumentum ad extensionem Cultus Sancti, de quo recitatur in particulari Ecclesia, & propterea in Martyrologio posset describi de licentia eiusdem Sedis, ad quam pertinet extollere, & extendere Cultum Sanctorum *Lezan. loc.cit.num* 7.

Secundò probatur ex Rubrica ipsius Martyrologij §.4. in qua hæc habentur verba: *Festa, de quibus eodem die fit Officium, semper primo loco pronuntiur, quod etiam seruandum erit & in Festis mobilibus; quæ pronunciāda sunt,vt infra dicetur,& in Sanctis propriis particularium Ecclesiarum in hoc Martyrologio non appositis, qui in iis tantum Ecclesiis,& locis, vbi præcipue eorum memoria celebris habetur, legi poterunt etiam primo loco, si de illis ibidem agatur, si verò non agitur, post Sanctos in hoc Martyrologio descriptos,ordine suo, videlicet, Martyres post Martyres,Confessores post Confessores, & Virgines post Virgines.* 10

Et licèt Scacchus *loc.cit.d.sect.*11.*c.*4 *in fine* dicat, hanc Rubricam debere intelligi de Sanctis Canonizatis, vel receptis ab Ecclesia Romana vt Canonizatis, tamen pace tanti Viri, si quod ipse tradit, verum esset, iidem Sancti fuissent descripti in ipso Martyrologio, & per totam Ecclesiam Vniuersalem colerentur; igitur intelligenda est de Sanctis, de quorum Canonizatione non constat, sed de Consuetudine in aliquibus Ecclesiis coluntur. Imò ipse Scacchus ibidem rursus affirmat ex eadem Rubrica posse ob hanc consuetudinem in particularibus Ecclesiis legi in Martyrologiis Sanctorum nomina, qui in illis coluntur, & negat posse eorum Cultum per Vniuersalem Ecclesiam extendi, ipsos in Martyrologium prædictum, absque licentia Sedis Apostolicæ, inserendo.

Accedat quòd in eadem Rubrica Martyrologij 11 §.5.præscribitur, vt qualibet lectio quotidiana debeat terminari his verbis: *Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confessorum, atque Sanctarum Virginum*, quæ clausula est antiquissima, & legitur in antiquissimis Martyrologiis, & præcipuè in singulis lectionibus Martyrologij Adonis, & in quodam vetustissimo Martyrologio manuscripto in charta pergamena, quod seruatur in Archiuio Abbatiæ Sanctæ Mariæ de Pulsano Montis Gargani in Apulia,vt testatur Ioannes Paulus Grimaldus Societatis Iesu in *Vita Sancti Rugerij Episcopi Cannensis, seu Canusini,annot.*1.*in fine*, sub cuius verbis legitur implicitè in singulis Ecclesiis memoria cuiuslibet Sancti, qui in aliqua particulari Ecclesia tantùm colitur. Scacch. *dict.tract.sect.*1.*cap.*7. *vers. Communis Ecclesiæ praxis,fol* 81.*lit.N.* & *fol.*82.*litt.A.* Cuius verba hic annectere confert, sic enim inquit: *Communis quoque Ecclesiæ praxis, plausum populorum de Sanctitate alicuius prædefuncti roborat, atque confirmat. Vt nulla indigere Beatificatione, aut Canonizatione ferè videatur, qui communi populorum voto Sanctus censetur, vel si de Beatificatione, aut aliquo talis Dei serui Canonizatione agatur præsumptio inde argumentū,& validum hauriri cōstat.Per totā namq; Ecclesiam diuersis in Episcopatibus Ciuitatib. Oppidis,& locis plures Dei serui coluntur,ad eorumdē honorem Horæ Canonicæ recitantur;& Missæ Sacrificium ad illorum*

memoriam ſupremo Numini offertur;de quorum Beatificatione, ac Canonizatione nihil certi habetur. Quin etiam plurimorum talium ſeruorum Dei nomina ſub titulo Sanctitatis in Martyrologiis leguntur, quorum quidem tanta eſt multitudo in diuerſis Orbis regionibus,vt propterea in fine Lectionis eiuſdem Martirologij addatur : [Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confeſſorum, atque Sanctarum Virginum.] Quibus quidem ſub titulis comprehenduntur quotquot per Orbem Sanctitatis ſub titulo à fidelibus venerantur.

12 Tertiò probatur ex Rubtica prima Bteoiatij Romani *de Off.dupl.* vbi hæc ſont verba. *Officium fit duplex &c. & in Feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam Eccleſias, Religiones,vel Congregationeo conſueuerunt ſolemniter celebrari cum Officiis a Sede Apoſtolica approbatis, aut ex eiuſdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis (ſeruata tamen forma huius Breuiarij)alioquin de Cõmuni,etiam ſi prædicta in hoc Kalendario non ſint deſcripta;* ex cuius Rubricæ verbis clarè apparet, poſſe etiam recitati Officium duplex de Sanctis non Canonizatis à Sede Apoſtolica, qui de Conſuetodine alicuius particularis Eccleſiæ, Religionis, vel Congregationis ſolemniter coluntur,quamois in Kalendario Romano non ſint deſcripti, vt eandem Rubricam in terminis prædictorum Sanctorum ſuæ Religionis Carmelitanæ conſiderat Lezana *d.conſult.2.num.2.*

13 Nec refragatur, quod alia ſit ratio Martyrologij, alia Kalendarij Romani, cum in hoc tantum Sancti, qootum recitatut Officium Eccleſiaſticum, in illo verò omnes Sancti ab Eccleſia Vniuerſali approbati ſcribi conſueuerint, vt perpendit Baronius *in eod.Martyrol.die 22. Iulij in notis Sanctorum decem millium Crucifixorum, circa initium,* & ideo hæc Rubrica intelligi debet,quod habeat locum in Sanctis non deſcriptis in Kalendario, dummodo tamen ſint appoſiti in Martyrologio Romano, & non eſt inferenda ad Sanctos in hoc non congeſtos, & qui ab Eccleſia Vniuerſali non coluntur.

Quia reſpondetur, eandem Rubricam neceſſariò intelligendam eſſe etiam de Sanctis in ipſo Martyrologio Romano non deſcriptis, qoos Eccleſiæ particulares tantum venerantur; alioquin repugnaret dictæ Conſtit. Gregor.XIII. *Emendato iam Kalendario, & ipſius Martyrologij Rubrica*, §.4. paulò ante recenſitis, in qoibus ſtatutum eſt, vt diximus, poſſe dici Officium de Sanctis, qui tantùm ab Eccleſiis particularibus coluntur, etiam ſi in Martyrologio prædicto non legantur.

14 Veruntamen eſt ex his qoæ docet Lezana *dict. conſult.2.num.35.* perpendendo prædictam Rubricam in terminis prædictorum Sanctorum ſuæ Religionis Carmelitanæ non Canonizatorum, quod, vt illius diſpoſitio locum habere poſſit, requiritur qualitas Cultus ſolemnis, quæ in ea exprimitur, vt benè ibidem probat, vbi ſubdit cum Gau. *in loco paulò infra citando num.29.* quod hæc ſolemnitas importat, reſpectu Cleri ſecularis feſtiuitatem ipſios Cleri, vel Populi cum Pompa exteriori, puta cum Proceſſione, Apparatu, concurſu, & huiuſmodi, & ita declaraſſe ait ex eodem Gauant. *S. Rit. Congr. 28.Auguſti* 1628. reſpectu verò Regularium, vel Congregationum ſignificat ſingularem quemdam Cultum communem aliis Feſtis in Kalendario deſcriptis; & ex prædicta Rubrica, vt inſuper perpendit Lezana, ſufficit pro his Sanctis, quorum Feſta ſolemniter celebrantur, quod ſi non habeant Officia propria, ſumantur de Communi.

Hæc verò qualitas in Feſtiuitate Sanctorum Iuſti, & Orontij non defuit,quia, vt ſupra diximus,ex dicto Proceſſu conſtat, fuiſſe celebratam cum Apparatu, Miſſa ſolemni, Officio cum Octaua, Muſica,Concione, aſſiſtentia Syndici,& Decurionum Ciuitatis, & Nondinas celebres ipſa die eorum Feſti habitas fuiſſe.

Nec etiam, ait Lezana *loc.cit.num.24.*eidem Rubricæ obſtare, quod Pius Quintus in ſua Conſtitutione, quæ incipit, *quod à nobis*, edita anno 1568. ſtatuerit, recitantes Officium conformari debere cum Breuiario Romano, non obſtantibus Conſuetudinibus in contrarium, quia ne idem Summus Pontifex videatur ſibi ipſi in dicta Cõnſtitutione, & Robrica coutrarius, dicendom eſt, eum non excludere Conſuetudines in ipſa Rubrica commemo- 15
ratas; diſpoſitio enim generalis ex ratione particulari reſtringitur *l.cum Prætor, § dulciſſimus ff.de leg.2.l. ſi de re certa,C.de tranſact.*Surd. & alij ab eo citati, & non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum *leg.cum in teſtamento,§.fin. ff.de hæred.inſt.l.ſeruo manumiſſo,ff.de pecul.legat.* Barboſ. *in axiom.iuris axiom.73.num.9.*& reſcripta Summorum Pontificum debent expoui iuxta communes iuris regulas *cap. cum cauſam,de reſcriptis,cap.licèt,de præbend.*Rubricæ ve- 16
rò Breuiarij ſunt veluti Iuris communis totius Eccleſiæ regulæ, Thomas à Ieſu *in Regul. Carmelit.* quem refert, & ſequitur Lezana *loc.cit.*

17 Et idem in terminis, quod Pius V. in dicta ſua Conſtitutione non deroget conſuetudinibus Feſtorum ſolemnium Sanctorum, quæ ſeruari præſcripſit in eadem Rubrica, & in aliis ſubſequentibus,nempe *tit.2.de offic.ſemidupl. num.1.* ibi, *Officium fit ſemiduplex &c.Et in feſtis propriis quorumdam locorum, ſeu Congregationum, quæ ſolemnius apud illas, quam ſimplicia conſueuerunt celebrari.* Et *tit.7. de Octauis num.1.*ibi, *Fit de Octaua in Paſchate &c. Et in Feſtis aliorum Sanctorum, quæ apud quaſdam Eccleſias, Congregationes, & Religiones conſueuerunt ſolemniter cum Octauis celebrari,* docet Gaoantus *in Comment. Rubr. Breu ſect.2.c.2.de Bull.Pij V. & vſu eiuſdem Breu.n.27.fol.14.* his verbis. *Dices in Rubricis habemur ſæpius hæc verba,vt tit.1.n.1.tit.2.n.1.& alibi Feſta Sanctorum, quæ conſueuerunt celebrari : ergo concedit Pius V. retineri has Conſuetudines.Reſpondeo,quod ſic ſe habet textus (celebrari conſueuerunt ſolemniter,vel ſolemnius) tum quia alioquin Pius V.ſibi eſſet contrarius, ſi in Rubricis concederet Conſuetudines,quas abrogauit in Bulla, non enim abrogauit Conſuetudines ſolemnes,quas concedit in Rubricis,tum quia verè conceſſit retineri Feſta Sanctorum in locis propriis, non autem quæcumque feſta, ſed ſolemniter celebrata,*ſubdit Grauant.*num.18.* quòd licèt in iiſdem Rubricis *tit.7.num.4.* habeantur præcisè ſine aduerbio *ſolemniter*, hæc verba *conſueuit celebrari,* & *titul.5. numer.1. conſuetum celebrari,* tamen poſteriores textus pendent à prioribus,& ideò in eodem ſenſu accipiendi ſunt,ac priores, qui addunt dictum aduerbium, ne inter ſe pugnent.

18 Neqoe obſtare quoque poterit huic conſuetudini de recitando Officio Sanctorum Iuſti, & Orontij, quod DD.*in dicto cap.1.de reliq.& ven.Sanct.*negant poſſe dici Officium pro Sanctis non Canonizatis, & qui ab Eccleſia Vniuerſali non coluntur, qoia pro eorum Cultu deficit communis conſenſus ipſius Eccleſiæ, & ideò pro Sanctis Canonizatis dici tantùm poſſe,inquit gloſ.*in c.1.verbo Sedis Apoſtolica, eod.tit.de Reliq.& Vener.Sanct.in 6.*provt & alij Doctores docẽt,nec Ordinarij,incõſulta ipſa Sede Apoſtolica, propriis Kalendariis Sanctorum Officia addere poſſunt, nam hoc prohibuit Sacra Congreg. Rit.8. Aprilis 1628. apud Barboſ. *in ſumm. deciſ.*

decis. Apost. verbo, Officium Diuinum, seu collect. 532. *num.* 17. & refert Gauant. *in Indice decretorum eiusdem Sacræ Congregationis, num.* 33.

19 Quia respondetur, Glossam, & Doctores *in loc. cit.* non posse intelligi de Sanctis, qui ex immemorabili Consuetudine non solum ab Ecclesia Vniuersali, sed etiam ab Ecclesiis particularibus coluntur, nam alioquin, quæ docent aduersarentur prædictis Constitutionibus Vrbani VIII. *Sanctissimus, & Cælestis Hierusalem*, & Gregor. XIII. *Emendato iam Kalendario, ac dicta Rubrica primæ Breuiarij Romani, de Offic. duplici, & recensito*, §. 4. *Rubrica Martyrologij Romani*, vel saltem ex earum dispositionibus Glossæ, & Doctorum doctrina locum habere desinit. Et prædictum decretum Sac. Cong. Rit. de anno 1628. posset ita intelligi, nempe quod Ordinariis non sit permissum absque consensu Sedis Apostolicæ addere Kalendariis Officia Sãctorum ab ipsis composita, vt colligitur ex illis subsequentibus verbis *nisi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel Sacrorum Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia concedantur.* Sed dato, quod indifferenter intelligatur ex eo prohibitum esse Ordinariis concedere facultatem recitandi Officia pro Sanctis, etiam de communi, inconsulta Sede Apostolica, nihilominus nos sumus in casu consuetudinis immemorabilis illud recitandi, ob quam eiusdem Sedis, vt probauimus, licentia intercessisse præsumitur, alioquin prædictum decretum non solum dispositionibus quoque memoratarum Const. Vrb. VIII. & Greg. XIII. ac Rubricarum Breuiarij, & Martyrologij Romani repugnaret, sed etiam esset contrarium alteri decreto ipsiusmet Sacræ Congregationis in vna, Visen. 2. Iun. 1605. penes eundem Barbos. *dict. collect.* 532. *num.* 11. & *collect. Bullar. verbo, Officium Diuinum.* 1. cuius verba sunt: *Officium pro Sanctis etiam non Canonizatis potest recitari de communi, vbi viget consuetudo immemorabilis recitandi.*

20 Et hæc Consuetudo immemorabilis venerandi Sanctos non Canonizatos à Sede Apostolica incepit ab initio nascentis Ecclesiæ quoad Martyres, & habuit originem etiam ab Apostolis. Et vt hoc pateat, sciendum est, duobus modis Canonizationes Sanctorum in Ecclesia Dei introductas esse, nempe, particulariter, & vniuersaliter, Bellarmin. *loc. cit. dict. conf.* 8.

21 Particulariter, vt in vno loco particulari, scilicet in vna Diœcesi, vel Prouincia colantur, honorentur, & habeantur pro Sanctis, & hoc modo in primordio Ecclesiæ Martyres Canonizabantur ab Episcopis, in quorum Diœcesibus passi erant, cum ad eos hoc munus pertinebat, vt notant Canonistæ *in capite fin. de feriis*, & tradunt Bellarm. *loc. citat.* & alij, quos refert Troilus Maluet. *de Canonizat. Sanct. dub.* 2. *per totum.* Molan. *in Natali Sanctorum Belgij* 23. *Maij.* Diuus Aug. *in Breuic. collat. cum Donatistis. collat.* 3. *diei, cap.* 13. Optatus Mileuitanus *lib.* 1. *contra Donatistas*, & alij apud Molfes. *conf.* 46. *num.* 10. Et patet ex Epistola Pij Summi Pontificis ad Iustum apud Baron. *Annal. tom.* 1. *anno* 166. *num.* 3. ibi; *Cura autem Sanctorum Martyrum corpora, sicut membra Dei, quemadmodum curauerunt Apostoli Stephanum, carceres Sanctorum visita, ne aliquis tepescat in fide, Martyria Sancta Spiritu sancto proba.* Diuus quoque Cyprianus Episcopus Carthaginensis *in sua Epist.* 37. *ad Presbyteros, & Diaconos Carthaginenses*, quam in terminis refert Baron. *de Martyrolog. cap.* 4. *& annal. eodem tom.* 2. *anno* 253. *num.* 40. sic ait: *Denique dies eorum, quibus excedunt, adnotate, vt commemorationes eorum inter memoriam Martyrum celebrare possimus*: Et idem seruatum fuit, vt ait ipse Baron. *annal. d. tom.* 1. *anno* 254. *n.* 57. à Magno Gregorio Thaumaturgo de populari lætitia in Natalitiis Martyrum, teste Gregorio Nysseno in vita eiusdem Gregorij, ita de eo scribente: *Descendis rursum in Vrbem, & omni circa regione vndique peragrata, ac perlustrata, additamentum, quasi corollarium studij sui erga Numen Diuinum instituebat, apud omnes vbique Populos sanciens, vt nomine eorum, qui pro fide certassent, dies Festi, atque solemnes Conuentus celebrarentur; Cúmque alij in alium locum corpora Martyrum deduxissent, per Anniuersarij circuli ambitum congregati lætabantur, in honorem Martyrum ferias agentes.* Hæc Nyssenus.

Sed longè ante Pij Summi Pontificis, ac Cypriani, & Gregorij Thaumaturgi Episcoporum tempora, egregiam à Maioribus eidem rei nauatam esse operam; ita vt non modò ab Episcopis, & Præsulibus, alijsque, qui in Ecclesia illustriores erant, sed etiam ab infimi ordinis hominibus Martyrum acta conscriberentur, & statim ac passi erant, illorum ossa, vel cineres honorificè seruarentur, colerentur, & in ipsorum honorem sacrificia à Christi fidelibus Deo offerrentur, tradit idem Baronius ex Pontio Cypriani Diacono in eodem *Annal. tom.* 2 *anno* 258. *n.* 5 *qui tom.* 1. *anno* 58. *n.* 93. ait, hanc Consuetudinem ab Apostolis emanasse, his verbis: *Non negligenda in primis videntur, quæ de his apud Clementem (nempe Const. lib.* 8. *cap.* 39.) *scripta leguntur, manasse hæc scilicet ex Apostolorum institutis, cum antiquæ traditioni de Sanctorum Natalitiis celebrandis complures antiqui Scriptores adstipulentur, nemo certè nisi Apostolorum auctoritate rem tantam in noua Ecclesia, absque vllo diuinæ Scripturæ exemplo, introducere præsumpsisset, neque rursum ab Vniuersali Ecclesia recepta esset, nisi id omnes ex Apostolica Traditione manasse nouissent.* Et faciunt plura, quæ sequuntur, quæ legi satis consentaneum erit.

Et idem Baronius *de Martyrolog. cap.* 4. *in initio*, inquit, quod, sicut olim Romæ fuit commissum Notariis 22
negotium de conscribendis Natalitiis Sanctorum Martyrum, ita hoc idem fuit impositum in aliis Ecclesiis alicui ex earum Clero, vt quotannis eodem recurrente die in cuiuslibet Sancti Martyris memoriam Deo offerretur sacrificium. Et *eodem cap.* 4. *inferius*, prosequitur hæc verba: *Ex prædicta igitur nota dierum Natalium Sanctorum Martyrum pro commemorationibus faciendis, Martyrologij scribendi prouenit occasio, cum enim frequens esset Martyrum numerus (decem enim illis, quas numerant, persecutionibus, in vnaquaque Prouincia necatos fuisse quamplurimos nemo poterit dubitare) atque in Chartis Ecclesiæ singulorum nomina, & dies, quibus Martyrium consummassent notata haberentur, ex eisdem Ecclesiasticis Monumentis prædicti dies, Natalis (vt hodie fit in Martyrologio) annunciabatur in Ecclesia, quorum Natalitia recensenda essent die sequenti, eorumdemque vnà cum sacrificio foret commemoratio facienda, eiusmodi Ecclesiasticas tabulas, quibus singulorum Martyrum Natalitia conscripta haberentur, fastos fuisse appellatos optimè, eruditèque notat Pamel. in d. Epist.* 37. *Cypriani, ille enim in libro de corona Martyr. hæc ait, Habes tuos census, tuos fastos, nihil tibi cum gaudiis sæculi*, &c. Hactenus Baronius, qui subdit *loc. cit.* quod hæc antiquitas veneranda, & ab Apostolis manans, semperque seruata, ac propagata traditio non tantùm egit, vt anniuersaria celebritate Sanctorum Commemoratio ageretur, sed etiam, vt in ipsorum honorem memoriæ passim erigerentur; memoriæ enim vocabantur Ecclesiæ, quæ in Sanctorum 23
Martyrum honorem Deo consecrabantur, vt testatum fuisse, ait Diuus August. *de Ciuit. Dei lib.* 2. *cap.* 10. Et hic quidem laudabilis vsus ab Apostolorum temporibus visus est duxisse initium, ea nimirum occasione, quod veneranda Martyrum Corpora sub Altaribus recondi consueuerunt, secundùm illud Ioann. *in Apocalypsi c.* 6. *Vidi sub Altari Dei animas interfe-*

ctorum

ctorum propter Verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, vt omnes, præsertim antiquiores, tam Græci, quàm Latini declarant interpretes. Vt tradit *Baron. Annal. tom. 2. anno. 275. num. 2.*

24 Ex cuius Sacræ Scripturæ in Apocalypsi auctoritate refert idem Baron. *loc. cit. n. 7.* quod licèt Felix I. decreuerit, vt quotannis Sacrificia, Martyrum nomine celebrarentur, vt ait Platina in eius vita, tamen longè ante Felicis tempora Ecclesia eiusmodi institutionem sibi vindicauit, & huius Summi Pontificis decretum stabiliuisse potiùs videtur, quod absque scripto Canone, traditione tantum simpliciter, seruabatur.

25 Ex his omnibus patet, hanc consuetudinem esse inceptam ab initio nascentis Ecclesiæ, & ab Apostolis emanasse.

Modus enim hic antiquus Canonizandi Sanctos fuit priùs introductus quoad Martyres, quam quoad Confessores, de eis enim, & non de his Ecclesia ab initio Festum celebrare cæpit, & post multos annos à Christianæ Religionis fundatione in Pontificatu Bonifac. IV. nempè anno 608. ignorabatur, fuisse generaliter constitutos dies Festos pro Sanctis Confessoribus, ex quo cum ab eodem Bonifacio Pantheon in honorem Beatæ Virginis, & omnium Sanctorum consecraretur, titulus fuit ei datus Sanctæ Mariæ ad Martyres, nulla habita Sanctorum Confessorum commemoratione, Platina *de Vitis Pontific. in initio Vita eiusdem Bonifacij, Innoc. III. de Myster. Missa lib. 3. cap. 10.* & Diuus Augustinus de Sancta Virg. *cap. 45.* & ex eadem ratione in Canone Missæ Sanctorum, & Sanctarum Martyrum memoria tantùm, & non Confessorum recensetur, quia tempore, quo idem Canon fuit compositus, nullum festum de Sanctis Confessoribus celebrabatur; & quod hæc Sanctorum Martyrum commemoratio in Canone Missæ sit vetustissima, tradit quoque Durant. *de Ritibus Eccles. Cathol. lib. 2. c. 35. num. 3.*

26 Hic mos canonizandi particulariter cessauit, & vt Sanctorum Canonizatio fieret cum omni rectitudine, & nè Populo daretur errandi occasio, ita vt non Sancti pro Sanctis haberentur, & ob alias rationes, quas refert Tuschus *pract. conclus. verbo Canonizatio, concl. 41. in principio*, & ante eum glos. *in c. 1. verbo, Sedis Apostolica, de reliq. & vener. Sanct. in 6.* fuit secundus modus canonizandi vniuersaliter præscri-
27 ptus ab Alex. III. & Inn. III. *in c. 1. & 2. extr eodem tit. de reliq. & vener. Sanct.* nempè, vt nullus pro Sancto colatur, nisi fuerit Canonizatus à Sede Apostolica, ad quam pertinet solùm decernere quid credendum, & quid agendum sit de rebus, quæ fidem, & Religionem respiciunt, Doctores citati à Molfes. *d. cons. 46. n. 11.* Tuschus *loc. super. cit.* & hi ab vniuersali Ecclesia, seu fidelium Congregatione vti Sancti coli debent.

28 Est tamen verum, quad ante prædicta Alex. III. & Innoc. III. decreta traditur, aliquos Sanctos fuisse à Summis Pontificibus canonizatos, qui fuerunt vndecim, quorum nouem enumerantur à Rocca *de Canoniz. Sanct. inter catalogum Sanctorum à Summis Pontificibus ab anno 804. vsque ad annum 1601. Canonizatorum, in fine dicti sui operis impressum*, & duo alij fuerunt ab ipso prætermissi, quorum canonizationum Constitutiones sunt inter congestas in Bullar. *tom. 1.*

29 Ante verò annum 804. non legitur aliquis in Sanctorum numerum ab vllo Summo Pontifice adscriptus, vt ait, se credere Bellarm. *loc. cit. d. cap. 8. vers. dices*, & refert quoque Surius *tom. 2. cap. 9.* licèt Auctores in hoc non conuenire doceat Molfesius *dicto cons. 46. num. 13.* nam aliquos, inquit, existimasse, Beatum Trudpertum anno 770. fuisse Canonizatum à Stephano Papa III. vt ex libello Sanctorum Ecclesiæ Constantiensis nondum typis impresso haberi, & alios alia docere subdit.

Hi primi vndecim Sancti fuerunt Canonizati, 30
nempè.

1 S. Suitbertus à Leone III. anno 804. pridie nonas Septembris.

2 S. Vldaricus Augustæ Vindelicorum Episcopus à Ioanne XV. anno 993. mense Februarij.

3 S. Simeon Monachus Treuirensis à Benedicto IX. anno 1035.

4 S. Stephanus primus Vngarorum Rex, & S. Em-
5 mericus & eius filius ab eodem Benedicto IX. anno 1036. 4. Nouembris.

6 S. Vuolfangus Ratisponæ Episcopus à Leone IX. anno. 1049.

7 S. Gerardus Episcopus Tullensis ex Colonia Agrippina, ab eodem Leone IX. anno 1052.

8 S. Attilanus Episcopus Zamorensis ab Vrb. II. anno circa 1088.

9 S. Petrus Episcopus Anagniæ à Paschale II. anno 1110. 4. Iuoij.

10 S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus ab Innocentio II. anno 1134. 22. Aprilis.

11 S. Henricus primus Romanorum Imperator ab Eugenio III. anno 1152. 13. Martij.

Post prædicta verò decreta Alex. III. & Innoc. III. 31
ij, qui fuerunt in Sanctorum numerum cooptati ab eodem Alexand. fuit Eduardus Anglorum Rex. Bernardus Claræ Vallis Abbas, Thomas Episcopus Cantuariensis, & M. Galganus Eremita; reliqui fuerunt Canonizati à Summis Pontificibus successoribus, ita vt omnes, computatis prædictis vndecim Sanctis ante Alexan. III. vsque ad Pontificatum Vrb. VIII. inclusiuè, qui fuerunt congesti à Rocca *loc. cit.* & referuntur in prædictis Constitutionibus Apostolicis, in Bullario positis, ad septuaginta duos
tantum ascendant (præter aliquos Regulares Mar- 32
tyres ab eodem Vrb. VIII. Sanctos declaratos,) & si qui hunc numerum excedunt, per paucos esse, ait Rocc. *dict. Catalog. in fine*, & de his à Summis Pontificibus in Sanctorum numero ante tempus Alex. III. adscriptis, poterũt videri Trithemius *in lib. de viris illustribus.* Democbares *in tabulis Episcoporum Aurelian. num. 5. lib. de omnibus Episcopatibus Germaniæ cap. 9. & seqq.* ac Molan. *in append. ad Martyrol. Vsuardi*, à Molfesio *cons. 46. n. 19. 23. & 24. citati.*

Cæteri verò innumerabiles Sancti Martyres, & 33
Confessores ab Ecclesia Vniuersali, & Ecclesiis particularibus, siue sint in Kalendario, & Martyrologio Romanis, siue non descripti, de consuetudine coluntur.

Et vt tradunt Diuus Augustinus *in Breuic. collat. dict. coll. 23.* Molan. *loc. cit.* & Baronius *in notis Martyrolog. 2. Aprilis, verbo, Sanctorum numero*, alius mos fuit deinde in Ecclesia Catholica introductus in Canonizatione Sanctorum Martyrum, cùm enim quis martyrio occubuisset, Episcopus, sub cuius ditione hoc contingebat, rem deferebat ad Primatem, qui, conuocato Episcoporum suffraganeorum Con-
cilio, eius Martyrium illis communicabat, & si, 34
re benè perpensa, decernebatur, passum, inter Sanctos Martyres numerari debere, pro Sancto in tota Ecclesia habebatur, & hunc morem cœpisse in Africa tradit Baron. *annal. tom. 2. anno 302. numer. 126.* quem in aliis Prouinciis seruatum quoque credit, & hanc fuisse veterem praxim Ecclesiæ, affirmat Scacchus *d. sect. 1. eod. cap. 7. vers. vetus quoque praxis, fol. 28.* & Molfes. *dict. cons. 46. num. 13.* ait, idem antiquitus fuisse postea quoque introductum

pro

pro Sanctis Confessoribus, si quis enim cum opinione Sanctitatis obierat,& in vita,& in morte miraculis claruisset, res hæc *agebatur*, & benè discutiebatur in Synodo, seu Concilio Prouinciali, & eius assensu iste eleuebatur, idest Canonizabatur cum mirabili gaudio, ac concursu Populorum. Et ideò innumeros Sanctos Confessores, non à Sede Apostolica, sed hoc modo in Sanctorum numerum relatos Vniuersalis venerata est, & veneratur Ecclesia, quorum plurimi referuntur à Sancto Gregorio Turonensi *in historia Sanctorum Patrum*,& à Sancto Gregorio Papa *in lib. Dialogorum*, & inter eos plures Sancti insignes conspiciuntur,vt inquit Molfes. *d.conf. 46. num.* 12. quales sunt, Antonius Abbas,Hylarion, Gregorius Nyssenus, Io.Chrisostomus, Augustinus, Hieronymus, Ambrosius,& alij.

His adductis,ac perpensis, fatendum est nostrorum Sanctorum Venerationem cœptam esse,vel quia Episcopi successores, Consuetudine,qua Martyres vindicandi, seu probandi facultas ad Ciuitatum Antistites pertinebat,eos pro Sanctis existimari, coli debere decreuerint;vel ex primæua nascentis Ecclesiæ Consuetudine, qua Christi fideles, statim ac quis Martyrio coronatus erat, eius Ossa, & Cineres honorifice seruabant,colebant, ac super eis Sacrificia Deo offerebant,quod verosimilius est; nam ex antiquissima traditione probatum esse diximus, Iustum,& Orontium anno 68. & Fortunatum post aliquot alios annos passos esse.

35 Non obstat, quod hæ consuetudines colendi Sanctos non Canonizatos à Sede Apostolica,magno periculo falsi cultus exhibendi iis,qui vere Sancti non sunt nec cœlesti gloria fruuntur, subiacent,prout aliquando contigit in Ecclesia,specialiter in casu illorum,qui venerari sont ebrium occisum,vti Sanctum,qui refertur *in dict.cap.1.de reliq.& ven.Sanct.* & in altero casu,qui commemoratur à Seueto Sulpitio in Vita Sancti Martini Turonensis, nempe eorum,qui quemdam Latronem, vti Martyrem,venerabantur,quod confirmat illud quod tribuitur Augustino, *Multorum Corpora honorantur in terris, quorum animæ torquentur in gehenna*,ideò semper hac in re Ecclesia magnam adhibuit diligentiam,ne falsis Sanctis Cultus aliquis adhiberetur,vt patet ex pluribus Conciliis. quæ refert Lezan.*d.consult.2.num.*28.& *ex Concil. Trid.sess. 25. tit. de inuoc.vener.& reliq.Sanct.*

Quia respondetur cum eodem Lezan. *loc. cit. num.* 29. quod casus prædicti, & alij consimiles particulari Dei prouidentia fuerunt manifestati, & verba Augustini Bellarm.*dict.lib.2.de Sanct.& Beat.cap.*10. *vers. Sed obiiciunt quidam*, testatur,quod nunquam in eius operibus reperire potuit, & etiam si reperirentur,subdit,intelligi debere de impiis, qui superbissimis sepulchris honorantur in terris,quorum animæ in gehenna torquentur,vel de corporibus defunctorum fraude aliqua pro corporibus Sanctorum suppositis,vel de Martyribus Donatistis qui ab hæreticis,vti Sancti,honorabantur;& si prædicta vrgerent, necessario sequeretur,quod solum ij, qui à Sede Apostolica sunt Canonizati,ab Ecclesia coli deberent, & tamen verum est, innumeros non Canonizatos ab eadem Sede ex longæua consuetudine,cum eius tacito, vel expresso consensu,legitimè præscripta,ab Ecclesia vti Sanctos coli, & honorari, vt supra probauimus. Prætereà casus prædicti rarò eueniunt,& ideo non possunt vitiare factum legitimum ex immemorabili consuetudine, vt in terminis docet Melfes. *d.ct. conf.* 45. *num.* 68. lex enim attendit ea, quæ ordinariè, non quæ rarò contingunt *l.nam ea,ff. de legib.* quod apud omnes vulgatum est,

Nec obstat quod ex prædicto Processu probatum dicitur, Iustum fuisse Discipulum Pauli Apostoli, & SS, Orontium,& Fortunatum ad eundem Apostolum Corinthi degentem visendum accessisse, & ipsum Orontium ab illo Episcopum Lyciensem creatum fuisse, & tamen de eis nihil legitur in Actis Apostolorum,& Gauant. *in suo libello de Paulo Apostolo,impresso in calce sui Comment.in Rub. Breu. Rom. anno* 1632.*fol. mihi* 12.Iustum inter illius Discipulos,quos ibi recenset,non enumerat.

Quia respondetur, non omnia Acta ab Apostolis, 36
& signanter à D.Paulo,fuisse à D.Luca scripta,vt tradit Baron. *Annal.tom.*1.*an.*34.*n.*235.*vers porrò,& an.* 58.*num.*24.*vers. horum quidem*, dicens, horum quàm plurima à Luca esse prætermissa,omnibus patere, idque non inuidiæ, vel oscitantiæ causa, sed quod in multis,vt ipse Baronius obseruauit,non nisi ea,quibus præsens fuit, sigillatim recensuerit, cætera verò adeò summatim scripserit, vt tribus ferè verbis res gestas plurium mensium,ac annorum perstrinxerit, nam, vt supra dixisse,ait, Pauli Epheso discessionem,in Macedonia commorationem, profectionem in Græciam, & nauigationem Troandem, quæ duorum prope annorum spatio esse peracta, Epistolæ eius profectò declarant,per paucis absoluit, *& ibidem anno* 61.*num.*6. *vers.hoc eodem*,inquit,Lucam interpolatis temporibus, & distinctè prosecutum fuisse eadem Acta circa ea, quibus præsens fuit,cætera verò,quæ,se absente, contigerunt, vel breui compendio summatim scripsisse, aut intacta reliquisse.

Sed si legatur *cap.*18.*Actorum Apostolorum*, inue- 37
nietur, quod Paulus Athenis venit Corinthum, vbi cum Iudæi, & Græci noluissent ab eo intelligere,esse Christum,ait Lucas, *Et migrans inde intrauit domum cuiusdam nomine Titi Iusti colentis Deum*, super quo textu Cornelius à Lapide *vers.* 7. sic ait, *Titum cognomento Iustum forte à Iustitia,qua præcellebat,ita dici ex Beda,& alium esse à Tito Pauli Discipulo,quem Paulus Cretæ constituit Episcopum, ad quem vnam scripsit Epistolam*, Et Ioannes Lorinus *ad dict.cap.*18.*vers.*7. idem confirmat, & insuper *in fine eiusdem vers.* subdit, *Cæterum de hoc Tito Iusto nihil vspiam aliud legitur.* Quod facile contingere potuit,cum Iustus noster fuerit missus Lycium cum D. Orontio, qui post aliquos annos ibidem simul passi sunt Martyrium.

Insuper Paulus Apostolus scribens ad Rom. *c.* 16. *in sui initio*, commendat illis Phæben quæ erat in ministerio Ecclesiæ, & Paulus Regius in Vita dictorum Sanctorum Iusti,& Orontij *c.* 1. ait non solum prædictum Titum Iustum de quo in Actis Apostolorum. *d. cap.* 18.fuisse nostrum Iustum,sed etiam *cap.* 3. refert, hanc Phæben fuisse simul cum D. Iusto Vrbe reuersam,& ea est,quam Baron.*in Martyrolog.* 3. *Septembris*, notat esse illam, de qua D. Paulus *loco citato*, ac Corinthiam fuisse tradit Gauantus *in d. catalogo Discipulorum dicti Apostoli*,& Mense Septembris eius Festum quoque ponit.

Non obstat,quod Paulus Regius,qui hæc refert,& Sanctorum iusti,& Orontij vitam typis imprimi curauit, sit Auctor Modernus de Anno 1590. nec quæ de eis scripsit, ab aliis Auctoribus antiquioribus excerpsisse tradat,cum nullus alius Auctor eo antiquior reperiatur,qui de ipsis Sanctis tractet.

Quia respondetur, quod idem Regius inquit, vi- 38
tam dictorum Sanctorum collegisse ex Codicibus antiquis Lyciensibus, & certum est, quod Baronius in notis plurimorum antiquorum Sanctorum in Martyrologio descriptorum,refert,eos in illud illatos esse,ob cognitionem tantum, quæ de illis habita fuit ex monumentis,& tabulis, ac manuscriptis antiquis aliquarum Ecclesiarum,nullos Auctores, qui de iis scripserunt, adducendo, vt legi poterit in notis Sanctorum

Siridionis

Siridionis Episc. 12.Ianuarij. Armentarij Episc.30. eiusdem mens.Bernardi Episc.12. Martij. Ansouini Episc.13.eiusdem mensis. Fidelis Martyris 33.eiusdem. Clinij 30. eiusdem. Paulini Episc.29. Aprilis. Fulci 22.Maij. Crescentiani 1. Iunij. Fortunati eadem die. Clatæi Episc.4. eiusdem mensis. Saturninæ eadem die. Octuaginta militum 24. Iunij. Sancti Mauri Episc.& Sociorum 27. Iunij, de quibus tantum consuetudinem Ecclesiæ Vigiliarum in Apulia, *in Annal.tom.2.anno* 118. *num.7.in fine*, ad quem locum se refert, allegat. Bassæ, & Sociorum 10. Augusti. Paterni Martyris 21. eiusdem mensis. Felicis 26.eiusdem mensis.Ioannis Episcop.27.eiusdem. Prisci 1. Septempris. Pamphili 7. eiusdem mensis. Andreæ, & Sociorum 23. eiusdem. Grinaldi 29.eiusdem. Bernardi Episc.14. Octobris. Philippi Episc. 22. eiusdem mensis. Gerardi Episc. 30. eiusdem.Rufi Episc.12. Nouembris. Demetrij, & Honorij 21.eiusdem. Blasij, & Demetrij 29. eiusdem. Pelini Episc. 1. Decembris. Raynerij Episc. 30. eiusdem mensis. Stephani, & Sociorum 31. eiusdem.

39 Et eidem Paulo Regio fides adhibenda est, prout ei adhibita est pro aliis Sanctis antiquis in Martyrologio deductis, vt ex eorum notis ab ipso Baronio instructis, apparet, in quibus solum eius auctoritatem adducit, vt videre est in notis Sanctorum Antonini Abbatis 14. Februarij. Seueri Episc.30. Aprilis. Euphebij 22. Martij. Athanasij 15. Iulij. Aspreni 3. Augusti. Patritiæ 25.eiusdem mensis. Candidæ Senioris 4.Septembris. Agrippini 9.Nouembris.

Imò ipsa Sacra Rituum Congregatio in notis Sanctorum additorum prædicto Martyrologio, post obitum Baronij edito, anno 1630. valdè detulit auctoritati eiusdem Pauli Regij, cum solùm in notis littera cursiua impressis die 9. Iunij ad Sanctum Riccardum Episcopum Andriensem, qui vixit circa annum 500. nouissimè illi adiunctum, ipse,& Philippus Ferrarius tantùm referantur, qui de dicto Sancto vitam scripserint, & tamen, si legatur eius vita ab eodem Paulo Regio scripta, & quod de ipso dixit idem Ferrarius, nullus Auctor antiquus, qui de hoc Sancto aliquid tradiderit, ab illis adductus inuenictur; ex quu infertur, auctoritatem Regij S.Congregationi prædictæ nimis arrisisse pro hoc Sanctotam antiquo in Martyrologium Romanum inferendo; Et tantùm reperitur eius corporis inuentionem de anno 1438. scriptam fuisse à Francisco Baucio, eiusdem Ciuitatis Duce, in sua historia, quam edidir anno 1451. vbi tradit, misisse bis ad Eugenium IV. Summum Pontif. Oratures, nempe prima vice vnum cum antiquo Kalendario, in quo fiebat menrio dicti Sancti,& cum folio Missalis vetusti, in quo tantùm legebantur illius Oratio, Secreta, & Postcommunio, reliquum enim erat antiquitate consumptum, & cum parte miraculorum illius, testibus instrumento rogatis probatorum, vt ex his ille canonizaretur ab eodem Summo Pontifice, qui nihil voluit de eo decernere, sed tantum concessit Indulgentias in Festiuitate suæ Inuentionis. Secunda verò vice misit alium cum quibusdam antiquis Breuiariis, in quibus dies erant dicto Sancto designari, ac cum quadam scripta fide aliquorum Præsbyterorum affirmantium, legisse eius vitam, vt rursùs ipsius Canonizationem expeteret, & obtineret ab eodem Summo Pontifice, qui rem commisit Cardinali Prænestino Archiepiscopo Tarentino, à quo fuit scriptum eidem Duci, nihil agendum de Sancti tàm antiqui Canonizatione, quia, si quis ab ipso peteret, an Sanctus Cataldus Archiepiscopus, & Patronus Ciuitatis Tarenti fuerit à Sede Apostolica Canonizatus, nullam de hac Canonizatione rationem reddere posset; intendens, quòd non debet Sanctorum antiquorum Cultus infringi, ex quo eorum Canonizatione Apostolica non constat, cum plures Sancti ab Ecclesia honorentur, & colantur,qui ante dicta decreta Alex.III.& Innoc.III. floruere.

Quod verò obiicitur de Iusto, quod non sit numeratus à Gauanto inter Discipulos Pauli, nihil refragatur; imò Gauanti auctoritas nobis fauet, ait enim *loc.cit.* inter innumeros eiusdem Apostoli Discipulos nobiliores esse, quos ipse per menses, in quibus eorum festa in predicto Martyrologio ponuntur, enumerat: ergo, si fuerunt innumeri, & eos, præter nobiliores, non recenset Gauantus, non repugnat, quod inter illos fuerit Iustus noster, ex immemorabili traditione in dicto processu probata. 40

Nob obstat si diceretur, quod Codices antiqui, qui de his Sanctis loquuntur, non reperiantur; quia sufficeret, quod ex illis eorum vitam excerpsisse testetur Paulus Regius, cuius auctoritas magna est, vt paulò ante diximus,de eo, quod scripsit circa vitam S. Riccardi Episcopi Andriensis, quod cum tantùm eam ex Monumentis illius Ecclesiæ collegisse testatus sit, S. tamen Rit. Cong.ob fidem habitam huic Auctori, illum in Martyrologium inferri iussit; sed etiam si numquam eos ille vidisset, & nulla adesset eorum memoria, parum hoc referret, quia satis notum est, acta Martyrum, quæ Romæ iussu Clementis, & in illis Prouinciis,iussu aliorum Romanorum Pontificum congesta sunt, magnam iacturam passa esse tempore Imperatorum,qui Christianos persequebantur, præsertim Diocletiani, vt tradit Baron. *Annal. tom.1. anno 60. num.45.* his verbis. *At non Romæ tantum, & locis iuxta Vrbem positis, sed in aliis Ciuitatibus, atque Prouinciis sub eodem Nerone passi Martyres reperiuntur, nam tradit Orosius lib.7.cap.6. Per omnes Prouincias pari persecutione Christianos vexari à Nerone mandatum esse: horum enim magna ex parte nomina exciderunt, exustis Ecclesiarum Monumentis à Diocletiano Imperatore, vt suo loco dicemus; adeò, vt vix paucorum habeatur mentio in Romano Martyrologio; sed omissis cæteris (cum non nostri sit instituti omnium Ecclesiarum Martyres omnes prosequi) quæ pertinent ad ea, quæ Romæ gesta sunt, tantummodo nunc prosequamur.* Videatur etiam ipse Baronius *de Martyrol. cap.3.* vbi fusè agit de iactura Actorum Martyrum, quorum non solum plura fuerunt flammis tradita, sed etiam alia diminuta conspiciuntur, ita vt, quo Martyrij genere aliqui eorum, quos etiam Ecclesia Vniuersalis veneratur, obiere, ignoretur, vt inquit idem Baron. *Annal.tom.1.anno* 302. *num.*128. & *de Martyrol.c.*8.vbi refert, Greg.Papam.*lib.7. Regist.Epist.* 29. *ad Eulogium Episc. Alexandrinum*, hoc sic attestantum. *Nos pene omnium Martyrum, distinctis per dies singulos passionibus, collecta in vno Codice nomina habemus, atque quotidianis diebus in eorum veneratione Missarum solemnia agimus; non tamen in eodem volumine quis, qualiter sit passus, indicatur, sed tantum locus, & dies passionis ponitur. Vnde fit, vt multi ex diuersis Terris, atque Prouinciis per dies, vt prædixi, singulos cognoscantur coronati.* Et quo tempore fuerint aliqui ex prædictis Martyribus passi, etiam ignoratur, vt habetur in Martyrologio in iisdem notis, nempe Bassæ, & Sociorum 10.Augusti, ab eodem Baronio instructis. Sufficit ego traditio, seu consuetudo immemorabilis de eorum cultu. 41

Non

Non obstat quoque, quod huic immomorabili Consuetudini Ecclesiæ Lyciensis celebrandi Festum, cum Missa solemni, & Officio duplici cum Octaua dictorum Sãctorum Iusti, & Orontij, videntur ipsa Ciuitas, & Capitulum Lyciense renunciasse an. 1640. quo, & pluribus annis sequentibus illud celebrare omiserunt, vt ex eodem processu constat.

42 Quia hæc omissio non contigit ex propria Ciuitatis, & Capituli volũtate, sed sic iubẽte Episcopo, ipso Capitulo renuente, vt ex dicto processu liquet.

Verùm, etiamsi voluntarè illam celebrare omisissent, id non accedit, quia dubitauerint de illorum Sanctitate, sed quia timuerunt transgredi, quod præcipitur in decreto Sacræ Congregationis Rit. in initio Breu. Rom. impresso; nempe, quod nihil constituatur de Sanctis Episcopis locorum Martyribus, & Ciuibus, & aliis Festis, de quibus in Kalendario Romano, seù Rubricis Breuiarij nihil habetur, sed omninò consulatur eadem Sac. Rit. Cong. quod decretum mouit Episcopus ad ipsam Festiuitatem suspendendam. Sed, cum deinde animaduerterint, illud non intelligi de Sanctis ab immemorabili tempore in Vniuersali, vel particularibus Ecclesiis coli consuetis, quorum Festa, & Officia fieri possunt ex recensitis Constitutionibus Vrb. VIII. & Greg. XIII. & Rubricis Breu. ac Martyrolog. Rom. non solùm eadem Ciuitas, & Capitulum potuerunt iustè recurrere ad eandem Sac. Congregationem pro dictæ Festiuitatis celebrandæ reintegratione, sed etiam eis propria auctoritate illam resumere licuisset; quia, cùm in dicto Decreto habeatur, quod nihil constituatur de Festis &c. de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breuiarij nihil habetur, potiùs illud videtur fauere eidem Ciuitati, & Capitulo; nam, cum in Rubrica dicti Breuiarij de Offi. duplici decernatur, posse fieri Officium duplex de Sanctis in Ecclesiis particularibus, Religion. vel Congreg. solẽniter coli solitis, possumus ex ea inferre, quod de nostris etiã Sanctis, licet sub generali dispositione loquatur; cum, vt probatum est, ab immemorabili tempore solemniter ab Ecclesia Lyciensi colantur.

Et ex hac ratione, refert Lezan. *d. consult. 2. n. 52. 62. & 63.* Fratres Ordinis S. Mariæ de Monte Carmelo discalceatos, propria auctoritate, resumpsisse Festa cum Officiis Sanctorũ totius Religionis Carmelitanæ à Sede Apostolica non Canonizatorum; nec in Martyrologio descriptorum, ab ipso Auctore commemoratorum, quæ tempore editionis Breuiarij Romani, Pij V. iussu editi prætermiserunt, vt voluntati eiusdem Summi Pontificis ab omnibus illud recipi cupientis adhærerent; nõ quia de eorum Sanctitate ancipites essent, & non obstante quod antea per 40. annos tantum, & non per immemorabile tempus, vt in casu nostro, illa celebrauerint, id licitè fecisse, Rota Romana in voto quod protulit, audito Vicario Generali eiusdẽ Ordinis Discalceatorum, adducto ab eodem Lezana *in fine d. conf.* declarauit ex rationibus ab ea congestis; & præcipuè, quia, quæ tunc disposuerat Clem. VIII. super præcauenda Veneratione hominum mortuorum nondũ Canonizatorum, aut Beatificatorum, non comprehendebãt Sanctos antiquos, imò eos expressè Summus Pontifex præseruauerat.

43 Insuper, vt ait idem Auctor *loc. cit. n. 58.* per hanc omissionem ex causa prædicta, Renunciatio sui Iuris, vel Priuilegij non præsumitur, & hoc casu non procedit communis Regula, quod Priuilegia ipso iure per Renunciationem omittuntur; & esto, quod Ciuitas, & Capitulum Lyciense per hanc omissionem sibi in aliquo præiudicauerint; præiudiciũ fuit quantum ad hoc, quod est, hos Sanctos in corpore Breuiarij, vel Martyrologij Romani collocari, non tamen quantum ad id, de quo agitur; nempè posse facere Festũ, & recitare Officium eorumdẽ Sanctorum; nam Renunciatio strictè est intelligenda, ac interpretanda, vt minus, quàm fieri potest, lædat renunciantẽ *l. si dominus, ff. de seruit. vrb. præd.* Beccius *conf. 111. sub n. 31.* Surd. *conf. 446.* Et ideò in hoc Festo cũ suo Officio peragendo reintegrari, & si illud resumpsissent, manuteneri debent; licèt enim cedẽs, & renuncians, dominium, ac possessionem, saltem de iure perdere dicatur; nihilominus, si posteà incũbat de facto, & realiter inhæreat possessioni, adhuc ad statum est manutenendus, imò, & reintegrandus, 44
si spolietur; sunt verba Merlin. *decis. 299. n. 12.* ad quod probandum vtitur auctoritate Calder. *cap. 4. de renunc.* Innoc. *in cap. super hoc eodem tit.* Rot. *decis. n. 2. ipsomet titulo, in nouis.* Cassador. *decis. 4. de rest. spoliat. n. 2. & 4. vers. tradit tamen.* Et in terminis latè hoc probat Molfes. *conf. 45. n. 75. & seqq.* Etiam exemplis, & Resolutionibus diuersis factis coram Summis Põtificibus, præsertim circa cultum erga DD. Carolum, Philippum Nerium, & B. Caietanum, respectu cuius coram Paulo V. fuit resolutum, Patres Clericos Regulares esse manutenendos in possessione illum venerandi, vti Beatum; & si ab aliis turbarentur, ad Sacrã Congregationẽ Supremæ Vniuersalis inquisitionis recurrere possent, quæ eos in hoc tueretur.

Et prædictæ resolutiones editæ sunt ante Constitutionem Vrbani VIII. *Sanctissimus*, qua, vt dictum est, prohibitus est Cultus Sanctorum non Canonizatorum, nec Beatificatorum, ex sola possessione, in qua reperiebantur colendi Sãctos Carolum, ac Philippum Nerium, & Beatum Caietanum, priùs quàm fuissent à Sede Apostolica declarati Sãcti, vel Beati; quantò magis in casu nostro Ciuitas, & Capitulum Lyciense in possessione, quam resumpsissent, celebrandi Festum cum Missa, & Officio de SS. Iusto, & Orontio, dum in dicta Constitutione excipiuntur Sancti, qui per immemorabile tẽpus coluntur, prout illos per hoc tempus venerata est Lyciensis Ecclesia, & ideò concurreret iustus titulus, vt supra probatũ est, manuteneri deberent? Et si aliqua mutatio, vel innouatio fieret, maximum scandalum oriretur, quod omni iure vitandum est; insurgeret enim suspicio, 45
vt ij, qui pro Sanctis habebantur, & in quorum honorem Templa, & Altaria ab immemorabili tempore sunt erecta, ac Sacrificia Deo oblata, & Officium recitatum, fuerint viri malæ conditionis, & non solum Lycij, sed in tota Ecclesia hoc exemplo Christi fideles à Cultu tot Sanctorum non Canonizatorum, qui in Martyrologio non sunt descripti, & in diuersis Ecclesiis particularibus pro Sanctis per idem tempus habentur, & coluntur, facilè retraherentur; vt hoc scandalum in terminis vitandum esse perpendit Molfes. *conf. 45. in fine.*

Non obstat tandẽ, quod ex Decreto Sacr. Congr. 46
Rit. sub die 23. Martij 1630. à Sanctissimo Domino Vrb. VIII. approbato, & à Gauant. *in Rubr. Breuiar. sect. 3. c. 12. de Patron. loc. & Tit. Eccl.* relato, non possunt eligi in Patronos Locorũ, nisi ij Sãcti, quos Vniuersalis veneratur Ecclesia; & ideò cùm hi Sancti tãtùm a Lyciensi, & Prouinciali, & non ab Vniuersali Ecclesia colantur, nequeunt ab eadẽ Sacra Congregatione in Patronos eiusdem Ciuitatis confirmari.

Quia respondetur, hoc Decreto nõ fuisse abrogatũ 47
patrociniũ Sanctorum, qui ante illius publicationẽ in diuersis locis pro Patronis habebãtur, siuè ab Vniuersali siuè ab aliqua particulari Ecclesia colerentur; notoriũ enim est, eis Cultũ, qui ad præscriptum Rubricarum Breuiarij Romani priùs ab Ecclesiis aliquarũ Ciuitatũ, vel Prouinciarum adhibebatur, nũc exhiberi, & illud fuit editũ pro futuris Electionibus nouorum Patronorũ tãtùm, vt clarè patet ex suis verbis in initio, ibi: *in electionibus Patronorum mandauit infrascripta in posterum seruari debere.* Et circa finem

ita legitur: *Et tertiè, quod cauſa electionis nouorum Patronorum debeant in Sacra Congregatione deduci*,& lex ex ſua natura ad futura dirigitur,& non ad præterita extenditur *leg.leges Sacratiſſima* 9. *ff. de legib.* & aliis Iuribus,quæ cum pluribus DD.citat.Barboſ. *in axiom.iur.vſufreq.axiom.*36. *num.*21. Sancti verò

48 IVSTVS, & ORONTIVS ab immemorabili tempore à Pupulo Licenſi, pro ſuis Patronis habiti ſunt, vt ex eodem proceſſu liquet, & ipſorum Cunfirmatio in patronos fuit petita, quatenus opus eſſet, quia Feſti Celebratio erat omiſſa per aliquot annos, vt ex publicis Conclufionibus Ciuitatis, & Capituli euidenter apparet; ergo debent Lycienſis Eccleſia, eademque Ciuitas manuteneri, vel ſaltem reintegrari in poſſeſſione, quam habebant colendi eos, vti Patronos,ante,& poſt dictum Decretum; prædicta enim ipſorum Feſtiuitatis omiſſio ex recenſito Proceſſu conſtat,quod contigerit anno 1640. vt paulò ante diximus. Quoad DIVVM FORTVNATVM verò, quem ab immemorabili tempore vti Sanctum, ſed non vti Patronum venerata eſt ipſamet Licienſis Eccleſia, eadem Ciuitas humiliter ſupplicauit eidem Sacræ Congregationi, vt in poſterum, etiam vti Patronum colere poſſit, benignè concedat.

49 Cauſæ enim harum ſupplicum precum ſunt antiqua,& recentiora beneficia, tam publica,quàm priuata, à Ciuibus Lycienſibus, ob merita eorumdem Sanctorum, ſemper in propriis neceſſitatibus à Deo obtenta, ob quæ ab immemorabili tempore in eis vita,Fides, ac Religio in dicto proceſſu probata cõtinuè viguit, quod in ſingulis publicis periculis, & neceſſitatibus,etiam inaſpectatè,ope dictorum Sanctorum diuinitùs ſemper præſeruabantur, & nunc magis aucta eſt, cum à recenti, ac crudeli Lue, qua Neapolis, & quamplurimæ Ciuitates, & Oppida vndecim Prouinciarum Regni preſſa fuere, ſolum Ciuitas Lycienſis cum tota ſua duodecima eiuſdem Regni Prouincia, diuina pietate illæſa remanſit, ob merita, & interceſſionem eorumdem Sanctorum, præſertim DIVI ORONTII,quem inſuper hoc eodem tempore continuis inſignibus miraculis, quorum plura Teſtium iuramento roborata, ad eandem Sacram Congregationem tranſmiſſa ſunt,Deus Optimus Maximus in ipſa Ciuitate, ac Prouincia, imò etiam extra eam illuſtrauit, & illuſtrare non deſinit.

Aloyſius Pappaceda Epiſcopus Lyciens.

Propoſita cauſa cauſa ab Eminentiſſimo Domino Domino Iulio Cardinale Sacchetto in Sac. Rituum Congregatione habita die 13. Iulij,præſentis anni 1658. fuit ab illis Eminentiſſimis Patribus prolatum decretum, Ciuitati Licienſi tranſmiſſum, ſubſcriptione, ac ſigillo ipſius Eminentiſſimi Sacchetti eiuſdem S. Congregationis Præfecti roboratum, tenoris ſequentis.

LICIENSIS.

Sacra Rituum Congregatio approbauit Electionem habitam a Ciuitate Lyciens. Sanctorum ORONTII, IVSTI, & FORTVNATI in Patronos; eorumque Feſtum, tanquam de Patronis æquè principalibus vna, eademque die de Precepto ſeruari; necnon Officium è communi Martyrum ſumendum ab vtroque Clero ibidem recitari, & Miſſam celebrari poſſe ad Rubricarum præſcriptum, indulſit. Die 13.*Iulij* 1658.

IVLIVS EPISC. SABINEN.

CARD. SACCHETVS.

Loco † Sigilli.

Franciſcus Maria Phebeus Sacra Rituum Congreg. Secret.

DECRETA

DECRETA ALIQVA
SACRI NEAP. SENATVS,
A DOMINO IO. ANGELO PISANELLO I. C. Clarissimo annotata.

DVm esset controuersia inter Magnificas Ritam, & Æmilitam Caldoram cum Magnif. Ioanne Russo, quia erat lata sententia, per quam domus proceris partibus fuit declarata ipsarum mulierum, quæ obtulerunt pretium testantis partis, ad finem, ne starent in communione, & quia erat inutilis domus sic diuisa, fuit per S.C. referente Domino Martiale decretum die 27. Ianuarij 1517. quod prædictæ Magnificæ Mulieres admittantur ad oblationem per eas factam in pecunia pro residuo tangente dictum Ioannem, ita quod dictæ mulieres habeant totam domum, & præfatus Ioannes ratam eum tangentem in pecunia.

Alienato feudo sine assensu de mense Februarij 1517. relatore Domino Maiorana, fuit per S.C. lata sententia in causa Magnif. Io. Baptistæ Prothonobilissimi, & Antonæ de Lulo coniugum, vtilium Dominorum feudi, nominati *Brongo*, in Prouincia Terræ Hydronti, cum Nicolao Gozzolo de Cursi, Pasqua de Morinenn, Georgio Cessa, & aliis, condemnentur dicti Nicolaus, Pasqua, Georgius, & alij ad dimittendum, & relaxandum dictis coniugibus possessionem terrarum, & bonorum, in supplicatione deductarum, eisdem Conuentis concessorum per quon. Magnif. Io. Petrum de Lulo, patrem ipsius Antoniæ, vniendo, & incorporando cum aliis bonis domanialibus dicti feudi, solutis per eosdem coniuges dictis Conuentis pecuniarum quantitatibus per ipsos Conuentos erogatis, & solutis dicto q. Io. Petro pro intratura dictarum terrarum, & bonorum concessorum, & etiam expensis factis, & erogatis in meliorationibus dictorum bonorum, & terrarum, liquidandis bonis ipsis, & pecuniarum quantitatibus tempore executionis, in qua liquidatione habeatur ratio fructuum perceptorum per eosdem Conuentos, quæ de iure habenda erit, saluo tamen iure, si quod eis competit prædictis Conuentis contra authores laudatos; & sic collige, quòd Conuenti habuerunt causam ab aliis, & soluerunt intraturam, & sic habuerunt assensum, & nihilominus fuerunt condemnati.

Fuit dubitatum, si esset dandus terminus ad deliberandum, si intendebat petere beneficium, tandem die 11. Aprilis 1517. relatore Domino Iacobutio de Franchis in causa Magnif. Andreæ de Ebulo cum Vniuersitate Peschi; fuit per S. C. decretum quòd dicti de Petto habeant terminum per totas ferias Resurrectionis Domini ad deliberandum, si volunt primum beneficium, quibus elapsis, si noluerint, causa habeatur pro introducta.

In causa hæredum quondam Annibalis Macedonij cum Albina de Castellis, relatore Domino Episcopo Bisiniani, die 27. Octobris 1517. quoad validitatem matrimonij, scilicet, si inter eos potuerit contrahi, vel non, remittatur ad Iudicem Ecclesiasticum, quo verò ad causam amissionis dotis, & iurium dotalium, per commissum, vt prætenditur, stuprum, remaneat causa ipsa in S. C. & in ea procedatur ad actus incumbentes.

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

Die 14. Nouembris 1517. in causa Magnifici Francisci Barrilis cum Magnifico Gurrello Biancatio super iumento, relatore Domino Martiale, decretum est, ex quo non constat, in quo loco dictum iumentum fuit interceptum, quòd facto deposito pignoris per dictum Magnificum Franciscum pro iure fidæ, & diffidæ, quod prætendit prædictus Dominus Gurrellus eidem deberi ex causa interceptionis dicti iumenti, iumentum ipsum restituatur, qua restitutione facta, capiatur informatio de dicto loco interceptionis dicti iumenti, vt ea habita debitè prouideri possit.

Die 17. Nouemb. 1517. relatore Domino Maiorana in causa Magnificæ Camillæ Carafæ cum Excell. Comite Roccæ Montis Rigonis, & fratribus, decretum est, quòd inter dictos Dominam Camillam, & Excell. Comitem, & fratres fiat compromissum, & liceat dicto Comiti, & fratribus eligere vnum arbitrum, vel tres, prout ipsi voluerint, vnumquemque pro quolibet ipsorum fratrum, quo casu liceat prædictæ Camillæ eligere tres arbitros, vel vnum, qui habeat locum, & vicem trium, & arbitri procedant iuxtà formam Regiæ Pragmaticæ, & faciant iustitiam.

Die 9. Decemb. 1517. relatore Melar in causa Magnif. Matthæi de Cardona Regentis Regiam Thesaurariam cum Nicolao de Galterio, remissa est causa ad Magnam Curiam Vicariæ, quæ exequatur obligationem per dictum Matthæum accusatam contra dictum Nicolaum, iuxta ipsius seriem, & tenorem, præstita prius cautione per dictum Matthæum de restituendo in casu succumbentiæ in causa præuentionis per dictum Nicolaum factæ contra dictum Matthæum, & quod cautio præstita per dictum Nicolaum iuxta formam Regiæ Pragmaticæ habeatur pro cassa, & nulla.

Ex ista determinatione, quæ fuit me existente Aduocato pro Nicolao resultant istæ resolutiones. Quod in obligatione penes acta non admittatur præuentio, ad finem impediendi executionem. Item resultat, quod stante præuentione sit cauendum per præuentum in casu, quo fuerit repertum verum id, quod in præuentione continetur. Item resultat, quod in præuentione continetur. Item resultat, quod ex quo soluitur debitum, debet cessare dispositio Pragmaticæ de cautione præstanda, de soluendo pœnam, & debitum casu, quo in præuentione succubuerit.

Die 17. Decemb. 1517. relatore D. Martiale in causa Magnif. Iacobi Maramonti cum Excell. Comite Vigenti, fuit decretum, quia perempta instantia sen-

tentia fuit lata, ideò declaratur, sententiam esse nulliter latam, stante peremptione instantiæ, & ideò non esse ad eius reuisionem procedendum.

Hic est considerandum, quia aderat citatio ad dicendum, per quam perpetuatur per tres alios annos, & illi tres erant elapsi, & sic non poterat vltra triennium prorogari.

Die 6. Februarij 1518. Relatore Domino Seuerino in causa Illustris. Marchionis Polignani cum Capitaneo Galliuso, decretum est, quòd Senes, Valetudinarij, Mulieres, Clerici, Nobiles, & personæ graues, & egregiæ, ac Infirmi examinentur in locis, vbi degunt, cæteri verò testes examinentur, aut super loco differentiæ, aut in terra Cirignolæ, aut Canusij.

Nota modum, quando dantur suspecta loca, quia pro istis personis hic enumeratis cessat inspicio.

Dùm esset quæstio inter Priorem Cicciani cum Comite Nolæ de quodam vassallo de Cicciano, vtroque prætendente habere iurisdictionem criminalem, fuit de dicto mense Februarij 1518. Relatore Domino Martiale latum decretum, videlicet: In causa Reu. F. Caroli Gesualdi, & Bernardini Cirellæ cum Excellen. Comite Nolæ, conclusum est, quòd dictus Bernardinus veniat in posse Magnæ Curiæ Vicariæ, & capiatur informatio de quasi possessione exercitij iurisdictionis criminalis in Terra Cicciani, qua informatione capta, super hinc inde deductis per Sacrum Consilium debite prouidebitur.

Fuit disceptatum, si debebat exequi obligatio præstita iuxta formam Regiæ Pragmaticæ circa præuentionem, tandem eodem mẽse in causa Marini Antonij Gargani cum Innocenrio Peregrino, Relatore Domino Capycio fuit lata sententia, dictum Innocentium esse absoluendum à iudicio præuentionis, & nihilominus ad omnem instantiam dicti Innocentij exequendam esse obligationem penes acta S.C. factam per dictum Marinum Antonium, & fideiussores eius pro obseruantia Regiæ Pragmaticæ.

Dùm pro parte Vniuersitatis Zunguli cum Vniuersitate Flumariæ esset petita restitutio in integrum, & dictum de nullitate sententiæ, fuit tandem 20. Febr. 1518. Relatore Domino Martiale latum decretum, quod super causis petitæ restitutionis in integrum capiatur informatio, vt ea capta, & visa, debite prouideri possit super nullitatibus, & petita restitutione.

De mense Martij 1518. Relatore Domino Martiale in causa appellationis Vniuersitatis Zunguli cum Vniuersitate Flumariæ, visa informatione, &c. dictam Vniuersitatem Zunguli esse restituendam in integrum aduersus sententiam latam contra eam, suspensa exequutione ipsius sententiæ, oppositis non obstantibus.

Die penultima Martij 1517. Relatore Domino Cicco in causa Excellen. Comitis S. Seuerinæ, cum Excell. Comite Vgenti, fuit decretum, quòd dictus Conies Vgenti examinetur, si est hæres, & quo tempore adiuit hæreditatem patris.

De mense Martij 1518. Relatore Domino Maiorana in causa Bernardi Micchaelis cum Magnif. Ioanne Tomacello, fuit decretum, quod dictus Ioannes absoluatur à præuentione facta per dictum Bernardum Nicolaum, & quòd obligatio facta apud acta Sacri Consilij exequatur contra ipsum Bernardum Michaelem, & fideiussores, tam pro debito principali quam pro pœna vnciarum decem, iuxta formam Regiæ Pragmaticæ.

De mense Aprilis 1518. Relatore Domino Maiorana in causa Magnifici Hieronymi de Guarino cum Magnifico Federico de Prato, condemnetur dictus Federicus ad relaxandum, & restituendum Casale Aquarici, & eius possessionem in processu deductum, prædicto Hieronymo, restitutis tamen eidem Federico ducatis octingentis triginta, olim solutis pro pretio, & emptione dicti Casalis, nec non solutis meliorationibus in eodem Casale factis, in quibus imputentur fructus percepti ex eodem Casali à tempore motæ litis, quatenus dicti fructus conuenirent cum dictis meliorationibus, liquidandis siquidem dictis meliorationibus, & dictis fructibus perceptis post dictam litem motam tempore exequutionis, in qua liquidatione habeatur ea ratio, quæ de iure habenda erit, eo quia dicta quantitas dictorum ducatorum octingentum triginta extitit penes dictum Hieronymum ex causa venditionis dicti Casalis, ac etiam de fructibus meliorationum fortè perceptis, ab aliis autem fructibus dictus Federicus absoluatur.

Dùm esset introducta causa, & dubitatum de scriptura fuit die 26. Iunij 1518. Relatore Domino Seuerino in causa Magnificæ Magdalenæ Cantelmæ cum Magnificis Io. Francisco Caiuano, & filiis latum decretum, attento, quod scriptura nouiter exhibita pro parte dictæ Magdalenæ, fuit articulata, & producta verbo in exceptionibus pro parte dictorum Ioannis Francisci, & filiorum productis, ponatur in processu, de qua in decisione causæ S.C. habebit eam rationem, quæ de iure erit habenda.

Dùm esset opposita exceptio excommunicationis pro parte Principissæ Bisiniani de mense Sep. 1518. communi voto cum interuentu Domini Ludouici Montalti, & Domini Sigismundi Loffredi Regentium fuit conclusum, stante exceptione excommunicationis opposita contra Magnificum Iulium de Scortiatis, non esse procedendum in causa.

Dùm pro taxando paragio esset destinatus Commissarius ad capiendam informationem circa appretium bonorum feudalium Magnif. Diofebi de Lantoglietta cum Sororibus, & de salario tractaretur, si debebat Diofebus contribuere, fuit Relatore Domino Galeota de mense Octob. 1518. decretum, quod dictus Diofebus teneretur reficere expensas subministratas pro medietate.

Dùm esset præsentatum Authenticum, seu Transumptum per Comitem Venafri in causa Ioan. Antonij Vulcani, qua fuerat præfixus terminus, vt produceret Originale, tandem de Mense Octobris 1518. Relatore Domino Martiale cum interuentu Domini Regentis de Colle, fuit interpositum decretum, quod de Authentico, seu Transumpto in processu præsentato nulla in decisione causæ habeatur ratio, attento, quòd infra terminum præfixum originale priuilegium non fuerat præsentatum.

Dùm in lite Magnif. Hieronymi de Duce cum Magnif. Io. Baptista de Montibus dubitaretur de testibus examinatis vltra numerum Pragmaticæ fuit Relatore D. Episcopo Bisiniani de mense Dec. 1518. decretum, quod testes examinati tam ad instantiam Actoris, quàm Rei remaneant, & in decisione causæ de numero, & depositionibus ipsorum haberetur ea ratio, quæ de iure habenda est, iuxta formam Regiæ Pragmaticæ, & non aliter.

Aliàs dum Princeps Salerni obtinuisset prouisiones à Catholica Maiestate super reassumptione instrumenti facienda, & Princeps Melfiæ petiisset terminum ad impugnandum dictas prouisiones, per S.C. sub die 11. Iulij 1512. fuit decretum, dictam dilationem non esse concedendam, sed determinandum esse, reassumptionem instrumenti fore faciendam iuxta mandatum Catholicæ Maiestatis.

Die 26. Febr. 1513. in causa Illustr. Marchionia Neritoni cum Magnif. Roberto Bonifacio, Relatore Domino Artaldo, decretum est, quòd dictus Marchio admittatur etiam ad examinandum eius testes hic in Ciuitate Neap. super articulis præsentandis infrà terminum aliorum dierum trium, prout fuit Parti aduersæ statutum, dummodò, non excedat numerum Partis aduersæ, verum si idem Marchio voluerit examinare in dicto termino, & compertum fuerit, quòd prædictus Robertus examinauerit plures testes numero, quam dictus Marchio, eo casu fiat æqualitatio dictorum testium, aut quòd tollantur ab actis.

Die 11. Iulij 1514. Relatore Domino Viceprothonotario in causa Vniuersitatis Venafræ cum Vniuersitate Rapollæ, fuit decretum, quòd de omnibus testibus examinatis data electione illis de Rapolla, possit eligere, quos voluerit, iuxtà numerum taxatum in Regia Pragmatica & si qui superessent vltrà dictum numerum, habeantur pro testibus impertinentibus.

Aliàs dum Principissa Altamoræ ageret contra Ducem Ariani Bartholomeum Caracciolum, & alios litis consortes, & voluisset supersedere quoad aliquos, essetque de hoc dubitatum, fuit Referente D. Hieronymo Sperandeo 18. Sept. 1508. latum decretum cum interuentu D. Iacobi de Gello, & D. Marcelli Gazzella Præsidentium, quòd dicta Principissa possit supersedere in causa quoad dictum Bartholomæum, & D. Eleonoram Caracciolam, & possit procedere contra prædictum Ducem, & alios litis consortes. Et die 19. eiusdem fuerunt reiecti pro impertinentibus omnes articuli, & testes concernentes fidelitatem D. Petri de Gueuara Magni Senescalli, & quòd de eis non habeatur ratio. Et nota, quòd iam erat datus terminus, ità quòd superfessorium fuit post litem contestatam. Actuarius Angelus Cifa, & sic vxor non poterat articulare in repetitione suarum dotium de fidelitate viri.

In causa Comitis Vgenti cum Iacobo Matamonte, Relatore D. Ioan. Aloysio Artaldo, fuit interpositum decretum die 15. Maij 1509. quod testes examinati in causa appellationis in repulsa, concernentes repulsam testium examinatorum in prima instantia habeantur pro reiectis. Act. Ruta.

Die 25. Sept. 1509. Relatore Domino Martiale in causa D. Troiani Mormilis cum D. Cornelia de Marra, fuit interpositum decretum, quòd D. Cornelia respondeat præcisè, si intendit vti omnibus testibus pro eius parte in causa examinatis, & quod per eius responsionem nullum fiat præiudicium Priuilegio exemptionis, in fauorem mulierum per Pragmaticam introducto. Act. Sapoous.

Lite orta super bonis feudalibus, & vita militia, si debeatur Abb. Carolo Cosso cum Petro Cosso de mense Febr. 1518. Relatore D. Capycio, fuit decretum, quòd quatenus concernat bona feudalia, & vitam militiam, remaneat in S. C. quò verò ad alia compromittatur, iuxtà formam Regiæ Pragmaticæ.

Dùm Episcopus Bisiniani peteret vitam, & militiam, & tatam bonorum allodialium à Duce Amalfiæ, essetque petitum compromissum pro parte Ducis, Relatore Domino Martiale die 24. Ianuarij 1509. Act. Angelo Cifa, fuit decretum, causam non esse compromittendam, sed esse procedendum in S. C. & sic adest decisio, quòd quando agitur de vita, & militia, non fit compromissum, Item, quòd quando agitur insimul pro bonis burgensaticis non fit compromissum, alias esset dicere, quod contra clericum non obiicitur de compromisso.

Dubium stat, si dubitatur, an debeatur paragium, vel non debeatur, an stante Regia Pragmatica quòd causæ debeant compromitti, an ista causa debeat compromitti, videtur dicendum, quod debet compromitti, quia ex causa paragij frater non tenetur date sorori portionem hæreditatis, sed valorem portionis, vt dixit Napod. *in Consuet. Si moriatur aliquis, in verb. paragium, vers. respondeo*, quia cùm non tractetur de feudo, sed solùm de debito, non habebit locum dispositio *Constit. Constitutionem diuæ mem.*

Contrarium puto, nam nulli dubium, quod quamuis paragium non debeatur de corpore rei, cùm sufficiat date paragium in pecunia, tamen debetur de bonis, & est onus certo modo reale, vt declarat Napod. *in Consuet. Si qua mulier, in verf. de bonis, per tot.* & Andr. de Isern. *in Const. In aliquibus, col. 7.* & proptereà dicebat Andr. *ibi*, quòd quando frater alienauit feudum, condemnatur frater ad paragium, & ad pecuniam pro paragio, & si in exequutione aliud non habet, peruenietur ad iuramentum, ita quod si tenens feudum confiteatur, fiet exequutio contra eum in feudo, si neget, dabitur Curator bonis, & illud reuocet, & irreuocabiliter fiet exequutio, *C quando Fisc. vel priuat. l. 2.* & Dom. Mazzeus latè *dec. 162*.

Et proptereà *ibid.* dicebat Andr. de Isern. *col. 8. vers. quòd si frater*, quod est onus feudi paragium, à quo repellitur fœmina, cùm concurreret cum masculo, vnde cùm sit onus feudi, & tangat feudum, quia si declaratur, debere paragium, afficeret feudum, sequitur compromissum fieri non posse, ad text. *in Constit. Constitutionem diu. mem.*

Et hoc etiam corroboratur, quia sæpius fuit determinatum, quòd si disputaretur, an debeatur vita militia, quod istud non potest compromitti, vt dixit *D. Mazzeus decis. 43. incip. Dictat Pragmatica*, & *decis. 138.* & inter alias rationes assignat illam, quia vita militia est onus feudi, vt per Andr. *in Constitut. Comitibus*.

Et si dicatur, quod vita militia magis afficit rem, quàm paragium, quia pro vita militia potest agi de directo contra tertium possessorem, vt *in Cap. Reg. Alienationis actus*, pro paragio verò non, nisi in subsidium, non tamen ex hoc argui potest, quòd paragium non sit onus feudi, vt apparet ex superioribus.

In hac causa per Magn. Anton. Capycium causæ commiss. fuit datus terminus in causa, compromisso petito non obstante.

Io. Angelus Pisanellus.

D. MAZZEI DE AFFLICTO

IVRISCONSVLTI CLARISSIMI, REGII CONSILIARII,

Annotationes aliquæ ad Glos. Napodani super Consuetudinibus Neapolitanis ex eiusdem Domini Consiliarij originali libro Consuetudinum, qui conseruabatur penes Dominum Io. Angelum Pisanellum exemplatæ, adhuc non impressæ.

In Consuetudine Si moriatur, super tex. d. Consuetud. siue glos. Napod.

PONE, moritur mater superstite filio, & filia, & superstite marito, pater illius filiæ non maritauit eam infrà annos 16. an succedat æqualiter vnà cum fratre in bonis maternis; videtur, quòd sic, per tex. huius Consuetudinis, *Eas autem, &c.* in contrarium est veritas, quia non spectabat ad fratrem, ipsam dotare, sed ad patrem viuentem, *l. fin. de dot prom. Cod. leg. qui liberos*, & ibi Bart. *ff. de rit. nupt.* non quidem iure actionis, sed officio Iudicis, & istud tempus ad maritandum datur successoribus, non patri, & sic patri non potest mora imputari, vt tenet etiam huiusmodi glos. Napod. sic ergo nec filio, cuius non erat officium maritare sororem, quia habebat patrem, nec patri potest mora imputari, merito, verbum illud *eas autem*, non extenditur ad casum nostrum, & sic filia solùm habebit legitimam de dote materna, & non medietatem, & ita vidi pluries fuisse iudicatum.

Sed quid si ista filia fuit maritata à patre post mortem matris, & renunciauit patri bonis paternis, & maternis, & sic pater succedit virtute renunciationis in illa legitima debita filiæ. Verum pater in morte possit disponere libere de illa legitima, vel de medietate tantùm, ità quòd illam medietatem teneatur relinquere alteri filio. Quidam dicebant, quod sic, per Consuetudinem *Si aliquis, in vers. de bonis autem*, in contrarium quod liberè possit disponere, quia illa portio, quæ competebat filiæ, fuit in vita alienata patri per renunciationem, quia tantundem habuit à patre, & in vita potest fieri alienatio in præiudicium successurum, vt dicitur *in glos. in d. Consuetud. Si aliquis*, ergo patet, qui per contractum acquisiuit bona, & portionem filiæ, potest liberè disponere in vita, & in morte, quia non sunt bona, quæ ei obueniunt ex successione, sed titulo oneroso, id est renunciatione, quia tantundem dedit filiæ, quantum erat eius portio, maximè cùm facultates patris non erant sufficientes, attento numero liberorum, de eius bonis dare ità magnam dotem, nisi fuisset computata portio bonorum maternorum propter renunciationem bonorum maternorum: cogitâ, quia vidi dubitari satis de hoc, sed in contrarium, quòd ex quo pater non expressit, quantum dedit in dotem filiæ de suo, & quantum de bonis maternis filiæ, si pater erat diues, videtur totum de bonis suis dedisse, *l. si pater, C. de dot. promiss.* quæ est vna de quinquaginta decisionibus Iustiniani & ibi *in Apostilla mea*, in Baldo vide decisionem factam per Sacrum Consilium.

Mazzeus de Afflicto.

Decisio istius Domini est 178. *in 9. dub.*

In tex. eiusdem Consuetud. Si moriatur.

LOquitur hæc Consuetudo, quando pater mortuus est relictis filiis masculis, & fœminis in capillo, nam fratres tenentur ipsas maritare secundùm paragium, & nihil dicit de filiabus maritatis à patre, & hic cessante iure municipali, est recurrendum ad ius commune, vt *ff. de sepulchr. viol. l. 5. ... & de consuet. cap. cùm dilectus*, secundùm Bald. *in l maximum vitium, C. de liber. prat.* vnde filia maritata à patre, mortuo fratre succedit fratri, nec ista Consuetudo hunc casum comprehendit, sed non est sic, vide quod scripsi in meo memoriali, *in verb soror.*

Mazzeus de Afflicto.

In tex. eiusdem Consuet. Si moriatur, §. eas autem.

SOlet dubitari, an furor masculiata possit succedere, non solùm in bonis intra districtum; sed etiam extra, ratio dubitandi, quia Consuetudines Neapolitanæ non habent locum in bonis, extra districtum sitis, sed in contrarium est veritas in casu proposito, ratio assignatur, quia ista masculiatio respicit personam, & quando Consuetudo Neapolitana disponit de aliquo, quod principaliter concernit personam, nil refert, quod bona, de quibus in consequentiam agitur, sint in districtu, vel extrà districtum huius Ciuitatis, ità in terminis voluit Napod. *in proœm. Con suet. in vers. districtum*, & magis planè, & clarè in *Consuet. Pupillus, sub rubr. de in integr. restit.* si enim secus diceremus, sequeretur absurdum, quòd si fratres ciues originarij Ciuitatis Neap. haberent sororem germanam, & communis pater reliquisset amplam hæreditatem, & bona, existentem, & existentia extra districtum Ciuitatis Neap. quod etiam fratribus requisitis, & differentibus maritare, & dotare sororem, non esset consultum furori, quod masculiaretur, quod esset satis inconueniens, & absonum dicere.

Gaspar de Leo.

Super

Super glos. super verb. à matre, in Consuet. Si quis, vel si qua.

VNum tamen non omitto, quòd si maritatur filia secundùm pacta, quæ obseruantur, & obseruata fuerunt, & obseruari consueta inter Nobiles Capuanæ, & Nidi, ex quo inter ipsos Nobiles est pactum, quòd si ex matrimonio superessent filij, & decessissent in pupillari ætate, vel ab intestato quandocumque, quòd dos reuertatur ad consanguineos matris, ergo à contrario sensu, si mortuus est cum testamento, non sunt in aliqua parte successores consanguinei matris, sed hæredes instituti, quia licèt in statutis non valeat argumentum à contrario sensu, secundùm Bartol. *in l. omnes populi, de iust. & iur.* & notatur per Bald. *in l. conuenticulam, extr. de Episc. aud.* tamen benè sumitur argumentum à contrario sensu verborum contractus in præiudicium contrahentium contra ius commune, vt est text. notabilis *in l. inter socerum. §. cum inter ff. de pact. dot.* & tenet Guido de Suzar. *in l. 1. de offic. eius*, & Alex. & Bald. *in leg. si vendita, de act. empt.* vnde cum sit deductum in pactum, vt si ab intestato decedant filij, dos deueniat ad consanguineos vxoris, ergo à contrario, si decedit cum testamento, succedunt hæredes instituti, non obstante, quòd inducatur ex hoc argumento correctio Consuetudinis Ciuitatis Neapolis, quæ vult, vt de bonis obuenientibus ex materna, vel paterna linea, non possit disponi, nisi de medietate, quia Partes in eorum præiudicium per argumentum à contrario sensu possunt sibi præiudicare, vt dicit Alex. *in d. l. 1. ff. de offic. eius*, & ideò secundùm dictum pactum Capuanæ, & Nidi, si filij moriantur posteà cum testamento, in dote materna consanguinei ex parte matris non possunt petere medietatem virtute Consuetudinis, tene menti.

Mazzeus de Afflicto.

In text. Consuetud. Si quis, vel Si qua.

ISte §. *sed si morienti* debet intelligi, quando fuit dotata à fratre, secus si à patre, quia omnia, quæ excedunt ius commune, sunt stricti iuris, vt notat Archid. 18. *q. 2. can. hoc tantùm*, ita Bald. *in l. non fine, C. de bon. quæ liber.* & in materia restringibili id venit, quod palam, & verbis expressis est actum, *ff. de verbor. oblig. at l. quicquid astringenda, ff. solut. matrim. l. si cùm dotem, in princ.* ita dicit Ioan. Andr. *in addit.* Specul. *in tit. de actione, seu petitione, § super petit. in addit. incip. auctor nobis, cart. mihi 16.*

Mazzeus de Afflicto.

In text. Consuetud. Quod autem, vers. & in præmissis.

NOta, quòd dicit soror, aliud ergo in filio sororis, si soror prædecessit fratri, quia filius sororis succedit patruo, melius dixisset auunculo vnà cum patruis, per id, quod voluit Bald. in simili, *in l. maximum vitium, C. de liber. præter.* & *l. illam, C. de collat.* Adde Bald. *in Auth. cessante, C. de legit. hered.* vbi dicit, quòd si fœmina est exclusa per statutum à successione, intelligitur exclusus filius eius, fallit, nisi essent fratres, vel fratrum filij, tunc nepos ex fœmina succedit ex persona, & non habet locum illa regula, *quæ primitiuum inficit, &c.* quod perpetuò tene menti, sed quid si moritur frater sine filiis, superstitibus nepotibus ex fratribus, & nepotibus ex sororibus, an omnes isti nepotes pariter succedant? Videtur, quòd sic de iure communi *per Auth. post fratres*, sed iure isto, ex quo stantibus fratribus soror non succedit, nisi quando esset masculiata, ergo nec eius filij, & sic nepotes, ita videtur tenere hic Napod. *in glos. in verb parentum*, vbi si non succedit soror, nec eius filij, dicit ipse multa ad hoc, allegat *in rubric.* Albertum Brunum, *in tract. exclusius fœminarum*, & licèt multos Doctores referat, qui tenent contrarium, tamen dicit, quòd supradicta opinio est verior, & communior.

Item si filius succedit in ea parte, in qua mater succederet, vt in § *neque illi, in Auth. de triente, & semiss.* & ibi Ang. ergo à contrario sensu, si mater non succedit fratri, stante fratre, ergo nec eius filius.

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem in vers. præterquam.

NOta, quòd soror non succedit cum fratre, aut filiis fratris, si sit dotata de bonis patris, sed si partem, vt masculus habuisset, tunc succedet cum fratre, & fortiùs si nihil habuit à patre, vel fratre, sed nunquid soror maritata post mortem patris, eo casu, quo est masculiata, debebit habere dotem de bonis maternis, vel debeat succedere tanquam masculiata, ita quòd ista masculiatio intelligatur tam de bonis paternis, quàm maternis, vel vt sit solùm masculiata quoad bona paterna tantùm, & sic solum debeat habere dotem, vel legitimam de bonis maternis; Ego sum voti, quod erit masculiata, tam quoad bona paterna, quàm materna, & hoc votum capio ex text. Consuetudinis propriæ, vbi dicitur, quod possunt filiæ masculiatæ petere portionem de bonis paternis, & maternis, vt fratres.

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Si aliquis moriens, in glos. ibi vsque ad medietatem.

PRopriis nominibus succedunt in viriles partes per iura hic allegata, sicut præsumitur voluntas testatoris. Nec obstat, quòd nepotes succedant in stirpem, quia illud est verum ab intestato, vt dicit hic Napod. & sic Ego votaui ad requisitionem arbitrorum, secundùm opinionem Napod. hic, licèt loquatur in substitutione, idem in institutione facta de nepotibus ex fratre, propriis, & expressis nominibus, & fratre, vt succedant in capita, secus quando institutio facta fuisset sub nominibus collectiuis, puta *instituo fratrem, & nepotes meos ex fratre*, tunc nepotes succedunt in stirpem, & fuit super hæreditate Petri Minutuli, vide decisionem meam.

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Et si testator, in glos. disponere, 2. col. in fin.

SEd hic quæro, quod si dictum est, *tibi, liberis, & hæredibus*, hic casus non est tutus, nam bene repetitur, quòd *tibi, & hæredibus*, est hæreditarium, *tibi, & liberis*, est ex pacto, & prouidentia, vt *in c. 1. an agnatus*, vbi Andr. *& de alienat. feud. pat.* dico, quod tantum est dicere, *tibi, liberis, & hæredibus*, quantum dicere, *tibi, & hæredibus ex legitimo corpore descendentibus*, patet, quia liberi sunt illi, qui ve-

niunt ex legitimo corpore, & illi, qui veniunt ex legitimo corpore sunt liberi, vt dicit Andr. *in c.* 1. §. *& si clientulus, de alien. feud.* sed quando dicitur, *tibi, & heredibus ex legitimo corpore descendentibus*, feudum est hæreditarium, vt hic, & notat Bald. *in cap.* 1. *vers. & nota, quod Iacob de Beluiso, de eo, qui sibi & heredibus*, & illud verbum *liberis* tantum habeat operari, sicut illud verbum *ex suo corpore legitimè descendentibus*, quod tene menti, quia ista est veritas.

Mazzeus de Afflicto Legum Doctor.

Ibidem in glos. prædicta, vers. sed quis probabit fraudem.

IDem si donaret benemerenti, debent tamen merita aliter probari, quàm per confessionem, vide cons. Alex. 55. *in* 1. *vol.*

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem. Sed quomodo probatur fraus.

VIde 81. *distinct. can.* 1. *& ff. de pact. l. iuris gentium, §. sed si fraudandi, in glos. & C. de in lit. iur. leg.* 2. *in glos.* Item probatur fraus per binas comminationes factas per mulierem, quæ volebat, vt nihil perueniret de bonis suis ad filios, argomento *cap.* 1. *de renunciat. lib* 6. secundùm D. Abbat. *in cap. in præsentia, vers. insuper quæro, de probat.* Item fraus præsumitur ex actuum celeritate, & nimia liberalitate, Bald. *in leg eam. in* 15. *col. de fideicom.* in contrarium die, quòd præsumitur id, quod statim, & ab initio agitur, quod sine malitia, & machinatione processit, & è contra malum præsumitur, quod ex interuallo actum est, & *in Auth. de æquali dote, §. sin autem mulier ad hoc. ff. de Carb. edict. l.* 3.

Item vbicunque minor apparet læsus, glos. *in leg.* 1. *C. si aduers. vendit.* Item in emptione facta per interpositam personam, *leg. pupilli, §. fin.* & ibi Bartol. *ff. de auth. præst.* nisi fiat palam, & bona fide, vt *ibi*, & Bart. *in l. is, qui bonis, ff. de acquir. heredit.* vbi præsumitur fraus in filio repudiante, & posteà emente per interpositam personam. Item præsumitur fraus, si filius bastardus emit ab eo, cui pater vendidit, secundùm Bart. *in leg. is, qui, ad finem ff. de vulgar. & pupill.* Item præsumitur, si mutuum fit cum pacto, quòd restituatur ei, quem Titius declarabit, & Titius declarat filium mutuantis, Bald. *in leg. iubemus, §.* 1. *C. ad Trebell.* Item præsumitur fraus, si alienantur omnia bona, vel si non omnia, quasi omnia, vel meliora, vel maior pars, vt optimè Alexand. de Imol. 1. *vol. cons.* 55. quot autem modis fiat fraus legi, vide glos. 13. *quæst.* 3. *can. plerique*, notatur *ff. de legib. leg. fraus*, Din. *in regul. fin. lib.* 6. Ang. *in l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. credit.* An autem coniunctio sanguinis tollat, vel induent præsumptionem fraudis, notat Alber. latè *in Auth. quibuscunque, C. de sacros. Eccles.* facit *leg non solùm, §. de vno, ff. de rit. nupt.* Bald. *in leg post contractum. de donat.* Item præsumitur fraus, vt infrà *de iure congrui, in verb. post fidei*, vide Luc. *de agricol. & cens. l. quemadmodum*, vide *Instit. de act. §. item si quis in fraudem*, ex quibus præsumatur donatio in fraudem creditorum, Ang. *in cons. suo*, quod incipit *ex themate, n.* 48. Item scias, quod non committit dolum, qui vtitur iure suo, vt *ff. pro socio, l. meritò, & de regul. iur. l. nullus*, quod verum, nisi aliter iure suo non esset vsurus, *ff. de indic. leg. ex hoc edicto.* Item probatur fraus, siue dolus eo ipso, quod alienauit item sine pacto de restituenda re, Bart. *in l. item si res, §. idemque, ff. de alienat. iudic. mut.* *caus. fac.* Item præsumitur fraus in donatione, quæ fit coniunctæ personæ, si sit facta in præiudicium tertij, Paul. *in consil.* 65. Item præsumitur donatio in fraudem, si facta sit tempore infirmitatis, & postea statim mortuus, text. est in *l.* ... *ff. de donat. caus. mortis*

Mazzeus de Afflicto.

In tex. Consuet. Et si testator, in verb. prout in capitulis.

NOta verbum *prout*, quòd sicut mater excludit agnatos, quando succedit filio ab intestato, ita si mater esset hæres instituta à filio excludit agnatos de meditate, quia licet Consuetudo nihil dicat de matre, tamen per interpretationem, & sic idem est; in contrarium facit, quia istæ Consuetudines sunt ad instar statuti, vt dicitur *in leg. de quibus, ff. de legib.* sed statutum istud in quantum dicit, *prout*, intelligitur prout dicitur in statuto de successionibus ab intestato verè, & non in casu per interpretationem, vt *in leg.* 3. *§. hæc verba. ff de negot. gest l. constitutionibus, ff. ad municip. l.* 1. & ibi Bart. *de feriis*, & plene notatur *in l. si verò, §. de viro, ff. sol. matrim.* Anton. de Butr. *in c. cum dilectus* 3. *col. de consuet.* Bart. *in l. omnes populi* 14. *col. vers. quartò quæro.* Vtrùm statuta recipiant interpretationem extensiuam, *ff. de iust. & iur. & leg. apud antiquos, Cod. de furt.* Bald. & Cyn. *in l. conuenticula, C. de episc. & cler.* sed veritas est, quod indistinctè patre, vel matre existente in medio cessat Consuetudo, & sic tam ab intestato, quàm ex testamento.

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Si qua Moriens, in glos. super verbo disponere, fol. 22.

SEd iuxta hoc quæro, quid si obuenerunt matri bona ab aliquo consanguineo, & mater illa bona vendidit, & de pretio emit alia bona, vtrum de istis bonis poterit in totum disponere, diceudum videtur quòd non, quia ista bona sunt subrogata loco illorum bonorum, & subrogatum, &c. Item quia pretium succedit loco rei in hoc, & sic res ipsa empta succedit loco illius venditæ, vt *in leg. labeo, de verb signif.* vbi glos. notabilis in libro D. Stephani de Caieta, vbi dicebatur, quod iudicatum fuit contrarium, & facit in specie *de emptione, & venditione, §.* 3. *vers. item pone, vir alienauit.* & facit *leg. quæritur, C. in quibus causis pignus, vel hypoth. tacitè contrahatur*, Bald. plenè in *leg. mater tua, C. de rei vendic.* vidè Bald. *in capit.* 1. *de feud. non habent. prop. feud. nat.* Adde, quòd sicut res empta de pecunia dotali est dotalis, vt *in leg. ita constante, ff. de iur. dot.* ita res empta de pecunia quasi dotali, *leg. si cum dotem, §. si mulier, ff. solut. matrim.* vide pleniùs per Ludou. *in cons.* 201. *pro decisione præsentis dubitationis*, &c. Bald. *in leg. ex peculio, de iure dot.* vide Bart. *in leg. à debitore, ff. de his, quæ in fraud. credit.* & not. glos. *in leg. si cum seruum, ff. si cert. pet.* vide Napod. *in Consuetud. Si mulier, de iure dot. in verb. si non extant.* vbi quærit, an res empta de pecunia dotali, sit dotalis, vbi plura dicit fauore dotis, vt *l. proculus, de iur. dot.* secundùm Bald. *in l. & si vt proponis, de rei vend. & in leg. cum vir, §. fin. de iure dotis.* Ludou. *dict. cons.* 201. Ioann. de Imol. *in capit.* 1. *de pecul cler.* Abb. *in capit. tua nos, de vsur.* Butr. *in cap. quanto, de vsur.* An in re pignorata pretium succedat loco rei, Bald. *in leg. mater tua, C. de rei vendicat.* Bart. *in leg.* 1. *ff. de distr. pignor.* vide *in leg.*

Imperator, de leg. 1. Quid in re furtiua Bald. *in d. leg. mater tua,* vide Bald. *in leg. pro debito, Cod. de bon. auctorit. Iud. poss.* vbi dicit, quod si species est in obligatione, non succedit alia empta ex re illa, vide Bart. *in l. testamento, de condit. & demonstrat.*

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Quartam autem, in glos. à quondam viro suo.

ITem quia propter osculum, &c. Propter osculum lucratur medietatem antefati, & aliam medietatem propter copulam, vide Paulum de Castr. *in leg. cum fueris, ff. de condit. & demonstr.* vbi dicit, quòd si dicat statutum, quòd vir lucretur dotem vxoris præmortuæ, quod statim, quod est contractum matrimonium per verba de præsenti, licet non sit consummatum, habet locum statutum, sed notatur, quod saltem debet esse deducta in domum viri, secundum Paul. de Castr. *ibi*, qui posteà dicit idem, si non sit traducta, si tamen constet de matrimonio per verba de præsenti, sed contrarium consuluit Abb. *in 1. vol. cons.* 1. & *in 1. vol. in cons.* 79. & idem cum Abbat. per multas rationes tenet Salyc. *in l. cum inte, C. de donat. ante nupt.* vide Abb. *in cap. ex publico, de conuers. coniug.* & Paul. de Castr. *in l. de diuisione, solut. matrim.* & *in l. si donaturus, in fin. de donat. ob caus.* & ibi Alex. qui dat alias remissiones.

Mazzeus de Afflicto.

In d. glos. in fin.

SEd pulchrum est scire, si matrimonium fuit consummatum, & remansit per vxorem, quòd non præstitit obsequia matrimonialia, quia recessit à domo viri, & accessit honeste ad domum parentum, & ibi stetit longo tempore, puta decem annis, & vltrà, & nunquam requisita voluit reuerti ad virum, & vir durante eius absentia est mortuus, superstite vxore sine liberis, an lucretur antephatum? diceres, quod sic, per glos. *in l. consensu, C. de repud.* quæ volunt, quod quando vxor accessit honestè ad domum parentum, remota suspicione fornicationis, quòd non perdit antephatum, sed illæ gloss. non loquuntur, quando per longam absentiam vxor se absentauit, vndè per longam absentiam videtur spoliare maritum de obsequio matrimoniali, & sicut maritus expellens vxorem, perdit lucra nuptialia, vt *in l. ab honestibus, §. fin.* per Alex. *ff. solut. matrim.* ita vxor tacite expellens virum de obsequio matrimoniali, debet perdere antephatum. Item maritus non lucratus fructus dotis, si non suffert onera matrimonialia, vt *in l. ante,* & *in l. de diuisione, ff. solut. matrim.* & *in l. dotis fructus, ff. de iur. dot.* & Salyc. *in l. si antè. C. de donat. ante nupt.* multo fortiùs non lucratur lucra nuptialia, ita vxor denegans præstare onera matrimonij, perdit lucra nuptialia, ideò dubito de ista quæstione.

Mazzeus de Afflicto.

IN Curia Archiepiscopali Neapol. per binas sententias contrarium decisum fuit, scilicet, lucretur antephatum.

Mazzeus de Afflicto.

In d. Consuetud. in glos. liberis, in fine.

SI soluto matrimonio filij extabant, & postea moriuntur, vxor lucratur antephatum, etiam quoad proprietatem, vt dicit ista Consuetudo, sed quid inter Barones, qui recipiunt dotem in pecunia, & faciunt tertiariam in pecunia, & moritur Baro superstite vxore, & filio, & fit restitutio dotis, & tertiariæ quoad vsumfructum, posteà moritur filius, vtrù in proprietate succedant agnati, vel mater? vide *in Constit. Lecentiam,* & *in Auth. præterea, C. vnde vir, & vxor,* & Bald. *in l. si infanti, in* 1. *q. C. de iure delib.* & Salyc. & Paul. de Castr. qui tenent, quòd hæreditas patris delata infanti, non adita, non transmittitur ad matrem, & Ias. dicit, quòd ista est communis opinio, & sic mater non succedit in proprietate filij infantis defuncti de iure, sed patruus, Bald. *in 1. vol. cons.* 95. *quæstio est.* vide grande consiliū And. Barbatij *in 3 vol. cons.* 60. vide Oldrad. *cons.* 20. vbi tenet, quod mater non succedit infanti, hæreditate non adita.

Mazzeus de Afflicto.

In text. consuet. Bona stabilia.

NOta verbum *ante venditionem perfectam*, scilicet antequam res sit tradita, postquam autem perfecta est, ipsis filiis scientibus, & non contradicentibus, non possunt postea contradicere, sed quæro, vtrum vxor vidua, quæ habuit dotem in bonis stabilibus, viro datis in solutum pro dote, possit illa bona libere vendere, sine decreto Iudicis, & sine consensu filiorum, videtur dicendum, quòd sic, quia ista Consuetudo loquitur, quando mulier transiuit ad secunda vota, tunc filij primi matrimonij possunt contradicere, & tunc requiritur iusta causa vendendi, & decretum Iudicis, aliàs filij non possent contradicere, quando est vidua, præsumitur enim pro matre, sicut pro patre, vt in glos. *hoc alij*, sed illa glos. loquitur, quod filij secundi matrimonij non possunt contradicere, & ideò glos. præcedens dicit, quod cum non posset reddi ratio diuersitatis, si mater contraxit secundum matrimonium, vel non, filij primi matrimonij possunt contradicere, & ideò requiritur causa iusta, & decretum Iudicis, vt in sequenti Consuetudine. Sed Ego dicerem, quod Consuetudo hæc non loquitur in casu præsentis quæstionis, primò, quia Consuetudo loquitur, quando mulier vendit cum consensu viri sui, sed in quæstione proposita vendit mulier vidua soluto matrimonio, quando ipsa est Domina: Item Consuetudo loquitur, quando alienantur bona dotalia constante matrimonio, sed soluto matrimonio non dicuntur bona dotalia quādo pro dotibus restituendis data sunt bona in solutum, & pro soluto, quæ est ad instar emptionis; item loquitur, quando mulier transiuit ad secunda vota existentibus filiis primi matrimonij, tamen audiui à certis Practicis, qui dicebant, quod Consuetudo *Et si mulier* habet locum existentibus filiis, ita vt mulier nullo modo possit cautè vendere, nisi cum decreto sine consensu filiorum, sed posito, quòd ista vltima opinio sit vera, vtrū rescripto Principis possit confirmari talis venditio facta sine decreto, dico, quòd sic, per tex. *in l.* 1. *de reb. eor.* & ista confirmatio per rescriptum Principis facit validum, quod erat inualidum, sic *ff de adopt. leg. nam ita diuus,* & *ff de confirmat. tut. per tot.* est sciendum, quòd in tali confirmatione debet exprimi causa alienationis, alias non valet confirmatio de re prohibita alienari sine decreto, Glos. est singularis *in leg.* 3. *quando decreto opus non est, Cod.* quam allegat Ludouic. *in sing. suo, in verb. alienatio,* & *in verbo prohibitus* Item quæro, quid si dos mulieris consistat in pecunia, vtrum habeat locum, vt filij anterioris matri

matrimonij possent contradicere, si mater vultalienare dotem suam, vltra de decem partibus vnam, si non habet iustam causam, vide glos. *in Consuet. Mulier, de dot. in verb. de fructibus, in glos. in Consuet. Et si testator, in verb. disponere.*

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Contra instrumenta, in glos. instrumenta.

QVid de instrumentis confectis per Iudicem, Notarium, & sub criptionem trium testium, quod habet vim publicæ scripturæ, sicut Curialiscum, Napod. dicit *Consuetud. Instrumenta donationum*, quod licet loquatur de Curialiscis, idem seruatur de Notariscis, quia generaliter dicitur Instrumenta, & dicit, quod ita seruatur, eadem enim est ratio, *leg. 1. §. & generaliter. de legat. præstand. leg. prospexit, ff. qui, & à quibus, leg. de pretio, ff. de public.* item quia illud verbum *instrumenta* debet interpretari secundùm ius ommune, *cap. cum dilectus, de consuet. leg. 1. C. de noxal leg. quamuis, ff. de in ius voc.* item si haec Consuetudo voluisset, quod tantùm instrumentis Curialibus haberet locum, dixisset, *l. vnica. §. sin autem deficientis, C. de caduc. toll. cap. ad audientiam, de decim.* nec est verum, quod ista Consuetudo sit sub numero *de instrumentis Curialiscis*, sed est sub Rubrica *de instrumentis simulatis*, item rubricæ istarum Consuetudinum non sunt approbatæ, sed Consuetudines tantùm, vt patet in proœmio istarum Consuetudinum.

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Si quis emit, de iure congrui, in glos. fuerit, in fin.

SEd iuxta hoc quæro, venditur domus pro quinquaginta, tempore venditionis valet centum, tempore sententiæ, per quam domus mihi adiudicatur iure congrui valet ducentum, an fiet æstimatio secundum præsens tempus sententiæ, an secundum præsens tempus litis contestatæ in causa congrui. Respondeo, hæc Consuetudo videtur respicere, quod fiat æstimatio secundùm tempus futurum, scilicet sententiæ, & ad hoc accedant iura allegata per Napod. *hic*, in contrarium tamen est veritas, scilicet quod fiat æstimatio à tempore moræ, videlicet à tempore requisitionis, casus est *in leg. hoc, ff. de tritic. &* in *l. quoties in diem, de verb. obligat. & in leg. vinum, ff. si cert. pet.* & hoc tenet Ludou. *in consi..* ad hoc facit *leg. vxorem, §. restitutioni, ff. de l. 3.* quam legem allegat Oldrad. *consi. 31.* quod condemnatus ad decem, debet soluere de pecunia, quæ currebat tempore sententiæ, & non tempore executionis, accedant notata per DD. *in lege cum. quid, ff. si cert. petat.* & quod notat Specul. *in titul. de solut. §. nunc aliqua*, & idem Bald. *in leg. illud, de sacros. Eccles. & in lege fin. C. comm. de legat.* Mora enim committitur per interpellationem, vt *in l. mora, in princ. ff. de vsur. l. si ex legati causa, de verb. obligat.* Nec obstant iura hic allegata, quia loquuntur, quando nulla mora est commissa, quia fit æstimatio à tempore moræ, per iura allegata, & per doctrinam Ludouici *in dict. leg. vinum*, item hoc intelligas verum, quod ista mora consideratur à tempore, quo constat, nō habuisse iustam causam litigandi, nam donec habuit iustam causam litigandi, non est in mora, & ad hoc accedant illæ doctrinæ, quod iusta causa quem excusat ab expensis, de quo per Modernos *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig.*

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem.

ITem quia si creuit æstimatio rei, pertinet ad emptorem, Bald. *in rubr. Codic. de peric. & commod. rei vendita*, item quia quod potuit peti consequentiae tempore litis contestatæ, potest etiam peti tempore sententiæ, Bald. *in l. si traditio, C. de act. empt.* & quod inspiciatur tempus sententiæ, videtur bonus tex. *in c. 1. si de feud. vassal. ab aliquo fuerint interpellati.*

Mazzeus de Afflicto.

In Consuet. Si Ecclesia in 1. glos.

QVoniam hic glos. tenet, quod bona Stauritæ non dicuntur Ecclesiastica, & sic habet locum in eis ius congrui, adde, quod ex hoc sequitur, quod bona Stauritæ debent iudicari secularia, & non Ecclesiastica, & sic possunt vendi, &c. & pro hoc adducitur primò, quia ista Staurita non est fundata authoritate Episcopi, *in cap. ad hoc, de relig. domib. & in cap. inter dilectos, de donat.* & per glos. *in Clem. per litteras, de prab.* & ibi Paul. de Leazar. ergo sunt mere laicorum. Secundò, quia res Ecclesiasticæ debent gubernari per Oeconomos, qui sunt Clerici, vt *in cap. cum nos, de offic. ordin. & in cap. Imperatorum, de iuram. calum.* sed bona ista gubernantur per meros laicos, ergo. Tertiò bona ista alienantur sine auctoritate Episcopi, quod non posset fieri, si essent bona Ecclesiæ, vt *in cap. 1. per totum, de reb. Eccles. non alien. & in Can. Abbatibus 12. quæst. 2. & in cap. hoc consultissimo, de reb. Eccles. non alienand. cap. Monasteriorum, eod. tit.* & est Constitutio *Gerardina*. Quartò ipsi seculares faciunt sibi Sindicum, & non Episcopus, vt *d. cap. ad hac, vers. habent collegium seculare, & militiare, quod non subiiciuntur Curia Ecclesiastica, & in can. si quis despicit 42. dist. & 24. quia sane.* Quintò Episcopus nullam iurisdictionem in hoc exercet, nec exercet aliquam legem diœcesanam, neque iurisdictionis, neque habet Cathedraticum, nec aliquid, iuxta formam *cap. conquerente, & cap. cum dilectus, de offic. ordin. iuxta Clem. dudum, de sepult.* Sextò, bona dictæ Stauritæ non reperiuntur in Gazophilacio, id est in Catastro Ecclesiæ, vt *in cap. 1 de probat.* & ibi D. Antonius. Septimò isti Stauritarij fuerunt, & sunt in tali possessione, cuius non extat memoria in contrarium, & hoc habet vim priuilegij, *cap. super quibusdam, §. præterea, de verb. signif. & in cap. 1. de præsumpt. lib. 6.* semel declarauit Dominus noster Rex Ferdinandus tanquam bona profana, *cap. ex parte, de verb. signific. cum cap. cum venissent, de indic.* & semper fuerunt in tali possessione isti de Staurita, & denominatio, & possessio fit ab ista Staurita, & non ab Ecclesia Stauritæ, vt dicit glos. *in clem. per literas, in verbo Ecclesia*, nec obstat, quod habent aliquam Capellam, quia ibi non est reperire, nec Cœmeterium, neque Campanam releuatam, vt dicit D. Antonius *in c. patentibus, de priuileg.* & Feder. de Senis *consi. 130.* licèt Stauritarij faciant dicere in dicta Capella, vbi solent congregari, aliquas missas peculiares pro animabus benefacientium, vt *in c. missa peculiares, de consecrat. dist. 1.* sic patet, quod bona Stauritæ sunt sæcularia, & non Ecclesiastica, vt tenet hic Napod. & hoc etiam tenebat D. Ioannes Antonius Carafa, qui ità consuluit D. Cardinali Carafæ Archiepiscopo Neapolitano, & etiam allegauit, quod non tenentur Stauritarij soluere decimam impositam per Papam Clericis, vt concludunt Doctores, maximè Io. de Imol. *in dict. Clem. per literas, & ibi* dicit glos. quod ita extitit declaratum per maximos

quod ita extitit declaratum per maximos Pontifices, videlicet Clementem I V. & Honorium, & Bonifacium V I I I. licèt Lapus aliter dicat, vt refert *ibi* Ioan. de Imol. tamen contrarium tenet *ibidem* D. Franciscus de Zabarellis, Cardinalis Florentinus,& illa est veritas.

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem.

ADuerte, quòd Napod.hic multum videtur dubitasse, si Clericus emat pro se, & sic in suum patrimonium, an possit coram Archiepiscopo Neapolitano iure congrui conueniri vigore istius Constitutionis; nam licet arguat leuibus argumentis, quòd sic, tamen postea se remittit ad suam glos. *in proœmio, in verb.tenorem*, & licet postea subdat,quod istæ consultationes possunt allegari in Curia Episcopi, per glos. *in leg.ex ea tamen*, postea dicit, quod illa glos.non dicit, & sic videtur satis dubitasse iste Glossator, & ideò semper fuit a Literatis huius Ciuitatis dictum,quòd Clericus emens nó potest conueniri iure congrui, quia priuilegium concessum Clericis in bonis patrimonialibus, censetur concessum contemplatione Ecclesiæ, vt notat. *in l.non plures, C de sacros. Eccles.* item priuilegium Ecclesiæ, vt non possit Ecclesia conueniri iure congrui, transit ad personam Ecclesiasticam, quia priuilegium Ecclesiarum transit ad personas ministrantes Ecclesiæ, vt notat. *in cap. fin. de vit. & honest. cler.* vbi est ergo priuilegium concessum Clericis, quòd non possint conueniri iure congrui? Respondeo, est in ista Consuetudine, quæ dicit, quòd ab Ecclesia non petitur ius congrui,& de consuetudine non reperitur, quòd Clericus possit iure congrui conueniri,quia esset contra libertatem Ecclesiæ, vt *in cap. nouerit, de sent. excomm.* & ideò si in specie fieri non potest hoc, nec in genere, sic ergo consului,& obtinui, vide in consilio meo 443.

Mazzeus de Afflicto.

In Consuetud. Si est quæstio, in glos. super verbo perceptionem.

VVlt glossa, quòd si locatarius,vel tertius ostendit in continenti de iure suo, non habet locum ista Consuetudo, ex quo infertur, quòd si Ego emi domum a te, & tu confessus fuisti precario,nomine meo possidere, & locasti Sempronio domum, & demùm Ego reuoco precarium,& peto, quòd locatarius mihi respondeat de pensione, ille venditor comparet cum ipso inquilino, & interrogatus dicit, se tenere ab ipso venditore, si venditor ostendit in promptu instrumentum,non habet locum ista Consuetudo,quia constat in promptu de non iure illius, qui locauit, propter venditionem,in qua etiam constituit se precario possidere, propter quod precarium recedit ab eo possessio, *leg. si quis vi, §. differentia, ff. de acquir.poss.* & ideò talis possessio precaria sibi non opitulatur, cùm quandocunque placuerit emptori, poterit eam aduocare, vt plene per Bart. *in l. ab emptione, ff. de pact. l. quamuis, §. si conduxit, ff. de acquir. poss.* item quia per illa verba posita in instrumento venditionis, quæ solent apponi, videlicet *vendidit*, *& tradidit*,datur licentia auctoritate propria ingrediendi possessionem, vt *in leg. prædia*, vbi Bart. *ff. de acquir. poss.* & not. Bald. *in leg. 2. C.de acquir.poss.* sed pone, quod Inquilinus reaffirmauit fundum titulo locationis ab eodem emptore, demum vocatur à venditore, vt dicat, à quo tenet, ipse dicit, tenere a venditore, sed postea locauit ab emptore, vtrum dicatur interuertere possessionem, videtur, quòd sic, *leg. cùm nemo, Cod. de acquir.poss.* in contrarium est veritas, quia illud, quod dicitur, quòd colonus non potest interuertere possessionem, vt *ibi* intelligitur, secundum *glos. in dict. leg. cùm nemo*, nisi quando habuit titulum, seu causam à vero domino, vt *in dict. leg. si quis vi, §. differentia*, & de hoc est text. ad literam, quem allegat Bald. *in dict. leg. cum nemo*, videlicet in *leg non solum, ff. de vsucapion. in vers. quod vulgò*, ibi dùm dicit, *Quantò magis in colono recipiendum est.* Item si nouus emptor potest expellere inquilinum, vt *in leg. emptorem, Cod. locat.* & tenet Napod. *in glos. in verb. emens, in fin.* multò magis poterit refirmare, & si ille dicit, refirmasse à nouo emptore, quamquam primò locauit à venditore, non dicitur interuertere, si hoc clarè ostendit, per *dict.leg.non solum.* vt respondeat ipsi emptori, quia aperte constat de eius iure, vt dixit hic Napod.

Mazzeus de Afflicto Legum Doctor.

In text. Consuet. Si quis aliquam rem.

QVòd si creditor agit contra debitorem vt luat pignus, & debitor dicit,quòd est paratus luere pignus pignoratum pro decem, & creditor dicit pignoratum pro 20. & sic vult iurare,an habeat locum hæc Consuetudo; summarium Napodan. hoc videtur dicere, quòd idem sit, postea dicit, quòd hæc Consuetudo est ad beneficium creditorum; ergo non debet eius contrarium operari, in contrarium facit, quia idem Napodan. dicit, quòd hæc Consuetudo loquitur, quando creditor conuenitur à debitore ad pignus, quasi secus,quando creditor agit, & sic videtur contrarius sibi ipsi; Ego dicerem, quòd ista Consuet. loquitur in suo casu tantùm, & non sit extendenda ad huiusmodi casum, quia est exorbitans,vt patet *in glos. hic in verbo, à dicto.*

Mazzeus de Afflicto.

EX QVODAM LIBRO ANTIQVISSIMO in Pergameno post Glossam Caroli de Tocco in Longobardo.

NOTA hîc qoæstionem plurimum vtilem, Filiusfamilias existens in potestate, constituit quartam omnium, quæ haber, & quæ acquirere poterat vxori suæ per scriptum morgicap, volente, & consentiente patre, præmoritur iste filius, quæritur, nunquid vxor petat quartam eius patris, quam habiturus esset, si filius iste non esset præmortuus, & videtur, quòd sic, quia fuit quasi dominos, vt *ff. de liber & posthum. leg. in suis, & Instit. de hered. qual. & differ. §. seu.* Hoc non obstat, quia est fictio quædam, quòd sit Dominus. Duo enim io solidom non possunt habere dominium, vt *ff. de eo, pec. leg. hereditas, §. pater, ff. commod. leg. si vt certo, §. si duobus*, & per speciem, *vt notat. qui pot. in pign. hab. leg. assiduis, ff. de adopt. leg. nec ei.* Item quia, quod donat filius, donat pater, vt *ff. de donat. leg. inadibus, in fin.* hoc non obstat, si benè considetes, nam ibi loquitur, quando filius dat ea, quæ potest donare, hîc autem non potest donare, cum non sit dominus, sed plus videtur obstate, *C. quæ res pignor. oblig. poss. leg. fin.* vbi qui obligat res generaliter, præsentia, & futura obligat, ergo quando quartam constituit in rebus, quas habet in futurum, & in præsentibus constitoit, sed non obstat, quia verum est de futuris, quæ obuenerunt; sed hîc non obuenerunt, quia ante mortuus fuit filius, item si testator legat sub conditione, pendente conditione hęres vendicat, vt *ff. de rei vendicat. l. non ideò, & fam. hercisc. & post, & de pignor. l. grege, §. statuliber*, ergo sicut id, qood non est nostrũ, possumus vendicare, ita & constituere quartã, solotio, non est similis ratio, quia filius oon est dominus, vt dictum est, hæres autem est dominus pendente conditione, vt *ff. ad Syllan. leg. 1. §. serui*, secus in puris legatis, vt *ff. de furt. leg. à Titio, de leg. 1. leg. si tibi, §. cùm seruus.*

Item videtur esse casos *ff. solut. matrimon. leg. si cùm dotem, §. penult. & fin.* vbi dicitur, quòd filio recipiente voluntate patris, pater tenetur quod iussu, si nihil habet filius. Ad quod quidam dicunt, quòd illud in dote, non autem inuenies in donatione propter nuptias, ergo non est in quarta, sed mala est responsio, quia proceditur de similibus ad similia; sed dic, qood illud ideò est, quia cùm filius recipit dotes, & alium obligat sibi, & se obligat alij, hic autem obligat se aliis, & non alios sibi ergo non est par ratio, & eodem modo respondeas ad id, quod dicunt quidam in quæstione ista, patrem teneri quod iossu, quia tunc pater tenetur quod iussu, cùm filios contrahit, & se obligando, & alium sibi.

Item dicunt aliqui, quòd debeat vxor habere quartam in ea parte, quam filius ab intestato debet habere, argumento *dict. leg. solut. matrimon.* sed casus legis est contra *ff. de collat. bon. leg. 1. §. si impubere*, cùm de hæreditate vioeotis non debeamus esse solliciti, *ff. de vulg. & pupill. leg. 2.* item de iure Longobardo videtur expeditum, qoia quod dicitur de iure Romano ideò est, quia filius est in potestate, cùm autem de iure Longobardo sint omnes filij emancipati, ergo expeditum est, qoòd non tenetur pater, quòd autem sint emancipati, probatur sic, quia tenet donatio facta à filio ipsi patri, vt *in Long. de præscript. leg. sunt fratres*, ibi, *nobiliter, leg. 2. & de adoption. leg. 1.* ergo non est in potestate, & donatio facta non tenet inter eos, quod autem dicitur, lege præallegata tenetur, primò dico, quod ibi donauit, castrensia, vel quasi, in quibus loco patrisfamilias habetur, vt *ff. ad Macedon. l. 2.* & facit *ff. de contrah. empt. l. 2.* & quòd iure illo sint filij in potestate, patet, quia iure illo fit adoptio, vt *in Long. de adopt. leg. 1. & per tot.* & *Instit. eod.* & *Cod. eodem per totum.* Quòd etiam iure Lomgobardo sint filij in potestate, notat Loffredus *in libellis, in actione præiudiciali*, qua quæritur, vtrum sit filius in potestate in contractu ciuilium. Prætereà si verum esset, iure illo nullum esse in potestate, quod falsum est, vt probaui suprà, correctum tamen esset per Cons. Nam hodie pater dat filio suo tutorem in testamento, & substituit ei pupillariter, vel quomodò vult, ergo pater, quòd sunt in potestate, nam aliàs nec dare tutorem posset, vt *ff. de vulgar. & pupillar. subst. leg. 1. in fin.* Ego dico, quod habet quartam eius partis, quam habiturus esset ab intestato, per dicta iura, & iam patet sibi pater quare consensit, vndè in hoc prodest consensus, quia aliàs non obesset patri, nam filius constituendo, constituit in eo, scilicet in portione, quam habiturus est, hæc denotant verba, pater cùm consensit, sibi præiudicat, estque portio de iure Romano, secundùm quod viuit pater, *C. de inoffic. testam. leg. quoniam in prioribus*, & *leg. omnimodò*, de iure Longobardo, si est vnus, totum debet habere, aliàs pro numero, vt *in Long. de eo, quod pater filio nec hab. relinqu.* & sic dixi de facto in causa filij mei, qui præmortuus fuit nurui meæ.

Andreas de Isernia.

Ex eodem libro.

COnsueuit dubitari, vtrum soluto matrimonio morte viri, vxor possit repetere dotem & quartam sibi à marito constitutam? & de iure ciuili possumus audacter dicere, quòd non possit vtramque petere, aut enim dicimos, hanc quartam succedere locu donationis propter nuptias, de qua non est factum de ea lucranda, aut neotrius loco succedere dicimus, sed dicimus, esse proprium ius quartæ. Primo, soluto matrimonio sicut dos reuertitur ad dotantem, vt *C. de rei vxor. act. l. 1. §. illo*, ita donatio ad donantem, cùm paribus passibus debeant ambulare, vt *in Auth. de æquali dot. §. 1.* & notat. *Instit. de donat. §. est & aliud*, & *C. de don. ante nupt. Auth. dos data.* Secundo caso similiter non potest vtramque petere, quia licèt ex pacto lucrandæ petitionis donationis, ipsam possit petere, vt *C. de iure dot. C. vbi, & qui pot. in pig. hab. leg. assiduis, in fin.* & notat. *in dict. Auth. dos data*, tamen maritus eatenus retinet ex dote, quatenus mulier repetit ex donatione, etiam si nullum pactum sit de hoc appositum, sed tantũ pactum factom est de lucranda donatione, vt patet expresè *C. de pact. conu. Auth. æqualitas*, & *Auth. si quæ*, & notat. *eod. tit. l. Leonis*, & *C. de donat. ante nupt. leg. fin. § sin autem donatio*, non obstat, quòd mulier

mulier dicitur domina quartæ viuente marito, quia etiam mulier dicitur domina donationis propter nuptias viuente marito, siue sit factum pactum de ea lucranda, siue non, vt *Cod.de donat.ante nupt. Authen. præmissa*, *& ad Velleian. Authen. siue à me.* In tertio autem casu dico similiter, quòd non possit vtrumque petere, quia licet iure ciuili ius quartæ, quod habet mulier bonis mariti, ipsa lege, siue constitutione ei deferatur; tamen iure Longobardo sine constistitutione mulieri ius quartæ non competit, vt *in Longob. de ea, qua sine vol. mul.ad mar.leg. fin.* & hoc ius mulier non habet, nisi quando est indotata, vt *C. de repud.leg. fin.* & superstes laboret inopia, vt *Cod.vnde vir, & vxor. Auth.præterea.* Sic ergo quando dotem habet mulier, hoc ius quartæ sibi non competit, & sic non poterit vtrumque petere de iure ciuili, de iure Longobardo videtur, quòd vtrumque mulier possit petere, vt colligi potest *in Long. de hom.lib. hom. leg si maritus*, vbi dicitur, quod filij mulieris occisæ à marito repetunt pharadesium, & quòd secundùm Longobardos interpretatur dos, & morgicap, quod interpretatur quartam, & sic videtur, quòd vtrumque mulier possit petere, quia si hæredes mulieris hoc possunt, multò fortiùs mulier, à qua ipsi hæredes, causam habent, cùm hæredes, & defunctus eadem persona censeantur, vt *in Auth.vt insiur quod præstatur à mod.§. 1.* Item potest colligi ex alia lege *in Long. de success. leg. si pater ij*, in qua dicitur, quod filia nupta, vel soror mortuo marito, reuertitur ad domum patris, vel fratris simul cum sororibus, quæ in domo patris remanserunt, quibus non tenetur conferre morgicap, id est quartam, quam habuit de bonis viri, ea tamen, quæ pater, vel frater sibi dedit, conferre tenetur sororibus, & sic habet, quod morgicap, habuit à marito, item probatur alia ratione, quòd vtrumque possit petere; nam Car. notat ab aliis *de iis, quæ à vir. & vxor. leg. nulli*, quod morgicap est donatio causa mortis, & sic morte mariti confirmatur, vt *ff. de donat. inter vir. & vxor. leg. res, quæ*, & *leg. donationes*, item probatur per aliam legem quæ est *in Longob. de sponsalib. leg. si quis filiam, aut quamlibet*, in qua dicitur, quòd mortuo marito si hæres eius nolit recipere pretium mundij à muliere, quæ vult ad secunda vota transire, quòd perdit mundium, & mulier acceptis morgicap id est quarta, & pharadesio, idest dote, poterit, per proximos parentes suos tradi nuptui, & sic videtur, quòd morgicap & pharadesium mulier possit petere, mortuo viro. Potest responderi ad legem illam de *hom.lib. hom.* quòd ibi ideò contingit, quòd vtrumque possit petere hæres mulieris propter delictum mariti, sic & aliàs maritus, qui occidit vxorem, perdit, id quod habiturus fuisset, si ipsam non occidisset, *ff.solut. matrim.leg.si ab hostibus.* Item perdit maritus propter delictum suum donationem propter nuptias, quæ apud eum fuisset alias remansura, vt *Cod. de repud.l. consensu.* Ad legem *de successionibus*, potest responderi, quod ibi fuerat quarta mulieri relicta à marito expressè, vel ibi mulier habuit quartam, & ea, quæ sibi pater, vel frater donauit, vt ibi dicitur, nam dos data non dicitur donatio, quia pater tenetur filiæ dotem dare, vt *ff. de ritu nupt. leg. qui liberos*, & frater sorori de bonis paternis, vt *ff. ad Maced. leg. idem, §. sed & si filius*, & *de in rem vers. leg. & ideò, §. final. & leg. seq.* & *in Constitut. de successionibus Comit. & Baron.* in necessitatibus enim nemo dicitur liberalis, *ff. de adim. leg. leg. rem legatam*, & ideò dicitur donari, quod nullo iure cogente conceditur, & sic non loquitur ibi de dote, sed de donatione, vt suprà probatum est. Ad id autem, quod notatur per Car. *de iis quæ à vir. in vxorem*, potest responderi, quòd salua gratia sua, quòd licèt morgicap non sit simplex donatio, non sequitur, quòd sit donatio causa mortis, quia esset sibi ipsi contrarius, notauit enim in prima lege ipsius tituli, quòd mulier viuente marito est domina quartæ, quod non posset esse verum, si esset donatio causa mortis, quia viuente marito non esset ipsa domina, sed maritus, vt *ff. de donat. inter vir. & vxor leg. sed interim in princip.* sic ergo non erit mortis causa donatio, sed dicetur potiùs donatio propter nuptias, cui idem Carol. quartam assimilat, vt notat ipse *in 1. lege* ipsius tituli. Item alia ratione non potest dici donatio causa mortis, quia si esset donatio causa mortis præmoriente muliere reuocaretur, & euanesceret, vt *Instit. de donat. §. 1.* & *ff. si cert. petat. leg. non omnis*, & *ff. de donat. caus. mortis, leg. Senatus, §. secundo*, & tamen præmoriente muliere debetur liberis ipsius, vt in præallegata *leg. si maritus, de homic. lib. homin.*

Item mulier agit pro quarta viuente marito in casu, quo agere posset pro dote, vt notat Carol. *qualiter mul. als per fisc. leg. si qua mulier*, & in prædicto titulo *de iis, quæ à viro, & vxore dantur, leg. 1.* Quod non posset facere in aliquo casu, si esset donatio causa mortis, cùm non sit valida, nisi morte donantis præueniente, vt suprà probatum est. Ad legem autem *de sponsalibus*, sic respondeo, quod similiter ideo ibi illud contingit propter culpam, seu delictum hæredum mariti, nolentium recipere pretium mundij, argumento *Cod. de repud. leg. consensu.* Concludo ergo ex præmissis, quod nec de iure ciuili vtrumque possit petere, nec de iure Longobardo, nisi in casibus supra exceptuatis: stabo ergo iuri ciuili, cùm legum correctio sit vitanda, vt *Cod. de appellat. lege præcipimus, in fin.* & quod non mutatur, cur stare prohibetur, vt *Cod.de testamentis, leg. sancimus*; nec enim nouum est, vt priores leges ad posteriores trahantur, & posteriores ad priores, vt *ff. de legib.leg. non est nouum*, licèt enim hodie donationes propter nuptias non constituantur, sed quartæ, seu alia iura, vt notatur in *dict. Authent. æqualitas, Cod. de pactis conu.* illud tamen ius, quod seruabatur olim in donationibus propter nuptias, seruabimus hodie in quarta, & aliis iuribus, quæ constituuntur earum vice, *argum. ff. si quis test. liber esse iussus fuerit, leg. 1. §. hæc actio*, licèt per aliam legem olim donationes constituantur, scilicet per ciuilem, & per aliam constituantur hodie quartæ, *argum. ff. si cui plus, quàm per leg. Falcid. leg. 1. §. penult.* An autem dici possit simplex constitutio quartæ, & certè sine aliqua dubitatione responderi potest, quòd non, vt notat Carol. *in leg. nulli*, superiùs alleg. Item alia ratione, non enim Car. *in leg. 1. tit. de iis, quæ à viro in vxorem dantur*, quòd mulier est domina quartæ viuente marito, & quòd agit mulier constante matrimonio, marito vergente ad inopiam, quod esse non posset, si esset simplex donatio, nam non esset valida, nisi confirmaretur morte mariti, vnde rei donatæ à marito vxori constante matrimonio non ipsa est domina, sed maritus, vt *ff. de donat. inter vir. & vxor. leg. 3. §. si quis igitur nummos*, & *leg. quæ iam*, præterea si diceremus eam simplicem donationem, muliere præmoriente nullius momenti efficeretur donatio; vt *ff. eod. leg. cùm hic status, §. si ambo*, & sic hæredes mulieris non agerent pro quarta, quod verum non est, immò præmoriente muliere hæredes agunt, vt *in supra alleg. leg. de hom lib. hom.* quinimmò ex verbis, quibus constituitur quarta apparet manifeste, quòd non est simplex donatio; sed propter nuptias, nam licèt *ibi* non dicatur, quòd propter nuptias constituitur, dicuntur tamen ea verba quæ id denotant, vt *Codice de donation. inter vir. & vxor. leg. final. §. sancimus*, nam probata qualitate facti,

probatur iterum, sicut de *l. commiss. vt ff. de except. dol. l. 1.* & ideò nihil refert, quòd ex æquipollentibus fiat, vt *C. de institut. & substit. l. 3.* non enim figura literarum, sed oratione, quam exprimunt literæ quis obligatur, vt *ff. de action. & obligat. l. non figura.*

Andreas de Isernia.

Vidimus plenè de successoribus ab intestato secundùm iura Romana. Verùm quia hæc iura nostra per ius Longobardũ in successionibus corriguntur quod ius Longobardum nostris peccatis exigentibus in partibus Apuliæ tenet; ideò videamus, in quibus per hoc ius iura ciuilia corrigantur, & primò, quòd nullus cognatus ad successionẽ admittatur, quod intelligo in linea collaterali, vel ascendenti, vnde mater non succedit filio, vt *not. in Longob. de success. in l. 5.* sed in linea descendenti secus, vnde filius matri succedit, vt *eod. tit. l. si fratres,* & *l. sorores,* not. Car. *in l. si quis Longobardus sorores, in fin.* sed ex naturali æquitate non ictipra per illud ius potest admitti ad luctuosam hæreditatem filij, vt notatur in lege præallegata *si sorores.*

Item mortuo aliquo relicto fratre, & nepote ex fratre præmortuo, non succedit nepos cum patruo, quia secundùm illud ius, qui potior est in gradu, potior est in successione, vt *eod. tit. l. 1.* & sic corrigitur *Authent. cessante.*

Item si quis, vel si qua decedat relicto filio masculo, vel fæmina, fæmina excluditur per masculum, frater debet eam maritare; immò si decedat relicta filia, vel nepote, vel etiam nepte ex filio, nepos, vel neptis, qui repræsentant personam patris, excludunt amitam; sed eam maritare tenentur, vt *ea l. si quis Longobardus,* & *ibi* plenè notat. & in hoc contradicit lex, *C. de legit. hæred. leg. lege, cum similibus;* filius autem, vel nepos, vel neptis ex filio præmortuo æqualiter succedunt, & in hoc concordant. iure Romano *in Authent. in successione,* vt not. *in d. leg. si quis Longobardus.*

Item si quis decedat relicta sorore in capillo, & filia, succedunt æqualiter, scilicet amita, & neptis, vt *l. si quis Longobardus filius, & sorores,* & ita, quod est mirabile, filia non excludit amitam in capillo, sed patruum, sic ratio diuersitatis ibi patet, & plenè notat. per Carolum, secus autem vbi amita non erat in capillo, quia tunc excluditur à filia fratris mortui, vt *eod. tit. l. si quis Longobardus sorores.*

Item secus si relinquat filium masculum, & sororem, quia tunc filius, amitam excludit in successione; debet tamen amitæ prouidere in alimentis, & necessariis, vt *eod. tit. leg. recolimus,* & ita per id. quod dixit quod amita, id est soror concurrit cum filia corrigit ius, quod dixit, in successionibus ab intestato potiorem esse lineam descendentem, vt *in auth. de hered. quæ ab intest. §. 1.* & ratio est, vt notat. *in prædicta l. si quis Longobardus filias, vel sorores.*

Item mundius si est extraneus, excludit omnes agnatos, exceptis filiis, patre, & sororibus, vt *eod. tit. l. si sorores,* & de huiusmodi notatur *l. si qua mulier,* & *tit. de successionib. l. 1.* Item si maritus sit mundius, excludit omnes suptadictos, exceptis filiis, *eod. tit. fin.* & *ibidem* habetur *in summa.*

Item si decedat soror relicto fratre, & sorore, æqualiter succedunt, nisi frater sit mundius sororis præmortuæ, quia tunc ratione mundij præfertur, vt eodem *tit. not l. si sorores,* quia cùm hic non sit mundi locus, vterque succedit æqualiter, vt *in d. l. si quis Longobardus,* & hoc conuenit iuri nostro, quia appellatione fratris, & soror continetur, vt *ff. de pactis, leg. tres fratres, & de legat. 3. leg. Lucius, §. quæritur,* sed hic quæro, decessit aliquis, vel aliqua relicto patre, & fratre, vel sorore, qui ei succedit, de iure nostro est indubitatum per Auth. *defuncto,* sed de iure Longobardo si decessit filia, cuius pater mundium habebat, ratione mundij dicitur patrem præferri, sicut modò dixit in fratre.

Si verò pater non habebat mundium, vel decessit masculus, tunc quidam dicunt, patrem excludere fratrem, & sororem vocari per *l. si sorores,* quod puto falsum, quia quod dicitur, parentes repelli, exponitur *leg. propinqui* vltrà fratres, sic etiam in toto iure Longobardo ponitur hoc verbum *parentes,* vt *in leg. 5. de parridiciis,* & notat Carolus *in leg. successionibus,* vnde possumus stare illi *Auth. defuncto,* vel possumus dicere, quòd pater excludit fratres defuncti, quia potior est linea ascendens, quàm collateralis, vt *not. in Long. de success. leg. item sicut,* sed quia non inuenio per ius Longobardum expressum hoc, stabitur *Auth. defuncto,* si vero filius moritur superstite matre, & fratre, isto casu quis succedit in bonis, verum mater, & frater, & dic, quod si iste frater istius defuncti est frater ex vtroque parente, scilicet ex parte patris, & matris, & tunc si remansit vnus frater, debet habere medietatem omnium bonorum dicti defuncti, & aliam medietatem habebit mater, si verò remanserunt duo fratres, mater eorum debet habere tertiam, & alias partes debent habere alij duo fratres, & sic de singulis, si sint plures, si vero remansit frater ex parte patris tantùm, tunc mater succedit in totum & excludit fratrem, ità *not. in corp. Auth. coll. 9. de hered. ab intest. in §. reliquum,* & *§. ex diuerso,* & *Cod. ad Senatusconsf. Tertull. Auth. defuncto,* nam secundùm iura Romana potior est linea ascendens, quàm collateralis, & sic apparet, quod fratres possunt exhæredari, dummodo non instituantur turpes hæredes personæ, sed non possunt patrem à successione excludere, vt *Cod. de inoffi. testam l si fratres, ff eod. leg. pater.*

Item plures causæ requiruntur in exhæredatione patris, quàm fratris, tamen quòad hoc lex coæquat eos, vt *Authent. defuncto,* sed quid erit mulier habens filios ex primo matrimonio, nubit secundò, & ei dat marito cuncta bona in dotem, & ex secundo habet filios, moritur relictis filiis primi, & secundi matrimonij, qui erunt potiores, primi, an secundi, an concurrent omnes? Respondeo, aut hæc mulier fecit pactum marito de lucranda dote, vel vt remaneret penes filios secundi matrimonij, & tunc serua legem *hac edictali, C. de secund. nupt.* quod intelligas, quando nihil aliud habebat mulier, nisi quod dabat in dotem secundo viro, aliàs si habebat alia bona, tunc serua legem *Cod. de donat. ante nupt. l. si liberis,* aut non fecit pactum de lucranda dote, & tunc omnes filij vocantur per Orficianum; cum hæc dos debeat remanere penes hæredes mulieris, vt *l. rem in præsenti, §. videamus,* & *§ illud procul dubio,* & *not. C. de inoff. testam leg. 1.* & hoc siue secundus maritus habeat mundium vxoris, siue non; & de hoc plene *not. in summa. Domini Carol l. fin. de successionib.* & hæc ad præsens de successionibus dicta sufficiant.

Andreas de Barolo.

Quæri consueuit, nunquid mulier possit petere quartam, etiam de legatis Ecclesiæ relictis, ad hoc dixit, quòd possit, *arg. ff. de adopt. leg. si pater, & de don. ant. nupt. leg. filius,* sed hæredes tenentur supplere,

supplere, vt *C. de leg. l. cùm rem alienam, l. 3. C. de fideicomm. l. prædia*, sed nunquid possit petere de re Ecclesiæ concessa in emphyteusim, dic, quòd non *arg. ff. de adopt. l. si paterfamil.* & *in Auth. de non alienand. §. in emphyteusim.* Item nunquid de re feudali? Respondeo, quòd sic, *arg. l. præd.* Item quæro, nunquid possit quæri quarta per mulierem, si non sit constituta, dic, quòd non, nisi Consuetudo aliud inducat, & dic, petit quartam ad similitudinem donationis propter nuptias, quæ si non constituatur, non petitur, vt *C. de donat. propter nuptias*, aut dos data, alij dicunt, etiam si non constituatur peti, *arg. C. de repud. l. consensu.* Item quæro, nunquid mulier possit petere quartam de malè quæsitis? Respondeo, quòd non, *arg. ff. de iis, qui sunt sui, vel alieni iuris, l. 1. ff. de adopt. l. si paterfam. C. de adop. l. cùm adoptiuos*, *§. si verò*, *ff. de acquir. possess. l. quod seruus, & pro socio*, nec prætermittendum *l. quod autem*, quia istorum nulla est communio, *ff. de tutel. & rat. distr. l. 1. §. nunc tractemus*, sed dic, quòd non; nam quæsita ex turpi lucro non sunt communicanda, sed communicata diuiduntur, *ff. pro socio, l. quod autem*, & *l. sequenti*, quòd autem bona omnia viri, quæ habet, & posteà quærit, sint communicanda, patet, nam not. Carol. *in Long. de iis, quæ a viro in vxorem dantur*, quòd à tempore constituti matrimonij transit dominium in eam, tam in acquisitis, quàm in acquirendis, illud tamen non omitto, quòd si hæres mariti damnatus sit ad restituendum malè quæsita, quòd potest ante partem, partem, vel ab ea petere, si quartam habet, scilicet vxor in illis malè quæsitis, vt *d. l. quod autem, cum l. 5. & seq.*

Bartholomæus de Capua.

QVæstio talis est, maritus constituit vxori suæ quartam bonorum, & si ipsum præmori contigerit, vxore superstite; demùm maritus extinit vita functus, instituto sibi quodam hærede vniuersali, quæritur, nunquid mulier in re qualibet mariti sui possit petere quartam, cùm hæres in vna re hæreditaria possit dictam quartam soluere. Et primò videtur, quòd in re qualibet possit dicta vxor petere quartam, *arg. C. ad l. falcid. l. si quis quadringentorum, ff. eod. Plautius*, & *l. in quantitate, §. 1. ff. de peculio, l. si peculium, in princip.* In contrarium videtur verius dicendum, quòd possit hæres in vna re vxori quartam omnium bonorum præstare, & hoc per rationem, quia quod alicui prodest, & facienti non nocet, compellitur facere, *arg. ff. de aqua plu. arcen. l. 2. §. item varius*, sed cùm recipere quartam in vna re, non in singulis rebus hæredi prodest ob euitandam communionem, & vxori non nocet, immo prodest, vt *ff. famil. hercisc. l. planè*, & ratio, *ff. de transaction. l. cum iis, §. causa*, ergo ad recipiendam quartam in vna re, debet dicta vxor compelli, eò m hoc sibi non noceat, & prosit hæredi prædicto, & pro hoc sunt leges euidentes *ff. famil. hercisc. l. planè, ff. ad l. Falcid. l. si ex pluribus, de leg. 1. l. non amplius, §. fin. cum l. seq.* Non obstant iura in contrarium allegata, quia ibi in legato loquitur, vbi à legatario quolibet debet Falcidia exigi, nec debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *ff. de iureiur. l. quia*, quod esset, si in vna re tantummodo legata diuersimodè legatorum detraheretur Falcidia, siue quarta. In casu autem quæstionis propositæ bonorum omnium mariti est ex conuentione per vxorem quarta, vt prædicitur, detrahenda, quo casu in vna re debet detrahi quarta prædicta, lex hæc not. & expressè colliguntur ex solutione glos. *C. ad Falcid. l. 2. in glos. ibi*,

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

sed ibi loquitur in parte bonorum legata, &c. Posset tamen hæres prædictus, si vellet æstimationem, dictæ quartæ bonorum præstare, & hoc etiam cùm bona prædicti mariti commodam diuisionem reciperent, vbi autem commodam diuisionem non reciperent, ad præstandam æstimationem dictæ quartæ hæres omninò compelletur, & hoc expressè indicat *d. l. non amplius, §. fin. l. seq.*

Ioannes de Lando.

SEd quid erit, maritus tempore nuptiarum, vel sponsaliorum dedit quartam vxori suæ de his, quæ tunc habebat, & habuit tempore contracti matrimonij, contigit, quòd vxor prædecessit, nunquid hæredes possint petere quartam, & videtur, quòd non, cum tacitè videtur esse actum in ipsa donatione, quòd ita demùm habeat locum quarta, si præmoriatur vir, vt *ff. de leg. 3. l. item legato, §. si vxori, & ff. de donat. inter vir. & vxor. l. cùm hic status, §. quod si diuortio*, sed quid erit, vxor, quæ habet quartam in bonis, moritur relictis filiis, cùm moritur vxor vir habet in bonis centum tractu temporis habet ducenta in bonis, nunquid hæredes vxoris habebunt quartam de ducentis, ac de centum, vt *ff. de aur. & argent. legat. l. si quis ita, de legat. 3. l. quod nuper*, hoc de iure Romano, de iure autem Longobardo, quærtur, quos agitat mundi labor, sed quid erit, maritus constituit quartam, vel dedit donationem propter nuptias vxori suæ, quam non potest cognoscere carnaliter, nunquid lucrabitur donationem, vel habebit quartam, & planum est, quòd non *arg. C. de nupt. l. sancimus, de donat. ante nupt. l. cùm in te, & de diuortio l. pen.* & est casus legis, sed quæritur, quidam duxit vxorem, quæ erat minor 12. annorum, & constituit sibi quartam, vel fecit donationem propter nuptias, mortuus fuit vir antequam vxor compleret duodecimum annum, vtrum mulier lucretur quartam, vel donationem propter nuptias, quidam dicunt, quod sic, quia hoc non fuit delictum vxoris, sed viri, vt *ff. de legat. 1. l. fin. & de ritu nupt. l. præfertur*, alij dicunt, quòd non, quia constitutio quartæ, vel dotarij pacta nuptialia sunt, & illa non videntur habere locum, nisi sequatur matrimonium, vt *C. de don. ante nupt. l. cùm in te*; & generaliter quotiescunque deficit matrimonium propter solemnitates iuris, vel quia cognoscitur ante 12. annos vxor, donationem, quartam, vel dotarium non lucratur, vt *C. de donat. ante nupt. l. ea, qua*, & *ad l. Iuliam de adulter. l. cùm qui.*

Andreas de Isernia.

SEd quid erit de quarta constituta vxori, nunquid detrahatur primò de bonis viri, & posteà dos, an primò dos & posteà quarta, & videtur, quòd primò quarta, quia dos videtur esse in bonis viri, vt *C. de seru. pig. dat. man. l. fin.* si est in bonis viri, deducitur primò quarta, & sic eueniret, quòd mulier habebit quartam de dote, tanquam in bonis viri, præmissis tamen allegationibus non obstantibus veritas se habet in contrarium, scilicet, vt primò dos, & posteà de residuo detrahatur quarta, nam lex dicit, quòd semper, & vbique dos est præcipua, *ff. solut. matr. l. 1.* quid plura, dos primò, quàm quarta debet de bonis viri exhiberi, nam dicit lex, quòd dos habetur loco æris alieni, nam *ff. de coll. dot. l. fin. §. si autem æs alienum, ff. de iur. dot. l. si mulier, in princ. ff. de verb. sign. l. sub signatum, §. bona*, ergo primò detrahitur

æs alienum, sic, & per consequens dos, & posteà quarta detrahi debet, lex optima *ff. de inoffic. testam. l. Papinianus, §. quarta, cum similibus.*

Bartholomæus de Capua.

POne quæstionem de facto, ius Longobardorum dicit, quòd si aliquis acceperit vxorem, & consummauerit cum ea matrimonium, habendo rem cum ea, quod si moritur posteà maritus, vxor debet habere quartam de bonis mariti. Quæro ergo, aliquis accepit vxorem minorem 12. annorum, licèt de iure non possit contrahere, nec valeat matrimonium, vt *Instit. de nupt. in princ.* & moriatur maritus antequam mulier perueniat ad duodecimum annum, nunquid posset petere quartam, sed videtur primò, quod sic, vt *ff. de leg. 1. leg. vltim. & de rit. nupt. leg. perfectus,* sed contrarium videtur verius, quòd non debeat habere quartam de bonis mariti, licèt de facto fuerit matrimonium consummatum, vt *Cod. de donat. ant. nuptias leg. cum veterum sententia,* & *leg. ea, quæ,* & *de adulter. leg. cum qui,* & facit melius *de condit. ob caus. l. 1.*

Bartholomæus de Capua.

D. ALEXANDRI DE TARTAGNIS DE IMOLA I. C. CLARISSIMI RESPONSA DVO.

D. Ioannis Pisanelli diligentia collecta.

SVMMARIVM.

1 *Soror in successione Comitatus fratris an præferatur nepoti ex sorore præmortua primogenita, & n. 16. 18. 20.*

2 *Ius Francorum vbi viget, in successione feudi maior natu minori, & masculus fæminæ præfertur. & n. 8.*

3 *Remedium introductum ex dispositione* text. in leg. fin. Cod. de Edict. Diui Adr. tollend. *an & quando competat substituto per fideicommissum.*

4 *Fideicommissi restitutio in rebus alienatis necessaria non est.*

5 *Conditio apposita in contractibus per verba masculini generis, fæminas non comprehendit, licet aliud sit in voluntatibus.*

6 *Pater si recipit feudum ab Ecclesia in emphyteusim pro se, & filiis, an filiæ comprehendantur.*

7 *Filiorum appellatione in vltimis voluntatibus an nepotes comprehendantur, & quid in contractibus.*

9 *Masculinum in materia, in qua fieri debet latissima interpretatio non concipit fæmininum, si per hoc fieret præiudicium tertio.*

10 *Donatio ob causam non dicitur proprie donatio.*

11 *Interpretatio stricta fit, vbi contractus sunt vltrò, citroque obligatorij.*

12 *Dominium rerum donatarum nunquam in donatarium transfertur, nisi fuerit facta traditio rerum donatarum.*

13 *Donatio absenti valida non dicitur, & quid si donatarius fuerit præsens, & dixeris,* placet.

14 *Confessio non sufficit, quòd sit facta præsente aduersario, nisi sit facta eo præsente. & acceptante.*

15 *Dictio* secundùm *apposita in donatione est limitata, & restricta ad qualitates descriptas in priuilegio, quando de ipso priuilegio constat.*

17 *Filius secundogenitus in successione Regni an præferatur nepoti ex filio primogenito præmortuo, & num. 0.*

19 *Gradus prioritas vbi attenditur, tunc frater præfertur filio fratris, & soror filio sororis, vbi lex, vel statutum vocat proximiorem in gradu, patruus præfertur filio fratris.*

21 *Masculus in successione feudi præfertur fæminæ, quando sunt in eodem gradu.*

22 *Emphyteusim recipiens pro se, & filiis masculis, & fæminis, primò pro masculis, & illis non existentibus pro fæminis recepisse intelligitur.*

23 *Text.* in capit. de gradib. succed. in feud. *declaratur.*

24 *Beneficium* l. fin. C. de Edict. Diui Adrian. tollend. *an locum habeat, vbi quis in re certa esset institutus, & n. 25. & 28.*

26 *Institutus in re certa non dicitur institutus in parte.*

27 *Ius superueniens ex causa de præterito, iudicio pendente suffragatur tam reo, quam actori, sicut si ante competiisset.*

29 *Recedendum non est à sententia communi in iudicando, maximè vbi adest authoritas* glos.

30 *Legitima*

30 *Legitima debita filio est quota bonorum, non quota assis.*

31 *Filius in re certa institutus non habet beneficium* l.final. C. de edict. Diui Adr.

32 *Peculiũ,& dos dicitur quid vniuersale, & tamen non reperitur iure cautum, vt institutus in dote, vel peculio, aut grege habeat beneficium* l.fin. Cod. de Edict. Diuu.

33 *Verbum* relinquo, *si refertur ad vniuersalem hæreditatem, ad institutionem trahitur, & quid si adiiciatur doti, vel peculio.*

34 *Mulier habens dotem, & aliud patrimonium separatum à dote, potest decedere testata in dote, & in reliquis bonis intestata.*

35 *Testator si tres hæredes instituit, & prohibuit, ne vni eorum accrescat portio deficiens, non accrescit illi prohibito, sed alij non prohibito.*

36 *Testator an possit prohibere ius accrescendi*

37 *Testator si dixerit* instituo Titium in fundo tantùm, *an per hoc videatur prohibere ius accrescendi.*

38 *Miles potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.*

39 *Remedium* l. fin.C.de Edict. Diuu. Adr. *cessat, si appareat, personam, quæ immissionem petit aliquo momento post mortem testatoris bona possedisse.*

40 *Ius Francorum disponit, vt maior natu minori præferatur.*

41 *Alienatio bonorum feudalium tam de iure communi, quàm Regni vtriusque Siciliæ prohibita est.*

42 *Ius primogenituræ seruatur tam inter hæredes ab intestato, quàm condito testamento.*

43 *Inuestitura quando est concessa iure Francorum, feudum successoribus defertur, non iure successionis, sed iure contractus.*

44 *Feudum, quod à Maioribus prouenit, alienari non potest, nisi in eum, qui proximior est in successione, vel in altum de istius proximioris consensu.*

45 *Cap.* Volentes, *Regni Siciliæ declaratur, & num.*48.

46 *Interpretatio legis noua ita fieri debet, vt non lædat ius commune.*

47 *Regulis veterum legum relinquitur, quod specialiter non exprimitur in lege noua.*

49 *Statutum si permittit vassallo alienare feudum, non per hoc intelligitur ablata potestas Domino, vel agnatis redimere infra annum, prout de iure communi poterat.*

50 *Inuestitura facta de feudo* pro se, & hæredibus & successoribus in perpetuum *absque dictione* quibuscumque, *quid operatur.*

D. Reg. de Marinis Allegat.collect.

ARGVMENTVM.

Soror in successione Comitatus fratris nũm nepoti ex sorore præmortua primogenita præferatur. Filius secundogenitus in successione Regni an præferatur nepoti ex filio primogenito præmortuo. Remedium introductum ex dispositione text. *in l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollend.* an, & quando competat substituto per fideicommissum. Item an locum habeat, vbi quis in re certa esset hæres institutus. Pater si receperit feudum ab Ecclesia in emphyteusim pro se, & filiis, an filiæ comprehendantur: & de aliis.

IN præsenti consultatione super causa terrarum Castri Sclafani, & eius Comitatus, & Castri Calatabelloti, & eius Baroniæ, non discutiam nunc, an euenerit casus substitutionis factæ in testamento Comitis Henrici, quatenus substituit Magnificum Dominum Antonium de Barresio, & eius filios masculos descendentes ex eo, adeò quod Magnificus Dominus Antonius Perij de Barresio, Dominus, & Baro Militelli, nepos dicti Domini Antonij de Barresio, potuerit, & possit ad dictam substitutionem venire, quia de hoc aliàs consultus respondi, quòd non, & consilium meum incipit *Redemptoris nostri innocato suffragio. Perspectis verbis testamenti Magnifici Comitis Henrici, &c.* & est primum *volum.* 1. nec etiam videtur necessarium insistere, an dictus Henricus videatur intestatus decessisse, & subsequenter, quis ab intestato debuerit præferri in dicto Comitatu Sclafani, an dictus Dominus Antonius de Barresio nepos dicti Henrici ex sorore maiore, seu primogenita præmortua: an verò alia soror dicti Henrici iunior, seu vltimogenita, præsupposito, quod mulieres in loco sint habiles ad succedendum in Comitatibus, attento, quòd vbi ius Francorum seruatur, prout in dicto Comitatu, maior nato minori, & masculus fœminæ præferatur, attento quod pro parte dicti Antonij Perij est intentata conditio *ex l. edicto, C. de edict. Diu. Adr. toll.* petendo se immitti in possessionem ex forma *d. l. edicto,* & sic intentauit, & elegit viam veniendi ex testamento virtute substitutionis, illa sibi pateat, *l. C. de codicillis l. si mulier, §. fin. ff. quod metus causa.* & constare videtur, dictum Antonium obtinere non posse ex via intentata. Primò, quia non euenit in persona sua casus substitutionis, vt in præallegato consilio, per rationes, & authoritates *ibi* adductas consulendo. 1

2

Secundò, quia posito, quod euenisset casus substitutionis, per quam posset admitti dictus Antonius Perij. Istud non posset contingere, nisi ex substitutione 3

in contractibus regulariter non habet locum interpretatio extensiua, *dict. leg. quicquid astringendæ, in princ.* & ibi notat Bart. ergo in proposito masculinum non concipit fœmininum. Cùm igitur dicta res, & eius possessio reuersa esset ad donantem, sequitur quòd non potest dici, habere locum rationem, propter quam dicimus, quod in rebus alienatis transeat ius sine restitutione fideicommissi, & tantò magis procederent ista, si dicta concessio facta Thomasio fuit facta Thomasio contemplatione sua, & filiorum masculorum ex ipso secundo matrimonio, vt dicitur constare per quasdam attentationes mihi tamen non exhibitas.

12 Si autem considerare voluerimus concessionem, & donationem factam per dictum Comitem Antonium dictæ Comitissæ Beatrici nepti suæ, ad hoc respondeo, quia illa non potest dici alienatio, quia dominium remansit apud donantem, *leg. alienatum, ff. de verb. signif.* quòd autem remanserit apud donantem, patet quia donatio fuit facta sub conditione, *si prædictus Comes decederet sine filiis masculis.* Item quia nunquam facta fuit traditio dictarum rerum donatarum, sine qua non transfertur dominium dictæ donationis irreuocabiliter factæ, *leg. quod tibi, C. de his, qui à non domino, leg. si ager, ff. de rei vendic.* etiam si esset contractus dotis, aut donationis omnium bonorum, vel actionis iuris vniuersalis, vt est glos. notabilis secundùm Bart. *in leg. 1. ff. pro dote*, & probatur *in d. l. quod tibi.*

13 Secundò, non obstat dicta donatio, quia si benè inspiciatur, nemo fuit, qui dictam donationem pro dicta Beatrice reciperet, ergo sibi non fuit acquisitum ius, nec donatio valida fuerit, *l. absenti, ff. de donat.* & ibi declarat Bart. *in princip.* dum quærit, an si ego existens in domo mea, dico, dono Titio fundum, & ille hoc audito dicit, *placet*, per hoc non erat perfecta donatio, quia non interuenerat nuncius, vel epistola, allegantur notata *in l. 1. in fin. ff. de contrahend. empt.* & *in l. consensu, ff. de act. & oblig.* & *in l. aliud, C. de sacrosanct. Eccles.* & vt apparet in instrumento dictus Comes Antonius promisit procuratori Domini Caroli sponsi dictæ Dominæ Beatricis stipulanti nomine dicti Domini Caroli, dare, & assignare dicto Domino Carolo contenta in certis capitulis factis, & firmatis inter Partes ipsas, & sic capitula non fuerunt firmata cum Domina Beatrice sponsa, vt sonant proximè dicta verba instrumenti, dicentia, *inter partes easdem, &c.* ac etiam in fine dicti instrumenti dum ibi dicitur, *præfatæ Partes, ac etiam dicta inclita sponsa, &c.* quamuis in fine dicti instrumenti dicatur, *quod prædictæ Partes, ac etiam dicta inclita sponsa, & etiam vxor dicti Comitis Antonij pro omnibus, & singulis prædictis obseruandis, & implendis solemne præstiterunt iuramentum*, tamen hoc non arguit, quòd donatio fuerit ibi facta dictæ sponsæ præsenti, ad hoc etiam acceptanti dictam donationem, bene facit quod notat Cyn. *in leg. 1. Cod. de confess. in 6. quæst.* & ibi
14 clariùs Salycet. dum voluit, quòd non sufficiat, confessionem esse factam præsente aduersario, nisi sit facta eo præsente, & acceptante, & sic, quod celebretur contractus, iuxtà *leg. de ætate, §. qui interrogatus, digestis, de interrogat. action.* & per plures rationes probat hoc Salycet. *in dict. leg. prima in 15. opposit. & leg. iubemus, in final. Codice de liberal. causa, & in leg. generaliter, in 6. quæstion. Cod. de non numerat. pecun.* & est de mente Bald. *in leg. suus, in 2. notabil.* per illum textum *Cod. de repudiation. hæreditat.* & sic, licèt in capitulis, de quibus fit mentio in instrumento, dicatur, quod Comes Antonius donat ipsi Beatrici, tamen illa capitula non fuerunt firmata inter dictum Comitem Antonium, & dictam Dominam Beatricem, vt colligitur ex verbis dicti instrumenti supra ponderatis.

Tertiò, non obstat dicta donatio, de qua in dictis 15 capitulis fit mentio, quia in illis capitulis dicitur quòd donat Dominæ Beatrici secundùm formam, & tenorem priuilegiorum suorum, & in priuilegiis, & in inuestituris suis continetur, quòd maior natu succedere debeat in dicto feudo, ergo dicta donatio intelligitur facta sub conditione, si ipsa Beatrix tempore mortis dicti Comitis erit maior natu, quia dictio *secundùm*, apposita in dicta donatione est limitata, & restricta ad qualitates descriptas in priuilegio, quando de ipso priuilegio constat, *l. edita, Cod. de edendo*, ità inquit Bart. *in extrauag. ad reprimendum, in verb. pront*, cùm ergo Beatrix non sit antiquior, sed Domina Ioanna, ergo Beatrix non potest admitti, nec eam dicitur factam esse alienationem, adeò quòd in dictis bonis non remanserit tempore mortis ius apud dictum Comitem, & in eius hæreditate, iuxta notata per glos. *in leg. item videndum, §. fin. ff. de petit. hæred.* & per Bart. *in lege iurisiurandi, §. si liberi, ff. de oper. libert.* & *in leg. si patroni, in princ. ff. ad Sacr. Conf. Trebell.* & per Ioan. Rodt. *in addit. ad Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua, in addit.* incip. *quæstio non est dubia*, nec iuuat, quod Beatrix nata sit ex masculo, quia non consideratur persona patris qui decessit, viuo adhuc dicto Comite Antonio Spatafora, vt in sequenti proximo articulo probabitur, omitto etiam, quòd secundùm opinionem traditam per Salyc. *in dict. leg. fin § fin autem, C. commun. de leg.* & in rebus alienatis oportet, quod fiat restitutio per fideicommissum verbo, antequam transeat ius in fideicommissarium, quia hæc disputatio non est necessaria per prædicta, & hæc sufficiunt ad totalem exclusionem dicti Antonij Perij.

Tamen vt satisfaciam petenti, tangam aliquid, an 16 in casu, quo hæreditas dicti Henrici diceretur à principio fuisse in causa intestati, quis debuerit præferri? an dictus Dominus Antonius de Barresio, natus ex sorore dicti Henrici prædefuncta, & primogenita, an verò dicta alia soror vltimogenita mater Antonij Spatafora, quæ benè erat maior natu dicto Antonio Barresio, & videretur primò dicendum, præferendum dictum Antonium de Barresio, tanquam masculum virtute Constitutionum volentium, præferri debere masculum, præsertim hoc seruari debet in feudis in quibus saltem, donec extat masculus fœmina non admittitur regulariter, *cap. 1. § hoc autem, in titul. qui feud. dar. poss. cap. 1. de success. feudi*, ad hoc etiam possent adduci rationes, quæ adducuntur, præsertim per Oldradum *in cons. 224. incipit. Isti sunt, &c.* & per Ioannem Andr. *in addit. ad Specul. in titul. de feud.* & per Bald. *in leg. in antiquioribus, Cod. de iur. delib.* & *in leg. ex hoc iure, in 6. quæst. ff. de instit. & iur. in leg. liberti libertæque, C. de oper. libert.* cum suis concordantiis, dum conatur probare, quòd stante 17 Consuetudine, quod primogenitus succedat in Regno, & contingat viuo Rege decedere filium primogenitum, relicto ex se filio, deinde decedat Rex, superstite alio filio suo secundogenito, & superstite dicto nepote nato ex filio primogenito, præferatur nepos ex persona patris sui, *arg. capit. 1. de gradib. succed. in feudo*, cum aliis multis allegatis per eos in dictis locis.

Sed contrarium puto verius, scilicet quòd præ- 18 feratur dicta soror secundogenita, quæ tamen nata, fuit ante dictum Antonium Barresium: probatur, quia statuta loci volunt, quòd vnus tantùm succedat in feudo, saltem in quo viuitur iure Francorum, & quòd proximior succedat, & quando duo sunt in eodem gradu, fœminam masculus, & iuniorem maior

maior natu præcedat, vt patet *in rubr. & nigro, quod*
19 *proximior feudatarij,&c.* & *in rubric. quòd collaterales succedant in feudo*, sed ita est, quod vbi attenditur prioritas gradus, tunc frater præfertur filio fratris, seu soror filio sororis, *leg. 3. §. si duo, ff. de legitimis tutoribus, leg. auunculo, C. commun. de success. & Instit. de hæredit. quæ ab intestato defer. §. cùm filius*, facit lex *Iurisconsultus, §. secundo gradu, & §. seq. ff. de gradib.* & sunt verba Bal. *in leg. cùm ità, §. in fideicommisso, in fin. ff. de legat. 2.* & indè dicit Bald. *in leg. 5. Cod. de legit. hæredib.* quòd quando vnus tantùm debet succedere, vt in Regno, si lex, vel statutum vocat proximiores in gradu, certum est, quod patruus præfertur filio fratris, & filius nepoti ex fratre præmortuo, ergo dicta soror secundogenita debuit excludere filium natum ex primogenita prædefuncta.

20 Secundò confirmatur, quia etiam secundùm prædicta statuta maior natu præfertur, scilicet dicta soror, quæ superetat tempore mortis Henrici, & erat maior natu dicto Antonio Barresio, ergo, & c. pro ista parte possunt adduci rationes, quæ adducuntur per DD. pro filio secondogenito in illa ardua quæstione, an præferatur filius secundogenitus nepoti nato ex filio primogenito defuncto, adhuc Rege viuente, vt concludunt Cyn. Bald. & Salyc. *in leg. si viua matre* per illum text. *C. de bonis maternis*, & Bart. *in auth. post fratres, C. de leg. hæred.* & Andr. de Isernia *in cap. 1. de nat. success. feud.* & Bald. *in l. 3. C. de suis, & legit.* vbi concordando opiniones quoad casum nostrum tenet istam partem, quando filius secundogenitus natus fuit ante nepotem ex filio præmortuo, viuente Rege, & ita etiam Bald. *in leg. tutela, §. legitima, ff. de legit. tutorib.* & DD. moderni, & Ioannes de Imola, & Dominicus de Sancto Geminiano *in cap. grandi, de suppl. negl. Prælator.* & ita consuluit Petr. de Anchar. *in cons. 81. incip. In Christi nomine dicta facti narratio*, & pro ista parte determinauit Ecclesia, scilicet pro Rege Roberto, vt in *Clem. pastoralis, de re iudic.* & ista pars, vt nunc visum est munita est melioribus rationibus, & etiam videtur magis communis, nam cum successio deferatur proximiori in gradu, *Instit. de legit. agnat. success. in princ.* & *in dict. leg. auunculo*, & ex æquitate reperitur dispensatum in nepote ex filio fratris concurrente cum patruo, vt subintret locum patris, quando tractatur de successione diuidibili, vt *in dict. §. cùm filius, in verbo æquum*, ergo extra illum casum, vbi non reperitur scripta illa æquitas debemus stare regulæ scriptæ, vt *in leg. 1. Cod. de legib.* & *in leg. placuit*, cum ibi notatis, *Cod. de indic.* & alias melior esset conditio nepotis, quàm filij, *dict. leg. si viua matre*, & nunquam indicatur de nepote, prout de filio, quando filius vocabatur cum aliqua qualitate, quæ non erat in nepote, sed erat in filio, à quo ipse processit, *leg. fin. C. de natur. liber.* notat Bart. *in leg. liberorum, ff. de verb. signif. in 4. col. in vers. secundo quæritur, quando verbum filij profertur à lege*, & *in leg. 1. Cod. de priuileg. dotis*, facit lex *si pater, §. pupilli, ff. de rit. nupt.* ergo cùm illa qualitas primogenituræ non sit in nepote, non potest iudicari de nepote, vt de filio.

21 Tertiò, quia Constitutiones disponentes, quòd masculus excludat fœminam in successione feudi, in quo viuitur iure Regni, procedant, & intelligi debeant, quando masculus, & fœmina sunt in eodem gradu, vt etiam vult Andr. de Isern. *in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis masc. & famin.* aliàs sequeretur, quòd fœmina nunquam admitteretur, quod esset contra mentem dictarum Constitutionum, quæ voluerunt, fœminas esse habiles ad succedendum in feudo.

22 Nec prædictis obstat concessio in feudum facta pro se, hæredibus, & successoribus in perpetuum vt viuatur iure Francorum, vt videlicet quòd maior natu minoribus fratribus, & cohæredibus suis, & masculus fœminis præferatur, quia respondeo, quòd verba posita in dicto contractu concessionis feudi, debent intelligi, & interpretari, vt se conforment statuto, & consuetudini loci, vt inquit Bart. *in l. vt iurisiurandi, §. si liberi, ff. de oper. lib.* & ideò in suo Consilio, incipiente *Quæstio ista habet duo dubia*, dum dicit, quod si quis recepit emphyteusim pro se, & suis filiis masculis, & fœminis, primo pro masculis, & illis non extantibus pro fœminis, si statutum Ciuitatis disponebat, quod stantibus masculis fœmina non succederet. Quo statuto non obstante venirent pariter, *arg. notat. in leg. gallus, §. 1. ff. de lib. & posth.* & per notata per Cyn. *in leg. liberti, libertaque C. de oper. libert.* & ita etiam tenet Bald. *in dict. leg. liberti, in 11. col. & in l. fin. in 2. col. Cod. de suis, & legit.* & Petrus de Anchar. *in cap. olim, dist. 2. de iur. patron* & *in cons. 433 incip. In Christi nomine, Postquam ista Domina*, & Io. de Imol. *in cap. potuit, in fin. de locat.* bene facit quod notat Bart. *in leg. hæredes mei, §. cùm ità, circa medium, ff. ad Trebel.* sed ex forma dictarum Constitutionum præfertur masculus fœminæ, quando sunt in eodem gradu, aliàs autem proximior præfertur, vt dictum fuit, & per ista apparet responsum ad ea, quæ allegabantur in contrarium, nam id, quod habetur *in cap. 1. de gradib. succed. in feud. cum simil.* loquuntur in feudo, in quo 23 nepos succedit pro parte, & alius filius pro parte, nos autem loquimur in casu, quo vnus tantùm habet succedere, vt dictum est, nec Ioann. Andr. *dict. rubr. de feud.* nec etiam Bald. *in dict. leg. liberti*, nec *in leg. ex hoc iure*, nec *in leg. cùm in antiquioribus*, firmant aliquam opinionem; quinimò Oldrad. *in cons. 94. incip. eleganter circa negotium*, in 10. *col.* tenet istam partem, & ad rationes alias adductas per Ioann. Andr. facilis datur responsio ex prædictis, & ità est mens dictarum Constitutionum, quæ si voluissent attendere qualitatem patris præmortui, non qualitatem personæ succedentis, non dixissent, quod inter duos eodem gradu defuncto coniunctos præcedat fœminam masculus, & iuniorem maior natu, sed dixissent, natus ex masculo, vel natus ex antiquiore præcedat, & quis sit antiquior, debet considerari tempus mortis illius, de cuius successione agitur, vt inquit Andr. de Iser. *in cap. 1. de nat. success. feud.* pet iura ibi allegata, prætereà non solùm arbitratus expedire latiùs hunc articulum exordiri, stante etiam, quòd illa est magis communis opinio, quam supra probaui, à qua in iudicando non est recedendum, vt traditur in locis vulgaribus ex quibus apparet, dictum Antonium Perij de Barresio io omnem euentum exclusum esse, & indubitanter à beneficio *dict. leg. edicto*.

Nunc capio aliam principalem dubitationem, in qua 24 quæritur, an dictæ Dominæ Beatrici nepti dicti Comitis Antonij Spatafora competat cum effectu beneficium *dict. leg. edicto*, & videtur prima consideratione, quod sic, quia ipsa est instituta hæres in testamento dicti Comitis Antonij aui sui paterni in dicto Comitatu Sclafani, & Calanbturi, & licèt sit instituta in re certa tamen quia testator casu, quo non nascerentur sibi posthumi, prout non sunt nati, nullum videtur sibi instituisse hæredem vniuersalem, sed in re certa, videlicet dictam Dominam Beatricem in dictis terris, & dictam Ioannam filiam suam in Castro de Martinis, & in quibusdam aliis rebus, perindè est, ac si ambæ prædictæ Dominæ fuissent institutæ in vniuersa hæreditate æqualiter, & dicta bona particularia fuissent eis prælegata, non attento, quis, vel quæ fuerit in bonis maioris æstimationis instituta *leg. ex facto proportbatur*, & *leg. si alterius, leg. quoties, §. si duo, ff. de hered. instit.* facit lex *cohæredi, §. final. ff. de*

de vulg. & pupill: quinimò nonnulli tenere videntur
quòd beneficium dict. leg. edicto, competat instituto
simpliciter io re certa, etiam quòd non haberetur loco
vniuersalis hæredis, & præsertim filio, vt per DD. in
dict. leg. edicto, attento etiam, quòd instituta fuit
Domina Beatrix in dicto Comitatu, & pertinen-
tiis, & sic videtur instituta in quodam iure vni-
uersali sicut dicimus in instituto in bonis castren-
sibus.

25 Sed præmissis non obstantibus, contrarium dico
in casu nostro esse verum, maximè ex infrascriptis,
quia hæredi instituto in re certa non competit be-
neficium d. leg. edicto, vt probatur præalleg. leg. edicto,
quæ requirit, petentem esse hæredem ex asse, vel
ex parte, sed certa res non est pars assis, qui diuidi-
tur in duodecim vncias hæreditatis, leg. seruum meum,
§. hæreditas, ff. de hæred. institut. & sic res certa, seu
particularis non est hæreditas, nec quota hæreditatis,
vt probatur in leg. quoties, Cod. de hæred. institut. l. 1.
Codice de edict. & euidenter probatur in dict. lege
26 quoties, quod institutus in re certa non dicitur insti-
tutus in parte, ergo apparet, casum legis esse in dict.
leg. edicto, quòd hæredi instituto in re certa non com-
petit illud beneficium, hanc opinionem firmat glos.
in præalleg. l. edicto, in verbo ex parte, scilicet quan-
do habet alium cohæredem, qui sit, seu esse censeatur
vniuersaliter institutus, prout est in casu nostro, vt in-
frà probabo, & dicit Cyn. d. leg. fin. quod illam glos. se-
quūtur quasi omnes, vnde Bar. in d. l. edicto, tenet, quod
non competit hæredi instituto, quando hæres vniuer-
salis adiuit, quia tunc cessat spes iuris accrescendi,
& per consequens excluditur à dicto beneficio, &
dicta Domina Ioanna, aut adiuerat, antequàm di-
cta Domina Beatrix peteret immitti in possessionem,
aut adiuit pendente iudicio, & sic ius superueniens
27 saltem ex causa de præterito pendente iudicio suffra-
gatur, tam reo, quam actori, sicut si ante competijs-
set, leg. cùm decem, in §. fin. de solut. l. si rem, §. fin. ff. de
pignor. act. leg. si mandauero tibi aut Titio, ff. mand.
notat. Bart. in leg. 1. ff. de except. in 3. col. optimè facit
leg. hæres quinque, iunctis ibi notatis per Cyn. Bald.
Ioannem de Imol. ff. de acquir. hæredit. & ita declara-
tur id, quod sub dubio fortè scripsit ipsemet Bart. in
dict. leg. facto, fortiùs tenuerunt Angel. & Salic in d. l.
quoties, C. de hæred. instit. & Angel. & Io. Imol. in leg. 1.
§. si ex fundo, ff. de hæred. instit. & Angel. & Fulgos.
in dict. leg. edicto & Ioan. de Imol. in dict. leg. ex facto,
& in cap. Raynutius, super 2. glos. de testam. quod
28 nullo modo hæres in re certa habeat tale beneficium,
nisi quando cohæres suus repudiasset, quia per om-
nia habetur tunc pro hærede, sicut quando nullus
datus est cohæres, vt dict. §. si ex fundo, paria
enim sunt, nunquam fuisse datum cohæredem,
vel fuisse datum, & repudiare, leg. 2. §. si sint sui,
ff. ad Tertull. leg. vnica, §. cum autem, Cod. de caduc.
toll. & à pari procedunt, aliquem à principio non
fuisse, vel fuisse, & posteà destitisse, l. si quis sub con-
ditione, ff. de testam. tutel. leg. si quis cum Senatoria,
& leg. eos, qui, ff. de rit. nupt. sed ante repudiationem
non potest dici, quòd sit hæres ex asse, vel pro parte,
vt requirit text. in præalleg. leg. edicto, sicut suprà pro-
baui, & istam opinionem tanquam de iure verio-
29 rem, & magis communem sum soliens sequi legen-
do, & constat in iudicando, non esse recedendum à
sententia communi, & præsertim vbi adest auctori-
tas glossæ firmantis pedes, vt traditur in locis vulgari-
ribus, & quòd instituto in re certa non competat di-
ctum remedium, saltem, quando cohæres agnoscit,
firmat etiam Bal. in dict. leg. edicto, in 1. quæst. nec cu-
randum est, an intentans tale remedium sit filius, vel
non quando est institutus in re certa, quia illam dif-
ferentiam inter filium, & alium, quam faciebat Mar-
tinus Sylu. reprehendunt Bart. & alij moderni in d.
leg. ex facto, & Salyc. in dict. leg. quoties, quia legi-
tima debita filio est quota bonorum, non quota as- 30
sis, seu vniuersæ hæreditatis, leg. Papinianus, §. quarta,
ff. de inoff. test. iuncta leg. si quis seruum, §. fin. ff. de
leg. 2. & in leg. non amplius, §. fin. ff. de leg. 1. & ideò
Iacob. Butrig. in dict. leg. edicto, dicit, quod quicquid
dixit Mar. Silu. veritas est, quod filius in re certa in-
stitutus non habet illud remedium, quia sibi non 31
debetur quota hæreditatis, seu bonorum, vt dictum
est, & posito, quòd quando filius esset institutus in le-
gitima, idest in quota bonorum, procederet illa opi-
nio, vt per Bald. in dict. leg. edicto, tamen sumus in ca-
su, quo Domina Beatrix non fuit instituta in quota,
sed in rebus certis, propterea veritas videtur, quod
filio instituto etiam in legitima, seu in sua quota bo-
norum, non haberet beneficium dict. leg. fin. per ea,
quæ proximè dicta sunt, & maximè per dict. leg. edi-
cto, benè facit quod notat Ang. in leg. Papinianus,
§. conditioni, ff. de inoffic. testam. & Salyc. in leg. sci-
mus, in princ. in 2. quæstione & in leg. si quis in suo,
in princ. Cod. de inoffic. testam. vnde concludunt,
non competere filio pro legitima portionem hære-
ditatis, quæ non est quota hæreditatis. Nec etiam
habet obstare, quòd Domina Beatrix fuerat institu-
ta in Comitatu, & sic in iure vniuersali, quia res-
pondeo, quod per hoc non debet habere remedium
dict. leg. edicto, quia non sequitur per hoc, quòd sit
instituta hæres in parte, seu quota hæreditatis: nam
aliàs sequeretur, quod institutus in dote, vel in pe-
culio diceretur institutus in parte quotæ hæreditatis,
& haberet beneficium dict. l. edicto, quia peculium,
& dos dicuntur quid vniuersale, leg. quod dicitur, leg. 32
1. ff. de impens. in reb. dot. fact. & ibi glos. in verb sed
dotis, & leg. peculium, ff. de pecul. leg. si peculium, ff. de
penu legat. & similiter grex in l. 1. §. fin. cum duabus ll.
seq. ff. de rei vend. & notatur per Bart. in rubr. ff. solut.
matrimon. & in l. fin. Cod. de sent. quæ sine cert. quant.
quod tamen non reperitur de iure cautum, scilicet
quod institutus in dote, vel peculio, aut grege ha-
beat beneficium dict leg. edicto, vnde dixit Io. de Imol.
in cap Raynutius, in 6. col. de testam. quòd licet quando
verbum relinquo, refertur ad vniuersalem hæredita- 33
tem, seu ad quotam hæreditatis, trahitur ad institu-
tionem, saltem alio non instituto hærede, iuxtà plene
notata in leg. his verbis in princip. ff. de hæred. instit. &
in authen. de hæred. & falcid. §. si verò nulla, tamen
licèt verbum relinquo, si adiiceretur doti, vel pecu-
lio, quæ sunt iura vniuersalia, non per hoc traheretur
ad institutionem, quia non reperitur iure cautum, &
ità est de mente glos. in dict. cap. Raynutius, in verb. re-
linquens, & glos. in c. si pater, de testam. in 6. in verb. in-
stitui, iuncto text. in d. c. Raynutius. Item aliàs sequere-
tur, quod mulier habens dotem per se, & aliud patri- 34
monium separatum à dote, posset mulier decedere
testata in dote, & in reliquis bonis intestata, si verum
esset dicere, quod de instituto in aliquo iure vniuersa-
li iudicaretur, prout iudicaretur de instituto in hæ-
reditate, seu patrimonio castrensi, in quo quis po-
test decedere testatus, & in reliquo intestatus,
leg. 1. & 2. Codice. de test. milit. hoc autem est fal-
sum, quia mulier in dote, vel alia persona in peculio
aliquo, excepto castrense, vel quasi, posset decedere
testata, per leg. ius nostrum, de reg. iur. & in dote notat
Bart. & Ang. in leg. si cùm dotem, in princ. ff. sol. ma-
trim. Non obstat, quòd nullus fuerit datus cohæres
vniuersalis Dominæ Beatrici, & per consequens cen-
seatur ipsa instituta in vniuerso cum Domina Ioanna,
quia respondeo, hoc esse non posse, quia Domina
Beatrix fuit instituta in dicto Comitatu cum dictione
taxatiua

taxatiua *tantum*. Item in dote cum clausula adiecta in institutione facta de dote, *quòd debeat esse tacita, & & contenta*, quæ verba operantur, vt vltrà consequi non debeat, *leg. peto, in princ. ff. de leg.* 2. sed Domina Ioanna in primo capitulo institutionis factæ de Castro de Martinis, & in quibusdam aliis bonis fuit instituta, nulla adiecta taxatiua dictione, vel prohibitione iuris accrescendi, & licèt posteà in alio capitulo institutionis factæ de dote, & vnciis decem adiiciantur illa verba, *de quibus debeat se seruire contentam*, tamen ista clausula non refertur ad præcedens separatum capitulum institutionis factæ de dicto Castro, stante etiam, quod inter ista duo capitula institutionum est aliud capitulum per se positum, in quo facta est certa substitutio dictæ Dominæ Ioannæ, refertur ergo dicta clausula solùm ad capitulum, in quo est inserta, cùm non sit per se principaliter posita. Ita inquit Bart. *in lege final. ff. de reb. dub.* per *leg. filium, cum ibi notat. ff. quando dies leg. cedat.* Modo in proposito, cùm in omni institutione facta de rebus certis Dominæ Beatrici sit adiecta prohibitio, seu taxatio, non autem in persona Dominæ Ioannæ, vt dixi, sequitur, quod vniuersa hæreditas quoad bona non comprehensa in particulari institutione, accrescat Dominæ Ioannæ, & suo fauore videtur adiecta prohibitio, & taxatio in institutione facta Dominæ

35 næ Beatrici, hoc deciditur ex his, quæ voluit Bald. *in leg. vnica, in 9. quæst. Cod. quando non pet. par.* vbi dixit, quod si tres hæredes testator instituit, & prohibuit, ne vni eorum accrescat portio deficiens, non accrescit illi prohibito, sed alij non prohibito, quia contemplatione cohæredum non prohibitorum videtur prohibuisse, illum habere ius accrescendi, argumento *leg. fideicommissa, §. de legat.* 3. non autem autem intelligitur, testatorem voluisse, quod Domina Beatrix habeat etiam per ius accrescendi partem residui hæreditatis, sed illam restituit per fideicommissum Dominæ Ioannæ, *iuxta dict. leg. peto, in princ.* quia dico, quòd *in l. peto* intelligitur per fideicommissum grauatus, scilicet in ea parte, quæ fuerat sibi iure institutionis relicta, nam si posteà testator dicat, quòd vult, eum esse contentum de vna particulari pro tota parte suæ hæreditatis, in qua fuerat institutus, videtur grauasse eum per fideicommissum vt dictam partem restituat per fideicommissum cohæredi, retenta illa re particulari, secus quando fuerat institutus, nisi in re particulari cum dictione taxatiua, vt in casu nostro, quia tunc non potest videri grauatus testatore per fideicommissum illud, quod sibi non est relictum, *l. labeo, Cod. de fideicomm. & leg. planè, la* 2. *§. fin ff. de legat.* 1. & ita intelligitur tex. *in l. quoties, Cod. de her. inst.* vt etiam vult ibi Salyc. *in 8. quæst.* & Io. de Imol. *in repet. leg. prime, §. si ex fundo, in antepenult. col. ff. de hered. instit.* & *in d. cap. Raynutius, in* 14. *car.* pro hoc etiam faciat, quia per prohibitionem iuris accrescendi non incidimus in contradictionem, & repugnantiam causæ testati, & intestati tenet prohibitio, ita omnes concludunt in illo articulo, quo quæritur, an testator possit prohibere ius accrescendi, per *leg. Dominus, §. fin. cum glos. ff. de vsufr.* & notat specificè Ang. *in l. pen. ff. de inusto testam.* & Bald. *in leg. si quis ita hæres instituatur, §. si legitimus, ff. de her. instit.* sed per dictam prohibitionem non resultabat, quod decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus, quia potest sine aliqua repugnantia totum ius vniuersale, de quo non est dispositum accrescere Dominæ Ioannæ vigore illius institutionis, in qua nulla est prohibitio, & hanc fuisse mentem testatoris, apparet, quia voluit, quod descendentes Dominæ Ioannæ debeant portare insignia domus testatoris, & se cognominare de domo testatoris, quod non disposuit in descendentibus Dominæ Beatricis, & sic voluit, nomen agnationis, & familiæ suæ remanere in Dominam Ioannam, & eius descendentes, non obstat etiam, si diceretur, quod per dictionem taxatiuam tantum, non videtur prohibere testator ius accrescendi, per not. per Ang. *in leg. quoties, §. si duo, de her. inst.* vbi voluit, quòd si testator dixerit, *Instituo Titium in fundo tantum*, non videtur prohibere ius accrescendi, quia nil dixit de potentia petendi in futurum, præsens ad illud non refertur, *lig. si ita de auro,* 37
& arg. legat. & *per not. in l. qui Romæ, § duo fratres, de verb. obligat.* respondeo primò, quod dictum in se non videtur verum, quia illud reprehendit Ludou. Rom. *in dict. l. vnica, quando non pet. partes, in* 10. *q.* quia virtus illius dictionis taxatiuæ est, quod omne id quod non continetur in verbis, iuxtà quæ posita sunt, intelligatur exceptum, *leg.* 3. *§. cum Titio. ff. de adim. legat.* & *not. in leg. rationis, C. de prob. & in l. ob æs, C. de prædiis minor.* sed ita est, quia si testator dixisset, *Instituo Titium in tali re*, excepta reliqua hæreditate, videretur prohibuisse ius accrescendi, *leg. si quis ita hæres institutus fuerit excepto fundo, ff. de hær. inst.* ergo in casu isto. Istam opinionem etiam tenebat Honufrius de Perusio, quem refert Ludou. Roman. *in leg. si quis minor, ff de acquir. hær.* vbi etiam dicit, alios tenuisse, & hoc per *leg.* 1. *C. de testam. milit.* & *per l. Lutius, §. qui habebat, ff. ad Trebell.* Secundo respondeo, quod posito, quod dictum Ang. posset procedere quoad portionem, quæ non veniebat ex inspectione testamenti, sed pendebat ex futuro euentu, putà à repudiatione cohæredis, nam tunc illud ius accrescendi bene respicit futurum, & ad hoc tendunt verba Angeli, sed quando ex inspectione testamenti apparet, tempore testamenti hæreditatem vacare, vt quia facta est dispositio solùm de rebus particularibus, tunc ius accrescendi non pendet à futuro, sed ex præsenti, *per dict. §. si ex fundo, & d. l. ex facto*, cum simili. Vndè si tunc est adiecta dictio taxatiua, nihil repugnat, quod nō videatur testator, institutum cum dictione taxatiua voluisse excludere ab illo iure accrescendi, quod concernebat portionem de præsenti vacantem ex inspectione testamenti, posito, quod non videatur voluisse excludere à iure accrescendi in futurum procedente à repudiatione cohæredis. Tertiò respondeo, quod opinio Angeli posset procedere in illa prohibitione, iuris accrescendi, quæ induceret repugnantiam causæ testati, & causæ intestati, contra iuris dispositionem, quasi tunc debeat euidentissimè constare, quod testator prohibere voluerit per dictum §. *si duo*, secundum vnum intellectum, sed vbi non resultaret ex illa prohibitione aliquid contra iuris dispositionem, tunc per dictionem taxatiuam videtur prohibitum ius accrescendi, vt probatur *in d. leg.* 2. *C. de testam. milit.* nam ibi erat permissum militi decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus, & prohibere ius accrescendi de vno patrimonio ad aliud. Ideo per dictionem taxatiuam videtur illud prohibere, vt *ibi*; facit quod in simili notat Ang. *in authen. de hæred. & Falcid. in §. sin verò expressim, in princ.* 2. *col.* sed ita est in casu nostro quod licet per dictionem taxatiuam videatur prohibuisse testator, quod ius vniuersale hæreditatis, de quo non est facta dispositio in testamento, præter res particulares, non accrescat Dominæ Beatrici, non fit contra dispositionem iuris, nec resultat repugnantia causæ testati, & causæ intestati, immò conseruatur testamentum, quia extat persona Dominæ Ioannæ adeuntis, cui nulla facta fuit prohibitio, & cuius contemplatione videtur facta prohibitio Dominæ Beatrici, ideo accrescit Dominæ Ioannæ, & conseruatur testamentum, absque vlla repugnantia, & huic sententiæ conformant mens, & verba testatoris, nam aliàs nil operaretur 38

retur

retur illa dictio taxatiua, quod est contra mentem testatoris, & iuridicam interpretationem, *l. Meuius, in princip. ff. de leg. secundò, l. si quando, ff. de leg. primò.*

39 Præterea & alia ratione Beatrix non posset obtinere in remedio *d. l. edicto*, si appareret, eam aliquo momento post mortem dicti Comitis Antonij habuisse possessionem dictarum rerum, in quarum possessionem se immitti petit, vt tenuit Cyn. post antiquos *in d. l. edicto, ad fin. argum. leg. quod si in diem, in princip. ff. de pet. hered.* & Salyc. *ibid.* nam istud remedium est possessorium adipiscendæ, vt *ibi in verbo acquiritur*, & notat Bart. *ibi*, in ea quæstione, qua quæritur, quis sit legitimus contradictor, ergo non competit, nisi illi, qui nunquam adeptus est possessionem, *Institut. de interdictis, §. ideò autem*, notat glos. *in c. 1. in fin. de confess. in 6.* benè facit quod notat Bart. post glos. *in l. fin. ff. de fideicomm. hæredit.* plus dicit Cyn. *in dict. l. edicto, circa vlt. col. in vers. sed pone, quod hæres*, quòd si hæres aliquas res possidet, tale remedium sibi non competit, quia datur ad vniuersalitatem, & non ad res singulares, vt colligitur ex illa *leg. edicto*, dùm loquitur de vicesima hæreditatis, soluenda per hæredem petentem immitti in possessionem, & per alia ibi allegata per eum, ad hoc facit ad confirmationem illius conclusionis, quam firmaui supra, scilicet, quod hæredi scripto in re certa non competit beneficium intentatum, verùm quia istud est facti, non pono pro constanti, nisi quatenus in facto legitime probetur.

40 Postremò videndum est, an quia dicta Domina Ioanna per viam principalis petitionis agendo petiit, condemnari Illustr. Dominum D. Lupum Viceregem ad restituendum dictum Comitatum Sclafani, & dictam Baroniam Calatanulturi, quia dicta bona ad eam de iure pertinent virtute dictarum inuestiturarum factarum in personam dicti Comitis Antonij, qui fuit inuestitus pro se, & suis hæredibus, & successoribus quibuscunque in perpetuum, & secundùm mores Regni Francorum, videlicet, quod maior natu minoribus fratribus, & cohæredibus suis præferatur, & certum est, quòd ipsa Domina Ioanna, vt verbo fertur inter habiles est maior natu, & proximior in gradu, & est habilis ad succedendum in similibus feudis, secundùm mores consuetudinis, & statuta loci. Nec curandum est, quòd D. Beatrix sit nata ex masculo, quia attenditur qualitas personæ ipsius succedentis, vt supra probatur.

41 Solùm restat videre, an dictæ Dominæ Ioannæ habeat obstare donatio, & concessio facta per D. Comitem Antonium dicto Thomasio eius filio, dum vixit, & etiam postea facta inter viuos dictæ Dominæ Beatrici, & etiam institutio facta postea de dicta Domina Beatrice in testamento dicti Comitis, quæ eam instituit in dicti terris, & videretur, quòd sic, quia licèt de iure communi, & per Constitutionem Regni quæ incipit *Constitutionem diuæ memoriæ Regis Rogerij*, esset prouisum, tales alienationes nullam firmitatem habere, & habetur *in cap. Imperialem, in princip. de prohibit. alien. feud per Feder. & in capit. primo de success. feud. & in cap. primo qual. olim. feud. pot. alien.* tamen talis dispositio, & translatio videtur permissa, maxime per quandam postea editam Constitutionem, quæ incipit *Volentes Comites, & Barones, &c.* per quam corrigitur tota Constitutio præcedens, & permittitur quælibet alienatio inter viuos, seu in vltima voluntate, & præsertim attentis illis verbis. *Volentes Comites, & Barones tenentes feuda à nostra Curia, Comitatibus, & Baroniis, & feudis longius de solito posse gaudere, & eorum emergentibus pro tempore necessitatibus, sine nostrorum iurium læsione subuenire, &c.* Contrarium puto esse verum in proposito nostro, quia, vt dicunt Hostiens. Io. Andr. Ant. de Butr. & alij in *cap. licet, de voto*, non potest ascendens descendenti auferre ius primogenituræ, nisi iustam causam priuationis commisisset, sicut nec legitimam sibi auferre potest, allegant id, quod habetur *in cap. requisisti*, & *in cap. officij, de testam.* & *in leg. quoniam in prioribus, C. de inoff. testam.* & *in leg. 1. cum simil. C. de inoff. donat.* ita etiam concludit Oldrad. *in cons. 94. incip. Eleganter circa negotium, &c.* & And. de Iser. *in c. omnes filij, in tit. si de feud. defunct. fuer. contr.* sed dictum feudum transire debet ad habentem ius primogenituræ, vt patet ex inuestituris, & ex dispositione dictorum statutorum, ergo tale ius auferre non potuit Dominæ Ioannæ, quæ nullam causam exhæredationis, aut priuationis commisit, & non posset negari, quòd alias peruerteretur forma inuestituræ, quæ vult, quod transeat in primogenitum, & intentio dicti Comitis fuit, per testamentum, aut per alium actum nolle afferre præiudicium iuri alicuius dictarum filiarum, vt patet ex dispositione, quam fecit in codicillis, attento maximè, quia Domina Ioanna est hæres instituta, & vniuersalis censetur, & sic propriè hæres, vt probaui in superiori dubio, & in inuestitura non prouidetur, quod magis inter hæredes ab intestato, quàm 42
condito testamento seruetur ius primogenituræ. Sic videmus, quod quamuis feudum videatur receptum pro filiis hæredibus, *cap. 1.* & ibi Andr. *an agnat. vel fil.* tamen filij semper æqualiter succedere debent in feudo, tam ab intestato, quam ex testamento condito, quocunque modo testator disposuerit, vt *in cap. 1. de success. feud.* & infra dicetur, hoc etiam colligitur ex mente omnium Doctorum *in d. cap. licet de voto*, dum voluit, quod pater non possit etiam in testamento auferre ius primogenituræ filio primogenito, & sic regimen alteri relinquere, ad hoc bene facit quod notat Andr. de Isern. *in cap. 1.* circa *med. in titul. qualit. poterat feud. alien* vbi vult, 43
quod quando inuestitura est concessa iure Francorum, feudum successoribus defertur, non iure successionis, sed iure contractus, & ideo quamprimùm Comes instituit filiam maiorem natu hæredem, & dato quod instituerit etiam neptem hæredem, habebit hæres maior natu virtute dictæ inuestituræ dictum feudum, in quo viuitur iure Francorum.

Præterea feudum saltem, quod processit à maioribus, quale erat istud, non potest alienari, & transferri de iure in alium, nisi in eum, qui proximior est in successione, nisi alienationi factæ in aliû consensisset istæ proximior, alias autem reuocari posset per proximiorem in successione prædicta, si est hæres alienantis cum beneficio inuentarij, ita probatur *in cap. 1. de alienat. feud. pat.* iuncta maximè expositione ibi tradita per And. de Isern. qui hoc ibi vult, & sequitur Bald. *in cap. primo de alienat. feud.* vbi hoc plenè probat, & plurimos *ibi* refert, qui ita firmauerunt, quæ breuitatis causa omitto, ita etiam probatur *in cap. primo, §. sed & res, per quos fiat inuest.* & ita etiam concludit Iac. de Belu. *in dict. cap. Imperialem, in princ.* & Bal. *in cap. primo, §. hoc quoque in 3. colum.* & etiam *in penultim. colum. in versicul. septima conclusio, de successio. feud.* bene faciunt notat. per Bald. & Angel. *in leg. apud Iulianum, § si quid alicui, de leg. prima*, & per notat. 44

per

per Bald. *in prealleg. cap. Imperialem, in princip. circa 6. col.* vbi plus concludit absolute, quod in feudo, tam nouo, & sic sua probitate, vel prouidentia quæsito, quàm in feudo antiquo non posset pater feudum vni ex filiis assignare, nisi consentientibus aliis, per plura ibi allegata per eum, & bene probatur *in dict. capit. primo, de succ. feud.* vbi notant DD. & etiam concludunt Bal. & Ang. *in leg. item videndum, §. nunc videamus, ff. de pet. hered.* vbi referunt, Iac. Butrig. ita consuluisse, & ita etiam Bald. *in l. 1. in fin. C. per quas personas nobis acquiritur.*

45 Non obstat prçallegata Constitutio, quæ incipit *Volentes*, quia respondeo, quòd illa Constitutio venit ad emendationem antiquæ Constitutionis prædictæ, vt in dicta noua Constitutione cauetur, dum dicit. *Constitut. Diui August. proaui nostri, per quas feudorum alienationes sunt inhibita corrigentes*, sed in *d. Constit.* correcta, solùm prouidebatur, omnes alienationes super feudis, & rebus feudalibus minuendis, aut commutandis nullam omnino firmitatem habere, nisi de speciali Regis licentia confirmetur, & alienantibus, aut sic contrahentibus permittebat potestatem prædictos contractus iure proprio reuocare, & sic solùm prouidebat, quòd non fiat alienatio vlla sine consensu Domini. Vnde postea in Constit. noua, & corrigente cauetur, quod liceat absque permissione, siue licentia Regis alienare, & in vltima voluntate relinquere, aut quolibet alio alienationis titulo transferre in vnam tantùm personam digniorem, seu æque dignam, sicut alienator extiterat: debet ergo interpretari, & intelligi dicta noua Constitutio quoad prouisionem factam per Constitutionem correctam, vt *in Auth. vt fratrum filij, §. fin.* vbi lex interpretans, intelligitur loqui secundùm legem interpretatam ab ea, & lex interpretans accipitur etiam pro lege corrigente, *leg. prima, §. qui operas, ff ad Tertull. & ibi not.* ad idem, quod not. Archidiac. *in cap. dispendia, de rescript. in 6. in glos. in verb. confertur, in fin.* vbi dixit, quod Constitutio præsupponens aliam præcedentem, si ei aliquid adiiciatur, intelligenda est in eo casu, in quo illa Constitutio loquitur, & est etiam glos. notab. *in Clem statutum, in verb. consuetudine*, & ibi DD. *de elect.* sed illa antiqua Const. emanauit solùm ad prouidendum, quod requiritur licentia Regis in alienatione, ergo ista noua Constitutio corrigens, intelligitur corrigere illud, quod illa præcedens disposuit, scilicet quòd non sit necessaria licentia Regis; ergo quoad consensum, & præiudicium agnatorum, seu habentium ius primogenituræ nihil intelligitur esse immutatum, ad hoc bene facit, quia non extenditur commissoria lex, nisi ad illud, quod specialiter continetur in lege corrigente; vt dicitur *l. præcipimus, §. fin. in verb. specialiter, C. de appell.* sed negari non potest, quod istud de præiudicio, & consensu agnatorum non est specialiter cautum in lege corrigente, ergo non intelligitur derogatum in hoc iuri communi.

46 Denique fieri debet interpretatio, vt lex noua non lædat ius commune, neque ius tertij, & si oporteat verba impropriare, vt est optimus text. licèt vulgatus in *cap. cum dilectus*, & ad hoc illum ibi ponderant Doctor. *extr. de consuet.* facit lex 2. *C. de noxali act.* & quod notat. glos. & DD. *in l. fin. §. in computatione, C. de iur. delib.* probatur etiam hæc conclusio per ea, quæ decidit Andr. de Isern. *in d. cap primum de alien. feud. pat. circa secundam, vel tertiam col.* vbi quærit, verum per dictam Constitutionem, quæ incipit *Constitutionem diuæ memoriæ, &c.* quæ indistinctè dicit, alienationem sine consensu Domini non valere, corrigatur text. *in dict. cap. primum de alienat. feud. pat.* per quem prouidetur secundùm verum intellectum, quem ipse *ibi* approbat, quòd vassallus sine consensu Domini potest feudum alienare in agnatum proximiorem, in quem feudum erat reuersurum, & arguit primò, quòd sic, quia generaliter dictum, generaliter debet intelligi, & vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *leg. de pretio, de public. in rem act. leg. prima, §. quod autem, ff. de aleator.* tamen 47 contrarium decidit, quia quod specialiter non exprimitur in lege noua, relinquitur regulis veterum legum, allegatur *dict. leg. præcipimus, in fin. & §. rebus, in Auth. quibus mod. nat. effic. sui*, & quia secundùm eum generale non derogat speciali, *l. sanctio legum, ff. de pœnis*, & quia posteriores leges distinguuntur per priores, *leg. sciendum, in princ.* cum *ibi* notat. *ff. qui satisd. cogant. & in authent. offeratur, C. de lit. contest.* & ita dicit, in Regno seruari, pro hoc est glos. optima in *dict. cap. primo, §. sed & res, in tit. per quos fiat inuestitura, iuncto dict. cap. Imperialem, in princ.* si ergo antiqua Constitutio quæ incipit *Constitutionem*, non habebat locum quoad casum dicti *cap. primo, de alien. feud. pat.* nec etiam noua Constitutio quæ de hoc casu saltem mentionem specialem non fecit, vt requirebatur, & sic Constitutio *Volentes* operabitur 48 quoad illos vassallos, qui non haberent agnatos successibiles, vel haberent, & consentirent alienationi, nam tunc absque licentia Principis valebit alienatio, vbi primò non valuisset, obstante iure communi, & Constitutione antiqua. Insuper quoad concessiones factas inter viuos d. Thomasio, & dictæ Dominæ Beatrici aliis mediis apparet, illas non obstare, & non valuisse, provt dixi in primo dubio, & sic quoad illas hæc vltima disceptatio parum necessaria videtur, & posito, quod quantum ad vltimam voluntatem in casu nostro per dictam Constitutionem *Volentes* diceretur, aliquod esse innouatum, scilicet, quod possit alienari in vltima voluntate, tamen non dicitur in dicta Constitutione quòd stantibus hæredibus vassalli, inter quos sit ordo primogenituræ, vel sexus, quando in forma inuestituræ hoc traditum est, vt in casu nostro. Igitur ab inuestitura discedere non debemus, *cap. secundo, de feud. nat. & dict. cap. primo, de succ. feud.* cùm in aliquo non reperiatur quantum ad hoc, illi per dictam Constitutionem esse derogatum, *l. sancimus, C. de testament. cap. super eo, de offic. deleg.* cum aliis supra allegatis, facit quod notat glos. & clariùs Iac. de Beluis. *in cap. primo, §. porrò, qualiter olim feud. pot. alien.* vbi traditur, quòd si per statutum erat 49 permissum vassallo alienare feudum, non per hoc intelligebatur ablata potestas Domino, vel agnatis redimere infrà annum, provt de iure communi poterat, iuxta id, quod habetur *in dict. §. porrò*, licèt in statuto nihil diceretur, quod possint redimere, quia non est interpretandum, quòd statutum in hoc voluerit derogare iuri agnatorum, de quo mentionem non fecerat, & licèt, vt accepi, varij varios dent intellectus ad dictam Constitutionem quæ incipit *Volentes*, tamen non video, quod vllum sanum pati posset intellectum, per quem Magnifica Domina Ioanna maior natu, & proximior in gradu, & instituta hæres vniuersalis, à dicto feudo possit excludi, & potissimè stantibus defectibus, quibus dictæ concessiones inter viuos laborant, vt ex præmissis patere puto.

Et prædicta videntur profectò tute procedere in 50 hoc,

hoc, indicio meo, in Comitatu Sclafani, in quo facta fuit inuestitura Magnifico Comiti Henrico in feudum *pro se, & hæredibus, & successoribus in perpetuum*, absque dictione *quibuscumque*, & sic intelligebantur illa verba de hæredibus, non penitùs extraneis; sed solùm de illis, qui sunt successores ex sanguine, & habiles ex forma iuris cõmunis, & Constitutionum loci ad succedendum in feudo iuxt. *caput primum §. & si clientulus, de alienatione feudorum, & capit. final. si de feud. fuerit controuersia, inter dom. & agnatum*, notata glossa & Doctores *in lege ex facto, §. final. Digestis, ad Trebellianum*, & Bartolus, *in leg. gallus, §. & si parens, Digestis de lib. & posthumis*, & Doctor. maximè Bald. *in leg. liberti, libertæque, Codic. de oper. libert. in leg. etiam, ff. soluto matrimonio*, pro hoc bonus textus & ibi Bartolus, *in lege pro hærede, §. si quid tamen, Digestis de acquirenda hæreditate*, vbi in his, quæ non sunt transitoria ad extraneos, sed ad filios, verbum *hæres*, accipitur, idest filius, & licèt Comes Antonius Spatafora in confirmatione inuestituræ adiecerit dictionem *quibuscunque*, tamen eo tempore erat iam nata Domina Ioanna, in cuius præiudicium non potuit per Comitem Antonium alterari antiqua inuestitura, absque eius consensu, per ea, quæ dixi supra, allegando notata per Ioann. Andr. & alios *in c. licèt, de voto*, & *in capitulo primo*, cum ibi notatis per Doctores *de alienatione feudorum paternorum cum concordantib.* supra allegans; quinimmò etiam quando à principio facta est inuestitura *pro hæredibus quibuscunque*, tenuit Bald. *in capitulo primo, §. donare, circa medium, qualiter feudum potest alienari*, quòd illa verba, scilicet *pro hæredibus quibuscumque*, recipiant restrictionem de habilitate; quoad feuda tamen illud non esset absque dubitatione: In casu autem nostro standum est inuestituræ, vt est dictum.

Ità vt superiùs conclusum est, puto iuris esse, ideò ità dico, & consulo Ego Alexander de Tartagnis de Imola Iuris vtriusque Doctor, Paduæ Iura ciuilia ordinaria legens. In cuius rei testimonium propria manu subscripsi, & sigillo solito signaui, alterius rectiùs sentientis consilio semper saluo.

SVMMARIVM.

1 *Facti species enarratur.*

2 *Natura dictionis si conditionem facit & causam finalem importat.*

1 SVPERIORI anno consultus, an substitutio facta per Magnif. Comitem Henricum Rubeum de Raymundo, Rubeo substituto posthumis ipsius testatoris, & successiuè de Comite Antonio Spatafora substituto ipsi Raymundo, ac etiam vltimo de Domino Antonio de Barresio, & eius filiis, habuit, ac habere debuerit de iure effectum in personam alicuius prædictorum: respondi, quòd non, rationibus, & iuribus allegatis *in cons. ipso incip. Redemptoris no-*

D. Reg. de Marinis Allegat. collect.

stri inuocato suffragio. Perspectis verbis testamenti Magnifici Comitis Henrici, &c. & in eadem conclusione in præsentiarum resideo per ea, quæ *in dicto consilio* allegata sunt. Nec obstat, si contra dictam conclusionem, quam in *consilio* aliàs reddito feci, obiciatur, quòd illa verba posita in testamento, videlicet, *& si eundem Antonium succedere contigerit, prædicto Raymundo, ipso casu adueniente, & deficiente ipso Antonio sine filiis masculis, vt suprà substituit, &c.* non sunt verba dispositiua sub conditione, sed sunt verba enunciatiua, attento, quod etiam in casu, in quo Antonius Spatafora decessisset ante Raymundum, & sic ei non succederet, etiam erat vocatus Vitardus Spatafora frater ipsius Antonij Spatafora, vndè si posteà testator subiiciat illa verba, videlicet *& si eundem Antonium succedere contigerit prædicto Raymundo, &c.* ostenderet, quòd tunc venisset etiam idem Vitardus, si superfuisset. Itaque Vitardus, & per consequens substituti post eum in vtroque casu fuerunt vocati, & sic etiam sunt vocati in casu, in quo Antonius Spatafora non succederet Raymundo, sed decederet antè eum, vt sonare videntur dicta verba testamenti: videntur ergò illa verba posita *in dict. versic. & si eundem Antonium succedere contigerit, &c.* non facere condi- 2
tionem, sed demonstrationem, quia respondeo, quòd de natura illius dictionis, *si*, quæ facit conditionem, *lege si Titio, in princip. Digestis quando dies legat. ced.* & plenè notatur *in lege prima, Digestis de conditione & demonstratione*, est importare causam finalem, & quòd ea cessante, seu non impleta in forma specifica, cessat dispositio, *lege qui hæredi, in princip.* & *§. final. & lege Meuius, Digestis de conditione & demonstratione, lege cedere diem, ff. de verb. signific.* & notat Bartol. *in lege secunda, §. final. cum simil. Digestis de donatione*: ergò si non successit Antonius Spatafora prædicto Raymundo, non est impleta conditio substitutionis illorum, qui vocati sunt in illa substitutione importata *in illo versiculo testamenti*, scilicèt, *& si eundem Antonium succedere contigerit, &c.* & in sequenti *versiculo*, quia non est impleta conditio dictæ substitutionis, quæ conditio intelligitur esse causa finalis. Nec obstat, quòd immò ante fuerit vocatus Vitardus, si contigisset, Antonium Spatafora decedere antè Raymundum, quia dico, quòd si euenisset ille casus, scilicet quòd Antonius Spatafora decessisset antè Raymundum, tunc potuisset Vitardus succedere, non ex illa substitutione posita *in d. versic. & si eundem Antonium succedere contigerit, &c.* sed ex illa substitutione posita antè illum *vers.* Cùm ergò isti, qui volunt in præsentiarum venire ex substitutione, non sint nominati in illa substitutione posita antè dictum versiculum, *& si eundem Antonium succedere contigerit, &c.* sequitur, quòd ex illa venire non possunt, nec etiam possunt venire ex substitutione posita *in versiculo, & si eundem Antonium, &c.* quia non euenit ille casus; plus dico, quòd etiam si contigisset casus, quòd Antonius Spatafora decessisset ante Raymundum, tamen adhuc non potuisset Vitardus venire ex substitutione facta Raymundo, stante quòd Raymundus decesserat viuo testatore, attento, quòd substitutio facta Raymundo de Antonio Spatafora, & de aliis, successiuè intelligitur facta in casu in quo fuerit hæres, & serua-

uerit legem testamenti, vt dixi plenius in priori Consilio, & sic Raymondo fuit facta tantùm substitutio fideicommissaria, vndè cùm nemo adhi- uerit hæreditatem dicti testatoris, non potuit habere effectum dicta conditio fideicommissaria, nec in consequentiam alia dependens successiuè ab ea, *dict. leg. ille, à quo, §. si de testamento*, & *leg. cùm in testamento, versicul. ex quo, ff. de hæredibus instituend.* & *in dicta lege si mater*, §. 1. & patet ex not. per Bartol. *in leg. quamdiu vltim. ff. de acquirend. hæred.* iunctis aliis iuribus, de quibus *in prealleg. consi.*

Ità, vt superius conclusum est, dico, & consulo, iuris esse Ego Alexander de Tartagnis de Imola V. I. D. Bononiæ Iura ciuilia legens, in cuius rei testimonium propria manu subscripsi, & solito sigillo sigillaui, alterius rectius sentientis consilio semper saluo.

Caput consilij Domini Christofori de Benedictis Siculi in eadem causa contra Alexand. & contra alios.

SVMMARIVM.

1 *Soror secundogenita un in successione Comitatus fratris sui præferatur nepoti ex sorore primogenita præmortua, & n. 3.*

2 *Feudorum in successione deficientibus descendentibus proximiores in gradu præferuntur, quod est etiam de iure communi.*

4 *Feudi successio potiùs fit ex contractu inuestitura, seu ex pacto, quàm ex successione.*

5 *Nepos ex fratre præmortuo in successione feudi præfertur amita.*

6 *Dies incertus pro conditione habetur.*

7 *Ius quærendum faciliùs abdicatur, quàm ius quæsitum tollitur.*

8 *Masculus remotior, Francorum iure attento fæmina proximiori præfertur.*

9 *Fæmina vbi semel successerit, per superuenientem exindè masculum non excluditur.*

10 *Masculus licèt descendens ex fæmina, & adhuc remotior præfertur fæminæ, quamuis proximiori, quando tamen viget lex, quòd masculus præferatur fæminæ.*

Ed quia DD. Itali præter Dominum Baibat. tenent firmiter, dictum Comitem Henricum decessisse ab intestato, ex quo Raymondus decessit in vita testatoris, & sic non potuit esse hæres per aditionem. Vndè dicunt, quod omnis substitutio cessat, quia substituti omnes censentur vocati, si Raymondus erit hæres, & decessit sine filiis masculis, propter dictionem *hæredis*, & seruantem legem testatoris, vt satis est suprà allegatum, tamen licèt hæc opinio sit erronea, & discrepet ab omni sano intellectu, & iuris dispositione, vt superiùs demonstraui: dato, quod vera sit, & sic ab intestato decessisset dictus Dominus Comes Henricus, quis debuit præferri in successione eius, maximè in Comitatu, & Baronia, de quibus agitur. Concurrebat enim Domina Beatrix mater Domini Comitis Antonij, soror defuncti, & Dominus Antonius de Barresio filius Dominæ Margaritæ, quæ fuit soror dicti defuncti, & soror dictæ Dominæ Beatricis maior natu, licèt mortua in vita dicti Comitis Henrici, & videtur prima facie dicendum, quod in dicta successione debeat præferri Domina Beatrix, & excludi dictus Dominus Antonius Barresius, licèt filius alterius sororis primogenitæ prædefunctæ, & hoc per Constitutionem *Si aliquem*, & *in Constitut. Constitutionem*, in quibus cauetur expressè, quod decedenti ab intestato in feudis per lineam transuersalem, deficientibus descendentibus, præferuntur strictiores in gradu remotioribus, ad quod facit text. *in cap. 1. de grad. succ. in feud. §. his verò*, & hoc etiam promissum est de iure Romano, non solum in descendentibus, sed etiam in transuersalibus, vt de primo est casus *in leg. lege 12. tabularum, Codice de legit. hæred.* ibi, *vocari secundum gradus sui prærogatiuam, &c.* de transuersalibus est casus *in leg. minimus*, & facit tex. *in Authent. de hæred. quæ ab intest. defer. §. ex diuerso, & §. illud, palam col. 9.* sed certò certius est, quod soror proximior est fratri defuncto, quam filius alterius sororis, quod patet, quia soror est in secundo gradu, filius sororis in tertio gradu, ergò dicta Domina Beatrix debet præferri dicto Antonio de Barresio, nec tamen debet haberi consideratio in prærogatiua sexus, quia nepos est masculus, & Domina Beatrix soror est mulier, quia illa consideratio debet attendi quando masculus; & fæmina concurrentes ad successionem feudi, essent defuncto eodem gradu coniuncti, si autem dispari, tunc proximior præfertur, vt dixi, nulla facta consideratione sexus, vt satis comprehenditur *ex dicta Constitution. Si aliquem*, ibi, *vt inter duos eodem gradu, &c.*

Sed his non obstantibus, dico, dictum nepotem, licèt remotiorem esse præferendum, tum quia masculus erat, tum quia filius maioris sororis Dominæ Margaritæ, quæ si viua fuisset tempore mortis Domini Comitis Henrici, debuisset præferri dictæ Dominæ Beatrici secundò natæ, vt per inuestituram, & conuentionem Principis, & Domini directi patet, qua cauetur, quod maior minori, & masculus fæminæ præfertur, & hoc fortiùs, cum defunctus, de cuius feudi successione agitur, moritur ab intestato, vt est tex. *in dicta Constitut. Constitutionem*, facit benè Constit. *Si aliquem*, & licèt Dominus Antonius Barresius fuerit remotior Dominæ Beatrici ipsi defuncto, illud non

non debet attendi, quia in feudi successione non attenditur proximitas respectu personæ eius, à qua vacat feudum, vt habetur *de succ.feud. cap.* 1. ibi *si moriatur sine herede masculo,&c.* sed attenta conuentione feudorum, in qua dicitur maior natu minoribus fratribus, & masculus fœminis præferatur, patet, dictus Dominus Antonius Barresius, licèt descendens ex fœmina, est tamen de transuersalibus inuestiti, quibus datur successio deficientibus descendentibus, secundum formam iuris statutorum, hoc est, vt maior natu minoribus, & & masculus fœminæ præferatur, prout sunt inuestituræ, de quibus agitur, *in dict. Constitut. Constitutionem*, & *Si aliquem*, & est *tex. in Constitut. Vt de successionibus*, quamuis ergò Dominus Antonius Barresius non fuerit proximior illi Comiti Henrico, à quo vacat feudum, sicut erat proximior Domina Beatrix, tamen propter pactum,
4 seu inuestituram ille masculus succedit, & præfertur dictæ fœminæ, & facit pro hoc; quia feudi successio potiùs fit ex contractu inuestituræ, seu ex pacto, quam ex successione, *capite* 1. *an agnat.* & sic non debet attendi successio respectu graduas, sed attenditur pactum factum primo inuestito, quo cauetur, quòd masculus fœminæ præferatur, & sic est hodie feudi natura, vt in Constitutionibus suprà allegatis, & quod hæc opinio sit vera, probatur per tex.*capit.* 1.*de eo qui sibi,& heredibus suis,* vbi masculus licet descendat ex fœmina, præfertur fœminæ proximiori, in cuius lineam feudum fecerat transitum, quod est mirum, quod hodie in hoc Regno non habet locum, vt dixit And. de Isern.*in dicto cap.* 1. *de his qui sibi, & heredibus suis,*
5 per text. *in Constitut. In aliquibus*, vnde per illum text. glos. ibi videtur velle, quod si concurrat amita cum nepote ex linea transuersali præfertur in successione feudi defuncti, nepos, licèt amita, seu matertera sit soror defuncti, & sic proximior, & hoc ex eo, quia masculus in casu *dict. capituli* 1.debet præferri fœminæ,quod verum putat Iacob. de Belu. quando feudum non fecisset transitum ad eam, & tunc si tempore successionis concurrebat, non solum matertera, sed etiam nepos, nepos masculus præfertur fœminæ,per text.*in dict.cap.* 1. licèt Andr.de Isern. dicat,etiam quando feudum fecisset transitum ad materteram, quia per superuenientiam masculorum excluderetur per *dict. capit.* 1. & sic est date casum quòd qui semel est hæres, desinat esse hæres propter superuenientem masculum, qui conditionaliter est heres, scilicet si masculus non nasceretur, aliàs non desineret, *Instit. de fideicommiss. hered. §. restituta, leg.qui soluendo, ff de hered. instit.* facit quod not. Bart. *in lege paterfamilias testamento, ff. de her. inst.* & sic
6 habebit fœmina feudum ad diem incertum,scilicet donec masculus nascatur, & dies incertus habetur pro conditione, *lege dies incertus, ff.de cond. & demonst.* & in hoc casu dicit Andr. ibi *in dict. capite* 1. dictum capitulum non habere locum in Regno Siciliæ per *Constitut. In aliquibus*, §. *ceterum*,quia semel feudo transeunti ad vnum sibi succedit filia, exclusis collateralibus. Illud ergo, quod dicitur, quod fœmina proximior excluditur per masculum remotiorem; procedit hodie, quando feudum nondum erat quæsitum fœminæ, vt est casus noster, si autem semel fœmina successisset, per superuenientem masculum non foisset
7 exclusa, & facit pro hoc, quia ius quærendum facilius abdicatur, quam ius quæsitum tollatur, *notat.in capite admonet, extrà de renunciatione,* Federicus de Senis *consilio* 9. *leg. qui autem, in princ. digestis, de his, quæ in fraudem creditorum.* & ideò dixit Andr. *in dict. capite* 1. quòd si primogenitus viuens iure Francorum decedat, filia tantum relicta, secundogenitus frater semel exclusus per primogenitum patrem dictæ filiæ excludetetur per dictam filiam, sed quia ad dictam materteram nunquam venerat feudum, scilicet ad Dominam Beatricem, meritò nepos debeat excludere eam, quia agebatur de feudis quærendis tempore mortis Comitis Henrici, & hoc est de mente Bal. ibi, licèt ignorauerit Constitutionem Regni, & quod in omni casu de iure communi feudorum masculus remotior præferatur fœminæ proximiori, stante iure Francorum, scilicet quando masculus præfertur fœminæ, est consilium solemne Ioan. Cald. *in tit.de feud.* quod incip.*Concessum est feudum vni,&c.* & est *consilio* 13. & pro certo opinio DD. Italiæ, quæ est, quod Comes Henricus decesserit ab intestato, est falsa, sicut Iudas Sciariot, vt satis dixi supra, quæ si vera esset, non proficeret Dominæ Ioannæ de Berdaxi, cum ab intestato veniant omnes de Mutelli ex persona eius aut Domini Antonij Barresij,exclusa matertera,vt dictum est, ex qua descendit Domina Ioanna. Intrepidè ergò, & firmiter est dicendum, quod stante *Constitutione*, seu aliqua conuentione, quod masculus feudatarij præferatur fœminæ, vel deficientibus masculis succedant fœminæ, vel primò succedant masculi, & his deficientibus fœminæ, vel quod masculus præferatur fœminæ, dictis casibus de iure communi feudorum posset dici, quod si matertera proximior in gradu, etiam si successisset, per superuenientem masculum remotiorem excluderetur, & ità tenet *in dicto capitulo* 1. Andreas de Isern.quod limitat esse verum in dict. casu, secundum Constitutionem *In aliquibus*, quando non successisset matertera, & tempore, quo agitur de successione feudi nepos & matertera concurrebant, & tunc mascu- 8
lus præfertur fœminæ, si autem semel successisset fœmina, per superuenientem exinde masculum non foret exclusa, ex quo semel feudum fecerat transitum ad eam, vel ad eius lineam, & hoc est etiam quod dicit Iacob. de Belu. *in dicto capitulo* 1 ibi,*& hoc videtur equius, quod remaneat apud eam, ex quo feudum semel fecerat transitum ad eam.* 9

Si ergò agimus de successione feudorum tempore, quo ad fœminam non transierant, meritò masculus excludet eam, licèt remotior, nec obstat dicta *Constitutio, Si aliquem*, quæ licèt loquatur, quandò masculus, & fœmina sunt in pari gradu, & velit, dicto casu masculum præferri fœminæ, tamen quando sunt dispares in gradu,prædicta fœmina proximior masculo, nil disponit dicta *Constitutio* & in ea hic casus est omissus: remanet ergò in dispositione iuris,& habetur pro omisso *leg.si extraneus, digestis de cond.ob causam,* & *ibi notat. leg. commodissimè, digestis, de liber.& posth. lege si cum dotem, in princ. digestis, sol.matr.* sed de iure est in feudis, & de natura ipsorum est quando defunctus decedit ab intestato, masculus præfertur fœminæ, etiam remotior, vt dictum est plenè suprà.

Nec obstat, quod dicitur iure Romanorum, 10

quod non solum descendentes, sed etiam transuersales succedunt, salua gradus prærogatiua, quia respondetur, quod in succedendo non fit differentia sexus, vt patet per suprà dicta, & ad hoc facit quod in simili dicimus, quod scilicet proximiores in gradu debeant in succedendo præferri, tamen liberi, & nepotes, qui sunt in tertio gradu præferuntur patri, qui est proximior in gradu, quia est in primo, vt *Inst. de succ. quæ ab intest. §. 1. cum simil.* & quod masculus licèt descendens ex fæmina, etiam remotior in gradu præferatur fæminæ, licèt proximiori, quando viget lex, quod masculus præferatur fæminæ indicauerunt illi nouem Doctores celeberrimi de Regnis Domus Aragoniæ per viuas rationes, & optima iura, vbi tractabant de successione transuersalium.

Christoforus de Benedictis.

Nolui exemplare totum consilium, quia tendebat ad respondendum motiuis Alex. Bald. Nouel. & Com. circa substitutionem secundum testamentum Comitis Henrici, hoc tamen Capitulum volui exemplare, quia tangit intellectum capituli *Si aliquem.*

Io. Angelus Pisanellus.

INDEX

INDEX RERVM, ET VERBORVM OMNIVM,

Quæ in hoc ſecundo libro Reſolutionum Iuris, & in Allegationibus in calce ipſius impreſſis continentur.

ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

Primus Numerus Paginam indicat lit. *p.* ſecundus marginales notas deſignat, lit. *n.*

Cessante.

D.Reg. de Marinis Allegat.collect. Rrrr 3 esset

Confugiens

Decedens

vigore

Dotalis & dotatio.

Duplicatio, & duplex.

E

Ecclesia, & Ecclesiasticus.

Edictum.

Electio, & electus.

Feudum.

Fideicommissarius, & Fideicommissum.

Filia

Filius

Gabella

G

Gabella.

H

Hæreditarium.

I

Iacobus Menoch.

Index Rerum,

Index Rerum,

Legitimatio

Majoratus

Mulierum

Nomen

Officium

P

Pactum.

Et

Patria, & Patria potestas.

Patronus.

Patronus

Principi

Q

Quantitas.

Relinquo.

Remedium.

Remissio.

Remuneratio.

Renuncians, & Renunciatio.

Renunciatio

Et

Index Rerum,

Repetitio.

Res.

Rescissio.

Rescriptum.

Resignatarius.

Resolutum.

Restitui & Restitutio.

quando

Et

V

Valere, & Valor.

Vassallus.

Vectigal.

Et

casu,

F I N I S.

Laus Deo, Beatissimæ Virgini, sine originali labe conceptæ, Diuo Ianuario, Diuo Blasio ac Sanctis omnibus.

Errata corrigenda.

	Mendum.	*Emendatio.*
Cap.27. pag. 60. n.2.	& sie pro solo actu	& sie non tantum pro solu actu
Cap.38. pag.81. n.4. in summario.	Dominum	dominium
Cap.55. p.129. n.26.	sie recusanis	sie recusantis
Cap.55. p.130. n. 29.	intellisienda	intelligenda
Cap. 55. p.130. n.29.	gngulis lineis	singulis lineis
Cap.60. p. 139. n. 1.	de mense quentis, vnde quid iuris qoæteba Octobris setur	de mense Octobris sequentis, vnvnde quid iuris quærebatur
Cap.99. p.214. n.10.	locus prius	locus pius
Cap. 112. p.236. n.9.	in Bulla Cœnæ cap. 3.	in Bulla Cœnæ cap.2.
Cap.163. p.337. n.6.	qoi fendum per plures annos	qui fundum per plures annos
Cap.165. p. 339. n.1.	in instrumento.	in testamento
Alleg.3. p.513.n.3 in summario.	partes facere non possunt	patres facere non possunt
Alleg.16. p.536. n.7.	tertia sit consio	tertia sit conclusio
Alleg.16. p.536. n.8.	ad lucrum spectaret	ad lucrum spectante
Alleg.36. p.579.n.1. in summ.	publicatio alicuius partitæ	duplicatio alicuius partitæ
Alleg.45. p.606. n. 3.	ea processatis	ex processu satis
Alleg.53. p. 632. n.2.	non amittitur	non admittitur
Alleg.82.pag.707.n.3.	talis obligatio	talis oblatio
Alleg.84. p.715. n.1.	ad dominium illius	ad Dominum illius
Alleg.91. p.754. n.14.	intentio fendatur	inteotio fundatur
Alleg.113.p.844.n.18.	omnino amittenda.	omnino admittenda
Alleg.120. p.871. n.5.	Doctores non habent	decoctores non habent
Alleg.132. p.924. n.7.	in habitu perseuerauerit clericali,& est laici viuendo.	in habitu perseuerauerit laicali, & & laïcus viuendo